

Harvey Cushing / John Hay Whitney
Medical Library

HISTORICAL LIBRARY

Yale University

1. The first of these is the fact that the
 2. second is the fact that the
 3. third is the fact that the
 4. fourth is the fact that the
 5. fifth is the fact that the
 6. sixth is the fact that the
 7. seventh is the fact that the
 8. eighth is the fact that the
 9. ninth is the fact that the
 10. tenth is the fact that the

11. The first of these is the fact that the
 12. second is the fact that the
 13. third is the fact that the
 14. fourth is the fact that the
 15. fifth is the fact that the
 16. sixth is the fact that the
 17. seventh is the fact that the
 18. eighth is the fact that the
 19. ninth is the fact that the
 20. tenth is the fact that the

21. The first of these is the fact that the
 22. second is the fact that the
 23. third is the fact that the
 24. fourth is the fact that the
 25. fifth is the fact that the
 26. sixth is the fact that the
 27. seventh is the fact that the
 28. eighth is the fact that the
 29. ninth is the fact that the
 30. tenth is the fact that the

31. The first of these is the fact that the
 32. second is the fact that the
 33. third is the fact that the
 34. fourth is the fact that the
 35. fifth is the fact that the
 36. sixth is the fact that the
 37. seventh is the fact that the
 38. eighth is the fact that the
 39. ninth is the fact that the
 40. tenth is the fact that the

41. The first of these is the fact that the
 42. second is the fact that the
 43. third is the fact that the
 44. fourth is the fact that the
 45. fifth is the fact that the
 46. sixth is the fact that the
 47. seventh is the fact that the
 48. eighth is the fact that the
 49. ninth is the fact that the
 50. tenth is the fact that the

51. The first of these is the fact that the
 52. second is the fact that the
 53. third is the fact that the
 54. fourth is the fact that the
 55. fifth is the fact that the
 56. sixth is the fact that the
 57. seventh is the fact that the
 58. eighth is the fact that the
 59. ninth is the fact that the
 60. tenth is the fact that the

Incipit tabula omnium librorum habebatis tam par-
tis theorie q̃ practice per numerū cartarū.

Liber primus partis theorie continet capi-
tula. 25.

Capitulum primum ē prologus libri.	car. 1.
Capitulum secundū de testamento hypocratis	car. 2.
Capitulum tertium de octo positis in vniuersisq; libri prin- cipio requirendis.	car. 2.
Capitulum quartum de diuisione medicine.	car. 3.
Capitulum quintum de notitiis clementiarū.	car. 3.
Capitulum sextum de diuersitatibus p̃plonū.	car. 4.
Capitulum septimum de his in que diuiditur queque cōple- xionum diuersitas.	car. 4.
Capitulum octauum de significationibus cuiusq; hominis complexionis naturalis.	car. 4.
Capitulum vndecimum de significationibus complexionis cui- q; membro proprie.	car. 5.
Cap. 12. de cognitione cōplexiōis cerebri.	car. 5.
Capitulum vndecimum de cognitione complexionis oculo- rum et omnium sensuum.	car. 5.
Cap. 12. de cognitione cōplexiōis cordis.	car. 5.
Cap. 13. de cognitione complexionis epatis.	car. 6.
Cap. 14. de cognitione cōplonū testiculorum.	car. 6.
Cap. 15. de cognitione cōplonū stomaci.	car. 6.
Cap. 16. de cognitione cōplexiōis pulmonis.	car. 6.
Cap. 17. de cognitione cōplonū totius corporis.	car. 6.
Cap. 18. de cognitione cōplonū rep̃ati corporis.	car. 7.
Capitulum 19. de causis mutantibus signa complexionis naturalis.	car. 7.
Capitulum vicesimum de complexionē mutantibus corporis propter regiones.	car. 7.
Capitulum vicesimum primum de naturis etatū et mutati- one complexionum propter eas.	car. 7.
Capitulum 22. de mutatione complexionum propter ma- ris et femine naturam.	car. 7.
Ca. 23. de mutatiōe p̃plōis p̃p̃ ductu linē.	car. 7.
Capitulum vicesimum quartum de signis sanitatis in em̃pio ne seruorum.	car. 8.
Ca. 25. de assignatiōe quatuor hūorū.	car. 8.

Liber secundus theorie de membris con-
similibus p̃tinet capitula. 16.

Capitulum primum de membris disputatio.	car. 9.
Capitulum secundum de ossibus disputatio.	car. 10.
Ca. 3. de assignatiōe ossiū. et p̃ de ossib; capitū.	car. 11.
Capitulum 4. de assignatiōe ossium dorſi.	car. 11.
Capitulum quintum de assignatione ossium pectoris et co- starum.	car. 11.
Ca. 6. de assignatiōe ossiū scapularū et furcularū.	car. 11.
Capitulum 7. de assignatione ossiū manū.	car. 11.
Capitulum octauum de assignatione ossium pedū et nūme- ro omnium ossium.	car. 12.
Capitulum 9. de assignatione cartilaginum.	car. 12.
Capitulum decimum de assignatiōe neruorum.	car. 12.
Ca. 11. de ligamentorū et chordarū assignatiōe.	car. 13.
Capitulum 12. de venarū assignatione.	car. 13.
Capitulum 13. de arteriarū assignatione.	car. 14.
Ca. 14. de assignatiōe simplicis carnis et adipis.	car. 14.
Cap. 15. de paniculorū et cutis assignatiōe.	car. 15.
Cap. 16. de capillorū et vnguium assignatiōe.	car. 15.

Liber tertius de assignatione mēbrozum cō-
positorum p̃tinet capitula. 37.

Cap. p̃ de disputatiōe ṽli mēbrozū cōpositorū.	car. 16.
Ca. 2. de assignatiōe lacertorū et eoz ṽlitate.	car. 16.
Cap. 3. de lacertis caput voluētib; et eoz ṽlitate.	car. 16.
Capitulum quartum de lacertorū mouentiū assignatione et ṽlitate.	car. 17.
Cap. 5. quintū de lacertorū scapulas mouentiū assignatione et ṽlitate.	car. 17.
Capitulum sextum de lacertorum manus mouentium assi- gnatione et ṽlitate.	car. 17.
Capitulum septimum de lacertorum pectus mouentium assi- gnatione et ṽlitate.	car. 17.
Capitulum octauum de lacertorum mouentium ventres assi- gnatione et ṽlitate.	car. 17.
Capitulum nonum de lacertorum coxas mouentium assigna- tione et ṽlitate.	car. 17.
Capitulum decimū de lacertorum crura et pedes mouentiū assignatione et ṽlitate.	car. 17.

Capitulum vndecimū de disputatione vniuersali de oib; cō- positis mēbris interioribus et primū de cerebro.	car. 18.
Cap. 12. de nucle assignatione et eius ṽlitate.	car. 19.
Cap. 13. de oculis et ṽlitate mēbrozū eozum.	car. 19.
Cap. 14. de nariū assignatiōe et instrumentis odoratis.	car. 19.
Cap. 15. de instrumentorum audit; assignatione et foramine. offis lapidoli et auribus.	car. 19.
Cap. 16. de lingue assignatiōe et oris partibus.	car. 19.
Cap. 17. de istrorū sp̃us assignatiōe et p̃t̃ d̃ sua.	car. 19.
Cap. 18. de gutturis assignatione.	car. 19.
Cap. 19. de canalis pulmonis assignatione.	car. 20.
Cap. 20. de pulmonis assignatione.	car. 20.
Cap. 21. de cordis assignatione.	car. 20.
Cap. 22. de diaphragmatis assignatione.	car. 21.
Capitulum 23. de oris assignatione et de panniculis illud operientibus.	car. 21.
Cap. 24. de meri assignatione.	car. 21.
Cap. 25. de stomachi assignatione et ṽlitate.	car. 21.
Cap. 26. de intestinum assignatione et ṽlitate.	car. 21.
Cap. 27. de t̃birbi assignatione et ṽlitate.	car. 21.
Cap. 28. de epatis assignatione et ṽlitate.	car. 22.
Cap. 29. de splenis assignatione et ṽlitate.	car. 22.
Cap. 30. de felis assignatione et ṽlitate.	car. 22.
Capitulum 31. de renū assignatiōe et ṽlitate.	car. 22.
Capitulum 32. de vesice assignatiōe et ṽlitate.	car. 22.
Capitulum 33. de or̃gāis generadi et p̃ d̃ matrice.	car. 22.
Capitulum 34. de matricis in qua ē fer; assignatiōe.	car. 22.
Capitulum 35. de māmillarū assignatione et ṽlitate.	car. 23.
Capitulum 36. de testium assignatione et ṽlitate.	car. 23.
Capitulum 37. de virge assignatiōe et ṽlitate.	car. 23.

Liber quartus de virtutibus et actionibus cō-
tinens capitula. 20.

Capitulum primum de vniuersali virtutū disputatiōe.	car. 23.
Capitulum 2. de naturalū virtutū assignatiōe.	car. 24.
Cap. 3. de assignatiōe actionis quatuor virtutum naturalū in stomacho.	car. 24.
Capitulum 4. de exēplo naturalū virtutū in matrice.	car. 25.
Capitulum 5. de vitali virtute agente.	car. 25.
Capitulum 6. de anhelitus ṽlitate.	car. 25.
Capitulum 7. de causis a quibus puenit mors.	car. 26.
Cap. 8. de vitalis virtutis passibilis assignatiōe.	car. 26.
Capitulum nonū de virtute animali disputatiōe.	car. 26.
Capitulum decimū de sententis actione virtutis.	car. 26.
Capitulum vndecimū de assignatiōe sēsus visus.	car. 26.
Capitulum 12. de assignatione sēsus audit.	car. 27.
Capitulum 13. de odoratus sēsus assignatione.	car. 27.
Capitulum 14. de gustus sēsus assignatione.	car. 27.
Capitulum 15. de assignatione sēsus tactus.	car. 27.
Capitulum 16. de his que cuiq; sensuum conueniunt discor- dant quoq;.	car. 27.
Capitulum 17. de virtute p̃ quā fit volūtari; mor;.	car. 27.
Capitulum 18. de actionū assignatione.	car. 27.
Capitulum 19. de spiritū assignatione.	car. 27.
Capitulum 20. de rebus naturalibus quū cursum exeunt naturalem.	car. 27.

Liber quintus theorie de rebus naturalib;
habens. 38. capitula.

Capitulum primum de disputatione vniuersali de rebus non naturalibus.	car. 28.
Capitulum 2. de aeris assignatione et diuisiōe ei;.	car. 28.
Capitulum 3. de aeris imutatiōe a partētib; ani.	car. 28.
Capitulum 4. que sint aeris actiones in singulis ani partēti- bus et quū in sua naturali sunt habitudine.	car. 29.
Capitulum 5. quid faciāt queq; anni partētia quū extra na- turalem fuerint habitudinem.	car. 29.
Capitulum 6. quibus passioēs et morbi accidāt in singlis ani tpibus quq; in singlis eoz liberētur.	car. 29.
Capitulum 7. de mutatiōe aeris p̃p̃ astra.	car. 30.
Capitulum 8. de aerū mutatiōe p̃p̃ ṽeros.	car. 30.
Capitulum 9. de mutatiōe aeris p̃p̃ regios.	car. 30.
Capitulum 10. de aeris imutatiōe p̃p̃ vapores.	car. 30.
Capitulum 11. de pestilentialis aeris assignatiōe.	car. 31.
Capitulum 12. de exercitiis diuersitatibus qd; in corporibus operetur.	car. 31.
Cap. 13. de balneorū actiōe i corporib; assignatiōe.	car. 31.
Capitulum 14. de ṽli disputatiōe ciborū.	car. 32.
Capitulum 15. de specierum ciborum assignatione et primū de granis.	car. 32.
Capitulum 16. de olerū diuersitatib; et ṽrgis eaz.	car. 33.

Capitulum.17. de platarum radicibus.	car. 34.
Capitulum.18. de plantarum fructibus.	car. 34.
Capitulum.19. de arborum ortolanorum fructibus.	car. 34.
Cap.20. de moranarum et siluestrium arborum fructibus.	ca. 34.
Capitulum.21. de cibis que ex animalibus sumuntur et primis de quadrupedibus.	car. 35.
Cap.22. de extrinsecis quadrupedum et visceribus eorum.	ca. 35.
Capitulum.23. de avium carnibus.	car. 35.
Capitulum.24. de ferculis et preparatione carnum per artificium.	car. 35.
Capitulum.25. de carnibus animalium naturalium.	car. 35.
Cap.26. de supfluis animalium et primis de lacte.	car. 36.
Cap.27. de melle et zaccara diversitatibusque eorum.	car. 36.
Cap.28. de dulcibus que ex melle fiunt et zaccara.	car. 36.
Cap.29. de porum assignatione et primis de aqua.	car. 36.
Capitulum.30. de omnibus vint et cerulis.	car. 37.
Capitulum.31. de medicinalibus potibus.	car. 37.
Capitulum.32. de non odoriferorum flos et herbarum.	car. 38.
Capitulum.33. de aromatum odoriferorum naturis.	car. 38.
Capitulum.34. de vestibus et quod corporibus operetur.	car. 38.
Capitulum.35. de somni et vigiliis actionibus.	car. 38.
Capitulum.36. de actionibus coitis in corpore.	car. 38.
Cap.37. de evacuationibus naturalibus et earum diversitatibus.	ca. 39.
Cap.38. de anime accidentibus.	car. 39.

Liber sextus

theorice de rebus extra naturam continens capitula.35.

Capitulum primum de universali disputatione de rebus extranaturalibus.	car. 39.
Capitulum.2. de morborum generibus et speciebus et primis de morbis membrorum consilium.	car. 40.
Capitulum.3. de organicorum membrorum morbis.	car. 40.
Capitulum.4. de morborum causis et eorum assignatione.	car. 40.
Capitulum.5. de causis membrorum primis suis pluri.	car. 40.
Capitulum.6. de morborum organicorum causis.	car. 41.
Cap.7. de morborum causis privationis separatum.	car. 41.
Cap.8. de accituum assignatione morbos sequentium.	car. 41.
Capitulum.9. de accituum generibus et eorum assignatione.	car. 41.
Capitulum.10. de accidentium causis que in actiones ingrediuntur naturales.	car. 41.
Capitulum.11. de accidentium causis que in sensus ingrediuntur actiones et primum de visu.	car. 42.
Cap.12. de accitibus qui sensui audiuntur ingrediuntur.	car. 42.
Cap.13. de accitibus qui sensui gustus supponuntur.	car. 42.
Cap.14. de accitibus qui sensui odoratus supponuntur.	car. 42.
Cap.15. de accitibus qui tactus accidunt sensui.	car. 42.
Cap.16. de declarationis et doloris quatuor.	car. 43.
Cap.17. de accitibus qui actiones ciborum appetitum intrant.	ca. 43.
Capitulum.18. de accidentibus que actionibus contingunt cerebri et cordis ex omni stomachi configuratione.	car. 43.
Capitulum.19. de accidentibus que cerebro contingunt.	car. 43.
Capitulum.20. de accidentibus que in voluntarium ingrediuntur motum.	car. 43.
Capitulum.21. de motu qui aliter fit quam oporteat in habitudine mala et morbis qui per eum fiunt.	car. 44.
Capitulum.22. de accitibus qui ex solo fiunt morbo.	car. 44.
Capitulum vigesimum tertium de accidentibus que ex natura veniunt actione et morbo.	car. 44.
Capitulum.24. de accidentibus que in actiones ingrediuntur vitales et eorum causis.	car. 44.
Cap.25. de accidentibus que intra digestionem naturales et causis eorum et primis de prime digestionis accidentibus.	car. 44.
Capitulum.26. de accidentibus que attrahenti retinent et expellenti contingunt virtutibus.	car. 45.
Capitulum.27. de accidentibus secunde digestionis que est in epate felis sanguinis generatio.	car. 45.
Ca.28. de accitibus que intra digestionem intrant.	car. 45.
Ca.29. de accitibus qui habitudines intrant corporis.	car. 45.
Ca.30. de accitibus eorum qui a corpore exeunt.	car. 45.
Cap.31. de eorum accitibus et causis eorum.	car. 45.
Cap.32. de vint accitibus et eorum causis.	car. 46.
Ca.33. de accitibus qui egressi sunt membrorum.	car. 46.
Ca.34. de accitibus qui sudore fiunt et causis eorum.	car. 46.
Ca.35. de evacuationibus extranaturalibus.	car. 46.

Liber septimus

theorice de signorum natura continens capitula.18.

Capitulum primum de signis universalis disputatione et eorum divisionibus.	car. 46.
Ca.2. de facta pulsus et qualitate et significatibus.	car. 46.
Ca.3. de pulsuum generibus et diversitatibus.	car. 47.

Cap.4. de causis que ad quodque pulsus genus faciunt quodque res faciant naturales in pulso.	car. 48.
Ca.5. de pulsus mutatione per res naturales.	car. 49.
Ca.6. de pulsuum mutatione per res contranaturales.	car. 49.
Ca.7. de pulsus alteratione ex causis virtutis gravatibus.	car. 49.
Capitulum.8. de plibus aposteatum speciebus significatibus.	ca. 49.
Capitulum.9. de pulsibus passionibus universisque membrorum significantibus et primo passionibus cerebri.	car. 50.
Capitulum.10. de pulsibus assignatione passionibus significantibus que in membris fiunt anhelitus.	car. 50.
Capitulum.11. de pulsibus que in membris cibi fiunt passionibus significantibus.	car. 51.
Cap.12. de vint disputatione vint circa corporis morbos.	ca. 51.
Cap.13. de qualitate vint divisione et eius significatione per colorum.	car. 51.
Capitulum.14. de substantia vint.	car. 51.
Capitulum.15. de significatibus hypostasias vint.	car. 52.
Capitulum.16. de significationibus egestionum quidque significet in corpore.	car. 52.
Cap.17. de significatibus sputorum et sereaturum.	car. 53.
Cap.18. quid in corpore sudores significet.	car. 53.

Liber octavus

theorice de significationibus morborum manifestorum continens capitula.22.

Capitulum primum de primis signorum divisione.	car. 53.
Cap.2. de febrium generibus et speciebus signis que et causis.	car. 53.
Capitulum.3. de febre diei et causis eius.	car. 53.
Ca.4. de febrium putridarum assignatione et causis.	car. 54.
Capitulum.5. de putridarum febrium signis.	car. 54.
Capitulum.6. de coptarum febrium signis et causis.	car. 55.
Capitulum.7. de cricia febrium signis et causis.	ca. 55.
Capitulum.8. de apostematibus et signis et causis eorum.	car. 55.
Cap.9. de aposteate quod phlegmon dicitur et causis et signis.	car. 56.
Capitulum.10. de apostemate colerico et causis et signis.	car. 56.
Ca.11. de apate phlegmatico et causis et signis.	car. 56.
Ca.12. de apate nigre cholere et causis et signis.	car. 56.
Ca.13. de passioibus que suppositis cutis accidunt.	car. 56.
Ca.14. de variola et causis et signis.	car. 56.
Ca.15. de elephantia causis et signis.	car. 56.
Ca.16. de lepra morpheas farpedie causis et signis.	car. 56.
Cap.17. de scabie purigine cutis excoctatione pediculi. veru eis. pustulis. suffusionibus et aposteate quod apozima vocatur et vlcibus ex adustione.	car. 57.
Ca.18. de passioibus maseilis que quibusdam membris sine alijs proprie sunt. vi sunt alopitia. tinea. furfures. capitis magnitudo aposteate itercurancum. leugies. nemefa morum. adustio faciei. elephas. varices. oculis. ves. saniosa. fissure extremitatum et dadasa.	car. 57.
Cap.19. de vulneribus et vlcibus.	car. 57.
Capitulum.20. de documento animalium venenosorum et primo de morfu canis rabidi.	car. 57.
Ca.21. de spem et tyriarum morfu et signis.	car. 58.
Ca.22. de percussione scorpis et pediculi vulturis. apum. vesparum et arancarum.	car. 58.

Liber nonus

theorice de signis interiorum membrorum passionibus significantibus continens capitula.41.

Ca.1. de coram via que iteriores morbi significant.	car. 58.
Capitulum secundum de passionibus interiorum membrorum significationibus et eorum divisionibus.	car. 59.
Capitulum tertium de cephalica et diversitatibus eius causis quodque et signis.	car. 59.
Capitulum.4. de libargo obtusificatione pervigilantia cura. i. p. vigilatua obtusificatione coctos. i. coagulatione cogitationis corruptione et memorie scotomia vertigine causis et signis.	car. 60.
Cap.6. de apoplefia epilepsia icubo causis et signis.	car. 60.
Cap.7. de melia et canina et amore causis et signis.	car. 60.
Capitulum octavum de nuce passionibus et primum de demutatione enervatione paralisi omnis et totius corporis epilepsia causis et signis.	car. 61.
Cap.9. de spasmo qui ex repletionis sit causis et signis.	car. 61.
Capitulum.10. de ipalmo qui contingit exinanitione.	car. 61.
Capitulum.11. de tremore et nullatione causis et signis.	car. 61.
Capitulum.12. de gibbositate causis et signis.	car. 61.
Capitulum.13. de passionibus membrorum sensus et primo de oculis.	car. 63.

Cap. i. 4. de passionibus que in auribus sunt causis et signis. car.	63.
Cap. i. 5. de passionibus in ore odorat causis et signis. car.	63.
Cap. i. 6. de passionibus in lingua et in omni oris causa et signis. car.	63.
Cap. i. 7. de passionibus in ore causis et signis. car.	63.
Capitulum. 18. de passionibus in ore causis et signis. car.	63.
Capitulum. 19. de passionibus operimenti gutturis et canalis pulmonis. car.	64.
Capitulum. 20. de passionibus que in pulmone sunt. car.	64.
Cap. 21. de passionibus in laceratione pectoris et operimenti costarum. car.	65.
Capitulum. 22. de passionibus in pectoris operimenti. car.	65.
Capitulum. 23. de passionibus in corde accidentibus. car.	65.
Capitulum. 24. de passionibus in organorum cibis. de meri et ore stomachi. car.	65.
Capitulum. 25. de passionibus in profundis atriis. car.	66.
Capitulum. 26. de ictu passionibus causis et signis. car.	66.
Cap. 27. de colica passione diuersitatibus eius causis et signis. car.	67.
Capitulum. 28. de lumbicis et ascaridibus. car.	67.
Capitulum. 29. de anti passionibus causis et signis. car.	67.
Capitulum. 30. de epatis passionibus causis et signis. car.	67.
Cap. 31. de hydropis speciebus causis et signis. car.	68.
Cap. 32. de passionibus in splenis signis et causis. car.	68.
Cap. 33. de passionibus in felis causis et signis. car.	68.
Cap. 34. de passionibus in renibus signis et causis. car.	69.
Cap. 35. de passionibus in vesica cum causis et signis. car.	69.
Cap. 36. de passionibus in si bacis causis et signis. car.	69.
Cap. 37. de genitalibus passionibus causis et signis. car.	69.
Cap. 38. de virgine passionibus causis et signis. car.	69.
Cap. 39. de matricis passionibus causis et signis. car.	70.
Cap. 40. de mamarum passionibus causis et signis. car.	71.
Cap. 41. de ancharum passionibus et pedum causis et signis. car.	71.

Liber decimus

Capitulum primum vniuersalis disputatio de signis futura portendentibus et diuisione eorum. car.	71.
Capitulum. 2. de signorum cognitione quid in sanis futurum sit corporis portendentibus et repletionis signis. car.	72.
Cap. 3. de propriis signis morbos portendentibus futuros. car.	72.
Capitulum. 4. de signis tempora morborum portendentibus. car.	73.
Cap. 5. de signis quibus pluri et acuti significatur morbi. car.	73.
Cap. 6. de crisi cognitione et causis eius. car.	73.
Cap. 7. de crisi cognitione per quam fit crisis. car.	74.
Capitulum. 8. de cognitione dierum criticorum. car.	74.
Cap. 9. de signis futura primis crisis significatibus. car.	74.
Cap. 10. de malis signis moris portendentibus. car.	75.
Cap. 11. de signis liberatione a morbo portendentibus. car.	77.
Cap. 12. quid oportet scire volentem annunciare infirmantis salutem vel mortem. car.	78.

Liber primus

Capitulum primum in quo continetur dispositio vniuersalis de custodia sanitatis. car.	79.
Capitulum. 2. de comuni regimine sanitatis et primo secundum anni tempora. car.	80.
Cap. 3. de regimine sanitatis per exercitium. car.	80.
Cap. 4. de regimine sanitatis per laborem angustiam. car.	80.
Cap. 5. de regimine sanitatis per balneum. car.	81.
Capitulum. 6. de regimine sanitatis per cibos. car.	81.
Cap. 7. de regimine sanitatis per potum aque. car.	81.
Capitulum. 8. de regimine sanitatis per vinum. car.	81.
Cap. 9. de regimine sanitatis per somnum et vigilias. car.	82.
Capitulum. 10. de regimine sanitatis per coitum. car.	82.
Cap. 11. de regimine sanitatis per aie accidentia. car.	82.
Cap. 12. de modificatione corporis ad custodiam sanitatis. car.	82.
Cap. 13. de speculatione consuetudinis. car.	83.
Capitulum. 14. de regimine corporis temperato. car.	84.
Cap. 15. de regimine corporis que sunt extra temperantiam. car.	85.
Cap. 16. de habitudinibus corporis. car.	86.
Capitulum. 17. de regimine corporis in quorum membris est aliquid incommodum ex mala complexionem. car.	86.
Capitulum. 18. de regimine corporis quod non potest esse ita suum conservare complexionem nec ad meliorem transmutare. car.	88.
Cap. 19. de regimine corporis debili et primo de pignatibus. car.	88.
Capitulum. 20. de regimine infancum. car.	88.
Cap. 21. de electione nutrimenti et regimine earum. car.	89.
Cap. 22. de regimine puerorum in ablactatione. car.	89.
Cap. 23. de regimine adolescentium et iuuenum. car.	89.
Capitulum. 24. de regimine senum. car.	90.
Capitulum. 25. de regimine conualescentium. car.	90.

Cap. 26. de preservatione a morbo pestilentiali. car.	90.
Cap. 27. de amputationis causis continarum febrium. car.	90.
Cap. 28. de amputatione capitis propter vniuersalem egritudinem. car.	91.
Capitulum. 29. de amputatione causarum paratarum inducere habitudines extra naturam. car.	92.
Capitulum. 30. de coaptura corporis. car.	93.
Capitulum. 31. de regie peregrinanti arida aut mare. car.	93.

Liber secundus

Capitulum primum de diuisione medicandi tria curandi. car.	97.
Cap. 2. de probatione medicamenti per experimentum in corpore. car.	94.
Cap. 3. de probatione medicamenti per velocitatem alterationis et tarditatem. car.	94.
Cap. 4. de probatione medicamenti per velocitatem coagulationis. car.	95.
Capitulum. 5. de probatione medicamenti per saporem. car.	95.
Cap. 6. de probatione medicamenti per odorem. car.	95.
Cap. 7. de probatione medicamenti per colorem. car.	95.
Cap. 8. de virtutibus secundis et primo de maturatibus. car.	96.
Cap. 9. de cognitione virtutis medicinarum emollientium. car.	96.
Capitulum. 10. de medicinis solidariis. car.	96.
Capitulum. 11. de medicinis oppellatis. car.	96.
Cap. 12. de medicinis aperitiuis et modificatiuis. car.	96.
Capitulum. 13. de medicinis dissoluentibus. car.	96.
Cap. 14. de medicinis inspissantibus. car.	96.
Cap. 15. de medicinis aperientibus ora venarum. car.	96.
Cap. 16. de medicinis stringentibus ora venarum. car.	96.
Capitulum. 17. de medicinis resistentibus. car.	96.
Capitulum. 18. de medicinis putrefaciuntibus. car.	96.
Cap. 19. de medicinis liquefacientibus carnem. car.	96.
Capitulum. 20. de medicinis cicatrizantibus. car.	96.
Capitulum. 21. de medicinis generatiuis carnis. car.	96.
Capitulum. 22. de medicinis attrahentibus. car.	96.
Capitulum. 23. de medicinis repellentibus. car.	96.
Capitulum. 24. de medicinis liberantibus a veneno. car.	96.
Cap. 25. de medicinis doloris sedantibus. car.	96.
Capitulum. 26. de assignatione virtutis tertie medicinarum et primo de medicinis lapidem frangentibus. car.	97.
Cap. 27. de medicinis urinam prouocantibus. car.	97.
Cap. 28. de medicinis prouocantibus menstrua. car.	97.
Cap. 29. de medicinis lac generantibus. car.	97.
Capitulum. 30. de medicinis generantibus spermam. car.	97.
Cap. 31. de medicinis apertis lac et signa. car.	97.
Cap. 32. de medicinis putrefaciuntibus et pulmone. car.	97.
Cap. 33. de diuisione simplicis medicis et assignatione eius. car.	97.
Cap. 34. de herbis et earum virtutibus. car.	97.
Cap. 35. de virtutibus seminum et granorum. car.	98.
Capitulum. 36. de medicinis que sunt folia. car.	100.
Capitulum. 37. de floribus. car.	100.
Cap. 38. de medicinis que sunt fructus. car.	101.
Capitulum. 39. de medicinis que sunt olea. car.	101.
Cap. 40. de medicinis que sunt succi. car.	101.
Capitulum. 41. de assignatione gummarum. car.	102.
Cap. 42. de medicinis que sunt ligna. car.	102.
Capitulum. 43. de radicibus plantarum. car.	102.
Capitulum. 44. de medicamentis metallicis. car.	103.
Capitulum. 45. de speciebus lapidum. car.	103.
Capitulum. 46. de salibus et speciebus eorum. car.	103.
Capitulum. 47. de vitis et speciebus eorum. car.	103.
Capitulum. 48. de corporibus metallicis. car.	104.
Capitulum. 49. de medicinis que sunt ex animalibus. car.	104.
Capitulum. 50. de utilitate fellium. car.	104.
Capitulum. 51. de urinis et stercore. car.	104.
Capitulum. 52. de utilitate membrorum animalium. car.	104.
Capitulum. 53. de medicinis laxatiuis. car.	105.
Capitulum. 54. de diuersitate laxationum. car.	105.
Capitulum. 55. de medicinis prouocantibus vomitum. car.	106.
Cap. 56. de regie bibendi laxatiui aut vomitiui. car.	107.
Cap. 57. de regulis quod eligantur medicamina et seruanda sint et prohibenda a putrefactione. car.	107.

Liber tertius

Cap. primum de medela febrium que fit ex calore solis. car.	107.
Cap. 2. de medela febrium que fit ex frigido et deficiente. car.	107.
Cap. 3. de medela febrium que fit ex cibo et potibus. car.	108.
Cap. 4. de medela febrium que fit ex labore. car.	108.
Capitulum. 5. de medela febrium que fit ex ira. car.	108.
Cap. 6. de medela febrium que fit ex tristitia. car.	108.
Cap. 7. de medela febrium que fit ex vigilis. car.	108.
Cap. 8. de medela febrium que fit ex apostate. car.	108.
Capitulum. 9. de coi medela febrium putridarum. car.	108.

Tabula

Capitulum. 10. de evacuatiōe humoris putridi. car. 108.
 Capitulum. 11. de regimine febriū per victum. car. 109.
 Cap. 12. de medela febriū purē tertiane. car. 109.
 Capitulum. 13. de tertiane nō pure febriū medela. car. 110.
 Capitulum. 14. de medicamē febriū quartane. car. 110.
 Capitulum. 15. de medela quoridiane febriū. car. 111.
 Capitulum. 16. de p̄tinariū febriū medela. car. 111.
 Capi. 17. de medicamē febriū cōpōsite. car. 111.
 Ca. 18. de medela febriū q̄ dī epīcos & liparicos. car. 112.
 Ca. 19. de medela se. q̄. v. aut. b. accedūt die. car. 112.
 Ca. 20. de accidētū febriū medelē q̄ febres sequūtūr. car. 112.
 Ca. 21. de amputatione appetitus ciborū cū febre. car. 112.
 Capitulum. 22. de tussis & sitis & sternutationis medelis que sunt in febre. car. 112.
 Ca. 23. de medicis vigiliāz & obstupescētiōis i febre. car. 112.
 Capitulum. 24. de medela mollitiei nature & siccitatis. vomitus sudoris multi & arctati qui sunt i febre. car. 112.
 Capitulum. 25. de medela defectus cum febre. car. 112.
 Capitulum. 26. de medela febriū ethice. car. 113.
 Ca. 27. d. apātū medelē & p̄mū de p̄blegmōe. car. 113.
 Ca. 28. d. medelē apātis qd̄ herisipila dicit. car. 114.
 Capitulum. 29. de medela apostēatis fomicis. car. 114.
 Ca. 30. de medelē apātis qd̄ dī vndimia. car. 114.
 Capi. 31. de medelē apātis qd̄ scilicet dicitur. car. 114.
 Capitulum. 32. de medela cancri. car. 114.
 Capitulum. 33. de scrophularum medela. car. 114.
 Ca. 34. d. med. canis sup̄flue vērcarū & nodorū. car. 114.
Liber quartus practice de medelis morborū manifestorū curi appropriata
 torum continens capitula. 54.
 Capit. p̄mū de variolē & rubeolē medela. car. 115.
 Capitulum. 2. de facri ignis medela. car. 115.
 Capitulum. 3. de elephantie medela. car. 115.
 Ca. 4. de lepre & morphee albe ac nigre medelē. car. 115.
 Cap. 5. de vlcere variolaz maculaz medelē. car. 116.
 Cap. 6. de scabiei & purigis medela. car. 116.
 Cap. 7. de pediculorum medela. car. 116.
 Ca. 8. de serie & sapbe & pustularū puaz medelis. car. 116.
 Cap. 9. de verrucarum & clauorum medela. car. 116.
 Capitulum. decimum de petiginis & de mundatione cutis a foridibus ac de excoiatione medelis. car. 116.
 Cap. 11. de sudore nimio & eius mora. car. 117.
 Capit. 12. de alopitie & capiloz casus medela. car. 117.
 Capitulum. 13. de tince & furfuris medela. car. 117.
 Capitulum. 14. de capitis magnitudinis propter semorum seperationem medela. car. 117.
 Ca. 15. d. lēgiris & maculaz fatiei ac fixuraz med. car. 117.
 Cap. 16. d. passionibus que in manibus sunt & pedibus & p̄mū de saniosa venia. car. 118.
 Ca. 17. de fixuraz medela q̄ sūt in plantis ac palmis ac ocrearū fricaciōib⁹ dābale & digitoz tumorū ac vnguinū egritudinum. car. 118.
 Ca. 18. d. passionū medela que i sup̄ficie corporis ab exteriorib⁹ cāis sūt & primo de vulnere & vlcere simplici. car. 118.
 Cap. 19. de cōpōstroz vulnere & vlcere medela. ca. 119.
 Ca. 20. d. vlcere medela q̄ cū morbo cōpōnūtūz orgāico. ca. 119.
 Ca. 21. d. vlcere vlcere q̄ cū p̄tinatōis sepatōe p̄ponūt. ca. 119.
 Ca. 22. de vlcere cū accidētib⁹ p̄positoz medela. car. 119.
 Capitulum. 23. de fistularum medela. car. 119.
 Cap. 24. d. educēdis sagittis spinis & similibus. car. 119.
 Capi. 25. de ignis adustionis medela. car. 119.
 Capitulum. 26. de medela percussione cū flagellis. car. 119.
 Capitulum. 27. de cōi eoz medela quos attraxerunt aut pupis git animal venenosum. car. 119.
 Ca. 28. de morfu bovis & simie & canis medela. car. 120.
 Ca. 29. de morfu leonis & leopardi medela. car. 120.
 Capi. 30. de morfu ebenarū & barue medela. car. 120.
 Ca. 31. de morfu rabidi canis medela. car. 120.
 Ca. 32. de vipere morfus medela. car. 120.
 Capitulum. 33. de percussione scorpion medela. car. 120.
 Ca. 34. de puncture vesp̄arū & apum medela. car. 120.
 Ca. 35. de reptiliū & aranez medela. car. 120.
 Ca. 36. de rastellariis scorpion medela. car. 120.
 Ca. 37. de medela puncture pediculi vulturis. car. 120.
 Ca. 38. de cōi eoz medela q̄ poculū biberit mortifex. ca. 121.
 Ca. 39. d. medela eoz q̄ bistiū aut cornu sebei biberit. ca. 121.
 Ca. 40. de medela cōi q̄ cantantes biberint. car. 121.
 Ca. 41. de medela cōi q̄ fel biberit leopardi. aut sp̄tū. ca. 121.
 Ca. 42. de medela corū quibus caude cecrit extremum aut

animalis sudor propinatus est. car. 121.
 Capitulum. 43. de medela corū qui op̄m aut cicuta biberunt. car. 121.
 Capitulum. 44. de medela corū qui insquamū aut icberū bar aut iou metel biberunt. car. 121.
 Capitulum. 45. de medela corū qui semen pilii aut coriadrū biberit. car. 121.
 Capitulum. 46. de eius medela qui malos fungos aut que mas comederint. car. 121.
 Capitulum. 47. de medela eius cuius in stomacho lac coagulatum est. car. 121.
 Capitulum. 48. de eius medela qui piscem assūm. comedit aut corruptū. car. 121.
 Cap. 49. de eius medela qui leporem biberit marinum aut ranam. car. 121.
 Caplin. 50. de eius medela qui castoreum aut beledarum biberit. car. 121.
 Capi. 51. de eius medela qui lotbon v̄l rododaphnē v̄l squillam biberit. car. 121.
 Capitulum. 52. de eius medela qui gipsum aut marbāchum biberit. car. 121.
 Capitulum. 53. de eius medela qui argentum vivum bibit aut eius auri insillatū est. car. 121.
 Capitulum. 54. de eius medela qui plūbi cerasam aut calcem aut saponem aut sulphur biberit. car. 122.
Liber quintus practice de passionū interiorū mebrozum medela continens capitula. 82.
 Capitulum. p̄mū de via ad v̄nūquodqz mebrum iter mendendum si fiat in eis passio. car. 122.
 Ca. 2. de cephalice me q̄ fit ex calore simplici sine m̄a. car. 123.
 Ca. 3. de cephalice medela que ex calore fit solis aut ciborum vel medicaminum calorem assumptione. car. 123.
 Capitulum. 4. de cephalice medela que ex calore fit simplici ab interioribus corporis cōmoro. car. 123.
 Capitulum. quintum de cephalice calide medela que fit cū materia & primo de sanguinea & colerica. car. 123.
 Ca. 6. d. cephalice medela q̄ ex mala sit p̄p̄tōe fria simplici. ca. 123.
 Cap. 7. d. p̄blegmaticē & mellice cephalice medela. car. 123.
 Ca. 8. d. cephalice medela q̄ ex op̄tatiōe & v̄tōsitate sit. ca. 124.
 Ca. 9. d. cephalice medela q̄ ex hūiorib⁹ sit i s̄tō ex̄t̄nib⁹. ca. 124.
 Ca. 10. d. cephalice m. q̄ fit ex p̄tōe aut casu sup̄ caput. ca. 124.
 Capitulum. 11. de cephalice medela que fit post partum aut reliquas tumores. car. 124.
 Capitulum. 12. de emferanci medela. car. 125.
 Capitulum. 13. de phrenes & manici medela. car. 125.
 Capitulum. 14. d. mēse medela. car. 125.
 Capitulum. 15. de passionis que litarg⁹ dicit medela. car. 125.
 Capitulum. 16. de obstupescētiōis simplici medela. ca. 126.
 Ca. 17. de cume que obstupescētiō ē pugil medela. car. 126.
 Ca. 18. de corbocor. i. coagulatiōis medela. car. 126.
 Cap. 19. de memorie corruptionis medelis. car. 126.
 Capitulum. 20. de scorbomie & vertigis medelis. car. 126.
 Capitulum. 21. de epilepsie medela. car. 126.
 Capitulum. 22. de apoplexie medela. car. 127.
 Capitulum. 23. de melancholie medela. car. 127.
 Capitulum. 24. de canine melancholic medela. car. 128.
 Capitulum. 25. de bereos & amoris medela. car. 128.
 Capitulum. 26. de paralisis & enervationis medela. car. 128.
 Cap. 27. de paralisis fatiei & contorsionis medela. car. 129.
 Capitulum. 28. de morbi ex enervatione & spasmo & ex paralisi cōpositi medela. car. 129.
 Capitulum. 29. de dormitacione medela. car. 129.
 Ca. 30. de spasmi qui ex repletiōe fit medelē. car. 129.
 Ca. 31. de spasmi qui ex enōne fit medela. car. 129.
 Capi. 32. de tremoris & titillationis medela. car. 129.
 Capitulum. 33. de gibbi medela. car. 129.
 Capitulum. 34. de obralmie medela. car. 129.
 Capitulum. 35. de tumoris oculi medela. car. 130.
 Ca. 36. de duritie q̄ sit i cōsolidati medela. car. 130.
 Capitulum. 37. de medelē puriginis oculorū. car. 130.
 Capitulum. 38. de sibile medela. car. 130.
 Ca. 39. de sāguis oculi i extremitate & i cōsolidati medelē. car. 130.
 Capitulum. 40. de vngule medela. car. 130.
 Capitulum. 41. de vlcere oculorū medela. car. 131.
 Capitulum. 42. de pustularū oculorū medela. car. 131.
 Capitulum. 43. de sanici que in comea ē medela. car. 131.
 Capitulum. 44. de acumie corne medela. car. 131.
 Capitulum. 45. de macule & albule medela. car. 131.

Capitulum. 46. de cancri medela.	car. 131.
Capitulum. 47. de passionibus que fiunt inter cornas & yue am vt aqua & disperſione medela.	car. 131.
Capitulum. 48. de palpebrarum passionibus medela & primum de auratis.	car. 131.
Capitulum. 49. de scabici medela.	car. 131.
Capitulum. 50. de grandinis medela.	car. 131.
Ca. 51. de lapidofratis & ordei & solidationis medela.	car. 131.
Cap. 52. de pilorū superfluoꝝ & diſpoſoꝝ medela.	car. 131.
Capitulum. 53. de pediculorū medela.	car. 131.
Capitulum. 54. de palpebrarum medela.	car. 131.
Capitulum. 55. de contorſionis medela.	car. 131.
Cap. 56. de caliginis & fissure palpebre medela.	car. 132.
Ca. 57. de mori tunc fornicis & supflue canis medela.	car. 132.
Ca. 58. de anguloꝝ oculoꝝ passiōib⁹ & p⁹. de fluxu.	car. 132.
Capitulum. 59. de glandule medela.	car. 132.
Capitulum. 60. de corui medela.	car. 132.
Cap. 61. de febeque & tenebrositatis medela.	car. 132.
Capitulum. 62. de aurium passionibus & primum de dolore qui fit ex mala cōplexione calida.	car. 132.
Cap. 63. de aurii apostematis ex calore medela.	car. 132.
Ca. 64. de sanici & sāguis ab aure fluētū medela.	car. 132.
Capitulum. 65. de opillatiōis auris medela.	car. 132.
Capitulum. 66. de tinitus & auris susurratiōis medela.	car. 132.
Capitulum. 67. de furditatis medela.	car. 132.
Capitulum. 68. de passionū nasi medela.	car. 133.
Cap. 69. de carnis in naso superflue medela.	car. 133.
Capitulum. 70. de fetoris narium medela.	car. 133.
Cap. 71. de fluxu sanguinis narium medela.	car. 133.
Cap. 72. de chasemia. i. odorat⁹ priuatiōis medela.	car. 133.
Capitulum. 73. de coriꝝ medela.	car. 133.
Capitulum. 74. de passionibus lingue medela.	car. 133.
Ca. 75. de pustulaz & apostemati q̄ illigua fiunt medela.	car. 133.
Cap. 76. de vlcrationis & pustulaz lingue medela.	car. 133.
Ca. 77. de fissuris labioꝝ & emorroidū oris medela.	car. 134.
Ca. 78. de de doloris dētiū & p̄gellatiōis medela.	car. 134.
Ca. 79. de bis q̄ dētes elimāt & mūdificāt.	car. 134.
Ca. 80. de vlcerū & apostemati gūguaz medela.	car. 134.
Capitulum. 81. de fetoris oris medela.	car. 134.
Capitulum. 82. de amputanda hūiditate. que fluit ab ore somni tpe & salina que fluit ab ore pucroꝝ.	car. 135.

Liber sextus practice de passionum medela q̄ spiritus accidunt organis. continens capitula. 18.

Capitulum. primum de medel apostematis yue.	car. 135.
Ca. 2. de suffocationis medel. & iugularis.	car. 135.
Capitulum. 3. de citis medela qui os spinam aut hirudinē transglutiat.	car. 135.
Cap. 4. de sumersi in aqua & fume suffocati.	car. 135.
Ca. 5. de tussi q̄ ex gutture & pulmōis canali fit.	car. 135.
Capitulum. 6. de raucedinis medela.	car. 135.
Ca. 7. de tussis q̄ ex pectore & pulmōe fit medela.	car. 135.
Ca. 8. de asmatas & angustie anhelit⁹ medela.	car. 136.
Capitulum. nonum de peripneumonie medela.	car. 136.
Capitulum. decimū de spū sanguinis medela.	car. 137.
Capitulum. vndecimū de spū sanici medela.	car. 137.
Capitulum. duodecimū de p̄sis medela.	car. 137.
Capitulum. 13. de pleureſis medela.	car. 138.
Cap. 14. de furiculorū & emissiōnū pectoris medela.	car. 138.
Capitulum. 15. de dyapragmatis apostemate medela.	car. 138.
Capitulum. 16. de male cōplexionis cordis medela.	car. 138.
Capitulum. 17. de tremoris cordis medela.	car. 138.
Capitulum. 18. de defectus medela.	car. 138.

Liber septimus practice de medela passionū accidentiū instrumētis cibi continēs capitula. 31.

Ca. primum de medela passionū que accidūt meri.	car. 139.
Ca. 2. de medela passionū que ori s̄daci accidūt.	car. 139.
Capitulum. 3. de apostematis calidi s̄daci medela.	car. 140.
Capitulum. 4. de apostematis frigidi s̄daci medela.	car. 140.
Ca. 5. de appetit⁹ luxuriōsi & q̄ terrā gliscit comedē.	car. 140.
Capitulum. 6. de bolismos medela.	car. 141.
Capitulum. 7. de caniti appetitus medela.	car. 141.
Capitulum. 8. de appetitus defectus medela.	car. 141.
Capitulum. 9. de p̄cordioꝝ doloris medela.	car. 141.
Capitulum. 10. de finis & mali appetitus medela.	car. 141.
Ca. 11. de male digestiōis medela q̄ ex mala cōplexione fit.	car. 141.
Capitulum. 12. de male digestiōis medela que ex mala fit cōplexione cum materia.	car. 141.

Capitulum. 13. de medela male digestiōis que ex cibozum accidit multitudine & fastidij.	car. 142.
Capitulum. 14. de perturbationis ventris medela.	car. 142.
Capitulum. 15. de diarie medela.	car. 142.
Capitulum. 16. de lentitric medela.	car. 143.
Ca. 17. de subuerſiōis & vomit⁹ āputatiōis medela.	car. 143.
Capitulum. 18. de singultatiōis medela.	car. 143.
Ca. 19. de iflatiōis & yctōſitatis s̄daci medela.	car. 144.
Ca. 20. de lactis & sanguis s̄daci coaglatōꝝ medela.	car. 144.
Capitulum. 21. de tenesinon medela.	car. 144.
Ca. 22. de intestinoꝝ excoꝝiationis medela.	car. 144.
Ca. 23. de diſſinterie epatice medela.	car. 145.
Ca. 24. de emorroidū fistulaz fissurazq̄ ani me.	car. 145.
Ca. 25. de apostematis & fissuraz ani medela.	car. 145.
Ca. 26. de egredientis podicis medela.	car. 145.
Capitulum. 27. de torſionū medela.	car. 145.
Capitulum. 28. de colice medela.	car. 145.
Capitulum. 29. de ileos pēnoſe medela.	car. 146.
Cap. 30. de vermū libricorū & ascaridū medela.	car. 147.
Ca. 31. de passiōe q̄ i cpe fit & p⁹. de ci⁹ mala cōplexiōe.	car. 147.
Capitulum. 32. de apostematum epatis medela.	car. 147.
Capitulum. 33. de sanici q̄ in epate ē medela.	car. 148.
Capitulum. 34. de apostematis epatis frigidi medela.	car. 148.
Capitulum. 35. de opillatiōis epatis medela.	car. 148.
Ca. 36. de hydropisis medela. sp̄z & p̄rio de ipofarcha.	car. 148.
Capitulum. 37. de viree hydropisis medela.	car. 149.
Capitulum. 38. de tipantice hydropisis medela.	car. 149.
Capitulum. 39. de hydropisis que fit ex calore me.	car. 149.
Capitulum. 40. de passionū splenis medela.	car. 149.
Capitulum. 41. de ictericie medela.	car. 150.
Ca. 42. de passiōib⁹ renū & primum de calculoz.	car. 151.
Capitulum. 43. de apostematis calidi renū medela.	car. 151.
Capitulum. 44. de apostematis renū duri medela.	car. 151.
Capitulum. 45. de sanguinee vrine medela.	car. 151.
Capitulum. 46. de dyabete medela.	car. 151.
Ca. 47. de passionis vesice & primum de ci⁹ calculis.	car. 152.
Capitulum. 48. de cura apostematis vesice.	car. 152.
Capitulum. 49. de difficultate vrine cum ardore.	car. 152.
Ca. 50. de vria p̄ter velle egrediēti & ci⁹ q̄ migrit i lecto.	car. 152.
Capitulum. 51. de ruptura que bernia dicitur medela.	car. 152.

Liber octauus practice de egritudib⁹ genitaliū & iuctarū cōtinēs. capitula. 35.

Capitulum. primum de testū apostemate medela.	car. 153.
Capitulum. 2. de cōgregate aque in testibus medela.	car. 153.
Cap. 3. de bernie iuctualis & variciū testū accidētū.	car. 153.
Capitulum. 4. de pustularam & purigis testiculorū.	car. 153.
Capitulum. 5. de appetitus coitus otij medela.	car. 153.
Capitulum. 6. de imoderati coitus appetitus & inuoluntarij spermatis fluxus medela.	car. 153.
Ca. 7. de passiōib⁹ vge & p⁹ de sūi appetitu coit⁹ erectiōe.	car. 154.
Cap. 8. de oppulariōis q̄ i virga fit medela.	car. 154.
Ca. 9. de passiōib⁹ matricis. & p⁹ de fluxu sāguis.	car. 154.
Capitulum. 10. de matricis fluxus medela.	car. 154.
Cap. 11. de medela conclusionis menstruoz.	car. 154.
Cap. 12. de matricis suffocationis medela.	car. 155.
Cap. 13. de ventositare & inflatione matricis.	car. 155.
Capitulum. 14. de calidi apostematis matricis medela.	car. 155.
Ca. 15. de furiculoz & emissiōnū matricis medela.	car. 155.
Capitulum. 16. de apostemate duro matricis.	car. 155.
Capitulum. 17. de cancro matricis.	car. 155.
Ca. 18. de passiōib⁹ matricis q̄ duritice & aduatiō dñr.	car. 156.
Ca. 19. de medela verrucarum & emorroidū matricis.	car. 156.
Capitulum. 20. de fissuris matricis.	car. 156.
Capitulum. 21. de pustulis matricis.	car. 156.
Capitulum. 22. de vlceribus in ore matricis.	car. 156.
Capitulum. 23. de exitu matricis.	car. 156.
Capitulum. 24. de conceptus priuatiōis medela.	car. 156.
Capitulum. 25. de abortientium mulierū medela.	car. 156.
Capitulum. 26. de difficultate partus.	car. 156.
Cap. 27. de retentione fecūdie & fetus mortui.	car. 157.
Cap. 28. de bis que fieri prohibēt ipregnatiōe.	car. 157.
Capitulum. 29. de passionibus mammillarum.	car. 157.
Capitulum. 30. de podagre & artetice medela. & primo de ci⁹ regimie cui hec accidūt. & quomodo caueatur.	car. 157.
Capitulum. 31. de sciatice medela.	car. 157.
Ca. 32. de podagre & artetice dolorib⁹ si ex calo fiūt.	car. 158.
Cap. 33. de podagre & artetice dolore scō a frigido.	car. 158.
Ca. 34. de duritie & nodositas digregationū m. d.	car. 159.
Capitulum. 35. de medicorū mandato. & de eozum p̄silio in	

Tabula

medela et regimine morborum.	car. 159.
Liber nonus practice de operatiōe chyrurgie cōtinens capitula 111	
Capitulum primū de diuisione chyrurgie.	car. 160.
Capitulum. 2. ^o de plebotomie scientia et legibus quas ne- cessē est scire bñius artificem.	car. 160.
Ca. 3. de vāz q̄ pbebotomiā q̄titate et vtilitate.	car. 160.
Capitulum quartum de arteriaz amputatiōe.	car. 161.
Ca. 5. ^o de apātis qd̄ aporisma vocat̄ medela.	car. 161.
Ca. 6. de arteriaz q̄ post aures sunt apūatiōe.	car. 161.
Ca. 7. de arteriarū q̄ tēpōib⁹ sūt abstractiōe.	car. 161.
Ca. 8. de chyrurgia q̄ i carne fit et pri⁹ de sitijs.	car. 161.
Ca. ix. de icthide furūculoz emissiōis et apātū.	car. 161.
Ca. x. de salabe glādis et nodositatis cura.	car. 162.
Capitulum. i. de scrophularum medela.	car. 162.
Cap. 12. de cancri medela.	car. 162.
Cap. 13. de verrucarū clauoz ac formicis cura.	car. 162.
Capitulum. 14. de vlcetum pessimozū cura.	car. 162.
Capitulum. 15. de sagittariū inherētū educatione.	car. 162.
Capitulum. 16. de aque cura que in capite est.	car. 162.
Ca. 17. d̄ ci⁹ cura i cui⁹ oculos flux⁹ multiplicabāt acui.	car. 162.
Cap. 18. de findenda per latū fronte.	car. 162.
Ca. 19. d̄ palpebre supioris rep̄stīt cā piloz supfluoꝝ.	car. 162.
Capitulum. 20. de separatiōis oculi cura.	car. 163.
Capitulum. 21. de fissura palpebre cura.	car. 163.
Capitulum. 22. de palpebzariū adinuicē ibcrētū cura.	car. 163.
Cap. 23. de grādīs et verruce oculi cura.	car. 163.
Capitulum. 24. de glande que in oculi ē angulo verrucis car- ne superflua que i radicibus ē palpebzariū.	car. 163.
Ca. 25. de vngule oculi amputatione.	car. 163.
Capitulum. 26. de acumis oculi cura.	car. 163.
Capitulum. 27. de sanici que sub cornea est cura.	car. 163.
Capitulum. 28. de aque oculi excussione.	car. 163.
Capitulum. 29. de mori quod in facie ē cura.	car. 163.
Capitulum. 30. de auriū que perforate nō sunt cura.	car. 163.
Ca. 31. de auris cura in quam cecidit lapis. aut silē.	car. 163.
Capitulum. 32. de carnis superflue in naso cura.	car. 163.
Capitulum. 33. de gingue et emissiōis earum cura.	car. 164.
Capitulum. 34. de molaribus educendis.	car. 164.
Capitulum. 35. de lingue nodatiōis cura.	car. 164.
Capitulum. 36. de amigdaloz dūi apōstēatis cura.	car. 164.
Capitulum. 37. de apōstēmate vue cura.	car. 164.
Cap. 38. de apōstēatis gutturis et ei⁹ fissare cura.	car. 194.
Ca. 39. de digitorum supfluoꝝ cura.	car. 164.
Ca. 40. d̄ māmili viroz q̄ mlierib⁹ siles sunt.	car. 164.
Capitulum. 41. de educiōe aque hydropicoꝝ.	car. 164.
Capitulum. 42. de acumis vmbilici cura.	car. 164.
Capitulum. 43. de vulnere que i ventris subplano sunt cu- ra et zirbi intestinoꝝqz egressū.	car. 164.
Ca. 44. d̄ ei⁹ cura ei⁹ veretū foramē i fine ē corde.	car. 164.
Capitulum. 45. de migēdi arte cū catharro.	car. 164.
Ca. 46. de calculoz a vesica educendis.	car. 164.
Capitulum. 47. de hernie aqueose cura.	car. 165.
Ca. 48. de hernie carnosē cū apāte cura.	car. 165.
Ca. 49. de hernie varicose et vteose cura.	car. 165.
Ca. 50. de intestinalis hernie cura.	car. 165.
Ca. 51. d̄ hernie q̄ fit i inguinibus cura.	car. 165.
Capitulum. 52. de encuratiōis cutis testium.	car. 165.
Capitulum. 53. de faciendis eunuchis.	car. 195.
Capitulum. 54. de duplicis nature in altero quod hermo- froditus dicitur cura.	car. 195.
Capitulum. 55. de pustularum verrucarum. et emoroidum que in vuluis mulierum accidunt cura.	car. 165.
Ca. 56. de vnlue sine forame cura.	car. 165.
Ca. 57. de vulnere cura que mīci accidunt.	car. 165.
Capitulum. 58. de mortui fetus educatione.	car. 165.
Cap. 59. de secūdine incluse emissiōe.	car. 166.
Cap. 60. de fistularū que in ano sunt cura.	car. 166.
Ca. 61. de emoroidib⁹ a q̄b⁹ lāguis fluit et moris.	car. 166.
Ca. 62. de nodositate q̄ in ano ē et ei⁹ fissuris.	car. 166.
Capitulum. 63. de ani nō perforati cura.	car. 166.
Capitulum. 64. de varici et vene saniose cura.	car. 166.
Capitulum. 65. de extremitatū corruptariū apūatiōe.	car. 166.
Ca. 66. de tafete. i. vnguis sup vngue ē cura.	car. 166.
Capitulum. 67. de vnguiū contritoꝝ cura.	car. 166.
Capitulum. 68. de coquēdi cura et eius diuisione.	car. 166.
Capitulum. 69. de capiti illius coctura cui obtrahma est ve- tus et anelitus angustia clephātiqz.	car. 166.
Cap. 70. de coquēdis arterijs q̄ i tēpib⁹ sūt cura.	car. 166.
Capitulum. 71. de palpebzariū coctura.	car. 166.

Capitulum. 72. de coquēdo q̄ i āglo ē oculi cornu.	car. 166.
Capitulum. 73. de alarum coctura.	car. 166.
Ca. 74. de coquēdis emissiōib⁹ q̄ ex pleureis accidunt.	car. 167.
Capitulum. 75. de coquēdo epate i q̄ ē emissiō.	car. 167.
Capitulum. 76. de splene coquēdo.	car. 167.
Capitulum. 77. de coquendo stomacho.	car. 167.
Capitulum. 78. de hydropicis coquēdis.	car. 167.
Capitulum. 79. de coquēda ruptura aquosa.	car. 167.
Capitulum. 80. de coquenda ruptura ignimali.	car. 167.
Capitulum. 81. de sciaticis adurendis.	car. 167.
Capitulum. 82. de euulsiōis et fracture que accidit ossibus cura et primū de cōsolidanti necessaria sunt.	car. 167.
Capitulum. 83. de fracture cura cōposita cum apōstēmate vel vulnere tarditatis cōsolidatiōis et nodatiōis fracture tē- poris que cōsolidatiōis.	car. 167.
Capitulum. 84. de crani fractura cura.	car. 168.
Capitulum. 85. de apōstēmati siphacta quod capiti accidit post ferri curam.	car. 168.
Capitulum. 86. de fracture nasi cura.	car. 168.
Ca. 87. de maxille inferioris si frangatur cōsolidatiōe.	car. 168.
Ca. 88. de furcularum fracturarū cōsolidatiōe.	car. 168.
Capitulum. 89. de scapule fracte cōsolidatiōe.	car. 168.
Capitulum. 90. de fracture pectoris cōsolidatiōe.	car. 168.
Capitulum. 91. de colliis fractis et scissis.	car. 169.
Cap. 92. de ossis anche et penis cōsolidatiōe.	car. 169.
Ca. 93. d̄ ossiū clūū spodi⁹ et spiaz p̄ritōis et fissure cūa.	car. 169.
Capitulum. 94. de brachij fracture cōsolidatiōe.	car. 169.
Cap. 95. de ossis cubiti fracti cōsolidatiōe.	car. 169.
Capitulum. 96. de manus ossium cōsolidatiōe.	car. 169.
Ca. 97. de arundinis coxe et ossis fracti cōsolidatiōe.	car. 169.
Capitulum. 98. de geniculi cōsolidatiōe.	car. 169.
Capitulum. 99. de ossis cruris cōsolidatiōe.	car. 169.
Cap. 100. de ossium pedis cōsolidatiōe.	car. 169.
Ca. 101. d̄ cūlōis spēb⁹ et p̄ d̄ maxilla inferiori.	car. 169.
Ca. 102. d̄ furcularū euulsiōe et extremi humeri.	car. 169.
Cap. 103. de humeri euulsi reductione.	car. 169.
Ca. 104. d̄ cubiti disgregatiōis reducēda euulsiōe.	car. 170.
Cap. 105. de ossium digitoꝝ euulsoꝝ reducēdo.	car. 170.
Cap. 106. de euulsiōe que spondilibus accidit.	car. 170.
Cap. 107. de euulsi vertebi anche reductione.	car. 170.
Capitulum. 108. de cura euulsiōis genu.	car. 170.
Ca. 109. de calcanei et articuloꝝ pedis et euulsiōis cura.	car. 170.
Cap. 110. de euulsiōis cura que cū vulnere est.	car. 170.
Cap. 111. de euulsiōis cum fractura cura.	car. 170.
Liber decimus practice et est antidotorium cōtinens capitula 29.	
Ca. p̄ d̄ cā pp̄ quam necessaria medicis sūt compositozum medicaminum dispositiō.	car. 171.
Cap. 2. de regul quib⁹ medicamia simplicia examinantur ex quibus composita complectūtur.	car. 171.
Ca. 3. d̄ regie simpliciu medī et quō i ppositis pōenda sūt.	car. 172.
Ca. 4. d̄ tyriace cōpositiōe et p̄ d̄ tyriace q̄ d̄ faruch.	car. 172.
Ca. 5. d̄ tyriace vtilitāib⁹ q̄tū d̄ ea i singul morbis porrigē- dū sit de eius p̄batione q̄toqz ip̄a et reliq̄ cōposita medica- mia durēt tpe in suo ygoze permanentia.	car. 173.
Ca. 6. d̄ tyriace dyatesero reliq̄ electuarioꝝ assignatiōe.	car. 174.
Ca. 7. de electuarijs soluētib⁹ et primo d̄ theodorico.	car. 176.
Capitulum. 8. de decoctionibus soluētibus.	car. 176.
Capitulum. 9. de infusionibus soluētibus.	car. 176.
Cap. 10. de medicaminibus soluētibus.	car. 177.
Capitulum. 11. de pillulis.	car. 177.
Capitulum. 12. de medicinis vomitis.	car. 178.
Capitulum. 13. de labuciis.	car. 178.
Capitulum. 14. de troscis.	car. 178.
Capitulum. 15. de iucresinis.	car. 149.
Capitulum. 16. d̄ pulueribus.	car. 180.
Cap. 17. de clisterijs et licinijs.	car. 181.
Capitulum. 18. de emplastris.	car. 181.
Capitulum. 19. de oleis.	car. 182.
Capitulum. 20. de syropis.	car. 182.
Capitulum. 21. de cōditis.	car. 183.
Cap. 22. de aquebelis et pulueribus.	car. 184.
Capitulum. 23. de collirijs.	car. 184.
Capitulum. 24. de pulueribus.	car. 185.
Capitulum. 25. de vnguentis.	car. 185.
Cap. 26. de medicaminibus ad nares.	car. 185.
Ca. 27. d̄ medic. dētū gūguaz. ozia vūle guttu. et faciei.	car. 185.
Cap. 28. de medicib⁹ ipigūtib⁹ et morphee lēngis scabiei pustularū petigij. lepe et pediculozum.	car. 186.
Ca. 29. d̄ medicib⁹ malū appetitū anferentibus.	car. 186.

In nomine summi dei qui cum trinus sit personis unus est
essentia a quo et ad que oia. Incipit prologus Stephi phie di
scipuli in libro medicine que dicitur regalis dispositio que ex ara
bico in latinum translatus facultatem.

Sqz ad canos

discenda esse sapientia preceptum
salamonicum est quem per ceteris
hoibus in arte sapientie emittisse
diuine pagine testimonio accipi
mus. Non ergo paru quid sapi
entia est. Non parue enim humane
vite suppeditatur per eius admi
nistracione utilitates cum is qui
sapientissimus iudicatus est non

solum eius administracione sequenda: verum ipsas toto quoque
spe vite discenda dicitur: aius appe hois q solo ceteris homo
animantibus prelatior est. Si vero huiusmodi fuerit morib?
instituti qz instructus sic paru non a ceteris brutis differen
tia hère videt: vt apud boetium est. Hos qui rapinis viscarioti
bus luxuriez ac desidie dediti sunt: leone: fure: aliuqz viuere.
Quonia igitur hec clara: illa autē absurda: et ascendere qui
de pulchru. descendere autē peior statu ē initi sapientie vestimēto
rū illis gradibus preciosissimū est: qui apud boetium insigniti
dū: qd siqz renuat ad opposita illi descendat necesse ē igno
rantia et stultitia. Hec et h gradus sed precipites quiaz deiciant
nō substollat. nā status quidē inter h rōe vtrūqz bz impos
sibilitatē. Sicut enim que est in aiatu corporibus virtus aug
mentata vsqz ad psummū tēpus bz augere corpa statu carēs:
sic et hois rō ad predicta statu caret. Non enī sicut in corpori
bus ita et in aia. Corpora quippe vt sūt circa qualitates sta
tū hnt si ipsa cadēqz perseverēt: perseverantia dico circa ea q
de his fm substantia et quantitate habet predicari. De etenim
corpus et cē bz et qtu. Hec igitur qm et voluntate carēt et volū
tatis operatione cū cadē que dicta sunt perseverēt: circa qua
litates statu hnt nisi alterius vi cōmūent: aia aut nō sic. Cū
enī et vis inist illi operandi que sunt in aia et ad sapientia in
strumēta qda et velle quidē cē iustū sapia sit: si h velle cesset
stultitia ē: operari quoqz iustitia sapientia ē: cessare stulti. Ces
sare enī a bene velle primū est stultitie pceptus gradus. Mul
tus igitur nobis inter sapientia stultitiaqz pot ē stat? In ipsa
quoqz sapientia statu nō cē acutius intus deprehendit. nam
velle quidē cē in oīe fm hois posse sapientie sapientia ē: sic et vi
scere. Qui rei qm vita hois non sufficit dū de die in diem disci
tur: cessare ē ab h qū possis stultitia est: nō stat? in ea s; pro
fectus inuenitur. Ipse igitur salamonicū sequēs manda
tū nō solū latinam verū arabicam quoqz linguam sapientie
grā rimari studui vt qto diuerfari sciam linguarū noscere
tanto id qd ab inenabulis philosophis nudis aliquādo vi
diceram qd cēt: quātū qualeqz expfius intelligerē. Impegi
itaqz in quedā qui apud arabes medicine cōplementum vi
citur et regalis librum. De quo si quid haberet latinitas re
quirens: eius vltimaz et maiorz deesse sensi ptem. Altera
vero interpretis calida de prauata fraude: nomen tenis au
ctoiz tituluqz subtraxerat: seqz qui interpret extiterat et in
uentorem liberi posuit: et suo noie titulauit. Quert facilius
posset et in libri prologo et in alijs multa ptemisit pluribus
necessaria locis: multozqz ordines cmutas nōnulla aliter
pertulit hoc vno tm obseruato mibil pxius ex suis addidit.
In quo manifeste nobis inuit ipm interpretē potius q scri
ptorem fuisse. Quare magis arguēdus est qui cū alterius li
brum de lingua in lingua transferret pfidētia seu impudētia
nescio qua et illi qd elaborauerat abrogare et sibi vsurpare
nō erubuit. Que qm nobis minie placet: libetqz iste perne
cessarius hois ē vite sciaz conspicuus: aggredimur et ipsi s;
alia via libru hunc transferre auctori qd suū est: nobis qd in
terprens ascribentes: vt et que desunt in latino suppleantur. q
autē trasposita suis ordinibz et que aliter pcolara put sunt in
arabico transferantur. His igit in libris nostri primū pta
merc laboris pposuimus opera: tātū alia bis pclariora li
gua bēat apud he arabica recodita oia feliez philosophie ar
chana: quib? deinceps si diuina dederit benignitas exercita
tum oabimus trasfrendis ingenium: leuioza cum hec ptefe
rimus vt ad difficilia via nobis sit et que corporib? necessa
ria sunt tempore preponimus: vt bis sanitate proposita arte
medicine que ad animi attinent excellentiam longe altioza
subsequat. Rogam? itaqz modernoz iprobā et ad ea q semel
vidicerunt de sedēdū paratam pertinaciam: vt si quid i bijs

erasse illis videbimur: consulta arabum veritate si poterint
nos arguant. et facta eaque semel didicerunt aut propter in
uidiam quod vitiosissimū est: aut propter inbertiam discēdi
quod pemptissimum existimatur saltez nobis deerrare de
sinant poscimus. Non enim aut inuidia elaboramus aut
ibertib? s; discendi cupidis: et qui de aliorum industria suas
non erubescunt munire rationes.

Sermo primus pte partis libri cōpleti artis medicine q
dicitur regalis dispositio hali filij abbas: discipuli abimeber
ad regē magnū picipat? fortitudinem habēs. xxv. capitula.

Prologus libri.	1.
De testō yppocratis et aliorum	2.
De octo portis in vniuersumqz libri picipio regredis	3.
De diuisione medicine.	4.
De notitia clemētorum.	5.
De diuersitatibus cōplexionū.	6.
De his in que diuidit queqz cōplexionū diuersitas.	7.
De significatiōib? cuiusqz hois cōplexionis naturalis	8.
De cognitiōe cōplexionis cuiusqz membro pppie.	9.
De cognitiōe cōplexionis cerebri.	10.
De cognitiōe cōplexionis oculoz et omniū sensuū.	11.
De cognitiōe cōplexionis cordis.	12.
De cognitiōe cōplexionis epatis.	13.
De cognitiōe cōplexionis testiculorum.	14.
De cognitiōe cōplexionis stomachi.	15.
De cognitiōe cōplexionis pulmonis.	16.
De cognitiōe cōplexionis totius corporis.	17.
De cognitiōe cōplexionis temperati corporis.	18.
De causis mutantibus signa cōplexionis naturalis.	19.
De mutatione cōplexiōis corporis ppter regides.	20.
De naturā etarum et mutatione pplexiōis ppter eas.	21.
De mutatione cōplexiōis ppter maris et femine nās.	22.
De mutatione cōplexiōis ppter cōsuetudinem.	23.
De signis sanitatis in emptione seruorum.	24.
De assignatione quatuor humorum.	25.
Capitulum primum.	
Prologus libri.	

Omibus que incipiunt

o tur in rebus et bitudinibus equissimum ac vi
gnum laudare eum altissimū: nomē eius glo
rificare et ei pferri. Ipse ē sit glia creature crea
tori p potētia suā fortitudinis dator. p misericordiā suā de
suis cogitanti seruis sua excellētia qui et dat eis quo suā pos
sunt informare vitam ac aptare hoc in seculo: gloriāqz adipi
sci in futuro: animū scilz q toti est bonicā: clauis tonus vti
lis via totius spei: quo etiā supeminētem deus fecit hominez
super oia que cōdidit aialia et plantas. Hec post hoc antez re
gem beatum deus faciat. egregium: nobilem: firmum: probū
principatus vires: que deus nobis longe pcedat: hostes sub
ruat: principatum statuāt: salutē firmer: diligētiā robozet
quibus illum dignatus est efferre virtutibus et fame bone co
pia. Dedit em illi animoz maiorē intellectū profundio
rem mentium subtilioz: formarum pulciorē: mox bonelio
rem: legum meliozē: sapiarum magis ppositū: pudorum
laudabiliozē: visorum equi? regiminū melius: virtutū cō
pletiozē: famarū emineñtiozē: bonitatum continentiozē:
deliciarum plures: aiarum nobiliozē: curaz superexcellen
tem: cōfidentiarum pfectiozē: rōnum subtiliozē: prudē
tiarum magis pertingētē: pfectionū maiorē: liberalitatū
cōiozē: regnozū emineñtius: fortitudis excellētiozē ordi
nū altiozē: nobilitatis pulchritudinē: familiarum exalta
tiozē: gratiaz superabundātiozē: gubernationum sapiē
tiozē: iustitiarū splendidiozē: cōpleuitqz illi has et virtu
tes et glorias: atqz ppe cū disposuit ex cis in sciaz et sapiam
amorem et dignitatē earum: studioqz eius in ea q vtilitatib?
hominum cōmulerunt inquisitione et pscrutatione eorum que
antiqui posuerunt sapiētes in quacūqz sapiētie spē. Hic
autem abimeber: qui gentis alicuius bona vult deus: pōit
in eius regibus sciam: aut regimū in eius sapiētijs. Et
qm medicine artis scientia inter excellētiozē est artes: cete
risqz maior vtilitate et maioris piculi maioris etiā vtilitatis
propter omnium ad eam hominum necessitatē: eamē eius
librum volui disponere in arte medicine colligentem omnia
quibus indigent medici alijqz in custodia sanitatis infans
et ei? repatiōe i egrotis cū nullū alicui? pōnz aut modernoz
inuenierim medicorū libru cōpletū oia continentē necessaria
ad huius finē artis et sciaz eius. Magnus etenim hypo
cras qui ante hāc artē fuisse perhibetur: et primus qui cā litte
riā mādauit multos edidit libros de vna quazqz b? scie spē:
a ij

quorum unus ē continēs eorū p̄la que ars requirit ista necessa-
rio in custodia sanitatis et morborū regimie ac medela dicitur
affortimoz liber. Et eēt quidē facile hos in vñ oēs collige-
re corpus libroz vt sit vnus liber olumqz eorū que ad huius
perfectionē desiderantur artis cōtinēs: nisi q̄ tanta vñ bre-
uitate vt multe eius finē tāta celate sint obfcuritate vt lōgis
exēplatione et expositione ad eorum intellectum lector egeat.

Et vero galienus sapiēs et prior inter ceteros ac probus
et in hac eminēs arte multos et ipse edidit libroz quēqz eorū
cuiqz scie h̄ separatu sp̄i prolitoria faciēs verba pp̄ ea que
explanationi necessaria erāt et inquisitioni ac etiā dīmōstra-
tioni. Sed ad ea que ab aduerfantibus veritati dñr destrue-
da infectant et opibistatū tramites nec apud eū inuenio vo-
lumen in quo oīa sint que necessaria sunt aut ad finē intētio-
nis p̄ueniāt. p̄posuit i hac arte pp̄ cas q̄ supra dicta est cām.

Scit et oribaliū libroz: et paulus aliū p̄posuit vsqz suo
ostendere in libro quecuqz necessaria cēt. inueniūqz oribaliū
defecisse in libro suo minori quē ad filiū conscribit anthasuz
et ad boiū cōes multa quibus nō tenetur medicus ponēs ni-
bil de naturalibus dixit: pretermittēs cās multaqz alia que
intellectū cōfirmāt discipulorū. In libro autē quē ad filiū scri-
psit statū sub nouē fermionibus nihil oīno de rebus dicit na-
turalibus que sunt elemēta cōplexiones humores virtutes
actiones ip̄is: nisi ad modū pauci: nec aliqd̄ cbyragie duo-
bus in his induxit libroz. Adhūc autē eius quē ad regi-
nā in septuaginta scripsit fermionibus vsqz in h̄ tpa nō inue-
nit lib nisi s̄mo vñ explanationē p̄tinēs viceruz. Paulus
quoqz in libro quē scripsit in septē s̄mōes diuiso et ip̄e quoqz
q̄ hāc q̄rētī artē necēcia cēt voluit ponē nec aliqd̄ nisi ad mōz
parū de rebz meminit naturalibus. cās at et signa oēsqz me-
dele sp̄s ad liquidū p̄fectus est: curāqz man? nisi q̄ ea
que dicit minime doctrinē p̄sequitur ordinē. Adhuc rō-
rū quoqz cuiusqz libroz nō intencio oīa huius artis cōtinētē
necessaria. Maron nāqz volumē edidit in quo et morborū
medelas p̄o sequit passioes earū cās et curas. Res autē na-
turales et non naturales collecte et breuiter cōmemorat nihil
de custodia sanitatis aut chiburgia tractans simulqz inter-
pretatio eius rudis et cruda quasdā perobscuras adducit sē-
tentias ad quarū p̄positū fert ostensiois maxieqz iobānis
intuenti interpretationē aliorūqz. Adhūc at et ip̄e in suo
libro aaron subsecut? ē in pauca rerū naturalium et nō natura-
liū explanationē cū ordinē malo et minūma disponēdi scia in-
tū vt regulas quibus medicamina cōficiūt in nono ponēs
caplo rebus subsequat naturalibus postq̄ passioes refert et
morbos q̄ capiti fiunt: aliaqz ad hunc modum p̄ponit post
ponēda postponitqz anteponēda. Ioānes vero serapio-
nis filius in libro quē fecit nil posuit nisi morborū et passio-
nū medelas que p̄ regimē fiūt cibis. et medicaminibz: signa
quoqz eorū et cās nihil de custodia sanitatis aut chiburgia
cōmemorās pretermittitqz quedā de passionū medelis quarū
nō fecit mentionē. Adhuc passionibus etenim cerebri eā que ca-
nina dicitur passio dimisit et amorē enervationē q̄ sit ex chole-
rica passione: nec cōmemorat in oculoꝝ passionibus mede-
la sine vlcere factū: nec de medela macule et albi oculi: nec acu-
ti iuxta qd̄ oportet: nec refert curā cancri oculi et inflationis
duritiei: garab: gradinis: petrositas ordei et cōglutinationis
aliorūqz palpebrarū morborūqz nec aliorū casuz. Hec
vero inter stomachi passioes sanguinē refert coagulatum:
aut lac coagulatū nec inter apostemata verrucas et superflua
as carnes: nec elefanticiū: nec inuestigat variolā signaqz ei?
et medelā p̄p̄ia: sed interserit eius mētionē in calidi tractatu
apostematis: sed nec de apostemate quicq̄ refert qd̄ ex arte-
riarū ruptura sit dictū apozisma: nec vero de passioibz ma-
triciū plures refert. Deserit eteniz coartationē apostema du-
rum emoroidas fissuras: vlcera: inflationes: vētositates ma-
trici accides: sed nec mamillarū aut virge refert passioes:
erectionēqz que sine appetitu sit coitus: nec que in superficie
sūt corpis passioes: verrucas: et aspitatē nec pediculos nō ēt
sudore digitorūqz inflationes: nec varices q̄ fiūt in pedibz aut
que i testiculis aut fissuras que fiūt plantis aut palmis: nec
inflationes nec elafas: aut vnglarū passioes nec morbum
qui in facie sit. Tractauit quoqz de animalium morbu et per-
cussione non tamen de percussione sc̄opis: gerarie: aut pe-
diculorum vulturis nec de venozorum cura: aut moriferarū
potionum s̄ nec aliqd̄ cure vulnerum aut vlcerum que ci-
catrizarī egent. Ea qz q̄ dixit confuse et non suo ordine in tā-
tum vt non nullas passioes que in ordinē mēborū expo-
ni desiderant inter eos retulit morbos qui exterioribz corpo-
ris accidunt: quedā modum passionum matricis medelam

et diminutionis veneris ac spermatis fluxus inter eas inbut
passiones q̄ superficiē sunt corpis. Sic quoqz fetoris nariū
et oris exitūqz vce iter ea que superficiē corpis sunt cōme-
morat passioes. P̄posuit autem hec inter curas passionū
ponere que mēbris accidunt iuxta ip̄orum ordinem. Vñ er-
go eas doctrine disponit modo passiones tamen eorum cau-
sas signa medelas de quibus tractauit ad liquidū p̄fectus
est. Et vero maberramodus filius zacharie razij libroz
quēdam condidit in quo collecti et cōiuncti oīa que artis sūt
medicīne inducit nihil omittens s̄ per molesta viciis breuita-
te nihil explanat vt expedit: quz eius hoc fuit p̄positū
intētio. Edidit et libroz qui cōtinēs dicitur in quo incnio il-
lum dixisse oīa que medicis necessaria sunt de custodia sani-
tatis et medela passionum ac morborū: que est cum ciborū et
medicaminum regimine manus operatione tum causas et si-
gna expediens nihilqz p̄tergreditur eorū que ad huius ar-
tis emulationē requirit: nisi q̄ rerū naturalium nullā facit no-
titiā: vt sciam elementorū cōplexionū humorū explanationēqz
mēborū virtutū actionū spūz: nec vero ea que dixit cōpetē-
ti p̄fectus ē ordinē: nec mō doctrinē: nec in fermiones op-
diuisit et portas ac capla vt nō simile sit cognitio eius et scia
arti medicīne eiusqz dispositioni. Hec vero excellētia eius
refuto: sciaz in arte repello medicīne dispositionisqz qualita-
tē libroz. Quē at suggerit nubi de huius vñ cognitio-
ne quā imaginor de eius intentione et p̄posito hoc in libro
duo sunt. Autem sibi hūc cōposuit libroz tanq̄ cōmonito-
riū totius medicīne artis vt eēt p̄p̄riū eius et rediret ad illū
cū necesse ēt aliquid eēt aut de custodia sanitatis: aut morbo-
rum medela et s̄mectis h̄ et defectus ac obliuionis: aut quo-
niā in cōmodū aliquid libroz suis accideret posse speraret sur-
ficeretqz ei liber hic. Ideoqz bonitati dispositionis et pulchri-
tudini supercedit ordinis libroz: aut vt holbus h̄ offerret etiāqz
ei quā cōmemoratio dīneceps disposituro et ordiaturo vñ
quāqz suo sp̄z loco demonstraturoqz singula prout res expe-
teret fieretqz cō liber nō cōpletus et integer sed ipedius quo-
uis ē in cōmodo aut morte anteq̄ cōpleretur occupatus: et si
quidē hoc eius fuit p̄positū: hoc in libro minūm verba protu-
lit et ampliauit abiqz vrgenti ad h̄ necessitate intārum vt pu-
dentū quidā ab eius transcriptione defecerint nisi p̄p̄nci-
idqz raro incuit. Retulit. n. i. vñaqz morborū et cāz et signuz
et curarū sp̄e qd̄ ḡsqz medicorū dixerit et ātiqz et modernus
ab hypocrate et galieno vsqz p̄taab iobānis filij q̄ iterfuerit
medicos modernos et assecidos p̄memorās: nec aliqd̄ q̄ q̄
q̄ eorū dixerit pretermittit qn h̄ inducat libroz. Hoc itaqz
modo omnes medicīne in vñ redacti sunt libroz. Et scien-
dum peritissimos medicorum inuicē sunt cōcordes inueniri
cum naturis morborum et cās signis et medel nec ē inter eos
discensio nisi s̄ augmētū et diminutionē aut ḡbalz idictio-
bus quam regulis et vie quibus ad cognoscēdos morbos pas-
siones cās signa et medelas p̄cedunt vñ eadē qz sint. Quod
quum ita sit nihil ēt quo cogamur ad ātiqz et modernorū
et in arte peritissimorum medicīne verba omnium ponēda re-
petitionēqz faciēdas. qn ḡsqz eorū eadēqz sc̄e q̄ et alius affe-
rat. Hecqz cenim illis discordia ē in naturis morborū: cās si-
gnisqz nisi circa augmētum et diminutionē et verborū varie-
tatem q̄nis alteri altero circa medicaminū sp̄ctis diuers?
sit: s̄ nō tñ in virtute eorū et actione: vt citonij: et piris: et spi-
ne albe pomis q̄s arabes zabatur dicunt vñ. aut zinzibere et
pipere nigro vel longo hec enim tā et si sp̄ctis differāt. non tñ
virtute et vñitate nisi h̄ magis et minus. Hec ei go et illū rasiū
sequi oportuit: nec qd̄ quisqz dixerit imediam afferre suffice-
retqz vñus ei sequi testimonium excellentis inter sapientes
quāqz ceteris in arte emineret et pulcritudinis esset ordinationis
ampliorisqz ceteris p̄batōis: quo faciliū esset eius liber vo-
lentū eius habitum et exemplar nec fieret longio: liber aut
modo maior vt in manus hominum spargeretur: ampliusqz
et apud plures iueniretur. Inq̄ tum et cīm ad me veritas p-
uenit liber hic nisi apud sc̄ientiarū perpaucos non inueniū vñ
ros. Nos hoc nostro in libro oīa que necessaria sunt tūz
ad sanitatis custodiā: tum ad morborum dicemus medelas
passionū naturas cās et accidētia illa sequētia: signa quoqz
quibus significātur quibus oīo sapiēs et peritus sufficiens
sit medicus: medelas quoqz et curas cum cibis etz medica-
minibus in que occidit experientia queqz elegerint priores: q̄
etiā apud eos verissime probata sunt: vñitantiqz huiusmodi
nō sunt refutans. Adhibui autē pluribus in locis hypocratis
testimonij et galieni qui in hac priorē arte floruerūt: ma-
ximēqz regulas et normas p̄positioesqz quibus sillogistici et
rōnales vñtur et super eos surgit nostra cōstructio et iſani-

etatis custodia et in morborum medela. Medicamina autem ea posui quibus in quarto viturum medici clinate et barac et feresie quorumque experientia verificata est et vilitas multiplicata sit vnoquoque morborum: quoniam sunt permulta medicamina quibus grecorum antiqui vti sunt: que barac et feresie sustulerunt viri. Hypocras namque in acuto libro morborum charbitu nigrum pleurentias ad naturam dat sollicitudinem. Hactenus alijque grecorum acutos patientibus morbos mellicrat spinabant: barac autem medici et feresie in acutis viturum morbis mellicrat in loco iulab cum sacca alijque quoniam nostri series libri connebit. Et solueda natura acutos patientium morbos cassiafulula terēgebinio. tamarindis. sirupo rosato et violato lebelabi aq similibusque. Proponimus autem trinitatis ex quo nostro tenemus libro. et in morborum assignatione et causarum signorumque ac medela de pleuresis morbo. Dico ergo quoniam pleuresis est apostema quod contingit costarum pectoris operimentis de materia que ad ea aut ex cerebro aut vicinorum alio influunt membris. Et quid quod ad has occurrit pelliculas maxime cholera et rubra subtilis que in subitatis earum diffundit. Hec et enim tenues quoniam sunt et solide etiam non suscipiunt materias nec in eas diffunduntur. Diximus autem de apostematu causis quoniam de eorum etiam qualitatibus tractaremus. Passio nem vero hac quatuor sequitur accidentia inherencia muneque ab ea separabilia que sunt febres. nistis. piugens dolor. anbelitus artatio. Sepe etiam comitantur hec dolor ascendens a costarum parte ad furculas quas locus contrahit passiois: sepe vero et ad isferio: ad partes descendit epatis scilicet et ad isplenem. Febres quidem quoniam apostema calidum quoniam sit cordi proximum calefacit illud: et a corde in ocap artarias mittitur corporis partes caloremque febres. Piugens autem dolor quoniam ipse proprium quod dicitur est apostematibus que in pelliculis fuerit. Tussis vero a natura mouetur ad expellendam que apostemati influit superfluitate purgandaque ab ea anbelitus instrumenta. Spasmodicus arctatio fit ex apostemate quod instrumenta spiritus coprimunt angustiatque meatus. nec dilatatur aer anbelitus introductus que admodum expedit in pectore. Hec ergo accidentia pleuresis significat pura: quoniam si alterum deest non pura erit. Ascendens autem ad furculas dolor: fit eo quod apostemata pellicula furculam ad se contrahit inferius. Et vero dolor ad epatis descendens partes aut splenis per apostematis ad diafragma descendit unde et eos contrahit. Proidentia vero habundantia huius passionis: et quod ad ea ventura est: aut sanitas aut perditio est talis. Si enim in principio cum ea sputum fuerit salubris est et brevis: materia enim subtilis est et matura et vitiosa. Idque hypocras. Sputo inquit in principio infirmitatis apparuit brevis est morbus: si vero offeratur et morbus producit. Materia etenim grossa est et viscosa: unde et maturitati inobediens. Et si sputum paucum est et exitus non difficilis morbum in principio est significat: naturamque illi maturam. Si si inter multum et paucum medium est et tenuitatis ac crosicidii plantumque et exitu facile natura iam ematurascit morbi significat materiam quadam maturitatem: et quoniam morbus in sui exitu augmeto. Et vero si sputum plurimum et reperiatur liquoris plantumque et egres sui facile laudabile est: significat etenim materiam bonam et maturam et quoniam morbus in statu est. Si si sputum difficile egreditur modicum et crossum aut tenue et fluidum et dolor grauis pessimus est. Cruditatem namque designat humoris et maturitatis priuationem. Et si sputum croceum est materiam significat ex cholera esse rubra. Quod si plurimum croceum est signum est malum. Sanitatem enim et magnitudinem significat caloris ac cholere dominationem. Si autem sputum rubeum est. materiam ostendit esse sanguineam et si plurimum rubeum est laudabile est. Si vero album simulque crossum aut tenue multum moram significat maturitatis et morbi temporis plenitudo quod liuidum aut nigrum malum est et mortale. Maxime que si eius putet odor: significat eius putredinis magnitudinem et difficultatem. Sic quoque si fuerit videri vel liuidum eadem portendit. Et autem hypocras si pleuresim patiens sanem sputum in septimo: quartadecima die morietur. Si si laudabile apparuit signum in septima decima differtur. Septima etenim dies critica est: in qua si mala apparuerint signa morietur portendit infirmi. Et vero huius medela et regimine per euacuationem sit materia: que apostema faciat: cum phlebotomia aut laxatio dandis patienti refrigerantia et humectantia calorem febres eiusque siccitatem. His quoque que emolliant et liuiant et maturent adiuuent sputum facilius: emplastris etiam que apostemata dissoluit et maturant exitum facilius materici secundum eius subtilitatem et crositatem. ac cathaplasma tribus que dolorem nutigant alijque sunt virtutem infirmi me

del ac debilitatem accidentiumque euentus: que admodum ostendimus in sermone in quo de membrorum spiritus passionum medela loquimur quoniam de medela pleurois et pleuresis disputabimus. Hoc ergo modo disputatio erit nostra omnibus in morbis et passionibus et ceteris et signis medelisque eorum. Primum tamen nobis alia incipienda preponendaque elementorum scilicet complexionum humorum morborum aliorumque quibus opti indiget medicorum ad perfectionem que preponitur et intentione ad quas tenditur que est infans sanitatis custodia: et in egrotantibus eius restauratio quo facilius fiat illis vnius libri inventio: quo omnia contineantur his necessaria: nec aliquid oio pretermittat quod et discensibus et peritis necessarium sit: quin et explanem id manifestissime ostendam. Succedamus autem breuitatis tramite diligentiaque explanationis et inquisitionis in vnaqueque sententia proposita specie: caueboque fastidium lectoris que generat perlixitas: breuitate quoque molestas que obscuritate pariat sententiarum. Que quoniam fecerim non mihi opus est singulorum in vno quoque morbo medicorum afferre sententias: quoniam peritum nullo modo deceat medicum hanc transgredi viam regulam nec ab ea declinare: hoc est a notitia nature corporis et diuersitatis habitudinum eorum nature quoque causarum que eas immutat et morborum ac diuersitatum eorum varietatum quoque medicaminum quibus in custodia viturum sanitatis et medela morborum: que quoniam ita sunt nos ab hinc his necessaria ostendere incipimus: exordium ab hypocratis sumentes quod posteris reliquit mandato: aliorumque discipulis: quibusque eos oporteat ceteris moribus predictis: subsequemurque octo principiorum inquisitione que in cuiusque libri necessaria sunt principijs.

Capitulum secundum de hypocratis et aliorum mandato sapientum medicorum quo oportet medicum suos disponere mores.

Ico oportere cum qui medicus sciens et probus vult esse a sapientissimi mandato hypocratis incipere: quod in suo mandato medicis testamento cum subsequenter. Primum enim omni precipit magistris magnificare. laudare: eorumque bonam predicare famam. et tamquam patres habere: et honore patrum dignos iudicare: retributionemque eorum pulchras facere: eorumque merita quasi et patrum suorum chara habere: et suis eorumque illis diuitijs. Et optimum est hypocratis dictum. Sicut enim generationis causa pater: sic magister excellentie et excellencie discipuli causa est: motusque eius ad scientias: ideo inheret homini magister: que admodum et patris veritas. Oportet ergo magistrum filios sibi fratres assumat quasi patrum suorum natos. Et ait: nec vero repellat eos qui artem discere cupiunt dignos ea quos et doceat sine retributione et pacto: nec ab eis que postulant eosque filios loco foueant et quasi magistrorum suorum. Probi beati autem ea indignos neque aut isferiores boies. Precipit quoque medele in firmorum medicum opera dare: eorum per cibos et medicamina regimini: nec sit eius ad querendam in medello interio pecunias sed a deo retributionem et meritum. Hec vero cuiusque mortiferum det potius nec assignet aut quid sit signum fiet: sed nec de eo loquatur: pariterque aborsum facientem mulieri non det medicamen: nec quale aut quod sit cuiusque commoret. Et iteque ait. Medicum oportet esse modicum: astutus. fidele ad deum suspensum ligum expeditum: vite optime per aliam omni remotum forde et spurcitia. ac iniustitia libidineque: nec ad cuiusque ea de ea matrem aut prorem ceterasque intueatur. Nec sit eius in ad infirmum ingressu cura: nisi vit eius molietur sanationem. Nec vero reuelat patientis secretum quid de alicuius cura et morbo: nec super adducat aliquos proximos aut longiuos. Pluribus enim infirmantium accidit passiones. quas et a patribus et a sua celat parentella: easque medicis propalant: ut matricis dolores et emorroides: quare oportet medicum ea tacita seruare que sibi reuelantur ab hominibus. Expedit ergo in oibus talem se qualem iperant sapiens hypocras exhibere. Siquis misericors abstinent. non operandi cupidus verbis et suavis subtilis: proximam tamen hominibus immedis. Ita diuos egrotis et eorum curis: maximeque et egros et pauperes: nec ab eis vilitatem querat aut retributionem: et si quid posse est ipsi de suis det eis medicinas pecunijs: sin assignet illis que poterit. Adhuc et vespere vifitet si eorum acutus est morbus: nec sanentur. Acutus enim alacris est mutationis in diuersa morbus: nec ubi oportet delectationibus et delicijs aut ludio medicum occupant: nec plurimum sumat vinum: cerebro et enim nocet sua id superfluitate repleta et crapula ideoque et mentem corrumpit. Oportet autem cum magis lectione occupari. studioque considerationis librorum medicine nec negligat aut fastidiat eos quoque die. Cogat enim se ipsum ad eorum custodiam et memoriam in cudo et reducio quo omnia cogeret

necessaria. et de scia et de opatione reuoluat et exerceat in eis suam mentem ut non oiegeat librorum consideratione tempore: fit enim libris aliquid accidere icomode reuerteturq; ad ea q; seruauit memoria quz necessitas fuerit: o; aut hec a pueritia obferuare et adoloscetia: qm in his facilio est custodia temporibus q; in senecta quim fit hec obliuionis domus. Et ex pedit hanc querenti artem plurimum hospitalia et domos ac loca infirmorum frequentare pp multas eoz medelas cu magis et pitis medicis ad inquiredas eoz qualitates et accidentia que in eis sunt recolatq; que legerit in libris earum que iudicium habitudinū quidq; aut boni potredat aut mali. Si eni hec obseruauerit: perfectionem adipiscetur pulcratq; et optimā. Quare uolentem medicū se esse perfectum obseruare hec oportebit mandata et his informari q dicti sūt moribus nec cōtemere oio. Si etenim his inbescit medela eius recta boibus cōplacens fiet incliua bunturq; ad cum: amabitur bonozabitur honesta erit eius fama apud eos necnon cū his meritis ac premijs premiabitur apud eum.

Capitulū tertium de octo portis que in cuiusq; libri pī capio anq; legitur inspiciebat sunt.

Ico ex necessitate lecturūz aliqū oportere librum incipere a principiorum cognitione que sūt octo capitula: adiuuant nāq; nō pauca utilitate ad intellectū legendorum lectorem. Sunt autem intentio. Utilitas. Artis excellētia. Titulū. Doctrinē modus. Ordo. Auctoris libri nomē. Libri diuīso p ptes et fermōes.

De intentione Et intentio quidem nra hoc ē i libro imediū pferre oia q sci tu et cognitu nēcia sūt uolētē artē discē medicie: quo fit i ea pī tus et perfectus: que sunt scilz custodia sanitatis his in quibus est: medelaq; infirmatūm ut sanctur: nec egebit cū hoc alijs artis hui? libris: et ut breuitate cū explanatiōe utamur et ostensione. Necessaria est autē libri intētionis cognitio anq; libri lectionem quo agnoscat ad quā deferat propositū sniaz lecturūz libri dispositio: adiuuetq; cum nō modica et uili utilitate eorum que in libro sunt et lecturūz ē intellectū. Faciliq; fiat sentētiarū eius cognitio: nec fit eozū que legit omnino ignarus. Si sic enim fiet ut ceus qui quo propositū habeat nescit: q si qui in itinere possit quo ea ignorat: unde et sua errat in uia qua quim ita sit necessaria ē omnino libri intētio ante q; ad eum accedat.

De utilitate Et uero hui? libri utilitas egregie est quātitas nō parue magnitudinis tribus ex modis: Primus ē ex artis altitudine qua ei? subiectū ē. Secundus ex ipsius excellētia. Tertius eo q; continet et congregat omnes artis partes. Et artis quidē huius altitudo excellētia ē qm eius subiectum ceterarū artū subiectis maius et dignius est: corpora. s. hominū que apud deū ceteris oibus corporeis creaturis digniora et honorabiliora sunt: ipsuzq; magis honorantia.

De artis excellētia. Et uero de eius nullus dubitat excellētia sapientum et cui uel modicus ē intellectus sup oīum excellētia artū et utilitatis magnitudine omniumq; ad eam hominū necessitate. Cum sit homo ei? ceteris celsior: animantibus et excellior: propria que ei a deo data est ratione scilz animo per quem est discreto rerumq; cognitio quo ē rerum cōprehendit varietatē et ad eū cōuersio fit i oib? boiuz nēcijs in regimie eoz et actionib? et uite nēcijs alijsq; opibus beccs adipiscat hoc i mūdo utilitates et glā in ultimis. Animus autē nō erit nisi per aie sanitatē rōnalis: nec uero huius sanitas nisi per aie uitalis sanitatē et naturalis: barūq; duarū nō cōsistit sanitas nisi p corporū sanitatē: nec uero hui? alia ē nisi per humorū tēperatiā. Humorūq; tēperatiā nō erit nisi cōplexiōis tēperatiā que nō erit oīno nisi per artis regimie medicinē per qd est sanitatis custodia in sanis si quidē sit eiusq; reparatio si per dita fuerit quz res fit itaq; ut dictū ē hēat ex necessitate medicinē arq; ceteris excellētiō: ē artibus maiorq; utilitate sanitatis cā et incolumitatis sine quib? boiuz oīo res perfici nequeunt. Hui? autē libri utilitas ex eo q; oēs artis cōtinet partes iudicat quonā quz hic libris oia que medico ad intētionē propositā necessaria sūt cōtineat: aliorūq; libri medicorū ab hoc deficiat: hūc necesse ē libz cū utiliorē ceteris oib? hac ex arte cōpositis eo q; oēs cōtineat et includat que oibus alijs sunt in libris sententias. Ex his igitur huius libri utilitas super aliorū excellētiā magnificata est. Necessaria est autem libri utilitatis agnitio: quo ea cognita amplius lector exerceatur et studeat ad discēda que proponuntur. Libri hui? talis ē similitudo.

De titulo Liber regalis cōpletus artis medicinē. Hoc aut uonē utilitati cōpetit propositū te in eius dispositione quim illi regi ordinauerim excellēti principatus fortitudi: et colligēs et cōplēs oia medico necessaria. Est uero tituli necessaria cognitio dupliciter: aut ut ei? cognoscatur subiectū: aut si forte boiuz quis libz quēserit as signet noie quēadmodū in indiuidua queq; suis uocata sunt noib? ut agnoscat per ea.

De doctrine mō. Doctrinē autē huius libri modus ē per diuisionē doctrine. Etenim modi sunt quinq; primus ē dissolutiōis et cōuersionis. Secundus cōpositiōis. Tertius dissolutiōis dissolutiōis ac cōuersionis uia ē ut speculetur quis qd scire desiderat: ponatq; illud in sua imaginatiōe ab eius principio usq; ultimum: tunc ab ultimo eius reuerēs incipiat per pueriōnē: cōsiderabitq; uāquāq; eius partē ex quibus illud qd cōponit: nec sine eis sit: donec ad principū reddeat ut bō. Et? enim: uniuersitatē in tua statues imaginatione: debine dicēs hōis corpus diuiditur in mēbra instrumentalia. Et instrumentalia mēbra in cōsimiliū mēbra partū. Et cōsimiliū partium mēbra in humores: humores in plātas ex quibus ē animal cibus: plātē in elemēta. At uero cōpositiōis uia hūc contraria ē. Incipies eni ex eo ad quod peruenit dissolutio et ea que dissolutas cōponēs alia cū alijs donec ad ultimū ducat cōpositio. Et si dicatur ex elemētis plātē cōponitur: ex gibus cibus: ex cibus humores: ex humoribus mēbra cōsimilia ex cōsimilib? mēbris mēbra instrumentalia et ex his corporis totalitas. Hia ar que ē per diffinitionis dissolutiōnē huiusmodi ē. Primū cuius uia hēre sciaz rē diffinies et termino circūscribes: tunc illa diuides diffinitionē a genere ei? per differentias in spēs quēadmodū in libro parue artis fecit galienus: diffiniuit enim medicinē artē diffinitionē q; eaz eractus diffiniuit. Cognitio eozū que ad sanitatē et infirmitatē et neutrū referuntur. Debine hāc dissolutū diffinitionē in genus eius superius: qd ē cognitio et que sub hoc sūt differecias: que sunt eozū que ad sanitatē et morbū uel neutrū referuntur: debine ēt in bozū inferiora spēs donec ad spēs peruenit spālissimas: q; nō est nisi i indiuidua diuidere. Hia autē descriptiōis debine sequitur: atq; ipsa est quz assignatur aliqd alijs q; sua substantia: hēst differentijs ex qualitatib? ei? sumptis quēadmodū in boie dicit quonā est rectus statura latis ungulis et quēadmodū in medicina qm ē ars que sanitatē affert. At uero doctrina que per diuisionē fit talis est. Que diuiditur: septē modis diuidi possunt: una est diuīso generis in spēs: quēadmodū febris diuīso in febrē que in spū et febrē que ē in humoribus et febrē que fit in mēbris principalibus. Secundus ē spē in indiuidua diuīso: ut tertiane uere i ea que ē socratis et platonis. Tertius totius in partes diuīso ut corporis in manū: caput: pedē et alia. Quartus diuīso equiuocis in uariis significantias: ut si dicas canis nomē significat canē formatū et canē ueniatē et marinā beluā. Quintus sub ē accidentia: ut corpus in albidū: nigrū: ruberū et cetera. Sextus accidetū in substantiā ut si dicas albū aliud sal aliud bōbay. Et nigrū aliud coruue: aliud pīr. Septimus accidētis in aliena accidentia ut dulce: aliud ruberū: aliud albidū. His itaq; modis oē diuīsi diuiditur. Et quoniam hō doctrina que per diuisionē est diuiditur in multos modos utilius nobis illam sūt ultimam ponere eo q; uigeat nos sepe necessitas ad diuersarū ysum diuisionū. Hos tenim generis quādoq; ytimur diuīsiōe in spēs quēadmodū dicimus putredinū febris diuiditur in tertianā quartanā et quotidiana et cōtinuam. Sepe quoq; diuīsiōe spē ytimur in indiuidua ut tertiane febris cuiusdā quidē accessio breuis: cumfada aut longa. Multotiens diuīsiōe totius in ptes ut quz dicimus corp? diuiditur in officialia mēbra. ut caput manū et pedem: et in mēbra cōsimiliū partium que sunt ossa carni lagines lacerti et alia. Adnūq; autē diuīsiōe ytimur substantie in accidentia: ut apostematus quēdā sūt solida: quēdā laxa et mollia. Aliquotiens ut accidetū in substantias diuīsiōe ut vertiginis: alia fit ex phlegmate: alia ex cholera rubra. Sepe quoq; accidētis in accidentia occurrunt diuīsiō ut defectus mentis: alius fit ex dolore: alius ex euacuatiōe. Aliquādo quoq; ytimur noīs equiuocis diuīsiōe in diuersas snias ut quim dicim? natura: et intelligimus quādoq; virtutēz corpore regēm et disponentem aut corporis figurā aut complexionem. Ideo magis eligimus ex doctrinē yjs diuīsiōe eo q; ea magis egeamus. Discēt autē doctrinē modi necessaria est cognitio ut et quo sit illis propositū sciat et iter. Quozq; sit

ei seruare que didicerit facilliqz fiat intellectus cuiusqz singulamentbra. ad ea que sequuntur conferat.

De ordine libri. Non eget autē hunc lecturam librum aliquos alios medicine legere libros quoniam sit hic oīum continens que necessaria et discipulis sunt et peritis: nisi qd opz cum qui lecturus ē pfectum ēē et pbum oēs sciētiam artes: sciētias verborum intelligentes: qui et logice libros legerit et disciplinas quatuor que sunt. scilicet arithmetica geometria. astronomia. musica. Logica cū verborum est libera et omni vtilis arti. Adedius autē geometrie necessarium bēt sciētiam vt per eas vulnēra agnoscat figuras. Rotunda tenim vulnera difficile sanantur. Et vero triangulata quadrāgula et similia facile curantur. Sed et si sit illis angulus ab eo carnis incipit pductio. Astronomia quoqz eget quo medicaminibus electis vtatur tēporibus quibus ē luna beatis et felicibus cōtēperata planetis: et sub cōpetētibz signis. Eget et musicorū scia vt suā exerceat in cordarū sensu diligētia et tonorū quo facilius pulsū fiat illi doctrina et sensus venarū. Scias tamē minime harū ex necessitate sciāz vtilitatē in medicina oportere ēē dicere: quz possit artē medicē homo sine his discere intrinsece vt peritissimus fiat medicus sine artis logice et disciplinarū scia. Sed tamē nostri huius libri doctrinā oīmode ex logice artis scia necessariū hz agnoscere vt quid significet generis nomē differētie spēi proprię et accidētis quoqz cognitio facili ē et celerius capitur: post hoc de logicarū scia nō ē qd aliud quo necessario medicine egeat cognitio. Et enī galienus in primo libri de cognitione morborū interiorū mēborū sermone: quū logicarū inuestigatio quoniam in arte medicine vtilis nō ē: quz nil per eas diligētius de morborū natura queratur: sed nec corū cāe aut signa aut medele. Sic et in discipulis iuuēndū: qd enī de eis medicine ars expetit leue est et nō difficile: vt autē pfunda earū rimetur qd et inuestiget notitiā nō inheret ex necessitate medico. Nec cessariū ē ēē vt sciatur legēdi libri ordo quo sit corū que dixit doctrina ordinata. Si at libri alicui pponet lectiōne quam oz subleui et postposit que pponēda ēēt: vnde et nihil intelligit errabitqz: quasi viroū qd qui quz scale vult gradus ascendere priorū ptermissio ascēsu ad cernos nititur nec pōt: leditur: sit ergo vt aut gradibus cadat aut ledat pcedat.

De auctore libri. Auctor autē libri huius ē hali filius abbas magi medicine discipulus habimeber moysi filij sciar: misereatur ei deus. Quod aut verū sit sic ēē duobus ostenditur modis. Alter quoniam nullus eū hac pcesserit in ordinatione: si enim rimēris bibliotheas oēs oīumqz qui cū antecesserūt libris nullū inuenies oīa continēre artis huius nec sub hac dispositū diuisione aut i ordine nostro simili. Secūdo vero quoniam quz primū hūc qui ordinauit protulit librum in armariū regis glorioz principatus virtutis dedit. Abinde autē in manus productus est hominū manifestusqz illis factus. ante hoc vero nullum fuit illi exemplar nec in ordine similis: qd quā ita sint certū ē et scitū auctore ēē hali filij babas magi fuisse discipulū abimeber moysi filij sciar. Moysi autē auctoris necessaria iudicauerunt sapientes notitiā ne forte aliquis inuenies et ignorās librum quē sapientū aliquis composuerit referat illum ad se et suo nomine nuncpet.

De diuisione in sermones et partes. Diuiditur autem liber iste in duas partes. prima est in qua de rebus loquimur naturalibus et non naturalibus: et his que extra naturā sūt atqz h pars dī pō speculatiua. Secūda autē in qua de custodia dicemus sanitatis in sanis et medela morborū que ē per ciborū et medicaminū regimē: ac ea qz per manū diciturqz hec pars operatiua. Et prime qd partis sūt. x. sermones. Primus sermo. viginti qzqz habet capitula: in quo. plogus libri: octo portet: hypocratis mandatum ex testamēto eius medicis. medicine diuissio cū elementis cōplexiōibz et humoribz cōtinētur. Secundus sermo sexdecim habet capitula cōtinens mēborum in partibus suis similitum explanationē et vtilitatē. Tertius sermo. triginta septē exēditur portis: in quo explanatio cōpōsitōrū mēborū et vtilitas corū explicatur. Quartus sermo viginti diuidit partibz in quo virtutū et actionū et spirituum sciētia explanantur. Quintus sermo. triginta octo habet capitula. hic res ostēdit nō naturales que sint. scilicet ac circūdans boiū corpora exercitium cibis et potus sōmus et vigilie coitus balneum et aie accidentia. Sextus sermo. triginta et quinqz in signitur capitulis. quo res extra naturā explicamus morbos. scilicet eorū cās que illos faciunt: ac sub sequētia eos accidentia. Septimus sequitur sermo. cum

decem et octo capitulis. in quo signa et significationes iuuenies vniuersales passionē et morbos significantes. Octauus sermo viginti et duo offert nobis capitula in quibus morborum significationes cōtinentur mēborū que sensui manifestā sunt. Nonus vero sermo quadraginta et vno producit capitulis interiorum mēborū passioē et cās eorū expēdiēs.

Decimus tandem sermo duodecim stringitur portis in quo signa ocmōstramus et significationes que morboz significant euentus quoqz et salutem et perditionē in quoquo portēdunt morbo. Secunda sequitur pars. que operatiua dicitur cū oēz sermonibus in q custodia sanitatis et morboz per medicaminū et ciborū regimē ac chirurgia medele ad liquidum exponitur. Primus eius sermo triginta et vno nobis se pandit capitulis in quo sanitatis infans custodia ostēditur: regimen quoqz infantiz pucorū iuuenū gradiorum seniz et ab infirmitate surgētium. Secūdi sermonis. quinquaginta septem sunt capitula: hic medicaminum continet simplicium scia et vtilitatē eorū ac probonem. Tertius sermo triginta quatuor diuiditur capitulis. in quo febriū medele et apostematū continetur cure. Quartus vero sermo in quāqzinta et tria distribuit capitula supficiē corporis q ac cident morborum medelas disponēs. Quintus sermo octoginta duabus aperitur portis et in eo que interioribus mēbris sūt morborū medele discutitur: et primū de morbis aiantium membrorum que sunt cerebrū nūca laerti et quqz sensus. Sextus sermo decē et octo capitulis insignitur in quo morbi qui mēbris accidunt spēs explicatur: que sunt gal. canales pulmonis. cor. diaphragma. pectoris panniculi.

Septimus sermo quinquaginta et vnu habet capitula in quo passionum medele que mēbris accidunt ciborū referuntur q sunt scilicet meri stomachus. epas. splen. fel. intestina. renes. vesica. Octauus autē i triginta et quqz diuidit capitula que generalius accidunt membris passionū medelas cōtēntat: q sunt testiculi. virga. matrix et mame. Nonus autē sermo centum et vndecim portis gignit capitulis in quo medele que p manum sunt oēs colliguntur. Decimus debine sermo vigintiocto portis claudit in quo medicamina composita et electuaria ac similia exponimus. Capitula autem que cuiusqz erunt sermōis in cuiusqz poemus in picipio. et qui in quocunqz capitulo morbi cōtineatur.

Capitulum quartum de medicine diuisione.

Inserunt autem medicine artē multipliciter medici: nec arēdi in omnibus corū diuissioibus aut laudabiliorē aut meliorem explanationē et offensionē: nec melius dispositaz et ordinatā eā quam nos hic proponim⁹ diuissioē qua diuiditur ars hec a suo genere superiori qd est medicina in specialissimas spēs. custodia scilicet sanitatis et morboz medelam: et in ea que in his subsunt iduudua: scilicet inuicem sequuntur diuisionis mēbra: nihil oīo iusti mutato ordinis. Nos itaqz huius assignabimus collectionem diuisionis debine cuiusqz explicabimus sciētiam diuidentem. Dico qm medicina in duo diuiditur diuidentia: alterum ē sciētia et alterū actio. Et sciētia est cognitio veritatis intētionis que proponitur et ēposita in cogitationē p quā ē differētie et regimē eorū quoz volum⁹ actionē. Et vero actio ēeductio illi rei q pōita ē i cogitōe in propatulo sēsu et opatiōe manū.

De diuisione sciētie iuxta qd discretio impar. Scia at i tres diuissū ptes i reze scia nālim et rerū nō naturalū et eorū que sunt extra naturā. Res autē naturales sunt fundamēta quibus pficiē generatio et plātarū et animalū et omniū que in hec i mūdo sunt corporū ex quibz si qd vis sustulerit alicuius nō stabit generatio plātarū animalū aut metalloz: que in septe diuiduntur mēbra. Primū est clēnetoz scia. Sōz cōplexionū. Tertium humorū quē ex elementis p mediū sūt plātarū. Quartum mēborū scia. Quinque virtutum quibus mēbra suas operantur actiones q fm naturā sunt. Sextū actionū quela virtutibus veniunt scia. Septimū spiritūū p quos cōplemētum est animalis et subsistentie eius ac regis. Et hōz septem tria cōia plātis animalibus et omnibus sunt corporibus que sub sphaera sunt lunari: elementa. scilicet cōplexiones et actiones naturales. Quatuor autem animalū sūt plātis propria. hūores. scilicet mēbra species et actiones aiales. Addunt autē sapientum quidam septem his quatuor alia. scilicet etates colores figuras differētiā inter masculū et feminā. Et hec adiecta in scia cōtinentur cōplexiones vnde et ea a ceteris cōmodum non est separare naturalibus. Res vero non naturales sex sunt. Et rerū circūdas corpora. Abotus et quies. Et

bus et potus. Sonus et vigilie. Evacuatio et reclusio: continenturque in evacuationem coitus balneum oculorumque corporis evacuationes et anime accidentia. At vero res extra naturam in tres dividitur partes. prima est morbi: secunda morborum causa: tertia accidentia morbos sequentia que etiam sunt signa quibus significatur.

De divisione operationis. Operatio autem in duas distribuitur partes in custodiam sanitatis et in sanis et morborum medellam. Porro sanitatis custodia dividitur in tria: in custodia sanitatis corporum in quorum nihil culpatur sanitas. Et in custodia sanitatis corporum que iam inceperunt a sanitatis declinare habitu. Et in custodia sanitatis debilitum corporum: ut sunt infantum corpora et senum: eorumque qui a morbis surgunt. Ad morborum autem medellam in duas separatur partes. Altera est que fit per ciborum et medicamentorum regimen. Altera vero per manum.

Et manus operatio bifariam dividitur. aut enim est in carne. ut scindere suere incidere et coquere: aut in ossibus confractis solidandis: vel si loco extirpando reduciendis. Quum itaque sic se habeat res ut divisione ostendimus et explanavimus: manifestum est hanc ceteris omnibus meliorem esse divisionibus in quibus artem medicine discesserunt antiquis sapientes quum laudabilis sit ordinis et dispositionis: ut nihil ex ea relinquatur quod necessarium sit et ad aliud transeat. Simul autem facile est hanc homini divisionem memoria tenere cuiusque dividenda que diximus universalia intantum ut eius mens quociusque voluerit tempore aliquid horum cognoscere cuiusque prelo beat memoriam: facileque ad particularium que subsunt perveniat notitiam in qua hec universalia dividuntur dividenda. Ibis diligenter consideratis nos iam de scilicet incipimus partis explanatione. Incipientes igitur ozo nis exordium a rebus que primum erant scientie dividens. Et in his ab elementorum explanatione que primum sunt rerum naturalium dividens.

Capitulum 1. de elementis et essentia eorum.

Secundum philosophos per elementum id exprimitur quod simplicius est in omnibus compositis corporis partibus et unitate minus. Simplex autem est id cuius una eademque substantia et ei partes similes sunt et non diversae. Hoc autem aut erit sic oio et i veritate ut ignis. Aer. aqua. terra. At qui ita sensibus ut in lapide et metallo: et similibus. Hec enim quibus apud sensus simplicia sunt: sunt tamen apud animam composita ex igne et aere et aqua et terra. Ideo ergo qui intellexerint philosophi minimum corporum que sunt generationis et corruptionis in mundo simpliciora esse ignem aërem aquam. et terram: quoniam oia que generationi corpora subiacent ex his fierent: vocaverunt ea elementa propria veraciter: cetera autem elementa secunda et tertia. Que quum sic se habeant et nos dicimus elementorum alia esse proxima propria: alia loquimur communia: alia vero media in proximitate et longinquitate inter cōne et proprium. Et elementum quidam proximum ipsum est proprium corpori ex quo compositum. At vero loquimur ipsum est eorum elementum ex quo multa et varia componuntur. Adediam vero elementum est inter his duo ultimum. v. gr. Animal quod habet sanguinem. elementa habet proxima que sunt membra partibus suis confamilia. Ex his enim officialia componuntur membra. quum sint eis simpliciora et minoris unitatis quam illa in totius corporis compositione. Elementa autem proximum et longinquorum media humores sunt quatuor. ex quibus compositum ponunt membra prius: quum sint illis simpliciores et minoris unitatis. ex prius autem compositum membris membra ponunt officialia et ex officialibus totalitas corporis ponitur: et non est nobis hoc in caplo intentio duas has ostendere elementorum diversitates. Hec enim ita et si sensus sunt iudicio simplicia sunt tamen apud animam et rationem composita ut dictum est. Loquimur autem elementa que prima sunt scilicet et cōia elementa que et generationi oium participatur corporum que sunt in hoc generationis et corruptionis mundo sunt ignis: aer: aqua et terra quum sint hec oibus simpliciora corporibus que subsunt veraciter lunari sphaere. Ex cibo autem sunt humores. Et ex humoribus compositum membra partium. Et ex partibus suis membris compositum membra sunt instrumentalia. Ex instrumentalibus vero membris corporis totalitas conglutinetur. Et nostra hoc loco est intentio habitudinem horum ostendere elementorum. scilicet que prima sunt rerum suffe rameta. Dico ergo quoniam oia que hoc in mundo sunt que est sub lunari sphaera corpora generationis et corruptionis suscepiuntur generantur ex igne et aere et aqua et terra. aliorumque alia composita et alteratione eorum in corporum naturam generationis: quoadmodum de generatione dictum est animalium et plantarum.

rarum. Sicque et in seaturientibus et metallis et alijs intelligendum est: que ergo hoc in mundo sunt ex his quatuor fieri. At rei veritas quatuor ostenditur modis. Primus est ex partium eorum adinvicem similitudine. Secundus ex multorum configuratione ad illa corporum. Tertius ex his que in generatione apparent. Quartus autem ex his que in corruptione manifestantur.

Ex similitudine quidem partium quum quociusque sphaere subsunt lumen varia et minime partibus similia ita et si eorum quedam sunt sui appareant partibus similia ut lapides argenti auri et his similia: sed tamen exquisitione et comparatione eorum ostenditur partium varietas: estque hoc signum ea esse ex varijs composita partibus. At vero ignis aer aqua et terra: eorum quodque si sit per partem et sine alijs mixtum similes habet partes et minime diversas. Et quod huiusmodi est ipsum maxime elementum dici debet. Signum autem ex corporum configuratione ad illa tale est. Multe etenim res in his que sunt et corruptur inveniuntur habentia partes illis configuratas quatuor ut in aiali. Sunt enim in co ossa: et hec terre similia in duritie et spissitate sunt et humiditates fluentes que aque assimilant: ipsi quoque qui similitudinem gerunt aëris. Invenimusque in eis ipso tactu calorem manifestum et induriantur: qui et igni similis est. At vero in igne et aqua aere et terra nihil invenimus aiali configuratum aut platem. Sicut autem ex illis hec si compositur eorum partes adinvicem et in generatione alteretur quoadmodum oportet. Quum non sit igitur his in quatuor aliquid cuiusque corporum configuratum que in generatione sunt et in corruptione: vere et maxime ipsa oibus sunt elementa corporibus que generationis participant et corruptionis leges. Videmus enim oium que hoc sunt in mundo plantarum aialium et metallorumque his quatuor fieri generationem elementis. Plantae etenim minime subsistunt sine aqua et terra nec sine igne possunt oriri et aere. Sicut enim semine sumptum in aqua posueris et terram prohibeas ab eo et aere et sole non oritur ut expedit se corripitur. Si vero illud in terra seminas loco quo aer et sol occurrat et aqua propinacris pulchrum oritur et crescit et fructificat: atque hoc est signum plantarum generationem ex igne et aere et terra. At vero animal quoniam non existit nisi per cibum cibique eius ex plantis et plantarum generatio ex quatuor elementis. Sicque metallica corpora: generatio namque eorum ex subtili metallo et terra et aqua eorum cum excoerit ea naturalis calor qui fit illis ex solis circuitibus super ea. Itaque et locis quibus sol non oritur plantarum non oritur nec aialia nec quicquam similitum. Itaque ergo ex generatione quum oia que super terra sunt sphaera corpora generantur ex quatuor elementis. Ex corruptione quoque patet: quoniam oia que generantur et corripuntur quum corruptio nec susceperint accidunt illis in sua totalitate corruptio et post corruptionem in quatuor: hic reuertuntur necessario ut aiali quum moritur et corripitur eius totalitas soluitur et quod quidem insit naturalis caloris subtilitate sua ad elementum surgit ignem. Bis soluitur quoque qui fuerat in sphaera et in aere reuertitur: que vero inerat humiditates subleantur et sunt vapores. Quod autem de natura fuerat terre ut ossa et cartilagine ceteraque membra quum separata fuerint ab eis humiditas longitudo teporis putrescunt et in naturam reuertuntur terre: idem fit in plantis quum corripuntur. Ignis autem aeri et terre ac aque generatio non accidunt et corruptio sua in totalitate sed eorum partibus. In sua porro totalitate perstant nec moventur a suo habitu in sua natura nec mutantur aut alterantur sed eadem se in forma sunt. Et quod huiusmodi est ceteris oibus dignum est ut elementum dicat oibus que generantur et corripuntur sua in totalitate corruptaque in his reuertuntur elementa. Necessario ergo ignis aer aqua et terra elementa sunt oibus generationi et corruptioni subdita. Nam enim sic se habet ut non nulli arbitratur philosophorum res: quod oia que in mundo sunt aialia plate metallaque vno sint ex elementis. In hocque discordes inveniuntur et varij. Quidam enim eis aiunt illud esse corpora que dividi nequeunt: quidam ignem. alij aërem: nonnulli aquas: fuerunt qui dicerent terram. Ideoque et eius nam una et eademque. Repulit autem eos hypocras et ostendit hominem non ex vno esse elemento in libro de hominis natura. Et ait sic. Necessarius est generationes non ex vno aliquo fieri: neque fieri potest aliqua generatio si ipse est vnum: ideoque non generatur ab eo aliud quam ipse nisi aliud quod illud preterit et comiscet atque hoc oratio verissima est. Si enim plantarum dimiserimus semine in loco quo ad ea aqua non perveniat nec tangat terra non oritur aut sit ex co plantarum: sed suo stat in habitu. nec eius mutatur substantia. Idem et in aiali. Si enim masculi sperma cum femine non miscetur spermate non potest ex eis sensus procreari. Repulit quoque et alio eos loco hoc ipso libro dicens. Si compositus est homo ex vno eodemque elemento nihil pareretur quum non esset quid aliud preter ipsum quod ei noceret. Cui enim accidit lesio ut fiat hoc immutatur.

max media proxima valde facta sunt extremorum cōlitarati. eo q̄ sensui tactus essent necessaria atq; vt tenere melius possent. Et cā quidē sensus tactus necessariū fuit temperatū quo tacte rei det iudiciū. vtrū calla sit aut frigida. dura aut mollis. Iudicē vero oportet in omnibus temperatum esse et non ad alterā cōtentionis inclinari partem. Sic ergo palmarū medij complexio ad nullū harū inclinatur p̄plexionū modum. Si enim calide essent cōplexionis calida que esset optime minime sentiret: si frigide in frigidorū fluere tactus: sic et si esset molle molliū nō recte teneret iudiciū: et si durū dura vere nō iudicaret. quēadmodū quocq; suo esset in statu: et p̄porro sensus in eis que ab eo diuersa essent fortius valeret. Idō ergo palmarū mediū temperate factū ē cōplexionis quō oīa ab eo sentiat diuersa. Et vero mediōrū palmarū tēperatū cōplexionis tenendi cā inter molle et durum media facta ē eo q̄ ad tenendum necessaria essent et sensum. Sēsus et eis vt mēbris esset molle necesse habuit q̄ qualitates sentiri perciperet: quz sit omnes sentiri in sentiente passionē quandā facere quz illud sentit. Nisi et ei palme mediū calidi calefiat calore calorem nō sentit. Et vero tenendi actio necesse habuit solidū et durum esse tenēs mēbris: quō ī tenēdo forte sit. Qd si esset mediū palme durū. p̄hiberet a sensus bonitate et si molle a tenēdi rigore. Idō ergo de cāis duabus palmarū factum est tēperatum mediū proximūq; in veritate que in veritate est tēperantia. Et si poterit fortasse aliud in quo hec apparcat complexio inueniri q̄ oīum felicit vltimorū mediarū: vt quā si volueris cognoscere et quomodo sit ostēdere duobus id poteris modis. Alter ē ex collatione atq; hoc ē vt tua fomes in imaginatione quatuor qualitates. quāq; in vltio p̄ces penesq; hanc earū quatuor mediā complexionem qualitatū. in tantum vt imaginis equales in ea partes calidi ēē et humidū: frigidi et siccū ac quantitates. Quā ex re vere et certe tēperata tua in mēte exprimitur cōplo. Secūdus ex sensu est vt fulmas scilicet quā in vltimobullitionis bullis aqua et calefeceris et mūt sub equalibus p̄deribus et partibus cōmīscasq; alterā cū altera: deinde tāgens inter calidū inuenies tēperatū et frigidū vcrissime. Sed et si terrā diligētius cōtrita cū aqua equalibus mīscueris partib; optima cōmixtiōe et exinde manu tāgis tactū inuenies inter durū et mole tēperatū: cognoscesq; inde tēperatū et mediā: inter solidū et molle cōplexionē. Hec si feceris veritatem bi? intelliges cōplexionis sensu. Hanc ergo necesse est facias regulam et mensurā ad quas oēs cōferas quas actu inuenieris complexiones: siquidē eorū tenere cupies notitiā: nisi q̄ oīs obseruare quz aqua mīsceris et terrā nec earū alterā frigidā faciās actu aut calidā. Nisi enim hoc caneria significatio quā que ris turbabitur et cōtrūpiti: si etenim vtraq; fuerint calide soluantur et fluūt: videturq; tibi q̄ mixtū ē humidius ēē tēperatū. Qd si fuerint frigide cōmixte spissantur et solidantur apparetq; eorū mixtura tēperata siccior. Oportet ergo tuam ad bi probationē nō per calida aut frigida fieri quō certissimā tibi fiat significatio: quz hec est assignatio diuersitatum ex omnibus equaliter distātib; temperate complexionis extremis.

De tempantia

secundū vtilitatē. Et vero tēperantia que secundū vtilitatem est: imo et secundū rei cuiusq; necessitatē que in quāq; inuenitur re. aialibus. s. et plantis ac alijs nō ē equalium qualitatū. sed secundū q̄ necessaria fuit in singulis inueniri rebus vt sit quicq; in ea. s. re excellens ad quā generatur vt leo q̄ fortioris est calozis vt celerior: ira sit et amplius rapax: at vero lepus frigidior cōplexione: vt et amplius timeat et celerior fuga sit. Significatur autē cuiusq; tēperantia ex in suis bonitate et diligētia actionibus. Equi etenim tēperatus ille ē qui et melioris ē forme et cursu velocior. Canis vero tēperatus ē q̄ magne ē ire: venari celer explorādi bonus: quietus in domo sue familiā et mansuetus. Sic et tēperantia cuiusq; significatur et intelligit plātarū in bonitate eius ad quā cōdita ē rei: vt sic arbor et vitis. Tēperantia etenim earū in sua spē est ampliores ferre fructus et meliores: natura et delectatione ac pulchritudine. Sic quoq; medicamina et omnia vtilia temperata esse in sua indicantur specie: que laudabilioris sunt vtilitatis eius quidē que illis est propria.

De complexiōibus

extra tēperantiam. Cōplexionum autē extra tēperantiā positarum singule calida. s. frigida humida et sicca in duas diuiduntur singas. aut in qualitatē ipsā simplicem segregatq;: nec est ad hāc propositū cōplexionū sciētia et in corpus quod eius susceptibile ē qualitatē: hoc autē aut

sic erit actu aut potētia. Vico autē potētia corpus in quo minime sensui ille apparēt qualitates sed potētia habet cā habere habitudinē: si assūptū corpus a suo mutetur habitu vt pip si nō ori apponatur et in interiora mittatur corporis minime illud calefacit: diciturq; calidū potētia. Si autē addat corpori muteturq; per naturalē calozē sit actu calidū: nec ē nostra intentio hoc loco que potēcialiter est cōplo quz sit nostrū propositum de ea eo differere loco quo de simplicibus disputabimus medicaminibus. Et vero corpus quod cuiusmodi ē actu ipsum est quod sensui calidūz apparet aut frigidū aut humidū aut siccū. Et huiusmodi quoddā quidē sic accidentalitē vt aqua calida et oīa calefacta corpora et refrigerata aut humefacta vel desiccata et non sunt nostri. p̄positū: quoddā autē natura. Et qd natura aliud quidē in vltimo: vt elemēta quatuor quorū ostēdū iam habitudinē ī p̄cedētib;: quoddā autem ē in vltio vt corporū aialū caloz et ad hoc intendū per cōplexiōis sciām quz sit nostra intentio cōplexionis boīs re ferre nāz et significantes q̄b; q̄q; ei diuersitas designat et cōmixtiō. Vico ergo qm corporū calidiorū frigidiorum sicciorum et humidiorum actu: quēdā quidāz cuiusmodi esse dicitur p̄ superabūdantiā. quēdā autē per collationem. Et qd quidē per superabūdantiā ipsūz est qd refertur ad cōplexionem in q̄ manifestū est qd superat sup alia ex quibus sunt oīa sicut iam nos dixisse recolimus. Qd autē sic esse per collationē ab alia dicitur aut erit adtemperati suo in genere collatio aut ī sua spē aut ad qdvis aliud. Et eius ad ea que sui sunt generis tēperata collatio vt si quōvis aial irritabilē calidū cōplexiōe ad hominem cōtuleris. quā sit hō inter oēs aialium species temperatus. Si autē illud ad sue speciei cōtuleris temperatum: socratem frigidū complexione dixeris: quā sit eius cōplexio minus calida tēperati complexione boīs. Collatiōe autē ad qdvis casus: vt si quēpiam boīs frigide dixeris cōplexionis si ad quēvis aliud indiuiduū calide cōplexiōis vtrum illūz cōtuleris: et hoc aial calidū dicas esse aut frigidū eius ad alud aial relatione vt hominē frigide dixeris cōplexionis quā ad leonē collatus sit. Canē autem siccū complexione quā ad hominē humidū cōferatur: ipsūz quoq; canē complexione faciaris būdum si ad leopardum referas. Et ad hūc modum sit in corporibus collatio que calida sūt aut frigida būda aut sicca potēcialiter: quēadmodū qū de simplicibus tractandum erit medicaminib; expediemus. Et qm ostensum ē quot modis quoq; dicatur diuersitas complexionum equū est nos iam signa ostendere et significationes quibus vnaqueq; complexionum significatur naturalis in hominē: quz nostra hoc in loco sit intentio hec oculis preponere lectorum.

Capitulu. 8. de naturalis cuiusq; hominis complexio nis cognitione.

Oportet ergo volētē cuiusq; hominis cōplexionem cognoscere naturalē ex significationibus et signis. cōplexionem prius singulorū naturalium cognoscere mēbrozū tēperati. Non etenim potest cognosci oīus hominū cōplexio signis ex totalitate corporis sumptis s; intelligitur quorūdā bis complexio signis: quorūdāz autem alijs: que vniuscuiusq; mēbrozū significāt cōplexionē singlī. Nonnullorū nāq; boīs mēbrozū oīus cōplexio aut p̄ maior calida est que vniuersalib; quibuscūq; designatur significationibus sumptis ex corporis totalitate: quidā autē sunt quoz cōplexio mēbrozū quorūdā calida est. quorūdā frigida: vnde et corporis variatur cōplexio: quēadmodū cuius ē cerebri calida cōplexio cordis aut frigida: epāis temperata estq; ipossibile volenti eius cognoscere signis cōplexionē ī p̄tis ex corporis totalitate: imo vero necesse illi propria intueri signa que ex mēbris sigillatiz sumūtur. Hec vero fieri pōt vt cuiusq; mēbri extra tēperantiaz agnoscat cōplexio nisi prius q̄ sit naturalis temperata cuius propria mēbro cōplexio fuerit intellectū. quā ei p̄posuit natura ad q̄ ppter ei vtilitatē. Idō autē in cerebris est videre ipsūm cni frigidum et humidū factū ē eo q̄ firmitati necessariū fuerit risorū et cōgitationis. Debēum et cni si calidū sit et citi motus parue est cōstantie. Loz quoq; calidū factum est eo q̄ vt esset vite fortior necessariū fuit: et a quo naturalis p̄cedēt calor. Epar quoq; factū est calidū. eo q̄ necessarium sit digestionī et qui in eo sit generationi sanguinis. Et vero ossa sicca cōdita sūt p̄p q̄ firmamentū sūt et sudamitū mēbrozū q̄ sup ea p̄posita sūt et statura. Sic mēbrozū cuiq; p̄pā scā ē p̄plo. ī q̄ sit ei tēperantia. Scire itaq; re oportet qm quā aliq̄ mēbrozū calidū esse dicitur aut frigidū humidū vel siccū. ad qd ī sua ē tēperatum specie esse relatus: nec refertur ad tēperata uter om-

nia extrema. Si eni de cerebro dicatur quoniā calidū est: aut quā cor est frigidū: nō ideo q̄ cerebrū corde calidius sit complexione: aut quā hoc illo frigidius: s̄ qm̄ eius complexio tēperati sit calidior cōplexione cerebri: et hoc cor tēperato frigidiorē habet cōplexionem: Cor et enī quīs ad cā vīs quā pōt esse frigidum peruenit frigiditatē tñ calidiorē ē cerebro complexione. Cerebrum quoq; si ad cā quā pōt puenit caliditatem tñ frigidius corde inuenitur. Quia quīs ita sint nos tā cuiusq; mēbri propriam ostēdemus complexionē que est scilicet eius naturalis tēperātia. De hinc aut cuiusq; complexionis singulorū palā faciemus mēbriozum signa: que a temperantia extra posita sunt p̄pria.

Capitulum. ix. de cognitione cōplexionis cuiq; p̄prie membro.

Ico quoniāz hominis cōplexio in q̄ cōglutina tus ē temperata ē i q̄ ea de cā quā dixim⁹ cōditus ē in p̄cedētibz. Mēbriozū aut eius cōplexio sigillatiz aliorum quidē ē temperata: aliorū autem extra temperantia per naturam. Temperata quidē ē cutis. Et in vniuersa cū tēperatio: manūz palme. Sūt autē hominis temperata cutis. qm̄ creator autem posuit operimentū omnibus mēbris: et ab exterioribus defensionem a calore scilicet frigore alijsq; corporibz q̄ icidūt et p̄terit. Recipit quoq; eas q̄ ab interioribus p̄mis ad cā expelluntur mēbris supfluitates calās et frigidās: acutas que icidūt graues que pū gunt: ideo ergo temperata facta ē. et quod hōz aliqd illi sup uenerit non plurimū ledatur sitq; eius ad tēperantiam velox regressus. Tēperato et enī mēbro si superueniat calor: non eius augmētatur calor: quēadmodū aliusq; calidi mēbri si sit illi obuius. Nec vero illud sua remouet tēperantia quēadmodū calidū citiusq; in suum reuertitur statum q̄ calidūz. si forte illi mala acciderit complexio frigida. Sic enī et in mēbro est frigidus si obuiet illi calida complexio. Cūq; enī aliarum p̄xima ē complexionum calide: s̄ frigide et humide et sicce: si quādo ergo tēperantiam egreditur: ad naturalem cā cito ē habitum reuersio. Sic etiā si quādo accidat illi incisio: aut scissura. aut cōritio eius cōglutinatior velox ē eo q̄ ad eam natura mittit sanguinē bonū et tēperatum. Et vero manuum palmarum cutis temperata facta est p̄ eas q̄ diximus eas sentiendi tactu et tenēdi. Mēbra vero extra temperantia naturaliter posita: quēdā calida sūt quēdā frigida. hec humida illa siccā. et calidorū quorūdā fortis ē calor: quorumdam debilis: quorūdā in hoc medius: iuxta eorum vltio propinquitatē vel longinquitatem.

De mēbriozū calidorū assignatiōe. Inter oīa calida membra cor ceteris calidius complexione ē. Et enim calor ē s̄ fomes naturalis. Epar quoq; calidū est. s̄ eius minor cordis calore: eo q̄ ei⁹ sit succositatez decoquere ciborū. Post epar simplex caro calida est: minoris etenim calor ē p̄ eos quibus imiscetur villos. Postquā lacertorū ē caro minoris nāq; sunt q̄ simplex calor ē: eos quibus imiscetur nervos et ligamenta. Sequitur autem carnes in calore splē: p̄ cā que ad cū mittit sanguinis fecem. Postquē renes calidi sunt. Non enī ē in eis plurimus sanguis. Post renes artarie pōnitur et vena q̄ omnibus ceteris minus calide sunt mēbris. Quarta tam et si frigida sit natra: ex generatione tamen sanguinis qui i eis sit calorem ab ipso mutuatur. nisi q̄ earum p̄ximus est tēperantē calor.

De frigidorū assignatione mēbriozum. Mēbra quoq; frigida quēdā fortes habent frigiditatem: quēdā debilem. quēdā autē mediā: iuxta quod vltimo huius sunt cōplexiōis p̄xima aut longinq. Capilli igitur ceteris frigidiores sūt mēbris: offa quoq; fortis sunt frigiditatis: s̄ tamē subiat capillis in frigore. Post offa ligamenta sunt et cartilaginez: eborde. pellicule. nemi. post que omnia in frigore est nucha. et post nucham cerebrū post cerebrum sequitur pignedo: et vniuersaliter omne carēs sanguine mēbrum frigidum ē: et omne sanguinē spuens mēbrum calidum.

De humidorū assignatione mēbriozū. Humidorū pari ratione mēbriozum quēdam plurimāz bēt quēdā vero pauciorēz humiditatem et pignedo ceteris humidior mēbris. Debitū adeps. post quā cerebrū ē humiditas. et post cerebrum nucha quam sequitur māmillarūz caro et testis. post que duo caro est pulmonis. post quā ē epasus. post quā caro splēis: et postea renum caro. post quos lacertorūz caro que et ceteris omnibz minus est humida et magis tēperantē p̄xima i bu

miditate et siccitate

De siccorū assignatione mēbriozū. Dem briozū aut que siccā sunt ceteris sunt siccores capilli: post capillos offa et cartilaginez. Sequitur q̄z cartilaginez ligamēta et eborde. Post ebordeas in siccitate sunt pellicule et post eas artarie et vena p̄ quas nemi per quos ē motus: sequiturq; illos in siccitate cordis caro et que oibus his minus siccā sunt mēbris sensus nemi. p̄ximi enī sūt tēperantē circa humiditatem et siccitatem. Et hec ē assignatio diuersitatū cōplexionū cuiusq; mēbri singulariter. Qui ergo corū cōpositionē scire voluerit facile h̄z ad sciētiā viā nec grauiabitur dicē quoniā cerebrū ē frigidū et humidū epar calidū et humidū: cor calidū et siccū: offa frigida et siccā quōz sit hoc firmatū in quociq; mēbroz sigillatiz et separate.

Et quoniā cuiusq; propriā mēbri ostēdimus cōplexionē que ē eius temperantia naturalis. Quā mēbriozū cōplexiones que extra tēperantia sunt videamus naturalē que et mala dicuntur cōplexio: sana in singulis et mala cōplexio naturalis et quibus queq; significetur cōplexio significationibus. Incipiamusq; a cerebri cōplexionis signis qd vni est principalium mēbrū quorū mutatio corporis imutat cōplexionēz quōz sint quasi totius oīum mēbriozū corporis radices que sunt: cerebrū: cor: epar testiculū subdūm: quoq; stomaci deinceps et pulmonis aliorūq; tractatum.

Capitulum. x. de cōplexionis cerebri significationibus.

Ico quoniā cerebrū significatur cōplexio signis partiz ex q̄titate ei⁹ et figura sūptis: partim autē ex capillis q̄ supernasunt partim ex actionibus ab eo venientibus: partim at ex superfluitatibus que ab eo procedūt: tñ ex ipso tactu: tñ et ex his que in oculis apparēt. Et signa q̄ ex q̄titate eius et figura sumuntur huiusmodi sunt. Caput natura bonūz laudabile cōplexione est qd quantitate moderatū ē nō parū nec magnū cui et acumen ante et post: vtroq; autē latere ad modū planū. et cere s̄ sphaera que in vltimo est rotunditatis si stringatur paululum ab vtroq; digitis latere. Sic ait H. Inuenies enim eius figurā acumē ante et retro habentem latera aut equalia: talis erit capitis figura laudabilis: et acumen quidē antecūz sit locus vtriculo prore cerebri: et qm̄ ab eo necesse habet nemi oziri sensus: acumē autem posterū sit ut puppis cerebri vtriculo locus: et quoniā ab eo necesse h̄z nucha oziri et nemi per quos motus sit. Et vero capitis signa parui malū significant cerebri. Designat enim materie ex qua est paruitas virtutisq; debilitas formatis. Adagnum vero caput siquidē figura laudabilis est collū crossum et ceruix spōdilesq; p̄mi crosi: similiter nemi laudabile est. Si autē magnitudo aliter sit capitis: malū significat cerebri et quoniā magnitudo eius materie est copia non ex virtutis prosperitate. Si sit ergo buius forme caput cerebri imbecille est: in cuius dūz accelerat catarrari cephalaea auricularūz dolores: debiliū est etenī mēbrū superfluitatū generatio quōz nō valeat que ad cā pertingunt ciborū alterare et bene digerere reliquias.

De signis que sumuntur ex capillis. Ex capillis at signa ducuntur: quoniā ipsi si sint nigri et crispī: quicq; cito producantur post ortū et crescant velocitē significant cerebri cōplexionis calorem. Extens autē et albi aut flauī aut castanei quorū post ortū tarda productio: complexionis cerebri frigiditatem significat. Capilli at per nemiū plani et frontis late ignari humiditatem significant cerebri. Hinc ergo mulieres non decauantur nec spadones quē eorū cerebri humidā dominatur cōplexio. Capilli vero quorū post natiuitatē celerē ortus et prolongatio in corū dominos caluitiūz accelerat: siccitatemq; designat cerebri. Si at sic se bēat res capillisq; sint plurimum nigri fortiter crispī multi celerisq; productionis: et ad corū acceleratur dominos caluitiūz: cerebri calida est et siccā cōplexio. Plani autē capilli ad flauorē inclini pauci caluitio nō accelerant eorūq; productio inter celeritatem et morā media cerebri figurant calidā et humidā cōplexionē. Et vero capilli plani castanei tarde p̄ducti et ad quos canities festinat nec accidunt caluitiūz: cerebri significant frigidū et humidū cōplexionis. Quorum vero capillorū color est nigerrim⁹: eorūq; iter citū et tardū productio: quibusq; et canities accidunt et caluitiū tempore quod nec nimis est tardū nec nimis citū cerebri significat frigidam et siccam cōplexionem.

De signis que ex actionibus sumuntur. Ex actionibus quoq; signa eius sumuntur. Quicunq; etenim hominū ipiger et celer festinus ad oēs actiones

parum habes in eodē visu constātia: pauci: soni multorumq; verborū: signū est cerebri caloris naturalis cōplexionis. Qui aut piger et tardus in rebus constās tardus motus eius ē cōplexio frigida cerebri. Qui aut in rebus ē tardus bebes obliuionis multe somno oclitus: significat quoniam cerebri et hūmida est cōplexio. Porro qui motus ē celeris ipse levis multū vigilans: parū dormiens: memor significat eius sicca cerebri cōplōne. Si qñ ē celer aut temerarius parue constātie in eodē viso rapax vaniloquus multarum vigilantiū pauci somni valde: suntq; in eo hec signa fortia significāt quoniam cerebri eius complexio calida est et sicca. Quoniam autem multum est somniorū multi somni inter celeritatē melius et tarditatē eius signum est cōplexionē cerebri calidā ēē et hūmidam. Si sit autē bebes parus intellectus multe obliuionis tarde mentis in rebus tardus piger multi somni cōplexio nē cerebri frigida significat ēē et hūmidā. Quia aut cerebri frigidū ē et siccu. actiones eius sunt que et cerebri cuius frigida ē cōplexio: nisi q; eius minor ē sonus. Sic quoq; cōplexio nis cerebri frigidi oīa signa hac erunt in cōplexione: sed aliquid tantū subsunt.

De signis que ex superfluitatib; sumuntur egrediētib; nōus. Porro ex superfluitatibus signa a cerebro exeuntibus sic sumuntur. Si superfluitas que ab ore egredit et uaribus et aurib; pauca et matura ē: eius ē cerebri cōplexio calida. Cuius autē in his mēbris multe sunt superfluitates et imature et ad eū catari accelerāt eius ē cerebri cōplexio frigida. Si vero que ex his fluūt mēbris superfluitates per multē sūt et tenues: cōplexio cerebri hūida est. Si ab his egredientes mēbris superfluitates pauce sunt et crosse: eius cerebri sicca ē cōplexio. Et vero si fuerit cerebri cōplexio calida et sicca certe ab eo superfluitates per hec mēbra egredientes pauce erunt spisse et mature. Quia autē cerebri calida cōplexio et hūmida superfluitates ab his ipsoq; egresse mēbris multe erūt et imature. Catariq; corize in hunc accelerant: ubi vero cerebri ē frigida et sicca cōplexio que egrediūtur ab eo superfluitates tēperati sunt liquoris et imature. Cuius autē cerebri frigida et hūmida cōplexio egredientes ab eo h; superfluitates per hec mēbra multas valde et imaturas: huiusq; oīs multarū erit infirmitatū. Et enī hypocras. Cuius a naribus naturaliter multa fluit hūmiditas et tenuis huius modi lagoni proximus.

De signis que ex ipso sumuntur tactu. Et vero q; ex tactu ca pitis sumuntur signa sic iudicabis. Cuius capitis calidior ē tactus tēperato significat eius calidā ē cōplexionē. Et vero si minoris a tēperato ē caloris cerebri signū est frigidū.

De signis que ex oculis sumuntur. Ex oculis q; cerebri sumuntur signa. Cuius enī oculorum uene crosse sūt et rubee tactusq; calidus significat qm capitis illius cerebri cōplexio calida ē: que autē cōtra sunt frigida significant cerebri. Et cuius oculi sunt glauci tactusq; eorū hūmidus sensus turbatus: signū ē hūmida cerebri ēē cōplexionē: et in cuius oculis rubor nō est: uenęq; subtiles sunt: tactus autē siccus et sensus purus siccitatē cerebri demonstrāt cōplexionis. Et cui sunt in oculis rubee uene et crosse valde: tactus calidus turbatusq; sensus caloris cōplexionis cerebri signū est et hūmiditatis. Si vero his cōtraria sit res significat quoniam cōplexio ē frigida et sicca cerebri. Et intelligas in horum intueō signorū iudicio quoniam si que ea facit cōplexio. a tēperata plurimū superabundabit: fortia erunt et manifestiora. Si parum a tēperantia excesserit et signa fuerint ab ea debilia.

Capitulū. xj. de cōplexionis oculorū cognitione et omni um sensui.

Oculorum complexio ex uenis ipsoz tactu quātitate et que ab eis fluūt et colore ipsoz cognoscit. Ex uenis quidē quoniam si sunt oculi rubei et uene eorū crosse calore cōplexionis eorū significat. Si autē his cōtrarie frigiditatē significāt cōplexionis. Ex tactu quoq; iudicantur quoniam oculus cuius ē tactus calidus calore ipsoz significat cōplexionē: frigidus aut frigiditatē. Cuius autē mollitē tactus hūmida significat eius cōplexionē. Durus autē cōplexionis siccitatē. Ex his q; ab oculis fluūt signa hec duco. Multariū oculus lachrymarū et fluens hūmiditatē sue significat cōplexionis: paucalq; habens lachrymas siccitatē. Signa et oculorū sic iudicabis quātitate. Oculus enim si sit grādis et cū capitis magnitudine et corporis visus ē acuminē significat quoniam cōplexio in qua generat sunt oculi tēperata ē et materia nulla. Si sit autem

oculorū magnitudo cū capitis paruitate et corporis exiguilitate: signū erit nobis oculos ex multa formatos materia et cōplexione mala. Oculorū autē paruitas si sit cū capitis cōfiguratione et oim corporis mēbroz ac visus acuminē: quē admodū in magnis dictū est: parua fuit ex qua facti sūt oculi materia et cōplexio laudabilis. Si sit autē horū paruitas nec consonet caput ad mēbra reliqua visus ē sit malus: ex q; sunt cōditi parua fuit et male materia cōplexionis. Si gna vero que ex colore sumuntur hec sunt. Oculorū color alius glaucus alius niger alius subniger duozū priorū medius nigredo sit oculorū aut cristalleidos paruitate: aut quoniam eius locus profundus ē: aut qm minime clara est: aut qm cū gaidos hūditas multa et turbata. Si quādo ergo hec coadunentur cū oculis: et vltio erit nigredinis. Si aut eorū quedā fuerint: quedā nō erit oculi ex eis color niger h; magis et minus.

Glaucus vero color sit ex contrariis nigredinē facientibus oculorum causis ut sit scilicet cristalleidos magna et multa hūditas. Locus eius minime profundus: h; quasi egrediēti videat facilius color eius per oculi pānos. Aut propē ingaidos paucitatem et eius puritatem: unde et nō prohibet quin appareat cristalleidos color eius. Et vero horū medius fere color subniger et subrufus. qui a quibūsdā cernit vocat in oculo crit: si causarū pars que glaucorem faciunt: earūq; etiā que nigredinē in vnu pars cōgregēt: et h; earū augmentū et diminutionem crit etiā subnigri coloris augmentum et diminutio. Dium porro quibus significatur sensum um significaciones ad hunc qui de oculis dictus est sumantur modum.

Capitulū. xij. de cōplexionis cordis cognitione.

Igna cordis ex actionib; et figuris ex pilis: et tactu ipso sumuntur. Ex actionibus quidem qm si species rehemēs sit et pulsus idēdum: sitq; q; hoc habet audax irascibilis magna nimus et mēbrozus: significat hec cordis cōplexionis calorem. Et q; corporis quoq; cōplexio calida ē. nisi obuiet cpar. ut sit. s. eius cōplexio frigida. Si vero sint et spiritus et pulsus tardi et singultuosi: sitq; q; cūfndū est formidolosus parū ira scens. et parus piger. parue etiā ire significat eius cordis cōplexionis frigus. quod et totius sequitur corporis frigiditas nisi epatis cōplexionis calor obstitit ut sit scilicet eius cōplexio calida. Si sit autē pulsus tener et mollis cūfndū est ira velox h; citu rediens probat. Si vero fuerit pulsus durus ira tarda: et si exstiter non cito quiesces siccitatē nobis cōplexionis portēdit cordis. Cordis vero cōplexio cōposita sic ē. Si pulsus rehemēs erit velox et continuus spūsque idēdū ira celeritatis multe et qui huiusmodi ē velox et sollicitus ac tumultuosus eius significat cordis calida esse et sicca complexio. Si sit autē pulsus rehemēs tēperatus in celeritate et tarditate mollisq; et spiritus similis et ira eius velox placatioq; eius celer calozē significat cordis cōplexionē et hūmiditatē. Sic quoq; oēs cordis cōplexiones si epatis sit illis cōtraria cōplexio imminuunt signaq; eorū debilitantur.

De signis que ex figura sumuntur pectoris. Pectus modū suū si quādo latū fuerit pectus: nec ē latitudo ei capitis cā magnitudinis et spōdiliū cordis significat cōplexionis calorem: pectoris ctenz ossa super spōdiliū edificata sūt ossa. Si ergo sint spōdiles magni: et costę pectoris magne erūt. pectusq; similiter et latū. Et vero spondilibus paruis et pectoris costę parue sunt pectusq; strictum. Si ergo latitudo pectoris est cū capitis paruitate similisq; spōdiliū significat qm pectoris latitudo ex calore cordis constituta ē. Si sit autē pectoris latitudo comitante capitis et spōdiliū magnitudie nō oportebit hoc signū caloris statue re cordis: h; alijs tūc significabitur signis. Et si qdē pectoris latitudo calozē sequitur cordis spiritus erit cōlis pulsui. Si sit autē cordis calor et pectus strictus anhelitus erit velocior et spissior pulsus. Strictus et enī pectus nō cōcipit aeris in sua dilatatione quantum necesse cordis habeat calor ad sui refocillationem. Ideo ergo natura spissitudine vnitur ut aeris attrahat quātitatē pluribus tractibus quātū semel si posset necesse haberet. Quis autē pectus strictū videris: nec hoc ex paruitate et capitis et spondiliū significat cordis frigidam esse cōplexionem. Et etenim dilatate caloris. areta re autem frigoris et spissare.

De signis que ex pilis sumuntur. Que autē ex pilis signa sūes sic diiudica. Si pili multi sunt et nigri in anter foribus corporis et his que eis subsunt in ventre calozē manifestant cordis. Pectoris aut a pilis mu

et itas frigiditate confirmat cordis. At vero pili pauci et molles humiditatem protendunt cordis sicut et asperi multiq; et significant siccitatem.

De signis ex tactu sumptis. Ex tactu quoq; significationes eius sumes: qm si fuerit peccatoris tactus et circumscina calida significat complexionis calorem cordis. Si vero minime tactus horum calidus fuerit frigiditate complexionis eius significat. Si vero sit mollis et lenis humiditatem significat complexionis. Si aut calidus et asper siccitatem manifestat. Et in his oibus sciendum qm si epatis complexio concordans et equalis complexionis fuerit cordis quod cuiusmodi toti dominatur corpori complexio. Si autem ab invicem diverse sunt minuitur cuiusq; ab invicem et debilitatur complexio.

Capitulum. xij. de complexionis epatis cognitione.

Significationes epatis complexionis quatuor ex rebus sumuntur. Aut enim ducuntur ex figura venarum aut humorum habitudine aut pilis aut tactu aut colore. Et ex venarum quidem figura qm venae que sanguinem ferunt late fuerint etrosse epatis complexionis nobis per eas calor ostenditur. Si autem pariter dure fuerint et eius significant calorem et siccitatem. Si vero molles eius significant calorem et humiditatem. Si be fuerint subtiles et stricte venae signum frigide epatis complexionis. Si vero cum stricte fuerint et dure frigidam complexionem et siccitatem epatis inuenerint esse. Si vero et stricte et molles frigiditatem et humiditatem eius significant.

De signis ex humoribus sumptis. Ex humoribus vero signa ducunt. qm si quando corpori cholera dominatur rubra: multipliciterq; bec in iuuentutis statu sanguis quoq; plus equo calidus est signum et epatis complexionem calidam esse. Epar item calidum si sit multum ab cholera generatur rubrum in corpore. Si autem quod cholera multiplicatur nigre: qm ad iuuentutis statum venarum et sanguis icrossatur et nigrescit epatis significat frigus et siccitatem. Si corporis dominatur sanguis et eiusq; manifesta sunt signa: signum complexionis est epatis calide et humide. Si be et epate superabundauerit complexio accidit qui cuiusmodi est homini humorum corruptio: eorumq; maxima putredine. magis aut si humiditas calore maior est. Adhuc etenim febres accelerat ex putredine nimia admodum causa. Si humiditas calor erit fortior: parum humilissimi fieri febres.

De signis que ex pillis sumuntur. Ex pillis signa ducunt. qm si multi sup planitie fuerint ventris pili significant epatis complexionis calorem. Si be et asperi signa sunt caloris complexionis epatis et siccitatis. Si autem non permulti et lenes calorem eius et humiditatem propalant. Si si subplanis ventris pilis nudum fuerit frigus inuenerit nobis epatis. Si vero cum pilorum privatione ipsi quoq; ventris subplanis lenes est: cum frigiditate nobis ostenditur humiditatem. Si vero siccum comitantem significat frigus siccitatem epatis.

De signis que ex tactu sumuntur. Ex tactu quoq; epatis complexionis signa ducunt: qm si quando subplanis ventris tactus et que confusa sunt calida significat eius calorem et humiditatem. Si sit autem simul cum hoc siccus calorem eius significat. et siccitatem. Quod si minime calidus est hic tactus frigiditatem epatis significat complexionis. Si vero simul etiam est mollis frigus ipsius et humiditatem manifestat. At vero si asper frigiditatem comites protendit siccitatem.

De signis que ex colore sumuntur. Ex colore autem in hunc ducunt signa modum. Si tenuis color est rubeus et pulcherrime perantia complexionis significat epatis. Si vero cum rubore albedo sit admixta calorem complexionis significat epatis et humiditatem. At vero si corporis est color ad citrinum inclinus multitudinem significat caloris in epate quoq; generat cholera rubea. Si in albu inclinabit corporis color epatis complexionis frigiditatem significat. At si permixta est albedo: ut coloris assimilatur giphi: humiditatem frigori comitem complexionis inuit epatis. plurimamq; pblegmaniam sanguinis generationem. Si si limidum corporis videbis colorem aut plumbi aut nigri inclini complexionis significat epatis frigus cum siccitate multitudinemq; cholera nigre ab eo generari.

Capitulum. xij. de complexionis testium cognitione.

Testium porro complexionis signa ex pilorum in pectine: pductione et ex spermatis substantia et ex actionibus sumuntur. Ex pilorum quidem pductione: qm si in pene et vmbilici partibus et circumvicinis multi fuerint eorumq; pductio in pene relox calorem significat co-

plexionis testium. Si vero sint cum sua pili multitudie asperi et grossi calorem eorum significant et siccitatem. Si vero molles et tenues humiditatem et caloris ipsorum sunt signum. Si si in pene et circumvicinis pauci sunt pili et eorum tarda pductio: frigiditatem complexionis significant testiculorum. Si si pauci et asperi eorum significant comitem siccitatem. At vero si molles frigus eorum et humiditas ostenditur.

De signis que ex spermate sumuntur. Ad hoc signa ducunt. qm si fuerit spermatis substantia multa et crossa calide complexionis testiculorum notitia est. Sed si sit pauca substantia et tenuis frigiditatem eorum signum est. Si si spermata permulti et aquosum humidam complexionem nuntiat. Si vero paucum est et grossum siccitatem complexionis eorum apparet.

De signis ex actionibus ductis. Ex actionibus item signa sumuntur eorum complexionis qm si fuerit homo multi coitus fortis erectionis: multe generationis maxime masculorum significat complexionis testium calorem. Si vero paucus sit illi coitus erectio debilis generatio admodum pauca quoq; generantur magis femine: frigide complexionis testiculorum est signum. Adulto vero coitu existere et acutissimo eiusq; pariter bene est omnis nec ledit et multum generat: significat quoniam testiculorum calida et humida est complexio. Si autem superabundauerit complexio bec in testibus minime huiusmodi a coitu abstinebit. Quod si fuerit homo celeris ad coitum motus sufficit quoq; mediocritas ei visus: nec permultum poterit citoq; remittitur et plurimum generat masculos: significatur eius testiculorum complexio calida et secca. Si vero parum ad coitum celer est tarde erectionis significat frigiditatem complexionis eorum et siccitatem. Eadem erit illius habitudo cum testium complexio frigida et humida nisi quod eius cui est frigida complexio et secca spermata crossa est: cuius autem complexio frigida et humida tenue est. Harum autem duarum visus complexionum parum generant eorumq; generatio amplior est feminarum.

Capitulum. xv. de complexionis stomachi cognitione.

Verò stomachi complexionis cognitio fit ex bonitate actionum eius et malitia et ex convenientibus et que non convenient. Ex actionibus quidem quoniam cuius est complexio calida stomachus crossus bene digerit cibos: corruptum autem in eo subtiles cibi estq; eius digestio appetitu ipsius fortior: et qui bene est calidos amplius desiderat cibos modicumq; fame perfert. Stomachus autem frigidus crossus minime digerit cibos sed grauatur ipsum et accrescit in eo velocius: huiusq; dominus inclinatur ad frigidos cibos potiusq;. At vero sicus stomachus signa sui habet sitis celeritate pauca refocillatur aqua: et si amplius ad modum cederis sonus illi aque in stomacho fit: que admodum Gal. dixit: eiusq; inclinatur appetitus ad siccos cibos. Stomachi vero humidi signa sunt: sitis paucitas et ad cibos inclinatio eius humidus. Digestio vero eius debilis est nisi forte fuerit in eo calor. Complexio autem stomachi composita ex signorum intelligitur complexionum ad invicem simpliciter. Et sciendum quoniam sitis multitudo et paucitas non ex stomachi est tantum causis sed coparetur et in his et pulmo et cor. Quum etenim cordis fuerint et pulmonis complexionis calide sit illi qui cuiusmodi est sitis nisi quod horum causa membrorum sit sitis nequaquam aque frigide potum sed statim. Amputatur autem horum sitis aeris conceptu per naves multo. At vero que ex stomacho sit sitis aeris contractu pnares sine aque potum non mitigatur frigide.

De his que ex convenientibus stomacho sumuntur et nocentibus. Stomachus calidus frigidis delectatur rebus que ei supeniuntur et ab intus et ab extra virtutes sunt illi: leditur autem calidis aut ab intus aut ab extra obuijs. Frigidus autem stomachus calidis delectatur extra et intus obuijs que ei profunt illi: nocet autem frigida. Stomachus porro humidus humidis nocetur acciditq; illi exinde defectus. Delectatur autem sicus que et illi profunt. Sicus autem in humidum delectatur sapore: leditur autem sicus. Et intellige inter malam complexionem stomachi naturalem et malam extra naturam esse differentiam: qm male complexionis naturalis dominus ea quod sua filia sunt expetit stomacho. At vero male que extra naturam est complexionis possessor: que diuersa sunt et contraria expetit. Parui porro signa sunt stomachi qm multis grauat cibis: nec coepit illos. Si vero detur illi paucus et sepe cibis eiusq; est bona complexio: optime digerit illi.

Capitulum. xvj. de pulmonis complexionis cognitione.

Sciendum pulmonis cognitionem complexionis fieri ex actis ad ipsum concordantia et discordantia: et ex voce: et his que ab eo egrediuntur. Et ex actis quidem communem notitia: quoniam cum ac-

Sitis unde fiat

quo natus sibi sumat
vero quum apperit

De signis que ex voce sunt. Per vocē autē significatur quoniam signa magna est vox et rebeniens complexionis eius caloris nūtia ē. Si parua frigiditātē significat. Ad si rauca procedat humiditatem significat complexionis. Si vero acuta et subtilis siccitātē exprimit complexionis.

Capitulum. xvij. de totius corporis cōplexiōis cognitōe.

De signis que ex colore sumuntur. Ex colore cor

De signis ex pilis sumptis. Ex pilis hec ducun-

In frigidis autē corporibus pili sunt pauci & albi tarde

[Faint, illegible handwritten text]

De signis que de corporis bñtur habitudinibus.

Handwritten: ...

De signis que ex actionibus sumuntur. Signa autem ex actionibus ducta quedam quidem sumuntur ex animalibus actionibus: quedam ex vitalibus: quedam ex actionibus naturalibus. Ex animalibus quidem actionibus signa sunt in calido corpore ut sit qui eiusmodi corpus habet velocis ingenij celeris intellectus celeris et motus ipse festinus et citus instabilisqz. Si vero corpus est frigidum eius demum tarde ambulatio habet pauci intellectus lingue grauis tardi motus: in rebus autem fixus. Ex actionibus autem vitalibus siquid corporis est calida propter: est omnis fides: et aut audax vanus se se ingerens: temerarius: instabilis in rebus magnis pulsusqz eius rehemens celer et spissus ipse velox ad iram graue. Si vero corpus sit complexio frigida eiusmodi hoc corporis formidolosus erit et timidus sibi plurimum timens pauca ire pulsusqz eius tardus et rarus. Ex actionibus autem naturalibus quoniam calide complexio vir citissime crecit: appetit et fortis bone digestionis: multe veneries: frigide porro complexio vir his biduis: habet et signor simplicium cuiusqz diuersitatis assignatio. Significationes corporum complexio nunc que extra temperantiam sunt per naturam et nos commemorabimur ea coaceruata in vnoquoque corpore quod melius et diligetius possit intelligi a lectore et memorie mandari.

De signis simplicium complexionum. Hic ergo quoniam quod corpus calidum fuerit eius signa sunt adipis paucitas: carnis multitudo: color rubens pilis multi et nigri: tactu citius et tectis corpus calidum iuuenies: et est boni ingenij: cito capiens quid: velox verbis: celer motus: et festinus: carnis solide: audax: vanus: inuercandus: et in gerens: appetitus plurimus: celeris augmentatio: bone digestionis: libidinis multus: vocis magnus. Si quando autem est corpus frigidum signa eius sunt adipis copia: carnis penuria: corporis a pilis nuditas: coloris albedo: ac liuiditas si quidem frigus peruenit est. Et pilos flauos que ad citrinitatem percutit: quod sit teneris frigidum iuuenis: cruntqz actiones animales vitales et naturales imminute et debiles: pauci ipse est intellectus: tarde metis: grauis lingue: tardi motus: formidolosus: et timidus appetitus imminutus: tarde digestio coitus modice: cruntqz frigidorum omnium signa membrorum manifestissima. Quam autem corpus siccu est: signa eius corporis exilitas tactus durities: cruntqz omnium eius membrorum que sicca sunt signa clarissima et patentia. Ubi autem corpus humidum deputatum est: multe est carnis et adipis tactus molle inuenitur: omniaqz humorum quasi eo sunt membrorum signa manifestissima.

De complexionibus compositarum signis. Et propter corpus cuius est complexio calida et sicca signa hec habet: exilitate pilorum copia et nigredine: color fuscus: tactus calorem et duritiam ingenij: metis ipse ingerens est: temerarius: appetitus eius fortis: digestio bona: si maxime ciborum cossus libidinis studet. Et cruntqz omnium membrorum que calida sunt et sicca signa patentia. Corpus autem cuius est complexio calida et humida significat his: carnis copia: adipis paucitas: pilorum nigredine et plantitact: calore et mollicie: multitudinem putridorum morborum: qui ex humorum sunt corruptione si hec supabundet complexio. Est etiam color ex rubro et albo: qz medius in animalibus actionibus et vitalibus et naturalibus. Quis queqz calida sunt et humida membrorum hoc in corpore signa sunt manifesta. Et vero cuius est complexio frigida et humida corporis signa sunt albedo coloris: pinguedo corporis: ex adipis copia: pilos flauos: quod si tagatur frigidum sentit et molle: pilis nudum et priuatus est: ipse omnis habet: multe obliuio: intellectus pauci: formidolosus: timidus: appetitus debilis: digestionis tarde: veneries pauca. Et eorum qui in corpore hoc sunt frigida et humida membrorum signa sunt patentissima. Corporis autem frigidi et siccis signa coloris albo in liuidum perit: et eius exilitas: flauo pilorum qui in citrini percutit: nuditas quoqz corporis et pilis: tactus eius durities et frigus: et membrorum que frigida et sicca: hoc in corpore sunt sensibus manifeste signa patentia. Et sciendum quoniam in composita corporis complexionem onantis et superabundantis qualitates signa manifestiora sunt.

Quoniam ostendimus extra temperantiam positum corpus scilicet tibi propositum temperatum esse corpus cuius si signa media sunt iter ea que corporum extra temperantiam positum. Est ergo medium inter maniam et pinguedinem: colorqz eius ex albo mixtus et rubor: pilis vero flauis et ad ruborem paululum inclini. omni in pueritia est. Et autem ad iuuentutis accedat

dit etatem et capilli denigrantur: tactus in calido temperat est et frigidum molli et solido quod ad modum medium palme cutis. Et vero mores eius et habitus aiales vitales et naturales virtuosos se bene disposuit. Ipse igitur intelligit et cito capiens mentem habet bonam et animu audax quoqz sepe varius si non tumultuosus non timidus inter celeritate medius et tarditatem et inter constantiam et temeritatem: et inter misericordiam et crudelitatem: perfecti appetitus: abstinentia non malus. Et oio atqz vniuersaliter medius inter ea que dicta sunt complexionum esse temperantiam signa: eruntqz actiones membrorum eius perfecte consummate pulchre et grate. Et notandum in his omnibus que dicta sunt signis si quando hominum in aliquo diuersa apparebunt ne oio accretes in dodo iuditio et sentia nisi prius oia in vnu collegeris signa que deinceps discernas et diuidices: atqz ad inuicem oia conferas: videasqz cuius complexionis signa sunt plura: et iam tunc illius hominem iudices esse complexionis. Si coequalia videantur esse testimonium intus tibi erit que sint fortiora et que illa consent deinceps indicabis.

Capitulum. xix. de carum cognitione que naturalem immutant complexionem.

Sciendum quoniam signa in vnaquoque complexionum corporum variatur secundum complexionum variationes. Variatur autem corporum complexionum aut propter in qua natus est regionem et nutritur: aut propter etatem: aut propter masculinitatem et femininitatem: aut propter consuetudinem quam homo plurimum consuevit.

Capitulum. xx. de mutatione complexionis corporis per regiones.

Am corporum complexionum per regiones mutentur. In sciendum nobis est: sciendum quoniam que dicta sunt signa de diuersitatibus complexionum in vno quoque corporum: que sumuntur ex colore et capillis in regionibus designata sunt temperatis. In his autem que minime temperate sunt huiusmodi signa certa non sunt que ex pilis sumuntur et colore. Calide etenim regiones que peruste proxime sunt ut ethiopia sue faciunt gentis colore nigri capillos crispas: cutis desiccat inferiora corporum eorum tenuat: facies eorum laxa: oculos profundat: nasus magnificant: interiora corporis eorum refrigerant vires intellectus debilitat. Quare horum inspector propter cutis extenuationem et nigredinem ac capillorum crispationem opinatur eorum corporum complexionem calidas esse et non tamen sunt. Calor enim circudantis eorum corpora aeris corporis eorum foras attrahit calorem et imminuit interius. Regiones contra fridas que a parte sunt aquilonis versus duas suppositae maiori minoriqz capilli inhabitantium castanci sunt et ad albu inclini et plant corpora eorum pilis nuda: colores albi: facies ruber: pectora larga: pedes parui: propter quod calor pectoribus eorum imergitur et a frigore refugit: ideoqz est eorum calida complexio. Unde et ipsi his de causis audaces sunt magnanimitate opinantur eos inspicere albedinis eorum et nuditatis corporum eorum a pilis complexionem fridas huiusmodi necesse se res habet imo calide sunt: que et oia in huiusmodi complexionem ex coloribus iudicare et capillis: sed eorum collatione ad sue temperatos spiritus: que tibi signa certa appareat. Temperate vero regiones que sub recta possunt linea ab oriente versus occidentem et que his proximae sunt et confines ut quatuor clima inhabitantes: habent iter bas duas habitudines medios contrarias. Dicta sunt autem huius regionis signa complexionum et que illis propinque in latere ad aquilonem vergente in precedentibus quibus de temperate complexionis signis diximus.

Capitulum. xxi. de signorum etatu notitia et mutatione complexionum propter eas.

Etantur quoque complexionem propter etates. Etates autem quatuor sunt: Pueritia etas iuuentutis que ad statum. si peruenit iuuentutis grandior etas et senectus. Pueritia ergo est etas in qua semper corpus augmentatur: crecit autem versus ad annos fere xxx. Et vero pueritia versus annos dicitur. xv. et versus xxx. adolefcentia. Etas autem que ad statum peruenit iuuentutis ea est in qua complexio corporis crescit: et debuit declinatio sumit initium. eius autem status secundum maiorem partem. xxxv. anni. Grandior autem etas illa est in qua apparere incipit diminutio et declinatio sine virtutis tamen decremento. Non enim imminuitur aut reddit aut corpus contrahitur: huius est secundum maiorem partem finis anni circiter. lx. Et vero senectus est etas in qua virtutis apparet diminutio que a termino est. lx. annorum versus in vite finem. Puerorum igitur etas calida est et humida que calidior et humidior omnibus existit etatibus. hec etenim genera

notum est quod ea ratione rationis rationis rationis
et sic a natura non multiplicat quod plurimum
naturam et tunc rationem et naturam corporis et
tunc et tunc rationem et naturam corporis et
in duas rationes. et in duas rationes rationis
naturam et tunc rationem et naturam corporis et
in duas rationes. et in duas rationes rationis

tionem magis proxima est sanguinis et spermatis: que utraque calida est secundum et humida. Iuuentum autem etas calida est et sicca: intelliges autem eius siccitatem in animalium corporibus que ut nata sunt spiritus plus augentur crescendo tanto membrorum ipsorum amplius sunt siccitas. Calorem autem scire te oportet in pueris et iuuenibus equaliter quantum in diversis aut qualitate. Si etenim iuuentum corpora et puerorum tetigeris utrisque equaliter inuenies calorem: nisi quod puerorum senties sub tactu calorem vaporosum quiete molle et iocundum iocunditatis causa que illi admixta est. corporum vero iuuentum calorem inuenies acutum et pungentem siccitatis causa illi committans. Dedit autem nobis exemplum. Balneum de balneo et aqua calida et aut. Balneum si calidum fiat in caloris ultimo codicem et aqua mori debet: utrumque tetigeris dum acutum est calorem quidem equaliter inuenies in quantitate: et utrumque tactus exuri censebitur autem: sed balnei calorem committatur acumen et pungentia. Aqua autem calida non sic est. Ideo etenim est eius calorem acumen sed lenitas: quare non potest aqua calida balneo dici calidior aut ipsum balneum calidum calida dici aqua calidius. Ad hunc ergo modum oportet calorem qui in puerorum corporibus est tanquam aque calide calorem: qui vero in iuuentum corporibus tanquam balnei calorem equaliter adiuuicem dicitur: quoniam quidem qui est in puerorum corporibus calor tanquam aque calide est: qui autem iuuentum tanquam balnei calor. Si quando ergo hec tactu probabuntur corpora in omnibus equaliter habitudinibus esse debet comparans pinguis pingui: exilis exili colorisque ruber rubi cum simili. Et omnino omnes conferre homines cum alio in figura in colore in regimine in consuetudine in exercitiis in cibo potibus in balneo et similibus in tantum ut ebrius ebrius: sobrius sobrius: saturatus saturatus: otiosus otiosus cum quem calor est utique percussit similia passio conferri et qui frigida passus est cum consimili. Hec tenes si feceris quod dicta sunt vera inuenisse te gaudebis. Reperies etenim puerorum calorem et iuuentum qui ad statum peruenierunt iuuentutis equaliter: nullasque inter eos circa calorem differentiam. Si quando autem corpora tanquam humitudinibus diuersa et adiuuicem toleris: coram tibi non certificatur complexio: et inter eos diuersitatem inuenies: opinabilis illa ex etate esse discrepantia. Corporum autem grandiorum complexio frigida est et sicca: calor etenim et siccitas que in corporibus sunt perfectior iuuentum ab cute teporis longitudine: humores coarctantur in tunc in in cholera transmutantur in gra. Cholera porro nigra frigida est et sicca. At vero corpora senium in ultimo frigida sunt et sicca. Hec etenim etas puerorum est etati contraria: et quemadmodum puerorum membra radicalia ut ossa et cartilaginea et nervi in ultimo sunt humiditatis: sic in senibus alijque aialibus que maioris sunt etatis in ultimo sunt frigiditatis et siccitatis: pueritiam etenim etas augmentum principium est et crescendo. Hec autem duo per humiditatem perficiuntur quod dum natura membra potest extendere: ibidemque finit humiditas. At vero senectutis etas conspicienda et marcoris etas est: et in mortis via iterque per frigiditatem et siccitatem. Bradioriam autem etas minus sicca senium est etas: et hec quoque siccior iuuentutis est complexione sicut et iuuentutis etas siccioris est complexione: pueri: humidior autem grandioribus. Ostenditur autem quod dicitur hoc modo. Generationis fetus principium in matrice est de sanguine menstruo et spermate. Sanguis autem et sperma calida sunt et humida. Sanguis quidem calidior spermate et humidior. At vero sperma sanguine minus humidum quibus conuincitur ex rebus generationis eius principium ex substantia esse humida. Cum ergo contemperatur simul sanguis et sperma: calor illos commiscet ipsorum paulatim donec aliquantulum coagulentur quo possit informans virtus ex eis membra formare fetus: incipitque primum paniculorum generatio: debet enim carnem postquam venas ac nervos iam tunc generationem incipit ossa et pinguiumque iam coagulantur materia et desiccatur: hec quoque creauerit membra virtus non desistunt desiccari paulatim et augeri mediocriter crescentque caloris naturalis virtute donec forma coaleatur fetus cuiusque confortent membra in tunc ut quis fetus nascetur membra eius humidiora inueniantur quod deinceps et ossa quoque que ceteris sunt sicciora membris humida sunt et mollia: que in quibus parte si volueris inflectatur quemadmodum ab obstetricibus fieri in infantes videmus si eorum capita fuerint oblonga. Reducunt enim in primam illam circularitatem. Sunt tamen hec membra tepore minoris humiditatis quod in matrice fuerint. Hec vero deinceps augmentari membra desistunt augeturque siccitas et fortitudo corporis: crescitque caloris virtus donec ad etatem peruenierit et virtute et siccitate donec amplius radicalia non possint extendi: sua virtute et soliditate membra. Hec autem etas iuuentutis est status. Dehinc autem omnium augetur siccitas membrorum donec ad etatem perueniantur gradiorum suntque in ea fortis siccitatis membra ab inde senectutem

tis incipit exordium et crescente sicco dominatur membris do nec superabundet: debinc virtutes debilitantur caro minuitur et sanguis. Calor etenim hac in habitudine naturalis debilitatur. Ideo enim naturalis inuenit humiditatem in qua opere tur. Huc itaque sicco amplius caloribus augeri naturalis debilitas et coagulationi sit proxima: inuicem autem itaque cutis manuum debilitatur motus et pedum: turbatur corpus: estque huic nomen habitudinis senium: que similis marcori est plantarum: ut igitur defecerit humiditas et siccitatis perfectus est status: calor extinguitur naturalis et corpus corripitur: fitque mors. Hec etenim siccitas corruptionis causa est corporum aialium et plantarum. Et simile quod diximus est etiam in plantis. Dum enim a terra oriuntur humide sunt valde. Dehinc autem videbis illas dum crescent siccitate earum augeri et virtute donec crescant sine attigerint a qua declinare incipiunt et desiccantur. Itaque dum marcescentes contrahantur et retrescant. Et huiusmodi qualitas ac bitudo etati similis est senij et mortis. Patet ergo ex his que dicta sunt quomodo puerilis etas in ultimo est humiditatis si ad os aliam conferatur etas: Senium autem etas quod in senio sunt in siccis ultimo est. Quorum corpora ita et si sicca sunt sed tamen frigida apparere et esse humida per supfluitates in eas congregatas ut scilicet et mucos lachrymarum fluxus: membrumque principalia corporis senium debilitat a suis corumque virtutibus per quod ad eas citius transibit mutaturque caloribus debilitate naturalis. Hic itaque de causis circa ea multe supfluitates humide colligunt. At vero ipsa radicalia membra perculdubio sicca sunt nec ad ea de ciborum quicquid peruenit humiditate nisi modicum. Senium ergo corpora eo quod in corpore membris congregantur supfluitates frigida sunt et humida: ex se autem ipsis et membris ipsis frigida et sicca.

Capitulum. xxij. de maris et femine nature.

Etatur quoque natura complexionis ex maris et femine natura: quoniam masculus in omnibus animalibus calidius est complexione: femine autem frigidiore et humidiore masculo. Signum autem ad hec tale est: videmus in masculis pilos multo plures et fortiores: et eorum productionem celeritatem quod in mulieribus: unde et illarum be inuascuntur. Quod si contingerit mulierum aliquid fortis esse caloris in corporibus earum plures quod in ceteris videbis pilos et quoadque illis inuascuntur membris loco pilis. Amplius masculi per omnia fere fortiores habere animam muliere videmus et fortioris certaminis ac audacioris femina inter omnia perne aialia. Ideo ergo et virorum pectora lata sunt propter dilatatem calorem. Et videmus eorum maiorem partem in pectoribus pilos habere. Amplius vides masculos post natiuitatem celeritatem motus et dilatationis. Sed mulieres celerius crescere masculis: quoniam complexio earum virosum est complexione humidior. Humida autem corpora citius dilatantur: nisi quod coram crescere citius sine debet quod virosum frigidiores et fortius complexio est et debilioris. Hanc enim contra calidioris et celeritatem: homines et enim corpora et omnes aialium virtutem habent naturaliter quod crescant. Que si fuerit fortis: et crescere maius erit si debilis diminuitur et in celeris. Amplius in pluribus et animus et cognitio et discretio et constantia in virosum maior quod in mulieribus: motusque coram ad actiones: et vis capiendi: et phantasia fortior per ipsorum membrorum virtutes: que capitum ipsorum sequitur magnitudinem: unde et virosum scapulas videbis et membra: et brachia ac crura crossiora esse. Hec et enim omnia que sunt dicta motum sequuntur. At vero contra est mulieris pilositas videri in pectoribus et ventre manibus et pedibus per earum complexionis frigus et debilitatem aie minus audaces pectora eorum stricta: videbis enim maiorem earum partem minus habere aie minus discretionis: amplius timoris et debilitatis: et earum capita paruiora et maiorem timorem. Que etiam ad otium magis inclinantur et quietem quod ad labores: enim magis congregantur per earum frigoris complexionis quod sit frigiditatis coadunare et coagulare: meatusque arctare: et minuire actiones ac beuiare. Ex his itaque omnibus signis tibi manifestum sit feminas frigidiores esse et humidiores: masculos autem calidiores et sicciores femina. Humidior autem femina creata est quod masculus complexione per fetus cibum: fetus etenim cibum dum in matrice est humiditas est et ex ea fit. Que cum ita sint: non omnino mulierum indicare corpora ad virosum collationem. Sed earum indicabitis corpora per collationem ipsarum ad temperata inter ipsas corpora complexionis utrisque discretionis diligentia.

Capitulum. xxij. de complexionis mutatione propter consuetudinem.

Etantur quoque corporum propter consuetudinem complexionis. Quod ergo intelligere quoniam consuetudines si longioris fuerint temporis na

De speculatione ^{mēbroz.} Quod igitur in
his primū eius inuestiga-
dum videtur caput ē. Inuere itaqz p^o huius capillos ne for-
te lenes sint & prari eozūqz productio abinūce leuinet & re-
morā. Ihec eteni corruptionē cutis capitis significat & male cō-
plexionē cerebri. Sed ne forte debiles & multum cadentes .
Ihec eteni siccitatē cerebri designat & cutis capitis extenuatio-
nem. Quae quoqz ne alopecia pariatur aut tyria. Ihec eteni
nūc a pessimos portendunt in cerebro humores quib⁹ ca-
pilli corrūpfitur. Si āt his salui sunt capilli icōmodis signū
tibi sunt cerebri bonā cōplexionē & pr alias dictū est. Debie
autē ipsius capitis cutem perspic ne forte sint in ea furfures
aut sabasa aut pustule aut vulnerū macule profunde. hec et
eni significat hos a cranio cecidisse & loco malū. Nō tenisse
curus quis ē quin ictus superueniat. hoc hinc eliciunt acur-
re rei & perueniens ad cerebz illud vulnecit aut aliquod gra-
ue quod ifigurat & perditionē faciat. Speculare quoqz
crani figurat ne sit obloqz tenuis in medio. hoc est enim ma-
lū dupliciter. qm̄ & ad huiusmodi hominē epilepsia festinat &
turpe est visu. Cae etnā ne epilepticus sit. cuius rei signa sūt
qñ huiusmodi generatur capite multi ē somni vigilāsqz qua
si de somno nunc expectetis: & nōnūqz aliquod eius mem-
brū sine ipsius mouetur videlicet volūtare corpūqz eius re-
pletur ē multiqz pblegmatio: hec qñ videris fuscus epilias inef-
fic. Cae ē ne desipientia pariatur nigrāqz: qd hoc modo
agnosce: ridebis oculos eius acute inuentione: & ad id qd
intus coruscantes sicut intuerentur fere: crūtqz ipsius inco-
posita & inordinata verba. Aspice quoqz ne forte ampli-
fusto magni appareat oculi aut pfundati aut alter altero mi-
nor. Ihec eteni tarsi nō obint visu macula tamen est & turpe
videt. Et inuere ne forte acciderit illis glaucos: qñ prius
nō fuerit: hoc eteni malū & aque in oculū descensū significans.
Debine & oculi pupillā cōsidera ne forte sit in ea amplitudo:
malū qñ est visus significat & effusione & ad eius amissionem
perducēs. Scrutare quoqz eius visu cōsummodi sit in visu: &
& in debilitate vt intueatur cosa. p. variari visu argū de lon-
ge & de prope. Quod si nō optime viderit nec in longinqz
eius bene extenditur visus: aut econtrario malū ē. qñ cōmo-
ditatē eteni que cerebro accidit significat & spū inuenit. Al-
bi quoqz oculoū cōsule ne forte turbatū sit: inutile tenz vt

sui. Ad si cū hoc quoq; oculi rotūdi sint quēadmodū leonia faciesq; leonia faciesq; eius nodosa. elephantiā significat. Re spice quoq; ad eā oculorū partē que naso cōtinuatur ne forte ab eo humiditas defluat. Ad si videris candē oculi partem exprime: et si videris ea humiditatē egredi significat fistulaz. Si vero hac in parte carnē videris superflua: que tanq; ad pupillā dirigatur vngula ē. Ad si in oculis venas videris rubeas et hoc malū significat renim berisipilam. Palpebras et inspicie et inquire ne forte sint in eis pili qui intus oriantur hoc enim malum pessundans oculū visū debilitans. Sed et ne fluant et cadant caue. signū est etenim a cute materiei q̄ ad radices ferit palpebrarū et illas cadere facit: phibetq; ab ei⁹ visus bonitatē. Vide etiā ne sint graues palpebre: crosficiq; enim corū significat: aut puriginē aut ordiū. Quare inuoluerē eas conueniet et inspicere qd̄ horū sit. Dehinc et auditū inuestiga: loquarisq; illi et aliqua ingre ab eo: et si ad que q̄ sic ris nō responderet auditus illius aliqd̄ paritur aut opilationē q̄ forāmini auriū accidit aut aliud. Opilatio aut erit ex caro ne que inata ē: aut ex verruca: aut aliqua que cecidit in auri culaz re. Et si opilatio quidē ex lapidis tactu aut corpis aliis aut sordidū auriū: cuacuabitur bis eductis cū his infirmitatibus que auribus incedunt educuntur. Si aliud quid est eius sanatio difficilis erit. Post hoc autē et nasum aspice ne forte crosfus sit et tumēs. Hoc etenim carnē superflua et vulnēra in naribus significat. Exporiet igitur eas in claro intue ri loco soli oppositas que quidnā sit manifestum tibi fiat.

Dehinc linguā scrutare visu et loquere ei vt respondeat quo cuius sit sermonis et facundie agnoscas. Et si eius verba grauiā sunt aut balba aut non ostēdit suū bene sermonē intueudū ne forte sit paruitate fiat lingue. Ad si non fuerit aut crosfici lingue significat: aut eius defectū aut qm̄ pars eius amputata est: aut langorē quēpiā qui neruis accidit per quos loquitur: aut aliqd̄ huiusmodi simile. Sepe quoq; im mutatur verba dentis cā qui cecidit: vide et linguaz ne forte sint in ea vlcera macule que cicatricem susceperint. Quod si aduertes cāz a dño quere: et si quidē sic ē responderit sensum opinionē applica qm̄ ex epilepsia est fortasse. Ad etenim epilepsia patiens sepe suā mordet linguā et vulnerat. Quare querendū ē quidē que cā eius fuerit. Jā tunc scrutare rocem ne forte sit ranea aut acuta. Ranea enim elephantiā quā dogz significat venturā. Intuere etiā dentes si forte qz eorū ceciderit maximeq; quatuor primi aut canini turpe est renim loquēdi aufert facultatē aut molares. masticadū etenim prohibet bonitatē. Et si quidē ante pūbertatē ceciderit melior producet si deinceps nō adscit reuertit. Dentū quoq; colorē inspicie: et siquidē mutatus ē in croceū: aut nigrū turpe ē: nisi ppter eorū fiat mutationē. Si etenim mutantur mltō pulchriores q̄ fuerāt oriāti et meliores ac fortiores. Inuestiga gingiuas eius et palatū. Sepe etenim aut laxa sunt aut vulnerata: aut sunt in eis vlcera et hoc malū. Sed et palatū eius et os ac anbelitū cōsule ne forte mutātū hēat odorē. Quod si inueneris aut ex putredine est aut ppter molares comestios aut propter fā putridū in stomacho. Et siquidē odor fetid⁹ gingiuarū ē cā aut molaris putridi: hic extirpabitur mūdatione gingiuarū pōticis cū medicaminib⁹ et visu acutoz medicaminū. Si aut propter molarē tollitur fetor aut molari comesto sublato aut mundato aut cocto. Et vero si sō est causa nō euacuaf. Dehinc p̄sule ruaz ne forte mltū ceciderit malū ē etenim: quoniam huiusmodi si acciderit apostema sequitur suffocatio aut ne sit enervata hinc et illis plurimū tussis fit. Inuestiga et gulā exterius et manu attinge glandulas q̄ illic sunt: quas si inueneris tactu manifestas cū duritie seropbulas significat. Sic quoq; eas que sub alis sunt glādu las cōsule. Et que in auribus quas si supradicto inuenieris modo seropbulas illis futuras significat in locis. Sz et pectus diligenter intue ne forte sit illis contortū: aut parua super ipsum caro malum. hoc enim plurimum huiusmodi asma et tussis accidit. Si vero cū his quoq; pect⁹ strictū fuerit et scapule fluxe vt quasi alas videatur habere. dorsum qz fuerit incuruum huiusmodi p̄sim non effugiet: maximeq; si in adolefētis aut inuenis ē etate. catarrigz sicut illi op̄plurimi. Dehinc etiā manus spicias et cōiunge ac visu cōmensura et si alteram altera miorē inueneris aut vtrāq; breuē. quēadmodū manū quā medici affimillāt et cōfigurat manibus lupiculi malū est: et ab actionū prohibet bonitate: imo etiā turpe. Et caue ne forte brachiū incuruātū aliqua sit de cā q̄ exteri⁹ accidit: ne curuātū sit vt oportuit. Et inuere ne forte cubiti sit aliqua inequalitas. breuieturq; ab eo quod necesse ē: hoc cū sit cā factum lāgoris alicuius in

feriori ossi accidētis: sz nec brachium eius iminutum ē. neq; passionis alicui⁹ cā que supiori accidit. Inuestiga etiam ne forte in altero eorum aut in vtroq; aliqd̄ apostematū puo simile inuenias: qd̄ si tetigeris sub tactu reperies vne simile aut vermi. hoc ei⁹ significat manifestationē vne saniose. Et itez vtrāq; iūge manus et explica ne fortasse difficile moveantur: cui et p̄cipe vt alicui uoz diligētus ip̄imat manus membroz. Sic nāq; manus eius tibi virt⁹ et debilitas patebit: virtus quoq; neruozum et debilitas. Viscera etiā ei⁹ inuestiga hoc modo. P̄cipe supinū iacere et caput eius plano positum sit. et manus ipsius tanq; ad pedes extende: et genua ip̄i⁹ paz subleua: pedes extēde: et tāge subplanū ventris ei⁹ a loco oris stōaci et bis q̄ sub hypocōdrijs ei⁹ sūt. dōce ad pectus peruenias locū et sepius manum appone et palpa ac exp̄ire. Et si quidē inueneris aut in sinistro latere: aut in dextro aliqd̄ crossum et durū. inuit tibi quoniam aut in epate aut splene apostema. Sic quoq; si inueneris sup̄ vmbilicū: vsq; pectoris costas in medio crossum qd̄ oris stomacho aut ipsius significat apostema. Et hec oīa mala sunt ad hydropisiz nāq; puebit: maximeq; si simul corporis color ad alborē iclinat et sub palpebra inferius ad turpitudinē. Quod si hac inue stigas mulierē inquisitione: perspicie vtrū crosfus aliqd̄ inter vmbilicū iūges et penē aut solidū. Et si quidē sic inuenies matricis cācrum significat. Interroga etiam mulierē si forte acciderit illi mēstruo tēpore defectus granis qui similis ē aposte: qm̄ si cōtingeret: matricis eius significat suffocationem inq; mulieris subitus aliquādo est iteritus. Et inquire pariter cum his renū esse et q̄litate ac vesice: vt inuenias. s. vrinā inuenies renim in ea fortasse arenā fundo p̄tignā: et si sic videris lapides significat aut in renibus aut in vesica. Dehinc etiam testiculos cuiusmōdi sint ingre. ne forte eorū vne dilatari ceperint. Hoc etenim aduentū significat venarū q̄ varices onf. Atinī hoc in verum non apparet principijs. sz paulatim trāscūte tēpore: dehinc fortius apparet et sit infirmitas fortis. Nec vero virge q̄litate rimari p̄tereas. Inuenies et enim fortasse forāne qd̄ in capite eius est in latūs iclinum qui qm̄ minxit vrinā in rectū nō dirigitur: sz ad inferiōra statim descēdit. et hoc malū. significat enī hūc mīme generatiōi oportunū. Sperma etenim necesse habet recta emitti: et dirigi i matricē via vt ad vltimū eius attingat. Dehinc etiāz anī statim inire: ne forte sint in eo comoroides: aut morū aut similia. Post hoc ad pedes alium inclina et p̄cipe illos in siml iungi: et equali pedes disponat loco: et p̄spice ne forte alit̄ altero breuior sit: et enīz malum. qm̄ aut spasmum p̄tēdit aut claudicatē q̄ ex sciatica p̄cedit. Tūc vero illū currere impera. et si nulla incurrēdo apparet diminutio neruozū significat virtutem: et inuincit az conatationē. Si aliq̄ qd̄ vide ris: signū est infirmitatis alicuius que accidit neruis et iunctis vertebri. aut alijs pedū iūcturis. Venu quoq; ipsi ce ne forte durū sit in eo apostema: aut illud q̄ spina dicitur hoc enī quādoq; nō sanat: et perducit paciētē ad erurium extenuationē et claudicatē p̄fca. Sic etiā caue ne sit i eis curuitas aut inclinatio. Dehinc etiam crura ne forte sint arcuata. aut in exteriora transuersa. Abala renim sunt omnia hec accidentia in eundo plurimum officientia. Sz et ren tres intueri cruras: ne forte eorum vne dilatari cepint. Si et enim hec fuerint. venaz que varices dicūtur aductum p̄tēdunt. Et in cruribus crosfici fieri si inueneris et duritiem ac repletionē in talozū loco ad supiora. signū est hoc passio nis venture que dicit̄ elephas. His ergo signis oīa sana significari corpora et alia patientia mala. Si cū oīa que dixim⁹ tibi diligētē obseruaueris accidētia. corpusq; ab eis oīo sanum inueneris et oibus nudum infirmitatibus in vltimo sanitatis est et salutis a passionib⁹ mundum maculis et virijs. Si sit aut res econtrario aut languidū erit illud corpus aut nec sanum nec egrorum.

Capitulū. 2. s. de quatuor assignationib⁹ humorū.

In precedentibus

querecur recolere te credimus qm̄ corporis hoīs elementa alia qdem sunt longinqua et cōia ip̄i oibusq; generatiōis et corruptiōis corporib⁹ suscepibilibus que sūt. s. quatuor p̄ma fundamēta. Alia aut propinqua et propria. et hec propiā quidē in propinquo vltio que etiā boī propria sunt: sz tam illi in ip̄is cōparticipat quēda aialia que sanguines habent vt equ⁹ taurus. et hec sunt mēbra cōsimilia p̄tibus de quibus deinceps dicemus. Quēda aut sunt inter propinqua longinqua qz media que etiā oibus sunt cōia sanguinē hūitibus aīa lib⁹. Et hoc loco nostra ad hec intētiō et de cā dispūtare vo-

De cholera nigra. Cholera aut nigra alia naturalis et dicitur humor niger et alia extra cursum naturalem et dicitur melia. Et humor quid niger complexionis est frigide et sicce: cuiusque ad sanguinem comparatio quasi fecis ad vinum: sapor eius ad cerebrum inclinatur liquor eius crosius et quod quidem crosius in eo est sube ad se trahit plenitudo et patitur eo quod melius est reliquum aut ad os mittit stomachum ut appetitus eo confortetur. Minus aut crosius mittitur cum sanguine per venas in os corpus: patiturque eo membra que crosso indigent cibo et ut teneat sanguinem ne forte celeris sit transcursum transcatque membra et non reficiatur eo: hec aut spes maxime generator frigido regimine et desiccante. Et vero melle quod extra natura est quedam quidem spes est que ex adustione nigri generatur humoris que est calida et sapor eius acerbus et si acciderit super terram ebullitio in ea fit: est enim in ea calor: ardor et acumi que lucrata est ex adustione. Sed ceteris antequam aduratur frigida est. Et differentia inter hanc et eam que precessit humoris. Nigri: quoniam primum humoris. Nigri musce attriunt. Ad hanc autem minime accedit propter sui malitiam. Est et alia spes que generatur ex cholera rubra adustione et fortioris est quod que precessit caloris cuiusque qualitas pessima est corum pens et perdes morbos facies pessimos ut ceterum quoque comedatur membra elephantiisque facit et membra cadere vlcera quoque mala et neque similiaque his huius coloris spiritus nigrior est quod precedentis proxime in terra ut corruet ut conuulsio pice: sepe qui inspicit arbitratu illam nigri esse sanguinem. Et inter hanc et nigri differentia sanguinis: quoniam sanguis super terram suus statim ut vena exit coagulatur cholera autem non coagulatur. Sanguini quoque non est ebullitio: sed nec odor acerbus. Nigra autem cholera si super terram fundatur bullit: est et odor acerbus maximeque huic spiritus. Est enim qualitas eius pessima et calida que si in aliqua mittatur membra illa comeditur sitque ex ea tabula cito perdes. Alia est etiam eius spes cuius color est lividus: et alia cui est color tanquam bedemani et violarum: si oibus alijs deterior nigra est et coruscans cuius generatio est ex regimine calefacientis et desiccantis assiduitate. Vidi nonnullos hanc egerentes spiritus melie id est nigra citoque perierunt: vidi quoque eorum quosdam hanc egerentes: post duos dies citrina eorum facta egestio paulatim a morbo liberati sunt. Vidi quoque in cuius cute color apparuit violaceus: liberatusque est: quoniam variata est melia: post pusillum flavus hic color est factus iugestione eorum: hec est quatuor humorum assignatio. Et sciendum quoniam humorum quidam posse haberi in alios alterari: quidam autem minime alterari possunt in alios. Et pblegma quidem mutari potest in sanguinem si ipsum calor excoxit naturalis et maturaverit. Et vero sanguis alteratur et fit cholera rubra: si confortatus calor in eo fuerit et illi subtiliauerit nec vero pblegma fieri potest. Cholera autem rubra plurimum alteratur et fit cholera nigra si in ea calor fortis operatur fuerit et coctus: fit: non autem fieri potest ut aut in sanguinem convertatur aut pblegma. Et vero cholera nigra nullo mutari et alterari potest patet aut in sanguinem aut in pblegma aut in cholera rubra. Et que accidit humoribus alteratio est quemadmodum accidit his que igne coquantur: quod enim optime non excoquitur et remanet crudum: deinceps potest ignis maturare plene et excoquere: quod autem semel excoxit crudum deinceps fieri nequit. In quod autem tunc fecit ignis ut cum exusserit non poterit deinceps fieri cibis laudabilis. Sic et in humoribus invenitur. Pblegma etenim quod sit cibis et dimidia decoctus decoctione a naturali potest excoqui calore: perfectus sitque sanguis. Et vero cholera rubra aut nigra quoniam in eis perfecta copuluit operatione crude iterum fieri non possunt ut pblegma. Hec ergo humorum sunt spes et diversitates. Attendendum autem quoniam eorum quicunque si superabundaverit in corpore sua quantitate aut qualitate morbum generat sibi proprium. Sic quoque si ad aliquod occurrerit membrum morbum generat quemadmodum quod de morborum causis tractabimus et passionum dicemus: eritque cuiusque morborum fortitudo et debilitas secundum humoris superabundantiam. Sic quoque si eorum aliqui ab eo quod operantur imminuuntur morbi sunt. Sed et quod morbus sequitur si coque superexuberet: aut omnes sua optime replenturque membra et exuberant: unde calor suffocatur naturalis et vita cessat. Et vero corumque corum quidam aut omnes in qualitate sua nimia et superflua corruptione: sitque ex eorum corruptione infirmitas in membris: unde et ei cessat actio perferatque ea ad cor infirmitas et abscedit vita: aut et omnes et deficiat humorum quod in corpore omni: patetque hoc quod sit humor liquor subtilis et vita per hos quatuor humores eorumque aduicem resistetia hec sunt que nos oportebat de quatuor humoribus exponere.

Sermo secundus prime partis libri completi artis medicine qui dicitur regalis dispositio hali filij abbas discipuli abimeber moysi filij sciar de membris partibus suis consimilibus translatio stephani psic discipuli de arabico in latinum. xvj. capitula continens.

Uniuersalis de membris disputatio.	i.
Uniuersalis de ossibus disputatio.	2.
De assignatione ossium et primum de ossibus capitis.	3.
De assignatione ossium dorso.	4.
De assignatione ossium pectoris et costarum.	5.
De assignatione ossium scapularum et furcularum.	6.
De assignatione ossium manuum.	7.
De assignatione ossium pedum et numero omnium ossium.	8.
De cartilaginum assignatione.	9.
De nervorum assignatione.	10.
De ligamentorum et chordarum assignatione.	ii.
De venarum assignatione.	12.
De arteriarum assignatione.	13.
De simplicis carnis et adipis assignatione.	14.
De paniculorum et cutis assignatione.	15.
De capillorum et unguium assignatione.	16.

Capitulum primum uniuersalis de omnibus membris disputatio.

De precedenti natura

stri operis tractatu diximus elementa corporis huius precesse humorum quatuor et illis propinquiora membra simplicia quoniam ex eis membra componantur organica. Et de humoribus quidem iam dictum est. Hoc autem

in loco de uno quoque simplicium disputabimus membrorum. Deinceps autem de compositione: incipimusque a propositionibus quarum ceteris speculatur membrorum naturam. Dico ergo quoniam natura corporis aialis compositionem ex multis instituit membris substantia diuersis et qualitate per primum cuiusque necessitatem quo ipsum duraret et permaneret aial usque ad destinatum sibi tempus: et ad intentionis complementum ad quam generatus est. Cuiusque etenim corpus aialis anime instrumentum est. que in eo est simile illi et eius actio: ut leonis cuius aie est audacia ira et rapina corpus factum est grave et forte in pedibus et acutissimi ungues et in ore dentes robusti. Leporis autem cuius anima pauida et timens corpus creatum est leue et cursus celeris ac fuge. Sic in oibus est intueri aialibus corpora configurata aialibus create que in eis sunt. Et quoniam anime parte sunt virtutes: instituit illis membra creator et substantia et figura diuersa: virtuti que in eis est conuenientia: per que suas operatur actiones quemadmodum homini manus facie sunt instrumenta quibus omnes suas exhibet operationes: in quibus et digni instituti sunt multi diuersi quibus omnia tenet corpora sua et ipsis maiora siue sint minora. Eadem etiam ratione et epar creatum est rubrum ut esset sanguinis concitatio generatio: manne autem et testiculi albi facti sunt colore: per generationis spermatis conuenientiam et lactis: ad huiusmodi omnia reliqua membra in ea figura et qualitate creata sunt: que adque patet sunt actione essent oportuna: et in ea quemadmodum posterius dicemus permanet. Unde igitur corporis membra multa facta sunt per virtutum et actionum naturalium diuersitates in corpore. Et actiones in corpore naturales sunt tres: aiales vitales: naturales: et naturalium quedam cibi actiones: quedam generationis. Sic quoque membra quedam sunt instrumenta actionum animalium: et dicitur animalia membra: quedam autem instrumenta vitalium: et dicitur membra vitalia: quedam vero actionum organa naturalium: et vocantur ciborum membra et generata membra. Alia quidem membra aptauit natura sensibus et motui voluntario in omni aiali. Anime autem et discretionis in boie tamen. hec membra autem sunt cerebrum et oculi. odoratus organa: nares: aures: lingua: uerui: et lacerti. Et vero membra vitalia per que scilicet spiritus est anhelatio: ad caloris custodiam naturalis et per ea perficiuntur vitales actiones sunt hec. pectus paniculorum: cor: pulmo. et canales eius: gutti. diaphragma artarie. Et vero ciborum membra posuit natura ut immetretur per ea cibum et corporis membrorum substantias: et restauraretur loco eorum que dissoluantur ab vniuersis cuiusque membris: ita quod corporis hominis et omnium animalium sit dissolui et disparti: quare indiget eorum que dissoluantur repatione cibo: ne forte anilletur corpus et perat. Et quoniam in ciborum vniuersitate non inuenitur quod simile sit his que

diffoluuntur a membrorum corporis substantia: necessaria habent membra que substantia alterent ciborum in simile illi que dissoluit substantia: ne forte corporis dissipa materia vix percat. Sunt autem hec os dentes: meri: stomachus: intestina: epa: fel: splen: renes: vesica et vena. Ventralia vero membra insitunt nati animalium species iocurrit. Quia sunt etiam alia corpora continue dissolutionis et mutationis et hec sunt illis ad corruptionem et defectum eorum forma: aut in animalium corporibus membra nam genitalia per que generari possit ex uno quoque individuo. aliud simile quod eius loco supersit ne forte animal aliqua deperat species: nec sit eius loco alia restaurata: hec autem membra sunt matris: veretrum: testiculi: spermatis vasa: mamille. Quocumque autem membrorum species que actionibus instrumenta sunt membrorum habet unum quod reliquis est omnibus radix propriusque illi actioni. reliquum vero membra illi adiutoria sunt: parata ad actionem perficiendam: aut ut superfluitas recipiat mundaque: aut ut ab eo sumptas ad alias perferat: aut ut ipsius custodiat et defendat. Et animalium quidem membrorum radix et principale sicut cetera cerebrum est. In eo etenim est animus et discreto et ab eo diffunditur sensus virtus et motus voluntarij et omnia membra. Quocumque illi adiutoria ad actiones condita sunt oculi auditus odoratusque instrumenta: nervi: lacerte: et quod sensumque percipit exterius ad cerebrum per suum mittit sensum: ipsaque illud discernit et deponit. La certi porro moventur ad ea que cerebrum curat ut moveatur ad agendum discreta. Que autem susceptioni superfluitatis parata sunt que admodum loca que dicuntur cuniculi: embortii et glans: rotunda. Instituta vero ut accipiant ab eo et ad alia perferant nervi qui in omnia corporis membra sensus perferunt et motum. Defensionem aptata: ut paniculi qui cerebrum superinvolunt. Membrum autem vitalium radix: cor. Est etenim ipsius naturalis locus et fornax caloris: et ab ipso in omnia corporis membra mittitur membra caloris: quo animal vivum persistet. Et que parata illi adiuvantia sunt ad actionem suam: plimo: diaphragma: lacerte: pectoris: per boz: teni motus sit acris ad cor ingressus: quo calor: refocilletur naturalis: exitus quoque superfluitatis fumose que congregantur in eo sicut ostendimus et explanabimus alio loco. Que autem ad sumendum ab eo et ad alia perferendum parata sunt artarie que ab eo calorem susceptum nalem et vite virtutem: ad oia perferunt membra. Quocumque ad defendendum data sunt: paniculi: omnia circuloles: diaphragma et paniculi circuli voluti costis et pectus. Cibi autem membrorum radix et principale membrum et quod actionem ministrat cibi est epa: ipsum enim est locus et fornax sanguinis et in eo cibi succositas sit sanguis: et ab eo in omne corpus sanguis emittitur quo illo pascatur. Que autem eius auxilia parant natura ad hanc actionem: quedam quidem facta antecedentia ut cibum illi informet quodammodo quo facilis sit stomacho prius eius mutatio et digestio ut est os: dentes: quedam autem parata ut convertatur cibum et immutetur ac appareatur quodammodo ut facile sit epi ipsum mutare et in sanguinem convertere substantiam et hic stomachus est. Quedam vero instituta quibus cibum a stomacho ad epam dirigatur: ut intestinum subtile et vena que dicitur mesaraica. Queda etiam creata sunt quo ab epate ad totius deferant membra corporis sanguinem: sicut vena que dicitur concaua. Queda quoque ad sanguinis superfluitatem mundandam et excolendam: ut splen: fel: renes. Quedam suscipiendis superfluitatibus et expellendis foras ut crossum intestinum: vesica nisi quod intestinum crossum immutatiois suscipit stomachi superflua et amittit foras. Vesica autem aquosam contrahit superfluitates: quam renes purgat a sanguine et ad vesicam pellunt: quam ipsa susceptam foras emittit per virgam. Que autem ut perferat ad totum corpus parata sunt membra ab epate ut vena. Que vero ad defensionem data ut paniculus circudans illud et ventris siphac. Generatiorum porro membrorum radix et principale membrum: quodque hanc operatur actionem generandis testiculi sunt: et que ad horum parata sunt auxilia: vasa spermatis in mulieribus et viris: matricisque in mulieribus: in ea enim sit fetus et mamille quoque ex membris sunt adiuvantibus: per eas namque infantium est educatio et nutrimentum. Que autem parata sunt ut ab his sumantur et ad alia deferant vasa sunt spermatis et veretrum. Vasa namque spermatis in masculo a testiculis sumptum sperma ad virgam deferunt: et virga transferret ad matricem. Hanc ergo virilitatem ea quatuor membrorum parata sunt genera: et per ea perficiuntur omnes que sunt nature cursum sunt actiones quodque illis instrumenta sunt instituta.

Dividuntur autem membra alio quoque modo in duas partes. Una quidem membra consimiles habentia continent partes: secunda vero membra officialia et instrumentalia. Et membra quidem consimilium partium ipsa sunt simplicia et separata: quoque pars totum simile

est: totumque simile parti que sunt ossa. scilicet cartilago: nervi: vena: arterie: panniculi: ligamenta: chorde: adipsa: caro simplex: capilli: ungues: cutis. Horum etenim singulorum frustum totum simile est et totum sicut parti. Membra autem composita ipsa sunt que componuntur et ordinantur de membris suis consimilibus partibus: scilicet simplicibus et seunctis ut caput manus: pedes: epa et alia. In horum omnium singulis sunt os: nervi: adipsa: caro: cutis: panniculi: vena: artarie: que et organica dicuntur. Sunt etenim membra actionibus instrumenta. Et nos igitur prius de membrorum assignatione consimilium loquemur: de hinc membra ostendimus organica que et composita sunt. Et membrorum consimilium diversitates sunt: vij. prima ossium et cartilaginum: secunda nervorum: cordarum et ligamentorum: tertia venarum: quarta artiarum: quinta carnis simplicis et glandularum et adipis: sexta cutis et panniculorum: septima unguium et capillorum: nos ergo prius de ossium diversitate tractabimus.

Capitulum .ij. de ossium qualitate assignatione.

Si autem omnibus corporis membris solidiora sunt in animalibus et sicciora. Hoc autem duplici utilitate altera est ut sint fundamētum et firmitas quibus cetera innituntur et confirmantur membra quoniam super ossa omnia posita sunt tanquam super fundamētum: fundamētum gerens ea: quod aut aliquid gerit firmius eo quod fertur fortiusque et eo et durities hac in parte contentius quidem. Secunda autem quoniam pluribus in locis necesse est interiora illis defendi: que admodum crani capitis: ossa pectoris et quod huiusmodi est solidum esse necesse est ut possit pari incommodorum obvia fieri procul a passionibus eorum. Componitur autem corpus pluribus ex membris: diversarum habitudinum secundum necessitatem uniuscuiusque membris: sunt autem hec utilitas servatia. Prima est motus causa: secunda dissolutionis superfluitatum vaporosarum: tertia incrementorum que ossibus superueniunt. quarta magnitudinis membris et paruitatis: quinta fortitudinis et firmitatis: sexta autem motus lenitatis causa. Ad motum quidem causa quoniam animal motione indigeat quibusdam temporibus membrorum quorundam sine alijs ut manu motione pedum capitisque: quibusdam autem in temporibus partium quorundam membrorum sine alijs partibus motu indiget: ut palme motu sine brachio: digitorum quoque motu sine palma: alijsque huiusmodi que voluntarie moventur non oportuit manu ex uno componi osse imo pluribus. Dissolutionis vero causa vaporum superfluatorum quoniam qui superfluitates in corpore collecte ex superfluitate ciborum cuiusque membris quodammodo crosse: quedam autem subtiles et vaporose sunt facti sunt his que crosse sunt ad inferiora meatus exitusque sensibus manifesta. Et vero que vaporosa sunt suppelina quis sit eorum in superiora ascendere et dissolvi occulta dissolutione: facte sunt in ossibus iuncture quedam: quibus exeunt que inter ea sunt extrinsecus sensui celato: factaque sunt in cute quoque foramina quibus vapor egrediatur ille. Est autem hoc videre in capitis: crani ossibus: hoc namque ossibus superius et membris corporis vnde et ad ipsius vapores cōsurgunt membrorum omnium. Ipsum etenim est tanquam domus tectum in qua igni succenso fumus ascendit. Quare oportuit in capitis ossibus meatus fieri quibus vaporosa illa egredieretur superfluitas. Hec vero oportuit meatus in capite fieri sensui subiectos eo quod necessarii cerebro ad cautelam custodiendos ne forte ad ipsum quid nocentium attingeret corporum. Idcirco itaque ex pluribus factum est ossibus ad invicem cōcatenatione cōpetenti continuatis scoma. Et pluralitas eorum est propter incommodum quod cuiusque eorum accidunt: quoniam etenim infirmitas et incommodum aliquod si acciderit alicuius membris cuiusque parti per totum eius diffunditur pluribus in membris unius ossis loco: uno autem tria aut et plura facta sunt ut quodcumque quoniam unum leditur alterum saluum sit: aut si hoc quidem aliud nihil pariatum sitque alterum alicuius loco in actione ad quam utriusque paratum est que admodum in ossibus maxille factum est superioris et in ossibus nasi et oculorum. Eodem modo factum est in ossibus pectinis palme et pedum.

Ad magnitudinem autem ossium propter membris magnitudinem et paritatem huiusmodi est membrorum quedam magna sunt et magis indigent ossibus ut corarum ossa et brachij ossa: quedam autem parva que parva desiderant ossa ut digitorum cōcatenationes. Firmitas vero et stabilitas ea est non modica. Idcircoque quibus necesse fuit: data est soliditas ut maxille superioris ossibus. Curatitas est motus utilitas observata est: quoniam ea que hac indigent habitudine membra cōcatenata ceteris composita sunt ut femorum ossa et brachiorum: hec etenim quoniam magna sunt et multitudinem motus dedita ac celeritati cōcatenata facta sunt et in concavitatibus medulle quibus pascantur.

Facta sunt autem corporis ad invicem continuata duobus modis ossa aut disgregantia

mo aut solidatiōis. Et continuo quidem disgregata: alia flexibilis: alia firma. Et flexibilis quidem iunctura motui necessaria fuit: factumque est alteri duorum ossium in capite cxi berans et augmentum rotundum: et alterius autem ossis capite concavitas et fouca secundum augmenti quantitatem et figuram: cōpositūque est illud augmentū in illa fouca. Tercio ergo inter ossa disgregatio facta ē quo quini necesse ēēt mouerent: et certificat disgregationē hanc. qm̄ circū illud augmentū acūmē quoddā factū est in circuitu sile egredienti eo ne mirri ne forte illud igrederetur augmentū ad inferiora alterius fouce et cōtinuaret ei: motusque inde corūperetur. Ad dū est etiā infirmitati eorū qm̄ caput augmenti et circuitus fouce corpore induta sunt cartillaginoso et super cartillaginem hūiditas posita vinctuosa vt sit illa disgregatio celerior et facilius motus. Quir quoque de cuiusque extremo ossis corpus neruolum qd̄ alteri alteri alligat vt sint iniuncta firma: et ne augmentū egrediat a fouca qua mouetur fortius fiatque cūctio. Non sunt autē oēs fouce et augmenta disgregationū equalia: quorūdam cūctum augmenta breuia et fouce non profunde vt scapularū disgregatio. Quarūdam augmenta longa et fouce eorū profunde vt anche vertebrū. Quarūdam etiam augmenta minima rotunda silesque illis sunt eorū fouce vt spōdiliū disgregationes. Quarūda quoque augmenta non sūt ex ipsius ossis substantia s; aduerentia et copulata quēadmodū adberet copulatiū extremitati cubiti inferi oris. Hoc itaque modo sunt disgregationes possibiles.

Ille autem que stabiles sunt motui necessarie nō sunt facteq; alie quidē cōplosionis modo alie aliter q̄si ifixe: alie vero tāq̄ copulate et cōplosionis quidē modo vt cranei ossium cōtinuatio alterius cū altero: horū enim cuiusq; augmenta sunt in similitudinem dentū ac falcis dentate: ingrediturq; alterius augmenta inter alterius augmentorū loca: et sit inter ea quasi quedam complosio. hoc autē agnosces de pecudum lapidibus et aialium aliorū qm̄ decocta fuerit ablata que sup̄ sunt cutis et caro et manifeste videbis. Cōtinuatio autē que tāq̄ infixa facta est vt dentū infixio maxille superiori et inferiori. Que autē quasi copulatiua facta est disgregatio sic est vt duo ossa iniuncta iungantur sic vt quini alteri alteri continuatiū fuerit nequaquā inter ea spatium aliqd̄ inueniatur: quēadmodū continuatio et copulatio duorū ossium maxille superioris craneo capitis: copulatioq; maxille inferioris ossium adinuicē. Hoc itaque modo ē ossiū cōtinuatio aliorū cū alijs modo disgregationis stabiles.

At vero continuatio solidatiua sit per ossiū consolidatiōem aliorū cum alijs. et est in solidatiōis loco corp⁹ albiū simile consolidatiū tantum vt vnita alterum alteri vt duo inferioris maxille ossa in mento et quēadmodū consolidatio augmentorū que sunt in manu in ossibus disgregationis flexibilisq;. His duobus modis ossium ē continuatio aliorū cū alijs. s. continuatio disgregatio et continuatio consolidata et disgregatio cōpleta.

Capitū tertium de assignatione ossiū et primum de ossibus capitis.

Ossium corporis diuersitates sex ēē noneris. Prima est ossiū capitis. Secunda ē ossiū dorſi. Tertia ossiū pectoris et costarū. Quarta ossiū scapularū et furcularū. Quinta ossiū manū. Sexta ossiū pedū. Ossiū autē capitis: quedā sunt cranei: quedā maxille superioris: et quedā maxille inferioris: quedā dentū. Cranei ergo ē os capitis rotundū figura acutū ante et retro Rotunditas eius duabus partib; cūcā necessaria. altera ē vt longius a susceptione amoueret: incōmodorū que exteriorum ceteris susceptibilis. Scda autē vt substantie cerebri multa in eo dilatarctur q̄titas ipsius s. profunditate rotunda. Acutū autē anterius propter partis pcedētis cerebri cām que proza cerebri dicitur a qua nerui oriūtur sensus quz sit anterior capitis pars sub hac cranei parte posita. Acutū quoque posterius posterioris cerebri p̄tis cā que puppis dicit a qua nucha oriū b; posterior nāq; cerebri pars sub hac cranei parte locatur. Cranei autē ex multis cōpositi ē ossibus cōtinuatis iniuncte cōplexionis mō qui ē scoma. Hoc quinq; propositis vtilitibus. Prima ē ad superfluitatē exitū vaporantiū. Secūda vt sit venis et arterijs que a cerebro ad supiora cranei egrediūtur et ad cutē eius via parata. His quoque que cerebri ingreditur. Tertia ē vt sint pāniculis operientib; cerebri loca quibus exaltetur et religerentur quo subleuati a cerebri substantia illud minime grauet. Quarta vt siquādo cranei ossi incōmoditas aliqua acciderit nō in oēs diffundatur per

tes. Quinta quoniam os quod in anteriori est capitis parte necesse ē habere mollitiē: illud autē quod in posteriori soliditate solidūq; et molle vno nō p̄t coadunari inesse. Cōplosiones autē que sūt in capitis ossē sūt qnq; cranei ossa i sex sūt diuisa: duo cōplosa: minime vero cōplosa dicunturq; cōplosa proxima et tria et ipsa veraciter p̄plosa. vnum horū triū p̄plosorum anteriori ē capitis in parte super coronam positū: et dicitur cōplosus coronatiū huiusmodi figure. Secūdu p̄plosum in capitis medio i lōgū porrectū. dicitq; p̄plosus rectus et sagitte simile: et est huiusmodi figure. Tertiū ē cōplosus quod in capitis ē posteriori et puppi cuiusq; figura. lauda greco similis in hūc modū. Siergo hec tria aduicētur p̄plosa fit ex eis huiusmodi figura.

Alia autē duo, cōplosa. ipsa sunt duo a lateribus cōplosa sup̄ aures incipientia cū coronato in capitis longo: vsq; prope cōplosus simile lauda greco. horūq; cuiusq; distātia et spatū a cōplosio sagitte simile: equalis ē longiquitas. Si igitur hec quinq; aduicētur p̄plosa in siml omnia fit ex eis figura in hūc modum.

Et hec naturalis ē capitis figura: q̄ autē ab hac deficit naturalis nō est. Cranei autē ossa diuidūtur in septem. Eorū duo sunt ossa i capitis medio q̄ cōtinuat et copulat adinuicē cōplosum sagitte simile: dicitq; hec duo ossa verticis: que q̄ dragulate sunt figure: substantieq; tenere: et substantia quide eorū tenera est: pp dissolutionis vaporū necessitate: qui tamē duob; aduicētur. p̄ce cerebri vetriculis: ex sup̄fluitatibus aial spiritus. Duo alia a laterib; capitis quoz quodq; seprat a vertice duo p̄plosa tenuia que sup̄ aures sunt: et hec duo ossa super temporū dicitur ossa. figurāq; eorū triāgula. Et vero eorū cuiusq; substantia in tres diuidūtur partes vna cū sua soliditate lapidi similis: que etiam lapidea dicitur: et i eo auditus est forā. factaq; est auditus cautele cā ab incōmodoz cursu. secunda ē augmentū que ex illa oritur: dicitq; capiti mame similis: factaq; ad prohibēdam isferiorem ne loco suo exiret maxilla in exteriora. qm̄ disgregatio eius disgregatio ē flexibilis: et hec pars subest lapidei soliditate: tertia autē pars ē que tempus dicitur cuiusq; soliditas duab; sub alijs primis: facta sunt autē ossa substantia solida et dura: quo susceptioni incōmoditatū essent remotiora. Et est os in capitis proza quod a vertice seprat ossib; duobus cōplosis corone simile: et dicitur frontis os: cuiusq; figura similis semicirculo: substantia autē ipsius seprat a inter soliditate et mollietiem. Hoc ideo factū est. qm̄ in comoda illi sepe nō accidunt qm̄ sint oculi i capitis proza positi his cauentes ab incōmodorum impobitanibus locis. Et etia os in capitis puppi diuisum et separatū a duobus verticis ossibus mediante eo quod simile est greco lauda complosio: et dicitur puppis capitis os. cuiusq; forma varia: substantia solida. hoc autē os solidioris est factū substantie q̄ q̄ est frontis quo in comodoz auertat impobitates qm̄ in capis puppi hoi mīme sint oculi qui hūc cauant ab i p̄modis parti. Et in craneo capitis alia qnq; sūt ossa sed ab eo ecōtra posita. vnu est qd̄ dicitur cauilla et est craneo et maxille superioris cōe et est os quod cōtinuatur ossi puppis capitis. i loco qui dicitur basis capitis ifixum ossi maxille superioris: et hoc ita factum ē pp duas vtilitates. altera est vt impleret vacuitas q̄ est inter ossa cranei: et ossa maxille superioris. s. vt iungeretur et esset continuatio inter ossa maxille superioris: et ossa cranei. continuatio dico firma. Separāt hoc et quod capitis puppis ē os cōplosum: quod continuatur p̄plosio laude greco simile. de hinc autē ascēdit cōplosum hoc a lateribus cōtinuaturq; cōplosio coronato. Reliq; porro ossa q̄ sunt posita super temporū la certos in sigillo latere ossa duo subtilia sup̄ lacertum continuata ad iniuncte cōplosionē in t̄pis medio. alterū est eorū que sequūt capitis puppis consolidaturq; ossi sup̄ tempore ex ossibus capitis. Alterū vero eorū que sequūt capitis proras cōtinuatur superciliū extremo quod est apte exteriori oculi vocatur huiusmodi ossa paria quoz qd̄q; super lacertū: tempore est quo in comoda exterius aduicēntia. ppulset eo q̄ que ab huius fuerit lacerti dolore incōmoda magna sunt. Omnia igitur que in craneo sunt ossa. xv. sunt quorū sex craneo propria sunt: que sunt. s. verticis ossa duo. et super tempore ossa duo. et capitis p̄ce os. Similiter quoque os puppis c. Quēdam autē p̄participata ipsi et maxille superioris: et hoc ē os cauille simile et quatuor alia exteriora nō cū vnita que sunt parium ossa.

De maxille superioris ossibus. Superior autem maxilla craneo cōtinuata est. et vnit illā cōplosio incipientia a cōplosio coronato loco. s. ossis tempore et ad oculorum sedū locū trāstis per mediū inter duo super

alia: donec ad alia attingat extremitate cōplosi coronati. Superio: autē maxilla ex multis cōposita ē ossib⁹. duab⁹ & vili-
tatib⁹. Alia ē vt si quādo parti eius incommoditas aliq⁹ acci-
derit cetera illece permaneat. Altera autē quoniā necesse erat
eius substantia diuersa ut esse partium in duritie & mollicie.
Ideo igitur pluribus facta est ex ossibus. Habet autē os-
sa octo duo in gibus oculi sunt duo genarum duo nasi. & os i
quo parces dētes & q̄drupl sunt superiores. Et ossa q̄des
duo in quibus oculi sunt singulū corūz principii habet a ter-
mino cōplosionis. quē diximus os cranci a maxilla superio-
re separe & est cōplosio icipies a plosi coronati extremitate
& contēdit per oculoꝝ loca sub supelilijs. vsqz ad alia exte-
mitatem. finitūqz duo bec ossa in cōplosione: que ipsa & os
sa genarū duo diuidit & disgregat. Disgregat autē bec ossa
duo ab iuicem cōplosio a medio incipēs supelilioꝝ p̄ mediuꝝ
nasi perambulās: vsqz ad duplices dētes. diuiditur autē horū
duū ossiū q̄dqz i tria ossa q̄ vnit illis. ppria cōplosio. Se-
narum vero ossa duo spissa sunt incipētia ab oculoꝝ ossi-
bus finitatis & ptingit vtraqz vsqz ad dētes caninos. Et i his
duobus ossibus sunt dētes maxille superioris exceptis duplici-
bus & quadruplicibus. Seungit autē bec duo ossa: & aliud
os cōplosiones due. incipientes a cilioꝝ medio: & sumit q̄qz
latus nasi: porrigiturqz vsqz terminos caninoꝝ. Hec duo os-
sa sunt spissa solideqz substantie. Spissitudine quidē habent
ad incommodorum cauēdā diffcultatē: duriciē autē propter
firmitatem habēdā & stabilitatē. Duo autē nasi ossa inci-
piunt a cornu cilioꝝ & protēdunt vsqz locum qui de duplici-
bus superest & quadruplicibus. Terminat autē illa & ab om-
nibus seungit alijs ossibus plosiones due: quē diximus a
cornu incipi cilioꝝ & ire per duo nasi latera & vsqz dupli-
ces protēllatur: plosioqz alia i fine ossis nasi in nariū loco.
cōtinuaturqz duabus lineis quas diximus incipere a duob⁹
nasi lateribus. Segregat vero ossa nasi duo cōplosio tēdēs a
supelilioꝝ cornu vsqz mediu duplicium. Est autē ossis sub-
stantia tenuis. Et enī si acciderit illi incommodum: qd nō pluri-
mū obē. Et vero os illud in quo foramē ē nasi: ipsum q̄qz
subtile est: & in duo parua diuiditur ossa: que ossibus nasi sū-
sunt duo terminatqz illa cōplosio que est sub nasi ossē: & i bo-
rū quoqz foramen tēdēs in cranci iteroꝝa. Ea demique
in quo duplices sunt & quadruplices superiores: ē q̄ddam in
maxille superioris extremitate: diuiditurqz & ipsum in ossa
duo que terminat & disgregat ab ossibus genarū cōplosioes
due incipientes a cornu superelilioꝝ: & ptingit ad duplices &
q̄druplices: disgregat autē illa a nasi ossē cōplosionis que in
fine sūt nariū que p̄nuat duas cōplosioes laterū nasi. Diuisi-
ōes itaqz maxille superioris oēs. xiiij. sex octoꝝ duo genarū
duo nasi. duo foraminūz nasi. duosqz dupliciū & q̄dupliciū

De maxille inferioris ossibus.

Inferior autem maxilla que & fauces dicitur cōposita
ex duobus est ossibus. alterū altero copulatur sua extremitate
in qua sunt duplices & quadruplices inferiores cōtinuati-
one insolidat: dēqz loco hūc p̄tinuationis menti. Alia por-
ro extremitas duo bēt diuisa fureculatqz. Alterus est a cuti
capitis cōpositūz duo duobus ossibus partiu & cōtinuat illis
defenditqz temporis lacertū p̄ qd osis sit cōclusio: aliud autē
diuisum crosso est & rotūdi capitis positum in cōcauitate
sub augmēto qd capiti mame sile est in ossē superēperato. &
per hanc disgregationem fit inferioris maxille motus.

De dentium assignatione.

Dentes positi sūt in duab⁹ maxillis & illis infixi. Eo-
rumqz numerus. xxxij. Sunt eim in quaqz maxilla. xviij. In
anteriori parte maxille superioris quatuor duplices. s. & qua-
druplices qui & lati sunt & acuti capitibus. qui dicuntur inci-
dentes: corūqz vtilitas vt cū eis incidat qui comeditur mol-
lis cibis sicut cultello aliquid inciditur. Sūt & duo alij q̄sqz
a latere quadrupliciū acuta habētes capita s; radices latas
qui dicuntur canini. quorū est vtilitas vt cū eis duꝝ quid co-
medēdūz frāgatur. Sunt & alij decē quorū quiqz vtriqz a la-
teribus sunt caninoꝝ: biqz lati sunt capitibus aspi qui vo-
cātur molares: corūqz vtilitas est ad molendū & conterēdūz
parata est cibi & frangendū: si quid durius fuerit. Sūt igit
superius. xviij. Sūt in inferiori totidē est iuenire maxilla. lxxvj.
quisqz dentiu maxille ossi infixus ē & ptingit: mergitqz ierioꝝ
eius p̄ in loco p̄ofunditati apta intra illius diuisionis p̄ti-
tatem: diciturqz huiusmodi loca orrea. Diuisiones autēz
interiores dentiu varie sunt. Quidam enīz corūz quatuor ha-
bēt: quidā autem tres. nonnulli duas: alij vnam tm̄. Dupli-
ces quidē & quadruplices vna tm̄ habent. Adollariū autem
qui sunt in superiori maxilla tres habēt diuisiones: & q̄nqz

duobus vltimis quatuor sunt: qui vero in inferiori maxilla du-
as habēt: & quādoqz vltimis & extremis sunt tres. Hec ergo
ē ossium capitis separatim ostensa vniuersitas.

Capitulu q̄rtū de ossiū doꝝi & spine assignatione.

De sa spine

incipiūt a termino ossiū capi-
tis posterioris perunguntqz
vsqz ossa ani. Fuerunt autē ossa spine quatuor: ex vni-
liratisbus necessaria. Prima ē quoniā ipsa tanq̄ fundamen-
tū ē oibus ossibus: oia etenim reliqua ossa super bec fundata
sunt quēadmodū oia nautis ligna edificantur super lignum
mediū eius qd inferius ē & nos carinā dicim⁹. Secūda autē
quoniā est operimētū & cautela oibus que supposita sunt illi
visceribus lacertisqz. Tertia quoniā quz mēbra neruorūz ha-
berent operā necessariā que a cerebro p̄cederet per quos fie-
ret motus & sensus: cētqz plura mēbroꝝi a cerebro remota
nec possent ad illa a cerebro nervi peruenire quz nulla eēt se-
curitas quin in hac longitudine intereiderentur spatij: orta
ē a cerebro nucha. factaqz est discurrens per spinā quo ab ea
pullulent oēs nervi mēbris necessarij qui in capite non sunt.
Quarta autē vt operiret & ptegeret nuchā quz sit hec tanq̄
cerebrū secūdū. Facta sunt igitur spine ossa ad custodiā ei⁹
& cautela in cōmodorū superueniētū exterius vt cranci qd
cerebrū circūtenet. Factū autē est os illud ex multis ossi-
bus cōpositum pp duas vtilitates. Altera ē vt possit animal
inclinari & extendi: secūda quoniā necessariū fuit quedam
quidem eius ossa largiores eē cōcauitatis: quedā autē arctio-
ris & quedā quidē crosso: qdā subtilia: partes etenim spine
superiores tēues sunt & itroꝝus late. Inferiores vero crosse &
parue intus latitudinis. Et os spine in quatuor diuiditur
partes: sunt enim ceruicis. i. colli. sunt & doꝝi. tertia renū qui
dicuntur a gbusdā lūbi. quarta autē est prope anū: diciturqz
hoc os latū qd est clunū.

Et collum

quidē hominū duabus factū est de cāis
Prima ē pp vocis necessitatē bōe. ani-
mal etenim qd collo caret aut minime vocē h; vt pisces: aut
neq̄q̄ bonā vt rana. Secūda autē ē pp capitis circūflexiones
in ante & retro. Et collū ex septē spodilibus cōpositum ē
que ceteris oibus minores sunt quantitate subtilioris substā-
tie maioris concauitatis. At vero doꝝi. xij. componūt
spondiles que quātitate colli spondilibus maiores sūt & ma-
ioris spissitudinis & strictioris concauitatis: quātitas autē
eorū necessaria ē magnitudo duplici ex cā. altera ē quoniā
eoste super illos edificare sunt & illis colligare ac per eas. Se-
cūda quoniā viscera sup eos posita sunt. Spissitudo vero
ipsoꝝ ē vtilis magnitudini. Arctatur autē corū cōcauitas
quoniā nuche pars que circūtenetur his spondilibus subti-
lior est ea parte que colli spondilibus cōcluditur. in eis etenim
fureculantur nervi qui de spondilibus colli egrediūtur. Qua-
re qd reliquū est strictius sit. Renū os cōpositū ē ex q̄nqz
spondilibus doꝝi maiores sunt & spissitudinis maiores: s; mi-
norē habentes cōcauitatē propter cā que dicta super ē cāz in
doꝝi spondilibus. Sic quoqz oēs spondiles quicūqz superio-
res sunt: quantitate sunt minores: sed concauitatis latioris
& tenuioris spissitudinis: q̄ in inferioribus q̄ntatē noꝝi ma-
iorem: sed concauitātē minorem: maiori comitatā spissitudine
Primus etenim spondilis colli qui craneo cōtinuus ē: minor
oibus ē spōdilib⁹ & amplius cōcauus & tenuior spissitudine.
Adūo: quidē quātitate qm̄ illi nullū os superponitur. Con-
cauior est autē qm̄ pars nuche que hoc concluditur spondili
crosso: ē illic enim a cerebro oritur a quo nihil adhuc pullu-
lat neruorū. At vero eius tenuitas paruitatē ipsius & latitu-
dinē cōmittatur concauitatis. Spōdilis debinc quantita-
te maior ē aretioreqz concauitate: sicqz tertius spissior & areti-
or cōcauo eo qui p̄cedit: & quicūqz inferius delēdūt spon-
dilis spissior est: spatio aretiore cōcauo q̄ritate maior: areti-
or quidē concano quoniā nucha in eo subtilior: quātitate ma-
ior qm̄ ea que superposita sunt illi necesse h; ferre spōdiles &
alia. Eius spissitudo at aretationē cōmittatur foraminis ei⁹
in tm̄ vt vltimus renū spondilis aretiore & strictior sit & nu-
cha in eo subtilior: ēt est oibus quātitate p̄clarior. Dēs igitur
spondiles: viginti quatuor eē probātur continuari adiuicē
continuatione disgregata duobus primis exceptis colli spō-
dilibus. Illi enim duo capiti cōtinuantur adiuicē continua-
tione minime disgregata. Et primū qd capiti cōtinuus est:
& alligatur duobus augmētis que protēduntur ex capitis
craneo & duas intrāt spōdiles cōcauitates p̄mi: alterā a dextro
alterā a sinistro latere & hac disgregatōe est capitis & i dexte-
rā & sinistra p̄tē mot⁹. scōs at spōdili p̄nuat capiti & alliga-
t illi augmēto qd denti sile est qd ab eo subfoliuntur & prioris i-

greditur locū spōdilis. et cōtinuatur ligamento forti capiti. Et hac disgregatiōe est capitis ī an et retro motus. Spōdiliū vero reliquorū cōtinuatiō aliorū est alijs sit per augmēta fiuntq; ab eis iter quosq; spōdiles disgregatiōes ne alijs alij noceret et p̄biberet a motu. Et vero in dozi spondilibus in singulis duo sunt augmēti ab eo sursum ascēdentiā. et duo inferius tēdētiā: ingrediturq; cuiusq; augmenta alterius spōdilis paratas sibi foueas. Quiaq; aut colli spōdiles et renū similiter aliter sunt. Ab vno nāq; quatuor oriuntur augmēta ad superiora: quatuor ad inferiora: ingreditur horū qd qz augmētum foueam in opposito sibi faciā: ligatq; ligamentis. Que quatuor ligamēta necessaria fuerunt ppter soliditatem et firmitatem. Spondilibus autē dozi impossibile est hec duo inesse augmenta. Dicitur enim ex vno quoq; spōdili et augmēta cōtra spīnis filia: dicitur qz acumia et in vnoquoq; spondili tria augmēta: vnu est a superioribus a laterib; duo. Idem itaq; adunatio spondiliū stabilis est. Sic quoq; et in omnibus produciuntur spondilibus: spondili colli primo excepto. In hoc etēz augmētū minime factū est ne forte laetitia caput obeēt mouētib; et quecūq; horum argumētōrū sūt in nouē spōdilibus primis dozi retorquētur ad inferiora. Hec autem spondiliū augmenta stant recta. Aliorum vero spondiliū augmenta sursum retorquētur. Facta sūt autē hec augmenta trib; de cāis: prima ē vt repellat que retro sunt: et opponatur bis que exterius obuiant ac repellat. Secūda est vt firmior sit la certus os spine vestiens vne quoq; et arterie ac nervi. Tertia ē vt per ea coste vinciantur. Est autē in vnoquoq; spōdili duo inuenire foramina: quibus par vnu egreditur nervorum a nucha: hec autē foramina quedā quidē inter duos sunt spondiles: alia autē sunt in vnoquoq; spondili plus dimidio circulo et in subtiliori minus dimidio circulo: qui si continuētur ex eis plenus fit circulus vt in spondilibus dozi. Spondiles vero in quibus in vno eorū quoq; foramē ē perfectū: spōdiles sunt renū. Omniū autē os cōpositū est ex duabus partibus: altera carū vocatur proprie os clunū qd est os latū: et hoc os spondili continuatur vltio et extremo in renibus: et qz cōpositū ex tribus ossibus spōdilibus consimilibus. Duo eorū latiora foueas habent duas sed minime profundas in quibus ipsis anchorarū ossa duo illis continuantur. Est etiam in vno quoq; eorū foramen a quo nervus egreditur: nec est hoc foramē a latere sicut spondiliū foramina. Disgregatiōes etenim anchorarū ab vtroq; sūt latere et in medio factū est. Secūda autē pars quoniā nomē nobis propriū dedit os anū dicitur cōposita ex anī noīe qui in eo est et ossē vocabulo. Cōponitur autē ex tribus ossibus cartilaginū similibus: egrediuntur ab eis tria genera nervorū paria: vnum quoq; par ex duobus foraminibus cōpositis et factis inter duo eius ossa. In inferiori autem parte tertij ossis ex osanij ossibus foramē ē: quo egreditur nervus vñ simplex et solus socio carens: hec est clunū ossium totalitas que sunt extrema ossa spine.

Capitulum. v. de pectoris ossium assignatione.

Equitur de ossibus pectoris tractatus. Pectus autē super dorsū positum ē et ipsum est rotundū et in eo magna cōcavitas q̄ necessaria fuit vt custodiret et cōservaret mēbra que in eius sūt cōcauo cor. s. pulmonē: pāniculos eius: aliaq; mēbra q̄ ī eo sūt. factū est autē pectus rotundū et cōcauū: vt cor et pulmonē cōtineret etēz ad dilatandū locus pulmonī. Pectus itaq; cōpositū est ex costarū ossibus et teneritudinibus quibusdam q̄ dici possunt pectorale. Coste autē. xxiij. sunt: quedā sunt pectoris: quedā posteriorū. Et ex quibus quidē pectus cōponitur sunt. xiiij. posite super os spine iūcte posteriori cū spondilibus. In quoq; latere septē coste circulares et continue ab anterioribus et est earū queq; semicirculares. Quare copulatur et cōficatur ex quibusq; duabus plenis circulus. Sunt autē iūcte ab extremitatibus illis quibus spinā attingūt cū septē spondilibus dozi primis: queq; costa duabus disgregatiōibus et ab anterioribus iuncte ea extremitate qua pectus attingūt cū septē ossib; pectoral. Pectorale autē septē est ossib; cōpositū cartilaginosis q̄ adiūcte cōtinuata sūt. Qdōd necessariū fuit vt ad illos pectoris coste alligārentur quēadmodū cū spōdilib; viciunt vt si forte nōmū q̄ icōmodū qdvis eius alicui accideret parti: nō in omnes diffunderet. In extremo autē pectoralis cartilago est similis gladio extensa super os stōa est: que facta ē vt stōacū diaphragma et cor defendere. Coste autē posteriores decem sunt posite et construte sup os spine ab vno quoq; latere qnq; continue vltimis quinq; dozi spondilibus: queq; costā duabus disgregatiōib;. Et hec co-

ste breues sunt nec ad os pectoralis attingūt. Ideoq; earum extremitas cartilaginosa facta ē: ne forte celerius frāgeret. Omnes ergo coste pectoris et posteriores et os gladio simile xxxij. sunt ossa.

Capitulum. vi. de ossium scapularū et furcularum assignatione.

Scapularum necessaria fuerunt duarum causa vtilitatu. altera ē vt pect; ab icōmodis q̄ ex posterioribus veniūt partibus defenderet. Altera vero vt alligarentur illis brachiorū ossa. Scapule ossis figura conica ab interiori parte gibbosa ab exteriori: necessarium enī fuit in conationis loco costas ponere. Est autē augmentum in eo manifestum simile gladio: quod scilicet pectus defendit: qd enī oculus scapule dicitur dicitur hoc nomine eo q̄ rāq; oculus sit quomodo oculo qd videtur ab homine in anteriori quod illi nocet cauat. Ipsc autē propulsat que pectori a posterioribus nocitura pperat. Est autē illi fouea. in eius extremo in loco quod dicitur scapule collū in quā augmētū ingreditur brachij: et in eo duo augmenta alterū a posterioribus in superiori colli loco vbi est os conū rostro simile: per quod scapula fureule colligatur: prohibetq; brachij caput ab euulsione supiori est enim illi cōtinuū. Aliud autē augmentū ab interioribus ē: quod vt p̄biberet augmētū euulsione in inferiori factū est.

Furcula autē necessaria fuit quo brachiū viceret et ipsa pectore separet ne forte man; arceret a motu. ē autē os rotundū ab exteriori comicū ab interiori pte alligat vñ ab anteriorib; pectorali. et a posteriorib; a scapule pte ossi: alligat conū rostro sili: alligatio autē eius illi est p os cartilaginofum quod dicitur caput scapule: quod necessariū erat vt maior esset disgregatiōis brachij firmitas.

Capitulum. vii. de manū ossium assignatione.

Anus in tres diuiditur partes: in brachiū. in cubitū. et palmā. Et brachij quidē os vnu ē magnū: concauū: rotundū figura conicū a familiari parte. gibbosū autē ab extranea: familiarē autem dico partē que a corporis est parte anteriori. Et vero extranea que dorso ē contigua et spine. Edificatio autē ei ex vno tri ossē fuit: qm ei; priuatio ad scapulā vna tantū est disgregatiōe. Et magnitudo eius ad portandum facta est cubitum et palmam: quoniam lacertus cubitum monēs et palmam super hoc positus est os. Rotunditas eius aptata est vt remotior in cōmodiorum fieret suscepcióni. Conatio autē lateris eius vt cederet et occulset venas et arterias ac nervos per ipsam transeūtes ad cubitū. Gibbositas autē ei; ab extraneo latere conationē comitatur lateris familiaris. Est autē ossi brachij ea in extremitate qua ad scapulā peruenit augmētū rotundū intrans in foueas que in vltimo ē colli scapule: et p hoc cōficatur disgregatiō ossis brachij que ē flexibilis disgregatiō vt sepe euellit. Necessaria autē habuit flexibilitatem qm eius motus in oēs sit paritas. Alia vero extremitas que cubito cōtigua est. duo hēt capita cōiuncta: alterz in extranea parte qd ē minus est: et est in eo fouea in quā extremitas cubiti itrat inferioris: alterz autē i familiari qd ē maius est primo: nec colligatur illi os aliq; s; factum ad vindiendos nervos venas et arterias. Inter hec duo capita pars est quedam similis canole exterioribus in qua due sunt concauitates altera ab anterioribus altera a posteriorib; in q̄s duo ingrediuntur cubiti inferioris angmēta: conglutinatq; hoc modo cubiti disgregatiō inferioris.

Cubitus autē ex duobus cōpositus est ossibus. dicitur itaq; noīe totius cubiti superior et cubiti inferior. Est autē inferior supiori maior: ipsum enim oportuit superiorem portare et cōdecens est: vt qd fert maius sit et fortius portato. In inferiori cubito in extremo eius quod cūm gitor brachij ossi augmenta duo sūt. Que generata duo dicuntur rotunda capitibus alterz altero maius est: atq; hoc est quod pertingit vltra tonus cubiti superiora et inferiora. Idoq; grauius a nostris vstrato dicitur sermone cubitus. Alteram autem minus interiora attingens totū cubiti et superiora hec duo generata quomodo cubiti extenditur duas itrat concauitates. que in parte ea sunt quam similem pti dixim; duplicatiōis autē cubiti tēpere cōcauitatibus egrediuntur. Positio autē cubiti vñ equalis ē: per ipsum etenim sit cubiti extensio et duplicatio: et bi duo motus equales sūt et recti nec ī parte inclinatur. Et vero cubiti superioris positio distorta et incuruata p̄ cum qui in vtrāq; parte necessarius ē motus et qua parte attingit brachium augmētū est qd itrat foueā minoris capitis brachij ossis caputq; eius quo palmā attingit maius

est q̄ quo brachiū. co q̄ necessarius erat copulari duorū cubitorum capitibus cū augmētis quibus cōglutinātur ossi rasebe disgregationē palme: vtq; pariter oziretur exinde ligamenta que hāc ligarent disgregationem. Raseba autem ex octo cōponitur ossibus copulatis adinuicē que sunt minima diuersarū ossa figurarum nullā habētes medullā. que ideo plūbus facta est ex ossibus propter multitudinē motus necessariā palme. Et cōsolidata sunt alia cū alijs vt cēt firmissima. Vna quoq; e medulla facta sūt carentia qm̄ lacertis sunt nuda: et ad ea frigus pūct celerius. Diuersa quoq; eorum facta ē figura vt cōnectātur in sua continuatione alia cum alijs. Alia tēnim illorū facta sunt conica alia gibbosa. quedā recta vt facta eorū cōtinuatione aliorum cū alijs tāq̄ vnū os esse videatur. Hec aut octo ossa opposita sunt ordinibus. singula quatuor vno in ordine cōtinuantur adinuicē iuncta ossibus pectinis palme ligamentibus foribus. Disgregationes autē que intus sunt rasebe e duobus cubitis brachij altera est magna altera est parua. maior quidē est p̄ itum continuationis ossis ex eo ossibus rasebe que sunt i superiori ordine in foucā que in osse est p̄nnato duobus capitibus ossium vtriusq; cubiti v dicit cuba. Et hac disgregatione fit dilatatio palme et cōstrictio. Et vero minor disgregatione cōglutinatur p̄ augmenti interitum cōiuncti extremitati cubiti superioris vbi auricularis iungitur: vocaturq; querfua in concavitate ossis illi oppositi de ossibus rasebe que sūt in ordine secundo inferiori. Et hac disgregatione fit palme motus in ante et retro.

De ossibus palme. Palma in duas diuiditur partes in ossa pectis palme et digitos. Et pecten palme pponitur ex quatuor ossibus grandiorib⁹. media cui hec posita sunt inter ossa rasebe et digitos. pecten enim alligatur his que sequuntur cubitos duos q̄nto: ossibus rasebe superioribus et inferioribus. digitis aut quatuor digitorum ossibus pollice excepto. Factus ē aut ex quatuor ossibus: vt si quādoq; icomoditas vni accidat p̄ relique ille se p̄mancant. Digni poro sunt qnq; quorū quilibz cōposit⁹ est ex tribus ossibus: quoz qd̄q; dactili eo q̄ nomine carcamus possumus vocare adinuicem cōtinuatis: disgregati cōtinuatione cū augmētis qb⁹ ingreditur dactili primi sedē et sequētes et colligatur adinuicē. Inter disgregationes autem eorum dactilozū ossila sunt puula similia sifamo: que vt loca implerēt vacua facta sunt. Inter disgregationes quoq; fortior p̄sisteret disgregatio. Iporū quatuor digitorū index. s. ipudic⁹ medius: et auricularis contigui palme sunt pectini continuatione disgregata. Et vero pollex ossibus rasebe iunctus est q̄ sunt in ordine inferiori: in loco in quo est augmentū: qd̄ tunc etū ē ossi cubiti superioris. Hoc aut vt in quatuor digitorū esset opposito. quo cum digitis alijs includere posset et amplecti aliquid tenēdum a sua parte: dactili aut qui pectinē sequuntur primi maioris sunt se sequētib⁹. qui aut in vltimo sunt digitorum minores illis qui subsunt: hoc ideo quoniam qui portat equa ratione minor esse poterat debet.

Capitulū. viij. de ossium pedū assignatione.

Edes in quatuor diuiditur partes. vna est que cōmūnis inter ipsum et ea que superiora sunt. s. ancha. tres aut pedis proprie sunt. s. coxarū ossa: crurium et ossa ipsius pedis. Ancha quidē cōtinuatur clunij ossi: ab vtroq; eius latere duo ossa magna. Alterum eorū a latere dextro: alterū a sinistro. et horū qd̄q; in tres diuiditur partes. primū eorū ipsumq; super his quod subsequitur clunis os ab exterioribus dicitur ancha. et in eo fouca similis semisphære v dicitur vertebum anche. Secundū autē est quod ista duo sequitur ossa ab vtroq; latere: et est os tenue et subtile: dicitq; os ilij. Tertium autē est os quod est ab interiori parte: et dicitur os penis. Necessariū aut anche fuit os ad disgregationē coxarū. Utilitas autē ossis penis et ilij quo ea que super sunt illis custodiant vesicā. s. matricē. spermatis vasā et itellinū rectum.

At vero cosse os magnum est et oib⁹ reliquis corporis ossibus maius est paulū inflexū a superiori parte in partē extraneā ab inferioribus in latere familiarē et est a posterioribus conicātū ab anterioribus gibbosum habetq; duo augmēta alterū superius et alterū inferi⁹. Adhūgnitudo eius duas bz vrilatas: prima ē vt deferat oia que illi supersūt mēbra. secūda quoniam lacertus mouēs pedes i cōpositus est et est lacertus magnus. Inflexio aut extremitatis eius superioris in latere extraneū ē vt lacerto in eo posito locus sit magnus quz lacertus hic magnus sit. Si autē cēt hic in familiari parte vtq; innicē vngerentur coxe. Amplius q̄

vt sit nervis venis et arterijs que in eo posite sunt firmitas et incorruptio: si enim a familiari cēt latere inconueniēs foret. Et vero eius inflexio ab inferioribus in familiārē partē p̄p̄ cū in extraneū posse deflecti latus vt sit ab inde corpus bene positū et firmatū. Si enim in vna tantū inclinaretur partē nō posset consistere corpus et oia que super sed illi in eadē inclinarentur partē. Et vero conatio eius a posterioribus et gibbositas ab anterioribus necessario fuit quo super terraz et quous alia loca fieri possit sessio. Augmētum quidem superius est rotundū et intromissū anche vertebro. Augmētum aut inferius ē nō est vnū quidē nū sed duo sunt: igrediturq; qz duas ossis cruris cōcauitates maioris.

At vero crus ex duobus cōpositū ē ossibus que artū dices vocātur: alterū est magnū et postius ē in latere familiari: diciturq; proprie crus et in eius capite fouce due quibus cum duobus augmētis capitis coxe genu fit disgregatio: hac in disgregatione positū ē os rotundū cartilaginofū in quo sunt concavitates quas ingreditur: que gibbosa sunt loca in ossibus coxe et cruris: diciturq; huiusmodi os poplex et a quibūdā polus: altera vero arundo extranea ē in parte posita q̄ et subtilior et breuior ē altera: hec qz a superiori parte ad genu disgregationis locū nō pertingit: ab inferioribus autē equalis est arūdinī maioris: p̄ficaturq; inter cox et caullā disgregatio per quā pes exēditur. Et huius vrilitas arūdinis quoniam adiuvat maiore ad oia ea que super sunt ferēda. secūdo aut qm̄ defendit et protegit eos qui in crure sunt lacertos nervos venas et artērias: tertio q̄ inter ipsam maiorēq; cōstituatur calcanēi disgregatio.

De ossibus ipsius pedis. Pedes in sex diuiduntur partes: calcanēi: caullā: os nauale: rasebā pedis pectinē et digitos. Et calcanēi quidē est os sub caullā cōstitutū rotundū a familiari latere: ab extraneo autē oblongū: parūq; subtile: ab inferioribus aut qui super terrā mittitur latū et solide substantie. Rotundum autē est quo oppositiōi remotior fieret. Oblongū vero a parte extranea et subtilitatio eius conationis ipsius a familiari parte cā. latū poro eius duabus de causis ē. altera est quo solidentur et roboratur super terrā. altera vero vt sit his que super ipsū sunt corporis mēbris firmamētū solidius. Ceteruz durities ipsius necessaria fuerit quo robustius ea que super posita sibi sunt ferat: nec ceteris nocatur solidis durisq; quā tegerit ea corporibus.

At vero caullā ē os. Os si suppositū calcanēi: calcanēo alligatū retro ligamentis tēteris: oriunturq; ex eo augmēta duo: alterū ex latere familiari: ingrediturq; foucā que in vltimo est arūdinis longioris duorum cruris ossiū: alterūq; ex latere extraneo quod ipsum ingreditur foucā que est breuioris arūdinis. Hecq; disgregatione fit pedis dilatatio et restrictio. Necessaria aut fuit ea vlla inter crus et calcanēi: quo cēt crus ipsum fortius super calcanēi firmatū: quoniam si crurs ipsuz alligatū cēt calcanēo turbatio fieret nec possibile cēt illi firmari.

Os vero nauale ideo hoc dicitur noīe q̄ figura eius nauī similis sit: continetq; caullā a superioribus extremis: et a lateribus ac retro vinciturq; cū illa ab interiorib⁹ ligamini disgregatū q̄ pedis sit mot⁹ i vtrūq; latere vincitq; ab vtroq; latere cū calcanēi osse: et ab extraneo latere solidatū ē super calcanēi os quo a familiarib⁹ eleuet sup̄ terrā sintq; illi que hoc i latere subsūt conica. Scūs ē aut locus hic conicus duarū de cā vrilatū. Altera ē vt siquādo homo super aliquod steterit gibbosū aut acutū quid illi inbe ferit perferre queat. Si etenim pes plenus cēt et non conicus fieret hominē si quādo super aliquod gibbosū staret firmari nō posse et cadere: sed nec ē in locis sit illi posse stare equalibus quale oportet. Secunda vero vt sit pes lenis et ad motum facilis.

Rasebe poro ossa quatuor sūt. Tria eorū cōtinua et iuncta cū nauali osse ab anteriorib⁹ autē annexa tribus pectinis pedis ossibus que in latere sūt familiari eius. Quartū aut os cōiungitur pedis auriculari: et est sexangulatū vocatū grandinosū qd̄ a posterioribus calcanēo vincitur augmēto quodā suo foucā eius ingreditur calcanēi: ab anterioribus vero duobus continuat pedis pectinis ossibus sub rasebe ossibus: quo super ipsuz firmetur nauale os sitq; a parte hac pes super terrā possibilior et firmior. Necessitas autē et vrilitas rasebe ossiū pedis magna est eadēq; et manus palme rasebe nisi q̄ raseba pedis ex quatuor et nō ex octo sit ossibus. quēadmodū rasebe manus ossa sunt octo. Adnotus etenī palme maior est pedis motu et ossa

rasche palme breuia: contra pedis maiora: quodq; eorum duus obtinens locum ossium que in palme rasche sunt. Et vero pedis pectus est ex quinque ossibus contiguis illis que rascha faciunt. Horum tria a parte sunt familiaria continuata rasche ossibus: duo aut iunguntur gradinofo rasche ossi. Pectinis pedis utilitas est utilitati pectinis palme similis nisi quod pectinis palme ossa quatuor sunt: quoniam eius pollex continuus est rasche pro oppositione que illic dicta est ad omnes digitos reliquos necessitate pectus aut pedis ex quinque ossibus: quoniam pollex in uno est cum reliquis digitis ordine quo fit pes ab anterioribus firmus super terram quemadmodum et a posterioribus per calcaneum. Digitus porro quinque quos nos articulos dicimus compositi sunt singuli ex tribus ossibus pollice excepto que dactyli dicuntur: pollex etenim ex duobus tantum compositus est ossibus reliquis maioribus: qui ideo ex duobus factus est: quo pes hac conicus est parte: ex ossibus quocumque magnis: quoniam pes magis ea pro pollice parte terre imprimatur. Articuli autem plures et antiqui facti sunt: eadem qua et digitus palme tenendi causa scilicet quemadmodum manus digitis quocumque corporum tenetur eodem modo et pedis articulis pes locum imprimitur et tenetur. Fibrosis quibus ambulat quo possit firmari et ad ea ascendere et descendere quo voluerit loca. Viatque corporis ossa sub hac que dicta sunt dispositione et assignatione ducenta quadraginta octo: ea pitius ossa septem: pariter quatuor. Superioris maxille ossa quatuordecim et in ea sexdecim dentes. Quodque canille simile est vniu ossa inferioris maxille duo: dentesque in ea sexdecim. Spine spodiiles: xxiii. costarum: xxiii. pectoris septem ossa. scapularum duo et earum capita duo: furcule due: brachia duo: cubiti superioris duo: cubiti inferioris duo rasche palmarum sexdecim. pectinis vtriusque palme octo vtriusque digitorum manus triginta: clunium ossa tria: iliorum duo: penis duo: ancharum ossa duo totidemque coracii: curui arundines quarum octo: canille due: calcanea duo: naualia ossa duo: rascharum pedis octo: vtriusque pedis pectinis decem: coracii articuloz ossa viginti octo. Sunt itaque totius corporis ossa ducenta quadraginta octo. Hec ergo est ossium assignatio et eorum que dicta sunt utilitas in corpore.

Capitulum ix. de cartilaginum assignatione.

Artillagines

autem humida sunt et tenerrima ossa filia fetus ossibus animalium quorumcumque quia nascuntur in dispositione ossium que sunt meminimus a quibus separate sunt: quibus et continue sunt. ac et vniu. Sunt autem huius pectorale et extremities costarum hypochondriorum et quedam ossa clunium et osanij et augmentorum extrema ossium pro quas disgregatio fit nasi extremities et auricule quocumque cartilagine facte sunt: guttur canales pulmonis: nisi quod hic locus eorum minie est. Hec omnia cartilaginosa facta sunt ossa: ut si quoniam ab exterioribus corpus quodlibet illis fuerit obuium: aut sponte suo forte mouebatur motu non frangeretur nec corrumpatur: sed duplicata et infixa in suum postea reparentur statum naturalem.

Capitulum x. de nervorum assignatione.

Quoniam

ossium dispositionem et earum cartilaginum compleuimus: iam nunc de nervorum nobis incipendum videtur habitudinibus. Hec ergo quod corpori nervorum fuit necessarium visus ad motum sensumque in omnes corporis partes deferendos: exceptis ossibus cartilaginibus et ligamentis ac glandulis et adipe. Horum enim nullius in natura sua est sentire aut moueri. sed singula alijs parata sunt utilitatibus quas deinceps dicturi sumus. Autem tamen medicorum plerique dentibus sensus esse inter ossa reliqua que etiam titillat quemadmodum et labia ac tremunt. Huius autem rei dicitur signum dolorem qui illis accidit: quoniam non fit dolor alicui nisi sit sentiens. Condemnant hoc quidam et aiunt dolorem illum gingivarum esse nervorumque qui in eis sunt. Inter uorum itaque radix omnis a cerebro est: quoniam sit prima origo cerebri et sensus et voluntarii motus. Diffusioneque in omnes corporis partes nervorum aut ab ipsis sunt cerebri sba aut ab ipso nucha mediate: quoniam etenim membrorum quedam quidem piqua sunt cerebro quemadmodum membra que in capite sunt et collo: quedam autem remota ab eo ut manus et pedes facti sunt qui in proxima deferuntur membra nervi orientes a cerebro. Huius autem qui ad remotiora porriguntur a nucha procedentes: facta est itaque et ipsa cerebro filis nucha et quasi cerebri secundum et ita siquidem ad remotiora feruntur a cerebro membra nervi orientes: esset a cerebro incidere fortasse et spatij longitudine et itineris remotione. Qui igitur a cerebro ipso nervi oriuntur substantia molles sunt: qui autem a nucha substantia sunt sicce. Et qui a proza oriuntur cerebri molliores his quibus est a puppi ortus. Et cum nervi qui a proza procedunt sensus fuerint utilitati

compositi: ideoque et molliores sunt facti ut sit iporum a sensatibus facilius mutatio: qui vero a puppi pro motu facti sunt voluntarium: ideoque et sicci: ut ad motum fortiores sint et tolleratores. Et vero qui a cerebro oriuntur nervi septem habent paria. Horum unum ad oculos tendit et sensum ceteri visus. Secundum ad eandem datque eorum motum lacertis. Tertium paria pars ad linguam vadit et pluit ei gustus sensus: quedam autem ad tipora et ea que masticant loca et nasi extremum labiaque. Pars ad gingivas alia ad dentes sensus ceteris illis tactus. Quartum par in superiori distribuitur palati. gustus illi sensus deferens. Quinti deinde paria pars ad aures porrigitur ad auditum sensum conferendum. Quedam ad lacertum pectoris latum virtutem ad illud perferens motus. Et vero sexti pars paria ad viscera dirigitur: quibus etiam dat sensum. Quedamque ad guttur lacertos: datque illis motum. Ultimum septimumque par ad linguam gutturisque porrigitur lacertos: virtutem perferens ad illos motus. Horum autem parium quodque antiquo craneo egrediatur operimentis operitur: duobus qui et ipsi a cerebri oriuntur operimentis: quorum alterum subtile est venas habens quibus paseitur: alterum crassum defendens et custodiens nervos cunctos a crani ossibus. Et primi quidem nervi paria parium concaui sunt et substantia eorum mollis substantie propria cerebri: neque in toto est inuenire proanos pro corpore nervos proque necessarii fuit visus spiritum pro eos ad oculos ire a cerebro magna quantitate: sed nec in toto inuenies maiores corpore nervos: nec molliores substantie: magnitudo quocumque prope eorumque perneccessaria fuit concavitate: molliciesque propter sensus subtilitatem facilitateque in natura sese remutationis. Absolutes enim huiusmodi pectus est rei: mutabiliorque soliditate et virtute. Hec itaque de causa duo hi magni facti sunt nervi et concavi. Quis eorum est ab augmentorum loco que similia capitibus diximus mammarum per que sensus est odoratus. Ipsi igitur nervi duo ad proximam pueniunt naribus locum: iunguntur et continuantur eorumque duplex fit una concavitas. De binc adinuicem distincti ad oculos pariter procedunt sub tali figura. Hec ea de causa facti est: ut si quando alteri oculorum incommodum ali quod acciderit: lumine a cerebro percurrere ad vtrumque ad alterum totum dirigatur. Ideo ergo si alterum quadoque clausimus oculum: intus est noster cum alio fortior acutiorque. Porrectis itaque his duobus nervis ad oculos: sit qui a latere dextro sinister: ut autem oculi appropinquant dilatati amplificantur: rotundanturque quosque circuli tunicas que vitro liquido similes vitrea dicitur: et circuli tenet illam ac visus dat sensum. Hi duo nervi cum a cerebro oriuntur molliissimi sunt: et pene substantie similes cerebri: ut autem remouentur et differunt ab his quibus oriuntur locis: indurantur eorum superficies: interioribus quasi cerebri substantia permanentibus: ad oculos vero ut perueniunt reuertuntur ad ea in quod prius fuerat mollicie loco quod orti produciuntur. Et vero hi paria nervi oriuntur a posterioribus ortus primi paria: egrediturque eorum quicquid a craneo per loci foramen conici in quo est oculus. De binc quicquid eorum diuiditur in oculi locis: in lacertos qui sunt oculorum: datque eis motus potentiam. Et vero tertij paria nervi ortum habent retro post secundum par loco quo inuicem ventriculi terminantur cerebri prope et puppis. Ipseque est locus qui cerebri basis dicitur est. Hec autem par admiscet quarto parti: ab eo deinceps separatur: quod quoniam cerebro egreditur in quatuor distribuit partes. Alia earum egreditur per foramen quo artaria intrat quod dicitur iuuenil. descenditque per collum ad viscera que diaphragmati subsumt: et ea distribuit: pars secunda per foramen quod est offe tempis egreditur: continuaturque nervo qui de quinto est pari. Tertia vero pars per foramen i quo est oculus exit offis: pro quod et par egreditur secundum. et exiens in tres scinditur partes. Alia earum tendit in angulos oculorum minores: et distribuitur in temporum lacertos: et in eos qui oculorum sunt. Alia autem in angulos maiores eorumdem: et ingreditur foramen quod ad nasum dirigitur et in interiora nasi disperditur: tertia vero per suum discurrens meatum qui est ei in supercilioz lateribus diuiditur in duas partes: quarum altera oris intrat concavi: et altera foras egressa in vltima labiorum scinditur. Quarta autem pars tertij paria ad maxilla tendit superiorum maioremque eius pars diuiditur in lingue tunicam dans illi gustus sensus: quedamque eius pars distribuitur in dentium radices et gingivas que inferiori sunt in maxilla et in labiis inferis. Duo autem quarta paria nervi post ortum tertij oriuntur paria: coniunctique tertio pari ab eo diuiduntur distribuiturque in tunicam et operimentum quod palati vestit eique sensus tactus perfert. Duo vero qui tertij paria nervi: ipso in ortu suo singuli a duo diuiduntur membra suntque ex uno paria duo. Alterum eorum ex puppi cerebri post

tertium par egrediturq; duo auditus foramina. et quicquid eorum ad auditus pervenerit foramen dilatatur amplificaturq; foramen operit: atq; hoc pari fit auditus. Alterum vero par postea stud oritur par et egreditur per foramen in quo est os lapideum quod orbis dicitur: sed non orbis sit: sed apparet. Hec ergo pars quod ad tertium par pervenerit dividitur: sive eorum turbatur et imiscetur membra continuaturq; maxima eorum pars la certis genas moventibus. sigillatim immota perseverare maxilla quod supradicta ad lacertos redit: sicut etiam adiuvar par: dat q; illis sensus lacertis. Sexti autem paris osius est a cerebri puppi: foraminum prope loca duorum sunt: que in extremitate duarum copulationum que greca similes sunt laudat: egrediunt q; parum quodq; foramen tres nervi. alius redit ad gule lacertos et ad lingue radices. adiuvarq; par septimum ad movendum linguam. Alius autem vadit ad lacertos qui super scapulas sunt tertiusq; maior per collum descendit ad viscera: reditq; ad quo est vena iuvenilis dicta locus. Hic autem nervus qui per collum transit: dividitur ab eo membrum unum quod in lacertos gutturi proprios scinditur ab eo quedam pars quod ad superiora educitur et ad gutturis lacertos: quorum capita ad inferiora sunt et hic nervus revertens sursum dicitur: dividitur ab eo etiam alia pars ad cor pulmonem et canale eius accipit. Hic ergo nervus qui ad ea que gule sunt pervenit: maioris sua ori stomaci continuatur parte: reliquum vero quod est omnibus continuatur visceribus: misceturq; membris nervi que ad eas descendunt tertij paris partes. Duorum omniumq; septimum paris nervus origo ab eo loco: quo etiam posterioris osius est parvis cerebri et puppis: a nucha incipit: dividiturq; et eius maior distribuitur in lingue lacertos parvis: minor autem continuatur lacerto qui inclinat superest cartilagini scuto simili de gutturis cartilaginibus et lacertis duobus descenditibus a colitis ossis quod lauda greco similatur: et hoc sunt septem que a cerebro nervorum oriuntur pua. Nucha atq; sicut et crolla quod a cerebro oriuntur descenditq; per spine spondiles: huius principii: ab illis sine enim ei principium a loco quo terminatur posterior cerebri pars: locus. s. primi spondilis colligis: ea facta cum necessitate qua oriuntur ab ea nervi qui in singula diriguntur membra que sub collo sunt: perferuntq; ad ea sensus potestatem a cerebro et motus voluntarij queadmodum fluvius magnus ad quem aqua decurrit a fontibus copulaturq; illi alia parva flumina et conductus: derivaturq; per eos aqua et dividitur in ortos et seminata a fontibus remota vicinia. Si etenim aque a fonte in unum discurrerent aque pauce et paulatim insipientes per spatij longitudinem et vicinitatem: nec fieri posset fortassis quin minuerentur nec ad loca perducere possent vesidrata per itineris memoriam. Sic ergo est cerebri quasi fons sensus et motus potentie. Nucha enim ab ipso est origo tam nervus magnus per quem a cerebro discurrunt sensus potentia et motus nervi qui ab ea procedunt rivulis et conductibus similes per quos transcurrunt sensus motusq; potentia et ad membra perfertur: etiam decursus motus et sensus ad ea. primus. Si ad inferiora procederetur a cerebro nervi membra eorum debilis esset membrorum sensus et motus propter eam virtutem que ad ea pringeret paucitate: fieriq; posset nervorum plerumq; in vie polixitate amputari et motus multitudinem. Qui ergo a nucha oriuntur nervi triginta et uno paribus concluduntur: uno nisi supereminere sine loco. Eorum in collo octo sunt paria: in dorso duodecim. et a remibus quinq; procedunt paria: ab clunio ossis tria: ab osanio tondem et ab inferiori parte osanij unum sine comite. Primum itaq; par octo quod in collo oriuntur parium a foramine quod in primo est spondili preedit distribuiturq; in lacertos capitis solius. Secundum autem par egreditur loco qui duobus interest spondilibus. primo scilicet et secundo: dividiturq; pars eius in capitis cute. datq; ei capitis tactus sensum: pars in lacertos qui post collum sunt: partemq; in lacertos qui scapulis supersunt latos. Tertium deniq; par a foramine egreditur quod interest secundo tertioq; spondili: dividitur quicquid eorum in duos nervos: et unus qui de ad posteriora redit: debinc autem ad profunda lacertorum qui illic sunt: alius autem in anteriora. Quartus deinde par egressum huius foramen quod iter est tertium et quartum spondile: dividiturq; quicquid nervorum in duos et maiori parte ad posteriora directa in profundum versus spinam spondili quartum: dividitur illic ab ea pars: quedam que distribuitur i lacertos capiti et collo eorum: debinc revertitur a spondili spina in anteriora divisa: quedam ab ea pars in lacertos spine distribuitur. pars autem minor ad anteriora procedit: scinditurq; ab ea pars et admiscetur tertio pari. At vero par quintum foramen egrediens transverberat quod inter quartum et quintum: et dividitur quodq; membrum in duo: tenditq; minor eorum pars super sca-

pulas et in lacertos qui illic sunt scinditur. Maior vero et ipsa iterum in duo dividitur alterum membrorum in superiora spine et in lacertos latos qui super scapulas sunt: et in lacertos collo et capiti participatos. Alterum autem membrorum imiscetur partibus que de quito sunt pari et sexto et septimo partium collo excunium et ad medium redit diaphragmatis. Sextum vero par exit eo quod inter quintum sextum spondile foramine. Et septimum par inter sextum spondile et septimum et octavum spondile. Huiusmodi quodq; partium in multas dividitur partes. Aliud quidem in lacertos diriguntur capitis et colli: quedam in lacertos spine: que dant autem in diaphragmatis lacertos solo excepto octavo pari ex eo nemini nihil ad diaphragma mittitur. quedam vero ad alias transeunt partes ut ad locum perveniant conicui in osse scapularum motusq; brachio fert: et ad lacertos qui in armo sunt et motum faciunt palme atq; ad palmam motum facientes digitum. pars quoq; alia in cubiti distribuitur parte cui et sensum ministrat. Duodecim autem paria que ex spondilibus oriuntur sunt duorum et pectoris huiusmodi sunt. Primum egreditur par inter primum spondile et secundum eorum qui pectoris sunt spondilium: dividiturq; eius pars in lacertos qui inter costas sunt. pars autem in lacertos qui spine reliquiq; quod est in costas extenditur priores: debinc octavo imiscetur pari quod a collo est et ad scapulas porrectum sensus dar illis et motum. Secundum par egreditur inter secundum spondile et tertium de spondilibus pectoris: porrigiturq; pars eius ad brachiorum cutem sensum illis perferens: reliqua pars dividitur: tenditq; pars eius in anteriora: distribuiturq; in lacertos qui sunt inter costas: costis qui super peccant sunt: pars autem altera scinditur in spine lacertos et scapularum: quibus et motum ministrat: sic quoq; omnia paria nervorum que a pectoris egrediuntur spondilibus duodecim. Tertiū deniq; quodq; dividitur in lacertos spine proximis spondilibus a quibus egreditur et in confinia illis membrorum. Egreditur autem quodq; par duodecim partium nervorum qui a spondilibus sunt pectoris inter duos spondiles preter duodecim. Ipsum namq; ex ipso procedit spondili duodecim. Quinq; autem paria quibus a spondilibus est reman origo: unumquodq; ex ipsius spondilibus cui deputatur egreditur corpore tenduntq; eorum quedam in anteriora ut in lacertos qui super ventrem sunt distribuitur: quedam autem scinduntur in lacertos qui supersunt carni que reves utroq; vultu latere: descendunt maxime eorum partes ad vngues pedes. At vero tria paria quibus est ortus a clunio ossis tria egrediuntur foramen quod est in osse ipsorum clunio et dividuntur: partemq; eorum distribuitur in lacertos qui sunt clunio ossa et in proxima illis corpora: pars autem admiscetur duobus extremis paribus reman descenditq; cum eis ad pedes ex maxima parte. Tria deniq; paria ab osanio procedunt: solusq; qui de subtus est restant. Huiusmodi primum egreditur inter clunio ossis tertium et primum osanij. Secundum autem inter os primum et secundum osanij. Tertium autem par inter secundum productum et tertium os eiusdem. Solus autem nervus cui socius non est ab ultimo est osanij. Hec autem paria omnia in multa dividuntur membra et quedam quidem distribuitur in anteriora lacertos: quedam in virge lacertos: quedam in vesice lacertos: quedam in ipsius virge substantia. Sunt itaq; paria quod sunt in corpore nervorum triginta octo unusq; cui deest comes. Et hec est nervorum assignatio.

Capitulum xi. de ligamentorum et cordarum assignatione.

Ilgamentorum

Substantia inter nervorum est et ossium media substantia ideoq; et sanguine sicut et sensu caret eorumq; caro minus ossibus dura sed durior nervis eorumq; origo ab ossium extremitatibus unde et sensus excepta. Sensus etenim illis est quibus origo in cerebro ducitur vel nucha: ligamentorum porro utilitas duplex est. altera quo interligentur ossa in locis disgregatis: oritur etenim in extremitate cuiusq; ossium quod continua sunt huiusmodi corporum ligamentum. s. quo alterum altero vincitur queadmodum ligna funibus alligantur altera autem quod ligant lacertos cum ossibus: huiusmodi figura dicitur et. Quorundam etenim figura rotunda est sicut nervorum hocq; illis factum est in locis quibus non sunt lacerti quo prohibeantur ipsa rotunditate incommoda suscipere ut disgregatio rasebe a duobus cubitis: hic locus lacertis est nudus: quedam autem ampla et lata sunt que ad ossium ligamenta sunt necessaria continuata firmiter: nisi quod ea que lata sunt ligamenta illa que ligant fortius et firmitus tenent: quedam alia lata et tenuia et paniculis similia ac diaphragmatis: que ad defensionem nervorum venarumq; parata sunt quod per ossa transcurrunt lacertis nuda: ut cubito et extremis. Et de etenim quod productum a lacertis que in manifesto sunt brachij ad movendum rasebe oibus sunt quod

te ex partibus operimentis que ex ligamentorum sunt genere quod oriuntur ab cubiti utriusque extremo et qui vestiunt cordas ab in comodis exterioribus defendunt superuenientibus: et ab interioribus ab ossibus soliditate sic etiam in omnibus alijs his similibus est membrum.

De cordis. At vero cordarum substantia media est ligamentorum et nervorum substantijs. Et enim illis origo a nervis ad lacertos cunctibus et a ligamentis que ex ossibus orta sunt. Meritis namque quod ad lacertum tenditur per ipsi distribuitur et dispergitur in eius partes villas illius imiscetur: comiscetur quoque cum illis pars quedam ligamentorum que ab ossibus produciuntur: diciturque huiusmodi comixtio lacertus. Dehinc autem a nervis descendit et ligamentis corpus in capite lacerti qui proximus est moto corpori per ipsi sine aliqua lacerti carnis admixtione: oriturque ex eius extremo reditque ad membrum cuius necessarius est motus: continuaturque illi. Pro ergo cordarum substantia media est inter nervorum et ligamentorum substantias eiusque ex ligamentorum actionibus et nervorum corporis utilitas. Est etenim earum nature sentire et movere lacertosque ligant cum ossibus. Cordarum quoque figura varia est quedam admodum et ligamentorum. Sunt etenim earum quedam rotunde quedam late: quedam amplioris latitudinis et tenues in paniculorum similitudine. Rotunda quidem quod illo est loco quo a lacertorum oriuntur capitibus proximorum disgregationi quod movent. hoc ideo factus est quo remotiores fieret ab incommodorum susceptionibus quedam modum corde que ad disgregationem rascbe feruntur a lacerto super cubitum posito: latum autem cordarum ipsum est quod eis de priuatur disgregationibus finitus necessarius ut disgregationis maximam amplecteretur partes. Extensa autem corda tenuissimis tribus necessaria est de causis. prima est ut de tactus bonitate membrum et indicij ut corda que curi medij palme subternitur: hoc enim membrum organum datum est ad probandas vias que tenentur qualitates. Secundo autem duritiei pariter addat membrum quedam modum corda que sub platarum pedum cute strata est. Hec etenim cutis necesse habuit cum diligentia tactus duritiei habere quo ei ad ambulationem esset tollerantia in duris et asperis locis. Tertia vero est ut operiret ac defendere foret operimentum oia quedam modum que a duobus oriuntur latius corde lacertis qui supersunt ventri. Hec etenim continuat consolidatione siphaci super ventrem extenso: augentque eius soliditate: neque oia a lacertis oritur ventris corde tenues sunt et paniculorum subtilitatem similes. Hec est de nervis ligamentis et cordis universalis et disuncta disputatio.

Capitulum 12. de venarum assignatione.

Venis que non percipiuntur origo est ab epate que necesse fuerunt ut ab epate per eas sanguis in oia deferretur corporis membra quo pascerentur. Et hanc substantiam venarum fragilis est et tenera ex vna tunc tunica. Que ideo tenere facte sunt ut proxime essent epatis substantie: quatenus quod eas perveniret succofitas et sanguinis quedam alteretur imutatione. Ex vna autem tunica instituta sunt quibus he ad trabendum ab epate instituta sunt sanguines et versus ad membra deferendum aut ab intestino cibi attractu ad epatis perferant officinas. Hec vero oportuit eas duarum esse tunicarum. Sanguis etenim qui ab eis ad membra decurrit necesse habuit cum sua totalitate substantie transire non quem admovim ille qui ad arterias transit. Arterie etenim coposite sunt ex duabus tunicis quatenus quod ab eis ad membra transit sanguis sit quedam subtile et tenue quodque proprium nature sit spiritus. Ne ergo quod ab epate oriuntur due sunt vni? quid est origo a conico latere quod porta: alterius origo a gibboso et dicitur cocava.

De porta Et a vena quidem porta vocata ipsius interioribus epatis antequam egrediatur dividitur quingis partes: que quingis produciuntur epatis extremitatibus: ut autem epate vena hec egressa est ad medium descendit locum iestini qui dicitur duodecim. Dividitque illic in octo venas. Earum due sunt parve quarum altera iestino continuat duodecimo et sumit ab eo quod ad ipsum pervenit succofitas cibi: atque ad epat deferret. aliquando autem separat ab ea subtile quodam quod ad carnem redit teneram circa cocavitatem. Alia autem dividitur in locis que stomacho continuatur in iestinum quod porta vocatur: quod et stomacho subest fugitque ab inde quod inuenit cibum et ad epat perferit. Reliquarum autem sex venarum que duabus maiores sunt primis vna quidem ad latus tendit stomachi latus: firmaturque in dextro latere quo ad ipsum cibum perferat ab epate: interiora ventris stomachi reficiuntur cibi sue cofitate tempore quo illius digerit. Secunda ad splenem redit vena: quo ad ipsum sanguis attrahat feces ab epate: et antequam hec ad splenem attingat: seperantur ab ea vene que in carne distribui

buntur panagiam dictam quo per illas pascatur. Quia autem ad splenem hec perveniret vena separtur ab ea vena quedam alia poula: et ad sinistru redit latus stomachi: solidaturque illi et pascit ascenditque ab ea gramel subtile ad adipem in quem diuisa reficit illi. Tertia autem vena ad latus porrigit sinistru: dividitque circa rectu iestini sumitque ab eo qui in purgamento ciborum supererat cibum et ad epat refert. Quarta quoque vena in latus extenditur dextru. Quinta in circuitu fertur intestini quod colon vocatur illique continuata sumit ab eo etiam ipsa in purgamento ipsius quod inerat cibi. Sexta ad circunda tendit intestina subilia dividiturque in plurimas partes. Quam maior pars ad intestinum icinum dictum porrigitur: reliquus quod est in intestinis distribuitur subtile: et intestini quod dicitur orbum: et in partem quod continuat iestino colon vocato: sumitque ab his cibi succofitate locis et epati offert. et hec est assignatio venarum que dividuntur a vena superius porta vocata.

De concaua Vena autem quod cocava dicta est iam ante dividitur in ipsi epatis interioribus in multas partes: que in gibboso ipsius latere solidatur et firmantur: hec sunt vene que succofitate cibi a venis attrahunt que ab ea dividuntur vena quam porta vocavimus et ad venam perferunt concauam. Et autem ascendit cocava ab epate in duas dividitur: altera quarum magna est et ad inferiora descendit et per spine porrigitur spondiles versus vltimu spodile. Altera autem parva ascendit ad cor et corporis superiora. Hec autem primu de ea tractabimus que ascendit parte. Dico quod quia ea quod ascendit cocava pars versus ad diaphragma itegra porrigit: et in diaphragmate due ab ea separt partes que in ipso stabilite diaphragma pascunt. Dehinc autem separatur ab ea subtile quedam vena que operimento continuatur quod pectus in duo media dividit et ad cordis operimenta versus et ad glandulam quam morum vocamus. Post hec autem scinditur ab ea pars quedam que maiori continuatur cordis auri: dividitque pars hec in tria membra quorum vnu iterat dextrum cordis concauam: et abinde ad pulmonem porrigitur: et hoc borum trium maius est membrum: generaturque ab eo vena que arteriali nuncupatur eo quod similis sit arterie. Membrum autem secundum cor circuit ab exterioribus et in ipsum ois consumitur ut ipsum pascat. Tertiu vero ad inferiora extenditur pectoris partes: pascitque qui ibi sunt lacertos inter costas et alia ibidem corpora disposita. Hec ergo vena quoniam cor transierit diuisiones a se quarundam paritur venarum que sua capillis subtilitate similes sunt: distribuiturque in superiores duorum partes paniculorum qui in duo distribuntur pectus media. Que quoniam ad furculas proxima in duas scinditur et eaz versus in duas ascendit vicinia furcularum: separturque altera ab altera et abinuenit remouetur per transversum: et separtur ab versus duo membra: quorum alteru ad anteriora porrigitur pectoris et descendit ad pectorale tendit sumitque sibi pectoralis dextru alterum vero sinistru: donec ad cartillagine pertigat que enim similis super os stomachi precluditur. Alteru autem in quibus distribuitur partes: prima pars ad pectus tendit et dividitur in quatuor pectoris superiores costas. Secunda ad locum pervenit scapularum. Tertia ad colli tollitur locum et diffunditur in lacertos qui in ipsius positi sunt profundo. Quarta ad foramen mittitur sex superiorum colli spodiliu et ad caput mittitur. Quinta autem que maior est pars quingis partiu ad alas ascendit et ab ea quatuor separtur vene quarum vna distribuitur in lacertos: quod a pectorali ad scapulas ascendunt. Secunda dividitur in tenera carne quod est in alis. Tertia descendit ad latus pectoris donec ad ventris perveniat sub planu eiusque et exterioribus statuit. Quarta etiam dividit in tres venas: quaz vna distribuitur in lacertos qui sunt in latere scapularum conico. Secunda ante dividit in magnu qui sub asceli est lacertum. Tertia que est maior super brachium porrigit donec ad manum perveniat: et ipsa est vena que alaris dicitur ab ala. Et antequam hec due obuiat furculis vena cocava postquam in ea que viciniss diuisa sunt membra dividitur eaz queque in furcularu loco in duas. Ascenditque altera earum profunda et celata et occultata vocat organica. Ascendit autem altera manifesta et patens: vocat organica. Et organica quodam manifesta postquam ascendit a furculis in duas magnas dividitur venas: quaz altera in colli vadit: descendit a profundo corporis paulatim in anteriora et latius. Secunda autem anteriora et deorsum: et de hinc ascendit: et circulari ad furculas: et eleuat ab exterioribus in prima eius parte: comisceturque quedam ipsius cum quibusdam illi partibus partes: fitque ex eis organica manifesta. Antequam autem hoc membrum porrigi imiscatur multum ab eo pullular vena que ad superiora exaltat: quod quedam nime visus appareret sensui ois tempore eo quod arance similes sint

filis. quedā autem visus sensui māfeste sūt. Ex his autē q̄ minime apparent duo aggregātū paria: alterū corz in latitudine rēdit iterūq; adinuicē cōtinuātū in oculo: loco: qui est ī furcularū cōpagine. Paria autē alteri? vena: altera alteri nō cōtinuātū sed opponitū quasi in locū colli exteriorē z cōlūm tēdentes. Que autē visus pz sensui: super eius quidem quedā vena ad scapulas radit: z debine ad manus porzigit vocaturq; scapularis vena que etiā cephalica dicit: z q̄ due sunt vena huius inherentes radicib; scapularis quarū vna ad scapule extēditur caput: z in corpore ibidē posita distribuitur. altera autē ad caput puenit brachij.

De organica Orgāica poro māifesta que ex duabus pglutinatur p̄mixtione partium quarūdā in duas diuiditur z earū altera tendit ad interiora: pullulātq; multa ab ea germina. quedā quidē parua que in superiorē distribuunt māxillā. quedā vcrō magna que ī inferiorē distribuunt māxillā: z a magnis aliē quoq; pullulāt ptes q̄ ī ligūa: z ī alia distribuūt illic circūposita corpora manifesta. Altera autē orgāice pars ad exteriora tēdit: diuiditq; ī corpora q̄ duab; īfuit aurib; z ī caput. Oculatō organica ascēdēs ad latus protēditur meri. separaturq; ab ea ps que pari admiscetur illi que ab organica scūgit māifesta: filiq; due gutturi iprimūtū z meri oib; usq; oculis la- certis. Reliquū autē organice huius p̄tenditur ad cōplosi finem laude grēcē sili z diuiditur ab eo mēbra. Paruūq; eius mēbrūz ad locū p̄imi secūdiq; porzigit spōdili. Aliudq; capillo simile ad locū q̄ intēr caput z p̄ime spōdili extēditur. Et qd̄ superest cranci iterā interiora p̄ forāmē quod ī fissine cōplosi filis lauda grēcō. distribuītq; in inferioribus cranci: pascēs que illic sunt corpora. Et hic est vltim; ad quē peruenit occulta locus organica

De ascellari. Hic igit ad venā que alaris dicta est reuertamur: q̄ etiā basilica dicitur. venā quoq; scapularē que z cephalica nuncupatur. Dico ergo qm̄ be due vena q̄z per brachiū p̄tenduntur ab vna q̄ earū partes separātū modice z in brachiū distribuūt: cōgregaturq; de capz partium adinuicē cōadunatione vena que dī arabice aq̄bela. nos mediastiam eo q̄ duabus cephalice. s. z basilice iterfit. z ex eis fiat noicq; caream; p̄prio vocemus. Et scapularis quidē qm̄ p̄ brachiū extēditur subtilis ab ea qd̄ vena pullulāt que in cute ipsius imo z lacertosum ptes manifestas quo illas pascat diffunditur. Et vcrō alaris z ipsa in multa diuiditur: eiusq; quedā pullulātes ab ea ptes in lacertos distribuūt q̄ in brachijs sunt interioribus: ipsoq; pascit. Et autē due hęc proxime sūt vena disgregationi cubiti: diuiditur vtrēq; cōtinuaturq; mēbrum vnuq; alaris mēbro alteri alterius scapularis: sitq; ex eis vena vna p̄ medium pcedens in loco duplicationis cubiti: quam quidam brachij fontem nominant: z hęc vena est q̄ mediastia dicit. Earū poro reliquie vene siquidē scapularis ps quedā ad māifesta tendit cubiti. sup̄ superiorē cubitus: z hęc est vena q̄ dicitur cubiti eborā: z ad cēnūz inclinatur latus in partē extrematēz gibboscē cubiti inferioris z ad rascbā p̄ducitur: cōūq; diuiditur in loco īfiores ex tranci rascbe lateris partes: reliquū vcrō scapularis per brachiū porzigit z cōtinuatur ei que in profundo ē parti alaris. Reliqua vcrō alaris diuiditur in duas ptes: quarū altera ē parua z ipsa iterū in duas distributa ē partes cui; partiū altera ad familiare extēditur latus z p̄tenditur vsq; locū qui intēst auriculari z medico: hęc z vena salubris vocatur ad impudici partē. altera at extollitur z ad partes manus exteriores tendit ad partes: s. quas venter tangit palme. Secūda at pars que z maior in tres diuiditur partes. Prima diuiditur in latere inferiori brachij: sic vt ad rascbā p̄ueniat. Secūda super hāc z ipsa quo ad rascbā radit. Tertia at diuiditur in cubiti medijs. Mediastina autē vena per mediū transiēs cubiti ascendit in cubitū superiorē in extremū latus z bifariā diuiditur. Altera eius pars ad extremitatē tēdit superiorē cubiti ad rascbā. s. diuiditurq; in loco qui ē post pollicē z idicē z ibi termināf. Altera autē extēditur ad cubiti inferioris extremitatē z in tres scatur vena: quarū vna ad locū qui medius est indici z īpudico tēdit: z cōiungitur parti alteri q̄ p̄ior dicta ē sitq; vna ex vtrifq; vena. Secūda autē ad locū emittitur q̄ in pudico medicorūz mediū est: z hęc est vena quā medicorūz pliq; pp̄ splenis incidit passionē in sinistram manu: permittitq; sanguinē donec spōte eius ampuetū effusio exire: tertiāq; vena ad medicū tendit z auricularis loca. Et hęc sunt cōcaue partitiones vena q̄ in superiora tēdit. Et vcrō vena que de concava diuidit

z ad inferiora tēdit statim vt a concava separatur z anteq̄ ossi cōponatur spine diuiduntur ab ea vena capillis similes que ad dextrū porzigitū renē z in eius villulis cōsumūtū z p̄niculis: z in eis que ipsi proxima sunt corporibus: cibūq; ad cos perferūt: debine diuiduntur ab ea vena due magne q̄ concavitatē ingrediuntur renū: per quas renes sanguinis adducūt aquositatē: post hęc autē pullulāt due ex eis aliē vena q̄ ad testiculos porzigitur: debine vcrō apud vtrūq; spōdili renū diuiduntur ab ea vena due q̄ in latera duo mittuntur z ad illa duo z ad lacertos qui super renes sunt z lūbos: separātūq; ab ea subtilissime vena q̄ foramina ingrediuntur spōdiliū z nuche nutrimenta ministrant: vt autē p̄uenit ad vltimū hęc vena spōdiliū in duas distribuīt partes: sumitq; sibi vna pars versus dextrā coxā: altera vcrō ad sinistram: ab his duabus partibus decē diuiduntur venarū maneries: quarū prima versus nates duas porzigit. Secūda z bi; sunt vena subtiles tanq̄ pili ad siphacis partem. Tertia ad carnē: que est in clunij osse. Quarta ad lacertos qui circūfunt ano z exteriora clunij ossis. Quinta ad matri cis os z que illi subsit. Sexta ad lacertos qui positi sunt sup̄ ossi pēnis. Septia ad lacertos qui recte super planū porzigitur vētris. Octaua ad vuluā in mulieribus: ad virgam in masculis. Nonā ad inferiores femorū lacertos. Decima illoz confortat loca. Postq̄ autem hęc decē a duabus vltimis diuise sunt venis circa femorūz confinia diuiditur earū reliquz in alia mēbra: diuiditur ergo ex eis mēbrū vnu quod consumitur in lacertos qui sunt in anterioribus corz: debine aliud ī inferiori parte femoris a sinistro latere proprie corporis superficie: reuertiturq; in profundū. debine diuiduntur ab ea partes multe que in lacertos p̄fuda distribuūt. Quz hęc peruenit vena super genū disgregationem paulo ante in tres diuiditur venas: quarū vna mediū aggredit z in oēs consumitur cruris lacertos interiores z exteriores. Secūda autē descendit super arundinē maiorē cruris que a parte superficiali cōproxima ē corporis decē ad cauile perferatur disgregationē: z hęc ē vena que vocatur scia. tertia autē protēditur in interiori cruris latere donec ad nudum cruris p̄ueniat locū z ad inferiora p̄tingit locū: s. gibbosum maioris cruris arundinis ad cauillā. s. z hęc est vena que vocatur sapbena. debine ab harū quāq; duarū substantia diuiduntur venarū quz ad pedē p̄ueniūt vena due: que extremū minoris circūdant arundinis cruris. altera a latere extraneo: altera a familiari z in partes scindunt pedis superiores z inferiores. z hęc due a vena que scia dicitur distribuūt. Aliē autē due interp̄cantur in arundinis cruris circuitu maioris. altera ab interioribus: altera a posterioribus. Et hęc est venarū assignatio oīm quibus nō ē pulsus: que sūt mēbra. xi. z vena que ad portā p̄uenit epatis ab vmbilico in fenu corporibus: vena porta. vena cōcaua. pectoris vena. diaphragmatis vena. vena scapularis cū suis mēbris. vena per alā transiens. organica manifesta. vena que ad vētris subplanū descendit. vena que in ossibus sunt clunij. vena que super manifesta clunij. hęc omnium est assignatio venarū sine pulsibus z earūz figura ac vtilitates.

Capitulū. xiiij. de arteriarū assignatione.

Ico quoniam pulsantes vena que arterie dicunt nature sue sunt necessarie quo a corde naturalē sumēt calorē z ad oia deferēt mēbra. Arterie autē ex duobus cōposite sūt tunica sunt inuicē similibus suis in partibus varijs positioē z subā. Interiori earū tunicarū villosa cū z in latum eiusq; dura subā ipsaq; crossior tunica exteriori quinquicq; dupli- cior. Tunice at exterioris in lōgū sunt villi z in ea villi pauci a transuerso z eius subā tenera. Quod ideo sic factū ē quoniam in eo duo sunt mot; . Primus dilatationis. s. aeris attractio ad eas a corde: becq; per exteriorē fit tunica cuius ī longū p̄tenduntur villi. Secūdos motus arctadi. s. superfluitatis fumose expulsio in exteriora: z hic per secūda fit tunica interiorē: cuius in latū feruntur villi: adiunq; illi ad hoc ipsuz in transuersū prima qui porzigitur villi bis q̄q; villis vena sanguinē a corde missum continet vnde z hęc interior solidior exteriori facta est tunica. Et in arteriarū interiori tunica ē alia tenuis sed dura aranea telesimilis que manifesta patet in magnis arterijs si due superiores scinduntur tunice. Et oīno substantia arteriarū solidior ē z durior: vnaq; sine pulsu substantia: quod ideo factū ne forte pp̄ motus multiplicatē facile rumpētur aut scindētur. Dico oīm poro cū pulsū venarū a lateris est sinistri cōcano duap; cordis concavitatib; ab hoc etenim concano due oriuntur vena

pulsantes: altera minor: altera vna habens tunica: tenera & fragilis: ideoque arteria dicitur venalis. Cuius fuit vilitas quo ad pulmonem multum & sanguinis & spūs deferret quantitatē suam propter fragilitatē que ēt pulmonē intrat & in multas dividitur partes: accipitque ab eo aerē & ad ipsum sanguinē defert quo pascatur. Secunda aut maior: hac est prima: & hec est quā aristoteles dicit auribia: nos audacē. Hec vena cū a corde egreditur duo ab ea rami germinantur: quorū alter & minor ad concauū vadit dextrū cordis & in ipsum distribuitur: secundus aut & maior: circuitū cordis perambulat totū: debet ingredi & distribuitur in eo. huius aut reliquē vene postquam ab ea duo hī producti sunt rami in duas dividitur partes: quarū altera ascendēs fertur ad superiora: altera ad inferiora descendit que & maior ē parte ascendētī. Hec ideo quā mēbra quā sub cordis posita sunt loco plura sunt numero his que superius posita sunt. Et mēbrū quidē eius quod ad superiora nititur vene: s. que auribia dicitur in duas partes dividitur. Earū altera que & maior: versū gingivas ascendit & per trāuersū in dextrū latus sic vt quā proxia tenere sit carni que motū dicit in tres dividatur partes: vne earū que & maiores sunt vne ad latera rēditū organarū duarū occultarū. altera quidē in sinistre organice latus. altera vero in dextre latus & hec vne sunt vne quarū sentitur pulsus in duobus colli latibus prope organicos: dicunturque iuueniles que etiam dividuntur cum partitionibus organicozū: suntque illis reliquē que in interiora ingrediuntur crani. ibique in multas & varias dividuntur partes quā placent & irretiuntur. Siquē ex eis quā extēsiō recti similis extēsiō & strata sub cerebro maturatiōis spiritus animalis formatur. De hinc vne hec multiplicantes adinueniunt cōgregantur: vt fiant ex eis due: quemadmodū prius fuerāt vne antequā dividerentur: & cerebrū ingresse distribuuntur in cerebrū substantiā & ad ipsum spiritum deferunt animalē. Tertia vero pars itres dividitur partes: quarū pars ad pectorale & costas pectoris primas defertur: quedā aut ad superiores colli spōdiles & loca que furculas sequuntur donec ad scapule caput attingat descendatque: & ad alarū emittitur partes: & producit ab ea ramus: qui cū vena alari basilica vna procedat: & in manū iuxta illius dividatur partitioes: producitque ab ea ramuli parui in lacertos exteriores brachij & interiores: vaditque occulta sic ut quā ad cubitū puerit patet: & cū vena alari basilica vocata perambulet: de hinc etiā in pūdū mergitur & particule ab ea producit que in cubiti lacertos distribuuntur. Secunda autem pars in duas dividitur partes: quarū altera & maior: ad rascā porrigitur: & super cubitū occurrit superiorē: & hec est quā sentiūt medici vena i morbis iudicādis. Altera aut desup i inferiorē cubitū ad rascā pges: producit videturque ab ea lacertos palme i quibus ēt nonnulli in exterioribus apparent palme. Secunda aut ascendētis vene pars incipit per trāuersum in sinistre ale partem & dividitur in mēbra que in sinistro sunt latere diuisione vne de qua dictum est. & hec est tertia pars venarū quā buic focia est. Vena aut que in inferiora demittitur a vena que dicitur auribia pulsant a loco scilicet cordis quā descendit firmatur super spūes spōdiles ad clunium rēdēs ossa. Cuius itinere rami oriuntur in singulis spōdilibus: sicut ex ea singulis que attrahunt eā mēbris vne subtili: que in loco in quo pulmo est diuidit ciusque peruenit vltimū ad pulmonis canalem: & vena alia que ad locū tendit que inter costas est: vne quoque due ad diaphragmā: & alia vena que in epas dividitur: & stomachū ac plēnē. vna quoque ē alia que distribuuntur in cœua venarum que in circuitu sunt intestinorū subtilium. De hinc aut pullulat ab ea vne tres alie: quasi cœuantes distribuunt venarū: que in circuitu sunt intestini recti: diuidunturque hec pulsantes cū nō pulsantibus vt pāniculos adinueniunt: quibus vne non pulsantes operiunt: post hoc autē sepeantur ab ea alie parue vne que in quēque ingrediūt spōdiliū par scilicet quōque vnu ad nuchā pueniētes: alie quoque vne que ad illa ferunt cum venis pulsū carētibz: que ad ea missa sunt loca. Sed & alie vne que ad testiculos demittunt pulsantes cū his que pulsū carētes prius misse ostense sunt. vt aut ad hos peruenit clunium eius reliquū in duo dividitur quā ad modū & vena nō pulsans que subest illis: rēditque vna ad os clunium: versus femur dextrū: alia autē partes femoris sinistri. Quē tamē antequā ducit vne pulsantes ad inferiora pertingāt: ab vnaquoque earum ramusculus oritur: pūntque ambe in partes refice donec ad vmbilicū perueniāt: & hī in corporibus est inuenire fetuū. In cōpletorū aut corporibus: pars que ad vmbilicū rēdit remittitur remanetque pars que in ortu cūisque duarū venarum: pullulatque ex illis vna

bus partibus rami nonnulli qui in lacertos distribuunt qui sunt super os clunium. vt aut perueniunt due hec pulsantes vne ad inferiora dividitur capz reliquū in coxas: quēadmodū dū vearū sine pulsu diuisioe ostendit nisi quod nō in profunda & occulta femorū distribuunt. Hec ergo est diuisio pulsantius assignatio venarū que in corpore sunt: & ipse sunt vne que circūiunt vesicam in fetuum corporibus: & vne que veniūt a pulsanī vena magna ad venā nō pulsantē quā similis ē arterie pulsanti: & vena que ad spōndilem mittitur quintū. vena quoque ad gingivas protensa: nena etiā que ad alas ascendit: & due vne que ad diaphragmā mittunt & ramus qui ad epas mittitur splenē & intestina.

Capitulum 14. de simplicis assignatione carnis & adipis. **Ed quoniam** qualitates & numerū explicauimus arteriarum tā deinceps hoc explanabim? loco & simplicem carnem & adipem: incipimusque prius a carnis tractatu. Dico ergo quā carnis que in corpore est tres sūt spēs. Prima ē mixta carnis spēs cum neruis & chordis: hec spēs lacertus dicitur. hecque spēs in corpore ceteris amplior ē mēbris de qua tractabimus loco: quo de positiozū natura disputabimus membrorū. Secunda vero spēs est simplex caro que simpliciter caro vocatur: eiusque substantia inter molle & duz media ē: & in ea villi plurimi: hec spēs paucior in toto inuenitur corpore. Tertia vero spēs caro est glādulosa. Simplicis autē carnis pars quedā in coris ē pars interioribus spine & exterioribus: que bestemareque dicitur: & caro que inter dentes est. Et quā in coris quidē ē caro pulcra ē in latere extraneo in quaque corā quā necessaria fuit vt eēt quasi culcitra sup quā requiescerent ossa coxarum sessionis tēpore. Ea aut que in spine ē exterioribus caro & interioribus quā bestemareque nūcupatur: necessaria fuit ab interioribus gdem pp duas vilitates: altera est vt caloraugeatur spine quā spine dīans frigiditas sit: eo quod ex ossibus cōposita sit & nuda nernis: quorū diuisio cōplexio natura est frigida. Altera ē vilitas quā quasi culcitra & firmamentum sit membrū vne que cœua dicitur sursum ascendētī & partibus arteriarū que ad inferiora descendūt. Ab exterioribus autē vt pari calefaciat spinaz rōne & frigidi ab ea expellat acris nocumentum siquando obuium ab exterioribus illud habuerit maximeque interpollationes spōndiliū & costarum. Caro vero que est inter dentes necessaria fuit vt dentium firmarentur radices & a labefactione arceret.

Carnis autem glandulose tres sunt species: alia earum generationi humiditas facta est vitilis vt testiculi & mamille & glandule que in radice est lingue. Testiculi etenim ad spermatis cōditi sunt generationē. Mamille lactis generationi patet: glāduloseque due que in lingue sunt radicebus ad generandam que lingua & os vicinaz infunderūt corpora humilitatē. Secunda earum species cuius pars facta ē vt loca repletrēt vacua: & vt stramēta venis sit & neruis quibusque interit: quēadmodū glādule que sunt in pēcodijs: & glādula que motū vocatur ea que ē inter mediū cerebrū & posteriorē vētriculū. Quedā etiā facte sunt vt superfluitates susceperēt a mēbris infundentes & ad eas depullas vt sunt glādule que alie subsunt & inguinibus & post auriculas & in collo. Tertia vero species est glādularū que est in cœuante: que ē in intestinorū circuitu: quoniam tenuēna ad stomachū ab epate missa: que porta dicitur per cū rēdit qui est inter stomachū & in intestina locū: illicque in circuitu intestinorū diuiditur: & arterie quoque que a corde descendunt ad inferiora in multas diuiduntur partes cū hac vena: sicut & pars nerui que diuiditur in intestina ad inferiora descendētia diuiditur eadē qua vne & arterie diuisione: vadit aut cū his etiā ad hec loca meatus: per quos cholerae sunt fluxus ad intestina: suntque horum oīum & ad huiusmodi loca minime firmū & solidū: eo quod quasi suspensa sint molita ē natura illis aliquid sustinere carnis glandulose & repletionis inter ea & ipsorū circuitu: ne forte labefacta: aut scideret. aut nimio rūperēt motu. Hec aut caro mollis facta est: quo stramētūz esset melius: vtiliusque his que predicta sunt vasis: vt si quādo illis accidat opesio inergātur carni buic: nec accidat abide illis ruptura nec corruptio: hec ergo est mollis teneque carnis habitudo que est in concauitate. At vero glādula que motū dicit glādula est magna strata & posita in inferioribus ossium pectoral: cuius vilitas similis est illi? quā nunc precessit vilitati: vne & enim que a pulsanti diuiduntur vena audact: quā ad hunc peruenit locū inittuntur & quiescūt super hanc carnē & inter eā ne forte huiusmodi sint in diuersa conculse vne & minime stabiles ante: aut rūpantur aut loco euellātur suo motus sui

abundantia gládula aut que pince similis est: posita est in eâ
tua principio inter vetriculū mediū: et vetriculū posteriore
cerebri que sua est in figura pomo similis pince eiusq; substā
tia qual' et aliarū gládulaz. Hec fuit bac in parte necessaria
ut esset somētū et quies venaz: mēbris nō pulsantū: ex quib⁹
fuit secundū rē: duoq; cerebri. p vetriculorū sitq; eis sedes
et firmantū. hac itaq; dō cōpilitate gládula bis in pnb⁹ scē sūt
Que aut cū hac itaq; vtilitate supfluitatū susceptiōi pate fūt: ipa
ē gládulosa caro que sub aliis est et in quibus. post aures q̄q;
et in collo. Et que quidē sub aliis necessaria fuit ut malas sus
ciperet superfluitates quas cor expellit et a se purgat quā h
natura debilis scā sit caro quo oia ad se suscipiat missa: nec
possit repellere sua cor acria debilitate: et est quēadmodū iter q
linij locus ad quem oia que opōtū expelluntur: pariterq;
cōfirmat venas ad manus p hēc trāsētes loca. Eodē ē
modo que in quibus est caro ut ea que par expellit susce
peret facta est superflua nequam ad eā protingenā: s; et ve
nervos ad pedes trāsētes cōsolidatū impleatq; inter cos va
cua. Que autē in lateribus gule et sub auriculis est caro
earūq; radicibus ad superflua que a cerebro pellantur susci
pienda in ista est: que cerebri a sua purgat substātia: hēc
igitur est gládulosa carnis assignatio. Et vtro pinguedo
et adeps corpus ē albū molle: et hēc aprior est sup pāniculos
et sup mēbra nervosa pp eorū cōplexiōis frigiditaz. Calidū
etēū et subtile et vinctuosum qd est in sanguine quā ad mēbra
puerit carnea cibū q illis ictū fuit. calori quēadmodū igni
oleū. Si at ad mēbra que ex nervoz sunt genere et pāniculo
rum trāseat coagulatur super illa pp eorū cōplexiōis frigi
dum. Ideo ergo iucitur adeps sup thirib⁹ mult⁹ co q hui⁹
mēbra maior pars ex substātia sit pāniculorum. Pingue
do aut que sup carnē invenitur nō nisi sup pāniculos est qui
lacertos operiūt pp cōplexiōis pāniculorū frigidū. Inter
villos vero carnosos nō est invenire cū quā qui carnis iterē:
pribus adipē liquefaciat vinctuosū calori: pascatq; eo quē
admodū ignis quous pigui. Utilitas poro adipis et pi
guedinis sup pāniculos fuit et mēbra exilia quo illa infūdāt
et rorent ea quā habēt hūiditate vinctuosā. Iborū nāq; pō
siccā est membrorum: acceleratq; ad ea siccitas et desiccatio
quā nimis sit motus et obuia fuerit calori nimio et cibi ab
stinētie. Hec simplicis est carnis assignatio et gládularū
adipis et piguedis et hūidinis eaz ac vtilitatis.

Capitū. xv. de pāniculorū et cutis assignatione.

P **Anniculi** siue ut arabes operimēta sūt cor
pora tenuia et dura que membra
circūtenēt: nec in toto est invenire corpore mēbrū il
lis tenuius nec durius post ossa: que necessaria sunt ad mē
brorū defensionē et custodiā: prohibendaz que accidunt in
cōmoda. Ideo ergo corū substātia dura facta ē ne forte pas
sionibus citius subijcerentur. Tenuitas autē eis data est ne
multū occuparet corporis locū et mēbrorū a retarenturq; illo
rū loca: et mēbrorū quedā quidē duo habēt operimenta que
dā vñū tantū. Mēbra quibus vñū ē operimētum lacerti sūt.
Lacertos etenim quib⁹ vñū tantū operiūt in vltimo tenui
tatis posito operimēto circūdant et cōcludūt illum ab omni
parte conglutinato sibi nec cito aut facile eo nudari et detra
hi pōt. His tribus et cāis necessarij fuerūt. prima est ut
congregarent oēs mēbrorū partes et ab alijs se iungerent. se
cunda ē siquādo aliquibus icōmodū accidit lacertis ad re
liquos nō transeat. tertia ut siquādo membra illidūt mem
bris propter motū alia ab alijs nō patiantur. Porro quibus
duo sunt operimēta mēbra ipsa sunt opimēta interiora. Cui
q; etenim interiorū mēbrorū opimētū est ipsi propriū: cui⁹ vtili
tas operimentū lacertos circūambulantū similis est: et sup hoc
inuoluitur operimento nō tamē adherenti nec consolidato:
sed ab eo se iuncto et inter ea separato his exceptis locis in q
bus mēbra ligātur alijs subsequētib⁹ mēbris. Hec necessa
riū fuit operimētū quo vñū quodq; defenderet mēbrorum
et custodiret ligatq; illis quibus vicinatur et ligatur. Et que
quidē in pectore sunt mēbra operimētū hoc induit ex duob⁹
operimentis pectus in duo diuidētib⁹ media: eo quoz ope
rimētō et costis interioris circūuoluitur. que autē in ventre sūt
hoc vestiant operimentum a pāniculo qui siphaces dicitur.
Que vero in cerebri cōcauo duobus hoc operiūt pānicu
lis operimētū quibus cerebri amictū est ex iparte. Et
nos cuiusq; ostendimus operimēti habitudinē hoc in loco.
incipimusq; primū ab operimento quo costē subinvoluitur
duobusq; alijs a quibus pectus in duo separatur media et q
ab eis oriūt. Operimētū ergo costis subinvolūtū pānicu
lus est tenuis tele similis araneaz: oēs pectoris costas ab in

terioribus vestit: oiaq; cōcludēs que pectoris includuntur
quātitate mēbra: cuius vtilitas est custodire et defendere oia
que in pectore sunt mēbra ne forte obuiatione pectoris lederē
tur ossiū. Ab hoc autē duo oriuntur operimēta pectus p me
diū diuidētia. hēc etenim duo operimēta: pectus in duo sepa
rant media per longū a loco obuiationis furalarū vsq; sub
pectozale qd est cartillaginis picipiū que enis similitudinē
gerit cōsolidaturq; ab anterioribus duobus his locis oibus
medijs ossiū pectoralis partibus: a posterioribus at cōsolida
ntur pectoris spondilibus: et ascendūt a loco quo pectora
li continuantur paulatim vsq; dū ad cor perueniāt: ibiq; est
eorū ab invicē maior separatio. Cōcludūt etenim cor et est ip̄s
et quo operitur eius pāniculus. horū duorū medijs operimen
torū debine conuertuntur et spondilibus spine continuātur ac
super meri: et his consolidant firmissime locis: sūtq; due pe
ctoris cōcauitates ab invicē separate. Est autē duoz vtilitas
horū operimētorū duplex: eorū altera que et maior ut siquā
do alteri pectoris cōcauo incōmodū aliquod acciderit quod
ipsi actionē cōfundat: alterū surgat et stet cōcauū mediū ei⁹
perficiens actiones. Siquādo etenim in alterū pectoris mēbrū
emissio magna aut vulnus ceciderit rebenēs: qd et ad con
cauū ei⁹ penetrat: actionēq; anbelitus in eo cessare faciat eo
in mēbro spiramē cessat: et in alia operatur cōcauitate super
stes in sui habitu. Hoc ergo in tēpore animal. omidiam sui
exeret status actionē et omidiam intonat voce. siquādo autē
vtrorū vulnus cōcauo sit pectoris simul statim et ip̄s iter
ciditur nec mors aiali offertur. Secūda vtilitas ē q ab eis
operimēta oriuntur quibus quodq; que in pectoris sunt mem
brorū operitur cōcauitatibus. cor. s. pulmo: pulsantes venę:
et que sine pulsū ac nervi quibus firmiter inherēt et eorū ro
tundant circuitū ad eorū defensionē et custodiā et ut oia quo
q; mēbra pectori cōnectantur ne suis forte locis transeat et fru
stentur. Oritur quoq; ex his duobus operimētis operimen
tū quod diaphragma vestit in concavitatis pectoris cōfinio.
Et vero quod cor circūtenet operimētū quod ē vagina cor
dis dicitur circulariter ē super eū et ab omni ipsum partem in
cludens eiusq; figura que et cordis rotūdū quidē suo in capi
te. sphericū autē in sui basi. et extra positi a cordis suba in tā
tū ut interfit illis spatiolū nō parvū quo sit cordi locus in quo
moueat. Cōsolidatur at i cordis basi venis et arterijs que
ab ipso procedūt et duobus pectoris mediū separantibus ope
rimētis: cōsolidantur quoq; in subtili capite eiusdē pectus di
vidētib⁹ pāniculis sub pectorali. Sic quoq; oia operimen
ta quibus que in pectore sunt operiuntur membra quod su
um circūdat mēbrū nisi q diacta sunt ab operimentis alijs
tā ab eo q indissolūte cor circūdat et operit: et hoc quidē sepa
rationem habet diffusione ab corde. Operimētū autem
quod siphaces vocatur et ip̄s quoq; subtilis est et tenuis pā
niculus in substātia tele simile aranez quod positi ē sub lac
tis qui super vtrē sūt ab extremitate cartillaginis que super
iminet stomachi ori et vsq; pēnis os. Hec operimētū sup oia
extenditur mēbra que in ventre sunt stomachi. s. par. splēnez
renes. vesicā. matricē. testes. thirib⁹. venas pulsantes et que si
ne pulsū nervos et oia mēbra que inter diaphragma et os pe
nis sunt super ea rotūdāt. a superioribus superas: ab infe
rioribus aut substratū super spine ossa. Opimētū autē istud
loco quo incipit a stomachi ore crossius est nec desistit descē
dens attenuari vsq; os pennis ibiq; reliquis oibus sui parti
bus tenuis ē. Cōsolidatur at a superioribus diaphragmati
a lateribus cū duobus latīs lacertis qui super ventrē sunt q
rū alter a dextris alter a sinistris: ab inferioribus cū ossē pē
nis: nec facile ē hunc excoziare pāniculū ut sanus auferatur
maximeq; locis his quibus diaphragmati cōtinuatur et la
cortozū duorū locis qui super vtrē sūt. Oritur nāq; ex duo
bus his lacertis corda qdā pua et subtilia: q cū h. solidatur
opimēto: et in mē ei vñū ut difficillimū sit alterz ab altero ex
torquere. Opinatur autē ebirurgicorū nōnulli vtrē q sūt
cū siphace tñ cōsūt: falluntq;: imo vtro actus per siphacē et
hanc transit corda quā dicimus. Utilitates poro siphac
eis quinq; sunt. prima ē quoniā ipse tanq; cūctis operimētū
ē mēbris que sub diaphragmate sunt. Secūda quoniā lac
ertos qui super vtrē sūt super viscera prohibet et vesicā cade
re. Tertia quz ipse descensū faciliat superfluitatū cibi siccaz
hēc etenim superfluitates oppressionē siphacis ab anteriori
bus: diaphragmatis at a posterioribus exprimuntur et foras
pellunt quēadmodū si manus aliqua cōprimat humidū sub
manu fugit et egreditur. Quarta est ne forte disjungantur et
aperiantur leuiter stomachus et intestina ab his que inflatio
nē pariūt: ventositas etenim soluitur qz a siphacē opprimūt.

tur adiunare diaphragmate. Quinta ē vt oia que diaphragmati subſunt mēbra liget & adiunice iūti faciat. Quidam qz omnia & operiat quodqz eorum ſigillatim operimento qd ab ipſo oriſtur & circumdet ipſum: ac cutis ci ſit loco que ſup vniuerſum eſt corpus: bec autem vt dictum eſt membra ſunt ſtomachus. epas. ſplen. renes. inteſtina. matrix. veſica. teſticulari vene pulſantes. & que pulſi carcat ac nerui. Stomaci operimentum quo amittitur oibus eſt alijs croſſius operimentis que veſtiūt viſcera: hoc quoqz ea preuiſa vilitate: vt quum ſtomachus cibo repleus fuerit aut iſtat? minic illi ſciſ ſura accidat nec rūpatur. Cū hoc opimento alligat ſiphaci qui ſub ſtomaco ſternitur. Et vero qd ſuper epatis ē ſubſtantiā operimentum ſubtile eſt & ipſz cuſtodienſ & defendenſ: viciturqz dyaphragmati qd ſuper ei? eſt gibboſum & coſtis poſterioribz: inteſtinis quoqz que conationi ipſius vicinānt.

Sic quoqz & ſplen operimento operitur ſubtili qd habuit neceſſarium vt per ipſum cuſtodiretur deſenſum alligatur per ipſum coſtis poſterioribus & ilijs. hoc ē renes. inteſtina. veſica. matrix & teſticulari ſinguli boz concluduntur operimento quēadmodū & que dicta ſūt cui ē ſiphace origo. Atvero ad teſtes quum ſiphace ad inguinū peruenierit locū trāſmittuntur ab eo vno meatu inſiqz p inguem vnū & vſqz ad teſticularioſ deſcendētes illoſ operiūt: primūqz dilatāt vt ſiat ex eis operimentū qd teſticularioſ circumduat: vīqz teſtiū ſacculuſ. Dicitur autē etiā ex ſiphace concauitas que inter ſiphacē eſt & inteſtina ex qua ribrbz conſtituitur. Et cōcauitas quidē eſt operimentum circa inteſtinorum circuitū p quē vne tranſeunt & arterie ac nerui qui ad inteſtina tendūt: oriſqz hiſ ſinguliſ vāiſ operimentū quo reguntur ſingulariter: & qd huiſmodi ē quaſi circuluſ eſt. Ex ea quoqz operimēta ſūt que inter ſingulaſ ſunt venas & neruoſ & inteſtina: quibz ad inuicem colligantur & ad ea que ſequuntur nec circūdantur ab illiſ. Et quod huiſmodi eſt duobuſ circuliſ inuoluitur vīdīqz: hīc buſ autē qm cōpoſitum quidē eſt ex pelliculaſ veniſ & adipe: hoc dicēdū loco non eſt: quum ſit hic ſimplicium & ille cōpoſituſ. Noſter etenim ſermo hic eſt de ſimpliciū diuerſitate mēbrozū. bec ſunt quibz circumtenētur mēbra que invētrīſ ſunt concauo operimēta. Operimēta autē quibz ea que in cōcauo crani ſunt mēbra operiuntur: atqz bec quibz amittitur cerebrū duo ſunt. Alterū ſimplex & diſgregatum qd etiā eſt maiuſ vocatūqz mater ſpiſſa: & ſub crani oſſe cōtinuū omnibuſ cerebri partibuſ: quod neceſſariū ſuit ad tegēdū & deſcendēdū cerebrū ab oſſiſ capitiſ crani obuiatione & que illiſ accidūt: quum frāgitur quid in eo aut conteritur & eſt cōnexuſ ſcomo qd eſt in crani oſſe ligamētis pāniculoſiſ que oriuntur ab eo. Alterū autē eſt operimētū tenue cū veniſ & arteriſ cōpoſitum continuuſ ea adiunice qualiaſ eſt ſecundine fetus cōpoſitio. Secundina teniſ ſunt vne & arterie & inter caſ opimētū tenue quaſi araneatū. Sic & hoc operimētū oia concludūt in cerebro ſunt: alligatum illi cū ſpiſſa matre ligamētis pāniculoſiſ. Hoc etiā neceſſariū ſuit ad cerebrū deſenſionē ab obuiatione ſpiſſe matris & vt paſſet cerebrū biſqz ad ipſum caloz perferūt naturalē arteriſ. Omnia autē que in cerebro ſunt nerui. vne. arterie duobuſ ſunt operta operimētis que ex hiſ naſcūtur duobuſ: do nec capitiſ egrediuntur craniū. Et noſ boz oſtendim? habitudinē operimētozū duozū maniſeſtuſ & clariuſ qd de cerebri figura & modo tractabimur. Et hic noſter eſt tractat? de operimētis vel pāniculiſ.

De cute Cutis autē q̄ toto ſuſcepit corpori: quēadmodum natura fecit ſuper omnia eſt corporis mēbra operimētū defendenſ ipſa & cuſtodienſ ab icōmoditatibuſ accidenſibuſ. Ideo ergo & in ſuperficie facta ē corporis operimētum omnibuſ cuiſ mēbris cōmune que protegit & defendit ab icōmodiſ exterioriſ accidenſibuſ. Facta ē autē cutis bec in homine tenuior q̄ in ceteriſ animalibuſ & mollior & carentior pill virtuteqz debilior. Tenuiſ quidē & molliſ ac pill puata propter diligentiā que illi neceſſaria eſt ſenſi. Si etenim croſſa eſſet & dura quēadmodū & tergoz que ſuper animalia ſunt: & alia nō ſentiret quod obuiū haberet & ipſuſ tangeret. Si autē & multoziſ eſſet pilozū quēadmodūqz coriuz aſini & boiſ ac pecudū: piloz ab unitate ſenſuſ prohiberet copia. Inde igitur facta palmarū media cutiſ magiſ pill puata reliquiſ que in corpore ſunt: & mollior ac tenuior pp maximā que neceſſaria erat illi ſenſuſ & tact? diligentiā. Cutiſ boiuz ceterozū coriuz facta ē debilior aſialiū. qū natura ſunt cū hiſ q̄ ppoſita ſūt ſca: ppoſuit vt receptaculiſ cēt ſupſtita tum ad ea deſcendētiū: q̄ oia repellūt illi vicia mēbra. Tūqz & illaſ ſua ſuſcipit debilitate. Cōdita eſt cutiſ minutuſ ſi

pforata foraminibz inuicē pxiſ p totum corpus quo p eum exirēt que a mēbris ſupſtitateſ ſoluūtur vaporoſe: dicūtqz foramiū bec poſi: & ab hiſ egrediūtur pili. No autē oia ſubviciem equalia ſūt in tenuitate cutiſ & croſſitie & molliſ & puritie pilozū productione & puatatione. ſz nec cōtinuatione ad ea que ſubſunt mēbra. Tenuitate quidē & croſſitie: qm qdaz ciuſ parſ tenuiſ vt cutiſ faciei q̄ ſic facta ppter ſciſum qui erat illi neceſſari? & colozioſ pulchritudinē & claritatē: qm qdaz tenuiſ hiſ cōpctentior eſt cutiſ q̄ croſſa quū a cutiſ tenuitate foras ſanguiniſ emittitur color magiſ q̄ acroſſa.

Queda autē oſta quēadmodū plātarum pediſ cutiſ: hocqz ad eā vilitatē que neceſſaria ē nōnulliſ in eūdo tēporibz ſu per corpora in gōuſ acumina ſunt: que quū cutē introierint nō lediunt nec pferūt vſqz latoſ lacertioſ. Vnde quoqz & molliſ diuerſa ſunt: qm quidē pſ eiſ molliſ vt mediū palmarum cutiſ que ad hoc huiſmodi inſtituta eſt q̄ celeritate mutatiōiſ egeret & alteratiōiſ in comū que ſentiriūt naturam: queda autē dura vt plātarum cutiſ eo q̄ neceſſitas illuz ſit ambulādū bēre tollerantiā p aſpera & dura loca. In productione quoqz pilozū & puatiōe qm queda quidē cutiſ pilis caret & nuda eſt vt palmarū mediū ſimiliqz pedū plātarum cutiſ. que loca pilis nudata ſunt pp ſenſum. queda autē pilis abundant vt capitiſ cutiſ & barbe ac ciliōrum loca quoz noſ vilitatem dicimus qz de capilliſ diſputabim?.

Cōtinuatio quoqz cutiſ ad ea que ſubſunt nō eadem vbiqz quoniam cutiſ quedam membris ſibi ſuppoſitiſ continuata eſt & consolidata vt nō auelli poſſit aut excoiari quoniam aut lacertiſ cōsolidata eſt ipſiſ quēadmodum frētis & genarum cutiſ maior quoqz fatiſci pſ & que in labiſ & queqz i ex tremitate ani. aut p cordaſ vt volarū cutiſ & plātarū pedū & frontis quidē cutiſ cōtinuata lacertiſ: cōsolidata ē que ſuper frontis oſ exēditur: nec diuelli pōt nimia ſui cū illo cōſolidatione: ſic quoqz & genaz cutiſ. Et vero labiozū & extremitatiſ ani cutiſ mixta ē lacertiſ in tāti vt iter cutē & lacertū nulla ſit diſſiā q̄ ſub cute eſt: niſi in ſupſitie tñ. Cutiſ autē vole cōsolidata eſt cordiſ que ſuper planū palme extenſe ſit optima cōſolidatione. Dicitur & cū inter lacertū qui ſuper cubiti poſituſ eſt interiora corda queda: anteq̄ ad rafebe perueniat diſgregatione. Que vt ad diſgregationem venit dilatatur: & explicatur ſuper totā palmā & digitioſ & cuti vole cōſolidatur ſz diſigēter vt euelli nequeant abinuicem. Hoc tribuſ factum eſt vilitatibuſ. Prima eſt vt eſſet palma perfecti in ſenſu iudiciū. Secunda vt pill careret ne forte pilozū bonitatem ſenſuſ prohiberet copia. Tertia vt cōmixta corde durities cū cutiſ molliſ fieret tēperies quo cōpctentiſ diligētie eſſet ſenſuſ organū. Similiſ eſt ratio i plantarū pediſ cutē. Dicitur enim ex lacerto qui ſuper vētrē eſt cruriſ ab extranea parte: qui ſcil naſcitur a capite coze corda queda anteq̄ ad diſgregationē perueniat cauille. Que vt capillā pertingit dilatatur paulatī & ſub pediſ plātē cute diſternit in oēs pediſ parteſ: & ſolidiſſime cuti cōſolidatur vt nequeat abinuicem diuidi. Neceſſitaſ huiuſ rei que fuerit ſepiſ iā a nobiſ dictum eſt. Idec ſunt loca quibz cutiſ tāta coplatur cōſolidatione vt oia ab eiſ auelli nō poſſit. Que autē in reliquiſ eſt cutiſ corporiſ partibuſ ſub illi operimētū tenue ſiſe arancarum ſele cutē & lacertum diſternim? que quz trahiſ excoiā dā ſe permiſſit facile: & que huiſmodi eſt: vere cutiſ dicūt ſimileſ ſibi & adiunice habēſ parteſ. Idec diuerſitatū oprimētozū & cutiſ: que vna ē ex diuerſitatibz mēbrozū partibz ſuiſ cōſimiliū aſſignatio.

Capitulū. xvi. de capilloz & vnguiū aſſignatione.

Apilloz & vnguiū incrementū nō ē quēadmodū reliquozū oīum mēbrozū. Singula teniſ mēbra augeri in longo & lato ac profundo iumentuſ. Et vero pilozū & vnguiū incrementū in longitudine ſit tñ: loco quo eoz ſingulaſ materia cōtinuat ſua vna poſt aliā ſemper & incrementuſ: nō eſt ill' augēdi & creſcēdi meta q̄ diu animal' eſt vita. Qd ideo factū eſt vt omni ſup eſſent tempore creſcēt & nouiſ reſtauraretqz qd aut imminutū eſſet aut cōtractū.

De pilis Pilozū ē generatio ex calido vapore & ſic co. idcoz & maior pilozū ortuſ in corporiſ buſ ē i medio iumentuſ pp calozis ac etatiſ virtutē. Caloz et enim in vaporē opcrat: quos cōbureſ eoz diſſoluit ſubtilitateſ: remanētqz eoz groſſitieſ. Que qū expulſit natura emit ſit illoſ per cutiſ meatuſ qui pozi dicūtur: remanētqz in ea & nō diſſoluitur pp ſuā croſſitieſ. Quare multiplicat & indure ſcūt ſiuntqz ex eiſ pili: vt autē ad coſdē peruenit meatuſ vapor aliuſ primo cōtinuat: expellitqz ipſe i occupato loco do

nec fiat pilus: et cōtinetur illi vapor alius illū in exteriora propulsans. hoc igitur modo semp generantur pili bij post illos. Productio aut in corpore piloz quedā a nature proposito fit propter vilitatē. quedā aut p accidēs provenit. Et quoz quedē proposuit generationē vilitatis cā natura: duas habet vilitates: altera ab interiorib⁹ altera ab exterioribus: vilitas interior: expulsio est superfuitantiz interiorū et eozū purgatio ab interioribus corporis tāq̃ que nocēt. Exterior aut ornamentū et cōpositionē natura proposuit defensionē. Pilozū zenī quosdā quidē ad cōpturā pōdidit et defensionem simul: quosdā aut solius cōpture grā. Et in quib⁹ cōpturam proposuit et defensionē pili sunt capitis et aliorū palpebrarūq̃. Capitis quidē pili ad defensionē eius cōditi sunt ab incōmodis exterius aduenientibus: sed et vt exornēt illud et decozent: eo q̃ nisi superscēnt illi capilli turpe visū pareret. Et et vris sunt cōmunes et mulieribus: s; magis mulierū ad ornatiū dati et venustiores. Ciliorū aut pili et palpebrarū ad oculorū parati sunt defensionē. Ciliorū quidē pili ea que capite descēdūt prohibēt corpa ad oculos peruenire: pariterq̃ formā venustat vultus. Etenī cui nō sunt alia facies turpis est visus: palpebre vero arcēt que ad oculos projiciunt exteri⁹ et ab omni parte. Siquid zenī a superioribus supenerit: superior propulsat palpebra ne oculū ingrediat: sic et si quid ab inferioribus subfoliat inferiori pellit palpebra ab ingressu. Porro si ab oculorum opposito quid affertur clauduntur palpebre et oculū celāt: nec aliquid intrat illorū. Due aut in palpebrarū pilis condite sunt bitudines: que nec in capillis sunt nec reliquis corporis pilis. Altera ē quoniā extenditur in anteriora non ad superiora vel inferiora habentes in elinationē. Altera autē quoniā vite animalis cōformes facti sunt: nō prolongantur nāq̃ sed nec cessant. Exterior quidē eozū in anteriora vt incōmoda arcēt: que oculis ab exterioribus adueniāt et ne forte oculis iplueret imber prohiberetur q̃ visus. si enim palpebra superior ad superiora produceret nihil eozū que ad oculū a superioribus veniret arceret: s; nec cōiūgeret illi quz veller homo. Si at ad inferiora oculū operiret et visū arceret. Inferior at palpebra si ad superiora porrigeretur oculū operies visū. p̃hiberet. si ad inferiora nequa q̃ que ad oculū nocitura ab inferioribus insurgeret defenderet accedere: sed nec oculo quz necesse foret superapponeretur. Stant autē idē palpebrarū pili equales vite animalis spatio nec augētur nec prolongantur. at non sic capitis et barbe pili. Natura eteniz palpebrarū pilos generationis fetus tēpore produxit cū radicalibus mēbris ea que necessaria sunt illis quātitate: p̃posuitq̃ in palpebrarū extremis partibus illos: factūq̃ est extremitatis palpebrarū corpus solidū ne forte emitit fumosus posset vapor: qui pilozū materia est ab interioribus ad exteriora sed vt firmi stent pili et recti in neutrum inclinati. Si etenī palpebrarū extrema mollia cēnt quēadmodum et ois alia ē curis nō starent eius pili recti sed ad inferiora inclinarēt et super oculū aqua caderet pluviarū quēadmodū que in mollibus humidisq̃ nascunt herbe terris et tūz prolongantur et in latus inclinant. Et vero que in dura solidaq̃ nascuntur terra plate nō multū crescūt s; parue breuesq̃ permanēt et erecte insite terre nec facile euellantur: hac itaq̃ de cā palpebrarū extrema dura creauit natura. Sic ē et ciliorū pilos in cute produxit nature palpebrarū extremitatis proxima infoliditate. nō enī necessarii ciliorū ē prolongari pilos et crescere: prolongantur tamē in tēporis longitudine: sed parua quātitate secundū q̃ eozū cutis ab extremi palpebrarū duritie cadit: bi sunt quos ad defensionē et cōpositionem corporis pilos natura producere proposuit capitis scilicet ciliorū et palpebrarū. Quos autem soli produxit cōpositioni et cōpture barbe sunt pili. Hic tenim pulchritudo et venustas viro facta est et faciei cōptura. Operit etenim maxillas duas nec nudas deserit. Exitur autē vris et nō mulieribus barba duplici de cā: altera est quoniā virozū in corporibus fortior est q̃ in mulierū calor vaporēq̃ fumosi et calidi qui pilozū materia sunt: plures sunt in vris nec sufficit nature illos vno nō nū modo producere sed duobus disponit altero in capite pili: altero in barba: vñ et plures est inuicere mulieres quarū ē cōplexio calida quibus pili in mēti loco produciunt: nonnullos et viros quibus frigidū dominatur cōplexio nīs carcere barba. hinc ē et q̃ eunuchis nō pducit eo q̃ frigidus sit illoz p̃lo. qū ab eis mēbz cōmixti sūt imminutus caloriz testes. Alia ē cā q̃ mulieres i domib⁹ vuerant nec attinebant barbas producere: menta eoz nuda sunt et pilis nō indigēt. ornatores zenim sic sunt et cōptentiores. Et bas pilozū vilitates natura pducere proposuit in corpore. Qui autē

ex accidētī oriūtur sine nature proposito pili sunt alarum pectoris et totius corporis pili reliqui exceptis capillis barba: ciliorum et palpebrarū pilis. Si etenim membz calidū sit et būdum gnātur in eo fumus et vapor plimius quem nā fortis expellit et ex eo pili fiunt eodē in mēbro. Ideo ergo magis bos oriri videm⁹ in pēne pp buius vicinā mēbri et testis quozū est calida cōplōr humida: debinc in ventre in pectore et alia pp cordis calorem et epatis q̃ in horū vicinā posita sūt mēbrozum. Sūt aut loca hec in calidaz cōplonū corporis p̃li morum cōtra que p̃lonis frigide corpora nuda pilis. Hic igitur de cā his oriūt pili in locis. nō q̃ nā propoat aut ad hoc nitatur: s; fm q̃ nām sequitur mēbrum aliq̃ necessario quēadmodū qū basilici semē in terrā iacitur ip̃s oritur et in eius cōfimo viciniazq̃ multe herbaz alie spēs necessario: eo q̃ terra scpius irriget aqua pp seminatiū semen: estq̃ basilici super terram productio terminis inclusa quibus et semē p̃iectum non trāsgreditur: reliquarum autem herbarum loca dispersa et non definita et minime terminata in terram vt seminis eget foz illas euellere oēs et abijcere. Sic quoq̃ pilozum corporis quosdam natura producere in capite scilicet supercilij palpebris et mento p̃posuit: reliqui q̃ oēs pili in corpore membrozū cā caloriz productum nec in definitis et terminatis sunt locis vt capitis et ciliorū pili ac barbe sed dispersi et abinuicē quibūdā in mēbris diuisi et in quibūdā quidē collecti in his breues et in illis longi.

De vnguibus. Vnguis autē dīgitoz vltimis continuatus ē dactilis alligatus carni: cui cōiūgus ē et cuti super quā ē ligamentisq̃ que ex cordarū sunt genere. Tendūt autē ad vngues nervi vene et arterie ad quos cibū deferunt: quo vinficantur nisi q̃ eozū cibis non eos auget et crescere facit in longo latoq̃ quēadmodū alia mēbra profunda siml: sed in longū tm̃ productū quēadmodū in capillis ostensum est. Vtilitas pono ad quam vngues parati sunt est extremoz confortatio dīgitoz auxiliūq̃ illis cōferendū ad oia tenenda vtq̃ et pulchritudo sint ac venustiores aspectu. Et quoniā de pilis dictum ē et vnguibus iā nunc tractatum et disputatiōe mēbrozū partibus suis consimiliū amputemus hoc in loco et incipiamus eozū que sequūtur explanatiōe cōpositozū mēbrozum in hunc sequentem sermonem qui et tertius est.

Sermo tertius prime partis libri cōpleti artis medicine qui dicitur regalis dispositio hali filij abbas discipuli abimeher moysi filij seyar. translatio Stephanī p̃sbe discipuli de arabico in latinum de compositorū assignatione mēbrozum triginta et septē habens capitula.

De mēbrozū dīspatiōe cōpositozū vniuersali.	1.
De lacertozū assignatione et eozū vilitate.	2.
De lacertis caput volūntibus et eozū vilitate.	3.
De singulū lacertis mouētib⁹ et eozū vilitate.	4.
De lacertozū scapulas mouētū assignatiōe et vilitate.	5.
De lacertozū mouētū man⁹ assignatiōe et vilitate.	6.
De lacertozū mouētū pectus assignatiōe et vilitate.	7.
De lacertozū mouētū vētrē assignatiōe et vilitate.	8.
De coris mouētib⁹ lacertis et eozū vilitate.	9.
De lacertis mouētib⁹ crura et pedes et eozū vilitate.	10.
Disputatio vniuersalis de cōpositis interioribus mēbris et primum de cerebro.	11.
De nucbe assignatione et eius vilitate.	12.
De oculis et vilitate mēbrozū eozū.	13.
De nariū assignatione et istrumētis odoratis.	14.
De istrumēto audit⁹ et foramic ossis lapidosi et aurib⁹.	15.
De lingue assignatione et oris partibus.	16.
De spūs istrumētōzū assignatione et primum de vna.	17.
De gutturis assignatione.	18.
De canaliū pulmonis assignatione.	19.
De pulmonis assignatione.	20.
De cordis assignatione.	21.
De diaphragmatis assignatione.	22.
De oris assignatiōe et operientibus illud p̃niculis.	23.
De meri assignatione.	24.
De stomachi assignatiōe et ei⁹ vilitate.	25.
De intestinozū assignatiōe et vilitate.	26.
De sirbi assignatiōe et vilitate.	27.
De epatis assignatione et vilitate.	28.
De splenis assignatiōe et vilitate.	29.
De felis assignatione et vilitate.	30.
De renū assignatione et vilitate.	31.

Capitulum primum vniuersalis disputatio de omnibus
compositis mēbris. quę sunt organica.

5

Capitulū. secūdum de lacertoz assignatione z vtilitate.

Lacertus copiosus ē ex carne rubra ligamē-
tis et neruis cordis operinētibus
q̄ illud circūducit: et positus super ossa illis astrit-
tus ligamētis ab ipso origine trahētibz ossibus. Nerui et
im qui de cerebro oriuntur aut nucha ab singulis missi la-
certos quū puenierit eorū quisq; ad supiorē lacerti extremi-
tatem in mēbra distribuitur subtiliter: imiscetq; villis carnis
lacerti: ortusq; ex supposito lacerto illi ligamētis q̄ cum
neruo ex carne miscetur: fitq; ex eorū totalitate corpus quo
lacertus vocatur: vt aut pueniunt neruorū mēbra ad extremi-
tates lacerti inferiorē: vniuntur nerui partes cū ligamētis
tibus figillatim sine aliqua admixtione: fitq; ex cis corū q̄
corda vocatur. Necessarij aut fuerūt z lacerti z corde vt mē-
bra mouerētur que volūtario mouētur motu. Corda reijz cū
inferiorē transgressa est locū lacerti dilatatur z disgregati-
mi cōtinuatur mēbris illi: cui⁹ motui paratur. Cū ergo mē-
brorū illud opus ē mouere: reductur ad suā lacertus radicē
cordaz secū trahit fontem: vnde z mēbra trahitur disgrega-
o: moueturq; volūtario motu mēbriz in ptem eam in qua
positus est lacertus: verbi grā. Palma quū mouetur lacer-
tis qui in interioribus est positus cubiti duplicat z in ante-
riora declinat: quū autem qui in exterioribus ē lacertus mo-
tur in posteriora manus retroquētur. Lacerti vero ab
quicūq; differunt rebus: p̄tatur figura p̄sitionē cō-
sitionē: quinq; cordarum ab eis origine. Et quantitate
dē qm corū quidā sūt magni: quoq; ē ad magna vsus mēbra
ouēda: quēdamodū lacerti ossi anche suppositi: biq; q̄ os
femoris superponitur: quidā vero pui qui mouēdis puiis
reputati sunt mēbris: quēdamodū palpebras mouēdis la-
teriq; qui prius articuloz disgregationes mouē: de quib⁹
et galienus q̄ multi eos explanatiū trāsierūt: quidā tenuēs
quēdamodū suppositi vētri lacerti qui necessarij fuerūt vt rē
ē cōprimere tēpore quo florcera emittūt ab itestinis ex
resectioni emissionis a vesica vniue: et vt partus quoq; tēpo-
re fetus adiuuēt egressum: s; et vt diaphragma firmetur: exp-
scaturus dum pectus refrigeritur vt vox fiat et flatus: p̄sunt
iā calefaciendo stomachū z confortando ipsū ad digestiōē
Biuersi quoq; figura sunt lacerti qm eorū bz q̄ opote-
at varie facie sunt figure: z secundū mēbrozū ossū qbus sup-
positi sunt. Quidā nāq; triangulati sunt vt lacerti super pe-
nūs positi: quidā rotundi: vt qui circa vesicā sūt lacerti et cir-
podicē: quidā q̄to: habentes angulos vt q̄ super vētrem
instituti sunt lacerti: quidā oblongi vt lacerti super vētres p̄-
i. P̄sitionē etiā diuersi sunt ab inuicē qm qui ad mouē-
i in rectū parati sunt aliquod mēbrū: vt ē dilatatio z restri-

Capitulū. iij. de lacertis caput voluētib⁹ ⁊ corū vtilitate.

Et palpebras oculorum lateri mouentes sunt tres: quorum vnus caput suspensus est in osse quo oculi circumtinetur, huius lateri corda tedit ad medium operimenti ex quo fit palpebra: continuaturq; medio nudtatis palpebre camq; aperit. Alij duo lateri hoc subtiliores sunt & positi in oculorum angulis obtrufi intus in oculi fovea: vnde hisq; cos ad palpebrarum nuda venientes: quibus ab vtroq; continuatur latere: hisq; oculis obsecutur palpebras strabiles: dum suas opant fil actioes: quo si alteri corda acciderit icommodum vna quide oculo superextia palpebra alia remanet apta quo vocatur passione by

poeras celsus. Lacertū autē quē neruū confirmare dixim⁹. nonnulli duos esse dixerūt quidā vero tres. Et vero q̄ ip̄s mouēt oclm lacerti (ex sunt) duo corū oculos circūdant: vn⁹ ad inferiora mouet et vn⁹ ad supiora: vnus quoq; in dextrū: et alius vn⁹ in sinistrum latus. Qui vero inferiorē mouēt lacerti maxillam quatuor hnt paria. Duo maxillam ipsam ad superiora mouēt qui tēporū sunt lacerti duo et duo alij intra os positi. Pars tertij origo retro post aures ē: sed tam sub ip̄is ad collū paulatim descendit et ascendit ad mentum: illiq; cōtinuatur trabiq; ad inferiora maxillam. Quartus vero par duo sunt lacerti super genas positi qui maxillas in duo mouēt latera: dicunturq; duo hi lacerti masticantes eo q̄ nō patiū in masticādo cōferant. Lacerti deniq; totum caput mouentes duplices sunt: altera corū spēs caput proprie mouet sine alijs: scūda autē cōis ipsi est et collo: qdē caput tātū proprijs mouēt: quidā quidē cōtrahūt caput et inclināt ad inferiora et sunt horū paria duo: originē habentia post auriculas et ad pectorale vsq; perueniūt ac furculas: quidā sub leuant: et in posteriora inclināt: quibus q̄tuor sunt paria sub duo paribus: quidam in vtrūq; quibuscūq; latera et sūt paria duo in capitis posita disgregatione: alterū a dextro: alterum vero a sinistro latere: qui autē ipsi capiti colloq; cōes sunt lacerti. quidā caput collūq; simul reuoluūt ad posteriora et sūt paria quatuor post caput posita: qdā autē caput collūq; vna in anteriora cōtrahūt: qdā in vtrūq; reuoluūt latus: et par vnū sub meri positum cuiusq; villi cōsolidati primo scūdoq; spōndili.

Capitulū. iij. de lacertozū mouentiū iugulum assignatione et vtilitate.

Duo qui iugulum mouēt lacerti: quatuor sunt incipientes a pectoralis inferioribus: quozū duo ossi cōtinuantur simili lauda greco et ad inferiora trahūt. et lacerti duo alij cōtinuati q̄ ymboni similis est cartillagini et etiā ad inferiora deducūt. Lacerti autē gutturis sexdecim sunt: duo quozū oriūtur ab osse quod lauda greco simile ē: duo quoq; quibus ē origo a cartillagine ymboni simili et quatuor lacerti inuicē continui et stringunt cartillaginū extremum que ymboni similis est: suntq; quatuor lacerti cartillagini continuati que noīe caret: et alij duo lacerti qui cartillaginē stringunt que cratberi similis ē.

Et vero lacerti lingua mouētes nouem sunt: duo corū incipiūt ab augmēto qdē sagitte simile est lateribusq; duob⁹ lingue cōtinuantur. Quinq; vero incipiunt ab osse lauda simili: quozū quatuor lingua manifeste mouēt motu: quintus autē tenet os lauda simile greco. Sunt et alij duo lacerti sub lingua positi oēs et villi corū sunt per latū. Et gurgulione lacerti qui mouēt duo sunt arabice dicti nagnage: quozū alter a dextris est positus: alter a sinistris: fuitq; eozū necessitas quo adiuuaret transglutitionē et vocē. Et vero collū lacerti mouentes proprie et sine capite quatuor sunt: quozū duo in latere dextro et ab anterioribus vnus positus est cuiusq; vtilitas collū ad latus retorquere dextrū et in anteriora inclinare. alter autē retro positus ē cuiusq; vtilitas inclinare collū ad latus sinistrum et retro replicare. duo autē alij lacerti positi sunt in sinistro latere: vnus ab anterioribus inclinātq; caput in lat⁹ dextrū: sed in anteriora. alter autē in exterioribus collūq; in latus inclināt sinistrū et ad posteriora. Et hīs sunt omnes capitū lacerti.

Capitulū. v. de lacertozū scapulas mouentiū assignatione et vtilitate.

Capularum lacerti septē sūt. Quozum duo lacerti a spondilibus oriuntur: et per transversū descendūt: alterq; eozū octo lo continuatur scapule: peruenitq; vsq; scapularum caput et furculas: eius opera scapulā ē ad capitis eleuare partes: alē autē descendit inferius ad loca primi radiciq; continuatur scapule: huiusq; vtilitas ē attollere versus caput scapulas. Tertius autē lacertus incipit ab augmēto qdē in latere ē primi spondilis cuiusq; continuatio capiti fit oculi scapule: cuiusq; vtilitas scapulā arctare a collū latere: quartusq; origo ab osse lauda greco simili ē et continuatur costę que sup scapulā est in augmēti principio qdē simile est corui rostro qui deputata est vtilitas scapulā in capitis inclinare partē: duo vero lacerti quintus. et sextus oriū habent a spine spondilibus que se fema dicuntur. Septimus autē lacertus oriū a brachij osse ascendēsq; substollitur ad scapule disgregationem donec partibus occurrat inferioribus que sunt iuxta costā inferiorē: tangitq; eas ab inferioribus et anterioribus: vtilitasq; huius est lacerti scapulā inferius trahere et ante simul tendit

q; etiā cū lacertis ad posteriora et inferiora.

Capitulū. vj. de lacertozū manus mouentiū assignatione et vtilitate.

Lacertozum manus mouentiū tria sūt genera. primū ē lacertozū brachiū mouentiū: scdm lacertozū q̄ cubitū mouent. tertii lacertozū quozū ē palma mouere. Et brachiū mouentes lacerti. xij. sunt. Tres a pectore ascēdūt quozū necessarius est vnus vt ad familiare brachiū moueretur latus et vnus corū origo ē sub māmia qui et ceteris maior est. scūdi alpe ctozalis superioribus. tertij autē ab oibus pectoralis ossibus: duo alij quozū vnus origo ē a costis posterioribus alterius ab ilijs productiq; quiq; cordā latā que disgregationi contrariat brachij: qnq; autē lacertozū alioz ori⁹ est a scapulis ip̄is qui cū brachio cōtinuātur. Et et vnus cui est origo a scapule latere et duo lacerti: quozū est principii a superiori scapularū costā mouēt brachiū in extraneū latus retroq; alius iplet locū cannis scapule et corū a furculis ē origo: aliusq; lacertus paruos obtrusitq; in scapule radice cuiusq; vtilitas attollere brachiū per transversū. Lacerti cubitū mouētes alij positi sunt super brachiū quatuorq; lacerti positi sunt per transversū sub Breui figura quod necessariū fuit vt quq; vsq; mouetur alter alterū nō patiatur in partem simul cū cubito inclinari latus: horū quatuor duo sunt in anterioribus positi ipsiq; cubitū restringūt: alter eozū qui et maior incipit a pti bus lacerti interioribus qui super scapulā ē. alter autem et minor oriūtur ab exterioribus brachij partibus posterioribus et versus cubitū rēdit maiorē primū incidens hoc modo lacertum. duosq; sunt postierius qui super scapulā ē. alter autem et minor et maior ab anterioribus brachij oriūtur et in familiari latere qdē ale subest et ad cubitū rēdit maiorē. alter qui et minor in superioribus incipit brachij et ad posteriora extenditur cubitoq; continuatur inferiori. Et horū cuiusq; corda cordis cōtinuantur priorū. Lacerti autē in latere positi extraneo brachij decē sunt: vnus corū positus ē in manifesto cubiti in medio cuiusq; ortus a capite extraneo brachij: et in huius latere lacerti sunt et alij illi continui duo et a lateribus duob⁹ horū triū tres alij lacerti: super cubitū superiorē horū decem lacertozū lacertus est alij obuius illi a parte extranea cuiusq; origo a partibus capitū brachij inferioribus. duo sunt lacerti alij transversū cubitū versantes retro. Lacerti autē palme ppositi: qdā qdē positi in latere cubiti familiari et sūt septē plogū. pti celsusq; in palma positi sūt. Ex septē in lafe positi familiari cubiti duo qdē sūt in cubiti medio. alē sup alterū biq; digitos restringūt. Aliusq; sup hos vnus cui est origo a parte media capitū brachij: qdē in latere ē familiari: oriūturq; ex eo corda vna que dilatatur et substernit cuti medij palme et digitorū trium de cā vtilitati. Prima est vt roboretur indurē: scātq; cutis vole. Scūda vt fit palme medius foris sensus. Tertia vt phibeat pilozū in palme medio ortus. Sūt et alij duo lacerti a lateribus horū positi lacertozū: duosq; alij tras positi sub bis quinq; lacertis: biq; duo cubitū inuoluūt sup faciē sūt totā reuoluētēs manū. Lacertozū autē qui sup palmam positi sunt nūc ē decē et octo in duobus oppositoz ordinibus. Eozū septē in supiori ordine in pte. c. vnus medij palme sūt lacerti: quozū quiq; lacerti quiq; inclināt digitot ad supiora: oriūturq; ex singulis corda pua q̄ cōtinuatur disgregationi pte iuxta pectinē et ē earum vna que pollicē ab alijs remouet digitis. Alia quoq; que idē in auriculari operatur. Sūt autē et in ordine inferiori vndēz lacerti: estq; illis actio quibuscūq; cōis pectini palme et rasebe: eozūq; actio medium conare palme ortusq; illorū qui et rasebe palme: quibuscūq; autē sine alijs actioes sunt. pprie ip̄is: cōtinuātur autē digitorum cuiusq; quatuor: horū duo lacerti prime cōsolidati disgregationi cuiusq; digitorū quatuor: cōtinuāturq; etiā pollicē ex his lacertis tres: quozū vnus disgregationi cōtinuatur scēdo: mouētq; dactilos qui in vltis sunt.

Cap. 7. de lacertozū pectus mouentium assignatione et vtilitate.

Pectus autē mouētes lacerti quidā ad dilatandum trā: quidā ad stringēdū trā: qdā ad vtrūq; facti sūt sil. Dilatātes trā pect⁹ lacerti nouē sunt: quozū vn⁹ ē dyapthagma: duo sub furculis sunt. Cuiq; eozū origo ē ab ea furculā pte q̄ vsq; os p tenditur vocatū scapule caput: primusq; cōtinuatur costarū pectoris et attrahunt illam ad superiora quo pectus dilatationis adiungunt tēpore. Sunt et tria lacertozū paria: quozū primū affrigit illud par qdē oriūtur a spondili scēdo quod ad quintam descendit et sexta costam: et quiq; hui⁹ paria lacertozū

duplex est. Secundum par incipit a loco ossis scapule conico extenditurque usque costam posteriorem. Tertij par est ortus a septima colli spodi. Qui autem asfringunt lacerti: tati duo sunt exteri per costarum radices. Ibiq; cōgregāt et arcant pectus. Sūt et tria paria que tres ultimas trahūt costas ad superiora: duo quozq; lacerti per longū pectoris vsq; latus cartillaginis exteri pectoralis que cūi similis est et vsq; furculas: hieq; lacerti lacerto cōtinuāt recto. Lacerti porro et arcantes et dilatantes pectus inter pectoris sunt costas: inter duas tenim costas lacert? est positus cuius villi diuersa est positio: eiusq; actio s; qui in eo est villi. Qui ergo hoz in os salibus est costarū partibus villus pectoris suo dilatat villo qui in exterioribus est: stringat aut interiori. Qui vero in parte est cartillaginosi villo qui in exterioribus est strigit et re ducit pectus: interiori aut dilatat pectus villo.

Capitulu. viij. de lacertozū vētres mouētium assignatio ne et vilitate.

Entrem mouentes lacerti quidā supplanī sunt vētres: quidā testiculorū: quidā virgam mouētes: quidam collū circūdāt vesice: quidā autem podicē. Et qui supplanī sunt vētris octo sunt numero. Quoz duo tenues qui sup e omnes alios sunt eutem tangentes: corūq; ortus a lateribus similis enī cartillaginīs: et a posteriori extremitate costarū: induuntq; omnes vētris partes a lateribus et descendunt extēsi per longū sup vētris mediū: et vsq; pēnis pueniunt ossa: et eoz villi in lō gum protenduntur: cōtinuātq; pēnis ossi cordis duabus opī mētalibus. Sunt et quatuor lacerti quoz est trāsfuersa positiō sub lacertis duobus qui per longū fuerunt: et villi eozum in trāsfuersā tēdunt: corūq; ab offe illoz ortus: protectio autem vsq; costas posteriores: consolidaturq; illis in partibus ei? carnis. Duo etiā lacerti i dextro positi sūt laterē: duozq; alij in sinistro qui sese inuicē adducē incidūt modū. Sūt et alij duo sub quatuor: in lato positi corporis: et eoz villi in latū ferūtur: operūtq; operimētū qd siphacis dicit ab omī latere: alter a dextris siphacis: alter a sinistris: corūq; singulorum ortus ab offe illoz et augmentis spōdiliū renū: pertinētq; vsq; costarū extremitates posteriores: medioq; cōtinuant cū cordis que ex eis oriūtur operimētis similibus: consolidaturq; siphaci tāta consolidatione vt abinuiē dīfūngi nequeāt. Quorum est vilitas subleuare ab instrumentis cibi siphacē eiusq; augere soliditatē: et ne forte ad illū scissura accelet: quoniam extēditur aut qū stomacho accedit inflatio. Sūt autē lacertozum qui super vētres sunt magna necessitas tribus deputata vilitatibus. Prima ē vt vētrē reducāt tēpore quo egestionē emittunt et vrina: et pē tpe vt p cos fer? facilius fiat exitus egestionis et vrine. Secūda autē ē vt firmet et robo rent diaphragma dū pectus reducitur et adiūuet vocis generationē. Tertia est vt stomachi augeat calorem quaten? ciboz in eo pfortetur digestio. At vero lacerti q ad testiculos de scēdunt in masculis quatuor: in femis duo. Et in masculis qui sunt duo quidē eoz in latere sūt dextro et duo in sinistro: eorumq; vilitas ē testes ad supiora eleuare ne forte enervētur. Qui autē testis sunt feminaz alter quidē a latere est dextro: alter a sinistro: quoz in femis vilitas ē que et in masculis. facti sunt autē masculis quatuor: femis duo. qm masculorū su spēs sunt testes. feminaz in interiorib? positi sūt et nō suspēsi. Vesice at lacertus vnus ē collū circūdans ipīus pleno circūto et villi eius per latus positi: duosq; bz vilitates: altera qm collū vesice reducit tpe q vrina emittit. Si aciem enervetur a collo vesice colli locus quo vesice pīnnatur reducatur: qz caro eius inferius intrat vrina in vesicaz: et vsq; ceruicē. Si autem omne vesice collū reducatur: oīs que in ea ē egreditur vrina: reduciturq; in tātum vt nihil in vesica remaneat. Secūda vero vilitas ē vt reducat ea que vesice iūgē colli ipīus pte et strigat prohibeatq; exitū vrine a vesica nisi quz opus fuerit. Vterū autē mouētes lacerti q mo: sūt corūq; duo s; extēsi meatui qui ad virgā mittitur eorumq; vilitas est extendere meatum qui a virgā emittitur in vtrūq; latus vt dilatatus rectus sit: mittaturq; per ipm sperma. egrediatūq; foras recte et nō inclinū. Duo reliqui quibus est ab offe pēnis ortus cōtinuantur per trāsfuersum ducti virgē eorumq; vilitas virgā in rectū extēdere et subleuare. ac in lat? alterū declinare. Si cū vtrūq; moueāt virgā in rectū extēditur in nullū inclinata latus: suoz meatus rectus. Si autē amplius tēperato extēdat virgā sursum porrigitur: quoz altero solo moto: altero quiescente in illius latus virgā deducit. Lacerti at anū mouētes q mo: sūt: corūq; vilitas posita ē in extremitate recti testini: et est imixt? euti sicut antedictū

est: eiusq; vilitas podicē expinere et expellē qd in eo remāet fecū et post egestionē purgare. Alius sup hūc positus est qui i extremitatem circūdāt intestini recti: eiusq; vilitas extremū ani tenere et diligenter arcare. Hoz duo vtrūq; extrema lacertozum vsq; radices perueniūt virgē. Tertius autē et quartus lacertus per trāsfuersum positi sunt sup secūduz a duobus lateribus in quozq; eius latere lacertus: quibus ē inclinata vilitas anū subleuare et ad superiora tollē: quoniam extremitati in testini recti tenasimos maximus accidit: ne forte extat. qū cū nū duo hie cōtinuāt lacerti: necesse est referre illū cū manu interius. Hec sunt lacertozum supplanū vētris et alia cōfinita mouētium genera: que volūtario mouētū motu.

Capitulu. ix. de lacertozū coxas mouētium assignatione et vilitate.

Edes mouētū lacertozū qd coxas moūēt: qd crura: alij pedes ipos. Et coxas mouētes lacerti: qd sup illoz positi sūt ossa qd sup an che ossa: eoz pīnnatū che disgregatiō cordis. Hoz nūcrus lacertozū decē: quidāq; eoz capibus insignitur duobus: et est illi ortus ab illo offe: secūduz ab offe anche originē ducit. Hozq; amborum vilitas coxā reducere et in vtrūq; inclinare latus. Duo alij ortum a pēnis habēt offe: alter a familiaribus alter ab extraneis: et vtrūq; circūplexi circū coxā: et alē alteri pīnnatū cōsolidatq; loco profundo qui apud augmentum est magni coxe. Et tenim ossi in inferioribus qua parte genu cōpungitur augmētā sunt duo: alterū magnū i extraneo latere. alterū paruum in familiari. Et hoz duo vtrūq; vilitas lacertozū regere coxam et explicare illam. Et cuius est ortus a familiaribus regit ab anterioribus et in familiare latus: qui autē ab extraneo regit et reducit in posteriora et in extranea. Sunt et alij sex lacerti coxā explicantes.

Capitulu. x. de lacertozū crura et pedes mouētū assignatione et vilitate.

Lacerti crura mouētes positi sunt sup coxas: et eoz corde disgregationi genu cōtinuāt. Sunt autē nouē. Hozq; tres magis positi sunt super coxā latus familiarē ab anterioribus et sunt p rectū positi: quoz vnū duplex est: et possunt dici duo esse eo q duos habēt ortus ab maiori ossis coxe augmēto. aliusq; ab exterioribus coxe et tēdit vsq; dū gēu pīnnatū palo: nec ab eo aliqua est corda. Duo vero reliqui trium qui et maiores originē trahunt. alter quidē ab augmēto maiori ossis coxe: alter a recto et stat in illoz offe et ortus ab vtrūq; corda vna que genu cōtinuāt palo: debine cū cruris offe: amboq; explīcāt crurē et duplicāt accidētaliter. Sunt et quinq; lacerti posterioribus aperte positi familiari coxe prioribus minores: quoz duo positi sunt a lateribus illoz trium: et est eorum alē origo a latere ossis anche et ossis recti: cōtinuātq; lateri cruris extraneo: alteri autē ab oblatione ossiū pēnis cōtinuāturq; lateri cruris familiari: quoz est vilitas crurē in latera mouere. Tertius autē quartus quoz et quintus positi sunt inter hos duos a posterioribus vno sub ordine corūq; ortus a basi coxe et produciuntur ex eis corda vna disgregationi genu cōtinuata: quibus est officiū cruris varijs mouere modis. Lacertus autem q lacertum sequit? lateri cruris cōtinuātur familiari duplicat genu et crurē mouet in latus familiare. Secundus vero lacertus capiti cōtinuatur familiari arūdinis coxe: trahitq; fecū crurē totū: cōtinuatur teni disgregationi genu in lacertozū extremitate magnoz: qui in crure sunt. Hoz vnus porro lacertus parvus est oculi: qz in genu disgregatione: eiusq; vilitas reducere et in latus vtrūq; crurē declinare.

Lacerti autē pedē mouentes et articulos: alij in crure positi sunt alij in ipso pede. Et in crure positoz numerus. xiiij. sepiē ab anterioribus: toridēq; a posterioribus. Et sepiē qd ē posteriorū duo lacerti a capite incipiūt coxe: et calcaneo cōtinuantur cū magna corda vna: et ē vilitas calcaneū trahere pedē firmare ipsūq; calcaneum cruri alligare: vnde et siquādo huic accidit corde passio pedis sit cōtractio et clauditas. Est et alius cuius color in viride inclinatur: ortus eius ab extraneo arūdinis capite cruris et calcaneo cōtinuatur nec sit ex eo corda cuius est vilitas duobus in actionibus suis primos adiunare lacertos et vt siquādo eozū alteri incōmodum accideret hic eius suppleat locus. Sunt ex septem tres alij quozum vnus ortus ab extraneo arūdinis capite: eiusq; corda medios reducūt digitos vicinosq;. Secūduz ortus a cruris posterioribus: ex quo corda oriuntur que in latus extēditur priora: diuidunturq; in duas et auricularē reducūt ac in dicē. Tertius vero ortus ab arūdinis familiaris capite eiusq; corda rasebe cōtinuatur disgregationi ab inferioribus

anterioris partis pollicis totalitatemq; reducit pedis in poste-
riora et in latus inclinari familiare. Porro ergo triū utilitas la-
cerozū vt articulos reducāt pariterq; totius disgregationes
pedis. Accerti aut septimi origo ab augmēto ē magno ossis
cruris et ad calcaneū vsq; pertingit: ex quo corda oriuntur
medio plante pedis subternitur datq; illi extensionē: solidi-
tate: plantitē et sensus bonitatē. Septimē autē qui in antero-
ribus sunt lacertoꝝ maior reliquis ab interioribus familia-
ris oritur arūdinis: qua parte latus sequitur extraneū et ad
crus descendit: oriuntq; ex eo corda que partibus illis conti-
nuatur que super pollice sunt. Extenditq; pedis totalitatē ad
superiora et a terra subleuat. Secundus a loco oriuntur or̃ pri-
mi et in latera eius extenditur ex quo et corda producuntur que
ossi cōtinuantur in pollice priore: eiusq; officii pollicē trahere
ad superiora et inclinare pedē per latus paulatim. Tertius ve-
ro positus est inter cruris arūdinē vsq; et inter eas p-
tenditur ortaq; ex ea corda pollicis continuatur: per longum
explicatq; illū. Quartus a capite incipit arūdinē extraneā
a locis que arūdinē stringunt extraneā: et in horū est positus
medio lacertoꝝ et in articuloꝝ terminis et ex eo quatuor ori-
untur corde: quarū ē utilitas singulariū singulos explicare
digitos pollicē excepto. Quinti est ab extranea origo arūdi-
nis ex corda ab eo producta pollicē reducit. Sexti vero ē in-
tiniū a quintiloco et est lacertus subtilis cuius corda arūdi-
nem in extraneū declinat latus. Septimi etiā ē ortus ab arū-
dine extraneā ex quo orta corda partibus que supersūt au-
riculari cōtinuantur: cuius est utilitas pedē in anteriora extē-
dere: et si cū secūdo moueatur lacerto pedē trahit ad superio-
ra. Lacertoꝝ autem q in pede sunt numerus est vigin-
ti sex: quoz; quinq; super pedē; a quibus quinq; producte
corde singule singulis deputantur digitis: quos et in latus
inclinant. Sunt et viginē vnus lacerti ab inferioribus quo-
ru; septem in pedis pectine sunt positi: eoz;q; utilitas que
fuit illorū qui in pectine manū sepe possit sūt. Et hor; septe;
quiq; lacerti quinq; quēq; deputatū latus in sinistras incli-
nat articulum: sextus et septim; auricularē amouēt et pollicē
ab alijs. Sūt et quatuor lacerti in rascha positi quoz; qsq;
primā reducit disgregationē singuloꝝ articuloꝝ solo exce-
pto pollicē. Reliqui decē positi sunt aut cuiusq; articuloꝝ pri-
mā disgregationē: quoz; duo lacerti bīt utilitatē silēs puorū
utilitati lacertoꝝ qui in palma sūt: eim si eoz; quiq; moueā-
tur duo sil redūcūt digitū primā disgregationē sine inclinatio-
e: si aut corū vnus moueatur disgregationē reducit illā cum in
latus inclinatione. Refert aut galienus hor; sciam lacertoꝝ
multos explanatiōem nō attigisse. Et hec est oīum lacertoꝝ
qui in corpore sunt assignatio nūero quingentioꝝ vigin-
tiorū: quoz; nouē sunt i fatie. In oculis viginquaginta: i
oculo rem mouēt maxillā duodecī: qui vtrāq; mouēt fauces qua-
tuordecī. Qui caput mouēt vigintrēs sūt. Qui canales pul-
monis quatuor. Qui guttur sexdecī. Quis mouēt qd lauda-
sile est sex sūt lacerti. Lingua mouēt nouē: et gurgulionem
duo. Qui collū mouēt quatuor. Abouentes scapularū dua-
rum disgregationē vigintrēs sunt. Qui disgregationē cobi-
torū duoz; octo. Et in cubitis duobus trigintaquatuor sunt.
In duabus palmis triginta sex. Qui vero pectus centū et se-
ptem sunt lacerti. Qui spinam quadraginta octo. Sup vtrē
duo. Et i vesica vn; In virga quatuor. In testib; quoz.
Qui podicem reducunt quatuor. Qui disgregationem anche vi-
gintrēs. Venu mouentes vigintriocto. Duas cauillas xxxvj.
et in cruribus xxxvij. in pedibus quinquaginta octo.

Capituli xj. disputatio vniuersalis de omnibus cōposi-
tis mēbris qui sunt in interioribus corporis et p̃o de cerebro

Quoniam

corū que cōposita sunt mē-
broꝝ habitudines que i ex-
terioribus magis explanauimus. iā nunc ab hoc in-
incipimus loco corū que interioribus posita sūt explanatio-
nē que interiora vocantur mēbra. Incipiemusq; primo oīz
de illis quoz; est prima positio inter oīa interiora mēbra que
qz ē excellentiora videntur et digniora argz ipsa sunt anima-
lia mēbra interiora secundū maiore partē. i. cerebrū et nucha
oculū auditus instrumētā. organū odoratus. lingua et que se-
quūt. Et nos igit primū a cerebro sumemus exordīū quod
ceteris ē mēbris nobilissimis animalibus et vebementioris digni-
tatis. Hico quoniam cerebrū ceteris honorabilius ē mēbris
corporis et excellentius. Est enī radix et quasi fons aie ra-
tionalis per quā ē animus et discretio origoq; sensibus. Et
positū est in superioribus corporis cerebrū oculoꝝ causa
quos erat in eminenti esse loco necessitas vt posset homo in
longinquis posita intueri et prospicere quibus si sunt vtilia ap-

proximet si nocua fugiat ab eis quēadmodū etiam si velit
homo in longinquis aliqua eminus aspiciere et in excelsa et
eminētia ascendit loca: sic et cerebrū in eminenti positū est loco
corporis oculoꝝ cā: quo sit excellētia eius super alia illis emi-
nens. Est aut cerebrū corpus albū sanguine carēs molle
neruis simile mollibus nisi q; cerebrū humidius est illis: qd
iō factū est propter eā que necessāria erat velocē mutationē
et alterationē in corū que sentiuntur natura. Biniū est
autē cerebrū in duas partes: altera in anterioribus: et dicitur
proza: altera in posterioribus et dicitur puppis. Separatq; duas
partes operimentū spūsius vnoꝝ cerebrū operimentoꝝ sub
intrans illis duabus tunicis: nec est inter duas has partes
continuatio nisi per meatū qui sub vertice est per corporaq;
que meatū circūdant. Anterior autē pars maior ē puppi
et mollioris substantie. Ad maior: quoniam ex ea orti necesse erat
neruozū plura paria a puppi aut nucha et pauci oriuntur ner-
ui. Substantie vero eius mollities facta est quoniam oportet
bat ex ea neruos quibus sensus fieret oriiri quos ipsos molles
ē expedire vt facilius in corū que sentiuntur mutentur natu-
ram. Et vero puppim duriorē ē oportuit quo contra mor-
copiā fortior ē et tolleratioꝝ. Sunt autē in cerebro cōca-
uitates tres que dicuntur ventriculi: quarū due in proza sūt:
dicunturq; p̃ales ventriculi per quos et attractio fit acris
et expulsio et status qui a cerebro ē et in ipsis spūs mutat vita-
lis in naturā spiritus animalis. Ex ipsis quoq; augmenta
oriuntur duo: que duobus similia sunt vberib; p que odorū
fit attractio. Sūt at vtriq; hūidi facti vt ab eis neruoz; sen-
sū paria producerentur: ab vno quoz; eozum latere neru-
vnus vt si forte alicui eoz; incōmoditas acciderit aliqua stet
alter illius loco. Est at cā: cautitas in eius posterioribus que
vtrīculus dī posterior: et puppis et vsq; hūc vtrīculū spūs p-
cedit aialis a duob; proze vtrīculis postq; mutatus ē et alte-
ratione quadā alteratus. Inter duos aut vtrīculos meat-
est trāsiens p quē spūs decurrit aialis a duobus pze vtri-
culis ad puppiā vtrīculū: et hoc iter me diātē meatū fit pup-
pis et proze cōtinuatio. Et i aspectu vtrīculoz; duoz; ante-
riorum locus ē profundus ad quē pueniūt: vtrīq; vtrīculoz;
cōgregatio: a quo meat- quē diximus incipit: vtrīculi etenim
proze necesse ēbat puppiā p̃tinuari vtrīculo ab vno loco q;
vtrīq; cōis esset: ideoq; vsq; hūc pueniētis facti sūt loci. Et
aut a quibūdā locus hic vtrīculus q̃tus cerebrū: et medi-
vtrīculus et ē vtrīculo puppiā minor: pariterq; singulis pro-
ze vtrīculis. Et aut vtrīculū utilitas qm spūs a vtrīculis
proze ad hūc deferret locū et in eo cōgregatur: ab hoc autē ad
puppim mittitur p meatū qui per ipos trāsīt: et qd sup̃ hūc
cerebrū. Figura ei? ē tāq; recti oblongi rotundē nodosi in silī
tudine circuli spissi: qd sic factū est vt maiorē cōtineret spūs
q̃titate q oēs cōtineret alie reliq; figure: remouetur hac figu-
ra etiā ab incōmodoz; susceptioe. In principio aut hui? mea-
tus pte qua iūgitur vtrīculo p̃r corp? ē glandulosus: q̃ figu-
ra pinee silis ē. qd neciū fuit vt vacuitates repleterentur que
inter membra et partitiones sunt venarum ex quibus rete
internectitur. Hecq; glandula cum his pergit venis quan-
diū suspēse sūt. Et autē in corpore stabiliuntur cerebrū finitur
stabilitas earum ipso momēto nec illud trāsīt. In hū? autem
meatus cōcauo augmētū est per lōgū porrectū dicitū vermīs:
eo q; eius figura vermi similis sit: cui? caput magnū: incipit
qz statim glandula pinee similis. Aliud aut caput vsq; pup-
pis vtrīculū procedit. Et in huius meatus cōcauo a latere
vtrōq; et sub verme augmēta duo a cerebro procedētia rotū-
da et oblonga: adinuncta iuncta similia duobus boīs femori-
bus si sint coniuncta: vocāturq; due castule et meatus latera
duo sunt hec augmēta. Superius aut pellicula operitū ē sub
tili et forti cōiuncta cū duobus ille castul? a laterib; eoz;: hocq;
operimentū vsq; puppi procedit cerebrū: et est extremitas in-
terior: vermīs: nec vero similis est vermīs castul? duabus quo-
vis modo: vermīs etenim positus est ex frustro magno: ei? q;
cōpositio simul est disgregationis cōtinuatis cū operimen-
tis subtilibus. Et vero castularum duarū partes oēs adin-
uicē similes sunt: vermīs autē euz disgregationū copia etiā pa-
rie est figure. Extremitas etenim eius que coniungitur ventricu-
lo puppi co in loco quo finitur operimentū illi superpositū
gibbosa est et subtilis: de hinc nō desinit augeri et dilatari paula-
tim donec exteriora tāgat spatiosa inter castulas: et contū-
gatur sil: ideoq; si per longū meatus extēdatur claudit illum
diligenter: si aut ad posteriora reducat operimentū secū tra-
hit: tāq; extremo gibboso cōtinuatū apitq; meat- ei? aptiōis
q̃ntitas: est q̃ta et eaz; reductiois. In reductioe etei? ei? et ad
posteriora reuersione cōgregatur et abreniatur eius lōgū: la-

tum vero augetur & rotundatur vt simile sphericæ fiat figure. Ideo ergo quâdo eius est pauca reductio: 7 meat? parū apertur: si aut plurima sit & plurimū meatus referatur. Vermis aut cōsolidatus est casus duabus ab exterioribus ligamentis duobus: que mēbris: ut explanationes cordulas vocat. Sic autem necessarii sunt ne forte vermīs cederet loco ex sui motus copia. Factusq; est cerebro solidior: vt ab incōmodorū amocretur susceptione. Utilitas autē vermīs est meatū qui iter medium est vetriculum & puppim claudere: vt si forte ipsi aliquid puppis vetriculū fuerit ingressū exire nequeat: sed & vt aperiat dū ad illū fertur: & hoc est assignatio cerebri. Circundat autem cerebrū operimēta duo que cerebri matres dicuntur: alterū spissū & vocatur mater spissa: & alterum subtilē: & mater dicitur subtilis. Porro mater spissa opimentū ē cōsum & durum sub capitis craneo positū: & est in cerebri medio loco cōsum. Cum aut ad locū descendit inferiorē qui est sub scomo medio capitis cranci duar: sit tunicarū: duplexq; ad locū tēdit in quo scomū incipit lauda simile: descenditq; cum vtriusq; cerebrū ingrediens vsq; spatū quōdam: eleuaturq; ibidem vbi & due vene pulsantes extolluntur ab vno quoq; eius laterē venas: loco autē quo hec duo latera cōueniunt due etiā cōgregantur vene & altera akeri vinitur: & est altior locus qui in circuitu est eius. Ab inde aut videntur partes cerebri anteriores: proa: & posterior: puppis: venit ad hunc etiā locum ex tremittas alia duplicata huius matris: videbisq; hoc eam loco cōsolidatam partibus suis alijs oibus quibus cerebrū cōtinet quadruplo. Est aut & alia ibi vena nō pulsans que p longū versus partē prore tēdit cerebri: nec tamen vere est vena: sed qm figura eius rotūda & cōcaua est: & incurua: & sanguis in ea iuenitur sicut & in venis: ideo vena tertiā vocatur q̄ etenim arterie per duplū matris ascēdētes spisse qm sibi obiciant: altera alteri spissa cōplicatur mater: sitq; eius interior locus cōcauus: rotundus: vene similis suscipit sanguinē & custodit quēadmodū vena: vte enim animalis tempore plenus inuenitur sanguine aut mortuū est inuenitur in vase hoc coagulatus & cōsolidus sanguis: vocant aut hūc Eracle? locū qui fit ex operimēti plicatione quo due inuicē obuiāt arterie torcular: ideoq; q̄ profundus & oculis sit locus in quo sanguis defluit in ea que subsunt. Super locū aut hunc qui torcular dicitur est due sunt arterie parue inuicē cōuenientes & illi superposite ex quibus iterū fit in matre spissa locus: & ipse torcularis nomine dicitur: s; similitudinē earū que prius cōnecrat venarū. Itaq; oris arteriarū cuiusq; loco qui finit duorum laterū cōplosi lauda greco simili subest. Ab alter vō spissa mīne ossi cranci pīma ē: sed scom? suspēsa pāniculis q̄ ab ea oriūt: q̄ ea tollit & cōmū alligat egrediūtq; ossa cranci iter scomoz vacuitates: & dilatāt quasi corde ac ab inuicē continuantur sitq; ex his pāniculos vnius sub cute arabice fenitacum dicit. Et hui? spisse vtilitates matris tres sunt: prima ē quoniam subtile seruat matrē que super cerebri ē ac a cranci defendit ossū duritiē. Scda ē vt inter duas cerebri proa: & puppis dīas faciat ptes. Tertia vero vt sit firma mētū & soliditas venis qm in eius plicatione sunt sua resolūtiōne & duplicatione. Tenuis autē mater operimētū ē subtile inter venas & arterias que cerebro supereminēt: ligatq; stringit & replet que inter eas sunt vacuitates ad exemplum venarū & arteriarū que in cōcauitate sunt. Hec etenim duo sunt ex venis que inuicē irretiūt: & inter eas operimētum tenet est qd illas adinuicem stringit: nec remanet inter eas locus vacuus. Sic fit in tenui matre. Sit enim ex venis distributis a duabus minime pāntibus venis que cerebri ab exterioribus cranci ingrediuntur & ab arterijs que a duabus diuiduntur arterijs inuicē sibi obuijs ē replicatione reti simili que ad cerebrum veniunt & in vetriculos distribuuntur cerebri & omnes eius partes: sed ex tenui operimēto iter eas & venas & arterias qd eas adinuicē stringit & solidat in secūdine similitudinē: ideo ergo vocatur hoc operimētū secundū. Hec tenuis mater sub spissa posita est cerebrūq; circūcūct illi continuata: ipsūq; ab omni operit parte intratq; in eius profundū: estq; cū venis eius in oibus ipsius partibus & in cōcauis eius oibus. Est autē sua in substantia spissa molior matre: sed cerebro cōtinuata est tanq; si eius sit cutis. Itō aut cōtinuat tenuis hec cū spissa matre: est enim inter eas separatio nisi qd loco cōtinua quidē est illo quo in ea due ingrediuntur vene a cranci exterioribus & occurfus earū loco ac dilatationis cerebri tpe. Dū aut reductur maior interficat spatū. Facta est autē matre hec tenuis triū cā vtilitatū: Prima ē vt venas adiuicē & arterias alliget que in

cerebro sunt: solidetq; venas que ad cerebrū veniunt ne forte suspēse remaneāt. Scda vt partes congreget cerebri & operiat defendat & custodiat a matre spissa quēadmodū & cutis. Ideo ē & mollis facta est ne oīno cerebro nocerent ei? in curfiones quēadmodū spissa facta est mater mollior ossib? sed tenui hac durior a superioribus tennē veltiens vt sit illi operimētū & a duritie cranci ossis defensio: sic quoq; & capitis crancum defensio est & custodia matris spisse. Tertia est vtilitas tenuis matris vt cerebrū pascat his que in ea sunt venis nō pulsantibus atq; naturālē inferat calorē his que in ea sunt arterijs: hec ē dū operimētū cerebrū operimētū assignatio. Et hec duo operimēta oēs veltiunt ncruos a cerebro missos qd in inter capitis sunt crancū: vt autē crancum egrediuntur mudantur spoliānturq; eis nudiq; egrediuntur corūq; in ncrnos vtilitas ē que & in cerebrū. Loca quib? suas emittit cerebrū superfluitates que in ipso sunt iā nūne q̄ sint ordinemur dicere. Dico quoniam que sunt in cerebro superfluitatū due sunt spēs. Altera ē spēs vaporosa fumosaq; sursum ascēdēs que & dissolutione dissolutur nō manifesta sensui ad quā dissolūdam capitis cranci ex ossibus est cōplexum multis cōplone continuatis que dicit scoma: vt inter cā continuationē hec egrediāt vaporose superfluitates: dīcunt ē aut de his in hoc precedentī sermone. Altera vero ē spēs superfluitatū cōsolidatū que ad inferiora descendūt quarū dissolutio sensibus patet: his at duo facta sunt loca per que cerebri illas cūctat nares: s; due & oris superius. Nares quidē quo nā spissa mater que cerebrū operit loco quo due sunt nares perforata ē foraminibus multis colatoris similibus. Sic etiā ossa duo in quibus duarū sunt foramina nariū que post hūc spisse matris locū posita sunt multis sūt perforata foraminibus colatorio sibi. Crosse itaq; superfluitates a cerebro descendentes per foramina decurrūt spisse matris: & per horum dū foramina ossium vsq; ad nares calefactione pūs exterioris. Facta sunt autē foramina ossium que in ossib? sūt colatorio similibus: quedā quidē recta: quedā aut ex trāfuer sō nō nulla cōtorā quasi vitis vt qm aer ad antiora trahit frigidus nō ingrediatur cerebrum ledatq; ipsū sed imutē in spatij prolixitate. Incuruātur autē vte ne forte ad cerebri quod perueniat durū corpus quāuis multa egrediātur ab ipso status exitus tpe quo tū cū cōintrare nō pnt. Superfluitates aut que a superioribus egrediuntur oris p duos exitū meatus ad os descendēt. Alter cor? a subterioribus vetriculi incipit i cerebro medij & ad inferiora descendit. Alteri aut pīcipium ē a meatu qui cōtinuat cerebrū proa & puppim: descenditq; p trāfuerū ad inferiora: pīoq; pīnuat meatū. Sitq; locus quo hī duo occurrūt inuicē meatus rotūdus & cauus: p fundus nisi qd q̄to ad inferiora extendit angustatur paritp donec glādūle pīnuetur & cōsolidet sub illo posite sphere sili que & ipa cōcaua ē. Itāc segut glādūla os collatoris sile p qd cōsolidat descendit superfluitas ad inferiora qd sup palatum oris positū est. Locus rotūdus & pīndus ad quē hī duo pueniunt meat? cōcha vocatur: qm ad ipsum oēs cōgregantur superfluitates. Qui aut subest illi stric? loc? vī embonū: co qd superfluitates a profundo loco p hunc iūstāt strictū in glādūla pīnuam: quēadmodū liquor aliqui deflūt p embonū ad vas suppositū: foramē tēim eius cōcauitati pīnuatur glādūle que sub eo est. Et hic locus q̄ cōcha dicitur ē & embonū s; has hūt pāniculos ex tenui matre q̄ secūdine sili ē: neciū cūm sūt vt cerebro a superiorib? cōtinuaretur ab inferiorib? aut cū glādūla. Et matrē spissā posita ē & spatium qd ē iter spissam matrē & palati os hui? ē spissitudinis glādūle quantitatis. Vene aut telate & irretite a duarū diuisiōibus venarū que dicuntur iuueniles que reti siles sūt circūdat hāc glādūla illā circūcūctēs. Hec vero est rete hoc simplex imo reti bus sile ē alijs sup alia positus his in illa intrātibz: sic vt nō possint alia ab alijs separari & supposita sunt ac substrata cerebro in loco qui ē inter palatū & matrē spissā tēdētia i anteriora & posteriora: lateraq; sinistra & dextra. Dehinc aut cōgregantur vene hec & sūt due ex eis vene equales illis a quibus pullulauerāt: duo ingrediuntur spisse matris foramina: vbi vetriculos cerebri & i oēs ei? distribuūt ptes. Vēm ē aut de hāz bitūdie venaz adinuicē irretitaz loco quo de arterijs diximus. Iuuius aut retis vtilitas spēs ē decoctio vī talis qui de duabus ascēdit venis iuuenilibz & eius in aialis nām spēs alteratio quācūq; etēim necesse hūt materiam nā excoquere loca illis quib? imozatur. ppositū: spēs autē aialis qm subtilis quid ē corū que in corpore sūt: eiusq; est gnatio ex spū vitali: maiori egēt ematur atōe & subtiliatione fortiori: fecitq; hāc ei intriplicationē nā reti silem ne forte ea

circo possit egredi spūs s; rete circūdet etiā imoretur in ea: ppleaturq; eius decoctio z melioretur subtilitas. Debie autē spūs hic vt decoctus z subtilizatus ē in duas has mitti venas que ex vti sūt ad vētriculos cerebri. augeturq; decoctio z subtilitas z ab eis in puppis cerebri z oēs cerebri ptes. Et hē ppositiois cerebri assignatio z cuiusq; ptiū eius vtilitas.

Capitulū. xij. de nucce assignatione z eius vtilitate.

Nuche origo ē a cerebro quā spōdiles concludit ac defensat sicut z capitis crancū cerebrum: quā z duo circūdant operimēta quib; est origo a spissa z tenui matrib; . Sicut autē eadē nucbe necitas que z cerebri. Circūdant autē opimētūz tertiu duo hec pima ex ligamētorum genere: cuiusq; ortus a duob; cranei capitis au gmetis z ē spisse sile matris in crosseite z duritie. Cui; due sunt vtilitates: pma vt opiat z defendat nuchaz ac eius matres. Secūda vt spōdiles ab aīrioribus vicat vno ingressu z cōglutinatione in spatia loca que inter eas sūt. Si autē nōnūq; hūc icōmodū accidit opimēto motui nō nocet: sic quoq; z si spisse icōmoditas matri acciderit nō ledit. Nucbe autē ipsi si accidat incisio p lōgū nō obest motui. Si vero amputet p trāsuerum vel latum sensus deficit z motus a nervis sferioribus loco quo incisio facta ē: mēbraq; sana supstāt que loco supstāt illi i motu z sensu. verbi grā. Si nucba inter craneum a mputetur z spondilē primū oē priuatur corpus statū z ex ipso momēto sensu motuq; . Si vero iteridat incisio a pō deiceps spōdili sup eos q tenui sūt pedes sēsu motuq; puat: qz supstāt sanū hūc sēsu z motū. Sic i oibus nucbe partibus si acciderit illis p latū incisio aliaq; icōmoda z membra que illi subfunt loco sensu carent z motu. Hos autem ostendimus hoc diligētē loco q de accidētum causis que sensu accidūt z motu tractabim; . Et hē cerebri z nucbe assigna.

Capitulū. xij. de oculoz assignatione z mēbrorum eozū vtilitate.

Oculi duo organa duo sunt quib; visus p ficitur: qui ea duo de causa facti sunt: vt si forte alteri eozū icōmodum accideret: alter eius stet in visu loco. Est autē eozū quisq; ex decē compositis partibus que sunt. vij. tunice. z humiditates tres: nec tamē ex omnibus eozū partibus est visus: sed per vna tñ partes: relique omnes aut parate sūt vtilitari quā ex eis illa accipit pars. Et pars que quidē primū est visus organū est humiditas rotunda figura in cuius medio est qualitas parua clara lucēs: que in tunicarū medio posita ē que cristalleidis dicitur. Que rotunda facta est vt hac amoueret figura ab icōmodo: non susceptione. Supplant autē quod in ea est vt eozū que sensu plurime occurrēt qritatū sed z vt sit visu loco nō turbata. Si etenim oīs rotunda esset nō obuiaret sē sibilibus aliquibus que parue qritatis sunt: cuius z diametē que in ipsius est medio pariter instabilis esset z nō fixa. quoniam spica figura vix vt q stabiliatur z fixa est: q si figat turbatur inde. Facta est autē clara z lucida vt in colores velocitus transmutetur. Que etiā i medio posita est loco: quo oēs que ad eius auxilium parate sunt ptes illā circūdēt. Partes autē que vtilitatis quibus inuatur hec preparate sunt. due sunt humiditates z tunice scēpē. Humiditatu duarū altera est aposterioribus posita z hec imera est vlsq; mediū: z est humiditas alba vitro similis liquefacto que a natura parata est vt humor pasceret cristalleidos: qū cibo egeat sue proximo nature: quo facilius fiat illi eius imutatio: z ad suā transformatio naturā: qm z eius oīa mēbra sanguine pascūt: sanguisq; a cristalleidos remotus longe est natura. Tertia facta est humiditas vt sanguinē aliteret z transmutet in naturā suā: quo nature fiat cristalleidos proximo eoq; pascatur. Humiditas porro alia ab anterioribus posita est cristalleidos z ē alba tenuis albo similis oui: que ad buētādā facta est cristalleidon ne forte aer eam defecaret: prohiberet qz ab icursu q super ipsū ē tunice que vrea vocatur. Septem autem tunicarum quedam tres. s. post humiditatem que silis vitro ē liquefacto possit sūt: tres an būditates que albo oui silis: septia inter cristalleidon z engaidō posita ē. Tres quidē tunice que posterius sūt hoc mō sūt. Dico qm duo cōcaui nervi qui a cerebro ad oculos porriguntur ab eo quo oriuntur loco duobus iduti sunt opimētis que ab ipsis cerebri opimētis spissa matre z subtili oriūtur. Ut autē a foramine qd in offe est oculoū egrediūtur inuolūtū circa eos vene z arterie a matre subtili vēit. Cōtinuaturq; eoz; qsq; cristalleidos z cōsolidatur illi in medietate: que in loco est quē attrigit engaidos z vitreidos humores. Hic autē loc; ē cristalleidos medietas verissime. Diciturq; hec tunica retialis eo q

retis gerit silitudinē pp irretionem in ea venarū z arteriarū. Et hi; vtilitas tunice ē vt deferat a d. cristalleidos a cerebro visus spm: vene autē z arterie que in ea sunt fertur secū ad vitreidos hū iditatem sanguineas. Et manifestū est qm qd ex eis vitro cōtinuatur būozi irrigatiōis sit modo. Vitreidos etēim būditas venas nō bēt quibus ille iū gātur. Sic quoq; cristalleis a vitreidos būozi irrigatiōis mō in nulla eozū locū sit inueniri per que eibus decurrat ab altera ad alterā: Opimēta autē duo que sup neruū sunt: tenuis quidē eozū tunica cōcludit retialcm: cōsolidaturq; illi loco quo cōsolidat recte cristalleidos. Eozūq; vtilitas est vt pascat retialē p eas q in eo sunt venas: z vt ad illam calorem pferat naturalē bis que i eo sunt arterijs. Bqz tunica hec scōina sicut z mater tenuis cerebri dicta ē scōina a qua z hic oritur. Opimētū autē crossofum z duz tunica scōina circūtenet: cōtinuaturq; illi in loco cristalleidos vbi tunica illi retialis cōsolidatur. Et h; est tunice vtilitas: oculū ab offe illū continere defendere: z vt oculū offi alliger. Hec triū ē assignatio tunicarū q sūt post cristalleidos z vitreidos humiditate s: que oēs adinuicē cōsolidantur in medianonis cristalleidos loco consolidatione firma. Cōsolidanturq; omnes vitreidos humorū z cristalleidos būozi p mediū ei; veracit. Bqz loc; hic iris eo q ar cui sitis sit sua circularitate z color; varietate suoz. Trea at tunice q ab aīriorib; sunt humoris albo oui similis sunt hec tunica cornea: z tunica vrea: z tunica que cōsolidat vocat.

Tunica cornea dura est z spissa alba suis colore z figura cornui similis albo tenuiq; cōposita est zenim ex partibus q si adinuicē decorticētur sūt rōpā laminule. Idcoq; hec dicta tunica cornea. Est autē ortus ei; a tunica dura quā generari a matre diximus spissa. Cui depurata est vtilitas cristalleidam protegere: z defensare ab icōmodis illi supuenientibus exteriorib; q sit eius nature mollis velociter icōmoda suscipe. Facta est autē alba z subtili ne forte lumē videns p se trāsmittere prohiberet. Sactaq; est dura eo q tenuis sit. Tero tunica vrea humorē albo oui similē continet: que sua in figura dimidie vrea similis est: ab exterioribus zenim corporis ab anterioribus scil; plana est: ab anteriorib; autē ea. s. parte q humiditati ouo simili iungitur concavitatē habet similem ei que in vrea est suoq; in colore inter migrū z venerū ē. Idcoq; tunica vrea vocatur. Dicitur autē tunica hec a tunica secūda na: z triū est vtilitatu. Prima ē vt tunica pascat cornea: idcoq; z multarū facta est venarū. Secūda vt sepe cristalleidam a cornea ne forte illius noccat duritiē vnde z mollis facta est. Tertia est vt lumē congregaret vidēs: qui ab interiorib; mittitur suo colore: ne forte illius aer spargeret exterior quā nigri sit coloris lumen congregare: albi autē cōtra spargere. Idco ergo si quādo hoīs obunditur visus eoz; speculatione: q plurimū sunt lucida palpebras claudit vt ad interiora lumē cōuertatur vsq; tunicam vrea: vnde z in huius concauo tunice plurimū luminis factum est: z i ipsius medio perforata quo per ipsam lumē trāsmitatur vidēs ab interioribus ab exteriora. Et occurrat rei que per ipsū sentitur. Facti que sunt in ea ab interioribus villuli: quibus aqua que ad oculos vēit suspendit. Cōsolidat autem tunica alba est z tenuis: z cōsolidatur i rotunditatis circuitu corne tunice: cōsolidatq; omnibus lateribus oculi: nec tamē operit tunica cornea: sed i eius consolidatur circuitu. Et hec tunica est oculi albū ei; origo ab operimento quod cranco super est capitis quod feniacum dictum est. Huius vtilitas est vt oēs vnciat enim offi bus oculum: z vt oculum mouentes operiat lacertos: z hec est assignatio tunicarū triū que ante engaidon sunt humorum. Septima at tunica in vltimo ē temeritatis possibilia z coloris albore ac mitore medietatē exteriorē ex cristalleidos operiens in illius locis circularitate quā būozi vitreidos continet: vocaturq; hec tunica aranealis propter quod araneae similis sit tele. Forma autem que in oculi foraminē videtur quz speculū inueniunt: in hac ē tunica propter nūmiū qui in ea est nitore z cōmulationē. Hec omnium est assignatio oculi partū que sunt tres humores: cristalleis. vitreis z engais. scēpēq; tunice. tunica retialis. tunica scōina. z tunica dura. aranealis. vrea. cornea ac cōsolidatiua.

Capitulum. xij. de nariū assignatione z vniū odoratus organozū.

Narium z instrumētōzū odoratus assignationem hoc dicemus in loco. Bico ergo quoniam nares duo sūt manifesti meatus in naso quos ab inuicē corpus separat cartilaginofū. qz autē harū duarū nariū quz ad superiora mediū. s. nasi porrigitur locū in duas diuiditur partes: z altera quidē pars per

transuersum tendit vsqz ad oris vltimū. altera aut porrigitur ascendens vsqz dū ad os attingat collariorio simile quod post spissam est matrem perforata per quā supfluitates occurrūt a cerebro crosse ad nares sicut antea ostēdimus quz de cerebri assignatione loqueremur. Et hij meatus rā ad superiora ascendētes qd ad inferiora desuētes induti sunt opimēto crosso orienti ab indumēto intra quod os ē lingua palatū. guttur. pulmonis canales: et quod super meri est. Suerunt autē hij necessarii meatus propter duas vtilitates. Earum altera que maior status ducēdi cū odorū tractus. Altera vero est propter superfluitatū egressū crossoarum que a cerebro descendūt mucosū scil. Facti sunt autē duo a naso ad os superius descendentes meatus per transuersum nec facti sūt ab inferioribus pulmonū oppositi: ne forte aer qui aliquādo concipitur frigidus sit vulneretqz et refrigeret pulmonem et ne forte cū acre concepto adductoqz corpus aliquod vt puluis cinis et similia perferatur ad canalē pulmonis noccatqz illi: imo in ipsis remaneat meatus addereatqz humiditatibus que in eis sunt. Spinantur autem nōnulli qm̄ instrz per quod sensus sit odoratus hi duo sunt meatus in naso manifesti nares. scilicet qd viderent naribus obturatis nil fētrī odorū: quādo autē aperte sunt ac rētrahūt odorēqz sentiunt ipso in momēto. nō tamē sic verū ē: imo vero meatus duo in naribus manifesti vīe sunt due ad vapores cōcipiendos odoriferos percipiendosqz vsqz ventriculos prore cerebri duos. Instrumēta etenī odoratus sensus pēcipua primaqz duo vētriculorū cerebri prore sunt extremitatēqz. scilicet augmenta duo vberibus similia māmārū ad ossa vsqz pertingentia que collariorio similia sunt ibiqz et crosse ē mater cerebri perforata et in horū vltimo duū augmentorū foramina duo que ad vētriculos transmittuntur cerebri. Sēsus autē per odoriferas est res quonā vapor a corporibz dissolutus odoriferis acri miscetur et ad duas ingreditur nares: trahitqz illū due pē vētriculi per hoc duo augmenta vberibz māmārū similia per aeris attractū et introducūt ad se ab his duobz foraminibz q in eis sunt. Signū rei ē quonā si ingressi domū multos vapores vapores foris odoros. probemusqz illos domū egredi obturatione porte et foraminū omnīū: simulqz in illi medio domus et nares nostre apte manifestū est quonā nares vaporibus illis replebūtur. Si autē simul cū earū apertione et repletionē nos ipsos a statu tenuerimus trahēdo: minie illorū aliquid sentiemus odorū illius tēporis quo hec faciemus longitudine. Si autē trahamus illos vapores statim odorem sentimus. Et hoc est signū quonā pēcipuū primūqz quo cōprehendimus odores instrz nō sunt nares earūqz foramina sed augmenta duo que a cerebri duobus producunt ventriculis in prore. Est enim cerebri natura flatū ducere attractione aeris frigidi que fit per dilatationem et eductione superfluitatū que fit per reductionē vt naturalē custodiat calorem. Dilatationē itaqz eius attrahit sequitur aeris a naribz et pectore et pulmone et gula sequiturqz introitū aeris illi exterioris aer qui imixtus est vaporū odoriferorū. Dicitur autē dilatatio hec flatus attractio. Comittitur vero reductionē superfluitatū emissio vaporū osarū et mucosarū a ventriculis cerebri ad nares et exteriora: diciturqz reductio hec flatū emissio. Et hec est narium duorū assignatio pariterqz duū odoratus instrumētorum.

Capitulum. xv. de instrumētōz auditus assignatione et foramine ossis lapidosi et duabus auribus.

Organa vero auditus sunt foramina que in lapideo inveniuntur ossē operimentumqz quo foramen quodqz operitur et aures due. Harū autē partū triū: quedā primū ē auditus instrumētum operimētū. scilicet quo lapideū os operitur: due relique partes hij vtilitati sunt preparate. Operimentū ē assignatio talis. Par vniū neruorū: tenditqz ad aurīū foramina que in lapideo sunt ossē. Et igitur quisqz ad hoc peruenit foramē dilatatur et amplificatur operitqz foramen ab interioribus. foramē autē quod in lapideo est ossē trāsfueritqz viti ascēdētī sile qd necessariū fuit quo pfereret vox ad operimētū qd instrumētum est auditus primū. vox etenim in acre percussio est et sonus. Scitū autē foramē hoc per transuersum et viti simile ne forte aer circūdās aliquo sit tēpore frigidus et pīncturqz auditus organo noccatqz sua illi frigiditate et ne aliqd perferatur ad illud corporū exteriorū. Et vero cartillaginosum corpus quod foramē ab exterioribus circūdāt quod ē auris dicitur duabus sit de cāis necessariū. Altera est vt pberet exterioribus in auris corporibus introitū desursum de

scendentibus quēadmodū et cilia duo facta sunt oculos descendētia ab his que a capite descendūt corporibus. Altera vero est vt vocis angeatur virtus. idcoqz corpus hoc coniciū factum est bedebengo sile vt in eo congregatus aer fortior introeat.

Capitulum. xvi. de lingue assignatione et oris partibz.

Ingua gustus sēsiū organū ē et verborū. Est autē de tenera carne alba spongiosa et cōposita et ad ipsam multe veniūt subtiles vene sanguine plene. Idcoqz eius color rubcus. Proprius autē ei color carni rubcus minime ē. vestitur hoc indumēto quo et oris cōpositio palatumqz meri pulmonis canalis gurgulioqz. Pars eius que in ore ē a superioribus tota manifesta ē. ab inferioribus autē minime patet ois. sed illud tān quod a ligamentis transiit que inter ipsam et maxillā sūt isferiorē que cōtinuatur eius opimēto quo exterioris operitur. Nōnūqz at in tantum pēdētur vt nō pmittant linguam varijs moueri motibus: necessēqz est tunc incidere ligamēta hec et linguam a nimia soluce firmitate: qd possit in oēs dilatari pē et oris superioribz occurrē eiusqz lateribz. Ab horū lateribz ligamētoz ora vēaz sunt a quibz salua decurrit earūqz a lingue radicibus principii in arteriarū figura per quas humiditas decurrit phlegmatica que salua vocat: videnturqz ora earum venarū saluē habitacula. Est autē in radice lingue loco quo hec oriuntur vene glādulosa caro: alba que generatrix dicitur saluē. Eiusqz est vtilitas vt humiditatē suscipiat phlegmaticam: que ad eam ab illis egreditur venis quas habetacula saluē vocauimus quo illa infundatur os et lingua circumposita que in ore sunt corpora excepto oris alto: illi enī sufficit quod a superioribus ad ipsū a cerebro descendit. Radix autem lingue cōtinuatur omnibus illi vicinantibus corporibz paucis exceptis indumēto cōi ipsi et omnibus reliquis partibus oris: est qz consolidata omnibus quibz pīnuatur corporibus: vnta cū illi intātū vt dici possit ea corpora: lingue esse parte nec inter ipsaz et corū differentia sit substantiam. Et hec est lingue assignatio vbi etiā finis est tractatus de eis mēbris que animalia sunt cōpositaqz in interioribus corporis partibus.

Capitulum. xvii. de instrumētōz sps assignatione et primū de vna.

Quoniam explicauimus que de animalium mēbrozū cōpositorum assignatione que in interioribus sunt corporis dicēda erant: iam nūc hoc ostēdemus loco mēbra que sps organa sunt: que sunt vna guttur: pulmo: cor: dyapragma. Et vero pectoris habitudo demonstrata est et compositio eius quā de pectoris costis et lacertoz qui in eo sunt inter costas. scilicet qz cum circūdūunt diximus. Itā nūc autē de mēbris q pectus continet dicemus: incipiemusqz ab vna debine de gutture: pulmonis canali pulmonēqz pferemusqz vne et gutturis tractatū: de binc corū que ordine sequuntur vt verborū ordo ordinē etiā imittetur mēbrozū ipositione a superioribz ad inferiora. Dico ergo quonā vna necessaria est tribus de canis. Prima est vocis magnitudo et decore. Secūda qm̄ ipsa aer occurrīt ad eā ab exterioribus intranti mitigatqz eius caloris grauitatē. Frangitqz frigus. Idco etiam multi quibus vna a radicibus incisa est nocumēta sentiunt manifesta nō solum vocis tū sū acré quoz dum spirāt frigidiorē solito sentiunt. Super autē aut nōnullorū eiusmodi pectoris et pulmones frigus pieruntqz: quare nō os ei accellare icisionē sū mēbra sū de radice ei omittat aliqd. Tertia vō ē vtilitas vt puluēz phibeat et fumū: aliqz huiusmodi ne ad guttū pueniant hec est vne assignatio sua cū vtilitate.

Capitulum. xviii. de gutturis assignatione.

Guttur vero et canalis pulmōis extremitas duarū ppositio parata sunt vtilitatū. Earum altera maiorz spiraminū qd est: facris ad ductio et explisio. Secūda ē vocis gnatio: nā etiam in pluribz mēbro vtiunt vno ad duas vtilitates et ad tres: vt nō necesse sit illi organoz multitudinē quēadmodū in tenui fecit matre que cōtinet cerebrum: hec etiam facta ē vt venas arteriasqz ad inuicē vinceret: et vt ptes cerebri pgregaret ac custodiret. Sic etiā facta est via trāducēs a naribz ad cerebrū et os: vt trāsdūceret per eam aer ad cerebrū et os: et vt ipsam superfluitates decurreret crosse a cerebro ad exteriora. Sepe etī vtiunt nā superfluitatibus qz quedā purgāt mēbrozū pōitqz illas materias que ipsi cōferant ad alia: quēadmodū supfluitatibus vtiunt vaporosis et cōbustis vt siāt capillis materia: parī rōne in spūs istis vtiunt pulmōe et eius canali istio ad

spirationē vt nālem foueat in corde calorem: s; organū fecit
voci: posuitq; aerē per adductionē ingredientē ad fouēdū
et refrigerandū calorem cordis nālem: eius autē exitū duab;
parauit vtilitatibus. Altera est vt supfluitatū cēt expulsiō su
mosarūz que in corde cōgregātū. Altera ē qm̄ vocis m̄a est
pari mō et pulmonis canalē vtriq; cōdidit cōpetētē actiōi
infil. Spiramīs tēim ex multis cōposita ē corporibus dis
gregationibus scilicet et ligamētis quod possit in ea motus fie
ri dilatatiōis et reductiōis: quum duo hec volūtate fiāt: et volū
tarius motus p̄ disgregationē fit. Facta est autē eius par
tium substantia cartillaginosa et dura: quatenus quum egredi
ens eam aer percussit: vox fiat clara: quum rauca vox ex ca
nālum pulmonis humiditate fiat. Facta est autē eius ex
tremitas superior: ceteris durior: partibus que gurgulioni
contigua est dicta guttur. Ideoq; et guttur iter oēs canalīs
pulmonis partes propriū est vocis. Cōponitur autē gut
tur ex tribus magnis cartillaginibus: quaz; prima est ab an
terioribus et est gibbosa ab exterioribus: ab interioribus au
tē conica et clipeo similis figure oblonge. Hec cartillago ma
gna est quāq; sentiat tangens ab exterioribus. Secūda sub
prima est cartillago in magnitudine: et ē posita retro postea
que meri sequuntur: vt cōpleātur que a cartillagine deficiunt
prima in rotunditate: et est prime cōtinuata cartillagini cum
disgregatione et ligamētis vt per eam amplificatio fiat guttu
ris et restrictio: ab inferioribus quidē continuatur illi per dis
gregationē: superioribus autē cōtinua est per consolidatiōē
ligamētisq; ex operimentorū genere. Hec vero alligāt eā cū
lacertis inferioribus ab osse quod lauda greco simile est. At
vero tertia cartillago fa minor: est ea spūitate qua fa deficit a
prima: et est se superposita: diciturq; crateri similis i qua due
sunt cōcauitates. In quas duo secūde cartillaginis ingrediū
tur augmētā: suntq; abinde due inter eas disgregationes: p
quas apertio fit gutturis et reclusio. Et secūda cartillago lo
co quo tēte occurrit restrictio est suo fundamētō in superiori
vt sit inferior gutturis extremitas qua canali iūgitur pulmo
nis largior eius superiori que gurgulioni iūgitur. Tertia nā
que cartillago ad strictionē peruenit magnā. Est autē in hac
tertia cartillagie cōcauū vbi meatui iungitur sp̄s sic vt sit qd
ex harū sit triū compositione cartillaginū cōcauū simile fi
stule in qua sit clauus quem aer percussit et excurrit vsq; cana
lem pulmonis ipsūq; pulmonē. Interiora gutturis ve
stita sunt indumētis que diximus cōmūia omnibus oris p
tibus et lingue ac meri. Et super guttur in extremitate supio
ri cartillaginis clipeo similis est os: quatuor habens costas:
quarū queq; due similes lauda greco sunt sub bac figura.

hoc autē os extēsum est per collū lōgū: et li
neam eius que in medio est: dorsum cartillagis prime termi
nat: linea autē que ab inferioribus est lingue et costę due supio
res porriguntur ad augmētā duo supiorū prime gutturis car
tillaginis: cōtinuaturq; cū duabus primis cartillaginib; ab
vtroq; corū latere cū ligamētis que veniūt a prima ad secun
dā: alijs quidē opimētis similib; alijs autē nervis: costę autē
due supiores alligatę sūt augmētis sagittę siliū. Hec ē guttis
p̄positionis ex trib; cartillagib; assignatio. Cōcauitatis
poro gutturis assignatio quā excurrit aer intrans et exiens
huiusmodi ē. In ea corpus est i figura sua clauū ligę sile: nec
equū est vt hoc corpus clauū afflatur lingue: imo clauus lin
gue huius similis ē. Hāc tēim prioz ē arte corpis hui; substan
tia nulli mēbroz corporis silis ē. Est tēim eius substantia q;
si cōtemperata ex adipē operimētis et glādula. Hoc corpus
gutturis vocatur operculū linguaz; et ē primū et precipuūq;
organorū vocis. Vox eiz fieri nō pōt si meatus gutturis clau
sus est: s; et si qm̄ meatus gutturis opt; ē oio nō erit: s; si aeris
est egressio paulatiz: erit abinde spiramē q; nō cōmitat vox.
Si vero eius emissio foris sit: semelq; magnūz sit spiramen
et graue vocatur apud arabes sabada. Vox autē vt fiat ne
cessē ē vt a perore multus semel ascendat aer: fitq; eius gut
ture iter cū arctatione: incipiatq; a meatu largitate ad stri
ctum: debinc ad ampliū paulatiz. Vtilitas itaq; operculi gut
turis nō ad gñandā tñ est vocē: imo et ad spūs cōclusiones.
Non autē dico spūs cōclusionem ipm̄ eius rectinē tñ: s; quū
spūs retētiō est cū reductione pectus reducere ab oibus eius
lateribus cū grauitate et spūatione lacertoz qui i hypoco
ndrijs sūt et costis. Hec tēim pectus totū mouetur lacertisq;
qui guttur obcludit suo resistit motu pectoris motui: aerēq;
quē pectus expellit ab egressu foriter prohibet. Hoc autē fit
ab hoc lacerto p̄ suspensionem cartillaginis crateri similis.
Est autē corpis quod clauo silē est hoc in loco nō modicum
inuamē. Eius tēim p̄tes a diuicē congregantur dextrosū

et sinistrosū: clauduntq; omnes meatum gutturis: et si ali
quid non clausum supit modicū tñ. Hāc tēim i quozq; clau
dētis corpis latere forā p̄cidit qd ad p̄cauitatē mittat ma
gnā qd diu ergo lata irrat et exit via ad illā non peruenit p̄ca
uitate: vt autē aeris meat; claudē et remanet cōclusus: aer ad
duo pellitur operculi gutturis latera: apertiq; duo forāmia
que clausa labiorū fuerant astrictione adinuicem. hec autē
duo forāmina que a lateribus sunt operculi gutturis exten
duntur per lōgū a superioribus ad inferiora tanq; linee due
similes operimētis cōequalibus et cōcauitatē ad hērentibus.
Cum ergo hoc modo clausum fuerit guttur et diligenter fir
matū et obturatū sic vt nō illū aer aperiat q; pectus foriter
arctat si animal nimitū auxerit potū ad pulmonē non perue
nit. Haturā tēim creauit gutturis operculū quasi oris eius
operimētū vt sit stans directū anteq; spirer aial. Si autē su
pserit aliquid et iniecerit cadit p̄rimū quodcūq; sit super op
culū gutturis radicē: debinc super dorsū eius transit: necessā
riūq; est operculo super gutturis os cadere et superponi illi.
Hō at operculū hoc factū ē vt nihil oīno potus ad pulmo
nē accedat: s; ne eius multitudo magna descēdat simul vno
quoq; tēpore: descendit tēim potus modicūz in pulmonis
canalē per qūq; per eius circuitū: cūcū operimētum eius nec
medio tendit eius spatio. Eius autē humiditatis quantitas
est secūdū q; pulmo trahit: irrigaturq; ea totus. Et quōiaz
guttur cartillaginosū est et ab oī rotidū latere necesse est fie
ri meri suppressionem quz per eā cibi transeunt. Id ergo siq;
aial aliq; cibū nimitū apponat meri ad inferiora contrahit
ad eū vsq; locū quo canalīs incipit pulmonē: subollitur at
guttur ad superiora vsq; palatū. Quēadmodū autē que supe
rius apponuntur operculū duplicant gutturis claudiq; os
eius sic vomitus tēpore cartillago crateri similis foras cum
illis que emittuntur pellitur supinaturq; sup gutturis mea
tū. huiusmodi tēim cartillagis pars inclināt in gutturis mea
tus partē. Et ergo obuiat quod per vomitū exit bi; cartilla
ginis dorsū pellit cartillaginē et oppilat gutturis oris meatū
Capitulum. xxiij. de canalīs pulmonis assignatione.

Analisis pulmonis ex cartillaginibus cōpo
nita ē multis: rotunda quēadmodū
annulus oppositis adinuicem alijs suppositis ab gut
turis extremitate inferiori vsq; in extremitatē pulmonis per
collū lōgū et adinuicē eius partes cōiūctę sunt cum ligamētis
ex operimentorū genere. Hec vero huiusmodi annuli facti sūt
in oī sua rotunditate cartillaginosi: sed factū ē qd spondili
bus coniūgitur loco quo occurrit meri. a rotunditate defici
ens secūdū quātitatē que ei meri obuiat hoc modo con
sumatq; sunt diminuta loca ligamentis ex operimentorū
genere ne forte meri cōprimetur in trāsglutiendi tempore a
cartillaginis duritie: circūdaturq; his ligamentis perficien
tibus qd ab annulis deficit et ab alijs ligaminibus rotundis. s;
ab annulis operimētū est aliud circūuolens oīa hec ab inte
rioribus rotunda in rotunditatis vltio et est spissūz durumq;
ac eius villi per longū protēti et recte: et hoc operimētū est il
lud quod diximus cōcētiōi gutturi meri et stomacho: circū
dat at oīa hec ab exterioribus operimētū quēadmodū conti
na. Hec est canalibus pulmonis assignatio: cuius fuit neces
sitas in collo propter adductionē aeris et emissionē spiramē
sed et cā vocis et flatus. Hec canalīs postq; furculas transi
ens ad spatiū peruenit pectoris in oēs pulmonis distribuit
partes cū onarū distributione venarū que ad ipsum a corde
veniunt: cuiq; mēbroz natura qualis est et ipsius. s; cōposi
ta sunt ex annulis cartillaginosi iminotis sed cōsumatis per
operimentalia ligamenta. Hoc vas pulmonis. s; canalīs san
guine caret et perfecte mundū est qd diu animalis ē vita i sua
natura persans. Si autē accidat illi apertio aut dolo; aut i
aliq; pulmōis vase comestio aliqd ad hāc infunditur sangui
nis canalē. ledimr; co aial inspiratione quz eius claudātur
meatus tūc nullit aial et subollitur sanguis ad os. Facta ē
autē pulmōis canalīs cartillaginosi cā vocis: quoniāz vox
molli egebat organo minime durovalde vt est os: nec in quo
manifesta esset mollities. Organū tēim durū si aer pulsauerit
clara fit ab eo vox. Hōlle autē organū si pulsauerit vox
rauca emittitur. Sic ergo quādo i pulmōis canali sit humi
ditas fit vox que emittitur rauca. Cartillago autē sub osse
ē in duritie et sub oibus reliquis corpis mēbris i molitie. Itq;
cōpetētiō oīz corz que voci erant necessaria. Facta est autē
ex plurib; cartillagib; cū ligamētis opimentalibus propter
spirationem quū spiratio per motū fiat dilatatiō et redu
ctionis. Si autē esset canalīs ex vna cartillagie nō posset
in ea motus fieri: qm̄ motui necessarium sit extendi cum ipso

membra. Ideo et cum cartilagine operimeta adhibita sunt: quo canalibus dictis a nobis iam ante moueat motibus.

Capitulum. xx. de pulmonis assignatione.

Ideo quoniam pulmo pectoris implet concavum: et est compositus ex fragili carne acerea similis sanguinis coagulate spume et ex vasis plurimis in se implicitis. Hec vasa tria sunt quorum unum incipit a cœcavo dextro cordis cœcavorum duorum: secundum a sinistro: tertium a canali ipsi pulmonis. Et vas quod quod a dextro oritur concavo vena est sine pulsu: in arteriarum figura duas. scilicet habet tunicas duras quæadmodum ostentum a nobis est: quod de arterijs disputaremus vocaturque arterialis vena. Huius est vena vitilis ut pulmonem pasceret: facta est autem huiusmodi ut qui per eam ad pulmonem pervenit sanguis tenuis sit et subtilis: et hic est quo irrigatur propter sui ipsius sitatem corporis: omnia etenim membra sibi configurato et conuenienti egredi cibo: pulmo autem ut dictum est subtilis est substantie. Idque huiusmodi nature eget cibo. Si vero esset huiusmodi vena corpus tenerum et fragile quæadmodum et omnino sine pulsu renatum: quoniam ad pulmonem sanguinem mitteretur turbidus esset et minime corpus nature. Hæc autem quod a sinistro incipit concavo vena est pulsans. Figura tamē eius vena est non pulsantis. scilicet tunica habens unam fragilis et tenere substantie: diciturque arteria venalis. Huius est vitilis ut ad pulmonem et spiritus perferat et sanguinem. Facta est huiusmodi ut sit qui per eam ad pulmonem pervenit sanguis subtilis ipsique in ea multus quantitate propter eius teneritatem substantie: quoniam pulmonis natura eadem sit quæ et sanguinis. Et vas quod a pulmonis oritur canali quem admodum dixisse nos recolere et informare: et in figura simile est canali pulmonis: compositus ex anuli cartilaginosis et est a posterioribus imminutus a rotunditate cœsumatum ligamentis operimentalibus quod ei ad eadem est necessarium: ad que et canalus pulmonis: quæadmodum eius pulmonis canalus necessarium habuit suis in imminutionibus a posterioribus obuii habere mercedem et membra pulmonis canali modo necesse habet: sua in diminutione diuidentibus occurrere arteriarum et venarum. Hæc autem vasorum quodque suo in ingressu in quatuor diuiditur membra: quorum duo in latere sunt dextro: duo vero in sinistro. Pulmo namque proculdubio in duo diuisus est media propter operimentum pectoris diuidens. Signum autem horum quorum in pulmone magna diuiditur diuidentia: pulmonis excepto canali. que in quinque minias diuiditur partes: in pulmone dextro latere quod necessarius fuit ut qui stramētum eēt et firmitas vene audaci quæ primū ad pulmonem pervenit. Circūdat autem oia canalus pulmōis mēbra operimēta duo que ex duobus oriuntur operimentis pectus in duo media diuidentibus: hec est pulmonis assignatio et compositio eius. Utilitas eius est quoniam circūdat ab oibus eius partibus cor circūimpfissas illi eiusque motus pectoris sequitur motum: ipsumque per se motum non habet. Melius ergo fuit ut spiritus esset organum et voci. Spirantem quidem propter cor quod est fons et quasi fornax nalis caloris et a quo ois per reliquum scaturit corpus: aliqua huiusmodi bene necium aeris subam quo refrigeraret caloris ardorem et ebullitionem: et ut ab eo pelleret qui in eo generatur fumosi vapores. Ideo ergo illi duo mori facti sunt contrarij motus. dilatationis per que attentio aeris fit frigidi: motusque reductionis per quem vapores emittit fumosos. Et quoniam incombens erat ut refrigeraret frigidus cor: aer ab exterioribus statim ad interiora missus propter multas lesiones que fierent factus est pulmo iter ipsum et guttur medius ad que aer primum introcat a quo suscepto cor nalem refocillet calorem: refrigereturque ebullitio exuberans in ipso: repellaturque vapores coibitos qui sunt tamquam fumus ad ipsum. Quoniam autem aiali necessaria erat vox: vox autem ex aere fit: fecit nam aerem que cor ad pulmonem depellit tamquam supfluitate: qua non indigeat vocis materiam. Est ergo pulmo quæadmodum secretarij locus in quem aer congregat suscipiens et ab exterioribus venit aer ad recreationem cordis et refrigerationem. Suscipit et qui ad ipsum a corde referi vocis generationi necessarius et flatus. Si autem cor quæ dilatatur aerem attraheret ab exterioribus et a gutture: quæ ut reduceret expelleret ad guttur et exteriora: pulsus esset cordis et spiratio in ultimo celeritatis et spiritus in ultimo simulque intraret in aial incombens dū grane nec immergi que auderet: non enim spiritus posset suū arcare. Sic et non oino aliquo posset durare vel ad modum loco in quo pulsus eēt et fumus: aut odores mali pederetque: non etenim spiritus continere posset sed in eodem periret momentis: animal autem spiritus continere valet spatio teporis longoco quod cor in pulmone iuueniat aerem quem attrahat quo recreetur. Quod diu igitur in pulmone est aer: et aial vivit: ut autem deficit a pulmone aer: adunaturque vapor fumosus in corde

et pulmone animal deperit. Hec sunt propter quas factus est utilitas pulmo. Simplicius autem decoctioni necessarius fuit aeris. Aer etenim exterior spiritus nutrit vitalis et augmentat. Quare opus est aerem imitari et alterari in pulmone mediocriter paulatimque quo nature fiat spiritus proximū: facileque sit deinceps spiritus alterare illum in sui natura ut fiat spiritus. Ideo ergo pulmonis caro fragilis facta est aeri similis quo fit aeris imitatio primū organum quæadmodum et epar sanguinis substantie simile institutum est: ut quod ad illum de cibis perveniret in naturam mutet sanguinis facilius sitque reliquis deinceps membris in sua illi transformare naturam: hoc itaque modo aerem maturat pulmo et alterat in sua natura: quo proximis nature fiat spiritus qui in corde est quem maturet et spiritus fiet vitalis. De hinc autem ab eo ad arterias ascendat et ad crebri ventriculos: fiatque spiritus aialis. Hos autem generationis huius spiritus habitudine ostendemus plenius quoniam de spiritibus disputabimur.

Capitulum. xxj. de cordis assignatione.

De villis positione diversis componitur: cuiusque carnis totalitas dura est: villorum eius positione varietas facta est propter eius motus varios dilatationem. scilicet reductionem. Cordis autem ipsius et durities ut ab incommoedum remoueat susceptione. Hoc pulmo ab omni continet latere quæadmodum manus quod tenet corpus ut super dixerim: cuiusque figura a silis est pince figure ab inferioribus eius latum qua parte superiora corporis tangit. Est autem inter duas pectoris concavitates quod duo diuident operimeta de quibus diximus quoniam de vasis tractaremus: ea putamus rationem quod acume ipsius dicitur quasi in latere inclinet in sinistram: spiritus vitalis birculū hoc est in cordis latere: arteriaque magna a qua oēs corporis totius pullulat arterie hoc oritur a latere: scilicet quod ostendit pulsus ab exterioribus in latere sinistro. Cœcavum eius sinistram ad extremitatem versus capitis eius pervenit: dextram autem sub illo modicum finitur loco. Et a dextro versus sinistram concavum trāitus est quidam: quem nonnulli tertium vocant cœcavum: nec tamē verū est. In dextro quidem cœcavo trāductus duo sunt: quorum alterum vena intrat concavum: et infundit qui ab epate ad ipsum venit sanguinem in hunc concavum: super huius meatus os tria sunt operimenta illi continuata clausura coram ab interioribus ad exteriora: ut per introitum aperiantur sanguinis per hanc ad cor venit vena: superponunturque post eius introitum: nec post dilatationis cordis tpe exire. Secundus est meatus a quo exit vena que pulsans non est eiusque propositio et figura qualis vene percutientis: et hec est quæ ad pulmonem tendit nutriendū. dictum est autem quare vena hec similis arterie facta sit quoniam de pulmone nostra connectere dispartario. Duo autem meatus et in concavo sunt sinistro: corūque alterum est vena pulsantis que non pulsant similis est: ideoque et arteria dicta est venalis: et hec est que a pulmone ad cor aere mittit et a corde ad pulmonem sanguinem. Sunt autem super huius os vne operimeta duo: quorum clausura ab exterioribus est ad interiora ut ad ingressum a pulmone aeris ad cor aperiantur. Meatus alter qui in concavo est sinistro magne percutientis vene os est que dicitur auribū que et oibus radix est arterijs corporis. Super os istud tria sunt operimeta: quorum est clausura ab interioribus ad exteriora ut quæ sanguis exit et spiritus a corde aperiantur: nec deinceps reditum illis permittant. Et hec duo concava que in corde sunt utraque pulsant nisi quod finis pulsus maior est: continet etenim sanguinis et spiritus vitalis plurimam quantitatem: dextrum autem quantitatem sanguinis continet parvam: ideoque pulsans minor est pulsus. Hec est duarum assignatio concavorum que in corde sunt. Meatus porro qui a dextro est concavo ad sinistram: a dextro latere largior est: debet paulatim angustari donec ad latum perveniat sinistram. hoc ideo quoniam necessarium erat transmitti sanguinem qui ab epate per concavum venit venam a dextro ad sinistram latum. Factum est ergo meatus eius quæ pre sinistro iungitur lateri strictus ut quod subtilis in sanguine est ad hoc cordis mitteretur la tus. Sunt autem in vno quoque cordis cœcano ab exterioribus augmenta duo auribus similia que et cordis aures dicuntur. Et quod quidem est in cœcavo dextro est inueniri in cœsolidatione vene arterialis cum cœcano: quod autem in sinistro loco quo arteria cœsolidatur venalis ipso cœcano. Cor autem in sua basi loco. largo os est cartilaginosa simile basi ipsius.

per quē animalis est cēntia et existētia. Inde ergo mēbrum est hoc supereminens et magnū quz per ipsum compleatur vita. Quod autem hoc ē in mēbro excellentissimū ventriculus ē sinister quz maximā naturalis calozis et spiritus contineat quāritatem.

Capitulū. xxij. de diaphragmatis assignatione.

Diaphragma autē est quomā vt dixim⁹ que a collo inferius sunt in duas distribuunt magnas concauitates: quarū altera est illa cōcauitas quā circūrotūdāt pectoris ossa et in ea ē cor et pulmo. Altera at est quā cōtinet supplanū vētrīs la certi et ē ab vltimo pectoralis ossis vsqz terminū ossis pēnis in qua est stomachus. intestina. epas. fel. splen. renes. vesica. et matrix: has abiniciē separans corpus. Separat autē eas lacertus rotūdus diaphragma dictus ab ossis pectoralis vltimo incipiens et ad inferiora per trāsfuersū deducitur a duobus lateribus quousqz ad tertūdecimū feratur spondilem cui copulatur solidaturqz ab oibus lateribus coltis. Est at lacertus hic ab oibus sui extremis partibus alligatus cordis quēadmodū que de lacertis oriuntur corde: operiunturqz illū a duob⁹ lateribus operimēta duo. Alterū ē superius a parte qua concauo iungitur superiori pectoris productū ex operimento costas subinoluēt et ab operimētis duobus que pectus in duo media diuidit. Alterū autē inferius qua cōcauo vētrīs iungitur parte: eiusqz origo a siphace. Et in diaphragmate duo loci foramiū. alterū in loco ē spondili et ē via per quā occurrit meri spondilibus superposita ad superiora. alterūqz per quod incedit vena concaua ad cordis superiora et in loca que inter sunt diaphragmatici: cui et perfectissime consolidatur: meri autē nō consolidatur ei sed tm cōtinuatur euz teneris ligamētis: locus at quo illi continuatur os ē stomachi. Duas poro vtilitates diaphragma nouimus habere. Altera ē q in pectus et dilatatur et reducit cū reliquis qui pect⁹ mouent lacertis. Altera qz quoniā spiraminis instrumēta a ciboru segregat organis. Hec est diaphragmatis assignatio et est vltima de cōpositis mēbris disputatio que spiraminis organa deputata sunt. Et quoniā que de eis dicenda erāt sufficienti explanauimus. iā nūc ab instrumētis incipientis ciborum et meri et a stomacho sumētes exordiu: vt secūdi positionē mēbroru et vtilitatē nostre et disputatiōis ordo luceat legentium animis.

Capitulū. xxij. de oris assignatione et operimentis quō illud velat.

In precedentibus organoru spiraminis cōpositorum explanauimus habitudinē. Cōposita poro ciboru instrumēta sunt os cū hijs que in eo sunt corporib⁹ meri. stomachus. intestina. fibrus. epas. fel. splen. renes. vesica. Nos ergo ab oris expositione et meri quēadmodū ordie pri ma sunt incipientes. Dico ergo quoniā que in ore sunt cū bi instrumēta dentes sunt et lingua operimētū palatū veltiēs et sub ore guttur. vna. pulmonis canalis. pulmo. et meri. Et de res quidē quot sint ostensum ē queqz eoru singulorū vtilitas qz de ossib⁹ disputatū est. Lingua at organū est cōcū an malibus actionibus et ciboru: per ipsam etenim verba fiunt et est gustus sensus et per cā cibi est mutatio in ore. Et gustus bonitas de actionibus est animalibus. cibi at imutatio de cibilibus est actionibus. dictum est autē de lingue cōpositione quz disputatio animalū fieret mēbrorum. Operimētū autē circūamictēs os operimēto cōtinuatū ē meri interiori et stomachi: eiusqz in ore vtilitas vt cibū qdā alteret imutatione quonāe fiat. ppingo: stomachi. fiatqz illi ei⁹ trāsmutatio facilis et decoctio ac cōuersio i suā nāz: quēadmodū in stomacho cib⁹ imutatur quū sit ab interiori stomachi tunica origo.

Capitulū. xxij. de meri assignatione.

Eri corpus est longū cōcauū: figura rotundū: ab ore incipiens stomachi et vsqz extremitatem gutturis attingēs superiorē. Est autē vbi ab ore incipit stomachi strictū: debine dilatari vsqz dū ad guttur pueniat non cessantib⁹z relijs largior ē partibus: cōtenditur superspine spondiles iunctū ligamētis opimentalibus: postiorqz eius nō recta sed incurua. Est enī postius super locum medius quū priorqz dozi spondili. Et antez ad quintū peruenit spondiliū in medio in latum inclinā dextrū spondiliū: donec ad duodecimū porrigatur spondilem: auertitur autē a medio arterie causa: que a corde ad inferiora descendit corporis. Ipsa etenī super mediū posita est spondilium a quinti termino spondilis vsqz quod diuidit locū. Hoc autem propter huius arterie factū est firmitatem et custodiā

que plurimū erat necessaria: alligationeqz eius cū spondilibus ligamētis operimentalibus: vt vtro ad diaphragma meri peruenit anteqz ad stomachū trāsmittatur subleuatur plurimū trāsgrediturqz arteriā spondialē in latum sinistrū: de hic per diaphragma trāsmittitur loco quo ori cōtinuatur stomachi. Hec ergo est causa propter quā stomachi os ad sinistrū declinat. Meri autē compositus ex duobus est tunicis quarum a duobus est ortus stomachi tunice: altera est ab exterioribus et est carnea eiusqz villi per latū feruntur: altera est ab interiorib⁹ et est nervosa tunica: villiqz ei⁹ per lōgum porrecti et in ea pauci p trāsfuersū deducti villi. Est autē meri vtilitas aut in trāsglutione aut in vomitu. In trāsglutiōe vt cibū contrahat ab oris superiori parte et ad stomachū pellat. attractio autē hec per tunicā fit que per lōgum porrigitur quz reprimitur et curtatur: gutturqz superius eleuatur versus os descenditqz ad stomachū cib⁹. Expulsio autē per tunicā fit exteriorē quā contineat que interior contrahit tunica: reduturqz desuper illa expelliturqz et descendit ad stomachū: tāqz si manus opprimat aliqua humiditas: ipsaqz ab ea foras emittantur. Porro eius in vomitu vtilitas per hanc fit exteriorē tunicā attractioneqz eius dū reducitur super ea que stomach⁹ continet expellitqz ea ad exteriora: et ideo trāsglutiō leuior facilius est vomitus: quoniā trāsglutiō per vtraqz fit meri si mul tunicas. si interiorē attrahentem et exteriorē depllentem vomitus autem per vna fit tantum tunicā exteriorē: si que depllit: nec est aliquid quod ad nos illud trahat et hec est meri assignatio.

Capitulū. 25. de stomachi assignatiōe et vtilitate.

Stomachus in latere positus ē sinister: eiusqz profunditas tanqz ad latum inclina dextrū: et ab eius dextris est epas: quē suis cōprimat quinqz augmētis: a sinistris eius splen positū est et ab inferiorib⁹ lacerti pincet: sup ips⁹ fibrus. Est autē sua figura sphericā siliis s oblongus duabus extremitatib⁹ rotundus ea parte qua corpus mergitur māifestis: plan⁹ autē a spine confinis: pūditatqz eius largior: his que sequitur os eius. et quibus largior ē meatus eius ad intestina strictior. quibus autē strictior meatus eius ē ad meri largior: qui et ipse meatus eius largior ē meatu ad intestina. Est autē duab⁹ tunicis cōpositus. Interior de genere est operimētoz nervosorum cuiusqz villi in lōgum porriguntur: et sunt tñ in ea villi p trāsfuersū duci. Exterior tunica carnea et nervosa: eiusqz villi per latū feruntur: alligatqz est a posterioribus cū spondilibus et a lateribus cū epate et splene p operimēta: que qdāz eoru operiūt quibus ē a siphace origo. Vtilitas stomachi propria ē excoquere et imutare et apparatione pparare epati conuenienti et ad intestina pellere vt facilis sit epati ei⁹ imutatio et trāsmutatio in sanguis nām os cibū imutat: et cōterit vt facile sit stomacho illū decoquere et imutare i suā nām. Stomachus etenim tāqz cellula ē cibi: dīqz hec ei⁹ actio digestio prima. Vtilitas vtro queqz eius pñū ex quibus cōponitur et earū positio ac figura huiusmodi est. Ex duabus componitur tunicis propter duas vtilitates: altera earū est a meri cibū attrahere: becqz fit per interiorē tunicam cuius in longum porriguntur villi iuxta tunice meri exemplum interioris: cuius est origo ab hac tunica. Stomachus enim trāsglutiendi tpe ad superiora tollitur versus meri: trahitqz ad cum cib⁹ a meri quēadmodum extēdit homo manū ad aliquorum porrectionem quz op⁹ ē. Altera ē retinere cibū in se quod p tunicā fit exteriorē meri: cuius ab hac est ortus tunica. Cib⁹ nāqz quz stomacho superuenit trahit illū ad se et cōtinet ac ab omni cōtinet latere retinetqz donec digeratur: et quod sibi ex eo est necessariū sumperit quod vt factum est: expellit illū ad intestina: hic que a superioribus reducitur et opprimitur super ea que in ipso sunt: dilatatur autē ab inferioribus: aperiturqz locus qui vocatur ianitor: expelliturqz qd in eo est ad intestina: tāqz quū manus substantias cōprimat humiditas: disiungitur quod in eis est et ad exteriora pellitur sic accidit ei qui in stomacho est cibo: quū super illum reductio fit vt egrediantur ad intestina: hec actio fit per tunicā exteriorē cuius villi in latum extēduntur. Sic in omnibus accidit mēbris que duas habent tunicas: cuius villi in latū feruntur parati sunt reiiciendi actioni: cuius autē villi in longū actioi trahendi deputati sunt. Vtilitas cuiusqz tunice hec ē tunica interior nervosa facta ē eo q virtus illi necessaria est sensus: propter ciboru necessitatē. Interior etenī tunica stomachi iter alia omnia sentiens facta est: per quā sentit animal corporis a cibo imutationē: mittitqz animal ad cibū petitiōis: diciturqz sensus hic famēs: hic sensus in eo maior est ipsius in ore

reliqua autē membra necessitatis cibi nihil sentiunt tpe:ten-
dit autē ad ea cibum ab epate per venas que sibi ipsa cōtra-
bunt et eo pascuntur. Necessariū autem fuit stomacho esse se
suis qđ necessitas hec incuberet cibori:eo qđ mēbra oīa cibū
a venis attrahant ab epate missis:epar trahat succositatem
cibi ab intestinis:intestina a stomacho:necesse fuit stomacho mem-
bra aliud a quo ipsi contrahat cibū quo eger. Spordebant
ergo illū fortē habere sensum:quo iminationē suscitaret nutri-
menti quo mittitur animal ad cibi porcionem exterioris.
Ideo quoq; hic in eo fact⁹ ē sensus qui dicitur fames. Quia
de causa a cerebro ad stomachū par vñū descendit nervorū
qui omnibus eius firmatur partibus donec ad eius fundum
pertingant. Hec ergo vtilitate facta est interiori stomachi tunica
nervosa. Tunica exteriori carnea facta est vt stomachus per
eā esset calidior: cibiq; digererētur in ea et maturaretur illius
calore:quoniam carnis fit copiolet calida. Positionis etiā vti-
litas est quoniam in latere est sin:istro posit⁹ inter epatis et sple-
nis locū. Epar enī in dextro ē locatū latere quod splenis ma-
ius est largūq; necesse habebat habere locū:splen autē in si-
nistro qui epate minor ē. Minoriq; cōcluditur loco qđ si par-
ponitur ergo epar et splen a lateribus. Spine laceri⁹ retro
Thyrbus in eius conspectu ad stomachū calefaciendū aug-
gendūq; calorē pp ciborū decoctionē et digōem:scđ et vt sint
illi spine laceri quasi substramentum: et quo initatur quasi
culcitra. Alligatus est autē mēbris his:ne forte suo cederet lo-
co in grauioribus corporis motibus. Figura eius rotunda ē
vt ab incommodorum remotio: fieret fuscipience:et quatenus
magne ciborū sufficiens esset q̄ritati:prolongatur a vna⁹
extremitatibus: a superioribus quidē ppter ab eo meri ori-
ginem:ab inferioribus propter intestinoz cū eo cōtinuati-
ōē desubtus loco qui dicitur ianitor:angustatur superius:vi-
latur eius in homine profunditas eo qđ homo erecte sit sta-
ture cibq; porrecti mergantur et ad inferiora descendat sto-
maci. Ideoq; inferiora eius necesse fuit esse largiora vt q̄ritati
sufficiat non paucē. Largitas autē meatus eius ad meri.
qñ homo sepe transgredit quedā durā:aut aliqua que nō ē
hominis masticare et terere necesseq; habuit vt esset via larga.
quo facilius horū fieret transmissio. Ideo ergo huiusmodi fa-
cta est stomachi habitudo ad meri. Angustatur autē meat⁹ ei⁹
ad intestina ab inferioribus qñ eius necessitas cōtraria fuit
superioz officinis. Cuius enī a stomacho ad intestina post
q̄ bene contritus est et decoctus descendit nec prohibetur eius
transitus per locū angustū. Amplius necesse fuit stomacho
actioni stringi loco qui ianitor dicitur est aratione forti-
⁹ in eo cibum retineretur quo nō ab eo sit illi egressio donec
digeritus sit et stomachus suā fumperit positionē. Itā tunc ex-
pellatur ad intestina:angustia ergo eius ab inferioribus buie
actioni cōpetēior est largitate. Hec igitur ē tam meri qđ sto-
maci cū suis assignatio partib⁹ et vtilitas.

Capitulū. xxvj. de intestinozū assignatione ⁊ vtilitate.

Intestina super spine spondiles locata sunt et ossa lata: iuncta cū ligamēta a si phace oriētibus: et sunt constituta a termino meatu stomaci inferiorē q̄ ianitor dī vsqz locū quē dicim⁹ podicē: sūt qz positione cōtorte et villos: incipientia a dextro latere in si nistrū ferūtur queqz a sinistro in dextrū. Sūt autē ex duā bus cōposita tunica villosis: et cuiusqz villi tunice in latū rō tundātur: coxqz substantia stomaci filis est substantie. Sūt autē numero sex: tria quoz subilia sunt que et supiora ponuntur ianitor cōtinuata stomaci. Tria crosse quibus ē initium locus qui finis subtiliū. Trium itaqz subtiliū vnus vocat̄ intestinū duodecimū eo qd eius longū duodecī fit hoīs digiti totum in quo est hoc intestinū super spinā locatū est nō hīs incuruationē aut iplicationē quēadmodū oīa alia intestina.

Secundus de idem: ideo qz qñ cibis vacuum inuenitur: et est intortu incuruū plicatumqz a latere incipiens destro ad sinistru fertur. Sic quoqz oia alia intestina inuoluuntur et plicantur. Tertiu subrilin intestinu subtile vocatur et p^o sile est nisi q vacuu cibo mime inuenitur. Intestinoqz autz grossum primu est qd dicitur omoz et locatur post intestia subtilia. et est intestinu largu a decro incipiens latere. Vocatur aut hoc nomie eo q vnu fit illi os p quod ingreditur sub beut de superfluis ciboz et exeu: intratqz in intestinu colon. Sile est etiam faculo no habes meatus ab iferioribus et a superioribus quedamodū reliqua. Secudu bonu intestinu est qd colon vocatur: atqz versus igma. Bicuū est autē hoc nomie eo q cegesto solidata et indurata in morbo qui dñ colici passio hoc includit intestino. Tertiu est rectu intestinu cuius ē extremitas ano apposita: et vocat podex et est ceteris

oibus largius intellia. Inter intorifices aut intestinorum sunt vene et arterie mite:queq; amplius uicifut sunt no pulsates vene que a rema mittunt dicta iuuenili. Veniunt aut ad ea neruoz etia rami. Est aut maior p; venaru et arteriaru inter intestina supiora. subtilia. omni aut de haru diuifioib; venaz et arteriaru qum de eaz loqueremur gnibus. Sunt quoq; inter hec vasa operineta ea ligana et caro illa confir mans:locus autē ad que perueniunt vasa vocatur cōcauitas. Veni ē de operimentis his qum de eozū genere sigillatiz tractaremus:hec ē intestinoz assignatio compositiōis. Sequitur de eozū utilitate. Intestina fuerūt nēcia vt digestus nutritur cibis a stomacho in ea.ideoq; ad ea multe poniguntur vene ab ea rena que porta dicitur per concantatem p; quas clarū colatūq; qd in cibo ē digesto occurrit et ad epar deferunt. Est autē simul cū hoc illis virtus immutare cibum digestus. In stomacho reit digestus cibis qz transmissi piant totam ad intestina veniri subtilia:mittunt eius clara mundaq; succositas ad venas q ad iestina feruntur ab ea q por ta dicitur vena ad epar vt immutetur et fiat sanguis:quemadmodū e; cibis pīmū oīum in ore mutatur et in eius per meritū trāstū quo faciliū fiat eius in stomacho imutatio.sic etiā in intestinis fit subtilisio.est enim in eis virtus immutāz que cibū alterat digestū ad ea a stomacho transmissum:quadam secūda imutatione quo facilius fiat epari illū in sanguinis permutare subtiliā. Ideo ergo intestinozū subtiliā proxiā facta ē stomachi sustinēre. et hec ē intestinozū utilitas simul.

Cuiusq[ue] at[que] eor[um] in sua positione vtilitas ⁊ cōpositiōe hu-
lusmodi ē. Inuolucro intestino[rum] eor[um] q[uo]d aplicatio necessaria ē
q[uo]d amplius in eis inuolucrit cib[us] ⁊ diutius nec velocius a
corpore egrediatur aialis. si enim fieret sic semp[er] necesse ⁊ nō
per interualla ēēt cibū sumere: aut certe sepius ⁊ spissē simlq[ue]
frēquētius egeretur. Digeritur ēt cib[us] more longitudinis in
intestinis sumitq[ue] ex eo q[uo]d suū proximū ē nāc. Et intestini q[ui]
dē q[uo]d dicitur duodecimū loco cuiusq[ue] nō rectum super
p[ar]te ossa facta est: vt venis ⁊ arterijs: neruisq[ue] que ad inte-
stina veniunt locus esset vacuus largusq[ue]. Compositus
autē intestini ex duabus tunicis earūq[ue] perlatis villi disposi-
ti. duarū cā vilitatū. altera ē vt ab incōmodiorē remotus es-
set suscepiōe: quonā enī ad intestina multe defluūt mate-
rie male que comedūt incidunt ⁊ putrefaciūt: duabus necē-
sariū fuit illis tunicis videri: vt siquādo alteri tunicarū incō-
modū acciderit. altera eius supplet locū quēadmodū in in-
testino[rum] videmus vlcerationibus quz per egestionē eorū
frustra egrediantur: nō tamē cessat intestino[rum] actio de cibi
transmissione ⁊ egestionē: sed illius loco tunice altera eguit
ad agendū exterior. Secunda est vtilitas cōfortatio vt tūc cō-
pulsus que cibum expellit ⁊ egestionē ac emittit. Ideo ergo
eorum villi per latum ducti sunt cū oīs villus per latum tra-
ductus in mēbris tunicis paratus sit actioni virtutis expul-
sive.

Facta sunt autē inferiora crossea intestina magis q[uam]
superiora: nō forte ad egestionē homo sepius surget sed in
tereflet eius egestionibus tēporis longitudo. Egestio enim si
descendat ad locū artū fācilis repletur locus hic: egerq[ue] bō
illū purgare ab his que repleuerunt surgetq[ue] oī ad egestiō
nē boia: pari de cā ⁊ vesica larga facta ē: nō forte quz descen-
deret ad eā vīna cito repletur: necesseq[ue] homini ēēt ad vī-
nā sepius vīna cadēq[ue] boia surgere. Veniunt autē vene
ad intestina ab ea que dicitur porta vena vt sumat q[uo]d in eis
clarū cibi inuenerint: succositateq[ue] eius ⁊ ad epur defecāt.

Copia autē earū multitudineq[ue] ad intestina venit superio-
ra p[ro]pter multitudinē succositateq[ue] ciborū que in eis ē descen-
dens ad ea a stomacho. Hęc est intestinorum assignatio ⁊
vtilitas.

Capitulū. xxvij. de thyrbi assignatione ⁊ vtilitate.

Hyrrbus ex duabus pponitur tunicis den
sis tennibus altera a lateri supposi
ta ⁊ inter eas vne artetiqꝫ multe; quibus loco sunt
corine ⁊ soliditatis. Est ⁊ iter duas has tunicas adeps mul
tus positus super iustina: figuraꝝ eius sacculo similis ē aut
petule: generaturqꝫ ex operimento qꝫ dicitur sphaos. ⁊ ori
go eius ab ore stomaci a superioribus cōcauitatibꝫ eius ini
tus. os. s. eius a loco oriꝫ sui ab ore stomaci finto aut apud
intestini colon vocati. Solidatur aut loco quo oritur a
stomacho ⁊ cū splene ⁊ cū intestino colon vocato. nonnūqꝫ
aut cōsolidatur cū extremitate vna epatis ⁊ rēdit versus co
las posteriores non recte sed vt sit. In pluribus autē ex maio
ri parte eius ē consolidatio cū stomaco ⁊ splene ac intestino
colon. Quis necessitas hec est vt calefactionē augeat sto
maci ⁊ intestinoꝝ ⁊ vt venas arteriasqꝫ vnciat qꝫ in eo sunt

Hec est meri stomachi intestinoꝝ et thyrbi assignatio cum vniuersalibus et totius partiuꝝ vtilitate.

Capituluꝝ. xxviiij. de epatis assignatione et vtilitate.

Par autem in dextro posituꝝ est latere cor poris sub hypochondrijs superioribus eiusqꝫ figura figure similis est lunc quꝫ a sole tertia fulget a quauis parte et eci conatio et gibbositas latereqꝫ eius conico stomacho iungitur et intestinis. Est at su peramplectens stomachum et continens suis augmentis que epatis dicunt pene sue extremitates: latꝫ at eci gibbosuꝝ diaphragmati coplat tagꝫ ipꝫ et ab h latere alligatuꝝ diaphragmati cu ligamentis opimetralibus qꝫ cu opimento q amictu conexam e. Cuius. fortus e a siphace et cu costis posterioribus: a latere vero conico stomacho ligatur et intestis ac renis que ad illa ab epate veniunt et operimēto que ca operiunt.

Et epar oibus no est eiusde quantitas in hoibus sz sua e in magnitudine variuꝝ et in penaꝝ numero. In magnitudie quide qm in nonnullis hoium maius e: in alijs minus. nisi q temp in hoie magnuꝝ est in ratu vt maius i eo sit q in quouis alioꝝ aialium qd eiusde sit cu corpore hois quantitate. In extremitatu autē numero: qm in quibusda hoibus bz m du as penas: in alijs tres: in plibus quatuor et quinqꝫ. Epar in hoibus no paruu sumit familiaria lacris sparus: et vena que porta de oxitur ab hoc latere. i. conico. Et diuidit anqꝫ ab epate egrediatur in ptes quinqꝫ que in penas funduntur epatis: quaru queqꝫ pium multis distribuitur dimidētibz subtilibus que ad pfunditates feruntur stomachi et intestinum duodecimum: et maior eaz pars ad icumū tendit. Reliqꝫ partes in oia dispartitiuntur intestina donec ad rectu perueniant. Assignauimus autē hꝫz bitudinem venaz no p lantū qm de eaz qualitate diximꝫ. Epar aut ipm necessariu fuit nāe qtenus cibi succositatem alterata sanguine faceret: et ad oia corporis mēbra p venas mādaret. Ideo ergo epatis sba sanguis silis facta e substantie. Libus eum qu a stomacho digestus mittit pianitoꝝ ad intestina et intestinu itrauerit duo decimū: et ab eo ad icumū missus fuerit: mittit illud intestinu succositatē ad venas que a vena porta vocata venerūt trabūꝝqꝫ illam de vena et ad portā deferūt per quā itra epar ingreditur et diffunditur p venas que in epate sūt q a porta vena diuiduntur: imutatz illā epar que in eo est i mutati vritute in sanguis substantia: trāsmutatqꝫ ad venā expellit magnam que de cōcoca a q i oia corporis mēbra emittitur.

Capꝫ. 29. de splenis assignatione et vtilitate.

Splen in sinistro posituꝝ est latere corporis eiꝫ figura oblonga conationē hꝫz paucas a pte q stomacho iungitur: et e gibbosu a costaru parte posteriorꝫ: et e alligatu ligamentis que oriuntur ab operimēto ipsūm circū uoluentē ab eius quide gibbosu latere cu costis superioribus a parte aut conationis euz stomacho. Continuantur autē duo ei vasa: alteru quozū maius ē: et oriuntur a latere epatis conico et est quasi collu per qd cholera trahit nigra ab epatis sanguine. Alteru vas paruū ē cōtinuans ipsuꝝ et stomachi os: et p per hoc cholera mittitur nigra ad os stomachi quo cōfortetur appetitus. Est aut splenis vtilitas vt turbiditate mudet sanguinis eiusqꝫ feces et ad se contrahat per vas qd ad ipsuꝝ ab epatis mittit conico latere: et ab eo sudat in vas aliud qd ad stomachu fertur: ea qritate qua excitetur appetitꝫ. Hec vero primu ad stomachu fert q illā ab epate extraxerit: sed postq in eo fuerit imutata et alterata in eius substantiam et cibum fecerit sibi cōpetentem: et qd huic superest actioni qd scil in suam non potest transformare naturā ad os mittit stomachi: per quod appetitus fiat robustior. Hanc itaqꝫ de causa et vtilitate: splenis substantia fragilis facta ē spōgie similis vt attractio eius ac susceptio facilis fiat: qua trahat crossof hū mores nigros: factuqꝫ ē color eius ad nigrū inclinꝫ quo pfiguretur et cōsimilis cholere esset nigre. Hec ē splenis cum vtilitate assignatio

Capituluꝝ. xxx. de sellis assignatione et vtilitate.

El super epatis penam locatuꝝ ē maiorem et vnius tunice: eiusqꝫ sub proxima ē operimēto: u substantia. Huic duo sunt meatus ab ea orientes corūqꝫ substantia qualis ē ipsius. Alter boru laceri epatis cōtinuatur conico: et per ipsu cholera trahit ab epate sanguinis ad se. Alter aut in duas diuiditur partes: quarū altera maior intestinis cōtinuatur et ad ea cholera trāsmittit. Altera minor stomacho cōiungitur: et per eā in eius continuationē cholera mādaret. Continuantur autē illi loco colli eius rami duo subiles: alter ab arteria que ad epar mittitur: altera nerno qui itidē ad epar missus ē vt p cos sen

sum accipiat et vitā. Est aut eius vtilitas cholera purgare rubeam a sanguine: eaz attrahere ne forte sanguines exurat suo acumine.

Capituluꝝ. xxxi. de renu assignatione et vtilitate.

Enes duo positi sunt in duobus spine spōdiliu lateribus prope epar. Et ren dexter loco excelsior est i tantum vt qnqꝫ maiori occurrat pene epatis: et hec ē pena sue extremitas inferior. Sinister aut ren loco humilior ē. Corūqꝫ latera duo conica ad inuicē opposita sunt et latera duo gibbosa circūdantur a latere corporis in quo sunt animalis. Continuantur autē corū cuiqꝫ duo rami magni vne cōcane et atim vt ab epate surgit: alter corū diuiditur in ipsoꝝ substantiam et ad ipsos fert sanguine: per alteru aut aquositate trahit sanguinis que ē vma. Continuantur etiā illis a magna ramus arteria cōpetēns magnitudinis ad ipsos virtutē portans vte. Oxitur aut ex vtriusqꝫ loco quo hec illis continuantur vasa collu: et large cōcavitatis operimēto opertū: quozū qd qꝫ vesice contingitur: per quem vma a renibus ad vesicā mittitur: vocantur autem hec colla duo emunctoria. Ad hanc parati sunt renes vtilitatē. i. vt aq sitatē traherent sanguis et hac illum purgatē superfluatē.

Capituluꝝ. xxxij. de vesice assignatione et vtilitate.

Vesica autem posita est in masculis super rectu intestinu: et vnius est tunice dure. Cuius durities fuit necessaria: quo acume posset cholera perferre vniqꝫ ppter voluntatem egressum: vma poro ad illam mittitur a renibus per meatus duos quos emunctoria diximus. Consolidatur autē duo bi meatus vesice p trās uersum adducti et per longū feruntur: et deinceps in interiora eius mittuntur. Scinditur aut ex substantia eius pars quedam operimēto similis: et tēpore quo vma ad vesicā non de currit operimēto huc coniunctu est super meatu os: claudiqꝫ illos diligentissime nec ventus per os emittitur: ne forte aliquid vme ad ea a quibus defluerat reuertatur loca. Hoc etiā modo consolidatur meatus qui ori continuatur sellis. Hec est vesice assignatio et qualitates eius.

Capituluꝝ. xxxij. de membris generationis et primu de matrice et eius vtilitate.

Trinus de ciboz instrumentis que persuaforia erant: itaqꝫ deinceps equum est nos hoc disputare loco de mēbroꝝ habitudine q generationis fuit ista. Sūt aut h matrice: mamille: testes: spermatas vasa: veretrum. Et nos de matrice primu confiderabimus eiusqꝫ habitudine ostendemus in figura ipositione in vtilitate fetuqꝫ in ea bitudine. Dico quoniā matrix in forma sua forme similis est vesice maxime profunditas eiꝫ nisi q ab ea differt duobus que in eis sunt ab vtroqꝫ latere augmētis duobus similibz conibus ad emunctoria versus tendentibus per que vne ingreditur et arterie que ad matricē et sperma deferunt et spūz. Matrix autē sua in suba substantie proxima ē neruozū eo q extensio illi eēt necessaria tēpore cōceptus et ipregnationis in oēs partes quz fetus auget et maior sit. Hec at actio generi neruozū possibilis ē sic vt no cumētus illis no accidat. Matrix os magis neruolum ē et magis duru nisi q eius tēperata ē durities. Neruolu quide est pp sensus bonitatē que in coitis delectatione fuit necessaria: tēperata autē ē durities eius quo possit in ea reducto et cōstrictio fieri post spermatas ad illud ingressu: sed et vt possit extendi coitꝫ tēpore quo per illud sperma facile trāsmittat. Si enī multe eēt durities a firmitate cōstrictionis prohiberetur. Si at molle extendi optime no posset sed eaderent partes eius alie super alias: claudereturqꝫ nec facile ad matricē semē viri posset transire. Est at vna babēs tunica cōposita ex villis positione varijs et in ea villi per longū porrecti q ē in ea ceteris pauiores sunt eo q necessariu erat illis sperma solu attrahere. Sunt et villi per transuersa ducti: et bi magis i ea abundat: ppter quod per eos virtus est sperma retinēdi et fetu per cōceptus tēpore diuturnitatē. hꝫz etiā villos in latu deductos pp eā que necessaria erat expellendi virtutem emissionis ad exteriora fetus tpe. Locatio eius talis ē super intestinu posita ē rectu et super ipsam vesicā: eo q necessaria eēt intestinu quasi culeitra et stramentu illi esse. Vesica quoqꝫ tegit illā ab incomedis que accidunt extenuandē dū distēditur cōceptus tpe. Est autē alligata matrix his que illi vicinatur circūquaqꝫ mēbris ligamentis flexilibz et q extendantur vt in oēs possit distēdi partes conceptus tpe. Hec a superioribus qua parte eius ē profunditas vesicę superata: a parte vero colli a vesica superatur. Collum matricis vqꝫ vulnū porrigitur. Vulua est interstiu et separatio

que inter duo pennis est ossa: et est super anu locata. Huic ab exterioribus augmenta sunt cutis que arabice badera vocantur que similia sunt veretripaputis: ideoque et nos nomen aliud non habentes preputia vulve vocamus. Horum sunt utilitates vulvæ et matricis tegere ac defendere ne forte aeris ad illa frigiditas penetraret. Sunt autem matrici concaua duo magna quorum alteri est in dextris: alteri in sinistris. Hec duo concaua ad unam perveniunt profunditate vtriusque cœcis: diciturque matricis colla. Ideoque antiqui matricem matricem esse dixerunt: hac quoque diximus: ea. Hec autem duo animadvertentes manifeste concaua si in matricem animalis intederis et siphacæ ab ea scinderis quo ab exterioribus vestitur videbis duas concauitates ab invicem disgregatas tanquam si due essent matricis que ad unam procedunt profunditate que necessarie fuerunt ut in gemellorum generatione eorum quilibet sua generetur in concauitate. Sic ergo in pluribus fit quoniam gemellos mulier generat: fitque secundum partem maiorem masculi generatio in dextro latere: femine in sinistro: rareque feminari accedit generatio in latere dextro. Et in matrice et singulis concauitatibus loca profunda sunt parve profunditatis que fossule dicuntur: hec sunt venarum ora per que sanguis menstruum in matrice decurrit: sunt autem hec loca aspera: ideoque ut per ea sperma retineatur suspēdaturque illis secundis partes: suntque illis tanquam ligamēta. Testiculi porro mulierum positi sunt in superiori colli matricis loco post augmenta duo que dicitur conua duo: et sunt a duobus matricis positi lateribus: alter a latere dextro alter a sinistro testisque duo mulierum minores sunt quam viro: et sunt rotundi et supplant: substantia eorum glandulosa similis glandule que venas stringit et solidat et sunt masculorum testibus duriores cuiusque eorum vena continuatur non pulsans que a reni parte veniens augmentum quoddam ingreditur conui dicitur: et ab eorum quaque oritur corpus per quod sperma in concaui fundit matricis. Hec est matricis assignatio et figura. Quātas autem eius oribus non est equalis mulieribus. In mulieribus etenim quod pignates non sunt minores eas invenire: pignatibus maioribus: et his quoniam nunquam cœperunt minores sunt valde quam in his que aliquando cœperunt: et quanto plus mulier cœpit et eius maior sit matricis propter matricis extensionem a fetu ut sit illi locus. Variatur et matricis quantitas in etatibus: et in muliere que minoris et etatis minor: in ea vero que maioris et etatis maior. Et vero vult mulieres minores parum quam iuventus earum non erit. Est autem et in illis que hant cocum minoribus quam in illis que multum cocunt. Matricis autem temperata quantitas est que ab extremitate eius superioris que est eius profunditas posita prima est vmbilico usque ad extremitatem vulve: et eius longum duodecim digitum: latitudo eius est dimensio qua duo ab invicem distat emicroria ad que quoddam vult punit augmentorum que conuibis filia sunt: hec est matricis assignatio simplex.

Cap. 34. de matricis in qua est fetus assignatio

Matricis autem in qua est fetus cuiusmodi sit loco dicemus: et ostendimus quantitate a principio quo sperma ipsam cadit usque ad completum fetus tempus et bonum. Dico ergo quoniam Salic? et Hippocras arbitrantur quod sperma agētis et mātē obtineat locum in fetus generatione: sanguine autem menstruum solummodo materiam servare locum. et quoniam fetus perficitur temperantia et commixtione spermatis masculi cum femineo. Huius quoque matricis cum est coitus tempus liquidum prima est menstruum amputationi: pueritque ad ea sperma temperatur sua in crosse et viscositate super illud strigi ab oribus suis partibus: retinetque ipsum et circumferre ea quod in ipsa est retentiva virtute. Huius rei signum est quod invenimus? quoniam dū aialia explosamus que parit. Matricis etiam eorum ita arctissime stricta et conclusa est ut nec acuminis corporis aliquod possit intrare: hoc fit propter nimium amorem et desiderium matricis in spermatis subam. Ideo ergo et antiqui dixerunt matricem esse tamquam aial spermata desideras. Est autem spermatis natura si a virga que in ea est expellatur forti virtute per matricis ire collum et recta redere via usque in inferiora eius et in loca vicia: illi innotuitque eo et dilatatur in his locis inferioribus: remanensque remotiora matricis in cornuum partibus inania et viri spermate vacua. Amputatur igitur sperma mulieris ab eius testibus per spermatis vasa et in medium funditur matricis: reditque ad conua duo et in ventre dilatatur matricis. cōpleturque loca que viri fuerant spermate frustrata: et in ea quoque in quibus illud est continuaturque illi. Sive ro inter matricem et spermata duo interstitium quoddam et quoniam olus sio et cōcauitas: cōmisseturque quod residuum est femininum duos et ad concauitatem illam tendit replenda. Sicut autem necessaria vult spermatis commixtio duabus de causis. Altera est quod sperma esset mulieris cibis cōueniens virili spermatis: virile enim crosse

est calideque cōplonis sperma: cōtraque semineum tenne et frigide cōplexiois: que sua non potest crosse virile extendi et dilatari quoadmodum oportet corrumperetque suam materiam fetus calorem. Ideoque semineum necium fuit sperma quod eius temperaret crosse et calorem. Altera autem est utilitas operimenti generationis quod fetui circūdat: virile enim sperma eo quod recte feratur ad cornibus non punit augmenta filia: nec per totum dilatatur matricis ventre necessarium ideo semineum est sperma quo cōpletur loca ad quod virile non accessit sperma: continuaturque femineo: et ex eis simul opimentum fiat quo fetus involuatur. Est autem huius operimenti fetui circūdat generationis talis: sperma crosse et viscosum: interiora autem matricis calida et plana. Huius igitur sperma intra corpus matricis dilatatur facile ex eo opimentum generationis: quoadmodum fit ex pasta si supponatur opculus calidum cito crustula fit. Soluitur autem operimentum hoc oibus ex planis matricis corporis locis: et suspēditur ad ea per loca aspera que fossulas vicinas: fitque opimentum hoc cum spermate quod circumferret: quoadmodum ovum quod non suo edidit tempore gallina non cōpletur: videbisque exteriorē testis operimento silem. Et hoc quoque nonnullum in exquisitione matricis appetit aialium que pignata sunt a proximo. Videbis enim opimentum matrici adherens per loca que venarum ora fossule dicta sunt: alia autem a matrice oio sciuntur et minime inherens illi ad omni similitudinem quod in gallie matrice completum est: nec dura est et testis. Refert autem Hippocras in libro de nati pueri. saltatrice mulierem sexto conceptionis die abortum passam: cecidisseque ab ea sperma cum opimento suo in similitudinem omni quod suis exterioribus nudatum cornicibus interiori opimento tantum vestitur. Et autem huius completum est operimenti generationis quod sperma cōcludit: sanguis ad illud fertur menstruum per venas non pulsantes: quarum ora ea sunt loca que fossule dicta sunt: pervenitque simul sanguis subtilis et spiritus vitalis per arterias que ad matricem veniunt: ferunturque simul in operimentum substantiam antequam ipsius cōsumatur duritiae: ideoque possibile habent per illud transitum ad ipsam concaui. Sicut itaque in operimento foramina et meatus nec desunt hi dilatari: nec cōsolidantur per sanguinis decursus. Spermatis enim attractio qua sanguine trahitur: non cessat per eam que in ipso est trabendi potentiam. Spermatis namque sua in generatione ne in instrumentis eius miscetur vitali spiritus et naturalis per quos materiam sibi convenientes possibilitate sibi trabendi sumit: suntque et alii semina: Hippocras namque et Galienus arbitrantur: sperma matricis et agētis et forme in creando obtinere se? locum: menstruum autem sanguine materiam tantum: sicut in huius capituli principijs dictum est: debine operimentum illud duret et solidatur: generaturque ex spermate inter operimenti: locis scilicet illi per que sanguis ad fetum influit vena arterieque quarum ora venis continuatur et arterijs que ad matricem feruntur: continuaturque hec illis arterie arterijs et vena venis. Dicitur autem arterie hec et vena generare irretitum et involutum cum operimento et implicatur intra ipsum: circūdatque exterius: post hec vena omnes non pulsantes cōgregatur: suntque et cōglutinantur ex eis due non pulsantes vena: itidem omnibus cōgregatis in vna arterijs: due creantur arterie: scilicet quatuor ad vmbilicum veniunt fetus: ut autem vmbilicum transierit non tam plurimum cōgregatur due vena in vna. Locatur autem operimentum hoc in quo hec irretiuntur vena et arterie secundina. Sicut autem secundina necessaria ut venas solidaret et firmaret ac arterias: ligatasque ad invicem confortaret: sed et ut fetui mensuram pasceret sanguine his que in ea sunt venis: spiritusque inferret et sanguinem subtilem his quas habet arterijs. Generatur autem super fetum ab interioribus operimenti duo: alterum quorum secca dici potest et est implicitum quasi fascia: alteri autem secla arabice nominibus. Et secla sub secundina est ascenditque ad matricis superiorem et est simile fascie figura et hic est transiens ad fetus vesica eiusque vtilitas vrinam suscipere fetus. Sela autem operimentum est fetui circūdans sub secla. Et est operimentum largum et spissum: quod ad suscipiendos factum est vapores ascendentes de spermate et fetus: qui quasi fadores sunt in consuetudine corporibus. hec est operimentorum que fetui circūdat assignatio. Ipsius autem fetus generatio huiusmodi est. Huius quoque spermata et sanguis qui commixta fuerint sunt et eis inflationes ex sanguinis calore: quoadmodum in crosse videamus fieri et viscositas si igni decoquatur in eorum bullitione bullas fieri et inflationes. In huiusmodi bullis spiritus adunat spermatis admixtus. Immergiturque spermatis profundo adunaturque bulla hec adunice et fit ex earum adunatione concauitas magna in spermate: qua in concauitate plurima adunatur spiritus quantitas: fitque in superficiei spermatis durities: nec potest ab invicem spiritus dissolvi. Decurrit autem sanguis

et spiritus per duo illa vasa iam creata in secundina ad sper-
ma: cuiusq; replent concavum: virtusq; informans ex his duo-
bus exspermate. s. et sanguine mēbra informat fetus: ex sper-
mate quidem ipso mēbra alba que sunt cerebrū ossa: cartilla-
gines: operimēta: ligamēta: venę: et arterię: ex mēstruo autem
sanguine epar et omnia mēbra carnea solo ex epar corde. s.
venis ex sanguine fit arteriarū. Prīmū autē oīus virtus ifor-
mās ab his incipit mēbris: que plurib; sunt origo et radix mē-
bris corporis: cerebro. s. corde et epate: fitq; ex substantia sper-
matis cerebrū et ex arteriarū sanguine cor: epar aut ex eo qui
per venas ad corpus fetus veniētes mittitur sanguine per se-
cundina. Sūt hec tria in principio mēbra adiuvēz proxima
deinceps aut in ultimis sepeātur et ab invicē remonētur: cō-
tinuaturq; vena magna que ex venis fit nō pulsantibus epa-
ti: et ad ipsū defert sanguinē mēstruoz: similiterq; vena pul-
sans que ex pulsantibus fit venis in secundina cordi pūgitur
cui et spiritū ministrat vitalē subilēq; sanguinē. Post hec au-
tem ex radicibus his tria sepeantur germina: a cerebro ner-
voz paria et nucha: a corde arteria magna: ab epar vena cō-
cava. Est aut arteria que ad fetus umbilicū attingit: et cordi
eius continuatur arteria magna que ex corde eius procedit.
Fecit aut ei; hęc continuatoēs venę nā qm illa cū fecit ut ne
rūperet si cordi pūnarēt ipsi pp qd q intus est longinquitatem
inter umbilicū et cor. Creantur autē cū harū generatione ra-
dicū et germinoz ossa illa circūdantia que quasi operimen-
ta sunt illis et castrū: suntq; ex spermate ossa cranē: et circū-
dant cerebrū et spondiles qui circūdāt nuchaz pectoris coste
circūdantes cor: coste posteriores epar cōcludētes. Deinceps
alia creatur mēbra: nisi qd ea amplius manifestū sunt qd his
radicibus sunt propinquoza vt sensus instrumenta cerebro:
pulmo cordi. stomachus. splen. fel. renes epari. Dehinc mani-
festantur que hec mēbra sequūtur que in concavo sunt pecto-
ris. Ultimo manus et pedes et oīa reliqua mēbra que incom-
pleto sunt fetū: iā tunc fetus incipit moveri. Huiusmodi ē fe-
tus informatio. s. a principio quo cadit sperma in matricē vsq;
cōplemētū eius horā et tēpus. Est aut fetus informatio per
quatuor tpa. Prīmū ē tēpus in quo si ingratat spermatē for-
ma adhuc ei dominatur et hoc vocat hypocras spermatizū.
Secūdū est in quo sperma repletū apparēt sanguine nec ce-
rebrū aut cor aut epar adhuc discernūt: nec formata sūt: s;
iā tñ nodata sunt. et est eis pūtas et mēsurā: vocatq; illū hy-
pocras hoc tēpore fetū. Tertiū est tēpus in quo forma et cere-
bri et cordis et epatis manifestus apparēt: videmulq; i co re-
liqua oīa mēbra tanq; que informari incipiāt. Quartum ve-
ro est in quo discernunt et apparēt oīa mēbra que tam in ma-
nibus sunt qd in pedibus: vocavitq; hoc fetū tpe hypocras
infantē: eo qd hoc tpe fetus movetur manifeste: pedib; calci-
tret. vocatur aut fetus oībus his tēporibus vniū nisi qd eius vi-
ta tribus primis tēporibus quasi plārarū ē. Similitudo
autē fetus cū plāns radices ē in rebus. Prima est quoniā quē
admodū plante radices sunt: sic et fetus continuatio cū ma-
trice venis et arterijs que in secundina sunt. Secūda quoniā
quēadmodū plante ramos habet: fit sunt et ferui germina
que a tribus oriūtur radicibus cerebro. s. corde et epate. Ter-
tia est quoniā quēadmodū a plantis duo oriuntur germina
primū qd ad superiora tēdit ex quo rami sunt arboris: s;
ad inferiora a quo producūtur radices: sic et in fetu venę et arte-
rie: quarū alie ad superiora. alie ferunt ad inferiora. Hęc est
fetus in matre assignatio. Spatiū autē tēporis informa-
tionis eius et cōplemētū tale ē fetus qui in septimo nascit mē-
se si quidē masculus ē eius informatio in triginta cōplez die-
bus motus in sexaginta: cuiusq; pfectio in ducentis et decē die-
bus. Si vero femina eius informatio perficitur in triginta
quinq; diebus. motus in septuaginta. cōplemētūq; in ducentis
et decē dieb;. Qui vero in novē nascitur mēsis si masculus
fit eius informatio in quadraginta dieb;. motus octuaginta.
cōplemētū in ducentis septuaginta diebus. Qd si femina ē
eius informatio in quadragintaquinq; fit dieb;. mor; in nona-
ginta cōplemētū in ducentis septuaginta diebus. In decio aut
nascēs mēse masculū fit informatio in qdragintaquinq; die-
bus. motus in nonaginta. si femina. informatio in quinquaginta
motus in cēti diebus fit. cōplemētūq; i trecentis dieb;. Cōpletur
aut masculū forma anteq; femine eo qd sperma ex qd
masculus generat fortius ē et calidius. At autē hypocras se
mulieres vidisse qd abosus fecerāt ante tricesimū cōceptiois
diē. apparuitq; in eis oīus forma mēborū: et ait quoniā quz
forma cōpleta fuerit in trigintaquinq; diebus: partus in du-
centis et decē erit. Et sciendū quoniā quocūq; cōpletur for-
ma tempore in duplo tēporis fit motus. p; autē post triplici

tatē tpius motus. Si quis autē dicat cur puer qui octavo nasci-
tur mēse nō vivit. dicimus hypocrasē in libro suo quē de feti-
bus octo cōposuit mētiū dixisse: quoniā in septimo mēse fit
puero cōversio et motus a suo loco queritq; exitū: cui si virtū
erit valida matricē egreditur: si vero debilis nec pōt exire: tur-
batio illi fit et debilitas. Hō itaq; septimo nascitur sed vsq;
decimū aut nonū remanet mēstris: et ab illa que acciderat cu-
ratur turbatione et langore sanaturq; que contingerat mor-
bus et lēso. At vero si octavo nascatur mēse et in ea ē habitudo
turbationis et langore debilitatq; nō vivit eo qd non sit illi
virtus qua pasci possit et nutiri. Hō rei signum ē qd fetui. s. se-
ptimo accidat mēse inveterio et turbatio morbus et mala habi-
tudo pregnantū in octavo mēse carūq; gravitas qd pregnā-
tiū habitudo habitudinē sequatur fetui. Hęc autē habitudi-
nes a fetibus cessant circiter quadraginta dies. Et scien-
dū quoniā cuiusq; fetus masculū generatio ē in latere dextro
cuiusq; motus hac apparēt in parte contra feminarum in sini-
stris generationes sunt lateribus: motusq; earū in eisdem.
Nascitur autē in dextris masculū matricē lateribus: qm co-
rū calidā oz ē cōplexionē lat; aut dextrū matricis calidius
cū sinistro: eo qd epari vicin; sit amplius boē: s; et qm testicu-
lus dexter a quo defluit sperma in matricē eadē de cā calidior
ē iōq; et eius spma calidius et siccius: gnātur cōtra femine
in sinistris lateribus qm eas oz frigidiorē ē cōplexionē: late-
ra aut matricē sinistra frigidiora sunt plenius vicinitate: si-
nisterq; cor; testiculus hac eadē frigide ē cōplexionē cā: simil-
q; eius spma frigidius et hūidius. Quāto aut sperma calidi-
us ē et siccius cōfususq; fetus quoq; masculus. Si vero fri-
gidius et hūidius et tenui; et fetus femineus ē. Signa autē
qm mulier pregnās masculū hz i vtero: color: pulber: motus
eius levis: māmā eius dextra maior: ē sinistra: indeq; caput
māmille eiusdē: pulsus in dextra manu fortis ē et rebemens
celer et plenus. Si aut in vtero feminā hūerit signa cōtraria
nuenies: mūdaturq; femia a sanguine prius si masculus pe-
perit in viginti quib; diebus. Si vero femiā in trigintaq;
diebus.

Et si viri spma maius et fortius fuerit: qui gnātur prius silis
est. Si vero amplius sit mulieris semē et fortius: nascētis for-
ma matrē sequitur. Et sciendū qm sepe mulieres duos pa-
riunt: raro autē ampliores: vidi tñ que peperat tres fet; mu-
lieres: masculos duos et femiā. Audivi quosdā dicētes mu-
lieres quoz edidisse: masculos duos: totidq; femias. Tra-
dūt etiā nonnulli qdā quib; peperisse vno pu. qd qz quoz
ānoz spatio viginti effuderit fetus vivētes. Et hoc quidem
possibile ē mibi tñ sensu icognitū. Sūt tenis in matricē qtu-
or loca foveis silia que venarū sūt ora: a quibus in matricē
sanguis defluit mēstruus. Audivi et mulieres septio pepisse
mēse filii: aliūq; in nono: hōq; aut rei eaz qd post cōceptio-
nē cotinui se dedit viri alterius. Refert aut Aristotiles qm
pgnās mulier carnis depoluerit frustū p; ānuz: bec p; audi-
tum accepi rumorēq; ceterum corū exquisitissimā verita-
tem aliter non habeo.

Capitulum. 35. de māmaram assignatiōe et vilitate.

Ammille due cōposite sūt ex glādio
sa carne tenera et alba:
m lactis silii nāc: et ex venis ac arterijs involutis iplci-
tisq; et in pectore posite sunt. Hoc etiam magis cōptens fuit
rei ad quā necē sunt et ornātes magis mulieres. Est aut ca-
rum necitas gnatio lactis quo fetus illo pascatur qd iūfās
est. Qm etiam infans pxiūus ē cōsuetudini refectiois p mē-
struum sanguinē: necessariū hūit refici cibo mēstruoz. pxiō
sanguinē: qd aut ciūlmōdi ē dē esse lac: hōc nāq; ex mēstruo
gnātur sanguine. Spontebat vero vt sanguis fieret lac mul-
tam prius fieri decoctionē: ideoq; in pectore posite sunt vt p
pinq; cordi cēt qd caloris eff cella et fornax nālis et illas ad
decoctionē adiuvet celebrandā in sanguinē qui ad eas venit
a cōcava vena. Cōcava etēz vena postq; puenit ad cor: mit-
titurq; ab eo ad pectus et fit surculus. pxiā: duo ab ea pro-
cedunt rami magni: eodēq; mō oriūtur ex mēbris venarum
pulsatūm que ad hec mittūtur loca que pulsantes venę: de-
scēdūtq; bec qtuor vsq; māmaram locū: continuaturq; cuique
māmille vena et arteria: diuidūsq; in plib; singlis mēbris et
retorquēt ac circulat p māmaram carnē. Sanguis igit
qui ad māmillas puenit p has venas opte decoquitur: tran-
sit etiam p cōcavā vena ad cor ascēdens: a quo ad pres mit-
titur pectoris: rursusq; descēdit ad cor: et per ipm scōo trās-
iens motu semp movetur pectoris: et sic ad māmillas igredi-
tur. Circuit itaq; earū reflexiōes venaz et minoratur pxiā-
sicens bec loca: decoquitur quoq; plena decoctione. ac aliter
tur in lacti proximā nām: dehinc ab illis fūdatur venis i mām

mas. In quaz carne foramina sunt. in quibus quiescit: et plena imutatur alteratioe in substantiam ipsarum: sicut in lactea substantia: tum sit mamarum non cadere fere que lactis. Hoc itaque modo oibus sit fetui productio: quemadmodum et epar succositatem ciborum in substantia mutat sanguinis: sitque concuiscens oibus membris cibum maxieque carnis. Signum autem quod lactis generatio ex sanguine fiat mestrui: quod iter matricem mamilasque communitas sit hoc est quod conceptus tempore non parum menstruum amputatur: eo quod sanguis hic ad cibum conuertatur fetusque accidit mulieri mammatum reductio si fetuum fecerint aborsum: quemadmodum Hippocras sapientissimus in libro ait apborismorum mulieri in utero habenti geminos si altera mamilla gracilis fiat alterius aborsus facit: si dextra gracilis fiat masculi patifaborum: si vero si sinistra femine. hec est mamarum assignatio.

Capitulum xxxvij. de testium assignatione et utilitate.

Testiculi duo organa sunt spermatis generationi. ideoque copositi sunt ex gladiu losa carne alba: et est caro eorum tenera et rara: foramina habet: circundatque quosque illorum operimentum cui a siphace origo est et a lumborum loco. Sunt autem operimenta hec duo quod oriuntur loco fricta: nec cessat dilatari donec utriusque operiantur testiculi. venit autem ad quosque eorum vena non pulsans a renu partibus ferens ab illi sanguine qui spermatis est materia que ut illis continuantur diuiditur earumque in suo per multam membra testiculo. Sic quoque due ad eos veniunt arterie ab ea que super spinam posita est arteria. diuidunturque in eos venarum diuisione non pulsantibus. Debit autem membra hec venarum et arteriarum retorquentur et incuruantur hec cum illis replicationibus varijs. Sanguis autem qui spermatis est materia quae ad testiculos incipit venire in via est imutationis in spermatis naturam quadam alteratione. ut ergo ad has peruenit venas et per replicationes earum ac arripit: circumscribitur imoraturque diu eius ut plena sit eius decoctio et coepetenti dealbetur alboze. de hinc autem ab his in carnem testium mittitur penis. ingrediturque eorum foramina et raritate que illi in sua transformant naturam plena alteratione suaque ultima decoctione calore excoquitur: augeturque eius albedo et fit croschus generationi competens quemadmodum mestrui sanguis in lactis mutatur naturam in mamillis et fit concuiscens fetui cibum. Oriuntur autem ex testiculorum corpore vasa duo similia in substantia testium substantijs in que testiculi sperma fundunt et per ea in virgaze quemadmodum mulierum sperma duo earum fundunt in matricem testiculi: videntur autem vasa spermatis hec vasa: hec in mulieribus longa sunt. remouentur etenim a loco quo a testibus oriuntur et ad penis duo extenduntur ossa: dehinc ad virgam descendunt. Sunt et in masculis larga coeua dura substantia: logarithmo quidem eorum necessaria fuit ut in eis spermatis augetur maturitas et optima fieret viscositas ac croschitas. Argitaseque quo per ea sperma facilius transiret et celeriter a virga in matricem durities vero ne forte illis in spatij prolixitate ruptura aut incisio accideret. Porro in mulieribus spermatis vasa parua bis disposita sunt breuia. stricta molliaque. Breuia eo quod non egeret sperma foras fundere. sed in sua loca. Stricta quoniam mulieris sperma tenue est transmittitque per artos velociter meatu. Molli vero eo quod breue illis esset transcurrere spacium. Durities illis non fuit necessaria que ab icisione illa conseruaret hec est testium assignatio et utilitas.

Capitulum xxxvij. de virge assignatione et utilitate.

Virga corpus est nervosum rotundum coeuanum omni vatum humiditate: cuiusque origo a duobus ossibus que penis ossa vocantur. In lateribus eius laerti duo iuncti positi. Necessaria autem fuit virga propter duas utilitates. Earum altera que et primum a natura proponitur: ut sperma quod ei vasa ministrat in matricem transferret. Tercio nervosa eius facta est substantia ut ad tactum plurimum esset sensus delectareturque homo i coitu. Vicia autem humiditate facta est ut eius coeuitas concubitus tempore vetustate repleretur in flanti ipsaz magnificatione et extendenti: ut eius possit fieri invulsa ad matricem ingressus: diciturque actio hec correctio. Facti sunt autem a lateribus eius virisq lacerti duo oppositi ut ipsum extendant coitus articulo in utraque partem contrarias. fiatque abinde meatus eius rectus: extendunturque simul spermatis vasa et dilatantur: transistque per ea sperma celerius. Secunda porro eius est utilitas que et a natura secunda proponitur: quoniam enim vesica spermatis meatui apposita est. fecit natura meatu urinam hoc extrinseculumque idcirco vesice collum ab ani loco: vix cum quo origo est virge. Creavit et in extremitate colli vesice masculorum augmentum longum: cuius extre-

mitas ad collum peruenit concuiscens virge. Et in mulierum meatu urine quoniam virge carent substantia augmentum collum datum non est vesice: sed eius collum in eis factum est quod ad extremitatem tantum attingat vulue ut in eam fundat urinam. Hec est membrorum assignatio genitalium in viris et mulieribus. Et sciendum membra hec in masculis et in mulieribus eadem esse: sed differre figura et substantia. In feminis etiam testiculi rotundi sunt et duri in viris oblongi et teneri vasa spermatis in masculis longa duraque: in feminis breuia et molliora. In masculis virga solida et longa: collum matricis in feminis et tenerum et breue: bedera in mulieribus est quod preputium in masculis. Hec est virge assignatio et vltimus noster tractatus de membris.

Sermo quartus prime partis libri completi artis medicine qui dicitur regalis dispositio bali filij abbas discipuli abimeber moysi filij sciar translatio stephani philosophie discipuli de virtutibus et actionibus habet capitula. xx.

De vniuersali virtutum disputatione.	capitulum	i.
De virtutum naturalium assignatione.		2.
De assignatione actionis quatuor virtutum naturalium i sto macho.		3.
De assignatione quatuor actionum naturalis virtutis in matrice figuratarum.		4.
De vniuersali vitali actione agendis dilatatione et reductione.		5.
De utilitate spirandi.		6.
De causis a quibus prouenit mors.		7.
De virtutis passibilis assignatione.		8.
De virtutis animalis disputatione.		9.
Disputatio vniuersalis de sentientis virtute.		10.
De virtute per quam est visus sensus.		11.
De virtute per quam est sensus auditus.		12.
De virtute per quam fit odoratus.		13.
De virtute per quam fit gustus.		14.
De virtute per quam fit tactus.		15.
De his que cuiusque sensui conceniunt discordantque.		16.
De virtute per quam voluntarius fit motus.		17.
De actionum assignatione.		18.
De spiritu assignatione.		19.
De rebus naturalibus quae cursu exeunt naturaliter.		20.

Capitulum primum disputatio de animalibus naturalibus actionibus.

x pcedenti de ele.

mentis disputatione manifestum est esse animam et platum metallaz coposita ex quatuor esse elementis partibus eorum cum alijs conuersionibus: eorumque ab inuicem passionibus. Dicitur enim quoniam ex horum elementorum quantitate in corporibus complexionibus proueniunt calorem. et frigus humiditatem

et siccitatem: sitque in singulis animalium et plantarum ac metallorum huius complexionis mensura quedam: secundum quod eorum singula considerant: hec autem complexio quasi instrumentum sit et organum per quod operetur natura et anima per quas regimine est animalis et plantae: per naturam namque plantarum est et animalium regimen: per animam autem animalium. Quam hec inquit ita sint: oportet hic et naturae et anime virtutes esse: per quas omnes possint suas operari actiones: he autem virtutes manifeste sunt et patentes ex his quas quaeque earum operatur actionibus. Actiones quidem naturae sunt generare: augere: nutrire. Actiones vero anime quedam sunt per quas est vita dilatatio cordis scilicet: et venarum pulsantium: eorum reductio: quedam per quas est animus et discretio et sensus et voluntas mori. Genera itaque virtutum tria sunt primum naturalis virtutis: et dicitur virtus naturalis. Secundum virtutis anime per quam est vita et dicitur virtus vitalis. Tertium virtutis anime per quam est regimine sensus et voluntarius motus: vocaturque virtus animalis ab anima.

Et naturalis quidem virtutis actio communis est animalibus et plantis. Huius etenim virtutis actio est et generatio: nutritio: et augmentatio: substantia spermatis imutatio in membrorum animalis substantiam. Incretimentum autem augmentatio est spiritus ipsorum membrorum. eorum a paruitate ad magnitudinem translatio donec ad iuuentutem veniatur. Incretimentum vero est eorum reauratio que a corporibus dissoluitur et membris quoque illud

durare queat animal & permanere spatio tēporis lōgo: ne forte eorū que dissoluūtur causa pareat: ab exteriorib⁹ causa aeris humiditates a corporibus trahentis animalis: aut ab interioribus causa naturalis caloris corpora quodā dissoluentis modo. Sic etiā plantarū est de feminibus generatio: aliteratioq; eorū in frondes ramosq; necessēq; habēt qū genera te fuerint vt crelescant & augmētentur vsquoq; completur: ne cessarium habentes alimentū quo sui durēt temporis longitudine ne forte marcescant & desiccentur: quoniam non parca ab eis dissoluuntur.

Vitalis autē virtus animalis cōmūis ē rationali: & irrationali siue plāti: hī et ceteri? i oib⁹ aialib⁹ ē dilatio cordis & venarū pulsantiū ac eorū reductio ad caloris custodiā naturalis. Hec autē due virtutes in oibus eq̄lites sunt aialibus. Vitalis autē virtutes quedā quidē sūt aiali cōes rōnali & irrōnali: & he sunt virtutes per quas ē sensus & volitarius motus: sensus at ē aut visus aut audit⁹ aut gustus aut odoratus aut tactus motusq; voluntarius ipse ē quo mēbra mouentur aialis ad ea q̄ vult aut necessaria sunt sua sponte. Hec autē duo genera actionū in aiali equalia sūt quedā vero proprie sunt animalī rōnali: & hec est virtus per quā sit regimē. phāstia. s. cogitatio. memoria. nō cūis est ali- quod inuenire aialiū irrōnaliū in q̄ hec perfecta sunt. Harū singularū actionū motus qdā sunt: mouetq; eos agens virtus.

Adotus porro sex sunt: quorū duo simplices: quatuor cōpositi: duorū icōpositorū: alter ē imutatio & alteratio. alter loci motus qui ē de loco ad locū translatio. Res at imutatur & alteratur aut in fere totalitate cōtēte & dicitur imutatio hec generatio & corruptio aut in sua qualitate vt a calore in frigiditātē mutatio: & ab humiditate in siccitate: a colore albo in nigrū: a dulcedine in amaritudinē. loci vero mot⁹ duobus est modis. alter rectus. alter in circuli: qui est spherarū. Rectus at in anteriora aut in posteriora: aut ad dextrā aut ad sinistrā: aut ad superiora aut ad inferiora. Porro cōpositi motus sunt generationis & corruptionis motus augmētis & diminutionis. Et generationis motus cōpositus ē ex imutatione totalitatis sube & alteratione plurimarū qualitatum.

Corruptionis motus ex cōsidē cōponitur ex quibus & generatio sed contrario. Si etenim sit imutatio generationis in calorem. Corruptionis erit imutatio in frigiditātē: augmētis motus cōpositus ē ex alterationis & loci motibus. Quod enim crescit & augmētatur imutat illud quod ad ipsum peruenit vt crescat donec sue similitudine sit cōtēte & augeatur in sua quantitate: in longo: lato: profundo: seruatiq; sua sicut erat spēs. Et autē differentia inter generationis motus & augmētis quoniam gnatio i alia ē spēs mot⁹: augmētū at rē qdē imutat: s. ci⁹ eadē firma fixaq; ē spēs nec mouet. Diminutionis autē motus cōtrarius ē motui augmētis tot⁹: hic illi. Decrecus ergo mouetur hōz aliquo necesse ē illa moueri motu & mouēs qd dicitur agens. mot⁹ autem actio. Et quod mouetur patiēis. Actionū aut nālium quedā mouetur mutatio nō motu: vt est gnatio i actio: qū ipsius gnatio i actio sit rei gnatio que nō est: & hec ē in aialibus corporibus mutatio spmatis sive in sām mēbrorū & q̄lites eorū. Quedā motu nō loci mouet: vt attractionis que ad mēbra trahit qd illi silē ē: & quēdamodū tenendi actio que id cōtinet qd trahitur ad mēbra: atq; etiā virtus que supflua expellit a mēbris illis nocētia ad mēbra cui cōpetunt. Quedā autē mouetur & alterationis motu & loci vt nutritiō actio quā sit nutrimentū imutatio eorū que ad mēbra veniūt mātum illi cōpetentiū in sām mēbra: & augmētum ipsius in lōgo lato & profundo. Vitalis autem virtutis actiones motus hūit locales: qz sint huiusmodi actiōes dilatio cordis & arteriarū ac eorū reductio: dilatio autē ē motus a medijs ad extrema: cō reductio ab extremis ad mediā.

Vitalium porro actionū quedā mouetur alterationis motu vt sensuū actiōes: sensus cū est alterationē sentiētis mēbri in nām sentitē rei. Quedā autē loci mouet motu: & he sūt actiōes volitarij motus. Et qm ex his que diximus manifestum est virtutū per quas actiōes sūt mēbrorū corporis tria cē gna. Et ostendimus que sit cuiusq; hōz actio generē collectiōe qdā tractatus: iam nūc equum ē nos dicere hōz generum diuersitates: & ex quo cuiusq; eorū pfiatur actio: incipiam⁹ a naturali genere virtutis.

Capitulum secundum de naturali virtute.

¶ Ico quoniam

nālis sedes virtutis est epar & ab eo incipit tēditq; p nō pulsantes in oia corporis mēbra verias. Atq; hāc illis virtutē. Sūt huiusmodi autē virtutis diuersitates tres. Una ē virtus gnatio: secūda ē nutritio: tertia pascens. Generatio ē que seruū gnāt ex spermate & mēstruorū

sanguine: cuiusq; est a p̄io momēti p̄ncipio quo sperma i matricem cadit vsq; ad gnationis scitus complementum actio.

Nutritio vero est virtus que fetus crescere facit membra: eaq; a paruitate ad magnitudinem trāstert: cuius ē virtutis actio a generantia fetus p̄ncipio vsq; iuuentutis perfectiōis & tūc eius deficit actio. Pascens porro virtutis nā ē mēbris asserre sām eorū (sē filiem: restantiaq; ab illis dissoluitur nō augēs illa nec in longū nec latū nec pfundū que ipse sunt mēbrorū. Hec etiam augmētā nutritio sunt virtutis & augmētatiue. Huiusmodi virtutis actio a p̄ncipijs ipi us fetus gnationis vsq; aialis motus tepus cōstat & boras.

Hāz virtutū quedā sūt in quibus seruitur minie seruicēs s. seruicēs. s. est illi virtus alia eius adiutrix actionē & cōplea vt est generatiua. Quedā seruicēs & cui seruitur vt sūt dixerunt nutritio & pascēs. Gnatio due seruitur virtutes quarum altera dī virtus imutans altera formās. Et prima quidē immutans necia est generatiū virtutē vt imutaret spmatis sām & mēstruorū sanguinē in hōz fetus membra. Huiusmodi actio virtutis p̄ q̄lites ē q̄tuor: sūtq; variarū mēbra s. barnz. Et si quidē per calorem opatur & humiditātē caro procedit: si per calorem & siccitatem cordis caro. Si autē frigidus vitar & humidus cerebrū producit: si frigidus & siccus ossa vidēbis oriri. Et rit autē eius actio s. qualitātū q̄ritatē in eorū augmētū & diminutionem in oibus reliquis mēbris: sequiturq; decipies mēbra q̄ hōz opat virt⁹ cōpleones que ipas sequitur q̄lites quatuor ex binidibus visis tactis odoratis & degustatis. Sūt autē q̄lites visē: vt color rubens: calor sequens albus frigidus cōmutans. Tactiue autē qualitates sunt durus & molle. que humidū sequitur & frigidum: leuitas calorem: grauitas humiditatem: subtilitas calorem: frigiditātē cōstittit. Sensus autē qualitates: vt sapor dulcis calorem sequitur acerbus frigiditātē. In odoriferis q̄lites aut vt odores locuti & feridi. Et rit autē harum in vno quoz mēbro q̄litas quāritas iuxta q̄ eis imutans vritur virtus: hec ē fin quāritatē cuiusq; necessaria mēbro. Est vero imutantium numerus virtutum qui & mēbrorū p̄tib⁹ suis cōsiliū. In singulis & cū p̄tib⁹ suis cōsiliis mēbris virtus ē imutans que illud gnāt mēbru. De mēstruorū sanguine inūit etā vt singulis venarū percutientium tuniciis s. & stomachi ac matricis duabus tuniciis sit virtus immutans prima. Differunt autem immutantes prima & secunda virtutes: quia prima immutans virtus suas operatur actiones in fetus generationis tempore: transferens. s. mēstruorū sanguinē & spmā a tenuitate i cōstittit eorūq; alterans substantia in mēbrorū singulorum substantias estq; eius per q̄tuor actio qualitates. Virtus autē imutans secūda est que substantiam imutat sanguinis in mēbrorū substantias eius qd iāz generatiū est & cōpletiū: assimilatq; illi & iherere facit. Est vero & huius virtutis secūda per qualitates quatuor: quēdamodū & prime actio. Virtus autē informans est que vniquodq; mēbrorū format & figurat iuxta & figurā & formam que cuique illorum necessaria est: perforatq; & cauatur ea quibus sunt necessaria concanitas & foramina membra: asperat autem & lenit cū que necessaria habent asperitatem & lenitātē cōiungit iungenda. Hec due virtutes prima. s. imutans & informans virtus suas nō cessant operari actiones vsq; dum cōpleat fetus forma & imago. Forma autē fetus perficitur si masculus est in triginta diebus aut trigintaquinq;. Et si femina in quadraginta. Nutritio virtutis vero. s. que crescere dat generatiū seruit virtutē: seruatiq; illi pascens seruit quidē ipsa generatiū augmētando & crescere faciēdo fetus mēbra i q̄ritate: extēdit enī ea in lōgū latū & altū: hui⁹q; actio virtutis est a p̄ncipio generationis scit⁹ vsq; dū finis occurrat iuuentutis: que est trigintaquinq; annorū: & tūc tunc ab actionibus suis deficit. Seruit autē nutritiue pascēs cibū imutans & illi inherere faciēs ac assimilans que nisi nutriti seruierit virtuti eiusq; adiunaret actionem fieret ipse ex- tensio qua membra distenderet quasi vesica que tumescit & inflatur donec fiat magna: & in oēs extendatur partes: profun- do excepto: ipsius etenim vacuū est. Subdidit igitur natura pascētem nutritiū seruire virtutē: ne hec cōtingerent. Virtutis autē pascētis qū seruiat nutritiū quatuor seruiūt virtutes natu- rales attrahens retinēs: secūda imutans & expellēs: & hec q̄- tuor nāles i singulis sūt mēbris: per q̄s & eorū est cōstittia & per māsio. Attrahens est que ad mēbru id qd comperēs illi & cō- ueniens est attrahit a cibis qui ad ea mittūtur: quēdamodū ad carnem tēperate trahitur sanguis cōplectionis. Et ossa autē qui ad frigidū inclināt & siccitatem ad cerebrū vero qui ad frigidū declinat sanguis & humidus. Eodēq; modo superfluitas vasa cōtrahit que illi pata sunt: vt scilicet supfluitas cholēti-

cas sanguinis splen nigrum attrahunt: renes aquositate: Operatur autem actione virtus hec sua per calorem & siccitate quae caloris sit trahere: siccitate autem in trahendo durare magis quam humiditatis. Sit autem tribus modis attractio: primus ex necessitate evacuationis & consecutionis eorum quae evacuatur: quoadmodum accidit si sugat homo fistulam ingreditur aqua cum evacuationis eius ab aere. Secundus est attractionis quae per calorem fit quoadmodum ignis attractio quae oleum attrahit in lucerna posita. Tertius vero est modus qui per potentiam est naturalis: ut magnetem ferrum trahere videmus. Hoc tertio modo potentialem. membrorum est attractio quae a materiis sibi attrahunt competentes. Retinens virtus est quae in ipso tenet membrum quod illi convenit donec digeratur & immutetur quoadmodum stomachus cibum retinet: matrem sperma. Et eius amplior virtutis actio per frigidum fit & siccum: nec eget caloris maiori quantitate. Quartus porro imutatus est quae illud conveniens imutat membrum & in substantiam convertit membrum & assimilatur illi atque coaglutinatur: cuius est actio virtutis per calorem & humiditatem cum sit eius natura imutare & maturare. Expellens autem virtus est quae superfluitates eorum quae virtus attraxit attrahens expellit a membrum quae minimae illi conveniunt & huius secundum maiorem partem virtutis actio per calorem fit & siccitate. Hanc quatuor vna pascens propria est virtutis actioni. virtus. s. imutatus haec vocaturque digerens quae cibum assimilatur cibato: quoadmodum quae sanguinis imutat substantiam in carnis naturam. Tres autem aliae virtutes attrahentes. s. retinens & expellens tanquam servientes digerenti sunt servitutis. Nam etenim attrahere paravit in membrum virtutem quod cibum ad ipsum pertraheret configuratum illi & conveniunt quae imutatus transformat virtus & illi vnit: quoadmodum in plantis fieri conspicimus: has enim quae in vna sunt terra vna eademque irrigentur aqua videmus tamē quicquid sibi competit & figuratum est & a terra & ab aqua contrahere imutatus quae eis virtutem quod attractus est earum assimilatur essentiae. Signum est autem his quae dicimus quod videmus agricolas in falsis seminare terris quae ad dulcorem volunt reducere blitum sepius: fitque terra iocundior & eius cuane fecit falsugo. Natura etenim bliti falsa est: & ad se terre trahit falsugine suae competit naturae substantiam. s. falsam. Pari ratione & oēs aliae placent ad se ex terra suae configuratum naturae attrahunt quoadmodum herimaza & portulaca a terra substantiam attrahunt acerbam. Eadem ratio in omnibus corporis membris. Singulum etenim eorum sibi configuratum quod a cibo trahit virtute quae in eo est attrahenti imutaturque illud & alterat imutatus virtus quae in ipso est in eius naturam assimilatur. Quoniam autem imutatio & similitudo longitudine egebant reposita ut complerentur secundum membrum proximitatis naturam a materiei quae ad eos venit natura: necesse habuit naturam in eius imutatione complenda reposita aliquantulo spatiosius: quoadmodum & in alteratione sanguinis in carne. Caro etenim quoniam sanguinis prima est natura parva ad illum in se imutationem eget tempore: quae autem membra remota sunt a materiei ad illa venientis naturae longiorē necesse est habere reposita longitudinem ad eius in se imutationem celebrandam ut in sanguine ad os illius naturam imutatione: quoniam & os illius naturam longe posita est a sanguinis natura necesse habuit in generandis ipsis ex sanguine ipsis habere maius spatium. Ideo ergo virtutem fecit in corporibus retinere naturam in vno quoque membrum quod teneat id quod illi configuratum est. ea tempore pleritate quod illi oportuna est imutatio & ut membrum sile fiat ne forte fluxum non fieri in membrum. Et quoniam reliqua quod ad membra veniunt suspensa: minime illis consilium necessaria fuit depellens virtutem naturae: quae has pellit superfluitates & a corpore mundat: praeparaturque huic est officio virtus expellens. Actio ergo cibi ipsius in corpore propria per virtutem fit secundum imutatum quod sit augmentum cibum & coniunctio ac assimilatio. Membrum etenim quod pascitur quod per venas ad ipsum sanguis pervenerit necesse habet illud omnibus suis partibus imitari donec oēs eius auget partes: & ut id quod ad ipsum venit ipsi coaglutinetur membrum ac consolidetur: oportetque hanc qui illi coniungitur membrum sanguinem naturae membrum simile fieri. Signum autem nobis est augmentationis praescorum corporum. Membrum etenim membra in nullo penitus augentur. Coaglutinationis vero signum sit hydropicorum corpus: eorum qui hyposaracha laborant. Membrum namque corpus & si augetur & si augmentum hoc illis non coaglutinatur: sunt enim corpora illorum tenuia & aquosa in quibus calor nihil operatur naturaliter quo crossores fiant & inuiscetur illis materia quatenus coaglutinari illis possit. Ideo igitur fluxa est & a membris occurrit. Assimilationis autem signum est lepra. huius etenim morbi icomoda patiens corpus cibo quidem augetur: sed minime similis fit per imutantis debilitate virtutis fecit: aut quoniam cutis ad quam humor pervenit per lepraemicum immutaturque virtus a coaglutando

illud deficit in sanguine. Huius ergo ex accidentibus declaratur cibum esse augmentum & coaglutinationem ac similitudinem. Ideo ergo & hypocras tribus declarat nomine cibi sententiam. Sit enim cibum esse qui & augmentatur & coaglutinatur & assimilatur & cum quoque qui nodum est cibum sicut est ciborum & sanguinis succositas. Huius etenim ad membrum duobus pervenit cibum repositibus. Stomachus namque ex cibis ipse quo illos digerit quod proximum suae est naturae sumit & in sua alteras essentia illo pascitur: mittiturque etiam illi sanguis ab epate ad exteriorē eius veniens tunica quo & pascitur. Eodem modo & meri modo transitus cibi ipse quod in eo subtilius est & vaporis propinquius naturae sumit ac eo nutriuntur: pervenitque ad ea est ex epate sanguis: pervenitque ad ipsa per venas quae a radicibus germinatur eorumque nutriuntur. Intestini autem subtilia sumunt ex cibo qui ad ipsa a stomacho venit & per ea ad epam mittitur quod ipsis necessarii est: mittiturque eis ab epate sanguis per venas qui ad illa quae posita diximus funditur: quo pascitur & eorum augetur substantia. Eodem modo & intestina modo crossores ex purgamento ciborum quod illis competit sumunt pascunturque continuaturque illis sanguis per venas quae ipsis coniunguntur ab eorum exterioribus quoadmodum quod de membris tractaremus dictum est. Ad epam autem a stomacho cibum mittit ipse quo in stomacho cibum digerit quod trahit epam per venas quibus stomachus: & ipse coniungitur: fitque illi alius postquam in stomacho decoctus cibum ab ipso in intestina descendit: ingrediturque venas quae inter epam ac intestina innuolunt impliciteque sunt. Reliqua autem ad oia membra ab epate cibum per venas mittit quae ab ipso ad illa diffundunt reposita quo cibi ab intestinis ad epam mittitur succositas antequam digeratur & fiat sanguis: subiungiturque alius illis cibum per easdem venas postquam plena facta est digestio & in sanguinem coevertitur. Quoniam ergo horum singulorum membrorum trahit ad se cibum aut a stomacho ipso debilius quoadmodum ab epate cor: ab intestinis epam: & a venis non pulsantibus stomachus eo quod illis fortiora sunt. Aut a fortiori quod ipsum sit membrum sed in eo plurima est materia quae non egat: quoadmodum stomachus ab epate contrahit quod & vacuus: epamque multum beat sanguinem: ut pascatur eo. Expellit & membrum quod in eo est superflua materiam ad illud quod debilius quoadmodum stomachus quae in eo sunt ad intestina propulsat aut in propius quiora membra quoadmodum si sit in stomacho superioribus materia vomitu cum ad eos expellitur: si sit autem in inferioribus ad intestina per solutionem dimittit: membra quoque ea expellunt quae duobus attraxerunt repositibus postquam quod illis est necessarium sumperit quoadmodum & stomachus quod de cibis quod sibi necessarii est sumperit reliquum ad intestina submittit: aut quod illi noceat. Si quidem sit plurime quantitatis gravat cum eorum retentio: expellunturque aut solutione aut vomitu quoadmodum ex copia coctionis aut potus accidit: aut quoniam corrupta est materia & in acuta alteratur qualitate pungentibus quoadmodum cibum in stomacho alteratur in cholera ipsiusque pungit: ideoque ad intestina dimittit qui cum intestina similiter pungat & illa exterius emittunt: aut certe stomachus ad os per vomitum subsollit. Per hanc itaque naturalem virtutem regimen est cibi & materialium quae in corpore sunt. Et quoniam his quae dicta sunt quod cuiusque naturae sit actus virtutis in corpore membris manifestum est non iam quoadmodum hec appareant sensui actiones duobus galieni proponemus exemplis in stomacho & matrice quoniam duobus his in membris naturae amplius sensui pateant actiones: possibileque est hoc duum horum actiones reliquorum omnium conferre actionibus membrorum. Incipiemusque per a stomacho & de attrahenti eius virtute.

Capitulum 3. natus in stomacho virtutis.

Ideo quoniam attrahens actio manifestissime transglutinationem per tempore. Videmus enim cibum ab ore aialibus trahere quod ad stomachum mittit ut illud digeratur & conteratur: quo facilius abinde illius in sanguine fiat mutatio. Si quis autem opponit & dicat meri ad accipiendum cibum motum hominis fieri voluntate. Et nos dicimus quoniam cibum sumptus tametsi voluntate hominis fiat attrahens tamen virtus pariter manifesta est ex meri & stomachi motu tempore quo aliqua transglutinatione delectabilia aut abominabilia. Ex motu quidem meri & stomachi quoniam virtutis quo magna est cibi necessitas videmus ab ore ipsius trahere cibum ipse autem praeter hominis attrahit voluntate: curtaque meri & stomachus ad superiora ascendit nimio attractionis cibi desiderio: videt & in pluribus videmus aialibus quibus meri bene est ipse quo cibum sumit stomachum cor tantum ascendere ut ore copulatur: hocque fit quod os latum est & ipsa gulosa aialia: ut in aiali videtur quod voca-

tur chaba. Quid autem delectabilius vel abominabilius accidit porrectione ciborum huiusmodi est. Videmus meri quoque cibi illi porrigitur oleis et delectabilis tunc ipsius stomachum trahere illum citissime intantur et par quoque illi in stomacho velociter trahat per eius delectationem et sue propinquitate nature. Hoc autem hac ratione manifestum: quoniam quod refectus aliquo fuerit homo cibo: post quod dulce aliquid accipiat: vixit deinceps vomitu: inuenit quod vomit? expellit dulce primo eo quod illud in fudum sui stomachi traxerat. Quod indelectabile aliquid ei bus. s. vel medicamentum porrigitur et meri et stomachus illud repellunt nec transglutientis nervi quadam et difficultate aditum parant. Adhuc autem si hoc capite demisso ad inferiora pedibus ad superiora reuoluitis: de aliquid transglutientis opime transglutit et ad stomachum puenit. Si ergo nulla esset illic attrahens virtus nequaquam ad superiora cibum ascenderet stomachi. Pro ergo ex his que dicta sunt quoniam in stomacho attrahens est naturalis virtus que ad ipsum quoque illi configuratur et conueniens est trahit.

De retinenti virtute. Retinens autem etiam est et per quoniam videmus stomachum quod ad illum cibum puenit ipsum retinere: et super eum ab omnibus strigi prohibetur. Strigiturque eius inferiora: locus scilicet qui tantum dicitur arctatio ne ut nihil omnino ab eo egredi possit inbrementum illi que inter sunt instantur ut ab eo dissolui nequeant. Inuenimus autem hoc aliquando quod cui vis animalium cibum datus fuerit humi dus: de hinc conuertitur ea qua datus est cibum hora ad ingrenda eius interiora: viscooperimusque pancreaticos ciborum operientes organa. Inuenit itaque stomachus super cibum complexatus et illi in berens ab omni latere: tantumque videre stricturn et quasi colligat: ut nihil omnino humidum illius cibi possit defluere. Sic quoque si id fecerit postquam ad intestina cibum a stomacho descendit reducta inuenies intestina super ea quod ipsi cibos purgamenta illiusque liberentia. Quia ex re manifestum est et in stomacho et intestinis virtute esse retinere qua quod sibi ex ciborum conueniunt substantia retinent.

De digerenti virtute. Digerentis actio virtutis cum principis actionis incipit retinens. Quod etenim stomachus ad se per meri cibum traxerit statim illum retinet et circumsigat illi: eiusque incipit mutationem et alterationem intunc in terioris ipsius naturam. Actio porro eius hic duabus fit de causis. Altera est ut cibum illi copetens fiat summatque quod ipsi erit in eo conueniens idque sue proximum nature suis addat operimentis et tunicis: altera est ut epati facile fiat ipsum mutare et in sanguinis virtute substantiam: quoadmodum et os quodam mutatur alteratione cibum quo facili eius fiat stomacho imutatio: et in ipsius alteratio naturam. Pari et stomachus ratione cibum imutat ut epati fiat conueniens nec difficultas inest illi in sanguine conuicere substantiam: sique et epati missum ad se in sanguinem mutat cibum quo ceteris facilius eius in sua fiat mutatio substantiam. Itaque etiam in aliquibus fieri potest reb? quoduis enim in diuina est quod predictum est semel et repetente mutari qualitate nisi prius quedam eius imutetur partes debine alie paulatim: donec a prima desinens ad propositam veniat qualitate. Ideo itaque fieri statim sanguis non potest ut in corpus panis intraverit: sed ipso in ore quodam alteratur imutatione: de hinc illud stomachus imutans digerit: et ad intestina mittit subtilia ubi quadam etiam alteratio imutatur: trahiturque illum per venas que in ipsum et intestina sunt implicite et irretrahere epati: que imutans sanguinem facit. Simili ratione et vixit sanguinem attrahunt ab epate: que membrum distribuunt sua distributione: itaque membrum cibi imutatio facilima et sue assimilatione substantie. Significat autem nobis cibum in ore quadam imutari alteratione ex his que in ore debetis cibi remanere reliquias: quarum putridus sit odor: qualitateque induit ginginarum et dentium carnis simile qualitates. Immutantur itaque in ore quod substantie carnis que in ore et occurrerit: retinenturque et phlegmati admiscetur quod digestum est: calorque ei datur. Quod autem phlegma hoc huiusmodi sit: signum nobis est quod iperigines et sarpedies curat quodam maturat vicerat: scilicet stomachus ipsius imutat. Et tamen circumspectum substantiam: quasque habet iperitum qualitates immutaturque ipsius naturalis calor cibum: sed et quoniam cibum ipse in eo phlegmati admiscetur humido. Est autem maior in stomacho quod ore ciborum imutatio eo quod stomachus ore sit calidior: propter eas que ad ipsum fluunt choleraeque ipsius loca sit vicinis membris a dextris et illi est epati: a sinistris splen a superioribus cor et diaphragma: a posterioribus spine lacerat. Sic et in epate maior est cibi imutatio: quod fuerat in stomacho: quoniam ipse est calidior: multo amplius complexio. Sanguis

neque eius natura est et fere sanguis coagulatus: hec ergo quoniam ad eum cibi peruenit succositas: sue illa simili facit nature: et in suam conuertit substantiam. Patet igitur ex his que dicta sunt et in stomacho et in omnibus membris imutantem esse virtutem que cibum in eorum alterat naturam.

De expellenti virtute. Expellens actio virtutis tunc foritur initium quod renens sine claudatur virtus: pariterque imutans. Stomachus etenim cum cibos digesserit ac decoxerit quodque ipsi opus est assumpserit et ipsi configuratum reliquum quod est ipsius grauatur: et inconueniens est: non enim eget eo. Expellit itaque cibum ad intestina reducturque stomachi superiora accius os et plurimum arctatur aperitur itaque iam tunc stomachi locus inferioris ianitor vocatus quo ab ipso ad intestina egrediatur cibum subtilia: attrahuntque intestina illum subtilia: sumuntque ea quod sibi in ipso necessarium inueniunt. Huiusque cibi succositatem et mellaraicem et epati ab intestinis trahunt. Itaque tunc subtilia ad crosse purgamenta cibi mittit intestina: eo quod nihil est quod eo egeant. Similiter etiam et crosse a purgamentis bis sumunt intestina illud quod est necessarium: reliquumque ad exteriora propulsant: eo quod illis grauatur hac et omnia subsequitur ratione membra quod ex eo qui ad ipsa mittitur cibum quod ipsis necessarium est sumptum: reliquum ipsi abominabile est grauaturque et omnia ipsa. Quare ad membra quod illud conueniat expellunt. Expellit autem stomachus quod ad se traxerit quod iam illi nocere incipit et obesse: aut propter ipsius copia quod et ceteras et potum amplius quam necesse sit homo sumptum: grauaturque stomachus sumptis expellitque grauata aut vomitu ut cibum conueniat: aut solutione ut sit in fastidio: aut certe quoniam corruptus est: alterato itaque cibo et potu in ea que pugnat qualitate expellit illum aut vomitu: si quidem in ore supernatur stomachi: eo quod os superioribus proximum sit stomachi: aut solutione si fundo et fuerit immeris: propter intestinum ab inferioribus propinquitate: hec in stomacho manifestatur ostenditurque in eo virtute esse expellere intum ut in vomitu videas stomachum ad superiora loco deferri suo: ut etiam intestinum trahat secum nonnulla videmusque in egestibus si quidem dure et solidate fuerit et in intestinis pugens sentiat suppuritas quo excutit intestina loco quo ea que in ipsis sunt inferius pellat: videmusque illi cum ipsis que illis vicinatur viscera inferius moueri lacertorum ventris motu quo intestinis ad expellendum ipsa grauata ferant opem intum ut nonnullum suum euellat recto loco intestinum virtute mortis expellens quoadmodum tenasimon patientibus conuenit. Pro ergo manifestus ex his que dicta sunt quatuor esse in stomacho naturales virtutes: trahentem: retinentem: digerentem et expellentem. et in omnibus eodem membris reliquis modo.

Capitulum 4. de naturalium exemplum virtutum in matrice.

Et quoniam ex precedentibus que diximus manifestum est quatuor in stomacho esse virtutes naturales: quibus cibum in omnibus disponitur membris: nos et adhuc ostendimus qua de ratione virtutes in matrice appareant quo certissima sit significatio naturales quatuor has virtutes in omnibus esse membris. Incipiamus igitur ab attrahenti virtute que in ea est: quoadmodum et in stomacho exposuimus. Dico quoniam de membris tractaremus ostendimus nam in matrice desiderium et concupiscentiam ad spem creasse per gnandi causam et necessitate: nonnullorumque phorum nimirum hoc videntes desiderium animam illam sperma desideras vocasse. Fecit itaque in ea attrahentem naturam virtutem quod ad se spem attraheret. Hec autem reuertitur coitumque momento et a hora palam est videre. Hec tamen coitus tempore matricem sentit suum trahentem veretrum ad interiora: quoadmodum ventosa sanguine. Hec tamen non semper quod mulier concipit: quin scilicet matricem menstruorum amputationi proxima est: vacuaturque suppurantibus acides ipsi prohibentibus inuenitur: eiusque in sperma solidat desiderium iam tunc illud trahit ad se: et hoc est sentire: atque hoc modo sensui manifestum fit attrahentem in matrice esse virtutem. Retinens autem virtus manifestat nobis ab ea qua conceptus mulieris celebratur hora vixit partus hora: matricem etenim cum sperma ad se traxerit congregatur super illud: eo quod ipsi est in sperma amor. Stringiturque firmiter ab omnibus eius partibus et angustatur super illud intum ut nec vel acus possit intrare extremum sicut aut hypocras: nec vero est eius restrictio cum eortie oris: durities etenim fit quod restrictio est et apostema. Hec igitur hac desinit retinendi habitudine matricem donec fetus compleatur forma: consumaturque membra si atque illi eiusmodi bitudo in qua actiones possit operari naturales: possunt autem hoc ostendi videturque in matrice si in animal conuictis pregnantibusque eius inferiora ab imbelli co. s. vixit vulva matricis eius sine molestia discorporat me-

tricio etenim inuenies illis astricta que in ea sunt tenete ab oī il laparte: matricis at os angustatu & firmiter astrictu: ita vt nec aqua illud pertransire queat: hac itaq; exactiōe ai aduer titur oportere virtutē in matrice eē retinētē. Virtutis autē imutantis que in matrice est actio manifestā ē & patens retinētis tēpore virtutis ex ipsius spermatis imutatione in vari as mēbrozū fetus substantias qualitatesq; eozum & figuras. Hoc etenim nobis signū ē imutātē in matrice esse virtutem.

Expulsive porro virtutis actio duobus manifestatur tē poribus aut quz fetus ipse cōpletus perfectusq; est: aut quū moruus. Fetus enī cū cōsumata fuerint mēbra & ipsius ve nit perfectio: virtus imutativa quiescit & retinēs & expellēs fit initū ad expellendū fetū emittēdūq; hocq; aut septimo aut octauo aut certe nono sed vsq; decimū sic fit mēse. Ad trix autē fetū pellit & cōmouet quz cōpletus fuerit duabus de cāis. Altera est quoniam matricē grauat ipsam: ideoq; illum expellit a se. Altera autē qm plurimo eget nec inuenit cibo: q; re turbatur fetus & pedibus calcitat donec quibus operitur distrūperat operimēta secūdinā. s. & seccā ac selam quēadmo dū quz de mēbris tractaremus dictū ē. egreditur ergo cōclu s prius humiditas superfluitas. s. fetus vt sudor vrina ege stio: sanguisq; mēstruozū superfluitas: que quz super matricis infusa fuerint corpus ledunt & pigunt expellitq; ad exte riora fetū & emittit. Fetus quoq; a matrice exitus quz mor tuus ē duabus fit cāis: aut quoniam rubiginē parit illic acutā que matricē purgat & nocet intū vt expellere & a se cogatur emittere: aut quoniam op crimētozū quoduis horū rūpitor: & i matricis corpus superfluitates diffuse pungunt: iōq; matricē ad expellendū animatur. Est igitur ex actionibus manifestū matricis quoniam in ipsa est virtus expellens: sicq; & in oibus alijs intelligendū ē mēbris expellentes eē virtutē. Ex his ergo que in stomaci & matricis actionibus expositū ē paten tissimū est & clarū quatuor eē naturales virtutes. attrahētes. retinētē. digerētē & expellētē. Attrahens quidē virtus in sto macho manifesta est transglutindi tpe: in matrice autē mo mento quo coitus celebratur. Retinēs vero virtus patēs est in stomacho dū digestionis tēpus: i matrice dū fetus fit ge neratio. Immutās porro virtus in stomacho lucet alteratio nis tpe cibi: in matrice vero spermatis & mēstruozū sanguis in cuiusq; mēbrozū substantiā imutationis tpe. At vero virt⁹ manifestatur expellēs in stomacho quidē quz ab illo ad inte stina cibis defluit subtilia: in matrice autē partus tēpore. Et quoniam ex nature liberamine que proposuimus in duob⁹ bis patuerunt mēbris: oīs hanc nos de oibus predicare mem bris scias: Scias itaq; in singulis eozū quatuor eē virtutes naturales per quas & eozū est regimē & subsistere que sunt: s. attrahens qua mēbzū ad se quod configuratū & conueniens est trahit que illi necessaria sunt: retinēs que qd traxerat reti net gēdū illud sit. Et imutans que illud quidē alterat & imu tat ac eius assimilāt eēntie vnitq; illi. Quarta vero expellēs ē cuius expellit officio quod illi necessariū nō ē nec conuenit: quā ē expellit quod nocet ipsi natura. Hec autē virtus cuius ē mēbro propria foris & in singulis. Expellit etenim nocen tes a mēbro in mēbzū matricis: intū vt ossa quoq; & que in eis oziantur expellat superfluitates & a corpe emittat postq; super illa caro producta fuerit. Hec quatuor deseruiunt nature virtutes in oibus que necessaria sūt & ad sanitatis cō firmationē & morbozū medelā. Idēq; ait & hypocras natu ram morbos curare. Cuius rei signū ē qd emissiones parue in pluribus sine aliqua cicatrīgantur cura & consolidantur: videmus qd plurimos & dolores & morbos ipso sedari infir mantis in sono: nōnulliq; sedantur dolorū sola tolerantia nullo curati medicamine. Videmus ēt in mortuo quē aduer sata dimisit natura: corruptionē operari continuā donec oīo deficiat. Et quoniam de naturali dicta sunt que sufficiunt vir tute. Jā nunc eius terminabimus tractatum & vitalis que sit virtus incipimus assignare.

Capitū quintū de vitali virtute agente.

Recedentis nostri tractatus series am plectitur regimē corporis animalū tribus fieri virtutū generibus: quoz pmi naturalis ē genus virtutis. secūdu vitalis. tertiu aialis. Et b virtute naturali quātuz exercebat presentis necessitas artis expeditū est. Et ordinis rō postulat vt de vitali iā nūc dispu temus quo secūdu diuisiōis ordinē explanatio disponatur.

Dico ergo quoniam vitalis ē virtus per quā vita est & eius undamētū & origo ac formax cor: a quo incipit & ad oia cor poris mēbra per arterias mittitur vsq; ministrat. Vniūis vitalis virtutis quedā est agēs & est hec virtus per quā cor

dis & venarū pulsantiū sit dilatio: virtusq; quibus homin fit reductio. quedā autē patiens & hec est virtus per quāz fit tra extollentia & indignatio & nos de ea dicemus virtute per quam dilatio fit & reductio. Dico ergo quoniam cordis & venarū pulsantiū dilatio mot⁹ ē localis mouēs cas a cēt ro in earū extrema terminozū ipsoz capita: quēadmodū folliis mouetur fabri: si illū artifex tenens acrē per ipsum trahat: vī latur enīz a sui medio in oēs cōterminātes partes. Re ductio quoq; motus ē localis qua cor & arterie mouentur pti mo contrario motui. Abouetur etenī ab extremis ad centrū intū vt corū terminozū capita sibi occurrant quēadmodum & vter fabri quz ab eo artifex acrē emittit. Oēs etenī extremi rates in mediū reducūt & inuicē sibi occurrūt. Horū duozum quilsq; motū per agētē ē virtutē: quēadmodū in vtre exitus ē aeris & ingressus per artificis actionē. Hec vero est cordis & arteriarū motus pp aerē quēadmodū vtre vītus & aer mo uet. hoc enim quidē arbitrari sunt medicoz: imo eozū est mo tus per attrahētē aerea virtutē: que quāsi locū obtinet artifi cis qui in vtre aera ducit. virtus etenī per quam fit dilatio ipsa ē per quā cor a pulmone acrē trahit. Ingressus autēz aeris ad pulmone mediatiōe fit pectoris. Est etenī lacertozū qui inter costas sūt dilatate pectus & reducere. Quz pectus dilatātū fuerit dilatatur pariter & pulmo: sequiturq; actum hunc aer ingressus ad pulmone & tūc cor aerē attrahit. Hec etiā virtutē & pulsantes a corde trahūt aera vene. Diciturq; huiusmodi aeris ingressus respiratio. Virtus at per quā re ductio ē ipsa est per quā superfluitates expelluntur fumose a corde purgāturq; & emittūt ab eo ad pulmone. Lacerti etēz qui inter costas cōstituti sunt quz reducūt: cor ipsūz & vene reducūtur pulsantes ea que in eis ē operanti virtute: arcant: tarq; fumosa superflua & emittunt. Diciturq; huiusmodi actus expiratio. Vocatur at & respiratio & expiratio noīe vno an belitus aut spiratio. Et sciendū quoniam pulsātes vene in dilatazione q quidē cordi proxime sunt & acrē trahūt & san guinē a corde subtilē vacuitatis necessitate: reductionis etēz tpe & sanguine vacuātur & aere: quz autē dilatantur venit ad illes & aer & sanguis ac eas replet: que at cuti vicine sunt ab exterioribus trahunt aera. Que vero inter cor & cutez medie cōsistūt: eozū est a venis nō pulsantibus qui subtilior est in eis sanguinē ducere. In venis etenī nō percutientibus meatus quidā sunt qui ad percutientes mittūt. Cuius rei nobis si gnū est quoniam percutiens si amputetur vena oīs qui in ea ē sanguis euacuatur: & qui in venis ē nō pulsantibus: hec est virtutis per quā dilatio fit assignatio simulq; reductio. p qis vtrāq; anbelitus fit & spiratio. Et nō te latere dect qm anbelitus ex illo genere est motus qui voluntate fit. anbeli tum etenīz pectus mouet: pectoris autē motus p nervos fit q lacertis inter costas positus cōtinuantur alijsq; pectoris lacertis. Oīs at motus qui per nervos fit & lacertos voluntari us est. Si at hī rei signū qd anbelitus motus ē. voluntarius est: quoniam homo quū spūm vult attrahere suum tempore competenti possibile est ei. Sic & respiracionem si voluerit & prohibere potest. Quod quū ita sit anbelitus motus est vo luntarius.

Capitū. vj. de anbelitus vtilitate.

Vtilitas anbelitus atq; necessitas nā lis est custodia caloris suā intemperantia vitalisq; resectio spiritus: sed & animalis spiritus generatio. Naturalis etenim caloriz custodia i sua temperantia per aeris fit ingressum frigidū tēperatum: quo refrigeret & recreet: eo qd in ipso fit inflamatio valida emittatq; fumosos vapores: qui ex caloriz sunt naturalis mātia sanguine scil. Resectio autē spiritus vitalis generatioq; spir tus animalis: & hec quoq; aeris igrēssū tēperato frigidū sūt tantum. Spiritus nāq; hac sola habuit de causa anbelitum necessarium: vt per aerē augeret temperatū. Generatio autē eozū ex vaporibus fit sanguinis temperatā habentis cōple xionem: quēadmodū co dicemus loco quo de sribus loque mur. Temperantia autē sanguinis ex temperantia naturalis creatur caloriz. Naturalisq; tēperantia caloriz ex tēperan tia fit regiminis p cibos potulq; & alia. Que qū ita sint vtili tas que ad corpus ex anbelitu peruenit magna ē & vehemēs vira. s. quū sit & firmitas & substantia vite per spiritus: spūz autē firmitas & robur per tēperatā caloriz sunt naturalisq; temperantia caloriz per tēperatum est anbelitū: regiminisq; bonitatē. Regiminisq; bonitas per cibos potulq; & sangui nem tēperatos que naturalis cōstat esse materiā caloriz: ni si qd necessitas naturalis: ad anbelitū caloriz prima ē necessi tate ad cibos potulq; maiorq; huius qd illorū vtilitas: hui⁹

rei signū est: quoniam si quē suffocauerit et quodq̄ vīuūz nō dī-
mittas: sitq; hic aut sitiens aut famelicus primū vīuū qū dī-
missus fuerit ad respiratiōē accelerat aeris quozq; ex calo-
re acciderant cordis sedentur: et vapores egrediātur fumosi
qui in eo p̄gregati sunt: quo et ad suam reuertat calor tēperā-
tiam: quibus vt saturatus fuerit et sedata que illic erant inco-
moda ad aquā appetitus eius cōuertitur dehiat ad cibos.
Animal etenim ē ab aqua et cibis diuturniori abstinentēpo-
re: nec famē permānere diutius vīuū poterit: si anbelitus p̄i-
uēt offitio modico tēpore. Et hoc ē signū anbelitus reche-
mentē esse vtilitatem ad vitā cōseruādā: et quoniam ad ipsūz
primū ē vtilitatis propositū: ad naturalis custodiaz calozis
sua in temperantia quatenus daret animal vīuēt. Scies an-
tem dūiceps plena perfectaq; scētia qm̄ vita per naturalis
est tēperantiam calozis.

Capitū. vii. de causis mortis.

Causis que mortē adducūt galienus in li-
bro de anbelitū vtilitate cōmō-
rat et dicit: necessario animalī mortē accidere: aut cor-
ruptione cerebri sp̄ciei vīuū: aut spiritus qui in cerebro est
corruptione: aut solius naturalis corruptione calozis: Non
pōt aut cerebri sp̄ciei cōpositio corrūpi vel occi: quouis mo-
do nisi corrūpatur et calozis tēperantia naturalis: nec natu-
ralis potest corrūpi caloz sine bac sp̄cie cōpositiōe cerebri.
corruptione. Et aut nec vero potest aliqua esse causa spiritus
corruptionis subito semelq; p̄ter duas quas diximus cās:
Altera est sbe sp̄s euacuatio eiusq; emissio vulneris cā qd ce-
rebro incidit et ad eius mittitur vtriusq; Altera aut calozis
tēperatiō nālis corruptio. Nec vero dicere possum mortis
mortis cām in anbelitus arctatiōe euacuationē esse sub-
stantie sp̄s quēadmodū in vulnerib⁹ que accidit cerebri vē-
culi sit. Restat ergo mortis esse cās nālis calozis tēperatiō cor-
ruptionē esse. Sp̄s intelligas eius corruptionē aut a mouen-
tibus ab interioribus corporis cās esse aut exterius adue-
nientibus. Et que quidē ab interioribus mouētur aut sūt cor-
ruptionis organozum eius cā aut q̄litas corruptionē: aut cā
corruptionis materiei calozis nālis. Qd vero accidit corrup-
tionis organozum cā aut morbo sit qui cerebro accidit aut
cordi aut epati. Cerebry teniz si corrūpatur virtus cessat mo-
uentēz ab eo ad pectus mittitur: cessatq; anbelit⁹ et nālis ex-
tinguitur caloz. Cordē vero corrupto virtus deficit vitalis q̄
aer a pulmōe ad cor trahatur. Et vero si epas corruptio le-
serit sanguinē gnāns cessat virt⁹ qui nālis ē materia calozis.
Corruptio aut morbo cōplonis aut morbo organi. Cōplonis
malū aut calidū ē exrens quēadmodū in febre causon acci-
dit mortis acceleratio aut ex malo cōplonis frigido: quēad-
modū i passioē qd dī frētēis. Aut pp opilationē qd accidit vel ce-
rebro vt apoplexia et epilepsia a quibus vtriusq; ventriculi cor-
rumpuntur cerebri frigido et crosso humore: nec virtus ab
eo mouēs ad pect⁹ mittitur: vnde et anbelit⁹ arctat et deficit.
Sic qd qz pulmōi accidit oppillō: nec ad illuz aer penetrat:
nec p̄ ipm̄ ad cor: vñ et caloz extinguit naturalis. Sili et sircis
sit oppillatio epatis ad eū nō puenit aeris recreatio refrige-
raturq; et sanguis deperit gnatio. Affertq; bec mortē cāe
et accelerat magis ea qd ad cor descendit. Cerebrū aut et epas
si vebemēs illis inferatur icōmodū mortē cito partiūt: si autē
parū quoquo mō portatur tñ et curari pōt. Nāli aut ac-
cidens calozī corruptio q̄litas ipsius cā: aut pp fortissimūz
fit calozē: quēadmodum in exurentibus fit febribus. i. causon
acceleratiōe caz nālem penetrādī calozem quē et dissoluūt et
ānullāt. Sic quoq; ei q caliduz sūperit medicamē nimijq;
calozis accidit: vt ē euforbiuz aliqz b⁹ modi calida. Aut cer-
te pp exuberantem frigiditatem quē illū refrigerat: quēadmodū
in frigidis accidit morbis et extinguitibus. vt ē cuma palifis.
aliqz morbi frigidi nālem extinguites calozē: aut quēadmo-
dum accidit medicamē bibētī scm̄: vt opū cicutāq; nālis co-
agulatō calozis: ipsūq; materiei coagulatō. Corruptio
aut materiei naturalis calozis aut ipsius fit imminutiōe aut ni-
mio augmētō. Imminutiōe quidē quēadmodūz eis cuius
euacuatur corpus accidit euacuationū aliqua sp̄s ex super-
abūdanti. Aut sanguis. s. aut aliorū aliqua humorū: extingui-
turq; caloz: sbe p̄uatiōe māt nālis. Aut fame aut siti: dissol-
uunturq; corporis hūiditates et caloz extinguit nālis. Aug-
mento aut materiei quēadmodū in morbis qui ex repletiōe
sūt hūorū: aut aliarū materiāz accidit. Corpus et qz si bu-

moribus et cibo repleatur aut potu: nec supeit in eo aeris lo-
cus respiratiōi quem pcurat: fit abinde nālis suffocatio ca-
lozis et extinctio: quēadmodū vltra modū accidit obio ex vēa-
rum repletiōe et cerebri: innū vt nālis totus infrigidatur: caloz
et extinguitur: fiatq; mors subita quēadmodum accidit et
his quibus corpa sunt pignissima ex venaz arctatiōe et ar-
teriarū: nec ingrediētī ad eas vacuus est loc⁹ aeris: vnde na-
turali extincto caloze mors comitat⁹ repentiā. Corruptio
aut que nāli ab exterioribus cās accidit calozis: aut euacua-
tiōe fit: aut eius ad interiora suppressione aut etiā repletiōe
aut anbelitus p̄uatiōe aut sbe eius corruptiōe: aut ipi⁹ qua-
litas. Et euacuatio eius aut fit per ipsūz sbe euacuationē: et
aut certe materiei ei⁹. Sp̄s sbe euacuatio aut nimio fit gau-
dio qd bōi repēte accidit: egrediturq; nālis ad exteriora cor-
poris caloz semel dissoluturq; et dissoluūt refrigeraturq; cor-
poris exteriora et interiora: sequiturq; mors. Accidit autem
bac in sp̄cie nāli calozī qd et lucerne si in eam ventus insufler
validior: soluit et eim̄ eius ignē ac extinguit. Peruenit aut ad
nos quōdā nimio subitoq; exultates gaudio repente etiam
mortuos ēē. Aut pectori vel cerebro vulnus accidit et ad cor-
peruenit concava: nālemq; euacuat sbe calozis. Materiei
euacuatio fit quēadmodū si alicui vuln⁹ fiat aut vne vel ar-
teriarū incisio vel ruptura: defluitq; tādiū sanguis donec ca-
loz extinguitur nālis et mors fiat. Acciditq; nāli bac in ba-
bitudie calozī qd et lucerne quā ab ea oleū defecerit vt extin-
guatur. Nālis aut calozis corruptio eius ad interiora suppli-
tione fit: quēadmodū accidit illi cui subito fit magnusq; ti-
mor et formido. Ingreditur et eim̄ totus nālis ad interiora cor-
poris caloz semel cōglutaturq; et extinguitur. sitq; abinde su-
bita mors hoīs. Corruptio poro eius repletiōis cā ē. vt illis
fit qui aqua suffocātur ex cōcauitatis corporis corū repletiō-
ne a multitudine aq; que anbelit⁹ fit illis impossibilis: nālisq;
suffocatur caloz: et mors comitat⁹. Acciditq; ei bac in mor-
tis sp̄e qd et igni lucerne si multa sit in ea olei suffusio. Ingeri-
tur et eim̄ illi ignis et extinctus perit. Corruptio quoq; eius
ex anbelitus p̄uatiōe est: quēadmodū illi accidit cuius os
et nares oppillatur: cuiusq; arctatur iugulū fune: alijue iter
ficiētibus rebus sui aeris p̄hibitione clari ab ingressu vnde
fumose circūfundūtur cordi supfluitares et nālis eius caloz
extinguitur. Et quod accidit in habitudine bac naturali ca-
lozi simile est quod et igni lucerne quā super ipsum vas ino-
luitur spissum: prohibetq; illi obuium esse aerem: congloba-
turq; super ignem fumus vnde et extinguitur. Autem
naturali accidit calozī ex eius corruptiōe substantie: aut per
mali fit aeris respiratiōem quem miscent vapores iniqui et
putridi: quemadmodum qui a cadaueribus soluuntur mor-
tuorum vapores que iam putrida sunt: quiaz a paludib⁹ sur-
gūt et veteribus foueis in quibus est lunī magne putrefactio-
nis corrūpiturq; naturalis substantia calozis. Aut sunt
etenim nonnulli quin et plurimi ad paludes descendētes et la-
cus corz codē stantes in loco cū luto. Et quod bac accidit na-
turali in sp̄cie calozī: simile est qd et lucerne igni si in multo
ponatur fumo: s. et eo loco ad quem multi surgūt forēs q;
illū extingūt vapores. Aut certe reptiliū moria venenū habē-
tium: percussionibusq; diffunditur enim in corpus hominis
virtus ac decurrit corrūpitq; naturalis substantiam calozis
moriturq; homo abinde. Naturalis aut calozis corruptio
ex qualitate ipsius corruptione fit: aut qū nimio calēfit calo-
re: dissoluunturq; et refrigeratur: quēadmodū accidit ei q vīu-
tius in balneo imoraz magna calozis: aut ad solis plurimū i
estate estuz: sit ei⁹ ab his moris. Et quod bac in habitudine
naturali accidit calozis: simile est quod lucerne si iuxta magnū
ponat⁹ ignem aut ad maximū calozis solis extinguitur et q;
Aut vero frigore refrigerat⁹ nimio intantū vt coaguletur vt
multis sepe accidit boibus tēporibus peregrinātib⁹ frigidis-
simis: et super quos nix desuper cadit: cōgelantur et q;
moriuntur ob naturalis extinctionē calozis. Et quod bac i pte
calozī cōtingit naturali tāq; qd lucerne si nimij frigoris po-
natur in loco extinguitur enim. Et ne qū ita sint. s. q; per natu-
ralis corruptionē calozis tēperantie fit imoraz: tēperantia aut
eius ipsiusq; materiei vita cōstituitur: et horū tēperantia duoz
per anbelitū fit: magna est et vebemēs anbelitus vtilitas. Et
quoniam de vitalis diximus virtutis agēis natura: per quam
fit et dilatatio et reductio: sufficiūtq; ei qui bonū vult notitiā.
Jam ergo de vitali patienti dicemus virtute.

Capitū. viij. de vitalis virtutis patientis assignatione.

E virtute diximus agentī virtutū vitaliūz
que sufficiant. Patientis aut vir-
tus est per quam fit ira et disceptatio: virtus quoq; q;
d iij

indignationē ministrat et extollētiā. Hec autē virt^{us} patiens est dicta: eo q^d a naturali fiat calore q^{ui} ab exterioribus cum aliquis commoverit. Et ira quidē est sanguinis cordis ebullitio: naturalisq^{ue} egressus caloris ad corporis exteriora semel q^{ui} ad vltionē mouet anime desiderii et retributionē eius qui illi nocuit et leuit. Sicut et dominatio naturalis est exitis caloris ad exteriora q^{ui} anima videri desiderat et apparere iⁿ patulo et in manifestis indignas fugam et deiectionē ne forte formidola dicatur. Virtus etenim per quā indignatio ē et extollētia fit q^{ui}m anima scipsam extollit ab humilibus et ab egestate subleuat et ab his que vilia sunt: et ad alia subleuat. Et manifestū hāc cōtraria passionū: ex cōtrariis illis fieri causis. T^{er}cet enim contrariū timor est et formido: hec per caloris ingressum sunt naturalis semel ad corporis interiora: q^{ui} super aliquē quēvis exterrētia et formidinē facientia superueniūt aut voces quēadmodū tonitruū: aut ex visis quēadmodū si videat quis serpentes aut feras et imagines terribiles nocturnasq^{ue} et subitaneas: aliaq^{ue} huiusmodi deformia. Dominationis autē et certaminis cōtrariū formido est et fuga: et be etiam per naturalis sunt caloris ad interiora corporis recessum eiusq^{ue} fugā: et q^{ui} pigna apparuerit et dominatio eius. Indignationis porro et extollētie ac elationis cōtraria sunt deiection: humilitas et aīme submissio: et hec sunt q^{ui}m intelligit anima necessitatē eorum que superiora sunt et maiora. Hec sunt virtutis passibiles vitalis et agentis diversitates. Conenserūt autē et cōmuniores philosophorū et medici huius originē virtutis et formatōe esse et hac vitali participat homo virtute omni in rationabili animali. Virtus enim agens per quam dilatationis est actio et reductionis vltā animali dat et gravitatē: andatiā et irā. Andatiā autē et ira in nōnnullis animalibus andatiā est. In homine teni ira et andatiā cū regimine est et discretioe rationalis virtutis cui^{us} sedes est cerebrum. Homo etenim potentiam habet deponendi iram: scitq^{ue} bonas quibus certamē est necessarium: et quomodo eo liberetur: et refugii q^{ui} sub ingressu fuerit operatq^{ue} ea que diiudicat suis queq^{ue} reponibus: irrationale autē animal per naturam hoc operatur sine aliqua animi discretione q^{ui} aliquid illis superuenierit. Et iam nūc satis de vitali dictum est virtute q^{ui} ars quidē expetit medicine.

Capitulum ix. de virtute animali et primū de ea virtute per quam fit regimen.

Animalis autem virtus illa est cui cerebrum sedes deputata est et format: hui^{us} virtutis genera tria sunt: primū est virtus per quam suas opas cerebrū actioēs: atq^{ue} h^{ec} p^{er} quā stat regimē: orq^{ue} h^{ec} virtutis totalitas mēs alia duo sunt virtutes per quas medicantibus nervis sensus fit et volūtarius motus. Hos autē primū de virtute que regimini p^{er}est cōsiderabimus. Dico ergo q^{ui}m p^{er} quā est regimē virtus mēs d^{icitur} et cogitatio. Quod si ditionē suscepit in tres distribuitur ptes: in virtutē per quas fit pbātasia et virtutē que cogitatio p^{er}est: eaq^{ue} p^{er} quā fit memoria. Huius virtutibus ab oībus reliquis irōnabilibus differt: hō aīalibus. Suntq^{ue} illi sine alijs pprie: maxie autē cogitatio. Hec ecim quāz et aliarū firmitas et robur virtutis pbātastic. et memorie pp illā reīm facit sūt. Appropiaz at hōi cogitatio q^{ui}m ceteris ē excellēti^{or} aīalibus aīal. Per cogitationem reīm fit discretio et iudiciū regimēq^{ue} et rerū abinūicem intelligitur discrepātie. In aīali porro irrationali hanc nō est inuenire: q^{ui}m irōnabilium queq^{ue} ppriā opantur actionē pp eā ad quā cōdita sunt vtilitatē sine aliqua discretiois via vt equi ē propa actio cursus: tauri at aratio. Accipitris aues venari: canis domus custodia et excubare: aliarūq^{ue} aīalium spēs pprie actioēs. Hāz cuiq^{ue} triū virtutis statio ē et locus ppriū deputat. Pbātasia itaq^{ue} loc^{us} ē duo. p^{er} cerebrū ventriculi. Cogitatio locus in quo ē mediū cerebri ventriculorū. Ad memorie locus posterior ē cerebri p^{er} s. i. puppis vtricus. Est autē in vtriculo his spūs aīalis cūsus per has ē actio. Singulis autē virtutū pprie deputantur actioēs. Et eius q^{ui}d p^{er} quā est pbātasia ppria est actio res formare et imaginari: et ad cogitationē trāsmittere. Virtus autē que cogitat ipa est que res speculatur: quarum fuit per pbantiasq^{ue} imaginatio actiones. s. artes. scintias. aliaq^{ue} et eorum regimen ac dispositionē. Et q^{ui}d de his est actioibus que manu fiunt: et ad quos mēbra mouētur sequit^{ur} hec cōstitutio et ppositū agēdi: dehinc cōstitutionē mēbrozū motus que volūtarie mouētur. Si autē ex illis ē que t^{er}m cōseruātur: sequitur illa custodia. Virtus porro p^{er} quā ē custodia: ipa ē que res cōseruat q^{ui}s cogitatio intellectus ordinavit et format: ac suis p^{er}estit locis. Durant ergo firme et stabiles vsq^{ue} tempus quo necessa-

ria ē earūeductio a potentia in actū. Hec sunt virtutis actiones per quā fit regimen.

Capitulum x. de sentientis actione virtutis.

In antecedentibus dictū est q^{ui} virtutis sunt sentientis et virtutis volūtarie mouētis opari cerebrū mediatione nervorum qui sensui sunt et motui voluntario organa. Hec autē fit vt aliquid aīalis mittat spūs qui in cerebri est vtriculo et in nervis ad oīa mēbra. Hui^{us} rei signum est: q^{ui}m quā aliquē incidim^{us} nervorum qui ad aliqua puenit mēbra: mēbzū illud sensu priuatur et motu vtriscq^{ue}: iuxta q^{ui} illi nervus misit ab huiusmodi ex sensu et motu: aut motū. s. cū sensu. Dictū est autē de oīum bitudine nervorum in antecedentibus quorūq^{ue} sunt: et que corū vtilitas q^{ui} de mēbris disputare mus. Q^{ui}sumq^{ue} ē illic nervorū p quos sensus fit originē a pro ra ē cerebrū: eo q^{ui} mollit^{ur} illis necessaria ē cū susceptiois facilitate: nervi autē per quos mor^{is} fit volūtarius a puppi cerebri pcedūt: eo q^{ui} illis et durities et stabilitas i multo essent necessariae motu et actioibus que huius instant cerebri pti. Et aut hui^{us} cerebri pti durities. aīrioris autē mollities. Q^{ui}sa ē bitudo singulorū sensus mēbrozū que sunt visus auditus odoratus: gustus et tactus. et figura corū: s. et locatio membri cuius ille sensus pprius ē: eiusq^{ue} actio: s. et mēbra que ad eadez necessaria sūt: vt illorū pficiatur actio pariterq^{ue} singulorū vtilitas: vt nō sit necesse nos itez ista ponere: nisi cōmemorādi grā: ne longior libri fiat series q^{ui}m sit hec nostra loco intentio ostēdere quomōdū vniuscuiusq^{ue} harū pficiatur actio virtutis sentientium videlicet. Dico q^{ui}m sentientes ille virtutes sūt que singula sentientiā mēbra suā isensatam re imutāt. Harum diversitates virtutū quinq^{ue} sunt: visus virt^{us}: et auditus virt^{us}: odoratus virt^{us}: gustus: et virtus tactus. Q^{ui}vis virt^{us} subtilior ē reliquis et eius nā ignea. Ignis tres sūt spēs: flāma. rubor. et lumen: nā visus lūmis ē nā et lucis: eiusq^{ue} sensa lūmē et lux diurna. Post visū in subtilitate auditus ē: cuius nā que et aeris eiusq^{ue} sensum aer: et que in aere sūt pculsiōes: vox. s. vox etz in aere ē percussio et sonus. Post hui^{us} subtilitatē sensus est odoratus cui^{us} sensa sūt vapores: vaporūq^{ue} nā cōrēpta ē ex aq^{ue} et terre nāis. Hui^{us} q^{ui}q^{ue} subtilitatē gust^{us} sensus: cui^{us} nā que et aque sensūq^{ue} eius sapores. Sapores autem ex quadam gnāte re hūida. Q^{ui}bus spissior tact^{us} ē sensus q^{ui} et terre cōparatur: eiusq^{ue} sensus terra: ipsiusq^{ue} accidentia: durū. s. et molle: calor et frigus. Horū autem sensuū cuiusq^{ue} erit sensus in sentitiā rem alerationis sui et imutatione in naturā rei sentite sentitq^{ue} ac imutatione mēs et sentitiā pprehendit re. Hos igitur quēadmodū hoc fiat primū: in visus: sensū ostēdem^{us}.

Capitulum xi. de visus sensus assignatione.

Ico quoniam visus sensus ceteris subtilior est sensibus. Et cū sentitū ignis est qui ceteris subtilior est corporib^{us} que hoc sunt in mudo. Signū autē hui^{us} subtilitatis eiusmodi sensus est q^{ui} in lōginquo posita remotaq^{ue} cōprehendit et sentit ea. Reliqui autē sensus sensa remota a se nō percipiunt ea remotione qua sua cōprehendit visus sensa. Q^{ui}stēdimus autē quoniam videns spūs ad oculos per nervos occurrit duos canos: q^{ui}q^{ue} corū ortus et origo a duobus est prore cerebri vtriculo: quaq^{ue} parte mediastino viciatur vtriculo: anteq^{ue} ad oculos tendant cōueniūt et descendunt: mittuntq^{ue} alteri^{us} meatus ad alterū: de hinc vniū tendūt in alterutra quisq^{ue} i oppositum sue originis oculū: cōsolidaturq^{ue} cristallidos tunicē. Hec autē tunica cristallina primū est visus organū: que et in vltimo est claritatis et lūminis ac nitōris: et ideo factū est vt a caloribus cito alteraretur. Spūs autē videns a duobus prore cerebri mittitur vtriculo per duos illos nervos conanos subtilitatis et clarificatus ad humiditatē que gradini similis ē clare et lucenti. Huius autē videntis spūs natura que acris est igni illuminati eiusq^{ue} est q^{ui} ad humore peruenit cristallidos foras egredi cōtinuatq^{ue} et vtrici acri illuminato diurno pp eam que inter vtrūq^{ue} est cōfigurationē. Et autē corū quisq^{ue} facilis imutationis et alterationis. Et aer q^{ui}d exterior in coloribus facile et celeriter alterat: spūsq^{ue} interior q^{ui} egressus acri cōtinuat et vniū in cū in quē et aer prius alteratus est alteratur colorē: et ad oculū eadē defert alterationē: alteratq^{ue} ea cristallina humiditas eo q^{ui} alterationis facile susceptilis sit: sentitq^{ue} que in cerebri est vtriculo eiusmodi alterationem mens. Manifestantur ergo hoc modo exteriores menti res per colores: ipsaq^{ue} a calorib^{us} et figuras corporum et magnitudinē motūq^{ue} cōmēsurat. Aer tenis illuminatus et diurnus spiritui est videnti quēadmodū uerni qui a cerebro virtutē sensus sumūt et motus atq^{ue} ad mēbra quib^{us} cō-

tinuatur perferunt. Sic et aer exterior alteratur per colores cāqz spiritui presentat alterationē videntē: sentitqz eādem mēs alterationē occurrit tēpore et interiores sps et lucis exterioris. Nec est omnino inter momētū quo occurrit sps luci et mēs illū sentit aliquod oīmodis tēpus propter eius occurrit celeritā ad mentē peruentiōē. Sed et si res visa longo remota est spatio cōprehendit tū vidēs rē visā sps: tēpore lato caente sit rātum qui eos circūdat aer clarus et illuminatus alterationē ad spz deferens vidētem: sentitqz cā mēs alterationem colorē. Si etenim nos circūdans clarus nō est et lucidus et est nebulosus aut obfuscus: amputatur ab oculi egrediens sps et in suo cōgregatur loco: aut eo siliit loco quo ci tenebris sitas obuiat: nec visā cōprehendit rē. Sic quoqz si iter sit aliquod corporū iter rē visā et spm vidētem res visa cōprehendi nō poterit. Idē et in sensu inuenimus tactus: si quādo digitorum alicui hominis in cōmodū aliquod accidat mens illud sentit in cōmodū cōtinuo: nec erit inter digiti occurrit rei que nocet ipsiusqz ad mentē inuenit accessus tēpus aliquod: s; vno sit tēpore: nisi si quidē nervo qui ad eū peruenit digiti in cōmodū aliquod accesserit: amputatio. s. aut cōtritiō vel ligatio: aut certe oppilatio: probibet qz sps ad digiti illū transitus: nec mēs in cōmodū hac de cā sentit. Adhuc etiā modū in omnibus se res habet sensibus. s. qz vno eodēqz sit tēpore et sensus cū sentit occurrit et ad mētē ei? delatio: nihil oīo tēporis interposito: nisi forte aliquid sit quod prohibet et sensum amputet. Hos autē accidentia que visus sensus probibeant reliquosqz sensus ostendimus: qū de morboz causis dispytābimus. Ex his ergo que dicta sunt pz visus ea que videt aeris mediatione illuminant cōprehendere.

Capitulū. xij. de auditus sensus assignatione.

Auditus sensum in his que ante dicta sunt ostendimus per par vnu nervorum qui ex proza oriuntur cerebri fieri. Eorū autē ortus a loco quinti ē paris qd a cerebro onit et ad duo pueniūt aurium foramina que in duobus sunt lapideis ossibus capitū. Et at corqz qz ad forā puenit dilatāt et āplificat forāmqz opit. Et opimentū hoc picipuz est auditus organum: eiusqz in auditu vis que et in visu cristalline tunice: huius operimēti natura aerea ē: et per duos hos nervos auditus sensus a cerebro ad aures pōngitur. Sensus autē auditus crosio: visus ē sensu: quonā visus sentitū ignis est: auditus autē aer ignisqz aere subtilior. Amplius visus sensus res cōprehendit remotas multo amplius qz auditus sensu cōprehendit. Auditus autē sensus sit quz sonus in non perit in aere: isqz pnsus aer ad aures vsqz peruenit ad instrumētū. s. qd tanqz bedēben gum aeri oppositū ē a quo ad forā mēdit auditus quēadmodū vidatū peruenit ad loca ab alijs moris: quādū eaz est moueri. Cōmota itaqz aliqua aeris parte mouet h; aliaz qua alia mouetur illi continua donec ad aures veniat: et auditus foramina: ingrediturqz loci viti similes vsqz operimētū quo forā mē operitur ab interioribus alterationibz illi? operimētū natura in aeris naturā sonori quū sit auditus natura aeris cōfigurata nature sonori facileqz in illā alteretur peruenitqz eius alterationis sensus per duos qui ad foramina veniunt nervos ad mētē: sentitqz vocis et soni naturā mēs atqz eū shocqmodo est habitudo.

Capitulū. xiiij. de odoratus sensus assignatione.

Odoratus sensus crosio: est auditus sensus: eius etenim sentitū vapores qui a corporibus dissoluuntur humidis sunt: auditus autē sentitū aer: vapor at quidā est cuius natura ex cōmixtio ne est aeris et aque: ideoz et aere crosio: ē. Ostēdimus autē primū precipuiqz huius sensus organū duo ē angmēta que a ventriculis oriuntur cerebri prore duobus: que et duobus māmillarū vberibus similia vicina ossi colatorio simili. Sentitū autē odorē ferentia: quonā vapor qui a corporibus dissoluitur odoriferis acri miscetur et nares intrat: trahuntqz illū duo ad se prore cerebri vētriculi per hoc duo similia māmillarū vberibus angmēta a naribus et ad se iducūt: mutaturqz duorū horū natura angmētorū in eiusmodi vaporis naturā attracti: sentitqz huiusmodi alterationē mens. Cerebri etenim ē natura anbelare et propter aeris attractionē frigidi qd per dilatationē sit et superfluitatū emissionē que re ductione conficitur ut calor suo in statu custodiamur naturalis. Sequitur itaqz eius dilatationem aeris a naribus attractio et a pectore ac pulmone gurgulioneqz: sequiturqz hāc aeris ingressus exterioris. Nec dilatatio respiratio vocatur p quā sensus est odorū: qz ventriculi duo prore cerebri p duo vberibz māmillarū angmēta filia aerē a naribus vaporibus

odoriferorū imixtū corpus trahūt. Imaginant autē nōnulli odoratū per nares fieri tū ipsaqz omū odorat? organū ē. Signum autē nobis ē hoc ita nō ē: precipuiqz odoratus in instrumētū duo ē angmēta māmillarū vberibus similia que a ventriculis oriuntur cerebri: quoniam si in conspectu nostro multos vapores succendimus nosqz ipsos a respiracione arciamus ad interiora nihil oīo illorū sentimus odores vaporū: nec tamē eo tēpore in dubiū cuiqz venit nares illis repletas ē vaporibus. Si vero respiremus et ad interiora vapores illos traxerimus statim et ex momento odores sentim. Et hoc est signū quonā mēbrū quod maxime odoratus ē organū profundius positū est qz nares et sunt duo augmenta que a duobus prore cerebri prominet ventriculis. H; autē mēbrū figura iam longe ante expōita est quū de mēbris fieret tractatus.

Capitulū. xiiij. de gustus sensus assignatione.

Gustus sensus crosio: ē odoratus sensu quātitate ea qua vapores aq subtiliores sunt. Odoratus etenim sentitū vapores: gustus autē sentitū humiditas est aquosa: que inter naturā est vaporis et terre. Idqz organi eius primi natura. i. lingue rara facta ē et spongie similis humiditātū nature saporiferarū cōfigurata. Venit autē ut dictū ē ad linguā a cerebro ex tertij nervorū paris nervus vnus qui in eaz distribuitur et sensū ministrat gustus quēadmodū oēs ad mēba deferunt sēsus nervi. Saporiferē at res quz ad linguā peruenierint eiusqz obuiaverit eoz porū in ea qd cuiusqz est saporis operatur: mutaturqz lingue natura in rei naturā saporiferē: sentitqz qui ad linguā venit nervus mutationē illā et ad mētē deferret: quēadmodū in alijs oibus sit sensibus.

Capitulū. xv. de tactus sensus assignatione.

Tactus ē sēsus et ipse quēadmodū et alij sūt sensus ē sentitū. s. in mutatione in sentitū naturā cōtinuationeqz sensus illius per nervum sentienti illi propriū ad mētē nisi qz cuiqz sensū solo excepto tactu mēbrum deputatum est proprium. Tactus vero sēsus in oibus ē corporis mēbris: capillis: pilis et vnguibus exceptis. Ad vnu qd qz etenim mēbrorū nervus a cerebro pōngitur aut nucha: quēadmodū in nervoz figuracione dictū est: ad pilos aut et vngues nihil boz ducit. Pilorū et nī generatio ex vaporibus est fictis: vngues extrimitatibus sunt cōtinua et digitorū: et in eorū radicibus ligamēta ex nervoz genere illos tenentia et astringētia: nō qz illis sensus cōferant nisi ligationis solius loco.

Capitulū. xvi. de his que cuiqz sensus cōueniunt discor dantqz.

Orum singuli sensuū si in suo sint habitu et qualitate naturali ad quēdā que sentitū inclinatur delectatqz eis et alia fugiunt ac abominantur. Vnus etenim delectat coloribz albo mixtis et nigro fusco. s. et viridi venetoz: et aduersatur albo: et si quid nature eius est facit in eo passionē fore: videtqz et ledit quēadmodū qū quis solē intuetur cōtingit: color aut niger eius cōgregat lumē et ad interiora reducit: quēadmodū in tenebris paucitas accidit visus. Nisi quod color niger minus nocet visui qz ntidus et vitens fulgurāqz. Que etenim in visu sit a nigro alteratio coloris nō semel est et statiz sed mediocriter et paulatim: que aut ab albo plurimū nocet semelqz et subito. Omnis autē alteratio que subito semel fit magis nocet. Si vero ifirm? fuerit visus coloribus reficit alteris. Et si quidē a colore nocementū factum est albo color illi prodest venet? ac viridis fuscusqz. Si aut ex nigro cōtingit color: proderit albus. Sic et omnes reliqui sensus si suo labefiunt a naturali habitu: alterius recreantur ex suorū genere sensorū. Auditus etenim vocibus delectat que in vltimo sunt mansuetudinis lenibusqz et planis iuxta mēsurā cōpositionis dispositis. Et si qdcm obtusus est: vocibz delectat et vltimo mansuetudinis et claritatis paruitatibz ut cordarū lire motus ē nō asper. Si aut graues fuerit voces ut tonitruū vel pacure: ut collisiones aliquoz: audit? eas fugit quonā ipse leditur.

Odoratus porro sensus odoribus delectat iocūdiē: eo qz iocūdus odor vaporis significet tēperantiā: fetidus aut et abominabilis leditur: eo qz huiusmodi odores extra tēperantiā significat. Gustus deniqz sensus dulcibus delectatur eo qz huiusmodi linguā ab asperitate leniat: sedatqz in delectabilia. Fugit aut amarus sapor eo qz huiusmodi sapor partes adunct lingue et asper eiusqz imergat substantiā: etiam cōtinuationes ipsius partū viliungat. Et hic si quidē pōtico estus est sapor ac in suavi et aspero: vntuosio robo: at eo qz

hic sapor lenit et vacua replet. Si autem ex saporibus patitur amaro a cerebro aut a salio: dulci iocundior fit. Tactus quoque sensus corporibus delectat qui in calore temperata sunt et frigore: duritie et mollitie qualis est et medij palmarum cutis. Fugit autem acuta incedit caliditas corpora que dissoluit et continuationes separant: frigidissima quoque que spissant et congregant intra vi partes alie quidem alijs stringantur: fiatque continuationum separatio.

Capitulum. 17. de virtutis voluntarie mouendis membra assignatione.

Virtus autem membra voluntarie mouenda a cerebro pcedit et per nervos ab ipso orientes mittitur et a nucha: atque ad lacertos puenit voluntarii illis datus motus: moueturque qui in organico sunt membris. Lacertis: sequiturque illos motus ossis motus: dehinc disgregatio quae totius est membri per voluntatem motus. Dehinc vero motus fit lacerti reductione et ad sui radicem originemque retractione: unde et chordas secum in ea retrahit partem ad quam motus est necessarius. Expleti gratia. Palme motus fit siquidem lacertus qui in latere est familiari cubiti motus: fuit: et ad suam repressus originem. Sequiturque eiusmodi motus ossium palme motus quem disgregatio palme committit motus: duplicaturque manus in antrio et voluntarie. Si autem qui in cetero sunt latere mouentur lacerti: palma ad posteriora voluntate reuoluitur. Itaque genus virtutis unum est genus. scilicet voluntarii motus spiritusque eius totus sunt quousque et in corpore lacertorum nuchis. Ibi vero in corpore sunt quique triginthino. Explanauimus autem quod unusquisque lacertorum qui in corpore sunt motus cuiusque membris faciat quod de ipsis tractaremus: lacertis: ideoque et hic nunc de voluntario motu finimus tractatum. Diximus et de virtutibus sufficientibus quousque satis sunt arte volenti medicini: sicut in libris sapientis galieni est inuenire.

Capitulum. 18. de actionum assignatione.

Quoniam naturales ostendimus virtutes vitalesque et animales genera quoque earum ac species: iam possibile est tibi ipsas intueri actiones virtutum. Quaedam namque naturales sunt virtutis actiones: quedam vitalis alie virtutes animales. Explanauimus autem barum cuiusque actionum habitudinem: quod de virtutibus loque remur: cuiusmodi sit singularum actio virtutum ostendentes. Et quod amplius ex his que illic diximus perpedes. Quoniam actio nunc alie sunt simplices quas scilicet virtutum quoque operatur singularis: actiones. scilicet naturales ut attractio retentio digestio et expulso. In vitalibus actiones dilatationis et reductionis. In animalibus autem motus qui voluntarie mouet. Alie vero composite ut actiones quas quoque earum due: aut plures operantur virtutes. In naturalibus quidem actionibus ut appetitus: cibi transitio digestio ac passus: generatio: et nutritio. Appetitus quidem duabus fit virtutibus: altera virtus est attrahens: altera autem sentiens. Transmissio cibi: duobus et ipsa operatur virtutibus: altera virtus est attrahens: altera vero expellens. Similiter et digestio duarum fit actio virtutum: altera est retinens. Altera vero immutans est virtus. Et vero passus quatuor eget virtutibus: attrahenti: retinenti: digerenti: et expellenti. Porro generatione tres perficiuntur virtutes. Prima est immutans quod scilicet sperma immutat a subtilitate in crassum. Secunda virtus informans que membra figurat: meatus perforat: asperata asperat: lenit et lenit. Tertia nutritiva est virtus que membra a puritate transfert ad magnitudinem. Antrium autem virtutis actio complectitur augmentum et pascem. In vitalibus autem actionibus anbelitus perficitur actio per dilatationem virtutem et reducentem. In animalibus autem actionibus sensus actio duabus fit virtutibus: altera est per quam sensus in sentita alteratur: altera vero sentiens virtus per quam sentit illa immutatio. Itaque itaque modo omnes sunt composite actiones possibile est tibi omnes inueniri actiones ex illis que de singulis diximus virtutibus que et sufficiunt.

Capitulum. 19. de spirituum assignatione.

Apertum est nobis diuidentium res naturales unum tamen diuidens: speculatio. scilicet spiritus per quos corporis firmitas fit: et subsistentia: omnesque eius complentur actiones. Dico spiritus tres esse: primus est naturalis: secundus vitalis: tertius animalis. Naturalis generatio spiritus in epate fit: et ab eo per venas non pulsantes in omne mittitur corpus: virtutesque constituit naturalis: eiusque bene format actiones ac perficit. Sit autem eius ex meliori qui in epate fit sanguis claro subtili mudo et puro generatio cui nullus aliorum miscet humorum vel superfluitas: in ultimo digesto decoctionis. Vitalis vero spiritus in corde generatur: a quo per pulsantes mittitur venas in omnia corporis membra

vitalisque confortat virtutem ac custodit: et eius informat habitu dines ac perficit: cuiusque generatio est ex subtili vapore sanguinis clari et mudi: et ex aere per respirationem inducto. Animal autem spiritus in ventriculo habet cerebri generationem: et per nervos ad omne mittitur corpus: animalisque constituit virtutes ac solidat: et in sua seruat habitudine. Quibus generatio spiritus ex vitali fit spiritus cuius in corde est habitaculum. Ibi etiam spiritus a corde ascendit ad cerebri: per duas pulsantes venas que iuueniles dicuntur ad cerebri sedes et cranium transmittunturque versus locum qui cerebri sedes et bassis dictus est diuidum: turque illic multiformiter: fitque ex eis reuolutio et tela reti filis per barum multiplicem venarum diuisione: fitque alie super alias et adiuuante rene imiscetur in seipsas. Sicutque hoc modo reti filis dehinc hoc coadunatur tela duarumque ex eis sunt pulsantes duabus primis filis vene: ex quibus diuisionibus ea facta est introitus: ascenduntque ad superiora loci huius et ibidem distribuuntur. Spiritus itaque vitalis quoniam a corde ascendit et ad hoc puenit rete: et in multitudine eius venarum omnes peruenit reflexus: diuinitque ibi permanserit: et in vltimo fuerit maturatiois decoctus clarusque fit ab eo spiritus animalis. Ideo ergo rete illud venarum parum est ut spiritus decoqueretur vitalis. fieretque decoctus animalis: quemadmodum et hunc manem prepare sunt sanguis ut lac fiat. Dehinc autem ab hoc mittitur rete per duas que ex oibus illis cōgregantur venas ad duos prore cerebri ventriculos: subtiliaturque illic quoque illic inmixte fuerit repelluntur suppurantes ad naves et palatum. Et ab illis ad posteriora cerebri mittitur ventriculus: puppim. scilicet per meatum qui duobus iteris ventriculis vel vasis. Duo autem dico vasa medii cerebri ventriculi et puppim. Ad ea tamen hic non est semper aperta. In eius rectum ventre corpus est quod vermi simile dicitur illum oppellat donec nature cura illud a ventriculo repellat medio ad posteriorem: red uertiturque corpus vermi simile et meatus aperit transmittiturque quod mittitur est debet ad suum illud reduci locum: per spiritum qui in puppim est vase moritur et memoria: per illi autem qui in prore est cerebri sensus et fantasia per inhabitare cerebri medii ventriculi cogitatio: bō itaque modo generatio spiritus animalis in cerebro a spiritu vitali quodam modo et manem sanguinis parare sunt decoctio ut fieret lac. testes autem spermatis maturatio. Spermatis etenim vasa preparata sunt illic. immolationes et refectiones que in testibus sunt quo eius in eis prolongetur mora et maturetur in naturam quam habent spermatis configurata. Sic quoque et lacti rene preparate sunt a concaua ascendentes vena ad mamillas quo eius differatur in ipso ascensu mora et decoquatur et in naturam alteretur eorum lacti consimile et vicinā. Ad hunc modum que in cerebro est implicatio facta est venarum per spiritus generatione animalis ex vitali quo immoretur in ea subtiliatur et excoquatur. Tradiderunt autem nonnulli sapientum spiritum hunc qui in cerebro est animam autem corpus est alij autem instrumentum aie esse quo in oibus virtutibus sensibus: animasque corpus non est: hoc autem vltimum persuasione propinquum est. Si etenim in vltimum intenderis alia: inciditque crani os et cerebri donec appareat tibi quod super cerebri et operimentum: dehinc hoc scideris operimentum: prius tamen suspensum cum canterio inciditque et abieceris: non ideo illius cessat animalis sensus motusque: sicque et si ipsum scindas cerebri non tamen ad ventriculos eius peruenies non percipis eius sensus et motus. Quāvis etenim corruptus sensus et motus si frustra coadunaueris hec et cerebri in suum restitueris locum statimque et animalis sensus reuertitur et motus. Si autem eēt anima corpus spiritusque hic anima si forte cerebri bis scinderis scissionibus enacuaturque spiritus hic oio et sensu priuaretur anima et motus: neinceps reuenteretur cerebro in suam conuerso figurā. Quibus ex rebus ostendit animam corpus non esse eiusque habitatio in cerebro est quicquid ipsa sit: spiritumque animam organum esse per quem et sensus fiat et motus voluntarius. Et quoniam tractare de anima extra nostri intentionem libet propositum est: conuenientiusque philosophie quam medicine artium et de spiritibus que dicata sunt sufficiunt: vltimum est nobis hoc terminare capitulum similesque res naturales.

Capitulum. 20. Quid afferant res naturales si suas exant naturam.

Sciendum tibi est quoniam per rerum naturalium in sua habitudine perscuerantia et corporis hominis est subsistentia earumque temperantia et corpus est sanum: si autem temperantia ceciderint erit aut infirmum aut nec sanum nec egrum. Que quoniam ita sint corporum habitudines tres sunt: aut enim sanum est aut infirmum: aut nec sanum nec infirmum. Sanum corpus ipsum est quod temperatum est in membris: suorum cōplexione partibus suis consimiliū: equalis quoque est cōpositionis in membris organica figura. scilicet membrorum forma et

quantitate numero positione in ea qua pōt ē excellētia cuiqz paratū ē. Corpus autē egrotū est extra tēperantiam pōsitū in mēbrorū partibus suis consimiliū cōplexione nec eq̃lis est organicorū cōpositio mēbrorū. Quod autē nec sanum nec infirmū est dicitur tribus ēē modis. Primus est quod inter sanitatē et morbū mediū est. Secundus est quz simul et sanitas adest et morbus: vt si sit oculus infirmus reliquaqz oīa mēbra sana: aut manus et pedes egroti ceteris oībus in sanitatē constitutis. Aliquotiesqz sanitas et morbus eodē sunt in mēbro vt si tēperate sit cōplexionis et male cōpositionis: aut cōpositione quidē equali mala cōmittitur cōplexio. Tercius est modus quz quodā quidē tēpore corpus ipsum sanum est quodā egrotū quēadmodū cui⁹ ē calida cōplexio: estqz estate infirmus hyeme sanus: et econuerso quz sit. si corporis cōplexio frigida estate sanus ē: hyeme morbo molestatur. Eodē modo et si cuiusvis est cōplexio humida pueritie tpe morbo laborat: iuuentute sanus et contra. Cuius enim sicca est cōplexio sanitatē gaudet in pueritia iuuentutisqz cū morbis premitur. Dissenserunt autē in morborū nā medici. Galienus etenim et hypocras quīqz corū sequūtur vīsu autē morbū ēē nocumētū actionis sensum. Corpus enī si tēperantia egrediatur naturali parua egressione: sinīqz eius actiōes perfecte nec sensui appareat in aliquibus eius imminutio actionibus: nec vtro nocumētū: cuiusmodi corpus sanum ēē dicitur. Ideo etiā sanitas hac diffinitur diffinitione que dicit: sanitas est corporis habitudo per quā actiones eius cōplentur que in naturali sunt decursu. Diffinitio autē morbi iuxta Galienū et hypocratis vīsum aliorūqz eos imitantū est habitudo corporis per quā naturalibus accidit actionibus nocumētum sine mediātē. Corpus qd nec sanū est nec egrotū diffinitio quonā in eo est habitudo per quā nec ad sanitatē nec ad infirmitatē refertur sed earū neutriū. Aliut autē non nullū quonā corpus si nature egrediat habitudinē sine actionibus nocumētū fiat siue nō infirmū ē: hoc autem vīosusqz. Cōz etenim asserit hoc vīsu morbū omniū corporū quz nō in vīrio tēperatīe corpus sit nisi raro iuuenti. Morbū itaqz nīhil aliud ē q̃ actiōis qd sentit nocumētū. Dixim⁹ autē de sanitatē corpis quz de cōplexiōib⁹ loqremur. Corpis autē infirmū habitū cuiusmodi sit ostendim⁹ quz de rebus extra naturāz positis disputabimus sicqz quod nec sanū nec infirmū est corpus facile poterit agnosci plena cognitio duab⁹ extremis habitudinibus notitiā et perfecta discretione.

Sermo quintus prime partis libri cōpleti artis medicie qui dicitur regalis dispositio bali filij abbas discipuli abymer moysi filij setar translatio stephani philosophie discipuli de arabico in latinum de rebus non naturalibus triginta octo capla.

Disputatio vlti⁹ de reb⁹ nō nālīb⁹ et eaz nā caplm.	1.
De aeris assignatione et diuisione eius.	2.
De partitioibus anni et natura cuiusqz partitēis.	3.
Quē sint aeris actiones in singulis anni partitēibus et quā in sua naturali sunt bitadie.	4.
Quid partientia ani faciāt quz extra naturālē fuerint bā bitudinem.	5.
Quib⁹ accidant morbi in partitēibus anni quis liberet eis: et quibus magis accidant.	6.
De mutatione aeris pp astra.	7.
De aeris mutatione pp ventos.	8.
De mutatione aeris pp regiones.	9.
De mutatione aeris pp vapores.	10.
De pestilentialis aeris assignatione.	11.
De exercitiij diuersitatibus: quidqz in corpib⁹ opet.	12.
De balnei actionū in corpore assignatione.	13.
Uniuersalis de cibis disputatio.	14.
De spērū ciboꝝ assignatione et primū de gr̃anis.	15.
De olerū diuersitatibus et virgis earū.	16.
De plantarū radicibus ortolanorū.	17.
De plantarū fructibus.	18.
De arborū ortolanorū fructibus.	19.
De montanarū et siluestriū arborū fructibus.	20.
De cibis que ex animalibus sumuntur et primū de quadrupedibus.	21.
De extremis quadrupedū et visceribus corp.	22.
De autū carnibus.	23.
De ferculis et preparatiōe carniū p artificij.	24.
De natanarū carnibus animalū.	25.
De superfluis aialium et primū de lacte.	26.

De melle et zachara diuersitatibusqz corū.	27.
De dulcibus que ex melle fiunt et zachara.	28.
De potuū assignatione et primū de aqua.	29.
De vino et de cetruijs oībus.	30.
De medicinalibus potibus rob. f.	31.
De natura odoriferorū florū et de berbarum.	32.
De aromatum iocundorū naturis.	33.
De vestibus et quid in corporibus operentur.	34.
De somni et vigiliariū actionum assignatione.	35.
De coitus in corpore actionibus.	36.
De euacuationibus nālibus et earū diuersitatibus.	37.
De anime accidentibus.	38.

Capitulū primū disputatio vniuersalis de rebus nō naturalibus

De rebus natu

ralium quantū presentis exigerbat artis necessitas habitudines ostendimus et explanauimus: quodqz hanc volenti ad vltimā vīqz itigitionē discere sufficiat. Quā hoc loco presentī. sermōe de rebus disputabimus nō naturalibus. Dico ergo quonā nō naturalia res quedā sunt et cāe quibus hō indiget vt vita eius duret. Sunt autē sex. Primūqz boīz corpora circūdans aer. Secūdū motus et gētis genus. Tertiū ciboꝝ et potuū genus. Quartū sōni et vigiliariū. Quintū euacuatio nū nālīs et cōstipationū. Sextū animalū accidenū est gen⁹. Porro sub euacuationibus naturalibus balneū cōtinetur et coit⁹ vīria: egestio: emūctiones et similes hīs naturales euacuationes. Sub animalibus at accidenū bus gaudiū. ira. tristitia. cura timorqz cōcludūtur: hec tenīz res quēadmodū minime naturales sunt: nec generationi hoīs cooriginales sic et minime extra naturā nec coalicna. Hīs ergo si quis quēadmodū opz vīratur et iuxta quod est ad ea necessitas in singulis corporibus in quāritate in qualitate tpe et ordine res cōlīrnat naturales in sua bitudine et generales illis sunt roboraturqz corporis sanitas vīqz ad naturalis horāz corruptiōis. Si at aliter q̃ opteat quīs illis vīratur corpus naturaliter egreditur habitudine sitqz illi morbus: et siquidem infirmum est eius statuitur morbus aut augmētatur. Vīsus autē horū sex iuxta q̃ vīnuquodqz exigit corporū adhibēdus ē vt si corpus tēperatū est regimē illi eligatur tēpatū q̃lis ē aer vernus mo ueatur et exercetur tēperato exercitio suauī. L auctur aqua tēpatū caloris. Libos qui tēperati in q̃ritate sint et q̃litate cōmedat. Somno vīratur nō imoderato qui ad obstupescationem refertur: nec vtro puo. qui cōpētur vigilijs. Coitū vīratur tēpore quo quū vīsus fuerit corpus leniatū sentiat et quētum: nec vtro quū repletus fuerit cibis vīdū nec illis oīno vacuus: nec tēpore quo imoderate calidus ē aut frigidus: nec egestionē ardet et vīriaqz quū ad illa īpulerit necessitas: nec corū acceleret exitū. Si cū tēpororū oīū corporū hīs hoc mō rebus vīratur et ordine corpa corū sua pīseuerāt in bitudine nālī: si autē supflua vel iminuta mēsurā siue i quāritate siue in q̃litate hoc ē in paucitate et multitudie calore aut frigore humiditate vel siccitate: corpa corū bitudine cedēt tēpata in cū que ē ē. Ea autē que a tēpantia deficiūt si hīs vīratur causis a tēpantia deficiētib⁹ iuxta mēsurā q̃ cē sūt corpa i oppo^o corpa i tēperatīe reuerētur bitudinē: sūtqz illis de cāe iter nālīa. Si autē aliter q̃ dictū est et cōtrario quīvīratur modo i quāritate et q̃litate: ordinēqz quē imutari oꝝ egressus a tēperatā corpis augetur: nec in sua seruatur bitudine: sūtqz illis de res cōnālēs. Id autē oculis cēplo pponimus. Exertio si qui tēperatorū corporū tēpatū vīratur nō an balneus et an ciboꝝ horā calor pīfortatur naturalis: supflua a corpib⁹ dissoluitur: mēbra roborātur. digestio pīocuratur: sitqz i nālīuz numero que cordis faciūt sanitatē. Si autē quis co imoderat⁹ vīratur: laboratqz pīmū. calefit corpus eius: febresqz emergūt: et si imoderate eius vīus diutius opēra dederit calor dissoluitur nālīs: virtus debilitatur et deficit: sūtqz due he in numero infirmatū bitudines. Ampli⁹ si ab exercitio declinet vīsu et elegerint quietē et oīū supflua i corpore multiplicā. morbi ex cōmūnā natura humoris generantur. Corpora porro extra tēperantiam posita habentes: siquidem calide sunt cōplexionis et exercitio vīratur admodū superabūdātī corporū corū cōnālīs calor augetur: noctqz illis vīratur de bilitant: febres emergūt: sitqz in extra naturalium numero

maximeq; si eorū sit simul sicca cōplexio. Si declinauerit aut exercitiū octoq; z quieti se dederint: naturā eorū temperatur calor. Si utq; eorū saniora z fortiora corpora. Quib; si frigi de cōplexione domini videri oherit: si aut exercitio paulo ampliori calor eorū tēperabitur naturalis: virtusq; mēborū augēbitur. Si utq; in naturalū numero sanitatē facientū: maximeq; si cōplexione eorū frigus humiditas comitatur. Sic z in oib; alijs est rebus nō nālibus. Hos aut quomodo bis sex intendū sit exponemus diligenti in operatiua huius artis medicine parte: loco quo de sanitatis disputabim; custodia singulorū pōt oportet corporū. Ibi autē boz sex naturā explanabim; quidq; in corporibus operetur. Primūq; de aere z eius diversitatib;: qd; in corporibus faciat inspicie mus: qū sit eius oimodis necessari; perscrutāte vite rē. De bīc at exercitiū z balnei necessitates explicabim;: eorūq; in singlis actiōes corporib;. Post ciborum naturā z potū: somnū q; z vigiliā: oīus ināitionū reliq; sequē tractat;: sermoneq; hūc animalia terminabit accidētia: eorūq; in singlis corporibus actio.

Capitulum. ij. de aeris assignatione z diuisione eius.

Ico ergo quoniam qdē corporum habitudines cōplexiones sequitur naturales: aer aut nos circūdans vnū ē ex his causis que in cōplexionū corporū imitatione foria sunt: pp in euita bilē hominē ad illū necessitatē anhelitus causa: necesse est eorūq; habitudines aeris sequi cōplexiones. Si sit enī aer clarus: purus: z lucidus: z humores: ac spūs puri sunt ac splēdidī. Turbatoq; aer z nebuloso humores quoq; z spiritus turbāt ac spissi sunt z dēsati. Quēq; ita sint necessario in beret medicō: aeris agnoscere habitudines singulis tēporib; z singulis locis: causas etiā qd; imutantur. Hec etenī in p; nosticis necessaria sunt que scilicet causē qd; sint in singulis morbi tēporibus anni: que etiā in singulis regionib; cōmunes fiant: aut pprie egritudines queq; etiā qd; am gbusdā z nō alijs in eadē regione pprie sint: fm corporū eorū habitudines in cōplexionibus z chimorum habitudinib;: aliquoties etenim gbusdā non nullis est hominū aer vtilis tēporib; alijs autem nocens. Si ergo puenierit medic; que in singulis partitibus anni causē fiant scire z in vna quaq; regione: salutē q; eorum qui causis liberātur illis. Cūq; aliorū qui incedunt pcesscritq; z obseruauerit: causāq; eiusmodi generātes mal; amputauerit oppositis contrarijsq;. Et si forte cū ratiū ingressus aliquam fuerit: cuius populus morbis mole stetur aut aeris aut regiōis: nō errabit in eorū recta medela. Cū igitur aeris bitudinū cognitio rāta sit in medicine arte vtilitas necessariā ad variatē aeris cognoscēdā cogit medicus: actiōesq; eius in corpibus. Quare nos hoc loco aeris assignationē z eū imutātōe cās explanare icēpiemus. Dico ergo qm aer alius tēperatus ē in qūitate: nō calidus non frigidus nō humidus. s; nec siccus: qūis ē vernus aer. Alius at extra tēperatū. Et aer temperatus ē mūdus clarus z subtilis quē nō nōl imiscet nōl turbat: z odor ei ē iocūdus nō calidus qui sudorē pronocat corporibus: nec frigidus qui rigorē s; qui cito in frigidū quz sol occubuerit mutatur: z ad eius ortū in calidū. Cuius ē aeris hī bitudo tēpate cōplōnis corpora confortat: hūores spūsque clarificat: digestiōis diligētā adiuuat. Qui autē ē tempantia; est aer aut certe in qualitate extra ē calidior: tempato scilicet aut frigidior: aut humidior: aut deniq; siccior: aut sue in totalitate substantie: quēamodum pestilētiā. Et aeris egressio sua in qualitate a tēperatā quinq; fit de causis. Prima ē anni intēperatā. Secunda astroz ortus z occasus: cuiusq; a sole remotio v; vicinia. Tertia vētū. Quarta regiōes. Quinta vapores. Hos itaq; incēpiamus ofidere primū quomō aeris fiat a partitibus anni imutatio quidq; in corporibus faciant: debinc de alijs aere z imutātibus psequemur causas.

Capitulum. 3°. de aeris imutātōe a partitibus anni.

Aere te os partitē anni fortiores ad imutanduz aera corpāq; cās ē: ideoq; nos a partitē anni incēpiamus nā. Dicimus ergo qm anni partitē quorū sūt: ver. etas. autūnus z hiems. Tertiū nī ipse veris hoc ē pncipiū eius finisq; ab hora ē qua sol in primā descēdit arietis partem: qū ascēsum incipit a septētrionali z in recta ē linea: hoc ē in tēperatā nō ad septētrionē in clinus v; auzt; rēq; bozā mōmētūq; quo in vltima geminorum est parte. Sunt eius transcurfui hec tria signa: z cuique signo mensis primus est mensis ab eius in arte ingressū qd; septima decima fit martij mensis die rēque sextumdecimū aprilis. Secundus est mēsis a solis in taurū ingressū q; septima

decima fit aprilis die: finisq; eius septimodecimo maij occurrit qū sol tauri tenet vltimū. Tertius poro mēsis ab octauo decimo maij incipit die: qū sol geminorū aggrēditur principia rēq; iunij octauodecimā diem. Et ins aut termini sūt a sol descēsu in primā cancri partē: qū in vltio sui est ascēsus in septētrionem: z descēsum incipit ab eo rēq; vltimā virginis partē: que in parte tria sunt signa: z cuiusq; signo mēsis ē depūtatū. Primus est mēsis ab ingressū solis in cancrū z eius pncipiū nonodecimo iunij die: rēq; septimodecimū iulij. Secundus ab ingressū solis in leonē: cuiusq; pncipiū octauodecima die iulij: finis autē septimodecima augusti. Sequitur tertius in ingressū solis in virginē cui pncipiū est octauodecimo die augusti. Finis octauodecimo occurrit septēmbis. Et vero autūni tēporis sunt tēmi ab ea qua sol libā intrat bozā: vbi z cursus ipsius septētrionalis terminatur: z in tēperatē est linea nō in auztro aut septētrionē inclinat; cuiusq; finis bozā in qua sagittarij partē illustrat vltimāq; triaq; habet signa z singulū signorū mēsem. Primus mēsis est a solis in libā ingressū q; nonodecima fit septēbris die: qua etiā bozā solis incipit in auzt; descēsus: finisq; octauodecima octobris. Secundus ab ingressū eius in scorpiū: finisq; nonodecima octobris die rēq; nonodecimā nouēbris. Tertius de hinc mensis sequitur autūni ab in sagittariū ingressū solis: nonodecima die nouēbris: rēq; quintidecimū decēbris die. Porro hie mis est pncipiū ab ea qua sol i primā capricorni trāsīt partem z vltimū descēsus eius in auztro: ascēsusq; iterum pncipiū: z est illi finis qū in vltima piscium fit sol parte: quādo z australi terminatur ascēsus. Cui quēadmodū z alijs tria sunt signa z signorū cuiusq; mēsis. Primus incipit mēsis qū sol capricornū ingreditur: z est eius pncipiū sextadecima die decēbris: finisq; tertiadecima ianuarij: eademq; bozā sol australē incipit ascēsum ad tēperantē conuersus lineā. Secundus sequitur mensis a solis in aquariū trāsitu cui ē pncipiū quartadecima ianuarij dies. Finis autē februarij tertiadecima. Tertius sequitur mēsis qui incipit ab ingressū solis i piscibus: cuius pncipiū est quartadecima februarij die clauditorq; quintadecima martij die. Hec est assignatio cuiusq; pncipiū anni qz quodq; tres habet mēsis. Aer autem boz cuiusq; propius partitūz de hinc cōsiderāmus. Aeris itaq; cōplexio iter cal; z frigidū tēpata ē humidū qd; z siccū. Sol etenī eo tēpore i cōlātis ē linea cui; logiqtas abvtriusq; ē cōl; polis: aut nōllī veris pplexiōes calidā ē z hūidā: necrē ē calida etenī z humidā cōplexio putredinū cito susceptibilis est z morbos nutrit pessimos: vnde z quā acri calida vomituratur z humidā cōplexio pessimi sequitur morbi quēadmodū vērōzū fit tpe australiū pluriarūq; estuarū morbos oziri pestilētiāles: morbosq; vt in acariāna factū est ciuitate sub estatis articulo: qū in epidimio refert hypocras dicens: fuit estatis tēpus in acariāna ciuitate sub estate pluuias afferēs ab eius principio z tota estate maximeq; cū australibus: sicbatq; sub cute rubigo que quā conclusa caleficeret generata est purigo: z inflammaciones ignis similes egressē z adustionē. Spinatizq; sunt ea que sub cute erant cō adusta. Hec ciuitas in partibus erat australibus quā nō excurbant nisi admodū pauci septētrionales venti. tales antez ptes calide sūt z humide. Quod ergo ait pluuias attulit multas magisq; eo tēpore australes flabant venti. Signū est imoderationis caloris z humiditatis aeris eo tēpore que pplexio fortior ē inter oēs cās corpora putrefaciētēs in qd; putredo bz fieri. Putredinis autē que facta est signū est qd; hypocras ait sub cute rubigo facta est. Bis etenim humo: inclusus quocunq; sit corporis loco qū anhelitus remedio fuerit priuatus in putredinē alteratur: z qd; eo in passionē vertebat tpe quoniam que sub cute erant calore adurebātur nimio hui; hūoris calidifimi. In his ergo que dicta sunt nobis signū est veris cōplexiōis minime calidā ē z humidā: quz corpa hominū saniora vere sint. Est autē tēporū pncipiū z primū etēst tan q; puerorū etas z adolecentiū. Quod autē maxime verne cōplexiōis significat tēperatē ē si ipsū oibus. s. confertas tēporibus. inuenies nāq; aerē in eo nō calidū z siccū vt in estate: nō frigidū z humidū vt hyems bz: nō frigidū z siccū quale nouit autūnus. Et hoc nobis manifestissimū est signū tēperantē cōplexionis eius. Et hie ergo que dicta sunt vere patet nequaquā calidū ē z humidū imo tēperatū. Aeris vero estate cōplexio calidā ē z sicca: calorq; ei; fortior: sol etenī hoc tēpore extollitur vltimo suo eluationis terminē z ad opposita nostris capitibus tēdēs pēcta nobis supponitur: calescit nostra ergo corpora plurimum. Autūnus autē frigidus est z siccus: siccitasq; eius amplior: quoniam enim est a-

cis calor et solis corporis deficiant humiditate. Est autem filium his varie complexionis in calore et frigore. Per enim in co-
 duab⁹ diei in extremitatibus frigidus est: medio autem die ad
 calidum declinat sed cum hac tamē varietate duarū hanc qua-
 litatū temperato propinquior est siccitate dīante illi per omnia

At vero hyems frigida est et humida et magis illi frigus
 instat dīans eo quod longe a pūcto capitis sol amoveat. Hec
 est naturalis assignatio complexionis aeris in vno quoque par-
 tientiū anni nisi quod hec complexio naturalis in totius partientis
 tempore triū mēsuū primo inter debile media est et forte in se-
 cundo fortior et tertio aut debilior partienti quod sequitur contē-
 perata. Et hoc in vere est videre. Quia etenim sol arcticē in-
 greditur: nō in ultimo et verē temperantē sed plurimū temperici
 proximū. secūdo aut quā sol taurū illuminat temperantē est: ter-
 tium quo in signum transit geminorū a tēprie ad complexioneē
 estiuū declinat aeris. Idē in reliquis est intueūdū tēporib⁹ an-
 ni. Et sciēdū quoniam inter diei et anni tēpā propositio ē quēdā
 et similitudo. Per etenim diei principio simile ē i. i. matutino tē-
 pore: estas meridici et confinis: autūnis ultimo ē quod respe-
 re. s. et nocti hyems. Quicūque et morborū magis hīc quo
 vis fieri anni tēpā et corū tumultuatio et nocumētū maior ē diei
 tēpā quod illi simile est partienti: quādiū periodus cuius ē
 secūdu maiore partē autūno fieri magis tumultuat et nocet
 boī vespe quā tēpā gerit autūnalis similitudinē.

Capitulum. iij. que sint aeris actiōes in singulis anni par-
 tientib⁹ et quā sua ē in naturali habitudine.

Quia in singulis partientiū si aer naturalē
 inherens complexionī regisq³ vīus tu-
 xta quod expedit fuerit corpora a morbis sana sūt. Qui
 autē suā nō cōseruat vt oz sanitatē morbi. s. sūt et passioēs nec
 a pessimis remouētur morbis in quibus fallacia est et pericu-
 lū. Si sit autē aer a naturali egressus complexionē que illi pro-
 pria ē hoībus morbi et accidentia fiunt pessima. Ad agis autē
 si eius a sua egressio cōplone imoderata ē: fiuntq³ et in corpo-
 ribus eorū qui suā timentur sanitatē morbi sed minime gra-
 ues: quibus autē nulla ē cura: nulla et custodia corporib⁹ mor-
 bi magni sūt in gbus et rebemēs ē periculū. Egressus at
 a nālī aeris cōplone aut bz augmētū fit aut diminutionē quē
 admodū si estas alia sit estate calidior aut frigidior vel cer-
 te humidior. Hiems autē hieme calidior aut frigidior vel
 certe scior aut imutatur veritūq³ in ptiarū vt si fiat estas
 frigida et hūida: hiems calida et sicca: ideo et hypocras. Si
 anni tēpā nālī inherat dispositiō: sūtq³ in eoz singulis quod oz
 qui sūt in eis morbi bonos hūi status et dispositiōes bonas
 et determinatiōes. Si vero anni tēpora sua minie inherat di-
 spositiōi et qui sūt in eis indispositi et inordinati sūt morbi
 et incōpetētes turpelq³ determinatiōes. Annus igitur cu-
 ius aer suaz sēuat moderatiōē ille ē cuius verē et temperatū
 circa calozē et frigus. et in eo alternatim sūt pluuie. Nec im-
 moderati estas est calozis et in ea paucē admodū pluuie: nō
 quē admodum veritas esse concedet. Nec vero autūnis
 nimie erit siccitatis et i eo pluuie sūt. Hiems autē frigida erit
 et pluuie nō supabūdañtes. huiusmodi anni aer put condecet
 tempus ē. Annus vero in quo aer ab ordine suo egressi-
 tur: ē cuius aer singulis tēpibus ab his que dicta sunt variat.
 Si vero prope ibereat si singulis tēpibus ptiētiū aer nālīq³ cō-
 plexiōi: prope quēdā in eis pducunt infirmitates illi ad
 quam inclīnāt siles bitudini. Sūt etiā morbi pessimi tem-
 poribus suā seruāntes bitudinē. Sz si varie dispositi statz
 sequantur tēpus quē admodū si hiems quidem australis sit et
 plimariū pluuiarum: multa q³ fiat in corporibus humiditas
 unde et vere febres gīantur putride morbiq³ humidi apople-
 sia et epilepsia: aliāq³ huiusmodi. Qui autē proprij sunt par-
 tientibus complexionī inherētibus nālī hypocras in aphoriz-
 morum libro eo quoq³ quē de acribus cōposuit et regionibus
 cōmemorat. At cum hypocras vere maxie fiunt manie et
 melancolie et epilepsie. sanguis fluxus synāces coriē et brāci
 tusses et passiones in quib⁹ excoīantur cutis. sarpedines mor-
 phe pulule emissiōes arterie. Qd ideo dixit qm boz gnā-
 tio morborū in hoc anni ptiēti plūmū fit his quoq³ corp⁹
 repletiū est. hiemē et i eo tēpore hoīes i multitudine occupā-
 tur cibo et varietate: ergo in corporibus multa cōgregant
 supflua: bz tpe biemali. s. caput supfluitatibus repletur cau-
 sa aeris frigiditatis que calozē debilitat hūiditates decoque-
 tem. Ergo vernū venerit tēpus hūiq³ liquefieri tēperit hu-
 mores et q quidē in cerebro sūnt ad ei⁹ fluxerit vētriclos epi-
 lepsia parit et apoplexia. Si autē ad nāres coriāq³ faciunt
 si ad guttur brāciē: si verō ad pectus tussim qm in corporis
 sunt pūdo natura ad exteriora depellit corporis: natura et

enim hoc tēpore aeris sanitate et tēperantia roboratur: purgat
 qz que in corporis sunt profundo humoresq³ propulsat ma-
 los ab excellētibus mēbris ad cutis partes: ideoq³ et passio
 fit in qua cutis excoīatur sarpede et omnia que diximus. Si
 quo autem tēpore expulserit illos ad aliqua mēbra et ad ali-
 quas disgregationes emissiōes fiunt et arterie. At autē
 sexto in epidimariū sermone: qm veris principium ptiētiū
 malum eo quod hoc tēpore liquefiāt humores et dissoluantur et
 in pulmōē pectusq³ influant. At etiā hypocras de esta-
 tis partienti tēpore. Estate vero quidam horū q et vere mor-
 borum simulq³ febres cōtinue causon et tertiane plurime vo-
 mitus diarie obaltmie aurium dolores et vlcera in ore desu-
 dationes et vlcerū putredines. Hoc ideo quoniam veris par-
 tes estatis cōtinuantur principijs eiusq³ natura nō longe ab
 illo est: ideoq³ et in ea morbi qui et vere fiunt. Estatis tēpā
 sicut calozis causa cholericarū generatio: ex quib⁹ cū putruerit
 febres faciunt calidas et tertianā. Que autē in stomacho ge-
 nerātur et intestinis: aut ad ea defluerit: vomitū vrgēt et solu-
 tiones cholericas. Quēq³ ad superiora emerferit i ore faciūt
 vlcera et in auribus dolores. Quas vero ad exteriora
 corporis expulserit natura per sudorem puriginē faciūt et sca-
 biē ceteraq³ de quibus ptiēti sumus: horū etenim morborū
 euētus amplius a sudore fit. At etiā hypocras de autum-
 no. Autūno vero et estiuorū multa et febres quartane et varie
 splenes: hydropes: ptiēti: strāguire: sanguis turbatiōes: lic-
 teric: vertebri dolores: finaces: colicę penose: almata manie
 melie. Quod autē ait multos estiuorū fieri morborū: eo quod esta-
 tis vltimū autūni ptiētiū principijs eiusq³ natura hūic cō-
 figurata est. Idcoq³ estiuorū multi in eo accidūt morborū.
 Et quoniam cholericī qui estate generantur humores hoc con-
 cluduntur temporum aeris causa frigiditatis non dissoluit.
 Quoniam autē hūiores bi cholericī corpore adurūt: calo-
 ris estatis grauitate: et in choleram mutantur nigrā. Sit ab
 ea quartana febris et manie: splenis magnitudo et ex splenis
 magnitudine hydropsis. Lōclū autē huius nigri humo-
 ris eiusq³ in profundū corporis cōuersio: turbatiōē facit sī
 gūinis. i. dissinterici et liciterici suo acumine et morū. Quoni-
 am autē hoc tēpore frigidus ē aer et siccus cōplexione anbe-
 litus desiccāt organa. Sitq³ ab inde ptiēti: quoniam frigiditas
 aeris nervis nocet: arterie ebulliunt. Si autē inclinetur cho-
 lericus hic humor ad vine meatus et vesicam strāguire pa-
 riuntur. Si ad gurgulione synāces. Si vero humor ad pul-
 monis defluerit meatus almata emergunt: si que ad intesti-
 norū partes apostemata aut opilationē generauerint: colica
 generatur et passio ileos dicta. Immixte autē et varie febres
 varietatis cā sūt aeris hī in partienti anni et diuersitatis: vi-
 de et alio ait hypocras aphorismo: cui aliquo anni tēporum
 nunc quidē calor: nunc autē frigus accidit hūic morborum
 timendū autūnaliū aduenit? s. ideo dicit qm autūnus varij
 ē aeris et corpora in eo varia nec in eadē persistencia cōple-
 xione naturalis: sūt autē hoc maxie tpe hūbici et ascarides in
 intestinis: precordiōz: dolores: ptiēti: et nequissimi morbi: hoc
 propter multā que pozigitur hominibus copiā fructuum est
 estate aerisq³ varietate. Dixit autē et de hieme hypocras
 hieme accidunt pleureses et peripleumonice: coriē. brāci. tus-
 ses. laterū dolores. liborū et pectoris. cephalicę: vertigines apo-
 plexie. Pleureses quidē et peripleumonice pp aeris respiratio-
 nē frigidit: eiusq³ nocumēta que anbelitus insert organis quz
 mēbra hec a frigido aeris defendi nequeat quē admodū alia
 cōseruātur pp magnā anbelitus necessitatē. Per autē frigi-
 dus eorū est que magis istrumētis nocēt anbelitus. Idcoq³
 et multe fiunt tusses frigidis tēporibus et septetrione flante.
 Quod autē coriē. brāci. cephalicę. vertigines et apoplepsie. epi-
 lepsies cā eorū que capiti a frigore accidunt et pblegmatis in
 eo multi generatione quo eius replentur ventricali. hec sunt
 passiones et accidentia que corpori accidunt in singulis par-
 tientibus anni. siquidem aer sūc est naturalis inherens com-
 plexioni.

Capitulum. v. qd faciāt queq³ anni partientiū si natura
 fuerit a sua egressa.

Eccidentia autē et passiones que in vno qz
 a partientiū anni sūt si sua egressa
 sa sint natura: hec sunt que assignantur que hypocras
 etiā ponit. Si inquit hyēs borealis fiat et plimj carens.
 ver autē australe et plimjū: accidunt ab inde estate febres
 acute obaltmie dissintericę: maxieq³ mulierib⁹ et pueris et quō-
 rū cōplexiones humide sunt. Morū ortus morborū et strps
 ex putredine ē que ex calore fit verno et humiditate. Humidi-
 tates etiā et humores cōagulantur ab hiemē frigiditate: quos

quæ veris calor inuenit et humiditas liquefunt et putrescunt
ut aut sit etas bi appareret morbi et passionis. Et quoniam hu-
miditas in corporibus mulierum et puerorum plurima est: accele-
rat ad eos putredo. Si utque bi in illis morbi magis quæ in ali-
is. Et de huiusmodi rursus dicitur anno si post canticule ortum
pluuia cum frigore fuerit et vni septentrionalis qui fient morbi
quicquid sunt et suaves et autumni sanus. Si non sit ita res nul-
la est hijs quidam quæ humide sunt complexionis pueris et mulieri-
bus a morte securitas. Cuius autem complexio frigida et sicca ni-
hil ei timendum: quæ sita non sit timendum quin ab illorum cunctis
morte in quartana incidere: et a quartana in hydropisim: quod
autem dicitur post ortum canis quoniam astrum hoc tempore oritur eta-
tis: et si hoc tempore ventus fuerit septentrionalis et frigidus pu-
treto non accidet nec ebullitio et seruo humoris grauis imo
putredo ipsa debilis erit et frigoris causa etas cholere in
corpore non generantur multæ: nec autumno accident multi
morbi sequenti. Et quoniam complexionum duo frigidarum et sicca-
rum grandiores sunt humidis humoribus ad quos putredo ac-
celerat pauci in eis sunt: vix aut raro illis accident morbi in
huiusmodi tempore: si vero non sit aer etas frigidus imo magni
caloris cum calore præcessit verno et humiditate post biemem
magnarum et pluiarum in pueris et mulieribus his quorum est
complexio humida mors multiplicatur propter eam quæ etas addu-
cit humorum ebullitionem et ex putredinis virtute et qui liberantur
morte quartana illis supponit: hæcque non vix post subsequitur
hydropis humor: etenim putridus quæ caloris etas multitu-
dine exustus fuerit cholera fit nigra: quæ quartana ingerit fe-
brem. Quartana autem febri maxime epatis et splenis debili-
tatem parit opilationemque in eis: quod quæ factum fuerit hydropi-
sis sequitur. Et alio autem aphorismo. Si quando hiems austri-
lis fuerit tranquilla et pluuiosa. ver autem borealis et pluijs ca-
rens prægnat mulieres in vere vel quæ de eam abortus fa-
ciunt. Si autem parere contigerit hoc tempore qui nascuntur de-
biles sunt languidi corpe nec eorum differtur vita: ut aut statim
moriuntur: aut si superuixerit certe morbidum corpore. reliquis
vero iunioribus disinterie accidunt et obthalmie sicce: grandio-
ribus catarrhi apoplexie et emigrance. Hæc autem mulieres ab-
ortum qualibet ære cæcitate: quoniam corpora mulierum humi-
da sunt: eorumque hoc tempore augetur humiditas et rara sunt cor-
pora super quas quæ peruenit frigidum et siccu penetrat
eas frigus et ad profunda transit velociter: perferuntque vires
ad fetus quos terreat sua magnitudine et interficit. Si autem
in huiusmodi peperit tempore et frigus illis occurrerit febribus ne-
cat eo quæ a calore matricis egredientes statim ad frigidum tra-
seant acriter: quoniam autem cerebrum in tali repletur superfluitati-
bus tempore debine quibus illi veris supponit ifrigidat et a deco-
ctioe recipit superfluitatibus conuertiturque in plegma et biemis
ex calore fit hoc plegma falsum. Et si hoc declinauerit ad ocu-
los plegma obthalmia facit sicca si ad intestina disinteriaz
et sanguinis tribatione: si autem ad pectus descendat et pulmo-
ne catari fient: et si ventriculus infuerit cerebrum apoplexia ex-
pecta: et si ad alterum latum corporis paralysia accidet. Repetit
autem hypocras aphorismo et dicit. Cuius ciuitas versus solē
et vetos optime posita est: eiusque potus optima aqua minus in
huiusmodi infirmatur anno: liberaturque. Cuius vero ciuitas
mala versus ventos et solē positione posita est: et aqua quæ viuit
mala: eius erit peior bitudo: mala dicitur positione eius que in
conuallibus et profunditatibus sita est: bonas autem que in ex-
celso et emineuti loco veterum libero flatibus borealiu. Hæc
autem est aphorismo in alio. Si etas pancarum et pluiarum autū-
nusque caloris plurimi et pluuiofus australis: bieme subsequen-
ti cephalæe sunt graues. tussis. hæc autem coriæ. nonnulli vero
et prius: que ideo dicitur quoniam capita in huiusmodi autūno caloris
plurimi superfluitatibus replentur: magis si vero cui est comple-
xio humida. ut igitur biemis immodum instat frigus eiusmodi
concluduntur superfluitates in cerebro. Quæ ergo eorum cerebrum
circūtenet cephalæa pariunt: que si ad nares fluxerint coriæ
gignunt: que ad pulmonis canalē et pectus brancos faciunt et
tussis. Cui autem hominum pectus est strictum et aliqua a capite ad
pectus dimittitur humiditas hoc tempore fit illi prius. accidet
in huiusmodi emigrance biemis. frigus etenim et hiems ad caput
plurimum accelerat in quo et repletio est et caliditas in autūno.

Et iterum hypocras ait. Si autūnus borealis fuerit et sic-
cus humiditas habentibus naturas cœperit ut mulieribus pue-
risque: quibus aut cholere dominatur obthalmias patiuntur sic-
cas: febres acutas: desipientia: melias: hæc ideo dicitur quoniam
etis est calida complexio et humida salubrior aeris fit comple-
xio frigida et sicca nec in eis generatur corpore superflui-
tates quæ eius complexio hoc reperatur acriter: ut ergo biemis ve-

nerit refrigerat illud et spissat cutem: nec sunt in eis male super-
fluitates corpore a quibus si conclusæ fuerint timeatur mor-
bus generari. Corpora autem quibus cholere dominatur aliter.
subnili? cui quod in illis est dissoluitur etas calore et autūni sic-
co. remanetque in corpore crassum. ut igitur adest biemis super-
fluitates hæc concluduntur et frigido: et que et ad superiora se-
runtur in oculorum partes: obthalmia. pducunt sicca: que vero ad
cerebri operimenta: desipientia inducunt nigra. et que compu-
trescunt si calide sint: febres excitat prolixas. Hæc autem rar-
sus hypocras alio aphorismo. pluiarum paucitas corporibus
magis vilis et sana quæ copia: hoc ideo quoniam pluiarum co-
pia in corporibus superfluitatibus generat humiditas: ad quas
putredinis est accelerare: generanturque prolixi morbi: sicut alio te-
statum hypocras aphorismo post hæc dicens. Morbi qui ex
pluiarum sunt copia in pluribus febres sunt lægerentis flu-
xus. epilexie. apoplexie. synæsesque. humiditas etenim que in corpo-
re ex pluiarum copia generata est quæ putruerit febres parit.
Et quoniam hoc tempore multa est humiditas et frigida pbleg-
matica: ematuratio eius longo eget tempore. ideoque et febrium pro-
telatur tempore: quoniam vero cerebrum in huiusmodi aere superflui-
tate repletur humiditas: liquidem hoc ad cerebrum declinauerit
ventriculos epilepsia facit et apoplexia: si ad gurgulionis par-
tes synæce excitat: que vero ad stomachum et intestina fluxum
comonet ventris. In pluiarum vero paucitate et corpora si-
mul ad siccitatem declinant: quibus hoc generantur tempore siccis sunt
humores cholericique ad hos itaque putredo non festinat et cor-
ruptio quantūque ex eis in corpore congregatur cito dissolui-
tur nisi quæ quando pluiarum immoderata est mors siccitasque
in aere confortatur: in corpore humores generantur choleri-
ci foris acuminis quibus febres sunt acutæ et tertiane similesque
morbi quæ a calore origo est et siccitate. Ideo ergo ait aphor-
ismorum libro hypocras. Si pluuia imoretur febres sunt acu-
te. Si autem plurimum tardatur et in aere fit siccitas in pluiis hu-
iusmodi oportebit morbos spære et siles. Hæc autem hoc propter
quos in corporibus biemes cholicos aeris parit siccitas. nisi
quæ qui hoc sunt tempore morbi non multi sunt propter eorum siccitatem.
Hæc itaque de eam sanior est hominum corporibus pluiarum pau-
citas quæ copia: quoniam pluuie generationē augent humidarum su-
perfluitatibus pblegmaticarumque: quibus cerebrum repletur. Hæc
sunt que de morbis qui in partibus anni in quibus aer ex-
tra temperatam est naturalem fuerit: dixit optimus hypocras.

Capitulum sextum quibus et passionibus et morbi accidant in
singulis anni temporibus quibus illis in singulis corporibus liberentur.

Idcirco oportere

re scire passiones has et morbos quos in singu-
lis anni præsentibus quoniam sue inbeferunt præsentibus natu-
rali aut ab ea fuerint egressæ fieri diximus non omnibus accidere
hominibus nec cuique eorum proprios præsentibus sine alijs: imo liberantur
ab eis hominum quodammodo: omnesque omnes sunt anni temporibus alternanturque
non etenim eam qua homines passiones accidunt et morbi: sola est
aeris complexio et bitudo. Si etenim sic res haberet olem certe
boies morbo illi infirmarentur propter partem: et quod comeditis
bibiturque: exercitaturque simul et balneum ac regimina alia. His et
eius si quis aliter quæ oporteat vitare incompertisque regibus: agre-
gantur abinde superfluitates in corpore male: quibus qui tumultu
anerint aliquo quouis tempore morbus monetur. Simpliciter autem cor-
porum diuersitas in sua complexione si cōfigurata aeris fit et tem-
perantia positi complexionis: vna eorum est eorum que passionum
morborum in singulis anni temporibus adiunat emersione. Com-
plexio etenim calide usus passiones in temporibus accidunt quibus
aer calidus est humidusque complexionis in humidis: pariterque siccis
siccis in siccis. Complexio autem habetibus complexione tempore quibus
aer eorum est calidus complexionis corporum magis morbi acci-
dunt quæ reliquis temporibus quibus aer eorum est complexionis contrari
illisque sani sunt et optime eorum bitudines. Ideo igitur et hypo-
cras dicit. Egritudinum singule autem quidem sine alijs simili-
tates et peiores etatibus anni temporibus regionibus. Sequitur debet et
dicit. Vere et etas principis pueri et eorum etate præmi in
laudabiliori sunt bitudine et perfectioni sanitate. Reliquosque
etatis et autumni extremitate meliores senum habitudines.
Reliquosque autumni et bieme hominum medijs etatibus. Quod
dicit vere et etas principis pueros et his præmi etate lau-
dabilius esse habitudines. Ideo. Quoniam duo hoc anni tempora tem-
perata sunt eo quæ etas principis ad verum inclinatur. Puerorum
autem et adolecentium temperata est complexio. Corporum vero tem-
peratorum sanitate custodias: his que illis cōsimilia sunt et cō-
uenientia sit. Corporum vero extra temperatiam custodia sanita-
tis his que eorum contraria sunt complexionis cōfictur. Quod au-
tem ait reliquos etatis et autumni extremitate senum habitudines

melius esse: quoniam duo hec tempora calide sunt complexionis: scilicet et utique frigida etas et humida: duum complexionum horum contraria tempora. Quodque aut reliquo autum et hieme inter duas has medij etates oportunius esse. Quoniam complexio duum horum temporum frigida est et humida: etas mediorum complexionum contraria: inter senum etatem et adolescentium que iuuenilis est etas.

Capitulum. vij. de aeris mutatione propter astrum.

Stra vero animi mutatur temporibus sunt plades canicula: maioris rursus cauda. Plades quibus oriuntur hypocras aut et galienus etatis est principium mercurij dique tempus. Est autem eorum ortus maij principio quoniam ab eis remouetur sol: ipseque eius egrediuntur radij. Occasus earum initium est hiemis et seminandi tempus quod est nouembrij in primordio dique saltem quoniam oriuntur sol ipse statim occidunt: quarum ortus principio secundum tempora est etas: quod hypocras tempus vocauit fructuum. Canicule ascensus viciniam iulij est die: medio. est etas: et estus grauitatis. Laude vero rursus maioris ascensus principio est autum. Aeris itaque fit immutatio propinquitatis astrorum et remotioris a sole causa. Cum etenim cum sole sinodum celebrant: aer calefit et eius augmetatur calor. Corporum namque solis corpus iungitur astri: augeturque quanta eius est quantitas aeris calor: maximeque ex astroz sinodis que magna sunt errantia: aut fixa: ut est iupiter: mars: venus: et que in prima sunt magnitudine et secunda qualitate et canis australis et septentrionalis: leonis cor: tauri oculus: et similia astra godacio proxima hec etiam astra si die conueniant et oriuntur nec fit cum illis sol aerem suo calefaciunt motu super nos: additur etenim solis motus: pueniuntque super nos astroz motui. Et si quidem ipse est etas grauis fit etas: si hiemis frigus minuitur. Quoniam vero a sole astra remota sunt nec astroz magnitudinem aliquod super nos in die surgit: aer friguit et si etas fuerit minoris est aer caloris: si hiemis maioris habet frigiditatem.

Capitulum. vij. de aeris mutatione propter ventos.

Eris propter ventos immutatio qualis sit tibi nunc assignabimus. Dico quoniam ventus est sicus vapor a corpore diffusus terre: cuius vaporis complexio finem est a qua venit partem. Pars autem terre immutat complexionem ex solis super eam transitu: loquunturque eius ab eo. Partes autem quatuor sunt: autem septentrione: oriens et occidens. Pars itaque austri est que a dextris est ortus solis: si orientem aduersus faciem tuam referas. hecque pars calida est et humida. Calida quidem propter solis super eam descensum: quoniam a septentrionali a mouet polo: humiditas vero eius est propter eum qui a mari dissoluitur vaporis humidum: sicque inmiscetur vaporibus cuius partis mare magnus sit: et quoniam hec pars dimissa est venti igitur ab hac flantis parte complexio calida est et humida diciturque australis. Septentrionis pars huic opposita est austri parti: et a sinistris est ortus solis cuius est complexio frigida et sicca propter solis cursum ab hoc loco remotionem: quoniam etenim sol ad hunc redit locum: et ad huius partis polus: terra fit remotior. Ab hac flans parte venit boreas vocatur cuius complexio frigida est et sicca. Venies autem pars illa est in qua oriuntur temperate complexionis sol: etenim super eam oriuntur et ab ea separantur singulis diebus nec potest in ea calor operari: quoniam sol non diu permanet in ea: nec vero frigidus quoniam quotidie sol in ea oriens paululum calefaciat. Ventus ab hac flans parte subolanus vocatur et temperate est complexio: nisi quod paululum ad calidum inclinatur et sicca. Sicque occidentis pars temperata habet complexionem: quemadmodum et orientis partis complexio: sed paululum ad frigidum declinans et humidum: ideoque et ab hac perflans parte ventus in cuiusmodi est complexione vocatur fauonius. Hec est quatuor assignatio ventorum: qui tamque genera sunt boreas. scilicet austri: sub solanus: fauonius. Sunt autem hic et alij octo venti collaterales ab austri partibus duabus duos: quorum unus aperte illi est orientali et dicitur euro: alter a parte occidentali et vocatur anstro affricanus. Et a lateribus boree duo venti flant alter ab orientali parte qui dicitur chorum: alter ab occidentali late et vocatur aglo. Sicque et a duobus orientis lateribus duo venti venti. Pariterque a duobus occasus lateribus. Et qui a duobus sub solani lateribus: alter ab austri latere dicitur curus et est hiemis ortus: alter vero a septentrionali appllatur vultumnus: et est in etas ortus. Duorumque a lateribus sunt fauonij: alij a septentrione neque occasus etas et vocatur circi: alij ab austro hiemis occasus et dicitur affricus. Sunt igitur oes venti duodecim nisi quod venti coes et apud oes cogniti illi sunt quos quoniam gnati posuimus quatuor: boreas. scilicet austri: subolanus et fauonius: quorum complexio est quam diximus. Vento autem reliquorum complexio cuiusque

ventorum deficiens est a complexione illius cuius lateralis est paululum ad alium qui ei ab altera est parte declinat. Vento rum autem quicunque aerem in suas mutat complexionem et in corporibus passionem facit quoniam non est alterius facere. Boreas etenim si flauerit corpora confortat et indurat: spiritus clarificat et humores cerebri sanat: sensus mudificat et subtiliat motum dicitur appetitum auget. digestionem corroborat: fluxum prohibet ad membra materierum: spiritus etenim corporum exteriorum: calorem conuertit ad interiora naturalia: et congregat confortatque: membra corroborat ad interiora: balsamum oes oportunas facit res: nisi quod rufles excitat pectorisque dolores eo quod spiritus desecat infra ventrem costringat: rina leuaretur in oculis morbus faciens: frigiditas non est corporibus. Austri autem corpora laxat et nervos humores confortat et spiritus ac sensus: unde et grauitate parit auditus defectus: visus: pigritia nutrit: motum cneruat: cephalicis excitat epilepsie terminos comouet: appetitum minuit: digestionem debilitat: hic et cum ventus calidus est et humidus: unde et cerebrum superfluitatibus humidis replet. Hec autem accidentia que meminit hypocras humiditate sequitur cerebri quoniam sensum sit origo et radix. Debilitas autem appetitus et digestionis imminutio desecatus sequitur materierum phlegmaticarum a capite ad stomachum. In sub solano autem et fauonio quoniam temperate sunt complexionis et corpora in eis temperata sunt media et sana. Reliqui oes venti in corporibus passiones operantur: prius illis quoniam illi a quibus flant lateribus exhibent. Hoc ergo modo imutato ventorum imutationem facit complexionis aerum.

Capitulum. 9. de aeris propter regiones imutatione.

Mutatur autem aer et regionum varietatis causa. In regionibus etenim quicunque de causis aeris imutantur. Primus est ipse partes. Secunda regionum eleuatio et altitudo et humilitas. Tertia montium vicinitas. Quarta autem maris. Quinta terre ipsius regionis natura. Et immutatio aeris in regionibus partium causa. Inter maiores est causa aeris imutationis regionum et super alias manifestissimas causas. Partes autem ut iam dictum est quatuor sunt. scilicet boreas. austri: orientis et occidens. Regionum itaque alie posite sunt in septentrione. alie in austro. alie in oriente. alie in occidente.

Et que in septentrione aeris earum complexio frigida est et sicca et que barum septentrionali polo supposita est septentrionali super quam voluitur: amplius frigida est et magis sicca. Et que butusmodi sunt accearum est clarus: corpora inhabitantia sana: color eorum puleber et ruber: corpora eorum mollia: et ipsi duriores et fortiores pectoribus latissimis subtilia habent crura: eo quod naturalis ad interiora corporum fugiat calor: unde eorum amplificat et dilatatur pectora. Crurum autem eadem est causa subtilitatis quod scilicet ea loz ascendat ad superiora naturalia. In venis quoque capita et corpora forma vitas illis longas: mores autem ferinos: propter rubeam illis dominare cholera raritate coceptus mulierum communis sed non quod coeperint abortiuum: quoniam aque eorum frigide sunt et sicce cum difficultate partum et dolore: siccitatis causa: huiusmodi gentis ventres duri ad quos vomit: accelerat facillius illis est appetitus in cibos fortis digestio bona propter naturalis in gressum ad corpora profunda caloris in eis et ad stomachum: ad portum autem non plurimus est appetitus eo quod plurimum comedant: caroque simul sunt comestionis et potus copia. Accidit autem illis plurimum venarum ruptura et siphacis super ventrem extensus est frigoris causa siccitate augmetantis et densitate unde et rumpuntur. Que autem amplius viris contingunt: passiones: pleuresis: peripneumonia et oes calidi morbi sanici a pectore spiritum obtulim et narium fluxus: maximeque hec iuuenilibus fiunt: magisque estate propter corporis eorum calorem pariterque temporis: fit itaque illis pleuresis siccitatis causa interiorum calorisque ad pectus eleuationem: sanicique spiritum a pectore propter eam que anhelitus organum ex aeris frigido siccitas contingit. Et vero illius obtulim fit: quoniam etas nodum tricenalis est: fitque illi difficillima. Mulieribus vero sterilitas accidit et conceptionis prohibitio: menstruum inopia: parienti difficultas: lactis paucitas ac pruritus: puerisque testium aquositas. Sterilitas quidem accidit illis eo quod non bene a menstruis purgetur propter earum aquarum frigiditatem asperitatem et imutandi difficultatem. Difficultas autem parum propter earum complexionis frigidum et sicca lactis paucitas eo quod coaguletur frigore et imminatur percussione frigidarum aquarum causa. Pruritus vero eo quod ex magna parte sunt difficultate et complexione vene earum rumpantur que in pectore sunt et pulmone: sequiturque eiusmodi actiones pruritus. Atque fitas autem accidit pueris quod diu parui sunt: sed ut etas accesserit eiusmodi cessat accidens. Accidit harum plures regionum: eplia sed raro: hocque in adolefcentia et quoniam contingit magna est et difficilis: hec est inhabitantia in septentrione positas regi

ones habitudō. Et vero habitūdines australes in habitantū partes. his que dictē sunt septētrionē inhabitantib⁹ contrariē sunt. Est etenim eorū cōplexio calida et humida maiorū qualitātē plurime putredinis et aqua eorū falsa turbida super terre decurrens faciē. Colores gentis hī nigri: cor pora eorū siccā et extenuata: capita humida et pblegmatica quorū a capitis ad ventres pblegma descendit plurimum: vnde et in eis ciborū iminuit appetitus potusqz. Digestio debilitat propter cōplexiōis eorū frigidū. Nārralis etenim a corporib⁹ eorū calor dissoluitur ebrietasqz et crapula ad eos vel ex modico festinat vino ppter caput eorū debilitatem: colores eorū mutantur et obsecuti sunt: mores mansueti et trā quilli: vita brevis neqz illorū accidunt vlcera corporib⁹ diffi cile sanantur tarde cicatrizantur propter eorū humiditātē et putredinis que in illis sunt hūorū festinātiā. Hi populo hūie magis accidunt morbi viris dissenteria et diaria: febres etiā prolixē et sine ordine humida obtrahit sed suavis et brevis tēporis emoroides hisqz qui annū transferunt quinquagesimū emigranea accidunt. Adulterio vtro accidunt fluxus et plurimus abortus. Pueros epilia et asinata. Qui autē raro illis accidunt morbi sunt pleuritis et peripleumonia: febres adulescēte fere hi nisi viris non accidunt et his iuuenibus propter eorū cōplexiōis calozē et hūiditātē. Nō accidunt at illi hi morbi nisi raro pp eorū ventris mollicie. Superfluitates etenim in corporib⁹ eorū generate semper exant. Hec est assignatio pplexorū habitudinū qui in partibus habitant australib⁹.

Regiones autē que in partib⁹ posite sunt orientalibus: clarum habēt aerem et siccū: tēperate in calido et frigido cōplexionis: qualis est et veris cōplexio. Aquae eorū molles clarescētes: et que celo cadunt: et que terra scaturiant. Sol et eīz suo sup: et eas ortu illas clarificat moderate nec sūt falsae: qm sol diu super eas non imoratur: nec vero indigestas remittit quoniā nō ab eis loge remouens. Sunt his colores ppls niti di et clari albo mixti ruboreqz: caro multa: vox clara: corpora sana et fortia: morbi admodū pauci: forme decentes et honeste: mores probati memora multa: arbores grandes partus multi. Temperies etenim qualitātū cā ē eorū oportuna: faciens actiones et cōplexiones. Nō est harum pplexio partium acumen superbie: nō ira: nec clatio. sunt ei trāglitatis ppls et māsuetudinis humilitatisqz. Ira etenim et elationis acumē his qui a tēperantia extra sunt in calozē fit. Partes autē et regiones que versus occidentem posite sunt: aerē habent a tēperie ad calidū et humidū inclini. Cossium et minime clarū quibus aque sunt ad turbidū parū incline velocēqz imutatio nem. Radius etenim solis super huius partes mane nō peruenit: quo eorū maturet aerem et aquas cōcoquat. Ideo ergo ppls eorū multiplicantur morbi: colores eorū mutantur virtus imbecillē ē. Causa cuius rei ē qz estate illis mane frigus: aeris sunt: respere caloz solis. Quare eorū varius est aer et aeris autūnalis similitudinē. Unde et vox eorū rauca: oēs qz illis accidunt morbi omnibus anni tēporibus: bec ē aeris imutationis regionū pp pres assignatio. Et sciēdū quoniā que terre inter has posite sunt partes: aeris eorū cōplexio cōplexionem eius sequitur partis cui proximū est: et illi alie in cōplexione cōparticipant partes fm longinquitatē et propinquitatē suā ab eis. Si itaqz regiōis erit longinquas ab vtriusqz partibus equalis eius erit cōplexio media inter duas illarū cōplexiones. Immutatio autē aeris regionū propter eaz altitudinē et demissionē huiusmodi ē. Dico quoniā que regiones alte sunt et clare et carum aer clarus et frigide cōplexiōis. Ventus etenim boreas illas ab altis perflat locis. Sunt itaqz eorū aque clarescētes: ppls eorū decens faciē et coloribus fortis sanus paucorum morborum: corporaqz eorū magna: aerē enim respirāt clarū q ab altis illi venit locis: vnde de mollicie sunt viri amicitie et māsuetudinis: nec laborem perferunt aut fatigationē. Regiones autē in demissis positae locis et profundis tanq̃ in vallibus: vt sic dicā puteis: pluit biberne subuū: eo q ab altis super eas descendūt locis: estate sitiūt: aquas bibunt in stagnis et paludib⁹ cōgregatas foueasqz: scaturientesqz in conuallibus et ibidē imorates: nec habētes curias: his ventus nō flat borealis sed australis calidus plurimūqz eorūqz aqua ad calidū declinat: multiplicantur itaqz eorū passiones virtus debilitat: corpora eorū breuia lata carnis plurime: crura crotta: capilli nigri et colores similiter: laborē pati nequeūt eo q eorū corpora fluxa sunt. Et si que barū regionū in locis posite sunt quibus magnus non sit calor: ppli inhabitantis hydropicoz similis est color.

Aeris autē imutatio regionū ex vicinia mōtiū et remotio ne huiusmodi ē. Regionū quedā mōtib⁹ proxie sunt ab au

stri parte: prohibenturqz ab eis australes vtrū insufflantib⁹ borealibus vnde et in eis aer frigidus et siccus: et ē habitantium has habitudo eorū qui inhabitāt septētrionalia similis habitudini. Alie autē a parte aquilonis mōtes: quibus ab eis venti prohibētur septētrionales et in has vtrū pliant australes: vnde et aer illis ē calidus et humidus populūqz eorū habitudo similis habitudini inhabitantiū regiōes australes.

Immutatio autē aeris in regionibus pp maris viciniam fit: quoniā que maris regiones a parte septētrionali vicine sūt eleuatur a mari vapor qui aerī mixtus descitur in eas regiones: mutaturqz aeris natura in frigidū et siccū. Sic quoqz et si quādo mare vicinū est alicui a parte austru regionis: est illius aer regionis calidus et humidus et hui⁹ ppli habitudo configurata ē bitudinē ppli australi. Immutatur et aer in regiōib⁹ ex ipsi⁹ terre qualitātib⁹: qm cuius lapidosum est et illius ē aer regiōis frigidus et siccus. Signū eius rei est qz aquarum fontes lapidosi frigidiores sūt his qui in terra sūt paludosa: quod territorium regionis gibbosum est et subasperum latumqz: regio quoqz ipsa calida est et siccā: et eius populi corpora calida et siccā. Si vero regionis territorium lutosum sit: et aer frigidus erit ac humidus. Et sciēdū qz regionum quarundam vna est harū quas diximus naturarum aerē imutare: et est aeris in eis vna natura omnibus anni tēporibus populūqz eius signa equalia: forme: mores: coloresqz idem vt tureorū: scytharū: ethiopū forme: quibusqz eorū sunt proprie que et regionū orientis. Quedam atqz in ipsa sunt recta linea: et earū populi mores idē sunt: eq̃les: scilicet et honesti: colores eorū tēperati. Spermatēs etenim natura in eis vna ē omnibus anni tēporibus pp ciborū eorū tēperantiam. Si quādo autē aliquarū in regionū natura ex diuersis mixta quas diximus naturis et vne in ea fuerit adunata nature quilibz aut tres tēporaqz in eis varia sint: et populi terre huiusmodi varie: sūt forme moresqz ac colores: nec in eadē persistant habitudine. Et si aliqua sit terra mōtana et elata: multarūqz aquarū: huius varia sunt tēpora sed eius altitudinē et territorium: sed et secundū aquarū copias q in ea est: eruntqz hominū in eis corpora sana fortia: parū infirmātia: coloresqz decētes: aerē etenim respirāt clarum aquā bibūt optimā: nisi q eorū ferini sunt mores: tribulationū sūt patietēs et laborū: terra nāqz eorū mōtana est et in eis exercitium forte multūqz laboris. Sūt igit audaces: magnanimi: elati: grauesqz: et feneri et forme iporū varie. Si sit autē regio calida extenuata simulqz demissa: bieme certe illā pluita demergunt: estate calor exurit solis: ideoqz aeris eius diuersatur natura: corpora populi eius dura sunt subtilia et fortia: ad operandum velocia: quibus ira est grauis: forme scilicet ne cōsuecuntqz eos in vere morbi plurimi pp pluiarum hie mis copia: estqz illis naturarū pariter subtilitas propter territorij siccitātē. Si vero regio sit mōtana tenuisqz aquarū paucarū aerqz eius minime tēperatus: forme illis erunt ferine: mores spissi: colores quorundam ad flauorē: quorūdam ad nigredinē declinū quasi fulgurātes: ira qz eorū grauis. Sic et si fuerit regionis pars mōtuosa pars lapidosa: eius ē aer multae mutationis in anni tēporibus: venti eius et nix multū sūt in eius montibus frigus durat nix in lapidibus eius minuitur: a que eius ad inferiora flouit. Adhuc itaqz modū oportet rem diligētius intueri in omnium aeribus regionum quibus diuerse sunt nature fm magis et min⁹. varie etenim sūt populi illarū habitudines: forme: cōplexiones: morbiqz illis accidētes iuxta qz et regio sua ē in natura varia. Quare opz medicū quā aliquā fuerit ciuitatem ingressus: aut regionem quāpiam: inquirere omnia que diximus de regionum naturis et que in eis aquarū cibos quoqz quibus vtuntur: diligenterqz omnia cōferat: quatenus eorum que necessaria sunt teneat scientiam et in sanorum regimine: et in egrotantium medicis. Et si aliqua in his insurrexerit ambiguitas ppls regionis eiusdem non verecunder interrogare: colasqz: q illi morbi vno quoqz accidit tpe: multe et eīz regiōib⁹ egritudines accidunt certe et cognite i quib⁹qz anni ptiētib⁹: magisqz illis bec qz queuis alic oriūtur: vnde et minus hnt periculi ab his q alijs morbis quib⁹ debilib⁹. Hypocras enim dicit. qm regiōales morbi min⁹ hnt periculū q alij. Et q medicū oīo eius mōi nō negligere interrogationē et aliāz etiā que diximus rerū: quo sit eorum cura vt decet recta. Sufficiūt autē q dicta sūt volēt aerū i singlis cognoscere regiōib⁹ ppldes.

Cap. 2. de aeris imutatioe pp vapores.

Aeris autem cōplonis imutatio pp vapores hī ē. Si et occupatio et bitatio eadē fit i loco quo et stagna et paludes sint

oleraq; et arbores putride: scilicet quoq; et speculifici omnibusq; plurime humiditas et mulsitas: alijsq; que aciem putrefaciunt et corrumpunt. Et populus loci multoz est morboz: putridariq; febriu que multe in eis emergunt. Colores eoz in crocum imutatur: nec cibos digerunt bñ: eo q; aquis eoz putredo sit imixta. Ibiuismoi ppl's vires bz paucas et debiles: mēbra eoz emersa sunt. Ibec sunt que de acre dicenda ridebantur extra rēperantiam in suis positio qualitatibus.

Cap. xij. de pestilentialis aeris assignatione.

Quo acris egressio a tēperantia in sua substantia est: si aer ipse et in sua imutetur substantia et qualitate in corruptione et putredine: facitq; in hominibus morbos et accidentia pessima in aliqua una passione ut sunt occipientia: dolores nimij: sudores: extremitatū frigido: in pectoris: siccitas in lingua: puncture in ore: sine eorum que sub hypochondrijs sunt: extensiones: vomitus: cholericæ solutiones: ventositates: vixne pessime: alie quidem cholericæ: alie autem melancholicæ: alie tenues: et in alijs furfur excoziationis alijsq; huiusmodi morbi pessimi qui pestilētiales vocantur: hocq; ideo q; hominum multitudinē cōcunt vno codēq; tpe. Cū scilicet qua eas excitat cōis ē: aer: scilicet cū dāns quim imutat? fuerit et alterat? a suo bitu. Alteratio autē aeris duabus fit de cāis: altera locus ē: regio: scilicet altera anni quōvis tempus. Et imutatio aeris substantiā a loco regit: scilicet pp vapores fit qui ex multitudine fructuū olētūq; quī putrefiunt ascēdunt: ex quibus mali ascēdūt vapores acris immiscētes: et ex vaporib? qui ex paludibus surgunt stagnantes: aut vbiu cloacis vel mortuoz cadaverib? occidit? q; aut in ipsa sunt regione aut illi. p. xij. aut certe ex bello in quo plūmorum cadūt corpora hominū aut ex pecudū armentozq; mortibus quim illis pestis accedit. Et illis itaq; vapores cadaueribus mali ascēdūt acris immiscētes: quibus aeris mutat substantia in vaporū substantiā et q̄itates q; quā respiraverit homines: pessimi fiūt in eis morbi et cito pēdentes quēadmodum morbores que athēniēsis pplis ex putridis cōfugerūt vaporibus qui ad eos puenērūt ex mortuis q; terra erat ethyopie.

Totalitatis autē substantiē aeris imutatio ex tpeb? anni fit si imutetur tēpus anni aliqd a suo nā: vt si sit hiems calida et sicca pluuijs carens: et istas cōtra pluuiosā: vt frigidus et sicca qd autūni est autūnus calidus et humidus. Quia ex re pestis accedit et morbo diarie: synāces. et variolę: febres autē q̄s pessima sequūtur accidētia alijsq; letales morbi. Est autē cā hec anni. s. tēpōz maior inter alias aeris imutationes faciētes et alterandem a sua substantiā: quēadmodū dū imutatione cōtingit aeris. Acariāne ciuitati in calore et humiditate cōpijs pluuiarū in estate: acciditq; febris: quēadmodū hypocras testatur tertio epidemiariū libri sermone. Dictum est autē hoc in pcedētibz. Sic quoq; et si aliqd aliorū anni partitū alteretur a sua nāli bitudine: maximeq; estūbz in biemale: multiplicētūq; in eo pluuię et australes plent vti: pestis absq; dubio cui hec cōtingunt loco supinidet que aerē a propria et nāli imutat bitudine: sicutq; hominibus febres acutę pessime: tabane. reliq; pestilētiales morbi: instanti vt in bruta quoq; trāscant animalia: incōmoda quedā et passio male perdescentq;: hoc autem fit imutatio ē et humorū et spiritū in eoz corporibz corruptioneq;. Nōnūq; aut in plātas arboribz cuiusmodi malum incūbit intū in plātas deficari et in citrinū cōverti videas colorē: videasq; in arborib? qdā silic erugini vel melli: fructuūq; calorem immutatus. q; corrupti eoz substantia vt eos ē comedēt fruct? pessimi subsequātur morbi. Sz oportet scire pestilētiales morbos nō accidere hominibus ex aeris tātum corruptione: sed cuiusmodi accidunt in pluribus bñs quoz in corporibus mali sunt humores: corruptiq; congregati et eozum que in eis aer operatur susceptioni preparati: queq; in eis eius est facere: aciem etenim malū quā respirauerit homo: et corpus intrauerit spēs et humores alterātur qui in eo parati fuerant in nōz aeris illius velociter: propterea q; adinūciē in malina p̄similes sunt sequūtūq; morbi pessimi et necates. Corpora vero in quib? superfluitates nō sunt quozq; scilicet domini sue sunt studiosi in custodia sanitatis: quēadmodū expedit illis remouētur ab i firmitatibus que dicte sunt. Quāq; nihil illis eoz accidat hoc eis cumulantur bonū q; meliores q; solēt habēt habitudines. Eozū etenim cōplexio aeris cōplexione exasperat maliciāq; frangit inimicitias. Quod si sic nō fieret in huiusmodi certe omnes ea infirmarentur peste et perirent in huiusmodi tēpore. Sit autē in febriu libro galienus. Impossibile est aliqd causarū in corpore operari si nō ipfuz fuerit apparatus susceptioni eozū que illa facit in ea causa: aliōquin quicūq; diuit?

in estuo imozaretur sole: aut imoderate quōvis laboraret labor: aut ira: febricitaret: et homines omnes in moribus magnis morirentur. Sed maxima morboz prouocationis causa: apparatus est corporū incōmodoz susceptioni. Vocauit autē huiusmodi cōmunes qui ex aeris iniquitate fiūt morbos epidētiā hypocras. Disiuncte autē et disgregare eos qui letales sunt: morbo dixit: qui aut salubres sunt pestilētiales simpliciter: qui aut horum proprij sunt regioni sine alijs regionibus regionales appellauit. Ibec sunt que nos oportuit de pestilentialis aeris habitudine proponere: vbi etiā et de acre terminam? tractatuz.

Capitulum. xij. de exercitijs diuersitatibus quidq; in corporibus operetur.

Quo nā plūmū osēdim? vidētū nō nāliū rez speculāz. s. aeris nra circūdās cōpora iā nunc de scdo icipientis motu. s. regere. primūq; de motu agendū. Vico quoniam motus duo sunt genera. alteruz est alic motus: qui aiales dicuntur motus: de quibus postea viderem? alterū autē corporis mor? q; vocat exercitiū. Vico ergo quoniam corporis exercitiū quedā tēperata sūt que dam tēperiet excedūt modū. Et tēperatū quidē exercitiū eoz pēs tēperate calefacit: quod si sup tēperantia fiat mediocriter aut certe parū corpus calefacit eiusq; auget calozē. Secundūq; q̄ritatē itaq; exercitiū motusq; corporis ē calozis augmētū. Deficacit ē corpus eo q; ab eo humiditātē dissoluāt. Si vero superabundantior sit motus intū vt necessitatis exeat modū frigescit corpus eo q; multa ab eo dissoluantur copia calorū naturalis: refrigerat autē et humectat corpus motus nō quodam alio. Si sit enī in ventis aut alio mēbro cui nō ē peritū phlegmatis quāritas multa: motus si multiplicetur superfluitates liquefacere facit cōgregatas et coagularas ac decurrentes reddit ad aliqd mēbrozū nobiliū: quz illud debilitatur mēbrozū. Refrigeratur itaq; animalz totū cū eo corpus humectatur. Necessariū autē fuit exercitiū motus. s. riu causa vtilitātū. prima ē vt naturalē expergeret calozē quem expergeretū augeret vnde cōfortatus cibos fortius traheret velociusq; digereret: illosq; mēbra susceperet. Secūda ē vt p̄hos appetit superfluitatesq; corporis dissolueret. Tertia quo mēbra eo indureceret et cōfortarentur aliorū cū alijs repressio: ideoq; et in suis cōfortarentur actionibus: remonēz fierent ab incōmodoz susceptione. Sunt autē eoz poxis motus genera duo. cōe et propriū. Et cōe ē quo vritur quis ad aliā intendēs actionē et ē per accidens. hic autē motus aut fortis est vt onera portare in itinere: et fouere: edificare parietes. malleo percutere magno. Similia queq; in actionibus et officiis exhibēt laboriosis: quidā autē minime fortis qualia sunt architectonica ars: ac: ceptio: porrectio: ire: redire: seminare et quēadmodū relique leues artes: qualis est oratoria: armatoria: scribere: pingere. In his enim corpus cōmouetur. A motus autē proprius motus est exercitiū cuius vsum medici sperāt. A mot? autē exercitiū due sunt spēs. altera ē quz mouetur ipse homo solus: et vt aia fiat velocior: altera vtro qñ per aliū exequitur. Et motus quē ipse hō exhibet alius quidē oia mouet mēbra: vt cessus et cursus in ibleatō: et cū pila ludus parua vel magna et ad ramos scissio et perfringere lapidū crenatio et colū arū. Alius autē quedā sine alijs mouet mēbra: man? vt lapides tollere: man? coplodere: plausio: cōmotio cordarū lyre: alce ludus: aut pedes: vt rūs saltatio ambulatio in qua vritur largis passibus sine manū motu in alto scisso loco ibiq; pedz cōmotio: in pectus et dorzuz vt inclinari et supinari stantē extensio si sepius fiat. qdaz at in spūs ē instrumentis et vocis vt clamo: gravis. Ictio vtiq; carātū diuersitatibus: alijsq; huiusmodi quib? hō scipū exercet et mēbra mouet sua. Exercitiū autē quz in boie alijs exhibet ē: vt cū manibus ē fricatio et manutergis. linteisq; in toto corpore: si fuerit tēperatū spissitudinē corporis pdesse: angustie confractio: motusq; appetitū cōfortatur prodest plurimū maculanti accidentib? vt morpheę lentigini. Singulorū autē mor? et fricatiois corpis diuersitatur actiones variatur tribus modis. primus ē mor? qualitas. secundus ei? quantitas. tertius ipfius accedentis et moras: et diuersitas quidē quā operatur mor? in corpore sua ex qualitate: aut est ex ipfius motus fortitudine et gravitate aut debilitate: aut tēperantia. Et motus fortis aut sic ē ex natura vt onera tollere: fodere et pugnare: fortiter clamare: colūnas leuare et lapides magnos: destrariū fortē equitare armatū et in cursu: aut oibus vritur moribus potēntialiter vt malleo percutere. hic enim si voluerit fortiter fit. Si vult debilitare et fricatio fieri nāq; fortis p̄t cū manib? sed debilis. Sic et motus debilis. A motū etenim quidā

debilis est naturalis ut equitatio plana et sessio ad commotiones cum fune pedet: ire et redire in angulo motus chordarum citare scribere legere similiaque quodammodo est quo debilitatur utitur quis ut ambulare hic enim motus fieri potest paucis et paulatim: potest et cursus fieri cum celeritate quodammodo et fricatione que et leuiter et fortius exhiberi potest. Sic quoque et motus temperatus: quodammodo sic ex natura ut mediocriter equitatio ludus cum pila ambulatio parum celerior: quidam autem sunt quibus temperate utitur: ut manu adinuicem temperata percussio temperata vox temperateque dicere fricationisque rursus moderatus aliaque huiusmodi: quibus et debilitatur et temperate utitur quis pro uelle. Ad motus itaque fortis corpus calefacit et desiccatur lucratque a fricatione duritiam quodammodo motus fortis corpus confortat et in durat reprimatque et solidum facit. Fortis itaque motus terminus est ut anhelat huiusmodi spissum anhelum et uehementem decurritque ab eo corpore sudor plurimus: fortisque fricationis et dure terminus ut restringat corpus postquam intumuerit durecatque post molitiam debiles autem motus corpora debilia calefaciunt calore et non desiccant. Frictio vero in corpus insurgere quadammodo facit inflationem: ut si in ea membrum rubere incipiat. Temperati autem motus inter debile et forte corpus calefaciunt et desiccant: induraturque mediocriter: corumque terminus quodammodo incipit anhelitus celerior et uehementior sudor exire a corporis poris: et si frictio ne ut fricetur temperata corpus fricatione donec plurimum intumescat rubeat incipiatque dissolui et reprimi pariterque omnia remaneant membra conficta. his itaque modis actiones diuersae sunt motus in corpore ab ipsa eius qualitate. Diuersitas autem motus ex sua quantitate talis est: aut enim multus est et eadem operatur que et fortis: aut paucis huiusmodi quibus et debilis pollet actionibus: aut certe inter multum temperatum et paucum cuiusmodi et temperatus in forti et debili deputatur actiones. Eadem est ratio et in fricatione: aut enim multa erit aut pauca aut media: operaturque quodammodo et motus qui cuiusmodi est. Si ergo tres compositiones diuersas motus qui in qualitate sunt cum tribus qui in quantitate noue ex eis fient compositiones hoc modo. Si contingerit motum forte esse cum multitudine et diuturnitate eius est actio ad calefaciendum et desiccandum immoderata ut uirtus dissoluitur et debilitatur calor refrigeretur corpus. Si uero fiet simul esse motum forte et paucum corpus calefacit et desiccatur temperate. Si autem motum forte cum eo qui inter paucitatem et multitudinem temperatus est: corpus calefacit et desiccatur sine uirtutis dissolutione. Sic et si fiat debile esse motum cum multo quod et fortis operatur. Et si debile cum paucis in corpore circa ea que debili operatur motus facit. Et si conuenit inter debile et forte temperatus motus et medicus operatur quod et debilis: quod si temperatum in fortitudine et debilitate motum contingerit cum diuturno conuenire facit quod et motus fortis. Si autem temperatum hunc cum paucis idem facit quod debilis: quod si utrinque conuenierint temperati temperata eius erit actio motus. Variatur autem motus et ex celeritate et tarditate. Si sit enim motus celeris et spissus idem in corpore operatur cum motu forti. Si tardus idem quod debilis. At si medius quod et temperatus operabitur: quod si contingerit hec tria genera cum noue antecedentibus componi generibus viginti septem fient compositiones. Si enim fortis cum multo et veloci componatur immoderatio actionis eius sequitur quod fortis operatur ut uirtus dissoluitur et calor naturalis fortiterque debilitatur et refrigeretur corpus. Si fortis cum paucis conuenit et tardus facit in corpore idem quod mediocriter. Si uero fortis cum temperato in celeritate et tarditate: paucis quoque et multo conueniant simile quidem quod et fortis operatur. Compositio debili cum celeri motu actio que et fortis provenit. Si uero debilis et paucis tardusque coeat actio eorum debilis est valde. Compositio debili cum temperato inter multum et parum celerem et tardum actio eius que et debilis erit temperata. Si autem in fortitudine et debilitate temperatus cum veloci et multo componatur: idem quod et multum fortis efficit. Si uero hic idem cum paucis et tardo actione que sit inter temperatum et debile redditur. Si autem tres coeant temperati et temperata operantur. Eadem est ratio et in fricatione: actiones et enim frictionis tribus variantur modis quantitate scilicet et qualitate et celeritate ac mora. Dura etenim frictio talis est qualis et fortis motus que corpus solidat laxum et indurat phibetque quod ab eo dissoluitur. Adollis qualis et motus debilis que corpus laxat durum et emollit: poros aperit: aliquantulum inflat: carnes auget. Temperata inter durum et molle: temperato est inter forte et debile motus similis: que corpus indurat et confortat tumidum parum reddit carni addit. Multa autem frictio corpus desiccatur et immittit: paucis idem cum molli operatur. Temperata inter multum et paucum cuiusmodi est actionis cuius et temperata inter durum et molle. Sic et que uelox est et temperata eadem facit quod dura mol

lis temperata. Sic quoque et frictio hec componitur cum celeri et tarda multa et pauca: quodammodo et motus compositio facta est: faciuntque eorum operationes compositionum. Variatur et aliter motus in corpore iuxta materiam quibus artifices utuntur diuersitates quodammodo uolunt quodammodo fabri ferrarii sunt: quodammodo ligna accendunt: rictores alij. hec artes corpus calefaciunt et desiccant aut erit in balneo feruens et calefactus humectatur: aut piscator vel nauta refrigeraturque humectatur. Aut aucupator et in agrestibus vel agricola refrigeraturque corpus eius et desiccatur. Quod itaque diligenter uti iudicio in eis omnibus que huiusmodi faciunt artes quomodo compositio et adiuncte singulis fuerint motuum species quodammodo explatum tibi sit qui eorum quilibet sigillatim afferat. Ad hunc ergo modum motus sunt in corporibus actiones. Quicquid autem et oculi uina non est species quodammodo facit in corpore frigus huiusmodi itaque sunt phlegmatica copia dissolutionis supfluitatibus paucitas. Calefacit autem corpus requies quodammodo alio modo. In cuius cum corpore mala diantur complo calida in non ut qui ab eo dissoluitur vapores acuti et fumosi sunt: si motus ei fiat temperatus dissoluitur supfluitas illa calida cum facilitate. Si autem requiescit in ocio continuo: vapor ille cocluditur acutus qui dissoluitur a corpore: coagratque et grana parit febrium: maximeque quodammodo circundans erit aer frigidus.

Cap. 13. de balneorum actionum in corporibus assignatione. rerum ordine non nullum est post motus tractatum balnei disputationem et retere: in euacuatiombus contineatur. Balneo autem utitur sani post exercitium quo ea que per motum minime dissoluta sunt purgantur et euacuantur: huiusmodi quoque motus fecerat sic: citas: fordes abluuntur que ex vaporibus sunt a corpore egrediuntibus et a puluere exterius supuenient in ipso et post exercitium. Unioza etenim balnei tempora sanis ad sanitatis custodiam post exercitium sunt et ante cibum. Balneum etenim ante exercitium supfluitates cibi transmittit que indigestas inuenit: liquefacitque humores et supfluitates exire peras vaporis desiccare ad aliqua facit membra pituitateque morbum. Sic quoque et post prandium non oportet huiusmodi balneo repletur namque supfluitatibus caput desiccatur: cibum a stomacho indigestum inde opilatio in cibus sit meatibus: et in ipsis prolixitate si assidue huiusmodi affluerat que hydropsis generatur. Qui autem his liberantur passioibus conuenitque eis aut ante exercitium aut ante prandium balneari: corpora sunt rara: poros aptos et largos: dissoluitur ab eorum corporibus supfluitas multa leuiter: huiusmodi utrum non ferunt exercitium et balnei: pareretur enim illis debilitates pluribusque quomodo utitur illis accidit defectus quodammodo alneum ante prandium igitur diutius. Quare necesse est eos ante modico refici cibo laudabilibus. Preter hos cauendum omnibus preter prandium est balneum. Balneo autem post exercitium et ante prandium uti sanis corpore magnas utilitates conferunt: huiusmodi enim corpus et membra: calor enim confortat naturam: digestionem optimam reddit: angustiam si qua est effugit: poros aperit: supfluitates euacuat. Dolores mitigat: ventositates dissoluit. Porro qui infirmantur balneo pro necessitatibus utuntur ad ea uiginti. aut ut eorum calefiat complexio: aut frigeat. aut humectet: aut certe desiccet. Prodest autem et purgini et scabiei eo quod supfluitates a cute euacuant: ueruos emollit humectatione et dissolutione: catarrhos ematurat et corizias calefaciendo et dissoluenso: exitum faciliat yzine si arcata fuerit ex frigido: eo licet medetur: alijque huiusmodi morbis: solutionem laxatque amputat medicaminis aliaque de quibus dicturi sumus quomodo de regimine disputabimus morborum quibus balneum necessarium. Aut autem Balneum euacuationem que per exercitium fit et balneum humorum esse subtilium qui ad cutis perueniunt partes: et parati sunt egressui: chimorum autem humores croschorum per exercitium euacuari nequeunt et balneum: imo illis plurimum nocent: quodammodo maturi sunt et subtiliati. Balneum autem corpora tribus imutat de causis: prima sui est aeris de causa. Secunda aque super corpus infusa. Tertia qualitas est uis. Et balnei tres sunt aeres. Primus est prime domus aeris: et est tepidus nihil in corpore faciens caloris. Secundus scilicet: est in calore mediis calore quodammodo calefaciens et quadam dissolvens dissolutione. Tertius tertius est aer domus: cuius calor fortis est et corpora fortiter calefacit: plurimumque dissoluit supfluitates a corpore euacuat. Dissentit autem balnei actio per aerem domus huiusmodi in corporibus duobus modis: primus est per naturam: secundus per accedens. Et quod per naturam operatur: si mora in balneo modica fuerit: et qui euacuat sudor paucis quantitate: corpus calefacit et humectat: humiditas etenim que in profundum et in interioribus est corporis quodammodo aere balnei ad exteriora corporis fueriteducta: et non euacuatur bene: membra hume-

et at exteriora: et que illis proxima sunt: poroſq; dilatat: pœt eam que in mēbris fuerat varietatē. Si ſit at mora longi tēporis intantum vt ſudoris plurima egrediantur q̄ntas corp⁹ calefacit et defecit. Calefacit quidem aeris cauſa calidi: deſiccit aut euacuatiōis cā: q̄ humiditas euacuatur p ſudores. Quam autem lōga in co ſit perſeuerantia vt ſudoris imoderata fiat euacuatio: corpus refrigerat et ſiccit: diſſoluit nāq; calorem naturalem et humiditates euacuat corporis foris: vnde et virtus decedit ac defectio ſit. Si ergo et huic augmentum addatur: humiditas cōſumitur corporis: et calor extinguitur naturalis ac homo deperit. Quod balnei autem per acci dens aer operatur huiusmodi eſt: qū enim in corpore calidi aliquo ſunt humores cholericī et maturi illos euacuans: corpus refrigerat: quēadmodum in tertianis ſit febrius puris. Refrigerat aut alio corp⁹ modo per acci dens: atq; hic eſt qū corpus crudis eſt plēnū humoribus balnei calido liquefacti acceſſu: ad aliquod deſlūū mēbrorū: in quo facta opilatio ne refrigeratur eo q̄ aeris prohibeatur accēſſio recreatis ad illud ab exterioribus. Hōnūq; quz aliquo ſunt in mēbrorū loco humores cholericī: qui qū liquefacti fuerint a mēbro in mēbrū inſilunt donec ad ſtomachū perueniāt: ſitq; inde deſectus. Et aliquotiens malis aliquo in mēbro poſitis humoribus qū aerē balnei liquefacti fuerint decurrētes bonis miſcentur humoribus: quibus ſecū corruptis malorū q̄ntitas augentur. Ideo ergo corpora habētes repleta balneo non expedit vti anteq̄ eorū euacuētur corpora et illi maturetur humores. Hinc itaq; eſt q̄ apoſtematici febricitantes et obſtalmia moleſtati in morbi principiis: hec anteq̄ maturetur materia bis accētur balneo. Porro balnei aqua que corpori ſuperfunditur: hec in corpore facit. Balnei aqua aut ſua uis eſt: aut minime. Suauis aqua aut calida eſt aut frigida. Et aque balnei calide: ſi calor eius nō permutatus eſt calefacit: et bumectat: poroſ apert et accidentaliter refrigerat: eo q̄ naturalē euacuāt calorem: humorēq; cholericū. Multas igitur habet laudes bonaq; que in apboriſmōū libro reſert hy pocraſ. Diſſoluit etenim: dolores mitigat: ſuperflua euacuāt: mēbris hūiditatē cōfert gratiam: humores maturat: et emol lit cutē: que mēbris proxima eſt et ſubtilia: ventofitates diſſoluit in mēbris cōcluſas: ſomnū pronocat: rigorū nocumenta frangit: ſpāſmūq; et tetanū: grauitatē ſoluit: et dolorē capiti accidet a calore ſolis: fracture oſſiū prodeſt: et mulieribus: omniq; etati: hec retulit hypocras. Et ſi aqua ſuaui calida vtiatur quis ante prādū et poſt digeſtionē: corpus bumectat ſuperflua diſſoluit: reliquias demittit ciborū a ſtomacho et hec ſtinitis: calorem cōſortat naturalem. Si aut poſt modicā ciborū porrectionē vtiatur quis: eius corpus cōpetenti bumefacit hūmiditate ipſūq; corp⁹ pulēt et ipiguat. Quid ſi mult⁹ eſt ei⁹ calor et corpus plimū calefacit et bumectat: quo ſi quis poſt ciborum porrectionē vſus fuerit minie digerit: ſi in corp⁹ pblegma generat et hūmiditatē cōſſamq; ſupluſitatē ac opilationem in meatibus. Libus etiam a ſtomacho ad epar et oia mēbra minie decoctus demittitur: q̄q; huiusmodi eſt pblegma gnāt: pblegma etiam eſt cibus medie decoctus. At autē in apboriſmōū libro hypocras: qm̄ ſiquis aſſidūus vſu calide ſit aque maxieq; cui calor eſt fortis has gnāt icōmoditates: car nez effeminat: neruos debilitat et enervat: mētē corrūpit: fluxum ſanguis facit et defectū parit: ac nōnūq; moriet nutrit in ipſo defectu. In libro aut ſuo quē de acutis cōpoſuit morbis vſus prohibet balnei illi cuius ſuſpeſa eſt nā: donec ei⁹ pur gentur inteſtina a ciborū purgamentis ſz et cuius eſt mollis nā modo criſis balneari vetat. Balneū nāq; ſolonez amputat attrahens ad corporis exteriora materia: vnde plimam dat leſionē. Arcet in quibus eſt agueſtiā et vomitū ne forte virt⁹ corum decedat et defectus fiat. Sz et cui in ore ſtomaci colligūt materie ne forte defectus accidat. Fluxū vero a naribus ſanguis patietes ſi q̄rū neceſſe eſt euacuāt balneo phibet. Sz ſi minor eſt fluxus et deficiēs a pleno qui neceſſariū eſt nō arcet boſ ergorti decet balneo. At vero ſuauiſ aque frigide balneū corp⁹ refrigerat et bumectat: calefacit et ſz p acci dens. Spiſſat etiam poroſ et calorem interius in corpore reducit: vnde et ſuauiſ aque frigide balneū ſi poſt ſumpſit fiat cibū digeſtionem ad iuuat. Diuerſa ſunt autē aque frigide balnea ex corporis hūiditate. etate. pñti tpe. Ex corporis hūiditate qm̄ ſi balneaf qui i aq̄ frigida corporis eſt plēnū: cuiusq; etas iuuentus: pñens etas augetur calor nāſis et mēbrorū virtus digeſtiōisq; bo⁹. Sz aut balneari poſſit corpus pſſicatū fuerit quo aperientur porri: virtusq; frigide pueniat ad mēbra aque. Si ſit aut corp⁹ exile et paucē cāntis frig⁹ pñſido imergit corp⁹: ipſq; refrigerat: dōcē et nobili⁹ pñniet ipa mēbris frigiditas. Lo

agulaſ itaq; nāſis calor: accidetq; illis quod ſerpentib⁹ hyc me: frigus etiam ad mēbra peruenit corū interiora pp corp⁹ carnis penuriā: intātū vt imobiles ſint et non moueantur vt et nōnullos corū homo manu attrahit: et nihil illū nocent. Tale quid et illi accidet qui ex illis eſt et aqua balneatur frigida. Eodē modo et illi nocet balneū qui ſenex eſt aque frigide aut ſi tepore hiemis fiat frigido. At autē hypocras quoniā qui aque nimii frequētat balneū frigide: hec illi accidunt nocumenta ſed et ſpāſmus ac tetanus: mēbroz nigrefactio: rigoresq; quos febres cōmittant: vicit autē ſpāſmo illud prodeſſe qui ex repletionē eſt: ſiquidē patiens iuuenis eſt: bone carnis in eſtans medio ſup illū aq̄ fundatur frigida. Calor etenim cōuertitur ad interiora et humores ſubtiliaſ ſpāſmusq; curatur. Calido et prodeſt apoſtemati qui ad heriſpāſā declinat: vti liſq; diſgregationū doloribus ſi ex calore ſint: pdeſtq; ſāguis occuſi ſi circūduantur loco quo ſanguis egreditur: non ipſimet loco: ſi eni loca circūſinia quo ſanguis deſiuit reſtringētur: ſanguis ſpiſſatur deſat et inuſcat oppilaturq; et coagulatur: ſanguisq; eo ſiſtitur fluxus ab eo. Canēdū eſt autem aque frigide balneū poſt coitū: et laborē diarnāq; niſi ſiquidem ſuperabūdās fuerit: tūc etenim aque frigide balneū vti le eſt. Nec vero ſtatim poſt vigilias aut vomitū fiat nec poſt me dicaminiſ laxatiui poſit. In oibus etenim bis malū. Balneū poro qd in aqua ſit nō ſuaui deſiccit corpus. Si ergo in ſalta fiat aqua calida corpus calefacit et defecit hūmiditatibus que prodeſt in cerebro deſciantur et ſtomaco et pe ctore. Cuius autē aque virtus ſulfurea eſt calefacit et deſiccit: dolores mitigat neruorū qui ex hūmiditatibus accidunt. Sic et aqua cuius virtus que et nature eſt et picis liquide eiſdē prodeſt. Cui autem virtus ferrea eſt ſtomacho pdeſt et ſplen calefacit et defecit. Cui vero alumini quozq; virtus eſt refrigerat et defecit vtrūq; ſtringit. His igitur de cāis actiones balnei diuerſantur per aquā i corpore. Varietas porro actionū eius ex qualitate vſus talis eſt. Balneū quoddaz cū fricatione eſt: et fricatio alia cū lenitione olei: alia ſine leni tione olei. Et ſimplex fricatio alia tenuis eſt: alia fortis: fricatio tenuis diſſoluit et emollit et apert poroſ: fortis vō calorem et diſſoluit et ſumit: carnē indurāt et ſpiſſat. Si ſit at tpta ſāguinem ab iteriorib⁹ trahit corp⁹ ad exteriora mēbra calefacit ea et bumectat. Que anteq̄ cum in vñctione olei eſt fricatio: ſi ſit oleum frigidum: vt eſt violarū et roſarū ſuperfluities diſſoluit et laxat corpus bumectat: poroſ dilatat. Si vero calidum corpus calefacit: et fortiter diſſoluit. Ideo ergo ſi ea vti tur febricitantes quorū humorū maturatus eſt qui illis febres generat refrigerat per acci dens ſic multitudinem diſſolutionis et materie euacuatiōne putride. Si aut lenitione cum oleo quis vtiat: ſine fricatione ſed inungit tantus corpus: poroſ ſtringit et opilat que diſſoluitur phibet. Si vero poſt balneū quis vtiat ea calorem cōſeruat naturalem in corporis interioribus et diſſolui phibet: et corpus calefacit. Et ſi poſt balneum cū aqua fiat calida et ſuauiſ: corpus calefacit et bumectat: calidā cūſtodiendo aquā inter poroſ et illam diſſolui phibendo. Si aut ſtatim poſt aque fiat frigide balneū in frigidat et bumectat eadē de cā. Hec ſuntque de balneo dicēda propoſueramus.

Capitūli. xiii. vniuerſalis de cibis diſputatio.

De ne quod comeditur et bibi aut im mutatur illud corpus in prin cipijs: debine ipſuz imutat corpus et in ſuam cōuer tit: cōplexione: viciq; medicamen ſimpliciter i hac ſpecie ſūt catharaba et terengibimini ſimiliaq;: hec eni ſpecies fortis eſt et equalis corporis virtuti. Aut ipſum corpus imutat: et ſuperat: nec preualet corpus illud imutare: vocaturq; letiferū medicamen. Hec etenim ſpecies eiſq; que virtus fortior eſt cor poris virtute et natura: et eſt illi ſue in totalitate ſubſtātie contrariū. Et nos duas has explanabimus ſpecies: qū de medi caminū ſimpliciū natura referem⁹. Aut certe ipſuz corp⁹ im mutat in principiis: de binc corpus illud diſponit imutatq; et in ſuam cōuerſit naturā: et vocat huiusmodi ſpecies cib⁹ medicinalis. vt lactuca. ordeī aqua. cepa alliū. Aut ipſuz in ſuaz imutat corpus naturā: diciturq; cib⁹ ſimplex: hec nāq; ſpecies corpori cōfigurata eſt natureq; eius cōueniens. Et nos harū duarū naturā ſpeticū quēq; fuerit earū neceſſitas: et quid quēq; earū operetur diuerſitas in corpore: hoc explica bimus loco. Dico ergo quoniā qū ſit corporū animalium rationaliū et irrationaliū ſubſtātiā corp⁹ diſſolui ſemp et cōtinuate: naturalis cauſa qui in eis eſt caloris: calidq; qui ex teri⁹ illis obuius eſt aeris. Aut diſſolutioe leui: vt qd a corpo ribus oibus relaxatione diſſoluit: aut certe manifeſta vt ipſu

ta emūctio: sudor: urina: et egestio: necessaria habuit natura materiam ab exterioribus: quod corporis loco succederet quod a corpore dissolvitur: hoc ergo medicamina sunt esca et potus. Et si non pleretur ab exterioribus eorum que evacuatur locus non difficeret anillari et corrumpi aial. Quod igitur quod superuenit plus est quod dissolvitur: corpus augetur mēbra crescit et corpora lentant: quoadmodum eorum corpora quod in crescendo positi sunt et conspersione. Quod vero que dissolvitur quantitatem excēdit: exterius aduenientium imminuitur corpus et macrescit quod admodum ethica cōtingit patientibus prificisqz. Quod autē equalis sunt quantitatis et dissoluta et amissa in suo habitu corpus permanet. Idō angetur enim: sed nec macrescit nec cōsumitur. exēplū huius rei est lucerna cuius lumen oleo pascit: in sua etenim perseverat habitudine eo quod semper ignis oleū subseqtur locū parte qua dissolvitur: utqz a lucerna oleū defecerit et ignis extinguitur et deperit. Sic et corpus durare facit aialis: locūqz eorum que dissolvitur subintrat: ut autē cib⁹ amali auferit et ipsū deperit. Et quoniam quod a corpore dissolvitur variari sūt substantiā et eorum vna nō ē natura nō solus oīus corporū: sed nec corpus vnius. alia est enim substantia quod ab hypocratis corpore dissolvitur: quod que a galienī. sed et galienī ipsius a mēbris dissoluta substantia diuersa. que enim a carne dissolvitur substantia alia est quod que a nervis atqz alia ē que a venis: et que ex his dissolvitur mēbris quedā calida: quedā humidā: alia frigida aliaqz sicca. quoniam igitur corporū nature diuerse sunt sūt et mēborū. sicqz et ab eis dissoluta oīz cibos potusqz in qualitate et substantia diuersos ē: quatenus hominū quisqz cōuenientib⁹ reficiatur cibis suppleanturqz eorum loca que dissolvunt a corpore quod sanū est: et mēborū quod illis cōpetit queqz assumat: quatenus que ab eis dissoluta sūt restaurantur. Succedit itaqz cibis his que dissolvuntur ex substantia ad sicū declināt. potus autē his que ex substantia ad humiditatem inclināt dissolvuntur. Unde igitur medico escarū necessaria ē cognitio et potius que sit eorum. scōplexio et substantia reliqueqz eoz qualitates: que et corporū natura in cōplexionibus et figuris oībusqz huiusmodi habitudinibus: quod quēqz boīz cōferentibus illi regat cibis potibusqz cum in sanitas habitudine. tum in infirmitate. Et corporū quidem naturas in sanitatis habitudine varietatqz in qualitatibus et figuris iam diximus quin de diuersitatibus complexionū et carū signis loqueremur. Diuersitates autē eoz ī mēborū qualitatibus in sequētib⁹ expēdiemus. Ciborū autē naturas hoc cōmemorabimus loco. Dico ergo quoniam ciborū alij ab alijs diuersi sunt suis quas in corporib⁹ operantur actiōib⁹ duobus modis in suis qualitatibus aut in suis substantijs. Et in qualitatibus quidē diuersi sunt: quoniam ciborū alij sunt calidi. alij frigidi. alij humidi. alij siccī et nōnulli tēperati. Et quod horū calefacit aut bumectat refrigerat aut desiccāt corpore: si actio eius imoderata ē et virtus fortis dicitur in quarto ēē gradu: ut alleui. cepa: in calore si que ei⁹ actio illi subest pcedere in tertio deputatur gradu: quiaqz hāc sūt de biliter operat actionē intm̄ ut sensui manifeste nō appareat quinimo inqstione eget et collatice eiusmodi actio in prio nūmeratur gradu ut tritici et eo panis sūptus circa calorē est. Si autē quod facit nec ad fortitudinis inclinatur vltimū nec vero debile est quod collone eget: sed inter duas has mediū habitudines dicitur eiusmodi facere in secundo gradu. Eadem ē rō et in medicaminibus. Diuersitas ciborū pp eoz substantiā ē qm̄ ciborū qdā subtilē: qdā crosius alij tēpar. Subtilē cib⁹ est cui⁹ qritas magna corp⁹ panco pascit nutrimento. Crosius est cui⁹ qritas pauca plimo nutrimento reficit. Tēperatis inter crosius est et subtile cuius moderata quātitas moderate nutrit. Si multa sit eius quātitas multū: si pauca parum nutrit fm̄ suā. s. quātitatē. Et ciborū quisqz crosiorum subtiliū vel tēperatorū corpus aut laudabili reficit nutrimento: aut reprobo. Et cibis subtilis qui corpus reficit nutrimento laudabili ē et caro pullozū. tangozū. frāguilini quozqz. plices. anserū. ale. cunuchi gallozū. Et de oleib⁹ lactuca. De piscib⁹ pui et lapidosi. d. vinis. Vinū ribanū. et his siles cib⁹ quos in sequenti cōmemorabim⁹. Ibi autē cibi conferentes et oportuni sunt his qui pui sunt laboris et exercitij: et sunt magis diurne sanitatis custodie cōpetentes. Suppluitates et eis qz ex eis oīzū pauca sūt et cito dissoluūt. Sūt et diurniores patientibus morbos cōuenientes. Sed his qui virtutis volunt augmentum minie cōueniūt. Quiaqz corporis sui cōspulationē. Subtilis cib⁹ qz corp⁹ nutrimento reficit reprobo ē nasturtiū. sinapis. cepa. pōz. gergirū. badegurum. fugiles. et omnis pungitius cib⁹. amarus salus. Dia etiam bec su persuitates gwant calidas: dicunturqz cibi subtiliantes: que

taqz etsi humores generēt acutos. cholericos qz huiores alios exurāt et corripāt: sed tamē profunt illis in quoz corpore su perflui pblegmatici et viscosi: ac crosii sūt humores. Incidūt etenim subtiliāt eos diurnioresqz patientibus morbos viles sunt: eo quod materias morbos hos generātes subtiliāt. Aut autem suo galienus in libro de regimine subtiliāt qm̄ qui custodia quam faciūt diurne sanitatis quozqz et firme morborum quā pluribus profunt curandis. Adinimū etenim his indigēt molestari morbis si regimine vrantur subtiliant medicaminū vsu. Aut etiā se hoc regimine arcticorū curasse doctores et renunt: plenius quozqz crosiorum et epatis: asmaticos quozqz et iniquibus epistia iam ceperat. Sanati enim qz plurimi ab hac sunt passione perfectissime: licet aliquibus minie vterentur medicaminibus sola subtiliant diēta et regimine. Dico autē regimen subtile ciborum vsu subtiliūt et subtiliant: imminutione escāz et exercitij vsu. Cib⁹ autē crosiorū qui corp⁹ laudabili pascit nutrimento est ut carni ceruine cōplete vitulorūqz et simile panis ac frumētū quod vocatur chāderum pices magni carnis solidi qui ī lapidosos nascuntur: epa animalū pecudū: et caprarum: recens caseus: oua elixata: vinum dulce et crosium: similesqz quos in sequētib⁹ dicemus tibi. Huiusmodi cōueniūt his qui magni sunt laboris et exercitij: et qui virtutis necessarium habent augmentum: corporisqz cōspulationem. Cibi poro crosii et inlan dables sunt et reproborū ebimozū: caprarum: caro: et cui⁹: arcticū: taurozū et equozū camelozū: oua dura: fungi: qm̄: panis azimus. Et ex mēbris animalū. renes. cerebrum. similiaqz his. bi cibi mali sunt: et ex eis sanguis generatus reprobus est valde: laborioz et curij fatigationiaz dediti plurimis exercitiozqz fortis: et si huiusmodi celerit⁹ digerant cibos: vix tamē eorum in extremis liberantur. Temperati vero inter crosiorum et subtile cibi sunt quēadmodū farine panis mēdus boni artificij. Caro annualis pecorū et caprarū: gallinarū: caro: turdi et his similia: qui etiā omnibus sunt cōuenientes boibus: magis autē tēperatis cōplexione. Hec sunt que de ciborū oportebat scire varietate et habitudine. Varietate enim huiusmodi habitudinū cura augmentum et diminutio neqz eoz variatur vtilitas et nocumentū. Et nos ciborū quēqz cuiusmodi sit ostēdemus: quidqz in corpore faciāt vtilis et cōtrarium ab hoc loco.

Capitulū. xv. de ciborū assignatione et primū de granis.

Ciborum alij sunt ex plātis: alij ex aialib⁹. Et qui ex plātis aut ex partientum sunt anni: aut ex arborū fructibus. Qui vero ex partientū anni plantis: aut sūt grana ut tritici. ordeū. faba et silia. Aut olera. ut intuba. lactuca. Aut olerū fructus: ut cucurbita. melones. Aut radices. ut rapa pastinaca. Qui autē arborū sunt fructus: aut sunt arborū ozulanarū aut montanarum et siluestriū. Et qui ex aialibus sūt cibi. quidā ex quādrupedib⁹. quidā ex aulibus. quidā ex natātib⁹ ut piscis et cācri. Et qui ex quādrupedibus. alij ex mēbris. ut caro adps cerebri. epa. splen. Quidā ex eoz supfluis ut lac sanguis. Hos ergo a granis primū incipiemus quoniam sit diuersitatum qz ex plāta nascūtū quē primū et tēperatoris sint plātis.

De tritico Tritici ergo oībus granis laudabilis us ē et magis tēperatē proximū: nisi quod ad calorem declinat pazz: ideoqz factū ē cōuenientius oīb⁹ granis boīum corporibus et cōferētius: ac laudabilior cib⁹. et qd solidū ē et durū et ad ruborē declinās onerosumqz melius est et āplius nutrit: crosiorūqz est substantia. Quod albū tene rum est et leue subtilis ē et minus nutrit: ampliusqz fursuris bz. Si elixetur tritici plimū nutrit et virtutē auget corp⁹: s. hūorem gnāt crosiorum: maxime si cū carne decoqitur: tūc eis magis virtutē auget corporis et robur manifeste augmento: et est cōueniens magni laboris boibus et fatigationis. Aut autē affuecit tritici comedere nō coctū ventositatē parit illi: et in intestis lumbicos generat et alearidos.

De pane Panis ex tritico sumpti cib⁹ s. tritici est. ex quo fit: qui cum ex tritico sumitur duro et spisso amplius nutrit quod qui ex tenero fragiliqz. Ab aioris autē nutrimentū panis tarde ē digestiōis qui ex medulla famif tritici: panis. simile. ideoqz et oppilationē parit in vīscerib⁹. Et qui minus nutrit panis ex tritico sūpt⁹ ē: cuius medulla reiecta est: hocqz multi causa fursuris. Fursur enim elimans in eo est: citoqz digeritur. Et qui huiusmodi est panis oppilationē nō gnāt. Qui autē ex tritico sumitur medio cuius reiecta nō ē medulla: qui et farine munde a nobis panis dici potest: melius est inter multitudinem et paucitatem nutrimentū et inter digestiōis celcritatem morāqz. Panis

cueri qui ex tritico sumit loco minus pane simile nutrit: magis aut pane farine munde et mediis nutriti multitudine et paucitate digestionis celeritate et mora iuvenit. Lauda bilio: aut omnibus panis cuius farina optime pastata et i quo salis oportuna proficit. Quibus beneque fermentatis est et i ca mino coquitur mactui ignis temperati et non nimium quibus exteriora vrant interioribus indigestis crudisq; reanentibus: nec vero pauci qui eius iteriora decoquens exteriora cruda emittit. Qui huiusmodi panis nutritum habet laudabile: cito digerit: corporibus conuenit temperatis et qui parum laborant.

Agimus aut panis: aut non coctus plurimi est nutrimenti et crosi tardus digestionis humor generat crosus et viscosum oppilationem parit in epate et splene: in renibus lapides. Omnium autem peior panis est furni et subinericius propter eius exteriora cobsuta: interioribus crudis: peior etiam: est pane furni subinericius propter cinerem illi imixtum et post illud in malitia panis qui super operculum fit cui oleo: est enim malus natura suspendit: oppilationem generat: ad huiusmodi qui sic cogitur comedendum: opus eius bona faciat fermentationem et salutionem. Agimus vero panis laborantibus utilis est eo quod ab eis multa dissoluatur: sed et his quoque stomachi calor fortis est qui eiusmodi est ab hoc pane ad eius peruenit plurimum nutrimentum corpus: qui illud optime digerit. Est aut omnis tritici panis calefaciens in partibus gradibus: propter quod panis cueri ex eo citius quod tritici lotum fuit frigiditate lucratum est. Et itaque calor parvus est. Pellit vero agimus panis malus: aliorumque malum sunt: ut in camino coquantur et cum cibis comedatur in quibus est sinapis piper eruca. Et panis calidus quo de camino extrahitur omnibus reliquis peior est imo: et eius a stomacho defensus: et sitim prouocat habet neque calorem accidentalem.

Suici quod ex tritico sumitur: si infundatur refrigerat et calorem extinguit: sitis sedat: si cum frigida bibatur aqua postquam lotum fuerit aqua calida sepius quo ventositas eius expellatur. Quod autem ex tritico sumitur cocto et friso suici qui etiam vocatur siccatum: minus habet ventositatis: et corpus quodammodo calefacit: eiusque nutrimentum maius est quam suici infusi. Amilum complexionis est frigide nutrimenti moris quam reliqua omnia quod ex tritico fuit: et defensus tardus propter suam crositatem et viscositatem: unde et oppiles generat in epate et rebus: et est citius perestissimum tussim ex asperitate patientibus: cibis qui in gurgulione est et pulmonis canalibus ac pectore ea que in eo elucit maximeque si sorbitio cum sacchara et amigdalorum oleo eius eo fiat.

Etia frigida et huida: difficilis est digestionis: humor generat et crosus et viscosus: eo quod ex pasta fiat agimus: eiusque nutrimentum si digesta fuerit plurimum est. Tussi prodest et asperitati pectoris ac pulmonis: eiusque doloribus si ex ea fiat sorbitio cum amigdalorum oleo et butyro. et in eos eius espidagum proijciatur. Si aut cum ea portulaca fuerit decocta et arrioglosa spato medetur sanguineo. Est aut cibis minie utilis oppilationem patiens in epate et crositatem. Et si eam comedens pulmonem pectore et gutture sanus nocumentum eius vult repellere: post eius porrectionem faustengum sumat et saturegiam et cin giberem: admisceatque illi pipis modicum et per ea vinum bibat.

De fursure In fursure calor est et climatio munda et dissolutio: ideoque si de eius aqua sorbitio sumatur cum amigdalorum oleo et sacchara prodest ei quod ex huiditate est tussi pulmonis pectoris et gurgulionis quum in eis apostema fuerit et crosities eo quod i co dissolutio sit. Si aut cataplasmetur eo locus in quo ventositas est illa dissoluit.

De ordeo Ordeum complexionis frigidum in primo gradu sicum in secundo: eiusque nutrimentum tritici minus est nutrimento et minus viscosus crosusque: gnatque ventositates. Quod si in aqua coquantur et fiat ex eo quisque frigidum sit et humidum et eius expellitur siccitas et adustis sit cibis oportunos morbis: refrigerat eis et huciat ac climat.

Quescumque ordeum frigidum est et humidum: eiusque aqua amplius infrigidat et huciat. Est aut febricitantibus conueniens calideque complexionis et sicce hominibus et singulosis: eo quod climatio sit in illo laudabilis magis quam in alijs granis quum decoctum fuerit. Eius etenim complexio frigida et humida est temperate contraria febrium calori acutarum: humoris ematurans qui illas generant: sitim sedat suis frigore et humiditate: et in eo est climatio. Ideo ergo eius accelerat ad omnia transmissio membra exitque et stomacho et intestinis velociter euacuatur cum eo humores adusti. Signum eius est climationis quod acute sordes emat et per vomitum humores viscosos. Est et in eo viscositas quod sedat humorum acumina et morbus. Est et i co et lubricatio quod per meri transit et stomachum: transmittitur ab eis ois nec aliquid de eo illis adberet. Si enim ex eo aliquid meri gutturi adbere-

ret vel pectori quemadmodum ex alijs sorbitionibus defecaret febria calore siccitateque patiens angustia et sitis. Est et continuatio et lenitas quibus in stomacho bonas operatur actiones. Sunt autem partes eius conuenientes et minime diuersae. Et etiam in sapore delectabile: ideoque illud non refutat bibitur: nec ab eo fit tumultuatio quemadmodum fit ab eorum porrectione que abominabilia sunt et pontica ac pugnata. Nec vero facit in stomacho aut intestinis ventositatem et inflationem: quemadmodum oia reliqua faciunt grana. Faba etenim si ad vltimum visque decoquatur: tamen ab ea ventositas non separatur nec dissoluitur. Quod bequeset ordeum sunt virtutes si bene coquantur et bene cofsiciatur iuxta quod dicitur sumus hoc modo. Oportet ordeum sumi quod nouum est album durumque et tenax: quodque dum coquitur intumescat et inflatur plurimum: excoxiarique diligenter teratque moderate. Sumatur de eo mensura vna mittaturque in vas stagnatum vel lebetem mundum et superfundatur illi aque suavis et clare mensure quindecim decoquatur cum temperato igni donec one tantum superint mensura diligensque fiat eius motio et percussio cum coleari magno donec diligenter misceatur et colatur ab hac colata aqua quicque ordeum aqua vocatur. Panis ordeum frigidus est et siccus minus quam tritici panis nutrit ventositatem parit: natura defecatur: qui ergo vult illud comedere cum vinctio sis et pinguibus sumat butiroque et espidabagi iure. Suicum ordeum minus nutrit quam panis: siccitasque citius maior: refrigerat: extinguit: ventrem incarecat a solutione cholericis: et est adustis calore laudabilis quam tritici suicum. nisi quod magis vinctosum et citius a stomacho defecet. Rsum frigidum est in primo gradu sicum in secundo: unde et natura stringit sed non fortiter. Si autem admisceatur illi iurefsum et non laetur plurimum naturam stringit: maximeque quod rubrum est et fersicium est. Si sit autem albus laeturque optime et cum amigdalorum oleo coquantur aut butyro aut sifami oleo et arctina cauda minime naturam arctabit: morbusque stomacho accidentens sedat et intestinis. Rsum nutrimentum moderatum est digestionis facile et a stomacho cito defecet et intestinis. Alium autem nonnulli rsum corpora calefacere febricitantium: quod si cum lacte condidatur vulgi generationem adiuvat oppilationis eo quod humor generat crossum: is tunc ab eo eius abijt siccitas et corporis auget copulentiā. Si autem cum cartami aqua et lacte coquantur vulgi oppilationem mime parit. Panicum et milium vtriusque frigidum est et sicum in secundo gradu: quorum nutrimentum paucum est et ventrem incarcerant. Lorum panis amplius cospit: estque eorum vinctio prouocare et conuenientius cum lacte vulgi decocta et amigdalorum oleo dulcizans ab butyro: et sifami oleo multo comeduntur. Siccitas etenim eorum iminuitur: temperaturque lactis humiditate. Lenticula frigida est in gradu secundo in tertio sicca: unde melancholicus generat sanguinem: et qui eius assiduus est complexionis: siquidem nigra illi dominatur cholera melicosa parit morbos ut elephantiā caerum: maniam et similia: nocturnos quoque est complexio sicca oculis: si sit autem humida prodest. Si cum suis coquantur corticibus aqua in qua cocta est ventrem emollit: si sine cortice: et aut cum cortice sed prae eius proijciatur aqua comedens ventrem stringit. Si autem frixa coquantur amplius sicca est et natura tenes: vltior autem lenticule decocte comestio est si cum blito et spinachibus et zebeti ac farmaco coquantur: peior vero est qui cum falsa decoquantur carne magisque cholera generat nigram et pessimos morbos. Generat autem ventositatem: digestionis inobediens est: si cum ordeo equaliter coquantur partibus nutrimentum fiet temperatum. Pellitur vero eius nocumentum: si cum carne agni coquantur pingui et optima maturaque eius fiat decoctio aut certe cum butyro et amigdalorum oleo. Faba que recens est et viridis frigidam habet et humidam complexionem phlegma generans. Que vero sicca est complexio illi frigida inuenitur et sicca: ventositatem generat et inflationem plurimam: nec ab eo inflatio soluitur: et si visque decoctionis vltimum decoquantur maxime si cum corticibus decoctis illa: tunc enim peior est et magis ventositatis generatina tarde a stomacho defecet. Ideo ergo qui illa comedit suo in corpore statim inuenit segnitie gravitatem et extensionem in capite ventositatemque crosam hanc si infundatur aqua donec germinet et frigatur iminuitur eius ventositas et inflatio. Que vero non infusa in aqua frigitur plurimum digestionis resilit ventositatemque parit et laudabilior: faba comestio si corticibus mundata coquantur donec dissoluatur: abique ab ea ventositas eius teratque in olla diligenter. Tunc enim eius imminuitur ventositas et inflatio maximeque si cinini aliqd addideris et darasini et piperis. Si autem molitur et tenuissima cum amigdalorum oleo et sifami et sacchara coquantur sorbeaturque calida tussi que ex asperitate est gutturi prodest et humiditatem climat que in pectore est et pulmone ea que in ea est climatio-

ne. Si autem cum corticibus coquatur in aceto diarium prodest patientibus et dissimulatis vitiis vomitui est. Est et in faba et eliminatio quae lentigines extirpat et sordes. Nutrimetur autem fabarum temperatum est. Et si quis a nocumeto fabarum liberari vult et vitio eiusque imminuere ventositatem cum saturagia decoctam comedat et fauere pipere amigdalino oleo nec coquat nisi cum germinauerit et eius leniatur coctio. Sic quoque qui voluerit viridem comedere cum saturagia comedat et sale et post ipsam singulibet sumatur coditum aut aliquod mereseorum.

Assa frigidum est et siccum in gradu primo: ventositatem parit. tarde a stomacho descendit: si quis descendit huius ab eo generat laudabilis: et est cibis febricitantium bonum si cum amigdalum oleo coquatur dulcium vel cum alijs eiusmodi copetentibus moribus olentibus. Cicer calidum est et siccum sed in eo humiditas quaedam est et in eo ventositas et inflatio unde et sperma generat coitusque appetitum: lac auget: mestrui prouocat: vrinam. aqua in qua cicer cum cumino decoctum est et cinamo: anetoque calefacit subtiliat: inciditque humores crosios: reni lapides frangit et vesice. Magis perfectius hoc operatur. Et in vtraque ciceris specie eliminatio est et incisio quibus lentigines et morphae subtiles eliminantur et acutae sordes mündantur. Qui illud vult comedere sine venis necessitate cum saturagia sale et fauere sumat. Lupinum calidum in primo gradu: siccum est in secundo: amaritudinem habet forte si non excoquat. Si autem in aqua et sale decoctum fuerit amaritudo eius recedit et difficilis est digestio: et tarde a stomacho descendens crosium generat humorem: maximeque a quo bene non digeritur. Si vero digeratur plurimum nutrit. Ideo ergo cibum est copetens hisque plurimum laborat: adiuvat autem eius digestio si cum sale comedatur et saturagia et emedano ac fauere: aut superfundatur illi muri oleum. Si autem cum ipsa comedatur amaritudo vrinam prouocat et mestrui abortumque facit: libidinosos et ascarides emittit pulmonis aperit opilationem et epatis ac splenis et aqua eius ad has est per se actiones quae substantia. Helba calida est et sicca in gradu secundo: quae naturam emollit si decocta ante cibum sumatur. Quae si cum pane comedatur minus ventrem soluit: cephalicam facit et subuersione. Aqua in qua fenugrecum decoctum est si cum melle mixto bibatur naturam soluit et mestrui deducit ac sanguinem partus. Si vero cum sicibus coquatur siccis optima decoctione et coletur proiciaturque in bulsum aqua meli coquaturque secundo et fiat tanquam electuarium tussientibus prodest: antiquae tussi pectusque et pulmonem a crosiis purgat humoribus et viscosis. Fascoles alius albus cuius complexio frigida est et sicca. alius rubens et in eo calor est et inflatio nisi quod eius inflatio minor est quam fabarum et inflationi massi proxima: ideoque illud cum olive oleo decoctum comedere et muri ac sinapi caruique et cinamo: et saturagia: tunc enim citius a stomacho descendit. Aqua fascoli rubri subtiliationem habet: unde et mestrui educit humores quodammodo subtiliat. Propter illud comeditur cum sale et aceto saturagia sulfure fumere. Sisamum calidum in primo gradu: in tertio humidum et huius magis reliqua semina olei. Quod stomachum enervat appetitum frangit ciborum et subuertit: humor ab eo generatus est viscosus. Et si aliquid sit hominum in stomacho morbus incedit humoris causa autem medicamentis acuti: vel certi veteris vini. si de oleo eius forbuert morbus hanc sedabit. Si quis ergo vult illud comedere frictum melleoerit cum melle sumat: pellit enim nocumetum a stomacho. Chaschafum comestio puenit album est et frigidum humidum in tertio gradu: ideoque saporat nigrum autem affert ob stupescationem: vtrumque tussis prodest et aquarum quae a pectore tollitur prohibet. Libus autem papaveris et nutrimentum modicum est et magis cum zacebara et melle prodest. Sadeneum calidum in secundo gradu in tertio siccum: stomacho malum est: cephalicam capitis facit vrinamque prouocat: ventositates dissolvit: sperma sue virtute siccitatis desiccatur. Et si quis nocumetum eius pellere vult cum amigdalitis: papaveris et zacebara illum comedat.

Capitulum xvi. de boleribus et earum diversitatibus et primum de lactuca.

Quoniam granorum prosequi sumus tractatum: iam nunc de boleribus illis que omnibus preferantur. Dico ergo quoniam lactuce complexio est frigida et humida et si gradus vitio magisque reliquis nutrit boleribus: et suavioris est saporis. Sanguisque ab ea generatur laudabilior est aliorum sanguine olenti: stomachi ardorem extinguit: sitis mitigat saporat cruda comesta: aut decocta: coitus appetitum auferit maximeque eius semen. Et cuius complexio frigida est cum apio et meta illam comedat. In libe virtus lactucarum virtuti proxima est nisi quod mi-

nus frigida est et humida: minusque nutritus. In ea amaritudo est qua opilationes apert epatis et splenis. Aqua ab ea expressa iterumque ex opilatione est medetur: quae si super calidum cataplasmetur apostema prodest illi: quae vero in boleribus ponitur frigida est humida: minus enim amara: quae autem est: calorem habet quendam et siccitatem modicam amplius enim amara est. Chalexi temperata est in calore et frigiditate: humidumque complexionis: vtrumque emollit: tussis quae ex asperitate est canalium pulmonis et pectoris medetur: si cum amigdalum oleo coquatur aquarum. Si autem codita cum aceto et olive oleo ac muri comedatur naturam fluxam facit. Vitulique et seclis complexionis est in primo gradu calide naturam emollit: et est in ea subtilitatio quae epatis et splenis aperit opilationem. Propter volentem illam comedere ad huiusmodi: ut aceto codiat et sinapi. Seclis radice substantia crosia est phlegma generans: minimeque stomacho conuenit eo quod in eo morosa sit. Spinachia in calore et frigore temperata est: sed humectat: gurgulionis vitis est asperitatis et tussis: cito descendens naturam emollit. Luvis est complexio frigida cum codimentis suis calidis: ut pipere et cinamo. Hamecum frigidum est et siccum in secundo gradu et in eo potestas: et quod acerbum est magis frigidum et potius: vnde et naturam fortiter constipitat: quod vero potius non est: naturam debilitat in carcerat: qui ergo illud ad naturam stringendam accipere vult eius aquam sumat decoquat: et berberis granis: et granatorum aqua: qui autem ad aliam: cum aqua et amigdalum oleo ac carne pigui decoquit. Carnibus diuersae complexionis: aquae et eius frigidum humida est eliminatione huius: purgat et dissolvit: ideoque naturam emollit. Sba cum porro frigida est et sicca: namque constipans qui ergo vult nam solvere caulum elixit et aqua eius sorbeat. Si autem constipet sbaum ipsius accipiat: si huius elixat et ab aqua excolatam: stringit tamen nam. Adducit autem caulibus tenebris: visus cui oculi siccis sunt copione. Luvis autem populo oculis humida minime nocet: quoniam prodest. Decoquat itaque illud cum pingui carne aut amigdalum oleo. Canca ab eo omnimodis cholera viri nigrat. Scrmaci et bleta frigide et humide complexionis: si humiditas sermaci fortior est et bleta fortioris frigiditatis est: ideoque olere bee duo vitia sunt calidis et siccis complexionis: si et tertianis et causon patiensibus ac iterumque: nec est illis aut ad arcendam aut ad solvendam actio nam: nisi quod si cum olive oleo et muri codiantur nam emollit. Portula ea in secundo gradu est frigida: et humida et tertio: ideoque et conueniens est cui dñatur calida complexio cuius in folijs viscositas est: quae congelationi prodest oetum et in virga potestas quae sputo sanguis medetur et dissimulatis fluxibus qui in mulieribus contingit: huius succus postulat accipi cataplasma super caput fuerit cephalicam prodest calide et omnibus apostematibus. Qui frigide complexionis eam cum nabana et gergio decoquat apioque.

Bergirum calidum est in tertio gradu: humidum in primo: subtiliat: sperma generat: coitus excitat appetitum: dolorem capitis facit. Ergo comestus erucam admiscere lactucarum folia et calorem eius frangant inimice. Baderegulus olus est malum digestionem difficillimum reprobum generat sanguinem: sed tamen calefacit et subtiliat: oportetque illud comestus ut postulat admiscat. Nabana calida est et sicca in secundo gradu et in ea humiditas qua coitus excitat appetitum. Stomachum confortat et epas frigidum: digestionem roborat: vomitui prodest et singulationi quae ex repletionem fuit. Tabaracum calidum est et siccum digestionem adiuvat: stomachum confortat: sed si nimium frequentetur eius digestionem retardat similiterque menta. Bederembina herba calida est et sicca temperate spinam confortat et patiens animam exylarant cholere prodest nigre et melle clarificat. Restadu herba cum calida est siccaque subtiliat et phlegmate prodest et humiditatem ventositatemque dissolvit: quando comedens calidus est iterumque illam lactucis et itibe. Quercus calidum est et siccum in gradu tertio: ventositatem dissolvit: vrinam prouocat opilationem epatis et splenis apicis: mestrui deducit sed capitis dolorem prouocat. Apium conditum minus calidum est et siccum: huius comestus simul et lactearum frondes accipiat ut a cephalica securetur. Quercus bararens olus est magis medicamenti simile quoniam cibo occidit enim aliquando: eiusque modicum raturum facit spiritum et lactearum multum ad prouocandum saporis et vomitionem: non autem comeditur simplex: vitis autem decoquendis coriandrum ut iocundus fiat decoctorum odor. Si autem post comestione cepe masticetur et alij cori cedere facit odorem. Cathaberri opilationem aperit epatis et splenis: sed cholera generat nigra. Hanchelbalc et ipsa quoque herba est medicamenti magis similis quam cibo cui complexio frigida est et sicca in secundo gradu et in ea amaritudo qua subtiliat quodam-

modo. Unde ergo solatru vinā. p̄ocat: epatis et splenis opilationem aperit renūq̄ et vesice et apostematibus que in eis fiant medetur.

De uirgis platarum in quibus semina producuntur. huiusmodi virge olerū ante q̄ proferant comestioni oportune sūt et carū est queq̄ fortis: cuiusq̄ actio plante similis a qua producitur: magisq̄ q̄ herba ipsa nutrit maiorq̄ est ei humiditas. h̄clium calidū est et humidū moderatū nutrit: ortolanūq̄ humidius est: magis: q̄ agrestis nutrit. Asparagus sperma generat: coit: appetitū irritat vinā p̄ouocat cuius cibis iter multus et parus medius est. Est aut in eo quedam elinatio: quare epatis agit opilationē et renū. Comedit aut cū carne decoctum et elixum cū oliue oleo et muri. Lāncibitū. i. communis caulis frigidū est et siccū: carnibo cōfiguratum sed minus desiccās a quo generatus pessimus est sanguis. Oportet illum comedē teq̄ optime elixare et cū pingui comedere carne: aceto: et muri oliue oleo et cōdimētis calidis.

Cap^o. xvij. de platarū radicib^o.

Elgenium calidū est et humidū in quo est crossities et inflatio: ideoq̄ plurimum nutrit cibo sperma auget: in quo virtus est subtiliās: qua vinā p̄ouocat. Pastinaca inflatiua est et digestioni in obediens venter irritat et p̄ouocat vinā. Sūgil calida ē et tertio gradu: secundo siccā: et passionē facies et turbationes eo q̄ eructationē generēt siccā. Joq̄s q̄ vomiturus ē eo vnt. Cibus eiꝯ malus et crossus ē digestioni tarde difficilis: a stomacho descendit. Quidā aut illū digestiōez adiuuare: s; et cōtrarius est inuenire: neq̄ cū digeritur quāto minus ip̄a digerit. Scondes eius amariores sunt radice ip̄a: s; tū coitus auget appetitū. Cepa calida ē in quarto gradu siccā: s; tū humiditātē quādā et ventositatē qua coitus appetitū irritat: sperma auget capitis dolores p̄ouocat. Qui cam vult comedere cū aceto sumat et lacte aut inribā. Tibimū calidū est et siccū magisq̄ cepa: et maiorē q̄ illa h; actionē: corpus fortiter calefacit et calozē auget (h;az). Est et i eo fortis aduultū subtiliūq̄ est alleū q̄ cepa: qd si decoctū fuerit ardor ille ab eo cedit et subtilitas: nutritq̄ cōpenter: qd aut nō coquit modicū nutrit. Est autē magis medicamini simile q̄ cibo. Allicum sanitatē cōseruat corporū maxieq̄ si parū coquatur: calozē nāq̄ cōfortat nālem: digestiōē adiuuat: hunc nō o; alique comedere cuius suspēsa ē nā. et in capite eius corruptio aut ad quē cephalca accelerat. O; aut illum cum aceto coquere et bescere ac pingui carne. Porus minus calidus ē et siccus: minusq̄ incendēs: nec intatū cephalca mouet quātū et alleū et cepa. Coitus autē auget appetitū et emoroidis habentibus p̄dest. in gbus ventositās generatur.

Capitulum. is^o. de plantarū fructibus.

Edemani complo diuersa ē fin eius vetustate et nonitate. Quod vetus ē amaritudine h; et calidū et siccum: recēs autē amaritudine vacuum ē frigidūq̄ et siccum. Cholerā gnāt nigrā et si crudum comedatur digestiōi inobediens ē et tarde a stomacho descendit: humores generat crossum. Si aut decoquatur et comedatur cito digeritur ac mediocriter nutrit: qd vero cum aceto paratur et carui ciborum confortat appetitū confortando. Est autem eius virtus fin q̄ coquitur. Lome sturus itaq̄ cum elixet et aqua infundat ac sale. Cibus est iocundus et cito eius non apparet nocumētū. Enēquarū ortolanū frigidū est et siccum et in eo pōicitas: nām in carcerat et crossioris ē substantie ac difficilioris digestiōis q̄ bede manum. Si decoquat digestio eius sit facilis: nigrā generat choleraq̄. O; aut illū elixare et cū pingui carne et oleo coquere. Hersephum calidū est et humidū: venter auget et sudorem bonū reddit. Caraba frigida est et humida in secundo gradu: cibus eius modicus et subtilis: iōq̄ cōca est cōueniens febicitatibus et siticulosis tussimq̄ parientibus: nisi q̄ si in stomacho malū inuenierit humorē et eius alatur nāq̄ malūq̄ generat būzem in corpore. Si aut cucurbitas frigide oñi cōplexionis comedūt: o; cōdimētis cā cōdiri calidis: vt pipere origano et saturegia. Delon frigidus ē et humidus in secundo gradu cito a stomacho descendit pp cam que ip̄i inest elinationē. Ideoq̄ vinā p̄ouocat lēgines et morphe am extirpat a cute subtile: fordes mundificat. Semē eius fortius q̄ substantia elinatur: generat aut ventositatē. Si baticū plurimum frequēterq̄ comedatur: diarias mouet: celeris eiꝯ ē corruptionis in stomacho celerisq̄ alteratiōis in ea que i stomacho inuenit. Aut eim Salien^o: qm si in stomacho corruptū

fuerit veneno. primus est. Delon lōgus qui ex eucumeribus est qū magis sit et maturatur meloni in oibus suis habitudinibus silis ē: nisi q̄ eius corruptio illius minor ē corruptione. O; aut affluēfacientē illū squingibin post illū sumere cuius ad comestionē si imoderatus vltus fuerit vomitu vtrā quo ab eius nocumēto fiat securus. Lomedēus ē vero inter duos cibos quo cibus admiscetur et illos trāfferat. Adiuuat etq̄ ciboz trāsmisiōne ea quā h; elinatio. Chaiar et chate frigidū sūt et humidū calozē exiguētes: sitim mitigantes: vinā p̄ouocantes: attamē chaiar. i. citrolus frigidū ē et q̄ eucumer et subtilior: et in eo modica pōicitas nisi q̄ comedēt quādā adducit tussim: maxieq̄ in cuius stomacho cholere sunt multe: alteratur eim in huiusmodi stomacho. h̄ozum frequētant comestione oportet post ip̄os mel accipere. Delon indicus qui et p̄po frigidus est et humidus sitis mitigat: ardorē extinguit: febres patientibus acutas et cholericas p̄dest. Aqua eius si q̄ caccara propinet p̄fectionis est refrigeratiōis icterici p̄dest ex calozē epans et venarū si cū spodio aqua eius propiata fuerit frigide cōplexiōis homines illū caueant: et si ad comedendū trabuntur aut cum melle comedāt aut ceri: mel subsequatur. Lana zachare quā nos canā mellis dicimus calida et humida est asperitati p̄dest gurgulionis et pectoris et canalū pulmonis: humiditātē que in eis est elinatio: vinā p̄ouocat. Comitatur illam ventositatē et inflatio qui eius vult inflacionem minueret: cor tices auferat et aqua illā lauet calida. iminuetur etenim eius inflatio. Adusa calida ē et humida in gradu primo plurimum nutrit et a stomacho tarda descendit: maxieq̄ si multa comedatur nutritq̄ grauitatē et pectoris p̄dest asperitati pulmonisq̄ et tussi renū p̄cibus et vesice. vinā autē p̄ouocat sperma augmentat: coitus appetitū mouet: venter emollit. Qui autē stomachū grauat o; squingibi post illam bibere zachareū: quē etiā ante p̄adiū sumere magis expedit. Que ma cōplexione frigida et humida a crosse substantie difficultas digestioni phlegma generās cuius vna spēs ē nigra ipsaq̄ magis frigida et crosse: phlegma et nigra generat cholera et test inter pessimos cibos. Est et alia letalis que fungus vocatur ea aut spēs que comeditur si plus equo multiplicetur comedenti arctationē et exp̄essionē facit in ore stomachi: grauitatēq̄ et subuersionē aie angustia. ideo nō o; illā comedere sed cauerē. Comesturus autē succentā super carbonēs sumat: aut cū aceto cōditā et oliue oleo muri et carui. pipere. cinamo. aut cū oliue oleo et saturegia. pipere et his similibus.

Capitulum de. xix. de arborū fructibus et primū de ficu.

Ficus cōplexio calida ē in primo gradu et que recens est humida in secundo: siccā autē inter siccū tēperata et humidū calideq̄ cōplexionis. Eius nutritiū tēperatū est. sanguis ab ea generat: laudabilior est olus sanguine fructuū estiuozū velocisq̄ digestiōis et descensus a stomacho eo q̄ elinationē b̄eat. ideo etiā natura emollit si recēs sit et bene matura: tussi p̄dest: pectus ac pulmonē purgat renisq̄ et vesicā: maxime si cū aliquibus misecantur remittētibus et subtiliantibus vt fauēnego saturegia et hessa. Ficus autē ventositatē generat et que minus matura est ampliorē generat ventositatē et difficultatē digerit tardiusq̄ a stō descendit. Sic aut siccā min⁹ generat ventositatē meliorē et cōpētior: h; q̄ assignem? purgationē. s. eo q̄ virtutē habet elinatio. Signis vero ficū frequēter comestioneq̄ pediculi in corpore eius generātur: magisq̄ si supfluitatē sūt in eius corpore male. Qui recētū multiplicat ficū sumptum: expedit vt postq̄ sumpsit squingibin accipiat. Sice autē cum amigdalīs comedātur: tūc etenim emollitionē adiuuat nature. Quia ficui proxiā ē suis in virtutibus magis q̄ reliqui fructus et in cibi tēperantia ac sanguinis bonitate a se generati quā a stomacho citius fuerit digesta. Si etenim non digeratur inflacionem generat et ventositatem: laudabilior autē est vna que multā h; aquam subtilisq̄ pelliculā que huiusmodi ē nām emollit: si cōtra tarde digeritur et parū nām emollit: que aut vna p̄fecta est matura et dulcis cōplonē calidam h; et humidā: in qua vero ē acerbitas aut pōicitas cōplexionis est frigide et siccē: ventrēq̄ strigit acerbe magis frigide sunt et siccē. Que rāsice si mature sint magis nutriunt et tardius digeruntur: que amplius vult nutriūt que ad b̄imē vsq̄ seruātur quz huiusmodi crosse sint substantie. Et vna qm cum corticibus suis et granis comedat digestiōnem tardat et descensum: si aut masticetur et cū granis subtiliāq̄ abieciis digestiōne accelerat: descensumq̄ et venter molliat. H; cibū cōplexionē h; fm vnam ex qua fit: cuiusq̄ nutritiū illius sequitur in multitudine et paucitate. Cuius aut caro p̄fecta

est dulcoris calide ē etiam cōplexionis plurimū nutrit prodest pectori et pulmōni si humiditas sit in eis crosia: quod autem ponticiū est et minime carnosus parū habet calorem et stomachū cōfortas stringit naturā. Quod si voluerit homo naturā cū illo emollire vñ comedat passā carnosā et dulcē acinīs purgatā: quī si eius decoctionis aquā biberit fortis natūras emolliet: quādamodū et vuarū aqua fortius vētrem q̄ ipsa corz substantia emollit. Quī vero naturā cōcludere vult et ventres ruam passā comedat pōticam cū acinīs. Adora frigide sunt cōplexionis in primo gradu: in secundo humidit: que bene matura sunt vētres molliūt: immatura stringūt eozūqz cōplexio frigida et sicca. Adora matura cū nūc refrigerata stomacho profunt cui calor dominatur. Si igitur q̄ mora stomacho vacuo et purgato comederit cito ab eo descendent: vñam pronocant et humorē generant bonum. Si sit autem mala in stomacho superfluitas cito corrumpuntur et humores generāt repobū. Ideo ergo ante cibū comedēda sūt et squigibi q̄ comederit q̄ eos sublequēda. Anpiciū frigidū ē et humidū cito digerit et ante cibū sumat sō purgato. Si sit autē in sō cibū nō descendit s; corrūpitur: q̄ si superflūū quid in eo neq̄ fuerit in eiusmodi alteratur naturā et in ipsū corruptio festinat. Ideo ergo non oīs multum sumere post prandiu ne forte primus illud a sō descendere cib⁹ arceat. Sunt nōnulli qui siccat et aqua infundūt frigida quē in salina bibūt refrigerationis et restrictionis cā. Qui ergo ante perisica comedere voluerit recentia squigibi post illa accipiat melleū cōditūqz odoriferū. Periciū frigidū ē et humidū pblegma generans et quod ab eo generatur nutritiūm crosius q̄ a coctanis nō tamē in sō quādamodū et illd corrūpitur. Quod ergo chauchū tenerū et ossibus facile mundatur citius et digeritur et a sō demittitur q̄ ossibus conglutinatur et substantiā bz durā tanq̄ imaturū crosius est et tarde digestionis. Periciū si frigide ossi comedat cōplexiōis accipiat post illud squigibi conditū aut mel apū vñ certe melis mulsā. Hianatū cōplexiōis ē frigide et quod acerbūm ē fortis est frigoris humiditatis tēperare et siccitatis. Lhole rā hoc repzimit stomachū confortat et epar calidū vomitum sedat. Rōmani acerbū grana si desiccāt naturā stringunt: materias probibēt ne ad ventrē influāt cholericas. Dulce in ter calidū et frigidū tēperatū ē et humidā bz cōplōnē: pono eius spēs que arabice ē melisi. i. plana mollia habēs grana: tussi que ex calore ē prodest. Henerat at i sō vētositate frido. Refert at hypocras in epidimiariū libro: quoniam mulieri cui dāpēcordioz erat dolor sōdici. s. oris huiusmodiqz aq̄ sedabat dolorē granatorū cū succo ordci. hocqz ideo qū volo: ei⁹ ex cholericis q̄ ad sōdici influāt os accidat q̄s et granatorz aq̄ et ordci assicci extinguebāt. Scfergelū frigidū ē et siccū pōticū stom cōfortat calidū. nāz suspēdit si ante cibū comedatur: molliet autē si post. Nutritiū autē eius multū ē. Lito mū acerbū frigidū ē in sō gradu cōplexionis sicce in tertio. dulce vero tpatā bz circa calz et frigidū cōplōnē. Litoniū at quāto plus pōticū: tāto amplius siccū et eius aqua sōm magis cō. ortas et min⁹ nāz icludēs eiusqz sba stringit. Pomū aliud acerbū qd ē frigidū et siccū sōdici pfortatiū calidū et fortis bz acie sub acidū. Lchochanicū: muzus. Aliud est immaturū ponticiū qd etiā naturā stringit et ad digerēdū difficile est: aliud dulce maturūqz etiā in calore tēperatū ac frigiditate. Sirtū omnibus pomozū speticibus tēperantius ē et melioris cibi: magisqz stomachus confortans et cor sui iocunditate odoris: post syrū trecthanū ē hēspabanicū: et post hoc chochanicum sunt oīa nervis nocentia: acerbūqz amplius malū. Siquis pomozū comederet plurimū: vt eius etiā grauitet stomachū aliqd post illa accipiat mescene mēte. Luchetbera que dulcis est et matura ac multe aque tēperate ē cōplexionis: sed tamen paululū ad frigidū inclina: cibūqz ei⁹ maior q̄ citoniorū ac pomozū: qd aut pirū acerbū est aut in eo ponticū: frigidū ē et siccū vētres in carcerat si ante cibū sumitur si post soluit. Comestū autē post cibū repzimit vapores qui a stomacho ad caput mittuntur. Ateregū varias habet virtutes. Cortex enī calidus est et siccus in gradu tertio fortis est odoris: stomachū confortat et epar frigidus subtilis est vētositate dissoluit: si modica eius sumit q̄ritas. Si autē nimīū digestionē tādat sua vurtie. Caro citrini frigidā habet et humidā in gradu secūdo cōplexionē: que crosia est et tarde digestionis et a stomacho desecūas: et si digeratur plurimū nutrit et pblegma generat. Akerbū frigidum in gradu tertio: calozē extinguit cholera repzimit rubeā: appetitū suscitāt ciboz: vīlqz est cōclusioni ex calore accidēt. Quo si sarpedo liniatur et lentigo auferentur. Est autēz fabricitantiū

conueniens huius decoctio: appetitum cōcitāt ciboz: et solutionē auferit ac vomitū. Hianarū cū calida sunt et sicca: sed quidā habent humiditatis: quozū oleum emorroidis prodest. Opz vero citrinū comedentē corticibus non purgare: sed simul cum eis accipere diligenter masticatē vt perfect⁹ conteratur. Comedat autem cū melle ante cibū nec post ipsū aliquid accipiat donec digeratur. Emalsz in primo frigidum gradu: in secundo humidū est: quodqz acerbū est et magis frigidū: vētremaqz molliet: quod dulce et magnū: magis naturam mouet. Pruna acerbā cholera extingūt rubeā et parum naturā mouet: siccaqz minus q̄ recentia molliunt vētrē. Si decoquātur pruna et super aquam corz saccarā aut mel aut terebinthū miserit perfectius naturam molliet. Talsachaz et gēmarū cibi sunt frigidī et que recentia sunt ac aurēi coloris nībil ponticatis humiditatis habent cōplexionē et mediocriter nutriunt: que vero pontica frigidā et digestionī nō obediūt: eozūqz nutritiūm crosius: vētremaqz stringunt. Fructus palmarū maturus et dulcis: calidus est et humidus: inter cibi multus parūqz tēperatus: vētrē molliet sperma auget. Et qui recens est dictus arabice humidus maiorē habet humiditātē et minus calozis: magisqz naturā emolliet. Qui autē non sic sed dactili iā minus habet humiditatis s; magis calozis: magisqz sperma auget: nisi q̄ capitis mouēt cephalē. Et qui dactili pōtici sūt mime maturi: quos arabice deferū dicūt ad siccitatē declināt et frigiditatē: digestionēqz sunt difficile: vētres stringūt: vētositatē generāt: stomachū cōfortant. Sed qui horū quos befera dicunt dulces sunt ad calozē inclināt. Qui vero virides nībil oīo calozis habent et magis vētrē arceant. Horū spetis dactilozū que caseba dicitur in calore tēperata est: siccaqz vētres stringit. Aniqz huius spetici dulces sunt et maturi que generāt sanguinē multus est et cito putrescēs: capitis dolorē facit: oppilationēqz pit. Humidi magis nocēt pteozisqz sunt quos in habitudine dactili sequūt. Quodqz eozū magis repellit nocumētū est vt comedātur dactili cū amigdalīs et papauerē. Et post humidus qui comedit squigibi sumat. Hargili cōplexio calida et humidā: plurimo nutrit cibos: sed tarde digeritur: spma auget: et qui vetus est magis est calidus et siccus ventrēqz suspendit. Olearū duo sunt genera alterū olei: alterū aque: queqz magis nutriunt oleo pōtice sūt: ideoqz et stomachū cōfortāt appetitū excitant: propiceqz si cū aceto sumūt. Sūt autē medicē inter subtile et crosius: queqz perfecte sunt maturitatis calide sunt sed temperati calozis: imature autē frigidē sunt. Jonga calida et humidā cōplexione in secundo gradu: et que recens est ei⁹ calor modic⁹ humiditas multa. Qui autē oleum dominatur et in ea subtilitas est. Et in cortice eius interioria corporis ipsius circūvoluente ponticatis est modica: vnde et vētrem stringit quodāmodo. Est autē mitis cibū paucis. Que vetus est facta cōmestioni non cōpetit. Recens autem ventrem molliet maximeqz si cū muri comedat nisi q̄ capitis dolorē facit si nimium comedatur: sitim etiam pronocat et in cholera mutatur rubeā: magis autē que vet⁹ est. Si cum sicibus comedantur profuit a venenosozū veneno: Non est aut a nucibus sanguis gnātus malus. Bendaeca calida ē et sicca: terrea parum hēns vnetiōis: crosiusqz bz substantiam digestionē tarde: vnde et plurimū nutrit. Aitū at medicozū quidā: qm si auellana cū aceto añ cibum sumatur nō plimū fiet comedēti nocumētum: deinde a letali potu vel mosu reptiliū liberat: prodest ēt scorpiōis pssioni si euz si cubus sumatur. Amigdalū dulce inter frigidū et calidū temperatū ē in primo gradu humidum in quo climatio ē: cibūqz eius mediastinus et oportunos: tussicibus prodest et pteozis doloribus climatiois sue cāe: pennis mundat et pulmonem: ventrē molliet: maximeqz si cū sicibus sumat. Est i aliquibus locis amaritudo que magis climāt et magis pect⁹ purgant: pulmonēqz et oīa interiora epatis aperit oppilatiōes et splenis ac renū vñā pronocāt: que q̄to amariora sunt et hanc magis valent actionē. Pistacia calido et humido tēperata sunt et que pontica sunt et odore iocūda pfortationi oportuna sunt: epatis eiusqz aperit oppilationem et emittit pteozis humiditātē: renes purgāt et vesicā: auget at venrē et mosui profuit scorpij: eozūqz cib⁹ medicis est.

Capitulum. 20. de montanarum et siluestrium arborū fructibus.

Harnubiū syrū ponticū ē: ideoqz et nām stringit. Ait nī galic⁹. Que carica recēs vētrē soluit: sicca at arceat. Est at difficilis digestionī et a stomacho tarde descendit: et que generat sanguis malus. Capparis fructus et virga si cū ac-

to et sale sumatur optime subtiliat. Ideoq; oppilantes in epate aperit et splene stomachi phlegmate purgat: nāq; molitur. Est aut arbor: hec magis medicaminis filis q̄ cibo: est et eim cibis medicinalis. Salutu frigidu est in gradu primo et in secundo sicum: et ossē substantie. et in eo ponititas: vñ digestio inobediens ē: ventrem stringens et incarcerationis menstruum sanguinem. Tardē ē et glans a stomacho descensio. s; tñ digesta plurimū nutrit. Castanea laudabilior est glande et suavior: eiusq; siccitas et pōritas minor: vnde et minus ventrē stringit glāde: cibis ē et eius illi? laudabilior cibis: cuius copio inter calidum et frigidu temperata ē. Habe telebada et butamū calida sūt et sicca in gradu secundo. et q̄ recentia sunt minus habēt caloris et siccitatis: prodest vtrūq; spleni: vinā prouocat et menstruum: venere; augēt: magisq; si recentia sūt: phlegmaticis p̄sūt hūiditātē bitū? q̄ oleū paliticiā prodest tōtioni faciei et splenis dissoluit apostemata.

Benacu at recēs si sit frigidu ē et hūidū ac phlegma gnāt qdāz ole ēmin? frigiditatis h; qd vō ad acerbiteriam declinat frigidu? h; aut pōritatis que naturā arcat. Ad siccū est frigidu iudicatur et siccū: naturā incarcerationis eiusq; cib? modicus est. Zabauru mōtū citrinum quod ad acerbiteriam declinat parū ē frigidu et siccū: calore extinguit cholera; reprimat rubeas. Est in eo fortitudo quedā que stomachum confortat et epat calidū: naturā includit et vomitū amputat. Etolanū autē rubeum frigidu ē et humidu ac phlegma generat. Sabira frigidu ē et sicca: pontica vētrē cōstipat et est in fantibus cibis conueniēs temperat enim eorū naturam si eis cum lacte eorū detur horū duorū fructuū cibis modicus est.

Humabum ē. iuuba frigidu est et humidu: phlegma generat et tarde digeritur: nutrimentū eius modicu. Cuius aqua decoctionis refrigerat et humectat: acumē sedat et morsuras que in stomacho sunt extinguit. Salienus tamen illud culpat et dicit nūl se ī illo vñ ad sanitatis sanorū custodiā: vñ ad infirmis restaurandam seire: imo vtroq; tarde digestionis et a stomacho tarde descendit. Scabsten frigidu et humidu plurimeq; humiditatis et viscositatis acumē sedat et naturāz mollit sua viscositate: nutrimentū ē pauci ac phlegma generat.

Cap. xxi. de ciborū assignatioe et ex carnibus q̄drupedū.

Quoniam

de cibis qui ex aialibus sumunt dicēdū ē: primūq; de quadrupedū carnibus incipiendū. De carne dico quoniam caro omnis calida est et humida multi nutrimentū et multum generas sanguinē: sed alie hac in habitudine alijs p̄cellunt. Et quadrupedūz quidē carnis laudabilior est porcina in calore enī et humiditate temperata: eiusq; cibis plurimus sanguis ab ea generatus melior est oīum sanguine carniū quem generant. Est nāq; magis corpori: quoniam hominis et illi conferentior. Ideoq; ait galienus: quoniam quidam humanam comederunt carnem tamq; porcina: nec dubitauerunt in aliquo: nec inter eas discernērūt in odore aut in sapore. Et hoc signū nobis ē ipsam plurimū corpū cōuenire humano. porcelli autē caro plurime est hūiditatis et phlegma generat. Agnorū caro maioris ē humiditatis et caloris ac phlegma generat. Maīna autē feminea caro sanguinē generat malū. Eodē modo caprarū magnarū: caro nāq; earū minoris ē caloris et humiditatis: sed ad siccū oculi nat digestionisq; difficilis ē. At vero edulorū caro quē generat sanguinē bonus ē: quoniam eius cōplexio et minoris caloris et minoris ē humiditatis q̄ agnorū. Est aut in humido temperata et siccū cito digestionis et temperatū generans sanguinē in subtilitate et cōstitit. Qui aut ex caprarū carne sanguis generat malus ē: et ad melancolicū declinās humorē. Vac cine carnis nutrimentū plurimū et cōstū et digestiō difficile. nigrā generat cholera: maximeq; que cōplexior ē animalis. Si enī hanc hō comederit et in sui natura ad cholera declinat nigrā meli? illi paritū morbi. Est aut cōueniēs exercitātibz et laborē prestantibus. Vitulorū caro mediocriter nutrit et ab ea generatus est laudabilis sanguis: hocq; ideo quoniam bonis copio sicca est et aialis parue etatis cōplexio humida. Caro itaq; vituli natura sicca cū etatis hūiditate cōplexione temperat in humido et siccū idq; cibis ē laudabilis. Sic quoq; et oī cōplexiōis sicce aialis caro eius paruorū etate melior est q̄ maiorū pp eorū humiditātē cōplexiōis. Caro itaq; vitulorū et animalū agnorū cōpetens ē his qui modeste exercēt: sed et qui in iuuentute sunt vltio. Ad enī eorū caro plurimū cōstū ē quē admodū caro tauorū et vaccarū.

De castratorum

carnibus. Horū animalū castratorū caro de quibus

iā diximus celerius digeritur et melior ē cibis: et que pinguis delectat et humectat corpus: vētrē molit sed stomachū emendat: digestionē moratur: que vero macra naturā delectat et citius digerit sed nō delectat. Vibus porco carnibus elegantior est inter macredinē et pinguedinē temperata: et harū oīūz caro temperata laudabilior et oportunior ei qui iuuenis est et laborat corpusq; eius rarū est oīūz caro masculorū qui ad iuuentutē et ex capis que castrata sunt. Qui vero pauci ē laboris plurime quietis vitulorū carnes comedat paruorū et edulorū.

Siluestriū caro oīūz mala ē sanguinē generat cōstū melancolicūq; et que minus mala ē capricolia: post quā leporis caro. Ceruoq; at caro et asinorū siluestriū: arietūq; mouina: oīs mala est et his peior oībus digestionisq; difficilior et magis melici generatiua humoris caro camelorū ē et equorū ac asinorū. in vltimo enī sunt malitie. Ideoq; nō oīs his aliq̄ vñ nisi cuius fortius ē exercitiū laborq; grauis porci corporis rari. Huiusmodi etenī cōstos melius ferit cibos et digestionē inobedientes q̄ alij. relique at siluestriū carnes cuiusmodi sint dicere nobis non est necesse quoniam per pauci illis bonum vñtantur: et in refectis cōsentiat: breuiterq; in nostri te tegerimus libri principio.

Capitulum. xxi. de quadrupedū extremitatibus.

Quadrupedum

q̄ corū media. citius etenī digeritur eo q̄ nervis imixti sunt vnde et minoris sunt humiditatis. Capitis at caro cōstū ē et plurimū nutrimentū: digestionis tardē: humiditatis plurimē: sed et sperma auget. Cerebrū amplū hūmidū ē phlegma generat digonī resistit subuersiū stomacho malū. Ideoq; quā quis hōiūz vomitū vult cerebro cū multo oliue oleo vñtur. Adedulla cerebro iocundior ē et suavior: sed si plurimū sumatur subuertit: ideoq; duos hos cibos cūz saturegia et sale oī accipere. Lingue vero caro temperata ē et digestionē obediens eiusq; nutrimentū temperatū inter multū et modicu. Pedes autem aures labia oīa hec nervosa sunt paululū carnis habentia et adipis parū nutrimentū: ceteri us digeruntur: amplioris nēpe q̄ reliqua mēbra sunt motus. Quare a istō citius descēdūt sue viscositatis cā. Qui ab his generatur sanguis bonus ē et laudandus: sunt at pedes labiis meliores et auribus quorū inferiores partes que vere sunt pedes celerius digeruntur et humidioris sunt cōplexiōis. Māmarū caro testū vtrozūq; tenera est et glandule similis eiusq; sapor suavis cōplexio humida ad frigidū declinans: eo q̄ similia sunt lacti et spermati. Est at māmarū caro suavior dulcior et magis nutritis et humidioris cōplexiōis et pp hoc phlegma generat: et quecūq; māmarū magis hūide sūt et magis phlegma generat sue frigiditate cōplexiōis. Testes vero minus suaves sunt q̄ māmille et tardioris digonīs et qui ex eis generatur sanguis parū melior q̄ qui ab illis in quibus ē et quedā ē pinguedo: horū qui aialis sunt seniores etatis magis digonī p̄dicunt q̄ qui ex iuniorū sumuntur: quāq; ex iuniorib; citius digeruntur et suavioris sunt saporis. Vñ aut et testū habitudo indicāda circa malitias bonitātesq; ex ipsius carne aialis in cisdē. Laudabilioris porco oīūz testes gallozū sunt pinguiū: huiusmodi qui comedit cū sale saturegia calamitō accipiat et origano. Vltus ex varijs copositis et subtilitijz ex humiditatibus et tuniciā lacertisq; pigne dimbus: et que ex eis comeduntur lacerti sunt et pinguedo. Lacerti vero facilius inter oīa animalū digeruntur mēbra et citius a stomacho descēdūt quoniam sit animalis pars laudabilis cibis. Pinguedo viscosa est super os natans stomachi. Opz ante oculū cum sale emedano et saturegia fumere. Epat cōplexione pollet calida et humida: sapor et iocundus: s; cōstū est et digestionē imozans: qd si digeratur plurimo pascit corpus cibo. Sanguis ab hoc generatus laudabilis est. Laudabilis aut oībus epat et iocundus anferis est ipinuate cū pasta et lacte: debine gallinarū pingua: post q̄ porcinū. Dis etenī saginati aialis epat delectabile ē: maximeq; si cū lacte fuerit saginatu. Porcet autē quadrupedū comedētes epat: nō multū fumere: digestionē etenim imozatur: et si qdē amplius iusto sūptū est: aliquo succedat mēsereno maximeq; quadrupedū epat. Qui ex splene sanguis generat malus est: et ad cholera declinās nigrā: sed tamē si ex porco sumat minus malū sequitur: et animalū splene sagnatorū minus mali sunt q̄ macrozū: quare comedētē pinguedini illū admiscere opz et optime coquere. Pulmo vtro celerius digeritur et parū nutrit sed phlegma generat. Cor solidū ē et digestionē inobediens valde: qd qui comedere voluerit oīz post illud ginsbere vñ condito: comedat ipsum cū pipere. et

mino. et saturegia. cuius digestio si plena fuerit plurimum nutrit. Renes malus sunt cibis propter eam que in eis est vine qualitatē. Intestina stomachus et iecora oia: bec membra nervosa sunt et solida ouarum digestioni inobediētia que generant sanguinē bonus nō est sed malus et ad frigidū inclinatus: nec aliquid peruenit ex eis ad corpus nutrimentū quale ipsum est: oportetq; comesturū cū aceto ea decoquere fortissimō quo corū facilius fiat digestio. Pinguedinis cōplexio calida est et humidā. Adeps minus calidus ē et humidus q̄ pinguedo: et ad sicciū magis inclinatus. Ideoq; si adeps liq̄ fiat citius coagulat q̄ pinguedo. Sunt autē ambo pblegmatica et superfluitas humidā: stomachū enervant: et in calorem cito alterantur: et corū modici sunt nutrimentū. Sanguis quē generat nō ē laudabilis: variaturq; corū actio iuxta aialis naturā ex quo sunt secidū et artificii vtilitatēq; et nouitatē. Bous etenim adeps siccior et calidior. Porcinus maioris humiditatis sed minus calidus. Salsus calidior ē et siccior: sed quāto recentior: tāto humidior et minus calidus. adeps si cū carne fuerit laudabilior ē cibus q̄ simplex: sed et caro fit suavior et iocundior. Repellendū autē pinguedinis nocumētum et eius lesio cū gūberis comestione coditi et raffani dissoluti ac capparis ramis cū aceto et limia sale condita ac micro vino. Emittit autē pinguedo fumosū ruentū.

Capitulum. xxij. de autū carnibus.

Auim caro eius velocioris est digestionis q̄ quadrupedū et subtilioris cibus. Et oium autū caro laudabilior excellētioreq; et velocioris digestionis gallinarū est caro et pulloz eaz: angorū: cubugū et franquilloz. Passerū autē et colubarum agrestium caro dura et ad digerendū grauius malūq; cibi ex quib; generatus sanguis calidus et siccus: colubaz agrestis fortius sicca ē: passeris calidiores illis nō proficiētes quozū est frigida cōplexio. Epz autē passeris nido saginatos oio cauere: generatus etenim ex eis sanguis pessimus ē. Adacoz autē caro naturā cōstipat: passerū autē cerebrā pprie venereq; augēt et qui etate adhuc parui sunt citius digeruntur et minus mali sunt q̄ qui amplioris sunt etatis. Colubarū autē pulli carnes habent malā multaq; humiditatis quiq; ex eis generat sanguis plurimū calidus ē et humidus cite putrefactionis morbos generans sanguineos. qui autē tā volare incipiunt minorū sunt superfluitatū. plurimq; quozū cōplexiones calcificatione de sunt. Seferū caro calida ē et sicca: cuiusq; calor siccitate minor. Ideoq; nō oportet comedē ex eis nisi paruos et tā asurgētēs. Anatis et anseris carnes plume sūt hūiditatis et caloris et eaz nutrimentū malū ē: multarūq; supfluitatū: cito febres gnāns: et que eaz iuuenes sunt carnes hūit laudabilem q̄ pue. Hiradipedia caro calida ē et multū hūida: et ē cibus crosius et que iuuenis ē aut parua laudabilioris ē carnis q̄ antiquiores. Cūbarus carnis hēt laudabilis nutrimentū cholericis vtilē sine elpidabago cū oliuo oleo conditū et aneto ac cinamo. Balloz veterum caro si in elpidabago cū cicere aneto et beffaigo tūso colice pdest manifestissima vtilitate. Sumachum et variisimū mali sunt cibi et cholera generat nigram. Gruis caro oib; his durior ē et digestionē difficilior ē. Eodem modo et pauonū caro. Qz autē oēs has dimittere carnes duobus aut tribus diebus postq̄ pfecte sunt: pedibusq; autum lapides alligēs et suspēdas vt earū teneat car. Sic et in oibus q; quozū dura ē caro facere auius et quadrupedibus vt eaz duritiei pellatur nocumētū. Auim poro mēbrozū oia alē facilius digerūt: et minus nutriūt et laudabiliores inter oēs alas autum sūt saginataz puarumq; etate. Eodēq; modo et colla. Quozum autem auim maior est etas: alē earum et colla digestionē morantur: et in eis bonū nō ē. Jecur crosius est et digestionē tardat: q̄ quū digeritur plim ē nutrimentū. Et qd laudabilis ē anseris saginati et post gallinaz silū. Spar autū delectabile ē et sanguinē generans bonū et locundius anserum impignatorū: deinde gallinarū laudabilis. Cerebrum autū laudabilis ē q̄ quadrupedū. Variantur autē ab inuicem mēbra autū in bonitate et malitia iuxta auim ex quibus sumuntur naturam.

Capitulum. 24. de ferulis. et quid p ea caro lucretur.

Arnus actiones secundum artificium: et in quo parantur ferulo diuersantur in corpibus. Et que quidē caro cū tritico patur: qd ferulū bensa dr: plurimū ē nutrimentū et crosius: digestioes tarde et in corpore supfluitates parit multas crosasq; oppilatioes parit: et in renibus lapides et in vesica: maxiq; autem si cū lacte paratur. Est autē cōueniens exercitatis et laboran-

tibus cibus. Que vero cū riso coquitur minus nutrit q̄ bensa: faciliusq; digeritur. Sequēbagū paratur autē caro in sequēbago et quicūq; cū aceto conditur calor imminuit ipi: frigiditatēq; lucrat et siccitatem: cōueniensq; sit complexio. nis calide hoibus et cholericis sanguineisq; appetitū exercitat: digestionem accelerat: ventrem cōstipat: nisi plurimū vinctuosa sit. Deucubecum temperatum ē calore et frigore: q̄ sicce complexionis stomacho vtile debili ad digerendum in quo pblegma est. Deferentia q̄ dicitur caro ampli refri gerat. cholericis vtilē et sanguineis: nisi q̄ vctositatem generat in intestinis et stomacho: sit enim de fructu imature: nāmq; i carcerat. Sumachia frigida est et sicca adustis vtilis stomacho confortat calidum: naturāq; stringit: et sanguis fluxum sanguineis proprie prodest. Siquis autē vētrem ea frigi voluerit blitum et spinachiam simul decoquat: qui autē ad cōstipationē vritur hēmeq; folia xpotulace virgas cū ea miscet et coquat. Decequena suis in omnibus actionibus summa hic similis est et oportuna epatis ac stomachi caliditati. Jireb: agum tēperatū habet eozus: temperatūq; conuenit complexionibus: minime alijs nocēs et naturā temperat. Adē dīe nutrimentū multū est: et frigide cōplexionis: pblegma generat: frigide cōplexionis nocet viris. Ideo ergo calida opz i ea multiplicari cōdūmā: vt pip cinamuz galāga. Estia nachia tēperatū ē caloris: subtilitas: naturā molliens: vctosita tem parit corpori et calorem: iuxta cōdīmētozū eius q̄ritates pectus etiaz cōmolit tūstibus vtilis ē. Lēficia calida est et humida: venere augēt et vctositatē generat. Carciēbia cholera generat migrā et vis q̄ naturā molliat. Camu batia pblegma generat frigiditatis malā cōplexionibus: tortioncs suscitāt: et vctositates. Calata que cū adipe fit pingui: calida est et humida et plurimū nutrimentū: digestionis tarde. Que vero cū oleo fit oliue: et ipsa plurimū nutrit sed citi digeritur. Pariunt autē sanguinē multū et corpulentant corpus: frigiditq; oportune sunt cōplexionibus. Adetagenā: q̄ cū aceto sit muri et carui: calida est et sicca desiccatiua stomacho cōpetēs debili: his qui humiditates habent ac pblegmaticis. Que citius calida digeritur simplex. Que vero cum muri sit sine aceto: magis calida est et sicca: vētrēq; molliat. Que autē cū rapis et pastinacis calida ē et humida: venere augēt. Et vniuersaliter carnis imitatur complexio: et ad ea declinat cū quib; coquitur cōdīmēta et olera aliaq; huiusmodi. Quare oportet discernere et intucari: a cuius tempore virtutē carnis cū cōdīmētozū virtute iudicabitisq; deinceps iuxta q̄ temperantia approbabit et cōposito. Biflata caro calida est in humido tēperata et sicca: plurimū nutrimentū: digestionē tardat: naturā angustat: maximeq; macrorū. Leonz vero qui pingues sunt minus vētrem retinet: laborantibus et exercitatis viris vtilis ē: et cuius est cōplexio humida. Caro cubebata super caribone: maioris est nutrimentū q̄ afflata: et magis digestionē imorās ac stomacho desecūz. Et q̄ huiusmodi est ex agnozū carnibus paruoū corpori conuenientior est et melior cibus: citiusq; digeritur: que si bene cocta fuerit per pblebotomū euacuato oportunior est: et sanguis egressui alijsq; huiusmodi. Sic et trite carnes cū vino cōdite: euacuatis sanguine prosumt: venere augent: corpus plurimo cōfortant nutrimentū. Cū lacte risus nutrimentū est temperatū in siccitate et humiditate frigide cōplexionis corpusq; plurimo pascit nutrimento cito digeritur: si cū jaccara comedat et melle. Est autē in conueniens cui in epate oppilatio est et renibus ac crosiuitas: hisq; qui in renibus lapides et vesica nozūt.

Yondabum autē cū pane factū cibus est laudabilis et ab eo bonus digeritur sanguis. Est etenim de bene cocto factū pane. Adollit autem naturā et tūsticibus prodest si ex asperitate canalius patiuntur pulmonis.

Capitulum. xxv. de animalibus natanantibus.

Iscis recens vniuersaliter frigidus est et humidus pblegma generat. Sed qui in mari nascitur et salsa aqua minoris est frigiditatis et humiditatis. Laudabilior autem piscis est qui in lapidosis nascitur locis: plurimos habentibus lapillos: maxime venus et būnicus et sehabitum quiq; magno non est corpore: et in suam nascitur aqua: ac clara: spaciosq; fluibus magnis occurrentibusq; vt tigris et cūstrat: nec vero multum pinguis est: nec extra modū macer. Qui et cūm piscis in saxis nascitur et magnis aquis occurrentibus a corpore eius superfluitas deficit propter motus copiam et percussiones ipsius in lapides. Qui vero in suam nascitur aqua delectabilis est et iocūde carnis minime vicosus cito digestibilis corpora bumectat: et sanguinem generat bonū: caliditq; cō-

uenit cōplexionibus et humidis iunentibus et hieis quoque in calidis teporibus et siccis. Et si quidē hunc sumant modo sanitatē custodit in huiusmodi corporibus. Est autē malus piscis cōplexione pblegmatica frigidiq; et quorū est stomachus multe humiditatis. Venerēq; auget eorū qui calidos habēt testes et siccos cōplexione. Peior olui est piscis qui paludosa habitat loca aquasq; spissas et putridas calidasq; Si piscis qui in huiusmodi nascitur aquis quicquid est celeris est imutationis in fetore: quā ab aqua fuerit ductus. Qui cū modi est minime comedatur: celeris enī ē alterationis in stomacho in malū humorē. Est autē recentis piscis sibi pro uocare. Piscis autē falsus cōplexione calidus est et sicus magisq; sitim excitat q̄ recēs: et q; pblegmaticis conueniēs et humidis si modico utatur. Est autē malus cholere dominus nigre et cōplexione hanc habētibus. Hūc si comederint aut frigide cōplexionis et humide domini: aut certe pblegmatici cū artificio comedant parato cum sinapi: carui: alio: cepa: aut subsequatur illū melle et sinuz: et sup illū vinū bibat merum. Lācrozū oīs caro salta est sapore: unde et naturā fluxam facit cito digeritur: et qui minus saluus est: caro eius laetior: et durior est: et magis digestionī inobediēs: huius autē malis caro oīs humorē generat crosiusq; autē pblegmaticū.

Lancris fluuialis caro si cū cspidabago coquatur piscis oportūa est et sanie spūentibus. Ideoq; si sumptus cōburat in ollula optime terre in camino manifesti et tranquillī ignis: cinisq; eius cū papaueris sirupo bibatur spūentibus sanie manifestissime proderit.

Capitulu. xxvj. de animalū superfluis et primū de lacte.

Superfluorū

quedā sunt ex animalibus quadrupedibus ut lac: et que ex eo fiunt. Quedā ex volatilibus ut ouis quedā ex apibus ut mel et fauus. Lac itaq; vniuersaliter frigidū est et humidū. Rōtiter multū minus frigidū et magis humidum: acerbū magis frigidū et minus humidū. Omne autē lac cōpositū est ex tribus substantiis. Est enim in eo ca fealis: et coagulatiua: aquosa: et vinctuosa. Aquosa humores calefacit et subilitat: ventrem soluit. Coagulatiua: naturas stringit: crosiosq; generat humores. Butyrica in calore temperata et humiditate: eiusq; qualitas que et olei recēs. Et in vno quoq; lacte quedam horū supat substantiā. In q̄ dā et enī lactib; sba vicit aq̄sa: i alijs coagulatiua: i alijs butyrica.

Et horū trium quātitas lacti dñatur fm animalis naturam a quo ē: et fm ciborum diuersitates et anni tempora. Longinquitatem ipsius a partu et propinquitatē. Et aialis quidem natura qm in vaccarū lacte caliditas dñatur substantia et vinctuosa: ideoq; et nutritiū eius maius ē oīz reliquorum aialium lacte: sed eius a stomacho moratur descensus. Camellitū vero lac dñantem sentit aquosū substantiam: unde a stomacho citi⁹ descendit. et minus oībus reliq; lactibus nutrit: magisq; ventrē soluit alijs: ideoq; hydropicis prodest si cū vīna camelli bibatur soluit cū aquaz citi⁹ nam. Caprarū vero lac inter hec duo mediū: qm be substantie in eo temperate sunt. Ouiū vero lac inter vaccarū lac et caprarū mediū cōstitit: nisi q̄ minus vinctuosus ē q̄ vaccinum et minus caleale: magis autem vinctuosum q̄ caprarū magisq; coagulatiuum. Lac poro asine et eque inter caprarū lac et camellinum media statuūt: nisi q̄ asine lac caprarū propinquus ē lacti: equinū camellino. Lac autē asine et hieis prodest et piscis si velle bibatur ut mulsum ē. Et illis conuenientius lac et vitilis lac mulierum corporum sanorum ē. Omnis autē animalis lac lāguidi malus ē hoc q; ideo qm sanguis qui in eo ē corpore infirmatur. Prodest etiā lactis dulcis potus medicaminū acutorum potui et letalium si ex calidis sint medicaminib;. Variatur etiam lactis substantia ex teporibus anni: qm lac vernale post primum sumitur lac ex māmīs tenuius ē q̄ reliquis tēpib; debet crosari et inspissari non cessat paulatim vsq; estatis tepora donec tēperatū fiat. Post hoc autē tēperatū supaddidit crositatem donec cōceptus afferatur tempus. Varietas vero barū in lacte substantiarum iuxta animalis cibū fit: quoniam animal aliquādo plātas comedit laxatiuas ut scamonee herbam. Ideoq; et lac ipsius laxatiue est nature: aliquādo restringit depascitur herbas ut bemaum et querci fructus: unde et lac eius co tepore consistat fit ventrē. Si sit autē animalis ex optimis cibis herbis: et lac laudabile erit quod ex illis fit herbis. Et qui ex huiusmodi lacte generatur in hominis corpore sanguis bonus et cōferēs lac ipsum cibum. Et sciendum quoniam quo in lacte aquositas dominatur: minus celeris malum est et citius digeritur. Cui autem coagulatiua

dominatur substantia malum est. Ideoq; opilationē parit i epate et splene in renibus et vesica lapides: nec oportet illum multum sumere. Omne vero pectoris et pulmōni lac vitile ē: piscis quoq; si sine acuta sint febres et gravis morbiq; qui in partibus sunt pectoris. Est autē febriatantibus malū cephalaeq; molestans et q̄b⁹ crosificis i viscerib; hētur: et si i stomacho et suis intestinis vētositate inueniēt dentibus nocet et eos comedit: gingiuas enervat. Ideo ergo lac comedētē post illū masticare oīs aquā mellis vel vinū quo gingiue oīno abluantur ab ea que illis inest coagulatiua substantia. Nocet autē et rugitus in ventre patientibus: et cui sitis est quorūq; in egestionibus cholera dñatur. Considerādū autē ē lac secūdū artificij et ipsius varietatē. aliud enī cū rīso coquitur: panico milio: tritico: et huiusmodi que digestionē imoratur et a stomacho descensū: paritq; opilationē et lapides in renibus. Aliud autem coquitur donec ab eo oīs eius transeat aquositas: piciunturq; in illud calculi calefacti: aut ferri lamine calefacte: quo ab eo trāseat et deficiat aquositas: sitq; sic vitilis ventris solutis cibis ac p̄stipās: et in stomacho morfura fit sedat illa: sed tamē eius a stomacho descensus magis tardatur.

Sit ēt ut a lacte coagulatiua et vinctuosa separarentur substantie per coagulū aut alio aliquo modo: sumitur ad fluxus vētris: p̄uocādū equositas maxieq; si aut zacebara illi aut mel fuerit admixtū. prodest quoq; aquositas hec superfluitatū adustarū emissioni a corpore: quibus in epate sūt dolores puriginosis quoq; et scabiosis: alijsq; huiusmodi morbis.

Ab alio vinctuositas ipsi⁹ separat et fit acidū: et dñat acerbū qd calide cōplexionis cōuenit hoībus: et in cuius dñat calor stomacho et siccitas et laborantibus cuiusq; sitis nimia sit.

Admūq; eius auferitur vinctuositas et excolatur aquositas remanētq; coagulatiua substantia que vocatur nostro vulgari recocta. huiusmodi corpus oportuno pascit cibo: calidūq; hoībus vitilis ē stomachi et cholericum habentibus fluxū: magis at ex vaccarū lacte si fuerit: nec nocet hoī si sanus fuerit. S; m si frigidus cōplexiōe sit stomachi: mīme illū digerit. Lac at velle acerecit et coagulāt i rīso frido. Cui⁹ et talis ē forme stomachi nō oīs lacti pxi⁹ fieri: nocet etenim illi q̄ plimū. Bibe vero lac volēti oīs nō statim sumē post prū: s; post ad mīnus qdragita dieb; oīs et lac comedētē si hūidus ē cū allico apio: sinapi: sumigo: et oliue oleo ac melle sumere: subleuatq; vīno: caueatq; ne dentes corūpat ipsius masticādū vinū et gingiuas melle conficit.

De caseo Caseus laudabilior recēs est: celerius et enim a stomacho descendit et intestinis: caq; adhuc inest illi nām mollis aquositas. Vetus ceteris peior ē maxieq; in quo acumen ē et punctio: in hoc etenim caseo aquositas nihil ē ex coagulatione acumē adeptus ē: cephalē am mouet: opilationē in epate gnāt: et in renibus calculos. S; caseus quāto p̄pinquior recētī ē et minus malus: et quāto amplius vetus et difficilioris digestionis erit: et maiorē et gens sitim ac cephalē capitis. Caseus autē alter altero p̄ indicat ex lactis aialis nā ex qua fit. Vinctuositas aut naturam hēt eandē quaz et butyrum: et cū in pectore et pulmōne superfluitas maturari eget vitil⁹ purgatq; illam maximeq; si cū zacebara sumatur et melle.

De ouis Ouum inter alia laudabilis gallinarū ē: post qd frāquilliorū debine colūbarū: si quidē recens sit hoc cūm si teporis fiat longioris aut in calidis locis malum ē. Anatis autē ouisq; structurā et similitudinem crosū ē et digestionem moratur. Cōperentius autē ouum quod sumitur elixatū in aqua et nō multū decoctum ut durū fiat: s; media tēpore maturatōe decoquitur: et quod etiā forbile vocatur. Hoc nāq; citius digeritur et melioris est cibi. No datū autē durum et lapidosū et patellatū malum ē et difficilē digestionē: humorē generat crosū: facitq; opilationem et lapidē in renibus: putrefactionē in stomacho: et colicam mouet passionē. Qd autē subtile paratur sub forbili circa decoctionem si sorbeatur asp̄tati proderit gurguliois et gutturis: pectorisq; morfure et que in stomacho est et sub forbilibus pascit. Si autē elixetur in aceto oua nām consistat et dissinteri: cis profunt. S; ergo oua comedētē forbilis fumere et super calidā infusa aquā ac oliue oleum. Si vero dura comedat piper illis et ciminū misceat cinamūq; aut certe post illa gingib; accipiat cōditū: apū: anetū. et mez postea bibat vinū.

Cap. 27. de melle et zaccara diuersitatibusq; eorum.

El calidum

est et siccū in secūdo gradu frigiditas hēntib; cōplones oportunus: et cui pblegma dominat ac senib; gene rat cū i eoz corporib; sanguinem bonū et calozisq; p̄for

tot naturalia: maxieq; si répus biemale sit. Si at cui? é calida é coplexio seu cuius corp; cholere oñantur: vel é iunctutis é etas illud acceptit: malú é in corú generat corpib; chole rá rubéa: morbofosq; illi generat acutos ac calidos. magis at si répus fuerit estiuú. Hoc etenim tēpore ante in cholera imutatur q; sanguine generet. Est auté in melle climatio qua natura emollit et acumē quo situm acuit graue: q; si nimiu sumatur vomitu excitat et subuersione. Si cū aqua coquatur et vili genter spuma abijciatur eius acumē tollitur et imminuitur dulcedo ac magis nutrit. Q; at mel comedētē siquidē calidus é subsequatur granatis musis: pomis quoq; et citonijis conditiis. Hecquequesté magis calidū é et sicuz q; mel et est sicut mel odore habes medicinale. affertur auté deferesie mōtibus cuius actio fortior é q; mellis in habitudinib; oib;. Zaccara téperat é coplexionis sed ad calin et in oibus suis habitu dimibus mellis assimilatur nisi q; situm nō mouet eiusq; nutriti mētū maius é q; mellis: zaccara at rebargeda alba. s. solida et plurimū excocta ceteris melior est spēbus et subtilior: proprie q; que in egypto fit. Et si zaccara in aqua decoquatur et despumatur calorem extinguit et situm mitigat. Pēide calide sunt et humide pectori viles et tussi. Zaccara buserē ros é qui super buserā cadit et est subtilior: zaccare similis rebargede. Terengebinū at et ipsum ros é super arborē que i cholrosantia é. nōnunq; aut super spinā cadit eiusq; est coplexio q; et zaccare nisi q; subtilior é et fortioris dulcoris in quo humiditas é: ideoq; naturā mollit. Adem quoq; ros é qui super arbores in partibus cadit seniar et nescib; et terre gēire et est calidū in primo gradu: in humido téperatum et sicco pectori vtile é et pulmōni climans que in eis est humiditatis: et asperitate corū emollit: cuius varia é natura secūdu arborū in quibus inuenitur coplexione. Admōnq; eni sup lorbon cadit ali asq; arbores malas malorumq; foliorum. Sirquestum etiam ros quidam est qui de celo in partes cadit chorofame ceteris iam dictis laudabilior et vtilior et est climans lingua climar: os refrigerat sicut et cāfora naturam soluit: amplior eius potus est quatuor vncie cū aqua calida et est mirabilis vtilitatis.

Capitulū. xxviij. de dulcibus que ex melle fiūt et zaccarā.

Alcium Species quoniā plures d melle fiūt et zaccara: quedā quide; cū farina quedā cum amilo: quedāz cum alijs vt nucibus pistacijs: auellanis et huiusmodi similibus. Et q; cū amilo fiūt saludegi: leucinegi et bestia. Et q; cū farina scbebia et catapsū et cbabis et his similia. Omnia aut que cum amilo fiunt et farina humorem generat crosius: et in visceribus faciunt oppilationem: arcuā pariant et calculos in renibus: defecūsque corūz immozatur a stomacho: ventrē strigunt: si digerantur plurimū nutriunt. Que aut cum melle fiuntur minus nocua sunt ei cuius viscera ab oppilatione salubria sunt: nisi q; fortiter calefiūt: ideoq; quozum est coplexio nō calida cōueniūt. Quod aut cum zaccara sit minus calidū est: Et cui oppilatio et crosities incipit in epate fieri aut reliquis visceribus: magis melle et zaccara nocetur q; cū alijs: nisi q; epatis é vnicibus delectari: citius a stomacho ac attrahere eius saporis cōfiguratione: inuiscatur aut meatibus eius: oppilatioq; augetur. Huius rei signū est quoniā animalis quod ficus comedat epar delectabile in venis et iocūdum valde. Est enim epatis dulcibus nutriri et i pinguari. Saludegi magis nutrit: et amplius oppilationē parit tardiorisq; est digestionis. Habitu sub saludego est in huiusmodi habitudinib; minuscq; nutritis min⁹ oppilationis generat. Catapsuz crosius est et magis nutrit: magis etiam digestionē. imozat Et quod cum nucibus et carum sit oleo caliduz est: quod autem cū amigdalīs et carum oleo téperatum habet calorem. Leucinegi sub catapso in his est actionibus. Et zelebia sicior est his et citioris digestionis. In horum oium cōmissione non oportet fieri assiduū cum quidē qui sanus est: cancat cui oppilatiū aut epas est splen vel renes: his etenim mala sunt profunt aut passiones in pectore habentib; et pulmōne tusselq;. Hecsa vero que ex farina sit amilo cū zaccara et amigdalorum oleo: conueniens est huiusmodi: et manifestissima vltimāq; prodest vtilitate nisi q; in canali pulmōnis oppilatio inuenitur. Omnia autē hec laborantibus et exercitatis conueniunt magis q; alijs. Qui voluerit ergo libera ri nocumento post exercitiū ea comedat: vniūq; vetus bibat ac vncie passē vniūq; et mel post quatuor offas q; ille sumpserit vel jingiberē forte conditū. Si fiat autem eius qui comedit hoc corpori calor: ardorq; squingibin bibat et granatum sugat muzum. Si durauerit pbleboromo vtiatur ac vent osio

Naturatur autem quod cū melle et nucib; sit plurimi et grauis est calor: cephalicā capiti mouēs: plurimāq; generat cholera rubcā: et calidus malum est coplexione: iuuenibusq; sed senibus oportunit: et coplexione habentibus frigidam. Q; vero cū amigdalīs sit minus est calidū et tussifētib; ppetēs ex humiditate. Et quod cum zaccara tussiem patientibus ex calore conuenit. Et quod cum pistacijs et melle: cui est in pulmone et pectore humor pblegmaticus vtile est: quicq; bis habet oppilationē in locis. Quod vero cū papauere paratur et melle: téperatum habet calorem. Et si cum zaccara calidus conuenit coplexione: quēq; ex calore tussis molestat: et catarrum patientibus ac in pectore et pulmone vlcera. Quod aut cūz si famo paratur magis nutrit: et est in eo abominatio quedam ac grauitas: prodest aut tussi: pectorisq; et pulmōni: sed stoma chuz enervat. Reliqua oia que cū zaccara miscētur et melle: et nataforū que ex eis fiunt virtutes cōtemperātur ex cōponetium actionibus zaccareq; et mellis. Que omnia diligētē cū discretionis bonitate et diligentia poteris indicare.

Capitulū. xxix. de potibus et primū de aqua.

Quoniam ea que comeduntur oia i me moria; adduximus: et cuius speciei oratione explanauimus: iuxta quod galienus et alij dixerunt nosq; experti sumus: iam de oijs dicamus q; bibuntur habitudinibus cuiusq; corū diuersitates oñdam. Dico ergo quoniā potus duarum cā vtilitatū necessariū fuit: altera est vt corpus humectaret repletq; locū que dissol uuntur humidariū substātiarū. Altera vero vt cibū transmittat et ad omnia perferat mēbra corporis illius tenuitate: qua eius facultatē transmissio per meatus et vias. Sūt autem potuum diuersitates tres: prima est aqua cuius vtilitas est quā diximus nec aliqd ab ea nutriri ad corp⁹ pigrit. Secūda vniū cui⁹ vtilitas vt cibū deferat et ad oia transmittat mēbra: et vt corp⁹ pascat: ac calefaciat: siquidēq; angeat et spz calorem confortet naturalē et illū in corpus dispgat digestionēq; adiuuet: tertia robū eiusq; vtilitas vt et cibū transmittat et corp⁹ nutriat pariterq; locū obtineat medicamēis. Hos aut primū de aqua incipimus. Dico ergo quoniā quā aque vsus necessarius sit et ad sanitatis custodiā et morborū medelam: maior oibus reliquis vtilitatis necessariū oīno é medico aq; rū cognoscere naturas et earū melioribus vri et vtiliorib; potui reliquis cauere. Aqua ergo alia é suauis alia non. Et suauis. alia pura cui nihil admiscetur turbidū que potui conueniens é alia nō pura. Suauis pura é ea que scaturit et a fōtib; occurrit in orientis partes cuius signa sunt vt sit alba. mūda. corulea. leuis ponderē et odore carēs et sapore. cito calescit: itidēq; refrigeratur. albedo eius et mundities significant quoniā pura é nihil habens feridū: admixtū: que at et odore caret et sapore: significat quoniā nulla illi est ad quā declinat qualitas. ponderis vero leuitas et alteratiois velocitas. sig⁹ sunt eius subtilitatis. Que eiusmōi é aqua delectabilis é potui et penetrat illāq; mēbra suscipiunt cibos digerit a stō cito descendit nihil illū grauat imo refrigerat et humectat. post autē aquā que a fontibus oritur orientibus aqua é que a locis occurrit altis que inter orientē sunt estiuū et occidentem estiuū. fontes. f. spectrationales. aque quoq; que a montanis scaturiunt altis: queq; super saxa defluūt et calculos forti cur su: vt que in torrentibus magis sunt: hec nāq; post illas meliores sunt et parit saniores: sunt etenim calide hyemecitate friguis exhalāt. Suauis porro aqua que pura nō é: illa est q; sapore bz et odore: et quedā turbida é: quedā putrida: quedāz pluuialis. Turbida é cui lutū imixtū é et huius aqua. Hec species oppilationē generat in epate. lapides in renibus: magis q; a stomacho q; suauis pura moratur defecūm. putrida est vt lacunariū: paludū: lacunq; et piscinariū aque: corūq; ad q; occurrunt vbiū cloace locorū et sordes in qua calor é et crosities. Hec splenē auget et epas: stomachū corūpit: calorem exturbat: epas corūpit et febres generat. Aqua at pluuialis melior oibus é aquis et ponderis leuiois suauioq; et mōdiore sicut ait hypocras in acru et aquarū libro. Pluuie aqua oib; é lenior aquis et clarioz suauioq; iber etenim ex vaporibus é aquarū quos trahit sol et a terra subfollet. Est at sol⁹ subtile quid trahere ab aqua et oibus reliquis corporibus. Ideo ergo pluuiaz aqua cito putrefcit faciliusq; q; relique oēs aque pp suā subtilitātē: vnde et melior oib; est aquis et citius a stomacho transmittitur: sed tamē quz incipit putrefcere brācos et rauceat inē parit et febres aduocat. Si at putrida nō sit oib; é in habitudinibus optima potui: putrefactio reni eius nō ex malitia est sed ex subtilitate. Sic quoq; et quēciq; aque faci le putrefcūt bonē sunt: eo q; corū putrefactio é ex subtilitate.

Pluvialium autem aqua melior que paulatim stillat et suavitius significat enim quoniam ex quibus est vaporibus subiles sunt: sed et que tonitrua comitatur: tonitruum etenim nubes cecitat et vapores sabiliat. Pluvialis igitur aqua reliquis melior est et conferentior. Harum autem singule aquarum aliquando frigide aliquoties vero fumitur calide. Et que quidem refrigerare bibitur cum niue aut valde frigide sicut a fontibus scaturiunt tanquam niuis frigus habentes: itomachum refrigerant et epar calidum: huiusmodi in salua bibere non expedit: percutit enim Romachum et epar calidos: rigore excitat et contractione est dentibus mala nervisq; et ossibus et cerebro propter complexionis eorum frigidum. Est autem pectori mala misceat tumultuans et catarrum eruptione sanguinis a pectoris pitibus mulgens. Nec vero oportet aliquem bibere cuius complexio stomachi frigida est et epatis: aut illi cui ex malo complexionis frigide aliquando accidit incommodum: sed nec statim post coitum sumenda: molliumque motum naturalis debilitat calorem. Et oio quietius aque potum cum niue refrigeratum assidue sumit: eius certe subsequenti non liberabitur malo maximeque in senectutis tempore: sed nec gravi imine te sit bibat que in nocte sit in somno naturalis eo quod extinguit calorem: nisi certe febrium causa sitis hec emergerit: aut aliquorum que sumpta sunt causa falsorum: vel eorum iussu fassae que causa superis et sicca: et huiusmodi aliorum quod sitis extuare facit. Refrigerate autem cum niue aque potus post cibum appetitum excitat: stomachum confortat ad ciborum digestionem eorumque expulsionem que in eo sunt: s; oia paulatim bibere: non semel simul multamque. Atque alia coagulata alia prurina. Coagulata si ex suavi coagulatione aqua bona est. Peior oibus est que ex mala fit aqua. Prurina autem melior est que super saxa cadit et dulces iocundatque terras. Si quando manibus tuis mala inciderit aqua cum hac cum niue tempera. Porro que super montes cadit malos nix in quibus metalla sunt et ipsi sapor ac odor vix prohibenda est. Aqua calida in salua sumpta stomachum a superfluitatibus anteceditis lauat cibi et ab eo phlegma et humiditatem climat: nonnunquam ventrem soluit. Que frequenter assidue sumpta stomachum enervat et marcidum facit: narius sanguinis fluxum movet. Si tepida sit subvertit et vomitum provocat. Que vero nec frigida nec tepida est ventrem inflat: stomachum enervat: appetitum debilitat: nec sitim mitigat: hec est sua vis assignatio aque. Ad suavis autem aqua alia est falsa alia sulphurea: alia picea: quedam aluminosa: hec nitrea: illa que a metallis egreditur: huiusque hec a metallo cris illa ab argenteo: alia ab argenti viui: pedit metallis. Aqua itaque salua ventrem fluxum facit: si frequenter nam suspensum corpus desiccatur: puriginem et scabiem generat. Sulphurea calefacit et desiccatur: vetustis prodest vlcibus: puriginis et scabiei corrupte et comploni et hydropticis et oibus quibus morbi sunt frigidi si bibatur aut ita sedatur. Picea et resine aque sulphuree suis est consilia in actibus: s; foris operatur in morbos frigidos nervos calefacit et epar incendit. Aluminosa refrigerat et desiccatur: sputo medetur sanguinis et fluxui menstrui ac emoroidibus. Nitrea vero ventres soluit. Que autem a metallis oritur ferri ventrem in carcerat: membra durat et roborat: splenis prodest doloribus et apostemat. Et que ab cris metallo scaturit humiditatem prodest corporis et stomachi: eamque desiccatur corrupte vitilis et complexionis et stranguaria generat. Que vero ab argenti metallo refrigerat et desiccatur temperate. Que autem be aque sola excepta suavi ad potandum male sunt: siquidem eis ut potum gignitur. Si vero tanquam medicamentum oportune recte ad quam sumuntur et quibus proficiunt morbis si quidem bibatur aut eis balneum fiat. Quod autem si quando quis ad huiusmodi potum aque cogitur que malas habeat qualitates: cogiturque necesse sitas eo quod a loco transcat ad locum de sue regionis a qua transit secum ferre terram ex aquarum loco sumptam quas solitus est bibere: proiciatque eam in aquam ad quam cogit bibenda: et eam punitat donec resideat: sicque aqua vitatur: quod nisi fecerit expedit illam coque diligenter et cum vino miscere pontico si natura sit huiusmodi frigida: aut cum squibum si calida sit eius complexio: aut certe cum aceti modico si squibum illi non est prodest enim illi cepa in aceto condita vlcere per horas iussa. Si sit autem aqua turbida colatorio purget superillinito cum pane simile bene cocto que aqua infundat. Et si aqua pontica est cum dulci miscet vinum: si falsa aliquid illi aliter admisceatur et sepius colat: aut certe vase fictili ponat novo: et quod ab eo stillabit sumat: bibatque illam super vnicuos cibos. Si sit sedens et coctus huiusmodi atque in ea putredos est robis miscetur fructus mucosum ut rubi robor generatum aque bere: et si aqua amara est cum inlebe temperabitur: et post ipsam aliquam suavitatem dulcia. Si vero male sit aque complexionis etiam

est corpori nocumetum afferre: in hac cicer decoquendus et colanda: et sic bibenda est aut certe antequam sumatur cicere aquam sorbites et cicer comedas: aut feniculi olus: pastinacas agrestes cum piscibus decoctis. Comedatur etiam pisces salus: blitus cucurbita: et his similia. Fertur etiam nantes cum suavi carere aqua marinam in cucurbitis et vasis quibus aquam tulerant rosam ponere: hoc est aquarum assignatio et specierum ipsarum.

Capitulum xxx. de oibus vinis.

Vinum aliud est vinarum et racemorum quod est s. merum: aliud vuc passis: aliud melleum: aliud dactylicum: aliud ceruicia: aliud quam orizum vocat Ceruiciam socia et quod ex ordeo fit et similibus. Omnia autem hec calida sunt nisi quod alia alijs in calore preiudicant. Et meri quidem complexio vnicuique calida est et sicca: preter quod nonnullum est et torculari proximum: primum non transgreditur in calore gradum: quod autem vnicuique secundum non transit in calorem gradum: iuxta sue expressionis propinquitatem remotio neque eius erit imminutio et augmentum in hac complexione. Est autem inter oportunos et meliores quod vinitur vinum quod addit: huiusmodi patet cholericis et per vinum purgat ac sudores. Temperat et cholera nigra sua calefactione et huiusmodi nam molli: melior huiusmodi principalia: corporum quibus siccitas accidit ex immoderato calore ab infirmitate surgentium corpora subfoliit et corripulenter: augere namque ciborum appetitum: digestionem adiuvare eorumdem et ad membra transmigrationem huiusmodi addit: ea perfert aque: huiusmodi itaque illa si forte siccitas accidit ventositatem dissolvit et inflationem. Hec oia si moderata sumantur quantitate: quia s. nimia non exuratur ebrietate. Ebrietas namque si frequenter plurimas affert corpori lesiones: quarum est metis corruptio: animi attenuatio: virtutum aliam enervatio repletionem. s. venarum et cerebri ventriculorum: nalis submergit calorem: eumque refrigerat: quia ex re apoplepsia fit: palis enervatio: obstupescit: epilepsia: tremor et spasmus. Cum his autem que dea sunt meri actiones in corpore variatur s. m. et narium diversitates: s; et s. m. instrumentorum corporis diversitates quibus merum superuenit. Adri poro nature ex quibus variatur rebus: prima est color: secunda liquor: tertia odor: quarta sapor: quinta tepus. Et color: quidem quoniam quoddam rubrum est clarum quod fortis certe est caloris et siccitatis: cito transiens a stomacho et in corpore sanguinem gignit: qui ad acumen declinat: naturalem confortat calorem: si eductus deo mensura porrigatur. Est autem et subrubrum quod est fortis et caloris et plurimi nutrimentum: bonum gignens sanguinem si moderata sumatur quantitate. Est et croceum: quod est calidum est fortioris est caloris et robustioris acuminis: cuiusque ad membra transmittitur: s; rubrum parit cephalicamque. Est et cui color est niger: quod amplius nutrit: cuiusque calor sub croceo et in corpore transmissio tardior. Aliud quoque album est albe aque simile quod minus reliquis oibus calidum est. Vinum autem diversitas ex liquore huiusmodi est. Quoddam grossum est quod est amplius nutrit et transmitti moratur a stomacho. Quoddam tenue: cuiusque nutrimentum velox et a stomacho transmissio: cuiusque est cephalicamque mitigare que ex humore sit in ore stomachi congregato et vinum producat. Quoddam autem temperatum est inter vtrumque liquoris: vnde et mediū inter multum est nutrimentum et paucum inter velocem etiam et immorantem digestionem. Claritas quoque vini ex odore fit: quoniam aliud boni est odoris et de rihannum quod optimo corpus reficit cibo: bonum generans sanguinem. Quoddam horribilis a quo gignens malus est sanguis: cephalicamque facit his que ab eo mali surgunt ad caput vaporibus.

Vinum et ex sapore diversitas. quoniam aliud dulce est quod bono corpus pascit nutrimento multo: s; et spissum gignit sanguinem: namque emollit: sed tarde digeritur et a stomacho descedit: sitisque excitat. Quoddam ponticum est quod stomachum confortat: naturam in carcerat: pectori et eius nocet vicinis: copetens intestinum passionibus ac tarde a stomacho descedit. Est et aliud cui sapor amarus: hoc fortis est caloris oppilationis apicis et humores subtilians crosos. Invenitur et mucosum: quod minus caloris habet. Et meri ex tepore sit diversitas quoniam aliud vetus et validioris caloris fortiorisque acuminis quod quod expressioni propinquius et nonnullum est: et quod amplius vetustum fuerit maioris est caloris. Est itaque hac in parte similia torculari propinquitatem et longinquitatem caloris foriendo et debilitas. Quoniam ergo simpliciter sunt vinorum huiusmodi habundantia: quas dixerimus actiones: certe ad huiusmodi collata

cōponantur alia cū alijs corp⁹ hz cōpositionis varietatē actio-
num sit diuersitas. Nō itaqz de corū cōpositione breuib⁹
prosequemur a cuius medicū abstinere notitia nō est. Vi-
co ergo vinoz omniū laudabīliss quodqz incioz generat
sanguinē et temperatū: calozēqz confortat naturalem rubēū
clarūqz: temperatū liquozē: iocundioris odoris inter vctus
et nouum medians. Post quod subrubetum crossum: iocun-
dum odore: amplius enim nutrit et sanguinē generat. Rubēū
aut in quo ponticitas est minus his duobus bonū. Et vero
nigrum et crossum: ponticitatē habens: digestione tardat: et a
stomacho transmitti moratur: plurimū nutrit qū digestū est
crossumqz generat sanguinē. Rubēū porro crossum malū est et
difficile digeritur tarde a stomacho mittitur. Et eo pci⁹ hac
in būdine et ad digerendū difficiliss: magis a stōacho im-
morans defesūz nigrū crossum ac dulce est vinum. Vinū ve-
ro albū et minus nutrit et minus calefacit. Cui etiāz adhuc
subest albū et tenue vinū. Quod etiam vinū simul prouocat
et calidia cōpetit: nec cephalicam mouet: aut neruis nocet: qz
et cephalicam que ex malis fit in stomachi ore coadunatis hu-
morib⁹ sedat. Crocū at vinū (bile pui ē nutriti: hz caloris
magni. Et acut⁹ oib⁹ vinctis crocū ē crossum et fortioris ca-
loris quodqz ceteris veloz⁹ ad caput ascendit et cerebro ebrie-
tatē afferens difficiliss: magis ātū vctus fuerit. His itaqz de
cūis vini actiones in corporibus variat⁹ et ipsius vini natu-
ra. Diuersitates porro actionū eius ex habitu dinū corpo-
ris varietatē aut ipsius est causa cōplexiōis naturalis aut cer-
te habitudinis extranaturalis. Naturalis quidē cā com-
plexiōis quonā calide cōplexiōis qui sunt: et quibus chole-
ra dominatur rubea crocū vinū et multū clarū quodqz et ve-
tus ē minime illis conuenit: multas etenim illis affertet lēsiōes
vt febrē: cephalicā: corp⁹ per cōplices inflāmationes ebrie-
tates graues que difficile dissoluūt. hi ergo si ad bui⁹ mōi
coguntur potū plurimū illud bibāt mixtū: infundāt illi simile
panē fer anteqz sumāt horis: aut certe quatuor: debie colent.
Vinū vero albū subtile nouū conueniens illis ē: nūc ill⁹ no-
cens quin et vilitates affert: aquā etenim mēbris corū perfert:
vnde et corū refrigerat cōplexiōis. Frigide aut cōplexiōis
hoib⁹ et quibus pblegma dñatur. crocū. rubēū. vctusqz et
merū cōueniēs et vinū in corū generans bonū sanguinem cor-
porib⁹: cōtraqz vīna subtilia alba et plurimum mixta ac no-
ua minime illis expediunt: augēt enim horū humiditatē et
cōplexiōis frigus in intestinis ventositates et inflatiōes mo-
uent: stomachū debilitāt. Tēperatarū aut corpora cōple-
xiōnū hominib⁹ rubei coloris et clari vinū inter vetus et no-
uum mediū. si mediocriter aqua tēperatur vtile ē et cōpetens
in corporib⁹ corū laudabilē generat sanguinē: si moderata
sumatur quantitatē: oēs qz laudabiles de quibus iā dictū ē af-
fert illis comoditates. Reliqua oīa quecūqz sunt vīna mala
illis existunt: quonā que iā diximus pariunt illis nocimen-
ta singula sua. Cui vero corpus in habitu dñe illud nō digerit: nec
naturali. siquidē in stomacho eius intestinisqz cholere germi-
nant aut eius calefacta est quauis de cā cōplexiō vel certe si-
li cephalica accidit: aut eius calidū et epar: malū est illi rubēū
clarū: crocūqz et vet⁹ vinū valde albū cōtra subtile et aquo-
sum nō nocet. Eodē quoqz mō se res hz. Si quis butusmodi
vinū in calis regionibus et clari vinū inter vetus et no-
uum ē labore cuiqz tristitia aliqua accidit lēsiōe. Cui⁹ ve-
ro in stō et intestinis pblegma generatur: et vctositas aut epar
illi frigidū et viscerā cōplione: aut in eis oppilatio ē: vinū dul-
ce et crossum ac nouū minime illi cōuenit: sed eius augēt nocu-
mēta nec digeritur: nec a stō cito emittitur maximeqz vinum
dulce et crossum. Sanus etenim stomachus illud nō digerit: nec
a se nisi prius lōgū emittit tēpus: quāto minus debilis et egro-
tans. Et rubēū clarū: crocūqz vetus vtile illi ē. Et si cui⁹
nerui debiles sūt aut in aliquo patiūtur vinū illi oīno malū.
vino etenim ppiū ē cerebro nocere et neruis magis aut malus
ad quē cephalica festinat: cuiqz i cerebro morbus ē. Testatur
hoc hypocras in acutorū libro morborū loco quo dicit. vint
nocimētū capiti graue ē eo qz subfolli ad illud acceleret: cū
quo et mali tollantur humores corporis in superiozibus qui
erant: vnde et mēti nocet. Et iterū hoc codē in libro. vinū in-
quit aquosū nimis mixtū stomachū humectat et debilitat: in
quo ē inflatiōe parit et ventositatē et frigiditatis cā. Ade-
rim autē quod est granitatē facit in capite et sicut salū in tipo-
rib⁹ costariqz inflatiōes sui cā calozis: hec sunt que ho-
minē de vino et virtutibus eius varietatēqz actionū in vili-
tate: cōtra in singulis corporibus scire oportet. Quare ad-
hibedū ē mētis acūmē et oīa discernēda que de singulis ci⁹ di-
cta sunt diuersitatibus circa vtile et inutile: cōferendaqz hec

illis: vt quid qz vini in quoz corporū diuersitates opten-
tur secūdū augmētū et diminutionē possit agnoscere. Re-
liqua quid in corporib⁹ faciāt vīna iā dicēdū vider. Euc pas-
se vinū simplex virtute mero proximū ē: nūc qz minus calidū
est: quod autē huiusmodi cū melle fit calidius ē primo et siccio-
us. Generat autē cholera rubeam et corpus fortiter calefacit
frigidisqz prodest cōplexiōibus et pblegmaticis habentib⁹
morbos: maximeqz quod fit cū pigmētis. Adell vinum
simplex si sit graniter quoz⁹ calefacit cephalicāqz parit et ebrie-
tatē maiorē reliquozū oīz ebrietatē: morbisqz prodest pbleg-
maticis et humiditatis manifestissima vilitate. Dactilo-
rū vinū crossum ē reliquus: eius nutrimentū crossum quodqz
vetus est et minus crossum corpus optimo calefacit calore nisi
qz eius calefactio minor qz alioz⁹ est que dicta sunt vīna et
nigrā generat cholera. Verisabi aut vinū crossum est da-
ctilozū vīno et magis a stomacho descensū moratur et min⁹
corpus calefacit: nāz mollit. oppilationem in visceribus parit
quodqz nouū ē et fort⁹ oppilationē parit pariterqz inflatiōē
et ventositatē: nisi qz si digerat plurimo nutrit cibo. Spor-
ter autē bibent vinum si vetus est aut crocū fortisqz calozis
ipsiqz iuuenis et calid⁹: transire ad granata musca: similiaqz
pomā: lactucariū etiam radices et gēmarē: sitqz eius anteqz bi-
bat cib⁹ romania biferena sumachiaqz. Si sit autem vinū
crossum transcat ab illo ad apij radices conditi. Si vero ad
amarū inclinatur declinat ab eo ad pistatiōz et amigdalaz
medullas et his similia. Cui aut accidit ebrietas ante po-
tum carmbia rtatur. Socha aut potus est nō inebrians
et quedam ex ordo: quedam ex pane fit buerit: quedam etiā
cum granatorum aqua. Et que ex ordeo fit subuertit: neruis
nocet: inflat et corrumpit stomachū: nī siqz calozis mitigat acu-
mina. Que autē cum pigmentis fit calefacit et subtiliat: vū-
tur aut ea quidam tāqz ebrietatem sedanti sed salutū. Que
aut cum pane fit bueri in qua mēta proiecta est min⁹ qz que
ex ordeo fit mala est. Et que cū granatorū fit aqua calo-
rem extinguit sitim mitigat cholericis bona est.

Capitū. xxxi. de medicinalibus potibus robis scil.

Utus antes qui locū obtinet medicamī
um: alius squingibin: qd
aut cū zaccara fit: aut cum melle. Et quod cū melle
tēperatā habet cōplexiōē in calido et frigido. Quod aut cū
melle et scib⁹ ac radicib⁹ magis ad calidū declinat: ampl⁹ qz
pblegma icidit crossum et viscosum: vctositatemqz dissoluit.
Quod aut cū zaccara fit omnibus est cōpetens hoib⁹
et in oī etate: omni annū tēpore: omni regione. Sperit enim
meatus et transitus: transmittitqz que in eis sunt superfinita-
tes: superflua incidit crosia: et viscosa: ac subtiliat: emissio-
nem adiūnat spūtozū a pectore et pulmone: vīnam prouocat
cholera reprimit rubea sua acerbitate. Quodqz sine semini-
bus fit: magis rubea reprimit: et magis refrigerat: sitiqz ampli-
us sedat: stomachū elimat ab humoribus calidis: omnib⁹
est sanis conueniens maxime calidis: quoz⁹ cōseruat sanitā-
tem. Infirmitatib⁹ qz plurimū prodest i morbis: maximeqz
qui ex cholera rubea cōpositi sūt et pblegmaticis: excepta dissin-
teria et solutiōe: ac pectoris asperitate et pulmōis: vctib⁹qz
corū doloribus quoz⁹ neruozū illis enī nocet. Squigibin
aut cūmōzū qd cōpositū Galienus in custodie sanitatis li-
bro: humiditates incidit in stomacho: et ab eo emittit chole-
ram rubea: ips que ea a citonijs inest confortat pōticitatē: et
in aceto incisione: defectu appetitus cibozū prodest et male
digestiōis: epar confortat: oppilationē que in eo ē aperit: ab
infirmitate surgētib⁹ prodest: eo qz eoz roborat mēbra: ap-
petitū augeat. Squigibin banfali corruptioni prodest cō-
plexiōis hydropicis: epatis dolorib⁹ et splenis si ex frigido
sint: asinati quoqz: et anbelitus arctatiōi si ex oppilationē a
pblegmate facta crosso fuerit et viscoso. Vuleb tēperat⁹
est et ad humiditates declinat: calozē extinguit stomachi: ipsiqz
confortat: et sebiū frangit acumen. Adellcratus ali⁹ cūz
simplici fit melle: est calidus vtilis frigidis morbis humi-
dis climatqz nisi quod eius climatio minor qz mellis est: vī-
naz prouocat: parū nutrit: et in corporib⁹ naturā emollit quz
ad stomachū peruenierit et intestina que parata sunt ea que i
ipsis sunt expellere: stringit autē vctre quz stomachi validam
inuenierit virtutē ad emittēdos cibos in corp⁹ omne: et eius i
minuit expulsione: adiūnat quos illic inuenit cibos: vt ad cor-
pus transmittant: et naturaz stringit. Qui aut cū a sania fit
et casarano perfectoris: declinat in frigidis morbis vtilitatis et hu-
midis: calidior reni est et siccior. Simplex autē cōplexiōis
calide hoibus malū est. Intubari sirupus frigidus est et
humidus: tussī prodest et sanguis dominationi: patitibus

quoq; maseram et rubecolam: variolâq; et pectoris dolores:

Papaueris syrupus refrigerat et humectat: patientibus catarrhos et pectoris vlcerâ viliis est: materias spissas subtilis: acumen sedat: et vigilis medetur. Minisar syrupus refrigerat et humectans: tussis que ex calore fit viliis: febricitantibusq; si asperitatis patientur pectoris et tussim: mordetâq; materias que pectori influunt et stomacho. Violaris syrupus in frigido temperatus est: humectat: pectus emollit: gutturi: febribus quas tussis comitatur aut nature siccitas prodest.

Acerbi citrinorû syrupus: refrigerat: restituit: febribus prodest acutis: et sanguicis ac cholericis sitim mitigat: et appetitum pfortat. Rosaz syrupus refrigerat et desiccat: naturâ soluit: ebolera emittit rubeâ: si cui sngibi bibat et niue. Citoniorû syrupus frigidus est et siccus: ventrem stringit: sitim pfortat: et sitim mitigat. Granatorû syrupus frigidus est et siccus: rubeâ repmit vomitum placat: maxieq; si fiat cum mēta: stomachû confortat: sitim mitigat: doloz prodest ori stomachi qui ex cholericis fit.

Pomoz syrupus frigidus est et siccus: stomachi os confortat: coploni prodest: aiâm roborat: vomitum sedat: ventres constipat: et qui de pomis fit syrjz: ad hec proprior est agēda sui iocunditate odoris: nisi qd minus refrigerat pp corû dulcedinem. Rebei robû refrigerat et caloz extinguit: stomachû confortat cholericû: nām constipat: febricitantibus viliis. Ibe reser robû frigidum est et siccum: rubeâ repmit: sitim mitigat et vomitum: nām constipat: sic quoq; et syrupus acerbi citrini s; tñ robo berefem fortior ē. Mellis syrupus calide est complexioni et hūide: nām mollit: vinâ prouocat fortiter: cuius climatio minor ē qd mellis: s; cholericis malus est et apostēta intus vlcerâ bitibus. Tamarindoz syrupus refrigerat et extinguit: cholere vtile rubeâ: stomachum confortat: vomitum abstinet: magis aut qui cū nabana fit: nām qz emollit. Lumie syrupus frigidus est et siccus hēns paululū calozis virtutis causa: que ab amaro eius ad acerbus transit: ideoq; ebolera repmit rubeâ: stomachum confortans: appetitum excitans: digestionem meliorat: vomitumq; aufert.

Prunoz syrupus cholericis prodest et quibus natura cōclusa est: emollit eim illâ. Aberti robû frigidum est et siccum stomachû confortans nām incarcernas si eius cū mli sit molities. Abozarû robû et ipm frigidum est caloz sedat apostematibus pdest gutturi calidus: est eim in eo pōticitas qd dam et dissolutio. Aucû robû calidum et siccum: doloribus prodest gurguliois si ex humido sunt: Ibec ē medicinali affi gnatio potuit cōplementum tractat: nostri de cibis et potib.

Capitulū. xxxij. d nā odoriferorû floz et herbarû.

Dozifera

et veficinia quadā alterat corpus imutatione s; non valida quēadmodū aeris est circūdans cibozq; et potū. Dozifera aut maxime imutat cerebrz magis: veficinia aut reliqua exteriora mēbra vt cutē et illi proxima. Que quz ita sint expe dit dno hec imutātibus corpora rebz ad iſcre non nālibus: s; quo noſter sit de rebz nō nālibus tractans plenus perfectusq; Incipiemus aut primū de odoriferis: eozq; circa cerebrû dicemus actiōes. Actiōes poro eozum in omni corpore quē exterius adhibetur quē de medicaminibus dicem simplicibus referemus. Dico ergo eoz qd odorāt qdā sūt flores frondeq; quedā aromata: Mos de pī p mībz de bic ēt de aroātib dicem. In mirto varie sūt vītes. Est eim pontica: vnde frigida et sicca bz et amaritudinem: ideoq; quēdā calorem cū subtilitate vnde et ardoz prodest: cerebz et hūiditati: bec sicca vlceribus vtilis ē calidis. Rosa quoq; diuersarū est virtutū s; ad frigidū declinans: ideoq; refrigerat et desiccat si odoratur: eiusq; sedat ardoz: vnde et frigido rum nocet dñis cerebrozū coizāmz illis aduocat. Sba feremū in caloze temperatuz ēt frigiditate delectabile respiratiōi sedās et dissolvens qui in cerebro est calozem sine molestia. Maiorana calida ē et subtilis dissolvens cerebz vē toſitates et que in eo est hūmiditate subtilians: eiusq; aperit oppilationem: cephalice que ex frigiditate contingit prodest. Olen in quo decocta est aurii medet doloribus et ventositate ac frigori. Memamū calidum et siccū in tertio gradu: fortiter dissolvens eas que in cerebro supfluitates pblegmari eas: cephalice que cōtingit ex frigido remediū affert: eiusq; succus viliis singulariōi que ex repletione accidit. Iescmimum fortis est calozis et siccitatis dum respiratur calidum fortiter dissoluit: paraliticiis pdest toſiōi fatiei ac emigraneū qui ex pblegmate fit: pblegmaticis morbis cerebro accidētibz si odoratur prodest. Iacferim proximū ē iesemini virtuti nisi minoris qd est calozis et acuminis et delectabilis oz respiratiōi aieq; lenius. Marascus in caloze temperatus

est et siccitate subtilians: dissolvens que in cerebro sūt hūmiditates. Susami multe sunt spēs et ipm variarum ē virtutum: nisi qd ad calozē refertur et siccitatem: ideoq; dissoluit et subtiliat hūorem qui in cerebro est pblegmaticum. Viola frigida et hūida subtilis caloz prodest cerebz et siccitati hūectat et somnum nutrit si digeratur: s; si sup caput recēs ponitur. Cheiri croceum calide ē complexiōis subtiliās dissolvens temperate. Dēs autem species in caloze et frigiditate temperate sunt. Abandragora frigida est et hūida in tertio gradu: ideoq; eius respiratio refrigerat cerebz et humectat: soporatz et dormitat. Minisar violarum simile est in virtute et vilitate sed hūidius et et frigidius. vnde et cephalice ex calido prouocat sedat. Astrengemescū calidū et subtile: cuius virtus pxiā ē marcenſi virtuti sed illi in siccitate subē. Uheramegū temperatū iocundū. respiratiōi delectabile aie leue leni prodest que in cerebro est ventositatē.

Beremū in complexione bberamego vicinum est. Telea in nā bberamego et beremo proxima est. Pomozū et citoniorū odor: refrigerat cerebz cōfortat et aiaz. Citrini odor calidus et in eo acumen quoddā cerebro prodest cui frigū accidit. Marāga calida et sicca: citria subtilior. Li muā citrino similis est in odore et actione circa cerebrum.

Capitulū. xxxij. de aromatz naturis.

Romatum

fortius odore muscus est qui calidus est et siccus in tertio gradu subtiliās: cor cōfortans. frigidatū complexiōi hoīum mēbra cōfortat debilia: si naribus cū aliquatō inferatur zafarano palis prodest et cephalice que ex pblegmate fit et cerebrum confortat. Ambra calida est et sicca: eiusq; actio actioni proxima ē et mſci si eius respiretur vapor aut naribus iponatur: sed tamē musco in actione subiacet. Ze hadum calidum est in secundo gradu: sed in hūido temperatū. Sariofilū calidū est et siccū in gradu secundo: odor eius in cerebro prodest frigidus et debili et cui dñatur cholera nigra aiām cōfortat et cor. Sandalū albū in tertio gradu frigidū est et cephalice s; ex calido fit medetur: calozq; refrigerat cerebz. Cāphora frigida ē et sicca in gradu tertio calidū refrigerat cerebz: cephaliceq; ex calido genera te remedio ē si odoratur et subiponatur naribus cor confortat et aiaz si ei sit ex caloze debilitas: si stomachus ea et epaz cōplastrizentur calidi pdest illis. Sieq; si ceroto misceatur et cordi superponatur febricitati prodest: si bibatur sperma de siccata et coitus repmit appetitū: de qua si sternutatio cū succo helbe moveatur fluxū sanguinis sedat nariū. Venacuz calidū ē et siccū: cerebz quod ex frigido lēu cōfortat. Xilaloes multas habet spēs. vniuersaliter tamē ois calida est et sicca et hūmiditati que in cerebro ē prodest ipm cōfortat et aiaz ac cor oiaq; iteriora mēbra: melior aut oibz et caloris vralidioris: xilaloes est indica. Abacis frigida subtilē pau cū hīs calozē. Spicanardi pxiā cala: sicca i fo gradu et in eo ponticitas modica et acumē. Ideo nō pdest et epati. Si ex calido illis in cōmodum fiat. Calefacit aut et desiccat cerebrum: cū passio ex frigido ē et hūiditate: materiasq; repmit ad ventrem descendētes. Galia muscata calida ē et sicca pōtica ē stomacho vtilis: sed capiti cephalicam monē: nām si super ventrē cataplasmatum stringit. Costū marinū album calidum est et siccū: s; tñ subest ideo in caloze: cōseruati onē prodest nervozū: veniozq; reptilium. Laudanū calidum est et siccū: s; siccitas eius nō multū fortis: dissoluit subtiliat: stomachû cōfortat frigidum si eo cataplasmatum apostematatz emollit dura: et vlr calida ē et sicca: subtilis stomacho prodest cordi ac cerebro eaq; confortat: s; cerebrum vaporibus replet.

Capitulū. 34. de vestibus et quid in corpore faciant

Annis vestis

corpori superposita calefacit ab illo debine conuerſa vice s; illo calefacit: nisi qd alia quide minus calida est alia magis. Vestes linee qū corpori apponantur in principiis quide corpus refrigerat: magis autē si ebclindro sint attrite: nec corpori adherent. Si vero eiusmodi nō sint: et corpori applicite diutius inmoentur: modicū calefaciūt: s; si subtilissima sit vestis cutē lenit et mēbra humectat. Bābacie vestes qūo molliores tāto āpli corp⁹ calefaciūt: eo qd plurimū corpori inherēt: pariterq; emolliunt cutē et leniūt. ideoq; hieme induendū his. Aspera vestis minime calefacit: et simul exasperans et indurus cutem. Que autē vestis pilose sunt: et earum villi lōgiores: caloz ēt erit fortior: vnde et eiusmodi vestes hieme meliores: adherent etenim corpori. Que vero ebclindrate: sunt corporiq; nō berēt et nō mul-

tum spissit sunt minus calefaciunt. et estati magis competunt. Bābacinū aut indumentum vt dictū est q̄to mollius tāto magis corpus calefacit et cutē molliū amplius. Lanca vestis calefacit et desiccāt corpus mēbra indurāt: magis autē q̄ ex pillis fit. Aherabagica vestis calida est et sicca: corpus potenter calefacit: eo q̄ multatq̄ beat molliū et corpi cūpōitionē: nec vō cutē aspat: dorūz fortat et renes calefacit.

Sericū tēpatū ē et corp⁹ n̄ calefacit quēadmodū bambax suo indumēto. Faldia calida est corpus lenit: dorso et renib⁹ vtilis est. Pellee vestes varic sunt secūdum animā liuz ex quibus fiunt naturā. Renouibus itaqz omnibus melior est qui ex pelle fit grīsum: et corp⁹ fortiter calefacit. Qui vero ex vulpe sumitur magis calefacit et circūminuit. Varrum et criniū minoris sunt caloris q̄ pell grīsum et corporib⁹ magis cōueniunt tēperatis sūa leuitate. Edulorum et agnorū pelles calide sunt et molles: sed agnorū fortius calefaciunt corpora dorsoqz et renib⁹ meliores. Hec sunt q̄ nos oportuit de odoriferis et vestimentis. Et nos iam de incēps reliquas incipient⁹ exponere que restāt res nō naturales: somnū vigiliā: corūqz in corpore actiones.

Capitulū. xxxv. de somni et vigiliā actionibus.

Quoniam ciboz et potū habitudines explanauimus: ita hoc loco de somno et vigiliis videmus quā his que p̄dicta sunt cōsequenter adiungenda sint. Hic quoniam somnus alius naturalis alius extranaturalis: q̄ est: s. obstupefactio: nobis hoc loco de naturali dicendum: de extranaturali in rebus ex naturam dicitur. Somnus igit naturalis ex humiditate cerebri est tēperata: et vaporū ascēsu humidorum qui clari sūt et boni a corpore ad cerebrū. Ideo ergo q̄ cibū sumptimus humidūqz ascēderit vapores ad cerebrū: segnitates fit nobis et torpor: somnūqz querimus eo in tēpore. Natura at̄ somnū duabus fecit de causis. Altera est vt cerebro qui es esset et sensibus recreatio ab ea que fit ipsis et accidit fatigatione motus abundātia. Ideo ergo manifeste sunt et tranquille animales actiones somni tēpore: homo etenim dū dormit sensu priuāt vīsus: et auditus: odoratus: et gustus: et tact⁹: motu etiam voluntario: vitales poro actiones et naturales suo decurrūt cursu somni tēporibus. Homo nāqz somni articulo anbelitū nō priuāt et refectio. Cuius rei signum est nobis arteriarū pulsus manifestus: anbelit⁹: digestiois bonitas. Altera causa est ciboz digestio: humorūqz decoctio. Calor nāqz naturalis somni tēpore ad profunda secedit corporis: quo cibū digerat: humores bonos disponat: vnde et digestio ciboz melior fit hieme ex noctū longitudine et somni copia. Significatur aut nobis calor: somni tēpore ad corporis interiora nālis secessus: eo q̄ amplius tunc egeam⁹ opimento ampliori: atqz etiā somnus si prolixior fiat extremitates frigide fiāt et sanguis ab eis imminuitur: nec multū vigiliarum tēpore operiri egem⁹. Sōni vero actio i corpore duobus variatur modis. Primus ē et tēporibus ipsius q̄ritate. Secundus ex materici mētura et qualitate. Et ex tēporis quidem q̄ritate: qm virtutes plurimū encruat animales somnus ac debilitat: corp⁹ refrigerat et humectat: atqz i eo p̄legma augmētāt: naturalē debilitat calorem. Aboderata vero somni q̄ritas: cibos digerit: corpus spissat: laborem soluit animā confortat naturalē: caloremqz augetur naturalis: humores boni fiunt: mēbra recreat extēsa: mētem clarificat: cogitationē emendat ac vīsum. Si sit aut somnus tēperata minor q̄ritate fit abide aīme debilitas nātare imbecillitas: digestio nis paucitas: corporisqz siccitas. Diuerfitas aut sōni actionū: fm quā inuenit in corpore materiā fit: quoniam si sit somnus et in stomacho cibis indigestibilis: ac in corpore materia in obediens decoctioni: earūqz q̄ritas maior q̄ virtutis que ingreditur interiora naturalis caloris totius ad coquēdā materiā et digerendū cibū: materia illum superat nec ab eo imutationem suscipit: extinguitqz illū: quēadmodū in accēfionū primordijs quotidianarū fit febriū. Ideo ergo illis q̄ multitudinē vtuntur ciboz operatur non dormire donec ab eorum dissoluatur stomacho cibū quādā dissolutiōe. Febricitantibusqz indicimus p̄odi febriū tēpore abstinere somno. Si sit autem oīo corpus vacuū: nec in eo aliquid est ciboz: naturalis conuertit ad corpus humiditātē caloremqz et consumit illam: debine ipse debilitatur calor deficiente materia refrigeraturqz corpus. Si sit aut somnus et in corpore materia cibūqz moderate q̄ritatis: calor ad corporis interiora naturalis ingreditur eaqz maturat et cibum digerit calefacitqz corpus et humectat: ac eius augetur copulētia: hec est in corpore somni actio. Vigiliarū quoqz q̄

dam naturales sunt: quedā extra naturā: de nō naturali suo dicemus in loco: quo de morborū causis disputabimus. Naturales autem vigilię corpus laxant et naturales virtutes: animales confortant virtutes. Calor etenim naturalis ad extēriora egreditur corporis: quo sensus p̄foratur et motus: itēqz vigilię interiora refrigerant corporis: extērioraqz calefaciunt et desiccant. Si autem tante fiant vigilię vt vitio deputetur: corporis augetur calor siccitas eiusqz corrumpitur habitudo et oculi profundatur.

Capitulū. xxxvi. de coitus actionibus in corpore.

De rerum disputatione non naturalū post somni et vigiliarū tractatū iusto sequitur ordine coitus speculatio. Coitus etenim in ter euacuationes cōputatur naturales cū spermatis emissio: quedā sit exinanitio que in custodia fit sanitatis necessariā: qd natura ad cōseruādā fecit aīalis spēs. Hic ergo quoniam coitū in aīali cōstituit natura generādī cā vt que ei⁹ duraret spēs aīaliū corū cēt generationis cōtinuatio: ne forte et generatio iteridatur et aīalis aliqua p̄cat spēs: subintratqz que generantur p̄citiū locū. Ideo et in coitu delectatio facta est fortis quo ad eius acceleret vīsum aīalē et ad hui⁹ p̄ueniat cōplemētū actionis generatōis. s. maxime etenim boi⁹ partis in appetendo coitu delectatio cā proponitur paucorū vero finis et propositū liberorū productio. Animalis aut irritationalis finis et intentio in coitu sola est delectatio. Fecit at̄ generatōis natura materiā spermā: quod quedā ē corporis superfluitas quod ē natura ad sua producit vasa et generatōi aptat. Nō est tamē spermā quēadmodū alie superfluitates quibus oīo natura nō indiget: qualia sunt emūctiones. sp̄ma. sudor. vīa et similia. q̄ ex meliori fit que in corpore ē suba ac laudabilior. Sit aut in libro de sanitatis custodia galienus: quoniam qd in spermate dominat ignis suba et aeris. Quare eius est calida cōplexio et humida. Generatur etenim ex claro puroqz sanguine: quo principalia et prima pascuntur mēbra. Huius poro sanguinis calida et humida ē cōplexio. vnde et quz in huius superfluitatis euacuationē hunc modū transgreditur eius debilitatur virtus: corpus debescit ac defectus sequit. Euacuatur autē sanguis per p̄lebotomiam aliqū multa copia: cuius quātitas multa amplior fit q̄ que ex spermate potuerit euacuari: nec accidit illi debilitas et virtutis dissolutio que in coitu si emissio spermatis excedatur modus cōtingit. Et hoc est nobis signū māz ex qua spermā fit: ex meliori ēē corpis boi⁹: quz per cā substantia fit principalū mēbroz. Quz etenim euacauerit natura qd in testibus paratū inuenit spermā: si deinceps hō coitu vtatur ampliori: necesse ē testibus et spermatis illis materiā attrahere que nutrimento mēbrozū parata ē principalū. quā nō existente attrahūt sanguinē qui ad nutrimentū mēbrozū principalū alterabatur: nec fūper est illis aliquid quo pascantur: vnde et plurimos videmus boi⁹ quz coitus vīsum modū excesserint sanguinē emittere: qd quz ita sit necesse ē virtutē debilitari et dissolui. Hypocritas aut et gals eozūqz sequaces aiunt coitum quādā ēē carū que custodie sanitatis adhibentur: et autē medicorū nōnulli non sic se fēbēre: coitūqz in custodia sanitatis nō annuerandū. Nō est verū qd dicit. Coitus enī vna ē carū corpus imurantū que si fiat vt rō expetit et quā opus est sanitatis custodit. Si vero aliter q̄ oporteat eo quis vtatur mo:bum adducet. Quēadmodū etenim humores superfluitatū corporū p̄ quos substitit: illisqz vasa parata sunt si augeātur aut iminuantur corpus leditur: sic et in spermate si augeatur aut imminutum fuerit corpus leditur. Ideo ergo necesse habuit nā illud euacuare si in vasis multū fuerit: quēadmodū reliquas necesse ē ei euacuare superfluitates intū vt nōnunq̄ illud multotiens expellat et emittat quz illi virtus magna sit ad huiusmodi fine coitus vīsum. diciturqz huiusmodi actus nocturna pollutio. Nocturna poro hec pollutio fit si humiditas que spermatis est materia multiplicata fuerit: multūqz calefacta: expulserit qz cā in spermatis meatus nā debine ad testes quā foras eo q̄ ea leditur emittit. Si ergo huiusmodi superfluitas suis aucta in vasis coitu nō purgatur nec poterit eā expellere natura in ignitibus fit et illis simul extēsis oīqz i corpore grauitas: sepeqz suis spermā calefit in vasis sitqz febriū quoniam mēbra hec quidē post illa calefiunt donec cordi calor hic cōtinuetur. Nōnunq̄ at̄ cūna ascēdūt ad cerebrum vapores vbi et pessimos generant morbos. Hui⁹ itaqz de cāis si vtatur quz opus possit hō coitu et quz in suis huiusmodi superfluitas augetur

vasis: sentitq; in corpe gravitatē et titillationē. statim vt celebraverit leuitatē sentit corpus in pigritia virtutemq; tūc coit⁹ auget appetit⁹: vt at euacuati fuerit qd i spermatis erat vasis ad ea qdā attrahit aliud. Si ergo coitu vt o; quis vt cogitationes cedunt: ira mitigatur melie prodest passio: prodest pblegmaticis etiā morbis: tōnō: nūq; medetur multitudi ni et appetitū cōfortat: et oīno fit quēadmodū affligatū est. coitus enim vna ē cārum sanitatem custodiētū et nō nullos curat morbos si vt expedit fiat. Si autē aliter q̄ oporteat exerceatur cā sit morbos generā corpusq; nocens qd et refrigerat et deficit si plus equo exerceatur: calcfacit etiā corpus motus multitudine. Coitus pōno in corpe variatur actio nes trib⁹ ex cāis quāz vna ē res nālis: scdā nō nālis: tertia que ptra naturā et extra. Ex nālibus quidem reb⁹ qm si quis coitū celebrat et adolescēs est et iuuenis eiusq; cōplexio calida et humida: est tēnō: nūq; eadem: corpus ei⁹ plenum: color ad rubē iclinus et flauus: plurimūq; in eius gnātū sperma corpe: virtus illi fortis ē corpus fanū: nec ei⁹ vīus modū exerceat: tempa ei⁹modi nālem calozē eiusq; virtutes: cor pus lenigatur: ipigrities fit: gaudius accedit: cura pellitur et cogitationes molestie: acūē sedatur et ira. Si autē b⁹ cōplexio nis vir eius modū exerceat nō plurima fit illi lesio. Qd si coitus supersedat vsui: illūq; neglexerit: sperma suis auget in vasis dō: in vnguibus fit et testiculis cū extensione et pigritia: bebetudineq; sensus et intellectus pariter capiti gra uitas: vsui tenebre: et agitur corpus: appetit⁹ imminuitur cibo rus: nonnūq; cōpō declinat a statu suo. et febribus superuenit: aliquotiens et paritur mania ex vaporibus spermatis ad cere brum ascendētib⁹. Sepe quoq; multiplicato spmate et deu sato fit corpi frigus: et nōnūq; tremor precordiorū: peccozis attractio. sepe et scotomia et vertigo. Quā vero corpis ē frigida et sicca cōplexio: et boīs ei⁹ cōplexionis testes: cor pus exile: color viridis albus aut croceus: eiusq; in corpore sperma ppaucum: si huiusmodi coitus exerceat refrigeratur corpus: nālis debilitatur calor: et rarefactū enervatur: nervi imbecilles fiūt: superuenit illi tremor: aīe marcor: cardiaca. ap peritus defectio: sica fiūt illi morbi: artetica: peccozis passio nes ac pulmonis: in cuius vsu si fuerit frequēs: corpus cōsumitur et deficit spasmus accidit. Quare huiusmodi dño cōplexionis cauēdus ē coitus et ab eo recedēdus ad alia nego tia: et si quidē surrexerit illi appetitus modice vtatur. Cu ius autē corpi frigida ē et humida cōplexio: aut calida et sic ca huiusmodi vtendū erit paucō: nec multū: frequentandus: multas et cōm frequētiatio pareret illi lesiones. Complexi onis frigide et humide viro naturalis coagulabit calor: ner ui dissoluentur. Cui vero calida est et sicca: corpus defic iatur et extenuatur: oculi submerguntur: facies rugatur: alia qz sunt huiusmodi que sicce accidunt complexioni. Coi tus aut actiois i corpe diuersitas nō nāliū cā rēu huiusmodi est. Si cibo homo repletus aut potu coitu vtatur: debilitas eius fit corpi: enervatio nervis: dolor in genibus aliarūq; cō tinuationis: viscerū oppilatio: generantur abinde humores crosi. Coitus vsus si hoc fiat modo frequēs assiduus: hy dropisis sequitur afina: et tremor. Si vero famē paties qd ad coitus accesserit: aut sitis molestia pressus aut aliqua cer te euacuationū specie exinanit⁹ est: vt vomitū solutū pbleg tomia et his similib⁹: aut statim post balneū vel laborem vi giliasq; aut etiā post grauē tristitiā: corpus cōsumitur et de sicatur: calor dissoluitur naturalis: ciborū imminuitur appeti tus: tenebratur vsus: oculi fiunt concaui: et nōnūq; defect⁹ accidit et spasmus. Sic quoq; post magnū graueq; gaudius quis coitu vtat⁹: horū aliquid accidit morboz. Si sit aut etiā cū his tēpus est iū grauiq; estus: aut certe inequalis autūnus acris: adiunāt morbozū generationē: eo qd dno bec tēpora coitus vsui et frequētiatiōi minime oportuna sūt. Si autē quis celebrat coitū inter repletionē et euacuationē corpo re medio stabiliō: et in corpore plurimū est spermatis: et ante somnū fiat ad illū accessus: estq; letus hilaris et vacuus cur ris: corpi prodest manifestius: fitq; qui celebrat ipiger: let⁹ leuitas accedit motus et appetit⁹ ciborū virtus naturali tem peries caloz: et si cū his etas quoq; fuerit iuuenilis vt adole scētia: tempus ipius vt. conueniētis sit coit⁹. Que aut coitus in corpore extranaturaliū rerū operatur bec sūt. Si etenim qn coitu vtatur mētis despicientia ppter cholera pa titur nigra: multūq; est cogitatio et amar: aut in corpo re eius pblegma est spissū defatūq; aut certe corpus eius re pletum est: aut ex repletionē inest illi angustia: aut cerebrum eius morbozibus repleto: aut in caput ipsius vapores ascendūt acuti: sanatur ad illius vsū: mania mitigatur: et amor: tran

quillantur cogitationes: calor et ardor sedatur: pblegma im minuit et repletio a corpe angustia mitigat⁹: oppilo apit et pori spissitates a cerebro extenuat⁹: et p coitū ad inferiora secedūt: sēsus leuiorēs fiūt vapores dissolūt ab eo calidi: magis at b⁹ cōmoda corpi cōfectio quibus calida ē et humida com plexio. Si aut vtatur coitu qui in pectore paritur et pulmo ne passionēs: aut qbus in cōtinuationibus dolor ē in visceri bus crosiōnes et qui morbis molestātur frigidis: cuiq; dolor colice assuetus ē passiois quēq; solutio frequētat ac stomachi dolor et defectus quibus et catarrus inest et corriga. Hoz om niū ad coit⁹ vsus morbus auget: prouocat aut illū et nutrit. si presens ē nō fuerit morbus si eius excederit vsus modum cui corpus huiusmodi preparū est morbis: maximeq; morbi bis assidue fiūt cerebro nervis pectori pulmoniq; Cerebro equidē et nervis ppter multitudinem corpe que de spū dissol uuntur aīali. Pectori vero et pulmōi ppter motus copiam et horū cōuulsionem mebrozū: naturalisq; imutationem calo ris. Quare hāz dños passionē zcōiti cauerē expedit pe stilentie tpe et aerē corruptiois. Accidit aut nōnullis hoīnū quū coitu vtuntur virtutis debilitas stomachi enervatio ac subuersio: in ore siccitas: oculorū profundatio. Pariterq; in spermatis vasib⁹ corpe plimū gnātū spermata: et si coitu abstinet grauitas illis fit in capite: angustia et subuersio: si vero coitu vsi fuerint qd predicti sūt accidit morbi. Quare huiusmodi hoī bitudinis vtēdum erit his que coitus amputant appeti tum et sperma imminuit: quēadmodū alio ordinabim⁹ et dis ponemus modo. Accidit aut et nōnullis hoīnū in coitu horor aliquātus etiā rigor: maior causa qui in corū sūt cor pore morbozū: calozisq; et ardoris qui coitus accidit tēpore et articuloz mor⁹ exerceitatus cā. Omnia et cōm malorū chi morum corpa si forte subito incalescent horor illis accidit. Si sit autem ei⁹modi chimus cum cerebri malitia rigor sit.

Perfiat autem nonnullorū corporibus coitus tempore putridus odor: eo qd in corū humor sit putridus qui coit⁹ dis soluitur tēpore caloris causa que eo accidit tēpore.

Ca. 37°. de nālib⁹ euacuationib⁹ et earum generib⁹.

¶ Quoniam quid in corpe coit⁹ operetur q vna euacuationū spēs nāliū dictū ē: etiā nūc de reliq; dicere aggredimur: quid si a nāli reprimatur cursu i corpi⁹ faciāt: qd qz si apli⁹ q equū ē fuerit augmētate et nāle excederint modū. Sūt aut be cōgestio: vīna mēstruoz sūguis: et q palato defluūt alia: huiusmodi. Dico ergo quoniam omnia bec si aut modum superexcederint aut certe a naturali repressi fuerint emissio ne corpi nocent et morbi ex singulorū sūt natura. Quare nō o; aut corū inīti morboz tardati vel certe in euacuatio ne augmento qd iū nāli pstant bitudine corpusq; sanum pseruat. Et siquidē cōclūdant et corū prohibeāt egressus q soluantur inītiēdū: et si supabūdauerit retinēdū. Si cēz bo minis arctetur egestio aut vētositas et ab egressu prohibean tur: colica fit passio et tenasmos totio et angustationes appe titus defectus: anime turbatio et subuersio: cholera rū vomit⁹ in intestinis ventositas et stomacho. Si aut angatur eius euacuatio dissolutio accidit virtutis et debilitas. Et si ad huc amplius fiat: casus appropinquat virtutis: et si quod euacuat cholericum est vlcera exarantur i intestinis. Quina quū egredi prohibetur difficultas fit vīne et eius aduultio inuchi ca dolores et meatibus vīne ac retribus. hisq; ei⁹ cōclūci loci ar tēra excoziationes. Si autē vīne amplior iusto fiat emissio sitim nutrit virtutem debilitat ac dissoluit: corpus defiecat.

Sic et in mēstruorum sit sanguine. Si etenim corū negli gat mora in principiis morbos generat pestimos calidosq; Et si corū more differatur tempus: epar refrigeratur calo rem suffocāt naturalē: et exrigūt et nōnūq; fit hydropis: et cō plexionis corruptio. Quorū si vapores ad cor ascēderint de fectus fit et angustatio. Si aut ad cerebrū emigrantē parit et diuturniorē cephalic: vsus tenebre: vertigo: obstupescatio et his similia. Quorū si modū trāsgrediatur emissio caloz de bilitatur naturalis sue iminutione materie: epar refrigeratur eo qd sanguis imminuitur: hydropis paritur: simulq; et cōple xiois comittat corruptio. Eadē et a sūguine accidit emor roidarum si imozetur cui cōsueūt sunt: et si eius abundet emis sio. Sed et que ab ore emittuntur superfluitates si timorē cui earum multa est emissio consuetudini: passionēs fiunt et morbi i cerebro: vt oppilatio et vertigo obstupescatio. Et ampliori facta emissione vigilie succedūt: lenitas faciei defie catio et oculorum: et similia his. Ideo ergo corpus assuesce re emissioni que in eo sunt naturalū oportet superfluitatū. Et si plus iusto fiant reprimere quēadmodū in custodie sa

nitatis tractatu dicemus.

Capitulu. xxxvij. de anime accidentibus.

Quoniam de naturali dictū satis ē eua
cuatione quidqz in corpore
si imozetur faciat aut si exinanēdi modū excesserit.
iā nūc de aie nos accidentibus dicere expedit. Et quid circa
corpora faciāt. Dico ergo corpus accidentibus immutari
aialibus quēadmodū et reliqs oibz immutatur: que buculqz
dicte sunt cāis intm vt qūqz sanitati conseruandē fiat causa:
et quandoqz sint corruptionis. sanitatis cāc. Qui eteniz oibz
irascūt de cāis solliciti sūt et tristes et a quavis modica ti
ment cā et exterrētur occasione: opinationes opinantur fal
sas et amant: bis sepe de cāis in morbos incidunt pessimos et
passiones intm vt buisimōi nōnulli moriātur si in eis bozqz
aliqua accidentiū robozentur. Qui aut dūz irascitur sibi
rex ē: irarūqz frangit estus: modesteqz subitinet aduentum
buisimōi carū: aius eius roboratur et cognitio: suisqz ipi so
lidatio. repressio. robor. tollerātia: aie subtiliatio: vix fiet illi
aliqua buisimōi nō accideret: et liquid harū accident cārum
quis rōnabiliter molestiā necessitate tēperantiā non exce
dunt: sed et siquid fortuitu morbi peperint paruus ē: et cito sa
natur facileqz ad se reuertitur. Sunt at et sanitatis causa
sūmitur bō earū vsu cāis cōtrariare nocētibz aie corpori
qz. Ira enim frigide domno cōplexioni prodest et formi
duloso. Gaudium at cui tristitia dñatur et sollicitudo cogita
tioqz vtile est. Noui etenim plerosqz qui ex tristitie sollicitudi
nisqz curarū perseverantia corpe iā cōsumpti erant: qui cum
exultationis accidisset gratia liberati sunt: in suāqz corpora
corū reuerfa sunt pulchritudinē. Nōnulli etiā a morbis qui
bus laborabāt liberati sunt: corū quos amabāt cura et cogi
tatione. Sic quoqz et aliqui suis quibus dominat cura et tri
stitia: prodestqz illis quz eorum cōplexioni cerebri calor do
minetur et ficitas: et quibus nimia ē gaudij et letitie consue
tudo ne forte ipsoz calor dispergatur naturalis et iminuat.
Que cum ita sint nos borū proponemus diuersitates ac
cidentiū et quid operentur ac in corpore faciāt. hoc nostri li
bri loco. Dico quoniam aialia sunt accidentia. ira. gaudi
um. cura. tristitia. stupor. timor et verecundia. Ira autem est
sanguinis cordis ebullitio naturalisqz motus caloris et ad
exteriora exitus semel subitoqz ad vlciscēda que nocent. Ca
lescit at corpus et defecit: cholera confortat rubea intm vt
febrem quoqz dici pariat. Et siquidē in corpore humor est ad
putrescēdū paratus febre generat putridā. Si at imoderata
fuit ira virtutē dissoluit naturalē: eo q illū plurimū emittat
et in partes dissipet: vnde et virtus debilitatur: tremor quādo
qz accidit et si ad huc angustar defectus sequitur: maximeqz
si bō debilis sit virtutis nisi q ira minime mortē aie scit. Est
at buisimōi accidens cōplexionū frigidarū hoibus cōueni
ens: si tamē vltia modū nō fiat: caloz nāqz cōmouet natura
lē ad exteriora cū quo et sanguinē mittit vitalem forti motu et
velocit: reducitqz calozē habitudinē cōpetētē naturali: caro q
imutata fuerit angustar. sanguis tenum a renis egreditur et i
mēbris residet. Signū ē autē q naturalis exeat calor et san
guis ad exteriora rei tēpore q oculos iratorū videm rubeos
eiusdēqz totā coloris faciem: ac totū corpus vneqz simul in
tumescit. Gaudium autē naturalis ē exitus caloris ad cor
poris exteriora cūqz diffusio paulatim facta. Ita ē aiāz cō
fortare calozēqz naturalē in oī corpore hūiores tēperare: san
guinē caloris tēperantia naturalis augere: corpulentiam cor
poris facere. Ideo itaqz oibus cōuenit corporibus tēperatis:
nisi q qū semel subitūqz sit aliquoties interficit natural' dis
solutione caloris et dispersione. fertur at hames in nimietate
gandij q subitū illi superuenit perijisse. Tristitia vero na
turalis ē caloris ingressus ad corporis interiora paulatim in
tantū vt quādoqz corpori febre vnius afferat dici. Cuius si
diuturnus tēpus fiat corpus fortiter calefacit oīaqz calefiūt
mēbra: solida: urqz calor naturalis principalibus mēbris sit
qz abinde et hica febris. Si ergo imoderata fuit tristitia i fri
gidarū cōplexionū corpibus corpus refrigeratur calozqz ex
tinguitur naturalis sua in corporis interiora conuersione: q
ex re iminutus coagulatur. Tristitia at oibus est nocēs corpori
bus et illa subuētes maximeqz frigida et sicca. Cura autē
ē ingressus caloris ad corporis interiora aliqū. aliquādo autē
egressus. Intrat autē quz desperat de quibus ei cura ē. Exit
autē quz adipisci sperauit. Dū autē cū qui cōtinuo et diutur
niori vñtur gaudij cogitationē quoqz imiscere rebus ne for
te naturalis dissoluatur calor gaudij copia nimia. Timor
autē ē naturalis ingressus caloris ad interiora corporis pp aie ab
aliquo nocēti fugā et exaspantū quz sit nāc aiāz a nocētibz et

stibitandū que nō cōsuevit timere et fugere. Verecundia poro et
stupor ad ingressū nāl' fuit caloris i corpibz interiora regressūqz
exterius simul subito. Calor enī a verecundia mouet primū
totus simul subito qualis eius tēpore pauoris ē mor: fugiēs
ab eo qd verecundatur debilitat cā. Dehinc roborat illuz co
gitatio et ad exteriora reducit simul: vnde et color verecundie
tēpore rubescit. Duo autē bec accidentia: timor scil' et verecundia
minime corpori conueniūt. Hec ē que nobis necessaria erat
de accidentibus animalibz disputatio: vltimus scil' non na
turalium tractatus rectū. Iā nunc deinceps de rebz incipie
mus extranaturalibus in eo qui sequitur sermone.

Incipit sermo sextus prime partis libri cōpleti artis me
dicine qui dicitur regalis dispositio hali filij abbas discipuli
abimecher moysi ad regē principatus fortitudinē de rebz ex
tra naturam que sunt. i. morbi et cause eorū accidentia illos se
quentia translatio stephani philosophie discipuli de arabico
in latinū: habens capitula. xxxv.

Universalis disputatio de rebz extranaturalibz. cap.	i.
De morbis eorumqz generibus ac speciebus: et primū de	2.
mēbrozū cōsimilium morbis.	3.
De instrumentalibus morbis.	3.
Universalis disputatio de morborū causis.	4.
De causis morborū mēbrozū partibz suis cōsistū.	5.
De mēbrozū causis instrumentalibz mēbrozū.	6.
De causis morborū sperantium cōtinationes.	7.
De accidentiū assignatione morbos sequētium.	8.
De accidentiū generibus.	9.
De accidentiū cāis q in actiones ingrediūtur aiales.	10.
De accidentiū causis que in sensus ingrediuntur actio nes et primū de visu.	11.
De accidentibus que in sensu auditus ingrediūtur.	12.
De accidentibus que in sensu gustus superueniunt.	13.
De accidentibus que in sensu odoratus cōtingūt.	14.
De accidentibus que in tactus ingrediuntur sensus.	15.
De delectationis et doloris qualitatis.	16.
De accidentibz que in actiones ciborū appetit' intrāt	17.
De accidentibus que actionibus contingūt cerebri et cor dis: ex eorum ori stomachi configuratione.	18.
De accidentibus scientis sensus. i. cerebri.	19.
De accidentibus que i voluntariū ingrediunt' motū.	20.
De motu qui aliter fit q oporteat in habitudine. i. mala et morbis qui per eum fiunt.	21.
De accidentibus que ex vno quo vis fiunt morbo.	22.
De accidentibz que ex nature veniūt actiōe et morbo.	23.
De accidentibus que in actiones ingrediūtur vitales et co rum causis.	24.
De accidentibus que i actiones intrant naturales et cau sis corū: et primū de prime digestionis accidentibus.	25.
De accidentibus que in actiones ingrediuntur attractio nis retentionis et expulsiōis.	26.
De accidentibz que i digestionē intrāt secūdū sanguis. i. ge nerationē.	27.
De accidentibus que in tertiā intrāt digestionē.	28.
De accidentibus que in habitudines intrāt corporis.	29.
De accidentibus corū que a corpore exiūt.	30.
De accidentibus que in egestionē apparēt et cāis corū.	31.
De accidentibus que i vniā intrāt et corū causis.	32.
De accidentibus que mēstruis accidunt.	33.
De accidentibus que i sudore sunt et causis corū.	34.
De euacuationibus extranaturalibus.	35.

Capitulu primū vniuersalis disputatio de rebz extra
naturalibus.

Quoniam ostendimus

in precedenti nostri operis
tractatu duas partes speculative
partis res scil' naturales et non na
turales. Iā nobis superest que extra
naturam exponere: quod est prime
pplementis speculative scil' partis.
Dico quoniam res extranatu
rales sunt morbi: et eorū cause que il
los faciūt: atqz accētia morbos sequētia. Et ei vñsistētia hoīs
eiusqz sanitas. p rex ē nālū tēpātia: quēadmodū i vltio d re
b nālū tractatu ostēdim. Hec autē tēpātia i corpore iueniē

sano et circa membrorum partibus suis consimilitudinem: et in membrorum compositione principalium consimilitudo porro suis partibus membrorum temperantia ex temperie est humorum et instrumentaliu temperies membrorum ex temperie est materiei ex qua fetus constituitur et ex virtutis bonitate informatis. Ex temperie autem organicoz membrorum temperantia fit actionum. Quia ita sunt reru temperies naturalium in corpore in humoribus est: et in membris atque in actionibus. Si autem bonum triu aliquod a temperantia cessarit habundantia facit extra naturalem. Et si quid humoris a temperantia discesserint ea sunt morborum. Si vero membra temperantia reliquerint morbus accidit. Et si actiones a temperantia cessarint accidentia sequuntur. Quod ergo extraneas res tres sunt morbus et morbos efficientes eam ac morbos que sequuntur accidentia. Differunt autem singula hec ab invicem: quod morbus actioni nocet nocumeto primo nullo intermediente: ut calor in febribus nocumetur oibus actionibus sine aliquo medio: quemadmodum aqua in oculis visui per seipsam suae mediatae nocet: et apostema gutturis anhelitu et transglutinedi actioni non vires mediante. Caru autem nocumetur in actioes per media sunt aliorum: ut febris putredo. febris namque putredo causa est nec actioni per seipsam obest imo caloris mediatione quod ab ea fit quemadmodum et vngula parva que in tunica est corneae et nodus foramen operit visus prohibet spiritui transmitti videntem libere per corneae tunica. Nocet igitur visui per tunice corneae mediu: quoniam nocumetur accidit visui ex eo quod tunice factum est corneae nocumetur. hec ergo lesa lesionis visus causa facta est.

Accidens autem actionis nocumetur et ipsius quod ex morbo fit: visus prohibitio ex aqua frigida que in oculo est. aqua etenim morbus et prohibitio visus accidens. Eodem modo immunitio digestiois ciborum in febre. febris enim est morbus. digestiois paucitas ciborum morbi accidens. Morbus itaque actioni sine medio nocet: ea per mediu. Accidens actionis ipsius est nocumetur morbi sequens. Et nos primu de morbis incipimus ostendentes eorum genera et species.

Capitulu. ij. de morborum generibus et speciebus et primu de membrorum consimilitudine morbis.

Alienus et hypocras tradunt morbos fieri membrorum egressu in compositione sua a temperantia naturali. Compositionis autem membrorum tres sunt species. Prima est membrorum partibus suis similitudinem compositio ex humoribus. hec quae egressa fuerint membra a temperantia dicitur morbus consimilitudine partium: nomen etenim illis de notatur: ab illis in quibus fit membris. secunda est membrorum compositio instrumentalium ex consimilibus membris: que quia sua recedunt temperantia in compositione organicoz dicitur morbus. Tertia est totius corporis compositio ex instrumentalibus membris aliorum cum alijs continuatione: et hec si a temperantia cessat membra a compositione. et ab invicem separantur. morbus dicitur continuationes separatas aut disgregatio continuationum. et est morbus membris eorum organicoz suisque consimilibus membris partibus. Genera itaque morborum secundum visum hec tria sunt. generis. scilicet morbi consimilitudine partium membris. et instrumentalibus morbi genus. Et genus morbi eorum tria consimilibus suis partibus membris quod ipsis quoque organicoz continuationum. scilicet separatio. Morborum autem partibus consimilitudine duo sunt species: aut enim simplices sunt aut compositae. Simples morbi quatuor sunt calidus. scilicet frigidus. humidus. siccus. Oppositi quoque eodem clauduntur. numero. aut enim calidus est et humidus. aut calidus et siccus. aut frigidus et humidus. vel frigidus et siccus. Simples autem sunt aut ex qualitate sola puraque et materia vacua: aut certe cum materia. Et morbus calidus qui ex simplici fit qualitate est ebica febris et quod diei vnius est: solis adnotio calor: qui ex laeore accidit. Calidus autem morbus qui cum materia fit ad aliud quod influente membrum ut apostema quod ex sanguine fit et febris que ex putredine accidit similiaque. Morbus vero frigidus ex simplici veniens qualitate ut congelatio et spasmus accidit eis qui frigus passus est immoderatu aeris aut nivis. Frigidus autem morbus qui cum materia fit: ut palissis. epilepsia. apoplexia similesque ex plegmaticis fiunt ebimicis morbi. Egritudo vero sicca que sine materia fit: ut spasmus qui ex evacuatione accidit et consuspensionis morbus. Qui autem siccus cum materia fit: ut cancer. dephtia humifmodique alij ex siccie accidentibus ebimicis morbi. Humidus porro morbus ex simplici veniens qualitate et sine materia: ut humiditas corporis: cuiusque enervatio tumida. Morbus autem humidus qui cum materia fit quemadmodum hydropis: que ex humidis accidit ebimicis. Compositus autem morbus materia vacuus non erit. Morbi etenim calidi et humidum adveniens ex sanguine fit apostema. scilicet quod plegmon vocatur. Calidus et siccus morbus ex cholera fit

rubra ut apostema quod herisipilla dicimus. Frigidus porro et humidus ex plegmate fit ut apostema molle. frigidumque et siccum cholera parit nigra quale est apostema duru.

Capitulu. iij. de organicoz membrorum morbis.

Organicoz species morborum quatuor sunt. Prima est morbus qui figura fit membrorum et forma. Secunda qui eorum quantitate. Tertia vero morbus qui numero. Quarta vero qui in positione membrorum fit. Et morbus quidem qui in figura fit forma scilicet quinque habet diversitates. Primus est qui in figura fit membris ut capitis turpis et fedas positio et curvum curvitas. Secundus qui in coeavitare fit membris ut inferiora pedis si oio extenuentur aut palmarum mediu si plenu fiat et non conicum. Tertius est qui in meatibus fit morbus et tractuibus cuiusque duo sunt species. Altera est meatuum dilatatio ut venarum que in ano sunt aptio et foraminis pupille extensio. Altera vero coru arctatio quemadmodum ex opphessio accidit aut oppilatione. Et qui meatibus accidit morbus nonnunquam in meatibus fit et transitibus quorum toni est corpori eorum vilitas: quatuorque aut ibi eorum non est omni eorum corporis vilitas. Si ergo in meatibus qui bus non eorum fit vilitas: morbus accidit abinde vnius. Si autem in illis quorum in totu corpus coeatur vilitas liquidum oppiletur: oppilatioque eius apostematif causa fiat: duo sunt morbi: apostema namque quod in ipsis est substantia morbus est: oppilatio quoque et ipsa que per apostema in meatu fit morbus putat. Et si oppilatio ex humore fit viscoso qui meatibus coagulatus fit morbus fit vnius oppilatio scilicet triu. Expleti causa coeava vena si oppiletur: sitque eius oppilatio apostematif causa duo si unt illi egritudines quum due illi sint actioes. Altera quarum sanguis est gnatio quam apostema impedit: altera est cibi transmissio ad omne corpus quam oppilatio avertit ab apostemate fecu. Si sit autem humoris causa oppilatio qui ipsi iuvetur vnius ratur fit morbus. Quarta est species morbus qui in aspero fit: explanatio. scilicet membri quod asperum est natura: quemadmodum ossibus accidit et matrici quem explanatur quum natura sint aspa. Quia est que in lenitate fit asperitas quum in ea fuerit que levia erat nam ut pulmouis canali exasperatio quarumque non planas est. Morbus autem qui membris est in quantitate duas habet species. Altera est ut membrum magis quod oportet magnum fiat: quemadmodum capiti accidit et lingue quorum maior sit quod expedit quantitas. Altera est quum ab eo quod os immittitur ut capiti accidit et stomacho quem minora quod expedit et contingit. Morbus etiam qui in numero fit membrorum et ipse duplex: aut cum super abundat. et hec superabundantia aut est naturalis ut digitus quando est adiectus: aut extraneus ut varices lubrici et ascarides. lapidesque in vesica fiunt. Aut est immunitio que aut erit vntualis scilicet in membris alicuius incisio: aut particularis ut si de digitis a actilis auferatur vnius. In positione autem membrorum morbus accidens duplex invenitur vel loco auferatur suo oio membrum vel est eaulso disgregationis anche et ruptura cum qua intestina ad testiu descendunt folliculum: vel certe coparticipatis facit corruptione vel labiorum vel digitorum adinvicem continuatio: aut si ab invicem disjuncta non copulenter membra quemadmodum lingue accidit ligamentis ut non possint iterum alligari. Morbus autem eorum et consimilibus partibus suis et organicoz membris separatio est continuationum que ideo eorum dicitur: quoniam aliquando in offe fit non in carne: nonnunquam alias in membris consimilibus et aliquoties in tota fit manus aut pede vel palma certe alijore compositis membris: estque eorum oibus species libet membris que in eo sunt membris. Vocatur autem noibus varijs iuxta ea quibus accidit membra. Si enim in offe fiat fractura dicitur. Si in carne plaga et vulnus: cuius si fiat tempus polixu vlcus vocant: et si nervis ruptura: si vene percutientur apoplexia: mater. scilicet sanguinis si vene non pulsanti retusio: si lacertis et eorum extenuari enudatio. Si eorum medio contritio: si organicoz eis accidat membris dicitur incisio eiusdem membris: ut manus incisio aut pedis: aut digitorum et aliorum huiusmodi. Quocumque autem morborum diversitas organicoz et consimilitudine partibus aut continuationum separatio aliquando simplex fit in membris: aliquando componitur. Quocumque componitur eorum sex fit modis compositio. Primus est morborum partibus consimilitudine aliorum cum alijs compositio: quemadmodum calor et humiditatis: calor et siccitatis. Secundus est morborum consimilitudine cum organicoz compositio: ut apostema calidum cum febre: apostema namque morbus est organicoz. febris autem partibus consimilibus morbus. Tertius est modus organicoz cum organicoz morbo compositio: ut apostema quod in membris fit in quo meatus sunt: arctaturque meatus illius apostematis supphessio: suntque duo et eo morbi. alter est apostema quod est morbus instrumentalis in membris. Alter autem meatus constri-

etio que & ipsa morbus est organicus. Quarta est composi-
tio consimilitu partibus morboru cum continuatione separatio
que admodu cu vulnere in membro posita fit calidus quo me-
bro febriat: si utqz eo in membro morbi tres: primus e continua-
tionu vuln' separtio. s. s. s. apostema qd morbus est istalis. s. s. s.
partibus consimilis morbus febris scil' febriat. Quinta e co-
positio morboru instrumentalu qui in numero sunt morboz
cu continuationu seperatione: vt dactili alicuius digitoru
amputatio: morbi naqz duo i digito inueniuntur: alter quoz
continuationis est separtio. s. alter aut numeri imminutio scil'
dactili digiti ablatio. Sexta deniqz sequitur composio mor-
boru. Qu' triu simul in vno fit cõuentus: que admodu ocu-
lo accidit qui obthalmia est & vlcus. Discifia est quoz & acur-
tunica vna: suo forame pupille motu loco & ad oculu aqua
descendit & in eo virgla producitur. Quod qm ita fit sex ac-
ciderunt morbi: primus est obthalmia: apostema scil' calidus
apostema aut morbus est organic' ad magnitudinē attineñs:
calor aut morbus est partibus consimilis. Secund' eruptio
vleeris que est scil' morbus continuationis seperans. Tercius
vne acumen quod est morb' organicus ad qritatē attineñs
Quartus est foramis a suo loco exturbatio: est organicus
in parte positionis annumerandus morb'. Quintus aut aq
est que est organicus oppilationi attineñs. Sext' virgula mor-
bi scil' instrumentalis in parte augmentationis numeri positus
bi sunt morbi sex in vno compositi mēbro.

Capitulū.iiij.de morborū causis ⁊ eorū assignatione.

Ause morbos facientes bc sunt que actioni-
bus per medius non morboz: aut p
alterius mēbri mediū quod illi prodest actioni. Per
morbi qđm mediū: vt humoris putrefactio que febrē facit
oibz nocēt actionibz. Putredo nāqz ipsa actionib⁹ mi-
nime nocet per se ipas: sed per febris mediū qđ ab ea fit. Ad
diantē autē mēbro quod illi prodest actioni: adiunā^r. Ad suā
actionē mēbrum aliud vt rirbus cuius virilitas est stomachus
calefacere & epar: cui si in cōmodum aliquod accidet stoma-
chus nocet & epar: illiusqz refrigerat: maxime si cō⁹ aliqua fue-
rit pars decisa magna. Idem & in tunica oculi comea si forte
illi vlcus fiat ex tunc prohibet lumen a cristalleo: ob-
uia maxime autē videns. Quō quō ita fit & morboz cause tres
sunt: aut enim manifesta est: atqz bec est que corpori ab exte-
rioribz accidit: vt ferri icilio: lapidis cōstrictio: repulsiō mor-
sus & percussio: ferarum comestio: solis tunc: ignis aduolus: vi-
uis frigus: aliqz huiusmodi qđ corpori ab extra superueniūt.
Secūda causa est que precedere vocatur & anterior: que ab
interioribz mouetur corporis & suas exhibet actiones al-
terius mediatione: vt humorū multitudo & viscositas qū sint
febrim causa: febris enim ab eis nisi qđ putruerint efficitur.
Est itaqz putredo ipsa mediū inter humores & febres. Ter-
tium est causarum genus quod attingēs dicitur & inherens:
quod absqz mediante suas efficit actiones: vt humorum pu-
trede que febris parit. Putredo etenī qđ in humorib⁹ erit
et febris superest putredine, cessante & febris deficit. Et hāc
quodqz genus causarum aut erit morbis partibus cōsimili-
bus causa: aut morbis certe instrumētalib⁹ aut vtro cōtinua-
tionū separationis morbis.

Ca. v. de morborum mēbrozum partibus cōsimiliū cāis.

m **Orborū** mēbrozū partibz consimiliū
qui morbi dicuntur male cōple
xionis causę quātoz sunt. Prima est calidi morbi
causa. Secunda frigidī. Tertia humidi. Quarta siccī morbi
Et morbi calidi causę sex sunt. Prima motus est immoderatus
z hic aut est corporis vt labor maxime qui cōsuetum non ha
bet. aut anime vt grauius ira. Secūda est vt corporis obuiatio
aliquibz in actu calidioris: qualis est sol calor in estate: z
ignis calor si corū obuiatio prolisior: fiat corpori: quēadmo
dum in balneo diuturno: mora. Tertia est poroz spissatio
z densitas que calorem dissoluī prohibet: vt cuncti per nives
cōtingit: aut si calorem balneę frigida vt arcanti vt aluminio
spissantur eteni poro z arcant. Quarta putredo est: vt ea
que febres parit putredo: quz omne quod putrescit calefiat.
Quinta eborū paucitas. Calor: rāg si in quo operetur non
inuenit ad humores cōuertitur z mēba: calefacitqz ea z hu
miditatē desiccāt. Sexta est calozis causa calidozū potentia
liter appositio z porrectio vt illi fit qui alia cepas pipet z bis
comedit similia.

De frigidi morbi causis. Frigidi aut morbi octo sunt cause. Prima est corporis occupatus cum rebus que actualiter refrigerant: que admodum accidit per nives ambulanti et acre frigidum si diutius in illis immoretur

donec naturalis coaguletur calor. Si enim diuturna non sit mora: calefit eo q̄ calor interius cōcludatur corporis. Si uero diuturnior: et cis fiat peruerātia: naturalis refugit ad interiora calor: et coagulat. Secunda est aliquorum sumptus frigidorum potentialiter vt aqua frigida: lactuicarū cum pauere comestio: et vt si quis opium sumat. Tertia est ciborum potumq̄ tanta supfluitas vt etiā calor submergatur naturalis et extinguitur quēadmodū igni contingit in eū si lignorum nimia proieceris copia: et lucerne si olei nimii apponas vt extinguantur. Quarta ē immoderata cibū priuatio: quēadmodū igni accidit si ligno priuetur materiaq̄: deficit eiꝯ et iūgelatur. Quinta porroꝝ spissatio ē immoderata que supfluitas tes arctat que dissoluebatur: mergiturq̄ illis calor nālis et extinguitur. Sexta corporis immoderata dissolutio inratū vt calor quoq̄ dissolutus nālis et dispergat: quēadmodū diutius in balneo contingit moranti caloris dissolutio et materie euacuatio per sudorem. Septia motus immoderatio nimia inū vt calor dissoluat nāl et dissipetur: eaq̄ de cā corpus refrigeretur. Octaua immoderatus. s. quies et oriꝯ vsus: adeo vt supfluitates multiplicetur in corpore: quibus inferus extinguitur et deperat nālis calor. Hec sunt quiddam morbi cāe. nisi q̄ i duobꝯ horū cāis morboꝝ vna quedā est que minime corpus refrigerare dicēda est: spissatio. s. aut calefacere simpliciter in omnibus corporibus: quia eius actio in diuersis variatur corporibus tribus de causis. Prima est spissationis qualitas: scēda est humoris q̄ritas qui i corpore cōtinetur tertia dissolutōꝝ ab eo natura. Spissatiōis quidē qualitas quōtā si fuerit ip̄a immoderata spissatio morbus fit in corpore frigidus: hocq̄ ex nālis fuga caloris accidit et eius immersione corporis profundo vnde coagulat: prohibitiōeq̄ aeris ingressus naturalem recreātis calorem poroꝝ arctatione. Si sit aut spissatio modica corpus calefit: eo q̄ nālis prohibetur dissolutio caloris: cuiusq̄ in interioribus corporis faciat inflammationem. Humoris aut quātitas que in corpore est qm̄ si sit hic plurimum valde et corpus densatur immoderate refrigeratur corpꝯ ppter qd̄ a dissolusione humor arctetur: naturalisq̄ mergitur calor et extinguitur. Si sit aut parus būor et bonus et spissatio non immoderata naturalis roboratur calor et frigus stat. Et vero si fuerit acutus et malus vniꝯ fit diēti febris. Cā autem corū q̄ dissoluuntur a corpore quoniam in quorūdam corporibus hūiores sunt boni: et si vapores a dissolūte prohibetur calor: pfortatur nālis et stabilitur. In quibusdā aut mali et aut būor est cholericus a quo dissolutus vapor: male est qualitate: prohibitiuꝯ dissolui febris adducit. aut certe pblegmaticus crosfus viscosusq̄: quiaq̄ ab eo dissoluunt crosii frigidi et humidi. vapores prohibitiq̄ a dissolusione partū frigus et humiditas: submergiturq̄ et in funditur illis calor naturalis. Quā ex re pblegmatici generātur morbi. Est et alioꝝ dñans humorꝝ cholera nigra et eius qui dissoluuntur siccī et frigidi vapores qui dum dissolui prohibetur frigiditātē in corpore faciūt et siccitatē: cholere q̄nigre morboꝝ.

De morborum humidoxi causis. Humido
rum autē morborum cause
quinq; sunt. Prima hūidi aliquid occurfus est per tactum:
vt balnei ⁊ aque suavis ac acris hūidi. Secūda corū que
comeduntur ⁊ bibūtur supabundantia. Tertia ciborum ⁊ me
dicaminū que corpus humectāt porrectio: vt lactucarum cu
cubitarum sermici ⁊ nimis micti vini. Quarta nini⁹ olij
⁊ quietis vsus qꝑꝑ supfluitates in corpore cōgregant spisse
que ⁊ ipm humectant. Quinta prohibitio corū que a corpo
re dissoluuntur: corūq; conclusio quādo quod dissoluebatur
humidum erat.

De siccoꝝum causis morboꝝum. Pozzo siccoꝝ morboꝝum cause ipe quoz quicq sunt coꝛarie hui doꝝ causis morboꝝ. Prima est quoz aliqubus opponitur actualiter deficiantibus rebus: vt ambulāci per venioſa ſit loca: arenosa quozq rimari loca ter-razqꝝ et in maris aqua et aluminosa ac ſulfurea balnearia. Secūda paucitas eoꝝum qui poꝛrigitur cibozum intāſum vt humiditas deficiat coꝛporis. Tertia ſicca poꝛtentialiter ſepi us accipit: vt lēticulā acetum et ſal. Quarta laboris imodera ta copia cū qua humiditas diſſoluitur coꝛporis. Quinta ve ro ſupabūdanā diſſolutoz a coꝛpore hūiditatēqꝝ coſuma ti motus copia. De conſiſtētijs partibus morboꝝum ſunt cauſe qui mala dicunt coꝛplectio ſiſimplices ſint et ſine mate ria. Si aut coꝛpoſiti ſint et coꝛū coꝛpoſite producentur cau ſe et iuxta coꝛpoſitoꝝum numeroꝝum morboꝝ: numeroꝝ etia erit cauſarum et iuxta caſum ſpē: morboꝝ ſpē pſerentur. Si

sint et cum cause plures et earum in corpore actio una, pducitur morboz ipsa una male complexiois s; fortis. tanq; si alicui potentialiter calidum porrigatur medicamen plurimozq; exercetur motu: et calidissima balnetur aqua: una puenit morbi speciei partibus consimilis morbus scilicet male complexiois calide. Et si plures sint cause et earum circa corpus opposite inuicem actiones vt alijs calefacientibus alic refrigerent: his humectantibus ille desiccant: aut vna certe caruz alijs dominabitur. Aut due sue multitudine quantitas et grauitate virtutis: fit in corpore mala complexio que dominantium est. Aut certe singule suas operantur actiones proprias et mala ab eis oritur diuersaq; complexio. Adale autem complexiois cause que cum materia e ad mebru aliquod influenti sex sunt. Prima e depellentis vis mebru quod a seipso superfluitates que in eo ex cibis generant expellit: sive que ad ipsum ab alio propulsantur. Que aut huiusmodi faciunt mebra sunt principalia: sua hec facientia virtute vt cerebrum: cor: pararterie et vena. Secunda e mebru debilitas que ad ipsum alteri pelluntur mebru virtute suscipientis. nec ad se missa aut suscepra pot expellere. debilitas aut mebruorum aut ex natura e virtutis: hec enim oibus debilioz est mebris: quoq; ad ipsam mebra depellent iterioz a suscipiat et vt glandulosa caro que i alijs est i inguinibus auriumq; radicibus. Ite etenim oes natura debiles create sunt quatenus que ad eas mebra depellunt principalia suscipiant: aut certe extraneaturalis debilitas: queadmodum in quibus incommoda quous sunt mebra: aut ex ipsius creatiois et formationis in matrice tpe: aut deinceps contracta. Quodcuq; ita mebru infirmari plurimum videris: aut ad ipsum materias defluere debile e indicabis et tanq; coadunationis locum. Tertia est materici copia in corpore abundantis. Abateria aut in corpore multiplicat e abundat si in sue ho peccauit sanitatis custodia: queadmodum qui malos plurimum sumit cibos et exercitium iminuit ac balneis: vnde et in eius generatur malus corpore sanguis multarum superfluitatuz cui purgantia vt purgetur satis non sunt in ista. Splen. s; q cho lera ad se trahit nigra: et fel cholera attrahes rubra: cuius qz que superfluitates ad se trahit vaporosas. Quia ex ea mulie in corpore adunatur superfluitates: et sunt materie a mebris quibusda ad alia defluentes. Quarta autem est virtutis debilitas pascientis quz qui ad mebru puenit cibis imutare non preualt et i mebris transerre natura. Quinta vero e meatuum largitas per quos occurrunt superfluitates quas mebrum forte ad debile depellit. Sexta est si fit quod materia mebru suscipit in corpore inferius vt sit. s. materici ad illud fluxus facilioz: hec sunt consimiliu partibus morboz cause. siquid e cum materia sit.

Capitulu. vij. de morboz organicoruz causis.

Organicorum morbozorum cause quatuor sunt. Prima est morbi causa qui in figura e mebru. Secunda eius qui in quantitate. Tertia morbi qui in numero fit. Quarta at morbi e causa quo in positio peccat. Et morboz qui in forma sunt cause quinq; species diuiduntur. Prima e morbi qui in figura e. Secunda qui in coacuitate. Tertia eius qui meatibus fit. Quarta morbi ca q in asperitate e. Quinta morbi qui i lenitate peccat. Et morbi qui in figura mebru e cause sunt: quoniam morbus figuralis: aut fit in matrice generationis fetus tpe: aut partus ipsius articulo: aut du nutritur: aut passioe aliqua q bis accidit aut deinceps teporibus. Et in matrice quidem ex multitudine fit materici quz sperma multu e magna qz fecit ex eo mebra et minime equalia: aut ex paucitate certe materie quz spermatibus parua quantitate non pot natura ex eo mebru formare perfectu queadmodum necessarii e: aut paucitate oportunitatis qualitatu spermatibus: qz cuiusmodi necessari sunt mebru: qn si sit erosus formate non admittit virtute nec cu ea distenditur: si sit at tenue et fluxu non stat illi. Partus autem tepore incommodu accidit et egritudo si qui nascitur aliter q oporteat egreditur: aut super dorsu aut super genua. Quia ex re mebru corripitur figura incuruaturq; sua humiditate. Aut triedi vero tpe si nutrit illu: put oz fasciis stringere tollere et ponere nesciat: vnde et mebru corripitur figura aut si ampli expedit lactis sugat: qua ex re superfluitas multiplicatur humida in eius corpore: ideoq; quoridā corripitur figura mebruorum. Ea aut que horu aliquo accidit aut deinceps tepore q mebru corripitur figura octo fit modis. Prima est si nutrit anteq oporteat pueru ad ambuladu cogat: ideoq; crura eius incuruatur et pedes torquentur. Secunda est fractura queadmodum si frangamur coacuitatio que e etiam sonca distregationis anche. nec continet aut stringit os quod interius

in ea e. Tertia medicus e: si confractu os reducere ad locum nesciat. Quarta infirmu si mebru comoueat astrictu et solidatu anteq roboretur: que ex re mebru corripitur figura. Quinta est pp morbu queadmodu percussio que in nasu fit: fitq; abinde ho simu. Sexta ab ipsa est materie superfluitate male queadmodu elephaticis accidit figure mebruorum corripitio sicciatis materie ca. Septima vero ex materie e immutatione quemadmodu pibiscis accidere videmus ex coisuptio ne carnis eoru que ossa creduat humiditatuq; gbus adiuucent mebra continuabunt. Octaua ex passioe e que natus accidit: lacertisq; vt incisione nervi cu qua mebru simul enervatur aut spasmus inclinas in latus aliquod mebru aut supiora ecutit: aut enervatio que mebru in parte inclinat aliterq; et contrahit: aut macula vlcis vel apostemans cu qua mebru corripitur figura et forma. Et spasmus quide ac enervatio mebru corripit figuru ipsumq; inclinant et in latus detrahunt. Et si spasmus egritudo hec a latere e latus contrahitur sanu in infirmi parte queadmodu paralisis que ex spasmus fit: q si icomodu hoc enervatio e latus contrahitur infirmum infanti partes vt paralisis que ex enervatione prouenit. Ite sunt morboz cause qui in mebru sunt figura. Adorborum porro cause qui in meatibus habet fieri et traductibus: quoniam meatus vt dictu e aut aretantur aut dilatatur: meatu aretatio fit si coisumatur aut restringantur aut si coisolidatur: aut si oppilatio illis acciderit. Et coisectio eoru aut retinens fit virtutis fortitudine aut expellentis debilitate: aut quoniam meatus os nimium colligit et coisumatur: aut aretatione si ipsos meatus aret et spillet: aut siccitate illos desiccet et coadunet: aut coisumatur certe ea que mebru accidit queadmodu contingit si in aliquod ceciderit mebru solidu aliquid et duru icomodu naq; in mebru cadet figura et intrabit figuru incuruaturq; mebru meatus qui i eo sunt ea coisumantur de ea aut certe apostema fit in eo coisumanturq; et aretatur meatus apostematis coisessione. Consolidatio porro accidit si quando in meatu vlcus fiat: obhinc cicatriscitur coacuitasq; meatus coisolidetur. Oppilatio aut fit aut aliqua que coacuitati meatus incidit re vt chinus e crosius et viscosus: aut saxum lapidq; aut sanguis coagulatus vel sanies: aut aliqua alia re que meatu inascitur vt caro e aut verruca. Abcatu aut dilatatio est: aut quoniam expellens imoderato monetur virtus motu: aut quoniam retinens debilis e virtus: aut ppter caloris et humiditatis dominatione enervat e dilatatur meatus: aut medicamentis ea aperietis qd super locuz ponitur. Adorbi vero cause qui in asperitate e due sunt: altera e ab interioribus vt humor acutus queadmodu qui a cerebro ad meri descendit et gutture pulmonisq; canales q asperat oia. altera ab exterioribus et e aut ex cibo pigritudo acuto aut pulvere et fumo que admodu gutturi accidit et pulmonis canali ac meri aspitans.

Qui at morbus in lenitate accidit mebru aut interiori crit ea vt humiditate vniuosa aut viscosa que a cerebro aut aliu de ad matricē descendit: aut exteriori: aut alicui rei humectantis porrectio vt sorbitio pinguedo butyru. Ite sunt morboz qui in forma sunt cause. Adorbuz q in quantitate accidit mebruorum cause. alie sunt magnitudinis ei: alie paruitatis. Magnitudo at ex multitudine e materie: aut abundantia virtutis in formatio: aut ex vtriusq; coeunt. Et hoc aut erit naturale si sperma multu fuerit et virtus informans fortis: aut non naturale queadmodu mebru accidit intumescere. Paruitas aut ex paucitate e materie bone aut virtutis debilitate informantis: aut incisione aut putredine quasda adurere membri partes aut frigoris grauitate vt niuis qd quedā cadere facit a corpore mebra. De causis morboz qui in mebru inueniuntur numero. Adorbuz porro cause qui in numero sunt mebruorum: aut sunt iminutionis aut augmenti: et augmenti quides mebruorum ca duplex est: altera vt sit augmentu ipsum ex natura libus causis. Iteq; abundantia fit spermatibus: aut quoniam informans minime fortis virtus fuit sed nec debilis. Si enim fortis est copia illa non infirmat materie ab ordinatione consuetudine sua in actiones: si debilis mebru non constituet abundas altera vero est ex non naturalibus causis ex materie. s. non bone abundantia et ex virtute non debili nec forti: si naq; debilis foret superflua non pelleret exterioribus: q si fortis plene a se superflua emitteret et a corpore propulset: vt nihil ex eis in corpore crearetur vt verruce glandes et vngule. Imminutionis aut mebruorum ca et ipsa duplex e. altera est interior: vt spermatibus paucitas virtutis informantis debilitas. altera exterior: vt ferri in cisis: ignis adustus: putredo. nimiu frigus. De morboz qui accidunt in mebru positione causis. Adorbuz qui i positione inueniuntur mebruorum cause bifurda diuiduntur: aut eni est

mēbri a suo loco discessionis cā: aut cōpārticipationis mem
bri cū cū eo cui cōparticipat. Et suo quidē cedit mēbri lo
co quāb' de cāis. altera mor' ē imoderatus quēadmodū i sal
tu nimio imoderato p'git: meatas q a siphace ad testiculos
mittit rūpi dēfēdūqz iestina z thirbus vocaturqz huius
modi morbus hernia intestinozum si iestina descenderint
aut thirbi hernia si thirbus demissus est. Nonnūq' suppla
nū rūpitur vētris egrediturqz per ipsū aliquid epatis ang
mētum. Aliquotiens siphaoz qui super vētre est egrediuntqz
i estina z thirbus. Aut quēadmodū in euulsionē cōgit dis
gregationis anebz: qū quod in ossē est core augmentus a cō
cauo exit veretibi anebz: eo q acumina fracta sint foue: ip
sumqz nimio mouetur z cōcutitur motu. Altera est egressus
causa a suo mēbri loco humiditas imoderata q mēbri enu
nat z suo emittit loco: quēadmodū thirbo accidit z iestina
si forte humiditas viscosa in eis qui a siphace sunt ad testes
meatibus cōtingerit suo exte loco z descendere ad testiculos
fitqz abinde hernia. Et vt in disgregationibus si in eis humi
ditas dominetur viscosa: cōtingit mēbri suo reslire loco: quē
admodū in enervatione cōtingit palis: qū mēbri enervat
z suo humiditatis pellitur loco. Causa corruptiois cō
participantis mēbri eius cui cōparticipat duplex est: altera
est congregationis causa mēbri cū eo cui cōparticipat quz sit
eorum natura diuincta esse. Altera vero si ea quozum cōiū
cta esse natura est fuerint abinuicem diuincta. Et cōgrega
tio aut ab ipsa formatione vt digitorū qui siml iungūtur pal
pebrarūqz cōsolidatarū: aut vlere quod in vtroqz factū est
mēbro cōsolidatqz sunt z cicatrice obducta: quēadmodū
dignis si vulnerē accidit vlere interiectio vtrūqz: aut ipsi
viceris macula: aut spāsmo. Iste sunt morborū qui instrumē
talibus fiunt mēbris cause.

Capitulum. vii. de morborū causis continuationes sepa
rantium.

Eperantium continuationes morbo
rum due sunt causarum
partes. Altera est earū que ab exterioribus fiunt: al
tera vero ab interioribus. Et que ab exterioribus: aut ali
quod est incidēs vt enis: aut qd dīrūpit z dissecat vt foris
morus: aut quod incidit vt ignis z adurens medicamē: aut
quod cōterat z illidat vt lapis: aut quod distendat vt funis.

Et que ab interioribus cause sunt exterioribus assimila
tur: aut ē enī chim' c'rossus illidēs quēadmodū z lapis: aut
ventositas c'rossa distendens vt funis: aut humor calidus
putridus incidēs quēadmodū ignis ab exteriorib'. Hec
est vniuersalis disputatio oīum morborum causarū: quibus
disputationē subdicens accidentium.

Capitulum. viii. disputatio accidentiū morbos sequentiū.

Enera duo rerū extra nāliū q sunt exposuim'
morbos. s. coz cās. Gānūc dicēdū lo
co l' d' accidētib' morbos sequētib' z coz cās v'. Vt
eo q' qm in nostre disputatiōis p'cipijs de reb' extranālib'
dictū est morbi esse quod actualiter: z per seipsū actionib'
nociū efficit sine mediante. Accidēs aut actionis ipsius: no
cūmētū ē morbi itaqz. Quodqū ita sit z morbos acciden
tib' causas esse constat: z accidētia signa esse quib' morbi
significantur: quēadmodū accidit qū stomacho mala fiat cō
plexio vt illam mala sequatur digestio. Adhā aut cōplexio
stomaci male est causa digestionis. Adhā itaqz digestio ex
eo q' malā sequitur cōplexionē stomachi accidēs est: ex eo au
tem q' per ipsāz mala significatur stomachi cōplexio signum.
Hec est aliqua differētia inter accidentia z signa: nisi in coz
v'bu quo vrimur illis. Si etenim proposuerimus per morbos
accidētia ipsos sequētia cognoscere: morbos ipsos causas di
cimus accidētiam. Si aut proponamus accidētia morbos ri
marī: ipsa facientes: accidētia hec signa vocamus z morboz
significationes. Quēqū ita sunt cōueniētius z oportuniū est
nos hac libri nostrī partē accidentiū diuersitates exponere z
morbos ea facientes: vocamusqz partē hanc accidentiū cau
sas. Post hoc aut dicemus quos morbos singula z que sequā
tur accidentia queqz illos significāt: vocamusqz partēz hanc
signozū scētiā quoz nostrū hunc intrinsecū libzū optime mor
bos discernat z agnoscat: accidētiaqz illos significātia: vt ei'
diligens sit in ea speculatio. Incipiamusqz primū de acciden
tib' z cozū causis.

Capitulum. ix. de accidentium generibus z eorum assi
gnatione.

Ico igitur accidentium tria genera eē cō
munia: vñū est genus quod i
nocumētū apparet actioni. Sedm quod in habitu

dinibus videtur corporum. Tertium autem quod in habitu
dine eorū que de corpore exēit z egerūt manifestatur. Duo
rum autē extremozū generū causa est genus primū: actionūz
scil' nocumētum. Actionis aut nocumētus ex morbo fit qū ac
cidentis sit causa. Habitudines nāqz z corporum z superflui
tatū que a corporib'z emittūtur habitudines sequūtur actio
num. Actionū habitudines in cōmodozū sequūtur qualita
tes que ipsas faciunt. Si accidat ergo mēbro icōmodus eius
nocet actioni. Et qui actioni accidat nocumētum ei quod
ab ea efficitur obest: eriqz nocumētum quod effecto contin
git iuxta q'ritatē icōmodi quod actioni accidit. Exempli
causa si que est in selle virtus attrahēs: ab attrahēdi cholētrā
rubeā actione deficiat z debilitetur z a sanguis purgatione
ab ea cholera in sanguine remanebit z per totū diffundetur
cū eo corpus. Quā ex re corporis coloris contingit imutatio
in crocū rubiginē. s. z ictericiā: imutatur quoqz vīnarum
color z ad crocū inclinā qm ipā sunt sanguis aqua z co
limentū vīna: imutā quozqz egestiōis color in albū pp pau
citates que obluūt ad iestina cholera in a selle. Immu
tationis itaqz habitudis corporis in crocū: colorūqz eozū
que p'egestionem ab ipō egrediūtur z vīnam: nocumētus
est causa qd virtutē sequitur que in selle sedē bz attrahentem
Et nos de accidentibus que in ipsis sunt actionibus incipie
mus. Dico qm mēbrozū cuiqz cū aliq' acciderit icōmodus
eius nocet actiones. Icōmodū aut aut accidit mēbrozū
ex cōplonīs nālis corruptione qm ab ea aut in calorem
aut in frigiditatem: aut in sicci vel certe humidū discesse
rit: aut ex malitia eius figure si illi apostema fiat aut euellat
aut iminuat in numero. aliqz huiusmodi icōmoda ac
cidant organica: aut certe ex cōtinuationū separationē quz
superuenit incitio illi aut cōtritiō aut illisio z alia huiusmōi.

Accidēs aut quēadmodū alio dictū est loco tres sunt.
viales. s. actiōes vitales z nāles. Cuiqz aut harū actionum
tribus accidit modis nocumētum. Aut cū oīo cessare fa
cit vt cecitas z surditas hocqz fit qm membro imoderatūz
z vehemēs accidit icōmodū: aut certe iminuit actionēz vt
caligo in visu z auditus malus. hocqz erit si non sit imodera
tum icōmodum aut certe iminuit: z ab habitudine imutatur
quēadmodū qui in suozū cōspectu oculoꝝ culices imagia
tur se videre z mōscas. Aut simile qd capilis z filis z quoz
admodū cuius iminuit auditus. Hocqz fit quz in commo
dum parum est z debile.

Cap. x. de accidentium que in actiones iugrediuntur
animales cause.

Animales quidem virtutes tres sunt
e. actio. s. regēs que gubernā
trix vocatur z actio sentiens atqz actio voluntario
monēs. Et regēs quidē actio est z phantasia actio z cogita
tionis memorie actiōes: viciūqz oēs be simul mens. No
cūmētum aut mēbris accidit modis. Aut cū omnis
deficit z est eius rei causa aut mala cōplexio frigida que coz
pori z substantie dñatur cerebri: z liquidē eius fiat adnatus
paululuz z pederētis obstupefactio fit z in somno submersio.
Aut certe mala erit cōplexio frigida cū materia hūore scilz
pblegmatico qui vētriculos replet cerebri z oēs oppilat (scilz
subitoqz: fitqz abinde apoplexia: aut quosdā cerebri replere
triculos semel z alios non: nec oppilat illos oīnos: fitqz cōp
plesia. Aut iminuit mens z est eius rei cā mala cōplexio fri
gida z debilis cerebri dñans: fitqz rōnis turbatio z mētis
aut sōn' imoderat'. Aut vero ex mala ē p'plione calida: fitqz
abinde desipientiā aut ex mala cōplexione humida: z facit ob
stupefactionem: aut ex mala cōplexione siccā z molestant vī
gilie. Aut vero fit hoc ex mala cū materia p'plexione: si qui
deni materia pblegmatica est apostema facit in duobus proze
cerebri ventriculū: fitqz ab inde passio que litargirus vocat
obliuio. s. z si materia calida est cholericā z dominatur cere
bro: aut eius operimentis apostema facit morbus qui phrene
sis dicitur generatur qm z febris segnur z mētis alienatio.
Si non sit autem cū ea apostema insania fit z sequitur illaz
sine febre mētis alienatio. Si sit autē hec ex pblegmate z cho
lera rubra cōposita materia cumā generat que est obstupefa
ctio cum vigilijs. Si autē materia si hec cholera nigra z sine
apostema: passio fit que mētia vocatur desipientiā. s. nigra.
Quod si materia nigra vētriculo puppis cerebri dominata
fuerit passio oritur q' cōgelationē mētis dicitur. Aut ve
ro mēs ipsa aliter q' expedit erit z hoc fiet: aut ex mala com
plexione calida: aut vapore calido ad cereb'z ascēdenti: fitqz
mentis alienatio que in febribus est: aut ex mala cōplexione
frigida z siccā sed debili: fitqz ab idē timor quidā z formido:

aut ex vapore frigido z secco. z sit ex eis melia q̄ hypochondria ea vocatur. Aut certe ex humore cholericō z p̄blegmatico: q̄ in venis que circa cerebrū ferūt multiplicatur: generatq̄ vertigo z supor. Hec sunt accidentia que totalit̄ accidunt mētis z cāc capz. Et quoniam mē aē phantasia cogitatio z memoria: zcst bozū cuiq̄ habitatio sedesq̄ in proprio vētriculo cerebri: quādo vētriculorū bozū alicui sine aliis incōmodū acciderit: eius nocumētum accidit actioni: duq̄q̄ alie liberantur partium aliarū actiones. Et si quidem incōmodū proze acciderit cerebri phantasia nocet z aut oīo deficit phantasia hominis iurantū vt ea que presentia non sunt videantur sibi videre: quemadmodū galienus refert accidisse medico cuidam qui imaginabatur secū in domo tibicines quosdam eē z sanitatis cogitationis cā precepit illos foras emitti: z ex memorie que et erat sanitate qui ad ipsū ingrediebant agnoscebat: aut iminuitur vt aliter res intueri videatur q̄ sit carū forma figuraz: aut aliter q̄ expedit ē imaginaturq̄ res sed phantasia debili. Si medio accidit vētriculo cerebri incōmodū aut oīo cogitationē annullat int̄n vt oīo nō discernat inter ea que faciēda z que minime faciēda sunt quēadmodū cuida contingit viro qui a sumo domus in inferiora z vasa z oēs domus suppellectilē proiecit minime sic nō oportet cogitas erratz in imaginariis z memorie sanitate: te nēs memoria quecūq̄ proiecit: aut certe iminuitur z mala sit cogitatio que recte animi dicitur disciscit z a rebus de factis: aut certe aliter q̄ oportet eritq̄ in cogitatione sua z visio minime bonā: diciturq̄ cuiusmōi habitudo mētis alienatio. Si autē puppi acciderit cerebri incōmodum memorie nocet z aut oīo cessabit memoria ab hoīe int̄n vt oīa q̄ facit obliuiscatur: z dicitur memorie priuatio quēadmodū de gbusdā antiquorū refert galienus: quoniam quidā qui a pestilentia liberabatur z suozū obliit fuerint noīz seq̄ ipsos z amicos refutabāt: aut iminuitur nec remiscitur nisi que proxima sunt z dicitur obliuio: aut est ip̄us memorie alia q̄ oportet bitudo: z memorie malū vocatur. Bozū autē accidentiū singulorū que triū sūt mētis actionū: sit cūctis ab eisdē cāis a qui bus z totius mētis accidentia proeunt mala. Scōplexione singulari aut cū materia. Significatur aut nobis huius rei veritas quoniam opitū z mandragora hec operantur accidentia nimia sue cōplexionis frigiditate. Et quoniam de accidentibus que actionibus cōtingūt regentibus z eozū cāis diximus iāz nunc: oportet de accidentibus que in actiones ingrediuntur sentientes ag gredi.

Capitulū. xj. de accidentiū que in actiōes ingrediuntur sentientes diversitatibus z primū de visu.

Am de actionibus nobis est disputatio sentientes diuissim in quinque in visus s. sensū. auditus. gustus. odoratus z tactus. Hos igitur h primū de accidentibus que sensu sunt visus considerabimus quz sensuū quinque sit primus z subtilior. Dico qm visus sensus tribus nocumētis modis patitur: aut enī oīo deficit z dicitur cecitas: aut iminuitur z vocatur obscuratio vlt opertura: aut aliter q̄ rectū sit: z videtur hōi sibi quedā videre que minime sunt. Nocumēta autē hec que visui accidunt tribus cōtingunt modis: aut ex primo visus organo qd cristalleus ē humor: siquidē illi incōmodū acciderit: aut qm videns ad oculū vsq̄ nō deducitur spūs: aut quoniam mēbrozū aliqd que vititari cristalleidos parata sunt: incōmodum quoduis patitur. Incōmodū accidit illi aut ex cōsimili partib⁹ morbo si refrigeretur aut calefiat: aut humectetur aut deficiatur: aut ex organico morbo vt si suo. s. moueatur loco: aut aē aut retro: aut dextrosū vel sinistrosū: aut ad inferiora aut ad superiora. Et si ad anteriora moueat: oculus ea fit de cā glaucus: si ad posteriora niger: hec duo visui nō obsunt. Si aut ad superiora moueat aut ad inferiora cōtingit ea de cā boīez vñū quidē intueri tanq̄ duo aliqua: eo qd lumen ab vno dirigitur oculorū a superioribus: z ab altero ab inferiorib⁹: itū turq̄ hō oculo cuius ab inferioribus lumē dirigitur rē quasi demissā alterorū cuius lumē a superioribus procedit altiorē. diciturq̄ huiusmodi accidēs strabofitas. Quādo aut dextrosū aut sinistrosū oculus mouetur fit boīez vñū quidē nō qua si duo intueri: qm lumē ex singulis pcedit oculis per vñā lineā: ideoq̄ z hoc incōmodū visui nō nocet. Nocumētū autē quod visui obest eo qd vidēs sps minime rectus ferat sit aut qm qui vidēt mittunt spūz ventriculū cerebri proze aliqd patiuntur incōmodū: aut quoniam hoc ip̄um incōmodū nervo factū est concoano: aut qm spūs ipse sua egressus est natura. Incōmodū quidē qd ventriculis proze cerebri acciderit aut ex mala sit cōplexiōe calida: aut frigida aut humida: aut secca:

aut ex morbo organico aut apostemate: aut ex cōtinnationū separatione. Et incōmodū qd concoano acciderit nervo oppilatio ē. Oppilatio autē illi acciderit aut ex humore crosso z viscoso aut p̄sside. Et egressus spūs a sua ē natura aut in qualitate sua: aut in quantitate aut in vtriusq̄ simul. In qualitate qd aut si densetur supz abinde visus paucitas: aut si subtiliet quā ex re visus melior sit. In quantitate vero aut si augmenta fuerit vnde z melior est visus: aut iminuta sitq̄ visus debilitatio. Et si qualitas cum quantitate componitur: quatuor huiusmodi sicut compositiōes. Si fuerit spiritus multus z subtilis quālibet rem z de prope z de longe optime intuetur homo. Multi etenim est spūs extendi in remota loca. Subtilis aut spiritus est quodlibet optime deprehendere cōprehensione. Si sit aut spirit⁹ multus z crosso: quod remotū ē homo spiritus multitudinem videt: nō tamē bene eo quod crosso sit. Et si spiritus est paucus ac subtilis quod proximū ē optime videt sua subtilitate: nō aut lōginq̄a intuetur eius paucitate: pauc⁹ etenim ad locū vsq̄ lōginq̄ū nō extenditur. Quod si z crosso ē z paucus spiritus: remotū quod nō videt sua paucitate sed nec proximū bene sua crositate. Que vero accidunt visui accidentia causa incōmodi quod alicui acciderit mēbrozū que in auxilijs sunt cristalleidos humoris: aut sunt incōmodi causa quod foraminis accidit pupille: aut engaidos humoris: aut tunice conee: aut palpebris. Foramini quidē incōmodū acciderit. iij. modis. Primus ē quā dilatatur. Secūdis quā aretatur. Tercius quā mouetur. Quart⁹ quā scinditur. Et dilatatio aut naturalis est: aut extranaturalis: z vtrazq̄ mala est: oculi nāq̄ lumē spargit z nō congregatur. Hoc autē duob⁹ fit: de causis: aut tunice scicitate cōgregatur que in circuitu foraminis sunt partes z cōp̄mūtū z accentro remouentur: z huius passionis difficilis est finatio: aut apostemate quod in ea fit: z ipsam diffidit. Secūda est causa propter humoris engaidos copā que illam replet: ideoq̄ foramen distendit.

Retratio aut aut naturalis est: aut extranaturalis. Si naturalis ē z laudabilis: cōgregat zenim spm vidētem nec finit spargi. Et si extranaturalis mala eiusq̄ causē causa opposita sunt dilatationis. Hoc est aut quoniam cornea tunica enervata est: aut humiditate superflua: aut quoniam quā albugini oīi similis est humor: cuiusmodi est: nec est hūc aliqd quod eam impleat tunica z roborat: enervaturq̄ hac de causa: eiusq̄ adinuenit superincidit partes. Enervatio autem engaidos humoris incōmodū est visus validū: sequitur nāq̄ hoc humoris cristalleidos defecatio occurratq̄ exterius lumen sine mediātē inter eos. Foraminis autē cōmorio aut naturalis aut extranaturalis. Et extranaturalis fiti tunica scidat vnea alio qd forami loco: roboretq̄ tunica vnea z scissura solidat incōmodū h foraminis scil mot⁹ visui manifeste nō obē. Foraminis autē scissura si modica ē nec ad engaidos transmittit humorē visui nō nocet nocumēto manifeste. Si aut scissura tras mittitur int̄n vt occurrat ab eo engaidos humor z corne obuiet tunice: quo abinde sunt nocumēta. Alterū est qd vnea cristalleidi obuia est nec ipsi cristalleidi p̄tectio: aut qd ipsa alliget. alterū vero qd spūs vidēs in foraminē coadunatur. egreditur etenim totus z spargitur foraminis a dilatatione.

Incōmoda poro que engaidos sequūtur humores aut i eius sunt qualitate: aut in quantitate. In quantitate si multiplicetur impedimentūq̄ fiat ne adinuenit exterius z interius lumina occurrat. Aut si diminuat z humor ipse cristalleidos luci obuiet exteriori sine mediātē. In qualitate aut aut in colore aut in liquoze. In liquoze si spissetur z crosities eius aut parua ē aut imoderata. Si parua oculū que remota sūt prohibet intueri z in proximo intuitus ē sanus. Si imoderata sit z in ea tota visum prohibet z huiusmodi vocatur incōmodū aqua. Et si in parte aut incoyntinnatis erit partibus aut abin vice diuissis. Et si in cōtinuis aut erit in medio aut circa mediū. Et si in medio sit abinde vt singla videat corpora tanq̄ diuissā opinabitur in vno quoq̄ tēpore. Si vero circa mediū oculi multa siml phibet videre corpora vno codēq̄ tēp intantū vt egeat singula intueri corpora suo spatū pp cius paruitatē conū visus. Si aut in partibus fuerit abin vice separatis diuersisq̄ sit abinde boīez in cōspectu suo tanq̄ multas videre z culices capillosq̄: acciditq̄ hoc plurimū dū a somno surgitur maximeq̄ pueris z febricitantibus. Hui⁹ vero humoris imutatio tribus fit modis. Quidā est vt ad nigrūz inclinet sitq̄ abinde boīez oīa que intuetur tanq̄ si in fumo aut puluere sint videre. Alius est quz rubor in eo ofiatur quē admodū vt ei acciderit cuius in oculo vngula inuenitur: vnde rubet z opinatur hō cūcta que videt coloris est rubi. Tercio est quz in eo croceus superabundat colore: vnde hōi opinari ac

cidit oiaque videt crocea eē queadmodū ieteritijs cōtingit.

Pars autē que forāmini ipsi tunice corne opposita est in cōmodū sit aut seipso patitur aut ab alio. Et q̄ illi a seipso in cōmodū sit aut morbi p̄tib⁹ erit cōfili⁹ aut organic⁹ aut continuationis separatio. Et cōfili⁹ p̄tib⁹ morbis: aut ex humi ditate arbitrarurq; hō in fumo eē vel nebula q̄ videt oia aut desiccatur fitq; ipsam⁹ visusq; abide debilitat: acciditq; hoc maxime senib⁹ vite corū in vltimis. Spasmat̄ur quoq; tunc ea cornea imminutione engaidos et forāmis sit arctatio. Ubi autē ex siccitate ei⁹ cōtingit arctatio nō sit forāmis. Adhuc bus porro qui illi sit organic⁹ cōfili⁹ est et desatio: sūtq; ab apostemate: accidit abinde obscuratio et opimentū in vi su iuxta eius q̄ritatis magnitudinē et paucitatē. Incommodū autē qd a cōtinuationū separationē accidit vlt⁹. Et ut aliquoties transmittitur aliquoties nō. Et si minie trāsmitti tur duabus nocet de cāis: altera ē eo q̄ in eo supfluitates cō gregantur et sordes: prohibeturq; interius lūmē exteriori ex currere. Altera q̄ cristallcis exteriori propiorior sit lūmini. Si autē trāsmittatur visui obest: eo q̄ engaidos euacuet̄ humoꝝ. Incommodū autē qd p̄ti accidit corne que forāmi op posita ē ab alio aut ex cōsolidante ē op̄rimēto aut ex palpebris. Ex cōsolidatione quidē si in ea vngula producat: op̄ riatq; qd forāmini opposit⁹ ē corne. aut si obthalmia illi ac cident q̄ chimosi⁹ dicit qd est apostema et in albo et i nig⁹ oculi op̄iturq; forāmi. Palpebre vero corne nocēt aut apo stemate quod in eis ē: op̄riturq; qd forāmini opposit⁹ est: aut purigine que cōfiliat palpebras et subleuat: op̄riturq; forāmi aut certe grandine que illi accidit oblongus. f. apo stema in exteriori cōtingens palpebre. Hec ē accidentiū affi gnatio que in visus ingreditur sensum.

Capitulū. 12. de his que in sensum auditus ingreditur accidentibus.

Porro que auditus cōtingunt sensui acci dentia tribus accidit modis: aut cim oio deficit auditus et dicit⁹ surditas: aut im minuit⁹ et grauitas vocat⁹ auditus: aut aliter ē q̄ expediat et appellatur auditus malus. Documentū autē sensui accidit auditus aut pp̄ incommodū quod virtuti accidit per quam est auditus: aut infirio p̄ ipsius. Et auditus vti tūti incommodū accidit aut pp̄ mittentē qui est cerebrū: aut propter ner uum qui virtutē portat auditus si illi accidat incommodus. Sit autē incommodū aut ex cōfili p̄tib⁹ morbo vt mala complexionē calida aut frigida humida aut sicca que acci dit illis. Aut ex morbo organic⁹ vt apostemate et opp̄latione. Aut ex continuationū separationē vt percussioe et illusione. Et incommodū qd primo accidit organo auditus quod ē sez pars larga et ampla nerui audit⁹ ipsi op̄rientis forāmi qd in offe est: aut in ipsa accidit substantia aut incomodi alterius causa qd alieni accidit membrorū ipsi seruientū q̄ et ipsi ad inuant actionē. In substantia quidē sua ex mala cōplexione calida aut frigida humida aut sicca: aut ex organic⁹ morbo vt apostemate aut ex continuationū separationē vt cōtri tio et incisio. Que autē accident illi membris seruientibus vt forāmini exteriori et neruo per quē virtus decurrit auditus incommoda sunt ex opp̄latione. Opp̄ellatio hec ē aut apostema aut verruca: aut caro superabundans: aut certe sordes aut la pis qui forāmini incidit auditus.

Capitulū. xij. de accidentibus que gust⁹ sensui cōtingit.

Accidentia que gustus sunt sensui tribus oriuntur modis: aut nēpe tot⁹ ipse cessat gustus et oio: nec sentit aliquos homo sa pores: aut imminuit⁹ vt fiat scil' boi sensus in saporē debilis aut aliter eius est iudiciū q̄ rei posset ordo. Sentit itaq; tunc homo saporē sed nō degustat: aut saporē sentit ali quoz et degustat aliter q̄ ipsorū sunt saporē: quz lingue. f. ali cū dñat q̄tas saporis aut amaritudo et ē ex cholera rubea aut acritas et est ex p̄legmate aut salugo ex p̄legmate falso. Et si dñans multus ē humoꝝ quosdam hoꝝ sentit hō saporē: licet nulls ei⁹ iniciatur sapor: lingue: et si paucus: sapo rem sentit illi qui superabundat et lingue eius dominatur in aliquos degustat saporē: cibis enī cuiusmodi cōmouet in ea dormitatem humorem. Hec autē nocumēta gustus accidenti sensui: aut propter incommodū quod virtuti accidit depellentē aut instrumēto gustus sensus primo. Et quod depellētē acci dit incommodus virtuti: aut propter cā ē cerebrū partem a qua dirigitur per quā gustus sensus ē neruus: aut pp̄ illā ferentēz neruū. Adhuc vero aut ex incommodo quod organo accidit primo gustus: lingue. f. substantia: aut quod illi seruienti tuni ce scilz: ipsaz op̄rienti.

Capitulū. xliij. de accidentibus que odoratus sensui superueniunt.

Accidentia vero que odoratus contingunt sensui aut causa eorum que vir tuti accidit odoratus nocētum sunt: aut que instru mētis odorat⁹. Et nocumētū qdē qd virtuti accidit: aut ex ma la ē p̄ploē q̄ duob⁹. p̄re cerebri inē vtriuscū: queadmodū ex re plētiōe accidit capitis supfluitates et hūiditates et ex solca lore et ex aeris frigore. Accidit vtro infirio odorat⁹ p̄ aut ex seipso: aut seruientium cā mēbroꝝum. Et instrumētum p̄mū duo sunt augmēta que vcrib⁹ similia sunt quib⁹ incommodū accidit: aut ex morbo partib⁹ cōfiliū quā refrigeratur aut calefit: aut hūcetatur aut desiccatur: aut morbo organic⁹ vt opp̄latione que illi accidit. Adhuc porro que hūc deser uiunt infirio: duo sunt nasi meatus et os perforatum ac op̄ rimētū p̄foratū. Incomodū autē nasi meatib⁹ aut p̄pter mor bū organicū: aut ex cōtinuationū separationē. Et morbus qui dem organic⁹ ē apostema: caro supercrecēs in nasi meatu bus: vnde opp̄ellatio fit meatui: phibeturq; qd odoratus peruenit vētus. Continuationū autē separatio vt illisio cōtri tio si naso cōtingit meat⁹ cūm comprimit⁹ et opp̄ellatur. Et quod offi cōtingit perforato ac op̄imento ei⁹ simili. Aut hu mor ē crosus illud opp̄ellās forāmen et ab odoratu prohibēs aut hūor putridus et sentit fetidū hō odorē: quā nūbil illi p̄ ximum fiat putridum.

Capitulū. 15. de accidentibus que tactus accidit sensui.

Actus sensus oibus est cōis mēbris corpo ris: quā membrorū cuiq; n̄ cru⁹ mit tatur sensum illi ferens et volitarius morum simul aut certe neruus per quem sensus illi ministrat: et neruus p quem volitarius eius fiat motus: queadmodū co diximus loco quo de neruis disputatū est. Accidit vtro tacta sen sui incommoda queadmodū et alijs sensibus nisi q̄ in his nō vocātur proprijs singula noibus quibus significetur quead modū ea que audit⁹ sensui cōtingunt vocantur surditas et auditus grauitas et que sensus visus incommoda sunt cecitas et caligo vel obscuratio. S; tñ eorum quedā cōibus vocant⁹ noibus: vt dormitatio et enervatio: quz duo hec accidunt in omnibus mēbris accidentia: sūtq; in quibusdam sine alijs quemadmodū in manib⁹ et pedibus: diciturq; manū et pe dum enervatio aut dormitatio. Delectatio autē et dolor ipsa quoq; omnibus accidit membris: nec proprijs est illis no men si quibusdam sine alijs accidit membris. Tactus autē sensui sunt incommoda quemadmodū et in alijs et ad eū dem modū membris. tribus. f. modis autē oio cū co sens⁹ deficit et mor⁹ maxieq; hoc i pedib⁹ sit et manib⁹: et vocat⁹ enervatio. Aut imminuit⁹ et vocatur sensus paucitas et debilitas et mēbrū dormitatio: aut certe aliter est q̄ exp̄it natura diciturq; egritudo et dolor. Et enervationis cause cedē sunt que dormitationis: nisi quod per enervationē accidit incomodū validū est et rebenēs cū quo et sensus deficit et motus volun tarius oio. Incomodū autē quod a dormitatione fit modi cum est et difficilis cū co est sensus et motus: nō tamē deficientes oio. Dormitatio autē fit aut in toto corpore et difficiliatur cū co sensus et motus simul: aut in vno mēbro et erit cū mor⁹ difficultate: aut vacua erit hac difficultate vt dētiū congela tio. Congelatio enī in dentibus dormitatio est q̄ ab acerboꝝ masticatione inducitur. Causa autē dormitationē adducens prohibitio est trāsitus virtutis a cerebro p̄ neruū qui ad mēbrū peruenit. Aut manifesta causa vt frigus et nix qū mēbro obuia sunt: cōgreganturq; neruoꝝ partes et sp̄ssantur phibetq; cuiusmodi res virtutis transitū sentientis: queadmodū si quis manu piscē teneat obdormitat⁹: q̄ dicit⁹ bercea. Hūc naq; homo manu piscē tangēs frigiditatis eius virtute ma nus obdormit et eius difficiliatur motus: aut cā precedens et hoc aut ex mala cōplexione vt humores frigidi et crosi qui bns nerui pascitur sp̄ssant⁹ et refrigerantur. Aut opp̄ella tio: et hec in concavis est neruis ex humoribus crosi⁹ et visco sis qui cōcauitat⁹ inuiscat⁹ neruoꝝ: vt oculoꝝum neruis. Aut neruis sine cōcavo et est aut ex apostemate quod substantiam incroffat neruoꝝ: aut ex cōpressionē que incidit illis: vt liga mentorū et ossiū cuiusorū fractorūq; illis itaq; de causis dor mitatio fit et enervatio. Eorūq; aduētus aut in toto fit cor pore si in cerebro fuerit incomodū: aut in pluribus mēbris si fuerit in nucha: aut in vno mēbro si neruis rātus qui ad illud dirigitur cōtingit. Cerebro quidem si incomodū fiat: cor pus omne sensu priuatur et motu: scilz mors patiens cū in comodi aduētū. At vero nuche si accidat incomodū primi spondilis loco qui patitur vinct rādū q̄ta est et suffocati su

ne vita incommodū zenim posteriori accidit cerebri ventriculo. Sic quoque minime vivit cui in loco qui post primum ē spondilem: et secundum ac tertium accidit incommodum: nisi quod horum morum anhelitus causa privationis fit: nō quod aliquod puppi cerebri incommodus acciderit. Alii namque qui ad pectoris mittuntur lacertos: post hunc oriuntur locum. Si autem nuche post quartum spondilem incommodū fiet qui eius modi pariter superiores colli mouebit partes. Quis autē post quintum spondilem oīum qui in pectore sūt membrorum mori deficit excepto diaphragmate: nō tēni ad ipsū magnū attigerit abinde incomodū remanetque simul modicus in superioribus locis motus pectoris quibusdā lacertis: eodē quoque modo ossi scapularū motus superest: sensusque anterioribus brachij quoniam sextū nervorum par quod ad manū sensum defert et motū hoc oritur ex loco. Si post sextū nucha pariter spondilem superiorū pectoris membrorum mori cessat nec ad diaphragma nuchamque pervenit multū remanetque in scapulis motus et sensus brachijque et cubiti? mouet s; nō sentit. Si sicomodū hoc loco quod post septimū est spondilem acciderit diaphragma et lacertorum pectoris multi mouentur scapula excepta. hec etenim nō senties monetur. Si post octavū fiet spondilem et nonnō totius est pectoris motus superstes et manus utreeque salve sunt et puri sensus ac motus. Sic et in oībus iudicandū ē spondilibus quibus incomodū accidit. Mouementum namque ea sequitur mēbra ad que nervi abinde producti sūt.

Alii porro qui ad vniuersosque singulariter proferunt membrorum si forte patiuntur singulariter mēbro nocet illi in sensu et motu. Alii autē vniuersosque nervorum qui ad singula deferunt mēbra et sensū et motū ex eius loci speculatione in quo mēbra exposuimus quoniam de nervorum diximus ortu. Sciensque abinde quis alicui pari nervorum incomodū sit aut sensus et voluntarius motus simul ab illo cessant mēbro ad quod nervi ventunt illi: hocque erit si nervi hij et sensū simul ferūt et voluntariū motū: aut remanet motus sensus cessat. hocque tunc contingit quod ad mēbra duo feruntur nervi quorum alter virtutē motus ad lacertos defert: alter autē cuti qua mēbra restitur tactus sensum ministrat: et incomodū nervo sensu tactus contingit porrigenti: aut certe motu deficientē oīno sensus superest: hocque quoque incommoditas illi nervo motū suggerenti infertur. Quam autē mēbro vno ministratur nervus sensus et motus simul incomodūque magnū fit et motus cessat et sensus simul ab eo mēbro: et si rebemena nō fuerit motui nocet et sensus superest sanus. Adotus etenim virtutis indiget plenaria quantitate. sensus autē per modicā ministratur quantitatē.

Capitulum xvi. de delectatione et doloris qualitatibus.

Delectatio et dolor in oībus sunt sensus? alterationē sentiētis in nā sentiū quēadmodū eo dicitur est loco quo de qualitatibus diximus sentiū: nisi quod delectatio ē ab extranaturali bitudine in naturalē alteratio. dolor eodē a naturali in extranaturalē bitudine alteratio ē. prima ut corporis a languore in sanitatē alteratio. ha a sanitatē in morbum: de alteratio quoque modica ē nec delectatio fit nec dolor: quēadmodū si super hoīs corp⁹ scintillule cadat ignis dolor: nō fit et si forte aliquid quod tēperari fit calorīs modicius minime delectatur. Sic quoque et si in sentiū alteratio paulatim fiat et in tēporis longitudine nec delectatio fit nec dolor. Quam autē simul magna ē aut hoc aut illud fit: quēadmodū si super alicui⁹ ceciderint ignis carbonēs corp⁹ magni ipsū cōburūt et dolor fit: aut si forte lentis alicui⁹ rei hō magnā parē attigerit delectatiōis in vltio delectatur. Quis autē semel ē huiusmodi alteratio alterutrum fit tāquod si ad aliquod influat membrorum materia calida aut frigida semel dolor fit: et si ab alicui⁹ corp⁹ nocens euacuetur materia semel delectatiōē abinde sentit hō vt quz vulneribus sanies euacuatur. Delectatio autē et dolor in tact⁹ sensu fortiores sunt quod reliquis sensibus. crossior etenim sensui nec alterat et mutatur in alicui⁹ rei naturā facile sed tarda quandā difficultate eo quod sentiū facile et celeriter passionēs in eo nō opetur pp ipsius crossitiē: resistit etenim illi et pibet. Quodcumque aut alicui⁹ arceat actionēs et amouet amplius ipsū ledimr. Reliquis oībus sensibus delectatio et dolor: ex eis quod sentiūt nō magna fit quēadmodū tactus magnū quod accidit sensui eo quod celeritas in rei alteretur naturā sentit faciliusque. Alii quod in alijs eorū maior ē delectatio et dolor: quod in alijs iuxta subtilitatis eorū et crossitiei quantitatē. Visus itaque sensus sua citius alteratur subtilitate et in sentiū mutatur naturā coloris scilicet. Quare quātus illi nō accidit magna delectationis aut eodē ex sentiū natura. suntque hi duo sensus visus scilicet et tactus in delectatione et dolore in extremitatibus duo

rū oppositorū. Reliquorum oīum naturaliter hec duo media ē: nisi quod in gustus sensu delectatio et dolor debiliores sunt quod in tactus sensu. subest enim hic illi in crossitiē. in auditus autē sensu fortiores sunt quod in visu. est enim illo crossior. Odoratus porro sensus inter auditū mediū consistit et gustū i crossitiē et subtilitate alteratiōis celeritate et morat: queque illi delectatio accidit et dolor mediū tenet. Et sciendū doloris eāz oīum in sensu continuationū separationē ē. Hocque in tact⁹ sensu aut ex aliq fit acuto et icidit aut grani illidit et conterit: aut aliqua extendenti re: aut ex frigiditate et calore. Calor autē et frigus corpori nocēt continuationū membrorum separationē. Caloris etenim immoderati est rancificare et dissilire membri partes frigidū eodē congregat et spissat eius partes adiuuicē instantū vt alie ab alijs separētur: quare eius continuationes disgregat: quale quid luro accidit quod enim siccatur scinditur. Et sciendū malā cōplexionē dolore facere. Siquidem varia sit et inaequalis in oī corpore. Si sunt enim oī bec in corpore equalis dolorē nō parit eo quod corpori tāquod sit naturalis cōplexio: nec membrorum aliqua sua leditur natura. Huiusmodi in ethica cōtingit febri et hydropisii. hec enim male cōplexiones male sunt et in oī equalis corp⁹ et mēbris: vnde et dolorē ab eis non sentiūt. Nō etenim in corū corpore ē mēbrum ali quod sanū quod nocumētū sentiat mēbris et egrotationē. In de igitur putrida febri prodica magnū patiēti pō facit prodo dolorē magnūque angustiationem eo quod alienū quod illi accidat: quod cōfuit nō nouerit. Si autē tēpore ē prolixius fiet ipsa quoque in oīa dissidetur corporis mēbra: dolor nō sentitur et mole stia. Et vero varia diuersasque mala cōplexio oībus nō erit in mēbris corporis equalis: sed in alijs diuersasque et ipsa diuersa in his amplior: illis minor: vnde et diuersis fit dolor: partibus: eo quod quedam in alia faciāt et alia ab alijs patiuntur.

Dolor autē in visus sensu ex albedinis fit colore qui diuidit et spargit quēadmodū in tactu calor: aut ex nigro colore: qui lūmē congregat coadunationem eo quod alienū quod illi accidit separatio ab eo quēadmodū in tactu a frigore. Est autē hoc in gustu aut ex aceto sapore et pungitino qui lique separāt partes quēadmodū calidū facit aut pōico et insuui que tāquod et frigus disfermant. In auditu a voce fit magna et acuta que auditus separāt sensū sicut et albus visus color. Accidit autē sensui cuius delectatio et dolor: aut ab extra vt visui auditui et odoratiui: hij etenim delectantur et contra coloribus. vocibus. odoribusque ab exterioribus. Et ab interioribus fit illis tantū dolor: aut ab intus et ex: vt sensui cōtingit et gustus et tactus. Gustus quidē sensui fuit bec ab exterioribus per sapores: ab intus autē sanguinis delectatur sapore et pblegmatis dulcis: nocet autē cholera et falso pblegmate si in corpore dominetur lingue: aut ad ipsam mittatur a stō. Tactus porro sensui ab exterioribus lesio fit rebus his que cōtinationū faciūt separationē vt incisione et illesione: et ab interioribus calida cōplexione aut frigida superfluitatibusque crossis que disrumpunt: humoresque acuto qui icidit. Ab exterioribus fit illi voluptas mollibus et in calore et frigore tēperatis. ab interioribus vero quoniam materia excoquit mala nocēque et digeritur maturatiōē nāque et digestiōem voluptas cōmittatur: aut quoniam dissoluitur male a corpore superfluitates quēadmodū in balneo fit quz superfluitates dissoluitur calide et pūgentes: sed et quz quod nocēbat egredif et manifeste purgatur qualis est in coitu voluptas quā spma egreditur. Sperma nāque si in vasis fuerit suis multiplicatus naturā ledit: quare ipsius foras bec depellimr: nisi quod maior ē quā euacuatur sperma delectatio quod ex eius fuerit collectione nocumētū: euacua? nāque et si sit: alteratque sensus ab eo semel vñ et maior et ē voluptas. Collectio vero ei⁹ pederēt fit: nec alteratur ab ea sensus semel: vnde et nō multū facit in sensu dolore. Voluptas autē que mulieri fit ex coitu maior est quod que viro. In muliere etenim fit voluptas et euacuationis spma nācā ab eius vasis: quz matrix a vrectro sperma cōtrahit. In viris autē voluptas bec euacuationis spermatis ē solius.

Capitulum xvii. de accidentibus que appetitus ciborum actioni accidunt.

Uoniam vt ostēsus est ad stomachi os nervi appetitus fiat sensus: facta sunt que ipsum sequuntur accidentia eadē et tactus. Quare autē os stomachi fuit incommoda: quedam eius nocent actiones ex ipsius substantia: quedā aliorū nocēt actionē mēbroz. Et que hui⁹ nocēt actioni sensus in sua substantia: ipsa sunt que appetit nocēt. Que vero alijs mēbris: aut cōfiguratione illis nocēt et colligantia qualia sunt que cerebro accidunt incommoda ab his que in stō

maci sunt ore qua ex re accidentia fiunt varia et diuersa iuxta incommodi naturam vt epilepsia alienatio mentis mania. Aut certe illis sua nocet vicinitas: quemadmodum cordi defectum videmus accidere: qui stomachi os in locatione cordi proximum sit. Et que actioni appetitus fiunt accidentia: eodem quoque sunt modo quo et in alijs contingunt actionibus tripliciter scilicet. Aut enim os deficit aut inuinitur: aut aliter quod expediat eius est natura. Et plenius appetitus defectus fit. Aut quia corpus minime euacuatur: nec dissolvitur ab eo per acra ea quod os alia supplere locum: aut quia vena nihil ab epa te contrahit et concavitates ac epa ab eo. Et stomachi oris sensus cessatio aut incommodi causa est quod stomachi accidit ori ipsimet si fiat ei mala complexio calida vt in febribus accidit appetitus cessatio: aut quod cerebro queadmodum in passione alienationis mentis appetitus cessare contingit: aut incommodi certe quod nervus sit ad stomachi os a cerebro missus. Hoc autem aut ex difficultate et compressione fit: vel ex fissura per ferrum.

Imminuitur aut appetitus fit qui que eius facit cessatione cause sed debiles molestias. Eius vero malum aut in cibum est aut in potum. Et appetitus ciborum malitia aut in qualitate erit aut in quantitate. In quantitate quidem quod appetit quod ciborum multitudinem queadmodum canini appetit accidit homini. Et hoc aut humoris est acerbis qui in stomachi conclusus est ore causa. Sequiturque eiusmodi egestionis multitudo et humiditas aut quia que per dissolutionem est euacuatio immoderata est: cuius exuberantia aut calor est causa dissolutionis et consumptionis aut retentionis debilitate virtutis. Appetitus aut ciborum malitia in qualitate fit qui quod appetitus ad acra declinat aut falsa aut pungitua: fitque illud nonnunquam terra appetere et gypsium ac earum bonas nigros: hocque ex humore fit malo frigido in stomacho: proximum autem hoc accidit passio pugnans vt vocat appetitus incontinens: fitque hoc maxime primo et secundo et tertio mensibus quem feras paruos est nec multo preualeat adhuc sanguis parci mestrui in paucos sed melior: quare malus superest sanguis et in ore coagatur stomachi fuitque mali abinde appetitus. Quarto iam facto mense huiusmodi improbus cessat appetitus quia ferus iam creuit et confortatur est ad sanguinis trabendam copiam superfluitateque defecerunt: quedam quod vomitu per pregnantem fit: quedam aut ciborum iminitione quod appetitus sequitur defectum. Accidit autem huiusmodi appetitus et alijs quod pugnans quod in ore stomachi ore supfluitates coadunantur male. Et siquidem humor ille coagatur in stomacho ore pugnans est ciborum imminuitur appetitus crescitque ad potum si acerbis in cibos augmetatur et a potu reprimatur. Acerbis etenim humor stomachi coagatur os simulque materias et copiam eas: unde carum imminuitur spiritus et substantia ingeritur. Remanet itaque vacua quedam loca que desiderat repleri natura: fitque ab inde appetitus: queadmodum ab euacuacione et dissolutione. Amplius humor acerbis stomachi coagatur os potatque fitque eius acumen maius et fortius. Si sit aut humoris dulcis appetitus imminuitur ciborum et potus simul: dulces etenim vacuitates replet et stomachi os enervatur. Adhuc porro appetitus in potu: aut in spiritate est: aut in qualitate. Et in spiritate quia homo sitit et immoderate aqua bibit. Hocque aut calor fit causa fortis vt febrius est calor: aut humoris salis: aut pugnans vel cholericis qui in stomachi conclusus est ore. In qualitate vero qui quod appetitus inclinatur desiderium ad malorum potum qualitatem: quod humoris causa mali fit in ore stomachi conclusus. Hec sunt que stomachi ori contingunt accidentia.

Capitulum. xxiij. de accidentibus que actionibus contingunt cerebrum et cordis ex oris stomachi configuratione.

Accidentia porro que actioni contingunt cerebrum incommoda sequentia que fiunt in stomachi ore: sunt mentis alienatio: obstupescitio somni imersio: epilepsia: et mania. Alienatio quidem mentis hac erit in habitudine ab apostemate calido quod in ore est stomachi. Obstupescitio vero et in somno imersio: ex stomachi oris frigore fiunt. Hocque aut ex mala est complexione frigida que ipsi dormitur: aut ex phlegmatico humore in eo concluso: aut ex frigido certe medicamine vt opio et espidabago aut frigido cibo: vt fungis et acerbis lacte: aut frigidi certe vaporis causa quia matrice ad illud tollitur mestrui tarditas causa: aut spermatas: perferitque eiusmodi vapor ad cerebrum: ea que inter est illius coparticipatione. Eadem est ratio et in epilepsia fit enim ex phlegmaticis humiditatibus que ori dormitur stomachi. Desipentia aut nigra ex nigro fit humor ex ore stomachi concluditur: ascenditque eius ad cerebrum vaporibus. Hec sunt que cerebro accidit ex incommodis in stomachi ore factis accidentia. Et incommodum contingit esse magnam si aut sto-

maci sensus fortis est oris: aut cerebrum debile incommodum susceptionis celeris: cuius debilitas aut naturalis est: aut aliqua que facta est illi passione. Accidit autem quod cordi et arterijs incommoda sunt oris sequentia prout sunt sineopsis defectus et pulsus malitia. Passioque que vocatur bolismus. Sineopsis vel defectus aut ex magno fit qui in stomachi ore est dolor: aut eius sensus virtute: aut debilitate cordis et pulsantium renarum: unde celerius incommodum susceptionibus sunt. Passio autem que bolismus vocatur ex mala sit complexione frigida oris stomachi: et ex ciborum iminitione et virtutis debilitate. Hec est accidentium cordis et renarum pulsantium causarum assignatio: ex aliqua que in ore stomachi erit passione. Accidit vero que cerebro et cordi simul coparticipationis oris stomachi accidit cause: anhelitus est malus eiusque difficultas: hoc fit si stomachi os diaphragma comprimatur: aut apostematis causa que in ipso est: aut incommodi alicuius quod cerebro contingit ex oris stomachi passio aliqua. Quia ex diaphragma debilitatur ab anhelitus actione apostematis ad ipsum ascendit causa: aut debilitatione nervi ab ipsius mouendo. Hec est disputatio accidentium que sensui contingunt tactus et cordis cause.

Capitulum. xix. de accidentibus que sentienti contingunt cerebro scilicet.

Accidentia vero que communis accidit sensui sentienti sensui. Somnus autem immoderatus: et contra vigilie. Somnus autem immoderatus ex mala sit frigida complexione que cerebro dominatur: unde dormitatio fit et vocat huiusmodi obstupescitio et submersio aut ex nimia humiditate que ipsius insidit: vocat eiusmodi dormitatio seperata somnis: aut ex dormitatione promouentibus medicaminibus vt opio papauere egiptiaco. Vigilie autem sunt ex causis que somni causas opposite sunt et contrarie scilicet: aut sunt ex mala complexione sicca: aut calida et sicca: cerebro dominatibus: aut ex calidiorum et siccorum sumptu medicaminum vt beledari vel aliorum huiusmodi.

Capitulum. xx. de accidentibus que voluntarij fiunt motus actionibus.

Accidentia vero que in motus ingreditur actionem voluntarij tribus fiunt quemadmodum in omnibus dictum est sensui accidentibus modis. Hoc est quod aut ex toto cessat queadmodum in enervationis passione fit. Aut imminuitur queadmodum in dormitationis contingit passione: aut in decursu est malo et ordine. Unde multa et varia fiunt accidentia: quedam quidem a nature actione: vt rigor: horror: tussis: sterutatio: oscitatio: singultus: ructatio. Quedam a morbo: vt spasmi: titillatio. Quedam autem a nature actione et morbo simul: vt tremor: motusque qui cum dormitatione fiunt et enervatione. Dico autem hanc naturam aut regentem corpus virtute aut animalis. Et motus cessatio enervatio scilicet fit: si accidit nervis morbum mouentibus incommodum: quod transmutum mouentis voluntarie virtutis prohibeat oris: hoc aut dictum est aut ex mala complexione frigida sit quod nervos deperit: aut apostemate nervos et coarscit: aut exerosio humore ipsi imberet nervos quidem coarscit: est: aut ex passione que nervis accidit. Que incommoda si in nube principijs acciderint: eorum causa totum enervatur corpus: vocaturque eiusmodi accidens apoplexia et paralisis. Si vero in quibusdam sit nervis: enervatio eius sit membri quod mouebat: Et si enervatio in gutturis fiat lacertis amputatus dicitur vocis. Et si in pectoris lacertis anhelitus vocatur de seculo. Et si in vesice lacertis vrine sit exitus sine voluntate. Si dixerit quis vrine et egestionis actionem a natura fieri et moueri per expellens motu virtutis. Sed tamen coram amissio per voluntatem est ex virtutis aialis actione: vrine namque emissio per reductionem fit vesice virtutis expellens virtute que in ea est et enervatio lacerti qui eius os circudat: hocque ex aialis sit virtutis actione. Sic quoque et egestionis sit emissio infestini reductione recti in podicis loco. Ideo ergo ex vesice enervacione expressio vrine quod naturale est accidit: enervatio autem laerti qui eius circudat os emissionem facit preter velle vrine quod accidens est aiale. Sic quoque egestionis mora nalis est accidit: eiusque si fiat sine velle egressus accidens est aniale. Hec sunt cessatio motus cause. Immutatio autem motus cum dormitatione contingit et que dormitatione facitque eadem sunt que enervationem nisi quod minime fortes sunt queadmodum que oris motum cessare facit. Hoc autem accidens ex actione est nature et morbi: quia motus et sensus in dormitatione non cessat. quem admodum in enervatione quia membrum ad inferiora non mergitur nec mouetur: sed nec moueri potest pleno motu nec puro sentit sensui propter ea que in natura morbus operatur.

Capitulum. 21°. de motus assignatione qui aliter q^o oportet fit in mala salicet habitudine et que illos faciunt accidia.

Voluntarius motus

si mala fit at habitudine
borro: ab eo fit et rigor: tussis. Stermutatio. osata⁹ singultatio. ructatus. alices⁹ vel excreciones. agultie. Na at hoc accidentia ex nature sunt actioe. accidit autē hoc quoq³ loco ex morbi simul actionibus tremore: et qui cū dozmitatione sunt motus. Et nos ab his incipimus accidia. que ab actione veniūt nature et cāis corū. incipiāq³ primū de horrore et rigore. Vico quoniam duo hec accidentia ex humore sunt pungituo qui in mēbra defluit sententiā lacertos. s. et nervos: pūgūq³ illa et nocēt: iōq³ horret mēbrū et reducitur pp sui virtutē sensus. vult itaq³ expellens hūc pellere virtus humorē sibi nocētē. Cōtingit autē simile qd si super corpus nimij fin datur aq³ frigoris: horret etenim abinde corpus et reducitur. Sic quoq³ fit si sup corpus sententiā eccidit ignis: horret ab eis corpus eo q³ cupiat nocētia sibi depellere natura. Ideo ergo rigore faciētes cāe tres sunt. prima ē calor. secūda frigus. tertia naturalis debilitas caloris: matericq³ multitudo. Et calor aut ab interiorib⁹ vt cholera rubea sequiturq³ hāc pcul dubio febris: aut exterioribus quēadmodū si super vlcus plagāq³ acutū posuerimus medicamē: aut pungens. statim etenim patiēti accidit horro: et tremor. Inuenimus et cuius corpus superfluitatibus calidis fumosisq³ repletū est quz balneum fuerit igressus horrore molestari et quāq³ tremor eo q³ balnei aer superfluitates ad exteriora extrahat corporis quibus et pungitur. Frigus quoq³ aut ab exteriorib⁹ fit vt aqua frigida et aer frigidus: aut ab interiorib⁹: et hoc aut ex cholera est nigra sequiturq³ febris. hic etenim humor horrore nisi quum putrefactus fuerit nō adducit quāq³ putruit illi febris sequitur: aut pblegmate vitreo et hoc pblegma si fuerit putridum fit ab eo rigor cū febre periodicā: et si nō putridū rigor sine calefactione et febre. Et si eius altera pars putruit: altera nō febris ab eo fit: que emplicos vocatur febris. in qua simul et rigor et calor coeant. Rigor etenim ex pblegmate fit non putridus. febris aut ab eo qd iō qd putruit pblegmate. Cā autē eius q³ debilitas est caloris naturalis et materici multitudo mortem habet subsequētē. Multa nāq³ materia quum calorem innecnerit naturalē debile suffundit illum superat et extinguit. Si fit at naturalis fortis calor: paucāq³ materia humorē subtiliat calor liquefacit et dissolvit. Rigor autē cōpositus ē ex frigore et tremore paruo. Tremor autē expellens fit fortitudine virtutis que i lacertis est ad nocētes expellēdos humores: iōq³ quum adduces cā rigore calida est et tremor fit fortior quoniam calor fortioris est motus et magis nocens. Si fit autē rigor facies cā frigida et tremor minor ē mor⁹ minusq³ ledit. Ideo ergo in pblegmatica est febre rigor: minor q³ tertiana: quoniam in febre pblegmatica horro: simul fit. Est autē frigiditas cā qd cū rigore est caloris fuga naturalis ad corporis profunda eo q³ eius ledantur exteriora et doleāt a nocēte humore. ideoq³ huiusmodi accidentia ad actionē referuntur nature vt virtutē. s. animale.

De tussi.

Tussis autē ex actione fit naturali corpus regente. Est etenim motus fortis ab expellenti factus virtute qui instrumentis fit anbelitus per exitū aeris: itaq³ per pectoris reductionē super pulmonē fortē: expellitq³ valide aerē et cū eo que in pectoris sūt et pulmonis canalibus superfluitates. Ideo ergo necesse ē hz natura ad tussis cōplemētū vt virtus fortis sit quo ad expellēdas pēnalcas superfluitates sed et vt nō crosia sit materia nec viscosa quaz natura nō pōt efferre eo q³ meatibus inuiscata sit et anbelit⁹ oppilet meatus: sed nec tenuis que meatibus labatur lubrica et ad locū in quo fuerat reuertatur. Ideoq³ quz materia crosia ē: necesse ē medico illā subtiliare et tēperare cū iopo et ameo. Et si tenuis ē incroscare. Si viscosa cum squingibin incidere et similibus. Tussis autē causa ē aut mala cōplexio calida aut frigida que superest et dñatur pectoris lacertis pulmonē et canali eius gutturq³: nisturq³ natura quod ipsam ledit pellere: aut materia que in instrumentis et anbelitis quā emittere et hanc expulsā festinat natura. Hec materia aut ab interioribus ē aut ab exterioribus. Ab exteriorib⁹ aut dē vt cibis potibus qui in pulmonis ingrediūtur canalē pulmonēq³ et fumo. Ab interioribus autē ex materia que a capite descendit ad guttur et pulmonis canalē ac ipsū pulmonem pectusq³ vt in catarro contingit. Aut ebimo ab epatis gibbositate ascendit. Aut aliqua re que in pulmonis canali cōclusa est vt crosus humor. Et que in pleuris ē est materia et pleumonia. Aut in pectore cōclusus ē: vt que in vlcere ē est pe-

ctoris et pulmonis sanies.

De stermutatione. Stermutatio q³ et ad cū de quo tussis fit modū ex nā. s. corp⁹ regētis: quū virt⁹ moueat expellēs illud qd ipi nō cēt qd i vetriculē cerebrū: egredieturq³ illō a fortitudine virtutis et aeris ipsiōe ad exteriora: mudaturq³ cerebrū et nares nisi q³ tussis pect⁹ mudat et pulmo. immodō: stermutatio at lz cerebrū purget et nares: lz tam simul etiā pectus. Cerebrū nāq³ si moueatur ad expellēdas que in illo sunt superfluitates vaporositas meatus inflāt vt triq³ qui ad nares mittunt: vtq³ eos superfluitas mittat crosia velociter et facile: redacturq³ pectoris lacerti per nervos. et sequitur aeris emissio cū quo in pectore sunt superfluitates emittūtur. Stermutatio nāq³ cū maiori vir virtute eo q³ egeat natura locis emittere superfluitates contortis. Sit etiam quū icaluerit cerebrum et hūc facta fuerint que in capite sunt vacua loca: auditurq³ eius vox.

Sit et stermutatio ex pungēti cerebri vetriculos superfluitate: decidatq³ illū expellere natura quēadmodum in tussi contingit et singultatione.

De singultatione

et ructatu ositatione alibus extensionibus angustia. Singultatio. ructatio. extensio. ositatio. et angustia oēs ex virtutis motu regētis sunt ad expellēdas in mēbris positas superfluitates et illa nocentes. Et singultatio ac ructatus sūt ad multas expellēdas superfluitates aut pūgētes que in stomacho sunt: nisi q³ singultatio a vacuo sit etiā stomaci si forte illi spasm⁹ ex inuentionis cōtingit multitudinem: atq³ hoc ex actioe virtutis ē aialis accidens. Ructat⁹ autē ex virtutis motu sit expellētis ad appulandas superfluitates ventosas in stomacho cōclusas: et aut ex ventositatē cibo generante. Aut ex ea que p caloris gñatur debilitatem ventositatē cui⁹ cibum ē cōcoquere. Sit etiā ex caloris virtute cibū comburentis ructatus: quā ex re ructatus generat fumosus. Ositatio ex superfluitatibus sit vaporosis que in maxillarum concludūtur lacertis quas natura purgat et dissolnendo emittit. Alices autem vel excreciones ex superfluis vaporosis in totius corporis lacertis aut corum maiori inclusis parte sūt: quozum natura purgationem dissolnendo mittit. Angustia porro cōtingit re depellenti mēbris nocētē quā laboro nutrit: quā ex re alices sūt. Sūt autē angustie gñā duo: primū quidē ex labore fit. Secūdo qd ab interiorib⁹ corporis. Et q³ ex labore sit angustia qd duplex ē. Prima est vlcerosa q³ ex hūioribus sit ligidis tenuibus et acutis q³ fortis generant laboris tpe. Aut ex humorē liq³faciōe crosiorū et dissolutiōe quz a corpe nō egrediat⁹. Aut adipis et carnis liquefactione mollis. Secūda ē angustia cū quā extēsiō est qdā: que ex nimio sit labore et immoderate extēditurq³ lacerti et nerui nec ad eos ex superfluitatibus peruenit quid nisi per paucū eo q³ in huiusmodi habitudine bi humores sint boni. Accidit autē cū hac spē sequitur ex motu et incuratione: nec huiusmodi spē corpus restringitur. Tertia autē est angustia apostematia cū quā pulsatio ē apostematia similis pulsationi calidi: que spē sit quz lacerti nimio calefiunt caloz⁹ tussisimi cā motus et laboris nimij: trabunturq³ ad eos oēs propinque illis superfluitates. Sequitur autē hac angustia manere dolor grauis quz patientis tangitur corpus videturq³ oia mēbra tanq³ tumida et apostematia. Accidit autē huiusmodi spē cui incōsuet⁹ labor: est et fatigari nō nonit. Quarta deniq³ spē illa ē que ex nimia sit siccitate que nervis accidit extēnataq³ sūt et subrugosa mēbra ac siccā nec facile moueri possunt. Angustiarū autē diuersitates que ab interioribus mouentur corporis tres sunt. Prima est vlcerosa et fit a calido cholericō qui motus fortis generatur tēpore: ideoq³ qui hanc patitur sentit in mēbris tanq³ vlcera. Secūda cum quā extensio est que ex multitudine sit humorū crosiorum qui grauāt mēbrū et extendit. Aut ex ventositatē ipsa extendenti: sūtq³ abinde alices grauissimi. Tertia est apostematia que ex humore sit acuto et forti quā inflatio cōmittatur et extensio pulsationesq³ apostematias calidi pulsationib⁹ silis.

Capitū. 22°. de accidentibus que ex solo sunt morbo.

De vero

ex solo veniūt morbo accidentia sunt spasmus et titillatio. Spasmus cui in nervis operatur et lacertis quēadmodū virtus volūtariē mouēs facit quz lacertū prahat et ad locū a quo oistur repimit. Sic et spasmus. Sit nāq³ aut ex repletionē aut ex enacuatione. Ex repletionē quum lacertus repletur et nervus humoribus extenditurq³ in latū: vnde et ad sui partem repimiturq³ quils⁹ capitis. Quare eius imminuit longū quemadmodum et vasit sit que ex corio sūt vt vitres

Hos etenim si diligentissime imoderate repleris in latū lō go extenduntur i minuto. Ab euacuatione autem fit si ex nervis humiditates fuerint educte z lacertis. vnde exsiccat ad ortus sut retrahuntur picipiū: quēadmodū capillo pigit z corrigie si igni proxima fiant. Adhuc etiam creni z recrispan tur: z quēadmodū cordis accidit citbare si ad aere exposte sint calidus z sicci inciduntur z rūpuntur. Quā sint eteniz pro tēse retrahuntur z inciduntur: vnde z qui cas percutit quā a percussione cōpleta cessauit cordas inuenit laxas ipsa p cussioe. Parz itaqz ex his spasmū solū sequēs morbū accidēs esse. Spasmus itaqz si intoro sit corpore cpilia vocatur: z si i palpebraz lacertis: altera erit palpebraz clausa: altera aper ta: z si in lacertis fiat oculi strabotitas nūcupatur: z si in sto macho singulatio abinde fit: z si in spermatis vasculis sit emissio fit spermatis inuolutaria. Et si in lacertis maxilla rum strido: cui facit dentium. Titillatio vero ex ventositatē fit vaporosa z crossa que in membro concluditur: dilatatqz illud z reducit quēadmodum arterie reducuntur z dilata tur. Differunt autē pulsus z titillatio: quoniam pulsus semper fit z in venis pulsantibus tantū. Titillatio vero in omnibus fit mēbris que dilatari possūt: vt cūi omnibusqz lacertis cor di z venis pulsantibz nō pulsantibz ito intestinis oibzqz mē bris inter solidū z molle tēperatis. Porro in ossibus z cartil laginibus eo qd dura sunt rētositas eludi non potest: sic neqz in cerebro propter suā humiditatem titillatio fieri nō poterit. His itaqz de causis titillatio accidēs est a solo veniēs morbo quoniam a sola fit rētositate.

Capitulum. xxiij. de accidētium que ex nature actione z morbo simul fiunt assignatione.

P **Quo ea** que actioe nature z morbo simul fiunt accidētia sunt tremor fortis z qui cū dormitione fit motus. Tremor etenim motus ē mē bzi ad superiora z inferiora: eo qd natura mēbrū velit ad su periora tollere: z morbus cōtra deponat inferius. Est eteniz hac in habitudine virtus debilis nec pualet mēbrū perfecti extollere morbo superato. Huius accidētis. i. tremoris cōmo tio fit: aut ex quibz dā animalibus accidētibus: aut propter dissoluetem virtutes morbū. Et ab accidētibus quidē ania libus vt ira aut timore ferarū aut regū eleuationeqz super al iissimos z precipites locos: siqz abide virtutis mēbrus mouē tis debilitas. Morbus autē qui virtutes dissoluit: aut ex con similiū fit partium morbo vt in mala cōplexione frigida: quem admodū sentiozibus accidit: z qui frigide potus multiplicat aque: aut super se fundit: sicut etiā qui multū bibit vinū cō tingit: quā calor submergit naturalis. Aut ex organico mor bo: vt oppilatōe que in nervis fit ex crosso z viscoso humore que monētē prohibet ad mēbrū peruenire virtutē. Et si qui dē humo: nervis plurimū infusus est: aut virtus debilis ē val de: vt humorē nō possit efferre nec mēbrū sustollere diligētē tremor abide nō fit. Si sit autē humor nō ifixus nec debilis ē virtus humorēqz pōt auferre z mēbrum sustollere fortiter: sed tamē illud humor aggrauat: z ad inferiora deponit tremor inde sequitur: propter duos motus cōtrarios qui ex natura est z qd ex morbo: adhuc itaqz modū z accidētia hec a nature fiunt actione z morbo.

Capitulum. 24°. de accidētium que vitalibus accidunt actionibus: causarumqz eorum assignatione.

Quoniam de accidētium causis que vitalibus contingūt actioni bus sufficienter dictum ē: ita de illis que in actiones surrepūt vitales incipiamus. Dico ergo qm vitales actioes quēadmodū alio ostendimus loco. sunt dilataio cordis z venarum percutientū z reductio. Vocat autē huiusmodi pul sus. Pulsus autē aut oīo deficit z vocatur pulsus cessatio: h qz cū morte fit z vite cessatione: aut imminuitur z minor voca tur pulsus. Aut certe aliter eius ē cursus qd expedit variusqz vocatur pulsus. Et pulsus quidē minor ex nimietate fit do lozis quā calor: imergitur nālis ad corporis refugies interi ora: imminuiturqz z minor fit abinde pulsus. Aut ex virtutis debilitate vitalis quā arterias in oēs capz terminos dilata re nō possit: quēadmodū in defectu cōtingit. Varij autē pul sus varietas ex plibus fit causis cōnaturālibus vt morbis z accidētibus. Pulsus autē varietas augetur z minuitur iuxta rerū augmentationem z iminutionē extranaturaliū. Hos autē de pulsus variatē z eius causis i sequētibz dicemus quā de pulsuum disputabimus habitudinibus.

Capitulum. 25°. de accidētii assignatione que in natu rales subintrant actiones z eorū cās ac primū de prime di gestione accidētibus.

Stensis que in vitalem ingrediuntur actio nem accidētibus: ita nunc de na turaliū dicam⁹ actionū accidētibz. Dico qm actio nibus que ptingūt nālibz accidētia iuxta nāles sūt actioes. Et naturalū genus actionū in cōplexis vniū est pascere seil⁹ z nutrire. Nutrire autē est cibos mēbro quod nutritur similes facere: hoc autē per appetitus efficitur actiones z digestiois. Et accidētia quidē que appetitū accidūt qualia sūt ita sa tis diximus z causas qd de accidētium diceremus animalū causis. Digestiois vero tres sunt species. Prima que in sto macho fit digestio vbi cibos in succositatē vertitur quāda z digestio vocatur prima. Secūda que in epate fit z est sangui nis ex ciborum succositatē generatio: vocaturqz digestio secū da. Tertia vero que in singulis fit mēbris: sanguinis scilicet in mēbris naturā alteratio que digestio nūcupat⁹ tertia. Singu lariū digestiois actio per quatuor cōpletur virtutes: quēad modū qd de naturalibus loqueremur virtutibus dictū est: at trahentē seil⁹ retinētē imuratē z expellētē. Et digestio prima ipsa est que in stomacho fit cui nocumēta accidūt quē admodū z omnibus reliquis actionibus vt seil⁹ aut oīo defi ciat: quēadmodū in fastidiositate accidit. Aut imminuitur vt ructatus fumosus vel acerbus. Aut certe aliter qd oporteat eius inuenitur decursus male seil⁹ quēadmodū cui in stoma cho cibos in rētositatē vertitur cōtingit. Que autē accidē tium digestiois huiusmodi sunt causē duas est inuenire: al tera ab exterioribus est: altera ab interioribus. Et ab interio ribus incōmoda sunt que virtuti accidūt digestiue: hec autē aut ex morbo partium cōsimiliū sunt qui stomacho accidit: z si calidus est cibos in fumositatem mutat z putredinē si fri gidus in acerbitatem. Aut ex humoribus in stomacho con clusis: si succit hūior choleric⁹ ructat⁹ fit fumos⁹. Si phleg maticus sequitur acerbū z si frigidus pariter imoderatū di gestiois fit cessatio z licentia: si nō fit aut frigus imoderatū ventositas generatur. Aut certe ex morboz aliquo organico rū vt calido apostemate z frigido quod stomacho: aut eius ac cidit ori vnde eius debilitatur virtus. Et intellige quoniam di gestiois que ex virtutis debilitate digerētis ē corruptio: ma gis officit z peius est malum: qd que ex mala cōplexioe fit ca lida aut frigida. Humida autē z sicca iminutiones quidē sūt digestiois nō eius defectus nisi forte eius qui sicca habet cō plexionē eo vsqz fiat deductio vt ad cōsumptionē veniat: z iam tūc digestio deficit aliter nō. Causa autē exterior aut ex cibis est: aut propter somnū. Et ex somno quoniam si mult⁹ fuerit somnus z digestio bona: si pauc⁹ z brevis ipsa fiet ma la. Digestiois malū propter cibos fit quatuor de causis. Prima ē eorū qritate: secūda qualitate: tertia priuationis bo re iuste causa z dilatationis eius: quarta eorū que porrigun tur ordine. Et qritatis causa qm cibi aut multi sunt aut pau ci. Et si quidē pauci sunt stomachusqz calidus in fumositatem cibos alteratur. Et si multus simulqz corruptioni difficil: vir tus valida: somnus lōg⁹ fit abide digestioē imozari tantūz modo. Qd celeris si fit digestiois z calor fortis: corruptio ac cidit siue longus sit siue brevis somnus. Qd si debilis fit calor cibi mult⁹ z corrupti difficilis: somnusqz brevis fastidiositas abide fit. Digestiois autē corruptio que propter qualita tem est ciboz talis est. Si calidissint cibi z stomachi cōplexio similis: in cholera mutantur vt mel: si iumentibus z calide cō plexionis porrigatur boibus: alteratur eteniz z in choleram in eorū imitatur stomacho. Qd si frigidis existētibz cibis stomachus eiusdē cōplexionis cibi in acerbitatē in ipso mu tatur: vt lac z cucurbita si seminibus porrigatur: z his qui fri gidi sunt cōplexionibus alteratur etenim in eorū stomachis ad acerbitatē. Que autē propter ordinem ciboz est corruptio huiusmodi est. Si etenim arcates vētrē cibos simpliciter vt ci tonia pira debine emolliētia vētrēm supponat: vt blitū z spi nachiam cum oleo cōditam olive z muri: fit abide naturā cō stipari: z cibos qui vētrēm emolliūt corrupti. Sic etiā si dige stionē imozantes apponatur primū cibi vt caro z solida ova: debine cibi celeris subdātur digestiois vt persica z cucurbi ta: melonēqz cite digestiois cibis accidit corrupti: qū g tar de digeritur eorū imozatur descēsz a stomacho sue digestio nis tarditate. Libus autē digestiois velocis qū digestus de cursum ad exteriora nō iuenit in stomacho corruptum. Hec est ciboz corruptio ex eo qd que pzeponi opz postponitur: q postponēda āteponitur. Oportet autē medicū expiessius in tucri z diuidi care: z que digestioni accidūt nocumēta digerētis culpa virtutis: z que ciborum causa fiunt vt etiā som ni: quoniam que virtutis culpa fiunt accidētia difficilia sunt sanari: z quādoqz minime sanantur: cuiusqz deduct malum

ad henteria: et ut nullo modo cibis imutetur in stomacho aut certe in ventositate. Hoc enim quod ciborum causa fit aut eliarum que exterius sunt causa facili? curant. Potes aut earum distindicare differentia. Intuere itaque si digestio est malum quum cibis ponitur multus aut paucus aut calidus aut frigidus: aut alio quod expedit tempore: aut propter ordinis varietatem: aut statim post vigilias cibis ipse digestionis est causa corruptionis. Si sit autem hoc et cibis in quantitate et qualitate et iuxta consuetudinem temperatus et quod oportet tempore et ordinem que expedit servat: corruptio accidit digestionis culpa virtutis digestionis. His itaque de causis accidentia in actiones ingrediantur prime digestionis.

Capitulum. xxvj. de accidentibus que attrahenti retinent et expellenti contingit virtutibus.

Uoniam digestio per quatuor complectitur virtutes attrahente retinente digerente et expellente: et digestio primis cum suis causis diximus accidentia que in stomacho equum est nos iam ostendere quod tribus reliquis accidit virtutibus accidentia que sunt attractio retentio et expulsio que prius sunt digestionis. Attractio enim que in stomacho est incommoda queadmodum et alijs accidit actionibus: cessatio imminutio malum. Hoc autem aut male complexionis morbi causa: aut morbi organici. Ad male vero complexionis morbus: aut ex calore et aut ex frigore. Et siquidem immoderata hec fuerit nihil omnino stomachus attrahit: cessatque ab eo attractio: vocaturque eiusmodi stomachus enervatio. Si sit autem parva stomachi debilis attractio queadmodum in enervationis accidit principijs. Morbus autem organicus ut apostema quod meri accidit aut stomachi ori aut superciliis caro in coram altero corruptionis meatu ut non queant stomachus que attrahit transmitti ad ipsum. Et hoc quoque si oppilatio magna est attractio fit aliter quod oportet ut passimna attractio et tremulenta ac titillosa. Hec autem sunt accidentia si virtus fortis non fuerit que morbum possit cuicere ut attrahat diligenter: sed nec debilis que morbus superet et cessare faciat attractio nem: sed fit in huiusmodi re queadmodum ubi natura morbusque simul contendunt ut in tremore dictum est. Dicitur est de causis huiusmodi quum de accidentibus causis que virtutis sunt voluntarie actioni loqueremur. Retentio que in stomacho est ipsa quod aut omnino cessat qua cibos retinere habet queadmodum in lienteria fit: hoc etenim morbo stomachus cibos non retinet sed egrediantur ab eo non imutatur. Aut eius imminuit retentio: fit ab inde aut retentio aut inflatio aut rugitus quum super cibum stomachus non reducatur ut oportet: hec autem per malas fit complexionem frigidam. Aut cibum qui generat ventositates: aut certe paucitas fit ciborum digestionis: acceleraturque egestio exitus: hocque fit quum stomachi non durat cibi retentio: unde et bene non digeritur: nec ciborum mittitur succositas ad epar. huiusmodi abinde exit egestio. Aut vero cibum ipse corrumpitur in stomacho: acciditque egestionis putridi et odorem. Quod si eiusmodi corruptio ex mala est complexionis calida: aut per choleras puncturam comitabitur. Et si ex mala complexionis frigida: aut plegmate ventositas comitatur et inflatio. Et sit et stomachi in cibos mala retentio: fitque abinde ex passim et tremore generat retentio: ut singulatio et vomitus: hocque enim ducunt accidentium motus spasmodicus: nec vero vere spasmodus: verum etenim spasmodus in nervis fit et lacertis sicut in precedentibus dictum est ubi de accidentibus voluntariis disputaremus morum. Singulatio autem et vomitus ex retentio sunt virtute et expellenti simul. Retinens etenim virtus eorum vult retentionem que apud eam sunt: et in stomacho nocens est aliquid ad quod expellendum expellens infurget virtus et emittit. Et si ledens illud in ipsius fuerit substantia singulatio fit. Stomachus namque totus nocens hoc a se vult repellere. Quod si in stomachi fit fundo vomitus accidit: quum stomachus qui in eo coeant sit coelusa nutrit expellere sine humoribus aut certe cibum fuerit malus: intrinsece ut duobus his in accidentibus necesse sit stomacho sustinere donec ori proximius fiat. Expulsio autem que in stomacho est accidentia his eisdem tribus sunt motus scilicet: aut omnino ut in colica fit passione que ilcos vocatur: que omnino colicari difficultior est que aut ab apostemate fit calido: quod subtilius? oritur intestinis: comitaturque eiusmodi febri et sitis. Aut virtutis debilitate expellens: nec est cum hoc habitu febri aut sitis: fitque insinuat vitiu aut ex mala complexionis frigida frigidum causa ciborum: aut ex oppilatione que per egestionem facta est siccam anfractibus intestinum imixtam: et simul cum his intestinis gravitas fortis et rugitus aut inflatio: que colica passio nonnisi quod valida sequitur dienteria. Diminuitur autem expulsio actio et descensus difficiatur egestio accretus: aut certe eius

bit? et deorsus mal? est: fitque abinde lienteria quum virtus movet pellens anque cibum imutet in stomacho: hocque humoris fit causa acuti stomachi pungentis: aut cibi certe cuiusmodi que est in stomacho: et acutum accretum: aut ipsius gravat stomachum nocetque: ideo expellitur. Hec sunt que in virtutis expellens actione ingrediuntur accidentia que in stomacho est. Quocumque autem circa stomachum de attractione ac expulsionem dicta sunt: intelligenda sunt et in intestinis maximeque de virtutis actione expellens. Hec enim intestinis fortis est omnibus alijs. Accidunt autem huic novem virtutis in intestinis queadmodum et alijs actionibus. Scilicet aut cessatio ex toto aut imminutio: aut aliter eius est quod expellat actio. Et sciendum accidere sicut et intestinis quibusdam in habitudinibus attrahenti et expellenti virtutibus aliter quod sit natura ut vtantur. Stomaci etenim est cibum a meri trahere et ad intestina pellere. Intestinum autem ut alia ab alijs purgamenta cibi attrahat et foras emittat: et quicquid accidit vitiis huiusmodi naturalis cogitque ut necessitas et attrahenti et expellenti alio quod naturali modo. Acciditque sicut ab intestinis purgamenta trahere et ad meri per vomitum pellere. Acciditque intestinis ut ab inferioribus purgamenta contrahat et ad stomachum pellant: queadmodum in colica accidit passione quod ilcos vocamus? et in coelusionibus atque expellens. In ilcos quidem: quoniam in hac passione virtus quum movet ut expellens ut egestio in ferius pellat: fluxusque ad exteriora non inveniat oppilationis causa ad superiora propellit et depellunt eas intestina hec ad illa donec ad stomachum veniatur stomachus ad meri et per vomitum exterius pellit quum intestina illa superius pepulerint. Quod cluso autem accidit plurimum qui egestionis augmetur aut ventositatis ab inferioribus emissio: prohibetque amputatio ventositatis exitus aut negotium quodpiam ab egestionis afflictione unde egestio coeluditur: et quum exitus via non inveniat ad superiora redit sublara ab intestinis donec ad stomachum veniatur: fitque vomitus et corruptio appetitus. Hec est accidentium designatio que prius accidit digestionis et coram causa.

Capitulum. xxvij. de accidentibus secunde digestionis que est epate sanguinis generatio.

Secunde autem digestionis que sanguis est in epate et renis generatio tribus accidit incommoda modis. Aut enim omnino cessat et non alteratur ciborum succositas que ab intestinis ad epar dirigit et venas in sanguine omnino si alba remanet queadmodum prius est. Aut imminuitur imutaturque succositas hec in epate et renis quoad alteratio et quoad digeritur digestionis. Aut certe eius exbibentur aliter quod oportet actio: mutatque epate succositas aut in cholera rubra queadmodum icterici contingit: aut nigram quale leprosis contingit. Aut mutatur ad phlegma vel aquosum humoris sicut contingit hydropicis. Sunt autem huius virtutis accidentium cause duplices et duo genera: alterum ab interioribus alterum ab exterioribus. Et que ab interioribus sunt: earum tres sunt diversitates. Prima est mala complexio: et hec aut calida est et mutatur ab ea succositas in cholera: et si calidior modicus fuerit in cholera mutatur nigras eo quod a calore exuratur. Aut mala ex complexionis frigida est: fitque succositas sanguis aquosus: et si immoderatum eius fuerit frigus succositas omnino non alteratur. Secunda morbus est organicus ut oppilatio quod renis accidit: aut ex crasso humore: aut propter apostema quod illas comprimit. Tertia ex natura est succositas que a stomacho mittitur ad epar quum etis multa est non potest ea in sanguine epar alterare: et si pauca choleras imutat et si calide est complexionis et hanc in choleras imutat: si frigide in phlegma alterat et in ventositate iuxta frigiditatis magnitudinem et paucitatem. Hoc enim autem causa que ab exterioribus digestionis accidit secunde sunt ut si vtatur homo negotijs balneo cibo et coitum alijsque huiusmodi que ab exterioribus corpori obuiant. His enim si aliter quis quod vtatur in quantitate tempore et ordine commutatur per ea mali in corpore humores. Si etenim calefacientibus vtatur homo cholera generantibus ut pereperit alio et cepa cholere multiplicatur generatio in eius corpore. Si autem pluri faciat quod cholera generant nigras cibos ut vacinam carnes et lentulas caulesque in eius multiplicatur corpore nigra. Nam autem phlegma generantes nimium afflucit ut lac fungus et recetes pisces in corpore phlegma generatur. Sic quoque quum homo et otio et quiete vtatur et plurimum accipit cibum: omninoque balneum: aut certe post cibum vtatur et plurimum in eo perseverat eius in corpore generatur phlegma. Si autem vtatur labore et exercitio multiplicetque aut cibum et imminuat cibum ac ieiunio vtatur plurimum cholera generatur in eius corpore rubra. Eodem modo se res habetque cum aliis rebus vtat que humores multiplicant in corpore. Suntque ab

modis huiusmodi quibus in corpore multiplicati fuerit plima accētia
 Ex cholera equidem rubea: icteritia si in omni sit corpo
 re formix berisipila si in vno sit mēbro. Quod aut a chole
 ra sit nigra: si in omni plurimo fiat. corpore morphea nigra:
 et si in quibusdā mēbris cancer et durū apostema. Quē ve
 ro ex humore sunt pblegmatico: si multus in corpore fuerit
 hypofarcētica hydropis et lepra: et si in mēbris quibusdā apo
 stema molle quod vidimā dicitur. Quodq; ex superflui
 tate fit aquosa quā in corpore fuerit multiplicata hydropis af
 clitica. Et si in quibusdā fuerit mēbris vesica generat. Si ve
 ro rētositas in corpore fuerit multiplicata: hydropis timpa
 nica: et si in quibusdā mēbris inflationes fieri. Iamvismodi ac
 cidētia corpori fiūt quā secūde acciderit nocumēta digestioni.

Capitulum. xxviii. de tertia digestionis accidētibus.

Tertia porro

digestio in mēbris est: que
 scilicet cibū mēbris similē fa
 cit que pascitur: huius quēadmodū et alijs actionib;
 nocumenta accidunt. si. vt aut oīo cesset: nec pascit aliquo mo
 do corpus: quēadmodū in arefacto vel hydropico vel cribico
 marasmo et pūlico cōtingit morbo. Aut iminuat: quēad
 modū i matie fit. Aut eius fiat actio aliter q̄ oportet: quēad
 modū in lepra fit et morphea. Et cibi quidē cessatio ac pri
 uatio aut ea sit causa quoniamz nihil comeditur et bibitur: aut
 aliquo quod virtutū cupiā accidit nocumēto quatuor natu
 ralium: debilitaturq; a sua actione propter malā pplexionē:
 Immutans etenim virtus si infirmetur nō potest pascēdo ci
 bum assimilare mēbro: fiuntq; abinde multe in corpore sup
 fluitates. Et si pariter virtus expellens valida est propulsat
 superfluitates simulq; et alia quedā: cibos scilicet nōnullos q̄
 aliqua esset vtilitas: fit abinde nutritiū priuatio. Si sit aut
 virtus que expellit debilis: remanēt eiusmodi in corpore sup
 fluitates que et varios parit morbos. Attrahens aut virt;
 si fortis sit: vt multas attrahat q̄ritatē: et digerēs ē virtus deb
 ilis: attracta imutare non p̄ualens superfluitas fit in cor
 pore. Infirmitas aut expellētis ab eaz expulsione superfluita
 tum que in corpore congregat sunt: accidētia sicut pessima
 iuxta superfluoꝝ naturā. Abates aut fit ppter ciboz pau
 citatem et porus: aut propter nocumentum quod in has igre
 ditur quatuor virtutes. At vero icteritia morphea lepra:
 elephantiā: et his similia abinde fiunt: q̄ in huiusmodi habi
 tudinibus mēbris pascit cibos nō sit similes: quinimo quod
 pascendū est mēbrum cibo fit simile propter materiā malitiā
 qua mēbrū pascitur.

Capitulum. xxix. de accidētibus habitudinū corporū.

Primo que

in habitudinibus sunt corpis
 accidentia et cāe eozū sūt actio
 nū malitie que digestionī accidunt secunde et tertia.
 Sunt autē accidētia hec: icteritia crocea et nigra. elephantiā
 morphea alba et nigra. lepra. lingue nigredo et his similes co
 lores qui in corporis apparēt superficie. Et icteritia fit
 aut ex mala cōplexione aut organico morbo. Et que ex ma
 la cōplexione aut ex calozis est epatis cōplexiōe vt fiat eius
 sanguis cholericus in alio: generat: feraturq; sanguis ille per
 venas in oīa corporis mēbra et in totū diffundatur corpus. ac
 ciditq; ea corpi de cā citrinitas. Aut quoniā caloz venarum
 dominatur cōplexioni: imutatur in cholere rubre naturā san
 guinē et ad oē mittit corpus sitq; croceū. At organicus mor
 bus qui icteritiā adducit oppilatio est que in meatibus ē iter
 epar et fel pstitutus intantū vt nō sit cholericus quas fel ab epa
 te contrahit fluxus viaq; qua ad ipsū perueniat. Remanēt
 itaq; sanguini iūmixte mittiturq; eiusmodi in oēs corpis par
 tes sanguis et in mēbra diffunditur. Sit autem oppilatio ex
 croso et humore et viscoso qui meatibus inuiscatur. Aut pro
 pter apostema in epate meatus cōprimēte. Icteritia vero
 nigra eodē sit modo quo et crocea aut propter malā. scōple
 xionē calidā et sicā validāq; que epati dominatur et sangui
 nē generare cogit exustu ac melacolicū. Aut mala cōplexiōe
 frigida et sicca qua in nigre naturam sanguis mutatur: qui
 cum in omnia corporis membra missus fuerit icteritiam
 facit nigra. Aut propter que in meatibus est oppilationē qui
 bus splen cholera extrahit ab epate nigra. Quā ex re san
 guinis fer et purgamentū ad splenem dirigi nequit. Remanēt
 itaq; sanguini iūmixta et in oē missa corpus denigrat illud ac
 icteritiā facit nigra. Elephantiā at fit cum sanguinis in
 cholera mutatur nigra substantia adustionis violentia: fertur
 q; eiusmodi in oē corpus sanguis: quo quz pasta fuerint mē
 bra eozū mutatur substantia in nigre substantiā: aut quoniā
 certe oīz mēbrozū cōplexio validissimā et calozis: pburiturq;
 qui ad ea fertur cibos et in naturā alterat cholere nigre sitq;

eius frigida et sicca cōplexio melacolicāq; et iam deiceps oēs
 in suam imurat naturā cibos qui ad eā mittuntur donec mē
 bra quoq; in nigre vertantur naturā. Adorphea autem ni
 gra fit cum mēbrozū manifesta et cutis color: in nigrum muta
 tur mēbriz substantia sana est: estq; eiusmodi cā debiliō: ea
 ruq; que dicte sūt. Et vero lepra tūc fit quā sanguis sba alēat in
 pblegma male cōplexionis frigide et humide causa que epa
 ti oīa qd quz i oīa mēbra missus est pblegma pascuntur eo
 sitq; ipsorū substantia tāq; et illius: sitq; abinde mēbrū album
 Aut mēbrū ipsius frigida est et humida cōplexio oēm q; ad
 ad ipsuz sanguinē venit in pblegmatis trāfert naturā: sitq;
 abinde totius mēbrū pblegmatica et alba substantia. Eodē
 modo et morphea alba nisi q̄ morphea alba i cute ē et mēbro
 rum superficie tāti. Nigredo aut lingue ex vapore fit ca
 lido qui ad linguas ascendit: aut ab epate: aut a pectore vel a
 stomacho: oilaturq; per linguā et denigrat ipsaz. Eadē est
 ratio in omnibus que in cutis pducitur supficie accidētib;.

Capitulum. xxx. de eozū que a corpore egerūtur accidētib;
 et eozū causis.

Quoniam

trium que sint actionū acci
 dentia eozūq; causas expla
 nauimus: sed et que in habitudinibus fiūt corporum
 dicta sunt accidētia: que ex malitia fiunt actionū: ita nunc de
 illis que egestis fiunt accidētibus disputādū videtur. Vi
 eo ergo quoniā omnia que a corpore emittuntur: aut natura
 lia sunt aut extranaturalia. Et que egestionibus per naturā
 fiunt accidētia: aut in q̄ritatē sunt: aut in qualitate. In q̄ritate
 tert egestio et vrina mīsa et mēstruū imoderatū. In qualitate
 vt vrina nigra egestioq; nigra: quā huiusmodi nigredo nō na
 turalis sit. Que aut extranaturalia sunt corpore egrediē
 tia: vt qui et naribus fluit sanguis et aliunde: huiusmodi quā sit
 sanguinis egressus a suis valis per seipsū mime naturalis.
 Omnia aut que corpore egrediuntur si naturalem deserant
 cursuz eozū erit egestio a triū quauis causari: prima ē virtu
 tis debilitas: secunda ē ex materia: tertia ex mēbro a quo emit
 titur. Ex virtute quidē si virt; remuētis debilis sit: maximeq;
 cum virtus expulsiua fortis phibet actionē virtutis et mate
 riā emitti. Ex materia vero aut propter ipsū q̄ritatē si mul
 ta est granatq; virtutē et ad sui cogit expulsiōe: vt cibi si mul
 ti sint: eruptioq; sanguinis si in suis multiplicatur vasculis.
 Aut propter ipsius qualitatē: quoniam si materia pungui
 ua sit: naturā ad eozū que pungunt cogit purgationē et no
 cantium expulsiōe: aut si acuta venas suo comedit acumine
 aut humida venas tenuat et emollit: sic vt in eas scissura acce
 leretur: quēadmodū in sanguis fit eruptione. Propter mē
 brum autē quo emittitur aliquid: si mēbruz debile sit et fragi
 le: rarūq; accelerat materiaz egressio: aut nimīū durū est: et
 solidūq; pperatq; ad illud fissure. Et naturales euacua
 tiones sunt egestio: mēstruū vrinā sudor.

Capitulum. xxxi. de egestionis accidētibus et causis.

De in egestionis

emissione appa
 ret accidētia tria
 sunt: aut in tēpore cōsideratur aut i quāritate aut in
 qualitate. Et in tēpore qm̄ aut egestiōis acceleratur emis
 sio ante digestionē ciborum: aut a sua imozatur hora in qua
 exire solita ē. Et emissiōis acceleratio aut ex cibozū est mul
 titudine qua granatur virtus: idēq; emittit et expellit illaz.
 Aut qm̄ pūgit qui acceptus ē cibos intestia: ipaq; illum a se
 propulsant aut qm̄ humidus est et viscosus vt fermacū et spi
 nachia ac pruna: aut qm̄ paucus ē: aut ppter intestinorū sen
 sus magnitudinē tantā vt cibozū ledātur gravitate. Egestio
 nis aut mora aut ppter virtutis est expellētis debilitatē et re
 tinentis vires. Aut propter intestinorū sensus debilitatē aut
 ppter cibos si aut pauci sunt vt egeat natura quancūq; in ci
 bo inuenit attrahere būiditatē: aut stringētes et cōstipantes
 aut ex lacertozū qui sup ventrē sunt debilitate a reductione.
 super intestina. Accidētia vero quz in quāritate apparēt ege
 stionis: aut in multitudinē sunt: aut in paucitate eius: aut in
 assellationū numero. In multitudinē equidē aut ex cibozū
 copia: aut qm̄ corz succofitas ad epar nō mittitur: aut pp hu
 miditates que ad intestina defluūt multas. Paucitas ē ege
 stionis aut ex cibozū paucitate aut multitudinē que ad epar
 mittitur succofitas. Aut qm̄ paucē et modice ad intestia mit
 tūtur humiditates. Egestionū aut numerus plimus aut
 retinētis fir debilitate virtutis: aut expellētis abūdantia: aut
 lacerti enervatione qui vltimū extremū circūdat ani. Ex
 pellentis abūdantia virtutis aut ex medicamē fit laxatio:
 aut cibo in quo virtus est laxā: aut pp cibi corruptionē. aut
 propter materiā acutam ad intestina ab omni corpore

parte deorsum: aut qm̄ in ipsa generatur supfluitates & ite
stinis: quædammodū accidit illi cuius sunt in intestinis plera
Aut propter fortitudinē sensus intestinoꝝ naturalē. Ege
stionum vero paucitas numeri ex causis fit bis q̄s diximus
prijs. Egeſtione i q̄litate a nāli exit: aut ab extiori fit cā
aut ab iteriori. Ab extiori qdē a cibo: s. z a cibo aut pp q̄ti
ratē aut pp q̄litate aut ei coꝝupſione. Et ex q̄litate si m̄tra
fit. Adulter? at dicitur: aut quoniā tēperantie tranſit modum
aut quoniā virtus nō sufficit: aut vtriusq̄ cā simul. Et ex qua
litate cibi si aliquē malū generet humorē aut viciositatē. Uē
rositas in stomacho generatur & intestinis aut ppter cibū cu
ius est ipsam generare: vt faſcolū fabā & que bis similia sunt
aut propter caloris quā sit & intestinis ē debilitatē & imūa
tione. Si sit ereni frigidus stomachus viciſitas in eo nō ge
neratur quædammodū nec venti nec nebule ex frigoris produ
cuntur numeratē. Quz aut & stomachus & intestina fortissi
mi sunt caloris nō generatur viciſitas: illam etenim calor viſ
ſoluit a diſſipat a cibis & alijs quædammodū in estans tēpore
quā nimius est effluſus: nec ventus ē nec nebula: quoniā calor
eiꝝmodi oia diſſoluit. Quā vero stomachus debilis ē itidē
qz intestina: tūc viciſitas in eis paritur: eo q̄ ad ſubſiliandū
nō ſunt fortia cibis: & ad eius diſſolūēdā ventofitas quædam
dū verno multiplicatur viciſitē, tēpore & autumnali ppter ſerci
caloris debilitatē. Viciſitas autē que in stomacho generat
r & intestinis aut egreditur aut remanet interius. Et si a ſupe
rioribus egreditur ore ſic cruciatio dicitur. Et si ab inferiori
bus aut cū ſono aut ſine ſono: & que cū ſono quædā ſonū bz
clarū & quædā cū rugitu ſit: & quædā vtriusq̄ media ē. Et que
elara ē ex ſtomaci ſit vacuitate & intestinoꝝ ac ſiccitate. Et
que cū rugitu & ſtreptu ex viciſitate cū miſcerit humiditas
accidit. Porro media ex media cōtingit habitudine. Et ē vē
toſitas croſſa & viciſitas inflata & que egreditur huiꝝmo
di debilis est ſoni & q̄tiqz cū ſtreptu exit ſi egeſtio illiſt fit hu
mida. Viciſitas nāqz cū ſtreptu ſignificat quoniā egeſtio
huiꝝmodi ē hūida. Egeſtione at egreſſus a naturali ha
bitudine circa qualitatē ab interioribus humoris est cā qui
ad iſteſtina influit. Et hoc aut ſolus ē cā nature vt ſolutio p
quā fit criſis: & bec vtilitatē confert. Aut ex morbo ſolo vt diſ
ſinteria que ex liquefactione fit mēbroꝝ. Aut ex vtriusq̄ ſimul
vt ſolo que quaſi lauitura est carnis recentis. Sāguis at
qui per ſolutionē egreditur. iij. exit modis. Primus ſan
guis ſolus quædammodū illi accidit cuius magnū abſcindi
mēbrū: vt manus aut pes: remanetqz qui illi deputatus fue
rat mēbro ſanguis in corpore: quē natura per ſolutionē expel
lit: & quædammodū qui exercitiū hñs cōſectū quz dimittit ſan
guis in eius corpore cōgregatur: qui per exercitiū diſſolui cō
ſueuerat quē natura per ſolutionē euacuat: huiꝝ autē ſanguis
eſſeſſio circularis ſit. Secundus modus ſolutioſis est: que
lauature carnis est recentis ſimilis. Hocqz ex debilitate ſit
imutantis virtutis que in epate est. Tertius ſanguis est ſolu
tio cū moleſtia & bec ſit qzqz epas ſanguinē vt expedit imuta
nerit: ſed ad mēbra propter aliquā peruenire nequit oppila
tione que in venis facta est ipſum impediēte. Quā igit in
epate remanet vitur eius calore & ad nigre declinat naturā
Quā ergo nocet epati ad iſteſtina illū expellit & per ſolu
tione ēmittit. Quarta est emiſſione ſanguinis que paulatim
ſit & inter tēpora propinqua & in hac quādoqz purus est ſan
guis & bonus & nōnquā coagulatus aliquotiens ſanctus cū
eo egreditur interdū ſquamofus & cū vlcēꝝ cornicibus & bec
excoꝝiatione ſit & vlcēꝝ inſteſtinoꝝ quorūdā. Et ſi cū ea
frigus ſit nimis tenafmus vocatur. Si nō diſſinteria vocat
Diſſinterioꝝ aut ex epate aut ex iſteſtinis.

Capitulū. xxxij. de viciſis accidentibus.

De in vrina sunt accidentia aut ex reni
bus aut ex viciſia ſiūt. Et
que ex renibus: aut ex quāitate aut ex q̄litate. Et in
quāitate si eius imoderatus ſiat egreſſus aut cōſtrigatur &
imozetur nec egrediatur: aut certe cū difficultate & paulatim
ac mora egreditur. In qualitate aut ex mala & calida cō
plexione que renibus accidit: que & tanta ē vt oēs ſanguis ne
ceſſe ſit illi attrahere aquoſitatē quo illa calor ipſoꝝ extigua
tur & ardor: & quz multa fuerit i eis ad viciſcā pellit. Acciditqz
in huiꝝmodi accidēt ſitis eo q̄ neceſſe ſit epati eozū que extra
bunt ab eo renes ſupplere locū. Diciturqz huiꝝmodi paſſio
diabeta: aut ex mala frigidaqz cōplexione que epati domina
tur: ſitqz multa ſanguis aquoſitas quā renes quā attraxe
rint ad viciſcā mittit: & viciſca extra: aut retinentis debilitate
virtutis que in renibus ē & expellentis copia virtutis. In
earecratio viciſis aut ex virtutis est fortitudine retinentis: aut

ex oppilatione aliqua que meatibus accidit viciſis. Acc autē
oppilatio aut ex hūioꝝ & ex croſſis viciſioſqz: aut arena & lapī
dibus que in renibꝝ generatur: aut apoſtematis cā quod in
renibus ſit meatuſqz cōpimit. Arena vero & lapides ex hu
more generantur croſſo & pblegmatico quē fortis & validus
calor deſiccet & ſolidat. Be cāc quā debiles ſunt difficultas
ſit viciſis. Et in qualitate que apparent accidentia viciſis aut
in colore si nigra est qd aut ex caloris est nimietate & aduſtio
ne: aut frigoris: aut alba quædammodū ex oppilatione contin
git: aut in odore si ſit ſetida vt in putridis ſit febribꝝ. Que
vero in vrina pp viciſcā ſiūt accidentia aut in quāitate con
ſiderantur aut in qualitate. Et in quāitate si imoderate egre
ditur vrina & multa: aut cōcluditur & difficile exit. Et imode
ratus quidē exitus quædammodū cōtingit ſi lacertus qui viciſ
ce collū circūdat fuerit enervatus: & hoc aut ex hūiditate ſit
imoderata aut ex retinētis debilitate virtutis & expellētis viri
bus: aut bibite copia aque: aut vlcēꝝ que in viciſca ſunt cauſa
que quz vrina pugnat ab ea pellit & emittit cū ardore. Cō
cluſio aut viciſis & mora difficultasqz eius pp viciſcā aut ex vir
tutis ſit debilitate: expellentis: aut retinētis vi: aut ex mala &
ſicca cōplexione que viciſcā ſitatur imoderata: vnde & vrina
deſiccatur quædammodū in aduſtis cōtingit febribꝝ cauſon.
ſ. aut propter oppilationē. Oppilatio accidit aut ex hu
more croſſo viciſis meatibus inſerenti qui in viciſca ſunt: aut
ſanguine coagulato aut ſanie croſſa aut ſuperflua carne: aut
verrucis que in meatibꝝ ſonūt: aut ex ozis viciſce coarctatio
ne & reſtrictione que aut ex apoſtemate ſit aut nimia que re
pmit cōgregat & reſtrict ſiccitate. Accidit at que i vici
ſis ſunt qualitate: aut i odore ſit: vt ſi putrida: aut vlcēꝝ pu
tridoꝝ aut humorū putridoꝝ cā ſit: aut in colore: ſi autē ni
gra ē aut alba aut alioꝝ colorū: aut i liquore ſi tenuis ſit aut
ſpiſſa: aut in ſubſtantia si ſanie ſit mixta & ſanguini vlcēꝝ
que in viciſca ſunt cā: aut apoſtematis cuius ruptio facta ē.

Capitulū. xxxij. de accidentibꝝ q̄i egreſſus ſiūt mēbroꝝ.

Inſtruoꝝum quoqz egreſſio natural
m est. Eozū a natura egreſ
ſio aut in quāitate ſit aut in q̄litate. Et in quāitate
ſi eozū emiſſio maior ē q̄ oporteat aut ē minor: & ſi coneluſa
nō exeat. Et eozū emiſſio maior q̄ expedit aut propter virtu
tē ſit: aut pp materiā: aut pp mēbrū. Ex virtute ſi expellēs
valida & retinēs debilis. Ex materia si tenuior est q̄ cōuenit
& ſubſilior: aut si maioris quantitas vt naturam grauet &
ab ea pellatur. Ex mēbro si que i matrice ſit venarū oia ſue
rint dilatata & apra matricis rarificata. Concluſio au
tem inſtruoꝝū ex cauſis fit contrarijs croſſicie: ſi materiei
paucitate: & si venarū ſpiſſentur oia que in matrice ſit & ar
ctentur: ac expellētis debilitate virtutis & vt retinētis. At
vero ſanguis huiꝝ a nā exiit i qualitate si niger ſit: hocqz
ex aduſtione ſit vi & caloris: ſanguisqz in nigris alteratione:
Aut rubens clarus aut croceus: hocqz calorem ſignificat &
rubee dominationē in ſanguine. Aut in tenuitatem declinat
& alborem & cum ſpuma ſupernatate quod hūmiditatē ſigni
ficat & pblegma dominans.

Capitulū. 34. de accitibꝝ q̄i in ſudore ſiūt & cāſis eozū.

Udor autem in ebris ſit bonus & ex
ercitij tēpore tēperati & in balneo & in his habitudi
nibus cuius ē cōplo calida & interiora membra ſudor
eius maior ē & a profundioribus. Alius extra curſum poſit
naturalē q. ſ. ex liquefactione ſit carnis. Hic nāqz ſudor: ea a
corpore euacuat m̄ que vtilia ſunt. Et ſi ē ſudor: a cā duabus
his vltima qui ex imoderata ſit hūiditate: quoniā bac exit
in habitudine & qd vtile & quod est iunle. Egreditur autē ſu
dor a naturali curſu aut in q̄litate aut i qualitate. In quāti
tate si nimis fluat: hocqz aut hūmiditatis multitudinem aut ei
tenuitate: aut porro dilatatione aut expellentis viriutis.
Aut si paucus ſit qui ex cōtrarijs ſit cāſis. ſ. aut hūmiditatis
paucitate aut eius ſiccitate aut croſſitie: aut porro cōſtipa
tione. Egreditur aut a nā i qualitate. aut colore vt ruber
ſudor ſanguinem ſignificat & citrinus qui rubeam cholera
Aut in odore vt ſudor putridi odoris putredinē ſignificat
Cap. 35. de euacuatione extranaturali.

Extranaturales euacuationes que in
curſu non ſunt natu
rali ſanguis est emiſſio a corpore: vt narium flux.
Est aut ſanguinis egreſſus tribus de cāſis cōbus. Prima
est ex virtute. Secda ex materia. Tertia ex organo. Et ex
virtute si expellens fortiffima est virtus & retinens plurimus
debilis. Ex materia aut propter eius quātitatem: qm̄ multa

est et venas replet ac extendit donec aperiantur: aut propter qualitatem si acuta sit ut venas comedat. Ex instumeto vero si nimium durum sit ut fissure in eo fiant et crepatur.

Et omnis fissure et crepationis causa aut interior est aut exterior. Exterior est: ut calidus: illisio: icisio: et huiusmodi. Interior aut materici multitudo que sua extēdit et dirūpit granitate: enollitqz mēbrū ad quod ruptura accelerat. Ite sunt quas volebamus ostēdere accidentiū cause que accidit a corpore egestis: et est noster vltimus sermo de accidentiū causis: ideoqz et hic eorum terminamus seriez: aggredimurqz sequētia scilicet signoz et significationū que omnes significāt passionē tractatū: quatenus plena sit nostra de rebus extranaturalibus disputatio.

Sermo septimus prime partis libri cōpleti artis medicine qd regat dispositio hali filij abbas discipuli abbuncher moysi filij sciar ad regē magnū de signoz scientia: decem et octo capitula habens.

1. *Universali disputatio de signis et eoz diuisionibz.*
2. *De pulsus scientia et qualitate et significationibz.*
3. *De pulsū generibus et diuisionibus.*
4. *De causis que quodqz pulsus genus faciūt quidqz res faciant naturales in pulsū.*
5. *De pulsus mutatione propter res nō naturales.*
6. *De pulsus alteratione ex rebus extranaturalibus.*
7. *De pulsus alteratione ex causis virtutē granatibus.*
8. *De pulsibus species apōstematū significatibus.*
9. *De pulsibus passionē vnius cuiusqz mēbrorum significatibus: et primo passionē cerebri.*
10. *De pulsus assignatione que in mēbris sunt anhelitus passionē significante.*
11. *De pulsibus organicoz cibi passionē significatibz.*
12. *Universali disputatio de significationibus vinarū et ca corporis morbos.*
13. *De qualitatum vrine diuisione: et eius significatione per colores.*
14. *De significationibus vrine ex liquore.*
15. *De significationibz hypostasis vrine.*
16. *De significationibus egestionū quidqz significēt in corpore futuro.*
17. *De significationibus sputoz et sereatuz.*
18. *De significationibus sudoris.*

Capitulu prīmū vniuersalis disputatio de signis et eoz diuisione.

Scidētū cuiusqz

et carum ea efficientium bitudinez ostendimus morbos scilicet: que tractatum sciam vocauimus carū et accidentiū. Hoc autē loco vnum quēqz morbosum et passionū ac accidentia eos ostēdemus sequentia que sunt. s. signa quibus significatur: vocamusqz huiusmodi signozū sciam. Dico ergo qm signozū tria sunt genera. Prīmū est quo sanitas significat. Secundū quo morbus. Tertius quoqz nec sanitas nec morbus est bitudo. Et horū qdqz genus aut significat eaz que trāsīt habitudinē: vocaturqz cōmēnoratoria: aut qd in presēti est significās. Aut qd futurum ē et fit. diciturqz pōrtēdēs et prouidentia. Et horū signozū quedā cōia sunt: que scilicet oēs significāt bitudines. Quedā vero particularia particulares corporū significātia habitudines. Et nos primum de signis disputabimus cōibus qū sit cōueniens et magis necessariūz ei qui morbos vult cognoscere et passioēs: maxieqz in febribz quarum preferemus mētionēz oibus morbis. Dico qm signa cōia ex actiōibus sumūtur cōibus: illis. s. actionibus per quas omnīū corporū est subsistētia quā et sanitas et morbi in actiōibus cōinueniuntur. Sanitatis tenim signū bonitas est actionū porro morbi carū malitia. Actionū autē bonitas et malitia ex mēbrorum sanitate est et malitia. Abembro rum aut sanitas et malitia ex temperātia humorū et corruptione temperantiē sunt. Actiones autē cōes ex quibus signa dicitur cōia actiones naturalū et vitaliū sunt virtutū: quā p eas aialis corpus sit subsistētia eiusqz firmitas. Vitalis et enim virtutis sanitas nālem statuit calozes per quem vita ē: et ex eius cōmptiōe moris. Et vero ex tēperātia sanitas cōsistit et eius a tēperie egressu mouetur morbus. Porro per naturalem quatuor ē humorū subsistētia ex quibus oīa corporis membra cōstitūtur et augētur p eozv cibo: per quē subsistētia eozū est et figura in nālī sua bitudine: quēadmodum alio

ostendim? loco nostri bni? libri. Que quz ita sint necessario medicorū priores plurimas et sanitatis et morbi significatū habitudines his duabus virtutibus. Significatū itaqz ex vitalis actionibus virtutis sanitatem virtutis et debilitates: et naturalis tempericis calozis: eiusqz a tempie egressus qdqz naturales sunt res: et que extra naturā perueniunt in ea et in corde: quod ipsi sedes est et formaz. Huius aut virtutis cognitio actionū: virtutis per motū sit venarū pulsantium: qui cordis est motui equalis: diciturqz cuiusmodi cognitio pulsuum scientia. Porro ex naturalis actionibus virtutis tēperantiā significatū humorū eozūqz ab ea egressū: habitudinūqz ei? diuersitates in sanitate et morbo ex decoctione que i venis sit nō pulsantibus eiusqz priuatione. Sed et ex decoctione que i stomacho sit et intestinis ac eius cessatione: ex ea quoqz que i anhelitus est instrumentis et priuatione ipsius. In has aut significationes res ex his fit que corpore emittuntur et egeruntur. Et maturatiōis ac decoctionis que in venis sit priuationisqz cognitio ex vrina colligitur que sanguinis aquositas est. Et aut que in stomacho decoctionis et priuationis ipsius actionis sumitur notitia ex egestionē que eozū est superfluitas: et in stomacho fit. Et illius decoctionis que in anhelitus sit organis eiusqz priuationis notitia sumit ex sputis et sereationibus que superfluitas sunt cibi quo bec pascuntur mēbra. Significatur etiaz ex sudoribus corporū habitudines circa sanitatē: nisi q minus cōmūis est ad significādā que in omni corpore sit decoctionē quā subtilis sit supfluitas quā mēbra ad corporis depellunt exteriora: et per poros educuntur cutis. Que quētr dictū est sint equū est nos singula expēdire boz signozū genera: diuersitatesqz eozū: quasqz significēt corporis habitudinis diuersitates in sanitate et morbo: et que nec sanitas nec morbus est habitudine. Incipiemusqz a pulsus scientia quā nobilio: sit scientia et vtilitate maior et significatione cōmūior super oēs corporis habitudines.

Capitulu 2°. vniuersalis de pulsū et significationis eius qualitate.

Pulsus

scientia grauis est et difficilis et cognitio eius qū magna sumitur difficultate. Hocqz tribus de causis. Prima est quia nō est facile assuescere in venarū sensū: cōsuetudinē quā possit modicam cognoscere alterationē que in pulsū fit. Secūda autem quoniam necesse est medico dū arterias tangit pulsus oīa cognoscere genera bēni tēpore que decē sunt. Tertia quoniam venarū pulsus nihil habet simile et exēplum quibz cōferātur et ex quozū possint disci collatione. Ideo ergo medicū in sentiendis exerceri venis lōgo oportet tēpore et exercitio pleno q exquirat et intelligat ut nihil eozū que de generibus pulsuum videri sumus et speciebus transeat: quo possit in vno codēqz tēpore lato carente decē eius genera cognoscere: que deiecp dicemus atqz hoc loco. Sed prīmū quid sit pulsus: eiusqz figura dicemus: quēqz de qualitate sensus arteriaz sciēda sūt.

Dico ergo quoniam pulsus motus est localis quo mouetur cor et vene pulsantes dilatatione et reductione: ad calozis custodiam in tēperantia naturalis et vitalis augmētum sps generationēqz animalis. Naturalis aut custodia calozis ingressu frigidi sit aeris illū recreātis qui sit per dilatationē et vaporis fumosi extum qui ab eo factus est: quod per reductionem fit. Dilatatio autē est cordis motus et arteriarū a cētro ad exteriora. Reductioqz motus est cordis et arteriarum ab exterioribus ad media. Explanauimus aut diffinitionē hāc et vitalis que sit virtus: quē ipsius vtilitas dixim? Bis finierūt autē antiqui pulsū et alia diffinitionē: sed nō substantia: dicētes pulsus est nūtiū qui nō mētur et peco qui ocula refert et narrat motibus cōtrarijs et manifestis. Cor autem et vene pulsantes vno mouētur motu: vnoqz modo: i vno tēpore: scilicet eozū motus alterius alteri equalis: nec alius motus alium precedit omnibus in habitudinibus: itū vt ex vno oīum capiatur per collationē sciētia. Ideo ergo ex arteriarū pulsū cordis agnoscimus motū: qū per pulsū venarū que colligit significatio ad virtutis fiat vtilitas notitiam que in corde. Vtū q minime eius motus vtracissime ex omnibus corporis arterijs percipi potest: tribz de causis. Prima ē quoniam arteriaz quedam i profundo sunt corporis: vt arterie q super spinā extēduntur: quedā in carne occultate: vt que i carne coxarū sunt arterie. Quedā offibus aperte vt que in petore sunt. Harū nō patet motus tactui: qdū in naturali pstat corpus habitudine et carnis cōpositione: nisi forte corpori matēs iminatioqz accidat carnis. Secūda est causa quoniam arteriarū quedā a cordis loco remote sunt: nec motus earū in omnibus patere potest habitudinibz? vt que in ra

lo sunt arterie queq; in pedibus. Tertia est quoniam arteriarum positio mune recta est: et equalis ut quæ appositæ quæ fuerit digiti non recte supponatur: quæ admodum que post auris sunt arterie. Quod quæ ita sit: oportet quæ ex arterijs que his contrarie sunt eligere: ut in membro scilicet sint carne nudo: neq; a corde remotæ: et quæ positio recta. Ideo ergo antiqui cubitozum elegerunt arterias que introq; brachio sunt: eo quæ earum facilior sit sensus et cõuenientiõs ac laudabilior. Facilioz quæ loca hec paucæ sunt carnis: et que in eis sũt vene manifestiores. Cõuenientiõs aut quæ earum locus non lege a corde positus est: ut canillarum est longinquitas: positioq; earum recta quam oēs cõprehendunt digiti. Bonestior vero quæ non eget in earum tactu medicus aliqua corporis que operta sunt dis-cooperire membra quæ sit hoc turpe: circa mulieres magis.

Comprehensio aut pulsus venarum quatuor fit positiõe digitorum super locos arterie in cubitozum partib; interioribus et prope disgregacionem rascbe a superiori medij parte cubitozum per longum ifirmi manu non extensa s; nec reducta s; me diocriter posita. Digitorum aut positio super arteria varia tur: quedã enim pfudari eget et imprimi arterijs digitos in foris scilicet pulsus cognitione. Si enim digiti equaliter arterie fuerint impressi: forisq; est illa summa pellu digitorum fortiter ut tãgẽt videatur scilicet pellere: et in illis quoq; arterijs que plurima operiuntur carne: quo earum digiti motu cõprehendat diligẽter. Et in quibusdã digitos necesse est fustolli: hocq; i debilis cognitione pulsus: et in eo arteriarum genere que carne nude sunt: quoniam si digitos debili ipressuris arterie moveri non possit: et carne nuda ipressione non eget multa: p; eis. Sunt et que digitorum eget appositio: temperata non ipressiõis s; nec sublata: hocq; interperat virtutis pulsus cognitione et in eorum genere arteriaz q; nec nude nec occultate sunt carne.

Capitulum tertium de cognitione generum pulsus et diuersitatibus ac qualitatibus.

Pulsus habitudines permultũ variatur abinuicem iuxta mouentis varietatem virtutis et naturalis diuersitatẽ caloris et varietatem arteriarum sanguisq; quem continet et spissus hic naturalia et i natura fuerit et a natura egressa. Cõcluserunt autẽ antiqui diuersitates varietatũ istarum bitudinum pulsus decẽ generibus. Primum est quod ex sp̃itate sumitur dilatatiõis. Secundum ex tẽpore motus. Tertium ex virtutis sp̃itate. Quartum ex arteriarum substantie cõsistentia. Quintum ex eo quod arterie continent. Sextum ex qualitate substantie arteriarum. Septimum ex quietis tẽpore. Octauum ex motu tẽpore et collatione. Nonum ex sp̃itatis proprietate. Decimum ex numero pulsuũ rene. Et quod ex quantitate dilatationis generum sumitur diuiditur in pulsus magnum et paruum et mediocrem: longus quoq; et breuem et temperatum: et in latum pulsum strictum et tẽperatũ: manifestũ et occultũ et temperatũ: quoniam etiam arteria est corp; et i o corpore est longũ latũ et profundũ. Quis dilatata arteria in tres eius partes dicitur rebemẽs. Quis autẽ dilatatio eius fit in supposita eius extrema et medio proxia pulsus dicitur minor. Quis vero dilatatio ipsius ad media vsq; fit inter extremitates et cẽtrum: inter rebemẽtem dicitur et paruum tẽperatũ. Et si eius dilatatio in longũ maior est q̃ in alias partes: et hoc est quoniam eius dilatatio quatuor trãsit digitorum terminos longus vocatur. Quid si minor et intra quatuor digitorum finitur terminos brevis vocatur. Et si cũ quatuor digitorum termino dilatatio finitur inter longũ et breuẽ tẽperatũ appellatur. Sic quoq; si eius dilatatio fiat in latũ maior: latius dicitur: hocq; fit quoniam extremitates sumorum trãsit digitorum: et si ab eorum sumo iminuitur strictus vocat: et si cũ illis equalis est temperatus iter latũ appellatur et strictum. Et si dilatatio eius a profundo abundat elatus vocatur: hocq; fit quoniam arteria elato similis est et alto. Et si ab hoc iminuitur et medio fit propinquior demissus vocabitur. Quid si ad mediũ vsq; duarii dictarii feratur extremitatũ tẽperatus iter elatũ et demissũ dicitur. Et si dilatatio eius in lato et profundo: et in lãgo iminuitur et crossofus vocatur pulsus. Aliquonies varietates be alie cõponuntur cũ alijs quæ admodum longus cum lato aut stricto aut inter vtriusq; tẽperato aut elato vel demisso aut eorum tẽperato. Sic se et aliarũ h; cõpositio sp̃erũ adinuicem. Hec sunt generis quod ex quantitate sumitur diuersitates q̃ ex tribus sunt cãis. Pulsus magnus et rebemẽs ex vitali fit fortitudine virtutis que arterias dilatata et ex caloris multitudine que aere refoccillari opus est plurimũ: et ex arteriarum mollitie que dilatationẽ suscipit et extensionem simul. Paruus autẽ pulsus ab his oppositis cãis debilitate. s. virtutis paucitate caloris arteriarum corporum duritie. Tẽperatus vero

pulsus ex tẽperatis conflatur causis. Aliorum causis pulsuus sunt ex harũ augmento et diminutione carũ quod nos in sequentibus ostendemus quoniam de pulsuus similitudinibus loquemur cãis

Genus aut quod ex tempore sumitur motus in pulsuus diuiditur velocẽ et tardũ tẽperatũ. Et velocis pulsus est qui spatij longitudinem breui transuerberat tẽpore. Tardus aut quod spatium breue longo incidit tẽpore. Temperatus in duob; his mediũ est bitudinib;. Et huius generis queq; diuersitas ex duabus fit cãis virtute scilicet et complexiõis calore. Velox pulsus ex sana est virtute et forti calore que cogunt ad frigiditatis attractionẽ. Tardus ex debilitate est virtutis in ouentis et caloris iminutione. Venus aut ex virtutis sumptum quantitate in pulsuus diuiditur fortẽ debilem et temperatũ. Fortis est pulsus qui in sumos pcutit digitos fortiter in trã ut repellat. Debilis cõtra est tenuiter percussus et sine virtute. Temperatus qui duabus his interest bitudinibus. Et huius quoq; generis diuersitas duabus fit a causis. Pulsus fortis ex sanitate est virtutis ac vi et corporum arteriarum mollitie et eorum obedia. Debilis cõtra ex virtutis debilitate et paucitate arteriarum obediẽtie. Tẽperatus vero et harũ carum fit tẽperic. Et quod ex subsistẽtia sumitur arteriarum corporum generis diuiditur in durum et molle et tẽperatũ pulsuus. Durus est pulsus quoniam sumi sentiunt digiti arteria cũ quadã soliditate in tãtũ ut videatur sentiẽti fortis eẽ. Differunt autẽ hic et fortis: quoniam fortis magnus eẽ eo quod virtus arterias optime dilatat. Durus aut paruus est: quoniam arterie dure virtutem non obediunt nec dilatatur cũ ea. Mollis est in quo sumi sentiunt digiti lenitate arteriarum et mollitie in trã ut fere in earum videatur substantiaz mergi. Tẽperatus est inter duas has mediũ habitudines cõstitutus. Sit autẽ durus pulsus ex siccitate corporum arteriarum: mollis aut ex earum humiditate: et horum tẽperatus: tẽperata inter duas has fit ex bitudine. Et genus ex eo quod arterie continent sumptum diuiditur in plenum pulsum et vacuum: et horum tẽperatũ mediũ: plenus est qui sub digitis pulsatur tanq̃ humiditate plenus. Vacuus qui siccus sub palpati apparet cuius cõcavititas inflata videt et si ipressiũt digiti in vacuitate videntur immergi. Plenus autem pulsus ex arterijs fit repletis sanguine et spiritu atq; eorum copia. Vacuus ex paucitate fit sanguis et sp̃us. Tẽperatus horum ex temperantia fit vtriusq;. Genus vero quod ex qualitate corporum arteriarum sumit in pulsum diuiditur calidũ et frigidũ et temperatũ. Calidus est pulsus in quo digitorum sumum calorem sentiunt arteriarum. Sic quoq; in pulsu frigidum arteriarum sentiunt frigiditas et iter hos ipar pulsuus est i q̃ nec calor sentit nec frigus manifestũ. Corpus arteriaz calor ex calore fit matrici q̃ ad arteriaz defluxit paucitate sanguinis: s. et sp̃us frigiditalq; ex frigore matiarum. Temperantia pulsus ex matrici p̃plonis cõflatur tẽperic. Ex quietis tẽpore sumitur genus diuiditur in frequẽtẽ rarũ et tẽperatũ. Galienus naq; refert quoniam pulsus in dilatatione et reductione quicques h; duas. Altera autem que tpe fit dilatatiõis quoniam palpatẽ percussit: dicitur quies exterior. Hec quoq; quies sensu comprehenditur in dilatatione. Altera est quies que tẽpore fit reductionis quoniam ad suum arteria reuertitur cẽtrum et hęc sensu non cõprehenditur. Et pulsus cuius quietis tẽpus breue est frequẽs dicitur. Cui autẽ getis tẽpus est longũ dicitur rarus. Cuiusq; tẽpus quietis mediũ est mediũ vocatur et tẽperatũ inter rarũ et spissũ. Frequens autẽ pulsus ex fortitudine fit caloris imoderati eo quod multa eget refrigerij recreatione et virtutis ex debilitate in qua eget natura spissitate vti quo sufficit quantitati quã necesse est attrahi acris. latusq; fit ex caloris debilitate et paucitate ac virtutis robore. Et qui horum tẽperatus cũ extẽperantia fit in cõplexione et virtute. Et quod ex motus tempore sumit genus et colationũ: diuiditur in boni p̃odcritis pulsum et mali ponderis. Est autẽ mẽsura ex collatione et relatione. Hęc aut cõperatio aut tẽporis motus ad tẽpus motus: ut quoniam reductiõis tẽpus equalis est tẽpori motus dilatationis prime: aut ouer sum ab eo: aut quietis tẽporis: ad tempus quietis ut si sit quietis in interioris tẽpus tpe egle getis exterioris: aut collo quietis tps ad tẽpus motus: ut si sit dilatatiõis tẽpus equalis reductiõis exterioris aut diuersũ. Pulsus itaq; ponderis et mẽsure cõpetentis est inter quẽ et suo ofio similẽ collatio est et cõfiguratio bona ut pueri pulsuus si cõfiguratus sit pulsuus pueri et cõsimilis iuuenis pulsuus iuuenilis similis est pulsuus: pulsuusq; eorum qui calidas habet cõplexiones similis est collatus ad calidã et ofios cõplexionũ. At vero in cõpetẽtis pulsuus mẽsure: alius mẽsure est imutata: ut si sit adoleſcentis pulsuus iuuenum similis pulsuus. Et quidã diuerſe mẽsure quem admodum si pueri pulsuus: lenis pulsuus p̃figurẽ. Quidã a mẽsura ex eẽ atq; hic eẽ

quā pulsus nullā bz relationē z cōfigurationē alicui? ad pulsū etiam. Est huius generis pulsus cognitio difficilis z grauis mētis necessariā habens subtilitatem: longaq; egēs consuetudine in venarum vsu. Adhuc tenetis rēponis z quietis q̄ritas quo alij alijs super abundat pulsus: quēdam quidē z spatiū eius dici potest z rēcinari. Et si dicatur tēpus dilatatiōis duplū est tēpore quietis exterioris: aut triplū: aut duplū z semis: aut sicut illud: z quarta superas pte: aliq; huiusmodi. Alia que interpretari z dici nō potest: vt dilatatiōis tps z reductiōis: aut vt rursusq; tps. Et horū quodq; tēporū: aut parue crit vicinie cū eo cui cōfertur: aut magne: aut imoderate. Huiusq; de causis: facta est generis huius pulsus sciētia difficillima. Quod autē ex q̄ritate dilatatiōis sumitur genus in eq̄lem diuiditur z in inequalē pulsū. Et hoc genus scilicet diuersū in omnibus inuenitur pulsū diuersitatibus de quibus iā diximus. Equalis nāq; pulsus est: qui digitos verberat semper sub eadē habitudine: vt si sint pulsationes multe magne equalis magnitudinis: z non est in eis nec pulsatio vna parua. Et pulsationes multe parue in quib; nec pulsatio aliqua magna est. Pulsationes quoq; multes fortes z continui roboris: in quibus nulla est debilitas: aut velox: vel tarda sēper eq̄l nō habens hec ab illa quid diuersum. Inequalis autē z diuersus variusq; pulsus ille est cuius percussio eiusdem non ē habitudine: imo varia est: aut i motus: itq; aliquando puls⁹ velox: aliquando tardus: nūc frequēs deinde rarus. Aut i q̄ritate dilatatiōis: z est nūc magnus: nūc parvus. Aut i virtute quā aliquādo quidē fortis occurrit: deinde debilis: z in alijs pulsus spēcibus similiter. Et equalis pulsus in omnibus pulsus generibus eadem est eius persecuerantia: vocaturq; equalis simpliciter. Aut erit equalis in quibusdā: diciturq; eius generis equalis in quo est: quēadmodū si in magnitudine equalis sit: sed in celeritate z tarditate virtute z debilitate alijs varius. Aut in celeritate equalis est: varius in magnitudine: atq; in alijs varius generibus. Sic z in relijs diuiscadus est generibus. Varius quoq; pulsus alius in omnibus varius est generibus in nulla persecueras habitudine: diciturq; huiusmodi varius simpliciter z ineqlis. Ali⁹ in quibusdā varius: diciturq; eo inequalis in quo est i genere: quēadmodū aliquando est pulsus parvus. Aliquādo magn⁹ nūc latus: deinceps subtilis z strictus z in alijs generibus per omnia equalis. Inequalis autē pulsus quociq; sit in genere: varietas eius aut in pluribus est pulsationib; aut in vna. Et que in pluribus cuiusdā varietas equalitatez seruat z tenet: varietatis quidam equalitate hac caret. Et cuius varietas equalitatez seruat: vt pulsus qui muris cauda appellatur: in quo scilicet pulsatio est magna quam sequitur parua: illaq; minor: quarta minima: sicq; i oib; alijs se habet pulsationibus: vt minor scilicet precedit donec ad vnum perducatur trium. Primū est vt terminetur pulsus z deficiat: scilicet imminui non desistit subsequēs pulsatio: donec eius nō scitatur motus: z huiusmodi pulsus cauda muris defectiva dicitur: sed est vt pulsationes redeant: hoc est qū imminui pulsatio non desistit post pulsationem: donec ad aliquam perueniat paruitatis quantitatem: debinc ad magnitudinē reuertitur: scilicet quā ad paruitatē attigitur ad pulsationē redit que ea sit maior: ad quā vltimo peruenit: debinc ad maiorem: augeturq; eius in singulis magnitudo ordinate: donec ad primas perueniat magnitudinē: diciturq; huiusmodi puls⁹ muris cauda reuertens. Eius reditus ad magnitudinē crit: aut prime equalis: aut que sub prima sit. Reditus autē huius ad eq̄lem: aut erit mēsuris equalibus illis quibus imminutus est aut maioribus certe vel minoribus. Tertiu est qū reuertitur pulsus ad primā sui magnitudinem: eūdeq; seruat ordinē: scilicet a prima incipiens magna pulsatione: debinc imminuitur ad eaz que fuerit secunda: intrā vt pulsus sit motus sub primarij ordine pulsantiū. Est autē hic pulsus q muris cauda appellat in velocitatis z tarditatis genere: qū eius pulsatio magne est velocitatis: sequiturq; debinc velox minimus: nec desistit celeritatem imminuere donec finiatur ordinate in pulsu vltimē tarditatis. Est z in genere quod ex virtutis somis q̄ritate: quā eius pulsatio fortissima est: debinc min⁹ fortis sequit: nec imminui cessat ei⁹ fortitudo: donec ad debilitatem attingat: augeturq; debilitas: vsq; dū ad vltimū veniat eius: quēadmodū in magno dictū est: ad hūc modū se habet pulsus: qui muris cauda dictus est. Vocatur autē hoc nomine eo q animal quod mus dicitur caudē similis sit: quā animalis huius cauda crossea incipiat: z ad extrematē pertingit subilē sub imminutionis ordine. Hec est varietatis que equalitatez seruat signatio. Quod autem eq̄litate caret diuersitates habet i

finitas z numero non clausas: preter ordinem nanq; sit. Est enim pulsus varius qui deficiit z terminat: z redit sine eq̄litate augmenti z diminutionis z est pulsus in medio cadens sine equalitate quemadmodum qui duc sunt magne pulsatio nes z vna parua: vnaq; tēpata vna magna vna parua: aliq; varietatis spēs que preter ordinē sunt: in oibus pulsus generibus de qbus dictū ē. Est autē in quo spissantes sine equalitate cadūt. Hec est varietas pulsus que in multis est pulsationibus. Varietas autē que in vna est pulsatiōe: alia in vna tñ est parte arterie: alia in plurib; . Et que in vna ē tres sunt spēs. Prima ē quz vene pulsantis mor⁹ auferatur z redeat. Secūda quz ei⁹ mor⁹ durat cōtinu⁹ z nō incidit nisi q incq; lis ē in celeritate z tarditate. Tertia quz arteria redit in dilatare manūq; bis percutit. Et pulsus incisus z rediens est q quz incipiat a celeritate accidit illi anteq; digitos percutiat debilitas z raritas: quiesq; debinc dilatatiōis sue ad cōplere mētū tarde incipit: debinc sinitur atq; dilatatiōe ita cōplere accelerat aut quz tēperat⁹ incipiat debilitas accidit debinc aut a celerat: aut tardatur: aut cū celeritate incipit z interdicit debinc tēperat⁹. Est autē z in hac spē varietatis gazelās pulsus atq; hic est qui quz a celeritate incipiat: anteq; percutiat stat debinc velociter mouetur. vocatur aut huiusmodi gazelin⁹ sua ex similitudine caprioli saltu: quoniam capriolus que gazel arabice vocat quz saltū dederit pedes tollit z suspensus pauco videtur tpe atq; sic ad terrā velocius redit. Cōtinuus autē hac in spē pulsus is est cuius arterie motus minime incidit sed inequalis ē in celeritate z tarditate. Pulsus etenim cū celeritate incipit: debinc in tarditate mutatur: incipit enim motu moueri veloci z quā ad mediū peruenit spatij quo eius mediatur motus motu mouetur tardo sitq; eius initij velox: finis autē tardus. Accidit autē z cōtrario modo vt quz inceperit tardus mouetur in celeritate sitq; principij tardum z finis accelerat: aut incipit tēperatus in celeritatez mutat aut tarditate. Hoc mō hui⁹ spēs ē pulsus in oibus diuersitatib; pulsū. Qui autē bis digitos percutit ouarum dicitur percussioni pulsus atq; is est in quo arteria dilatatur z quz manū percutit z ad reductionē vult redditū reuertitur anteq; ad cētrū perferat z secūdo digitos verberat. Et hec species ex arterie fit duritie: que quz percutit digitos sua pelitur duritie. reditq; secūdo: z iterū verberat: quēadmodū in maleo z incude fieri cernim⁹. Ad aliens enī quz incude percussit redit ab ea sua duritie z sustollitur reditq; secūdo z percutit z quādoq; sustollitur z tertio ad percutiendū reuertit. Hinc itaq; spēs hec pulsus mallicaris appellata est. Hec que in vna arterie parte accidit varietas nō sumitur nisi in genere qd ex motus est qualitate: z in eo qd ex virtutis q̄ritate. In reliquis artib; . Nō etenim vna eadēq; pars vene sub digito pōt vno tēpore magna moueri: debinc fieri parua: aut parua de hinc ad magnū redire: sub vna eadēq; pulsatione: z eadēq; arterie parte. Adhuc nāq; pulsus necesse bz sua dilatatiōe quatuor trāfire digitoz terminos nec fieri pōt vt sit largus z strictus in sua pulsatione vna: nec calidus nec frigidus nec durus z mollis nec vacuus z plenus. Hec se bz modo varietas que in vna ē arterie parte in pulsatione vna. Que autē sub vna pulsatiōe in diuersis z multis ē partibus varietas z discordia. alia quidē est cuius motus cōtinuus ē z nō deperit: alia cui⁹ inciditur z deperit. Et cōtinuū quidē motus is ē pulsus cui⁹ arteria sub quibūdā digitis mouetur velox: sub alijs tardus: z sub alijs quidē tēperat⁹: quēadmodū accidit quz sub duobus digitis velox aut sub duobus tardus: z sub duobus tēperatus: aut sub trib; celer z vno tardus aut ptra. aut sub vno quoq; digitorū quēdā erit spēs motus: sicq; se bz res in fortitudine z debilitate iuxta quod dictū ē: vt. i. sit sub quibūdā fortis digitis sub alijs debilis. Est autem z in hac spē vnius pulsationis pulsus qui muris cauda appellatur: quicq; inclinus vocatur pulsus: z qui muris cauda vocatur sit quz arteria dilatatur sub pmo digito qui a supioribus est crossea z sub secūdo min⁹ crossea: sub tertio parua. sub quarto minima. Sic quoq; circa fortitudinē ptingit z debilitatē. In spissitudine quoq; z raritate quz sub primo mouetur digito aliquo horū motu z sub secūdo imminuitur: sub tertio min⁹ ē z quartus tertio sentit min⁹. Estq; eoz imminutio ordinē seruās z gradationem. Inclinus autē pulsus est q sub duobus medijs mouet digitos crosseos z sub extremis hic z inde subtilis z tenuis: aut mediū ei⁹ clatum ē z extremitates demisse: videturq; tangenti arterie extrema ad inferiora declinari. Hec autē debilitate fit virtutis que nō potest cā extolere arterie partem que a cubiti est parte eo q super illā sit caro: nec vtro ad vltimū potest pertingere versus rasebā sua de

Pulsus diuersitas deabus diximus in
ea qua assignauimus e habitudo: aut
ad temperantia collatione pulsus: hoc propriu
Et temperat⁹ pulsus in sanis e corporib⁹ temperantis q⁹
plexione in quibus nulla e earu que coru in aliquo inuenit
complexionem. Dicitur est aut de coru signis corporu quod de co
plexione loqueremur. Num ergo inuenitur pulsus in eo q⁹ hu
iusmodi habitudo est: medius inter oium diuersitates pulsus
um de quibus dictu est in tantum ut cius sit remotio ab yno
quoz coru equalis cuiusmodi homo in nali e habitudine
sanitatis e temperantia complexiois. Si aut e⁹ temperantia e in tantu
ut aliq⁹ possit assignari diuersitatu q⁹ dicitur in nobili fig⁹
e boies ab habitudo temperantis egressi: e sanitatis in modu bitudine
aut extremoru neutruz. Proprius aut pulsus hois cuius
necess e medio quod qualis sit scire volucrit arteria trage du
fanna e hoies longo tempore exercitaturz in eo diligenter exerci
tio rfsq⁹ uo oes cius sentiant naturales bitudes e quz arteri
as consilut sit boi in habitudine sanitatis in qua nihil culpetur
e qui nullo fori exercitatur sit motu: e panca rfs sit quicte
ocatio nec abo plenus sit: sed nec vacuus. Sic quoz pluri

mū nō potuerit: sed nec balneo vsus sit aut coitu nec qui se calori dederit aut frigori. Si enī huiusmodi obseruauerit naturalē poterit cuiusq; hoīs agnoscere pulsū. Quā ergo eius inuenerit pulsū mutatū a sua bitudine sciet abinde hoīs immutātū ēē habitudinē a natura et scēssisse aut ad morbū aut in neutrū habitudinē. Et quoniam medicātī īpossibile oīus ē hominū pulsus cognoscere: quā vniū ēē ciuitatis populi propriū nō pōt scire pulsū cōsuetudine et exercitio: inū vī nūbī illū veritatis pētereat. Et si aliquorū possit cognoscere pulsū hac qua docuimus via: nō erit oīno quā aliquis accedat hō quoniam tēpore cuius antebac scire pulsū nō possit: ideo necesse illi ē scire quomō naturalē qui ad ipsū accesserit possit pulsū cognoscere. Hec autē via ē vt res sciat naturales que pulsū a naturali diuertūt tēperantia. Hec autē res sunt masculi natura et que femie est cōplexionū diuersitates corporū bitudo: etas tēpus scēsus animi regio aeris habitudo: cōceptus sōnus expectectio. Adsculi pulsus et femine quoniam pulsus virozū maior ē muliez pulsū et fortior: quā vir calidior est cōplexione q̄ mulier maiorisq; virtutis: maioris nāq; sunt motus et amplioris exercitij quoniam ad huiusmodi eos natura plasmauit. Adulterū vero pulsus minor est q̄ virozū: debiliusq; et celerior. Debilius: quidē quoniam mulieres debiliores sunt quoniam sic eas nā cōposuit eo q̄ parum egerēt exerceri nec fortius mouerēt. Admo: quozq; factus ē ex caloris carum debilitate et iminutione a virili velociorq; q̄ virilis quo celeritas illis aeris ingressum faciēdo magni obineat locū. Magnus nāq; pulsus nō nisi ex virtutis est fanitate que arterias ad vltima vsq; dilatat et fines quos habent et ex caloris fortitudine que aerem necessariā hz recreationē magnā. Quz etenim calor magnus est necesse hz introducere natura aeris plurimū. Si simul cō eo virtus ē valida plurimā dilatat arterias dilatonē ingrediūq; aer plurimus: et iuxta qd opus ē magnus. Unde ergo pulsus sit magnus. Si sit aut calor abundas cū magnitudine nā virtutis festinantia: quo qui ingreditur dilatonē sequēs aer amplior sit. Quod si imoderatus ē calor maior eger refrigeratione: virtutq; cū celeritate frequentia quo sit ingrediens multis aer vicibus multis modico tēpore: vt aut calor abundat et virtus imutata est magnificare nō pōt arterias quo plurimus ingrediatur aer virtut ergo velocitate que magnitudinis locū suppleat in aeris tractu icibus multis equali tpe illi quo dilatat qui magnus ē pulsus arteria. Quz autē debilis est virtus frequentia opus illi est vt quo magnitudinē egpollat et celeritati ad aeris plurimū tractū plurime quantitatē iuxta quod opus est dilatonē sequētis. Qd cū ita sit necessario femiaz pulsus velocior ē q̄ virilis. Cōplonū q̄ calida ē maiorē hz pulsū et velociorē pp refrigerij caloris magnā necessitate. Frigidariū aut pulsus minor ē et tardior eo q̄ parū egēt refrigeratione. Que humide sūt pulsū faciūt mollē: que vero sicce cōplexiones et earū pulsus sit durus. Corporis vero bitudo si quidē exilis ē: pulsus illi erit maior q̄ in plena bitudine que multe est carnis fortiorq; in pleis cōtra carnosissq; corporib: minor et debilior apparet pulsus. Arterie etenim i pleis operiūtur grauantq; illas plurime carnes nisi q̄ pulsus plenos frequentior ē pp virtutis a magnificando arterias debilitatē virtutq; frequentia que magnitudinis suppleat locum. Et oz rimeris exilia corpa ne forte eorū exilitas ex mala sit cōplexione cōnaturali. Si sit enī cūsmōi nō erit qualis dicitur est pulsus. Et de hoc deinceps dicemus quā de pulsū imutatione ab extranaturalibus cāis disputabimus. Et hec est pulsus assignatio qui ex corporis est habitudine. Et sciendū quoniam sed raro accidit plenos pulsū corporū maiorē ēē et fortiorē q̄ exiliū: hocq; quz pleni ē corporis cōplō magis calida q̄ exilia. Sic hz p̄rigit nonnullaz maiores ēē pulsus mulierū et fortiores q̄ viroz quozidā. Hq; tūc fieri: quā mulieris calidior ē q̄ viri cōplexio: s; hec raro ē videre. Immutat aut pulsus propter etatem. Quoniam puerorū pulsus velox ē frequēs eo q̄ magna inste illis qui in eis est refrigerandi caloris necessitas: quā naturalis in puerorū corporibus fortis multusq; sit calor: estq; pariter in virtute tēperatus nec multum magnus. Et qui puerorū minoris sunt etatis: eorū celerior est et frequentior pulsus: quoniam eorū virtus debilior est: suppletq; illis frequēs magni locū et operā in aeris tractu. Iuuenus aut pulsus fortissimus est: et maximus tēperate celeritatis: propter caloris eorū multitudinem et virtutis robur: ideoq; magnitudo sufficit et tēperata celeritas a celeritatis nimio et frequentia. Senum vero pulsus parvus est et debilis: tardus et rarusq; propter ipsoz cōplexionis frigidum et paucitatem necessitatis refrigerij magni: ac virtutis

debilitatem. Quā vero etatum pulsus: iuxta earū longinquitatem et propinquitatem ab his etanb? apparebit. Quo niam enim infantis pulsus in vltimo ē celeritatis et frequentie: tēperatus in magnitudine et paruitate. Et senio i senio constituti in tarditatis vltimo et raritatis debilis et paruus. Iuuenū qui in statu sunt iuuentutis pulsus in vltimo sit magnitudinis et fortitudinis: tēperatus in celeritate et tarditate propter eas quas diximus causas facti sunt. Puerorū pulsus q̄to amplius crescunt fortiores fiunt: et celeritas imminuit ac frequentia: et maiores fiunt donec ad iuuentutis veniant etatem: tuncq; eorū pulsus in vltimo sit magnitudinis et fortitudinis et tēperatur celeritas. Quā autem ad etatem peruenierint grandiorum pulsus eorū minui incipit oibus his in habitudinibus: nec desunt q̄to amplior etas accedit he paulatim iminui habitudines donec ad etatem ptingat senectutis: sitq; eorū pulsus paruus et tardus. Hec ergo modo pulsus ex etatibus alteratur. Pulsus aut imutatio pp anni tēpora huiusmodi est. Anni tēpora q̄to sūt: vt: etas autūnus hiems. Et quoniam veris et autūni cōplexio tēperata est in calore et frigiditate: et in eis pulsus magnus est et fortis quā cōplexionis tēperantia virtutem augeat et pseruet. Celeritas autē et frequentia pulsus in his tēporibus tēperata est propter caloris tēperiez. In estate vero quoniam eius cōplexio magni est caloris et pulsus paruus erit et debilis: quā sit male cōplexionis oīs virtutem imminuere et debilitare: quāq; virtus debilis sit arterias dilatare vt magnus fiat pulsus nō p̄ualat. Ideo ergo tēpore hoc pulsus velox factus ē et frequēs quo equipollat magno ad aerem trabendū. Porro i hie me quoniam eius cōplexio frigida est et humida: pulsus in ea paruus erit et debilis tardusq;. Debilis quidē et paruus eo q̄ virtus propter malā debilitatur cōplexionē. Tardus eo q̄ parū refrigeratione egeat fortis propter instāta frigoris: nisi q̄ hiemis pulsus fortior est q̄ estatis: eo q̄ in corporis interioribus virtus sit congregata propter frigoris constantiam et estate dissoluitur virtus: eo q̄ aeris calidū illā extrahat a corporibus. Porro etatis pulsus maior est q̄ hiemis pp calorem. Ad hunc itaq; modū pulsus sit imutatio ex anni tēporibus. Et sciendū quoniam pulsus huiusmodi est i cuiusq; tēporis medio: secundo scilicet quadrantis mense. In extremis autē eorū: primo scilicet quadrantis mēse et tertio erit iuxta propinquitatem tēporis et longinquitatē a medio. Exēpli gratiā in veris principio pulsus magnus est fortior et celerior: q̄ hieme fuerit: minorq; et debilior ac tardior: q̄ in veris medio. Veris aut extremo pulsus erit minor: debilior frequentior: q̄ eius in medio: maior vero et fortior ac celeritatis frequentiq; minoris q̄ estate eo q̄ medio sit propinquior veris. Sic se res habet i primordiis et vltimis tēporis anni: sitq; pulsus propinquois configurationis pulsū cuiusq; tēporis iuxta cuiusq; quadrantis tpe et propinquitatem: hec est imutatio ex tēporibus anni pulsū. Immutatur etiā et propter regiones: quoniam qui calidas inhabitant terras vt regionē ethiopiū: pulsus habent estatis pulsibus similes: qui vero frigidās qualē calēba et taneis confinia pulsus eorū similis est pulsibus hiemis. Temperate autē cōplexionis regiones vt sunt que in recta possit sunt lineae: qui inhabitat populus pulsū gaudet veris et autūni pulsū simili. Quarū antez regionū cōplexiones inter has sunt eorū pulsus populorū medius erit inter habitationum harū pulsus: variatur tamē in augmento et diminutione iuxta loci eius propinquitates ad vltimos. Et ad hūc quoq; modū res inuenitur esse in aeris habitudinibus. Calidus etenim aer pulsū facit estati similem. Frigidus vero pulsū efficit hiemali simile. Tēperatusq; vernū exhibet pulsū in boibus. Pregnantis aut multus pulsus magnus et gravis celeritatis ac frequentie: quoniam i pregnatiū corporibus fortis est calor: eo q̄ earū angust calor cōplexionis fetū calorem: qm̄q; calor eorū arterijs cōtinuatur malicrū ex arterijs eorū q̄ in secundina sunt: quēadmodū ostensum est qū de fetu in matrice gnatione loqremur. Et eorū pulsus in fortitudine et debilitate huiusmodi est. In quā mēsis cōplemen to medius est: quā carū virtus hoc tēpore cūsmodi ē: eo q̄ h tēpore fetus leuis sit propter sui paruitatē: nec ab eaz trahit corporibus cibū plimū: estq; in celeritate et frequentia tēperatus. Facto aut sexto mēse earū imminuit virtus: qm̄ fetus crescit et naturā grauat ac debilitat: maiorēq; trahit nutrimentū q̄ritatē quā prius traxerat: ideoq; virtus debilitatur p̄gnantis et pulsus sit abide debilis et tardus. In somno quoq; qm̄ naturalis in eo calor in corporibus profūda cōuertit: vige riturq; cib? quēadmodū ostensum est alio loco: et pulsus p̄uus est et tardus. Si aut submergitur somno hō rarus sit pulsus

et quod digesti fuerint cibi atque in oes transmissi corporis: virtus roboratur et calor: fitque inde pulvis magnus et fortis: nisi quod tardior est et rarior. Si autem prolixum fecerint somnum post ciborum digestionem donec cibi graui superfluitantibus fit pulvis cum debilitate et mora pennis quibus et an fuerat. Ideo ergo expedit nobis postquam digesti fuerint cibi experiri quomodo quod ex cibo generantur superfluitates egrediantur ut puta: creatus emunctio: et rina: egestio. Quia aliquis dormiens subito excitatur aliquid repente na: et sono: voce aut vento qui ab ipso exiit: aut alia quibus turbatur na: et pulvis fit magnus fortis ac velox: frequenter turbatus et tremens. Quia autem quiescit excitatus in suum redit statum pulvis. Hec est causa assignatio namque pulvis imitant ab temperantie habitudine: et cuius faciunt homines proprium pulvis nalem: quod in ope et ois cognoscitur loco oisque beatitudine. Quia itaque quod homines inueniunt pulvis medicus alteratur ab illi proprio pulvis et secedisse ad beatitudes varias ut significet abinde quoniam corpus a nam immutatur et habitudine quibus alteratione iuxta imitantes pulvis nalem causat. Quia autem imitant nalem cause pulvis duo habet genera: res scilicet extraneas et res non naturales. Et nos hominum omnium ostendimus diuersitates quoniamque et cuiusque earum habitudine: quod sit pulvis imitationis causa. Hoc loco incipimus de non nam genere rerum.

Capitulum de pulvis per res non naturales imitatione.

Item quoniam earum non naturalium genus medicum sunt causa inter naturales et extraneas causas. Sunt autem hominum quatuor genera. Exercitium balneum cibum et potus. Et nos primum de ea quod exercitium pulvis facit imitatione dicemus. Hic ergo quoniam exercitium temperatum pulvis facit magnam fortem velocem: frequenter. Si etenim temperatum fuerit exercitium superfluitates dissolvit: membra confortat: calorem auget naturalem quodammodo ostendimus quoniam de exercitiis in corpore actionibus diximus. Si autem superabundet temperatum pulvis facit parum debilem durum et rari. Si etenim homo exercitio fuerit pulvis immoderato et graui fatigatur labore eius debilitatur virtus: ideoque pulvis fit debilis: dissolvit calorem naturalis et imminuit: unde et pulvis fit tardus ac rarus: ex caloris paucitate et durities ex dissolutio humiditatis et siccitatis aduenit: hic est quod exercitium facit pulvis. Facit autem et balneum pulvis: quod in duas dividitur partes. Altera est aer calidus: altera aqua quod in duas distribuitur frigida et calida. Et aqua calida ac aer similis si quis illis utatur temperate pulvis facit fortem magnam: velocem: frequenter. Balneum namque temperatum virtutem auget eo quod a corpore superfluitates dissolvit: ideoque pulvis confortat: corpus quoque calefacit: unde et pulvis fit velox et frequenter: et pariter mollis per eam quam luatur membra humiditate: maxime si suavis fuerit aque balneum. Quod si in balneo fuerit homo imoratus fit quodammodo fuerat pulvis parvus et debilis: celeritate et frequentia superfluitatibus ut preceperat modo. Si etenim moras in balneo prolixior debet fecerit virtus debilitatur eius amplius quam a materia dissoluta: ideoque pulvis fit debilis: augetur autem corporis calor: ideoque et pulvis celeritas fitque inter mollem et durum temperat. Si autem diutius imoratus fuerit donec naturalis dissolvatur calor pulvis parvus: debilis: tardus: rarusque efficitur quodammodo in exercitio pringit immoderatos. Si sit autem aer balneum frigide et quod balneum corpus compulsi et tunc imoratur pulvis fit magnus fortis et velox. Frigus namque quod temperatum est virtutem congregat et calorem naturalem et in corpore iterioribus circumscribit. Si autem prolixior in aqua fiat frigida mora tantum ut calor corporis paulatim immergatur pulvis parvus tardus frequenterque redditur propter eam quod virtuti sit suffocatio. Quibus vero qui balneatur frigida exilis est et paucis admodum carnis: morasque eius in aqua temperata est: debilis et tardus illi fit pulvis. In huiusmodi namque corporibus frigus pervenit aqua ad membra interiora veloxior propter carnis paucitatem: ideoque calor debilitatur naturalis et virtus imminuit. Est autem similis et durus eo quod vena partes aqua spissentur frigido. Quia si imoratus fuerit in ea ut calor ad interiora corporis profundius convertatur et membris fiat obuius: imixtusque frigus principalibus corporis immergatur substantie in ultimo percutit pulvis debilitatis et putatis ac frequenter pariterque durus est. Et ad hunc modum pulvis a balneo fit imitatur.

Cibi et imitant pulvis: aut sua quantitate aut qualitate. Quamvis tamen quidam quod plurimum accipit homo cibum pulvis in principis fit varius et iordinatus. Cibus namque tamen virtutem grauiet: si tamen aliquis post exercitium ad eius decoctionem: fitque fortis et magnus pulvis. Aliquis vinet cibo et pulvis parvus ac debilis redditur: estque eius varietate mollis propter eam quod sit illi ex cibo humiditate. Est autem plena digestus est decoctione cibus et ad membra mittitur: pulvis fit fortis et velox: quoniam si bene cibus

fuerit digestus virtutem auget caloremque naturalem: comitaturque precedenti pulvis mollitudo. Quod si modicum sumat ciborum quantitate quorum ad membra missio acceleretur pulvis facit paulo minorem magno et minus fortem: minusque festinus quod sit quibus cibus digestus est: redditurque inter mollem et temperatum: immixtus cibi sua quoque qualitate pulvis: quoniam quorum est calida compositio cibi cum predictis pulvis celeritate addit et frequentia. Quia vero frigidi et mora et raritate. Huiusmodi cibi corporis arteriarum augent mollitiem. Potus vero iuxta sue complexionis naturam et pulvis facit: aqua quidem frigida est et buba et par: immo ut nonnulli tradunt ois non nutrit: parva imitatur pulvis alteratione. Quia quoniam tarde transmittitur pulvis facit ciborum pulvis similem et diu eius durat imitatur quod diu et ipsa in se. Quia si grauis est aqua frigiditatis et pulvis fit durus et si tepida mollis. Porro vinum in pulvis idem circa pulvis quod et digesti operatur cibi: facit namque illi magnum et fortem velocem: nisi quod eius virtus ciborum subest virtuti digestorum: eo quod cibi plurimo reficiunt nutrimento et maiori quam vinum. Cibi quoque virtutem augent: vinum inducit et nisi quod qua facit plenus festinans bene fit temperat eo quod celerius ad venas imitatur: citiusque in sanguinem vertitur. Reliqui omnes potus qui frigidi sunt pulvis facit parum et tardum: qui calidi celerem et frequentem. Et hic est quod faciunt non naturales cause pulvis.

Capitulum de pulvis imitatione per res extraneas.

Pulvis qui ab extraneis causis sunt causa hoc exponemus loco. Dico ergo que extraneas sunt cause pulvis imitantes morbi sunt et accidentia illos sequentia que a causis inducuntur et sunt non naturalibus quibus in eorum usu modum et terminos homo transgreditur: transferturque corpus a naturali ad extraneas habitudinem quodammodo alias hoc libro iam diximus. Et quoniam morbi et morborum accidentia plurimarum sunt diuersitatum: circumscribunt eas medicorum antiqui sub duobus ois cibus generibus: et autem quoniam imitantes pulvis cause extraneas imutatione duo habent genera: aut enim dissipant virtutem et dissolvunt: aut grauiant et comprimunt. Et que dissipant et dissolvunt virtutem ciborum privatio est morborum nequicia et aialia accidentia ac grauis dolor et immoderata euacuatio. Quia autem grauiant et opprimunt virtutem est repletio: humorum copia et que extra naturam est congestio ut calidum apostema et frigidum aliud. Et nos primum dicemus de eorum operatione circa pulvis que virtutem dissipant et dissolvunt. Dico ergo quoniam dissolventes virtutem res pulvis faciunt parum debilem velocem et frequenter: quod amplius virtus soluitur et debilitatur et pulvis paruitas augmetatur: et debilitas fitque pariter tardus donec ois perfectatur in virtutis casu usque formiculosus qui in ultimo est debilitas paruitatis et frequentie: virtutem autem frequentia hac in beatitudine natura quo egpollet illi in magnitudine et eius locum attrahens aerem suppleat virtus per magnitudinem et celeritatem. Aliquotiens autem fit pulvis vermiculosus: nunc quidem in virtutis dissolutione: nunc in euacuationibus que subito semelque sunt: ut in sanguinis eruptione a venis et arteriis in vultu: aut pble botomia: aut a nervibus fluxu et immoderata solutione alijque huiusmodi similibus. Accidit autem et pulvis subito semelque formiculosus quoniam virtus casu dicit immoderato semelque admodum in defectu quod virtutis est casus vitalis scilicet. Quia autem nonnulli pulvis precedit formiculosum a vermiculoso quoniamque tempore: nisi quod in defectu pulvis ois vermiculosus non fit quantitate temporis que sensui patet. Quoniam etenim pulvis factus fuerit vermiculosus statim transit in formiculosum nec in vermiculoso permanet. Hec est vniuersalis causam assignatio que virtutem dissipant et dissolvunt. Disgregare autem et singulariter. Ciborum privatio in principis pulvis facit parum et debilem: quoniam naturalis calidus sua est adhuc beatitudine. Nonnulli autem adiciunt: fitque pulvis velox et frequens. Quia si tan diutius est ciborum privatio: calor imminuit naturalis: fit pulvis parvus debilis tardus et rarus. Quia si eo usque ciborum perstat privatio: donec virtus dissolvatur pulvis in ultimo erit paruitas: debilitas et tarditas: quibusque virtutem sic dissoluta est: et homo adhuc vivit: respiratio indiget aeris: fit abinde multe frequentie pulvis quo per eam attrahat aerem que necessaria est quantitate. Hec est pulvis imitatio que ex ciborum fit privatio. Cibus autem imitatur malicie morborum causa huiusmodi est. Quia pessimi sunt morbi: pulvis faciunt formiculosum: quoniam morbus pessimus et neque virtutem et consumit et ad casum cogit celerius. In accidentibus autem animalibus que sunt ira: gaudium tristitia. Ire quidem tempore pulvis est magnus fortis et velox: ac frequens: quoniam namque virtus et calor naturalis dum irascitur homo semel ad

corporis exiit manifesta: confortanturq; ad vindictę petitio nem: zvl: ionis ac victorie: super eum qui nocuit: est aut circa duritiem tēperatus z mollitiem. In gaudio vero eo q; naturalis in eo calor: pederēt ad exteriora progreditur: pulsus est magnus: inter fortitudinē mediū z debilitatē z inter celerem z tardū: quoniam hac in habitudine magna nō multum opus est refrigeratione propter caloris tēperiem. In cura quoniam naturalis ad profundum corporis calor paulatim reducit. Pulsus erit parvus debilis ac tardus. Et si diutius curā fuerit ac tristitia: donec ac cōsumptionē perducatur: pulsus primo vermiculosus in vltimis ad formiculosum cōuertitur qū iā dissoluta cadit virtus. In terrore vero quoniam calor naturalis totus z repēte ac semel corporis refugit ad profundum: virtus quoq; simul refugit aliquādo ab eo quod timetur z aliquando manifestatur qū refugium sperat. Itaq; de causa pulsus fit velox turbatus tremulus: quemadmodū z a causis fit trementibus: est pariter varius inordinatus propter imutationes que in timore sunt timentis. Si perierit aut formidō: z in eadem durat cogitatus habitudine: pulsus huiusmodi tristis fit similis pulsi. Si aut eo vsq; in boīe hec perscuerit donec virtus dissoluatur: pulsus ad vermiculosū declinat: debine deficit ad formiculosū. Hec est pulsus assignatio qui ex animalibus fit accidentib;.

Qui autē ex dolore talis est. Dolor autē erit in nobiliū aliquo mēbrozū vt capite z stomacho: z fit ab eo vermiculosus pulsus: aut in ignobilibus mēbris vt manū z pede: estq; grauis z immoderatus: fitq; ab eo qualis z a nobiliū dolore mēbrozū pulsus malus. Dolor autē qū in mēbris est nobilibus vel non nobilibus: pulsū in principiis facit fortem velocem z frequentē: quoniam eo natura tempore ad expellendum quod nocet cōmota est: ideoq; z virtus mouetur vitali ac calor naturalis. Si vero durauerit eo vsq; dolor donec virtus deficiat: pulsus fit parvus: debilisq; z caloris causa velox z frequens: pariterq; z varius est multavarietate: tumulationis doloris causa diuersis varijsq; secūdu augmētum z diminutionē rēpozib;: huiusmodi dolor pulsus adducit.

Euacuationis vero: vt solutio z diaria sanguinis a nari bus fluxus: z inferius in vtroq; sexu sanguinis eruptio que ex venis fit z arterijs pulsus faciūt huiusmodi. Harū in pncipijs passione pulsus parvus est z debilis tard; ac frequēs pariter vacuus propter materiā euacuationem ab his venis. Que vt perseuerant pulsus ad vermiculosū declinat. Et in vltimis qū virtus cadit in formiculosū. Qui aut euacuatio semel fit: pulsus in primis vermiculosus ē z debine ad formiculosum trāsfertur. Hec est imutationis pulsū que ex virtutis dissolutione fit assignatio.

Capitulu. viij. de pulsus imutatione propter virtutē grauantē causas.

Primo imutationis pulsus que a causis virtutem aggrauantibus z opprimentibus fiūt diuersitates plures sunt q; pulsus qui ex causis virtutem fit dissoluentibus: eo q; qui ex causis fiunt morbi virtutem granantibus z opprimentibus plures sunt morbis a virtutem dissoluentibus factis. Virtus nāq; opprimitur z grauatur ex humorū copia z repletionē. Humores autē si multiplicentur passionem faciūt secūdu cōgregationē z mēbrū bitudines in suba z actioe. Ideo ergo q; ex repletiōib; fiūt passiōes plēs sunt q; ab euacuatione. Et nos incipiem; primū q; ex repletiōibus passiones sunt: z cuiusmodi pulsus est i singulis habitudo: s; primū de eo qui in oibus ipse cōis ē pulsus. Dico qm pulsus passionib; que ex aggrauantibus fiūt causis cōis parvus est z debilis ac plenus: qm virtus debilitatur eo q; ipsam hūores aggrauēt: vnde z pulsus fit debilis. Paruitas aut virtutis sequitur debilitatē que dilatationē minie facere pōt bonam arteriarū ex supfluitatibus. Est aut pariter z frequēs ppter necessitatē acceleratiā z a magno defectum: z quoniam virtus nūc superat ea a quibus opprimitur z vincit. nunc illis succūbit z vincitur. pulsus fit varius z inordinat; quēadmodum ignis accidit flāme super quē lignozū projicitur copia motus varietas. Flāma cēim qnq; in lignis operatur z adurit ea: quādoq; lignozū vincitur copia z extinguitur: quādoq; debilitat; iturq; z debilitat; mouetur: aliquādo fortius operatur z fortiter mouetur: alicq; huiusmodi fiunt varietates mor; que inēq; lter occurrūt. Varietates autē z ordinis priuatio hac in habitudine inueniūt in oibus diuersitatibus in quib; varietas ē in magnitudine. s. fortitudine celeritate z frequentia. Et si virtus plurimū grauatur z imul tas ē varietas diuersitatib;. Si aut parū in paucis ē cā inueniri. Aut i magnitudine aut i virtute aut i celeritate vt barū duab;

Maxie aut in pulsus diuersitatib; fortis debilis parui z magni intercidit varietas. Quz z ei; virtus materie resilit pulsationū magnarū numerus totus ē quor; z pulsationū paruarū. Si virtutes superet materia pulsationū paruarū ac debilitū maior ē numerus q; magnarū z fortū. Si vero materia superet z vincat virtus fortis z magne pulsationes plēs numeri sunt q; parue debilesq;. Adnūq; aut subito mouetur virtus aliqua que illā ipellit b abitudine percutit; digitos semel quietis tempore z putatur abinde abūdanior. Nam re z eim quietis tēpore aliquid nocēs nōnūq; accidit ab his que grauant: necessēq; est illi ad expellendum moueri quod nocuit. Et rursus fit virtutem quādoq; debilitari mo tus tempore in rāsu vt necesse sit illi quietē: ideoq; vna decidit a tribus aut quatuor: vel plurib; pulsationibus. Hec est cōis assignatio pulsus repleti z quor; grauat; virtus ex humorum copia. Disgregatim autē z singulariter quo modo z quis sit hoc explanabimus loco.

Dico qm cui; repletiō in corpore fuerit pulsus qlē dixim; in cōib; erit. nisi q; si repletiō ex sanguine fuerit pulsus cū eoz; que dicta sunt obferuatiā: magnus est z velox ac frequēs propter sanguinis calozē z est circa mollitiē tēperatus ac duritiem: similisq; plenus z calidus. Qui autē ex cholera est rubra repletiō: velocior est z frequentior pulsus: propter calefactionis cholere rubre magnitudinem: z inclināt ad duritiē siccitatis causa: maior ei; etia est diuersitas propter cholere rubre motus copiam. Et si ex phlegmate est repletiō: paruus erit pulsus z tardus ac rario: z sensui mollior miniq; varius. Ad si ex cholera fuerit nigra mollitiē erit loco durities propter cholere nigre siccitatem. Et quoniam durities virtuti dilatationis est inobediēs pulsus erit minor z minus varius. Qui aut humoribus his in corpore putrefcere accidit: z fiunt ex eis febres: pulsus magnus est velox ac frequēs varius taciū calid;: critq; augmentū z diminutiō in habitudine; his iuxta humoris qritatem z cōplexionē sua naturalem. Si sit etenim putridus humor ex cholera rubra: z est qritate multus z puls; maior: erit ac vehemētior frequentior: maioravarietatis. Si sit autē qritate paruus: circa has minor est habitudines. Et si q; putrit humor a phlegmate est z multe qritatis: pulsus paulo minor est a magno z veloci. Et si ei; pauca est qritas: circa hec imminutus est z minus durus ac varius phlegmatica causa bitudinis. Quod si ex cholera est nigra putrid; corporis humor: erit qū his que dicta sunt duritiē maioris nigre cholere siccitatis causa. Hec est pulsus assignatio qua multitudo significatur humorū z paucitas si in omni sit in corpore. Ad si in vno mēbrozū sit aliquo vt multas faciat passionū diuersitates: quales habeat pulsus hoc exponemus loco.

Capitulu. viij. de pulsib; apostematū spēs significātib;.

Embrozū quodq; si in eo humor aliquis fuerit congregatus: aut apostema producit aut spetiem morbozū quāpiā. Et nos primū de apostemate dicemus: z quem faciat pulsus apostema. Dico quoniam apostemata plurimū diuersa sunt: aut pp illa humorē facientia: vt apostema calidū quod ex sanguine fit z vocatur phlegmon. Aut quod ex cholera rubra z dicitur berisipilla. Aut quod ex phlegmate fit frigidum apostema qd ēt vndimia vocat;. Aut qd fit ex nigra z appellat; scitros aut pp i q; fiūt mēbrū loci: quēadmodū q; accidit i cerebro: in stō in manu i pede: aut pp mēbrū s; antiā: quēadmodū i carneo mēbro aut neruoso: aut multarū venarū: vel multarum arteriarū: aut pp ipsius quātitatē: si parū ē aut magnū. Et quia hac apostemata variēt diuersitate z pulsus quoq; s; quāq; corū spēm variat. Et nos a pulsu incipiemus quē apostema facit calidū phlegmō vocatū ostendemusq; eius diuersitatibus imutationis que illi accidit habitudine primūq; pulsū quē huius apostematis nā simpliciter facit assignabimus. Dico ergo qm calidū qd phlegmon vocatur apostema tumor ē exterior a re naturali ex superfluitatibus malis z sanguineis factū ad mēbrū defluentib;: qd replent z extendunt pariterq; venas z arterias que in eo sunt: comitaturq; huiusmodi durities dolor: meatū oppilatio oppelctiōis cā. Sequitur aut oppilatio anbelitus puatio: putrefactq; ab inde materia z in sanie vertitur. Et si apostema magnū ē aut in nobiliū aliquo mēbrozū febris abide fit. Et si cuiusmodi tres est z pulsus erit in calido apostemate durus. paruus. frequēs. velox. varius varietate seracea. Durus quidē pp arteriarū extensionē z mēbrū. Paruus autē pp corpis arteriarū duritiem z virtutis debilitatē quz arterie dure virtuti dilatationis inobedientes sunt vt plene dilatēt debilisq; virtus ab arteriarū plena deficiat dilatatione: frequēs autē est z velox eo

quod multa sit refrigerationis necessitas propter apostematia calorem quoniam non possit dilatare arterias virtus quantum sufficiens est semel. varius quidem est freus quoniam durities arteriam non permittit ad dilatationis attingere finem: sed cogit illa iusta et amputata moveri dilatatione. Quare eius quodam dilatantur partes dilatatione magna quedam parva. fitque hac de causa eius figura sub digitis qualis est fra. Iste itaque de causis pulsus in apostemate calido durus est. parvus. velox. frequens et varietas frea varius. Et quoniam cuius quatuor sunt ipsa morbo. Initium quoniam incipit. scilicet et augmenti tempus quoniam eius augetur virtus: status et tunc gravior est et difficilior: quod fuerat. Declinatio imminutionis. scilicet tempus et quietis: et apostematia quoque quatuor sunt tempora. Est autem pulsus in singulis temporibus ab aliis diversus temporum pulsus. In principio namque apostematis calidi parvus est duritiei pulsus. magnus foris. velox et frequens varietas in eo frea parva. apostema namque in principiis debile est: unde durities pulsus modica et arteria ad dilatationem non prohibetur: fitque pulsus abinde magnus. Calor in principiis apostematis calidi fortis est. velocitasque et frequentia exinde maior. varietas autem frea minor: quoniam durities parva. Augmentatio vero tempore pulsus est assignationis quod dicta est esse in principiis nisi quod in ea fortior est et gravior: magis autem que repletionem et extensionem sequitur durities varietasque frea fortis est hoc in tempore: quoque parva. Status vero tempore oia decem ampliora sunt. ampliusque durities et varietas ferrea. Ipse enim oino roboratur ea que diximus: est autem simul minor: quod fuerat sed non debilius: quod fuerat nisi forte virtute opprimat morbus. velocitas autem et frequentia hoc augetur tempore caloris fortitudine qui ad refrigerationem cogit nimietateque ea fortior sit: hoc quod ante fuerat calor: quodque a magnitudine arceatur. Declinationis autem tempus quoniam in ea apostema finitur et deficit. apostematiaque brevis et morbi secessio aut per dissolutionem fit humoris et dissipationem terminaturque et ad primam revertitur naturalis pulsus habitudinem in qua fuerat sanus. aut dissolvitur ab eo quod subtile est et remanet effusum. iduraturque et lapidi fit simile in membro transiitque apostema in scilicet. fitque abinde pulsus durior: quod fuerat et subtilior. Hoc autem ideo quoniam arteria dilatari in latum et profundum plurimum non potest duritiei repulsa causa. Est etiam minus velox et frequens propter caloris imminutionem et paucitatem necessitatis refrigerandi. Ipse est imutationis pulsus assignatio ex apostematis calidi natura. Pulsus autem immutatio propter membri substantiam apostematia buisimilis est. Calidum enim apostema si in membro fuerit carnis pulsus fit durior est durus sed minoris duritiei. citiusque ferrea varietas eius non immoderata: sitque et paucitas. Si sit autem in membro nervoso pulsus erit durior: propter oppilationis magnitudinem que nervis accidit ad extensionem. Cum nervus extensionem fortis continet duritiei: que ad modum calcanei fit nervus ex quibus corde sunt arcum qui extenduntur: sitque minor duritiei causa: sed et propter dolorem qui accidit virtuti ex magnitudine sensus membri: varietasque ferrea maior erit ex duritiei nimietate. Quia apostema autem maius est: et pulsus cum his que dicta sunt fit tremulus. Extensio namque et durities hac in bitudine robustiores sunt propter apostematis magnitudinem et nervorum duritiei: unde et arterie amplius extenduntur et indurcescunt: acciditque illis quod cordis extensis in arcu que si percutiunt non obediunt: sed spatio tremunt quodam. Quia autem in multarum est membro venarum apostema pulsus minus erit durus et mollior quam membra molliora sunt nervis. ideoque et maioris erit pulsus quantitas et minus freus: ea quae diximus causa. Et in membro multarum arteriarum posito apostemate pulsus magnus fit propter caloris multitudinem naturalem varius et inordinatus eo quod que imutat pulsus bitudo citius ad eam fertur nullo intermediente. Huiusmodi est pulsus imutatio propter membri substantiam apostematia. Immutatio quoque loci membri causa quoniam si in cerebro apostema fit pulsus configuratur erit apostematis pulsus qui in nervosis sit locis. Et si in epate apostematis plus geret similitudinem quod in venarum membro est multarum. Et si in membrorum aliquo cordi propinquorum loco pulsus erit eius similis apostematis pulsus quod in multarum sit membro arteriarum. Dicitur autem et in membris cordi. primum quoniam si in ipso fiat corde apostema non durat hoc si moritur. Hoc ergo modo apostema calidum et sua et loci et quo fit natura pulsus imutat. Aliquonies autem apostemati accidit calido accedens sitque pulsus ab eo imutatio. componiturque ex apostemato et ex eo que facit accedens. Hoc autem accedens aut fit coparticipationis membri apostematia causa cum aliquo membro vel spasmus qui ex diaphragmatis sit apostemate propter diaphragmatis coparticipationemque cerebro propter nervos qui ad ipsum veniunt: aut actionis membri causa: que ad modum ex stomachi apostemate vige-

tionis sit corruptio et ex pulmonico anhelitus arctatio et suffocatio: aut accedens certe est alienum quod in habitudine sit apostematis vel defectus cephalica aliisque aliena accedens: et nos ostendimus quoniam in quibusque horum afferat accedens pulsus quoniam de illis disputabimus pulsibus quos morbo affertur diversitates in uno quoque membro. Hoc est pulsus imutatio assignatio que ex apostemate fit calidus quod ex sanguine imutavit et que illud sequitur accedens. In apostemate autem quod ex cholera sit rubra et vocatur herisipila quoniam calor in eo fortior est et pulsus erit celerior et frequentior. Et quoniam siccatas in cholera distatur rubra: erit durior pulsus et ferrea maior: abinde varietas. Frigidus porro apostema quod ex phlegmate sit pulsus facit pulum tardum et rari eo quod parum egeat refrigeratione multa propter complexionis phlegmatis frigoris similitudinem mollior: propter phlegmatis humiditatem nec erit in eo varietas ferrea foris propter duritiei iopia. Et quod ex nigra sit apostema. pulsus habet subtile. durum. tardum. rarumque et ferrea in eo varietas maior et fortior: totumque hoc propter duritiei et caloris paucitatem. Ad hunc itaque modum pulsus fit imutatio propter apostemata. Sponget autem scire quoniam imutationis quantitas quoniam in pulsu est circa paucitatem et multitudinem iuxta apostematis sit quantitate et membri excellentiam ac sensum. Si sit enim magnus aut in nobili et excellenti membro apostema vel cerebro. epate et non imutatio pulsus molestata maior fortiorque. Si sit autem parvum aut in manu vel pede minor est pulsus imutatio et debilis.

Capitulum. ix. de pulsu in uno quoque membro passionis significantes. Et primo de pulsibus passionis cerebri potenter dentibus.

Etoniam de pulsu apostematum species significantes explanamus: ita de eis quod pulsus explanatio quod aliorum species morborum significatur qui in uno quoque sunt membro incipimus. Exordium ab his qui in cerebro et ab eo oriuntur sumemus. Dico ergo quoniam quod accidit corporis membris morborum species multe sunt et in quod pluribus corporum pulsus configuratus est aliorum cum alijs et proportionis in pluribus sub habitudinibus. Ideo ergo pulsus species multe significantur morborum: hocque idcirco fit: aut quoniam am passionis ille comitatus habent in specie. scilicet ex una specie aut quoniam am comites habent eas que illas excitat: aut quoniam in membris substantia in quo sunt sibi comitatus. Ab his igitur hoc sufficit loco una aliqua passio quo significet pulsus ab ea procedentem dicere. ab alijs abstinere passionibus similibusque. Incipimusque primus a morbis qui in membris sunt aialibus que sunt cerebri et ab eo procedentia quaque faciunt pulsus alterationem. Dico quoniam quod in cerebro sunt passiones sunt phrenesis et mania. obliuio. coagulatio. obstupescitio. vigilas. epilepsia. apoplexia. spasmus et enervatio. Phrenesis quoniam calidum est apostema et operimentis sit cerebri. Bonumque natura operimentorum nervosa est. pulsus citius durus parvus facit et frequens fortis et quod incidit quique sentienti a loco videatur translati. Durus qui deest propter distensionis magnitudinem que ex apostemate fit quoniam in nervoso sit apostema membro: parvus duritiei causa que dilatationem prohibet. frequens vero propter magnam refrigerationis necessitatem calide complexionis causa. foris que quoniam hac in passione virtus valida est. ideoque et infirmos quibusdam videmus temporibus tanquam salicet: gravibusque vociferare vocibus propter mentis corruptionem. Varietas vero ictus illi et interictus. eo quod arterie dilatatione arceatur bona duritiei et distensionis causa virtutis robore que quasdam dilatat arterias: et ab alijs deficit: ideoque qui tactu attrahat opinatur illi a loco transferri ad locum: aliquando quidem ad superiora: aliquando ad inferiora. Cum autem materia hec ex cholera est rubra. fit pulsus tremulus ea que dicta retro est causa: quod pulsus scilicet accidit in apostematibus que in nervosis sunt membris distensionis gravitas et duritiei: que ad modum arcus cordis continet ex percussione tremor maxime si materia sit sicce complexionis. Augetur etiam ab ea arteriarum durities. Aliquonies autem raro hac in passione pulsus magnus est quod apostema parvum est nec multa distenduntur operimenta distensione vel duriores abinde sunt arterie. Et si ex materia est flegmatica sunt minoris arterie duritiei et obediunt: hoc dilatationis virtuti.

Accidit autem hac in passione pulsus nonnullis temporibus velotior est dilatatione reductione: vel sit scilicet dilatationis tempus minus quam reductionis et contrario. Est autem huius causa quoniam passio ista calidus est apostema in cerebro operimentis et febri berens. febri que in ea accidit putrida causa humoris qui apostema facit et apostematis causa caloris fit quando calor maior est et dilatatio celerior: propter magni ingredientis aeris necessitatem quod per dilatationem fit quo magnitudo

ecce refrigeret ardoris: reductioq; sequit' tardior quo diu-
tius frigidus apud cor aer imoret'. Cui aut putridus ē hūior
maior: et amplior est reductio celerior: dilatatio ē imo: ante eo
q; magna instet expellendi superfluitates necessitas: et emit-
tendi qd per reductionē sit: vocaturq; hic pulsus reductus.
Sic ē in oibus sit putridis febribus quā in eis amplior erit
calor: et dilatatio committatur celerior: reductio: tantumq; in
dilatatio pulsus acceleret picipijs motū vt perfici tardet.
Quā aut putridus ē hūior amplior: q; calor: reductio accelera-
tus sit q; dilatatio: intratū vt tarda incipiente dilatatio: finis
eius festinetur quo celerior subsequat' reductio propter eam
quam diximus causam. Hec est pulsus phreneticorum assi-
gnatio: et quorū animi alienati sunt. Ad hūc etiam modū
pulsus iuuenis depicitionē patientiū nigram sū maiorē partes.

Leibargi aut et obstupefactionis pulsus magnus est debi-
lis. mollis. tardus: singultuosus. varius fluctuosus. varietate.
Hec et q; ex materia est phlegmatica passio: būdaq; que in
cerebro gignitur: aut ad ipsū a mēbro tendit alio. Cerebrū
autem mēbrū est humidū: ideoq; pulsus abinde fit mollis.
Quoniam aut hac in passione phlegma putrescit: debilis orit'
febris: arteriarūq; corpus dilatando nō prohibetur ma-
gnus sit pulsus. Quoniam autē humiditas superat debilis est
pulsus. Fitq; debilitas causa virtutis cū humiditate vari'
et fluctuosus. Et quoniam materiei frigida est complexio:
nec multum accelerat necessitas sit pulsus tardus et singul-
tuosus. At autem Salicinus aliquando hic pulsū accidere
qui bis percutitur dictus est. Hoc fit qū materia hec in cere-
bro multiplicatur: donec ipsa operimēta seculi distendat: vin-
de et arterie durefuit: trāsitus a motu pulsus fluctuosus ad bis
percutientem qui ex duritie fit. Passio autē que cum vocatur
obstupefactio scil' vigilas ex varijs sit causis ex phrenesi. si.
et leibargie et itaq; eius passione molestari pulsus. iter phre-
neticos medius et libargicos: magis autē et in pluribus
phreneticorū pulsū similes: sed eorū maior et mollior: phleg-
matis cā humiditatis: et ei q; cerebri est: in celeritate tēpe-
ratus et frequentia propter cā que pcecessit causam. Ampli'
pulsus hic nō erit interitus: tremulusq; quoniam hec due ba-
bitudines maniatifit: et phreneticis materiei siccitatis cā
et mēbrū ex natura quod nervosum est: operimētū scil' cerebri

Congelationis aut passione oppressorū puls' que pas-
sio ē ex oppilatione in cerebro facta: acciditq; ventriculo pup-
pis ex materia frigida et siccā: idē erit qui et oblimosorum: sed
tamē diuersus: quoniam huius passionis pulsus fortior et du-
rior: et minusq; varius siccitatis causa: humiditas nāq; arte-
rijs encruat virtutē et debilitat: varietasq; debilitatē sequit'.
Et in hac passione patientiū est pulsus tactu calid'. Por-
ro apoplexia et epistha ex oppilatione fiunt: que vētriculis ac-
cidit cerebri ex crosso et phlegmatico humore: et quoniam actio-
nibus regentibus et mouētibz nocumēta ab his duab' fiūt
passionibus quē admodū ostēdit sumus: erit in earum prin-
cipijs pulsus distensus: propter operimētorū cerebri disten-
siones: et humorū qui in eis sunt copia: nec a sua imutatur
pulsus habitudine naturalī distensionis copia. Si autem cō-
fortetur morbus: pulsus parvus debilis tardus rarusq; fit.
hocq; propter virtutis debilitatē. In plurimū debilitatur
virtus: pulsus fit frequēs et eius extrema ad vermiculosū ten-
dunt: deinde foemiculosus fit. In spāmo aut qm spāsm'
nervis accidit ex reductione et cōgregatiōe in partē ortus co-
rum et distensio in latū: sic et arterijs ex oppilatione distensi-
one et duritie in tantū vt dilatari nō possint: fit abide pulsus
tremulus: nec vere tremulus ē: s; eius mor' saltu similis quz
dilatatur: estq; in dilatatiōe tanq; que arcu mittitur sagitta:
ideoq; quā reducitur latio sit est et profūdo. in tantū vt qū
dilatatur estimes magnū et putetur duritie causa fortis. Nō
est aut sic: s; inter magnū parūq; temperat' est: et debile ac
fortem: s; in eius nō apparet rēperantia tremoris cā. Hecq;
modo pulsus erit quā arteria distensione extēdatur cōsti om-
nibus sui partibus: quā aut extēsiō sit inqualis in oib' par-
tibus: s; itaq; quedam ptes magne distensionis et quedaz pau-
ce: pulsus ē interitus in tantū ferreo similis pulsui: et inter ce-
leritatem mediū et tarditatem pp necessitatis paucitatem. Hec
est pulsus spāsmū patietium assignatio. Encrutiōe aut
et palisi molestatorū pulsus qm passio hec ex oppilatione sit
loco quo nucha incipit accidēt et nervorum primordijs qui
ad membrū veniūt encrutiō: ideoq; virtus nō pōt mouens
diligenter trāsire vt ad mēbra perveniat et illis continetur.
Huiusmodi dico pulsus parvus est debilis rarusq;. Si vero
cōfortatur passio tardus sit et rarus et in extremis qū fortis
est passio sit frequēs: nec est est equalis frequētia s; post mul-

tas percussiones sit tardus: ideoq; h'c vocavit pulsus. S. fre-
quentē tepidū. Hec est pulsū diuersitatis assignatio que ex
passionibus fiūt cerebro accidētibus ac nervis. Ingreditur
aut in spēs passionū nervorū horū qui in principijs est ac-
cessioniū febrium qua passione pulsus fit arteriarū ex omni
parte cōadunatione ad mediū ipsarū quasi cōstringantē
aut in profūda mergatur: hocq; pp nālis reductionē: calo-
ris ad corporis unā. Et qm de pulsu cerebri passiones signi-
ficatē dictū ē: oīsq; mēbrorū aialitū: nūc de plūibz qbus
pectoris significantur et illi cōfinium passiones videamus.

Capituli. x. de pulsu assignatione passionē significan-
ti que in mēbris fiunt anbelit'.

De in mēbris fiūt anbelit' passiones sunt:
synantia anbelatio pīpneumonia pleu-
resis pitūs pleura: sanguinis sputum: cōsumptio:
cordis tremor. Synantia apostema est calidū. quod in lacer-
tis intumescit gutturi. Et quoniam lacertorū substantia di-
uersa est a superioribus carnica: ab inferiorib' nervosa et cor-
dea: quē admodū alias dictū est: quā apostema in partibus ē
nervosis lacertorū: frequēs est distensus: durus serē: spā-
smi pulsui similis: parvus et frequēs: propter eas quas dixi-
mus causas sit mēbrorū apostematibus nervosorū. Quā si
in partibus carnis pulsus magnus est fluctuosus. Quā aut
hac in passione mollior est pulsus et fluctuosus peripneumo-
niam portendit: quoniam si in carnis multa fuerit materia
parvus lacertorū nec in eis durare et remanere potest: ad
pulmonē transit et peripneumoniā creat. Quā aut durior est
et magis distensus et serrea in ea varietas dominat': spāsmū
portendit futurū. Apostema etenim si cōfortet ad nervos rās
ad cerebrū pervenit: fitq; spāsmus propter cōparticipationē
que nervose est parti lacertorū cū cerebro. Quā autē cōfor-
tatur passio hec tantum vt egrotū suffocet: periculūq; eius
augetur pulsus fit parvus et rarus. Et si virtus ceciderit oīe
frequēs fit et durus. Hocq; qū mors proxima est. Anbe-
lano autem cui oppilatione sit que in partibus canalium ac-
cidit pulmonis ex crosso et phlegmatico humore: cuiusq; est
pulsus varius et inordinat'. Humor nāq; qū vitutē aggra-
net illam debilitat: fitq; pulsus debilis et parus. Si vero vir-
tus humorē superaverit pulsus ad magnū rēdit et fortē. Quā
infirmitas media est in virtute et fortitudine puls' fit frequēs
Confortatq; morbo si ad suffocationem patiens ducatur
transit ad singultuosum propter naturalis coagulationē ca-
loris. Et in casu virtutis pulsus sit durus. Peripneumo-
nia pulsū habet libargico similē in magnitudine et mollitie
ac fluctuationē: mollitior nāq; et fluctuosior ex mēbrū accidit
mollitie. Nisi q; fluctuositas in libargo humiditatis humo-
ris sit causa qui leibargum facit phlegmaticū scil'. Varietas
aut et intercisio in peripneumonia maior est calidi causa a-
postemat' et febris qua comite nocet et turbationem facit.
Nonnūq; autē hoc in pulsu ea sit spetice varietate que per-
cutiens est vocata: hocq; quā apostema magnū est et corpo-
ris plinōis plima distensio: et tāta vt opimetū quoq; ei distē-
dat: q; ex cā et arterijs durities sit gravis quā mor' hic pec-
tus vocatus emittitur. In fortitudine autē et debilitate eius
birudo celeritatē et frequētia talis est. In huiusmodi pas-
sione hoīs pulsus debilis est pp morbi difficultatē cuiusq; i na-
turā rās. Ideoq; in pulsu nōnūq; pulsatio intercedit abun-
dans aut deficiens. Hecq; quā virtus morbi superat pulsa-
tio sit abundas inter duas aut tres pluresue pulsationes. Quā
at morbus virtutē superat natura infirmatur et a motu retū-
ditur vnde et pulsatio imminuitur inter duas aut tres pulsatio-
nes. Quoniam autē passione hanc accides sequitur aliud fe-
bris. scil' acura humoris putrefactionis cā ex quo apostema sit
proximūq; cordi apostema obstupefactio quoq; cōpartici-
pationis pulmonis cū cerebro cā in hac passioe si febris for-
tior est et pulsus velocior: sit ac frequēs. Quā si obstupefactio
pulsus sit rarus. Hec est pulsus peripneumonia significantis
assignatio. Pleuresis aut apostema ē calidū colas subin-
volūti accides operimēto: et quoniam hū' operimētū substan-
tia nervosa ē et dura. duritiesq; eius robustior: sit distensio
apostemat' cā. pulsus eius durus ē varietatēq; frec quā di-
ximus cā in duro apostemate. Quoniam at passionem hanc fe-
bris cōmittatur valida pulsū necesse ēē fore magnū: sed qū
duritie cā nō dilatatur arteria fortius velox factus ē: quo dū
acē attrahit magnū suppleat locū. Et q; pleuresis aut ex
cholera sit rubra aut ex sanguine et aliquādo a phlegmate: ra-
ro tūco q; subtile operimētū materiā nisi subtile nō suscipiat
et phlegma crosso ē ex cholera factū ē rubra nimīū frequēs
fit pulsus: quā a sanguine tēperate est frequētia et quā a phleg-

mate frequentia eius pauca ē: sit autē hac in bitudine frequen-
tia paruitas cā z nature pblegmatis. Sicuti autē pōt ut
frequentia augmento z immutatioe hāc mouēs passionē significet
tur materia z quas passio portēdat passiones. Si etiāz fre-
quentia hec fortis fuerit aut peripleumonia aut futurū signifi-
cat patienti defectū aut certe cōsumptionē. Brauitas nāqz fre-
quentia materia significat cholericā. Cholericā poro materia
sua trāsit subtilitate aut ad pulmonē z peripleumonia fit: aut
ad cor z defectū insurgit: aut tremor patitē ad cōsumptionē
perducēs co q duo hic mēbra loco sint passiois proxia. Quāz
autē pulsus paucē ē frequentie obstupescationē portēdit aut
apoplexiā vel maniā frigidā. Paucitas nāqz frequentie mate-
riā significat pblegmaticā eē: z quāz vapores frigidi ascende-
rint z humidū q a pblegmate dissoluuntur ad cerebrū. Hec fi-
unt passiones hoc mō multitudine frequentie z paucitate bi?
significat passionis materia quasqz generat passiones. Si-
gnificaturqz ferrea varietate ad quid hec trācat passio. salu-
tē. s. v. l. perditionē. Si sit ereni ferrea varietas parua z debilis
velocitatem portēdit morbi terminatiōis z finis. debilitatē nā-
qz significat apostētas z imminutionem. Quā autem mal-
ta est z fortis morbi significat prolixitatem. Quā autem pa-
riter virtus debilis est mortem porēdit velocem. z si fortis
finem significat morbi post longū tēpus. eritqz eius finis
aut materici dissolutionē z diffusiōē. Aut euacuatione aut ad
membriū transiū aliud rāqz qū transfertur ad pectoris spa-
tia: vocaturqz empima simpliciter z absolute. Aut si ad pul-
monem sūtatqz in eo vlcera z vocatur pūsis. Hec ē pulsus as-
signatio qua pleuresis z habitudmū eius diuersitates: z acci-
dentia illa sequētia significant. Sanici vero spūti a pec-
tore z pulmone qd est esse pūscus. qm sanies in apostemate
fit calido in membris pectoris orienti pulsum hēt in duritie
ultimo ferreū. velocem. frequentem. Et si liquidē materia in sa-
niem mutatur: aliqūdo vincit illā natura maturans illā: ali-
quādo illa nocet: fitqz abinde pulsus varius z iordinatus.
Et ut sit hūo: sanies pura. varietas sedatur: z pulsus fit la-
tus mollis. debilis z rarus. Latus quidē pp membrorum
a materia hūectationē: corūqz in ea submerionez. Debilis ve-
ro euacuationis cā que semel cōtingit. Rarus autē pp pauci-
tatez acceleratiōis refrigerij. Hec ē pulsus fanici spūti z pri-
si s vlcus significatiōis assignatio. Cōsumptio autē mēbro-
rum est desiccatio z siccitas. Et cōsumptiois multe sūt diuer-
sitatez. Prima est que fit apostematē calidi causa que in pec-
tore oritur. perferturqz eius calor vsqz cordis confinia: desic-
catqz eius hūiditatem z arteriarū. donec ad siccitatez ea re-
digat: z cū his parit mēbra desiccata pncipalia. Secūda est qd
desectus fit cā q febrē sequit acutā i quo necesse ē medico pati-
enti vinū porrigere sincopis cā. Pellitur itaqz sincopis z cor
desiccatur: perfertqz siccitas hec in pncipalia mēbra. Tertia
oritur spēs ex mala cōplone calida z sicca q corpi dñat: qd cā
hyp. docuit aquā patienti dare immoderate frigiditatem aut
fructus quospiā frigidos remāctūz vt fuerat siccitas z calor
ad frigū trāsit in eius. s. contrariū: vnde corporis desiccatur
humiditas fitqz corpus quēadmodū corporū senu. iōqz spēs
hec cōsumptionis senilis dicatē. Est autē variū cuiqz pulsus
pprius sine alijs. habēbz cōz. In prima quidē pulsus ē de-
bilis parvus z durus. Debilis eo q hac in spē virtus debilita-
tur in tēporis longitudine qd est inter apostematē principia
z caloris peructiōis ad cor. Paruus pp virtutis debilitatiō-
nē z defectū a bona arteriarum dilataciōe. Durus vero pp
siccitate que oī ē corpori cois. Hāz celeritate z frequentia pp ca-
loris nimium. Secūde spē est pulsus equalis pulsui prime:
sed minus velox z frequēs q ille: eo q in hac maior est siccita-
tas q calor quāz nō in hāc spē siccitate remanēt calor
cesset. Tercie spē est pulsus equalis pulsui prime
tate debilitate z duritie: sed circa celeritate nō: hac etenim in
spē pulsus tardus est: eo q ipsa calore careat quoniā frigida
ē z sicca. Hec sunt pulsū diuersitatez cuiusqz spē cōsumptiōis.

Qui autē illi cois ē pulsus parvus debilis z durus ac fre-
quēs qui ē firmus dicitur. s. pūscus: nisi q frequentia in ter-
tia nō est spē propter frigiditatem eius. hac autē in passione vir-
tutis ē imitatio: fitqz abinde pulsus muris cande similis q
ex vnius pulsatione est varietate: quāqz ex multarū varietate
pulsationū. Hecqz quoniā virtus debilitatē ē ad extrēmū
vsqz peruenire arterie. Accidit autē z in hac passione qui in
clinis dicitur pulsus: cuius extrema subtilia sunt: mediū autē
crosū quēadmodū ostēdim? dū de pulsus generibus z spe-
ciebus tractamus. Hāz nāqz spē aductus a debilitate fit vir-
tutis que eam parit arterie que a cubito ē tollere nequit pro-
pter carnē que super illā ē. nec vero diligenter ad aliā pteue-

nit partē que a manus parte posita ē propter debilitatē. Hec
ē pulsū assignatio q qui in pectoris membris sunt morbi si-
gnificantur.

Capitulum. xj. de pulsib? que in mēbris cū sunt passioēs
significatiōibus.

De in ciborum mēbris passioēs, si- unt: alie sunt que di-

gestionē prime accidit: que. s. sunt in sō z iestimis.
alie se que z epatis sūt. alie at terrie q oīs sūt passioēs mani-
briū. Et que sō accidit passioēs multe sunt. Sepe nā-
qz z calidū z frigidū illi accidit apostema quāz ad ipsum ma-
teria defluxit cholericā aut sanguinea vel pblegmatica scti
nigra: quādoqz aut hec nō faciūt materie apostema: quāli ali-
as passioēs: vt pūcturas. singultiones. angustiationes.
subuersiones. vomitus. appetitus ciborū nimitate eiusqz im-
minutionē: corū quoqz appositionis multitudinē z abinde fa-
stidiosisitatem cū putredine: ciborū quoqz malorū in qualita-
te porrectionem qui puncturas faciūt z subuersionē alioqz
morbos quos nos dum de interiorum passioēs mēbro:um
tractamus texemus explicabimus. Pulsus autem oīs
bis accidentibus cois paruus ē z debilis pp cā que accidit ali-
quādo virtuti grauationē. aliqū aut dissolutionē. Quā at sin-
gulis ppri? ē huiusmodi ē. Apostēta calin si sōaci accidit
ori pulsus fit distēsus. durus. stricus z frequēs. Distēso acci-
dit qm stomachi os neruofum ē. Et quoniā hac in habitudie
virtutis fit pp ciborum pcurat debilitatio a digestionē pul-
sus fit debilis. In vltis at qū ciborū pducitur priuatio pul-
sus fit tardus. Et si apostema fiat frigidū pulsus reddit du-
rus debilis. tardus z rarus. Si vero ori stomachi morbus
z pūctura fiat. angustiano. aut subuersio. aliaqz huiusmodi
que ex hūore sūt pūgenti. pulsus rīdet paruus. debilis. fre-
quēs valde. caloris cā qui inest. Et in quibz dā pulsus erit
tardus. si a quo sūt hūores frigidi sūt. Quō si cuiusmodi cibo-
rum fit copia qui virtutē aggrauant: aut crosū cibū valde:
nec est simul calor pulsus fit singultuosus hoc quidē in mor-
bi principijs. Si autē augmētatur accidētia hec z cōfortiē
que quidē sūt qualitate amara pūgenti: vt angustiano. sin-
gultatio. oscitatio. pulsus fit vermiculosus augmētatiōis fre-
quētie cā z varietatis cū debilitate virtutis. Hec autē ex re-
pletionē sūt virtutē grauari vt fastidiosis cū putredine acci-
dit: pulsus fit paruus. debilis. tardus. singultuosus. multaqz
varietatis. Et si ex humore frigido est repletio vt in passioē
que vocatur bolismos: pulsus rarior est minor ac debilioz. va-
rietatis autē eius in vna ē pulsatiōe: est tēim intercalus. intercal-
sioqz eius in ptribus est proximis aduicem plurimū in tāti
vt tangens arteriam extimet sub digito arenam esse sparsas
sup arterie corpus. Huiusmodi est pulsus i stomachi ore hūitiū
passioēs z intestinis. Annūmerāda sūt autē i pulsus imu-
tatione que passionū oriis sōaci fit cā z iestimorū cā q ex me-
dicaminibus sūt laxatiuis. Laxatiuum nāqz medicamen-
si in stomacho fuerit cōstitit hūores illi cōfiguratos ad os
contrahit stomachi ea quā bz attrahēt virtute: debine expel-
lens eos depellit foras virtus. Pulsus itaqz in principijs
dū ad stomachū hūores tendūt z anqz pellant debilis ē z la-
tus: latus pp arteriarū ex hūoribus repletionem q in stomacho
sūt. Debilis vero eo q virtutē hūorū aggrauat. Et at
laxare icipit medicamen angustiatioqz fit z virtus turbatur
fit pariter cū his que diximus pulsus varius z iordinatus.

Et quā euacuatio crescit aggrauatioqz leniat z angustia-
tio fit cū variatione pulsus ordinat. Et quā compl. ta est
euacuatio z egressē superfluitates male oēs virtusqz reuerfa
pulsus fit magnus z equalis. Et si imoderata fiat euacu-
atio acuatqz cōplexio pulsus fit frequēs z varius. Et
si stomacho morbus fiant pulsus erit frequentior: z virtutis
debilioz eo q nā pp debilitatē frequentia vtatur. Et si etiāz
defectio accidet: pulsus vermiculosus reddit. quēadmodum
accidere in defecione q ex euacuatiōe fit dixim? eo q spūs
plimū dissoluatur vitalis: om quidē euacuatio quā imode-
rata fit cū inuili z malo etiā qd vtile ē emittitur z nāe neces-
sarium. Quō si ex euacuatiōis copia singultatio accidet
z spasmus cū pūctis fit pulsus durus tremulus. Si autē
reprimatur medicamē ab ea quā oz fieri euacuatiōe: puls?
fit paruus debilisqz eo q virtus grauctur. Si autē attra-
xerit medicamē hūores z hūiditates a corporis vltimis ad
stomachi partes z intestinorū z nō emittuntur: virtus graua-
tur z pulsus fit varius ac iordinat? latus z fluctuosus. eo q
congregatis infūdantur arterie hūiditantes. Hec ē pulsus
assignatio eius qui medicamen bibit laxatiū. Eodē mō-
se res habet circa qui medicamen accipit vomitus: vt clebo-

rus albu. In principio naq; pulsū facit latū et debile. Enacua
to hōie per vomitū q̄rū opus ē pulsus fit maior q̄ ante el-
borū fuerit sumptū. Quē ex elcborū fit potu suffocatio pulsus
fit pūis debilis. rarus. Que autē epatū accidunt passiōes
q̄ scdē ē digestiōis organiū debilitas eius est que ex mala
fit cōplone que q̄ illā sequūtur passiōes: hydropis icteritia
et alia hydropis at triplex est: hydropis q̄ et vtrā sīpanica et
hypofarcha. Atrea pulsū facit parū et frequētes ad dur-
riem declinūz eūz quadam distensione. Parū quidem eo q̄
virtus grauat: et a dilatatione prohibetur arteriarum: fre-
quentē ex debilitate. Durities extēsiōē comitatur sīpbacis.
Timpanica quē facit velox frequēs quoq; est pulsus adduri-
tiz declinat et parū ad distensionē. Frequēs ē ex debilitate.
Durus quoniam hydropis hēc species a siccitate fit: distēsiō
autē eo q̄ sīpbac ventris ventositate distēditur. Hypofar-
cha autē que et carnea est hydropis pulsus facit latū mollē
et fluctuosus: quoniam hēc species ex multitudine fit hūiditatis.
Ictericia si sine febre sit: pulsus responder parū frequēs
durus et non debilis. Frequētia calozia fit causa cholere ru-
bee et siccitatis. Eodēq; modo fit eius durities siccitatis cau-
sa. Accidētia autē que ex digestiōis terrie sunt malitia i
mēbris: vt elphantia que pulsus facit parū debile et frequē-
tem. parū et debile eo q̄ humor hunc faciens morbu et acci-
dens: crosus est et graui: virtutē opprimit corpus indurat
arteriarum: nec possunt dilatarī: frequentia debilitatē sequi-
tur. Lepa pulsus facit latum mollē et tardū pblegmatis
causa et cōplexiōis frigiditate. Sufficiunt ad totius corpo-
ris habitudines per pulsū significandas que diximus. Quē
autē cuiusq; passiōis et accidētis pulsus de quibus dixim⁹
cōferre passiōibus et accidētibus que hic nō cōmemoram⁹
quo quē quisq; morbus pulsū faciat sciatur.

Capitulum. xij. vniuersalis disputatio de vinarū signifi-
cationibus in morbos qui in corporibus sunt.

Uio huius libri ostēdimus loco: quoniam
a vrina sanguinis est aquositas
quam renes seperant et ab eo purgant post digestio-
nem: et in ipsius ad venas egressu que concava vocatur: hāc
renes ad se trahunt: et in eis aliq̄ntulum imoratur: donec q̄ i
ea est sanguinis modicum admixtum sibi sumperint. Jam
deinde illam ad vesicā depellant per vasa duo meatusq; qui
clausē vocantur. Quod q̄ ita sit per vrinam quoq; duum al-
terū significari potest: aut epatis et vinarū habitudo: totiq;
corporis ex bonum cum illis cōparticipatione: aut que in vri-
ne sunt organiū passiōes que sunt scilicet: renes clausule due
et vesica. Epatis qdē hūiditas significat et vinarū vtrā alba
et tenuis i fastidiosisitate cū putredie debilitatōes significat epa-
tis a decoctione succositate ciborū: et hui⁹ et de⁹ significatio.
i opplione venaz. Significat autē ei⁹ q̄ cor⁹ significat p̄p̄ci
patet ei⁹ cū epate et venis vt i febrib⁹. In putridis naq; hu-
morū significatur malitia et cruditas: et in febre dici humorū
bonitas sanitasq; quēadmodū in sequētibus dicemus. Si-
gnificat autē in vrine organiū passiōes sunt: quēadmodum
vrina in quam sanies est aut squamule scera significant: aut
in renibus: aut in vesica: aut inquam clausul vel vīrga: aut mu-
licbris vultus. Aut si sint in ea arena: aut calculi lapides in re-
nibus significant: aut in vesica. Hoc modo que in his sunt mē-
bris passiōes per vrinā significantur. In alijs vero mēbris: p̄-
pectore pulmone cerebroq; morbi significantur et passiōes nō
firmiter. Et si vis tibi certaz dare vrine significationē: opz
perciptas egroto vrinā sumere in p̄bala multaz alba et clara
Totāq; simul accipiat q̄ a sōno excitat⁹ fuerit lōgo: et añq;
bibat: et post ciborū digestiōnem descēsumq; a stomacho et i
testinis subtilibus. Hēc vero q̄ samē patietur: aut sitiz colligat:
et vt p̄bala: hora plena. quiescere permittat: vt in ea hy-
postasis resideat: si quidem huiusmodi est vrina in qua hy-
postasis mergatur. Sicut autē oīa hēc ne forte obrundatur si
gnificatio et corrūpat. Si etenim p̄bala fuerit alba mun-
daq; vrine in ea ostēditur color verissime: omnesq; ei⁹ p̄tes.
Et si magna et lata dilatat in ea vrina et cuncta que in ipsa
sunt monstrantur: que significationibus necessaria sunt: ali-
quotiens naq; insine egreditur purgamētum aliquod vrine
quod in principijs non exit. Post excitationem longa sumis
a somno quo cibis bene digeratur: et in sanguine imutetur.
Diligentius ante cibū sumenda est et potū: ne forte aqua vri-
nam imitet: cholereq; ad ciborū mittatur digestiōē et nō co-
loretur vrina quēadmodū debet. Nōnūq; aut vrina sit alba
et medicas fallit. Et in fame quidē sumenda non est ac sit
quoniam et fames et sitis vrinā colorat propter cholera et clima-
tionē et augmētationē in corpore q̄ huiusmodi est. His itaq;

de causis oportet vrinam sub ea sumi regula quā diximus: ne
forte in eius interdicit fallacia significationibus medico: pec-
cetq; in egrotum cōtraria q̄ oporteat indicēs. Hēc sunt quo-
rum oportet habere notitiam: et qui significationes vult re-
nere vrine quib⁹ corporis significatur habitudines. Et nos
iam ab hinc q̄lratie significationū vrine assignationes ostē-
demus quēadmodum expedit.

Capitulum. xij. de qualitatū vrine diuisione quidq; co-
lores eius significant.

Alnis que ex vrina sumitur significatio
ex aquositate est que in p̄bala
distillat: et ex eo q̄ illi ab ea discretum imergitur. Atq;
fitas in duo diuiditur colorem et substantiam. Ex colore hu-
morū significantur habitudines et maturitates: maturita-
tisq; priuatio. Et color diuiditur in sex partes: album. f.
croceum citrinū: igneū qui est ignis color: rubēū clarum qui
colori zafrani similis est: rubēum spissum qui sanguinis ē co-
lor et nigrum. Color albus abinde fit: aut quoniam nihil il-
li admisceat cholera. Aut pblegmatis causa multi quod ad-
mixtum est. Croceus quoniam que vrine misceat paucē cho-
lere sunt: et parū illā tingunt. Igneus fit ex multarū admix-
tione cholera: amplior q̄ que croceū tingit. Color vero ru-
beus clarus propter cholera: et fit admixtionē plurimū q̄ in
igneo sint. Rubeus aut spissus ex sanguinis cū vrine admix-
tione. Accidit aut vrine humor esse coloris in grauib⁹ dolo-
rib⁹ vt est colica podagra et doloribus aurium: alijsq; huius-
modi grauib⁹ et estuantibus. Eodē quoq; accidit modo su-
um tingēt corpus alcanā: est etenim in ea virtus subtilis q̄
per poros mittitur corporis donec ad vrine perueniat orga-
na et ea tingit. Eodē etiam modo q̄ zafrani aliquid sumitur
contingit: aut cassie fistule: nisi q̄ cassia fistula vrinā facit ru-
beam et facit vrinam ad liuidū declinantem: zafrani autē ad
claritatē et croceū. Hēc oportet his de causis vrinam iudica-
re rubēā: nisi prius odore agnouerit: qui si fetidus est putredi-
nem significat et febrem. Si interogantibus vtatur: et eas
querat quas diximus causas ne forte in fallaciā cadat. Fal-
laciē tenim casus in huiusmodi grauis est et magni nocumē-
ti. Vrina vero nigra aut frigiditate significat in modica
ram que vrinaz eo agulat et denigrat: aut calozis grauitatem
et aduersionē. Est aut inter colorem nigrū qui frigoris nūtiū
est et qui aduersionē significat graue differentia: quoniam qui
ex frigiditate est nimis primo albus est: debinc liuidus fit et
ad nigrū transit. Quiaq; ex aduersione graui: primo rubē⁹: de-
binc ad nigrē et rubēū medium: inde ad nigrū transierit: quē-
admodū in ictericia cōtingit. Est etiā color vrine niger: prop-
ter cholere nigre admixtionem. Hōrū oīz laudabilior est
color croceus ille qui nimis nō est in eo citrin⁹ scilicet: deterior
oibus nigra vrina et tenuis.

Capitulum. xij. de substantia vrine.

Rine substantia. i. liquor diuiditur in tres: i. re-
nūm spissaz et tēperatam. Tenuis vrina
aut fastidiosisitate cū putredine causa fit. Fastidio-
tas namq; cum putredine fit ex digestiōis priuatione: quo-
niam digestiō vrinā spissat et oēs materias: aut opilationis
cā. per aretos naq; meatus materie nequēt occurrere spisse:
sz ab eis quod tenue ē colatur: quēadmodū crebro fit et egre-
ditur. quod spissū est remanet. Spissitudo aut vrine aut
ex humorū ē maturitate et digestiōe: aut humore aliquo cros-
so qui misceat vrine. Itā ergo de cā tenuis vrina deterior ē in
pueris q̄ in iuuenib⁹: qm̄ naturalis puerorū vrina spissa ē:
pp̄ eoz cōplexiōis hūmiditatē et naturalis virtutē calozia qd
materias excoquit. Si ergo tenuis fiat ab habitudine egres-
sa ē naturalis. Iuuenū aut vrina tenuis mala nō est eo q̄ eoz
vrine natura tenues existunt ex cholera: que in eis sunt vir-
tute. Tēperatus at vrine liquor: ex tēperatiā fit humorū i
quātitate et q̄litate ac maturatiōe. Diuiditur aut vrina
rū quoq; spissa. f. et tenuis in duas partes: vrina naq; tenuis
aut tenuis mingitur et tenuis permanet et hēc significat quo-
niam natura nō dū matur are incipit materiā a qua morbus fit
aut tenuis emittitur et postea fit spissa qd naturā significat
attentā ēē ad maturandā materiā. Crosa vero vrina aut
eiusmodi emittitur et permanet: aut sic emissā colatur et tenua-
tur. Et que spissa effunditur et permanet: aut mās significat
ebullitionē perfectā ēē et ad statū peruenisse: et hoc ē si vrina
quz in morbi principijs tenuis fuerit facta est spissa et paulo
post hypostasio ad fundum descēderit: aut si ab initio morbi
vrina hēc nō excolatur: egroti perditionē significat: quoniam
eius spissitudo ex humorū facta est ebullitione: aut ex caloze et
igneo: et nature significat debilitatē ab humorū decoctione et

abinnice separatione. Quam autē vrina cū sua spissitudine iumctorū ē similia vrine. cephalicā significat: que aut fuit aut ē: futura ē. Calor nāq; a natura egressus: si in crosse opere tur materia vřositate generat crosse as cōgregatōq; cū ventositatibus calore crosse ad cerebrū ascensū accelerat. Quō vero spissā effusa vrina tenuatur: colatur: significat aut qm morbi inceptū ē maturatio ē eius ebullitio quicūq; hocq; sic ē si post pauca hypostasis submergatur: aut quoniā natura ab morbi deficit ematuratiōe postq; ematurare ē excoquere ceperat. Si aut fiat vrina tenuis quā in morbi principio turbida fuerit prolixitate significat morbi. Et cū hypocras in epidimys. Si vrina post spissitudinē suā. xviij. die fiat tenuis crissim significat nō cōplendam ante quadraginta dies.

Calor aut qvisq; si cū aliquo fuerit aliquorū aliquam si significat corporis habitudinē. Urina etenim alba si tenuis sit in sanitate quidē significat nature debilitatē frigiditatis cōplexionis cā vt in senibus cōtingit alijsq; huiusmodi significat quoq; fastidiositatē cū putredine. In morbo aut habitudines significat malas et in malitia varias. In cronicis nāq; morbis materia morbi generantē nō dū maturari significat quēadmodū in quartana et parali et epilepsia ac similibus. In acutis autē morbis quā alienatio mētis patiēti nō inest frenesim significat futura. Cholera rē enim ascensum ad cerebrū potēdit. Quā autē in infirmo mētis ē alienatio interitū significat: signū nāq; ē cholera ad cerebrū ascendisse: que illud incedit. Si sit autē vrina hēc cū malis signis interitū proculdubio significat. Quis autē die quarto malis cōmitata signis hēc apparet vrina egrorās ante septimū morietur maximeq; si virtus sit debilis. Si autē accēdit in vltimo nō sint malitie septimo morietur infirmus die: liberatur autē qui huiusmodi mixxit vrinā egrorās: sed raro. si virtus fortis ē cū quibuscūq; bonis signis post morbi prolixitatē emissio ne aut euacuatione forti. Et si aliter pter has duas liberantur determinationes redditū significat morbi oīo sicut fuerat. Quis aut in acutis vrina hēc apparet morbis post crissim morbi regressū significat. Significat quoq; calorē maximū et in renibus morbi quī diabetā dicitur. Quis nāq; morbi vřa aq; similis ē colore et liquore quoniā statim vt aquā bibit patiens mingit illā nec in epate donec cholera tingat permancet. Et si vrina hēc in lapides patiētib; et straguriā s; et oppilationē vt dicitur est significat: sit etiā vrina alba p multum aque potū: sed et quā multū hō minxerit vrinā. Quis itaq; hēc interrogare signa ne forte in huius vrine decipiatur medicus significationib;. Urina autē alba spissā humorem significat pblegmaticū crosse qui in venis est cōgregatus: et quoniā natura illo euacuata ē humore et per vrināq; emittit. In acutis vero morbis si apparuerit effundēti cā et emissiones timeatur infirmus emissio illa liberabitur ea vrina: maximeq; si eiusmodi vrina ceticorū aliquo appareat die. Et si vrina sperman ē similis liquoris aliquando per ipsam morborū sit crissim: qui in sō sunt et interitū cum quib; fortis nō ē calor.

Urina aut crocea et subtilis naturā significat nō posse materie pficere maturatiōē pp suā debilitatē: sed et qm natura re incept et colore imatur in crocē. Quā etenim pius colorē maturare incipit: eo q illi facilius sit: debine aut liquorē maturat. Quī vero croceus color parus equalis citrin; saluē a morbo significat et aliquātalā prolixitatem. Et si pariter in tēperato ē liquorē velocitatē finis significat morbi. Est aut in hac specie vrine crocea. s; ea vrinā spēs que oleagia vocatur: que oleo. s; similis ē in colore et liquore: quā croceus eius color paucus est et liquor eius liquoris ē similis olei loti. Quis itaq; eiusmodi est vrina mala ē et interitus signū. Hęc nāq; ex liquefactione sit adipis viscerū: maximeq; si magne sit hęc vrina quantitatē. Quā aut pauca est infirmū non cito peritūrn; significat. Idem et vrina significat in qua quasi vinctuosum quid supernat. adipis renū. s; liquefactionē ex mala complexionē calidā et acuta que illis accidit. Ignea autem vrina et tenuis naturā in colore significat fecisse: et i liquorē minis oīo. Igneus aut color cū crosso nō adunatur liquoze. Urina rubra et clara si tenuis sit significat mās nō maturari: siquid in eo diutius pseruauerit aut materici pauca itatem et inopiā quēadmodū in iumentis videm; quā icin nauerint: aut calorē nimis in corporis interiorib; ex quo cholere generantur multe: quēadmodū in tertiana fieri videmus. Aut tenuitate vel vigilias: aut tristitiā quo corpus fortius calescit. Hęc vero clara est color: cū crosso liquor: eo q crosse sities liquoris ex maturatiōe fiat: vrina clara maturatiōē nō significat. Urina vero spissā coloris rubi spissi liquorē nō potest bēre tenuē imo spissum. Urina nāq; ruboris

spissi nō est nisi ex sanguine: sanguis autē ex maturatiōe. Maturitatis est vrinā spissam facere aliasq; materias. Significat aut vniuersaliter sanguinē. Disgregatim vero in febrib; febrem significat continuā que synochus vocatur. Et si vřa hęc crosse est et turbida a morbi principio. nec excolat; apostema significat calidū in epate qd ex sanguine admixto humore crudo: facta ēq; ex sanguine rubra et ex humore crosse crudo quā illā calor densauerit igne; cuius est pustulas adduce re. Hęc autem vrina si cū salubribus fiat signis longitudinē morbi et salutem significat. Comitantibus vero interitus signis moriem post diuturnitatem significat morbi. Et si patiēns quis vrinam minxerit rubeam et turbidam vicesimo die crissim vřq; qd dragei; differri significat: nōnūq; apli; si significat crosse liquoris vřa rubra. Et vero nigra quā a morbi pici pijs tenuis ē. absq; oī significat interitū dubitatione: quoniā eius nigredo ex adustione sit nimietate aut frigoris et naturalis extinctione caloris tenuitasq; eius ex cruditate et virtutis a maturatiōe debilitatiōe. Hęc aut oīa interitus sūt signa.

Urina vero nigra liquoris spissi quēadmodū dicitur ē: aut frigiditatis significat dominatiōē quēadmodū cā accidit cuius extinctus ē calor naturalis et coagulatus: aut sanguinis adustione quēadmodū illi accidit cuius adustum ē grauitur corpus: aut cholere certe nigre euacuationē quēadmodū declinationis tpe accidit qrtane et desipientie in fine nigre. Hęc rē nāq; morborū duorū crissim per euacuationē cholere sit nigrē. Simile qd mulieribus accidit que ex sanguinis partus cōstipatione infirmatur quā ab eiusmodi liberetur morbo p nigra vrinā plurimā spissā. Scetus etenim in matris vře optimo pascitur sanguine: et claro eiusq; remanet purgamentū et sex: que si cōcludatur partus tēpore morbus sit mulieri cuius crissim est per euacuationē eius sanguis fecis. Et quāto vrina nigra crosseior est tanto deterius. Hęc itaq; ē si crosseior eius euacuationis materici cā nō fiat nigre in quartana vt dictū est febre et desipientia nigra et similibus. hęc sunt que te de aq; sitate oportebat scire vrine effusioneq; circa colorē et liquore.

Capitulum. xv. de hypostasi et quid significet.

Hypostasi quod phiale immergit i tres diuiditur partes. Primū est nebulosū quod in sumis videt vasis. Secundū suspensum quod in medio ē videre phiale. Tertiū submersū quod in inferioribus ē. Et horū triū quodq; diuersū ē et variat: aut in colore et aut albi. aut rubri. aut nigri. aut liuidi. Aut in substantia et aut planū aut interitū aut similitudinem. aut la minosū. aut arenosū. aut furfurū. aut orobi simile. aut fāgni nei. aut saniosū. Nebula itaq; vřū significat crosse qui materiā suā tollit: sed et quoniā natura materiā incept maturare. Ideo ergo hypocras ait. Si nebula appareat in vrina alba i qrtō die crissim i septio futura significat. Suspensio aut mediā significat digestiōē: et quoniā que illā sustulit parua est ventositatis que iam incept dissolui et dispergi. Hypostasis vero alba maturitatem significat plenā et perfectam: et quoniā que in ea est vře olitas subtilitatis est a calore et dissolutione. Hęc aut si alba plana et equalis est omni sūt morbi tēpore: colorq; vrine pariter citrinus. Cum aut hypostasis huiusmodi est forme: et videtur quidē sic aliquando et aliquo tiens nō virtutem significat debilem: et quoniā aliquibus retunditur tēporibus a materici maturatiōe que morbi facit. Si sit aut infirius hypostasis alba s; diuisa: signū ē nām a plena defecisse maturatiōē: qm ventositatis i materia crosse generata est quā ematurare volēs natura incidit et disgregauit. Hęc aut purgamentum et hypostasis diuisa pior ē leui que in quibusda videtur diebus: quibusda nō. Et oīo mala ea ē diuisa que in hac perstat habitudine oīus morbi diebus. Significat nāq; quoniā que in hypostasi operatur vře rotas huiusmodi opationē multa ē: nec valet cā nā dissolueret et subtiliare: ideoq; et mala plurimum ē. Et autē in epidimiarum libro hypocras. quoniā cuiusdam viri in vrina die octaua hypostasis rubra lenis et in vasis fundo apparuit. S; etaq; ē ci crissim et a morbo liberatus est. Alterius in viri vřa hypostasis alba diuisa etq; in vasis fundo vicesima apparuit die: et sequenti moruus ē. Et sciendū quoniā hypostasis alba et lenis ceteris ē laudabilior et magis maturitatem significans et sanationē: nisi q; hęc ipsa laudabilior ē si in fundo sit vasis et continua. Hęc etenim significatio est oportuna salutis egroti: boneq; eius habitudinis et finis morbi. Ideo ergo ait hypocras: quoniā hypostasis in fundo vasis alba et eq̄lis ac lenis si in qrtō apparet die crissim sit i septimo. Et alibi. Si vrina inquit hęc septimo appareat die vndecimo sequit crissim. Alio quoq; loco. Si in vrina ingit hypostasis lenis et mal

ta et in fundo appareat eius qui febze molestat et metis alienatione post capilloz casum mentis significat et animi reditum. In hac naqz passioe ad cerebrum ascendit materia: et quoniam hoc apparet vrina descendit et eas significat inferius. Et hec est bonitatis hypostasis alba et lenis ac continue in fundo pbiale signum et fortis significatio ad salutem. Quoniam autem in vasis suspenditur medio minus salutem quod in fundo est significat. Quod si supnat debilius et ad hoc eius ad bonum significatio quod suspensio. Est autem omnibus hypostasis melior in fundo et lenis magisqz salutem significat que post morbum est maturatione: et si ante hanc fuit subtilis postqz in ea fiat hypostasis. Quoniam autem ante maturationem in morbi principijs apparuerit illa laudabile est. Immergitur autem vrine hypostasis alba ex materia pblegmatica crassa et viscosa: maximeqz quoniam alba est vrina: que ab hypostasi differt alba lenis: maturationem significat: quoniam hypostasis alba partibus est continua nihil habet vacui: sed plurimum lenis est. At vero pblegmatica, incontinua est partibus sed partium est paruarum et diffusarum quoadmodum arena. Hypostasis crocea calor rem significat forem: malumqz et nequitiam morbi. Hypostasis rubea maturationis signum est priuationis. Ex rubigine so naqz est sanguine qui minime bene decoctus est. Idcirco ergo morbi significat prolixitatem. Morbus autem finitur: si digestio compleatur sanguinis et maturationis. Et si hypostasis hec malis committat signum moris significat in longinquis. Hypostasis autem livida imoderatam significat frigoris dñationem et virtutis moris: et amplius si cum malis sit signis. Hypostasis vero nigra et in fundo ceteris omnibus est deterior et amplius moris significat: quoniam vt dictus est: aut adustionem significat gravem: aut imoderatam frigus quod materiam coagulat et denigrat. Differt autem hypostasis nigra quod ex frigore fit ab ea que ex adustione caloris: quoniam si prius livida sit debine nigra fiat: nigredo eius ex frigoris vi facta est. Si sit autem prius rubea: debine ad nigritudinem nigredo ipsi ex vi sit incedij. Hypostasis farine similis crose et suco ordi mala est: quoniam ex sanguinis fit adustione crossi et ex carnis liquefactione dissolutioneqz eius in varia strata. Calor etenim igneus desiccatur liquefacta carne et induratur: facitqz illa rā quod frigus est. Laminea vero prior est precedenti quoniam ipsa fit si mēbra dissolvantur radicalia varia dissolutione et intercidantur abinivē. Que autem furfuris similis est hypostasis laminosa deterior est: quoniam arteriarum excoarctatione: aut vesice significat scabiē. Arena vero que in fundo mergitur vrine calculorum significat generationem: aut in renibus: aut in vesica. Huius autem arene alius est color vt orobi: alius sandarici rubci. Et hec duo sunt illius vrina cui in renibus et in vesica passio est. Alius autem arene color: que etiam lapides in vesica significat et illius color similis est cineri: qui ex pblegmatica fit humiditate. Aut ex sanie pblegmatica mixta: que caloris nimio nodatur renum: quod admodum lapides ex balnearibz conodā agere: vti balneoz caldantijs. Est et alia cui color niger que calculos in renibus significat ex humiditate generatos pblegmatica cui aliquid sanguine admixtus est fecis. Sanies autem que in vasis fundo merita est: plera in aliquibus significat vrine organum vt renibus vel clausul vrine: aut vesica vel virga que eruperunt: aut plera certe mēbrorum que his superiora sunt. Et differunt sanies que ab organo vrine ab ea que a superioribus venit mēbris: quoniam que ab vrine soluitur instrumentis sepius et longo continuo fluit tēpore: que autem a superioribus defluit mēbris vno aut duobus vel tribus et fortasse paulo amplioribus decurrit diebus. Amplius si quod in vrina decurrit squame sunt: et odor est fetidus: vlus in vesica esse significat. Quoniam autem cum sanie que mingitur hypostasis est in fundo et lenis significat in vesica apostema quod ematuravit. Hoc eni apostema quod maturatum fuerit: humores ematurati ad vesicā defluunt et cum vrina egrediuntur: appareatqz in vrina maturationis signum. Eporiet autem fecerinas sanie alba que in vrina apparet et hypostasis que a pblegmatica forte fallaria et in iudicio peccat. Differunt ergo quoniam sanies fetida et odoris. Hec de vrinarum significationibus qua morbi significatur et passionis dixisse sufficiat.

Capitulum xvi. de significationibus eorum que a corpore egrediuntur.

Quoniam de vrina dictum est et eius significationibus: quasqz signum fiet corporis habitudines circa maturationem et aliam de egestionibus dicendum videtur quasqz de significat habitudines. Dico quoniam egestionis significationes

corporis habitudines minus communes sunt: quod que vrinarum esse ostense sunt. Per vrinam naqz que in venis epate queqz in vrine sunt organos passionis significantur. Egestio autem eas que in stomacho et intestinis sunt passionis ostendit: queqz sit in eis digestionis virtus et debilitas. Significatio autem egestionis qua corporis significantur habitudines quatuor ex rebus variatur: ex quantitate: ex qualitate: ex egressionis tempore: et ex ea cum qua egreditur habitudine: dico autem habitudinem hanc: quoniam aut cum sono egreditur: aut cum vinctio: sitate: aut cum viscositate vel similibus. Ex quantitate quidem variatur quoniam sua in quantitate: egestio in tria sepeatur in multum, s. parum et medium. Morum autem quodqz excolatio ne indicatur: aut ad ciborum, s. quantitate: aut ad qualitates. Et hec ad quantitate cibi collatio est quoniam si multi sunt cibi et egestio multa: organorum cibi significat virtutes et salutes. Sic et si cibis paucis est egestio quodqz sequatur pauca. Quoniam autem multis comestis cibi egestio pauca est: debilitatem organorum cibi et expellens significat virtutis. Quod si egestio multa ex paucis fiet cibis expellens significat virtutis fortitudinem pascensqz debilitatem virtutis: sed et superfluitates quas expellit natura cum egestionem: iuxta egestionis quantitates egreditur eorumque que cum ea egrediuntur: pariterqz si perfluit potest dicitur naturam materiam. Solidum vero eius ad qualitate cibi: quoniam cibis quidam amplius ad corpus pervenit: quod purgamentum eius egrediuntur: vt mufa et nuxes. Aliusqz est cuius purgamenta plura sunt quod ipse qui sumit cibum vt pastinaca et selianu. Alius cuius purgamentorum quantitas equalis est qui sumitur cibo vt farine mude panis: caro agnorum annualis: et dulina. Significationes igitur harum sunt diversitate ex cibo et egestionis configuratione ad cibi qualitate et eius temperantiam in liquore. Temperate etenim qualitates egestio ipsa naturalis est: si iuxta ciborum fuerit quantitate. Que autem ex qualitate sumitur egestionis significatio in tres dividitur partes: quarum prima liquor est: secunda color: tertia odor. Ex liquore quoniam liquor aut humidus est: aut siccus. Et humida significat egestio aut succositatem cibi ad epam non ita. Aut quoniam humores in stomacho influunt: et eius non mittunt ad epam succositatem. Aut certe humores ad intestina deflentes que egestionem mixti ipsas humectant. Hec autem ex egestionis agnoscuntur calore. Si etenim eius sit color qui in cibi significat nihil ad epam missum. Si vero alicuius humorum colore tingitur humores significat ad interiora deflentes. Egestio autem siccata robusti significat caloris humerare qui in cibi organo humiditate eius cibit. Aut quoniam nimium cibo corpus egerebat: epamqz foris cibi attraxisse succositatem. Ex colore autem egestionis sumitur significatio: quoniam alius quidem color ad ignem declinat et alius igneus est et in alia nihil est crocum: alius croceus: alius viridis: alius niger. Ignis non plebus egestionis est naturalis que sanitatem significat: si circa siccitatem et humiditatem temperata fuerit. Ignis vero cholera rubea significat dominatem eiusqz multum ad intestina defluxum. Si igitur in morbi appareat principijs: cholera rubee significat multitudinem. Si in declinatione corporis purgationem. Et in qua non est croceus color egestio omnino significat quoniam nihil cholera ad intestina descendit p meatum qui a felle ad ea sunt: aut quoniam cholera ad alium redit et infuit locum quem admodum iactantibus. Crocea autem egestio significat cholera maiorem quod oportet fluxum ad intestina. Viridis vero cholera significat zymaricā et calorem imoderatum qui diminatur stō. Et si eius viro: coloris ponet est minus malus.

Porro nigra egestio imoderatam significat cholera nigra aut naturalis extinctionem caloris. Et hec egestionis pessima est: morisqz signum nisi forte paulatim evacuetur. Ex odore quoqz sumitur egestionis significatio. Si sit etenim odor eius acerbis frigiditate et plegma significat acerbū. Quoniam vero putridus putredine ostendit. Et ex egestionis tempore significationes sumuntur: quoniam eius egressus tempora diversa sunt: aut enim accelerat aut consuetudo exit tempore aut imoratur. Que imoratur virtutis significat expellens debilitatem. Aut quoniam egestio ad intestina cito non descendit: aut digestionis mora. Cuius autem accelerat egressus aut retinens debilitatem virtutis. aut quoniam aliquid virtutis mouet expellentem significat que aut cholera est infusa et mordet stomachum aut cibum purgenus aut pusule et vlcera que in sunt: que pūgit cibum. coagurqz virtus expellens ad motum alio quod suo tempore. Que autem suo egreditur tempore consuetudo: regentis corpus ostendit virtutis sanitatem. Egreditur quoqz varia habitudine egestio: quoniam aut cum sonitu aut cum vinctio: sitate aut viscositate aut cum spuma: aut certe levis est et aque supernatans: aut cum ea

sanguis egreditur aut sanies. Et que cum sonitu emittitur significat quoniam egestionē humiditas miscet in qua ventositas ē inflata. aut quoniam intestina frigiditatis cā densata sunt que illis dñatur. Vinctuosa autē egestio adipis significat liquefactionē et pinguedinis. Et si simul viscosa sit membrorum principalium significat liquefactionē. Spūiosa egestio calorem signat forē quēadmodum in cacabris sit bullientibus: aut vīositate que illi cōmīscetur vt i mari ē ex vīosō statu videri et vīdarū motu. Lvis autē egestio que super aquam natat: ventositatē significat quēadmodum colicis accidit. Cū qua vero sanguis emittitur aut sanies. sanguis quidē vīvera significat: aut in intestinis subtilibus aut crosiis. sanies vero intestinozū vīcera. Et si sanguis et sanies ante sit emissio ē egestionis: intestinozū significat crosiozū vīcera. Si autem post egestionem intestinis in subtilibus cā esse ostendit. Et si imixta sunt simul omnia. mediorum significat intestinozū vīcera. Hec d egestionū significatōe dicēda videbantur. Cap^o. xviij. de secretis et spūozū significatōibus.

Quod natura

monia aut imaturū ē et vocatur salua. Aut maturū et dī spū. Hozū autē significatio qua passionēs significatur que i spūs sūt organis quatuor est modis diuersa. Prio ex q̄ritate. Secundo ex qualitate. Tertio ex tēpore. Quarto ex mīdī modo. Ex q̄ritate quē spūm ali quādo multum est: aliquādo paucū: aliquādo mediū: hozū nō nunquāz aut nihil emittit paries. Spūm multū maturitatē significat: et qm morbi statu attingit. Paucū significat nāz incepisse ematurationē: et qm morbi initium transijt et augmentum incipit. Et si temperatū erit iter multū et parum naturā morbi maturasse significat quādam maturitatē et morbi ad huc i augmentis esse. Quam autē nihil oīno emittit morbus i pīcipijs ē significatur. Ex qualitate quoqz dī significatio. Et hec in quatuor distribuitur partes: i. liquorem. i. colozē. in odorē in figurāz. Et spūi liquor aut tenuis ē et naturam maturare significat incipientē debilitatē. Aut crosus et hūozis significat crosiitatem et maturatōis dilatationē. Aut temperatū iter vtrūqz materiā optime maturatā demōstrat: et qm morbi status incipit. In colozē. qm aliud croceum ē per multum: hūozis cholere significat multitudine et vires. Aliud albū materiāqz significat esse pblegmaticā. Quoddā autē rubē materiā demōstrans ē sanguineāz. Aliud rubē perfectum qd etiā materiā plurimū mōstrat esse calozis. Et quoqz nigrum quod cholera significat nigram et incedij aduīsiōis magnitudinem i anbelitus organis. Quoddam qdōqz ē liuidus qd aut magnam significat calozem aut frigiditatē imoderatāz.

Odor quoqz iudiciū mīstrat: quoniam spūi aliud scidi odoris putredisqz grauitatē significat. Aliud autē odor caret quod a putredie salubre est. Et figura consideretur. qd dam nanqz spūm rotundum emittitur. materiāqz crosam significat et viscosāz que in pulmonis adinata est canali: calozemqz validum cui tempus si perferatur in pīlūm ad ducit. Aut aut in epidimiarū libro hypocras quoniam nō se bicitatīs spūi rotūdū cōsumptionēs significat: vidisseqz se boīuz q̄plures qui hoc emitterēt spūi i pīlis deductos molestia. Et rurū inquit quoniam spūi emittens rotūdū cum febre et malis signis alienationis mētis: mētis alienatā sit illi. Aliud autē varie ē emissū figure et fluit quod tenuitatē significat materiā: paucitatē quoqz calozis et maturitatē. Ex tēpore autē signū sit: quoniam spūi quoddā in morbi emittitur primordijs qd morbi breuitatē et maturatōis significat accelerationē: cuiusdā emissio differtur in posterū qd morbi significat prolixitatē. Ad d^o vero quo emittitur cōsiderat quoniam alicuius emissio facilis est nec per tussē fit: et si cum tussi s; paucā qd maturitatē significat et virtutis robur. Et vero quoddā difficultatē expulit et tussi graui qd maturatōis pīnationē et virtutis ostendit debilitatē. Ad elius autē oībus spūi celeritatēqz finiedī significatōis morbi qd albū maturū multaqz quātitatē continuū facile emissū et sine tussi et sine odore eiusqz a morbi pīcipijs emissio fuit. De terius vero ē hūi pīrituēne: paucū imaturū abieciū dīstictū cuius difficilis ē emissio et cū tussi graui. coloz illi niger aut vīridis: aut croceus p multū: aut certe liuidus et odor fetidus. Dia hec reproba sunt signa et interitū pīfigurāt.

Capitūm. xviij. quid in corpore sudores significant.

Significatio

sudoris circa corpis hīndi nes quatuor ex rebz variatur. Primū quidē ex mēbro a quo emittitur. Secundo ex frequentia. Tertio ex quātitate. Quarto autē ex qualita

te. Ex mēbro in quo apparet quoniam quocūqz incepit ex corpore mēbro signū est in eo morbi ēē. Ex frequentia quoniam cuius frequēs ē egressus et spīssus laudabile est. significat enī naturā ad expellendas robora: et superfluitates: cor porisqz purgationē. Et si cuius est egressus interitus. ab inter pollatis. s. decurre mēbris: aut alia quidē minus alia sudat amplius mēbra: aut aliquādo quidē exit: deinde cessat et reuertitur: malū hoc dē significat nāqz nature virtutē nō ēē qua se mel oīa expellat. Ex quātitate autē quoniam sudor quidāz in mīlū et parū tēperatus ē qui et laudabilior et meliora significas ē. Ali^o q̄ritate tēperata amplior quāz emittit imoderat^o boeqz malū. virtutē nāqz dissoluit et debilitat. Quidāqz tēperato minor et nō s; materiā q̄ morbi adducit. hūoz significat nature aliquid nocere: et ab expulsiōe debilitari materiā.

Ex qualitate vero propter sex res imitatur. Prima est calor et frigiditas. Secūda color. Tertia odor. Quarta sapoz. Quinta liquor. Sexta equalitas et inequalitas. Ex frigiditate et calozē: qm cum sudor in calozē tēperat^o ē et frigore laudabile ē: et si extra tēperantiam malū ē nisi q̄ cum in frigus exit pessimū: in calozē autē min^o malū. Ex colozē qm q̄ albus ē laudabilis: et qui croceus cholere significat dñationē: qui rubens sanguis abūda pītam: q̄ liuidus et niger et vīridis cholere nigre dñationē. Et qui horū aliquo humorū sit passio: et colozem hēt sudor qui hūozis est. optimū ē signū ficat et cū qm natura humorē morbum generatē purgat: et ab corpore emittit iteriozibus. Si aliter sit malū est. qm hūozis significat quem nō oportet egressum. Ex odore vero qm alius odor acerbus et morbum facientē hūozē pblegma acerbum esse significat. Alius acuti odoris et cholericum si significat humorē pungentē. Alius putridus humorē demōstrans putridum. Ex sapore quoqz hic sit dulcis: iste saluus: ille acerbus. Amputatōis autē eius iudiciū et eius nocuiti qd et colozis ē ac odoris. Ex liquore vero qm quidāz tenuis est et hūozem significat subtilem: quidā crosus et humorē mōstrat crosium esse. Ex equalitate vero et inequalitate qm quidam in oībus ē equalis q̄litaribus quas diximus: et laudabilis est: quidā inequalis et malus. Hec sunt que de sudore dicenda videbantur: atqz hic ē sermo de cōsioū signoz morbos passionēqz significantium terminus.

Sermo octauus bīme pīs libri cōpleti artis medicīne qui dicitur regalis dispositio bali filij abbas discipuli abime her moysi filij scian de morborū manifestozū significatōib^o bēns. 22. capitula: translatio stephani pīlosofīe discipuli de arabico in latinum.

De propriozū signozū dīuisione.

cap^o. i.

- De febrium generibus diuersitatib^o signis et causis. .2.
- De febre dīci et causis signis. .3.
- De putrida affīgnatione febriū causisqz. .4.
- De putrida febriū signis. .5.
- De cōposita febriū signis et causis. .6.
- De tēpore febriū signis et causis. .7.
- De apostematibus causis signis corū. .8.
- De apostemate quod pblegmon dīci et cāis et signis. .9.
- De apostemate cholericō et causis et signis. .10.
- De apostemate pblegmatico et causis et signis. .11.
- De apostemate nigre cholere et causis et signis. .12.
- De passionibus que superficiē cutis accidunt. .13.
- De variola et causis et signis. .14.
- De elephanta et causis et signis. .15.
- De lepra morphea sarpedine causisqz et signis. .16.
- De scabie prurigne cutis excoziatione: pediculis: verrucis pustulis suffusionibus et apostema quod apozīma vocatur vīceribus ex aduīsiōe. .17.
- De passionibus manifestis q̄ quibūsdā mēbris sine alijs propriis sūt: vt sunt alopecia: tyria: tinea: furfures: capitis magnitudo apostema iter cutancū: lētigines: nemfā: morū aduīsiō faciei: elephas: varicel: oculia: rēa saniosa: fissure et cetera imitatz: et oabasa. .18.
- De vīceribus et vīceribus. .19.
- De morū venenū i ferētis aīal et primū de rabido cāe. 20.
- De serpentis et tyria morū et signis. .21.
- De percussione scorpij et pediculi vulturis apoz vīsparū et arancorum. .22.

Capitulum i. de propriis signis diuisione.

Communium expla-

namus signorum scientia que est pulsus: vnde egestionis: spiritus sudorisque scientia: et superest nobis de signis speculari cuius morbo propria et passioni. Hic ergo quoniam proposuimus in quodque signorum que sanitatem significant vel morbum vel neutrum: aut quod transire aut quod presens: aut certe quod futurum significat. Et que presentia quidem circa sanitatem significant: iam a nobis explicata sunt quod de complexionum naturalium diximus diuersitatibus. Que autem ex significantium sunt genere morbos: hoc dicemus loco et sequenti hoc sermone. Ea vero signa que preterita significant et transacta medico necessaria non sunt. Que vero futurorum signa sunt: in decimo exponemus sermone que etiam portenduntia vocantur. Que autem nec sanitatem nec morbum: qui sanitatis agnoscer signa et morbi in singulis corporibus diligenter facile intelligit. Qui etenim duarum specierum harum signallam vera agnoscer et tenebit notitia: ea certo discernere et intelligere signa poterit que inter has duas continentur species sanitatis scilicet signa et morbi in vno eodem corpore: quodammodo in cuius corpore in visu: auditu: aut alijs inuenitur actionibus. Et que actiones significant signa quibus nocumeta nocent morborum vocantur signa: que autem salutem significant actionum: sanitatis signa. Potes autem et signa cognoscere que nec sanitatem nec morbum significant ex eo loco: quo de signis futurorum dicemus quoniam de portenduntibus morbos signis in sanorum corporibus: aut salutem in infirmis tractabimus. Signa etenim morbos portenduntia: in sanis corporibus preterita non significant egritudine: qui sit morbi diffinitio ipsius esse nocumetum actionis sensibile. Corpora autem que iam in precipitio morborum posita sunt: actiones eorum sua in naturali super sunt habitudine: nisi quod quadam immutata sunt alteratione: aut in quantitate ut ciborum appetitus si augeatur aut minuat. Et egestio si apud modum excedit quantitate ciborum: aut ab ea imminuitur: aut in qualitate: ut si appetitus mutetur in dulcoris aut acerbioris: et egestio si in citrinitatem mutetur: aut rubedinem: aut in tepore: ut si ciborum appetitus ante consuetudinis horam moueatur aut differatur. Hec etenim signa plerumque non significant morbum: sed nec perfectam sanitatem. Ideo ergo nec sanitatem nec morbum significant. Sic quoque et signa que salutem in corporibus significant infirmis sanitatem non significant plenam eo quod presentem significant morbum: nec tamen morbos dicuntur significantia: eo quod nature significant virtutes et robur: et qua morbum superat vim: factaque sunt neque morbi neque sanitatis significantia signa. Sic quoque et signa que ex corporibus ab infirmitate surgentium sumuntur et sensui huiusmodi vocantur. In his etenim corporibus actiones et primo non sunt complerentur et virtutis: quodammodo in sanorum corporibus: nec ideo nocentur: quodammodo corporibus accidit infirmitatem quoniam imminuta sunt et debiles ex naturalis caloris debilitate. Signa huiusmodi eo exponemus loco: quo de morborum fieri paratorum signis expediemus. Hoc autem loco de his proposuimus tractatum signis que presentes significant morbos.

Hic ergo quoniam morbi passionemque que in corporibus sunt: quidam in ea membrorum sunt parte que sensui patet: eorumque significationes faciles sunt et lenes: quidam in his que a sensu abscondita sunt accidunt que sunt interiora membra. significationesque eorum difficile. Et nos primo qui sensui patet morborum tractatum texemus quoniam sit magis discreti oportunitas. Exercetur etenim mens et in his qui sensui manifesti sunt morbis et ab eis ad occultas transibit cognoscendas passiones eritque illi facilius scire. Hic ergo quoniam manifeste sensui passionem alie exterioribus et interioribus corporis sunt ceteris febres. scilicet et apostema: quedam in superficie sunt tunc habet alie ab interioribus sunt ceteris que sunt. scilicet passionem superficiem corporis accedentes: quedam ab exterioribus. Hecque autem ex corporibus in aians ut lapis ensis et que similiter se habent aut ex venenoso aiali ut percussio scorpionis morsura pectura. Et nos de febrium signis ceterisque primum dicemus: subsequenter aliorum que sensui patet morborum explanationem texentes.

Capitulum 2. de febrium generibus et speciebus signis quoque et causis.

Febres

est morbus ex mala complexionem calida et ceteris corporis. Ideo ergo diffinitur esse calor extraneus a corde procedens et per arterias

as missus ad omnes corporis partes: cuiusque nocens actionibus. Hec diffinitio ex ipsa febrium sumitur substantia ex calore. Extraneus naturalis non ex ipsam sequentibus accidentibus: quodammodo quod fecerunt medicorum diffinitio febrem ex longinquis accidentibus ipsam sequentibus. Autem enim nonnulli quoniam febrium alie sequuntur apostemata mollia: alie apostemata dura. Sunt et qui dicunt febres alias cum rigore esse alias cum contractione alias cum cephalica et alijs huiusmodi longinquis accidentibus: nec diuidunt febres ex ipsa caloris extraneus naturalis natura: quodammodo hypocras in epidimiarum libro quod dixit febres alias pun gere alias locidi esse tactus. Siquis hec due species ex caloris qualitate sumptis: quodammodo minime pigres que post augetur: et hec diffinitio ex caloris ducitur quantitate. Ex ipso autem earum motu quod dixit febres alie calide sunt et manum adurientes: quedam grauiissimi a principijs incendij: quodammodo inflammantes. Diffinitio hec omnes ex caloris sumptis sunt natura. Diffinitio autem casus ex proximis accidentibus quod dixit. Febres alie sunt in croci vltior: alie in ruboris vltimo: quedam autem ad virorem declinant aut ad liuiditatem. Differentia hec ex primis sumuntur accidentibus que ex humoribus febres generantibus sunt: non ex longinquis ut apostemata cephalica et similia. Sunt autem febrium genera tria. Primum est febris que in spiritu fit et ab eo incipit atque ad cor perducitur a quo per arterias mittitur in omnia corporis membra: vocaturque huiusmodi febris dici vel effimera. Spiritus namque quod calefactus fuerit et naturalis calor in ignem fuerit alteratus calor cor calefit atque mittitur calefactio a corde per arterias quas et calefactio: mittiturque ab arterijs calor hic ad omnes corporis partes et in eas dispergitur. Secundum est genus que in humoribus fit febris et ab eis calor incipit membraque hec post illud calefacit donec ad cor perueniat a quo missus ad arterias in omnia diffunditur corporis membra et putredinis vocatur febris. Tercium sequitur genus febris que in membris fit principibus a quibus quoniam inceperit ad cor mittitur et ab eo per arterias in omnia corporis membra vocaturque febris et ethica. Hec sunt febrium genera: que loca tria sunt: quod non nisi in materia apparent. Materie autem corporis tres sunt species: humores et membra principalia. Si ergo spiritus et ipse humorum barum alicui calor fuerit materialiter febris quodammodo dictum est exstiterit. Dedit autem harum alienus trium exemplum febrium exemplis oportunitas et similibus: itaque febris dici et et calor quod quod vterque impletur: calefitque vterque aeris calore. Sic quoque spiritus si incaluerit cor calefacit et omne corpus. Putride ex febris aqua calida est quoniam vas repletur frigidum. calefit aque calore vas. Pari modo si humores calefacti eorum transire ad cor calefactio et in omne corpus. Ethice vero febris ex vas calidum inquit: si aqua fundat frigida calefit vas calore. Eadem ratio in membris incaluit radicalia cor calefit et spiritus. Spiritus quoque et humores queque in toto sunt corporis: vnde et hec febris tolli nequit oino si roborata vires assumpserit.

Capitulum iij. de vnius diei febre. scilicet effimera causis quoque et signis:

Effimera

febris ea est que in corpore viginti quatuor permanet horis diei. scilicet et nocte deinceps finitur. Nonnunquam autem ante hunc deficit et imminuit terminus. aliquoties vero amplius in corpore moratur: sed et versus quadraginta octo: et fit ut ad septuaginta duas perueniat horas. Hec febris ex manifestis fit causis. Harum causarum quatuor sunt genera. Primum cor quod ab exterioribus corporis occurrunt que illud autem actu calefaciat ut solis estus et ignis ardo: et balnei aeris si diutius in eo fuerit imoratur: aut potentia liter ut aquam balneum quod medicamina mixta sunt calida ut aluius aqua et sulfuris: aut certe spissat poros actu ut aqua frigida que super fluuitates recludit fumosas in corporis interiora: aut spissant illos potentialiter ut aluminose aque lauacrum. Hec vero omnia corpora quoniam spissata fuerint febres patiuntur sequentem dici vnius que a quibus humidi et calidi: aut calidi et siccis soluitur vapores si spissata fuerint et coacta eiusmodi prohibentur vapores dissolui: coadunaturque in eis calor. Si itaque que in huiusmodi sunt corpore materie minime putredini preparate sunt effimera fit. Si autem putredini apte sunt suscipiende putredine ex eis oriuntur febres iuxta quod in corpore est humoris queque ab huiusmodi fit febris continua et acuta et gravis ac molesta et ea periculum. quodammodo deinceps dicemus. Secundum est eorum genus que ad interiora mittitur ut cibi medicamina. Tercium genus est motus immoderatus aut corporis ut exercitium laboriosum aut anime ut ira. tristitia. cura. et similia. Quartum autem passionem que in membris sunt manifestis ex apertis causis. ut apostema et calidum quod in igitibus ex pedum fit vulneribus: perforaturque calor ab igitibus ad membra vicina a quibus ad alia versus cor: et a corde per arterias ad omnia mittitur corporis mem-

bra. Quibus aut febris significatur effimera quoniam in corpore fuerit quod qualis febris sit signa sunt hec. si aliqua precesserint manifestari quas diximus carum videatur. Febris citansque in caloris principio dolorem non patitur: sitque pulsus eius equalis: et aliquando parum admodum varius: non manifestus: qui et cito discedit: sit quoque calor quoniam corpus tan gitor tranquillus: lenis et non pungens qualis balnei est calor: et si infirmus facit patitur morbum. Sit aut in vena hypostasis in fundo lenis in omnibus febribus temporibus: nec setor in ea multus erit: et si sit modicus et quoniam febris discesserit: aut eius sudore aut cum effusione quadamque cessit nihil oio signorum super sit febris: quemadmodum in putridis remanet: et in pulsu et in vena. Nec vero quod balneatur post discessum febris infirmus sentiat in balneo rigorem: aut puncturas: sed ad sua reuertatur bitudinem naturalem: his signis febris significatur effimera.

Signa aut quibus ex causis hec febris scilicet sit butulmodi sunt. Que ex adustione solis et aeris et calidi febris: oculos facit patientis calidi tactus: caput inflatumque: cutem et faciem siccam: et si cum supponatur manus calidam inuenit: pulsus velocem et primum. Que vero ex constipatione sit porro signa hec habet: patientis est cutis reclusa repressa et densata cui quod apposueris manum primo calorem modicum: et si diutius manum super eam fueris innotat: locus calidus et poro dilatatur: et sitque pulsus parvus non est virtus namque in sua persistat bitudine: calor quoque naturalis in profundo est corporis et non dissoluitur. Est aut in eo varietas modica et occulta. Humilis vena febris aut ad croceum declinat aut ad alborum. Superfluitates namque aquose que prius in corpore purgabantur quod reclusa fuerint corporis constipatione: vinas miscent et colores eius mutant unde et rubor eius imminuitur est. Quoniam febris hec non nunquam in putrida adducit febre si putredi in corpore apparati sunt humores: oportet diligentius discernere ea que dicitur febris queque in putredine proculdubio vertitur febre. Dico quoniam si febris cum irrigatione et sudore: vinasque multa laudabili quod euerit: et pulsus equalis est: signum est proculdubio febre esse effimeram. Quod aut febris in corpore imoratur nec post statum auferatur: nec calore eius mundatur corpus: et in pulsu varietas est: vinasque indigesta: et in ea setor: certum est hanc in febre in putrida transire. Quod aut accessio febris protelatur: nec primis quiescit diebus: et continue similis est et pulsus varius: vinasque putredine non significatur: opinionem oportet huic applices febre: caueasque ne in ebria ferat magis: aut in continuam deducatur febre: quoniam putridus humor nec per sudorem dissoluitur: nec per dispersionem constipationis causa.

Portet itaque ea regimine eo amputare: quod quod de huius febris medela tractabimus exponemus antequam humor putrescat et pessima oritur febris. Que aut febris ab in corpore innotantibus sit cibis et medicamentis: quodque ex quantitate corporum sit: ut si quis amplius quam equum est comedit: quemadmodum que ex fastidiosisitate cum putredine et diaria sit febris: que dicitur aut ex quantitate ut cibis calidis et calido medicamine. Et que ex fastidiosisitate putrida sit: signa habet manifesta: ructatum scilicet acerbum et feridus: sitim: inflammationem propter cibi corruptionem: et que abinde sit febris quodque cum mollietate sit nature: nonnunquam cum constipatione. Et que cum mollietate sit minus mala est: que cum conclusionem difficilior: cibum mali ex conclusionem. Que vero ex calidiorum sit profectione ciborum aut medicamentorum significatur facit rubore et oculorum: quod tactu calida innotant. Sic quoque et epar si tangas calidum inuenis sentitque patientis in epatis et stomachi partibus incendium et siccitatem in ore: amaritudinemque et huiusmodi. Calor etiam hac in febre a spiritu incipit naturalis: cuius epar formam et calidusque primum stomachum et epar calefacit: cibisque eius sunt formae. Estque simul cum his vena ruboris clari. Que vero ex moribus sit corporis febris et labor: si labor gravis fuerit: cutis sit sicca et extenuata: duratque siccitas hec donec febris finiat: et posteaque pariter pulsus parvus propterea quod virtus ex laboris sit dissoluta gravitate. Quod si paucis labor fuerit siccitas in cute permanebit versus febris statum: iam tunc a corpore pores egredietur subhumidi qui ab humoribus dissoluitur: et humectat cutem: poros dilatant: estque pariter pulsus magnus. Hac namque in habitudine virtus robusta est et calor abundans: quod non immoderatus labor calorem angat corporis. Cutis vero tactus in labore iuxta aeris est qualitate in quo sit exercitum. Si etiam aer calidus est et verorum et est solis tactus cutis calidus est et nimis siccus. Si sit aut aer frigidus et cutis

tactus frigidus erit ac parus siccus. Et que ex aere sit morbus febris: quedam ab ira mouetur et his significatur signis. Quod li eminent: facies rubet et tumet: calorque hac in habitudine ad corporis egreditur exteriora nimia vitionis petiit in noctem: pulsus magnus et vena rubra: sentitque patientis moriturum et adustionem caloris cum exiit vena. Et in ea que ex tri stitia sit et cura: oculi repimuntur: facies sicca est et colore crocea: eo quod spiritus et calor profundo inmersi sunt corporis: pulsusque parvus relit in minutis et reductionis caloris causa vena vero rubra patiensque cum exit ardorem patitur. In ea vero febre que ex nimis sit vigiliis patientis oculi profundantur et humidi sunt dormitibus similes palpebre graues et difficile mouetur facies et omne corpus tumet: color ad croceum declinat: pulsus parvus est: vena fluit alba propter digestionis paucitatem: cum ciborum digestio committitur difficilis fiat vigiliis. Quod aut cibum non digeritur nec sanguis generatur nec ipsa naturalis: non generato vero sanguine color imutatur et vena albedo digestionis committitur difficultate. Febris aut illi: que ex apostemate sit glandularum quod in inguinibus sunt et aliis apostematicis membris: signa sunt graues fatigati rubor et sanguinis a causa tumor et inflatio: et qui in corpore est calor non pungens. Et aut febris ad statum pertinet vapor ascendit a corpore calidus iocundi caloris: pulsusque est magnus: velox: frequensque et vena ad alborum declinat. Magna quidem est pulsus et velox ac frequens ex caloris robore et multitudine. Sunt namque in patiente morbi duo calidi: apostema calidum et febris. Vena autem alba sit quoniam quartum est colorare vnam cholere ad sanguinem qui in tenera est carne declinat. Quod sit ois patientis membris materia attrahere subtile. Hec est signorum assignatio quibus omnes effimerarum species significantur.

Capitulum quartum de febrium putridarum assignatione et causis.

Utride febres ex quatuor sunt humorum putredine. Humores etenim si putrescant incalescunt: calidusque in quo sit membrum putrefactio: et ab eo membrum illi contigit propter vicinitatem: sicque membra calefiunt: hec post illa donec ad cor veniant: a quo ad arterias surgit et in omne per ea corpus. Putrescunt autem quingens de causis humores que sunt: humoris multa quantitas: crassities eius: viscositas. Oppilatio que ab eo fit anhelit: priuatio que ex ipsa contingit oppilatione. Humor namque si anhelit priuatur putrescat quemadmodum in exterioribus fieri videmus humiditatem si aere priuatur. Sunt aut plures putredinis febris species: et alie simplices sunt alie compositae. Si plures species: que etiam pure dicuntur: quatuor sunt ex humorum numero. Prima species febris continua quod sine intermissione dicunt que ex putredine sit sanguinis. Est aut hec molesta febris quoniam egrotus non quiescit in ea. Secunda illa est que ex putredine cholere rubra et appellatur tertiana que die accenditur die non. Estque hec febris salubris et brevis. Salubris quidem quoniam corpus in ea quiescit per diuersas accessiones brevis est. Brevis autem quoniam ex quo mouetur humor subtilis ex materia: cito maturatur et facili dissolutione. Tertia est species que ex cholere nigra sit putrefactione et vocatur quartana. Hec vno accenditur die duobus quiescit: ideoque salubris est sed longa. Salubris quoniam corpus duobus quiescit diebus. Prolixa vero eo quod ex quo sit humor crassus est: maturitatis tarde difficilisque dissolutionis. Quarta sequitur species ex putrido exultans plegmate que quotidiana nominatur que singulis accenditur diebus. Hec aut febris proluxa habet moram committit molestia. Et longa est crassities humoris ea et viscositas: unde nec maturatur: nec dissoluit cito. Aplestia eius sit quoniam singulis accendit diebus nec quiescit corpus patitur. Harum autem febrium quatuor quodque alias videtur diuersitates. Que ergo ex sanguine tumuit et tres diuidit: alia namque a principijs versus finem in vna est habitudine et dicitur equalis: becque sit quod consumitur sanguis tantumdem est quantum et quod putrescit. Alia aut a principijs debilis incipit nec augeri desinit versus finem: tuncque difficilima est et fortis et vocatur augmentata: becque sit quoniam amplius putrescit ex sanguine quam finitur: alia vero quod in primordiis difficilis est et grauis: debine semper imminuitur et in fine debilis est: vocatur imminuta: becque tunc sit quod consumitur sanguis amplius est quam quod putrescit. Que autem ex triu sunt aliorum putredine humorum singule et duas distribuunt partes. Altera est quod continua est et indurata: altera iter pollara que quibusdam accenditur ut dicitur et temporibus. Qui enim intra venas sunt humores si putrescant continuas faciunt febres. Quibus extra venas sunt quod putrescunt fuerint inter-

polatas cōmouent. Ideo ergo que ex sanguine fit putrido cōtinua ē febris: quoniam is sanguis. s. penis temp. et vasis includitur et itaqz sanguis febris continua: qm si sanguis qucuqz pars putrescat in totū diffunditur: vtiurqz calore equaliter nec cōtinua desistit febris donec totū qd putruerat finiatut aut certe maturatur aut reformetur aut vtrūqz similī accidat. Quae aut ex alijs sunt febres humoribus cōtinue facit sunt: qm si intra vasa venasqz humor putruerit. pbiatur dissolui et euacuari aut per venas aut per quippiā aliud pp corporis venarū densitate et soliditate. itaqz post accēsiōis pte iminutionē caloris superflui reliquie que vlsqz fami durēt. Sic quoqz et se cunde superflui accēsiōis reliquie caloris que tertie cōtinue tur accēsiōis vt fiat tanqz cōtinua. Si aut extra vasa venasqz humores putruerint cū accēsiōibus pcrioticas generāt febres. Humores nāqz qui putrescit non vno totus adunatur tpe: sed paulatim et per tēpora in locis quibus putrescit. cōgregatioqz eius fit inter duas accēsiōis febres. Accidit autem sanguini ex vasa quoqz putrescere et venas et ptiūā genera re febrē. Idoqz tunc fit qz multa ex eo quāntitas in mēbro cōgregatur aliquo facitqz apostema: et opilationis que ex apostemate accidit cā putrescit: calefitqz putredinis cā et apostemate calefacit mēbrū: deferturqz cuiusmodi calor: per ptiūatē a mēbris ad mēbra per arterias que ad illud pōnigūtur mēbrū donec ad cor veniatut. a corde autē per arterias in oīa mittitur corpus mēbra: nec desistit inherere febris donec apostema maturatū euacuetur. Ibis ergo de cāis febriū alie cōtinue sunt alie circulares. Ex quibus autem causis periodi varij sunt circulariū febriū. si quēris tres eē scias. Prima est congregationis velocitas humoris qui putrescit et mora ei. Secūda facilitas putrefactionis humoris et difficultas. Tertia euacuatiōis eius acceleratio et mora. Pblegma nāqz febrē excitat que singulis accenditur diebus co q cito ad putrefactionis cōueniat locus sue in corpore multitudie quāntitatis et putrefactionis acceleratione humiditatis cā: euacuatiōisqz mora propter suā viscositatem. Cholera vero nigra febrē facit que die accēditur: duobus nōis q tarde adunetur propter sue ptiūatē paucitatem: difficile at putrescit pp suā frigiditatem et siccitatem: celeritqz euacuatiōis est quoniam minime viscosa. Cholera autē rubra febrē generat que die accenditur die nō quoniam inter pblegma et cholera nigrā media ē in huiusmodi quas diximus habitudinibus. Admōis nāqz quāntitatis q pblegma: maioris vero q nigra: siccioris quoqz q pblegma complexionis humidior: nigra et vtriusqz subtilioris substantie. Ibis ergo de cāis periodiarū circuitus febriū varij videntur. bisqz cōsēdē prolixitatis accēsiōis febriū tēpus variatur. Quotidiana nāqz febris ex maiori parte accēsiōis decem et octo extendit horis pp pblegmatis cōsistit et viscositate: neqz etenim cito dissoluitur. Quartana accēsiō in pluribus viginiquatuor extenditur horis pp humoris cōsistit et siccitate qm minime cito putrescit et quā putruerit cito nō dissoluit: quoniam lapidis similitudinē gerit et ferri in quibus ignis vel locus nequit operari et quā fecerit nō extinguitur nec refrigerantur velociter. Tertia autē febris pura secūdū ampliorē partē duodecim seruet horis: pp humoris a quo fit subtilitatem et viscositatis paucitatem: vti et celeriter putrescit et vacuatur velocius per sudorē. Est autē et cuiusqz febris accēsiōis tēpus et aliquādo quidē minus: aliquādo aut longius tribus de cāis. Prima ē humoris natura qm qm humor crosfior est et maioris viscositatis frigidiorisqz cōplexionis: accēsiōis ē tēpus prolixius. Quam autē minor ē et subtilior ac calidior cōplexione et minus viscosus et accēsiōis tēpus breuius est. Secūda infirmi virtus. Quam etenim virtus robusta ē ad humorē pellendū et per sudorē educendū et accēsiō minoris ē tēporis: et si debilis accēsiō prolixior est. Tertia habitudo corporis. Si etenim corpus rariū sit et largorum pororum et accēsiō febris breuior ē tpe: humor etenim facile et celeriter dissoluitur. Si sit at spissū et consipatum et porū stricti febris est abinde accēsiō longior. Quam aut abentiatōis cause si adunatur oēs et febris accēsiōis tēpus abiciuntur: qm qz prolixitatis cāe adunatur sit prolixius. Quam aut accēsiō febris breuior est et febricitās ab accēsiōis fine vlsqz ad aliaz mundioris ē corporis a calore et quiescit. Quam aut prolixior non mundatur febricitās febre: donec secūda superueniat accēsiō nec ē ei inter vtriusqz quiescētiam vt cuiusmodi febris contraue similis sit. Et scēdū circuitus periodicaz febriū nō desistere ordine proposito qdū putridus superest hūior nō a sua mutatur habitudine: nō illi alijs hūioris misceat spēs et in infirmi nihil peccat regimine. Si etiam hūior imutatur a sua bitudine patridus: et in aliā alteretur spēm: quēdamōim

sanguis quz adustus putrescit qd in eo subtile est in cholera mutatur: quod crossum in nigra. Quz aut putridus illi misceatur humor: aut alius putrescit hūior: febris iuxta ei exatatur naturā. Sz et si eger malo vraf regimine generatur in ei abinde corpore hūiores mali varias facientes febres iuxta vniuersumqz naturā: corūpiturqz exinde circuitus febrū: ordinatio. Aut ei q suū accelerat tēpus: aut alij fuit circuitus preter eos qui fuerant: et itaqz in illis augmētus et diminutio iuxta imutatiōis humoris quāntitatem et ipsoz actionē. Hec est simplicium febriū putridarū assignatio et cause varietas quoqz earū circuitus cause.

Capitulu. 5. de putridarū febriū signis.

De autem putridas significant signa febres: alia gen⁹ eaz alia spēs significat. Quae gen⁹ bec sūt. Dico qm que febris significat putridas signa quedā ex accēsiōis sumuntur temporibus: atqz bec est q debiles incipiunt: debine roborantur et difficiles fiunt: et qui quicquid accēsiō reliquie psumunt caloris corpori: nec a corpore pfectius auferuntur. Quedā autē ex caloris sumuntur subitanea q calor earū. spūgens est et inflammans manū: cuiusqz inflammatio tanqz ignis flama. Quedā ex sequētibz febriū: cas scilz et horor in pncipijs sequitur varietasqz pulsus manifesta: et in vniua maturitatis. Pnatio et hoc ē nō eē in vniua hypostasim in fundo albā et equalē aculem. Ibec ergo cū videria signa febrē putridaz esse iudicabis. Quibus autem queqz earum signa species significetur abhinc collige. Februm que circulariter accēduntur tertiana significatur: aut ex naturalibus aut non naturalibus. aut extranālibz. Ex nālībz qdē si egri cōplo ē calida: et sic ea cui cholera vniat rubra: etas inuēlis: ipō aut pīs etas: aer calid⁹ et sic. Adnālīa sūt q cūm nōi febricitātē ciboz et potuz calidiorū pcecesserit ac siccorū porrectio: aut adhefit illi cura: aut vigilia vel labor grauis: aut lōgi ieiunij temporis aut igni fuit ex arte cōgruus: bec oīa corpus calefaciunt et de siccant: choleraqz generant rubrā. Extranaturalia vero sūt vt cum febre rigor sit grauis: cū eo punctiōes: earūqz puncture tāqz acus: propter rubrē acumen: inuēnisqz quz tēgeris corpus calorem acutū et pūgētem. Porro pulsus in accēsiōis pncipijs paruus singultuosus et rarus: nisi q hic vitiū nō durat: sed fit magnus fortis variusqz. Fortis quidē quoniam rubra cholera lenis est et subtilis: virtutēqz nō grauat aut ledit. Et magnus propter magni refrigerationē caloris necessarias. Carius aut quoniam varietas propria oibz est febris: maxime putridis: nisi q in hac febre multa non est varietas: quoniam eam faciens humor subtilis est: lenisqz virtutem nō opprimens aut grauens. Est aut vrie color hac febre igne: odorē putridi comitatur. Et cū ipa sint molestia angustatio: subuersio et cholere rubrē vomitus: sudor: prope humoris subtilitatem multus: et nōnūqz cholera expehit rubras natura. Quam signa bec: aut eorum plurima videris febrē tertianam iudicabis purā. Adaximeqz si hoc eo tempore q pluribus horum accēdit febris. Quartana vero febris significatio: aut ex naturalibus: aut nō naturalibz aut extra naturalibus sumitur. Ex naturalibus quidē si hominis cōplexio egri frigida et siccā fuerit: et in quo superabundet cholera nigra: etas sit grandiorum: anni pcesens tēp⁹ autūnus: et aer eo tēpore frigidus et siccus. Ex nō naturalibus si in antecēdētibz infirmus multos supererit cholera nigrāz generātes cibos: vt lēticulā carrubū caules caprarū carnes. Extranaturaliū aut quedā pcedētia sunt: vt si febrē hanc varie pcecesserint febres: et splenis durities. Quedāz presentia accēsiōis tempore: in eius quidē principio si cū rigore sit et grauitate cōstractione forti in omnibus mēbris: pulsusqz est tardus singultuosus rarusqz et multe varietatis. Et in ascensu calor est non acutus nec pūgēs vt tertiane calor: pulsus velocior et frequentior: q in accēsiōis fuerat pncipijs: sed q si tertianē pulsū pferat paruū sit et rar⁹ sitis pauca: vna fetida et indigesta. In declinatiōis aut tpe frig⁹ min⁹ ē q in tertiana fuerit et finis hora: puls⁹ tard⁹ ē et rar⁹ variusqz vria coloris dūcti et indigesta. Quz itaqz bec signa aut eozū plura cū febre inuēnis certus esto febrē purā eē quartanā. Qd si cum bis que diximus quartanē signis febris hoc eo tēpore pluribus accēdit hominū validius erit argumētū quartanā esse.

Signa quoqz quibus quotidianā significatur febris aut ex naturalibus aut nō naturalibz aut extranālibz trahuntur. Ex naturalibz si cōplexio sit egri frigida et humida: cui pblegma dominet. Etas puerilis aut semilis: puerilis quoniam muli et fluxi sunt appetitus pueri et humiditates in eius generantur: semū vero quoniam multū in eis est pblegma. Anni tēpus

componitur tertiana cum continua aut cū circulari
becq; aut quartana aut quotidiana cum continua aut qua-
tana aut cōtinua quotidiana: aut quartana accedens cum
quartana continua: aut tertiana p̄tinua cū quotidiana iter
pollata et alia huiusmodi. Aliquoties aut̄ barum tres cōpo-
nūt̄ febrim. non ōq; quatuor: et alie huiusmodi varie cōpo-
nitiones. Est aut̄ barū adinvenit̄ cōpositio duobus modis
aut per cōmitionē aut per cōfinitaem. Si ergo humoris

Et cui nomen est febris emittitur vocatur: id est dimidia
tertiana. Ibec febris ex cōtinua cōponitur quotidiana: et ter-
tiana interpollata per circuitus si simplex fuerit. Que vero
pura non est cōponitur aut ex tertiana cōtinua et pblegmatica
ca interpollata: aut ex vniūq; et tertiana et pblegmatica con-
tinuis. aut tertiana et pblegmatica circulariter. Nonnūq;
aut febris hec ex duobus cōponitur equalibus in virtute fe-
bribus. aliquotiens ex duobus quibus altera fortior est altera.
Ibec est compositarū assignatio febrium. Signa vero quib;
bus significatur huiusmodi sunt. Quaru est cōpositio ex cō-
finitatis modo cognitio eaz facili est: ex accessionum cuiusq;
tēporibus et tēporis prolixitate: febris etenim que ex cōtinua
cōponitur et interpollata. significatur interpollata quide;
rigore et horrore que accessōis sunt tēporis: cōtinua aut su-
cōtinuata. Qu vero cōpositio per cōmixtionē fit et cōtem-
perātiā eius cognitio difficilis est. et scidēs propter signozum
cōmixtionē aliorū cū alijs. maximeq; si mixtura hec cōtepe-
rante fuerit equalis: tunc etenim difficilissimū est et grauissimū.
Quod si humor alter dominatur in cōpositione cognitio co-
rum facilio est quoniam dominātis signa humoris manife-
stiora sunt. Porro aut discretiois et iudicij vtrius oligen-
tia in huiusmodi et ppeculationis decetia. Nec multū cu-
res in compositis febribus caruz accessiones: nec initars illā
ad significandū: nonnūq; etenim due febres cōponuntur ter-
tiane singulis diebus oppōniturq; medici quotidianāz esse.
Et aliquotiens due sunt quartane que ternio accedunt die
et existimat q; hec intuerur tertiana: vniūq; ad eā ne o3
curādum: vnde et febris angustur virtus: fortiorq; fit initatū
vt nonnūq; ea ex cura eger peat qū cōtrarijs quoq; ad eaz
vtratur curandā. Ideo ergo febrē ex ipsius natura et ex ppijs
significat oportet accideremodū: quēadmodū in anteceden-
tibus dictum est: quo et significatio vera fiat et cura qualis ex
pedit sit: nec offendantur quis ex circuitibus. Febris itaq;
ex rubea composita et pblegmata quam emittitum diximus
si pura sit quāto intelligitur signis. Primum est si cōtinua
sit. hocq; pblegmaticē febris cōtinuitate. Secūdu si singlis
int illi accessōis diebus vno qdē die lenis et facili accessōis
altero aut fortis et difficilis. Leuis quide; quōtiā pblegma-
tica cōtinua quis mouetur febris suarū accessōnū tēporibus
singulariter rigorē nō paritur: quōtiā humor intra vasa est et
venas. Difficilis autē secūdo die quōtiā accessōis tertiane
accessūe dies ē et cū ea rigor fit grauis cuius ē cū tertiana fi-
rit: moueturq; pariter et pblegmatica febris cuius ē singulis
accendi diebus: vnde roborata difficilis fit. Tertiu est signū
si accessōnū difficiliū tēpore rigor fiat grauis et nonnūq; ri-
gor: hec et horro: multiplicatū in diebus ter vel quater. Quatu
sequitur signū quōtiā accessōes eius equalis sit: graues
quidē grauib; leues vero leuib;. Non purus autē emi-
titeus quidā ex equalibus in virtute cōponitur febribus: q-
dā ex altera maiori. Et cuius in cōpositione equalis sunt
si ex tertiana et quotidiana circulariter accensis fiat: rigor in
singulis crit diebus: nisi q; die quodā cū horrore et extremita-
tū graui difficilis est frigore: vnde alio accensio cum rigore fit
grauī tremore quoq; morsura et acumine. Que vero ex conti-
nua cōponitur tertiana et cōtinua quotidiana rigorem
nō hēt aut horrore. Et que ex tertiana cōtinua et quotidiana pio-
dica simili s est pure: nisi q; ab ea differt: eo q; qui in ea est ri-
gor grauis nō ē: quōtiā que in hac est febre rigor pblegmati-
ce fit cā febriq; quib; in pblegmatica fit febre rigor difficil
nō est sed horro: similis nec est cuz diminutione sed repletioni
similis. Quz aut febris huius est cōpositio ex equalibus
.i. humorē illas generātes inaequalis sunt dñantis signa fe-
bris manifestiora erunt et clarius ptebūt: debiliorisq; ocul
tiora. Ibec est cōpositū ex putridis febriū signozū assignatio.
Accidunt autē in febrib; simplicib; siue cōpositis ha-
bitudines quēdā ab inuicē diuersę: aut caloris cā varietatis
aut materici: vocaturq; earū queq; noibus ab habitudinib;
vno denominatis quibus accidunt. Ambusdā etenim multa
ē mixta humiditas et vocatur londinis. Quindq; calor gra-
uis est adurens: vocaturq; incendium vel causton quam gra-
uis sequitur sitis et in lingua nigredo: et in stomacho morsor a
cui; qu; tāgē corpus sentit tanq; si vraf. In alijs calor et fr-

gus in febricitatis similitudinē corpore interioribus et exterioribus in oibus scilicet corporis membris: hocq; in pblegmatica febre que ex pblegmatis quod coputritur eam: frigus aut ex eo quod minime putridū est: vocaturq; febris bec epialos. Et in qua partēs calores interioribus sentit graue: in exterioribus aut tepore hocq; crollitici ex qua fit ea et viscositas: nec pualet calor ab interioribus ad exteriora exire. que vocatur febris lisuria. Et est et quia in corporis exterioribus frigus sentitur graue quod ex magni frigoris fit pblegmatis: vocaturq; acromidos. scilicet pruinosa. Alia ē in cūis interioribus corporis calor ē grauis et nocens: subleuaturq; ab eo acutissimi vapores: quī que hanc faciunt febrem nō multo est viscositatis humiditas: vñ et ab ea vapores dissoluntur acuti facilius. et bec vocatur febris tinodosa. Hec ē oīum assignatio febriū que ex putridis fiunt humoribus.

Capitulum. 7. de ethice febriū signis et causis.

Febris autem que ethica vocatur in duas diuiditur partes. Altera senectus appellatur que ē humiditatis cōsumptio et in oibus corporis membris siccitatis oñatio intātur vt extenuentur et deficiant: debilitaturq; calor naturalis et extinguitur. Vocatur aut senectus hic morbus: quī senes quī in senio fuerint calor eorū extinguitur nālis et siccitas membris oñatur: humiditas cōsumitur corporis: ideoq; huic a senectute nōmē est denominatum. Secūda spēs ethice est vñ febris: que calor is est extranaturalis in membris principalibus confirmatio: itantū vt corporis cōsumatur humiditas. Huius spēs tres sunt. Prima ē in qua que in venis ē parua humiditas psumit que cuiusq; sunt. pprie mēbris: calefitq; siml humiditas que in membris est teneris et debilibus vt adipsos et carnis: vocaturq; huiusmodi febris absolute ethica. Secūda ē in qua humiditas que in carne est tenera finitur: incipitq; calor in humiditate que in cōsimilibus partibus ē mēbris: que rāq; ros et buccatio ē et ex qua bec pascitur mēbra: vocatq; huiusmodi febris ethica cōsumptiua. Tertia sequitur spēs in qua hac cōsumpta humiditate trāsit ad illam per quas radicalia adinuicēz continuantur mēbra: vocaturq; febris bec cōsumptio marcor et prius: vocatur cōsumptio et marcor eo qd a membris radicalibus consumpta sit humiditas et desiccata sint aceneruata membra ipsa propter humiditatis cōsumptionem: gbus mēbra adiuicēz continuantur: quēadmodū plātis quī desiccari incipiunt accidunt enervatio et marcor. Quib? at ex causis fiat febris iā ē vidē. Febris ethica aut ex pcedētib? fit cāis aut ex manifestis. Pcedētes sunt causē vt febres putride si aduste fuerint: et si earū prolixius fuerit tēpus: calorq; in corporis operatus fuerit humiditate: et marcorū radicaliū cōsumptio: eam. Et que ab his fit causis febriū ethica: ab ipso sui principio psumptiua est: quēadmodū ethica que ab ea fit febre quā emittitū viximus: et que ab apostemate fit quod in pectore nascitur: cuiusq; calor ex vicinia ad cor perfertur: cui? deficiat humiditate et oīus arteriarū intātur: vt illis desiccatis mēbra quozq; deficiet radicalia. Nōnūq; aut defecit? accidit causa: qui et contingit cui acutus est morbus vnde vinū patietur medicus dare cogitur: quia ex causa cor siccitatem lucratur que ad originalia vñq; pñatū mēbra. Ad manifeste aut causē sunt: vt cure. tristitia. ira. labor. vigilie. ciborū et potus prauitio: maxieq; si cōtigitur hoc adoloscēti etate et iuuenti cuiusq; complexio calida est: et estatis tēpus: et regimine vitē calido. Que ergo ex his fit causis: pro qd ethica viciū et quī angmētatur cōsumptio: marcoris ac prius nōmē sibi vēdicat. Hec sūt que ethica faciunt causē. Sunt aut quibus significatur signis huiusmodi. Febris bec et in primordio et quī incipit difficile intelligitur: quoniam mala cōplexio calida in toto equalis est corpore minime varia. febricitansq; nō sentit in corpore febris calorem: nec egroratiōem: aut pfractionē: aut alia hui? modi febriū putridarū accidētia: quoniam alienus calor i oīnibus dominatur corporis membris equaliter. Nō ē itaq; mēbris aliquod calore vacuū alieno quod ipsi sentiat diuersum nec tamē ad hoc in humiditate corporis calor multū operatur quo manifesta sint febre significatiua signa. Ideo ergo febriū bec difficilis est curatiōis: quoniam a sui nō agnoscentur principis quo medela adhibeatur. Ut autē ad marcoris peruenit habitudinē et eius manifestatur signa: et iam ipsius facillie est cognitiō: nec possibile est eaz sanari: corpus nāq; in iteritū est habitudinē. Huius ergo febriū i principis signa bec sunt que in pluribus manifestantur habitudinibus. quī quī in corpore febris fit que trāsit fit cōtinua dierū: nec fortis est calor is: nec aliquod cū ea est accidētium putridarū febriū:

vt rigoris sitis et angustatio in lingua siccitas et nigredo cōfartario. et percussio cephalica. vñne fetor. pulsus magnitudo et varietas. aliaq; huiusmodi que putridas comitantur accidentia febres: estq; siml calor mitis trāgū? et i eadē pñu? hūmūdi ne trib? diebus: aut plib? fortiorq; fit quī cib? sumit quacūq; fiat hora et nocte somni tēpus quū videris bec ethicam certus habere esse febre. Hec sunt eius principiorū signa. Quā autem febris bec cōfortatur et augetur: calorq; incipit hūmūdi tati que in venis est cōsumptionē: eger macrefcit: caro imminuitur: cutis defecatur: facies restringitur. oculi supprimuntur.

Et aut corpus ad marcoris puenit habitudinē et reliquarum cōsumptionē incipit calor humiditatem. signa ei? erūt oculi reducti et profundati: et in eis lippitudo: palpebre ad interiora trahuntur: quēadmodū in dormitatione pp virtutis debilitates: facies fit fusca: omne corpus siccū ē et extenuatū: a quo vite recessit decore et pulchritudo: frontis et cutis extēsa et sicca tanq; que super ossa defecata ē cutis: facies quoq; et corpus oē siml se habent tēpus a repessa et plana: aures cōgregatę: color eorū croceus: scapule sublate: supplanū vētris sicum et marcidū. et si que sub hypocōndrijs loca sunt tangantur oīa que insūt viscera sicca inueniuntur: nec sub manu bene apparēt: ventrisq; supplanū extensum ē rugosū et doiso cōtunctum: est q; calor corporis oīi tangitur in principio debilis donec diutius manus super corpus inuocetur: et tūc acutus sentitur calor. Et huius morbi oīorum pulsus durus extensus: frequens: debilis: Hec est ethice diuersitatum et causarū eius et signorum assignatio.

Capitulum. 8. de apostematibus et signis et cāis eorū.

Ico quoniam apostema crollitici ē et tūor quod mēbro ex materia fit abūdiātia eius replētis cōcauitates et descēdētis. Hec autēz aut defluit ad ipsum ex alio mēbro aut in ipso generatur. Ateriaz autē a mēbro ad mēbrum fluxus sex fit cārum adunatiōe: de quibus oī de morborū cāis tractaremus viximus viximus scilicet expellētis virtus: debilitas suscipiētis: materici multitudine: meatuum largitas: pascētis debilitatio virtutis que i mēbro ē suscipiētis: et quū mēbris suscipiētis inferiori sitū est in loco ab expellenti. Aterici vero in mēbro gnatio ex pascētis est debilitate virtutis que in eo est nec qui ad ipz mittitur cibis digeritur plena digestione. Remanet itaq; in eo superfluitas et paulatim angustatur: donec mēbrum replatur et ostendatur: sitq; in eo apostema. Cū igitur mēbroz in aliquo apostema semel fit: ex abūdiātia fit materici ad illuz ab alio decurrentis mēbro. Hec aut in calidis fit apostematibus. Cum autē paulatim et per incrementa fit: aut ex superfluitate paulatim accurrentis sit fluxus: aut que in ipso generatur mēbro. Hec autem in frigidis fit apostematibus.

Sunt autem apostematum genera duo. alteruz ē genus apostema calidū alterū vero frigidū. Et gen? apostematis calidū ex mala fit pple de cala cū mā ad mēbz insueti. qī fuerit cala et hūida sāguica: apostema fit ex ea quod pblegmō vocatur. Refert aut Galienus quū pblegmō quodā ex mala fit pple ne calida singulari sine materia: sitq; in mēbro inflammatio et rubor: qd si cōfortetur et robusta fiat. mēbris fit mortificatio: que apostematis species febi simlis est qī mēbro fit. Et si materia calida est et sicca cholericaz apostema ab ea generatur quod formix vocatur. Frigidū aut apostematis genus: ex mala fit cōplexione frigida cū materia ad mēbrū defluenti: aut que in ipso generatur. Et si materia bec frigida ē siccaq; et cholere nigre: apostema quod scilicet vocatur fit durū. s. apostema. Et si frigida est et hūida pblegmatica: generat apostema quod vocatur endimia. Sūt itaq; apostematū species quatuor: apostema sanguinū quod pblegmō vocatur prima: secunda cholericaz quod formix: tertia pblegmaticū quod endimia: quarta aut apostema nigre cholere quod scilicet vocatur. Et horū quodq; apostematū aut simplex est: et ab ipso sit humore horum quatuor: aut certe compositū: quod a pluribus sit humoribus. Sūt apostematum cōpositiorū multe diuersitates. Quādoq; enī ex oīo bus cōponitur humoribus quādoq; ex tribus: aliquoties ex quatuor. Eius etiā cōpositio aut ex equalibus est humoribus in qritate: aut quidaz eorū amplius abūdar. Ideo ergo multa sunt apostemata cōposita secundū augmētum et vīminutionē cōpositionis. Horū aut apostematū cognitio ex mixtis et varijs fiet signis. Quod igitur ex humoribus componatur equalibus cognitio eorū difficilis est et interpretatio grauis. Quod aut ex humoribus in qritate diuersis cognitio ei? ex dominātis sit humoris signis. Hec vero apostemata composita alia quidē nomen habent propriū alia carēt. Aposte

ma itaqz quod ex cholera rubea et sanguine componitur berisipilla vocatur. Et si cholericus humor fortior est: berisipilla dicitur pblegmionica. Et si sanguineus vincit pblegmion ad berisipilla declinat appellatur. Huius aut apostematū cas se varias habet habitudines ex efficiētibz cas causis: et ex mēbro in quo sunt ex materia que in illo cōcluditur. Et nos cuiusqz apostematū dicemus diuersitate: et causas ac signa hoc exponemus loco.

Capitulum. 9°. de apostemate quod pblegmō dicitur et causis et signis.

Apostema quod pblegmion vocatur aut ex manifestis fit causis: aut pcedētibz. Et manifeste sunt cause vulneratio. contusio. incisio. ignis adustus. euulsio. fractura vlcera q ab exterioribus sūt causis. Si etiam hāz qz cāp mēbro acciderit materiā sūt ad illud decur? sūguicari. Hāc ē rēz ad vñū qd qz q pascat mēbz sūguine mūtē magis ad obilia q illa sanet. Quia ergo mēbro aliquod instat in eodem: sūguis ad se missi alterationē: oporia nō pōt exhibere naturā pp imutatis debilitatē virtutis: sed nec ei q purget a se virtus ē. Gerē itaqz ad mēbz et superfluitas fit in eo et mēbz replet ac distēdit et numero facit: calcificqz sanguis pp ex anhelitus priuatione co q apostema arterias opprimat. Pcedentes autēz cāe repletio ē ex sanguine: atqz hic sanguis si bon? et vtilis sit tēperatusqz in cōplexione et substantia: et putredo post eius in mēbro adunationē facta ē apostema qd pblegmō dicitur fa cit purū. Cuius signa sunt tumor in mēbro et dolor: nisi forte pauci sūt mēbz sensus: perculsiōesqz et distensio: caloris quoqz grauitas et inflatio: rubor et manus quz imprimitur repulsiō: nisi q accidentia bec manifesta nō erūt pp materię tēperantia. Et si mulatū ē arteriā mēbz et fortis sensus pculsiō grauior fiet. Et si paucē illi sint arterie paucis quoqz sensus: dolor illi ē et grauitas sine percussioe. Si qui hoc facit sanguis apostema tēperate est cōplexionis et crosse substantie pblegmion fit in carne: eruntqz que dicta sunt signa fortiora distensioqz et percussio grauior. Si aut cū sua est tēperantia subtilis sanguis substantie pblegmionē facit i cute et que dicta sūt signa minora sūt nec comitatur percussio. Si bon? nō est sanguis nec tēperate cōplexionis sed magni ē calor: pariterqz subtilis apostema fit ab eo quod vocatur berisipilla que et berisipilla simplex appellatur. Bec autē berisipilla min? mala est q q ex sanguine cōponit et cholera rubea. Huius apostematū signa: quoniam cum eo inflammatio est grauior q in pblegmone: cuiusqz rubor clarus magisqz ille rubet: et si tāgatur apostema sanguis ab infiriois loco declinat et statim reddit nisi q percussio eius et dolor minor ē. Ad si cū sua sit crosus in substantia sanguis malitia: apostema fit qd berisipilla dictū variolā vocat et arabes ignis filias: cuius apostēa tūc cās exponemus et signa quz de passionibus que in superficiei cutis sunt dicemus. Varietas autē apostematū b? i. sanguinei habitudines ex mēbro in quo fit. Quia ergo in capite fit aut facie mefera vocatur qd ē nimius rubor et manifestus: cuius signa sunt in facie rubor grauis: tumor capitis cū oibus que in eo sunt dolor et percussio. Et si i cerebri accidat operimēto phrenesis vocatur. Et si in cōsolidatā tunica oculi obtinuit dicit. Si in suo inuolūti costas operimento vocatur pleuresis. Et si in pulmone peripneumonia nūcupat si in diaphragmate mania quodā appellatur mō: et si in proximis vngularū locis vabesa vocatur. Si in tenera carne que sub alis est aut inguinibus aut collo aut post auriculas et sanies in eo cito fit tabana vocatur et emissio. Et pblegmō si ad berisipilla percutiat aut berisipilla ad pblegmone: et cito fit in ea sanies. vlcera dicitur tabana. Et qd in glandula fit que sub alis sunt tabana et pessima et neqz: quoniam glandule be superfluitates suscipiūt cordis: que magis calide sūt. Ad autē alijs accidit in mēbris apostema pblegmion absolute vocatur. Quia autē apertū fuerit hoc apostema anastasia dicit. quod. s. nomē remotionē et separationē significat. Apostematū tēni mēbz qd ad illud ab alio defluerit materie aut generantur in eo oimodis partes eius separantur: et vacuus remanet locus: in quo materia colligitur. Bec autē materia aut sanies aut sanguis aut ex vtroqz mix? a. Adateria nāqz quz natura maturauerit et mēbz fecerit nature similem radicalis sanies fit ex ea alba: q si cā cōcoquere nequeat natura et in bonā nō pōt mutare habitudinē pp suā debilitatē cōrumpitur et sanguis fit crosus et turbidus. Et si in ea natura debile fecerit actionē partē maturat partē nō: et fit ex ea sanies simul et sanguis: vocaturqz et huiusmodi ē apostēa emissio: cuius signa sunt vt si cū ea dolor et percussio maxime

qz quz ad hoc conuenit materia. Quia autē materia plenus maturata fuerit et simul tota infamē conuersa dolor fit leuior quoniam materia vitius est studis et non diuersas. Et missiois autē in qua sanies est signa sunt quoniam si digito illā tetigris lenē inuenis et sub digito descendit. Si sit autem in ea sanguis distensio in ea sentitur. Et est intēdū in hoc capitulo speculatione diligenti ne forte a mēbz crosus fallaris in quo sanies ē et lenitate nō sentias eius fiatqz in passioe nō cumētū magnū quia materia membrū cōrumpit et comedat.

Capitulum. 10°. de apostemate cholericō et signis et cāis.

Endum quoniam si cholera rubea pura est et ad mēbra defluerit aliqua formix vocatū fit ab ea apostema. Si autē aliquid illi mixceatur sanguis apostema quod berisipilla vocamus fiet. Et formix quidē si cholera ex rubea fiat tenui formix est simplex qui in cute fit cuius est signū aduersionē et ardorem in cute mēbz. Si cū tenuitate acuta est: formix qui cutē comedit orit et carni imergitur ac formix comedēs vocatur: cuius signū est discurrere et dilari per cutē a loco ad locū quēadmodū formica mouetur: estqz cū co purgato ardor et calor in tactu: ac ecleratqz ad illū vlceraō. Si si tenuitate tēperata fit et crosus sit: pauciqz acuminis miliaris fit ab ea formix cuius signa sūt in cute vlcera milio simili. Berisipilla vero que ex sūguis ad mixtionē tenuis cū cholera rubea fit: signa hz i cutis exterioribus rubor: ardor: inflammatio: percussio quoqz grauis ac dolorem oiaqz bec signa validiora erunt q in pblegmone et berisipilla pblegmionica longeqz maiora.

Capitulum. 11°. de apostemate pblegmatico cāis et signis.

Apostema vero qd ex pblegmate fit. Ad si ex pblegmate sūt tēperato in tenuitate et crosus sit ac viscositate: est ei ad mēbz semel decursus apostēa oritur qd vere endimia vocatur. Sit aut et huiusmodi apostema ex vtero vaporoso quēadmodū in hydropicorū corporibus ex vterositatē fit et in plicis: et quoz cōplexio principalitū mēbz corrupta ē. Sunt aut bui? apostematū signa: quoniam albus est color: enervatū et sine dolore: cui cū imprimitur digiti digiti restat locus profundus nisi q ex vterositatē fit vaporosa. Hinc etenim digitus nō imergitur et si percutiatur sonū emittit. Quod aut ex pblegmate fit crosus sit ex eo caro superflua: furunculi: scrophule. verruce. nodi glādulis similes: in quibus oibus in ipso generatur materia mēbro apostemato. Quod aut ex pblegmate fit crosus cui cholera mixta est nigra verrucas facit. Et pblegmia si salus fuerit sanguini imixta pustula facit fauofam. Superflua autē caro apostema ē crosus: arabice selaba dictū in magnitudine diuersū quod quidē aliquoties est vt cicer: aliquoties maius intrū vt ad melonem peruenit magnitudinē et est qua si in penula illud ab oī cōtinenti parte. Est autē selabe signū quoniam si cōpresseris cā et cōmoueris inuenis nequaquā mēbro inherente: sed quasi separat ab eo et illi sola continuatur cute. Sunt autē selabe diuersitates quatuor: adipinosa. mellea pulinosa et viscosa. Adipinosa ex pblegmate nascit crosus cuius ē signū ipsam cē circa originē stricā: et est illi sensus quā cōtinet materiā similis ē adipi: et si illi digiti imprimas nō supprimitur neqz reducit: sed tactus eius adipis tactui similis est. Mellea vero ex putrido generatur pblegmate materiā melli similem cōtinet in liquore et colore quā si cōpresseris reducit et repimatur: minus tamē q sanies et cito reuertitur cuius tactus vtrius est similis in quo est mel ta cni. Pulinosa autē et viscosa ex pblegmate sunt quod illi similis est a quo et mellea fit: quarū est signū quoniam earū origo larga ē et sensus paucus: tactusqz mollis nisi q pulinosa similē cōtinet pultribz pollente materiā que sūt. s. forbitio ex farina facta viscosa: aut materiā que similis est iuncate quā ex lacte faciunt. Furunculi ex materia generant crosus et mala: cui aliquid admixtum est sanguis crosus et turbidus et huiusmodi materiā continet lato similem et arene vel olei amurce aut vini feci. aut paludi vel carbonibz nigris et similibus. Qui signū est: qm min? repmū q sanies et sūguis ad duritiē declinans. Scrophula autē est apostema durum glandule simile quod fit: aut in tenera carne que i collo ē: aut inguinibus vel aliis. Ad artem autē hoc oritur apostema i anterioribus colli: aut lateribus: et est aut glandula: aut vne: aut tres pluresque: quarū singule in suo sunt pāniculo proprio: quēadmodū in secha dictū est. Vocat aut huiusmodi scrophula co q in serofe et porci collo multa oriūt: et vt quidā aiunt co q scrophula multos pariat fetus. Et hoc apostema multarū fit glandularū: vnde et nomē cū ab ipse de nominatum est. Verruca aut pustula est rotunda que in corpore

est dura tactu tāq̃ clausus. Modus vero glandulosus apostema est durus sub auctane q̃ritate: aut nucus quod in locis sit qui nudi sunt carne et in pluribus si cōpelleris illud digito quasi conteritur.

Capitulum. 12. de apostemate quod ex nigra fit cholera causis et signis.

Apostema quod ex cholera fit nigra aliud ex melanconica fit diuersitate q̃ sanguinis est fer ac purgamentus: et vocatur scirros. **purus** cuius est signū vt sit durus: et sine dolore eiusq̃ color albus et liuidus: aut in corporis colore. Et si hec in ipso signū mēbro materia et pars eius i venis pars est extra: apostema quod canerum dicimus generatur. Cuius signū est durities distēso cū graui soliditate: vt lapis: eiusq̃ figura cācri similit. Inuenies etenim venas que in huiusmodi sunt mēbru laterib⁹ et apostematū tactu duras: sup̃nitare repleas melica et cancri pedibus similes. Est et quod ex cholera fit nigra: q̃ ex humorū generatur aduisione ex qua cācer nascitur comedēs et vlcera eius signū est: quoniam quod in eo vlcus fit crossea habet labia ad exteriora replicata: et est in eis simile quid adipic: colorq̃ corū rubens aut viridis. Ulceratio vero nigri est coloris. Hec est apostematū assignatio: cum causis et vniuersis signis.

Capitulum. 13. de passionibus q̃ sup̃ficiē cutis accidunt.

Passiones alie quidē ab interioribus fiūt causis q̃ precedētes vocatur: alie ab exterioribus q̃s manifestas vocauimus. Et que a precedētibus fiūt causis q̃ daz in toto apparent corpore et illi cōmunes sūt: vt variola et quaz in cōfessione dicitur rubecula: elephātia morphea: lepra. Quēdā aut quibuscūq̃ sunt proprie mēbris: vt alopitia que in capite propria est et similia: vt lentiginēs faciei tinea capitis.

Que vero ex manifestis fiūt causis cōtinnationū ē spē ratio. Cōtinnationis aut seperatio alia ex corporibus fit nō sentientibus vt ferri incisio: lapidis collisio fustio: contritio: et huiusmodi a corporibus inanimatis illata similia. Quēdā aut ex corpib⁹ sentientib⁹ vt animal. Animal q̃ huiusmodi facit aut mordeat aut pungit: aut percussit: et q̃ mordeat aut pūgit animal: aut veneno caret vt bō et nō rabid⁹ canis: Aut venenosū ē vt rabidi canis tyria et serpentes similiaq̃. Et nos primū de his q̃ ab interiorib⁹ fiūt causis icorporis exteriorib⁹ p̃mū dīcemus passiōibus: incipiētes ab illis que oibus cōtes sūt mēbris. variolā scilicet rubecula. elephātia. lepra. morphea alba et nigra. perigine. viriditate. scabie. p̃nigine. pediculis. pustulis parulis verrucis. apostemate. q̃d apozima vocatur: vlcētib⁹ quoq̃ que ex ignis fiūt aduisione: pustulis miliaribus. sudoris nimio fluxu et constipationē: sacroq̃ igne. Et nos p̃imum de variola et causis ac signis dicemus.

Capitulum. 14. de variola et causis eius et signis.

Variola vlcera sunt multa et parua: que omni nec cōsternūt corp⁹: aut in ei⁹ maior parte et aliquando quibuscūq̃ et nō alijs accidit mēbris: quā antiqui carbonēs dixerūt adustos: greci aut filias ignis vocant. Hec autē pustule maxie i boibus crescedi fiunt tēpore. Fetus nāq̃ in matrice sanguine pascitur mēstruo qui sup̃fluitas quēdā est corporis mulieris quē natura ab epate per venas ad matricē expellit quēadmodū alio diximus loco. Hic aut sanguis in substantia varius ē et qualitate. In substantia quidē qm aliquando sanguis in ea dīstā substantia. quādoq̃ cholere rubec. aliquādo nigre. nōnūq̃ p̃blegma In qualitate aut qm aut laudabilis ē sanguis aut est malus. Fetus itaq̃ ex meliori pascitur et eo ipso nutriūt mēbra: reliquūq̃ q̃d est in eius remanet mēbris et venis. Et at fetus matris egreditur vtero. lacte nutritur: quod ipsū ex sanguine fit mēstruo cuius meliori parte membra pascūt. reliquū in corpore restat sup̃fluitas donec aliqua oīa hec p̃moueat cā ad corporis exteriora et tunc apparet. Est autē eorum motus aut ab exterioribus causis vt acre pestilentiali et in locis scissio: que habitacula sint variolā patiētium: in quibus qui sedet acra respirat quem vapores mīscet ab vlcētib⁹ variolarum dissoluti. Ab interioribus aut vt pueri regimē ē quod cibis calidis fit et hūidis et crosiarum substantiarum et multarū comestio carniū et vlcū: doctozūq̃ alijq̃ cibi sup̃fluitatibus cōnēientes malis que in corpore p̃gre gantur. Augēt itaq̃ q̃ritatē eorum et ebullitio illis accidit. Confortata aut super eas natura expellit ad corporis exteriora: fiūtq̃ ab eis pustule que carbonēs ignis vocant. Hec in malitie sūt augmēt et dimiūtio iuxta sup̃fluitatis q̃ritatē s q̃ fiūt et sūq̃ ei⁹. Si etis a q̃ gñātū sanguis calē et p̃plōnis et

et ossē sbe nō male q̃ritatis. ea sit variolē spēz cōt⁹ i p̃ncipio sūt pustule et rubec. augētq̃ i magnitudine donec ad lēticile attingāt q̃ritatē magnē: rotundatq̃ et p̃fundatur et fit illis corruscatio. velocitēq̃ aperiuūt. Hec autē quz aperte sunt colorem habent albū coruscū simile margaritis: sitq̃ illis euz apertione purigo et vultus. et hec eius spētes reliquis salubrior est. Si autem variola ex sanguine fiat crossea mēlanconico et malo qualitate: in principio ipsius pustule oriuntur: lauidi coloris in quarum medio gutte sunt nigre que q̃ creuerint dilantantur: et ad inicem continuātur nec rotundatū: sed figura carū diuersorum est laterū et color nimis liuidus: aut in plūbi colore: aut ad nigrū declinās vt cineris color: aut ad croceum inclinans vel bedemi acū colorē. Hec q̃ crumperit fiunt illis vesice nigre aduisione similes ignis: que aliquādo minime aperiuūt. Et que huiusmodi sunt ceteris iudicatur: peiores et mortifere. Quod si sanguini rubigo mīscetur i ter vlcera hec tumores fiunt: in quibus rubigo est similit guttis que exustione sunt ignis: vocaturq̃ huiusmodi sacer ignis: et hec quoq̃ pessime fiunt variolē. Et in rubore spētes ē aliqua que vocatur rubecula q̃ ex sanguine fit calido et subtili et nō multū malo: et hec spēnes q̃ ad statū pertinere rit similit fit milij grani aut paulo maior: et eius color rub⁹ nec apriuntur pustule sed fluunt. Cōmunia autē signa in variolē p̃ncipijs febriū est: et facit tumor tēporū et organicarū: purigo in naso in flāmatio rubor in facie: et in mēbro in quo fiunt: capitis grauitas: in gurgulione asperitas. Quē hec videris signa cū inherēt febri: variolā proculdubio futuram agnosces.

Capitulum. 15. de elephātia causis et signis.

Elephātia est morbus oīa corporis mēbra desiccans et siccitate corumpēs et quasi cancer quod in omni sit corpore. Fit autē ex virtutis debilitate imutantis que in carne est: si sit hec ex mala p̃plexione frigida et sicca: et in quo hūior niger sanguini dominatur: eiusq̃ in illū corruptio qui deinceps ad oīa quo pascantur tēdit mēbra. Hic igitur desiccatur ea et corripit siccitate sua corripēs pariter oēs corporis humores. Fit itaq̃ cū hū moribus spermatis corruptio: quz et humores et sperma ex sanguine fiunt: intātū vt in generato passio hec transeat et in filios. Spermatis nāq̃ substantia cūsmodi boīs malis cōmixta ē hūiorib⁹ q̃ hac faciūt passiōes: q̃ ex hoc fit sp̃mate filioz buōres hēt corpis bis files hūiorib⁹: et q̃ radicalia mēbra ex spermatis generata sūt substantia. Hic igitur q̃ passio hec a patribus ad filios trāsit. Trāsit etiā morbus hic in cobabitantes patientibus cā: eo q̃ ab eoz dissoluātur vapores mali corporibus: quos qui circūstāt cum aere respirat. Sūt autē elephātie spēz due. altera est que fit ex cholera nigra quā sanguis diximus esse fecē et purgamentum: huiusq̃ elephātie membrorum nō facit casum. patiētibusq̃ hac spēz cura nōnūq̃ prodest et p̃fecte sanatur si in eius adhibeatur in p̃ncipijs. Altera et secūda est que ex hūiore fit nigro. q̃ ex cholere generatur rubec aduisione et in hac spēte mēbrozū est comestio et casus: et ab hac nulla sanat q̃s medela. Et elephātie in p̃ncipijs signa fiunt: qm in oculorū albo liuidi eas apparet: videbīq̃ oculos tanq̃ rotundos figurā vnde et passio hec leonina vocatur: hec cum robora fuerit fiūt mēbrozū casus et ciliorū: et palpebrarum pilī occidūt: et in gutture fit raucedo. faties immesceat deficit et ad ruborem declinat. digitorū sūma finduntur: nares desiccātur: ligne inerosantur vena: et nōnūq̃ nasus occidit. Hec ē elephātie cum causis et signis assignatio.

Capitulum. 16. de lepra morphea sarpedine causis et signis.

Lepra albedo ē que in exterioribus sit cutis: et aliquādo in quibuscūq̃ sine alijs ē mēbris: nōnūquā vero in toto sit corpore intātum vt totus fiat corporis color albus. Hec autē passio ex hūioris p̃blegmatice in sanguine dīstāione fit et virtutis debilitate immutantis. Que in membro est si ex mala sit frigida complexione hec sunt signa: quoniam membrū i quo ē albus ē colore itideq̃ eius pilī: et si cutis p̃blegmatice vel certe acū pūgit sanguis ab ea nō egreditur s̃ humiditas alba. Et que huiusmodi est lepra incurabilis ē. Aqua autē sanguis aut rubec egreditur humiditas nō despecta ē sanitati. Adorphea autē alba ipsa quoq̃ albedo tenuis est in cutis exterioribus: sitq̃ ab eisdeq̃ quibus et lepra causis s̃ debilitatib⁹. Differunt autē quoniam morphea in cutis ē exterioribus. lepra autē i mēbru profundo: et qui in eius oriūtur pilī loco albi sunt. Adorphea autem nigra imutatio est cutis coloris membri in nigredinē angēs: que ex cōmixtione fit cholere nigre cū sanguine. Huius signū.

est qm̄ cutis ad nigrum declinat: et si fricetur membrū soluit
ab eo quid furfur simile. et locus dissolutorum rubens rema-
net. Maxime autem fit morphea hec illis qui ad eratē venerūt
iuuētutis et grandiorum ex ebolere rubee adulescē in eorum
corporibus: aut eius in nigrum declinatio. Petigo autē
sine farpēdo āperitās ē que i superficie accidit cutie et ad in-
gredinem declinat: aliquando ad ruborem: hec ex sanguine
fit cholericō et subtili quē cholera miscet nigra: aliqñ at cō-
mixtione hūiditatis crosse et plegmaticis salis. cum sanguine
acuto. Hoc alit fit in petigie cronica et diuturna i qñd exco-
riatur cutis. huiusmodi signa sunt que in profundo est mēbri
et squale ab eo tollit rotūde qles piscium squamas.

Ca. 17. de scabie. pruriginē cutis excoziationē pedicu-
lis pustul verrucis suffusionibus: et apostemate quod apozis
ma vocatur et vlcerebus ex adustione.

Labies

et prurigo et cutis excoziatio ex pbleg-
matis salis cū sanguine cholericō ad
mixtione sunt: qñ illi natura ab interioribus pepu-
lerit mēbris ad exteriora cutis et hic sub cute remanserit. Si
huius itaqz humores subtiles sūt prurigo fit que cito sanatur.
Si crosi scabies fit et longa prurigo et in qua cutis excozia-
tur passio. Hōnunqz cutis ex debilitate accidentia hec sunt
quoniā qñ natura superfluitates expulit et ad corporis exte-
riora emisit itaqz interiora que purgat mēbra: nō confortat
ad eā expulsiōnez cutis foras et dissolutiōnez remanētqz
in ea. Maxime autē eiusmodi sūt plurimē comedētibus: et q
mal vītur cibis malos generantibus cibinos: et balneis ab-
stinent. Est aut pruriginis maxime illi qui nō lauantur fieri.
Multiplicāt nāqz sordes in corpore et resident. Sit autem
etiā scibus prurigo plurimū propter cutis eoni debilitatez et
etiā qñ in eoz corporibus salsus generat humor qm̄l.

Scabiei aut signa sunt pustule parue que rubet incipiunt
debine aperiantur: et est cum eis prurigo grauis: et magis in
manibus fit et inter digitos: ac in cubitis et ossano et cōfibus
nōnunqz aut i toto sūt corpore. Pediculi ex superfluitate
sunt et humiditate crosse et mala quā natura ad corporis de-
pellit manifesta: et a poris propter suā nō exit crosiōne. admi-
scētqz illi sordes. Et ex vtriusqz generātur pediculi. Ideo et
go pediculi plures sūt in his qui nō lauantur et cuti nō mū-
dant a sordibus: quādamodū peregrinantibus accidit. Su-
dos nāqz qñ corpore fuerit egressus et poris ad hēit corpore
qui subtilis quidē est dissoluitur: qui crosus putrescit et ex eo
huiusmodi generatur aīal. Hōnunqz pediculi gignuntur ex
multa sicā siccitate cōmissione qñ corpus minime induz est.
Pustule sūt pue ex hūiditatis sūt mal: qñ nō ad corpis et h
tis pellit exteriora: que si acute calide sūt et pustule acatā hnt
capita: si crosse aut frigide pustule sūt late accipiente. Ma-
xime vero illi pustule oriuntur cuius cutis densa est et spissa.

Serie aut pustule sunt alie parue alie magne extense et la-
ti capitis que cū pruriginē incipiunt magna que quz scalpū
tur humiditas ab eis sūt rubiginosa. Sūt autē hec ex sa-
guine cholericō et est eāz color rubens: tumulātqz magis
dici tēpore et sit parietī simul calor et cīstus: itqz illi pulsus ma-
gnus in eis et velox: aut ex humiditatis plegmaticis et salsis:
cū sanguine tenui admixtione et est harū calor albus et be ma-
gis nocte tumulāt: nōnunqz at ex harū triū sūt adunatio-
ne eāz nec ē multū eāz color rubens. Ibaīsa autem pu-
stula est parua milij grano similis que sup manifesta cutis
differnitur: estqz eius generatio ex humiditate subtili acuta
et cholericā que sanguini mixta est: que maxime i estare fit: et
oīno ex aque frigide superfusione supra corpus. Concludun-
tur etenim superfuitates que ab interioribus corporis ad cu-
te egrediuntur et in poris remanent. Verruce sunt pustule
parue et nimis dure rotunde quarū quedā clauī dicuntur
qui parui ad inferiora tendunt corporis tanqz clauī et in mil-
lis sūt mēbris ex humiditatis plegmaticis cū cholere ni-
gre admixtione. Vlcera vero que ex adustionibus sunt ex
sanguine oriuntur adusto mēicoz quem natura ad corporis
pellit exteriora sūntqz primū pustule grandes et aperiantur
et dilantur et crumpūt sūtqz illis vesice nigre. Aposte-
ma vero quod vocatur apozisina ex sanguine fit et rērositate
oritur ex arteriarū ruptura quz quibusdāz accidit mēbris
aut collisio: rēpūtqz sub cute arterie: aut vulnere quod i ar-
teriarū cadit locū: cōsolidaturqz cutis que super ipsas est: et
ruptura superest arteriarū aperta nō cōsolidatur nec perma-
net super eas. Ibi signa apostematōis sūt qz locus pulsar: et
si manu prematur maior eius abire pare: et aliquādo in eo cre-
pitans sonus auditur: estqz apostematōis color qualis bedē-
mani et violarū. Est autem. Quoniam pustule oēs et vlcē-

ra que corporibus accidunt nimium albis et morphea lent-
ginosa pessima sunt et curationi difficillima. Namqz etenim
corpa alboris parum habent sanguis et in corporibz lentu-
losi in morphea humores sunt mali. Ibiqz quibus de cōis
difficilis ē vlcēz curationi a malo. I. humore a quo vlcērum fit
comestio et sanguis boni dimittitur ex quo bona generatur i
vlcerebus: caro: et quod comestū fuerat in integrū repatur.

Capitulum. 18. de passionibus manifestis que quibus-
dam membris sine alijs proprie sunt vt sunt alopecia tyria. ti-
nea. furfures. capitis magnitudo. apostema intercutaneum.
lentiginēs. nemēsa. morū fatiei. adustio fatiei. elephas. varice-
es. oactilia. vena saniosa. fissure manūz et pedū et vabasa.

Quoniam

de morbis gimanifesto sūt
unt corporis dictū est: quo-
rum manifestatio oibus ē cōis mēbris. Itā hoc in ca-
pitulo que quibusdā sine alijs mēbris proprie sunt passiones
videbimus. Quēdā etenim capitis proprie sunt vt alopecia
tyria. tineā. furfures capitis que ex scione apertione ē magni-
tudo: apostema molle quod sub cute est capitis: et super cra-
neū. Quēdā faciē proprie sunt vt lentiginēs. nemēsa. pustu-
le parue que lenticule vocātur faciē fissura: morū quod in
genis fit et adustio. Quēdā pedibus vt elephas et vne que
varices vocātur: et vlcēra que oactilia dicuntur. Quēdā in ma-
nibus oriuntur et pedibus vt vena saniosa: et fissure que in pal-
mis et sub pedibus sūt ac calcaneo: et ex cereis cōstificatio:
et ex equitatione excoziatio. Quēdā digitis accidunt sūt vt va-
basa et vngularū imutatio color tenuitatisqz. Hos itaqz pri-
mū de passionibus que capiti proprie sunt dicemus: et primū
de alopecia et tyria. Alopecia actyria passiones sūt p quas
capitis sūt capilli barbe et ciliōz: quibus hec denotatā sūt
noīa ex morbis que duobus his sūt aīgnis. Vnplurimū
aliquoties accidit pilozū casus et cutis vulneratio: serpens
aut accidit excoziatio cutis: de oqz cū tyria excoziatio ē cūis.
Sūt aut nōnulli tyria dicit q in hac passione pilozū sūt vlcē-
sio ipso in loco cōcozta et incurua qualis est serpens reflexus
sed nihil ē qd pponit. Sūt autē passiones hec duae aut ex
cholera acuta que sanguini miscetur quā ad mēbra in quibz
capilli sūt fertur: ad digitos et de sūt capilli adustionis que
illis accidit eāz et bī signū quoniā loci color ad nigrum decli-
nat: aut ex plegmaticis et salso humore acutoz qui sangui-
miscetur: eaqz de cā capillorū fit fluor: aut ex plegmaticis cer-
te crosso et viscoso qd loca oppilat: quibus vapores capillos
generantes ascendūt cuius signū ē loci color ad albedinē de-
clinās. Hōnunqz totius accidit pilis fluxus casusqz abster-
gionis sūt aut hypodermis. Si cū alopecia ē varices in acutē
et capitis pilli redeūt: sed cū alopecia ē raro in acutē varice-
es. Hōnunqz aut capitis accidit pilis fluxus casusqz abster-
gionis: et bonoz pācitate vaporū qui capillos produ-
cunt: et aliquoties ex porozum raritate: quoniam quz vapor
capillos creas fuerit egressus spargitur et dissipatur nec ge-
nerationi cōgregatur capillorū: vt sum? quz largo egreditur
loco: aliquoties autem ex porozum fit constipatione que
ex humiditate generatur et plegmatica. vapor nāqz ex quo fi-
unt capilli quz ab inter humiditate bāc sūt it egressus humi-
ditas conuertitur et poros oppilat et scisso sūt qui egressus
est vapor et interiorē fit: nec alter alteri cōstituitur: et capil-
lorum abinde prohibetur generatio. Sit aut et nōnunqz ca-
pillorum casus post acutos stans morbos coloris cā grauis
et vaporum mālitiā. Et quādoqz ex hūiditatis bone cōsum-
ptione quemadmodum pīctis cōtingit et cibicā patiensibz.

Tinea aut vlcēra sunt parua que capiti accidunt: quibus
est vesica que spēs habet multas. Prima est que fauosa voca-
tur et ex plegmate fit salso: cuius signū est qñ vlcus est quo
capitis cutis pforatur foraminibus subtilibus in quo humidi-
tas ē fauo similis. Secūda sicca et rotunda et dura: cuius in
superioribus rubor ē et in cōcauitate quidā granis simile fi-
euum. Est et tertia que vocatur amēdāz sunt vlcēra eūz qui
bus in capite multa sunt subtilia foramina: miora sunt forami-
nibus que in fauosa sunt: et ab his humiditas aque carni si-
milis egreditur. Est et quarta quoqz spēs pustule. I. parue ru-
bee: figura quāz vberibus similis ē māmilarum a quibz hu-
miditas sūt aquositate similis sanguini. Quinta ē cūis est
spēs sicca et colore alba lupino similis a qua quasi coctices et
squame sūt albe. At vero furfures corporis sunt parua
tenuia furfuri similia que a capitis sūt cutē sine vlcērationē
que ex vaporibus sūt plegmaticis et salsis: aut ex sanguine
cui cholera miscetur nigra. Capitis autē magnitudo et
oblongatio ac curuatio que ex scomozini sūt āperitōez: et
rositate prīgū crosse et illis in uiscas locis qua de cā scoma-

separatur: et ossa capitis remouet ab iunctura: ideoque et caput magnum sit. Apoplexia denique quod sub cute sit capitis et si strigatur pellis facile fit suppurata: quibus tenuis iter cutis capitis et crassior. De legrinibus et nemecia. legrines vero et nemecia amplius in genis sunt et cōsibus ex sanguinis aduisti vaporibus: melēcolicis humoribus qui in stomaco sunt aut omni corpore quēadmodū pregnatibus cōtingit quum i carum corporibus mali fuerint adunati humores. Adhuc autē quod in facie fit ex humore est crosso in quo est acumen: et nascitur in facie et genis et maiori parte. Est autem postula vlcerosa que amplius in facie oritur. Aduliones que in facie sunt et naso sabasce similes sunt rubee et luidi ruboris et plurimum vlceroſe. Et sciendū quū in his vel alijs mēbris vlcera sūt rotūda et pūda pessima sūt et alijs dicitur: ra: h'i nāq; vlcera ex mē sūt acuta et crosso. Que vero in cruribus et pedibus sūt elephas vocat: et quod dicitur varices vene. Et elephāticus morbus apostema est melēcolici quod in cruribus sit et pedibus et eius signū est quod pedis figura figure elephantis sita sit equalis et nō diuersa. Varices vero sunt venarū que in cruribus sunt repletio et crossoſitas eorū: que et ex hūore sūt melico qui ad has occurrunt venas easque replet. De cetero et ceteri humores ad eas que in cruribus sūt venas: vnde et huiusmodi passio nautis amplius et onera scruentibus ac agricolis fit. Et huiusmodi signū passionis quoniam huiusmodi vene cōpiciantur et crosso sūt ad virore declues et nigredinē. Dactilia quoque cruribus accidunt: quorum signū est quoniam sunt vlcera que cauāt locū et rotūda ac circūposita cōfina comedunt quod corruptione: vnde et eorū difficultas sanatio est. Que vero in manibus sūt et pedibus simul venas est saniosa: et fissure que manibus cōtingunt et calcanis. Venas saniosa in cruribus sit et brachiorū aut manū parte extremis: sed aliquādo et hoc tū raro in lateribus oritur. Si autē maxime passio hec in regionibus calidis: vt india. ethiopia. egypto. libia. et est que sub cute sit passio similis vene que mouetur quēadmodū vermīs mouetur. Hec quum apta fuerit eiusque caput sit ab ea dolor. Fissure vero manū et eorū que sub pede sunt ac calcanis ex cholera sunt nigra et mala siccaque cōplexione que his dominatur locis quarū manifestissima est cognitio. Sabasce quoque apostema est calidum quod ppe vngues accidit: habēs dolore et pulsationē.

Capitulum. 19. de vlceribus et vlceribus.

Am de morborum loqueremur diuersitatibus ostendimus continuationū separationūque: si in carne est vulnus dicit: et si eius diuturnitas fuerit tempus vlcus appellatur: quod si in ossa fuerit fractura notari. Et vulnerū alia quidē simplicia sunt et singularia. alia vero cū alijs cōposita. Et simplex vulnus aut incisio aut scissura est: nullis ablatīs mēbris paribus. Incisio autē hec et scissura alia parua est alia magna: nec sequitur aliqua illā accidētia. Et scissura aliqua vacua ē et sicca: alia rubiginosa et foetida. Hec autē in vlcere sit pp mēbris a digestionē eorū qui illi mittuntur cibi debilitatē. Quiaque et ceteri mēbris due sunt supfluitates. Altera subtilis que per poros dissoluitur: altera vero crosso ex qua sordes sup cutē generantur. Rubigo itaque in vlceribus ex superfluitate subtili generatur et tenui: quum nāq; nō valeat calor subtiliare illā et dissolucere: sordes autē ex crosso. Et quod huiusmodi vlcera apparēt et vlcera manifesta sūt et significatiōe nō idigēt. Cōposita vero vlcera quāda cū cāis cōponuntur: quēda cū morbis aut accidētibus. Et cū causa si materia illic sit que ad vulnus defluit: cuius signū humiditatis ē multitudo in vlcere et fluxus. Cum morbo vero aliquādo quidē mala cōplexione aliquoties organica. Et quod ex mala est morbus cōplexiōe aut ex calida ē: et eius signū mēbris rubor et inflāmatio grauiusque in eo dolor. Aut ex frigida: cuius signū est coloris luiditas et coloris paucitas. Et ex humida significaturque vlcere multa humiditate et rubigine carnisque mollitē. Aut ex mala cōplexione sicca: cui signū erit vlcere siccitas extenuatio et durities. Organicus vero morbus alius ē iminutis quum caro iminuta est et membris aliqua decidit pars. Alius magnitudinis quēadmodū quod cum vulnere apostema et in vlcere. Alius continuationis separatio vt neruorum amputatio et ossium fractura. Vlcere autē cum accidētibus cōpositū est quēadmodū qui cum eis ē dolor. Quodlibet aut vlcere simplicium siue cōpositorum si quod draginta transierit dicitur spatium fistule deinceps appellatur nisi quod fistule veraciter vlcere sunt quibus ē. psanditas et eorum os strictus. Interiora autē larga in quibus caro est dura

et alba: nec dolorem patiuntur: videbisque eas quibusdā in temporibus sicca et attenuata: quibusdā autē plurime humiditatis. Adultra autē sunt a quibus cōtinuata sunt humiditas. et quādoque iteriditur et os obturatur fistule: quādoque autē aperit. Sit autē nōnūquā fistulaz ad os puenire quod putrescere faciat: aliquādo ad neruos puenit apertus: aut aliqua nobilitas membra: comeditque ea. Nōnūquā autē fistule cōcauitas in longum recta extēditur: aliquādo per trāuersa fertur et sinu: cui nōnūquā vni ora sunt plurima. Et de ea continuationum separationum que in carne sit vlceribus scilicet et vlceribus sufficiunt que dixim⁹ ei qui diuersitate vult eorum agnoscere quo quēadmodum oportet ea curet.

Continuationum separationis officium assignatio. Continuationis que in ossa sit separatio fractura scilicet: alia simplex ē et singularis: alia cū vulnere cōposita aut cū apostemate: quorum omnium facilis ē cognitio: nec eget significatiōibus quā sentui pateant. Fractura quidē si manus mēbris fiat proxima partes inuenit ossa abinuicē separatas variisq; et mēbris figuram equalis: vulnus autē et apostema manifestissima sūt. Et que ab aiali sit cōtinuatiōis separatio: si aial quod veneno careat nihil ab alijs differt vlceribus: sed dubitādū et ab ego querendum quid illū momorderit aut pupugerit. Et aialis venenū habetia morbos et puncturas: quoniam accidentia sequuntur pessima variisq; et hec in singulis venenatorum diuersitatibus diuersa: equū mibi visum ē accidentia quibus significatur morbus aialium et repentiū percussiones: et cui⁹ sint spēs ostendere quo modo queque veneni spēs his curetur sanantibus medicamentis que illi necessaria sūt ne forte in cognitione defectus sequatur curatiōis error.

Capitulum. 20. de nocumento aialium venenosorum et primo de morfu canis rabidi

Animal venenū habēs quoddā mordet aliud ore attingit: aliud pūgit. Et quod mordet vt rabidus canis mustela: ebriana et quod vocat scalaborca: et excala. Attercat carnē tyrie et serpēs et be alie vipasque alie et acule: alie que aquis merguntur: alie que vocantur plicinos alieque ctenos: ac cerastios. Ad vero pūgit animal scorpius reptilia vespē araneas rastelans scorpius vulturis pedicularis. Et primū de mordētū dicemus scientia et primū de rabido cane. De rabidi canis morfu. Rabidi canis venenū sicut est et desicans: cuius maius nocumentum in cerebrū est: ideoque spasmi ab eo et formido sit aque. Rabidus autē canis quod hōies momorderit accidētia sūt illi pessima: et quā nō preoccupantur curatione pereūt. Oportet itaque prius huius rabidi tenere signa canis quo caueas illū et deinde: si hōies quempas momorderit morfus rabidi esse intelligatur causa: cureturque oportunis medicamentis. Sūt ergo huius signa quoniam suffocato similis ē: et a comelico. pūberur ac potius sitis augetur et inflāmur: sed in aque nō propinquat quin imo refugit os apit linguam emittit saliuā spume similis ab eius ore fluit que a camdorū defluit ore quāz blactant. Caput eius in latum inclinatur: oculi rubet: aures fluxe demittuntur et nimis mouetur et spumosa ab eis ascēdit superfluitas: quā latrat vox illi est rauca: et aliquoties vox illi aufertur: oberrat ambulans: dominos nō agnoscit: homines canesque et oia querides gānit sine latratu: quē quō viderit canes fugiūt eius timētes morfus. Refert autē rufus quoniam oia hec cani accidit ex cholere nigre dominatione: et melēcolie spectis: est: maxime sit canibus estate: minimū autē hieme. Accidētia autē que hōi quē canis hic momorderit accidēt h'i sūt: precipiū nihil pter dolorem patit ex vlceratione nec est inter vulnus hoc et reliqua differētia: vt autē dies trāserit aliqd ei quod morfurā pass⁹ ē dissēsiō et rubor totius accidit corpis maxie faciei sudor defecus et aq timor quas quō viderit tremit et hōiet: nec bibit: sic quoque et ab omni fugit hūido: cui et nōnūquā vt latret accidit: quēadmodū cāis. Sit aliqd illas hōies mordere cūque similia pfigere accidētia. Accidit autē hec aut post xl. dies: aut post. vii. mēses vel. ix. Et hōrū causa accidētū excepto timore aque: veneni est malitia et transitus in omnia mēbra. Que vero timore philosophorum quidaz fieri dicit: in moderationis siccitatis causa que i corpore iaz eminet: quoniam canis huius virus siccū est: vnde et ab humiditate fugit: eo quod eius que in corpore cōplexionis est contraria sit. Et vero rufus hanc dicit passionē spectem esse quādz melle que ex cholera sit nigra: et quā in cane cholera dominatur nigra mala qualitate et veneno similis. Et quēadmodū multis quibus mēsa accidit sit et iaz formido ab alijs rebue: sic et in hac ab aqua timor sit passione. Et fertur illos

formas qui eos momordit canis in aqua infuerit. Retulit autem mihi quidam de his qui in pascuis sunt beduinoz: quoniam apud eos quidam fuerit homo quem canis momorderat rabidus: quem quidam ad aquas duxissent timuit ab ea: nec voluit bibere: quia canis viscera et interiora in ea esse clamabat. Et medicorum qui dicit tradunt quoniam a rabidis morsos canibus quod aqua duxissent et propinassent illis cum ligno cithopo posuissentque super eas corium papionis claudi: suscepit illas et biberunt. Hec sunt quibus agnoscitur rabidi canis morsus. Sed quoniam accidentia hec post quadraginta accidunt dies: aut post septem menses vel novem: in principio vero nulla est inter ipsius morsum et alterius animalis differentia: quod minime venenum habet: necesse habemus aliqua habere huius morsure signa in principio: quo eius acceleretur curatio antequam fiat timor: postquam tamen aque timor fit: vix qui morsus est liberatur morte. Antequam autem hoc accidit saluatur et sanatur si forte medicus illi incidit bonus et medicaminibus diligens operator. Sunt ergo signa quibus morsus iste discernitur ab alijs: ut cum plastris morsus loci cum nuce diligenter trita nocte et die: debine gallo prohibeatur aut galline clurienti quo illas comedit: quod si post comederit vivit: rabidi non est morsus canis: et si moritur proculdubio rabidus est canis. Et intueri expedit gallus aut gallinas et expectare die illa versus mane: nonnumquam etenim versus in crastinum non moritur. Et autem priorum quidam: quoniam si sanguine qui vulnere defluit panem intinctum cani proiecerit non manducat. His itaque signis rabide morsus canis ab alijs discernitur in principio. Adhuc ex morsu dolor fit gravis et livor coloris loci. Simile morsus hominis morsus sui similis est: agnosciturque dentium vestigiis in morsus loco. Ex cale autem morsu dolor fit gravis cum repessioe rubor tum mor: humiditas sanguine repleto: et in morsus circuitu coloris lividitas: et cum tumor aperitur vulnus apparet albi coloris. Plurimum autem morsus huiusmodi locum comedit. Ex adane morsu ipsius in vulnere remanent dentes: fitque ab idem do nec dentes decidunt dolor.

Capitulum 21. de serpentibus et tyriarum morsu et de signis.

Accidentia

autem que morsus et attractionis a viperis accidunt hec sunt. In attractionis loco fit dolor: debine in omne transit corpus: et in attractionis loco foramina videntur duo ab invicem separata: que dentium sunt loca. Post hec autem humiditas ab eis defluit: que oleo similis est olivae: deinde que cras erugini similatur. Accidit autem loci circum apostema calidum et quo rubor est livorque et in flatu similis illi que ex ignis fit adustio ne. Corporis immutatur color et morsu subverio accidit: et vomitus choleraque defectus gravis: tremor: sudor frigidus: membrum comictio que in proxima dilatur membra a gingivis sanguis fluit: ipsaque sanguinem migat. Serpens autem que ad res a dicitur ipsaque queruosa: eo quod in querubus habiter per tridi est odoris: a longe fetore emittens: et fertur quoniam qui super eas ambulat pedes eius excoriantur: apostemaque illi fit i cruribus: et qui ab huius vult sanari attractione corpus ei excoriat: sed quod homines quis hanc percusserit et occiderit serpentes odor fit eius putridus: nec aliquid nisi sanguis sentit odorem. Attractionis huiusmodi serpentes autem signa: apostema morsure loco cum rubore et notulis in circuitu: et nonnumquam a morsure loco humiditas aquositate sanguine similis fluit: et dolor in stomachi patitur ore. Serpens autem que diptas dicitur quoscunque momorderit et attraxerit: dolor patiuntur gravem in attractionis loco: continuique et a loco sanguis egreditur gravisque insurgit sitis: nec satiare possunt propter magnitudinem huius serpentis yris calor: et adustione magnas et vix raroque ab huius saluatur attractione quis serpentis.

Ad resera vero que aquis mergitur serpens: latius facit attractionem loco quo mordet: et lividus fit locus: quo humiditas erit nigra multaque fetes: et rubigini mortuorum similis. Que pterinos serpentes dicitur: minor predictis est serpentibus: sed collo largior quatuor momorderit habitudo illi accidit similis: que et morsio a vipera pariterque carnis enervatio et apostema hydroptico simile apostematam: intantum ut caro quoque ex nimia cadat humiditate. Que vero ctenos vocatur serpens collum erigit: et in altum porrigit venenumque ab ore mittit: ab eius attractione vulnus fit parvum: simile acus puncture: et ab eo sanguis fluit modicus: nec apostema facit quos momorderit experimenta patiuntur in visu velociter: dolores in toto corpore: et in ultimis totius recedit sensus corporis: et vix ab huiusmodi serpente saluatur morsu. Habes autem communia serpentes que et basiliscus dicitur attractionis quia facit locus croceus efficitur: et qui morsus est erectione virilis patitur mem-

bris ventositatibus ab inferioribus emissionem.

Capitulum 22. de percussione scorpionis: et arancarum et pediculi vulnibus.

Scorpionis

venenum frigidum est: quod qui eo pugnat tanquam in murem proiecit se extimat: mox autem cordi in armine. Scorpium quoque pupugerit statim locus intumescit: et est cum apostema rubor: virities: extensio: dolor: aliquando inflammationis fit: aliquando frigus. Quisque dolor: excrescat: quidamque mitigat: fitque dolor illi tanquam si acui sentiat: et nonnumquam fit defectus si super arterias occiderit: et aliquando epistima quoniam super nervos occiderit. Quispe autem et apes quos pupugerint: apostema faciunt continuo: ruboreque et dolore aculeusque apud in loco remanet punctura et nonnumquam cum his sudor fit: et defectus: labiorum trillatio: igitur istano: priusque extensio. Arancarum species magnarum que reptile dicitur multe sunt: quibus oibus perior et rostrata dicitur. Hec ut mordeat dolor facit in loco gravior: ruboreque paucum sine apostema: vomitus et frigus: pruriginemque: fitque pariter rigor: frigus et tremor in oibus membris gravior autem: frigidus sudor: in colore citrinus et aliquando quos pupugerit vixine accidit difficultas gravis in virga extensio: et inter lingua ac genibus. Extensio quoque in stomacho: lingue contractio ita ut verba eius non intelligatur: fit et illis humiditatis vomitus que arancarum similis est telis: aut a veteribus corum humiditas huiusmodi similis laxatur et quos calide inmerguntur aque dolores ab eis mitigantur: debineque extierit dolor reditus facit. Ex arance autem punctura dolor in loco fit et rubor: que sub hypochondrijs dolor patiuntur stranguria: extremorum frigiditas: et virge extensione. Rastellus scorpionis parvus est et flavus in similitudine foliorum et sedae: cui quos trahit e candae. Juvenitur locus in pluribus: sed maxime ubi zachara fit et in terra ex qua rasa sunt zachare. Qui ab hoc pigritur pro non sentit die grave dolor: sed die tertia secundumque accidentia illi sunt pessima et lingue apostema: sanguis vixine: cordis tremor: defectus: angustatio. Alibi sunt autem ex huiusmodi scorpionis morsu homines quoniam trahi. De pediculis vulnibus nullus tractatur aliquid inveniri. Hec est diversitas morborum quod ex continuatione sunt separatione assignatio in curis manifestis ab aialibus venenibus habentibus: signa quoque eos significat. Et quod sine passionibus carumque et signorum eorum quod exterioribus accidit corporis facimus.

Sermo nonus prime partis libri completi artis medicine qui dicitur regalis dispositio hali filij Zibbas discipuli abimeber moyli filij Schar de interiorum membrorum passionibus signis: habes quadraginta capitula. Translatio stephani phile discipuli de arabico in latinum.

- De coram qua interiorum morbi via significatur cap. 1. j.
- De passionum interiorum membrorum significationibus et earum divisionibus. 2.
- De cephalica et diuersis morbis eius causis et signis. 3.
- De frenesi: mania: crebri apostemate: alienatione mentis causis et signis. 4.
- De lethargo obstupescitio: puigilatione: cum a. i. puigilatione obstupescitio: corboros: i. coagulatione cogitationis corruptione et memorie: scotomia et vertigine causis eorum et signis. 5.
- De apoplexia: epilepsia: coppressionis causis et signis. 6.
- De melia et canina et amore causis et signis. 7.
- De nuce passionibus et primum dormitione enervatione paralisi oris tonius corporis epilepsia: causis et signis. 8.
- De spasmo qui ex repletione fit. 9.
- De spasmo qui contingit ex inanitione signis et causis. 10.
- De tremore et trillatione signis et causis. 11.
- De gibbositate causis et signis. 12.
- De passionibus membrorum sensus et primum de oculis. 13.
- De passionibus que in auribus sunt causis et signis. 14.
- De passionibus membrorum odoratus et causis et signis. 15.
- De passionibus lingue et primum oris primumque causis et signis. 16.
- De passionibus oris membrorum causis et signis. 17.
- De membrorum anhelitus passionibus. 18.
- De passionibus optimi gutturis et canalibus pulmonibus. 19.
- De passionibus que in pulmone sunt. 20.
- De passionibus laccrope pectoris et optimi costarum. 21.
- De passionibus diafragmae. 22.
- De passionibus cordis accidentibus. 23.
- De passionibus organorum cibi: de meri et de ore stomachi. 24.
- De passionibus profunditatis stomachi. 25.
- De intestinum passionibus causis et signis. 26.
- De colica passione diuersis morbis eius et causis signis. 27.

De lubricis et ascaridibus.	28.
De ani passionibus cāis et signis.	29.
De epatis passionibus causis et signis.	30.
De hydropisis spēbus eius cāis et signis.	31.
De splenis passionibus cāis et signis.	32.
De passionibus felleis causis et signis.	33.
De renū passionibus et earū signis ac cāis.	34.
De passionibus vesice cū cāis et signis.	35.
De passionibus sifacis cū causis et signis.	36.
De genitaliū passionibus cāis et signis.	37.
De virge passionibus causis et signis.	38.
De marris passionibus causis et signis.	39.
De mamarū passionibus causis et signis.	40.
De passionibus ancharū et pedū cāis et signis.	41.

Capitulū primum de cōmuni rīa qua interiorē morbi significantur.

Passionum que in

p

mēbris interioribus nascuntur non adeo facilis est cognitio quēadmodū et earū que in exterioribus sunt: ideoq3 necesse est medicū exerceri in cuiusq3 mēbris cognitione actiōis cōplexionisq3 substantie qui vilitatis quantitas figure in corpore loci cōparticipationisq3: quibus cōparti-

cipat mēbris quasq3 cōtineat humiditates et alia huiusmodi que suis diximus in locis quz de mēbrorū habitudinibus dicere mus: fiatq3 abinde rīa qua queq3 passionū morborūq3 interiorū significatur: et in quo mēbro fiāt: q̄ q̄ mēbris loco morbi et habitudinē quantitātē salubritatē morbi et malitias. Que quz ita sunt: o3 rīa q̄ ad morborū notitiā interiorū tenditur aperiamus: regulasq3 quibus oib3 hęc nititur cognitio. De igitur et rīe et regule octo sunt. Prima est rīa q̄ ex actiōis sumit nomen. Secūda que ex his q̄ corpore emittuntur sumitur. Tercia ex doloribus quēcuq3 accidunt mēbrorū proprijs. Quarta ex mēbris infirmi loco. Quinta ex apostemate. Sexta ex accidentibus cuiq3 morborū proprijs. Septima ex cōparticipatione mēbris his quibus cōparticipat. Octava ex inuestigatione sumitur. Ex actiōis nomen mēbris si gnūm nobis ē infirmi. Quz tenet alicui nomen mēbris accide rit actiōi. mēbrū a q̄ fit significat infirmari: aut morbo certe ipsi ppo: aut alteri infirmatis p̄ticipatiōe mēbris ut appetit infirmitas i cōmodū significat: o3 i stomachi accidisse. I hoc aut i cōmodū. aut propriū est aut ex cerebri in quo ē passio cōparticipatione. Sed et per ea que corpore exiūt et membrum significatur infirmū et morbi natura. Eorum autem significatio aut ex iporum sit substantia: aut quantitate aut loco. Ex substantia quidē ut hypostasis q̄ in fundo ē vīne: qm̄ si fur furi similis sit vesice significat passionē: et si frustis carnis in renibus passio ē manifestat. Sic et si cum tussi corpora operimentis exeat similia significat operimentorum substantiam qd̄ clauo simile ē putrefactū et comestū que cū tussi emittitur. Ex quantitate eius quiritur significatio: quēadmodum fit cū egestione carnis frustra exire magna que crossoz significant intelinozū. Sic quoq3 qui cū tussi venarū emittit frustra si magna sint signū illi est pulmōe infirmari: si parua canalium pulmōis morbus ostēditur. Que etēim in pulmōe sunt vene magne sunt que in canali parue. Eodē modo et si cū tussi ānulus pulmōis substantias et corpus putrefactum significat: et quādo annulus is qui emissus ē paruus est de canalīs ē partibus que in pulmōe. Si sit autē annulus magnus canalīs putrefacta significat ligamēta: dissolutūq3 annulū qui cū tussi exiit. qum̄ cuiusmodi annuli facile nō putrefcāt propter suā duritiem: s3 putredo ligamentis facta est eo q̄ tenera sunt. Ex emissorum loco sumitur significatio: ut viceris squame qum̄ corpore emittuntur si cū tussi exeat significat in anbelitus membris vlcē esse: et si cū vomitu in stomacho est: et si cū egestione fuit passio ē in conico epatis latere monstrant: si cū vīna in gibboso ē epatis latere. Amplius. Si vulnus i vētris fiat sup plano et sphaos et ad ea que subsunt peruenit vīscera: si ex loco cibus aut cibi succositas exierit: vulnus vīq3 stomachi cōcātū vīscerū vīscerū significat. Et si egestio emittatur ad iēstina vulnus puenisse mōstratur: et si vīna ad vesicam. Et si in pectore fiat et a loco vīsceritas exierit vulnus ad pectoris subinvolūes operimentum costas puenisse signū est. Et si quādoq3 sanguis aliquo emitti videtis mēbro ac paucū venā eo significat in mēbro scissam et ru-

ptam. Si vero cū saltu egrediatur: colorq3 illi rubens clar⁹ venā que scissa est pulsantem significat. Significatio ex dolore membro proprio: aut membri significat infirmi substantiam. aut a qua fit dolor causa. Et membri infirmi substantiam: quoniam si cū dolore pulsationes fiant significat quoniam in percussibus passio ē venie. Aut in mēbro certe multas habet arterias et si pūcture passio in optimis significatur cēsi vero cū eo sit grauitas i mēbris pte modicū bitū scīū ostēditur: et si dolor exēdit et patēs tāq3 cordā iuenit protēfāz in vtrāq3 pte passio i neruis esse significat: et si mollis comitatur exētio in carne. Et si cū dolore fiat quasi contractio in operimentis que ossa inuoluit passio esse significatur. Significatur quoq3 a qua fiat dolor causa: quoniam si dolore comitatur inflammatio malā significat cōplexionē calidāz. Et si tranquillū fiat ab ardore malā cōplexionē frigidāz. Si cū pūctura et morū ex humōe fieri significat acuto cholericōq3. Et si cū exēstione ex vīsceritate fieri significat: si vero cū purgine et vlceratione ab humore excitari ostenditur pūctū. Ex mēbris quoq3 loco infirmi sumitur significatio: quoniam si in dextro sit latere dolor passionē in epate significat esse: et si in sinistro in splene passio mōstratur. Sic et reliquorū de locis mēbrorūq3 inuēndū est. Apostematū quoq3 significatio sua significat mēbrū egrotū ex figura: si sit etenim dextro latere cuiusq3 figura qualis et pte hinc in ipso ē epate. et si oblonga aut quadrangularis in laceratis est vētris qui epati sup sunt. Ex accidētibz aut proprijs et essentia passionis: et mēbrū significat infirmū: hocq3 aut ex colore: ut genarum rubor peripneumoniā significat. et citrinus color epatis passionē. nigredo lingue causon et febris incēdiū. Aut ex figura ut vnguium curuatio passionē que prīs vocatur significat. Aut ex his que corpore egrediuntur: ut egestio recentis lanature carnis similis: epatis debilitationē. Ex cōparticipatione passionis significatio mēbrū significat. egrotū: ut si digitis accidat nocumētū sensus sine manus morbi interuēntione significatur nobis passionē in pari esse neruorū qui ad manus feruntur. Significatur quoq3 quoniam passio i quouis accidit mēbro per cōparticipationē in passione fit: aut auget cū alia passione. Exēpti causa. Adētis alienatio si augetur et robustior fit cū febre: et cū quiete quicquid sit certū est ipsā ex cerebri cū mēbro alio cōparticipatione in passioe fieri. Si sit autē mēbris alienatio firma et cōstina in vna eadēq3 pās habitudine nec aliarū cū mitigatione sedatur passionū i ipso est passio mēbro cerebri. Sic et relique passiones si in mēbro quouis firme fiant et cōtinue significatur quoniam in mēbro proprio sunt: et cū aliarū mitigantur quietatione passionū: est autēq3 tiple aliarū tumultuatione ex mēbris cōparticipatione nec hac in passione cuius alio mēbro fiant. Porro ex inuestigatione et interrogatione que sumitur significatio et mēbrū significat egrotū et ipsius passionis naturā: et in passione cōparticipationē. Adēbrū quidē ex his significat patiens: quē admodū si ab egroto medicus in hypochondrijs dolore querit: quo sentiat illum loco interrogat que si in latere dextro responderit in epate passio est. et in sinistro in splene: si vero in medio: in stomacho esse significatur. Si quoq3 et doloris alii cui propriū mēbro queritur qualitas. Significatur aut ipsius passionis natura: qū ab infirmo quid passioni cōueniat: qd̄ vero noceat interrogat. Si etenim aliqua in passione vtrum ex mala sit cōplexione calida sit aut frigida vbitauerimus: patiens interrogādus est: quidnā calidū. s. aut frigidū actus aut potentialiter dolore mitiget illius. Et si calidus mitigari dixerit certificamur passionē ex mala esse cōplexione calida si vero frigidus sedari dixerit ex mala esse cōplexione frigida. Hinc igitur medicorū peritissimi operant: ut si quando medicus aliquo ambigens erit in morbo: nec eius intelliget veritatem probet illum quibusdā ad modū calefacientibus vel refrigerantibus: aut humectantibus vel certe desiccantibus sub cautela ramē et timore: perquiratq3 quid qū bec fecerit vīle appareat aut inuile. Operetur deinceps iuxta quod ab ide docebitur. Rursus si passio semel fiat et facile sedatur: ex mala cōplexione calida esse significatur. q̄ si pederentem et per incrementa succedat: et diuturnior sit ex humore ostenditur esse frigidus. Significat autem etiam morbi causam: ut si morbo dubitemus in aliquo vtrum ne ex mala sit cōplexione calida aut frigida: patientem quodnam suum fuerit regimen antehac et dicta interrogamus. Et si regimē suū calefaciens fuisse cōstitit ut ciborū vīū calidorū vīni potū: ex ceteris vīum multū balnei copā: et in sole occupationē: passionē ex mala cōplexione calida esse intelligimus. Si vero regimē suū nobis frigidū fuisse pādet: ut frigidus cibos: laboris pau-

citatem: oculi quiete somni: et in locis occupatus: se frigidus: et acere frigido ac niue: ex mala esse plexione frigida passionem certificamus. Sequoq; et qui spasmum patitur: et illi regimine quod repletionem ciborum precesserit: interrogatur: ut crosiorum multa appositio ciborum: et oculi ac quietis visus: et post cibum balneum quod si fuerit: spasmum ex repletionem fieri significat: aut si labor: et exercitium precesserit: graue: aut euacuatio seu per sudorem siue per pleboremia: aut solutionem facta vel febrius acuta: cuius si acceperis responsum aliqd bonum fuisse: spasmum ex euacuacione factum cernis fies. Pari modo straguriaz patiens interrogatur si forte regimine aut fuerit vs? crosio. aut vrinam passus sanguinis: aut saniei vel arene. Si naq; suum fuisse regimen crosius responderit: difficultas vrine ex oppilatione crosii fit: et viscosi humoris. Et si ante sanguinis vrina fluxit ex oppilatione: q sanguis sit iterpositus straguria oritur: et si saniei mixta: per oppilationem fit que ex pleris creatur vestigia: et si arenosa precessisse dixerit vrinam: aut calidiorum paruum oppilationem ex lapide qui intercidit mentibus esse cognoscimus. Si aut nihil horum fuisse dixerit: expellens que in vesica est fit debilitate virtutis: maximeq; si retulerit eger: aut familiares eius per supinum laceat: et vesica prematur vrinam emittit. Hoc naq; firmum est debilitatis virtutis expellens signum. Amplius quoq; huiusmodi gestio: preter voluntatem accidit emissio. querendum ab infirmo si ante eiusmodi passionem nimis frigoris in loco sederit: aut si percussione circa hoc passus est. Et si frigidus se fateatur sedisse loco: sciendum nobis erit nemo quoniam circudat frigus nocuisse et debilitatem abinde virtutis esse retinere enervatam: et eius cessare sensum. Et si percussione precessisse dixerit: que doctus incidit: intelligimus nervum qui ad laetum tendit: aut edulgentem passum esse abinde: aut certe nucham in comodo molestari. Et si ipso dixerit in lacerto percussione accidisse: lacerto apostema fieri sciemus: qd quoq; curatum non sit: et induruerit: lacertus ipse enervatus est. Sic quoq; et si vrine fiat preter voluntatem emissio: patientem interrogari oportebit: si forte ante hac aut percussione passus sit: aut cosus sit per renem: aut frigus illi in vesica factus est magnus quemadmodum ex in aqua frigida sessione accidit: aut corpora nimium frigida vel lapidum quorum si quippiam fuisse dixerit: cum abinde fieri quemadmodum in ano dictum est sciemus. Participacionis aut in passione significatio est quemadmodum qui phantasmata ante oculos in uideat: iterrogat vtrum nec in stomachi sentiat ore puncturas: aut distensiones: et si sic esset responderit. Huiusmodi casus vapores qui a stomacho ascendant ad cerebrum esse sciemus: aut passiones alicuius stomachi oris causa. Sic itaq; expectat volens scire interiorum passionem: mebroz medicum patientem que querenda sunt interiora: que medico possibile non est nisi per inquisitionem agnoscere ab infirmo seu illi seruienti et ministranti que dicemus: et exponemus in nostri operis sequenti tractatu de morborum significationibus singulorum. Et quoniam regulas que erant explanauimus super quas ois passionis interiorum mebroz cognitio constructa est sufficientis: que de eis dicta sunt: itaq; de singulis passionum diuersitatibus que interioribus sunt membris ab hoc incipiamus loco explicare.

Capitulum. 2°. de passionum interiorum mebroz significationibus et eorum diuisionibus.

Item quoniam que in membris sunt passiones interioribus: quedam in membris sunt aialibus que sunt cerebrum nucha: et qui ab eis oriuntur nervi: sensus quoque organa: quedam in membris sunt aialibus que sunt pectus: diaphragma: cor: pulmo: et eius canalus ac guttur: quedam aut in ciborum organa que sunt meri: stomachus: epas: et intestina: splen: et alia cibi organa: quedam aut in genitalibus membris que sunt vulua: matrix: membra: testiculi: manes. Hos itaq; primus de earum dicemus passionum signis que membris accidunt aialibus: que in corporis sunt interioribus: sumemus ab his que cerebro et eius paniculis accidunt passiones initium: debinc aliorum textemus mebroz morbos suo ordine et dispositione: a superioribus ad inferiora excusatione tamen premissa per paucas que necesse habemus exteriorum mebroz simul orie passiones: quoniam ab horum non creandum sit nobis terminus verborum: ne forte minus continens nossemus tractatus vtq; et passionibus et morbi iuxta consequentiam et ordinem disponatur mebroz. Idcirco ergo quoniam passiones que in cerebro et eius sunt operimentis: sunt cephalice phrenetis mania aposteca que illi accidunt membris alienatio que lethargus passio vocatur: obliuio: obstupescitio: vigilie et obstupescitio per uigil que cum alicui coagulatio coagitationis corruptio et memorie: scotomia: vertigo: oppressio: apoplexia: epilepsia et que vocatur melia: passio quoque canina et amor: Et nos igitur a cephalice causis eius et signis in-

cipiamus: debinc suis prosequemur ordinibus.

Capitulum. 3°. de cephalice et diuisionibus eius casibus quoque et signis.

Cephalice autem in toto est capite: aut eius medietate et vocat emigranum. Et harum singule aut operimenti sunt causa quod cutem subintuluit capitis: aut operimenti quod ipsum circunuluit cerebrum. Et que in toto est capite cephalice quedam modo fit eritico: quedam febri sequitur: quedam singularis et per se est. Et que febri sequitur ex capitis fit repletionem ab vaporosis humoribus et acuis. Hoc quoque aut ex humore fit malo qui in cerebro condidit: eiusque signum subuersio et cordis palpitatio: aut ex humore in toto congregato corpore: aut certe capitis ex debilitate: aut ex nimio febri calore quemadmodum in tertiana contingit et causam. Que autem cephalice singularis est et per se: quedam ex ipso fit proprie capite: quedam autem eius cerebro copicipitatione. Queque capiti propria est: alia ex mala fit copicipatione: alia ex organico morbo: alia ex repletionem: alia ex percussione. Et que ex mala est coplicatione: aut ex mala simplici et singulari: aut cum materia. Et mala simplex coplexio: aut calida est et fit aut ab interiori causa: aut calefactio operimenti cerebri fit: aut calidiorum ciborum vel medicamentorum porrectionem: capitis concitantibus doloribus: quales sunt veteres naves alia cephe. Aut ab exteriori causa quemadmodum cephalice illi fit que estus molestauerit solis: cuius regni signum est: quoniam quoniam caput tetigeris calidum inuenis: et si que actu frigida sunt superponatur cephalice sedatur: et si odores flores odoratum porrexeris iocundos et frigidos his quoque sedatur vel camphora sardalo et similibus. In hac vrina et egestio repetata sunt: nec in eis cholere dominatur: et quandoque faciei et oculorum rubor comitatur: et si huiusmodi huiusmodi regimine antea dens calefaciens fuit: et tunc coplexio calida. Aut certe coplexio mala simplex frigida est et rursus: aut ab interioribus quoque operimentorum cerebri plexio refrigerata est: aut ab exterioribus quemadmodum illi fit qui caput in frigido visco operit acere: vel qui frigidissimas bibat aquam cuius cephalice signum est: si ex mala fit coplicatione frigida quoque caput tetigeris frigidus inuenit: et si calida actu superponatur dolor mitigatur: in facie nullus est rubor: frigida non cupiunt: et si patientis regimen refrigeras precesserit: etas quoque et ipse presentis ac regio frigide coplectionis. Et mala vero: sicca coplexio que fit cephalice debilis est. Et humiditas si singularis est cephalice non gignit: nisi cum multa materia est: tunc cephalice per extensionem que ex multitudine fit materie facit. Que autem ex mala est cum materia coplectione. Quedam cum sanguinea est materia quadam cuius signa sunt: quod patientis frigiditas actu et potentia quiescit appositus: et cum cephalice percussiones sunt: facies rubicunda repletaque et eius vena repleta pulsus magnus vrina spissa et crosse rubra: et oculorum vena plene ac rubra: si caput tetigeris calidum inuenis. Quedam cum materia cholericum et huiusmodi signum est: quod patientis rebus quiescit frigiditas si capiti superponatur: et si caput tangatur calidum inuenitur: color faciei citrinus: in ore amaritudo in facie siccitas pulsus est velox: frequens et ad tenet oculinus et in co vultus: et hanc patientis vrina est alba: eo quod ad caput cholere ascendat et huiusmodi viro vigilie accidunt. Est et quoque materia plethmatica: cui signa sunt: signis illius similia qui cephalice ex mala complexione frigida patitur: nisi quod multum illis granitas est et obstupescitio humiditasque in ore et parua in facie inflatio et in corpore vrina alba et crosse pulsusque crosius. Et cum cholere nigra materia: cuius signa que et cephalice capitis ex mala coplectione frigida: nisi quod huiusmodi in facie siccitas et liuor coloris cogitatio pectoris arctatio: vigilie alba vrina tenuis pulsus subtilis et tardus. Que autem ex morbo fit organico cephalice ex oppilatione oritur. Oppilatio autem aut ex multitudine humorum est viscosorum crosiorumque: significaturque multitudinem quoque vs? et ciborum patientis otio quod balnei abstinentia quodque vultus et corporis patientis repleta sunt: et quod cum cephalice grauitas inuenitur et distensio. Aut ex apostemate quod autem est fit exteriori: ut percussione et collisione quod apostema operimenti quod sub cute extenditur capitis ad crosiam porrigitur et transit materiem copicipitationemque tumescitque mater crosse: fitque quemadmodum oia reliqua capitis apostemata. Et cephalice que ex apostemate fit calido signum quoniam illa percussio comitatur et grauitas: et cum apostemate febrius est et ardor in capite in facie rubor: quod si frigidum est modice cephalice percussio. Et si apostema quod cephalice causa est in operimento fit cerebri circundanti sentit infirmus tanquam ad iteriora suos retrahi oculos: et si nihil horum patientis sentit circundanti cranio ex exterioribus in operimento est passio. Que autem cephalice ex refectione

re nascitur signū hoc habet q̄ cum extēsiōe fit. Et que ex p̄
cussione aut collisiōe oritur signis nō indiget s; interrogatio
ne quā manifeste sint eius cā. Ite ē cephalic si capitis pro
pria sit assignatio. **Que** aut ex capitis euz stomacho oritur
cōparticipatiōe in passione que in ipo est: huiusq; causa aut
humor ē ebolicus i stomacho: cuius signū est q̄ cū cepha
lica moritura est: angustia cordis tremor inflātio et inen
dium capitis. q̄q; post vomitum quiescit et post calidoz ro
boratur ciboz cōmestione: q̄ vacuus est stomach⁹ et post
solum ac in saluā: aut p̄legma putridū in stomacho: cu
ius signum ē subuersio et post vomitū quies in repletiōe ipi
cephalee cōfortatio: frigidiorq; in cōmestione ciboz. ructa
tusq; sit illi acerbus. Accidit aut cephalica post ciboz mult
tudinez fastidiositas cū putredine cā. cuius signa clara sūt
et manifesta ciboz scilicet appetitus recessio. segnitias. encr
uatio. stomachi debilitas: q̄q; patiens in vertice cephalicā sen
tit et capitis medio: frōti paralitica: aut ex vini potatiōe q̄ va
poros ascēdit acuti ad cerebrū. et vocatur eiusmodi ebrietas
que ex cerebri fit debilitate et vaporū susceptiōe. **Hic** autem
cephalica que stomachi fit ex cā leuior sit qm̄ leuiatur stoma
chus: gravior aut sit qm̄ hic grauiatur: aut in eo corūpūtur
cibi. Ite est cephalic diuersitatu que i toto fit capite assigna
tio. **Est** autē alia quidē acuta et cito dissoluitur ac finitur
et cephalica absolute vocatur: alia tarda et dissolutionis diffi
cil q̄ galea vel cassia dī. hī cephalica quīs facili ex cā tumul
mat et vocis sono: s; et iniquē intuitu et odorū q̄ cerebri re
pleat vetriculos respiratiōe: vini potu: sitq; hī spēs i plibus
ex hīo frido p̄legmatico et crosso: atq; ex oppilatiōe: sitq;
ex plimo vito: s; et ex hūore calido. **Hic** it. **Hic** loco: q̄ sit
cephalica que galea vocat. **Nemo** iquit dubitat aut ābigit ce
phalicā hanc morbū vnum esse capitis. Ite etenim passiōe
si velit **ponere** et verbis explicare brenibus: dicit ipsam
cephalicā esse cōmestione et diuersitatu que difficile tollitur et au
fertur: leuiusq; et paruis excitatur cāis intrā ut magna mo
ueatur accessiōe: nec q̄ hanc habet vocem aliquam patia
tur percussio: sed nec verborum que aliq̄ tulus altiora sint
nec claritāe luminis: aut motus aliq̄. **Amat** amplius omi
re et supinus iacere in quieto et trāquillo ac teneboso loco p̄
doloris qui illi accidit magnitudinē. **Quidā** nāq; corū arbi
trantur caput suū creū: doloris in pluribus ad radices vsq;
peruenit oculoꝝ: barū aut accessiōnū sunt et quietis tēpo
ra et tranquillitatis: quēadmodū in epileptici et inter duas
accessiones nullo culpanda modo peritat in habitudine. **Est**
igitur morbus hic manifestus in quo est eo q̄ velociter caput
passiōe suscipiat: quod scilicet ex oium est genere cephalicorum
nisi q̄ quidā est a reliquis abūdan: q̄ superiōres scilicet capis
tis partes debiliores: in illis existunt. **Et** rursus ait ad quo
ruq; accelerat capita repleto: capitis loca que passiōes susci
pere possunt apparata sunt et passiōi oportuna: qui si malo
regitur regime in passiōe que cassia dicitur incidunt: nec a
veritate remotū est: horū quosdā in operimētis cerebri: quos
dā in crancū circūdanti operimēto sentire dolorē ab exte
rioribus. **Differūt** autē duo bec quoniam cui intra crancū pas
sio est dolor ad oculoꝝ vsq; porrigit radices: cui aut ad ocu
los vsq; nō perferat: in operimēto passio ē quod ab extero
ribus crancioꝝ veltit. **Nature** aut que repletiōi apparate
sunt capitis in quibus acuta generatur vrositas sunt corpo
ra vaporosa: cōgreganturq; in ore stomachi supfluitates cho
lerice. **Hic** etiā vigilie longe capitis excitat dolorē: corū
punt nāq; digestiōe: et vapores attollūt ad cerebrum. **Sic**
quoz et somnus lōgus digestiōis nāq; multitudinē replet
buiditate cerebz acuta. **Et** vero cephalica que emigranē
dicitur i medio tantū est capitis: sitq; aut ex malarū humori
bus qualitatū calidis aut frigidis: que operimēta rep̄t ce
rebri: aut ex vaporibus ad cerebrū a stomacho ascēdentibus
Et huius signū qm̄ qui hūc p̄ritur dolorē iuenit grandinē
in cranci capitis interioribus aperte et latere vno. **Accidit** au
tē hūc quoz dolor qui intra crancū est: quēadmodum et de
cephalica spēte que cassia dicitur dictum est. **Et** si eiusmodi ē
oculis mala accidunt accidētia: et nōnūq; vīsus consumitur
sepe hic cū cognitio sit passio circuitibus. **Sit** etiā cephalica
ex cūcūctiōe q̄ ex siccitate cōgigit: vī nimī a narib⁹ sanguis
flur⁹ ē: aut mēstruorum aut emoroidaz et nē flux⁹ soloz: et
q̄z ad mōz mīcrib⁹ ex mīta sanguis p̄missiōe accidit. **Acci**
dūt aut huiusmodi passia leuias: quasi volat⁹ ac vanitas.
Contingit quoz cephalica post coituz fieri ex cerebri debili
tate corporisq; repletiōe: sitq; ex tristitia sanguisq; minuti
one: s; et ex cerebri debilitate et sensus ipsius multitudinē quē
admodū de interiorum passiōnū cognitiōe galen⁹ ait ser

uone. **Est** et continua quoz cephalica ex capitis debilitate:
aliaq; ex sensus eius multitudine. si q̄ cephalicā videris viu
turnam que curatiōe nō mingatur nec medela: nec manifesta
sunt ei signa: intellige barū duarum enam ē spērum: et abin
uicem tunc illas separa: qm̄ que ex copia est sensus clari ma
nēt et fixi in ea sensus meatusq; mūdī et siccī. **Hic** quoz in cu
stodici sanitatis liboz: capitis dolores qui frequentes sunt ex
bonitate sensus sunt nerui qui a cerebro p̄ductus ad stoma
chum mittuntur. **Sit** etiā cephalica ex multis i capite vāporib⁹
cuius signa suntius vntur aurū et organicarum cōmonones:
dolorisq; a latere in latus trālatiō. **Sit** quoz cephalica ex
calido quod in matrice est apostemate: et statz post partum
aut abortū: et ex pancratia a partu sanguie purgatiōis: sitq;
ab huiusmodi dolor in vertice. **Et** sciendum quoniam quā
ex alicuius passiōe mēbri cephalica oritur: mēbri illius pri
us incipere egritudine: et ab hic cephalicā subsequi: que autē
ex passiōe capiti p̄pria generatur fm̄ maiore partē stabilis
est. **Seritur** quoz ex cephalica magnitudinē vocis fieri ampu
tationem p̄ cā que neruo accidit in cōmoditates qui ad gut
tur et gurgulione potenduntur. **Tradidit** etiā. **Hic** quodā in
loco cephalicā in quibusdā fieri sine alijs capitis partibus
et aliquādo in opimētis: nōnūq; in venis: et tunc quidez ex
tra crancum: nūc autem itus: quozū certa difficultas est cogni
tio: quare acūda est ingēnio et iūlligentia: manifesteq; que
rende sub interrogatiōe cause. **Ite** cephalic spērum assigna
tio causariūq; et signozū que diligēter intuita et intellecta me
morie manda.

Capitulz. 4. de phrenesi. mania. apostemate cerebri et
mentis alienatione causis quoz et signis.

Phrenesis aut ex mala p̄plexiōe sit calida
que cerebro et ipsum op̄iet et
circūuoluenti accidit op̄rimēto: aut ex calido quod
in operimēto sit cerebri apostemate vel ipso cerebro: aut si q̄
i vīs cerebri sit ebolere fuerit mīltiplicare. **Et** q̄ ex apostē
te sit difficilior et et forior. **Apostē** itē cālm aut ex cholera sit
rubea aut ex sagine et aliq̄nā aliqd admiscec p̄legmaticis.
Hic oīz signum continua febris cuius calor non multum
fortis est sub tactu s; trāquillus et mediocris. facies et caput
calidiora q̄ reliq; corporis sunt tactu: segurq; huiusmodi
mentis alienatio et vigilia. et nōnūq; quibusdā somnus ac
cidit a quo cū clamore excitatur et salu: quozū lingue migre
sunt et asperantur et de vestibus tanq̄ aliqd legūt p̄ p̄ban
tate corruptionē: nōnūq; lachrymatur corū oculi: aliquādo
obralmici quādoq; siccī. **Cui** aut bec accidit ex sanguineo
apostemate passio que vīctus insunt accidētia cum risu. so
pore. oculoꝝ rubore. garrulitate et ineptia. et calor est tact⁹
acutus p̄gēq; faciei color: nō multū rubens: sed aliquando
ad crocū declinat cū siccitate. **Cui** vero ex cholero accidit
apostemate. signū est illius accidētia bec infania comitabitur
et salus. **Si** vero aliqd mīle admisceatur sūt ineptie ac gar
rultatis copia timor et fletus. **Qu** autē materijs aliqd hīs
p̄legmaticis admisceatur pariter fit obstupescatio puigil. **Est**
aut in oībus hīs pulsus oclib⁹ p̄uus et in eo durities modē
ca. varietas multa. anhelitus frequēs. rariūq; et q̄nq; spūs
angustia. **De mania.** **Mania** vero cerebro apostematis
cā accidit q̄ in diaphragmate sit p̄ nerui p̄participationem
q̄ ad ipsū a cerebro descēdit: oīaq; que i phrenesi apparēt ac
cidētia mania quoz sequūtur nisi q̄ debilioza: sed febris for
tior et calor in oī corpore manifestior: p̄passiōis circa cor
propinquitatē hypocūdria et que subsunt illis fursū trabun
tur et spūs quādoq; aretatur: p̄cutusq; et latera duo ac hypo
cundria simul calent: eo q̄ mēbriā bec diaphragmati viciniā
sunt: quēadmodū in phrenesi facies et caput fortioris sūt ca
loris p̄p suā cōmestione viciniā. **Sūt** autē bec de passiōes ac
te et p̄moleste. **Ite** phrenesis ē et manie signozūq; eas signifi
cantū assignatio. **Sciendū** autē ē quoniam q̄bus phrenesis ac
cidit grandioribus secūdū maiore partē nō saluatur: quoniam
passio bec hūic est etati cōtraria. **Apostemate** vero calidiū
q̄ cerebro accidit: aliud est q̄ herispila vocat: aliud q̄ ma
sera: et est apostemate sanguineū quod cerebro et arterijs acci
dit facieq; oīaq; que in eis sunt intumescūt in tñ vt scoma
abiniuec credatur separata: sitq; pariter dolor grauis conti
nuus. in facie rubor. acuitur oculi: segurq; simul subuersio:
cōparticipationis cerebri cū stomacho cā. **Cū** herispila autē
dolor sit in toto corpe min⁹ et inflātio tāq̄ ignis flāma et
facies quz tangitur frigida ē et calor eius ad crocū declinat
et in ore sit siccitas grauis. **Et** bec in passiōe sunt phrenesis
et manie. **Alienatio** vero mētis aut cū febre sit aut sine fe
bre. **Et** que cū febre aut in phrenesi apostematis calidi causa

quod in cerebri oritur operimento aut in mania. Hocq; fit pp eū qui ex diapbragma ē calore ex apostemate et ad cerebz trāsit cuiusq; operimēta pp cōparticipationē. Et ē que caloris febriū acutariū fit virtute: hocq; ex febriū vaporibus sursum ascēdētibz et capitis fit debilitate.

Capitulu. 5. de lethargia et ei similibz. s. obstupefactio ne. puigatione. cum a. i. obstupefactione peruigilantia. corboto. i. coagulatione. cogitatione. corruptione et memorie. scotomia et vertigine. causis quoq; corū et signis.

Lethargum aut phrenesim dicitur ē frigidā qui est corruptio que memorie accidit: fit autē ex mala cōplexione frigida et humida: aut ex pblegmatica que cerebro dominat materia: aut ipsi puppi. Et sicut que dicta est phrenesim passio ex oratione fit cholere rubec in cerebz sic et hec ex pblegmatis fit oratione et humiditate cerebz. Huiusmodi passio fit fieri cū ea febriū modica et debilis acutā pblegmatis putridi cā: obstupefactione et sopore cū expurgandā difficultate. Si quis ex re patietes interrogatur nō videt nisi vix et raro: acciditq; illis mētis cōfusio et oscitatio multa: ora corū aperta sunt tāq; claudere illa sint oblit: quibz dā eoz pblegmatica accidit ventris solutio: quoniam dā cōstipatur ventres et vima eoz turbida quasi asinoz. Nonnullis tremor et extremitatū accidit sudor: facies corū ad nigredinē declinat et parum intumescit pulsus corū at magnus et varietatis fluctuosus iuxta pplem monicozū pulsū et anhelitus tardissim⁹ debilis et varius. Quod si ex siccitate fiat lethargus obstupefactionis locum obtinet peruigilatio. Obstupefactio autē ipsa quidē aut ex mala est cōplexione frigida et humida cerebro accidit: aut ex pblegmatica materia: acutē febriū cā: vel percussione que lacertis facta ē tēpoz: aut oppressiois que cerebro accidit: aut fractu re que ossū crani facta ē: aut laminū que sub crani ossē fracti ponuntur quz istud curat: vult medicus. Peruigilatio aut ex mala fit cōplexione sicca que cerebro accidit aut ex materia melica: aut cholericā. Quz vero que puigationē faciūt cā cū obstupefactionē faciētibus cōponunt: passio inde oritur que cum a vocata est obstupefactio. s. peruigil. Et si pblegma amplius sit et obstupefactio fit māsfectio: i. siccitas superat et puigatione erit maior et ē qui patitur tanq; dormiens et experret: oculi eius mētis cōfusio: acciditq; illi q; frenetis: s. garrulitas. Et oio quibus hec passio significatur signa cōposita sūt ex phreneticozū et lethargicorū signis. Que aut huiusmodi sunt morbi signa sunt hec. Eger supinus iacet et tanq; qui mortuus est extensus: oculi eius clati: facies quibz dā turgida temporibus color ad nigrum inclinatur et aliquando quasi supernatur robor et cum his pariter nōnunq; vixine fit difficultas: aliquando fluxus. Et cum hec passio debilis ē: et aliqd i ore ponit patietis hūidū trāsglutit: qū at valida et humidū quid ozi infunditur non: sed rejicit et naribus emittit: huiusmodi patietis habitudinē peruigilatio fit nimia vixine durities: nec spiritus illius apparet pulsus debilis est parvus et frequēs. Differt aut passio hec et scotomia qm huius passionis dominus optime nō anhelat. Quā aut mulieri accidet passio hec: inter hanc et que ex suffocatione fit matricis differentia nonerit: qm in matricis suffocatione iuxta cōsuetudinē iacet: mulier et aliquando passio fit leuior et que dicuntur intelligit: et quādoq; defectus illi accidit grauis.

Que vero corboto. i. coagulatione dicitur passio: ex oppilatione fit que puppi accidit cerebz ex frigido humore et sicco ac crosso. Fit aliquādo aut ex frigide aque potu et eius lanacro: fructuq; cum nunc refrigeratoz cōmitione. Sunt aut huiusmodi signa quoniam passio hac molestias totū habet corpus sensu priuātū et motu: et tāq; mortuus exposit⁹ iacet. Et differt hec ab obstupefactione passio: qm obstupefactiois tēpoze oculi clausi sunt: in coagulatione aperti. Et attēde qm qm passio boi hec accidit quacuq; illū inuenit i bitndie perstat sedens. s. aut stans dormiens apertis oculis aut clausis: s. et si qd opaf i cadē illū q et passio iuuenis bitndie et actu. Reliqua oia hoc excepto signa: signis obstupefactionis peruigil. i. cum similia sunt. Cogitationis et memorie corruptio aliquādo vixine tantū est. i. cogitationis: quādoq; memorie etiaz nōnunq; accidit vtriusq; diciturq; tunc desipētia: quēadmodū semibus accidit. Accidit etiam illis debilitas cerebz cā et corruptione que illi facta est: aut ex mala cōplexione frigida simplici que cerebro accidit: aut ex pblegmatica materia. Cum igitur passio hec ex mala est frigida cōplexione: cum obliuione et cogitationis malitia patietis accidit pigritia: et a motu grauitas ac soporis nimietas. Et si cum frigore humiditas est obstupefactio fit et in fomno submersio: obliuioq; et

scotomia. Et si cū frigiditate siccitas obstupefactionis loco imoderata subintrat peruigilatio. Cum vero passio hec cū materia fit pblegmatica: patienti euacuatio accidit humiditatum per nares os et aures. Scotomia vero et vertigo: aut ex ipomet sunt cerebro: aut cōparticipatione mēbz alterius quauis in passione. Et scotomia si ex cerebro fiat solo aut ex mala fit cōplexione frigida et humida: aut ex pblegmatico q proze cerebz dominatur humore: fitq; ab inde scotomia et re supinatio. Vertigo aut ex humore fit pblegmatico qui in venis adunatur: que cerebz circū obambulant aut cholericō humore: aut sanguineo qui in venis est: nec dissolui pōt voluiturq; in venis circa cerebrum: et fit ab inde vertigo aut ex crosso vīto sitate que bis cōcluditur venis nec dissolui pōt sed circūvoluitur cerebro et vertiginē parit. Fit etiam ab oppressione que cerebz accidit proze alicuius crani ossis ex cōfractione: aut alia quauis cerebrum opprimēte cā. Et scotomie signū est q homo similes est furenti: et mēbz eius enervatis similia: propter cā que necruis accidit enervacionem ex pblegmatica humiditate que cerebro eius dominatur. Vertiginis autē signa hec tene: q homo oia que circūspicit rotari extimat et casus imaginatur: maximeq; si quippiam quod voluatur aspexerit vt molēdinū oulabū: robozatur etenim i eo vertigo. Sic quoq; et si se ipsū: homo roter sepius fit illi vertigo et vanitas mentis. Et si ex pblegmate est vertigo ois fit sapor: salus aut acerbus. Et si ex cholera fit sapor: amarus. Communia vero passionibus his duabus signa vertiginis scilicet et scotomie vixus ē tenebrositas audit⁹ grauitas aurū tinnit⁹. Et quz passio hec est cōparticipatione cum alio mēbro. cerebro accidit in passione aliqua. Aut ex passione fit que in venis accidit pulsantibus post aures positis ex mala cōplexione frigida: aut humore pblegmatico siue cholericō. horūq; signa quoniam cū predictis venis hec sunt et replete. Aut ex passione que duabus oritur venis quas iuueniles dixim⁹ ex mala cōplexione: aut humore pblegmatico vī cholericō. et horū signa cū his que diximus collum distēsum: aut ex ea que stomachi accidit passione ex mala cōplexione frigida: aut ex pblegmatico humore: cuius signū ē subuersio cordis tremor et passionis qm multitudo sumit cibozum augmētus: et quz fastidiositas fit cū putredine. Nonnunq; aut scotomiam oriri videmus ex febriū acutē persecutātia.

Cap. 6. de apoplexia epilepsia icubo cāisq; ei⁹ signis.

Apoplexia et epilepsia passionēs ex oppilatione generantur que in ventriculo fit cerebz. Et apoplexia quidē fit qm tres cerebz vetriculi omnes oppilatur semelq; prohibeturq; virtus et sentiens et mouēs ad ea que sentiunt et mouentur voluntarie trāsmitti mēbra inciditurq; motus et actiones imminuūt corpus gubernātes: itātūm vt ferē oio cessent. Oppilationis autē promotio hac in passione: aut ex pblegmatico fit humore crosso et viscoso: aut ex pblegmate cū cholera confuso nigra: aut ex crosso sanguine sitaq; aliquādo ex cholera nigra: et nōnunq; ex repletione vini et molētia ebrietate. Et hec apoplexie species est letalis. Aut aut in aphorismoz libro hypocras. Quibusq; cōijs apoplexia repēte fit desiciunt et mox nūq; nisi febriū supuerit: aut ea q dissolui hētrcrapula loq; bora. Precedit aut passionē hanc acutis capitis dolor organicozū tumor: vixus tenebrositas: vertigo: radiorū phāstia: extremozū frigus: corporis tinnitio totius. Et huiusmodi signa signis prozia sūt corboto. i. coagulationis. Eger nāq; tanq; dormiens expositus ē: nec aliquid quod nocens corpi occurrat sentit: et auditur eius anhelitus quasi scissure pānoz et stertentis: et qm passio fortior ē et anhelit⁹ maior. Nonnunq; aut strepitus eius auditur in pectore pp anhelitus difficultatē et inobediētā. Quz autē passio valida non ē et stertere eius min⁹ est et anhelitus facili⁹. Et si ori ei⁹ quid infundat humidū trāsglutit: si robusta ē nihil trāsglutit s; naribus emittit. Et si hec passio ex sanguine fiat aut pblegmatico quz sanguis imixtus ē hūore facies rubet. Si ex cholera nigra ad nigrū vertig color faciei. Et cum hec fit passio si patietis aperti aut clausi oculi sint eodē perstat mō. Sic et si supinus iacet aut pūno: vel sedeat cadē remanet inbitundine. Reliqua oia his exceptis signa: eadē sunt que coagulationis. Hoc aut accideat curationi difficile ē imo icurabile si fortis fit passio: nec facile sanatur si debilis in paralisis et faciei trāsit cōcoloriōne quēadmodū hypocras i aphorismozū libro loq; dicens. Apoplexia si fortis fit curari nequit: et si debilis facile non est.

Epilepsia at spāsm⁹ ē q toti accidit corpi: itātū vt paties sup trā cadat. Hec aliqñ circula

ria fit et notis circuitibus diffinitisq; terminis: et aliqui tepo-
ra eius varia sunt. Quidam autem eius ex eisde fit quibus et apo-
plexia causatur: nisi quod in magnitudine subit et gravitate. Epilias
naq; generat: eas in ventriculis minime sunt cerebri oib; que
admodum in apoplexia dictu: sed fit oppilatio guberna in ve-
tricularis et nervorum meatibus mēbra movetur quiaq; hac facit
minor et humor: quod apoplexia in qualitate et quantitate et sub-
stantia. minus frigidus minoris et quantitatis et minoris est
crosfinit: adeoq; epilepsie accessiois tepore corp; sentit et mo-
vetur quod apoplexia non h;: unde et fertur eas epilepsie facientem
dimidia et; que apoplexia infert. Et epilepsie alia ex cere-
bro fit: alia ex nervorum spasmo. Et que ex cerebro: alia ab ipso
solo: alia ex ipsius cum stomachi ore: et alia mēbris participati-
one. Et q; pp ipsuz est in cerebro ex oppilatione que admodum
diximus q; i ventricul; cerebri fit q; et sps et movetur vtriusq; ad ner-
vos trāsire mittitq; phibet. et ad ea q; spore movetur mēbra.
Idec at oppilo aut ex phlegmatico fit hūore crosso et viscoso
qui ad cerebri influit ventriculos accessiois et; boza aut humo-
re cholericio nigro et crosso: aut ex cōpessione que cerebro ex
ossis crani fractura accidit: fuitq; et co dolor gravis. Non-
nunq; aut spēs hec accidit quz scipm homo rotat. Rotatur
naq; caput ipsius ac calcit et qui in eo sunt cōmouentur hūo-
res et spūs: caditq; in terram hō et turbatur. Precedit autem
que ex cerebro ē hanc epilepsiam nimius capitis dolor: cū gra-
uitate et rūsus tenecolitas et sensus malitia. auditus. odora-
tus et gustus. Que si ex phlegmatico fit corpus repletus ē et ple-
num: color ad album subinclinat: fuitq; eius antecedens regi-
men refrigerās humectans et gnāns phlegma. Et si ex cho-
lera fit nigra corpus patiens gracile ē. color ad nigrum ver-
gens: fuitq; quo rūsus est regimē defecās et cholera generās
nigram. Quibus aut epilepsia propter stomachi os accidit
ex vaporibus fit phlegmaticis aut melancolicis qui ad caput
ascendentes cerebri replēt ventriculos et oppilat: quam epilen-
psie speciem oris stomachi precedit diffictio. subuctio. cordis
palpitatio: punctura: magis aut si prandium differatur aut
paucum sit. Et quz accessio patiens fit subito in terra; ru-
unt: et aliquādo defectus precedit: nonnunq; clamores attol-
lunt accessiois articulo: et aliquotiens ne ruunt in terram: s;
aut deficiūt aut tristantur: ex corp; ore salive defluūt. Que
propter alium fit epilepsia mēbz ex malis oritur a mēbro illo
ascendētib; ad cerebri frigidis vaporibus que admodum
in manu et pedu digitoruz est videre passioib; in colli-
ca quoq; et maricū passioe. sicut et ex stomachi ore vaporz fit
ascensio. Accidit aut hoc nonnullis mulierum dū pregnantes
sunt et in partu recedit. Nonnunq; etiam passio hec ex leopij
accidit percussione qui nervo incidit. Et ab huiusmōi cau-
sis que fit epilepsie sunt signa: quoniam vapores sēt frigidus
patiens a mēbro ascendentes in quo humor ē ante accessiois
horam: et a mēbro ad mēbz ad cerebri perveniant: et iā tūc
decidit: unde et huius passiois domini antecedit: et accessio-
nis epilepsie hora antenūtiat paulo ante: eo q; hec present-
ant. Que vero ex spamo accidit epilepsia ceteris peior est
speciebus et letalior: et ex ois fit corporis spasmo qui ventricu-
li replentur cerebri: oēsque nervi supfluitantibus: fuitq; actioib;
nobilium mēborum nocumētū: magis autem regentib; cor-
pus. Et autē que admodum diximus aut ex crosso hūore qui
nervos diffedit in latuz vnde spasmus fit illis: atq; ad suas
contrahūtur origines: ideoq; homo in terra ruit et turbatur.
Est aut huius hūdo hois hac in specie apoplectica prima.

Et attende epilepsie passionem anteq; fiat precedere an-
belius malitia. obliuio. cephalica. capitis repletio et varia in
commoda. Que vt roborata est propria habet signa: sed
omnibus eius diversitatibus cōmunia. spumā in ore et turba-
tionē. Et spume cā est natura que hūorez facientē hic pellit.
Turbatio vero fit expellentia a motu virtutis q; hūorez pro-
pulsat nocuum. Que alius quidam fuit alio non. Calus et
vociferatio. lingue masticatio. rīne effusio ac cegestiois pre-
ter voluntatē et nonnullis aliquoties sperma emittitur. Signi-
ficatur aut passio hec et manifesta fit: si patiens vino myrra
caparūq; cornu vaporoz: deturq; illi capre epas asium et
eius olfaciat odorē. Ruit etenim in terrā et quedā que diximus
manifestant in eo signa. Tradūt medicorū quidā: qm si pa-
tens ois pelle quz recē excoctatur superinoluta aque im-
mergatur statim epilepticus fit. Quāplēs aut passioe hui;
oī circuitus moriūtur tpe pp difficultatē que ea hora illis ac-
cidit accedētū. Accidit aut passio hec maxie pueris post
quos a morbo surgentibus et iuuenibus: parū autē grandio-
rib; et senibus: eo q; ipsoz sicca sunt mēbra. Accidit vero
pueris duabus de causis: prima ē cōplexiois humiditas cere-

bri eoz nāliter. secūda regis malitia. Et si male cōplōns na-
turalis cā fiat: prio post partus accidit tepus: et si ex malo re-
gimine fit deinceps. Impossibile autē ē hanc sanari si post pi-
lorū in pene productionē fiat: pubertatē. in pueritie aut tpe
multi corū si vt oportet medela adhibeat hac sanātur a pas-
sione et ab ea saluātur sicut hypocras ait in aphorismorum li-
bro. Epile quibuscūq; ante pilorū in pene productionē sunt
etatis regionis et regimīs imutatione curantur: quibus autem
post. xxv. annos cū eis moriūtur. Que vero cōpessio di-
citur passio et ipsa quoq; ex humore fit phlegmatico et nōnū-
q; ebrijs fit passio hec: et quibus mala est digestio: et multipli-
canti comelione maxime crossoz cibo: exereitiū minuēt
ti ac balneū. Est aut hec passiois vna que obstupefactio-
nē precedit et paralysim ac apoplexiā et epilepsia: ideoq; in eius
amputatione negligētiā et nō oz aut fallatiam eē quz in boie
apparuerit. Que vero hanc significat passionē signa q; hō
suo aspiciet in sōno tanq; si pueritū graue super ipsum cadere et
opprimi se illo: aut quasi boiez suffocantē ipsum: seq; vocife-
rari velle et vocē eius nō exaudiri: et nōnunq; accidit vt ho-
minē secū coire volentē videat.

Capitulū. 7.º de melia et canina et amore cāisq; eorum
et signis.

Melia nigra ai ē cōfusio sine febre: que aut ppter
cerebri fit passionē ipsius aut ex eius cum
mēbris alijs quīs in passione cōparticipanti. Et q;
ex ipsius cerebri fit passioe ex nigri cholericis hūoris coadu-
nationē ē qui i ipso nascit aut ad ipsū ab huius passiois sō asce-
dit: coadunaturq; in eo paulatim: fuitq; eiusmodi res mani-
festa: quam qui insunt adurūtur hū ores: vnde anima turbat
et cogitatio immittit. Que autē cōparticipationis fit causa
cerebri cū alijs mēbris: quedā ex vaporibus et nigris fit bu-
moribus qui a stomacho ad cerebri ascēdunt ab hūoribus
qui in ipso exurūt et locis qui hypochondrijs subit: viciunt
passio hec ascendēs. Quedā ab his fit quod ex omni corpore
ad ipsum ascēdunt adustus humoribus. Nonnunq; autem
passio hec ex timore oritur et tristitia. Et cōmunia oibus qui
desipientia patiuntur nigram signa sunt tristitia. timor. opi-
nio mala: et quidam quib; accidit morte timent: quidaz des-
derant: quidaz risus multiplicat: nonnulli ficti: et aliqui seipos
abnegant et se nō esse dicūt: quidam vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur passio et inflā: acerbū vas se eē fictile arbitran-
tur: ideoq; ne fragantur precant. Alij irrationalium aliquod
eē se animalium putant: et aialis illius voce clamāt. Alij va-
tes se predicāt et futura se predicere dicūt. Que vero cui-
q; propria sunt huius passiois diversitati signa sic intellige.
Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustus signum hēt
mentis cōfusionem: garrulitatis multitudinē: sollicitudinē
curam. tristitia. timorez. et fomidinē pbātias malas et ima-
ginationes ac similia. Et que ppter stomachū que ascēdēs
vocatur

nē hanc ex cholera adusta in corpore ortam: que diximus accidētia maiora erūt et grauiora inueniri. Si autē qui in corpore humor est cholera est nigra qui cuiusmodi patitur mēte erit tristitiae cogitationis timoris luctus et malorum pban-
tasiarū solitudinisq; amator. Et oīa que diximus desipientie nigre signa cōmūnia. hac sunt in specie passionis que scilicet: fit ex cholera nigra: siue in capite seu in toto sit corpore humor maximeq; timor et suspitio. sunt nāq; huic adberentia passio-
ni accidētia propter humoris nigredinē et tenebrositatis ab eo introductionē mētis ac anime turbationē. Ibi significat hęc passio signis et cause eius. Est autē in epididymū sermo-
ne secūdo hypocras: quoniam eius est cordis cōplexio calida et sicca et cerebri humida: facile in desipientia cadit nigra eo q; cholera in eo dominetur rubea rīq; iuuentutis cōple-
mentū: ad quā quī peruenit eratē cholera exurit rubea et fit nigra. Cerebri autē cōplexio quā sit frigida et buida ener-
uata est: ipsum enī in natura sua frigidū est et humidum: au-
geturq; hoc eo q; extra naturā sit egressū in frigus et humi-
ditatē: enervaturq; et debilitatur vaporēq; suscipit nigros q; ad ipsum a corpore emittuntur. Obtenēbatur itaq; et ti-
mor et suspitio et tristitia dominantur: que desipientiā sequūt
nigram duo accidētia. Ideo ergo in afozismozū libro ait hy-
pocras: Lūi timor et tristitia longo accidunt tēpore passio-
nem habet melācholicā. Sit autē passio hęc autūni tēporib;
maxime. De canina melācholica. Est et melia quedam
que canina vocatur qua patiens gallis assimilatur: et corū
vociferatur clamoribus sed et canibus similesq; illis emittit
clamores et nocte ad sepulchra egreditur: et illic imoratur do-
nec illucescat. Huius signa sunt q; patiens coloris est croci
oculi eius tenebrosi sicut in cōcāno positi: dētes eius et os siccū
et salivę expies sitis illi multa est in pedibus emissiones illi p-
ducūt et vlcera tridēq; in facie. Offendit etenim plurimū
et super faciē cadit: videtur in cins cruribus macule canis
morū. Et impossibīliū est hanc habētē curari passionē.
Et sciendum passionē huiusmodi a patrib; hereditate trā-
sire. De amore. Amor autē est anime sollicitudo ī id quod
amatur et cogitationis in idipsum perscuerātia. Cuius signa
sunt oculoꝝ profundatio: et corū motus nimis ac pal-
pebrarū: lacrimarū paucitas: et in illis pfractio et quasi
quidā decor: totiusq; corporis mēbroꝝ imutatio et maties
preter oculos: ipsi nāq; nō extenuantur. Morū pulsus idē ē qui
et curā patiētiū: nisi q; quādo res ad memoriā ducitur ama-
ta ab habitudine imutatur naturalī variaturq; et turbatur.
Hęc est passionū que in cerebro sunt assignatio causęq; et si-
gna singularum. Et attende qm̄ que dixim; signa: vñquāq;
significare passionū. quedā quidē duabus sunt passionibus
cōmūnia: aut tribus vt mētis cōfusio et alienatio pbeneticis
et maniacis ac desipientiam habētibus nigra: et vt obstupē-
ctio que in lithargo fit: et obstupēctatione peruiq; que cu-
ma vocatur. Quedā autē singulis quibusdā propria sunt vt
tristitia et timor que desipientiam tantū significāt nigra: spu-
ma epilepsiam. Hō op; itaq; te nimis in signis cōsidere cō-
mūnibus sed propria illis adicias signa. Sic enim certus q;
sit passio fies.

Capitulu. 8. de nocte passionibus. et primo de dormita-
tione enervatione epilepsia paralisi oris totiusq; corporis:
causisq; et signis.

De antez in nocte fiunt passionēs et qui ab ea oriuntur nervi quinq; sūt
species enervationis et que epilepsia vocat passio dor-
mitatio spasmus tremor gibbositas. Enervatio fit si opplo
aliquo fiat in nervo qui ad quodpiam pervenit mēbrū eius
in principiis movensq; prohibetur per transire ad mēbrum
virtus: vnde enervatur et sensū perdit ac motū. Et si est op-
pilatio hęc in omniū nervozū principio ortus: fit totius cor-
poris mēbroꝝ sensus et motus cessatio cum nocumētis a-
ctionū gubernatiū: vocaturq; eiusmodi passio epilepsia: h
autē ex plegmate fit frigidus cerebri replētū ventriculos. Q;
si oppilatio hęc in latere fiat vno: illi; lateris fit enervatio cū
latere faciei et vocatur paralisis et cōtorso simul. i. euulsio. Et
si in nocte principiis accidat enervatio fit et sine facie. Et si
altero in nocte latere: eius lateris fit mēbroꝝ enervatio. Q;
si in nervozū fiat principiis qui ad lacertoszū porrigitur
faciei et altero tantum in latere eius faciei lateris fit enervatio
que est cōtorso. Accidit autē cōtorso faciei ex enervatione et
spasmo simul: enervat etēq; alteri; maxille lacerat et spasmus
fit alteri. Et si oppilatio in nervozū principiis qui ad guttē
tendunt accidat vocis fit amputatio. Et si in nervis qui ad
lacertos porrigitur pectoris amputatio fit anbelitus: et si in

nervis qui ad lacertos pēduntur resice vñne segtur preter vel
le emissio: sic quoq; et si in nervis qui ad ani mittuntur lacer-
tos egestionis fit extra voluntatē exitus. Sic et in oibus iudi-
candū ē mēbris si oppilo in nervozū fiat principiis qui ad vni-
us cuius corū dirigitur lacertos: enervat etēni mēbrū illud
et ipsius cessant et motus et sensus. Oppilo autē hac accidit
in passione: aut ex humore cōtorso aut ex oppressione. Et si op-
pressio aut ex ligatione accidit aut nocte apostemate: aut cer-
te qd suo mouet et cecidit loco ossē nervosq; opprimēt. Acci-
dit autē enervatio: ex nervi quā ad illud mittit mēbrū incisioe
et cōtritione si per latū fiat incisio: que ē nō curat. Si aut per
lōgū porrigitur incisio mēbro nocumētū nō accidit. Refert at
h. quoniam passio hęc grandioribus maxie fit si corū capita
humoribus repleta sunt frigidis. qū. n. repente fit illis: aut ca-
lor aut frigus forte eiusmodi liquefunt humores et ad locū
ortus feruntur nervoz. maxime autē hoc accidit cui nervi de-
biles sunt natura: cuius vero fortes sunt parū contingit. Et
que enervationē significant mēbris signa manifesta sūt ex ipsi-
us enervatione et fluxu: motusq; ipsius et sensus cessatione.
Et si oppilatio hęc ex humore cōtingit plegmatico sine ex-
teriori fit cā. Et si oppilatio ex oppressionē fiat significatur
ea que primū mēbrū facta ē molesta et grauitate. Et si nervi
facta est incisio aut cōtritio scitur quoniam per cūssio aut super
nervoz locū casus precessit qui mēbrū mouebat. Sit at ener-
uatio ex mēbrū quoq; euulsione sua a cōcatenatione et disgre-
gatione humiditatis viscofe cā que ligamēta infundit et lubri-
cū facit os suoq; educit loco. Aliquādo autē eiusmodi res ma-
terici que a mēbris depellitur nobilibus fit cā: alijq; prout
tanq; cōpressionē alioꝝ cū alijs quib; acuti finiuntur morbi vt
pbeneticis et mania enervatio accidit mēbroꝝ. Accidit autē
sepius in colica passione et enervatio et quorūdā mēbroꝝ
euulsio: quoniam morbus criticus finitur modo: quz natura super
fluitates a profundo p pulset corpis ad extremitates: vidi nō
nullos colicā patiētes grauē: et difficilē nocumētū quoꝝ vtrū-
q; euulsū ē genu: quorūdā autē et genu vnū et quodā: vidi et cu-
ius scapule motus oīno cessauit: sed sensus erat bonus. Sic
et suopa ulus refert libro: q; suo multis acciderit colicus do-
lor tpe et q; saluabatur corū extremozū enervatione: sensusq;
tū corū nō cessaret. Que at epilia vocatur passio signa bz: q;
qui cā patitur supinus expositus ē voce carens et motu ac se-
su voluntario: preceditq; hac capitis dolor passionē grauis:
organicarū repletio: vertigo: obsecritas pīus: extremozū fri-
gus ac titillatio corporis totius: motus grauitas: dētiū fremi-
tus soni tpe: vñna ad nigredinē declinat et est in ea fūco simi-
lis et squamis hypostasis. Maxie autē passio hęc senib; ac-
cidit: et frigide ac huide complexionis viris: et affluēcienti
cōtū ac plegma generās regimē. Si aut passio hęc iuueni
accidat in calis tēporib; quāsi impossibīliū ē egrorū curari: pe-
torisq; patiētū hęc passionē bitudo cuius anbelitus malus ē:
variūq; et ex varietatis magnitudine amputat. Euulsio
nis aut signa sunt q; aliquādo ossis augmētum qd disgre-
gationis intrabat fouē suo egressū est loco et inuenies ipso ra-
ctu abinuicē diuisū. Et sciēdū est enervationes cū euulsione
et spasmo cōponi quibusdā in hoibus inuēit in corū quibusdā
mēbris enervationē videas et euulsione: quedā spasma-
ta ad suā temere origines. Et nōnunq; mēbrū vidi euulsū in
quo erat spasmus et tremor sed nō in hoie. Oportet itaq; di-
ligentius hęc oīa perspicere: quo huiusmodi patiētes recte ad-
ministras. Paralisis autē faciei signa sunt ipsius cōtorso
et carnis que in maxilla est in latere alteri retractione: fit autē
quā mouēs prohibetur virtus ad lacertos transire faciei et
oculoꝝ. Accidit at et cōtorso hęc ex spasma alterius maxilla-
rū retrahiturq; sana in seipsam maxilla: cuius signa sunt q;
eger oculū qui in sano est latere claudere nequit. Si etēni ocu-
los vt cl: idat pceperis: oculus qui in latere est sinistro rema-
net apertus: hocq; ppter palpebre vel inferiores lacerti ad in-
feriora retractionem. Qd si insufflaret illi pceperis flatum
huic exte ab oris videbis latere eo q; maxille in alteram par-
tē retrahatur lacertus. Vñs autē enervationē signa manife-
sta sunt et patentia ex sensus cessatione et motus voluntarij: q;
et us erat mēbrū. Dormitatio vero ex causis fit que et ener-
uationē faciunt oppilationibus. s. nisi q; in enervationē for-
res: in dormitatione debiles sunt: vnde et in enervatōe sensus
fit et motus cessatio: dormitatio enim autē qui patiuntur et se-
tiant et mouentur quibnsdam et motu et sensu. Accidit et dor-
mitatio ex mala pphone q; nervū spissat et pgregat ei partes.
Sitq; abinde oppilatio pna: pnaq; aialie virt; q; ad mēbz p-
eū mittitur ē q;ntas: debilisq; nec recte aut equaliter mittitur

hec eadem. Aliquādo aut ex frigoris obusa fit gravis aut nris quare nervi quodā modo dēantur et simile quid accidit. Sit etiā dormitatio ex nervorum cōpessione quēadmodū quū quis mēbro alicui innititur: aut ligationis difficultate: et non namq̃ ex vērōitate que spōdilibus concluditur et nuchaz op primit. Singz abinde oppilatio virtutē prohibens movētem p nervos ad mēbrūz transire. Est autē dormitatiois signū q̃ homo ipso sentit in mēbro tanq̃ fornicariū motuz et infir miones inoētes cū motus difficultate et sensus malitia quē admodū sepius pedibus videmus accidere illi? qui diutius sederit: aut ipm aliquid oppressit: aut percussio eius in ali quod membrum ceciderit.

Capitulum. 9. de spasmo qui ex repletione fit causisqz eius et signis.

Spasmus autēz membri ē patētis abscisio et in lōgo imminutio a natura. li q̃ritate: hocqz aut in toto fit corpore: et vocatur tetanus: atqz hoc vt mēbrum ab vtroqz equaliter distendatur latere: sitqz rectū. et in nullam declinat oīo partē: et spasmus qui nō extēditur ex mēbrū in vtrūqz latus distensione. Tetanus qui ex acutis fit morbis: aut in anterioribus tū ē: vocatur anterior spasmus. Hocqz fit quū passio in lacertis est posterioribus: aut in mēbris posterioribus et vocatur posterior spasmus qui ex passione lacertorum fit anterior: aut in quibūdam sine alijs mēbris: hocqz quū passio in ipsius fit mēbrū lacertis et nervis. Quū autē hāz origo diversitatū aut ex repletionē ē: aut ex evacuatiōē: aut frigida mala cōple xione: aut ex calido certe apostemate qd in nervis fit. Et qui ex repletionē fit quū nervi supfluitantibus replētur malis hūi dis et pblegmaticis quibus hūectantur et in latum distendū tur: et a sua imminuuntur longitudine. Quare lacertus ille ad quem hic mittebatur nervus cōtrahitur ad fuc originis par tem et mēbrum curtatur quēadmodūz vasū que ex corijs fi unt accidit: quū amplius q̃ capere possint et dilatātur fari untur. Extēduntur eim in latus et eorum brevīatur longum. Maxime autē hec spasmi spēs pueris accidit puia qui cros so nutriuntur lacte. Accidit etiā illis ciborū qui porriguntur multitudīne sine cautela et nervorū debilitatis cā ac mollitici et distensionis facilitate: ideoqz et eoz faciliōr est curatio. Et q̃ que spasmū precedit significatio i pueris: acuta ē febris et pti nua. vigilie. vērīs siccitas. coloris citritas. lingue nigredo. salī ne deificatio. et curis distēsiō. In vris aut qm corū membra fortiora sunt: et plurime siccitatis partū illis ex repletionē fit spasmus: et si cōtigit facile nō est curari. Et hui? spasmi spe ciei signū est q̃ repēte oritur et q̃ regimen repletionē faciens precessit: vt ciborū multitudo et potū crosiorum: otīūqz et la boris dimissio et balnei: aut eius post cibū frequētiatio. Non nūq̃ autē post ebrietatē fit quū vini multiplicat homo po tum. Sit aut in apophisimorū libro hypocras. Si quis spasmū panit et febris supercrucnerit quartana: spasmus recedit. Hec etenim passio ex humoris est putredine crosi cholericī et caloris eius gravitate. Qui si putruerit et calefiat dissolvit a nervis et ab eis consumitur. Et attende qm passiones hec .i. paralisis et faciei contorsio. Apoplexia spasmus ex reple tione: peiores sunt et vehemētiōres tūc quz iuvenib? et pueris estate fiunt. Que etenim hāc faciunt passiones cause cōple xionibus corū minime conveniūt minus aut male sunt et de biliores que senibus et bieme fiunt propter barū passionū co rum complexionibus et teporiz conveniētiām.

Capitulum. x. de spasmo qui ex inanitione fit.

Elī vero ex inanitione fit spasmus aut ex desiccatione oritur nervorum qui ea de causa reducitur retrahuntqz se cū quibus cōtinuātur lacertos in ipsoz ortum: absciuantqz ea de causa mēbrū quēadmodū corrigijs videmus fieri et pilis qū igni proxime fiunt reductionem et citare cordis: si in acre ponā tur calido in curationē. Significatur autē hec spasmi spe ties evacuatiōibus que passionē precesserint vt immoderata solutio: aut sanguinis fluxu a mulieribus et ab alijs p vul uera sanguinisqz a naribus fluxu: alijsqz huiusmodi cāis de siccantibus qualis est labor: vigilie longioris coitus acuta fe bris causon: hec autē spasmi deterior est q̃ que ex repletionē fit species. Nō accidit autē hec semel et tota simul: sed paula tim et per incrementa. Sit autē de spasmo hypocras i apophisimorū libro. Ab elius febrē in spasmo fieri q̃ spasmū in fe bre. Quod ideo dictū ē quoniam febris si post spasmum fiat q̃ ex repletionē et humiditate humorē subleuat et dissolvit: hūi ditateqz caloris deificat gravitate: et per eaz passionis fit sa natio. Quū autē spasmus post febrē sit causa siccitatis est: et

humiditatis ex consumptione et caloris febris magnitudine. Et hec spasmi species prima peior est: et maxiqz spasm? hic fit in febribus que ex cerebri sunt apostemate. Sit autē Sal. Non omnis qui post febrē fit spasmus malus: sed qū post fe brē fit adusta que diuturnior fuit. Qui autē ex mala cōm plexione frigida fit spasmus: aut ab interioribus fit vt humo re frigido qui corporis cogelat lacertos: et corū dēfat partes et cōgregat vnde et spasm? oritur: aut ab exteriorib? vt ex ma gno frigore aeris l' nūis q̃ lacertū cōgelat. corporis et eoz spī sāt ptes: vnde et reducūt ac brevīat: vocatqz huiusmōi spasmī spēs cōgelatio lacertorum. Sit autē cōgelatio cē lacertorū co agulatio qui in spine sunt spōdilibus. Sit et aliquādo lacerto rum fit coagulatiōe qui i colli spōdilibus sunt. Hec spēs quz in mēbris est anterioribus cōgelatio dī anterior: et quū i po sterioribus posterior vocatur. Quū autē in omni est corpo re absolute cōgelatio dicitur lacertorum. Que autē signi fican cōgelationem signa sunt hec: facies infirmi ad rubo rem declinat aut vīroz vel lioz: oīo oculi foris prorūpunt: et maiores q̃ ante fuerāt videntur: videnturqz tāq̃ ridens eger: corpus eius plurimū distenditur: adinūcē digiti percutiunt et redacūtur: sitqz illi peritigliario et vine durities: nature sic citas: et aliquādo parū et paulatī quiddā sanguini simile mī git. Accidit autē illi in morbi principio singulatio et capitis dolorqz et spine: nō nūq̃ aut quibūdam eorum tremor et a le ctis spasmi causa qui in illis est occidit. Timetur vero hui? passiois et terani dominis morz vsqz in quartā diē: quam si transferit declinat passio et facile curatur. Qui autē apo stematis causa calidi fit spasmus qd i nervis oritur nervos cōtrahit qū ad cerebū vsqz a nervis passio clara fit: ideoqz cerebrum itumescit et ad eius pervenit egreditur ventriculos.

Capitulum. xi. de tremore et titillatione causis et signis.

Tremor autē ex motu debilitatis fit virtu tis que i membro est tremētū. Hec de bilitas aut ab interioribus fit ex mala cōplexione fri gida quēadmodū senibus accidit et frigidissima bibēti aquā aut i ea loro: quiqz vinū imoderate bibīt: qm eius imodera tus potus cōplexionez refrigerat et debilitat virtutes. Sit ex oppilatione que ex crosis fit humorib? et viscosis: mouēsqz phibet virt? per nervos optie trāsire: ideoqz et motus debili tat mēbrū: aut ex hūore q̃ lacertis imergit ipis: idqz qū mo uens mēbrūz illud ad superiora vult mouere et tollere sua hu mor gravitate demittit et deponit: quoqz abinde fiunt mor? contrarij vno vocatī nomic: tremorqz dicitur. Accidit autē tremor ei quoqz qui coitum multiplicat: et qui nimia evacua tus est exinanitione: et oīa accidentia q̃ virtutē debilitant tre morē excitāt. Que vero ab exterioribus sunt cause: vt tri stitia. ira. timor: que aut ex aiali fiūt corūpenti: quēadmodū qui leonem viderit aut serpentes magnos: aut ex potestate et principe. Sit sup ardua et precipitia statioe loca. Sit aut passiois bi? signa q̃ mēbrū morū qd tremīt manifesta. Titi latio ex vērōitate fit crosia et vaporosa: cui? significatio ē q̃ maxime fieri titillationes in frigidissimis videmus teporib? corporibus frigidis et pblegmaticis et his qui aqua lauantur frigida ac similibus.

Capitulum. i. de gibbositate causisqz et signis.

Gibbus aut ab anterioribus ē et fit ex alieni? spine spondilii in anteriora motu. Sit a posterioribus qui ex alicuius spondilis in po steriora secessionē fit. Aliquādo aut spōdilis in altez recedit latus et cōplicatio vocatur. Spōdilis aut a loco secessus suo aut ab interioribus fit causis aut ab exterioribus. Et interio res cause sunt vt crosus et viscosus humor qui nuchaz exten dit et ligamēta infundūz spondiliū lubrica facit: vnde spōdīl suo cœllitur loco et pellitur. Et vt apostema calidū quod in lacertis fit spōdilibus vicinis: vnde spōdilis opprimīt et suo cœllit loco: aut ex vērōitate fit que iterius cōcludit sub spō dilibus quos pellit et loco emittit suo. Ab exterioribus ve ro cause: vt casus percussio et similia. Gibbus autē manife stus est: nec eius idiger signis notitia. nisi qui ab apostema te fit: hūc etenim tussis et anhelitus sequitur angustatio ac as ma. Et sciendum quoniam cui gibb? propter pectoris fit apo stema ante pubertates facile et cito moritur. Apostema etnī quod in pectore fit: si oritur cuius in augmento sunt mēbra apostema ipsuz augtur: et pectus in cōmodū cā quod ex apo stemate fit nō crescit nec dilatatur et coite nō magnificatur. Cor aut et pulmo crescit augetur in magnitudine. Que qū tra sint pectus plurimū strīguntur: eo q̃ coite crescedi vilita te priuare sint et apostematis magnitudine et cordis ac pul monis: sit anhelitus ab inde malitia et difficultas peritqz pa

nīs. Ideo ita hypocras quib⁹ inquit gibbus cū aſtute ſit ⁊ tuſſi anteq̃ pilos in pene producant pereunt. Spōdiliū aut panētū agnoſces locū manu doſi p̃ranſiſ ſpōdes ab eo rum principio vſq; ad vitim⁹. Si manus tua ſup ſpōdilem ceciderit eminet: ⁊ qui medio egreſſus ſit aut abſconſ⁹ eo eſt in ſpōdili paſſio. Iſtec eſt q̃ in cerebro ⁊ ab eo oriētibus fiunt paſſionū cauſarūq; ⁊ ſignozū aſſignatio.

Capitulum. 13°. de paſſionibus mēbrozū ſenſus: ⁊ primo de oculis.

De autē paſſiones in mēbris ſunt ſentien-
q ribus oculis. ſ. naribus auribus ⁊ lingua hoc exponemus loco ab oculozum ſumentes paſſionibus exordium. Dico ergo quoniam oculū paſſio nes aut i conſolidati ſiūt tunica aut i cornea: aut i vena: aut i humore engaidos: aut inter vena ⁊ criſtalleidon: aut in pal- pebris: aut in angulis oculozū: aut in viſus neruis: aut mouen- tibus oculum lacertis vel palpebris: aut vniſ certe que ab operimēto cerebri ad oculos redunt. Et que in conſolidanti ſiūt paſſioēs obſtalmia iſtatio durities: p̃urigo: ſibila: tarſa: vngula. Obſtalmia cal⁹ ē apoſtea qd i conſolidati ſit: cui⁹ tres ſūt ſpēs: pria ex maniſeſtis ſit cāis: vt ſole puluere fumo: olco calido ⁊ ſilibus ⁊ erubor: q̃ ſine apoſteate ocul⁹ accit: ⁊ qū q̃ fecerat āputata ſiūt cā ſedar ⁊ ab it. Iſtū ſignū lachryme. modic⁹ rubor ⁊ pauca aduſſio. Secūda ē turbatio q̃ ocu- lis accidit magis rubra q̃ prima ⁊ magis nocēs: que aut ab exterioribus ſit cāis: aliqua predictarū. ſ. ſed foriori ⁊ robu- ſtiori: aut ab interiori vt apoſtemate calo qd in conſolidatiōis ſit op̃rimēto ex materie calide influxu a cerebro ad op̃ri- mētū cōſolidas oculū: debilitatis mēbris cā. Et hui⁹ ſpēi que- dā minime grauis ē cui⁹q; ſignū: qm̃ que facit ſi amoueatur cā ſedatur: ⁊ cū ea rubor ē ⁊ dolor. Quedā aut difficilis ⁊ gra- uis: cuius ſigna tumor oculi ⁊ dolor ac durities lachrymarū copia. rubor nimius. venarū repletio: ſitq; ex materie copia ⁊ caloris magnitudine. Tertia aut ſpēs difficilior ē ſecūda ⁊ que illā ſignificat accidētia difficiliora ⁊ maiora ⁊ apoſtea maius intm⁹ vt palpebre quozq; intumeſcit ⁊ ad exteriora re- torqueatur difficilis illis ſiāt motus oculiq; albi altius ē ni- gro. hec ex materie ſanguine ē multitudine. Inſtatio ⁊ tu- mor quatuor eius ſūt ſpēs. Prima ſubito accidit ⁊ magis eſtate ſenſibus cui ſignū ē coloris albedo: ⁊ accidit primum in oculi angulo q̃ ſi quedā muſcarū vel culicis morſura. Se- cūda inſtationis ſpēs: peior prima ⁊ tumidior frigidiorq; quam ſi p̃ſerſis digito profundatur: ⁊ digiti remanet in ea veſtigii per horā cū qua aliquādo lachryme ſiūt: aliquādo nō: ſed paucis illā comitatur dolor. Tertia vero ſpēs ti- morē hz maiorē ⁊ digitis illi immergitur niſi q̃ eius nō rema- net in ea veſtigium colorq; eius qd ⁊ corpoſe: nec ē ei dolor.

Quarta poro ſpēs apoſtema hz grauius ⁊ maius intā- tū vt i oib⁹ ſit oculi ⁊ palpebrarū partibus apoſtema ⁊ ad ci- lia vſq; ad genas extenditur. Et apoſtema durū i quo nō pro- fundatur digitus cui⁹q; color liuidus: nec dolor hz: maxie autē ſpēs hec in variola ſit ⁊ obſtalmia diuturna proprieq; in mulieribus. Durities oculi accidit oī ⁊ palpebris quā do- lor comitatur ⁊ rubor: morſq; difficultas ⁊ grauis ſecitas ⁊ lippitudinis modice aduſſio dura. Difficilisq; oculorū qui a ſomno ſurgit patiens apertio. P̃uriginis ſigna la- chryma ē ſalfa ⁊ ſubacida: que oculū cōburit: ac purigo ⁊ ru- bor in oculorū palpebris. Sibila autē vena ē que ſanguī ne repletur croſſo acuiturq; ⁊ rubet in croſſaturq; ⁊ ſepi⁹ cū ea lachryme ſiūt ac rubor ⁊ purigo: videbiſq; oculū tanq̃ ſi fumo ſimili opertus ſit op̃rimēto. Tarſa ſanguis eſt q̃ ad cōſolidatē d̄ſiuit: ex venarū in q̃ ē ſciſſi dē: ſitq; ex p̃cuſſio- ne: hic āt aliqñ de exruptione ſit vulnecum. Vngula vero augmētū ē neruoſū qd ex āglo ozitur maḡ ⁊ p̃dēit donec ad oculi ſerā nigrū ⁊ creſcit vſq; dū pupilla opiat ⁊ viſū p̃bi- bet. Iſe ſunt que conſolidanti ſiunt paſſiones.

De paſſionibus que in cornea ſiunt. Que autē in cornea ſiūt paſſio- nes ſūt cācer. vlcera. ſanies. puſtula. acūmē. ⁊ albedo. Cā- cer apoſtema ē durum qd hac ſit in tunica. qd qum ozitur ſi mul co ſit gravis dolor ⁊ gravis punctura. que ad tēpora vſq; perſertur. maxieq; qum mouetur. Accidit autē euz co ce- phalca ⁊ appetitus cibozū defectio ⁊ ad oculū materia deſlu- it pungens: nec co lirim⁹ patitur acutū. Vulnecum ſep̃ez ſunt ſpēs. quozū quatuor in ſuperficie ſiunt: tria in eius pro- fundo. Et quatuor que in ſuperficie ſiūt in colore primum ſilē eſt fumo: ex oculi nigro paritē ſumens magnā. Secundū pro- fundius eſt primo ſz minus. colorq; eius magis albus q̃ pri- mi. Tertiū in corona ſit nigredinis: ⁊ paritē ſumit albi modi-

eam: ⁊ quod ſup albi eſt color eius rubcus ⁊ qd ſuper nigrū coloris ē albi. Sic ⁊ oia vlcera ⁊ puſtule quecūq; in nigro ſiūt colorē habēt album: quoniam ſuper cornea ſiunt: quecūq; ve- ro in albo rubet. quoniam ſuper cōſolidantem ſiunt. Quartum vulnus i exterioribus ē conee tāq̃ furcule eſt ſimile. Quere- ro profunda ſiunt tria vulneca. Primum quidem profundū eſt ⁊ ſtrictum. Secundum largū ⁊ parū profundū. Tertium ſoi- didum ē ⁊ multaz verrucarū profundum: q̃ ſi diuturnius ſit oculi deſiunt per ipm̃ būditates propter eaz que tunica accidit comēſtiones. Puſtula autē ex humiditate ſit que in ſquamis cornee adunatur tunice. Sūt autē eius diuerſitates multe ⁊ abinuicē variē in colore dolore ⁊ cōſequentia. In co- lore quidem quoniam alia nigra alia alba. In dolore quoniam aliam dolor nimius: aliaz comitatur paucis. In conſequen- tia quoniam quādam ſalubria ſequūtur: quādam autē inco- moda magna quibus facilior eſt cecitas. Iſec varietas aut ex materia eſt aut ex loco. Ex materia qm̃ aliquādo multa eſt aliquādo pauca. aliquādo acuta pūgēs aut ſubſalfa: aut iocūdi ſaporis: aliquādo croſſa. Varietas autē ex ipſius lo- co qm̃ puſtula ipſa quādoq; poſt ſquamam ſit primaz cor- nee: quādoq; poſt ſecūda ⁊ nōnunq̃ poſt tertia. Et qd ex multa eſt materia ſubtilis ⁊ acuta maioris ē doloris ⁊ magis nocens: multitudine nāq; diſtentionē facit. acūmē. pūcturas. Et q̃ ex pauca ē materia ⁊ croſſa ſalubrior eſt ⁊ minoris do- loris. Et q̃ ſub pria ē ſquama min⁹ dolet: cui⁹q; color niger: non cū indureſcit inter viſum ⁊ ruce nigredines. Que poſt ſecūda ſquamā inter vtrāq; media ē hūmiditē. Et puſtularū ſalubrior q̃ i cornee ē exteriorib⁹ a pupille declinās forāmie qū teiz cornea cōedit aut er⁹ aliq̃ ſeidit p̃s: modici⁹ qdē ⁊ ſi puſtula remābit: viſ⁹ nō p̃hibet: n3 eis i ipo ē forāmie. Dēior oib⁹ puſtula q̃ p̃ tria ſit ſq̃mā. ⁊ q̃ ſup ipz ē forāmie. Qū cū cōnea cōedit tunica: aut ſcidit: ⁊ hec vſq; vena mittunt: vlee- ris remanet macula: ⁊ viſus ad forāmie mitti p̃hibet. Sa- nies poſt corneam ſit: aut ex vlcere aut ex cephalca aut ex ob- ſtalmia. Ex quedā quidē locū occupat pauci cornee: ⁊ in ſi- gura vngule ſimilis eſt: quedā autē locū plurimū: que ⁊ pria peior ē. Acūmē ſit quz cōnea ſcindit tunica ⁊ vena egre- ditur: hocq; aut ex vlcere ſit ⁊ puſtularū comēſtione aut quz illā quid vulnecat exterior. Et acūmis ſpēs ſunt q̃tuor. Pri- ma ē quz vena pars acuitur modica: que forāmie ſimilis ē ca- piti ⁊ mouſeregū vocatur: quod qui intuetur puſtula cē arbi- tratur. Diſſerūt autē acūmē ⁊ puſtula quz acūmis color idēz ē ⁊ qui ⁊ ruce. Si etenim vena nigra ſit ⁊ ipſū nigrum: ⁊ ſi vena glanca aut media hoz: acūmē ſimiliter: cui⁹q; radix alba co- lore. puſtula āt in oculi albo rubca ē ⁊ puſtatio oculi comita- tur. Secūda acūmis ſpēs magna eſt ⁊ vuce ſimilis. Tertia ē vt acūmē exaltetur donec palpebras tranſeat ⁊ cliſis conti- nuetur: corūpturq; ab eo oculus. Et vero q̃rta clausa vo- catur: hocq; ſit quz acūmē diuturnius ē: ⁊ cōſolidatur ſuper illud cornee ſciſſura capitq; ſit clauſi ſimile. Albedo autē oculorū quā nos pānū vocamus: quedā tenuis ē in exteriori bus cornee: quedā croſſa ⁊ p̃funda. Iſe ſunt paſſionum que cornee accidūt ſpēs.

De vuce paſſionibus. Que āt vuce accidūt paſſio- nes ſunt aut forāmis dilatatio: aut ei⁹ arctatio. Forāmis dilatatio duobus ſit modis: primum ē ex ipſo forāmie: ⁊ ſecūdo ex apoſtemate qd in vena ortū ipſaz diſtendit: aut ex humoris copia engaidos. Accidit autē ſpēs hec mulieribus maxie ⁊ pueris: ⁊ cui acciderit nihil oio videt aut certe viſus eius debilis ē vidēs res minores q̃ ſunt. Se- cūdo autē modus aut de percutione ſit graui aut de apoſte- mate quod in vena ſit. ⁊ ē morbus calidus. Pupille vero ar- ctatio aut in tēpore ſit creationis: aut ex tunice vuce enera- tione. Q̃ſtēdimus autē que hūc accidūt tunice enerationis cās quz de accidētū diximus cāis: barū duarū ſigna paſſio- nū ſenſui maniſeſta ſunt ſi patietē ad ſolē ſtatueris ſolareq; co: pus oculo oppoſueris. Videbis etenim qd in vena ē forāmie aut largius aut ſtrictius q̃ expedir.

Paſſiones autē que inter tunica vucā ⁊ humorē ſiunt cū ſiſtalleidon ē aqua ⁊ vaporē a ſtō aſcēdētes. Aqua ex humiditate ſit croſſa que in oculo coagulatur inter humorē cū ſiſtalleidon ⁊ forāmie vuce ſuper- uident: prohibeturq; ſpūs vidēs ab interioribus ad exteriora. Iſtū in principio paſſionis ſignū ē q̃ hō in cōſpectu ſuo- ruz videt oculorū tanq̃ culices aut muſcas aut vngulas aut capillos: aut ſplendores: niſi q̃ accidētia hec ex paſſione ſiūt que in cerebro ⁊ que in ſtomaci ore per vaporē ipſius ad ce- rebzū aſcēſū ⁊ oculos. Significatur autē cui⁹ modis quoniam am quz ex ſtō eſt paſſio ſi in iuncariis oculi forāmie: videbis ela-

rū & mūdū nihil habens mixture & tēporibus quibuscūda sedatur: quādoq; augetur quādoq; minuitur: est phantasia hec in vtriusq; simul oculis. Acciditq; qui eiusmodi ē boi i stomacho moritura: & si vtaf vomitu aut hierāpicā accepit sedat augmētāq; pbātasia hec quz fastidiositas est quz putredie aut quz mīta fit ciboz acceptio: mitigaturq; quz stomachus leuis ē & cibi optime digesti. Quz pbātasia hec pp cerebuz ē aut ex morbo qui pbentis dicit accidit: aut mania. Que at pp aquā fit imaginatio & pbātasia cōtinua est: & vna eadēq; circa augmētū & diminutionē: nec i sō sentitur pūctura: nec quz vacuus ē stomachus mitigatur: nec quz plenus augetur: nec vero si accipitur biera aut vomit sedatur. Et quādoq; in vtriusq; quādoq; in altero ē tantū oculo: aqua aut si robozetur visus arcetur. Et hec spēs habet multas. Quedam etenī colorē acri bz similē: quedā vitro: quedā albū: quedā est ci? color: subuiolaceus ē: cuiusdā viridis: cuiusdā ad glaucū declinat. Sit autē in oculo glaucedo ex alia q̄ ab aqua cā: ex humoris. s. engaidos desiccatione. Differit aut hec & que ex aqua ē glaucedo: q̄ in aqua principis eiusmodi videtur pbātase quas diximus: & si excutitur videt oculus: que autē ex desiccatione sit engaidos & iminutione ci? pbātasia non bz precedentes & oculus iminuit & macrescit & macies oculi vocatur: diciturq; ē p̄tis. Et aquaz alia si excutitur curatur alia minime cuius rei probatio ē q̄ manu super vnuz ponēs oculum: & si alterius videris oculi foramē dilatari: intelligēs quoniā adhibita medela curabitur & hō videbit. Si autē nō dilatarur nō excutitur nec homo videbit: probabis autē & aliter. Statues infirmū ad solē & p̄cipies ad te respicere diligenter: ponēsq; super palpebrā superiorē pollicē & oculo velociter amouebis: aperisq; oculū & inspicies si mouetur aqua quz ab eo pollicē amoueris & abinūcē separatur nihil est qd̄ proficiat medicia. Stāt adunata steterit nec dispergitur curare proderit.

De morbis qui palpebris accidunt. Que at palpebris accidunt passiones proprie sine reliquo corpore superauratus & vocatur fissura. scabies. grando. lapidositas. conglutinatiō. grauitas. separatio. ordeum. morum. tinea. formica. caro superflua. pediculi. pili abundantes & inuersi palpebrarum casus. Fissura corpus est pingue viscosum admodū retis cū nervis & operimentis implicatum: & fit iter exteriora & interiora palpebre superioris: fit accidentiū cā malorum maxieq; in pueris propter corūz complexiōis humiditātē: acciditq; illi catarrhi. Cuius rei signum ē q̄ palpebre late sunt & enervatē: nec extollūt ut oz nec qui hec patitur splendore intueri p̄xualer solis: intantū vt i ipsos lachryme accelerēt: fitq; illi obthalmia sepi. Pruriginis quatuor sunt species. Prima immanifesta iterioris palpebre superioris asperitatē facit. Secūda manifestioris ē asperitatis & maioris ruboris: comittiturq; illā & doloris grauitas quibus vtriusq; hūiditas est cōis oculi. Tertia fortior ē & manifestioris asperitatis: intantum vt palpebre iteriora findi videantur. quēadmodū ficus. Ibec magis rubca ē & maioris doloris ac grauitatis grauiorib; prurigis. Quarta species tertia difficilior ē & magis rubca. maiorēq; habēs dolorem & pruriginē asperiorē: & palpebre graues sūt cū magna duritie. Est aut spēs hec passionū q̄ proluxiores sūt. Brādo humiditas est que in palpebre iterioribus coagulat: alba grandini similis que ex supfluitate fit frigida & p̄legmatica. Lapidositas supfluitas ē que super palpebras indurescit & lapidi fit i duritie similis. Conglutinatio vero aut est ipsius palpebre cū oculi albo conglutinatio ipsi quoq; nigro aut palpebrarū ad inuicē ouarum: que vtrēq; aut ex vlcere proueniunt oculi: aut ex vngule curatōe vel sibile & siliū.

Grauitas autē palpebre ex v̄tositate fit crosseā quam qui patitur quā a somno excitatur inuenit in oculo tanq̄ arene quid simile & pulueri. Separatio vero tres hēt spēs. P̄tia est superioris palpebre eleuatio tāta vt oculū nō operiat: que aut ex ipā fit formatiōe: aut ipsius insuisione quā non est vt oz palpebre. Secūda palpebrarū absciuatiō naturalis. Tertia ē inferioris palpebre replicatio i exteriora: que aut ex vlcere fit macula: aut carnis supfluitate que in alius palpebre vlcere oritur. Quidē autē apostema est quod in palpebre fit extremitate oblongum in ordi similitudinē. Pediculi autē parū multiq; i palpebris generantur: sūtq; maxie illi qui regimē vtriusq; supfluitatis generant: quēadmodum qui cibos multos accipit: otioq; vtriusq; & balneis p̄mittit. Adorū autē est caro rubca ad nigrum declinans ab interioribus oculi supflua: que ex sanguine prouenit corrupto. Formica vero fissura est que in palpebrarum accidit ex:

extremitatibus cum pilorum palpebrarum casu. Tinea vero similis est formice nisi q̄ in flauorem percūit & ruborem. Abundantes autē pili in palpebris oriuntur qua p̄te oculi vicinātur ad iteriora replicant: vnde & oculū pūgūt & māz secū adunāt: ideoq; & palpebra enervat: fitq; pp pūcturas lachrimario cōtingitq; ac dolore. Et vero caro superflua palpebrarū humiditate. Palpebrarū autē cūs ex humiditate fit acuta aut alopecia & quidā q̄ palpebrarum fit crosfitie & duritie ruboreq; ac dolore. Et vero caro superflua ex humiditate fit crosseā que in palpebra oritur: quēadmodū & in omnibus corporis mēbris.

De oculi angulorū morbis. Oculi angulorū morbus est corūz gada & fluxus. Corūz emissio est que inter angulū & nasum exit aperiturq; & sanies ab ea exit: que aliquādō i fistulā cōuertit: & nasum qū ei? nō accelerat curatio corripit: aliqñ aut ei? sanies ab naris de fluit per foramē quod inter oculū est & nasum: & quādoq; sanies sub palpebrarū occurrit: cūc: earūq; corripit carnaligies. Hoc at manifestū ē qm si palpebras p̄stent faies ex v̄lne occurrit. Gada vero magnitū est carnis q̄ in maiori ē oculi angulo eiusq; abundātia ap̄loz q̄ oporteat. Flux? aut iminutio eiusdē est carnis que i oculi maiori est angulo ab eo q̄ ex pedit: intantū vt humiditates nō possit arceere que ad oculū defluūt per foramē quod inter angulū est & naris. Eius autē iminutio ex nimia fit gade amputatiōe qū creuerit: aut ex nimio medicaminū vsu immoderate acutozū qū vngula curatur aut purigo.

De passionibus que nervis contingūt vif? que sunt opilatio ruptura caligo sebequera. Oppilatio autē ex multa prouenit humiditate que circa nervos generatur ipsosq; cōp̄mit: vnde & visus cessat aut iminuitur. Cuius signū capitis est grauitas maximeq; earū partū que p̄funditati vicinātur oculorum aut ex humore est qui ad ipsas nervi defluit cōcauitatem & ipsuz obturat. Cuius rei signū doīs phantasia in morbi principio culicum: muscarū pilorū splendorisq; & alie huiusmodi male phantasic qū in oculo aque nō apparēt signa: aut passionis alteri? & qū v̄nim claudūt oculorū alius nō dilatarur.

Ruptura aut ex percussione aut cūc: aut collisione fit graui que super caput cadit: aut difficilis. Est aut rupturē signum q̄ oculis acuitur primo: debinc p̄fundatur & rep̄mitur est que simul: aut visus amputatio: aut iminutio. Caligo ex videntis fit spēs debilitatē & paucitatem: qui a cerebro ad oculos dirigitur. Et sebequera passio est q̄ hominē nocte nō sinit videre: q̄ ex spēs: aial fit crosfitie & turbiditate humorū. Sūt cāc hinc passioi cōtrarie i q̄ hō q̄ lōge p̄ita sunt videt p̄xia nō: quēadmodū scib? accidit. Ibe sūt que in nernozum visus cōcaus passiones sūt. Que autē i nervis & lacertis oculum & palpebras mouētibus sūt passiones: enervatio sūt & spasmus. Et que oculum mouenti sūt nervo: aliquando ex cerebro sūt: cuius rei signū q̄ vtriusq; oculi motus corūz p̄itur: & aliquādō in altero est nervorū passio hec: qui ad oculos tendūt. Eiusq; signum q̄ ad quem fertur nervus is oculi motus corripit: & nōnunquā in quibuscūq; est nervi partibus: corripitq; abinde lacerti motus quē pars illa mouebat.

Lacertos autē oculos mouētēs iam diximus quz de mēbris tractaremus quib; oculozum nouē est: quorū sex oculuz mouēt ipsuz: tres nervū reducūt per quem spirit? trāscarrit vidēs: & oculū sursum erigunt. Et qui mouent oculum sex: qui quidē a supioribus sūt si enervent oculum ad inferiora declinat: si spāsmētur & oculus ad supiora trahitur. Qui autē ab inferioribus sūt si enervētur oculus ad superiora refertur si spāsmētur ad inferiora tēdit. Qui in angulis sūt si enervētur in contrariā voluitur spāsmatis in eādē partem in qua sūt. Duo autē lacerti qui oculū circūdant si aut enerventur: aut spāsmētur: oculi fit cōtortio. Tres vero qui i radice sūt nervi: per quē spūs discurret: vtilitatē habent vt diximus nervum reprimere & prohibere ne suo cedat loco & vt oculū sursum erigāt. Ibe ergo si spāsmētur oculo nō nocet. Si autem enervetur obest. qm acuitur. Sunt aut hec aut ab interioribus ex materiā. s. defluxu ad nervos & lacertos: aut ab exterioribus vt percussioe. Et que ab iteriorib? est cā: si oculus acuitur & visus salubris ē: nervū significat illuminantem extensum ex lacertorum enervatiōe quā illum reprimūt. Si aut visus cessat significat nervum ipsū enervatū. Quz vero ab exteriori acuitur cā oculus vt percussioe & collisione: si visus sanus ē: lacerti nū ruptus est: & si visus cessat attende nervum

queq; pariter rupsi. Qui autem palpebras mouet lacerti tres sunt quæadmodum diximus quorum unus ad superiora erigitur: duo ad inferiora protrahit. Et qui ad superiora trahit si eructur non erigitur palpebra: et si spasmatur non componitur super oculum. Quorum ergo ad inferiora trahit lacerti: si eructur simul palpebra non soluitur: et si alteri hoc fiat nocumtum medietate sublata reliqua clauditur. Et si incommodum enervatio est: palpebra inclinat in dimidia in lacerti sani latius: et si spasmus palpebra in partem partem declinat lacerti: et si utriusque fiat palpebre medium inclinari in lacertus videbis spasmatum. Iste tunc passio est que in nervis et lacertis oculos mouentibus sunt. Que autem venit sunt ad oculos a capitis craneo tendentibus fluxus est humiditatis a capite ad oculos. Iste modus fluxus aut per venas fit que super cranium sunt: et eius rei signum renarum frontis et temporum distensio: aut per venas que capitis subit cranio. quibus signum sternutatio et multa et fluxus diurnitas: nec frontis et temporum venæ distense sunt. Et quoniam oculus passio est: et omnis causa et signum ista nunc que sequuntur sensus passiones reliquorum inspiciamus.

Capitulum 14. de passionibus que in auribus sunt causas et signis

De mēbris auditus sunt passiones: alie omnibus sunt mēbris auditus communes alie sunt alijs tantum. Et communes passionibus egritudines sunt que ex mala sunt cōplexione et apostematibus: et cōtinuationū separationibus. Quia igitur dolor ex mala est cōplexione calida comitatur inflammationem et calor ac arriuationū rubor: et si que actu frigida sunt auri apponantur dolor mitigatur: maxime si quod patiens precessit regimen calfaciens fuit. Quia autem dolor ex mala est cōplexione frigida: egritudo sine ardore est et rubor: et si que actu calida sunt apposita fuerint patienti profuit: magis autem si quod eius precessit regimine refrigerans fuit. Ad alia autem humida cōplexio et sicca: vix aliquæ faciunt aurium dolore et morbo. Spasmus viciuitates q̄ calide sunt signa huius doloris gravitate plenas: gravitate in capite et fronte distensionem ardore et rubore in facie. Et si apostema magnū est febris illud sequitur. Quod autem frigidum est apostema significatur gravitate et distensione sine percussione et gravi dolore. Et que barū in foramine aurium passiones oriuntur signa habet que diximus: passioq; in fundo est auris. Que vero in primo est organo: et auditus nervus intra cranium est egritudo in his que auri vicina sunt. Que autem in mēbris extra foramen signū habet manifestū et sensus patet. Continuationū separatio est ut contritio ruptura. Et que in foramine auditus et partibus eius exterioribus sensu cognoscitur sanguine qui a foramine exit. Et que in auditus instrumentum primo et i primo nervo: aut interiori sit causa et huius signū nobis non ostenditur: nisi quantum auditus nocumtum patienti fit. Aut ab exteriori ut percussione collisione. Quia igitur homini egritudo in interioribus accidit auri vicinis: aut auditus nocumtum fit et percussio precessit: aut collisio cuiusmodi causa ruptura est aut contritio que auditus organo facta est: aut nervo per quem fit auditus. Que autem in mēbris auditus sunt passiones aut i foramine: sunt vitæ: et exterioribus eius partibus: aut in nervo qui virtutem deferat auditus organo. Et que in auditus sunt foramine: aut est vlcus: aut verruca: aut caro superabundans arcta: aut vermes i loco generati: aut fordes aut corpus aliquod ab exterioribus iniectum: ut calculus et grana: et que in aures intrat aqua cum super caput funditur: aut quæ aq̄ in mergitur: aut aial aliquod ut musca. culices. vermes. pulx et similia: aut vëtositas. Et vlcus ex apostematū sit corruptio ne significaturq; his que ex aut auribus sanibus et precedenti passionē percussione. Vermes autem ex humiditate generantur corrupti: cuius rei signū q̄ patiens puriginē sentit et tremore paucis ac titillatione in interioribus auris: et aliquando vermis aliquis foras egreditur. Que autem in loco producantur verrucæ: caro superflua et fordes ex superfluitate sunt materici: quorum cognitio vltus p̄ optime sensui si patiens ad solē statatur et radio eius aure recte opposuerit. Sic quoq; et que in aure incidunt corpora hoc manifestantur modo quoq; bomo dū intrat sentit aqua aut agnoscat eo q̄ passio post balneum fiat et aque super caput infusionem. Porro aial cum predictis ipso suo manifestatur motu et reptatione. Quæ vero passiones hec si fortes fuerint: meatū oppilat auditus et surditas fit: et si paucæ debilitas fit auditus gravitasq; hec est que i foramine sunt passionū auditus assignatio. Passiones vero que in instrumento sunt auditus et nervo sunt tinnitus subtratio: false voces: auditus gravitas et surditas.

furratio et voces que audiuntur: et exterioris non sunt: aut ex vëtositate sunt: que in operimento colliditur cerebri ea parte que nervo arriue vicina est: aut nervo auditus: aut instrumento auditus prius: aut ex humoribus qui per hoc trāsunt loca que diximus. Et quæ cuiusmodi ex humoribus sunt crosso patiens cum tinnitu gravitate et sentit his locis aut capite. Et si ex vëtositate erit pariter locis in his extensio. Auditus vero gravitas et surditas si ab aliquo fiat incommodo quod his accidit mēbris: aut ex mala erit cōplexione: aut organico morbo ut oppilatione que ex apostemate oritur: aut crosso: aut ex cōtinuationum separatione ut contritione et ruptura. Nonnunquam auditus gravitas et surditas a cerebro sunt: si harū aliq̄ illi accedat passioni. Si ergo oio cessare videris auditus: ab alia auri vel vtraq; similis est: hoc cum nocumtum q̄ sensus alijs accidit: aut quibusdam signis ubi est incommodum huius cerebro accidisse. Et si i alia est mure aut i vtriusque similis: reliquos sensus sanis sunt et robusti significat quoniam qui ad aures venit nervi et auditus organū patiuntur. Quia vero auditus aut gravatur nec apparet in foramine aut in mēbris auditus exterioribus passio aliqua: inuenitq; eger pariter in capitis profundo gravitateq; vicino auribus i telligimus eius rei causam crosso esse humorem: qui ad nervum per quem fit auditus influit et auditus organū. Si cōtra autem hic distensio et pulsatio apostema calidū eā est quod in loco ortum est. Quod si passionē hanc percussio precessit aut capitis collisio ruptū significat nervū. Accidit autem auditus debilitas ex auditus debilitate virtutis quæadmodum in etatis fit magnitudine: et nonnunquam ex formationis tempore surditas est: quia natura infirmatur et deficit a foramine auditus perficiendo et eius organo: aut sua debilitate aut materici crosso. Et quod quod surditas fit in morbo acuto cum humor ascendit cōplexione ad cerebrum. Huius passionis domini magnas consequuntur vtilitates per cholerae eucuationem: quæadmodum in apborismo libro ait: cuiusq; felicia est egestio surditate superveniente sedatur et cuiusq; surditas est: si egestio fiat cholericæ cessat et recedit surditas. Hec est que in auditu instrumentis sunt passionum assignatio causas et signa.

Capitulum 15. de passionibus mēbrorum odoratus causas et signis.

Alfiones que i mēbris odoratus sunt que dam in naribus oriuntur: que dam in operimento quod nares subinvoluit: quedam in osse sunt collatio simili et cerebri operimento quod illud vëtositas: quedam in prius sunt odoratus organo quod est duo prius cerebri prope vëtriculi: qui vëtribus mammillarū in cerebri operimento similes sunt. Et que naribus sunt passiones aut ex mala sunt cōplexione: aut morbo organico: aut cōtinuationum separatione. Et mala cōplexio ex eisdem fit causis que eius faciunt viciuitates sicut superius ostendimus: et sicq; eius signa quibus agnoscat q̄ alio ostendimus loco signa sunt malarū cōplexionis et in alijs mēbris. Organici vero morbi q̄ in naribus sunt aut apostema est aut vlcus: aut caro abundans orta in naso: q̄ animal polipū nomē habet similes est: hec etenim caro illi similis est animali carnis et quæadmodum q̄ illud capere vult animal nares pedibus oppilat: sic et hec caro nares obturat. Hec aut passio manifesta est sensui maxime si patiens ad solē statatur: nares sol opponat radio. Omnes aut passiones beque magne sunt nari meatum oppilat et odoratus cessat. Et si meatus non oppilat odoratus fit debilis et imminuit. Continuationum separatio est ut nasi collisio: crosso et hec si magne sunt ut meatus opprimatur et obturetur odoratus cessat: et si parve imminuit fit ei. Et q̄ operimento sunt passiones quod foramina subinvoluit nariū: aut ex mala sunt cōplexione: aut ex apostemate calido: aut ex apostemate duro. Et apostematis signum eius calidū est patiens in foraminibus inuenit nasi gravitatem distensionem pulsationem. Et si durum gravitatem et distensionem sine percussione. Et si his fiat passio locis in comodum illa comitatur vocis. Que vero in osse collatio simili sunt passiones et cerebri operimento circinvoluit os illud oppilatio est et odoratus fetor. Et oppilatio in osse fit humoris crosso eā qui foraminibus inuiscatur: sentitq; simul patiens gravitate capitis interioribus nariū in confinio. Operimento autem oppilatio aut ex humore viscoso aut ex apostemate calido vel duro: sentitq; patiens simul que in calidum patitur aut durum apostema in capitis interioribus naribus proximis. Odoris aut fetor aut ex putredine fit ossis collatio simili: aut putredine humoris qui foraminibus inuiscatur ossis: aut operimenti os vëstientis: perferturq; eius vltus primū organum odor cerebri scilicet. Est et odoris fetor qui in cerebro humoris putridus que febris sequitur et cephalæa. Et si fetor et odoris ex

humoris putredine que i osse cōpnituit perforato iminutio comitatur vocis. Que aut in organo odorat? fuit passio- nes sunt conga et odoratus iminutio et privatio. q passio ca- chasema vocatur. Cōga suspensio est fluxus humida- rus a vetriculis ppe cerebri ad nates: que aut ex mala sit com- plexione calida aut frigida que cerebro accidit. que admodū ei sit cuius pculit sol est hians caput. liquefecitqz hiores qui in cerebro erant: aut aer illi obuius ē frigidus: cōcluditqz in- perfuitates que aī dissolubatur et multiplicatur contrabū- turqz ad nates. Odorat? iminutio et privatio aut ex ma- la ē cōplexione imoderata: aut ex organico morbo vt oppi- latione que ex apostemate sit aut cōpessione: aut ex humore crosso et viscoso: aut cōtinuationis separatiōe. Ite oia si par- ua sint et modica iminutionem faciūt odorat? si magna cha- sema sit que est odoratus privatio. Ite aut causarū signa omniū alia tā ostēdunt. Et qz igitur patēs eorum aliquid si- gnorum in cerebri proa sentit in nariū cōfinio passioqz odo- ratu sit. ex incomodo est quod vetriculis proe cerebri acci- dit aut odoratus organo pmo qd quorū ē vetriculorū extre- mitas. Amplius si patēs tāqz naribus se loquētem senserit: sciendū in osse collatorio simili passionē ēē: si vrbā eius bo- na reddatur passionem i vetriculis cerebri ppe esse intellige: que duo sunt odoratus iustitiam: aut i opimēto qd illos cir- cūvoluit. Ite ē passionū qd odoratus mēbris fuit assigna- t. Capitulum. 16. de passionibus lingue et cōfinii oris causis- quoqz et signis.

De lingua que fuit et que illi cōfinia sūt pas- siones: alie in ipsius corpore sunt lingue et cōfinibus: alie in nervis qui ad ligamē- tū et ea cerebri parte a qua lingue procedūt neri. Et q ipsi accidunt lingue fuit pustule que vocat calaba: apostematu diversitates et gustus corruptio. Et pustula que calaba vocat lata est et extensa lingueqz exteriori accidit tunice: omī- busqz oris partibus cui dolor: alib? est. Accidit aut bec pue- ris maxime et infantibus ex lactis nutritis malitia et est pessima pustula: aliquādo etenī toti innascitur ori et ad inte- riorē vsqz stomachi peruenit tunica ac meri: aliquādo nigra ē paululū que peior est. Apostema vero aut est id quo lingua maior sit intantum vt ore emittatur et vocatur lingue exitum aut apostema quod rana vocat: qd sub lingua fuit oritur et glandule simile est. aut apostema calidū et sanguineū quod omnibus accidit lingue partibus: et est v genere calabe. Cor- ruptio aut gustus fuit: quoniam gust? ipse aliquando in ama- ritudine mutatur: intantū vt homo sapore sui sciat oris ama- rum: sicqz et omnes quoscūqz illi porexeris sapores amarus iudicat: hocqz fit qū lingue corpori humor dominatur chole- ricus: aut qū omnibus dominantur oris partibus cholere que admodū in certanis accidit et icterica. Et aliquādo fuit oris et oīum que porrigatur sapores scit dulces: hocqz et qū in lingua et omni corpore sanguinis dominatur: aut pbleg- ma dulce. Hominesqz sapores scit acerbos quod ex pbleg- mate sit acerb. et quādoqz salios quod ex pblegmate cōtin- git falso. Que aut passionēs nervis ad lingū venient- bus accidunt aut sunt in nervo per que sensus est gustus: et sunt ipsius iminutio: aut privatio quod sit quū nullū ho- mo sentit saporem in ore suo oīo. Aut in nervis p quos fuit verba et mot? q sūt lingue gravitas et verborū privatio q dicitur mutitas. Et bec accidunt aut ex mala cōplexione nervis dominat: aut ex oppilatione que in eis fit: aut ex apostema- te: aut debilitate: aut pblegmatico humore crosso qui ad ner- vos defluit: aut ex cōtinuationū sit sepe ratione que nervis accidit vt ruptura: fitqz cuiusmodi res ex humore acuto aut percussione aut collisione que super cerebrum cadit. Et que horū singla significat signa eadē sūt q et sensuū signa iam p- dictorum. Accidit aut lingue gravitas et verborū priva- tio ex passione que in parte sit cerebri a qua neri ad lingū mittuntur: et in ipso cerebro. Ite qz aut ex mala erit cōplexio- ne: aut ex organico morbo et apostemate: quemadmodum in phrenesi accidit: et morbis acutis ex mala cōplexione calida et apostemate calido et quādamodū et paralisi accidit et cōtor- sione oris: similibusqz passionibus que ex mala cōplexiōe fri- gida et humida contingūt. Ite ē morborum lingue assignatō. Capitulum. 17. de passionibus mēbrorum oris causisqz et signis.

De que accidunt i mēbris q i ore sūt passioēs: alie labijs alie dēb? alie carni q i toto ē ore alie i vna et amigdal? vna. Et q labijs accidunt sit fissa re. amonoides. pustule. Et fissa re ex mala sit cōplexione sicca que labijs dominat. Amonoides ex materia sit sanguinea. Pu-

stula ex sanguine et cholera nascit. Dēb? dolor sit gra- vis. corosio. cōgelatio. dormitatio. limositas. casus. Dolor in dentibus aut ex mala sit cōplexione cala aut frigida: que ner- vis accidit qui ad dētes porriguntur. Cognoscitur aut hoc ex his que passioni oportuna sunt aut nocet calida aut frigida acti: aut apostematis eā qd in carne oritur dētia. Et sciendū dētes ipsos nullū per se hēre dolorē. nō enī sentiūt cuius rei si- gnū ē: quoniam qū corū aliquis frāgitur modica sui parte hō nō leditur. Accidit autē dētib? dolor ex mala cōplexione q nervis accidit: aut apostemate calido aut frigido. Aditigat vero dolor quz dēns eruitur eo q nervus nō diffiditur: loc? etenī illi dilataris ē: et apostemati locis adiectus quo dissol- uatur: medicamēqz loco obuiat patienti et super ponitur ac rā- git. Corosio vero dētib? sit et molaribus ex putredine: que ex humiditate sit acuta et mala: et ad ipsos defluit: putre- scitqz in eis et eos comedit. Limositas copius ē et croceum dētes vesties ex vaporib? a sō ascendētib? Congelatio aut dētib? accidit: aut ab exterioribus quz acerbū quid hō masticat aut ab interioribus ex acerbis qui in sō sūt hūi- bus. Et vero dormitatio ex reb? frigidis quas sūperit dē- tib? accidit: vt nix et nimij frigoris aqua ac similib? Ca- sus quoqz dētib? et cōmorio aut ex gingivarū sit humiditate et qui dētes ligat et corū enervatione: vnde et dētes tenere ne- queit: aut ex gingivarū putrefactiōe et comestione: aut ex hor- rei quo ispe sūt largitate: cui? largitas aut ex natura: vt pne- roz fit in dētib? casu: q dicit thagaramatura nāqz puerorū excutit dētes pp debilitatē: et qm lacte corrupti sūt: fontionib? qz opus ē: sicorū cā ciboz et solida que sūt vt qāt frāgere di- laratqz horrea quo cor? loco dētes producant primis maio- res et fontiores: aut ex siccitate: quemadmodū senibus dētib? accidit casus. Dētes etenī in qb? sūt ore a qū de siccata fuerit a quāritate iminuitur piori: mutaturqz iō corū cōpositio: nec stant firmi dētes in foueis: vnde et erunt. Audiat nō nullos q dixerūt se senes vidisse qb? qū accidissent dētes re- dierūt et cor? alij produci sūt locum: ego verū credo. Que etenī pductiō dētib? preparata ē materia in senū corporib? nō habet. Et gingivis ac dētib? carni accidit apostema cali- dū patiturqz simul eger dolor et percussione in gingivis et dē- tib? sed et passio que aurulis vocatur apostematis. f. calidi imutatio in sanie et gingivarū putrefactiōe: acciditqz abin- de gingivarū casus et oris odoris malitia: et passio que voca- tur abulis. caro. abundans que in vltimis oritur molarib? post calidū apostema: arbitratqz hō in molarī aliquid ē ciborū quod illi adbecit. Est et sanguis a gingivis emissio que ex virtutis debilitate pascētis q in gingivis ē. Dētes autem oris passiones accidunt que et gingivis apostema ca- lidū. f. putrefactio et sanguinis emissio. Accidit autē ori odo- ris fetor: qui aut ex aliorū sit putredine dētib? et molarū aut ex putrefactione gūgarū: aut ex putrido pblegmate qd in stomacho ē ore. Sit etia ex salivæ fluxu que ex humiditate sit cerebri per palatū decurrente: eius signū si ex sō fuit qz nihil corū que diximus in ore invenitur qz odor quz cibi sumun- tur aliquātulū iminuitur. Quā aut apostema patitur calidū sentitqz dolorē eger et percussione in oris finē et lesione in trā- glutiōe. Accidit illi enervatio et casus. Ite? rei signū ē qm patēs quasi suspensū quid in gurgulione sentit: et si eius ape- riatur os et educatur lingua. vna solito longiorem vidēbis: et quādoqz eius radice subtiliari intuebis: extremūqz ipsius ro- tundatū: et si casus eius tēpus differretur incidēda ē. Ite sūt que nos oportuit de morborū qui in sensus mēbris sūt et ore ac gurgulione diversitatibus dicere.

Capitulum. 18. de passionibus mēbrorum anbelitus et pū- de gurgulione.

Anbelitus in mēbris que sunt passiones. alie in gurgulione: gatture: pul- monis canali. alie in ipso sūt pulmone: quedā i ope- rimētis costas subinvolūtib? alie in pectoris lacertis: que- dā in diaphragmate: quedā aut in corde. Et que in gurgu- lione: alie in glādis que amigdala vocat: que. f. salivā gene- rant: quedā in lacertis sūt: quedā in opimēto qd gurgulione et gattur et pulmone vestit: qdā aut in ipso meatu. Et ami- gdalis apostea accidit calidū: cui? signū ē q in amigdalorū loco glādularū. f. dolor ē qui ab vtroqz sunt laterē gurgulio- nis. Acciditqz hoc maxime in trāsglutiōe pariterqz rubor in exterioribus gule. Lacertis aut ingulatio accidit sus- focatio. Et que ingulatio ex apostemate calō ē: qd aut la- certis accidit gurgulione: aut lacertis meri. Et si apostema i lacertis ē iteriorib? vocat synābia. et bec passio pessima est et transglutiōe probibet. Et si in exterioribus dicit gancia

quam qui bēnt: habēt et anbelitus difficultatē ac arctationē eius ac angustationem eius: febres quoq; et vocis iminutionē in gurgulione. dolor ē: i collo rubor ē: et facie: distensionemq; et transglutienti difficultatē. oculorum profundationē. Suffocatio et ipsa quoq; ex calido fit apostemate quod lacertis oritur in gutturis. Et si apostema in lacertis ē exteriorib; suffocatio absolute vocatur: q; si in interioribus suffocatio ca minima nūcupatur. Accidit autem passionem hanc patiētib; eadem que iugulationem habētibus accidēt: nisi q; peiora illa sunt et grauiora: et hanc passionē q; habent semp aperito sunt ore: nec aliquid ciborum transglutire possunt: aliquando aut nīl oīo ciborum humidiorum in eorum gurgulione descendit: qualis ē sorbitio intantū vt quasi strangulati sint: hocq; propter oris mēri oppilationem ex apostemate. Non nūq; aut studet hac molestias passionē cibū transglutire nec p̄cualiter: resilitis cibis ad forāminā duo que a palato ad nasum mittit: per nares egreditur. Non nūq; autē passio bec suffocatio scil; canina ex colli spondiliis a suo ex cūsti loco accidit: maxieq; bec pueris fit ppter ligamētorum spondilium debilitatē: aliquādo ex casu aut ex percussione qua in suffocationis spē curatio nulla sperāda est. Que maiorē autē habet spē suffocatio et salubrior ē cuius apostema qū aperitur os et lingua emittitur apparet. Quādoq; autē et apostema et rubor ab exterioribus in gurgulionis partibus et pectoris apparet. Exterior aut oībus est suffocatio cuius apostema in ore oīo non apparet.

Capitulu. 19. de passionibus operimenti gutturis et canalis pulmonis causis quoq; et signis.

De in gurgulione gutturis et canalis pulmonis indumento accidit catarrhi sūt. Est aut catarrhus superfluitatū humidarum fluxus et de scētia a cerebro ad nares et gurgulionē mēri et guttur canalemq; pulmonis. Et si superfluitas bec ad nares descēderit coriza vocatur: q; si ad guttur et pulmonis canalem: operimentūq; illa inuoluēs asperauerit raucedo fiet et tussis leuis. Si ad pectus et pulmonē pessima fit abinde tussis. Catarrhi aut ex calore sūt quēadmodum estate capiti accidit ex solis ardore: aut frigore: quēadmodū fit in bieme ex aeris frigore. Et cui catarrhus ex calore accidit ardorē sentit in facie et capite: materiaq; sentit pungentes que ad nares defluunt et gurgulionem: asperitatem quoq; que gutturi accidit et pulmonis canali. Quum autē ex frigore in capitis p̄ora et fronte distētio et in nariū meatibus ad os oppilatio intū vt odoratus iminuit: sit aut p̄uatus: vox quoq; eadē d cā imminuat. Multonēs aut catarrhi febria sequitur difficilis cephalica grauis et horor. Que ex catarro fit raucedo ex humorū defluxu ad guttur et pulmonis canalem: patiēti asperitas fit et p̄ctura i gurgulione et gutture: et canalis pulmōis: et in principio bis in locis titillatio fit. Accidit autē raucedo et asperitas ac tussis in canali pulmonis: alijs quoq; ex causis q; catarro. Non nūq; etenim ex mala fit cōplexione frigida: quēadmodū fit in febribus. aut ex mala cōplexione frigida: quēadmodū fit in p̄sēptionalium fit flatu. Et raucedo ac tussis que ab his sūt quibus cāis: sputū nō habēt hūiditatis: sed siccis sūt. Accidit autē raucedo ex mala cōplexione humida: que gutturi et canali accidit pulmōis: que infūdīt et mollit et quz aer pulmone egreditur ac per bec trāsit loca: vox clara nō fit pp horū hūiditātē mēborū. Et hūi p̄nī passiois asperitatē bis nō sentiūt in locis nec egritudine. Accidit et raucedo et tussis: aut ab exteriorib; cāis vt puluere et fumo a quo fit asperitas: aut ex vociferatōe magna aqua aut asperitas aut apostema fit: et in canali pulmonis ac gutture egritudo. Sciendū āt tibi catarrhos et rancedinē in semibus impossibile ē sanari facilius. Sit aut hypocras quoniam in semibus raucedo et catarrhus nō maturāt. Hec sunt passionū diuersitates que gurgulionē gutturi: pulmonisq; canali accidūt. Que aut in ipso accidūt meatibus: byrudo est que cum aqua bibis et gurgulionis adberet corpori ac p̄is spina: aliq; huiusmodi corpora. Hec autē ex egrōti intelligis interrogatione: si post aque potū accidit: aut pisciū esum et alia huiusmodi.

Capitulu. 20. de passionibus que in pulmōe sūt.

Accidentes passionēs pulmōni sūt grauis tussis. asma. anbelatio. anbelitus. arctatio et angustia. peripneumonia. sanguis et sanies. sputū. que ē p̄sis. Tussis que ex pulmone fit: aut ex catarro aut ex mala oīi cōplexione. Et de ea que ex catarro fit dictū ē qm̄ superfluitas quz a capite ad pulmōē descēderit et pectus tussis facit molestā: maxime quz materia acuta ē et subtilis ac comedens: queq; ab huiusmodi fit tussis pessima

et intū vt in pectore vlcera faciat: huiusq; dñi passionis tēporibus quibūdā materiā expuit subtilē et acutā que pessima ē siue patiens expuat siue nō. Nisi etenim expuat in pectore remanet et facile nō maturatur incostraturq; et pulmōē perforat. Si expuerit tussis mouetur molestā. Subtilis etenim materia a pectore cū tussis facile nō ascendit. Quz etenim sua subtilitate a pectore subleuata fuerit descēdēs in suū reuertitur locū: et tussis molestior fit: pectusq; et pulmo cōcutiuntur: nec vlla ē securitas qn̄ ea in bitudine pulmōis aliqua rūpatur vena: ideoq; sāguis fiat sputū: et ad vlcerationē vsq; q; cūsmōi patitur pulmōis perducatur. Expuit aut huiusmodi passionē molestati quibūdā in tēporibus p̄legma subtilē: et nō nulli viride. Acciditq; corū quibūdā febres varice: eo q; harum pars quedam potrefcat supfluitatū in pulmone. Si ergo tussis huius diuturnius fiat tēpus varias expunt spēs. Aut autē medicorum quidam: quoniam nōnulli quibus cronice erāt tussēs. simile quid grādū fereauerint: aut alijs se vidisse cronicas patiētes tussēs lapidē emisse illi simile qui in vesica generatur: passionēq; abinde mitigatā et morbum oīo finitū. Et rei ca fuit q; materia crosso qua in meatibus pulmōis diuturnior mora fuerit et prolitior: i lapidis est cōuersa naturā. Que aut ex mala cōplexione oritur tussis alia quidē ex mala est cōplexio: calida. et eius signū q; calorem sentit in anbelitu patiens et sitis: et frigidi delectat aeris respiratōne. Estq; illi rubor in facie: et nōnūq; crocum quid expuit et choleraui. Alia ex mala ē cōplexione frigida: cuius signū q; patiētis ē facies liuida. nec sitim sentit aut calorem cui frigidus nocet aer: calidiorq; prodest aeris illi respiratio et balneum. Accidit autem tussis i multis quoq; pectoris et pulmōis passionibus aliorūq; vt pleuresi et p̄pneumonia: sanguinis sputo et sanies capitis dolore: et alijs que cum ad corū veniemus tractatū exponemus. Accidit et temporib; tussis quibūdā aut ex asperitate que gutturi accidit: aut ciborum causa pūgentiū: aut ponticozum: aut pulueris: aut quavis ex re canali que incidit pulmōis. Et que ex huiusmodi fit tussis cāis siccā ē. Est aut et siccā ex crosso hūmiditate tussis que meatibus iniscatur pulmōis que cū tussis nō egreditur: aut ex humiditate subtili que dispergitur: et anq; ascendat depōitur: nec aliquid cū tussis potest emitti quēadmodū iam p̄diximus. Asma aut passio vocata et anbelatio orthomia ac anbelitus artatio ex artatione fiunt que meatibus accidit pulmōis. Quum cū arctatio bec in venis fit pulsantibus q; in eo sunt asma fit et anbelitus. Quū i canali cū p̄tib; orthomia parit: et ex qua bec sūt passionēs. Arctatio ex hūo re est crosso frigido et viscoso. qui meatibus bis iniscatur. Significaturq; passio bec tussis cū q; cordis ē qdā tristitia titillatioq; anbelitus magnitudo et frequētia sine febre: quēadmodū illis accidūt quirebentius cucurrerunt cursu molesto et cito. Spissatur etenim frequensq; fit eorum anbelitus: et si huius passionis dominus supinus iacuerit: accidentia bec robustiora fiunt. Et si rectus statur leuiantur ab eo. Est aut q; hac molestā passione somni pauci: magisq; expirationem diligens q; respiratōne aeris. Et tussis quidē fit quoniam natura crosso mittit expelleret humores a pulmōis meatibus. Anbelitus magnitudo quoniam virtus hac in passione debilis nō est. Frequensq; eo q; aer qm̄ oportet esse nō ingreditur propter meatū arctationē: vritur itaq; natura frequētia quo pluribus attrahat aeris q̄titatē vicibus q̄tā semel illi erat si posset necesse attrahere. Orthomia autem et sessio: quoniam pectoris lacerti opermētāq; eius cum supinus quis iaceat super pulmōem cadunt: et aeris cōprimunt meatus arctatio augetur: nec patiēs anbelare p̄cualz donec sedēs statuatur: ideoq; passio bec anbelitus statio et orthomia vocatur. Anbelit arctatio cōmune est accidēs omnibus hac passione molestatis: et maior passionū partibus que accidūt anbelitus organis. Hec etenim mēbra si in eodem illis acciderit ab actione minuantur sua et deficiunt. Et sciendū quoniam si passio bec sine tussis est qui patitur in hydropisim defertur. Accidit aut passio bec anbelatio. si et orthomia ex calore qui ex vaporū coctis fit multitudinem plētium pectus et pulmōē. Quis rei signū ē anbelitus magnitudo et pulsus sitis grauitas: et q; libētius ac rē respirat q; expiret: quēadmodū in peripneumonia fit. Non nūq; autē anbelitus accidit arctatio ex splenis apostemate: qua in re anbelitus inciditur. Et sit ex enervatione etiā bec passio pectoris lacertorum et caloris debilitate naturalis quā patiētib; pulsus est latus mollis anbelitus tardus: et nō est cum insufflatione. Peripneumonia apostema est calidū quod in pulmone oritur et apostema hoc aliquādo ex materia fit

sanguinea: aut cholericæ que ad pulmonē occurrit: et nōnūq̃ catarrhi sit causa fluxusq̃ eius a capite. et q̃doq̃ iugulariōis eā et pleurisi. aliarūq̃ pectoris passionū qū ad pulmonem trāstetur materia propter cōsistatē. Quā et enim pulmo sibilis est que ab his purgātur aut ipsū mēbris suscipit. Quā passionis signa febriū est continua et molestia tussis: sp̃s arctatio grauis: dolor et grauitas in pectoris anterioribus: genarum rubor et oculorum corūq̃ repletio venarum: palpebrarum tumor: sentit in facie patēs ardorē: sitim nimā: lingue desiccationē: et aeris frigidi desiderat respirationē. Febriū ē eo q̃ apostematis calor ad cor vsq̃ perueniat. Tussis omēs comitat passioēs q̃ anbelit: fuit origo. Sicq̃ et sp̃s arctatio ac pp̃ apostēa eo q̃ pect̃ arctet dolor apostēa sequit̃ calidūq̃ faciei ac oculorūq̃ rubor: ex vaporū calidorū ascēsu a pulmone ad caput et facie fit. Sicut et aut rubor maxillarū accidēs peripleumoniē adherens: quoniam maxillarum caro rara est: adeoq̃ vapores suscipit calidos amplius q̃ alie faciei partes. Inflāmatiō autē et ardor: sitis quoq̃ ac lingue siccitas: oīa hec ex pectoris sunt calore et cordis. Et si materia passionis cholericæ est et caloris signa foris crunt: febriū molestia: et omnia que diximus accidentia difficilia. Quā si materia sanguinea est calor signa minora sunt et huius passionis dominorum pulsus fluctuosus. Et quā apostema hoc ad sanicem perfertur: ipso sanici tepore generationis febriū accidit molestia horor quoq̃ et rigor. Et si sanies hec a latere est vno sentit eo in latere patēs grauitatē: et si super latus iacuerit sanū videtur ei latus eius graue: aut q̃ in superiori aliqd sit suspēsus latere. Accidit autē i pectore nōnūq̃ dolor et egritudo et tussis nō sequitur: significatq̃ passionē ipsā dissēsiō nē ex rēositate esse: q̃q̃ pulmonē et operimēto costas subiuolūtū nulla sit egritudo. Omne sanguinis spūū aut ex pulmone est: aut ex omnibus anbelit: instrumentis. aut ex mēbris alijs interioribus. Et licet videtur in pulmonis passionibus nūc sermo cōmūteretur: vtget nos tamē res ipsa de omī cōsiderationē sanguine texere qui ab omnibus egreditur mēbris interioribus: quo videtur de sanguinis spūo tractatus sit vnus ordinatus et nō dispersus quo facilius discere volēti exhibeatur scia. Dico ergo quoniam sanguinis spūū ex mal' est vñū accidētibus sicut aut hypocras: quoniam sanguinis a superioribus emissio quēcūq̃ sit signū est malū. Eius ab inferioribus exitū signū est bonū. Incedit autē ei' at ab inferioribus exitus a venarū ore que in ano sunt emorroidibus scilicet. Sanguis aut spūū aut ex causis est exterioribus aut interioribus. Exteriores causę sunt percussio: casus vociferatio grauis saltus foris qū vena sciditur aut seperatur aut iciduntur: et ab huiusmodi sanguinis emissio semel fit. Ab interiorib' aut fit ex venarū corrosiōe que ex fluxibus fit qui a capite descendunt ad pectus et pulmonē: qū materia calida fuerit cholericæ aut plegmatica salsa. Et sanguinis emissio hac in habitudine primo pauca est: dehinc augetur donec mēta fiat. Aut est ex venarū oris apertione que fit ex repletioe. Repletio earū aut ex multis est humoribus aut ex sanguine qui purgabatur ante per euacuationē per mēstruū scilicet: aut p venas que in ano habētur cōclusas est: vena eo replete nimium vnde et innumērit. Nōnūq̃ aut est venarum tumor et inflatio ex calefactione et humectati regimie quēadmodum balnei rūs nim'. Et nōnūq̃ ex mala est cōplexione frigida et sicca que venas nimium spissat: et earū adunat partes intātum vt alie alijs acūātur vnde et aperitūtur quēadmodum luto accidit qū desiccatum tenim fuerit sciditur in partes. Et sanguinis spūū aut ex capite est et emunitione significatur. Aut ab ore et ex creatione emittitur: significaturq̃ trāsglutio nis suffocatione. Aut a gurgulione et gutture et a tussi significatur. Aut a meri et dolore significatur qui inter duas est scapulas. Aut ex stomaci ore significatq̃ eo qui i stomaci oris est loco dolore. Aut a stomaci profundo et vomitus ei' signū est paucisq̃ dolor. Aut ex pulmonis canali et ex creatione ac tussi significatur pauca etiā modico ginginarum dolore. Aut ex ipso pulmone grauisq̃ illi signū est tussis: q̃q̃ eius emissio semel fit clara et spūmā habet: quēadmodū in apborismozum libro aut hypocras. Qui sanguinē expuit spūmōsum a pulmone excreat. Aut certe a pectore exit et tussi significatur: quodq̃ emittitur paucū est: et hyrūdini simile. Accidit aut sūguis a pectore spūū illi maxie ad quē catarrhi accelerant: et pectus illi debile est: et que a capite et pectus descendūt superfuitates sunt tenues et acute suo vulnerantes acumine et mēbra hec excoziantes: et quoniam in pectore stricto venarū acceleratur scissura qū ei' vena debilis sunt et subiles. Sanici vero spūū aut ex apostēate fit calido quod pectori aut

pulmōi accidit: aut pectoris lacertis: aut opimēto costas subiuolūtū: aut diaphragmati: a quo ad pulmonē rēdit raritate exicans sua: et attractione ipsius quēadmodū i pleuresi accidit si apostēa i vultu cōuertat: aut post sanguis spūū: aut si sura nō cōsolidata: que ad sanicē cōuertat ē: emittitq̃ sanicē ei' cū spūo natura. Et que ex calido apostēmate: aut furunculo sciendū tibi est q̃ omne his natū in partibus apostemata: si ad sanicē cōuertatur adunationē febriū rigor et horor: accidit patienti: eo q̃ sanies generetur et ab hac hora eruptio spatur: ex hora. s. qua qui eger est febicitat et rigor accidit. Eruptio aut aut in septio fit die aut vicesimo: aut quadragesimo: aut certe sexagesimo: quēadmodū i pronosticorū libro hypocras testatur: hocq̃ secundū materiæ calorem et frigus cōstituitq̃ et subtilitatē. Quā etenim materia calida ē cōplexione subtilia subtilis eruptio septia occurrit. Et si ad huiusmodi addatur patientis cōplexionem calidam esse et etatem iuuentutis plenitudinem tempus anni pectēs estatem: certū erit signum septimo futuram eruptionem die. Quā si calida quidem sit materia sed cōssa subtilia: eruptio vicesimo sequitur die. Sed et si pācētis pariter cōplexio: etas q̃q̃ et anni ips media sint in calore firmius erit signū materiæ circa calorem mediam esse substantia cōssa et tūc eruptionē quadragesimo sperare oī die. Quā si frigida ē et cōssa materia: sexagesimo fiet eruptio die: magis at si egi cōplexio frigida ē et sicca. etas. senectus. tēpus pectēs biēs. Illec etenim eruptionē differri vsq̃ sexage simū certificat diē. Quā aut p̃p̃inqua fit eruptio febriū fit matur grauitas et rigor. Et si apostema aut furunculus in pectore ē: dolor est et grauitas in pectoris anteriorib' grauior. Quod si in altero pectoris latere egi quā sup patēs iacuerit latus: in latere sentit infirmū tanq̃ quoddā graue et onerosū ac in eo suspēsus: q̃ si in vtroq̃ fuerit apostema latere in vtroq̃ dolore sentit et grauitatē in quocūq̃ iacuerit latere in superiori grauitatē inuenit. Quā erupit emissio nōnūq̃ ad superiora ad spūū q̃ per tussim fit. Aliq̃ ad inferiora: rēdit q̃ ad stomachū et intestina sanies. Et si nā materiā ad venā miserit maiorē que vocatur cōcua ad ep̃ar ab ea rēdit: et aut ad stomachū et intestina mittitur et venas que dicuntur cōcūitates aut ad vesicā quā sanies ad renes peruenit per eaz cōcūatā venā in qua vena a sanguine separatur. Hic passiois oīs febriū accidit cōtinua: nisi q̃ sanie hac citius purgant. Si etenim sanie spūū differat ad p̃sim patēs deducit quē admodū aut hypocras. Qui in sanie pleuresis et peripleumonia cōuertitur: si nō in quadraginta purgetur diebus in p̃sim deducitur. Sanies etenim pulmonē corrodit ac putridū facit. Sic quoq̃ et sanguinis facit spūū. si in sanici spūū cōuertatur. Maxie aut p̃sim his accidit quorū etas a decē et octo annis et vsq̃ trigintaquingus propter caloris hac in etate dominationē super cōplexionē: quoniamq̃ eorum membra et pulmo mollia sunt: vnde et sanies facile illa corrodit et citi' Accidit et sepe his quorū corpus hui' paratū ē passionis aduentui: quorū corpus. s. estile ē: guttur acutū: pectus strictum: scapule sublate et ad posteriora eminetes: et ad quos catarrhi accelerat calidi. Cuius etenim pectus strictū ē que in eo sūt pene cito rūpūtur propter pectoris arctationē et debilitatē. Catarrhi autē calidi incidunt et vulnerat suo pulmonē acumine. Et sciendū passionē hanc trāsire et saltū a patribus et auis i filios darc. P̃sim autē significātia signa febriū est inberens: sed trāquilla et māsua die: nocte vero robustior: sicq̃ et post ciborū fit appositionē. Accidit etenim hac hora calori quēadmodū et calci si aqua superfūdat caloris accidit euaporatio. Accidit et passione hac molestatis nimio fatigari fudo re oculi eoz: p̃sudātur: gene rubet: vngues et digitoz summa conicantur: digitorūq̃ calefiunt extremitates: pedib' eozq̃ apostemata sūt mollia: appetitus iminuitur ciborū: et oīno ethice signa de quibus dictū est in eis apparent. Porro oculi profundantur: eo q̃ hūorum ipsoz fiat liquefactio et desiccetur. Et genarū rubor ex vaporum calidorum ascensu ad faciem. vnguiū conatio eo q̃ que illos roborat et stringit caro liquefit. Extremitatū digitorum calor ex caloris in membra radicalia dispersio et firmitate que sūt ossa et alia huiusmodi et quoniam in digitis ossa dominātur. Pedum apostema propter quod a fornice remoti sunt caloris naturalis et vitalis virtutis: vnde et moziatur: acciditq̃ illis apostema quēadmodum mortuorū pedibus inflatio. Et appetitus ciborū defectio propter pascētis et nutritiōis debilitatē virtutis. Hīs itaq̃ signis hec significatur p̃sim. Nōnūq̃ aut medicus in his que eger expuit abigit sanies sit aut plegma. quare spūum in aquā mitti oī et per horā dimittere ampliusq̃: q̃ si in fundū mergit sanies ē: et si supnatat aqua plegma est.

Capitulum. 21°. de passionibus lacertoris pectoris et operimenti costas involuenti causisq; et signis.

Perimento costas subinuoluenti que accidunt passiones et pectoris lacertis: apostema sunt emissiones furculi. Et si apostema operimento costas subinuoluenti accidit pleuresis vocatur et quoniam in pectoris lacertis dolor dicitur lateris. Pleuresis itaq; apostema cum calidus quod subinuoluenti costas operimento accidit. Et hinc adberenda passioi accidentia quibus significatur febris et indefinitis que ab ipsius in principio non separatur: ac tussis que nihil in principio emittit. anhelitus angustatio. pungens dolor. Et quoniam passio difficilis est dolor a costas incipit: et ad furculam ascendit partes: eo in latere in quo apostema est. Nonnunquam autem inferiora descendit in partes que sub sunt hypochondria. Febris quidem generatur eo quod calor ad cor perueniat: per quod proximam est egrotantis membrum. Tussis propter expellens motum virtutis ad nocentes pel lendam superfuitatem. Anhelitus arctatio: quoniam apostema anhelitus opprimit meatus. Pectura vero eo quod in operimento sit apostema et doloris ad furculas accessus: eo quod operimentum costas subinuoluentis furculas contrahit. Si etenim apostema in superioribus fuerit partibus: operimentum partes be quoniam intumuerint dolori carum furcule mame et brachia participat. Doloris ad inferiora defectus loca: quoniam in partibus inferioribus apostema operimenti: quoniam quod apostemata fuerit loca: dolori eorum quod sub hypochondriis sunt participat. Pleuresis itaq; si cum ea sputum sit a principio salubris est et brevis. Quod tunc quod incipit spatium die septimo crisi occurrit vel vnde finis quarto decimo. Et si in octauo differtur morbus prolongatur et crisis differtur usque in die tricesimum et sepe in postera. Significatur autem ex sputo ipso apostematis species. Si etenim rubrum sit et spissum rubroz apostema sanguineum est significat. Si croceum aut rubroz clari aut in croceum preteritis: apostema cholericum est significat. Si color illi albus est et spumofum apostema phlegmaticum est monstrat. Quod si nigrum aut lundum cholere nigre morbum esse monstrat. Duo autem hec apostema phlegmaticum. Si nigrum per parum in costas subinuoluenti accidit operimento eo quod ipsa crosse sint et operimentum tenne et stricti non nisi si subtilis suscipit materia. Hec enim citius et facilius in partes eius transducitur quod crosse materia. Sanguis autem et ebolera rubra subtiliores sunt humores et que ex eis sunt apostemata sepius in operimentis oriuntur. Hic itaq; hypocras in aphorismorum aut libro. Quibus acidus est ructatus pleuresim non facile patitur acidus etenim ructatus ex humore sit phlegmatico in toto dominari corpore quod in flos eius fuerit multiplicatus. Crosse autem et viscosi phlegma operimentum costas subinuoluentis non suscipit. In eius non transmittitur subtilitatem: ideo ergo bi omnia accidentis pleuridis non accidit nisi forte per rarorem si acciderit in eorum corpore cholera adunari rubra aut ebolaz admittit quod ad operimentum influant et apostema generent eiusmodi. Lateris dolor apostema est quod in la certis sit pectoris: et aliud quidem in operimentis sit interioribus pectoris lacertis. Si qui inter costas sunt: significaturq; febris et dolore ac percussione que in eo sunt latere in quo et passio sine pectura maximeq; anhelitus tepore: nec tussis illud comitatur aut sputum: si fuerit tussis: sed lenis et sine sputo. Et si pulsatio tepore quo aer respiratur sit durior: significat passionem in his esse qui pectus dilatat lacertis: si autem quod expiratur in lacertis pectoris quod tactu significatur apostema: etenim caput bz acutum.

Capitulum. 22°. de passionibus diaphragmatis.

Diaphragmatis passiones: alie ipsi proprie sunt: alie ex aliorum sunt coparticipatione passionis membrorum. Et que ipsi propria est passio: ea est que ex mala accidit coplexione: et apostemati diuersitates: queadmodum que illi accidit passio que be samon vocatur qua nos mania diximus: apostema. Si in diaphragmate quod mens segit alieatio eo quod a pectore ad cerebrum participacione trascat. Que at illi ex passiois alie: membrum participacione sit passio. aut ex cerebro accidit aut ex epate. Ex cerebro queadmodum illi passio accidit quod in cerebro calidus omni apostema mens segit alieatio. Differt autem mens alieatio quod ex ipso sit in diaphragmate et quod ex cerebro quod ex mens sit accidentia: ut per uigilantio. obliuio. lachryme. lippitudo. a parietibus palce collectio fimbriarum: reiectio vestis: oris siccitas primo in passione non apparent diaphragmatis: sed quoniam passio roborata est et in oculis sit rabor: ventris supplanum sursum contrahitur et anhelitus sit difficultas. Ex epate vero si fiat illi passio quemadmodum in ipsius accidit apostemate tussis

et anhelitus arctatio ex participatione diaphragmatis et epatis gibbositate eo quod aduice colligata sunt: significaturq; B quod egrotans grauiter sentit et dolore in dextro latere in hypochondriorum locis.

Capitulum. 23°. de passionibus cordi accidentibus.

Ordi que accidunt passiones alie ipsi tamque proprie sunt: ut qui illi accidit dolor et palpitatio: quedam autem ex alterius membrum coparticipatione in passione aliqua que est defectus. Et cordis dolor aut ex mala est coplexione aut morbo organico aut continuationis separatione. Abala vero complexio varia est quod defectus parit. Si significatur magnitudine aut frigida et signum illi pulsus est paruitas: aut humidus cui mollis est pulsus aut sicca quod pulsus manifestat durities. Quod si mala copositio est coplexio et pulsus coponitur. Pectoris autem oibus que accidit complexio cordi mala sicca est: et sicca ac calida: ab his tenim ethica sit velocitas. Post has mala coplexio varia est quod defectus parit. Organicus autem morbus aut ex apostemate est sanguico: aut ebolericus cordi accidit aut illud capsule circundanti. Et cui hoc accidit longum non vivit et velox moritur. Significatur hoc inflammatione granitate et distensione. Continuationum separatione ut vultus quod a pectore mittitur ad cor. Et si raba na ad cor penetrauerit et eius coeuitates: maximeq; similitudo: statim moritur homo. Quod si non ad coeuitates penetrerit paulopost obijt. Sic et in oibus que dolore faciunt cordis causis ex apostemate: alijsq; homo non vivit nisi iuxta morbi quantitate virtutis ac debilitatis. Palpitatio et tremor aut ex humiditate sit aquosa que in cordis cocluditur operimento: cuius signum est quod panes cor suum sentit tanquam creptas et aq; nec etiam dilari potest aut reduci. propter humiditatem: aut ex apostemate quod illi accidit. Et si apostema calidum est homo moritur: et si durus defecto sequitur et in defectu moritur: aut ex humiditate sanguinea: queadmodum iuueni accidit de quo refert Galienus: quod cordis trillatio singulis illi fieret annis: que per phlebotomiam tribus medicatus est annis continuus. Ut autem quartus factus est annus ante quod passio fieret phlebotomari fecit: siquid trillatio redditum non habuit. Accidit aut palpitatio ex melicis vaporibus quod ad cor ascendit. Defectus autem vitalis est semel dissoluto virtutis: huius autem dissoluto aut ex repleione su quod viuit grauat et opprimit queadmodum in defectu ex repleione fit venarum ex humoribus et stomachi a cibo: ut sit in fastidiosisitate cum putredine: et sicut ex cerebri repleione sit ut in apoplexia videre licet. Aut ex euacuatione certe immoderate que virtutem dissoluit et dissipat: queadmodum in ventris accidit fluxu nimio et medicamentis potu: ac nimio et immoderato sudore: et sanguis per phlebotomiam emissionem: aut a naribus fluxu et menstruum immoderatione que mulieribus accidit: pufus purgatione et sanici a vulnere egressionem: ciborum abstinentia labore nimio et huiusmodi alijs euacuationis speciebus quod immoderate sunt intatus ut cum inutili quod nature non confert quod vni le est euacuetur. Abala coplexio calida est queadmodum in febribus accidit. Ex frigida vero queadmodum in oris stomachi passione que bolimos vocatur: alijsq; malis coplexionibus quod semel imutantur. Sit etiam ex dolore graui virtutis dissolutio et spiritus euacuatio queadmodum dolore in ore stomachi facto: et in colice ac ileos doloribus et digregationum ulceribus ac vulnerebus que in eis sunt et nervis: aut lacertorum capitibus alijsq; passionibus: a quibus dolores sunt primo lecti: accidit defectus et in matricis suffocatione: quoniam vapores sub tolluntur frigidi a matrice ad cor: Nonnunquam autem defectus sit ex membrum alicuius substantie corruptione et mortificatione quod vapores ab eo ad cor feruntur frigidi: vnde et defectus accidit. Accidit etiam ex apostemate quod cordi innascitur: vocaturq; eiusmodi defectus cordis: fitq; ab eo morus subita spetie. Accidit etiam in principijs accessions periodica rum febrium: aut doloris causa qui ex calore sit. Aut propter putridi humoris ad stomachum deorsum accessions febris articulo: vnde virtus grauatur vitalis: aut patienti febrem quod apostema est membrum in aliquo nobili et molesto. Quod itaq; ea hora humor ad apostematis occurrit partes angitur et eius roboretur dolor ac defectus sequitur. Aut certe febricitanti in stomachi ore debilitas est: suscipitq; qui influunt humores: quod crosse fuerit virtus grauat et opprimit illis et defectus oritur et si male sunt coplexionis: dolor ab eis sit que defectus sequitur. Accidit autem defectus ex animalibus accidentibus ex timore quidem propter caloris naturalis et vitalis virtutis ingressu ad corporis profunda. Ex ira eo quod calor egrediantur et dispergitur. Hec sunt defectus cause. Signa autem eius ex tremoribus est frigus et anhelitus debilitas ac frigus pulsus

paruitas et debilitas. color croceus et si exclametur illi nō au-
dit bñ: s; rāq; si lōgūq; positus sit loco aut post aliq. lbe
sunt passionū diuersitates que in corde nascitur et omnibus
spiritus instrumētis.

Capitulum 2. 4. de passionibus organozū cibi. s. de meri et
de ore stomaci.

De in cibo:um sūt organis passionēs: alie i
meri: alie in stomacho. alie in intestinis
alie aut in epate. alie in splene. alie in felle. alie in reni
bus: alie aut in vesica sūnt. Et que in meri. alie in ei⁹ sub
stantia. alie in meatu per que cib⁹ ad stomachū mittitur. Et
que substantie eius accidunt attrahentis est debilitatio virtutis
qua cib⁹ attrahit ab ore et stomacho mittit: et virtutis p qua
fit vomitus debilitas. lbe autē virtutes debilitantur aut male
cōplexionis: aut organici morbi: aut continuatiōis seperatio
nis cā: aut in cōmodo quoniam quod lacertis accidunt ei⁹ actio
nes structibus. Mala pplexio aut calida est: et siti significa-
tur et frigiditū utilitate potuū. Aut frigida et significatur cō-
trarijs et siti. s. paucitate q; q; caliditū cōferat illi pot⁹. Aut.
humida et oris patet ex humiditate ac creatū multitudinē.
Aut certe sicca cui signū oris est siccitas. Organici autem
morbi sūnt vt apostema calidū quod ex febre significat: gra-
ui⁹q; siti et dolore qui patiēti inter duas sit scapulas. Et frigi-
dum apostema quod ex gravitate et pōderositare sine dolore
significatur. Continuatiōis seperatiōe vomitus sequitur
sanguinis et dolor inter scapulas. Et que in lōgum est attra-
hēdi facti imminutionem: et que per latū in vomitus expulsio
ne facit diminutionē. lbe sūnt que in meri sūnt passionū di-
uersitates. Que in eius sit meatu oppilatio est. Oppilatō au-
tem ex apostemate quod in iteriozibus accidunt et ipsi⁹ oppi-
lar sit: aut ex apostemate quod lacertis eius adiuvantib⁹ actio
nem oritur ab exterioribus cōprimantib⁹ meri et cōprimuntur
meatus ac obstruuntur. Et apostematis si calid⁹ est signū do-
lor est et febris ac molesta sitis et quin aperitur apostema fe-
bris robustior sit acciduntq; rigor et horro: patienti. Et si fri-
gidum in loco sit gravitas distēso et maius oppilationis si
gium que in meri sit transmissionis cibi prohibitio est ad
stomachū.

De stomaci morbis. Que in stomacho oriūtur
passiones: ulie in ei⁹ ore alie in pro-
funditate sūnt et conatione. Et que passiones ac dolores in
eius sūnt ore difficiles et molestissimi sūnt eo q; magni sūnt
sensus mēbro: et quavis ex modica nocēt gravissime cā intā-
tum vt nōnūq; ad interitū deducant ex cordis vicinia et cere-
bri cōparticipatione. Et que ori stomaci sūnt dolores: quidā
cōmunes sūnt ipsi et mēbris oibus vt mala cōplexio et aposte-
ma cōtinuatiōis seperatio. In quibusdā illi alia participat
mēbra vt cerebrū et cor. Cerebri quidē cōparticipatio vt per
nigilatio et animi discessio in febris⁹ desipētia: somnia mala
epilepsia spasmus obstupēfactio. Refert autem suo Galie-
nus in libro de sanationis cautela se vidisse quibus in febre
spasmus subito acciderit. quoniam spasmū in eis non apparuit
sent signa: post quem vomitus factus est cholera: et spasmū
spasmus quēvis ab eis statim. Accidit autē cibos multiplicatū ma-
los accidētia pessima vt oscitatio et singultio: qui quoniam his
qui in eo sūnt sitō fuerit purgati humoribus accidētia illa ce-
dunt. Eius vero ad cor cōparticipatione sit defectus et palpi-
tatio aliaq;. Sūt autē ipsi proprii dolores et morbi sto-
maci ori: vt appetitus: corruptio: et caninus appetitus et qui
bolissimos dicitur: et ipsius appetitus cessatio: dolor precordio-
rū: sitis: cibozū in stomacho ore natiō. Et qd sitō ex mala acci-
dit cōplexione liquidē calida fuit sitis et calor qui patiens
in stomacho oris loco sentit: frigide actu delectatur potu aque
et si externus apponatur. Et si cū ea materia sit calida: subuer-
sio pariter sit in ore amaritudo ac defectus. Quis autē mala
cōplexio frigida ē qui hāc h; parū sitit et caliditū actu pdest
appositio ab exterioribus super stomacho os: et eorum que cali-
da sūnt et pūgentia porrectio interior. Quā si mā comitatur
cholere nigre aut pblegmatica patiens in ore sapore sentit aci-
dū. Et si volueris discernere que sitō accidit ex mala comple-
xione singulari: queq; ex mala cū materia cōplexione: intue-
re que corpe emittitur per vomitū post bono: porrectionem
cibozū: et si cū aliquo mixtus est cib⁹ chimozū mala cū mate-
ria ē cōplexio: q; si nihil inueneris admixtū mala singularis
ē cōplexio et sine materia. Urina quoq; idē significat. Quoniam
zenim post cibū tēperatū supitū aquā quoq; mediocriter p-
pinatā spissa ē et densa: materia cū mala cōplexione eē signi-
ficat: si tenuis clara: mala significat et solā cōplexionē et sine
materia. Cōplexio autē humida et sicca vix egritudinem

hic faciunt nisi longioris fuerint tps. tūc etenim pessima affe-
runt accidentia. Ex humida mala cōplexione hydropisus sit
et ex mala cōplexione sicca cōsumptio: que ē passio: senect⁹
ante vocata. Que in ore stomachi sūt apostemata aut ea-
lida sūnt et febre significatur ac percussio et gravitate siti an-
gustatione subuersione et sub tactu cōstictie et oris stomachi lo-
co cū calore: vt autē apostema hoc maturatur emissio sit: per-
cussioq; augetur febris cōfortat et horro: adijcitur ac rigor.
lbe etenim duo accidētia acuminis materie cā sūnt: et quo-
niā stomachi os pūgit. Et quz emissio in sanie mutatur: san-
guis ipsa egredit per vomitū purgatur. Aut vero frigidus il-
li accidunt apostema: quod gravitas significat: et oris stoma-
ci loco cōsticties sine calore et siti. Continuatiōis separa-
tio quēadmodū et in meri ita et hic quoq; sit: illis que illic di-
cta sūnt significat signa. Appetitus corruptio aut ex aug-
mēto ē: aut diminutio aut qm cessat oio augmentū aut qm i-
qlitate ē cib⁹: quēadmodū mulierib⁹ accidunt pgnantib⁹ vocatq;
cuiusmōi morbi appetit⁹ malus: aut i quantitate et fames dicit⁹.
que si fuerit immoderata fames vocatur canina et appetit⁹ ca-
ninus. Imminutio vero in appetitu ē quz aut imminuitur aut
recedit cibozū appetitus vt in passioe que bolissimos vocatur.

Malus itaq; appetitus ē malozū i qualitate cibozū ap-
petitus qui ex malo sit humore in qlitate in stomachi cōcluso
ore: vnde acidus desiderat homo cibos: aut salso: aut ponti-
cos: aut pūgentes. et quq; terrā et gipsū. carbonēs testas ficti-
les. aliaq; huiusmodi male qualitatibus. quēadmodū dū pgnan-
tibus accidunt quoniam in eo: stomachi ore adunatur sanguis mē-
strui quo fetus pascitur superfluitates. Adstruunt enim san-
guis superfluitas est in corporib⁹ mulierū quā natura pavit
generatiōi. Vt ergo cōceptus sit tempus cōstipatur sanguis
hic: et nō erit suis tēporibus et qui in ipso melior est et utilior:
fetus sit cib⁹ et qui subest et tate ē utilitatis et bōitatis ad mā-
millas fertur et lac fit: qd autē malū in eo ē in corpore rema-
net mulieris et eius pars quedā ad stomachi rēdit os. et appe-
titus exeat malos. Et hoc quādoq; primo accidunt mēse mu-
lieri et secūdo ac tertio: quarto vero finitur. Fetus namq; q-
diu parvus ē paucos pascitur sanguine: et eius restat copia: vt
autem creuit ampliori indiget cibo: vnde et maiori pascitur sā-
guinis quantitate: nec eius deiectione mulieri sūnt appetitus eo
q; sanguis amplior pars in fetus expēdatur cibū. Aug-
mentum vero appetitus. i. fames ex mala ē cōplexione frigida
que stomachi accidunt oris: significaturq; acido illa sequenti ru-
ctati. Immoderatio aut appetitus caninus scilicet appetit⁹
cuius nō saturatur dñs ex humore sit acerbos qui i ore cōclu-
ditur stomachi et inter corporis eius partes: significaturq; ru-
ctati acido et appetit⁹ potius aque imminutione multaq; et hu-
mida egestionē. Aut multa euacuatiōe que toti accidunt corpo-
ri: desideratq; mēbra restitutiōne corū que euacuata sūnt:
quēadmodum post febres accidunt quarum finis per euacua-
tionem ē. significaturq; precedentī euacuatiōe. Adhebra enim
quā cibo euacuata sūnt: que i venis sūt attrahit. Et venis eua-
cuatis cib⁹ qui in epate ē ad eas trahitur: quod quā euacua-
tum fuerit qui in mesariciis est cibū attrahit. Euacuata me-
saraica aut intestinis attrahit subtilib⁹. hcc a stomacho sicq;
fames sit et que pcecessit euacuatiōe significatur. lbeū signifi-
catio passiois famis ē gravitas et q; parū tollerari pōt: et co-
mestitiois immoderatio itē vt granet: ideoq; et vomitū cib⁹ pel-
litur aut egōne. Differit aut passio hec que ab euacuatiōe
sit et q; ab hūiore acido qm q; ex sanitiōe sit dissolutio: n. h; nāc.
Appetit⁹ cal⁹ aut ex mala ē pplecē calā q; stomachi os e-
neruat dissolutiq; q; i eo sūt: significatq; ructat⁹ q; accidunt su-
mos: quos odorū similis est luti: sitiq; fastidioq; cibozū aq;
frigide desiderio et quiete et frigiditū actu appositione exte-
riori super os stomachi. Aut ex humore cholérico aut salso si-
gnificaturq; que accidunt stomachi ori pūcturis et subuersioni-
bus: vomitū multoq; aque potus desiderio oris amaritudo
dine aut salugine. lbeumor nāq; cholericus et salus sitim p-
uocant et nimū potādi appetitū. Adnūq; aut cibozū sit ap-
petitus imminutio ex humore viscoso: qui os stomachi alit et re-
plet quā nec pūctura sequitur nec missio. Et aliquādo appe-
titus sit paucitas ex humore putrido in stomacho a quo ap-
petitus cibi sit paucitas: et quasi cōplexio fricatioq; in sto-
maci ore. Accidunt aut appetitus cessatio quā in cōmodū quod
vis nervo accidunt qui a stomachi os venit: cessat etenim sensus
eius significaturq; que cū ea est cerebri passio: vt mētis alie
natione. Que aut bolissimos vocat passio: famis. s. immodera-
ta cū appetit⁹ cessatiōe ex male cōplexiois frigide immoderati-
ne super stomachi os sit: cibozūq; imminutione et virtutis debi-
litate. lbe ac significat passionē q; tactu sentit homo oris sto-

maci loci frigidus et appetitus casus et a cibis prohibitorius: dolor et defectus que cum illa sunt: corporis consuptio. Et fames que hac accidit in passione non fit stomachi ori: sed oium virtutum meborum. Et inter hanc passionem et appetitum caninum differencia quod in bolissimo appetitus cessat virtus debilitatur in appetitu canino appetitina est virtus valida et membra repleta sunt.

Passio que precordiorum vocatur dolor qui ori accidit stomachi vocatur huiusmodi medici et alij precordiorum dolor: eo quod membrum hoc cordis loco proximum sit per consuetudinem. Et hec passio aut ex mala est complexione calida: quia significat passionis mitigatio et doloris cum actu frigida apponitur exteriori super oris stomachi loci: frigidorum: que potest aliter ciborum porrectione. Aut ex humore cholericum quo qui ad stomachi os delinquit: significatur illud que simul gravis accidit submersio et extremitatum frigus. Hec autem passio molesta est et difficilis: aliquando hominem ex doloris magnitudine perdetur propter huius membri sensus numeratam: et eius cordis loco vicina. Accidit autem aliquando cholera fluxum ad stomachi os fieri quoniam dolor quis inest magnus: aut tristitia gravis: et qui ciborum fit abstinentia: unde dolor fit gravis: tantum ut quandoque mori pariat. Est autem hoc eo quod optimi sit stomachi os sensus quod loco cordis proximum sit. Huiusmodi autem ad stomachi os plegma decurrit putridum et fit abinde patienti angustatio et abominatio: quod admodum ex humore fit cholericum. Ciborum super stomachi os natatio expellens fit debilitatio virtutis. Cuius signum est quod patiens hora que cibum sumit stomachi os sentit gravari et leditur bis que comedit. Sitis vero immoderata et multe potus aque: aut ex oris stomachi sunt calores: aut ex ipsius siccitate: aut humore falso qui in eius adunatur tunica: aut in intestinis subtilibus aut in mesenteria: aut ex epatis calore. Sit et sitis ex pectoris et pulmōis ardore: differuntque que a pectore et pulmone quod a stomachi os intestinis ac epate: quoniam sitis que ex pectore oritur et pulmone aeris mitigat frigidi respiratio: que autem ex stomachi os et alijs nisi aque potum non mitigatur frigide. Et ait Galenus quoniam quibusdam sitis gravis et frigida non sedata est potum aque nec aeris respiratio frigidi moriturus sitientes sunt. Quidam etenim dipterydes comederunt serpentes: quidam vinum in quo eiusmodi ceciderant biberunt: quidam vinum vetus stomachusque eorum nimio ex arsit calorem: quidam nauigabant alto mari et aqua privati sunt suavi et ad aque potum marinis coacti sunt: unde et sitientes obierunt: alij quos aquam biberent marinam naturam eorum emollita et humiditates corporis enacuata.

Apostemata vero que stomachi os accidunt alia causa sunt et percussio ac gravitatio: febri ac sitis: angustiatione et subuersione significatur et crositudo que sub tactu est cum calore loci stomachi oris et quod putrida facta sunt et emissiones sunt: pressio roboretur: febrius potatur: additurque bis oris: et rigor: Hec etenim duo accidentia acumini materiei causa sunt et membri putredinis. Et quod eruptio sit per vomitum sanies enacuata. Sunt et frigida que cum crositudo sine calore et sitis: crositate gravitatio significatur. Continuationis vero separatio que ori accidit stomachi: codum sit modum quo et in meri eiusdemque significatur signis: nisi quod dolor et egritudo hic in stomachi sunt ore.

Capitulum 25. de passionibus profunditatis stomachi.

Stomachi profunditatis que accidunt passionibus sunt mala digestio fastidii: diarrria: perturbatio: licentia: vomitus: singultus: inflatio: ructatio: sanguis et lac in stomachi os coagulati. Et mala digestio ac fastidii quod ab ea accidit digestionis: si cessatione sunt quod stomachus a digerendo debilitatus est. Si etenim a stomachi os veloxiter non descendit digestionis dicitur mora et si cibos optime non digerit sed sit eius mala digestio et in quod mala mutatur qualitates mala vocatur digestio. Et quoniam nihil oio digeritur nec ab eo descendit corruptumque: cibi fastidiositas vocatur et quibus hec accidit stomachi nuncupatur. Hec autem passiones hec ex vna oriuntur causa: preterquam quod digestio mora que ex causis sit debilibus: fastidiositas putrida ex validis mala digestio ex mediastinis causis. Hec autem cause aut interiores sunt aut exteriores. Et interiores mala est complexio stomachi: humores in eo conclusi: apostemata continuationis separatio. Et mala complexio aut calida: corruptioque in stomachi os et ad aliquam putredinem malum declinat: spem: validus namque in stomacho calor cibos putrefacit que fumoso significatur ructatu et salive disgregationis luti odoris similis: aut piscium et ciborum digestionis frigidorum quod difficile digeruntur ac sunt. Acciditque pariter dolor qui in frigidorum actu aut potest aliter rursus mitigatur. Aut frigida est hec mala complexio ructa-

tusque illa qui accidit patienti significat acidus sitis paucitas quod cibi profuit calidi: acciditque simul que actu aut potentia liter calefacientium mitigat versus dolor. Et si frigus immoderatus est cibum non alteratur quovis modo in stomacho: nec ructatus sit acidus ab immoderato rursus frigore cibum non alteratur. Aut vero sicca est: aut humida et de digestionem non impediat: sed in principijs imminuit nec dolorem facit: sed tamen in repositis longitudine malas generant habitudines. Sicca et rursus complexio si in stomacho dominatur et immoderata fiat morbus ab inde accidit qui cibica dicitur febrius: maximeque si siccitatem calor adiectus fuerit. Hec etenim morbus cibica: somni tunc communis sit corpori et consumptio ab eo fit ac marcorum. Humida autem complexio si in stomacho dominatur hydropis facit eo quod cibum in humiditate convertat: maxime si humiditati frigiditas addatur. Hec etenim fortius est ad hydropis iducenda. Et nos quomodo hydropis fiat ex mala stomachi complexione ne alias ostendimus. Humor autem conclusus aut calidus est significaturque illud appetitus paucitas ructatus fumosus salive dispersio et scior. Hecque humor aut ad stomachum alunde influit: significaturque quoniam quod patiens cibum acceperit alique qui facile non corrumpitur: ut frumentum et ordium: eius receptio aut egestio cum cholera sit. Aut in ipsius nascitur tunica significaturque subuersione et vomitu cum quo nihil emittitur et sitis molesta. Aut frigidus est humor et appetitus illud significatur inminutio ac ructatus acidus. Hecque etiam aut aliunde influit in stomachi coeauritate: signumque habet quod patiens cibum in quod eliminatio est superius: ut mel si receperit illud aut expuerit plegma simul emittit: aut tunica illud cum bibat stomachi que subuersione significatur que nihil emittit: nisi forte in stomacho cibum fuerit: sitis quoque paucitas et appetitus ciborum augmentum. Et oportet discernere inter ea que stomacho ex mala accidunt complexione: aut que ex humore: aut humoribus alio modo. Intue re igitur et si corpus repletum est: rursus inflat corpusque similiter: et cum ciborum egestionem temperaturum mixtura alique emittitur humorum: rursus spissa est et non tenuis et clara quod in stomacho est passio ex humoribus est conclusus non ex mala simplici complexione. Apostemata que in stomacho sunt furunculorum sunt sperce: hec alii calida sunt que dolor significatur et loco stomachi profunditatis penitus ructat: et quod sub tactu est calor: febrius et sitis et quod sanie perducuntur febrius ructatio sit et horro: nascitur. Hec autem frigida cum quod gravitas et ructatus sine calore significatur et dolor.

Continuationis separatio aut ab exterioribus separatio aut ab interioribus sit causis ut vulnere quod stomachi os incidit: aut interioribus ut inflatione et compressione. Et interioribus cause in convenientia est ciborum que aut ex mala sit ipsorum quantitate cum cibi multi sunt: nec potest eos stomachus digerere: ut paucos accidit igni si ligna super illud piceat: multa exurere ea nequit: aut ex crositate si multi sunt ut lac acidum: piscis: fugiles: radices: patellatus cibum et fumosus: quod admodum in igne videtur si ligna illi inieceris viridia: neque etenim in eis accendi potest. Est et ex eius subtilitate si crositas sit cibum ut vaccina caro et agnus panis: quod admodum in igne debile si ligna piceat at solida: sit etiam ex ciborum ordine si crosos comedat homo cibos aut crosipates prius debine subtilibus sequatur et emollientibus: secundum etenim cibum antequam descendat corrumpitur: aut certe indigestibile prius homo accepit cibum: debine alium subdit et non digeritur. Harum earum significatio ex egritudine sit interioribus.

Perturbatio enacuatio est cholera per vomitum et solutionem: que aut ex ciborum est multitudine quod stomachum gravauerint et nocuerint itaque ad expellendum fuerit coactus: et que ori stomachi proxima sunt per vomitum emittuntur que in profunditate submersa per solutionem: aut ex mala qualitate ciborum pugnati. que stomachum nocet ad sui riget expulsiōem: aut cibi ipsius corruptione qua uis corruptionis spe que ipsi in cholera alterat: expelliturque illud a se stomachus eo quod illi obsit: et quod quidem subtile est et stomachum supernatans per vomitum emittit quod in fundo mersum per solonez. Sit et ex humoribus cholericis fluxum aut a selle aut alio membro: quod stomachum pugnare expellunt. Hec significatio rei est quod per vomitum emittit et fluxum et angustatio submersio ac sitis. Hec in principijs passio parva est et suavis. Quis autem cibum enacuatur corruptus dolor roboretur: quis humor ex ciborum corruptione factus emittitur a stomachi os et intestinis: eo quidem qui ab interioribus emittit cholericum et falso pugnare: aut emoret meri eo qui per vomitum pellitur: leditur itaque stomachus et intestina ac dolor in eis sit: et angustatio et pressura: sitque abinde defectus: facies etiam pfumitur: rursus residet: natus attenuatur: extremitates resfri-

geratur: si passio hec valida fuerit quā in corpore humores fuerint corruptioni apparatus.

Diarrhia vero masticarū ē subtiliū et variāz euacuationū. Hec aut ex malo fit regimie ciborum: aut ex venarū repletionē: aut que mēstara accedit oppilationē: aut hūioribz q ad stomachū aliūde p̄p̄p̄r. Et q ex malo ciboz fit regimie: aut pp eoz; ē quantitatēq; multi sūt grauatq; stomachū quos ille expellit: aliq; subsequitur humoris: aut pp qualitatē quz cibos qui cito corripitur comeditur vt melones. mora. cucurbita et bis similia: que qū in stō corripita fuerint expelluntur: sequunturq; alie deinceps materie que simul trahuntur. Est et propter ordinē quz cibū qui descendere morat: p̄ponit quis citius descendenti. Porro quē ex venarū fit oppilationē que concauitates dicuntur: quoniam si eiusmodi venis oppilatio accedit: cibi succositates ad epar per eas nō mittitur: ideoq; cū solutio exiit. Et que ex corporeis et venarū repletionē: qm̄ cibū qū in stō et intestinis fuerit decoctus subtilibus iuxta quod oz; ad epar et oia corpis mēbra pp repletionē nō mittitur: ex itq; a subtilibus ad intestina crosia et indigestas: fitq; abinde diarrhia. Et que ex multis fit humoribus ad stomachū descendētibz: aut ex oi corpis: aut ex vno mēbro: et hec aut propter naturā quēadmodum in crisi: quz membra superfluitas illa necētes ad stomachū pellunt: et quēadmodū malas cerebrz propulsat superfluitates ad stomachū et intestina. Plurimū nāq; in cerebro superfluitates adunantur varice: quas ipsū ad stomachū expellit. Et si perfluitas hec aliquādo falsa ē: aut purgens: facitq; sanguinis solutionē et dissinteriā eo q stomachi excoctationē ac intestinorū faciat et signū eius que falsa ē q panēs salugis suo inuenit in ore sapore: et in ea que pūgens ē in stō morbus sentit: comitanturq; illa sitis: et que nec falsa ē nec pūgens dissinteriāz nō facit sed virtutis debilitatē et sitis paucitatē. Differunt aut diarrhia et periturbatio q cū superior vomit: ē queq; emittuntur amplius cholere sunt ruber: in hac autē vomitus non ē: et que emittuntur varia sunt et nō sp̄i vnius: amplius periturbatio morbus ē acutus cito terminās: diarrhia prolixior ē morbus. Et diarrhie sp̄s que ex superfluitatū fluxu ad stomachū sūt multe sunt iuxta superfluitates que a mēbris ad stomachū influunt et intestina: et iuxta fluxus earū qualitates. Quēdā etenim a cerebro defluunt ad stomachū quz debilitata sūt fuerit male cōplexionis cā calide aut frigide: multiplicanturq; in eo superfluitates et descendūt: alie ad nares: alie ad palatū: decurrūtq; a palato ad stomachū: et alie ad intestina corripiturq; eoz cōplexio et imminuitur digestio debilitaturq; eoz abinde virtus et nōnunq; moriē ascessit. Et alia eius sp̄s in q fluxus nō est multus: sed paucus cholericus hocq; fit quz ebrii in corpore multiplicati sūt: nec oz illis corpus et mēbra refici. vñ ad stōaci et intestinoz excludūt ptes. Alia qz ē illi sp̄s i q solo p circuitū fit certos: et nūq; aliqñ duobus dieb; aut trib; obic sed at die vno: et post h solo reuertit quēadmodū pus fuerat. Hoc aut fit iux superfluitates p̄grediatibz p̄tate in mēbro a quo ad stomachū pellunt et intestina: quēadmodum putridus in febribz adunatur hūior que periodicē sunt. Et quū patiētis regimie est vnum solutiōis circuitus ordinati redduntur. Accidit aut simile quid in febribz tertianis quū natura superfluitatē propulsat choliciā die accētionis et emittit illam. Est et alia sp̄s que ex oppilationē fit venarum mēstaraicarum. Quū etenim homo quānum necesse est ad saturitatem comederit cibū in stomacho digerit et descendit: nec possunt illum membra suscipere oppilationis cā que mēstaraicis facta ē. Aditit itaq; qui subtilior est ad epar quz crosus ad intestina descendit quēadmodū in hydropisi fit que ex oppilationē nascitur. Sequitur aut sp̄m hanc attenuatio et defecatio corpis: qm̄ qd curade sit q̄ritatis ad corp; ex ciborum nō peruenit succositatē. Sic et relique diarie sp̄s si eaz plixius fiat tēpus attenuationem faciūt. Est et que ex humi diratū p̄blegmaticarū generatiōe in stomacho fiat: acciditq; patiēti inflatio et torio: qd; egerit paulatim emittit et tēporib; abintus remotis: in tantum vt patiētis longa sit mora et scissio ad fellam.

Lienteria vero ciborū est egressio a stomacho velocior in ea qua sumpti fuerant habitutis fit debilitate virtutis: quū cibos oīo nō retinet. Aut ex cōplexiōis frigide causa et hūide que stomacho et subtilib; dominatur intestinis: vnde ciborum fit lubricatio et emittuntur: hocq; ex stomachi fit debilitate et intestinorū que tanta est vt cibos imutare nequeat bene s; p̄blegma faciūt et humiditatē viscosam. Et ab expellentis nimietate virtutis quū aliter

oporteat moueri: alio scilicet tēpore q̄ quo citius digesti. Hoc aut vlcerum et pustularū fit causa: que in interiori oritur stomachi tunica ad quē quz peruenit cibū et illis occurrerit vlceribus pūgit ea et ledit: illaq; pungentē a se repellūt: et statim emissum nō retinetur. Significatur aut hoc his que in ore apparēt et lingua pustulis. qd; suo sentit in ore bōca lozem et siccitatem. Lienteria itaq; est vt diximus ciboz paula in stomacho mora: et eadez hora emissio: ideoq; hac dicit in passione hypocras. Acidus si fiat ructatus in passione q̄ lenteria vocatur nec ante fuerit signum ē laudabile. Acidus namq; ructatus nō nisi ciborum in stomacho mora fit et retinentis apprehensione virtutis.

Subuersio et vomitus aut ex quantitate sunt ciborum: aut ex qualitate aut humorum putrefactione. Ex q̄ritate si multi sint in stomachū grauent: ac sup eius os natant ipsuzq; nocēt. Et expellit reiz ea stōachus ad meri et emittit. Et q̄litate si cib; abominabilis sit aut odoris incōgrui. aut amar; aut pūges noceatq; stomacho vnde et illum stomachū propulset et emittat. Et hūiorum vero quozdā pungentium cā quz stomachus ab eis pungit expellit et em. Hic aut humor in eius ore si sit et crosus vomitū facit: si autē inter tunicas et tunice adhercat atq; h illū cū biberit et vili eius subuersio fit. Humor hic aliquando in stomacho generatur ipso aliquādo aliunde mēbro defluit alio. Et qui in stomacho generatur generatio eius cōtinua ē. quz cōplexionis eius malitia hūc pariat humorem. Quī aut aliunde mittitur quādoq; sedatur donec qd; influat adunetur. Et huius hūioris sp̄i significatio fit ex eorum que per vomitum emittitur sapore. Si etenim eozū amarus ē sapor cholera est rubra: si salus aut acerbus. aut vlcis p̄blegmatis si significat sp̄m. Sit autē et cretico vomitus modo quz natura expellit morbz generantē humorem et a superiorib; emittit.

Singultatio spasmus est tunice stomachi interioris qui simili fit rōne qua et neruorum spasmus. Aut ex repletionē aut ex euacuationē: aut pūctione: aut mala cōplexione frigida. Et repletionē quēadmodum que ex multoz sumptu ciborū fit singultatio que multa precedenti significatur ciborū appositio aut ex regimie superfluitatū in corpore multitudinē generanti vt multis crosiisq; cibis et exercitiū abstinentia ac balnei. Et euacuationē vero quēadmodū statim post febres fit et fluxum ventris. et multa ciborū abstinentia que ex pūctura fit: aut ex humore ē cholericō qui in stomacho generatur: vel ad ipm aliūde profluit. aut cibi vel medicamis pungentis porrectione: aut vini viciis et meri. Mala autē frigida cōplexio singultationē facit aut ppter cibos frigidos aut medicamā frigida que corp; sp̄sant stomachi et spasmāt. Et si mala accidat stomachi cōplexio frigida partes ei; densantur: quēadmodum senibus accidit et morbos patientibus prolixos.

Inflatio et rugitus ab interiori sūt cā quū stomachus validi nō ē caloris qui cibos digerit et subtiliat: ac ab eis ventositates dissipat: nec frigidus qui omnino cibū non imutat s; calor eius debilis ē nec cibi digestionem potest efficere s; in ventositates alterat vaporosam. vnde in stomacho fit inflatio. Est et ab exteriori causa vterq; quēadmodum ventositatē cibis generantibus vt fabis: falcis et similibus. Que aut ab his generatur v̄tositas parum imoratur et dissoluitur ructatu paruo: significaturq; p̄cedēti hominis cibo generatū ventositatem. Ructatus autem ex ventositatē fit inflatus in stomacho que ad os cū vaporibus ascedit. Ascendūt autem vapores bi aut ab humoribus calidis et ructatus fit fumosus: aut frigidis cōplexione: aut ex ciborum multitudine: quos stomachus nō potest digerere propter caloris debilitatē: accēdūtq; in stomacho. Nonnunq; autē eructatio fit fortis emittitq; stomacho cib; digerit nō potest. Quz aut ructatus imoratur v̄tositas et inflatio generatur pessime. Coagulatus autem sanguis aut ex sanguine ē q a cerebro descendit: aut ex meri s̄guie ad stomachus descendenti et in eo coagulat. Aut ex alium venie scissura cū stomachi et cōplexionis frigiditate. Et coagulatū lac ē lactis vlcis porrectione qū frigide est stomachus cōplexionis: coagulatur et ei; lac illud in eo. Hec est que in stomacho sunt cū causis et signis passionū assignatio.

Capitulu. 26. de intestinorum passionibus dissinteria. s. et tenasmonē et vlceribus intestinorū causisq; eozum et signis que intestinis oriuntur sunt dissinteria: sanguinis. fluxus et intestinorum vlceratio tenasmonis passio colica et que ileos vocatur: ventositatq; in intestinis fit lubici ulcariē q; ros

tionem. Et que diffinitie vocatur passio: quedā ab epate fit diciturq; epatica de qua posterius dicemus. Quedam ex intestinis et diffinitie absolute nuncupatur. Passio hec aut post renasmon oritur grāuē qui intestinum vlcera exco- riat motu. Aut ex apostemate calido quo intestinis ortum est et eruptū. Aut ex his que ad intestina deflūit in perturba- tione et diarrie passionibus quā eaz; materie acutē sunt et cho- lericę: aut pblegmaticę falsę que intestinoz; putrefaciunt ru- nicā. Et huius passionis domi: primo quidē humores emit- tunt cholericos variolq;. Post hec humiditates pblegmati- cam. Hec etenim ē que ex intestinis abstrahitur humiditas vis- cosa que intestinis illa liniebat. Post hec autē quasi cortices et corpus emittūt intestinoz; quz aliquid ex eoz; abstrahitur corporibus et si in corticibus his frustra sunt carnis magna: interitus sequitur patientis significat. nāq; corrosione eo vs- que in intestinis operatā quo ad tunicā peruenit exteriorē et que huiusmodi ē diffinitia incurabilis ē. Deinceps autē sanguis cuacuatur quē venarū aperitur ora que in intesti- nis sunt. Et aliquādo egreditur ab eis quiddā rubigine que simile que de corporibus fluit mortuoz; feridi odoris. Et nōnūq; adipi simile ē liquefacto in colore et liquore: hocq; ex eo fit qd caloz; liquefaciat adipē qui in pinguib; et mēbris ē: renuē qz sanguinis abūdāria et disruptū. Arbitratur autē nōnulli hec ex emorroidarū fieri sūguē sed falso. Sanguis etenim emorroidarū ex venis ē que in ano sūt. Et venarū apertio que in intestinis fit a superiorib;. Sit autē alii passio ex cholere nigre distūe qd male ē quitatis ad testia: significat qz cholē ni- gre egōe. Sit et ab emissioe cāria qd intesti fit: et huiusmodi sū- guis melici solū. Sūt autē spēs hec due passioe in mortificēma- ximeq; si odoris comitatur fetoz; quēadmodū in apborismo- rū in libro testatur hypocras. Diffinitia inquit si a felle ni- gro inchoauerit mortale.

Ulcera autē que in intestinis sūt: aut in crossis aut in subtilibus. In crossis significantur cē qd hō ad egestionē fgit tpe qd pūcturas sentit nec comitatur tor- tio. Et si quod ex vlere egreditur egestionē imixtū nō ē: vlc⁹ in crosso significat eē recto intestino. Et si egestionē mixturę ē parū: vlcus in orbo aut in colon intestino ē significat. Et si patiens pūcturas sub vmbilico sentit: vlcus in intestis ē crossis. Et si circa vmbilicū in intestinis ē subtilib;. Amplius si inue- nit hō autēq; egerat paucos ante tēpore pūcturas: et qd egre- ditur ex vlere egestionē imixtū ē: vlcus hoc in intestinis est subtilibus. Immixturę nāq; in sparij longitudie sanguis et sa- nias egestio. Et si nimis mixta sūt simul: vlcus in intestino ē qd super icionū locatur. et si horz mixtura nō nimis fortis est in intestino ē vlcus icuino. Sit autē hypocras acutorū morbo- rū in libro diffinitia et excoziationē intestinis accidere qd vē- tositeates emitti prohibēt et exire: reuertunturq; ad superiora: et virtutis casū adducit ac extremoz; frigus. Addidit autē bis Gal: stomachi dolorē: capitis repletionē. Et ad cā: quoni- am intestina excoziata oib; que ad ipsa mittunt leditur ma- xime pūgentibus: vi igitur nocet hec nec emittendis per solu- tionē locus p; pūgēs hoc ad superiora reuertitur et fit vento- fitas ac egreditur in stō: repleto in cerebro: eo qd vapores eius modi materiei ad caput ascēdūt. Sequiturq; pūcturas que fiunt et dolorē intestinoz; virtutis debilitas: extremoz; frig⁹ eo qd calor ad loca mittatur egritudine curāda.

Diffinitia autē epatica sanguinis ē egestio puri cui nō admiscetur egestio: qui in prin- cipijs lauare similis ē carnis. Post hec rubens fit et in vlti- mis niger ex cholere nigre spēs. Differt autē diffinitia epati- ca et intestinalis quoniā qui ab intestinis sanguis exit gutta- tim deflūit: et cū squamis mixtus: qui vero ab epate semel si- mul egreditur: et sine squamis et p tēpoz; intervalla ac sine do- lore sanguisq; putridus ē: aut carnis lauare similis: nec ē il- li aliquid admixtū: nōnūq; eius emissio fit per circuitū. Se- quitur autē passionē hanc corporia extenuatio eo qd suo mēbra pūctur cibo qui ad illa ab epate ferebat. Et si cum his eger dolorē in epatis sentit partib; firmius erit signū diffinitiaz ēē epaticę. Vt ergo medicū qz in diffinitia cura diligētē vi- ti iuditio et speculatione: ne forte in passiois huius fallat noti- tia: nōnūq; etenim epatica ē diffinitia opinaturq; illā inte- stinoz; ēē medicū: curatq; illā intestinalis diffinitie mede- la: consumiturq; et eger perit. Sit autē hac in re Salis. Vt nōi quodā quibus hec accidit passio quos medici perdiditunt eo qd parua eis ēēt cognitiōis vis ad discerēdā epaticā dif-

finiteriā ab intestinali. Vt nōnūq; autē falluntur eo qd cū san- guine ab epate occurrenti cholere miscētur acutē que vnlne- rant intestina: egrediunturq; cū sanguine squamule arbitra- turq; excoziationē ēē intestinali. Datur autē passio hec diffinitia: s. epatica: aut quoniā epatē et venę sanguine reple- te sūt quē natura expellit et ab epate emittit eo qd ipsi sua no- ceat grauatiōe quā nec solutio precedit cholera nec rubi- ginis nec aliquid alioz; que sanguis solutionē ācedit: aut quoniā moriens cessat: vnde in epate multa sanguis aduna- ta quātitas ipsuz; grauatur: ideoq; repulsa foras emittitur. Sit et magis alicuius mēbris incisioe vt manu et pedis: remanet qz in corpore qui ad illa mittebatur nutrienda sanguis i epa- te quē hec ad mēbra icā expellit: et ab ea ad intestina emittit. Hoc autē accidēs semel fit nec longi ē tēporis: sed iciditur ve- locius nec cū eo ciboz; deficit appetitus. Est et qn ex imutā- tis fit debilitate virtutis que in epate ē: et huiusmodi appetit⁹ sequitur paucitas et rubigo antecedit ac recētis lauare car- nis similis sanguis quēadmodū dictū ē.

Tenasmos autē recti motus ē intestini cogens ad egestionē necessario nec aliquid ab eo egreditur nisi pauca mucosa humiditas cui sanguis admix- tus ē clarus. Hic fit aut ex humiditate acuta et pungenti que ad intestinū deflūit rectū quod pūgit: hominēq; ad egestio- nē vget et significat ea que emittunt humiditate cholericā aut falsā: aut ex apostemate calido qd oritur in intestino: vide- turq; parietē in intestinis sterēora ēē cōclusa: cogitq; eiusmo- di ad egestionē: significaturq; percussione et grauitate quas patiens in recto sentit intestino. Sit et ex simo siccō qui subri- libus ē inclusus in intestinis et ad egerēdum hōiez vget: dif- ficilisq; ē eius exitus: vnde et expressio nōb; vti hō cogitur dis- soluiturq; ventositas ab eo crossa que corpora distēdit inte- stinoz; vnde et dolor fit molestus. Hec autē spēs colicā maxie parit. Ex debilitate nāq; fit que intestinis ex mala ē cōplexio- ne: nec superfluit atea possunt digerere atq; trāsmittēre. Vt nōnūq; at humiditas simul egreditur et intestinoz; squame. arbitratūq; medicorū imperiti solutionē ēē: vtūturq; nām consipantib; et hō deperit eger. Sit autē Salis se quēdā vidis- se cui tenasmos ēēt a quo lapis emissus ē et ab eo sanatus est tenasmon eius lapidis emissionē.

Capitulū. 27°. de colica et ilcos causisq; eoz; et signis.

Olica passio dolor ē grauis qd intestini accidit colon vocato: fit aut ex hūiore crosso pblegmatico qd tunicis icludis testini colon vocati et ab eo vētositas dissoluitur crossa que intestini distēdit sub- stātiā ac corpus fitq; dolor ab inde acutus. Et hoc ē est que amplius fit colice speties passionis que ex debilitate nascitur intesti ex mala cōplexione nec superfluitatē preualet digerē ac emittēre. Aut ex vētositate crossa et frigida que intestino cō- cluditur et ipsū distēdit. Sit autē ex calido quod in ipso orit⁹ apostemate et ex pūgenti humore. Et pblegmaticū significat humore: qd euz; dolore sentit grani patiens ipsum quasi terebel- lo perforari intestini: acidogz rueturat subuersioe et vomitu cū quo pblegma emittitur: valida ventris cōstipatione in qua nihil oio ab inferioribus potest emitti vētositas: sed corū que vmbilico subsunt frigiditate quā tanguntur et quod precessit pblegma generātū regimine. Que autē ex vētositate fit dolo- re significatur cū distēsiōne in testini loco quod colon vocat⁹ et doloris trānsfationē ad intestina cū rugitu sine sterēore: do- lore quoq; graui et tortionib; ac subuersione: et si egestio leuis ē et aque supernatat bouz similis simo. Que vero ex apostē- te fit calore quē patiens sentit significatur: et loci ardore i quo ē intestinum dolorēq; cū quo pūcture sunt siti aduersione sub- uersione vomitu cum quo materiāz emittuntur speties: nec aliqūā sentit post eger allucinationē. Et hec colice speties reli- qz peior ē et difficilior ac sepe i passionē qd ilcos vocatur trā- sit. Et que ex humoribus fit pūgentibus et mordētib; signi- ficatur grani siti et febi leui: oris siccitate et lingue et vrima acu- ti ruborib; et aliqūā egestio ab eis exit cholericā: et tunc dolor grauior ē et molestior. Et si eiusmodi passionē cib⁹ aut por⁹ precesserit calidus eius nature esset choleras generare: fir- mius erit signum passionē ex acutis esse humoribus. Et sciē- dum passionē colicā nōnūq; ad arcticā trānsire quod enaz visū probauit. Vidi etiam cuius colica ad scapularū trānsiit euulsionē. Epz itaq; medicū speculationē acuerit: Vt nōnūq; et eni in renibus passio ē et colica esse putatur. Sequitur et- nim renū dolorē accidentia accidentibus similia que colicā se- quitur passionē: dolor: s. grauis subuersio reiectio egestiois cōstipatio grauis: vētositatesq; superius emittuntur et inferi⁹ diffidunt autē quoniāz accidentia hec in cholica robustiora

sunt & difficiliora ac magis biuturna nec vno est in loco dolor eodēq; & in renū dolore accēditā hec leuioza sunt & in renū loco nec ab eo transiunt.

Que autē illos passio vocat & interpretatur vexatio dolor ē gravis q̄ accit̄ itestis. Est autē acuta passio ac p̄fima & i p̄lib⁹ p̄dēs pp̄ dolis nimitatē: maxie si patēs cōgōne reiecerit: fit passio hec aut ex calido q̄ in intestinis orit̄ subtilibus apostemate: aut ex oppilatione que ex fimo fit sicco: nōdūq; ex crosso fit humore viscoso qui in intestinis inuiscatur istis: fit ē & crepatur eā que in sup̄bace fit vētris: & in testina egrediūtur: aut exuisione que intestinis accidit. aliq̄ passio hec ex ciborū p̄matione: aut letiferi medicaminis porrectione. Et que ex apostemate fit: dolore & distensione simul graui significatur percussioneq; & inflatione circa vmbilicū: subuersione quoq; & fimi vomitu. Et que ex oppilatione fit: dolor ē h̄z molestū quē comitatur tanq̄ terribello intestinoz perforatio. Et que ex crepatura & intestinoz euisione manifesta h̄z signa si super doctū patiens inuoluatur: de hinc illū tēgeris: inuenies etenim intestinū tanq̄ foras emissū: q̄ si oppelleris in suū reddit locū. Et que ex pascētis debilitate virtutis: significat cibi quē p̄cessit abstinentia. Sciendū autē passionē hanc perdenem eē quācūq; fit ex causa maxime aut cū qua vomitus sit fetidus & egestionis cū vomitu emissio. Si sit aut corporis odor: fctēs pariter nequissimam est & citā inferens mortem.

Capitulū. 28°. de lūbricis & ascaridibus.

Ermes autem & lūbrici qui in intestinis generantur: aut ex humiditatis appetitus ciborū paucitas. Epatis nāq; iminuitur calor: eiusq; debilitatur generatio vnde & corporis corrumpitur cōplexio: accidit autē cōplexionis corruptio hydropisis. Si autē oio imoderata fuerit sanguinis egressio patēs p̄it. Cui autē passio hec ē apostema nō accidit calidū: nec vlcera pessima: nec que ex malnasuntur humoribus & chimis melancholicis passiones vt morphea nigra: cuius excoctio nec pleuresis aut periclitumonia. Et species a qua nō sunt sanguis que venarū ora aperta nō habet vocaturq; orba. Significaturq; oia hec his que s̄cū patēt: que & diximus signa nūq; qui intra intestinū sūt ex pedit ano vas paucū vitreū immittit vt sūmas. s. vas hoc aut vētosam & ignē cū bābace apponas & ano imittas: extemitas nāq; recti intestini inuiscabitur foras & passiois causa tibi apparebit eāq; intelliges. Attrici autē vlcera sunt profunda que ano oriuntur in intestini extremitate in loco quā dicitur mesara quozū profunditas ad intestinum vsq; nōnū quam nō perforat & quā medicamina adhibētur desecantia curantur. Nōnūq; autē profunditudo ad intestinū penetrat & medela n̄ p̄dest. Significat autē si argalie aut stibij subtili⁹ ex tremū imittas vsq; fueris vaporazione & anbelitis patiens arctatione. Si etenim stibij extremū immiseris in vlcere locū & ano digitū immiseris obuiūq; digitus stibium habuerit intelliges foras penetrare. Nō si emboni extremū i vlcere posueris ore & aromatis vaporaueris senseritq; patēs vaporosum sensus: fistulā vsq; iteinū penetrare intelliges. Sic & si bōbace an locū clausis aut manu & patienti scilicet primere p̄ceperis & arctare spiritum ac ad inferiora anbelitū propellere: iuenis ventum ex fistula exire loco: & illaz ad intestina vsq; penetrare intelliges. Si autē nihil horum videris penetrans fistula nō est: & medicie speranda ē vtilitas. An egresio ex lacerti fit encruratio ipsum circūambulantis: aut ex tenasimō aut fimi fcti causa. Si s̄cū post solutionem sūt qū quod per solutionē emittitur humor est acutus: aut quoniam nimis ad egestionē sedetur: aut post nature cōstipationē graue qū per locū fimi fcti pertrāsit asperitas.

Capitulū. 29°. de ani passionibus causisq; & signis.
Hi passiones intestinoz sequitur morbos: ē enim ipse recti intestini extremitas. Sunt autē eius passiones emorroidis: morū. attrici fistule ipsius an egresio: apostema calidū. Emorroidis ē augmentum quoddā quo: i in ore nascitur venarū que in ano sunt: sicq; & moruin. Differunt autē: q̄ morū caput habz acutū & grano simile in ferius simile in modum mori. Sūt autē emorroidis spēs due

altera ē rotunda vt vna & inferius subtilis: colorq; illi purpureus. Altera caput habet crosso & inferius subtile. Et harū duarum specierum ab alijs quidē sāgnis egreditur ab alijs non. Simplicius sanguis qui a moro egreditur cū ipetu. Qui autē ab emorroidis fluit & stillat. Et qui ab emorroidibus nō nunquā circularis ē & certis tēporibus & aliquando sine circuitu. Quz autē sanguis iste imozatur dolor fit grauis i ani loco & prurigo: sūtq; quā passio hec curatur ferro dimittēda ē carum vna per quam sanguis creatur: forte ex eius cōclutione morbi fiant: qualis est hydropis. pitūs & desipientia nigra. Harum etēim passionū aduentus ex multitudinis sanguinis melancholici fit generatione in epate: qui qū in eo fuerit multiplicatus expellitur ad inferiora per venas que ab epate separantur & ad anū tendunt. Quz igit sanguis hic icacrat & nō ex it ab epate apostema sit in eo ouz. extinguitq; ei⁹ nālis calor: eo q̄ mult⁹ in epate & calore submergat: vās opprimat. refrigerat itaq; ei⁹ p̄plo & q̄ deieps gnāf sāgnis aquos⁹ ē & phlatie⁹ a q̄ hydropis gnāf. Et si validū fuerit epas ad h̄z pellēdū sāgnis i venas que i pectore sunt & pulmōe: & in illis multus fuerit venis replētur nimium. distendunturq; & corrumpūtur: sunt vlcera & ab ipsīs pitūs. Si autē ex cerebri partes irrepserit humor desipientia surgit nigra. Ideo itaq; hypocras sperat qū ferro emorroides curatur vnaq; dimittit: quatenus per cū ralis qui in epate generatur sanguis purgetur. Sic etiā qū sanguis huius imoderatus sit exitus: passiones sunt male vt cholozia malitia: figure corporis turpidō: cōplexionis corruptio hydropisis appetitus ciborū paucitas. Epatis nāq; iminuitur calor: eiusq; debilitatur generatio vnde & corporis corrumpitur cōplexio: accidit autē cōplexionis corruptio hydropisis. Si autē oio imoderata fuerit sanguinis egressio patēs p̄it. Cui autē passio hec ē apostema nō accidit calidū: nec vlcera pessima: nec que ex malnasuntur humoribus & chimis melancholicis passiones vt morphea nigra: cuius excoctio nec pleuresis aut periclitumonia. Et species a qua nō sunt sanguis que venarū ora aperta nō habet vocaturq; orba. Significaturq; oia hec his que s̄cū patēt: que & diximus signa nūq; qui intra intestinū sūt ex pedit ano vas paucū vitreū immittit vt sūmas. s. vas hoc aut vētosam & ignē cū bābace apponas & ano imittas: extemitas nāq; recti intestini inuiscabitur foras & passiois causa tibi apparebit eāq; intelliges. Attrici autē vlcera sunt profunda que ano oriuntur in intestini extremitate in loco quā dicitur mesara quozū profunditas ad intestinum vsq; nōnū quam nō perforat & quā medicamina adhibētur desecantia curantur. Nōnūq; autē profunditudo ad intestinū penetrat & medela n̄ p̄dest. Significat autē si argalie aut stibij subtili⁹ ex tremū imittas vsq; fueris vaporazione & anbelitis patiens arctatione. Si etenim stibij extremū immiseris in vlcere locū & ano digitū immiseris obuiūq; digitus stibium habuerit intelliges foras penetrare. Nō si emboni extremū i vlcere posueris ore & aromatis vaporaueris senseritq; patēs vaporosum sensus: fistulā vsq; iteinū penetrare intelliges. Sic & si bōbace an locū clausis aut manu & patienti scilicet primere p̄ceperis & arctare spiritum ac ad inferiora anbelitū propellere: iuenis ventum ex fistula exire loco: & illaz ad intestina vsq; penetrare intelliges. Si autē nihil horum videris penetrans fistula nō est: & medicie speranda ē vtilitas.

Capitulū. 30. de epatis passionibus causisq; & signis.

Patis passioes alie i ipo nascuntur alie i alijs mēbris ex ei⁹ cōparticipatione. Et que in ipsius proprie corpore oriūtur: epatis est debilitas quā qui habet epatici vocatur: apostema oppilatio que in eius sit meatibus. Que vero in alijs ex epatis cōparticipatione sunt hydropisis species. Et epatis debilitas aut ex debilitate virtutis ē attrahē

tis que succositate attrahit cibi ab intestino secundo et mesarati
ca: significaturque egestione humida que ad albedinem declinat
hocque quoniam debile est ciborum attrahere succositate a mesarati
ca. Aut ex retinētis debilitate virtutis significaturque ex car-
nis enervatione tumēt: eo quod cibum crudum et immaturum ad cor-
poris membra mittatur quod illi retinere non poterit donec ex-
coqueret et immutaret mittiturque cibum ad membra indigestus.
Sic etiam ex virtutis debilitate immutatis que cibi decoquit et
digerit succositate et sanguinem facit digestum. Et hoc autem aut
ex mala et calida complexionē: et illi signum appetitus recessus
ardor inflammatio sitis copia: febres vomitus solatio cum qua
humores crevit cholericus vena rubra: intus ut huius patien-
tis eo usque perferatur res ut morbi ostendatur calidi. Et si multum
humus fuerit tepus passionis chimorum sit liquefactio: debine
epatis ipsius intus ut cum egestione emittatur estque quod cum
egestione emittitur odoris pessimi: imminuiturque parit corporis
caro et liquefit. Aut vero ex mala est complexione frigida
cui signum est in principis appetitus ciborum multitudo et sine
febre sitis paucitas que emittitur egestio paulatim sit: nec ma-
li est odoris. Sed quod huiusmodi passiones duntaxat sit tepus: patiens febres
accit quoniam bitudine habet huius ex sua putrefactio crositie et tunc ci-
borum ab appetitu: quod emittit egrosum feci filis et in ipso latere vi-
ebus solutio accidit semel et subita: color sit corporis que et mar-
moris de albarumque et carnis appetit immutatio. Sic et ex mala
complexione sicca quia corporis immutatio et siccitas ac exilis
designat vixine paucitas ac crositie et sitis. Nonnunquam et ex
mala complexionē humida contrariisque significatur signis hoc est
corporis in sua habitudine constantia et sitis paucitate. Expel-
lentis autem debilitas virtutis habitudinis corporis corrup-
tione significatur et malo eius habitu. Sanguis tenuis qui
ad omne mittitur corporis mūdus non ē eo quod virtus expellens
illius purgare nequeat: aliisque cuiusmodi accidentia que dixi-
mus: quoniam de accidentibus causis tractaremus. Apostema
autem quod in epate oritur aliud calidum aliud frigidum. Et cali-
di signa que patiens in dextro sentit latere sub hypochondriis do-
lorem qui ad fureulas usque ascendit et ad costarum partes de-
scendit cum febre et siti ardore et aduersione loci tussis quoque sicca.
Et si patiens supinus iaceat tactus invenit sensus que sub
dextri sunt lateris hypochondriis crosia et dura. Et si apostema
ex cholera sit rubra febri et ardor robustiores sunt et reliqua
accidentia graviora. Quod in conico epatis latere sit parit
appetitus recessus. singulatio. cholera: vomitus medulle
albe similium in morbi principis debine virēs: venter quoque
constipatio defectus: extremorum frigiditas. et tussis et anhelus
arctatio leviora sunt. Si autem apostema in gibbo sit
rit epatis latere tussis et anhelus arctatio difficiliore sunt
et maiores: sentitque patiens fureulas tam ad inferiora contra
bi cum gravitate sub hypochondriis. Concaua etiam vena hac in
habitudine fureulas ad inferiora trahit apostematis causa.
Et in principis quod homo crosius sit deinde nigrescit. Et
si qui subest hypochondriis locus tangatur a dextro latere
apostematis sentitur crosities et eius forma elica. i. lunc no-
ue ac tactus calidus. Et si patientē supinus iacere impes: nec
aliquid eius supponatur capiti: eiusque dupliciter genna et
compositus pedes loci: tengeris quodammodum diximus in-
uenies. Nonnunquam autem calidum accidit apostema ven-
tris lacertis inter quod et patitū diffusa oportetque aposte-
ma ventris lacertorum si manu tengeris oblongum aut figure
in venis quadrangule: aut vna eius extremitas crosia et alia
subtilior. Apostema vero frigidum si epati accidit patiens
in latere sentit dextro gravitatem sub hypochondriis cum tussis
levis sine dolore et sine febre: et si locum tengeris crosius aut du-
rum reperies si apostema fuerit melancholicum. aut molle si
phlegmaticum. Et si in epate et debilitas et apostema coierit: bis
ad dū signis egrosum mollires et filis carnalitate ego. Et
sciendum epatis virutem et debilitatem morbum esse pessimū
et chronicū et ad interitū patiens pducere. Oppilo autem
aut ex apostemate et ex apostematis signa exposuimus: aut ex
crosio humoris qui venarū inuiscatur ori que a porta vocata
diuiditur vena: aut in venis que in eius sunt gibbo: eiusque si
gna dolor et gravitas ac distensio in dextro latere sub hypo-
cundriis et sine febre. Et si in gibbo est latere oppilatio erit
pariter vixine tenuis aquosa: et si in latere conico egestio egre-
ditur humida.

Capitulū. xi. de hydropis spibus eiusque causis et signis.

De in
q spēs que ex virtutis eius debilitate sanguine generā-
tis oriuntur quia sua breuiari actione: hoc autem aut ex incō-

modo sit quod epati accidit quod eius est fomes et sedes frigescitque
eius complexio et cibi non immutatur succositate in sanguine bonū.
Sicque et ex incōmodis que accidunt membris: que aut epati cō-
participat aut illi vicinatur ut sit. huius etenim sepe accidit in
cōmodū nec cibū pōt diligenter digerere: crudaque puenit ci-
borū succositas ad epatē: idcirco in bonū non pōt immutare sa-
guinē et sub ea ad oē peruenit corpus bitudine: vnde et in suam
non pōt eū immutare membra naturā. Intestini quoque iciumum
et mesarica si ab immutanda et debilitatur succositate ciborum et
ad epatē trāsmittenda: virtus ea de ea debilitatur sanguineque
generas quia ad eā cibum non mittatur. Nonnunquam autem hydro-
pis ex corruptione sit pulmonis cōplōnis que humiditate non
pōt refici que in sanguine et remanetque ea in epate humiditas
et pascitur ea membra: ac corū humectat complexio. Sic autem
ex renū debilitate ab aquositate sanguinis trahenda: que
quā mixta sanguini remaneat sanguis hic aquosus ad mem-
bra fertur pascenda que quā refecerit corū humectat complexio
nem. Sunt autem hydropis spēs tres. Prima est timpanica
secunda ascites hydrops. tertia hypofarica. Timpanica autem
ex epatis sit calor debilitas et ex frigiditate non immoderate
mutaturque cibum in venterositates que inter siphacē venteris et in-
testina cōgregatur: aut ex multa ciborum ventositate genera-
tiū appositione. Et huiusmodi spēs signa sunt: quoniam si venter pul-
ses siphacē sonū audis tanquam tipani. Hydrops autem velut
arabes habet vtreas: ex immoderate sit complexio frigida et hu-
mida que epati dominatur mutaturque in humiditate cibū aquo-
sam: eaque adunat humiditas inter siphacē venteris et intestini.
Sic autem bec maxie ex olcū complexione frigidoz porrectione:
et ex multe potu aque frigide. Huiusmodi spēs signū hydropis quo-
niā quā venter cōmoues sonus auditur et tanquam vtris aq ple-
ni: et vtreas vocatur. Hypofarica autem quā arabes carnicam
vocat ex cibi et immutatione in epate in humorē phlegmaticū:
per frigiditatem et humiditatem immoderationē que in oia mittitur
membra corporis eaque humectat et phlegmatica facit. Sic autem
bec in epate: aut ex duro quod accidit epati apostemate: cōpi-
munturque eius meatus et oppilant: ac anhelus ad ipsū pro-
hibetur accedere vnde et epatē frigescit et sanguinem generas
corruptur virtus: cibique in phlegma alterat: aut propter apo-
stema plenitudo quo a purgando sanguine debilitatur: remanet
que cholera in sanguine nigra et calorē extinguit epatis: aut cer-
te ex sanguinis immoderate a vulnere fluxu aut mēstru: aut quod
in ano sunt venis quod euacuantur exinanitū et epatē sanguine et
frigescit. Sic et ex cōstipato sanguine mēstruo: aut emoroidūz
quod qui in epate et naturalis includitur calor: et ex sanguis refri-
geratur multitudo que admodum nimia olei copia lucerna ex-
tinguit. Oritur et ex stomachi complexione frigida: quā ab eo
cibus mittitur indigestus ad epatē: vnde et difficilis sit illi eius in
sanguine immutatio et phlegmaticus sit. Et si ex duro crosio
et viscozo et oppilatione meatibus epatis et anhelus ad
illud prohibetur penetrare: vnde et eius refrigerat complexio
nec sanguis qualis os ad membra mittit oppilationē phibitus
sed que in eo tenuis est per penetrat et aquosa ac membra hume-
ctat. Maxie autem spēs bec hydropis hac oritur ex cōstipati-
one. Et accidit et ex iciumi intestini debilitate ac venarum quo-
pter multe potu aque et digestiois cibi in stō paucitate que ex
febris sit ardore qua ex re oppilatio generatur. Oritur etiam
hydropis bec spēs ex acutis morbis quod epatis calcat com-
plexio: et eius dissoluitur virtus: nec sanguine generare pōt.
hec autem spēs curari non pōt. Hec etenim tunc patiens aut ca-
lescentibus audet vtri: aut refrigeratibus quoniam que calefaciunt fe-
bre augēt que refrigerat hydropis. Huiusmodi hydropis spēs
signa que corporis oia membra tumēt tumore tenero et humido: et
si digitus illis ipsum vestigiū eius remanet. profundū. Primū
autem oius facies intumescit et pedes: corporis color sit albus
corporum color mortuorum similis: et quod morbi patiens petra
sit tepus: caro et humefit corpus: et tanquam fluxū quid sit: et non-
quod membra scinduntur et aquosa ab eis defluit humiditas. Pro-
ergo aut hydropis in hydropicoz corporibus vlcera non sanan-
tur. Vlcera teni per desiccationē curantur. Cōis est autem tribus
hydropis spibus pedū tumor: quoniam qui in his generatur
corpib⁹ vapor crosius est per nālis debilitatē caloris: vnde et sub
mergit ac descendit ad inferiora crositie ad pedes: et per corp⁹
a naturalis caloris fomes remotione corde. Et epatē. Hec
vero potest dissolui per hūdas que ab eis descendunt supflui-
tates et ventosas. Propriū autem hydropis quod sit sit et iestio
iciumo ac mesarica diarra continua. per quā dolor non dissol-
uitur. Hec autem sit propter incōmodū quod stomacho accidit ex
frigiditate: vnde et cibū nequit digerere sed crudus remanet

spūs qz grāvis expellitur. Qui qū ad intestinū peruenit le-
iunum totū quod in eo est succofitatis in mēlaricam excole-
re nō potest: emittitqz illud ad intestia & ab his foras. Si au-
tē mēlarice in cōmodū accidat cibi succofitate ad epā mit-
tere non p̄ualeat: remanetqz iccinū in intestino: quā ipsum cō-
fortatū ad infēriora pellit: & ea sit de causa diarria. Et autēz
speciei que ab epatis incipit apostemate tussis propria est &
nature siccitas. Tussis quidē co q̄ apostematicū epā dia-
phragma opprimat propter vicinitatē: ideoqz pectus arctat
super pulmonē eiusqz opprimuntur meatus: cogiturqz ad tuf-
sim homo: co q̄ tussim sibi estimerit vtilē. Quis itaqz tussire i-
cepit: nec aliquid sibi in caridē vtilitatis natura: nec aliqd
emitti quod vtilē sit cessat ab ea. Naturā vtro siccitas: quā
intestinūz iccinū & mēlarica hac in specie sana sunt & foras
cibiqz mittunt succofitate ad epā. Cholera autē meat⁹
ab epate ad fel oppilatus ē: quoniam ipsū apostema cōpri-
mit: nec aliquid ad fel penetrat cholera: aut partū qd & sub
tile iminuiturqz cholera que ad intestina defluit a felle: eaqz
de causa stercoza fiunt sicca.

Capitūlū 32. de passionibus splenis causis & signis.

Spleni vero accidunt passionēs debilitas op-
pilatio v̄tōsitatqz illi accidit. Debi-
litas autē ex trahētis est debilitate virtutis quz attra-
hēda debilitatur cholera nigra ab epate & sanguinis pur-
gatione ab ea. Siqz ab inde icteritia nigra: eo q̄ cholera ni-
gra cū sanguine ad totum feratur corpus. Aut ex retinētis d-
bilitate virtutis: q̄ ex re fellis accidit euacuatio nigra: alitqz
per vomitū: aliquādo per solutionē. Siunt autē accidētia nō-
nūq̄ nature causa humorē expellētis melancholicū: quē ad-
modū qū aliquid purgatur nocius. Et quod qdē a natura
vit eger medetur & facile fert: & quod ex retinētis ē debilitate
virtutis & cōtrario inuenitur. Expellētis autē debilitate virtu-
tis sit hec ipsum qua cholera nigra ad stomaci os pellit: vnde
& appetitus oritur recess⁹ ciborū. Hec autē accidētia sple-
ni quēadmodū & epate ex mala sunt cōplexione frigida aut
calida. Oppilatio autē ex viscosis & cōstis sit humorib⁹
qui meatibus inuiscantur quorū signum grauitas est. Aut ex
ventositate eiusqz signū diffētio. Et oppilatio aut in meatu
oritur p̄ quē cholera nigra ab epate rēdit ad splenē: siqz ab
ide icteritia nigra. Aliqz q̄ ex cholera oritur nigra passioēs.
Aut in meatu per quē ad stomaci os cholera mittitur nigra:
siutqz ab ide apostemati diuersitates eo q̄ mltā i co adiunctur
chole nigre q̄ritas: segqz h̄ ciboz appetit⁹ dēditas. Et q̄ in
eo sūt apostemata aliud calz: & tactus caloz significat dolore
grauitate ac diffētiōe febreg & tussis & t̄pib⁹ nōnnullis dolor p̄ i
furculaz p̄tib⁹ & scapulaz sinistro lātē: eo q̄ diaphragma
ti splē vicin⁹ habeat & diaphragma furculā p̄tinuat: aliud fri-
gidū: qd aut ex p̄legmate oritur & apostematis teneritudine
& mollitiē significatur quz tactu probat: colorqz corpis albo
aut ex cholera nigra. Hūic signū ē cōstilitis grauitas sub ta-
ctu durities: coloris corpis imutatio in liuorē & viriditatem.
Et hec apostematis spēs magis spleni accidit pp̄ humoris
melici cōstilitis: cuius ipse formax est & cistis. Nonnūq̄ autēz
apostema hoc in eo nascitur post apostema calz qū materici
dissoluitur subtile & quod cōstū ē remanet. Nonnūq̄ aposte-
ma ex v̄tōsitate oritur inflātū in splene: significaturqz q̄ apo-
stema tactū repellit diffēsiōe nimia sine grauitate: & hoc ali-
quādo dissoluitur: dehinc ciborū ventositatē generānū cū re-
ditū facit. Sequitur at oia apostematū splenis genera eiusqz
magnitudinē corporis maticas. vnde & hypocras dixit. Sple-
ne augmētato corpus macrescit: & si reprimat corpus corpus
lentū redit. Sit ē in libro de locis infirmantib⁹. Salic⁹ q̄
splenis paruitas chimorū significat bonitatem: magnitudo
malitiā. Et hypocras in epidēmiarū libro tradidit: qm̄ cui
apostema in inferioribus splenis accidit p̄tib⁹: sanguis eius
sit tenuis: extrema calida: aures frigide. Et sanguis tenui-
tas qm̄ splen sanguis attrahit feces: in quo si fuerit apostēa
amplius cōtrahit fortiusqz & sanguis remanet subtilis. Extre-
morū vero calor quz naturalis qui in splene ē calor apostēa-
tis diffugit ab eo cā. Strigētur autē aures quoniam sanguis te-
nuis ē: & qui ad eas peruenit tenuior & minus calidus: maxi-
meqz quoniam aures corpi supereminēt frigiditati exposita ē
aeria. Et iterū hoc codē ait libro. Cui catarrus sepe fit & cozi-
za apostema in splene nō oritur. Catarrus nāqz ex hūiditate
nascitur p̄legmatica aut tenui aquosa: & apostema splenis
ex cōstis intumescit humorib⁹ melicis.

Capitūlū 33. de passionibus fellis causis & signis.

Ex felle nascuntur passionēs icteritia ē q̄
ex oppilatione fit: ex attrahētis de-

bilitate virtutis que in eo est. Icteritia nāqz ex natura sit
quā cholera expellit rubeam ad corpus exteriora cretico
modo: quā. s. expurgās corpus illā foras propulsat hec qz si
sc̄ptimo fiat die morbi post maturacionē: febrib⁹ sedatur infir-
mus quiescit & morbus declinat & que aliter se habent c̄retici
eo non fiunt modo. Sit etiam icteritia ex mala complexione
calida & sicca que epati accidit: mutatqz in cholera cib⁹
rubeaz qui ad oē per venas porrigit corp⁹. Sit qz ex venaz
nō pullantium caloz & dominatione in eis calozis: qua ex re
qui in eis est sanguinis in cholera mutat⁹ rubea: qui qū in
omne mittatur corpus illina alterat colorē in croceū. Et orit⁹
ex quibudam humorib⁹ in cholera rubream imutatis quolz
in mēbro: hocqz aut ex animalis alicuius calido sit venen⁹:
aut ex poculo mortifero: aut ex calida q̄ i mēbris est comple-
xione: qua humores in cholera trāferuntur rubeam. Situr
aut icteritia ex attrahētis etiā debilitate virtutis que in fel-
le est: qua cholera ab epate trahitur & sanguis purgatur: cho-
lera qz in epate sanguini mixta remanet: & qū ipso per venas
in omne mittitur corpus. Sit ex oppilatione que aut in mea-
tu accidit quo cholera trahit fel ab epate: prohibetqz cho-
lere transitū ad fel: remanetqz in sanguine mixta & cū ipso
in omnia diffunditur corporis mēbra per venas. Aut est oppi-
latio hec i meatu cholera a felle ad intestina: multiplican-
turqz in felle & cōuersionē dāt ac redditū ad epā & cū sanguine
ad omne trāsmittitur corpus. Significatur aut icteritia ci-
trinitate que albo accidit oculoꝝ & toti corpori: citrinitate
quozqz in spuma v̄ine supernatāt. Nonnūq̄ aut v̄ina nigra
est pp̄ ardoris magnitudinē & spuma crocea egestio alba: eo
q̄ intestina cholera careant rubea que ad ipsa a felle mittit⁹.
Et icteritiaz significantium causarū due sūt species. Que ex
oppilatione fellis siue in superiori seu inferiori sit meatu: ege-
stio alba est: & v̄ina nimis crocea. Et si nō ex fellis est oppi-
latione sed ex epatis passioē egestio cholericus erit colora-
ta. Et si propter quod i epate est apostema aut in felle sit pa-
riter cholera fluxus febrib⁹ & in dextro latere grauitas. Et
si propter epatis calozis fiat magnitudinē: v̄ene autē v̄ino ca-
rent v̄ina nimis rubea est: cui spuma supernat crocea. Et
si imoderat⁹ calor v̄ia nimis rubea est: cui spuma supernat
crocea. Si & epas & v̄ene vitij absint color v̄ine natural⁹
est. Et sciēdum icteritiā si ex mala sit cōplexione epatis & ve-
narū subito oriri. Reliquarū autē eius sp̄erium aduēt⁹ pan-
latim sit & per incrementa & in dieb⁹ augētur trāsitu.

Capitūlū 34. de passionibus renū causis & signis.

Enum passionēs arenarū sunt generatio cal-
culorū. apostematū diuersitates: ycle-
ra sanguinis v̄tinatio passio que diabetes vocatur.
Arene & calculorū generatio in renibus ex calozis sit eozum
magnitudine & viscoso humore: cuius calor desiccāt humidit-
atē. & remanēt eius cōstilitis exsiccat⁹ oio: ac i tēpōis lon-
gitudine lapis idurescit: maxie aut si addat his meatū ar-
ctat⁹ q̄ v̄ia a reib⁹ ad vesicā dēcurrit. Excōlat etqz qd̄ v̄ia
tenue ē: cōstū pp̄ meatū remanet angustias. Arēa itaqz sit
si materia pauca sit cōstilitis & viscositas. & ad renū pueni-
at spatiū. Ligatur etqz primū quod ex ea & nodatur qd̄ ex-
pellens cum v̄ina pellit virtus paulatim & hec arena in fundo
mergitur v̄ine. Calculi autē fiunt si materia multa sit & plu-
rimū cōssa ac viscosa: hec qz renū inuiscat⁹ spatio nō emit-
tunt s; calozis renū nodatur magnitudine. Additur illi alia
paulatim materia & quotidie nodatur & solidatur donec cal-
culus fiat. Est autē similis qd̄ hūic accidit materie accidētī lu-
to qd̄ quā igne excoquitur testa sit & quasi lapis: maximeqz
& proprie qd̄ accidit balneorū caldariz & vasis in quibus cō-
tinue si aqua calefit in eozū interioribus lapides nodantur
Purgamentum etqz aque & fex quā cacabi infēriora de-
scendit: ignis calore nodatur: dehinc aque fex & purgamentū
adherere nō cessat & addi paulatim singulis diebus dure-
scuntqz & lapis fiunt. Tradit aut Salic⁹ nōnūq̄ in re-
nibus lapideis fieri vlcera causa qd̄ in eis est: quod qū in sa-
niem cōuersus fuerit nō euacuatur: coagulaturqz sanies hec
& durecit in renibus vt lapis. Ex huiusmodi itaqz causis &
ad hunc modū generantur lapides in renibus & in vesica.

Et sciēdum calculos in renibus amplius fieri in senib⁹
pueris aut vesice lapides. Hoc ideo quoniam renū calculi dua-
bus de causis i senib⁹ oriūtur. Altera ē q̄ in senum corpori-
bus calor debilis est: humorqz in eis generatur p̄legmatic⁹
cōstus & multus ex digerētis debilitate virtutis. Altera est
q̄ meatus & v̄ia per quā a renibus dēcurrit ad vesicā v̄ina
stricta ē: pp̄ter eozum complexionis frigiditatē quā sit frigo-
ris vias arctare & meat⁹: eo q̄ eos spissat. Cōssa itaqz ma-

teria quā ad renes peruenerit ad vesicam tota propter meatum nō transit angustias: qđ eius excolatur tenuis pars ē: remanetq; crossea fixa in renū concavitate cuius calor attenuat humiditatem & desiccatur: atq; ita fit lapis. Et qui in renibus generantur calculi parui sunt: eo qđ renū cōcava sint angusta. Qui autem in vesica eo qđ vesice cōcava magnū sit & ipsi magni. Pueris autē amplius in vesica lapides oriuntur duobus ex causis. Prima est qđ humores in eis generantur crossti & viscosi amplius propter eorū malū appetitū & luxū qđq; parui a crosstis accēdūt cibis: & multo videntur post cibū mori: unde & eiusmodi eorum sunt vrine ac propter eorū cōplexione humidam crosse. Secūda quoniam vrē & meatus quibus a renibus ad vesicam decurrit vrina: caloris eorū naturalis causa largi sunt: & expellēs valida virtus: ideoq; materia simul tota subtilis p̄transit & crossea ad vesicā facili: & qm̄ meatus quo a vesica ad virgā fertur vrina collū scilicet vesice strictū ē pp̄ eorū putatē etatis & mēbris: nec p̄tū maticitā sūus ē crosse. Transcūte itaq; subtili vrina p̄a remanet crossea in vesica que durefcit & in lapide vertitur calore vesice: sicutq; calculi & lapides quēadmodū in renibus dictū ē. Vbi itaq; de causis in iuuenibus lapides nō generantur: eo qđ eorum vrina tenuis ē: qm̄q; amplior in eis calor: qđ humiditas & ciborum maiorē habet regiminis cautelā qđ pueri: & vesice eorum collum largū ē qđ & subtile & crosstam emittit vrinam.

Hac ē de causis in mulierū vesicis calculi nō generantur: quoniam vesicarum eorū colla larga & breuia sunt crosstasq; facile p̄a transit vrina. Harum ē cōtrarij cārum & renū vesicarum passiones in sensibus difficile curantur propter meatuum eorum arctationē & cōplexionis frigus. Tradunt autē nōnulli in epate calculos & orbo gnari itelino ac colon & digestationibus. Galienus autē se vidisse cōmemorat hominē cui tussis erat cōtinua: qui quā emisisset lapidē: tussis ab eo cessauit. Huius autē cā est calor magnitudo & in his membris crosstorum gnatio ac viscosus humorum. Et signa quibus arena significatur & calculi renū sūt hec. Vrina paulatim egreditur & cū ardore: & in ipsa arena apper: grauitatē sentit & dolorē patiens in illis qua ē cōfinitas lumborum loco scilicet renū: & nonnunq; cum dolore ē punctura: & nonnunq; pariter testiculorum fit egrotatio qui apte infirmatū ē renis dolor quozq; in cruribus & pedibus que ab illo sunt latere cū dormitatione propter pedū cum renibus cōparticipationē & venas pulsantes. Arene autē que egreditur color variatur: alius etenim color croceus ē nimis: Alius qui sandaracinus rubescens: alius qui ē arene & cuiusdā cinericius. Vt autē medicū speculationē adhibere diligentem hac in passione & iudiciū roborare. Nōnunquā & enim in intestinis passio est illis cōfinitas & in renibus cō opinitur. Refert autē galienus accidere ei dolorē in vētre illorum in cōfinitio intantum vt cerebello locū opinaretur p̄forari: maximeq; in loco per quem vrina ad vesicā transit a renibus. Adhibuit autē olei clister: egresusq; est ebrius cū oleo vitro similis liquido: & dolor cessauit. Spinabar autē ait calculū in meatu eē: qui a renibus est ad vesicam: etatq; in quodam crosstorum. At qđ i renib⁹ ē qđdā calidū: qđdā frigidū. Calidi signa: dolor: grauitas: & i lūbis ardor: a latere rēis infirmatū sitis: febris: cephalica. vi gilie: cholera: vomitus rubearū straguria. Vt autē emissio fiat apostema: sūt febris pariter variorum circuloz: horrores varij: dolor sit maior: & cum huius passionis dominus super latus iacet sanū rem sentit qui egrotat tanq̄ suspensū.

Apostema Frigidi signa apostēatis grauitas quā infirm⁹ i lūbis sentit illis cōfinit⁹ sine dolore & i apostēatis p̄ncipijs. Gallus autē medicorū qđd qđ nō ē i morboz speculationib⁹ p̄fectu: opinat⁹ qđ hac passionē colica ē. Differt autē qđ renū passio ad lūborum subitollitur partes: dolorq; in codē persistat loco: & qđ qui renū patitur dolorē clister adhibetur dolor augetur eo qđ intestina clisteri repleantur: & renē cōprimat parientē. Vt vero colica a loco transfertur ad locū. Ulcera que in renib⁹ sunt: aut ex causis exterioribus vt percussione & casu que cōterunt & rūpunt: aut ab interioribus sūt vt humore acuto qđ incidit & corrodit. Ulcera renū significantia signa: dolor est que patiens in lūbis sentit & post illa sine grauitate & distēsiōne: sanguis emissio & sanici ac vlcium squamarū in vrina. Nōnunq; frustum exit quāsi carnis qđ caro comeduntur renū. Vt autē in renū vlcibus vrine exiit facit sine difficultate eiusq; liquor tēperatus. Sanguinis vrina aut ab interioribus fit causis: aut ab exterioribus: ab interiorib⁹ fit quā inmutas debilitatur que in renibus est virtus: nec sanguis immutatur aquositas bene: aut qđ quā inuenis retines est debi-

litatur virtus: que qđ sanguinē nō retineat: cū vrina egreditur sanguinis quedā pars. Non est autē cū huiusmodi habitudine dolor: & si quis sed modicus. Nōnunq; aut a renibus sanguinis emissio circularis est: quēadmodum & in sanguine ab ano egressione cōtingit. Et hac habenti circuitus passionem accidit in lūborum p̄ribus egrotatio que qđ sanguis circuitus exierit tēpore mitigatur. Sit autē hec ex venarum quozq; corrosione vt diximus: exitq; sanguis pedetentim. Aut certe multa est eius effusio a venarum renū aliquarū fissura: que & sanguinis fit multitudo & multa venarum tenuitas. Et huiusmodi sanguis emissio subita ē sine cā & multe cōtratiōis. Sanguis autē propter exteriorē emissio cām fit vt pp̄ calum aut percussione: que rumpit cōterit: significaturq; bis que hui⁹modi precesserint causis. Que vero diabetes vocatur passio & circinalis a quibūdā cōtinua est vrine assuefactio & vocatur stillatio. Sit autē ex virtutis attrahentis magnitudine qua renes sanguis attrahunt aquositate vrinā. Nōnunq; in humiditātē renū appetit. Hoc autē immoderatione male cōplexionis calide fit que in renibus domiatur: ea que de causa aquositate plurimū desiderat: quo qui illis accidit ardor extinguitur & refrigeretur & calor: attrahitur itaq; ad eos & ab epate & omnibus corporis membris humiditas: fit itaq; sitis molesta & mēbris nō ardor ad aquosā humiditatem. Et ex virtutis debilitate retinentis que renibus inest qua aq; sitatē retinere non p̄ualer quā ad eos mittit epas: multa nāq; ē & eos grauias & expellit. Et qđ hac signa passioes significat sitis molestia est sine febre & siccitate que in corpore appareat et vrine emissio sine ardore cōtinua: quozq; vrina tenuis ē alba aque similis. Hō nāq; quā aqua biberit velociter cā minuit: quoniam renes ab epate illā attrahūt nec in eo imoratur. In his quozq; nulla facta mora expellit eo qđ ipsū pp̄ eius copiam retinere non p̄ualerant. Et sciendū qm̄ si cū grandiorū dolor acciderit renū incurabilis ē. Aborbi nāq; proluxi si grandioribus fiant septus in eis moriuntur sicut ait hypocras.

Capitulum 35. de passionibus vesice cāis & signis.

Vesice que accidit passiones sūt lapis in ea generatus: apostema: vlcera: straguria: & eius sine velle exit⁹. Lapis ex illis generatur cāis quas apud renes diximus: humor: & crosstus & viscosus: & cor poris vesice calor & colli eius angustia. Sit autem passio hec maxime in pueris pp̄ eorū humiditātē cōplexionis & appetitū: appetitus fortitudine in cibos quēadmodū dictū ē: qđq; plurimū cibis vtantur superfluitates generantibus crosstas. Accidit autē & iuuenib⁹ qui regimie crosstos generante vtuntur humores & viscosos. Et que hac significat passiones dolor qui in vesice fit loco & eius cōfinitas: qđq; virgē sit purigo & erectio eius aliquā ac enervatio sine cā: vrine cruditas ac renuitas: albedoq; & qđ cū vrina exit arena: excreū vrine difficultas. Hec quz videris signa in vesica lapides esse intellige. Si ambigis & vrine durat difficultas: expedit egrotati im p̄s supinū iacere: cuius erigas pedes: & ipsū fortissimo cōcarias motu: debine calidā rores aquā super vesicā cū oleo: ac manu limas tuas: & moueas ad superiorem: quo suo lapidē am moueas loco. Debine egrotati impera migere: & si nō b̄t m̄ xerit lapides repelle cū cathartro. Recedit etenim a meatu & patiens post hec optime mingit. Hec quz videris intelliges i vesica lapides cōincri. Apostema ea significat que & renū apostemata nisi qđ hoc loco dolor ē in pene: appareatq; in eo apostema sub tactu: & hac in passione vrine difficultas maior ē: quozq; ex vlcere egreditur sanici maior: quaz segtur nāc cōclusio eo qđ vesica apostēatica intestina cōprimat. Que autē in vesica sunt vlcera ab eisde oriuntur quibus & in renib⁹ cāis eadēq; eorū sūt signa nisi qđ in vesica & circa eā sunt cum vrine difficultate ardore & fetore. Nōnunq; & in vrina laminae apparent tenues & quidā sursum simile. Straguria autē & stillo vrine ex cāis ē quas diximus in renibus & vesica ac passioibus vt calculis: ac ex virtutis debilitate expellentis quā vesice enervatur corpus: & ab reprimendo debilitatur & reductione super vrinam: nec reprimi illam. Significat autem hec signum huiusmodi. Egrotum supinū iacere precipit & eius exprimere vesicam. Et si vrina in p̄s pellit virgē egreditur & patiens quiescit. Sit ex apostemate quod i vesice nascit collo: aut in lacerto quo illū circumdat. Sit qđ ex vlcere humore qui meatui inuiscatur vrine a vesica ad virgā & opilationē facit: significaturq; cibozū regimine crosstozū acris crosstozū quiete quozq; & otio que precesserint. Sit qđ ex sanici aut sanguis i meatu coagulato. Accidit etiā straguria ex acuto humore qui in vesicaz p̄icturam facit: aut ex acuta qualitate que in ipsa est vrina que vesicam p̄igit: ideoq; illā natu-

ram expellit qñ nocēre. Sitqz ab inde vrie stillor: significatur qz vrie rubore z ardore: quē sēt in virge extremo paties z ex calefacienti regimine quod pcecesserat. Urine preter volūtate egressio ē quēadmodum illi accidit qui in lecto migrit. Hoc aut aut ex enervatione accidit lacerti: qui collum circumdat vesice z retinētis debilitate virtutis. Humiditatis causa qui illi accidit. Accidit hoc maxime pueris eo qd eoz hūda sint mēbra: aut ex spōdilis vesice oppositi suo viscesu loco i exteriora: incidit qz vesice ligamēta ipsaqz enervatur: id eoz z vrinā retinere nequit. Hoc est passionū assignatio que vesice sunt. Et sciēdū passiones has qñ in senibz oriuntur difficiles esse sanationē: vt hypocras testatur.

Capitulū. 36. de passionibus siphacis causis z signis.

P **Assiones** que siphaci accidūt vtrius sunt scissura z ruptura raritas sitqz ab inde thirbi egressus: aut intestinorū extra siphacem ad eos qui vicini sunt vtrius lacertos z vmbilici acumē. Hoc aut ruptura z scissura aliquādo in vmbilici cōfimbz est z que sub ipso. Sitqz thirbi z intestinorū in eas egressio partes apostemati similis z vocatur crepatura. Aut scissura in partibus inguinū i meatibus qui ad testiculos rēdūt. egrediuntur thirbus z intestina in eas partes. Et si in inguinibz steterint inguinaria vocatur hernia: si in casula descēderint testinū hernia vocatur intestinal' aut thirbi. Hoc aut passio aut ex nimio fit motu aut saltu vociferatione maximeqz post cibū: z alicuius pōderis subleuatione: aut percussione que super vtrēz z intestina. distēditurqz siphacos rūpiturqz z rarefcit. Sit etiā ex viscosa humiditate que testina lubricat: ac ad inguinū attrahit partes. Effert aut inter passiones hanc z apostema quare patiētē facias supinū iacere: acutūqz qui est inter vtrē z testes opprimēs locū manu z ad interiora repelles. Et si ad interiora reuertitur z profūdatur acumē: passio hec scissura ē siphacis vocaturqz crepatura. Si nō ingreditur nec oculatur ex apostematis esse genere nō dubitabis. Et sciēdū qñ q sup vmbilicū crepatura ē parz nocēs ē z molestia: illic enī subilia sūt testia. Si ē egressū fuerit opprimūt ciboz supilitatibz qñ eis sūt: sitqz boī dolor angustia tio z nōnūqz qui eiusmōdī ē sumū euomit. Que autē multum sup vmbilicū egressio nō ē eo q locus hic ab intestinis remotus sit: z thirbus ab ea solus egreditur. Et que sub vmbilico in principijs nō leditur quz in loco hoc intestina sunt crosse. Ipsa itaqz sua crosse z magnitudinē nō emittantur in principijs: z ideo molestia nō est donec tēpore abeūte crepatura distēdat z tūc intestina egrediuntur z oppressio fit ac molestia. Vmbilici autē acumē ex siphacis sit scissura in vmbilici loco z thirbi: aut intestinorū egressione extra siphacē quēadmodū dixim'. nōnūqz at ex hūiditate sit viscosa pblegmatica qz que ad vmbilicū rēdit: aut carne que illic ozitur. Et nōnūqz ex vena ē que scindit: aut artaria que vīrūpitur: egrediunturqz illis sanguis ad loca que sub cute sunt: aut apostema quod vocatur apofisma: z aliquādo ex vtrōsitare fit. Et qd ex siphacis sit scissura: apostematis color idē ē qui z corpis z tactus eius mollis ac sine dolore. Et si in intestinū exit z manu presseris ad interiora repellitur: ac rēdit z est cum eorum gitus. Aliquādo huiusmodi hō quz balnū fuerit igrēssus vmbilicus crescit. Et si vmbilici crepatura ex humiditate ē ract' eius humidus erit: nec pssa reuertitur nec augetur. Si autē eius acumē vne scisse aut arterie cā ē: loci color violace' erit aut niger. Et si pp carnē que illic est orta durū erit: nec auget nec minuitur. Si ex ventositare tactus erit mollis.

Capitulū. 37. de genitaliū testiculorū. s. passionibz cāis quoqz z signis.

G **Entalibus** in mēbris que oriūtur passiones: alie in testiculis: alie in virga: in matrice: alie in māmillis sūt. Et que in testiculis: quēdā in ipsorū corpibz: quēdā in corū siphacē substantiāqz: quēdā inter siphacē z cutē corū: alie aut in venis: alie in cute exteriori. Et que in ipsa corū substantia: coit' appetitus ē recessus. generandi priuatio: spermatis fluxus z paucitas: apostemati diuersitates: z vlcēri q illis accidūt. Et coitus appetitus distēssus aut ex vulsione fit que his accidit mēbris quēadmodū in palis: aut ex paucitate spermatis. Et spermatis paucitas aut cibi fit priuatione que euacuationis: cā fit multe corpi accidit: aut ex mala cōplexione calida z sic ea que testibus dominatur: ideoqz que ad illos peruenit materia in substantia nō mutatur spermatis. Generadi priuatio ex imoderata fit in testiculos cōplexiōe mala: que aut calida ē z materia exurit spermatis: aut frigida z coagulat: aut humida z tenuat: aut secca z spissat. Spermatis fluxus ē

eius egressio sine voluntate z membri erectione quod ex retentione fit debilitate virtutis que in testibus est z virtutis robore expellentis: que in eis est cum calore z humiditate multa q illorū ostatur cōplexioni. fit ē hoc ex mēbroz organicoz spasmō spermatis: quēadmodū epilepsie accidit tēpore. Nec enim si spasmētur mēbra motus illis extranaturalis sit: idqz quod in eis est sperma emittitur. Apostema quod in testibus accidit aliud calidū est eiusqz cognitio ipsorū firmaginitudine z coloris rubore doloreqz z calore. Aliud frigidū pblegmaticū colorisqz significatur alboze z mollitie tactus dolorisqz paucitate. Si melācholicū duritie z limiditate coloris. Quod inter testiculorū corpus z siphacē ipsos circūdatē accidit: aut est humiditatis cōgregatio aquose frigideqz inter testium substantiā z siphacēz corū: quēadmodū in hydropisī significaturqz inflatione z distēssione: coloris alboze z splēdore z aqua ipsa sub tactu apparet. Aut est thirbi in hec loca descēssus qd aut ex siphacis sit crepatura qui viscēa circūuehit z ex scissura loco inguinū: aut ex intestinorū cūlione z ligamētorū ruptura que illa ligat. Aut ex siphacis distēssione z raritate. Et his cōmunes rebus cause sunt salt' percussio vociferatio foris maxime post cibū. Et humiditate quoqz fit que meatus laxat z dilatat qui in inguinibus sūt ad testes lubrica qz facit erectione z descēdere in testū casulā accidit aut maxime pueris: eo quod ipsorū humida sit cōplexio: iuuenibusqz qui in maioris sunt humiditatis. Et cōmunita que significant signa qd huiusmodi ex siphacis est scissura z erectione z euulsione intestinorū: apostema ē in testibus manifestum: z si qui hoc patitur exercitio fuerit vltus: aut saltu: aut anhelitū conclusit: aut aliquid simile fecerit apostema fit maius qd fuerat: z si prematur ad superiora redit tarde: z descēssus quoqz tardus erit: remanetqz intestinū superius in propria figura z suo in loco: donec stans paties surgat. Quā sepe aut ad hūc rēdūt stercoza locū zcludūt illic: sepeqz ab inde mors fit: multoties dolor fit ab inde ac rugitus: maximeqz si prematur. Cuius aut passio ex distēssione ē apostema z intestinorū descēssus semel nō fient: sed paulatī z illo tēpore: z apostema equalis ē profunditatis: qñ siphacē intestinū cōprimit: quod per eius scissurā egressū ē. Significat aut quod ex siphacis scissura sit: quoniam intestinū semel in casulū descēdit testinū: z apostema eiusmodi est a principio magnū z figure varie ac sub cute manifestū: propter intestini gressum extra siphacē. Quod inter cutē testis accidit z si siphacē hernia ē carnosā: que aut ex materie crosse influxu i hec loca sit: aut percussione: aut hernie aquose cura qñ nō vt opz exhibetur. accidit autē z in inguinibz quidā hernie simile quod ex siphacis sit distēssione z intestini euulsione: ac in illum transitum locum. Quod autem inuenis que i cute sunt z substantia testis accidit varices sūt: q eadē sūt dā cā q z q i cruribz oriūt ex materia: s. dēursu crosse: z has vēas que in corpore sunt testiculorū. Significat aut venarū manifesta repletio que implicat inuicē z intōre sunt tanq' vtrius ligamina: testinūqz enervatione z motus corū difficultate ambuladi quoqz duritie. Sit autē hoc sepius in testiculo sinistro co q testiculū hic debilis ē z minoris caloris. Autē in testium accidit cute: pustularū sunt spēs. Vlcēra: purigo: aliaqz huiusmodi que in corpe accidūt exteriori: z cutis enervatio ab interdeibus sine corpis interioris enervatione.

Capitulū. 38. de virge passioibus causis eoz z signis.

U **de in virga** sunt passiones: alie in ipsi corpore: alie in meatibus accidūt. Et que in ipsius corpore passio que vocatur priapiscus erectionis s. multitudo virge. nullatio que illi accidit: apostemata: vlcera. Autē in meatibus oppilatio est. Et erectionis priapi multitudo ac perseverantia: aut ex ventositare fit que in ipsa gnātur virga ex humiditate crosse z viscosa. caloreqz temperato: significaturqz comitari titillatio nec: aut quz ad ipam ventositas p venas tendit pulsantes: significaturqz erectione titillationē non habēti: z coitus quoqz fecit homo abstinentia longo tēpore z pungētium comestione assidua. Priapi titillatio ex vtrōsitare fit foris que in ipsi concluditur virge substantia: sitqz hoc maxime cū apostemate calido z erectione multa. Sepe aut ex passione hac vasoz fit spermatis enervatio z euulsio. z nōnūqz spasmus a passione hac generatur. Et quicūqz passionis hui' dñs ad spasmum fertur velocius moritur quā venter eius tumidus sit z sudorem emittit frigidum. Apostemata vero z vlcera q virge accidūt ita quoqz quēadmodū z in reliquis oriuntur mēbris manifestis eadē habentia signa. Oppilatio autē que meatui accidit aut ex humore fit crosso viscoso qui ei in-

uiscatur. aut ex vlcere. Significaturq; vñe ardore & excrementi difficultate: & humor qui exit crosso aut sanie & sanguine vlcetisq; squamis que cū vñe egrediunt sine sanie mixtura.

Capitulu. 39. de matricis passioib; causisq; & signis.

Matricis que accidunt passioes fluxus & menstruum & coſtipatio. diſſolutio. ſuffocatio. paſſio dicta matricis inſtatio. vteroſitas. apoſtemata. furuncul. ſclitros. cancer. durities. cōgregatio. veruce emoroids. ſiſſure. puſtule. vlcera. egreſſio eius foras. & in laſus inclinatio. oris matricis cōluſio. cōcipiendi ceſſatio. abortiendi copia. pariēdi difficultas. & que ad ea ſiūt vlcera. Porro itaq; pñmū naturalem intelligit: & mēſtruozū pñmōtionem & amputationem. Mulieribus mēſtrua icipiūt in decem ānoꝝ cōplēto & vltra qñrūdecim ānū nō differūt. Am putat āt i qbusdā qñ i triceſo & ſexto āno: i qbusdā & deciceps vſq; ſex a gñra complementum. Iſternap̄b̄oditus autem mēſtruis caret. Et mēſtruozū circuitus longitudo ſana quidē & vitio carēs duozū eſt dierū: & vſq; ſeptimū lōgiō p tenditur. Quod amplius eſt nō naturale iudicatur. Mulieris autē corpus grauat: quā mēſtruozū acceſſionis prope ſit tēpus. Et quibus mulier mēſtruozū tēpora remotiora ſūt moleſta illis accidunt icōmoda: purgati etenim ſimul ſubito & multū. Tēpus autē quod inter duos eſt circuitus a viginti diebus & ſupra vſq; mēſes duos. Que poſt hūc ſiūt mēſtrua naturalia nō ſunt: & mēſtruozū vocatū coſtipatio. Iſte autē coſtipatio: aut paſſionis cauſa ſit que in matrice ē aut ſanguinis croſſitie aut percūſionis que ſup matricē cecidit aut paſſiois alicuius cā que i toto ē corpore: aut mēbro vno. Matricis quidē cauſa: aut apoſtemata: aut quia matricē tota eſt & incurua. Aut aboſu plurimū: aut percūſione que ſuper matricē cecidit. aut ſanguis eſt croſſitie: aut oppilationis cauſa que venis accidit ad matricē ſanguinē ferētib; . Oppilation aut ex mala ſit pplexione frigida que matricē ſpiſſat & ora venarum iſtingit: aut ex humore croſſo qui meatibus inuiſcatur aut apoſtemate: aut vlcetis macula qñ cicatrizaſt Accidit etiā mēſtruozū coſtipatio ex ſanguinis pñmū egreſſione & qñ narium imoderatus ſit fluxus. aut ex ſanguinis fluxu & emiſſione a pectore. Cā paſſionis alicuius que in toto ſit corpore: aut febriū cā ſit aut cōplexionis corruptione vt by dropiſi. Que aut ex vno ē mēbro: aut a paſſione que in pectore eſt: aut in ſtomacho aut in epate. Sit etiā corpulētē corpore cā imoderate que venas opprimit & arctat. Et q mēſtruozū cōluſionē ſignificat ſigna ſunt grauitas in vteris iſterioribus & corpore omni: in dorſo dolor: & collo: vñe coſtipatio & egreſſionis & nōnūq; vñe nigra eſt: appetitus quoq; ciborū recedit: & aliquotiens cibos cupit malos mulier. Sepe autem patientibus hāc paſſionem morbi ſiūt peſſimi: vt defectus ſubuerſio mēſes mala: accidit quoq; rigor & in ignitis emiſſiones. Fluxus autē multa eſt ſanguinis egreſſio a matrice quod ſit aut ex imoderata mēſtruozū euacuatione hocq; aut ex virtutis ē debilitate retinētis: aut ſanguis tenuitate & ſubtilitate ac acrimine: aut vero ex multitudine ſanguinis. Et venarum matricis propter humore acutū: aut corroſione: aut ruptura. Sit etiā ſanguinis fluxus ex imoderata ſanguinis prius euacuatione: aut ſetus mortui egreſſione qñ ſit aboſus. Et ſi ſanguinis fluxus imoderatus fuerit coloris ſit immutatio corporis & ſituatio ipſius pedū iſtatio digeſtiōis corruptio & ſi imoderatus oīo ſit: nōnūq; mulier deperit. Diſſolutio vero humiditas ē que ab ore deſluit matricis. Iſte humiditas aut in ipſa generatur matrice quā virtus debilitatur nutriti. Aut ex ſupfluitatibus que ad ipſam ab omni influunt corpore purgationis & euacuationis modo. Significaturq; huiusmodi ſpēs ſupfluitatū ex humiditatis colore & ſubſtātia. Aliquādo etiam rubeus eſt: & ſupfluitatē ſignificat eē ſanguineam. Aliquādo albus & pblegmaticus eſt ſignificat. Quādoq; croceus & cholera eē rubea ſignificatur. Aliquotiens autē niger & cholera eſt nigra monſtratur. Et quādoq; aquoſitas ē plurimū fluēs: aliqui croſſa viſcoſaq; . Et ſupfluitatis huius ſpēs ſignificatur ſic. Mulieri pñmū cipe pñiculum ſibi ſupponere mūdum: deſine pñiculum hunc intueri donec ſiccetur: & ſi color rubeus ē mundus ſupfluitas ē ſanguinea: ſi clarus aut croceus: ſupfluitas ē cholera: ſi albus ſupfluitas ē pblegmatica: & ſi niger aut liuidus: ſupfluitas ē melancholica.

Matricis ſuffocatio anhelitus ē ceſſatio ex matrice facta. & paſſio peſſima. Acciditq; per cōparticipationē cerebro & cordi paſſioes multe & peſſime. vt cephalica grauis. apoplexia. epilepſia. defectus grauis & alij huiusmodi morbi & paſſioes quas ſiſis diximus in lo-

cis. Sepe autē quibus hec accidit paſſio in plures difficultatis paſſiois hora intereūt. Sunt etiam illi tēpora quibus moleſtio ſit & roboratur: tēporaq; quibus leuiatur. Et nōnūq; illi ſiūt circuitus. quēadmodū & epilepſie. Sit autē paſſio hec ex repletionē que in matrice ē ex ſpermatis coſtipatione. quā que coitū aſſueuerint ab vſu remouētur concubiti: multiplicaturq; in vaſis ſperma & condenſatur. calorq; immingit naturalem ac extinguit: matricisq; refrigeratur. pplexio. Sz ex ſanguinis mēſtrui coſtipatione quā eius longū ſit tēpus & multiplicatur in matrice: acciditq; illi quēadmodū ex ſpermate oſtenſum ē naturalis ſuffocatio caloris & extincio. Ideoq; paſſio hec iuuenibus accidit magis mulierib; & viduis propter nimīū earum ad coitū deſideriū: quāq; mēſtrua in eis plima ſiūt q quā cōcluduntur ſit hec paſſio. Rariſſime vero maritatis oritur mulieribus. Itaq; etiam in earum matricibus ſperma cōcluditur quā ſpermatis cōluſio maior ſit huius paſſiois cā. Accidit et plurimū & non viduis que nō pariunt propter icōmodum aliquod qd ex ſpermatis accidit inſtrumētis aut venis per quas mēſtruozū decurrit ſanguis. Concluditur itaq; & ſperma & mēſtrui: maxie q; ſi mulier nō concipiat medicamētis alicui; cā qd ad amputandā porrectū ē gñationē. Sit aut paſſio hē certis circuitib; quēadmodū & epilepſia accidit. Et paſſionē hāc ſignificātia ſigna an accēſſioes & anq; diſſiſiat & moleſta iſtātiōes patiuntur mēns: pigritia: debilitatē in cruribus: coloris citrini tatē: oculorū humiditates. Et aut accēſſio roboratur & moleſta ſit: mēns accidit alienatio: defectus: ſenſus: ceſſatio: vocis amputatio: pulſus frequentia & varietas ac debilitas: cuiſq; i vltimis ceſſatio inſiit vt patēs mortua eſſe extimet: p̄betur autē cū bābace ſubtiliſſimo qui nariib; apponit: quo per ipſū anhelitus vtrū mouetur p̄betur nec ne. Deſine autē facies ad ruborē cōuertitur: & tanq; turgida eſt: matricē ſurſum trahitur: ſicq; crurū lacerti. Et aut leuiari incipit accēſſio & mitigarī: matricē enervatur & ad inferiora deſcendit: a qua pauca deſiit humiditas & in vtrū ſit rugitus: ab inferioribusq; ventofitas emiſſio. Inſtatio autē & vteroſitas que matricē accidit: aut ex mala ſit cōplexione frigida pp quā naturalis debilitatur calor: & qui ad illū peruenit diſſoluitur abus in vteroſitatē: aut ex aboſu aut ex ſanguine matricis os oppilante: aut exptus difficultate: aut ex matricis oris coadunatione. Nōnūq; autē vteroſitas in matricis ē pñmū & ali-quādo inter eius partes raras. Accidit patiēti hec tumor in pēne & que illi vicine ſunt vteris partibus duritiesq; & cū diſtentione dolor: & attingit vſq; inguina & ſtomaci os ac vñap̄b̄agma. Et pñmū huius paſſiois ſignū ē q quā que ſub vmbilico ſunt pulſantur partes vteris vox auditur corū tanq; timpani.

Apoſtemata matrici accidit & magis calis apoſtema aut durū. Et calidū qdē matrici accidit apoſtema: aut ab exteriorib; vt percūſione: cōp̄eſſione: aut ab interioribus & ē aut ex mēbrozū cōcuſſione: aut ſanguinis partē: aut ex ſetus aboſu: aut pariēdi difficultate pp granē qui huic accidit mēbro motū dolorēq; trahiturq; ad illud materia. Hoc aut apoſtema aut i oibus ei; p̄tib; & febriſ ſignificatur acuta continuūq; capitis dolor: & collū maxime in vertice: oculorum granitate: extremorū enervatio ne: ſtomaci corruptione: ſitū egreſſiois incarcerationē. vñe duritie & ſtillatione quēadmodū dixit hypocras in apboriſmo rum libro. Cui in ano aut in matrice apoſtema accidit: ſtrāgu ria comitatur. Accidit etiam veſice & collo eius compreſſio ex oris matricis coadunatione: aut apoſtematis cā: aut in parte eſt & in parte nō: ſignificatur accidentibus ei; p̄tis & conſi nū dolorē. Si etiam in poſteriori ē parte matricis accidit dolor: in dorſo: egreſſionis coſtipatio. Si in anteriori ſit cū copēnis dolor: durities vñe & ſtrāgu ria. Et ſi in ſupioribus dolor accidit ſuper vmbilicū ac ſtomaci conſiſtibus. Et ſi in altero lateris dolor: inguinibus & femoribus accidit ac cruribus. Et ſi in inferioribus & dolor ſub vmbilico ē. Et ſi in matricis ore dolor bis que podici vicinatur accidit: & ſi matricis os digito tāgatur inuenitur durū. Furunculū aut ſiūt qū apoſtema emiſſio ſit: & que diximus accidentia ſiunt grauiora & foriora: adduciturq; illis febres variorū circuitūq; horroz: & vt appropinquit ad eruptionē dolor roboratur & febres confortantur & accidit punctura. Et ſi ab inferioribus ē apoſtema matricis: ſentit homo ſi locū tangat penis ſanie mani feſte. hocq; ſit quā emiſſio multa eſt. Sic quoq; ſi emiſſio in matricis ſit ore: ſanica ſub tactu apparet quā digitus matricis imittitur ori. Apoſtema vero duꝝ quod matrici accidit ipſū ē qd ſclitros vocatur: acciditq; plurimū in cōſiſio

colli eius quoniam calidus illud precedit apostema aut aliquid alia passio postquam durities accidit: generatur autem ex materia melancholica que in matrice generatur: sequiturque apostema hoc matricis in latius inclinatio: et si non acceleretur curari. accidit hydropisis. Huius apostematia signa durities est que in penis sentitur loco et matricis ore: loci gravitas: motus membrorum confusus maxime cruribus et a motu segnitie. Transfert autem apostema hoc in illud quod cancer vocatur: quod est apostema durius et lapideum: quod ex materia fit nigra quemadmodum diximus: aut cholera nigra que eodem generatur in loco. Sit autem maxime circa matricis os: et aliquando cum ulceratione est: aliquando sine ulceratione. Et quod sine ulceratione est dolore significatur molestio in inguinibus et sub ventre ac in pene. ac dorso et crosse: dura: que in pene apparet sub ventre et in matricis ore: estque color eius tanquam ficis vini et nonnihil niger. Qui autem cancer cum ulceratione est cum his que diximus: signis: accidit et acciditibus corrosio et varie feces ac sordes colorque eius ad album declinat: et nonnihil sine sorde est: et eius ad ruborem declinat color: aut viriditatem aut nigredinem: et nonnihil aquosa fluit ab eo huiusmodi fetida odor: colorque eius aut in album aut nigrum aut rubrum vergit: acciditque plurima pariter apostematia calida accidit.

Durities autem matricis passio dura apostema est durum: quod autem in parte eius aut in toto accidit: sitque matricis abinde dura et lapidea. Passiones hanc que accidit corpori significat debilitas coloris obfuscatio: ciborum appetitus imminuitur: menstruum coagulatio: mammillarum tumor et ventris: instans ut cui hoc accidit passio arbitretur in principia se pregnantem esse. Abente autem tempore hydropicis putat. Distendit autem passio hoc et hydropis duritie et soliditate que in ea est: quodque in hydropis speciebus apparent signa hic non videntur: et tamen passio hoc si diuturnior daret in hydropis adducit. Passio que vocatur congregatio coadunatio est oris matricis nimia cum duritie: acciditque ex apostate calido quod est phlegma: si circa matricis os accidit ab exterioribus quod quod in eo subtile est dissolvitur: quod crosse remanet idurescitque et lapis fit passionem significat hanc quod fecit calidum apostema: quodque tactu appetit oris matricis durities et coadunatio. Elutruce que in matricis accidit ore ex humore sunt crosse et melancholico: agnosciturque passio hoc si matricis os aperitur eo quo aperitur organo. Patet enim sensui tactus et visus similis si aperitur.

Emorroides ex melancholico fit humor: quemadmodum duris accidit et in ano. Et huius quoque passionis cognitio fit per visum sensum si matricis aperta os videbitur etiam manifeste. Et quod sanguinis fluxu tempore dolor est: color illi rubens est. Et si quens sit tempore humiditas fluit feci similis: et eius color in nigrum declinat. Si sive ex partu fuit difficultate: nec in principia apparet eo quod prius tempore vicina sint: et doloris qui ab eo factus est magnitudinem. Post hoc autem egrediente fetui paulatim: et quod illas digitat: aut in coitus tempore quod sanguis ab eis fricationibus egredietur causa: apparent aut manifestissime si matricis aperta vulva. Pusule ex humoribus sunt sanguis: aut matris quibus imixtus est sanguis. Accidit autem hoc maxime matricis ori quoniam habetur cognitio aperta vulva in matrice directo intuitu: et tactus sensu si cum digito tangatur. Ulcera autem aut ab exterioribus sunt et percussione et pressura que super matricis cadunt loca: unde aut rumpitur aut coarctatur. Aut ab interioribus sitque hoc ex partu difficultate et magnitudine et pressione: aut ex secundine extractione vel fetu mortui: quibus ex rebus coarctatio accidit aut ruptura. Et ex humore acuto cholero qui incidit et corrodit. Aut ex apostate eruptione: aut pustularum: aliquando sanice hoc in matricis ore significaturque ipso sensu: quod vulve os sue aperitur organo. Significatur autem qualitas eius et substantia humiditatum que egrediuntur parietate. Quod enim quod matrice egreditur multum est: et feci simile cum dolore emissionem significat que erupit. Et si sanguis niger est et fetidus: quod molesto dolore corrosione significat. Et si qui egreditur rubens est sanguis rupturas significat aut coarctationem. Et si emissio aut vlcus sordidum est: et quod egreditur carnis aque simile est: et dolor est minor. Et si vlcus mundus est et emissio: sanice egreditur ipsa alba et spiritus pauca: et cum pictura et odore caret.

Matricis egressio foras: aut ab interioribus: aut ab exterioribus fit causa. Et exterioris aut ex secundine extractione si difficilis fiat eius exitus: aut se tunc moritur si aliter quam oportet educatur: trahiturque ideo simul

matricis et foras egreditur: aut quoniam mulier ab alto ceciderit loco super clunes. Aut propter pulsationem gravem: ex qua debilitas accidit et enervatio in membris ideoque lubrica fit matricis et foras exit: quemadmodum mulieribus accidit quibus terrores ingeruntur queque in alto nauigant: aut quibus filiorum nuntiatur mortis. Ab interioribus vero humiditatis fit causa phlegmatica ac viscosa que lubrica facit matricem quemadmodum mulieribus accidit que iuuentis transierit tempus: per huiusmodi humiditatis que in eam coadunatur corporibus humiditate. Matricis vero incuratio et corrosio aut in latius inclinatio ex eadem fit crosse et viscosa qui in altero multiplicatur matricis latere inclinaturque illa et a conceptu prohibet. Et quod spermata recta non sit suscipiendo. Conceptionis priuatio aut per mulierem aut certe propter virum fit. Et que culpa est mulieris: aut per mala matricis complexionem: aut morbum organicum: aut humoris qui in eius defluxit coena. Et mala complexio inmoderate est sterilitas fit: et si non immoderate conceptionis fit priuatio. Hocque aut ex mala complexionem calida que sperma addit et corrumpit: aut frigida et spissat matricem et coadunat venarum ora per quas sperma et sanguis decurrit menstruum ad matricem ad quamque sperma accesserit refrigerat illud et coagulat: sed nec in testiculis sperma generatur multum: ideoque in ea non completur generatio. Et si mala complexio humida est sperma non continet quod ad ipsam peruenit: eo quod nimium lenis sit lubricitasque exit. Et si mala complexio siccata est semen retinet sed siccitate corrumpit ipsa: et quod in ea generatur sperma crosse est et durum nec cum generanti distendit virtute. Ab exterioribus autem organicis qui in matrice est et conceptu prohibet: aut ex oppilatio est que venis accidit per quas menstruum decurrit ad matricem sanguis aut in meatibus spermatis: aut apostemate et alijs vitiis matricis passionibus quas diximus: significaturque signis que in singulis proposuimus. Conceptus autem priuatio que humoris fit causa: quod ab matricis defluit coadunatur: aut ex humiditate est phlegmatica: aut cholera nigra aut rubra significaturque his que egrediuntur humiditatem foras. Plurimum autem accidit conceptus priuatio pinguedinis multis causis: eo quod ibi matricis os comprimitur: nec ad ipsam masculi perferat spermata: aut meatus certe coarctat spermatis et sanguis menstrui sitque abinde menstruum non decurrit nec sperma ad matricem et si occurrat paucus certe ac debilis. Ideo ergo hypocras in aphorismorum libro ait. Quicquid propter naturam crasse sunt non concipiunt quoniam opinetur ventris os matricis obturat et ut extenuetur concipit. Conceptus autem priuatio quod viri fit culpa aut mala spermatis et ex complexione: aut morbo organico. Et mala quidem complexione spermatis: quoniam aut calidum est et adustum: aut frigidum et coagulatum: aut humidum et fluxum: nec stabilitur in matrice: aut siccum et non dilatatur in ea. Hocque fit si multum spermatis complexio aut matricis temperata est aut spermata consimilis circa has habundanties virili. Quis autem mulieris spermatis complexio et matricis virilis complexio spermatis est contraria: multa fit generatio: quoniam quod calidum spermata cum frigido sit siccum cum humido miscetur: temperantur ab invicem et sic ab eis fit generatio. Organicus vero morbus qui viri et generatione prohibet curatio est meatus virge. Quod etiam non egrediente semine recte et sine mora in matricem non dirigitur sine vitiis: sed ad matricis descendit os. Hoc autem intelligis si quod vir mingit vrina eius recte non emittitur sed ad inferiora descendit quod non roqueatur in locum. Et attendendum tibi virum ne mulieris culpa conceptus sit priuatio aut viri: per causas quas precipit hypocras approbationem in aphorismorum libro quod dixit. Si scire vis virum conceptus priuatio fiat mulieris culpa aut viri mulieris super scam federe facit et vestibus operi suis et aromatibus subuaporat. Et si vapores eius pertrahit corpus et ad narres peruenit et os intantum ut eorum sapor in ore inueniat: intellige conceptum ex muliere non impediri: sed ex viri parte. Quoniam enim in matrice oppilatio est et obturata sunt venarum ora per quas menstruum et sperma decurrit ad matricem frigoris aut siccitatis causa: aut morbi organici: aromatum fumus ad mulieris non penetrat corpus. Sic quoque et si illic humiditas est vaporis extinguitur: quemadmodum et spermatis calorem. Quod si magnus et fortis illic calor est vaporis alterat et corrumpit. Et tradunt sapientem quidam quoniam oportet viri semen super aquam mittere: quod si super aque expanditur facies et dissolvitur frigidum est et reme nec potest. Et si aque immergitur et non supernat: virile significat esse generationi. Sed et si matricis remota sit in loco suo a vulva: aut colli longi aut magni et masculi virga brevis est matricis sperma non potest attrahere ad se nec conceptus fit: et est viri causa conceptus priuatio. Potes autem hoc ipsum agnoscere ex signis quod mala diximus

significare cōplexionē naturalem et in viro et in muliere: in te
sticulisq; vt exilitate et pinguedine: nigredine: albedine: duri-
tie et mollitie: permatis multitudinē: et paucitate eius cros-
sitiē et tenuitate. Et sciendum mulieres concipere: donec ei⁹ au-
feratur mēstrua et virum generare: donec vite eius transeant
anni septuaginta et vltz nonaginta et iuxta naturalis fortitu-
dinē caloris in vnoquoq; hoīum ac testiu eius cōplexionis
calores. Et ē iuuenis qui nō generat: qui qū ad etatē accedit
ampliozem generationē celebrat et cōtrario. Est autē causa
quoniam q̄pōitū corporis eius et testiu cōplexio frigida ē et hu-
mida anteq̄ ad iuuentutis statū accedat paruz generat: ad
quē vt peruenit et calor confortatur naturalis in corpore te-
stisq; calefiunt generationi conuenit. Nonnūq; autē fit hoc
trāsitu a regimine refrigerati et humectanti ad calefaciens et
desiccās vnde et pplexio tēperat. Quia autē sua ē adoloscētia
generatiōis mulieris: qui in etatē dimittitur non generat: fit
hoc quoniam corporis eius cōplexio et testiu in adoloscētia ca-
lida ē et humida: et vt ad etatē peruenit iuuentutis: ac gran-
diorum cōplexioni corporis et testiu calor dīatur et siccitas:
aduriturq; spīma et desiccatur nec gnationi prodest. Quia autē
gnationis ē paruz in adoloscētia et qui ad etatē peruenit iu-
uentutis et grandioruz vltior: fit hoc qui cōplexio eius ca-
lida ē et siccā et magni ardoris: et qui ad etatē puenit ampli-
orē calor iminuitur et tēperatur cōplexio ac sperma: ideoq;
tunc generationi cōpetit: et nonnūq; cā fit trāsitus a regimi-
ne imoderati caloris aut frigoris in tēperatum regimē. Hec
quoq; de cā in multis ē videre viris: q̄ in adoloscētia femi-
nas generant: in iuuetute et grandioruz etate masculos. Te-
sticulorū nāq; eorum complexio in adoloscētia frigida erat et
humida: qui ad iuuetutis pueniunt statum et gradiorum te-
stium fit calida cōplexio et modicu siccā: ideoq; masculos ge-
nerant. Et nonnūq; hoc idē cā fit trāsitiōis regimīs. Et
hoc nos o; cōmemorare loco. qd̄ his cōueniēs ē et cōsumile.
vtrū ne mulier pugnās sit an p̄: quibus agnoscat signis.
Sunt autē hec: q̄ vir coitus tēpore matricē sentit retrahi ca-
put suggestit: quēadmodū hyrundo sanguineq; suggit: nec a
matricē quicq; egreditur spermatē: deinceps os eius coadu-
natum sentit et nimium cōstrictū. vt tñ sibi extremū nō pos-
sit imitti sine apostemate tamē et duritie. Hec autē nimia fit
matricis dilectione in sperma et desiderio p̄maximo. Nonnū-
q; accidit mulieri horroz in coitu paucus et modica molestia
a subumbilico vsq; ad vuluam confinia. Nec vero mulieris
mēstrua decurrūt quēadmodum naturaliter consueuerunt
nec coitus vt ante mulier gliscit. venarū que in corpore sūt co-
lor viridis. ē māmille plus solito stāt: oculorum albu lūiduz
ē et in viride declinans: itidēq; faciei color: cu; lēgibus: sub-
uersio illi accidit: appetitus ciboruz paucitas: et ad appetit⁹
declinat malos. Et qd̄ signum cōceptus corroborat: h̄ypo-
cras in aphorismozū cōmemorat libro quī dixit. Mulieri
dozmīum cūti mellicratē propina: cui si tortio circa vmbi-
licum accidit pugnās ē: sin minie. Facit autē hoc aqua mel-
lis quoniam inflationem parit et v̄tositatem: matricēq; compri-
mit itestinum rectū: eo q̄ pertransire v̄tositatē nequeat: s; in
testino circūuoluitur. vnde et tortiones generat. Ap; autē
mellicratē crudū ē quo multā generet v̄tositatē. Ex q̄-
bus autē intelliges vtrū masculus ē: color mulieris pulcher est:
et motus illi facilis. venter subrotundus et vberum māmilla-
rum color: rubens aut nigrum declinans. Si autem mulie-
ris color: turpis est et indecens: motus tardus: venter oblon-
gus: suntq; ei lēgibus. fer⁹ semia ē: et nonnūq; i crurib⁹ ei⁹ tu-
mores sūt. apostemata. et vlcera. q̄ si fuerit femina ē fer⁹.

Abortiedi

fer⁹ mltitū aut ab iteriorib⁹ fit cāis
aut eb extiorib⁹. Ab iteriorib⁹ ppter
humiditatē viscosā q̄ in matricē ē et ferū lubricat: aut ex cōple-
xionis matricis malitia: qua virtus debilitat retinēs: vt fe-
bre aut apostemate quod in matricē fit: aut mēstruorum flu-
xu cōceptus tempore: vnde fetus iminuitur cibuz: et moritur
ac mortuū natura pellit et emittit. Cā extiores vt saluus et
saltatio. vox grauis. timor. molestus. ira nimia que semel fit
et subito: sternutatio si perseverauerit. percussio si super vte-
rum ceciderit: aut doxū medicamē laxatiū p̄lebotomia q̄
anteq̄ fetus maior sit fit: aut quz magnus ē: aut ab alio quo
vis loco sanguis imoderatus fluxus corporis. Pariendi
difficultas aut maris fit cā: aut fine: aut fer⁹: aut aliquaz q̄
exterioris accidit retrū. Ex matre qd̄ si pinguis ē: aut vulua il-
li parua: aut virgo: aut formidola: aut debilis virtutis: nec fe-
rū pōt expellere. Aut apostema illi ē in matricē: aut alie matri-
cis passiones: aut alicuius alterius mēbri passio: aut partus
ipse nō suo fit tēpore. Propter fetū si magnus est aut pin-

guis: ideoq; nō descendit ad inferiora: aut caput illi magnum
ē: aut caputū dūū: aut mortuus aut plures vno sūt fetus. Aut
etenī quidā se vidisse mulieres quinq; peperisse tres aut qua-
tuor ipse vidi. Sed et si fetus nō vt oportet egrediatur: nec ea
qua decet figura. Eius autē egressio naturalis et cōpetēs
ē vt caput eius egrediatur primū: sintq; manus eius sup co-
ras vtrasq; expansē et in nullū declinet latus: aut vero pedes
eius creāt prius in nullā inclinatione facta partē. Quz ergo
fetus alio q̄ his egreditur mō ei⁹ egressio ē aliter q̄ expedit.

Et partus ppter secūdinā fit difficilior: aut quoniam non
dissoluitur pp suaz crositiē: aut qm̄ anteq̄ oporteat dissolui-
tur: aut pp tenuitatē ei⁹. Et difficilis fit part⁹ pp cā q̄ ac-
cidit exteri⁹: aut pp aerē frigidū: que partes adunatur ma-
trici et densantur: aut calidū qui corpus rarefcere facit et vir-
tutē dissoluit nec ferū pōt expellere. Et in oibus his acciden-
tibus et habitudinibus si sternutatio accidit mulieri facilis
fit eius partus: quēadmodū in aphorismozū libro testat hy-
pocras. Si mulieri in matricē passio ē et partus difficultas:
sternutatio fiat: signū laudabile. Aut autē oblietrices: qm̄ fe-
minarū part⁹ lōgior sed debilior ē: parere autē masculos acu-
tius et grauius. Et si partus tēpore ante partū sanguis egre-
ditur difficilis fit partus: si differtur leuis.

Cap. 40. de māmariū passioib⁹ cāis quoq; signis.

Ammillis

q̄ accidit passioes: alie cōmu-
nes sūt: sūtq; i eis quēadmo-
dū et i reliq; extiorib⁹ mēbri⁹ vt mala p̄pō et apostē-
tū diuersitates et boz cognitio eis dē fit. qd̄ oca sūt ala. alie illis
p̄pē sūt vt apostēa calz qd̄ ex lactis fit: coaglatōe i eis signi-
ficaturq; inflatione et duritie: dolore et coloris rubore: aut sā-
guinis nodatio: significaturq; inflatione sed modica duritie
et sanguis in vberibus manifestatione quz exprimit. Sit at
hypocras hoc infania significare. Sal. aut at hoc nō semp
ē sed raro: quz sanguis ascēdit vapores ad cerebrū. Accidit
autē māmillis vna reprimi eaz: aut vtrasq; dū pugnās ē mu-
lier. Hec autē fetus significat nōcūmeti: aut certe futurū abor-
sum. Et si vterq; cōprimētur et fetus vnius ē aut duo q̄cūid il-
lud ē mulier emittit. Et si altera tñ et fetus gemellus ē alteri-
us fit abortus: et si vterq; depumitur masculus abortitur: si
sinistra femina. Et at cā qm̄ sanguis iminuitur et paucus fit
in venis que ad māmillas redūt a matricē: sanguis ad ma-
trici declinat partes: pp cā q̄ accidit nature ad expellenduz
fetū et emittēdū violentiā. Ideo materia a māmillis in ma-
trici declinat partes et ad eas descendit. Accidit at māmill
gravidationis tēpore durities: significaturq; dolore qui p̄-
gnari in genibus et vertebz oculisq; fit quēadmodū testat
hypocras. Sanguis etenī si in māmillarū vasis multiplicē
expellit illū: aut ad inferiora corporis versus genia et anchas
natura: aut ad superiora: fit abinde in oculis dolor: vt obra-
mia et ardor. Hic est tractatus cōplementū de passionibus q̄
genitalibus accidit mēbris.

Capitulū. 41. de ancharū passionibus et pedū causis
quoq; earū et signis.

Passiones

que anchis et pedibus accidit
sūt sciatica. arctica. podagra.
Et sciatica spēs ē quēdā arcteticē et disgregatio-
nis doloris. Hec etenī passio in disgregatiōe oritur coxe. Dif-
fert autē sciatica et arctica: quoniam hac in passione dolor in
exterioribus ē ossis coxe et vsq; genu disgregatiōe attingit
et aliqñ ad canillā vsq; descendit et pedis vltimū a pte extra-
nea. Sit autē aut ex humore p̄legmatico crosso et in anche
disgregatiōe cōcluso: et nonnūq; ancha euellitur hac in pas-
sione pp huius humoris viscositatē. Et si hui⁹ polixius fiat
passionis rēpus retrahitur pes et claudicatio fit: neq; eteniz
ad pedē cibus penetrat quēadmodū oporteret: ideoq; atte-
nuatur et deficit. Ideoq; hypo. in aphorismozū libro ait. Cui
dolor est in ancha et diuturnior vertebzq; resilit: pes eius to-
tus cōtrahitur et claudus fit: peior at passio hec quz acciderit
in sinistro sit latere. Arctica apostema ē qd̄ in disgrega-
tione fit mēbrorū et nonnūq; in disgregatiōe fit pedū: vt dis-
gregatiōe fit cauille et articulorū maximeq; in pollice voca-
turq; podagra. Si at in alijs fiat disgregatiōibus vt genu.
manū. cubitoz. et oib⁹ corporis disgregatiōibus arctica vo-
cat. Et nonnūq; passio h̄ i maxillaz fit disgregatiōib⁹ et auri-
b⁹. spōdilib⁹ epatis et splenis. alijsq; mēbris intm vt nō agno-
scatur cā ex qua passio generatur. Sit at hec ex disgregati-
onis debilitate materiāq; que ad illā p̄luit repletq; illa et di-
stendit nervos ligamētāq; que in ea sūt vnde et dolor fit mo-
lestus. Dolor hac in passioe grauis fit duabus ex cāis. Al-
tera ē pp sensus virtutē que in ligamētis est et nervis. Altera

qm̄ quz superfluitas in focu cecidit que in disgregatione est cito nō dissoluitur pp̄ horū duritiē mēbroz & superfluitati lo- cus nō est ad quē tēdat & trāsseratur quēadmodū in mollib⁹ & teneris sit mēbris. Et hāc passionū durissimus dolor passio ē podagra: cuius dolor iō molestior factus est ceteris oībus arcticis doloribus: quz ipodagra materia ad pollicis definit disgregationem que scilicet parua est: & illi non suffi- cit. Idcirco itaqz illam nimium distendit. Cum etenim mul- ta est materia & adparua pellitur disgregationem: vt que pollicis ē pessimum est: quoniam disgregationem distendit paruam magna & molesta distensione. Cum autē ad disgre- gationē pellit magnā vt ea que anche ē laudabilius pcedit. Diuiditur nāqz & disgregatur in disgregationem: nec illā distē- dit moleste. Disgregationis autē debilitas fit: aut naturaliter ab ipsa formatione hoīs: aut laboris magni eā in qua disgre- gationes fatigatur: vt equitatio cōtinua in qua pedes debili- tantur disgregationes & pollicis maxime: aut ostēsiōis cau- sa qua disgregatio ipsa offendit rei cui pā: aut percussiois q̄ super disgregationis inedit locū. Arterie autē ad dis- gregationē defluūt: aut ex superfluitatibus que in aliquibus sunt mēbris nobilibus & illas expellunt: aut pp̄ multi vsū la- boris & curas nimij equitationisqz cōtinuē multo quoqz coi- tus vsu que inter fortiores huius passionis cōiunctur causis: maxieqz si quis eo post repletionē vtatur ciborū. Id ergo hy- pocras in apborismo ait libro: Pueri & cunuchi nō poda- grizant. Hoc ideo dixit: quoniam pueri coitu nō vtuntur. Coi- tus nāqz vna ē fortissimariū podagrā generatiū carū: & post ciborū repletionē maxime. Aut autē in coitu que dixit sup̄ hac re hypocras expositione galienus: quoniam cunuchi & si non vtātur coitu: sed tamē aliquādo vtuntur regimine qd̄ eorum replet corpus superfluitatibus: vt ciborū multitudine & mul- ta ebrietate: otio quoqz & quiete & exercitij dimissione ac bal- nei acciditqz cia ea de cā podagra quz huiusmodi vtuntur re- gimine. In pueris autē arctica frigida ē in manibus & genibus. Acci- ditqz pariter hac in disgregationū passioē dolor ēt disgre- gatiois pedū. Aut quoqz mulieri podagrā nō fieri nisi mēstrua amputetur ipsius. Et etenim in eius cōgregatur corpe sup- fluitates mēstruorū in exitu oēs emittunt. Aut ar galē mlierē se vidisse cui podagra ēt: nec tñ mēstruis āputatis qm̄ malo rū multiplicabat sup̄tū ciborū. Et i alio hypocras apborismo podagre inquit passio vere & autumno magis mouetur. Et Galienus in eius dixit expositione: quoniam passio hec i vere fit maxime: eo q̄ vtatur homines mltis hyme cibis malis ex quibus in corpore superfluitates adunantur: vt igitur ver- redit liquefiunt humores & mēbra eis ledūtur in quibus sunt superfluitates hec expellūtqz ad debilia eas loca. Cui itaqz disgregationes debiles sunt & superfluitatib⁹ suscipiēdis ap- parate occurrūt ad eas superfluitates & hec generat passio. Autūno quoqz superfluitates in hoīs corporibus sunt mltē: propterea q̄ multis vtātur estate fructibus: facto itaqz au- tūno cōplētur supfluitates & mēbra nocēt: ideoqz ad debilia pellūtur loca: si contingerit causas que defluxum faciūt mate- riarum apparatus esse quas superius exposuimus. Hec sūt que Gal. in expositione corū que hypocras de podagra dixit rat contulit. Si vero podagre dolor ex generatione. s. heredi- taria que est a patribus. Cum etenim mēbrū aliquod patris debile ē & in filio eius idē debile ē mēbrum materialisqz susci- piens. Radicaliū etenim mēbrozū fundamētū & cōpositio ex spermate est. Sperma vero huius patientis hominis humo- ribus est imixtum hūc generatibus morib⁹ quicqz ex hoc ge- neratur filius spermate huius est apparatus susceptiōis mor- bi: qm̄ pedes eius debiles sunt naturaliter. Sic itaqz omne debile mēbrū natura submergit & ad ipsum mittit materias. Ideo ergo in corpore mēbrū si videris plurimū infirmari: & materias ad illud defluere: debilius oībus intelligas corpo- ris mēbris: & quz tāqz aliorum facium est purgatio mēbrozū. Et nonnūq̄ podagra ac arctica ex curā accidunt & trisistia vigilijs quoqz: & alijs huiusmodi animalibus accidentibus que in corporis interioribus superfluitas excitatur & ad ali- quā rēdit disgregationū sitqz hec passio hec. Maxime autē passiones he arctica scilicet podagra & sciatica: his sunt q̄ superfluis vtuntur cibis & potibus nimisqz quiete & otio: & assuefaciant coitum magis aut post cibū: extrahij iminuant vsū & disgregationes illis debiles sunt: aut natura aut per- accidens. Que ad disgregationes mittuntur supfluitates aut sanguineę sunt: significaturqz qui accidunt loco tumore rubore dolore: percussiois molestia: quoniamqz que apponū- tur desuper profunt refrigerātia: nocent autē calfaciētia: qd̄

que qui patitur regimine ante vsus est sanguinē generanti. Aut cholericę que citrinitate significantur: coloris nimio do- lore inflationis paucitate: quodqz in proximaz spargitur lo- ca disgregationū: profunt illi refrigerātia: nocent calfacien- tia: paties quoqz choleram ante vsus est generanti regimie. Sunt etiā materie he melancolicę: quas coloris significat li- uor: & ad nigredinē declinatio apostematū durities & patien- ti calfacientia profunt & bumectātia regiminisqz vsus an- tecedētis ciborū: quorū cholera fuit generare nigram. Sunt qz phlegmaticę q̄ coloris significat alboz & apostematū pau- citate doloreqz i. p̄fūdo disgregatiōis eluati: p̄fūqz apposi- ta calida actu q̄qz paties phlegma gnānti i pcedētib⁹ vs⁹ ē regievt cibis frigidis & hūdis otio exercitij paucitate balnei abstinētia & alijs huiusmodi quorū ē phlegmaticę supfluita- tis generatio. Hec autē passio quā phlegmatico generat bu- more & viscoso si diuturnioris in disgregatiōe sit tēporis cro- stities eius & viscositas augētur: dōcē lapides & calculi ab eis generētur quēadmodū in re vesica. Ad quā faciū fuerit nul- la disgregatiōis illius curāde restat via. Sit etiā qm̄ materia hec ex quatuor humoribus ē cōmixta: significatqz signorū varietate: & que huiusmodi sit materia difficile intelli- gitur. Causē itaqz passiois huius multe sunt quēadmodū diximus & ostēdimus: ideoqz & difficile curatur. Et sciendūz quoniam apostematum plurimū que in disgregationibus ori- untur sanē nō faciunt: quoniam que in eis est humiditas cro- sta est. Hec ergo quā vsqz creuerit vt carnē infundat que circa disgregationē est apostema sit: apostematib⁹ simile hy- posarcbam & carneam habitiū hydropisim: & si cū podagre dolore apostema est longius tēpus quo durat & mitigat sūt xl. dies. Hoc autē si materia crosta fuerit: q̄ si subtilis breui- ribus quiescit diebus. Hec est signorū diuersitātū assigna- tio: quibus passiones significantur & accidētium que i singu- lis sunt mēbris interioribus: que signa dicūtur significātia. Et quoniam oīa que dicūtur significātia ostēdimus signa: & diximus ad sufficiētiā medico quo presentes possit in cor- pore morbos & accidētia agnoscere: tā de signis futura signi- ficantibus tractandū videtur que portendētia vocantur.

Sermo decimus prime partis libri cōpleti artis medicie qui dicitur regalis dispositio Ithali filij Abbas discipuli Abi meber Adoyli filij Seyar de morborū signis sensui manifestorū que dicūtur portendētia: duodecim habens capita- la: translatio Stephani philosophie discipuli de arabico in latinum.

Uniuersalis disputatio de signis futura portendentibus & diuisione eorum.	capitulum i.
De signorum cognitione quid in sanis futurum sit corpo- ribus portendentibus & repletionis signis.	2.
De proprijs signis morbos portendentibus futuros.	3.
De signis tempora morborum portendentibus.	4.
De signis morbos significantib⁹ acutos & longos.	5.
De crisis cognitione & eius causa	6.
De cognitione eius rei p quā fit crisis. i. de euacuatiōe.	7.
De dierum criticorum cognitione.	8.
De signis futura crisis significantibus.	9.
De malis signis mortem portendentibus.	10.
De signis liberationis a morbo portendentibus.	11.
Quid oportet scire volēte prouidere & ante nutiare in fir- mi salutē ac interitum.	12.

Capitulū primū vniuersalis disputatio de signis futura portendentibus & diuisione eorum.

Ico quoniam sciē-

tiam habere horū que futura p̄nu- tiāt signorū non minor est utilitas q̄ eoz que presentia significāt: imo vtiliora sunt & excellētia. Por- tendentium nāqz signorū quedam morib⁹ portēdunt vcturum: hocqz in sanorū ē corporibus. Et quedā

a morbo significant salutem: quedā morbi malitiaz & i eo pi- culū: quedā vero certum portendunt interitum & hec tria in corporibus inueniuntur egrotantium. Adedus autē si pre- cesserit & agnouerit qui i corporibus futuri sunt morbi & pas- siones regimine vtetur & cura que morborū causas & passio- nū āputent futuraz prohibeantqz accedere: eoz seruabunt

in sanitatis huiusmodi sana corpora. Si autem precesserit et agno-
uerit a suo liberandum morbo patiente: cura eius certa erit
et fides ad sanandum: spiritusque in sua habet cura et opa. Si autem
infirmum precesserit putrum curam non adhibebit: nec se ipsam
fatigationi opponet. Et autem in boerilitas quoniam magna medi-
co. Si etenim precesserit hec et ante potest esse futura omnes
ad eius inclinatur homines medelam infirmi et fidunt amplius
in eo et ad illud immittuntur: unde et bone adipiscitur laudis
famam ac honestatis memoria: ac in artis peritia laudem glorio-
sam cum utilitatis copia. Que quoniam ita sunt pronosticorum scien-
tia et quid futurum sit in sanis et egrorantibus magna est uti-
litas et excellens. Hos itaque loco hoc de potendibus incipie-
mus signis qui morbi et passionis in sanis futuri sunt corporibus.

Capitulum 2°. de signorum significatione quod in sanis sit cor-
poribus futurum potendibus: et de repletiois signis.

Item quoniam signa in sanis corporibus potest
dentia quid morborum passionumque utrum
sit aliqua eorum sunt: aliqua propria. Dico autem hoc lo-
co signum commune: quod unus idemque multorum est potendens
morborum. Hec itaque signa huiusmodi sunt repletionis signi-
ficant et malos humores. Propria autem dico signa quorum
unus idemque unus tantum potest morbus. Hos itaque primum
de communibus que repletionis et malorum humorum sunt dispu-
tabimus signis. Repletio igitur fit quodammodo alio nostri
libri dictum est loco ex multa ciborum abundantia et potumum
exeritij dimissione et balnei: uti copia et quietis: ideoque in
corpore congregantur superfluitates plures sunt que dis-
solvuntur ab eo: tam et si superfluitas bona sit a laudabili ge-
nerata cibo. Abaxine autem hoc in conspiciatur corporibus
fit potiorum: quoniam in corpora huiusmodi repletio accelerat per quod
paucis ab eis dissolvantur. Huius autem huiusmodi in epidemi-
sermonis expositione. Qui labori quotidie insisteret gravi et
vinturniori tempore: ac quotidie donec fiat illi angustia. et vi-
num bibit multum: eiusque labor non suo fit tempore post cibum scilicet
et antequam immittatur et fiat sanguis: in huiusmodi hominis corpore
cholere adunatur multe laboris causa: et humor: crudus mul-
tusque causa vini laboris non suo tempore assiduitate. Difficilio-
res autem et duriores morbi sunt quoniam in eo adunatur cholere et
luteus humor: quorum quantitas simul multa et huiusmodi malitia
ex multorum fit ciborum malorum et illauidabili potestione
ebrietas generaturum reprobos: quodque ex eis in corporibus rema-
net hominum peius est quod dissolvitur. Repletio autem in cor-
pore fit iuxta quod vasa continent et cavitates: aut ex virtutis
iudicium collatione. Et queque vasa et cavitates et repletio
multitudo et ebrietas in ira venas posita et arterias: que eas
amplius quam sufficiat replent et distendunt quodammodo vter
humiditatis replentur. Sit autem hoc maxime ex spiritu et sangui-
ne. Sunt illi signa quod corpus multe repletiois est: repleti et ve-
ne crosse et turgide distense et corporis color rubrus: factus et
calidus. Idem illi calor: ex labore non insit: labor namque distensione
facit et calorem in corpore. Sed nec illis ea est aque calide lau-
acrom: aut aeris calidi obuia. Hec cum sanguinem ad corpus in-
clinat exteriora et venas replent: colorque fit corporis rubrus: ta-
ctus calidus. Sentit autem pariter qui eiusmodi est segnitie ener-
gatione corporis: extensiones: alices scilicet oscitationes. Somni
abundantiam: in capite inuenit granitatem: cephalicam in sensibus
turbatione: bebetatur cogitatio et nonnunquam multus fit narium
fluxus ac emollitur natura. Huius certe precesserunt que reple-
tionem approbant cause: ut ciborum et potum calidorum nimia
vbertas: oriturque et gressus multus versus balneo: nulla aut pau-
ca frequentatio. Signis his repletionis finis vasa significatur
abundantia que sunt. scilicet sanguis multitudinis signa. Cum
his pariter viderit suo homo in somno multas res letas et aiaz
eius exilaratas: et quibus rubrus sit color firmius erit signum
sanguinis distensionis. Repletio autem que ex collatione fit vir-
tutis huiusmodi est virtutis debilis est: nec supplantata que in
corpore est pneuati repleti: non est: nec fit illi egritudo aliquid
aut lesio: quoniam hac in huiusmodi corpora superfluitas mala non est.
Huius repletiois collatio autem fit ad virtutem aialam corpus
mouente: ideoque corpus onerosum apparet et membra difficile
mouentur. Huius ad regentem corpus fit hec collatio virtutis: namque
scilicet a ciborum digestionem debilitatur quos illi homo potest: unde
et ex eis superfluitates restant in corpore quod corpus ferre gravatur: nec
sufficit illis sua virtus debilitare tamen superfluitas multa non fit quod
corpus repleatur. Sunt autem huiusmodi signa rei pigris et segnitie corporis
appetitus paucitas: quodque homo suo videt in somno tantum aliud gra-
ue et onustum super se: vinum eius coloratum non est: in somno sudor
multus: et tamen cum his inflatio distensio et rubor in corpore non

videtur: pulsus magnus non est: quoniam qui hec facit ebrietas multa
non est qui membra repleatur: sed multus quidem est collatione ad vir-
tutis debilitatem seque ferre non sufficit. Et humorum mali-
tiam in corpore significantia signa sunt hec: si malus in cor-
pore qui est humor sanguis fuerit: eius signa illa sunt que reple-
tionem significant finis vasa: quod corpus. scilicet omnis gravitate sentit a mo-
tu segnitie ardore et rubore in facie: sed et in corpore: nisi quod su-
pernatans illi videtur: aut liuor aut citrinitas corporisque vene
replete sunt: pulsus varius parum magnus: et in ore sentit dul-
cor. Et quoniam sanguis sine alicuius aliorum nunquam solus est
admixture humoris et dulcedini eius admiscetur aut ama-
ritudo aut salugo: aut acerbitas: et est in corpore exterioribus
lutositas et nonnunquam cum cuspim et pustule apparerit. Alius et
is est homo in precedentibus regie calido et humido: cibus: scilicet calidus
et humidus: ut carni multa comestione et dulci. Sed et si pa-
riter etas adolescentia et tempus ver regio meridionalis: firmus
erit signum sanguinis dominari. Sic quoque et si videat in som-
nis ea quorum rubens est color: signum odoris fetidi: aut quoniam
dulces comedit cibos quod modica sit mixta amaritudo: aut
salugo: firmus finis erit signum sanguineum distendi et male copu-
lationis humoris. Hec itaque si apparuerint signa sanguineos
potendunt morbos: ut febres continuas que sinocchi vocan-
tur apostema quod phlegmon dicitur: variola: rubcola: et thaba-
nas: malaris: suffocatione: sanguis spumatus a naribus fluxum im-
moderatum: obstruam: venarum inflationes que in ano sunt: ali-
osque huiusmodi que ex sanguinis repletione sunt morbos. Reli-
quorum autem humorum significationem malitiam signa sunt hec. Si
corpi distans humor fuerit cholericus malus: corpus ipsum ad
citrinitatem declinat et flauorem: ciborum appetitus fit debilis: ama-
ritudine in ore homo sentit: pustula et morbum ardorem in stom-
aci ore: subuersione et angustiatione: vomitus fit illi choleraque
et solutio inferior: sitis et in lingua siccitas: oculus profundus
horror: vixina effunditur rubra clara tenuis: pulsus subtilis
est: velox frequens: pustule apparent cholericæ. Homo quoque
antecedenti regimine versus est calefactus et desiccatus: ut multis
alijs: cepis: pipere: et melle: sinapi et his similibus laboribus
multo ieiunio: balneoque. Et si tempus est etas: iuuentutis etas re-
gio calida et sicca certius erit signum dominare esse cholera rubra.
Si autem pariter in somni incedit viderit et fulgura resque croce-
as et his similia significantia fieri huiusmodi humoris regnare domi-
nationem. Et que in huiusmodi sperantur habitudo morbi sunt
cholericæ: ut febres tertiane: causon: acuti morbi: ut phlegmon
mania: pleuresis que ex cholera fit icteritia: apostemata que
vocalantur: berisipila: formix: epasus ardor: vixina adustio: inte-
stinorum apostema: ciborum appetitus paucitas et sitis copia.

Abelici autem significantia signa humoris corporis color: ni-
ger aut liuidus: sentiturque in ore acerbitas et siccitas: somni
paucitas cogitationis copia: aie totum: et malitia: faciei tristi-
tia: oris stomachi copressio: apparetque morpheæ a corpore nigra
pulsus est subtilis: tardus: durus: vixina alba tenuis. Et si in an-
tecedentibus versus est homo regimine cholera generatur nigra: ut
multa vacante carnis et camelinae ac caprine comestione be-
demanis: lenticala caulibus similibusque laboribus quoque copia
et venenorum obuia tristitiaque se exposuit et curis: scilicet et si pueri
somnia exterreret somni quoque frequentat pauore: infirmitas et terribilis:
aut res nigra et obscuras ac tenebrosas et que visui sunt tur-
pes ac odoros fetidi: certius erit signum cholera distendi in corpore
nigra. Et si gradior hec comita etas et anni tempus autum-
et presens: regio frigida et sicca: cunctis sit cholera nigra si-
gnum. Si hec itaque apparuerint signa melancholicos potendunt
morbos ut lentigines: morpheæ nigra: cephala: desipientia:
ai recessu apostemata cancerosa: cutis excoarctata: varices: ele-
phanticus morbus: febres quartanas: splenis dolores aliasque
melancholicas passionis. Phlegmaticis autem mali sunt signa.
pigris: terror: mentis: segnitie et debetudo: encruiatio: saline
fluxus: creatum vbertas: somni copia: capitis gravitas: estua-
tio: et corporis coloris et ad alborum declinatio: ciborum appeti-
tus paucitas et digestionis indigentia: sitis inopia: nisi phleg-
ma salu fuerit. Lius signum quod eius distans in ore saporis sentit
salu. Huiusmodi humoris pulsus crosse et mollis ac tardas: vixina
est alba turbida: homo in antecedentibus phlegma generanti versus
est regimine: et ciborum multitudinem maximeque phlegma generantem
ut piscibus recedibus lacte quema: agnosque caribus: fructibus
humidis et similibus. Recedit autem ab exercitio et balneo: aut cer-
te balneo post cibum versus est. Et si pariter illi sententia etas
tempus anni presens hiemalis: regio frigida et humida: robustus
est signum phlegma corpori distendi. Huiusmodi si cum his in somni vi-
derit tanquam aqua super se frigida et infusa: aut se nare: aut pluuia:
flumina: mines: aut oppressio sit illi nocte et sitis: certius erit si-

gnū pblegma dñari. Nec igit si apparuerit signa morbos potē
redūr aduenire flarios vt palis. faciet ptozios apoplexiā.
epileptiaz verrigines litargū. quotidianaz febrē. alioqz hū
modi pblegmaticos morbos. Qui vero videt in somnis tā
q̄ in scido se esse loco: signum illi est eius in corpore humore
esse putridū. Et cui sanorū in corpore superficie purigo pu
stule t petigo apparz: significat in ei corpore malos esse hu
mores. Nec sunt quibus humorū multitudo significantur si
gna t corū in corpore dominatio. Que qū apparuerint pre
uenire necesse est t causas amputare: quibus nec sunt rebz
ante q̄ plenus fiant morbi: quāmodū eo exponemus in
loco quo quāmodū antecunire t morborū oporteat prece
pere aduentus explicabimus.

Capitulu. 3°. de proprijs signis morbos futuros portē
dētibus.

Igna cuiqz morborū iaz futurozū propria:
quedaz ex rebz nālibz quedā ab extra
naturalibus ducuntur. Et ex naturalibz que sumū
rebus sunt: quz sanī aliqua corpore habitudo a natura immu
ratur t ab ea qua vsum est cōsuetudine in q̄ritate: aut habitu
dine aut tēpore: morbi portendit aut q̄ nec sanitas nec egrī
tudo est habitudinē. Appetitus nāqz cibozū intēdus si au
geatur: aut iminuitur: aut ante cōsuetudinē moueatur tēp
vel differatur: aut cibos homo nō cōsuetos declinet: aut ole
ctetur aliquibus: quibus antea nō. Aut abominet ea quibus
ante delectabatur. Sicqz t potus appetitus si multiplicetur
aut iminuitur: aut in i cōsuetam declinet species t calida de
sideret aut frigida. Sic t si que corpore emittuntur plura sint:
aut pauiora q̄ oporteat: aut eozū fuerit imitatus color vel
liquor: aut tēpus vt egestionis si fuerit mior q̄ cōsuetudo dat
q̄ritas: aut maior: aut acceleret: aut differatur tēpore quo so
lit a est egredi: aut certe tenuis est: aut spissa vel crocea: seu ni
gra vel ferida. Urina etiam si amplior q̄ritate sit potus aut
minor: aut rubra aut alba: t aliozū huiusmodi colorum te
nuis aut spissa vtrū a suo differatur tēpore vel acceleret. La
uēdum est quozqz i ea q̄ inferius egreditur vtōsitas si augea
tur aut iminuit. Sudo: si solito paucior sit aut amplior: aut
colore certe vel odore imutauerit. Si quoqz mēstruozū san
guis vtrū multus sit aut paucus: vtrū ne colorem imutau
erit a cōsuetō. aut si in carceretur t nō exeat. Eodēqz t sanguis
modo qui ab venariū que in ano sunt ore defluit. si quidē bec
illi fuerit intēio vilitatis. Somnus quoqz cōsiderandus vtrū
maior aut minor: ab eo qui in cōsuetudine currit habeat: aut
nō suo accidat tēpore: sicqz t somnia si multiplicetur aut im
muntur. Et sternutatio ructatus que ab naribus fluntur hu
miditates t ab vna: sordes etiam que auribus emittuntur si
plures sint aut pauciores vel cōsuetudinē transiliant in tēpo
re t quavis habitudine: intēdus etiam cor: vtrū anima
amplius q̄ cōsueuerit ad illum inclinetur: aut eius si auferat
appetitus. Oblutio quoqz t hebetudo si preter naturam in
sit homini sensus quoqz si debilitetur. Corpus si augeatur:
aut iminuitur: aut in aliquem declinet colorez vt rubē cro
ceum luidum. Et alia huiusmodi naturalia si imutentur aut
q̄ritate aut qualitate: aut quavis habitudine q̄ cōsueuerat.
Somnia quoqz t vīa si viderit circa eandē homo specie cō
tinue: aut certe dormiens quicq̄ intuebitur t expectatus si
ad somnū redeat idē habebit obuium vsum: hominē signifi
cat nō in sue esse statu sanitatis. Omnia bec signa: aut fu
turum significant iam morbum: aut q̄ neqz sanitas nec mor
bus est habitudinē. Siquis aut quid vnūquodqz horū
significet que diximus accidentiam voluerit certius t deter
minate scire ex eo poterit intelligere loco quo de accidentiaz
causis disputauimus. Neqz etenim quid vnūquodqz horū
portendat que assignamus signozū illi celabitur. Qz aut
omnes has inquirere in sanis habitudines t sub interroga
tione inuestigare. Si eteniz feceris quod gliscis nō refugiet
scire. I. quid in corpore futurū sit t portēdatur: molierisqz fu
turozū repulsionē t amputabis longe ante causas. Re
bus vero ab extra naturalibus que sumuntur signa: bec sūt
que dicemus. Quū in corpore homo fatigationē sine labo
re senserit febrē portendit. Sic t si sudorem emisit scidū:
febrē significat futurā. Scto: nāqz putredinē significat. Sic
t vīna significat scida febrē futuram putredinis causa. Si
cui febris cū tulle fuerit sicca: cessatqz superflue febris tulle
emissiones portēdit in disgregationibus futuras: tussis ete
nim superflua: materię que morbum generat significat reli
quias que maturate nō sunt: cuius crisis materię amplius
per emissionē fieri solet. Si rauceo fiat homini in gutture
rubor in facie luidus: elephantiā significat futurā. Et si mor

phea in corpore alba multiplicetur ac difficilis eius fiat cu
ratio: lepra portēdit vtrūam. Si carbūculi mlti fiat emis
siones portēdunt. Si caro multiplicetur superflua furunculū
portēdunt. Et si cui morbo liberato ab acuto: loc⁹ puriat
corpore emissionē eo portēdit in loco: maximeqz si q̄ influit
morbus de prolixioribus cephalica fiat vtrūqz: cecitāte portē
dit: t desipientiaz nigrā. Si etenim debilitetur a materia i bo
nū reuocāda statum natura: defluit bec aut ad oculos t aq̄
fit descensus ac cecitas: aut in cerebz vtēriculos t desipientia
producitur. Sic quoqz si cephalica accidat aut emigraneum
in alia q̄ grandioribus t vtriusqz innoxerit aque significat
in oculum defensum vīusqz occasū: causaqz ei⁹ rei iā pēdi
cta est. Si tāqz culices viderit aut muscas homo in oculo
aspectu: aque in oculum portendit aduentum. Si in facie
multa fiat rillatio portionē fatiei significat futurā. Trilla
tio nāqz ex supfluitate sit pblegmatica aut vtōsitate in facie
lacertis cōclusa. Si ergo humor hic supfluit ad maxillariū
defluat lacertis faciet cōrōzationem. Et si toto in corpo
re rillatio bec fiat spasmū significat futurū. Trillatio nāqz
bac i habitudine ex neruozū sit repletio. Et si vomitatio ac
cidat hoi multa: paralysiz portendit futurā. Dormitatio nā
qz vt diximus ex oppillatio fit neruoz. nec morēs occurrat
virtus t sensibilis ad mēbra iuxta q̄ o. Nec ergo si pferet
oppillatio t roboretur enervatio fieri. Et si oppressio fiat
hoi aut vertigines multiplicentur epilēsiā portēdunt. Oppres
sio nāqz ex humore sit crosso pblegmatico q̄ corpore dñatur
vertigiesqz amplius hoc ipso paritūtur humore quū cerebro
dñatur: t eius multiplicat venis: idcoqz duo bec accidentia
subsequit epilepsia. Et si pueris paruulis febris accidit ac
ta: nāqz eozū cōspicua est: vigilie fiant illis t fletus grauis:
colorqz eozū ad ruborez declinat. liorez t virores: spasmus
illis significat furtū. Et si fiat hoi repletio imoderata i capi
te grauitas: turbatio i sensibus. appoplexia portēdunt. Nec
etenim accidit ex repletioe fuit cerebz a supfluitate crosso.
Nec itaqz si multiplicetur ad vtētriculos defluit cerebz: coloz
oppillās apoplexiā facit. Et cuiqz cerebz mouetur t tu
multuatur pēsiōe aliqua aut casu: statiz apoplexia fit: bac
nāqz in habitudine cerebro scōmodus accidit: aut qui ab eo
producitur rūpuntur nerui aut a nuca. cessantqz t motus t
sensus. Et cui a morbi sui principijs cephalica sit t precor
diorū dolor: si morbus eius cōsoretur t durior fiat animus
abit eius. Et cui in morbi principio capitis sit grauitas si ei⁹
roboretur morbus obliuifacio accidit. Si oculoꝝ ve
nas videris rubras t crossoz: faciesqz immutabit: fiatqz vna
bis cephalica. manū portendit: bec etenim accidit ex sangui
nis sunt oratione in cerebz: quo quz fuerit repletū apofte
ma exsurgit calidū. Et si hoi tristitia accidit aut aie malitia
sine cā desipientiam portendit nigrā. Tristitia nāqz t aie ma
litia accidit sunt duo cholere nigre male. Quā itaqz humor
hic cerebro dñabitur passio bec insurgit. Cui aut catarrhi
accidunt multi aut alina: aut peripneumonia aut vlcera que
in pulmone fient aut pectorē portēdunt: maxie si eiusmodi sit
homo exilis pectusqz illi strictū. Catarrhi etenim sunt q̄ a ce
rebro descendit ad guttur t pulmone pectusqz. Si hic itaqz
humor: crossoz ē t ad pulmone descendat t oppillationē faci
at asina creabitur. Et si humor acutus ē hic vulnerat mēbra
t vlcera producit. Et si eiusmodi hō exilis ē fortior ē huius
mōbi significatio futuri. Trillatio frequēs que i loco sub hy
pocōdrijs posito sit in pluribus apostema in diaphragmate
significat futurū. Et si pleuriticus spat sanguinē: ac in qua
dragita nō purgat febres i ptijs deducitur. Sanici etenim
si prolixius in pectoris fiat tēpus partibus ad pulmonez di
uertitur t trāsfertur: que qm fragilis est substantie cōmedit.
Sputū i pleuresi rotidū si prolixioris fiat tēps ptiim portē
dit. Et si sputum hoc mentis alienationis comitatur signum
futuram significat mentis confusionem. Et si homo i dextra
pre sub hypocōdrijs grauitatē scierit aut pūcturas: aut diffi
sionē passionē epati portēdit futurā. Epar nāqz hoc in late
re positu ē: in quo si grauitas fiet oppillationē significat t si
pūctura sentit humor significat acutus aut apoftea calidū.
Et si egestio ad albedinē declinet icteritiā portēdit: quoniam
bac i bitudine cholere ad isferia nō mittunt s; cū sanguis in
oē feritur corpus pp oppillationē que in felle ē. Et si facie vi
deris turgidā aut palpebras inferiorē tumēre hydropisim si
gnificat: virtus nāqz digerēs quz debilitata fuerit ad bec nō
mittitur loca nec digerit qui ad ea mittitur cibi idcoqz infla
tio fit si torsio hoi sit aut dolores circa vmbilicū: nec laxatio
mitigatur poculo nec cataplasmatibz alijsqz curis timplant

cū portēdit hydropisim. Si ceciderit appetitus cū subuersiōe aut v̄etositas in sinistris sub hypocōdrijs acciderit partib⁹: colica portēditur. Eggestio nāq; si concludatur nec exeat exireq; prohibetur ad stomaci refurgit partes et subuersiōne facit vomitūq;. Et qm̄ intestinū qd̄ coloni vocatur maior pars in sinistra posita ē: si eggestio cōcludatur aut v̄etositas his in locis quz exitus aliunde nō pateat: egritudine parit. Et si lūbis fiat et illic ostēnsio ac grauitas passiōe portēdūt renibus futurā. Si pariter in exterioribus dolor sit locis: emissiōes in exteriora spāde sūt: et si doloris in interioribus sit: introitus sperāda ē emissiō. Si hō vrinā mungat mādā: senego similē et lateri cōtrito: lapis illi portēditur in vesica et virga futurus. Si solutio cūq; in v̄etris pariatūq; pariter fortiores et ardore in ano: diffinita intestinū futura portēditur. Significat etenim humorē qui p̄ solutionē emittitur cholericū et acutū et ictericū. Et si in ano purgior p̄seueret emorroides portēdit. Et si p̄gnāti acciderit mulieri fluxus ventris et adherat illi aborsū portēditur facturā. Cū ventris etenim fluxu cibus imminuitur fetus: quo imminuto moritur et mortuus expellit nā et emittit. Et si māmillarū mulieris altera reprimatur et adunatur et geminos in v̄tre bēat altera? fiet aborsus: et si dextra cōprimat māmilla masculi: si sinistra femine patitur aborsum. Fetis nāq; cibus sanguis ē menstruus magnificatioq; māmillarū ex lacte ē: qd̄ ex sanguie generatur menstruo. Si itaq; mēstruū imminuit sanguis: qui fetus ē cibus lac minuitur et māmillas et hec reprimuntur. Fetis autē vt imminuit? est cibus pedibus calcitrat et operimētum quod illū circūtegit distrūpit: hūiditateq; in corpus deluit matricis ac illā pungit: ideoq; natura illū expellit et emittit. Qm̄ autē fetus si masculus sit in dextro generatur matricis latere: et si femina in sinistro: idcirco ergo si māmilla reprimat dextra: masculi significat ē cibus imminutus: vnde et eius fit aborsus. Si ē si māmilla reprimatur sinistra: femine cibus mōstrat imminutus: vnde et eius fit aborsus. Et si mulieris sanguis nō detur et māmillas infantiā significat futurā. Sanguis etēz menstruus si ad māmillas redit: nec sit illi virtus vt in lac imutent illū sanguisq; remanet: calefit et malāq; alterat naturā melancholicā: ab hoc vapores ascedunt acuti et pūgeas ad cerēbz: fitq; et infania. Et si imoderate sit mulier matrici et p̄gnās ante qd̄ pinguescat aborsum facit: mulier etēz p̄gnās nō impingatur si puer illi in matrice pmanet sanus qm̄ pigudo nō fit: nisi quz sanguis ad mēbra dirigitur pascēda. Qd̄ si fiat remanet sine cibo fetus: moriturq; et excutitur. Si p̄gnāti durities acciderit mulieri et māmillis: dolorem portēdit in māmillis et genibus ac anebis oculisq; nec aborsus facit. Māmillarū nāq; durities ex sanguie fit multitudine: qui cum multiplicat? fuerit durities segitur et distensio: nimiturq; illū nā pellere sanguine ad horum aliqd̄ mēbro rum: fitq; eo dolor et fetus nō excutitur: qm̄ si cibis et illi sanguine nō priuatur. Et si p̄gnāti suis tēporibus fluant mēstrua mulieris qui et ē fetus infirmatur. Fetis etēz cibus ex sanguie et mēstruo qui si suis p̄stat tēporibus fetus debilis est: nec illū pōt attrahere sanguine nec eo pasci. Sic quoq; et si p̄gnāti lac occurat mulieris plurimū: fetus significat debilitatē: lacris nāq; generatio ex sanguie est menstruo: eadēq; in eo cā que etiā et menstruorum fluxu. Si ex partu sanguie mulier nō purgatur morbi facit: sanguis etēz malus cōcluditur quz ex bono cibus fuerit fetus. Sit autē ex butiusmodi hūidine matricis apostēa: aut epatis: maxie qū qui āpratur sanguis tenuissimus ē: significat etēz duritiē.

Cui vulnus acciderit: si apostēma eius cā fiat: debinc apostēa hoc occultetur semel et subito et vulnus a posteriorib⁹ est spasmus sit illi et distēsiō: et si in anterioribus et vulnus infania oritur aut periclamonia: aut sanguis ab interioribus flux⁹ aut sanies aut pleuresis. Apostēma nāq; si manifestū sit securus fit hō a pessimis accidētibus: et si semel et subito ad iteriora reducatur qui apostēma faciebat humor ad nobilius aliquid declinat mēbrozū et pessimā generat accidentia. Et si a posterioribus vulnera sint hoc ē in dorso spasmus sit et distēsiō. In hoc eim̄ corpis loco nerui dñantur. Qd̄ si in anterioribus hoc ē in pectore et illi cōsinibus pleuresis sit et periclamonia ac sanies: et his siliā. Qd̄ si ad stomachū vergat et intestina sanguinis inferius sit fluxus. Et si in capite vulnera acciderint: latus quod vulneratum sequitur locū enervatur: et oppositū spasmū patitur. Et si qd̄ mēbrozū frigescit aut calefit morbi parit. Sic ē in quocūq; fudo apparuerit mēbro egrū ē. Calor nāq; aut frigus? p̄ mō scā sup̄ nibri nāq; ab exteriori aut interiori fit cā que illo ē in mēbro passiōes.

Capitulu. 4. de signis tēpora morboz portēdētib⁹.

¶ Quoniam signa morboz portēdētia aduētū offendimus passionesq; in corpibus futuras sanis: iā nūc ad signa nobis trāsēdū ē que a morbo p̄dūt saluti: queq; in morbis futurū portēdūt interitū in egroratiū corpib⁹. Dico ergo quoniā morbi signoz scia diuidit in duas: altera ē vniuersalis: altera vero p̄cularis. Et vniuersalis tres hz partes: prima ē signoz morbi significatiū tēpora: secūda signoz tēpora significatiū morboz longiorū et acutorū: tertia dici creti ce scia et illā significatiū signa. Et nos ab vniuersalibus ordiemur a tpa morbi significantibus incipientes signis: qui necessaria sit hec medico scia p̄ status tps. Indiget at hac medicus cognitiōe duabus de cāis: altera ē vt p̄uideat ad que morbus trāseat et crisis: altera in infirmatis regimie p̄uideat cā: qui plures q̄ mouit infirmi in status finitū tpe qū sit oibus morbi fortius hoc tpbis. Adnotatur quoq; eger in augmētū tpe sed in declinatione nullus nisi forte noua fiat passio aut in regimie peccet. Peccatū hoc aut ex infirmo ē aut ex medico aut ex ministro. Ex infirmo si non credit medico et p̄ suos fertur appetitus. Ex medico si peccet in regimine. Ex ministro si voicerit p̄strepāt infirmū obire gent et cōmoucat: his etenim redit morbus cāis. Et sepe patiens perit: quz morbi reditus difficilis ē. Si morbus itaq; ex salubribus ē et virtus valida antecuenit medicus et morbi p̄dicat terminādū in status tēpore. Si virtus debilis ē et r̄sq; status nō sufficit tpa virtut adiuuātibus et virtutē confortatibus medicus cibus alijsq;. Qd̄ si ex p̄dētibus ē morbus egritudine puenit et ante portēdit infirmatis morte in status tpe medicus. Et si debilis ē virtus moriturū portēdit egrum ante status horā iuxta debilitatis quātitatē in multo et paucio. Infirmi regimie qū morbus ad statū subtile et expedit et ex cibus subtilib⁹ ne forte eo tempore virtus in cibus occupetur a resistēdo ipedita morbo. Qd̄ si nodū ad statū peruenit morbus crossoz sit eger cibus ne forte eius dissoluatur virtus anteq̄ ad statū veniatur tēpus. Sūt itaq; morbi tpa quoz Initū augmētū status et declinatio. Et initū tēpus tres habet modos. Primus est tēporis quod lato caret momentum. s. et est tēpus insensibile. Secūdus cuius terminus tres habet dies et hoc minime omni est in morbo verū qm̄ per cōparatiōem verū nō inuenitur. Tertius est tēpus in quo eger imutationē sentit et actiōis priuationē ac nocumētū: donec in tēp quo morbus incipit maturari et hoc vere est principij tēpus Augmētū aut tēpus ab eo est quo incipit natura morbi maturare tempore: morbiq; augetur virtus et virtutis debilitas augmētatur. At vero status tēpus cōplēmetū est maturitatis hora: tēpus. s. quo morbus stat et nō augetur: accidentia eo tēpore reliquis molestiora sunt. Declinatio vero post statum incipit qū accidentia sedantur et imminui incipiunt virtutisq; morbum superat: et infirmus quiescit donec morbus eius finiat.

Significantur autē tēpora hec tribus rebus. Ad morbi naturā et accidentibus illū sequētib⁹: maturatiōe et eius priuatione. Ex morbi quidē natura quz eas ex quarū congregatiōe morbus sit res intuebris: propria illi. s. accidentia vt i pleuresi. Huius nāq; propria quēadmodū exposuimus accidentia alias febris est dolor pungenis tussis anhelitus arctatio. Si accidentia hec a morbi nō imutantur principijs nec augentur morbus adhuc in principijs versatur. Si eozū augetur vis et magnitudo et infirmi grauantur corpus: ac virtus imminuitur in augmētū est morbus. Qd̄ si ad statū i virtute et sua peruenerunt magnitudine et tu hec diligenter agnoscis morbus statū attingit. Si aut imminuta sunt ab eo quod fuerant et eger requiem sentit pariter ac lenitatē morbus iam declinat. Accidentia autē illum sequētia et comitantia sunt q̄ in quibusdam inuenitur febribus cephalica: in quibusdā mētis alienatio: in alijs vigilie et alia butiusmodi. Hec ergo accidentia qū augentur in robore: morbus in augmētū est et qui ad statū peruenerit et in eadē p̄stant habitu: nec in eis aliqd̄ apparet augmētū status significant morbi. Qd̄ si imminuta sint et egrorantis melior habitu pariter morbi in declinatione positum significant. Ad maturitas autē si in morbo nō appareat nec aliqua eius signa vt nō in vrina nec in eggestione: nec in spūto morbus in suis est principijs. Qū autē eozū ali quid apparet signozum scilicet maturitatis in augmētū est morbus. Et qū maturitas cōpleta est morbus ad statū peruenerit et iā tūc declinatio incipit que ex infirmi agnoscentur quiete et alleviatione. Et si morbus febris est que per circuitus accēditur: accidentia eā comitantia intueri in accēsiōis tēporibus qū lia sint circa augmētū et diminutiōē i maturitate et ei priuatione quēadmodū dictum est: et in acceleratiōe accēsiōis

febris ac eius dilatione prolixitate et breuitate: mitigationis quoque eius et quietis prolixitate corporis ab ea: equalitate quoque eius in primis et deinceps: temperantia quoque eius in prolixitate et breuitate. Quia etenim febris accelerat accessio ab ea prolixitas accessio est hora: significat in augmentis febris esse. Et si ab hora differatur sua: febris in declinatione est et imminutione. Hoc autem loco diligentius inueniendum. Multis etenim febribus natura est sua accelerare ab tepore accessionis: uno quoque in circuitu et multarum est differri. Inueniendum ergo et si febris a suo accelerat accessionem tepore: et hoc est? non sit nature in augmento est et si differatur in declinatione. Augmentum porro in febris longitudine et breuitate accessionis sic iudicatur. Si tepore accessionis febris longius est quam fuerat ante in augmento: est breuius in declinatione. Et vero quam febris accessio in uno eodemque est tepore: et tepus quo acceditur equale ad statum attigit febris. Et febris natura si differat aut accelerat est: et acceleratio aut dilatio vnius fuerit spiritus ad statum peruenit febris. Et spatium quo quiescit longitudo ac infirmo requies est sic iudicatur. Quia accessionis febris requies interpolatio longa est: et corpus simul calore mundum est et leue: febris in declinatione significat esse. Et si spatium tepus quo dimittit breue est nec corpus mundum aut leue: febris in augmento posita significatur. Et si tepus est accessionis equale tepori quo quiescit in eodem perstat statu nec fuit eger interpolationis tepore leuitatem aut quietem ad statum peruenit febris. Et sciendum horum quatuor teporum spatia esse secundum morbi longitudines et breuitatem: tepus namque initium et augmentum in acutis morbis breue est. Sicque et status et declinationis tempora. Qui namque generat egrotudines humorum subtilis est: calorque fortis unde et morbi acceleratur maturatio. In diuturnioribus vero morbis vniu quodque quatuor teporum prolixius est: quoniam qui has generat passiones crosius est humor: et calidior obilis maturatioque imoratur ideoque protelatur tepus. Idcirco ergo in estate prolixior morbi sunt breuius spatium: eo quod etatis adiunct calor materiei ematuratione et humoris subtiliationem. Et cum quoque morbi hieme prolixiores sunt spatium parum: quoniam aeris frigidi humores crudescere facit et maturacione imoratur. Eius rei signum nobis est breuitas accessionis quartane et quotidiane febres in estate tepore et calidis teporibus: prolixitas vero in autumno et hieme frigidisq; teporibus. Et continuas habentibus febres: si fiat sudor et crisis non coeleatur earum protelatur spatium: hocque humorum significat multitudinem morbum.

Capitulum 5° de signis quibus prolix et acuti significantur morbi.

Cuti et prolix cognitio morbi duabus necessaria est de causis: prima est providentie causa ad que transiurus sit morbus: secunda propter ciborum infirmis spiritum. Providentie quidem causa: quoniam morborum acutorum fines per crises sunt: prolixiorum autem per maturacionem et dissolutionem. Et medicus in morbis acutis salutem potest egroti aut interitum in diebus criticis. circa prolixos autem eorum nutrit salutem per maturacionem et dissolutionem: interitum autem si nihil bonum fiat et virtutis imminutionem ac dissolutionem.

Ciborum vero per quantitatem quoniam in morbis acutis eo quod velociter ad statum peruenit tunc subtilissima videtur victa: ne forte quod morbum maturare habet: ciborum occupet nam digestionem. In longis quoque morbis crosioribus reficiendus eger: ne forte eius dissoluatur virtus in morbi ipsius longitudine. Et autem ad statum morbi accedit subtilibus videtur et cibis. His itaque de causis necessario eger medicus acutorum et prolixiorum providentia morborum. Dico ergo quoniam acutus est morbus quod in breui est tepore status: molestusque et periculosus. Idcirco et hypocras in acutis inquit morbis de vita et morte iudicare non in ultimo est firmi tatis. Hoc autem dixit eo quod magnus illis insit periculum pro morborum difficultate. Quoadmodum etenim firmo vita speratur: ita et mors timetur: et quoadmodum timetur mors et vita speratur.

Et acutis morbis circa acumen ordines sunt. alij namque in ultimo acuti sunt breuitatis in quibus diebus. tertio crisis occurrit et quarto aut certe ante. Et quidam acuti non in ultimo dicuntur atque hi sunt quibus septima occurrit crisis die. et alij sunt qui acuti simpliciter vocatur: quorum crisis in quartadecima et septima decima: aut et vicesima die fit. Et et morbus qui acutus vocatur translatum cuius inter viginti et quadraginta crisis speratur dies. Nec vero aliquid cuius terminatio post quadraginta fit dies morbus appellatur acutus sed prolixus morbus. Prolixus autem morbus vocatur cuius status in ipse sit longo eiusque finis non est per crisin sed per dissolutionem que sensui non apparet: et materiarum maturacione que morbum facit: eiusque interitus et perditio virtutis sit imminutionem et maturitatis priuationem.

Signa autem quibus morbus vtriusque acutis sit quibus finis est per crisin: aut ex prolixis quibus per maturacionem et dissolutionem significatur: sumuntur ex morbi specie et motu eius: ex pulsu: ex figura et corporis bitudine: ex rebus quarum coniunctio et diffinitione sit significatio. Ex morbi specie: quoniam febres aduulse que causam dicuntur: tertianaque pura et sinochus omnesque febres que viscerum sequuntur apostemata ut phrenesis et mania: pleuritis vigilatio: spasmus: apoplexia: peripleumonia: ex acutorum sunt numero morborum in quibus crisis occurrit. Quartane autem febres et maxime autumnales hyemaleque febres quoridiana et tertiana non pura: emittuntur: febresque quod vocatur liparicos et epilepsos alijque morbi phlegmatici et melancholici: prolixi sunt quibus crisis nulla occurrit. Morbi autem motus si velox sit et calor fortis: notum est et lesio maior: morbum significat acutum esse et si contrario res sit morbus est prolixus. Ex pulsu vero quoniam si magnus sit velox et crebrior morbus significatur eo acutus et si contrario res sit breui: parvo: si pulsu existente tardo et raro morbus est prolixus. Ex figura et bitudine corporis quoniam si morbi diebus primis carnis appareat imminutio et in facie citas: colorisque immutatio aut ad ruborem aut ad citrinitatem significat hoc morbum ex acutis esse. Quod si contrario res inuenitur morbum ex longis et prolixis esse significat in quibus nulla est crisis. Res autem quarum perficitur coniunctio et diffinitione res sunt naturales: etas: infirmi et complexio: tepus prius. Si etenim his que diximus addat infirmum esse iuuenem complexionis calide firmum erit signum morbum esse acutum et prolixitatis imminuit significatio. Quod autem infirmus gradior est aut senex: regio frigida: tepus anni prius hyems: aut aer frigidus tepore: certius sit signum prolixitatis morbi et acuminis eius imminuit significatio. His itaque rebus morbus agnosceat acutus et prolixus. Si media sint his signa: morbus inter acutum et prolixitatem medius est. Videndum itaque hac in parte discretionem et iudicij bonitate signaque conferre signis in fortitudine et debilitate. Si etenim feceris hec morbum poteris acutum agnoscere et prolixum sine fallacia.

Capitulum 6° de crisis cognitione et causis eius.

Quoniam acutorum morborum et prolixiorum ipsa explanauimus iam hoc loco de crisi et omnibus eius causis expediemus. Dico ergo quod salus a morbo et moras per imutationem sit morbi et translatio: et hoc autem semel breui. tepore transiit in sanitatem aut in mortem. Et quod in sanitatem crisis vocatur bona: et que in mortem appellatur crisis mala: duo autem hec in morbis sunt acutis. aut sit immutatione per pauca incrementa longoque tempore transiitque in salutem: hocque virtutis augmento et diminutione morbi: quoniam morbi maturatur materia: dissoluiturque paulatim: aut certe immutatio hec paulatimque fit: et ad mortem patiens transiit: quod imminutione sit virtutis et morbi augmentacione pedecentis facit. Hocque fuit quod et membra liquefuit et humiditates: calorque coagulatur naturalis fuitque in prolixis morbis: aut certe immutatio hec iter velocem media est et tarda transiitque eger aut ad sanitatem: hocque fit morbi subita: conuersione in meliorem bitudinem: debine paulatim imminuit virtusque augetur donec morbus oio finitur: aut media hec translatio et immutatio ad mortem perfert: quod morbi sit conuersione in malam semel bitudinem: debine infirmi debilitatur virtusque paulatimque dissoluitur donec patiens moriatur. Hocque in morbis fit medijs inter acutos et longos. Quod quoniam ita sunt et crisis species sex sunt. Prima est morbi immutatio semel in meliorem habitudinem: bonaque vocatur crisis. Secunda morbi semel immutatio in peiorem habitudinem et vocatur mala crisis. Tertia morbi quod paulatim sit immutatio et patiens ad salutem transfertur: vocaturque dissolutio. Quarta paulatimque facta morbi immutatio que ad interitum patientem perducit: vocaturque liquefactio et confusio. Quinta est immutatio que semel in meliorem sit habitudinem: et deinceps paulatimque morbus imminuitur donec oio deficiat et corpus sanetur. Sexta est semel facta in malam immutatio habitudinem qua deinceps virtus imminuitur patientis paulatimque donec ad interitum perferatur: vocaturque duo hec ultima crises commpositae. Bona itaque crisis est in status acutorum morborum tepore quod humores subtiliati sunt et natura mouetur ad discernendum ea que bona sunt a malis: confortaturque malum quod pellere et a corpore emittere. Mala crisis est in statu tepore quod morbus confortatur super naturam et ea deuit. Et est quoadmodum Alienus ait crisis immutatio velox que infirmo cum acciderit sit difficultate et patientis violentia: dominumque letinar morbi aut ad sanitatem aut ad mortem. Velocem autem mutationem propter caloremque caloris sit velociter moueri et transferri. Difficultatem acciderit et infirmi violentia pro morbi ad statum per uentionem in fortitudine et humoris estibus qui morbum generat et propter virtutis resistendum qua morbum repellit et vincit ne

etur: virtus etiam morbum oppugnat: et quod resistit ac superare nititur et expellere materiam ac a corpore emittere. Sic quoque morbus virtuti resistit et vincere nititur ac illi superior esse. Quod ergo morbo virtus supereminet crisis fit bona et eger saluatur et dicitur proprie crisis. Si vero virtus morbum superat crisis fit mala et eger deperit: ideoque crisis non vocatur: quoniam virtus huius significatio apud siros iudicium est laudabile quoniam tempore hoc medico ostenditur perito et in arte probato: quod plurimum exercitatus est morborum transitus acutorum et in quem infirmus feratur habitudinem: iuxta quod acutum agnoscat morbum et virtutis infirmantis quantitatem. Ideo ergo summa curanda est virtutis infirmi cognitio attentior: quoniam magnas habet utilitates in providentia eorum ad que eger transit habitudo. Nec vero huiusmodi cognitio per collationem fieri potest sed studio in multis morborum transitu notato multaque infirmorum longo tempore visitatione. Crises autem scilicet tres dividitur. Prima est ei rei per quam fit crisis: secunda dicitur quod fit: tertia signorum crisis significantium gravitatem: scilicet que cum ea sunt accidentia.

Capitulum 7°. de eius rei cognitione per quam fit crisis. id est de evacuati one.

De eius per quam fit crisis rei scientia est quoniam virtus quoniam super morbum fuerit confortata: aut materia evacuat: aut ad aliorum pellit aliquid morbum debile quod excellenter caret. Evacuatio autem materie fit quoniam morbus per acutus est: materieque scilicet humor morbum faciens subtilis. Nec autem aut per sudores fit: aut per vomitum: aut per solutionem inferiorem: aut per naturam fluxum aut per menstrua si patiens mulier est: aut sanguinis emissionem per venas que in ano sunt. Sit autem crisis per harum singulas evacuationum: alijs quidem in morbis pullus quoniam in alijs iuxta materiam morbum generantem: morbum quod morbo molestat. Secundu[m] materia: quoniam sudor solutio inferior vomitus: crises morborum faciunt cholericorum febrium adurentium et caustionum. Et naribus vero fluxus et menstruum circuitus et sanguinis exitus a venis que in ano sunt. in morbis faciunt crises sanguineis: febrium quoque apostemata viscerum sequentium: si ex materia fuerint acuta. Iuxta morbum autem naturam patientis quoniam phlegmatis passionis et manic crises amplius sunt per a naribus sanguinis fluxus et multo capitis ac colli sudore: febribus quoque que epatis sequitur apostema si in latere fit gibboso: amplius crisis eius per naturam sanguinis fluxum occurrit a dextro latere: vel sudore abundante et omni communi corpori: aut vixina digesta et maturata. Et si apostema in latere est conico: crisis eius in pluribus per solutionem fit aut per sudorem aut menstruum circuitus: aut ab ano sanguis evacuatio. Et si febribus splenis sequitur apostema: a latere sinistri sanguinis fluxus fiet crisis. Et autem prius epidimaz li? Galienus quoniam febribus causon pure que ex cholera fit tantum crisis est per naturam frequentior fit fluxus: quoniam in febre calor sanguinis ad superiora tollit et dissolvit necessario: vetustitate que parit in eo multa: intumescuntque vena et rupuntur. Et cum aut materia ad aliqua depulsa fuerit morba aut emissiones fuerint: aut apostemata: aut alicuius denigratio morbi. Hoc quoque fit quoniam fortis non est morbus acuminis et materia crosse est: et virtus quod debilis modo et vixina eius tenuis. Sit autem hoc amplius in morbis quorum post viginti dies crisis celebratur: huiusmodi namque morbi materiam habent crosse et frigida maturari difficile et dissolui: ideoque morbi protelatur versus in viginti dies spatium et que postea sunt crises. Que quoniam ita sunt quoniam confortata fuerit super materiam naturam: ad morborum aliqua propulsat: omnesque aut emissiones: aut apostema aut quorundam denigratio morborum. Et emissio aut in aliqua erit disaggregationis si fuerit debilis disaggregatio et patienti arteticus confusus dolor: ut manuum disaggregationis et pedum: aut qui est multi laboris in sua sanitate: aut aliqua fatigat morba: illa namque in disaggregatione emissio fiet quemadmodum: ait hypocras in apborismo libro: laboriosis in febribus emissiones magis in disaggregationibus accidunt. Et alio autem in apborismo. Quoniam quibus morbi alicuius vixitur labore ante morbum: eo morbo morbus roboratur. Sit autem et in alijs debilibus naturaliter morbis: quod admodum auricularum accidit in radicibus? si in cerebro fuerit passio. Et quod admodum carne fit tenera quoniam collo in suffocationis passione: aut in ea que sub alia est carne in pectoris passione et pulmonis et pleuresi. Eodem modo et in inguinum accidit carne in febribus que epatis sequuntur apostema et splenis: aliorumque morborum que sub hypochondrijs sunt. Pessimum autem apostema quod in morbo accidit: quemadmodum apostemata morba in quibus fuerit denigratio: in febribus sunt que apostemata sequuntur viscerum bis itaque rebus morborum sunt acutorum determinationes et fines. Quicquidque autem morbus aliter quoniam bis finitur re-

bis reditu huiusmodi periorque quoniam fuerit. Et si in auribus fiat apostema radicibus et non intumescat morbi portendit reditu semper: et non nunquam emissiones portendit in disaggregationibus futuris. Ideo ergo omnes quoniam morbus finitur sine eorum que diximus aliquo evacuationum genere emissionum ac apostematum non confidere in eiusmodi termino nec reditu non sperare morbi. Quare et in regimine vitandam cautela et diligentia fortis regimine optimo: quemadmodum in ab infirmitate surgentium regimine loco dicturi sumus. Si etenim feceris hoc et morbus debilis et nequaquam redibit et plenius finitur. Et si morbus validus est et patitur illo dispones regimine: redibit quidem sed non fortis morbus: eritque ab eo sanatio facilis. Si autem regimine neglexeris nec ut omnes regeas: nec que cavenda sunt cavebis: si morbus fuerit ac obilis: fortior revertitur si fortis difficilior et cum magno patientis redit periculo.

Capitulum 8°. de cognitione dierum ceticorum.

In quibus crisis fit dies huiusmodi sunt. Dico quoniam crises certis sunt diebus et ceticis vocatur dies: tertius. scilicet dies quartus. quintus. sextus. septimus. octavus. et nonus. undecimus. tertiusdecimus. quartusdecimus. quintusdecimus. sextusdecimus. septimusdecimus. nonusdecimus. vicesimus. vicesimusprimus. vicesimusquartus. vicesimusseptimus. xxxj. xxxij. xxxvij. et quadragimus. Hi sunt autem morborum fines post xl. dies per crisis si per maturationem et dissolutionem. Refert autem hypocras crisin in sexagesimo esse et octogesimo ac ceterisimonicesimo. Ait autem et alio loco: quoniam qui in pueris sunt morbi alij in septem finuntur mensibus: alij in septem annis. et quidam quoniam in pene producuntur pili. Galienus tamen non tradit morbos qui post xl. terminantur dies per crisis finiri: quoniam horum motus morborum post tempus hoc tardus est: quemadmodum et crises morus qui post xx. dies eceler non est et eius que ante xx. fit dies celeritatis est crisis. Cretici itaque sunt dies quos diximus versus xl. esse. In alijs porro diebus quoniam enumeratis inter sunt non possibile est fieri crisin. Et si fiat sed raro et non perficitur et aut crisis est mala: aut reditu periorum quoniam fuerat morbus facit. Idos autem dies computabis ab ea qua infirmus actionum sentit mutationem et nocuentum quod illis fit: ac earum iminationem. Passiones autem que multibus post partum sunt ab eo computabis die in quo partus celebratur quemadmodum hypocras operat. Cretici autem dies ab invicem variantur quatuor in rebus. prima est ex frequentia in quovis die crisis et raritate: secunda potendendo ea que postea futura sunt. Tertia est crisis bonitas et malitia. Quarta est virtus et debilitas. Et eorum variano ex eo quod quibusdam frequenter fit crisis diebus quibusdam raro: quoniam quidam ceticorum sunt dierum in quibus maxime fit crisis: in quibusdam raro et alijs mediocriter ad versus. Et in quibus septem fit crisis dies alij frequentiores alij novem et quatuor habent ordines: preferuntque alij alij in frequentia. Et qui primo sunt in ordine: septima est et quartadecima dies. Qui in secundo videsimus vicesimusque. Qui in tertio sunt ordine: quartus est et septimusdecimus: ac vicesimusprimus. In quarto vero quod constituantur ordine: tertius quintusnonus et octavusdecimus. In quibus autem raro fit crisis et ipsi quadruplici disponuntur ordine: quo alij alij in raritate que in eis fit crisis antecedunt. Et qui in primo sunt ordine dies est sextus et novodecimus. In secundo octavus: in tertio sextusdecimus: in quarto nonusdecimus est constitutus dies. Medij autem dies in crisis frequentia et raritate dies est tertiusdecimus et quintusdecimus: vice simulquartus et xxxvij. Creticorum varietas dierum in corporibus his que potendunt huiusmodi est. Quidam eorum que in ceticis diebus ipsos sequentibus crisis futura sit potendunt qui sunt bij. Quatuor dies que i. vij. futura sit crisis potendit et que mala futura sit. vij. die bitudo. Si etenim die hac signum apparuerit laudabile: ut in vixina bona digestio aut in egestionem aut in sputo et modica evacuatio ut parva corporis per sudorem roatio: et sanguinis a naribus stillatio et quarundam bonitas actionum ut appetitus: aut somni aut mentis tranquillitas. vij. fiet die morbi plena terminatio. Et si mala apparuerint signa ut pusillanimitas extremorum frigus: sudor abscessus qui omni communis non est corpori et infirmi gravitas: deinde infirmantis mors sexta erit die. Septimus vero dies eam que in undecima est crisis portendit. Et undecimus quartidecimus. et septimusdecimus vicesimus quis futurus sit potendit. Et dierum in crisis bonitate varietas et malitia huiusmodi est. In quibusdam diebus crisis bona est et firme cui credendum sit bonitati. Bona autem crisis est per quam morbi finitur: quas que in maturitatis precesserunt signa queque a malis liberata est oio accidentibus a quibus timendum est ut tremor eorum

dis et precordiorum dolor: sitq; euacuatione aliqua: quāq; sua precesserit signis bonis pueniuntia. Huius autem dies alij alijs in bonitate preferuntur. Qui igitur alijs preferat oib; septim; dies: post ipsius quartusdecimus post quos in bonitate dies sunt quartus et vicefim; et sub his. xj. post quē. xvij. hunc quintusdecimus sequitur quē. xxi. post quos omnes est tertius. In nouill'eriā dieb; crisis mala ē. Mala autē crisis dico quā maturatiōis signa nō precesserūt accidētia i ea sūt mala ac magni piculi. Sūt autem dies hij sex; et. xij. in his etenim p euacuationē nō fit crisis nec aliquid pcedit portēdens bonū sūtq; deficiētes. s. post eos morbus reuertit et infim; subuertitur. post. vij. et. xij. vij. ē post quem deci; ē: et post hūc sextusdecimus et octauusdecimus. Criticorū autem dierū varietas in crisis fortitudine et debilitate huiusmodi est. Dico quoniam criticorū dierū alij quidē p circuitus sūt certos qui sūt vere crisis dies: quidā aut p certos nō sūt circuitus: et q in certis sūt circuitus alij p dies subputātur quaternos vt quartus. vij. xj. quartusdecimus. septimusdecimus. vicefim; xxiij. sicq; res pcedit donec ad quadragēsimū veniat. Aut autē hypocras quz que post. xl. fit crisis dies: per circuitus fiunt. xx. dierū donec ad cētesimūdecimū venias diē. Quē aut in quadragēsiōe sūt crises fortiores sūt q̄ qui i viginti: que tū quz vicefimū trāscit diē crisis debilitat robur qua p quaternariū surgit: estq; illi virtus crisis que septenariū surgit numero. Quē at per quaternariū et septenariū surgūt crises: reliquis fortiores sunt et celerior: ista motus. Crisis vero dies que per circuitus nō ferūtur certos dies sunt qui inter quaternariū et septenariū cōmētur et crisis in eius mot; motui subest crisis que in quaternario et septenario ē: et est in eis crisis virtus vsq; vicefim; vt aut vicefim; restat dies transgressus nulla ē crisis vis: et si fiat aliqua ē debilis. Quare autē crisis que p quaternariū et septenariū surgit fortior sit et velocior: motus q̄ aliter cursus ē lunc. Etenim occurrentia astra oibus cā sunt que generātur et cōrūpūtur hoc in mūdo et vnicuiq; eorū proprietas ē in alicuius rei generatione aut corruptione sine alijs. Et ē lunc propriū ea significare que velocis sūt motus et imutationis: estq; pariter cū reliquis oibus astris cōparticipatio illi in rerū imutatione cō sp̄erba ipsius inferiori sit portia mūdo: actionesq; eius i singulis apparēt mensibus: ampliusq; quz ad solē cōt: quāq; inter ipsam et solē qua dragintaquz sunt gradus quod. s. ē figura medijs quadranguli: hocq; quarto fit diē ab ei; accessiōis hora: actioq; hora ipsius debilis ē. Quz autē iter vtrūq; gradus sūt nonaginta vocat bec figura q̄dragulatio quz inter eos. s. medicatā circuli medietas ē quod septio fit diē ab eius synodo: estq; illi hoc actio tpe fortis. Tpe autē quo iter vtrūq; ē cētū triginta quz sūt gradus. figura illi est triū semiquartū circuli: hocq; xj. occurrit diē ab eius synodo: qua hora significatio eius debilis ē pcedēti. tpe vero quo iter sūt illis cētū octoginta gradus. vocaturq; oppositiō et quartodecimo fit diē: estq; eo tēpore lunc figura plena circulus: actio eius tēpore hoc valide sūt et robusta. Sic quoq; quādoq; oppositiōis amouetur loco: qua dragintaquz gradibus aut nonaginta: aut cētū triginta quz. actio eius in rerū apparēt imutatione que in singulis sūt quatuor dieb;. Si luna itaq; tpe b; h; psp̄era ē et felix bonū et prosperū in rebus quas bz significare facit et multis que in hoc sūt mundo rebus. Si aut infelix sit et minime psp̄era malū adducit et corruptionē. et quz acuti morbi ex eorū sūt numero q̄ velocis sunt motus et imutationis: et ex lunc sūt infelicitate in cuiusq; boia natiuitate quz luna q̄dragintaquz amouetur gradibus ab infelicitatis loco q̄ morbi principio; erat tpe motus celerior: sit morbi. Hoc q̄to fit diē. quz aut nonaginta amota ē partibus qua figura ē quadrangulāris ab infelici loco et septio fit diē. morbi ē motus fortior et celerior. Sic et in reliquo ei; se res bz cursu et remotione a loco tpe morbi quē ad modū et a synodi eius quz sole in remotiōe ostēdit ē: et si morbi motus et virtus in quatuor diebus erit medijs significatio ē quadranguli. Et si in singulis septē diebus si sit morbi motus significatio quadranguli est.

Crisis vero que in alijs diebus q̄ quibus diximus aut ante quaternariū aut septenariū i quo futura erat crisis: aut post hoc aut causis sit naturam mouentibus s̄ impellētib; ate quaternariū aut septenariū crifim celebrare: aut cāsalis que naturā impediunt ipsā a crisi cōplēda que futura sperabatur. Et q̄ naturā excitat cāe et cōmouēt: fortitudo ē morbi: et celeritas motus eius hūoris subtilitas: acritudo: qui humorē subtiliat et materiā mouet: naturāq; excitat ad morbi pulsandā materiā. Adnūq; at ex trāsgressiōe sit regimie p cibū calidū aut medicamē calidū aut irā que paritēti accidit.

et determinationē accelerat. Quē at ex his fit cāis crisis a cecidētia bz molestia et difficilia. Et si pariter signa sint illa ualida que interitū significēt patiens moritur. Et si significātia saluationē appareāt signa bona crisis nō erit perfecta: et morbi portēdit reditū et in patiente cōuersionē. Et que naturā ipediūt cāe facere crisis ac a quaternario et septenario differre in quibus sperabatur futura: acritudo ē frigidus qui naturam prohibet et ab humoris in corpore maturatiōe impedit et expulsiōe et regimie peccatū. Hoc autem aut ex medico et si in regenie peccet: aut ex infirmo si medico nō crediderit et suos sequatur appetitus: aut ex infirmo ministris si iurgijs vtiatur clamorib;: aut q̄ lites pronocāt: terribilibusq; vocibus: aut egrū cōculserint: ideoq; diffugit nā et a suis debilitatur actionib;. Hoc peccū si magnū sit et signa liberationē portēdāt: crisis celebrari prohibetur et morbus protelatur. Et si interitū signa p̄derit morus accelerabitur. Et si pū fuerit peccatū et signa bona infirmis plixio sit. Adnotiōes quoq; morbi magnū nō ē peccatū h; i accidit magnū iōq; et eger deperit. Et sciēdū crises q̄ ate sua accelerat tēpora validas ē: que vero differuntur robore carēt. Sciendū quoq; quaternariōe et septenariōe duo bus cōputari modis: aut cōtinuatiōis computo aut disgregatiōis. Et que p cōtinuatiōe cōputatur quaternario: priā est quaternario cū secūda. Quz etiam in numero ad quartū vsq; peruenieris diē et numeraueris ab eo quartū: post septimus occurrit. Sic quoq; et vndecim; dies cōtinuat cū. xiiij. quā ab. xj. iiii. diē. Sic et. vij. xiiij. cōtinuat: quz ab quartodecimo quartū iuenitur. Sic et vicefim; quz septimodecimo cōtinuat numeratur q̄ a septimodecimo q̄rtus sit. Vicefim; q̄rtus cū. xxvij. cōtinuat: eo q̄ quartū quz vicefim; quarto occurrit. Sic quoq; et vicefim; septim; cū. xxx. cōtinuat: quz quartus ab vicefim; octo ē diē. Et tricesim; quartus cū. xxxvij. cōtinuat numerat: qm̄ septimus is a q̄to et tricesimo q̄rtus est. Tricesim; septimus quadragesimo cōtinuat: qm̄ quartus illi ē. Iuxta septenariōes autē cōtinuas tertia est septenariū secūda cōtinua. qm̄ septimus est dies a quartodecimo. Qui aut disgregationis cōputantur modo secūdo quaternario a tertia disgregata est. Quz etq; numeras ad septimū peruenieris quatuor ab octauo vsq; ad vndecimū porrigitur. Sic et duo septenarij q̄ post vīgintū sūt disgregatiō supputatur numero. A vicefim; septimo diē vsq; xxxiiij. hoc itaq; modo et quaternarij numerantur. Et ex oibus his que diximus critici ab iniiciē variātur dies.

Caplin. 9. de signis futurā. pxiāmq; crisis significātib;

Risim significātia alia crifim significātia futurā. alia presentē. Et futurā portēdētia crifim signa: velocitas ē motus morbi eiusq; tumultuatio. calor virtus et maturitatis signorū apparitio in vīna. in egestiōe in spūto in pulsus magnitudine et velocitate. Et si febris ē que per circuitus accēditur accēsiōis fibris festinātia: motusq; celeritas. difficultas. Et si tertiana accendatur: signa bec oia celeritatem future significant crisis. Ad si pariter infirmus iuuenis ē: tēpus āni calidū: febris cholericā: virtus fortis: significatiua erit crisis celeritatis signus. Ad si contraria sint his signa: morbus scilicet trāquilli motus. calor debilis. nec maturitatis aliqua apparēt signa: pulsus paruus. tardus et febris circuitus differuntur. et accensio debilis ē et aut ex illis febris ē que singulis accēdit dieb; aut ex illis q̄ vno accēdit et duob; nō. et infirmus multo etatis. ac p̄fēs anni tps hēs et frigidū: crisis significatur dilatio ac mora. Et si media sint signa inter bec que dicta sūt vltia et priā. signū ē crisis nō multū celerē nec multū tardā futurā. Quē vero presentē signa crifim significāt: accidētia sūt difficilia q̄ crisis comitatur. pcedit etenim euacuatio: aut emissio nec p q̄a sit crisis: molestia gravis turbatio: accidētia difficilia et illi qui nō cōsuevit timēda in crisis diligenti speculatione. Et si crisis diē sit cōuorsio et molestia nocte: et si nocte: diē pcedit. Accidētia aut bec sunt infirmi anxietas: resilitio: locorū suū i lecto mutatio: cephalaea: obstupefactio: mētis alienatio: sensuū grauitas subitū fulgores phātasie male: tenebrositas: lachrymarū sine fletu fluxus oculorū rubor sine obralmia: inferioris motus maxille rubor: faciei. anhelus: arctatio: precordiorū tremor: colli dolor: supplanū vētris ad superiōra tractio: labij inferioris titillatio: stomaci pūcture: dor

si dolor, rigor, tremor magnus, vixne difficultas: nature cōsti-
pario, sitis grauis et alia huiusmodi accidentia difficultia. His
accidentibus crisis p̄sens ad esse significatur. Quz etenim
signa hec apparuerit aut earū aliqua nocte significat ei⁹ no-
ctis crastino crīsum futurā. Que si die apparuerit nocte dies
sequēte crīsis significat futurā. Singulū autē horū crīsum
significat malā aut bonā: et que bonā significat crīsum ea sūt
que in diebus crīsum sūt bonariū: quēadmodū in p̄cedētib⁹
diximus: quz pulsus pariter fortis ē et maturitas p̄cessit ma-
nifesta. Si etenim in huiusmodi apparuerint bitudine aliq̄
subsequitur euacuatiō q̄s sup̄a diximus: et sit per ipsā aut
patētia sanatio aut ad mitiorē trāsīt⁹ bitudine. Quod si p̄ter
būoz illius fiat euacuatio qui morbi generat: et ab eo quod
patitur mēbro eiusluc partibus certius sit signū sanationis et
meliorationis. Significatur aut euacuatiōis spēs ex ante-
cedētib⁹ earū quāqz accidentibus. Si etenim patēti rubor ac-
cidat in facie et naso: aut in tēporibus grauitas: aut in collo
dolor: videtqz patiens in oculoꝝ cōpectu fulgures muruos:
aut radios: aut tenebrositates: aut sub hypocōdrijs dissen-
siones senserit: significat quz per sanguis nariū fluxū crīsis fu-
tura ē. Si aut pariter accidat in naso purior et rubor: infirmus
qz nares tractauerit significat sanguis fluxū a naribus non
diu differri. Et si q̄ parit adolecēs ē fortior erit nariū flux⁹
significatio: qm̄ i adolecētū corp⁹ sanguis est multus. In
grādiōrib⁹ vero et iuuenib⁹ parū sit nariū fluxus. Quā ē ego
rādī grauitas sit i capite: s̄daci oze dolor: s̄buerio āgustiarō
v̄trigo, pectoris aretatio sup̄plani v̄trīs ad sup̄iora attractio
crīsum per vomitū significat futurā. Cholere etenim i stoma-
ci sup̄ernat aut oze propter suā leuitate: dolorqz propter mul-
tum ozia stomachi sit sensus. Quod si pariter inferi⁹ titillet labiū
et que sub hypocōdrijs sunt frigida inueniuntur certius sit
signū vomitus et accelerationis eius. Quā autē egroto mētis
accidit alienatio: vixne cōstipatio et egestiois et in corporis
manifestis rubor: calor quoqz et vapor calidus: qui cū roza-
tione paucā a corpore tollitur pulsusqz parit lenis est et mol-
lis fluctuoso similis crīsis futurā per sudorem significat. Quā
vero nihil horū appareat que diximus: inuenitqz eger pūctu-
ras et grauitatē sub vmbilico inferius: aut rugitus: signū est
crīsis per solutionē v̄trīs future. maxime si vixna minuat⁹
aut cōstipetur: sunt enī duo vixne loca et stercoꝝ. Quod si pa-
tienti dolor acciderit aut distensio in dorso: lūbisqz et cōsuctū
illi est sanguinē ab ano exire et est egressiois circū? temp⁹
instans significat crīsum sanguinis emissione venarum que
in ano sunt futurā. Et si mulier est que patitur et mēstruozū
circuitu crīsis celebrabitur. Si igit aliqua harū fiat euacua-
tione: et vna est dicitū creticarū bonariū: p̄cessitqz maturatiō
manifesta ac pulsus fortis est et patiens post hoc quietē ser-
uit ac leuationē: accidentiaqz iminuta sunt que in crīsi fue-
runt calor refedit: bene se habet patiens et pulsus est fortis
significant hec crīsum plenā perfectā bonāqz esse. Que ve-
ro malā significat crīsis signis sunt crīscos bone cōtraria.
Si etenim ea que diximus appareant signa omnia aut eozum
pars nocte: aut die que dicitū non sunt creticarū certe nō bone
crīscos: nec aliqua maturitatis signa comitantur: pulsusqz
partier debilis est: et euacuatio alius sit humoris qui morbi
nō generat: qm̄ sic inuenitur res crīsis mala est et perdes. Quod
si cum medijs habitudinibus signa appareat crīsis inter crī-
scos bone et male habitudines: crīsis deficiens est et minime
cōpleta: scilicet morbus per eā nō terminabitur: sed differtur ei⁹
finis: in dies qui subsequuntur creticis: quēadmodū si i. vij.
sit die crīsis nō finitur morbus oio: sed eius restant reliquie
vsqz in diem nonū aut vndecimū. Quod si in ipso morbus finit⁹
reditum h⁹ et cōuerfione ad infirmū. Cōuerfio autē qm̄ mal⁹
sit accidentibus et virtutis debilitate cito ad interitum ducit.
Quod si virtus valida est liberatur: sed fatigatur infirmus. Et
sciendum quoniam in morbis periculosos secundū maiorem
partē crīsis ante venit: sitqz aut in quinta aut i sexta die. In
morbis autē salubribus crīsis sepius differtur iuxta acutis
eius virtutē et debilitatē.

Capitulum. x. de malis signis mortē portendētib⁹.

De quoniam que necessaria erant ad intel-
ligenda vniuersalia signa ostē-
dimus salutem et interitum portendentia: que sunt
morbi tēpora scientiā quoqz cedimus acutorum morborum
et prolixorum cū crīsis scientiā: ita nunc de particularibus i-
cipiem⁹ signis que salutē portendunt: aut interitum in vno
quoqz morbo: quēadmodū tradidit hypocras in pronostico
rum libro et apothismozū alijsqz queqz nobis multa morbo-
rū et expulsiōe et transiū opera nostra factis patuerūt. Pri-

mūqz de malis disputabimus signis que interitum portēdūt.
Deiceps de illis que salutē p̄tendūt. Sciendū autē signa hec
mala: alia alijs superabundare in significatione iteri⁹. Que
dam etenim fortissima sunt quēdā debilia: alia circa fortitu-
dinē et debilitatē media. Ostēdit autē hypocras horū cuiusqz
signozū locū in fortitudine et debilitate: dictionibus cui⁹ cō-
petentibus in vnoquoqz apothismozū qm̄ cūctiosum: mortā-
le et mortū proxm̄z cōmemorat qm̄ illud mortē, p̄culdubio
significat. Quando aut nequāqz malū t̄llaudabile: significat
posse a morbo patientē liberari: maxime si signa apparuerit
laudabilia. Tunc enī a morbo salus speranda est et credēda
Quā aut malum dicit valde: aut illaudabile valde: significat
qm̄ pauci a morbo liberantur: hoc quoqz si illaudabilia siml
apparuerint signa. Si aut ex signis his duo aut tria appa-
ruerint sine comitatu bonozum interitum significant. Hos
itaqz ab hoc loco assignationē incipimus texere signozū.

Dico ergo quoniam signozū alia in acutis alia in plixis
malitiā significant. Hos itaqz primū signa q̄ hāc significat
habitudinē in acutis expēdicimus morbis. Signa itaqz h
alia ex accidentibus sumuntur que in corporis ingreduntur
habitudines et tactu eius: quēdā ex accidentibus que in ma-
litiā inueniuntur actionū. Alia vero ex his que corpore emit-
tuntur. Alia ex morbozū habitudinibus et passionib⁹. Et si
gna que ex corporis sumuntur habitudinibus hec sunt assi-
gnanda. Facies que sanior nō est similis facieb⁹ signū
est malū. Fortitudoqz signū huius et debilitas ad malitiā
significat: sit iuxta eius longiquitatem et remotionē a sana
facie et propinquitatē eius. Facies que rugosa est attenuata
et informis iuxta illud q̄ refert hypocras: vt sit scilicet nas⁹ ac-
tus: oculi reducti et cōcavi tēpora reducta: aureas frigide et re-
pressē: adipēs et earum inuērsi: faciei cutis v̄stēsa: color ei⁹
liuidus aut virens. alio suffunditur iteritū significat nisi hec
signa solutionis ventris causa facta sunt: aut laborio: aut vi-
giliarū. aut doloris grauis. Si etenim ab huiusmodi fiant re-
bus minus mala. Facies etenim cuiusmodi est assignationis i
prolixis morbis nimioqz labore et euacuatiōe multa. In mor-
bis quidē prolixis propter a morbo corporis consumptionē
et humorum liquefactionē a mēbris carnosiss: corūqz defica-
tionem: spiritusqz iminutionem et sanguinis i corpus. In la-
bore aut vigilijs et dolore: p̄pter eozū q̄ a corpore dissoluunt
multitudinē: ita sp̄s q̄ hūiditatis: qm̄qz corp⁹ d̄siccatur: itaqz
calor d̄bilis? nāl et sp̄s. nec ad hec p̄t p̄uenire loca extrēa
s̄ corporis. Idcirco itaqz corp⁹ attenuatur extrema et maxime
facies. Apparet hec in ea signa eo q̄ facies parum beat san-
guis et sp̄s tanq̄ ab epate lōgus et corde remota: que sp̄s
et sanguis foetnaces sunt: et qm̄ in facie multa sūt ossa. Quā
itaqz caro liquefacta ē et humiditates: ossa apparēt reliqua
cū cuti. Si igitur accidentia hec in prolixis fiant morbis in tem-
poris sūt lōgitudine. At vero si in acutis accidat morbus et tē-
pus corp⁹ breue fortitudinē significat morbi et magnitudinē:
ideoqz periculū portēdūt et interitū. Quz aut laboris ea aut
vigiliarū: aut solutiōis facta sunt: aut doloris alicuius min⁹
mala inueniuntur. Sic quoqz et si malus faciei color: ex frigo-
re factus ē nimio aut regione frigida aut etate senili minus
malus ē: nisi forte morbi tres trāsierint dies: et hec acciden-
tia eadē persistat. Si etenim persisterit se morbi ea ēē significat
et mala mortiferaqz. Si aut oculi albū fiat rubrū et vene
eius liuide aut nigre: significat cuiusmodi res p̄culdubio inte-
ritū. Quāli nāqz rubor si nō ex obthalmia fuerit cerebri signi-
ficat repletionē et eius operimētū ex materia sanguinea. De-
narū vero oculoꝝ liuiditas et nigredo: oculoꝝ significat fri-
giditatem que propriū sūt interitis signū. Oculi acutē in
acutis morbis malū: nisi aut ab obthalmia aut vomitu factū
fuerit: nisi etenim fiat bis ex cāis multitudinē significat ma-
terie que ad oculū defluxit. Et si oculi duo fuerint clari et coa-
gulati nec moueri possūt pessimū ē signū: coagulationē nāqz
significat oculoꝝ et mortificationē. Et si sōni tēpoculi appa-
reat albū et hō palpebris s̄et clausis nec ab aliq̄ factū ē euacua-
tione: nec eger ex more venit in sua sanitate: signū ē malū
et mortale: qm̄ cuiusmodi res cerebri significet debilitatē. Si
palpebra labiū et nasus torti sint et liuida mors proxima est.
Ihec nāqz accidentia ex sp̄asmo sūt cerebri liuoꝝ vero ex frigo-
re et morte. Extremozū frigus in febribus adustus. i. caufon
malū qm̄ apostema significat magnū in visceribus aut pro-
pter frigidos humores multosqz in extremitatibus positos.
Si in lingua pustule sint mortē significant proximā. Signifi-
cant nāqz in meri vlcera ēē multa et s̄daco. Et si digitorū vi-
gnes fiant virides in liuorem declinātes et pulsus obilis est
mors prope stat: qm̄ accidentia hec ex naturalis sunt extin-

etione caloris. Si nigri sint min⁹ iteritū significat q̄ viridi-
tas aut liuor. Et si cū nigredie valida ē virtus et panēs bene
fert morbu⁹ et in aliquo die r̄ fiat creticez salutē significat et
q̄ morbus emissio finitur: aut eorū casu locorū que deni-
grans: hec etenim accidia a nā sūt materiā pellēte q̄ morbus
faciebat in aliq̄ mēbzorū mō creticez significaturq; eiusmōi
res ifirmi virtute: q̄ bene morbu⁹ fert q̄māq; signa apparēt
laudabilia. Que q̄ ita sit salutē significat: et si alr̄ p̄uoq; mō
interitū nūtiat. Si in patientis corpore vlcus aliquod
ab antea fuerit et virefcat aut nigrū fiat signum ē malū. Et
etenim patiens ad mortē feratur mēbzū hoc patiens ante
alia emoritur: eo q̄ virtus in eo debilitata sit naturalis. Si i
corp̄ is acutia molestari morbis pustule appeant pue: quasi
miliigrana: mala sunt quoniam murationis materiei que
morbu⁹ generat tardatū significat. Si autē magne sint et mi-
nus malus. Si iteritia ante septimū fiat diem: signū est ma-
lum. Iteritia etenim per quā crisis sit ante septimū non exoritur
diez. Si itaq; propter apostema quod epatis accidit: mea-
tusq; oppilat choleraū quibus cholere ad fel decurrunt ab
epate. Si que sub hypochondrijs sunt macientia fuerint: malū
est: qm̄ instrumentorū cibi desiccationem significat et sicci-
tatez. Sed et si loca hec elata cū dolore fuerint: hoc rursus
malū. qm̄ apostema significat. Si homi febris sit et cor-
pus eius exterius frigidet: interiora autē adurātur cū sint
mortis est signum. Apostema nāq; significat calidū in cor-
poris interioribus: et qm̄ calor omnis versus apostema cōuer-
sus est: et ad ipsum sanguis rēdit: ac corporis adurūtur inte-
riora. Et si in febricitantis corpore calor inæqualis est i omi-
bus mēbzis: intantū vt capite calido: palme et plante frigide
sint: partesq; vētris et vtrūq; latus plurimi et fortis sint calo-
ris malū est: apostema nāq; calidum in cerebri partibus: aut
epatis aut stomaci significat. Si febris neq; ē malitia et die
bus erit creticia maior et fortior. Et si accensio dimittatur
et difficilior accēdat pessima ē febris. Et si acutū patienti
morbu⁹ tum oz in facie accidat et pedibus ante quartūdecimū
diem: signū est malū. Et si eiusmodi fiat boi iteritia: quarto
decimo proculdubio die morietur aut ante: epatis nāq; signi-
ficat cōplexionis corruptionē. Et hominū cuiusq; febris
sit acuta fortisq; caloris: calorq; sedetur et corpus ipsius io-
cundetur tactus et sine causa que id fieri cogat nō vt sudore:
aut narium fluxu sanguinis: aut egestionē: aut vrinā: aut alia
quavis crisi: mortē significat velocē. Calor nāq; in profun-
dum cōtrahitur corporis et interiora aduruntur: vitalisq; vir-
tas totis anixā est viribus materiā morbi pellere nec ē ei ro-
bur: deficitq; et moritur infirmus. Febris causosā in parib⁹
robustior: fiat malū est: qm̄ eius crisis sexto fiet in die qui ma-
le ē crisis dies. Hec sunt signa que ex corporis simuntur ha-
bitudinibus que interitum et malū significant habitudinē

Que vero ex actionibus ducuntur signa hec sūt.
Si oculi a claritate declinent et p̄ter
velle lacrimentur signum est malū. Et si pariter plurimum
moueantur et quasi rectori sint: alterq; altero minor extitalia
sunt signa. Declinatio et̄z oclorū a lumie virtutis significat
debilitates que ex cerebri et nō ex alijs oclorū mēbzis sit de-
bilitate. Achymarū autē fluxus remittēs palas sit debilita-
te virtutis que i cerebro ē. Et si pariter febris ē adusta et in-
cendēs et signa mala iteritū significant. Et vero si febris sa-
lubris est nariū sanguis porēditur fluxus futurus. Contor-
sio vero oclorū spasmus significat cerebri aut lacertosum:
quēadmodū in strabositate accidit. Alterius oclorū parvi-
tas et nimius motus ex tremore sunt qui lacertis accidit aut
ifania. hec autē duo accidia iteritū significāt. Et si egro-
tantis oz in acuta aptum ē nec clauditur interitū significat:
qm̄ aut spasmū aut virtutis significat mouētis debilitatem.

Et si egriū suo descendētē inueneris lector ex fus pedes: si
gnum ē malū et mortis: significat et̄m accidia hoc virtutes
que corpus fert emortuā ē. Et si expositū inueneris supi-
nus collumq; et pedes prorēsa: et hoc quoq; malū ē min⁹ po-
ri. Et si pedes patientis inueneris nudos et tactū corū non cali-
dum: manusq; eius et pedes diuersarum figurarū et in expo-
sitiōe turbata signū est malum. Hec et̄m accidia virtutis
significat debilitate: ac vicerū calorem qui angustiationem
facit egroto. Ideo ergo pedes cōnudat quasi frigidū qd̄ de-
lectatur aere. Et si patientē iacentē supinū pedesq; eius du-
plicatoz et ad iuicem implicitos malū est signum: qm̄ huiusmo-
di iacēdi modus nullus facit sanorū. Et si corpus onero-
sum fuerit pedesq; et manus filre: hoc rursus malū. Hec nā-
q; accidia virtutis mēbzia monētis significat debilitatem.

Egri somnus sup̄ ventres p̄tē mox et cōsuetum in sua

sanitate: signū ē malū eo q̄ passionē quāpiā in p̄tibus signi-
ficet mēbzis. Et si patientē in morbi status tēpore salire vide-
ris et assurgere ad sedendū et quodeunq; inuenit illi adberet
extiosum est signū. Sporiet nāq; in morbi status tpe infir-
mum tranquillū ē et mansuetum. Si sic ergo fe buerit rep̄o-
bum valde ē maxime in p̄pleumonia: significat et̄m angus-
tiationem et animi cōsulationē: anhelitus difficultatem: sentit
nangz in pectore et pulmē pictura et cum arctatione nimia
quādo supinus iacet. Pectoris et̄m p̄cos super spinā cadūt
vnde et arctatio fit: nec aer ingreditur iuxta necessitatis mo-
dum: et qm̄ sedet anhelatio eius leuior est. Dentitū in febrī-
bus stridor sine infirmi p̄suetudie a morbi p̄ncipio malus est
signū. Hoc nāq; accidēs aut nāliter est si in axillarū ocellis
sint nerui: aut qm̄ spasmus illi accidit: q̄ duo iteritū significat
aut certe icōmodū qd̄ cerebro accidit: hocq; ifania porēdit.
Et si b̄ acciderit accitia aiusq; f̄ bar⁹ ē: fig⁹ ē iter⁹. Si i p̄p̄e-
si p̄brenesi. cephalca. man⁹ ad facie ifirmū tollē vidiō tāq; ali-
qd̄ sit captū: aut aliq̄ lectur⁹ sit festuca aut palea ab veltib⁹
sumat vel pariete: signū ē malū et mortale. Adorus nāq; ma-
nuū ad huiusmōi res p̄b̄asit sit eā quodq; boies corā ocul⁹
aspiciat. P̄b̄asit et̄m in quibusdā accidit ex cerebri reple-
tione morbi ab humoribus a quibus aliquid ad oculos porē-
gitur: idcoq; istiusmodi signa iteritū significāt. Et si p̄ban-
tasia insit patientē videatq; tanq̄ nigrū boies aut male alien-
ius et turpis figure nocētēz sibi et volētē ipsū iterficere signū
ē malū. Sic et si patientē mortuorū videris acclamare noīa et
hoc quoq; malū. Significat nāq; in cerebro adustos ē hu-
mores melacolicos et qm̄ cerebro ipsi iā adusto nocet. Et si
acutis patientē morbis flere videris: signū ē malū. Slenus
nāq; ē aut ex humore melacolico malo aut ex anhelitus ma-
litia et angustiationē. Acumē et loquēdi velocitas in viro panē-
tie et mālitudinis: in acutis morbis signū ē malū: multa nā-
q; significat a natura egressionē. Sic quoq; et viri qui multo-
rū erat sermonū taciturnitas malū. Et temerarij viri verbo-
rū festinatio et multitudo malū nō ē. Et si nec audiet eger
nec videt virtutisq; eius debil⁹ ē et mors certe proxia. Hec etenim
sentietē plimum significat emortus ab illo egredietes sensus
virtutes. Et si panēs status accēsiōis febris tpe tanq̄ niuem
sup̄ fe cadētē viderit signū est malū: humor et̄m significat
frigiditatem qd̄ corpi oñantur. Et si anhelit⁹ creber est: malus
hoc ipsū tanq̄ qd̄ virtutis significat debilitatē et enervationē
aliquā. Et si magnus et rarus et hoc ē valde malū: qm̄ anhe-
litus hic alī significat cōsulationē. Sed et si pariter in anhelitu
sentit oñ emittit frigiditatem iteritū et mortis significat vici-
niā: anhelit⁹ frigiditas frigiditatem naturā significat et mor-
tē caloris. Et si anhelitus in meatibus offendit malū ē signū
qm̄ pectoris significat lacertos spasmō molestari: itōq; et tiroi-
tus aeris et exitus turbātur et offendit. Anhelit⁹ fetor signū
ē malū qm̄ putredinē in anhelitus significat organis. Anhe-
litus plorātis in acutis morbis signū ē malū qm̄ huiusmodi
anhelitū in pueris videmus quz plorāt p̄p̄ instrumentorū an-
helitus debilitatē. Si autē cōpletis accidat humorē significat
mēliū ac incōmodū quod anhelitus accidit organis. Et si
die eger dormiat: nocte vigilet malum est. Et si diei p̄ncipio
vsq; ictia eius trāscat p̄s dormit: minus malū ē. Qm̄ etenim
boiuz natural⁹ ē cōsuetudo nocte dormire et die rigulare si qm̄
rei fiat natural⁹ cōtrariū malū ē: mī forte ex cōsuetudine ac-
cidat patientis quā san⁹ b̄uit: et si sic nō malū. Et si nec nocte
dormit nec die egrotas malū ē. Dolorē nāq; significat molestif
simū: aut mētis certe alienationē q̄ ex siccitare fit. Et si sōnus
dolorē faciat mortale ē signū. P̄b̄as nāq; ē caloris sōni tpe
ad corp̄is mergi p̄fūdū qd̄ cibos digerat et mās i bonum isor-
met. Si itaq; morbi mās fortis ē et nālis calor: debilis: naturā
lem sup̄at inactia calorē: morbiq; augetur virtus et egrotā-
tis habitudo mala. Si quēcūq; oz eger fecerit nō in aliquo
prodest: morbus eius grauissimus.

De signis que ab his sumuntur que corpore emit-
tuntur. Signa ab his que corpore sū-
pta emittuntur quatuor habēt spēs. Prima ē que ex egestionē
sumitur significatio. Secūda ex vrina. Tertia ex sp̄to et su-
dore. Quarta ex vomitu. nariū sanguis fluxu. prius sanguis
emissio. Et que ab egestionē ducuntur signa huiusmodi
sunt. Egestio nigra et viridis ac fēda vntuosaq; i mor-
bis acutis mortē significat. Nigredo et̄m adustione signi-
ficat: h̄mōi: vntuositas mēbzorū et adipis liq̄uacationē
ex caloris violētia: viriditas aut cholera significat erugino-
sam: fetorq; putredis magnitudine. Egestio aquosa tenui-
tis alba aut multū crocea et spumosa malū. Tenuitas nangz
egestionis malū significat digestiōis: albedo cholera ad

intestina nō descēdere & stomachum: s; in oē trāsmitti corp⁹ ideoq; icteritiam significat futurā. Que multū crocea ē multarum significat descēsum cholera arū ad stomachū & intestina. Spumosa vēsitans admixtionē egēstioi monstrat quē admodū in mari cōsuetū sit vētorum spuma que mutua sit fluctuū percussio. Aut vero calorē immoderatum nimiumq; quēadmodū in bullitiōe ollarū spumas videmus exurgere.

Et si egēstio pauca est plana & viscosa albaq; aut crocea: malū est signū. Hec nāq; egēstio adipsa significat liq̄factionem. Et que crocea effcalorem significat fortē qui adipez liquefacit aut quā adeps computruit. Et si varioz ē egēstio colorū: rubea. s. crocea. nigra. malū est & morbū protella-ri significat. Ibi etiam si adunetur colorēs morbos in corpore multos esse significat. Adalitate itaq; eorū cā & egēstio re- proba est & mala quā natura longo eget tpe vt illis resistat: & morbi in bonū reformet statū lōgitudinē. Si egēstio tā tum modo cholericā ē & abissimo ciborū abiit appetit⁹ malū ē. Significat etiam būores in choleras imutatos: & cibo- rum amputasse appetitum. Sic quoq; & si bōi sanguis sit ab olei fluxus & a cibis prohibetur malum ē signū. Sanguinea etiam solutio ex intestinoz sit excoctiōe. Si ergo phlegmō sit passio & intestina corrodūtur & putrefact⁹: transiitq; icōmo- dus ad stomachū & tunicas eius ac os sui magnitudie: idq; ciborū cessat appetitus. Si sanguis sequeatur fluxū febris signum est malū: apostema nāq; significat calidū magnū in intestinis. Si ab excoctiōne patiente carnis egrediat⁹ frustum: signū est mortale. Vlcus etiam significat qd̄ intestina comedit & ad secūdū peruenit tunice vltimū: & illā plurimum abstrahit: & si eiusmodi passio ē saluari nō pōt. Si egēstiois emissio paulatim fiat & frequēs malūz quā patientes mouet singulis horis ad surgēdū cū frequentia eius virtutez debilitans magis aut sit sit pungens. Cholere pure si accidunt post sanguinis fluxūz malū est signū. qm̄ intestina cholera:z vulnerātur acumie. Egēstio nigra spōte facta si cū febre aut sine febre sit ex pessimis ē signis nisi deficiat & crocea fiat.

Sic & omnes que corpore egrediuntur vrine spurum & eminctio si mali sint coloris: malum est signum: nisi forte deficiant & flauescant. Egēstionis etiam nigredo & alioz humorū significat aduersionē & malitiā. Que si paulatim flauescat natu- re significat virtutē & qm̄ morbū super & humor consumitur. In quocūq; morbo cholera primū egreditur nigra aut superius aut inferius morē significat. Si etenim humor hic malus in morbi egrediat⁹ principijs: aut eius significat multitudi- nē: aut virtutis debilitatē retinētis. Et horū quodcūq; sit re- probū ē & interitū significat: qm̄ viri? būoz resistere nequit. Quēcūq; acutus aut diuturnus cōsūperit morbus: debine cholera coegrediat⁹ nigra: ab eo die morietur: sic & si aborien- ti accidat mulieri crassima die moriet⁹ qm̄ calor ad supiora extol- litur. Patientis solutiōne si que sub hypocōdrijs sit extenuetur stōacho nocet & epati alijq; ciborū organis. Et si solō comitatur tenuitas angustur & matices stōachi:z nocumētū: & hoc illaudabile & mortis precedēs timorē. Vēsitans cum sono emissio cui hoc cōsuetudo nō ē aut cupiēti aliquid horū non apparere qu; vēsitans hoc emittitur & facit hoc volūtas: do- lorē in vētris significat prob⁹. Et si pter velle fiat mētis alie- nationē & vtrūq; reprobu.

De vrina. Si aut viris aut mulieribus vrina sit ni- gra: malū ē & interitū significat: & quan- to vrina nigra paucior ē & peior. Sanguis etenim significat humiditatem cōsūptā: aut qm̄ que vrina ministrat organa in- termis posita sint mortis. Et in pueris vrina tenuis & ad- sa malū. vrina etenim nigra ex būoz sit aduersionē & caloris ma- gnitudine. ideoq; interitū significat oibus hoibus. Sed quz in pueris vrina naturaliter crosse ē & in ea hypostasīs multa pp̄ inutatis copiā virtutis que in corū ē corporibus: & mate- riarū quz decocte fuerit crosūz quid facere quēadmodū spu- to accidit in pleureti emūctioib⁹ i coriā sanici i vulneribus. Quocūq; crosior ē & magis decocta. Si sit itaq; puerorū vrina tenuis adq; aliquo tpe lōgo malū ē & interitū significat eo qd̄ naturali vicia sit vici. Et si i vrina hypostasīs sit nigra i vasis fundo mersa: aut nubes ad inferiora tendens. interitū signi- ficat: hypostasīs etenim nigra magnitudinē significat aut ar- dozis: aut frigoris. Et si fundo interitū virtutē & magnitudinē: quz virtutes superat: quēadmodū hypostasīs alba equalis in- fundo sanitatē significat & decoctionis perfectionē: sic & vici

hypostasīs nigra: si huiusmodi fuerit figure maturitatis si- gnificat priuationē. Quos & tenuis vrina i acutis mor- bis exitiosa est. significat etenim decoctionis priuationē quz natura deficit materie resistere. Significat etiā caloris ad su- periora ascēsum corporis & mētis futurā alienationem. Qd̄ si hoc sit & mētis alienata interitū significat. Calor nāq; to- tus relēdit in cerebro & illud adurit. Qd̄ si diuturnior fuerit morbus & vrina talis: & signa apparuerint salutē significat mētisq; sana est: emissio ē significat futurā sub hypocōdrijs morbus nāq; diuturnior si sit: humores significat a quibus sit crosos esse & frigidus decoctioni difficiles. Naturam au- tem qm̄ super hanc confortata fuerit materiam ad inferiora depellit: quoniā bonam facere nequit. Vrina fetida & crosse malum: qm̄ fetor putredinē significat crosiuitas humorū crosi- ficem naturāq; a decoctione eius debilitari. Vrina spissa & turbida que nō clarescit & si clara fiat que intergitur pauca est hypostasīs & cruda malum: caloris nāq; significat vires extra naturalis instātū vt bullitioni similis sit & naturalis debilitatem virtutis que nullas habeat humores excoquen- di vires. Si i vrina hypostasīs est in fundo similis suici fur- furibus cū valida febre malū ē. Et p̄i? hypostasīs laminulā aut surfuri similis. Hec etenim hypostasēs mēbrozū signifi- cant liquefactiones. Et hypostasīs suici farine similis: aut ex sanguinis est grossi aduersionē & decoctione. aut ex carnis crosse liquefactione qm̄ partes eius molles dissolūtur ex ca- loris nimietate: sitq; rubigo & dure deficiantur partes: quem admodū aliquid frigitur in super operculo: hypostasīs autē laminulā similis sit ex mēbrozū excoctiōne radicaliū: idq; prima peior. Surfuri autē similis venarū significat excocti- tionem: ideoq; reliquis peior. Et sciendū hypostasēs has nōnūq; exire a vesica & renibus & interitū nō pōrēdere. In- telliges autē hec ex eo que patiens circa partes has & mēbra sentit dolore. Quod si nō fuerit & febris valida est in toto cor- pore certum est malitie signū. Vrine paucitas mala: quo- niā aut aduersionē significat & humiditatem cōsumationēz. Aut virtutis que vrinā a sanguine discernit debilitatem: aut virtutis certe depellentis debilitatem.

De vomitu Vomitus si sit niger aut viridis ce- ro maro similis malū est. Quod si pari- ter fetidus mories significat. causa ē quā super⁹ exposuim⁹ in egēstione & vrina aduersionis. s. vis aut frigoris. Si bui- modi omnes homo euomat colorēs manifestus erit interit⁹ signū: significat etenim malas materias in corpore multipli- cas. Et si fetor comitatur fortius est ad interitum signum ppter putredines.

De sputo Quod exruit patiens i pectoris pas- sionibus rabeū est aut puz crocū. nec aliud admixtum est spurz. emittitq; cū tussī molesta malū est. Sputū nāq; huiusmodi purū humor facit qui emittitur & tassa magnitudo humoris significat crositatem & nature nigrū ad cū expellēdū. Et si viride fuerit sputū: aut spumo- sum pcius ē propter huius humoris. i. viridis malitiā & spūo si: sicut ante in egēstionis dictū est signis. Sputū liuidū & ipsum malū. Sed oibus pcius nigrū qm̄ color hic nimietate significat aduersionis. Color autē liuidus aut validū ca- lorem: aut frigiditatem significat. Et omne sputū quod do- lozis nō facit mitigationē malū: magis autē nigrū. Signifi- cat etenim qui in pectore est humorē malū: naturāq; illū su- pare nō posse & cōsumere. Et omne sputū doloris faciēs ge- rem laudabile. Quod in priscis paulatim spurz emittitur cū fatigatione magna pessimū est & mortale velociter: virtu- tis nāq; significat debilitatē & cruditatē materiei. Quod au- tē multū est sputum & facile emittitur: minus malū est & pro- luxiozis tēpozis.

De sudore Sudor si in nō cretico sit die & non in omni corpore nec febris eo mitigatur nec patientis leuiatur corpus sed eius sit peior habitudo ma- lum est. Qd̄ si sudor pariter frigidus est aut in capite & collo tā- tum peius erit. Et si cū acuta. sit febre mortem significat. Et si cū tranquilla febre & nō acuta morbi portendit prolixitatē frigidus etni sudor humorū significat frigus & naturalis de- bilitatē virtutis. Et si sudor ē ante maturitatis signa: aut hu- ditationē significat copiā: aut retinētis debilitatē virtutis. Et si sudor doxorē sequatur morbi significat magnitudinem & vires. Hec etenim sit eo qd̄ passio plurimū corpori inualeat.

De fluxu Fluxus qui distillando sit & niger interitum significat & in aduersione maxime febribus ac causon: significat etenim cerebro tabanā in natā: apostema. s. sanguineū & sen-

guinē in eo corruptum esse. Et hoc si cretico fiat die: aut cito patiens morietur: aut si liberat sed cū labore magno et post tēpus longū ac alias crises. Et si a patiens narius chole-
ra defluit viridis: aut crocea malū est. Significant nāq; cre-
bro cholera dominari malas que ipsum incendūt. Hec est
malozū assignatio signozū que ex his sumētur que a corpo-
re emittuntur.

De signis malis que a morbi sumuntur habitudi-
ne. Que aut ex morbis ducuntur signa
hec sunt que assignamus. Morbus qui post alium fit prece-
dentē morbi: si difficilior est primo: aut in nobiliori mēbro ma-
lū ē. Si dolor capitis senserit patiens grāve et pscueret cū fe-
bre: et quoduis modicū malum appareat signū malū est: si
gnificat etenim pculdubio moriē. Dolor etenim i capite gravis
cū febre apostēa significat calidū in cerebro et opimēto eius
quē si malū comitet signū virtutē a morbo significat supera-
tā. Si malū nō appareat signū patiens liberādus cū saguis
nariū fluxu aut emissioe significat. Nariū aut fluxus hac ac-
cidit i bitudie ei qui iuuenis ē nec in morbo vigili fuit ad huc
diebus. Si vicissim morbus trāsit die et grādiōr ē eger aut
senex saluatio eius per emissioē fiet. Et si pericueret cepha-
lea et capitis gravior ac collipensim patiens spasmus il-
li fiet cōgelatus et choleraū vomitus veneno similis: nec mo-
rabitur mori. Cephalea nāq; a choleraū fit ascēditū acu-
mine in cerebri. Cōgelatio aut cerebri fit ex siccitate et operi-
menti eius. Vomitus ex choleraū fit multitudine crocearū
que male sunt et corpi dominātur: mortis eius acceleratio ex
morbi malitia et quz passiois hī locus nobilis. Et si patiens
debilis est virtutis statim vt vomitus accidet vel congelatio
morietur. Si robustus ē in diez differetur mors tertium. Si
mens percussiois cā in capite aliēata fit aut corrupta signū
ē cerebro et vetriculis eius incōmoda facta. Si in cerebro fiat
emissiones et ad vetriculos eius penetrēt moriē significat: vē-
triculi nāq; cerebri spūs cōtinēt aialē. Si ergo incōmodū il-
lis acciderit spūs cessat et vita deperit. Si ex vini potu alic-
natio accidet mētis et horoz malū ē: pēpa q; vaporibus vint
cerebri vetriculi repleti sunt et calēfacti. Si ergo pariter
fiat significat quz sua vinū multitudine calorē submergit na-
turalē et coagulat. Si apoplexia cū subito fiat spasma
tur et moritur nisi forte febris illi accidet hora q; erapule vini
habēt dissolut: apoplexia nāq; in buisimō bitudie ex cerebri
vetriculorū fit repletione moriōz q; a vino. Et qui in vino
subtilitas ē queq; ab ipso facta ē repletio dissolvitur hora q;
ebrietas dissolvēda ē: febris quoq; quz accidet materiā subti-
liat et dissolvit: fit quz nō accidet ebrietatis sua solo hora: nec
febris superuenit ipsū spasmari et mori passionis magnitudi-
ne. Cui dū sanus ē subitus fit capitis dolor et statim tacitus
fit et sterere illi accidet in septē moritur diebus nisi forte fe-
bris illi fiat. Apoplexia nāq; vt diximus ex cerebri vetriculo
rū fit repletione a crosse humoribz. Sterere aut si in apople-
xia fiat eius significat et vites et magnitudinē. Egritudo nāq;
sua virtute lacertis pectus accidet moriētibus quēadmodū
aut hypocras: apoplexia si fortis ē et diē nō trāsit septimū. Et
si alio ait apophismo: apoplexia fortē sanari impossibilium:
debilem difficilium. Quoniam apoplexia acutorum est quid-
dam morborū: cuius finis in die quarto est et vij. qm q; pas-
sio in mēbro est nobili rō hoc ptransire nequit nec potest cere-
bri ampliori q; hoc tēpore difficilē perferre passionē. Et si fe-
bris accidet superfluitatē dissolvit et subtiliat et morbus rece-
dit. Et si cū continua febre forti: dolor fiat molestus et gravis
intra aurē: signū ē malū. Dolor nāq; hoc in loco gravis apo-
stema approbat esse calidū quod nervus accidet auditus: vo-
loz et egritudo cerebri vsq; pertrāsit eo q; illi proximū sit.
Ideoq; pariter mētis accidet alienatio et interitū sequitur. mo-
riantur autē nōnulli quibus hec accidet subito quēadmodū
in apoplexia fit. Et si patiens iuuenis est prima moriē ebdo-
mada: qm hac in etate febris fortior ē propter caloris virtu-
tem et choleraū hac in etate multitudinem. Si egrorans
senex est post hoc morietur longe. febris etenim calor in cor-
poribus senis debiliōr ē: propter caloris debilitatē et cholera
rū in eoz corpusculis paucitatē. Hec itaq; de causa in senibz
pculi minus ē: qm ex morbi legitudine nōnūq; aures
eozū sanie emittunt et liberātur. At vero iuuenes anteq; in sa-
nietē vertantur moriuntur: propter eā quā diximus causam.
Si sanies fiat et auribus emittatur signūq; illis bonū
appareat salus illorū speratur. Si in lingua pustule appa-
reant magne: vt cicer et extrema frigescant moriē significant
proximā. Significat nāq; pustulas hac meri stomacho
eiusz confusibus accidisse. Si in collo apostema appareat

nigrum et turgidū cū mētis alienatione: aut vīgiliis: aut mā-
lo anhelitu: signū est malū: quoniam que illud faciunt aposte-
ma cholera male sunt. Et si in gurgulione vlc⁹ appareat cū
febre continua est malū: maxieq; si pariter signum appare-
rit malū et reprobū significat nāq; periculū: quoniam hoc vlc⁹
in loco transigunt prohibet doloris causa: respirationem
q; prohibet aeris: vnde et patiens suffocat ac moritur. Quz
qui suffocatur multo egeat aere caloris causa. Sic et si febr-
citant suffocatio accidet repentinā: nec transigunt pculz
aliquid mortis est signū. Sed et si febricitanti colli accidet
curvatio et difficilis est transglutio illi: nec in collo et tumor
apparet moriē significat. Hoc etenim accidēs significat aut
in meri: aut in lacertis illud subinvolūtib⁹ apostēa esse. Apo-
stemaq; nervos et nuchā contrahit: et abanturq; euz eis p-
diles et colli curvatur. Si iugulatio homini insit: nec cū ca
aut in collo: aut in gurgulione apostematis aliquid appeat
aut rubor et dolor difficilis est: et qū anhelitū vult surgit ad
sedendū nec iacere pōt pzia moriet septimā: aut añ. Si eni
apostēa si appetit i gurgulio loco q; meri ē trāsīt et meat⁹ ac
gutturis significat apostēa inus guttur ē: et qū anhelit⁹ oppila-
tur meatus: ideoq; necessariū patiens suffocatur. Oribomia
autē hac in passione fit: quz patiens si supinus iacet mēbra añ-
riora sup posteriora cadūt anhelitusq; oppilat meat⁹ intan-
tum vt eger collū erigere habeat necessē: apitūq; parū
gutturis meatus: ideoq; patiens deperit p meatū. Si oppilatio-
nem. Quinātia aut que buisimō est. s; m ei⁹ rubor i gur-
gulione et apostema apper: moriētera est: s; mors eius tardio-
r. Hec et eiz quinātia apostema i gutturis ē extremo et meri
ideoq; dolor minor et oribomia nō difficilis: vnde et hui⁹ dif-
fertur iteritū. Qu autē collū rubore suffunditur et pect⁹
lōgioris est tps et sperāde patiens saluti magis proxima: nī
si forte subito rubor ad iteriora occulatur. Rubor nāq; si ad
exteriora missus appareat i pectore et collo: significat qm na-
tura materiā ad exteriora pellat: et gutturis liberātur interio-
ra. Quz aut occulatur rubor ad iteriora conuerfas semel si-
gnificat quz passio ad guttur cōuerfa est et pulmonē. et exiti-
olum est. Et si occulatur rubor et creticoz aliquo fiat die: et
in corporis exterioribus emissio apper: aut patiens aliquid re-
sicit sanies: significat a morbo liberationē. Si occulatio si
at ruboris hōz nullo apparente signorū: et videris patientē
esse rāq; eius si sit scdulo dolor: moriē significat aut morbi
reditū. Sentit aut a dolore quierē. qm apostema ad pulmo-
nem transit qui sensus nō est: ideoq; qui egorat molestia nō
sentit. Si bōi quinātia fiat et sanatur ab ea: ac materiā ad
pulmonē declinat: in septē moriet diebus. Si fūne homo
suffocatur aut alia re nec pfiatur suffocatio appareat autē
eius in ore spuma nō liberatur a morte. Suffocatio et eiz qū
super gurgulionē ceciderit et guttur cōpressit ac pulmonis
canalez aer intrare prohibetur: et supfluitas egredi fumosa:
densaturq; fumosa supfluitat super eoz et pulmonē: cui⁹ emis-
sionem facere nitit pulmo et suis insit viribus. Emitit itaq;
parū quid vaporis: cū bis humiditatē subtili. atq; ab
inde fit spuma. Spuma nāq; ex humiditate fit et ventositate
hac in habitudine. quēadmodū maris accidet in vndis. qū il-
las ventus pculsit. Et cui pleuresis ē nec aliquid expuit:
ac oribomia illi accidet intātum vt anbelare iacens nequeat
moritur: et cū apoplexias magnitudinis fit cā et virtutis a
maturatiōe debilitate et expellēdis q; in eis sunt: et quz pecto-
ris partes dū iacet eger sup apostema cadūt: ideoq; meatus
oppilat anhelitus: vnde et oribomia accidet. Et cuius
pleuresis dolor nō mitigatur per sputū et excretionē nec per
phlebotomiam et medicamē solucio: nec p cataplasinata et
alias curas ac regimē malū est: qm in sanie veritur. Omne
et eiz calidū apostēa si medicamentis prohibentibus et dissol-
uentibus nō mitigatur: in sanie transit coadunatiōez. Si
in pericpleumonia et pleuresi fiat sanies: et post cholere in spu-
to ducitur. vt aliqñ sanie spuāt et simul vtrūq; signū est ma-
lum. Naturam etenim significat ab apostematis matura-
tione deficere: et qm totā nō pōt materiā in sanie alacere
propter humoris malitiam. Et si sanie sputum septimo in ci-
piat die patiens quattodecimo moritur. Septimus nāq; dies
creticus ē et morboz ē in eo finiri aliqua euacuatiōe quēad-
modū alias dicit. Si ergo malū in eo appuerit signū et ma-
la infirmi bitudo angebitur moriē significat quēadmodum
si materiā hoc deficeret de bonū significaret pp eā quā dixi-
mus cām. Idco ergo quattodecimo die moritur: quoniam hu-
iusmodi signū hoc in die mortale. Et si infirmo signū quod
liberationē significet apparuerit mors eius in septimū deci-
mū aut vicissim trāsietur die iuxta signa bonū significan-

nis vim. Et si malū boni loco signū appareat eger nono aut undecimo moriū die iuxta signū malū significans fortitudinē et debilitatē. Si lateris locus pleureis patientis nigrescat mors illi velox adest. **Materia** nāq; mala sua magnitudine ad exteriora fertur ab interioribus: et nigredo materiei signū ē malitiae. Ex pleureti peripleumonia facta maluz ē signū. **Abalus** etenim humor a quo pleuretis facta ē eo q; multus sit: nec pectus ei sufficit capiendo ad pulmonē p; eius redit et incommōdū in hoc crevit nobili mēbro. Et sciēdū qm̄ sanie habētū qui moriūtur que sit ex pleuresi et peripleumonia grādiores sūt et senes. Reliquē sanici spēs ut ptiis vlcus et apostēara q̄ sub hypocūdrijs sūt adolecētes amplius intemunt. In pleuresi nāq; et pipleumonia patiens virtute eger: qua que in pectore et pulmone adunata sūt emittat. Senū at ē debilis virtus nec horū per spūū pualet purgare loca: nec febris in eis fortis ē: vnde nec tñ qdē vt iuuenes molestant. Adolecētes vero ex pleuresi et peripleumonia liberātur qm̄ fortiores: possūtq; emittere pectoris et pulmonis sanie facilius. **Amq;** corz fortis ē calor et reliqua cum apostemata febris comitantur difficilis qm̄ mēbra trāscat radicalia: ideoq; corz psumit hūiditas et virtū dissoluit. Cui pleuretis ē aut pipleumonia si dissolutio fiat vētris illaudabile ē maxieq; si se primo acciderit vic. Solō etenim pect' nō purgat et pulmonem sed virtutē debilitat nec p̄ morbi pellere materiam per spūū. Qd si ante septimā fiat solutio signū ē naturāz nodum, confortari ad materiei maturationē et morbi: s; virtutis sit p̄ debilitatē retinētia. Sic et si cui ptiis ē fiat solutio moriū: eius q; cā retinētia est debilitas virtutis et qm̄ mēbra liquefiūt radicalia et dissoluitur. Et si pleuretis vel pipleumonias emissioes fiat in pedus partibus: q; q; spūū emittitur difficile exit et parue ē quantitatis et indigestūq; et in vīna hypostasis nō apparet laudabilis. significat qm̄ in qua illud factū est disgregatio extirpabitur quā sua est in malitia materia.

Et si emissioes occultetur et ebis nō deficit. et spūus vt prius est difficile emitti et paucūz infirmi alienabitur aīas et morietur. **Ihec** eim accidecia significant qm̄ materia pessima est et ad suum reuerfa locū. Si corripa pleuretica fiat aut peripleumonia signū est maluz: eo q; hac in passioe materia multa est et ad pectus descendit ac pulmonē: innititurq; loco patienti et malū augetur. Cui sanies ē in pectore et virtutis: si sanies vini feci aut luto similis exeat: morietur. qm̄ materiā natura nō decoxit: nec alteratur in mēbrozū radicalium nāz s; in sua remanet malitia. Si qd ptiis expuit fetet odore qm̄ super prunas mittitur ardētes mortem significat. Feto et cū spūi putredinē significat pulmōis. aut humorū putrefactionem. Et si pulmo corrupt' ē et interitus seq̄. Si ptiis concludatur spūum mortē significat quoniam virtutis ondit debilitatē. Sanies vero si nō emittatur pulmōē corrodit et ad cordis fēdit partes. Si bōi cui ptiā solō ē malayt ego nī gra et viridis et fēda: debic cōstipetur et nō exeat: mēbra cor rumpuntur. Alienatio mētis in ptiis malum: accidenas nāq; est alienū. Et si ptiis corum defluat capilli et fluxus illis fiat ventris: mors illi pxiima est. **Ihec** etenim duo accidecia virtutis significat retinētia debilitatē et humiditatis defectum. Ptiis cephalica si fiat signū est maluz. qm̄ accētia est alienū materiā significat malarū in cerebrū ascensuz. Ptiis si multū emiserit sudorem maluz. qm̄ humiditatis significat cōsumptionem que inter mēbrozū est partes.

Si quod ptiis expuit multū est et facilius: vita illi prolixior est et tardatur mors. **Abultus** et cū et facile spūum virtutem significat validū am. que pulmōē a sanie purgat. et materia matura paucē crosfiti et viscositatis. Spūus autē paucū et qd difficile emittitur ex virtutis est debilitatē q̄ pulmōē mundare non potest: et materiei crosfiti et eruditate.

Cui defectus sine manifesta sit causa sepius subito morietur. **Sincopis** etenim sine manifesta causa ex humoribus fit malis qui ad cordis influūt ptes. Si vero prolixius fiat bulus materiarum fluxus tempus cordis augetur debilitas. et materia ad ipsum influūt fortis: calorē in fundens naturalem et extinguens. Si remoz cordis homini grauis accidit continuus morietur subito. **Remoz** nāq; mala sit ex complexione q̄ cordi accidit ex mala materia. q; si cordi diutius instet eius dissoluitur virtus et calor extinguitur. Si in pectore vlnas fiat qd ad cōcavitatē eius penetret et cordis partes mortē sine dubio significat quz pectus et cor vite sint fornax. Si vomitū habētū singultatio accidit et in ocul' rubor signū ē malū. Singultatio nāq; spasmus ē qui stomacho accidit: q; ex repletionē et euacuationē fit. Et si cū vomitu fiat significat ex euacuationē cē qui spasmus peior ē eo qui ex repletionē fit.

Si autē oculi rubeat significat passionē ad cerebrū ascēdisse.

Sic et si singultatio ex solutio fiat aliq; ex euacuationib;.

Hydropis que post morbos fit acutosi si cū ea febris sit et molestia malū ē et mortale. Quz enim hydropis ex epatis fit frigore et virtutis debilitate generans: fit curatio eius per calefactionē et medicaminū vīu calidozū. Et si huiusmodi vīa tur quis febris augetur et molestia: quz molestia aut apostēa: tūc cā sit calidi aut caloris febris pūctura: quz at refrigerantibus vīm ut febris minor fiat hydropisim augemus. ideoq; infirmus circa hoc sepe decipit. **Hydropico** si tussis accidat grauis signū est pessimū. **Ihoc** si tussis domināris in pulmōē humiditatis cā fiat: q; si ab alia cā minus malū. Si hydropico cholericā accidat solutio malū est. Quoniam etenim hydropis ex materia sit frigida sit quz a corpore materia euacuat calida morbi augeri et roborari materiā: ideoq; eger decipit. Si sub hypocūdrijs apostēma fiat calidum pariterq; subuersiones sepi' mouētur et frequēter infamias significat futurā et periculū. **Ihoc** et apostēma et passionē in ore significat cē stomachi et diaphragmatis: vnde et mētis preter alienationē ex horū duū mēbroz cū cerebro cōparticipatōe. Si in epate aut itō aut splene apostēma fuerit calidū malū ē et si magnū interitū portēdit. **Ihec** enī mēbra excellentia sūt et maxime vilitatis per q; mēbra stāt et corpis pstitutio. **Ihis** itaq; si cōmodū accidat malū ē: et si magnū actioes corū deficiunt et paties perit. Et si ab epatis apostēate singultatio fiat malū ē signum. **Apostēma** nāq; huiusmodi epatis magnū ē calz et vīq; stomachum molestia fertur. **Ihoc** i eo cholere gñant multe que ipsū pungunt et singultatio oritur. Si quod sub hypocūdrijs est apostēma in lacertis fuerit ventris periculum nō minatur nili magnū sit: tuncq; propter magnitudinē et nature debilitationē a resistendo. Et omnia que sub hypocūdrijs sunt apostēmata in principijs habent periculum. Et si .xx. trāscāt dies et febris durat: ac apostēma nō dissoluit saniem facit. **Ihoc** apostēmatū sanies habentium cui rotundū nō est caput ad exteriora declinans: sed caput eius latum est et magnū periculū portēdit. Cuius etenim caput acutum est materia significat subtilē tenuitatē et calozē. vnde cito maturatur et sanies fit. Et eius inclinatio versus cutē: nobilis significat mēbri salutē ab eo. Quod aut magnū et capitū lati multitudines significat materie et crosfiti: naturāq; debilitari ab ipsius maturatione propter crosfitiē eius: et ab ei' expulsiōe ad exteriora propter multitudinē. Si erupit apostēma ad interiora anime sit cōturbatio et virtutis casus ac periculū sit magnū. Et si eius ad exteriora et interiora fiat eruptio mortē significat. **Eruptio** nāq; ad exteriora et interiora morbi significat magnitudinē. Quia apostēmata si magna sunt et molestia. durāq; periculū significat et mortē. ppter morbi magnitudinē et virtutē quoniamq; natura deuincit. Si bōi in epate sit hydropis et rūpit aqua ad operimētū quod vocatur siphaces eius interiora aqua replētur et morietur: hydropis tenim que in epate est tumor est qui in operimento ipsuz inuoluenti sit aqua repleto. Si ergo tumor hic eruperit: aq; ad siphaces vel thyrū defuit replenturq; loca hec rubiginosa aqua que operimētū comedit exuritq; et infirm' pti. **Qui** hydropicoz inciditur aut coquitur: fluirq; ab eo sanies et aq; multū quid semel interit. Omnis enī semel facta multa euacuat: virtutē dissoluit et debilitat intārum vt restitui nō possit. Egreditur nāq; cū aqua q̄ritas spēs multa. Cui sub hypocūdrijs apostēma est in stomacho aut alijs infrioribus mēbris si erupat et sanies ab eo simil' exeat feci vini aut amurce exitiofum ē signum. **Natura** nāq; nihil agit i materia: nec maturat eā vt sanies fiat alba. **Creticozū** epas si durum sit malū est signū: durū etenim apostēma significat: apostēma autem epatis durū in hydropisim sepi' decet. Si que sub hypocūdria sunt ventris supplano tenuia sunt et macida: in solutionem patientibus chronicā malū est: humiditatis nāq; instrumentozū cibi significat cōsumptionē et desiccationē quā huiusmodi res est. Si ex colica que vocatur ilcos vomit' fiat et singultatio malū est: que si spasmus comitetur iteritus portēditur: hac enim i sperie colice intestina oppellātur subtilia nec potest emittere natura egestionē ad inferiora: quare ad superiora pellit et stomachū ac cū vomitu exit. Quare stomacho sit molestia: incommōdūq; hocq; ad cerebrū defertur et trāsit ac spasmus accidit et mētis alienatio. **Ihec** autē duo accidecia exticilia sunt. Cui stranguria in colica ilcos dicta sit in septē moritur diebus: nisi forte supuenerit febris et vīna defluat multa. **Ihoc** inueni caplō. vj. aphoximozū hypocratis sermone quē Salicū hypocratis negat eo q; cāz intelligere nequiverit. Si bōi cuiq; libozū sit dolor cū febre ascēde-

ritus dolor ad diaphragma et ab inferioribus quiescat locis: mortale est signum maximeque si quibus modicus malus appareat signum. Tunc etenim morte proculdubio potest. his etenim in locis dolor cum febre ex apostemate fit calido: apostema hoc quod ad diaphragma ascendit alienatio fit mentis propter diaphragmatis et cerebri coparticipationem et hoc mortale. Et si vel modicum fiat simul signum malum mors proculdubio fiet. Et si laudabile accidat signum virtus ad morbum confortatur maturadum et in sanie vertitur. Quod in vesica duru fuerit apostema: et quod non dimittit febrem comitatur mortale est apostema namque duru si vesice accidat intestinum coprimat et egestio non exit. Et si febris sit continua ac dolor mortale est: nisi forte eger vinum mingat digesta in qua sanies sit idcoque liberetur. Et si horum nihil est ac febris non deficit mors proxima est: aut prima aut certe ebdomada secunda aut ante. Si pregnati nascuntur herisipila mulieri in matrice mortis est signum. Si hepate stomacho renibus aut vesica vulnus fiat magnu morte potest. quin aut paruu est sanari paruos poterit. Vidi vulnus in cruribus interstitis et egrediebatur ab eo egestio et qui paribatur liberatus est. Et vidi vulnus quod in capite factu ad operimentu penetrabat tenuem curauitque parietem et sanatus est. Saluenus autem refert se in epatis partibus plagam vidisse et extremitas quedam epatis abscessa est ac paries sanatus est. Quod autem vulnus aut in conuicui aut in gibbosi cadit epatis latus paries non ruit. Et vesice ad coecum si vulnus penetrat incurabile est quod subtilitas eius nervosa est et vix consolidatur. Et renes quod carnei sunt si vulnus illis incidat non magnu quo eorum non cessat actio consolidatur. Si in continua fiat febre rigor sepius et virtus debilis est morte significat. Rigor namque si multus fuerit et sepe in debili corpore conuictu illud et fragilis ac laniat ac debilitat et augetur et virtus oino cadit. Si in febre non incenditur accidat et tremor: signum est mali. Palpitatio namque ori accidit stomachi per cholerae multitudinem et vinum. Si in membrorum aliquo apostema sit aut dolor: et post hoc agustatio exsiliat et sitis mortem significat. Dolor namque ad interiora conuertitur corporis et cordis partes stomachique et vtriusque incendit. Cuius acuta accidit quidem febre per quod habet fieri crisis: dico autem euacuationu aliqua et nihil prodest si tertio apparuerit malum die signum proculdubio peribit. Et si quartum tertio similis est dies: eius interitus sexto occurrit die aut septimo. In casu si tetanum fiat aut spasmi signum est malus. Idem cum in habitu spasmus sit ex euacuatione humiditatis et desiccatione eius vnde et malus. Si in aliqua fiat euacuationum singultio multa et sanguinis vomitus: solutionis et aliarum signum est malus: singultio namque spasmi species est que ex repletionem fit aut euacuationem: et qui ex euacuatione fit spasmi extinguitur et difficilis est ad curandum. Cui tetanus accidit in quatuor moritur diebus quos si transierit sanatur. Tetanus namque iter acutissimos numeratur morbos: eiusque crisis in quarto fit die: quod virtus labore non ferat distendi membris tempore longiori. Si ex sanguinis fluxu alienatio fiat metus et spasmus illa laudabile est. Sanguis namque si nimis in euacuatione fuerit siccitas fit et ab hac spasmus: et si passio ad cerebrum perferatur mens alienatur et patiens mors timetur. Si corpore emissiones fiant magne et apostema ab eis non oritur malum est: quoniam apostema in corporis est interioribus. Si in fantibus vlcera fiant pessima et necque interitus est signum. In fantes namque non ferunt molestiam nec medellam tollant. Si in febre palpebra fiat turgida superior peditus significat morbum hoc enim ex calozis fit debilitate naturalis: et quod membra que morti proximam intumescunt et morbozorum cadauer. Cui in lumbis antecedens est molestia: et in latere pustule oriuntur putredine: signum est malum: eo quod materia a membris transeat inferioribus ab nobilioz. Si morbus infirmu non conuenit nature et tati et tempori anni presentis malus est: et qui patitur periclitatur. Morbi namque complexio bonu resistit omniu complexioni: et illa reuincit ac illis sua dominatur virtute et viribus. Ideoque pectus significat: quod natura morbo neque obstat. Idem de malis dicenda videbantur signa: que periculum significant et iterum portendunt.

Capitulum xii. de signis a morbo liberationem portendentibus.

Quoniam omnia signa ostendimus mala que periculum significabant queque interitus portendebant iam nunc salutem portendentia exponamus signa: quibus in morbis apparentibus infirmus a morte fit securior. Idem etiam signa quedam modum diuinum alia ex corporis sumuntur habitudine et figura et virtute: alia ex actionu bonitate. Alia ex his que corpore emittunt alia ex morbi natura. Et que ex corporis sumuntur habi-

tudine hec sunt. Quod infirmantis facies sanie faciei homini videris simile: maximeque si que fuit in sanitate signum est salutis a morbo illo. Sepe enim faciei infirmi figura naturalis sic est attenuata: et natus acutus color plumbeus aut alenculus coloris mali: et si eiusmodi fuerit in morbo nec mutatur habitudinem significat: commendam sed salutem. Et si calor in egroratis corpore equalis est oino minime diuersus salutem significat quod viscera ab apostemate oia sana demoustrat. Si sepsis fiet die ictericia aut post illud in diebus ceticis: a morbo significat salutem. Significat namque naturam confortata ad expellendas superfluitates cholericas in corporis exteriora. Et si que sub hypochondriis sunt oia vacua sint crositie: et pinguis salutem significat a morbo: hoc namque signum sanitatem approbat cibi organum et virtute.

De signis salutem portendentibus sumptis ex actionibus aialibus. Que autem salus ab actionibus significatur bonitate: alia ex actionibus sumitur aialibus. alia ex vitalibus. alia vero ex naturalibus. Et que ex aialibus ut mentis sanitas: considerationu bonitas: sentiu claritas: facilitas motus infirmi et reuolutionis: quod vix decet facit maxime pro sua consuetudine. Si hec signa sunt salutis a morbo: infirmu securu reddunt. Significant namque cerebri salutem acrobur et eorum quod ab ipso procedunt: mouetis voluntarie virtutis bonitate: natureque valitudinem ad consuetam quendam. Sed et si patiens nocte dormiat die excurret exporrecto a sono in seipso melior bitudo appeat virtutis et hoc signum est bonu. Si sit etenim patiens mentis alienatio et exporrectus ad se sentit animum rediisse laudabile est signum. Sonus namque tempore materia morbi superauit natura et sua digerit virtute. Et sciendum non in oia tempore mentis bonitate bonu esse signum. Variam etenim qui patitur et pueri: pereunt ac metes eorum sane persistant. Sed in morbis hoc intuentu acutius et qui capitis sunt. Adhuc autem corruptio omni est malum in morbo signum quod significat cerebrum in modum patiens. Siphreneticis sternutatio accidat laudabile est signum. Cerebrum namque ad expellendas foras est materia et nocet superfluitate. Id ergo gale in passionem et accidentiu libro ait. Sternutatio si ex coriza non sit: est eorum que magis repleto sunt cerebro a vaporibus nisi quod oibus in pectoris morbus illa laudabilis est. Concutit enim pectus et materias ad ipsum contrahit. Cuius dolor capitis est ex apostemate sanguineo aut humiditate in digestarum que in cerebro congregatae sunt: si ab eius naso aut naribus sanguis fluxerit aut sanies aut aqua: dolor ille sedatur et passio finitur.

De signis salutem significantibus sumptis ex actionibus vitalibus. Ex actionibus quoque vitalibus signa ducuntur: quoniam abclitus si bene coposuit et optimus non frequens nec rarum aut iterisus et plius fortis ac ordinaris: formum est signum securitatis salutis et libatioris quedamque cetera pulvis malitia signum est in omni morbo malum: significat etenim vitalis debilitatem virtutis.

De signis salutem significantibus sumptis ex actionibus naturalibus salutem portendentibus. Ex naturali sumpta signa virtute sunt hec. Si appetitus ciborum infirmi et cupiditas fortis est: digestio bona: salutis a morbo signum est bonum. Si significat namque cibi instrumentorum salutem et nature regentis corpus quoque cupida est eorum que morbus dissoluit restituere.

De signis salutem significantibus sumptis ex actionibus a corpore. Et ab his que corpore emittit significatia salutem sumuntur signa. Quod egestio in tenuitate et crositie temperata dissoluta que auri sit coloris non multu citrina: signum salutis est infirmi quod digeritis bonitatem significet virtutis et stomachi virtute ac intestinoz. Et si longi egressi fuerit lumbici cum egestio: aliquo ceticorum die signum est laudabile. quoniam natura ad materiam confortata est expellenda: mala: expulsiqque lubricos hos pariter cum alijs sua virtute. Sic et si per vrinam superfluitate expulserit namque die quouis ceticus: et post hoc patiens leuitate senserit et quietem: signum salutis egrori et morbi finis. Cui ex acuta surditas fit subita febre superueniente cholericis solutione: surditas recedit. Idem enim surditas ex cholerae ascensu in caput fit: que quod ad inferiora descendit et surditas cessat. Sic et si huius sanguinea sit inferior solutio et surditas aduenit: solutio hec amputatur. Et in hoc iudiciu superiori corariu est. Si melancholici aut patienti sanguis fiat fluxus a venis et earum ore que in ano sunt. signum est bonum: quod nigra materia et melancholica que in capite erat ad venter descendit partes. Sic et si splenis arctario doloribus congerit sanabitur. Si cui hydropis est solutio pblegmatica et humiditatis aquose morbus eius dissoluitur. Et si cuiuspiam antiqua est solutio vetricis

et vomitus fiat: solutio sciditur. Materia nāq; que per solutionem emittebatur ad superiora conuertitur et per vomitū pellitur. Si homini obtrahia sit et solutio vētris illi fiat. si gnum laudabile. quum que morbum faciebat inferius vomitur materia. Quia vero coloris si fuerit cōpētentis non pleni croci qualis ē citri color: et in ea nubecula alba et ad inferiora tendens vasis salutē amozbo significat. Excellentius autē hypostasit est alba et in vasis fundo inferius sita. Dia etiam hec significat naturam morbi decoxisse materiaz et mēbris fecisse radicalibus similes. Et sciendū vine malinā omni i morbo malaz ē: nec tamē bonitas eius et qualis decet esse cōpositio signū est salutis: nisi in febribus et viscerū apostematib; ac epatis passioibus. Porro in cerebri passionibus et cordis nō. Materiāz nocentiū descensus ad corporis inferiora et maturitas in vna apparētia signa inter maiora et meliora sunt: que a morbo salutē portendūt. Si pleuretic; et pipleumōic; i morbi picipijs sputum emittūt album tūc et subtile: p; paulatī icrossat et facili ē et emissio sine āxitate et vtuose expellit: illō nec mal; et color fuerit: vt niger aut viridis vel crocē; nimīū nec odor: ictū abōinabil: signū ē morbi ematuratū et salutis ab eo breuitatisq; et. Et si emissio eruperit in pleureticis aut peripneumoniciis faniq; cū robore emittitur: ipsaq; alba ē et mūda et ab ea sedata est febris die: patiesq; cibū appetit: signū ē bonū salutē et liberationē portēdēs infirmi. Hec etenim signa nature significāt robur q; morbi vicit. Sudo: si febricitāt cōtinua febre eretico appareat die et caloriz fuerit icperati velox et equalis in oī corpe et tps eius lōgitudō tēperata color albus: odor nō abominabilis: a morbo salutē significat et finē eius. Marium sanguis fluxus quz in aliquo ē ereticorū die in sanguineis febribus que ex apostemate accidūt quod in cerebro est: aut viscerū aliquorū apostemate: morbi significat salutē et infirmū virtutem.

De signis que ex passionibus et morbis sumuntur. Sciendū qm morbus qui post alium ē si fuerit primo lenior et in loco minus nobili salubris ē. Cui cephales ē aut dolor in capite molestus si ab auribus eius aut narib; sanies fluxerit aut aqua curat. Hec enī significat dolorē apostematiz cū fuisse et vt sanies et aqua egressa sunt oolo: sedat. Si phreneticis et melancolicis emoroides accidant laudabile ē: materia etenā a superiorib; ad inferiora descendit. In gnāticis si in pectore rubor appareat et apostema nec occultatur et nihil horū ad interiora redit salutis ē signū quz naturā apostematis materiā foras expulit. Sic et si in gurgulione et lingua apostema appareat salutē significat a iugulatione. Sic et si semel apostema et rubor occultetur: debet reuertuntur et apparēt: significat vt dictū ē salutē. Si diuturniores hnt tussē apostema in testibus oritur: tussis finitur eo q; inter pectoris et genitaliū mēbra sit cōparticipatio. Trāsit etenā per quā tussis fiebat. materia ad testiculos. Si in magni pipneumonia piculi cmissiones in pedibus appareāt et qd p sputū mūdatur maturū ē et facile emittitur: et in vna hypostasit apparuerit lenis et in fundo: oportunū et approbas salutē ē signū. Natura etenā vires ad materiā assūpit pellēdā et mēbris remouit nobilibus ad ea que nobilia nō sūt: et qū emissio sedabitur et finietur breui tpe. Et si cui pipneumonia ē cronica. cmissiones in aurī apparuerint radicibus et pectoris pibus ab exteriorib; aut sub hypochondrijs salutē significat et liberationē q; cmissiones hec fistule fiēt: passio nāq; pi pleumoniē et alie. plixioris sūt tps pp humoris crossticem et viscositatē. Et si huiusmodi fuerint materię: nec maturare possit eas natura et in meli; reformare quū salutis apparuerint signa: superfluitates has pellit et ad hec mittit loca. Et qm materia hec mala ē et emissio nū tempus prolixius sit q; ab ea sunt intātum vt fistule fiant. Si cui febris ē pūna ereticorum aliquo rigor accidat die: signū ē febris finis. Cōtinua nāq; febris ex humore est putrida inter vasa et venas statuto rigorq; sit quū humor a vasis emittit et venis: et ad mēbra defluit sentientia. Si tertia narijs vlcera in labijs fiant et naribus febris finis significat. Mōcturna febris salubris ē. Allopitiā hēnti si passio que varices vocatur fiat capitis redeat capilli: qm a cerebro ad pedes materiā transfertur. Si varices podagra laborantib; fiat et artetica ac freneticis morbi corū abinde finiūtur. Si liēteria molestato diuturna ructatus fiat acidus. signū ē laudabile: liēteria etenā quēadmodū diximus alias corū est emissio que comedūtur eodem tpe sine aliqua imutatioe. Si itaq; ructatus fiat acidus significat cibū in stomacho imozatum et ad acerbiter transiit. Cui spasmus ex repletioe est si febris superue-

niat spasmus sanat. Hic nāq; spasmus ex humore fit crosso: quē superueniēs febris subleuat et dissoluit. Si spasmus habēti quartana fiat sanatur spasmus quia calor et putredo i materia operātur spasmī ipsamq; exurāt et sumāt. Sic quoq; quartana epilepticū sanat et epilepsiā aducire arceat et ē cā quā in spasmō dixim; . Si boi sit singulatio et ster-nutatio superueniat singulatio terminatur. Cui dolor ē in epate grauis ex mala cōplexione frigida si febris superuenit dolor soluitur. Sic et si stomachi aut intestinis aut spleni ex vtofrate aut mala fiat cōplexione frigida dolor: debet febris accidat dolor: ille per cā soluitur. Si in virge meatu pustule exierint et cruperint dolor finitur. Alumen etenim vine quz sup vlcus trāseat cicatrizat illud et desiccāt. Si ab egritudine surgenti aut corpus habēti nō mundū pustule accidant aut purigo vel peigo naturā significat confortatā ad malā expellēdā superfluitatē a membris nobilioribus ad subiectiora. cū ē. s. ideoq; salutē significat corpis et sanitates.

Et sciendū pueros sepius a difficilibus liberari morbis eo q; corpora corū crescant citius quā a morbo surrexerint. Senes aut et cuius virtus debilis ē parū a forti liberatur morbo. Et si infirmū videris nihil corū que oz facientē et morbi eiusdē bitudis: morbo; cū salubris ē et cito sanādus. Capitulum. 12. quid oporteat scire volentes annuntiare infirmantis salutem vel mortē.

De signis laudabilibus salutē portendentibus et morboz finis: illa dabilib; quoq; et interitū portendentibus dicta sunt: volenti portendere morituro mortē: et saluādi a morbo salutē et morbi finem tā in acutis q; in prolixis morbis et alijs sufficiunt. Oportet aut volētē hec adipisci vt cōtinue sit speculariois et discretionē accurat: cogitationē prolonget: collationeq; inter bona vtatur et mala signa: videatq; que plurima sunt numero et ad significandū fortiora: et que pauciora sunt numero: et ad significandū debilitiora: quēadmodū per duplicatiōnem ostēdimus dicentes. qm hoc mortē significat: et q; proculubio mortē portēdūt: aut quū mortē significat proximā. In quibusdā diximus malū; absoluta ofone et multū malū. Sic et in salutis signis. Hec signū laudabile est valde: aut hoc fortis ad salutē significatio. Examinet igitur signa hec virtutis corū notitia: debine de morbo p plura et superantia iudicet signa ac fortiora. Et sciendū qm que ad iteritum fortiora sunt signa: nō adunantur cū his que ad salutis significatiōem sunt valida: quū bonū qd; in extremo sit cōtrariorū. Contraria vno codēq; in loco non cōgregantur. Signorū quoq; non imitatur significatio i oibus regionibus etatibus et tēporibus. Que igitur laudabilia sunt bonum significant: et quē illa dabilia malū. Idco ergo si infirmū videris alieniatum et queritū esse cū malis signis nullis apparentibus bonis vt pulsus virtute et anbelitus. vine bona digestione. et alijs huiusmodi: nō expedit et alicui eorum spem accommodare: nec letis in eo q; patietis portēdēs interitum. Sic et si infirmū videris in quo signa apparuerint bona: vt pulsus robor: anbelitus bonitas: vine digestio: alia q; huiusmodi: et accidentia videris illi accidisse difficilia: vt molestatiōē. mētris alienatiōem. pbāsiā. risus obscuritatem: precordiorū dolorē nō oportebit bis turbari. Hoz nāq; accidentiū recessus velox crit p infirmi a morbo suo salutē. Idco itaq; hypocras in aphorismorū ait libro. Mō credendū alieniatiōi que infirmo preter rōnem sit: nec res verende difficiles que preter rōnem accidunt. Plurima etenā huiusmodi sic facta non durant nec plaxa sunt. Et aut hoc: qm signa bona semp bonū portendunt: mala semper malum significant: nec oio hec cessat regula. S; tū cum his que oca sunt nō est boiem inuenire qui nō fallatur: magni nāq; medicorum peritissimi nōnāq; peccauerūt maxime in acutis peccatur morbis pp trāsitus eorum acceleratiōē ab bitudine vna in alias. In prolixis vero morbis et cronici vix incedit peccatū i morborū iuditio. Idcirco igit ait hypocras qm in acutis iuditū morbis vite et mortis pferēdis nō ē i vltio: nec ad mortē nec ad sanitatē. Hec aut pp materic subtilitatē et motus accelerantiā ac trāsitus ab bitudine i bitudine. S; quū medicus pitus ē et in librorū cōsideratiōe diuturn; ceter citiq; circa infirmantes longioris et prolixi tēporis et ei; speculatio sana est: vix peccabit in iudicādis nisi per raro. Idq; ergo medicū oz infirmorū visitatiō: es frequentare et que diligenter intuitus fuit custodire: discretionē et iuditū acure et collationes optime cōparare et corū que nostro diximus in libro hoc frequentare ordinatiōē. Que si fecerit: multa erūt recte dicta factaq; et pauca peccata. Et sciendū in morbi

principijs primo die posse te & saluādi salutē & morituri mor-
tem iudicare: sed hoc in morbis quorū quarto aut septio die
finitis occurrit: horū nāq; morborū signa in principijs patēt.
Quorū autēz finis in quarto: cūmo est: aut vicesima & que
sequitur salutē nō poteris aut iteritū in primis agnoscere: sed
intuēda omni quarto die tibi erunt signa morbiq; conside-
rabis inuentionē & mori: ad quā imutabitur habitudinem.
Morū nāq; morboz status remotior ē: & motus tardus. ppē
eorū materici cōfiliem nec ipsoz apparent signa dieb; pri-
mis differunturq; iuxta morbi longitudinis q̄ritatem: idco
circa vñāquāq; spertem eorū necesse est habitudinē singulis
inuestigare diebus. Idco sunt que de portendētib; volebam?
ostendere signis est prime partis nostri libri vltimum finis
Et deo cū laude gratia.

Sinit fermo decimus prime partis libri cōpleti artis me-
dicine qui dicitur regalis dispositio hali filij abbas discipuli
abimecher moysi filij sciar. In cuius fine & prima bonus libri
terminatur pars. Translato stephani philosophie discipu-
li de arabico in latinū: die. 7°. octobris feria tertia. Anno a
passione domini millesimo centesimo vicesimo septimo aldui
ni manu.

Inuenimus aut in latino capitulū qōdā quod arabica
nō habet veritas: post capitulū octauū sermonis decimi qui
intueri velle fatigatur ab veteri requirat trāslatione: quoniā
nos eorū tantūz que in arabica crant veritate translatos
sumus. Id autē capitulūz ponitur a cōfistatino in pante-
gni: decimo theozice capitulo nono & tale.

p

De ordinationem

viderim hoc supradictū capitulū octauū. s. nō plenū
neq; planū ē introductū placuit illud subsequē intronit
ti vt planior intellectus varetur docēdis: vt quz illud super?
qualiter antiqui & quā acute senserint exposuerint: istud profe
quaf quomō. s. & quāplene sentiat moderni. Dies cretica
duobus ē modis: aut enī laudabilis & significatiua ē salutis.
aut pessima & nō venit crisis in ipsa: & si crisis veniat malum
significat. Dies laudabilis ē. iij. iij. v. vij. viij. xj. xij. xx.
xxj. Illaudabilis. ij. vj. viij. x. xij. xvj. xvij. horū oierū crisis
mala ē: qz motus inter naturā & morbiū ē his diebus non ex
natura sed ex veteri morbi naturā cognō: & si bonā beat si
gnificationē morbi significat reuersionē si malā beat mortem
appropinquare dēstrat. xij. autē &. xv. sunt inter bonū &
malū mediocres: qd post in loco suo dicuntur sumus. Dies
bona qdā crisis ē propria: quedā vero eius nūtia. Que vere
crisis sūt. vij. xij. xx. &. xxj. Autij c^o. iij. xj. post bas. v. viij.
xvij. post bas. iij. & xvij. Aliqñ tamē in die cretica venit nū-
tia & dies cretica in nūtia. horū cā cōfistudo ē & durities ma-
terie & leuitas subtilitatz. Si enī materia sit gravis tarda ē
morbus & dies cretica preteritū veniēz in die nūtia que cā
sequitur. Si vero materia sit subtilis sūt crisis preuenit die cre-
tica: veniēz in die nūtia ipsam precedētē. Dies illaudabilis
peior est. ij. & post. vj. hūc vicinatur. viij. Cā vnde. ij. ceteris
sit peior ē qz materia ē cruda & nō cocta & nōdū eā incepit di-
gerere natura neq; subliare cā pot ante die. iij. Quz autem
accidētia videris & significatiōes ante materie decoctionē in-
telleges nature distubationē & humorū in ipsam coactionēz
ante materie decoctionē cū sua acuitate & pessima qualitate.
vnde nō laudat hypocras in febribus sanguinē die. ij. efflue
rede naribus. dicit enī qz malū significat. vj. dies defectionē
nature & morbi significat fortitudinē qz sexta septie ē vicina.
Quz autē natura virtutē nō beat vt ad. viij. idest cretica per-
ueniat sui defectione morbi in ipsam significat dominationē.

Cā diuersitatis imeracifcos duobus ē modis: aut enim
ex diuersitate nūcri in se: aut ex cursu lune. Itē ex luminis ac-
ceptione a sole. Ex nūcri nature diuersitate tribus mōis.
Primus qz cā numerādi est numerus. vñū vero elementalis
causa est numeri. Numer^o enī nūbil ē aliud qz collectio vnita-
tis: vnde vñū propriū ē magis iparitatē qz paritatis qz pa-
lā inuentus iparitatē in ipso. Par vero in duo diuiditur cō-
les vnitates. Duo due sunt equalēs vnitates. Impar vnitate
superat similia in vnitate. ergo imparitatē inuenies que sibi ē
propria: vnde si vñū multiplicemus in se sit ipsum: verbi gra-
tia vñū multiplicatū semel in vñū idest vna vice cōputatum
nō erit se. Sed in sui natura integrū existit. ergo palam ē qz
vñū lineare & vñū superficiale & vñū copozale & vñūz per se
nō diuersatur neq; mutatur. Si autē multiplicatur semp i se
& nunqz ex exit. Impossibile ē ergo vt augmētetur sicut par
numerus: imparitas ergo paritate prior. Secundus mo-

des ē qz vnitas cōpositionis ē cā ipartū & partū. Impar itēz
est cā diuisionis partū & imparitū: qz impar diuifus in duas
partes in parē. & imparē diuiditur: & par nō similiter facit.
Quia si diuidatur in duo similia diuiditur siue sint paria siue
iparia. ergo par numerus partū & ipartū insimul diuidendo
rūnō ē cā probat: vnde palā ē qz ab vnitate par remouetur.

Tertius modus qz numerus aut in parē aut in iparē di-
uiditur. Si aut vñū cōfistū ponamus & vñūqzqz iparē nu-
merū naturālē cōfistū & post partē parti secūdū ordinamētū
nature iūgamus numerus ex his adiunctus inuenitur cir-
cularis & quadrāgulus lōgitudie & latitudine equalis. verbi
gratia. Si vñū ponam^{us} qui cā & principij ē iparitatis & ipa-
rē sibi vicinū iūgamus. i. tres sit quoz. Quatuor at ē quadrā-
gulus. duo enim in duo multiplicātur. longitudo ergo c^o duo
& latitudo eius similiter duo. Itēz si quatuor his iūgam^{us} im-
par illud qd vicinū a naturaliter tribus idest quinqz sit. viij.
& his numerus similiter circularis. longitudo enīz eius tres
& latitudo eius tres: & triē imparibus iūctis rō vsq; in in-
finitū procedit. ergo palā ē qz impar ē cā ois numeri circulari.
Qd par pari cōpositū nō facit. Si enī vñū quod ē cā nume-
ri tollamus & sibi par primū naturālē iūgamus. i. duo. iij. ran-
tū inde reddūtū qui neq; ē circularis neq; quadrāgulus
sed potius est triāgulus. Si aut. iij. secūdo pari idest. iij. iū-
gamus sūt. vij. Qui numerus nō circularis qū lōgitudinēz
latitudo superat. Et similiter vñū pretermisso si paria iūga-
mus. sicut. ij. & iij. sūt. vij. Qui ab hac re sit alienus qz lōgim-
do eius & latitudo diuerfantur. lōgitudō enim eius ē. ij. & lati-
tudo eius ē. iij. Imparib; ergo dignius vnitas cōnumerabit^{ur}
Etenim iparia numerabilis rei cōposite plurimūz sunt cau-
sa. Qd cū ita sit necesse ē vt quēq; dies cretica imparibus
cōprehēdatur quz ad perfectionē securitatis nos deducat ex
fortitudie quā diximus sua: qz paribus diuiditur & ipartibus
qd paribus solis nō attribuitur. Aut enī intrā paria diuidū-
tur aut in iparia: vnde paria non adoper se sunt perfecta.
Crisis ergo pari attributa numero ex sui perfectione nō ita
reddit nos securos: vnde hypocras dixit. Quēq; crisis
in numero sit impari feciores nos reddit qz pari. Dixi-
mus prout oportuit de fortitudine & debilitate cretice dici
numerū. Oportet nūdicatur vnde eadē cretica hz lune cur-
sum diuerfiter. Dico ergo. Sciūt oēs philosophi & cōfirmāt
qz sol & ceteri planete cā sūt pstructionis & dstructionis istū infē-
rioris nri mundi. Sztamen fortior & stabilior & rector atq;
imutabilior: ita his est sol. Scimus enī qz veris estatis autū-
ni & hiemis ipse solus: & nō alius causa sit in actionibus rezz:
vt per ea sunt. i. generare animā alia que clemētiorū sunt par-
tes: & cōplere fructus in suis perfectionibus: mouere anima-
lia ipsa ad coitū vt permāeat genus suūz: & alias res etiam
vniuersales faciunt. Actiones itē lune in bonz subtilitatz. qz
diximus sunt magne. Sed tamē minores solis actionēz: cūz
posterior est in ordinatione. quā ordinationes mēiū & ipaz
sunt. & actiones sue in cursibus maris sunt aperte. Quicquid
tamen facit a sole accipit: quia lumen suūz nō ē nouū nisi qū
a sole separatur. neq; illuminatur aliqua pars ipsius nisi q
a sole cōspicitur. Lumen vero suūz totū perditur quz terre
vmbra inter ipsā & solē opponitur. Omnis ergo actio sua cē
videtur secūdū q̄ritatē qua a sole elongatur. Lūmē eis suūz
tunc implentur qū sibi opponitur mediatur quz quadrat. De-
bilis vero est tertianū qz quartanū. Debilissimūz vero sex-
tanū nouellūz qū post distubationē appareat abscessus: quia
lumine solis est opertum. Magnitudo eius in fluctibus &
mouendis ad coitum animalibus: & mēstruozus curibus hz
distubata tēpoza cōsideratur: & similiter epilepsia circularis &
alia multa. Que omnia secūdū qz a sole accipit sunt habē-
da. Palam ergo sit intellectus: qz luna adiutorio sol indigeat
Sol autem nullius necessitatem habeat neq; lune: neq; cete-
rorum planetaz. Nullū enī eorū sibi potest obuiare in estate
facienda quā nostris capitibus sit oppositus: nec in frigore fa-
ciendo quz currit declinando a priori opposito. Nec in faciē-
dis tēperatis tēporibus vernali scilicet & autūnali qū curf^{us} suus
tēperetur. Unde philosophi soles assimilauerunt iperatozī.
Luna vero secūdo ab imperatore cesari. Que quā itē nos
& solē opposita ē posse suum in omnibus his mundanis neces-
se est exerceat. Itēz tamen in hac dominatione ceteris pla-
netis est dignior quia sit fortior sed qz nobis sit vicinior: hec
ergo est causa necessaria vt omis res mūdiana ex ordinatiōe
& regimēto fiat lune: & secūdū sui similitudinē habeat. Que
autē res lunari similitudinē magis est aptāda qz ipsa natura
Sicut enī luna a sole accipit & sibi assimilatur: sic & natura a
luna & sibi coaprat. Diuerfitas ergo cretice dici secundum

luna est dicēda. Diuersitas autē hec est multiplex. q. luna a sole figuras octo accipit que magne sunt et aperte. Sed tamen quattuor fortiores sunt ceteris: et apertiores in actionibus suis. Una est quā bicornis appareat. Secunda quā soli sit opposita et lumen suū cōpleat. quod sit quā inter se et solē. dxxx. gradus sunt in. xliij. scilicet die. Tertia et quarta quā primo et secundo a sole quadratur. Primum quadratur est quā medie lune lūmē cōpleat et orientale est. hoc autē ē quā inter se et solē ex parte orientis. lxxx. gradus sunt: et hoc septimo die fit. Secundū quadratur est quā lumen medie lune cōpletur et est occidentale. Quod sit quā inter se et solē a parte occidentis. lxxx. gradus sunt: hoc autē est. xxi. die. Sed tamē quā sit orientale est apertior et fortior. quia ad cōplementū sui iēdit ergo obscurior et debilior: quā sit occidentale quia ad defectū nē suuadit. Et ppter hoc fit. vii. diei in morbis fortior q. xxi. significatio. Hec sunt quattuor figure lune quas fortiores: et apertiores diximus esse: et ideo propiores sunt dici ceticę et nō nūtiatue. Aliarū vero quattuor figurarū que prioribus debiliores sunt virtute: prima est quā media sit inter solē et primū quadratur a parte orientis quod sit quā lūmē impleatur quarta pars sui: hoc autē est quā inter ipsam et solē a parte orientis sunt. xlv. gradus et est in die tertia et media. Secunda est quā inter solē et secundū quadratur a parte occidentis media sit quā scilicet lūmē impleatur quarta pars sui et sit inter ipsam et solem a parte occidentis. xlv. gradus et hoc est. xxliij. die. Tertia est quā inter signū oppositionis sit et prius quadratur. i. longe a signo oppositionis ex parte meridiei. xlv. gradus et a sole ex parte meridiei. lxxij. sunt gradus et mediū. Et hoc ē. xj. die. Quarta quā inter signū oppositionis et secundū quadratur sit. i. a longe a signo oppositionis ex parte septentrionis. 45. gradus. et a sole ex parte eadē. 47. et mediū. et hoc est. i. die. Completis lune figuratiōibus restat dicamus que fortior sit et que debilior: et que mediocrius. Cum ergo luna in primo quadrato sit solis: aut inter solē et hoc idem quadraturum ascendens in orientem sit fortior in significatione et virtute. Cum autē in secundo sit quadratur: aut iter solē et hoc idem quadraturum descendens in occidentem sit debilior et nō adeo certior. Cā est q. quā sit orientalis ad cōplementū vadit sui. Quā autē occidentalis ad defectionē sui tendit: unde. 7. atq. 4. fortiores sunt et fiditiores. 21. et 24. Testat hoc exitus maris et reductus. q. in. 4. et 7. diebus fortiores sunt. 21. et 24. Si militer quā luna sit inter signū oppositionis et primū quadraturum a parte meridiei sit fortior eius actio et apertior q. si sit in hac eadē pte septentrionis. q. in meridie ad cōplementū sui ascendit. In septentrione vero e contra ad defectionem descendit. Inter luna figuras alias hz occultas et debiles in significatiōibus vt vna die ante coniunctionē solis: et vna die post: et ante oppositionē vna die: altera post: et ante ytraq. quadraturā vna die ante et altera post: q. ante coniunctionem et post sunt dies pares. id est. 28. et 30. Crisis autē in his nō est certa neq. vera s. fm q. paria dixim⁹ imperfecta et inpleta. Ante autē oppositionē et post est. 13. et 15. he ambe dies et si sunt ipares nō numerantur: et si eiz appareat in. 13. virtus et initium actiōis in ipsa: cōplementū tamē est in. 14. Et ppter hoc. i. 4. fortior ē et certior duobus sez modis. Aut q. cōplementū actiōis in ipsa ē et in ipso appareat: aut q. fortior vis lune in. i. 4. ē die: q. plena est lūmē. i. 5. vero q. i. 4. est secūda et cōplementum actiōis eius est in. i. 4. Impossibile ē q. alterum sit cōplementum in ea quā nō ab se inuicem tantū sit spatij vt natura aliud cōplere possit. Actiones eū nature non sunt subite s. paulatim ieruisse fm diffinitionē et ordinem amē. tōz. Alie vero que inter duo sūt quadraturā similiter nō sūt certa q. ante. vii. et post. vii. vj. ē. et viij. et ante. xxi. et post. xxi. xx. est. et. xxij. omnia hec paria sunt: et ideo debilia. viiij. vero nūtiatua est quia natura quā in. xj. crīsum facere incipiat i. viiij. die nūtiat. Quod ipsa. viiij. accidentaliter facit quia ad virtutem et cōplementum ascendit inter primum quadraturum et oppositionem. Hec est diuersitas dici ceticę secundū naturam numeri et cursum lune. Sed sunt homines sicut sopbisse hec conturbantes et dicentes. vos auctoritatem fecistis dici ceticę ex natura numeri et cursu lune dicētes numerū iparē i ceticę die digniorē eē q. parē. Qnare ergo crīsum in. xliij. et nūtiū cōfirmasti in. liij. quā horū dicrum sit paritas. Ihs respondē. Et si ipares dies ceticę dici certiores sunt et digniores naturaliter tamē parces ieremiscentur accidentaliter. q. et si crisis in. xliij. die incipiat cōpleatur vero in. xliij. xliij. imputatur quia i ipsa appareat quid natura operetur. Et similiter si in. liij. die incipiat cōpleatur vero in q. rta quarta inde vocatur nūtiatua. Qd pbi nō negligētes quā

viderent paritati hoc contingere accidentaliter reuersi sunt in se actionē inuelligātes nature et naturā inuenerūt altissimarū sequēte motū rerū. Quod quz fiducialiter explorassent ad lunā redierūt terre viciniorē et eā diuersā inuenerunt i mē sibus. Quia zodiacū in quibuscūq. xxviij. in quibuscūq. xxviij. peruagatur mātionibus. Si enim luna appareat vespere ante. xxx. dies significatur mēsis preteritus fuisse. xxviij. dierū in quo mēse luna zodiacū in. xxviij. diebus habuerit expletū Si enim. xxviij. diebus duo iunxeris appareat luna sub splēdo re solis et ita oēs dies fiunt. xxviij. Si autem appareat post xxx. significatur mēsis preteritus fuisse. xxx. dierū et luna circū cōpleuisset in. xxviij. diebus. Si enim. xxviij. duo iunxeris appareat luna sub splēdore solis: et ita numerus. xxx. dierū cōpletur. Unde oportet intelligi q. luna tardū et velocem habet motū. vltus autē est nature vt semper moueatur secundū motū altissimarū rerū. Quz enī sit vna virtus suarū virtutū fecit eā deus oipotes ad cōstruēdū et destruēdū aptiorē. Quz ergo pbi hoc appareat. Certificauerunt q. natura se finiat in suo motu et actione aut pp sanitatē virtutis naturalis: aut pp subtilitatē et leuitatē materie sit mot⁹ suus et actio secundū lunā zodiacū in. xxviij. diebus cōplētē. Et si natura tardatur aut ex defectione sua aut ex cōfusione et gravitate materie sit motus et actio eius secundū lunā a qua zodiac⁹ in. xxviij. diebus cōpletur. Bene ergo intelligimus q. diuersitates motū crīsis secundū diuersitatē sūt motū nature in re locitate et tarditate sicut mutatiōes figurarū lune in velocitate et tarditate. Sufficit nobis de die ceticę et eius diuersitatibus dixisse secundū naturā numeri et cursum lune.

Prologus stephani philosophie p̄scipuli in secūda parte regalis libri artis medicine que est medicine cōplementū et operatio morborumq; curatio.

Rima huius ope

p

ris et nō minima parte absoluta q̄ est sc̄z rerū nālium et nō nālium ac extranaturaliū sciētia circa boīs subiectum ad cam que huius operis est finis manum mittimus medicine sc̄z operationem qua in parte et sanitatis custodia et morborum neutriq; repulsa continetur. Dico autē hunc medicine finem hoc est huius artis formā: quoniam que in precedentibus de cursa sunt omnium ad hanc esse dicuntur propositum sed dixerunt. Nam naturalū quidē sciētia rerū medico ad liquidum necessaria non est ut ex causis p̄ demonstrationem cam foueat: ad vltimum v̄q; p̄sequatur: sed a phisico que dicta sunt tātum suscipit philosopho necesse illius v̄rū ita sit oīo. curae absolueret. Huius nāq; subiectū homo qū sit medici. s. quod et phisici pars subiecti philosophi sed nō quo et illius modo. Nam phisici quod cōponentia animā. s. et corp⁹ hui⁹q; partes v̄triusq; potētiās atq; ad iuicē p̄positiones: medici secundū humorū tēperantiā in qua sanitas constat: contra vbi langor et morbus. Quid itaq; boī secundū hēc duo fiant accidētia medici est rimari totiusq; cōfinitis: alterū tueri si sit. Alterū quā acciderit repellere. Sed qm̄ huic etiā quib⁹ fiat medicaminū naturas opus scire est: que sunt herbarū ciborum p̄gmentorūq; vires ad hēc p̄prie: que in obediētia q̄ cōtra querere necesse habēt: et nō quascūq; habent: quoniam morbus et sanitas cōtraria sunt tēpericq; humorū ac intemperies. et intēperies nō nisi per cōtraria: aut educi aut expelli p̄ualeat. Hūc nō naturalium necessaria illis ē sciētia reꝝ vt per opposita quibus boīs corpus aut intus aut extra afficitur et alteratur que insunt mala pellātur: que bona per consona tueantur. Porro morborū et ex quibus sunt quib⁹q; significentur causis cognitio quasi basis et totius est huius fides artis. Quoniam nisi hēc cognita sint nullū sit eorū nisi forte casu curare. P̄missa itaq; quasi huius sequentis operis propositiones sunt vt illi diligēter et agnitis et memorie mandatis nullū i agendo error occurrat. Sed quoniam opus hoc ex arabica trāsferimus lingua omnia fere hic posita medica minū nomina arabū p̄feruntur lingua: et quia nos in latina habebamus parū afflicti: prout sunt in arabico ea p̄ferimus etiā que nobis cognita sunt: nōnūq; que icognita vbi qz: sed ad latinē formā declinationis inclinata. Nūc tēnim sic nulla esset nobis ad p̄sens trāsferēdi via: qū qui vtrāq; nosset nullū hēremus lingua. Ad alui igitur paulo infirm⁹ videri q̄ sciētiā nō trāsferre: quoniam minus est pauca q̄ oīa aliqū interrogare qū primā quidem partem nō tamen plenā secūda nō oīo: aut certe turbidum quid quod magis obfuset sciētie haberet latinitas. Nec vero oīo lectorē errori et sollicitudini remissimus si quod posse nobis fuit et oriens habebat: in totius operis fine oīum que apud diaforidē sunt medicinarū breuiariū subdidimus. hinc eorū nomina grece illic arabice habens vt in cuius v̄ncit hoc opus manus: qd̄ queque res sit: aut grecz siue inuenit arabē sit illi posse cōsulere. Reliqua vero que aut arabica tātum sunt p̄prie p̄tūmus diffinitionibus que quidē potuimus aut oīo siluim⁹ studium daturi: vt si quoniam modo nobis posse gratia viderit diuina. inter greca et arabica nomina inferamus latina. Hanc ad propositum reuertimur.

Sermo primus secūde partis libri cōpleri artis medicine qui dicitur regalis dispositio hali filij abbas: babēs. 31° ca^o.

Uniuersalis disputatio de custodia sanitatis. cap. 1.

De cōmuni regimine custodie sanitatis et primū secūduz anni tempora.

1. De regimine sanitatis per exercitium.
2. De regimine eius qui p̄antur ex labore angustia.
3. De balneo.
4. De regimine sanitatis per cibos.
5. De regimine sanitatis per potū: et primū d̄ aqua.
6. De regimine sanitatis per vinū.
7. De regimine sanitatis per sōnū et vigilias.
8. De regenda sanitate per coitum.
9. De accidētibus animę.
10. De mūdificatione corporum ad custodiā sanitatis.
11. De speculatione p̄fectudinū.
- 12.
- 13.

14. De regimine tēperatorum corporū.
15. Cōmemoratio sanitatis corporū q̄ sunt extra tēpātiā.
16. De habitudinibus corporū.
17. De regimine corporū in quorū mēbris est aliquod incommodū ex mala cōplexione.
18. De regimine eius qui non potest seruare in eodē statu suā cōplexionē sed nec trāsferre ad tēpātiā.
19. De custodia sanitatis debiliū corporum et primo de p̄gnantibus.
20. De regimine corporū infantiū.
21. De electione nutrīcū et regimine eorū.
22. De regimine puerozū in ablactatiōe.
23. De regimine adolefcētū et iuuenū.
24. De relinque senū.
25. De regimine eorū qui de egritudine surgunt.
26. Quā cauēantur p̄tentiales morbi.
27. De amputandis causis continuarum febrium que scilicet sunt repletio ex humoribus.
28. De amputandis cāz p̄prie vniuscuiusq; egritudinis.
29. De amputatione causarum paratarum inducere habitudines extra naturam.
30. De compitura corporis et que ad ipsum referuntur. s. bonā corporis conformitatem et decentiam.
31. De regimine peregrinantium arida aut mare.
- Capitulum primū in quo continetur disputatio vniuersalis de custodia sanitatis.

ostendimus in precedentibus parte. s. prima libri huius res

quarum idiget medicus speculationē et iudicio cognitionis eorum: anteq̄ oct operā rebus regiminis et curatiōis. Jam nūc in hac p̄te secūda. s. actuali de his ad que oīs erat intentio libri huius aggrediamur. custodiā sanitatis in sanis et restauratiōē in infirmis ponētes hunc primum sermonē in custodia sanitatis. Dicim⁹ itaq; corporum boīum et aialium cōmutari et alterari semper: nec habent manere in vna qualitate semper: ex eo q̄ in eis nature eorum ad corruptionē tendere et nibilationē. Et hēc quidē corruptio et nibilatio accidit corporibus ex necessitate vel p̄ter necessitatem. Quare necessaria corruptio ē aut ab intus aut ab extra. Abintus quidē accidit aut cā siccitatis naturalis que v̄r et in aialibus et plantis accidit: per quā. s. tendūt plāte ad marces et siccitatē et aial ad finē mortēq;. Aut ex dissolutione eius substantie quodidiana ex cā naturalis caloris: donec v̄rgeat eā ad corruptionē et finē. Accidit quoq; illi corruptio ab intus ex sup̄fluitatibus que ex cibis potibusq; fiūt. Qd̄ autē accidit corruptionis necessarie ab extra est cā aeris circūdantis nos. Idō necessaria vero corruptio ē q̄ obuiat extra rerum corruptentium: quādam modū ea que calcaciunt aut infrigidant. desiccant aut humectant: sicut et collisio lapidis. incisio ensis. pungi. morderi a venenatis. Qū igitur sint corpora mutationi idiliuncta indiget necessario regiminē mutationi illi congruo qd̄ et prohibeat corruptionem et silitat ea in qualitate sue sanitatis v̄q; tempus horūq; finis et defectionis naturalis: hunc cū defectum arcere impossibile est. Cā nempe qua sit defect⁹ nālis mouetur ab ipsa natura corporum: si fiat autē corruptio ab ipsa natura corporum: iposibile est arcere: at si medicus vtatur regimine quo oīs in corporibus v̄r ad cauēdū. s. cās nocētes que et faciūt duo p̄missa necessaria nō accelerabit ad illa corruptio aut defectus: hēc ē p̄ter naturā finis. Si enī in primis obuauerit cās eorum p̄tib⁹ nō necessarijs et rexerit corpa i id qd̄ oīs fieri abide cāe necessarie erūt bñ cōposite: v̄r et nō accelerabit in eas corruptio: hoc enī regiminē custodia sanitatis infans et restitutio ei⁹ in egritis. Equa vero ē custodie sanitatis tractatū p̄cedē dignior enī ē medicatiōe egrī et lōge v̄tilior. qū sit. p̄posita itētiō artis medicine sanitas. Sit enim galē in p̄ordio libri diuisionis medicine qm̄. p̄positū medicine ē adeptio sanitatis et finis eius cauere ei quibus ex verbis p̄z finē artis medicine sanitarē cē. Primi quidē huius artis tradūt sanitatis custodiā excellentiorē ē aduersatione egritudinis: quoniam sanitas in sanis ē quidē in egritis p̄natū quid. Et custodia rei que est excellentior ē in ingitione eius que nō subsistit. Amplius custodia sanitatis prior aīo et tpe medela posterior qū sit hō cōglutimatus in sanitate que ē tēpātiā corporū et hēc quidē tēpātiā aut est in vltimo sic vt sint oēs naturales actiones perfecte in id quod ad posse ē: neq; sico tēpātiā in p̄lio que est oīo et veraciter inter oēs extremitates: qm̄ nō sit eā inuenire: sed tēpātiā que p̄pria ē boīs: aut deficiēs ab ea que ē in vltio nisi qd̄ defectus hic nō nocēbit actiones nec amputabit

offitio. Quis sit ergo sanitas quod dictū ē corporū tēperātia in vltio vniū qd deficitia a tēperātia hac multa variāq; exētia a tēperātia circa magis et minus. Quare et via que ad custodiā sanitatis ducit varia ē. Hec ergo custodia diuiditur in tria: i. custodiā sanitatis i. sanis et custodiā sanitatis corporū debiliū q̄ idigēt sustētamento sanitatis. Custodiāq; sanitatis corporū q̄ iā para sūt casui egritudines: his itaq; cauendū ne icidāt. Custodia sanitatis corporū sanorū diuidit bifariāz. Tū enī cōis ē et vltis tū ppria. Et cōis qdē regimē ē illō qd ē corporū hz cōis cās: quibz participāt sanitas et infirmitas. Propria duas hz partes. Altera ē custodia sanitatis corporū in quorū sanitate nihil ē illaudabile que sūt tēperare complexionis et equalis perfecteq; cōpositionis. Altera vero ē custodia sanitatis corporū extra tēperātia positorū: in cōplexione et cōpositione nūq; qd nocementū corū actionū nō sentitur. Hos itaq; iā abbinē ostendemus quales sit regimēi cōis in custodia sanitatis corporū.

Capitulum. 2. de cōi regimine sanitatis.

De regimine ergo quonā regimē hoc ē in regimine carū cōiū participatorū sanitati et egritudini: que sunt. f. res nō naturales mutātes corporū quorū vltio qd ē cōgruū sanitati. Earū prima ē aer circū dās nos. Exercitiū. frictio. balneū. cibū et potus. sōnus et vigilie. coitus. mūdatio corporum et accideria aic. Speculatio quoq; cōsuetudinū in his ē cōstitutū. nos autem icipiē pzinū a regimine quod ē secūdū aeris habitudinē.

De cōmuni regimine sanitatis secūdū anni tēpora. Sportet volentē sanitatis sue custodiam habitare loca aeris clari et subtilis ameni et delectabilis quā respiratur cito mutabilis per vltos flātes non spissi: sed neq; cui miscēatur vapores mali: quātū possibile ē. Aer enī vna ē carū fortis in maratione corporū: eo qd maxima sit necessitas vite ad illū. Mutatiōis at aeris fortiores cause sunt anni tēpora. Sportūū ergo qd sit regimē sanitatis per singula tēpora anni cōsiderare.

De regimine corporū tēpore veris. Quis erit p sensū anni tēpus veris: o3 regimē corporū tēperatorū in eo ēē per victū temperatū et cetera regimēna tēperata: regimē autē corporū extra tēperamentum ex cōtrariis in cibis potibus alijsq; iuxta quod dicemus in regimine pprio. Quā aut fier accessus ad estātē nō incongruum erit vti in tēperatis corporibus quedā refrigerantia et restringentia. mediocritatēq; exercitū: frigidis autē corporibz hoc oportūū tēpus. Et vero calidū adiūcendūz amplius refrigerātia et refrigerātia requiēq; paucitatē laboris. Sed si quis vult purgari aut phlebotomia aut pharmacia ad custodiam sanuatis hoc tēpore faciāt ut temperatē ē: et corporū virtus maior ad perficiendū. O3 aut hominē aſcendere purgationē humorū qui biemiis frigore cōgregati spissatiq; sūt. ante qd liqueſcat calore estatis: deſuātq; in aliquod mēbroz generemq; egritudo. Quā in re. dixit: in quorum corporibus multe generātur superfluitates o3 accelerēt purgationem veris principio pzinū qd liqueſcat hūores cōgelari in biemiis: deſuātq; in aliquod principalū mēbionum. Et iterū dixit ver explicat sanguinem et ampliorē qd fuerat facit. Patit ergo tanq; ebullitionē vt nō sit facile venis illū cōtinere. Repellunt ergo illum ad alia mēbra: iuxtaq; passionē per plures: pari modo ceteri hūores qui spūati fuerant in biemiis simile quidē patiūtur. Hoc aut tēpus optimū est omnibz etatibus maxime tamē grādioribus. et his quorū est complexio frigida et secca. Regimen ergo corporū o3 tale esse quando cumq; aer temperatus est.

De regimine corporū in estate. Estate aut qm aer ē calidus et siccus: o3 regimē tēperatorū corporū inclinari a tēperatis ad frigida et hūctantia iuxta plus minusue caloris et estatis siccitatē: molliri q3 refrigerationē aeris q̄rum plūs ē. Sint aut bīacula in locis propinquis aquarū occurſui suauis optimarū. Por te fenestraq; cōſistorij a parte septētrionis cōſistorij. Sūtaq; frigationes. excitatiōes venti arte: sedcat in frigidis pānis vt sunt linei. Flores quoq; ameni et refrigerātes circūponēdi. In bedebengis induende vestes linee lues chelindroq; aptare. Exercitiū per paucū fiat: in qd frigida et suauis balneandum exercēdūq; narādo. Et qm hoc tēpore calor naturalis ad exteriora corpis educitur et minuitur iurus. o3 victus ēē mediocritē: subtilē. cito digestibilē. Sic ciz aut hypo. Difficilius ferūt corpa victū estate: facili? vō biemiis: q̄re equū ē paucū ac bilē cibū facile et digestibilē ē vt fuit lapidosi pisciculī pulli galliarū. stanne carnes eduline cū aceto et mal' granā-

tis pate. del succo vuarū vel pomorum aut lactibus frigidis mixtis his succis et cucumeri. et citruli. cucurbitęq; postolacae. Fructū at pruna. perlica. poma. gingimie. quice. musa. vna. nō multū cōsonās dulcori. mala granata et similia que refritur nūe. Caveatur aut victus calidus et pūgens parupēda tur vinū nisi qd ē albū et tenue et nō vetus. Si aut pter hoc aliud bibat miscetur aqua multa nivali. Quorū aut cōplexio ē calida et secca expedit vt multū sint in vsu hūiūmōi rez quz sit hoc tēpus plurimū nociuūz his quorū ē cōplexio calida et secca. paruiſaciāt et coitū hoc tēpore quo caueat maior dissolutio naturalis caloris a corpibz: multipliceſ sōn: caueantur medicamīa permultū solubilia et acuta: sed si o3 accipere vtatur aq̄ violę et lebelabi et fructuū ac cassia fistula et mirrob et sirup. ro. et similibus. Habent enī hoc laudabilē finem. Quomus at vsus hoc tēpore oportūus. Cōgruū est hoc tēpus anni senibus et his senibus qui frigidā et humidāz habent cōplexionē pblegmaticāq;3. Sic quoq; quā docunq; fuerit aer calidus et siccus equū ē tale ēē regimē.

De regimine sanitatis in autūno. Et vero autūnus frigidus et siccus i quo regimē tēperatorū corporū inclinari o3 ad calidū et humidum molliriq; vt et aer circū dās nos sit huius cōplexiōis: nec det se quicquā frigiditati aeris aut nuditati nocturne et maturi. nali: maximeq; caueat capiti ne catarrhi faciat: caueatq; calorem in die quz sit aer hoc tēpore varius et iniquus. Exercitiū at sit tēperatū: balneū in aqua sit dulci et tepida paululū in parte calidi: caueaturq; balneū aque frigidę: victus aut sit calidus et humidus generās bonū sanguinē laudabilē: vt caro aīalis ouina et parui caprarū sine telibus parati episcidabago. cirabago. frica et aīata: iura quoq; parata cū asperagis et pastinaca et similia. Bulciū aut qd ē paratū cū amigdalīs et pistacijs et gaccara. Fructus aut caueatur et in vltimo estatis: generāt enī malū sanguinē. Si vero comederit nō multū sit in comedēdo: edatq; racemos et poma sira: musāq;3. Sic corū aut: siccus siccus et vvas passas et antipericas: cligatur vī nū coloris rubei et clari tēperatū: qd sit inter nouū et vetus et ameni odoris et saporis mediocriter tēperatūz vt assuescat vino: desuescat autē potū et odorē narcisū quā doq; et bebdramegū et de amenis: muscū mixtum cāphore sandalum conditum cum musco et gariof: et beſeſe vt tēpore retur. Sportet autem te scire hoc tempus oportūum esse tēpatis ppline maxie q̄rū cōplexio calā ē et hūida. bi at qd frigidā habent et seccā grādioribus habitudinibus malis hoc arcātū tēpore. Quare necesse est illis hoc regimen supabū dātū esse. Calide autē et sicce cōplexionis viris adiūcēdū humiditati regimēis corū calor vero in tēperantia. Caueatq; coitum et paruiſaciāt illuz hoc tempore anni. Eūent quoq; anime accidentia. Sia enī mala pter gaudiū et letitias. In his multa fieri oportet hūiū tēporis causa cholera nigra. Scire te quoq; decet quonā huius quadrantis aer malus ē pessimos morbos generans ex nimicitate siccitatis eius: vāctatīq; aeris in eo. vnde hypocras dixit. Adorbi qui sunt in autūno: acutiores et magis interficientes in pluribus sūt. ver cōtrā melior tēpore et paucariū infirmitatum. Hoc autem ideo qm aer in autūno maxime est variatiōis: vno nēpe eo demq; die varius sit sepe: et quonā humores in q̄ multis corporum excurunt in estate. eūum autē venerit autūnus stringuntur frigore: reducunturq; in interiora corporis quare accidunt infirmitates pessime. maxime illis quorū regimē malum est. Unde necesse ē hominem inherere regimēi quod diximus et obseruare cauereq; quod varium est ab corq; tēpus planiarum quando humectaret aer et deficit variatio eius. O3 quoq; hoc tēpore assuescere potionū solubiliū aliquam earum. f. in qua cōſucit cauens. f. futuram biemiē. i. futurum biemiis frigus: cōſtrictionēq; superfluitatum in corpore. pbi bitionēq; earū ne soluātur. Et sciendū hoc tēpus anni congruum pueris et adolescentibus: bisq; qui calide sunt et humide cōplexionis.

De regimine sanitatis i biemiis. Biemiē quonā ipsa est frigida et humida oportz regimen tēperatorū corpū inclinari ad calidū et siccum ex q̄ritate frigoris et humiditatis biemiis. Etantur autē pluribus vestibz qd arceatur frigus aeris a corpore veluti bōbactis vario grāto alijsq; similibus. Calſieri quoq; puenit ad ignē laudabilium lignorūz nō mali odoris: hocq; secundum q̄ritatē frigoris biemiis. vīdum autē pluribus vestibus. Quā autē multiplicabuntur pluuię: sit habitaculum in eminētibz locis ad que perueniat sol. Exercitiū vero plus hoc tempore vitendum est qd ceteris: fricationēq; maxime quorum corpo-

ra sunt humida. Dieta vero sit crosior: temperata: propter hoc
q calor naturaliter confortatur hoc tepore convertitur eis in
tra corpora multiplicatur unde digestio melioratur sicut
ait hypocras in libro apothimos: ventres inquit bieme et ve
re calidissimi natura sunt: et somni longissimi atqz alias faci
lius corpora ferunt cibos bieme debine vere difficilior es
te postqz autumno. Quare oz dietam esse plurimam et grossiorem
ut est caro multonina caprina copleta vitulina et siluestres et
salie carnes et similia: ferula codimentis apranda calidiori
bus sicca et assata frigatqz et artocreas bene coctas. Pulli co
lubarū ita volantes et passeres et similia sint cibis. Cavent
dicta generatim plegma sicut caro agnina lac pisces et simi
lia. Vinus aut non multum sit qritare sed fortioris caloris:
hocqz duabus ex causis. Altera ē quonia vinū humectat cor
pus: corpora vero hoc tepore humectari non egēt: tepus enī
humidū. Altera quonia vinū parū est nutrimentū et corpora
hoc tepore plurimo indigēt nutrimento. Validius autē esse
oportet ut resistat frigori biemis. Et quod tepore hoc quides
est vtendum sub ruffi coloris et merū parūqz temperatum. Et
hij quides qui calide et sicce complexionis sunt ac iuvenes hoc
tepore optimarū complexionū sunt. Quare opz temperare regi
men corū et parū minut a calido. Et vero senes et quibus fri
gida et humida complexio grauari sunt dispositionū: unde et
necesse habent augere calefacientia et desiccantia. Humidissimi
quoqz opz esse regimē quotienscūqz aer frigidus est et humi
dus. Hoc est quod volebamus ostendere de regiminibus cor
porum ex habitudine aeris secundūqz tepora anni.

Capitulu. 3. de regimine sanitatis per exercitium.

Exercitius quozqz corū est quozqz vsus ma
xim⁹ est i custodia sanitatis ma
ior autē eius vtilitas qz prandium precesserit. Con
fortat nēpe mēbra et solidat ea solvens superfluitates que su
per sunt in corpore de cibis: confortat etiā naturalem calorem
et ictū ci auxilio ad bonā digestionē expulsionēqz a stomacho
et intestis reliquarū cibi. Et quotienscūqz fortius est exerci
tium et digestio melior et velocior nō opz eos dimittere exerci
tium quod consuetum est iuxta quod diximus alias. Signus
nobis est qz videmus sani corporis esse eos qui exercitantur
et laborant et currunt: minimūqz illis accidere morborū cum
parua obferantia diete. Et nēpe Gal. in libro dietarū vni
uersalium. Quicūqz exercetur ante prandium nō multū egēt
iudicio regimē in prandio. quicūqz vero est parū laboris
multe quietis: hic eget inquisitionē regiminis diete: cauereqz
a nociuis et cōsuecere corporis mundificationē. Et iterum i
libro de regimine sanitatis: possibilis est solutio superfluita
tum et purgatio earum per exercitium: ipsaqz excellentior et
maioris vtilitatis est subtili dieta et medicamine soluti. A de
dicamina nāqz attenuant mēbra et minuunt carnē: exercitū
sine quouis nocumēto mēborum soluit. Et rursus ait in li
bro curationis sanitatis. Exercitium confortat stomachū et
epar et omnia mēbra adiungit ea ad bonā digestionē. In ex
positione quoqz acrum aquarum et regionū: motus inquit et
exercitium subtilē faciunt complexionē et bonā. Tepus autē
quo vtendum est exercitio est post digestionē ciborum quib⁹
precedenti die quisqz est prāsus: digestionē dico plenam in sto
macho et viciis. quādo natura icipit cupere porrectionē cibi al
teri⁹. hoc autē cognosces ex colore vrie. hui⁹ eiz qū ē color al
b⁹ significat nudū cibos digōs i vrie qz si croce⁹ sig⁹ ē cibos
tūc ē digestos i vrie stasqz vtiatur exercitio. Si g sit igneus
tūc aut in vrie finita digestio: et ē tepus qū natura eget pran
dio. Quz ergo videris teporis signū exercitij: oz minuas cor
pus a superfluitatibus ciboz per egitionē et vrinā vt mun
dentur intestina et vesica: exerceasqz corpus fricationē medio
cri per oia mēbra manibus et manutergijs oloqz cōpetenti
complexioni frices suauis adiūgēs paulatim donec modus
occurrat temperatē vt molestat exercitio nō desiccetur mēbra:
tūc aut exercearis iuxta qz opus ē corpi ad solutionē sup
fluitatū mēborum confortationēqz eoz et caloris naturalis.
Sit autē modus exercitij aut iuxta cōsuetū aut iuxta qz indi
get corporis cōplō naturalis sūm qz dicemus in regimē pro
prio. Seruet quoqz exercitū modū magnitudis et paruitatis
ex mētura ciborū in subtili et crosso pascosqz et mīto. Post
prandiu autē cauedū est exercitio. Quod si necessitas exegerit dif
feratur donec cibos a stō descedat sua portione retenta: mu
taueritqz illū mutatione qua facilius in epate conuertatur in
sanguinē. bonū. Si enī exercearis statim post prandiu descen
dit cibos a stō in intestina anteqz decoctio eius perficiatur si
anteqz exinde oppilationes in vrie que sunt inter epar et in
testina: quz sit exercitij superfluitates dissolvere a mēbris et

purgare ab eis: si imoderatū fiat celeriter soluit ex suba mē
borū aliquid. Quod vt sit desiderat mēbra supplimentū ei⁹ qd
soluitur. Trahit itaqz cibū a vrie que euacuat et ipse tra
hunt ab epate epar pari rōne a vrie que dicitur gedebet: bec
ab intestino subtili ipsiqz pari de cā a stō. Cibos enim ē cru
dus et indigestus nec defluēs per vrieas et meat⁹: sit ergo op
pilatio. Congregaturqz de eo in vrie humor crudus: unde
et sūt pessimi morbi. Quare nō oz vti exercitio post prandiu
statim. Sed nec cū quis famē patitur: hoc enī prohibet
hypocras in libro apothimos dices. famelicū boīz nō oz
laborare. Corpus nāqz in fame eget cibo: exercitū vero sol
uit a corpore quod ico est ciborū que sūt mēbris data. Be
biles ē corpe caueat forte exercitū: et quibus būores in cor
pore sūt subtiliores et pauci: vtantur autē exercitio debili: sicut
et forte cōueniētis his qui corpe fortiores sunt et in quib⁹ su
perfluitates crosse multaqz. Terminetur vero exercitium
hora qua finit exercitatus angustiasque ē si quādo incipit
anbelitus inspirat⁹ sudorqz exire. Tūc ergo oz apurare exer
citū cuiusqz sit spēs: ne forte fiat angustia: iuxta qz ait hypo.
Adorus quo corpus mouetur intercipientes ē quz incipit an
gustia arcedūqz ne hoc accidat. Est autē hic alia exercitij
species in instrumentis anbelitus siqz aliquādo aratione
spūs: mō aut vocē temperata: ex hoc enī trahitur amplior i pe
ctus aer et pulmonē. dilatāt ergo pectus et meatus qui sūt i
corpe ē dilatātur. Et tamē arationē spūs et vocē i fortia
dine et debilitate ē iuxta necessitatē quē admodū dicemus in
regimine proprio. His quoqz qui aliquo corpis mēbro patit⁹
debilitatē laboris eius caneatur foueatqz illud regē. Exēpi cau
sa. patit⁹ in pedibus vulnera oz minuat laborē pedis. Ali
ter autē requies nihil bz bonū: cui nec crededū ē in custodia sa
nitatis nec securitatē dat ab infirmitatibus. Corrupti enī cō
plexione et coadunāt in corpore p cā superfluitates multe ex
prohibitione earū a decoctioe et dissolutione: unde et calor na
turalis debilitatur: sūtqz cāe multorū morborū sicut alio lo
co dixim⁹. S. quoqz dicit. Timedū ē ne diuturna quies calo
rē extinguat naturalē. Quare oz volētē custodire sanitatē su
am cauere nimis requiē preter qz si eius corpus rarū ē et por
ri aperti i latē: unde et multa sit dissolutio superfluitatū. Quis
cūmodi ē nō indiget exercitio. Si qui autē sunt qui minime
exerceantur sed quieti dāt operā: hos conuenit subtili dieta nu
triri et pauca corpusqz eoz affluere purgatiōe: sed in qz me
diocriter. i. minutioni sanguinis et medicine soluēt ac vomit
ui cōgruētibus corpi eoz vt ab hinc daret sanitas eoz.

Capitulu. 4. de regimine sanitatis ex labore angustia
patientis.

Ad signis excesserit i exercitio et labore quod
accidat et angustia. Et inspicias si āgu
stias inuenit ex labore in mēbris suis quasi vlcē
maculas: significat humores tenues et acutos: qui generant⁹
tepore fortis motus a liquefactione humorū crossoz et dissol
utione eoz a liquefactione pinguedis et mollis carnis et dicit⁹
tur humifmō angustia vlcerosa. Quū hoc patitur oz vtiat re
quie: fricatione multa et molli: et vngatur olo viol. multo in oī
bus mēbris: maxime aut in pedibus et dorso vt humectetur
mēbra et molestant ab eo qd accidit illis ex siccitate laboris.
Deinde balneetur aqua tepida: priusqz intrat balneū bibas
aut inlebas aut mali granati succū glatiat reiecta materia. Li
berur consensu cibis: sed minuatur quātitas. Si aut angu
stiosus in mēbris aliquid inuenerit lōgū: scias hoc ē ex extē
sione lacertorū et neruoz per multitudinē laboris ex supflui
tatibus que ad ea decurrunt: nisi qz superfluitates que con
tinuātur neruis et lacertis in hac habitudine panes sūt et nō
male. Accidit autē his pigritia a motu difficultas inclinādū
quz tetigerit corpus suū inuenit calidius qz qui angustia pa
tit vlcerosa: nec apparet in corpore huiusmodi multū qd. Qui
bec patitur vtatur fricatione parua et molli: vngaturqz i ea
oleo viol. et repenti. quiescat et dormiat. Deinde balneetur in
aqua temperata caloris diutiusqz sit et sedeat in ea. Egressus
ab aqz extergat et cū oleo viol. fricetur. Induaturqz i balnea
si biemis tepus est eat: boram perferat sicut pascatur ci
bis facilius digestionē: vt sunt pulli gallinarum et similia.
minuaturqz quātitas. Sumat autem oia pauca pruna. Et
morā. vel vrieas si fuerint: deinceps quiescat. Si hoc regimē
die secūda etiā vsus fuerit. cessabit ab eo angustia. Si in ter
tio quoqz die similiter faciat oio curabitur. Si vero inuene
rit homo cū angustia etiā percussione apostematū percussio
nī similem: sit ex eo qz superfluitates calefacte sunt nimia ca
lefactioe cā fortis motus: unde ē attraxit aliquid supflui
tatum proximarum. Sequitur autē hanc spēm angustie polo

nimis cū tangitur corpus: vnde bilisq; mēbra crosseiora q̄ fuerant in sanitate. Et hec quidē maneries dicitur angustia apostematice. Accidit ēt maxime his qui nō confueverunt excrecitum z labore. In labore autē consueto parum accidit nisi quum morbus labor excesserit. Cura huius angustie ē cū sua ut z tenuissima fricatione inunctione olei violati z nenufari tepelacti z imoratiē longa in aque concha tēperati caloris longa quoq; requie z diuturna. Bibat iulab z sirupuz viol. aquaz semis porulace: parua vtatur dieta humectati vt pri sana z succo ordi lori. aqua calida refrigerantiq; nūc cum sacchara tabarcedi: mala granata sugat: mora comedat ynas melones indos. cucumeres z citrulos. Si at̄ deest ei succus: comedat pisces lapidosos musq; q̄beg. pullos galline cū aq̄ ruarum acerbarum: cucurbite: succo malorum granatorū ac filibus. Quādo autē inuenit angustia sua sicū durū in mēbris sic vt nō possit facile moueri: oꝝ vtat quiete z tēperata fricatione balneo cū aqua calida: vtatur dieta paululum autē gente ad humiditatem: mane exercetur deambulatiōe modica. fricatione. corporis extēsiōe. olei inunctione. balneo i aq̄ calida. Repelletur nāq; ab eo angustia.

Capitulum. 6. de regimine sanitatis per balneum.

Alneum autē fiat post exercitiū s; non statim. Expectetur ergo paululum donec ad se redeat: vtatur corp⁹ eius oleo z fricat equaliter: ingrediaturq; balneus: hoc ideo vt aperiant⁹ pori euacueturq; a corpore reliquie supfluitatū dissolue per exercitiū: molliaturq; cutis z caro. Perfruerit in balneo fm q̄ indiget quēadmodū diximus: dicemusq; i regimie proprio. Frictur in balneo oleo vnctus cōpētentiōia vero iuxta mēsurā utilitatis. Si vero fuerit hō diuturne dietis z delitanti⁹ z nō sit qui indiget fricatione mēborū. frictur corpus medio crier. Si autē sit qui indigeat viribus mēborū: aut propter aliqua opera. aut ad audaciaz. hunc quidez oꝝ fricari p omnia mēbra fortiter. Si autē vis mollescere mēbra sit fricatio parua levis cum manutergis. Diximus autē de omnib⁹ generibus fricatiois z que sit utilitas cuiusq; in p̄ma parte z secūda quz de exercitio dicemus. Non oꝝ autē exerceri z nō balneari post cibū. s; nec balneari sine exercitio: maxie si grossus fuerit cib⁹. Si cū exercet aut balneat q̄s post repletionē ciborū: replet caput vaporib⁹: sicutq; morbi pessimi pp̄ eas q̄s diximus. s; nec oꝝ prādere statz p̄ exiū balnei cib⁹: cū extinguit i ore s̄daci z replet caput suo. Si ergo i bis quā mō p̄cin fuerit: z caput vapore repletiū fluxum facit. qd̄ eiusmodi est cū hierapiera adiecta cassia fistula. z si quidē p̄cesserit. Sin autē adice illi besludcbg polipodium z turbit: p̄cipe qz ifirmū de ambulare crura strigere. pedes fricare. Si z epati oppilatio acciderit cura cū squingibin: s̄d scibus z sirupo absinthij: z que his similia sunt que dicemus in cura oppilationis. Id autē te scire cōuenit qm̄ post cibū optimū est his qui graciles sunt: z maeri: si tamē nō sit in epa. eozq; oppilatio. aut in stomacho retositas. Balneari autē sine exercitio si cutis eius sit rara: z cōsuevit nō opz ad aliam cōsuetudinem hac transire: nihil enim ob est quū superfluitates eorum corporū cito soluantur tāq̄ si exercitio. Aut autē nō hui⁹ modi est: nō opz balneari sine exercitio. S; nec exerceri post balneū cōuenit. Iboe cū dissoluit virtutem z debilitat eam.

Capitulum. 6. de regimine sanitatis per cibos.

Bressū p̄p̄ia a balneo deest expectare z suātinere a cibis per horaz. Sūant autē aliquē potus sicut squingibin zaccare aut mell: aut iulab: aut iutibe z simitum s; cōplexione hominis naturalē. Dehinc p̄p̄a deat prius sumens ea que opz sicut dictari sumus. Comedēs autē optime terat molaribus cibum maxime si cros⁹ fuerit quo obedientior: fiat digestioni. Quare illa quoq; coquant plenius que coquenda sunt vt acceleretur digestio: eozū z extēna a stomacho aliqz. Omio aut opz speculari in vtendis cibis sex habitudines. Prima est qualitas ciborū z cōueniētia eozū corpori. Secunda p̄ritas. Tertia ordo eozū. Quarta tēpus quo porrigantur. Quinta qualitas appetitus. Sexta aut ex mēbris que patiuntur. Et speculationis quidem qualitatib⁹ ciborū z cōueniētiā est in cōplexione: alia est in substantia. Et que in cōplexione corporum speculari cōplexione si fuerint calida cibentur huiusmodi frigida dietae: si frigida contraria. Si vero fuerit sicca sit eius dieta humida: sicca erit dieta si sit cōplexio humida. Si autē cōtingat aliāquem cibis vt minime oportuniū sic cōplexioni: vtile est nūscere alia que frangant malū corū: repellantq; nocuentū. Sicut lactuca si misceatur apio vt tēperetur cōplexio ei⁹ minuatq; calor. Recentē quoq; pisces si condiantur cū mel

le z sinzibere condito: aut comedantur cū calidis salsamentis vt sinapi pipere z carui similibusq;. Substantia autē ciborū cōsideratur quoniā cibis cros⁹ vt est caro vaccina z p̄is azimus oportuniū est illi cuius in s̄d calor nāl ē mlt⁹ cholā quoq; rubra in co fortis ē: z qui exercetur multo labore ante prandium hieme pp̄ frigus acris z somnū multus. Tales cim cibi in huiusmodi bitudinibus digerūt in stomacho plena digestiōe z nutriti multū: augenti⁹ plurimū virtutē. Si cim comederit eos quis aliter: hoc ē cū in stomacho parū calor parua ē cholera z exercitiū z somnus nō multi huiusmodi cibi nō digeruntur: vnde in stomacho ei⁹ generāt cbi mos cros⁹ z oppilationes in visceribus: maximeq; si fuerit cibis grossus z viscosus. Cibi autē subtiles sicut caro pulloz. galline. starni. coruicines. franquilini. ale autū. lactuce z similia cōgruūt ei qui nō laborat: z calor in corpore eius aut stomacho debilis est: z cū in viscerib⁹ oppilationes. Cui vero labor est z exercetur z in corpore stomacho fortis est calor cibi bi nō cōsonant: nō ergo vtatur: qm̄ mutantur in s̄d cho eius in fumositatē: vnde z quidā optime digerentes carnez vaccinaz franquilinos minie digerunt. Cā est qm̄ stomachus ē multi caloris ad quē defuit multa cholera: eger grossus cibo in quo operetur. Cibus autē subtilis cito exurit i eo z fit fumositas. Si cim in ignē magnū proieceris stipulaz z quid sit: statz in ipso momēto exurit debilitaturq; ignis z extinguitur. Si aut ligna fortissima apposueris vt ilices z quercus cōfortatur z nutritur ignis: stomacho quidē tēperato in calore cibis inter subtile z grossū medius optim⁹ est. Sic quoq; z his qui medicritur exercetur aut dormiunt: aut in temporibus sunt temperatis.

De quantitate ciborum. Consideratio autē quantitatib⁹ ciborum talis est. Qd̄ hominē nō multū fieri i appositis vlsq; dū grauet stomachum eius. accidatq; fastidiositas ciborū: siue ille quidē cibis laudabilis sit siue cōtra. Si cim in hoc quis peccet generat in corpore illaudabilis sanguis z implevenas humor iniqu⁹: generaturq; graue morbi: que sunt ex repletionē malarū: elca z amplius nocēt q̄ que de laudabili. Si cim fiat repletio de cibis calidis generātib⁹ cholera rubcam: affert pessimas febres morbosq; acutos. Qd̄ si deccur materia ad aliquod mēborū facit apostema qd̄ dicit⁹ formix: aut herisipilla. ac similes morbos acutos. Si aut fiat repletio de cros⁹ cibis oritur arthetica z podagra. z dolores renū. asina. durities epatis z splenis. S; z si cum hac sit etiā viscositas fit oppilatio in his mēbris. Et si sit repletio ex cibis generātib⁹ melācholā: sicut melācholice passioes: vt sūt discipieria nigra. q̄rtane cācer. scabies. icteritia nigra. z similes passioes melancholicę. Sed z si fiat repletio ex cibis generātib⁹ diuersos humores variōsq; z viscosos: sicut ex eis pessima vulnera z febres mixte que aliqui recedunt alijs succedentibus. Quc quū ita sint cauere oꝝ repletionē ciborū ac frequētatōē fastidiositatis nūi his qui fortis sunt exercitijs: laboris multi cūsq; rara. Aliter autē se hīs minime. Repletio nāq; ciborū illaudabilis ē valde. Si autē peccatum fuerit replebiturq; homo cibis quouis tēporis: sic vt grauet s̄daci⁹ et vtatur vomitu cū pēna sicca oleo s̄sami z digitis. Accipiatq; aquā calidam: nec vero hoc dīferat vt libere s̄daci⁹ ei⁹: bibat post vomitū apii z vinuz ribanuz: nec eo die deinceps porrigatur illi quouis cibis. Qd̄ si vomitū vti nō poterit prohibente aliquo: vt est dolor gutturis aut pectoris: aut palati: longo se totū sōno det: post exercitiū multum: bibatq; vinuz forte minuatq; cibi. Quum autē putrida z frens est eructatio: patientiq; fastidiositatem acciderit solutio vt egrediantur cibis indigest⁹ huiusmodi nō opz laborem sed cōsistere: minuat quoq; apponēda z subtiliter: vt est panis bene fermentatus infusus in vino ribano subrusto. z iura pulloz ac starnozum vtatur sōmo z quiete. Sin autē acciderit hoc cuius cutis sit aspera z spissā: opz fricari corpus eius fortiter cū multo oleo repenti sedatq; in pila aq̄ tepide z diu p̄stet in ea. Si autē mane factum fuerit z adhuc super est in ore stomachi cibis nō opz prandere: nec omnino descendat reliquie cibi z digerantur. Cernificatur autem digestio qū videris stomachum vacuum equali pondere iocūdū: vnaq; iā incipit tingi z si nibl bozū apparuerit: deest vti exercitio iuxta cōsuetudinē deinde balneo.

De ordine ciborum. Speculari quoq; ordinem ciborum quoniam quosdā quidē opz z prius sumere quosdā aut deinceps. Opz enim vt p̄p̄o nat homo cibos facile descendentes a stomacho illis qui morantur. Sicq; qui molliunt ventrē laud qui strīgunt vt cib⁹

cito descendens viā parit moranti vt sunt melones ⁊ antep-
fica: prius sumenda sunt q̄ panis: aut caro mollior: vt
triciū cibū viā parit stringenti sicut prius sumuntur olera
elica parata cū murti ⁊ oleo oliuē: q̄ pira coctanāq; Quā
autem preponitur cibū minoris descendit cibū acceleran-
ti: digeritur cibū facile descendens nec inuenit viā exundi a
stomacho propter alterius difficilē descendit ad exitum: vn-
de corrumpitur alter atq; in stomacho: corrumpens seuz
et morat̄. Eadē est rō de emollientibus ventres q̄ preferunt
restringentes illis: emollientes enī ventrem si nō puenierint
viā egressus corrumpit: corrūpentes etiā stringētes. Gros-
sus aut cibū nō cito digestibilis opozt pcedat cito digesti-
bilē ⁊ subtilem vt prepositio ouine carnibus autibus ⁊ vacce-
ne ante omnia: pfanditis enī stomachi calidior ē alto ci⁹ ⁊ me-
liozis decoctiois: qm̄ qd̄ vici i eo caro ē. vñ qm̄ opat̄ i grosso
cibo bñ illū digerit. Si vō pponat̄ sibi grosso nō digerit q̄
propter frigiditātē alii stomachi: qm̄ in eo sit dominās substan-
tia nervosa.

De tēpore cibationis. Tēpus aut̄ sumendi cibū
opz sit post mundificationē stomachi:
⁊ cōfortationē caloris p exercitiū sufficiens ⁊ frictionem
ingressūq; balnei: quādo videris coloratam vrinā appeti-
tum cōfortatum ⁊ fames apparuerit. Tunc nō opozet differ-
ri prandium. Si enī differatur attrahit stomachus sibi sup-
fluitates corporis: cessatq; exercitiū eius ⁊ corrumpitur ci-
bus mixtus illis humoribus. Si autē acciderit differri pran-
dium: ⁊ stomachus traxerit humores ad se: datur huiusmōdi
squinibin aut iuleb: fuggat mala granata dulcia acria ⁊ me-
dia que dicuntur mija: ⁊ sustineat paululū ac sic comedat.
Opz autē multificat cibos in tēporibus frigidis: quando
calor cōgregatur intra corpus caueaturq; in tēporibus cali-
dis: calor nāq; aeris educit naturales calores a corpore ⁊ mi-
nuit: bieme vero fortiores sunt digestiones q̄ estate: hoc enī
tēpore stomachus fortior est calor vt iā pēdiximus. Clides
hinc opoztere appositionē ciborū mane esse in estate: qm̄ aer
adhuc iocundus est nō feruidus: aut nō statim post exerci-
tium prandere sed post requiē nō breuiorē hora sed maiorem
Sic quoq; post balneum hora vel amplius sufficitur.

De regimine ciborum iuxta qualitātē appeti-
tus. Operatur quoq; appetitus
in digerendo cibū bona actione. Significat nāq; oportuni-
tatem ciborū ⁊ cōuenientiā corpori. Quis enī duo sunt ci-
bi equales in bonitate inclinaturq; appetitus ad alterū: pze-
cipimus apponi quod desideratur: qm̄ cōuenienti⁹ ⁊ magis
cōferens ⁊ veloci⁹ digestioni. Siquoq; si sint duo cibi ⁊
alter altero melior inclinaturq; appetitus ad min⁹ bonus
preferimus illum alteri: stomachus enim melius digerit illū
propter spōtaneā anime susceptionē mēbrozūq; vnde ⁊ sto-
machus cōuenienti⁹ suscipit illum.

De regimine ciborum secundum infirmitiā
mēbra. Si autē sit infirmitas in
aliquo mēbrozū opz vt cibi cōferentibus illic caueandiq; q
infirmitas eius malum nutritur: etiā si omīe corpus egrot
diueris ab illis. Si quis enim sit iū quē cephalica acceleret
opz fugiat cibos vaporantes: vt sunt nōcca ⁊ lac alia cepe ⁊
bis similia. Qui autē in stomacho debilitas est: caueat cibos
ematūtes enervantes vt est pinguedo butyri ⁊ sitamū ⁊ quē
similia sunt. Qui vērō natat cibū in ore stomachi: accipiat ci-
bos grossos ⁊ profecidat sua granū atq; in fundis stomachi
precipue paululūq; induci post cibum: vt cōcedat ab ore sto-
machi. Qui autē patitur pblegma i ore stomachi: ocuitet pbleg-
matica: spōriganturq; ci que iudat pblegma vt squinibin
mellam. Quis in stomacho multa cholera ⁊ tuba generat
caueat illā mētriciat p cepas mel ⁊ alia: accipiatq; repūnē-
tia vt mola granata acida tamarindos ⁊ similia. Si morat̄
ciborū descendit a stomacho ad intestina: caueat viciū glū-
tinosū ⁊ grossū: sūm atq; qui cito descendit vt mollicet i
testina viciū naturā: vt olea dulcia que sumuntur ante cibū.
Qui si eul cibū descendit a stomacho in digestus: dēntur ei
arctantes ⁊ crispitici cibū coctanā pira glandes carice si-
riē ante cibū. Et quia epas frigidum est ⁊ stricturn: mederi
cibis opz caueat oleas grossas ⁊ viscosas: vt ararq; subalū.
Si autē calidus fuerit caueat calida sumas refrigeratiā. Sic
⁊ in diutibus mēbris si in eorum aliquo fuerit infirmitas ca-
ueat quod p̄gaur illā viciūq; viciūq; viciūq; viciūq; viciūq;
Quod si aliquod forte non cōgruum cibū assumpserit iuxta
quod membris q̄s opozet statim sedāq; aliquod repē-
lens inuenit illi eius sicut de viciūq; viciūq; viciūq; viciūq;
Capitū 7. de regimine sanitatis per vinū.

Quoniam diximus que oportuit de regi-
mine ciborū transcamus ad
regimen potus: ⁊ excellentior quidē potum est aq̄
⁊ post vinū ⁊ eligere quidē aq̄ opz qualē alio loco dixim⁹
Caueatur aque potio eius hora qua cibū sumitur donec fir-
metur cibū in stomacho: descendatq; paululū ⁊ pcedentim:
potio enī aq̄ hoc tēpore circūfundit substantiā stomachi: ⁊ cibo-
rū phibetq; stomachū cibū libere. vnde ⁊ bene nō digeritur.
Substantia enī stomachi necesse habet tāgere cibos calore suo:
quo eos cōcoq; ⁊ referat eos in suā naturā. Si vero vrgeat
necessitas bibatur ex ea parti sedāde suis grana. Quā autem
sufficiens erit homo a cibis. sedetq; i stomacho bibat aquā
frigidā in quātum necesse habet: sed non opozet bibat aquā
in salua neq; in nocte: debilitat enī calores stomachi ⁊ epas
naturales: nisi calidi sint cōplexiōe naturaliter. Fugiat quoq;
potum aque frigide ⁊ nūce habens stomachū ⁊ epas debile
natura aut debiles nervos: aut cui est in pectore passio. Qui
enī perseverat in eo superuenit ei ruptio sanguinis ⁊ cegitio
catarrhi rigores ⁊ arctica. Sed si non manifestatur nocumē-
tum eius citius qm̄ tamen accesserit etas ⁊ senectus apparē-
bet nocua ⁊ egritudinis alie que difficile sanantur. Nec ve-
ro post coitū frigidā bibatur aqua malū enī. Nec statim post
balneum aut exercitiū fortius donec generit bibaturq; ate
aut inlab aut squinibin tēpore. Vñ in cōgruum est vñ aq̄
refrigidatā cū nūce post prandiu pcedetū pariterq; cū vino
Capitū 8. de regimine sanitatis per vinū.

Alter vero potus. s. vinum vuarū cōferens ē ei
qui custodiā vult sanitatis sicut alio loco
diximus si quidē vtatur quis eo iuxta modū tēpore
quo opz. Confortat enim calorē naturālē ⁊ extendit in totū
corpus: ⁊ tēpat humores cholericos purgans eos p sud-
orem ⁊ vrinā: ⁊ molliciat naturā: humectās mēbra dura: qui-
bus accidit siccitas cā laboris supfluit: aut aliquo simile. Cibi
monet appetitum adiuvat digestiōē mittens per oia mēbra
Effert quoq; ad ea humiditātē aque: soluens ventositatem
⁊ inflationē agit oppillationē: mitigat meli⁹ calefactionē ⁊
humectationē sua. Hāq; cōfortat oas illi gaudiū ⁊ letitiā: de-
dilationē ⁊ similia que ostendimus qz de natura potionum
tractauim⁹. Ad arime autē bec operat̄ in bis qui tēperata ha-
bent corpora: aut qui inclinatur in frigore: si sumatur mediocri-
ter: facit ē hoc in oibus cōplexiōib⁹ si qd̄ sumitur opozitū
sit quātitate ⁊ qualitate ⁊ mōd⁹ tēperatiā aque. Nocet autē
illi cuius cōplexio supabūat in calore: aut qui febrē epas
patitur: aut cephalica: cui nervi debiles sunt nocumēto ma-
ximo. Caueat autē illū oq̄ qui aliquod horū que dixim⁹ pati-
tur. Si quis enī oīno nō velit abstinere potu eius: bibat albiū
subtile multa aqua mixtū: eadē vīna acuta ⁊ vterea. Stat
vgetur ea quoq; sunt: tēperet illa aqua frigida horis an-
teq; bibat sex: bibatq; illud cū nūce qui calidissim⁹ ē ⁊ p̄oij-
ctat in vas eius integras: rosas: amigdal. dulces ⁊ frustra-
pomozū actionē dūz qui oīno vult illū vinetē i sudat in co-
panē simile: sex horis anteq; bibat: de hinc colat ⁊ bibat: suble-
quanturq; guarā lactuā dū adices: ⁊ papaueris ⁊ poma rhu-
ga: ⁊ terra carafanica cōdita cū capbora. Si cū aut accet-
trat capitis dolor comedat statim post potionē parū viciū: fru-
stra coctanāq; vt arceat ascēsu. vaporis ad caput. Estate ve-
ro oīno potū eius abstinere: nec vero opozet vīnū bibere in
soluta: sed nec post saltū cibū aut acerbū aut pūgitiū: ad-
ducit enim sūd exoriationē ⁊ intestinā. Si neq; bibatur sta-
tim post cibū: malū enī ē emittit cibū indigestū maxime: cu-
ius est in epate ⁊ venis oppillatio generans hydropimū. Si
bibat descendat in coetus mūnne attritus non tāt stricturn
meatus: reatane ergo ⁊ augeat oppillationem. Qui aut acci-
dit stomachi debilitas per potationē trāseat ad coctanā cum
paucis musco: aut fructū nūtri recēat: aut vnos passas igit
nosas mūdanas glanis. Si quidē debilitas fuerit ex calidi-
tate. Si aut fuerit ex frigore vtatur sabado ⁊ gario: infusioq;
frigida. Sugat gacē arā paululū. Nec oq; afflicte ebrie-
tate corrūpit enī mētē: adducit ebriā: sanguis sereatū: mor-
bos acutos ⁊ akeretā: debilitatē nervozū: epilepsiā: tremorē.
apolectā: paralytū. quātā ⁊ morē subito qm̄ replētū vt
trioli cerebri ⁊ vene vino: ⁊ nō qm̄ in eis locis spū vt lucer-
na que si impletur oleo plus mō infunditur ignis ⁊ extingui-
tur: viciū autē in libro de cōplexione: quoniam ex viciūq;
potatiōe accidit passiones gūda frigide vt apoplexia: p̄sbi-
mus: eplia: qm̄q; bis similia replētū viciūq; viciūq; viciūq;
vaporibus viciūq; quod ad illud ascendit de viciūq; refrigerat
tur itaq; naturā caloz ⁊ accidit huiusmōdi passio: dū de
quāta sunt nō vō cōcedit modū i potatiōe: coica p̄paz viciūq;

lentia nisi forte in mense aut duobus semel: statimq; utat vo-
mitu emulserit stomachu: hoc enim corpus purgat a super-
fluitatibus mudarq; stomachu. Qui vero hoc facit si quidē
calidus ē nā statim post vomitū accipiat squingibin aut iuleb.
Qui ar frigide est cōplexio bibat post vomitū gendica-
re et sirop. pomoy aut siro. xilaloos. Q; aut qui ē multus
in bibēdo vini et nō vult inebriari: pādū minuire. cenare iu-
ra pinguis: maxime capiti cū carne agnina pingui et dulci:
parata cū oleo amigdalārū et sifanti recetis: quim comederit
ex eo aliquātulū prohibet vinolētiā: maxime feludegō et cha-
bisum pinguis enī et daltia frāgūt acuinē vini quz prius per-
uenerint ad stomachū cōsolātur illū: prohibētq; alicēsum va-
poris vini fursū. Cagles ar areēt ebrietatē cā suc desiccandis
in humiditate vini. S. in libro simpliciū medicaminum dixit
amigdalas amaras si comedat ex eis aliquātulū ante vinū
arere ebrietatē et temulētiā. A signatio medicamis prohibē-
tis ebrietatē. Aque soliorum vitis albe. S. i. aceti. S. s. robi
besserē. S. s. sorbear illud paulum. Aliud et si volueris su-
mere semē caul: s. i. bibe cū robo besserē anteq; vinū bibas.
valet enim.

De temulentia. Temulētiā enī ē ifirmitas q̄
accidit cerebro et sensibus: de
ascēsu vaporis qui sit ex vino: impletq; cerebrū humore cali-
do: hec autē maxime bis accidit quozū cerebrū calidū ē et de-
bile: hoc autē quz acceperit crapulā vaporosam debilitatur a
digestione sua et dissolutio: et apule. Qui ar cerebrū forte ē et
validū nō grauatur crapula. soluit enī: unde nec accidit ebie-
tas. Juxta igitur virtutē debilitatēq; cerebrū accidit et diffi-
cultas ebrietatis et paruitas eius. Regimē eius tale ē. In
regimine ebrietatis cōsiderādū ē si ebietas grauis ē et multa
precepe huius paruo leuiq; vti exercitio vt cōambulatio. bal-
neariq; in aqua dulci suauī in balneo medicis caloriz: su-
stineat parū et comedat parū ciborū facilis digestiois et de-
scensus a stō: dormiat sonū oportunū: dissoluetur enī ab eo
ebietas: reuerteturq; in priorē locū vel statū. Si autē for-
tis fuerit ebietas ita vt et corpus turbatū sit et aia inordinata
et anbelit: frequēs caput quozq; egratōs nō oportet huius
modi hominem aliquid attingere ciborum: aut vini: quiescat
fricetur plante pedū ipsius. Abluatur parū crura ei: solua-
turq; crapula vaporosa a cerebro eius. Qum euigilauerit
et apparuerit leuitas in corpore ei: cessauerit turbatio capitis
passio. Hic cōstitas: exerceatur leuiter. Dehinc ingreditur
balneum temperati caloriz: vngat corpus ei: ppetenti oleo:
fricetur corpus eius totū suauiter infundatur aqua tēperati
caloriz: marie caput eius: ingressus sedat in pelui aque tepi-
de admodū: sit in ea paululū egrediaturq;. Si autē pseue-
rat cephalaea fundatur sup caput oleū rosatū refrigeratū nō
pmultū: et si quidē estas est irrigatur aqua frigida. debic ex-
tergatur: quiescat pax et bibat squingibin aut iuleb. aut siro.
besserē: aut sirop. limuc. aut pzonori refrigeratoz nūc: expe-
retq; parū: occupeturq; colloquio et similibus: tunc cibet le-
uī subtili et facile digestibili: vt sunt forbilis oua et iura quar-
nabi sacra cū carne crassa: comedatq; lēriculatū muzus. pul-
los patos cū succo vuarū acerbiū et granatorū: pisces lapi-
dolos et frāquillos et starnas cū cōiādro viridi aut succo.
et cū ruta: dea et lactucas et iuba et qd simile. Ad aut mul-
tus sit in cibus. post quos suggat granatū. poma muça. pple-
ta. pira. et similia: nec deābulet post pādū donec transierit
tres hore: s; iacat in loco frigido si quidē estas est. Si vero
biens in tēperato loco. Dodoet sandalū. aquaz rosaram. cā
phorā. rosas. nenusar. vaporetur ligno aloes cū cāphora: et
bibat hūc siro. Est enim vitilis ebrio maxime cuius ē complē-
tio calida. S. pzonorum nigrozum. ramā. purgati int? et ex-
tra. dimidiam libram. coquantur cum. lb. v. aque donec re-
deat ad vnā: coletur et super addatur. lb. s. aque granatorū
muçoz et aque acerbe citoniorū. S. o. coquatur cū igne tēpe-
rato dispumetur donec fiat sicut iulep. Tūc sumatur ab igne
colatū seruetur: vtatur quis quim opus fuerit si quidē estas
est cū nūc. si nō habz succū bibat granatorū muçoz dormi-
at nocte tota: mane facto itret balnū: fundatur super illum
et caput aqua calida a sepi: statimq; dormiat. Qum euigila-
uerit sumat squingibin refrigeratiū. Et si vpus fuerit medica-
mine hoc cū aqua granatorū sedabitur manifeste ebietas.
S. boli armenici. berberis. granozū citruli semis medulle
boragis. buglose viniūsciusq; 3. v. semis caulis 3. vij. carabe
quesiati. semis portulace. oium 3. b. cāphore 3. j. teratur et cri-
brata misceatur cū aqua granatorum aut siro. besserē refri-
gerato cū nūc estas tēporē: vtile ēm est. Sirop? quozq; ab
simibz cū aqua granatorū ante cibū prodest ebietati. Si

aut superest adhuc capitis dolor mūneq; sedatur: irroietur
caput decoctioe camomille et aneti et ponat ad nares aliqd
olei liliacci et anetini: vngatur eius caput vt dissoluetur va-
poris reliquū. Cauat aut oleū rosatū in reliquis cephalae
vaporose et ebriose. Que si cessauerit ocf pax vini albi et sub-
tilis aquosiq; prodest em ad subtiliā as ebietatis reliqui-
as grossas. Si autē differēs dolor remanet adhuc oicb: fit
hoc cā grossi vaporis steruatur: infundatur huiusmodi. oleo
camomille et aneti et vngat eo caput: soluit et reliquias ebie-
tatis. Ad os aut bibere aut exerceri quādiu quis ebrius est.
aut cephalicus. Est apud diaconidem qm robū mirri si sūa-
tur ante vinū prohibet ebrietatem.

Capitulū. 9°. de regimine sanitatis p somnū et vigiliam.

Omniū vero os esse: post pādūz tēpera-
tumq; somnus cū est corūz que
digestionē ciborum adiuvant. Et si cibus quidē est
mult? aut crosus os et somnū amplioz cē tēperato: sit ergo
paruitas eius magnitudoz ex multitudine mēsure ciborū
paucitatisq;. Porro illū qui pmultum multia replet? ē cibus
somniauere conuenit dōc a stomacho soluetur cib? ne
forte superet naturalē calozē materia. Si vero cibus ē subri-
lis sit somnus breuior temperato: vigilijs oio vti nō puenit:
calefaciunt enim et desiccant prohibētq; digestionem fieri.

Capitulū. 10°. de regimine sanitatis per coitum.

In coitu multiferi nō cōuenit nisi cōplexio
cuius calida humidaz ē nāliter:
qōq; corpori eius oīatur ē sanguis: testiculūq; cali-
dū et humidū: pax aut vtatur cuius cōplexio frigida ē et sicca:
s; nec in saturitate et repletionē ciborū et potus: nec vero duz
fames ē: nec statū post laborē aut post balneū aut in anitōdes
nec fiat dū calcfactū est aut refrigeratū corpus: quibus calefa-
tientiū aut refrigeratiū cā. s; sit medium in oibus suis hitu-
dimibus. Adinuat quozq; in autūno et tēporibus quibus
iminēt graues et pestilētiales morbi. Cauat aut oio tēporē
pestilētie. Oportunū aut tēpus ē post digestionē ciborū in
stomacho et descēsu corū ac ante somnū: vt quim vpus quis
coitu fuerit dormiat. dirigaturq; et quiescat. Hōc aut tēpus
oportunū est generatiōi prolis: qm dormit mulier et firmatur
sperm a masculo in matrice. Si autē quis vtendo peccauerit:
tollebatilius in repletionē qm in fame: et dū calet corpus meli-
us vti qm si frigidum sit: melius quozq; dū humectatus ē qm de-
siccat. Si aut qm excesserit in coitus dū vti sic vt minuat
calor eius et būditas naturalis rarefcat corp? os rozari cor-
pus eius aqua frigida. quo spīsentur porri: multipliceturq;
calor naturalis iterius in corpore nec multū tamē. Cibetur
carnis iure parato cū elpidabago et trito cū cepis ac cicere:
porrigatur illi vinū ribanū. vinū quozq; rectus vaporetur cū
neda. et liniatur cū gallia et similibus: quiescat et dormiat oīu-
tius. Q; si aliquādo acciderit i coitu ipotentia cōsideretur vi-
ligēt quā cā fiat: regaturq; cōstmodi cōtrarijs cibis ac me-
dicaminibus sicut dicemus in curatione passionū.

Cap? 11°. de regimine sanitatis per accidētia anime.

E accidentibus aie tristitia qd nō
os aliq; frequēta.
s; nec irā nec mltiplicare curā aut cogitatiōēz inui-
dia oio fugiat: huiusmodi enī oia pplexione corporis murat
adiuvantq; in anitione et debilitat calor naturalis. Qui aut
est calidus cōplexione si biuatur paritū ei pessimas febres
vt et bica et ptilis similiaq;. Quare opz cauere hominē huius
modi animi accidētia: atq; vt affluat gaudium: letitiāq;
hec enim naturalem confortant calorem: mouentq; ad exte-
riora corporis: augent in pigrinā confortat animā. Dixim?
autē quid faciat quodq; anime accidentium in corpore quim
de rebus naturalibus loqueremur.

Capitulū. 12°. de mūdificatione corporū ad custodiam

Colligitur in corpore crapula quedā et sup
fluitas ciborū et potum qua mi-
nime indiget natura: et partem quidē huius preua-
let natura pellere educereq; et corpore: partē aut nō preuals.
Remanet ergo in corpore cui et nocet intantum vt egeat au-
xilio medici natura: quo purgatur crapula hec maximeq; in
corporibus corū: qui non cauent vsum malozū ciborū. Li-
bus enī in stomachū veniens qū digestus in eo fuerit expel-
lit illū in intestina: succositas eius tendit ad epar et remanet
purgamentum eius quo nō indiget natura. Expellit itaq; et
educit illud a corpore per egestionē. succositate aut q ibat ad
epar qū digesserit et informauerit sāguine seperat i quozq; su-
perfluitatē: mittitq; cā ad vasa sua. Et quo quidē oio nō indi-
get vt est vīa pellit et emittit a corpore. Quod si forte quauis
l lij

causa nō emittere poterit nocet et adducit morbos: sic quoque cum iter sanguis ad mēbra: quod quidē cōueniens et simile est sue nāc suscipit: et in suā trāsmittit naturā. Quod autē nō confert subtiliat et soluit et si nō valcat remanet in co mēbro et in locis vacuis: hoc ergo qm putrefactū fuerit: generat febres si vero defluat in aliquod mēbrozū facit apostema secundum suā naturā. Quod ergo medicū qm cognouerit aliquā in corpore superfluitatē maturare illas atq; educere a corpore quod fiducia prestat exinde a morbis passionibusq; Opus enim ē in omnibus parū imminuere corpus et inspiciere quod egerit ab eo naturalium rerū: sicut est egestio et zina sudor sanguis mēstruus: et quod de naribus egreditur et quod defluit palato: quodq; etiā spūtur a pectore. Si ergo viderit aliquod horum minui et nō esse egressū eius iuxta quod exigit porrectio ciborū nec secundum consuetudinē et differri tēpore quo solebat exire. Quod sollicitare egressum eius ut redeat in suū statum naturalē. Sic etiā si viderit in aliquo mēbrozū congregatam esse superfluitatē: ut in pectore aut stomacho: aut in renibus aut vesica: oportet exinaniri huiusmodi crapulam a corpore euacuatione et ab illo mēbro i quo cōgregata est. Sz et si natura arctata est et egestio imminuta oz consideres causā huius cōstipationis: et si quidem fuerit paucitate cibi potq; addendi est: hōi: et si quoniam cibis siccis humidis utendū est: ut sunt olera emollientia ventrē ut est bluta maior: minor q; lebelabuz apratū cū oleo oliue et muri. Si autē quoniam cibi stringunt aut ponit sunt: oz huiusmodi ut iure pingui dulciq; cum oleo sifami. Veniq; si est hoc quoniam peccatur in ordine ciborum oportet mutari ordinem: reuertaturq; homo in suam consuetudinē. Si vero accidat propter malam complexionem quam patitur stomachus et intestina: oz obuiare oppositis. Si ergo stōachus et intestina plus equo calent et defecata sunt: oz eius qui patitur sumere cibos refrigerantes et humectantes ut pīfana cū manna: aut dulcia pruna dulcia mora et sebelēgum maturū: humida quoq; olera. Si aut frigida et siccata sunt oz cibetur efcis calcfacientibus et humectantibus sicut spīdabagū paratū cū lacte agnia carne asparagis. et blito maiore yuas passas dulces: sic quoq; et bacilli et passi robū yini et cāna mellis ac similia: sumatq; parū cassie fistule et māne. Si aut cōstipatio ē facta ab hōi ribus grossis viscosisq; paucitatemq; cholere rubre in intēstia oz ut sumat huiusmōi inra gallozum yetez cū medulla carisami et beffarigo: sumat quoq; mel et aquā calidā: squingibi melleū cum aqua: deturq; rursus aliquid cassie. si facit cum turbit: et si nō proficit hoc qm hōi ē i intestino inferiori: oz utatur elistere mollificanti cōuenientiq; sicut blito maiori aq. oleo sifami ac miris et gaccara rubra. Si aut multum fuerit pblegma conuenit loco scabare mellis appositio addaturq; etiam boracum.

De consideratione vrine et reliquarū superfluitatū. Urina quoq; consideranda ē si minuat calorē cā: oz dari patenti ei semen pīlij et fuleb: et medullā cū: ueris. citru. semiaq; coruz: semē mellōis mellonēq; indū. Si fuerit ex frigida de tur patienti apū. feniculu. et semia corū. ciminū. anisū et dau cum et aquā decoctiois corum. Adficaturq; cibus eius apū et aspāgus. ameos. ciminū. cicer nigrū. nucēs. sel. gennū. et similia. Laudūz autē est ei cui accidit iclusio vrine aut egestio nis colicā adducat emissionē corū. Cōstipatio nāq; egestio nis colicā adducat et ventositatē angustiationē et ventiginēz. Retentio vrine facit difficultatē vrine: vulnra in vesica: prodest aut arteticiis vrine frequentatio et quē in spina patitur: defeccat corpus: sanat et hidropisim et multitudinē infirmitatū humidarū nisi q; perseverantia eius adducit siccitatē corporis intantū ut quadoq; noceat: adducitq; tenuitatem et marcescem et vlcera vesicę ac diabctem.

De sudoris retentione. Si vero sudor constrin gatur et nō exiret: q; cā frigoris reuo ca illū fricatione et exercitio ingressu balnei. rozatioē aq calide sup corp. Si at cā porrozi et calorē solis puoca rozatio ne aq olcis et tepide et fricationē molli cū oloriol. et nenufaris. Sic et facies illi cui? cutis pīspata ē belnei cū aq niri et quebriti. Si autem sit mora sudoris ex superfluitate grossa et viscosa: regimē eius sit calcfaciēs et subtiliās ut ē minoratio cibi comestione mesaurit cū blito. aqua ciceris. carnes aui uz. olera pūgita. fricatio fortis. exercitū fortis. balneari aqua in qua decocti sunt herbe subtiliātes dissoluentēq; ut camomilla anetū et berera. fētē et fānsū post euacuationē humo ris per pbarmaciā soluet pblegma ut ē turbit et agaticum et medulla cartami. Si aut morietur mēstrua oz ut adiucet

prouocatiōe euz helba et fescolo. rubeo: aqua ciceris nigri et manachue. semie apij. sirop. absinth. hoc quidē si fuerit mora cū frigoris. Si aut cā nimij calorē banda sūt mulieri pti sana aqua cucumeris et citruli. lacturaz tarfaco quoq; et similia adhibeat vrōse cruribus. Et si morat qd defluit de palato vtatur curatiōe dentū cū spinis et similibus et gar garismo cū aqua mellis: et masticatione candri. Nec eni pur gant cerebrū a superfluitatibus humidis: mūdantq; oculos auditus et guttur. Si at moratur qd naribus defluit et crapula ē in cerebro oz sternutationē prouocare immisiōe ligno rū in nāsū et statione sup aquā bullientē in q sit camomilla et aqua lilebnee. hoc eiz purgat cerebrū et repellit morbos quire niunt ab humoribz grossis ut ē eplia et appoplexia. Sed si superfluitates multiplicatę sunt in stōmā ut fiat subuer sio. anima turbetur titillet labiū inferius. deficit paucitas si at appetitus: angustiationē ozis sapor in amarū mutetur et sal suginē ac acerbitatē. Oportet vtatur huiusmodi vomitu: maximeq; si fuerit eitas immisiōne pene in olo infuse: vtaturq; medicaminibus vomitū regētibz ut dicturi sumus. Et si congregata ē in pectore et pulmone crapula humiditatis oz vtatur aqua in qua decocti sunt sic? yua. passia. radices ieros capillus veneris. comedat butyrum euz gaccara et mellez sor binone facta euz aqua surfuris et gaccara et que similia sunt.

Si at ē crapula in renibus aut vesica oz cā purgari his q prouocāt vrinā: ut ē apū. feniculus: semēq; corū et dauci. semē citruli. mel. cucu. cucur. scisso in pelui aque calide in qua decocta sint camomilla. feniculus in similia. Ad hūc itaq; mōdū oz euacuare quod ē in vētrē in quouis mēbroz. Si vero in oi corpore crapula coadunata ē oz inanire humorem dominatē. Si ergo vaneus supabūdat in corpe vtatur pble botomia vene que vocat medastina si fieri pōt: hoc ē si tem pus et etas et regio dederit. Si minus vtostetur de sub scapu lis et cruribus. Si cholera rubra superabundat euacuet euz ebello et aqua granatoz cū sabana et gaccara aut bellego cū tamaridis aut sirop. ro. cū squingibin et niue. Et si hoc cra pula ē melācolica accipiat aliquid de squingibin cū apio aut mulsā: vel melieratū cū spūz: aut sumat beffarigum aqua mirob. indorū decocta. Si aut humor ē pblegmaticus acci piat hierāpiērā cū melle cōdiā: aut parū turbit et similia me dicamina q soluit pblegma que nō sunt tāto fortia: ut autēz hierap. supra cū melle semel in hebdomada vtilē ē his quibz in stō cerebro ac intestinis pblegma adunatur et humidita tes. Purgat enī illa ab oibus mirabiliter. Similiter et con fert his quibz in neruis cōgregatur crapula viscosa. Subtri liat enī et mūdificat ac emittit p solutionē. Porio eius sit pēss 3. d. Si at crapula alicui ē varia i his mēbris suat biere sicce 3. b. aut pl? vlsq; ad. c. et distēpet euz squigibi coctantio maxie cū squigibi coctantio. Cōfec? biere purgatis stōachū itclia cerebrūq; et neruos a supfluitatibus vtositatē dissoluit oppi lationē apit que ē in epate. splene et renibus tritrat appetitū. digestionē adiuuat et confortat purgat. mētē senitū mozari fa cit: et est vtilis ei qui vult custodiā sanitatis sue maximeq; ei cuius nāc dominatur pblegma. Sume semis apij. ani. cuius qz 3. d. seminis feniculi. manachue. absinth. gre. cuiusq; 3. c. mastic. spicē nar. cin amomi. cuiusq; 3. b. radices ligr. purga te et optime trite. 3. c. aloes cpatici. xxx. trātur oia subtiliter cribetūq; subtilissimo cribro. Si cui ergo vñatur pblegma accipiat huiusmōi potiōis. 3. b. vlsq; ad. c. nō plus et distēpere tur cū aqua foliorū citri et si cū pblegmate ē et cholera. distē peretur cū squingibin. Si vero cū hoc humore apparat inte rius in corpe melia addat his medicaminibus cū hūmi cre tici. 3. c. distēpet de co. 3. b. aut. c. et cū aqua bardane recentis: aut aqua fautenegī aquatici. Cui vero sunt emoroides pon nat cū his aquis aliqd machali glauci in vnaquaq; potiōe obolos. b. vlsq; semis dragmā. Et enī hoc medicamē mirabi lis vilitatis ad custodiendū sanitatē si quz opus ē sumatur.

De euacuatione per vomitū. Et excellenti? quo vtitur in repletōe cor porū ē inanitio per vomitū. hic enī cū hoc q; multum pdest a multis liberat passionibus. Laet enim a labore renem et aperit oppillationē que est in visceribz per nimium vñ motus purgat emissionē grossorū humorū qui sūt in meatibus et in extremis corpis ut anchaz genuū pedū vt ē vera scia: dolor genu. podagra et q silia sūt. In his nāq; passioibz iōge meli or ē pharmaco. In morbis at capitis et colli pectoris et costa rū solūes iferi? vñ? ē vomitū. Adm vomitus his addit pas sionibus spēre in principio. Et enim. Sal. in libro megate geni quomā vomitus prodest in emissionē sanguinis que fit ex eruptione arteriarum renarūq; et a podice renibus et ma

erice: vesicaqz facit enim hoc imminutione repletois & attractione materię: emissione eius opposito egressionis modo. Si cut eni nos si velimus vomitum tollere vinum clister: vt trahatur materia inferius. sic & vomitus materiaz a mēbris inferioribus trahit sursum. Prodest etia3 vomitus i multis passionibus custodit sanitatē & regimē: cōferens maxime quib3 in stomacho nascitur pblegma grossū multūq3. In hac dispositione cōferentior: soluenti potu. Hic eni humor multum cōgregat in stomachi villis: que loca vomitus purgat diligenter: medicina aut laxatiua descendit infundum cū quē & mūdatur. Tēpus autē quo maxime exbibēdus est vomitus est estas. Hoc eni tēpore liquefacti sunt humores & natant in stomacho. Q3 vero si volueris mūdare eos qui crassi sunt corporis: & in quibus pblegma dominatur facere hoc ante prandium & post exercitium & balneū: vt liquefacti humor & subtrahitur dilatenturq3 meatus. Proouocetur autē cū radicib3 infusis squingibin & mellicrato ac aqua aneti. Si aut non pōt ante prandium fiat post repletionem cibū subtrahantur: vt sūt pisces salis ferculum radices & aneti ac sinapis: & comestione radicū infusarū in squigibin: & potū aque ordi in qua decocta sunt bēla & zusa cū melle: & abstinentia a potu aque. Si ergo augmētatur sitis vtatur vomitu iudeat mundare stomachum & cōnectare illum & lauet os completo vomitu vino & aqua rosata & bibat ocineps aliquid comedat sirop. pomorum. Sirop. aptatum cum ligio aloes & seccha. & musco: accipiat & zinziber conditum: aut mirobo. condito. Qui aut sunt tenues corpore: & quorū in stomacho sunt humores cholericī vtatur vomitu sine exercitio sed post balneū in aqua calida in qua non diu steterint: & post cibū potū q3 prouocetur cū siro. squigibin & aqua calida. & comestione melonis & sermīaci aut quaslibet ordi cū squigibin & aqua calida & piscibus recētib3: & his similibus vt facilius erit utis erapule ab eis. Si sint eorū corpora humiditatis parue bibant post vomitum iuleb & squigibin: sirop. pomorū simplicia: & sirop. granatorum ac his similia. Qui vero sunt itē pingues & tenues: & in cuius corpore sunt erapule de humoribus varijs vtatur vomitu post refectionē natura diuersorū ciborū & in sapore: vt quidā quidem eliminant quidā amputēt & icidāt ac subtrahūt: quidā irritāt vomitū post quos bibāt vina diuersa quedā acuta retusa: quedā dulcia noua q3 dissilia operatur. Q3 aut vt bibāt vinū post prandii hora: & sit potus eorū mult3: frēquēs & pededēnim: mūdetur post horā portionis vinā ne forte emittatur vinū a stō: & cū eo cibis. Inuitatur aut mūdandi oīus que sunt in stō lmissione digitorum nos: & pēne infuse in oleo sifami: & aqua in qua decoctum sit anetū cū melle scpius donec purgetur: adiunat facultatē vomitus oleū sifami quauis aqua perfusū calefactūq3 & arctatio stomachi ac ymblici. Q3 autē sufficere vomitū exegerit abluat facie cū aqua rosa mixto aceto pauco suggāt illā: prodest eni dentibus & prohibet ab eis nocumētū vomitus: post vomitū bibāt squigibin & iuleb sirop. pomorū similiaq3. Hō o3 accipere cibū post vomitū donec trāscāt sex hore ūpliusq3. Tuncq3 sit cibis paucis subtili vt pullos carnes. frāquilini perdeses similiaq3: nec incōgruū ē vti hōies vomitu in mēse semel aut bis: magisq3 estate: quod mūdatur stomachus & caput & corpus a superfluitatib3. Quodq3 melius hac in re vtat vomitu duobus cōtinuis dieb3 vt mūdetur oīno stomachus in secūda die egrediaturq3 qd prius nō potuit supfluitatis. prima etenī die vomitū attrahitur qd superfluum in ventis re motis ad stomachū paulatim: nec pōt exire eadē die pp paritatem eius. hoc ergo qu3 sit collectū in stō secūdo die o3 recurrere ad vomitū: vt creat erapula bec & mūdetur stomachus ab ea: nō o3 autē cognita quauis hora vomitū facere ne forte fiat cōsuetudo: sed o3 variare tēpora eius. quādoq3 igit ac celeret: quāq3 differat: hoc quidē mō vomitu vtēdū ē. Adedicamīa aut vomitū prouocātia sumēda minime sūt: nisi vere & autūno. Hīs enim duobus tēporib3 validiora sunt corpora ad ferēda medicamīa que inaniūt fortiter. Et bec medicina nos in sequētib3 ostēdemus qu3 de curatione morborū tractabimus. Cānēdū ē aut illi vomitus qui gracilis permultū ē corpe pāramusq3 pūit: aut in cuius pectore aut gutture aut oculis aliqua passio ē & qui nō cōsuevit: & cui difficil ē & grāuis ad creūdū. nō enī qui cuiusmodi ē effugiet quin accidat illi graue quid in his mēbris. Et si sunt in corpore supflua pūgna quod quidē exinde agnoscutur. si senserit hō in cute pūcturas: ardorē in vrina & egressionē: butusmodi o3 vt bibat aquā calidā diebus aliquot: hoc cū secūdū qd idiget. Si aut onerosū est stō. pūciatur in illa aliquid salis & caccare albe2 & si quidē facile erit iuxta quod ē opus superaddatur mī

rob. cltrini ex mō necessitatib3: hoc modo enī mundatur corpus a superfluitate acuta.

Capitulū. 13°. de speculatione cōsuetudinis.

In omni genere custodie sanitatis o3 adhibere pūctudis speculationē qū sit speculatio eius porta magna in custodia sanitatis. & curatione morborum. Si cūm protelletur tēpus eius sit sic ut qd naturale ē. Sic enī dixit hypocras qm cōsuetudo est secūda natura. Cōsuetudines itaq3 boīam variē sunt & multarū manierierū. Quedā cūm aeris est cuiusq3 suspēctio: quedā exercitiū. quedā balneū. quedā somnū & vigiliariū. quedā cibi & potus. quedā concubitus. quedā vero ianitionū & aliarum de quibus diximus in regimē custodie sanitatis. que cōsuevit homo & obseruat longo tēpore: sic vt fiat illi tā qd natura: quā propter difficilis ē ab eo trāstus.

De cōsuetudine ad laborem. Hominū quidam cōsueuerunt operari in maximo calore calidissq3 regionibus: nūbq3 illis officit. Si aut fiat aer frigidus aut ipsi in frigidis eant partes obest illis nec possunt pati: quēadmodū qui habitāt iit9 maris regiōesq3 australes: loca dentiq3 calida: & quēadmodū qui exercētur in opatione ignis: vt sunt fabri ferrarij. Hī cūz & similes nō nocentur calore facilioreq3 sunt illis acuti morbi & onerosi? ferūt frigidusq3 passioēs. Cōtra ē in frigidis cōsuetis. Quidā nāq3 boīum cōsueuerunt frigidū aerē: & si calido obtinent cito ledūtur: nocetq3 corpori eorū: sicut qui pariter septētrionales inhabitāt aut locis frigidis: aut sic ut quorum artes in aqua sunt: sicut piscatores: nante. fullones. Hī cūm & huiusmodi nō ledūtur frigore: & si accidat illis frigidia morbi facilius ferūt: difficilis autē calidas egritudines. Sic quoq3 quidā cōsueuerūt loca quorū aer frigidus ē & sic eius: vt mōres desertarū: aut cuius officinā agricultura. vātio: qui quidē nō leduntur sole: & si accidant illis morbi frigidia & sicut facilius ferūt qd humidos & facilius sanatur.

De cōsuetudine ad diuersas spēes exercitiorum. Exercitiū laboris quidā affuefaciunt & multitudinē motus ferunt: ergo facile ē eis. nec leduntur eo nec angustia patiuntur: & si cogantur ad requiē molestia sequitur & turbatio in corpore eorū: qm includitur quod soluebat pūus per exercitium. Contra quibusdā requies assuecti ē: qui si pellantur ad laborem: & si paruus sit nocet tamē illis. Exercitia hominū variā sunt. Quidā nāq3 pedib3 cōsueuerūt laborare sicut cursores: saltatores: & qui risum tundunt. Quidā autē manib3: vt qui ligna incidūt. sagittarij: extores. Plurime autē artes manibus sūt & horū quorūdam labor fortis. vt terere gipsū percutere ferrū: bābaciū & percussio cū malleo. Quorūdam vero exercitiū debile. vt scripturā: pictōes. fartorez & similes. Et quidam boīum fatigant doctus: vt qui ferūt onera super doctum. Hōrum ergo quicq3 quicūq3 cōsuevit labore quēpiā si voluerit exerceri in alio quē non cōsuevit laborare nō per seuerabit nec patietur virtus eius. Qui cūm cōsuevit fangere manus suas nō sustinebit onus alicuius rei grauius: & nec ire in local longinqua. Sicut cūm ait hyppo. Qui cōsuevit laborem & si senex sit & debilis magis mī feret qd nō assuectus: quā si iuuenis fortissq3. hoc autē idē qm vnuquodq3 mēbris quā indurauerit in aliqua propria actiōe lnerat inderit utem cōstātiāq3: vnde & per seuerantior est in illa actiōe alijs mēbris alicuius qui permanserit in requie & delicijs. Quidā autē boīum cōsueuerunt quietē delicijsq3 quorū si quisq3 ad modicū laborem cogatur angustia cūssime patitur.

De cōsuetudine balnei. Balneum quoq3 quidā hominū vno quoq3 die assueuerūt: bi si distulerūt diebus nocet corporibus eorū: quonā prohibetur egressus his que soluantur per balneum. & huiusmodi quidē o3 medico permittere balneū ita re in febribus in aqua cōsuetudinis etia3 si nūdus apparuerit maturatio. Quidam cūm oīo balneū fugiunt: qd si lauetur in balneo calefiunt corpora eorū & si diutius fuerit in eo accidit illi turbatio mēris & defectus. Et cū quidē bec accidunt aquas frigidam sup eum funde faciēq3 eius: def squigibin & iuleb: refrigeretur cū niue qu3 exierint balneo: cibenturq3 pane infuso vino temperato. Quidā quoq3 hominū post cibū balneari cōsueuerūt. Et si ante ingrediatur leduntur: sitq3 illis obclitatio defectioq3: hoc aut maxime illis accidit quorū cutis rara ē multaq3 que soluitur a corpore eorū: hos o3 prius paruo refici cibo sic balneū ingredi.

De cōsuetudine ad diuersas qualitates ciborū. Cōsuetudo ve

ro in cibo et potu hec quidē ē in qualitate et hec in quantitate: et hec quidē in tēpore: alia in numero sumendi. Et quātas quādam quā quidā hōiū calidus refecti consueverūt: nūll ergo illis obest: ledunt autē si ad frigidū venerit. Atq; econverso. Qui enim afflicti sunt frigidis cibis bi nō ferūt calidos: sed ledunt si sumpserint. Atq; autē si sumpserit in consuetum vti regimie cōtrariorū. Quid am quozq; consueverūt cibos crosos digestiōi inobedientes diff. cileq; digestiōi et decoctioni vti est agninus panis et caro vaccina ac caprarū et annualis agni et que tā rōduntur: quoz et optime digerunt deficiētes in subtiliū digestiōe: que nō cōsueverunt. Itōaī corz q; nec suscipiūt eā huiusmōi boīes famē nō inferūt s; nocet eis. Si egrorauerint non oportet eos prohibere a cibis iuxta posse. perirent eim imbeciles. Alij subtilem consueverunt dietam: vt pullos franquillinos: coturnices: olera et similia. Iti non valent ad porrectionē grossorum nec digerunt ea: et si quando cibentur eis non digerit stomachus eoz; acciditq; illis gravitas: pigritia: morā a motu: tales ergo si quādo refecti: tur grossa et leduntur vomitu vti oportet. si nequeunt dōmiant plurimū differatur illis prandium. Nōnulli ferunt tēperato cibos vt ē tēperata caro: panis mundus: fructuū siens vnaq; et similia. Alij leduntur si grossa; aut subtile sūperint dicta: cibos enim grossos nō digerunt nec a stomacho eoz; cito descēdunt. Subiles autē deficiūt a virtute eoz;. Acciditq; illis laxitas et enervatio. In his quoq; quidā sunt afflicti panis simile. Quidāz ordaceo et aliorū granozū quibus officit triticus. Atq; hoc modo se habet res in assuetudine hominū diuersis: cibis intantū vt quidāz etiā maloz; chimozū cibis reficiantur: quib; et delectātur magis q; alijs magisq; illis cōferunt et conueniunt q; reliqui cibi iocundi et bonoz; chimozū. Quare o; aspicere ad ea que consuevit q; tēpore lōz; et ad que eius animi pzonio: et in ore iocundius illi est et si cibis sit in vitia nō prohibeatur ergo sed ducatur iuxta consuetū: cōferentia enī est corpori eius et mēbris et magis susceptibile alio in consuetū quā sit laudabilis cibis. Homo enī si cōsueverit diutius quēpiāz cibū: et suscepit illū sto machus eius in mēbra conuertitur: eius natura a eius ac mēbrorum in naturam cibi: desiderant mēbra illius consona et conuenientia. Estq; quodcūq; illud sit cōueniens relocatoris mutationis et transitionis in naturā eoz; et similem substantie eoz;. Omnia enim que mutabilia sunt alterant in consilia velociter. Sed ramen op; quando is cibis multū illaudabilis est nimisq; malus vt transcat ab eo. Quidāz nāq; hominū perseverant in cibis maloz; chimozū sumendis: a quibus generatur sanguis culpabilis plurimum: quos exstinguit suffocantq; plurima bona sua decoctione et sanitas: sed tamen in longitudine tēporū colliguntur ex eis in corpore humores mali: de quibus generantur graves morbi. Exēpli gratia hominū quidam stant in fumēdis cibis cholera; generantibus rubez; vt sūt pūgitiua et acuta: et que magis sunt caloz; vt allium cepe sinapis cardamomū et condimenta calida: vt piper et zinziber potus vini veteris et meri et similia. Quare calidus corpus eoz; tenuaturq; sanguis et minuitur: multaq; fit cholera generatio in eo. Si ergo proclauerit huiusmodi tēpus vsus sunt cholericæ passionēs: vt tertianā febri: epatis calefactio et letentia. Si autē firmaverit vsus eoz; nec hec sequentur: vitur sanguis conuertiturq; i melacoliāz. Si cantur mēbra: maximeq; cuius est cōplexio calida. Itō multi quoq; hominū consueverūt generatā humores frigidos vt fungos et quema et pisces recentes ventres ouium: lac cucumeres citroli et his similia vt cibos frigidos. Quare et multiplicatur in corporibus eoz; humor frigidus in tēporibus longitudine et crudus ipsiq; non sentiūt. In potremis autē nascuntur hinc morbi ad soluendum difficiles morantes ad curandū graves: vt est paralisis oris contortio apoplexia epilepsia: et qui similes his sunt morbi ad solnēdū morātes. Pluri quoq; pseruat in cibozū refectōe generatūm cholera; nī: vt est tauroz; caro et caprarum et camelī et salsoz; et lenticula et similia. Quare cōgregatur in corpore eoz; humor melancholicus ex lōginquo: suntq; illis morbi pessimi melancholici: vt ē elephancia: cancer: besipientia nigra similisq;. Si autē fiat vt putrescat eozū humor quispiā superueniunt illis febres graves de natura putrefacti būozia q; difficile est curare. Que cum ita sint nō o; oī inīit ad huiusmodi qui vtuntur bene digerantur et sani sunt: nō est eim nō p; care vūz perseverat vsus eoz; quin fiant ifirmitates graves in longitudine tēporis. Atq; ergo prohibere vtēres a constantia in illis et trāsferre a consuetudine eozū ad cibos laudabiles mediosq;: Sunt et quidā hominū afflicti in

subtiliū dicta ad custodias sanitatis eozū. Alij arceant se in regimine subtili vt est paruitas cibozū. Itō quoq; ipsi qui parum nutriti prohibēt autē se a cibis vel ad modū grossis appetitūq; cibozū a cibis bonis: sinūq; multiplicat vsū medicaminū euacuantiū: arbitrantq; hoc modo sanitatē custodire et cauere ea que morbos inducunt: sed falluntur hoc nāq; regimen est magis nocuentum corporibus sanis debilitat enim virtutē calorem naturālē: propter paruitatem materie que ad eū pertinet et dissipat corpus ac de siccat: fouetq; morbos difficilis curatiōis et pene nō reuertit deinceps corpus in naturālē dispositionē. Regēs eim virtū quā debilitata est propter regimē subtile resistere nequit mutationi et nocimento qd corpori supuenit. Quare hypocras in aphoriz. In regimine inquit subtili peccat egrotantes: peccato augente lesionē eoz;. Quodcūq; eim ab hoc maius ē q; q; a cibis paululū grossis: vnde et regimē in vltimo subtilitatis fallaciū: pap; solidiori: hec hypocras. Qm subtile regimen extenuat corpus et desecat et dissoluit virtutē et debilitat minuit substantiam naturalis calozis: vnde et difficilis fit annullatio eoz; que corpori accidit de his q; diximus. Corp; nāq; in hac dispositionē siccitatem lucrat: minuitur in humido. Curatiōes autē morbozū siccorū difficiles sūt valde et sanatiōis morantis. Quare nō oportet aliquem in subtili dicta immorantē vel perseverare aut assuefacere: pter q; si in corpore eius sunt humores crosi: viscosi et humidi eas illi dominans aut oppilatō et grossities in epate eius: aut splene: aut quibus morbozū difficultis solutiōis: aut sit multe quietis et parui ex: creiti. Qui ergo huiusmodi ē subtilis dicta consuevit illi: alius autē nō conuenit i morari in regimine subtili et si quis cōsuevit: trāsferre se oportet ad solidius illo.

De obseruanda cōsuetudine in qritate cibozū. Quātitatis quoq; cibozū obseruare op; enīz: quidā nāq; paruo assueverunt refici. Alij non suffierunt multos: si multi fuerint in illis accidit gravitas turbatio pigritia ad motum. Si cui accidit hoc vitatur regimine quod disposuit: mus qui putrefactionē in stomacho cibozū panitur. Quidā vero cōsueverunt multā sumere: nec possūt paucitatē pati cibozū debilitatur nāq; virtus et consumitur.

De diuersitate hōe cōsuetudine in pradio et cena. Itō in parte nōnulli habent consuetū in principio diei prandere: quidā infine et quisq; horū nō pōt pati ab hora quā solitus est refici. Si autem aut distulerit: aut accelerauerit seguit hinc lesio et nocuentum. Si enī acceleret grauat corpus eius fit pigrities et enervatio. Si vero post hoc cenauerit et non p;uenit fit illi anxietas turbatio enervatio acris quadoq; aut et ventris solutio. Si vero multū distulerit a cōsuetō sit unde sinopis: punctiones in ore stomachi amaritudo in ore ex ea que fluit in stomachum cholera a pigritia p; imbecillitatē virtutis: sit: crocea vna eius et egestio videnturq; illi viscera suspensa propter inanitionem stomachi et vacuitatem minuuntur ergo intantum vt non sit stomacho et spleni quo imitantur. At si per nimis distulerit retrabuntur oculi eius: deponuntur tēpora frigēt extrema. Si ergo post hoc cenauerit fit illi grauitas pigritia: anxietas grauis si non fuerit illi cena cōfecta.

De cōsuetudine in numero sumendi cibūz. Cōsueverūt quoq; quidā bis in die sumere cibū: qui nō possunt pati semel: quidā ter nec tolerat duos si vero fiat occidit enervatio debilitas virtutis pigritia ab actione. Nōnulli vna nī vice in die: et si bis comederint in die leduntur: sicut qui accedunt hora; accidit laxitas: pigritia prohibet somni. Ergo o; qū in aliquo horū peccabitur cōsiderare: si quidē illius fuerit qui bis aut ter consuevit et semel pransus est: aut qui consuevit hora; et distulit ab huiusmodi labore: et acris calore propter debilitatē et turbationē quā patitur. Quiescat ergo bibat s; quingibin zaccare vt emittatur quod effluit in stomachū cholera. Qui vero distulit non cenet vel suauis q; consuevit stomachus eius cū imbecillitas est: perfluatq; fluoz cholera; ad illū: sitq; cibis eius humidus sicut iura olera ona molliā: vt hēctē. Itō ab eo qd p; ass; ē p; siccitatē: bibat parū vini meri quo cōfortetur itōa eius. Adhuc autē pūi s; at cibū: et q; cenauit et q; pradiū distulit heri. Qui autē cōsuevit semel et comedit bis dormiat quo cōt; etatur calor interi; digeratq; cibū: debulet plurimū leuitiq; bibat parū vini prīmū mero vt descēdat cibis in inferiōra stomachi digeraturq; ne descēdat in digestus: mane facto leuēt pradiū minuatq; cōfortetur. Spontu nūā ē in tractatu pradij vt comedat quis bis in die. Itō: autem semel vt leduntur stomachus

eius a cibo dici quo bis supsit: opereturq; in religis cibi pre cedentibus et digerat cibū superueniente decoctione optima ut quz mane fuerit sit mundatus et calor naturalis in eo fortis. Oportet quoq; eū cui officiū quoduis instat aut opa nō prā dere: is enim necesse bz exerceri post prādium. Quia ex re de scēdit cibus a stō in intestinis indigestus. Cena autē lau dabilior ē prandio eo qd quiscq; postea stat quietus et dormit: qre imergitur calor quod stomachi et corporis digeritq; cibū plena digestione et bona: nisi qd cena vnu bz mī vitiū qd nocet oculis debilibus et infirmis pp ascēsu vaporis cibi a sto macho ad cerebū et in oculos leditq; illos. Quare si quis cenā cōsuevit cōdecēsa ē ante solis occasū cenare: ut qū sit bo ra somni descenderit cibus a stō eius.

De consuetudine pot⁹ aque calide vel fri gide. Potare at qdā ho minū cōsuevit aquā frigidissimā nec possunt pati aliā et si va riāt ledūtur et si sic assueti acciderit acuta febris: aut causon: damus et aquā valde frigidissimā qū sit aqua frigida pluri mū vtilis in hac febre. Augemusq; quod damus tā et si sit in stō et epate eius quedā debilitas. Quidā at cōsueuerūt aquā nō frigidā bibere: quibus vtilis ē cala: aqua frigida at et nix ledūt: pereunt enī stomachū corū et epat et debilitant. Si at accidat talibus causon: nō audemus dare eis frigidā: quīs stomachus eoz et epat in vltio sint valitudinis. Et mī preter cōsuetudinē: plurimis cōsuetudo ē aquā pluuiālē bibere non nullis aquas minime suaves sicut quibus imixta est sulphu ris virtus: aut cār aut sebbi et similia. Quia ergo isti si pellan tur ad ea que nō cōsueuerūt sit illis lesio et nocumētum in ore stomachi et intestinis: mutatur cōplexioe eozū maximeq; si cōuertātur a suauē ad aliquā aquā insuauē. Ibis ergo o; quz transierint a patria sua ad alias ut deserant aquam patrie sue cū qua miscuit aquam ad quā coguntur bibendā paula tim donec cōsumperint illā: cōsueueritq; illā. Sit quoq; euz illis terra locozū quoz aquas cōsueuerūt bibere quā miscuit atq; ad quā trāsēūt: sitq; in ea donec coletur: hac colaturā bi bant donec cōsueua fiat ac a nocumētū eius sint securi.

De consuetudine potationis vini et sicere. Ibac quoq; in parte va rietas est. Quidā nāq; vinū vuarū. Quidā aut sicerā. Quidā cōfecta alia vīna bibere cōsueuerūt. Et quidā quidē dulce nōnulli amarū: bī merū plurimū tēperatū. Horū itaq; oīuz si quisq; vīna bibat preter solitū ledit illū et nocumētū affert iuxta naturā eius. Nōnulli quoq; si defint bibere vīnū aut aut duobus diebus deterioratur corpus eius: mutatur enim turbaturq;. Hominū at quidā nunq; gustauerunt vīnū. his si quis dederit accidit illis cephalas: febris: vīmolētia quāuis modicū sit. o; ergo quēq; sue cursū cōsuetudinis tueri. Si at vigeat ad bibendū nō cōsueua o; paululū trāsire: nec bibat quod nō nouit statim. Qui vero nunq; bibit vult aut bibere: nō o; multū statim bibere prima die: sed paulatim aggredi: adiciatq; quaz die donec terminus tēperatiē occurrat. Et primo quidē plurima temperet aqua dehinc minuat vsq; ad modum.

De consuetudine somni et vigiliariū. Sō ni quoq; et vigiliariū cōsuetudo inspicienda ē: hoīuz nāq; alij cōsueuerūt sōnū mī rū qui nequa qd ferūt vigilare et si cogātur sit illis lesio. Cale sit enī corpus eoz et desiccantur mēbra: et corūpi fcalor eoz minuitur digestio cibi. Afcētur ergo illi rationes liuiditas coloris: suppressio oculoz. Alij autē soliti sunt in vigilijs: por tāt ergo illas et raro grauātur a sōno. At si longū dormierit sōnū sit illis enervatio motūis virtutis: debilitas sensuum: turbatio mentis. Augmētū frigiditatis et humiditatis et vi minutio naturā caloris. Quare o; hoīez nō assuescere ex cessū in sōno aut vigilijs et si cōsuevit trāsferat se ad modum paulatim et nō semel statimq;: et sunt homines qui cōsueuerūt vigilijs in nocte. die vero sōnū fortassis cū officiū aut artia: et si sic nihil obest: vnde et vtile cōsueua tueri.

De consuetudine ad coitum. Coitus quo q; vsū quidā plurimum habent solitū: vnde et ferre possunt: quidā at eo abstīnēt lon go tēpore qui et nō possūt vti quauis hora. Nō o; mī assuetū se facere abstīnētū eius. Hoc enī solitū virtutē: ibecilem facit calozē naturāle et nocet proprie pectori: pulmōi. stō et epati. refrigerat corpus: debilitatq; debeccat: et adducit pigritiam et inertia facitq; hebetē. Pari ēt modo cauēdū ē ne assuescat multitudinē coitus: excessumq; in vsu eius. hoc enī accelerat faciētē senectā et cōsumptionē: maxime et illi cuius ē cōplexio fri gida. deterius at illi cuius frigida cōplexio et sicca amplexit

et cōplexio eius testiculorū similis: huiusmodi cōplexiois vīro opus ē ab hac cōsuetudine trāsire. Sic quoq; o; hoīez nō p logare abstīnētā coitus cuius ē cōplexio calida et humida: te sticalisq; eius pari mō. Si enim sit plurimi spermatis in vasīs eius coadunati: vnde et sunt dolores in inguinibus et in illis locis ascendit ab eo vapor in supiora corporis. Quia ex re acci dūt cerebro morbi pessimi: et liquidē calefiat sperma in vasīs suis febres oriūtur: qm mēbra a mēbris calozē suscipiūt vsq; dū continuetur cordi. Jō cōuenit hōi assuescere corpus suū vsui coitus tēporibus que nec nimis proxia sibi sint: nec mī tū ab inuicē discretā: ut quū vsus fuerit eo nūbā illi nocuum affert: sed fiat ex eo corpus ei leuius et aia alacrior: sicut vi ximus in precedētibz quz de habitudinibus coitus tracta remus.

De consuetudine inanitionis per phlebo tomia. Consuetudinē quoq; inanitionis multi diuersā habēt. Quidā nāq; cōnsue uerūt multū purgare per phlebotomia et educationē sangui nis cū ventosis paulatim: nec possūt disferre a tpe quo consue uerūt et si distulerit pariūtur pigritia et granitātē in corpē febre: q; talibus si fiat morbi sanguinei indigebit medicus phlebo tomia auferat illis iuxta qd necesse erit sine oī timore. Sic qz faciat illi a cuius venarum ore que sunt in ano sanguis deflui cōsuevit et naribus si opus fuerit phlebotomia. Quidā at cōsueuerūt semel in āno minui. quidā vero nō oīno. In his si quis cogitur vti phlebotomia: illi sit debilitas virtutis et dese cius statiz: in his si infirmatur et ē opus medico phlebotomia re: nō multiplicet sanguinis exitū. Nō ē at oportū vti con suescat quis sepius minui atq; in tēporibz nimium cōtinuis. Hoc enī affert cōplexionis corruptionē: imbecillitatē epatis. bydropisim: debilitatē cordis et stomachi. paral: sis: apoplexiā epilepsia: aliaq; passioes quas frigiditas inducit maximeq; se nibus et qui frigide sūt cōplexiois. Accidit enī illis abinde ca sus virtutis. Adhuc oīe et acceleratio cōsumptionis. Sic quo q; cōuenit nō negligere phlebotomia iurātū vti oīno deserat hoc enim fouet morbos sanguicos pessimos ut sūt febres cō tinue: apostēata calida et tabana: suffocatioes: obfufcationes: obfufactiones: emoptoica: maxime iuuenibz. et quozū cō plexio calida et humida. Sed oportet assuescere quēpiam mi nuere sanguinē allearare venas quo possit tueri sanitatē suā in tēporibus anni: maximeq; vere: quo securus fiat ab infir mi anibus sanguicis alijsq; que sunt ex repletionē. Si aut quis hoīuz cōsuetū bz minui sanguinē a venis ani mora turq; id: sequitur morbi sanguinei.

De consuetudine euacuationis per phar macū. Eadē rō ē in euacuatione p medicā vtrē solētē. Quidā nāq; hoīuz soliti bi bere paulatī et sepe: nequeūt disferre pp morbos q siū tex hūo re in corp corpē quē euacuare o; Quisq; enim consuevit po tionē que et confert illi: nec facile ē ei aliā sumere: sed nec con ueniēs preter illā. Sepe quoq; cōsuevit quis sumere laxati uū sibi vtile: et si nō supferit ledit. Requirit enī nā qd consue uit. Talibus ergo si acciderit laxatiū opus dare pp aliquaz infirmitatē ex repletionē: euacuet eos medicus iuxta qd indi gēt nīl formidās dāns illi medicamē virtutū eozū compe tens. Si quoq; faciat illis quibus ē cōsuetudo frequēter doloze sentire: pati perturbationē: si enī necesse habēt purga ri euacuādi sūt laxatiuo. Nōnulli vero nunq; laxatiuum bibūt: sed nec degustāt. Factūq; ē eis cōsuetudo. Ibis si quis dederit aliquo tpe solūis quid ledūt: quos et euacuare me dicū nō cōuenit sed tūcat caueatq; paulatim. Volēt er go sanitatis custodia suē nō o; eū assiduū cē i laxatiuis: ma xime cuius corpus gracile et sicū et que sub hypocūdria sunt cōsumpta. Hoc enī cōsumit humiditatē corpis eius: desiccāt q; cōmouet dissinteriā: artatq; corpus eius quousq; perueni at ad marcorē. Quapropter hypo: dicit. Si cui ea que sunt sub hypocūdria subtilia sunt hūic laxatiū bibere grane est. Caueat quoq; laxatiū is cuius corpus nimīū ē molle et po ri lati aptiq; pp ea que solmūt a corpore eius. Sed nec oīo omittere o; maximeq; illū corpus cuius plēnū est humidit atibus: et qui multus ē in cibis potuq; parū frequētis exer citiū balneūq;. Si enī abstīneat creantur illi passioes ex hu miditate vel humore dominātū. Ergo hoīem assuescere la xatiū et euacuationē vere et antūno. Sed et si quādo sentit in corpore suo superfluitatē equū ē exinanire corpus medicamine cuius ē illū euacuare humore nocētē.

De cōsuetudine vomitus. Sic quoq; res se bz in euacuatione p vomitum. Quidā hoīuz assuevit plurimū vomitū facileq; est illi:

atq; hoc malū. affiduitas nāq; vomitus tamē et si purget cor-
pus: debilitat tamē vīfū: nocetq; pectori et pulmone: enervat
stomachū debilitatq;. Sepe quoq; rūpit aliquā venarū pe-
ctoris et facit spūere sanguine. Alij nunq; vomitū non noue-
rūt difficultatē illis ē. Ad o; aut illū oīno negligi. est enī vīfū
maximeq; vilitatis: cuius in sō humiditates pblegmaticę
co lligūtur et humores cholericī. Quare o; boiem affluere
vomitū semel in mēse: aut salē in duobus: vt inde illi facilius
fiat vomitus quz necesse habuerint: sed neq; diffinito tēpore
cōsuecat imo vario. Hoc quoq; modo cōsueuerūt quidā
hominū multas consuetudines malas bonasq; intantuz vt
fiat illis tanq; natura: vnde et nō possūt dimittere eas. Qua-
re o; medicū que cōsuea sūt iterrogare et diligētius querere.
Sunt enī corū que adiuuāt sanitatis custodiā et morboz cur-
rationē nō pūo auxilio. In custodia enim sanitatis aspiciat
ad ea q; lōgo tpe quis tenuit: et liquide corp⁹ ei⁹ illo regie quo
vīfū ē in ordine sanitatis teneat. Si enī ea infirmitates pa-
riunt sed raro. Si aut pariat et mutat turbabit corpus eius
sitq; lesio. Quare et conuenientius est consuevis vti: nec tran-
sire ad aliud tā et si consuetudo illa mala sit sed non tamē ad
excessum. Si aut pessima est et pernitiū vt est vīfū malozū
cibozū: et malozū aquarū ebrietatis continue euacuatiōis su-
perabū dantis: cōitus nocturni: laboris nimij. aut abstinentia
cibi longo tēpore: et que his similes sunt consuetudines mo-
dū transgressę et mali nimij: quarū dominium timetur: maxi-
meq; si fuerit illa consuetudo minime cōpetēs cōplexioni na-
turali: ab hac trāfīre necesse est ad illaz cuius finis non ti-
metur. Necesse aut propter quaz medicus habet neces-
sitatem querere consuetudinē in curandis morbis est: quoniam
illū qui mederi vult recta medela opz inquirere diligenter cō-
suetudinē: sepe enī qū volumus quibusdaz egroris dare cibū
aut medicamen quod nobis vīfū est. Si fuerit infirmus af-
fectus in eis: et appetitus eius inclinatur ad illa: vabim⁹ adij-
cientes etiā et sperantes salutē per illa. Si aut nō habet con-
suetum redetq; eis: inclinaturq; animus eius a aliud quod
minus vile sit sed quod cōsueuit: prohibemus quod fugit: dā-
tes illud ad quod animā possit rāz et si minus prosit nature.
Alij enī vīfū est et cōferēt⁹ eo quod nos eligeram⁹. Par
est ratio et in euacuatione pbleboromie et medicaminis laxa-
riui: sicut dictum est et dicturi sumus. Quare necesse est si vo-
lueris transferre hominē siue sanus sit: aut eger a consuetudi-
ne sua: non transferat semel statiq; et ex toto sed paulatim. Si
enī trāfīras illum a quauis dispōne quaz cōsueuit ad aliā
subito simulq; fiet illi lesio grauis. Sed et melius est permitte-
re illū in consuetū quā malo q; subito semel ad bonū trāf-
ducere. Si quoq; sit trāfīre vis aliquē a multitudine cibo-
rum ad paucitatem: diminutionē fieri concedet pedetētis: vīq;
dum ad optatū veneris finem. Et si translatio tua est a pau-
co cibozū ad multū. augeas paulatim vīq; dū tēperata occur-
rat mediocritas. Pari modo faciendū est in potu. Et si quē-
piāz traducere vis a bina comestione in die ad vīaz: oportet
des ei parū secunda vice in prima die in secunda minus: sic
omīo subtrahatur vt supersit vīa sola. Si autem ab vīa ad
vīaz vis trāfīre: vabis secūda vice parū: deinde adices
parū vīo quoq; die donec duxeris ad id quod opus est secū-
dam. s. vicem prandij. Si enī trāfīras illū a statu consuetū
ad inconsuetū repente ledes. Quod si trāfīducere vis homi-
nem a prandio ad cenā: oportet differri prandium q; die
boza donec pūat ad tēpus quo cenandū ē. S; et si a cēa ad
prādiū trāfīlione facias necesse accelerare cenā quāq; die
boza vīq; ad bozā prādiū venias. Sic etiā o; obfuarē in oī-
bus tēporibus ad que dierā trāfīre cupis ab alijs. Par enī
rō si a multa euacuatiōe ad parā: et si a multis pbleboromi-
is ad paucas trāfīlione facturus ē. Differas quāq; pblebo-
tomia quīq; diebus donec peruenias ad tēpus pūo opus ē
pbleboromari. Si vero ē abstinentia eius ab vīfū o; vt minuat
illū vīa tēpore parū et in autūno amplius. Debinc biemis
tpe amplius donec affluat: et ad oportū pbleboromie ve-
nerit mēfurā. Si etiā facias in vīdō laxatiuum medicamē.
Idē ēt quā a multo labore ad requiē trāfīrēdū ē. Quā in
re o; de laboris quantitate paululū quonidie minnere: sitq;
af feres donec ad requiē sit vētū. Si vero a requie cūpus ē ad la-
borē trāfīrē facere sit exercitiū prima die parū et debile. Se-
cūda aut amplius et fortis donec ad id quod necesse ē labo-
ris peruenias. Ad hanc similitudinē o; fieri in oībus in quī-
bus opus ē alicui ad opposita trāfīre: nō vt sit semel subito: s;
paulatim. hypo. enī dicit qū trāfīs de vīo pūo ad pūo
semel ex et toto malus. Imponitur enī corpori qd consuetū nō
ē vnde et leditur ac nocumētū patitur. Hoc ē ergo q; volum⁹

dicere de regimie cōi ad custodiā sanitatis. Regimē aut pro-
pūū vel dierā cuiusq; corpōz iā ab hinc dicere incipiamus.

Capitulu. i. 4°. de regimine proprio corpōz tēperatozū.

Egimen autē propriū ipsū ē regimē corpo-
rū fm cōplexione naturalē vīfū
cuiusq;. Dixim⁹ aut in principio sermōis nostri de
custodia sanitatis: qm corpōz sanitatis custodia diuiditur
bisariā. Altera ē custodia tēperatozū corpōz. Alia vero cor-
pōz extra tēperamētū positōzū. Hos itaq; icipiam⁹ a regi-
mine custodie corpōz tēperatozū. Dicimus ergo q; custodia
sanitatis corpōz tēperatozū fit per ea que cōsonāia sūt ha-
bitudini in quibus sunt. hoc aut ē pēpēratione earū rerum
quas diximus participare sanitatē et infirmitatē. Sunt vero
be. aer. exercitiū. balneū. cibus et pot⁹. sōnus et vigilie. coitus
et mūdatio corpōz. ac accidētia et vīfū horū: iuxta q; opus
ē in qualitate quantitate ordine tēporibusq;. Et quoniam bonū
primū ē aer circū dās nos: o; aut huiusmodi cōplexiōis ho-
minē nō occupari aere frigido: quo inborēscit corpus s; nec
aere calido qui turbet illū et sudorē pūocet: sed molietur vt
sit aer illū circū dās qualis ē aer veris: sitq; clarus. subtilis.
delectabilis hāstū vel respiratiōe: vel si quidē calidus ē tē-
peret eū et refrigerādo et inhabitādo loca frigida. Et si frigi-
dus calida nec transeat hac in re mediocritatis librā sicq;
in elinet corpus in alterum extremum. Exercitium autem
o; esse qle dixim⁹: vt post digestiōē cibozū qui heri sūpti fue-
rant digestiōē vīo perfectā in stomacho epate et venis: qū
iam apparet in vīa coloratio parua et inanitum est corp⁹
ab egestione et vīa: et fricatus per omnia mēbra medio: rīf-
frunctulq; oleo tēperato. vt cū oleo ebriet tēperato cum vīo
lis: aut nārcifino mixto oleo viola. inunctione ac fricatiōe
suaui. deinceps augeatur paululum donec veniat ad tem-
perantē modū. Jam debinc vtatur exercitiū tēperato vt sol-
uatur crapula a mēbris: conforteturq; calor naturalis. Sit
aut hoc deambulatione tēperata equitatione ludo pile. sine
motu forti sed tēperato: hoc est nec minus veloci nectardo
nec pauco nec debili nec forti. et caneat vt sit exercitiū quod
cōmoueat omnia mēbra. nec fatigat alia sine alijs. hoc aut
faciat dū corpus intumescat parum meliozetur. et obtēdetur
calor: nec accidat illi pigritia: incipiatq; paululum defudare
calido sudore. Quod qū fiet amputet exercitium anteq; sup-
ueniat angustia et vtatur quiere. Sic etiā exerceatur cū anbe-
litus angustus est: et rectione tēperata vt dissoluatur quod ē
instrumentis anbelitis superfluitatū dilatationis ei⁹ me-
tus. Post exercitium vero et ante balneū vtatur fricatiōe sua-
ui tēperata: vt euacuentur crapule que exercitiū superfluit in-
ter catē et carnē: et ne forte fiat illi angustia. Vīq; qui fricat ei⁹
mēbra extendat extēsiōe equalit⁹ oīo purgetur crapula que
est inter carnem et cutē: et si pot⁹ fricat corpus cū vīfūq; mani-
bus permulit vt a mēbris quoq; superfluitas purgetur om-
nibus equaliter erit hoc cōferētius: defudetq; corpus cum
oleo tēperate cōplexionis. Jam tunc balnetur balneo tē-
perati calozis nec diutius sit in eo ne forte calefiat. huiusmo-
di enī homo cōplexionis satis habet calefactione fricatiōis
et exercitiū: nec eget multum calefactione balnei. Opus est an-
tem balnū vt lauet corpus a puluere et sudore et oleo. Ingre-
diatur quoq; peluim plenā aqua tēperati calozis. fricetur cū
sarfure et fricatione molli et sandalo cū quo mixtū sit boracū
purū: aut cū verira cōdita laueturq; inde. Et si quidē est tem-
pus estas et aer calidus: hac hora dici o; modicū mergatur
in pila aque frigide suauis semel tātū: et roretur super eū aq;
multa semel. Caneat quoq; aquā frigidāz statū post balneū
et laborem ac vigilias laxatiū vomitū hoc enī fallax. Egres-
sus a balneo quiescat parū et bibat squingibin zacc. et iuleb:
aut siro. nenusar. cum mulsā. Ad congruū ē autē epulari statū
ab egressū balnei: sed post bozā vīaz vt quiescat calor assum-
pt⁹ a balneo. ne forte plus iusto calefiat cib⁹ i sō: ascendantq;
ab eo vapor: malus ad caput. Qui aut cibi sumuntur tempe-
rati sint in calido et frigido subtili et crosso vt ē panis farīne
bene eribzate mundus et bone fermentationis: perfecte deco-
ctionis in tēperato igne. Carnes autē annuales omīū: puos
caprarum gallias. Carnes paruozū vitulozū semiannuales.
Eligātur autē de aialibus quęq; sana corpore sūt: et de mē-
bris quādrupedū i cērtos: maxieq; media lacertozum: hec
eīm sunt tēperata inter humidū et siccū: omnia sōbilia vīfū
sunt illis. Erculū eius sit cum cōdimentis tēperatis in quī-
bus nō erūt alia aut cepe vel piper seu cingiber: nisi sit de ser-
culis in quibus est lac. et aqua beferen aut aqua granatozū
vt frangatur frigiditas eozum et temperetur per condimen-
ta calida. Pisces vero sint flumiales natū in faxie. affari et

fricti cum oleo: olera autem lactuce intibā mixta cum menta et bederē bōa et tharachi vt tēperetur cōplexio corū. Bulcium autē que ex gaccara sunt tabarqadi. amigdalī dulces: quale est quoscūq; repletum amigdalīs cū partib; gaccare duabus. Sūt autē de optima farina bene fermentata et cocta et cabisū paratū cacebitūz. gaccara taberqadi et oleo oliue ac melle mixto cū oleo amigdalino recenti et his similia. De fructibus vero ficus. ruas. ante cibū sumant: pira dulcia et matura. poma syra et candos granata et melius post cibum. Fructū siccōrum ruas passas corrosificas mulmusa cū amigdalīs. et ficus et que his similia sūt de cibis temperatis. Et si nō intercidat rēperari conferantur calidis et humidis frigidi et siccī vt tēperetur complexio corū quēadmodum tēperantur lenticule cum carnisbus agnorum: spiacchia et blitus maior cū riso: sic etiā cōpones calida cū frigidis sicca cū humidis donec glutines ex eis cibū temperant. Cum his etiā que dicta sunt cōsiderandū que delectent huius cōplexiōis vitium nec prohibeātur. Adagis cū illi nutriūt et magis cōferūt corpori eius. Sicq; oīs cibis quo aliquis delectatur conferentur illi: ē eo qd nō delectat maxime huius cōplexiōis hominē: hic cū ex maiorē pte ad ea inclinatur que vitia sunt illi. Tempus autē sumēdi cibum est tēpore famis: non cū oīs multū differre prandū a tēpore famis et appetitus quā sit appetitus tēperat cōplexiōnis hominis sanī et mori eius sit rēperare necessitas corporis ad cibos. Si cū differatur prandium ab illa hora attrahit stomachus hūo res corporis et fit inde hominī appetit; amputatio: sicut alī diximus. Quidā autē cibos et aliterius eorum regiminis sit is quem iam diximus. Huius vero cōplexiōis hominēz non oīs aqua frigida vti que stomachū percutiat et dēces sui frigoris excessu: nec potatio eius ante prandium: foras sit at post completum cibū et requie descensumq; ciborum ab alto stomachi et firmatione corū in fundo sicut dictū est. Vinū autē oīs vt sumat huiusmodi bōa: tertia aut q̄ta post prandium. Sitq; quodlibet coloris subrubri aut rosici iocūdi odoris mediocris status inter vetus et nouū cum temperatione equali et mēsurā: bibaturq; ex eo quod gratificat aiām: vitet vinolentiam malas cū cōmouēs est lesiones vt predictū est. Post illud sumātur mala granata dulcia: poma syra. amigdalī gaccare: odoriferis et odoriferis fabas: feremū et bebemere: meligum et thabaranguilā. cōdiantur cū compositis conditiis de musco camphora vt temperetur cōplexio eius.

Somno vero vtatur huiusmodi complexiōnis bōmo hora que ipellit nā ad illud. Sit finis eius quā faciatur eo fuerit. Et si quidem fuerit regimē eius quale diximus erit et egestio et vīna secūdum mēsurā: sumptorū cibi potusq;. Et itaq; qd soluitur ab omni corpore atq; etiā ex qualitate qua vitur exercitij.

Accidētia anime caueat oīa exceptis gaudijs et letitiis: hec cū consonat huius cōplexiōni confortantes calorem naturālē. Et tamē cū gaudij diuturno quicūq; miscere cogitationem et discretionē vt fortior fiat hinc mētas. Quādoq; h; raro vtat ira vt solidet ide anima irascibilis super animā cōcupiscibilem.

Coitum quoq; multiplicare caueat: sitq; inter tēpore quo vsus est et aliud quo intrat tēporis mēsurā qua fiat illi quies et alleviatio alacritasq; quo non accidat illi debilitatio et enervatio: et qū vitur sit corpus ei? mēdiū inter oēs habitudines extrinsecus accidēs. Sicut nō sit satur nec famelicus: nō corpus eius frigidū h; nō calidū: nec vero defecatum: h; nec humectatum: nec statz post vigilias: nec etiā post labores. Si autē in vsu coitus peccabitur sit post saturationē nō in fame: sit qū calet nō quā friger: sit humectati nō defecati: et tempore quictis non statim post labores. Ad hunc modū oīs esse regimen tēperatorum corporum: in quoq; sanitate nihil blasphemetur. Quicūq; ergo vult custodire sanitatē. i. temperantiā cōplexiōnis sue in suo statu caueat ne transgrediatur ad aliud regimē: nec peccet in regimine suo: maximeq; in cibis potibusq;. Cibi cū malorum ciborum generatōes pessimas supfluitates corrūpūt temperantiā complexiōis et bonitatis nature. Quoniam multos bonarum naturarum fluxus ad malum regimē ciborū ducit ad malitias complexiōis vti et corrūpūt bonitates nature: tāsferūtq; ad malū sicut cōtrario eos q; inique sūt nāe: regis bōitas et dēcētia ad temperantiā ducit cōplexiōis bonitatemq; nature.

Cap. is. de regie corporis q̄ sunt extra temperantiā.

Corpora vero que sunt extra temperantiā atq; hec sunt illa que diuertunt a

sanitatis statu in latus: nisi qd exirus eorum non prohibet ea ab actionibus naturalibus. Alia quidem sunt extra temperantiā naturaliter: alia vero sunt extra tēperantiā p̄p cās non naturales. Atq; hec sunt que prona tā infirmitatib; cōsistunt: et infirmitates eorū tā sunt tāq; que sunt. Et hōrū regimē nos in sequentibus dicemus. Corpora vero que sunt extra tēperantiā natura: quedā sunt extra cōplexiōnem: que dant autē figurā. Et que extra tēperantiā cōplexiōne: aut ē in eis mala cōplexio secūdū vniū modū in oib; mēbris: aut est in mēbris varia diuersaq;. Et nos dicemus primū de regimine corporum quorū mala cōplexio est in omni corpore eadem. Dicemus ergo quoniam hōrū custodia sanitatis corporū tribus modis sit. Una est custodia cōplexiōnis eorum naturalis in suo statu his que similia sunt cōplexiōni eius: et hoc fiet qū erit malū cōplexiōnis naturalis nō plurimū distans a tēperantiā. Secunda ē per traductionē ipsius cōplexiōnis ad tēperantiā rebus contrariis: et has quidē duas faciunt quibus nō sunt sollicitudines que abscedant illos a statu custodie sanitatis sue. Tertia vero est custodia sanitatis corporum quibus insit occupationes impedientes ab vsu vitā quā diximus: et hōrū regimē nos paulo post dicemus. Quomodo autē opz esse regimen ad custodiā sanitatis corporum extra temperantiā in suo statu hic dicemus: hoc ergo erit per regimen cōgruum et conueniēs cōplexiōni corū per vsū causarū quarū participant sanitas et egritudo modo cōpetenti cōplexiōni corporis equalis exitui eius a tēperantiā vt p̄stet corpus in suo esse. Si ergo est cōplexio corporis calida: dictabis illi quod huiusmodi cū rebus calefacientibus: secundum mēsurā calidi corporis in aere: calido et exercitio balneo fricatione cibo et potu sōno coitu: accidentibus qz anime: sic quidē vsus sit eorum modo quouis calefacienti corporis mēsurā caloris eius. Sic etiā vteris regimine infrigidanti in his qui frigide sunt cōplexiōnis. Parq; ratio est in humida vel sicca. scilicet aut hārū quodq; regimen ex his que dicturi sumus de translatione cōplexiōnis vt inferius tractabimus. Regimen autē corporū que indigent cōplexiōne suā transferri ad cōplexiōne tēperatā: nō possit proprie exhibere nisi quibus est orium: et oīo vacui sunt ab occupationibus qū egeat huiusmodi plena diligentia et fideli regimine. Nos ergo itaq; incipiamus ab his quorū cōplexio est calida.

De Dieta illorum cuius cōplexio calida ē. Dicem⁹ ergo quoniam cuius cōplexio est calida: in temperantiā autē siccitatis et humiditatis: crescenti tēpore vsq; dum perueniat ad adolescentiā tēperat⁹ est cōplexio ne vel proxim⁹: hoc itaq; in tēpore ac etate regēdus ē hui⁹ modi diēta quam ordinauimus tēperatis complexione. Quā vero cōplebitur et peruenerit ad etatem adolescentie: et confortatus erit eius calor in corpore: et vis perferre cum ad temperantiā: oīs fieri regimen refrigeratiuū iuxta mēsurā egressiōnis eius in calore a tēperantiā. Sed si fuerit cōplexio calida fortis erit per ea que fortius refrigerant: si debilis per debilitiora. Sic etiā faciendū est in alijs complexiōnibus. Sit igitur conuersatio eius in locis frigidis molliaturq; refrigeratione: maximeq; si est as est caueat calorem solis: vigilias labores: vtatur requie ex maiorē parte potiusq; si cōplexio est calida et sicca. Sit enī hypocras i libro de custodia sanitatis natura calidi quiescant et non laborēt nec exercētur. et si vratur sit suavis tenuisq; hoc enī auget carnē. Sal. autē dixit. Sanitatem viri custodiū qui infirmatur vno quoq; anno: prohibens illum ab exercitio cōplexio etatis eius erat calida. Balneari autē opz huiusmodi homines in aqua suā et frigida si tēpus estans voluitur: etas quoq; tā iuuentuti proxima: corpus vero nō gracile: postq; calefactio corporis p̄cesserit cū fricatione qua aperiantur pori et intret frigida aqua interiora corporis. Si autē non sic oīs balneari aqua repida: minuatq; accessus eius ad balneum: sitq; qū intrent balneū hij post sumptum parui cibi nec imorētur in eo: fricentur corpus eorum suauiter: ingrediatur peluim aque tepide in qua decoctā sit rosa. viola nenufar: quā extierint de ea vngātur et fricentur quouis horum oleo. Et lauentur capita sua cū spūa labab seminis psilij. Fricentur cū semano albo et fursure beueri: et dulcorētur postq; abluti fuerint cū fādalo albo: aqua ro. camphora: labentes sandalum: et suffabor: et ybarbon: vt clarificetur anbelitus. Confortētur gingiue curētur dentes ligno casteli et sandali et odorēt nenufar cū viol et rose. Cū tur sabantio cū oleo viola: addētes quid lactis mulieris super saluā et tēpore quo vacuus est stomachus. Libentur cibis frigidis vt est quescū ordi: pisces recentes carnes ede: galline ac pulli: coturnices cocte cū aqua beferes et romania

ram et radicibus lactuicarum cucurbitae ac bis similia. De fructibus raras non multum dulces persica pruna: et musmusa mora pruna pira matura iuibus: et similes fructus refrigerantes et humectantes. Sitque quod esu sumitur refrigeratum cum melle caloris tepore tepet: et teporibus vinum bibat albus tenue mixtum: caueantque rubrum et croceum vetus hoc inducit siccum et siccitatem in corpore augeat cholera: grauitatem capitis maxime si merum est. Si autem vgetur quis ad huiusmodi potum misceat illud. vij. horis ante quod bibat cum suauis aqua. Projiciat in ipsum frustra panis simile: color et bibat tepatum cum aqua et niue subdus granata: et leffabini: odor et rosas et violas uenustas. et leffab. et bis similia. Si autem utatur coitu non ad excessum nihil oberit: nisi non fuerit eorum complexio cum calido est sicca: bis expedit minuire illi. Cofert autem huiusmodi boibus siccus multus. Extra hac caueat dietam oppositam huic. ne transcat ad illam semel subito sed paulatim. Scias autem deiceps me sura virtutis vniuersiusque ciborum et potuum omnium regimen refrigeratum ex locis quibus hec diximus. Sic et faciedum est in omnibus reliquis complexionibus quas ad temperantiam vis traducere.

De regimine complexionis frigide. Cum autem erit complexio frigida temperata tunc fiet et humida: translatio eius ad temperantiam fiet regimine calefacienti et temperato iter opposita fieri et humidi sic ut sit conuersatio eius in locis calidis: utaturque exercitio fortiori et velociori: fricturque ante exercitium mediocriter ut tumescat membra tunc ampuetur et balneetur donec retrahatur cum aqua calida in qua decocta sit marcescunt aqua libelline et babine gummi cum buffa: et cetera: et diutius aut sit in balneo et non ad excessum cofricturque cum oleo liliorum et cheiri et oleo camomille: obline reat: rursus ingrediat cocha: egressus de balneo extergatur: granificetur cum gallia et secaro puro: fumigetur cum kando et neda: cibetur carnibus caprarum et ouium adolescentum larum etate que preparatur cum condimentis calidis: ut est ciminum carui. damus. scibetis. piper. alleui. et balsamum. De vleribus vero gergirum que sarum. fugiles. taracone et mela. De vleribus quoque paratur cum melle et guccaro nucibus et botamo. De fructibus vero quod dulce est: vinum rubrum purum ruboris et croceum temperate perustat non multum mixtum. comitio enim multa in huiusmodi proprie inducti frigiditate in se inflationem et retositationem in intestinis: bibat et aqua in qua decocta sit mastix: caueat aqua niue: odor et reuergetur et magelufum. et acuat: et suffumet et atterget: codatur cum condimentis calidis ut musco. ambram. et neda. et oleo codito: et vngatur oleo assugi et fathalbe et zemi bezil. Caueat coitu. Est autem adiuuanti et ad calefactionem corporis et ad augendam caloris substantiam confortationemque eius ac bonitatem digestionis: appositio copulens pueri: aut catelli canis veteri et pectori. Coitus ut diximus cauendus est: maximeque bis quoque complexio frigida est et sicca. huic oppositum cauere expedit regimine illi qui voluerint transferre suam naturam ab hac complexionem ad temperantiam.

De regimine complexionis humide. Si autem fuerit complexio humida et volueris translati ad temperantiam: oportet utarias regimine desiccanti. hoc autem fiet occupatione et obuiatione ventorum in bitatione locorum cinerum et siccorum multitudine exercitii et laboris in salu: hoc est dum leuissus est adhuc balneo aquee salse aluminose ac sulphuree vsu fricationis fortis sic ut retrahatur corpus post inflationem et vngatur oleo. babanetibi et aneti diutiusque sit in balneo et se deat in cocha aque in qua decocta sit camomilla et berengo secum cum cibario et scilio et charnubo et similia desiccantia. post hoc autem roretur super corpus eorum aqua in qua decocta sint mirrus et mergemulum: vngatur oleo seben et mirri ac costi: voluunturque aliquantulum in sabulo tepido. Adiuuantur etiam a cibo: ieiunent: cibentur carnibus serinis auiibus montanis: ut sunt cornuices. gardami et turdi. carnibus quoque salis et piscibus et omnibus que parantur cum aceto et muri et carni et lenticula et querneco. De fructibus autem vngatur passas glutinosas. glandes. castaneas. suntant et gambiram. bennacu siccum et bellarum frigus. vinumque ponticum somnum minuat: coitumque augere: odor et siccum et quistum. utatur huiusmodi requiritur laborum indignationemque tristitiam. vigilas. infundatur plurimum aque in qua decocta sunt benicagrus. nenusar. et cortice cucurbitae. ordem pat

De regimine corporum cuius complexio est sicca. Quando autem corporis complexio sicca est transscenda est ad temperantiam. faciendum est regimine cum humectantibus: habitacula sint proxima aquosis locis: siccum aquarum et affidue est ad has spectandum: utatur huiusmodi requiritur laborum indignationemque tristitiam. vigilas. infundatur plurimum aque in qua decocta sunt benicagrus. nenusar. et cortice cucurbitae. ordem pat

lolum fractum: hoc autem fiat post prandium. vngatur oleo violae. et nenusare: que facta sit de semine cucurbitae et amigdalabiant pisanam et beani humectantem: post hoc balnetur frice temperatus: ita autem persequantur huius complexionis in balneo nec patiantur sudorem. siccum incipit exeat. Comedant carnes agnorum et pedes eorum coctas cum cucurbitis et sermeco et bleta ac spinachis: pisces quoque recentes: ficus et persica. vuas. melones. fabas recentes. vinum album. et baclicum bene mixtum: odores accipiant frigidos rosarum et humidos ut est viol. nenusar. plurimum dormiant: coitum penitus fugiant. hec et bis similia seruanda sunt: fugienda que non consonant. Si vero hec complexio nimia est: oportet huiusmodi hominem regi eorum dieta qui cibicam patiuntur: dabique eis quem egrediuntur balneo lac asine et mulieris: alia quoque que dictum est sumus in regimine frigide et sicce nature: et qui cura eribice.

De regimine complexionis coposite. Porro si complexio coposita est. si ut sit calida et sicca: aut calida et humida: aut frigida et sicca: vel frigida et humida et volueris translati ad temperantiam: oportet quoque coponere regimine contrarium illi et complexioni.

De regimine complexionis calide et sicce. Si autem malum complexionis calide et sicce. oportet hunc regere puritate tepore vsque ad adolescentiam regimine in climata temperata ad frigiditatem et humiditatem parum. Quia autem veneris ad iuuentutis etate tunc proderit ut refrigeranti et humectanti amplius sic ut sit cofractio eius in locis frigidi aeris et humidi proximis fluminibus et lacubus. Liberetur ceteris et potibus qui huiusmodi sunt: prohibeatur ab exercitio multo fortius et vigiliis. tristitia et ab omnibus causis calefactiuis et desiccantibus: ut autem amplius quiete. Hic enim hypocras in libro de regimine sanatis. Corporum calidorum et siccorum quoniam expedit illis quiescere et non exerceri. Si autem utatur exercitio sit mollis leuissus exercitio hoc enim adducit carnem. Unde. Ego inquit custodiri sanitatem viri qui infirmabatur quaque estate prohibeas eum ab exercitio. complexio enim erat calida et sicca: hoc quoque balneat post prandium ciborum humectantium. ut est pisanam et befa supra de amilo et farina beueni. Porroque lactis dulcis asine et caprarum iuueni cum sacchara: et balneabis eos aqua suauis frigida siquid est fortis calor. Sin autem cum tepida suauitate raro amplius hoc augere: bit regimine siccum egressu corporis a temperantia ad calorem et siccitatem: sin hoc enim oportet vsu horum refrigerantium et balneantium: quoniam huiusmodi complexionis viro multiplicatur cholera a ru. indiget huiusmodi euacuatione humoris cholericis medicamentis copetentibus ut est elebuth. et siro. nard. facro cum squingibin et niue et aqua granatorum vtriusque cum adipe eorum cum sacchara aut parum camone cum iulab: aut robo. prunorum et alijs similibus quemodum cholera.

De regimine complexionis calide et humide. Quando autem est complexio mala calida et humida: necesse est huiusmodi uti regimine frigido et sicco: sitque conseruatio eius in locis frigidis et siccis quibus inspiret aquilo sitque emittat: exercitio vero utatur temperata quantitate quas sicque desiccari humiditatem reiecta que calefacit: ante exercitium vero utatur fricatione vsque dum rubescat membra et desistat: igne diantur balneum post exercitium: laudus aqua salis: et si congruit aqua sebi. et quabiti erit hec virilis. Sit vero cibis frigidus et sicca bonum sanguinem generas. Vinum quoque sit rubrum sed clarum ut propter vinum: utatur quoque omnibus regiminibus quod diximus refrigerare et desiccare simul collectis. Si vero iducant aliqua refrigerantia et desiccantia. Et quoniam in huiusmodi complexionibus multiplicatur sanguis: oportet eum qui talis est assuescere phlebotomia et vefosae: auferaturque illis sanguis secundum mensuram abundantie eius in corpore: siccum nec a coitu huiusmodi arceatur.

De regimine complexionis frigide et humide. Si frigida autem et humida complexio transducatur ad temperantiam: oportet disponas regimine calefaciens et desiccans. sibi habitaculum eius ponas in locis calidis et siccis: utarisque in eum fricatione solida: atque hec est qua restringitur corpus post remorem suum quouis oleo. Obline exerceat fortis exercitio multoque in aere calido et proxio soli. In balneo ieiunet: et tunc friceat cum acceator viridi admixto boraco. sit autem balneum sulphureum: ante carnem: reficiat cibis calefacientibus et exsiccatibus ut sunt carnes moranorum alius siluestrius et pisces salsi cum sinapi et melle et squigibin: bibat vinum croceum et rubrum clarum: parum mixtum: bibatque aqua in qua decocta sit mastix et similia que regimine calefactorio et desiccatorio continentur. Sit autem hoc secundum mensuram qua est corpus extra item

perantiam in parte frigidi & humidū. Ibi minuat coitum & tum porerunt. In huiusmodi corporibus congregatur pblegma & auget quotidie: euacuetur ergo laxatiuo purgati pblegma ut turbid. tuba. medula cartami. pill. mili. vīaturq; vomitu per ea que educit pblegma & icidit illud qd dicimus alis.

De regimine complexionis frigide & sicce. Abalū frigide & sicce complexionis deterius esse oibus alijs scire cōuenit: quoniam huiusmodi mīas quz sit: fit ab ea infirmitas que nō sanatur & dicitur hec complexio senilis. id circo q̄ senū complexio naturalis frigida ē & sicca: & quāto plus augetur defectio etatis: tāto & cōplexionis siccitas & frigus exp̄ressiora que cū ita sint & senectus in huiusmodi omnibus hoibus inuenit a principio corruz: hoc ē ab etate puerili & adoleſcentie: s; in pueritia melioris sūt habitudinis. Amplius natura huius complexionis natura mortis est: quā sit natura iuuetula ca. & humida. natura vero mortis frigida & sicca. Quare oportet huiusmodi corpora adiuuare calefaciendo & hīcietando in vltimo diligentie: ne forte oīo siccetur & deficiat humiditas eorum: & extingatur calor naturalis quz nō sibi q̄ pascatur humiditas. Ergo tales cū locis calidi & hūidi inueniūt sūt ripe: & vti exercitio tepato p̄ vñctionē & fricationē mlti olis: fricationē dico tepatā calefaciēte mēbra corū. s; quā nō rēat defecatio ab exercitio temperato: iam tunc detur illi p̄fana aut befa sumpta de farina beucri. papauere & amigdalorum. Dehinc rursus frictor corpus mediocriter sic vt humida fiant mēbra & rubeat. Ingreſſiant cōchaz aq̄ tepatā caloris in q̄ decocte sint rose: viole & nenufar cum camomilla vt tepet diutius quōd sint in pellui: nō autē diutius perferat aerea balnei. egreſſi a concha frictor parū oleo & induantur: statiq; detur eis aliquid lactis asine & lactis caprarū iuuentū que ne quāq; longe sint a tepore partus nec nimium prope quod statim emulctū sit: aut tepidū sintq; pascua caprarū & asine laudabilia frigida. & humidavt ē lactuca ferrago ozdei: misceturq; lacti paz mellis: tunc suffrat paululū. donec deſcēdat a stomacho. Hoc scies si qū apprehenderit stomachū: inuenies recedisse. Erit autē breuior: iiii. aut. v. hoc spatio bozarū ac vbi contigerit vngatur corpus oleo calefaciēti & humectāti: vt est oleū viol mixtū cū narafcio: tūc iducas illos i cōchā aq̄ caloris equalis: sintq; in ea diutius qū egrediantur vngat oleo benefigi tepato & mixto quō uis alio calido. Deſq; illis iuleb in quo paululum suffrant: & iā tunc carminibus pullozum & pedibus agnoiz ouisq; paratis cū espidabago: piscebū etiam lapidosos cōditis cū espidabago: aut frictis cū oīo loto: aut cōcussis & ouis forbilibus: & ideo sint cibi eorum laudabiles humectātes faciles digestionē. Propinabiq; illis vinū albu & nouum: dormiant & requiescat. Vltimo vero diei opz iterum ingredi cōcam. aque tepide sintq; in ea per bozā tunc vngatur: & induantur estibus suis: dabiq; eis parū befa si videris oportere: bec est si prior cibus decoctus ē p̄lea digestionē. Sōnus vero eius sit in mollibus stratis: vestimēta sint suauia: vt sericū & similia iuxta quod possibile est. Necesse est autē hoc regimē exactissimū esse si siccitas perniciosa est: & si proximū est corpus casui in morbū similē. Quando autē est siccitas pua: sufficit vti quouis medicaminis ex his que propolissimus cibeturq; patiens paruis: denturq; ei carnes annuales & eduline galline quoq; & panis simile fructū & dulcia cum zaccara & laucis itabat & gēmara & persica q̄q; similia sunt & detur illis vinū. Sufficiat etiā semel in die balneari: prohibeātur a coitu & labore. Et si quis horū est cuius in mēbris nō dominetur siccitas: sed est humor sicus congregatus in corpore: s; humor melacolicus: o; intēdas ad mūdationem eius ab hoc humore epirbimo dādo & defaugū cum squingibin: aut triseramzēbū cū decoctione mīrob. indi. & cum epirbimo & agarico. Et expedit vt sit medicaminis potētia qua inauire vis hunc humorem secundū q̄ritatē eius: s; iuxta virtutē corporis. Si ergo est humor multus & virtus fortis & medicamen forte sufficiens ad expellēdū. Si autem humor paucus & virtus sit debilis: & medicamen sit debile se cundū paucitatē humoris & debilitatem virtutis. Tale optet esse regimen sanitatis custodie corporum extra tepērantiam positozum si volueris. ea transſerre ad tepērantiam cōplexionis. Ut autē apparuerit signū tepērantie cōplexionis: trāſſuisti corpus ad excellētiorez figuraz: & tunc iam restat vt custodias illā tepērantia: vīdo regimē tepēratū. Et qm̄ habitudines corporum sequūtur habitudines cōplexionis naturae ne cesse bēm? subsequēter disputare d̄ regimē sanitatis s; habitudines corporis i matie & pinguedine & spissitudine cutis ac raritate ei.

Capitulū. i. de habitudinibus corporū.

De corporum quidē qualitates sunt. vj. Prima ē pinguedo. Secūda maties. Tertia tepērata. Quarta spissa. Quinta rara. Sexta vero que ē inter pinguedinē & maties media: ac spissitudinē raritatēq;. Et tepērata in pinguedine & matie corpora excellētiorez sunt pulchrioriq; habitudinis & vīturnioris sanitatis magisq; actiones & opera tollerātia pariterq; secura ab infirmitatū icōmodo quz sit in eis calor naturalis fortis: digestio bona: mēbra quoq; valida ad expellēdas pessimas passiones vel cās: tepēratia nāq; huiusmodi habitudinis nō ē preter tepēratia cōplexionis. Et vero corpora pingua mala sunt qdā valde maximeq; pingua natura. Hec enim corpora parata sūt aduerti morborū pessimoz: & infirmitatū pessimarū & fortū: qm̄ naturalis calor in eis imbecillē ē p̄p̄ cōstrict. onē venarū corū. Vene autē stringunt in his corporibus duabus de cās. Altera ē frigida complexio. Altera vero mēborū arctatio pinguium in illos. Sic itaq; qui huiusmodi sunt minoris vite iudicantur: quā stricte venarū sequatur debilitas caloris naturalis ac diuinitio eius. Has autē sequūtur diminutio spūs & multitudo superfluitatū: generatio morborū ex plenitudine vt ē paralisis. apoplexia. difficultas. anhelitus & his similia. Rursus qz p̄p̄ grauitatē corporū corū difficilis sit illis mor̄ ad actiones nec possunt moueri: sed multū grauat. Quicūq; autē boz sunt in pinguedine excessu nimio & sūt qui vīatur exercitio sunt iallatia: vt ait hypo. in aphorismis. In exercitiabz p̄p̄letie fallaces si sint in vltio corpulētie nec sit in eis loc⁹ augmento veniq; cōp̄esse sint nō p̄tingit aer anhelitu conceptus ad mēbra: quare & extinguitur calor naturalis fitq; abinde mors subita. Quapropter qui huiusmodi ē o; diminutiones sanguinis a corpore accelerare. Abacilentia autē corpora & ipsa quoq; mala eo q̄ dominet corpū eius siccitas. Hec enī nō valēt exercitio nec actionibus plurimū: hoc enim calefacit illa & defeciat creſcitq; gracilitas. Qui taliū sunt corporū nō possunt pati obuiā caloris & frigoris: quoniam duo hec ad mēbra corū interiora facillime pertingant eo q̄ corū corpora carne sint nuda. Cū hoc icōmodo si aliquod corporū vī ad modū solidū illi dāt illis aut ipsi in illud ceciderint cito illis fit lesio & frāguntur corū mēbra: plurimūq; lesio hec in interiora quoq; corporis peruenit p̄p̄ nuditatē corū a carne que in quibus ē ad interiora quoq; corporis prohibet lesurā peruenire: sic qz si obuiauerit incidēti corpū vt est ensis & aliud qd peruenit ad interiora eoz facile. In his siquis vīatur laxatiuo fallitur maximeq; si que sub hypocōdria macra fuerint. Ad hoc autē hec corpora parata sūt cūctis eibic & vlnibus pectoris p̄p̄ siccitatē eoz mēborū: minima ergo que vis harū cā infirmitatū sufficit illis ad casū. Dixit autē. Si expositione libri epidimiarū sō sermone: qm̄ corpora gracilia & sicca tollerabiliora sunt famis q̄ corpulētia: hoc ideo est quoniam qd soluitur de substantia corpulētorū amplius ē q̄ qd de substantia siccorū corporū soluitur: humida enī boiū corpora sunt: sicut & alia corpora sunt humida que semp soluitur sicca vero sicut lapides a quibus nihil soluitur: & si quid paz est. Quā igitur sic se beat malū harū duarū corporis habitudinū pinguedinis. i. in vltio cōtra matie o; adiuuare eas ipinguādo. i. macrū & deſicēdo pingue.

De regimine impugnatūo corpis macri. In crassatio itaq; macri sit per diu turnū quictis vsū & debile exercitiū tardūq; quo. i. confortet calor naturalis & fricationē suam: inunctioneq; oleorū humidorū & frequēratione eoz que lenificat animā & excitat illaz: dimissionisq; sollicitudinū & carū tristitie: indumēto quoq; mollū: rectione matutinali refectione humidorū ciborū: vt sunt carnes agnoiz eozū captaq; corū cōdita cū espidabago & zir abago facto de gallinis & anatibus pinguibus comestione carniū corū & carniū pullozū. colūborū pinguiū & benſis & cā biles que parata sint cū oleo nucū & sissami: nisi quoq; cū lacte sunt viles similitur p̄fices recētes conditi espidabago. Reficiatur autē bis in die aut ter vt confuscat stomachus multitudinē cibi: conforteturq; ad digestionē eozū. que su perueniūt ei: suscipiatq; cibū mēbra corū & augmantur: vt antur balneo aque suavis post prandū bis in die & vñctione olci viol. facti cū semie cucurbitae: quz egreditur balnū brbat lac caprarū & beſim facta de oleo ante q̄ balnetur. Si autē huiusmodi boiū cōplexio sit calida: o; illi p̄fana: medullā

panis simile decoctū in aqua decoctiōis cucurbitarū et fun-
de desuper aquā granatorū mucorū et esca factā de fabis cuz
aqua iuui et oleo amig. dulciū prodest enim: vtatur quoqz
esca facta que sit patiens cibicā. Est hec eius assignatio.
Symetrici et ordi decoctiōis vniuscuiusqz manipuli.
Risi decocti similiter coquatur in aqua suau donec dissoluā-
tur et fundantur desuper oleū amig. dulciū: proijciaturqz in
illud parū cinuii sobeatur: et alia ciceris. fassoli. lenticule.
risi albi et lori. ordi tuii et expilati vniuscuiusqz manipuli.
tritici mudi et decocti ac iossi ouos infundatur totū hoc
in lac et omū olei per diē et noctē et ductū mane siccetur. Su-
matur ex co quz opus fuerit manipuli: teratur diligenter co-
quaturqz cū lacte dulci et oleo amigdal. dulciū et sisami oleo
recēti: aut anatis adipe seu galline et proijciatur inter parū
quāal simile et tepidū sobeatur. Alia. is. margaritarum
3. scilicet vel multa. bagle. ciceris. m. fici. vniuscuiusqz 3. iij. fū-
de super hec lactis dulcis tū vt oia infundantur et permittat
nocte et die outaqz desiccetur in ymbra terantur diligēter et
pijciatur super illa duplā. Arne cinini. carmenici. ameos. et
cimini nebatizi et ketire trita omnia diligēter et amigdalariū
decoctarū vniuscuiusqz 3. i. pijciatur oia simul et fermetetur
bene et coquatur panis in furno aut camino ignis temperati
siccetur et sumatur ex co in prandio et in cena iuxta quod op⁹
ē et tritici coquatur cū lacte dulci et oleo amigdalariū dulciū
et adipe anatis aut galline et sobeatur expertū ē enim. Post
sobitionē ingrediatur balneū: egressus suffraget horā et refi-
ciatur cibis quos diximus: vtatur vinū statim post cibū: as-
medat panē cū vino: hoc enī hac in parte vtile ē. Alia assig-
natio tera. fassolis. Sume farine simile libras. c. azertiri. b.
miscetur simul et proijciatur in butyrū misceturqz et fiat pa-
nis i camio ignis equal et siccetur sumaturqz de co pensum 3.
k. et tritū bibat cū aq. frigida: pdest enī. nō o3 at aliqd coz q
pposuit ad ipinguiā mactentos seml. sumere s3 paulatim.

Clister q3 ipignas: hoc loco vtile ē. Confectio clisteris
experti. Sanatur caput ouis et pedes eius et latns: ficas al-
bas nūero. x. vna passaz. 3. k. medulle cartami. 3. k. nucū
mundatarū. lb. 5. tritici et ordi mundatorū ac tunsozum cu-
iusqz libzā et 5. ciceris granorū seminis cuiusqz libzē quartā
herbe varengili triti et granarū botami cuiusqz 3. v. cum. m.
3. a. nucis. a. coquatur oia cum libra aque donec redeant ad
tertiam: et fricatur colentur. sumatur ex hoc. lb. i. 5. amigdal.
olei semis cucurbitae. olei susci. cuiusqz 3. 5. olei sisami. 3. y. et
clisteriget cū corz sit tepidus et in principio noctis. et cū co
dormiat. Faciat hoc tribus noctibus et sinat hebdomada
iterūqz tribus alijs noctib3 faciat: hoc quoqz tribus vicib3
in spatio 30. dierū. Sit aut cibi quos disposuimus pri⁹ hoc
quoqz experimē ē. Sit cūm. is. in libro de custodia sanitatis
Q3 cum qui vult suū corpus ad compulsiōem ducere. amarie
inungi pice: et vti fricatioē tēperata cum mapis media inter
suauem et asperū tenentibus donec rubeat corp⁹. Post hoc
autē fricetur plurimū solidiusqz. Itz tunc vtantur exercitio
temperato: balneatur: nec diutius sit in balneo: exterius in-
ungatur paucō oleo. debine accipiat cibū: et si qui sit qui pos-
sit pati infusionē aque frigide roretur sup illuz: quo puertatur
calor ad interiora corporis: et melior fiat digestio. Quā ali-
qua membrorum permultū gracilia sunt cā violētie alicuius
vel ligatiōis: sicut accidit mēbris que frāgūtur: aut q3 fracta
sunt: aut de suo loco mota. vnde et macra sūt. ppter paucita-
tē mor⁹ o3 b3 mōi iungi et trahere materiā et sanguinē ad illa
fricatioē mediocti illimitēdo illa oleo viol. et fundēdo aquam
calidā donec rubeant. Si autē tactus mēbri ē frigidus: frice-
tur et liniatur oleo scemini: et cataplasmetur pice. Sic et cūm
membz reuertitur in statum sue compulsiōis.

De regimine macrefactio corporis pinguis.

Attenuatio at crassi fit vtu mol-
ti exercitij et labore ante prandii. multo scitumio. diminutiōe
ciborum: multitudinis obuiatione venereorū et balnei aquariū
falsaz et sulphurearum: vsuz fricatiois fortis ante balneū:
limitiōe oleorū soluentium: vt ē oleuz aneti et coliz: post hoc
balneari diutina mora in balneo. Quz aut egressus fuerit
balneum reficiatur cibo parui nutrimenti et multe quantita-
tis vt est panis furens. et olera vt blitus et spinachia attri-
plex. Alidū quoqz sit in ciborū calidorū porrectiōe siccorū
qz et fassorum acerborū et ponticorū: vsus quoqz ciborū pigri-
us vt ē bac i parte: minimū ei3 ei3 saturat. pibebat ei mul-
ta appoi: minuas sōni. augeas vigilas. Dormiat at i locis
asperis partibzqz induat: vtatur curis. tristitia et multis co-
gitationibus. Euauct corpus medicaminibus laxatiuis et
purgatib3 pblegma: et que similia sunt de regie desiccanti arte

nuant corpus et mactus redunt.

De regimine corporum tēperatorum i macle et
pinguedine. Corpora aut tēpera-
ta inter compulsiōem et mactē: fere media albi et fusi et nigri
similiter minus reliquis patiuntur morbos. Ite enī corpora
bilatantur et soluitur ab eis quod nō multum debilitat virtu-
tē quēadmodū quod soluit a corporibus raris: s3 nec stringit
tur in eis superfluitas: nec prohibetur valde a solatione sicut
in spissis corporibus fit. Prima hec aut sunt in bonitate
corpora rara et signa eorum sunt copia pilorū et grossities co-
ruz abūdantiqz sudoris: et huiusmodi habitadinis corpus
longe melius ē corpore spisso: homo etenī rari corporis tole-
rat porrectionē amphionis cibi qritate et grossiori sub. laria:
q3 possit is cuius corpus spissū ē: propter copiā corū que fol-
uuntur ab illo. Laborē quoqz melius fert: nō enim angustia
ad illud rā cito accedit propter copiam et abūdantiā cibo-
ruz quos suscipit: que subtrahant loca corū que dissoluitur p
laborem: superfluitas nāqz que cōgregatur in lacertis quam
liquefcere facit calor in hora laboris soluitur et nō remanet i
eis. Quid et nō accidit angustia et quz in minute sunt superflui-
tates in corpore facilis est trāsitus cibi ad omnia mēbra: vin-
de et digestio ciborum melior est. Corpora vero spissius
signum est: asperitas cutis et spissitudo eius: pilorū tenuitas
paucitas sudoris: et multitudo yvine ac egestionis: copia quo-
qz augmētī carnis: propter paucitātē dissolutorum a corpo-
re per dispersionē et sudorez. vnde et hoc corpus magis religis
malū corporibus est. Quod huiusmodi est nō patitur multū
cibum propter paucitātē que dissoluitur ab illo superfluita-
tum et ciborū. Quare et non mittuntur cibi missione bona ad
mēbra nec patitur laborē: sequitur enī illud angustia si labo-
ret celerius pp arctationē superfluitatum quas liquefcere fa-
cit calor qui fit ex labore: vnde remanet in lacertis qū nō sol-
uuntur. Amplius in huiusmodi corporibus superfluitates cō-
gregatur multe propter paucitatem dissolutorum a corpore.
Qua ex re huiusmodi viro accidunt infirmitates ex natura
humoris cōgregati. Idcirco eget dominus corporis hui⁹: vt
cibus eius sit subtilis paucus humidus vt facile dissoluator
nec in co adunetur de co humor ceteris potentior et grossior
hoc corpus quādo opus est ipinguari transit ad compulsiōem
citius quia pauca soluitur ab eis. Corpora vero latoz po-
roz et raroz nō accelerant ad compulsiōem qū multa soluitur
ab eis nisi q3 ad corpa spissa festinat morbi a cāis iteriozib3
vt repletōe et malo humor: qū cōpula quē et celerelocit ex quā
augmento quāritatis ciborū et subtilitatis corū ac crossitici:
qm dissolutio supfluitatis ab eis ē difficilis: nō tamē accidit
eis multa lesio ab obuijs extra. calore. f. et frigore nō plurimū
nimia sunt. Excessus cūm horū ad ea que intra corpus diffici-
lis et minime leuis. Rara porro corpa i pluribus comitatur
siccatas nature et maties corporis propter copiā dissolutorū
ab eis: ad eorū dominos raroz propter istirmitates a cau-
sis exterioribus: vt frigore aeris et calore. Ideoqz ait hypo:
Corpora rara laudabiliora esse spissis: et saniora et paucorū
morborū et crapula cibi s3 plurimū egritudinē a ledētib3 ex-
terius vt calore frigore digestio eim in eis melior est.

Capitulum 17. de regimine corporū in quoz mēbris ē ali-
quod incommodum a mala complexionē.

Quoniam diximus regimē sanitatis
corporum que habēt malā

cōplexionē naturālē in omni corpore: opus abhinc
assumamus corporū quorū mala cōplexio naturalis in mē-
bris varia ē: et quorū figura mala. Ad quod primū hic scien-
dus ē qm cui corpus aut membrū aliquod paratus ē alicui
morborum aptū susceptiōi eius: necesse ē studere et regat il-
lud regimine prohibēri aduētum illius infirmitatis: nisi cūm
feceris sequitur illud: et oio incidit in illā egritudinem. verbi
gratia. Cuius venie epatis stricte sunt naturaliter oppilatio
accidit epati eius etiam a pane mūdo et carib3 lenibus q3
ro plus ab alijs. Ideo o3 regi illū lris que apperitū oppilati-
onem. Sic et domini corporū debiliū paratorū aduētū
ethice et ptifis: o3 regatur bumectariōe s3 q3 dicimus iū hoc
loco. Incipimusqz a capite mēbrisqz sequētib3 per ordiez

De cura male pplōis capitis frigi. et cal. Dicim⁹
ergo quoniam qū ē complexio capitis frigi-
da natura sic vt inde generētur in co crapule multe: grauat
lesio eius omnia mēbra corporis: estqz quod occidit illi lesio-
nis ex natura supfluitatis ad quā inclinat: et cuius est in-
firmitatis accidere vntuqz membrorū. Quare opus com-
petens erit qū cōplexio cerebri naturalis mala est: propone-
re emundationē eius illā scdādo complexiōem: hocqz ex vsu

cōtrariorū illi. Si ergo malū est cōplexionis calide: oꝝ regi-
gi cūsmodi dicta infigidantū tam in cibis q̄ in medicinis
z irroretur super caput eius tepida aqua dulcis. suavis in q̄
decocta fuerint rose. viole. nenufar. z ordeū rursū. cortices
papaueris. z vngatur caput i estate oleo ro. z viol. z nenufa-
ris. z trabat odorū nartibus. flores odorēt vt ē viol. ros. nenu-
far. sandalum quoqz z aqua ros. z cāphora. phibeat eos ab
vīu ciborū calefactionem z vaporantius: vt sunt nucce case-
uz. vetus gergū z bardenigū. z a potu vini maxieqz croci
z veteris: z si op̄ ē vt alio sibi. s. ciz ē pferēt? illi. Idēme
vero vngas illū oleo ebeyri z fuscil z verges cōmifsecas illis
oleum ros. z viola. vt tēpēt z cibetur huiusmōi tēperatis in
q̄ritate z qualitate. z rosa super caput eius aquam in qua d̄
cocta sit camomilla z aqua lilcemelce merce vīnz. rosa z viol.
z cibetur in q̄ritate z qualitate vt tēperantur. Quādo au-
tem est malū cōplexionis cerebri frigidū: oꝝ vtiar in regimē-
to eius regimen calefaciens in cibis z potibus ac medicami-
bus z precipuas operit caput maxime in tēpōib⁹ frigidis.
Vngatur caput bieme oleo que erit: z verges susam z tefe-
mū z oleo nardino alijsqz oleis calidis. Rōcturqz super
caput eius aqua decoctionis camomille: aq̄ lilcemelce merce
muli z uc. z carsum. In estate quoqz regimine tēperato vt
supra diximus. Et si in arterijs capitis huius cōplexionis ē
oppilatio: fiat inde cephalica: sanguinē trabes domino ei⁹
a naribus: vel venis que sunt in tēpōib⁹. Accidit aut cepha-
lea plurimū homini: causa humoris cholericī defluentis ad
os stomaci: qū sit nervus qui venit ad illum a cerebro fortis
sensu: oꝝ ergo qū noueris hoc vti regimine quod prodest ad
fluxum cholere in stomachum: quēdamodū dicemus in seq̄n-
tibus qū ad regimen stomaci veniemus.

De regimine

cōmuni male dispositionis mem-
briorū in capite positorū. Hūc
autem d̄cemus ea que necessaria sunt in custodia sanitatis
mēbriorū que sequuntur cerebrū. s. oculi. os. aures. z que post
hec sunt tā mēbra q̄ ossa. Quod autem maxime attēdendū
est: studendū quoqz in expulsiōe nocumētū ab eo vt cōser-
tur in suo statu sanitatis: inter hec omnia mēbra sunt oculi z
aures: qū sint vtilitatis maxime tales sensus: propter boni-
tatem sensus eorum z subtilitatem accelerant ad ea lāgores
minimis de causis nocentibus. Cōmune vero regimē illis ē
arce re fluxū mēris: a cerebro ad illa vt purget. s. quod ad ea
fluit per naves pronocando stēnutationē: p̄ imissionē ligni
care in nasum: vtatur quoqz aperientibus oppilationē vt est
suzum z parū corde. Et gutture aut vterido gargarismis cū
squigibin z aqua calida: in qua decocta sunt hec: bacarbaa
z tragēmēt. z hugbū. vt trabatur humorū superfluitas a ca-
pite ad os z guttur. Similiter oportet cōsiderare anteq̄ hoc
vtaris regimine: vtrum corpus mundū sit superfluis nec ne.
z si mundum ē vtaris predicta. Si nō vtaris laxatō: cui⁹ ē
mundare totū corpus: maxime autē caput: tā tunc incipias
mundare cerebrū. Regimen autē proprium hoc est vt ad sin-
gula horū intendas tale est vt ponimus.

De regimine

oculorum. Oculis quidē cauere
oꝝ a calore magno z frigore gra-
ui puluere fumo intrui in sole assidue: cōsiderandi lixata
z colores albos. Iter agere per niuē nec inclinari oꝝ ad intrū-
tū librorū z celatorum fulsilitatē: cauendum a copia stercus:
z sōni logi temporis super ceruicē: oppositio quoqz acris fri-
gidi: z nimis pulueris sumi. Et qui nocēt oculis cibi vt lenti-
cula caples: fabe falcē carnes. Et que dolorem excitāt capi-
tis vt allium cepe: similiaqz vaporantia: leditur enim caput z
visus similiter. Cibi quoqz tarde digestiōis z generātes gros-
sos humores. Lenia noctis copia coitus: assidueitas violēte
nocent visui z debilitāt illū. Et cautō ab his rebus est eorū
que arcēt aduenientes infirmitatem ad oculos. Que vero
soluūtur superflua aggregata in eis z securant ab ophthalmia
est inclinari super aquā in qua decoctus sit lilcemelce z obuia-
re vaporibus. Quod vero cōfortat illos z prohibet ab eis
egritudines est collinari cū amaro: z tutia indica condita
cum aqua queffare: z tutia carmenica: viridi z subtili z cum
mirob. citrinis cōditis cū aqua hēserem: z bezaro dissoluto
cum aqua suauī: hec cū cōfortāt oculos extrahunt humidī-
tates que sunt in eis: si collirientur bis vnoquoqz die bis ant
ter. Et vte vīum clarificāt est tutia indica cōditas: cum
suo feniculi recentis. Aliqz mabaruth granatorum. Et hec
cōfectio sume aquā granatorum muscorū z fac bullire vsqz
dum super sit medium. In hac tāq̄ medium ipsius mel proi-
ce despumatum: z fac bullire donec misceatur deinde ponas
ad solem. i. diebus z collirabis eo. Clarificat enī visus plu-

rimū. Et hec assignatio altera fortioris actionis. Sumit po-
mū granatū mūdātum adipe eius z exprimat succus: po-
natur in vase vitro ad solis calozē. i. diebus vel vsqz menses
proijciaturqz super illū fell cubegi. z fell fabugi cuiusqz. s. a.
aque granatorū. s. f. aloes epatici. s. f. terrātur omnia diligē-
ter. z si felles sunt recētes liquefiant in eo: ponatur in vase:
z qū opus fuerit vtatur. Et hec cōfectio cardinalis clarifi-
cat z confortat oculos. Itē: tucie indice z cadmīe auri: athe-
medri cuiusqz partes equalēs: cōgregentur diligenter trita z
cōdiantur cū aqua emblicē: z semac z hēserem. z margemulū.
Dehinc proijciatur super singulas. s. v. huius medicaminis
muci: cāphore cuiusqz grani pensum: z collirientur eo oculi
suauiter. Colliratio quoqz pinguedinis aspiduz z comestio
carniū eorū cōfortat visum. Confortat etiam mergi boiem
in aqua frigida z apire oculos in ea diutius dat enī oculis
plurimū lumen. Si autē angust lectionem librorū additur
visui virtus. Accidit aut visui debilitas ex acuto morbo
qui factus est capiti: aut causa multuz spendi sanguinē: aut
causa vomitus: aut clamoris magni. Et ē cū suppreffioe ocu-
lorū: minuiturqz quod fluit ab oculis z naso: crescitqz i fame
z labore estatis: z cū solutione ventris sit: z ad medicaminū
calidiorū p̄orectionē. Hec cū videris accelerare optet humec-
tationē cerebri illini aqz corpus oleo viol. z nenufar. facto cū
semine cucurbitarū vt odorēt illud z euacuet humorē acutuz
a corpore cū aqua casei z sternit cū aliquo eorū que dixi-
mus oleorū z lacte puelle z subleuabis huiusmodi hominem
cibis humectatibus vt pisana. lactuca. cucurbita. psicis amī-
gdalis recētib⁹ z cibabis eū carminibus agnorū lactētium z
edorū lactētū. z pedibus z ouis paratis cum espidabago: z
augebis cibos eius paulatim z rozabis super caput z totum
corpus eius aquā in qua decocta sit lactuca ordeū tūstū. viol.
z rasura cucurbitē ceteraqz que humectāt pones aliquando
in oculo lac puelle. Si autē acciderit ocul⁹ gēd. aut ex ictu
aut ex clamore. calore. accelera sanguinē minuire illū a ce-
phalea vena. ēplastrūqz fac oculo de acatia z bezaromod
tharabito. dissēperatis cum aqua miri z appones stringēs
qz bene z prohibebis quidē huiusmodi hoīez a clamore z ster-
nutatione z tussi z minues cibū: accatqz supinus. Si aut debi-
latur visus pp clamorē z humiditātē collia oculū cū benū-
do: aqua granatorū in qua sit partibus singulis aque pars
vna mellis optimi collari z que sint posita ad solē dieb⁹. i. col-
lirietur quoqz cū mirob. citrinis tritis cū aqua rosa. Si ve-
ro acciderit illis purigo iplas illis aliquid aq̄ fumac z ca-
taplasma cū folijs dulbi decoctis in aceto. Si vero est debili-
tas cā frigore z humiditate collirietur cū cinamomo z acoro
z cancro marino: z xilobalsamo ac fructu ei⁹ amigdal. pipe-
re: aqua ceparū z bēsse z iausim. Si aut ē debilitas ab in-
tutione ad solē. p̄cipe dominū eius bibere vīnū z dormire
diutius. Sed z si accidit palpebris post sōnum aperienti
difficultas: oꝝ frequētare balneū z infusionē aque calide z olī
super caput: z fracta palpebras cū aq̄ calida z oleo de viol.

De regimine

aures. Auribus vero cauendū ē
a grauib⁹ vocibus vt ē tonitru-
um z acutis tremoribus: z neqz in foraminibus auditus ca-
dat lapill⁹ aut aliud quid. vidi enim in aure cuius ceciderat
carice granū grauatiqz est auditus eius nec egressū est aliq̄
medicamentū. Cauant etiam ne quid reptilium ingreditur
assuefacti mūdare que colligitur fecē in meatibus organi pur-
gando aures aut virgula inuoluta bōbace postq̄ impletū fue-
rit aut vī parū olei viol. Si aut in ea sentiatur vīrostitas
grossa inclinetur super aquā bullientē in qua sit nepita cum
aceto z impleat illi oleo mergemulū z oleo sissamī. Obseruāt
aut auditū a fluxu materiā impluere in aurē siaphū ema-
ticē menube fricate ad saxū vel ad cotē cū pauco aceto tēpe-
rata quāqz septimana semel. Idē facit esāqz dissēperatū. cūz
aqua ros. z asseasū sūptū cū memibe z spica z vīno confor-
tat anrē mirifice. Si vero in aliquo tēpōe sentiātur in ea do-
lor. z mors z impletur illi aliquid olei rosati cū aqua hēserem
aut aqua rosata aut aceto vini vel lactis puelle. Si autē
acciderit illi sanguis fluxus aut vulnera imple illi assiatū al-
bum distemperatum cum aqua rosa. aut oleo rosato. z lacte
puelle: z si distemperaueris troscifcos qui dicuntur adriani
cum aqua rosa. aut oleo rosa. proderit illi magnifice z ma-
nifeste. Est hec cōfectio eorū. Sume galle p̄rē quā vis: rau-
pēdi steneri cuiusqz dimidiā parē: aloes collocatū. zati. croci
ozietalis cuiusqz quartā partē tere omnia diligenter z dissē-
pera cū vīno z aqua coctarū z fac troscifcos vtariqz cum
opus fuerit. Si aut in aure grauitas sentitur bibat pillas bie-
re z impleatur illi mergemulū cū oleo sissamī z oleo fugilis.

De regimine dentium. Dentes quoque observare
tudines ut ne frangantur non masticando aliquid solidum nec ali-
glutinosum a putrefactione: aut minuendo dulcium appositionem:
ut sunt dentuli et natalii: potiusque aque frigide statim post illa.
Caveat quoque lac et pinguis a vino et squingibin. Sic quoque post co-
mitionem lactis et visum curatiois post prandium. Caveat et stu-
per gingivarum et vitetur ea que plene sunt acerbis. Si autem
stupor hic congerit accipiat pomulacum et sal aspersum. Caveat
quoque vitandū potū aque cum niue statim post prandium calidum
natura: fugiatque aductū putrefactionis curatione temperata si
ne excessione bis que eliminat ut et farina ordei cōbusti et se-
rbigo cōbusti et spuma maris et fracturis catuorum vitrorum
separatim et coniunctim et que confortat dentes et gingivas et cō-
diat anbelitū. Curatio temperata cum ligno in quo et amaritu-
do et poticitas et cum sabado et squingibin et sebcbab rubeo. opor-
tet tamē non multiplicari vsum curationis. Ulecerat enim gingi-
uas et corūpit eas et minuit et trullationē dentium inducit ac cō-
cutit: sed dentes fricare cum testa aspera et cum dēstificio eliman-
ti. si vis mūdare et albos facere dentes. Et hec cōfectio denti-
fricij clarificās dentes et bonū facit anbelitū et confortat gingi-
uas. Sumatur sub farine ordei cum vino cōbuste. 3. k. salis an-
draz triti cum melle pastati et cōbusti. 3. c. fibiaca cōbusti. 3. c. cā-
cri marini. rosarū cuiusq. 3. d. quaresimazgi. 3. b. sebbi rubei
corticū amibei siccati et audent et calcet. et secti. cubebe. cuiusq.
q. 3. e. teratur oia diligenter recōdianturq. in vase quū opo-
fuerit sume. Aliud. Spume maris que zemazera dicitur cu-
iusq. 3. k. tabasir adbebari. rosarū. sāzenegi sub cōbusti. fetti.
vniūscuiusq. 3. b. carbonia canne. salcōis. 3. ij. teratur oia di-
ligenter et pastetur cum melle et cōburatur in patella donec sic-
centur dehinc terantur optime et superaddatur cāphore. mu-
sci. vniūscuiusq. 3. quaderas trantur bec quū indigēt: prode-
rit enī. Adedicamē anbelitū iocūdāt vtere sabado. gariof. et
sadebo. et xilaloe receti. cubebe et granatis insimul cōtri-
tis diligētē profunt enī. Aliud quod expellit odorē ceparum
alici ac similis: quorū odor culpatur: mastica que fēra hūmi-
dā et sedabū et fuit: neghū aquanū. cortices atenegi et so-
lia eius misce cum vino ribano. hoc aut probibet casum den-
tium. Curatio cum casināzago et sebbe et gelnaro. rosa. sandalo
et similibus.

De regimine catarrhi fluentis ad pectus. Cui
vero descenderit materie a capi-
te ad pectus multo: oia assuescere semē papaveris parati cum
medicaminibus et dyacodion que sunt catarrhis. et si materia
quidē ē acuta datur illis siro. papaveris simplicis et gargari-
set aqua rosa et concipiat in aribus vaporē fursuris et ace-
ti quz proiecti in ea fuerint super ignē positorū. Si vero ē
materia plegmatica ābelitū accipiat vapores xilaloe cru-
di et auid odorēt corū sumijz fricij. et odores sandarasi: pro-
dest enī et accipiat iaucū papaveris tēperatū cum melle et mēri
boch. itegbo. ac similia. vilia enim sunt.

De regimine stomachi ad quē descēdūt catar-
ri. Quū aut descēdūt a cerebro
capiteque superflua ad stomachū cholica et cōplexio eius sto-
maci calida ē natura: oia arere hūc fluxū. datur ergo ili par-
cibi nec sustineat vsq. famē. cōtrahit enī copā cholere sit qd
dabit illi refrigerās esca: vt est succus ordei cum aqua frigida
aut aqua granatorū mizorum: carnes autem parare cum aq
beferē aut succo granatorū: aut aq sumach. oia quoque euacu-
are cholera que fluit in stomachū vomitu et laxanuo edu-
cente cholera rubez vt ē decoctio absintij et aqua mirob.
citriozum et tamarindi acuto cum hiera piera. Accipiat vino
quoque mense bis aut ter: cataplasma stomachū emplastro i
quo sint rose. sandalū. acacia. ramec distēperatū cum succo co-
etanzorum et aqua thalae et aqua miri viridis. Liniat oleo
coetanzorum et rosa. maxime si tēpus fuerit estiuū. In ieme aut
oia addi hūc regimini quedā calefaciētia. s. vt liniatur oleis
regator emplastris refrigerantibus et calefacientibus vt fiat
temperantia. Quū autē descēdūt a capite humor pleg-
maticus et stomachus frigidus ē. oia in huiusmodi regimine vti
calefaciētia. s. vt datur tali electuariū ambre et pipere ac gingi-
beris conditū. et medicamē musci et hiera facta cum melle: et sit
prandij et calia sicca frigaz tēperata cum pipere. cinamo.
galenga. caruiq. Datur et illi narafon temperatū cum melle et
beblitel baderā et boramī et in quo iplicitum sit parū qingibe-
ris. Propinetur vinū merū i moderata quāitate. vinū quo-
que vuarum passiarū lotarū factum cum hababa et gendicōe
prodest huiusmodi: et misafano si bibatur ex copari tēpera-

tum cum vino ribano prodest. Angatur caput oleo narcisci et
sisami et squici. Sic enī inungatur stomachus: et emplastra
apponantur que regunt laudanū. serbum et muscata nux:
gariofil. vniūscuiusq. 3. j. aloes epati. 3. ij. absintij greci. 3. b.
terantur oia subtilissime et liquefacias. cere rubee. 3. b. cum oīo
nardino aut senbeci. 3. j. et proicias de super pigmenta et fiat
vnguentū et dispergatur super panā: emplastrigetur et o sto-
machus emplastrigetur quoque cum ceroto calefaciēti. Cō-
fectio eius. 115. olei gembagi: olei suseni. cuiusq. 3. k. proyici-
atur super bec. 3. e. cere rubee et liquefiat mittatur in mortario
et terantur et proyiciatur de super aque nemani et aqua kaifi-
mi et marcemū aut habulbi. aut fautenegi paulatim et moue-
atur pistello sic vt misceatur et sit aliquatulum spissū: inin-
gatur in eo pānus lineus et emplastrigetur cum o stomachus
Etatis autē tēpore conuenit addi bis aliqua refrigerantia
et minui calefaciētia. Si autē sit autū⁹ vtat bis mō tēpore
Quando autē est frigida stomachi cōplexio et a capite ad ipz
humor fluit calidus: aut est calida. et qd ad ipm fluit humor
est frigidus: oia vt regat b⁹ modi tempore inter calidū et frigi-
dū regit: augaturq. calefaciētia hieme et refrigerantia estate
atq. 3. h. oue cerebri atq. 3. sfoaci bitudies ceteris deteriores: oīo
autem male si natura sicca ē: que nec facile laxatur nec faci-
lis est eis vomitus. Si ergo fuerit natura stomachi calida ca-
pitis aut frigida: descēdatq. ab eo plegma ad stomachū
huiusmodi opz dant: amputans quidē plegma sine calefa-
ctione: vt est squingibin: vtaturq. vomitu per squingibin et
aquā calidā et sal cōmune: datur et squingibin mell cum naba:
pariterq. et quedā mere sanāt que minime calefaciunt vt est
bec cōfectio. Sumatur autē seminis fenculi infusorū i ace-
to vini duobus dieb⁹ et nocte frigēturq. leuiter: masticevni⁹
cuiusq. 3. b. xilaloes spodij. sādali albi. mēte sicce. folioz
farum vniūscuiusq. 3. c. sabab chacale. cubebe. vniūscuiusq.
q. 3. a. cāphore. 3. s. teratur omnia diligenter et cribetur cum
pāno subtili: pasteturq. cum melle despinato. Quando autē tē-
perata est stomachi cōplexio et a capite huiusmodi plegma de-
fluit: oportet dari huiusmodi mercesum cimini. Si vero
simul cum hoc inclinetur natura ad siccitatē: oia duplicari bu-
rac quod in hac est descriptione electuarij. Si vero cum hoc in-
clinetur ad molitiem oia tātū modo mediū buac quod scrip-
tū est apponi. Si vero sit stas debilis comitazq. bec subuer-
sio et siccitas nature. oia ipces domino eius vt prandio ante
ponat olera quedā elixa: conditazq. aceto et miri oleo carui.
Sumatq. post cibū quod stomachū confortat vt aduuet ex
pulsionē stomachi: vt sunt coetana. pira. poma. et bis similia.

De regimine sepe patientis tremorem cordis.
Cui vero fuerit in cōsuetudie cor-
dis percussio: hūc oia cōsuescere pgleboromia: vsq. siccorū
fructuum vt pomorū et granatorūq. Emplacetur pectus
cum sādalo aqua. ro. cāphora. Cuius vero cor est debile et fri-
gidum assuescat illi pomorū siro optimo et nube cōstrin-
gentis et mulsam. prohibeas illi semel sumere multum cibū
et potū aque frigide cum niue cuiusq. que frigidissima est. Ca-
ueat enī inuere oia que timet et quibus tristatur. Qui enī hūc
modi est habundia nonūq. bis mouit de causis repente.

De regimine epatis. Et cui in epate oppilatio
est: et sentit in eo extēsiōem aliq-
tiens et granitā: oia vtatur cum bis que oppilationem oppiunt
fercula: et radices et semina et pulueres factos de cimini. sattu-
reia. cardamomo. et dauco. femineq. apij. et aniso ac faurene-
go. et merseni cimini. Prodest hac in parte diminutio pran-
dij: et subtilitas eius: probibetq. a cibis grossis. et a potu dul-
cium et grosso. Cuius vero stomachus aut epas parui
sunt natura opz ci dare cibū non semel. sed bis: aut ter vt de-
scendat primum cibis: nec sit mult⁹ i stomacho: nō cū cōcipit
illum: sintq. cibi tēperati cito digestiōis.

De regimine renū lapides generantius. S3
et cuius renes generant lapides
et corpus eius gracile: oia regere huiusmodi regimine medio in-
ter grossum et subtile: vt est ordei cum cortice: pisces lapido-
si. carnes galline et pulli. perdicēs. turdi: lac quoque asine con-
fert illi. Si vero est cum generatiōe lapidū crosi corporis:
vtatur regimine subtile vt sunt taumēchi pulli et mēaura fa-
cta de atriplice. spinachij: bibat medulā semis mēlois et eu-
cumeris. iulab et squingibin.

De regimine testiculorū. Et cuius testiculi ca-
lidi sunt cōplexionis multuz ge-
nerantes sperma in tācū vt sepius coitū requirāt: et euacuari
spermate eneruatur mēbra eius. Imbecilis sit stomachus et
accidit illi defectio animi. Hunc oia coitū arceri et canere et

bo sperma generare. Utatur regimine appetitus coitus minuent. assiduitate. s. fortis exercitij quo moueantur superiora corporis membra amplius alijs: vt est ludus pile subleuatio et tactus lapidum. balneoq; aque frigide: linias lumbos oleo rosi. et nenufare. coccauoz: oisio quoq; imponat opij distemperatum cu aqua lactuarnz et quassare et aqua semperuue. Emplastizentur eu semine pilij addito oleo ro. et san. et caphora. strigar super costas pectinis laminas stagni. subternantur illis folia fengex. septi et folia rute. et lactuarnz et rosi. Comedat sebedeneg. propinietq; illis queffare. semē lactuarnum ac portulac equis pibus trita. Porro si in huiusmodi hominis corpore cōgregatū ē sperma malū: ledaturq; co: vtaturq; coitu: nec amplius q; semel: regaturq; co die cibis bonum generantibus sanguine aut humorum bonū: vt est caro agnorū et edoz trita cu queffare et cinamomo: roreturq; super eam vini sapidi et boni odoris. Ultimo vero die vtat coitu prius q; dormiat: mane facit frict totū corpus cu māu tergijs donec rubeant membra: et liniatur oleo viol. linitioe temperata. Expectet paululū et accipiat panē infusum vino bene mixto. Jam tunc vtatur exercitio paucio: reuertusq; ad cibum comedat obseruata mediocritate.

De regimine habentū paruaz matricē. Mulieres quoq; quarū paru m a trices sunt oz arceas a coitu ne forte concipiant. Si em in tali matrice generetur fetus nō est ei locus. nec sufficit illi matrit. aut em tātū rēditur vt expmāntur vene et arterie: vnde prohibet igradiens acr anhelitū peruenire ad membra: peritq; mulier: aut accidit illi tempore partus dolor et difficultas: eo q; fricta est matrit quare perit mulier: fer? em exire nō potest aretar? angustia matricis. Quare si nupserit hui? modi caueat spermatis casum i matricē.

De regimine debilitatis neruoz. Porro cui? nerui imbecilles sunt regas illum calidis et siccatibus: prohibens illum a vino tā mero q; forti et copia coitus acerbisq; magis aut pomis: lacte acro et abū dāna balneandi stationeq; in locis frigidis: hec enī omnia mala et fouentia enervationem.

De regimine sepe incurritūz iūcturazū doolorum. Quē vero dolor iūcturazū frequenter et nos tā diximus in libro nostro. Qm̄ hec passio amplius est ex debilitate naturali iūcturazū atq; ex repleto: nec aut sit ex vsu multozū cibozū potuiq; maxime a grossis cibis cu requie. balnei dimissione et vsu quotidiano coit? post pradiū. Quē ergo cōsuevit huiusmodi passio. debet cauere oia que diximus que quidē poterit: et vt continens sit in cibis tēperatis: laudabiliū chimozū faciliq; digestionis: vtatur frictione et exercitio mediocri ante pradiū. cauens ab eis post: nec vero fatigat mēbzū egrotūz: balneetur post exercitiū et ante pradiū: praueniat tēpus quo solet illi passio fieri eua cuatione humoris a quo fit. s. quibus minuitur si quides passio sanguinea est. Aut aqua lebelaci: aut decoctione fructus si cholericā: aut pill. aureliā. et subareghi si fuerit pblegmatica aut decoctione citibis: si quidē molestatur melācolia. Quod qū feceris oz vti emplastris: et carbaplastmanibus que cōfōrat mēbzū vt prohibeatur suscipere materias ad ipsū defluctes repliatq; a fescioquoq; oz fieri in oibus mēbzis imbecilli bus que suscipiunt materias influentes. Si enī hoc feceris et diligentia cautionis exhibueris nō generabitur alique passionē corporis in mēbzis debilibus. Nos aut dicimus oia que necessaria sunt in regimine huius passionis et altiarū: qū de curatione morbozū tractabim? Scias vero qm̄ nos egref si sumus in hoc caplo a terminis molestiarū naturalium ad eas que sunt extra naturā: vt sit sermo noster in custodia sanitatis mēbzozū plenius: et nō imminutus qū sit hoc cōpetens iūctioi nostre et nō a lōge. Quia ergo diximus regimē sanitatis corporū extra tēperatiā positoz et custodiā sanitatis eozū cōdecēs est nos hic cōsequi regimē corporū que suā non possūt tueri sanitatē: ipedientibus quibusvis officijs.

Capitulū. 18. de regimine corporis quod nō pōt in eodēz statu suā cōseruare cōplexione: nec ad mel? trāsmutare.

De omnium q; plures nequeūt suā sanitatē custodire vel seruare: quia aut negotijs ipediuntur: aut qm̄ ipsoi sunt appetitus quos oz nō inherere vni tm̄ regimis spectat. Si enī faciant: et cōpulsit eos quouis tēpore ad aliud regimē necessitas nocet i presētia. Quare expedit ill aliū occupari i are calo: aliū ffo prius sibi tpiū: faciātq; hoc sibi cōsuetū: vt si qū ipellerent ad loca diuersi aeris: et ad rēpota calida et frigida perferant et perscuerent in eo: nec accidat illis lesio. Noni ipse quodāz

qui a paruitate sua balneo aque frigide pluribus tēpōribus ipsoimet assueuerit quos et nutrites dū lactaret aqua frigida lanabāt nō operietes capita eozū et in hoc creuerunt. Nec vero operiebāt capita bieme eratq; eis satis camisia nec ledebatur. Estare vero quātū cētū patietes solis et calozis: nō est dicere necesse. Sic ergo oz eos facere quibus nō ē potētia ad custodiā sanitatis sue nō vitare calozē: sed nec frigus vt ifuseant. Exercitiū vero oio nō negligat eius spēi quā cōsuevit sicut ante dictū ē. Exercitiū enī est firmior: cōlinia custodie sanitatis ē quz sit coitū que cōsoluūtū superflua et adiuuāt digestionē. Alia que conferat vt alijs locis nostri libri diximus. Balneetur post exercitiū: expedit enī vt diximus ante pradiū nec oz negligere. Cibos qui huiusmodi cōsuecat potū qz similiter mixtū calida. s. et frigida. hūida et sicca comedēs: grossa quoq; et subtilia. dulcia et acerbā. pōtica et falsa. aquā frigida et que nō: variēt quoq; vina sepe edōe tēpore: sepe diuersis: maximeq; cuius vita in peregrinatione ē et i rāsitū ad magnas regiones: expedit tamē postponat cibos ptecredos differat quos equū ē subsequi: variēt quoq; tēpota refectionis nō certo cōgruoq; tēpore pradiēt: sit enī sepe et negotia amputent illis refectionū tēpore quo ē corpus sumit et sit illis lesio: sed nec prodest imorari illos in vno cibo: vnoque regimine maximeq; in cibis malozū chimozū: generāt enī morbos ex natura humoris que illos ē generare oio: aut si sit corpus paratū cūctū egritudine illius. Eū deniq; in cuius mēbzis ē ali qua molestia oz cibū cauere potūq; qui huiusmodi ē nature vt obseruari ab eo opus sit pp eā molestiā que auget eā: vt si gis dolorē capitis timeat expedit vt obseruet a cibis vaporantibus: qualia sunt nucēs. ficus. allea cepa. sic et in oibus passio nibus oz foimidarē cauere cibos illos generātes: quē admodū alias dicemus. Siquido ergo ipellitur aliqū supriū ciborum nocētū in parte ea que amplior in eo ē: oz vt admisceat qd repellat malū eozū: aut subsequenter sumat sicut dixim? in tractatu de cibis. Sōni et tpa vtile ē his varia facere ne sit illi in tpe quouis cōsuetudo. fortassis enī indigēt eo tēpore vsu vigiliari et ledentur ab eis. Coitus qz cauant abū dantiā huiusmodi corpora nisi cuius cōplexio naturaliter calida ē et humida. et si cuius: noceat abstinentia eius. Qz quoq; eos assuecere sciplos medicaminibus laxatiuis et vsu vomitus et pblebotomie et alijs similibus que purgāt corpora eoz maximeq; in quatuor anni tēpōribus sicut alias ostendim? nec negligāt illud. In huiusmodi aut potius corporibus cōgregatur superfluitates multe pp malū regimē eozū: nisi quis est multi cursus laboris exercitij fortis. Sepe teni sufficit hoc illis ad emū dationē corporis et nō egēt catartico aut pblebotomia et alijs.

Capitulū. 19. de regimine corporū debiliū: et pō de regimine pregnatiū.

Infantium senū et ab infirmitate conuale scētū corpora necesse hnt regimē proprio ad custodiā sanitatis eozū pp quod debilis ē virtus eozū. Infantes quidē et senes naturaliter debiles sunt pp debilitatē caloris naturalis: vnde et sūt. primi fallacie generationis morbozū: ideoq; egent proprie regimine si do ad custodiā sanitatis eozū. Corpora aut surgentiū ab infirmitate: quoniā eozū sanguis ē paucus vnde et ipsa debilia sunt: opus h abent ipsa quoq; regimine qd subleuet ea et augeat que quim ita sunt ex necessitate egēt regimine proprio ad sue sanitatis tutelā. Quare nos in hoc loco eozum regimē ponemus incipietes a regimine corporū infantū et primū de pregnatiūbus. Vicinus ergo huiusmodi oz cē regimē in his. Quz mulieris mēstrua tolluntur: accidit illi multozū appetitus incertus et subuersio: sputa quoq; et vomitus dolor quoq; i ore stomaci et paucitas appetitus. Ab his ei sirop. pomorū cōditū cu xilalocis. et seco et nucibus cōditis et nuben cōditis: sirop. quoq; xilalocis. labāt quoq; xilalocē recētē et mastice: odorēt ea que locūde redolent. Cibi eius sint puli gallinarū: carnes eduline parare cu aqua granatorū et bescen. et mēta et thacane: sequatur poma granata coctana. pira. non tamē multa comedat: reficiatur in die ter paulatim ne forte grauetur stomachus: parū detur ei vini ribini tēperati. Arceatur ab amaris et pigētibus cibisq; qui mēstruis imperat: vt dicere. fescolis rubeis. ruta. apio. feniculo. bulbo folijs et feminis andachoe. Cauatur quoq; a permultū dulcibus. et si appetitus minutus ē de illis sirop. pomozū musozū et nūbā proprie ligāt xilalocē. Suggere quoq; musa granatorū cōfōrat appetitū si sit diminutus eius propter calozē. Si vero accidat illi mala digestio da ei boesefus. cōfōrat enim stomachum eius: et bonam facit digestionem ciborum. expel

lit ventositatem et malof sedat appetitus calorem bonum red-
dit. Et hec est eius confectio. Sumatur cimini carmāci.
carui. seminis apij pniulculisq; .3. iij. nānacie qñdari mas-
culi cuiusq; .3. a. 5. zerabad. vigi. cuiusq; .3. b. malozū granato-
rum. 3. e. terrantur omnia diligenter: et variis qñ opus fuerit
seculum pōdus. 3. b. Si autē indiguerit pēgnās aliquo tēpo-
re sanguinē minui aut caratrico purgari propter aliquā pas-
sionē nō o3 accelerare in primordiis donec sit. iij. mēliū pre-
gnās faciēq; hoc quinto mēse et sexto ac septimo: canebiq;
hec idē octavo et nono. In primis nāq; quatuor mēsisbus est
in ea seius debilis et opus est illi cibo: at vero minuto minuit
cibum vnde et moritur fetus. Deano quoz et nono creuit se-
tus: et eget cibo maiori. Inde si euacuetur mulier minuitur ci-
bus fetus nec remanet vivus. Si ergo ipulerit necessitas ad-
minutionē his tēporibus tunciorq; de morte genetriz illo. Accidit
autē sepe pēgnantibus inflationes pedū eozū. Quare o3 de
coqui sebetō cū aceto et iungas in eo lanaz: applicatamq;
pedibus stringe: et tama ebunolee si distēperetur cū aceto et
carthaplastinctor eo pes proderit. Quā autē partus proximus
fiet linier doxū mulieris queq; sub vētre sunt. oleo violē: olo
quebiri simul cōpactis linitione subtili. Roteturq; super hec
aqua calida tēperati caloris in balneo. aut sedeat in concha
aque tēperati caloris. sorbeant iura pinguis carnis. condita.
cū espidabago: aut adipe galline: de iurq; cū cābū et similia
cū zaccara et oleo amigdalino et sifamo recentī. Si autem
euenit ptus et presens est emissio: linitur queq; sub vētre sūt
et illa et doxum oleo fsequiri tepido et modo deambulet: mō
sedeat super scānū. Quā dolor creuerit o3 vt includat sp3 suū
et pellat ad interiora: et inferius et arecat spm sedeatq; susce-
ptura post tergū eius: buccā manū suas superterit et illaq;
ad inferiora. Si autē moratur effusio: sorbeat ius espidabagi
de carne agni pinguis aut adipe galline. Quod si partus dis-
ficilis sit oclur mulceta ramēte. 3. i. cum aqua bulbe decocta.
aut sūme nidū birūdinis teras illū in aqua: quā collatas o3
ei bibere. Si vero difficilissimus ptus sit et timentur ei: da pa-
tienti aquā bulbe decoctā cū melle et oleo amigdalino. et oleo
sifami. paulatim autē sorbeat aquā fascalozū rubeoz decoctā
cū habebelo et melle. De q3 ei mēscata remissa et de diamarte
.3. et sequebinci distēperati cū aqua fascalozū: et aquā cicēris ni-
grī. Aut aquā lupinorū decoctam cū lcbaba: et dabis gallie.
.3. 5. vq3 dimidium cragium. distēperatū cū vino veteri. Cō-
seruabisq; virtutē eius cum aqua carnis a vino et iocūdīs et
vaporibus. Quā vero pepit si remāserit secūdina: o3 puoce
mulieri sternutationē inuisione lignū carte naribus: aut cum
cōdiso. Et si ceciderit equū ē. sin decoq3 abbeclā cū belba et
propina illi aquā eius vq3 .3. b. cū dimidia. 3. quigibin et .5.
obolo castorei et .3. 5. qñne: aut vaporabis eā cū mirra. et quē-
na. f. vt ponas aromatica sup carbonēs sub scāno: pforatoe
sedeatq; multū dūp egredietur et enim secundina. Si au-
tē mortuus fuerit fetus vtere medicaminibus assignatis edu-
ctioni secundine concludē. Si autē abundauerint reliquie p3
intū vt dissoluantur virtus vtere medicaminibus assignatis
bis qui sāguis fluxū parantur. Si vero nō purgat mīr a sā
guine ptus: curabis medicaminibus in ore mēstruorū sicut
dicemus in medela morboz: nec negligatur hoc: mora et3
eius adducit egritudines pessimas.

Capitulu. 20. de regimine infantium.

Infans statim qñ natus est o3 poluerizari su-
per cū sal et rosas tritas cū pforatur
cutis eius in obuiā acris: quū sit cutis infantis pluri-
me humiditatis. Tūc frictor os digitis cū melle: sūgantur
aures eius foritē. et cibetur duobus diebus zaccara optime
trita cū oleo sifami: et linitantur mēbra eius mane et vespere:
et extendat mēbra. dupliet tuncuras manuū et pedū: ponēs
in tuncuris mirtus et rosas tritas: sicq; inter crura tunc extē-
dat manus eius: et pedes religenq; foritē. Et si caput eius
est longū aut est ei acumē magnū aposteriori parte pōat sub
eo corpus durum: aut lignū aut marmor: aut speculum iuolu-
tum ne forte ledat: et liger frontē eius panno et stringat aliq;
tulū paulatiz. Laetq; cū aqua tepida dulci: in qua decocta
sit mirtus et ros. semel in duobus aut tribus diebus: sūgat
aures eius tēpore quo lauat vt egredietur aqua ab eis: ope-
riatur vultus eius et dormiat: ad quod yratat cōmōtione sub-
tili et tenui: cōtines illum dulcibus modis: delectatur enī to-
nis sauibas et consonantibus sicut et qui perfecti sunt: quū
sit homo compositus ex motus et comētus consonantia.
Sedatur enī si quis est in eo parvus dolor: somnū prono-
eat: nec vero dormiat in loco claro: visus nanq; infantis debi-

lis est et lumen eius spergit lux: congregantes tenebre et con-
forāt visus: et si natus masculus ē linitur foritē donec cō-
pleantur quatuor mēres: linitatio nāq; multa solidat mēbra
et cōfortat ea: virq; magis hoc indiget q̄ femina. Si vero ē
femina linitur oleo viol. linitioe molli spatio mentium ouo-
rum: et tunc amputetur. Linitio et3 pauca humectat corp;
multa vero et foris secat et mulier magis indiget humectatio-
ne. Quā autē inspiciatur infans si flet et inquiratur quid il-
li obest: iubito vt cōcepta et cautela eius que cōsuevit nutrire
infantes. Infans enim minime flet. nisi ledatur: qu3 nō it illi
conquerētī potentiā. Et letio que accidit infanti aut defors
est aut intus. Defors autē cā calozis et frigois et mulcarum
et pulciā et similia: quā quidem causaz o3 depelli ab eo. Abin-
tus autē cā famis. sitis. more vrine et egestionis. et cā doloris
alicuius mēbra. Ganes quidē et sitis pellantur assuactione
molis cibi: et aqua quidē propinatur illi. Adora vero vrine
dabis ei medullā semis melonis cū iuleb: oabisq; nutriti ei
hec eadem. roabisq; super caput eius aquā calidā et linitas
oleo qñri et cēnbaq;. Si vero moratur natura o3 facias as-
sist de fumo muris: aut parū thēbecem. i. al. eggebin: aut de vir-
gulis capparis facti cū camach aut de narsa aut cathemia
et sale: oabis etiā nutriti olera mollientia vētre cōdita cū
oleo oliue et muri aceto: prunis. sicutibus siccis et cū medulla
cartami. Quā si accidit infanti dolor aliquo i corporis mem-
bro: cōsideras que sit et qualis passio: curabisq; contrarijs.

De egritudinibus accidentibus infantibus. Accidunt autem
infantibus proprie illis passioes et morbi quos meminit hy-
pocras in li^o apboris morū vicēs Paruis qdem noniternatis
accidunt oris vlcationes. vomitus. tussis. vigilie. timores.
ymbilici apostemata. aurium humiditates. Quum vero proxi-
mum sit tēpus dentes producēdi sit apostema et puritus gi-
guarum. febres. spasmi. diaric. maxicq; pro ducētibz iā de-
tes. Aliquotiens que sit et qualis passio: curabisq; contrarijs.
aurium. obtrahit et spasmus plenis corpore pueris accidit
et cuius venter durus est. Quare expedit iustigari has pas-
siones et morbos et molliri amputationes eozum.

De ulceratione oris. Commodum est
bis linitre linguā
mardasene et espidabago distemperatis cum oleo rosato
et cera: si ampliori eges adde aliquid camphore aut sumac
et rosas et quessaram siccam. et erocum orientalem. teres
omnia diligenter et distēperabis cū cera liquefacta i oleo ro.
et cathaplastibus liguā. Aliud coricū coriādri et gallas tri-
tas diligenter misce cū melle et linitas bis loca et arctabis nu-
tricē oabisq; illi badesiā et bercesimā simulq; intubam. lactu-
cas. aquasulū. pomulac et carfacocū cū aceto. Si autē sūt
vlcationes multū albe: o3 te sumere. rosarū. galle et tarfaq;
equales partes et linitas bis linguam et collū. Si autē fue-
rint nigre et quasi cōbuste pessime sūt et mortales: tunc opor-
tebit sumere basinebel thaba leb et aquā quessare et ceram liq;
factā cū adipe et tādū teras in mortario donec perficiatur et
iungas bis linguā. Si at in gingiuis et lingua supersint
macule et vlcera: linitas cū pulvere cineris piscis salis.

De cura vomitus infantū. Quum autē infanti vomit-
us accidit dabis ei aquā pomorū syrorū
cū aliquāntula parte pistaceorū exteriorū et bullicis mētā cum
aqua granatorū et aqua ro. propinabis illis. Confectio. iij.
nabane sicce. fautenegi sicci exteriorū corticis. pistaceorū cū
li ponderē teras: et propina illi cū succo pomorū mizorū: em-
plastrices et stomachū eius cū secco sandal. banda cruda. et
caquia aqua rosa. Aliud proderit et ad hoc si fuerit vo-
mitus pblegmaticus vt sumatur zarādū et fautenegū et ali-
quid zafrani propinetur ex eo patiētī cū aqua mentie: absti-
neatq; nutriti a cibis grossis et crapula multa sitq; cibis ei
miza: et que paratur cū aqua romane et tamarindi.

De vigilijs infantū. Si at patitur vigilias o3
dari nutriti medullas lactucarū et
semen papaueris diligenter tritū cū zaccara et cababo et ca-
thaplenur caput cū corticibus papaueris diligētē tritis et di-
stēperatis cū aqua lactucarū propinabisq; oleū granorum
cucurbitaz: dabis et adhuc infanti aliquid corticū papau-
ris cū zaccara paulatim: miscebisq; cibis eius papauer o-
abisq; infanti. Ad somnū. opū distēperatū cū melle a grano-
visq; tria. Adicamē aliud. Sumatur fabe papaueris. qñbi
re. opij. cuiusq; .3. a. zafani. obol. a. distēperetur cū melle.

De cura tussis infantū. Si infanti accidit tussia
cōmodū ē vt des illi laucū factū de qñra
et amigdalīs et medulla granorū coctanorū distēperarorum

cū melle taberzedi aut iulab. Si aut apparuerint cū hac macula humiditate operiatur caput eius molle et inungat sup lin-gua ei⁹ digito suauiter purgabit eū pblegma multū. Si vero cū his sit illi conja introduc puerū in balneo et roza sup caput eius aqua calida. Si vero acciderit illi arctatio anbelit⁹: dabis ei semen lini distēperatum cū melle: aut ciminū distempe-ratum cū melle et sorbeat aqua mellis paulatim.

De timore infantū. Si infans timorē patiat⁹: oꝝ ar-ctari nutrice prohiberi⁹ a multitudine ciborū: ma-xime⁹ a grossa generātib⁹ pblegma: nō oꝝ ereni buiusmo-di tange: nec multiplicare lac puero. Si vero cibo ytrif: ytra-tur laudabilis chimi cibo. Timor: cū sit pueris multorū co-pia ciborum: aut qz nutrices cuiusmodi sunt: aut lac coꝝ gros-sum: qre oꝝ buiusmodi nutrices lac subtiliari: dando illi squin-gibin: feniculi: apū atqz alia regiminis subtiliantis. Detur quoqz puero quidē scfufasatorum digestione procurantū. sicut ē illud in quo ponitur saturia: ciminū. nanacua: carui aut detur ei q vino claru et ruffo: nanacua: iuxta quod opus est: et calefiat cū aqua decoctionis banumegi: et aq lilemelec et marcemusi et fautenegi: et radice iusani: et yngatur vēter ei⁹ cū oleo hēne et oleo cucumeris agrestis et oleo viol.

De apostemate vmbilici. Apostemata vmbilici accidunt nouiter natis et proximis partui cū inuolūto vmbili-ci: um. Quare cōmodū est ei cataplasmae illud marba senago et beago: et epidago: et siapho mamie et quēfara re-centi prodest et in apostemate vmbilici: semarū et alacuz bo-tami liquefactū cū oleo sisami: ponatur super vmbilicū pueri propinquetqz illi de eo: aut vmbilici sine apostemate cū na-nachua trita diligētē lini: et distēperata cū clara oui. Quum autē incidit vmbilicū infantis pulueriga super etneam et sanguinem draconis et angetur et mirra et condaru equa-liter tere diligenter: proderit enim.

De regimine humiditatis aurū. Humiditate porro au-rium et quod ab eis defluit medicabis cū aliafo al-bo quo colligantur oculi pruriginosi cum aqua folioꝝ nenu-far: et intingas in eo licinum lanceū: poneqz in auribus et su-mes sebū iemenicū terēqz cū vīo et iſiceto licino lanceo pone-s in auribus. Aut fumes cassi anū et distemperabis cum vino: implueqz auribus. Si autem sit cū hac etiā dolor implue-illi assia fūalbū distēperatū cū lacte mulieris oleūqz ros: re-pidum.

De cura plurimarū malarū dispositionum accidē-tiū infantibus. Si ginguarū pruritu regi-mine detū. febre: solutione ventris et stipicitate eius: vermi-bus: exitu intestini: apostemate cerebri: et tussi: pustulis debili-tate caloris inflatione oculi: vřofitas stomachi et intestinoꝝ singultus et excoziatione. Quum aut acciderit ginguarum pruritus infantibus tēpore productionis dentū sic curandi sunt. Qz fricari ginguas cū adipe galline aut butyro aut ce-rebro leporis medioeriter quz producti sunt dētes: linies tim-pora et collū olō viol. tepido et iplues ex illis auribus et fun-de super caput eius aqua decoctionis babinegi et aquam li-lemelec cōtinue et emplastrabis facie eius et mētū emplo dis-soluenti vt est farina ordei et catembe et banumegi et belbe. vt vero ascenderint dentes eius stringe caput eius et collū et opi-as cū alba lana suauit: et roza super ei⁹ aqua tepidā: nec mul-tus detur cibis infantis: tēpereturqz nec dabis ei calefaciētia sed nec refrigerantia. et sciēdū quoniā quibūdā pueris in se-ptē mēsisu producitur dētes: quibūdā autē ampliori tem-pore. Si ergo acciderit illi in hac habitudine febris oꝝ nutri-cem regere regimine restringenti dabisqz infantī spodiū et se-mē portulace cū granatis et citrol. Si aut acciderit illis solutio ventris dabis illis succū gabire et succū nebaci: et suc-cū pomoz et succū granatoꝝ romani cū aqua coctanoꝝum et ēplastriga ventrē ei⁹ cū sādalo: ros: et romato: et thacuna et tham armenico distēperata cū aqua mirri et aqua granato-rū et vitis et emplastrigabte rursus cū misufano et nāduco et aqua ros: et aqua mirri cū modico fecit sit quozqz hoc cū cimi-no si teratur et superponatur lane ac catapletur eo vēter pue-ri: bec aut facies si nullo molestatur calore: propinabis aliqd de coagulo cdui quantū ē obolus cū frigida et dabis nutrice scfufū granatoꝝ et pasces illū piris coctanis in salua et ze-bebo cū granis suis. Reficiēqz cū frāquilinis: starnis coctis cū zirabago et granis granatoꝝum aut sumaqz aqua: rizo: scdat eni: prohibebisqz illū a cibis mollioribus vētrē vt est blito et spinachia: prunis ac similibus. Si aut suspēdatur natura pue-ri: misce cibo eius mel et zaccara: et line vētrē eius oleo sisami et si obediērit natura: Sin aut dabis ei de gūma botami quā-tū granū ē cicieris: aut suppone fumū: murtis: aut assiafuz de

zaccara et ratamia spiffabis cum salez catamie: et eius yn-ges vmbilicū felle bouis et cerbacuinariis: distēperata cū melle. Si autē generantur i vētre pueri vermes dabis ei sibiū cū dactil: et succū silbi cū zaccara. et dabis cum narengilo putrido. Si autem in stomacho eius generantur vermes sup-pone siasū de nasta nigra: et si egressus fuerit podex ei⁹ sedeat in aqua decoctionis murti: cortice gladium: cortice granato-rum et comarū ciprelli: et puluerietur super anum eius cinis mesci cōbulti. Cōtingit enā puero in pāniculo cerebri apo-stemata ex mala cōplexione calida. Signū eius videbis ver-ticē demissam et in oculis citrinitas: vocat aut mulieres bec sternutationē. Et cura huius est vt emplastrizes verticē capi-tis cū vitello oui percusso cū oleo ro: cū corticibus cucurbitę et corticibus melonis: et aq quēfara recentis et portulice: et aq solatri percussa cū oleo ro: et i pones clarā oui et oleū ro. Et si quando videbis infantis caluisse cōpl: xionē: apparentqz pu-stule in eo sanguine minus nutrice et vřofasias cā propi-nans deinceps pitānā et aqua granatoꝝum et cucumeris ac citroli et sirop: iuleb et semē portulace et prohibe eā a dulcibus et a vino. Infantī autē dabis spodium cū aqua seminis por-tulace et granatoꝝum: ac cucumeris et citruli. Si aut est fe-bis ad ipe parū cāpore: Quū aut comitatur et tussis sume-mardaseneqz: et scis portul: et spodi equalēs partes sicce: xi-loaloe crude: vniuscuiusqz dimidia partē tere oīa diligētē: et propinabis inde puero 3.5. vřqz plenā cū mēde olei ro: et em-plastrizabis stomachū cum aq calcaſe: et aqua portul: et oleo ro: et aqua ligni vitis. Pustule quando in corpore ei⁹ naf-cuntur oꝝ balneari cū aqua decoctionis murti et ro. Et lincis pustulas cum mardaseneqz. et epidego et oleo ro. Et si vide-ris calorem infantis imminutū et apparuerint signa frigoris dabis nutrice cibos calidos vt sunt carnes parate cū cōdi-mentis calide: et dulcia facta de melle et vuis passis dulcib⁹ vino veteri et gendicone et inducatur balneo ante prandium deturqz infantī parū de medicamine musci aut gabathi et all-aut vini subzuffi aut de arfasi et his similib⁹. Si quoqz oīa que molestabunt infantē oꝝ curari cōtrariis. Quicquid ac-ciderit infantī inflationi oculi opozet limiri palpebras eius cū bezago distēperato cū lacte et melle: et lauetur oculus cū deco-ctione camomille: et collia oculū cū assiafo memibe adiucto pauco efeso fricato ad saxū: et colligetur eo oclū ei⁹: colligiet ergo cū succo solatri et linatur palpebre mardasego fricato super yas figuli cū oleo ro. Quod si acciderit illi vřofitas in stomacho aut intestinis sumatur saturia castorci: cimi: vni⁹: cuiusqz obol: a terrāru omnia diligenter et propinquet dētes pēsum duorum granorū cū aqua marzemusi. Si vero accide-rit ei singultus: propinquet ei gendebestri pēsum grani cū suc-co mentami: aut pēsum grani de vřina cameli cū succo menia-mi. Quod si acciderit illi excozatio in coxis puluerietur de super puluis murti et ro: prius limito loco oleo rosa: aut super ponatur mardaseneqz et oleo ro.

De regimine pueroꝝ incipientiū cōcedere. Si vero creuerit infans et opus fuerit ampliori cibo et fortiori lacte: cibetur bacaca et zaccara et olō amigdal: aut sisamo recentē et parū detur ei lactis. Quū aut incipit loqui inungatur lingua eius melle et zaccara prouoce-tur instruatqz leuē verb. Si aut tēpus ablactationis qd nō excedit vñqz duos annos: tunc oꝝ affluere illū cōmestio-ni. Sumat aut subtilis cibos et panē imminutū iure epidebe-gi: et zirebegi cū carnibus pullorum: detur illi coscomanege facte cū zaccara: et lacte et oleo amigdal: aut ro: et diminuat lactatio eius quotidie paulatim: nec auferatur subito augeat quoqz cibis eius pederetū: donec videris sufficere que sūt Tūc oīo amputabis ablactationē. Sit vero ablactatio in tē-poribus tēperatis caueatur ne sit estate et tēporibus calidis sicut etiam hieme grauis frigiditatis. Nec nō oꝝ vt permittas cū ambulare nō suo tēpore: hoc est postqz cōfirmata et so-lidata fuerint mēbra eius. Si enī ante permiserint fient de-bilitates in femoribus et in cruribus curuationes. Itō oꝝ ifa-tibus vīnū propinari: augeat nāqz humiditātē corporū eozū qū sit natura eozū humida. Implet nāqz capita eozū vapo-ribus malis: et corrūpit mētes eoz.

Capitulū. 21. de electione nutrice et regimine earū.

Atricum est bec speculario lactari opoz natum lacte genitricis sue. Illud ē conferentius illi et magis vñle: si nō aliqua corrum-pat eius lac infirmitas: hoc aut ideo qm fetus pasceatur in vē-tre matris mēstruo. Quū igitur natus fuerit illū excitat natu-ra ad mamillas sanguinem: et fit lac quo nutritur infans: vt sit cibū eius cōsonas et conueniens cibo quo pascebat⁹ oī

esset in matrice ne forte mutetur hec aut cā est: quare lac generitricis cōferentius est nato alijs lactibus mulierū propinquo est enī cōsuetudini eius. Si vero ipserit necessitas ut pascat alio q̄ matris lacte genitus: aut qm̄ nō sufficit eius lac aut quoniam infirmatur: aut quoniam alia causa cōgente eligatur de mulieribus cuius sit etas a. xv. annis ad. xl. et cuius corp⁹ est sanū et cōplexio eius ac calor tēperatus: pectus latus: mē moderate q̄ritatis: sicq; caput corū que nec fit nimis. p̄xima partui nec lōget: sit matrem masculi regimēq; eius bonū: quāz precipias exerceri tēperate ut deambulando moderate. seruitio quouis suauit in domo: balneatur aqua suauit et tepida: fricturq; corpus eius moderate: pascatur cibis laudabilibus bonū generatibus sanguinē et tēperatum: ut ē panis mūdus farine nō similacus. Annuali caro ouium et caprarum. pisces lapidosi: carnes autū laudabilium: coquuntur moderate et laudabiliter: ut cū epid abago et girebago: assatis quoq; et in parcla et tabagenat contrita: et oēs illi forbitio nes sumptas de riso et tritico et lacte dulci cū gaccara. Similam quoq; cōditam cū lacte amigdalorum et gaccara. Et de fructibus: sumat ficus. vras. mufas. amigdal. dulces cū gaccara. Tritat eū vinā et mūdificat sanguinē: generantes laudabilē sanguinē. Et si minuatur lac dabis ei cicer fabas coctas et forbitōes sumptas de farina simile cū lacte. Sz et farina ciceris cū semine feniculi si fiat de eo forbitio cū lacte vtilis ē. De oleis: feniculi. pastinacā. lactucā. anetum. apū et his similia. Detur etiā illi lac vaccarum et caprarum. et feniculum recēs et semē narabe. Sz autē prohiberi nutrimentū mēta et baderugo et cibis pungitiuis et fructibus ponticis et amaris et acerbis valde et similibus qui corrumpit lac. Arcetur quoq; a coitu penitus. hec cū maxima carum lac corruptentium: cōmouet enim sanguinē menstrū ad egressū mutaturq; lac a positione sua: et siquidē cōceperit amplius ē nocimentū infantis. Sanguis etiam bonus cōuertitur ad cibum ferus et remanet malus et corrumpitur lac atq; minuitur. Consideretur aut lac et eligatur qd̄ aut est laudabile et bonum: hoc vero ē qd̄ est munde albedinis tēperate substantie inter grossū et tenuē et iocūdi odoris. dulcis saporis. Et scies grossitū lactis de subtilitate eius hoc mō. Super vngue guttam eius pone vna: si soluit et fluit lac tenuē ē. Si vero rotundatur super vngue et sit quasi granū margarite: et quz tetigeris inuenis glutinosum et herēs digitis: lac grossum est. Si vero quz ceciderit super vngue parū ollatur et nō fluit: lac temperatū est. Amplius oz mulgeri parū de ipso lacte in vase vitreo et dimittatur p noctem: si quod de eo liquidū est et tenue: amplius ē qd̄ quod conglutinatū: lac tenuē ē. Si aut qd̄ spissatū et glutinatū amplius ē tenui: lac grossum ē. Si aut quod spissatū et cōglutinatum equale ē illi quod tenuatū ē: lac tēpatū indicabis. Sz ergo eligas de his tēperatis: vtilius nāq; cibo infantis. Si vero lac tenuē est et vis temperare illud in grossū cibū nutriticū. Dabis ei risum triticū coctū cū lacte et carne ouina et vitulina panē simile et oua solida et vinū dulce et mābetegū et robū vini et que similia sunt: precipies ei quietē et paruitatē laboris. Si vero est grossū et vis subtiliari pascē nutriticū carnis animum: et calais facta cū aceto et muri et carui: ingrediatur balneū āte prādiū: et roretur super mīmas eius aqua calida: mane propinabis sgn gibin: exerceatur ante prādiū oēs illi saturciā et fauentegū et clauum et bestā. Et si lac est putridū comodū ē dare ei vinum ribanū et cibos in quibus ponitur zaffranū et spica. et cōdimēta iocūdi odoris.

Capitulu. 22°. de regimine puerorū in ablactatione.

Pro pueris qui terminos lactēdi trāsgressi sunt et ablactari cōuenit: opz calefacere aqua dulci ante prandium: et post quo deſcedat cib⁹ a stomacho corū in die bis. Si vero cib⁹ corz laudabilis: nec semel tñ in die. Arcetur multitudo cibi nec affneſcant mltitudinē ciborū: hoc enī fouet lōge ante spāsmi aduentū ex repletionē cū bis maxime accidat pueris pp copā ciborū. Pro bibeatur quoq; ab abundantia dulcium que sunt ex farina et amilo et atria. et benfa. et ouis duris. calco veteri. et oio ab oī cibo grossū. et a potu aque turbide: hec enī generāt lapidē in renibus et vesica: generant quoq; putrefactōes ciborū et scrophulas et oēs ei paulatim semē mellonis et cucumeris modicūq; seminis feniculi et zaccare: hoc facies vsq; dū perueniat puer ad. iij. annos. Hos qū trāſierit et peruenit ad tēpus discipline: os dimitti illū ludo cō consimilibus anteq̄ prandeat: tunc lauetur aqua tēperata in balneo cōsimili. Jā tunc o abis illi cibū laudabilem. Jā aut cōuenit pueris vinum. p pinari nec affluere eos est nāq; puerorum complexio

calida et humida: quibus etiā vinum auget calorem et humiditatem et implet capita eorum vaporibus. Amplius autem his quorū natura ē calida et humida. corpora etiam quorū ē pplexio calida et hūda patiuntur accelerationē putrefactionis humorū. Sed et cū de his que dicta sunt vinū. Qm̄ enī eogit pueros ad mores iniquos corrūpit mēte. eadem facit pueris qui tā creuerunt: datur tamē eis modici⁹ ut prouocet vinū et minuat ab eis superfluitates humectatq; siccitatem que accidit illi ex calore et cōferat altas vtilitates quorū alio loco meminimus. Jāc vero pmittitur illis copia eius. aquā vero frigidā ei prohibere nō expedit maxime post cibū et calidis tēporibus. Et siquidē opus facit minuire sanguinē vritur sita. Qm̄ vero hanc trāſierit etatē et peruenit ad vij. annos tā in his vtedū ē exercitio moderato et calidi aq calida sed tēperati caloris prohibeantur a balneo aque frigide. Jāc enī augmētū ipedit cremētū corū: cibetur escis laudabilibus ut superius diximus: nec permittatur exercitiū post prandiu. cōſueſcat bonitātē morū ut arceatur. fab ira furore et impudentia. nequitia. Qm̄ vero factus fuerit annorum. xij. iam oz in quibus docendus ē exerceri et est ei mōnendū. Si ergo huiusmodi est ut opus sit audacia: plura oz exercere mēta eius exercitacione forti et pari fricatione que cōferat mēbus virtutē et duritiē: ducaturq; per ea que pauet ut sit illi confectus. Si aut sit quē oportet ēē phosum boni fiant mores eius ut sit tēperatus tactu. s. nō affueſcat irā nec deſordiam sed patientiā humilitatē. Jā tunc incipiat doceri. iij. discipline et quod sequitur de scia p̄bica. Si vero est quē oz mercatorē et negociā leuia affueſcat et exercitium moderatū et fricationē quēq; similia sunt. Si vero ē cuius offitium sit futurū in actionibus grauib⁹ et laboriosis ut est architectura et cementaria ac alie fortis laboris artes: cōſueſcat exercitiū fortius ut fricationē durā: pascatur cibis plurimi nutrimenti ut augetur virtus mēborū eius: nec quiescere facias hec in his donec perueniat ad etatē adolescentie et iuuentutis.

Capitulum. 23°. de regimine adolescentiū et iuuenū.

Tenue corpus vltimū crescendo et in lōgū augmētandi attingerunt ista tūmq; augmentatiōis. Quare et superfluitates augmentantur in eis et congregantur: festinantq; in illos morbi pp replōnē. hoc etenī tēpore cib⁹ nō occupatur in dilatando et crescendo ut fiebat in etate puerili et adolescentie. verum tamē virtus corū patitior ē morborū fortiorq; in pluribus ad expellendas cās corū. bis ergo oz indici exercitiū quod quisq; conſueſcit in actionibus occupatus: nec excedant i labore nec multiplicetur obuiare calori solis: minuantq; balneari aqua calida et nec diutius mancant in ea vel in balneo: balneetur aqua tēperati caloris: etate aut aqua frigida dulci et suauit: caucāt cibos calefacientes cholera generātes ut alla. cepas sinapi gergirū et similia: vtātur cibis quātū pōt cuiusq; hois digestio et ex mēſura appetitus quidē impleat vētre: oino aut vniuſcuſq; ex mēſura cōſuetudinis capeſcat multitudinem et paucitatē ciborū. Sumat aut cibos frigid⁹ ut sunt pisces recentes: carnes eduline decocte cū cōdimētis frigidis et fructibus: affueſcat cū granatis et pomis et persica et similibus. siquidē cōplexio corū sit in habitudine naturali vinū bibant nec multū nonū nec multū vetus mixtū aqua frigida: nec vero plurimū: nec tolerēt famē: cōſortat enī calozē et auget cholera: affueſcant corpora p̄lebotomare et laxare cū decoctione fructū et lebelabi. ſiro. ro. maximeq; in vere sit regimē eorū iuxta qd̄ expedit naturali corū cōplexioni in cuiusq; quatuor anni tēporibus.

De regimine cōſtētū. Grandiores aut in balneari loca tēperati aeris iuxta posse inclinētq; ad calidū et humidū nō multiplicentur labor et fatigatio: sed tēperetur exercitiū suū: multiplicet at balneari aqua dulci et calida: nec proleſt manere in aere balnei sed in concha fricentur corpora eorūq; mediocriter liniantur oleo viol. mixto cū oleo q̄rri ut humectetur corpora eorū et calescat tēperate. Sit cib⁹ corū tēperatus in quantitate et qualitate: caliditatis et humiditatis parū habēs. Caucāt cibos frigid⁹ et sicc⁹ generantesq; meliā: ut est caro vaccina. lenti cula. caules et similia: minuatur a coitu quātū possunt sicq; et emissionē sanguinis nisi necessitas cogit. laxatiū vero cōſrens ē illis. Si ergo vſi fuerint hoc regimine nec negligāt ſue speculationē cōplexionis: et cōplexiones tēporū anni vix infirmabuntur in hac etate. Jāc enī hypocras. Grandiores nimis infirmantur propter siccitatē cōplexionis eorū et frigiditatem. ad frigidā nāq; et sicā cōplexione nō accelerat putrefactio sicut ad alias cōplexiones: maximeq; ad calidā et

humidā cōplexionem.

Capitulū. 24. de regimine senū.

Item senes nostra nunc intentio ē assignare regimē eorū. Sermo etenim noster ē de regimine debiliū corporū: quoniam complexio corporum eorum naturalis frigida ē & sicca oportet regantur regimine calefacienti & humectanti. Sit ergo habitatio eorū in locis quorū ē aer nō siccus sed illis acri verno. Incipiāt q̄q; regimē suū vt euigilauerint a somno mane & laniantur corpora sua oleo squicri & violi mixto cū oleo camomille & aneti. Dehinc vtatur exercitio tēperato: vt est ambulatio modica a qua. si non fiat angustia. sit autē finis virtutē eorum. Qui quidem debilis est equitet & minuet ambulationē. Qui vero fortior est vtatur deambulationē que nō fatiget. Qui vero ceteris debiliores sūt sit eorū exercitiū minus graue: exercitiū fugiant & laborem: post hoc balneentur aqua dulci & calida in balneo tēperati caloris. Senes autē decrepitos non oī balneari frequētius s̄z semel in hebdomada aut. x. dieb⁹. virtus nāq; eorū non patitur: qui autē debiles p̄mptū sunt in mense semel. Quam ergo cōpleuerit balneū quiescat hora: tūc cibetur cibus calidus & humidus facilibus digestio: cite desce sionis a stomacho: vt est panis bene cōpositus & pisces lapidosi carnes pullozum. gallinarū ale & anserū: & que autē sūt pingues: carnes quoq; eduline & agnorum: & si in alicui⁹ eorum lac digeratur stomacho vt oīz: nec in eius passio ē epate dabis illi nec prohibeas. De oleribus autē lactucas sumant intubaz & chabeziam. blitūz. Deuitē autē cibos grossos digestionē inobediētes: vt caro vacina. caprariū & similia. S̄z & fereulorū quedāz vt est erisa: caucat capita quoq; & cātina ta dulciāq; q̄ sumuntur de amilo & farina. Hec cū omnia si sit assiduus senex in cis generat hydropis & oppilationē in epate & splene: lapides in renibus & relica: & sic contrigat quoniam tempore apponi aliquid horū: oīz cum sumere post parū melcrem cimini aut piperis nigri & gabis: aut fauēnegi: aut zinziber cōditum. Confectio melcrem fauēnegi. i. s̄z. fauēnegi flumialis & mōtani. semini apij mōtani. sileci vniūscuiusq; 3. f. semis apij ozulani. besa vniūscuiusq; 3. b. guse. 3. b. piperis m. 3. o. terantur oīa diligenter & tēperantur eūz melle dispumato. Sumatur de eo. 3. c. vsq; ex agium. Q̄z autē cum cauere omnes cibos generatē pessimos ebimos. qui. f. sunt pigitini gnāntes ebolera. vt sinapis. allia. cepe. quiq; gnānt phlegma vt fungi & quema: quiq; gnānt melcholia. vt lentī culam carnibum. canles. Cauent etiam cibos facile corruptibile in stomacho. vt mora. persica. melones. cucurbitam. Sumat de fructibus. ficus. racemos. vruas passas cum m. cibis & amigdalas. Oportet autē reficere cum in die bis. Debiliores vero ter. pausatimq; calor nāq; naturalis eorū nō patitur sumptum ciborum semel fieri: non enim valet ad digestionē multorū pp debilitatē suā. Sit igitur prandiū ter tūa diei hora sit panis optimus cū melle & forbitiones facite de riso & tritico cū melle: & quz trāserit meridies & hora balneetur in aqua dulci tēperati caloris: dabisq; illi quedā cibaria emollientia vtē vt ē aqua pumori siccorū irrigatorum sirop. solatri: blitū quoq; cōditū cū oleo & muri: deinceps reficiatur cibus laudabilibus cite digestionis & desce sū a s̄d. eūz vero erit occasus solis panē infusum in vino aut quodlibet aliud ciborū laudabiliū celerisq; digestionis. vinū oīz cē vactilici: locūdi odoris: odorēt redolentiū quedā vt narcisū susanū & marcemus. cōditurq; cū gallia: vaporetur cū neda & xilaloe: oīo caueat coitū. fugiat aie accidētia: sintq; strata eius suauia molliāq; & quoniam cibi in corporibus senū non bene digeruntur ex debilitate caloris eorū naturalis. colligitur in corporibus phlegma multū: pp quod senū corpora ad frigiditatē & humiditatē inclinātur: oīz eos nōnunq; regi rebus subtiliantibus & incidentibus phlegma: nec in hec assidue imorādū. Sunt autē ea que sunt necessaria ab vsu hunc squingibin. sirop. mēnu far. & sirop. viol. & accara. blit⁹ & vinūz tenue. comestio apij & feniculi & emolliat ventrē si includant eteni plurimi boninū vtres in iuuentute molles: qui q̄z se inuerint desiccant vtres eorū quibūsdā contrasit. sicut dixit hypocras in libro apborisimorū: & que quidē molliunt ventrē si induratus sit sunt blitus & attriplot. spinachia & squibezia & similia elixata conditaq; cū muri & oleo: & vt forbeat salita oleū falsū comedatq; ficus siccas cū medulla cartami equalibus partib⁹: aut cū gūma botam. Si vero manet ad huc cōstipatio deur melcrem. & bazam aut oxtolozum quidē quod pmoueat illos bis aut tribus sc̄tōibus. euacuatio nāq; multa deicit virtutē eorū: vtatur quoq; modica tyrtia ea: clisterizetur cū succo blitū & oleo muri: nec recipiāt clistere

acutū: desiccet eīz corpora eorū. & s̄z in libro custodie sanitatis: quoniam clistere olei ē eorū que cōferentia sunt senib⁹ emolli nāq; superflua solida & emittit ea humectatq; mēbra eorū que desiccata sunt senio. nō āt illis oīz dari medicamina fortia & abominabilia vt de arsat & similia: vtantur et aliquando mirob. & belluricis cōditis cū melle: & aliquando accipiāt iura gallozum veterū cōdita cū cspidabago & nōnunq; proijciatur beffaicum in iure & que similia sunt. Nō expedit imorari illos & assiduos cē ad accipiēdū qd vni sp̄ illorūz que emolliunt ventrem negligereq; alia. natura enim si consueuerit aliquid solidatur si: matq; in eo nec facit debine aliquid. hoc itaq; modo oportet regi senes: si enī ad deserint hunc regimini nō accelerabit in eo vite finis nec cōsumetur vtrū eorum velociter.

Capitulū. 25. de regimine cōualescentium.

Quoniam disputauimus de regimine fantium & senū de quibus erat intentio in hac pre regiminis sanitatis: iā hinc incipimus tractare de regimine cōualescentium atq; hij sunt qui liberati a febrib⁹ sunt & morbis acutis & egressi sunt ab eis. vnde corpora eorū sunt debilia & sanguis pauc⁹. Debilia quidē sūt quoniam infirmitas cōsumpsit ea fortitudine sua: & vsu regiminis subtilis & multitudine eorū que soluta sunt ab eis propter calorem febriū. Pauc⁹ vero sanguis & ex cōbustione caloris febriū consumptus: ac paucitate ciborū & subtilitate eorum. Quare & calor naturalis de causis in corporibus eorū debilis est: vnde & egent regimine supportati illos: quodq; augeat virtutē eorū post expulsiōē morbi. Sit ergo regimē quo in eis p̄dū est post trāsitum infirmitatis tribus diebus. quale fuerat in tēpore infirmitatis in subtilitate ciborū & comestione i hora vna mezuari & similibus: vt securi fiat ex hoc a regressu morbi. tunc trāferatur ad id quod grossius est paulatim & per gradus: vt colata pullozū & thanagh & coxas & alas. Dehinc trāferantur ad pectora eorū & ad pisces subtiliores fluuialiq; debine ad carnes edorū paulatim: nec omittatur huiusmodi augmentum quoq; die iuxta quod fert virtus eorū vsq; perueniāt ad cōsuetā gradatim. Sit quoq; vinū eorū subtile in principio & tenue: & albū iocundi odoris cū moderata tēperatione: & hinc ascendant ad id quod fortius est: donec redeant ad cōsuetum modū sanitatis eorū. Cauent autē repletionē cibi & potus: calor nāq; eorū nō sufficit digestionē & desce sū a s̄d. morbus. Sic quoq; nō oīz sūt ferre & famē: debilitat nāq; calorem naturale eorū & deficit appetitus: calefit cōplexio eorum in principio & sic reddūt morbus. Cauent etiam cibos calefacientes. & vtantur calefactione in aqua dulci tēperata i media domo balnei: si quidē nō fuerit immixtus effus: nec sint ibi diutius. Fugiat exercitiū laboriosum & occupari sole & ira: vigilisq; hec oīa calefaciunt cōplexionē eorū: & dissoluitur a corpore substantia plurimū: debilitaturq; virtus eorū: coitum valde fugiat euacuat enī a corpore materia bonam: vnde & attenuatur virtus. Intendus est vero stat⁹ cōualescentium. vtrū bene aut minus sunt corpora eorū munda: & a materia infirmitatis: aut si supersint illis reliquie in corpore: hoc aut scitur ex hoc qd sanatio egroti nō fuit per crisim hoc est per euacuationem aut apostemam: aut egestiōes alias ex corpore: vt sunt pustule & similia per que fit crisis: aut fuit per crisim nō perfectam & decoctionē nō confirmatā. Sed si videtis i pusilla velocitatem & inequalitatem: & in vna colorez nō cōpetentem: aut in ore ebolorem aut sitū: aut cephalē. aut cōfractionē. aut gravitatē in corpore: aut inuenis illū sudantem plurimū sudore maximeq; in somno: hec enī oīa significant qm in corpore superfluitates sunt & egent mūdatione. Si ergo sunt hec & inuenis obstructionē in iucturis eius & laborem in quibūsdā mēbris: sicut emissiones illi in aliquo mēbro illorum. Q̄z ergo cum videris aliquid horū vt sit mire & solide cautele timorūq; ne redeat morbus: faciesq; regimē tuū quale fuit in infirmi. i. cōualescentis: aut proximū illi vtendo refrigerantia & subtiliātia: & paucitatē cibi & euacuationē corporis: maximeq; si quū bis fuerit patiens & deficiēs appetit⁹. Aut appetit cibūz & comedit nec augetur corpus eius hoc cōfirmat signū: qm corpus eius mūdum nō ē. Sicut ait hypocras in libro apborisimorū. si cōualescēs quis a morbo nō accipit cibū: & si accipiat nō augetur valitudo corporis eius: euacuatione indiget. Si videtis hoc oīz minas cibū vt dixi: aut subtilis & purgetur corpus eius. Nisi enī hoc fecerit regressum facit morbus: nec sanatur corpus infirmi vel egroti: vt ait hypocras in libro apborisimorū. Corpora nō mūda q̄tūcūq; refeceris augetur malū eorū. Quare oīz speculārī

si signa sanguinis in ea manifesta sunt: sanguine minuas illū
 ē educas q̄tū opus est ē q̄tū sufficit virtus nec amplius sur
 gens enī a morbo eger augmento sanguinis boni. At si signa
 cholere manifestantur: euacua corpus laxatiuo cholere ē sub
 tili: et sit laxatiō eius decens et tenuis vt est decoctio fructuum
 et cassi: si mātne ē lebelab. aut violi sicariū cū zaccara. aut siro
 ro. vt securus fiat hoc modo a reuersione morbi. Jā deiceps
 assumēs regimē eius quod supra diximus. Si aut surges
 post euacuationē nō digerit cibos vt equum est: et mollit nā
 eius nec augetur corpus eius huiusmodi plus equo sumit. si
 cur ait hypocras. Surgens ab infirmitate et accipiens cibū
 si nō cōfortetur significat qm̄ plī q̄ op̄ vtitur cibo: quare op̄
 minui cibū et dari ei rodo zaccara mane. pondas .3. e. aut g.
 bibatq; post plenā horā squingibin coctanorū. 3. e. vsq; .l. hoc
 enī vtile illi est. Si ergo hoc regimine vsus fueris in surgenti
 bus redibit corpus eorum ad statum sanitatis sue: et au
 gebitur virtus corū: corpuslētū fiet corpus velocius. sicut ait
 hypocras. Corpora que attenuantur tēpore breui ad corpulē
 tiāz rediēt breui tēpore: que vtro longo tēpore longū deside
 rant reditum.

Cap. 26. de preseruatiōe a morbo pestilentiali.

Quoniam diximus de regimē corpō
 rum debiliū quod erat se
 cundum mēbrum diuisiōis nostre de custodia sani
 tatis: incipiamus ostēdere regimē corporum que iā vidēt
 esse in casu ad infirmitates et amputationē carū earū. Vi
 cimus ergo qm̄ amputatio carū morborū qui parati sunt
 aduentui diuiditur in duas ptes. Altera ē amputatio carū
 morborū que accidit corpori ab extrā: et de sunt cāe pestilen
 tium morborū quas vocant hypo. morbos superuenientes: et
 cautela a morbis stomachalibus. Altera vtro apūatio cau
 sarum morborū que mouēt ius a corpore: et de sunt a ma
 la cōplexione: aut a copia humorū aut a malitia corū: et nos
 incipiamus primū a cautela morborum qui sunt ab extra.

Vicimus qm̄ in precedentiē parte. sp̄ima libri huius me
 minimus qm̄ de aere loqueremur: quoniam infirmitates
 que accidunt a mutatione aeris: aut sunt ex mutatione com
 plexionis aeris in temporibus anni a naturali habitudine: si
 untq; hominibus morbi proprii a complexione illa. Aut si
 unt causa mutationis substantie aeris et alterationē eius i cor
 ruptionem et putredinem. suntq; hominibus passionē pesti
 met mortales sicut thāne febres pestilētes citopdētes et vari
 ola: talia q̄ dixim⁹ qm̄ loqueremur de his q̄ adducit pesti
 fer aer i corpa hominū: vbi et diximus qm̄ pestilētales mor
 bi nō accidunt hominibus oibus: imo que sūt passionē a muta
 tiōe pplōis aeris i corpe ē inuenire corporibus quorū pplexio
 cōsonat complexiōi aeris eo tēpore: et que a mutatiōe substā
 tie aeris sunt earū ē fieri sū maiorē partē in his quorū cor
 pore sunt humores mali cōsimiles substantie aeris mali eo
 tēpore parati suscipere has passioēs et morbos. quos indu
 cit malum aeris. Que quz ita sunt considerāda diligētius:
 et si euētus infirmitatū et passionū est a mutatiōe aeris: cau
 tela ab eis erit ex precedentibus. vsu. s. regimē contrarij cōple
 xioni aeris in illo tēpore tam cibis q̄ medicaminib⁹ et alijs
 causis cōsibus tam sanitati q̄ infirmitati qd̄q; prodest euacua
 re. s. humorē aeris complexioni cōsonus eo tēpore et amputa
 re materiam ei⁹ sicut dicemus qz de curatiōe egritudinum
 tractabimus. Si autē aduētus corū est de corruptione ae
 ris et alterationē sbe eius. qm̄ huiusmodi habitudo accidit aeri
 sū maiorē partem ex excessu caloris et hūiditatis. o3 ē cau
 telā ab icursu barū infirmitatū. pmo qdē pblebotomia debic
 laxatiuo cuius ē illā purgare supfluitatē calidā: deinceps tra
 tur regimē refrigerati et deficiāt. Caueat obuiare aeri calī
 do et venenozum: occupari in sole: vtatur requie in domibus
 frigidis prope decursus aquarū in habitaculis altis oppo
 sitisq; aquiloni. Sternatur dom⁹ calafa et mirto rosifq; po
 nanturq; in quibus est mirus trita et condita aqua ro. et san
 dalo ac campbora et matura simul iocūdāq; in bedē gema
 ribus: vaporetur domus sandalo et cāpbora: irrigeturq; aq̄
 et aceto simul mixtis. Utatur et balneo dulcis aque et frigide
 desinat repletionē ciborū: famem sitimq; non tolleret. Caue
 at carnes ambulānū magnorū et cibaria pessimos hūores
 generatiā. Et si pestis incipit eo tēpore alicui ambulantiū
 carnes omnino illius sp̄ei fugiat et cōtentus circa carnes sit
 autq; vt sunt pulli. galline. frāglini et ibaucis. et etires similes
 qz. cōdite cū aceto lenticula beferem. aqua granatorū. aqua
 sumac. et emasi et berberis. et refrigeratiā sumpta cum alioquo
 borū et medulla cucumeris et citroli et lactuce medulla. et im
 ba: caueatur dulcē et fruct⁹ dulces et facile corruptibiles. Co

medantur granata. pira. coctana. poma muca et acerba. pira
 na. persica et his similia: bibantur aqua cū nūe: vtetur vinum
 cuius loco sumatur robū pomoz et ribesi robū: beferē. sirop.
 nenufar cū nūe. Sūt quoq; bac in pie sumere bolū armeni
 cum cū aceto mixtū vel cum aqua menbategus. Et si est tem
 pus hoc ē estas nimij calozis. et sit boib⁹ sius nimia: o3 dari
 eis trociscos cāpbore cum squingibin puro aut robo ribesi.

Plurimū cū timet pestilentialiū aduētum morborū: quo
 ruz cōplexio calida ē et humida: et qui pueri sunt. Adolecen
 tes qm̄ complexio calida et hūida illis dñatur. Quare o3 eos
 multiplicare sanguinis minutiones et augere vsū eorum que
 infrigidant et dehecat: vt iam predictum ē et tota diligētia: ca
 ueat regimen calefaciens et humectans. Sicut etiā pestilē
 tiales pdcntes morbi plurimi. qm̄ ē autūnus nimie siccitatis
 parum habēs pluuiarū statq; post estatē magni calozis: vt ē
 causon et febres cholericę: quas comitat⁹ vomit⁹ mult⁹ chole
 raruz et turbatio et sitis. Quare necesse est pcedere vsuz regi
 minis refrigerati. vt ē ordeū et lababū. semis granatorū co
 ctanorū cū inlab. et nūe. et sius melonis indurauit: medulla
 quozq; cucumeris et citroli: et mēscurat condite cum attripli
 cibis et blera: pulli quozq; cū lēribus et aqua beferē et grana
 torum et olco amigdalorum. Por⁹ etiā succi ordeī cū aqua
 frigida: et alba zaccara et similia: reliqua caueantur. Op̄ au
 tem intuearis qui morborū fiant eo tēpore quozq; in homi
 bus emerferint: pcuratq; cautione ab aduētū earū infir
 mitatum: his que profunt in cibis et medicaminibus. Sepe
 enim multiplicat⁹ squinātie et fariges. Quare o3 anteuēni
 re pblebotomiā et vctosis in cruribus: et vsu cisteris mollis
 et gargarisimis cū aqua ro in qua isusum vsu sumac: et robuz
 mororū cū aqua queffare. et arabie: et aqua in quadeocta sit
 lēricula et aqua granatorū aliaq; quoz ē vtilitas i bac pas
 sione. multis quozq; tēporibus sunt morbi frigidi pglema
 ticq; vt est apoplexia emicranca aliaq; Quare o3 minuas
 corpus illius ad hoc vtilibus cū regimine calefacienti et defi
 cati sicut diximus in morborū cura frigidorū. Sic o3 si quā
 do accidant pter has alie infirmitates boibus vt regatur
 his que sanāt illos morbos per mūdationē. s. corporū ab hu
 moribus quorū fuerit abūdātia et dētur cōsuetūa corpori
 tā medicine q̄ cibi.

De cautela a morbis pestilentialibus. Et quoniam
 morborū pestilentialium quidā sunt
 ex vaporibus putridis inficientibus acra vt vapores disso
 luti a cadaveribus mortuorū tā hominū q̄ bestiorū. Sed et
 ab aqua in qua ceciderint olera et fructus mlti putrefactiq;
 o3 cū his que vicia sunt de mundatione corporū et regimine
 aduerfanti his que corporibus accidunt: cedere a regione et
 a locis quibus hec contingunt si possibile est. Sin sit habita
 tio superpctos qui per eas trāsent putredines. aut in subter
 raneis parui humoris. aut domibus quas nō pertransit aer
 multus. riges aceto sternas mirto et odoribus frigidis vapo
 resq; loca quibus inhabitas vaporibus iocūdis vt est xilosa
 loes mirra sandalū. cāpbora. secta. neda. Si vaporaneris es
 candaro etiam et sandarūz: vtile est valde. multiplica quozq;
 odores frigidos et iocūdos: hoc ergo modo o3 regi cū qui pe
 stilentialibus morbis vult liberari. Porro a morbis observa
 tio trāsentibus vt ē lepra. scabies. pitris. mania. variola. ob
 talmia. et similia. qm̄ huiusmodi morbi trāsent in ei⁹ qui co
 hitat patienti: nō o3 cū eis aliq̄e imorari: nec habitet cū hec
 patientibus in domo vna sed longe ab eis fiat ad loca que
 supra vētū sint p illos flantes. Atq; collectio hec regimē vti
 lis est illi cuius est animus tueri a pestilentialibus morbis et
 trāscūtib⁹ quozq; dicta sunt sufficiāt. O3 ergo post hoc
 et amputationē causarū morborū que mouentur ab interiori
 bus demonstrare.

Capitū. 27. de amputandis causis morborū interiori
 bus cōmūibus.

Scimus qm̄ causas morborū que mouen
 tur ab interiorib⁹ corporis: quedā
 sunt cōmunes atq; hec sūt malū cōplexiōis repletio
 humorum et malū corū. Quedā autē proprie vniūq; morbo
 ruz: et nos dicemus prius de amputatione causarū morborū
 que cōmunes sunt. Adhū aut cōplexiōis iam meminimus
 alias dixisse: qm̄ amputatio eius fit per regimen adducens
 cōplexiōni quod cōtrariū est malo cōplexiōis et resistens il
 li. Porro cū mororū repletio si quidē mīme mala est: curatur p
 euacuationē et mundificationē humoris corporis ab illo hu
 more. Que vero est de malis humoribus curatio eius est p
 inanitionē illius mali humoris et quod remāserit de eo i cor
 pore euacuare mansuetudine et modo. Et euacuatio reple

De euacuatione humorū cū laxatiuo. ⁊ primo de mūdificatiuo cholę

re tunc quā ipsa superabundat. Porro reliqui humores si dē-
nuntent et corrumpantur acceleres et emacuationē eorū cū laxati-
one. Si ergo videris signa superabundācie cholere: fletus in-
anire vomitus et isti tepus est: ut patens fecerit fastidium:
aut punctiones vel morsus in stomacho: exhibebis vomitū cū
squingibin et aquacalida: aut cū aqua ordi et semine melonis
ac semine terrae: et semine citrei vel fermaci. Si tempus est
tū nō est emacia corpus cū laxativo: aqua fructū mīro b. ci-
tri solidatis cū scamō: aut sirupo rosato repetito et fortis si-
matur ex co. 3. b. et de squingibin. 3. b. de scamone omniūq;
obol. vsq; calcos. m. 5. q; videris posse sufficere virtutē: et
tem regione et colicitudine. Quod si huiusmodi viro medullā
lebelab propinquare. cōferens est illi. laxat enī cholera et
rutiliter et facile. Et si rob. quos citrini si sumatur de eis. 3. k.
vsq; l. trini ad medium modū et coeatur in aqua fontis: et
frictur fortiter: cū tamaridis. 3. k. et z. projiciatur super eas.
3. k. caccare optime bibaturq; hoc et si sit tepus euacuat cho-
leram inanitione cōpetiti: prodeltos manifestissime. Hec quā
recritis q; deponere corpori materiā laudabilē bonāq; dās.
Euacuacionē inlab cū aqua decoctionis inlab psylli: sugatq;
granata et poma maza. Libes aut illū pullis cōditis cū aq;
beleris: aut acerborū citrini et aqua granatorū et similibus. Re-
denis illū oī regimine quod disposuimus illi in quo sanguis
dominatur: caueat dulcia: pūguina et falsa: omniq; cibos
pūgtinos qui acuti sunt et fieri. Quae aut in minui laborē
et balnei aque calide. Deuter trinituāq; 3. trinitu itacare
accidētia que dominacionis cholere signa fuerāt. Et si quidē
delere vult quēz est. Sin aut apponas que oximus medica-
mina propinare 5. q; opus videris est: in hoc eae regimie al
signato. donec in pūstū redeat corpus cū naturalēq; statu.
De regimine cholere nigre. Cholera aut nigra si doina-
tur: accelerare oīs biōrē melacolicū euacuare aliqui
vomitu si fuerit estatis tempus aut autūn³ bis que purgant
cū. Sicut et aqualanq; et semē radicia et rapa in al³ nux vo-
mica si sumatur de vino quoq; dimidiā 3. et teratur diligenter
bibatq; cū squingibin et aqua aneti. Aliquādo vero laxati-
uo meliaz educēt vti est decoctio epibis et decocto agariis.
Si vero abominatur bibere decoctionē vtatur bis pill. 2. o
fe³ earū. 15. agariis. epibis. ceruiniviniū³ q; 3. a. besaigi. est
radis. cuiusq; 3. a. alli nigri. falis nept cuiusq; 3. 5. lapidis la-
suli obol. 1. i. cre oia diligenter et tribra cū subtilissimo pāno
et distēpra cū aqua bedernebine et fac pillas et feca in vi-
bra potio carū. 3. c. vsq; ad. cū aqua tepida: eum euacuare
ris illū dabis in die inanitionis. hoc est itam. iulab. et semē
psylli. Libabisq; cū iure carniū agni et pedib³ et cū epidaba
go et post cū girabago. et frixis et assis plicibus lapidos cōdi-
tis cū epidabago aut affatis aut frixis cū olō loto et silib³.
De dulcibus vabis squabilis et faludagis: et de fructibus ficis
et yuas et yuas passas. ficus ficas et bis similia. De oleis
vero mētā. buglosis et badernebina: vinū quoq; tibanū i quo
sit lingua houis aut sirop; caccare cōditis gariof. et baderne-
bina. Sumat elect. gaudii. puocās qd cōposuit cādidi. Al
cādins i vinoq; die dimidiū exagū vsq; plenū: vtatur hoc
sirop. Sirop. vtilis melis Sume aqua pomorū siroz et be-
pabanozū. i. c. si nō ad bec valēs aqua pomorū et aqua cocta
norū magnozū acerbiū bespabanozū. l. b. mitte in lebetē et fa-
me gariof. 3. a. z. xiloloes indicē. 3. b. foliozū badernebine
et buglose: cuiusq; 3. c. teratur oia medioctiter ponāturq; in
pāno lino subtili et raro et projiciāt in cacabo et coquantur
ad ignē tēperatū donec tertia pars deficiat: tū collentur i va-
se terreo optimo et mittatur insuper vini ribani clari qd nec
vetus sit aut nouū. l. b. caccare albe. l. b. z. 5. et quinq; folia
citrini tētra: rosarū rubazū. 3. b. buglose 3. c. diligenter clau-
datur et ponatur ad solē. l. dicitus: cōdaturq; in vase sumēdo
quz opus fuerit. Cōsonat etenim co et exblarat animam
conferat ad meliā vtilitate manifestissima et cū vtiarū ynaq;
die. 3. 5. aīe pradiū et post bonā vñ pderit molū huiusmodi
bolis manifeste. expedit et cū cauere tristitiam multiplicare
gaudium et lenitiam vitās trā i laboz. Stanturq; balneo
aque dulcis et calide: postq; modicū sumpserit cibū cum iuvē-
tice olei viol. fiquiri inuices mixtis. Et ynguar caput viol.
oleo: studeatq; sit aer illi circū dāns tēperatus. aut calid³
et humidus medioctiter: nec iter pollet facere hoc regimē do-
nec deficiat hic humor: reuertaturq; corpus in habitudinem
naturālē. Et si videris aliquid super³ corpori huiusmodi hu-
moris: o. vt apponas euacuare medicamine moderato et re-
gimine cōpetiti donec cōsumatur humor et delcantur accidē-
tia melēcholice: nec anxietas vti bis medicaminis scriptis: hic
eū humor difficile suscipit curationē: ideoq; o. frequētari

vsus eius qd dicitur est regimine.

De regimine

dominij pblegmatis. Quod vero
diatonia pblegmatis signa ap-
paruerint: accelleres necesse est euacuatione eius p vomitum si
tempus citius fuerit aut autum: si autem aliud tempus medi-
camie laxatiue pblegmatis. Sit autem vomitus cu squigibin
mellico cu rachate et nama: aut cu condiso et squalenego et cu
aqua in qua decocti sit anetui. A. arxanum autem aut pill ara
mo quoniam: aut pill fetidis. aut bicalogodi alijsqz medica-
minibus que purgat pblegma. Ite utinodi aut vrenduz me-
minis si fuerit humor decoctus et subtiliatus. Si vero non
sic minis vtriusque laxatiue sine subtilitacione humoris vt est aq
radicu herbarum et iminatio cibi: ac subtiliano ci? iuxta me-
suram grossitudinis humoris et quantitates eius. Qd quoniam
ceris intell: gescqz pblegma subtiliatu et facile euacuatione ac
transitu per meatus: tunc in anas buisfndi boinem. cu pill
est amaquei soluens? pblegma vt assignauimus: qd si no. p
fecerit vt re pill fetidis si minus bis pills. Assignatio ea-
rum. Sume turbit optimi. 3. a. 7. 5. granorū nili noui. 3. a. ad
pis antali ob. b. anis. ob. a. 7. 5. dragagū. ob. a. scqbenegi. ob.
a. 7. 5. disteperabis pigmenta cu squirebenego fricaco cu aqua
et granifica in modum piperis: sunt eniz pills perfecte ad
euacuationem pblegmatis et mundificationem corporis ab
eo. et be quoqz pillule viles. Assignatio earum. Sume se-
beremi. granorū nili vniuscuiusqz. ob. o. d. turbit albi rasi. 3. b.
aloes epatici. 3. 5. macaliglauci. ob. o. b. solue machalū cu aq
foliorum porri et distepera cu ea bene trita et cribata cu sub-
tilissimo pāno et puluerisqz abis: et portio plena: vtriusqz. Ba-
bis vero patiti in die medicaminis iulab. vt frangatur acu-
men medicaminis et mosus eius: ababis illum iure circum-
cum espidabago et oleo loto et assiduus sit: debine in calais
ficcis. de carnibus autum montanorum cum ciminio et dora-
seeni. pipere in aqua coque cieres cu pullis colubarū et simi-
liū tā volāribus: caucatqz cibos pblegma generantes: vt ē ca-
ro agnorū et pilces rectes lac et fructus virides et similia: mul-
tiplicet quicquid ante cibū et aque salse balneum et sulfuree: post
decoctione et iminutione replōnis: bibat vinū vetus et croceū
et ruberū spissū: ipares et qui sentit in corpore suo pblegma mi-
nuere cibū et subtiliare. Imminutio nāqz cibi et subtiliatio: se-
pe sufficiūt sine vsu laxatiui. Subtiliat enim humorem hūc:
et excoquit: auxiliaturqz nature ad alteradū illū in bonū san-
guinē quoniam sit pblegma cibis medic decoctus: cibis aut si mi-
nuatur et subtilietur: confortato naturalī calore super cū exco-
quit: sitqz sanguis. hoc aut in humore mellico aut cholico cue-
nire nō pōt pp eoz siccitatē.

Capitulum 18. de amputatione carū propriarū vniuseu-
iusqz egritudinis.

Primus

quoniam de signis morborū qui tā posi-
ti sunt in aduentu tractarem? quo-
niā vnaqueqz habitudinū naturalū si aut augeatur
aut minuatut aut mutetur a cōsuetō sepius significat aduen-
tū morbi aut bitudinis nō sanitatis nec egritudis. Sic si fi-
at aliqua qualitas in corpore extra cursū naturalē vt ē langor.
dolor. et similia. portēdit morbus aut bitudinē que nec sani-
tas nec morbus est. Nos ergo incipiamus hinc de regi-
mine corporū cōsiderationē quorū res naturales imutate sūt
ab habitudinibus suis ordine illo et dispositiōe quē in signifi-
cationibus morborū aduētus in corpore sana prefignatib? re-
nuim? Dicimus ergo quomā quz videris aliquā rerū na-
turaliū imutatā ab habitu suo oīz te accelerare vt reducas in
statū naturalē amputando causas mutationis eius: hoc at
fiet si vtriusque regimine cōtrario eāe a qua sit qualitas illa nō
naturalis. explei cā. Si acciderit appetitum ciborū augeri: si
gnū est aut male cōplexionis frigide accidit ori stomaci: q-
re oīz vti potu vini et appositione ciborū calefacientiu: aut qm
pblegma salū suspensū est in ore stomaci: oportetqz vti vo-
mitu cū bis q deā sunt. Si vero minuitur appetitus ciborū
signū ē caloris oris stomaci oportetqz vti in frigidantib? et re-
stringentib? huiusmodi vt granatis acerbis et sirop. bescerē.
et aqua tamarindi et similibus: emplastrizetur stomachus cū
sandal et rosa. et aqua ro. et cāphora. Libetur oīs cibus frigi-
dis vt sunt pilces lapidosi et musquibegū et pulli mēluci cōdi-
ti cū aqua besceren. aut est signū quoniā corpus repletum ē et
expedit illud euacuare ab humore dominati. Si aut icli-
nabitur appetitus ad acerbā: signū est cholere croce quam
oīz purgare cū restringentibus et pronocantibus vomitū per
squigebin et aquā calidā. Et si inclinatur ad calidā et pun-
gitua et dolica signū ē male cōplexionis frigide quare vten-
dum est calefacientibus cibis et medicaminibus aut humo-

ris acerbis inclinis et vtrū est vomitū. Si vero inclināf
ad frigidā signū ē male cōplexionis calide que accidit ori sto-
maci. Quare oīz vti refrigerantibus et restringentibus quoz
retro meminim? Porro si acciderit homini sitis. signū ma-
le cōplexionis calide et sicce que accidit ori stomaci et vtrū
est rebas refrigerantibus et humectantibus vt est glutinositas
seminis psilly et granorū coctanorū cū iulab et aqua mellōis
indi cū caccara alba et paucis spodio: sed et granorū aqua
muorū cū aqua portulace. Libabisqz his rebas similib? ex-
ceptis pilicibus et lacte. Si vero imutatus ē appetitus pro-
prie aque potū signū ē male cōplexionis frigide et humide q
accidit ori stomaci: aut pblegmatis artan in illo quare oportet
viti calefacientibus vt ē mel et vinū ribanū vetus: siropus
gendicōni et mersena et vt ciminū et mersenū mēte et bēda
dicon et piperinū: vtatur vomitu cū melle et aqua calida de-
coctione a neti et radicu siquidē ē illic pblegma. Et siquidē
impellitur natura plusqz oportet et si ē hoc ex copia ciborum
minuatut: et si est in pulvis nature pp copiam superfluitatū oīz
adiunari natura aliquo laxatiue. Et si quidē est egestio cro-
cea oīz vari laxatiue de mirob. citri. cū caccara. Et si color al-
bus ē cū humiditate cū merseno coctanorū laxatiue. Si ve-
ro ad nigrū inclinauerit accipiat mireb. nigros cū spitho. et
bescigo et similia. Et si imminatur egestio et sit hoc pp ci-
bi paucitatē oīz augeri mēsurā eius. Si aut sit pp cibū siccum
et pōtū oīz vti iuribus pinguius cū espidabago: et olcribus
cōditis cū oleo et muris: et forbeat olcū sale cōditum in salua
quātū est 3. Accipiat ficus siccas cū medulla cartami. Si ve-
ro ē paucitas egestionis et siccitas propter paucitatem pbleg-
matis et paucitatē que descendit ad intestina cholere oportet
et emolliiri naturā cū merseno dactylicis: et seberberam aut
turbit trito diligenter et biera distemperata cū melle aut bie-
ra que perfecta est. Si vero est hoc causa caloris et siccitatis
que dominatur in intestinis: oportet emolliiri naturam cum
viol ficcis et caccara et lebelab cū rotula cassie filī. Si deniqz
acciderit egestio vti aut acceleret aut differat a tēpore cō-
suetō oīz inuestigare causā et amputare cōtrarijs. Si ventosi-
tas acciderit in intestinis et stomacho. et hec cā multorū cibo-
rū: oīz vti exercitio et dilatatione pādij a tēpore consuetō et i-
mutatione eius. Si vero cā ciborū generantium vtrōsitatem:
oīz vti bis que expellūt vt saturia. et semie apij. et naue. et ci-
mino ac mēle mēte et mēle ciminū et que similia sunt bis.
Urina aut si fiat amplior qz oportet: et sit cā potionis aque
multe: oīz ergo minui porationē eius. Si vero impulsu natu-
re modo critico: nō oīz occurrere nisi excedat: tuncqz curtur
bis q dicitur i curatione morborū. Et si ē pp frigiditatē re-
nū et velle: oīz vti triseria minore: aut cornibus candari cū
zuccaro. Quod si imminatur vrina et hoc pp paucitatem
potus aque vtatur aqua frigida. Eterum propter calorem
siccitatem accipe cucumeres. citro. melones. aut semina eo-
rum cū iulab. Porro si ē ex grossō humore. semine apij. et sei-
ne feniculi et aniso et semine pastinace. vtatur et nacia et bis
similibus que educūt vrinā. Vtrū si vrinē ē incēso vtriusque se-
mine psilly cū iulab et caccara et medulla citruli et semine cu-
curbitae ac semine cucumeris bibat cū aq calidā et iulab. Ad
stura vero si abundauerit: hoc impulsu nature pp copiam
sanguinis critico modo: nō oīz amputare nisi superabūda-
uerit. Et si nō i petu nature fiat sed cā fortitudinis virtutis
expulsiue et debilitatis recētiue: aut dilatatione meatū et dis-
solutione instrumētōrū: et huiusmodi oīz vti ligatur a brachio
rū et ascellarū. et propinatione aceti rēperati cū aqua portula-
ce et terra armenica et cretica et aqua sumac. Libet mulierca-
nib? autū facile digōnis spissis cū aq sūac. Si aut superex-
cesserint adhuc vtatur cōtrarijs et aduersantibus illis in cu-
ratione medicaminibus. s. stringentibus. Si imminuat mēstua
aut minoratur nec veniat introducas mulcrē in balneo: et ro-
ra aquā calidā ab vtraqz vmbilici parte et pectinis: et linias
locū oleo zēbazi. Et stringe crura et femora ligamētis molli-
bus: aut incide basilicā. Quod si nō proderit sumenda tibi
etiā cura de loco in quo de medela morborum tractabimus.
Sic etiā oīz fieri in his i quibus abundauerit egressus sangui-
nis ab ano aut moratur. Sudor quoqz si multiplicetur et
multus exeat: si id fiat impulsu nature vt est crīsis: non oportet
prohibere nisi excesserit et si superabundantia ciborum fu-
erit subtilietur pādij et minuatut. Si vero ex copia superflui-
tatum et crapularum corporis: oīz adhibere corporis purga-
tionē cū laxatiue: et si sudor fetor inest: signū ē putredinis: oīz
qz intueri cām cuius humoris mā sit: purgabiqz illū hūore
medicina cuius ē illū euacuare. Ad medicamina porro illū re-
stringentia sūt potio aque in qua decocta sint queffara et su-

mac & risum lotū: inunctio oleo ro. cataplasma turic canarie infusa aqua mirri & aqua foliorū susan. Si vero prohibeatur sudor aut imminuatur: liniatur corp⁹ oleo babunagi & oleo scbcti in quo disperatū sit aliquid buraci armenici: aut aliqd ferisq; & daraniū trite diligētus

Sternutatio

autē si augeatur sitq; hoc sine catarro: oz roari sup caput cū aq; calidam in qua decocta sint camomilla: & aq; hellebolic & marcenū & quismā & sibi: similiaq; que solūt rētoriatē. Odo retur marcenus. Et si augeat aqua a naribus fluēs vapore tur patēs cū sandariso. xilaloe mūda: odorēt simiū & machalūz similiaq;. Si aque illius defluxus minuat: ratur superfuōe aque calide sup caput & inclinatio sup aquā calidā: i qua decocta fuerit babunagū & aqua hellebolic. Qd autē defluit ab interioribus ozis si multiplicetur oz phiberi gargarismo aqua ro. & aqua decoctiois mirre & galle & que fari. Si vero imminuatur pronocādum est curatiōe cū hiera & acartābaa in al' artarcharaba decocta i aqua & multerago si misceatur squigibin & gargarietur. Somnus quoq; si multus fiat & augeatur & est hoc de cōplexione humida dominantanti cerebo: oz vti rebus calefacientibus & deficantibus: friceturq; caput cū sinapi & bacarcaraba & melle & aqua calida. Si vero sit de supfluitate phlegmatis viscosi dominantis cerebo: oz purgari cerebū cū pillulis hie: & pill. aloē. & pillulis aureis ac gargarismis cū his que diximus. Qñ vero accidit vigilie & somnus minuitur: signū ē siccitatis cerebri. Quare vidēdū est roatiōe aque dulcis & tepide in qua decocta sint papauer cū corticibus & cortices cucurbit. & folia lactucarum & viol. & nenufar. Comedat papauer & lactuce cōdite aut queffara viridis & sicca: trabatur anbelitu oleum violatum & nenufar paratum cum semine cucurbitarū: & tūpōas capiti violas recentes si possibit. Cōmū āt si petat aia plus sucto: signū ē augmētati caloris & hūiditatis. Quare oz vti regimine refrigerant & restringenti cū cautela: vt est papauer. lactuc. portulac. queffara viridis & similia. Si significat quoq; sepe augmētū sanguinis: vtendūq; ē phlebotomia: & appositione frigidorū ciborū & balneatione i aq; frigida si aer quidē panitur. Quādo vero imminuit corpus coitus a cōfucto: signū est male cōplexionis frigide & sicce: patiens hoc oz regimine calefacienti & humectanti regi. vt est caro agnorū cū cepis: & cicere tonso cū espidabago: testes gallozū & cicere triti cū sale elixari: & belicib. & asperagi. & vine paffe corofanice & robū vuarū ac similia. Si autē menti accidat imutatio atq; ex inde cōtigat ebetudo: sit hoc ex phlegmate & medella eius est per euacuatiōē cū pill. hie. & triserā minori cū hiera sed & triserā maiore si nō expulerit minor cū hie: & vsu gargarismi cū hie. Ab his quoq; calefacientibus & deficantibus cauēanturq; ab his diuersis. Atq; ad hunc modū oz corpora regi que ab habitudine sua naturali mutata sunt quantū imutatio: amputatq; causas imutationis: ne forte crescant & augeantur ac morbos afferāt.

Capitū. 2. de amputatione causarū paratarū inducere habitūdines extra naturā.

Regimen quoq; corporum que transierunt ad habitudinē extra rēperantiam & rem naturālē & itā itā in precipui casu infirmitatis sed morbus etiam ipse animā viderit inuasurus: hoc loco dicemus ordine quē disposuimus quē de signis portēdentibus morbos tractaremus. Dicimus ergo qm̄ quā accidit boi angustia a semetipso sine aliquo labore pefigurat febres: aut aliam infirmitatem. Et si patiens inueniat aliquid in corpore tāq; vlcus sit ex humorib⁹ acutis cholericiis. Si ergo quod inuenit buiusmodi est partū & pūctura cutis nō abre est indicere patienti exercitium modicū: in vncione corporis olō violato nennifar. fricationēq; debilē. Dehinc reficiatur cibo refrigeranti & humectanti: vt est succo tritici & medullata cuz zaccara & aqua frigida sicq; dormiat. Si vero est angustia fortis intārum: vt patiens inueniat in mēbro vlcus: tunc cadum ē exercitium vtendūq; requie in principio dic. In si ne autē liniatur corpus oleo aneti: mixto oleo violic: qualiter dabisq; ei forbicūculas factas de fructibus chauer: & zaccare: & oleo amigdarum & fauic & sic dormiat: & si quidē cessauerit langor: reduc illū in consueta pederetm. Si nō cessat sed accidit ei nocte labor & vigilie & langor: signū ē cōmotionis & excitatiōis humoris qui cget euacuari: & si qdē sāguis onā: & vtrūq; hōa ē ipsa minui. Si vero cholū rubū apauerit in anas illā laxatio soluti cholera: vt ē decoctio fructuum & cassie fi. & māne & aqua lefelabā aut sirop. ro. quā euacuaueris impera illū quiescere. phibens a moru: & ciba il-

lum iure pulli parato cū fenicūlo & aqua besserem aut aqua grānatorum & medulla lactuce & intuba: & medulla cucumeris & citroli. debic pcepit dormire. Si vero nō cessauerit angustia hoc regimie introducas illū mane balneo & linias olō viola to suauiter & tibeas cū quiescere & dormire. Quā cuiq; gilauerit accipiat aquā ordeī aut aliquā sorbitonem: aut pices paruos lapidosos: carnes pullozū laudabiliter conditae: parūq; propinabis vini albi. Et si quidē cessauerit hoc accidens predictū die tertio: equū est. sin adhibeas hoc ipsū regimen donec oio quiescerit: reducasq; boiē in cōsuetudinem suā tam laboris q; ciborū. Si vero inuenit patiens langorē apostemati similē calido: aduētus eius ē ex repletioe sāguinis mali. Quare oz cum minui aquebā vena si langor est super toracē. Si vicinus capiti minuat cephalica. Si āt in vtre aut i femoribus aut cruribus minuat basilica auferesq; illi sanguinē bis aut ter iuxta mēsuram quāz videris oportere: si quāritatē quam videris malū sanguinem euacuari & langorem sedari. Necesse autē habeo sanguinē sepius educere vt cōgregetur sanguis malus vnaqueq; vice: queratq; natura emissionē eius per locū phlebotomie: idēq; expedit extrahere sanguinē die secūdo & tertio. quā non possit fieri emissio eius die primo: post hoc dabis ei pisanā: suggar grānata & cibabis illū his que sunt dicta antea. Precipiasq; illi quicquid prohibeas vero morū. Secūdo die introducas illū balneo medio: & infunde super cū aquā temperati calori: yn-gasq; oleo viol. puro. Quā egressus fuerit & quiescit hora dabis ei aquā ordeī cum farina eius grossa: aut meaura cū cucurbitis & maffo: aut fermacū aut spinachia. aut bletam. Si vero nō cupit bec s; refugit dabis pices lapidosos recentes sed modico sale supfufos. Sic quoq; facias tertio die donec oio hēat qd inueniat: hoc autē scies ex fortitudine pulsū & equalitate eius. decoctioeq; vine fm q; alis dictū ē. Si vero angustiosus inuenit laborem similem extensioni: aut erit ex plenitudine aut erit ex rētoritate: & si repletio fuerit ex sanguine phlebotomia raris. Si ex ceteris humoribus euacuatiōe illius humoris a quo est. Dehinc ingrediat balneum: liniatur oleo viol. & squigibin egresso a balneo propina: cibabisq; cum pedibus agnorū & eduli & carnisbus aniū laudabilium chimozū: & si fuerit extensio de ventositatē: oz indicas illi exercitiū leuē: ingressūq; balnei & vsū fricationis cū linitione olei camomille aut aneti aut squicri aut susami. Quādo autē videris hominē sudare sudore fetido aut vima ē fetida signū ē putredinis. Quare necesse ē intueri illū humorē quo fit: euacua illū medicamie cōpetenti & regas patētē cōferētū regimine aduersanti illi humorē & imminuas cibū ac subtilies prohibeas a copia eius: propinabis squigibin & zaccara & arcebis balneo donec videat signa mutationis manifesta. Si vero excesserit sudor: egrediens iunge oleo mirrino cataplasma corpus cū mardalenego cōdito aut espidago aut rucia armenica: & si hoc fuerit de multitudine humorū propina laxatiū potū. Si vero multiplacabitur morphea alba i corpore timetur lepra alba: qre oportet euacuari patētē medicamie purganti phlegma: prohibe bisq; a cibis refrigerantibus & humectantibus: vt sunt carnes agnorū: generāt enim phlegma: pices quoq; recētes & lac idē faciūt. Liba ergo calefacientibus illos vt sunt carnes venationis affate & frige cū oleo & muri & aceto & carui & pipere & similibus. Inducasq; illi vsū laboris cursus & exercitij ad solē & venationis & fricationē forti in balneo ante pādūz in salua aliāq; regimie cōsumātia phlegma & humiditatem si cut dicemus in curatione morborū. Quādo autē accidit raucitas & rubor in facie porēdūt elephantia: hic oz accelerare phlebotomiā duarū venarū colli & eductione sanguis sepius mō aliquo: dehinc similiter fm q; patitur virtus & adiugat cras & rēpus pefens & cōplexio naturalis. Libabisq; illū carnisbus agnitis & edulitis lactantibus gallinis quoq; & anatisbus pinguib⁹ euacuabis corpus eius post dies alii quot cū decoctione epithi. agarici. & prohibebis a cibis generantibus mētiā. vt lenticula. caulisbus. & carnisbus vacinis cōplenis & similibus: & dabis illi potū aque calē & mirob. nigri. & epithi: & sal napte. & ellm nigrū: calefacies cū cū aqua dulci in qua decoctē sint viol. & nenufar. & ordeū cōsum: prohibeasq; cū a labore. Dabis ei tyriacā magnā & reges hoc regimie illū & similibus: nec negligas cū quz videris quedā corū que diximus signa. Si enī neglexeris procedit res in id quod curari nō pōt. Qñ āt multiplicatū pustule signū ē futura rū emissionū. Cū hoc vtre & phlebotomia aque hēle & basilice venarū secūdū locū in quo apparuerint: propinabis autē decoctionē mirob. & aquā saturicū cū zaccara cū modico alo-

es fin q opus ē indicaueris. Grece illū carnibus maxie
quadrupedū ⁊ a cibis dulcibus ⁊ ciba illū frigidis. Et roza
super illū aquā stagnorū sulphureorū ⁊ aluminosorū ⁊ preci
pias imergi in illis aut in aqua maris prodest enim ⁊ arect
emissiones. Et vero si multiplicentur excoziationes i cor
pore portēdit adnētū pustularū magnarū. Lquū ē prohibe
re hunc a cibis grossis vt est caro vaccina ⁊ herise ⁊ panis
azimus ⁊ quecūq; de lacte sunt: ⁊ que de dulcibus ⁊ amilo
tilis aut cibū ⁊ cucues corp⁹ a pblegmate crosso ⁊ viscoso
⁊ vtaris in cura eius balneo plurimo. Remoueatut aut a bal
neo poq; pziadiū ⁊ exercitio ⁊ a coitu statim p⁹ cibū. hec enī
generant in corpore grossos humores. Dolor aut capitis
continuu qui fit in grandioribus ⁊ alijs portēdit cecitatem
quare oportunū ē curare patientē cū pill' hie ⁊ pill' caucani
post hec aut cū bieralogod. ⁊ biera rufini: ⁊ si fedatur equūz
ē vt bibat infusionē aloes. Et hec est eius assignatio. Sume
abinth. greci 3.k. asaf. aloes epatic. ciuifq; 3. c. cantozij sub
tilis 3.0.m. ac 3.5. Congrega hec pigmēta tūsa ⁊ pones in
pbiala ⁊ superaddes calide aque. It. c. pones in die ad soles:
nocte vero loco calō. Sumatur ex eo colato 3.ij. cū 3.5. olei
amigdal' dulciū: bibaturq; sumo mane. Accipiat quoq; pill'
aloes quaq; septimana bis in nocte bora sōni multiplicetq;
obuius ē vaporib⁹ aque in qua decocta sint camomilla. aq
lilelmeleb. marcenul. vtatur satbauris cū medicaminibus
que alio loco diximus. ⁊ si hec nihil pderit oz attrahas ou
as arterias que sunt in tēporibus aut minuas illum de vena
frōtis: ⁊ caueat cibos adducētes cephalicā vt est alleum. ce
pa. gurgif. pastina. caseus vetus: similesq; cibi vaporantes.

Si autem videbitur ei videre ante oculos suos culices
aut muscas: aut pilos portendunt descensum aque in ocu
los quare oportet mūdare patientis cerebrū ⁊ stornachum
cū pill' hie ⁊ caucā. Dehinc bieralogod. prohibeas illum a
cibis generantibus melācolia. Caueat cenā in nocte laborēq;
visus: vtatur collirio bispaico ⁊ tucia indica cōdita cū aqua
feniculi ⁊ collirio asiapbo sellum ⁊ similibus collirij. que di
cemus in curatione morborū oculi vt est asiapbū scophati
cum ⁊ basilic. ⁊ geseuatic. Titillatio aut que accidit faciei
portēdit paralūm: vnde oz accelerare ⁊ vti medicaminibus
purgantibus caput vt pill' quas retulimus: ⁊ gargarisimū
cū aqua in qua decocta sint acareharaba ⁊ miscrgum: ⁊ cu
rationē cū biera siccare ⁊ gargarisimo eius. Prohibeatur a ci
bis generantibus pblegmā: vtatur calefacientibus ⁊ subtilia
tibus nec ipeatur cibis ⁊ balnetur aquis sulphureis obuiet
q; vaporibus aque in qua decocta sint camomilla ⁊ nerenge
sar ⁊ marcen⁹. Engatur facies oleo mastie ⁊ hardino. vta
turq; sbaras que diximus ad hunc morbū sz magnitudinē
titillationis ⁊ debilitatē eius. Sic quoq; si acciderit titillatio
⁊ obdormitatio in omni corpore portendit emicranem in
hoc patiente oz vti regimine desiccati ⁊ calefacienti. Libetur
aqua cicris cū oleo ⁊ cimini ⁊ aneto: carnibus quoq; pullo
rum siluestriū iā a terra subuolantiū cum sinapi: mel come
dat: bibat medicamina soluētia pblegmā ⁊ incidētia vt sunt
pill' bierariū fortis solutione: caueat cibos generātes pbleg
mā. Balnetur aqua decoctionis calidarū herbarum in bal
neo caloris magni: cū fricatione multa ⁊ forti. Et exercitio
quoq; ante balneū vtatur: ⁊ ante cibū in locis calidis alijq;
huiusmodi. Si vero accidit oppressio multa hōi epilepsiam
portendit. huiusmodi homo caueat cibos grossos ⁊ generā
tes pblegmā: minnat cibum ⁊ subtiliet. ⁊ si pulsus magnus ē
⁊ velox acceleret pblebotomiā ⁊ sritam in cervice super colla
Des illi pill' astacodi. ⁊ pill' isfeli: ⁊ si cessauerit bonū est sin
da ei bierā rufini: ⁊ ingrediatut balneum post exercitiūz for
te ⁊ ante prandiu fricat corpus fortiter cū vtriusq; manibus
⁊ manutergijs donec tuncat ⁊ rubeat ⁊ incipiat retrahi ⁊ si
quidē suffecerint hec bonum sin autem vtatur medicamentis d
quibus locuturi sumus in cura huius morbi. Sic quoq;
fiat illi cui est repleto ⁊ granitas in capite: ⁊ turbatio sensuū
simili hoc vtare regimine in cibis ⁊ medicaminibus emūdanri
bus caput. Caueat cibos crapulam generatiuos grossā: vt
possit securus esse ab aduentu apoplexie ⁊ emigrance similitū
q; morborū. Si aut acciderit intumescere faciē ⁊ comita
bitur hoc dolor capitis ⁊ rubor in venis oculorū: mania por
tēdit ⁊ pbrensim. Quare oz festinans pblebotomiā cephalic
es: ⁊ educationē sanguinis sz sufficētiā virtutis etatis tēpo
ris. Si hec adiuuerint aufer de sanguine donec defectio mē
tis appeat cibaz patientē die pblebotomie pill' ⁊ tabatugh
paratis cū aqua granatorū aut besere: aut virelli onorū forbi
litum ⁊ intuba. ⁊ latuē. ⁊ medula cucumeris ⁊ citreoli. Pona

terq; in loco frigido si tēpus presēs est estas aut ver. Et pōa
tur super caput eius pānus infusus sādalo ⁊ aqua ro. ⁊ pau
co actio vini. Post quos aut dices aut vñū dabis illi decoctio
nem cassi. f. propinabis illi aquā ordci: aut granatorum aut
squingibin puri: ⁊ bis similia donec oio abeat ab eo hec ac
cidentia. Quādo vero accidit hōi tristitia ⁊ cogitatio ⁊ ne
quitia mētis sine causa hoc portēdit melācolia. In huiusmo
di signis oz accelerare propinationē decoctionis epibimi ⁊
agar in qua proieceris modicū ellebori nigri dabisq; illi pill'
aitacodi. Et si inuenieris i pulsu repletiōē vtaris pblebotomia
aquabde: ⁊ auferas de sanguine mediocri mensura: si quod
extra exit nigrus est. Si vero rubēi amputa egressum eius: ⁊
cibabis illū cibis calefacientibus ⁊ humectantibus vt ē caro
agnorum edozū: ⁊ extremitates corū cū espidabago: ⁊ dabis
badernebne: ⁊ asfengem eis: ⁊ caueas a cibis generantibus
melācolia. Frequēter gaudium ⁊ letitia sonū istrumētorum
musicorū cū cāni dulci qritu poterit: fuge illum ab his que in
ducunt tristitiā irā timorem ⁊ similia. Irā aut accidunt
homini catarrhi frequentes: ⁊ est gracilis ⁊ pectus eius strictū
portēdit peripneumoniā ⁊ pitum: vñ oz moliri purgationem
cerebri eius ⁊ erapulam alij quidē pill' aloes. ⁊ pill' aureis: ⁊
pill' hie: alij vero cū infusione aloes. Qu ergo accidit ca
tarrus vtare sirop. papaueris: ⁊ lauco factis de papauere re
cētibus cū corticibus suis cū minetego: bis q necessaria sunt
medicaminibus. hoc teni arect fluxum crapulaz a cerebro
sit vero caput diligētius scrutatum ⁊ a calore ⁊ a frigore: ma
gisq; autūno. moliariis quoq; huiusmodi hominem corp⁹
lentum facere ⁊ pingum prohibens illum a labore ⁊ cursu
cogens illum quiescere in puluaribus. Si vero inuene
rit homogravitatem in dextro latere iuxta hypocundria aut
puncturas. aut extensionem portendit passionem epati ven
turam. Et si quidem quod inuenit homo est graue porten
dit oppilationē ⁊ oz dari illi squingibin ⁊ aquā in qua deco
ctum sit semē apij ⁊ feniculi ac radicē eorum. Si vero oppi
latio fortis ē ⁊ a ei squingibin banfalicū cū semibus ⁊ sirop. ap
sintbij ⁊ troscicos lace ⁊ merces fautenegi ⁊ merces pipetū
⁊ aliquādo accipiat amigdalas amaras. Si quod inuēit
est etiā cū unctione ventositatem significat ⁊ expedit euz regi
eo q diximus regimine. Si aut est quod inuenit morbus
⁊ punctura portēdit apostemata calida. Quare oz minuire
nam basilica variq; ei rotulā cassie. si cū aqua intibe ⁊ sola
tri. Libetur meauritibus factis cū sarmacho ⁊ spinachijs
ac oleo amigdal. similibusq;. Comedat intiba ⁊ quefutu euz
actio. Emplēatur epas ⁊ que subsunt illi cū sandal. ro. ⁊ cā
phora: ⁊ prohibeas illum a dulcibus. Si vero egestio icli
natu in albus portēdit ictericiū: quare expedit regi hōiem re
gimine hoc quod assignauimus calori epatis: repellat etēim
que timeret icteritiaz. Si quādo aut videris faciē tume
scēte: palpebrasq; inferiores similiter: timēda est hydropi
sis: hūc comodū est regiminatioē cibi ⁊ subtilitatioē ⁊ probi
bitioē a dulcib⁹ maxieq; a dulcib⁹ q sūt de faria ⁊ amillo ⁊
aq mltā potatioē ac turbare. Vtaz exercitio dū iam ē sfoa
ebus post pziadiū quiescat laxetur natura eius cū pillulis
hie. vomat q; squingibin aliquādo ⁊ frequēter virgas cap
paris cōditas actio ⁊ oleo cōditatur. Si vero ipse essetis hoc
patientī tale regimen securus fiet a superuentu hydropisis.

Si vero dolor in ptribus vmbilici hōi acciderit: miferitq;
ad ventū portēdit hydropisis timpanice. Quare cū bis ven
dum est quibuscūq; pulueribus que sunt de semibus feniculi.
anisi. apij. satuire. nachue. carui. cardamomi. feutegei mon
tani equis ptribus ⁊ sūatur eo exagii. a. vlsq; 3. ij. in salua cū
vino ribano. minuat hūc cib⁹ vtatur exercitio ⁊ labore an
pziadiū: soluat nam cū pill' sequebegi pderit cim plurimum.

Si vero acciderit homini fastidium ⁊ ventositas in sin
istro aut dextero latere in his que sub hypocōdrijs sunt: siml'
etiā fiat appetitus ablatio: portendunt hec ileon. Quare i
minuendus est cib⁹ ⁊ subtiliandus: imminuendus ⁊ potus
aque frigide vtendūq; exercitio balneo ⁊ somno prolixio
ri: ⁊ si sic non cessat da ei aliquid iurefenorum laxatiuum. ⁊
pillas sequebegi. abibunt enim hec accidentia oio. Si aut illi
is vtriusq; grauitas ⁊ extēsis acciderit apostēa in renib⁹ fu
turū portēdit. Et si quidē dolor exterius fuerit timetur futu
rū in laceritis apostema extrioribus. Si vero introsum in
interioribus timēdū ē ipsio videlicet renibus. Quare vtendū
ē pblebotomia basilice in latere patēti: dādaq; hōi aqua oz
dei: dabisq; illi semis cucumeris ⁊ citruli. cucurbi. portula. eq
pōdera: teres oia diligēter ⁊ sume ex eis 3. c. cū iulab. locum
quoq; aliquo cōfortanti emplastris prohibētiq; fluxū mate
rie vt ē emplm de sandal' sūptū ⁊ rosa. ⁊ manutba. ⁊ besalo. ⁊

terra armenica cū aqua libe et aque queffare et similiū. Imminuas cū aqua decoctionū aut aqua lebelab et similibus.

Si aut quādo imerguntur arene rine signū ē futurę generationis lapidis in reibus expeditqz huiusmodi hominē vti exercitio tēperato ante prandiu vt cūacutur superfluitates maturetur humiditas plogmatica. Breccas illū a copia ciborū maximeqz grossorū ne forte in corpore eius crapule adunentur grosse. Sic quoqz si quando minxerit hō vrinā in qua sint submersa quedā similia mardaseneqz trito: si quū ē lapidē i vesica: cōmodeqz ē arceri patiēre a copia ciborū maximeqz grossorū in quibus ē ventositas vt bcrise et idabar risū trincū supitū cū caseo recētē et lacte dulciaqz facta de farina et amilo et oua dura recentēqz pisces. caro vaccina et capraz et outū et similia: panēqz nō bene factū nō bene coctū fructusqz dure digestionis vt poma imatura coctana. persica pira imatura: exercitiū quoqz pntiū pādio caueat et cūa cūct corpus medicaminibus laxantibus et solutibus pblegma que nō sunt plurimi calozis: desiqz illi prouocātia vrinā vt est semeni meloni. cucu. et citru. et qualia sunt auellane semini cum squingibini et alia subtiliantia et prouocātia vrinā et similia.

Quādo āt hōi instat cōtinua rine incēssio. significat vlnera futura in vesica et vieda. Quare o3 huiusmodi vti cibis refrigerantibus et humectantibus vt pisanā cū oleo amigdal. aqz quoqz porulace et seīs coctanoz et floz semis psilij et olim amigdalariū dulciū et oleū ro. cum libab. verabio semini dulcia cibaria et pūgitia et bibit vinum. Quando autē accidit cū solone vēris dolor et incēssio in ano: parrā pōrēdit buie o3 bare scilicet terre compositū de semie psilij et semine merui et semine fabreforse et amilo. et terra armenica equalibus poderibus fritis et irroatis. oleo ro. Potus eius iuxta mēsurāqz op⁹ ē cū robo mirri aut robo coctanoz. Pasces patientē naraga cū oleo aut g. amia granarorū: aut lacte acerbo in quo decocti sint lapides calefacti. aut si usura ferri calefacti. Si vero assidua fuerit purigo in ano pōrēdit emoroidas: hic cōuenit arere a cibis melēbolicis generantibus et frigidis: cibariqz cspidabago et tibalego cum carne agni et porris. Babis quoqz o3 hebdomada. s. b. pillularū machali: vngēqz anū antepesicorū oleo et olō lini. Hec sunt qz volumus ostendere de amputatione carum corū morborū iam aduenientūz. Atqz hoc est vltimū in custodia sanitatis corporum. Restat autē nobis addere his que dicta sunt que homini necessaria in qualitate custodie sanitatis que p̄ia sūt necessarijs que sunt. smundare corpus et comare illud atqz cōponere: s3 et regimē pegrinātū: vt sit sermo noster in custodia sanitatis plenus et nō deficiēs.

Capitulum. 30°. de computura corporis.

St autem conuz que adhibere o3 corporibus lama computura et compositio corporis ac mūdificatio eius: et corū primus affuēscere capillos rebus solidatibus: et his que p̄bent infirmitatū aduētū: vt sunt furfures et sciticas aliaqz. Que āt furfures p̄bēt et si sint oleant: vt laues caput cū carbamiā et succo blitis. et burac: aut cū farina cicoris et lupini et aqz eriali et felle lauri: ac aloes distēpera cū aqua mirri s3 vincto prius capite oleo viola. fac quoqz h3 quaqz hebdomada bis aut ter et ablue in balneo. Securat cū ab his accidentibus et expellit ea grana que dicuntur herbarū et ipa grana que affertur de terra ferefic. sicut grana belbe: nisi qz grādiora sunt. et sapor corū amarus: vtātūqz eis mulieres aquared. ē autē expertum si terantur et distēperentur cū aqua: foueatur illis caput: viris autē assidue lauare caput securat ab euentu furfurum capillorū. Confortantia aut capillos et probibētia casum capillorū ac informātia illos excludētiqz corruptionē que fit illis: queqz morantur canities et probibent caluitium: corruptionem quoqz que accidit illis statim post acutos morbos et casum sunt hec: oleum mirtinum quo inungatur caput: s3 et oleum in quo decocti sunt emblici et mirabolanī et mirus recens: oleum laudani et oleum absinthij. et oleum setaici capillos quoqz qui patiūtur post acutus morbum o3 abradere bis aut ter cū mirra et curari cū his que dixim⁹ oleis: vngatur autē caput cū oleo lini aut oleo ossū criscentiorū et infundatur caput casela greca et azadera et mirra trita cōditāqz et parata cū bcrsaniam recentē et trita: hec enim plōgāt capillos et solidāt. Si āt qñ accidat capillifecitas sicut extenuant et findantur et siccut radices corū inūgēdi sūt oleo viol. et oleo amigd. dulciū: lauetur cū lababo semis psilij. semis lini mixto cū oleo viol. purarum: lauetur cū pulcre viol. adiūcto modico dzagagati. hoc ergo regimē o3 regi capillos quū nō excesserit in eis aliqua macula. Quū autē

eruerit infirmitas et casus corū intātū vt faciat et caluitiū curationē corū dicim⁹ quo curari necesse h3 quē morborūz medela tractabimus. Si quādo vero morantur productio pilorū in barba aut aliorū aut ciliorū pili sunt leues: o3 inungere loca oleo bani aut oleo atregi et carbapletur cū belba viridi et cōbusta amigdalamaris et cōbustis et baccis lauri trinis et distēperatis cū oleo: carbapletur quoqz locus cū galia. accelerat nāqz pilorū. pductionē p̄dest et hoc loco medicamē hoc assignano cur⁹ est hec. Sume semis cucu b. amare et cucumeris agrestis et sibi armenici partes equalēs. tere oia et distēpera cū oleo balsami aut oleo atregi et cataplā locū: hoc quoqz facit sumissū cōbustū si distēperetur cū adipe lupi: aut adipe vrsino liquefacto et carbapletur eo locū cui op⁹ est productione pilorū. Si autē volueris facere ne pducant pili aut in mēro aut subascellis aut circa verēda carbapla locū sanguine rane aut testudinis aut cūa formicari cū oleo in quo decocta sunt mēbra earū: aut oleo in quo decoctus sit carfos. cataplā ē cū nebeo et opio. Si āt iā pducti sūt o3 expilare locū sepius et superponatur illi post expilationem hec suppositio et vngatur locus. Canities autē si appareat ante iēpus suū o3 cauere cibos pblegma generātes: sitqz ab hōis caro affata et fixa feca passeris et pulli colibini filisqz iā volātes et his filia: bibat vinū purū et ver⁹ accipiat triserā minorem vno quoqz die: maiorē fenci i hebdomada et colea banegum aliquādo aliaqz probibētia generationem pblegmanis vt p̄dictū est i p̄cedētib⁹. Si vero canities et accidit in etate grādiorum et senectute mutatio ē necessaria. Quare o3 vti medicamine denigrati capillos sicut iā dicim⁹. Assignatio medicaminū capillos denigrātis. Sume gallarum cū oleo fixarum donec cōburātur. s. y. musader. s. d. sal anelēm. s. e. tere diligēter et cribra cū subtilissimo pāno distēpera cum aqz calida et sustine duabus bonaz: infūde ea caput et nocte barbā. et operies folijs ea zadriac: aut folijs charube aut bliri mane facto ablue cū aqua calida et oleo inunge. Aliud pbatum sume catare. s. y. heme. s. e. terantur in mortario et misceantur cū oleo diligēter distēperetur cū aqz calida: et desine donec fermēctur et vngatur eo caput nocte: factioqz mane ablue aqz calida in qua decocta sit mir⁹ sicut etiam nigrum in vltimo. Aliud Sal. de libro medicaminū cōpositorūz sume flores nucis anteqz aperiatū dū sūt quasi gēma et tere cum oleo et misce cum eis macalum iudicum et vtere. Aliud sume mirre partem mardaseneqz dimidiam partem et tabigeri partes. b. et sicut apud quosdam habetur partes. c. tere et cribra et distēperes cum aqua et vnges capill. Aliud sume purgamenti ferri triti diligēter: et lunature plūbi cōlū pōdera coqz cū acetorini: donec fiat spissū et fieretere. Aliud faciaicū nabamā et rosas fabarū tere in mortario plūbeo diligēter: effunde de super oleum sisamū. qñ opus est videris et ponatur ad solē operum cū pāno. et teratur quotidie ter diligētissime facies sic diebus. k. et repone in vase: p̄tereqz quz opus fuerit denigrat enī capillos optie. Aliud sume corticēz nuc. viridiū. s. l. sadagi mēdi et mīgularū conditarum ymulcuiusqz. s. e. gallic. s. a. funde super hec oleū mirtinū et oleū ba. de vno quoqz dimidia rel decoqz cū igne tēperato donec habeat medietatē et colatū pone in vase: vtariqz qñ op⁹ fuerit. Assigna olei laudani denigrat capillos et p̄firmat. Sume olei mirtini. W. a. beladari. s. a. de line simul die et nocte: tunc fac bullire in olla stagnata donec soluatur et recode: vtariqz qñ opus fuerit. Assigno ola emblici purgati ab offibus et mirri et cortic. radicia pini equalēs partes: et coquant in aqua vsqz ad tertiā deinde colētur et mittātur cū eis oleūz sisami equali pōdere et pone ad ignē tēperatū in vase stagnato donec deficiat aqua et superet oleum. Oleum absinthi denigrat capillos et cōfortat. Sume baccarū lauri. laudani. absinthi equalēs partes nucū cipeffi partes. b. tere diligēter et cribra. et liga in pāno subtili et mitte in oleū mirri per ebdomadā: deinde rādū misce donec soluatur et cōde in vase quū op⁹ fuerit vtere. Assigna olei setaici. Sume folia setaici rubci mūdāta et siccata. tere et sica cribra cum subtilissimo pāno. tūc sume de eis. s. b. et pone in libra oleū mirtini et solifica bis diebus. l. et cōde in vase qñ opus fuerit sup̄turus. Assigna crispiadi capillos extēfos. Sume mirre partē. a. marda senagi partes. b. emblici gallarū ymulcuiusqz partes. b. tere omnia diligēter et irriga aqz mirri cataplasma bis capillos et per trāsferum circa restē implicitū fac. et fil diligēter stringe et omittre tribus diebus: tunc solas et excuties lauibis cū sedaro et inungas oleo viol. vel ro. Si vero explicatos vris facere capillos. vtere his que dicta sunt in capitulo sciticas capillorū et scitiosis. Assigna expiadi capillos cū mir-

ro. Sume calcis mire albe. 3. a. zeraici crocei et triti diligenter. 3. b. carbennie 3. 5. folue hec omnia cum aqua calida: et vnge corpus oleo ro. post catbaplasma hoc medicamine: et parce donec operetur tunc laua et vnge oleo ro. et puro. et superpõe rosarū rubicarū puluerē. Si vō arserit mirra et cōbūserit: fū de sup caput eius aquā frigidā sepius et cataplasma super farinā lenticule et ro. pūssā in oleo ro. Si aut incēsiō ei⁹ grauis est. cura medela cōbūstionis ignis. Quod autē amputat odo rem mirre est cataplasma arto loci cū sādalo: et benago puro et rosas: et benua et bis similibus.

De coloranda facie et macul. remouēdis. Si quando color sit imutatus et nō sit mūde albedinis: vñqz clarificare: o3 vñs bac gume- ra. Assignatio sume farinā lenticule cicris: fabe lupinoz ordci amigō dulcium sine corticibus diligenter tritarū: vñus cuiusqz pte3. 3. 5. zabel faba quartā pte⁹ inter oia diligēter distēpera cū lacte dulci et catbaplasma faciem: ac per mitte sic die et nocte: deinde laua cum aqua in qua decoctū sit fursur baueri et adijce secūdo et tertio donec dealbat color. Aliud et siveris h gūera. pderit: deulā pdrus qz aq melōis tribus dieb⁹ desicca et tere huiusmodi. Sūe pte cortic. nemosaz cor ticum radic. cānarū. cuiusqz pte3 quartā scis melōis q drātē partū et tere et distēpera cū ordci aqua et cataplā facie. Ali ud sume lupini. fabe excoctate. semis melonis cuiusqz par- tē. a. lenticule discoziare omidiā partē tere oia diligēter et distēpera abis cū aqua faciei superpone.

De rubificanda facie et maculis remouen- dis. Si vero volueris colo- re faciei ad ruborē vertere. pcipe volē hoc comedere carnes assidue: vñus bibere bonum et vetus. Comedat allea. cepas mel. balneetur plurimū i aqua calida. fricat faciem cū pāno mediocriter et catbaplasmet cū calcano facto de lacte optia cū modico plūbi. Rubefactio que dealbat facie et compo- nit: lentiginos extirpat subiles. Sume lupini semis melis. vñus cuiusqz 3. c. farine fabarum 3. b. farine ordci. cicris. cu- iusqz 3. 5. dragagati. 3. a. tere oia diligēter et distēpera cum la- cte mulieris. 3. a. rā. ob. a. catbaplasqz nocte et mane laua cum aqua fursuris decocti. Si sint autē in vultu. aut in alijs lo- cis macule vulnerū aut variolarū o3 catbaplasmi bac super positione. Sume semis lelebens bachi. lupini cuiusqz 3. b. buraci. 3. a. distēpera cū aqua et catbapla facie: et si nō extirpā- tur macule nigre hoc mō. sume beledarū et tere in mortario cū oleo pistacearū et catbapla illo maculas vulnerū et incide- tur liuior. et catbapla hoc catbaplasma: auferit enī oio. Si aut sit in facie attritio aut lentigo o3 vti medicaminibus que assignauimus in cura lentiginū. Si aut accidat faciei aut la- bijs aut vñ manuū fissure vnge oleo viol. et adipe anatis. et ptece desuper parū quatibz hocqz fac sepius.

De paruificandis māmillis et testiculis. Assignatio corū que prohibent mulierū māmās augeri et in suo habitu statum catbaplasma eas cū coratbio trito diligēter et distēperato cū aqua mirri et galla et terra ciprina et sume de selboie menico quo vtuntur tinctores. et mardaseneo et phabamico distem- pera cū aqua mirri aut gallarum aut rami et emplastriza co- māmās. Sume quoqz nuces cipressi et tere diligēter ac distē- pera cū aq ro. et emplastriza papillas. et strige fortius ac per- mitte diebus tribus: tūc solue et laua cū aqua calida et sine sic tribus diebus. catbaplasma bisqz alijs tribus. fac hoc sepius donec extrahatur papille et solidentur in pctione. Facit hoc idē si sumperis beledarū et adbaā et tritis diligēter super- posueris tantādē farine ordci et tēperās cū aceto catbaplas- ma ueris māmillas. Sume selbū iamenicū et fecē vini: gallas virides: tere oia diligēter et distēpera cū vino catbaplasma qz māmās: et superpone illis spongiam irrigatā martagge et aq mixtis et ligentor: caueat nē plurimū manu traieciat et tēgātur. Si vero pte sint voluerisqz eas in hoc confirmare catbaplasma cū tama qmolece. et cspidabago equaliter que di- stemperata sint cū aqua decoctionis feminis benegi. empla- striza quoqz cū suremiano trito et distemperato cū aq et aceto proderit enim. Sic facies de testiculis puerozū si volueris facere vt non crescant.

De remouendo fetore corporis. Pono me- dicamina curantia fetorē ala- rum sunt hec. Sume tuciā carmanicā et carmazagū tere dili- genter et distēpera cū aqua ro. et catbaplasma co alas. aut su- me mardaseneagū et projice parū desuper aque sale et tere. di- ligenter: et funde desuper aquā ro. et tuciā et cōmone in morta- rio cū pistello donec fiat albū tūc superadde parū cāphora et

vtaris quā opus fuerit. Quod si sumperis mardaseneagū et posueris inter folia rosarū viridiū ipsū mardaseneagū con- trahet odorē rosarū: et tere diligenter et albū fac cū melago et aqua ro. et cāphora: hoc enī alarum expellit odorēs. Assignatio alia. Sume tuciā carmanice albe partem. 4. et garof. si mulier: terantur et eribentur subtilissimo pāno: tūc distem- pera cū aqua ro. et troscifos fac: et desicca in ymbria et qū op⁹ fuerit vtere. Aliud sume folia sissami trita diligenter et su- perpone: expellit enī fetorē alarū. Quā autē sudat pes su- dorē plurimo et superabūdanti: appone subtas hēmiā mixtā cū folijs sissami tritis cū selbo iemenico diligenter quod ē sel- bū rubcū et catbaplasmetur tursus pes hoc selbo cum carma- rago trito diligenter et et distēperato cum aqua mirri et aqua ro. Sed si ponatur pes i aqua carhani qua vtitur mulieres ad stringendū sanguinē mēstruū: proderit hoc quoqz.

Capitulu. 31. de regimine peregrinantium aridam aut mare.

Uñt autē eorum quibus indiget homo bac in parte que oportuna sunt appa- ratui peregrinationis et cautele ne quid graue ei ac- cidat. Dico ergo quoniam primum quod oportet ante pere- grinationem peregrinantibus facere euacuatio est. si corporis cum phlebotomia et laxatio: si quidē consuevit quis et est lo- cus ab exhibitione medicine: medicamē aut o3 sumere qd cō- suenit. et q corpus eius a supfluitantibus mūdatur: labor nāqz et morus calefacit corpus. maliqz abbie liquefiat humores et trāsūt de loco in locū: bisqz ad aliquod nobilium desiliunt mēbroz: paruntqz in eis hūm quātitatē suā et quālitatē apo- stemata: aut miscētur hūoribus bonis quos et corripunt: sfi- untqz ab eis alijsqz febres: et nonnulli alijs morbis: qre o3 āre pe- regrinatione mūdare. Dehinc autē qui peregrinaturus est si nō h3 consuetum ābulare exerceat seipm in deābulatione: assuecatqz eam paulatim augēs quātitatē ei⁹ quoqz die do- nec assueuerit: faciliqz fiat illi: frequēt et quoqz vigilias: no- cte paruz dormiat: foras se cum ad vigilias cogatur noctur- nas: qd si consuevit optime feret. Pari modo sicut est balnei consuetudo pcedentem intermitatur. Speculetur quoqz et prouideat hora qd possibile erit ei quiescere du3 peregrinabit assuecatqz seipsum eo tēpore cibis: traseatqz ad hoc pederē- tim. Sic quoqz faciendum est in oibus que viderit necessaria itinere: vt quā ad ea puenierit vñda minime in cōsuetis le- datur: hec qū fecerit oioqz statuerit peregrinationē incepturus est iter. Si quidē cuius peregrinatio sit ambulādi peditez cōponat lacertos crurū ligaturis solidioribus: stringatqz se medium māmibus quo dorsus eius motui sit apparatus so- lidiusqz: sitqz illi baculus quo initatur quoniam tempore: adiu- uat eim peregrinantes in itinere: et releuat ab eo angustiaz: nec vero conuenit iter facere et ipe patiatur fames: hoc etiam virtutē debilitat et dissoluit pp multitudinē eorum que a cor- pore soluiuntur per morū. S3 nec in repletiōe: prohibet nāqz celeritate itineris: et adducit arctationē spūs: nisi sit ipius ra- ra cutis: porrigz aperti et latissimi aliter o3 ante q iter faciat hora reficiat quo quātitate quidē pauco s3 plurimi nutrimenti vt epaz quod arudpedū: carnes vitulorum fortioresqz oues oua solida et similes cibi grossi plimi nutrimentū. Comedat aut vt pcedimus. Et primo quidē die pcedētēz ire debine celeri⁹ et addere celeritā itinēris quotidie siquidē poterit. Si min⁹ si cogitur festinare viāz qū senscrit angustiaz quiescat. depo- natqz seipm si poterit: infundaturqz paululum et vngantur omnia mēbra eius oleo viol. mediocriter. magis autē dorsus et pedes quo humectētur membra siccitate que illis motu fa- cta est. Regatur quoqz omni illo regimie qd disposuimus il- li qui ex labore angustiam patitur. Si autem cōtingerit pe- grinari citatis tēpore nocte iter capiat et diū ac frigidus est dici tēpore requie fruat quā securus fiat a lesiōe solari. Ad- ducit etiā persepe in sole et citu iter morbos pessimos quales sunt caphalea. febres et hie. siccitas corporis. et consumptio alieqz infirmitates calide et siccæ: magisqz illis qui sunt calid⁹ et siccē cōplexiōis. corporūqz gracilium: et quibus incōsuetus est operari in estu solis. Cuius vero ē consuetudo iter facere in estu. et cuius cōplexio est frigida et humida. cui⁹ corp⁹ obe- sum et corpulentū: huic plūma non fiet lesio. Quare o3 pegri- nantibus iter cauere dū plurim⁹ ē diei est. Si i vrgēatur ca- ueat corp⁹ ab estu operi resisti. Solidis et spissis quo. phibea- tur est⁹ accessus ad corp⁹. Caput quoqz ac facies opia pil- leis et alijs similibus quo min⁹ fiat anhelatio eius i acre ca- lido: nec fiat illi excoiatio mētanus. Expedit quoqz iter age- ti sitim prouocantes cauere cibos: vt pisces tā recētes q sal- sos lac quoqz castum veterem fabas decoctas: omia omiqz

falsa vicia pūgittua: aliaq; quorū est sitim adducere: vtatur ergo cibus refrigerantibus & humectantibus: quales sūt facie ordei & tritici cū zaccara: & lactuce semen portulac & cucumeris: meli: & cucurmasum & similia: sed & cōdita cū aceto & bēserē nec multiplīcat cibos. Copia nāq; ciborū sitim suscitāt. Et si calor & cibus multus est: tunc utiq; sitis anteq̃ iter agrediatur: lababū semis psilij accipiantur: & succus semis portulac: cū aqua granatorū mūzorū & oleo amigō. vel oleo granorū cucurbitē: ferat etiā grana coctanorū & pillas que sitim sedāt. Alligna carū sūe medollā granorū cucurbitē & medalle semis cucumer: & medulle semis meli: & citroli: & portulacē cuiusq; 3. e. amli que tūre: spodi cuiusq; 3. b. tere omnia distigenter & distēpera cū lababo semis psilij: & fac pillulas magnas pressas & babeas in ore. Hoc si nō proderit laminā plūbeam in ore contine. aut 3. i. adasse: sed at enī sitū minutq; indigentia aque. Si aut acciderit bolesio ex estu & calefact cor pus eius ac ficebatur & debile fiet funde super caput ei⁹ aq; ro. refrigeratā: aquā quoq; frigidā bibat iulab: aut aquā granatorū mūzorū refrigeratā. Accipiat dugam refrigeratā: cuq; nūc. Porrigatur illi si fectus recētes cū nūc refrigerantē mora prima: vna cucumeres citroli & similia. Aut bibat facie ordei vel tritici zaccare istius & aq; frā. Libet cibo sibi facile digestibili: vt pisciculi pū sale p̄diti. aut extris edox: m & cucurbitē: p̄ditis cū bēserē & aceto & oleo alijq; similibus. Odoet sandalum: aquā ro. & cāpborā & linat ut illis: dormiat prolixius in loco frigidus que purgauerit & aquilo vt cōfocet corpus eius redeatq; naturalis calor in habitū suū. Si vero e & phalea accidit pone illi sup caput aquā ro. & oleū ro. & modū cū aceti vini & rūsū oprie refrigeratū: aliaq; sicut dicitur sumus in cura cephalice que fit ex calore foliis. Quam contrahit bime pegrinari & frigidis locis hūc o3 facere die iter. quiescere nocte. obseruet corpus: opiatq; veltibus pilosis in dnat pellicium renoues & duplitia studeat opire caput & facies molibus pilicis hamabamis: gāsbina si pōt iduat pedes lancis & calefaciētibz: caueatq; frigus corūz q̄rum poterit maxie aut equo veltibus & tēiz copia motus pedes calefacit. Si aut sit in locis in quib⁹ uidet vix pegrinatō buic iter agēti o3 addere que frīg⁹ pellū: cauteq; extremorum mēbrozū & fatici: magis autē si ē etiā flatus v̄torū: hoc eim difficius ē & maius nocumētū prouocans: quare o3 hūc anteuenerit & comedere alia & cepas cōpetiti modo: reficiaturq; cibus in quibus sint calida cōdimenta. vt piper & ziber. Angatur corpus & pedes oleo bani & gēbagi: aut oleo oliuarū & oleo lauri: in similibz oleo calido quo suffrat corpus frigus: nec sit illi additus ad mēbra: eo q̄ porri eius op̄pilati sunt oleo & caloz: ingressus ad corporis interiora sup̄ficiēsq; oleo calefacta. Caueat autē ne fiat frigus manib⁹ eius & pedibus: maxime aut equitantis: inuoluat ergo articulos pillis molib⁹: iduatq; caligas & desuper ocreis vtatur: manus quoq; opiat & iduat bis que pantur pilosis indumentis custodit eim hoc extrema & phibet frigus ab eis. Laure etiā o3 ne vltus debilitetur. ppter intūitū in nūc frequēter: spargit zeim hoc vsum & minuit illū: supponatur ergo o3z his panus niger: & sit pilcus niger: & si possibile ē vestes aut violacee aut viride: bi et eim colores vsum colligūt & adiuvant. prohibētq; spargi. Et aut color niger melioris actiōis ad viuifimōi. Si quādo aut ledatur hō frigore & exasperatur cutis eius: o3 illū induere calefaciētibz vestibus & ad ignē boza vna statuit: post igrediatur balneū sitq; in eo p̄boram. post quē ingrediatur conchā aque calide: & roretur super eum aqua continuatq;: obine vngatur oleo bani corp⁹ eius iduaturq; vestibus i balneo: & oleū sit super eis: egressus balneū quiescat p̄ bozā tēporalē i loco secreto: post reficiat iure carniū cum cispidabago f3 nō copiosior: vtatq; somno lōgo in molibus & calidis strans. Si vero accidit lesio ē extrema a frigore nūis: timeturq; calūs: inuungatur diligentius pleo bani: & oleo gēbagi: & ponatur sup digitos: & iter cos frusta grilij. varij. & lanam mollē: induaturq; pedes calidis lancia & obseruet ab aditu frigoris: bēc eim pellunt que acciderat lesionē & prohibēt ne iterū fiat. Et scias qm ambulatio est patienti vtilior equitatione. Equitantes eim sunt quidam langores: pedibus minime accideētis. quoniam motus eorū calefacit corpora. Nec cōuenit viuifimōi boiz qū fecerit iter i frigō & nūis locis vt secur⁹ fiat gēte: polius dū fuerit p̄tus: hoc enī significat corruptionē sensus: quare non o3 negligere sed nec ligationē digitū. Et si non luceat vel nigrescat sed innumuerint: o3 eos limiri o3z. Nidiet dixim⁹ ponanturq; in aqua calida in qua decoctā sūt calefaciētia vt camomilla aqua lilī: melecib anetū. sursū & similia. Si au

tem liuidi sunt digiti aut nigri: o3 incidere illos minutim profundius scilicet & permittere in aqua calida: donec sponte sūguinis flux⁹ ampuetur. Quod vt fiat cataplasma cū līai armenico distēperato cū aceto & aqua ro. & stringe die & nocte: deinde laua cū vino & adicias superpōdere donec crescat caro in locis illis & desiccetur vulnera. Si vero res eo vsq; progressa fuerit vt digitorum fiat calūs aut aliorum nihil p̄derit medela cōferētis: tū o3ibus quibus vtatur emplastrū boraci & cadinie & caberi solari tritoz & mixtorū cum oleo viol. hoc ergo emplastrū abis locus calefacto vnoquoq; die bis aut ter donec occiderint que putrida sunt: post hec curabis medicamentis quibus curātur vulnera: desiccantibus. & alijs de quibus dicitur sumus in cura vulnerū.

De regimine peregrinatio in mari. Si vero sit peregrinatio in mari: & acciderit peregrinantibus subuersio & vomitus vtatur sirop. bēserē: aut sirop. granatorū cum mēta: aut sirop. pomorū mūzorū & tamarindorum: suggat granata mūza: poma mūza: odoratq; bee eodem minua q3 cibū. Si vero incipit dominari vomit⁹: mūdetur stomachus eius calidis: & statim decincepa bis que as signamur: odoet autē sandalū. & rosas: & ter aut quater in iulam aceto cū vino: sitq; cibus eius acerbā vt cū cratule cōdita: & quod sit bē acerbis aut sumac aut bēserem & similib⁹. Abstineant ab intitu maris prodest eis. Accidit etiam peregrinanti pediculorum copia in corpore propter sudores & puluerem & paucitatem balnei: hoc quā acciderit cataplasma corpus cum argento viuo occiso cū oleo adiūcta ari stol. & mirabago. & desalo. ingrediturq; balneūz mane & mundatur corpus eius fricatione valida: lauetur caput cum catbermia & blito & buraco: induatq; vestes lineas suauis & mūdās: expellantur o3o pediculi.

Sermo secundus secunde partis libri cōpleti artis medicinē qui dicitur regalio dispositio baki filij abbas. trāslatus a stephano phie discipulo: qui medicaminū continet simplicium scias & vtilitatē corū diuisus in 5. 7. capla.

Capitulū primū de diuisione medicandi & via curadi .i.	1.
De probatione medicaminū per experimenta in corpib⁹ .2.	2.
De pbōne medicaminū per velocitatē alfaris & tāditatē .3.	3.
De pbatiōe medicaminū per velocitatē coagulatōis & moram.	4.
De probatione medi. per saporem.	5.
De probatione medicaminū per odorem.	6.
De pbatiōe medi. per calozē & per experimenta.	7.
De virtutibus secundis & primo de maturatiuis.	8.
De cognitione virtutis medi. emollientiū.	9.
De cognitione virtutis medi. solidantiū.	10.
De cognitione virtutis medi. oppilantiū.	11.
De cognitione virtutis medicaminū aperientium & mundificantium.	12.
De cognitione medi. soluentiū.	13.
De cognitione medi. ispiſſantiū.	14.
De cognitione medi. aperientium ora renarū.	15.
De virtute medi. arctantiū ora renarum.	16.
De virtute medi. cōburentium.	17.
De virtute medi. pūrefaciētiū.	18.
De virtute me. liquefacientium carnem.	19.
De virtute me. cicatrīſantiū.	20.
De virtute me. adducentium carnē.	21.
De medicinis attrahentibus.	22.
De medicinis repellentibus.	23.
De medicinis saluantibus & liberantibus a veneno.	24.
De medicinis sedantibus dolorē.	25.
De virtute tertia & medi. frangētibz lapidē.	26.
De medicinis prouocantibus vrinam.	27.
De medicinis prouocantibus mēstrua.	28.
De medicinis lac generantibus.	29.
De medicinis gen⁹rantibus sperma.	30.
De medicinis amputantibus lac & sperma.	31.
De medicinis pecus mondatibus & pulmonem.	32.
De simplici diuisione medicine & assignatiōe eius.	33.
De herbis & virtutibus earum.	34.
De virtutibus seminum & granorum.	35.
De me. que sunt folia.	36.
De floribus.	37.
De me. que sunt fructus.	38.
De me. que sunt olea.	39.
De me. que sunt succi.	40.

De assignatione gummarum.	41.
De me. que sunt ligna.	42.
De radicibus plantarum.	43.
De me. metallicis et ballicantibus.	44.
De lapidibus.	45.
De salibus.	46.
De vitro et speculis.	47.
De corporibus metallorum.	48.
De medicinis sumptis ex animalibus sicut est lac. butyru	49.
coagulum. ouum. sudor. spiritum.	
De humiditatibus que sunt de aialibz et primu de sellibz.	50.
De urinis et stercoreibus.	51.
De utilitate meboru animalium.	52.
De medicinis laxatiuis.	53.
De diuerfitatibus laxatiuorum.	54.
De me. p. uocantibus vomitum.	55.
De regimine bibendi laxatiuum.	56.
De regulis quomodo eligantur medicamina et quo seruā	57.
da sint et prohibenda a corruptione.	
Capitulum primum de diuisione medicandi et via curadi.	

De necessaria

sunt ad custodiendam sanita-
tem et amputationem causaz
morborum iam fieri parato-
rum in antecedenti hoc ser-
mone diximus: hoc autem in
sermone et sequentibus agendum
de curatione passionum et mor-
borum ceterorum et primum
de diuisione medicandi. Si
ergo qm morboru medica-

tio in duas diuiditur ptes: altera est que fit per regim en me-
dicaminu: altera e que fit manus curatione: et nos incipimus
primu medicatione morboru que e per regimen medicaminu
triplici procedentes tramite. Primum a consideratione est medica-
mini: simpliciu que fit eoru utilitas in vnoquoq morboru.
Dicemus etenim vnuqodq medicame simpliciu cuius comple-
xionis sit: cuius virtutis sit: cuiq morborum cōferat. Secun-
dus aut est quo considerabimus quid conferat cuiqz mani-
festare egritudinu: quodqz simpliciū et ppositu medicami-
nu. vnaquqz etenim infirmitatu sensui subiecaru sigillatim
inducemus et que illi medicamina possint. Tertius e porro i
quo meboru e cōsideratio et morboru qui illis accidit qz
profiunt singulis medicamina morbis. Incipimus eni tracta-
tes de morbis a capite vsqz ad pedes: vt se se ordiatim sequi-
tur et ponem que sunt passionis et morbi: interferentes me-
dicamina que vtilia sunt cuiqz passioni et quibus sanantur.
Hic eni est ordo cōuententior et melior ac cōpēdiosior ad pro-
positu: quz hij tramite perferat nos ad omnes diuersitates
medicadi que sunt per regimen medicaminu. Que quā ita sit
incipimus a primo tramite et cōmemorabimus vnuquodqz
simpliciu medicaminu: et assignabimus cōplexionē eius et
virtutē ac vtilitatē proponemusqz sciētiā probandi medica-
minu simpliciu virtutes et eligendi. Dicimus ergo volen-
tes scientiā medēdi egrotos opere i primis virtutes medica-
minu simpliciu et actiones eoru cognoscere: et que his vili-
tates sunt. virtutes autē medicaminu tres sunt. Prima est vir-
tus que dicitur prima et hec est cōplexio. Secunda que et ha
virtus dicitur: que et venit a cōplexione atqz hec est maturas
molliens solidas oppilās ora venarū: minuens carnē attra-
hens dolorē sedans et venena pellens. Tertia vero que et eo-
dem fortitur nomine est que lapides frangit vrinā et mēstrua
prolocat sputa sanguinis de cantis pectoris adiuuās gene-
ras lac. Qui ergo vult hec cognoscere necesse ē: primu scire
canones quibus probatur quodqz simpliciū medicame: qui-
busqz significantur cōplexiones virtutes vtilitatesqz eoru in
corporibus. Qua propter in disputatione hac nostra de sim-
plicibus medicaminibus: primu cōmemorabimus proban-
di virtutes eoru vias: sunt ergo sex. Prima est ad experiēdū
medicamina in corporibus sūpta et passionibus. Secunda
ex velocitate alterationis sumitur medicamine et difficultate.
Porro tertia ex celeritate cōglobationis et mora. Et vero q-
ta est que de sapore sumitur. Quarta vero de odore. Sexta su-
mitur deniqz ex colore rerum. Et nos igitur incipimus ab
ea que per experimētum sumitur in corporibus et morbis.

Capitulu. 2.º de probatione medicaminu per experimē-
ta in corporibus

Ertior probatio medicaminu et simpliciu

aliozqz qua exprimitur cognitio cō-
plexionis eoru. Est via que sumitur ab experiēdo
ea in corporibus infirmis et alijs: nisi qz sūme necessarium ē
experientiā esse cū diligentia et cautela: atqz sub conditiōibz
quas describunt priores: qualqz meminit. Sin simpliciu
medicaminu libro que sunt octo. Prima est vt sit medicame
probandū vacuū omī qualitate accidēti vt ostendatur ei
virtus et actio. Secunda vt sit etiaz passio in qua probanda
est simplex et non cōposita. Tertia vero vt si passionis sibi cō-
trarie eo medicetur quo animaduertatur cui pferat. Quar-
ta vt sit medicamen fortius non debilius ea: vt ostendatur in
eis manifestius actio. Et vero quinta vt consideretur medi-
caminis actio: vtru sit in calefaciendo aut refrigerando ita-
tim quz accipitur: aut longo post tēpore. Si eni calefacit cor-
pus longe post qū vero sumit refrigerat sciēdi calefactio-
nē ei accitalem fore pari mō si refrigeratū post calefaciat
aut itatim quz sumitur refrigeratio eius per accidēs est. Ser-
ta vt experiatur actio eius vtru sit omni tēpore et omni cor-
pore. s. vtru ne semper calefaciat aut refrigeret. si eni sic est
actio eius naturalis ē: sin aut per accidēs. Septima vt sit
calefactio eius aut refrigeratio in corpore ad quod refertur
et non in alto: non eni oīz necessē est: si cūta hominē refri-
gerat: vt refrigeret etiaz merulos. illis etenim cibus est non
mortalis. vt eteni que cibū ad cor eoz dirrigunt stricte sūt
nec facile cūta corū ad cor penetrat: quare decogitur dige-
stioe plēa: mutatqz nā ei calorē et alterat nā ei nāz merul-
lorum corporis. Sic quoqz nō oīz arbitrari eleborum quū sit in
bus turduz esse etiaz hoīs. Tertia est qua disceritur in
cibū et medicamen. Medicamen eni calefacit corpus et refri-
gerat qualitate sua: at vero cibus idē facit et amplius: auget
etenim corporis substantiā: et augmentat propter sui cōueniē-
tiā illi. His igitur legibus octo oīz experientis medicamen in
corporibus et passionibus sicut ait. Ha. Ego quoqz dico
quoniam excellentior probatio medicaminu et experientia
ad cognoscēdam eoru cōplexionē est in corporibus tempera-
tis. Si eni in illis iuxta has considerationes probabit: ostē-
dit actio ei veloci: itelliges aut mēsurā et quantitātē actiōis
ei et corpū extra tēpāia positū quū sit actō ei et tēpatis cō-
peraueris.

Capitulum tertium de probatione medicinē per velocita-
tem alterationis et tarditatem.

Ita autem

secunda que sumitur ex veloci-
tate alterationis medicaminis
et tarditate ipsa ē qua significatur calor cōplexionis
medicaminis potentialiter. Si eni medicame facile altere-
tur in naturā ignē et inflāmur eo velocius: calidū ē poten-
tialiter nisi qz hoc nō erit in oibus que sunt huiusmodi. Sed
quādo ē medicame subtile sub a: spissum partibus et solidū
nō diuinctū potqz tūdi et cōteri diligentissime: calefacit hoc
oimode. Quod aut grossū ē substantiā aut rari corporis ignis
velocius in suā trāssert naturā. Incendit etenim velocius il-
lud. Calor at corpis hoīs nō efficit hoc ideoqz non calefacit
corpus hoīs: hoc intelliges ex duabus rebz. Altera oleū: al-
tera vero canna sicca et pili: et oleū quidē si mittatur in ignem
celerius incenditur et inflāmur. Si autem cathaplasmetur
eo corpus nō calefit ab eo velociter: sed nec manifeste: oleum
nāqz grossum est substantiā: quare et si tetigerit corpus ex vi-
scofitate sua et grossitie substantiē inheret ei et difficiliter sepa-
ratur nisi post tēposi prolixitate: nō etenim pōt subtiliari ac
attenuari ab aere velocius vt dissoluatur: quēadmodū aqua
a corpore imutatur et ad interiora corporis attingit: porro si
gnū grossitici olei subē et subtilitatis aqz sit tibi hec. Si enim
miscueris oleū et aquā et ad ignē vtruqz decoreris: aqua pri-
o oleo cōsumitur pp sue subtilitatē subē. Cāna quoqz et pilus
si in ignē mittātur cōbūrtur sub festinatione que minime cor-
pus hoīs calefaciūt duabus ex causis. Altera ē substantia ea-
loris: altera vero natura materiei: et propter substantiā quidē
caloris: quoniam cum ignis sit in vltimo subtilitatis et caloris
facile immergitur corporibus quozū ē in cōdi: sic vt ad interiora
eorum sine difficultate perueniat vnde et separat partes
eorū subtiliat ac dissoluit et transfert in suā naturā. Ceteruz
hoīs calor: quoniam debilis ē vaporosus grossūqz nō cito ope-
ratur in hijs que occurrunt illi nec in suā trāsmutat naturā
porro in oibus que faciunt corpus necesse ē corporis operari
calorē vt trāsmuet ea in suā naturā. quo imutatione illa cor-
pus calefaciāt. Altera erat ea ex natura materiei. Dico ergo
quoniam cana et pilus nō possunt diuidi in minimas partes cō-
terēdo intāti vt fiat puluis vt possit eos mutare in suā nata-

ra corporis calor. Quia ex re cana derige corpus calefacit hominum per quod funditur et fit tanquam pulvis. Hec itaque est via qua significari potest medicaminis virtus ex celeritate eius in ignem alterationis et alia.

Capitulum quartum de probatione medicinarum per velocitatem coagulationis et tarditatem.

Oro per viam que sumitur ex celeritate coagulationis medicaminis et difficultate eius intelligitur et significatur frigiditas complexionis medicaminis. Si sunt enim duo medicamina in grossis substantiis et subtilitate equalia quod citius frigore coagulatur frigidius est complexionis. Si vero duo quousque sunt quousque subtilitas substantie et grossitas non sit una eademque: siquidem est grossitas vni consonans qualitati et quantitati frigiditatis complexionis alteri coagulatur ambo equaliter preter quod est grossius substantia opinatur quia magis est coagulatur per substantiam eius grossius soliditate. Si si frigus complexionis vnius magis est substantie alterius grossitudo: in hoc quoque diversa sunt fieri non potest coagulationes vtriusque equali esse tempore. Sed eo quod grossius est substantia frigidius complexionis sustinatus esse in coagulatione necesse est: contraque quod minus frigidius est grossius tardius coagulatur. Ad hunc itaque modum significatur virtus medicinis ex coagulationis celeritate et mora.

Capitulum 5. de probatione medicaminis per saporem.

Complexionis et virtutis medicaminis significatio quod ex sapore sumitur excellenter est significatio odoris et coloris: sapor enim complexionis medicaminis nuntius est et substantie eius sepe est et actionis eius. At vero odor colorque non butiusmodi: Hec itaque ordine illius preponimus. Primum ergo saporis. Primum est dulcis. Secundus est vinctuosus. Tertius est acerbus. Quartus amarus. Quintus pungitius. Sextus salus. Septimus potius. Octavus asper vel durus. In suisque et quod non habet sapor vnum tantum est nec annumeratur saporibus. Omne enim quod obuium est lingue necesse est aut aliud quid facere in sensu eius. I. gustus: aut nihil: si quidem nullam inferat ei passionem vocatur insipidus: ut est aqua pura et terra simplex: cui nihil aliorum mixtum est corporum immixta eius qualitate. Talia etiam sunt medicamina in quibus terra aut aqua dominatur: et quibus equidum terrenitas dominatur: ut tutia acedimonia et espidagium amilum et sili. Quibus vero dominatur aquositas ipsa humida sunt et viscosas: ut est albus ovi. oleum lotum sine sale: oleo vero cum aquositate in eo acritas dominatur: albo autem cum aquositate terrenitas dominatur: hec ergo et similia bis nihil inferunt sensui gustus. Ea autem a quibus patitur gustus si obuietur lingue aut delectationem faciunt aut contra: et que quidem delectationem consona sunt et conveniunt nature hominis et colligata complexionis eius. Et quod butiusmodi est dominatur illi aquositas dicitur vinctuosus: cui vero dominatur terrenitas vocatur dulcis: si vero et aquositas et terrenitas simul: vocatur badebanum. i. quod nec vinctuosum nec dulce sed suave. Et dulce quidem si fiat obuium lingue implet vacua lingue et lenit asperitatem sedat si quod fuerat mordens delectatque vinctuosum aut est idem. Sed eius delectatio minor est. At vero suave medium est inter hec duo extrema. Qui autem saporis in sensu gustus inieciendum quid faciunt mordet linguam: morsura vero species est divisionis iuncturarum: et quod hoc facit aut partes lingue multa stringit collectione: aut nimis dividit: et quod quidem lingue separationem inducit nimiam: aut est substantia eius grossa et terrea: aut est subtilis et ignea. Et cuius substantia grossa est et terrea: aut separat partes illas non fortiter et laetissime asperitate notaturque salus: aut separat partes lingue fortiter ita ut asper asperitate non modica et abluat plurimum vocaturque amarum. Cuius autem substantia est subtilis ignea facitque in lingua morsura magna fortiter: vocatur pungitium. Quod vero congregat lingue partes aut est grossum et terrenum: aut subtile aquosum. Et grossum terrenum congregat linguam coadunatione fortis si costringat et exasperet et desiccat operaturque fortis: hoc vocatur insuave vel gallicum. Si vero quod facit in lingua horum accidentium minus est: vocatur vel potius quod est et aquosum facies in lingua morsura immergitur substantie eius sine calefactione vocatur acerbum. Et his igitur que dicta sunt claret. vij. esse saporis: vinctuosum. s. dulce. amarum. salus. pungitium potius. insuave. acerbum. Quod autem sapore caret inter saporis assignatum non est. De ergo dulce calidius temperat calorem: quare et laxat et maturat non vero multum calefaciens. De namque vinctuosum aquosum et acrum: quare humectat. laxat. emollit sine calefactione. De autem amarum ignem et terram: quare et purgat meatus: aperit oppilationem: emollit: incidit grossitatem: cale-

facit mediocriter. Salsum autem de terrenum calidum et siccum non ignem quare mundat et stringit sine calefactione fortis. De terrenum pungitium est calidum et foris caloris et ignem: unde et subtiliter purgat: coarctat propter multitudinem calefactionis eius. Omne porro insuave asperum et potius frigidum est et terrenum: ideoque coadunat et inspissat poros et expellit et ingrossat refrigerat et desiccat. Ceterum acerbum de aquosum frigidum est et subtile: unde et incidit subtiliter et aperit oppilationes: purgat meatus: refrigerat desiccat et expellit. Sciendum autem quoniam dicta sunt de calore et frigore humiditate et siccitate quod diximus in vinctuosum corpus saporis habere non sed eadem quantitate sunt in his quidem equaliter calor et frigidus diversa vero sunt humiditate et siccitate et e converso: quedam vero equalia humiditate et siccitate. diversa in caliditate et frigiditate: quidam quoque diversa ab aliis in quantitate vinctuosumque qualitatis sed suo modo.

Omne suave compositum est ex. iij. elementis. Et acerbum et potius equalia sunt frigore: nisi quod potius grossum est et terrenum: et acerbum subtile aquosum. Hec ostenditur duobus modis. Alter est per seculum: alter per colorem. Per seculum quoniam videmus in principio omnes fructus ponticos esse et insuaves siccos. Similesque naturae arboris corum: ut vitas. coccina. poma et similia quod quod transierit tepus hincantur et sunt quidam quidem acerbis: ab hac inde mutantur paulatim donec coqueantur et maturentur suntque dulcia. Quedam autem transiunt ad dulcoris sine acerbitate: ut fructus palmarum. poma dulcia et oliue. Ad auritas autem fructuum est per calorem naturalem qui est in substantia fructus ipsius sed et per calorem exterioris qui est calor solis. Num sunt ergo saporis ponticus et insuavis vel asper: frigidus et grossus. itaque sitis eorum ad acerbum per calorem: scimus quoniam id quod ponticus est subtiliter calor ut fieret acerbum. Collatione quoniam asper et ponticus vi frustio in corpus tarda et maior est eorum actio in corpore coadunare et desiccare ea: hoc autem signum est grossitatis et frigiditatis eorum: quoniam frigiditatis est condensare et grossi non diffundi velociter. Acribus autem diffunditur in corpus velociter et immergitur profundo: atque hoc est signum subtilitatis eius et que significatio: sunt subtilitatis acerbis sunt quoniam generatio eius est per calorem debilem qui non potuit ematurare illud in quo fuit: nec permittitur quoadmodum et accidit epulis si digerat illas calor stomachi digestionem plena ut inde acescant: quoniam vero debilis est calor et deficit oio a digestionem: nec oio immutat illos non acescunt ut contingit in histeria. Amplius autem videmus hoc et vinctuosum subtile et que sunt similia si frigus multum sit non acescunt. Si vero ponatur in calido aere acescere inde: ergo non inue-niri acerbum fortis frigiditatis quoniam eius est generatio ex calore. Sic quoque non est recipere aliquod medicamentum quibus dominatur frigus acerbum. Atque hoc est signum ea que aspera sunt et potius terrea et grossa esse: que vero acerbis subtilia et aquosa. Ad autem dulce est aut amarum calidum: nisi quod dulce. c. est et humidum temperate. Similiter et vinctuosum. amarum vero fortioris est caloris quod dulce et siccum: hoc intelligitur duobus modis alter est per seculum alter vero per colorem: per seculum quoniam videmus si mixta sunt si decoquit ea calor nalis qui est eis aut exterior a natura eius ut ignis et sol dulcorantur: si liquidum excesserit in eis calor dominari incipit amaritudo in eis sicut est in melle cui videri et melle ductilico. Si enim inueterescant desiccatur calor eorum naturalis si quis in eis amaritudo: si quoque si super excesserit in eis ignis decoctio: transiunt enim in amaritudinem. Et collatione vero quoadmodum videmus dulce et amarum emulantis fortiter: nisi quod mutatio que est in dulci temperata est et equalis: non sepe ras inuenerit aut continua: sed est delectabilis et humida amarum autem et ipsum mundat et lenit fortius inuenerit ut etiam continua sepe cum. Hec et abominatione: hoc autem significat ipsum esse terrenum grossum et siccum. Significat quoque rei amaritudo quod neque putrescere: neque vermes perducit. Pungitium vero et amarum ipsa quoque. c. f. sic nisi quod pungitium fortioris est caloris et subtilis substantia sed et ignem: ideoque comedit vitis et liquefacit: amarum autem minoris est caliditatis pungitium est et nimis grossum et terrenum: ideoque si quis eo vitatur exterior mun-dat lenit et purgat: comedit superfluas carnes in vulneribus. Si vero bibatur incidit superfluitates grossas: aperit oppilationes venarum: unde et pronocat menstrua: adiuuatque ipsum humiditatis grosse a capite et pectore: prodest epilepticis incidit grossum humorum: diffunditur namque velocius tamque et pungitium nec prohibetur transmitti sicut ponticum et asperum. Porro salsum ipsum quoque terrenum est et calidum sed minoris caloris quod amarum. Hec sunt que volebamus ostendere de via significationis complexionis vinctuosumque medicaminum per saporem.

Capitulum 6. de cognitione medicaminum per odorem.

Equitur tractatus virtutis medicaminum
 6 significacionis per odorem. Sciē-
 dum ergo quoniam plures faciunt vapores passice
 in odoratu quā admodū et in gustu. Rectū nāq; et oīa acerbā
 aut pūgitiua vt cepa et aliū ledunt sensum odoratus non ni-
 nus fere q̄ gustus. Eodē quoq; modo et in oībus alijs scē-
 dum maiorē partē ea que mouent sensum gustus mouēt et
 odoratus: vnde et est igneūre plurima que nūq̄ gustant hō
 propter fetiditatem eoz vt est sterquilinus et alia fetidi odo-
 ris: que nouit tamen hoīes cuius nature sunt ex odore eoz
 quare et nolunt degustare ea: propter copīā certificationis q̄
 puenit ex eoz odo et ad eos. Sūt autē et alia quorū odor non
 predicat naturā eoz: et hec aut sunt diuersa natura aut pri-
 uata odore. Que aut diuersa sunt natura iocandi sunt odo-
 ris et maxime rosa: gustus etenim eius diuersus est ab odore
 manifeste valde: nō enī cōcordat significatio gustus et signū
 odoris in rosa: cuius rei cā est qm̄ rosa varia est et nō cōsiliū
 prīmū et gustus quidē eius cōpositus est de amaro et aspero
 infusuiq; et aquoso: et pars eius amara calida est et subtilis
 pars vero aspera frigida et crosse. Et vero aquosa varia in
 sapore media inter subtile et grossū: substantia vero rose odo-
 rīfera est vaporosa et dissoluta a corporibus odoriferis locū
 di caloris: vapor autē generatur ex calore: nec vero solū va-
 por ab oībus odoratis paritur odor: enī rose non significat
 nisi calidū quidē subtile in oībus eius partibus tantū modo
 Sic quoq; que odorē habent calida sūt: quod qū ita sit signi-
 ficatio nature rerū iocidariū odore que ex odore sumitur
 fida nō est maxime rose. Que autē odorem nō habent vt
 salsa et dulcia nō manifestatur nobis virtus eoz nisi per sa-
 pores. Que etenim odore carēt aut priuata sunt odore: qm̄ va-
 por qui ab eis soluitur minus validus est et in vltimo pauci-
 tatis: aut quoniam vapor ab eis solutus nō cōsonat odoratiui
 in rēperantia inter subtile et grossū: binc igitur est q̄ ama-
 ra et pūgitiua propter fere subtilitātē substantie odorīfera sūt
 odoribus cōsonis saporibus eozum. Salsa autē et aspera odo-
 re priuata manēt: hec enī due spēs ambe grosse sunt sub-
 stantie: et asperū euz grossitie substantie frigide est quoq; cō-
 plexionis: qua etiā de causa nlla ab ea dissoluitur quod aspi
 et gallici saporis est: ac salī vapor qui perferat quo significet
 tur cōplexio rei ad odoratus sensum odore. Porro odorem
 habētiā odor designat quoniam et subtilis sunt substantie co-
 rū et calide cōplexionis: nō tamen certa est significatio q̄ sit
 substantie eoz subtilitas aut calor cōplexionis: ideoq; iudi-
 cium cōplexionis rerū ex odoribus minime fide esse perpen-
 ditur.

Capitulum. 7.º de probatione medicaminū p. colore.

Significatio aut de colore medicaminis
 6 cōplexionem demonstrans
 subest odor: signa etenim, que ab eo sumuntur debi-
 lia sunt: inueniuntur nāq; in vnoquoq; colore cōplexiōes cali-
 de frigide sicce et humide per eū tamē significatur habitudo
 cuiusdā rei ab alia vt significatur plurima semini et cepe et
 succi per colores eoz: quē admodū cepa communis a cepa an-
 sali. et quoniam quēcunq; eaz alba sunt minoris sunt caloris
 que vero rubicundiores maioris caloris. Sic quoq; se habet
 res et in cicere. et falcis. et laureis: quēcunq; enī horū alba
 sunt frigidiōris sunt cōplexionis: que autē rubicundiora et ni-
 gra minna frigida et magis ad calorem inclinantia: triticum
 quoq; si sit rubellū signū est declinationis eius ad calorem. Si
 vero albiū magis ad frigū icliat. Idē q̄ sūt vte et regule quib;
 medicāia probantur simpliciā: vt sciat cōplexio eoz et virtus.

Qualiter virtus medicaminū inuenta fuerit p. ex-
 perientia et qualiter ipsa in hominib; fie-
 ri debeat experientia. In vīu experientie medicaminū in cor-
 poribus multā oīz ē cautela et diligētia. In experiendis et
 enim medicaminibus in corporibus hominū pericula aīarū
 sunt: nō enī pōt ē experimētator securus ab his que mortife-
 ra sunt que dū probare nititur ignorat: peritq; hō in cui⁹ cor-
 pore probari debuerāt: quare oīz cōmodū ē quēpiā medico
 rū vti medicaminibus que inuenta sunt: queq; necessaria sūt
 sanationis cuiusq; infirmitatis: nec vti experimētis in corpo-
 ribus hoīz: et aīz eoz fallere: neq; enim oīa medicamina
 quib; vītur medici cognouerunt priores experientia in cor-
 poribus: imo quēdā eoz in quibusdā cāis contigit agnosci
 cuius ēnt actionis in corporibus passiones habētib; cu-
 tis. s. vilitatis et nocumētū: experti etenim ea sunt in alijs cor-
 poribus donec eoz illis claruit actio. Contigit nāq; illis nō
 nullis tēporibus videre hoīes quēdā medicamina vel cibos
 sumētes quibus calescerēt: aut refrigerarētur: queq; ēt bume

etabāt illos aut desiccabāt: aut cōferebāt illis aduersus mor-
 bos qui acciderāt: aut lesiones alias: quare et seruauerūt hoc
 ipsum in alijsq; probauerunt hominibus semel bis aut ter.
 Quam ergo viderent idē sepius facere ascripserūt cōplexioni
 illi eīz vilitati aut nocumētū rē expiaz seruātes et statimētes
 apud se et memorie litterarū tradētes. Sepe quoq; cōtingit il-
 los in somnijs videre huiusmodi medicamēta buic cōferre vti
 litati experti sūt. Cognitio aut verū ē contulerunt ad il-
 lud illā vilitatē seu nocumētū litterisq; vt seruarentur tradide-
 runt. Vidē runt etiam irrōnabiliū animalū qdāz moderi q̄
 in eis erāt passiones quibusdā medicaminibus vīq; sunt il-
 lo etiā in homine et contulit: vnde hypocras clisteris scīaz ex-
 traxit ab ani quādā marina quam viderat non paucā come-
 disse pisciū copīā: qua vt impleta erat et nocuit: acceptā ma-
 ris aqua ore: roīstro ano inīsto visceribus iniecit et intestinis
 extinuitq; et quod comederat: quod qū in aue vidissz ima-
 ginatus ē clisteris: expertusq; verū ē deprehendit. Alus ē er-
 go in eo cuius stercoza in visceribus erāt inclusa euacuauitq;
 et seruauit. Amplius vipere et serpentes hieme frigidissq; tem-
 poribus in cavernis inclusi sunt terre supine super dorsa sua
 iacētes vnde et obtenebrātur oculi eoz et obilitatur vīsus.
 Vt aut tēpore egresse plātas rimātur fenituli: quas cum co-
 mederint oculosq; illis fricauerint cedunt tenebre que in an-
 tris terre acciderāt: vīsusq; exacuūtur: hec cum vidissent me-
 dici sunt vī et ipsi succo rasiānagi ad cōfirmādū et ad tuēdū
 vīsus inīscētes illū oculorū medicaminibus inuētāq; et eius
 actio ac vilitas laudabilis. Et dicitur quoniam ancipitres
 q̄rūt vētē auis que grece dicitur idonicoa rimāturq; quam
 cum cepint et comederint de epate eius sedatur dolor de ven-
 tre eoz. Sunt et alia que longū ē enumerare que que ab ani-
 malibus priores medici abstraxerūt irrōnabilibus: hoc ita-
 q; modo experti sūt medicamina in pluribus corporibus ho-
 minū: per paucā autē propofulerāt experti in corporibus ni-
 si quas diximus precedere ēē. id et que huius artis sunt non
 cōprehēdimus breui s; lōgo tēpore et multis milibus animoz
 ac expēmētata multorū a milibus hominum. Priores enī ea
 que experiebantur nocua aut vilia statuebāt secūdū experi-
 entia trādētes posteris: sequaces quoq; parī vīa experiebant
 tur que expta sumatim firmata adiecerunt ad scīaz postero-
 rum: hoc itaq; mō qui precedebat experientia aliqua sequen-
 ti se mādabat sic se priores habuerūt in expēmētis illis donec
 longo tpe necessaria collecta sunt qbus nūc ipsi nostri vī-
 tū medicī: multa quoq; nostri ipia hoībus expēmēto cōtin-
 gerunt eoz quāsdā valētia passiones quozum antiquis nō
 fuit agnitio: sunt enim in regionibus benar scorpiones qdā
 parui qui vocātur gerare qui cum momorderint hominē im-
 possibile erat illū morte liberari: sicq; se res habuit multo tē-
 pore. Sed postq̄ in nostra tēpora vētū ē incidit illis experi-
 mētū sanguine minuire hoīes hora pūcture auferētq; de san-
 guine mētura cōpētūt propināq; cāphore illi exagū vīq; 3.
 b. sanatur itaq; morte liberatus: sic fortasse ptingit post nos
 futura experiri quēdā vilia quēdā nocua que vt cognoue-
 rint vīlibus vīatur leturis supersedentes: quare nō expedit
 proponere cuiq; experientia medicaminū in corporibus homi-
 num: est enī fallēs. vnde hypocras in libro apborūmōrū ait.
 vita breuis: ara vero lōga: sēpua aut acutū: experimētū vero
 fallax et. hoc ideo vt doceret hoīes se ea de cā ad libz apbo-
 rismozū faciēdū vocatū ēē quo cōfirmaret ea que antiqui p-
 bauerunt sapientes innicē succedēdo firmauerūtq; in libris
 post eos futuros quz nō sit possibilis aliquē hominē oīa que
 necessaria sunt sue vite spatio per experimētū comprehende-
 ret: et si ceteris longior: cēt. vita nāq; hoīs minime ē suffici-
 ens quo experiatur oīa que necessaria buic arti pp eius proluxi-
 tatē hoīsq; vite breuitatē collatiōe ad artē: neq; enī cōmodū
 est medicū vti experimētis in hoīs corporibus: fallax enim
 hoc in animabus eoz. Quare approbet oīa que aī illuz ee-
 teri vel ipse expertus est in longitudine vite sue: ne forte cogā-
 tur homines ad experiendū fallatiaz animarum: que qū ita
 sint experientia in corporibus hominū fallax est. Nec preter
 mittere ea que inuenta sunt et experimēto cognita eoz vilita-
 te nō breui tēpore. Ceteruz si necessitate ad alicuius cognoscē-
 dam medicaminū virtutē vtearīs: nō antīcipēs illud in cor-
 pore experti nisi prius et odore et sapore expertus sis ne forte d-
 mortiferozū sit medicaminū numero: odor nāq; sīsit abo-
 minabilis et plurimum asp. porēdēt malitia et nocumētū me-
 dicaminū in corporibus hoīz: similiter et sapor si fuerit cor-
 ruptiones cōmōtiones et cōturbatiōes. Manifestat nāq; no-
 cumētum eius quēdā: quare nō expedit illud cuiq; hoīum

uari: nec inire corpori. Si aut medicamen quodvis minime vite nocuum noueris et polueris in corpore bonis experiri poteris hoc sub conditionibus que possint.

Capitulum. 8.º de virtutibus secundis.

Stendimus explanauimusque regulas quibus probata sunt medicamina significatque eorum virtus prima. scilicet complexio. Hanc aut commemorabimus significantes virtutis secundae que est in maturans. emolliens. solidans. arctans. aperiens. oppilationes et emundans. rarificans. inspissans. subtilias. apices ora venarum et stringens ea. vires et minuens carnem. et adducens eam. cicatrificans. attrahens et soluens. que est. scilicet contra venena: doloresque sedans ac mitigans. Dico ergo quoniam significatio qua virtus hec designatur est ex cognitione quantitatis vniuersiusque complexionis medicaminum: quoniam etenim non est complexio. caliditatis. frigiditatis. siccitatis. et humiditatis. in medicaminibus vna: data est virtus cuius quedam qua ea rent alia: factaque sunt quedam maturantia: quedam emollientia: alia quoque quorum hoc loco merito fiet: quod quoniam ita sit non est opus medicamina quorum est vna virtus enumerare: sed complexionem per quam medicaminibus ea virtus confertur ostendimus: ut si quando opus erit medicamina eius virtutis: assumamus de medicaminibus que illius sint complexionis: ut medicamen maturans. si quod sanguinem congregat: eum calidus et humidum temperate. Et quodammodo medicamen aperiens oppilationem ac subtilians. Sic et omnia medicamina quibus sunt actiones et vitales adeptae sunt qualitate cuius complexionis sicut hoc loco dicimus incipientes a medicaminibus maturatiuis.

De medicinis maturatiuis. Omnis mutatio que est in corpore animalis tripliciter fit. prima quidem per naturalem calorem in bona materiam et conuenienter ipsi que dicitur digestio. Secunda quoque que est ex calore extra naturam in mala et minime conuenientem materiam et dicitur putredo. Tertia vero horum media. scilicet bene que est digestio et male que est putredo: hec quidem est coadunatio materie quam velut natura bona facere materia: et revertere in habitus naturalem: nec possit aut propter malum materie aut quoniam extra naturam est illa transmutari longitudine temporis in proximum naturae membrorum primorum habitus. Et quoniam hic habitus non perficitur nisi caloris virtute naturalis. qui est. scilicet perant calor. Sunt medicamina que adiuvant maturitatem et decoctionem temperate complexionis: aut. proxime illi circa calorem inclinata. Unde et videtur in eo adunanda sanie duorum altero medicamine: aut calido et humido temperate: si milisque complexionis corporis ut est superfluo temperate caliditatis aque calide: aut farina ligat decocta cum oleo et aqua. Aut phabe helbege decocto cum oleo et aqua et similiaque. Aut videtur medicamine oppilanti poros et prohibente ab eis naturalem calorem ac arcantem eum intra apostema ut operetur in materiam: et maturet illam ut est pinguedo hircorum et anatis ac butiri. Quando autem est apostema plurimi caloris tepusque estas vtile est illi semen psilij in aqua rursus: oleum quoque arctat calorem intra apostema. Aut etiam videtur medicamine vtriusque habitudinem habente. scilicet temperantiam caloris et viscositatem oppilantem poros: ut est semen lini et semine rule et semen thelastrem in alcalescentia et cepe narcisci trita: et facit idem blitus cum oleo decocta oliue: aut sifami si empla strigatur ea et sit tepida. Quoniam vero corpus erit extra temperantiam caloris: opus medicamen esse calidum eadem mensura qua corpus a temperantia inclinatur in calorem. Cuiusmodi tamen est in colligenda sanie vni medicaminibus calidis et siccis: his quoque plurimi sunt caloris. hec enim dilatant poros et naturalem dissolunt calorem et materiam desiccant. Hoc est quod te scire decet de medicamine maturanti: et uos exponemus omnia medicamina quae de curatione apostematum dicimus.

Capitulum. 9. de medicinis emollientibus.

Emollientia vero medicamina opus ex ratione causae membrum iduratis fieri. Durities enim membrum modis fit multis. aut siccis aut sinodatur causa frigoris: aut extensione accidente ex repletione aut si res hec in vni conueniunt causae. Et que quidem durities accidit causa siccitatis egrum cura medicaminibus humectantibus. Quoniam autem ex nodatione per frigus caloris opus est medicamine calefacienti. Et que ex repletionis causa repletionis: aut refrigerantibus opus habet ut expellatur materia: et quod arctat a membro: aut calefacientibus et dissoluentibus humiditatem qua re educit eam per vapores: aut dentque medicaminibus desiccantibus et lenientibus. hoc enim duobus modis procedit: aut

quoniam desiccet humiditatem que est in poris membrum: aut quoniam immutat totum membrum in siccitatem. Et medicamina que duritiae aut a siccitate faciunt: aut ab extensione accidunt per repletionem sanant non emollientia sed humectantia dicuntur et euacuantia. Quae autem proprie dicuntur emollientia sunt ea que corant apostema solidum quod dicitur scilicet: nodum qui est in ultimo lacerorum et cordarum quod fit ex phlegmate grosso sed non desiccato. Hec cum omnia medicaminibus egerit calefacientibus et de siccantibus sine extensione tamen: sic ut in secundo sit eorum calefactio gradu. In primo autem que habet humectare: hoc ideo quoniam si medicamen sit foris calefactionis et desiccationis soluit humidum quod est in materia et subtiliat: quodque super sit durum. scilicet et lapideum. difficile deinceps curandi. Accidit enim illi quod luto excocto igni ut fiat testa lapidea. Propter hanc igitur desiccationem opus quo curatur apostema durum medicamen non magis esse caloris aut siccitatis: sed nec vtriusque simul habens: sed sicut significauimus ut apostema paulatim et temperate solvatur. Simul autem aduertendum ut sit medicaminis calefactio et desiccatio sumpta ex quantitate soliditatis apostematis ut si pauca quidem fuerit apostematis durities simili solvatur dissolutione: ut est adeps caprarum et galline. Si vero solidior curetur fortioribus bis ad solvendum qualis est asferinus adeps et caprarum: ac adeps taurinus fortior est eo quod est caprarum: nisi quod subest ei qui caprorum est: post illud adeps ceruinus: post quod medulla vitula et huiusmodi alia dissoluentia: hec enim omnia calida et sicca temperate. Eminentius autem horum et melioris dissolutionis quod reces est et non falsum: quoniam cum inueterascent hi adipēs: magis desiccati ui sunt et acuti. Et fortius oibis bis ad dissolvendum est macalum quod de sculis affertur partibus et muchaba et quoniam segum et oleum vetus. oleum sifami et adeps porcini infusus facit hoc probe.

Capitulum. 10. de medicinis solidantiis.

Solidantium autem medicaminum habitudo tria est emollientia quod litati. Quoniam cum sint emollientia medicamina calida et sicca ea quae indurata. frigida et humida. ut est belbale et semen psilij ac portulacae et thelebum. hec enim omnia indurant coagulatione frigiditatis meri et prohibitione eorum que dissoluntur. at vero refrigerantia et desiccantia ipsa quoque indurata membrum: nisi quod siccitatis est dissolvere quadam dissolutione.

Capitulum. 11. de medicinis oppilantiis.

Oppilantia autem meatus ea sunt que obstruant poros et meatus et non dissoluantur ab eis facile et hec medicamina opus esse frigida et viscosa terraque sine morfu et acumine. Id enim quod mordet facile a meatibus emittitur aut dissolutione et liquefactione alicuius substantie membrum attrahendo humoris a profundo eius.

Capitulum. 12. de medicinis aperitiis.

Aperientia medicamina contraria sunt oppilantiis: opus namque illa esse subtiliantia et incidentia in quibus etiam sit emundatio: ut medicamina amara et climantia: hec enim omnia purgant et aperiant tractus intus et foris. Si autem sint simul parum pontica. naturalis calor modicum coram habet operari de foris eo quod meatus cutis stricti sunt: ponticas namque coram oppilat poros quoniam stricti sunt prohibetque virtutem emundantem ad profundum mergi. Ceterum actio eorum interioribus hac in parte. separe splene et renibus et oibus visceribus valida est: quoniam qui sunt in his meatus lati sunt locis: ponticitasque confortat ora venarum: adiuvatque ea ad effusionem per corpus virtutis aperientis. hinc ergo est quod absinthium si vtratur quis eo interioribus manifestissime procedit in purgatione et aperitione propter eam que in eo est amaritudinem et ponticitatemque exterius autem non sic operatur. In quibus vero est amaritudo et bauracianitas sine ponticitate purgant et aperiant omnes meatus et venas interius ut est natarum. Sic etiam facit omne in quo est inuenire amaritudinem et emundationem ut lupini amigdale amare. semen bengere: radix sifant: efama: iunici: facit hoc idem sifum et quifum ea que est illis amaritudine. Est autem horum oibus medicaminum incidere et subtiliare humores grossos et viscosos maximeque qui sunt in petore et pulmone collecti. In nepe illa valida ad hec membra curanda actio intus ut materiam purgent in oppilatione quoque epatis et splenis pulchre hec eadem operantur nisi sit opilationis fortis que etenim est in splene oppilatio eget medicaminibus his solutioribus ut sunt radicum cortices caprarum et scolondrium. ansali. et cornu. radicis tarci: horum enim omnium

visus est in oppilatione epatis simpliciter et spiritus in oppilatione mixtorum cum aceto ac decoctione in eo. In passionibus pectoris et pulmonis decoquantur cum aqua ordei et bibantur cum melle et squingibin.

De medicinis mundificatiuis. Adedicaminum autem emundantium genus est idem quod et apertium actioque eorum eadem est obliuio et horum medicaminum est emundare fordes que sunt in superficie corporis letiginis extirpare maculas vulnificum et cute ablucere ut est semine melonis leticula cortex et radix canarum crusta coctae coctus et oculus corii aialia quod coctae clauduntur et spuma maris ster cora merulorum que in riso inueniuntur et in virebegu et amigdale dulces elleborum albu. ordium et faba. et similia. Item namque medicamina omnia hanc operantur actionem virtutem emundant quod est in illis quoadmodum faciunt et aperientium meatus: nisi quod in his vis pontificaria non est: nec est illis possibile aperire oppilationem ac subtiliare humores grossos.

Capitulum. 13. de medicinis dissoluentibus.

Erum autem medicamina dissoluentia sunt que poros et cutem aperient que et oportet et calefacientia et desiccantia et calefactio enim laxat et soluit substantiam in corpore: non tamen multe calefactionis ea oportet esse: sed nec acuta. hec etenim si obuiet corpori sit honor: sed neque fortiter desiccantia sunt: generant namque et hec infirmitates: nec vero cum calefactione et desiccatione grosse sunt substantie: tenetque huiusmodi sunt medicamina vixunt. Sunt autem hec ut camomilla. catibemia et scarica. radix fuliges. et olcum de his sumptum. oleum olivae vetus. sibi coctum et similia.

Capitulum. 14. de medicinis inspissantibus.

Edicamina autem quorum est spissare ea sunt que densant poros corporis et tudicantur contraria rarificantibus. scilicet frigida et humida et aquosa. corpus non ita inspissantia ut oppilet sed inspissant temperate. Sunt vero que faciunt hec aqua de semperuina portulaca. eschebecca recedens. semine psilij et omnia que refrigerant sine desiccatione. Si vero vtriusque solij lessali et papauere et bene quoque moderata quantitate spissant corpus et stringunt poros eius nec vero oportet ipsorum plurificare: cauendum est enim emolbon.

Capitulum. 15. de medicinis aperientibus ora venarum.

Verum aperientia ora venarum medicamina. c. sunt. et scilicet complexionis grosse substantie: nisi quod oportet quantitate caloris et que non vixat: ut sunt allea. cepa. fel taurinum. olcum aquale et similiaque. hec enim omnia ora venarum aperient que sunt in ano.

Capitulum. 16. de medicinis stringentibus ora venarum.

Tringetia autem ora venarum fri. et sicce sunt complexionis grosse substantie quod potica sunt sine morisura grossa etenim medicamina non diffunduntur per meatus congregatos et spissant sue complexionis frigore. ora venarum ac meatus sunt huius qualitatibus. gallica. gelmarum. carice. nebatite. cortices exteriores. gladii et his similia.

Capitulum. 17. de medicinis vixentibus.

Omburetia medicamina sunt quorum est in ultimo caloris complexio: et in substantia eorum grossities huiusmodi si obuiet corpori succensione repente faciunt: nimia sui fortitudine caloris: remanentque in eo huiusmodi grossities et ardent illud acuat ut ignis coctus: hic enim si semel obuiet corpori vixit fortitudine sui caloris. Sic et ois magna mutatio si accidat corpori se mel statim eius sentitur nocumetum et infirmitas maior.

Capitulum. 18. de medicinis putrefaciuntibus.

Edicamina vero putrefaciuntia et ipsa vixentia sunt subtilis substantie nisi quod eorum exustio fortis non est. liquesciunt autem carnes aut si ne dolore: aut cum modico. Quum enim sit mutatio eorum non se mel sicut coctum nec fit succensio eorum gratio sicut eorum que sunt grossa et fortis caloris: nec sentitur ab eis lesio multa: ideo facta sunt non vixentia: ut est apripigmeteru croceum et rubrum: vocaturque hoc medicamentum putrefaciens non quod ipsius putrefaciat sed per mutationem ac similitudinem putridi. putredo autem fit per calorem et humiditatem: eritque membrum putridum se reus odorem.

Capitulum. 19. de medicinis liquefacientibus carnem.

Verum liquefacientium carnem medicaminum virtus est que et putrefaciuntium nisi quod debilioris sunt actionis: his vixendum est medicaminibus in carne que crescit in vulneribus que sunt in manifesto corporis superflua et excedens membri superficie ut iminuat illam

liquesciat reducaturque ad mensuram oportunitatem: nec habent facere oportunitatem in corpore: his vixit oportet in temperantia iudicio. Si amplius etenim quod opus est adhibeas mordent vulnus et liquefaciunt carnem: profundatur vulnus: hec medicamina sunt es coctus et teste cris contrite diligenter et puluerizate super carnem superflua: similitudinemque zemaz ac cetera.

Capitulum. 20. de medicinis cicatrizantibus.

De at cicatrizant vulnera medicamina hec sunt que carnem vulneris solidant equantque superficiem cutis desiccantque et faciuntque sicut et cutem hec medicamina oportet potica siccantia temperate ut gelare aliumque et galla imatura: aloes et es coctus lotum et que sunt similia: hec medicamina ex sui natura vulnera cicatrizant: faciuntque hoc idem que adducunt carnem: sed per accedens. Si parua que illis vtatur quantitate: medicamina desiccant sine ponticitate ut est mardasenegum: sedensum coctum si terantur et puluerizentur super vulnus.

Capitulum. 21. de medicinis generatiuis carnis.

Ouro medicamina carnem edificantia sunt que carnem in vulneribus adducunt profundis in quibus oportet emundationem temperate sine morisura sicut sunt radices fusant et semine quicernat.

Capitulum. 22. de medicinis attrahentibus.

Edicamina attrahentia sunt que a profundo corporis attrahunt quod complexio calida et substantia subtilis. Adedicamina etenim calidum de profundo trahit corporis: maximeque si fuerit subtile attractio namque fortior est: quoniam subtilitate sua vis fundit ad interiora corporis virtute suam. horum autem medicaminum quedam attrahunt naturaliter: ut est diptamnus et scilicet pinguem. afflicti: quedam autem faciunt hoc putrefactionis causa est fermentum stercoza. Scilicet et stercoza colubarum attrahunt sufficiens. Ad autem hac in actione medium est valde stercoza anserum et gallinarum. scilicet et stercoza porcorum et simus caprarum sicque stercoza canum qui comedunt ossa faciunt. Hoc ideo laxantia medicamina virtute attrahenti illis consona: et horum actio medicaminum est per calorem. Quicquidque autem sunt fortioris caloris fortius attrahunt.

Capitulum. 23. de medicinis repellentibus.

Verum medicamina repellentia sunt que repellunt manum ab exterioribus corporis ad interiora fortiter: quorum est complexio frigida substantia grossa. Est enim medicamentis frigidi repellere. Si sit autem simul substantie grossities ut potius sunt validiora et fortioris repulsionis.

Capitulum. 24. de medicinis liberantibus a veneno.

Edicaminum autem saluantium et custodientium quedam quidem solunt venenum et medicamentum mortiferum aduersando qualitatibus seu qualitatibus eorum: aut aduersando totam substantiam eorum. Quidam autem euacuant venenum mortiferum ab infirmo membro si ponatur exterius. Attrahunt enim illud aut cum sui caloris subtilis: aut quoniam substantia illius consona est: quoniam ois mortis inferentia medicamina et venena contraria sunt corporibus hominum. et medicamina illis similia attrahunt illa et euacuant: necesse est hec medicamina contraria esse corpori. scilicet contrarietas eorum modum habet nec perueniunt ad hoc ut idem faciant quum sint participantes vtriusque extremis. Sunt etiam medio posita inter id. scilicet quod occidit et occisum: ideo ergo si sumatur ex eis quid sanitatis articulo nocet: sicque si multum ex eis sumatur post acceptum venenum est lesio eius magna: quare necesse est quantitate que sumitur et que non noceat corpori sua copia. scilicet nec quaz venena pro sui paruitate superent.

Capitulum. 25. de medicinis dolorem mitigantibus.

Trigantia dolorem medicamina quedam calefaciunt in primo gradu ut oleum aneti et rasiamegum. quedam autem similia sunt complexionis corporis ut medicamina electiora. Oportet autem medicamina cum calore subtilitatem habere ut enacuent: dissoluant substantiam et ematurent: et explant omnia que in patienti membro sunt arctata. scilicet acutos chimos aut viscosos aut grossos aut multos: aut si quid adhebit cuius meatuum: aut ventum frigidum vaporosum et grossum cui non est exitus. Cuius autem non sit in his poticas medicaminibus ois etiam si locus et passio desiderent. Ex his ergo per quoniam medicamina dolorem sedantia persepe nihil ois passioni conferunt: sed dolorem tantum sedant. Vocantur etiam medicamina fortiter refrigerantia in tantum ut stupidam faciant membrum et soporent si bibantur dolorem sedantia non quod sedant sed quoniam stupefacientia sunt et sopor

rent. Excellentiora aut in cura hac quam tractam⁹ sunt que desiccant. In quibus enim humiditas magna est frigida sicut est macedonicus succurrant⁹ non est cor⁹ laudabilis potus: et que similia sunt illi: ut leffa preter corticu⁹ radices eius: et folia bengi: et semen eius albu⁹ excellentius est nigro: et horu⁹ que da⁹ corpori aduersantur nostro tota sua substantia. ideoq⁹ si sumatur ex eis paru⁹ quid proculdubio interficiet sicut faseia. guma. s. rute agrestis. hac ergo de causa non horu⁹ projicitur i⁹ electuaria saluaria: queadmodu⁹ apponitur opium. mirra. naba. et zaffranu⁹. Si enim ex eis bibatur q⁹ritas multa accidit eorum nonnullis desipientia: quedam morte quoq⁹ adducunt. Si aut⁹ admisceat⁹ moderata quantitate proderit. Que dam vero eoru⁹ cerebro nocent plurimis quia replent caput vaporibus malis: pariturq⁹ grauitas et laxatio: quedaz aut⁹ os stomachi ledunt comunciantq⁹ passione capiti. Vniuersa liter aut⁹ hec medicamina cerebro nocent duob⁹ modis: aut quoniam contraria sunt illi tota substantia: aut quoniam imutat⁹ eius complexionem qualitate vna aut duabus. Hec sunt que de virtutibus secundis intēdebamus ostēdere: iā autem incipimus de tertijs differere virtutibus proximo capitulo.

Capitulum. 26. de assignatione virtutis tercie medicinarum. et primo de medicinis lapideis frangentibus.

Scimus quoniam secundaz virtutē queadmodum medicamina faciunt suis complexionibus: si quoq⁹ tertiā faciunt ex secunda sed mediante p⁹nc. Que aut⁹ tertiā hnt virtutem medicamina sūt queadmodu⁹ que lapides frangūt vrinam prouocant et menstrua: auxiliātur spui sanguinis et pulmōis: generātia quoq⁹ lac et sperma et vrinā educētia. Et que quidem minuant lapide et renes purgant calida sunt incidentia grossos hu. et caloz eoru⁹ paucus etnī fortis calozis est desiccare: caloz et de siccatio auxilio sūt gnationi lapidis. Que aut⁹ purgāt renes minore habet icisione frāgētib⁹ lapides q⁹ sūt in vesica i qui b⁹ et etiā buitas. Hec q⁹ sūt medicaiari radices ballice. radicē seme. aspagi. et semē eoru⁹ labada. vtrū cōbustū. acetiū asali et similia radix pionie. cicieris et amigdale.

Capitulu⁹. 27. de medicinis vrinā prouocantibus.

Edicamina vero vrinā prouocantia calida et acuta eē o⁹ vt subtiliē sanguis et calefaciāt renes adiuuētq⁹ ad trabendas sanguinis aquositate vt ē cleoscedari apū oriolanū et montanū nachua. auga et similia in quibus et caloz et acumen forte. hec enim subtiliant sanguinē et segregāt ab eo aquositate que admodu⁹ sit in coagulo calci et lacte.

Capitulu⁹. 28. de medicinis prouocantibus mēstrua.

Prouocantius autē mēstrua medicamina quedā bibuntur: quedā inferius apponuntur cū pessario et linitione: et siquidē sumuntur potu subtiliāt sanguinē et apūit meatus et renas: ipsaq⁹ sunt de genere lac generantib⁹: differunt aut⁹ quoniam nā matrix magis eget medicaminibus calidiorib⁹ et magis incidentibus. vne etenim que in matrice sūt opus habet aperiri plimū q⁹ que sunt in māmillis vt sanguis facile per eas transeat: matrix etēz nūbil oīo adiuuat sanguis exitu: at vero māmille nō solū sanguinis fluit in illis: sed et ipse quoq⁹ trabunt: hic igitur ē q⁹ medicamina que decursū sanguis ad māmillas adiuuāt profūt et imutationi decursus mēstruorum. Mēstrua aut⁹ que oīo iminuta sunt: queq⁹ vīo abscisa sūt nūbil ē q⁹ conserat: et profunt amputationi mēstruoru⁹ habebellū. belbebegi. fantegēgū aq⁹tic. et silurē. et nufquatara. mēstraf dibegdi. et felica. daramisi. cost⁹: hec o⁹ bibere ad prouocandū mēstruum. Mēdicamina vero quibus est vtendum inferius cū pessario et appositione quedā prouocāt mēstrua calefactione sola: quedā virtute trabente cōsona bis que trabunt habent vt habebellū silustre et pigmentoru⁹ plurima.

Capitulu⁹. 29. de medicinis lac generantibus.

Oro lac generantia quedā sunt cibi: quedaz vero medicamina calefacientia humores pblegmaticos ac in sanguinē conuertentia: et cibi quidē sunt similes lacti in oī sua substantia qui generāt cibi mos optimos et humectat tēperare nec sunt fortis calozis: s⁹ qualis ē sanguis. qui eteni sanguinis ē caloz tēperatus ē animaliq⁹ cōueniēs. At vero cholere rubee caloz tēperantiā trāsgressus ē pblegma q⁹ frigidū: lac vero mediū ē caloz iter sāguinē et pblegma et magis proximū cōplexiōi sanguis. Si iminuat⁹ lac o⁹ sanguis habitudine inquirere: et si paucus iminuat⁹ opus ē regimine calefaciēti et humectati. Si vero dominatur cholera illi tūc primū expedit illū mūdare: dein de vridū ē regimine quod viximus. Si vero domina tur illi

pblegma opus ē illi medicamine in secūdo gradu calefaciente sine desiccatione. Et inter excellentiora et meliora medicinalia sunt cibi vt ē gergirū. feniculū. anetū vridū. Si vero vtraf quis aut medicaminibus aut cibis que fortius calefiunt et desiccāt amputatur lac: que enim fortiter calefaciunt corūpūnt sanguinis naturaz et desiccatio minuit: et generatio lactis vt alias ē dictū de sanguinis probat cēntia.

Capitulu⁹. 30. de medicinis generantibus sperma.

Edicamina quoq⁹ sperma generantia aut cibi sunt laudabiliū chimorū ventosi et cōueniētes corpori tota sua substantia: aut medicamina que calefaciunt et vridū generāt. Substantia nāq⁹ spermat⁹ generatur de superfluitate optima: et ē pariter de genere s⁹per: ideoq⁹ oēs spma generātes cibos expedit istatios cē: vt cicer. faba. pince. bebebegi. cepe. de medicaminibus. flum eius. icel abir. et si milia.

Capitulu⁹. 31. de medicinis amputantibus lac et sperma.

Adputantia vero lac medicamina sunt et que calefaciunt et desiccant que refrigerant. Calefacientia minuit sanguinis corūpendo naturā. Refrigerantia aut⁹ minuēdo et medicamina que amputant sperma sunt que corūpūnt illud. Operātur aut⁹ hec oīa medicamina refrigerantia et desiccantia: horū nāq⁹ cōplexio cōplexioni cōtraria ē spermat⁹ nisi q⁹ desiccatio prohibet generationē spermat⁹ oīo si eius sit cōplexio calida vt ruta. semequestrū. sabadenegū: prouocantia vero sperma medicamina q⁹ inclusum ē vtrius in corpore ad exteriora sūt que inflāt et calefaciunt nō desiccant. Que aut⁹ prohibēt sperma medicamina sunt refrigerantia et desiccantia: coagulant enim sperma sine corruptione qualis est arfinesi. potulaca. simac⁹ cucurbita. citroli et similia.

Capitulum. 32. de medicinis pectus purgantibus et pulmonem.

Lectus et pulmonē purgantia ac adiunantia spūtu sanici ab eis et alia: o⁹ eē medicamina aperientia et incidentia non fortis calozis ne desiccēt nimis. ideo ergo o⁹ hec medicamina sumere cū potibus humidis. Sunt autem hec genera seneuberi minora et que recetia sunt et zaccara et zētera: et gēdebadastriū: suffumigēt eoz ac naribus vapor cōcipiatur: proderit ab infirmitatibus frigidis et humidis que sunt in cerebro et pulmone: spica lignea desiccāt quod a capite defluit: hec sunt que necesse habuimus ostendere de cognitione tercie vrtutis et actione. Et hec vltima sunt significationis verba que significāt virtutes simplicium medicaminū. Iā aut⁹ nunc incipimus tractare de virtute simplicis medicaminis et vtilitate eis sicut prediximus.

Capitulum. 33. de diuisione simplicis medicine et assignatione eius.

Scimus quoniam medicaminū simplicia: alia quidē ex plantis: alia ex mineralis. alia vero ex animalibus. Et que ex plantis. alia ex herbis et oleribus. alia femina. alia folia. alia radices. alia ligna. alia succi. alia gūme. alia flores. alia fructus. alia olera. Que vero de mineralis et de terrarū venis. alia terre. alia lapides. alia corpora. Que ex animalibus alia humiditates. alia mēbra. alia stercoza: et nos vtrūq⁹q⁹ barū ostēdemus spēz manifestantes virtutē vniūscuiusq⁹ carū: incipimusq⁹ a virtute berbarū.

Capitulu⁹. 34. de herbis et carū virtutibus.

Allulengeri in al⁹ salubritergeri excellēti⁹ huius spēz ē croceuz nouū in quo sit pauca ponticitas: et quod auferitur de regione sirie et partibus turas: eius cōplexio calida est in primo gradu. sic in tercio. sapor eius amarus et in eo acumen et ponticitas: idcirco vtile est sū frigido: cōfortat nāq⁹ ponticitate sua illū calefacit suo calore: educitq⁹ supfluitates amaras inclusas in corpore purgat venas a cholera rubea laxando. Sibiū quod latine dicitur melius: sibiū quod ē forte silustre: eius color ad albu inclinās cōplexio ca. est. in tercio gradu et est in eo subtiliatio amaritudo quibus incidit et soluit et educit lumbricos et ascarides si bibatur. Si autē cōbustū cinis sumatur teraturq⁹ cū oleo olivę aut amigdal. tollit allopeciam si cathapletur co: arfenege illi infusū calefacit stomachū et caput. Si liniatur eo corpus minuitur rigor q⁹ sit a febre: oleū ex eo factū valet sūo et capiti patiti ex frigidis febze cū rigore. Si autem cathaplasnetur co mentum q⁹ non dum producit accelerabit productionē. dilatāt nāq⁹ poros subtilitate sua et morsura. 2 Berenastriū h⁹ vnas spēz croceū ē enim et albu et eminetius croceū ē: cuius cōplexio ca

lida in secundo gra. si in primo. Si coquatur in aqua et infundatur super caput cephalici prodest propter frigiditatem: et scotidiz et vertigum. Si bibatur cum vino frangit lapides qui sunt in renibus et vesica: prodest frigori in matrici: si comburatur et pulverizetur cinis eius super vulnera clinat ea et desiccatur: cum mell. de ca. 3. si bibantur lumbricos occidit et ascarides. 3 Labada i al' labada excellentior est: si in coeplexio eius ca. est et sic in secundo gradu et in ea acumet et subtilitas: saporem eius amarum: ideoque vinum prouocat et menstruum: educit lumbricos et ascarides si recens fundatur et superponatur emissionibus sanabit eas per gratiam dei: prodest pessimis vulneribus si superpuluerizetur: sed et moribus scorpionis si bibatur ex eo exagium cum vino. 4 Coroday in al' corocrais melior est noua et que auferitur de partibus sirie. ca. est et humida in primo gradu: prodest melancholicis et quibus tristitia et cogitationes preter eas accidunt si bibatur cum vino et fucharo ex bylarat cor coru. 5 Zimacelata in al' zurizadacati excellentius greci cicer positus portitis folijs: citius calida et secca. prodest epilepsie si bibatur et passionibus que dicuntur ortomia prouocatque vinum. 6 Sabatebū vilius nouum et viride: folia eius meliora: virgo teporati est caloris. si in primo gradu in quo est ponticitas et amaritudo: ideoque prodest siccis in quo sunt superfluitates cholericæ quæ educit laxando. 7 Iberba lilcehem in al' meimthe melior est viridis cum latis folijs que nascitur in partibus medie syrie: coeplexio eius frigida et sic. in primo gradu pontica est quare et prodest apostematibus calidis maximeque his que sunt in oculis et apostemati quod vocatur spina. 8 Carbenia melior est viridis huius coeplexio ca. in primo gradu et humida in primo huius aliquid ponticitatis: est solvens. emolliens maturas apostemata calida in obediencia et tarde maturitatis et aliquantulum climata: ideoque emundat lentiginem faciei. 9 Bessa excellentior est que affertur de syria. coeplexio eius ca. est et sic in primo gradu: incidit. sed et vinum prouocat ac menstrua: purgat stomachum et parat omnia viscera de phlegmate: si teratur et distemperetur cum melle ac bibatur cum aqua cal. si in aqua coquatur et bibatur cum melle remedium est vulneribus que sunt in pulmone et pectore de humiditate grossa. 10 Iberba gafare excellentior est que fertur de partibus grecie queque a moribus steretibus teporati est coeplexio in calore. si in primo gradu in qua fortis est amaritudo cum ponticitate: videtur et agit opilationes que sunt in epate confortatque epat et si bibatur cum corticibus radicis capparis de vnaquaque 3. a. cum squingibum simul etiam huius virtute subtilitatis et incidentis et fortioribus actionibus et menstrui prouocat. 11 Ibermama herba est tanquam graminis: melior est que auferitur de armenia. ca. est et sic in ea est ponticitas: si emplastrizetur ea frons soporat. dolores sedat. soluit apostemata prodest morsure scorpionis: sed et doloribus si supponatur cum lana. Si decoctio eius bibatur vtilis est epati et renibus. 12 Scautbia in ea est dissolutio et ponticitas. Si infundatur aqua decoctionis eius combustio et apostematibus ignis incensius ac herispile manifeste prodest. Si autem masticetur vulneribus que ori accidunt proderit. 13 Berusanum laudabilius est viride. eius truncus est niger. folia vero eius siliia sunt folijs apij. estque teporatus in caliditate et frigiditate parum siccitatis cum subtilitate in quo et virtus est solubilis dissolvens scrophulas si emplastrizetur folijs eius tritis. Vtile est quoque alopitie si cataplasmetur cum aceto et oleo oliue. Eductit superfluitates grossas a pectore et pulmone et liquefacit eas. Frangit lapides qui sunt in vesica: vinum accelerat si bibatur ex eo 3. c. capillos. pducit si comburatur et foueatur ex eo caput. 14 Babunegum. laudabilius est quod est colore croceo albusque eius clarum non tunc odoris flores eius grandes: et est ca. si in primo gradu. teporare dissolvens: et est parum emolliens: et oleum eius optimum. cui labor accidit. sed et etiam laxat loca extensa: est quoque vtilis cui accidit febris de coitione pororum: mitigat apostemata que sunt sub hypochondrijs et si sederit mulier in aqua decoctionis eius menstrua prouocat: et educit fetum: augmetatque vinum. lapides frangit in renibus. prodest apostemati epatis si emplastrizetur desuper. 15 Iberba lasiri laudabilior: que humida et recens et que affertur de moribus ferecie. et est ca. si in primo gradu. in qua est dissolutio fortis et est similis virtute sua camomille: est acutior et fortioris odoris. 16 Aqua lilimelec que est recens et noua et semen protulit et semine eius croceus est temperata sed parat calorem et est dissolvens et in ea ponticitas. 17 Sarafonum laudabilius quod inclinatur ad ruborem quod affertur de partibus grecie et est cal. in primo gradu. si in tertio. Et est in eo amaritudo quia aperit opilationes splenis et epatis et purgat humiditatem a pectore et pulmone prouocat

menstruum. Si bibatur succus eius cum melle clarificat visum et confortat. Si sternutatio prouocetur cum succo eius ictericos emundat. Si implatur auri prodest vulneribus que sunt in ea: et si est in ea dolor chronicus sanat illum. 18 Suenius frigidus est et sic teporatus: et i eo est quedam ponticitas. et quod est recens frigidus: ideoque si bibatur succus lapides qui sunt in vesica frangit. 19 Ribelum melius quod oritur in montibus ferecie et eius virga prolongatur et incroffatur frigida est et secca calorem mitigans: cholera emundans vtilis digestionis eius confortans stomachum et epat calidum: aqua eius si misceatur cum farina ordei et cataplasmetur super herispile et formicem prodest. 20 Baraiba et nomen eius apud grecos terra. melior est que disturnitur et aliorum: crocea recens: coeplexio eius frigida et sic teporatur et habet aliquid dulcoris et acuminis: sanguinem restringit fluentem de vulneribus si trita superponatur: et prodest emissionibus refrigerando loca: desiccatur humilitatem quadam humectatione liquefacit lapides. Si coquatur et bibatur aqua eius vinum prouocat. 21 Rutaba melior est viridis et lenior folijs. ac coeplexio eius ca. et hu. et in ea ventositas: ideoque auget sperma et lac. 22 Mercarion melius quod affertur de syna et coeplexio eius calida et sic subtile est: et purgat venas: matricem et epat: sic quoque vinum et menstruum purgat vulnera buda et pessilia desiccatur. 23 Scfelelunia calida est et secca fortiter calefaciens et si terratur recens cum suo semine et cataplasmetur ea vultus in quo macule sunt extirpat eas. Et dissoluit apostemata solida. 24 Burchurmarina ca. est et sic. climas dissolvens incidens aperiens attrahens ideoque succus eius apertus renarum qui sunt in ano quod si supponatur cum lana soluit naturam: ideoque facit si cataplasmetur sub umbilico si bibatur lumbricos omnes et ascarides emittit et frigit menstrua: fetum occidit vium: educit mortuum prodest ictericis si bibatur cum squingibum et alopitie si fricetur cum ea caput lentiginem extirpat et omnes maculas: et si emplastrizetur ea splen durum vtile est. 25 Baudaredum excellentius album et nouum est frigidum in primo gradu: et in eo est quedam subtilitas et dissolutio et purgatio prodest febri antiquæ phlegmaticæ et debilitati stomachi dolozque dentium et si masticetur et suppositus reptilibus morsure proderit. 26 Seccha laudabilior viridis et noua. et est similis baudaredo in virtute confortat stomachum et epat. 27 Berdafestrum laudabilius quod affertur de grecia et est simile absinthio in coeplexione et virtute: sed magis ponticus ideoque confortat stomachum et epat. 28 Camedridi probabilius nouum siluestre et est. ca. in primo gradu. sic in tertio et in eo amaritudo: ideoque incidit superfluitates et purgat eas: prodest apostemati splenis si bibatur aqua eius: et si emplastrizetur ea foris vinum prouocat et menstruum et prodest ictericis et sciaticis. 29 Campestrum. ca. in primo gradu. sic in tertio et in eo est amaritudo: ideoque subtilis et incidit superfluitates grossas apert opilationem splenis et epatis: prouocat vinum et menstruum. prodest ictericis et sciaticis. 30 Ansegum in al' ansegum melius est quod est viride et ponticus et folia eius si masticentur prouocant vlcerationibus et vulneribus oris. 31 Ababababum in al' bababababum melius quod viride est legum et frigidum. sic in primo gradu. ponticusque prodest obtinere si teratur et emplastrizetur oculis: si fiat cum eo distere dissoluit vtile est et fluxu sanguinis: ac dolores ventris qui contingit ex potu medicaminum acutorum. Si apponatur naribus cum capthoza amputat fluxum sanguinis eorum: subtileque sanguinem qui fluit a mulieribus et spuris sanguinis. Si emplastrizetur eo apostemata calida vt herispile et formice proderit illis et eorum sedabit calorem. Sic etiam si emplastrizetur stomachus inflammatus sedabitur: et incarnat vulnera recentia. 32 Estacodus melior est recens qui cinericeus est coloris nouusque et est. ca. in primo gradu. sic in primo gradu. sapor eius amarus et ponticus et aperiens et subtilis et est in eo emundatio et ematuratio confortat viscera omnia: et prodest melle ascendenti ad cerebrum et epilepsie. 33 Iberba que dicitur oustar in al' oustarium et nomen eius apud grecos herba bubabera. et hu. coeplexio et in ea dissolutio si teratur et superponatur apostemati frigidum proderit illi. et si emplastrizetur eo morsus scorpionis vtilissimum est. 34 Cantorum melius est quod est locundi odoris et eius sunt due species: altera est tenuis et altera grossa: et vtrique calide et sic et est in eis ponticitas cum acumine et virtus laxativa phlegmaticis. Si coquatur et fiat distere proderit passionibus que dicuntur ileon que est de phlegmate grosso. Vnde autem diaforides ipsum solvere cholera rub. et prouocare menstruum mortuum excludit fetum et sanguinem prius: nocet fetui viuo et quod grossius est fortius operatur. 35 Sellum et sellum et bellum sunt medicamina indicata: co-

plexio cor. et sic. profunt enervationi nervorum. 36 Pē
tafilon quidē est habēs. v. folia. et vt aiant quidā ipz ē semēq
strum. frigidū et sicū et exsiccāt fortiter et sine acumine. ideo
qz magnē rutilantis sanguinē stringit o qētūqz loco fluxerit.

37 Adsera in alia desicca. melior ē viridis et noua. fri.
et sic. tēperatē prodest fluxui māerum ad membra et aduē
tui apostematū. lapides dissoluit q sunt in renibus. soluitqz
difficultatē vīne. auget venerē. alcon mitigat et dolorē dōsi si
elidere fiat cū decoctione eius. 38 Iherba bēgeragi i al
bēgeratue que recens ē melior et noua. et ē fri. et hu. in. 3.º. gra.
restringēs calozē. et si cataplasmetur sup apostematā calida
succus eius proderit illis. et si recens ē proderit spūto sangui
nis. virtutēqz eius filis virtuti coriandri recēns. 39 Iherba
nebel chabaleb. laudabilior ē viridis et recens. pplo eius fri.
et sic. in. ii. gra. et in eo ponticās pauca. succus eius si suppo
natur apostemati proderit. Si bibatur cū cassia si. proderit
apostematibus calidis que sunt in visceribz. maxieqz apolle
matibz epatis et stomaci. soluitqz humores cholericos tenu
ando. prodestqz hydropicis calidis si bibatur cū rotula ca
iarfabari. o. aut bibere eius succū decoctum et dispulatum
si cūm bibatur non coctus subuersiōē facit. 40 Laque
negum melius ē ortulanum. fri. et sic. et in eo pōiticas. suc
cus eius si cataplasmetur sup calida apostematā. pdest. si āt
bibatur cū rotula cassie si. vtilis est epatico apostemati.

41 Liehicebar. in al' lieicetēz que grecē cūstides. fr. et si.
in. 3.º. gradu. et pōitica. et prodest fluxui sanguinis a matrice et
spūto. et soloni eius inferius. si bibatur cū aqua et cū vino. p
dest etiā diaricē. cōglutinat magna vulnera si supponatur.
et si amputatus nervus fuerit. prodest quoqz herme vasozū
si superponatur istibus. cōfortat cūm enervata mēbra ex hu
miditate. admisceturqz emplastris confortantibus stomachū
et epatē. et exellētiōz que recēs est. 42 Iherba guse cali. ē
et sic. in. 3.º. gradu. pdest tussi ex pblegmate et arctatiōi spūs
43 Sanaclemet viri. eius putrefaciēs. ideoqz caudā
est in cibo et poru. Si autē voluerit quis putrefacere quod ex
tra ē vt emorroides et varices similiqz vtilis ē et proprie ra
dix eius. 44 Iherba babale. melior ortulana clara re
cens est. fri. in. ij. gradu. sic. in. ij. gradu. et apostematibus calid
si cataplerur succo ei⁹ maxie herisipile et formici. Sic quoqz
si emplastrigetur cū eo pectus et epatē et fiat ex ea cerotū. pde
rit calori ei⁹ si terat i mortario diligētē et misceat cū oleo ro.
et paucō aceto vini. cephalicē prodest que fit ex caloze.

45 Erantē ca. et sic. virtutē hz interficiēdi lumbzicos et
expellēdi. et ascarides et omnes vermes maxime si succ⁹ ei⁹
cū pulvere coru cerui bibatur. congruit enim pueris qz pue
ri res amaras borecū. 46 Alilū melius est virid qd
inclinat in ruborē. frigidū ē tēperatē. mediū in humiditate
et siccitate. prodest apostematibus calidis si emplastrigetur
eo hydropicus. succus eius prodest si propinetur cum rotula
cassie si. 47 Bassit et exaracāsi succus eius recēs. p
uocat vīnā. sed debilitat radix eius elimat desiccāt et subili
at et spsa calefacit subtiliter. prodestqz duritici splenis si bibe
tur et emplastrigetur cum ficibus decoctis in aceto et prodest
etiam scabiē et passioni omni qua excoziatur cutis.

48 Effesira est similis viri albe sed debilioz.

49 Adanandfara in al' adanecfara hec herba duas
habet spēs. altera ē flos asyrius. altera rola rubra virez
substant perfectē et in cis caloz paucos et attractio quibus
educit ventositatem. succus eozū purgat caput si imitrat na
ribz paliticoz et hz virtutē desiccātē sine morsura. vnde et vul
nera purgat et prodest locis qui putrūcunt. 50 Iherba
corofanica vtilior ē viridis. sapor eius amarus et odor eius
acutus ca. et sic. educit lumbzicos et ascarides cum amaritu
dine sua. 51 Sautenegum montanum melius iocundi
odoris paruis folijs calefacit desiccāt. subtiliat fortiter ideo
qz prodest humiditātibus crosiss et viscosis que sūt i pectore
et pulmone et facile educit eas menstruumqz prouocat.
Sautenegū aquaticum fortissimi est calozis et siccitatis arte
nuansqz. Si teratur et bibatur eius succus cū aqua mellis ca
lefacit fortiter et educit sudorē. vtilis est casui qui sit cū vertigi
ne si bibatur cū vino subtiliter si cataplerur eo corpus cū pan
no et fricatiōē forti. Prodest et sciencia si empligetur eo am
be anche. attrahit nāqz qd in pofundo corporis ē et ancha
rum ad exteriora. et superflua calefacit. Et excitat mēstruū
si sumatur cū vino et submiratur cū lana. si coquatur cum vi
no et empligetur eo elephantici et cataplerur corpus eozū
prodest illis propter eam que in eo ē dissolutio. subtiliano. in
cisio. et si sit recentius et cōferentius ad hoc. Succus eius iter
ficat lumbzicos et ascarides. Prodest et alman et arctatiōi spi

ritus si bibatur aqua decoctiōis eius cū melle. vtilis ē queqz
eo q aperiat oppilationes epaticas. ictericas. Sautenegum
autem qd per se vocat rachalū validius ē ad oia huiusmōdi
52 Adscuetranilla melior que inclinat ad crocūqz si
milis ē in virtute et cōplexione sautenego montano s; subtili
or corideoz plurimum cōfert in prouocanda mēstrua pro
ducitqz fetus. 53 Namamia. melior ē plana viridis ac
ti odoriz. et ē calida et sic. in. 3.º. gra. subtiliās et dissoluēs. pro
dest morātī mēstruo. vīnam prouocat. vtilis singulū ex re
plenōē. frangit lapidē si coquatur cū aceto vini et oleo rosa. et
empligetur eo caput prodest cephalice que fit ex frigore ma
ximēqz forti. 54 Machana melior est ortulana tenera
cōplexio eius ca. et sic. in. i. q in ea est būditas ventosa qua i
flāmur cōcupiscentia coitus conuenienter. et si comedatur
cum aceto subuersiōem sedat et vomitūz.

55 Sabacas in al' sabatun. duas habet species. Altera
longioribus folijs que et fortioris est actionis. Altera vero
rotundis calida et sicca est in tertio gradu calefacit stoma
chum et intestina ventositatem dissoluit humores subtiliat
et si coquat cum aceto pdest molariū dolori. 56 Sche
bum in al' febretum laudabilius quā flos producit. qd
a sicco ortum est. et ē calidum in. ij. gra. desiccās in picipio. ij.
Si coquatur cū oleo oliue aut oleo siliūm olum erit dissol
uens optime. vtilis est angustie sedans dolorē. prouocat
fōnūz maturans apostematā crudā. et recens amplius ema
turans et minus dissoluēs sicco. Porro sicum forti⁹ desiccāt
et amplius dissoluit. Si cōburatur et puluerizetur et sup apo
matā aquosa prodest manifeste cicatrizat vulnera antiqua
que sunt in pēpūto et vulna extenuis optime. Et decoctio
eius cum melle consumit cholera et pblegma. 57 Ba
chala būdicta melior est. cuius rami inclinantur ad ruborē
frigida est et humida in tertio gradu et in eo pōiticas. ideo
qz prodest fluxui materierum calidarū ad ventrē maxime si
materia fuerit cholericā. frangit enim et refrigerat fortiter. si
comedatur aut bibatur succus ei⁹ si emplastrigetur eo pect⁹
latera stomachus proderit inflammationi que accidit illis. pro
dest etiam fluxui mēstruozū et sanguinis turbatiōis. et suc
cus eius bac in parte fortior est. Si eo emplastrigetur caput
cū succo ordci. pderit cephalicē q fit ex caloze sol. 58 Se
macū melius qd ē recēs. et viriditas ei⁹ incliat ad ingredimēz
et tēperatū. in frigiditate humidū. in. ij. gra. aquosūqz
ideoqz prodest apostematibus calidis quā pteruenit ad
statum. et est cibus opotunus tussim patientibus si cum oleo
ro. decoquatur. 59 Corabiz laudabilius est nabancūz
pungituum iocundum odore et est calidū acutū subtiliās cli
mans vīnam prouocat. incidit humiditātē que est in pecto
re et pulmone adiunans spūto eius. magis autem si coquat
cum farhabani. Si vero parctur cū butyro prodest emorroi
dibus. sic quoqz si coquatur et emplastrigetur eo stomachus
proderit continuo. succus quoqz eius si bibatur amputat san
guinem emorroidarū et in eo est ponticās. 60 Quēf
fara subtilis tepida ponticāqz. et succus eius si cataplasmet
sup apostematā calida et herisipilam. pderit dissoluit apostē
ta calida. ait aut dialconides aqua eius corrūpere mētem et si
plurimū sumatur interficit. 61 Cameleon laudabilior
qui ab armenta affertur. et color eius amicus ac simil⁹ gemm
prodūctis vinee. 62 Sababū laudabilius vīde ac
ti ē odoriz et siluefere ca. et sic. in tertio gra. fortiter desiccāt et or
tolanū minus ē siccitātū et calefactiū. et in vīnūqz acumen et
incisio et amaritudinis paz. vnde forte ē ad dissoluēdū inci
dens humores crosiss et viscosos euacuās eos per vīnā vē
tositatis est dissolutiū et inflationis. qua ex re et amputat ar
dorē coitus. prohibet erectionē mēbri. Si bibatur aqua eius
pdest casus. q fit cum vertigine. et si clisterizetur eo mulier sus
focationi matricis confert. Si comedatur et colligetur cum
melle visum acuit. Si vero coquatur cū oleo oliue et suppo
natur vesice prodest difficultati vīne. s; et ilcon cōfert genera
to ex vītositate si aquam cū propines. 63 Tapsia que et
berbur. et aiant quidam cē agrestem rutam. cal. est et sic. i. iij.
gra. et caloz ei⁹ fortis acuminis. vnde et qui lac eius cōgregat
nō opponitur vento. odore nāqz ipsius faries itumescit et ex
urit et adducit maseriam soluit sanguinē. Sepe ē accidit
fluxus et maribus qui nō deficiat vīqz ad mortem. Inest autē
similis illi virtus acuminis. Sed trahens que a pofundo cor
poris attrahit. soluitqz quod attrahit. lac autē eius si catba
plasmetur eo alopiū habens capillos producit. si sumat
de eo. 3. s. soluit vētrē et vomitum prouocat prodest hidropi
cis. Si cataplasmetur ex eo lēngines grossē extirpāt nō
tū o. amplius est q hora aut duabus lauentur cum aqua

decoctiois furfuris. 64 Schallia melior est ostolana recens que. f. est z bu. in tertio gra. soporat sitim amputat z succus eius si supponatur apostematibus calidis proderit: concupiscetiam auferit coitus: semen eius fortius est ad agendum hoc in loco: attamen si frequens sit coemptio eius visus debilitat.

65 Lebalabum laudabilis? magnis folijs. fri. e. z bu. in eo viscositas z poticitas. aliqd soluit isfictu ebolera. ru. Si bibatur cu zaccara. z melius quod coctum e. Et si coquatur cu oleo amigdalari: dicitur vulnera in intestinis hntibus z collectiones: tussim quoqz parientibus vtile e. prodest et emulsionibus si decoctum cum vino superponatur: z vulnera sanat pessima. vtilis coibitioni ignis. Si coquatur cum aceto splem grossum habentibus v. al. Hos eius fortiores folijs si immittatur naribus eius succus proderit z purgabit cerebrum inciditqz materias diuturnas que influunt auribus sanarunt nera cronica que in eis sunt.

66 Larnicbum melius est nebatium parua folijs diuersarum virtutum est eni in eo calor z fri. plurimu siccu e: unde coagulat vulnera confortat vlcera pessima prodest apostematibus duris difficitibus sanationi z in eo virtus e clumans: mundans scabies prodest excoitate cutis: decoctionis eius aqua naturam emollit z purgat sanguine ptus: prodestqz morsure reptiliu usqz eius ebrioso prodest.

67 Meluchia ipsaqz e zabes in al scabes laudabilior: orozum: complexio eius. c. in. primo gra. f. in. ij. e. dissoluens z emolliens: z si elixetur z comedatur cu oleo amig. prodest tussim habentibus: si vero fiat cu eo distere. f. succo eius prodest morsure que accio in intestinis cu oleo ro.

68 Zucartum in al querasu. c. e. z sic. in. ij. gra. vrinam z mestruum prouocat dissoluit ventositates: aqua eius vtilis epatis oppilationi z frigori eius prodest hydropicis. Succus eius vtilis febri pblegmatica z casui qui fit cu vertigine sine febre: maximeqz cum succo feniculi.

69 Bedaba melior est ostolana cuius cop. e. f. in. i. gra. f. in. ij. epatis. pdest oppilationi z icterite z apostematibus visceru calidis sicut rotula cassia. f. bibatur. Si aut cataplasmetur defozia cu sandal. al. pdest apostemati calido dissoluit eni.

70 Bq sutum melius quod in spinis. f. z sic. in eo e paucus calor co q amarum e: ideoqz in epate z splee opploet apti. pdest ictericie si bibatur cum cassie. f. rotula. Succus eius quoqz prodest hydropici ex calore.

71 Rasieneqz laudabilius ostolanum z recens: z est. c. z sic. in. ij. gra. lac generat: z succus eius si colligeretur co oca prodest aque descendenti ad ipsum: sed e caliginis vrsus: prouocat vrinam z menstruum dissoluit ventositatem: prodest succus eius male colectioni frigidi epatis si bibatur: p ariter z hydropicis.

72 Bendeoboc melius ostolanu prodest si bibatur dolori laterum: succus eius z vine difficultati ac epilepsie frigide: complexiois stomachus confortat z calefacit: grossas dissoluit humiditates z ventositates diarrie vtilis est solidat nam coemptum. infusa morsure scorponis decoctionis eius aqua dolorem sedat: veneni dissoluit: si collu id e fari? acui si misceat meli.

73 Emaza in al bemaze vtilior est que ostolana z acra. f. z. si. z est i ea dissolo. qz si cataplasmetur ea apostemata ca. repellit materiam z prohibet eam ac dissoluit: si comedatur cruda ac oco eta prodest diarrie z amputat dissolutionem sanguinis: que autem sine sapore est eius actio i pdictis debil.

74 Ba derubina melior reces que no est antiqua: z est tepcrata i calore z. si. in. ij. gra. vtilis e melachonicis z exhyllarat cor digestionem bona facit: coferens subuersioni z aiaz z psonas turbationi prodest.

75 Fragemescunt ea. e. z sic. z siccitas eius minor: est siccitate badernebie: quod in eisdem in quib? illa coferit mlicis si comedatur aut odoritur: z si apponatur ferulo lentificat enim animam.

76 Baderemulium excellentius est ostolanu calidu est z subtile: z dissoluens prodest cephalice que est ex frigore z pblegmate si odoritur si coquatur in aqua z super caput fundatur z bulliatur cu oleo: z trahat naribus cu oleo: oleum eius si fundatur auri proderit qui inerit ei languori ex pblegmate z siccitate: z ventositatem generat agruat caput z soporat.

77 Badercaru laudabilis? no num in quo rubor paruus z mordet lingua qd e gustat. ea. est z sic. in. primo. gra. z in eo ponticitas modica z subtilitas vnde z vrinam prouocat ac mestruum: apostemati quod est in epate prodest z stomachi. Flos adescari vtilis est sputo sagui nis si tamen affiductur odor eius z potus grauat caput soporatqz. Decoctio eius lapidem frangit similiterqz folia.

78 Zababum. in al calbu. fri. e. z bu. in. ij. gra. prodest si cataplasmetur apostematibus calidis. 76 Calacalilis est plantis asfensi z in ea amaritudo prodest hydropicis. soluit enim aqua crocea si de eius succo. z. cu zaccara asfere bi

bantur: de agresti sunt carte apud egyptios. z e fri. z sic. in. ij. gra. prodest arteticeis. Si infundatur aceto z inuolatur filo lineo dimittaturqz siccat z apponatur sutura reparetur humilitate que est in vulnere. Si aut coibatur circa qd defecatiuus est vulnere que sunt in ore z que sunt in ead carta ei? combasta fortius defecet: ideoqz vtilis est clucri prodest vlceribus z dissinterie intestinozum: vlceribus quoqz pulmoids z ptisicis. oibus pulmoids dolorib? si dissepertur cu aqua fluminalium caerozu decocta intatum vt dissoluatur. aut bibatur cu aqua ro. que expmit de recetib? rosio. z bulus arudo pascit: vnde egyptij sugunt illam sicut zaccare canam.

80 Bderue due spea hntur. altera e subtilis que z maria um: z est ca. in primo gra. f. in secundo iocundi odoris dissoluens subtilians mediocriter: confortat aut stomachus z epar quibus notuius accidit frigidus: prohibet frigus: prohibet vomitum z subuersionem digestionem adiuvat. Altera vero maioris caloris z fortius subtili ac dissoluit.

81 Baccala corosamica folia eius similia sunt folijs carnebi. frigida e z sic. in. ij. gra. gubus eius acerbis: prodest cholere. ru. aretat ventrem comouet cibi appetitum si minutus sit propter calorem. est ergo vtilis calidissimis natura.

82 Sabanequ ea. est z sic. dissoluens: subtilians superfluitates pblegmaticas que in stomacho inueniuntur ventositatem dissoluit a vetriculis puerozu sed z a matricibus.

83 Badaragu. c. est in. ij. gra. z in eo laudabilis humiditas nec habz aliquam vtilitatem si fumatur interius: si aut fiat cu eo emplastrum maturat z soluit.

84 Biffena melior est alba: iocundi odoris temperate complexiois: z in eo poticitas modicu dissoluit emollit lapidem frangit maximeqz que sumitur de quercu z senebaro: z nuce obuiat subuersioi z vomitui: z si coquatur in aceto z superlunari splen prodest illivinu quod infusa e soporat optime decoctio eius. pdest matricis doloribus si in ea sederit mulier. Si teratur z superponatur alis z inguinibus z radicibus auri purgat eas z confortat: prohibet ab eis fetorem.

85 Sebelu quod latini spicanardi proximum est spa barbaru laudabilius e quod sanu z iocundi odoris inuenitur. complexio eius. c. z sic. optimu quoqz sto z epati frigidis vrinam prouocat. renes purgat: prodest icterici fluxum qz mactur in vterum naturam coispat.

86 Scolocandron complexio e tepcrata in caliditate z sic. prodest crositici spleis fragit lapide si coquat cu vino z bibat.

87 Qui canegu. c. z sic. vtile scabiei si misceatur cu aceto.

Capitulu. 35. de virtutibus seminum.

88 Emen apiz ostolani. c. z sic. in. ij. gradu prouocat vrinam z mestruum: aperit que e i capite z renibus oppilatione prodest singultui qui fit ex repletionem: z aqua petroselli montani ea. e z sic. in. ij. gra. deficcis odoratu purgat mbera interiora: matricem epar z venas prouocato vrinam z mestruum: prodest renib? z vesice aperit oppilationem que e in pectore z pulmone de crosiss humoribus.

89 Bafniachua vel nanachua melior e reces z viridis ca. z sic. in. ij. gradu. subtilias z vrinam prouocat z menstruum: interiora purgat mbera: deficcant odoratu: oppilationem aperit splenis z epatis z dissoluit ventositates: si teratur cu nuce coibusta z comedatur prodest tenasmo. Si tunia disteperetur cu mell prodest quartane z pblegmaticae. aqua decoctionis eius si fundatur super mozum scorponis dolor sedatur.

90 Bzucus quidem e semen pastinace agrestia ca. z sic. in fo gra. mestruo z vrie iperat. epar purgat z venas aperit oppilationem superfluitates pblegmaticas grossas a pectore purgat z que ex bis facta e prodest tussi.

91 Bolejacu fortioris e acumis qz sem e apiz ostolani. ca. e z sic. in. ij. gra. vrinam prouocat si emplastrizetur z mestruum calefacit z deficcant tepcrat: prouocat sudore: vtile e morsure reptilium: dissoluit ventositates: coispat vetre: prouocat vrinam: infiamat concupiscetiam coitus: si fumigentur cu eo nares cephalice prodest ex frigiditate z humiditate.

92 Sem e limbezi fortiter calefacit z deficcant par. vnde z lac generat: vrinam prouocat: ventositatem dissoluit ab interioribus et est simile aniso nisi qz debilius melius viride z ponderosum.

93 Sem e cathmie in al carbarie laudabilis nigrum z poderofu qd immergitur a q. fri. z bumi. in. ij. gra. extinguit calorem: sedat turbationem: emollit asperitates q sunt in ore z intestinis z vulua z ei vicinis. Si frigatur prodest solutioni ventris colicis: lababiu eius prodest contra calorem febriis z siccitate oris z lingue: sedat morsura stomachi. Si emplastrizetur eo manifeste proderit apostemati calido: z cuius e apostematis aperiri aperit.

Si vero cataplasmetur cu aceto podagre proderit calide z z dolore ipsius mitigat. Si misceatur cu aqua ro. aut oleo ro.

ecephalee prodest que fit ex mala cōplexione calida: proficit q3 emissionibus vmbilici si carbaplasmetur eo q3 si terat ei⁹ maior: erit frigiditas. 94 Semē catbemie vtile nigrū perfectū cōplexio eius tēperata in caliditate et humiditate dis soluit: emollit apostematā solida: purgat pectus pulmonēq3 ab humiditate et imat lentigines a facie: frangit lapides renū et in eo pōnitur: vnde et prodest sanguis fluxus: sed debilitat. 95 Semē scabacie in al'cabezie simile ē virtute semini catibemie sed actionis validioris. 96 Semē bechige in al' bēge vtilius ē onerosum: et ēa. et sic. in. ij. gra. sed calore forti or ē siccitas et ē in eo subtilia: io et dissolutio: vñ et emollit apo stemata solida que sūt post aures: et in eo inflatio que auget venter et appetitū coitus si bibatur cū vino cocto si teratur et puluerizetur super comedētia proderit vulnera. 97 Ra lembacū in al' rabacū laudabilis croceū longū onerosum. et ēa. et sic. subtilians in sapore: eius amaritudo lūbricos necat et ascarides si superponatur exterioribus partibus corpo ris vlcet at illud si teratur diligenter et carbaplasmetur eo sca bies corporis et sabase proderit: prodest et morsus scorpionis si bibatur et superlinita: ut tritum ac distemperatum cū oleo. 98 Lilūbacū in al' libatū laudabil⁹ qdāffer⁹ a creta qd et percutit in rubore et iocūdū odore et virtus eius similis vir tuti besci nisi q3 fortior ē in eo virtus solubilis q̄ laxat cho. ru. dissoluit vētrotracē siccā et intestinos. 99 Semē hala fe in al' lalaphē sē semē rutab. meli⁹ croceū et onerosū ēa. et bu. est eius cōplexio: et in eo ventositas vnde auget appetitū coitus et imperat lacti. 100 Semē libali in al' liemberi ēa. est et sic. et in eo acumen et est elimans: prodest lapidib⁹ ge neratis in renibus: et si eo vaporentur emorroydes. pderit illi Si aut frigatur cum semine resladi et oleo oliue cōstipat na turā. et āputat rēasmo si sit ex frigore et pblegātē. 101 Se men merule in al' merue vtile est nouū onerosum. et est et bu. tēperate cōgregat sanien in apostematibus crudis et matu rat. 102 Semen bēgi melius est al' bū: nigrum ē mortife rum fuscū medium in malo et tria simul fri. et sic. al' bū minus est fri⁹. et cōmonens ē: dolore sedans cuius virtus est similis opij virtuti. 103 Semē ozocray in al' crocrai meli⁹ one rosum et nigrū frigidū ē: dormitās cephalicam sedās: si terra tur cū semine iofquami et carbaplasmetur eo caput: aufert coitus appetitum et erectionē mēbrū sedat. 104 Berme lum et vocatur cacredege al' bened laudabilis nigrum et onu stū: et ēa. in. ij. gra. subtilians: ideoq3 incidit humores crosso s et viscosos dissoluit q3 fortiter vine iperat: si teratur et diste peretur cū melle cocto et felle galline et croco orientali et succo rasieneqi proderit panis visus. 105 Semen semequesti in al' segequesti laudabilis quod est acuti odoriz: et ēa. i. i. gra. sic. in. ij. prodest apostēatib⁹ splenis solis: si ex eo. 3. b. cū iquingibin bibatur: si buliatur cū aceto et superponatur splēi vtile ē: coitus appetitum eneruat si bibatur et desiccatur spma. 106 Sebardelum in al' scaldelum quod est sinapis meli⁹ ē quod magnū est et interius croceum: et alia species que dici tur effedum et nō ē illi incensio: vtrūq3 ēa. est et sic. sed croceū ēa. et sic. in. iij. gra. incidit pblegma: grossos subtiliat humo res. si teratur et in aqua diligenter feratur: oebine colatū mi secatur melli et gargarijet capitis attrahit pblegma. Si tra batur statu narium iternationē excitat: et prodest si come datur aut gargarijetur epil. plic: suffocationem adiuvat ma trici si subiponatur matrici: et si super caput litargia fuy datur prodest: prodest etia3 sciaticis si emplastrizetur eo an cha et omnimō confert pblegmaticis passionib⁹ attrahit que necesse ē attrahi d. p. fūdo corpis ad exteriora. 107 Car dami semen laudabilis babilonicum album: estq3 ēa. et sic. al' bū rubeo minus ē calidū. Vtile ē quidem ex pblegmate te nasimon si bibatur cū aqua calida et oleo et tortionibus. si ter ratur et distemperetur et emplastrizetur eo ancha sciaticis passionibus mitigatur: eodēq3 modo si fiat cum eo clistere. 108 Semen hemaze in al' emmace vtilius onustum est qd frigid. et sic. multumq3 ponticum naturā includit solutā. so lunonēq3 amputat sanguis maxime aut quod acerbum est. 109 Semen losenel hermel in al' loselmebel. i. arnoglose vtil⁹ ē nigrū onustum ē frigidū et sic. ponticū simile semini ber mage in actiōe et virtute. 110 Sunqum. vtilius onustum ēa. et sic. in. 3. gra. fortiter subtilians. vnde et soluit vētroitates et inflationes que sunt interius: si tritū bibatur cū vino tēpe ra. o lūbricos rotūdos educit et ventre et lēgos si cū aceto su matur tēperato. tollit quoq3 scabiē et varices. formicē et leprā mēstruū prouocat si inietur pp grossū mē matrici. Si affe tur igni et pāno iponatur ac naribus eius odor trahat pro derit coitū in qua fluit a naribus būditas multa. Si vero

teratur diligēter et emplizetur eo frons cephalice proderit fri gide et cronicē. 111 Scacafus vel caphasus multas bz spēs. oēs q3 fri. et bu. al' būq3 in. ij. gra. nigrū in. iij. al' būq3 pro dest tussi ex acuta materia descēdente a cerebro ad pect⁹. p. biber qd spuitur a pectore soporatz magis aut corices a⁹ q3 semen. Si coquatur in aqua et hec super caput fundatur: illisq3 emplastrizetur. Nigrū aut pessimū ē dormitans ob stinpefactionem facit: si teratur et caraplentur eo languida mēbra sedatur corū languor. 112 Luder. melius croce um. et ēa. et bu. būctat corpora et corpulēat. 113 Cab ba melior rubea cabuquira et que affertur de regiōe aqueret et ēa. et bu. būditas eius foris prodest melacholicis si bi batur cū saccara replet corpus et impinguat. 114 Se men bendacroci si bibatur cū squigibin morsure reptiliū ad iuuat. 115 Semē bubulengeri in al' bubulengis. ēa. est et sic. temperate. et virtus eius equalia et ancti. 116 Scin arsurugi in al' arsunegi. ēa. et sic. in quo ē humiditas que cō mouet coitus appetitū et auget spma in vñis frigide p⁹ nū. 117 Semen semum in al' sememū. ēa. est in principio pmi gra. bu. in. ij. decoctio ei⁹ emollit fissuras et apostēata solida pdest sabaphe siccā: acuiū sedat et morsus qd accidit sō ex acuta humoribus aut vini potione aut acuto medicamine. 118 Semē coroe in al' cozocere qd vocat p se dinarine et vo catur etiam bebēter ēa. et sic. iocūdū odore dissoluit ventosi rates que sunt in stomacho ano et intestinis et calefacit ea tē perate dig. siccitē procurat: singultum qui fit ex repletiōe se dat. 119 Jussa melior ē noua crocea et ēa. et sic. i. ij. gra. et in ea punctio qua stomachus calefacit: dissoluit vētroitates et inflationē: adiuvat digestionē prodest morsure scorpionis si aqua decoctionis eius bibatur: aut loco superponatur vñ nam et mēstruū prouocat appetitum coitus aufert sperma amputat. 120 Semē queriani. ēa. in. i. gra. tēperatū i bu. et sic. dissoluit emollit omne apostēma manifestum: et interi⁹ ēa. aut frig. maxime si misceatur melli et oleo violato et aque sine ematuranone soluit apostematā et que post aures sunt vine iperat et mēstruis si fiderit mult⁹ in aqua decoctionis eius dissoluit apostematā matriā dura. 121 llaelba cō plectio eius similis cōplexioni scis linitis et eo fortior ideo et in omnibus vtile est quibus et ille confert sed fortius operatur: mēstruo iperat pnia sanguinem purgat si coquatur cū melle simul ena soluit grossos humores: et malos qui sunt i stom a cho et intestinis maxime pblegmaticos: prodest oibus exte rioribus doloribus et tussi que fit vel accidit ex pblegmate: celi matq3 ipsum a pectore et pulmone et incidit. Si decoquatur cū ficibus et coletur aqua eius superfundaturq3 melli et coq3 secūdo et fiat quasi ellectuarium perfectius eni erit sic in pur gado pectus a pblegmate grosso et viscoso. Si emplastrizetur eo cum semine lini apostematā solida soluit illa foriter. 122 Carut. et sic. in. ij. gra. acutiū inflationē et ventosita tem dissoluit a vētre et vine iperat. 123 Quemū duas habet species: altera carmanica altera nabatica et vtrūq3 oī bus operationibus suis simile est carui et eo fortius addissol uēdam ventositatē viridēvero fortioris est acuminis. Si ma sticetur et exprimatur aqua eius et ipluatur oculo in quo est vngla et pecia. pdest illi et āputat ab eo sāguie. 124 La semū in al' falemū melius est croceū simile emadano et con simile in virtute ammo. 125 Semē lūngalie in al' lūlin gabe ozolane in actione simile est dauco sed debilius actiōe vñā prouocat et mēstruū comesta: purgat vlcera et prodest hydropisi et dolori laterum et morsui animalis: pūcture rep tiliū. 126 Semen caedenebe in al' bardenebe pro dest febribus cholericis: et si teratur et fricetur oīu cū aqua ex primā bibaturq3 cū3 saccara. pdest tussi si fuerit ex calore et sedat morsus qui sunt i ore stōi: aufertq3 coitus appetitum si nimū sumatur. 127 Semē rute. i. piganiū. melius est nigrū. et ēa. et sic. in. ij. gra. prodest singultui ex repletiōe si ex eo. 3. b. trito cū melle et aqua aut vino bibatur calefacit sto machum soluit ab eo ventositatē et ab intestinis. coitusq3 de negat appetitū. 128 Semē nēnane vtilius nigrū. et est ēa. et sic. incensū prouocat et partū facit facit: prodest vēto strati q̄ iterioribus et singultui ex repletiōe. 129 Sue caranū in al' quo quaranū. fri. ē dormitans letale ex frigiditate si accipiat ex eo modicū i vīo q3 soporat. 130 Quēf fara in al' quēfbarci. vtilius ē viride ameni odoriz: et aut quī dam cē frigidā et siccam. hypo. tepidā. et in ea pōnitur mo dica: et si coquatur cū aqua ros. et gargarijetur prodest apo stemati gule. Si teratur diligēter et misceatur cum rosa trita profunt pultulis que sunt ore: et si propinietur de eo. 3. b. probi bet coitus appetitū. si vero cū lababo semis p silij bibat illā.

mationem stomaci reprimitur: siq; si misceatur apostematum calidiorum medicaminibus, pderit manifeste. 131 Semen sarmaci teporatum in ca. z fri. sicum. in. i. gra. in eo est climatio z pdest icteritie que fit ex epatis oppilatione. 132 Semen fugilis melius qd e rubrum inclinans in nigrum. z e calidum. in. ij. gra. z in eo dissolutio fortis in tantu vt sanie que in clusa est in carne soluit z elimat. Si cataplasma e eo i morphea nigra proderit cum aceto. 133 Semen carri vtilius creum. vrinā prouocat z educit mēstruū. secundam emittit z z fetū si bibatur cum melle tritum. 134 Seibhenegū in al' belbhenegū melius qd e quod bz colorem chebe: pblegma purgat z humiditates z humores. 135 Semen best' alegi in al' bel' falegi. frigidum est z sicum. pōneum est congruum vlcrationi oris si tritum diligenter in oze teneatur: z si bibatur cum aliquo potu pontico prodest solutioni cholericæ. 136 Semen saraphericæ z in al' safasarmi melius nigrū onustū parū iocūdū odoris teporātū in fri. z ca. si fricatur z bibatur natura retinet prodest disinterie z inflationi intestinozum. 137 Semen macreli teporātū in ca. z fri. z sic. sapor cins amarus: ideoq; vtile epatis oppilationi z splenis z icteritie que fit ex oppilatione. 138 Semen aquesuti si mile in pluribus semini inibe nisi q' amarus ē z sicus complexione: vnde z fortioris est actionis in aperiendo que est in epate z splene oppilationes. 139 Semen gergiri. ca. z sic. in. ij. gra. dissolues: morphea climat. ni si teratur z cataplasmetur cū aceto auget coitus appetitū z sperma: z si cū squingibi z aqua ca. bibatur pblegmatis vget vomitū.

De granis.

140 **zemenarū** teporātū cōplone sz inclinat parū ad calozē: si masticeatur z ponatur sup' apostema maturat illud. si vero ponatur sup' fructū ferri calefactū z teratur z cataplasmetur perigo manifestus proderit. 141 Hachala in al' nuchala tritici. ca. ē. vterofitātē dissoluit: ideoq; si calefacta superponatur ex ventositate accidens vētri dolor ea cataplasmetur: mitigat cum dissoluendo. Si aut infundatur aceto vini z ponat sup' carbōes igneos narib' vapor ei' cōcipiat leuiat hūiditates a capite ad nates fluentes. Si aut diu fricetur cū aqua ca. z coletur vt sorbitio de ea fiat cū amigdalarum aut sissami oleo prodest que est in pulmonis canalibus asperitati z gale: climat a pectoris hūiditates. 142 Sai ra in al' seria fri. est z sic. z in eo dissolutio loco siccitatis. Si tondatur parū z calefiat igne aut cataplasmetur ea ex calore factus dolor mitigat illū: similiter si emplastrizetur ea. ca. apostema dissoluit illud. Sic quoq; sepius cataplasmentur ea dolores iuncturarū z mitigantur. Si optime coquatur orde vni vt alias diximus z sumatur aqua eius febricitantib' per seculum prodest situm sedat z soporat z vrinā prouocat pp bonitatē illi cōsonā quā in ceteris nō ē inuenire granis si decoquatur: luerat enim ab aqua humiditatē z cedit ab illa ventositas pp multā decoctionē: z in eo ē simul quiddā labēs z eliminans quibus accelerat descensum a stō z in colēnitas q' prodest asperitati gule z in eo cōtinuatio que stomaci calozē equalem facit z in ceteris hec non inueniuntur granis.

143 Faccala in al' baccala magna melior eius cōplexio fri. z sic. z in ea eliminatio que lentigines extirpat: si trita coquatur diligenter z fiat de ea sorbitio cū amigdal. oleo tussientibus remediū ē z pūretic. z in ea ponticitas quedā: ideoq; de cocta cū aqua z aceto vtilis est inflationi intestinozum: naturas suspendit: prodest febrī si teratur z coquatur cum adipe porcino emplastrēturq; ea arctetica optime proderit: emplastrētur quoq; fabarū farina testiculi z māmille si sint in eis calida apostemata: maximeq; si in māmill' coagulatū fuerit lac. Si vero pastetur cū melle apostemati ex percussione facto proderit. 144 Bassū melius onustū ē z fri. in pri mo gra. teporātū in humiditate z siccitate z in eo quedā climatio. si teratur diligenter z dissēperetur cū aqua mirri proderit bis quozū infirma sunt mēbra z vtile ē febricitantibus tussimq; patientibus z cuius ē natura mollis excoiatur aut fricatur paz z coquatur. 145 Granū silereme in al' sileme melius fuscū onustū. ca. in. ij. gra. sic. in. ij. forititer dissolues: in eo attractio si teratur z dissēperet z super mēbro in q' spina aut ferrū introiuit attrahit z emittit. 146 Granū diuiseri in al' diuiseri tanq; silerua in virtute curat apostemata que solida sunt sanarq; alopitia. 147 Aurelū melius crocū onustū. f. est in. i. gra. si in tertio subtilē naturā includit z si cū pāno emplet' desiccat istētia q' sicari egēt z dissoluit sine morfura pdest māifestissime. 148 Hamclum fori oris ē actōis nigz. ca. z būi. generasēma z lac vrināq; puocat apl' āt nigrū vrinā puocat z mēstruū aqua in q' co

quitur lapides frangit: z est in cicere virtus dissolvens incidens z climas vnde z purgat splenē z epat renelq; apostēa qd accidit post aurea dissoluit: extirpat scabiē z impetigines emollit testiculozū duritiē: plectibus si cataplasmetur prodest cum sandalo z melle. 149 Quēq; mēlū in al' cerme suz mēl' ē magnū. ca. z sic. sapor ei' amarus: ideoq; isficat lū bucos lōgos z roridos qui sunt in vētre: si pissetur cū melle comedatur z b'ba' cum aceto teporato. si vero bibatur cum vino z pipere purgat epat z splenē mēstruoz prouocat: ferus educit mortuū si submittatur cū mirra z melle z in eo est climatio z dissolutio quibus extirpat lētigies nigras morphea prodestq; lepre sabafe liuiditas: dissoluit z scropbalas. Et si diligenter tritū cū aceto dissēperetur z melle z emplastrētur eo ancha sciatice remediū crit. 150 Arzura in al' aqūz in eo modicus calor z pōticitas z quod magis rubrum fortioris est actionis: suspēdit vētrē z ferecūm rubetū amplius maximeq; si cū suis fricatur coctibus: album si fiat ex co sorbitio que stomabo acciderit z intestinis morfuris proderit: z si elisterizetur cū aqua decoctionis rubet z aliquib' pōticiis medicaminib' dissinterie intestinozum pdest. 151 Lupia in al' cupia rubea est ca. in. i. gra. aqua decoctionis eius mēstruū prouocat: plus sanguinē purgat: mortuum educit ferum z secundā in ea morā fecerit. 152 Quercenna. ca. est in. i. gra. sic. in. ij. incidit climat aperit oppilationem: z si multiplicetur sanguinē generat: carnē in vulneribus producit. 153 Semen batiē melius est album onustū z i eo est attractio apit oppilationē renū: lapides in eis cōminuit exsica: vrinē iperat fortiter: z lentigines z morpbeam subtilē auferit. 154 Semen omefacre. fri. est z bu. i. ij. gra. tussit ex calore prodest z siccitate si comedatur si saccara sit sedat: infirmitatibus acutis remediū est: z difficultati vrinē si quidē est ex calore. 155 Semen lēbati in al' lēbati melius est albū onustū: cōplexio eius. f. z bu. climans incidēs vrinā prouocat: z si teratur z cataplasmetur eo corpus colozē optimū facit z splendentem. 156 Semen lilimbachi in al' lūbati melius albus. onustū. z cū oibus suis habitudibus semini similis cucumeris. 157 Lingua auis excellētior in cuius natra amaritudo z iocūdū odoris: z cōplexio eius ca. z humida. vrinā. prouocat: coitus appetitum. 158 Branū zereari melius est onustū. ca. ē z bu. i. ij. gra. ventosum vnde z cōmouet appetitum coitus z auget sperma 159 Branū balebti in al' mallebi melius est onustū ca. z si lūbicos z ascerides necat: z in eo amaritudo z eliminatio fortis dissolutio: vnde z lentigines extirpat si teratur z cataplasmetur eo loca: epatis oppilationē apit z splinis adiunat spūm pectoris z pulmonis ab humiditate. 160 Branum bami melius est quod est magnū z onustum in q' fortis amaritudo cui admixta ē ponticitas: ideoq; climat incidit. congregat. extirpat varices. lentigines maculas que sunt in facie z scabiē z puriginem z lepram: aperit epatis z splenis oppilationem: emollitq; eozū duritiem maxime si misceatur farinē que fene. 161 Heliū. ca. est z sic. oppilationē aperit: prodest sciaticis. 162 Lubebe mēl' iocūdus odore linguaz dormitat. ca. z sic. est. aperit oppilationē. meatus purgat: prouocat vrinā. naturā retinet: mundat guttur rancus a pblegmate. serie. pdest si ex ea oboli duo sumatur cū squingibi. 163 Lacala ouas bz spēs. altera parua. altera minor ca. in vltimo ij. gra. frigidis prodest epatis doloribus oppilationibz eius si ex eo sumantur. 3. b. cū squingibin diebus. vij. vtilis est lapidibus qui sunt in renibus si misceatur cucumeri semini ē citroli equaliter bibaturq; de ea. 3. b. quazq; die prodest epilepsie sincopi si insuffletur guttariq; prodest etiaz dolori qui fit in capite si sit ex vētositate. 164. Brana ribesi meliora noua sunt fri. z sic. pontica profuit solutioni cronice. sicut z semē bebae. 165. Brana berberis meliora onusta. fri. sunt z sic. pontica profunt soloni cronice: extingit calorem epati vtilia ca. in quo est apostema. calidū prohibet vomitum z co: cōfortat. 166. Branū granatozū melius ē acerbū onustum. z ē fri. z sic. stringit naturam si cholericā ē solutio subuersionē mitigat: prohibet vomitū: stomaci os cōfortat. prohibet materiarum ad ipsum fluxū. 167. Brana mirri in al' olifeca. in eis pōticitas z dulcor. vnde z profuit tussientibus si sit in eis solutio: prodest spūto sanguinis a pectore pulmone z stomacho z vlcetibus membrorum interiorum z confortat ea. Si misceat vīno succufet' pdest morfui repiliū: pdest vesice vlcetib' būi. aut sic. Si cū vīo deq; q' z cataplasmentur ea que sunt in volis z plantis vlcera sanat ca. Si recentia trita admisceantur lacti z apostematibus oculozū emplēnt soluit apostēa: profuit quoq; z apostēati qd ē

in ano: et emorroidibus: que sunt in eo: anū cōfortat vlcrationi remediū ē: et si teratur et carbaplastinetur eo facies mūdatur lentigines. 168. Granū libicorū in al' liberiorū fri. est et humi. in. ij. gra. prodest iussu que ex calore oritur et sic. si teratur et accipiat cū zaccara et penidij spuma et refrigerat humectat et calore mitigat et exiguat: prodest siccitati que fit in ore stomaci: fortius autē iussu mitigat que fit a calore raducta ē: et si cū alba sumatur zaccara et oleo amigdarum.

169 Granū senegedie in al' senene melius quod ē pigre et ē. c. z. b. cōgruū volēt corpulentū hēre corpus si teratur et cū aqua fricetur colatoqz superaddatur farine modicum et zaccara et amig. oleū aut sifami recēs vtile ē exilib' corpore a frigore et siccitate. 170 Granū zeleini melius albi quod aufertur al' besciria. ca. et sic. et in eo humiditas laudabilis que excitat coitus appetitum auget sperma. 171 Granum calcali simile ē zeleino cōplexione et virtute et augmētatione spermatis. 172 Bangebiol in al' dancubale granum quod affertur de mōtibus feretie quasi quescit ca. in. i. gra. tēperatur in humiditate et sic. et auget sperma excitatqz coitus appetitū. 173 Granū badie melius ruberū nouū iocundi odoris cōplexio eius ca. et sic. nisi qd in eo ponticatas si bibatur de eo. z. b. cū zaccara emorroidibus prodest aut si in aqua decoctionis eius sedetur. si enī fuerint in ano aut in matrice emissiones restringit eas et reprimat si passetur cū melle et sumatur lumbicos interficit qui in vētre sūt. 174 Granū ardenegi ca. est et sic. in. ij. gra. si bibatur ex eo exagia duo cū vino: aut robo vini prodest partus difficultati: prodest et strāgurie: accelerat mēstruū: vtileqz morfu venenatorum.

175 Abatragne meliores grandes et albe ca. sunt et humide si sunt recetes habēt amaritudinē: iōqz sunt cōferentiores illi cui ē in pectore humiditas grossa aut sanies: aufertur enī leuiter: siccit aut si infundatur aqua et comedatur leniūt asperitātē que ē ex frigore et sic. minores vero pīnce actionis sunt debilioris maioribus. 176 Granū citrini in al' citrati ē ca. in. ij. gra. dissolues eius vtile ē oleū emorroidibus si carbaplastinetur medulla quoqz eius in id idē prodest si comedat. si enī bibatur de eo exagia venenis obstitit et solutiōi nature. idem facit si tritum ponatur super venenosofoz mmozum.

177 Granū raseni et ē granū qd aufertur d' patria aqred et mōtibus feretie et vocat illi rāber: capillos cōfortat probibet ab eis infirmitates et prolūgat illos.

Capitū. 36°. de folijs.

178 **Atairegi** in al' barberegi folia si terantur et carbaplastinetur eis vmblic' lumbicos et ascarides occidit: sic quoqz et succus eorum. si et succus auribus infillitur verpes qui in eis sunt in terficiunt. 179 Folia oube in al' oube. f. et sic. cōplexionis si carbaplastinetur eis apostema ca. quod in genu sit proderit puluis quidē cadēs super folia eius malus ē gutturi et odoratus auditui et visui: moritur quoqz ex folijs ei: cortices ei' cōbusti et triti vlcera desiccant humida profuntqz adustioni ignis. 180 Folia garre in al' garbe si terantur et puluerizentur super vlcera incarnata et sanant: neqz permittit apertū. Si propinetur aqua corū ei qui bibit balacā proderit. i. ar. rudinē: succus eius et fructus vtilis est sputo sanguinis. decoctio vero furfuribus capitis cortices eius cōbusti et distemperati cū aceto: si carbaplastinetur varices manuum extirpat et pedū et est medicamen fortius desiccans sine morsura: si teratur succus eius: aut cortices recetes et coquatur cū oleo ro. in cortice eius cū sūt in cortice mali granati aurū doloribus medetur ex calore. Radicia eius decoctio si superfundatur podagrico pedibus optime confert. 181 Folia viticelle et ligamina eius si terantur diligenter et emplastreantur eis cephalaea ex calore reprimuntur. si autē venter cū rameto in al' rateno solutionē eius amputat si masticeatur gingiuas solidat laxas. 182 Folia rarse pontica et sic. purgantia: bec si decoquantur et carbaplastinetur eis splen. et superfundatur aq. p. dest gingiuas solidat pdestqz illis si laxa fuerint. 183 Folia ferne in al' ferne fortis ponticatis sine morsura temperata in ea. et fri. si terantur humida et superponantur vulncri recenti replent illud carie et sanant. Si cōbustoz cinis puluerizetur ignis adustioni oibzqz vlcenibus recentibus medet. Si at carbaplastinetur bernia proderit: gingiuas cōfortat laxas. Si trita misceantur cū farina ordei et emplastreantur hoc apostema ca. remediū est. 184 Babbetum in al' abbelū melius viride: et ē ca. acutū pōic. fortiter desiccans: vnde et de siccit vlcera antiqua fordidā et iniqua si superponatur cum melle vinā prouocat et mēstruū: educitqz moruū ferum ac scōinā partus sanguinē purgat: interficit autem ferum vimen

tem. 185 Bzadarchon in al' adazerebū melius est orcolanū. cōplexio eius ca. et sic. sapor amarus succusqz cinis venenis resistit si cū melle bibatur et robo vini. Si terantur et foventur eo capilli iniquitates corū propulsat et pzoiongat: granum eius si comedatur lumbicos necat: est autē magne amaritudinis. 186 Hecbederebecū vtilius viridū. huius folia si terantur arboris et cū robovini succus bibatur corū strāgurie et venenatorū morfu et straticis medetur mēstruū prouocat et sāguinē i vesica coagulatū. 187 Folia balusti in al' balun. fri. sunt plurimū. pōica parū desiccantia si terantur et puluerizentur super vulnēra carne replent: desiccāt vlcera humida cicatrizarī difficilia: cortices fructus eius interior res magis: sic. et in al' frigi. ponticis: ideoqz si coquantur et sedeantur in aqua corū medetur enervate matrici et fluxui ac enervationi ani: solutioni sanguinis: otarrie diuturne manifestis sine prodest. 188 Sadeē melius qd amienū in odore et folia eius minime lata et est in virtute et actione spice simile: pariterqz imperat vine: cuius folia siccata et trita ac superposita dabale: pdest illi fetoreqz alarū emēdat. 189 Calēbaci folia in al' balēbaci cōclusionē. f. et sic. in eis substantia subn' ca. et in eis varie virtutes: decoctio eius si infillitur aubus a quibus fluit sanies medetur illis: eodem modo facit si rupus: mirtinus si fricetur gingiue laxę cōfortat et desiccāt si decoquantur in aqua et sedatur in decoctione eius prodest egressioni ani et fluxui matricis fluxui quoqz sanguis. furfuribus medetur vlcenibus capitis ac pustulis eius capillos qd ceciderunt restituit quasi emplastreantur nervate iuncture cōfortatur mēbra et solidat qd plurimū augmētatur. Si decoquantur cū vino et emplastreantur hac decoctione vlcera desiccant ca. Si aut percussio carbaplastinetur mirtū cū succo ordei probibet eius apostema calidū. si aut carbaplastinetur corpus ea nimis in sudoribus ē remediū: cor. pfortat debile et solidat et si trite superaddatur aqua ro. et oleū ro. ac emplastreantur testium apostema. ca. optime curat. 190 Sandagū in al' sedanegū et vocatur apud feretia maffere ē ca. cōplexione et sic. purgans subtilians: solues supfluitates pblegmaticas a sto venesitanti matricis prodest et inest morū ac siccit cpi lepie medetur si infundatur naribus aqua ei'. 191 De sela. i. lotbo melius viridis magnis folijs. ca. et sic. ē in. ij. gra. letalifqz oibus animātib' folia ei' i decoquantur et emplastreantur apostemata solida soluit ea. Succus eius scabiei et puri gi carplatus prodest: si teratur siccis puluerizeturqz sup vlcera desiccāt ea. 192 Folia luse profunt vlcenibus humidis cōglutināt vulnēra humida. 193 Glurazi in al' liti rachi folia ca. et sic. fortiter desiccant et calefaciunt in eis amaritudo et ponticatas modica iōqz frangit in renibus lapides et in vesica oppilationi medetur epatis dolori dēnū molarizqz medetur si cū aceto decoquantur. 194 Folia benete subtilia et in eis ponticatas tēperata desiccātia capillos pfortant: probibet casum corū: vēnē cōstipant: apostemata calida dissoluit: estqz in eis solutio. 195 Folia arboris benache. pōica et eis eliminatio ideoqz folia bec recētia si carbaplastinetur cū aceto citis excoziationi medentur. sed et si recētia terantur glutināt vulnēra. si debilia mēbra eis carbaplastinentur et cōfracta decoctionisqz corū aqua desuper roretur cōfortat ea et optime profunt. 196 Sene. ca. et sic. in primo gra: soluit cholera ru. et nī. et imergitur in al' iuuenit in locis longinquis: substantia cōfortat cordis quz bibitur ē potus cū triti diligenter. z. iij. si at in decoctione a. z. v. f. qz. vij. i 97 Folia mastice medij caloris desiccāt fortiter. Succus corū bibitus turbationi medetur sanguis et sputui et fluxui a solutioni que ē ex debilitate stomaci si bec fuerit ex būditate si ēplēt eis matrici et an' frigidū strigit eos et solidat. 198 Folia grani viridis pōlo cor. ca. i. ij. gra et plurimoz sunt pōica vnde et desiccant si recētia sint. Que autem siccata sunt fortius desiccant. 199 Cantarū in al' cantozium et est folium nili. denigrat capillos et in eo virtus dissolvens et est tēperatuz nisi qd ad calorem inclinat. 200 Folia bēne tēperata sunt in frigiditate: qd si terantur et emplastreantur apostemata ca. prodest et dolorem illorū sedat: si autē folia eius masticeantur et fuggatur eorum succus prodest ois pustulis et vlcationibus: vtilia etiā sunt adustioni ignis si trita super puluerizentur. 201 Folia iussani tēperata in ca. et fri. in. i. gra. vñ desiccāt vlcera et pustulas si tritasup puluerizaueris sine morsura. 202 Folia helbe siluaticę qd et sealafuz in al' calefum fri. et sic. et in eis amaritudo et modica ponticatas: ideoqz succus eius prodest dolori splenis duri et ei: oppilationiqz eius. 203 Folia rasane grece in al' carfimege ca. in. ij. gra. temperata in siccitate et humiditate.

204 **Solia** lebēbre in al' lebēre tēperata i ca. z fri. sic. i. ij. vtilia sunt dolori dentium si decoquantur cū aceto. Aqua decoctionis eorū vlcera nonnibus albis prodest si teneatur i ore. 205 **Soleiferum** in al' caleferum z dicitur beladatum z est solum oliue indice melius ē quod ameni odoris z in eo ponticitas z cōplexio eius. ca. z sic. in. ij. gra. prodestq; emorroidibus. 206 **Solia** spine egiptie z est angulatum i al' angulatum ē illi virtus pontica. ideoq; prodest fluxui sanguinis z apostemati palati: sed i sic. in. ij. gra. prodestq; emorroidibus. 207 **Solia** lebenbachis in al' debali affertur de india in tēperata in ea. cū ponticitate z confortant gingiuas z stomachus calefacit labia: ideoq; plurimū vntur illis mare nauigantes eo q; plurimū pisces accipiunt 208 **Solia** scēmi. fri. z si. si terantur z abluantur illis capilli p'longant illos z leniunt mundant fissuras eorū. 209 **Solia** lebenbachis in al' lebēbāis amara pontica. ca. si de aqua expressa auribus instilletur in quibus sunt vermes necat eos: si emplastrizentur illis scrophule cū modica ordi farina soluit eas z profunt manifestius. Si vero super ipetigiem z morpheas cataplasmentur optime medetur. 210 **Solia** bentali. ca. sunt z sic. z in eis virtus soluens pblegma z melancholia: z oz sūmū ea q; sūt i radicib; plātar; eaz; qū i al' color eorū croceū ē fact; z sicetur i ymbra z p'piner de eis cū modico amilo z guī. ara. misceatur quoq; medicaminibus quoz ē soluer. co. ni. pdest nāq; melie z epilepsie apoplepsie z elephantie. 211 **Solia** alitiei al' balaci refrigerantia z desiccantia i. i. g. sanāt herisipilā z fornicē si cataplenur eorū succo. 212. **Solia** p'ni in decoquantur cū vino z gargarietur amputat occursum materiarum ad palatū z guttur: si aut fricetur in al' sugantur pro sunt earū decursui i giginis maxiaq; angustia. 213 **Solia** atēgi in al' baregi. ca. z sic. z in eis dissolutio z desicatio: succus eorū bibitus prodest būiditati stomachi: si autē masticeatur amenat palatū z anbelitum amputant aliorū z odorē ceparū. 214. **Solia** arcare si terantur diligenter z misceatur oleo z emplastretur eis ignis adustio proderit. si cū pluviali decoquatur aqua z folijs carubi co'pulentat ca pillos: si aut decoquatur in aqua diligētius z bec sugantur. in al' fricatur aqua proderit dentium dolorib;. 215. **Solia** engedani melior: a recētia paruis folijs eorū complexio cal. z sic. acuta scrophulas dissoluē: si trita misceatur cum cera z oleo oliue. Si aut cū oleo eodem cataplenur bis macule q; in facie sunt remedio sūt. Sciantis quoq; nō paruz si cū olo sūfani misceatur conferūt venenis resistūt z mortiferis pōtib; digestione adiunāt si misceatur cibis. egōnez emolliunt. 216 **Solia** sadiberdis in eis pōnticas z desiccant si mastica sup vlcera mitratū desiccāt ea: profutūq; pustulis q; sunt in ore: cortices vero eius virides exteriores si coquātur z si at de eis robū proderit trāsgulatioi que erit ex humiditate z pblegmate. Loxez vero nūcis solidus si cōburatur est cinis eius vlcera desiccās optie sine mofura. 217 **Solia** mageriois folijs mirri sūt filia magnis eis z subtiliora. z sūt calida z sicca in. ij. gra. simulq; inest eis ponticitas z acumen: suntq; pariter fortiter soluētia: z ē eorū solvere aquā croceaz z humiditates pblegmaticas nec expedit bibi bec in calidīs regionibus s; nec ebicis z cōmodū est quz propinare becyo lueris infandas eas aceto die z nocte sicces z teras diligēter z lincis oleo amigdal. dulcium potius ē oboli. ij. vsq; iij. 218 **Capitulum**. 37°. de floribus.

Osarubea melior seresia: z ea diuerse virtute nī si q; ei cōplexio inclinatur ad frigiditatem: z in ea pōnticas z subtilitas iocunda odore quo confortat mēbra interiora: z imergitur profundo corporis refrigerat z extinguit calorem stomachi: si odoratur rep'mit cerebri ardorem: z feb're acutaz si fiat de aqua eius siru. si sicetur z diligenter trita misceat cū sandalo est emplastrū cōpētēs ardori stomachi z epatis. Si vero super vulnera puluerizetur desiccāt ea: z si clisterizetur cū ea soluit rubēā: si decoquatur est lēnicula z mirro z emplastretur ea anus prodest vlcereb; que sunt in eo: sed si i ore teneatur prodest pustul' z vlcerationi maximeq; ad mixtis lēnicula z cāphora. 219 **Asariū** in al' basariū caliduz z sicum. vtile est frigidō cerebro si odoratur. Si emplastretur eo par frigidū cōfert sicq; frigidō stomacho. 220 **Isceminum** in al' mēlēm. c. z sic. in. ij. gra. pdest palati: z emigrane z fri. z bui. cerebri manifesta vtilitate. 221 **Asellala** tus tēperati caloris subtilis prodest corripere que ē ex frigore z dissoluit fortiter. 222 **Benefegū** in al' venesegū melior plenū z asurimū z q; affert acufā z manio z resta carcas. f.

in. ij. gra. bu. in. ij. vtile est cerebro: ardore patienti: z adustionem si teratur flos z solia ei cū farrina ordi z emplastretur eo apostema ca. flo. z epatis prodest vtrifq; mitigat eorū calorem: si cum dānbunego decoqitur fundaturq; aqua ei sup caput cephalic vtile ē que cum febre est. Si cataplasmetur eo caput recenti humectat z saporat: z est in eo virtus subtilis si teratur de eo. 3. c. vsq; iij. vel cū tribus succ. z bibatur cū aq. c. soluit naturā. Si aut conditur cū zaccara tussī que sit ex calore remedio est. Si vero fiat de eo sirupus refrigerat z extinguit z naturam emollit. 223 **Asimegar** i al' minifer melius ē violaceū z virtus eius similis virtuti violē. sed frigidus. 224 **Iscog** si emplastretur eo apostema. ca. proderit illis: si odorat illud cephalicam patiens calidam dolor eius mitigatur. Si bulliatur in aqua z fundatur super caput illius cui calor accidit i capite aut cerebro optie medetur. 224 **Susam** multe sunt species. sed melior cerula. z est. ca. i. i. gra. tēperatum in siccitate z in eo dissolū z subtilitatio. 155 **Solia** zuriodati in al' zirizadi pōmī mezacetri in al' megar chari piri. calefi. omnes fri. z bu. cor confortant z cerebrum sui amenitate z capileum frigiditas est. 226 **Solia** chet' ri melior croceus. ca. in. i. gra. tēperatum in siccitate z i eo dissolū z subtilitatio: odor eius prodest frigiditati cerebri z bu. si non sunt fortes: dissoluit fumositates grossas. Si decoctiois eius aqua bibatur mēlstruū prouocat z educit secūdinaz: soluit apostemata que sunt in matrice: si cataplasmetur eo loc' pilorum. 227 **Solia** bberemegi. z melbebe tēperate cōplexionis delectabilis odoris. z iocidat animā: prodestq; vtrifq; totitati que in epate. 228 **Solia** angulie in al' angulai simil' est in actioe sua z cōplexioē bberemego. 229 **Asfama** in al' asfarū. c. z in eo ponticitas quedam: si tritū vtrifq; peretur cū aceto z cataplasmetur eo petigo proderit ei: si aut cū melle cataplasmetur eo lingua pueri vlcerationi proderit z pustulis que sunt ea 230 **Kalēba** cuius. c. z sic. z in eo dissolū z subtilitatio. emolliēs modica emolliōe. 231 **Acuane**. ca. z sic. in. ij. gra. fortisq; dissolutionis z assilatur in oibus suis habitudinibus camomille nisi q; fortius est actione prodest asināt z mlie. soporat z somnū inducit. si frequenter odoratur: solia eius medetur lapidibus qui sunt in renibus. decoctio duritiē relaxat matricis si sedit in ea mulier reliquiasq; apostematū calidorū que in ea fuerint. abū ei' dissoluit in stomacho sanguinē coagulatum z in vesica: z si bibatur cū vino veteri liquefacit sanguinē in ventrem coagulatum: ideoz faciunt eius solia virida si trita bibantur cū aqua. mellis 232 **Abbatum** melius croceū. z est. ca. z sic. vif soluens. simile virtute acuano sed fort' dissoluit: ideoq; vtrifq; soluit apostēta si misceat cū buti. z adipe. 233 **Adri** on similis in virtute abbeo. nisi quod debilior est cōplexione z actione. 234 **Solia** oia crelegi in al' fabaz macralem. fri. z bu. sedat ardorem qui accidit cerebro: si teratur in mortario plūbeo z ponatur ad solē. fit de eo spissitudo quedam optime demigrans capillos. 235 **Solia** melach i al' melacri fri. z bui. si odoratur refrigerat z humefacit calorem z siccitatē q; accidit cerebro si cataplasmetur eo caput prodest vigilijs z soporat somno optimo. 236 **Chersū** in melius quod assimilatur zafirano. elimat cutem emundat corpus virtute climanti que est in eo. 237 **Sebearū**. in al' sebiarum. melius seresium. fri. z sic. cum eo ponticitas desiccāt vlcera. prodest vlcerationi z pustulis que sunt i ore. stringit solutionē fortē z āputat solutionē sanguis z fluxūz reducit foras egressū anū. 238 **Lamachanū** i al' chamamū. fri. z sic. ardore mitigat stomachi z epatis si bibatur aq. q; coctura sit cū calefo aut sūgingib;. 239 **Zafiranū**. meli' cuius comē spissantur. z ē equalis odoris. z ē ca. z sic. subtile fortiter desiccās cū modica pōnticitate. ideoq; inest illi vtrifq; matians: prodest interiori apostematibus mēbrozū si bibatur aut exterius empligetur: diffunditq; medicamina quib; ad misceatur per omne corpus. 240 **Ceraadri** in alio seca adechari calefacit modice: z in eo pōnticas modica z subtilitas: vnde z vniat z mensruū prouocat: prodest apostematibus fri. que in stomacho z i epate sunt. 241 **Solia** ansegi in al' aufegi. frigi. z ponticū. diarie prodest z stomachi imbecillitati ac sputo sanguinis. 242 **Ababada** melior ē que affertur de syria z que alba ē noua calefacit z subtilitans: z in ea dissolutio opplatioi i epis ac renū medetur z apostematibus eorū frigidis. 243 **Asarmes** in al' narmesū est melius odore iocūdū. z ē ca. in. iij. sic. in. ij. gra. subtilis: bñores grossos z in eo dissolutio. 244 **Secacelramā** in als sacacelramā in covirtus elimās. attrabēs. aperies vnde z succus eius elimat maculas vlcetū in oculis: mundat

ulcera sordida in eis: extirpat scabiē corporis: comouet membra si subimitur cum lana purgatq; caput ac nares. 245 Slos allice frigidus et potius desiccās: prodesturbationi sanguinis et sputo eius: debilitati stomachi diarrie. 246 Anchilum in al' canebiliū: frig. et sic ē desiccās vlcera vtile scabiē et labase manifesta vitilitate. 247 Capitulum: 38°. de fructibus.

Ructus

beladari melior: niger colore bonum: et si multū sit in eo mel copiosius: et si in iij. gra. vtilis eim valde. fri. et bu. dñantur: et cuius enervati sunt nervi et litargio. oz autē hec cū maxima cautela ne forte supet: aliquid etim affert frenelium et melēcholiā. 248 Max indica. ea ē et sic laxos confortat nervos emigrantiū parietibus prodest et palii ac epilepsie. 249 Carmetegum in al' camaregū. et ē fructus tarle. fri. et sic fortis pōticatis. similis in virtute galle. s; galla ē supior: prodest enervatiōni gingivarum et pulsulis oris. 250 Max cipepsi fri. est et sic pontica fortiter. si decoquat in aqua et sedeat in ea mulier cui egressa ē matrix prodest: sic quoq; siquādo podex ē egressus reducit et solidat. et si emplastretur hernia cū ea et glutino remedio est. 251 Susalum. fri. et sic. cuius virtus similis est sandalo. confortat gingivas. ori ardoxi prodest: quo si cataplasmetur apostemata calida statim in principio pderit materiā a mēbro ppullās. 252 Galla. i. alsum. melior in natura viridis. et ē fri. et sic. magne pōticatis. vnde et confortat mēbra oppilat ea: vtilis cōtra materie fluxus: que si cōburatur et extinguitur aceto et vino fit ei virtus que fluxū sanguis abscidit si terat et pulueriget vlcerib; būdis mirabiliter illa dīscat. 253 Babilum in al' balutiū. fri. ē ac sic. ac ponticū. vnde et naturā icarcerat. 254 Babilū in al' balutiū idē facit: s; debilis est illo et delectabilis ac suavis glande. 255 Belilegum tres bz spēs. prima citrinorum. secūda kebulorū. tertia nigrozum qui et indi. et oēs spēs eius pōtice. Citrinū quidem melius ē qd inclinatur ad viriditatem bonūstū: et in eo calor modicus. et ē desiccans cholera; ru. inferius solvens si bibatur cū zacara. Kebulū melius magnū bonūstū et inclinatur ad frigiditatem et sic. cōtemperatq; illud paz caloris ppter amaritudinem. soluit cho. ni. Sic quoq; nigrus indum actio eius que et kebuli s; debilis est. 256 Amelegum. melius niger. et sic. ponti. capillos confortat radicesq; corū solidat et denigrat: prohibet ab eis passioes stomachū reficit et intestina similiter: solidat anū enervatū prodestq; emoroidibus qd infunditur lacte et ē siramelegum minus ponticus et sanguis extinguit ardore: appetitū confortat. amputat sputum vomitūq;. 257 Kalilegū in al' belilegū simile ē virtute embilico. nisi qd eo parum debilius est. 258 Tamarrindi calore extinguit: cholericus vomitus coercent: naturā emolliunt. 259 Caifarbare in al' caifarbarū melior ē indica. samia i al' samuria et qī cāna ē subtilis corticis. pluri mi mellis et est temperate complexionis s; in calorem deurgens parum molliens naturā. dissolvens apostemata et furculos qui sunt in ventre sed et apostemata iuncturaz si bibatur cū aqua solati dissoluit etiā apostemata que sunt in colli cū queffera soluit humores qui in stomacho sunt et intestinis colice prodest passioni. 260 Joicelquima i al' joiceloquia. c. est. et sic. educit vomitu humiditatem et pblegma in emicranco et palis: similibusq; et ē similis elleboro albo in virtute sua. 261 Jozz machelum in al' iou mardeli doz mitat et fopozat canescere facit: si multum frequentetur occidit: subvertit et vomitum cogit. 262 Buca gmenica in al' rucalemenica. c. et sic. est. vomitum vtile pronocat pblegmatas quod multū est in stomacho. et ex repletionē grossorū humorum et viscosorū. 263 Joz bona melior: nigra. bona. ca. et sic. est. ventres suspendens vtilis epatis morbis et stomachi si sunt ex frigiditate. 264 Lilibaci. c. et sic. elimāt fortiter subtiliantq; ideoq; extirpant lentigines: grossorum adiuvant humidorū sputo a pectore et pulmone vtiliter: opilationē aperit epatis et splenis. et renū si trita disteperentur cū aceto et cataplasmetur eis caput: profuit emicranco quod est ex frigore. 265 Tinachele in al' strachele similis in actione amaris: sed debiliora valde profuntq; tussi q si ex siccitate. 266 Affelica ca. et sic. stomachū confortat et epar frigidū. Fructus allice in eo calor tēperatus. et q maior non ē dominantem patitur frigiditatem: ideoq; et fortis desiccāt: prodesturbationi sanguinis et solutioni: debilitati quoq; stomachi si fuerit ex calore et pulsulis oris remedio est. 267 Zebibū ortolanū melius crosū et dulce et virtus eius maturans pontica dissolvens tēperat: et dulce et crosū: si

coquatur cū violarū oleo prodest tussi et pectoris asperitati si quidē ex frigiditate sunt. 268 Sillicū. ca. subtile. et i ea modica amaritudo epatis apit oppilationē et plimōis pblegmaticeq; medetur tussi. 269 Carnuba syra virtus ei desiccans pontica: et in ea dulcor si fuerit recens natura; soluit: si siccā includit. 270 Abetabā meticiū. fri. ē. et sic. pōticū. ventrē suspēdes minime ei solutiō vtile. 271 Car tubū in al' carnabū nebatū. fri. et sic. magne ponticitatis vntrem dissolutum suspendens. Si in decoctionis eius aqua sedeat prodest emissionibus anī et egressionibus matris amputans menstruum sanguinem et emoroidarum. 272 Benaciū qd ē recens fri. et humi. pblegma generat: et quod siccū est quoq; ppolo. fri. et sic. si frigat et terat cū olulis suis solutiō medet. 273 Labia i al' gabia. fri. et sic. est. pōtica similis benaco s; minoxis pōticatis: vnde et ampli ventrem incidit solutiū. 274 Utrabum in al' bumabū vel iurabū tēperatū ē ca. fri. humi. ventrem mollit ardorem sanguis extinguit aqua decoctionis eius melior est ipso. 275 Janrū in al' zarnā citrinū fri. et sic: et in eo ponticitas prodest abominationi cholericæ ruberū aut maioris est i bis actionis. 276 Luffa frigida fortiter et ramē i eo quidā calor: vnde et turbatur virtus eius s; oīo refrigerat et humectat: vnde et fopozat frequētes odoratū ei comedēs sit litargicus ifrigidatur ei cōplexio. 277 Abza meliora magna et dulcis matura naturā emollit et solvit ventrē. imatura stringit maximeq; si desiccetur turbationi sanguinis manifestissime. 278 Ecsthabaleb i al' chofechaleb meli? qd ē sapore dulce. et ē fri. et bu. et i eo iflatio. vñ ē appetitū excitat coir. 279 Cathabentar i al' cathabemar. melius quod ē quātitate mediū viridū colore. amaritudinis magne. et est ca. et sic. in iij. gra. principio acuti valde: et in eo solubilis virtus qua soluit pblegma: et humiditatem grossam ac melēcholiā: vnde et artenc. pdest. ac podagricis sciaticisq; emicranco quoq; et paralisi colicisq; si obol ex eo vnius bibatur et dimidiū vsq; ij. cū amilo et gūi arab. si sit recens: additurq; clisteri quod prodest sciaticis. 3. c. i. vsq; exagū. si vero coquatur cū oleo sifami et cathaplasmetur emoroides prodest illis et desiccāt eas. 280 Sicus lilige calefaciūt tēperate et in eis subtiliatio et dissolutio: vnde et maturat apostemata ca. solida. ac dissoluit ea. si decocto emplastrentur. Si aut gargarizetur aqua decoctionis eius soluit: sinātiā maturat aperit. 281 Heblieta data in al' bebbetache melior noua bonūsta. ca. est et sic. et calor eius siccitate fortior: iōq; ex citat vrinā: prodest oppilationi splenis et grossitici eius que si cōbusta supponat alopiite capillos in capite producit. 282 Mentalū. ca. et sic. et in eo vire? fortiter laxās si d adipe eius bibatur. 3. 5. cū oximelle: aut si cū alio medicamine sūatur ab obulo et 5. vsq; ad duos. prodest cholere. m. et melan: cholie ac epilepsie. melius quoq; crocū quod peruenit in quātū tēpore in clisteri etiam vtile est colicorum et sciaticorum si adeps eius coquatur cum aceto prodest molarium dolori: emoroides si vaporantur eo medentur. 283 Ateregum corticis eius decoctio et acerbū profunt pulsationi cordis que fit ex calore et extinguit cholera rubeā. 284 Piddelami melius simile pistacijs. est et alia spence similis granis cucurb. q affert d terra samī atq; bec meli. Tertia spēs ties media inter parū et granū que affertur de india: que et soluit humores grossos et viscosos qui in iuncturis habent. 285 Arifinea que matura ē. ca. et sic. in i. gra. iudicatur imatura vero. fri. est et sic. Et oliuarum quarū oleū extractū est in vase enco si coquatur donec fiat liquor: eius decoctiois tāq; mell: prodest illis in quibus et heferū dolorēq; dentis: si cataplasmentur eo et cū robō vini emissiones: aut cū hydro. mellis apit illas et soluit comelososq; attrahit dentes. 286 Tractatus de oleis. Capitulū. 39.

Leum

ro. est et subtile cephalice ex caliditate prodest: et si percutiatur in aqua modica cū aceto et cataplasmetur pruriginosum corpus sedat pruriginem: desiccātq; pustulas. 287 Oleum lehmelle. f. et bu. cerebrū humectat. cephalice ex calore et siccitate medetur. vigilias parietes fopozat. maxime quod sit cū granis cucurbite et amigdal' dulcibus. 288 Oleum seminis telebace. f. ē. humectās calorem cerebrū et siccitatē si infunditur naribus. pbeneticis quoq; melēcholicisq; si naribus trahat et sup caput fūdāt eorū cū aceto vini. 289 Olim ninfar simile ē oleo viol' virtute: sed fortioris actiois i cephalice: prodest enim manifeste. 290 Oleū maringorū dulciū tēperate frigidum: fortis humiditatis vtile pbeneticis et asperitati gula: et canalium pulmonis. ac tussi morfasq;

flunt in stomacho sedat: vtile vesice & renibus si nocuerit illis calor. 291 Oleum belbechi tussi prodest & aspirati polmonis & gule & stomachus enervat renem contrarium est. 292 Oleum mezi est fortis caloris prodest emicranis palentis & spasmo si infillet naribus & linat eo corp. 293 Oleum carne in al' carube. c. & sic pblegma soluit nervos ab humiditatibus purgat viscosis. 294 Oleum susani. ca. subtile emolles ueruos: vtile matricis doloribus & aurium frigidis & tinitibus earu. 295 Oleum lauri. ca. & sic. stilla rioni vtile & morbis frigidis oibulqz doloribus nervorum ce pbalee & emicraeo ena frigiditate & buditare. 296 Oleum litiggi proximum est oleo susani nisi q minus est calidū. 297 Oleum fugiliū. ca. subtile. dissolvens: prodest aurium doloribus qui sunt ex frigore & ventositate. 298 Oleum bani nervos emollit vtile que ex frigore sunt biemis tepore fissuris. 299 Oleum naradi in al' naragili. ca. est & calefaciens defectui medetur ventris. 300. Oleum nentazi capillos confortat: & nervationi iuncturarum vtile est vlcerebusqz humidis q sunt in capite furfuribus sudoreqz reprimunt vnam stringit iccitanis & furfuribus remedio est. sanguinis ab ano fluxu & emoroidibus medetur. 301 Oleum zebaci. c. est. & si. vtile humiditati & renū doloribus si fuerint ex frigido: & si linat emicranis corp. eo pderit. 302 Oleum cheri. ca. subtile dissolvensqz est. 303 Oleum adcebari vtile est oibus purigini specibus tā in hoibus q in bestijs angustie quoqz pdest & lepre si caraplen eo. 304 Oleum acuan calefaciens & conscrens emissionibus que sunt in la certis & nervis si intacta in eo lana ponatur super locū. vti nā prouocat mēstruo iperat & sudorili submittat am apostematibus. ca. prodest duriciezqz matricis si submittatur & apostematibus illi accidētibz. 305 Oleum balsami melius est recens fortis odoris in quo nō est fortis odor: in acerbum deungens & si infilletur gutta eius lacti coagulat illud: si aqua imisceat fit substantia cū quasi lacnis: & si q emixtū supernatur aque amplius. Si intinxeris illi acum aut porri folium & succenderis igne. inflamatur. calida. est & vtile fortis caloris & sicum fortiter dissolvens: morbis vtile pblegmaticis: tarde dissoluitis lapides quoqz frangit: & si supposuerit sibi mulier que nōdum concepit oppilationis causa proderit illi. & cōcipiet vtile est illi qui canecel nemetex bibit: & qui opitū quoqz comedit & fungos. si bibat ex eo. 3. f. cū aqua in qua decocta sit agna in al' nacia. 306 Oleum ateregē. ca. & sic. magni caloris: pdest oib' frigidis ac pblegmaticis morbis: frigiditati quoqz nervorum & enervatiōi eorum: renū doloribus & vesice que sunt ex frigore: dolorib' etiam ventium frigidis si cataplasmentur eo cepbaleqz ex frigiditate: & si cataplasmentur eo loca quoz morantur pilli producantur velocius. 307 Oleum ausimegorum. ca. & sic. subtilians aperiens oppilationes pblegmaticas. & hu. si cū aqua radice bibatur prodest. si naribus illud cepbalea patiens traxerit prodest & dolorem mitigat. 308 Oleum ossulorū ante pericorū simile est oleo amigdalamararum i virtute: emoroidibus prodest: & renasmon qui est ex frigiditate & humiditate. 309 Oleum cartami. ca. & sic. soluit inferius pblegma. 310 Oleum bene teperate ponticatis capillos denigrat sciaticis. pdest. & renasmon q ē fri. & bui. oibulqz nervorum prodest doloribus. 311 Oleum carfini in al' arsimegi teperatū in ca. aperiens ora venarum q sunt in ano dissolvens mitigans & quiesciens laborem. 312 Oleum merbez mitigans desiccans emolliens durities ventositati que in membris est prodest. Et hec est assignatio oleorū simplicitis: cōposita vero & decocta dicemus qū de medicamentibus cōpositis tractabimus. 313 Tractatus de succis Capitulum. 40.

Alure in al' fabare. iij. sūt specicsyna que affertur ab escorbarā: que & excellētiore & melior pūnet ad ruborez que si anbeletur sit color epatis: quā si sepeaucris celiter. scinditur: & est color eius citrinus. Alia est arabica que & deterior sumitur de arboze: & ē sub escoratica que & epatica in bonitate. Tertia que & ceteris deterior: sensarica. Cōplexio aloes ca. i primo. gra. sic. in. ij. & i eo pōticitas tepata. & vtri' solubil' q purgat stōacū a pblegmate sicqz & iuncturas: oppilationē apit q ē i capite: vīū acutū si collū ex eo fiat. aut cu collūris misceat vñera carne replet tumētia: vñera ani & virge ac pectis apostēata solidat q bis fuerit i locis: desiccatozqz difficilia cicatrizat vñera & vñera 314 Hecafa & ē sugeregū tepēata in ca. & fri. & in eo pōticitas & amaritudo fortis vnde & vñis apostematibus. ca. si cataplasmetur ea. repellit eū materiaz: dissoluit obstruam si

cataplasmetur ea palpebre humiditate emundat & elimat: nebras vñis: maculis que in facie sunt medet & pustulis que in ore. apostematibus ani ac fornicis: vlcerebus aurium pessimis a quibus sanies decurrit: prodestqz habese si irrigata aqua rosata ei superponatur. 315 Laquia melior ē que est lo cundi odoris. inclināsqz ad nitore & in ea acumē: que si lane. tur eius acumē tollitur: fluxui prodest sanguis si submittat & si bibatur vlcerebus prodest gingivarū & dissinterie si cataplasmetur ea: ventris solutionē arcat. mēbra cōfortat. cū decoctio si fundatur sup eneruata mēbra cōsolidat ea & confortat: si empletur ea matre egrediens reducit: habese & fissuris que sunt ex frigore prodest: si teratur diligenter & fricetur ca oculus cū sadenego loro pustulis eius. pderit. si cataples ea anū egredientē reducit si mixta cū albumie oui superponat adustioni ignis nō scintilat & sanatur: superposita quoqz apostematibus ca. prodest. mās ne influat pibens. 316. Sacleradiū. fri. sic. ponticū sanguinē stringit. si bibatur aut extra catapletur: aut si submittatur. capillozqz cōfortat. 317 Demelachū melius rubeū clarum i quo nō est aliquid ligni. fri. & sic. cū pōticitas. vñera replet carne sanguinē stringit. dissinterie prodest & excoziationi intestinozū si de eo. 3. f. sumatur in sorbili ouo. 318 Adesabaram. i. opium. melius spissū bonustū amarū. fortis odoris qd facile soluitur si in aqua ponatur. & fri. in. iij. gra. vnde & dormitat & soporat. canicie accelerat: dolorem mitigat: dormitatione sua mēbz infirmi naturā includit: si ex eo plusqz exa gij oimidiū sumatur vsqz. 3. interficit frigore. 319 Succus gasere melius q ē niger. rcfulgēs amarus sapore. est subtilis & incidēs & elimās. vñ aperit oppilationē epatis & ē eo modica pōticitas: granarijs. pdest & pblaticis scbzū ārige si bibatur ex eo quātū opus ē cū sangigibin. 320 Succus memibz. melius citrinus leuis pōdere qui affertur aien dabalstrū: & quē monachi in partibus muscate in al' mofale faciūt. fri. & sic. est dissolvens apostemata extingues eorū ardore obstruere recenti medetur & veteri. 321 Succus liēberi calefaciēs pōticus purgans cholera ru. que mergitur in stō ictericisqz prodest. 322 Succus sissami teperatū in ca. & bu. & in eo pōticitas modica canaliū pulmonis asperitate lenit vlcerebus vesice prodest: sitim amputat: medicamia ca. & acuta frāgit. 323 Succus edere telciz in al' beleleleiz fri. & sic. cū spūto sanguinis medetur & dissinterie fluxui sanguinis mulieris & si emplastretur eo mēbra enervata solidatur. 324 Succus berberis fri. ē pōticus prodest ardori epatis & stomaci & apostematibus que sunt ex eis. 225 Aqua que decurrit de palmatibus vittū vñis ē scabici: frangit lapides in vesica & renibus. 326 Laudanū ca. & hu. emolliens dura apostemata que sunt in stō & epate & cōfortat ea si accidat illis frigus & debilitas. 327 Jofa humida hoc medicamē ē sordicies lane q in canda ē biditū in armēia: & ē ea. in primo. gra. emolliēs dura mēbra. apostemata dura & maxime que sunt in testib' vesica & epate. 328 Ramec. fri. & sic. pōticus calidū cōfortat stomachū si emplastretur eo dissintericozum stringit naturam stomachi & intestina. 329 Secc. ca. & sic. & in eo pōticitas prodest quibus & ramecū. 303 Abilū & est ulenegū oriolanū fortiter desiccāt sine morsura: & in eo amaritudo & ponticitas quib' glūnat vñera que sunt in corpib' duris maxieqz que sunt in vñis mīslacerozū: sanguinē stringit mēstruū: mollia dissoluit apostemata. 331 Lac ietue sit ex multis spēbus plātārum vt mazerione & labala & al' & alia & sicubus & artbanita & belrica. Illō at quo medici vtuntur lac labie vñs ē eni cū lac optimū: si incidantur folia eius & virtus eius acuta vñs solūēs in' erius fortiter vomitū prouocat: fortiter pblegmaticū & cholericū: aquā quidē cuacuat citrinā. oē aut lac ietue pessimū sanguinē corūpens: & si super hoīs corpus quicqz bonū ceciderit fortiter inflāmat & vñerat 332 Sex bebebeli. ca. & sic. dissolvens apostemata. 333 Cacerlegū cōpositus de duabus varijs virtutibus. altera est ca. altera frigida & ē subtilis substantia. & frigida. dominātor in eo & ē forme de siccationis si sit perfectum. 334 Aetū banfali prodest sciatic. & arctationi spūs & almat: & si sugatur solidat oris gingias: & extirpat oris ferorez. quod si infilletur auri gravitati. pdest audit: & si foveat in salina acuit vīū dētes pfortat 335 Amurca calefacit sine morsura. 336 Crocū virtutem hz calefaciūā subtiliantem: ideoqz de profundo & sine morsura & lefōe dissoluit & in eo virtutes cōtrarie: ē nāqz inserta frigiditas ex acerbitate: calor ex putredine: & & natura lis calor a sale & farina maturat pustulas. 337 Sex liebi sedat apostemata ca. si supponatur. 338 Mescelgū

fri. z sic. vlcera deficcet que sūt in oculo: lachrymas stringit z naturam frictum tenet.

Capituluz. 41. de gūmis.

It galienus

oēs gūmarū spēs calidas esse z sic. nisi qd bec āplius be minus. calida sunt. 339 Hūma gāmara melior ē que glutinat dēca si masticetur: calefactio eius nō manifesta deficcet tēperatē z in eo viscositas stringit naturam: asperitatis medetur gutturis z canaliū pulmonis: acūmē frāgit medicaminū. 340. Hūma lilemalec in al' lilemaleca. melior ē alba. inclinaturqz ad frigiditatem: prodest tussi z et hīc. corpus impinguat. 341 Hūma pirā. in ea calor z siccī. vnde z lapidibus renū ac vesice prodest si cū aceto cataplasmetur super pectiginē extirpat eā: glutinū plīnē z sanat. 342 Anerbira melior ē alba: z in ea calor quidā ē z plexione proxia arabice. s; hūidior z est vtilis asperitati gutturis z tussi ac plicibus vesice. 343 Hūma rethane ca. ē z sic. prodest vlcibus z scabiei. 344 Hūma cipressi silis ē virtute rethane s; fontis ca actiois. 345. Labalegū. c. ē z sic. i. j. gra. melior ē color albus ē. z ipse magnus ēqz iocūdi odoris z in eo pōit. z elima. vñ z pdest epatis apātibus z stomaci z itelinozū tussiqz qd sit ex pblate claudit naturā qua bz pōitatur. 346 Tenelebu z est. gūma botani melius granū citrinū ē z calidum z sic. in se cūdo gradu. simile masticī nisi qd non est illi pōitatur: ideoqz soluit: prodest purigini antiquē si admisceatur aqua fau- tenegi flūialis z aceto z cataplasmetur co corpus: tussi qz pdest que ē ex hūiditate vzināqz prouocat. 347 Bichbae i al' alcabar vtilius ē furfuribus z vlcibus attrahit de corporis profunditate trahit humiditātē spinas quodqz ibe ret corpori vlcibus carnē inducit si in vnguentis admisceatur. 348 Lubanū z olibanū qd z quedārū ca. ē z sic. in eo ponticitas si masticet hūiditātē trahit a capite z pblegma. si vero tritū superponatur vulneribus carnem inducit z amputat ab eis sanguinē: z si propinetur patiētibus tenasmo cū nachua prodest: sed z simileatur miris z troco submittat qz sibi hoc idē medetur. 349 Sanderū melius arabicū rubeū z clarū ca. est z sic. prohibet materiā fluxū a capite ad stomachū si vaporetur co quis attritos deficcet que sunt in ano si vaporetur co. 350 Karaba melior que ē mūda similis sandarūz crocea ē ad alborē vergens. z ē fri. z sic. sanguis stringit fluxū quocūqz ex corporis loco: prodest cordis palpitatiōi si bibatur de ea exagū. cū aqua fri. fluxū qz a cerebro ad stomachū arceat materiā. 351 Abesara in al' mesaba melior clara ad robore modicus inclinans fortis amaritudinis. bec. ca. ē z sic. z in ea ponticitas vnde deficcet pblegma: purgat interiora mēbra z amaritudinis causa epatis aperit oppilationē. si cataplasmetur ea cū merratho fractū mēbrū aut collisum reformāt z solidat illud. Si bibet ex ea mulier quā mēstrua superabūdāt. 352. cum forbilū ouo stringit sanguinē interficit lumbicos z ascarides ac fetū z educit eos: vlcibus prodest pectoris z pulmōis si frequēter vulnera glutinat si submittat cū quedaro z zafra nō prodest tenasmo qui sit ex humiditate. 352 Anthoz in al' anzeronū aliud albū aliud rubcū z ē in mōnibus ferele z bardacabā. sapoz eius amarus z melius albū qd cito frangitur a ligno mundū. rubeū vulnera glutinat sine mofura z anxietate vt ait. S. albū optimū aqz defecēdēt ad oculuz lachrymasqz deficcet. 353 Sequebigū melius ē qd inclinatur ad alborē z ē acuti odoris: ca. quoz in. iij. gra. dissoluit ventositatē que ē in stō z intestinis z matricibus mēstruo impurat z vīne aquā soluit inferius citrinā in renibus minuit lapides z vesica prodestqz colice. Si collit eo aquā in ocul' paties breui pderit. si instilletur epilepticorū naribus remediū ē: scorpij morsus si cataplasmetur co ac spētium: aut bibat nō paruz pderit lumbicos necat z ascarides si odorēt quis illum ex frigido cephalic prodest. 354 Gausirū album melius ē inclinās in croceuz. fortis odoris. calefacit deficcet fortiter iōqz fontē dissoluit vētositatē a stō soluit z itelīs: co lice prodest: nervos purgat epatis splenis z pectoris: vīnaz z mēstruū vrget. mortuū educit fetum z secūdinā: tussi antiquē que ex grossis z viscosis sit humoribus medetur. 355 Alsacū in al' ansacum. melius albū penitens in glaucorē acuti odoris. ca. z sic. dissolvens: vnde z dissoluit splēis duritiem si catapletur de sup aut bibatur cū squingibin: duritiē quoz que ē in iuncturis dissoluit: lūbricos z ascarides leto dat: scrophulas deficcet: vīne ac mēstruo tēperat: hūiditātē ex corporis profundo trahit: spinas educit z aliqūd aliud si introierit in mēbrum epilepsie si exagūm vimidiū bi-

batur cū melle prodest: z humiditati que ē in pectore: asperitātē soluit palpebrarū si fricetur: z si emplantur co nodi z se- leba dissoluit vtrūqz: maxie si misceat pici. 356. Stora ca z ē spēs mibabe in al' mibe calefaciens z emolliens matrans tusses frigidās. catarrhos. rauedines vocis z amputatiōi eius: z si bibatur aut submittat prodest cōstrictiōi oris matricis z duritiē eius. z qm calefacit z emollit: oz cam in frigidis grossisqz morbis vti. 357 Abachali. c. z sic. meliusqz inclinās ad robore paululuz. iocūdans odore: z est molliēs. dissolvens. prodest que sunt in collo apostematibz. scrophulis. z fissuris qd si dissēperetur cū salina icūni vt fiat quasi vnguētū dissoluit vētositatē que est i mēbris: collaz prodest dolozi: rupturē lacertorū frāgit lapides qd sit i rēbz z vesica: vīne iperat: emoroidibus prodest si bibat aut cataplasmetur co anus cū oleo seminis lini: z si ēt vaporetur eo. 358 Eufobium melius ē nouuz clarū croceū: z acutum in sapore z odore. prodest aque citrine si bibatur: z sciaticis immisceatur cū asarua in al' asaria. Et si cataplasmetur super venenosorum morsus vtile est: morsui quozqz rabidi cāis medetur. 359 Batendum in al' bazeredū z est quēria in al' quēna melior clara: que habet quasi mell' liquorē fortis odoris z habet. iij. speticas: capellrē: marinā z montanā z omnes ca. z sic. dissoluentes z emollientes. 360 Cataramū melius nigrū iocūdi odoris amarū: ē. ca. z sic. in. iij. gra. subtilians. deficcans carnē comedens putridas. Si cataplasmetur co corpora eneruatorū z hydropicorū proderit illis: si vero super mortuorū corpora cōseruat: ea si instillet auri vermes ēdāt morti. Si submittat illud mulier cū lana succia mēstruū prouocat fetū corrūpit. Si superponatur virge capiti coitus tēpore nō cōcipit mulier: scabiei prodest z purigini ac morsui serpentium. z si cataplasmetur locus cum modico emblico pediculos z lenticulos ex omni corpore extirpat. 361 Belnū in al' belbitum melius iocūdi odoris z saporis z quod affertur de corofanica ca. z sic. est i. iij. gra. fortis dissolutionis. dissoluit ventositates que sunt in ventre. Est z putriduz. qd affertur de eatinā z est virtute debilius iocūdo vīnam excitat z mēstruū. fetus abosum facit. ventositatesqz dissoluit. 362 Rosaciū in al' rasaciū ē gūma sentu bari melius album. par' circa citrinatē. z odor eius qui z senenbari calefacit z deficcet dissoluit carnē vlcibus inducit 363 Abaaa in al' miba occurrens. calefacit emollit maturat ideoqz prodest tussi. coriz catarro. rauedini que ē ex humiditate. mēstruū prouocat si submittat aut bibatur. 364 Hūma pigami. ca. est z sic. repellit ventositates apostēata solida dissoluit. 365 Hūma de mote in al' dāma che. ca. melior que clara percutit in roborem paululum. z est gūma arboris in terra ferele fortis calozis z pūctionis: subtilians prodey ventositati crosse que accidit stomacho z intestinis. subtiliar quod est in stomacho pblegma z dissoluit illud digestionē adiunat z est similes belbito i virtute. nisi qd odor eius est abominabilis. 366 Lacca. ca. est z sic. in. i. gra. melior est que percutit in roborem clarū z est sup lignū: epatis oppilationē apit z confortat illud. scabiozqz vtilis ē. 367 Quēquered. z est terre vomitus z ē gūma bec feli fri. z humi. ē saporis incerti si propinetur solū cum squingibin z aqua ca. aut melle vomitus pūocat suauē si admisceatur ei nux vomica vomitū adiunat fortiter. 368 Hūma catbe mte fri. est z humi. tussi prodest. situm mitigat. vērē solutum carcerat.

369 Capitulū. 42. de medicaminibus que sunt ligna.

Abelga

in al' tabalga melior calida inclinās in robore cōplexio eius ca. z in ea amaritudo z subtilitatio: vnde z purgat aperit oppilationē epatis grossitici prodest splenis: venenatorū morsui si bibatur ex ea exagū vimidiū dissēperat cū melle z aqua tepida: idē ēt facit si ea cataplasmetur locus morsus cū melle. 370 Sitaregū melius indicū est ca. acutū. optimū extirpationi mophee albe z lep. si cataplasmetur co z cum aceto z si bibatur artericis medetur. 371 Belsbaigū in al' belbaigū melius crosso trūco: viridibus frustis. c. solūis inferius cholera mī. solutione nō modica sine tortione z turbatione. 372 Senap z ē radix semere. c. morphe vtile cū aceto si cataplasmetur ictericie z dolozi splenis si bibat cū squingibin si bulliatur cū oleo ro. z instilletur auribus dolozibus medetur corū que ex caliditate sūt: sitqz de co z cera z oleo ro. vnguētū refrigerās. 373 Quēchila melior: subtilis ad robore inclinās. ca. z sic. stō vtilis. matricis cōfortatrix prodest pblegmaticis. 374 Ababelagū in al' affeica fri. z sic. in eo pōitatur: spūto pdest sanguis z fluxū fri-

gites vtrē. 375 Acaraba in al' hacarebaraba melior
densa & solida bonifia: quz frangitur alba. acuta sapore ca.
ē & sic. in. iij. gra. subtilians: humiditatē attrahit ab interiori
bus mēbroz: idēqz si gargarizet illā humiditatē patiens in
cerebro prodest: attrahitqz bñditatē a palato si trita miscea-
tur aceto & superponatur dolenti molari sedat eius dolores.
si vero oleo miscetur & cataplasinetur eo corpus prodest ri-
gori qui sit in vertigine sciaticis super vertebz cataplas-
matū prodest. 376 Rausnicū melius ē quod citrinuz
percu. it in nigredinem parum viscosum & minime comestuz
& non comminutum & eius complexio calida in eoqz ponti-
citas. acumen & amaritudo. Est & altera eius species choro-
sanica qua vritur egros medentes. Est autē sanicū vtile dolo-
ribus epatis & oibus oppilationibz eius prodest pulsationi
cordis & morui venenosorum amputans sanguinis spumam
& eius solutionem. 377 Selicha melior: cuius cortex
multus color rubens calefacit & desiccatur subtiliatqz & in ea
ponticitas in modica: vnde & soluit & amputat corporis cra-
pulas lacertos confortat & menstruum prouocat. si immo-
retur prodest stomaci debilitati & epatis si sit ex frigore. pun-
cture vtilis est quetine in al' yrie. 378 Enugum & gon-
duz in al' goriū vel engoriadiū. ca. est. & sic. vtilis ē stomacho
& epatis frigidis quos & cōfortat si bibatur: aut de foris em-
plastratur: & habet species quarū laudabilior cānanica indi-
ca. 379 Al'abaragū melior: cuius virga subtilior locū-
dus odor mordetqz deglutitū linguam. ca. & sic. in. iij. gra. & i
eo acumen & subtilitas quibus que est in epate & splene apit
oppilationē: purgatqz eos dissoluens corū apostemata: con-
fortat etiam si insit illis ex frigore passio: matricē purgat: vri-
nam ac menstrū excitat & hac diaconides: si ascargi homo
biberit exagia. vi. cū aqua mellis. soluit pblegma inferius &
ni. choleram sciaticē prodest medetur & vertebri doloribus si
sumatur de eo exagium cū vino: subtiliat nans grossos hu-
vināqz prouocat hidropem adiuvat si de eo exagia tria mit-
tantur in. xij. libras musti & post duos menses coletur & pro-
pice hydropiti: pdest ictericie & dolori epatis. 380 Sua
melior est rubea subtilis que affertur de armenia: complexio
eius varia: fapoz amarus: in ea quedaz frigiditas & siccitas
vnde & apit oppilationē epatis & splenis. mēstruo & vrine im-
perat: que trita si misceatur aque & melli & cataplasmetur ea
vertebz anthe sciaticę prodest. 381 Turbit hoc melius
quod qū frangit albiū est. & fapozem pungitiū & ē. ca. & sic. in
.iij. gra. soluitqz inferius pblegma & humiditatē viscosam ac
croffam. 382 Baris banuū. ca. est & sic. enervationi pro-
dest nervozū & fetori nasi si cū vino coquatur & abluatur i eo
linū imittaturqz naso stragurire quoqz doloribus medetur &
vesice. 383 Sandebacū lignū indi. ca. in. iij. gra. poda-
grani si bibatur aut cataplasmetur eo mēbzū remedio est.
384 Turendariū in al' dorendanū i eo humiditas lauda-
bilis que auget sperma prodest frigis humoribz & pblegma-
ticis subtiliat eos purgatqz nervos ab eis. 385 Bedes-
carū. ca. & sic. ē subtilians dissoluens: quibus & pblegma &
humiditas dominatur remedio est. 386 Armacū asfer-
tur ab armenia melius est quod cinamo similis est. iocundū
odore in eo ponticitas gingiuis cōfortat & iocundat anbeli-
tum. 387 Questbaratū in al' questberquestz. ca. est &
sic. cuius virtus similis virtuti bedescari. 388 Iheresuda-
rum in al' besuradarū. f. calēlanū. hoc est galēgar. ca. est & si.
dissoluens subtilians: renes calefacit coitus appetitum irri-
tat. colice medetur podagregz frigide. 389 Slemona in
al' flagmona. ca. & sic. fortis caloris. cū acumine pungitiua. co-
lice podagregz frigide vtilis est. & omni ifirmitati ex frigido
sciaticē si super vertebz cataplasmetur remedio est pblegma-
ticos incidit humores grossos cū melle gargarizata coqz a
cerebro educ. 390 Handelbelisanū melius quod lenē
fussileū iocundum odore: & ē. ca. & sic. in. iij. gra. calefacit. sub-
tiliat stomaci prodest frigiditati epatis & oium viscerū & op-
pilationi eorum. Si suffumigetur eo mulier que concipere ne-
quit concipiet vt diaconides tradit 391 Tharabitum
fri. & sic. est ponticē solutioni ventris prodest: fluxuqz sangui-
nis & excoiationi intestinozū. 392 Cardū virtus eius
tharabitū similis virtuti i frigiditate & ponticitate. hoc quoqz
medetur solutioni ventris & fluxui sanguinis ac dissimie i
testinozū. 393 Caulēlanū in al' caulemanū. ca. est & sic.
dissoluens ventositates calefaciens complexionē: plurimū strī-
git si ex frigore renū ac vesice vrina fluxerit: venterqz augmē-
tat. 394 Ibebenū in al' ebenū melius nigrū lenē: & in eo
linē cornū similes: quod qū superponitur carbonibus succē-
sis iocundū dat odorem: eius est complexio ca. & in eo punctu-

ra cum ponticitate. & climatio fortis: vnde si fricetur ad lapi-
dez cū aqua. & collitricur eo climatur obturā in al' operam
& albiū qd ē i oculo vlcitibz medet ātigs iūāmānōibz qd sūt
adulioni ignis alisqz. Si fiat ex eo cois & fricet eo aliafū
rubeū aut vnde proderit elianōi oculoū frāgietā lapides
in renibus & in vesica. 365 Balsulfū i als balsulfū
ca. ē & sic. in. iij. gra. & ē magis calefaciēs q̄ pigrz meli? gros-
sum: si fiat ex eo colitū cū aqua que occurrit ab epate capre
asfate. sebeque medetur. subtiliat bñozes grossos pblegma-
ticos desiccatur bñiditatē: angctqz venter. 396 Arsim in
al' darfim. cali. ē & sic. stomachū & epaz cōfortās iocunditate
odoris calefacit. pūrigini cum aceto cataplasma medetur.
367 Harufū in al' carufū simile cāncle virtuti s3 forti-
us actione: & amplius stomachum confortans & epaz.
398 Sandalū albiū fri. & sic. in. gra. iij. cephalic ex calido
medetur: epaz cōfortat & stomachos calidos si defozis super
cataplasmetur: s3 si & medicamentis que bibātur admisceat
similia opatur. Si vero supponatur in pncipio apostemati-
bus ca. manifestissime prodest. maximeqz stomaticis & epati-
cis. Sandalum rubennū frigidius albo apostemantibus
medetur in iūāmāis si cataplasmetur eo. 399 Seccum
ca. & sic. subtilias. cōfortans stomachū & epaz frons si cata-
plasmatur eo defozis aut si sumatur interius. 400 Ca-
rianfer in als carūfel. cali. & sic. in. iij. gra. frigidō & pblegma-
tico epati & stomacho prodest: cōfortatqz eos: confortans ē
eo: ac oia iteriora mēbra vtile ēt melācholicis: aiāmqz exbi-
larat & iocundat. 401 Costū. in eo amaritudo & pūctio
& ē. ca. & sic. si decoquatur cū oleo oliue aut fricetur corū cor-
pora rigore patientiū ante accessionez proderit. Si vero vn-
gantur corpora eozū quā enervationē patiūtur & sciaticā me-
detur: attrahit grossos hu. de iterioribz corpis ad exteriora:
calefacit oia mēbra frigida: vrinā puocat & mēstruz: pdest
rupture que accidit lacertozū extremitatibz: lumbicos & al-
carides necat qui sunt in vtrē: & est in eo humiditas inflās:
que coitus irritat appetitū: quo si cū melle facies cataplasme-
tur elimat lentiginēs: venena extirpat: morui reptiliū mede-
tur interiora cōfortat mēbra: vt epaz. splen. cor & cerebrum.
402 Cortices candari. ca. ē & sic. & in cis ponticitas fortis:
vnde & fortiter desiccāt: si vlcibus sanatiōi difficilibus sup-
puluerigentur sanant ea. Si trise diligenter super vulnera po-
nantur carne replent. 403 Langarion. in al' cantozū
cali. est & sicum. aperit que est in epate & splene oppilationes
nervos purgās sciaticis medet. 404 Taria i al' tarfa
pōti. & desiccās si vaporetur ea variolosi vlcera corū desiccāt.
405 Capitulum. 43°. de radicibus plantarum.

Ortices

radicum apij. ca. & sic. in. iij. gra. sub-
tiliat calefaciūt apertant oppilatio-
nē vrinā prouocat. 406 Cortices radices hē.
qi. ca. & sic. in. iij. gra. proxime apij radicibus & fortioris actio-
nis ac acutioris. 407 Cortices radebugi. ca. & sic. &
in cis amaritudo: acumē ponticitas elimāt purgāt: incidunt:
amaritudine sua spissant: & cōgregāt ponticitate sua: splenis
doloribus medetur si cū squingibin bibatur aut decoquatur
in eo: aut de foris cataplasmetur cū aceto: humores grossos
& viscosos incidunt: s3. i. cum squingibin de eis potatur edu-
citqz per vrinā & solutionē & menstrū prouocat. Si sciatica
eis cū squingibin cataplasmetur dolor eius mitigatur. Si
vero gargarizentur a gula extrahunt humiditatē si terantur
& super vlnera puluerizentur antiqua fortiter eadē desiccāt: de
tū dolore mitigāt si decocta i aceto sumant. 408 Cor-
tices radiciū lilingi fri. & sic. quibus lūbici necātur & ascarī-
des. 409 Rafanuz. ca. & sic. sed est in eo humiditas lan-
dabilis que auget sperma. coitus appetitū cōfortat: & ē subti-
lians: vnde & incidit grossos hu. a pectore & pulmōe: qd si te-
ratur & decoq̄tur cū oleo & cataplasmetur eis sciatica pro-
derit artictica si fuerit ex frigiditate vtile ēt vtrōsitati sto-
maci. pdestqz pblegmati. 410 Radix adestari. i al' ade-
chari. c. ē & sic. dissoluēs prodest stomaci & epatis apostema-
tibus iocunditate que inest illi odoris & subtiliatione: sedente
in decoctione eius muliere medetur apostemantibus matricis
exagii eius vrinā si cū exagio piperis hydropico propines
manifestissime proderit subuersionē sedat que fit ex pbleg-
mate. 411 Aden. ca. & sic. vtile difficultati vrine si bibe-
tur aut cataplasmetur eo. 412 Aieresa in al' ateresa
& ē radix susani. ca. ē & sic. in. i. gra. subtilias & eius virtus ter-
rea: & ē magnarū vtilitātū pectus purgat & pulmōē a cros-
sis humoribus vrinā prouocat & mēstrū apostemata q̄ sūt
in matrice dissoluit doloribus nervozū & moribus serpentū
pdest si loco cataplasmetur aut si cū melle bibat. 413 Ra-

diſſuſant ſēperata in ea. ſic. ſri. z. humi. z. i. ea. modica virtus pontica admixta hūiditati: aſperitatem prodeſt pectoris z. canaliculū pulmonis ac gutturis: z. in eo ē mingano quedā ſitia. Diaſcorides autem dicit: ſi colligitur cū ſuccus humide z. recētis vngulas extirpat oculoꝝ: prodeſt aduſioni vrinę: difficultati partus: trillatōi quoq; z. neruozum doloribus.

414 Origū in al' ygm. calidū eſt z. ſic. in. iij. gra. z. in eo acūmē z. ſubtiliatio. ſimile ē virtuti aſſari. epatis aperit oppilationem z. ſplenis: a vtre diſſoluit humiditates z. iteſtine: vrinā prouocat ſi teratur z. ſiat ex eo colligitur: climat viſus ſi obtenebratus ab humiditate fuerit. 415. Binarū. calt. eſt foris caloris. apoſtemaribus prodeſt frig. z. humi. vt emi crancum paralitiſ. ſpasmus. frigiditatis epatis z. iſtoaci medetur. 416. Abſababel ſaphar venena pellit reptiliū morſus z. aborſum fetū emūdat. 417. Jantimēdū in al' zar timēdū. duas bēt ſpēs. altera ē rotūdā. z. in ea amaritudo z. acumen: z. ē minoris ſubtilitatis longa: venenozoꝝ prodeſt morſus letalibusq; pononibꝫ: oppilationē tollit viſcerum: groſſas diſſoluit vteroſitates: ſagittas a corpore educit: ſordi da purgat vlcera: dētes climat: gingiuſ coſortat: pdeſt aſmari z. arctatōi ſpūs. podagre z. ſpafmo qui ſit in lacertis ſi cū aqua bibatur. 418. Abſacra autē z. ipa quoq; ſubtiliat: foris amaritudinis: vnde interſicit lūbricos z. aſcarides: vrinā prouocat z. mēſtrum: fetū educit mortuū. inter ſcit vrinū: diſſoluit matricis croſſitatem. que ſi cataplaſtur cū oleo pediculos necat. Si vero pulueriſetur ſup' aſtūa vlcera deſiccat ea z. ſanat: maxieq; ſi cum melle diſtemperetur.

419. Aruſellaphar. ea. z. ſic. in. iij. gra. vlcera deſiccat z. puſtulas ſi teratur z. colligitur ea oculus. acuit z. coſortat viſū ſi molari dolēti ſupponat ex frigido. pdeſt. 420. Abſar miranū in al' mamiranū duas bz ſpēs. eſt iij. ſaniciꝫ qd z. croceū coloris ſubtile nodofū: lene z. ē excellentius z. melius: z. eſt corroſanicum liuidi coloris z. in eo croſſitatis: bz z. radices ſubtiles. z. ē ea. z. ſic. z. ē virtus eiꝫ in climadō viſus maior virtute radices. ſi vero teratur z. miſceatur cum aceto climat lentigines. 421. Lepa murium ē eſt banſalum. z. eſt cepa ſquilla. calida eſt z. ſicca in ſecundo gradu. z. in eo ſubtilitatio fortis: bec non bibenda eſt niſi coaquatur aut aſſetur: eſt nāq; in eo acūmē forte: os mordet z. ſtomachū: ledit quoq; corpus: que ſi trita diſſepetur cū melle z. bibatur ſm qd opꝫ ē prodeſt aſmari z. tuſſim vtre a pectore purgat z. pulmonis humiditates. Si vero cataplaſmetur ſuper pedes vilis eſt ſciſſuris que ſunt ex ſtō prodeſt hydropſi z. icteritię: dolori renū: aceti in quo funditur magis ē vilitatis. intantū vt vi ſum acuat. ſi decoquatur in aceto z. cataplaſmetur ea morſus tyrie prodeſt: ſi decoquatur in melle z. comedatur pblegma viſcoſū expellit. ſed ſi elixetur z. comedatur idē facit: oz aut caueat illā diſſintericus. 422. Lepa nareſci. c. ē z. in ea attractio z. ematuratio apoſtematū calidoꝝ famienq; colligit. 423. Emlea. ea. z. ſic. in. iij. gra. z. i. eo humiditas quedā que ſperma angmētat: coitus appetitū irritat: que ſi trita diſſepetur cū melle z. ponatur ſuper lētigines croſſas z. ipetigines: aut ſuper morpheā ru. extirpat eas. ſic quoq; frietur ea caput: ſi trita diligenter cataplaſmetur ea alopietia proderit illi: ſi ar. coquatur vilis ē prodeſt et morſui rabi dī canis: pūcturis ſerpentiū: ſucco eius ſi colligitur oculus laebaymas fortes reſtringit. 424. Radix ſiri. ea. z. ſic. z. in ea quedā humiditas auget ſperma z. ſi vapoꝝetur ea mulier mēſtrū prouocat. ſi trita diſſepetur cū melle z. bibat de ea exagū ſubtiliat humores groſſos incidit z. educit a pectore z. pulmone. Si vero tuſſa diſſepere cū aceto z. cataplaſmetur ea ſciatica z. tuncure in quibus ē pblegma manifeſtis ſine proderit. ſi autē emplaſtetur ea ſcorpij punctura dolorē ſedat. 425. Cundenſum. ea. z. ſic. in quarto gra. z. z. in eo acumen z. climatio quibꝫ groſſas lentigines morpheā nigrā extirpat: vrinā prouocat z. mēſtrū. Si bibatur ex ea parū vomitū vget. Si vero tritū odoret quis ſternutationē irritat z. ē de delectabilibus medicaminibus vbi quis vti no acriſ. 426. Alleū. ea. z. ſic. in. iij. gra. mēſtrū prouocat qd tritū ſi diſſepetur cum aceto z. cataplaſmetur eo mēbrū qd ē collecta hūiditas ſubtiliat ea z. diſſoluit alopietis frices. pdeſt tritū z. diſſeparati cū aceto z. melle molaribꝫ vtile ē comētiſ. 427. Alleū qd dicit ſcordeō ſorti ē o: rotāo. 428. Addariū ē radix arthaire. c. ē z. ſi. iij. gr. Si bibat de eozū parū cū vino coctū in al' cocto morſiferts conſert poſitionibus morſiq; venenatoꝝ: z. alim: quidā pzoꝝum quoniam ſi mulier pzoꝝis ſibi ſubmiſerit aboſum facit. Si autem que non cōcipit illud ſubmiſerit acceleratur conceptus eius. 429. Bulbus z. eſt cepa que comedatur coitum ir

ritat. z. ſi cataplaſmetur eo lentigines z. morpheā extirpan. Sicq; ſi friceſ eo lepra leuis extirpat illā. 430. Suſtemia in al' ſurelanū quoddā albū quoddā rubetū melius album. ea. z. ſubtile. vtile doloribus ſucturari z. podagre z. ſciaticę ſi bibatur de eo. z. viſq; exagū cū ſucearo: aut ſi cataplaſmetur codē ſolis. Rubetū aut inutile ē pariterq; malū z. corripens corpus. 431. Carice in al' garicū melius albus facile frangibile: z. eſt cōpoſitum de ſubſtantia aerea z. terrea quā ſubtiliauit calor z. i. ea dulcedo z. amaritudo. Ideoq; eſt i. cidens purgans aperiens oppilationē epatis z. ſplenis oimꝫ viſcerum: z. in eo virtus ſoluens qua. cho. ru. z. ni. ſoluit ac pblegma. prodeſt etiā caduco epilepſie z. ſcorpionis morſui ſi bibatur ex eo. z. cū vino ſed z. ſi exteriꝫ cataplaſmetur deſiccat omnem venenū iterioꝝa purgat mēbra: z. vrinā cū ſquigibin ſuprim prouocat: ſuffocationi vtile eſt matricis artence z. podagre. ſi de eo exagium cū caſſie. f. rotula bibatur doloribus medetur matrici cū vino propinari: letalibus ob eſt poſitionibus ſi bibatur de eo exagū cū vino. 432. Carba cū duas habet ſpecies. albū z. nigrū. Nigrū. cho. ni. ſoluit. al bū pblegma purgat z. humiditatis. z. vrināq; ea. z. ſic. in. iij. gra. z. ſolutio eozū foris. Sz autē magno pondere librari poſū eozum nōnūq; ſpasmū inducit: albus ſi diſſepetur z. terat cum aceto. aut cataplaſmetur eo. perigo lentigines z. morpheā z. purigo z. lepra proderit illis. Et ſi ſumatur hoc modo frietur de eo molaris comellus eiſetur. 433. Becm in al' beſem quoq; due ſunt ſpecies. eſt enim rubum z. albū. z. ē paſtina agraſtia. vtrūq; ea. z. in eis humiditas laudabilis. qbus excitant mouent coitus libidinem z. ſperma augent.

434. Elecdari. ea. eſt z. ſic. z. in eo humiditas probabilis que irritat venteris appetitū: eſtq; vtile ventofitati que eſt in ſtomacho z. inteſtino: caligini quoq; z. tenebris ſi collieſt. 435. Dertmegū. ea. eſt z. ſic. vteroſitati ſtomaci croſſe: prodeſt z. matricis z. inteſtinorū: ſubtiliatq; ea z. diſſoluit: turbationi prodeſt cordis ſi ſit ex frigido z. morſui ſcorpionis.

436. Rezebādū. ea. z. ſic. diſſolueſ ſtomaci ventofitates z. inteſtinorū: tritū vtile ē percuffioni z. venenatoꝝ morſui ac inſtationi adiuvās digeſtionē. 437. Radix merugi. ea. eſt ſic. diſſoluit vteroſitates z. inſtationes: digeſtionēq; procurat. 438. Cāneradix i. ea vtrūq; attrahet ſi trita cataplaſmetur mēbrū in quo introiuit ſpina z. ferrū attrahit illā z. educit: ſi teratur z. diſſepetur cū aceto artence proderit: ſi trita diligenter miſceatur lupinus lētiginibus medetur.

439. Radix luſe. ea. eſt z. ſic. in principio. iij. gra. i. eaq; eli mario: vnde z. incidit groſſos humores z. viſcoſos qui ſit in corpore vel in pectore z. pulmone: ſtō z. inteſtino: z. alia eius ſpēs que dicitur adraconit ē amplius purgans ac i. ea amaritudo z. pōticitas iōq; purgat z. aperit epatis z. oimꝫ viſcerum oppilationē educit groſſos hu. z. viſcoſos vlcibus medetur peſſimis z. morpheā ſi cum aceto cataplaſmetur.

440. Radix canti. ſi aſſeratiſſam. ea. eſt z. ſic. elimans: que ſi coquatur fortioris ē caloris z. ſiccationis z. eſt in oibus ſutis bitudinibus ſimilis radici luſe: alopietis prodeſt ſi cataplaſmetur ea. ſi teratur z. bibatur vrinā prouocat z. mēſtra laterū dolori prodeſt z. tuſſi. ſi cataplaſmetur eo collum.

441. Su. calefacit fortior: deſiccat mediocriter: iōq; menſtrū. puocat z. vrinā: pectꝫ purgat z. venas. 442. Radix arnagloſſe. ſri. z. ſic. z. in ea fortis pōticitas amputat ſanguinē fluere a gingiuſ ſi maſticetur vel ſi aqua eius decoctio nis maſticetur: epatis ac renū oppilationi ſi trita cū ſquigibin bibatur prodeſt. 443. Radix allice. ſri. pōtica in ea ſubtiliatio: iōq; vlceraſiōi z. puſtul. pdeſt: ſz z. vteris ſolutioni z. ſanguis fluxit: lapideſq; renū cōmitit. 444. Radix pionie. calt. in. i. gra. fortis ē deſiccatio: purgat ſubtiliat ideo qz ſi cum melle bibat mēſtrū cōmouet epatis z. ſplenis ac renum oppilationem z. ſi cū pōtico coqitur vino fluxū ad ſtōz z. inteſtina materiā arctat: eſt aqua mellis panenti epilepſiam propinquitur prodeſt: ſicq; ſi ſuſpendatur collo eius.

445. Radix amigdale amare ſi decoquatur ac diligēter teratur miſceaturq; cū aceto z. oleo ro. ac. emplaſtetur caſtroſ cephalice prodeſt ex frigido. 446. Snadū calefacit z. deſiccat ſine morſura: ideoq; cicatrizat vlcera difficilia cicatrizarī z. deſiccat ea: vlcibus prodeſt oris ſolidat ginginas ſocundat anbelitum z. in eo virtus incidens qua frangit lapidē vrināq; ac mēſtrū prouocat. 447. Coniceſ radi cis mori inbis virtus eſt ſolueſ inferius amaritudo cni educit lūbricos longos rotundos z. aſcarides: ſi decoquatur cū vino z. bibatur decoctionis eius. 5. i.

Edicaminus meralloru quedā terra. q. daz lapides. quedam sal: quedā alia. 448 Tam armenicū laudabilius rubrum suauē in quo nō est arena glutinās linguā: et est fri. et sic. foriter desiccans solutioni medetur ventris: et spūto sanguinis vlcēribus putridis in ore: sed et apostematibus calis si cataplasmetur eorum materiam amputat que mulgentur a capite ad stomachū et vlcera desiccant pec. ozis et pulmonis: patienti tabanum medetur et apostematata pestilentialia. si bibatur cum vino mixto. aqua. fri. si tamen non sit febris. Si vero teneatur febris cum aqua. fri. Fracturis ossium prodest si cataplasmetur. cū cacia. 449 Tam cipricū laudabilis iocundum odore quod quum sit lingue proximū ponticat et cō glutinat. nec facile aufertur ab ea: et est. fri. et sic. et in eo pōticitas temperata: sanguinis medetur spūto mēstruorum fluxui diffinitie epatice et intestinoz: si bibatur: aut elixire de eo fiat: sed sit tamen patiens clisterizatus cū aqua. salua. aut cum aqua mellis vt mundetur vlcera sordidibus: debinc hanc seq̃ terra: prodest contra letales potiones si bibatur de ea. 3. i. cū vino cocto. et aqua. fri. vlcera desiccant pessima. si cataplasmetur desuper cū solatro et aceto aut pozulaca. 450 Tamelon quēb. fri. et bui. tēperat. et est melius in al. mollius oib⁹ substantijs terrarum prodest: oibus calozibus spētibus si roretur aqua et superponatur mēbris in quibus est calor. 451 Adagaria fri. est. et sic. pontica. apostematibus si cataplasmetur desuper prodest. ea. si bibatur interficit lūbicos qui sunt in intestinis. 452 Sadene gū melius quo est simili lenticule. et est. fri. et sic. ponticū desiccantium spūto prodest si sanguinis: et asperitatis palpebrarū si lauent cū eo. vlceraq; desiccant oculorum. 453 Ependagū in al. elpidagū desiccās viscosum prodest egressioni sanguinis et incisioni arteriarū si cū albo oui et pilis leporis miscetur. Si vero pburatur minuit viscositas eius: et fit minus desiccans et maioris ē vtilitatis. 454 Epidagū plūbi: melius bonū. plurimū albi suauē molle. fri. et sic. desiccant vlcera. cataplasmatū super ea prodest obralme si miscetur cū oculozū medicaminibus cicatrizarq; eozū vlcera. Si vero cataplasmetur super acuta apostematata inflāmationē eozū sedat. 455 Laz quīmo lic et marmor terre que affertur a firafo et melius coruscās. clarū. f. et sic. desiccans apostematibus prodest ea. si superponatur illis. 456 Bipsū. fri. et sic. si distēperetur cū aceto et cataplasmetur eo caput quod sanguinis panitur a naribus fluxum sistit. Si vero cataplasmetur eo fractura et collisio q̃ accidit mēbris proderit. 457 Calx que est noua que non est extincta calefacit forti adustione liquefacit carnē. q̃ si lauetur vlcera desiccant sine morsura prodestq; ignis adustioni quum lauetur sepius sicanda est. 458 Sapo cōnumeratur inter metalla propter calorem qui ponitur in eo et est adurens climans foriter et vlcēras. 459 Tabastrū in al. tabastrū lz nō sit de hoc capitulo. est tamē species terre q̃ extrahitur de metallis q̃ cōburunt: sed est melius albi et qd̃ leuiter frangitur et teritur. nō ponderosum: et est. fri. et sic. foriter: ideoq; febribus medetur acutis: et si cū aq. fri. bibat et zacara sitim sedat vinā retinet et solutionē cholericā. si bibatur de eo cū aliquo roborum medicorū: ardori prodest epatis et pulsationi si fuerit ex calore. si bibatur cū granatorum aqua vlcerationi quoq; si miscetur rosis et in ore teneatur.

460 Capitulum. 45. de spērietis lapidum.

Archasita amplius desiccant sedenago: vnde et amputat sanguinem: soluit apostēata. Idē facit molēdini lapis: si q̃ dtra et a i al. dcreta afferē lapis si coliet eo saies q̃ sit i oculo soluit ea

461 Lapis lacteus q̃ vocatur sicco q̃ liquefat de eo qd̃ lacti simile virtus eius que et sadene gū sed debilitat actiōis.

462 Lapis serpentis quidā quidē niger et quidā cinerī est coloris notatus: et quidā habent tres lineas lineatus vero litargis prodest: si cōburatur bibaturq; frangit in renibus et vesica lapides: prodest morsui tirie si suspendatur ei.

463 Petra lazuli soluit cho. ni. prodest melancholicis.

464 Lapis iudaicus quidā rotundus inaequalis: quidā oblongus nō consideratur figura: prodest difficultati vrinē lapidibus et vesice si bibatur ex eo. 3. i. cum vino mixto.

465 Lapis qui de spongia sumitur lapidē frangit in renibus: non tamen est eis posse ad eos qui in vesica sunt.

466 Lapis magnetes similis ē virtute sadenago: et alunt quoniam si teneatur in manu mitigat qui sunt in pedibus ipsis dolores ac spasmi.

467 Lapis quo fricatur manns q̃ dicitur quifur subtilis siccus climat dēces et dealbat si fricent eo: si superducatur capiti et manibus pilos extirpat: carnem

in vlcēribus producit: carteq; fricantur eo et aufertur ab eis nigredo. 468 Lapis lignites in al. laquies nigri ē coloris odorēq; bz busti in al. picule virtutēq; eius foriter desiccans: vnde et vlcera magna et profunda carne replet si sint in sanguine suo: epileptico eius vapor medetur et suffocationi matricis: repellit venenosa animalia misceturq; emplastris podagre. 469 Senbedegū foriter climat dēces a foridibus optime. 470 Ancebabat in al. arnebelhar fortis climat dentes. 471 Atbemedū melius mūdū lapidibus sint illatq; si frangatur. f. est et in eo ponticitas: prodest ardori et humiditati que accidit oculo si colligitur eo stringit lachrymas: purgat vlcera oculorū sordida: prodest adustioni ignis si cataplasmetur eo cū azungia veteri: si biberit illud mulier fluxū sanguinis patiens sanatur: nariū quoq; fluxū qui fit ex pāticulis cerebri amputat cicatrizat vlcera superficialia auferens eis carnē. 472 Alcalimia auri melior tenuis similis vitro azurino de quo sunt pbiale: et ē similis actio ni achalimie argenti: sed magis desiccās et amplius climans que si cōburatur et lauetur desicat oculorū vlcera siue morsura. 473 Alchalimia argenti melior ē tenuis similis mardafenegro tēperata ē in calore et fri. sicce cōplexioni desiccātua pontica climans visui prodest: si cōburatur et lauetur climat visum: desiccātq; sine morsura vlcera oculorum replet carne: desiccātq; vlcera in corpore manifeste.

474 Tutia melior indica alba. post quā carmenica viridis et de ea spodiū ē album et minoris ea vilitatis. carmenica viridis et subtilis: sicca ē et desiccans. maxime lota. Si colliries ea oculū desiccant et climat tenebras visus: amputatq; vnde influit oculis materias. At aut. 25. tutiam maioris ē desiccationis oibus medicaminibus quibus oculis medemur.

475 Hardafene gū melius ē bispānicū. qd̃ vuz frangit refulget quasi lamina: tēperatum in caliditate et sic. desiccās prodest humidis vlcēribus apostematibus ea. si cataplasmetur eo: et est in eo quedam purgatio et ponticitas. vnde et prodeci carnem in humidis vlcēribus.

476 Purgamentū ferrī melius est occurrens clari in quo non est asperitas paruis frustulis. tenue planum maxime ē desiccationis si teratur diligēter et infundatur aceto et desiccetur et bibatur cū vino aut succo vuarū passarum et melle multe humiditatis stomacho prodest et dolorib⁹ splenis: auri instillarū qua desoluit sanies medetur. q̃ si subimiserit ei mulier cū lana fluxū amputat sanguis: dabele prodest. 477 Purgamentū argenti melius viride et tenue. pōticū est desiccās foriter: ideoq; admiscet necarijs ad cicatrizandū vnguentis. 478 Cācer marinus calidus in al. frigidus et siccus. humiditatem extennat oculorum maculas climat et vlcera ab eis. visus acuit: dentes mundificat si trito fricentur. 479 Cēsta desiccātua est et climans maxime aurē que ē canum cicatrizat vlcera qua si cataplasmetur corpus cum aceto puritigni medetur ac asperitatis et sabas. cabici et petigini. 480 Calia calida est et sic. carnemq; rodit.

Capitulum. lviij. de salibus et spēs eozū. Capitulum. 49.

Alium oēs spēs calide sunt et sicce. pontice climantes: videri siccā at actiones eozū secundum substantiam. 481 Sal indicū desiccantius est et subtilianius. 482 Sal nasticū calorem habet forē. co. ni. soluit. 483 Quod aut comedit laudabilis est andanīc. si auius et iocundius est quod naturam emollit. 484 Anafaderū subtile. et in eo acumen tēperatū pdest vniue casui si i sufficit gatturi. 485 Ataraz icidēs subtiliās grossos. bu. et viscosos. 486 Desiccantes in al. desēnes calidū acutū climat purgat. et viti et similibus virtuti curant in al. salis communis sed fortius ē eo. Si cataplasmetur eo purigo cū aceto trito sanat eas. Si autem puluerizetur tritū super pilos grossos tenuat et emollit eos. 487 Baracū melius armenicū et fortioris actionis tormones ventris sedat: si tritum cū modico vino bibatur: cū melle et robo vini. naturā emollit ventositatem dissoluit: febribus medetur circularibus. si fricetur eo corpus ante actionis horā ad ignē. Les quoq; prodest si locus eo cataplasmetur. Si aut miscetur cū allebebat maturat furunculos. 488 Spuma maris acuta est climans. vnde et climat vlcera oculorum: dentes quoq; si cōburatur et in ea subtilitas que si cum aceto super alopiā cataplasmetur proderit capillisq; producit.

Capitulum. 47. de vitris et spērietis eozū.

Tri species multe sunt sed melior egyptiaca et quod ex eo fuerit rotundū. et in eo similis do auri: et ē subtile pōtic ac adurēs. 489 Col

corat et tiriū in al' tiriū et colocantū virtus corū subtiliatio et adustio et fortius subtilians: ac adurens: colocantū est ipe-
rantius: cochorat aut est acutū pontic: subtilians quod si co-
borat subtilitas auget: et adustio fortior fit. 490 Colo-
cantū pontificat fortiter cū forti calore: et desiccatur fortiter
carnē. 491 Casuricū medicamē est cōpositum: decol-
corat et mardescenago tiriū cū aceto isofliscqz sterquilino i va-
se fictili nouo diebus: xl. estatis reposit: et est subtili: colobar
et mardescenago et magis desiccās et min⁹ mordens. 492

Selbū iemenicum melius albū et est fri. et sic. pontic. stri-
git sanguinē: carnem cōfortat laxā: gingiuas quoqz cnerua-
tas: et quibus fluit sūguis dētes solidat et coroborat.

493 Capitulu. 48. de corporibus metallicis.

Adebumtum melius subtile: lene: planū
et vtrūqz rubet et est cali-
dum pontic cciatizat vlcera in corporibus que sunt
dura: sed et si abluuntur mollia quoqz corporis vlcera cica-
trizat. 494 Tubaleris melius nigrū sed inclinās ad
ruborem: tenue vt cortices: et est subtilius cre cōbusto: elimat
inciditqz que necessaria sunt: tenebras oculis auferit: asperi-
tatē dissoluit palpebrarū. 495 Solia auri carnē come-
dunt sine morsura: et sunt sicca subtilia. 496 Limatu-
ra auri: confortat cor: pulsationiqz medetur: si que his prosūt
medicamibus admiscetur. 497 Sebala argenti si te-
ratur cū argento viuo prodest emoroidibus. 498 Se-
ntarū. ca. carnem comedit supflūam: et est incidens si miscea-
tur cū cera et oleo oliue elimat sine morsura et carnē adducit.

499 Arferebū in al' afferebū fri. et sic. et in co siccatas
stagnat: melius qd sub dentibus frēdet in al' minime frēdet et
in eo quedā virtus aquosa: si fricetur ad lapidē cuius modico
vino et oleo oliue apostematibus proderit: que circa supere
da sunt: et in lūbis et si cum eius frustro emplastre-
tur anus i ferias sedat coitus appetitū. 500 Abarū et est plūbum
cōbustum in eo virtus desiccans cū acuminē: quod si abluat
desiccatur sine morsura: et ē medicamē vtile vlcibus pessimis

maximeqz oculorū desiccatur humiditātē: et cicatricē super in-
ducit. 501 Argētū viū melius nouū quo vitur in ca-
taplasmatōne et ē acutum cōburens quod si interficiatur cū
oleo vtile sit scabiei pruriginē et pediculis: maxiqz si misceat
zandeno in al' zantimēo longo. 502 Vitruū si teratur
diligēter et bibatur cum vino ribano frangit qui sunt in reni-
bus et vesica lapides. 503 Quibriti due sūt species: cro-
ceū et album: et croceum melius ca. est subtilianqz: prurigi
prodest et petigini: excoiat cutem et lepram si cataplasmetur

Veneno resisit animalis si teratur et loco puluerizetur: pen-
sionis. 504 Bodesum in al' bessedū. i. corallū meli⁹ ru-
beum tenue: et est fri. et sic. pontic elimans: vnde et oculorum
replet vlcera ac cicatrizat: lacrimas stringit: maculas elimat
que sūt in oculis: prodestqz spuro sanguinis et vīne difficul-
tati. 505 Luda in al' luluā melior mūda: alba subtilis
est et sicca: desiccans humiditatem que est in oculis: et elimās
eā pulsationi prodest subtiliat enī cū qui illic est grossum san-
guinē. 506 Pix ca. est. et sic. carnē inducit vlcibus: p-
dest fracture et debilitatiōni mēborū: si naribus instilletur vti-
lis est cephalce que sit ex frigido: prodestqz sanguis sputo.

507 Pix nassa. i. petroleū. alba. ca. et sic. paralisi prodest:
et emicranee arteticē. si sit ex pblegmate: si liniatur ea aut bi-
batur. Crosse vērō sitati medetur matricis. si subinitat mor-
tuū edac ferū et fecūdina: si imoretur lūbricos et ascarides
necat: asmati et pblegmaticē ruffi si cum calida bibatur me-
detur.

Capitulu. 49. de medicinis que sunt ex aialib⁹.

Edicina

que ex animalibus sumitur quedā
quidē ex superfluitatibus sunt eoqz
quedam ex mēbris. Et que ex superfluitatib⁹: alia qz
dē humiditates: alia felles: alia vīna: alia sterora. Et humi-
ditates qdē vt sūguis. 508 Sūguis g anzebi in al' adbe-
nebi prodest vlceri intestinorū si affetur igni: sic quoqz sūguis
cerui. Et sanguis leporis si fricetur in al' frigatur veneno qz
superponitur sagittis. Sed et sanguis cameli si frigatur dissin-
terle medetur. et solutioni cronice et potui venenoso. San-
guis ebeneras in al' bāchor si cataplasmetur super scrophu-
las dissoluit eas. Sanguis leporis si cataplasmetur super
lentiginēs et sit calidus morpbeas et morum ac ipetiginēs
prodest illis et extirpat. Sanguis colūbe peccie prodest san-
guisqz fluxui a narib⁹ si instilletur naribus. Sanguis vacce
si fundatur super vulnus sanguinē stringit. 509

Be lactibus. Lac melius est quod munde est albedinis
temperat liquoris de sano animalis corpore: qd nec

nimis proximū. nec nimis a ptu lōginquū. Lac asine medi-
camibus obest leralibus: prodestqz vlcibus intestinorū
et tenasmo. Sic quoqz lac ouū nisi qz minoris est lacte asine
vtilitatis. Lac lecha prodest corruptioni cōplexionis auget
qz venerēz. Bulieris lac vtile est cibicis et palis: maculas qz
in oculis sunt maturat vlceraqz eorū climat: prodestqz apo-
stematibus auris calidis et vlcibus corū. 510.

Be butiro Butirū melius est recēs: maturat et agit apo-
stemata que sunt in corporibus mollia: furunculos
maturat qui sunt in ventre: sed et apostematata que aurib⁹ ac-
cidunt: ginginas emollit: dentium adiuuat productionē infā-
tibus si eorū cū ipso gingiue fricentur. Si autē comedatur
cū melle grossarū adiuuat sputum humiditatum a pectore et
pulmone pleureticis optimū est. Si comedatur solum emat-
uratio eius maior: sed sputum minus. Si vero cū amigdalā
et cum melle et cōtra. 511

Be coagulo. Coagulū melius ē sicū a
quo lac abiit et oīa coagu-

la indissolūētia subtiliantia siccā: ideoqz profunt coagulato
in stō lacti et solūit illud. Leporis coagulū si cū aceto bibat
epilepsie prodest sanguinemqz in stomacho coagulatū sol-
uit codēqz et lac mō. Si verobibatur de eo dimidiū exagius
percuSSIONi venenoso orū medetur: solutioni quoqz ac diffin-
tie intestinorū prodest: fluxuqz mulieris et sanguinis fluxui
a pectore: quod si submittat sibi post mēstruorū emundatio-
nē mulier vt concipiat prodest. Coagulū etque prodest cronī
et solutioni et intestinorū vlcibus. Coagulū eduli: caprioli.
vituli: pulli bubali: pulli cerui: borū qd qz pdest contra cicute
potū ei⁹ qui comedit fungos.

512 **Be ouo.** Oui albū fri. et bumi. vī cosū pdest
obtrahie ca. si instilletur oculo ruffi

quoqz que est ex humorū acuminē asperitatqz gutturis si for-
beatut totū sorbile ouū: adustioni et ignis si frangatur super
locū ouū cuius vitellū si misceatur cū oleo ro. et emplastre-
tur eo oculus obtrahie dolorē sedat eius: sic quoqz si emplastre-
tur oculus cui peccia accidit aut curatus est ferro pderit illi
sedabitqz dolorē. Oua passerū vērō augent. Cortices
ouorū si abluti bene diligēter terantur et fricentur eis oculi in q-
bus pustule sunt aut vlcera prodest illis et elimat albedinem
ab ea: qz si cataplasmetur eo lentigo et melonē fēmic extir-
patur.

513 **Be sudore.** Sudor boīs si dissepere-
tur cū pulcre locorū in quibus pa-

lestrā sit dissoluit māmillarū apostematata et extinguit infla-
tiones earū. Si aut cataplasmetur eo furūculus maturat.

514 **Be sputo.** Spūū petigini prodest si
cataplasmetur eo: maturat at

emissiones si misceatur cū tūso tritico maculasqz vlcum le-
ues climat: aduersaturqz oi veneno animalis si sputū super il-
lum homo in salua. 515 Aurū fozdes apostematata vī
gulis proxima sanant.

516 Capitulu. 50. de vtilitate fellium.

El porcinū pdest qz sūt apud aures vl-
cerib⁹. Fel bouis tinitibus

medet et fontini auris si supponat aurib⁹ cū bōbace.

Si aut oleo ro. misceatur instilleturqz auri ex frigido mitigat
dolorē. Fel capri fesebequere in al' requiere medet. Fel vul-

pis et sabitti accipitris eribet omnes acutū vīsum: profunt
qz aque que descendit ad oculū in principio si colligietur euz
eis mixtis cū succo rasiāngi et melle: sic et omnes felles bnie
vīles sunt rei: nisi qz auim felles acutiores sūt et fortiores:

amariores enī sunt quadruped fellibus. Eruis fel. ca. subti-
le. si cū aqua marcemulsi naribus instilletur palis pdest et fa-
ctei tinnationi. Arierū felles qui ex frigido est aurium mede-
tur dolori. Eriqz fel que sunt in oculis extirpat maculas vl-
cerum: elephanticqz prodest si biberit.

517 **Cap. 51. de vtilitate vīnarū.**

Rina bestiarum arteticis remedio est. Cerui
vīna calefacit et desiccatur: et in ea pontic

tas: spālis adiuuat dolorē et citrinā aquā: qua si la-
netur caput furfures extirpat et sabapham: instillata aurib⁹

eorū medetur vlcibus venosifatis stomachi intestinorum ac
matricis prodest si cum vino propinetur. Si aut illius instil-
letur naribus qui odoratu pinatus est manifestus prodest.

Canis lotiū si super varices cataplasmetur auferit eas. Ho-
minis lotium excoiationi vtile est cutis et vlcibus puri-
dis sabafē furfuribus. Puerozū aut vīne qui nō nouerūt
coitum fortius operantur: moriūqz profunt tiriari ac scor-
pionū marinozū: sed et rabidi canis morui. si cum buraco

miscantur purigini quoq; ac lepre & elephantie. Santeq; que ab auribus fluit desiccant: si miscantur cū granati corticibus: profuntq; animalū oīz moriū. Caprarū lotiū hydro pūi prodest. In lotio boum si infundatur hō stomacho opti mū est ex frigido bolēti prodestq; em oroidibus. Unbalivū na si cū trita misceat mūrā & ponatur in aure dolorē eius mi tigat ex frigido. Urina. ca. est. & sic. prodest oculorū albedini. Lotium porcorum idē facit sed eius proprietas est lapidem in vesica frangere.

De stercoibus & simis. Simus oīs. ca. est & sic. sed eorū virtus variatur fm animal in quo est: ciborūq; eius naturā. Simus infantium qui diligenter nutriuntur & a con fusione ciborū seruantur squinantie & simantie prodest. Cais simus purgat climat: quinantie prodest que fuerit ex humi ditate: maximeq; qui ossa comederit. si teratur diligenter & i sufficit guttur: & si cataplasmetur cum melle deforis & int^{us} prodest etiam antiquis viceribus incistimorū si cū lacte. p. pinetur: colicis remedio est. cū aqua. ca. bibitus. Simus lu pi albi in quo sunt pili & inuenitur in spinis propinatus colice prodest: aut si suspēndatur super patientē cū filo lane arietis quem interficit lypus: aut frusto corij cecruini est fortioris ac tionis fumo canis & boīnū in hac passione. Simus equorum hoc si vaporetur mulier secundā fetūq; educit mortuū. Rsi ni simus familiaris si cōprimatur eo sanguinis fluxus ampu tat illū si de venarū est aut arteriarū incisione stringit illum. Pari mō si de eius instilletur aqua naribus stringit sangui fluxum patientibus oīs. Caprarū simus. ca. ē. & sic. spleis p. deit apostematibus si tritus diligenter misceatur cū vini ace to: & emplastreitur eo: plurimū quoq; apostematibus prodest. Si cōburatur & cū aceto teratur aut cataplasmetur eo caput allopitē remedium est: bibi? cū aceto moriū prodest venenosū: quo si cataplasmetur vērē hydropicum adiuvat. tritū vērē cū aceto & superpositū iuncturarū doloribus pro dest. Simus ouium si tritus distēperetur cū aceto variatibus medetur formiculis in quibus sentitur quasi formicarum motus: prodestq; superfluo carni & omnibus variatibus. Si mus boum si cataplasmetur super apostemata crosse. dissol uit ea: si cōburatur & naribus insuffletur sanguis ab eis flu xum sedat. Si vero cataplasmetur eo hydropici venter cum modico nataro aut buraco medetur: quo si puncture respitū cataplasmetur prodest. Si vero distēperetur cū aceto & cata plasmetur eo genui patiens sanatur. Simus zabi melior est albus. & est. ca. & sic. lentiginēs extirpat a facie: & elimat ab oculis albuginē. Adtrulorum sim? qui riliū comederunt si tritus diligenter distēperetur cū aceto mosphee medetur ni. si supponatur extirpat eam: si quoq; extirpat lentiginem. Colubarū simus. ca. valde acutus omni frigide medetur in firmatū. hydropicū si cum aceto propinaueris si cū lini seie tritus distēperetur & cū aceto: & cataplasmentur eo scrophule dissoluit eas. Si vero emplastreitur eo caput cū gergini semine & aceto cephalēam diuturnāq; cui nomen ē pulsatio curat. Simus passerū purgat & a facie lētiginē extirpat: q; si distē peretur cū hominis sputo & cataplasmentur eo varices ex tirpat. Ballinarū simus & gallo: si de eo. 3. b. propiantur cū squingibin. vomitum prouocat pblegmaticē superfluitatis. Si bibat cū melle suffocatoī pdest q; ex fūgorū sit comestioe ppinat colicam patiētib. Simus murium si tritus distēper cū oleo oliue & cathaplasmetur eo alopitia prodest: & si sub imitatur illis quorum ventres consipati sunt molliuntur: si colicentur eo oculi albi extirpat. Simus elephantiū autem si submittatur cū lana mulieri nō cōcipit: si vaporetur eo ven ter patientis febē prodest.

619 Ca. 9. 72. De vtilitate mēbroz aialū.

Yriarū carnes curari o; siticulosarū que ca piunt a parte maris: que aut sumunt in locis laudabilibus ac veris repositibus earū car nes postq; incidit & a capitis ac caude parte digitorū lon gitudine. iij. desiccant venena: purgat mēbra interiora ab ob ūis superfluitatibus: & ad corporis educit exteriora: & a cu te per sudorē dissoluit: & si comedantur ab eo in cuius sūt cor pore superfluitates multe pediculos excoziationeq; generat cutis in similitudinē corij serpentis: profunt ēt humorib? cros sis ex quibus sunt lepra & mosphee ac elephātia moriūq; ve renosorū & letalibus medetur potionibus. Serpētis coriūq; si siccetur & terat & coluz de eo fiat acutū vīū. Eriēj carnes si cōprimantur cū bāsalī aceto elephāticis profunt: sed & exili bus coipe & ex repletioe humoribus in al? & spasmus ex reple tione habētib; sed & arcteticis ac dolorē in renibus patienti

bus hydropicis. Cōgregatur enim virtute dissolutiois ac spissat iōis. Carnes ebenars si cōprimantur cū bāsalī aceto epilepsie profunt: cuius vērē si eductus cōdiatur sale & i ym bra siccetur bibaturq; ex eo exagia. b. cū decocto vino & epile psie & moriū venenosoz prodest. resistitq; medicamentis pes simis. Si vero in olla terca cinis eius podagricis medetur. Extremū cerui caude si bibatur interficit. Sanguis ebenars si cathaplasmetur super scrophulas prodest & fertur arctice sufficiens ē. Vērē ebenars si sorbitio fiat de eo cū coriādro ac siccetur moriū animalū medetur. Cerebrū ebenars si de siccatur cū aceto bibatur epilepsie prodest. Papiō claud si co quantur cū aceto & cinere i al? cū aneto & cicere arctice pdest manifeste. Vulpis si decoquatur viu a cū oleo oliue oluz no dis & duritiei que fit ex arcteticis pdest. Sorices magni si sin dantur & sup? corij ponantur pūssionē sanāt. Rana si trita superponatur percussioni corij & serpentū prodest. Si siccatur & trita bibatur de ea exagū vīū reptiliū resistit moriū. Alopie cinis eius cū melle distēperatus ac superpositus nō modicū prodest. Sanguis ranarū crocearū si cathaplasmetur super dentū locū producit eos. Si vero insuffletur eius cinis naribus sanguinis fluxū stringit. Gallus & gallina si vini in cidantur per mediū & ponatur super serpentū moriū ac tritē & fere proderit: dozi profunt doloribus. Sequētur caro viliā est defectū patienti coitus: sperma auget: appetitūq; eius cōfor tat. & maxime vmbilicis eius ac rēnes. Arne in al? arifeb. marinus pulmonē vicerat bibitus. Oluz in quo decoquitur educit pilos si cataplasmetur: sic quoq; si teratur & pistet cū oleo pilos educit. Caput marinus si emplizetur eo moriū & punctura medicamē est optimū. Grūdines cōbūle si misce atur earū cinis cū melle & cataplasmetur collum squinatiaz patientibus ceteraq; que sunt in gutture apostemata prode rit. Si cū melle colligietur acutū vīū: si cū melle desiccet ur & tri te bibatur sub exagio vīo suffocationē curat. Scōpio si tun datur parū & ponat sup? eorū moriū sedat dolorē. Si autē in fundatur oleo oliue hoc oleū erit optimū medicamē pūssionē corum. Si cōbusti terantur bibatq; lapides bēntibus in renibus & vesica prodest. Vtrūdo si superponatur locis i qui bus sanguis ē corruptus aut sababpa aut mora. aut perigo .i. sarpedo. fugit illum malū sanguinē qui in loco ē. pdestq; oibus bis manifestissime: nō in o; bec facere nisi purgatum fuerit corpus pbleboromo aut farmaco laxatiuo: ne forte i corpore materia sit mala qua frūdines ad locū contrahunt illū. Profunt etiā que faciei & naso rubicūditati & adustioni accidit manifestissime. Ergrigi in al? de rēgri calidi acuti purigini profunt: pediculos necāt. lepre medetur si superpo nantur cū aceto. Admissetur eorū modicū medicamentis vī nam prouocātibus vt mittit ea ad vesicā: est de medicami nibus viceratibus. Adusec profunt oculorū doloribus ac palpebrarum casui: que si cōburantur & ponantur cum melle allopitē: loca capillos producit. Locuste longe si suspēdant collo quartanā patiēti profunt. Cancer si cōburatur & tritus superponatur sagitte loco educit illā: si vero percussioni scō pioni moriū tritariū & serpentū superponatur prodest. cui? cinerē combusti si roaueris aceto & moriū rabiidi cātis sup? posueris plurimum adiuvat. Si ventrem cinis scidas & cum sabulo laues ac sale: & cum ordi decoquas aqua medetur pitilis. cinis quoq; eius cum asine bibatur lacte sputo sani ei a pectore remedium ē. Sababarasū si teratur & super loca ponatur sagittarū: attrahit illas maximeq; quod est moris.

520 **De pinguedinibus.** Pinguedines oēs ifimal. ca.

& bu. sed earū varie sunt actiones ex natura aialū ex quib? sunt: sed & secūdu cibū etatē masculinitatē & feminitatē castra tos quoq; & testes habēt. Adeps leonis ceteris calidior & sic. & fortioris dissolutiois in apostemata dura. Adeps porci nus ē minus sed inclinatur ad humiditatē & ē maturās hu mectās: prodestq; venenosoz moriū. Adeps caprarū sicus moriū prodest qui fit in crosseis intestinis si clistere cū eo fiat sed & intestinoz dissinterie & cui ē enastimon: qui autē ex eun cho ē minus ē sicus. Adeps bouis medius ē inter adipē por cinū & ferinū. Adeps vitulinus minus ca. ē adipē bouino sed & minus sicus. Adeps vīsi alopiā curat. Adeps vulpis si liquefiat cū oleo fusam aurū medetur doloribus si gutta ran tiū illis instilletur: sed & vērū doloribus. Adeps piscis si lique factus misceatur melli & collicetur climat vīū ac cōfortat: pdestq; aqua que incidit in oculo.

521 **De medullis** Medulla ossium ois emol-
lit dura mēbra z asperita-
tem prodestqz sissoris manuū ac pedū: laudabilior: cecruina
postqz vitulina: obhinc taurozū z caprarū: sunt enim hec plu-
rimum sicce.

522 **De capitibus** z cerebriis. Quis caput si coqua-
tur z clistere de eius iure fiat in-
testina humectat isferiora renscqz ipinguat corpus: venter em-
auget: si ablatio ex ca. est z sic. Aburiū capita si cōbustaficce-
tur z teratur diligenter cū melle alopinie profuit
capillos producit: idē facit leporis caput si cinis eius misce-
tur cū adipe: cerebriū leporis si superponatur gingivis facili-
at dentitū pueris productionē. Si aut dicit non hoc sua facit
proprietate sed virtute qua z butyrū z oleū ac mel operatur.
Tradūt nōnulli qm si comedat tremori palitico prodest: ca-
put vero eius si cōbustū misceatur cū adipe vñ vel aceto. alo-
pitie supercataplasmatū. pdest: maximeqz marini. Cerebz
ebeneras sicē. bibatur eplēnā iuvat.

523 **De cornibus** Cornua oia desiccantia sunt: cor-
nu caput z cerui cōbustū climar
dentes cōmotas solidat gingivas. Si vero fiat ex eis colūz
diligēter tritis climāz vñ: profuitqz oculo ad quē materie
fluxū faciūt: sed ablucta sūt post cōbustionē. Si vero terant
cū vino z ponantur super dētes cōfortat z produciunt eos. Li-
nis eoz si laueat diligēter z bibat dissinterie. pdest z excozia-
tōi. Si vero nō pūitū coqitur i aceto z sugat molarū. pdest
doloribus. Si tritū bibatur pūitioni prodest tyrie: rephilia
vaporatū fugat: spuro medetur sanguis ac fluxū maxime
cū dragantū bibatur dolorē mitigat vesice. Ystericū cū qui-
gibin prodest. Si teratur z exagū de eo bibatur moriū tūrie
prodest.

524 **De pulmonibus** Pulmo agni vel porci si
cōburatur z pulueriset
eorum cinis super excozia tōe ocrearum pdest illis. Pulmo
vulpis cū aceto banfali cōpessus arctationi spūs ac asmati
medetur. Asini z pulli eius si desiccatur ac bibatur argatōi
spūs ac tūsi prodest.

525 **De epatibus** Epar rabidi canis si asset z co-
medatur manifestissime
canis medetur moriū. Epar caput rubigini ex qua fit seque-
bera si collirietur eo prodest: maximeqz si parū puluerisetur
ei de pipere longo. Sic ē si hanc bētes passionē fumo eius
vaporizqz ascēdenti cum oleo obuiant: z post hoc illud come-
derint prodest: ēt epilepsiaz patientibus prodest. Epar ouis
assatū z comestum strigit ventrem solutū. Epar alini dome-
stici si comederit epilepticus pdest illi. Epar perci siluestris
si comedatur cū aceto moriū prodest reptilium. Epar perdi-
cis si siccatur diligēter teratur ac bibatur de eo exagū. j. epile-
psie prodest. Epar lupi desiccatur diligenterqz tritū: ac medi-
caminibus eparie doloris admixtū pferit manifeste.

526 **De testibus** Testes cerui siccati cū vino sumpti
tyrie moriū curāt. Testes vituli sic-
cati triti z assati excitant virgam. Bendebellum subtile dis-
soluens: nervorum prodest doloribus qui fiūt ex hūiozū gros-
sorum copia plegmaticorū ac viscosorum: fortiter calefacit
z velociter. Si interius quis eo aut exterius vtiatur ventosi-
tati stomaci crosse prodest ac matricis z intestinozū: emi-
cranie palitici. litargum z stuporē patientibus: vzinā cū fau-
nego bibitum prouocat: z mortuū edicit fetū z secundinā mo-
rat. Si sup carbōes piciatur vaporizqz ei naribz pici-
antur idē facit tremori paralitico pdest z singultui qui fit ex
repletiōe: si cū aqua nemani bibat aut si admisceat olo lese-
mini z lūniatur eo corpus: prodestqz ventositati crosse. z si fū-
datur super virgā stranguiriā soluit que est ex crosse z pbleg-
matico humore.

527 **De virga.** Virga clamuli sicceatur z teratur ac bibatur
de ea exagū. i. moriū prodest serpentū. Idem facit
cerui virga.

528 **De ungulis:** extrema caprarū si cōbusta terantur ac vi-
sperantur cū aceto alopitie profuit. Ungula asini
siluestris si cōburatur z bibatur prodest epilepsie. cinis eius
si misceatur oleo oliue ferophulas dissoluit. Si vero cataplas-
matur cū oleo oliue super alopitia prodest: idē facit iumetozū
ungula.

529 **De ossibus.** Ossa cōbusta dissoluant z desiccāt: ossa ca-
uille porcina si cōburantur z fricentur eo dentes so-
lidantur: profuitqz propietatiōi z inflationi ventris. Si-
militerqz z bonis si cōburantur dētes solidant cōmoros. Et
si cū squigibin bibatur liquefaciūt splēnē. appetitū excitant

coitus ac lepre profuit. Crus bonis si cōburatur z bibatur: urre-
tris solutioni prodest z sanguinis fluxui.

530 **De corijs.** Coriū serpētis si cū aceto bulliatur doloribz
succurrit dentitū. Ericij corium siccatur z tritū ac vi-
speratur cū melle si cataplasmetur eo alopitia prodest. Pell-
caprarū z ouitū si qua excoziatur boza piciatur super eum
qui flagellis cessus est calid a manifeste prodest: eiaz q a ser-
pente percussus est vel tyria. Pellis lupi colo si suspendatur
illi qui a rabido percussus ē cane nō timebit aquā. Et coriū
vetus quod sub ocreis ē si cōburatur z puluerisetur cinis ei
super fricationē ab eis factam si sit sure apostemate prodest
pūitionē desiccet ignis excozia tōi qz pdest femozū que fit
ex equitatione. Blutū conij. pdest sabase si cataplasmetur sup
eaz: sed z crepatis si emplastratur cū anice cipressi.

531 **De ostracis** capzenia aialium marinozū oia desiccant:
climant queqz fortius operantur caneri marini. Idqz
qum combustū sunt si apponantur leniginis: canis moriū ra-
bidi albo oculi dentes climant. Sic quoqz sebegū si cōbustū
teratur diligenter vlcibus prodest oculozū ac albo dētesqz
climat. Sade sū melius albiū si cōburatur climat dentes: vl-
cera desiccet oculozū vñ est vlcibus aduulsiōi pdest ignis

532 **Lana** Lana desiccantia ē acuta subtilis: carnez
liquefacit que est in vulneribus. Sicqz capilli
cōbusti si superponatur aduulsiōi ignis loco profuit. Lili-
cium vetus si cōburatur z super anū puluerisetur prodest il-
li. z ad suū cōuertit locum. Hōis capilli cōbusti z cū aceto tri-
ti si superponantur moriū rabidi eas optime profuit. Et oz
qū volueris lanā ardere aut capillos: ut ipeas illis vas ficti
le opias optura perforata tūc appōas igni z cōburas.

533 **De piscibus.** Piscis dormitans si superponatur sup illū
qui cephalca patitur viuis prodest illi dormitando.
Capitulū. 539. de medicaminibus laxatiuis z qualitate
vtendi eis.

Medicaminum virtutes simpliciu vili-
tatez qz diximus opz
nos eozū perficere tractatum: ac laxatiua enis pōne-
re medicamina: qualitatēqz z qritatē qua vti oiz: virtutes etiā
cuiusqz z in corporibus actionē: z quod eligendū est in oibz
quidqz pellit vniuscuiusqz nocumētū: incipiemusqz ab his q
cognitioni eozū necessariā sūt. Dico quoniā laxatiua me-
dicamina nō eadē oia laxandi spetie naturam laxant: sed q-
dā ponticitate quidem vt mirōb. Quēdāz soluendo vt salia
z dulcia. Quēdāz acumine vt carbū. Quēdāz viscositate vt
medulle. Quēdāz attrahendi virtute trahunt hūiores illis cō-
sonos vt scamonea que attrahit cho. ru. ab omnibus mēbris
sicut magnetes lapidis ferrū. Sic quoqz oia medicamina q
attrahūt humores illis cōsimiles. Dissenferunt aut me-
dici de qualitate attractionis medicaminis hūiozū laxatiui.
Aliunt enim quidā qm laxationi medicamē qū biberit bō z
peruenerit ad stomachū exit ab eo leuiter: z ad mēbrū in quo
est superfluitas cōtendit quā eius attrahere ē propter natu-
re eozū conueniētiā attrahit ad se: tūc aut mēbrū medica-
men a se propulsat virtute expellendi quāz habet propter ei
lesionē z ab eo discordiā: reuertiturqz medicamē z cū eo hu-
mor ad intestina: hocqz modo fit laxatio z solutio. Est hec
fallatia: nō enim attrahens ad attractū dirigitur. Sed attra-
ctū ad trahens fertur sicut z ad magnetem ferrū. Quidā
aut aiunt qm qū ad stomachū laxatiui peruenit medicamē
eius est attrahere humorē sibi cōsonum a mēbris quibus in-
sunt ad stomachū sicut magnetis ferrum: obhinc egreditur
a stomacho cū solutione. z hoc quoqz minime visum est verū.
Si enis sic se haberet res postqz hūiozū i stomacho iūgeret illi
vtrūqz in eo remaneret nec discederet: vt lapidem videmus
magnetē quz ad se ferrū trahit: tēgeritqz illum ferrūz ab eo
deinceps nōi sciungitur. Sūt z alij q dnt qm medica-
men laxatiui quū ad stomachū peruenit: natura eius est
humores sibi similes attrahere a quocūqz sit mēbro prozio
vel lōgino ab vltio ēt corporis: decurritqz humor ille per
venas per quas z sanguis ab epate ad mēbra fertur alias oīse
dimus quz de venarū loqueremur explanatione nec desistit
humor per venas currere donec ad epat puenit a quo ad ve-
nā que porta vocata ē: obhinc ad mēbra facit: inde ad te-
iuntū a quo ad ouodēnū: ad hoc quū peruenit intestinum
hunc nā expellit humorē quēdamodū qd nocet z ledit: hec
attritū collatōe verū ē quz si sit lenius nā qrt ocrea hūio-
zū hūc attractū a teiuno ad ouodēnū: z ab eo ad portanariū
a quo ad stomachū: obhinc iterū reducat ad intestina: expel-
latqz ab eis cū bis ēt que insūt nocumētū que sequitur sto-

machū quā ad illū malus peruenit humor cholericus p̄g
turbationē tristitiā. subuersionē. zelū aīe cōmōtionē ⁊ alia si
milia que sensū ledūt. stomaci: hoc nō suscipit visū cōparatio
sed nec verū indicat q̄ attractus hūor sit in vētriculis cere
bri ⁊ palato ⁊ gutture. canalibus pulmonis: humor eteniz is
si istis fuerit in locis medicamē illud ad meri trahit ⁊ ad sto
machū a quo pellitur ad intestina: quādo aut in venis cere
bri humores sunt tūc est medicamina trahere ab illis ⁊ ab
alijs oibus ac trāducere per duas organicas colli venas
ab his per alias ad epar sicut ⁊ ab omni corpe ad epar tra
huntur: deinde ad mēstāricas venas ⁊ ad duodenū ac ieu
nū a quo creūt ad crosū intestinū. Et sciendū quoniam
in oibus medicaminibus que virtute laxāt attrahenti virt⁹
ē ēt venenosa corpi cōtraria: ⁊ siquis eis vtatur plusq̄ opo
tet in quāritate qualitate ⁊ tēpore solutionē tantā faciunt vt
bō gear aut aliā pariāt infirmitatē. Et aut hypo. in libro q̄
de natura hōis disputat: quoniam medicamē laxatiuū oē q̄
peruenit ad stomachū trahit primo humores quos attra
hendī ē illi vis. Si aut sup̄est illi virtus attrahit ocineps
humorē attractionis magis consentancū ⁊ qui ē tenuior cete
ris ac subtilior. Quā enī sit medicaminis humorē cholericū
trahere purgat hūc primū quātū pōt euacuare: post quem si
huiusmodi illi sup̄est virtus euacuationis qua quidē attra
he possit: trahit pblegma ocineps quā sit mīta subtilius ⁊
magis tenue: post hoc si virtus sup̄est ēt cholera nī. attra
hit: qd reliquū ē virtutis ad sanguinē cōuertitur. Si sit autē
medicaminis pblegma laxare: hoc primū oīs euacuatur: post
hoc cholera rū. deinde nī: si qd sup̄est virtutis sanguinē
euacuat. Si sit autē eius nīgrā laxare cholera quā eam eua
cuerit ad pblegma cōuertitur post ad cholera rū. vltio ad
sanguinē. Et manit aut oīs vltimus sanguis nō q̄ cete
ris crosior sit humoribus: q̄ quoniam hūc inicitur natura hu
mori quē equatū fas ē illi tueri quz per ipsū corpus ampli
us stet quare nō permittit illū nisi qū iā in vltimo virtus ce
derit: trahit ergo sanguinē vltimo medicamen virtute recti
nēdi iā debilitata valde: quāq̄ venarum dilatata sunt ora cā
mor: sure q̄ ⁊ ledit illas medicamē attractōisq̄ ei⁹ virtute. Nō
vero oīo in humorū euacuatione cō laxatiuū medicamē san
guinis egressū ē necesse ē. Sēpe etenim hō moritur cū horū
aliquis oīo euacuatur humorū aut duo. Cōtingit at hoc qū
medicaminū multa virtus ē: sicut quoq̄ corporis virtus for
tis perferēs ea triū euacuatione humorū superflite sanguine
⁊ cōtingit medicamē huiusmodi vt vnā euacuet humorū spe
tiē. Nōnulla medicaminū duos hūc exinanire humores s̄ ⁊
q̄z sit hō humor proximū cōtrarius humorū quod ē medi
camis attrahendī. Sēpe enī in intestinis subtilibus vel vena
que dicitur cecula in al̄ gēcula aut in ipso stō humor: is quē
trahit medicamē cōtrarius ē: iōq̄ prius illū euacuat humo
rē anteq̄ eius ad longinquū pueniat humorē virtus. sit autē
hoc quz locus in quo ē humor qualitate leditur medicamis:
quare expulsiua mouetur virtus ad expellendū. Ad medicamē
aut illū quē naturaliter trahit humorē postremo euacuat.
Que quā ita sint nō oīo quēpiā medicamē laxatiuū vti nisi cū
sūmo libranie ⁊ pauore: vt quāritatē obseruet eius quō oīo vti
in vnaquoq̄ passione ⁊ ad euacuationē humoris quē purga
ri opus ē. Si enī hoc fecerit nocēs euacuabitur humor: pas
sioq̄ curabitur ⁊ sanatur corpus. Sin alr in alterū duorum
decider: aut in infirmitatē superueniētē corpi aut perditionē.
Gratia exēpli. Scamonea quā sumitur amplius sue potio
nis quāritate ⁊ amplius q̄ opus sit: aut mala eius spēs que
bone nō est qualitate aut simpliciter solaq̄ tñ nō cū medi
caminib⁹ illā frangētib⁹ acumē ei⁹ secūdū q̄ opus ē aut est⁹
magnī tpe solutiōis excedit modū euacuatq̄ sup̄abūd anter
euacuaturq̄ sil̄ ipūs ei⁹ sicutq̄ defectio turbatio: sup̄sides i
ore stomaci: maximeq̄ si detur scamonea cui pblegma do
minatur: aut etas senect⁹ euacuat enī cholera q̄ corpi magis
erant necesse que ⁊ resistebāt pblegmati: rēanēq̄ pblegma
⁊ sup̄ corpus confirmatur: sūtq̄ patiēti difficiles morbi per
dentēsq̄. Si aut superfit scamonee post cholera rū euacua
tionē virtus attrahit ⁊ pblegma aliaq̄ vsq̄ sanguinem sicut
antea dictum ē. Quz vero fm q̄ opus est sumitur cligit qz
que melior est: addūtq̄ medicamina eius malū frangē
tia. vt amiluz. anisum. ⁊ tēpōribus oportunitis tēperatis. vt
vere ⁊ eius etas sit iuuenilis. s̄ ⁊ in eius corpore cholere sup
abūdant: nīgrā soluit cholera ac rubea nocētis illi. purgat
qz corpus ab eis: vilitatēq̄ adipiscitur manifestissimā. Ad
hanc ergo modū vtendum ē laxatiuū singulis medicami
num sub regimine malū corū temperanti ⁊ nocuentū pellē
ti fragentiq̄ corū inimicitia: cōferentq̄ viciūbus iuxta qd

proximo hinc determinabimus caplo.

554 Caplin. 4. de diuersitate laxatiuorū.

Lamonea

ca. ē ⁊ sic cuius ē cholera rube
am purgare vel laxare. ⁊ ab vl
timis attrahere corporū: quocūq̄ sit loco: s̄ stō no
cet ⁊ epari: magis autem si debiles fuerint. Hec laudabilior ē
que affertur ab antiochia: cuius ē color in glaucorem deuē
gens. alba. mūda. ⁊ fractiōi facilis. similis sedoso in al̄ fande
to. Deterior: que sumitur a prib⁹ geracitire in al̄ geramee
cuius niger ē color: frāgi manu difficilis. huius spēi vis ē tur
bationē parere ⁊ tortionē. excoiationē intestinorū. Quare
nullo modo ea vtendū est. Et ergo opz probata ⁊ electa: ⁊ si
quidem simplex propinatur ab obolo vsq̄ duos ⁊ semis. Si
vero cū medicaminibus alijs a dimidia. ⁊ vsq̄ obolum. ⁊. Ce
terum si hoc amplius dederis. s̄. ⁊. duas: tūc transgressos dif
ficultate sub magna laxat ⁊ bibētē perdit: sitq̄ dissintēria ⁊
spasmus quibus cōfunditur. Aliquādo aut nō soluitur: sūt
qz ei qui biberat. turbatio. tortio. frigus. sudor. defectus: epari
qz plurimum nocet. Admiscēda sunt aut que nocumen
tum eius pulsent. amilū ⁊ anisum. de vnoquoq̄ necessitatis
modo. Est autē hoc si portio simplicis ē scamonee: oī addere
de vtriusq̄ simul q̄tum ē scamonee pōdus tritis diligenter ⁊
pastatis cū iulab. ⁊. Si cū alijs cōponitur medicamib⁹ tunc
admiscēdum de amilo ac anilo q̄tum ē obolum. Et sciēdum
quā si cui propinatur delictiosus ē ⁊ in quiete longa ponitur s̄
⁊ cuius cōplexio calida. affari oī scamoneā aut in pomo aut
citonio hoc modo. Sumatur pomū frustulūmq̄ circinans
aufer. debinc interioza educes grana: ⁊ quibus adherēt. im
mitrasq̄ q̄tū op⁹ ē scamonee: frustulūq̄ quod abstuleras
claudē: itringēsq̄ circūline pasta. ⁊ i tēperato igne claudē: vt
autē itelliges pfecte coctum abstrabe pomū. educ scamoneā.
quā in vmbra siccabis. ppiabisq̄ de ea ab obolo vsq̄ duos.
555 Adeps bantali. ca. est. ⁊ sic. cōplexionis: soluiq̄z acu
mine ⁊ attractione: huius propziū est pblegma laxare crosū
⁊ viscolū a iūcturis: sed. ⁊ cho. nī. a cerebro. Laudabili⁹ au
tem bantalum quod est crocū: pfectū collectū in vltimo an
ni pliadū sub occasu: quod enī hoc modo sumitur vltimū est
proposito curationis. Quod vero viride colligitur sub anni
principio: nec eius cōplexio tēpus tortionē parit permāxiaz
vomitiūq̄ multum. turbationē ⁊ tristitiā plurimā: subuer
sionem sps angustia defectū: qz si cū hoc etiā amplius q̄ opz
sumatur intericit: sed nec oportet illud sūmī quod solū in ar
boze fuit: huius nāq̄z bantali ad eps vltia modū laxat: sepe
etiam bibentēz perdit. Nō oī quoq̄ adipem eius estate bibi
sed nec sub estus articulo: nec aliquod fortius laxatiuū medi
camen: sub his etenim corū fallax portio. Sit autem plena p
fecta qz bantali portio adipis a semisse. ⁊. vsq̄ duas eius trien
tes. minor vero obolo ponderetur. Fragit aut malū ei⁹ amil
lum. gūma arabica. que thira de oibus simul: aut vno tantūz
pondus q̄tūz eius adeps. Scias quoq̄ quoniam eius adeps
si extrahatur loco suo quas pterierint tres ab inde menses
virtus eius frangitur q̄tūz ampliori extracta feruetur tem
pore amplius eius actio debilitatur. vtile ergo est adipem in
tra suum dimitti pomū. 556 Sabara. ca. est ⁊ sic. cho
lera laxat rubea humores crosos ⁊ pessimos a stomacho: ce
rebuz ⁊ superfluitatibus purgat in eo coadunatis ⁊ pbleg
mate: probibetq̄ ascendēs a stomacho ad crebuz vapo
res. vnde ⁊ purgat visus neruos ipsūq̄ confortat: ascendit
nāq̄ ab ea parte pars quedā subtilis ad neruos duos iterio
res purgatq̄: vna que inuenit in eis superflua. Sunt aut aloe
species tres: vna que est epatica laudabilior est ⁊ vtilior i la
xando cui est fulguratio: tāq̄ gūme croce. si frangat odoris
iocundi: frangi facilis quā opposueris tibi eā sit color eius
tāq̄ epatis ⁊ odor eius musci est. Et arabica que subest epa
tice i croceo: odore cōruscatione. celeritate frangendi. vnde
⁊ debilioris ē actionis minoris etiāz vtilitatis. Est etiam se
minarica in al̄ senlerica in qua non est vtile. ⁊ est vsui mala
nocens nō proficiens cuius signum quoniam eius color est
obscurus niger: abominabilis odore ad frangendum diffi
cilis: ⁊ est in vltimo contrarietatis epaticę: vnde ⁊ nō oportz
ea omnino medicaminibus. nec aliquam epaticę pzeponi: sed
post eā sit arabica. Hanc que cōmoda ē sub estus magni arti
culo nequa q̄ propinari oī: s̄ nec in magno frigore. Si vtrā
quis duobus his anni tēpōribus ano nocet ⁊ emorroidibus
quā sit his propziū nocere. quā si vis facere oportuna: secu
ram a nocumento manū: masticeas admisceas illi rosā ⁊ ma
balum. Sit autē simplicis eius portio. ⁊. pondus duarū vsq̄
iij. in cōpositione vero medicaminū a dimidia. ⁊. vsq̄ exagij
semissem. Oportet vno aut vsus aloe ē si cū aqua abluatur a

saue: quæ admodum alio dicimus. Sed que noua est ipsa quoque perfectior fuit: quum uero inueteratur uirtus eius debilitatur porro lota non habet longo tempore consistere in uirtute sua. 557. Turbit calidum. et sic. pblegma soluit optime. et laudabilis quod interius est planum. temperatum in tenuitate et crositate exterius tinctum: intus uero album. frangi facile. tritum si gustui appropinquare: inuenies saporem parum acutum linguam pungens sed non uetus. In ueteri cum opatur nocumetur mutatio in alminutionis: ridebis ergo illud subtilibus pforatur pforaminibus: et quod tale est ceteris melius iudicabis et amplius laxas quod aliter se habet malum: in quibus in eo bonum. Quis ergo hominem cum eo euacuare uolueris suppositum eius diligenter absterge utque ad album puenies. Quod si electuariis aut antidotis misturus es diligenter tritum cribra subtilissime. Si autem medicaminibus laxatis. ut decoctionibus et alia. medio crasse teras ne forte villis adhaereat stomachi: que quæ feceris rozabis illud oleo ro. aut amigdalino puro. Si uero eius potus ex cragio utque. 558. Agarici complexio. et sic. cholera laxat aduulsa et pblegma solutio temperata sine molestia: transiguntur medicamina ac perfert ea in corporis vlciora. nocumetur modetur ueneni et potioribus moris: si electuariis miscetur aut propinquetur ei qui uenenum bibit: de eo iuxta quod opus est. Agaricum melius est album magni alboris fragili facile et ceteri: alioquin inutile est. Huius potio simplicis exagium: cum alijs autem semicragium utque. 559. Bistagium. cali. in. i. gra. temperatum in humiditate et siccis. cho. nigr. laxat suauiter et absque celesitate. Et autem laudabilis: nouum. grossam habens virga. ad ruborem suppositis eius inclinatis in fracturis viridis: quod quum bibitur tritum diligenter cum zaccara soluit suauiter: hic hominum plurimum qui nature defecate sunt misceat uiribus epistabagi. soluitque eos. Simplex quoque bibitur sit potus illius. 560. Epi thimum cali. est et siccum in ij. gra. cuius proprium est laxare cho. nigr. cho. habentibus rubra coperit: non enim confert illis facitque eis turbationem subuersionemque: est autem uile desipientibus melancholicis. et coibustis: ac grandioribus senibusque. Porro laudabilis epistimum in quod affertur de crete infusa: cuiusque color in ruborem percutit parum odoris eius fortis. Eius potus simplicis a duabus utque. 561. In decoctione uero. a. v. utque. x. Ad opus autem cum ceteris decoquere a principio medicaminibus sed quum iam matura fuerit decoctio: tunc illas mittas epistimum et ad ignem sublatum expecta donec frigeat: tunc suauiter commixtum cola et bibe. 562. Grana nili calida et sic sunt in ij. gra. pblegma solunt et grossam humiditatem. que si bibantur alijs non admixtis laxatiuis medicaminibus laxari morantur et fit turbatio illi qui biberat turbatio: grauiusque tortio ac subuersione. cōprimuntque os stomachi equum est ergo miscere cum mirob. et scamonea sim. quod exigit necessitas: bec enim adiuuant eorum solutionem fraguntque nocumetur a corpore: uelocius illa educuntur purgaturque pblegma sic et cholera ru. quod si turbat miscetur purgatis sit fortis solutio horum plena potio. 563. i. et minus dimidia. si cum alijs teratur medicaminibus. 564. Sontemani in alfourclani. ca. in ij. gra. in ij. et est laxare pblegmatum humorem et iuncturam: podagre sedat dolorem ac sciaticum. Est autem melius album exterius et interius frangi durum: deterius uero nigrum: eius uero potus perfectus exagium. i. cum zaccara et modico zaffrano. Si uero cum aliquibus miscetur medicaminibus exagium semis utque. 565. i. in al. 5. et minus in iuxta quod opus est uideris. 566. Sabotemum. ca. in ij. gra. sic. in fine secutur: quo est potestas et acumen: fortiter laxat est ei lac quasi ictus: hoc plurimum hydroptic confert soluit aqua citrinaz: pblegma ac crosam que est in iuncturis humiditatem laxat et cholera. n. colicis. pdest: in lacte uero eius nulla est utilitas. Est autem melius quod a ne febim in alnebasin affertur: et cuius ad ruborem incliatu color: lene. subtile. simile corio condito. Quod autem aliter est. serofus obcuri coloris fragili iobedies: et eo specie filo sile est pessum lesionemque facit maximam ut turbationem totiusque oppellio: in ore stois: quod sebretem bibere uoluit infundat illi lacte. necesse est die noctuque non ne forte debilitetur uirtus eius: modico zaffrano. in die ac in nocte ter aut quater ut eius minuat acumen: debic extrahit deficca in ymbra: quod si cum alijs laxatiuis miscere vis medicaminibus et portione cum aniso et feniculo miscere: sed et ciminio carmanico et mirob. Si enim bec feceris fragitur eius aduersario prohibeturque nocumetur et si colicis propinaturus es ex uetustate crosam et pblegma cum modico machabo et sequebigo et alaco misce faciasque tanquam pillas et potius da: quos

si misceris cum modico bapismo colic. prodest acceleraturque solo. Si uero hydropticum cum eo curaturus es infunde illi postquam lacte eductum siccaueris aqua intibe et solatri et feniculi colare tribus diebus. Dehinc fume succi et deficca facque de eo troscos: sed admisceas primum aliquid salis idici et turbit et mirob. et aloes. prodest enim manifestissime hydro. et aqua: laxat suauiter. 564. Mazarii. ca. et sic. et in eo potestas et acumen estque melius magna habens folia tenuia. parua uero habens crosam: crispum subtile: longis folijs pessimum est: uirtusque ei que et sabarum: sed eo fortius laxat suauiter. Pponet autem illud bibi cum modo in al cum uino et temperate cum his que fragunt nocumetur eius. si etenim sine his que optimi illi faciunt bibatur fit turbatio. tristitia. vomitus et solo simul: huius proprium est pblegma laxare et cholera nigr. et aqua citrinaz. Parandum autem sic. In aceto fundatur ueteri duobus diebus totidem noctibus muteturque bis aut ter acetur tunc ablato aceto laua aqua suauiter aut ter acin ymbra deficca: aut ad sole si non deficcatur in ymbra intumescit et cadat ab eo humectatio: ita tunc tere illud sed non subtilissime ne forte villis adhaereat stomachi: rozabisque oleo amigdalatum dulcium et oleo uio. et oleo sifami. et si quid aqua vis cum eo citrinam laxare. adde sifami radic. radic. sifamoni. et tubal. et asari. mirre munda. saquebigo. salis indic. et mirob. citrinorum. semis apij et spice nardi mastic. vni ueniensque quantum est opus: propinabisque cum solatri aqua et feniculi succo decoctis et colatis: quod si pblegma cum eo solueris vis: sed et cholera nigr. misce cum turbit et epistimo mirob. indis rosis et ciminio carmanico: potio eius postquam aptatum fuerit cum medicaminibus que diximus ab obol duobus utque ad. 565. Mazarii autem mazarii uirtute debilibus propinare sed nec delicio sis et in quiete uirtutibus: sed ei qui fortis est uirtutibus et temperatis repositibus bisque qui laborat et exercens quorum regimen est grossum: ut sit naute agricole onera portantes et his similes. 566. Zetua plata. et que aut sit de folijs eius icidris aut alia qua uirga frangeris lac emittit plurimum: quedam autem est magerium cuius uirtutes diximus et actiones. quedam lazada in al labai qua et uirtutur et est arbuscula que nascitur in cochinibus motum cui sunt folia et flores: que quidam habet odorem iocidus cuius flores comedunt uere apes: habetque plurimum lac. est autem ca. fortiter laxas: de cuius lacte si aliquid super corpus ceciderit uelcat illud: idem est oes species ictus operatur: autem in ea tunc acumis ut curat aduratur: pdest hydroptic laxat enim aqua folia eius si decoquantur et comedatur hac panem infirmatate prodest soluitque aqua solutione forti et vomitu. Si autem terantur folia eius et exprimaturs succus et propinquetur homini soluit et vomitu utque: lac tamen eius fortius quod folia operatur. 567. Mandana in al mandema quoque lac habet sicut et lacteque nisi quod lac eius nimis est acutus: et est planta folia habens longa digitum longitudine lucida et quasi pisci in al pisci similia et est ei semen nigrum amplius quam sedenego: si de eius cimis. 568. Propinquetur laxat pblegma et cholera nigr. solutione manifesta prodestque haberi superfluitates in corpore pblegmaticas et cholericas. 569. Lucumeres agrestes similes sunt paruus citrol. ca. in ij. gra. sic. i. iij. et in eis amaritudo acumen et amaritudo eorum amaritudine antali minor sed acumen fortius quam est pblegma crosam laxare et viscosum: cholera quoque nigrum et citrinaz aqua arteticis prodest si sint ex pblegmate emicranco et paralisi colicis: hos non os sumi simplices: sunt enim medicamina fortia sed miscendi sunt cum aloe et catioio subtili et fonte mane ac campeito et sua uel ruba tinctori: si enim cum quibusdam horum miscatur medicaminum his que post dicta sunt manifeste proderunt: sunt autem meliores que in occasu leguntur pleiadu: hoc enim repositum eorum tepus completum est: et citrini sunt et succus eorum ipsi fortiores et oportunior que os manibus exprime re: non tere in mortario: os quoque proijci succi eorum in uase donec clarescat proijciasque aqua ab eo clara desuper: residuumque spissum troiscans pone super cinere cribratum in ymbra ut deficcetur: seruabisque dum uirtus erit: quum autem inueterascit ei frangitur uirtus: huc si propinare vis hoc fac eius ab obolo. i. portionem utque ad unum et medium: sed et minoris tribus chabis in al chagisimi: non aut maioris duobus aut tribus obol. cuius nocumetur si uolueris pellere admisceat quum et podus ei est gumme arabice dimidius anoli. 568. Carbacum nigrum. ca. est et sic. i. iij. gra. propriumque est illi laxare cho. ru. et nigr. est autem melius quod est nigrum nouum: non crosam nec subtile: desipientie prodest melacolicis: nigre morpbee: leniginibus et clephantie. ac omni que est ex cholera. nigr. passioni: cuius potus sit a. 3. s. utque exagium. 5. cum epistimi decoctione agarici: ac affacodi: pellunt autem nocumetur eius: si admisceatur sautenegum et saturia suo eodem potere. 569. Cantorium. ca. est et sic. melius est

subtile. cuius proprietates est cholera laxare. ni. pblegmatis mixta: mucosam artetice vtile & sciaticae: colicisq; dolorib; si decoctio eius bibatur aut clisterizetur cū ea potio cū exagium duo. Si vero decoquat ad clisterizandum. 3. v. pōd. 570 Carbi. ca. est & sic in. 4. gra. fortis odorinis comedens lauda bilisq; nouus citrinum fortis odorinis pungitium: propriusq; illi laxare aquas croceam: superflua purgat pblegmatica: a iuncturis & nervis: vnde & emicranco prodest paralisi sciaticae si cū alijs medicaminibus propinetur. ponoq; eius si cōmiscetur alijs medicaminibus a granis. vi. vsq; obolū: minusq; obolo si contritū fuerit sed nō subtilissime. Si buic ad datur q̄ntitati bibenti sit turbatio: tristitia. cōpressio stomachi sudor frigidus defectusq; sit aut oportunum si ei miscet gūma arab. est conueniens pblegma. patientibus viscosus crosum: & quibus in sunt quas proximē diximus passionēs est aut pessimū calidus cōplexione & quibus sanguis & chole ra dominatur. ru. & in cuius natura serpeo vel piguedo cor pus corpulentat. 571 Tubalū eris melius est occupio & quod subtile est nigrū inclinatio ad pavonis colorē cuius proprium est laxare pblegma aquā croceaz: eiusq; potio exa gium vsq; exagium. i. & s. compositum cum alle botarin. 572 Carua. ca. & bu. cui proprium pblegma laxare. prodest colice: emicranco: paliti: artetice si sunt ex hūiditate cuius potio grana. x. vsq; xv. sine corticibus. 573 Medulla cartami. ca. & sic. eius est proprietates pblegmatis laxare. colicam prodest patientibus & hydropisum: excoziatiā & hypofarcam: eius potio exagium. v. cū modico organo & sale indi co. 574 Semen emere. calidum est & humidum cuius proprietates est aquam solvere citrinam & pblegma: cuiusq; potio exagium. s. sine corticibus cum aqua calida & aqua mellis. 575 Acalum. ca. & bu. buic propriū ē pblegma laxare eius potio simplici. 3. ij. cū aqua mellis & mirob. ni. & emblico & bellico. s. exagij. ponderē: emoroidibus prodest que sunt in ano & artetice in al atriciis. 576 Aegam. ca. & sic. cui propriū est pblegma laxare hydropicis prodest spleneticis & emicranco palisum panētib; alijsq; similibus. 577 Helilegum. ij. habet spetis: melius citrinū est. & fri. & sic. & i eo amaritudo modica: afferēs parz caloris cho. ru. laxat stringēdo & p̄mēdo. 578 Est & aliud dēmi kebulū. cū p̄plo fri. & sic. & i eo calor: s; miōr q̄ citrioz: ē eis i eis sapor acerbos parū. Huius propriū ē cholera nigrā laxare & pblegma. desiccans quod ē in stomacho: laxat ē parūz choe rubee s; debilit. 579 Ternū ē iduz nigrū cuius virtus proxima ē virtuti kebuloz: sicq; ē actio nisi q̄ nigrū fortius operatur. Qui aut vult mirob potū ad aliquod eozū q̄ dicta sunt pluri & diuersis bibat modis. Quidā eim simplices cū zaccara bibunt & māna: & qui hoc modo: quidā trita diligēt cū duplo zaccare. & sic accipit puluerē: bibitzq; post aquā ca. liquefā etiā ea aqua & bibit. Citriozq; pono hoc modo a. 3. iij. vsq; v. vel. vij. 3. De kebulis vero & nigris a tri bus ad v. Quedā vero bibūt trita & fricata aqua calida cuz zaccara eozūq; potio hoc modo a. x. 3. vsq; xv. cū. xx. zucha. ri. 3. Kebuloz aut & indozum. a. vij. 3. vsq; 3. x. Et sciendum qm si hoc modo bibatur in nobis siccitate faciunt post laxationē nature. Quātitas aut eozū que in decoctione mittitur de citrinis quidē tritis a. 3. x. vsq; xv. De kebulis & idis a. v. vsq; ad. vij. 3. S; & fm q̄ opus ē cuiq; euacuare superflua q̄ in eo sunt erit eozū q̄ntitas que in decoctione mittitur s; & que bibuntur. 580. Ballicus cōcordat in oibus suis actiōib; cū mirob. citrinis. 581 Emblicus aut kebul' & idis & si de his. v. spēs fiat electuariū qd of triseria. oprie. pderit: & manifestissime morbis ex cholera ni. & pblegmatis & cor poris debilitatib; decoratiōi coloris. capillos dñigrat. Qui busdā etiā in terris isfunditur emblicus lacti dulci educa tur ab eo que inest ponticis vocaturq; deinde firebliū. 582 Absinthiū ca. in. ij. gra. sic. in. j. in eo amaritudo & pōticitas: vnde & epatis aperit oppilationē: icteritiā curat chole ram rubēā laxat: succosq; solijs ad laxādū ē fortius: tertia nis prodest: nervis supfluitatē cholericā laxat a stomacho: ipmz ab ea mīdat: s; & venas bis purgat supfluis. prodest etiā bis quibus cho. ni. dominatur. compositum cum epithi mo. Absinthij autē multe sunt spēs: qdā asserūt a scresia & ozitibus pnb; & nō ē iunle. qdā atbario cilicie sitie atq; b ē ab oib; electū & laudabili meli' qd ē croceū plimū & tāq; ga gaba. i. plūā q̄ nouiter oxi i pull' colūbaz: & i eo nodi tanq; semē saturie. saporq; ei' fortiter amar': & i eo odor iocūdus ascendit ab eo ad nares sicut ab aloce: eius potio in decoctio ne a. ii. 3. vsq; vij. de succo aut ab exagio vsq; 5. ii. 583 Herba gascit & succus eius cholera laxat ni. ideoq; quar

tane prodest veteribusq; febribus & apostematibus viscerū. Si bibatur de succo eius cū ros. equalr de radice fusani par tes. s. & potio exagij. s. cū quingibin quartane medetur. Si aut de herba eius pijciatur. 3. iij. aut. v. in decoctione cho. ni. laxat & prodest optime his que predicta sūt. 584 Hecuanū dicit diascondes si siccatur diligenter cū belego & tera bibaturq; cū quingibin sicut & epithim bibitur pblegma laxat & mliāz. 585 Sene. ca. & sic. in primo gra. estq; cū cholera ru. laxare & mliāz & imergi superfluitantibus que sūt in profūdo mēborū. ē autē vtile artetice podagricis sciaticis si sit ex cholera rubea & pblegmate. Si vero coquat de co. 3. vij. cū. xxx. vuis passis co: osanici & infilletur desuper parū olei amigdalaz bibaturq; tepidū cholericis prodest & pblegmatis. Si vero epithi. v. 3. addideris melācolicis cōfert. 586 Sateregū fri. & sic. & in eo amaritudo serena calorē: cui' propriū ē laxare cholera ru. a sō leuiter & a supfluitantibus purgat cōbustis: prodest aut prurigini & scabici ac aduisionibus que sunt in cute: si triti succus exprimitur & bibatur de eo libe semis. & vsq; ad duos trites eius cum. 3. x. zaccara nō decoctis. 587 Lbelabū cōplexionis ca. ē & hu. & in eo visciditas que laxat cholera rubea suauiter si ne molestia si bibatur de aqua eius exp̄ssa a semisse libe vsq; duos eius trientes cū. xx. rubee. 3. zaccara. Rubea nāq; zaccara amplius adiuvat solutionē: non oz aqnā lbelabū bulli. si enim fiat eius debilitatur virtus. Si aut loco zaccare appo nes cassi. s. 3. xv. diligenter fricare in aqua ca. fiet eius solo for tior prodestq; tussi si ex cōstipatione fuerit nature medet colice que fuerit ex humore calido & ex mala cōplexione acuta. Si vero admisceatur aliquid turbit proderit colice que ē ex pblegmate cū cōplexionis calore: prodest ē bis qui epar habent calidū: oī soluit apostemata caloris que sunt in visceri bus & iuncturis si cū cassi. tamē accipiat. 588 Calca lia planta ē similis fenario in al' senano tēperati ca lorē & in ea siccitas aqnā laxat croceā si sit ex calore si propinetur suc cus eius minime coctus. Sit at potiois quātitas libe trien tes. ii. vsq; iij. cū. 3. albe aut rubee. x. 3. zaccare. sed ru. fortior ē. 589 Benesebū fri. & humi. propriū ē eius cholera purga re. r. medicorū quidā tradūt ipsū viscosa laxare sed fallunt virtus enim eius ē laxatiua attrahēs si nēpe degustatur inue nistur in eo acumē & pūctura sicut inuenitur in turbit alijsq; laxatiuis nisi q̄ in eo parua ē turbatio. Si porrigatur de co 3. iij. vsq; iij. cū tantidē zaccare cū aqua ca. cholericis laxat eos optime & prodest illis. Qui aut eius vult augere solutio nē addat ad scamonē & turbit cū cholera si vult etiāz pble gma laxare: frangit autē ei' malū fusani semē. 590 La tarsabar. ca. cōplexiōis & humi. & aiant quidā ipsū climando laxare & viscositate. Ego aut oīo simul cū hoc in eo ē virtutē ē attrahēt laxat naturā suauiter stomachū purgat & ite stina a cholericis & hūiditatis faciliat egestiōis exitū induit. Quod si cū turbit propinaveris colice medetur dolori bus: vidi sepius illud abundantes educere humiditates: maxi me aut si oīo cū turbit educit que nō pōt turbit solū. Si at cū tamarindis humores educit cholericos: prodestq; febri ci tantibus. Si propinetur cū aqua intibe & solatri artetice prodest & ictericis stomachicis calidis apostematibus si adiungat ur aqua sebi. Si vero gargarietur cū aqua coziandi recen tis aut solatri succo gutturis dissoluit apostemata. Est autē melius quod in cāna sua ē: nec extrahitur nisi quz opus fuerit. Cāna ē melior que cū tenui ē corice & mliis plurimi.

Capitulū. 55. de medicinis prouocantibus vomitū.

Sciendum quoniam medicamina vomitū prouocantia concordant medi caminibus laxantiis in attractione humorū ab vlti mo corporis: oī crepantia aut sunt in oī euacuatione & virtute attractionis humorū: & in euacuatione quidē quoniam laxatiuoz medicaminū ē trahere humores inferius & in secessū mittere: vomitū aut prouocatiū ē sursum trahere & euacuare per meri & os. Hic crepāt aut in attrahenti virtute quoniam medicaminū laxantiū humorū attractio tardior & suauior q̄ medicaminū vomitū prouocatiū. vomitū aut monētia superfluitatē ab vltimis attrahit corporum magna virtute & viribus donec ad stomachū perueniat a quo educit eas vo

mitu forti et gravi ac motu veloci. Accessit et autem hec medicamina virtutis esse plurime et grauis quia expulsivam supercedat virtutemque est et ista et istis quod sit expulsivum quod i mebus est expellere superfluitates a superioribus ad inferiora. Medicamen vero vomitum provocans humores ab inferioribus ad superiora trahit. Amplius vomitum provocantia necesse habet humores viscosos et grossos a longe positos trahere locis et ad stomachum perducere: a quo et educant. Huc quid est qualitas naturali contraria est: hinc igitur provocantia vomitum medicamina fortioris sunt virtutis quam laxativa: in tunc per corpus quod fortissime concutiant. his cognitis vniuersisque medicaminis vomitum facientis virtutem tibi iam explanabimus.

De diversitate medicaminum que vomitum argunt. Quotum provocantia medicamina quedam attrahunt potestate ab ultimo corporis superfluitates et a mebro profuso: et incidunt crossos ac viscosos humores: et hec sunt elleboreus albus: quod ceteris amplius trahit: et fortioris est actionis: post quod est obbenegum in al' bebenegum. post illud condesum: et grana sabareni et grana maiora post hec aut sunt rachea in al' rachea nux vomitus: hec oia humores trahunt distinctos et inherentes mebris. Sumuntur cum melle et aqua calida in qua decoctum sit sebetum et squingibin similiaque. Idem faciunt sed inferiori virtute sal indicum. buracum: fugilum semen in squingibin infusum et sinapis et similia. De medicaminibus cholesia ru. provocantibus vomitu ac humores subtiles leviter et sine molestia educuntibus sunt aut hec candarzedum in alcaradadedum. fermaci semen et folia eius si decoquantur. melonis semen et caro eius: ac radix ipsius aqua faseol: fusani radix et cabegi si decoquantur oia cum squingibin et aqua ordeii: cum decoctum fuerit in ea corarbitum. Sed et foca cum aqua aucti et cepa narcisci aut comedatur in cibo: et pisces recentes similiaque medicamina: oia hec educunt que in stomacho sunt attrahuntque proximos illi subtiles humores: et maturatum pblegma attractioni obediens: tenues quoque humiditates in stomacho commorantes. Medicamina autem laxativa et vomitum provocantia copposita tunc commorabimus quod de medicaminibus coppositis disputabimus.

Capitulum. 56. de regimine bibendi laxativum aut vomitivum.

Portet autem cum quicquid medicamen quodvis laxativum sumpturus est ut scamonea turbat ac similia cum magno bibere libramine et caute la recipiat plurima: qui ergo sumpturus est hec ad suam custodiam sanitatis: oportet temperari acceptat temperibus ut vere. Si autem cogitur alio ad eorum potum tunc sit hoc bieme optimi: enim hoc tempore estate et moris lesiois. Et primum quod oium pueris medicamen hoc dari non expedit: neque senibus: nec i his qui gravis sunt caloris teris aut frigidis: caueatque dare his quorum sunt exilia corpora valde: hoc enim oio consumit eorum corpus et desiccatur et sepe ethica adducit. Sed nec cum quandoque dissenteria accidit aut intestinorum excoarctatio. Porro ita autem hominum medicamina singulos accipe que euacuent illis contrarios humores. Si enim dominas corpori hoies est humor cholericus: suumque pblegmatis laxativum. corpus cum ab humiditate euacuatur suppleatque in corpore cholera confortatur morbosque facit acutos fortes sanarique difficiles que per sepe homini morum mittunt: ideoque aut hypocras. Si quibus oportet euacuatur corpora humoribus confert et facile ferunt: alioquin contrarium fit.

Ad expedit et laxativum ei cuius corpus sanum est propinare et ipsi nullus dominatur humor: si fiat hoc fallacia est. Trahit enim a mebris oportet: mos humores et desiccantur: sepe quoque fit et ut non deterior laxetur humor: sed meliores: sitque corpus male complexiouis. Volent ergo sumere medicamen oportet prius aptare corpus suum videri. si autem accipiat laxativum duobus aut tribus diebus balneo temperari caloris ac calicis sinapisque aque superfusione tepide super corpus: cibet espidabago: cicerum aqua cum ordeio loto ut humores subtilientur facilesque egrediuntur a corpore: prohibeatur acutorum lesio medicaminibus: caueatque labor. Quod autem laxativum acceperit medicamen: estque cuius in se non permanet vomitu duobus ante vitatur diebus post repletionem cum aqua calida et oleo ac sale sebetum alijque huiusmodi: ut autem biberit vtriusque stringat et liget fasciculus brachium arctet seipsum ferunt odor et ita cum aceto sumatque aliquid melle et marcemusci triti cum modico rachea corosifolii. Cum autem ceperit medicamen laxare: caueat sonum. si sumperit medicamen laxativum. Sonum enim medicaminis amputat virtutem et actionem. Medicamina autem principio iporum non est sonus lenis. Si autem imoretur medicamen actio: gestet moderata deambulatione addatque aquam calidam aut simplicem aut cum

zaccara et penidija infundat crura aqua calida friceat pedes platas. hec enim humores trahunt inferius. Ad oia autem duo sumi laxativa vno die: maximeque ea qui fortius laxant. Ad enim potum securari quod duarum moueantur actiones medicaminum: unde et excessum facit laxatio: aut quod illius est medicamen accidet nocumetum. Sepe quoque commouet medicamen superfluitates plurimas quas natura portare nequit: unde debilitata deperit virtus. Si autem oio imoretur medicamen actio: nec aqua proficit aliquid porrectio calide fueritque turbatio: expressio: nescis oppressio in ore stomachi: acceleres oportet educere medicamen illud per vomitum cum aqua calida et oleo digitorum oxi immisione et penarum: studeatque stomachum oio purgare a medicamine post quod accipiat iulab cum aqua frigida. Porro si medicamen operatur oportet tollere et non eius opera amputare. Hec oio aliquo reficiatur quis: quod in visceribus saporis senserit medicamen nec sitis urget. At ubi viscera residerunt et iocunda facta: sitisque ita incipit potum iulab festinet quod psilij semine cum aqua frigida et modica nix: si quidem aer calidus est insulsi forbeat et sic expectet paululum: deinde aqua superfundatur tepida: quod catz hora plena reficiatur autem cibo leui et paucos: ut pulchrum zirabago patis. Si autem sit super exuberans et ultra quod operatur solutio sit cibum zirabagum cum vultu passis et granis romanorum aut sumac: aut zarsaquia in al' saraxia: sitque potus si quidem solutio fuerit temperata iulab cum frigida. Si vero plurima sirop. propines pomorum aut citoniorum cum aqua frigida quod si pblegmatis est medicamen laxativum sit post illud potus vinum ribanicum multum mixtum aqua aut melleum. Si autem hec laxatio multa est. sit potus stringens nuba. Epz autem laxativum accipiemus tribus post diebus cauti esse ac ciborum curare copiam et desiccationem: omniaque mane accipiat iulab si quidem in choleras medicamine usus est. Si autem pblegmatis ea calegebinum zaccare accipiat aut mellis. Quod si in aliquo eo vltz superabundet solutio: ut defectus etiam timeatur virtutis: huc balneo introduce aquam superfunde. ea maximeque pedibus et manibus: quo et medicaminis et materie foras extrahatur virtus: et ad extrema cum et pulchres dabis cum robore feruli et robo mirri: sirop. quoque ribesi. alia quoque que tingant medicamina. dabis etiam lac calidum acerbum potandum cui intercidunt ferri frustra calefacta cum biscocto trito. Si si singultus illi acciderit psilij semen et oleum ro. cum aqua frigida propinabis mebra solidis et firmiter ligabis. Si aduultus et morsura amigdalos oleum dulcium ac ro. et semine cucurbitule oleum: aut psilij seminis glutinositatem propinabis eorumque que est citoniorum. Si vero quicquid eorum acciderit accidentum quod et medicaminum est adducere grauius oportet acceleres regimine quod posuimus curare. Siquis igitur aliquid iteue sumperit superabundet autem solutio: morbi qui ea accidunt de causa graves sunt ex quibus etiam timenda est mors. butrum huic et lac propina. hec enim iteue mitigant actionem et cessare faciunt. Si autem super additum solutio dabis puluerem tami cum aliquibus roborum naturas carceratam. Qui autem bibet mazairu accideritque illi pessima facta sunt. lababa porriges cum iulab amigd. oleum: lac et butyrum septies: deinceps aut acetum porriges cum frigida temperatum aqua. Turbit autem qui accipit si modum supergreditur solo. lac et robum accipiat citoniorum similiaque super cuius caput fundatur aqua frigida. Porro cui carbium porrectum est accideritque turbatio et acumi butyrum dabis et lababa cum oleo ro. et aqua rosa. refrigerata tam granatorum aqua et pomorum. dare quoque ordeii aquam non iteumodum est cum amigda. oleo. et arabica gumma. ius forbeat gallinarum cum butyro. Si autem multa est solo aqua saule ordeii cum gumma et tam propinabis: odor et sandali et aquam ro. caphorazque oia naqz hec vitia sunt. Ad hunc modum in oibus facies que plurimum fortiterque laxat medicaminibus.

Et vero si bibet acciderit diarria medicamina pulueribus tami vtere: irrozabifque oleo ro. vtriusque clisteribus quorum est sanguinem stringere: queadmodum alio dictum sum.

Et ominus autem cum medicamine ut carbac et rachea et bebenegum. si vomitus quidem accipietis supabundet medicamina: dabis quod vomitum reprimitur: clisterisque vtere cui bantali adeps et butrum imponatur. Si vero immoretur vomitus fiatque abhinc turbatio ac subuersio: aut quod erit parum: dabis patienti aquam calidam decoctum fuerit anetum cum melle et sale: hec enim vomitum adiunat.

Si autem ex ellebore porrectio aut aliorum spasimus acciderit: patienti propinabis lactis pinguedines ac butyrum ordeii aqua: mebraque linias cum oleo vno et alba cera: sedeatque in aqua conche tepide ac dulcis: hecque sepi faciat.

Capitulum. 57. de regulis quod eligatur medicamina et quod seruanda sunt medicamina simplicia et pbleboda a corruptione.

Quoniam oñdim⁹ oñz virtutē medi-

camini simplicium vtilita-
tesq; iam nunc equum est regulas quibus eligantur
proponere: et qualiter seruanda sunt et quo modo cauenduz
ne eorum debilitentur virtutes: et ne accidat illis corruptio.
Nonnulli namq; hominum curam negligunt medicaminū:
paruipenduntq; custodiam iuxta qđ oportet: debilitantur qđ
eorum virtus et minuitur vtilitas: que oñ in his primū cura
re medicaminū electio. s. vltra cōes bec ē. Eligantur medica-
mina quibus est odor proprius que et meliora et fortiora illis
sunt in odore siue iocundus sit aut fetidus. Quibus autē sapor
est proprius amaritudo. acerbitas vel dulcedo aliaq; que in
illo fortiora sunt ceteris meliora iudicabūtur. Sic et que co-
lorem habēt propriū vt viol. ro. et similia que in colore fortio-
ra iudicabis: meliora iudices et laudabiliora. Porro de me-
dicaminibus que herbe sunt bētes semina vt quecumq; ab
sintbium. zusa. et his similia. Eligēda sunt et colligantur quz
ad sue statuz peruenierit collectiois: quz virge earū siccate fue-
rint et flores et semen quoq; nō est paucū aut leue s; solidum
et bonustum. Que aut sunt herbe sine seminibus virge earuz
recētes sint. Sitq; dum leguntur aer clarus et mundus: et sep-
tētrionalis. Eligantur quoq; herbe que mōtane sunt in frigi-
dis locis: fortiores nāq; sunt actiois his que in calidis et hui-
usmodi nascūtur locis et facilibus. Semina vero eligenda sunt
plena bonista. Succos oportet exprimi de plantis folioz
recentium que peruenierit ad sui cōplementū virgez earum
plate sunt. Porro fructus qui cōpleti sūt et maturi. Radices
vero et virge ac cortices sumende sunt qū tā marcescere plan-
te frondes incipiūt: sicētuzq; in vmbra in locis minime hu-
midis: postq; eorū pluis diligenter ablutus fuerit: his itaq;
regulis eligenda sunt medicamina simplicia. Prohibere
vero a corruptione siuolueris et custodire: oportet sumas her-
bas semina succos et virgas omnes qū iam delicata fuerint
et nihil superest rois siccauerisq; ea ad solē. Reponas her-
bas et flores: virgas ac succos in arcbis quarū ligna sunt d
albula et similia: bec enim arbor eorū custodie melior est. Se-
mina vero optumissime suis seruatur in plantis siq; suspen-
dantur. Sic enī permancbūt tēpore longo. qđ si non contin-
gant in carta reponas: seruesq; similiter. Et sciendū quonā
si vt oportet seruans suam tenebūt tribus ānis virtutē. Ab
dicamina autē iocundi odoris vasis oportet poni argenteis
aut vitreis: deinde capita eorū diligenter obturanda. Humi-
da porro medicamina q̄ ocul optuna sūt: que quidem cōgruūt
purigini sibile et tenebris ponantur in vasis cretis. Et vero
medulle et adipēs ac affugie in plūbeis. Hec sunt que or-
dinare volebamus de electione medicaminū ac custodia eorū.
Non enī oportet medicū aut qucuq; aliū medicaminū
negligere electionē et custodiam eorū qū horū sit maxima in
curatione et medela necessitas: discant ergo bec et intelligāt.

Incipit sermo tertius secunde partis libri cōpleti artis
medicine qui dicitur regalis dispositio bali filij abbas disci-
puli habimece de medela febriū et apostematū. 34. cōtineñs
capitula: et est translatio stephanonis philosophie discipuli
de arabico in latinum.

De medela febriū que sit ex calore solis.	cap.	1.
De medela febriū que sit ex frigido et dēfatione.		2.
De medela febriū. d. que ex cibis sit et potibus et acutis
medicinis.		3.
De medela feb. d. que sit ex labore.		4.
De medicamine fe. que sit ex ira.		5.
De medicamine. f. que sit ex tristitia.		6.
De medicamine. f. que sit ex vigilijs.		7.
De medicamine. f. que sit ex apostemate.		8.
De medicamine cōmuni putridis febriū.		9.
De euacuatione humoris putridi.		10.
De regimine febriū per victū.		11.
De medicamine tertiane febriū pure.		12.
De medicamine tertiane febriū non pure.		13.
De medicamine febriū quartane.		14.
De medicamine febriū quotidiane.		15.
De medicamine febriū continue.		16.
De medicamine febriū pposite.		17.
De medicamine. f. que dicitur epileos: et liparcos.		18.
De medicamine. f. que. v. sexto ve accendūtur die.		19.
De med. f. accidentiū que sequitur febres.		20.
De amputatione appetitus ciborū cū febze.		21.
De med. mllis et sitis et sernutationis in febze.		22.
De med. vigiliatū et obstupescationis cū febze.		23.

De mollitionis med. nature et siccitatis ei ⁹ : et vomitu mul-
to sudore et arctato que sunt cū febze.	24.
De med. defectus cū febze.	25.
De medela febriū et bice.	26.
De me. apostematis quod dicitur pblegmō.	27.
De me. apostematis quod dicitur berispila.	28.
De me. apostematis quod dicitur formix.	29.
De me. q. dicitur vadmia.	30.
De me. apostematis qđ dicitur scilios.	31.
De me. cancri.	32.
De me. scropularum.	33.
De medela carnis superflue verrucarū et nodorū.	34.

Capitulū primū de medela febriū que sit ex calore solis.

Adnia que opoz

tuit ostendimus et eplanauimus
de simpliciū virtute medicaminū
ac vtilitate singulorū in vnaqua
qđ infirmitatū quidq; in corpō
bus operētur atq; bec recta qua
itur semita a medicaminib⁹ ad
ea que conferunt in morbis iam
nūc hoc in sermone incipimus:
viā qua ad curandos accedimus morbos et passionēs eaq;
que profuit illis medicaminū regimina et ciborum. Disputa-
uimus autem de his secūdū dispositionē et ordinē qua eorū
signa sensui sunt manifesta et cās retulimus principio nāq;
de signis morborū cōiū: que et in manifesto erat corporis et in
rimo febriū. f. et apostematū disputauim⁹ incipietesq; a febri-
bus: de febze proposuius dici. deinceps alias que sequuntur
febres. Dicimus ergo quonā diuersitatū febriū dici cōis
medela sit rebus cās aduersantibus a qñ⁹ s facie sūt. Qđ
quz ita sit dici febriū que sit ex calore solis et c. enis medela
ē in frigidis sessione locis que cōbussit aquilū ad odoratz
qđ sandali aqua ro. cāphore. menusaris. rosarū. Et quoniam
maior que banc patiētē vger febze lesio i capite est. aqua ro.
super caput eius fundendū est oleū ro. acetū quoq; enz niue
refrigeratū sitq; acetū. aque ro. quarta pars: oleū aut tanq;
eius medietas: bec funde super patiētis caput pedetēm plu-
ribus et nō semel vicibus sitq; vñ bec facias manus tua a ca-
pite illius sublata: debinc at in hac porticies aqua ro. acetū
qđ et oleū sandali. al. infundesq; pāniculū lincū que et super
caput ipsius extēdes frigidū. infundes aut pāniculū hunc se-
pius et appones nec cessabis donec ab eo febriū cessauerit
aut inclinetur. Quam autē inclinata fuerit medio illum inda-
cas balnei aquāq; super eius caput et oia mēbra funde suauiter
et tēperata infusione interpolata quo corpus eorū hume-
tetur et dissoluatur: at vero si decoxeris in ipsa aqua viol⁹ sic
cas ninfar et camomillā perfectius erit et vtilius corpus hu-
mectationi quā ex solis calore ac venenis si: citates sit lucra-
tū corpus. ideo ergo o3 superfundi capiti parū olei viol. aut
uinifar. sed et seminis cucurbitarū oleū post balneū quo hu-
mectatione corpus humectetur: egressus vero balneo geseat
hora accipiatq; refrigeratua: aquā cū zaccara si quidē ha-
buerit sin mūdū infusūq; refrigerata cū niue aqua: panē tri-
ci dabis illi siue infusū lorū aqua calida refrigeratūq; niue
cū zaccara mūdissima: aut acetū cū medulla cōditū cucume-
ris et arsunegi: aut porulaca aut cucurbitarū mezarum et
massi sine oibus cōdimētis calidis. Si aut perfecte alicui se
fructuū crediderit dabis ante prādiū elelegi granata. pyzna.
frigoriz niue affectas. Sōnū inducas post prandīū quicēq;
abibit enī oio hoc febriū regimine.

Capitulū secundū de medela febriū diurne que sit ex dē-
fatione et frigore.

De vero quādo diurna est ex frigore et niue
et dēfatione feb patientē in loco o3
et secreto et parū bamēti lenibusq; operiri vestibus
et amictu fricetur eius corpus fricatione tenui donec incline-
tur febriū: aqua inclinata introduc in balneo moramq; in co-
faciat: corpus eius tēperatus fricetur quo dilatētur pori dis-
soluaturq; qui artatus ē in eius corpore calor a frigore vtraq;
post sudorē cū fricatione ebiri oleo modico aut arietū aut su-
sani: aut acuari. Egressus opiatu calefactorijz optimis p-
hora reficiaturq; tā tunc subtilibus vt pullis frāquillimis si-
milibusq; cū elpidabago cōditis aut zirabago vel ēt coctis
aut patellaris odore marcemusū et nemantiū sibi: porrigat
illi ribant parū vini: si quidē parua ē dēfatio vt aperiatur

Ei autem febre ex labore patitur molestam
qui querere pratur os illo que
reporis dat qualitas aur somno plimo donec a be-
fatigatione redierit ceperitq; febri inclinat hoc ubi fiet bal-
neum incediatur in media domo suavi flet infundatur aq

tepidā: et siquidē concha deest cōtinua supfundatur aq̄ quo
humectetur ab ea que acciderat ex labore siccitate illius cor-
pus egressusq̄ mungetur corpus oleo viol. et ninfare cū pli-
ma frictioe s; tēperata. maximeq; cōcatenationū loca pluri-
mum supfundantur oleo vt emollescant mēbra. et cedat sic
ctas que acciderat extensionesq; ex labore. Qd si manibus
corpus fricaueris sepius vtilius erit. tūc iterū in concham re-
deat supfundatur illi aqua tepida: et siquidem labo: fuerit
plurimus et foris bis hoc faciat aut ter aut certe quater. Si
vero parvus semel sufficit aut bis: debet egressus balneo p-
horā quiescat plenā: carnisq; cibetur pullozū cōditiue ex-
tremis. Sitq; eozū paratio laudabilis. lactucas comedat et
intiba: et portul. ferula sepius multiplicet: vinūz vero bibat
quod cōuenientes et cōcurrentes dābūt causē que sunt. s. cor-
poris complexio. ctas. instantia tēporis regio et consuetudo.
Si ergo erit eius cōplexio frigida et plā aliozū ac patientis
plurimi cōsuetū: vinūz vtatur vino tēperata qualitate: s;
quantitas quidē maior sit q̄ tēperata. Si autē: s; calida fue-
rit aut plurima aliozū: nec multū ei in consuetudinem ē vi-
num. aut equidem paucū: sit eius potus paucus et vinū albus
subtile malum tēperatum: plurimum dormiat. plurimū quies-
cat: febris eim facile cessabit. Si autē superstit post hoc alq̄
eius reliquie: apponā hoc idē quod dictū ē regimē balnei et
sessionis in aque concha et vinctioe oleoz. aliozūq;.

Cap. 7. v. de medella febris que fit ex ira.

Ui accidet hec febris que ab ira ē: man-
fescere opz et sedare ipmz
quiescere ac seipm iocūdare et mitē facere. Quamq;
febris declinare ceperit ingrediatur aque plenā suavis ac te-
pide concham: in qua etiā perseveret tēperata mora: egredia-
turq; et siquidē estatis ē tempus fundatur sup corp⁹ eius aq̄
fri. māfescatq; seipm et quiescat: proxima sint illi sandalum
aqua ros. cāphora. rigeturq; corpus eius bibat de iulab mo-
dicū et aqua granatorum mizozū cum niue. Tibetur frigib.
efcis et humidis: vt acetū. oleū olivē frigidisq; paratis cū aq̄
heserem et granatorū et piscibus lapidosi parū cū sale con-
ditis. Qd aut accipiat vinum: augei eim iracundia. Jā tūc
plurimum vtatur somno et requie: hoc etenim bant omnino
anullat febrez et extirpat.

Cap. 6. v. de medella febris que fit ex tristitia.

Ui nero febris hec ex tristitia cōstigit et cu-
ra tristitie eius mitigationē mol-
liri expediet: eiusq; exhyalarione: lenificantesq; au-
diat cātēlariū diuersitates: vt cythare et lyre. s; et tonos dul-
ces et mitigātes: corpusq; eius tenuiter frica. Ingredia et bal-
neum: sit in domo pā. immergatur cōche aque tēperati calo-
ris vt eo educatur calor: corp⁹ ad exteriora modo cōpetenti
cibis reficiatur tēperatis: vt carnibus edozū ac gal-
linarum: pullozūq; piscib⁹ quozq; lapidosi et cucurbitis ac
citrolis: oibus bis vt humectetur corp⁹. Nec vero semel mul-
tam ciboz accipiat copā: vinū propinquet ei tēperatū cū aq̄
fri. fm cōsuetudinē et etatem: tēpus instans anni: et siquidem
tempus anni estas ē in frigidis sit locis. Si vero biems locis
secretis tēperatisq; nec plurimū faciat somnū: nec diebus fa-
ciat continuatis p̄q; dum calor omnis deficiat corporis.

Capit. 7. v. de medella febris que fit ex vigilijs.

Ui autem hec fit febris vigiliariū cā panē
tium soporatiōe mollienda est.
concipiant ergo anhelu nariū oleū viol aut oleum
cucurbitē seminis cōditum cū viol. cataplasmetur eozum ca-
pita aqua decoctiois viol et ninfar. papaueris corticisq; ei⁹
tritaram: ordeī quozq; tansi donec plurimū cōsumperit som-
nūz cerebraq; eozū humectentur. Qd ergo ab eis cessauerit
febris. mediaz introducat balnei domū. sup eoz capita sū-
datur aqua tepida suavisq; et omne corpus cū oleo fricetur
diligēter: ingrediatur conchā aque tepide et dulcis: fundatur
q; super eozū corpora interpollate: induantur vestibus et ge-
seant bora: cibo reficiatur laudabili et subtili: vt sūt pulli tur-
di nec vero plurimū accipiant. Et siquidē est qui cōsueverit
potum vini. propinea illi parū plurimum mixtū vt acceleret
eozū cibozū digestio: quz sit vigiliariū extenuare digestionem
vt eozū humectentur corpora: vinum teim plurimū mixtum
humectat corpora. si ergo expedit humectationē molliori cor-
porum. Illis quibus hec febris ex accitibus aie cōtingit pro
bibent a coitu: desiccat eim corpora.

Cap. 8. v. de medella febris q̄ fit ex apostemate.

Ui hec autem febris diurna accide-
rit ex apostemate glā-
doso alijsq; apostematibus calidis oz sanguine mi-

nuatur vena mēbro cōpetēti in quo est apostema et cataplas-
metur epistimato oportuno. vt epistimata simplicia et strin-
gentia sint ac extinguentia que et p̄bibeant et repellāt māz flu-
xum. bibat extinguentia et refrigerantia. vt p̄stana:z. grana-
toz aqua. iulab pilulj semē et postulace. mēdauris cibe et cu-
curbita masso. p̄stachijis atriplicib⁹q; scis cū aq̄ granatorū
et heserē silib⁹q; Quidē et locis vti frigidis. docē oio sedat
dissoluiturq; et maturetur euacuaturq; qd in eo ē. Laueat
aut balnei introitus vini potus donec cōsumatur morbz bec
ergo sunt que oportuit de diuersitatū vniū. oici febriū mede-
la cōmemorare. Jam nūc aut de medella febriū ex putredine
incipimus preponemusq; eam que communis est omnibus
putredinibus.

Cap. ix. v. de comuni medella febriū ex putredine.

Febriū oportere in medella febriū ex pu-
tredine minime cōmuniū trib⁹ vi-
primū febriū caloris extinctio ac aduersari ei. Secū-
dū antē euacuare humorē putridū. Tertiū vero regimen ci-
borum ac potus electio. Et extinctio quidē caloris febris
faciēda ē cū refrigerantibus et humectantibus cibis. et medi-
caminibus. Et quoniam morbozū medella cōmuniū sit fe-
bri ipsi aduersantibus febriq; est cōplexio calida et sic mede-
la eius et cura in reb⁹ ē refrigerantibus et humectantib⁹: nisi
q̄ minime vtrūm est his que refrigerant et humectant sim-
pliciter sed secundū q̄ morbi expetit cōplexionis q̄ritas: et s;
cōplexionē corporis naturalem: patiētiq; etatē ac anni p̄e-
sens tēpus. sed secūdū cōplexionē regionis: et secundū q̄ri-
tatem morbi cōplexiois: qm qd erit febriū caloz fortis et acu-
mine: oz nos multa facere ea que refrigerant et extingunt: vti
risq; refrigerantibus secūdū egressionē corporis a tēperan-
tia in calore: hoc aut cōmune quidē est quod oz equilibzari i
omni morbo venient ei mala cōplexioe. Nec te tamē lateat
medici notitia virilissime tractari nō posse subito intuitu sed
artificio ex arte. Si etenim posset medicus morbi qualitatez
q̄ritatem diligenter percipere: medicaretur aliquibus que
sufficerent repugnationi eius fieretq; sanitas. Sed cognos-
cimus ex subitōne. quia approximando vsus longitudinem
exercitij i morbozū medelis. Qdoret quozq; ipsam secūdū
cōplexionē corporis naturalem esse medellā. vt si quidē com-
plexio corporis naturalis frigida: egemus in febrib⁹ reb⁹
que fortiter refrigerant eo q̄ corpus hoc frigidū a cōple-
xione naturali plurimū elongatū est. q̄ si corporis est. ca. cōple-
xio. necesse ē huiusmodi medicaminibus vti refrigerantibus
minus: nō enī corpus a naturali plurimū elongatū est com-
plexione. Sic ergo se res habet in omni morbozū medella q̄
ex diuersitatib⁹ fuerit male cōplexiois. medella nāq; infirmi-
tatū cōmuniū est corporis egrotantis in naturālē reductio
cōplexionē. Utimur et refrigerantibus secūdū infirmitatē
anni tēporis p̄sens regionēq; quā i habitat: qm si hoc oia
ca. aut plā. necesse ē maiore esse refrigerationē caloris fe-
bris extinctionem. Si vero frigida sunt oia cōmodū est mi-
nus extinguentibus vti et refrigerantibus. Adhūc modum
oz diuersitatū oium ex mala cōplexione morbozū esse mede-
lam. i. s; humidiorū ac siccorū atq; hanc quam proposuim⁹
regulam ministrā.

Capitulum. x. v. de euacuacione humoris putridi.

Amoris euacuatio putridi bis molienda ē
medicaminibus quozū sit illum
euacuare humorē qui febrē parit: vt siquidem febris
fuerit tertiana fiat euacuatio medicaminibus quozū ē chole-
ricū exinanire humorē. Si vero quartana bis que humorē
attenuant nigrū. Si quotidiana a phlegma euacuantibus
Si vero sanguinea febris est phlebotomo. At vero si compo-
sita ē febris vtrūm est certe medicaminibus laxatiuis que do-
minatē in cōpositione humorē euacuat quē admodū cplana-
bimus. Qd aut de oibus dari medicaminibus tū q̄ quanti-
tatē ex corpore morbz generatē euacuet. Dictū est autem
hoc quidē ē qd medici nō possint notitia certissima teneri.
Cognoscat hec autē quātū consideratio mōstrat et artificij
quātū proprias accipere poterit. hec aut cognoscat qui pluri-
mū in arte exercitatus ē medicinz et expulsionē morbozū sūe
quērationeq; infirmitatū lōgo tēpore. Nec vero laxatiū
in morbi oz dari principio quz humor maturus nō est nisi
sit humor quidē excitatus. Si enim medicamie vtariis laxati-
uo et humor crudus ē euacuabis quod in eo subtile ē et tenue
superitq; crosū critq; simpliciter nihil habēs secū qd illum
subtiliet ac maturet: vnde et difficilio: sit eius maturatio et la-
bor ad excoquēdū illū naturē: sitq; morbus pluri⁹. Qd
aut videris infirmitatē tumultuatē et de loco ad locū māsē

te: leditq; infirmū ē cōcutit. Tūc iā in principio euacuādum tibi humor nec sustinēdū donec maturetur vt quiescat egrotas. Et sciendū qm nō o3 quātitatē eorū intueri que euacuatur sed maxime necesse ē qualitatē speculari: et siquidem euacuatur humor morbū generans o3 eius tantā exinanire quātitatē quāta opus ē siquidē patiēti pferat virtus: qd si id quod euacuatur humor morbū generanti contrarium ē amputetur solutio: prohibeaturq; euacuari nisi sic fiat morbus augmentatur: nec egroti perferret virtus. Quod enim educetur humor est quo maxime corpus eget: o3 ergo intucaris in eorū que euacuāda sunt exinanitione quin et infirmi virtutē ac eratē anni tēpus quā inhabitet regionē et consuetudinē euacuationis et inclinationē humoris: et virtus equidē egroti cōsiderāda ē: qm si fortis fuerit et sufficiens euacuādus est iuxta quod exigit necessitas semel. At vero si debilis minime euacuatur: sed vitendū est refrigeratiuū et restringentib; donec virtus redeat et tunc adhibenda est euacuatio eorum que o3. Si virtus debilis est medicina nō forti s; paulatim que oportet euacuabimus pluribusq; vicibus ne forte imutata virtus deficiat. Intucenda quoq; infirmitas tēpus presens ac regio in euacuatione: qm si etas iuuenis est et tēpus anni ver: aut autūnus et aer tēperatus et regio similiter: semel euacuari purganda o3. Si aut etas sit pueritia vel senectus et tempus quidē est aut etas aut hiems: torpor: aer calidus graui calore aut frigidus: regioq; frigida vt septentrionis: aut calida vt est australis nō euacuatur infirmus: q; si vrget necessitas exinanitur partū pluribus vicibus: hec quoq; in loco o3 intueri tēpus quo euacuare necesse est. Et si qd etas est superius vomitu egrotū euacues. Si autem hiems laxatiuo medicamine sicq; qū propinas medicamen in estate dū aer est frigidus tēpore quo naturalis calor per omne dispersus est corpus. Quantitas quoq; euacuationis intucenda est ex consuetudine patiēti: qm si infirmus est qui laxatiuo consueuerit egrotq; euacuatione euacuatur q̄tum opus ē omni post posito timore: aut vero si nō consueuerit cū timore euacuatur: q; si vomitu prouocātū cōsuetus est purgari medicamine et nō laxatiuo: aut laxatiuo et nō vomitu: eo quo cōsueuit euacuari o3 modo. Conseruetur enī ē et illi vlti. Sic quoq; in euacuatione que pblebotomo fit intelligēdū ē: hec ē si pblebotomo purgari cōsueuit: est quoq; q̄ eget sanguine miui: sāguis iuxta qd op? ē ltrabas. Si vero minie pluerit pedentim educas minusq; q̄ est opus. Intucenda est quoq; materia inclinatio in euacuatione celebranda: qm quidem si materia longa et in parte epatis est inclinata et est in gibboso latere euacuabim; medicaminibus vrinā prouocantibus. Si inclinatur in profūdo latus materiā: exinanitus medicaminibus laxatiuis. Quod in stomachi partes atq; ad supiora eius vomitu euacuatur. Si vero ad inferiora laxatiuo. At vero si ad intestina clisteri purgandus est humor: his colationibus euacuatio na librandā est in omnibus morbis et passionibus qū euacuandū quid crit.

Ca. xi. de regimine. fe. per victū.

Er victū regimen o3 fm morbi esse naturā ac tēpora eius: sed et secūdū infirmi virtutē ac cōsuetudinē: sed et secūdū corporis figuram appetitūq; inclinationē sed et secūdū q̄ accenditur: ac iuxta q̄ accidit egroti signa accidentia ac potrentē pbi bētia ciborū. Et nā qd morbi. qm qū febriū ceterorūq; morborū: quedam quidem sint acute: quedam autem diuturniores et longe. Oportet infirmi regimen secundum morbi dispositioni in cibis acumē ac cū dilataciónē. Et quoniam acutorū morborū diuersitates multe sunt et quedā que peracute sunt in vltimo acumis atq; hec q̄ in. ij. aut. iij. aut. iij. aut. v. finitūtur die. quedā nō simpliciter acute: que ad. vij. ix. xj. extēdunt die. quedā quoq; ad quartūdecimū. sed et qd acute sunt: sed ē in eis mora: atq; hec sunt q̄. xiiij. trāsgredietes ad. xx. p̄tingūt: quedā āt bis tardiores quoq; oīus ordinē exponemus loco quo de morborū tractabimus naturis et tēporibus eorū. Si quidē in vltio fuerit morbus acumis et dictā quoq; in vltimo subtilitatis ē expedit. vt aqua pura cū iulab mixta aut violato sirop. aut aqua mell. aut squingibin. Si aut morbus ē q̄ ad. vij. pueniat: huic aqua ordi pūcti cū zaccara et iulab. aut violari sirop. Si ad nonū pueniat et quartūdecimū aquā dabis ordi cū sua farina aut aquā eius colataz bis in die aut aquā quidē ordi in diei principio: eius aut trāscūtem medio mezaurū cū encurbia et spinachib; alijsq; similibus que presenna tenueris: sic se res bz in morborū regimine q̄ minus acuti sunt his. si que crosioza sunt. quātūcūq; autē morbus accidit ē cibū virtutē ē cōuenit: quāto autē mī

nus acutus et cibū grossiorē ē decet. Dabis ēt quibūsdā in morbis aquā ordi subile in longioribus aquā eius cū purgamēto suo. Porro in morbis polixitate habētib; vt tertia nā nō pura: quotidiana. quartana similesq; bis morbi polixi crosiozē desiderāt dictā et nō subtiliari: augeaturq; ei quātitas donec ad statū morbus perueniat. Si etenim in huiusmodi morbis subtiliaueris dictā fortassis ē secur? nō poteris quin cadat virtus in statū morbi: nec erit fortasse infirmitati virtus qua resistat passioni quā sit morbus circa statum fortior q̄ fuerit. id ergo expedit dicte subtilitades et diminutionē in polixiorib; morbis circa statū fieri q̄ virtus occipitur tunc temporis in aduersando egritudini quatenus superatam effuger. Cōparauerūt aut antiqui medicorū infirmi virtutē expēsis: morbū peregrinatiōi. medicū peregrināti. peregrinās nāq; expēsas extimat itineris fm virtutē et longitudinem. Sic et medicus virtutē morbo resistentem compensat s; ip̄na breuitatē et longitudinē: et siquidē viderit morbū breuiū ēē spātij statūq; propinquū. cibum subtiliat et iminuit. Sicut peregrinans cuius ē peregrinatio proxima: vnde et expensis eget breuioribus. At vero si morbū polixum aduaductū: virtutē a principio cōseruat egritudinis ne forte virt? deficiat: veniēte ergo statū tpe virtus fortis est: sic et peregrinās si longum ē iter longiores apparat expēsas: ne forte eius deficiat expēse anq̄ ad locū attingat propositus: debilitaturq; ac deficiat virtus. At vero dicte regimē fm morbi tēpora sic o3 ē. Cōmodum ē i morbi principij cibū ad crosiōnem inclinari. ne forte infirmi fiat trāitus de grossa ad subtilem semel dictam: nocetq; ip̄i amplius. dissoluaturq; eius virt? et debilitetur. Rehinc aut eius immutatur crosiōnes paulatim et per dies. donec morbus ad statū perueniat: quo quidē op3 dictam tempore in vltimo ēē subtilitatis: vt ē p̄adij dimissio ac imitti iulab. aqua mellis. viol sirop. ne virtus in ciborū occupetur digestiōe: conuertaturq; oēm suā curā ad morbo resistēdum expellēdumq;. At vero cepit morbus declinare: cibū quoq; crosiari incipiat: regendūq; refurgētiū ab infirmitate regimine egrotus. Dicte porro regimē fm infirmi virtutē cōtēplari o3 et si quidē patiēti fortis ē virtus. pacatus morbus siquidē ad statū peruenit reges hunc subtili plurimūq; ciborum dimissio ē iulab ac viol sirop. cū aqua tēperata. q; si debilis ē virtus nec morbus acutus: status quoq; remor? infirmū hunc dicta reficies ad crosiū inclināti sepius et paulatim. quo virtus cōseruetur ad status vsq; morbi tēpora. At vero et si virtus fortis et status longius positus hunc cibo reficimus infirmū tēperato semel tm. At si virt? fortis et status morbi proximū subtile dābimus cibum: atq; hoc est vt oīo victu amputato sola vtatur mellis aqua ac iulab. q; si tēperatā sentimus virtutē statūq; remorū tēperato reficiatur infirm? cibo semel tm. At si virtutē tēperatā stat? instat proximus cibū erit infirmo subtilis et sepius. Augmentum etiam et crosiōtis cibi virtutē quidē auget partiterq; morbū p̄traq; subtiliatio cibi et iminutio virtutem iminuit: ip̄m quoq; extenuat morbū. At vero cibū in substantia tēperat? sua et quātitate virtutē suo tuctur loco. sic quoq; o3 si ex repletionē morbus fuerit ac virtus fortis subtiliari cibū eiusq; iminui quātitatē. Quum vero ex euacuatione sit morbus: et virtus ē debilis cibū vltē ē cōsum: s; eius iminueda ē quātitas: hisq; in die sepius apponēdū et non semel. Quā autē fragilis virtus ex repletionē morbi. aut quū virtus quidē fortis et valens et morbus exinanitiōe cibū ēē in substantia ac quātitate cōuenit temperatū. Obseruādū ē etiā regimē fm anni tēpora ciborū. Si tēim etas fuerit anteq̄ meridies transeat prandendū ea hora. si qua naturalis validus ē calor: sintq; oīa quibus infirmus reficitur frigida actu: vt aīa voluntarie illa suscipiat et in quibus quiescat. Si tempus hiems ē: circa meridiem cibi sit hora quz naturalis calor fortis ē et in oēs diffusus corpis pres. sitq; qd ciborū sumit vel medicaminis actu calidū atq; hoc modo in oibus faciēdam ē morbis Estimatio aut ciborū fm cōsuetudinē talis ē. Intucendū si fuerit infirmo in sanitate sua cōsuetudo ciborū copia: hūc nō o3 prohiberi a cibis tā rsi morbi nō expeter natura. Si eiz prohibueris illi cibos virtus dissoluitur ac deperit: q; si ciborum illi cōsueti ē paucitas: hūc oīmodis arcēdū subtilibus refice. Si eim crosiōis corpus virtus nō sustinebit et graua debilitatur. et debilitata perit cū qua et infirmus etiaz si morbus minime sit acutus. At vero ciborum ponderatio fm corporis figurā. siquidē corpus rarum fuerit plimū hunc a cibo arcēdum minime iudicamus. pascendūq; fm q̄ morbi expetit natura. At si spissum egrotantis corpus aspexeris cibū hūc iminuedus ac subtiliādas est: quātiā prohibē

duas siquidem ita iudicaueris. Sequitur ciborum iudicium
 fm accessione temporis. Considerandum enim si febris fuerit
 immobilis et minime variabilis: nec mixta prohibendus est pa-
 ties accessiois tpe et aut sex horas donec idurat calor et actio
 deficiat. Et tamen si non paritur ism? o dec febris oio deficiat
 non oio illi refici dñ calor i supiorib? vñ interiorib? est corporis
 aut i oia diffusus mēbra. sed quia a pectore ardor cessauerit
 et a ventre et in his locis et extremis cōcedat. In cō-
 tinuis aut febribus paties cibo arcend? ē dñ difficultas vz
 get feb. hec enī cōferētus et vilius magis digestionī eorum
 qui sumuntur defecitū accelerās ciborū pp caliditatis leuita-
 tē. Si ē actiois et difficultatis sūb tēpore panēs reficiatur: oc-
 cupatur a resistendo febi natura a ciborū digestio: sed et sto-
 machus quī nō naturaliter fuerit calefactus calore cibos nō di-
 gerit et alterantur in febris materiā: qua augmentata morbi
 tēpus productū et oppilatio venis superuenit. Quando autem
 febris ē accessus varius et incertus et ponēdū est regimē ciborū
 qz necesse fuerit infirmū refici disponēdū est regimē ciborū
 fm appetitū infirmū: cuiusqz ad aliquā inclinationē. Cōside-
 radū nāqz ē si infirmo multi sunt viles et cōferentes cibi nī
 si qz quidā minoris sunt vilitatis si infirmū aia ad minus in-
 clinatur vtile: appetitus egroti sequēdus ē: dabisqz quē desi-
 derat cibū. Cōferentior enī est illi et vtilior et corpori eius meli-
 or eo qz libētius suscipit: sic ē in ob? alijs faciēdū rō appro-
 bat quibus curādus ē morbus aliquis. In mēsurādo aut
 cibū hz accidētia que infirmū a cibo prohibēt intēdū siqui-
 dē in stomacho superfluitas ē ciborū aut in visceribus et inte-
 stinis crapule oimodo reficiēdus nō ē nisi stomachus purge-
 tur et intestina a crapula vacuēt. Sic siquādo euacuādū fue-
 rit necessitas infirmo aut laxatio aut clisteri aut a siapho
 aut deniqz pblebotomo alijsqz cibum nō oportebit dari nisi
 post euacuationē corpis ac purgationē. Potus autē regi-
 mē in tria diuiditur aquā medicinalē potū et vinū: aque qui-
 dē est refrigerare et humectare: si quidē febris ē de cōtinuis
 et ventibus vt causon maturitatisqz signa iā manifesta sunt
 et virtus valida et infirmū cōsuetudo aquā potare frigidam:
 nec principalit? aliquid mēbrozū debile: nec apostema. hñ
 ab aq potu frigidū ē minie arcēdū. Et si maturitatis minie
 signa appēt vtr? ē debilis excellētū aliqz mēbrozū apostē-
 ticū. nec infirmo aq bibēdū frāz pseruē? hñ oio frīorū aq po-
 rectionē prohibeas. Sed et si tēpus ē estas et febris in acutis
 vltio et maxie stō et epate debilibus arceatur quimo aquā tem-
 perati frigoris propina. febre aut cōstantiā tenēte periodicā
 aquā o3 patēi ppinari frigidā accessiois eius medio tēpore.
 Et vero in principio nullo penitus mō aqua frigida ē pmit-
 tēda. Si sit aut febris minime acuta sed humor crudus pro-
 hibenda aque frigide potio. Si enim plurimū samatur mul-
 tas fouet: vt ē apud hypo. egritudines in libro acutorū mor-
 borū. Immozatur eius p mēbra in fusio. ac descensus diffi-
 cilis fit: maturatio differtur et pzoologatur ei? mora in stoma-
 cho: facitqz in pluribus infirmitatibus vētri vēlositatē. et si qd
 contingerit stō dominātē ē cholera cōmipitur aqua et i cho-
 lera cōuertit. Quz post tēporeis lōgitudine ad intestinū de-
 scenderit ieiunū nō facile ab illo separatur et mittitur ad epar
 et renes: pectus et pulmonē. Que quz ita sunt nec vinā prouo-
 cat nec sitim extinguit in hac habitudine. Nō enī facile a stō
 mittitur nec ad profunda mergitur corpus: iō ergo cū quibus
 dā dāda ē siropis vt iulab aut squigibin. Medicinales
 aut potus quidā quidē squigibin et est potus febricitantib?
 oportunus: aut simplex et ē cōferēs causon patiētibus et cho-
 lericas febres refrigerat enī et extinguit et incidit humoris vi-
 scositatē: subtiliat imittitqz ad venas: oppilationē aperit: hu-
 mored educit putridū nisi qz iussi minime cōuenit: sed nec inte-
 stinis ad que humor defluit acutus excoziās ea et educens.
 qui aut ex semibus factus ē pblegmaticis prodest febribus.
 Amplius enī diffunditur et subtiliat vinamqz prouocat. Et
 vero iulab refrigerat et extinguit sitis mītigat: est et quidē mel-
 lis aqua subtiliās incidēsqz pblegmata sine forti refrigeratio-
 ne: est et sirop. viol. emolliens naturā asperitatē liniēs canali-
 um pulmonis et pectoris acutēqz sedet. Vinū autē cale-
 facit subtiliat corpus cōforat: digestionē procurat nisi qz fe-
 bricitantibus ex cholera minime cōuenit: sed nec acutas lon-
 gasqz patiētibus bñ vt tertianā nō purā: quartanā et quor-
 dianā. in quibus quz maturitatis vestigia apparēbūt vinum
 subtile dandū est qd inter nonū vetusqz mediū sit: parum tē-
 perari: adinuabit etenim naturā ad maturādā materiā et sub-
 tiliādā quā barū sit febrū excitatio de crosis humoribus.
 Et vero si sit in capite granitas minime dādū est quz sit eius
 ventriculos replere cerebri superfluitatibus. Caloris etiam

si causa eius eleuatio ad caput acceleratur: eleuatqz qui in
 corpore sunt secū humores. vtile aut ē debiles patiētibus fe-
 bres: si virtus debilis sit maturitatisqz signa manifesta. si def-
 aquosum et subtile. Ad hūctatqz modus o3 ē regimē cibi ac-
 potus in oibus passiōibus et morbis: faciatqz hanc tibi regu-
 lam qua egrotanti cibi porrigas et poti: hec ergo sūt q nos
 oportuit ponere de cōi regimine in febribus que ex putredie
 fiunt humorū: medela aut singulis propria simplex tam de in-
 ceptis incipiēda est. Tertiane pure regimē primū incipiēdū ē.

Capitulū. xij. de tertiana pure febris medela.

¶ Quoniam ex his que dicta sunt dici-
 mus medelam putridarū
 febrū esse per extinctionem caloris: et putridi euacuatione humoris: et tertiana febris vtroqz eger: nisi qz calor
 in tertiana si sit pura fortior et amplior ac maior est materia
 quā huius febris sit aduentus de cholera. ru. que ceteris est cō-
 plexionis calidioris hūiorib? subtiliorisqz materici: magisqz
 necesse habemus calorem extinguere qz materiā euacuare.
 Quid enī et per oia quā inceperit febris hec naturam emolli-
 expedit: sed bis que refrigerant cū mollificatione. vt est quo-
 rī aqua granatorū cū suis adipibus et zaccara: succē citā pu-
 norū et aqua ramarindi. cast. f. aut cū aqua lebelabini qua
 defricata sunt zurizidacū i al. castia. f. aut zaccara. aut sirop. r.
 repperitū cū squigibin aut aqua. r. de vnoquoqz iuxta qz
 opus est. Si vero cū febre sit cephalica et turbatio clisteri vti
 oportet molli in quo est ordeū iuiube sebestem: ninfar: carbe-
 mia. surfur violari oleū. zaccara rubra: et murti quo ad infe-
 riora trahatur materia. Sit aut patientis loc? frigidus quē
 excusserit aquilonis ventus: si quidem tempus fuerit estas:
 qz si biemis est tempus in tēperatis locis acris. Quid autē euacueris
 egrotū mane intuearis: et si quidez dies est accessio
 nis aquā granatorū dabis ei musorū et iulab. qz pauco por-
 tulace: semine diligenter trito: aut aquam ramarindorū dili-
 genter fricatorū colaram: cū aqua melonis indicat aut aqua
 citroli cū portulacē semine aut spodio. propinabis autem ab
 accessione hora post terminationēz rigoris aquaz plurimā
 frigidam si quidem stomacho et epari nō est debilitas: maxi-
 me aut si humor maturus sit. Pulcherrimū enīz habet actionē
 in calores refrigerādo. Leucas aut aquā dare. f. hora acces-
 siois si quidem fuerit tertiana febris nō pura: aut alie febres
 que accenduntur: nisi ematuratio manifesta sit: hec enim hu-
 morem crudificat augetqz. Die aut qua cessauerit accessio
 dabis illi asfēlēbe. a. xl. 3. v. qz. l. cū. x. 3. zaccare aut sirop. vio.
 vt aut potu exeret sefelembē succū post. iij. horas squigibin
 puri a. x. 3. v. qz. xx. cū aqua ro. granatorū fugat musū. Non
 enim o3 dari squigibin statim post ordeū aquaz: sed nec cū
 ea miscere ne forte anteqz digeratur illā a stomacho emittat
 nec pascatur laudabiliter corpus. Amplius ordeū aqua refri-
 gerat et humectat qdū in stomacho est anteqz digeratur et
 ad epar mittatur ac fiat sanguis. Sed nec incōgruū erit squi-
 gibin patienti dari ante ordeū aquā hora: hec enī plurimū cō-
 sonat nature: prececidit enī et elimat que in stomacho sunt et in
 testinis ac venis: emittitqz que in eis sunt vriam parans ordeū
 aque quo citius quim digesta fuerit diffunditur. Dehinc autē
 quatuor post ordeū aquam bozīs squigibin rursum dabis qd
 ordeū aqua a stomacho et intestinis subtilibus ad epar faci-
 lius transeat. Post horā vero plenam mezaurū dabis de tri-
 plicibus factū cū cucurbitis. spinachijs. blet. cabegi. lactu-
 carū radibus. Quodcūqz presēs fuerit cū granatorū aqua
 ac portulacarū aqua et belerē cū amigdalaz et oleo. aceto aut
 medulla citolorū et cucumerū: lactucas portulacē refrigera-
 tam cū aqua belerē et granatorū musorū aut primorū recen-
 tium aut aqua zegeri i al. gerseri et similia de cibis frigidis. vti
 līa nāqz sunt hec hanc febrē patientibus. vt ait hypocras in
 aphorismorū libro humectātes cibi cōueniūt febricitantibus
 oibus magis at pueris et mulieribus: et qz sunt humidiores
 cōplexiones: qm medela est infirmū ad propriū reductio sta-
 tum et naturam: februm aut est corpora calefacere et desicca-
 re: egeritqz vt reducantur ad habitudinē naturālē bis quere
 frigerat et hūctat: pueri aut humidiores inueniuntur sunt com-
 plexionis mulierēsqz humidiores vtiā: quare in febrē? hu-
 midioribus egerit vt ad naturālē redeant statū. Qz aut cum
 bis quoqz si tēpus estas fuerit cibos eorū: cū niue refrigerari.
 Idoc aut cauidū in his quorū stomachus et epar debiles
 sunt. Facta nocte accipiat aliquid. siropi bēstem et epar debiles
 granatorū et spodiū: portulacē semen lebabū semis psilij: de
 vnoquoqz iuxta qz opus est cū aqua frigida. Accessionis ve-
 ro die febris: aquam ordeū minime dabis differe prandiz
 donec oio finiatur accessio: aut in tēpore alleviationis eius.

Si ultimo diei tepus in al'tipus eius nō incongruū erit tunc diei principio aquā propinare ordei ad subtilitatem inclinārem: nec cessabis infirmū regere rebus refrigerantibus & extinguentibus donec signa maturitatis afferat vrina. Hec enim febris si pura fuerit septem tantum in pluribus circulis absconditur. Et autem signa videris maturitatis apparentia patientem temperati caloris inducas balneo: quem sedere in media facies domo balnei. Rosabisq; sup eum dulces ac teporati caloris aquā. vt & dissoluatur ei mā & cōpleatur eius maturatio. Sz nec quidē peccaveris si hui⁹ febris pure oīm post .vij. induxeris balneū die ē si nō maturitatis signa appareāt. quū sit hac in febre materia subtilis & paucā: ideoq; facilis ē dissolutio. magis autē si cōsuetum egrotanti ē intrare: aut omni die aut secundo vel tertio balneū. Sz si appetitus inclinatur ei⁹ ad balneū iam cōferenti⁹ erit. Sit aut quā ingreditur die tipo febris vacuus & stomachus eius cibus oibus. Et autē induxeris plurimū panē fricare noli ne forte fiat illi fatigatio. Sz sit oīs tua mēto vt intrānerit aquā teporati caloris suffusione facere vt mās soluat relinque humecteturq; siccitas corporis: suffundes aut aqua ea. corpori paulatim. Sitq; primo aqua tepida. deinceps ad calorem paululū inclinans. Dehinc vero aqua temperati sit caloris quū sit cōtrario ad cōtrariū transiis semel malus in oibus. Egressum autē balneo cōponas assignato regimine: & si quidē animus ipsius inclinatur ad quosvis lapidosos pisces aut pullos paruos nō in cōmodis erit illis cibari: hūctant enim corpus. Porro autē sunt illi pisces euz sequēbago & pulli cū beferem. aut aqua granatoz bisq; si milia. Qd si panēti accidat subuersio sētiatq; 3 i ore cholera nō inutile erit vti vomitu cū squingibin & aqua calida ac stomachū mūdare: cui post vomitū dabis sirop. gra. aut beferē sirop. cū aqua fri. Lances autē illum ab omniibus cibis qbus inest acumen ac punctio: medicamibusq; vtatur quāte & vacuitate. nec ad irā adducatur & tristitiam. Confortat etiam bec cholera ru. Si ergo oīs febris tertiane. s. pure hoc vtaq; regimine: septimū vero trāsgredietur febris eius diei terminabitur aut quarto aut quinto sextone circulo.

Cap. 13. de tertiane nō pure febris medela.

Ertiana

porro nō vera febris est longioris temporis: accessioesq; eius horis .xij. longiores: nec ē cum calore eius acumē aut mor- sura. sicut in loco in quo signa descriptimus dictum est. Hec etenim febris maxime ex pblegmaticis est & cholere rubee ad mixtione: maiorq; est calide mās. quare plurima adbibēda humori euacuatiōis cura. Qio autē in oibus vria pside- randa est: palpandeq; & cōsulende artaric: & si quidē vrinaz videris tincerat: & in arterijs celeritate oz patienti dare primo quidem ordei aquā tribas deinceps horis aut .iij. squin- gibin. & aquā frigidā. & pulli reficiēs aut zirabago: aut cū aqua beferem: aut granatis hoc autē die quo febris nō ac- cenditur. Qū etenim habet bec longitudinem febris nō accē- ditur. Qū etenim habet bec longitudinem febris oz custodire virtutis adhibere diligentiam vsq; infirmitatis statum. Ac- cessionis vero die mezuaro refice: aut cucumeric: aut zirei in al' citruli medella. Refrigerant enim bec & humectant vrinā oz prouocant. Sit aut bec accessione finita. Intucaris quoq; naturam oz que si dura & sicca fuerit mollienda est. cass. f. rotala & terēgebinō aut tamarindis qritate qua teporatur natura. Nō enī euacuatiōem comodū est hui⁹ in febris ma- gnam principijs facere: donec materia maturetur: dehinc va- bis ordei aquam: post q̄ squingibin bec quidem die quo tip⁹ febris cessat. Accessionis vero die squingibin propina soluz quē oz mazauris post accessionis finem refici. Veniente ve- ro infirmi septimo die: si aliquā videris maturitatis signa ap- parere iam tūc euacuare incipies aut laxatiuo aut vomitu: aut vrinē prouocatione. Et laxatiuū quidem erit absinthij d coctio: qm absinthij hac in febre vtilitas māifesta est modis q̄ pluribus: vno quidem qm in eo est pōticitas: ideoq; stōa- chum cōfortat qū hac in febre stomachus debilitatur pbleg- matis in cōmoditate: quoniam confortatiōe illi opus est vt ci- bus perfectus digerēs pblegma nō generet. Plurima nāq; pblegmatis generatio ex debilitate prouenit stōaci qū nō ad bonam valeat ciborū digestiōē. Secūdo vero qm vrinā p- uocat vel excitat absinthij sua pblegmatici humoris subtili- tione & aperiendo meatus. Terrio quoq; qm in eo virtus ē at- trabens cholera ru. que etiā chimozi est radix hanc gene- rantū febre. Itō oz tamē vti absinthio: nisi post materē ma- turatiōē: si etenim ante vteris lesio fiet māifesta. Absinthio nāq; due sūt virtutes cōtrarie: altera stringēs: altera vero sol-

uēs: q̄ si vtaris ante maturitātē aretatione sua cruditatem auget materie & duritiem: difficilīq; sit eius dissolutio. Atve- ro laxatiua vult humorē laxare virtus. nec preualet eius re- pulsa cruditate: qua ex re nature sit lexiō laxatiuo & attracti- uo in al' labor: & alteratio debilitaturq; virtus eius. At vero qū post maturatiōē q̄ virtutē absinthio: pōtica qdē q̄ i eo vir- t⁹ stringēs mēbra cōfortat ac solidat: quib⁹ etiā ē auxiliū ad expellendas educendasq; materias que sua subtilitate obediētes cito exeunt: & sine lesione aut nature molestia. Oportet multis ēt teporibus lebelabo vti cū turbat modico & beffaigo in al' beffargo cū zaccara aut cass. f. rotula iuxta q̄ iperabit necessitas: trociscis ēt vtcre benefegī quozū bec ē al- signatio Sumū violarū recētū. 3. ij. turbat albi. 3. i. scani. oboli. 5. succi ligri. 3. 5. terantur oia diligēter & subtilissime cri- bētur pāno. sumaturq; cū bis zaccare ru. 3. v. bibaturq; cum aqua ea. est enī optimū medicamē huic febris: est enī hui⁹ tro- cisci cholera ru. laxare & pblegma. Hec vero viedū vt se- pe iā dictū ē laxatiuo: nisi prius hūoz maturus fuerit ciufq; videbūtur signa: nisi quidē tumultuosa sit passio. de loco trā- situra ad locū. tunc etenim euacuatiōe viedū nec expectan- dū amplius: quū vero nō tumultuat humor nec signa appa- rēt maturitatis nullo mō laxatiuo vtaris. Si enī feceris qd̄ subtile ē in humore euacuat crossoq; remanet solū: cui⁹ & dif- ficiliatur maturatio: humor nāq; subtilis si euz crosso ē illuz maturat & subtiliat: vnde & ei⁹ facilius sit maturatio & post ma- turitātē exit⁹. Sz ēt si materiā ad epatis latus videris profū- dū inclinari & ad renas & intestina clisteri vti: & si humor fue- rit pblegmaticus clisterē fac calidū quod intestina lauat a pblegmate. Quod si humor dominās fuerit cholericus cliste- ri vtaris iter lenē teporati & acuti. q̄ si inclinatur ad supio- ra humor atq; in partes ois stomachi: inuenitq; in ore ama- ritudinē & mor: surā ac subuersionē infirmus: euacuatio p ro- mirū celebrāda ē post prandii: facili⁹ ē nepe eius exitus qū plurimozū sit expulsio leui⁹ ea que paucorū ē. Sed & quoni- am humor imiscetur cibo ac facili⁹ cū eo egreditur. Porro si hac in febre dominans humor ē pblegmaticus admisceri cibis subtiliantia oz & incidētia vt fautenegū saturegiā fugi- les. Quod si dominās ē cholera quescū in infirmo va ordei: pi- sces recētes: acetū in al' acuti siba & silia. vt at euacuaueris illū vomitu oportet mūdare stomachum cum vomitu va- to squingibin & aqua calida nec permittas in stomacho qd̄ cibo:ū vel aliud. Quem vt purgatū itelliges oz sirop. aliqū- des pomozum simplicium. Si vero humor ad gibbosus lat⁹ epatis inclinari videris illumq; inuenis hypochondrijs dex- tris grauitatē facientem medicamibus vrinā prouocatibus vtcre: similiterq; cibis eadē facientibus. Sit aut quo vteris vrinā prouocās medicamē non fortiter calidus: vt apij de coctio & feniculi. Hedula gra. vti melonis feniculi semen. ac pastinace siluictris bec equalibus partibus sumpta tere & bibe de eis. 3. ij. cum iulab aut squingibin. somni tepore cum aqua frigida. Sz si videris febre prolūgari speculare: & si qd̄ videris sanguis dñatiōis signa manifestari corporis rubo- rem: pulsus magnitudinē aliāq; que diximus signa in alio loco: venam minue aquebelaz & eduas sanguis quātitatē fm q̄ ē virtus & reliq; oia quibus euacuatio p pbleboroniāz necessaria significatur. Vtaris aut restaurantibus & ciba pul- lis aut tranquillinis & trociscos spodio emollientes omni die exagiū. j. cū. 5. 3. squingibin cū aqua fri. Si vero minime dñatiōis sanguis signa apparuerint: oz vtaris medicamini- bus qdē pblegma euacuet tum laxatiuis tum vomitu sicut iā dictum est. Sit aut teporis inter euacuatiōē & euacuatiōē tanta quātitas qua possit cōfortari corpus & humorē matu- rare: nec cōtinuetur euacuatio debilitaretur etenim virtus. In hac oz febre quū euacuaueris si amplius potelabitur rosa- rum vti trociscis cū spodio factis exagiū. j. sumēs cū squin- gibin. 3. & 5. mixta aqua ordei. Qd si cū pbiaa crit tinctura & in pulsu velocitas vtaris aqua ordei in qua decoctū sit sem- feniculi cū spodio trociscis & tinnie aqua. cibaz autq; carni- bus subtili⁹: vt pullis & tranquillinis cōditis cum zirabago aut efpidabago aut frixis: vtatur cibo post dimissionem ac- cessionis. Die aut quo accēditur cibos desceat quos & subti- liter post tipi terminatiōē: vt die quidē quo nō accēditur mor- bus fructur. Die aut accessionis virtus oio aduersanti mor- bo occupetur & cōsumatur materia. Qd si infirmi non pati- tur virtus cibi dimissionē accessionis die: nec ē ei cōsuetudo prandiū dimittere accessionis pascatur die forbiciūne la que cum fursure sit & zaccara & amigd. al. oleo & questo ordei cum zaccara aut tritici suic cum aqua fri. iuxta q̄ egrotantis in- clinabitur aia. sitq; bec post accessionis finē declinationemq;

caloris ad inferiora a pectore et ventre. Cauda sunt oia que tarde sunt digestiois. hec enim sangant virtutem et debilitant in alteratione cibi in sanguine. sitq; plegma: augetq; morbi ma-

Amo autem ois vti eus manifesta fuerint maturitatis signa in vna: propinqueturq; post horam vnam cibi. sitq; albu subtile non vetus aut nouu aqua mixtum frigida. pderit namq; manifeste: diffundit enim cu cibo ad mēbra q̄ confortas vna pronocabit et sudorē: tēperabit cōplexionē: digestionē procu- rabit. Si vero vtiatur quis ante murationē vno calor au- getur et cōfortatur ipsius calore eiusq; augmētatione chole- ra augetur cōfortatur liquefacit humor in oē corpus diffundit- tur: oppilationē facit: misceaturq; illi humores boni ac corū pūtur quare nō ois vti bac in febre vno nec in alijs nisi post q̄ maturitatis signa manifestabuntur. Et aut bac in passio- ne stomachū emplastrare calefacit illū emplastro et confor- tant ac maturant quod i eo ē humoris plegmancis eiusq; prohibeat generatiōē: hec eius descriptio. Sumatur lau- dani. 3. ij. et liquefāt cū oleo sissami et oleo ro. addasq; illis si medicamētia. rose rubec purgate. 3. v. seci ramaci vniuscūf- q; 3. i. terantur diligētē cū laudano misceantur liquefacto cū oleis et emplāstra stomachū cibo vacuū: vtiaturq; balneo aque cal. in qua decocta sit camomilla: aqua lilē melle: marce musū maxime: quādo humorē animaduertitis ad cutē in- clinari exteriorē cū mofura. s. prurigne pustulisq; manife- stis. Rosaq; super stomachū vti calefiat aqua. Ad autē ois vti balneo ppit in hac et plegmaticis febribus ac quarta- na nisi post maturitatem: si enī vtiaris ante in his febribus in quib; materia qualitate carū superat et materia corum crosse- nec subtilitabitur: tres sunt leiones. Prima ē qū humor quz liq̄fiet nec dissoluetur: decurrit et oppilationē exagerat: iōq; et putredo eius augetur. Secūda quoniam hūo: putridus euz liquefactus fuerit balnei calore diffunditur per corpus bonis q; misceatur humoribus quos et putrescere vti ipse ē facit. At vero tertia qm̄ materie subtilitate balneum soluit remanetq; eius crosstices: quare eius officilioz sit muration et dissolu- tio. ois aut bī febrib; in cōmodū ferēt quicte vti qua sit vigor suo quictus in loco donec maturetur. Caueat ergo et motum et laborē. hec enim liquefaciunt humores et diffundūt dissol- uunturq; optimi humores quos et cōspit et in putredinem transmittit: qua ex re feb; augetur materia et mora eius prolo- gatur. S. refert hāc inueni p̄gisse viro febre ac sex in eo per- durasse mēibus. vidi quoq; ois quo cui hec accidit estatis vltio febris durauitq; vsq; in veris principio tēpore: et tamē eius erat probatū et optimū regimē: quare bac expe diti febre bis que dicta sunt vti: caueat aut cōtraria.

Capitulum. xliij. de quartana fe. medela.

Quartana feb fit ex humore cholere m. cros- so et siccō et maturari tardanti: ideoq; et lōgeē perseuerāre in tēpore dimurnioris nisi forte estate ac fieri pigat. s; maiorē etenī p̄tē si hānt p̄m gat tpe finit veloci nec et plogat tpe. Et si hāc i estate vi- deris febre tpe vltioris eius breuē: nō ois cui iest aliquibus cō moueat medicaminibus sed cibi subtilia: dabisq; ius pullo rūi rāgozū parozū cū epid abago aut cirabago aut patellatū p̄bideasq; cressis cibis legumib; p̄ficib; lacte dāq; et fructib; oibus: et que v̄tōfiteat generant. Satis ergo tibi sit dāre illi gelengebin vno quoq; die. 3. vij. deinceps squingibin et fruct; quales vne passe corolānice grātis mūdare cū xigillasia in al' floxigillasia amigdalidis dulcibus et pistacbijs. hec etenī fe- bris si hoc in patiēte vtiaris regimine citius tollitur. Quādo aut estatis vltimo hec febris cōtingit aut autūno aut hie- me longioris ē spātij. Principio ergo cū cōtingit intuci ois siquidē videris in pulsu magnitudine et in eo celeritas non multa. vna ru. z crosstas: etas plena et iuuculio: ois accelerare sanguinis minutionē. de basilica aut aquebala. vena de sinis- tra manu: et considera sanguinis colorē quē si videris nigrū et turbatū auser de sanguine quātū opus est: siquidē virtus ad iuuerit. Quod si rubcus est claudi venas ois nec aliquid oino educas: qui enī sanguis et talis bonus ē quem si euacuaueris virtus debilitatur mūda et pura: nec deiceps bz resistere mor- bo: amplius si euacuas sanguinē mūdū et purū in corpore so- lus remanet humor malus pessim; augeturq; virtus turba- ti sanguinis: nec sup̄cēt corpi quod ei resistat: quod si recte facta est aliquo mō p̄bobotomia patiēte chimo: refice lau- dabiliū cibis vti pullis. frāquillinis. gallis castratis pingui- bus. ouis forbilibus. edoz et agnozū carnisbus laudabilī p̄e paratis cū zirabago. tharabago. rabbago. bēpidabago parel- laria in quibus ē anisū in al' clarsani. i. ciminū. carui. anetū. p̄bibeas illū a cibis crosstos generantib; ebimos aut melicos

ut sūt canes equoz carnes zarcarū mofozū cōplete lentien- le oiaq; legumia mala et similia. Quz vero sanguis domina- tiōis signa nō inuenieris nō ois muni: sed nec euacuare patiē- tem medicamine aliquo laxatiuo in morbi principio quādi- erudus est humor. Si enim hoc tēpore vtiaris laxatō: humo- rem nō poterit euacuare propter eius crossticem difficul- tatemq; decursus eius: sed euacuatur bonus humor et vllis remanetq; malus in corpore solus: vnde et hec confortatur febris difficiliorq; fit eius expulsio: his itaq; de causis nō ois in principijs vti medicamine quod nigrā euacuat cholera. Sed oportet naturam esse tēperatā inclināteq; ad mollitiē emollientiū ventrem vsu: vt olerū conditorū cū muri et aceto et oliue oleo sicut etiam blito corrolānica. spinachijs. femina cogallozū iuribus et carniū cū zebibo corrolānico: fallagisq; in al'ficibus p̄muis dulcibus siccis cū medulla cartami. Si aut sulphēa est natura laxa eā p̄mnozū aqua dulciū et vna passis sene. cass. f. terēgebino aut cass. aqua cū zuccaro et sumi libas: et si non emollitur bis natura: clisteri vtere emollienti cū aqua blitis et sissami et oleo z muri. Et ois bac i febre abū tēperatē nō vtiaris grossō digestionē inobedienti: augetq; febris materia. sed nec subtili peccetq; in seruanda virtute: d bilucturq; hec enī febris de longiorib; ē morbis remotiq; sta- tus. Si ergo subtiliūeris abū imbecillis fit virtus infirmi- tatis tēpore status. Quz status ceteris sit fortius morbi tem- poribus: ideo ergo opz manutene quo conseruetur ad sta- tus morbi tēpus infirmitatis: iminusq; cibi pedetētm crossticem. Qu ergo ad statū p̄ruerit febris: iam tūc subtilis ci- bū expedit: quo ois conseruata occupetur ad resistēdū mor- bo virtus: sic et in omnibus facies morbis sicut aliquo iā bi- ctū ē loco: dabisq; singulis chalēgebin diebus: et squingibin diebus continuis: prohibeasq; cibo acionis febris. vti vna in resistēdo morbo potius occupetur: nevero ois vti ois hoc in febre balneo nisi quā status eius aduenerit declinatioq; ceperit. Est enim balnei humores euacuare subtilis: porro- bus materia febris crosse est. Si ergo euacuaueris quod subtile ē in ea augetur remanētis crosstices et vigor: et diffici- lio: sit maturatio. Quibus aut vtiendū est deambulatio ē te- nuis fricatō leuis moderata q̄ritate vt poris fiat dilatio te- nucturq; materia: nec cessaueris hoc vti regimine. donec ma- turitatis signa appareant. Que vbi emergent laxatiuo vtere cholera z purgante. ni. vt est hec decoctio cui? hec ē assignatō Sumatur lebelachi fēlēbi in al' mirabolani chebuli et indi- vniuscūfuzq; 3. x. bellēci. emblic. cuiusq; 3. v. vne passe corro- sanice grātis purgate. 3. xx. sene. 3. x. ablinthij greci. 3. iij. lin- gue bouis. foliozū badernebine. bēfaiqi tonij vniuscūfuzq; 3. iij. susani radicū. 3. v. eliacobi. 3. iij. coquas oia medicamētia in. iij. libris aque donec ad vna redeat. supaddes epithimi. proijctis intus. 3. xj. cretici in al' carami et purgati et ab igne sublatum ita oimittas: de bne fricabis qū potētis epithimū diligenter colabib; sumesq; de hac 3. x. proijctas desup agari- cici exagium. i. aloes cp̄at. 3. 5. salis naste. 5. 3. ellebori nigri sub- tilissime triti obol. ij. bibelsq; et sit tepidum. Quartas autē hoc medicamine die ab accessione secundo. s; quā vti fuerit ois patiēti dare post accessiōē troiscorū gāferi exagium vnu cum duabus vntijs squingibin zaccare duabus mixtis aque partibus. Die aut accessiōis vtiatur squingibin in quo insy- se sint radices cū aqua decoctionis aneti: et prouocetur vomit- tus: humor etenī accessiōis die tumultuosus est. calorq; illū liquefacit febris: vnde et facile euacuatur. hāc aut tollent si fe- brem ois post murationē vnaquaq; septimana hoc vti me- dicamine cuius hec ē descriptio. Sumatur mirabolani idē. et kebli. vniuscūfuzq; 3. v. i. al' vij. bēfaiqi epithimi cuiusq; 3. iij. teratur oia diligenter cū tarūdē zaccare selimānis: bi- baturq; post hoc aqua calida sitq; hoc mane accessiōis die. Quā autē differtur buius febris tēpus eiusq; spātij perne- nerit ibidem in cōmoda: apparuerintq; maturitatis signa et vctigia: oportebit aliquibus vti electuarijs calidis: vt ē ele- ctuarium helici aut eius pillē oī die iij. exagius sumes dimi- dium vsq; 3. aut aliquid electuarij piperei cuius hec ē deseri- ptio. Sumatur piperis albi ni. et loi. cuiusq; 3. xx. xilob. 3. x. zinzij. apij. semis selicib; affari. rassent. vniuscūfuzq; 3. i. febe- li. emanc. vniuscūfuzq; 3. iij. terantur oia diligētissime distē- perēt cū melle disp̄tato. Dabis q̄singlis ebdomadib; de- cruāio metrocidi vlt metridati qd p̄ murationē q̄rtane vntē ē. Sumat p̄pis. n. 3. 3. q. 3. iij. belbite. 3. iij. ma- chue selicib; q. 3. 3. vij. spic. 3. x. fautenegi mōrā anisū. 3. v. te- rāt oia diligētissime et subtilissime cribretur pāno. distēperētq;

cū apū dispomatō melle: vni medicaminū parti tres adens mellis eius potus. 3. sit. i. cū feniculi aqua et apij: hoc vti post humoris maturitatē. **S**porer enī diligētissime bec caue re etia suptrūqz fornicare coz ante maturitatem afferet eim nō paucas leiones: quia euacuare non poterūt hūorē propf eius cruditate et cōstitūem: turbabitqz cū fortiter et fluere co gent: vnde et bonis mixtus humoribus alterabit eos in suaz naturā: ideoqz et confortabitur et maior fiet febris. Sepe qz hoc materia in duo defluit corporis loca: suntqz gemine fe bres: qz si in tria fluxerit tres sunt quartane. **S**z quoqz vt ca ueat ea calide vir cōplexionis et iuuenis. sed et tempore estiuo qz si necessitas ad sumenda coegerit modiciū: et cum diligētia accipiat: sitqz illi satis hoc in cōmodo et qualitate: troiscos secundū minozē accipere parē gāferi cū squingibin et calēge bin. Et vomitu accessiōnis die vti opoziz porrectioē squi gbin cū aqua in qua decoctum sit fauentem flumale et epi tbimū. **Q**uando vero est hiemis tēp? patiētiqz etas seneci? cōplexioqz eius frigida et humidā: qū humor quoqz matura ri ceperit nō in cōmodū erit dari bec electuaria calida. **A**rce asqz patiētem ab oibus frigidis medicaminibus et sic. gene rātibufqz ebolerā. ru. cressiqz substāte. **S**porer aut huius dominis fe. vniū propinari post humoris maturatiōē sitqz vniū nō vetus sed nec nouū parum mixtū. **Q**ū aut febris ad statum peruenit: patiēte arcta subtili regimine vt pulli: frā quillinis taugis. mezaurisqz itar? tēpore: autiqz aliis ac coll similibufqz quo ad resistendū morbo oio natura occupetur et materiā eius possit expellere: vtaturqz quiete. par moueā vt in morbū vires conuertat natura: nec aliquo spediā mo tu a resistēdo. **S**porer autēz hac in febre patiens etia spleis curā geras: epar nāqz humorū est generator: quare oz curaz exhibeas ne forte humorē generet melancolic. **S**plen autem huius hūoris est locus: curetur ergo ne forte debilitetur acci datqz illis oppilatio et cōstitio: dando patiēti berberis tro ciscos: aut gāferi cū squingibin in hora morbi et sine? post maturatiōem: ante aut in picipio morbi vsus squingibi ex vtilio: ibus est.

Cap. xv. de me. quotidiane febris.

Quotidiana febris quoqz difficilis ē et lon ga: maxime si autūno cā mo ueri cōtingit: biemeqz qū sit eius ex pblegmate putrido generatio. **C**ura aut eius sicut et oium februm exticō est caloriz et humoris euacuatio: et quoniam hac in febre mi nor est calor qz materia: opoziz euacuatiōē pblegmatici am plius curari humoris qz super extinctiōē caloriz. pncipiū igitur hanc patiētis febris regimino. i. quotidiana: qū pmiū mouetur squingibin. 3. ij. parū mixtū clare. zaccare. 3. vij. da bisqz tribus trāfactis horis tribus aut abstinēbus diebus calēgebin cū squingibin. 3. ij. parum mixtū. **S**i vero fortis i eo sit calor et punctura ac morfus: vnaqz tincta simulqz est cum his siticulosus egrotus. **S**porer te dare sumo diluculo calēgebin. 3. v. vt autem ortus est sol. 3. aque ordi da. xl. i. qua decoctum fuerit feniculi semē aut eius radicū cortices. iij. debinc horis squingibin. 3. ij. dabis cū aq. f. et obseruandum vt ordi des aquā ante accessiōnem venciū hora: descenderit stoma chufqz vacuus sit bec faciens vsqz quo oio calor deficit. **S**i aut nō sit illic acumen et ardo: nō vtaris ordi aqua nec ca lēgebin vt diximus donec maturitatis incipiant apparere si gna. sitqz prandium cū mezauro condito cū blito et spina chijis aceto. et muri. et carui. ac cinamomo. et si quidē etas est dabis acetum et carēlungum oleum cum zaccara paratum mēta et sismbio. et carui. Et si virtus debilis est tranquillis pafce et taugis patellatis vel assatis: sitqz condimenta eius pipcr ciminum: darasinum. **E**t autem maturitatis videris signa oportebit euacuare infirmū aliquo pblegmatis medi camine laxatiuo vt turbit. agarico. carrai. medulla. et bec assi gnatio medicamis pbla laxatiui. Sumā turbit. 3. i. agaric. obolos. iij. salis idi. obol. ij. terantur oia diligenter et criba ta disteperentur: et disteperata pillulentur et in vmbra siccenē vtariqz sumo diluculo cū aqua tepida. **L**axatiū aliū suma tur turbit albi. cardamī. medulle cuiusqz. 3. i. agaric. obol. iij. sal. naste. obol. ij. seminis apij. amifi. cuiusqz obol. i. et. 5. terā oia diligenter et cribata disteperentur ac pillulara ficiēt in vmbra. bibantur diluculo et forbeatur post aq. calā. pdest eis vtaris aut hoc medicamie vnaqzqz ebdomada semel eius qz in medio vomitū adhibe cū squingibin. cui infuse sunt su giles et comestis radicibus squingibin bibat: postea cū aqua ca. pauco sale beriso. hoc enim pblegma incidit et subtiliat et fluxū faciēs exitū faciat: et si bec fecerit accessiōis hora viliū

mū erit. **S**i vomitus vacuus nō cōfert stō reficiatur piscib? falsis et fugilibus et vtatur vomitu cū fugiliū et sermaci semie disteperato cū squingibin melleo et oleo et aqua in qua coctū sit anetū cū sale beiro. oz ēt aliquādo hac in febre vna pro uocātib? vti vt apio feniculo recēti hoc medicaminibus mi sceat radicūqz accipiat fercula cū calengebin: vntusqz i co calengebin ducatur et coletur hoc. i. modo. **S**ume radicū feniculi cortices et radicū apij cortices seminaqz eozū amifiū bellām: de vnoquoqz quātū opus ēē extimaucris: decoquas in aqua diligenter et cola fricabitqz in ea calēgebin sumatur qz tepidū. **E**t alterius ferculi bec est assignatio quod sumit cū calēgebin. Sumātur feniculi. radices apij. et radices sula ni. cuiusqz. 3. vij. scbabe dauredi. cuiusqz. 3. iij. seliche. masti. spic. nardi. vniūscuiusqz. 3. i. et. 5. mīrob. kebulozū citrinorum et indozū vniūscuiusqz. 3. v. vne passe. cozofanice optime pur gate. 3. xx. coquātur in. iij. lb. aque donec ad vna redeant et coletur et sumatur de eo vno quoqz die. 3. iij. cū. vij. calēgebi. zaccare. 3. **S**i vero differtur bec feb extēdunturqz eius oies curā adhibeas op? ē stomachi ozi cōfortetqz illud emplastris in quibus ē laudatū. ros. rancatū seccū. emplastrisādo. stōaci etenim os in hac febre debilitatur et cōfiscatur. pblegma: por ro si stomachus fiat debilis amplior sit pblegmatis genera tio. quare oz ēt ozi stomachi medelā exerceat: vtariqz calcaci entibus illud ac cōfortantibus medicaminibus. **E**t bec empla stri assignatio illi vtilis est. Sumatur feci optimi. 3. iij. lauda ni. 3. ij. ro. r. cletice. cuiusqz. 3. x. in al. v. zafrani. 3. i. terantur oia diligēter et subtilissimo cribetūr pāno et disteperēt cum sa mucō et nufusene et aqua marcemū et nemani. 3. bis similib? dētur quoqz ea que os stomachi cōfortāt pblegma subtiliant vt hij trocisci. nardi. 3. i. mastice. obol. ij. xilaoles. obol. ij. terā tur oia diligenter et disteperēt cū eis calēgebin diligenter q eius acceleretur digestio meliorqz actio fiat: deqz troiscos gafen. cū squingibin vtilimū nāqz ē. **E**t si pblegma ē multum fillaqz alba sit quod dabis squingibin melleū. **Q**uam autem ne fiat stō oppilatio extimelces refrigeretur eius pplexio: tro ciscos belbe in al. absintbij aut lacece cū squingibin propina bis: prohibeasqz potus ab aque copia maxime vero que cum niue refrigerata ē. bec etenī stōachū refrigerat et epar: auget qz qd hui? ē febris materia pblegmatis. i. generatiōez. **E**t si plurimū poretetur feb tēpus et cū vna alba tempus bie mis aut. f. etas senecus infirmi cōplexio frigida et humidā. aut horū plura sic oportebit patienti magnā te dare tyriacaz diebus interpollatis: dabisqz de ea obol. ij. vsqz. 3. 5. cū aqua decoctionis cimini et beffe cū asaro: qz si de electuariis dede ris illi calidis vt pipereos et matricidi quātū ē auellana vti limū erit. **E**t vero qū tēpus etas et infirmi ea. cōplexio. eius qz etas iunēus nullo mō de tyriaca des: sed nec electuariisqz horū quidē calidozū. Sufficiatqz tibi quos diximus tro ciscos cū squingibin. zaccareo aut melleo aut calēgebin iuxta qz morbi videris virtutē et debilitatē: oiaqz reliqz quib? opoz tuna sunt minuātur. **E**xpediat at oio hanc patiēte febrē oibus abstinere fructibus humidis oibusqz quozū est pbleg matis generatio lacte piscibus alijsqz similib? deqz illi ruas passas albas in quibus est modica pōticia zaccara et mel cum medulla cartami et pistachijis ac medulla belbe viridis aut aliquādo ēt zaccare in beferemī prodest enim illi: probi be quoqz balneo donec maturitatis signa apparent: nec feb declinatio incipit. malū etenim ē vt posterius dicemus. vt at apparuerint illi balneū permittit. **R**ozaz super illū aquam in qua decoctū sit camomilla aqua lilē melech. marcemus. 3. nemantū. herēgestū siue in al. silum et similia bis calefaciētia et subtiliātia.

Capitulum. xvj. de cōtinuā. fe. me.

Continue feb ab humorū putredie qui sūt intra vasa et venas sunt vt i pri ma huius nostri libri parte ostēdimus et quoniaz q amplius ē humorū in venis sanguis ē: sit vt que cōtinua est feb amplius sanguinea sit que dicitur sinoch? que ēt acutus ē morbus: quod ergo in hui? febris pncipio maxie necessa riū ē est cā cura. hoc ē primo secūdo et tertio quo mouet die vt oio vtatur sanguinis minutione aquebale et basilice vena rum si virtus et etas et tempus adiuvant pscens: educasqz de sanguine plimā qritatē vt etiā defect? fiat. **S**i. n. hoc feceris aut oio extirpa b aut. pauldubio febrē leniabis cuiusqz bē uiaabitur tps: nec deiceps patiētis paucibus moriet. **S**i quido autem nec virtus nec etas nec patiētis cōplexio. 3. nec tēpus suppediat plurimi eductiōez sanguis semel: educas tū statiz paulatim aut pederentim iuxta qz bec submisit: febris ete uim hoc modo fiet lenior. **P**ost sanguis vero minutionez

necesse ē vtariis granatorū oleū et acerborum aqua cū ſignibin puro aut tamarindorū aqua cū iulab aut robo beferē aut robo pūnorū muſtorum. aut robo hemmacea ceteri al' bēmazeantē ſilbulqz cū aqua frigī. et nūc. et ſquidez et ſaris ſucrit tēpus cibabis cum die minutiois: ſanguinis ſigdez virtus ē valida meſauro facio zecetari ſpinachis aut lactu- caruz radicibus aut portulace virgulis aut liliſing in al' cu cumeris et citroli medula cū aqua beferen aut granatorū aq aut aqua acerborum citoniorū aut berberis ſucco et maſſo. Quū autē ocilis erit virtus patiētis die pbleboromie pullo- rum oportebit apponere iſculum aut tauſozuz aut fraquil- lozum et horū ſimiliū. Hanc facto poſt ſanguis minutio nem intueri ſi morbus hic de peracutis ē aut de acutis conti- nuis quibus mora ē imixta. Et ſi quidē de morbis ē in vltio poſtis acumis que minie diē tranſgreditur quartū valida- qz virtus abſtincat panēz cū ſolo iulab aut beſefegi ſiropo et granatorū aqua muſtorum. aut robo beferen. Et ſi debilis fluctuat virtus aquā propina ordei cū muſtorū aqua grana- torum: aut ſi de morbis ē acutis qui diem nō tranſcūt ſeptiuz et virtus valida ſufficiat panēz diei principio muſtorū aqua granatorum cū zaccara aut iulab aut aqua emeze citrini cūz zaccara et robo beferen in quo niſil ſit pōſticatans: debile aut duabus horis aqua ordei. 3. xl. dabis cū zaccara albe et optie 3. x. Jam autē ad hoc horis tranſcūtibus. iij. ſquingibin. 3. xv. dabis zaccara ſimplicis cū aqua fri. Sufficiatqz ei laba- bum ſemis pſilij et citoniorum ſemis cū iulab aut aqua gra- natorum. Si aut hunc deſideris illis ſiropū manifeſtiſſime p- derit. Aſſignatio eius. Sume pruna dulcia magna triginta tamarindorum. l. 5. decoques vtrūqz in. iij. lb. aque dōec ad libram redeat. Colabis et mites deſuper granatorū aquam muſtorū et aquā acerbam citoniorū cuiuſqz mediā lib. et tēpe- rato decoques igne donec ad dimidium redeat: tunc ſuper- addes zaccare mundifiſſime libz et quadrantes. l. aqua roſa. optime bullies: ſpumamqz ſeparabis vt frigeſcat ab igne di- mittas. Dabis autem ex eo vnaquaque nocte dragma. xv. et ab eis vſqz. xx. cū portulace ſemine diligenter trito. Quod ſi calor fortis ē et ſitis grauis. oportz tūc addere ſeminis pſilij. lababi. 3. 5. et ſpodium. Quod ſi inſirmus ocilis ē. aut cum ſanus eſt copie comēſtionis aſſuetus: et bis in diē comedere oportebit te bis ei bebeli in al' ordei aquā in diē bis dare. Quod ſi bec illi nō videbis ſufficere cōmodū erit in fine diei biſcoctum diligenter tritū cū zaccara dare et aqua ro. vel tri- tici ſuicum et papaueris aqua lotū. ea. deinceps refrigeraturz cum zaccara alba. Quod ſi et bec nō placent aut deſunt: da- bis acetū et oleū cū citroli medulla: et cumeris ac amigdal' oleo zaccara optima et alba deſuper cōminuta cū nūc et ſimi- lia. Si quando autē eſt morbus cuius ſit ad. xliij. vel. vij. vſqz .x. attingere oportebit patienti: vt dictū eſt ante ſol ortum me- lonis aquam dare et granatorum. aut de ſiropo quē aſſigna- uimus cum citrolo et indico melone: poſt ſolis ortum ordei aquam cū zaccara. iij. autem boza potuz dabis ſquingibin ſimplex cūz frigida et cibo reſiciat paucū cū mezauris ex his que diximus factis oleribus. ſ. cū beſerez aqua. aut alijs. Si quidē virtus debilis eſt et egroto bina in diē comēſtio ſit. Que vero in lōgius qz dictū eſt extēdunt inſirmitates ampliori hoc reſiciantur et croſſiori cibo quē admodum iam alias aſſi- gnauimus morborū regimina. Scrutieris aut cum his pariē naturam: et ſi ſiccaz videris emollicis cū caſſ. f. rotula et teren- gebino ac tamarindis iuxta quod necesse videris: dabiſqz i- ſuſa violarū ſiropo pruna: bec ſi nō patitur prepara ei aſſia- ſum de carbemia. et buraco. et zaccā factum. ru. Sumatqz ali- quid reſcabini quod eſt machalū corroſaniē faciātqz ex co aſſiaſum et ſubimitrat ſibi et ſi nō obedit horum cuiqz nā cli- ſteri vtere molli. de zaccara et oleo ſiſami ac muri facto: aut et de ordeo tūſo et viol. blitorū folijs ſebefē violaruz oleo. zac- care. ru. aut blitorum aqua expreſſa. zaccara ſiſami oleo mu- ri et ſimilibus. Et ſi quidem carcerata eſt nā. patiēti ordei aqz dare caueas. nec reſicias niſi poſt qz que emolliunt ad bibe- ris naturam. Sicquoz quando eget pbleboromia inſir- mus aquaz nō expedit dare ordei ſi nō adhibueris ſanguis minutioem. Sicquoz ſi inſirmus in quo vis mēbro dolorē inuenerit interiozi nō oportebit aut aquā ordei aut cibū niſi quz ſedatus dolor fuerit dare. Et ſi lingua aſperatur aut nigreſcit pāno lineo in lababo pſilij ſeminis inſuſo exterga- tor et oleo amigdal' ouliū ac zaccara mūda. Et ſi grauiſ eſt ſitis lababū ſemis pſilij dab et iulab et amigdal' oleū. ppia biſqz cacurbite aſſe aquā cū granatorū aq et melonis indi- aut continua eſt febris ex chole. ru. putre dine et acuminis fortis calorqz ingraue

Quando

ſcit tertian⁹ vt ē febris que cauſon vocatur et incedū tūc mul- tiplie ac necesse eſt que refrigerat et extingūt quantū poteris hoc enim regimen vtilius oibus que in hac facere poterit fe- bre et ſiquidem imozatur maturitas et criſis non ineſt ei leſio. Si quādo vero breuior ſit ſub in al' ſine h regimine fallax eſt patienti. Ideoz oportebit diei principio cucurbite aquā aſſa- re dare quatū. xxx. ſūt. 3. cū. 3. x. iulab. et 3. 5. tabefari: qz ſi et ſi- tis. comitatur morbū et turbatio grauis oportebit cū cucurbi- te aqua cāphoze troaſcos dare et poſt pulikū aqua ordei cū granatis poſigēa et crūtanti dormitū aquā citruli et ppo- nis propina cū iulab et cū papaueris ſirop. quē antea dixim⁹ cū ſpodio. 3. 5. et portul ſemis. 3. medulle citruli. 3. et ſemis cu- curbite. 3. 5. hoc totū ſit ſiquidē tēpus et eſtas aut ver: et refrige- ratū cū nūc refrigerabit et cpar et ſtomachū cū pāno lineo cōdito in ceroto et refrigerato de inſuba et coriandro et portul- facto et aqua ro. percūſſa cū cera alba liquefacta cū oleo ro. et olo viol. ac modico aceto vini refrigerato cū nūc ſiquidem ē eſtante tēpus. Si vero biemis ē tēpus ſit cerotū tepidum et oportebit ſi tēp⁹ eſt in ozore neuſar et viol. recēre et ſanō. aquā ro. et cāphorā et ſit locus eius frigidus aut quē perurat aquilo: aut inſuſus aqz et aquiloni patēs ſternaturqz caleſo. et roſ. pomozū floribus et citoniorū: ſintqz eius in circuitu va- ſa ſictilia aqz fri. et nūc plena proſicianturqz in ea lapilluli vt pdelectetur eis et reſulgeat inſirm⁹. Oportet aut locū quo ia- cer frigidū eē ex pānis frigidis permittatqz illi acē trahere frigidū quo calor extranaturalis extinguitur et calor confor- tetur qui in pectore ē naturalis et corde prohibeaturqz operi- mēta intra corpus calozē arctare quin diſſoluatur nec deet inſirm⁹ verborū producere copiā clamoribus in domo et ſe- cretis. Nec deſiſſas hoc illū diſponere regimie donec ad ſta- tū morbus ſurrexerit et preſens ereticus ſit dies: tunc enim d- bī ſubtiliare vltia ſubtilitate ſarqz ſit iulab et granatorū aq et pomozū muſtorū et ſirop⁹ viol. donec cōpleatur criſis et deſi- net morbus: tūc inuēdū et ſi criſis ſudore ſit nec in nulla eſt dubietas educaſ frigidū patiēte loco ad minus frigidū qz ſi alia videris criſis ſpēs codē permittat loco cōpleta criſi de- clinatēz morbo. inſirm⁹ regimie a morbo ſurgentiū rege vt alias dictū ē. Si quādo aut morbi alique ſuperſunt reliqz in corpore que nō diſſoluātur et in venis humorū reſtant re- liquie que ſubtiliatione egeāt et emiſſione: aqua inſube egroti danda ē aut aqzeſſinti ſuccus decoctus et diſpumat⁹: de vna quaqz. 3. xx. cū. 3. 5. ſquingibin ſemine tribus aut qnqz dieb⁹ hoc enim croſſas ſubtiliat reliquias et emittit et meatib⁹ epa- tis cōgruū eſt: vltima prouocat ſuntqz in eo cōtra febrū reliq- as vtilitates plurime: qz ſi natura in hac ē ſicca habitudine antepreſcop⁹ dāda eſt inſuſo. purgat eū ventrē et educit hu- morū reliquias calidozū facile et ſine moleſtia: et bec eſt aſſi- gnatio inſuſiois. Sume prunas. xx. et toridē iuiubas. xxx. ſebefē poma. vnc paſſe corzoſanice et purgare a granis. 3. xx. tamarindorū. 3. xx. roſ. r. 3. vij. viol. optimarū. 3. iij. ſenemcoi in al' ſenemeciē. 3. vij. ſumittere. 3. vij. ſeminis inſube aqzeſſinti cuiuſqz. 3. iij. ſeneculi ſeminis ani. 3. ij. mirob. citri. 3. xv. mitte bec oia in. vij. lb. aque ouliū et bullias lēto igne et mitte i phia- la die ad ſolē cuius oz latū ſit nocte aut in domo nō humidā ſumaturqz de eo poſt. iij. dies vno quozqz die. 3. iij. cū. 3. ſgn- gibin. et 3. ſirop. viol. Oportet ergo hui⁹ oñz ſc b⁹ aretare re- gimine: caueaſqz in inſirmo peccare. minima nāqz trāſgreſ- ſio in morbū patientiū acutū magnū facit nocumētū ſue in cibo ſit ſue in potu: aut ſi nō ſuo vtariis tempore. in morbis at- prolixioribus paratū nō apparet peccatum niſi aut multiplū cetur aut frequentetur.

Capitulu. vij. de medicamine febris cōpoſite.

Compoſitarum

vtro febrim medelā cōpoſita eē oz ex ſim- plicium medelis febrim. Necesse ē enim hanc intue- ri febrē et habitudinem eius vtqz diligentia diſcretiois et per- ceptionis ac regulari artus et inde poteris vtrum febris ex ex duobus cōpoſita ſit humoribus cognoscere vel tribus aut pluribus: et ſi ex duobus vtrū cōtemperatis et cōmixtis ſimul aut quibz horū ſeparatus in corpis ē parte. Hoc quoqz quz ita ſit vtrū due febres cōpoſite equales virtute ſint aut al- tera fortior: altera et magis fallax. Si quādo etenim equales ſunt oportet in earum cura regimen cōtemperare per medi- camina et cibos cuiqz conuenientia alterum cū altero equali temperatione. Quod ſi altera fortior eſt altera erit regimē b⁹ cōueniens vt ſit cauſa febris fortioris maior fortior et ampli- or: ocilioris aut minor ociliorqz. Si quādo autē due ſūt febres: et altera fallaxior oz adhibere eāz et regimē febris que magis fallax eſt et periculoſior quo ſecurior fiat inſirm⁹. Sic

queq; necesse ē facere in oībus cōpositis febribus. Compo-
sue nāq; febres plures sunt numero ⁊ spē cōpositione diuerse
secūdu augmentum ⁊ diminutionem nec possibile est earum
vnicuiq; cōpositē ⁊ pure tractatum ponere segregatū. hoc. n.
librorum longitudinem ⁊ explanationis faceret: sed oīz barū
dispositorē febrium exerceri plurimū in febriū simpliciu me-
del ⁊ agnoscere cuiusq; separatim formā ⁊ cāz. Si enim per-
fectius hoc nouerit possibile erit ei mederi oībus que ex his
cōponūtur collationis velocitate ⁊ bonitate. Ad xplī cā. Fe-
bris que dicitur emitticus cōposita ē ex quotidiana cōtinua
⁊ tertiana fixa: ⁊ ē difficilis febriū fallaxq; plurimū. paucis
enim hanc corpus nō dimittit feb p p cōtinuitatē quo-
tidiane tertianeq; repetitionis sue accessione tēporibus. hoc
ergo die difficilis ē ⁊ generatur in ea casus cōfōratur calor
vniūa tingitur: corpus turbatur ⁊ fatigatur fortiter p p duaz
coadunationē febrium in corpore. Sepe autem fit hanc in e-
rbicā transire febrem nimia corporis debilitatione ⁊ humiditatis
cōsūptione. Quic ergo in principio oīz patiēti aquaz
ordē cū zaccara dare: obine tribus cōpletis horis squin-
gin ⁊ in lab cibabis illū accessione die mezauro facto de cu-
cubitis massa atriplicibus spinachijs. aliquando zirabago
aliquando cū aqua granatorum. die autem quo fit accessio
pull ⁊ tangis cum espidabago aut zirabago. reficies autē af-
fatis cū aqua romanarum ⁊ beferem. dabis autem accessio-
nis die succum postul feminis triti optime fricat cum iulab.
⁊ aq frigida ac medullā semis citroli ⁊: siquidē videris hac i
febze patiētis corpus bene se habere nec accide: res illi manem
⁊ siccitatem. vtile erit emolli naturam quibusdam tempori-
bus cum modico cassie. fistu. ⁊ tamarindorum adiciatur:
q; parum turbat. quandoq; autem clister emollienti: sit
q; regimen tuum in hac febze secundum virtutē alterius pas-
siois feb. ⁊ si quidē tertiana fuerit fortior feb. ⁊ grauior ⁊ ma-
gis ledens sit tuum ad extinguenz calorem propositus ⁊ euacua-
tionē cholere. r. mai. Si vero sit q;ridiana fortior ⁊ robu-
stior sit tibi maius accuratiusq; subnare humorem euacua-
re q; pblegma propositum. Quod si virtute equales sint: ti-
bi propositum medelam aptare ⁊ contemperare ex duobus.
q; si prolongatur feb. troiscos dabis spadij molles cum squi-
gin diebus continuis: ⁊ si quidem videris calorem fortiter
vrimam. ru. in pulsu tenuitatem ⁊ duritiem ac celeritatem
corpusq; consumi ⁊ desiccare oportet capbore troiscos da-
re. post quos ordē aquam regelq; illum quibus erbica gu-
bernatur: molliatq; ⁊ refrigerationem corporis ⁊ humec-
tationem q;rum poteris quemadmodū in febze eribic causa
dicturi sumus.

Capitulum. xviij. de medela febriū que dicitur epileos
⁊ liparcos.

Medela autem epimalos atq; ipsa est febriū
qua sentit simul febucirans frigoris ⁊
caloris accessum: ⁊ fit ex pblegmate crosso ⁊ vitreo:
hec autem quā acciderit febriū: vitemum est regimen pbleg-
matice feb. statim ab eius principio. Incipiatursq; in eius me-
dela a calengebin vsu vnoquoq; die. 3. viij. accipiens ⁊ diligē-
ter masticans post quod aquam bibat tepidam: duabus ab
hinc horis squingibin zaccare. ij. dabis. 3. cum seminibus.
q; si frigus est graue ⁊ vrima cruda sit: calengebin ⁊ squin-
gin sumantur cum melle: sitq; cibos ei⁹ pullus paratus cūz
espidabago aut cirabago. aut patellatus cum cinamio ⁊ ca-
rui bisq; similib⁹. Transactis. viij. diebus hoc illi medicamē-
dabis cuius hec est confectio. Sume berregi i al' beyregi. 3. i.
agarici. 3. ij. trientes aloes epatic. 3. 5. tere ⁊ criba subtilissio
panno. distēperatumq; cum squingibin porriges dilucule:
forzbcbitq; post illud aquam ea. hoc quā laxauerit illum da-
bis mane troiscos. ro. cum talengebin: ⁊ si quidem stoma-
chus eius debilis est. xilaloes ⁊ mastic. modic addice. Sin
autem sed est in eo ardor troiscos cū squingibin dabis. In-
troducās autem illum omni die balneo. nec tamen sit in eo
diutius ne forte liquescat humoris subtilitas: remaneatq; ei⁹
crossinico. Statut autem simul subtili ⁊ temperata fricatio-
ne per totum corpus debine reges illum omni quo pblegma-
tica feb. regitur regimine. Hoc quoq; modo reges lipa-
reos patiētem ⁊ febrem quoq; estuantem. hec etenim ex cras-
so pblegmate sunt ⁊ viscofo febze: vnde etenim pblegmati-
ce feb. curādē sūt regie ac fz q; maturitas hūoris ⁊ cruditas
indicabit. Si ergo humor ē crudus subtilitibus rege illum
vt calengebin ⁊ mastic. cū aqua decoctiois semis feniculi ⁊
apij. ac amfi: dabisq; squingibin melleū ⁊ squingibin banfa
li cū aqua beffe: aut fanteuēgi mōranī aqua abfintbij cū tro-
ciscis iurizeddā: aliqñ cū squingibin dabis quoq; electua-

rium belbitbit: quādoq; nō videtur ēē necessariū electuariū
etiā piperēo: sitq; hoc post murationē ⁊ euacuationē p me-
dicamē laxatiuū cōpositum de turbit. agarico. antali adipe:
byera. granif. lini. alijsq; quorū est pblegma laxare. q; si nō
patitur tēpus nec cōplexio nec etas decoctioe illum euacuet.
que fit ex mirobo. keb. ⁊ indis: inductoq; balneo superroza.
bis corpus eius aquā decoctionis habuēgi aquā hilemelec
beffe. fanteuēgi: fricabitq; corpus ei⁹ oleo in quo decocta sint
camomilla. sūbum. quēsumū. sebeni aut costi oleo.

Cap. xviij. de medel fe. que. 5. aut. 6. accenditur die.

Eterum febres que aut. 5. aut. 6. accendū-
tur die. qm̄ semper sunt ex humo-
ribus cholere. minimūz crosso in earū necesse ē me-
dela regimine vti quo quartanis medemur subtilianōe. s. bu-
moris euacuatione eius per medicamina cholera ni. laxātia
⁊ subtilianone ciborū cōmctionis dimissione: vsū quoq; ga-
fit troiscorū cum squingibin aut calēgebin. Aliquādo quā
ictimus ē in al' dum rē virtus est accessione die vomitu cūz
squingibin quo infuse sint fugales incise ⁊ anetū ⁊ sal tūdicū
ac mel. oib⁹q; bis similib⁹ quib⁹ in medela vrimur quar-
tanariorum si tempus eorū potestur.

Cap. 20. de accidentiūz medelis que febzes sequūtur.

Ebzes multa ⁊ diuersa sequūtur accidentia
quorum quedam similia sunt febri cō-
plexioniq; eius cōsonant: horumq; medela eadem
que ⁊ febriū: quēadmodū accidit cephalica in feb. vaporum
causa calidorum qui in capite ascendunt: eritq; medela feb.
⁊ cephalica eadem species regimis. Quedam autē ex habitu
dimibus sunt morbo dissimilibus quorū etiā medela dissimi-
lis est. ⁊ si quidē propofuerimus alterius causam magis al-
terum augmentatur. Quare oīz q; natura eorum fortius sit ⁊
dominantius intueri infirmo: ⁊ ad id nostrum conuertimus
propositum: eritq; nostra maior cura in morbi medela con-
sumanda: ⁊ siquidem morbus erit fortior ⁊ maioris periculi
erit nostrum maxime propositum ad morbi medelam: nec ta-
men omnino ptermisso accidenti. qd si accessi fort⁹ ⁊ ab eo
maior ⁊ rget timor eminentior: tua sit in medendo accidenti
cā nō tamē neglecta causa morbi. verbi gratia. In quouis ho-
minū febriū ē sāguiea eiusq; medela vt nouimus sanguis est
murtio nisi q; stōach⁹ ei⁹ debile ⁊ fastidiositatis q; accidit cā
aut ciborū in stomacho eorum corruptorū. vnde ⁊ morbus
ac defectus illi accidit ⁊ anime cōturbationes. ideoq; virtus
eius debilis facta est in hoc ergo pblebotomiā nō oīz antepo-
nere. Si enī huius passionis vir pblebotometur eius virtu-
tis augetur debilitas. dissoluiturq; minutiois causa caloris
naturalis que fit sanguinis eductione: preponēda ergo stoma-
ci medela ⁊ cōfōratio eius vt que sunt illius rectificatur: de-
binc patiēte sanguinē minue. aliud exēplū patitur quis acu-
tam febze sed ⁊ defectum vrget nos necessitas huic patiēti
dare vinum vt nutriet illū vti que calefacientibus eo q; dese-
ctus timeatur virtutis vitalis: tā ⁊ si vinū febze auget dese-
ctus nāq; maioris est periculi. hac ergo operatione curare
feb. ⁊ accidentia illa sequentia oīz omnesq; cū quibus sunt ac-
cidentia morbos: quēadmodum i colice fit vooloze si plurimū
fuerit grauis necessaria sūt q; dolorem mitigant ⁊ trāquillāt
quis morbi auget materiam. Accidentia autē que febzes se-
quūtur multa sunt ⁊ varia. est enī rigor ⁊ horor ⁊ cephalica
vigilie. tussis sitis appetitus ciborum corruptio: nimia natu-
re mollities ⁊ siccitas. vomitus. defectus sudor nimius. Et
rigoris quidem ac hororis medela est vt des illis aquā ca-
lorbēda stringatq; lacertos erarium latis pānū: fricabitq;
plātas pedum ⁊ quiescat. ponatq; sepius manus ⁊ pedes in
aqua. ca. plurimūq; operietur. Quod si hec accidit sepius ⁊
plurima: optebit corpus manibus plurimū fricare: tēperate
q; vt cōmunis fiat oībus mēbris corporis ipsa fricatio tēpore
quo nō in sunt accidentia: ⁊ inungatur oleo in quo decocta
sūt heffa camomilla: fanteuēgi mōranū costi ⁊ similia. Et si
quidem feb. pblegmatica fuerit frigusq; multum ⁊ forte. opz
hec olera miseri cū modico pipere ⁊ gendebedalson: ⁊ aga-
rico si eīz bibat de eo. 3. i. vsq; ex agiū pdest rigori q; ex hūori-
bus sit pblegmatica ⁊ crosso viscosiq;: hēq; fanteuēgi flu-
iale si cū aq mell' bibat idē facit. Cephalicē q; fit cū febze me-
dela ē vt sup cap fūdaf aq ro. accitvini ⁊ olz racheloi i al' ro.
sitq; acci parē vna. olei vnc. aq. ro. iij. qd si aliqd addidit
postulace ⁊ aqua citroli semperuiui: aque aut aque rasure cu-
cubite maniscitissima vtilitas sequatur. Si autē cū bis ali-
quid sandali miscueris. ro. viol. nūmfar. vult⁹ erit: ⁊ si quidē
his sedat cephalica sine. Sin. sume de opio oboli. i. farine oz
dei ⁊ cathemie. cumq; 3. i. asafum memure. corticū papauē-

ris cuiusq; 3. ij. teras oia diligenter et cum lacte carū distēpe
ra aqua: et potul. et modico vini aceto emplastris abisq; his
caput. Maribus quoq; oleum trahat ninfar factū cū cucur
bite semine. odorat ninfar et viol. recētes cuiusq; extrema ligē
tur fascicul fricturq; diligentius dabisq; patienti cū aqua
ordet aquam granatorū mizorū. Quod si aliquid intellexe
ris choleraū esse in stomacho cuius vapor ascendat caput
sq̄ingibin et aqua ca. vtere inducatq; vomitū patienti: et vt
stomachus purgetur sequaturq; syrop. bescrē. et siro. tamari
dozum granatorū quoq; aqua et his similibus.

Cap. xxi. de appetitus defectu ciborū cū febre.

Appetitus aut ciborū casus i febribus cu
randus est cū iocundorū odo
ratu ciborū vt pell' affatis in camino qui circūducti
pasta fuerint: corūq; scissione in facie et ore infirmi. odoratu
quoq; suie decocti et calidi pās optime cōpositi. odoratu q̄
vini ribani ac fructuū pōicorū et redolentiū ac eos suggen
do materia proiecta: corpus fricetur ac oleo liniatur iocūdi
emplastrigetur os stomachi cū rameco et sandalo. pomorum
aqua et citoniorū ac aqua talcha in al' talba. et olo calefi. Q̄
aut ordinari patienti cibū ac dari ab eo quem diligit et que
peretur cuiusq; suscipit orationem: nec negligatur huiusmodi
accidentis cura et diligentia. Relinquere enim cibū debilitat
virtutem et dissolvit. Si aut acciderit appetitus ciborum
defectus. his quos dimisit febribus. si morbo surgentibus cor
pora eorū aliquo euacua medicamine laxatiuorū et emollien
tium q̄ritate qua corū patitur virtus: aut q̄ritum euacuari et
purgari desiderant vt facilius sit illi. vtariq; in corū cura re
gimine quod diximus exercitio paucō vt deambulatione:
lectione et similibus. et exercitijs vtatur fricatione: ante cibū
fir. absinthij modicū fumant: aut quasi forbeant parūz acci
bantali. prodest nāq; plm. primus aut apponāt iocūdi odo
ris cibi vt calis panis et affata calida. vt pullos. perdicēs. ci
bi quoq; musci. et hij quos desiderat cibos in sua sanitate
quos et cōmemoret: hoc enim appetitū cōfortat ipsorūz adiu
uatq; ad appetēdū cibū.

Capitulum. xxij. de tussis et sitis et sternutationis medicis
que in febre sunt.

Verō si febrez tussis comittatur: in ordē
radicē rasam et tūsam decoquantur bec cū ordē aq̄
cum aquam patienti propinaturus es viol. cōditas in ea vi
ligenter cōfrica. aut desuper viol. syro. frigid. dabisq; ci cito
niorū seminis lababū et seminis psilij cum zaccara alba mī
da. et amigdalariū. oleo dulcium sorbitionē quoq; que ex aq̄
sit sursum dabis aut que ex fabis siccis tritis cū zaccara: et
dulcem amigdalariū oleo. beiregorūq; resicēs. Etia cū spi
nachiorum mezauro et sarmaci et chabegi cū masso excocta
et coctiando recent. et siccō. cū amigdalaz oleo dulcium
dabisq; illis de hoc pulvere. Confectio eius sume cucurbite
seminis medullā cucumeris et citroli. ymuscuiusq; 3. iij. spo
dij gūme arabice amili. quetbire cuiusq; 3. i. et 5. medulle ci
toniorū semis. 3. ij. tere oia diligenter et subtilissimo cribra
pāno. et ozopina de eo. 3. ij. cū iulab. aut dabis cū co tantūde
zaccare mundissime. Porro sternutatio que in febre acci
dit si exuberet caput replet virtutem debilitat corpus concu
tit: et aliquando etiā sanguis excitatur. Q̄ igitur hanc pro
hibere oculos et nasum et frontē et collum fricando: eructua
tionē vero multiplica sp̄sq; suppressionē: extrema fricet cor
pusq; totū: maxime aut collum olis humidis. vt viol. aliquid
q̄ de eo infūde repidū antribus et cataplasma ceruicem desu
per cū pāno calefacto aut lana. et cancat huiusmodi fumū et
pulverē. Si q̄si aut moratur sternutatio. eaq; desideras
pronoca cū lignorū imissione in naso et ex carnis extēsiōq;
collī. et oppositione mariū radio sol. aut cōcluso odoratu sta
tim etenim fiet sternutatio.

Cap. xxij. de me. vigiliari et obstupescationis in febre.

Quando aut vigilie febres comittatur
patientī papauer recens da
re expedit cū zaccara et propia illi viol. oleū et cucur
bite semis oleū cōditum cū recentibus viol: caput cum recent
bus emplastris viol. cataplasma illud aqua decoctionis oz
dei excocti et tūsi ac papaueris. ppiāq; illi fir. papaueris
et i aq̄ ordi mitte papauer. cū cōcibis. sive et viol. recēte ac ros
camomillā cucurbite rasurā eiusq; semē tunsum et similia: et
oz te hoc facere siquidē nō erit vigilie ex crisis signis. Si
quādo aut sunt crisis cā: patientē nullo modo mouere: nec ei
aliquo facilitare naturam ois modo: nec ois infirmi caput la
cti approximare: affert eim lesionē magnā: timetur eim ne tur

bet cerebrū: ē eim in lacte dissolutio fortis: quāq; luenerit ma
teriaz dissoluit et dispargit. Qd si stupor patienti acciderit: me
debis his que in cā obstupescationis dicemus.

Capitulum. 24. de medela mollitiei nature siccatione
mitus. iudozis multi et aretati que sunt cum febre.

Quando autē icaracrata ē natura patienti
dabis cassie si. et terengibin tama
rindorum prunorū. zcibi. viol. siccarū. rosarū. ymuf
cuiusq; suscipiente decoctionem iuxta q̄ opus fuerit: dabis
q; ci lababum prunorum et cassi. si. aut ante prandiz pruna
appones dulcia sine corijs infusa iulab. aut viol. sir. et leleba
bi cū zaccara rubea. et aquā duorū granatorū euz adipibus
suis. Si nō placet bec et ledūt patientem medicaminum
porrectis trāsfriz inclusio nature. āa quatuor dies clisteri
vtere emollienti: vt ē clistere qd sit ex blitis ac expressa et zac
cara ru. et nifami oleo et muri. Aut clistere in quo cadūt bec.
ordet tūsi excocti. 3. xx. sume in. iij. aque librie fac bulire do
nec ad libā redcat: tunc cōfrica bis in ea cassi. fisti. rotularū
3. xx. et colabis ac projicies in illam olei viol. 3. x. in al. xx. et to
ridem muri. Aut et vtariis affaso. catbemie et buraci et zacca
re. r. aut affaso. narēgebin quod ē massallū et cibes illum me
zauro labelabi cū oleo amigd. sp̄idabago scō cū oleo oliue et
muri. Quam autem in febre nimia erit nec mollities aquā sui
ci cū gūma ara. et terra ciprina: dabis vno quoq; die. 3. j. sit
q; in ea decoctus fructus mirri aut citoniorū frusta. Dabis
et ferēgebin in al' fergebi syrop. et ribeli: dabisq; puluerē scūz
de psilij febre et semie safatemi in al' sciferemi fixo suauiter cū
modico ciminio arabico et terra ciprina: semen quoq; meuz
et spodij partē. Libabis aut illū mezauro et zirabago cū vris
passis et granis granatorū. ac virgulis portulace. aut pauco
acerborū cōdito cum sumac aut bescrē aut scrafsqua aut bis
cocto cū aqua citoniorum aut aqua pomorū vel et pirozum.
Si autē nō cōuenit aquaz suie ordē propinari: propina sal
tem spodij trociscos et frigidēs cū citoniorū syropo. Qd
siet mollities nature cum sanguic dabis illi in potu pulve
rem tami aut puluerēz carabe cū sumac aut potul. aq̄ silib
q; quēadmodū hac i infirmitate separi dicturi sum⁹. Si āt
cū morbo et vōit⁹ p̄rigit granatorum. pab siro. scz cū mēta et
ribeli robo aut citoniorum. aut robo bescrē. ppiabis q̄q; suc
euz pomorū et aquā eorū que muza sūt cū corticib⁹ pistanozū
exterioribus. emplastris abisq; stōachū cū sandalo. aqua ro.
aqua pomorū. aqua mirri. aqua quoq; ro. et aqua calefi. cum
modico laudano et rameco. Simul aut intuentū si buius vē
tris effusio cā crisis facta ē minime amputandam sed permit
tēda iudicamus quādiū patiatur virtus nisi modum trāsgre
diatur et vltra vires fiat et q̄ si fiet vtariis bis que naturā cō
stipant vt dictū fuit.

De sudore. Sudor aut si exuberet nimisq; sit
timeturq; virtuti nō se subuatur cor
pus patientis oleo iungi os belache dato vel balēbaco et
aqua mirri et turtia trita cū aqua ro. yngaturq; corpus oleo
calefi. aut pulueris super illū rosā sicca cōtrita et intuerē si lo
cus patientis calidus ē amoue illū in frigidū quē aquilo cō
bussit vt confortetur corpus eius et sudor retineatur.

Capitulum. 25. de m. defectus cū febre.

Am autem febriū patienti molestiā sub
uersio acciderit ois q̄re p̄tin
gerit speculari: et si quidē ē cā cholera ru. ad os sto
maci defluens aqua rozabis frigida super patientis faciem:
os stomachi frica et vētrē: liga eius manus et pedes cū fascicul
fortiter vt ad inferiora trabatur mā apprehēde os et nares
vt calor ad interiora redeat naturalis: propina illi vinum te
nue et aquosū aqua mixtū: sed et sirop. sq̄ingibin cum aqua
ca. vltinus ē in his vt cholera ab ore cogāt descēdere stoma
ci: aut cū vomitu educatur. q̄ si effusionis vētris cā defectus
hic acciderit oibus que dicia sunt curabis excepto sq̄ingibi
bin cū aqua ca. odorat aquā ro. sandalū. cāphorā. fiat illi vē
tus cū aliquo: irrozabisq; aqua ro. plurimū refrigerata vul
tū eius. dabisq; ei panē vino infusum propinabisq; pomorū
sirozū et siropū belpanicozū et citoniorum linisq; stomachū
sucis stringentibus vt aqua citoniorum et mirri aqua quo
q; vstis ligaminibus. Quod si acciderit nequitia febribus
humorum malorum defectu. oportet hōza qua febris ascen
dit ligari crurum lacertos: verberaq; manus et pedes.
et talos quo educatur ab iterioribus corporis ad exteriora
mā et ab eminctibus atq; a dignioribus ad minus digna mē
bra: prohibebisq; illū somno. Somnus eim materiā ad ite
riora deducit corporis: imergitq; calozē naturales. Prohibe
etiā cibo ne forte occupetur in ciboz celebāda digestionē ca

de: et nō in maturatiōe materie s; ne et repletiōi addatur. exiguaturq; naturalis calor. Si quādo ē siccitatis cā in principio accessiōis defectus acciderit: oportebit ante accessiōis horā cibum apponere s; cū iudicio. ut siquidē q; acciderit defectus difficilis pānū infusum in vino veteri dabis. tag enī cū vinū febrē augeat: s; tñ virtutē adiuuat vitalē. ac corpus pascit: dabis quoq; sirop. pomorum: et eorū aquā ac cito niozū et eorū aquā: pedesq; illius et manū ligā et frica vtrūq; trahitur cū materia ad extrema et declinatū fricatione ad exteriora. Et vero si defectus minie fortis ē cibabis patietz ante accessiōē pomis. piris. granatis. quo his s; dachus confortetur et virtus seruetur vitalis. Quādo aut iam incepta febre defectus acciderit oportebit patiētem pane cibare vino infuso calefacto: quo eius ad mēbra acceleretur missio et humectet ea prohibeatq; desiccari. Hoc ergo regiminē o; cū regi ac curari cui in febribus defectus accidit. Omnes autē defectus spēs cōmemorabimus inferius et medelas carum qui de passidibus cordi dicimus accidentibus: qm defectus ex morbis sit qui cordi contingunt.

Capitulum. 26°. de ethice febribus medela.

Ethice si fiat i aliquo vsq; ad marcoris et cōsumptiōis terminos: apparēt; oia signa que supra diximus. extenuatio et siccitas cūis q; offibus inherētia. desiccatio humiditatis cōplexiōis. vētris tenuitas et cōsumptio decozis faciei et frontis. Aliq; q; diximus quō de ethice febribus signis loqueremur: nō o; eius sanationem sperare. In morbi aut principio dum adhuc virtus valida ē mēbra quoq; carnosa. corpus optimū. febriq; mollis. pulsus nō tenuis durus. et oia adhuc signa dubitabilia non manifesta adhuc sanari pōt et expelli i regiminē quo o; regatur. Prīmū ergo qd in hac faciendū ē v; sit eorum in estuo rēpore in locis frigidis habitatio in quibus septentrionales perflent venti aqueq; percutient. Sicut in circipitu posita vasa fictilia in quibus aq; sit frigida et suavis. odorēq; frigidi. ut rosa. ninfar. viol. pomorū flores et citoniorū piro:umq; folia quoq; calefi extrema vitum et mirti recentis sādali. aq; ro. et cāph. Jaceat in loco stratisq; lenib; similibusq;. Si vero sit biems. sit in locis aeris tēperati in quibus nō bonēfcat: prohibeatq; illi a labore. motu. vigilijs. fame siti. coitu. nec se det ire et tristitie. Dabisq; illi ordi aquam in oi die cū zaccara mundissimā iuxta quod opus esse itelligas postq; autē ordi aquā acceperit dabis ei iulab aut papaueris syro. aut iuinbarū. 3. circiter duas cū aqua fri. Introducas illū ē in aque tēp cōcha: ductūq; refice pulli buidis edis q; cōditis cū epidabago cū cucurbitis et lactucarum radicibus spinachijs atriplicibus. Quādoq; apit fac illi sorbitio nē de beueri farina et cū zaccara et amigdalaz oleo dulciū et atria. Nonunq; vero cibabis piscibus recentibus optie cōditis cū epidabago aut frictis cū oleo amigdal: aut assatis desuper proiecta aqua et sale. Quādoq; ē refice lacte a quo butyrū eductū ē capzartū recētū eratē corporibus sanarum. Et si nō adhuc sit manifesta feb; fed est mollis lacte illi dulci refice maximeq; asine lacte et onis forbilibus. est enim illi vti le: medulla quoq; cucumeris et citroli lactucarū radicibus et intibe medulla cōdita ac similibus sitq; eius cibus in die bis paulatim iuxta quod digeri stomachus eius velociter et mēbra suscipiēt. De fructibus aut illi dabis granata optia perlica nabatica bene matura poma quoq; similiter iuinbas recentes nō tamē multifacere o; has siccus quoq; et vne laudabiles sunt si porrigatur earū que o; quātitas maturari et mufa de dulcibus et zaccara quoq; cū būdīs amigdal' et medulla semis citruli et bis similia. Ad arceas illū aqua aye. zerei in al' aq; frigida. rēpimas aut illū ab oibus calidie et siccis et p;ice super pectus et epar eius infusū aqua ro. et sandalo pānū: aut cerorū cū aqua ro. factū et aqua portul. et quēfāre bu mide super niue cū oleo ro. et viol. oleo. ut aut incaluerit pānū frigidus imutq; odorē aut oleū viol. et cōditū cū cucurbite semine. oleū quoq; ninfar: sitq; ei v; vestimētū vestes lince molles et suaves: et si fieri pōt q; cū sandalo et aqua ro. eius tīgā tur vestes: aie eius virtus augetur et mēbraz. Hoc ergo regiminē ethice patietis febrē regēdi sūt in qb; signa nō apparēt p;uptiōis. hec enī habitū co; cōfortāt et ad sanitatē reduciūt.

In qb; at p;uptiōis tā icipiūt appere signa et febribus manifesta est os caure frigidū o; aerem ne forē catarrhi accidant dētūq; illis quotidie ante solis ortū cāphore troscisci cūz aq; granatorum et aqua melonis indi et cucurbite. aut citroli. v; autē sol ortus fuerit ordi aquam dabis in qua decoctē fuerint iuinbe et papauer et p;ojice desuper parū amigd. olei dulcium: aut seminis cucurbite olei q;rum est exagium. Tribus

autem deinceps horis parū dabis syr. papaueris aut iulaba rum: aut iulab introducasq; eos in concham aque suavis: in qua decoctū fuerit ninfar. viola cucurbite cortice sitq; i media balnei domo. et in loco q; tēperati sit caloz et aeris. Nec oio calidam ingrediantur balnei domū nec loc in quo anxietur sudentq; parū sint in cō. ha et tēperate. egressiq; corpus eorū imingatur oleo viol. aut semis cucurbit. et odorē trahant expectent paululū et reficiantur carnisq; sūcedatū cōditis cū epidabago cū amigd oio. sed et atria in qua sint cucurbitarum frustula aut lactucarū medulla et reliqua que diximus. Despere autē introducantur in aque tēp. cōcham quēadmodum in principio dici factū est et eodē reficiantur cibo: nec vero multum sumant: octurq; eis dormituri iulab. aut iuinbarū syr. cū semis psilij lab abo aut seminis citoniorum aut succo portul semis triti et fricati cū aq; dulci. cū. 3. i. dulciū amigdal'. v; rarisq; in illo regimine refrigeranti ut diximus et humectantibus et ceroro refrigerantuo. Et hec ē assignatio troscicorum cāphore. Summe medullam seminis cucurbite et melonis in al' fiori galferi et medullam cucumeris et citroli sefergeli. cuiusq; 3. v. rof. r. purgar. 3. iij. guī ara. sandali albi. amili. q; thire. cuiusq; 3. ij. liquiric succi. spodi. cuiusq; 3. iij. feniculi seminis. 3. i. cāphore. 3. s. v. q; exagium dimidiū. terantur oia diligenter et distēperentur cū lababo semis psilij. Si sit autē cum hac febre nature mollicies hos dabis troscicos patiēti quozū hec est cōsectio. Summe papaueris albi medulle colozā cre in al' seminis cucurbite medulle seminis cucumeris et seia citoniorū frixi vniūscuiusq; 3. vij. guī ara. spodi. seminis bermaze. terre ciprice. cuiusq; 3. ij. amili. 3. ij. rof. r. mudate. 3. v. cāphore. 3. i. tere oia diligenter et cum lababo seia psilij. distēpera et troscica sic. ut quibz troscicus exagij sit vnius: pro pi nabisq; cum pomorum aqua ac cū citoniorū sumo diluculo. Post solis ortum suicum ordi dabis cū aqua i qua decocta sint grana mirti aut citoniorum frustra et p;ojices desuper gūma ara. et terrā cipricam iuxta quod opus fuerit. Confectio vtilium ethice febribus si sit cū ea vētris solutio troscicorum. Summe cucumeris semis medulle citoniorū cucurbite. frictorū cuiusq; 3. v. terre armenice castanearū. cuiusq; 3. iij. iij. rosa. foliorū. r. granorū mirti. semis emaze. carabe. cuiusq; 3. iij. spodi. gummi ara. cuiusq; 3. ij. tere oia diligenter et cum citoniorum distēpera aqua: et troscica quēz troscicum exagij vnius et bibatur cū robo mirti et aqua fri. summo mane. Sit q; cibis patiētis massum excoziatū et frictū decoctū aut miltum tunsum decoctū cū epidabago. In quo aut consumptionis apparēt manifeste iam signa: nō tñ eorūq; res veducta ē et sanari nō possit: hunc quoq; hoc eodē regimine cōdecet regere quo diximus: vranturq; cāphore troscici summo mane cū lacte asine vel mukeris in quo aliquid bōbactis proiectum sit: quo eius spuma et pinguedo sit abstacta. hoc quidē si nō fuerit febris valida illis et acuta: debinc autē concha tepide aque introducatur in loco largo et in media balnei domo et prope iannam: sitq; ibi tēperate et egrediatur. Si aut sit biems aqua sit tepida. deinde aut yngatur corpus ei? oleo viol. puro: et si fuerit factū cū cucurbitarū semine vtili? erit. Propinetur ordi aqua cū papaueris syro. tribus deinceps horis apponat aque tepide cōche introitum in qua decocta sint viol. ninfar. cortic. cucurbite et papaueris et ordi tūsum et excoziatum mesani flores et semē carbenie et cabezi et solia eius. et solia lactucarum semperuiue et similia: sit in ea tempate: egrediaturq; et imergatur aqua fri. dulci. nō multum: ut nō percutiatur corpus eius ea et hispidum fiat. Quae egressus yngatur oleo viol. et ninfar: vestes induat: reficiat pullis et raugis piscibus quoq; lapidosis alijsq; cibis digestionis facilibus: nec impleatur cibo: sitq; esearum quantitas que cito digeratur. Facto autem vespere quum stomachus purgatus est et cibo vacuus: tunc vti sorbitio oportebit que hac vtilis est in infirmitate. Assignatio eius. Summe arfugene in al' lenticule excoziat. 3. xx. fabarum albarum tunfarum 3. x. massi sine corticibus: papaueris albi cuiusq; 3. vij. amigdalorum. dulciū sine corticibus 3. v. coque oia i tribus libris aque donec perferte cocta sint et cola ac p;ojice desuper aquā cucurbite muze et amig. d. oleū et fricabis desuper medullam panis simile quātū opus fuerit de qua sorbeas. iij. 3. v. q; 3. l. 5. et in ea expectet aliquātulū et ingressus balnei cōche faciat quēadmodū in dici principio: v; aut egressus fuerit stomachus eius vacuus ē et oia que fuerāt proiecta diligenter digesta sunt et a s; dō descendunt. dentur eis que diximus lababā et iulab: aut granatorū aqua aut papaueris sirop. Quā aut febris nō fuerit nō in cōmodū erit lac fnggere mulieris a

mānis aut lac asine accipiat qū mulgatur. Si sit autem calor & febris patiens oīo lacti nō appropinquet: dabisq; lac vacce a quo butyrū eductū ē sicut alio loco dictū est emplastrizet itaq; pecoris eius cū cerro refrigerato. Si autē cōstipata fuerit natura quomō tēpore detur ei cassi. f. & māna aut lababū prunorū: sed & pruna a nabanea infusa syrop. viol. & similibus: & caue naturā emollire: illaudabile nāq; ē i hoc morbo. Si autē mollitia quādoq; fuerit pulueret tam dabis cū mirri syrop. & suco ordei cū gila ar. & terra ciprina. aut dabis trociscos spodi stringentes: sed immixtos corū zaffranum cū mirri syrop. dabis ēt hōs tro. scos. vides enim sunt ad huiusmodi.

Assignatio corū. Sume medullarū semis cacrelegi. cucumeris citruli. frizarū cuiusq; 3. ij. gūmi ar. amili. spodij. cuiusq; 3. ij. z. s. seminis portul. & semis cinaze frizarū 3. iij. sādā. al. 3. i. castanearū 3. ij. cāphore 3. s. iere oīa diligenter & cū seminis pilij lababo distēpera & trociscos vnius fac exagij viq; 3. b. bibaturq; cū mirri robo: & pascatur lacte a quo butyrū eductū est in quo proiectū sit biscotū aut meazuro facto cū masso excoziato aut lacte cuiusmodi in quo decocta sint citroniorū frusta & pulueres desuper parū pulueris glandiū & miscetur cū castaneis & gaira & zaffrano & benaco sicco.

Si autē peruenit huiusmodi panēs ad cōsūptionē & marcorē: & certa ē corporis siccitas & extenuatio cōsumptaq; est humiditas & cessit ab eo venustas & decore nulla ē cure spes: aut ad eius sanationē via nisi vt custodiatur virtus: vt super sit aliquo tēpore. **Operet** ergo ad hoc illi lac mulieris dari: quod ēt de mānis eius fūgat filleturq; super illius corpus lac dulce qd statim eductū ē & si fieri pōt i pcha q lacte i q feceris bul lire viol. & nenifar. obine corpus ei⁹ oleo inūgatur benefegū pari. & cibetur pulloz caruib⁹ ac fraglinis & sasanis tritis in qua proiecta sint citroniorū frusta & pomoz srozum. parū qz vini & loco cinami frustū xilaloes crude. sorbeatq; iuseu lum: fiat quoq; illi aqua carniū eduli subtilis: aut aq pullo rum cū aqua pomorū & citoniorū & proiectatur desuper ali quid biscocit: hec cin quedam cōseruant virtutē custodiā. fit aut aqua carniū hoc modo. Sume carnē & minutatim icide: & in vas lapideū vel lebetem pice ac sub eo ignē succede lenem: & cū ceperit aqua glutinosa ēē coletur in vase iterum igni apponatur. & quandoq; glutinari incipit coletur & sic vtatur qui opus fuerit ea quis. **Ulcē** vero prohibeas illuz ab his que appetit & pponas iocūdos odores vt sandalū aquā tremazaratārū. in almezarā. camphorā. vaporetur cū sandali frustis & xilaloes crudi & cāphoraz: cuius camisia tingatur cū sandalo & aqua rosa. & camphora. & sternatur locus quo iacet odoribus & safereno minisar & viol. & ros. & fructū floribus. & caloso. & siquid ē estas in circuitu eius vasa cū aqua fri. ponātur & letbaletū iocūdū. sitq; cōuersatio loco quo est venti trāitus sit. quādoq; etiā irroretur cū facies aqua ros. refrigerata. **Gras** ergo in huiusmodi viro hoc regimine & simili. Si cin fecerit vite eius prolōgabitur spatū aliquādiu nec accelerabit mors.

Caplin. 27°. de apostematū. m. & primū de phlegmone.

Apostema sanguineū qd phlegmon vocat sicut alio dictū ē aut exteriori sit cū. vt percussione. collisione ac vulneribus similibusq; aut interiori: que ē. s. mā. i sanguine decursus ad aliquod mēbū. Qd autē exteriori sit cū in mēdū ē diligentius: siq; de corpore repletū ē minime rebus illud cura tēnerificātib⁹. atq; hē vt in iugaz oleo repēti & aqua repida & eplizetur cuz ordei farina. belba. sebero & carthemia: strigaq; medioeriter: vt apostema dissoluat. Qd si in apostēate aliqd sagnis collectum ē & saniei vitre incisione & apertioe sine pauore nec paucas in fluxuz materie nisi repletū sit corpus. Qd si repletū sit corp⁹ euacua malū humorē qui ē in eo. Cuius autē ortus est ex materiā decursu primū cuacuatione vtendū cū phlebotōmo ex cōpetenti illi loco vena: hoc est si fuerit mēbzū in supioribus corporis apostematū cephalica incidatur. Si autē in his que sunt in medio corporis minuatur aquebela. Qd si in inferioribus mēbzū basilia minuatur a latere patiēti auferatq; illi sanguinis qūritatē qūrum opus fuerit: qūtiq; & etas infirmi cōplexio & tēpus anni p̄fens cōcesserint. Nam dehinc mēbzū cataplasmetur apostematicū in principio qdū materiā ē fluxoz ad illud refrigerantibus & constringentibus vt mēbzū cōfōzietur & mā repellatur: fluxusq; illius arceatur refrigeratione & cōstrictione. vt sandalo. r. tam armenico. & anaso. memitte. ro. & caquā cū aqua intibe & semperniue. & aqua lactucarū & cucurbite. & chalebo. & semine pilij cū barum aliqua aquarū percussio. & si quidem decoquas lē

riculam excoziatam & contriueris cuz barum aliqua aquaz & emplastrizaueris ea apostematū. pderit plurimū: adiuues quoq; medicaminibus quorum est aduersari materie & retere fluxum. Et hec est medicamina cōfēctio ad hec vtilis. Sume sandalom album. & r. cuiusq; 3. c. asaphi memitte 3. b. quimolec fufali in al. fufali. cuiusq; 3. i. & s. iere oīa diligēter & subtilissimo cribra pāno ac distēpera cum intibe aq. & semperniue ac portul. & lacte carū. Tribus aut aut. iij. diebus qū iam augmentatū fuerit apostema: his que prohibēt materiā admisce dissoluentia. vt helbeli ordei & trunci faria & distēpera cum lembri aqua & solatri. & queffare. similisq; augcalq; quonidie parū vt dissoluentia. donec ad statū apostema perueniat. & fluxus cesset materiā. tunc aut oportebit & dissoluentia & probibētia equalia esse quantitate: & virtute quem admodū nardo distēperato cum solatri aqua. & caque negi. & aneti similisq; aquaz que dissoluit. Et animaduerendum si videris qū apostemate in principio etiā dolo rem. refrigerantibus minime & cōfōziantibus vtaris sed vīdum erit tibi stringentibus & tēnerificātib⁹ vt ceroto quod de cera. & ros. fit cum vino dulci i quo immerges lanā succidā. apponētiq; loco. Quod si tempus est estas sit cerotū refrigeratiū actu. si vero hyēs tēpēfactum. sitq; etiā cū hoc panus lineus aceto vini infusus super mēbzū tēperato cū aqua ro. Reprimas aut patientem ab omnibus dulcibus & pungitulis. ac oīo cibis calidis. abstineatq; cum meazuris decucurbitis supis & masso ac spinachijs. proptia illi ordei aquā aut granatorum & squingibin. viol. liro. portul. semen & similia. Et autē declinare ceperit apostema non oportebit refrigerantibus vt quouis modo coagulant enim materiā & indurant instantū si in duritiem res transeat & soliditatem. sitq; eius difficilima curatio. Sed oportebit mēbzū dissoluentib⁹ emplastrizare cū camomille aqua lilē melece carthemia sebero berlausano aloe similibusq; distemperatis cum lababo scis lini: aut aqua carneib⁹ quibus si aliquid admisceatur zaffrāi proderit. Et autem apostema maturari ceperit & sanies congregari oportebit illud emplastrizare maturantibus vt seminibus meru & lini distemperatis cū aqua. ro. & oleo. viol. & si tēpus estas est calorq; in corpore multus. humorq; quo fit apostema nō malus comodū erit medicaminibus vt calozem aretantibus naturalē & ad materiam cōuertentibus quo maturatur vt est pilij semen & trinci farina. Si quando aut naturalis debilis fuerit calor. & hīoz nequā. caueas bis & similibus vt medicaminibus putrefacerent enīz. vitere maturantibus qd dissolutione. vt est panis cacrelegi in al. fermē tatus cum odoi farina decocta cū aqua & viol. oleo. aut oleo loto & oleo quebiri. & rosa super apostema aquam decoctomis radiē carthemie cum modico olei lort. aut albas fume ficus carnosas & dulces quas qū decoxeris incl extrabe earū & distēpera cū oleo scis lini & belbani & zaccara. Accipiat farinam crossā & distēpera illā cū pinguedine sicuū. Et etiaz sume fermētū acrum & ficus coctas & merui semen. ac distēpera & loco impone. maturat enim apostema. Et si ficus bene decoctarū superis succū & distēperaueris cū eo lini semē & helbe. cuiusq; partem. i. belausani oimidia partē. iuse qūtrā cū tritico diligēter maturat & sanie adiunat. Quid ēt emissioes emplastrizari oacilis decoctis cum butiro ematurauerunt qz illas optime ficibus quoq; decoctis cū zerozo in al. butiro emplastrizetur quoq; charua & semine meru. terant oīa diligenter: & distemperentur cū aqua apponaturq; emissio ni. Quod si videris difficilis esse maturationis apostēa graniterq; aperiri. ponatur desuper blit⁹ decocta. cū sisami oleo calido: mureturq; quonies refrigeratur. maturat enim furculos & emissioes. Lepe quoq; decocto & diligenter trite aut in oleo bullite miscantur & cataplasmentur cū apostemata sintq; calida materiā maturāz sanien colligunt. Si autē collecta & coadunata sanie nō aperitur apostema. oportebit illud aperire & crepare ac sciudere. Atq; hoc modo oīz oīuz regimē esse apostematū que mās cōtinēt & his sibi⁹ me dicaib⁹ quozū ē maturare apire sciudere etiā si medicaib⁹ nō apiatū & sciendū qūi apostēa calidū & sanguineū si fiat i ali quo mēbzū: etiaz magnū sic vt arceat venas & artērias q sunt in mēbzū: prohibeatq; illā a dilatatione & arctatione qbus recreatur calor naturalis: quādoq; coagulatur vltra modū & extinguit calor: sitq; mors illius mēbzū & eius substantie corruptio instantū vt stēcat qscūq; circa illud sit caro & cutis. diciturq; hoc apostema pessimū: & in huiusmōi nulla cura est: nisi sola amputatio ne forte ad vicinā decurrat corruptio mēbzū: quādo autē nō coagulatur nātis calor nec corū pī mēbzū perfectā corruptione: dicitur hec passio banfrana

et eius medela sanguis illius euacuatio ē a mēbro cū scarificatione: incipiantq; deinceps his que superponuntur mēbro medicaminibus que a putredine prohibeāt: ea autē que sint dicemus quz de vlcere loquimur curis.

Capitulum. 28. de medela apostematis quod herisipila dicitur.

Erisipila autē quandoq; sine tumore sit et mouetur ex cholere rubre acumi ne: quādoq; vero cū tumore et mouet ex cholere rubre mixtione cū tenui sanguine. quādo ergo ē sine tumore corpus oportebit euacuare medicaminibus cholera laxantib; ut citrinis mirob. et tamaridis prunis et similibus emplastrizeturq; locus refrigerantibus et restringentibus ut ralsura curbita semper uiue. portul. succo lactuce. arsunegi aqua alijq; que diximus dū loqueremur de phlegmonis cura. Si autē sit cū tumore herisipila: sanguis minutionē accelerare expediet si nihil prohibeat ut etas senectutis et pueritie: cōplexio frigida aliq; auferaturq; quātū necesse fuerit sanguis laxa bisq; natura decoctione fructu carbaplastmabisq; mēbrum in principio cataplastmātibus que in caplo sanguinei apostematis dicta sunt in principio et ascensu et statu eodem emplastro et via. et oz medri et curare cōpositū ex f. lone et herisipila apostēa cōpositis medicaminibus et cuiusq; cure cōpetentibus sitq; quod in cōposito dominabitur medicamine exuberantis et fortioris apostematis cure medicamen pueniens.

Capitulum. 29. de apostematis formicis medela.

Formice quoniam sit ex cholera. r. necessē est in cura eius medicamen bibere cholera ru. laxās ut fructu decoctio cōfōrtia cū scamonea: aut aqua lebelabi cū cass. f. rotula aut aqua intibe et arsunegozū: debinc autē cataplastmetur refrigerantibus et deficcantibus: oz autē proportioe cāe hāc passionē asferenti. f. cholere ru. medela frigidis fieri et h. Sed qm formix huiusmodi est vlcus quod deficcatioe eget propter eā que in ea est humiditātē cōpositā et repugnātē q; morbi mouet materiei ad accidēs ppositū applicam. Id ergo uti nos cataplastmatibus oz deficcantibus nisi q; quibus vtimur medicaminibus in formice que in cutis est manifestū minus deficcata sūt et sine morsura. ut asiasū memitte. et caquā. et beffēdū in al' beffēdū distēperata cū intibe aqua et virg. pastoris. et cū lenticula decocta et trita cū aqua ro. Aut sumitur tam cipri: cū: aut armenicū et quimolec cuiusq; pars. i. caquē. dimidie pars distēperenturq; oia cū virgariū portul. aqua aut solatri aut arnoglose. Secūda autē formicis species que est formix comedēs medicaminibus curādā est magis et fortior deficcantib; ut quimolec cū aceto et aqua boyofabi aut cataplastmet cum troscis qui dicuntur adriani et hec eo; cōfectio. Sume galleyridis quendari. cuiusq; 3. viij in al'. coladenesi. 3. i. sebli iamenici mirte optime cuiusq; 3. d. selesconi. 3. iij. i. al'. m. tere oia diligēter et cum viō distēpera trosciscos fac quq; op⁹ fuerit tere diligēter et subtilissimo cribabitis pāno distēperabisq; cū aqua. ro. sicut fiat quasi que fuit a balneis aqua et loco superpones. Et hec assignatio vnguenti optimi et vtile comedenti formici. et oibus quibus est opus deficcare vlcerebus. Sume galle vii idis et arsunegi sicce equales partes et tere diligēter. et desuper oleū mitte. ro. in quo liquefacta sit cera tribus partibus maior: facq; vnguentū et cataplastma eo apostema. et si adideris liquirine foliozū pte vtile erit. Aliud sume mardafenei. et radii tinctoriū cuiusq; partē. i. galle gel nari in al' gebiani. aristoli. canabli. cuiusq; dimidia partes terantur oia diligēter et liquefiat cera cum oleo. ro. siātq; oia vnguentū et cataplastmetur locus.

Cap. 30. de medellis apostematis qui dicitur vndimia.

Lio nos dixisse recollimus loco quoniam apostema molle generatur aut ex vaporosa vctositare que mēbro accidit. quēadmodū hīs qui corrupe sunt cōplexiois accidit et pificis: eiusq; medela facilis et sanatio festina si cum sale et aceto fricetur. et aq; ro. eiusq; expulsiō sit cū expulsiōne morbi qui illud sequitur aut de plegmatica materia. que ad aliquod influit mēbro; cuius medela phlegmatici sit euacuatiōne humoris medicaminibus illis laxantibus ut turbit scbacū antali adipe: cartami medulla. bycere pilli alijq; cōpositis et simplicibus medicaminibus. Cautas autē infirmū oibus ab pblegma generatibus cibis ut piscibus lacte et similibus. emplizet autē mēbrū medicatib; q; et frigrice et soluet ut liberet aq; mixta cū nata ro si iunxeris illi spōgiā nouā et eiz i ea dissolo. quā si si iunxeris i tigeluccidā lana et intrūdū si corp⁹ in q̄sit molle sit: sitq; aq; aplos aceto. si vero solidū super acetū et natatū ut redū

catur corpus in suā naturā augmēto eozū que deficeant. Et vero si corpus rēparatū est equalia sint aqua et acetū. Quod si solidū ē corpus nec curatur hoc medicamine misceatur parū selbi simul et parū cicris libēri. Et siquidē quod cupis si et emplastriza h emplastro. Sume aloes et absinth. equaliter et tere diligēter ac distēpera cum aceto et aqua et emplastriza mēbra. hoc quz vltus fuerit emplō mēbrum ligare oportebit et stringere: siquidē possibile ē incipietq; ab inferioribus et ascēdat ad superiora ligatio: sitq; inferius tenera: sursum autē solidā ne forte suscipiat influēs illi mēbro mās: emplastrizet et hoc emplō cuius bec ē descriptio: sal et aloē equales partes tere diligēter et aqua mirti irriga ac modico aceto et emplastriza maxime autē solida corpora.

Capitulum. 31. de durore apostematum quod sciros dicitur medela.

Olida apostemata fieri diximus aut ex apostemate calido ad quod enūdū appositā sunt nimīū frigida et stringentia: vnde et indurata est mā et in lapidis soliditate cōuersa: aut ex cholere. n. mā que ad mēbrū defluxit: aut ibidē generata ē: et quod quidē factū ē ex apostematis calidi reliqis: medela eius ē calefacientibus et emollientibus. bec autē sunt quozū est calefactio in secundo gradu et tertio sicq; in primo ut in secūdo dictū est sermone partis huius secūde quā de mollientibus loquere mur medicaminibus: sunt autē hui' medulla cruriū bouis cū butyro et oleo viol. et adeps cerui et tauri ac ouis liquefactis cū machalo quū vitur quis his ranq; vnguētū. Sume quoq; machalū glaucū. iudaicū et assacū de vno quoz; 3. c. marcemulū recēns triti diligēter. 3. c. adipis anserini. 3. k. soluatut machalū et assacū cū calida aqua misceaturq; cū reliqis medicaminibus ut fiat quasi vnguentū ac carbaplastmet eo apostema durū. Quādo autē ex cholē. n. mā solidū ē apostema q; ad mēbrū currit aut in ipso ora ē: medela eius erit potius medicamis laxantibus et purgatis cholaz. n. ut ē epitibi decoctio aq; casei potius q; sit cū coagulo cū hoc puluere. Sume beligi nigri et kebali cuiusq; 3. g. epitibi cretici sitaregi indi. beffaigi. cuiusq; 3. d. salis indi. 3. g. tere oia diligēter et bibatur de eo 3. c. cū casei aqua iuxta quod opus ē: prohibeas autē patientē oibus cibis crosfis et cholera. n. generantibus ut caprazum carnibus lenticula caulibus falsisq; et similibus emplastriza vero locū cū emplastro hoc. cui' bec ē assignatio. Sume machali assaci bazaredi equales partes: tere in mortario diligēter cum anate aut galline adipe et oleo bani aut susani ut fiat tanquam vnguentū. Quo quā carbaplastmaueris pānum empliza eo locū. Emplastrū alterius assignatio. Si. cus albas et onices in aqua decoque fortiter donec maturec adbie proijce desuper belbe farinā et semē lini et aliqd catemie albe partes equales: tere oia in mortario diligēter cū olō susani donec cōpleatur et vtile fiat. cataplastmeturq; eo apostema: in vltimo nāq; ē dissolutiois et emollientis. Unguentū durā dissolues apostemata. Sume adipis leonis. ut si. cerui. cuiusq; 3. c. machali. asēgi. in al' asagualen. cuiusq; 3. b. liquefacies cū ros. oleo. adipis et gummis aut cōtere cum aq; calida et misce oia ac lini apostema. Aliud. Sume niam fluētē cū oliue olō veteri et iunge apostema: proderit eiz.

Capitulum. 32. de cācri medela.

Cancer autē est apostema quod generatur de cholera ni. ut alis dictū ē: si cōfortetur et magnū fiat curari nō pōt nec ad sanitatē perducī. Quātū autē quidā amputatōe cū ferro siquidem in membro sit quod deleri possit aut amputari: sic ut nihil qd ei continetur suplit. Quādo vero nō sic et curatur ferro vlcera tur et extenduntur eius labia nec pōt cicatricē accipere. Et q; pluribus de causis periculosum: tū q; sepe eo sunt arterie magne et vena in mēbro. acciditq; inde fluxus sanguis inratum ut patiēti timeatur: et si ligaueris venas has et artcrias declat ad digniora ex quibus be oziūtur vena et arterie mēbra egritudo. tum qm ferro coque et vti illius non potest rā dix mēbrū. Quā a principio hoc aiaduerit quis apostema: oz pimum pblebotomum venis mēbro cōpetentibus in quo ē apostema adhibere eo ex latere quo patitur quū etas et virrus et cōplexio āniq; tēpus et similia adiuerit. Et si quidem bec in muliere est passio statim curandum est monstruozum prouocare fluxum: euacuaturq; corpus bis quozum est euacuare cholera ni. medicaminibus ut ē epitimi decoctio et agarici aliozq; medicaminū q; hūor euacuāt melā cholici: nec vero abstineas quz semel illū euacuaueris ab his sed sepius idē fac. donec oio corpus h; purget hūore: hic eiz hūor difficile mouetur pp sui frigiditatem et siccitatē. Et hec est pillula

rum assignatio cōpētūm euacuatiōi humoris nigri et cho-
lere nī. Sume sacrelegi indi. kebuli epithimi. cretici. cuiusq;
3. a. beffaigi. altacodi. cuiusq; 3. 5. salis naste. oboli. ij. ellebo-
ri nigri. 3. 5. agarici. 3. a. terantur oīa diligēter et distēperata
pillulentur: sitq; earum potio a tribus. 3. vīq; iij. Qd si vī-
ris caesi aq; optimū est ad nigre purgationem medicamen-
tum.

Et ergo hoc euacuau. ris corp? humore oportebit patiē-
tem tēperato regimine regi inclināri ad humiditātē: sedant
q; acumen nigre: quatenus qui i corp? gnātur bonus sit san-
guis. Si autē eius cōuerfatio in locis temperatū hēntib? ac-
tem: cibeturq; elcis laudabiles generātib? ebimōs vt galli
narūz carmbus et poliozum: agnorū quoq; et edozū: piscibus
lapidosi laudabiles cōditis cum blera cucurbita. atriplice
porrigatur illi ordei aqua et caesi aqua cū pulcre quem dixi
mus cholera laxare nī. Qnc autē super infirmum ponuntur
membri sunt hec morbi a principio āte euacuatiōem: opz
medicamina cē que prohibeāt expellētq; temperate: vt sola-
trū inibe aqua et caquenegi similiaq;. Et at corpus euacua-
ueris et a nigro purgaueris humore: propicq; at si vīas fue-
rit zerecari aq; et epithimi medicamine vīas optimo in chole-
re purgatione nī: medi camibus iā tunc vīdum erit tēperate
dissoluentibus: vt ē medicamē quod cum tutia fit et hec eius
assignatio. Sume tutie carmanice trite et lore. mardesnegi.
espīdagi plumbi cuiusq; ptem. j. tere oīa diligēter et subtilis-
simo cribra pāno. Sume quoq; olei liēberi ptem mediā cere
quartā. liquetq; cū oleo cerā et projice desuper medicamina
et misce vt fiat vīguētum et vīere. Alia assignatio medicami-
nis qd cū colcorat fit et ē. Huius nos assignabimus cōse-
fectionē decimo huius secunde pīs sermone i quo de cōposi-
tis tractabimus medicaminibus i vnguentozū capitulo et bel-
belicō prodest hac i pte et in oībus duris apostematibus me-
dicamina et cū que debilitat dissoluit ad dissolutionē nigre
nō valēt cholere propter eius grossitū. Adedicamina vīro
que dissoluit fortiter subtilitate dissoluit humoris et eius re-
manet crositatis tāq; lapis: nec dēinceps hēt dissolui. Si
autē vīceretur cācer hoc oz illū curare medicaminē. Assigna-
tio eius espīdagi plūbei et tutie lote equales tere ptes cū oleo
rosa. in al' obrycāi et aq; solatri aut aqua zerecari aut quessa-
re viridis. et ponatur desuper si vīceratus est. Ponitur quo-
q; ante vīcerationem: prohibet cū illū vīcerari: hoc quoq;
medicamen ad idem vīle est cuius bec est descriptio. Sumi-
tur plumbi mortarium subincisum et pistellum eius similiter
et projice in illud tam armenicum figillatum: et tere cum ta-
balgeo mixto: aut cum lacte optime donec nigrescat et cata-
plasma eo caneruz vīceratum. Qd si teratur cū eo sempiterna.
et oleum ligitū in al' rosatum vīlius erit.

Capitulum. 33. de scrophularū med.

Scrophula autem vt ante dictū ē aposte-
ma est generatum de crosso
pblegmatis in carne tenera que ē in radice colli et au-
riū. Medela autē eius erit per copis a superfluitate purga-
tionē pblegmatica medicaminibus pblegma purgantibus et
cholera. n. 13. pblebotomia repressioq; a cibis hos duos ge-
nerantibus humores vt crositis cibis quales sūt vaccine car-
nes et caprarū maiorū et crisa. cācusos similiaq;. diminutione
quoq; cibi et subnitione ac exercitio ante prandiu balneo.
Adedicaminibus aut in principio dū fit vī oz apertionibus
Sepe nāq; maturatur et aperitur aut scinditur educiturq; q
in eo ē mā: et curatur dēinceps cū medentibus et putrefacien-
tibus sicut alias dicturi sumus. Si autē ei? differatur tēpus
mederi oportebit emollientibus vt vīguētū dachilien. est enī
ei actio mirabilis hac in passione et oībus apostematib? du-
ris et emplastriza illū hoc emplastro. Assignatio eius farie
fabarum et farine ordei cuiusq; 3. k. liquiritie. esmarmonicie
radie. et radie cathemie et picis recētis cuiusq; 3. e. cere albe.
anserini adipis. cuiusq; 3. k. terantur diligēter et miscētur
cū vīna pueri modica virginis: que aut liquefieri possūt liq;
fac cū onfacino oleo veteri et distēpera cū eis medicamina et
emplastriza scrophulas. Vīguētū quoq; rosali et vīguētū
gengefieri in al' gengefieri ad idē profiant. Assignatio medica-
minis quod scrophulas maturat farie ordei et zerecari: cō-
les partes tere diligēter et cribra cū subtilissimo pāno ac cū
pueri vīna distēpera et piec būida et emplastriza. dissoluit. n.
et maturat. Qu autē maturauerit et apertū fuerit acuto in eis
vīere medicaminē et appone illis vt calicō et post ipsum belbe-
beli: vt qd comedit calicē. Si autē aliquid dēinceps supeft appo-
ne iterū calicē aut dieberdie. debine anscēn in al' anisugum
donec oīo purgetur: purgatis aut et mūdatis omnino etiam
berere facias vīguētū zeniari donec cicatrizetur.

Capitulum. xxxiii. de supereminentis que est in corpore
carnis verrucarū et nodorū medela.

Superabundans autem caro et no-
dosa et verruce ex
pblegmaticis sunt humore. Si ergo horū aliquid
videris: oportet corp? supfluitatib? purgari crositis et pbleg-
maticis. ne forte augcantur: apponēsq; emplastra dissoluen-
tia. vt est vīguētum de chilon. sepe enim sui in principio dis-
soluūt et ambulant. Qu autē illas iam magnas factas i-
ueneris intueri que nam ex spetie sint verrucarū: et si quidē
mellea carare medicaminibus oz dissoluentibus. Si autē vī-
ris prodesse vīle. Sin autē altera duarū vīeris curarū aut
medicaminibus acutis et vīentibus verrucas vt calicō et die-
berdie et inciso. Et si deterior est et carnosa nō sunt ponenda
dissoluentia. sed putrefacientibus vīere. aut incide. Et si pin-
guinosa nō sunt incidēdū dissoluentia. nec putrefacientia: nec ē ei
medicamen pter incisionē et ab loco in quo ē amputationē
et quēadmodū incidēde sunt: et oīo ferro delende ostendimus
quē demanus cura tractabimus. Modositati autē que in cor-
pore fuerit medica vīguētū de chilo. et abstinentia ciborum
pblegma generantiū et cholera. n. ac ab his duob? corporis
euacuatiōe hūiorib?: et si quidē vīle est et prodest de chilo
vīguētū. Sin imergatur eis fortiter pollex vt inuoluantur et su-
perponatur post inuolutionem stagni lamia. aut aliud quod
fortiter et solide stringatur: debebūt enim et ad sanitatē re-
dibūt. Et hec sunt que assignamus de apostematū medel.
hicq; vīlum? est fimo medele morborū manifestorū et cōiūz
superficiē et exterioribus corporis ac interioribus et nos se-
quenti sermone propria superficiē cutis ponem? medicaia.

Incipit sermo quartus secūde partis libri cōpleti artis
medicie qui dicitur regalis dispositio bali filij abbas discipu-
li abimeber. De medelis morborū manifestorū cūi apopria
torū cōtinens capitula. liij. trālatio stephani plic discipuli.

De variole et rubeole medel.	cap.	i.
De sacri ignis medela.		2.
De elephantie medel.		3.
De lepre et morphee albe ac nigre medela.		4.
De variole pustularū et vīcerū medel.		5.
De scabiei et puriginis medel.		6.
De pediculorū medela.		7.
De ferie et sappe et pustularū paruorum medel.		8.
De verrucarū et furiculorū medela.		9.
De petiginis et de mundatione cutis a sordibus ac exco- riatione medel.		10.
De sudoria i moderati medela. et eius cōstipationis.		11.
De alopitie et capillorū casus medela.		12.
De tinea et furfuris capitis medela.		13.
De capitis magnitudinis propter feruorū seperationem medela.		14.
De lentiginis et macularū faciei ac fixurarū medela.		15.
De passionū medela que in manibus pedibusq; finit.		16.
Saniosa vena varicibus. vīceribus belecibz et clephatia.		17.
De medela fixurarum que in palatis sunt et plātis. ocrea rū fricationis dabalae digitorū tumoris vīgnium curuacure et earum lepre et alisionis ac ostensionis.		18.
De medela passionū que in corporis sūt superficie ab ex- terioribus causis: et primū de vulnere et vīcere simplici.		19.
De cōpositozum vīnerū et vīcerū medela.		20.
De vīcerū medela que cū morbo cōponunt organico.		21.
De vīcerum cum continuitatis seperatione cōpositozū medela.		22.
De vīcerum cū accidentibus cōpositozū medela.		23.
De fistularū medela.		24.
De extractione sagitte spine et similitum.		25.
De adustionis ignis medela.		26.
De percussione cū virgis medela.		27.
De cōmuni eorum medela quos attractant vel pupugit animal venenosum.		28.
De morfus hoīs et simie et canis medela.		29.
De morfus leonis et leopardi medela.		30.
De morfus ebenars et baye in al' badi medela.		31.
De morfus rabidi canis medela.		32.
De viperarū attractionis medela.		33.
De percussione scorpionis medela.		34.
De pūcture resparū et apū medela.		35.
De pūcture araneae medela.		36.
De rastillantis scorpionis percussione medela.		37.

De vulturis pediculi pūcture medela.	37.
De comuni corū medela qui poculū biberūt mortifex.	38.
De medela corū qui bisulū biberūt. et cornu sebei.	39.
De medela corū qui cantarides biberūt.	40.
De medela corū qui fel leopardi biberūt et spētū.	41.
De medela corū quibus extremum cerui caud aut a. malis sudor propinatus est.	42.
De corū cura qui opimū aut cicutā biberūt.	43.
De medela corū qui iusquamum aut ierberubāt aut iou merbel bibunt.	44.
De mēd. corū qb? psilij semē aut aq? qffare. ppinata ē.	45.
De corū medela qui malos fūgos aut quēsmas comedērūt.	46.
De ci? medela i cui? stō lac coagulātū ē.	47.
De ci? medela q pīscē aut aslū suffocatū comedit.	48.
De eius medela q leporē bibit marinū aut ranā.	49.
De eius medela q caltozē bibit aut beledarū.	50.
De ci? medela q lothō vel rododapnē bibit aut sglā.	51.
Dr ci? medela q gipsū bibit aut marbarcū.	52.
De eius medela qui argentum vivum bibit aut cui infusū est aurī.	53.
De eius medela qui plumbi cerusam aut calcem aut saponem aut sulphur bibit.	54.

Capitulum primum de variolē et rubeolē medela.

De in sermone

b

et omnibus sequētibz medicamina et curas referemus passio nis et morbozū. Exponemus autē hic eo ordine et dispositione quo explicauim? in signozū tractam. Illic primū passioēs que corpis accidūt suplicii posuimus que ex cāis ab exterioribz cōmoris

fiant que precedentes vocatē sunt. primū vero oīz variolaz et rubeolam inferimus. ideoq? et ab corū hic incipiam? medela. Dico ergo quoniā oz quim variolē et rubeolē apparuerint signa. a prima die vsq? tertiā patiētis accelerare pblebo tomia a media vena extrahaturq? sanguinis tantum vt de ficiat quantitate. si virtus etas cōplexio et tēpus anni adiue rint. et si qui patitur puer ē sitia ē apponatur inter clunes et spina extrahaturq? sanguinis quantitas quāta expedit. detur q? ei post sanguinis minutionē aqua ordei i qua decocta sint iulube. sebestē. lenticula tanq? ordei pars. dabis autē cū papa neris syro. aut iuiubarū si tussis illi. aut in gurgulione fuerit quēvis molestia quibus si caruerit cū gnātozū propinabis aqua muzozū. dabisq? deinceps aliquid syr. iuiubarum aut papaueris granata fugat muza optima. pascēs hūc mezauro cū cucurbitis scō lēcula granatozū aqua et dulcium oleo amigō. et si tussis comitatur mezaurū cū spinachij fiat aut arpicibus aut chabezi et his similibz. Quod si variolaz imozabitur egressio mām emittere molliaris et vt appareat exterius variola velocit? ne forte cordis tremor accidat egro ranti et moris. dabis itaq? illi hoc medicamē. assignatio eius: sumatur feniculi seminis. 3. b. lacee mundate. 3. g. sine corticibus lēticule. 3. c. querbirē 3. c. coques oia bec in aqua libra. 5. donec redeat eius qritas ad quartam partē colabisq? et suppones spodij obolos. ij. bibat autē hoc frigidū. Si autē grana torum aque aliquid addideris vili? erit. Assignatio alia vt appeat variola. Sumatur ficus. 3. c. lēticule sine corticibus. 3. g. lacee exagia tria. feniculi seminis. 3. iij. et dragagātū tantūdem. Loquantur oia in lib aque donec ad tertiā reddeat super addaturq? croci oriētal? aliquid et propinetur profuturū. Qu autē in pectore aliquid est asperitatis dabis patiēti parū lababi seminis psilij. et seminis lini ac citoniorū cum amigdal? dulciū oleo modico. Reprimasq? a dulcibus et calidis patiētiē. Cibū subtilia quēadmodū in febricitantibus fit. Ut vero ad statū morbus peruenierit i cōspectu patiētis tarfani succēdas et granatozū virgas ac vitis. si quidē tēp? hiēs fuerit. et si estas vaporibus illū cum sandalo et mirto. lecto ei? rosam puluerizata tritā et similia. Quis si natura fuerit de siccata admissas ei ordei aque aliquid māne: et si nō pdest cast. froutlam. et mānā dabis et punozū labuci. Quod si mollis illi fuerit natura. aquā succi ordei illi dabis. i. qua mir ti graua fuerint cocta cū gūe arabic modico: et terra armeni ca et cretica que et melior est. Dabis etiam spodij troiscos cō stipantes cum mirti robo: aut citoniorum aqua et pirozū suc

co. Et si tussim patitur cū mirti oleo reficies illū lēricula sine cortice friza que cum granatozū aqua decoquatur muzozū et mezauro cum hemuta in al? bemaze folijs facto: et lēricula decocta cuius aqua prima abiecta sit. aut aqua milij cū ordi succo decocta. dabis illi poma. pira. citonia. Et oio natu ram caueas emollire poss. vij. maximeq? in rubeola et i mor bi vltimis qm in ea solutio periculū est. materiei nāq? si non egrediat? reliquū necesse ē i corpis referat? pfidū. et pūgit in testia et diarrhā. puocat ac dissinteriam. Troiscosorum spodij assignatio constipantium. Sumatur rose. 3. f. semis bemaze siluestris. berberis. et granozū mirti cuiusq? 3. d. gume arab. spodij. terre creticē. cuiusq? 3. c. amili frizi. 3. ij. croci oriētalīs 3. j. tētatur oia diligenter cum semis psilij lababo: distēperen tur ac troiscetur a. 3. vsq? exagij: bibātur āt cū 3 mirti robo aut citoniorum. Nec desites patiētem regere hoc regimine donec ad statum morbus perueniat: tū cataplasma cū tro ciscis qui vocātur anotomi. in al? ataromi. et corū bec assignatio. Sumatur libani galle viridis cuiusq? exagij. b. alu minis iemenici et mirte oprie cuiusq? exagij. d. colandefi exa gium. j. aristolo. lon. exagium. m. tere oia diligenter et subtilis simo cribra pāno et cum vino distēpera. Assignatio alia. Selbi iemenici. cere mōde. cuiusq? exagij. d. aristol. lon. exa gium. o. galle imature exagium. f. oia diligēter trita cū subtili ssumo pāno cribra. et cū vino distēpera dulci. troisca et qz opus fuerit vt re s? prius diligēter tritum subtili cribra pan no et aquā desuper corpus roza rosa. donec vt balnei fiat su doros et cathaplasmas. Ut autē desiccari inceperint sale vteris quo illū salies cōtrito diligēter cū sifami oleo hoc ca taplasmas corpus ad solē. et si tēpus est hiems aut ver aut autūnus quo nō aretur loco frigore. lauabaturq? in aqua i qua decocta sint mirtus. Et si excoziari illū videris bene. si nō sal appone secūdo post diē tertiū. et qum excoziare illuz ceperit: cataplasmas illū terra alba cū modico sale et vsq? v. horas dimitte et post cū aqua lauatur in qua decocta sint mirtus et palea: et duobus vel tribus diebz dimitte. Post bec rīsi albi farina illum cataplasma et milij ac pauco zafrano. et super illū nocte et die dimitte. et facto mane i aqua lauabis in qua fursur bulieris et palea. Attendēdū autē oculoꝝ custodie in picipio ne forte aliquid in eis appareat variolē: stillabis itaq? in illos quēssare aquā et granatozū muzozū. Et si pustularum in eis apparuerint aliqua: collitiū i eis ex cute elpanic. conditum cū quēssare aq? et aquā stillabis ros. cui infusum fuerit sumac. et anteq? in illis appareat quicquā Nec vero oz variolā patiēti pullos cibū dare. donec febzis oio discedat. et cortices eius ceciderint et calor recedat.

Capitulum. 2. de facis ignis medela.

Onis facer

aliqūdo solus aliquoties cū variola apparet: et corū eadē est cura: nisi q? tumorosis locis opz apponere aliqd ceruse et mardasengi ac sandal? al. cum cāpboza triozum et aqua rosa. subseqatur et bābacem superponere et instilletur qum opus fuerit aut locus. Si autē simplex ē et solus ignis fa cer oz patiētem ploboromari et quantum opus fuerit edu eas de sanguine iuxta q? virtus feret et alia. debine tumores acu perforabis vt corū defluat rubigo. et ceruse vnguentū em plastrizabis in quo parum cāpboze admiscebis. et quoticūq? cūq? aliqua in eis fuerit aqua adnata aperiātur et hoc cū taplasmentur vnguento: et post cū terra sigillata. que et aceto superinfusa sit.

Capitulum. iij. de elephantie medela.

Elephantia

corum est morbum qui ad sanadū difficilis sūt: h mor bus qum robur assumpserit incurabilis ē: et eius de inceps medela vt eadē perficit ne augeatur in habitudine: sic quoq? morbozū multozū ē rō. qui robusti sunt vt hydropisus lepra et similes morbi: quibus natura resistere nō pōt. hic itaq? si sit in picipijs nonnunq? sanatur: sed cū mora et diffi cultate et cū assidua adhibet cura et medela ac cibozū caute la. Qum igitur elephantia in ipsis innueris primordijs an teq? facies incipiat deficere et deformis fieri et mēbra vlcerari ac cadere. accelera sanguinē a duabus minere organis. et duabus venis que post aures sunt et que frōtis ac nonnunq? a media finis et sanguinē auferre multiplica donec defectus appareat: post bec aliquot transactis diebus medicamē illū solue quod cū hātali adipe fiat et epithi. decoctione ac agari ci cōfortabisq? cū hyera et bātalo et diebus cū permittit. dabisq? illi lac cameli et casti aquā cū puluere ebolerā. n. soluen ti cibisq? reficies humectantibus vt cedozū agnozū carnisbus la ctariū porcellorū gallinarū anarū salianozū cū espidabago

edictis frigidus pedes quoque agnorum pinguium et lapidosos pedes cum epidabago dabis aut frigos cum amigdalorum oleo. de fructibus sumit frigus. vna dulces et que cum zaccara sunt dulcia et amigda. oleo. amigda. oleo. et pistaria. forbitio. quod que de tritici sunt medulla cum amigda. oleo et zaccara alba optima. dabis et lac multum. ipsi etenim statim quum educi tur oportunitissimum est illi. gargariet et mulieris lac cum amigdalorum oleo quum in gurgulione rauritas fuerit donec morbus et passio sedari incipiant et tunc illi lac amputabis et si tempus citius fuerit vomitu vtatur cum rebus pungentibus vt sunt fugiles. cruca. sal. et post vomitum. absintibij bibat syrop. et fautenegij. post hec medicaminibus vtatur laxatiua quibus tercidit eleborus. Nec vero os illi propines eleborum cuius passio tam fixa stat. solueret etenim ab eius calore humiditates et desiccaret. Et opus horum habitacula in locis esse quorum aer est calidus et humidus et aer caueat frigida. loca que siccata vt morbos. dispones vero eorum cibis bis in die. et qui gerant ni. cholera. caueat cibos vt vaccina carue siluestria. salsa et similia. Exercitio vtendum est temperato et ante cibum postquam ab egelione mudificatus est et vna. et temperata fricatione et non vngatur nisi adipe vulpis cum modico viol. oleo et cucurbitarum et gallinarum affusio et anans optime. Et post hec lauetur in balneo. et aqua illos rozabis in qua habunegum et lilem. nec fuerint decocta. Post hoc vero eius corpus cum ciceris fricabis farina et fabarum. hoc totum in morbi facies pricipis. hoc namque regimini patiens curatus est. Si sic reges corpus ad sanitatis redibit humidine. et passio hec ab eo recedet.

Si autem robustior fuerit hec passio facta tunc organi earum phlebotomia assuefacere oportebit vtis teporibus et autum. et vacuas suspedes sitas stomachi ori et his que hypocondria subsumt sine incisioe et emplastro vtis quod vocat dozorbei et beracore. Assignatio eius sumatur hermace. spice. cardamomi. piperis lon. felice. iurba. costi. acartarabe. mastic. machali. mirre mude. carpobal. assigi. gume mibe. flu. ge. sifeli. aristol. l. et ro. sabad. aque lilem. ch. gario. iros. rad. balsami. cuiusq. 3. j. laudani. 3. ij. et 5. safram. 5. s. allici. cere. et cuiusq. 3. xxx. liquefac que liquefuit cum nardino oleo et medicamina desuper proijce contrita 3. balsamo infusa et rozata et donec coeleatur comoue. Post hec vero medicamine vtis laxatiuo in singulis anni diuidentibus. vt. f. et autumno. Iteris casci aquam propinabis illis cum pulcre choleram laxanti nigram. et hec est eius assignatio. Sumatur mirrob. kebul. et nigri indi. cuiusq. 3. e. agari. 3. e. beff. agi. epitimi. astacodis. buglosse. cuiusq. 3. o. salia naste. perre lazuli. elebori nigri cuiusq. 3. j. tere omnia diligenter. et propina de eo. 3. s. in al. iij. cum duab. tertio libe aq. casci que cum cartami medulla sit abstracta. Dabis et h. medicame potadu. Assignatio ei. sumat accu. i. al. magageli. 3. j. s. cartai. caul. i. alio respiciat succi e. q. 3. j. misceb. hec oia et propina mane et in fine diei dabis quoque oia die zaccare dimidiu exagiu cum mellis siropo. aut cum melle tanquam electuarium. Des et singulis diebus eltribi dimidi. 3. contriti cum melle ac butyro. et oibus his magis proficiens est tyriarum troscius. si de eo ad dimidiu exagij vsq. pleniu dederis cum vini. 3. xx. ribani. squille quoque troscis vtiles sunt si de eis exagiu vnu cum fautenegi humidis succo sumatur. oib. vero bis vtilius tyriaca si de ea vtatur. 3. i. vsq. exagiu. i. cum decoctionis epitibi. aqua et sticados ac elebori nigri buglosse. et si cum tyriaca hac molestatorum passione corpus limatur. pdest illis. Sed et si illis dentur tyriarum carnes abscessis in caudis et capitibus triu digitorum sub quitate et vtres purgetur et cutis excoletur decoquanturq. in epidabago cum aneto et porri in al. sasafali folijs ac sale non pauca proficiunt vtilitate. Et autem serpentes hos ex vtilibus assumi locis et cauendu ne quatuor sint aut dipsades aut a maris super cofinio et salis locis. Sumatur autem vtis diebus et vtatur sale quod cum serpente sit carnibus in cibis suis. pdest enim. et os eorum corpus hoc cataplasma medicamine. Assignatio eius nitri. mirri. cuforbij sulphuris croci foliorum sici equales sume partes diligenter tere et contunde panicula aceto infunde et corpus eorum illine. Alia coctio. Sandaric. r. 3. p. sulphuris croci tantum. de. costi. 3. b. calcis. 3. f. foliorum pinu et baccharu lauri cuiusq. 3. xx. oia tere et cribra diligenter et cum succo foliorum nucu distepera aut aqua in qua nucis decoctis folia donec tanquam balnei lauitura fiat et cataplasma corpus. et os cum cataplasma si estas et ad sole sedere patietur byeme in balneo. debet cathe mic abluere aqua et surfuris aq. in qua viol. decoctis et minis et ordeu paru tuis hisq. similia huic adberere oportebit regi mint. qm si fecerit spes illis ad meliora restat ab hac passioe. Est autem eorum sanitatis signum quum ab eorum cute simile quod squa

mis cadit. hoc etenim si fiat in meliora restituentur et in sanitate iocunda redirent habitudine.

Capitulu. iij. de lepre et morphe albe ac nigre medela.

Epia si robustior fuerit difficile curatur quoniam morborum substantia inuicta habet in phlegmatia natura intatu vt si locum quo albedo uest aperueris phlebotomi acumie aut acu sic vt cute trasas sanguis non egreditur sed humiditas alba. in morbi autem principijs si papugris et dilates sanguis egreditur et tunc eius possibilis est curatio. Et primum quid expediat in huius patientis cura a cibis phlegma generantibus prohibere. vt laete piscibus recibus. fungis quoniam et refrigerati fructu ac huc etanti et pasces tranquilliorum et rangelu carnibus siluestriq. salsa carne assataq. et friza cum calidis condimentis. mel illis dabis et vinu crocum vetus. medicamina illi propina que phlegma deponant. et hyere. pill. electuarium quoque quod ex turbit et agarico coponitur et coloquintide adipe et sale nastro. et indico et graminu. et his similib. Assignatio medicamine phlegma deponens. Sumatur turbit. 3. i. s. bebel. nil et hyere ficare. cuiusq. 3. i. coloquintide adipe. salis naste cuiusq. 3. s. cuforbij obol. ij. trita diligenter subtilissimo cribra pano. et cum apia aqua distepera nabauit aut porri foliorum succo et pill. et scia. potio eorum 3. ij. et 5. vsq. iij. cum calida aq. vtaris aut medicamine hoc singulis. x. diebus semel aut i. xv. hoc quoque sepius facies. Dabis autem iteru portiones has singulis diebus die quidem lquingibin mellu cum apij et fenicli decoctionis aqua. die alio triseram magnam sub exagiorum duorum pdest cum aqua in qua semen decoxeris apij. et cimi. et organu motu dabis q. 3. et illi hoc elim probatu est cui Assignatio eius sumatur piperis. al. et l. et ni. lieberis cinami gario. camelie cassie in al. cassie. f. corne. ciperi atrini cum cor sicibus suis nucis mus. cuiusq. exagium. i. granatoru facienti exagium. f. turbit albi zaccare albe cuiusq. xx. iij. exag. tere oia diligenter et cum subtilissimo cribra pano et cum dispumato melle distepera. potio eius laxans. 3. v. vsq. g. et permittat diebus tribus dabisq. de illo singulis diebus exagium. i. salina. hoc multis vtaris diebus proderit enim. post hoc autem quum solatus medicamine fuerit laxatiuo. pill. f. aut alijs. dabis illa de qualicunq. in al. calquegeli electario singulis. iij. diebus exagiu. i. vsq. 3. ij. post hec si tepus hies est de metridato. aut tyriaca magna iuxta quod ei cosult et fert vtis dabis etas quoque et tempus. cum aqua i. q. decocta sint ameo et camomilla et ruta. Et si ante tyriaca hyeralog. afferes aut hyere. gal. 3. o. vsq. exag. iij. cum aqua i. qua ruc palle et apij semen motum decocta sunt organu motu. et cetarec ac mirrob. kebul. mirrice proderit. elect. quoque cuforbij in al. cufadina num bac in passione plurimu vtile est. Quum ergo oia que assignauimus feceris. et intelliges corpus superfluitate munda tum phlegmatica tunc hoc oportebit cataplasma et cataplasmate. Cataplasma lepre vtile. primum cum pice cataplasma et nasta alba quadoque cum auro pigmento et pipere rubeo ac bu raco et squilla et sitarego corneib. radicis papaueris et achra racha aut codicofed. horum quoque medicamine si teratur et ligetur et aceto roxtur cataplasma et albedinis locus manifeste proderit. Assignatio alia. foliorum de sele diligenter tritum. 3. i. cum oliue oleo vna diligenter fac bullire. debine olim cola et quadrante libe de cera sume. ac hoc liquefac in oleo et sulphur desuper crocu proijce tritum diligenter. iij. sub vntia et alboris loci cataplasma ad sole vel i balneo. Cataplasma aliud sgle foliorumq. lotos si i oliue olo decoxeris et cum olo h. vnguetu et sulphure feceris ac auripigmento rubeo et illo ad sole seu in balneo cataplasma. pderit. Aliud elebori albi et ni. lupini. vtis albe radic. equales partes cribra et tere subtili pano et cum aceto distepera et loci cataplasma. Et hec cataplasma assignatio qua aaron dei amicus vtetab. elleb. nigri seminis. eruce. fugilu semis sinapis. codici. funzi. nema mi. acacrabate. colloquintide. capparis radi. conti. q. r. fen. tap sic singulorum. 3. v. semis apij. secbaic. nabaman. jinziberoz in al. amigd. amare mazeriois. anti. buari. lupini. demidemi cuiusq. 3. x. sitaregi. iros. radicis fac. colubri nigri sanguinis aut cornu. bacca. cuiusq. 3. vij. teratur oia diligenter et cum aqua sue disteperetur. et bachami. et nesciregi. oecetegi in al. coeci ac colubri nigri sanguine vel cornu vel testudinis et pulloz colubaru sanguine troscica et delicca quum opus fuerit cum quena et oleo ac cera liquefac et cataplasma ad sole. quibus volueris augere virtute mel adiciat. beledari et cum nasta distepera alba aut carrano vel nitro. Cataplasma pba rus sulphuris adusti. cuforbij. elli. nigri. cuiusq. 3. ij. et 5. bele dari. 3. e. acacrabate. et sitaregi. cuiusq. 3. i. teratur et cum vini

disteperent aceto et vtere. Catapla lepr. et morphee albe vti
le. si regi. celi. ni. funi. si. sinapis. seta. si. e. z. a. i. mirre. mude. gal
le. demedemi. feberi. i. o. i. quede. benat. piperis. sandaric. r. coe
quales partes tere diligenter et cum vini aceto distepera et lo
cu catapla et ags suffundatur lutosus sulphureusqz ac alumio
sis. p. o. d. e. s. t. e. n. i. m. o. p. t. i. m. e. i. l. l. i. s. e. d. u. i. b. u. s. a. u. t. l. e. p. r. a. t. i. g. i. f. i. c. e. t.
latur multa sit et bec e vna coru assignatio. Sumat mli. 3. ij.
fuc. 3. i. tere diligenter et cum aceto distepera ac tribus fermenti
tari permitte diebus et vtere. Alia alboris tinctura purgamenti
ferri mirte vel mirre mundate qtu vis. In corticis granato
ru aqua infunde tribus diebus et vtere. Et aut primu cata
plasmare loc galle aqz ateqz medicame appoas et post medi
cane cu 3a aqua et alumina nigri. Alia extrema vir
garuz arboris fici nigri vini aceto infunde et diligenter trita
cum buraco misce et sulphure croceo ac si regi indico locu
qz cataplasma prius aceto et buraco lotum. Et de his que di
cta sunt sufficient.

De morphea alba. Ad morphee albe cura cadet
que et lepre. niti q morphee me
dicamina sunt debiliores illius medicaminibus iuxta q ma
ior est lepre virtus q morphee. Et hoc est vnum eius medica
me. Assignatio eius. calc. vini aqua extincta distempera et
locu cataplasma aut cataplasma cum lupinis diligenter tri
tis et cu aceto disteperatis. aut cum caparis corticibus radi
cum cum aceto disteperatis. Assignatio alia. si regi indici.
acharcarabe fugilum seminis codisi cruce. sinapis equales
partes diligenter tere. et cum aceto vini distepera. et ad solem
vel in balneo cataplasma. Alia. eris incensis. musademi. cuius
qz. 3. i. t. 5. calcis. 5. ij. aceto roza et ad sole per hebdomada
pones et dimittes et sic cataplasma poterit eni. Alia 3e
nari partem. i. niti. ij. tere diligenter et cu melle distepera ca
taplasma bisqz ad sole. vel in balneo.

De morphea nigra. Huius cura e corpus pa
tientis iminere medicaminibz
que cholera deponat. ni. et generantibus illa arcere. et in corpo
re reponeda materia temperata. vt aut corpus mundatu sensu
ris hoc cataplasma locu catapla. Assignatio eius. m. n. u. l. o.
ru fini quod i riso inuenitur qtu vis. diligenter coteret et vini
aceto roza et loc cataplasma. Aut coteret cepa diligenter. et ad
sole catapla. Vel sumas lupinum et diligenter tritu cu aceto
distepera. et loco appone. Utile est etia ireos si sumpra radi
ce diligenter coteras et cu melle disteperes. aut squingibi et ca
tapla ad sole vel in balneo. Sume etia ellbz. ni. et simile quid
operare. Catapla alio Sume sadarace arsenici. 3a. sulphu
ris equales partes. et tritis diligenter cu aceto distepera et locu
cataplasma.

Cap. 9. de vlcere variolarum macularum medela et
liuoris

De vlcere et variole macul medicami
bus vtiendū est que ponem?
Assignatio vni vlcere et variole macul. Sume li
targirij radicū cathemie in al cane siccarū ciceris farine. of
fium veterū. farine risi. seminis medois excocti. bacca p lau
ri. carpob. costi. centauree. partes eqles. trita diligenter oia
cu semis mcl. aq distepera. aut cu cacale aq. et maculas cata
pla. Alia fume talebum et in oline olo decoque. donec spissē
et loc catapla. vel fume anatis adipē et asini silvestris adipez
et loc inunge. Et si caput aut bouis fel sumperis et eo macu
las cataples extirpatur. Idem facit succus apij et ferasij eqli
sup et trit si cu melle disteperetur et loco apponat mactarū
Vel summe cerusi plumbi et litargirij albi equales partes et
cu aceto distempera et cataplasma. Liuz ar bis extirpatur
medicaminibus. Assignatio eoru nitrū rubē tere diligenter
et cu vini aceto distepera locūqz catapla et liga et singul
tribus imuta diebus. et si liuoris locū acu pupugeri et sāgui
nē extraxeris a multis locis locumqz trito fricaueris sale ac
post cu nitro et botami abalaco emplastrizancris liuz extir
patur. oibus autē vtilius his medicame ē acutu quod dicber
dich vocatur si diebus aliquibus apponatur et illi loco adhe
reat. locū cteniz illū adure et denigrabit. debine et cu butyro
cura et post cum vnguento carnē adducente. extirpat eniz lo
cu liuoris et carnē annullabit.

Capitulum. 6. de scabiei et pruriginis medela.

De pruriginem ex humore fieri diximus sal
so et acuto cui sanguis admi
scetur tenuis et humoz melacholicus in al cholericus

pungens. Quedū igitur est cum acciderit prurigo phleboro
mo. et fructuū aq cu turbit roborata porada. et abstinedū la
cte et camaco quoqz et piscibus salis. oibzqz salis et pungē
tibus. Etatur at paties aq suavis lauacro et super ipsum in
balneo stillet aq in q vitis cortices et blit ac faria fabarū et fe
nugrecū decocta sint et surfur. Etetū qz calefactū si suppona
tur corpi cu ro. olo vtile ē. Sic qz aq i q cucumeres decoquāt
agrestes. Frictur et corpus eius lupini farina et fabarū et fe
minis melonis medulla trita diligēter. cataplasmeturqz cor
pus cu aqua ro. et vini aceto. Rheuma cu vini aceto distem
perata. S3 et melonis carne cu oleo ro. et aqua blitis et aq
chabezi. Et si prurigo ex humore ē grosso et tēpus ei diu
turnū sit corpus i balneo cum apij aqua et vini aceto ac oleo
rosa. inunge et modico affrontito. mingabitur etenim. Sin lu
me parū opij diligēter triti et cum oleo rosa. liquefac ac cera.
corpusqz de nocte cataplasma et balneū mane ingreditur.
hoc et eim pruriginē sedat et calorē ardorēqz extinguit. Adhi
ba quoqz fluēs cu oleo ro. si cataplasmetur in balneo. pdest
S3 et si corpus pueri vna aqua coitus ignar? ē cataplasma
ueris proderit et aque et marine lauacro. Et hoc medicame
pruriginē medetur. Sume asiasi memithe partē. buraci dimi
diā partē. costi. amari. vj. ptes. in al. sexta prem. et oia diligen
ter tere et cu aceto distempera et mixtura hac cataplasma in
balneo. Cauēdum aut pruriginē patienti ne forte afflue
cia illa et negligenter perferat. Si eim diuturnior fiat pruri
go ad cutē extrahitur materia. et nonūqz scabies oritur et vl
cera pessima ac diuturna. Et attendendū ē pruriginosaz cor
poris mundificationē a fozdibus continuat exhibere et pruri
ginem eius curare. vestibusqz induat lincia ac suauibus. et
quod diximus indefinēter adbeat regimini donec ois trā
seat ab eo prurigo.

De scabiei cura. Si autem scabies acciderit san
guinis minutionē noueris esse acce
randam a media stina vena. et bibat patiens decoctionē cu
aloe et turbit corobozata. aut mirob. bibat decoctionē ac fe
ne et vuarum passiaruz. Assignatio eius. Adirobo. citrinorū
ab ossulis mudatoruz et tunforū tamarindoz similiter pur
gatorū cuiusqz 3. xv. sebibi corofaici purgati. 3. xxx. sene mee
ci. 3. vij. sumiterre et semis eius. 3. 16. funde desuper. lb. iij. aq
et cu leni decoque igne donec ad libz. 3. redeat. colabisqz et bi
bes tepidū. Et si fatbegi aque sumperis expsic lb. 5. singlis
tribus diebus cu 3. 3. accare 3. accepto prius exagio. j. aloes
epatici contrite diligenter et distemperate cum aqua fenic. et
pillulate et defecare. 3. et si pillulas dedideris bas. pderit. Assi
gnatio earum. Adirobo. citrinorum. aloes. dragaganti. rof.
cuiusqz 3. j. croci orientalis. obol. ij. tere et subtili cribra pan
no lineo et cum intibe aqua distempera. et eam in cicieris
modū pillā. ex quibus in salua bibes exagii. i. vlgz. 3. ij. post
quas sumiterre succi expressi pozige colati. l. 5. pillē quoqz q
sumiterre vocantur scabiei viles sunt. et bec earū assignatio
Adirob. citri. keb. indi. nigri. cuiusqz 3. v. Aloes epatici. 3. g.
scamone. 3. ij. tere diligēter oia et in mortario cu sumiterre
aqua distepera. iij. aut. iij. vicius quz defecata fuerint. ite
rū cu aqua sumiterre disteperabis cōtrita. debine pill. in mō
dū cicieris et deficca. dabisqz 3. i. vlgz exagii. i. diebus iterpol
latis. proderit nāqz. Et aut corpus humore purgatu fuerit
malo tūc cataplasmatibus viedū erit deficcātibz quozum
vnu hoc ē. Assignatio eius. Sime miutēgi in al miuteregi.
cardamomi cuiusqz 3. x. sulphuris croci. 3. v. et tere oia diligē
ter et cu aceto distepera et in balneo cataplasma. Aliud argē
tiniui occisi de felle foliozi. a clinie argēti calic. mardefenēgi
cōditi. equales partes diligenter tere et cu vini aceto distempe
ra. et oleo ro. catapla. Alia buraci. fal. costi. cōditi. cuiusqz 3.
ij. mibe fluxe. 3. x. tere oia diligēter et cu oleo ro. distepera ac
nocte patientē catapla et sic dormiat. mane balneū ingredia
tur et cu aseneno feresiaco lauer. Alia calcē lotā cu aceto tere
et in balneo catapla. aut defellā fume et bēnā metbicā cuiusqz
3. x. aristol. l. sulphuris croci. cuiusqz 3. iij. et oia diligenti? te
re distepera cu oleo ro. et aceto vini ac in balneo catapla. aut
ad solē. debine lauabis cu aqua in qua decocta sint mirtus
et liquiritie frondes. post cu rosas et sandalo. Alia cōditi. que
bitualbi. arsenici rubei cuiusqz partē. i. cineris vitis quārū et
de alijs. tere oia diligēter et cu oleo ro. liquefac et ad solem si
ne in balneo cataplasma. et lauabis hoc cu decoctione mirti et
aqua ro. Alia haruci. 3. v. aristol. l. et ro. cuiusqz 3. ij. de felle et
liquiritie foliozū et bēne foliozū cuiusqz 3. iij. tere oia diligen
ter et cu oleo r. distepera ac in balneo vtere. qz si scabies bec
seca ē difficilior ē ad curandū. ideoqz hoc vteris cataplas
mate. Assignatio eius 3a. i. litargirij bēne mectice. cuiusqz 3.

ij. sifami. amidi. cuiusqz. 3. iij. haruz. 3. iij. tere omnia diligenter et cum aceto distempera vini et oleo ro. cataplasma corpus cum illud purgaueris cum decoctionibus: et si videris prodelle et melius patiens fieri sic propina singulis dieb? casci aqz. lb. 5. v. qz. plena cu duabus. 5. sumere et exagio. 1. sabare pillulate et ante porrete. hoc cum proderit. Nonum q? aut cuiusqz transit prurigo et scabies: vt aduersione faciant aut vlcera sanari difficilima que et si fiat decoctio vrendum est epibimi et agarici. post qua casci aqua et aliquibus cataplasma dum et tunc trocisci vrendum cum medicamentis: quorum in tunc medela ponemus memoria.

Capitulum septimu de pediculorum medela.

Uz cuius corpori nascuntur pediculi medicamentum bibere laxatiu parientem impera: et cibus inniti chimorum laudabilium: curareqz corporis mundificatione a foridibus plurimum sal se aque balneo: vtatur post aqua suau: restibus induatur lenis munda et lotis: et si siccarum affluerit esz siccu caueat hoc et cu interfecto cataplasma corpus zibago cum modico minteregi diligenter triti cu cartami oleo et nocte cataplasma mane balneu introeat. Assignatio medicamentis pediculorum. Aristot. l. 2. secubari in al' senobari folia diligenter tere. et cum zibago interfecto cum amigö. oleo amararuz comisce: et nocte corpus inunge: mane balneu ingrediatur et cum calida aqua lauetur: postea aut cum aqua in q? solum decoxeris armenicu. et heresinaferum. in al' benasetu. hoc et cum pediculos extirpat et annullat. Aristot. quozqz lon. et ro. et arsenicu rubeum si teratur et cu bani oleo distemperetur et corpus cataplasmetur et mane cu fursare et fabarum liniatur farina pdest. Medicamentis assignatio quod fodes purgat a corpore et pediculos fugat. Sume costi amari. cardamomi. bouis fellis. cuiusqz pefus ynum. tere diligenter ac distempera cum pistaceo oleo corpusqz cataplasma: et cum aqua laua ac fursure beueri in al' sulfure. proderit naqz.

Capitulu. 8. de serie et asapha ac pustularu quaz mede.

Series interuentum viru ex sanguine fiat ebolericu: et si pulsus magnus et patiens pblotoma et iuxta qd op? videris sanguis extrahes quantitate: et propinabis illi quingibi et muzoru aqua granatoru et aliquid amili. affari. arcebisqz illuz a cibus dulcibus et pungentibus. Cataplasma bis autz corpus cu amilo et affaro. aut cum solatri aqua et caquenegi et queffare virentis et modica ordci farina: bullicet etiam oliue folia i qua diligenti? et corp? cataplasma bis cum frigida fuerit: vnde at erit hoc illi medicamentu ppinare. Assignatio eius. Sauteneqi fluuialis fermeti. cuiusqz. 3. ij. spodi. rof. r. cuiusqz. 3. 5. capphore calcu vnu. tere et cu punici pomi aq? propina accidi aut cu bebiti in al' beberi aqua. Cataplasma aut corpus eius cum amilo affaro et melonis carne et oleo ro. ac ordci farina. Et si serie e de pblegmate cuius e signum nocte tumultuare et color albus patienti quingibin mellei dabis. 3. ij. et dimidium exagiu vqz. i. et cubece exagiu. 5. vqz. i. cu quingibin. 3. ij. aut origani fluuialis exagiu. i. cu quingibin. 3. ij. cataplasma bis aut corpus cu succo apij et ordci affito. et si abinde patiens in melius restituitur. Sin mirab. et fructu propina decocti one qua cu turbit rozabis et byera: qd si no pderit casci aqua in potu dabis cu hoc pulvere. Assignatio eius mirob. keb. et indi cuiusqz. 3. v. turbit. 3. iij. rasiacgi: semis agarici cuiusqz. 3. ij. teratur oia diligenter et dabis de eis. 3. iij. cu. lb. 5. casci aq? et zaccare. 3. x. albe. facies hoc tribus diebus vel vqz. v. et singulis diebus augbis casci aqua paulatim donec vqz. l. perficias. Assignatio medicamentis serie rubec. pudegi. camagbi. 3. x. aqua infunde et cola et desuper projice. 3. v. zaccare ca phore calcu vnu et potetur.

De asapha. Sume melonis carne et diligenter misce cu modico vresco ac in balneo cataplasma post sudore et multa cu calida lauante aq? in q? bullierint mellilotu et fursur: prohibe aqua frigidam super corpus fundi: et melonis carne cu farina ordci pastata et oleo ro. catapla. aut sume vini acetu et beniam meticid et saluaris in al' salafiri et corpus bis in balneo fricabis vel sume galle et aruci eqles ptes et tritas cu aceto distempera et in balneo catapla rof. oleo post prandiū. Sume et fabaru et lupini farina et ordci et cu aceto distempera et rof. oleo in balneo catapla: proderit enim asapha.

De pustulis parulis. Ibe corpori ex malis accidunt cibinis quos ad exteriora propulsat natura cocludunturqz inter carne et cutē. haru cura pillaru byere potus aut decoctiois que cu byera codita sit

et tarbit infusionis quozqz fructu potus cu mirob. kb. ac indis et turbit tu: caucat autem a cibus generantibus humores crossos: cataplasmeturqz corpus cum cllo infuso aque calide q? a carne ad cutis exteriora pustule emittantur. Cataplasma etiam hoc medicamentu. Assignatio eius de selle rure et mirre equales partes conteres diligenter. et cum aceto distempera. et pustulas illinias: aut sume codifum et diligenter tritum cu oleo oliue distempera et pustulas illinias. Caucat aut cataplasma et linimenta ante corporis purgatione ne forte in ad corporis trabatur exteriora: roboreturqz et plures fiat pustule.

Capitulum. viii. de verrucarum et clauorum medela.

Erruce et clauu vt alias diximus ex duobus oriuntur humoribus pblegmatico et melancholico horum ca e corporis euacuatio cu epibioti decoctione et agarici. aut sticados. pillqz que cu epibiotu sunt. Prohibendusqz est patiens ab hos duos generantibus humores cibus. Que aut extirpant eas emplastra sunt capraru simus diligenter cotritus et cum aceto distemperat? verrucarum apponendas est loco: sumisum quozqz diligenter cotritum cu aceto distemperatum vini et superpositu. aut certe locus die septies cum vini aceto et sale fricetur: hoc naqz extirpat. Sumuntur quozqz eris conteres et diligenter cotriti cum vini robo distemperantur ac ponuntur: vel sume pentafilon et diligenter tistum et cum vini robo distempera. et verrucis appone. Et si medicamentis non proficit bis acuta appone vt calicon et oiberdic. hec etenim corrodent et exurent debine super radice butyru pone. donec eius auferatur prurigo. et iteru medicamentu acutū adhibe. post quod butyru. donec tota auferatur verruca et iam tunc que carnem superinducit adhibe. Prodest etiam bis pipris pctrum sumere et calidam ac stimacim ferefaicu. et buracum equaliter: et trita oia distempera re cu saponē. et super verrucas ligare cu pill. sufferaturqz medicamentu hoc appositum qui die tercio decidet. Assignatio medicamentis ad extirpandas verrucas foris. ienari. cris vsti. coloquintide adipis buraci nufadari calie arsenici crocci bouis fellis fusani in al' siniani ferefaici. cuiusqz partes. i. calcis viue dimidia parte. tere diligenter oia i mortario: et saponis aqua distempera. aut amoniaci aqua verrucis appone prim? cartum strictis cu capillis ipsius radicibus. Assignatio alia calcem vnu et vini fecē optime tere: et cu visco diligenter misce et verrucis appoe. desiccabit enim eas hoc et exuret. Quod si medicamentis hec no proderint. incisione vtare cu raforio et alijs. debine acutis copime medicamentibus: et floribz eris vnguento aut beledari lauacro. donec oio eius deficientem educa radice. No o3 aut hec ferro incidere nisi corpore ab humoribus prim? euacuato crossis.

Capitulu. x. de perignis emundificatione et excoziationis cutis medela.

Etigo ex ebola sit nigra quā ea generates nimis frequētatur cibire dixim? et pdest in pblebotomia et laxatiuis potus. et abstinentia a cibus generantibus ea. scboleram. Cataplasmandus aut est locus cu scquebigne et aceto. et mirob citrinis cum pminoru guma et aceto distemperatis. aut botami guma q? cu cera modica: et oliue oleo distemperatur et sulphur desuper projicit cotritum. ac loco ponitur. Sumuntur quozqz meruloru simus et valibit: teruntur diligenter et cum aceto distemperati loco apponuntur. Et si in facie petigo fuerit: sume frumetus et super ferri laminaz projice calidas valde: aut in eadē calidissimam et cu malleo copime. sumaturqz que ab eo fluxerit būditas et super petiginē illine si i facie est. Aut sume semequeti semē et tritum optime cu vini aceto distempera. et loco superpoe. aut sume coriozu glutinis. 3. v. quēdari masculi. 3. ij. optime trita cu glutino in aqua liquefacto distempera et prurigini suppoe.

De sordinz cutis. med. Eporet tumores perforare quo que inest rubigo exeat et cum lenticula decocta cataplasma. aut sume granatoruz folia arboris et igne adure et cu bis illa quozqz. et si intumuerit tamoz appone litargiu contritum cu porcino adipe et lupino prodest enim.

De cutis excoziationis. me. Cutis excoziationes hoc cataplasma medicamentu minteregi lupini cardamomi cuiusqz. 3. i. diligenter simul tere: et cu vini aceto liquefac et cataplasma. Aut icros sume radice et distemperataz cu melle appone et post balneu intret. Vel sume quebitum cu. et capraru simu et trita oia diligenter cu vini aceto distempera et locus cataplasma. Et si marda senegum distemperatur cum aceto et oleo. ro. apponaturqz corpori patiens manifestissime pderit.

Cap. xi. de sudore nimio et eius mora.

Ulm sudor

nimius exit de boiscorpe ex oleo ro. inungendus est ad mixta galla optie cōtrita et oleo mirri admixta ceru fa gipsea. vel cataplasmetur corpus cum terra armenica et litargiro cōdito cū rosas aut cū aqua ro. aut alumine rubro contrito diligenter et dissēperato cum mirri aqua aut ligamētozū vitii aqua cataplasmetur et cū litargiro et galla diligenter cōtritis et cū olo mirri aut citoniorū dissēperatis. Assignatio citi? Sume bōi odoris citoniu i q̄ sit p̄ticitat et floz citoniorū. cuiusq̄l. 5. et ros. sicce. l. iij. quibz. v. aque libras supfūde et lento igne decoque donec ad quadrāre reddat: et colature adde quantū mediū eius olei ro. et in stagneo vase ad lenes pūnas decoque donec aqua deficiat et oleum superfit et colato vtere. Quod si sudor cōstipatus est et minoratur laxatio corpus euacua cū decoctionibus quo mā ab exterioribus ad interiora reducat.

De sudoris

consipatione. Quum autē sudor cōcluditur et nō exit consipationis cūf intenda ē cā: et si ex porozū ē cōstipatione corpus calida ro. randū ē aqua in qua anctū et camomilla et bereniaferū deco. xeris in balneo et puluerizabis super corpus boracū. r. diligēter tritū: manibus et manutergijs fricabis oleoqz camomille vnges simplici aut cū pipere modico fricabis et illuz cū oleo laurino aut anetino patientēqz a cibozū prohibebis multitu dine. Quod si venienozū obuiatōis cā sudor concluditur et qz ab eis corpus defecatu est in mediū patiētem introduc balneū suauēqz aquā ca. illi infunde et oleo inunge viol. et n. nif ar fricatione vtaris molli. Et si malozum cā humozuz imozatur viscosozūqz corpus medicamine pblegma et humi ditatē purganti viscosā euacuandū est: et post hoc sudorē pro nocantibus vtendū est. Et quonā de morbozū qui corpo ris exterioribus cōmunes sunt medela diximus. Nūc de passionibus que cuiqz mēbozū manifesto sunt. pprie viden dū ē. Incipiemusqz a passionibus que capitis et faciei acci dūt cuti.

Capitulū. 12. de capillozum casus et alopitie et tyrie cura.

Lio

dicū est loco quonā passionū que corpo ris accidunt superficiē que mēbz quibus dā sine alijs proprie sunt: quedā capitis sunt: vt alo pitia et tinea et surfures: quedā faciei vt lentiginēs et mozum: quedā digitorū vt oabasa et digitorū qui fit in hyeme tumor quedā manū et eius loci quo manus iungitur cubito et pe diū vt vena faniosa: quedā crurū sunt vt morbus clephanti cus et varices. alie aut. palmis et plantis proprie habent vrsif fure: et quedā pedū sunt tantū vt ocrearū cōfricatio: quedam vnguiū vt eozū cōtrito et que illis accidunt collisio. et hos pri mū ab alopitia incipiemus. Bico ergo quoniam in alo pitia intundum est et si ex sanguine fit a cephalica patiens est pblebotomandus sanguisqz iuxta qd opus extrahēdus. Et si ex pblegmate corpus hyere pill. purgandum est et pill. cauale vel coctis et aloca. et agarici pillul. sal. naste. et co loquintide adipsi similibusqz. Et si tēpus biēs est byeralog. oabis aut byerā. g. et gargarizet. sinapē. ac multinguz cappa ris radicē cum squingibin cū aceto squille facto: vtatur oibus gargarismis. quibus et paralisi faciei dicemus et hoc sepi? fa ciat. Arceas aut illum a cibis pblegma generantibus qua les sunt recētes pisces et lac. agnozū carnes paruoz et similia

Quod si ex cholera nigra fit. pill. sticados illum fluxum fac. et decoctione epitbimi. ac byera rufini aut byera dozab. in al' archbacabis medicaminibusqz in quibus ē elclb. ni. aga ricus et epitbimū. bisqz similia que cholera deponunt nigrā Caueat aut a cholera generantibus. ni. cibis. vt vaccina car ne et camellina. ac magniarū capzaruz lentacula. caulibus et omni cholera generantēz. ni. regimine. Quod si ex cholera ē ru. corpus cū mirob. decoctione. et sene. ac batenezi et aloca absintibij quoqz et scamonece iminue et bis similibz. Et a cho lerā. r. prohibeatur generātibz sicut mēl. sinapi. cepis et alijs et bis similibus. Et aut iminueris corpus et purgaueris cap put. iam tunc ad capillorum casus medelē conuertere et primuz oium caput pāno fricab. aspero donec rubeat lecus. quon. az difficile curatur. vt vero rubuerit locus minutatim incide illum et alio cataplasma cōtrito. Si ex pblegmate morbz fuerit: aut grauis charade adfuit aut squilla: aut auellane coctibus adfuit: aut amigdalā amarīs aut mbelebi. gra nis adfuit. aut squilla. Euforbio quoqz cataplasma cōtrita et cū bāi oleo dissēperato aut pice i bāi oleo liquefacta: aut ci trino aut oleo bāi. aut zebaci oleo. et locū cataplasma. Post hec caput cū blūi aqua laua. p̄dest etiā vrsi adeps. aut lupi

aut papionis: leonis quoqz et oibus bis melio: ē vetus si cūg aceto contritus apponatur. Aduriū quoqz simus si teratur diligenter et cū oleo misceatur ac cataplasmetur. p̄dest. Ra dicū etiā cānarum corices et amigō amare tunse cū vini ace to profunt. Cataplasma alopitie vtilis. Spume maris. 3. v. buraci chadeli sulphuris croci. rapie. euforbij cuiusqz. 3. ij. rautēgi. cātariidum cuiusqz. 3. ij. tere diligenter et cū oliue oleo dissēpera et cataplasma: et hoc cataplasma vtile alopitie crit. Quum autēz medicaminibus vteris si loco acciderit adfuitio et tumor malus hoc amoue medicamine et oleo ro. cataplasma accerusa et anatis adipe ac galline: et quum mitigaueris itez medicamē appone et rursus cataplasma oleo. Et si ex cho lera ru. est passio locū sibo cataplasma adfuitio et spuma ma ris ac bezago et ordeo adfuitio et trito cum mirri oleo et calefi. debinc cataplasma caput eius cathemia: lauabisqz cum sur fure aut calefi. aqua. Et si ex cholera passio ni. locū cūz p̄i retro et mitergo cataplasma adfuitio et bouis felle ac lupi et fenugreci aqua decocti laua et cūz lini seminis aqua et cū ra p̄sia cataplasma oleoqz nardino quum locuz cepa fricauctis pungēti et alio: aut amigō. fume amaras et buracū adfuitum et buracūz armenicū equaliter contere et cataplasma. Seruā at q̄ si multarū teratur capita et alopitia illis frictur capil los producant. Assignatio medicaminis qd pilos in alo pitia et tinea producit. Sumatūz cātariides sine capitibus et alis 3. iij. et diligēter trite cū bāi oleo dissēperetur: et musci parū adde ac vtere. Tyrie medella ē cadēz et alopitie.

De fluxu

capillozū ex raritate. At vero capillozuz casus et fluxus qd ex cutis est raritate et porozū dilatatiōe et cibi iminutiōe: cōpetenti sanatur regimi ne cibozum laudabiliū qui bonū sanguinē generent: vt mun dus farine panis et caro animalū agnozū et edullozū et gal linarum: sorbilium vitela ouozum: pisces lapidosi et vinuz ri banū moderata sumptū q̄ritate. balnei ingressū. et cū olei et suauī aq̄ lauacro tēperati calozis. Caput eiz cathemia et ouo laua. psilij semine solijsqz calefi et olo viol. et ninfar. violam odorēt recētem et ninfar et calcsuz. Quā at casus b? cā ē porozū arcratio ex humiditate oppilante curatur balnei in gressū et moza in eo longiori et capitis nōnunq̄ fricatione cū sale: quādoqz cū sibo armenico et quefamo. lauatur quoqz cū nitro et buraco ac felle bouis nec aliquid oleozū ē apponēdū Regendū autē calefacienti regimine iminendū cibuz ferculis eius calida misceatur cōdimēta vt carui. cinami. piper. vinuz bibat vetus parū mixtū. Et cui capillozū casus post mor bū fit acutū regimine curādū ē humectati et cibozū augmētū agnozū carnū comestione et edozū pisces comedant lac hu midos fructus: quiescāt et orientur. balneis vtantur: sed non morātes: aqua suauis et tepida capiti eozū infundatur et oleo vngantur mirtino. cōfortat eteni capillos. Sitqz oleū in quo emblicū decoquitur: vt autēz orizī incipiunt capilli radē: aut cūz naura aufer et cum lini panno frica aspero diebus singu lis et in quo decoctum fit adiantū et camomilla ac mirtus. Assignatio olei emblici. Sūme emblici lb. i. et superfunde aq̄ lb. iij. ac nocte et die desine. debinc optime bulli et sifami olei adde lb. ac lento igne decoque donec deficiēte aqua oleū re maneant: tunc cola et liquefac in eo laudant modicū et in vase cōdens quz opus fuerit vtere. Quum vero ex p̄si capillo rum fit casus nulla ē curatio eo qd humiditas defecerit per quam vita stat: sic quoqz nulla est ad capillozum productio nem via in naturali caluicio quonā et cāficatē fit naturalis: que cerebri dominatur pplexioni ac capitis cuti.

Capitulū. 13. de tinea et surfuris inc.

Atiēti

tinea ceruici adhibere oz sitā et si fricti pōt cephalica minuat sic et si cūfūdi est qui medicamen possit bibere: copus decoctione fumiterre mir. keb. indozū purgetur: abstineat carnibus dul cibulqz: restrigentibus regatur: lentacula cibetur et leuissima rū carinibus auum et subulium ac piscibus lapidosi et deia ceps troicēis tinea cataplasmetur. Assignatio eozum. Sume aruci triti et amigdal. amararū tritarū cuiusqz p̄sū vniū machali ptes. ij. infunde machalū i vini aceto dissēperabis et oleo ro. et in mortario tere. et desup arucū et amaras p̄oijce amigda. et troicēis et in vmbra desicca. quqz opus fuerit tere et cōtrita diligenter cū intibe aq̄ ac vini aceto dissēperabis et oleo ro. Cataplasma bis et hoc cataplasmate. Assignatio citi? aristol lon. raniegi geluari. caque cuiusqz p̄tez. ij. diligēter tere et cri bra. ac in mortario cū modico ro. oleo. misce et vini aceto vte re. Alta. fume oleū sūfami in al' sifami. et caput eo vnge. et liq ritie folia cōtrita et cribzara desuper pulueriza: aut iros ra diē. puluerē. Alia. Vallā viridē et mentā sicā eq̄libus ponde

ribus tere & subtili cribra pāno & in bieme cere liquefac. 3. ij. & 5. in estate. iij. decoctz olei sifami. 3. & medicaminibus desuper ptectis tāq̃ vnguentū fac. & hec assignatio ē cōueniens corpo ribus mollibus. Quum āt corpus asperū est. tunc hac erit vtendum. Assignatio eius. Litargirū. galle. aruci. cachemie. in al' ac lime argenti tolle eq̃les ptes: & oia optie tere ac diligēter sub tili pāno cribra & in mortario cū oleo olive misce ac vini ace to & vtere. Alia. Salis. zagi. adustoz. galle. aruci. purgamē ti argenti. litargirum. zibaci interfecti. aristol. lon. eq̃les ptes in subtilissimo pāno puluerem redige: & in mortario cū oleo ros. & aceto vini misce ac tinea cataplasma que plurimū hūi da ē & in duris corporibus. Alia. terre testule in q̃ argentum liquefit q̃tu3 vis optime tere & cū oleo ro. distempera & cata plasma caput: 3. cū naura expilla. Galieni assignatio. carte aduste. aserebi adusti & lori. sarcocolle cuiusq3. 3. j. sulphuris. 3. iij. tere diligēter & cū vini aceto distempera ac vtere. Carta quoq3 adusta si cū aceto sola distemperetur tinea capitis cu rar si cataplasmetur. Alia. teste vinarū. in al' camini. simi co lumbini. salis lascii vel nascii eq̃les ptes. tere & distēpera cū3 oleo olive ac cataplasma. Alia lucerne fictilis testaz que diu in vsu habita est. si conteras diligenter fuliginis domus & cum virginis pueri distemperes vīna ac viridis cris bacini u3 in al' baciniū illinias & inuoluas super cristallū die & no cte: debine eradas & cum rosarum distemperes oleo & locū cataples māifestissime prodest: & si hec profunt medicamina bene. Sin patientē phlebotomia duabus venis que post au res sunt. & qui ab eis egreditur sanguine caput cataplasma.

Et si tinea secca est & alba & squame albe desuunt & sicce paries regēdus est cibis humidis. & naribus oleū eius insun de amigō. & oleum cucurbitie. aut ros. & vngue bis caput oleis.

Et si dura est tinea ferro scalpere o3. donec sanguis exeat debine colifono cū aceto cataplasma. post cū vnguento rubeo & sternutationes illi prouoca cū aqua cancri tūsi cū3 minif ar oleo. Quod si faba am in facie cōrigit o3. tri. aloes epa rice sume par. i. marraci partem. 5. & in mortario cum. ros. cō tere oleo & aceto modico. Et si que in facie fabafa secca ē cū3 terra cataplasma armenica. & cūphora & croco orientali cū3 aceto distēperato. & aqua ro. proderit enim.

De furfuribus. Ibiuis patientis corpus si repletū ē pur gari o3 cum decoctione hyera addita & si corpus tūi dum est phlebotomia & caput purgē cū hyere pill. aut aloes & similibus. post hoc caput lauandū est cū carbemia alba & blitro aqua & buraco & ciccris aqua. ac fab. tritis. blinis quoq3 folijs & sifami. & caput hoc medicamine tribus laua diebus semel. Assignatio eius sume ciccris farine. 3. xl. se nugreci farine buraci & fursuris. ac nitri trini. sinapis cuiusq3. 3. b. cachemie. 3. f. tere oia & cū vini aceto distēpera aque mix to & caput laua. & assuefac caput & sepius fiat. & inunge oleo ro. cū aceto modico qm fursures emundat. Alia bonis fellis & teram cimole cū aceto distēpera. prodest eni.

Ca^o. xiiij. de capitis magnitudinis propter semoz sepe ratione medela.

Uoniam morbus hic ex v̄tostate & humi duratib⁹ crosiss fit. necessaria sūt que subtiliant & dissoluant. sunt aut his hec oportu na. sumatur nasturtij semē & in aqua sepius feriatu & pāno intincto caput cataplasmetur ea parte qua magnitudo est. Alio radices sue tictozū tritas diligēter. & amigdal. olō ama rarū distēpera. & locū tribus diebus catapla: qm māifeste. p dest. Adedicamen ad huiusmodi naribus apponendum fel lis gruis & lupi. musci. xiloaloe indice. zaccare tabarzedi equales partes tere diligenter & quasi lenticulā superpone cū marcemus aqua. Alia assignatio andinebi in al' andiridi mirre. aloes. spume maris pistaceozū. pincarū secci. ambre. cuiusq3. p. i. zafrani parē. 5. tere oia diligēter & subtili cribra pāno ac cū zebaci distēpera oleo. pillulas quasi lenticulā fac & prima diei bora vnā appone & meridie secūdā. vespere ter tiā: manifeste nāq3 proderit. Sbaucū quēdij grnis fellis. & vulturis. & fabui. croci orientalis. gendebest. virgarū besba se cuiusq3. parē. i. zaccare optime. p. ij. tere oia diligēter & sub tilissimo pāno cribra & cū pilij aqua distēpera ac pillā i mo dū lenticule ac in ymbra deficca & in mēse ter narib⁹ vel bis superpone quaq3 die pillaz cū aqua frigida & caput totū filo mētura a die qua luna imminuit vsq3 in diez qua reascendit iminatur etenim: tūc sepius superpone medicamina quo nā in suā redibit habitudinē. Apollonia vero quod super crancū ē & sub cute sic curabis. Sume granatorū corticem &

cipressi nucēs equaliter & trita cū aceto misce ac loco appone & liga. deficiet etenim humiditas illa & locus indurecet.

Capitulū. 15. de lentiginis & macularum faciei & fixuris eius me.

Lentigines

Lentigines ex sanguinis adusti vaporib⁹ fieri diximus. ideoq3 patiens cephalica minuend⁹ ē & laxatiuo vtendū quod hūo rem deponit mi. & humores alios adustos qualis est epithi & agariē. decoctio & aqua casti potus cū pulcre i quo introb. sunt indi & keb. ac polipodij & salis nascii & similia. Lauceat autem cibos qui validiores sunt caloris melia generantes: cibis adherēs tēperatis & regimini tēperato. bis cōpletis fa cie3 hoc cataplasma medicamine. Assignatio medicaminis contra lentiginē. Sume melonis semis corticū. cānarū radi cū. cuiusq3. 3. v. fugilū semis & cruce conditi. cuiusq3. 3. ij. tere oia diligēter & cū radicū aqua distēpera. nocte lentiginē3 cata plasma & mane cū fursuris aqua laua. Alia senani neba tici cōditi. 3. x. ouozū testarū & sibi adusti. cuiusq3. 3. iij. fabaz lenticule & ordi farine. cuiusq3. 3. v. tere oia diligēter & distēpa cū aq̃ & faciei appōe. Alia buraci armēci. p. 5. amigō. dulciū p. ij. tratur diligēter & cū aq̃ distēperent & faciei apponātur. Quā āt crosse sūt lēngies tūc hoc apponēdū erit catapla. assi gnatio ei⁹. Passēz simi & ordi farie eq̃lia sume pōdera & cū itrigini succo distēpera & deficca in ymbra & qū necesse fuerit liquefac cum aqua & faciem cataplasma. Assignatio alia lēngini crosse. sinapi tere diligenter. & cum sicuū oleo distē pera ac faciem cataplasma. Quod si locus aduritur abluaf & dragaganum cū3 lacte dulci fricatum apponatur & fur furis aqua lauetur. Vbi adusti fuerit mitigata iterum me dicamen appone. sed tamen facie neyleceret caue. Alia amig dale amare suis mundate corticibus trantur diligenter & argentū viuū cum eis interficiatur q̃tum & ipsarum est pō dus. faciesq3 cataplasmetur lentiginē etenim crosam extir pat. Alia ad id. mebelebi granozum & bani amigdal amara rum sine corticibus. lupini. ban3 arazi. fugilū seminis. equal. par. tere oia diligenter. & distēpera ac cribra & affari aqua di stēpera & vtere. Alia piperis. costi amari. tere argenti viuū. amigō. amar. burac. cōditi iros radi. fugilū scis equales partes. tere diligenter. & distēpera cum aceto & aqua nocte cataplasma. loc mane abluē cū aqua in qua berlausanū de coxeris & fursur. Vtvero lentiginibus albis que super adbi bentur cataplasmata his proxima sunt. Assignatio illi vtilis amigdal amararum lenticule equales partes. tere dili genter in aqua in qua scus decoxeris roza & facie cataplas ma. Si autē est crosia cum sinapi cataplasmetur trito. & cū sicu3 aq̃ distēperetur. Alia assignatio. iros radiē prez pas serum simi. partes duas costi amari partes. iij. trita omia di ligenter cum aceto vini tēpera mixto aq̃ & facies cataplasma nocte. mane cū fursuris aqua laua. Et vero crosi berasti lēnginis albe accido quo butirum eductū est medicamē arse nici croci partes. ij. cōditi vnā. tere & distēpera cū lacte vac ce & facie cataplasma. Quā autē eiusmodi patientē actiue fre quēter calide esse aque. Cerā albā & violarū olīm liquefac. & draga. tritu desuper mitte ac facie cataplasma. Assigna tio alia. iusse humide. cere croce. anatis adipis. q̃tbire. sal tie granatorū. citoniorū. p. tere diligēter triēda. & liquefac e. rā. & adipe. & sicca. adijce medicamina & in mortario tere mis ce ac si fissuras cataplasma mane vespere. lauata prius cum tepida aqua facie ingredianurq3 balneum & cum beueri fursure lauet. Alia in olei amurca picē liquefac & facie cata plasma ac labia si illis fixure acciderint: aut certe cerui cor no cōbultū accipe diligēterq3 tritu cū capze. affugia misce & fixuras cataplasma.

De pustulis lenticularibus. Ibiuismodi postu le que faciei accidunt molliende sūt cum cera & oleo. seminis lini lababo. debine cataplasma hoc medicamine. Assignatio eius. Sume boraci conditi. sulphu ris croci equales partes cū aceto distempera & faciem cata plasma. bas si purigo comitabitur epithi cataplasma bis.

De maculis Quum aut in facie macule sūt cros se medicaminibus cataplasma bis acutis vt beledaro amigdal oleo amaraz. alijq3 que in lēti ginis crosse cura propolimus.

De mori cura. Eius medicamina floris cris vnguentū & acuta medicata que super cū ponātur. Quod si nō proficiet frica chaadmo in al hādino aut zaccar a diligenter donec sanguinē emittat & ra dix eius fricando labefacietur vsq3 dū que subest caro appa reat. tunc genari appone vnguentū. vt eius comedat radicem

et ad carnē perueniat sanā et recētē et iam tunc rubeo curebis vnguentis: et si nullas inest dolor cū nigro alijqz carnē adducentibus vnguentis.

De adustione faciei. Adustiones autē q̄ faciei accidunt prio curantur cephalice pblebrotomia et corporis purgatione cū epithi. et agari. decoctione. potu quoqz sene et mirob. keb. polipo. ac zebibi tarfi. potāda ē ēt aqua casei cū pulvere qui choleram deponit. n. assignatio eius mirob. keb. et indi. cuiusqz. 3. beffaigi. pista. cij tū. epithi. cretici. cuiusqz. 3. v. sicados. 3. d. agarici. 3. c. sal. nastici. 3. b. tere oia diligenter et fume ex eis. 3. c. cum dimidia aque calci lb. et 3. x. accare optime. purgabit eniz corpus a cholera ni. corpore purgato irrudines appones loco: quoniā oēs sanguinē sugēt a loco. et si locū optice scalperis donec in rufescat et sic vnguētū appofueris ruberū factū cū litargiro et eroco et aceto et aruco ac olue oleo vlceri medela est.

Capitulum. 16. de passibus que in manibus pedibusqz sunt et primi de famiofa vena.

Lio dixim⁹ loco qm vitia hec i calidis oriūtur locis et siccis et nimii pter cōsuetū laborantib⁹ et malos gnātib⁹ hūiores cibis frequēt⁹ vtiēti. Accidit aut manu et cubito pfinio et brachijs ipis et femorib⁹ ac cruribus. Quz igitur passio huius signa apparere videris et locū brachij intumescere corpus incipias laudabilibus hūectare cibis. carnes tēperate cōmedat cōplexionis. mēbrū cōfricetur: balneus ingrediat et passiois loco aqua stilletur. Caueat aut olcrū pūgētum cluz et muri piscitūqz ac salsoz dactiloz et similiū. propinetur patienti dieb⁹ singulis aloes epatic. 3. i. loculqz cū aloē cataplasmetur. quoniā ne accidat et fiat prohibebit. Si aut est intueūdu virus ardorē sciat et febrē patiens. et nā tēperata est. tūqz a cephalice incipiat pblebrotomia ex opposita passio in manu. Quod si nā conclusa ē solnēda est cū aqua fructuoz. et hūmectatibus et refrigerantib⁹ vtatur vt ordei aqua. alijqz. et si febris abest sed loco quo vena ē egressa. ardor fuerit patienti. aloes infusio cū inbe aq dāda est. et si plurimū apparer quod apparuerit cum arserit frusto stringēdum est: inuoluc illā ac alliges et que cūqz egreditur pars eodē modo parietur et nodatur. extēdat qz paulatim et nō moleste ne forte rūpatur. Si enim rūpatur reducit et ad superiora tollitur et carnē intrat et trāsibit in apostema putredinē et rēuē factura. Ideo ergo mederi opz et paulatim extrahēda est. vt tota exeat nullaqz eius pars in corpore restet. emplastrizetur hoc emplastro quod eius exitū adiuvabit. Assignatio eius arfūnegi. lb. olei. sifami. lb. litargiri cānarum pulueris cuiusqz. 3. iij. calcis. 3. i. liquefac cerā cum oleo et sicca et desuper medicamentū mitte vt vnguētū fiat et loco appone. Emplastriza quoqz cum psill⁹ semine et oleo viol. caucasqz ne rūpatur. Quod si contigerit locum oportebit incidere in longū in parte a qua vena hec aduenit donec ois eius educatur mā. tunc batrū cūz bābac tenuissimo appone quo putrescat et corrodatur quicquid materiei remanet: et post hec cum carnē adductib⁹ curabis.

De varicibus. Varices pedum. qm ex laboris multitudine sunt et numerū portatione et cursu. assiduitate qz ciboz cholera generantur ni. est vtiendū patienti. quie te et otio. pedumqz laboris paucitate. regimicqz tēperato qd sāguinē gnēt bonū purget corp⁹ cū medicatē nigrā dōnēte cholā. basilica pblebrotomia. educatqz sāguis q̄ntitas optūa et aqua balneetur suauī.

De vlcereb⁹ belechiis Vlcera autem apta et rotūda que arabice balechia dicūtur curā non hēnt nisi cum bābace veteri et asenano tū. et equis corū est super sedere cure.

De elephantia Elephantia vero morbus ē melacolicus ad sanandū difficilis: cui nisi in principiis attendatur nō est vlla spes cure. Regēdus ē ergo paties varicosozū regimie ocio solutus et quie: grossozūqz abstinentia ciboz qui melacoliā generant. Etatur aut laudabilū cibozū et corporis a melacolia purgatione cū aloē pill⁹ infusio eius. Cataplasmetur autē locus cūz aloē. acatia et mirra et gallia mscata et succo hypoquistidos: frequētqz cataplasmetur et stringatur crus ligeturqz ab inferioribus cū fascijs validis vitris latis a loco cauille vsqz genua terminis: est aut et vomit⁹ illi vitris et aque calci potus aut suriani pillule hac in pte pofunt. emplizetur autē hoc emplastro. Assignatio eius. Sume semis carnib⁹ et cineris vitis termis niri. caprarū sumi. fenagreci sarine. sequebigi eqles partes. sequebigy cū vitis aq dissolue et aqua rutabe. et medicamina trita et cribrata post simul pasta: et em

plastriza hoc parietem tribus diebus fortiter nāqz dissoluit. Capitulum. 17. de fixuratur medela que sunt in plāis et palmis ac ocrearum fricationis dabase et digitorum tumorum ac vnguim egritudinum.

Am fixure pedib⁹ accidūt et palmis cū pice ligda cataplande sunt: aut olī sume fecē et cū mūrū cpa coq. locūqz iunge Sume et bo. anni gūmā et cūz olue oleo decoque ac fissuras cataplasma: manu fissuras cūz viol pulcre mane et vespere cataplasma: prodest et cū plurimū. Propina aut patienti diebus singulis sitaregi. 3. ij. quasi hebdomada: pedibus illū pascē agnorū alijqz cibis hūmectatibus et epithimi propina decoctionē. In fissuris at peduz alecāā appone: cui fenugre cum admixtum sit contritus: prodest et cū. Et calcanei fissuris adipē caprarū adhibe liquefactum in quem gallam proterceris contritā et in mortario diligenter miscueris donec cōpleatur ac fissuras reple calcanei. Vel sume parum galbani et cum aqua et oleo liquefac et parū decoque donec spissetur. et hoc vtere in calcaneo: aut oleo quod fit ex sandariso: ipm cū hūic vltimū est. dragagatūm quoqz et galla si diligenter terātur et miscēatur i oleo cū cera ligfacta vnguētū fit vtile. Adulla cruris bouis si cū cera ligfacta et oleo viol. et aliqd martaci addatur prodest: locum cataplasma cū litargiro cū aq ro. fricato. et terrā et armenicā cū ro. aqua distēpera. vel oleo. ros. et desuper rosarū tritarū pulverē mitte. ac mirri dūlgenter contriti.

De ocrearū cōfricatione. sume inferius corū ocre et cōbure cūsqz puluerz loco superpōe: prohibebit enim tumorē fieri. Quod si pulmonē capre acceptis aut porcini et cōbussis cincrez super locū puluerizaueris proderit illi. Doloze sedato gallaz adhibe cōbustā et cōtritā et acatā cum aceto distēperataz appone.

De dabase cura pblebotomia si possibile est: etenī si apostema est calidū. adhibeatur psill⁹ semen in aqua tū sumi apponatur cū modico aceto. qm doloze mitigabit. Refrigeretur etiā psill⁹ semē cū niue si locus calidus est. Quod si doloze sedetur et percussio bene. Sin medicamē aliqd adhibe maturans. vt semē merue. et semē lini. et suppōe lineū pānū cū semine psill⁹ cataplasmatū et refrigeratū. Et si nō aperit locus cū pblebotomi apī acumine et exprime quo quod i eo est egrediat et statim. etenim doloze sedabitur. iā tūc vnguentū appone rubeū: aut albū vel lēticulaz cū aqua. ro. decoctā rosāqz siccaz. Prodest etiā dabase tbus tritū et appositū. aut certe cūz galla emplastrizetur et granatozū corticibus accidorū ac tumbalo cris: ac siccia sicubus adustis equaliter: et cūz melle misc. ac in pāno emplastriza et stringe. Quod si locū in saniem verti videris regimini adberere p̄dicto. et si doloze angretur nec mitigatur cū inquam cataplasma et opio et aceto. et panus superponatur semine psill⁹ superinfusus. Hic enim sapiēs hypocras in secūdo epidimiarum sermone. qm dabafaz cūz galla viridi ois curare distēperata cū aceto et sic apponi quoniā prodest.

De digitorū tumorē cū prurigine. Tumoris qui sit digitis hieme medela cum fursure fit i marina decocto aqua: appositis manibus intus pedibusqz et digitis. emplm adhibetur lēticule excoziate et trie. et aqua in qua ficus decoctē sunt et caules. et lēticula sine corticibus. Sed et si manus et pes cataplasmetur aqua in qua decocta sunt orobus lupini blirus aqua quoqz decoctionis lēticami prodest. sed et si ficus sup̄scis siccas ac in vino decoxeris. et diligēt rūsas modico infundas oliarum oleo soluto et emplastrizes digitos. p̄dest. Sin istilla desuper inquam decoctionē. Et si digitorū color in liuorē vertitur vel virorem minutatim incisos cataplasma cū decocta lenticula.

De vnguim curatura. Opz assuere cataplasma cū oliarū oleo in quo cerā liquefeceris: aut vnguētū appone de acibilon cum violato oleo dissolutū et amigō. oleo vulciū: vel cataplasma vngues mastice in oleo bani dissolutū cū vna passa abiectis interioribus

De vnguim lepre medel. Sume quebituz erocum et arsenicūz rubeum et irrita diligēt cum aceto distēpera et loco appone. Aut sume viscū et zenichūz in als zerachū pēlūz. j. cātaridum partis quartaz tapse omidiū terefz diligēt oia cū aceto acerrimo distēpera et vnguibus appone. Aut sume fenugrecum et semē lini tritaqz diligenter distēpera cum squigibi et vngues catapla.

De medela allisionis vnguim. Si vnguibus si at cōstrictio ex percussioe et alijs bu

inmodi mirri folia fume et granatorum tritaque aqua infunde: et iterum in mortario contere et vngues catapla et emplaza cum triti et farina distemperata cum oliue oleo aut furfure cum caprarum adipe mixto et vnguibz adbere fac.

De offensionis cura. Illi iungere sepius: et cum pano stringere. Et si vnguis corruptus est et auferre cupis: vnguentum de achilon addi: donec emollescat: et sic hoc appone catapla. Assignatio eius. Arsenici rubei et croci lausri. partes equales. in mortario optime cum amigdal. oleo amaranthi et oliue misce hoc vnguentum auferet. Et si picem cum oliue oleo liquefeceris et arsenicum ad icceris rubrum et sulphur croci contrita diligenter et locum cataplasmaueris vngue extirpabit corruptum.

Capitulum. de passionum medela que in superficie corporis ab exterioribus causis sunt: et primo de vlnere et vlcere simpliciter.

Quoniam de morbis qui in corporis sunt manifesti a causis in exterioribus dicimus. Jam hoc loco passionum que in exterioribus accidunt medelas exponemus a causis exterioribus. Bico ergo quoniam canse be aut a corporibus sunt inanimatis: vt incisio ensis et similia. aut ab animantibus vt venenosorum punctura et ferarum morsus: et nos ab illis incipimus que a corporibus sunt inanimatis vulneribus et viccribus. Bico itaque quoniam vlcera alia sunt simplicia alia composita et simplicia aut scissura tantum: aut simul profunda et nunc primum de simplicibus intuemur vulneribus.

Quoniam itaque vulnus scissura est sine profundatione tunc est recens ac cum sanguine. Cura eius est labia vulneris stringere et adunare et curare ne quid illis intercidat vt pulvis vel pulvis aut oleum et fascia illud cum iij. fascijs duabus ab vtroque vulneris latere et duabus a superiori et inferiori parte et stringas illud: et si vulneris labia dilatata et abinuicem sunt semota retrosum tunc incipendum erit ab vtriusque ligatione lateris: quo ad medium illa reducas: et si alterum in latius decidit illud alligandum prius erit latus in quo labium declinat quo ad aliud illud reducas labrum. Quod si non adunatur nec coeunt labia insuenda sunt: fit autem hoc maxime cum vulnus in latum cadit corporis. Quod si incaluerit vulnus ponatur in eo fascia et sandalum siccu. sandalum namque insusum si apponatur cum membrum fuerit strictum et loca confinia stringeris catapla vt sandalo aqua intibz et coriandro recenti similibusque marum probentibus accessu. Quibus aut vulnus die secundo aut tertio in generis est recens et non putridus sed minime cum sanguine. tunc scalpella sunt labra cum subij lani capite donec sanguinem emittat: tunc labra aduna et superpone illi fascias que admodum diximus. Curatur autem hoc vulnus simplex ligamento solo a die primo vsque ad iij. non indigens medicamentis. Et si plaga magna est et sine profundo: os hoc addibere medicamentum. Assignatio eius sarcocolle. 3. ij. aloes apij. asiasi membr. cuiusque 3. ij. mirre debellani. cuiusque 3. 5. zaffrani oboli. i. coegrega bec medicamina contrita et cribata: et quod opus fuerit vlere. Quoniam aut plaga profunda est et aliquid ab ea cecidit carnis: tunc eius non possunt adunari partes que in profundo sunt: quoniam aliquod oio remansit spatium et hoc luto repletur et sanie. Curandum itaque est medicamentis in quibus siccatio est et eliminatio quo eorum deficiet humiditas: siccitas que in vlere adunata est et carnis prohibet productionem: emundeturque eorum eliminatio fordes plage: non est enim vlcus in quo humiditas non adunetur et fordes: quoniam que in membrum adunatur superfluitas propter eius cibum a natura expellitur et poris emittitur cutis: que ergo subtilis est et vaporosa egressione exit insensibilis: que autem grossa est fordes facit que super cutem inuenitur. Hec due superfluitates in vlere restant quoniam membrum eorum debilitatum est emissionem ex superfluitate itaque subtili et tenui rubigo fit grossa aut fordes. hac itaque de causa vlceri necessaria sunt medicamina que deficiunt et lauent simul. deficiet quidem rubiginem lauent vero et eliminant fordes. Hec vero os medicamentum plurime esse defecationis ne forte vlcus deficiet. et oziri prohibeat carnes. sed os defecatiuum medicamentum esse. iuxta eius que in vlere est rubiginis fordisque quantitate. Operatur autem hoc temperate thus aloes. aristol. ro. ireos radix. cathibimia argenti: tucia equaliter supra et contrita diligenter ac vlceri puluerizata. In his etiam defecatio est et eliminatio. Quod si multa est humiditas et fordes in vlere oportebit medicamina bec cum melle miscere. et itaque vnguentum facies lino pano inducere et vulnere superponere. in melle namque foris est eliminatio. et foriter lauat. potest autem huic pulvis ille. Assignatio eius. canthari. aloes. anzerori. sanguis dra. equalia potdera diligenter coctere. et vulnere

pulueriza. Consumet enim ab vlere humiditas et carne adducet. Et si in capite est vulnus. sed vsque sub craneo non perforatur. hoc vteris medicamine. Assignatio eius. fume olei ro. 3. x. cere. iij. et cera in oleo liquefac. ac misce aloes. mirra. sanguinem dra. contrita diligenter et vnguento vlere facto potest. Hec quoque vnguentum ad adducendum carne vtile est. Assignatio eius fume litargiri diligenter triti. 3. ij. et protice desuper olei onfati. 3. iij. deinde coque et comoue donec dissoluatur. et tunc inice thuris sarcocolle. ireos radix. cuiusque 3. ij. diligenter tritas misce diligenter donec spissetur. et sic vlere. Prodest etiam adducende carni basilicuz vnguentum. et si quidem vlcus non caluerit. nec tepus est atis nimis est estus. Quod si profundum est vulnus et os non largum: os poni in vulneris ore babace vterem et butyrum. inducque licium: aut inieciatur tur medicamina carne adducenda cum interitio. Quod si plage os fuerit largum et ipsa profunda labia duo aduna et alliga. Siquis ligamento intortio circa profunditatem vulneris. laxior autem circa os est quo superfluitas et rubigo ad plage emittantur os exeatque stringas aure sic membrum vt vulneris os ad inferiora dependeat quo ab eo rubigo defluat. Et si hoc in membro non est et in plaga multa est rubigo quoniam ab inferioribus ad superiora illam prefferis in ptem os equum erit vulnus ab inferioribus scinde re membra loco quo profunditas sunt vlceris: quatinus et sanies et rubigo co defluat loco. Et si incidens vngis terminum discooperias sanum et deinceps medicis equum fiet. Sic et in apostematibus faciendum est in quibus sanies facta est cum scideris cauterio: et qui inest sanguinem eduxeris corruptum ac sanie feceris et huiusmodi mundauerisque: tunc eorum cura et medela est que et vulnere profundorum: prius enim bambaec coctio diligenter replenda sunt: sic vt nullus vacuum locus restet. Hec quoque primo faciendum est die. debinc mane illa intueri: et si purgati videris: oleum ro. imitte cum babace veteri: et si minime munda sunt: butyrum appone vetus et babace veteri: ita reple vt ad os apostematis perueniat extremitates. in al' profunditates: hoc etiam vlcus purgat et que in eo sunt corrodit. Prodest et vulnus lauari post incisionem et ea que insunt cum aceto et vino emittere permixtis: aut cum melle et aq. defecant etiam vulnus et purgant. Faciendum est hoc et omni vulnere rubiginoso quatenus purgetur: debinc attende et si mudum rubigine et sanie et forde vulnus aduuerteris et limositate est vacui: oibusque que comitantur vulnere acciditibus vno die babace veteris appone quo deficeat et vno die vnguentum basilic dictum. hoc enim carne adducit et optime in vulneribus opatur. Adducit etiam carne secatu nabanam si coburatur et vulnus cataplasmetur. et farafsim si tritum cum melle distempatur et apponatur vt vnguentum. Quoniam autem caro producta fuerit: ita equalia facta suppositici cutis medicamentibus vtendum erit. cicatrizantibus. Hec medicamina scitiora esse conuenit illis quibus vlcus adducitur: quoniam opus est carnem defecare et idurere quo fiat cutis: ideo ergo cicatrizantia medicamina magis sunt pontica: vt galla. alumen et granatorum cortices. Operatur bec et medicamina acuta si me diocriter quoniam illis vtatur. Sanatur itaque assenani feretiaci. p. j. calie otimidum. flos eris quata. terantur bec diligenter et super vlcus modicum quod puluerizetur mane et vespere: mudeque singulis diebus bis vel semel. et sic medicamentum aliud appone. Medicamentum siccu. litargiri. folioz sisami. mirob. citri. galle. cuiusque par. i. granatorum cortic. aruci. cuiusque par. 3. tere oia diligenter et super vlcus pulueriza. Aliud aloes aruci. geluari. galle. mirre. p. tere equales diligenter et vlere. Vlceri potest antiqua hoc cicatrizabis medicamine. Assignatio eius farine zerecare. thuris. cuiusque p. i. zenfari. vi. p. tere oia diligenter et cera liquefac in oleo mirtino. et medicamine desuper pulueriza. misceasque donec fiat vnguentum. ac loco cataplasma. Est etenim medicamentum ad cicatrizandum validum. Et aliquando sufficiens est in mollibus corporibus. vt in pueris mulieribus et eius libaria quotidiana immatio. intantum etiam vt nihil aliud necesse sit. vlcus enim defecatur. et indurascit caro eius. In corporibus aut quibus dura cutis est ad cicatrizandum vlceri foriter defecantibus opus est medicamentis quo eam ad naturale referant habitudine vt medicamentum in quo galla est et balauiste. aloes. et liquiritie folia et floriferis modice pro aut corpora duriora sunt: tanto et medicamina fortiora defecantia adhibenda sunt qualia sunt agoniatorum corpora: agricolarum venatorum aliozque qui magni sunt exercitij et laboris in sole quo cutis eorum que ab vlere humida facta est

ad naturalē reddat statum duritici. adhuc modū eū esse regimē qū vlcera simplicia sunt et accidentibus vacua.

Capitulum. xviij. de cōposito: um vulnecum et vlcetum medela.

Imposita autē vulnera. vt alio diximus loco. alia cū causis. alia cum morbo. alia cū accidentibus cōposita sunt. Et que cū et causis hec sunt ad que materiē influunt superfluitates vocanturq; huiusmodi vlcera fistule. medicanda autem talia vlcera sunt corporis euacuatione cum mirob. decoc. et fructu um. aut rosarū sirop. aut viol. trociscis iuxta id quod ad vlcus in q̄titate influunt. et secundū q̄ patientis virtus suppeditat. cibiq; illū pascē discitibus et subtilibus vt frāquillinis tangis assis et frictis. prohibeas aut illū ab humectantibus multoq; cibo. post hoc vlcus medere purgantibus medicaminibus que fortiter desiccant vt vnguento quod cum litargiro fit et aruco cum aceto condito et oliue oleo. Et si nimius fuerit fluxus. multa; humiditas galle aliquid adde et balaustie. aluminis iemenici. carbimie argēti. cuiusq; iuxta q̄ desiccatio est necessaria. Tradit autē cūm. h. q̄ mel solum sufficit vlceri purgādo: et si cū asari. iij. et zemenici. in al. zetzari. ij. aristologie. j. sumatur et in aceto ameniāci dissoluatur et alia adunatur medicamina. vnguentū fit optimū vlceri fistule. Quod autē cum morbo qui ex mala est complexione aut cū organico: aut cū separatiōe cōtinuitatis siue in ossē. siue in nervis seu in venis aut arterijs cōponit. Si cū mala cōplexione cōpositū est calida: erit sanguinē minui o; patientē a latere vlcis et cōpetenti vena cū in quo ē vlcus membro: educaturq; sanguis iuxta q̄ patientis fert virtus et morbus expetit et etas tēpusq;. Etatis autē in cuiusmōi egroto refrigerati regimē et restringenti: vt ordi aqua et tamarind. granatorū. similibusq; die autē phlebotomie pullis vlcatur: deinceps me;auris siquidē febris committatur: sin pullos gallinarum prohibere noli cū herem aqua et granatorum: apponas illi mala punica poma musa. pira. pruna. persica. mora. vlc. cum vnguento cura refrigerati quale ē litargirum cum aceto tēperatum et arucum vnguentū quoq; ceruise et vnguentū zemari. Apponas etiā sup fascias sandalum siccum et circūpones vlceri que calidis superponitur apostema marib. sandala aquā intibe et quēffare ac portulacē. Et si vlcus cōponitur cū mala cōplexione frigida. tunc patiens calefacientibus ē regendus. locūq; singulis diebus aqua in funde tepida sepius: et cibandus eger carnū iure cum condimentis calidis: vnaq; f assas optimas dabis sicut siccās et antepcrificā: vniū quoq; propinabis modicū et potum immixtus aque frigide. Vlcus poro medicaberis cum basilicon vnguento aut vnguento nigro hoc. Assignatio ei. Summe mardasnegi. ʒ. j. olei oliue. lb. iij. tere diligenter et bulli donec nigrescat: debine adijce candari. sanguis draconis. sarcocolle cuiusq; ʒ. ij. et misce optie dōcē vnguentū fiat ac vtē. Et si cū mala cōplexione frigida vlc. pōit aq̄ caraplasmas dū ē tepida vlcus: violarumq; oleo ac cum butyro mane et vespere patiens cibo humectanti reficiatur vt forbitione et iure pingui: onis etiam forbitionis cibisq; eius iuxta quod patitur augeatur: vlcus autem medicaminibus que parū desiccāt curtur: quale ē medicamē quod cū ordi fit farina et zoboi. Et si cū mala būda cōplexione cōponitur vlcus. Corpus cū mirob. curandū ē et turbit. patiens subtiliantibus rege cibis et desiccantibus quēadmodū in illis ostensum est oportere fieri: quibus materiā iminet fluxus: prohibe a multe aque potu in vlcis medela vnguentis vtē desiccātib. quale ē vnguentum qd cū balaustia fit et galla. Et hec est vnguenti fortiter desiccātis assignatio. Litargiri triti et cū oliue oleo vel aceto cōdito p. i. in mortario tūde donec intumescat et albescat debic superadde balaustie. galle cris vsti. sanguis dra. asetēgi. aluminis iemenici. carbimie argēti. cuiusq; p. iij. que proiecta in mortario cōtere donec cōpleatur et vlceri appone et vulnecri in die vlcis eius vltimū. vespere facto bābacē vetustū appone quoniā vlcus extergit et desiccāt ac durū facit: mane scō vnguentū adhibe rubcū vlcis diei finē. et si hec ad desiderata perducit desiccāta nō augebis. sin. hoc vtaris vnguento. Assignatio eius. Candari farine ordi. rucie carmanice. acatibimie argēti. aristol. l. liquiritie radic. equales partes tere diligenter et cū melle distempera. dissimato. et in vlcere quod multe ē robiginis et sordis vtē. fortiter etenim desiccāt: et si proficit nihil augeas. Sin vnguento zemari vtē. moderata quātitate: nec multū appones illū ne forte corodat vlcus: s; co die vtē vno et sequēti bābacē veteri. Sic etenim vlcus desiccabitur et a sorde purgabitur: hoc q; compleris ad yn

guentum transi basilicon. et si non hoc tibi fuerit vnguentum et multe humiditatis vlcus videtis et tumoris intantum vt carnē putrescere faciat et corūpat: medicamē vtī o; acuto. hoc etenim desiccabit hic cum feceris si purigo abinde oriatur butyrū et bābacē vetustū appone donec recedat: sed et si q̄ desiccāta adhibuisti nō profunt: vtē igne quēadmodum in chyrurgie partibus disponemus: hocq; vt caro aduratur mala et ad bonam vsq; peruenias saluā et rubcā. debine butyro quo puriginem auferas vtē: et tunc medicaminibus carnē adducenitibus cura.

Capitulum 20. de vlcetū me. que cum morbo componuntur organico.

Am autem vlcus cū morbo cōponitur organico. morbus h aut est apostema aut caro superflua. et si est apostema calidū phlebotomia est vtendū et sanguis ē emittendus ea qua necessitas iperatur quātitate: siquidē virtus et etas aliāq; huiusmōi obediunt. Tunc patienti iulab. ppi na et squingibin ac ordi aquā et me;auris ac bucedias granatorūq; pascē aqua. Quod si illi virtus debilis ē pullis pascatur franglinis et tangis similibusq;. Vlcus autē cū ceruse medicieris vnguento et zemari i vel vnguento rubeo quod cū litargiro fit acetoq; in al aruco et oleo oliue et fascijs superpone sandalū siccū et circūpone vulnecri nardū et sandalū intibe aquā et quēffare ac semper vne. Quod si cur vlcere caro ē superflua. zemari vtē vnguento. Et si in labijs vulneris carnē inueneris durā scalpe cū stibij capite et camadini donec deficiat et auferat. Et si caro hec erosā fuerit cū ferro eā abscinde: et sic vnguenta adhibe cōpetentia. Et si oua caro in vulneris ē pro funditate tunc inducendū est stibij cōbustū vlceri et scalpēda caro donec sanguinea efficiatur: et si stibiū nō perueniat ad profunditatem vulneris incidendū est: quo ad carnē fiat accessus scalpēdaz et auferendā: et deinceps medela adhibeas: et si auferre nō pte nales acutū appone medicamē vt coloson. et dicerdic. quod carnē comedit et post cū butyro cura donec purigo excutiat. Ac carnē adducenit medicamē cura.

Capitulum 21. de me. vlcetum que cū cōtinuationum separatione cōponuntur.

Am autem vlcus cōtinuationis cōmittatur separatione intueudū ē si cōtinuationis separatio arterias cōcidit: aut venas. sanguisq; defluit et fluxus nō amputatur locū cōpime cū pāno in aceto et aqua f. infuso: ponaturq; pāniculus infusus cuiusmodi super locū qui supra mēbrū patiens ē: et hoc sepius: et si sanguis a manibus pedibusq; fluxerit: loca que supra mēbrum patiens sunt stringe: quoniā manifestissime prodest: itaq; ligatio hec nō multū fortis nec debilis: quoniā que fortis est materiā attrahit ad mēbrum et parit dolorem. debilis autem sanguinem non cōcludit: et si sanguis fluxus sic auferatur bene. Sin cōpime locū cū gūma belati aut cū terra sicili cum camino cōdicitur. opprime et cū ratinēque et calcis puluere subtili: et si arteria aut vena manifesta est digitū eius superpone loco et apphēde ac p horā tene: tūc sūc olibāi farine p. i. aloes. oimō. et cū oui distēpera albumine. sūptisq; leporis pilis superfunde et ori appone vena. ac liga diligenter multis vitiis et sic dieb. tribus permittē: debine solue: et si medicamen adheret vlceri alio illū circūfunde: et si ablatū ē digitū locū sine molestia cōprime et medicamē paulatim amoue: cuiusq; loco aliū appōe et optie liga fasciāq; ter aut q̄ter illi circūuolue aut quicquies nec hoc facere desistas donec caro oxiri ceperit super venaz et arteriarū ora. auferat autē et amputat arteriarū sanguinem hoc. Gallā sume cōbustā et in vino vel aceto proiectā tritāq; diligenter super vlcus et arteriā pulueriza. Bipsū quoq; li cū puluere misceatur molēdint et cū albumine oui distēpera: tū fuerit et intingantur in eo pili leporis et loco apponantur sanguis amputabitur.

De neruorum vulnere. Cum autē vlcus in neruos ceciderit aut illis proxima nō oportebit carnē superinducere donec multi transeant dies et ab apostemate securus fiat. Si etenim neruis apostema acciderit securus nō eris a spasmō q̄ ad cerebrū attrahet et patiēte perdet. huius ergo patienti o; aperientia apponere et infundere mēbrū butyro oliue oleo et viol. rcp. et lanā superponere in oliue oleo calido infusam. Caueas autē oio et totā diligentia mēbro aquā approximare aut medicamē quod cū aq̄ solutū fuerit sed duob. aut tribus dieb. lana cataplasma que intincta sit oleo oliue tepido: et si oleo parū aceti misceas vtilius erit: transfactis duobus aut tribus diebus cum dolo: sedatus fuerit et apostema nō times: tūc his que carnē

adducit cura. Quod si nervo oppressio incidit ab aliq re acuta et subtili ut acu et sagitta in coram medela opus est medicamentibus fortioribus et magis acutis ne forte coram vitet debilitetur in penetranda cute dum ad locum tendunt nervorum facit autem hoc vnguentum quod cum euforbio fit. Assignatio eius olei onfascini. 3. p. cere. r. 3. ij. et. 5. euforbij recentis. 3. i. cera in oleo liquefac et euforbium inije. et si euforbium vetus est augenda est eius quantitas iuxta eius vetustatem: non tamen euforbio nimium veteri videri est. Quum autem in membro in quo nervus est apostema acciderit calidum nimiumque caloris medicamentibus vtere que cum aceto sunt. Assignatio eius. Summe calcadisi obolos iij. 3. agi. 3. iij. tubalieris. 3. m. galbanus. 3. v. thuris. 3. b. cere. pi. cis. cuiusque 3. xxxvij. et. de aceto acerrimo. lb. i. et. 3. ij. tere cum aceto medicamina diebus continuis et in lapideum proijce cacabum et liquefac: ac diligenter commove donec perfectum fiat et quum opus videris commove et vtere membrumque cataplasma et lana aceto infusa superpone et oleo. nec vero os nervus qui lesi sunt medicamentum aliquid frigidum appropiare. Quis autem spasmus sit ex nervi vulnere nervum abscindere accelera. cui spasmus factus est ne forte ad cerebrum usque spasmus attingat et intreat patiens. debinc dorsum spondiles oleo liniis viol. cum adipe anatis liquefacto et galline. Sic et si quandoque vulnus fiat in capite quod ad cerebrum partes penetrat et operimentum. medicamina non erunt acceleranda que carnem adducant et cicatrizen. Si etenim hoc feceris patienti interitus nuntiat festinus: quoniam cerebrum intumescit et animus confunditur spasmusque fiet: appone itaque sanam oleo intinctam diebus tribus quo et ab apostemate et spasmis securus fias: et post hoc vnguento vtere et pulveribus carne adducendis ut qui ex mirra fit. aloes et thure. vnguentumque nigro et similibus. Quis autem vlcus componitur cum fractura ossis medela et cura que vlcus est cum emplastris sit roboretur. Quod autem in osse confracto consolidandum sit: hoc est si vulnus in capite est: et os aliquod cranci fractum fuerit: sed tamen operimento non officit. ossis locum cum aristolochia cataplasma ducis. ro. diligenter trita et cum aqua distemperata quoniam os educit. post hoc medere cum candaro et mirra equaliter tritis et cum melle distemperatis et cum vino cocto donec nodetur et cum linio fricabis et vnguentis vtere iuxta quod ante exposuimus. Quum autem in vlcere aliquid os erit putridum: cuius signum est quod aliquotiens cicatrizat. aliquando aperitur vulnus et rubigo inde defluit si sibi caput induxeris vulnere moveri intus senties et stridere: hoc intellecto medicamentum appone acutum quod corrodit carnem mortuam. hoc ubi feceris et locus tanquam purigo factus est aut caro fluxa. butyrum appone tepidum donec caro decidat adusta et os nudum manifestato osse si potes incide. sin butyrum adijce secundo tepidum donec ipsius decidat. et sic curabis. die quidem cum floribus cris vnguento. die alio cum bambace donec caro oriatum et cicatrix superinducatur.

Capitulum xxij. de vlcere cum accidentibus compositio rum medela.

Quando autem componitur cum accidenti vlcus et est accidens hoc dolor gravis. erit hoc curandum medicamine. sume granatum dulce in vino coque ac vlcus emplastriza. Quod si non sedatur dolor dormitione facientibus cataplasma exterius medicamentibus ut opio et elberuo et similibus. quo dolor mitigetur. Quo quiescente medicamentum aufer dormitionis. Quod si nimium apponatur nocet membri sensui et carnes prohibet oriri. Quum autem accidens hoc vulnus est denigratio intellige vlcus componitur se et pessimum factum. Quare acceleranda est sanguinis minutio patienti a vena que membro illi conveniat si virtus et etas tempusque et alia huiusmodi adiuvierint. vasisque patienti fructuum aquarum aut lebelabi. cum. cassi. f. romula. Reges autem illi regimine refrigeranti tamen cibis quam alijs. et in quo est locus sit frigidus. Maxime si tepus fuerit citas proximamque sint illi. sandal. aqua. ro. capbora. et odorifera frigida. mezauris illi passces que ex cucurbitis sunt attripicibus et masso cum aqua granatorum et heserem aut aceto cibus quoque illum lactuca innaba portulaca. Et si in virtute apparuerit debilitas. pullos vasis tranquillinos. locum vero qui est niger butyro cataplasma et folijs intibe et cathemie. sed et foliato diligenter trito cum modico viol oleo vel. ro. quo ster passio. Etiam ut stare videris eiusque signum quod enervatum est vulnus. et emollitum videbisque in nigredinis terminis tanquam incisuras et extremum album et circuitu tunc butyrum appone. et floribus cris vnguentum cum sarcocola diligenter trita. donec oio nigredo consumatur. et ad carnem pervenias rubeam. Sic deinceps carnem adducendis medicamentis. Et si vlcera dilatari videris et non consolidari et tanquam gra

nula in eo aliqua oleum appone. ro. et ceruse vnguentum. et malorum caucat chymorum a cibis patiens. calcificantibusque et refrigerantibus rescatum.

Capitulum 23. de fistularum medela.

Ex accidenti vlcere fiat fistula: cura eius est baccas compungere veteri infuso vino ribano et pulvere vel sulphure croceo circumfuso. Et si locus plurimum profundus est lacinio oportebit interius introquere medicamentum et aqua rosata in qua vitis lignum infusum fuerit adustum hoc medicamentum proderit: et incidere oportebit: et deinceps vulnere addibere curam. Et sciedum quum quum vulnus in pectus ceciderit: et ad coarctationis eius usque terminus pervenerit aut in cerebro ad terminos usque ventriculorum eius attingit: eger non vivet. Sic et si in epate magnus fiat vulnus aut stomacho. patiens non evadet. nisi parvum fuerit. ab hoc etenim quodam liberabitur.

Capitulum 24. de educendis sagittis et spinis et silibus

Agitta aut spina si in aliquo intrauerit membrum: loco. s. quo ferro educi nequeat loco per quem ingressum est aliquid horum aristolochia. ro. apponatur diligenter trita et cum assago distemperata. sitque ibi diebus aliquot. Vel sume cane radicem fereface viridis et tritam diligenter cum melle misce locoque appone. Aut sume embasi gummulam et picem liquefacias et misce illi adzelsar i als arselphbar. tritum diligenter. hoc enim ferrum educit et extrahit eum in locum quo foris piceis et alijs poterit educi. Hos autem quo modo per foras pices fiat educio eo ostendemus loco quod de chyrurgia dicemus.

Capitulum 25. de ignis adustionis medela.

Ulcus corporis aduritur loco? os? on? u? co? excutit aut attrahit. to feresiaco illinire et pano refrigerare aqua rosata infuso: et eplastrum adhibere. eplastrum tritarum diligenter et decoctum. Aut terram armenicam cum aceto aqua mixto. Sume quoque adbesum in alio badesa et ordi alitum diligenter trita et distemperata cum oui albumine et aqua rosa. loco appone. Sz et cerusam sume marra cum oleo ro. et oui albumine: ac cum modico vini aceto poute et locum cataplasma: sitque frigidum. Unguentum quoque calcis si loco apponias vtile est. Assignatio eius. Ad arsa gele. i. calcis albe extincte quatuor vis aque in funde et duabus mitte sic horis: debinc aquam excola et aliam appone. Sicque quatuor oz facias fecesque. pice et aqua dimitte donec clarescat et residat quod immergitur. Jam tunc aquas per detentum excolabis: et quod mersum fuerit sume ac parum sic catum cum oleo rosa. diligenter misce. vt tanquam vnguentum fiat et vtere. Et si adustio ex calida facta fuerit aqua olivarum aquam salzarum superinfunde ante quam turgat: aut cineris aquam. Et autem intumuerit vnguento vtere ceruse et vnguento calcis prodest enim.

Capitulum xxvij. de medela percussionis cum flagellis.

In huius medela pelle os sumere bidentis que statim ab animali fuerit ablata calidamque apponere loco percusso. quum co die et nocte sanabitur. aut certe lini sume panum et aqua infusum frigida percussione appone loco et immuta quandoque: os tamen prius locum manibus premere et pedibus calcare. debinc que diximus appone. emplastriza etiam cum elpidabagi vnguento quoniam proderit. Et si caro percussio aut alia re corrita et sanguisque coelusus sub cute. cum fugilibus emplastriza admixta panis medulla bonum est enim et vtile.

Capitulum xxvij. de comuni coram medela quos attractavit aut pupugit animal venenosum.

Quoniam de morborum medela et passionum dictum est que in corporis sunt exterioribus ab exterioribus aduenientibus causis. ut ab inasstantibus corporis. iam hoc loco dicemus: eas que a corporibus sunt animatis. ut animali venenarum habentium primus de medela disputabimus que morbi per percussione animalium communis est venenosorum. Sz ergo quum hominem reptile pupugit aut venenosum animal attractaverit ali quis sit qui ore loco statim fugat sed cavendum ne ieiunus sit. fugatque qui id exhibet vinum. et in ore oleum habeat olive. et optime locum fugat et expuat. liget autem que desuper locum sunt fortiter ne possit virus ad corpus transcurrere: et si locus incassuras patitur minutatim incidatur. et apponatur sicca sepius et que membro vicina sunt ventofentur: sicia etenim cum igne vit abstrahit et alia a membro profundo. sitque ignis multus qui ardeat et adurat. Sopor autem aliquando membrum abscidere. si quod pupugit aut attractaverit animal mortiferum est. vt est viper et cerastes. si quidem possibile est abscindi. Tradit enim

optimus gallicus boiem in vinea laborantē vipera esse per
cussum in digito. Qui cū viperam esse intellexisset dignū sal
ce quam tenebat abscedit & a morte liberatus est. Si vene
num in corpus diffunditur oporerebit statim percussū sangui
nemini maximeq; si sanguinea in eo superfluitas est. & ali
quid illi piperis porrigendum est ac allij. propineturq; vini
rer⁹ & loc⁹ calefacientibus cataplasmetur. & curat mordētib⁹
vt salla. & alio agresti. Aut certicinis vitis sumat & arboris
ficus cū aceto & iaro & cepa cum alfito. Aut pone porri fo
lia & farinam & sal. aut ceteruū. aut caprarum fumus: aut ro
retur locus cū aceto in quo camomilla & sequebegum decoxe
ris. Et expedit gallū scidē ac apponere calidū attractoris
loco aut percussioneis. venenū etiam extrahit & dolorem miti
gat & deficiat. vtercū ē sal vnguetū & eo q; cūz caela fit. propi
na illi intibe aquā amare & pedē porcinū diligēter tritū cūm
aceto. aut vino cū sale quo ebrietas fuerit conditus. 3. iij. illi. p
pina & sanguinē testudinis marine. aut castorei exagū. i. cūz
vino mixto. vel selami semē aut lauri bacca: seu cancriz flu
uialium assum. vel aristol. sume. r. 3. j. cū. 3. x. succi porri & tātū
dum vini. Radix quoq; bermeti si sumat de ea dimidiū exa
gūm fortiter prodest. prodest et illis hoc electuariū. Assigna
tio eius. Baccarum lauri & lilij. ieros radicū. 3. ziberis. ari
stol. ro. cū. 3. 3. y. thuris pulueris. rute agrestis. cuiusq;
3. iij. ozob. farie. 3. iij. tere oia diligenter & cūz vino distempe
ra: propina exagū dimidiū. Propinetur illis quoq; tyria
ca cum piganor: aut tyriaca magna sub exagio dimidio vsq;
3. hoc ē vniuersale regimen cōtra venenatorum morsus &
puncturas. quod singulis propriū est hic exponemus.

Capitulum. 28. de morfu boīs & simie & canis medela.

Tende morsum boīs si icunus ē magis no
cet. 3. deoq; accelerandum & locus
cum pice cataplasmatudus: & emplastrū cineris vitis
adhibedūm distemperat cū aceto. Aut sume cepam & tritā cū
melle distempe & appōe. Vel sume ieros radicē tritam dilige
nter & cum aceto distemperatam appone. Vel radicū fenicli
coitices cōtritos & cū melle mixtos. 3. & fabarum farina cū
aqua distemperata & aceto oleoq; ro. & si locus tumor litagiro
cataplasma. Canis & simie morsus in primis cura cū ce
pa & sale cōtritis ac distemperatis cum melle & loco appositis.

Cōtra cāis morsus: statim acerrimū supfūde: aut ace
tum nitri: aut lanaz sume succidam & aceto infusam ac oliue
oleo appone. Cepa quoq; cūz melle tūnsa si cataplasmetur
pdest. Cataplic q; 3. vnguetū attractoris loc⁹. Assigna
tio eius. eris corticem. galbanū. zeniar. ieros radicē cuiusq;
par. i. purgamētū argenti. p. ij. tere. diligenter & liquefac cum
oliue oleo & cera. & cōtrita admisce. medicamina & vnguetūm
fac locoq; appone. Unguentum aliud hominis simie canisq;
morsui. Sume cere adpis galbani. cuiusq; 3. v. olei lori. 3. xx.
liquefac oia in oleo vt fiat vnguetū & morsum locū cataplas
ma sanabitur enim.

Cap. xix. de leonis & leopardi morsus medela.

Os morsus medicaminibus curare o3
te attrahentib⁹. vt empla
stro quod de aristol. fit & ieros radicē ac melle & nar
cisci cepa si terantur diligēter & loco apponatur cum aceto &
aqua prodest: vnguentūz etiam quod diximus i quo eris cor
tices sunt & zeniarū ac quema prodest.

Cap. xxx. de morsus ebenars & badie in al' baxue me.

Benars mors⁹ cū cepa & alio cataplasma
dus est. & patientē allium & cepam
comedere precipie. badie vero dentes in morsure re
manent loco ideo dolor perferat. id circo dentes loco op3
educere fricando. s. cū oleo & aqua tep. Ut exierint locus op
time fuge. & aquā desup stilla. in qua fursur decoxeris. locoq;
vitis cineres adherere fac cum oleo: vte enim vitile.

Cap. xxxj. de rabidi canis medela.

A canis rabidi morsus medela. primo ois
locus scindēdus est & dilatandus
& sicie apponēde fortiterq; sanguis sugēdus. donec
de eo plurimū educatur. debinc vulneri vnguetū sunt appo
nēda adurentia & comedēta vt zeniar vnguetū. & calcon
sed & beledari vnguetū. Assignatio eius. picis. 15. iij. aceti
acerrimi. l. i. cass. si. 3. i. cuso. 6. dimidiū. Sumas in aceto dis
solue & vulneri appone quomā cicatricem fieri vrant & vene
nū abstrahunt: & hoc emplastrum vitile valde si morsure appo
natur loco. Sal andrant. 3. x. colcorari octo pigami recen
tis tres. floriz eris duas. cūfobij ynā. tere oia diligenter & su
per vulnus pulueriza donec aduratur & comedatur debic cū
butyro misce loco appone: donec adusta caro cadat. Et si al

lium teras & cū butyro distemperes vaccino & aceto aut mel
le. & vulncri imposueris prodest. Sic & sinapim tritum
si cum butyro distemperes vaccino & aceto aut melle ac vul
ncri imposueris prodest. Adedicamnis assignatio quod
& venenū abstrahit & vulnus dilatat. Sūc iasiri. 3. iij. picis.
l. i. aceti vini. l. 3. tere cū aceto diligenter iasiriū & picē lique
fac ac desuper mitte aceti & iasiri. & decoque donec spissetur
& vtere. Et ē medicamē duris vitile & cōueniēs corporibus. &
si cūis qui morsus ē corp⁹ tencrū ē cū blto & eruca ac cepa in
butyro & oliuoleo decocta lota cataplasmet locus. aut alio
cepa saleq; cortis diligenter & vitis cineres admisce cū oli
ue oleo mixtos: locoq; appone oia hec medicamina. os nāq;
rodit vlcis. dilatāq; & venenū deficiat. Nec vero distas
hoc facere diebus cōtinuis a die morsus anteq; patienti aq;
accidit timor. Si etenim acciderit vitx saluabitur. Expectat
autē timor aque hui⁹ post. vij. dies aut. xlij. idq; vuln⁹ cicari
zari nō expedit donec. xl. transcant dies. propinabis autē pa
tienti cū corū que diximus vsu vnguetūz & emplastroz cā
crozū medicamē & hec est assignatio. Lācros sume rmos &
in yas mitte creum ac ignē suppone donec cinis fiat: de hoc
pulvere sume. 3. x. olibani. i. gentiane. iij. tere oia diligenter &
patienti propina die quo morsus accidit. 3. i. Quod si pāten
ti tā ex passione corruptio sit. 3. ij. propina cū vino mixto aut
aqua frigida. melle & aceto. Probis nāq; 3. 15. tradit se hoc
expertū medicamē vitile probasse: nec vidisse se cui propina
tū sit alicui timorē accidisse aque: prodest autē hanc patienti
bus passionē tyriace faruc. 3. 5. vsq; exagū dimidiū. in pri
mis propinate manifestū sunt. & o3 patienti hoc medicamen
quod cholera laxat nigrā porrigē vt epithi decoctionē & slica
dos pillas pillq; astanacris. Quum feceris oia hec & pa
tientē aquā timere nō vidcris: nō tamē credas nec vulnus ei
cattrizes nisi prius que dicemus. pbaeris. Sume itaq; nū
cem diligenter tritam & vulncri appone per diem & noctem
gallo. pice si comederit & nō moritur eget sanus ē & nulla re
stat aque suspitio timoris. tūc q; vuln⁹ obdurescere & cicatri
zare pōt. Quod si gallus moritur aut gallina emplastra ite
rum apponenda sunt. & patienti tyriacā aliaq; propina cho
leram nigram medicamina deponēta: quiq; illam generant
caueat cibos. Sit ergo illi cibus agnorum carnes & odorūm
gallineq; cūz espidabago. Ex fructib⁹ vte. ficus. nuce. vte
et passe cū amigdal. Ex vlcibus salndegū cabifū cū zacca
ra factū & amigdal oleo. Ex olertibus badiernebinā. mētā. ori
ganū. oiaq; illū rege choleram mi. habenti cōpetētū regimie do
nec intelligas totū corpus eius veneno purgatū & tā nulla ē
aque timēda suspitio. Cui autē aque accidit timor ab hac
nō liberatur passione: o3 aut illū cui accidit hec passio eo vi
sponi regimie quo qui & desipientia laborat nigrāz cū embo
to eius ori aquā infunde. Aut antiquozū quidā qm si in li
gneo vase aqua illi porrigatur & papionis claudi pell' super
ponatur ipsemet aquā suscipit & bibit: & propinanda ē illi or
dei aqua cū lababa troiscisq; sitim mitigantes. Assignatio
eorum. Sume medullam seminis cucurbitē & seminis cucu
meris & seminis citruli ac seminis citoniorum medulle ac
pormace seminis medule cuiusq; partem vna3. gumme ara
bie. amili. quetbire tabasiri. cuiusq; 3. p. 3. tere omnia diligen
ter & cū semis psilij lababo distempera troiscisq; & ad ymbzā
deficca: & propinabis de eis exagij pondus cū aqua fri. gar
turisq; eius cū longo infunde canali. sicq; & cūz hoc propina
aquā canali. Tradunt autē antiquozū quidā quomā rabidi
canis epar si affctur & ei quē momordent porrigatur mani
fessissime prodest.

Capitulum. 33. de vipere morsus me.

Vem autem vipere attractauerint & maxime
dipfades aut quercuofe mēbzū abstin
dendū est qd pupugit si fieri pōt: quomā in eius ab
scissione quies ē. Quod si fieri nequit mēbzū supra locū in quo
est punctura liga & patiētem phlebotomia & alleū cepā ac por
rū porrigere: ius forbeat espidabagi cū ancto sale & cinamo. vt
nūq; illi propina vtus. Lācros da fluuiales affos quibus
aliquid mūegi diligenter triti puluerizes. Ranā etiā cū espi
dabago vabis decoctā & attractoria locū hoc operi emplō.
Assignatio eius. Lācros fluuiales diligenter tere & illis fa
rine tritici. 3. x. adde fautenegi salis. cuiusq; 3. iij. tereq; hoc
dili genter & cū dulci distempera lacte & locū emplastriza: quo
niā prodest. emplastrizabis et cū pomorū acidorū folijs de
coctis in aqua & plurimū tritis: casens ē vtus si teratur &
cū aqua distemperatus loco superponatur. pdest. Quod si pa
tientī aliquid propinaueris testudinis marine siccī sanguis
cū cinimio & ruta sicca prodest. vabis illi coagulū leporis dimi

diu vsqz exagiu: aut virge cerui sicce & trite. 3. i. cu vino vl' suc
co pomz & rute cuiusqz 3. 5. cu aristol. ro. trita diligenter exagi
um. Scorpiones quoqz cotriti & in marcemusi aqua fricati &
aqua rute si bibatur. pdest manifeste. sed & tyriace albe in al'
arbe dimidia. 3. vsqz dimidiu exagiu cu pigami aqua mosui
vtilis e viperaru: aut tyriaca magna si preito sit melior est oi
bus his & vilioz maricqz noua. Quare hec oia que diximus
ante parada sunt. Que si preito no fuerint metridato vtere.
loco etenim stat tyriace. & lectuariu vtile expertu. Sume pi
peris. 3. ij. allari. x. aristol. ro. baccaru lauri. castorei cuiusqz
exagiu. i. tere oia diligenter & cu vini robo distepera. potiois
quantas faba amplius aut minus cu aq seblati in al' sedabi
& vini robo distepera. Acerboru et folia pomoru si bibantur
profunt. & bedicamen aliud. Sume bēdaçoqui & tramedi in
al' aunci roitūdi. pigami agrestis. orobi farine equales par
tere & cu vino distepera. potioqz eius exagiu cu veteri vino.
Assignatio alia castorei. castie. aristol. ro. cuiusqz 3. i. anisi. pi
peris cuiusqz 3. iij. trita oia diligēter tēpera cu vini robo. da
bisqz quasi fabe quantitatē in agis aut minus iuxta virtutem.
his in principijs vteris. post hoc autē qū virus in corpus fue
rit dispersū patiēti aqua ordi cu cancriis dabis flumalibus
lacqz dulce. mēbru quoqz quod mosu est in lacte dulci pona
tur: & si putrescere videris mēbru iā emplastriza putridū cu
acuto medicamine vt coloson. Alijsqz & circūpone loco ter
ra armenicā & cipricā. lentilicūqz sine cortice & vini acetum.
Tyriacā illi propina magnā aliqz electuaria in principijs
dicta si defectu videris patienti accidere & cōsūptionē aie fri
gidūqz sudorē. hec quin cessauerint accidentia iā superest
illi aquam ordi dare cum cācriis & lacte dulci. cura qz locuz
pūctū cū emplastris que diximus.

Capl. 33. de scorpionū pūctiōis me.

Am aliqū pupigerit scorpions supe locum per
cussū ligari o3 forit virtus ne forte veniētiū
in corpus diffidatur. scorpionēqz cōtere & loco suppede. Am
plastriza etiā hoc emplastro. Assignatio ei⁹ scis lini. 3. v. sul
phuris croci & salis cuiusqz tres. botami gūme. x. tere & diste
pera medicamina cū eo & emplastriza. aut cū nuce idica ma
sticata & i mortario trita. vel certe cum sautenego diligenter
trito & ordi farina cum pigami aqua disteperata. & si aliqd
tyriace distefero dederis cū vino. pdcrit. Et tyriaca magna
si preito est vilioz: crit si bibatur: & locus oleo cataplasmetur
oliue. & bedicaminis assignatio contra scorpionis morsum
Sendebedasti. obolos. ij. allij. 3. i. diligenter tere. & cū cocto p
pina vino. Aut sume aristol. ro. 3. ij. capparis radic. corticis
3. ij. bēdaçoqui 3. i. tere oia diligenter. & propina de eo. 3. ij.
cū veteri vino aut vuarū passarum. Tyriace assignatio con
tra scorpj percussione. aristol. rotundū quēne castorei pigami
agrestis. sautenego flumal. bēbelgari. mirre. piretri. gentiane
55. piperis nigri. belbezari in al' bellici funici sume equales
partes. tere diligenter & cu melle distepera dispumato. hui⁹
potus quasi auellana & cū vino. Aut certe allium tunde & cum
vino coque patientiqz propina vinuz hoc. & bēbro aut nihil
labio patienti aquaz in qua camomilla & bēreniafecuz deco
xeris. pigant ac furfur sitqz calida prodest enis. cataplasma
qz cu oliue oleo aut bani. cum euforbio aut modico castoreo
corpulqz patientis diligenter frica. butyrūqz porrige vacuū
& mel. Assignatio aliqua piperis. 3. viij. barfeli. v. spice optie
.ij. aristol. radic. cuiusqz. iij. tere oia diligenter & distepera cū
vino aut pilla: porrigesqz ex eis dimid. 3. Aliud electuarium
vtile valde. gēdebedasti. capparis radcis. aristol. ro. achar
carabe. cuiusqz. par. i. tere medicamina diligēter & subtili cri
bra pāno. ac cum dispumato distepera melle dabisqz de eo
3. ij. cum vino veteri.

Cap. xxxiiij. de vesparum & apū pūcture medela.

Portet dilatare puncture locum cū pblebo
romi acamine & locū sugere foriter
sicqz terrā superpone armenicam cu3 aceto distepe
ratam. aut cū pericetuz rasura cum aceto. terra qz vasozū in
quibus habitant vespe si trita disteperetur cum aceto & sup
ponatur prodest. Cataplasma quoqz cu3 chalebo & cazeo
optime decocto. Aut cum sisami folijs optime tritis. Super
fundatur etiā aqua frigida loco. aut mix superpōatur. ferē
quoqz qm melle si terantur & locus punctus eis fricetur se
datur dolor.

Capitulū. 35. de reptiliū & arance medela.

Ranee aut reptiliū pūctura cōuenient⁹ cu
ratur si patiēs aqua mergatur calā
balneo inductus: & aqua stilletur illi calida: loc⁹ aut
pūcture cū mirra & sale cōtritus & aqua disteperatis cataple

tur: aut sume cinerē ligni siccas calcē & caliam sub equali lan
ce & diligenter tere cum calida distepera aqua locuz cara
plasma & patiēti hoc porrige medicame. Assignatio ei⁹. Su
me sumiz. 3. v. dauci. cimini cuiusqz. iij. beabelti. in al' abbeli
nucis cipressi cuiusqz. 3. ij. spice. baccaru lauri. aristol. ro. car
pobal. cinami. gētiāne. semis bēdaçoqui. feminis queraffi. cu
iusqz. 3. 5. trita diligēter oia cum melle disteperetur dispu
mato & cū veteri vino exagiu propina. Arance autē pun
ctura medenda ē cum sumizi poculo ab exagio. j. vsqz. 3. v. cū
veteri vino. Aut pigantū propina siccu. & sabadam trita opti
me sub. 3. ij. cum vino. Aut certevinum propinabis merum &
balneo induces: aquaqz desuper locum induces calidam.

Capl. 36. de rastillantia scorpj puncture medel.

Astellans scorpions in partibus inuenit
beura in baradeqz in als be
rici in bassara: diciturqz oziri in terra qua accori in
funditur: raroqz aliquis ab hoc percussus morte liberatur:
baie antiqui medici medelam ignorauerūt. S3 q secuti sunt
de gente ascarine quēst phlebotomo extrahēbāt sanguinez
qūm patiebatur virtus: percussioqz lac ppinabāt dulce sta
tim apponētes striam loco qui pūctus erat & foriter sugēbāt
quo venenum abstraherēt. & d bibebāt aut loco medicamīa
calida vt euforbiū. castoreum. terrā armenicam circūponen
tes cum aceto. patienti aquam ordi propinabant aut ma
chisi: potiaqz porrigebant accida. roisqz succorum pomor
um accidorum. Reficiebant illum cum pulis ac gallinis cū
granatorū aqua cōditis & bēstere ac pomorū: dabātqz bane
tyriacam. Assignatio eius. Sume carfacoqui sici pomi a
cerbi foliozum quēfare sicce equales partes: tere diligenter
& trita de eo ppinā coctaria. ij. pdest eis. Dis ar ppla ascar
nequestem cōsuevit in huius scorpionis punctura aquā po
morum etiā in omnibus quoqz suis illam vsui referuare. Ita
tim itaqz vt aliquem pūgit hominē. acceleret de hac aliquid
bibere passioqz cessat ab eo & sanatur. Cōponitur etiā hec
tyriaca. Assignatio eius. capparis radic. cortic. bantali. gen
tiane absinthij. aristol. ro. carfacoqui sici. equales. p. tere & 3.
propina de eo duas cū vino propināqz bermeli radicū cra
gium. i. tritu diligenter cum vino prodestqz illis manifesta
vtilitate.

Cap. xxxvij. de vulturis pediculi pūcture mede.

Vulturis pediculus si pupigerit acceleran
tum est patienti propinare lac re
cens caprarū statim vt mulgetur cataplasmeturqz
super locū conficatu sed & sandal. ro. cū lacte carū aqua di
steperatū & pomulace & semperuine. Aqua quoqz quēstare &
tbalebi. aquā etiā propina illi ordi. & terram cipricā. ac scis
psilij aliquid cu citroli aqua & cucurbite prodest enim.

Capitulū. xxxviij. de cōmuni corū medela qui poculū
iberint mortiferū.

Noniam aut medelā morsu paneturam
animalium venenū habētuz di
ximus equū est nos dicere medelā eius qui potum
mortiferū bibit: quom locus hic cōperentioz sit. & locus consi
milis magis eo q bis que diximus simile quid in corpore
operetur. Dico ergo quoniā quz senserit homo se venenū bi
bisse. aut potū mortale accelerandū illi est aqua ca. bibēda in
multa quantitate curvaccaru butyro. aut sisami oleo vel oliue
oleo inducatqz oigitis ori. & penā sisami oleo intincta. cuo
matqz & studeat stomachū purgare & oio mūdare ab oibus
que in eo sunt iterūqz aquam bibat. ca. & oleū vomitūmqz p
uocet donec stomachū itelligat optime purgatū. nec aliquid
in eo superesse. & bēbinc attende & si in stomacho & intēstis
ardorem puncturaz incendiū. sitim sentit angustiaqz & oia
siccitatē. quod illi propinatū fuit calidū erat. ideo propinare
illi expedit oleū. ro. violatūqz cū aqua ro. & seminis psilij sal
tia ac seminis citoniorū & seminis lini. lac quoqz recēs & or
dei aqua cum amigdal oleo pulcium. ius gallinarū sagma
tarum cū espid abago. sorbitionē quoqz que fit de amilo. zac
cara. amigdal. oleo & atria & cum iure gallinarū pinguiū &
espid abago. & alia his similia. Sugar aut grāta. & pos. cito
niaqz. & plica cōmedat. & pruna cucumerū & citroli medullaz
portulacā. lactemcā carfacoquū quod cū sandalo iocundes
albo. & cāphora. & aqua. r. pect⁹ patiētis cataplasma & car
cum pāno linco sandalis & aqua ro. infusor: clistere ad bibe
puncturas mitigā: vt clistere quod fit cu ordi aqua & vjof
ficis. sebestē & iuinbis. amigō oleo. & rof. tepidū & his silib⁹.

Quam aut in corpore suo sentit homo granitātē & dormita
tionē. coagulationē aut granitātē in manibus & pedibus & li
gua. Sciēdum ē poculum quod bibit frigidū fuisse huic illi

um dandum ē ⁊ cēpa. ⁊ ruta: propināda tyriaca ꝑræfiteri. aut mitridatū cū pigani aqua. ⁊ si nihil horū ꝑfecto ē helitiri propina medicamē. Affignatio eius. Alirre opific. costi. folioz ruta. faustene. pipis. piterci. cardamomi. quales ꝑtes helitiri quātū ⁊ reliquoz simul tere diligēter ⁊ distempera cū melle porriges. ⁊. s. vsqz exagium: tunc ꝑ ꝑpina medicamē. Affignatio eius. Alirre optime. ⁊. j. galbanū. ij. tere mirra ⁊ galbanū. ⁊ cū modico emolli vino ⁊ propina. Aut porrige potum pigani. folioz nuci ⁊ ficus ⁊ sal. stomachus aut capta q̃ aqua in qua ruta. origenū emamū decoctis: corp⁹ qz forititer frica donec rubeat. Jus epidabagi forbeat cū columbarum pullis pinguib⁹ factū cū ruta. cinamo. galaga pipe. cimino. oleo loto. clistere illi suppone mellis. nitri. iasuri ⁊ sequebegi. ⁊ olei oliuarū. ⁊ olei tescmini in aqua tepida ꝑ cussi. Et si homo sc̃it marcorē ⁊ animi casum defectiqz virtutis: intelligēdū q̃ bibit venenū corꝑoris substācie cū cōtrarium: ⁊ ē reliquis ꝑius venenis ⁊ citius ꝑdones: ideoqz post vomitū statim tyriac⁹ ⁊ dari magnam aut mitridatū: aut tyriacarum troiscos. ⁊ si nihil horū inuenit mirre opifici. propiner. quemic. ij. cū vino ribano. Aut sume terrā sigillatim. sibi armenici. agarici. origanuz montanū. castoreū. semē hedere i asengere. spicā celtica: absinthij succū ⁊ propina de medicaminib⁹ bis simplicib⁹ aut similib⁹ exagium j. cum vino ribano. ⁊ comedas porrigē anellanas. ficus. ficcas. seddabū. bibatz aquā belqui triti expressā. Affignatio eius. Sume egendani. ⁊. i. sibi armenici. ij. tere diligenter. ⁊ cū melle distēpera. propina quozqz pomoz aquā belsetozū ⁊ vini rutes. odorei sandaliū. aquā ro. cāþboz sitqz implici tū qd musci vaporetur cū xiloloe. āba. ꝑectus eius ⁊ stomaci os fricentur donec rubeat: pascantur tritis iusculis qui fiunt de gallinarū carnisib⁹ cū oleo loto superius fusis modico vino ribano ⁊ aqua ro. ⁊ crudo xiloloe vaporetur diligenter trito spes eteni est eum in melius hoc restitui regimie. Si vero diuturnū sit in eo defectus pulsus cadit oculi supprimuntur: sudor: qz emittitur frigide: vite ciues nullam adhibeas spem. Et sciendū quoniā qū ci qui venenum bibit ceteris sit: ꝑtati eius nocuit cū defectu cordis. Quum vero spasmus cerebri lēdit: ideoqz vt mēbz cōfortes ꝑponendū ē cū inēcomodū accidit. ⁊ hoc vt sanetur regas.

Dulciū oleū. rosarūq; cū iulab. Sed et lac recēs cum oleo ami
gd al. prodest.

Capitulū. 4i. de me. eius qui fel biberit leopardi aut ser-
pentium.

¶ **U**i fel biberit leopardi statim choleras cuo-
mit pyridis amaritudinēq; sentit gra-
uem ⁊ manifestā in ore oculi fuit croci. hoc adiu-
dens vomitū cum aqua ca. impera. ⁊ butyro. oleo. ⁊ post
propinabis hoc electuariū. **℞** figuli capios. terre sigillate.
baccarum lauri. cuiusq; 3. ij. co. agnoli capios. 3. v. semis rute.
mirre. cuiusq; 3. i. exagui. ⁊. x. bala ponzie vlsq; 3. ij. dissipa-
tis cū melle. ⁊ si medicamē hoc cuomuerit dabis secūdo ⁊ in
aquā illā sedere fac calā in q̄ amomillam decoxeris ⁊ mel-
lilotum violam ca. ninfar ⁊ sabasa ferum ⁊ sanctum:
⁊ si quatuor post potum veneni transierint hore aut tres:
⁊ nō moritur. iam tunc illi salus speratur. debinc ergo fructu
um robū bibere illum q; vt citoniorū aut pomorū ⁊ huiusmo-
di robum. **¶** Qui autē fel viperarum biberit sere vix ⁊ quasi
impossibile est illi liberari: medela tñ eius butyri olez ⁊ la-
ctis pinguedo cum aqua. ca. ⁊ vomitus frequens ⁊ multus:
danda est illi aqua cū bazabaru ⁊ tyriaca sarue bibenda ⁊
mitridatatum cum ozidei aqua. lac recens semeti potulace ⁊ si
mitrida profunt.

Capitulū. xliij. de eius medela qui caude cerui extremum
aut animalis sudorē biberit.

Extremum candele cerni qui bibitis sedulo tro
ciscis pomitus cu butyro. ⁊ aq
ca. scpius multasq; ouellanas comedat ⁊ pistata ⁊
propina illi filizabarem. calcos. ij. vsq; 3. s. cum vino. Et? au
tem qui sudore bibitis animalia signa sunt bec. viriditas faciei
⁊ citrinitas gurgulionis apostema interius. sudor multus ⁊
fetidus. bec. et intelliges patienti aquas propina ca. ⁊ mel.
oleisq; viol. aut amigdal cum vini robo. aristol. ⁊ sal equalit
bibat. 3. s. cum aqua. ca. ⁊ tantumde magnae ba tyriace. quo
nam proderit.

Cap^o. xliij. de eius me. qui opium biberit ⁊ cicutā.

¶ De opio biberit ab exagio rſq; 3.ij. co
gelario ſpaſinola ei accidit: ⁊
obſtupefactio: corporis grauitas ⁊ dormitio totius
corporis. ⁊ eius oris odor qui ⁊ opij: ⁊ nōnūq; d' oro ei⁹ hoc
odoratur corpori. Ipe cum videris ſigna accelera ⁊ vomiti
patientis pronouca cum aqua. ca. in qua ancti decoxeris radice
es ⁊ ſal cum melle biſq; hoc facies ⁊ ter eadē hora. clifieri-
3.ia illi clifieri quo inſit cumque agreſtis ſebetum ⁊ ſoque
begum. ⁊ tanſur. mel. 3. r. oleū chamide i aſcharue. ⁊ olz
ieſemini. ⁊ apij ſemen. ⁊ fenicla ⁊ ciminū. buracū. coloquint
de adeps. propina illi abcharabā cū rectri vino aut pariū
gebediti cū vino. tyriacā ba ſaruc aut tyriacā diareſeron ⁊
metridatū cū modico vini veteri. ⁊ ſi patienti bec de hoc ele-
ctuario dederis. proderit. Aſſigna ei⁹ vñt ei qui opijz bibe-
rit aut cicutam caſtozei. beluti. piperis ſauine. cuiuſq; .p. i. eu
forbij quartam partis tere diligenter ⁊ cū melle diſpumato
mifce. propinabiſq; exagium. ⁊ rſq; exagij pleniū cum vino
meo: aut cū nemiani aqua iuxta morbij virtutē ⁊ debilitatez.
Sed ⁊ ſotira hac in parte vñt eſt. dabiſq; comedendum illi
allū. cepā. mel. ⁊ nucis. ⁊ vini. ppia vet⁹. coꝝ i balneo optie
frica ⁊ teſmini oleoſint cū modico caſtoze cū uno calo
coſti. ſedatq; in conebā aqua calida plenā in qua rutā deco-
xeris nemaniū. maioranam ⁊ ſibum. artemiſiam. ea ei⁹ bec
proſunt. Qui aut ſucarant bibiti ſigna bꝝ illi proxima q
opio moleſtatur cū viſus operimēto ⁊ ſuffocatio: extremo-
rumq; frigore. corporis grauitate ⁊ genuū: butiſmōi eger biſ
qꝝ opium biberit chis ⁊ medicamibus curetur.

Capitulum. 44°. de bozū medela qui iusquamū icberu
ham 7 iouni metbel biberit.

¶ Alii enebegum. bibitis signa hēt ebrietate. enebationem. garrulitate. animi recessus. oculorū ruborē. Nec quā videris vomitū patiēti cū aqua calida adducas: butyroq; & mellē: des ei dulce lac aut aqua in qua ficus decoxeris. pingues & siccas cum galline adipe & olco viol. Bā ē ita robū cum femine engere trito & omni cōi eozum quibus venenū porrectum est regimine regas. Jura sorbeant gallinarum & agnos: carniū pinguinū porcellosq; cum espidabago. Cui autem iecurba propinata ē. vertigo vigilisq; accidunt. In oculis rubor: & obstupefactio: oꝝ illū maderi sicuti dictū est vomitū cū aqua ca. & melle aceto & fale fulgibulq;. Clistere adhibeatur decoctus & modici aceti acerrimi propi na in quo saturatū decoxeris. singib. ied anū. in al' cingeda.

num. organumq; montanū. Et autē robōr a facie cessare
rit regimine quōd oximus quo q; et opū bibit rege. Qui
vero ioum meribibit ea curādus ē medela qua t qui iube-
rubam bibit.

Capitulum. 45. de eius me. qui semen psilij tritum et co-
riādrum biberit.

Ei nimium seminis psilij bibit aut tri-
tum trititia sit illi. agustia
aie arctatio: virtutis debilitas. pulsus puitas. et nō
nunquam qui bibit perit: huius medicamen calide aque po-
tatio et aucti salisq; acorum vomitus et aliquid socrite da il-
li et musci medicamen. aut piperis modicum et belitti cum es-
pidabagi iure. Propinetur etiam illi merum vinū. q; pdest.

Qui autem queffaraz comedit viridem aut de ei⁹ succo
expresso vomit. l. bibit aut amplius. scotomiā patitur et verti-
ginē: mētisq; cōfusione. rancidine fōnū longū et spirat ab eo
queffare odor: hic regendus ē bis que in semē psilij bibēte di-
spoluitur.

Capitulum. 46. de eius me. qui fungos aut queffas co-
mederit.

Ungoz quedā spēs letales sunt. f. qui solēt
in olivariū nasci radicibus et quidā
sunt minime letales nisi q; si nimium sumātur accidunt ex eis
accidentia mala que aliquādo interficiūt: et que ex letalib⁹ ve-
niunt accidentia fungis sumto aie arctatio frigidus sudor et de-
fectus. Et ex fungis et nō moriferis et queffis si nimium su-
mantur: suffocatio et colica passio. Expedit itaq; si fungos
comederit accidit bec vomitū cū aqua calida accelerare in q;
fugiles et sal decoxeris iuxta melle aut squingibin melleo et
post bec fimi da illi gallinarū tritū diligenter. 3. ij. et acetū cū
melle et vinū propina illi: aut sume cinerē viti s arboris aut si
eius addens modicū acetū et sal cū aqua ca. et modicū da illi
socritē cū vino aut tyriacā diatesseron cū pigani aqua ca. da
bis quoq; aristol. et abstinē. cū vino et melle et iustitū cū vīo:
Radices ei da comedendas que nimium pungūt: stomachum
et eius confinia cū aqua in qua camomillā decoxeris et satū
regiā. et artemisiā cataplasma. vītantur quoq; clisteri cūz aq;
in qua abstinētiū decoctū sit et bereniasēcū. saddabūz cum
melle et buraco et zebaci oleo cū alijs calidis oleis cū iustitro
et sequebego.

Capitulum. 47. de eius me. cui lac in stō coagulātū est.

Ac quoq; et si nimium bibatur coagulatur in sto-
maco: et maxime quod crossosum est: vt omiz
lac caprarū vaccarū: fitq; abinde defectus: sudor fri-
gus. rigor: intantū vt nōnunq; homo moriatur nisi qui bibe-
rit medelā acceleret: est ergo eius cura propinare illi seque-
begū lorū cū aqua ca. et sebero: et vomitus fiat et stomachus
mundetur. propinetur aut leporis comedēti. iōz cū melle et sale
aceto: meliusq; coagulū leporis si cū cinere propinetur vitis come-
datis piper cū melle q; lac dissoluit coagulātūq; subtiliat.

Capitulum. 48. de eius me. qui assum aut piscē comedit
corruptū.

Ei assum comedit opertū et suppressum qū a ca-
mino egreditur prohibeturq; vapor eius exi-
re accidit ei mētis imutatio et aī tristitia et angustia
ac vertigo. Accelerādus ē vomitus cū aqua ca. squingibin. et
sale: stomachū purget abinde: post accipiat aliquid vini ri-
bani vt aliq; d nube recentis aut syrop. pomozū optimū: bal-
neūq; ingrediatur: et vtatur infusione aque ca. frequēter sup
corpus et vētrē. q; si acciderit huic vētris perturbatio. cā per-
turbationis adhibeatur. Qui vero comedit piscē qui vni⁹
dici est et frigidus coopertusq; fuerit quz a camino extractus
ē accidit ei quod et fungos comedēti. iōz cū melle et sale ac
calida aq; vomitus accelerandus ē: deturq; vini meri modī-
cū cū pipere aut aristol. l. socrita: aut musci medicamen iuxta
quod opus intellexeris cū aqua in qua cuminū faulicnegum
q; montanū decoxeris.

Capitulum. 49. de eius medela qui leporē marinū aut ra-
nam biberit.

Anam bibenti: corporis accidit siccitas et co-
loris liuiditas defectus et reicetio a q;
periculo quam liberati fuerint sequitur capillozū ca-
sus et dentitū. q; itaq; cū qui biberit vomitū accelerare cum
aqua ca. melle et sale et stomachū oīno purget: mēbra eius fri-
centur maxie vētris cōfinia. balneū ingressus diutius imo-
retur egredientiq; squingibin porrigatur. Reficiatur aut cū
agnine carnis iure espidabago cōditū cū sebero et galanga.
et camino. detur ei medicamē musci q; prodest ei. Qui ve-
ro leporē bibit marinū maximēq; eius coagulū: sputum pa-

titur sanguinis asma anbelctus arctationē in pectoris parti-
bus dolorē et in stomacho choleraū vomitū sudorēq; putri-
dū et nōnunq; moritur: sed vltus in pulmone illi accidit: festi-
nādū est igitur ad vomitū cū aqua ca. butyro aceto et oleo.
aqua etiam in qua malū decoxeris et cathemie folia: post h
lac recēo bibat et ordi aquā et similia. Quod si alicui anbel-
tus superest arctatio et pectoris dolor restat: basilica vena mi-
nuatur vena alaris scilicet deturq; ei papaueris syrop. aut
iunbarum.

Capitulum. 50. de eius me. qui castoreū et bebedarū. i. ana-
cardium biberit.

Iqs gendebedastū bibit febzis accidit. animi
recessus. mētis imutatio. ardor sine iocu-
lis rubor. Ideoq; vomitus cū lactis pinguedine ac-
celerandus ē et butyro et aqua ca. sifami oleo stomachū dili-
genter mundet: et si nulla est febzis lac propina recens. Si fe-
bzis fuerit lababū semis sefergelt aut bezeratioc cū amigō.
oleo dulciū et ros. bibat. Beledarū potanti ardor accidit
grauis in ore: pictura in gurgulione et stō et intestinis: pus-
le et tumores circa os febzisq; acuta et phrenesia et nōnunq;
desipientia accidit nigra. Sporiet ergo ei qui biberit vomitū
cū butyro et lactis pinguedine et oleo ro. exhibere: debine
lac bibat recens et accidū cū posilalaca et oleo ro. et si pictu-
rā et ardorē circa gurgulionē patitur. oleū ro. gargaret aut
eucurbitē semis oleū et amigdal. cū lacte dulci spumāq; semi-
nis citoniorū: nec ab eo auferas ordeī aquā cū amigdalariū
oleo et lacte dulci diebus multis. hunc mezauris pascēs et cu-
cubitis et spinachitis et atriplicibus cū amigdal. oleo multo
et da semina eucurbitē medullam et cucumeres et citrolos.

Capitulum. 51. de eius me. qui rododaphnem biberit aut
squillam.

Ododaphnis asinos et bestiarū mul-
tos interficit: sed et ho-
mines nisi q; ex sua amaritudine bibentē latere ne-
quit nisi forte cū medicaminibus detur amaris vt aloe quū
eius potus est necessarius. Si ergo hoc acciderit patienti fac
eū vomere et lababū cū oleo ro. da. dactilosq; et fenugrecum
et butyrū propina iuraq; pingua et saludega cū butyro et la-
ctis pinguedine facta amigdalariū quoq; oleo et similib⁹. fer-
tur autē q; factione que fecerit si coctū aīali quod illud bi-
bit propinetur a morte liberatur. Cui aut squilla por-
cta est propinetur lac recens et terre pulnis conditus si quidē
patientī dissinteria acciderit. Sin albi oui et lababū semis
citoniorū in quo gumā ar. solueris: et paulatim amigdalariū
oleū dulcissimū sorbeat et sifami iuraq; espidabagi vinctuola.

Capitulum. 52. de eius me. qui gipsū biberit et maribacū.

Ecidit ex vtriusq; poculo colica que ilcos vo-
catur et in ore siccitas et suffocatio. vlti-
me difficultas et lingue grauitas corporis tumor. iō-
q; patienti fiat vomitus cū aqua calida et melle donec stoma-
chū purget: siq; vinū merū bibat: quoniam a stō vtrunq; emit-
tit et intestinis. detur autē electuariū piperis et 33. pdest. sinā-
pimq; sorbeat. Et contra martaciū proprie sicū dabis deco-
ctionē et seberi et buraci euomatuzq; et si hoc proderit vtilē ē
Sin citoniarū laxās et elcē. sabbadani: viniq; cū aqua in q;
semē decoxeris apij. et anisū quo vīna pronocetur.

Capitulum. 53. de eius me. qui argentū vinū bibit aut ei⁹
auri instillatū est.

ybacum quod vīnum est quia non est eius
interficere: sed in ventre dolorē fa-
cit et intestinis tortionē et molestiam. egrediturq; euz
egestione: qm celeriter occurrēs et descēdēs: ē huius medela
vomitus vini meri pot⁹ quo illud trāscrat et emittat. Qui
aut argētū vinū biberit ascēdēs aut intersectum malum est
mortale vnde fit dolor in ventre et tortio grauis. patientem
ergo vomere expedit cū melle et aneto. Si aut stomachū
intellexeris mundatū et si egrediatur bonū. Sin aut clisteri
vtere euz bliti aqua et sifami oleo. ac garo. et cathemie. Et au-
tem stomachū intellexeris mundatū et intestina dissinteria:
q; illi accidit. scifsum propina cū oleo ro. laeq; in quo lapi-
des et ferri lamina ptoicceris calefacta. Quod vero auri
instillatur. dol⁹ pariter molestiā animi alienationem et spas-
mū. grauitas valida sentitur in latere in quo infusum est. iōz
igitur etiam in illud inclinari latus. et diutius stare ac salli-
re pede. sternutetq; cū condeso et nares oppilat: auri oleū in-
stillet calefactū plurimū: debine emittatur quū fuerit frigidū
et aliud instilletur calidius. inclinet aut caput in latus egrotan-
tis auris. manūq; illi apponat et cōmoueat fortiter. Quod si
nō exit accipe plūbū sibi et auri inductū cōmoue inuētaq;

quoniam zibacum plumbo adheret. et hoc utile probatur esse.

Capitulum. lxxxv. de eius medela qui plumbi cerasa biberit calcem sulphur et saponem.

Lumbi cerasam qui biberit singulru molestatur et tussi membra eius enervantur. albescit. Huius cura vomitus cum melle aqua et aceto. ac sale calefactis: dabisq; exagium titimalli. et granorum mili. et da aquam in qua semini apij coxeris et se niculuz. anisuz et absinthii grecuz quo vrina prouocetur.

Calcem autem et sulphur et aquam saponis qui biberit. aut in eius guttur coru quid fuerit plurimu ingressum pulueris. scilicet calcis ardor fit in stomacho. et incisis. tormoz. et intestinis vlcera: patienti ergo da oleum fissami aquaq; calidaz: aut butyrum calidu et cuomat et sic illi galline ius porrige pinguis cum amigdo. oleo et cum codez prisanu bibat. vel semis pilul spumaz cum semis cucurbite oleo. Clisterizes illu cum ordi aqua et oleo viol. in quibus iulubas decoxeris et scussit cum semis pilul. vel lini lababo. et oui albuine. Et si tussis ei acciderit curtur cum poibus inuisicantibus. Sic et cuius in gutture multos intrauit puluis zinzari et secum qui bibit et alumen. propinetur ei lac recens et lactis pinguedo ouium prodest eis. Hec sunt que de passionu medela et morboru manifestorum in corporis manifesto volumus ostendere. queq; ea sequitur curare nenoz et poculorum letaliu in hoc sermone. Attendendum autem tibi est me venenu aut mortiferam potionem minime commemorare voluisse. sed nec illam significare disposui. Sed hoc tantummodo medela: conueniq; venenu huius bibenti attigere. quod antiqui omnes ab eoru ordinatione prohibuerit: ne forte hic via pateat malis ad bonos interficiendos. Probatur autem Galenus in eo quod de laxatiuis coposuit medicamini bus refert sermonem. quod vir quidam in manu epas tenens ouem egredere ad vrinaz coactus epas de manu super herbam dimisit. et in partes secedens vrina effusa quod epas reuersus voluisset accipere inuenit liquefactu et in sanguine dissolutum. Intellexit igitur herbam hanc cui epas superposuerat vircas habere sanguine attrahere et per fluxu emittere. Supra igitur hac non pauca populu occidit non pauci: hominibz hoc ipsum oem dicitur. hoc autem quod ad regem delatu est interficere auctorem iubet. Qui quod occideretur ductus esset oculos clausos ne hanc videret herbam. Sed quoniam peritissimos medicorum ipidi hec referentes in libris suis. et quoniam asie mioris multum multa nouerunt mortifera medicamina. visum est mihi eorum per singulas habitudines ostendere et explanare: quod faciant molestias bibentibus hec letalia. quo nosse in omnibus liber copletus inueniatur.

Incipit sermo quintus secunde partis artis medicine quod dicitur regalis dispositio libali filii Abbatis discipuli Abyme ber moysi filij scyaz. de passionu interiorum membroru medela habens. 82. capitula. Translatio Stephani philosophie discipuli de arabico in latinum.

- De via qua ad vnuquodque membrum itur medendum si fiat in eo passio. capitulu .i.
De cephalice medela que fit ex calore quod simplex est et sine materia. .2.
De cephalice me. quod fit ex solis ardore ciborum vel medicaminum calidorum assumptione. .3.
De cephalice medela que fit ex calore simplici ab interioribus commoto. .4.
De cephalice calide medela que fit cum materia et primus de sanguinea et choleric. .5.
De cephalice me. quod ex mala fit passione frigida simplici. .6.
De pblegmatice et melancholice cephalice medela. .7.
De cephalice me. que ex oppilatione et vetustate fit. .8.
De cephalice me. que fit ex humore in stomacho. .9.
De cephalice me. quod fit ex peussioe aut casu super caput. .10.
De cephalice medela que fit post partum et reliquas euacuationes. .11.
De emicranie medela. .12.
De pbenesi et manie medelis. .13.
De mesere medela. .14.
De litargi medela. .15.
De obstupescationis simplici medel. .16.
De cume obstupescationis. scilicet peruigil. medel. .17.
De cortocors. i. congelationis medel. .18.
De memorie corruptionis medel. .19.
De scotomie et vertiginis medel. .20.

- De epilepsie medela. .21.
De apoplexie medela. .22.
De melancholic medela. .23.
De canine melancholic medela. .24.
De amoris et hercos medela. .25.
De paralisis et enervationis medela. .26.
De paralisis faciei. i. contorsionis. .27.
De morbi ex enervatione et spasmo et ex paralisi compositione medela. .28.
De dormitationis medel. .29.
De spasmi ex repletione medel. .30.
De spasmi ex euacuatione medel. .31.
De tremoris et titillationis medela. .32.
De gibbi medela. .33.
De obthalmie medela. .34.
De inflationis que oculo accidit medela. .35.
De vuticie que fit in consolidanti medela. .36.
De puriginis oculorum medela. .37.
De sibile medela. .38.
De sanguinis oculi in extremitate et in consolidatione medel. .39.
De vngule medela. .40.
De vlceru oculorum medela. .41.
De pustularu oculorum medela. .42.
De saniei que fit in cornea medela. .43.
De acuminis connee medela. .44.
De macule et albule medela. .45.
De cancri medela. .46.
De aque et dispersionis medela. .47.
De palpebrarum passionibus et primu de auratos. .48.
De scabiei medela. .49.
De grandinis medela. .50.
De lapidostatis et ordi et solidationis medela. .51.
De pilozu superfluozu et disperforu medela. .52.
De pediculorum medela. .53.
De palpebrarum medela. .54.
De contorsionis medela. .55.
De caliginis et fissure palpebre medela. .56.
De mori tinee fornice et superflue carnis medela. .57.
De anglozu oculorum passionibus primu de fluxu. .58.
De glandule medela. .59.
De corui medela. .60.
De sequecre medela et tenebrositatis. .61.
De aurium passionibus et primu de dolore ex mala compositione calida. .62.
De aurium apostematis ex calore medela. .63.
De saniei et sanguinis ab aure fluentiu medel. .64.
De oppilationis auris medel. .65.
De tinnitus et aurium susurationis medela. .66.
De surditatis medela. .67.
De passionu narium medela. .68.
De carnis in naso superflue medela. .69.
De fetoris narium medela. .70.
De fluxu sanguinis et naribus medela. .71.
De chasemie. i. odoratus priuationis medel. .72.
De corize medela. .73.
De lingue passionu medela. .74.
De pustularu et apostematu lingue medela. .75.
De vlcerationis et pustularu oris medel. .76.
De fissura labiozu et emorroidum oris medela. .77.
De doloris dentium et congelationis medela. .78.
De his qui dentes elidunt et mundificant. .79.
De gingiuaru vlceru et apostematum medel. .80.
De fetoris oris medela. .81.
De amputada humiditate que fluit ab ore somni tempore et salina que fluit ab ore puerozum. .82.

Capitulum primum. de via qua ad cuiusque membri medelam tenditur si fiat in eis passio.

De quoniam in duo

bus hinc precedentibus sermonibus viam qua ad morborum tedatur et passionum medela ostendimus et in quibus utilia sunt medicamina cibis. Ita hoc exponemus sive viam qua in membris ad eas que in ipsis fiunt itur passionibus. que singulis proficiant passionibus regimina ciborum et medicamina antepositis tamen et etiam

prelatio regulis tramitibus cū q̄b⁹ ad cuiusq; mēbroz sana-
tionē eatur. si in vno corū tantū sine alijs morbus acciderit.

Secundo ergo oportet medicū in infirmatū medela mēbro-
rū octo obliuare tramites. primus ex patientis mēbri sumi-
tur cōplexione. Secundus ex eius substantia. Tertius ex figu-
ra. Quartus vero ex positione eius. Quintus ex mēbri sumi-
tur cōparticipatione. Sextus ex mēbri sumitur loco et ei⁹ cū
alijs cōparticipatione. Septimus ex virtute ducitur mēbri et
nobilitate. Octauus ex sensus eius bonitate et debilitate.

De significatione que ex mēbri ducitur cōplexione. Et q̄
significanda ē mēbri medela ex eius cōplexiōe signi-
ficatio naturalis ē quoniam quorūdā mēbroz cōplexio calida ē
vt carnis: quorūdā frigida vt ossiū et neruoz: quorūdā tēpe-
rata vt cutis: sūt vt quz alicuius corū inuatur cōplexio et a
naturali egreditur habitudine necesse nobis sit ipsum in na-
turalē referre cōplexionē. hoc autē medicaminū et cibozum
faciendum ē vsu: que in cōplexione cōplexioni cōtraria sit ex
tranaturali. male. scōplexioni que a natura extra posita est.
et in mēbro facta est. Et rit autē cōplexionis medicaminū et ci-
bozū quātitas iuxta quod mēbru ipsū a naturali egressū fue-
rit cōplexiōe quo ad naturalē det reditū habitudinē. v. gra.
Si mēbri cōplexio sit calida vt carnis et morbz in eo contige-
rit calidū fieri necesse nobis erit medelas adhibere paululū
admodū frigidās. si mēbri egressio a naturali cōplexione mē-
ta nō fuerit. ideoq; et eius reditus naturalē ad habitum celer
fiet. quā autē morbus illi inuascitur frigidus medicamine
magni ē opus calozis: quoniam mēbri a naturali egressum est
cōplexione multa egressione: vnde ab inaturali eius reditus
imorabitur. Sic et in mēbro cui frigida ē cōplexio se res bēt.
si morbz ei cōtingit calidū fieri. vtendū etenim frigidis erit
medicaminibus in hunc modum.

De significatione que ex mēbri ducitur substantia. Que
ex mēbri substantia sumitur significatio est quoniam
mēbri vnius substantia fragilis ē et rara vt pulmonis: alteri⁹
spissā vt renis: cuiusdā tēperata inter vtrūq; vt epatis et sple-
nis. Que ergo mēbra fragilia sunt: medicamē nō ferūt vali-
dū quoniam dissoluitur ipsoz ab illis virtus: sed medicamini-
bus egent debilibus. Spisse vero substantie mēbra qū mede-
la opus ē: medicamina desiderant fortia: que et ferūt et nihil
eis ledantur. at vero inter spissū et rarū que media sunt mem-
bra medicaminibus curanda sunt in fortitudine et debilitate
medijs. **De** ea que ex membris sumitur figura significatio-
ne. Ex figura q̄q; mēbroz ducitur significatio qm̄ gbusdā
mēbris cōcauitas ē: q̄dā carēt. Et q̄ cōcaua sūt alia iteriora
habēt cōcauitatem vt stomachus et vene pulsantes et nō pul-
santes. Aliquibus ab exterioribus est vt neruis que in spha-
cis sūt interioribus. Aliozum et intus et extra ē cōcauitas. vt
pulmonis. Pulmo nāq; ab exterioribus pectoris circūdat
spacio et eius interioribus canalis ipsius partes quedā
et vene. Que autē cōcauitate carēt vt nerui et manus pedesq;
Ad hec cū materia oclaxerit et in eis alique fuerint aduna-
te superfluitates medicaminibus opus ē curare fortibus. quo-
niā ferunt. ideoq; in neruoz doloribus medicamina dam⁹
valida vt pillulas et antidota. Adēbra porro cōcaua que ab
vtraq; parte cōcauitatē norūt si pariter spissā sunt. et substā-
tie adinvicem fortius adherentis medicaminib⁹ egēt simpli-
cibus: et in fortitudine medijs. **De** si pariter debilia raraq;
substantia medicaminibus opus ē debilibus. Quibus vero
ab vna ē cōcauitas parte fortioribus paulo egēt medicami-
nibus. q̄ que ab vtraq; cōcaua sunt parte: debilibus tū
q̄ q̄ sine cōcauo.

De significatione que ex mēbri sumitur po-
sitione. Que etiā ex mē-
bri sumitur positione significatio vtilis ē in medela male cō-
plexionis mēbri: qm̄ si membrū p̄ximū sit vt medicamē pos-
sit in eo poni cū virtute eius sup̄stite: medicaminibus opus est
validis que passio equalia sunt forti. vt in meri et stomacho.
Adedicamē nāq; ad hec duo peruenit mēbra velociter nō p̄-
transiens alia mēbra: nec eius debilitatur virtus. Si mēbrū
autē remotū sit ad ipm̄ medicamē sup̄stite sua nō potest pue-
nire virtute. ideoq; medicamē fortius q̄ necesse ēēt adhibē-
dum ē quo abūdantia in via deficiente qua ad mēbrum ten-
dit que necessaria ē virtus remaneat et perferatur: quēadmo-
dum in medicaminibus sit pulmonis. Adedicamē tēim au-
genus vires: qm̄ quo curatur medicamē si ab iteriorib⁹ por-
rigatur primo in os intrat inde in meri a quo ad stomachū:
ab h̄ p̄ iamtozē in xij. icunūq; itēstina: a q̄b⁹ p̄ mēstaraicas
et venas que in latere sunt epatis conico gibbozq; trāsit ad
venam cōcauam per quam ad cor et a corde ad pulmones.

De si exterius hoc adhibeatur medicamen primum cutis il-
li penetranda est: debine pectoris lacerti et sic ossa costarum
et operimenta costas subinvoluentia: et iam tunc quod pul-
monem vestit operimentū sicq; in ipsius substantiā trāsit pul-
monis. Que qm̄ ita sint medicamina quibus pulmo curandus
ē ab vtraq; iminuitur parte et debilitatur donec ad ipsū
perueniant maximeq; quibus interius vtitur medicamina
bozū itaq; virtus humiditatis debilitatur membrorum
que illis admiscuntur per que discurrant: ideoq; medicami-
num bozū virtus augenda est: quibus mēbra curanda sūt
remota iuxta eam quātitatē qua intelligeris cā iminūm via
donec ad mēbrū perferantur p̄positū.

De significatione que ex mēbri sumitur cō-
participatione. Ex com-
participatione cū alijs mēbris sumpta significatio in mede-
la vtilis ē: circa materiā euacuationē. Quā etenim mate-
riam que in epate euacuare volumus intūdū est nobis et si
in conico eius latere fuerit medicamē euacuabimus laxati.
latus et nī epatis coniciū intestinis cōparticipat vena q̄ por-
ta vocatur et mēstaraica. Si vero in latere est gibbofō medi-
caminibus euacuabim⁹ que vīnā prouocant: quoniam gibb⁹
epatis renibus cōparticipat cum corū colla et vena orientur
concaua: que a latere egreditur epatis gibbofō.

De significatione que ex mēbri cōparti-
patione per locū sumit.
Hec significatio in euacuatione p̄dest materiā et eius attra-
ctione vīaq; et semita: quoniam si ad mēbrū aliquid materia
defluit infirmus: si adhuc i fluxu posita ē materia ab h̄ra
bimus illā a membro ab illo remoto in loco illi equali: quēad-
modū si mēbrū in superiorib⁹ corporis patiens sit ab infio-
ribus euacuamus corpus. Si vero mēbrū patiens in infio-
ribus ē posītū materia a superioribus euacuanda ē. euacuam⁹
autē eā a latere patienti. si latere sit in dextro passio. materi-
am exinanimus a mēbro a dextris. et si in sinistro mēbro qua-
cuatur a sinistro. verbi gratia. Quz materia mēbroz ad ali-
quod q̄ super furculas est defluit phlebotomia euacuat ce-
phalice vene ab eo quod infirmatur latere. Et si que sub fur-
culis sunt in mēbris aut corporis in medio mediastine eu-
acuamus vene phlebotomia. Et si in corporis iſterioribus basi-
lice exinanitur vene iminutione a latere patienti. Quā at
in membro iam posita est materia fluxusq; amputatus est.
et ad hoc fluxus fini proximus est nec diutius immoratur
per membrum illam attrahimus quod patiēti mēbro p̄ximū
est et cōparticipat: vt si in matrice fuerit materia sitis cruri-
bus natibusq; appositis illam attrahimus aut saphene phle-
botomia. **De** si postq̄ in mēbrum peruenit materia iā aliqua-
tulum transit tēpus. ex ipā nec membro exinanēda est que-
admodū in vigilatione. Si nāq; diutius sanies fuerit imora-
ta vene que sub lingua est phlebotomia iminuitur: et quēad-
modum sanies ab exterioribus educitur per incisionē.

De significatione que ad mēbri medelas sumitur ex ipi⁹
debilitate et viribus. Ex debilitate et fortitudine mē-
bri in eius medela significatio sumitur: qm̄ si mēbrū radix sit
et initium: virtusq; ab eo ad omne mittitur corp⁹: quale est ce-
rebrū et cor: epaq; autē cōis membris pluribus inest illi vni-
tas vt stomachus et diaphragma: opusq; fuerit medicamen
illi adhibere: passiois eius aut alterius mēbri cā timēdus no-
bis ē et diligenter canēdum ne sit medicamen q̄d ipsius dissol-
uit virtutē semel: q̄d re nimio refrigeret frigore: neve medica-
men sit cuius qualitas incōueniens beat mēbro. Qd quid
eius semel dissoluit virtutē: quēadmodū si epas mederi nob
fuerit necesse: et stomachū dissoluentibus cū emplastris dissol-
uentibus admiscēda sunt medicaminibus retinētia et cōfortan-
tia que iocūdū sint odoris: quo mēbroz in ipis bozū vīr-
tute foueatur. Et que mēbrū fortiter refrigerant vt si stomachus
et epas natura sunt debiles frigide potum phibemus aque se-
bris tēpore accēsiōis et si epas adustus fuerit febrib⁹. ne for-
te coz⁹ augeatur frigus. Vnde et virtus dissoluitur et infir-
mus percat. Adedicamina autē incōueniētia quēadmodū
sit si stomachus aut epas debiles sunt. Cauemus etenim pa-
tientem scamonē propinare aut ntimallū. Et si ad medicamē
cogimur laxans: aliquid aliozū admiscemus quod illius
temperet qualitatē ne forte stomacho noceat et epatis virtutē.

De significatione que ex mēbri sensus sumitur bonitate.
Quā igitur mēbrū aliq̄d ē coz⁹ que eminetz ceteris
bz sensus et adhibē medicamē op⁹ fuit eius passiois cā ne-
qua q̄ semel illi medicamē apponimus sed paulatim et mol-
tis viciibus: ne forte eius dissoluatur virtus eo q̄ illud nimis
pungat et mordeat medicamen quēadmodū in ocalozū pas-

tionibus medicamenū cūz sibiō paulatim apponitur. Si autē multus non est mēbro sensus nec robustus et celer et medela adhibēda est fortis sine paore et suspitione validum damus medicamenū virtutis non timētes dissolūtionē. quoniam mēbz perfert et non leditur.

Cap^o. 2°. de cephalē. m. q̄ ex calore fit simplici sine mā.

¶ Quoniam expōsumus quē admodum assumenda sūt ad molliēdāz cuiusqz mēbrozū medelam. si passio acciderit et certificauimus. hoc iam de singulorūz medela mēbrozū expe diemus. ppria si passio illi acciderit. tenemusqz hac in parte semitas quāz ad ipsorūz passiones interiorūz mēbrozū signi ficandas ante proximas. Illuc etenim a mēbrozūz incipimus animalis passiones post que mēbra subiunximus vitalia post que passiones que et ciborū accidunt organis. et sic mēbrozūz subdidimus genitaliūz morbos. Idcirco itaqz hic et passionū que in mēbris sunt animalibus sumemus exordiu et primū de cerebri morbis et capitis a cephalē incipietis. Dico ergo quoniā cephalē quedā ceticō fit modo nec patiēti est aliqua mouendus cura. quedāz febze sequitur. quedā simplex est et minime quāpiā comitatur passionē. Et que febze sequitur ex magnitudine fit caloriz. tantūqz ei⁹ medela fit. ut aque accipias ros. partē olei. ro. 5. aceti. iij. diligenter mixta super caput effunde. aut parū infuso lino super caput pone. Et si tēpus est etas cūz nūc refrigera. p. cediqz fortiter frica. fasciis crurūz stringe et lacertos. Emplastriabis caput cū sandalo. aqua rosata portulacē. macrelegi ac citroli. et super caput aqua distilla. in qua violaz decoxeris ordeū papauerqz in estate refrigeratā in biene tepidā. Quod si et hoc vigilie comittantur super caput lac emulge mulieris cui filia fit. Si autē que cū febze est cephalē ex humore fit in stomacho concluso patienti squingibin propina cum aqua calida vomitūqz impera et stomachi ab huiusmodi humore purgationē. Et si cephalē ex totius corporis fiat humore. corpus hoc cuacuare oportebit cū fructū decoctione. Et si i febze propter cerebri fiat cephalē debilitatē caput emplastris cōfortandum ē. ut eo quod ex sandalo fit albo cū aqua distillato rosata et calephi. et talache ac sempuue. aq̄ quozqz virge pastozis et similibus. Hec cephalē medela assigna⁹. q̄ se bre comitatur. Simplex aut cephalē alia ex mala fit cōplexione simplici. alia cū mā ē. et nos a cephalē incipiem⁹ medela que ex mala fit cōplexione simplici calida ab exterioribus facta causis.

Cap^o. 3. de cephalē medela que ex calore fit solis aut ciborū vel medicaminum calidorum assumptione.

¶ Ac in cephalē primū oīum fundenda ē sup caput oleum rosatū recens cū aceto p castum vini et aqua. ro. refrigeratā cum nūc. fundēdaqz hec frequēter. aut oleum ninfar vel calefi. Emplastri-za aut caput cum cucurbite rasura. et portulacē. Calefiqz folijs et beilbalē diligētē trita cūz modico vini aceto. ac aq̄. ros. Sandaloqz et cathemīa alba sint oīa refrigerata. Semē quoqz psilij cū aqua. ro. et vini aceto pculus. refrigeratūqz medetur. Aut autem optimus. B. non oportere capitis puppim refrigerare. quoniam necuotū obest origini. Quoties autē emplastrū calefiat frigidū imitab. faciesqz hec vna certe duabus. l. iij. boxis. propinabis quoqz iulab patienti cū bese-rem aqua. et aqua ros. ac nūc. Adalā punica sugat. et ordeū alfito yescatur zaccaraqz mundissima. et aqua. r. similibusqz. Galienus i cōpositorū libro medicaminū ait. quoniā que ex solis est ut autis frigore cephalē oritur. si acceleraueris curaz facile quiescit. si vero neglexeris et tēpus eius protelabitur. difficile deinceps curatur. Qd si cephalē ex ciborū aut medicaminū calidorū fiat pōrectione. pblebotomia acceleranda est et sanguis iuxta quod opus est educendus. patienti iullab cum semine psilij salina detur. et semen portulacē. Caput cū sandalo emplastrizetur. et aqua ro. cāphoraqz violam olfaciat recetē et ninfar. et omni quod in cephalē ex solis ardore diximus regimine disponatur. Porro cephalē que ex ebrietate fit cura ex eo fit sumēda loco quo de ebrietate diximus in primo huius secunde ptis fmōe quo d̄ sātatis dictum est custodia.

Capitū. 4. de cephalē medela que ex calore fit simplici ab interioribus corporis commoto.

¶ Ex mala cōplexione calida cephalē fit at restringentibus et refrigērantibus yēdū quē admodū dictū est: et hoc emplastrizetur caput emplastro. Assignatio eius. Sume rosarū violarū. ninfar. cathemīe. ordei farina. cuiusqz. 3. iij. sandali

albi papaueris. corticū arfunege semis. cuiusqz. 3. ij. mellilori 3. i. et 5. tere oīa diligenter et aquā infunde citroli ac lactucarū modicoqz rosarū oleo et aceto ac locus emplastrizetur capitū egri. Emplastriū aliud. farinē siligine. cathemīe. babu negi. aque lile melech. lactuce seminis. papaueris corticū. ninfar. violarū cuiusqz. 3. iij. semis iulquami. 3. i. et 5. Laga. 3. ij. croci orientalis quartā. 3. trita oīa diligenter cū aqua distemperetur portul. aut semperuue aut lactuce vel cucurbite.

Emplastriū vile et mitigā. papaueris cornic. et foliorū. cathemīe albe. ordei farinē cuiusqz. 3. iij. cortic. radicē mādra gore. iulquami semis. lactuce semis. cuiusqz. 3. iij. opij. 3. v. qz exagi. tere hec diligenter et cū vini distēpera aceto ac locum cataplasma: aut certe superponatur atqz tpa cataplasmenī et caput. Aliud ordeī fuci seminis cathemīe equales partes cū virge pastozis aqua distēpera et portulacē citroliqz ac lactuce. caput emplastriza. et quonēcūqz icaluerit imuta. Qd si cephalē permolesta ē et grauisima nec ferri pōt. hoc appone emplastrum. Assignatio ei⁹. Sandali albi. farcorcolle. cuiusqz. 3. i. opij egyptiaci. obol. ij. distēpera cū lactuce et quēf. fare. aut sempuue aqua intibeqz et citroli ac achbarcarabe. 5. et arnoglossē et locuz cataplasma: et super caput aut tēpora plūbi ponatur lamina quo arterie granētur. Emplastriū aliud. aqua ro. et portulacē et sempuue succi. algee aqua et q̄ffa. re ac intibe citroliqz. achbarcarabe. et arnoglossē. et foliorū calefi. aduna autē quete contigit habere et aliquid olei adijce. ros. dissolucens in eis cāphore modicū et lini pānū bis infusum tēporibus appone et quē icaluerit imuta. paties rosarū olfaciat aquā et aceto vini simul percussam in quibus aliqd opij dissolueris: aut grani opij pondus cū ninfar aut violarū oleo liqfacti et modico lactū mulieris q̄ seminā beat fetūz naribus instilletur. Qdoret et sandalū et aquā ros. cāphoraqz et ninfar ac violā recetē et ros. hisqz similia: aquā bibat in qua rosa. viola. ninfar decoxeris opij capiti cataplasmenī cū aceto distēperatū: quoniā cephalē hec mitigat. Quod si minime sedatur hoc suppositorio paties sternutet. Assignatio eius. Sume maigge cucurbite semperuue aquā et in pan no cola: huic injice aliquid olei ninfar quod factū fuerit cūz cucurbite femine: aut seminis cucurbite oleū dulcis. respiret. qz patiens ex eo lenticule quātitate. Aliud aquā semperuue et aquā rasura cucurbite et citroli equaliter sume tabasiri sextis ptis vnius. olei ninfar. 5. partē. lactis mulieris cui filia ē ad pondus oīuz. Adisce oīa diligenter et cāphore modicū dissolue simul ac iuxta quod opus ē naribus instillet. Supposito-riū nariū aliud validū et tūle. Sume cācū flūiale diligētē tritū et in aquā decoctū refrigeratūqz cū modico oleo semis cucurbite aut ninfar aut violarū et ad sufficiētiā suppone naribus. Aliud vtile. spodiij. zaccare. cuiusqz. 3. 5. opij. amili. cuiusqz obolū. i. tere diligenter et cū aqua distēpera ac i modū lenticule pillā. et vna naribus suppone cū oleo ro. et semp nūc aqua. Oportet autem te eius ligare crura cū fascijs et pedes pone in calida aqua: patiētiqz a motu et verbis reprie milis ac ita graues fugiat voces. cibos caueat calidos et lac: somnū et para et quietē oīūqz. ordeī cū iulab propina aquā aut iulab et squingibin simplex aut tamarindorū aquā cum iulab vel psilij semen aut portul. cū granatorū aqua et iulab. p. dēt et cephalē isti corādriz. ppinare. ij. diligētē triti cūz iulab aut aq̄ frigida. Tibi sit illi cucurbite mezaup. massum cū granatorū aq̄ et befe. aut lactucarū radices aut spinachis aut blera amigdalorūz oleū et q̄ffara viridē ac sicca. fluminiū pisces lapidosos porrige. Et si virtus nō panitur et nlla est febzi. pullos dabis gallinarū et tanges hisqz similia. De fructibus mala punica. persica nabatica. cacrelega. mora. pruna et sabatengū cū nūc refrigeratūz. si tēp⁹ estatis est.

Capitū. 5°. de cephalē medela que fit cū materia calida sanguinea. 5. et cholericā.

¶ Ex mala cōplexione fiat calida cū materia cephalē. et materia hec sanguinea fuerit itūc dum si virtus et etas iuuentutis statim aut adolecētia adiuerint. nec aliquid a pblebotomo prohibet. cephalē minuat et iuxta quod opus fuerit sanguis emittatur et si sufficere hec videris. Sin sapbenā miue et crurib⁹ scias appone palmo super caullā. Et si paties puer est. collo scias applica aut curibus. Et si quidē cephalē tēpus sit prolixius et capitis proza. pectorali stiam imitte aut venā que in puppi ē capitis minue. Qd si in puppi fuerit capitis a frōre illum pblebotomia. prius tantū corpore cū laxatō purgato: cephalēcāqz minue quo materia in corāriū trahatur eius loci q̄ morbus laborat. Dehinc omnibus vtēre emplastris et instillationibus ac nariū suppositio nibus que in precedentib⁹ ce

habe quo ppter
cola et sefata a.

phalea ex mala complexionis calida patienti disposuimus. **C**i
ba aut illi mezauro et lenticula decoctata cum aqua granato-
rum aut beferen: fructibus ut prunis. iunib malis punicis
perficio et similibus. Quia aut ex cholericis est materia ce-
phalea utendū erit patienti pblebotomia sanguinisq; parua
extrahatur q̄tias. quoniam cholera cum sanguine euacuatur et
calor imminuit. Is a sanguine cholera sit discretet. post hoc car-
tatico cholera deponēt rubeam vtēdū. vt mirob. tamarido.
et cast. f. decoctione. Assignatio eius mirabolanozū citrinorū
sine ossul tunsozū. tamarindi mectici. cuiusq; 3. xx. in duab⁹
aque lib decoque. donec. ad. x. descendat. 3. et diligenter frica
cola super cast. f. 3. secundoq; confrica. et super bec pōc amig-
dalarū oleū oli exagiū et p̄pia calj. Assig. alia fortior. Pūo
rū magnorū oleūm poma. xxx. tamarindi noui et a granis
purgati villisq; 3. xx. decoque in tribus aque libris donec
ad. iii. reuertatur. 3. tunc colato mite zaccare. 3. xx. diagridij
assati ab obolo. j. vsq; ij. iuxta qd opus videris. propinaq;
tepidum. Aut certe robuz accipiat pūnozū cū diagridio ro-
borarum. aut bibat rob. cū squingibin aut aqua lebelabi. vel
ex hac sumat decoctioe quoniam cholera emittit. r. Assignatio
eius. Sume mirob. citrinorum purgatozū et tunsozū. tamar-
digz cuiusq; 3. xv. pūnozū oleūm magnorū. iunubarum sicca-
rum cuiusq; 3. xx. fumiterre. 3. x. rose rubec. viol. absinthij gre-
ci. cuiusq; 3. v. coque oia in. iij. aque. lib. donec ad. x. redeat. 3.
Tūq; colato sup̄ijice aloes. 5. exagiū. et 5. obolū. scamōee.
proderit eim. Euacuato aut patiente iam tūc emplastris vte-
re et cataplasmatib⁹ insusōib⁹ quas dixim⁹ in cephalce
que ex calore fit medela. Caueas aut caput aliquib⁹ em-
plastrizare anteq̄ corpus euacues et optice purges. hoc et cū
cephalea augeret. eo qd medicamē ab omni attraheret mate-
ria corpore ad caput vel ad cerebrū. fieretq; in eo apostema
nocuētumq; sequeretur malus.

Capit. 6. de cephalce medela. que ex mala sit comple-
xione frigida simplici.

Cephalce q̄ ex mala frigida simplici⁹ ozit
complexione medela ē: capiti aq̄
instillare in qua camomillā. mellilotū. ac artemisiāz
decoctis. Sanfucūz et nemamū ac saturētām et trifolium
sibum quoq; artemisiā et ciclamē. obuicq; aque vaporibus
in qua medicamina bec fuerint decocta: frustūz illi immer-
gat capitis et loco apponat. Intret autē balneū. olfaciat ma-
ioranaz. nemamū et sibum. illū. muscum. gendebedelū. suni-
zum. iausirū. Opz autē medicamīs virtutē et debilitatē in ca-
lesaciēdo ad passiois vim et debilitatē conferri. Si autem
instillatiōibus bis nō mitigatur hoc emplastrizetur empla-
stro. qm cephalce que ex simplici fit frigore medet. Assigna-
tio eius. Babonē. mellilotū. cuiusq; 3. v. foliozū lauri. ne-
mami. sanfuci. sibi artemici. cuiusq; 3. iij. zafiani. 3. j. cuforbij
5. 3. terantur omnia diligenter et cum marcemusi aqua distē-
peretur. aut nemami. aut pigani. Sed et si calefacienti caput
ceroto emplazaueris. p̄dest. Ceroti assigna. Cephalce q̄ ex
frigore fit vtilis. Sume nemamū. marcemusum pigamūz vi-
ridia et eozū aquā equaliter expzime. cere rube. 3. iij. oleozū. 3. ē
bazi susani et pigani cuiusq; 5. 5. ceram in bis liq̄facies olis
et i mortarij potice succosq; paulatim appone et pistello cō-
misce. Dehinc p̄anum intingē lineū et capiti appone tepidūz
emplastrizabis etiaz caput si cephalce ex mala sit complexioe
frigida sine materia hoc emplastro. Assigna. eius cuforbij
colubarū sumi piperis equales partes diligēter tere et cū ace-
to distēpera ac caput illunias. Aliud ad idē costi candari.
sibi artemici. cuiusq; 3. iij. mirte mūde. aloes gūme pigani. ca-
stozci. cuiusq; 3. 2. 5. cuforbij. 3. opij. obolos. iij. tere oia diligē-
ter et cū nemami aqua distēpera aut sanfuci et caput cata-
plasma. Et si frigiditas magna est. iausiri. 5. 3. add. musci. 5.
obolum proderit enim. Sed et si patientē hoc sternutes me-
dicamine proderit ei. Assigna. a. mirte aloes. cuiusq; 3. 2. 5.
Snnici. busafi in al. vifafi. cuiusq; 3. 2. 5. sequēbigi. iausiri. 3. a
frat. 5. 3. Saturcie ferriace. 3. ij. musci. 5. obolū. sellis cubegi et
gruis. cuiusq; quartā. 3. tere oia diligēter. et cū sabadenegi aq̄
distēpera. ac in modū lenticule pillā et naribus instillabis gra-
nū in marzemusi aqua liquefactū. Suppositio quoq; que fit
paralisi ac faciei contorsioni et gargarismata que illc p̄ofuit
bic quoq; vtilia sunt. et quod si adhuc cephalce non quiescit
aqua da illi radicū. Assignatio eius cortices radicis. apij. et
feniculi cuiusq; 3. x. semen apij. anisi. seminis feniculi. cuiusq;
3. v. mastici spice nardi. cuiusq; 3. 2. 5. selitbe. asari acori.
rafani. cuiusq; 3. ij. radicis addebari. et foliozū ei⁹. cuiusq;
3. iij. vne passe tarfe mūdare. 3. xxx. Coque oia in tribus aq̄
libris donec ad libz redeat et cola et sume de eo singulis die-

bus. 3. iij. cū amigdalarū. bul. ium oleo et amararum cuiusq;
q3. 3. i. bibatur tepidum. et si nimium fuerit frigus con-
fricetur in eo socrite exagiū. Quod si cephalce ex acris
est frigiditate inungatur oleo pigani caput i quo aliquid cō-
fractum sit cuforbij si quidē frigiditas valida ē aut oleū ma-
iorane vel laurini. aut belbelebadare quodcūq; presens
fuerit: que si nō hūeris parietū vinū propina vetus in quo se-
mina decoctis cū apio. aniso. et feniculo. Et si ex frigide
aque potu cephalce facta ē: patienti vinū propina albū tenue
in quo pauca sit pōticitas. qm dolorē sedabit: 3. et cephalce
mitigat que ex humore fit malo in stomacho posito sine cūz
calore fuerit. Expetat eim: et eim emissione faciliat. Sit autē
cibus ciccris aqua cum oleo oliue et ancto et cinamomo acci-
mino. galengar. aut reficiatur cūz oliue oleo et muri. satireia
nomico. in al. ciminio. ac emedano. Que si nō fert pullis colū
barū tā assurgētib⁹ cōditis cū bis que dixim⁹. Caueat por-
ro cibozū efum frigidozū. vt lac et pisces: cibos quoq; euapo-
rantes ad caput. vt nuceas. fabad anegū. crucia. croceus. vinū
et vetus. pigani. bifq; similia. Hoc nāq; regimē vñc ē iō
q3 attende et intellige.

Capitlm. 7. de cephalce medel. que ex mala sit comple-
xione frigida cum materia pblegmatica vel melancholica.

Et si cephalce ex mala sit complexioe frigida cū
materia pblatica: tunc in ei⁹ cura a pbleg-
maris nobis incipiedū ē euacuatiōe cū pillulis hye-
re aut pillis caueani. si tēpus virtus et etas adiunet: et vti po-
terit post humoris ematuratiōe et subtiliationē. Si hūor
subtilis non ē. subtilia cum radice addito cbaruc oleo et
amigdalino amaro vt bibat hoc. iij. aut. v. diebus. et post bec
pillule quas diximus laxantes porrigantur. et si proderit hoc.
Sin hyerā galeni bibat necessaria quantitate: et post hoc gar-
sirisimū hyerificare vtatur cū squingibin aut cū sinapi. aut
acbarcharae cū melle: deinceps emplis vtēdum et instillatio
nibus quas diximus in cephalce cura q̄ ex frigida sit cōple-
xione. Assuescat autē huius dominus passionis aloes pillu-
las et aureas singulis hebdomadibus semel aut bis quoniaz
prodest. Cibus eius si sit quem in cephalce frigide diximus
regimine. Et bec ē assignatio emplī vtilis cephalce frigide q̄
vetus est. Piperis albi. cuforbij recentis exagiū. j. columba-
rum sumi. ij. tere diligēter et cum acerrimo distēpera aceto. ca-
putq; emplastriza prius abazq; 3. et si cum troicis casquebi
fricatis cū maiorane succo: sed et si ponia cum sanfuci aq̄ ca-
put cataplasmaueris proderit et sinapis cataplasmatio ad
eamdem valet. Instillabis autē naribus eius succū artemisie
foliozū. semequesti foliozū succū similiter cū marcemusi oleo
sed et fabritū cōis cū oleo violarū vel cū cucumeris agrestis
succo adiecto puelle lacte: profunt enim bec cephalce cronice
que gallea vocatur. Emplastrū quoq; aloes et olei ros. cum
vini aceto 3. Assignatio. pillarū aloes que cephalce medet-
tur pblegmaticis. Sume aloes. 3. v. mastic. iij. turbit. x. ros.
rube. iij. tere cribra et distēpera. et fac pillas quasi ciccris gra-
nū carūq; poculū a. x. vsq; ad. xij. eunti dormitū. Assigna-
tio. Et pill. aliarū vtiliū. mirobolani kebuli. 3. ij. aloes oboli.
iij. mastic. anisi. cuiusq; oboli. 2. 5. trita diligēter distēpe-
ra cū opij aqua et pillā. et ē plena potio sumēda cū aqua tepi-
da. Assignatio alia pillarū vtiliū cephalce pblegmaticis. tur-
bit. 3. i. 2. 5. byere ficare. 3. i. cologintide adipis. sal. iudici. cuiusq;
ob. ij. scamonee. anisi. xiloaloes crude. cuiusq; ob. i. trita di-
ligēter distēpera cū aqua et pillā. est aut plena potio. empla-
strizabis autē bec emplō. maxime si cephalce vetus est et ex
humore frigido ac grosso. Assignatio eius. cuforbij. buraci
albi. pigani agrestis. cuiusq; 3. exagi. ij. bermeli. caldelci albi.
cuiusq; exagi. i. tere diligēter et cum sanfuci aqua distēpera
ac caput cataplasma. Et si cephalce propter acris est fri-
giditate oleo seddabi caput inunge in quo olei laurini parū
addideris. Et os eos qui pblegmaticā patiūtur cephalce
am humidāq; oī illo vti regimē quod cephalce disposuimus
que ex frigido ozitur. emplastris. f. et instillatiōibus post eu-
acuationē et clistere valido cibis quoq; calefac. ētib⁹ et desic-
cātib⁹. Assignati et al. ad cephalce veterē ex frido pblegma-
te que fit capite abrafo. Sume palmā salis icrē. vel iasiri et
cū aqua lib. distēpera et bēnā cū ea et cataplasma caput nocte
q3 tota dimitte quoniam sanabitur. Alia cephalce veteri. Cu-
cumeris agrestis. succi. bachurmari. nitri. equalis partes. te-
re diligēter et naribus insuffla. Sed et si cū lilij oleo distēpe-
tur et nares cataplasminetur. prodest. Et si cubebe teras et cūz
aqua distēperes rosata: ac cataplasmes super verticē: cepha-
lee prodest frigide. Sit aut regimē patientis cephalceam ex
pblegmate et būiditate q̄le et eozū q cephalce ex frigido pa-

Capitulū.8.de cephalce mede.que ex oppilatione oritur ⁊
ventositate.

Capitulū. 9. de cephalee medela que ex būore fit in isto macho posito.

nocte in loco mundo. Ex hoc fingulis sume diebus. 3. iij. cns
aloes epatice. 3. bibat hoc tribus vsqz. v. diebus. cu3 quetbere
.5. 3. et amigd. dulciami. cu3de3 pondricis oleo. Sit aut. cibus
post hoc pulli gallinaru cu3 cirabago conditi. aut romania. 3.
amigdalino oleo. Sed 3 squingibin vtaris. zaccareo in huc
parato modum. manifestissime proderit. Squingibin as
signatio. cholericis in in stomacho sunt. Sume semen iustibe
aquefuchi 3 fumittere semé. rose rubee purgate optime cui3
qz. 3. v. superincise acrimia acti. lib. v. aque suavis lib. iij. bec ti
leno decoqz igne donec medium tatum fiat 3 tunc protice su
per hoc zaccare mundissime albe triplum 3 coque ac spumá
sume. deponesqz de igne. 3. iij. aloes epatice optime triti adde
sic in vase reponc. 3. qú opus fuerit vter. ppimabifqz. 3. x. vsqz
.xv. 3. cum aqua frigida. Cetera eni3 bis pulli quoniam mala
ebum 3 cholera purgati. Assignatio. earu. mero. citrini. 3. v.
rose rubee optime purgate. iij. 3. diagridij. i. tere oia. diligenter
3 cum aqua oillepar. ac pill. oabifqz. 3. dia. 3. i. 3. 5. bibet post
eas fumittere aquam expressam 3 dispunatá a quadrante
libre vsqz trientem cum. x. 3. zaccare. Sed 3 si illum fluxu fece
ris cum mirob. 3. ramariudis. abinfibij3 decoctione pro
derit. Euacuato hoie tunc emplastru adhibeda erút. que ce
phalee ex caloze vtilia assignauimus. 3. plastris q3 caput pur
gant confortant 3 a superfluitatum susceptione arcet empla
striza. Assignatio emplastri quod caput confortat. Sume
rofarum. sandali albi. cuiusqz. 3. iij. caque. bezai. cuiusqz. 3.
j. terre armenice. iij. tere oia diligenter 3 cum arfurnegi aqua in
funde 3 cbalefi 3 virge pastoris 3 aq virgarum rose aut fala
be. aut aq foliozu vitis bisqz similibus que mebum cofozat
3 supfluitate cholericoz3 arcet susceptione. 3. 3. 3. et crurum
stringi lacerios cu3 fascijs. pedes quoqz fricati quo ad infe
riora trahatur má. Aut aut. 3. in libro que de sanationis
edidit caurela. Si cuiuspi3 cephalae é cholera cum 3 que in sto
macho nascitur. mane illi porrige forbitioe laudabile que
ex panis simile fiat medulla cu3 granatozu aq muscozu. Sto
machum naq3 forziat 3 cholera reprimi rubea3 moratuoz3
forbitio bec in vetre eius pp mala punica. accipiat itaqz pau
latim nec ad cius stomachu cholre defluet nec cephalae illi
accidet. Probauimus ar nos quoqz 3 preceptinus patien3 ci
tonia aut ponticu quid comedere. 3. cephalae mitigabat bac
nec fiebat illi. qm stomachi os forte erat. vnde 3 cholerae no
suscepibat. 3. 3. aut pontica bec cum cibis misceat quo cum
corum moza in stomacho maneat. paulatim3 transfimantur.
Et refert. 3. in epidimiariu expositioe. qm sano cui
dam cephalae sine maifesta acciderat. ca3. bec quoqz ex ac
tis factu est supfluitatibus q3 in stomachu adnate sit. Im
perauit patien3 dare calidu pané vino infusum paruz mixto
3 libus etefim bic tepera3 é calozie. vnde 3 illas temperat su
perfluitates digestioez earu a stomacho adiuuat.

De cephalae medela que ex pblegmatis fit bu
more in stomacho adunato. Qu
autē ex hūore pblegmatico in stomacho cōcluso cephalae si
parietī inducētus ē vomitus cū radicibus incisīs et squingibz
melleo infusis cū aneto et sale iasiri vel iereli. ac cū pīfco^o sal
fis. prohibito parietī ab aqua potu per bozaz. post hoc sequi
gibū illi propincuit cū aqua in qua fugiles decoxerit et ane
tū. oabifqz illi medicamīa vomitū vagentia vt bee. Assigna^o
ci^o. Sic fugiliū. eruceqz semia eqūtr tīnqz cribza et cuz melle
distempera et cū aqua confrica calida ac modico sale et potū
da vomitūsqz cū pēna sissimū oleo infusa. vel digitis promo
cet et ad stomaci fludeat purgationē. quo purgato bibat de
inceps mellicatē aut mellis puriorē. cū aqua frigida aut viui
ribani modicū aqua mixti loto prius ore ipso vino. Sumat
ēt pill. que caucanice vocantur et hyere pill. qm̄ vtraqz hūic
medētur cephalae. Sed et si triffē. minoris. 3. ij. mixte cum. 5.
hyere ficare exagi. singulis diebus accipit proderit. Sed et
hyere cū mell pīstata prodest. Si sumatur singulis ex ea. die
bus exagi. ij. tribus diebus. purgatiētum ab infixo stoma
cho pblegmate. Sed et condita mirob. profunt et aloes pill.
si tribus diebus ex cia cū aqua ca. exagiū sumatur sōni tēpo
re. pill. indē auree si de cia. 3. ij. sumatur. et 5. cū aqua ca. stoma
machū a pblegmatico purgat humore. Et si cephalae nō
mitigatur sed stat hyerā da archibignis cū epithi et salis indi
ci decoctione. Et bee hyere pillarū est assignatio ad bee vñf
que stomaci purgatiū purgat humore. Sume turbit albi
et rasi. 3. ij. hyer ficare. 3. ij. mirob. keb. et salis indici. cuiusqz
ij. ad ipis colognē. i. seminis apij. 5. tere oīa diligenter et di
stempera et pill. oabifqz de cia. 3. ij. 5. vfaz. iij. Assignatio.
pill. aloes. que pblegmatis sō infixo medentur. Sume mirob.
keb. turbit albi et rasi. cuiusqz. 3. p. rose rubre purgate. iij. ma

licem rege cibis tēperatis vt foribulum vitellis ouo-
rum agnori carinibus. pulli pinguibz gallinis. Sorbitione
que fit ex panis simile medulla. amigdalino oleo. zaccā. alba
pīatū narium in stillationibus cū violarū oleo. z nīfir qd
ex cucurbite factū sit semine z lacte puelle. lacqz et⁹ super co-
put emulge parientis. cū violarū oleo. coqz qd de ebasis fit
z extrahitur ac faldugo. porrigē illi cibafium quod fit ex
ouis z oleo amigdalino ac simile farina. alfitum propina in
fufum cū zaccā. tabarsedī. z amigdalinarum oleo. piscibz re-
fice lapidosi fluuiatibus cōditis cum elpidabago. frixiqz
cum amigdalino. aut fisanis oleo recentis. Et si febris fit me-
gaurum dabis cū charaba. z fennaco. spinacibz z similib⁹
Et huiusmodi oīz esse oīum corū regimen quī cephalace
exvacuatione patiuntur. De cephalace que fit post coitum
huīus cephalace cura per corporum est purgationē cū laxan-
tibz z pblebotomia. vī qdēz corpus plēnū fuerit corūqz vīū qd
caput confortat. vt aque suavis infusione super caput in qua
ros. decoxeris. z mirum. z iunget illud rosarum oleo quo
caput confortetur nec vapores recipiat. Et expedit huius-
modi hominem non coire. nisi post cibum z aliquid cito
minorum potrectum z pīrozoni. Cephalace vero que ex
frīstilita fit medela est somnus z cerebri humectatio cum olei
violarū respiratione z olei seminis cucurbitę. Cephalace
autē que ex cerebri sensus fit fortitudine cū emplastris cura-
tis confortantibus z dormitationē facientibus in que cadit
opiū. rosa. mandragore radix. z papauatū corices. lacte. se-
men distēperatis cū lactearū aqua z citroli ac porizual. ci-
uissqz refrigerantibus z humectantibus. Siant cū catarro
cephalace fiet. caput oīs nō tangas. nec refrigeres. sed extre-
ma stringe z alliga. frīscāqz in aqua ponē calida. natura enā

ū cassi. si. solue et fructuū aquia. violaqz subrufa. hec sūt que nos oportebat de cephalea et eius medela. rere.

Capitulum. i. de emicranio.

Emicranio sciendū qm̄ medela ei⁹ in plibis sit q̄ cephalice q̄ i toto sit capite: quōqz cephalicā i toto faciūt capite emicranē qz cāc moueat. Hec etiā cāc aut i ipomet cereb⁹ gnātur aut in eius operimētis: aut a reliquis ad ipsum membris ut a stomacho et alijs ascendit per arterias et venas que ad cerebrū tēdunt. Que cum ita sint cōis emicranē medela ea ē q̄ cephalice: que ex mala sit cōplexione cū materia quēadmodū diximus. purgatio. s. corporis per pblebotomiā et medica mē laxans infillationūqz rūs et emplastrozū aliozūqz. Cura at̄ propria post euacuationē frontis ē illinitio et lacertozū tēporū aperte lateris infirmitatis ante circuit⁹ horā cū com petētibz oleis et emplastris. Dehinc materia etiam inferius cū clisteri trabēda est molli. Si materia fuerit calida. Que si frigida et crossea cū clisteri in quo facile quoddāz sit acumen. Et si passio his nō mitigatur et eius diuturnitas sit tēpnas patietī has dabis pill. Assignatio earū. aloes. machali. ellebori c⁹qz. 3. v. euforbij. 3. ij. et. 5. colloquint. diagridij. cuiusqz. iij. nitri. iij. tere oia diligēt et subtili cribra pāno ac cū carnebi aq̄ distēpera expressa. dabisqz de eis exagi. v. qz. ij. 3. Da etiā byera lodogion. et byera. g. aut aloes infusione superius assignatā. Et aut corpus oē per euacuationē iminueris. patientia latus frica cū inanueris donec rubeat et calciat: dispergaturqz per ipsum calor. facies autē hec ante circuit⁹ horā et hoc appone cataplasma. Assignatio eius. Sume euforbij. exagi. iij. belitubi. sapie. cuiusqz. exagi. iij. mirre mūde. castorei. cuiusqz. exagi. i. tere et distēpera cū aceto locūqz cataplasma egrū. Et. B. ait. Si medicamē lēberi sup̄s solz nihil āplius op⁹ ē. Assignatio eius. Sume ceroti cū oleo lo to facti lb. i. cere rubee quartā lb. et protice desuper euforbij 3. i. triti. liquefac et vnguentū forma et patiens cataplasma latus. Et si euforbij sup̄s modicū et oleo oliue imixtū auri patientis instillationis lateris manifeste pderit. Sed et si patienti naribus amigdalini instillationis oleū cōditū cū macmufi aq̄ nari illi. f. que ad panēs mirit latus mirifice pderit. Sic quoqz oleū offiū antep̄ficorū: et quam hic assignamus instillatio nariū prodest. Assignatio eius. Sedēbedasti iasuri. zafran. v. si fellis. equales tere ptes et cū maiorane aq̄ distēpera viridis et in modū lenticule pillā. ac granū nariū ipone cū puelle lacte et violatū oleo. Eporiet autē ut emicranē si ex frigido humore fuerit pblegmatico cures. Sancti aquā auri instillando in qua euforbij solueris et vini meri potus post cibū emicranio quod ex frigiditate est et pblegmate prodest. ante cibū vero pessimū ē vti quoniam vaporēs ad caput suffollit. ideozqz et dolor augetur. Si at̄ emicranē ex calido sit: nimisqz dolor nariū hāc instillationem subroga. Assignatio eius. Sume zac. tabarzedi. zafranum et cāphora et trita subipone naribus grana. ij. cū citroli aqua aut cucumeris vel solatri. Et si opj addideris modicū prodest. Ad si emicranē ex humoribus a stomacho ad cerebrū ascendētibz fieri intellexeris. stomacho ab illo purga cum vomitu humore et solutione. Et si minime passionē mitigari videris et arēderis cāz ei⁹ ē humorē qui i venis ē malus que post aures sunt. aut in arterijs q̄ i tēpnas qz illas. f. videris repletas et celeris motus: tunc incidere venā oportebit que in tēpore est a passionis lateris: venasqz que post aures sunt qm̄ hic finis cāc eius et medele. Quid autē sp̄cū emicranē medela iuxta qd̄ in cephalea exposuim⁹ adhibēda ē. Quā autē vocis sit ablatio cephalice grauis causa subito multā oz super caput aquā cōfundere. et cum bācace auribus instillare.

Capitulum. i. de pbrenesis medela.

Pbrenesis medela primū oīz ad cephalice vene pblebotomiā am currēdū si virtus adiuer. etas. tēpnasqz. et alia ē speculari oz ad hoc in euacuationē. f. Educaturqz sanguis si virtus fortis ē donec defectus accidat: maximeqz si passio hec ex sanguine fuerit. pblebotometur et patiens a saphena quo materia a superioribus ad inferiora trahatur quoniam proderit. Et si patiens puer est sitias inter scapulas adhibe: et iuxta qd̄ opus intelligis sanguinē extrabe ac fz q̄ fert vta ris pblebotomo et sitia. primo ac secūdo et tertio die si virtus sufficiens est. quarto die nihil horum attingas. Dehinc post pblebotomiā granatorū aquā muzozū cū iullab porrige aut tamarindozū siropum. Et pblebotomie die illz refice cum pulli iure pati cū beferē aqua aut granatorū. Deinceps atēde et si nā siccā ē cūz cassia si illā mollas ac māna.

de vnoquoqz iuxta qd̄ opus ē sumes et in aqua confrica calida. colatqz porrige tepida. Dabis at̄ et puzozū labacūz et cassi. si. cum aqua tepida. et siropū propina rosarū cū squin gibilin et aqua frigida. Et si virtus valida ē et patitur: nec iustis obstitit. laxa illū cum lebellabi aque dimidia liba. et zac care. 3. xx. si p̄sto hec fuerint et patienti nō molesta. Sed et si patietī facile est clisteri vtere quoniam cōpētēnus est et māz ad inferiora trahit. Sit autē clisterē hoc cū blitis aque. iij. 3. mu ri. 3. olei sisami. 3. j. aut clisterizā illū cum hoc clisteri molli. Assignatio ei⁹. Dēci expillati et tunsi. 3. xx. benefegi subrufi siccī. v. sebesten poma. xxx. iuiubarū poma. xx. Coque omnia in tribus aque libris donec ad vnā redeat: et cola ab hac lb. 5. fricaqz i ea. 3. x. cassie si. colaqz. et 3. violatū olei sup̄ice et exag. salis cōis diligēt triti et cū h clisterizā. Quā autem natura desiccata est. catarricus nō fert nec clisterē vtere licet nija que sunt ex cathemica et buraco ac zaccara rubea aut que sumuntur. Et egrorum pblebotomo euacuaueris et nām mollicris. super caput oleū fude ros. cū magarglei. f. vini aceto percussū. et aquā rosā refrigeratā liniqz in ea infunde pānū et capiti applica. hoc nāqz cerbū humectat. confortatqz vapores repellit et arceat. Et oio hac in passione studeū ad capitis refrigerationē et humectationē tota diligentia. crurū qz stringe lacertos cum virtis. plantas frica. et ordi aque singulis diebus. 3. propina. xl. cū. xx. zaccara. tabarzedi. Et si tēpnas estas est ordi aqua frāsit. si biēs tepida. post hoc. iij. cititer boras. xv. zaccara. squingibilin simplices. 3. porrige cum frigida aqua. Et patientia stomachus si debilis est conforta illū ante ordi aqua cum aq̄ rosata et pomozū syrozū. Et si qd̄ calor validus est. ordi aquā cū granatorū aqua propina muzozū et puluerem hunc super adde. Assignatio eius semis cucurbitē medulle itidēz seminis citroli et cucumeris semis portulace tabasiri quales partes sigillarim tere. et cū subtili cribra pāno et ordi aque desuper projice quasi exagi. i. et in sōno. 3. ij. cum muzozū aqua granatorū lib. i. et syropo tamarindi. Ad si calor roboratur et ardo cōfortat sitisqz. aqz ba cucurbitē affare aut citroli contriti. et expressi quali. 3. xl. cūz seminis obyele in al portulace. 3. ij. et. 5. Spodij. 3. i. sed et citrini acidū propina cum iullab interpollans temporibus. Da quoqz seminis psilij saluā cum amigdalino oleo et zaccara tabarzedi in al trita. et refrigerata cum iuue. si tēpnas fuerit interpollate coclear. i. aut duo. Sit autē cibis iuxta qd̄ expetit virtus et status propinquas ante remotio. Si etenim virtus valida est: et morbi status proxim⁹ sufficiat ordi aq̄ et iullab. vel violatus syropus papaueris aut grātorū aqua et similia. Si virtus debilis est et morbi status ad huc remor⁹ tunc cum ordi aqua mezaurum. cū cucurbitis atriplicibus spinachijqz facrum offer. aut biscocum cū zacca. tabarzedi porrige bibēdum. et amigdalas expillatis trinitqz. 3. et cucumeris medulla ac citroli. et cōpone illi mezaurū cum lactucarū medulla. et alijs huiusmodi. sitqz in cibis tuum quale alias ostendimus regimen. Et si tempus est estatis locus eius sit frigidus calefo et rosis stratus et safaferemo ac nimir citoniorūqz floribus et pomozū sandaliqz spumie et aqua rosarum cāphoraqz. Circūpone illi vasa aqua plena frigida. in quibus sit mix. Sitqz clari locus eius aeris et ventri in stratis frigidis pānisqz lineis longe ab eis positi a loco fic vt per eos vētus trāsens ad ipm̄ si rigiditate perferat. Ad si tēpnas ē hiems locus sit illi tēperat. et calidus. Hec in eis fiat rei bozū multitudo conspectu: acc clamor aut vociferatio: nec ipse ad clamorē cogatur aut tediū rei cuiuspiā. maxieqz quz tempus apparebit crisis. Adnūqz etiam natura a morbi repugnatione patientis ipeditur ira. tedio. vel clamore. Debie que hanc sequitur accidentia passionem intueri et quibus expedit illa disponas. Et si patientis asperatā videris lingua et nigram: inga cū pāno extergi lineo semis psili spume itincto et granozū sefergeli. cum zaccara tabarzedi et arfungoz in al amigdalariū oleo dulciū aut semic cucurbitē. extergesqz labia cū amigdalaz oleo. Et si patietis videris mēns alienationē roborari. pānū infunde lineū rosarū oleo et aceto vini aqua mixto frigida et aq̄ rosata et capiti superipde quo qui ad cerebrum accēdunt probibeantur vapores et ascensus eorum arceatur. Impera quoqz pedū plātas diligentius fricari. Atiunt autē medicorū quida: qm̄ capita et pedes cū cruribus capiti cataplasmatā fz abrazo mēns amputant confusione. Et si perugilatio illi acciderit nubilqz oio dormit: nec hoc ex signis accidit crisis apparētis oimode soporatio nem eius molire et quietē qm̄ somnus illi maxima ē curatio propia itaqz papaueris siropū. ipmqz cū zaccara porrige. la ctuaz cū medullis et radicibus decoctis cū epidabago:

et super eius emigra caput lac mulieris cui filia est cum modico linguabore in al' violarum oleo: decoque illi ordiū excoctum et pap' rufus, violasq; et minif' ac papauer suis cum cor ticib'. lactucas et eaz' senē et mād'ragore radices i aq' suavi diligētī decoctiōe. cui lineū intigēs pānū ac spongie frustūz magnum et capiti appone tepidum: propinabis etiam violarum oleum et minif' et qd' ex cucurbitarum semine abstraxeris. Sed tñ olea hec cum vini aceto et lactucarum aut papaveris aqua misceas capitq; superinfundas. patienti fomnū ingeritur et vigiliis propulsa. Et si patientis virtus valida est opij modicum propina. Sed et si cū duobus eius graīs et aq' rosarū. illis sternutationē prouocēs, pdest. et soporat. Qd' si patientem furere videris et boīnem turpia pferre. manūq; et linguā turpitudi permittite vertere in cū paulatī. et sine molestia: amicosq; et quos veretur illi appone. qui illi' attenuēt verba et melioribus arguant. nec oīo cui iratus est. aut quem oderit īspectu ei' adduxeris quē videris irasci et morbus crescat. Nec vero qui cōstia illum alloquatur verbis. aut il lius concutiat aliquibus quibus moueatur animā. aut cōtri flet vel molestat. Nec etenim morbi acumen augent. Qū vero patienti accidit et nō ex signis crisis obstupescit. et sō no īstantū datur vt calorīs timentur naturalis submersio in corporis profunda. et coagulatio. tunc excitare illum oportz sternutationē adhibere. extremitates eius diligētē frica. Et si natura conclusa est nec crisis est tempus. prima dabis illi i-fusa. violarū syropo aut primo ēlectuariū aut laciniz quē admodum diximus alias. Quod si emollita et non crisis capsa est natura: egri affecti ordi aqua da cū terra ciprina. et gūma arabica. aut spodi trociscos retinētes cū citoniorum aqua: citonia fugat. et poma da illi syra aqua infusa. ros. ven trēz ipsius cum fādalo. et rosīs. rosarūq; aqua cataplasma et foliorū lēbachis in al' vitis aqua. Sic et in omnibus q' hāc passionē sequuntur facies accidentibus. scil. illa eo regimine quod in accidentiū febres sequentiū medela diximus dispo nes. Sic itaq; vt diximus patientes regere nō cessabis odec ad morbi statum et crisis peruenire presentiam. Quo facto tempore si valida est virtus. tūc cibus prohibendus crit et po morū aqua. aut violarū syropo. vel illab subsistentibus. aut granatorū aqua in q' bifocū infunderis. Et si debilē virtutē videris. et tps crisis minime proximū ē patienti pullozum aquam fraquilliozum et raurioz cum bifoco trito dabis et poma syra et bifocum aque quaz bibir īiijcīs. Crisī vero vt presto aderit egrotantē nō oī aliquo moueri nec oīo con cuti: nec multa apud eū fiant verba quēadmodū et ante pro bilitū ē. pēpe aut ministrum nō declamare nec oīo cum in aliquo mouere: nec aliquid cōspectui eius offerre nisi q' tem peret patientē. tūc cibū prohibe: nec aliquid preter iulab por riges: aut granatorū aquā vel pomorū donec cōpleta et perfe cta crisi morbus declinationē incipiat. Quā vt aggrediatur patiētē eo oī disponi regimine quod in morbi disposuim' tem poribus donec. xxij. perlabatur dies. post hos a morbo sur gentiū adhibe regimē quēadmodū in eo disposuimus sermo ne quo de sanitatis dictū est custodia.

De cura manic. At vero in mania hoc codē egro tans disponendus ē regimine qū mania in cerebro apostematis fiat cā quod in diaphagnate nasci tur. Itō ergo oibus de qb' hic dixim' vtendū ē cure partib'. Capitulum. i. 4. de mēssera mede.

De mēssera curaz incipea cephalice pbloromā expedit et sanguis do nec patiens deficiat educēdus est: siquidē virtus suf ficiat post sanguinis minutionē granatorū aquā cū modico seminis portulace et spodio propina et mezauro cū lenticula ac cucurbita facto ciba. aqua q; granatorū et spinachij ac atriplicibus: debinc post illū attende diē: et si morbi ī augmē to animaduertieris: ac virtus valida ē patientis alterum mi nue brachiū et mltā sanguis extra has quantitatē si virtus consilut pīsanā cū granatorū aq' porrige mutorū et que alte ro oederas comedenda dabis diē: capitq; et faciei rosam et sandalos et quēsarā: portulace aquā et semperuine. lactucaz folatū. cānegi oīuz appone aut corū que presto fuerint. parti entiq; regimē adherere fac refrigerā et humectā vt pīsa nā et al' eiusmodi. Dabis aut illi et polentā ex surfuris aq' fa ctaz cū zaccara et alios huiusmodi cibos. Naturā aut cū fru ctū aqua emolles et māna ac ordi aqua qm' pīstūt.

Capitulum. is. de passiois que litargus dicitur medela.

De ea vero que litargus vocatur passione pati entē clisteri oī acuto rti quo a superiori bus ad inferiora deducatur materia. Sedat in tem

perati domo luminis et larga et singulis melleū propina die bus calengebinū cū aq' in qua ciminū decoxeris vsq; iij. di es et cicteris illū refice aq' et oleo loto ciminioq; et aneto ac cin namo. Et siquidē nulla illi ē febris lenē illi radicum propina aquam. Assignatio eius. Sume coriciū radic. arfūngi in al' apij et feniculi cuiusq; 3. x. semis apij et anisi. radices adcha ri et florū eius. sticados cuiusq; 3. iij. mastice. spice cuiusq; 3. i. affari. selitbe. cuiusq; 3. j. et 5. 3. cbbi cborofāci purgati 3. xx. Cōgrega oīa et decoque in aqua lb. iij. donec ad librā redcat et sume de ca singulis dieb' 3. xl. n. quibus. x. chalēgebin. 3. ac carci. 3. confices. colēsq; et superinfundes amigdalārū dulciū olei. 3. bibaturq; hoc tepidū sūmo mane. Tradit autē alexander asrodilū: quomā si virtus sufficiens ē passiois bu ius dñm sanguine minui expedit: fundaturq; acētū et rosa rū oleū super caput eius et vt passio declinare inceperit fron tē ipsiū cū calidore cataplasma et faueneo et sternutare fac cū pdesto. Qd' si febris cū hac fuerit passione. radic. caucatur aq. nec aliquid preter. 3. vij. zaccare dabis calēgebinū et post hec ordi aquā in qua faueneo et isopū decoxeris. Et si fe bris valida ē solū sufficit femuli semē cū ordi aqua et zacc ara et squingibin seminiū propina. Reliquis oibus cuitans frigidis et humidis et fructibus maximeq; persicis et pomis citonijis piris et similibus. nec vero oberit si quidpiā vuarūz sumperit passarū optime purgatarum. Caveat aut lac pro prie quomā capiti malū est. pīfces. fabas. lenticulā et alia bu tūsimodi legumina. Curū lacerti cū vitis stringantur oli gentius sicq; et brachia et plantas frica pedū cū modico bura co: pīctro ac lilij oleo quo materia a capite deducatur ad in feriora. Infunde aut capiti eius lilij oleū et ros. cum modico aceto quo caput et cerebz robozetur: nec qui ad ipsū ascen dunt vapores succipiat a corpore. et si nulla est febris radieuz propina aquam iuxta quod diximus donec maturitatis ap pareant signa. Que vt animaduertes egrum euacua cum agarici decoctione et hyere pillul' post septimanam: et post hoc caucani pillul'. vbi vero corpus humorem purgaueris pblegmatico iā tunc cerebro intende ipsi curā: et bac narium vtēre qm' prodest īstillatione. Assignatio eius sume scrapini piperis albi. i. aut tri. castorei 3. affari achbarcarabe. sumi. cuius q; partem. i. aloes epatice duas. et gūmas in aqua fund ca lida et sic ibidē que teruntur medicamina distempera trita et cribrata pāno subtili. sicq; pilulas fac in lēnticle modū et na ribus grana duo vsq; tria. cum olei lilioz modico īstilla. Rade etiam caput et susani oleū desuper funde et īseminip: cūssum cum balsali aceto aut cum nemamī aq. et hoc appone catapla. Assignatio ei' 3. castorei. 3. ij. elcedari. mirrēgi. cuius q; 3. iij. buraci. sin apis. cuiusq; 3. iij. tere oīa diligenter. et cum nemamī aqua distēpera. vel maiorāne cū balsali modico ace to: frontēq; et capitis puppi catapla. ac patientē sternutare fac cum piperis olfatiōe. et gēdebedasti ac enforbij similitūz. Quod si hoc non proderit naribus modicū īstilla. silache cum aqua calida et da illi byerā cum melle cōditaz. sed et squ gibin squille et triferam. m. gargariet byerā cum squingibin et aq' reficiatur cicteris aut cum curbarorū iure. vel passerum paratorū in cspidabago. melq; illi da. et omne calefaciens re gimen ac subtiliane. Sitq; eius in estate locus temperatus. in hyeme calidus. olfaciat muscum. galiā. vapoza illi cum ne da et similibus. Nec si videris prodeste adea que desideras et meliorationis aimaductas restigia buic adbreas regimi. Sin et passio sit diuturnior et in corpore dormitationē vide ris dominari et tremorez frigusq; byeralogodio vtēre dās exaz. iij. cum aqua in qua ruas passas decoxeris cborofa nicas anisūq; et apij semen montani. aut faueneo cum mōia num fumens de eo. 5. iij. et byerā in ipsa confica. post hec byerā. ppina. 3. et post hac beladari. Et aut patienti byerā oederis tunc ad cataplasmarā iterum que diximus conuer te et hoc cataplasma capiti circūuolue. Assignatio eius sume nemamū. sanfucū. camomillā. bereniascum. lauri folia. co stū tūsum: similitēzq; pīetrū. et decoq; oīa ī aqua diligenter et caput sed abasīs. cataplasma capill' et oleo caput inunge nardino ac castino et cucumerum agrestū ī quo parū casto ret cōmitueris. Sed et si oleorū horūq; aliqua supēris. et cū squille distēperaueris aceto. et caput cataplasmaueris. pdest propina autem illi olci dulcium amigdalaz parū aut sifami vī laurini: et euforbiū olfaciat ac castoreum. Et oīo passiois huius dominū cum calefacienti et subtiliantī disponi oī regi mine. eoq; omni quod diximus si nulla molestia febris. Nec vero vtendū fortis medicaminib' caloriz vt elctuarijs ma gnis: si quidem estatis fuerit tēpus. aut regio calida et pulsz velocem īueneris magūq; 3. Et qū patientem omni quod ex

posuimus regimie & cura disposueris iuxta quod precepimus
cauere & formidare. modiciq; maturitatis appuerint signa
egri balneo induc & super eius corpus aqua instilla calidaz
que minime fortis sit caloriz. Sed & si in concha cuius i ago
camomilla mellilotum maioranaq; decoxeris federe facies.
eiusmodiq; aqua capiti eius instillabis manifestissime pde-
rit. Non autē diutius in balneo imoretur: nec in cōcha pma
qua ingreditur vice fortis sit aq; caloriz. sed teporati & sic per
gradus ascendat. & post hec cōpetentibus reficiat cibis. & vi
no ribano pedetentis porrecto. quo subtiliatur materia. & ei
augeatur maturatio. calorq; in omne diffundatur corpus.
hec sunt que de litargi passionis medela dicēda nobis erāt.

Cap^o. xvj. de obstupescationis simplicis m.

Obstupefactionem simplicem alio
ca: aut percussione que tpm accidit lacertis aut cō
pressionis que ipsi accidit cerebro fieri diximus: aut confrac-
tōis capitis crānici cā. aut quonā humida illi & viscosa do-
mina tur cōplexio. & humor pblegmaticus. Et que ex febze &
alio nascitur quas diximus passionibus curatur illaruz cu-
ratione. Earum autē nos curas singulas suis expōemus
in locis. Que vero ex mala sit cōplexione frigida. aut mate-
ria pblegmatica hoc explicabit loco. Dico q; qm qd obstupe-
factio ex mala sit cōplexione frā. & hūda yredū i parietē regie
calefaciant desiccant & subtiliant. funde igitur super caput
aquā in qua anetū ruta. nemamū. maioranā. heliazq; deco-
xeris. bereni asctum. saturciā. pīrcetrum. achobuz. sunizon. ber-
metum. singulorū quārum aiaducteris necessitatē. siquidez
oia te habere aut paritē contrigerit: hāc sup caput aquā stilla
& emplia: s; & sinapis cataplasma spuma cum mūtēgo & pi-
retro & pigami gūma tritis diligētē & dispēteratis cum nar-
di aqua & costi oleo. aut sedabi oleo in quo modicū dissolue-
ris euforbiā & castorei. Pedes optie frica & crurum strige for-
tius lacertis: pedesq; ad arse nege. in al' cum squille cepa em-
plastriza diligenter trita & pīrcetrio trito ac cum forissimo vi-
stempato aceto. Proxoca autē illi sterupationē cum que eius
modi sunt medicamentis. qm hec excitāt. Sit autē illi cib⁹ ci-
ceris aqua cum olo loto & aneto. nemozara. in al' canela. ga-
lēgar & mel illi cū cartami porrige medulla & bebetelchāra.
Caucat frigide potam aq; & in frigidis sonum locis. Et si h⁹
ex mā ē pblācia aūq; capiti fiat instillationē: euacuatiōib⁹
quas diximus vitendū corporis & cerebri purgatiōē cū hyere
pillis. aut caucani. aut clisteri acuto: alijq; eiusmodi soluen-
tibus medicamentis que pblegma deponūt. & electuarijs que
alā disposuim⁹. maxieq; i litargi capitulo. oibusq; iuxta qd
illic explicitum ē vīdēdum regiminibus.

Capitulū. i. de eume que obstupescatio ē puigil medela

Eloniam que cum vocatur passio ex his
q; cōponitur cāis que obstupescatio
nem adducit ex mala. cōplexione frigida & hūmi-
da: & his que vigilias mala videlz cōplexione calida & sicca.
& cholera rubea in eius medela cōposito vīdēdum ē regimine
ex his que diximus i carū singularum curis. & qd i libargo
curatione exposuimus. & pbenesis medela quam vigilie co-
mitatur. nisi forte hūozum alter altero fortior fuerit: tūc vero
medicamine vicijs quod dñanti aduersetur humori. Si
iraq; calor & cholera domiantur rubea clisteri vitemur molliē-
ti & medicamentis quoz ē cholera inanire & calorē extingui
adijciēsq; parū eorum que calefaciunt & pblegma eticiunt.
Si si frigus supeminet & pblegma clisteri vicijs i quo sit
aliq; acumē. & super caput pigami fūdes oleū & aneti mixtū
cū aceto & cōpetentibus instillationibus vtriusq; in huiusmodi
casu regimine quod in calide exposuimus pbenesis & frigi-
de medela & passione libargo dicta capillosq; expillabis.
quoniam proderit manifestius hac in passione.

Capitulū. iij. de passione que corbocōs. i. coagulatione dicitur mede.

Assionis que corbocōs vocat medela cum
clisteri sit acuto & hyera & esta-
maiconis pill: que de turbit sunt & nili granis & colo-
quintide adipē & scamonea ex singulis oportuna supra quā-
titate. Et si sanguis hic domināns apparuerit vestigia egri
cephalicā incide venā si virtus & etas adiuuāt ac tēpus anni
presens. Sin aut cruribus eius sitas appōe & epibimi aga-
ricijs propina decoctionē. Et si patienti huius vigilie accidāt
capiti eius soporantes applica instillationes & violaruz sup
funde oleū cū mulieris cuius filia id lacte. Sint at cib⁹ eius
pulli cū epidabago conditi & circēs ac taurig: balneo inducti
corpus cū cheiri oleo frica & aneti similibusq;.

Capitulū. i. de memorie curationis mede.

Emozie alias fieri diximus corruptionē aut
ex mala pple de frigida simplici aut
ex mala cōplone frigida cū mā pblegmatica que duob⁹ do-
minatur cerebri proze ventriculis & puppi. Que quz ita sunt
o3 bi⁹ cāz passiois ex obstupescationis & libargi curis com-
poni ēt clisteri acuto in quo cātorū apponitur coquoitinda
machalū. scq; bingū. iausiri: purget cerebū cū hyere pill: &
caucanici: & si nō hec profuerit pill: vtriusq; bis. Assignatio ea-
rū biereficare. & vij. turbit albi. & iij. salis naste. castorei. cuius-
q; & iij. subtilissime oia tere & subtili cribra pāno & cū aqua in
qua iausiri dissolueris modicū distēpera ac pill: corpore cum
his purgato pill: deinceps quod diximus vtere regimine in
obstupefactionis & litargi partibus vt instillationibus & ca-
taplasmatibus oleisq; super oēs corporis ptes & caput oiaq;
odorēt que in illis diximus passionibus. hec si proderint be-
ne. Sin hyera logodion vtriusq; & i. & i. theodorici. debine
teledari elect. pariterq; instillationes non negligas: cata-
plasma & olea & quos diximus in precedentibus calefaci-
entes ac subtiliantes cibos.

Capitulum. 20. de scotomie & vertiginis medel.

Scotomia & vertigine attendēdum &
si ex ipso fuerit cerebro hāz
ex mala complexione frigida & humida simplici. non comita-
tē mā regendus erit: paries cum calefaciētibz & subtiliātib⁹
cibis ac medicamentis. vt instillatione decoctionū quibus
insit camomilla. mellilotū. bereni asctum. sūbum. pigantum. ne-
mamū. oiganum montanum. helia. polū. & his similia. Ca-
taplasma at cum mūtēgo. pīrcetrio. castoreoq; tritis dilige-
ter & cum rute aq; distēperatis. Alfaciā muscum. galia. suri-
degum. nemamuz. maioranā. casto. bium. & similia. Sit illi ci-
bus ciceris aqua cū oleo oliue loto aneto. cinamo. galengar.
carnesq; pullozum & tangorū cum epidabago aut patellate
vel frige. Ad elcuz cartami comedat medulla & granis viti-
dibus: a cibis cephalicā monētibz prohibeatur vt nuctibus
sadanego. lacte. Nec vinum aut ceruissā attingat. Quid vtrā
& gere motusq; paucitate. Si si scotomia & vertigo pbleg-
matici cā humoris estuant. cerebū & eius venas hyera cum
melle condita purga & solue illum cū hyere pillis & caucani-
cis. & post hec cum hyeralogodion. & i. & arga vabis. masti-
cet autē masticem & mūtēgum ac olibanum & banfali. squin-
gibin gargariet & mūtēgum diligētē cōtritum cum pipere
albo. bibat aut. & j. carpob. cum squingibin. mezale. & quonā
& scotomie & vertigini medetur. Radix quozq; cassare si biba-
tur de ea singulis diebus & iij. prodest. S; & si patienti exagia
ij. carpobal. cum aloes infusio propines optime. pdest. Ete-
re autē cataplasmatibus calidis & nariuz instillationibus ca-
lefaciētibz & subtiliātibz similibusq; & hec narium instil-
latio ad hoc proficit. Assignatio eius. Sume opoponaci. ar-
montaci. iausiri. buraci. aloes. cuiusq; & j. condici. zafra. cu-
iusq; quartā. & melanopiperis & logi. cuiusq; obol. j. tere oia
& cum marzemusi aqua distēpera & pillula in moduz lenticu-
le granaz duo naribus instillabis vsq; tria cum sanfali aq;
& violaz olo. Et si vertigo & scotomia ex cholera fūit. vtr⁹
vomitu cū squingibi & aqua calida. & post hoc corp⁹ euacua-
ac cerebū purga cū mirob. & tamarido. decoctioē. Assigna-
eius. mirob. citrinorū tūforū. xx. & j. sene. metici. rose rubee no-
dulis purgate. violē sicce. cuiusq; & v. tamarindi. & j. coque
oia in. iij. aque lb. donec ad. x. deficiant. & colatūq; bibe repi-
dū. superfundatur aut capiti aqua ro. ac aceti & respiretur
aceti acerrimū: insufflaturq; naribus eius cāphora: sit cib⁹
mezaurū quod cū muzorū fiat aqua granatorū aut aqua be-
serē: aut pulli similiter cōditi. intibz comedat & quefurū cum
aceto. Quod si sanguinis est cā venas duas que post au-
res sunt pblebotoma ceruicē sitia cōpime. Et si vertigo &
scotomia ex humore fuerit in stomacho posito intuerē: & si hu-
mor hic pblegmaticus est vomitu vtriusq; cū incidentibus &
subtiliātibz vt icmenica & nucē vomitus. sinapi aceto. su-
gilū semie iuxta quod opus ē de singulis sumēs. hec oia dili-
genter trita cū melle distēpera aut squingibin melleo & cum
seberi aqua bibe. Et si fugiles incideris & cū aqua decoquas
optime & colate squingibin addas squille & salis id. & j. adie-
ccis pblegma cū vomitu educt & stomachū purgat. S; vo-
mitus post salis & radic. comelionē vtriusq; & ac sinapis & simi-
liū. Vabis aut patienti post stomachi cū vomitu purgatiōē
gēdicōē aut mcl' syropū: aut xilalocōē: & post duobus tran-
sactis diebus aloes infusioē. Et hec eius assignatio. Sume
kebuli. & j. sene metici. cumfili in al' sumētre. cuiusq; & v.
assari polij. suchae. badauredi. eupatorij. berbe. cātorij. cuius

q3.3. iij. spice. masticeis. cuiusq3.3. z. s. feliche z xilobalsami. lib. beri. sabadi. sagedi indi. gariof. anisi. seminis apij. turbit tun si. feniculi. marmaburi. cuiusq3.3. iij. coloquinnda tuncas. oia bec m. iij. aque lib. decoque donec vsq3 libā redeat. colaq3 z superinfice aloes epatice.3. iij. propinaq3 de ca dieb⁹ singulis 3. iij. cū olei charue.3. oz ar in b⁹ modi passiōib⁹. cibū cicris aquam cum sinapicē z q cū cūmino sit z pēpere ac galaugar. probibe autem ciborum copā colq3 qui crosi sūt z pblegma generatur. Et si qui in stomacho est humor rubcus ē puocā dūa patienti vomitus cum ordeī aqua z squingibin ac sale. aut cū decoctione: z post focabā bibat repidā. aut cū ferri aci aqua z squingibin ac aqua tepida. Stōacho purgato post vomitum syropū accipiat beferē aut ribesi robum z similia. emplastrū autem stomachū hoc emplastro. Assignatio ei⁹. Sume sebesi albi z ru. cuiusq3.3. ij. rosa. rub.3. ij. z. s. tritaq3 oia diligenter cū semperuine aqua distempera. z postulace ramozq3 aq z rosariū. aqua. modicoq3 vini aceto z cataplasma hoc stomachum cū pāno lineo. S3 z si pānum lineuz ce roio mingeris refrigerati z stomacho supineccris prodest. vtere quo3 aloes bac infuside. Assignatio ei⁹. Sūc mireb. citrimozum que ab offusis purgaueris z parū tritorum.3. x. tamarindi.3. xv. berberis. semis purgati. sene. absinthij greci semis intube z quesitibi. cuiusq3.3. v. sumiterre. vij. rose. vj. z violarum. iij. coriandri sicci. iij. liquiri. abzale z tunse. iij. coque oia bec in. v. libris aque suavis donec ad libā z. s. redeant. z sic cola ac sume singulis de ca diebus. 3. iij. adiciēs aloes epati. s. exagū. bibaturq3 z squingibin. 3. z aqua intube. 3. prodest enim. Sit buic cibus suauis aut cū beferes aqua pulli. aut aqua berberis vel granatorū seu prunozum recētū cum coriādro recētū sicco. ac mēta. Difaciat rosam. violā. z minisar. sandalum. aquā rosarum z cāphorā z capiti eius superfundatur rosarum aq z olcum ac acetum refrigeratus quo roboratum nō suscipiat que illi a stomacho cōtinuātur. eaq3 que iam ascenderunt repellat. Et si vertigo ex duarum sit repletioe penarum que post aures sunt aut aliqua earum passione amputande sunt de due vne. Et si ex crosia sit ventositare dissoluentibus vtendum z subtilianibus vt instillatione in qua decocta sint aqua camomille. sibi. marcumsum. piganum. z lauri folia ac pomi citrini z similia. Stet ēt huiusmodi actiuis vaporibus aque. odoreq3 z aromata olfaciat calefacienda. hec sunt quibus scotomiaz patientes z vertiginem medendi sunt.

Capitulum. xi. de epilepsie medela.

De epilepsie medela. Sapientissim⁹ ait hypocras in aphorismoz libro. quoniā si acciderit hoc ante pilozū circa penē productionem sanatio eius per eratis fit transitus z regiois ac regiminis. Cui aut epilepsia post bec acciderit raro sanatur. Ideo ergo expedit quā passio bec acciderit pueris medicaminibus non vti valdeis: quoniā quā ad etatē peruenierint adolescentie z iuuentutis. calorq3 fuerit in eis natura lis roboratus. frigiditas frāgetur z humiditas sicabitur sit perisua que in cerebro est. Adhibenda nū eius regimini diligētia. Si igitur puer hic infans est nutriti repemenda ē ei⁹ z lac ipsius vt sit bonum molindum. z tēperatū atq3 ad calidum declinans z siccum. Indicendū itaq3 illi exercitiuz tēperatum z cibis pascenda laudabilium cibozū bonitiq3 generantibus sanguinem vt gallinarum carinibus z tranquillinozū ac taurorum ac cubegozū affatis. z frictis ac similibus. Et si eiusmodi puer nō sustinet. carnibus vtatur edulimis z animalibus ouium: pane munde farine optime apparato cū vino tenui ribāno quod nec vetus est nec nouū. hoc nāq3 quā propinaueris modice calefaciat ac subtiliat: bibat etiam squingibin melleū ante prandium: z post b. lncū duabus horis. z lac illi probibeat: quoniā capiti nocet. Sic z nucēs. cruce. apii. mala sunt. sed z oia olera pter mētam. z badernebinam. z lactucam. intibāq3. z blitum. probibeatur aut ab omni fructu exceptis dactilis. Suffic enim regimen hoc hac in passione infantibus. Et si puer. iij. iam transijt ānos vsq3. vij. tunc medicaminibus vtendū est. z cura instillādaq3 que cōpetentia sunt naribus z alia quozum bec vna ē istillo Assignatio eius sume gendebedasti. ianisi. cuiusq3. obolū. i. aloes. mirre. cuiusq3. 3. s. tere omia diligenter. z cum beffaigi. aqua distēpera. z pill. fac paruas i modum cicris. z granadū instillabis naribus cū sinapi aqua. Suspēdē aut pueri colli pioni radicem. quoniā aduersus hanc passiōē mirabiliter prodest. Optimus quoq3 Salicenus tradit se hanc pueri collo cui epilepsia erat afflata suspendisse. nec accidit illi: quam qu3 assumpsiſſet ab eo redijt epilepsia. Zippi

cule itaq3 illā secūdo z nō contigit atq3 passione curatus est. Et si puer eorū ē amozū vt exerceri queat exercitiū indicetur tēperatū z cibis reficiatur laudabilibus vt autū carnibus z pulli. tangis. frāgillimis z perdicibus laudabiliter conditis: vino prohibeatur maxime veteri q3 caput replet vaporibus: nisi modico forte vtatur tenui vino ribano mixto: arceatur a lacte z dactil. nucibus z oibus que ad caput vaporant z cephalē monent: ingrediantur balneū z egredietes qui cūsmodo sunt acré caueat frigidū sed z cibozū ac potū porrectionē frigidozū cōplexione z aquam frigidam: dea illi squingibin melleū quod cū aceto sit balsā iuxta quod puer patitur: z oino regimine disponē⁹ ē calefacienti z desiccanti. nec hoc ipsum nimīū adhibendū. Si vero in terra est frigidā transeat ab hac ad calidā si poterit: quoniā si fecerit hoc z quod oisposumina regimine vtatur z ad adoleſcētie puenit etatē hac curabitur ex passione. Sic z in oibus faciendū ē passiōibus que vnturniores sunt z sanari morantur vt ad regiones. si. trāſſerantur quozū ipsozū cōplexioni contrarius ē aer. Aer etenim alterat z imutat z curā ē cōpētēs. Si at pubertatē trāſſit puer z ad adoleſcētiā peruenit ac iuuetūē tunc eo quod oisponemus regend⁹ est regimē: alijſq3 cibis z medicaminibus. Intere itaq3 in morbi principijs z si pulsus magnus z velox apparuerit facies z oē corpus ad ruborē declinās z luozē pbleboromo vti oz si z virtus adiuerit z tēpus aliaq3 huiusmodi. Et si nō sit eruntibus sinas appone z saphenam pbleboroma. Et si nulla comitari sanguine videris signa dominationis z pblegma supereminet in egrotante. corpus vomitus vsu purga cū medicaminibus incidētibz z subtilianibus pblegma maximeq3 si sit ex humore pblegmatico in sō includo: sit aut vomitus cum aqua in qua fugiles. anetū. oziganūq3 decoxeris cum squingibin melleo z itade hoc ante circutū fieri: q3 quā feceris sticados deide pill. oabis: z byere pill. deinde byer alogodis cū aqua i qua hifeled decoxeris z sticados ac pioie radicē z byer aficare. gar garizet aut aliqd zuse. z sinapis cū squingibin melleo. aut bāſali. Dabis ēt hoc clef. loco byerariū quoniā mirabilis illi ē actio cōtra passiōē hanc proficiēs. Assignatio eius. Sifileci greci. baccarū lauri. cuiusq3.3. vj. Aristologic. r. pconie radicū. cuiusq3.3. iij. castorei. squille radicū. cuiusq3.3. ij. tere diligenter z cū melle distēpera oispumato z vtere singulis dieb⁹ exagi. fumēs cū squingibin. bāſali. 3. Et si dederis singulis hebdomadib⁹ vno die pircetri.3. diligenter triti z cū melleo distēperati. z post aquā in qua sticados decoxeris propinaueris proderit. hoc quoq3 medicamē vtile ē. Assignatio ei⁹. Summe baccarū lauri. leucopiperis. turbit albi. cūſo. bij. charbaci nigri. equales partes. tere diligēter oia z sume de eis. 3. i. z in coloquinnda cauita pone que adipe purgata sit: z vuarum reple iucco aut robo vini. ac sic i camino quo calidus ē cinis pone die ac nocte. Et hanc facto cū pāno tenui cola z bibatur quoniā medicamē ē vtile. Et si passio vnturnior fiet patientis ceruicī sinas appone z byeras da magnas vt byera logodion. z rufi. ac mirridatū. tyriacāq3. m. profunt enim si iuxta quod opus ē sumātur: propina quoq3 patiēti medicamē hoc. Assignatio eius: agariē exagi. i. calcos. v. sifeli. 3. exagi. tere oia diligenter z itādē zacē. super adde tabazedi z cum tepidā bibatur aqua quoniā pblegma laxat hāc generans passiōem. Quod si passio bec ex pblegmate fuerit a stomacho cuius ad cerebrū vapores ascendūt ac replent. patientem vomitū vti oz cū medicaminibus incidētibz z subtilianibus z aloes propina infusione quā in capitulo diximus cephalē z vertiginis que ex stomachi pblegmatis fuerit: oia hanc quoq3 infusione. Assignatio eius. Sume sifelei sticados grecozū. cuiusq3.3. vj. radicem addechari: z eius flouz cuiusq3.3. x. oar asini. pircetri. colli. gentiane. mirre. arſunee. zinziberis fini. cuiusq3.3. ij. feliche. xilobalsami. carpobalsami affari. gariof. nucis muscate. masticeis. cinami grossi. achori. sagedi indi. cuiusq3.3. i. coque oia in. vij. aque lib. donec ad libā z. s. redeant. colaq3 z superinfice aloes exagi. iij. ac vtere. debinc byeras dabis magnas post euacnationē z stomachū hoc emplastrū emplastro. Assignatio eius. secci. laudani. rose. cuiusq3.3. iij. galie. ij. gariofoli. zaf. ani. nucis muscate masticeis. cuiusq3.3. medicamina tere sicca z laudani. galiūq3 cū costi oleo liqefac medicamināq3 distēpera: iuxta quod opus videris vtere ex cāc que morbi generat rōne. Cauēdi aut hac molestato passione cibi oēs pblegma generantes z ni grā cholēra vt vaccina caro. caprina. agni. porcilli. heriſe pisco. qmē. fungi. panis azimus z alia huiusmodi. Sic z oēs humidifructus maximeq3 perſica. Dactili z bij imaturi cauendāq3. cepa. allē. sinapis. faba. z vinū eo q3 oia bec caput

II melancholie medela intenu di
 sio hec ex ipso fiat cerebro. aut ex vaporibus ad ipm
 stomacho ascedentibus aut ex toto corpore signa illis que
 exposuimus quum de morboru causis tractauerimus. z signis.
 Et igit passio hec q appet a cerebro e z nigr in ipz oratio
 he cholere arte de. Et si panes iuuens e z co: p:is p:lo cala si
 gura corporis ad macie inclina: pili super corp multi. colo
 magis in nigro z liuido z passio in principiis est sphenam
 minue quoad remoniz attrahatur locum materia. Qd si ali
 quot passionis dicez transierint mediastina incide. z sangui
 nem iuxta quod opus fuerit educaz. z secundu q sanguinis
 ideris colorem. Et si quide niger e amplius extrahes. si ru
 bidus clari abstrahes mediter. si piluli venam claud. nec
 aliquid sanguinis exire permitte. quoniam hic humor in
 cerebro esse potendit. z in corpus minime diffundi. Quu vt
 sanguine minueris. statim papuricus tyropu z violacei. p
 pina. z pane ciba simile optime parato. z pullozum carnisu
 ede edon agnouimus paratis cum epidabago ac cucurbitis
 permaco lactuca. spinach. violaz oflaciari recentes. z ninfar
 sic illum vno aut duobus diebus permittit. tercio clistere ac
 pibe molle buisimodi. Assignatio eius sume ninfar violaz
 feminis lino. fenugreci. cathemie. sursum ordei tui. cuiusqz
 iuxta quod opus est. z secundum morez coq. horu aqua sume
 cassi. si paru adde ac violarum oleu z vtre. Tribus debic
 et quicquid diebus. corpus eius medicame nigra deponet
 bolera purga. z hoc sepius fac. qm qui hanc passionē gene
 rat humor. snger difficile cura suscipit. ideoqz sepi euacu
 u desiderat. Euacuatur aut passiois huius dominus opti
 me epithi decoctione quam aloz roborata est z agarico ac
 alleboro nigro. humidis illum pascere cibis vt pnsina z pedi
 us agnouit. cu epidabago conditis. post hebdomada esta
 naiconis illi aut sticados pilli propina. Corpus quz cartar
 ede euacuaueris. si nulla meliozationis sunt signa. z languis
 ad hoc apparent signa frontis minue venam quo a. pximo
 attrahatur loco materia z ad alium ante locum trahere illa
 eptaurica. corpusqz mundatu intellectus alternatilli hoc
 abas antidorum. Assignatio eius. macrelegozum nigri. cm
 plici purgatoz. cuiusqz z. polipodij. epithi. sticados. tur
 beti. albi. cuiusqz. z. vtre oia. z subtiliter cribrata. ac cum dispu
 nato dissepia melle. dabisqz de co. z. iiii. cum badrnetbine

aqua. Et si acere hoc fuerit necesse modicum agarici elle-
boni diagridij adde. iuxta quod opus est et patientis habitu
do approbat. Et si passio hec non cum sopore sit sed multe est
garrulitas ac in sanie. signum est passionē hanc ex cholera
esse rubea adusta et dicitur eiusmodi furor. Ideoq; nihil pa-
tienti euacuantium adhibere oportet nec phlebotomias. sed nec
catartici quoniam humorē acentur agunt. et in sania roborat ac gar-
rulitate. sed expedit soporantibus illū regere medicab⁹ et ci-
bis. Dabis igitur illi pisanā in qua papauer coctis cum pa-
paueris syropo. et tribus post hec horis. syropū dabis viola-
rum. et papaueris et cibabis ut diximus edozū et agnozū pedi-
bus. ac ovis coctis cum cucurbitis. Spinachij atriplicib⁹. la-
ctuca. malua. piscibus lapidosus quozū vitell forbilum ficu-
bus. Cucumeris et citroli pemonisq; medull. ex fructib⁹ vni-
perficis. granatis optimis saccare cāna. musa. pomis dulci-
bus et maturis. sicq; et oēs quibus vesetur fructus maturos
esse expedit. et qui facile a suis cadant locis similibusq;. La-
ueat aut omnes cholera generantes nigrā cibos ut qui multū
est furfuris panē. lentilulas. caules. vaccinā carnem et his si-
milis. sed et oia que choleram generant rubea. ut alliū. cepas
et q̄ cum melle fiunt. pūgētiq; ut sinapi. pip. actū muri. veterē
caseū. similiaq;. Rorariensq; capiti eius instilla humectan-
tes et soporantes qualis est hec. Assignatio eius. sume papa-
ueris albi cū suis tūst corticibus ordeī excoziati et tūst. corticū
cucurbitē. violarū. ninifar. lactucarū frondū et seminis rosa-
rū. zemazare. cuiusq; fascim vñū. et decoque optime oia in aq̄
et capiti instilla. Sume etiā epatis frustū et aque huius instilla
oibus appone capitis partibus cū modico violarū oleo in tē-
perati balnei caloris. emulge aut super caput eius cui filia est
lac mulieris cū violarū oleo. et bābācem ipsi infūde. ac capiti
ipone. Respiret violarū oleū. ac cucurbitinū. ac ninifar. Sit
q; illi habitaculū clar⁹ et nō obscur⁹ locus. nec desistes huc il-
lū regere donec dormiat. Et aut pleno dormierit die tunc
corpus eius laxantibus purga medicaminibus que rubcam
cholera deponit adusta. ut absinthij decoctio. vel agarici.
et quiescere permittit die ac regimē induc humectās humectā-
tiū quos diximus cibozū. Dehinc medicamē iterū da laxās
parū fortius ut sticados pill. quas iā ante exposuimus. aliāq;
choleras purgantes nigrā. Sic diebus aliquot permittit
et que diximus comedat. ac eius humecta corpus. Et si abin-
de de calor acciderit et vinā eius rubet. ordeī propina aquam
cū papaueris syropo et squingibin ac iullab. Calore mitiga-
to ad medicamina iterū convertere que nigrum inaniūt hu-
morē cū hyereficā et coloquintide adipis et scamoneo mo-
dico et assuescas illū inribus que ex gallis fiunt atiquis et ve-
teribus cū espidabago. ancto. sale. polipodio iuniso et cartami
medulla.

De melic medela a stomacho ascendenti. Et si qui hāc
facit passionē in stomacho est humor patienti pomi-
tus promouendus est cū aqua in qua anctū decoxeris. fugi-
les organū montanū cū mello squingibin. aut iementica ra-
faba. et ionzlequi. ac fugilū semine alijsq; huiusmodi que ali-
as diximus de singulis iuxta quod opus est assumēs et cū mel-
le distēperans in aqua coctica in qua anctū et fugiles decoxe-
ris. Stomacho pomitu purgato tribus quiescat dieb⁹ et pa-
tiē illi porrigē simile cū pullozū iure espidabagi aut zirabagi
cū his quos diximus cibis cōpetentibus passioni huiusmodi.
Die quarto facto medicamina que diximus porrigē quo ni-
ger purgetur humor et epithi decoctionē cū byera roboratā
et coloquinti de adipē ac elleboro nigro. Et si his ad que desi-
deras veneris et vestigia animaduertis boni bene sin aloes
da infusionē que stomacū nigrā mudat cholera. Assigna-
tio eius. Adirob. indi kebuli purgati. epithi cretici. sene me-
ctici. cuiusq; 3. vij. sticados. folioz badernebine. camedrei. ca-
meptibei. faurenegi flintalis. buglossē herbe gaseti. cuiusq;
3. iij. bessaigi tūst. iij. agarici tūst. ij. mastice. gariofili. farde-
gi indi. cuiusq; 3. ij. et 5. zebibi tarfi purgati. xl. coque oia in. vj.
aq̄ lb. donec vsq; duas redeant. colabisq; et supinice aloes
epaticę 3. v. et sume de eis singulis diebus et instilla olei desu-
per amigdalini oncis 3. Etstate ante aurozā bibatur bieme
in solis ortu. sitq; cibos deinceps espidabagi cum agni car-
ne aut edī aut pedib⁹ et his similibus. vinū bibat albu tenue
post prādiū modicū. Et si patienti ab his melius fieri adad-
uerter et bonitatis vestigia apparuerint et trāquillitatis et qe-
tis ac laudabile signū. hoc illi assuesca regimē donec ad cō-
pletā reducat bonā habitudinē. Sin galienī byerā dabis
et rufi. cū aqua in qua mirob. decoxeris indum et kebulū. bu-
glossam. epithimū. sticados polipodiū iuxta quod opus est
de singulis. Et si calida patiens nō fert medicamina sed ledi-

tur ill⁹ casei dabis aquam extractā cū squingibin quotidie li-
bre dimidiū vsq; libā plenā et puluerē hūc adijcias. Assigna-
tio et efeseli. mirob. idi. kebuli. macrebi. cuiusq; 3. iij. epithi.
cretici. iij. agarici. 3. et 5. ellebozi nigri obolos. iij. tere oia dili-
genter et projice de co in casei aquā 3. iij. vsq; iij. Et si pas-
sio hec ex vaporibus toto a corpore ascendentibus ad cere-
brū fiat ex humoribus in eis multiplicatis intuentū. Et si hu-
mor qui in corpore est sanguineus fuerit nec aliquid phleboro-
mū prohibet. medastina incide et iuxta q̄ virtus pferet san-
guinē extrahas et sanguinis superabundantis in corpe quā-
titatē. Et si qui emittitur sanguis niger et semel eius multam
educas quātitatē si co vsq; virtus admonet. Et si debilis ē
sanguinem bis extrahet. et nō semel aut certe ter paulatim. Et
si cui hec acciderit passio mulier est et ex mēstruozū sit consti-
patione. saphenā illi minue et patiēti post phlebotomū viola-
cū propina syropū aut iullab. et primo refice die pullo cum
cirabago aut espidabago parato et spinachij aut cucurbi-
tis vel atriplicibus. granata illi appone magna et cānā mell.
6o die mezaurū dāb coz q̄ dixim⁹ ordeī aquā cū furfure cū
papaueris syropo et his filia. Et si q in corpe multiplicat⁹
est humor cholera est rubea. o3 medicaminibus illam depo-
nentibus corpus euacuari disposito pri⁹ patiente humectāti
quod diximus regimine quo humor is humectetur. et facilis
fiat eius dispositio quo adueniente catartico facile educatur
a corpore. Et hec medicamina cholera laxāns rubcam as-
signatio. Sūe mirob. citrini ab ossul purgati et tūst. samarin
di similiter purgati. cuiusq; 3. xv. puma numero. xx. bellitrici.
emblici. cuiusq; 3. iij. sene. metctici. fatheregi. cuiusq; 3. vij. ab-
sintbij greci. rose. r. purgate. cuiusq; 3. vij. coque. oia in. iij. aq̄
lib. donec ad libram redeant. et superpoe agarici. obolos. iij.
scamonee vñū diligenter trite et cribrate. et sumo mane ante
aurozā fumatur tepidū. Et si decoctionis huius potus sa-
cilis nō est. has da pill. Assignatio eozū hyereficare mebe-
uregozū. mirob. cuiusq; 3. agarici obolos. iij. scamonee vñū
tere oia diligenter et subtilissime cribrate. et cum aqua distem-
pera pillul. potio plena. Dehinc patientis que sit attende
habitudō et si euacuatio hec sufficit et habitudinem eius re-
formauit bene. Sin per ebdomadam humectanti dispo re-
gas in cibo et potu ut diximus. tunc tēperati induc balneo ca-
loris et super corpus eius aquam funde calidam fauēq; et i
concha federe fac. in qua sit violarum. ninifar. et lactucarum
folioz decoctiois aqua. Quoniam balneū et his tēperio aq̄
superfluitates a corpore dissoluit ipsūq; humectant. Et ex-
pedi in balneo violarum oleo corpus perungere in aqua p-
cussio. caputq; similiter et sic super illum quā dixim⁹ roza aq̄
calidā qua corpus humectetur. Egreff⁹ cōcha balneoq; aq̄
semel imergatur frigidū quo olei cōferat humiditatem et tepi-
de aque in corpore. ut igitur balneo egressus fuerit vestibus
induat. et quiescat. et que iam pcepimus vescat. Post hec
aut catartico illum solue et euacua. 13 po fortiori iuxta quod
patientis perpendis tollerantiam augmētū sufficere. et quā-
tum humoris ierat quātitas. Sic et in oibus facies. solubi-
lia dabis medicamina primo debile scil. subdctis et huius for-
tius secūdo iuxta quod opus est. nec vero patienti medicamē
da validū a principijs. Hoc est que in eius regimine via ē te-
nenda cuius passio ex cholere rubec in cerebro oritur do-
mianoe canebisq; illi calida dare et acuta cibos medicamina
quoniam eius augent passionem.

De melancholie passiois medela q̄ ex cho-
lera sit nigra. Quoniam
passio hec ex humoris nigri accidit oratione vel cholere ni-
gre in corpore attendendum. Et si sanguis offerunt se signa
illum phlebotomū quāntum opus fuerit euacua. siquid nigro
emittitur extra. Et si sanguinis mēstruōis nō erit necessitas
multeq; et patiēs tristitie ac cure. ac aie malitici. multūq; pa-
tiēs ac timidus et boiū vitās conforzia ac parum dormies
in hoc regimine vtire humectāti. donec illū sopor idnat. post
hec stomachus sit decoctione purga epithimi. agarici. que
mediocrius sit virtutis. et diebus aliquot humidos porrigē ci-
bos. et sup corpus eius aquā instilla tepidā in qua violas de-
coxeris et ninifar. debile fortiori euacua q̄ illa fuerit decoctio
ne et quiescere aliquot iterum patere diebus. humectāti regēs
diera. Dehinc aliquas porrigē deponētium cholera nigram
pillarum. Et intueri et si melioratiois aiaduertis vestigia
ab hoc morbo quieteq; et animi reditus hoc vtire regimine.
Si minus et timor nō recedit byerā. 13 propina et post rufi.
cū arfuegi. agarici. sticadosq; et eupatorij herbe decoctione.
Postq̄ hec propinaueris specularē. et si meliora videris atq;
animus redijt eius timorq; abijt trāquillitq; quietit dieb⁹

quiescere aliquot pmitte et agnoscere pascere carnis et edorum et eorum pedibus cum epidabago aut patellatis aut frictis cum oleo loto et amigdalino. Fructus appone illi zibibum choro fanicu. ficus siccas. pistacia cum amigdalino. Et de oleribus badernebinam porridge. oziganum. menta ac similia. Et rursus hycra da ac quod exhibuisti regimē donec plenius in bono roboretur. Quum aut hycras decideris has et nihil prodesse vides et passionis non apparet imminutio aliqua. medicamentum quod ex petra lazuli fit porridge et hycra. Assignatio ci. hycra. reficere epithi. cuiusq. iij. 3. petre lazuli. agarici. cuiusq. ij. scamonec. i. gariofoliorū. grana. xx. tere oia diligenter et subnilis fume cribra et cum syropo quod ex citoniorū fit aq. distēpera aut cum citrini aq. cortici. h. por. exagium vlsq. 3. ij. et i. q. q. semel hebdomada. qm. passio huic pdest. nec ois ab hoc recedere sepe nāq. illud probant. Illoc quā vsum medicamine patientē videris in melius reformari. et animi eius redditū. nisi q. cogitationis aliquid superest et timoris. tunc cordis purgatiō adhibe diligentiam. quā cuiusmodi recedant mala. Inuēdū itaq. et si nullus est in corpore calor. nec pulsus velox. nec cor potius tactus calet. musculi medicamentū da dulce et amarū iuxta quod opus est. et tyriace magne modicū cū badernebinā. aut boragine. Quod si liquis apparer calor. hoc da medicamentū. Et signatio eius rose. sandali albi. terre armenice. lingue bouis. coriandri. cinami. grossi. gariof. berberis. cuiusq. ij. 3. Taba sari. reupontici. xilaloes crudi. cuiusq. 3. ij. Seminis badernebine. 3. 5. bescidi. charabac. serici. erudi. cuiusq. 3. 5. caphore. obolos. ij. trita diligenter distēpera et mane. 3. ij. cum syropo in quo buglosa fuerit. aut pomorū propina. aut tantū deo muturo. et si validus nō fuerit calor. anridorum quod quēdi dā offeres. Assignatio ci. rose rubec optime purgate partes. vj. sabadi. v. gariofoli. mastice. spine. asfari. cuiusq. 3. ij. cinami. lieberti. grossi. semebi. in al. seidebi. cuiusq. 3. ij. beli. besc. base. eaquale. nucis muscate. cuiusq. 3. i. tere oia diligenter et subtili cribra pāno et sumantur singulis. xxxvj. exagium medicaminū congregatorū emblici. lb. et in. vij. coquantur aque libris. donec ad. iij. redeant. et sic cola. purgamentū abiectionem iterum i. vas conuertere. et penidiorum. lib. optimorū adde. ac coque donec quasi elect. fiat. tunc ab igne deponens medicamina super pulueris et diligenter cōmone. ac vase recide. sumanturq. de eo exagium. ij. 3. 5. Electuarij alterius assignatiō ad intellectū. colore bonū facit. et contra qm. accidit timorē valet et cogitationis malitiam. omniaq. cholere nigre accidentia. Sume badernebine. citrini foliorū. gariof. mastice. 3a. frani. cinami. grossi. nucis muscate. bebec. rubei et albi. 3a. nedi. baderugi. seminis. narmesqui. feci. cuiusq. 3. partes. musci. x. partes. tere oia diligenter et subtili cribra pāno et sume mīrob. kebulorū et emblici. xxx. et in tribus aque libris decoque donec ad libram redeant. colaq. et mellis libram adde. ac coque tēperato igne et spumā aufer donec aq. deficiat mīle sstite. et h. medicatia distēpera trita. ac i. vase cōdec. q. 3. potio. 3. j. Aliud ad idē. Bermal. 3. v. camedri. sicados. camepitricos. badernebine. foliorū epithimi. cuiusq. 3. x. tere et huius aque parum superstilla et tere diligenter donec tanq. mel fiat et in vas iterum protice ac ignē subaccende lenē donec spissetur. Debin superadde gariof. badernebine. mastice. asfene. mēqui. 3a. frani. besc. base. citrini. cortici. siccaruz. cuiusq. 3. iij. xilaloes indi. duas. trita oia diligenter et cribrata super decoctionē pulueris etur ac cōmoue donec perficiatur et in vase cōde vitreo et sume de eo diebus tribus singulis. 3. ij. vlsq. iij. iuxta qd. opus videris. qm. passioni huic prodest. statim dū ipsa iminet passio. ac quā ab ea quiescit. qm. asam cōfortat et cor mirabiliter. Expedit hac molestia passioe quā ab eis cessauerit cibos cholera generātes nigrā cauere vt carnē boum et caprorum. salsa. lenicula. Vinum vetus acutū nigrū crossum malū ē eis. 3. et magnū cauēat laborem. iras. vigilias. ac curā. Laudabilium cibus vtantur ebimorum. vt simile panis agnorum carnis. edorū. gallinarū. piscibus lapidosus et suavis aque lauacro. frictione tēperata et olei illinitioe violacci. probor et sapientū societati. eorumq. quos amant et diligunt. armonias audiā dulces et gratas. Vinū illis ppietur album nō vetus nec nouū iuxta quod illis parit letitia nec multi faciant illud quibus applaudere iustitū. i. locis fideant alia. sup. prata et fata virentia et in anni diuidentibus catarticū affuecāt cholera deponens nigrā quodq. illa subtiliat et ea que facile sumuntur. Si etiam feceris bec accidens hoc recedit et fatitas redibit hylaria.

Capitulum. 24. de canine melancholie medel.

Anine

melancholie est spēs. et eius curarene phlobotomū. tēpore quo morbus estuat patientisq. coulsq. quo defectus appareat sanguis educes q. laudabilium reficere ebimorum cibus moderata quantitate. Calide illum induces balneo aque et calci aquā cum pulcre in quo mīrobū est indus et emblici epithi. polipodum ac silia propinabis. et quā parū quieuerit corp. purgabi cū hycralogodon et rufina. bis aut ter. debic tyriacā facere dabis. Quā at morbus rumuluaris et cū eo vigilie accidūt capiti egrotantis. soporantē in stilla decoctionem quēadmodum ante diximus.

Capitulum. 25. de beris et amoris medela.

Alorem

patientis regimine disponēdus est humectanti vt balneo suavis aque equitatioe tēperato exercitio. violacci illinitioe olei. vini potu. ozorū speculatioe et faorū paratoz flozūq. sonos audiant grates sed dulces et citabaris. lirasq. cogitatio eius narrationibus ipediatur varijs rumoribusq. gratis. Spor ter autē pariter impediri illos negotijs actionibusq. aliquibus nec oio vacui sint aut cessent. quoniam negotia eorum qui bec patiuntur amouēt cogitationes ab amatis. Excitentur et illis lites et contentiones quatinus ipsorū in cuiusmodi occupentur rebus cogitationes et cure sine amatis roborentur quoniam si in huiusmodi diutius persistēt rebus ab amatis defluūt. Coitus quoq. cū ea que nō amatur cogitationē flectit ab amata et extenuat ac amata remouet.

Capitulum. 26. de paralisis et enervationis medela.

Aralsis

vt sapiens tradit hypo. si fortis ē solui nequit. sed si debilis est difficile dissoluitur. huius cura vt quibsdam placet medicorum patientis ē phlebotomia in principijs quā sanguineū euacuetur phlegma a venas. hoc eorum pluribus displicet quoniam calor imminuit et cōplexio roboratur frigida. Que igitur primū paralysim et enervationē patienti faciendū sunt in principijs ē chalengebini dare mellei. 3. vii. cum aqua in q. anetū decoxeris. cinimū. nonachuā. mastice. et si tincta fuerit vrina chalengebinum da zaccareū cū anisi solius aqua decoctionis. bec. iij. facies diebus. et si fortis ē passio vlsq. vij. nec vero aliquid bis diebus medicaminūz dabis pter bec que diximus. et a cibis arebis et potu diebus tribus nihil oio pter dicta offerens. die quarto tyriace dabis magne. 3. 5. quā si nō habes mitridatū et cicris ciba aqua cū oliuo oleo loto et cinimo. cinamo ac aneto. pane quoq. farine mīde optime parato. Cibū iminue et mastice decoctionis propina aquaz et nōnunq. mellis aquā. nec vero aquā bibat frigidā sed i. va sis sit aqua calidā. famē pferat et sitim quo ad poterit. Et at reude si natura sicca fuerit lenē adhibe huiusmodi elistere. Et signatio ci. Sume camomeli. besc. meliloti. anisi. pigani. cuiusq. fasciculū vni. arfumez seminis apij. cuiusq. 3. ij. car tami. rursi. 3. x. blitis fasciculū. coque oia in. iij. aque lb. do nec ad vni redeat et cola de ea. 5. lib. et olei cheiri. 3. ij. supinij ce gari. 3. j. acē. rubec et mellis trita. 3. xx. buraci. 3. cliteria il lud tepidū. Diebus trāfacis. x. subtili illi solue medicamine vt hoc. Assignatio eius. Sume turbit. hycra. cuiusq. 3. salis naste. oblos. ij. cologut. ad. pia. 3. iij. tere oia diligenter et cum aqua distēpera ac pill. et cum tepida propina aqua. post hoc hycra facere gargariet cū snggibin et aqua tepidā. post bec radicū dabis aquā cū charne oleo et amigdalino amaro in aqua. 3. vij. cōfricabis calēgebin mellei cū. 5. exag. hycra facere. Sit at radicū aque cōposino iuxta patientis virtutē passionis et debilitatē ac egri cōplexionē etatē et anni pte sensu tēpus. Si enī fortis fuerit passio et oia que dicta sunt frigide cōplexionis. radicū validā ē oportet aquā. Si debilis ē passio et reliqua que diximus calidā. Radicū aquā minime calidā ē expedit iuxta augmētū barū et diminutionē cau sarū et quā das canēda est radicū aqua aliaq. si et hiala ticta est. et febricitat patiens et tēpus estas. reges itaq. et dispones res iuxta q. corū que diximus collatio cōsulet. Tunc quoq. radicū aquā porrigere anteq. corpus bis que assignamus euacuaueris ne forte putredini sit apparatus humor in corpore putrescatq. et febre pariat. probibeatq. iuxta q. expedit a mēdendo. Assignatio. aque radicū fortis. cortici radicū. fenicli. radicū apij. anisi. licufinis. cuiusq. 3. iij. mastice. spice bourēdai. v. aris bai. piritri. carpal. affari. c. q. 3. ij. fenugre ci. vj. flozū adcebari. felicbe. xilobal. bermeli. c. q. 3. ij. oppo. ponacis. amontaci. iausri. cuiusq. 3. v. vuc passie. chorofanice optime purgate. 3. x. coque oia in. v. aque lib. donec ad vnam redeat et cola ac sume de ea singlis diebus. 3. iij. cū olei char

ne exagi. et amigd. amararū olei. exagi. 5. et 3. hyereficare radicū aq. na. que pume subest in calore. Sume corticū radicū apij. et feniculi cuiusq. 3. x. fenimū apij. et feniculi. radicū adchbari. et florum cios. feliche. anisi. cuiusq. ij. mastic. spir. ec. cuiusq. 3. ij. et 5. 3. bibi tarsi optime purgati intus et extra. xx. coquantur omnia in iii. aque libris donec ad libram redeant. coleturq. et sume de ea singulis diebus. 5. iij. cum olei charue. 3. et chalengebini. vij. Et sciendum optere que pū datur radicū aqua debile esse que minime eūz chalengebino acuat. et charue oleo. secundo die paulo fortiozem adhibere. et ponere in ea charue oleum magnum eūz hyereficare. 5. exagiū. debine singulis charue oleum augere diebus conuenit. 5. 3. donec vīq. 3. et 5. peruenieris. Et si diebus his nulla videris maturitatis signa scilicet nulla apparebit mutatio i melius. aquam radicū augere et confrica in ea. 5. 3. corrite vīq. 5. exagiū iuxta q. patientis animaduertis vires et rine colorem. In vīna vero vt maturitatis apparebunt vestigia patientē vno quiescere patiaris die. et ciceris aqua et oleo loto illam refice. et post hec hyere pill. dabis. Assignatio earum turbat hyereficare cuiusq. 3. i. hebel nili. 5. 3. coloquintide adipis quādāre. 3. salis nalt. obolos. ij. tere oia diligenter. et cū apij distemperans aqua pill. et hec ē simul portio plena. Refice aut illam medicaminis die taugorū iure. aut frangit quillinozū. ac cyrriū. aut pullozū colūbarum iam affurgētū facto cum ciceris aqua. oleo loto anero. galēgar. cinamo. Tā tunc tribus illam quiescere sine diebus. et singulis illi diebus. 3. vij. chalēgebini porrige. zaccara aut mellei cum tepida aq. die facto. iij. gargarisma hoc illi adhibe. Assignatio ei. hyereficare. 3. faturcie feresiace. 33. sinapis. cuiusq. 3. et 5. nufadcri. pīetri. mutengi. cuiusq. 5. 3. sumaci duas. tere oia diligenter. et gargarizet ex eo. 3. cum quingibin. et aqua calida. et ciceris illum pascere aqua. Debine pbiālā intueri. et si in ea cruditas est. Radicū adhibe rursus aquam cū charue oleo. iuxta quod assignauimus. tribus. aut. v. diebus. aut secundū quod opus esse videris ex maturitatis signis. Tunc pill. fluxū illū fac fectidis. Assignatio earū sequēbini. amoiaci. ianiri. machali. berneli. coloquintide. adipis. cuiusq. 3. iij. aloes. turbat cuiusq. 3. v. euforbij. castorei. cuiusq. 3. et 5. medicamina tere sicca. et gūmas in porrois aqua dissolue ac sic reliqua distemperata cū hac pill. earūq. portio. 3. iij. cū aqua calida. Pill. fectide. alic. mirob. kebuli. 3. v. opoponacis. amoiaci. ianiri. hermeli. aloes. epantē. cuiusq. iij. macali. glauci. coloquinti. adipis. bēne. sarcocolle. cuiusq. 3. ij. euforbij. castorei. scamonee. cuiusq. 5. 3. zafrani. gariofoli. cuiusq. obolos. ij. Sicca trita medicamina subtili cribra panno. Sūmas in nebatci porri aqua dissolue. et medicamina desuper pulueris a sicca distemperans pill. Earum portio. 3. iij. bas quā dederis illi pill. tribus quiescat diebus et singulis propina diebus. calengebini. 3. vij. cū aqua in qua anisi decoxeris. et apij semen. Et ciceris illam aqua ciba cū pulcolūbarum tā affurgētibus. cirribusq. et iij. die hoc adhibe gargarismū. Assignatio ei. 3. in ziber. pīetri. pīeris longi. isopi. capparis radicū. granati granorum. mitengib. buraci. cuiusq. partē. hyereficare partes. ij. trita hec diligenter cū squingibin. et aqua calida gargarizet. Mutationem quoq. hoc illi medicamine prouoca. Assignatio eius sume conditi. pīetri. aloes. nufadci. sanfuci. ellebozi albi. musci. buraci. singulorum que presto fuerit. 5. obolum diligenter tritum et patientem vt respiret ipera. Sic quoq. et si omnia adunaueris. aut partem iuxta q. patientis animaduertis vires et debilitatem. Sporret aut hec te post maturitatem et euacuationē facere. Si etenim ante maturitatem bis et inanitionē vtaris plurimū in egrotantē pecca bis quā humoris dissolutus subtile et cius remanet crosū. nec cura deinceps proficit. bis aut antecedentibus quā maturitatis desideratum videris nōtū in hoc pīta regimine. Sin quas vis propina fortes pill. aut pill. sitaregi. Assignatio earum. mirob. citrini. 3. ij. aloes. iij. 33. salis indi. acori satiregi sinapis. cuiusq. 5. 3. felfelli. pīeris albi. obolos. iij. penidioz. optimoiz. 3. trita oia diligenter. distēpera cum aqua et pill. ac portione earū. iij. porrige. 3. Assignatio. pill. galbani. cuidā palisi molestato cuius latus dexterum dissolutū erat. ligna grauis. nec verba expingere poterat. Sume turbat albi. 3. v. sureniam. granorum nili. cuiusq. iij. hyereficare. iij. coloquintide adipis. ij. Sitaregi. burēdai. bilibagi. pīetri. pīis. i. cuiusq. 3. et 5. opoponacis. machali. cuiusq. obolos. iij. euforbij. ianiri. castorei. cuiusq. 5. 3. sicca medicamina diligēter trita subtili cribra panno. gūmas in porri aqua liquefac. et medicamina in ea distēpera. pilulicq. et cum aqua calida. iij. de eis. 3. propi

na. Assigna. pilularū euforbij. sume euforbij. frisa legia. agarici. coloquintide dipis. macali. cuiusq. partem. aloes. ij. tere diligenter omnia. et subtili transmittre panno. sequēbini. gum aut et macalum cū porri aqua distēperans medicamina simul reliqua admisce. et pill. fortis barū portio. 3. ij. subtili exagiū. 5. et fcd. et si corpus cū nasle pill. euacuaueris. pdest. Et aut patitē barū aliquib. euacuaueris pill. gargarismū itez adhibe et sternutationes calefaciētes ac subiliatēs. quo purgetur cerebrū et latus iunge egrotantis. ac colli. partes calefaciētibz oleis. et dissoluentibus vt oleo nardio. et colli. caquelenezi. zēbaci. amararū oleo amigdalārū. citrino. balsamino. nucū oleo veterū. et similibz. Si aut videris in patitē morbz plurimū roboratū in oleis aliquid ponas caltoxi et euforbij. fīcato prius patienti latere cū panno aspero donec rubeat. cataplasma bis aut caput et latus egrotās ac spondilium loca cū aqua in qua camomillā. et mellilotū. acanū de coxtris. et anetum bereniāsetum. nemanū. citrini folia. et bēsam. oziganū. sanfuci. sibi lauri frondes. apium. rutā. nana. gluam. et similia. precipue autem mastice masticare. et rarinē gum. balachā. gariofoliū. Sit cibus iuxta quod diximus mūde farine panis optime conditus ciceris aqua cum cinamo. cinamo aut pulli tā surgentes colūbini. passeris. cyrtis. cum sinapis spuma. et blitus cū oliue oleo. garo. et sinapi. cui inbe ret quotidie sal andraniciū cum melle distēperatum. et cū sa turcia conditum et mediano. fūto et melle. mel cū nucibus comedat et pistacijs. ac botanis et granis viridibus et similibz. vinum illi propina vt modica qūitate. quod ipsi aiaz iocundet. stomachum calefaciat et non temulentum reddat. ebrietas etenim mala ē ac cerebro nocē et neruis vald. iōq. cauenda. bibat cū am gendiconē. et mell. syropum. caueat maxime aquā purā. et si certe bibat cum melle mixtā. aut quā masticem in ea decoxerit. olfaciat marsumum. nemanū. nardiscum. balneum alternatim ingreditur post murationē et ante prādium et aqua super eius corpus calida roxerit. i. q. herbas odoriferas decoxerit calidas. hoc illū disponere. gmine post cum catartico solutiuo purgationē. et si proderit illi perferera. sed caues ne corpus eius febrezgeatur. Et si cō tigris medicamē depōe. et dieb. aliq. patitē qesere fac. magisq. si tps fuerit citatis. et atitētez acq. passioi resistit. et si vte te h. q. assignauim. regimie nihil i passione fit laudabile. hyeris vterem agnus. vel hyeris arcaga bis. debine hyera logodion. et post. H. post que electuaria beledari. et demit tyriaca. sumatur de singulis bis portio plena iuxta q. passiois videris vires et patientis ac debilitatem. sitq. eo quem diximus ordine et patientis interim ciboz. quā posuimus dictaz sicq. et insillatiles ac olea adhibe fm q. patientem ferre videris posse. Caueas aut calidis electuaria dare tēporibz quā tēpus estas et magni est caloriz timetur ab his patienti medicaminibus que validi sunt caloriz. ne forte febrem pariant acutam. Si igitur tēpus estas fuerit. vtere pariter vomitu cum cibus et medicaminibus pblegmis opamis quēdam modum assignauimus iam et in cōpositis exponemus medicaminibus. Et quā omni hoc patitē cōposueris regimie nec vlla occurrat fatiatio aut melioris habit. signa et passio fit prolixio. a medela manū cōpime. nec in calidiorz perferes porrectione medicaminū. ne forte in patitē acutū nutrias morbz et illum pda. 3. cibus illū rege. et pterētibz. eos qui pblegma generat caues. et in āni diuidētibz illum cum hyerarum pillis illi cōpētētibz imminue cōsideratis et vt tute et debilitate.

De enervationis medela. Quā enervatio quibzlibet acciderit morbis ex percussione aut casu. sitq. hoc ipa eadēq. hora. nulla illi ē sanatio. hec etēim significat nuche aut neruis qui ad illud mittunt mēbz īncisionē ac cōtitionē accidisse. Quā vero eiusmodi res pedetētim et paulatiz accidit post casum vno aut duobus diebus vel pluribus. signū ē neruo apofteā accidisse. aut certe materiā defluere. cuiusq. sanatio facilis quā cōpētētibz occurrit emplastris. Refert. H. in suo de interiorum mēbz passiois libro. q. hōis cuius perierat sensus ab auriculari medico et medio digitis curauerit illūz emplastris que diximus medici apofitis bis digitis et sanati nō sunt. Quēsiut itaq. ab eo cāz. et ait se in peregrinatione dum inter syriam et grecorum terrā iter faceret ab equitatu ra cecidisse. et inter scapulas casum hunc contigisse. Intellexit itaq. incommo dū hoc neruis contigisse qui ad ciusmodi digitos sensum ferrent quibus a spondili est origo septimo colli. Contigit igitur apofema neruo in principij. posuitq. vnguentū hec super membrum illud et homo sanatus

ē. alius quoq; ab eo sup̄ dorsū cecidit: & die scā. iij. vox eius debilitata ē. q̄ta man⁹? pes enervat⁹? ē & corpi aliū nō prigit incōmodū nec anbelitus cessavit. Quē ctenim post collū est nucha ois enervata est: & cum ea qui inter costas sunt lacerari. acciditq; ab inde pectus moveri per diaphragma & sex superiores laceratos qui pectoris sunt. nervi nāq; qui ad os veniunt ex nucha que in collo ē. pcedunt. acciditq; incōmodū qui laceratorum inter costas positi sunt nervi quēadmodum alio explanatum est loco per quos insufflatio fit. voluerunt itaq; medici illū curare super pedes eius medicamina ponētes eo q̄ enervati essent & super gattur eius ppter vocis amputationem. prohibuiz eos. & ad locū cui incōmodū acciderat medele opam cōverti. Trāfacto itaq; vij. die. levatus est morbus & requievit. nuche apostema & vox illi redijt. pedis q̄ mortis restitutus est. h. g. refert. Ipse quoq; idem vidi in balis filij moysi principis famulū. qui q̄ ab equo cecidisset nūbil illo sensit & secundo nocuēti die. die facto. iij. manus ei⁹ dextra enervata est. nec illi sensus aliquis aut motus fuit. Intellexi itaq; nervo incōmodū accidisse qui ad manū tēdēt. aut apostema aut materie influxū. idēq; meatū oppilarū. curavi itaq; illū inter scapulas dissolvētib⁹ adhibitis ēplastris & confortantibus ac post paucos sanatus est oīs. Assignatio eorum. sume baccarū lauri. costi dulcis candari corticē. cuiusq; 3. x. mibe sicce. xv. aloes. mirre. abbeli feminis cipressi. ma crelegi. rose. aluis iemenici. cuiusq; vij. zafrai. castorei. cuiusq; 3. iij. cardamomi. vj. bezaze. rameci. balauistic. caquie. spice. cuiusq; v. masticis. sunizi. cuiusq; 3. vij. tere oia diligenter & dissolue cum cera aut nardino liquefacta oleo. aut costi. & emplastriza.

Cap. xxvij. de contorsionis & paralisis faciei medela.

Contorsionis

faciei medela eadem esse quam & paralisis sciendū tibi est. vñūq; earū regimen quā eas facit materia. vna fit pblegma. scilicet humiditas. Differunt autem q̄ paralysim prouocat in toto est corpore materia aut in altero latere. Quē autem faciei contorsionē in laceris carnis genarum & maxillarū. Quē q̄ ita sint. oz qui hac molestatur passionē in principijs vti bis que assignauimus in paralysi primordij aquam. s. omittere & cibū: debine medicamine vtaf soluenti pblegma. & aqua radic purganti cuj pill. Jā tūc cor corpus euacuātū fuerit & cerebrū purgatū gargarismis vte assignatis: & narium insufflationibus que in paralysi exposte sūt. Et hec gargarismi assignatio vtilis. Sume marcemum. si. saturie. acbarcharab. abintibj. sinapif. acbozi. cōles par tes. trita oia diligētē subtili criba pāno. & 3. gargariza vna cum squigibin bansali. aut aqua calida. Mariū insillatio nis ad eadē vtilis. Assignatio. sunizi. aloes. cuiusq; 3. cōdisti. saturie feretace. e⁹q; 3. ij. chardeli albi. pigai. cuiusq; obol. iij. piperis albi & nigri. castorei. iausiri. cuiusq; 5. 3. fellis grūs obol. os. ij. tere oia diligētē & in pigami aqua distēpera at qz in lēticule modum pill. & naribus quz opus fuerit granuz aut. ij. insilla cū modico lilozum olei. Insufflatio quoq; cum gruis selle & accipitris ac leonis si ex quous eorum granum aut duo sumptis liquefacta cum puelle lacte pdest. Et. B. in simpliciū libro medicaminū tradit sunizi aceto infusus acerrimo & diligētē tritū si insillēt māselle pdest. In stillatio alia. Sume aloes. mirre. zafrai. cōdisti. bezaze. cuiusq; partē. fellis gruis. castorei. cuiusq; partē. 5. tere diligenter & cum aqua distemperans. pillū: & cum sancui aqua & lilozum oleo insilla. Sed & si patienti zerrachum in als zerrachum rubeū metallicum insillaueris ad lapiduz fricatum sub ouum pondere granorū cū nucuz oleo optime proderit. Si aut medicaminū insillatōes horum cerebro grauē fecerint ardorē. cū mulieris cui filia ē lacte sublequere & oleo rosarum quod etiā super caput emulgi facias. ipso quoq; mulieris lacte pāno infuso capiti applica quo & acumen mitiget & ardor. Et post hec super infusionibus vtere cataplasmanib⁹ & illinitionibus cū bis que in paralysi exposuim⁹ oleis. Sit aut illinitio super maxille lacertū qui nō inclinatur. & patientem vini precipe oppōi vaporibus in quo lapides proticiuntur calidi. Ligeturq; genarū caro declinans cū vitris donec ad suā redeat genā. Teneatur ēt in ore a parte que infirmatū contigua. que. s. nō inclinatur nux muscata aut mirob. kebulum. Sternutationē eius cū cōdiso pronoca. aloes. picro. sunizo & allacā da ac masticen. ratinegū. botami gūmas. gariofilum. picroz. accozū. masticāda. Et si vnas passas cum buracho. sinapi. piperibus tribus. cumq; allacā & oleo patiēti offerres masticanda in saliva humiditates attrahent a gingiuis & cerebrū purgant. Sz & si in ore acetiū continueris

vini in quo coloquintid adipe decoxerit māselle medet. Ca storū quoq; odoret & opoponacem ac iausinum. alumen. sunizi ac similia. qm subtiliat pblegmaticū hūorē & cerebrū dissoluit. & omni co vtariis regimine codēq; ordine quo & quē admodū in paralysi diximus.

Capitulum. 28. de morbi medela que cōponitur ex enervatione & spasmo ac euulsione que fit ex colica.

Enervationis

que cum spasmo cōponitur medela antēdēdū si spasmus qui enervationi cōponitur ex repletionē est. patienti curā adhibebis vna. cā. s. que in paralysi & faciei cōtorsione de qua. s. dictū ē. euulsūq; mēbrū emplastris emplastriza ex rebz cōprimētib⁹ & calefaciētib⁹ cōpositis ac desiccantibus vt emplastro cui sulphur admi scueris anetū piretrū. sinapis. mirtū sicca & al. huiusmōi. Quā at spasmus ex siccitate ē tūc specularē: & si enervatio fortior ē spasmo calefaciētib⁹ & desiccantibus vtere: & quedā admisce molliētia cū fori fricatione. Quā si spasmus fortior imineat & violentior tenerantia & costū illinitis oleo in quo bura ci modicū & chale dissolueris & marinā super mēbra aquaz stillabis in qua anetū modicū bullieris & sancui ac artemisie & lauri folia ac femquecū similiaq; Quā si tēpus etas fuerit in sulphureis passionē has patientes laua balneis mēbraq; baculo percutē leui. Adhibis vtero que spasmū patiuntur emplastra adhibe emolliētia vt emplastrū quod fit ex seminis lini spuma & fenugreci ac anatis adipe & galline. cru ris bouis medulla & cera similibusq; emolliētib⁹ emplastris que in apostematū durozū cura reulim⁹. Euulsionē vero emplastriza restringentibus & desiccantibus emplastris & ad suū reduc disgregationē locū reductaq; cū falcis strige quēadmodū & qui oīa medentur fracta ad cōsolidādū faciunt. hec si nō proderint ignē adhibe cū subtili canterio quēadmodū in chyrurgie partibus dicim⁹. Enervatio at & euulsio que post colicā statim & ab ipsa fiunt quēadmodū paucos multis sui cōdigisse rēporibus dicit difficile curantur. pro sunt at illis oīa tēperata & medicamina que vocātur acuma q. s. cā greca fiunt nucē & gūma belati: proflūt ēt nōnullis corū que cōforāt & parū refrigerāt vtilitate magna. Quid hoc idē ipse bis aut ter in hominibus: eratq; corū vna semper tincta: nec ausus ē medicorū quispiā illi adhibere curam cū frigidis & p̄tinue medicamina dabāt calida: mēbrūq; cū costi no inungebāt oleo. vyde & accidentia orta sunt illis acuta & perdenia. videtur at mibi hos curari oportere cū anetū olei partibus duab⁹: & olei violari p̄ci. mixtris. bis mēbrū linia tur ipsiq; bibāt aquā feniculi cocā & despumata singulis diebus. 3. xl. in qua cassie si. vij. 3. sint cōfricāte & amigdalorum dulciū oleū superinsillēt: itiq; illis cibos pulli & zirabago.

Capitulum. 29. de dormitatione mede.

Dormitatione

quonia materia & cā que ipsam facit ea ē que & paralysim nisi q̄ in dormitatione pauca ē materia & passio debilis. ideo in eius medela eadē sunt medicamina que in paralysi sed in virtute & quātitate demissa. In tuere itaq; & si humor crudus ē in patientē radicū vtere aq̄ facili paucis diebus donec maturatio appareat. itūq; cū est maiconis enacua pill. & si suffecerint hec bene. Sin fetidas offer pill. & super mēbrū post euacuatiōē decoctionis insilla aquā in qua quedā sint calefaciētiū & dissolūtiū vt ante exposuimus. vige quoq; keiri oleo mēbrū: aut tēfemini: aut bāni si similibus & cataplasma oleo & mirrā cū sautenegi aq̄ pastata vel piretrū & mūtēgū trita diligētē & cū aceto distēperata ac origani aqua: pblegma qui generant cauat cibos & coitu arce. calefaciētib⁹ refice cibis: qui tamē nimij nō sint caloris vt ciceris aqua cuj oleo loro cimino & aneto. gallinarū carnibus. frāquillinis. cubegis & similibus. balneum post maturatiōē ingrediatur & purgatiōē. Sporter aut quō dormitatio acciderit eius nō negligere curā & corū quibus sanatur ne forte in enervatiōē transeat & difficile sanetur.

Capitulum. 30. de spasmū qui ex repletionē fit.

Spasium

in prima nostri libri parte: aut ex repletionē & humiditate: aut ex euacuatiōē & siccitate fieri diximus & eius q̄ ex repletionē cura facilis & cita sanatio. eius aut qui ex euacuatiōē difficilis valde nisi forte patiens puer ē & circa. vij. āno rū cōfinia. hī sanatio facilis occurrīt: sed qui hāc trāsiit etate difficilis sanatur. Inuendū itaq; & si passio ex repletionē fit

in eius principijs clisteri vti incipias et cibū da subtiliantem ac tyriace magnē obolos. ij. vsq. 3. i. cū aqua in qua anctum bullieris et ciminū. Deinde ad pbalam cōuētere: et si minimē tincta ē aquā porrige radicū quā in paralisis tractatu assignamus? cū byerficare aut olei quāq. lenegi parū aut olei coliti. Deinde estamaiconis offer pillul. que fiunt cum turbit et bebelnili. aloē. et coloquintide adipe ac diagridio. post que fetidas. Hæc vero spasmi patienti multā o. fieri euacuationē nec eā quā necesse ē euacuari quātitatē semel inani re. sed pluribus vicibus et paulatim. Adhuc nāq. mēbi qd spasmo molestatur dissolutionē adiunat superfluitatē et euacuationē que in mēbro fuit. Sigitur euacuatio superabundet virt? debilitatur. Corpore purgato patietis gargarismūz quē i paralisi et lequua diximus adhibe: caput cataplasma et stomachū cataplasmate calefacienti in qua decoxeris aqua babunegū. sibi. bereniasētū. maioranā. citrini folia. nemaniū. Debzū quod spasmatū ē oleo illinis pagani aut coliti: aut cucumeris agrestis. et basamino. icemino in quo castoreum cōminueris et euforbiū. in cōcha sedeat aque in qua herbas decoxeris calefacientes et dissolues mēbzū et oleo mēbzum innatur nardino in quo cōminutū sit castoreū tritū diligēter et euforbiū ac pirtetrū: quoniā hec valide sunt huic vtilitatis. Corpus cū buraco ac pipere. et miutēgo frica melle mixtus. et aqua i qua piganiū. sibiū. armenicū. abrotanū et similia decoxeris. lana corpus in balneo: cū pāno frica aspero forti ter et ab hoc nō desistes regimie donec meliorationis appareant signa. Si nō proderit hoc medicamen: byeram. B. propina rhododizoni et mitridatū deinceps et tyriacaz faruc. Electuarij assignatio ad hec vti. Sume iausiri pirtetri. cuius q. 3. belthirbi. exag. enforbij. 3. 5. armoniaci. 3. Adedicamina tere sicca diligēter et gūmas in rute aqua dissolue et cū melle distēpera dispumato cuiusq. portio. 5. 3. illi propina cuz vino in magnis pblegmaticis morbis. et si belthirbi et piperis cuiusq. 5. 3. illi cū vino propianeris cōgelationē hāc sedat. Et it. B. Castoreū spasmo prodest: repletiōis si bibatur aut corpus eo liniatur: et est hoc multis vtilius medicaminibus qm nervos cōfortat et corpus calefacit. Radix quoq. susani ad eadē vtilis ē et mumie insitillatio naribus et narcisci oleū. oīa hec ex repletionē spasmō profunt. Et o. calidozū vsus medicamius cū diligētia fieri et cautela ne forte illic sit febris aut manifest? calor: aut rēpus estas et alia huiusmodi obseruāda.

Capitulum. 31. de spasmi qui ab euacuatione fit mede.

Am ex inanitione fit spasmus. difficilis ē sanationi et vix aut nunq. sanatur maxime si febris cōiētur. Et aut pb? B. qui ex siccitate ē spasmus curā nō suscipit nec sanatur. O. tamē regimen in hunc est humectas: et si febris cōiētur aquā propina ordeī i qua iutabas et sebest decoxeris. et si ordeī aquā cū cucurbite aqua coxeris perfecte prodest. Citoniorū seminis spumā propina et semis psilij cū medico amigdalariū dulciū oleo: et semis cucurbite oleo linguāq. eius cū bis eisde abluc spumis cū amigdalino dulci oleo: aqua granarozū propina optimozū cū cucurbite semis oleo et amigdalino. cucurbite bibat aquā cū zaccara tabarzedi et amigdalariū oleo. Naribus eius cucurbite semis oleū insilla et violaceū ac ninfar et similia. Et si nulla ē febris lac propina asine et capariū quē emulgitur et super ea que spasmō molestantur mēbra lac emulge mulieris et asine et maxime caput: ipsū quoq. caput semis psilij lababo illi ne et violariū oleo et caput cū catheme. 3. emplastriza. et violaceo oleo ac ordeī farina et siccis viol tritis diligēter et subtiliter cribatis ac cū semis psilij spuma distēperatis. Super corpus eius aquā funde suauē in qua violā lactuē. ordeum excoziatū et tūsum coxeris. et si fieri pōt in pila illū sedere fac in qua sit oleū violariū tepidū et lac nouiter emulsum in dici principio et sine: sed data prius prisana aut aliqua polenta: aut spumas vabis dictas cū amigdalariū oleo dulci et semis cucurbite oleo. hoc etenim plurimū prodest. Corpus ei? oleo illine violaceo aut semis cucurbite. aut ninfar: aut amigdalino dulci cū lacte pculū mulieris cui filia ē: aut asine. aut bis pānū infunde et capiti appone: et si mēbzū molitur aut meliorationis apparent signa huic insille regimini: sin clisterē adhibe humectans quo insunt pedes et capita agnozū. ordeum tūsum. sebesten. viola sicca. cathemia. mellitorū. lini. semen. citoniorū grana. cucurbite cortices et semē rūsa et bis similia. sed et oīa quēvis humectantia inijce cū lacte cui filia sit mulieris. et paties huius iuxta quod opus ē clisterizetur. locus quoq. spasmatū violariū oleo cū vaccini cruris medulla illinis liquesfactis cū cera alba aut galline adipe: vel anatis seu porci nō sine sale. Sed et si patienti adbeferis loco arietis sine sale.

eadam proderit. et illinitio cū vsino adipe aut anserino medetur manifeste. Emplastri ad hec valde vtilis assignatio. Sume sisami. lini semis. fenugreci. cuiusq. partē vna tere diligēter donec tanq. medulla fiat anatis adipis partes. iij. et simul misce et quelbire aliquid trite adde et percutē donec quasi vnguentum fiat. mēbzūq. emplastriza spasmatum. Si quandoq. natura fuerit desiccata cū cassia. f. et māna i iubarū decoctione fricatis emolli et sebestē. Tibū autem ex pedir esse agnozū pedes et edozum alborū. sed et porcellozum ipsorūq. carneo. spinacie quoq. atriplices selenū in al sebestē cū amigdalino decocta oleo. lapidosi pisces et parui cum espidabago decocti polenta ex medulla tritici cum tabarzedi zaccara: et amigdalino oleo facta ouaq. sorbilia. De fructib? vna persica granata plena et similia. Et siccis prohibe illuz et aceto sale salis. Si patiens lactens est et parvus nutricem reprimere o. et maxime hoc disponere regimie. infāteq. bis eisdem quibus expediet quoniā saluabitur. infantes nāq. hac velocius redeunt a passione propter sue complexionis humiditatem.

Cap. 32. de tremoris et titillationis med.

Remor quā tristitie cā aut ire aut timoris: aut in altum ascensus locum acciderit eius recessus in eiusdē esse sit discessu. Qui autē ex mala fit cōplexione frigida et mltē vsu niuis ac frigide potu aque. per calida cibos et medicamina curatur. vt radicis aqua cū calidis oleis calidozū inunctione oleozū maximeq. oleo costino. nardino. et caquelenegi. Hæc etiam marinelauacriū prodest tremori et in omnibus nervozū doloribus et in calida balnei domo moza. Cicerisq. aqua cōmesta cum aneto et ciminū. pipere. mell? colati et depurati cōmestio cū borā mi granozū medulla et bebelbebadare ac pincis et similib? Qui autē ex humore sit crosso qui mēbro infixus est primum vt sanetur agrediedus ē cū radicis aqua cum caqlenegi oīo et carne quo subtiliter humor: obhinc fetidas da pill. et sircirginas similesq. et si suffecerint hec. Sin cum byeris cura magnis iuxta q. in paralisi dictum est. et mēbzū zēbaci oleo illinis in quo dissolueris castoreum. aut euforbiū. aut oleo nardino. vel costino. et omni illū dispōe regimine quod i frigidis morbis ostendimus paulatim. et quo dictum est ordine alias sed si pill? de aloē et castoreo feceris ac iuxta quod op? ē et patienti dederis vix tui proderit. Quā autē tremor ex vini potatione fit. vinū oīo cauendū erit. et rosariū oleū ac vini accū diligēter percussū super caput patientis fundenda. aut beferem aqua. et thalabe oleum. aut calci oleū. qm oīa hec hac p sunt in parte. cibos illi porrige lepozū. cerebrū assū. cap? carnes cū lēricā coctas. et caulis carnes q. vitlorū. et bis siles cibos. Sticados quoq. syropus multis nervozū doloribus vtilis ē et tremoris.

De titillatiōis medella. Titillationis medella mele similis est tremoris qui ex frigidis fit causis et calefacientium ac subtiliantium cataplasmatatione ordinatur.

Capitulum. 33. de gibbi medel.

Gibbi cura qui ex pssidē aut casu fit spōdili? et suū reductionē in locū. Dehinc emplastrā adhibēda stringētia et confortantia. et sic stringere illud o. quēadmodum in chirurgie exponemus tractatu loco quo de formāda loquemur euulsiōe. Qui autē ex crosso sit humor et viscoso eam bz curā quam et enervatio et paralisis cuz rebz. f. calefacientibus et desiccantibus: vt inunctionibus. emplastris. corporis euacuatione ab hūore pblegmatico ante oīa alia. Et qui ex vrositate sub spōdilib? fit inclusa. cū radic aque potu curatur et amigdalini amari olei. inunctione. emplastrisq. dissoluentibus ventositates. Qui autē ex apostemate quod in spine lacertis oritur sit apostematū curatur medela: quēadmodū in apostematū medelis expositū est. Et quoniā de morboz et passionū que cerebro accidit et nuche diximus medel: iā nūc de morbis qui mēbzū sūt sensus tractabimus et passionū oculorum cū dei auxilio medel? incipiemus.

Capitulum. 34. de obtalmie medela.

Antecedentibus prima nostri parte libri iaz diximus obtalmiā apostema ēē calidū quod confortanti accidit oculi tunice. Ideoq. in eius cura ea nobis tenenda ē via que in apostematis curatiōe calidi euacuatio. corporis per pbleborum et solues catarticz reprimētiq. medicaminū vsus et dissoluentiū. Sz tamē qm celeris et pleni? oculus sensus medicaminibus nō oportet et validis. sz nec.

plurima apponere scilicet. quoniam si sunt nocent et oculus amplius egroratur nec profuit. Que cum ita sit intuentur si obthalmia prime est speciei. que scilicet ex causis sit facilibus et manifestis ut calore solis. pulvere fumo. Prima eius sanatio carum est iussio diu repulsa et refrigeratio ad confortarium visu oculum. ut epila stri visu panti aqua rosata infusa cum modico camphore: aut cum frigidis collitur ex tunc factis carminantibus tenuis et pure. 3. v. bec teratur diligenter et superintijciatur capphore trite grana ij. 3. et affuso vasis quod berumia vocatur ipso proderit die. Et si oculi cum bezazo et sandalo cataplasma ueris albo cum coriandro. et similibus prodest.

De secunde speciei obthalmie medela. Scde spei obthalmia que ex manifestis sit causis gbus et prima curatur et quere ac ocio. Que vero ad interioribus et paucis habet tumorem ac ruborem. dolorque sed non grauem. cura eius corporis est eua cuatio per cephalice pblebotomia si quidem virtus etas rem pulsqz adiuuerint et alia. Et si patiens puer est sitia appone. et si na sicca est emolli cum mirob aqua et tamarindi et saccara similibusqz. Libis refice refrigerantibus cum cucumeris medulla et citroli. alio ordei cum zacca refrigeratis. requiesqz ipsa et ocium. bec vt feceris medicamentibus vtter in quibz repressio et modica est repulsio. quibus medicamina addes mitigatia. vt affuso. in quo est acaqua. cerusa gumma arabica. disteperatis cum oui albumine. et affasum albu quod sine opio sit. Et si adhuc dolor non mitigatur. vtter pariter medicamentis i quibus parum est dissolutionis et cuo mitigatione et sedatione. vt instillo que sit de anzcroto et ordeo excoziato ac citonioru granis. Assignatio ei. sarcocolle. 3. iij. ordei excoziati et tussu grana. xx. citonioru. grana torio. ptoice in vas vitreuz aut argenteum et super ignem ponatur leuem. donec bulliat et liq scatur. de hinc refrigeratum oculo instilletur sepius quonia eodem mitigabitur dolor die: aut crassino. hoc quod visus fueris regimine et apostema fuerit dissolutus. ruborqz et dolor recesserint collirio illud colliria rubeo et balneo patiente inducas. Et si adhuc sanguinis sunt reliquie et ruboris et non dissoluantur. oculo puluerem pulueriza croceum paru et collirio illud rubeo molliqz colliria ac tepida laua aqua. quonia passionem oio bec expellent.

De tertie speciei obthalmie medela. Tertia species obthalmie reliquis difficilior est. et magis rubea dolorisqz maioris ac apostematis. oportet itaqz patiente primo oio ce pbalice minuere et multum educere sanguine. secundoqz apponere. et tertio iuxta quod virtus fert: et etas adiuuat ac complexio. repulsqz et alia huiusmodi. Et si egroratus puer est sitia vtter. statimqz granatorum aqua propria. et syropu violaceuz et iulab ac tamarindi aqua cum modico semine portulace: et seminis pillili lababo. et ciba mezauro cum lenticula facto. et beferes aqua ac granatoru. affuso quoqz et cucurbitis. ac sp mactijs. similibusqz. modicis vtter. medicamentibus que ac nien sedent et calorem molliant. et clarificet. vt albumi oui tenue illi instilla et collirio albu infusu albumi oui illi instilla tenui. maximeqz si ipse etas fuerit calorqz qz et acume rubore superant. Et si tempus hiems est. mulieris lac ipse cni filia est colliriumqz albu liquefac in lacte et instilla. Et si nimisqz illic est acumen cum lacte citonioru semis spumam misce: singulis bec facies bovis. aut ter. et oculu cum pillij semine cataplasma percusso in intibe aqua et queffare. portulace ac semper uiue. aqua quoqz appoe rosaru cum modico mixta aceto. Omnia bec vt oculus confortetur facias et que ad illu venit materici repellat ardore: bec vsqz diez facterit. Quo post pblebotomia facto patiente mirobol. solue decoctione. aut corum aqua in qua tamarindu et cassiaz fist. folueris. iuxta quod op est: aut cum lebelabi aqua et zac. aut syropo rosato. Et corpus euacuaueris et purgaueris et oculum fluere videbis et glutinari. metquabiba iniice et colliriu instilla albu sine opio liquefactu in oui albumi et puelle lacte: et cu fascia strige. ter qz hoc aut quinquies facies mane vesperqz. Et notiescuqz aut illud separatur stringe et patere donec quo separas dissoluas et sic colliriu instilla albu modicuqz expecta et iteruz separa. Et cum eius extersione copleris et lippitudinez ab eo purgaueris cu fistio dabace inmoluto et leuiter agas palpebram tolles plenius poteris operare quod diligenter sit oculus mebyz sensus et quauis ledatur ca. Et si multe lachryme sunt et acut. que imitris puluis et sarcocolle coponatur partibus duabus. amili parte vna. Cataplasma etiaz oculu et empliza bis que reprimat et dissoluit. vt bezazu. aloes. acacia. memi tbe. affasum cum semperuue aqua disteperatu. aut intibe. aut arfunegi. aut arnogloske. vel portulace et pillij semine filibusqz

aquis. Caueas aut bis vt medicamentibus ante euacuatio nem corpus. quonia patientis grane nutritent dolorqz. Den lozum naqz tunice humiditatis que ad eas fluunt distenduntur in tantum vt ex nimia distensione tunicarum fiat acumen et corrosio. Si aut dolor roboratur et bis non quiescit regimine partibus. colliriu adhibe album in quo est opii et fenugre ci duo grana simul infunde. et aq i q mellilotus decoctis ac belbam. cataplasmaqz hoc emplastro. Assignatio eius. Rose fice. 3. iij. aque liliale. ouas. 3. iij. safrani. j. tere. omnia diligenter et subtili cribra pano et queffare aqua viridia distipa et emplastriza cum pane vuc aqua infuso ac trito. Et si adhuc roboratur dolor nec mitigat. empliza cortic papaueris duas ptes. radice maderagore. 3. pte. qz tere diligenter et queffare aqua disteperabis. ac oui vitello. Et si doloris ca acut fluxus est materie a capite. frate cu predictis emplastriza. aut ordei al fito cu portulace disteperato aqua. aut semperuue. aut plantaginis. aut citonioru aut cu pillij semine emplastriza solatri aqua infuso: aut aliqua aquaru quas diximus que refrigerant et reprimunt quo frons confortetur: materia ad oculum prohibeatur fluere atqz ad superioza repellatur: nec ab hoc desistes regimine donec quiescat dolor: quo mitigato pulueres adhibe albos et colliria alba iuxta quod diximus. Sed dato dolore et dissoluto apostemate ininuro puluerem adhibe croceum paru et colliriu rubcu molleqz et balneo patiente induc. oculuqz aqua in qua camomilla et mellilot. decoctis caraplasma: et si in eo macula apparuerit crosta nec dissoluitur puluerem adhibe croceum magnu et colliriu rubcum acutu et frequenter balneo patiente inducas et autu refice carnibus et ad edoru transfer carnes et agnoru. Cerna ipera dimittere et sono vni post cibum. purgato diligenter oculo et apostemate oio dissoluto oculu colliria ramadio et palpebras frica cu collirio rubeo acuto quod vocatur atarchamaticu. Et si palpebre leuiatur bene sin colliriu adhibe viride: quonia palpebraru dissoluit grossitie et leuiat atqz ad naturale refert habitudine. Collirij assignatio. albi vit. ceruse. gumme arabice. cuiusqz parte queffare bezaze. opij cuiusqz. 5. partem. tere oia diligenter et distipa cu mellilot aqua et colliria. Pulueris assignatio expti. sarcocolla cu asine lacte et mulieris cui filia est distepera et super tarfe vngulas pone: ac teperau lenisqz ignis camino imitte die vno: sed ne coburnatur caue. Ex hoc sume parte vna et amili quadrate. tere oia diligenter et super oculu pulueriza obthalmicu ac vlcerosum. Collirij rubci lenis assignatio. sadenegi loti. 3. v. eris vsu. iij. besedi. margaritaru. queberbe. asseregi. cuiusqz. ij. gumme arabice. ozagagati. cuiusqz. v. sanguinis draconis. 3. iij. safrani. cuiusqz. 3. tere oia diligenter et distipa cu aqua ac collirio facto vtter.

Capitulum. 35. de tumoris oculi medela.

Amoris et inflammationis oculi vt dictum est oiu ueritates sunt tres. Et prime cura primo secudo ac tertio die cu collirio et albo sine opio et puluere albo ac aloes cataplasmate et affaspo memi tbe. et melliloti. de hinc ad puluerem transfer croceum paru et collirio rubeo lini diebus aliquot et oculu cu bezaza. et aloes cataplasma: post bec cu puluere croceo magno pulueriza et aq ablu in quo mellilot. coxeris ac camomilla. maiorana et berenia fetu et sic balneo inducas. Caueas aut passionem bac bentia a cibis ventositat et pblegma generantibus et vniu paru mixtu propina. Secunde aut spei cura euacuatio et corporis a principio cu laxati catartico vt turbit et hyereficare et gargarismo cu squingibin et aqua cala acynaru robo et cassi. si rotul. cu aqua in qua semellulietis feniculi. iure espidabagi illi pasc cu pull. straquiliniqz et puluer superimite croceum paru cu collirio rubeo leni et cu aloes et bezaza. cataplasma ac safrano et affaspo memi tbe et melliloti cu decoctionis camomille. melliloti et saturie aqua ablu et sic ad crocicum transfer puluerem magnu cu collirio rubeo acuto et similibus.

Tertie aut spei cura inflammationisqz difficilior est. cu qua rubigo quedat: sed sine dolore cu corporis euacuacione incipienda et cum decoctione ex turbit roborata et hyereficare. et si in oculo rubor est: colliriu adhibe albu cu puluere albo: de hinc ad puluerem transfer croceum paru et colliriu rubcu acutu. Colliriu quoqz vitbaricob hac in parte vtile est valde. tunc aqua oculu laua in qua habunegu. saturia. melliloti. maioranaqz coxeris. et ozobi farina emplastriza ac ordei et alloes camomilla et melliloti diligenter tritis et cu ransienqi aqua disteperatis. tunc patiente balneo induc et aqua super ipsum funde in qua camomilla. mellilot. saturia. sanfnacuqz decoctis. Sic et in quarta facies tumoris spei et iuxta quod patientis ac passionis videris virtute et debilitate dispones reprimi

mesq; ipsum egrotantē ab omnibus pblegma generantibus
et crositis cibis subtilia pomigēs: vt ranguorū carnē pullozum
frankulinozū assāz ac parellarā cū cpidabago et zirabago.

Capitulū. 36. de ouritici mede. que cōsolidanti accidit.

Arctiei medela que cōsolidanti fit et cura p
pblebotomū ē et decoctionis potum
in qua epithimū ē mīrob. kebū. et indū et byera aga-
ricūq; albo rēdū puluere et collirio albo cum puelle lacte.
Debie ad puluē ē trāscūdū crocū pū et collirio rubeo linī
et aq; fove calā suauē ac olō cataplāta applica dissoluentia in
quibus emollitio sit ordei farina. memite. asiafū et mellilo-
ri. aquāq; solatri et oui vitellū percussa cum oleo violarū. aut
anatis adipe liquefacto. Super caput violarū fūde oleū
et balneū intret. et super ipsum aqua stilletur i qua senugrecū
coheris. mellilori. nīnifar et viola.

Capitulum. xxxvij. de purgatione oculi medo.

Kuriginem oculi ex humorib; fieri sub
p salis diximus. idcoq; in ei
cura laxanti vtendam est medicamine. vt decoctioe
que cum turbit et byereficare ac agarico roborata sit. et pill
aloes. ac vne passē gargarismū adhibe cum squingibi et bye-
raficare quod cerebrum hac purget humiditate. post hoc col-
lirio oculum rubeo leui colliria. et puluerem adhibe crocum
paruum ac sic ad rubē trāfer acutū et puluerem crocū ma-
gnūq; colliria adhibe acuta que lachrymas educant. quo hu-
miditas inaniatur. vt basiliconis et bazazū. et hoc adhibe col-
lirium. Assignatio eius. sume piperis nigri et lōgi. nūfaderi.
cuiusq; 3. z. safrani. obolos. iij. bezazū. 3. rj. arfūnegi. in al nardi.
iij. cāphore obolum. tere oīa diligenter. et quā op; fuerit col-
liria et oculum cū camomilla cataplasmā. et melliloro ac mo-
dico sale. balneū assuescat. et sit illi cibus tēperatus vt edozū
carnes et agnozū. panis mundus. ex fructibus ficus. vna 3c.
bibū tarfū et his similia.

Cap. 38. desibile medo.

IA sibila curanda a cefalice pblebotomo in-
cipiendum ē et corporis purgatioe
cum epithi decoctione et agarici et pill byere. assues-
cat patiens aloes pill nocte. et aloes da infusiones et cibus lau-
dabilum pafce chmozū vt gallinarum carnibus et cubego-
rum edozū. et annualium agnozū aut capzarum. et si aliquis
comittatur calor mezarum dabis cum cpidabago et spina
chij. Purgato corpore narium vtere instillatione que hūc p-
dest passioni vt bec. Assignatio eius sume aloes. mirre safra-
ni. conditi. sitaregi equales partes. et diligenter tritas cum sū-
fuci aqua distēpera. et pill in modū piperis puerog; instilla-
bis nariibus tāq; duo grana. viro et mulieri quasi. 5. obolum
cū violarū oleo. Et si cum sibila ardor est et dolor collirio. col-
liriabis nigro perfecto quod sibile prodest. Assignatio eius.
ceruse. 3. v. caquie. iij. spice. 3. et 5. safrani. obolos. iij. trita dili-
genter oīa cum aqua distēpa et collirio facto vtere. post h collir-
iabis quā rodozū fuerit instigat. et collirio rubeo leui et pul-
uere crocco paruo. Et omnino sedato ardore collirium ad-
hibe arbarcamaton. et pulueres crocum magnū. debie col-
lirium crocū et viride et bazūm. basilic. et ruscmanic. et ab-
lutionē que cū aqua fit granatozū. Assignatio eius. Sume
granati muzi aque pten. mellis quadratē dispumati et op-
time misce. atq; ad solem. xx. pone dieb;. et in vase cōde croc-
ac vtere. Et si crositioz fiat. sibila et vene replantur que in
oculo sunt. patierē a frontis vena minue et duabus venis q; i
duobus sunt oculi angulis et corpus eius his que dixim; vi-
cibus nigro purga plurib;. et oīa adhibe vtilia colliria morbo hu-
ic vt dicūm est. Cauca cibozum repletionē et potus vinūq;
et cibos cholera generātes nigrā. puluere fugiat et fumum.
clamozeq; et verboz copīa et acclinationē vīsus in actioe ali
qua. quonā omnes he cause venas replent faciei et oculoꝝ
Et quā oīa que diximus feceris et nō profuit nec dissoluitur
post corporis purgationē illā tollere aggredere. Et quē ad-
modum fiat et quomō ferrū oculo sit adhibendus. in chyrur-
gia exponemus.

Cap. 39. de sanguis oculi in extremitate tarsē medel.

Anguis autē cōsolidanti fit ex sanguis
in venis multitudine et aliq; ex ex-
tremate ē. huius cura est sanguinē oculo instillare
vrasini et selenini. et pullozum colūbarum qui ex plumarū ra-
dicibus exprimitur. Et si cū eo aliqui terre misceas armeni-
ce aut cimolee. aut terre rubeę et cimini masticati et oculo im-
primatur prodest. sicq; et oui albumen. Qui aut ex sangui-
nis fit multitudine curatur cū zermobo rubeo et terra arme-
nica et collirio dinaricon. Et si extremitas foris ē et dolor

grauis statim patiētem pblebotoma et oculo vt diximus pul-
lorū instilla sanguinē et vrasini et colūbe. et si ab inde mitigat
bene. sin cimini vtere aqua masticati et sepius oculo instilla.
quonā mitigabit. Aut sume thuris parum. et tūc cum puelle
lacte distēpera. atq; oculo instilla. fouez ipsum aqua in q;
sarcuiz coheris et sīopuz. et cum fascia stringe. Et si res vt
apostema fiat in oculo consq; pferur. et obthalmia fit. ppter
materiei fluxum. collirio vtere albo et oui albumine. debic in-
stillantes adhibe et alia que in obthalmie cura diximus.

Capitulum. 40. de vngule medel.

Agularū cura p corporis purgatio.
nē cū pblebotomo et
soluenti. catarrico cibozūq; cautela grossozū et carniū multa-
rum ac dactilozū et vulciū. cibiq; tēperantia et oculi colliria-
tione cū collirio quefari. et collirio viridi rbasilico aliq; bu-
iusmodi. eozūq; frequētatōe multa. nisi forte oculo sebzis ac-
ciderit post huiusmodi vīsi. Et xingatur aut cū collirio nigro
magno quod expositum in cura sibile. Et si vngula nō mi-
nuitur nec deficit. imo vero augeri videris intm vt oculi ince-
perit foramē aperire tūc equū erit eā tollere et extirpare quē
admodū alias diximus.

Capitulum. 41. de vlcere oculi medela.

Egatur oculi vlcere cura. Diximus autē in vl-
cerū curis et medela: quonā vlcus oē
egret medicamine valde deficiat: quo humiditas
in eo cōgregata deficiet et sordes expurgetur quā humidi-
tas et sordes carnis prohibeat productionem in vlere et cic-
trizationē. Que quā ita sint o; in oculi vlcibus eiusmodi vt
medicaminibus post corporis purgationē et euacuationem
quo a materiā influxu fiat securitas in vlere. Sed quonā
am mēbzū hoc nimij est sensus et pūgentibus leditur medici-
nis necesse nobis ē medicamēta in eius adhibere medela que
deficient et eliment sine pūctura qualia sunt meteyra et acali-
mia. gūma. sibi. sadenegū. oui cortices et similia. Et quonā
vlcus quod in oculo fit sepius cū apostemate est calido cum
obthalmia. s. cū his opus ē medicaminibus alia adhibere que
ardore mitiget et vīsi clarere faciāt. vt oui albumē. lac. ami-
lum in al lebēbacū et similia que dolore mitigent vt dormita-
tione facientia. quale ē opū et mandragore radices cortices.
Ideo ergo oportet primū in vlcere oculi. medela cephalicā
minuere: iuxta quod in eius corpore multitudinē et paucita-
tē animaduertis extrahere et secūdū q; virtus patitur. etas.
tēpusq; Tūc oculo colliriū instilla albi sine opio cū mulie-
ris lacte cui filia ē quā colliriū ex defecantibus et refrigerā-
tibus sine punctione cōpositū sit: lac āt refrigeret leniat et eli-
met. Et si vlcus in superficie fuerit comeę aut i prima tu-
nica puluere puluerizā albo cōposito ex sarcocolla cōdito cū
asine lactis parte. i. macreli in al amili. 5. parte donec matu-
retur. Tūc colliria oculū cū rosato collirio et ascerano. patiē-
tēq; mezauro refice cucurbitarū et spinachie ac lenticule et mas-
si. granatis et similibus. granatozū illi aquā et squingibin pro-
pina ac portulace semen. viola olfaciat recentem et nīnifar. sū-
dalū. aquā rosatā. cāphorā et ab ira amoueas: qetē impetra et
otū et i loco cō obfuro. h quī vīsus fueris regimierleuq; vide-
ris dīscatū et oclz roboratū nībilq; hūiditatis h; i supē col-
lirio vtere rubeo leni et tucia idica et collirio cphabanico. Et
si vlcus tunica corosist comeę. et prima transmissa ad alias
attigit. oportebit vt dictū est a pblebotomo incipere. et iuxta
quod opus est sanguinē extrahere. et intuerē ad oculū si ma-
teria fluit acuta. patientem cū fructu decoctione solue. et mi-
robo. cū byera illā confortans: quo et cerebrū et oē mundē
corpus. Libis pafce laudabilibus quos ante prediximus: et
iulab illi propina. et granatozū aquam. musozum ac hēssere
syropum cū seminis portulace aqua. sed et pīsanā si foris sit
illuc calor. oculo oui albumen instilla tenne ac puelle lac. debie
colliriū album cū puelle lacte dissolutū et hoc quoq; collirio
colliria: quia in pustularū et vlcum principij vtile est. As-
signatio eius. Alcalimie argēti aduste et lote. eris adusti. cuiusq;
3. ij. caquie gūme arabice. cuiusq; 3. iij. ceruse. i. tere omīa et
distēpera cū oui albumine factoq; collirio qū opus fuerit
vtere liquefacto cū puelle lacte et bābacem hoc ibutū collirio
superpone. Emplastris etiam cum semine pilij percussio in
aqua rosata et viridis quefara aqua. et rosarum olō hoc iux-
ta q; acumen videris exhibebis oculūq; liga. et parum ad-
modū stringe. nō fortetia acumen. Et si acumen videris ar-
ctationem ligationis auge et superponis buriora exhibe
et alternis solue boris. ligamentaq; cōmuta. Et si dolor gra-
uis est. collirium cum senugreci aqua solue. qm dissoluit. et si
non sedatur dolor collirio vtere albo quod cum epithio fit et

oculū bezazo cataplasma cum opio distēperatis cū lactuce aqua. cum corticibus papaueris aut corticibus mandragore radices tritis et distēperatis cum coziandri aqua et alijs huiusmodi dormitionem facientibus. Et si dolor mitigatur nullis dormitionibus oculū iniqua medicamentis quā oculo nocent et visui. Ad mitigato dolore et fluxu amputato materici acutē que maturant appone. ut anzerotum mirrā cū asine lacte et amilo ac tabarzēdi aqua et collirium liquefac album cum fenugreci aqua. Ad hanc et vespere donec maturetur materia. et sanies exeat. post hoc vtere nardico quod ex corticibus sit ouorū. sadenego. seccoqz adusto. de singulis partes sumēs equales que trita subtili trāsmittit pāno et oculo pulueriza et ascerani et colliriū albū. Eporet aut quā vlcus plurimū est profundū aut fordidū et humidū. nardico vti et ascerano que magis desiccantia sunt. corpulqz a superfluitatibus bis aut ter purgare et arctatiōe cū falcis vti paulo fortiori. Et si hec non sufficiunt. sibi adhibe adustū solū quoniam manifesta ē illi vitulitis eliminationis et desiccationis. hec vteris donec vlcus oīo desiccetur et carne repletur. ocululqz confortetur optime et superficies adequetur corne. et albū appareat vlcrosis. macula. Tūc colliriū adhibe rubetū leue et puluerem cinerū diebus aliquot balneoqz patientē inducas. et pulli refice ac taugis et edorū carnis et agnorū. Oculo valde roborato. colliriū adhibe rubetū acutū et viride. puluerēqz albū iuxta quod exponemus. Et si palpebras videris inerosas rubeo illas scalpe collirio acuto et viridi. Quod si enervata ē palpebra propter arctationis multitudinem super palpebrā a foris acatā cataplasma insulas balaustie aq aut mirrā. Et quā cephalaea oculi comitatur vlcus curanda erit cū bis que in cephalce diximus cura ex calore. Et attende ne forte superfluitas in corpore sit et si inueneris sanguine am pblebotomo vtaris. Si cholēca rubea. cassie si. propiā decoctione. Assignatio. nardi vtilis. sadenegi lori. 3. v. sibi adusti. vij. stratiōis aut corticē. iij. ouozqz cortices diligenter laua et cū pāno exterge aspero tritisqz oībus diligenter quā fuerit opus vtere. Assignatio. ascerani vtilis mīte humiditatis vlcrosis. Sume sadenegi lori. 3. iij. margaritarum bescidi arseneg cuiusqz. ij. Sibi adusti. ij. qbeli. epabanici. tutie viridis. marchasite. cuiusqz. 3. trita diligēt cū subtili cribra panno et quā fuerit opus vtere. Ascerani aliud pulul. vlcrosis et obthalmie vtile. Sume ceruse. 3. vij. acalimie argenti. gūme arabice. sadenegi. cuiusqz. iij. opij. 3. eris adusti. zafrani. cuiusqz. 3. 2. 5. cāpore calcis. trita oīa diligenter subtili cribra pāno et vtere. Colliriū albū ad eadē vtile. gūme arabice amili. dragagati cuiusqz. 3. ij. ceruse. v. opij. acalimie. argenti. cuiusqz. 3. i. tere omnia diligenter et cum oui distēpera et vtere. Colliriū aliū albū vlcrosis vtile. Sume farcocolle cum lacte asine condite acalimie argenti. ceruse plumbi. cuiusqz. 3. ij. gūme arabice. quebire. cuiusqz. v. opij. i. amili. iij. tere oīa diligenter et subtili cribra pāno. ac cum oui distēpera albumine. et collirium fac parū ac vtere. Colliriū. assignatio abari. fume plūbi et concharum vltariū. quebeli tucie indice. gūme arabice. dragaganti. cuiusqz. 3. vij. mirre pure. opij. cuiusqz. 3. 5. ceruse plūbi. 3. ij. tritis oībus diligenter distēpera et collia fac. Assignatio coll. abari aliū fume ceruse eris adusti. cuiusqz. 3. plūbi vsti. ij. quebeli. cōtriti. xx. nelle. gūme arabice. quebire. cuiusqz. vij. opij. mirre. cuiusqz. 3. tere omnia diligenter. et cū oui distēperans albumine pilli et vtere. Assignatio. collij. abari alius. fume ceruse plumbi. eris vsti. gūme arabice. amili. qbire. cuiusqz. 3. vij. mirre pure. opij. cuiusqz. i. tere omnia diligenter. et cum oui albumine distēperās pilli. quoniam proderit colliriatum.

Capitulū. xliij. de pustularū mede.

Ustilax cura sit pīmū corporis euacuatio ne p cephalice pblebotomū post catartice soluens. quēadmodū in vlcerū et obthalmie curis dictum est. debine emīge in eis puellē lac ab ipsa māmā quo dolor quiescat eius tēperat calore molliatqz. et maturatur. Ab inde instillationē que ex ordeo fit et citoniorum semine ac farcocolla applica. Doloze mitigato quz pustula ceperit maturari pulueriza illā melcala condita cū asine lacte et collirio albo cū lacte. donec erūpat pustula. saniesqz exeat. et tunc vlcerū adhibe medelā vt dictum est.

Capitulū. xliij. de sanie que in cornea ē medela.

Aniem si imozet oz curare maturare et erūpere bis que maturant et dissolunt moderate vt puluere croceo liquefacto cū puellē lacte. aut fume thuris partē zafrani. 5. partē. tritisqz diligenter cū fenugreci aqua liquefac. Et si imozetur erupio opoponia

co vtere et amoniaco distēperatis cum fenugreci aqua. oculū qz cataplasma cum aqua in qua fenugrecum. mellitumqz decoctis tepida per horam vnam. quoniam maturant et pustulā erūpere facit ac saniem educit. Et si sanies sine pustula est et vlcere. colliria illā cū marchasitba argentea et aurea. quoniam sanie desiccet et dissoluit. Et si non abut cū ferro cura quēadmodū in chyrurgia partibus explicabimus.

Capitulū. 44. de acuminis come medela.

Ornee acumē repimētibus curatur medicamentis in quibus nō ē asperitas vt sadāgo. carimia argēti. sibo adusto. vclaba adusta et tēperata strictione. Et si magnū ē acumē fortius stringi oī cū fortibus fascijs et inter eas frustū ponatur plūbi. quo acumē sua pīmat gravitate. et si acumē magnū ē nec medicamina prosunt reprimētia. nec ligatio stricta. tūc amputatio adhibenda est cū ferro quēadmodū in chyrurgia dicemus. Assignatio. ascerani. pulule acuminis et maculis oculorum vtilis. Sume sadenegi lori. sibi adusti. busadi. margaritarū. eris vsti. aseregi. cuiusqz. pte. i. quebeli. epabanici. marchasite. cuiusqz. 5. partē. trita subtili trāsmittit pāno et oculo pulueriza.

Capitulū. 45. de macule et albule medela.

Acule et albule medela medicamentis fit elimanibus et purgātibz vt rucia indica cancer marinus adustus. es vltus. zabbi finus et passeri ac hyrūdinū cū melle distēperata. Sic et sibi adustum. et similia simplicia medicamina. Cōpositis aut vt colliriū rubetū acutū et viride. puluis muscin. melqz vtile ē. Et si albula subtilis ē. cū collirio rubeo acuto curatur. et puluere cōposito ex cācro marino. rucia indica. jaccara. tabarzēdi cū libris sumptis partibus quibus diligenter tritis colliricē. aq quozqz sacaiq. nabamami. sufficit quoniam ad albule incisionē perfecta est subtilis. fertur quoqz cāna putrida et vteris que in veteribus inuenitur sepibus. si teratur diligenter et oculo puluerizetur prodest. Vtrū quoqz viride cōtritu minutatij si suatur de co pars et buraci ac jaccara. tabarzēdi. et oui corticū quo egressus ē pulli lotozū et desiccatozū cuiusqz pa. i. tere turqz et cribrata puluerizetur optime medentur et albula tollunt. Et si eiusmodi crosse ē albula vt medicamentis non obediāt. que diximus ill vtere que albulam tingunt. f. fume galle acaquie. cuiusqz partē. i. colocanti. 5. partem. tritaqz diligenter cū miri aqua liquefac. et super albulam pone. tinget enim. Assignatio pulueris ad albulam. Sume sibi. cācri marini. cuiusqz. 5. partē. spume maris. zabbi. fini. tucie indice. cuiusqz. 5. partem. tere oīa diligenter et oculo pulueriza. Assignatio alia. Sume caninorū. cācri marini. tucie indice. catime auri. stractij oui corticē. spume maris. zabbi fini. ericij spinarum cuiusqz partē. tritaqz diligēt oculo pulueriza et colliria. Assignatio. Aduscum pulueris. tucie indice. cancri marini. sibi adusti. cuiusqz partē. musci octauā partis. tere diligenter oīa et sub sifami mēsurā pulueriza sup albule locum. Assignatio melliti optimi. Sume mellis oprie depurati et feniceli succi partes equales. liqfac in vase eneo et colliria. Ad elinuz aliud ad albula. buraci armenici partē. mellis tres partes. optime misce et colliria. Assignatio. alius. Si sumptis hyrundinum sterces partē. j. mellis. iij. et vteris. manifestum est contra albulam remediū.

Capitulū. 46. de cancri medela.

Ancer autē morbus ē qui colliriationē acutorum nō paritur medicamentum. et quibus curandus ē inuēaris. si spatiens sanguinis ferat emissionem et cephalicā si fieri potest minuc et sanguine iuxta qz patitur extrabe iuxta virtutē. etatē. tēpusqz et sanguinis qualitatē. si sanguis niger est plurimū extrabes. si rubeus parū. naturā cum fructuum aqua molliat et cassia sistu. et lebelabi aqua in qua cassiam sist. cōfricaueris. polipodium. et similia. aquā illi oīa ordei cū queso et violarum syropus ac iullab. squingibin. nūmif ar syropus et similia. Alius pascenibus leuim vt franquilinis et pullis. gallinis. edorū extrematibus et agnorū similibusqz. Oculū colliria albo collirio et instillationē istilla. et cū ordei emplisā farina. violaqz et mini far. fabarū farina. camomilla. melliloto. quequenegi aqua et solatrijs et carbemie frondibus et malue ac stringi tritis cum violarum oleo proderit eniz.

Capitulū. 47. de passionibus que fiunt inter corneam et vucā medela. vt aqua et dispersio.

De autem inter corneam et vucā fiunt passionēs. sunt foramis dilatatio et aqua. Foraminis dilatatio dispersio ē luminis et

sanari nō potest: nec curam suscipit nisi forte cum quabelo-
bepabāico temperetur et tertia indica et catimia argēti et au-
ri et oibus collirijs in quibus ē repressio. De aque mede-
la. Atque medela de visus debilitatis. prima omniū fit cerebri
purgatiōe cū hyere pillis et pcanicis patiētib⁹ pillas aloes al
suefacere impera et aureas singlis diebus tribus et singulis
hebdomadibus. Gargarizet hyerā et squigibin. oiaqz que ce-
rebrum purgant ex humiditate: et si hyeras paritur magnas
maximeqz h. et hyeralogodiō propina. crollisqz repime ci-
bis cho. erā generātib⁹. n. maxieqz lēticula. caulibus et salis
vaccina carne lacte et casco veteri. alijs. cepis. oibusqz ad ca-
put vaporātib⁹ cibis. Lenā fugiat et laudabiliū veseatur
chimorū cibis. cum tucia indica et quabelo bepabāico col-
liria illū et rascio cōdito cum fenicli aqua et basilicon. cholera
rum collirijs aqua quozqz granatorū colliria in qua sunt fel-
les et ambra. et cū collirio quod fit ex melle et fenicli aqua. fel-
le cubegi et accipitris. sabuti. vulpis. gruis. carti maris. arie-
tis montani. quecūqz horū presentia fu. rit cū oleo mīte bal-
sami addito sequebenego. alijsqz que subtiliāt et aquā dissol-
uunt. Quibusqz etnī horū variis in passionis principijs
quū hōi pbatia apparet mala manifeste proderit et passio
cedet. Quā aut post passionis adhibētūr cōfortationes
maxime eius cure cōueniunt. Si itaqz in horū vsu spes boni
aia duerteris tene. Sin absinde qū roborata est passio. siquī
dem curam suscipit aqua. Hos autē bec quēadmodū fieri
expediāt dicemus in cbyrurgia. Adedicamīs assignatio
quod cōtra aquam manifeste prodest. Sume marchasitā au-
ream et in ficili vase fuchac nouo pone. Clausqz capite in
foinacem qua vitrum excoquitur pone. ibiqz. vij. dimitte die-
bus ac extrabe. Est autē eius signum bonum ē qm album ē.
Tene bec diligenter et colliria.

Capitulum. 48. de palpebrarum passionibus medela et
primum de aurato.

Alpebrarum passio propria aura
ris fit euacuatione cum pbleborbomo vene cephalice
et decoctionis poculo et troiscorū violarum. post bec pal-
pebra finditur corpusqz educitur pingue et in loco pulvis po-
nitur croceus. Cibus subtilatur cum mezauro aut animum
carnibus: et post bec oculus cum collirio curatur rubeo et
leni. et puluere croceo paruo: post collirijs acutis. Et nos
huiusmodi curā diligentius excquimur in cbyrurgie tractatu
Capitulu. xlviii. de scabiet mede.

Labiei medela cōmunis cephalice est iminu-
tio si sanguinis manifesta se offerant
signa. et decoctionis potus. aut lebelabi vel troiscorū
rum violarum seu mirabol cū zaccara. similisqz iuxta qd in-
ditum dederit. cibū leuians subtilia cū animum carnib⁹ et edo-
rum. cenā fugiat. propria autē cura cuiqz eius spei est bec inuē-
dum. et si scabies foli⁹ est asperitatis i palpebris oculū collia
cum collio. r. et leni. ac puluere croceo paruo. et cū eis de pal-
pebram scalpe. post cum collio atbarcamaticon. et zeniari col-
lirio. si quidem necesse fuerit. Ad si palpebre roboratur aspe-
ritas puluerem asperge croceum magnū. cū collio. r. albo. et
cum collio viridi scalpe. et basilicon ac zaccara. Et si pūgrigo
ex eius genere est et scabies que similis est ficus simini. ill⁹ vte-
re que diximus ac cum zaccara scalpe. et si prodest bene. Sin
scalpe cum camadino. et oculo infilla aquā cimint masticati
post fricationem: et cum oui cataplasma vitello et rosarū olo
post bec cū collio scalpe. r. leni qm morb⁹ fuerit sedat⁹ et tūc cū
puluere croceo puo post cū collio rn. acuto. et puluere croceo
magno tūc collia adhibe virid⁹ et basilic⁹. Sic et granē cura-
bis scabiet speniē cū ferro scalpens quēadmodū dixim⁹. Si
autē eā cum ferro curaueris. et calor in ascitur aliquis. collirio
sanetur albo. Calore mitigato iterū collia adhibe. r. leneqz et
puluere croceū. eo quē diximus ordine.

Capitulu. 50. de grandinis mede.

Rando curatur cū emplastris que ex lacte
sunt cocto. vsqz in palpebra empla-
strizetur. aut grandinem cū sic⁹ folijs scalpe. aut cū
armoniaeo cataplasma et galbāo. et cera purata. et si amoiā
cū aceto triueris et loco apposueris prodest. sic et si botami
gūmā supram cū oleo liquefeceris violarum. et modico aceto
grandinēqz cataplasmaueris prodest. Dehinc cū puluere col-
liria croceo paruo. et collirio. r. leni. post cum puluere croceo
magno. et collio rubeo acuto. Et si ab exterioribus grando ē
palpebre. palpebra ipsa scandenda est: et grando emittendus.
Et post super locū puluerem pone croceū. sit aut tua cum fer-
ro cura post euacuationes corporis et purgationē cū pblebo

tomia. et medicamine soluenti in quo hyera ponitur.

Capitulum. 51. de lapidositatis medela et consolidatiōis
ac ordi.

Lapidositatis cura p euacuatiōes fit ē
pill⁹ hyere. et pill⁹ caucāie
et super locū medullā vitulorū cataplasma ossium: cerāqz
et oleū violarū simul liquefacta et super lapidositatis locū po-
ne. Sed et vnguētū appone de achilō. Deici autē cura cor-
poris cōstat euacuatione cū bis que diximus et galbani cata-
plasmate ac buraci distēperatis aut cerā loco albā appone li-
quefactā: aut cū muscis capitib⁹ ablatis et frica. Et palpebrā
cū collio scalpe. r. et acuto. ac viridi et elastic⁹. Consolida-
tio vero et ipsa quozqz corporis curatur euacuatione ab hūio.
re domināti. et collio memitte loco apposito. ac bezazo et aloē
murraqz mūda et inter duas ponatur palpebras bābax lacti
infusus.

Cap. 52. de pilorū supfluoū et distēpōz ac fluētū mede.

Pilorum superflui et ad exteriora inuerti primo cū me-
dicaminis laxatiui potu curari cupiunt cum
decoctione et corporis purgatione. Dehinc pili extra
hantur cū forpicibus et sanguine ranc locus liniatur: aut san-
guine que in cambus inueniuntur tinearū: aut cū fornicarum
ouis: aut ficus lacte. aut sumatur herba que inter ordēz ouī
et trita exprimatur. et cū ea cere modicum liquefac et cataplas-
ma pilos diffusos. Assignatio al. Sume arde. i. tinca ligni.
nūfadesi. alini vngule aduste equales partes tere et cribra ac
cū accrimo distēpera aceto: et diffusorū locū illuc cōū. As-
signatio al. ericij fell⁹ et sanguinis castorei et distēperās pill⁹ pi-
losqz extrabe et ieiuni salua medicamē roza. et loco quo pilos
extraxisti appone. Assignatio al. Ericij sel si super locū expi-
latus cataplasmaueris pili nō procedūt. Et si bec proderunt
et pilorū auferitur productio bene. Sin ferri cura medere. vt
inuerfione et furtione et coagulatione pilorū palpebrarū cum
masticē. De palpebrarū fluxu. palpebrarum fluxus qui fit
ex acuto hūio: corporis curatur euacuatione cū decoctione
in qua zembacū ē et absinthium et alia humores euacuāia
acutū. Et si ex humore fit bec nigro epithi. deur decoctio et
aliorū q cholera euacuāt nigrā. Et si ex tyria cholera fit pill⁹
propinētur hyere et itcadās et in oibus his prohibēd⁹ pati-
ens a cibis illū generantibus humore quo passio fit et palpe-
bre ossibus dactilorū adustis. aut sume acalimā aut arbemi-
dū et colcadenesū. et zagū equaliter et trita diligenter cū mel-
le distēpera et apponātur: vel cū muriū stercore collia diligen-
ter trito et cū melle distēperato.

Capitulu. 53. de pediculorū medela.

Pediculorum cura a corporis in
cipiendū est purga-
tione cū epithi. et agariici decoctione et hyere. pillul.
ant aloes et caucanicis. gargarisimus eorum que corpus pur-
gant adhibendus. cibī prohibendi multe superfluitatis et fi-
cū cū comesto cibisqz iminendus. Sit autē laudabilis cib⁹
ebimi vt panis mundus. edorū caro. et galline. cubegozumqz
et similis. palpebra cū mirra cataplasmet⁹: aut aristologia. l.
trita diligenter et cū oleo distēperata. vel hoc cataplasmate.
Assignatio eius. muregi. cātaridū. caprarū simi. falsifandaz
equales partes distēperat tritas cum sibi aqua distēpera et
palpebrā cataplasma.

Capitulum. 54. de palpebrarū medela.

Palpebrarū ab interioribus findere
in al fundere oportet et
tunc pulvis adhibeatur croceus paruos et collia. r.
lene post pbleboromū et sitia. Si patiens puer. Ad si gran-
dior ē medicamē a laxans et decoctionē et palpebrā cū aloē
et bezazo cataplasma ac memitte collio. fouetia aqua in q
cozeris camomillā. mellilotū. bereniassecum. sansuc. cibū sub-
tilia cū mezauris et pullisimilibusqz.

Capitulum. 55. de contorisionis medela.

Ura contorisionis. primū ē cū euacuatione cor-
poris a salso humore cū agariici decoctio-
ne et pill⁹ hyere. ac concanicis et oio ciborū qui acutū
generāt humore prohibitione et laudabiliū vsu. vt edorū car-
nibus et voluerū optime paratis ac pane simile. palpebra cū
litargirio cataplasmetur diligenter in oleo trito rosarū et be-
zazo. memitte collio cataplasmetur cū aqua quile et rosie et
ordi farina. zaffrauo distēperatis cū intibe aqua et portulace
colliumqz adhibeatur. r. acutū. medicaminis assignatio. Ad
cōtorisionē. Sume lēticulā sine cortice et recētis granati adipe-
m et cū mēbecrigo distēperās et violarū oleo oculum ca-
taplasma.

Capitulum .56. de caliginis et fissure palpebrarum medela.

Oculi caligo curatur cum pbleboromia et catartici potu. pulueris instillatione croci parui collirio. r. leni. post pulvere magno croco et collirio acuto. tere cum basilicon: et bazizo. similibusqz. rtaris autem medicaminibus gradatim ne forte statim oculo medicamine appposito acuto ledatur. De fissure palpebre medela. fissura hec. si ex vlceris cōtingit macula cum ferro curatur ut alias dicemus. Et si ex carnis superfluitate: aut vlcere palpebrarum collirio curetur. r. et acuto. et collirio viridi. ac basilicon similibusqz. Quod si naturalis ē cū ferro ipsa quoqz curabitur et illi. tionis vsu cū cera et oleo.

Capitulum .lvij. de mori fornicis et superflue carnis medela.

Mori cura cephalice pbleboromia est. et catartici potus cum trociscis violarum et agarici decoctione. Dehinc cum zaccara fricetur. et si nō extirpatur ferro scalpe. et pulueris superpōe crocum. dehinc collirium. r. acutum et virid. tunc basilicon. Et si passio sub palpebra est. ab exterioribus eris floriz adhibeuentum. Fornix aut et caro superflua ipsa quoqz pbleboromia curantur. et decoctionis poculo. ac oculi colliriatione cum atarchamaticon. et collirio illi refrigerari. r. leni. et sabase cathaplasmata adhibe. ut libargiru arucum hēnam mecriam. zaraucedum cū vini cōditum aceto. et similibz. Hās autem et ut ipsa curetur corporis necessarias habet euacuatio nē cū decoctione epulsi et agarici. adiecto turbet et hyera. vnguento de achilon emplastrigetur. et a cibis patiens pblegma generantibus abstineat. et choleram nigrā. et si sic non auferet excoriata abstrahatur. et super locū pulvis ponatur crocus et si superflua ab interioribus est caro collio rubeo leni collia.

Capitulum .lviii. de anguli oculi passionibus medela et primū de fluxu.

Cuius corporis cura est purgatio cum pbleboromia si sanguinis luceant signa catarticiqz potus patiens temperato vtatur cibo et medicaminibus curetur humiditatem desiccantibus et tota indica lota et medicamine quod sit cum membris asia et aneto. zafrano. gūma arabica distēperatis cum vino: bec enī. p̄sūt.

Capitulum .lviii. de glandule medela.

Glandula superfluitas est carnis anguli oculi et eius cura corporis abdo minanti hūore purgatio et super ipsa zenari ponatur vnguentū et collio floriz eris collia. et si caro defecerit bene. sin cū ferro cura et abscinde. nec abstines. nec transgressus modū. tunc super locum pulvis ponatur crocus et oui vitello cataplasinetur et rosari oleo. Dehinc si febris oculo accidit. collirium adhibe albū. tunc rubetū lenē dehinc viride. acutum et similia.

Capitulum .lx. de corni medela.

In cornu patientem pbleboromia et catartico expedit laxanti. et loco contritā apponere belbā et distēperatā. aut lini semen tritū et distēparū. aut thure et zafrano ēpliza et fenugreci aqua distēperatis. apostemata erumpit et sanie emissa. locum cū aloē et sarcocolla ac traconitis sanguie cōpime. balauftia. et quebelo. aneto. de singulis partē sumēs de flore eris quadratē sumēs hec diligenter trita et apponēs cōpime angulū oculi et locū eruptū. Et si passio in id terederit vt fiat fistula fistulari adhibe curā. Et medicamē hoc vtile est fistule que i oculū profundatur angulis. Assignatio eius. arsenici ytriūsqz rubei et croci. zagi. Cantaridiū. calcis. nufaderi. alumis. cuiusqz partē. trita oia diligenter cū pueri vrina distēpera et si stule superpone cū pāni linci licinio. vel sume asenā feresiaci partes duas. calcis vrina et distēpera cū pueri vrina et licinio cataplasma. ipsūqz coque tribus sub sole diebus super cristallum et abrais rtere. Assignatio al. ad fistulā. Sume medicamē acutū quod dieberdic vocatur et pāni linci liciniū istū de humidū prius pueri vrine et fistule inducas. aut sume eris florē et cū cala pasta et amoniaco factūqz liciniū fistule immitte. vel sumi aruci p̄tē. nanacue. s. partē. tritaqz diligētē fistule pulueriza.

Capitulum .61. de sequehere et tenebrositatis medela.

Tenebrositas vt diximus ex debilitate ē spūs vidētis et paucitate. et medicaminibus eget vidētē cōfortantibus. In se bequera. a cephalice pbleboromia cura incipitur et laxati medicamine. vt decoctione cui miscetur hyera. acuto quoqz rten dum ē clisteri. cuius ē a superioribus ad inferiora trahere et cerebrū cū gargarismis purgandū et nariū instillationibus.

ac sternutamētis. angulorū oculorū vena minuat et cēna caueatur nocturna. vaporatēqz ad caput cibi. Epatis obuietur vaporū affati hoc modo. Ep̄ar sumat caprinū et oīo emū datū super prunas ponas et pipieris. l. frustū ifigar et qui ascēdit ab eo sicut obuius vaporū oculo et collicet ea que ab ipso defluit aqua. sicqz ep̄ar comedat. tribus hoc faciat diebus cōtinuis aut amplius: quoniam in vltimis hac in parte vtilitatis prodest. Colliriturqz cum melle admixto modico nufadaro. aut cū cucumeris agrestis succo cum melle mixto et cū recētis aqua feniculi: bis hoc collinetur. p̄sunt. Et si capri sumpseria fel. aut cū feniculi miscueris aqua et melle. et patientem sequeberam collirice sanat.

Capitulum .62. de aurium passionibus et primū de dolore qui ex mala sit calida complexionē.

Auribus dolor ex mala cōplione calida si accidat intucndū si forte sanguinis abundantie in corpe signa videris aut cholere rubec. Et si sanguis abundantie in corpore signa videris cephalice incide. et ad necessitatis quantitatē sanguinē emittas. Et si rubea supereminet cholera patienti medicamē ipas deponens propina vt decoctionē mirobo. cū zaccara aut lebelabum et zacc. aut violam. similiaqz. auri portulace aquam instilla et rasure cucurbite cū rosari oleo in quo sciatum coxeris prodest: aut instilla illi oui albumē alterius bovis et cū bō bace desicca prodest cim. Et si instillaueris illi rosarium oleū in quo sciatum coxeris prodest. Et si semperuine aquā instilles cum vini aceto modico et oleo rosato medetur. Adedī caminis assignatio auriū ex calido dolore vtilis. Sume rose partes duas. sissami olei vna. vini aceti beferes aque cuiusqz s. partem. congrega oia et percutie optie atqz auri instilla. aut cucurbite aquam et rosari oleū. mulierisqz cui filia ē lac. Sic et si mulier lac auri imulserit et paululū expectaueris et sicca ueris. secūdoqz et tertio imulxerit. dolor sedabitur. Circa aurem. sandalum. et aquā rosatā ac campoboz cataplasma: aut coriandri aquā et lactuce ac semperuine. Et si molest⁹ est et grauis dolor sume opij modicū et cū oleo distēperās rosato vel violaco auri instilla ac mādragore succū implne cū oleo rosato. qui dormitat et dolore sedat. Accvero bis nimia oportebit dare cōsuetudinem. quoniā auris facit grauitatez et auditus. Si autē auris dolor ex mala sit cōplione frigida intucere. Et si in corpore diūantis sint signa pblegmatis et humiditatis. patienti byeram et caucanicam propina: et gargarizet byeram cum squingibin quo eo cūsmodi cerebū purgetur. Dehinc auri eius aliqd istilla calidorū oleorum vt naradinū aut costinū. vl. lauriniū. aut fagillinū. qui cōpētēs ē et vtile. vl. sanfuci aquā iplue exp̄ssas. probatū eiz ē. Aut sume tb⁹ et tritū diligētē cū vino liquefac et amigdalino oleo amaro ac paulatim auri instilla bābacēqz. hoc infusum auri applica. aut sūptam cū vaccino locio mirram liquefac. et auri instilla. Ol. sūe radiē fragilū aquā. et marzemini et olei onfācini ali quid admisce. bulliantqz donec aqua deficiat superflite oleo hocqz auri instillabis. prodest enim contra frigidā et ventositatem que auri acciderit. Aut viridis folia sume garbi. et diligenter cōtere. sūptumqz cana granatū. et que itus sunt extrahe: luto in al. loco cataplasma et desuper folia mitte trita cū modica aqua coque et auri iplue. Et si dolor ex frigido fuerit cū humiditate que ab aure defluit. vti fel istilla. aut fel grauis liquefactū cum amararū oleo amigdalariū aut zēbazi. Aut sume euforbij granū vniū. et diligenter tritum cū oleo liquefac rosato. et auri instilla.

Cap. .lxij. de auris aposteatis ex calido et alijs. medel.

Ulm autem auri apostema inascitur calidus aut pusilla cephalice minue. et sanguinē iuxta quod patiens fert. et morbi q̄ritas consulit et asqz. et tēpus. ac patientis cōplexio extrahet et collum albū instillabis auri. liquefactum cū puelle lacte. lacqz illi ex māmilla imulgi impera. quoniam et dolorem mitigat et calorem placat ac emolliens lenit. super auris radices a foris pilij semē cataplasma. et intus aquam ac cūsbare. so latiaqz. et similia. emplastriza quoqz hoc emplastro. Assignatio eius. fabariū ordeī farinē cuiusqz partes. ij. violarum radices carbemic. cuiusqz. iij. foliorū niniar. camomille. lilij radiē. cuiusqz. ij. tere omnia diligenter. et cū solari aqua distēpera et violariū oleo. ac queffare aqua et rabalcibi. et emplastriza aurem patientem. Cibis pascē quos febicitantibus assignauimus. a cibis prohibens calidus. et omnibus ad caput vaporantibus. Et si cūsmodi morbum febzis comitatur refrigerationem augeas. Et si regimine hoc apostema nō mitigatur auris. intellige apostema a sanie fecisse. ideoqz auri in

Stillare oportebit. nisi in illis spumam et seminis merue ac fenu greci cum mulieris lacte cui tibia est. Nec desites hec bis. i. die facere. donec sanies aut egrediat. quo facto aure cura sanietur curabis et viceris iuxta quod posterius dicemus. Quod si apostema in dissolutione ferit et dissolutum agnoueris. reliquias illi superflue crosse camomillam et meliloth coqui aqua et ex aqua modice sume. et auri tepidum stilla cum modico violarum oleo. Et si eam in cucumo bullieris et in capite cucumi fistulam posueris. et fistulam indiqz diligenter cum b. bace oppilationis aut panis fistuleqz capiti patientem apposueris aurem. quo ad ipsam eius ascendunt vapores prodest. apostematibus eniqz dissoluit reliquias. non sit aut eiusmodi aque fortis caloribus sed reperiati. Quod aut quod in aere sit apostema frigidum est. patientia nāqz cum agarici decoctione solve. acuta cum hyera et turbit. et pill. hyere. propina. aut baa. Assignatio eozz hyere pigre. et turbit. agarici. cuiusqz quadratē oboli. scamo. nec. s. obolum. tere omnia diligenter. et cum aqua distempera ac pill. portio est plena. Nec quoniam feceris cerebrūqz purgaue. ris auri aneti oleum instilla. aut fugilum. et hac exterius aurem fomentatione roboras aneti. caul. rutabe. camomille. melilori. liquiric. radic. foliozum lauri. sansuci. nemami. cuiusqz partem. abrotai. fenugreci. semina lim. cuiusqz. s. partem tere oia diligenter. et cum aqua distempera sansuci. et lisami oleo. ac narcisci. ac nardino. et aurem emplastriza. quoniam apostema optime dissoluet frigidum. Et si camomillam. meliloth. anetum. berentia. scum. lauri. folia. et bendece. b. i. maiorana. sarureia. i. cucumo coxeris optime et super cucumi caput fistula apposita. fistule caput auri applicueris quo medicamentū vapor aut eam ingrediatur dissolucendo proderit apostemati. Et si apostema intellexeris esse durum hoc illi adhibe emplastrum. Assignatio eius gal. line. adipem et anatis liquefac et misce simul parum fimi ouium triti et aurem emplastriza.

Capitulum lxxij. de sanguis et sanici que ab aure exiit.

Ulnrum et vicerum cura i auribus hec est. Quod ergo sanguine ab aure videris fluentem. sume expressam instilla illi aqua et portulace ac virge pallozis. aut sume gallam diligenter tritam. et cum aqua mixta portulace auri instilla. et porri succum nabatici. sume etia leporis coagulū tritum cum aceto aut aloē et thus equaliter. et trita diligenter cum porri aqua auri iplue.

De sanici medela. i. sanici medela que aure exiit. Quod apostema eruperit calidum aut pustule que in ea sunt. rosarum oleum auri instillare conuenit. i. quo liquefeceris pax mirre et opij. aut sume sarcocolle. sanguinis draconis. libani. mirre. asiati. nemithe. partes equales. tereqz diligenter. et cum melle distemperas licinū inuolue panū linci et auri optime absterge a sanie cum b. bace imoue. aut ferri purgamentū tere diligenter in aceto decoctū et auri instilla paulatim aut licinio implicatū imitte vel sarcocollā et stasi nemithe accipe et tūde diligenter cum melle distemperas intinctoqz licinio auri inducas. Summe quoqz alame iemenici et optime tere et cum melle distempera auri cum licinio inducas. Si aut diuturnus fiat sanici emissio. hoc vtaris medicamē. Assignatio eius. mell. 3. r. aceti. viij. ad ignē decoque et spumā aufer et pulueriza de super floribus. 3. ij. et misce cum licinio super aurē pone. pba tum est eniqz. basilico quoqz ynguētū si cum licinio auri iponatur prodest sanici. Cicatriza bis aut vlcera que in eis sunt ynguēto. r. quod de lithargiro fit et aruco.

Capitulum 65. de oppilationis auris medela.

Oppilationis que in aure sit et auri grauitatis medela attendēdū si oppilatio exorde fit aliqua purgetur his quibus auris purgatur: aut sume buracū et diligenter tere et cum aceto misce. auriqz instilla et sic per diem dimitte deinde aurē purga et cum tepida laua aqua. Quod si oppilatio ex humore est crosso pblegmatico caput cum medicamine oportet purgare pblegma deponēti. vt hyere pill. et coucanicis. et hyerarū aliqua magnarū vt logodion. Si cōplexio et etas tē pusqz adiuerint tunc vtaris gargarismo cum hyera piē. et sgn gibit et tepida aqua sinapiqz ferriaco. origano mōtano. besa et similibus diligenter tritis. hec cum mellis aqua gargari. zet. aut zebibi aqua decocta. vtaris quoqz sternutationibus cum condiso et bebetbel souda in al. ebere aloeqz. Cerebro purgato auri aqua instilla in qua pigantū coxeris. sansuci. nemami et super exprime hec recētia et viridia. eductaqz corū aqua cum iausiro et castoreo misce aut euforbio iuxta passiois vires et bz qz patientis fert cōplexio auri aqua iplue in qua ab sinbiu decoxeris. vel sume buracū et sinapi tritaqz diligenter cum aceto distempera et super aurē cum licinio pone. aut sume

castoreū et elleborū eqz et tātūde croci oriētalīs tritaqz acetum superfunde et auri instilla. aut cum licinio induce. vel oleus instilla nardini. qm humore subtiliat crossum qui in aure est et dissoluit. vlmuci olin. qm vtile est. Imple et auri piperis modicū triti cum zebaci olo puri liquefacti. Et si auditus grauitas ex apostemate fit. apostema illud curari expedit his qz tā diximus. Quod si ex carne fiat supflua que in auris foraminē orta est: aut verruca et abscondi possibile est ferro abscindatur: et quibusdā vtaris medicaminibus comedētibz vt floribus eris ynguēto: aut quē admodum alia dicemus. Assignatio medicaminis gal. vitilis granitari auditus et sorditati. Summe elleborū qz ritarū qualis est et ossis dactilis tereqz diligenter cum melle distempera et super aurē pone. Quod si auditus grauitas lapidis aut entuspiam rei que incidit auri sit sibiū sume subtile et b. bace inuolue et visco iplua cum gomi humida et auri inducas: qm qd i aurē cecidit sibiū adheret et egredietur. hoc sepius facies donec educatur. Sin mollire sternutationem patietū cartari licinium naribus eius inducas aut medicamina insuffla. que sternutationē adducūt: vt cōdisus. et al. narcisqz et nasum oppila et aures cum bambace: rētofitas nāqz cōmouebitur in capite. et fortiter egrediens que in aure sunt emittit. Et si in aurē aqua egressa est: patietū vno impera salire pede ab egrois latere. et caput in ea acclinare partem palmāqz auri apponere et fortiter cōmouere. Desluet etenim aqua et egredietur. Sz et si sup aurē iacuerit et caput fortiter cōcasserit aqua aure exibat. Quod si nō egreditur hac illa agredere cura. Summe arundis frustū palmo et amplius longus et altera eius extremitatēz b. bace inuolue vsqz eius terā partem: hac oliue oleo infunde et extremitatē que b. bace nuda est auri imitte. eāqz accēde in qua b. bax ē. Ignis eim vt in arundine cepit operari aqua ab aure extrahet: hoc fac dōc patietis quē nō ferat ignis sentiat calorē. Tūc aure extrabe quē nūbil aque superest. Et sic aurem cum b. bace desicca et rosarum instilla oleum. Educitur quoqz aqua fistula auri apposita si sugatur. qm aqua extrahitur et ad os exit. Quod aut i aurē reptile aliqd igressū fuerit aut vermes itos gnant. sibi aqz expressam instilla. aut fautenegī fluuiā. aut catarai modicū. Instillatum etenim auri vermes occidit et reptile: aut absinthij instilla aqua decoctā aut foliozū persici. aut capparis. oia etenim hec vermes occidunt et reptilia. Quod si vaccini parū sumas sell et in aceto liquefactū instilles auri prodest et vermes occidit. vtaris et hoc medicamine qm prodest. Assignatio eius. sulphuris. buraci. succi sibi equales partes. tere diligenter et cum aceto liquefac et aqua foliozū figilū auri instilla quoniam vtile est et vermes ac reptilia occidit. cucumeris quoqz agrestis succus prodest.

Capitulum 66. de susurrationis et tinnitus auris medela.

Uln aurē susurratio et tinnitus auribus accidit liliij olei instilla. aut nardini. aut costinus cum succo foliozū garbi aut sume elleborum nigrum castoreumqz equaliter et zafranī quātū vtriusqz est pondus. ac in aceto liquefac et auri instilla. aut sume iusā et lauri baceas ac pineas et in aqua decoques et instilla. et oleū fugilum percussū cum pigami aqua si instilletur vtilis ē. Adedicaminis assignatio tinnitus et auditus grauitati. Summe condisi rosarū olei. zafranī. cuiusqz obolos. iij. ellebori albi. buraci. cuiusqz 3. ij. tere diligenter et cum vino distemperas troscia. atqz quum opus fuerit vtere liquefaciens in aceto et auri instillans. Aliud ad idē vtile. mibe fluxe piē. i. olei cheiri. iij. bulli et refrigera. vaseqz conde vitreo et auri instilla. Et si medicamina hec nihil proderint. tinnitū auris ex humore fieri crosso intellige cōclūso in cerebri operimento. ideoqz patienti qd cerebrū ei purget tribue vt hyere. pill. et concanicas. ac aloes et similia. dabis et das illi. Assignatio earū. turbit. 3. ij. colognide ad pīs. 3. mirob. kebuli. 3. s. sarcocolle. quadratē qz hirc obolos. ij. trita oia diligenter. distemperas. pill. propinabiqz de eis. 3. ij. corpe purgato nariū adhibe instillationes calefacientes subnli antes vt qz cōponitur ex castoreo. iausiro. funigo. et silibus qz in proxiōis faciei capto diximus et sternutatione vtaris euz condiso et hyera modico naribus insufflato.

Capitulum 67. de sorditatis medela.

Erditas quoniam pblegmatis accidit eā crosset et viscosi qd in cerebro et in eius generatur operimēto vel aliūde influit ad auditus neruum curatur regimis vsu incidentis et subtiliantis et hyerarum potu ac gargarismis. aurium instillationibus illis quas diximus aū quoniam de medela oppilationis que in aure fit distipauimus. et cibozū abstinentia pblegma generant. Adedicaminis assignatio ad sorditatem. Sinapi diligenter tere et

cum sicibus misce siccis et facto lininio auri ipone tribus diebus. Assignatio alia. Castorei cum oleo liquefac ancti et succo pigani ac auri istilla. Quid si surditas ex cholericis ac cidit ascendens ad cerebrum. quoadmodum in morbis acutis contingit et febribus cholericis eius cura est vt patiens soluat medicamentibus cholera deponentibus ru. vt mirobo. de coctione roborata cu hyera et scamonea. Post evacuationes regievat seperato et suavis aque balneo. regimie caucat cholera generas ru. et nonnō ipa sponte expellit natura cholera has et surditas recedit huc. Surditas autē que ex cerebro fit et nervo rupture cā aut contritionis. aut ppter virtutis debilitatem audiētia si ex ipsa est creatione medicamine caret et sanatione.

Capitulum. 68. de passionū nasi. medela et doloris eius cura.

In passionum medela q̄ naso accidit intucendum. et si narium cōplexio calefacta ē. et rubor illi accidit ac ardor patiens olē respicit rosarium percussus est temperuine aqua: aut oleum nū. isar cū aq̄ rosaria: et supponatur exterius panus intinctus sādalo et aq̄ rosaria. Quid si calor extrimitates vsqz porrigitur vetriculorū olei nū. isar fiat narium istillario quā eductus ex cucurbita fuerit grans et olei rosati aq̄ qz rosare. Sādalum odorat et aquā rosariū. cāphorā. nū. isar violā. rosam. papaveris flores et similia. Et si locis acciderit bis apostema calidū: aut in naso pustule fuerint orie: patientis cephalicā iminue. aut appone sitia et sanguines iuxta qd opus fuerit extrahere bis refice refrigerantibus. vt ordei alfito. zacē. aceto. oliue oleo. granatis. prunis. pomis. moris. naliūqz et fronte cum sandalis et alia. memibe cataplasma ē milderbedi bezazo. aq̄ rosaz et postulace. seperuue et aliquā barū nariū istilla aqz cū roso oleo. oigz illū refrigerant dispōas regimie et extriguēt. Et si in nariū vlcera appuerit patientes a cephalica minue et refrigerans adhibe regimie. et si vlcera illa humida fuerint. hoc vteris in illa medicamine. Assignatio eius. Sume ceruse et purgamenti argenti. libbar giri. aseribi adusti equalces partes. tere in mortario diligenter cū rosariū oleo. et naso iponecū lininio. Quid si vlcera sicca fuerint. sume cerā. olē amigdalariū. medullā cruris bouini equaliter crēaz in oleo liquefac et aliquid adde spume. seminis citoniorū ac quēlibet optime percuties naso cum licinio imitte aut interius cataplasma. Et si in naso putrida sūt vlcera. sume elleborū albū cū chasfo equaliter et sinapi trēf qz diligenter insuffla et nares cū aceto laua. mirrāqz insuffla tritā quoniā proderit.

Capitulum. 69. de carnis in naso superflue medela.

Tro in naso superflua si dura fuerit curam nō suscipit: quoniā de genere ē cancri: si molli labora quoniā sanabitur. Eius igitur cura est patientis incidere cephalicā et sitia appone et pill' hyere propia. nasoz lininiū indue cū floriz eris vnguento. aut sume asenatum et mirrā equaliter. teresqz diligenter lininiū sume panni linei hoc infunde aceto. et sic medicamine extruolue ac naso ipone: aut sume cortices eris et colcodanefi calti. cuiusqz pte arsenici rubci. zenari. cuiusqz. 5. parte. ellebori nigri quadrā tē. tere oia diligenter. et facto lininio lininio. infunde vino. et hoc inuolue medicamine et naso imitte. aut eris sume tūbalum et diligenter tritū vino infunde et nasi interiora illinias. Sume ēt zagi. 3. iij. colcodanefi. et mirre. cuiusqz. iij. colcotar. iij. aluminis iemenici. galle. tūbali cris. aristologic. r. cuiusqz. 4. j. et 5. turis. iij. obolos. aceti. 3. cētū. decoq̄ i vase meo donec tanq̄ electuariū fiat et cū lininio vtere. Et si hoc nō proderit medicamē adhibe acutum: vt calicon et dieberdie. et si nec his curatur ferrum adhibe vt postcrius dicemus.

Capitulum. 70. de nasi fetoris medela.

In fetoris nasi medela o3 panēre sargibi et hyerā picrā gargazare et sinapi. et post hec cū vino in q̄ spicā. garosiliū. oziganūqz decoxeris. et narium insuffla oziganū obolū. triti diligenter. istilla quoqz fautenegi aquam. et hoc medicamē ad idē vtile ē. Assignatio eius sume mirre pure. amomi. acatic. equalces partes tere diligēt et cū melle distēpera dispumato et na extremo parum applica. diebnaz multis olfaciat. Aut sume mirram et in aqua fautenegi liquefac. et narium istilla. Vel sume amoniū. rosā sicā equaliter. terensqz cribza. et cū bani oleo distēpera. et nasi interiora cataplasma. Infilla etiā passonē hanc habentium narium cameli vzinā probatum est.

Capitulum. lxxj. de fluxus sanguis narium medela.

Arium sanguinis fluxus quā crasis cā sit amputandi curam non adhibeas

Sin aliter frigide prodest aque respiratio cum aceto mixte. et frigide aque superfusio capiti et faciei: extremorumqz ligatio fortis. Quā autē modū trāsīt et non cessat. tūc o3 aloes sumere. 3. olibanī. ij. tritūqz diligenter lininium circumuolue pāni linei quod aceto intinxeris. et naso imitte. lininiū quoqz pāni linei incaustro intinge et narium imitte. siue cus quoqz belegi. aut succus porri si simul istillētur aut sigillatī. aut siue cus asini expressu. n insillētur narium profunt. aut cucumeris aqua amari. Et si in his parum imbecatur cāphore prodest. et perfectius fluxum hunc sanguinis aufert. carta quoqz adusta. et vda bā cōbusta si sumātur ex eis partes et coloratari. 5. ps. ac rite diligenter narium insillētur profunt. zagi egyptiaci. thuris masculi. galle adule. et cum aceto extincit. colchotari adusti. equales partes tere. et narium insuffla. aut lininum inuolue pāni linei vini insillum aceto. itige etiā in thuris farina: et sāguinis oraconis carate adule et mirre pure equaliter mixtorū et tritorū diligenter. ac cribzatorū subtili: et nariū imitte. 3. et caratā adustā et oui corices adu si. cerui cornu adustum. caquiā. cortices granati acidi: aluminē iemenicū equaliter sume. tritaqz oia diligēt cum belegi aqua distēpera. intinctoqz panni liniciniū narium imitte. aut sume bezazū. et in pāno pōc lineo et cōbure. cicrēqz hūc sumens narium insuffla. Et si hec nō proderit super caput aquā roza frigida. forti frigore. Caputqz et frontem hoc caraplasma emplastro. Assignatio eius. sume galle viridis: granati corticē. rose sicce. cuiusqz partem lenticule expilate partes. ij. gipsi q̄tum et olium pondus tere et cum mirri aqua distēpera. frontēqz et verticē emplastro. Aut appone linici pānum aqua insillum rosariū refrigerata cū melle et vini aceto super verticem. aut cū iucia emplastro cū aceto decocta Et si nec sic fluxus amputatur sitiam sub hypocondrijs applica a latere fluxus. Tēstēs optime stringe et in aq̄ pone frigidā. quoniā sic cessabit. Sporiet autē cum fluxus in vti o3 erit latere sitia ab epatis latere apponere et splenis. frontēqz et verticē hoc emplastro emplastro. Assignatio ei. terre armenice. succi barbe caprine. farine ordei. et lenticule. et balaustie. cuiusqz. partem cāphore. opij. cuiusqz quadrā. cm pns. tere oia diligenter et cū aceto distēpera ac emplastro. Aut sume chalesi flores. et vitis frondēs. bafegū. rosarium folia viridum et terens cū vini distēpera aceto et farina ordei. frōtiqz et verticē applica. Aut arance telā. et zagum egyptiac. colchotarum equaliter sume. tritaqz. cum aceto distēpera et caraplasma liniciniū linei pāni. et narium imitte. Quid si virtus robus est. cephalicā iminue amputat enim narium fluxū sanguinē ad inferiora trabēs. ceruicia qz pns sitia apposita prodest. quoniā māz ad capitis puppim trahit. Et o3 vtemen hīs te medicamentibus et curis patientem regimine dispōere sāguinem densari cibis. scrofantibus vt chabefā. que fit cū farina amili. et rizo cum lacte pacto dulci. cuiusqz solidis. Qui autem sano fluxus sanguinis narium accidit. si pns hīs que diximus cibetur. et casco recenti. lazeqz. et agnoz carnis lactētium. ericij porcellorum carnis. et tritico cocto cū lacte.

Capitulum. lxxij. de chafemie. i. odoratū priuatiōis med.

Boratus

o priuatio intēdū si fiat ex opilatione narium carnis que producta est in eis causa. et hoc illis q̄ dixim⁹ curet. Quid si ex hūore crosso i vetriculū aduato cerebrū q̄ odoratus optebit primū hoc mundare humore corp⁹. ppterqz cerebrū cum pill: quarū eū ē euacuare humorem vt hyere pill. et cenecani. cīs similibus. 3. cerebrū humores purgantibus. Tūc medici caminibus vtere quozū est opilationi prodesse nariū. Quid si odoratus priuatio ex humoribus accidit crosia adherētibz ossis forami colatorio simul medicamina adhibe subtiliantia et incidentia vt quibus vtimur in coriza et catarrhis nisi qz que hic vilia sunt fortiora illis iuxta quod assignamus eē expedit. Ad medicaminis assignatio ad hec vtilis. sinisū. cameli vzinā: equaliter misce terensqz insuffla et aliqd huiusmodi cū blitis aqua dissolue: aut aquā sanici vlfauit negi et patientis istilla narium. Et hec vaporizationis ad eadē vtilis assignatio. sumz. arsenici rubci. fautenegi equalces partes tere diligēt et in sicili ponē vase cui stricū sit caput. et cameli arabici vzinā superfunde donec oia operiatur ea. et amplius ad solē ponē vasqz singulis diebus bis cōmoue aut ter. Quā desiccātū fuerit quod intus ē vzinā ad huc appone et singulis concutias diebus: facies hoc diebus multis et quā tēscūqz fuerit desiccātū vzinā appones vsqz tertiā vicē. Et autē optime fuerit post hec desiccātū frustū sume aliqd et super prunas ponē. et ēborū ferri applica. huiusqz extremus in patientis ponatur naso quo vapor ad nasū ascēdat et in

strumēta in quibus ē chascenū. singulis hec diebus bis facies mane et vespere vsqz tres dies et post vaporē statim olcum respiret rosarū aut violacū quo medicamīs quiescat acumen.

Capitulum. 73. de conije medela.

A corizza patientē primo oīz pblebotomari conuenit. si cōplexio etas tepusqz presens adiuerint. cibisqz pascatur subtilibus foribitionibus vtatur factis de furfuris aqua et zaccara. amigdalariūqz oleo. cibū iminuat et vino superfedeat. cibosqz ad caput vaporētes fugiat. vt nucēs. cascū veterē. lac. cruceaz et similia. Gargarizet autē aquā rosatā primo et secūdo tertio qz diebus. et capitis caueat discooperationē atqz operire studeat. Super latus iaceat et dormiat nō supinus iaceat ne forte ad pectus descendat materia. hoc illū dispone regimine do. nec maturetur materia et ad nares descendat et aliquid spissum descendat: hoc vt fiet balneo inducas: et sup capitis poz rā aquā fundat calidā. vaporizqz ster obuius aque in qua camomillā. mellilotū. violāqz sicā decoxeris donec corizza ad soluat et patienti faneur. Itō at o3 patietē balneo iducere nī si post maturationē. Et si quod ex naribus fluit multū est et subtile tenuēqz. Sume aliquid sunzi et anisi et i igne pone ac olfaciat: aut in pāno lūco et olfaciat ea quū fluxū hunc amputat. aut sume xiloloe crudū et cāphorā et super prunas pone fumūqz eorū respiret: aut cū sandarūfo vaporētur. Sed et si lapidē supposuerit calefactū et aceto irriget. cuiusqz fumum respiret. fluxū glomerat et amputat. Sic et si furfurē aceto infunderit et super prunas projiciat aut lapidē calidū vaporē qz suscipiens traxerit. perfecte materiei amputat fluxum.

Capitū. 74. de passionibus lingue medela.

Affionum lingue medela que sit vidēdū. Si itaqz lingue in verbis acciderit grauitas et motus difficultas et hoc in cōmodū cā factū ē quod cerebro accidit intuentū: et si in cōmodū hoc apostematōis cerebri cā factū ē: quēadmodū in phrenesis accidit passione et alijs huiusmodi curatur illius morbi in melius reformatione et sanatione et cura quā adhibere o3. Affusciendi cā ēt lingua fricationi et cū lababorū iunctione. oleorūqz lenium et similū quēadmodū diximus. Et si in cōmodū hoc casus cā aut collūsiōis accidit ruptusqz ē et nervus qui ad linguā veniebat officilis est hī rei curatio valde et idco nō sanatur. Et si lingue grauitas spāsimi causa accidit ex nervis intuerē: vtrū si spāsimus ex siccitate fuerit: aut repletionē et humiditate. Et si ex siccitate tarde ē hoc quoqz sanationis: est tamē eius cura patientes lac gargarizare mulieris cui filia ē et violarū oleū aut amigdalariū vel seminis cucurbitē. spondiles emplastrizet emplastro humectātū: vt ce roto qd ex olō sit violaz et cera alba aut ninfar olō extracto a cucurbitē scie. anatis et empla adipe et gallicae ouis candā et porcorū arūgia nī falsa. et si adipēs bos liqfeceris cū violarum oleo et violē adieceris aliquid ac ninfar tritorū diligenter et cribratorū ac semis citoniorū spume prodest: aqua infilla in qua violā ninfar. ordeūqz tunfuz coxeris super capitis puppim. et pisanam propina patiētē ac lac asine vel caprarum gargarizet asine lac et violaz oleū. similiaqz exhibeat que in spāsmo diximus. Et si lingue grauitas ex spāsmo acciderit repletiois et nervi enervatiois qd ex pblegmatico fuerit būo3 crosso q ad nervū defluxit et cerebro dñatur: aut illi cerebri parti a qua nervus oritur ad linguā porret: quē admodū in palisi et similibus accidit morbus pblegmaticis tunc būoris euacuationis cura adhibēda ē: et corpus ab eo purgādum ē pilis hyere et coucanicis. alijsqz medicamibus que pblegma purgare assignauimus in palisi et spāsmo ex repletionē. Indicas abstinentiā pblegma generatūm. et regimē caueat refrigeras et humectas: calefacientiāqz regimē et deficātū regas. Corpore purgato quū patiētē hoc disposueris regimine gargarismis vtire cum medicaminibus que in palisi assignauimus: vt hyerapic. pietro. miutēgo. cum aqua mellis et squingibin bāfali. et aq in qua saturciā coxeris fautenegūqz mōtanū. infusū et similia: linguā euz byerapic frica et sinapi. pietro. rosz tritis diligenter. colloqz hoc superpōe emplastrum. Assignatio eius. Camomille. melliloti. maiorane. nemami. cuiusqz 3. v. sinapi. pietro. i. iasiri. sunzi. cuiusqz 3. iij. castorei. ij. tere oīa diligēt et liquefac cerā cū oleo rosato aut zembaci. iuxta qd opus est. et medicamina superpone. ac emplā fac. Et si passio ex ipso est cerebro narium istulacionibus vtire quas dixim in leque cura. et omni illic dispositio regimine.

Cap. 75. de pustularū et apostēatū q i ligna sūt med.

Apostema quod in lingua sit intuerē vtrū calidū sit. et si aduocueris hoc cephalicā minue et iuxta quod opus fuerit sanguie extrabe si vritus et alia aduocuerint: et corpus si repletus ē patientem cū decoctione solue cōfortata cum hyera et turbit: et granatorum propina aquā muzorū aut beferem. syropū cū citroli aqua et melonis indici. Aquā iube sugere rosatā in q queffarā coxeris sicā et sumaci ca frica. aut aquā decoctionis lenticule et fructus bullici similitumqz. Gargarizet bāc cā deni aquam: post hec tres vt trāserint dies aquam peponis sugat et intibe et caqnegi et solatri et cauli. Itāqz gargarizet aqscū semis psili spūa. Et morb? declinauerit gargarizet aq in q camomillā lilemelch. sebezū. maioranā. violā sicā coxeris. fricabisqz ea modicū cassie sist. Et si i lingua aut sū ea. aut illi psumb? oīs pūb? apostēa acciderit qd in sanie vertatur hoc partemqz alternis oportebit hōis suggere et malicare aquā in q sicus decoxeris siccas. cum modico violarum oleo. et seminis psilij spūa: aut seminis merue cū modico sicum aque. aut menibechego repido cum violaz oleo omnia etiam hec apostēma maturāt et erūpere cogunt. Si apostēma leue est et non magnū sufficit eius maturatio aqz calidā et violaz oleū i ore pūne. errupto apostēmate appone bābacē cū rosarum oleo donec purgetur debine cerule super pone vnguentum. Et si durum lingue apostēma acciderit cōsidera. et si corpus videris repletum decoctionē propia epitiū et crossis repzime cibis cholera nigrā generatib? et pblegma et laudabilium cibis pascere cibimozū. lac gargarizet asine. aut caprarum cum modico violarū oleo. aut ninfar. et aq sicū. et fennigreci lababo. ac seminis lini. et fugat hec eadem. oleūz liliorū super linguā teneat et vngatur euz cera liquefacta. aut galline adipē. et anatis liquefactis cum violarū oleo. et seminis li. sugat aqz cum vini robo. aut frict in ea alīs in eo cassie. medullam.

Capitū. lxxvj. de vlcationis et pustularū lingue med.

Autem autem lingue acciderit vlcatio et pustula patiētē sanguie minue si patitur. si puer est sitiam appone ceruici et landabi li refice dicta. megarulo. s. cū granatorum aqua parato. et lenticula aut beferem aqua. aut sumachia. Et si ifans est et sitia non fert. nutricei sitiam adhibe et eisdem refice que diximus. et pill cum granatorū aqua paris. ligūqz hoc cataplasmet cataplasmate. Assignatio eius rose sumachi coxandri sicci balauit equales partes tere cribraqz et cū oleo pasta rosaz et cera alba liquefacta. ac linguā cataplasma pueri. vel sume cerusam. et libargirū. equaliter et diligenter tereis cū rosarum oleo distēpera. et cera simul liquefacta in qua parū sit cāphore. locumqz cataplasma. Ad vlcationē in puerorum ore. sume libargirū et super lapidē frica. becqz pannum cathaplasma lineū et lingue applica. Et si vlcatio est in adolescēte vel iuvene. nām ei? post pblebotomiam molli cū mirabol. aqua et tamaridi: aut aq lebelabi. Et si vlcatio ex mā ē san guinea plantaginē sugat aquā in qua sumachū fricaueris aut aq in qua calefi solia decoxeris aut oliue. et rosaz qd moris. aut queffare aquā vridis cū mororum robo. aut coriborum vritis aquā cum oleo rosato. vel virge pastoris aquam et portulacē: quū in eis sumachū fricaueris aut aquā rosatam in qua balauliā. carmaregū et queffaram sicā coxeris. Sumat etiaz aq in qua granatorū cortices et mirus. galla. lenticula excoziata bullierint. et maufegi foliozū aqua cōfrica. aut foliozū bēmazī aut foliozū bullici. pustulas cōprime hoc medicamine. Assignatio eius. Queffare sicce. rose rubee sumachi. lenticule. fusali. spodij. cuiusqz partem. j. campore quadrantē tere diligēt et super linguam pone et in loco quo pustule surgunt in passionis principijs. Assignatio alia. Rose ru. 3. v. amili. iij. semis portulacē. lenticule excoziare. zac care tabarzedi. cuiusqz. iij. caquile. zafiani. cuiusqz. ij. cāphore. obol. ij. tere oīa diligēt et vtire. Alia ad puerorū oīs vlcationem. Sādali albi. semis rosarū. rose. lenticule. semis portulacē. cuiusqz. 3. iij. sumachi. queffare frice. cuiusqz. v. mirabol. bēne merice. spodij. cuiusqz. ij. cāphore. zafiani. cuiusqz. 5. 3. tere omnia diligenter. et in ore sup pustulā pone: et post hoc aquam sugat rosarum in q queffaram coxerit siccam et sumachū. Assignatio alia. Rose 3. iij. semis portulacē. asiafi. memibe. chinolee. cuiusqz. 5. 3. lenticule excoziare. queffare sicce. cuiusqz. 5. 3. campore. zafiani. cuiusqz. obol. vnum. tere oīa diligenter et in ore quū necesse fuerit pone. Refrigerium aliud vtile. Sume sumach. rose. tabasiri. seminis bacale. amilū. sandali albi. cuiusqz. 3. iij. lenticule. queffare sicce. cuiusqz. vj. asiafi. memibe. bezazi. cubebe. fautenegi fluuialis c? qz

ij. campbore. 5. 3. 3. afrani. 3. tere oia diligenter et sup. pustule lo cum et vlcrationis pone. Et autem ad statum passio at rigerit. solatri aqua fugat et queffare i q. bēnā bullicris. Ad a turata passioe vnguentū appone ceruse cū modica cāphora.

In passiois vltio qū oio declauerit paties aq. fugat in q. lilij radices coxeris et pircetrū et heilū. Et si vlcratione ex crol sa est materia et color albus cū tabarzedi zaccara fricetur et alumine aut zago distēperato cū melle. aqua gargatget in q. folia oliuarum sanlicū. berenaletū. mamiranū. pircetrūmqz optime decoxeris et colaueris: ac superimice zafiranū. pircetrūmqz. Et hāc ipsam fugat in passiois vltimo calida cū aqua in q. ficus coxeris. mellilotū. et semis lini spumā euz modico chei ri oleo. quoniam vlcrationis dissoluit reliquias. Pustula autē si nigra fuerit et putrefcat hoc cura medicamine. Assignatio eius. sume oliue foliorum siccozū. et folioz anlegi. cagc. cuiusqz. 3. v. aluminis iemenici. saturic. colcotari. zagi. cuiusqz. 3. liliorum radices. 3. et 5. ordi. 3. 3. afrani. 5. 3. tere oia diligenter et super vlcrationem pone comedet cutim. Alia assigna tio. sume arsenici rubci. achbarcarabē cuiusqz. partem. caquie. 5. partem. trita diligenter subtili pāno cribra. et cū catarano distēpera. desiccaqz. et quū op^o fuerit vtter. teres et cribrās Assignatio alia zernichi rubet et croci. buraci. sebbi iemenici. cuiusqz. 3. iij. colcodaci. zagi. colcotari. spume maris. cuiusqz. 3. et 5. galle. cortici granatorum. cuiusqz. iij. acacie. 3. cōbure et terens cribra ac cum catarano distēpera. ficatūqz. teres cribra et vtter. Assignatio troscorum arsenici viliūm pustulis et vlcrationibus putridis vlcriculqz. gingiuis corrodē tibus. sume zernichi rubet et croci. cuiusqz. 3. caquie. viij. alu minis iemenici galle. cuiusqz. 3. iij. lapidis calcis. vj. tere oia diligenter. et cū aceto distēpera. troscicqz. et quū opus fuerit vtter contritis et cribratis. pustulasqz. eis frica et vlcrationes putridas. et post hoc oleum fuge rosarum cum aceto debine aquam rosatam et oleum rosarum. Calicō quoqz. me dicamē est vtile oibus vlcricibus et pustulis corrodētibz pu tridqz. in lingua et ore. si locus eo fricetur optime donec qd putridū est comedat et auferat. post quod aqua fugat rosatā et acetū et post rosarū oleū.

Capitulu. 77. de passiois medela que in ore et oibus ei⁹ sunt partib⁹. et primū de fissuris labiozū emoroid. et pustul.

Labijs fissure acciderint et est illis profun ditas cataplasma illas cū anaris adipe cū cera liquefacto aut rosas ficis tritis admi xto modico dragaganti et sic cataplasma: aut sume amilum. querbirā. cerusqz. gallā. equaliter. tritaqz. cribra et misce cum galline adipe in qua parū liquefecris cere: sintqz. medicamē na tantū dē quātū et cera et oleū et super pāniculū ponantur subtilem qui intra eānā est nebaricā: quo medicamē i suo fer uetur rigore. De emoroidibus. Emoroidū labiozū cu ra cephalice est iminutio. aut. iij. que in labijs sunt venarū que tabarel dicuntur arabice amputato cū minuta incisōe. Aut siriā appone et emoroides amputa et rosa vtilis sicca. ac sarcocolla zafiranū quoniam vtile est. De pustul. In pustulis cephalicā pblebotoma. et decoctionē propina miro bol. aut cū ceruse vnguento cataplasma: aut lithargiro: et gal la tritis diligenter et cū cera oleoqz. rosarū liquefactis.

Capitulu. 78. de doloris dentiu et cōgelationis medela.

Dentium dolor quz ex calido accidit patien tē acetū sugere impera: et aqua ro satā cū modico cāphore: aqua quoqz. sumag cum ar noglossa: aut sumat populi folia et tarse fructū. ac cū aceto co quat et fugat. Et si ginginā videris rubcā cephalicā patietis pblebotoma. Et si cholere apparent rubce velligia. cū miro bal. solue et aloē et tamarindis et zaccara. Et si dentiu dolor ex frigido fuerit. patientē solue cū hycr pill. et dētes cū hyc ra pic frica et aqua mellis fugat in qua zūfā coxeris et faute negū: aut in ore acetū teneat in quo lauri baccas decoxeris et folia aut capparais radices cortices et pircetrū. ipsūmqz. fugat. aut coquat cucumeres agrestes et in ore teneat. aut elleborūm nigrū in aceto decoquat. fertur at quoniam cācri cū oleo lilioz decocti viles sunt dentiu dolorib⁹. Et si nō sic quiescit appo ne aliquid appolonie grece. aut tyriace magne in aceto lique facte pone. super molares dentiu cū pāno aut bābace aut sul pburis medicamē: aut socrite quoniam hec dolore sedant. aut sume alleū et super molares pone comestos. aut coloquintidē adipē in aceto decoque et fugat. aut antepescorum sume ossula et sal optimeqz. tere et cū aceto distēpera et super mola rē pone. vel zinziberē in aceto coque et melle ac superpone: vt frica dentes in quibus dolor ē. aut sume serpentis spoliū et in aceto decoque ipsūmqz. fugat quoniam dolori prodest ex frigi-

do dentiu. Assignatio ad dolorē molarium ex frigido. Su me piperis. 3. v. pircetri. mintengi. cuiusqz. ij. buraci. iij. tere et cū melle distēpera. molarēqz. cōprime. aut sume opii. et cū mi ba pasta fluxa et molari superponēs astringe: vel sume arse nicū et cū galbano optime misce ac molari applica. aut suni zo trito diligēter molarē reple. quoniam dolorē sedat. acetum quoqz. et sal si in ore teneatū. pūit cōgelationis dolori mola riū ex calido aut ex frigido co q. in aceto refrigeratio sit et p fundatio sua subtiliatione et pncetratione i molaris substan tiā: ideoqz. dolorē sedat ex calo et quoniam subtiliat et incidit humore pblegmaticū dolorē sedat ex frigido. Sal autē co q. in eo dissolutio sit et subtilitatio ac superflue desiccatio humi ditatis. Assignatio al ad dolorē molarū. pircetri. 3. nufaderi. opij. cuiusqz. 5. 3. tere diligēter et molarē reple comestū et sup. ponat cere modicū. Et si nō h. pūit medicamē. coctura vte re et igne hoc modo sume olei oliue. 5. vñā. maioranc. hermel cuiusqz. 3. ij. tere duo hec diligenter. et in oleū pōijce et fortiter bullire fac. et patientis ori insuffla. molarēqz. qui paritū con sidera illiqz. fistulā superpone ferri aut eris croci mundato prius molari bis que corosa sunt. tunc sume duas acus ferri et in igne pone. donec simul incaluerint calore nimio. tunc su me extremū acuum. et in oleo merge cū medicaminibus de cocto fistulēqz. induc. donec vqz. molarem attingat. et in fora mine eius pone. feratqz. patiens donec refrigeretur. Et aut refrigerata fuerit in ignem cōuerte donec incalēscat. et aliam sumptā oleo immerge: et cū ea quēadmodū cū alia fecisti fac. quūqz. refrigerata fuerit ad ignem cōuerte. et alia supra simi liter fac sepius quoniam dolorē mitigabit. Si non mīngat ex tirpa et extrabe. Adedicaminis assignatio qd pmetas educ molarē ponatur i molari lac asine et asa fetida. educunt eiz Si autē dentiu imozatur productio gingiuas cū butiro. aut cum cerebro leporis frica aut ossium eius medulla. Assigna tio medicaminis galient in medicaminibus cōpositis ad do lorem molarū. sume piperis pircetri titimalli lactis et terens oia diligenter cum galbano distēpera et super molarem qū opus fuerit pone. Adedicaminis assignatio vtilis dētib⁹ corrosi. iulquiami. merue. quēic. apij. mibe. cuiusqz. partem. heliti iocundi. piperis. cuiusqz. 5. partem tere hec diligenter et distēpera cum palmitum vitis aqua. et sume de co asia sum. dentēqz. cataplasma. et super molares pōe corrosos. Adedicaminis assignatio molarium corrosione superfluum ar cens. sume sumizum frizum. et cum acetū tritū acerrimo super molarē pone quoniam prodest. Assignatio ad dolorē mola rium. pircetri. mintengi. zinziberis. buraci. cuiusqz. 3. iij. pipis. vj. tere oia. et cum aceto distēpera. locoqz. superpōe. et si me dicamina hec supferis. molarēqz. corrosio cōprime et frices cum eis dolorē sedat. Assignatio medicaminis ad dormi tationem que dentibus accidit cōgelatio vocata. porulacā mastice cū suis ramis. aut sal ierē. molarēqz. cum co fricet aut oleo vngat zēbaci. aut oliue. bis. vel tere. orqz. teneat aut espidabagi ius pingue. aut dulciū amigdalaz oleū. aut ēba ci gūmā mastice De dentium medela. debiliū et cōmoto rum quibus iminent cōauitates. dentes debiles quibus hoc accidit propter etatis magnitudine nullā suscipiunt curā. qū autem ex humiditate contingit que nervos humectat et gin giuas et laxas facit. medicamine eger reprimentī. vt alumis rubet. carmaregi. balaustie. cuiusqz. partes. rose. rn. partes. ij. tere oia. et gingiuas dentēqz. frica. Assignatio al. carmaregi ramezi. mirobalani. cimini. cuiusqz. iij. 3. balaustie rose. sūma ci. cuiusqz. v. cortic glandium exteriorum. mirri granorum. sū dali albi. cuiusqz. ij. tere oia diligenter. et dentes frica. Adedicaminis assignatio que dentes roborat et confortat. sūfali cūsmazagi. galle. ielnari. rose. sūmaqui. glandiū cortic. hēne mectice. mirri. granorum. equales partes tere et vtter. Alia sandali albi. rose ramecci sabadi. cuiusqz. 3. iij. tharatiti. cūsmazagi. glandium cortic exteriorū sebbi iemenici. cuiusqz. ij. sūmaqui. seminis rosarum. cuiusqz. iij. tere omnia diligenter. et dentes frica. et si sebbum coxeris rubcū cum aceto ac. masti caueris dentes confortat.

Capitulum. lxxviii. de his que dentes elimant et mundi fican medela.

Elimandis dentib⁹ oz ordi sumere farinā cum melle distēperatam. et post ea adustam paleaz quoqz. adustā. d. singulis sume. 3. iij. spume maris. sibi adusti caneri marini. testarū oui adustaz. cuiusqz. ij. tere oia diligenter. et dentes frica. quoniam elimat fortiter. Assigna tio al. Sibi ysti. sembadegi. cortis. spume maris. comu cerui adusti. salis andrani. cuiusqz. partē. radices cāne aduste. par

tea.ij.sadegi. quadratē. fracture catini. lini. s. partē. tere oia diligenter et frica dentes. Assignatio al. Salis andrani. farine ordei equales partes teras cū melle distempera et com bure horumqz et radicis aduste cāne cuiusqz. 3. iij. cornu cerui adusti. testarum oui struci adustarū. cuiusqz. 3. ij. buraci. fracture catini lini. cuiusqz. 3. sēbedegi. s. 3. tere oia diligēter et frica quoniam fortiter elimat.

Capitulum. 80. de vlcerū et apostematū gingivaz me.

In gingivis pustule appareāt aut apostema sanguinēqz de ipsis videris fluentes vtere cephalice pblebotomo et sinas applica. Et si passio diuturnior sit patientis iabarec incide aut venas. ij. que sub lingua sunt minue. et corpus eius solueti immue medicamine aut decoctione. pcepēqz egrotanti sumachū sugere in aqua fricatū rosarū. cibis vitatur subtiliāntibus. vt pullozū carnibus et ranzozū cōditis cū granatorū aqua et berberis boqz vitatur medicamine. Assignatio eius. Sume hypoquiritidos cāsi in al. carasi aluminis. r. corticum granati acidi. sumac cō. les partes. Coque oia in aqua optime bec atqz sugat. Et si medicamina bec teras subtilissime. gingivazqz ipsis comprimas manifeste proderit quoniam vlcera desiccāt. Assignatio al. Cipressi foliozū. nucis balauistic. galle. cūmazagi. cō. les partes coque in aceto sufficienti optime et acutū sugat. Et si virge pastoris aquā sumptis et solatri cū aceto misceas et sugat paries medet. Assignatio medicaminis contra sanguinem a gingivis fluentem. iemunis rosarū. rose sumac. equales partes in aqua coque rosata. colaqz et admisce parum aque virge pastoris et arnoglossē et ligantur. qm sanguinis fluxum amputat et pustulas profunt. apostematqz calido quod in gigitis nascitur. Assignatio medicaminis ad gingivas iminutas. corosalsqz. primo pblebotomo vt oia in cephalicam et striaz cervici apponere. potuiqz mirobal. decoctionem offerret. tūc cibis regēdas refrigerantibus et subtiliāntibus. et autum vade carnes edozūqz cum sumaco. et granatorum aqua aut beserē condite. granatū sugat. poma comedat et pira. similiaqz. dulces caueat cibos et multi carnes nutrimenti. medicaminibus vitatur acutis. vt calicon et cum eis dentes cōfrict et gingivas. carnēqz putridaz cū modico aceto donec sanguis exeat et caro comedat putrida. auferatur. qz omnino. Tūc acetum sugat. post rosarū oleū. atqz hoc tribus faciat vicibus. vt putrida locus erit mudatus carne. ceteris vnguentum appone et libargiri. quo caro redeat et reformetur locus. aquam sugat rosatā. in qua sumachū coxeris. gallā. cipressi conū. quo gingivae durecāt. et ad suū redeāt nālem statum. Adonūqz coctura vtendum ē qū medicamē nō proficit acutū qm opus est. qd quēadmodum exhibēdū sit chyrurgie tractatus expediet.

Cap. 81. de oris et vaporis fetidi medel.

In oris fetore et dentium putrefactione et corrosione que in ore ē. aut ex dentium putrefactione et corrosione aut ex pblemate putrido quod in stomacho est. Et cuius oris fetet ex putredine carnis que in ore est. ploboromo vitatur. et sitiam applicet ceruicibus et patientis incide iabarec. bec si nō sufficient mirobal. solue et ramaridozū decoctiōe et acuto qd dictū est vtere medicamine et gingivas donec sanguis fluat frica. et post hoc cum galla et granatorum corticibus ac glandiū exterioribus emplastriza diligenter tritis cūz mirri aq. aut rosarum distemperatis. Et si bec prodesse nō vident coque quatinus caro a gingivis mūdēt putrida. et aquaz deinceps sugat. in qua rosam coxeris. balauisticam. gallam. cūmazagam. glandium cortices exteriores similiaqz. Ad si oris fetor ex dentibus sit corruptis et comestis. corruptū amputa et comestū purga ferro et lima. oēs corum purga partes putridas. et qui huiusmodi ē lac caueat et dactilos. bec vt feceris acetū sugat in quo piretrum cūmazagam coxeris. aut hāsalī acetū si presto est. fricationibus vitatur dentium aromaticis vt musci pill. et alijs. dentefqz et gingivas quotidie mane optime extergat et respere cū pāno lineo et optime oibus purget. Hæc oleo iungat rosato. ar. funego. si forte in gingivis calor ē. aut balsamino si frigues et humiditas. gariofilum mastice et mastice ac xilalocem cū murego et piretro. Et si vaporis fetor pp pblema ē quod in stomacho generat patienti vomitū ipera post cibozū porrectione incidētū pblema vt figulū. pisciū salforū. sinap. mell. et post vini potū hoc in ebdomada semel aut bis vitatur. maximeqz estate. huic aloes oabis infusione et abintibz siropū singulis ebdomadibus aloes accipiat pill. cū byere pill stomachū purget et coueniat. et quādoqz triserā oabis minorem cum byerapiē. oia bec

quo stomachus a pblemate purgetur. Assignatio medicaminis stomachū purgantis. anbelitūqz iocundat. Sume cinam. asene. salis indici. cacale. spice nardi. cuiusqz partem. aloes oius ponderis duplū tere et pill. et. 3. iij. propina. Sit at illi cibis subtilis et desiccās vt carnes autū fartaginate et asfate ac cū pigano cōdit et apio. vinū bibat ribanū vetus et in eo cubebe infundat ac besbasam. gariofilūqz et xilalocem eradū. zinziberem. sabadū excoctatū. Que generant pblema cauat vt plices recētes. lac. carnes agnozū pingui et in cruoia. oia refrigerantia et humectantia fructuqz humectantia et legumia. aque potū abintēs. mirobol. vsū frequēt. et belliricorū cū melle pdriz. masticez mastice et gariofilum. cacalā et haud lini. et hoc sugat medicamen. Assignatio eius Sume vini ribani et aque rosarum optie. cuiusqz. 5. lb. xilalocem crude. gariofilū. besbas. nucis muscate. masticez cuiusqz. 3. ij. tere oia diligenter et in pāno lineo liga. et in aquaz rosatā vinūqz projice in vase mūdo et bulli ad leues pūnas. donec ad mediū redeat. coepositumqz igne refrigera et cola. hoc sumat medicamē mane et vespere. et his que assignauimus peritet cōstans. et dentium curationē cū sabado et accebaro. sandalozqz albo. qm bec anbelitū iocundat. et fetorem oris repellit. Assignatio dentifricij qd anbelitū iocundat et gingivas cōfortat. Sume sandali albi. rose. r. cuiusqz. 3. v. sabadi albi. citri corticē. r. cōmū. adcebari. r. ameci. cūmazagi. cuiusqz. 3. iij. cacale. cubebe. besbas. gariofilū. masticez. xilalocem indici. secci. cuiusqz. 3. ij. tritis omnibus diligenter frica.

Assignatio dentifricij alius. anbelitum iocundantis et gingivas roborantis. Sume piperis. sandali. seminis rosarum. cuiusqz. 3. v. mirobal. cūmazagi. citri corticem. cuiusqz. 3. ij. xilalocem indici. musci. sadegi. indici. masticez. cubebe. cuiusqz. 3. tere oia diligenter. et qui opus fuerit vtere. qd dē tificium hoc in quo et climatio sit et cōfortatio anbelitūqz iocundatio. vte in quato. Assignatio eius. ordeī farinē distemperate cū melle et aduste palee et cornu cerui adustozum. cuiusqz. 3. v. cūmazagi. spume maris. salis andrani. cuiusqz. 3. iij. rose. sabadi. sandali. cuiusqz. 3. iij. fufali. mirobalani. r. ameci. cuiusqz. 3. ij. masticez. xilalocem crude. secci. gariofilū. cuiusqz. 3. musci. caniphore. cuiusqz. 3. quadratē. tere oia diligēter. et quoz p fuerit vtere. Assignatio alia. anbelitū iocundat. gingivas roborat. dentes niudat. Sume spume maris. ordeī farinē cū melle distēperate et aduste. cāne radicis aduste. cuiusqz. 3. viij. salis andrani. v. beili. cubebe. cacale. besbas. piretri. cuiusqz. 3. iij. spodi. rose. sibi adusti. ozigani. xilalocem crude. secci. gariofilū. cuiusqz. 3. tere omnia diligenter et dentes frica. Assignatio alia ad idem. Sabadi albi excoctati et tūsi quantum vis. vino rosa veteri ribano. et distempera cum melle trociscos fac. et super regulam siccā calidam. sed ne cōburatur caue. qū ruberit et desiccatum fuerit refrigera. et tere. et sume ex eo. 3. salis andrani. 3. spume maris. 3. cūmazagi. v. xilalocem indici. 3. tere oia diligenter et frica. Et ad idem. farinē ordeī et sal. cuiusqz. 3. x. tere et cum melle distēperans cōbure et tere diligenter. besse. zinziberis. sibi armenici. cūmazagi. cuiusqz. 3. iij. cubebe. secci. cacali. gariofilū. cuiusqz. 3. tere medicamina bec diligenter et frica. Assignatio pill musci indici. sume rameci caparis. cuiusqz. 3. libaz. laua aq et fūde desuper libaz aque. xxx. et coque donec. v. super sint aq libze. colaqz et medicamina abijce. de hinc in lebetem mundā aquā conuere cuius exteriora luto cataplasma. et coque aqz donec tā p inel efficiatur et cōmone ne cōburatur. et ab igne d postū in vase viridi. pone et in vmbza desicca. hoc qū necessarium fuerit sume de eo ex agia. x. tereqz et subtili transmittre pāno et sume gariofilū. nucis muscate. besbas. xilalocem. sabadi indici. sandali albi. cubebe. cuiusqz. 3. exagii. musci puri. exagia. v. et funde desuper aque. 3. v. campore. 3. iij. tere omnia diligenter et subtili criba pāno. et sume rameci exagia. v. et. 3. et funde desuper aque. 3. v. et coqz donec ad duo redeant. cola et cum ea medicamina distēpera. pillqz in modū cicieris. ac in vmbza desicca et qui opus fuerit vtere. Assignatio medicaminis alius. quod anbelitum iocundat. rose. ru. sandali albi sabadi. cuiusqz. 3. x. felice. spice optime. cinamomi. gariofilū. nucis muscate. cuiusqz. 3. iij. citri corticem siccatorum. et folioz adcebari. sene. rameci. cuiusqz. 3. v. secci xilalocem indici. masticez. cinamomi. besbas. cuiusqz. 3. iij. cāphore. 3. musci. i. obolū tere oia diligenter et distēpera cū misulano. aut vīo. aut aqua foliozū citri. pillqz in cicieris modū. et in ore tene. Pill alia que in ore tenētur aloes. 3. iij. fufali. gariofilū. galengar. piretri. cuiusqz. 3. musci. cāphore. cuiusqz. 3. obolū. tere oia diligēter et cū vino distempera ribano. pill. ac in ore tene. Pill alia. viles. xilalocem indici. gariofilū. masticez. equales partes

re. et cum vino distemperans pill. ac in ymbra desicca et i ore te ne. Pill. al. que anbelit iocundat. si feror ex stomacho fuerit sume bali. cacale. nuctis muscate. fusali. cinami. galengar. cuiusqz. iij. rose. r. sandali albi. cuiusqz. v. capbore. s. z. musci quadratim. tere oia diligenter et cū aqua distemperans pill in ciceris modum. et supprime in modum lentibule. et in ore tene profunt enim.

Capitulum 82. de his que humiditate ab ore somni tepore fluere amputantur puerorum que puerorum fluit ab ore.

Humiditas aut que soni fluit tepore et spu ma que puerorum ore stillat. sic curatur. Si ex calore est patiens in triba comedat cum sale et in salua vomitu vratur. et suici ordei accipiat. ac tritici ieiunus. Et si ex humiditate est pblegmatica et crosse miscetur cum alfito sinapi modicum. et muri sorbiter ieiunus mane. thurisqz frequenter masticatione et masticis. et si bec nō cōplent desiderata. vomitu cū sugilibus vratur. et melle. et triseram accipiat paruum et mirobolana condita. Spume aut puerorum que stillant ex ore curantur. os cum acaga absterge et inunge vino infusa. qm illas amputat.

Incipit sermo sextus secundē partis libri cōpleti artis medicine qui dicitur regalis dispositio bali filij abbas discipli abimeber moysi filij scyar. De passionū medela que spūs ac cident organis. Capitula decem et octo habens.

De medela apostematis rue.	capitulum	i.
De suffocationis medela et ingulationis.		2.
De eius medela qd spinā aut aliud qd trāsglutinit.		3.
De ei ⁹ mede. q i aq submersus fuit et fume suffocat ⁹		4.
De tussis que ex gutture et pulmōis canali fit. meb.		5.
De rancedinis medela.		6.
De tussis que a pectore et pulmone fit medela.		7.
De asmatīs et anhelitus angustie medela.		8.
De peripneumonie medela.		9.
De sputi sanguinis medela.		x.
De sputi saniei medela.		xi.
De pitīs medela.		xii.
De pleurēsis medela.		xiii.
De furūculorum et emissionum pectoris medela.		xiv.
De apostematis diaphragmatis qd dī mania meb.		xv.
De male complexionis cordis medela.		xvi.
De tremoris cordis medela.		xvii.
De defectus medela.		xviii.

Capitulum primum de apostematis rue medela.

De rue apostema

acciderit calidū patiētis minue cephalicam. et cum cassia sist. naturam solue. maniaqz et lebelabo et guttur eius hoc iussu medica men. Assignatio eius. Rose. balauistic. cusmazagi. sandali albi. sumaci. asiasi. memitbe. lenticle. aruci. lilij foliorum. cuiusqz

partem. tere oia diligēter et subtili cribra panno. gutturqz insuffla cum fistula. arnoglose aquā gargarizet et rosarum tritaruz expressam. solatriqz et queffare in quibus sumac frica ueris. Et si yna ceciderit et eneuata ē medicamē gutturi insuffla quod vocatur anthirū regum qm prodest. Assignatio eius. Sume aque memitbe. rose ru. semis rosarū. sumac. zafrāi. Rosaderi. saturcie feresciā. piretri. piperis. cusmazagi. granati florum. aruci. mirobalanorum. citrinorum. murie. i al mumiē. vel mirre. optime. galle. sebbi iemenici. bezazi meccici. bēne. cacale. calami aromatici. arsenici. ru. costi. stercois canis albi. qui tribus roderit ossa diebus et byrundinū adnatarum. cuiusqz partē tere et cribra. ac gutturi insuffla. pdest eim casui rue et suffocationi ac gutturi apostematibus si fuerint ex humido. Prodest ē casui rue alumē iemenicum et balauistica equaliter sumpta et trita diligēter ac gutturi insuffla. et aut si cū coleari inducatur paruo. Sic et nufaderuz gutturi insufflatum aut rue superpositum et gargarizatū cū aq ro. in vino decoctū prodest materiarū fluxui ad vnam. maxime folia illi⁹ cui ossula sunt. Et si vna nō suffollitur medicaminibus bis et radicē videris ipius attenuatā. caputqz augmentatum et rotundū. tūc eius cura ē abscessio quēadmoduz in cbyrurgia exposuimus.

Capitulum 2°. de suffocationis et ingulationis medela.

Vio loco dixi ingulationē apostema eē calidū quod accidit aut in gurgulione aut in gutture. aut in meri. Quum igitur acciderit passio bec equū est in eius medela ad cephalice accelerare pblebotomiā. et multū educere sanguinem. si virtus. et as. tepusqz adiuuerit. idqz secūdo apponere et tertio iuxta morbi quantitatem. et fm qz virtus tulerit. nō aut semel sanguine extrahas s; paulatim qm passionis huius domin⁹ difficilez hz transglutinationē. et si semel illi s;guinis quātitatez auferas ne cessariā virtus eius debilitatur ac soluitur. vt igitur pblebotomo fueris vsus nām sustenta. et primo die cū cassia si. et te rebino ac prunis. iuuibisqz et sebestē molli si patiens poterit transglutire. Sin hac vtile ē et equum in passione clisteri vti forti quo materia a superioribus traducatur ad inferiora. Et si aliqua febris comitatur molli et lenivtere clisteri. quo mīa a supiorib⁹ traducat⁹ ad inferiora. qd fit ex iuuibis. sebestē. ca themia. surfure. blito. ordeo tunfo. Et si transglutire preualet ordei aquam propina in qua violā decoxeris et lenticulā. passe in granatoz aq decocta. polēri illi porrige q fit ex beueri frustis cū zacē. et amigdal. olo. pradiū minue et repmētū p^o adhibe gargarismum que pbibent et materiarum que ad eum occurrunt influxum repellunt. vt plantaginis aquam et rosarum. granatiqz muzi ac portulacē. aut aquam rosaram. in qua sumac frica ueris. lenticulamqz tritam aut ieminis psilij aquam triti. cū aqua rosata et gurgulioni eius insuffla hoc refrigerans. Assignatio eius. rose amili. seminis portulacē. spodij. zaccare. tabarjedi. balauistic equales partes tere diligenter et subtili trāsmite pāno. gurgulioniqz insuffla. hoc qz in principijs facies die facto secūdo et tertio. aquā gargarizet coziādri. et aquā in qua lenticulā coxeris et mororū robuz et violarū oleū. aut aquā gargarizet solatri in qua lenticulā coxeris. rosamqz et liquiritie radicē in qua parum frica ueris medulle cassie. f. vt at ad statū passio attigerit et ad declinationē fuerit conuersa. gargarismum vtere cū aqua solatri et feniculi in quibus cassiā. f. frica ueris et vini robū. gurgulioni insuffla āthirū regū de quo diximus in rue apostemate. et si bec nō proderint. gurgulioni canis stercus insuffla cui trib⁹ porrecta sint ossa diebus. hoc autem fit gum inclusus in domo nihil omnino ciborū accipit preter ossa. factozqz die tertio sumitur quē emisit simus et siccatur. sumelqz ex eo partē et galle et saturcie partē trinsqz diligenter et subtili cribatis pāno gurgulioni et gutturi insuffla. Cataplasma aut ab interiori bus gurgulione cū pēna hoc ipso medicamine quoniā mirabilis ē vtilitatis. prodest ēt intestinoz vlcetibus et emissionibus manifestissime quēadmodum. B. testatur. refert quoqz quoniam si puerorū fumo vratur quis defecaro et trito i gurgulionis apostemate et suffocatione manifestissime medetur. Quum ergo medicaminibus his vsus fueris et apostema nō dissoluitur sed differtur eius tēpus patientis dolorem sentit rit. vnas duas que sub lingua sunt minue. et sic omnib⁹ vtaris medicaminibus dissoluentibus que dixim⁹. Et si apostema eorū nō ē que dissoluitur. sed in sanie conuertitur. gargarismis vti oportet cū his que maturāt huiusmodi saniem. vt si cuius decoctione cum modico sumizo et vini robo. aut cassia. f. fricata in sicuū decoctione. aut vuarū passarū eborofanicarum cūz modico iūmizo in al⁹ vini robo mixto. aut sume semē merue. et diligēter cū modico lini semie tere et cribra ac eūz late percutie capiari et gargarizet. vel cepā sume narcisci et diligēter tere et cū calida frica aqua et decoctionis sicuū parū adde et iūmizi et gargarizā tepidā. aut sume aquā sicuū cū butyro vaccino et sumizo. ac gargarisma fac tepidum. quoniā horū oīuz ē medicaminū emissiones maturare et furunculos ac eruptionem facere. Quum autem maturatū intellexeris apostema. et eruptio moratur gurgulioni medicamina in suffla reprimētia sepius et continuatim. vt gallam. balauistic cusmazagum. cortices granati. sebbuz iemenicum. quoniam bec apostematis facient eruptionem. partes quia eius adūa bunt fortiter. intārū vt sepe. probauit hoc et i alio apostema te. in quo maturatūm vsus diutinus fuerat. et non agebatur apuqz illud hoc medicamē. Erupto apostemate quā sanies fuerit egressa. patientē butyrum pcepte gargarizare accinū cū aqua calida et violarū oleū. quo vlcus abluatur et purgetur a sanie. tūc aquam gargarizet. i qua cusmazagū coxeris et liquiritie radicē cuiusqz partē treos radices tardē. Prodest aut hac in habitudine gargarismis cū onozū. yrtell⁹ crudis et percussis in aqua et amigdalorum oleo dulciū et cū modico amilo et dragaganti. Sorbeat aut sorbitionē que ex aq fit surfuris et penidijs et amigdalorum oleo quoniā prodest.

Quod si ex phlegmatica fuerit materia apostema frigidūq;
patientē nūc robū gargarizare cōuenit cū mirra factū ē 3a
frano. cū modico aque feniculi. Aut fume simi ericiij vel hyrū
dinū. i. 3. et in aqua frica in qua pīetrū coxeris et gargarizet.
aut gargarizet aquā in qua fenugreci et feniculi semini coxe-
ris cū pīetro. quoniam hec calefaciunt et subleuant phlegma.
apostemaq; dissoluunt. gargarizet etiā mell' aquā i qua mix-
ta sit aqua in qua pīetrū. maioranā. lētriculāq; cū corticib;
coxeris et modicū zaffranī. galāq; ab interioribus et exteriori-
bus cataplasma cui⁹ canis fimo distēperato cū melle. et fume
simi canis. 3. zaffranī. 3. tere diligenter et. 3. in als. i. 3. sumēs
de eo in mell' aqua et feniculi frica gargarizetq; et gutturi ei⁹
ac gurgulioni insufflatur hoc medicamē. Assignatio eius su-
me simi canis qui ossa comedit. mirre. zaffranī. 3. ziberis. sinā-
pis. galle. granarorū florum equales partes. tere diligenter. et
gurgulioni insuffla. Quam autē apostema ab exteriorib;
accidit. regimē erit adhibēdū. quod in manifestorū cura ex
posui apostematū.

Capitulum. 3.º. de eius medela qui spinā aut os aut hyrru
dinē trāsglutiuit.

Eius gurgulioni os aut piscis spina infixa
sunt. bucellas trāsglutiāt magnas pa-
rum illas masticās. aut ficus porrige ipsi syricas. q̄s
non multū masticas trāsglutiāt. aquā gargarizet in qua fi-
cus decoxeris cum modico immagi aut vini robur. et si
frustum sumpseris azejei. i. carnis. et complicaueris. cū filo
ligaueris patientēq; deglutire p̄ceperis et retro cum filo re-
traxeris spina exibat. Quod si nō egreditur sepius id fac. et si
nihil prodest vomitu vtere: quoniam quod in gurgulione est et
meri fortiter expellet cū virtute depellenti. Quod si durū ali-
quid vt os bō trāsglutiuit vt fructuū ossula similiq; nec a-
meri pertransire pōt. collū eius fortiter percutit: quoniam quod
in gurgulione est eiusmodi exibat. Quod si irrudinē trāsglu-
tiuit et hec gurgulio eius adhefit. patienti allea porrige et mu-
scas propina que in fabis inueniuntur cū aceto. acurumq; i l
li porrige acurimū. Quod si irrudo ore aperto videtur cum
forpicebus educatur.

Capl. iij. de submersis in aqua et fume suffocati medela.

Un autem quis aque immergitur plus eq̄
capite demissor: quo ab eo aqua exeat: post hoc gur-
gulioni eius accitū infunde in quo coxeris piper et dieb;⁹ ali-
quot sorbitionē accipiat que ex ciceris fiat aqua cū lacte. Qui
autē fume suffocatus ē et dissolutus si ex eius ore spuma exie-
rit nulla ē ad eius salutē via. Qui autē nō sic violarū gargarizet
oleū et aquā tepidā sorbitionēq; accipiat que fit ex beueri
furfure atq; clamore arceator et verbis multis: calidorūq; et
pungentium porrectione ciborum quoniam sic sanabitur.

Capitulum. v. de tussis que ex gutture et pulmonis cana
li sit medela.

Tussis quæ ex gutturi acciderit asperitate et
pulmonis: patienti medicamina os da-
re et cibos qui leniāt et explanent: vt amigdalas ri-
las conditas cū amigdalorum oleo dulci: aut seminis ci-
toniorū spumā et penidia amigdalorumq; oleum. potentam
que ex beueri sit farina et amilo cū zaccara et penidijs amig-
dalinoq; oleo dulci. oua sorbeat sorbilia: pinguedinē recentē
lactis cū zaccara tabarzēdi: violarū propina illi sirupū cum
seminis citoniorum lababo: aut fume amigdalorum nuclea
et terens cum iulab distēpera in modum electuarij et come-
dat: aut fume querbire albe gūme arabice: medulle semis ci-
toniorū et medulle semis cucurbit. cuiusq; partē et tritis oi-
bus diligenter cum iulab distēpera et amigdalorum oleo
dulcium et electuarium fac ac mane et vespere porrige: ore te-
near querbire frustum. aut citoniorum semen. aut pill. tussis
bas. Assignatio earum. Sume nucleorum amigdala-
rum purgatorum et seminis cucurbit: ac seminis citonio-
rum medullarum. cuiusq; v. 3. q̄bire amigdali gūme. cuiusq;
q. 3. iij. tere oia diligenter et cum seminis citoniorū lababo di-
stēpera. aut semis psilij: et qui voluerit bis addere zaccare p-
tem. et penidiōrū. ij. quo accipientē delecet bonū ē: pilluleq;
nō nimis dure atq; in ore alternis habeantur tēporib;⁹. hec
zenim asperitatem leniunt. Venit autē citas illā si cere albe su-
mar. 3. iij. violarum olei. x. et optima superinitias penidia zac-
careq; tabarzēdi et quasi electuariū facias: accipiatq; patiens
alternatim. Quam autē ex calore tussis fit cū febre. patientem
sanguine minuere cōpēnit. in principijs a cephalica refrigerā-
tiq; illū disponas regimine et humectanti vt pīfana in qua
inubas coxeris et sebestē. violasq; in ea fricaueris cōditas et

oleū superinilla amigdalarū dulcium. et cucurbitē seminis
oleum: sit illi cibus mezaurum factū cū spinachijs aut ferma-
co. aut maluis. aut amigdalino oleo. aut amigdal excoctis
tritisiq; granata oa illi plena: et cānāq; mell: persica. iūmagis.
cucumeres. citrolos. cibis abstinere fac acedid. et falsis cla-
mare caueat et multum loqui: fumū fugiat et plures: sorbeat.
q; alternis horis citoniorū seminis spumā. aut seminis psilij
cum modico zaccare tabarzēdi et penidijs optimis: et reliqs
omnibus que aīa diximus in asperitatis gutturi cura. Et
hoc electuarium tussis que ex calido est medetur. Assignatio
eius. Sume seminis cucurbit. et seminis cucumeris. ac citroli
et seminis citoniorum medullarum. et seminis psilij cuiusq; 3.
iij. amli. querbire. gūme amigdalice. cuiusq; iij. obolos. spo-
dij. 3. ij. penidiōrū optimorū. 3. x. tere oia diligenter et cū semis
psilij lababo distēpera aut seminis citoniorū et amigdalarū
oleū dulciū superinilla electuarioq; facto vtatur quoniam
prodest: et si ex medicaminibus his pill feceris supplanas pa-
tensq; eas in ore tenerit alternatim sepius id fac. Et autē ex
frigido est et sicco tussis: quē admodum bime accidit. et quā
septērio fiat patientem vti op̄s sorbitione que ex furfuris fiat
aq. cū melle. et olo amigdalio. cassiā. f. gargarizet i aq fricatā
i q̄ fenicli semē coxeris: aut oab illi chalcēgebi. 3. x. fricari i aq
fenicli. oabq; illi hoc electuariū. Assignatio ei⁹ sume seminis
canape. lini. et semis helbe et seminis merue. cuiusq; partes. ij.
medulle semis bābaci ptem: gūme pīanorū. 3. partē. tere oia
diligenter et cū subtili cribra pāno. et projice in ipsū modū
tum cassie fi. medullā in lebece et electuariū compōe ac vtere.
Sumat partes quosq; alternatim sepius id fac et in ore teneat.
Assignatio earū. Sume pistaciorū. pinearū. medulle grano-
rum bābaci et semis botami. cuiusq; 3. v. gūme pīanorū. que
thire. cuiusq; iij. tere oia diligenter et super iniice tātūdeq; zac-
cāretabarzēdi. et cū semis psilij spuma distēpera. pillq; et q̄s
opus fuerit vtaris. Sit autē buic cibis pulli colūbaris tā fur-
gentes. epidabagū cū cicere et ancto cinamo. et galgar. aut
cyrrum ius factū cum blito. zoliue oleo et amigdalino. cimi-
noq; et cinamo. Fructū sumat pistacia. fauū mellis. ficus sic-
cas. botamū. modicūq; illi propina vini noui parūper dulce
sit. frigida caueat. et aque abstineat potū frigide. qm sub hoc
regimine festinātus in bonū reformabitur.

Capitulum. vi. de raucedinis medela.

Ancedo quæ ex vociferatione accidit aut suo
autp lūre. patiens reb⁹ vti leniē
bus q̄ i asperitatis medela assignauimus. Quæ autē
ex būditate cōtingit et sine asperitate et calore: patiens aquā
gargarizet in qua anisus et semē decoxeris feniculi cū aq mel-
lis. Sorbeatq; potentam ex beueri factā cum melle et amigō
oleo in qua radices coxeris itcos: gargarizet cum melle aut
prassij. aut cātorū et ziziber cōditū. Adet illi comedēdū va-
et sumum cū sinapi. gargarisimū fac percusso. hocq; illi por-
rige electuarium. Assignatio eius. Sume semis lini. fenugre-
ci. cui⁹ q. 3. x. pinea et magnarū. medulle semis bābaci. c. q;
xx. tere oia diligēter et cū melle distēpera dispumato: quāq;
opus fuerit vtere. Et si raucedinis tēpus p̄torellabit et gut-
turis humiditas patenti radicū aqum propina. Assignatio
eius. Sume corticū radicū apij et feniculi. cuiusq; 3. x. semis
apij. et feniculi. aii. cuiusq; iij. masticis. spice optime. cuiusq;
3. x. 5. asari. saderi. cuiusq; ij. cātorū subtilis et crosli. prassij.
cuiusq; iij. radices liquiritie abzase. v. ircos radices. iij. ficus
albas numero. x. zebibi corosani optime purgati. xx. 3. coq;
oia in. iij. aq. l. lento igne. donec ad librā redcāt. et. ii. ij. co-
la. 3. et frica i ea exag. j. electuarij cassie fi. et bibe tepidū: post
q̄ sit cib⁹ franglinus cōdit⁹ i epidabagocū cicere et olo loto.
Aut sūt ipib⁹ alēnis pineaz nucleos magna: cū sacc. aut
pistacia cū sacc. Et si nucleos q̄nq; amigō. por exeris ama-
rarum prodest.

Capitulum. 6. de pectoris et pulmonis passionib⁹ et primū
de tussi que ex materijs fit ad ea descendib⁹.

Tussis que in pulmone accidit et pectore
ex calore est: patiens phlebotomo
vtatur basilice: iuxta quod opus fuerit sanguineq;
extrahet: et secūdū q̄ virtus fert. ordēq; aquā propina i qua
iniub. coxeris et sebestē et similia bis regiminis: quod in tus-
sis diximus cura. Quam in gutture accidit ex calore: pect⁹ enq;
oleo lini. violarū et nimis in quo cerā liquefeceris albam et
ceroto emplastrizā albo refrigeranti. Et si ex frigido tussis
fuerit regimine vtatur raucedini assignato ex humiditate:
pectusq; litorū inunge oleo et cera quē admodū ante dixim⁹
Et si tussis ex materia ē que ad pectus descendit. patiensq;
tēperatū expuit spūū liquoris. oāda sunt ei q̄ pectoris ad-

inuenit purgationē ab eiusmodi re vt isopi decoctionem. Affi-
gnatio eius. inuubarū. febeflēqz cuiusqz fasciculum. vne passe
chorozanice. 3. xx. ficus albas subincisas nervo. bscufani. lig
ricie. radicū abrafe et tunse cuiusqz 3. v. semis catbemie et ca-
hez. iij. isopi. violarū. iij. coque oia in. iij. aque libris donec
ad libā redcat. et. 5. et his. iij. sume. 3. et violarū cōditarum
3. v. in eis confra oleūqz superinfilla amigdalorū dulciūz
quali exagiū. i. et tepida hibe. Sit eibus meaurū cum blito
et spinachijs. maluisqz et iura facta de fursuris aqua et faba-
rū farina ac pifana in qua porros coxeris fyros cū zacca-
ra. zebibū comedat corozanici et ficus albas secas cū amig-
dal. aut cū pistachijs. butyrūqz cū zaccara porrige aut mel si
nullus calor ē. quoniā hibeet pulmonēqz purgat et materici
inuat spūū ab eis. sed et cassie. f. electuariūz hac quoqz in pre-
vite ē. Affignatio eius. Sume cassie. f. medullā et in modica
aq calida cōfrica et cola et sup ignē pone temperatū et modī-
cū adde quethire. vel gūme pūiorūz pūteqz donec electuari-
um fiat et qum opus fuerit vtere cū amigdalino oleo. aut su-
me in oz frustū ligricie succi tēporibz alternis et vt variis piter
his pill. Affignatio carū sume medulle feminis cucurbitē et
feminis melonis. feminisqz cucumeris. arfeneg. diligēter tri-
torum. cuiusqz 3. iij. farine fabarū. v. dragagāti pūiorūz gūme
cuiusqz. iij. pendionūz quātū oium pondus est. tere diligenter
oia et cū feminis lini spuma distēpera. pillulaqz pill. suppres-
sas. et sub lingua pone. quoniā proderunt.

De acuta materici medela. q si que ad pectus descen-
derit subtilis est materia et acuta et continuata fue-
rit patientes pblebotoma et sāguinē trahat iuxta quod vrit^r
patitur et etas adiuuat tēpus et regio. Infusioz propina
spissi liquoris. in qua inuabas decoxeris et sebesē. papauerqz
cū siropo papaueris. et forbitionem porrige faciam ex papa-
eure trito et fricato in aqua colatoqz. cū amilo et zaccara ta-
barzedi. et papaueris porrige electuarium quod sit cum me-
dicaminibus alijs. siropūqz papaueris ex corticibus eius fa-
ctum cū zaccara. chabulum illi porrige comedendū quod ex
farina sit beueri. cum papauere et amigdal. dulcibus. polen-
tāqz faciā de atria et lenticule farina massiqz meaurū et cu-
cubite ac lenticle. et hoc electuariū quod acutis cōposui
fluxibus. Affignatio eius sume papaueris albi diligenter tri-
ti. 3. x. amili. dragagāti. gūme arabice cuiusqz. iij. medulle se-
minis cucurbitē et feminis citoniorū. cuiusqz. iij. tere oia dili-
genter et cū penidijs distēpera liquefactis in aqua rosata quā
qz opus fuerit vtere. Electuariū aliud ad idē. sume pa-
paueris cū corticibus suis libram. et inuabas quinquaginta.
sebesē grana. c. coque i. v. aque libris. donec ad libāz redcat
colatāqz in sartagine pone lapidea mīda. et desuper peni-
dioz corozanicoz. um optimo libāz proijce. robū vini libāz
et ad lenes decoque pūnas donec spissetur. et electuariū fiat
tūc qz dragaganti. et gūme arabice cuiusqz. 3. vij. amili. v. bi-
tritorum superadijce et electuariū fac. Affignatio electuarij
alterius fluxui vtile acuto a capite descendenti ad pect^r sub-
tili. Sume papaueris albi et nigri rnsi. cuiusqz. 3. xx. ligricie
radicis succi tūse. xxx. feminis citoniorū et feminis catbe-
mie. cuiusqz. v. infunde oia. in. v. libris aque die et nocte. debie
coque donec ad medūz redcat. et superinijs quethire. 3. vij.
gūme arabice. v. feminis citoniorū medulle trite diligēter. v.
zaccare. tabarzedi libras duas. et. 5. et super ignē pone tēpe-
ratum. et sine ligari donec electuariū fiat. Et si nullus illic
calor fuerit. vini robū superadde. et spissat deponē in vase cō-
dens. quāqz opus fuerit vtere. Quod si fluxus robustior sit. et
multus a capite. nec hoc sufficit regimen ad eius amputatio-
nem opz caput abradere et adbibere cataplasmata fronti cū
terra sigillata. aut armenica distēperatis cūz arnoglossē suc-
co. et cum chalesti oleo illine. in qua papauer coxeris cū suis
tūlis corticibus et mirri folia. quo cerebrū roboratur et spissē
materia. faciunt aut hec cardamū et colūbarū sim⁹ et t apsia
si terātū diligenter et distēperentur. cū atheli aq et foliorum
cipressi. Et aceti respiret vapores in quo fursur coxeris. et fa-
bas. aut lapidez calefac. et in aceto proijce in quo fursur core-
ris atqz super eius vapores patiens stet accliuus. Sandali
quoqz vapores. et cāphore super pūnas proietorum respi-
ret si calor illic fuerit robustus. quoniā oia hec materiāz desic-
cant et spissant. Sōnum minuat quātū poterit. quoniā ma-
terie amplius in sōno ad pectus descendū. sitqz plūnar ei⁹
altum et pectoris pāni soluti. Tibus sit forbitio que fit cū ami-
lo et simile farina alijsqz huiusmodi que dixim⁹. Et si medi-
caminibus bis nō curantur papaueris da electuariū. qd
cum medicaminibz sit qm mās glomerat et dormitationē ad-
ducit. Affignatio eius sume papaueris recentis albi cū suis

corticibus libāz. et in. x. aque libris coque donec ad. iij. redcat
libras colaqz et in vas mitte flagnatū mundūqz mellis sup
adde optimi et colati libāz. membechegei libras. ij. et si forte
illic calor est. mellis locū penidia obtineat optima. et lento d
coqz igne donec spissetur et nōdetur. tunc ab igne depōe. et su-
perijce caquie et galle. sūmaci. zafrani. balauistic. succi barbe
caprine. cuiusqz. 3. tritorum et cribraozū. et permittit ad ignem
donec tāq electuariū fiat. quāqz op⁹ fuerit vtere. Et ergo his
curaueris. et tū materia non amputatur vaporibz illis que
diximus in corize medelavaporā. Et si fic quoqz non auersē
cocturam adhibe iuxta quod in cbyrurgia exponemus.

De tussis

que ex crosse fit et viscosa materia mede-
la. Quā aut tussis ex mās ē crosse frigida
et viscosa. qd difficile ē emittere. patiens calefaciēti disponatur
regimine et subtilianti ac incidēti purgantiqz taz cibis q me-
dicaminibus: et cibi quidē sint panis mīde farine cū frangli
nozū carnibus rāgorū. cubegozū in sartagine cū aceto pa-
ratis et oliue old ac muri. saturiaqz et cimini: aut ciceris aq
cū olo et aneto. cinamo. galēgar. mel comedat et chasquegebe
num. mel. f. sicū quod ex mōibus aufertur. robatis i al ma-
nis: et si pisces sumpserit salfos cū sinapi prodeit: blitusqz cū
aceto cōdita et muri oleoqz oliuarū et sinapi radices et apūz
syru elixara: bisqz similia. pncari comedat nucleos: et pista-
torū ruas passas chorozanicas et amigdalas amaras non
nunq. vinū bibat mediocriter mixtū et cibū minuat balneū
intret. post tēperatū exercitiū et ante cibū. Adedicamia autē
sint isopus sicca. cārozū cū electuario cassi. et becē assignatio
aque isopi. Affignatio ei⁹. Sume inuub. xx. sebesē poma. xxx.
zebibū chorozanici purgati grani. 3. xx. ficus albas secas et
subincisas numero. x. capillozū vneris et liquiritie radicis
abrafe et tūse. violarū siccarū. semis catbemie et malue. cuius-
qz. 3. iij. radicis adechari et foliozū c⁹ cuiusqz. 3. iij. isopi sicci
tantū dē. cārozū crosse. 3. iij. aristologie. r. masticias cuiusqz. ij.
sille affate. ij. coque oia. in. iij. aque libris. ad leues pūnas
donec ad libā redcat. colaqz et sume de ea singlis dieb⁹. xl. 3.
c⁹. 3. v. qz exag. plenū electuariū cassi i ea fricari. et amigdal.
oleū infilla dulciū ac amararū c⁹ qz. 3. i. tepida bibe h tribus
diebus aut. v. propina cōditiuis: būoz maturato crosso et sub-
tiliato medicamen aliquod porrigelaxās pblegma et humo-
res crosse. prodeit autē hac in parte hoc medicamen. Affi-
gnatio pill. ad tussē ex crosse humoribus. turbit. 3. agarici
oblos. iij. salis naste. ij. coloquintide adipis obol. et. 5. semis
apij tātū dē. tere oia diligenter et cū aqua distēperans pill. et ē
porio plena. Pill. assignatio que pblegma deponunt. Sume
turbit agarici. hycere pic. cuiusqz. 3. succi liquiritie. 5. 3. cologn-
tide adipis. 5. 3. sarcocolle. ij. omnia diligenter tere et cum
aqua distemperans pillul. poriozū eozum. 3. ij. et. 5. v. qz. ij. cū
aqua calida. porrectionem affueat squingibin mellei cum
semibus. et si tēpus estas fuerit vomitu cū fugilibus et squingi-
bin vtatur et aqua calida. singulisqz bebdomadibus seml aut
bis. iuxta q supfluitatis videris abūdā. Nec vtro aq po-
tum frigide mltiplicet. sitqz amplior eius potus aqua mellis
et electariū seminis lini illi porrige cū melle dispumato: et si
aliquid piperis addideris perfecti tus erit. Et si materia
validissimi est frigoris ac crositici. hoc vtatur electuario iux
qd opus fuerit. Affignatio eius. Seminis lini partē. thuris.
5. partem. Cardamomi. cimini. cuiusqz quadratē. tere oia
diligēter et subtili trāsmite pano. et cū apum distēpera melle.
et lubene. in alā lubū melle. cuiusqz partē vna. et electuariū
fac. sumaturqz de eo singulis diebus in salua coctear. et in
sōni tēpore similiter. qm perfecte est vtilitatis ad eozū q in
pectore sunt pblegmātū crosorum incisione et subtiliatione.
Affignatio pillularū. q fluxui materiāz a capite ad pectus
sine calido descendentiū. p. sunt. Ziloes epatici. loni. 3. iij. turbit.
ij. succi liquiritie. 3. tere oia diligenter et cū aqua distēpera. pil-
lulaqz. quarū porio. 3. ij. sūt et v. qz. iij. dabis quoqz illi puluerē
hunc mane: et post ipsum squingibin bibet mixtū. Affignatio
eius. Sume seminis nasturtij. 3. x. sunij. iij. anisi. et seminis
feniculi cuiusqz. ij. aristologie. ro. exag. fautenegi fluuialis. 3.
iij. saureie fereface tātū dē. tere oia diligenter et puluerem
fac. singulisqz de eo accipiat diebus. 3. v. qz exagiū. et post ipz
squiringibin bibat. 3. mixti. qm proderit. Pectus oleo iunge
liliorum aut narcisci nocte. et mane cū tepida abluc in qua ca-
momillā. mellilorū. beremiasctuz coxeris et mislo caput cara-
plasma calefacto et pāno calefacto. patietēqz iclinari fac sup
vini vapores. iij. quo calefactos proteceris lapides: materia-
qz respiret que ad nares defluit omni tēpore et sumisum olfa-
ciat. Huiusmodi itaqz rebus tūsi molestarū opz regere q ex
crosso sit humore pectus inuiscanti et pulmonez.

Capitulum 8. de asmatibus et anbelitus angustie medela.

Sma et anbelitus arcatio ex crosso generat pblegmate. qui partibus et mēbris pulmonis canalibus in quibus quēdammodū eo reulim? eo q̄ de pluriōs canal' pūb? explicauim? cāsq; passioz q̄ anbelit? accidit ozgū. Adcedela itaq; eaz calcaciōib? sit reb? et subilantib? in quib? incilio sit et purgatio quo humiditātē mūdēt et incidant clementz. Et autē huiusmodi squille acētū et squingibin bāfali. hyperapic. aristologie rot. sirop? cū mell' aqua et cātorū subtile si in aqua coquatur oprie: hec qz cū mello bibatur squingibin aut cū melle: aut sume isopū et treos radicū. sumizū quecūq; pfecto faciunt diligenterq; cū melle terens distēpera et comedenda offer. aut squingibin ad misce bāfali et bibatur quoniam magne ē utilitatis et pulmonis canalibus oppilationē aperit. pblegmaq; incidit crosso. Sic et quersenne farina. lupinū et amigdalārum amararū si sumatur de singulis pars vna diligenterq; trita distēperetur cū melle et quasi electuariū comedatur aut cū squingibin misceatur banfali cū aqua mell'. aut cū vini robo bibatur. si patiens calor nō fert magnū. Et si pinearū sup̄eris nucleos cū melle. pdest. sic et botami grana. Et si galbani sumas et in aqua teras in qua ficus albas coxeris. et cū dulciū olī amigdalārum. bibaturq; hoc tribus diebus manifestissime pdest. oportet autē te vti oibus his post corporis purgationē cū pblegma et humiditātē deponēt catartico: vt medicamina quod ex turbit et agarico cōponitur. faleq; nāle: et si sic corpus eius cū vomitu et fugilibus et squingibin euacuaue ris a pblegmate et crosso purgati erit bōre. Et hec electuarij assignatio in passione hac utilis ē. Sume prassij. squille. cepe allate cuiusq; parte. tres radicis. et partes. tre octidia diligēter et cū melle distēpera dispmato. atq; electuariū fac patientiq; in diei principio offer coctear vnu. et post ipsū aquā bibat in qua effusa et sibiū. aut beremasterū fautenegūq; montanū coxeris: pderit enim. Assignatio aq̄ isopi que buie utilis ē passioi. Sume iunib. xx. ficus albas iunero. x. rue pasc chorofanie optime interius purgate. et xx. sebestē poma. xxx. semis cathemie et malue cuiusq; .ij. liquiritie. radicis abraſe et ruse. v. cantori subilis. et crosi capparis radic. corti cū. heſe. fautenegū mōtani. sibi armenici. beremasteri. cuiusq; .iiij. radicū feniculi. corticū et radicū apij. cuiusq; .v. isopi sic et. .iiij. treos radicū prassij. aristologie. r. cuiusq; .iiij. fadegi idi et. malicis. spice optie. cuiusq; .ij. coq oia i. v. aque lb. donec vsq; libzā redeat. et .s. cola. et singul' de ea dieb? sume .s. .iiij. cū exagio electuarij foqui. i. alio diakaki. et .j. olci grāozū pinearū et si his fortiora tibi necessearia fuerit. frica i eis tyriace dia tesseron. .s. Et hec labuci assignatio buie utilis passioi. Sume quersene. i. alio capill' venris. adiant. liquiritie succi. et qz .s. vj. fēcli. semis prassij. isopi. cuiusq; .iiij. mibe fluxe. gūme botami. cuiusq; .ij. agarici. .iiij. rue pasc chorofanie optie purgate. xx. terenda diligēter tere et subtili trāsmite pāno. vnaq; passas et botami gūmam. mibamq; fluxā. in robo vuarū infunde: debine i mortario tere diligēter medicamina adijce et cum melle dispmato distēpera. huius porio exaginz vnum.

Laucialis assignatio ad eadē utilis. Sume pinearū magnarum nucleozū pistatozū. amigdalārum amararum sine corticibus. cuiusq; .v. seminis bābacia et seminis calali. cuiusq; .iiij. emiere. feniculi. seminiū quersene. granozū fenugreci. cuiusq; .iiij. tere oia diligēter et cū ficū distēpera decoctioe et lauchum fac. et amigdalārum oleū amararum instilla. atq; exagiz ex eo vnu sume cū zebibi aqua aut mēbebegeo. et cū squingibin banfali. Aliud ad idem. lbelbe exconate parteo. ij. pinearum nucleozum magnarum. pars in suauī coquatur aqua optime et mortario terantur diligēter. ac cum dispmato misceantur melle. vt quasi electuariū fiat et vtere. Aliud. Sume embati gūmarū quadratē libz. et que sufficiat aquā injice et coque donec vt mellis liquor spissum fiat: et tunc adde penidiorum optimozum. .s. lb. et coq; donec electuariū fiat: quinq; opus fuerit vtere. Assignatio electuarij alius quod. .s. in cōposito medicaminū libro posuit. Sume cepā banfali. tereq; diligēter et eius exprime aquaz et tantūdem mellis adijce. atq; in tēperato coque igne donec i electuarij tranſcat liquorē. et ante cibū ex hoc vnu porzige coctear. et post aliud. Siropus ad idē utilis. quē. .s. cōposuit. Sume. rue pasc optie purgate. et helbe lote cuiusq; partem. aque plunial. .ij. coque optie ad pfectionē colaq; et super adijce mel. iterūq; bulli et spūmā aufer. ppināq; vicibus cōtinuis. .s. .ij. siml. et in .j. .s. .xij. .s. Siropus alius utilis ē anbelitus angustia. et hec eius assigna. Sūe sibi. abzorani. prassij corticē radicē apij et feniculi. organi mōrani. pigami sicci. cuius

qz .s. v. malicis. fadegi idici. cuiusq; .iiij. ficum albarū libzā coque oia in. v. aque libz. donec ad ouas redeat. et .s. colaq; et super injice vini robi libz. .ij. mell'. l. lucq; ad prias coq et spūmā tolle: donec eius tēperetur liquor: tūcq; ab igne dponē et potandas. .ij. et .s. ppropinabis. .s. cū aqua frigida. pect? autem cū hoc confortabis emplastro. Assignatio eius sume ozobi farine et fenugreci. cuiusq; .s. v. suni. radicis liquiritie cuiusq; .ij. pipetri. i. et .s. oia diligēter tere. et cerā liquefac olim qz liliorū et nardinū medicamina injice. et vnguentū fac quo pectus emplastrabis. medicaminibus quibus eius exbibetur cura. vt. .s. sint calidi sicci et subtile. ideoq; dādū illi taugi frā quilini. perdicis codite in cicoris aqua. et cimino. aneto. cina mo. pipere. galēgar. aut in sartagine fritis. cum oleo oliue. et garo. cinamo. aneto. carni. et similibus. et si q̄ ficcioza sint bis necessaria fiūt. carnes comedant capriolinas. lepores et vulpes. illis cōuenientes sunt. maximeq; earū pulmones. si desiccati fuerint sine sale. tritūq; dissoluantur et potēt ex eis. .s. .ij. cū aqua in qua vnam passā coxeris. sic et cricij pulmo. Sed et si piscis salis esum asueſcant et frequenter pcedit. Ex olcribus mētam accipiant. pigamū. apū. narſurtium. fauretam baderengū. blitū cū sinapi. et similia. Ex siccis fructib? ficus vnaq; passas. botami grana. pineas. belbetel chodarc. Ex ol' cibis nataſum ex melle faciam. et pinceis. et botami grania. pblegma cibos generantes caueant. vt pisces recetes. pigua lac. legumina oia quoniā ventosa sunt. et hanc augent passio nem. sicq; et oia ventositatem et inflationem generantia. vnuq; bibat ribanū. vntusq; aut vuarū passariū. aut mel post cibūz duabus horis vel tribus nec semel sumat vini necessariā q̄ritatem. ne forte stomachus ipleatur et diaphragma angustet: ideoq; anbelitus fiat arctatio. sed paulatim vinū accipiat. q̄ peruenas trāsmittatur. et ad mēbra perueniat? pectoris paulatim. crosso prohibe vinū et dulce. quoniā cito nō penetrat et in stomacho diutius imoratur. Laudent autē ne statim post cibū dormiant. sed quā stomacho descenderit. nec sōni temp? lōgū faciant. nec exercitio ritātur post prandii quoniam oppilationē parit. vtarū at exercitio ante cibūz sitq; moderatū nō forte nec velox. quoniā anbelitus faceret angustias. post exercitium quū quicuerint a labore. et cōfricati diutius fuerint cū manibus et manutergijs asperis et modico sale ac buraco camedat. roreturq; in ipsa fricatione super corū corpora aq̄ salsa. atq; omne hoc quo et humiditas finiatur et meat? aperiantur. post hoc modico inungatur oleo violarum. quo fricationis soliditas leniatur al' q̄tulū. nec multiū apponiat olim ne forte humiditātē generet i corpore.

Capitulum 9. de peripneumonie medela.

Eripneumonia quēdammodū i pri ma nostri huius li bri parte ostendimus apostema est calidū quod pulmonem accidit. comitaturq; illud febris. ideoq; in eius cura et necessaria sunt. que et in apostematum medela regimen. s. cibozū et medicamina. sed quoniā apostema hoc in mēbro quod dā est anbelitus. cuius mēbra lenta sunt. et mollia. necesse est cibis vti et medicaminibus que apostematib? cōueniāt molientia et lenientia. que cum ita sunt opz nos huius passionis incipere curam a basilice plebotomo. educaturq; sanguis iuxta q̄ opus est q̄ritas. et virtus patitur etas cōplexio. et tēpus adiuvant. naturāq; cū cassie. f. decoctione molliamus et terēgemo. et lēbelabi aqua. similibusq; patienti priſana porrigamus i quo iunib. sebestē. et liquiritie radices coxeris. hoc qz in die principio sumat a quo tribus transactis horis violarum propina siropi. .s. et .s. cum frigida pectusq; in principijs cū hoc emplastris emplastro. Assignatio eius sume sādali albū et ordeī farinā: ac cū sempitue succo. et solatri portulaceq; distēpera. et oleū simul percutit violarū. die facto q̄ritō. quā passiois inciperit maturitas. emplastrū hoc pectori adhibe. Assignatio eius. sume sādali albū ordeī farine. cathemie. violarum siccarū. camomille. mellilorū. cuiusq; partem. tereſq; oia diligēter subtili trāsmite pāno. cerāq; cū oleo liquefac violarū et medicamina superinijce. ac tāq; vnguentū fac. et pectus emplastris: et nōnq; q̄ violarū inunge olo. liq̄ facta in co ceta. Et signaturatio imoratur. bis que dicta sunt semel lini adijcias fenugrecū et fabarū farinā cuiusq; ptes. i. bancq; propina decoctione. Sume iunib. xx. sebestē grana xx. v. zebibi. tarſi. .s. ficus albas numero. v. adiant. .s. .iiij. seminis cathemie et malue. violarūq; optimarū. cuiusq; .iiij. ordeī excoziati et trunſi. et coque oia in tribus aque lb. donec ad li

da recedat. colasq; singulis sume diebus .3. xl. et frica in eis .3. violate. zaccar. v. oleiq; amigdalini dulcis. 3. superinfilla. patiens violari frequenter siropu et semis citonioru spuma. et polenta reficiatur que ex fursuris fit aqua et zaccara tabarze di. amigdalariuq; oleo dulciu et mezauro spinacioz attripli- cūq; cu dolci amigdalariu oleo et maluaru olisq; illuz dispone regimine quo febri⁹ molestati acutis reguntur.

Capitulu. io. de sputi sanguinis medela.

Anguinis sputu quibus fiat ex casis dixi- mus: signaq; a quo fiat mem- bzo significatia in prima huius libri parte. Intuen- dum itaq; et si sanguinis sputu ex gurgulione et guttore: ce- phalica pbleboroma patientis et aqua gargarizet portulace. aut blitis. aut virge pastoris. aut arnoglosse in qua terram li- quefeceris cypica. patienti paucitate impera verboru et clamo- ris abstinentia. Quz aut ex meri fit passio et stomacho me- diastiaz. i. aquebeli pblebotomare oportet. trociscosq; illi ca- rabe da qñ exagij. i. et terre cypice. 3. cu arnoglosse aque in qua sumachu fricaeris aut folioru rosaru succo aut ba- laulic da trociscos cu rosaru aqua et sumaci. aut coimbozum vitis aqua. Trociscoru assignatio vtiliu ad sanguinis spu- tu quod fit ex meri et sfo. Sume rose. r. balaulic. sumaci. san- dali albi. cuiusq; 3. iij. thuris semis bēmac. cuiusq; 3. iij. spice 3. mirre obol. 2. 5. aluminis iemenici. acacie. carui. succi bar- be caprine. cardii cuiusq; 3. iij. tere oia diligenter et cu rosaru distēpera aqua i qua sumachu fricaeris et trociscos exagij vnias forma. ac cu rosarum propina aqua et coimbozum vi- nis aut arnoglosse. patienti bulliti fructu porzige comedēdu portulaceq; et sfo hoc applica emplastrum. Assignatio eius. Sume sandali albi. rose. r. cuiusq; 3. v. secci. acage. cuiusq; 3. ij. rameci. iij. tere oia diligenter et cu aqua distēpera rosata. vi- niq; aceto modico stomachuq; emplastriza. Sit huius cib⁹ mezauriu portulace. et bēmaci aut cu sumaco. aut besele aqua et berberis. bīsq; similibus.

De sanguinis a pulmone sputo. Quam sangui- nis sputu a pulmone ē et pecto- re: patientis oportet basilica minuere: orisq; illi et quietē im- pera: verboruq; paucitate et medicamia da pōrica repimen- tia et lenientia ne forte queripimut anbelitus noceat orga- nis quz membra a bec plana sint et lenta naturaliter. Et si ab his sanguinis sputu mēbris cā fit exteriori. vi percussione et casu similibusq; patienti hos trociscos da carabe et terre cy- pice et succi hypoquistidos. amiliq; et gūme arabice ac dra- ganti cu portulace aqua et sumaci: aut virge pastoris cum se- minis psilij lababo: locuq; emplastriza percussione cu acia- tia et mugatbo. sandalo albo. terra cypica armenica. merua. aloē et similibus cu mirri aqua et panetie oia nō clamare inbe- et verboru abstinerere copia nec anbelitus emittere magnos.

Et si sanguinis ab his mēbris sputu ex venaru fit apno- ne earuq; eruptione intueri. Et si ex reptatione fit sangui- nis patientis basilica pblebotoma: et sanguine iuxta quod patitur virtus extrabe: idq; secūdo fac. Quod si ex replēde fiat cor- poris ab humoribus alijs. post pblebotomi medicamen ad- bibe laxas: vi fructu decoctione et cassie. f. cu microbolanis citrinis et da trociscos carabe. 3. i. terraq; cypica cu arnoglos- se aq. aut portulace in quibus sumacu fricaeris. aut da ter- re cypice. 3. i. quebarbe et reubarbari cuiusq; 3. i. gūme arabi- ce. iij. obolos. tere diligenter oia et cu sumachi aqua aut ar- noglosse aut virga pastoris distēpera. Et si grauis est illi pa- paucis da trociscos cu q̄barba et terra cypica et iuiubaruz siropu. et bec trociscoru assignatio vtilium sanguinis sputo. Sume terre sigillate. quabarbe. succi hypoquistidos. acage. cornu cerui adusti. spodij cuiusq; 3. ij. semis portulace. papa- ueris. dragaganti cuiusq; 3. ij. tere oia diligēter et cu semis psi- lij spuma distēpera. trociscasq; sub exagij pondere et cu arno- glosse aqua propina: modicoq; papaueris siropo et portula- ce. Trocisci alij sputo sanguinis vtilis. Sume quabarbe. bērafedi. margaritaru. cornu cerui adusti. sadenegi loti. cuiusq; 3. ij. semis portulace. queffare frixe. sumaci. amili. gūme arabice. balaulie. cuiusq; v. spodij. acatie. succi hypo- quistidos. cuiusq; 3. ij. tere omnia diligēter. et cum sumaci aq distēpera. aut qua balauliaz insuderis: et si tussis permole- sta est. cum seminis psilij spuma et exagij vnias trociscos in forma. quos qñ portulace aqua propinabis. Et si grauis nō fuerit tussis. cu arnoglosse aqua et sumaci. Et bec pulueris assignatio ad sanguinis sputu vtilis. sume seminis portulace gūme arabice. q̄bire. coriādi frixi. cornu cerui adusti. amili. seminis psilij frixi. cuiusq; 3. vj. tere cypice. x. acacie. reubar- bari. seminis bēmaci. agrestis. quabarbe. sabasiri. cuiusq;

.iij. bec oia diligenter tere et 3. ij. cu aquarum aliqua propia quas diximus: et papaueris iuiubarz siropo. pectus cum san- dalo emplastriza. et aqua rosata. et ceroto quod fit cum rosa- ru aqua. et arnoglosse. pastoris virge. portulaceq; cu oleo ro- saru et cera alba. Sit illi cib⁹ si nō obit febri. pulli franqui- lini perdicis. in sumachia: aut bēferemia: aut berberesia. cu coriandro seco et viridi. panisq; simile et mūde farine. bīsq; similes. Sorbitione illi da que ex amilo fit et papauere trito cu modico zaccare. tussis causa accida caucat et salsa: balu- cu deuit otio vtatur et quiete in locis frigido. et ab eo verbosi ar- ceantur: verbaq; fortia. et si illi tussis acciderit caueant etiā paulatim subloqui. et in aqua quā bibet terra projiciant cy- pica. et armenica. spodiūq; . Quz aut sanguinis sputu frigo- ris fit cū pectoris adunantis partes et pulmonis intru vt ab- inuicem sperentur. tunc pblebotomo vti non expedit. sed q̄- tēperant sunt calozis adhibe: vi medicamina quibus. spica- thus. mirra et his similia interdicunt. Adedicamina as- signatio quod sanguinis medetur sputo. ex frigido. sume ca- franti. spice. mastice. mirre cuiusq; 3. ij. cinami. candari. acacie. hypoquistidos succi. rose iclari. cornu cerui adusti. cuiusq; 3. ij. cinimi carmanici. costi. sautenegi montani. sibi armeni- ci. cuiusq; 3. iij. tere oia diligenter et cu pontico distēpera vino aut porri aq: et vnias. exagij trociscos facias ac cu ozigai aq propina. aut tartonis. aut siropo mirino. Stomach⁹ et pect⁹ emplastriza. cu secco ramco et mirri aqua. rosarumq;: pec- tus mirino illine oleo. in quo parum liquefeceris mirre et thuris triti diligenter. Cum autem sanguinis sputum corrosione venarum sit causa que i pectoris sit et plindē q̄ a fluxu fit acuto a cerebro descēdenti ad pectus et pulmonē: pa- tientis manu sinistra pblebotomari eoz in basilica quo a pe- ctore abstrahatur materia. manu quoq; minue dextram i ce- phalica. quo a cerebro traducatur materia. et eius minuatur descensus: educasq; sanguinē iuxta qd opus fuerit. virtusq; patitur paulatim. Cerebru eius cum medicamis purga po- culo acutu deponētis humorem: vi decoctioe que cu aloē ro- boratur distēperato cum liquiritie succo. aut cassie fist. deco- ctione. Clistere adhibeas molle et lenē. et quebarbe trociscos da ac papaueris cu plātaginis aqua et virge pastoris aut portulace: et ordi propina aqua. in qua cācroz decoctio flu- tiales cu modico terre cypice. et spodij. gūmeq; arabice. por- tulacam comedere impera: et hos illi da trociscos. qñ valde vtilis sunt sanguis sputo. Assignatio eorum. Sume acage. quebarbe. bērafedi. margaritaru. succi barbe caprine. cuiusq; 3. ij. rose ru. coriādi sicci et frixi. cuiusq; 3. v. terre cypice. gum- me arabice. amili. quebire. cuiusq; 3. ij. sadegi. tātūdes. spodij. iij. tere oia diligēter et cu plātaginis aqua distēpera et sub ex- agij mēsurā trocisca: quos cum arnoglosse aqua propinabis.

Capitulu. xi. de sputi saniei medela.

Aniei sputum qñ vlceris fit cū quod in pecto- re est curam admittit patientisq; sanaf qñ vlcus illi pulmonis cā est. sanatio eius difficilis est et fere oia non liberatur patientis. quoniā in prifim desert: maximeq; in adolecentibus propter eoz cōplexionis calo- rem et mēbrozum humiditatē. vnde pulmonem cito comedit materia. cuiusmodi malū febri sequitur. in senibus autem res prolixior est. nec cito deperunt: propter mēbrozū ipsorū siccitatē et pplexionis frigus. Si igitur sine febre sanici fuerit

ida est virtus cephalicam minue et sanguine extrahas. quā-
 tu virtus patit etas et cōplexio. Et post hoc si sufficit patiens
 naturam solue cū cassi. f. et māna fricatis in aqua in qua iui-
 bas. scbeſtē. zebibum violam. et similia decoctis. aut cū pru-
 norū labuco aut cassi. f. et similibus. nō aut illi turbit et agari-
 cum proximes et similia. quoniam amplius q̄ profint obſunt.
 et si patiens a laxantis prohibetur potu medicamēis lenē mol-
 leq̄ illi adhibe clistere. quemadmodū alio expōsit loco. Et si
 huius passionis dominus imoderatā fert consumptionē re-
 gendus est etibcam patientiū regimine. quemadmodū i pre-
 cedentibus expōsumus. et foribitiones illivitis porrige. quas
 ut sumpserit conchias inducas in quibus tepida sit aqua. aut
 anteq̄ conchas ingreditur lac illico da asinum. a quibus
 vregressus fuerit. corpus eius oleo inunges violarū. aut nini
 far et quiescant. meridie facta pull illos refice in espid abago
 paratis cū sermāco et masso. citrolisq̄ et spinachijs. ac bis si-
 milibus cum amigdalino oleo dulci. et atria trita. que in espi-
 dabagum proficiatur. aut polēta que fit ex simile panis mica
 et zaccara tabarzedi. amigdalorumq̄ oleo. ouorū vitella da
 forbilium. papauerq̄ viride aqua ifusum rosata. cum tabar-
 zedi zaccara. oiaq̄ que etibce febriis in medela diximus obſer-
 ua. Polente assignatio huic vtilis passioni. sume ordei tūsi. 3.
 .xx. papaueris albi. x. cucurbitē seminis medulle tūse. x. cito-
 niozū seminis cum suis corticibus et integri. v. oia hec vno
 pondere examina et superiniſce aque triplū suavis in lebere
 mediocriq̄ igne. donec ad medietatē redeat coque. tunc sup-
 funde aquā suauem in qua beueri frustū fricaueris colate
 pondera tria. lactis asine. aut caprarū etatis iunioris pond⁹
 et temperato coque igne donec fiat eius decoctio. cola. et gum-
 mā arabicā dragagantū. amigdalorū oleum et cucurbitē sup
 instilla ac tepidum patiens forbeat. Alia assignatio huic
 vtilis passioni. Sume papauer album tritum et fricatum in
 aqua optime. et cola. et sume ordei excoziati et tūsi. et fabe albe
 sine corticibus et tūse. cuiusq̄. 3. v. hec in papaueris aqua co-
 lata coque donec decocta in modū pitane fiat tunc cola et la-
 ctis recētis tantūde adde et panis simile iniſce. tabarzedi zac-
 cara. amigdalini olei dulcis et recentis. aut cucurbitē seminis
 olei q̄tum sufficiat. de singulis et sic bulli deponēsq̄ ab igne
 seminis cucurbitē et citoniozū medullas diligenterq̄ tritas
 cuiusq̄. 3. v. superiniſce. gumē arabice dragaganti. cuiusq̄. 3.
 forbeat hanc patiens tepidam polētā quoniā proderit. Et
 si hanc passionē patientis siccata est natura. cassi. f. oia labu-
 cum aut prunozū aliaq̄ buiusmodi que in precedentibus
 diximus. oportet aut molestato hac passione disponere. illi si
 mile regimē quod in etibce febriis cura expōsumus in cibis
 alijsq̄. Et si ventris illi acciderit solutio. amputare accelera.
 et amputantibus disponere que tūsi medentur et quod i hui⁹
 modi est congruū passioē et plus et trocisci cāphore strigētes
 Et hec plueris assignatō. Sume psilij. mernē. sabasafetemi
 portulacē frice tūse seminum cuiusq̄. 3. v. seminis hemmāci.
 gumē arabice. amili frici. cuiusq̄. iij. terre armenicē. iij. gra-
 norū mirri frizorū. succi benaqui et gabire cuiusq̄. vj. seminis
 berberis tātūde. castaneas fricas numero. v. tere oia sed nō
 subtiliter et mane vtaris ac vespere. 3. iij. cū mirri syropo et aq̄
 rosata. Et hec est trociscorū assignatio cāphoratorū stri-
 gentium. sandali albi. rose rubee optime purgate. cuiusq̄. 3.
 iij. papaueris albi et nigri cuiusq̄. v. terre cypice. spodij cuiusq̄
 q̄. iij. medulle semis cucurbitē et semis cucumeris. seminisq̄
 citroli frici. cuiusq̄. iij. gumē arabice. amili frici. cuiusq̄. iij. te-
 re oia diligenter et subtili trāsmite pāno et superiniſce cāpho-
 re. 5. 3. et cū semis psilij spuma distempera et exagij. i. fac troci-
 scos quos cū mirri robo propina. Et si spodij illi dederis tro-
 ciscos stringētes et trociscos papaueris de singulis. 5. 3. vsq̄
 5. exagij. cū mirri robo prodest. Sint illi cibis pulli tangēz
 masso excoziato et super ignē affato. aut ouorū vitella forbili-
 um cū aceto clizata et risū. r. cūz milio tritū et cū amigdal co-
 ctum purgatis et assatis tritisq̄ diligenter et al buiusmodi q̄
 etibca molestatis assignauimus si sit illis similis solutio.

Capitulū. iij. de plenitudo medela.

Leureſis alio diximus loco apostema esse
 calidū quod operimentis accidit
 costas subinvoluentibus aut lacertis q̄ inter costas
 sunt. sequiturq̄ ipsū febris et pūgens dolor. anbelitus arcta-
 tio et tussis. Quare in eius medela plurimū eius regiminis ē
 vltus necessarius qd in peripneumonia expōit eo q̄ adinu-
 cem illis quedā sit similitudo. Quod qm ita sit opus nos i
 huius dominū passionis in principio si dolor ad fureulas
 ascendat pblebotomo vti basilice manus lateri opposite pas-
 sionis quo passionis materia in contrariā distrabatur par-

tem ad quam superfluitas cepit declinare. et si passio diutur-
 nior sit et materia iā roborata ē. tūc passionis latere pblebo-
 tomo vtaris. multūq̄ extrahere sanguine. idq̄ secūdo facere
 adiſtias si virtus adiuuerit etasq̄ complexio et tempus pre-
 sens. abſtrahendus est aut sanguis donec ipsius immutetur
 color. vt si sanguinis color rubrus est clarus eo vsq̄ euacue-
 tur donec in ruborem alteretur spissum aut nigrum declinet.
 et si spissus est eius rubor vsq̄ dūz aut in nigrum aut i limidū
 trāſſeratur. Sanguis nāq̄ qui in apostemate vari⁹ ē si apo-
 stema multi fuerit calorū niger est. et si calor hic paucus ē. si
 guis rubrus ē et spissus. idēq̄ sanguine couſq̄ dēc i nigre-
 dinem alteretur aut spissitudines educere opz. et sanguis pur-
 getur corruptus. Et si qui in primis sanguis egreditur niger
 est couſq̄ euacuetur donec excoletur. Et dō non sit donec defe-
 ctus appareat. Et si pleuresis dolor ad inferiora descendit et
 hypocōdriorū partes. patienti medicamē da laxantiū. vt le-
 belabū. in alio lupulū. et cassi. si. aut fructū aquam et viola-
 rū siccatū cūz cassia sūt. et māna bisq̄ similia. post hec orde-
 dabis aquā in qua iuiubas coxeris et scbeſtē liquiritieq̄ ra-
 dices abrasas et violas cum qua zaccare fricaueris aut viol.
 siropū. in quo oleū dulce stillaueris amigdalini. et caue plex-
 retico orde- propinare aquā ante corporis purgationē cum
 pblebotomia aut catartico. maximeq̄ si nā fuerit iclusā. Si
 cim dederis aquā orde- nō trāsmittitur a stomacho et intellus
 caleſcitq̄ et ex ea vapores ascēdunt acuti ad pectoris partes.
 passioq̄ patenti nutritur magna. Quam itaq̄ patiens corp⁹
 euacuetur. tunc orde- aquā dabis. quēdmodū assignauit.
 Et si nodum patiens expuit ante orde- aqua. hora. pma. 3.
 da duas violacei syropi. et post hoc aquā subſequaris orde-
 et alternis dabis rēporibus citoniorum semis spumam cū mo-
 dico violarū syropo et amigdalorū oleo dulci quo humectēt
 et sputum adiuuet. Et si dolor nimis nō fuerit pectus cūvio
 lacco linias oleo. in quo cerā liquefeceris. locūq̄ vesica cata-
 plasma in qua calida sit aqua et violaz oleum aut saturcie fo-
 lia que subtilis sit pellis. Et si dolor non mitigatur cum milio
 cataplasma et surſure. si sanguinea fuerit materia et subtilis.
 Et si croſſa ē et viscosa cum sale et quercena tritis et cū aceto
 distemperatis similibusq̄ cataplasma quo croſſitūe subtili-
 materiei et forititer dissoluat ac deficcet. Et si media borū fue-
 rit mā cum orde- cataplasma faria et surſure i aceto decoctis
 et aq̄ simil. Cauenda ē aut cataplasmatio oī euacuatōez p
 pblebotomiā et catartico. qm si aut cataples in egrotatē magnū
 phis langorem et dolor sit robustior ac exerceat taz et si cata-
 plasmatio dissoluat. quoniā a corpore plures q̄ dissoluat cō-
 trahit materias. Ideo ergo oportet quom dolor non mitiga-
 tor dissoluentibus cataplasmatibus et maturantibus corp⁹
 euacuare. aut catartico aut pblebotomo iuxta quod opus ē
 videris ad vtrāq̄ necessitatē. Dolorē mitigato sputum intue-
 re. et si moratur aut parū est emplastra adhibe dissoluentia
 et maturantia. Et hec est emplastri assignatio dissoluentis
 et maturantis pleuresis. viole sicce. sandali albi. farine orde- ca-
 tbemie. surſuris. beueri. cuiusq̄. iij. terre. tere oia diligēt et sub-
 tili cribra pāno. et cū violarū oleo pasta ceraq̄ et massice. lo-
 cūq̄ cataplasma quoniam proderit. Et si magis dissoluentia
 necessaria fuerit et maturantia. fabarū farinā. fenugrecū. lini
 semen. iuxta quod opus fuerit adde. forbitionemq̄ illi ponē-
 ge. que de frustis sit beueri cū zaccara et penidij optimis oīo
 q̄ amigdalorū dulci. Et si moratur maturitas et diffici-
 le ē sputum aquaz da suſe paruam in qua sſopus non cadit.

Et hec ē eius assignatio. iuiub. xx. scbeſtē. xxx. ficus albas
 x. numero. vuc passē. rāse. intrus et extra purgate. 3. xx. liquirit-
 tie radices abrasē et tūse. iij. capilli veneris tantundē. semis
 cathemie et malue cui⁹q̄. iij. orde- excoziati et tūsi. v. coq̄ oia
 in. iij. aq̄ lb. donec ad vna redeat. hanc cola et. iij. separans
 3. frica in eis violarū cōditarū. 3. v. olei amigdalorū dulci⁹
 exagij. Et si quod spuif croſſū ē et difficile emittitur nulla-
 q̄ est febris. tūc aque addēdū suſe parū iſopi. aut iſeos radi-
 cū. et dabis labnū semis lini et aquā sicut decoctōzū. fabarū
 q̄ farinā. et amigdalorū excoziatarū. Refert autē in acutoz
 morborū libro hypo. quoniā si sputū difficile sit et creatio vi-
 scosa. patienti siquingibin o3 dare eo q̄ humores incidat croſ-
 sos prohibetq̄ excercationē inuiscari canali pulmonis. idq̄
 et anbelitū meliorē facit. aut etiam quoniā si bibatur et tēpera-
 ti sit calorū conuenientius ē ad ea quib⁹ necessariū ē. vt sub-
 tiliat. incidat. Et quoniam i patientis latere ab exteriorib⁹ ru-
 bor aut apostema aut pustula apparuerint eo vtendū est in
 loco sicis. aut emplastris que sunt ex ficibus. sinapiq̄ con-
 tritis debinc locum vlceret. Et si corpus intellexerit pur-
 gatum. morbūq̄ maturatum. balneo egrotantem induca-

temperati caloribus: et in cōba tepide sedeat aque: qm̄ h̄ morbum maturat et spūcū adiuvat bonitatē. dolorēq; mitigat. et maximas confert vilitates: maximeq; si illi multa fuerit in sinitate balneatio assucta. Caveat at̄ b̄ calide isofione aque super caput que capitis liquefacit sup̄fluitates et cerebri atq; ad pectus descendere cogit. Reliquū omne regimē illud esse expedit qd̄ peripneumoniciis assignauim⁹ febribusq; cū tussis. Nec vero oī ea que refrigerat et restringūt plurimū facere in pleuresi. qm̄ apostema ciudū faciūt et a maturatiōe arcēt: s; rebus illinatur refrigerantibus. et quibsdā calefaciētib; repērate iuxta qd̄ febri videtur vires et debilitatē refrigerantibus vitare.

Capitulum. i. 4. de furunculorum et emissionum que i pectore fuerint medela.

Admissiones autem et furunculos qui pectore accidunt medebent tanq̄ et pleuresim et peripneumoniam. si corū tardetur maturatio et eruptio. rebus. s. calefaciētib; ut emplastris que sunt ex fenugreco et lini semine. catbemia. fabarum farina. carnabo si cubusq; decoctis. Et si materia fortis est in crositie addantur bis alla. et colubarum fumus. nitrūq; et similia. Et hec ē emplastri assignatio qd̄ furculos et emissiones maturat q in pectore sunt. Sume fenugreci farinam. et lini seminis. cuiusq; 3. x. fabarū farine. catbemie. charue. trite diligēt. cur⁹ q; 3. x. cepe. narcisci trite. iij. gummarū embati. v. olei liliorū aut narcisci. et violaz cuiusq; 3. x. gūmas in oleo liquefac et media camina distempera cū ea. ac pectus emplastriza quoniā apostema maturat. quozū crosia est materia et tarde maturatur. Assignatio alius ad idē. Sume semeni cepe narcisci diligēt trite. cuiusq; 3. x. fenugreci. lini seminis. cuiusq; 3. x. pte. catbemie. radici. seminis merue. cuiusq; partes. ij. tere diligenter. et cū sicum decoctiōe collata distempera locoq; appone. quoniā optime maturat. Et b̄ passiois oīo aquā. ppiare oī zuse in qua sunt iuiube. febefen. ficus. capilli veneris. bescia. prassium. fenugrecum. lini semen. irosos radix. et similia. Propinabisq; hanc cum pincarum oleo et amigdalino dulci. q; 3. j. Electuarij assigna ad eadē vit. Sūc fenugreci. lini seminis. arfūnegi. cuiusq; 3. vij. farine quadranē. seminis emere. cuiusq; 3. iij. tere oīa diligenter et cum sicū alborum decoctione distempera. pistatorumq; oleo. Et si qua comitatur febris et calor. calida nō appropinques illic. ordciq; ppiā aq; in qua liquiritie radicem coxeris cum penidijs optimis locoq; peripneumonie et pleuresi. emplastris emplastriza. donec emissio cripat.

Capitulum. xv. de diaphragmatis apostemate medela.

Ania quoniam apostema est calidū quod diaphragmati accedit curam habet eandē quas et pleuresis qm̄ illam tussis comitatur. Et si nulla est tussis eius erit cura eadē que phrenesie febriq; acuturum. nisi qd̄ hac in passione phlebotomo in basilica vitetur.

Capitulum. i. 6. de cordis passi et primū de male cōplexione que cordi accidunt medela.

3 cordis calefiat cōplexio egrotantis minue. basilicam in manu sinistra. et si phlebotomo non poteris vii inter scapulas appone sitiam. et fructū da decoctionem. ac casti. s. terengebū. post hoc ordi dabis aquam cū granatorū aqua. aut dabis lac acidū a quo butyrū eductum est yaccarū iuxta quod ei patitur virtus. in quod terram armenicā iacies. queffare sic. e. spodij. quebarbe. cuiusq; 3. cāphore. 5. obol. hoc tribus facies diebus. sit illi cibis si aliqua fuerit febris meaurum cū cucurbitis et granatorum aqua. Et si nulla est pullozū da carnes in granatorum aqua coctas. aut bescem. aut citri acidū succo. ordi da succū cum granatorū aqua. maximeq; si tepus est as fuerit. et sit cū niue refrigeratum. Egri sit habita culū in loco frigido quem calefo sternas rosa. faba sfermo pomozum et citoniorū flozibus mirto tenera et ninfar. sandalo. aqua rosarum. cāphoraq; super pectus eius pānū projice lineum. bis eisdē infusum. Aut ceroto quod sit ex rosarū oīo cera. aqua rosata. et semperniue ac potulace et bullici aquis aut ex vitis folijs et arnoglossē. Emplastrizaq; pectus cum citoniorum aqua. sandalo et cāphora. Laborem caueat. et vīgilia. irā. cotum. curāq; et tristitiam. dormituro da aquam granatorum cum seminis psilij spuma et terra armenica. ac potulace semine. de singulis iuxta qd̄ opus est sumēs. vt autē biberit lac quo eductus butyrū yaccarū. nec calor mitigatur et ardor cāphore illi da troscifos. et granatorum aquā muzorum. ac citroli aquā quoniā prodest. Et si cordi acciderit mala cōplexio frigida. pomozum da syropū cum musco con

ditus. spica et aromatibus. conditūq; muscatum. aut musc medicamē dulce cū vino ribano. et aqua rosata. in qua xiloloem coxeris et mastice. aut cum citrozū cortice aqua tritorū expressa. aut foliorū gadzi. vitlorū autē omnibus muscisanis vltis liliorum. s. syropi. de quo. 3. ij. v. 3. v. propinabis. super pectus eius pānū appone ceroto infusum calefacienti vt e quod ex nemi amo. sansuco. fibo. sabadeneo in al' sitbanego cū zēbazi oleo sit. in quo ceram liquefeceris rubā. pectus cū galia linias. aque potū minuas frigide. Et si hec ad finē non duxerint desideratum mitidato vitre. aut ambre electuario aut tyriaca. quoniā hec ad eā que necessaria est perferēt calefactionē cordis. Et si mala cordi sica acciderit cōplexio patiens eo regendus est quod et hica patiēti et senecte morbū regimen assignant. vt mulierum lacte. et asinino ordci aqua. spumis refrigerantibus. pectusq; cum ceroto emplastriza refrigeranti. violarūq; et ninfar. vtatur syropis.

Capitulum. i. 7. de tremore cordis medela.

Am autem tremor cordi acciderit. intue re si ex mala est cōplexio calida. aut bumiditate sanguinea phlebotomia accelerat basilice. Et refert hominem cui singulis cordis tremor animas accideret se phlebotomasse. et passio recessit. Qm̄ itaq; hoc tepus adhiberet oīs cordis hic tremor a viro recessit cum phlebotomia. Et quoniā phlebotomia illi prodesset vidit egrotanti. sanguinis minutionē indixit singulis animas ante quo accidebat cordis tremor tepus ad esset sicq; in ipsū deinceps passio nō rediit. Sporet autem post phlebotomia aquā dare granatorū muzozum cū tamarindis. omnibusq; reliquis que diximus in male cōplexione medela calide cordis. Et hec puluis assignatio ad hec vitis. Sume seminis cucumeris et citroli et cucurbit medullarum et potulace seminis. cuiusq; 3. v. berberis terre armenice. roie. cuiusq; 3. ij. spodij. quebarbe. cuiusq; 3. ij. xilaloos pure. cāphore mastice cuiusq; 3. 7. tere omnia diligenter et propina de eo exagia cum granatorum aqua muzozum. et pomozum cochanicorū syropo et syrozū. Puluis alius ad eadē vitis. rosarū tbarisili. cuiusq; 3. ij. cū bare sicce. 3. ij. busadi. margaritarum. quebarbe. cuiusq; 3. 3. cāphore quadranē. tere oīa diligenter. et quz opus fuerit vitre quēadmodū in eo qui precessit assignauimus. Qm̄ aut ex frigido corde erit tremor curadus ē his quibus cordis curatur dolor ex būiditate aquosa et mala cōplexio frigida medicamis. s. musci vsu et ambre electuario tyriacis magna. Adedicamē optimū qui ex frigido sit cordis tremor. Sume fremesqui. xilaloos indice. gariofil. castorci. cuiusq; 3. ij. qbarbe. citri cortici. terre cypice cuiusq; 3. ij. musci obli. tere oīa diligenter et cum melle distempera dispumato. dabisq; potui obolos. ij. v. 3. 5. 3. cū baderne binc aqua. Et si cordis tremor ex vaporibus fiat cholere ei patienti medicamē musci da amarum et hūc puluerē. Assignatio eius. mirobalanorū kebuli et idi. emblici seminis fremesqui. seminis baderne binc. sticados. boraginis. terre armenice. xilaloos indice. sabadi. queffare sicce. cuiusq; 3. ij. quebarbe. busadi. marmoris adusti. petre lazuli. cuiusq; 3. ij. seminis potulace. cucurbit seminis. medulle. cuiusq; 3. ij. tere oīa diligenter et 3. cū pomozū syrope propina. aut baderne binc aque. Et que ad cōfzandū possunt cor passionibusq; ei sunt xilaloos. muscus. gariofilū. mastix. quebarba. busadus margarite. beresamū. emblicū. baderne binc. coniadru siccum aurū fremiemesqui.

Capitulum. i. 8. de defectus medela.

Effectus quidē accidēs vñ ē virtutis. s. semel et subito dissolutio. sed a quib⁹ sit causis intersunt in al' multe sunt idcoq; medelam eius secūdū cāz ipsum facientē eē expedit. Et defectus causarū genera quēadmodū alio dixi loco tria sunt. primū euacuatio. secūdū repletio. tertiu mala cōplexio et dolor i euacuatione continetur quoniā spūm euacuat quēadmodū eo ostendimus loco quo de accidentiū cāis diximus. Hos itaq; primū de defectu dicem⁹ q sit ex euacuatiōe. Idco ergo quoniam cui ex euacuatiōe defectus acciderit intruendū et si ex vtrius sit sūgu cū aqua frigide irrigatione medere super facies quo calor conuertatur naturalis et spūs ad interiora et spargi prohibeātur ac dissolui spūsq; expurgentur quoniam sit hac in habitudine quasi dormiens. anbelitū nariū opilatione retine et oīs quo aeris prohibeatur exitus qui cū anbelitū ingressus ē. Sic etenim aer ad exitū viā nō inuenit reuertit et naturalē excitat cōmouetq; calorē ac spūs atq; in vtriusq; operatur. brachij quoq; stringit lacertos. palmafq; fortiter frica quo ad cōrariam materia partē trahatur. vñm⁹ pro

nocetur quo ab inferioribus ad superiora reducat materia. stomachus os frica et calefac quatenus fricatione ipsa calor roboretur naturalis et cor calefacit: quoniam stomachi os oppositum et vicinum sit cordi. vinum patienti propina ribanum cum frigida mixtur aqua vinoque infusum offer panem quo a stomacho ad epas ab epate ad oia corporis mittatur mēbra veloci ter: pascaturque ea et virtutem foueat. proxima illi fac ea que boni sunt odoribus et sandali. aqua rosarum. capphora. xilaloes. sabasaseremū quoque rosam. ninfar et alia huiusmodi odorifera quo illis aia confortetur: quoniam aromatici odores aiam roborant et spiritus vitalē queque ab euacuatione dissoluta sunt reducunt confortantque quodammodo et cibum corpus confortat et que dissoluta sunt recreat. pascendus ē autem huiusmodi eger cibis digestionis facilibus: quiq; celeriter transmittuntur ut lactuca vino infusa ribano et beferē. aqua pulli frangillini. Et si venter fluxus ex perturbatione ē frigide aque infusione super corpus vtariis quo ad interiora calor conuertatur materiamque reformet et maturer digeratur. Et si ex diarria est aut medicaminis soluentis poculo. calidā super corpus aqua funde. balneoque patientem inducas: quo materia ab interioribus trahatur ad exteriora. Et si euacuatio per vomitum sit oibus oportet uti que dixi. nisi quod prouocationis vomitus loco licinij vterius: que naturā inferius molliant quo a superioribus ad inferiora reducat materia et manuum strictionis loco et fricationis carū lacertos stringes crurū. plantarūq; con fricabis. Medicamina dabis vomitū repugnētia quodammodo alio dixi loco. stomachū emplastizabis si vomitus cholericus ē cū rosarū aqua. capphora. citoniorū succo et hypoquistidos ac coriborū vitis similibusque agas. Et si phlegmaticus siō emplastrum appone cū secco ramēco. laudano. sanfuci aqua nemano. xilaloe. gariofilo. bebaso. et similibus. Et si euacuatio bec ex sudore fuerit balneo prebibe patientem et vino. quoniam in sudore ad exteriora declinet materia: balneūque ad exteriora illum trahat. et vinū sudore augeat. Nō autem ois his manu um adhibere strictionē et pedum. nec anhelitū cōtinere: s; frigide vtariis in eos aque rorationē super faciem aquam instillabis rosarum in qua mirtū coxeris et sebbū. Corpus reprimentus caraplasma. vt acacia. ramēco. bezajo. distēperatis cum mirtū aqua aut talabe oleo. alijque huiusmodi que in sudore diximus medela. Imperies illi quietē et otium. vtq; i frigidis iaceat locis et odoriferis. odoriferaque illis bonos proximos fac et flores. et herbas frigidās poticasque. vt rosas sabasaseremū pomorum et citoniorū flores. et aromata frigida. vt sandalū aqua rosarū. capphoram. et similia. Et si ex qua fit defectus euacuatio nariū est sanguis fluxus: his erit vtendum que hunc prohibent fluxum: manusque stringantur et pedes. vt nūque frica et siliam epati appone siquid fluxus sanguinis a dextra fuerit nari aut super splenē. si a sinistra. oiaque obserua reliqua que in fluxu nariū sanguis necessaria sunt: odorifera frigidos herbarū patienti appoxima et poticos. vt mirtū rosam. sandalū. olfaciat et capphoram. aqua rosarū. mirtū. et talabam. capur illi illine his eisdem. et citonia. pomaque syra nariū applica. et eozū robū. ipsūque his eisdē vapora. Et si virtus debilitatur panē da vino infusum crosso. nec vinū illi proximum facias vtus acutusque. Carnis propina aqua cū pomorum siro po. aut vino crosso. carnēque cū aqua trita pomorum et pirozū. citoniorum similiaque aiam confortantia. Defectus autem qui accidit fluxus sanguis causa. qui mulieribus fit ex mēstruis aut sanguinem partum hoc modo curandus ē. opz in eas vtis bis que sanguinem stringūt. et pessaria subipone stringentia et recludētia sanguinem quodammodo alē dicemus. Brachia ligas. vt rasque manū fortiter frica. et aqua super faciem stilla frigidā aqua rosarū refrigeratā. Adāmillis siliās appone et odores habētia iocūdōs mulieri proxima in gbus poticas ē: vt rosā. mirtū. calesum. osum. pomorum flores et citoniorum similiaque. Carnis illam aqua pascet. pomis syris. espabanti cis cochanicis. pitis optimis. citonij. sit illi habitatio in loco frigido quem ventus purat aquilo. flabellis ventum prouoca aqua infusa rosata et frigida. similibusque que in defectu assignaui ex narium fluxu accidenti vtēre. Sic et in sāguinis facies a vulneribus emittit. et phlebotomia si defectū fecerint. sanguinē. reprimentibus arctabis et animā confortantibus vtēre. vt odoribus iocūdīs corpusque cōpetenti reficias cibo. Sic etiam facies si defectus cupitōis faciei cā a vulnere accidat. patienti aromatica appropiis et olēs herbas iocundasque frigidās. xilaloes vapores. sandalū. capphorā. cibis pascet ebimorum laudabilium que cito digerantur. vt pullozū carnibus taurorum. franquilinis et perdicibus. cdro rumsque carnitrita. Et quoniam qui ex dolore fit i modera

tione defectus in euacuationis capitulo annumeratur quoniam ex dolore defectus acciderit. atque hoc ex colico dolore. aut alicuius nobilitū dolore mēbrorū apostematū cuiuspiā causa: aut aliorum oportebit ad eā appocere passionē curā dolorisq; caraplasma locum bis que cōpetant. aqua itaque rosarum refrigeratā instillabis et aqua frigidā super faciem pedesque et manus cum fascijs alligabis et fortiter plantas palmasque con fricabis. vinū qui cuiusmodi est caucat. laborēque. S; et ciborum abstinentia i euacuatione posita est et labor. Si ergo ex labore defectus in alicuius patientis otio vtatur et quiete. et frigide super corpus aque infusione totum. in frigidorum loco se deat odorum. iocūdōsque olfaciat odores. Quoniam aut ex ieiunio defectus fieri et ciborum abstinentia: patienti vinū propina aqua mixtur et panē vino infusum porriget mixto. in facie eius gallinas et edos inde affatos. panēque calidū. nec illū semel reficias. sed paulatim. quo citius confortetur stomachus ad digestionē odores illi proxima iocūdōs. Annunera tur quoque defectus qui ex ira. gaudio. et timore fit. in euacuationis defectu. quoniam sit ipsa euacuatio tempore ab his accidentibus. Cui itaque hoc acciderit: odores propinquos appone iocūdōs quo illis anima confortetur. anhelitū retine cū ipsa extire. phibeatur et dispergi: et calor roborē nālī corporis i terioribus hic est i ira et gaudio foras spargit et euacuet. i iore et tristitia quoniam spiritus ad corporis declinat profunda anhelitus acritas exitum nō inuenit ad interiora conuertitur et in spiritu ac virtute operas illos suscitatur. bis itaque rebus deficiit qui ex euacuatione fit curari ois. Porro i defectu qui ex repletionē accidit vtendū in egrorātē manu ligatōe et pedum fricationē et calefactione. quatinus ab interioribus ad exteriora materia transducatur. et a nobilibus mēbris ad ignobilia. Libis phibe et potu. ne forte augeatur repletio. Et si aliqua illi febris fuerit balneo arce. Sin pmitte quoniam repletōem euacuat. Mellis aqua illi propina in qua siopum decoxeris beffam. fautenegū. quatenus subtiliter materia et eius facili fiat exitus ad exteriora. aqua quoque squingibin porrige. quoniam subtiliat et penetrat. Et si defectus propter hūores fiat in stomacho conclusos. humoresque is cholera est rubra super faciem eius aquam stilla frigidam. rosarūque refrigeratā. et aliquantulum eius retine anhelitū. os et nares frica. et stomachi os. crurum stringe lacertos et brachiorū fortiter. palmas et plantas fricans squingibin porrige. et aquam calidā vomitūque impetra. post quā vinum dabis subtile aqua mixtur. et granata sugat. pomaque muza. Et si quis in stomacho est hūor pungen. cum oliue oleo et aqua vomitum vtire. pēnamque ori inducat. et si vomitus illi difficilis est: licinij vtatur laxanum et aqua porrige illi absinthij cū zaccara. aut absinthij siropum. semēque post manitionē cū sandalo. rosa. capphora. semperuine aqua et portulace. ac virge pastoris emplastriza. Et si qui in stomacho inclusus ē humor phlegmaticus est aque frigide vtēre infusione super faciem et alligatione fricationēque pedum. Emitte illum cum squingibin melleo et aqua in qua anetū. fugileas. salz decoxeris. aut cū melle: et harū alij aquarū. Tyriacaz da illi dyateleseron et diatrionpipitron. socritamque musci medicamē: et ambre electuariū similiaque. Stomacho emplastrum applica quod sit ex aloē. absinthio. spica. mastice. cera oleo nardino. et si defectus ex oppilationē accidat patienti squingibin da aut mel. in granatorum aqua decoctum cum saturcia. et fautenego montano. beffa. bisque que vinum prouocant vtatur. vt apij semine. amiso. feniculo. Libis reficiatur subtilibus qui et subtilient et cito digerantur. vt cibis in quibus est sinapis saturcia. origanum. ciminum. anctum. arfunegum. muri. capparis et similia. Quod si defectus mulieri acciderit ex matricis suffocatione medela eius eadem est quam et defectus ex repletionē esse diximus. vt roetur aqua. si frigida super faciem et anhelitus teneatur. extrema ligentur et fricentur: aqua illi da mell cū siopi aqua et origani. ac saturcie. beffeq; et oia subtiliantia modicū da dabamarte et socrite et medicamen musci conditi. similiaque. dabis etiā vinum cū oleorum aliquo calidorū. vt zēbazino. coslino. nardino. quodammodo eo expositum est loco. quo de huius passionis medela diximus. nisi squingibin nō dabis quoniam matrix necuosa est. Idcoque neruis aceti cā nocet. Apponet aut et pedes fricare et crura stringere. quo ad inferiora trahatur materia. sed et coxis sitie apponi debent. Et si matrix pariter in alterā declinauerit partes. in opposito ponantur sitie femore. Et si ad superiora eleuata est. in inguinibus ponantur. nari busque fucidos apponas odores. vt iausirum. galbanū. assam fetidā. et similia. matriei aut que iocūdum habent odorem apponas. vt muscū. ambre. matriē nāque ad iocūdōs decli

nat odores atq; ipsos respirat. & q̄ fetida sūt refugit. Cū aut in febrili accensionū principijs que ex cōstis sunt hūo ribus & vīcolis defectus accidit. huius dixim⁹ curam eo lo co quo de accidentium medela febres sequentijs expōsum⁹ bis itaq; reb⁹ qui ex replēde fit defectus curād⁹ est. Cū autem ex mala sit cōplexione intacndū quibus in mēbris sit hec mala cōplexio & si cordi dominatur. regiminetere quod male cordis cōplexioni assignauimus in medicaminibus em plastris & cibis. Et si mala hec cōplexio epati dominatur co pteris regimine quod posterius dicemus in epatis cura. Et si in stomacho mala hec dominatur cōplexio: medebis bis que in stomacho medela dicemus quibus cōtraria dominatur cōplexio. cū medicaminibus & cibis vtreq; emplastris odo riferis & stomachū cōfortantibus. Adhuc modū defectum patientes regere expedit. bis q̄ cause defectū faciēti resistūt.

Sermo septimus secūde parte libri cōpleri artis medici ne qui dicitur regalis dispositio hali filij abbas discipuli abi meher moysi filij sciar: de cibi instrumentis accidentiū passio nū medela habens capitula quinquagintaū.

De passionum que meri accidunt medela. Cap⁹ primū.	
De passionū q̄ stomachi ori accidunt medela.	2.
De apostematis calidi quod sit in stō medela.	3.
De apostematis frigidi in stō medela.	4.
De appetitus luxuriosi & terri medela.	5.
De passionis bolinos dicte medela.	6.
De canini appetitus medela.	7.
De appetitus defectus medela.	8.
De precordiū doloris medela.	9.
De sitis & appetitus potus malitie medela.	10.
De male digestiōis medela q̄ sit ex malitia cōplexiōis. i. i.	11.
De male digestiōis ex mala cōplexiōe cū mā. mede.	12.
De male digestiōis ex multitudine ciborū & fastidij me.	13.
De perturbatiōis vērīs medela.	14.
De osarie medela.	15.
De hēterie medela.	16.
De vomitus medela & amputatione eius.	17.
De singulationis medela.	18.
De inflationis & vīcolitatis stomachi medela.	19.
De lactis & sanguinis in stomacho coagulatoz me.	20.
De tenafinos medelis.	21.
De intestinoz excoiationis mede.	22.
De dissinterie epaticē mede.	23.
De emoroidū fistularū fissurarūq; ani mede.	24.
De apostematis & fissurarū ani medela.	25.
De egressiōis podicis medela.	26.
De tortionū medela.	27.
De colice medela.	28.
De ileos penose medela.	29.
De lumbicorū vermitū & ascaridū medela.	30.
De passione que in epate sit med. & primū de ei⁹ mala com plexione.	31.
De apostematū epatis medela.	32.
De sanici que in epate ē medela.	33.
De apostematis frigidi in epate medela.	34.
De opilationis epatis medela.	35.
De hydropisis medela spēz & p̄io de hypofarcha.	36.
De vtrec hydropisis medela.	37.
De timpanice hydropisis medela.	38.
De hydropisis que ē ex calore medela.	39.
De passione splenis medela.	40.
De icteritie medela.	41.
De passionū renū & primū calculorū medela.	42.
De apostematis renū calidi medela.	43.
De apostematis renū duri medela.	44.
De sanguinee vrine medela.	45.
De diabete medela.	46.
De calculorū qui sunt in vesica medela.	47.
De apostematis vesice medela.	48.
De difficultate vrine medela & eius incendio.	49.
De exitis p̄ter velle vie medela. & eius q̄ lecto migi.	50.
De rupture & bernie medela.	51.

Capitalum primū de passionū meri q̄ accidunt medela.

I meri languor ac

ciderit inquirendū vtrum ex mala sit cōplexione: aut apostemate vel oppilatione: aut certe ex continua tiōnū separatiōe. Et si ex mala fue rit complexione calida oportet pa tienti iulab dare & pilij semen. aut aquā seminis portulace: aut grana torū aquā optimorū cū portulace

semine trito fricato & expresso: forbeatq; hec paulatim: aut tamarindorū aquā alternatim quoniam per meri occurrit quum sit hec ciborū semita: nec in ea stabilitur. inter scapulas sandalum cataplasma & aquā rosatā cāphoramq; ac mirri aquam & portulace. Et si ex mala frigida fiat hoc complexio ne: gendionem alternis forbitet temporibus aut aquam ca lidam cum lilorum oleo & aquam in qua masticem coxeris mel & fenticulum. anisum & anetum. iura forbeat calida pul lorum in espidabago paratorū cū aneto. cinamo. galengar. bisq; similibus. inter scapulas oleū linius: zembaci & cbeiri. ac narcisi. costūq; & emplastra adhibe quibus incidit ab similiū. aloē. pica. mastic. Et si meri siccitas acciderit da ri oz eius domino. semis pilij spumam & seminis citoniorū cū syropo violarū & mufar. ac cucurbite semis oleo & amig dalino. iura forbeat que cū adipe sunt gallinarū & anatum. maluis atriplicibus. potentam de simile farina accipiat: & la ete recent. asiniū forbeat lac. aut caprarum tepidū alternis horis. Inter scapulas oleū lini violarum & ceram semis cu curbite oleū: & cum malue folijs emplastriga & cathem cum violarum oleo. Et si humiditas acciderit. squingibiniendū erit: & vino condito pigmetis muscatifq; & gendione & trisa ra parua. mirobalanis conditis in ore positis que paulatim homo cum salua attrahat: profunt enī hac in passione. quz eorū aceto in sicanda humiditate fortis sit. vt si calidum illi acciderit apostema mediastine phleborumq; ipera. atq; iux ta quod opus fuerit sanguinē abstrabe. Iullab illi cum gra natorum aqua propina mūzorū: aquā forbitet portulace cūz intibe aqua. aut lacucarum aquā. cūz modico morarū syro po. Scapulas cum sandalo cataplasma & intibe aqua. ac q̄ fare. post hec aquā forbitet strigiorū & intibe. ac caquenege. in qbus cassiā. f. fricaueris. cū violarū oleo. ordci dabis aqz cū syropo violaceo. & cūz ordci farina iter duas cataplasma scapulas & cathemā viol. beuci fursure. camomilla. & meli loto. Et si apostema sanicū adunare incepisse intellexe ris quod patebit tibi horore & febre. huiusmodi agere aligd expressiōis ficū & robi ruarūz forbitet tepidū. & fenugreci farinā inter scapulas emplastriza: liniq; sem. & beuci fursure ordci farinā & cathemā dissēperans oia cū ficū expressiōe & violarū oleo similibusq;. Sorbitonē illi da que sit ex fur sure & fabis cum zaccara & penidijo. violarumq; oleo. Et si apostema frigidū fuerit. oleo bani inter scapulas vtraq; li ne. & oleo cbeiri. & oliuarū seminis quoq; lini oleo & anetino aquā forbitet in qua anetū. camomillā & melliorū decoxeris & fenugrecū: lini semē. cū mēbechreg. & ciceris illū aq̄ palce cum oliue oleo loto & iuribus calidis. Cū autē meri icisio accidit aut collisio intū vt sanguis abinde creat medela ei⁹ ea est. quaz predictiōis in sanguinis spūto. nisi q̄ medicami na paulatim vt forbitet expedit: quo medicaminis per locū trāsitus plim⁹ fiat.

Capitulum 2°. de passionū que ori stomachi accidunt med.

De ori

accidunt stomachi ex cerebri & cordis cōparticipatione eorū medela tā di xim⁹ qū de passionū q̄ duob⁹ his accidunt mēbris medela explicauimus. Que vero stomachi ori proprie sunt passiones carū hoc expediemus loco medelas & a mala inci piemus complexione queq; illā sequūtur accidentibus & ali is passionibus. Vico ergo qum mala stomachi ori accide rit complexio calida oportet patienti granatorū aquā mu zorū & pomorū robū mūzorū atq; helerē syropūz propinare desq; ei puluerem hunc. Assignatio eius. rosc. r. & seminis portulace. seminis cucumeris & citroli medullarū. cuiusq; 3. iij. spodij. sandali. terre armenice. cuiusq; ij. berberis. semis aquesfubi. coriādrī fici aceto vini ifusi & desiccari cuiusq; ij. & 5. cāphore. 5. xiloaloes. f. s. 5. tere oia diligenter & exag. fame vnū cū granatorū aqua aut pomorū syropo simpliciū aut helerē syropo. & troscifos hos illi propina cūz mūchiso.

Assignatio eorum. spodij. gūme arabice. seminiū citroli. li quiritie succi. sandali albi. cuiusq; 3. cāphore quadrantē 3. re res oia diligēt. & cū semis pilij lababo dissēpera & 3. i. i. ro

ciscos informa rſq; exagi bibſq; cū mchifo vaccino iuxta quod opus videtur. p̄p̄nabis quoq; tabafici troſcos molientes aut cāphozinos cū mchifo aut pomorū ſyropo ſimplicium. aut cū acidi citroz aquā aut ribeſi robo. aut beſerē robo aut granatorū aq; f3 calozis vires z obilitatē ſtomachi os cū portulace aqua z ſemperuine. intibe z q̄ſſare. lactucarumq; z virge palloz z foliorum roſarum aqua expreſſa vitſq; coimbozū. cucurbite raſura cum ſandalo. roſa z cāphora. ſimilibuſq; cataplaſmabz. modicuſq; vini aceti adijciens aut beſerem. Pulſis illū paſce cum beſerem aqua paratis. aut granatorū z berberis. ac coriādro ſecco z viridi portulace virgiz z mirra. piſcibus quoq; paruis lericiz cū ſeq̄bago z frigidia que cum granatorum aqua ſiunt z berberis.

Et ſi mala hec cōplexio calida cum materia eſt cholericā patiēti vomitū impera ſiquidē illi facile ſit cū ſquingibin zac carco z aqua calida. z poſt piſcium coſteſionē z ordci queſcibi. ſtomachumq; cū vomitū purget. Si quidē humor in ſtomaci fuerit ſuperioribus. hocq; ter in mēſe exhibeat aut quater. poſt vomitū ſyropoz dabis rubeam mitigātes. vt beſerē ſyropum z pomorū ſimplicium aut tamarindoz vel citroz accidi. ribeſiq; ſyropoz; z ſi nec coſuevit nec facilis illi fuerit vomitus cum mirobalozorū decoctione patiēte ſolue roſaz vne paſſe tamarindozū cū modico aloes z hiere. Et ſi nulla comes ſit febzis. bas illi dabis pillulas. Aſſignatio carū. mirobolani citrini. 3. iij. byerepiere. abſinthij greci. roſe. cuiuſq; ij. tere oia diligēter z cum ſumiterre aqua diſtēpera. pillulaq; 3. iij. cū ſquingibin zaccaro aut tamarindozum aqua dau rus. dabis hoc quoq; medicamen. Aſſignatio eius. Admirobolani citrini. 3. iij. hiere piere. 3. cū iulab diſtēpera aut violarum ſyropo. z ante auroram porrigere. ea quoq; hāc uſuſde. Aſſignatio eius. Roſarū. 3. vij. abſinthij. x. ſumiterre. x. p̄ia numero. xx. ſebibi tarſi. tamarindozū optime purgatozū. cuiuſq; 3. xx. coque oia in. v. aque libris donec ad libz. 2. 5. redeant. tunc cola z ſume de ea ſingulis diebus. 5. iij. cū aloes exag. trite. ſtomachū autē emplaſtriza cū roſa ſandalo ſecco. z modica camphora. diſtemperatis cū roſarū aqua. hoc ille diſponēdus eſt regimine cō ſtomacho mala acciderit complexio calida cū materia cholericā. Et hec ad eadē. B. medicaminis aſſignatio q̄b vtile cē tradit illi qui ſtomachum a cholericis vult purgare humoribus qui villis dominātur ſtomaci. Sume abſinthij greci. 3. v. roſe ru. xx. coque oia in duabus aque libris. donec. 5. libza ſuperſit. hāc cū aloes epatice propina exag. z ſi aloem non ſuſcipit cum zacchara dabis. Et ſi a ſtomacho ad epar cholericū proſiunt. patientis minne baſilicam. z bis illum ſolue pillulis. Aſſignatio earum. Sume mirobolani citrini. 3. v. aloes epatice. v. abſinthij. iij. roſarum. v. ſcamonec aſſare. 3. tere omnia diligēter z cum ſquingibi diſtempera z pillula. 3. ij. z. 5. de eis propina vſq; tres. Cum autem ſtomacho acciderit mala complexio frigida calengebit cum roſarum troſcis patienti dabis. z poſt aquaz ſozbitet in qua x. loalocem. maſticem. garioſilum. coxeris aut decoctionis anifi aquam z ſeminis apij. maſticſq; z. Et ſi non ſic mitigatur. ſocritem dabis. z muſci medicamen. electuariūq; pentatſcon. z tyriacā magnā aut mitridatum. de vno quoq; corū ſecūdū q̄ neceſſe fuerit iuxta quod opus aimaduerteris cū aqua in qua ciminū. aniſum. maſticē. ſpicā opti mā coxeris. Sromaci ozi emplaſtrū. adhibe in quo maſticēz ſecuz. xilaloē indicā aloē. abſinthiū poſueris z zaſtrūz. ſingula iuxta quod opus eſt trita diligēter. citoniorum aqua diſtēperata. vinoq; ribano. Et ſi bozū que diximus medicaminū ſuperſis quedā. tritaq; diligēter cū maſticis oleo aut coſſio vñ nardio miſceas i q̄ cera liqueſceris rubeā ynguentumq; feceris. z ſtomaci emplaſtrizaucris prodeſt. Qd ſi mala cōplexio in oibus ſtomaci fuerit partibus. patiēti ra diē propina aquā cum ambroſia. aut ſocrita. aut electuarijs alijs que ſtomacho proſunt. ſecūdū male complexiois q̄n titatē. Sit autē cibus in ſarragine paratus expulſis colūbaz iā aſſurgentibus tranquillis z tangis. paſſeribuſq; cicris aqua cū oliuaz oleo z miri. vinū verus ribanum z mellis ſyropus cū gendicōne. Et ſi mala cū materia ē pblegmatica cōplexio aloes pill. aut aureas. aut aromaticas dabis. aut certe byere pill. aut concanicas. z aloes da inſuſionē. vōitum. cū medicaminibus ſuperſis pblegma educētibus indicas. vt fugilibus z aneti aq. cum ſquingibin melleo z modico nucis vomitus. racaba icmenica. Et ſi patienti vomitum vrgentis porrectio facilis non erit medicaminis. vomitū poſt fugilum coſteſionem z ſalis. ſinapis. mellis vtatur viniq; potum. Dabis illi poſt vomitum zinziberem conditum. mirobolana condita. bellitici quoq; z emblicum con-

dita vt autē ſtomachū intelliges purgari q̄ illā conforcent porrigere neq; inſuſant ſuſcipiat materias. vt roſarū troſcos chalengebinū melleū cū maſticē. z poſt aquā roſarū coctam ſorbitet in qua xilaloos ſit cruda z maſtic; ſtomachū cum hoc emplaſtriza emplaſtro. Aſſignatio ei. Aloes. abſinthij cuiuſq; 3. v. maſticis. ſpicē. ſadegi indicā. garioſili. cuiuſq; 3. z 5. tere oia diligēter z ſebaci in oleo diſtempera. nardinoz z oleo maſticis. de ſingulis. v. 3. ſumens z in eis ceraz liquetfac. z medicamina ſupijice miſcens donec perfectū fiat. ſtona ebunq; emplaſtr. 3a. aut eius profunditatē. Et ſi ſtomaci fri gus magnū eſt. pblegmaq; in eo multū. patienti radicū propina aquā cum charuc oleo in quo ambroſiā fricaucris. aut dabis poſt hec tyriacē magne. 3. cū vino z miuſuſano. aut dabis metridatū cū mēte aqua z vino. da etiā hoc medicamen cum aqua in qua xilaloem coxeris. maſticē. ſpicā z garioſilum. Aſſignatio eius. maſticis. troſcorum roſarū. cuiuſq; 3. ij. carni. mēte. ſicce. ſanſuci. xilaloos. cuiuſq; 3. ij. tere oia diligēter z exagium propina cuiuſq; 3. Bāda autem ſunt hec medicamina a egrotanti iuxta paſſionis robur. Si itaq; paſſio debilis ē in eius cura ro. troſci ſufficiant cū calēgebin maſticē. ro. aqua. in qua xilaloem crudā coxeris. garioſilūq; z byera magna. aut radicū aqua. Zit autēz in epidimioſ h̄ypocras. Si cuiq; augmētano acciderit z preſſura cauſa eſt pblegma patridum in ſtomacho. idcoq; patienti vinū oādum eſt mixtū equaliter. ſitq; vinū hoc nō verus nec recens: qm̄ vinū hoc medioeriter calefacit. z digeſtionē adiuuat.

De ciborum acerbitate. Si i ſtomacho i acidū cibū alterentur. patienti ciminū da carmanicū. Cardamomū. flores adchari. piper equalit̄ hec tere z bibetur de eis. 3. j. vſq; exagiū cū vino. Aut ſume roſe. r. 3. ij. pipis albi. cimini. ſemis aneti. cuiuſq; 3. tere oia diligēter z exagiū propina cū aqua tepida aut vino ribano. Cum autem que ori ſtomaci aut eius profunditati dñat mala complexio hūida eſt z immoderata intantum vt encreua tus ſit. eg. otanti huic ea oportebit dare medicamina. que in male frigide complexionis partibus expoſuimus. illa creim medicamina cum ſua calefactione humiditatem deſiccabūt ſtomachūq; cataplaſma cum aq̄ in qua roſam ſal. ſpicam organumq; decoxeris: hoc illi adhibe emplaſtrum. Aſſignatio ei. Sume aloes. ram armenī. aluminis icmenici. cuiuſq; 3. iij. nitri. buraci. armēci. ſpicē opti. cardamomī e q3. 3. z. 5. tere oia diligēter z cūz vini aceto diſtēperas: ſtomachū z eius os emplaſtriza. Huius cibus ciceris ſit aqua cūz aneto. cinamo olō loto. ſtranquillini quoq; tangiſ z circib. illum paſce paratis cum aneto. pigamo z aplo. vnaſq; paſſas ponticas illi da. Cum vero mala ſtomacho que acci dit cōplexio z eius ori ſicca eſt. ad eius humectationē diligēter te eſſe expedir quantum poteris. quoniam ſepius morbz hic eam perducit in paſſionē que ſenecrus vocatur. Et ſi aliquid ſimul fuerit calor febzis ab ide proeuent et bica. idcoq; huius domino paſſionis lac dandi eſt aſine z mulieris cūz humectantibus quos i am diximus pluribus in et bice cura z machiſū vaccini cum cidez pulueribus: aqua balnetur ſuauī in qua violam decoxeris. niuſar. cucurbitam lactucā ordci excoziatū z rōſum. biſq; ſimilia. Sit illi cibus quē cibi eis aſſignauimus. pulſi. ſcum coxeritis z maſſo parati. la. cruciſq; z ſpinachijs atriplicibus. cum eſpidabago. ſtomachū cum ceroto emplaſtriza ſacto cum violarum oleo. nini. farq; olco. z ſeminis cucurbite oleo. ac cera alba z lactucaz aqua ſemperuine z portulace. opz autē in hanc patientium paſſionēz regimine vltimū adhibere diligētie ne forte in cō ſumptionsz incidant. Pulueris aſſignatio que doloribz prodeſt ſtomaci ſi fuerit ex frigido. Sume xilaloos. maſticis. ſpicē cacale. muſcare. nucis cuiuſq; 3. ij. ſabadī. mirre aut ſi ſeminis apij cuiuſq; 3. ij. roſe. r. iij. tere oia diligēter z exag. propina cū vino ribano aut pomorū ſyropo. Alius maſticis. ſpicē optime. garioſoli. ſadegi nucis muſcare. cuiuſq; 3. ſeminis apij. aniſi. nanacī. cimini carmanici. ſautenegi mō tam z ſturalia. cuiuſq; 3. ij. tere omnia diligēter z 3. i. 5. cūz vino ribano propina. Et ſi hunc cum miuſuſano porre xeris maſticiffime proderit. Roſarum troſci ad eadem vtilis. roſarum. 3. vij. ſpicē liquiritie ſucci. xilaloos crude. maſticis cuiuſq; 3. ij. zaſtrani. 5. 3. tere omnia diligēter z cum ribano vino diſtempera. z exagi vni troſcos informa: quos cū chalēgebin propinabis mellei. 3. vij. z poſt ipſos aquā ſorbitet roſatam in qua beſbaſam z garioſilum coxeris.

Capitulum. 3°. de apoſtematis calidi ſtomachi medela.

Capitulu. 4.º de apostematie frigidi stomachi medela.

Am autē stomachi accidit oī aut p̄fūdina
ti apostema a frigidū intuerē t̄j tenerū cē
deprehendicis patienti radicū aquam propina cūz
cartami folijs: aut cū ambrosia & charuc oleo. socritā & tyria
cam distēfseron dabis illi. aut faruc tyriacam. aut mitrida
tum cū aqua in qua radicū decoxeris adēbari. oleū illi po
pina charuc cū apij aqua rasiāncgi ac rue passē. os empla
striz stomachi cū aq̄ in qua ciminū ascnum pigamū acē
chari radices & flores eius coxeris cū sale aceto addito ac
rimo emplastrizaz stomachum aut eius os hoc emplastro.
Signatio eius. Sume aloes epatice. cere. r. cuiusq̄. 3. iij.
abstibij greci. cardamomi cuiusq̄. 3. iij. masticis spice. cuius
q̄. 3. ij. olei tselmini & nardini. cuiusq̄. x. in oleo ecrām lique
fac & medicamina superinijce trita & subtili panno cribra
ta. siq̄z emplastro facto super os stomachi pone & p̄fūdi
tatem. Egoraunt hunc cibis refectē calidā & siccis vt
ciceris aqua cum oleis & ciminū. aneto. cinnamo. & galēgar.
taugorūz carnis & frāginozū fritis cū oliue oleo & garo. &
aceto & carui. pipere ac cinnamo. Quod si apostema frigi
dū durū est parietī hyerū logodion dare o3. aut hyerū archi
geniā cū solatri aque & feniculi. si t̄p̄us estas est & acr calī
das etas iuuēns feniculi dabis aquam & apij cuiusq̄. 3. ij.
In quibus. 3. v. cassie. f. fricabie. charuc oleū superinistillane.

Am autem appetitus accidit corruptio
e luxurios ex terre cupiditas. intueri. Et si appetit² malus ē ex humore pbe-
matico: patētia purga stomachū cū vomitu eorū que pbe-
ma incidunt. vj melle quingibin quibus fugiles infunderis:
z cū aneti aqua z sale rasiri. fugili semie z cruce. pisciqz sal-
sorum comestioē. Et si fortiora necessaria fuerint bis cū r-
caba icmenica. z vomitus nuce z qñ quero. z mellis aqua ca-
lida: vtriusqz bis singulis septimanis. aut. x. certe diebus sel-
le aloesqz pilli illi porrige aut aromaticas. Pillularū affig²
aromaticarū cinami. calami aromatici. feliche. xilobalsami
flosū adcebari. corticū nucis muscate. ciuifqz. 3. xx. tere om-
nia bec optime: z in lapide mitte oīa z plunialis aqua libras
iij. infunde. tere coque donec pure. supsit aqz medietas. hanc
cola z sume aloes. 5. x. quas hac abne aqua quādamoduz
z sadenqz abluunt. poneqz ad solem donec. xx. transcant oī-
es iulij donec desiccetur torum. Tunc superaddas mirre mū-
de. safranī. masticis. ciuifqz. 3. iij. z bilemperans seica. pro-
pinabisqz ex eis. 3. iij. vsqz. iij. Stomacho purgato cum bis
medicamibz hoc dabis electuariū. qñ purgatioē ei² auge-
spm confortat. Assignatio eius. hycrepicere bellirici. emblici.
ciuifqz. 3. iij. ioncādemi. vj. terre oīa diligenter z cum melle
distempera dispumato: propinabisqz de eo. 3. iij. cuz aqz cali-
da. Et si appetitus corruptio ex hūore est pūgenti aut falso
vomitus erit pūgdus cū quingibin z aqz calida tñ pūnia
tis diebus. Quem vj intellexeris stomachū purgasse. hoc illi
da medicamē. quoniā contra malos vtile est purgare z tere
eū. Assignatio eius. Sume cornū glandiū exteriorū. 3. iij.
vuc paffe optime purgate. vj. bellirici. emblici. ciuifqz. 3. pur-
gamēti ferri z in aceto decocti z frixi. 3. x. coque oīa diligēter
in vini pontici libras. z aque fuanis. 5. libras lencs ad prunas
donec medietas tātum supersit. hanc cola z in salina vtratur
de ea singulis diebus. 5. Et si appetitus corruptio in mulie-
ribus est pregnātibus. vomitu vtendū illis nequaqz est. quo-
niam cōciteret eas. nec securitas a puerorū esset ab omni. vī-
dum eis vtiqz erit pulvere hoc quoniā appetitus malos z ter-
reos amputat. Assignatio eius. Sume cacale magne z pue-
besdase ciuifqz paritem. saccare tabarzedi. quātz z oīnz pō-
das est. terefz diligenter z singulis propinabis diebus cra-
gium cū aqua calida. aut vino ribano. Puluis alius pre-

gnantibus vtilis. Sume cinini carmanici ⁊ nabattici. nana. cuc. cuiusq. 3. iij. cacale. belbale. cuiusq. 3. bec teres diligenter ⁊ de eius cum vino ribano propinabis. Pulvis alius qui mulieribus prodest pignatibus ⁊ ventositates ab eis pellit malisq. medetur appetitibus. Sume cinini carmanici ⁊ nabattici. feminis apij. anisi. 3. v. sabadi. mēte sicce. fautenegi mōtani. cuiusq. iij. nucis zerembadi. ij. gariofilij. 3. sifami xpilari. vij. tere oia diligenter. ⁊ 3. iij. cum calida propina aqua. Affi. gnatio al. que luxuriosū amputat appetitum ⁊ terrum. Sume anisi coriē gladium. 3. iij. mirobolani kebuli. bellirici. amblici. cuiusq. v. purgamēti ferri in aceto infusi vini per dies ⁊ frixi. tritig. diligenter. ⁊ coque oia in. viij. vini. 3. in sapidi do nec medicinas deficiat. hoc propinab in salina singulis dieb. 3. v. q. 3. vij. dies quoniam prodest.

Capitulum. 6. de bolissimos medela.

Am que bolissimos passio vocatur accide. rit. ⁊ in ea defectus aqua. rorāda est frigida. ⁊ aqua rosarū refrigerata super patien. tis faciem iocundos preferētia odores olfaciat. terrāq. cale. factant musci ambra. vinū ribanū. Adfusum cū xilaloces illū vapores ⁊ ambra. stomachū cū secco emplastriza. ⁊ ra. mecco infusanaq. mirto ⁊ rosa tritis. Adanus liga ⁊ pedes cū fascijs atq. foriter frica. capillos abstrabe. aures rade. corpus punge aliquibus ledentibus. Et aut eiusmodi patiens redierit. da illi panē vino infusum mixto. aut pomoz syropū quo citius a stomacho ⁊ intestinis transmittatur pascatq. ⁊ eius roborēt animā ac corpus. Cibū illi da qui cito digerāt vt que subtilia ⁊ trita cum carnibus sunt puliorū ⁊ frāquili nozū. perdicūq. ⁊ similia cum condimentis calidis ⁊ vino ribano quo mēbra illius confortentur.

Capitulum. 7. de canini appetitus medela.

Appetitus caninus quoniam ex humore acci. dit plegmatico acido patie. ti dare expedit medicamen quod illius purget stōa. chum a plegmate vt hyere pill. ⁊ aromaticis ⁊ hyerā distē. peratam cum melle. bisq. similia. vinctuosos reficiatur cibis vt iudaba ⁊ iberida. Epidabagūq. pinguibus cum condi. mentis calidis ⁊ vinum bibat merūctus rubeū. quoniam hac in parte vino virtus est valida quēadmodū ait hypocras in apborismozū libro dicens: vini potus famē sanat. calefacit enim stomachi os ⁊ plegma subtiliat. Cauendū est aut vinū ponticū quoniam hoc appetitū augeat. Et si cibus cito a stoma. cho descendit. nec in eo imozatur herisā dabis ⁊ carnes crof. sas vinctuosasq. oua foribilia. saludegū cum butyro factū ⁊ si fami oleo multo. chabifū. accida caucat ⁊ pontica quoniam appetitū irritant. Et si mollē est natura electuariū da. passi. naticū. ⁊ citoniatum stringens. tritig. ⁊ chabetum coctū. Et si passio bec ex euacuatione contigit. patienti cibos plu. rimi nutritimēti da. ter. in die. aut quater paulatim vt stoma. chus illos digerat nec illum grauent. ⁊ molire ne ab eius cor. pore aliquid dissolatur. porosq. oppila. vt frigide aque bal. neo in qua alumē coxeris. ⁊ in frigidis iubeas sedē locis. olo. qz corpus inunge mirtino. ⁊ rosarum. ac chalefino. similibus qz. Et si passiois huius domino ructatus acciderit acid. signū est laudabile. quoniam significat cibū in stomachū moza. tum ⁊ nō digestū.

Capitulum. 8. de appetitus defectus medela.

De si ex mala fiat complexione calida. vtendum in patientem refrigeran. tibus ⁊ stomachum confortantibus. vt beresem sy. ropo ⁊ pomozum caucācorum simplici ac ribesino. lactucas illi appone ⁊ intiba. portulacē sabatengum. ⁊ frigida que cū beferē aqua fuerit. ⁊ granatozū berberisq. ⁊ aceto oleoq. super que niuem dissolueris. aliaq. huiusmodi que in male complexione calide stomachi medela posuimus. Et si ex mala hoc fiat complexione frigida. citoniorū da electuariū qd mi. nime stringit. sed nec soluit ⁊ pomozum ac xilaloces. sed ⁊ ambre aliaq. huiusmodi cū squingibin citoniatū ⁊ melleo. Affignatio eius. Citoniorū succi cspanicorum. aut alioz que iocunda sint odore partē. mell. partē. aceti partem. Loq. lence ad prunas donec tanq. mell. fiat liquor ⁊ ab igne depo. nens serua. dabisq. ex co. 3. v. q. 3. iij. bunc quoq. illi da pulue. rem quoniam male medetur frigidi stomachi complexioni. Affi. gnatio eius cinini vtriusq. carmanici ⁊ nabattici. feminis apij. anisi. saturie ferriace. nanachne. fautenegi montani. acori. nucis muscate. gariofilij. cuiusq. partē. tritis oibus diligenter ⁊ da bibēda v. q. 3. exagū cū vini ribano mixto. Et si appe. titus otii ex cholera ē. r. que ad stomachū defluit. vomitus instat tibi vsus cū his que cholera vrgent ad superiora rubeā

refrigerantibusq. ⁊ restringentibus vt ere que in male cōple. xionis stomachi calide diximus. Et si ex viscoso sit hoc pbleg. mate ea dabis que humiditate educant viscosam ⁊ pblegma cū vomitu. aloesq. illi porige pill. ⁊ aromaticas. citoniorum electuariū laxās. diātrion. pipereon. triferā magnā ⁊ chabe. tum stringens ⁊ hoc etiā medicamē. Affignatio eius. Su. me radicis adechari. spice. xilaloces indic. cuiusq. 3. partē ⁊ tere oia diligenter ac cū calida bibe aqua. 3. iij. nubā in al. cōditūq. muscatum hac in parte vtile ē. Libis vtatur que cū aceto condiantur. garo. pipere. cinamo. carui. galēgar ⁊ simi. libus.

Capitulum. 9. de precordiorum doloris medela.

Assio autem que precordiorum dolor appella. tur. quoniam ex humoribus sit cholericis qui ad stomachi os pfluūt. o. 3. i. ea patietē vomitu vti cū squigibi ⁊ aq. calida. debic pomozū illi da syropū muozū simplex ⁊ granatozū syropū silisq. At ar bypo. i. epidimiaz libro mlieri cuidā pccordiorū fuisse dolorē. q. ordei alfito miti gabat ⁊ granatozū aqua. ordei nāq. alfitum choleras defic cabat ab stomachi ore granatozumq. aqua calorem extingue bat qui ex cholericis oriebatur ⁊ stomachi confortabat os. Et o. 3. passiois hui⁹ domini stōachū folijs emplastriza bullici tritis diligētē cū mirtino olo. aut chobizis vitis diligētē tri tis cum citrolli medulla. sed citoniorū illū emplastriza aqua ac sempervivē cū cera ⁊ oleo rosarū. vtriusq. clisteri cum or. dei aqua ⁊ oleo rosato ac portulace aqua. quoniam bec passio in hunc conferunt.

Capitulum. 10. de sitis ⁊ mali appetitus bibendi medela.

Li ex mala cōplexione calida simplici sitis ē squingibin dabis simplex cū aqua ro. sarum. aut aqua frigida. granatozūq. dabis aquaz cū portulace aq. aut robū beferē. aut pomozū muozū. aut ri. befi. vel pmozū. similiaq. quoduis robū muzū. cū cucurbite affate aq. aut portulace succo. Dabis qz illi troiscos hos cū syropozū aliquo mane ⁊ vespere. Affignatio corū. Sume feminis cucurbite. cucumeris citrolli medullarū. portulace se. minis. cuiusq. 3. iij. gūme arabice. amili. dragaganti. tabasi. ri. sādali albi. cuiusq. 3. iij. cāphore quadrantem v. q. 3. iij. iuxta quod opus videris. hoc secundū caloris vi ⁊ sitis robur. debi. litatēq. ⁊ cū feminis pslij spuma distēperabis. bibe qz. 3. cū syropozū aliquo quos supradiximus cum aq. frigida. Et si si tis ex siccitate fuerit simplici. aquā illi propina frigida suauē ⁊ ordei aquā ac cucurbite feminis pslij spumā ⁊ feminis cito. niorū. Sed ⁊ ordei suicum illi propina. ⁊ cucurbitarū aquā ac ordei aquā cum niue refrigeratā. Et si ex calore est ⁊ siccitate congrega bec cū cucurbite aq. ⁊ peponis ⁊ propina. aut zerebion troiscos cūz barū aliq. aquarū habcatq. ⁊ teneat qui sitim patitur pill. has in ore. Affignatio eaz. feminis me. lonis ⁊ cucurbite ⁊ cucumeris ⁊ citrolli medullarū. feminis ci. toniorū ⁊ feminis portulace. cuiusq. 3. v. 3. gūmi amigdalini. querbire. cuiusq. 3. iij. spodij. iij. liquiritice succi. 3. tere oia diligē. ter ⁊ distēpera cū semis pslij lababo. ⁊ pill. fac magnas sup. planas. quas sub lingua ponas. pull. patietē refice cōditis cū beferē aq. ⁊ acido citrozū ⁊ pomozū acidorū. acetoq. ⁊ oliue olo. frigidisq. cū his paris aga i q. niue pminueris. stōm. cū lini pāno ceroto ifuso refrigeratē emplastriza qm. pdest. Et si sitis ex mala accidit complexione calida que in corde est. aut pulmone aut pectore. o. 3. patientis habitaculū in loco facere frigidū vt lincis pānis frigidis ⁊ bedebegozū locis niuosis ⁊ aquosis locis frigidarū aquarū. Sed ⁊ que aquilo perflar ⁊ exurit. caput discooperiat ⁊ acra respiret frigidum. caputq. cū ceroto cataplasma refrigeranti quoniam proderit illi.

Capitulum. 11. de male digestionis medela que ex mala sit complexione ⁊ primū de calida.

3 mala digestio cū ructatu est fumoso. hoc quēadmodū diximus ex calore fit. Da ergo patienti rosarū troiscos cū spodio factos cū granatozū syropo ⁊ pomozum oibusq. bis laudabilis squingibin citoniatū ⁊ limue syropus cū frigida mixtus aq. Et bec troiscorū affignatio que stomachi dolori prosūt. Su. me spodij. sandali albi. semis cucurbite dulcis. semis cucume. ris ⁊ citrolli ⁊ portulace. cuiusq. 3. v. rose sicce. vij. cāphore obo. lū. berberis. 3. v. terre armenice. iij. trita aut cū portulace oia aqua distēpera ⁊ dragmeos in forma troiscos ⁊ cū beferē ro. bo propinabis aut lacte expurato vacino. Troiscorū affi. gnatio qui medentur digestionis male si sit ex calido. Sume. r. rubce. berberis. cuiusq. 3. v. spodij. iij. sandali albi. tā armeni. ci. cuiusq. 3. iij. semis portulace. semis cucumeris ⁊ citrolli me. dullarū. cuiusq. 3. iij. cāphore. 3. 3. tere oia diligenter ⁊ subtili

trāsmittē pāno. dīstēpera q̄ cum aq̄ z trocīsea quēq̄ trocīscū
3. quoa cū s̄quingibū citoniatī. 3. bībes aut syropo pomozū
muozozū. propina. Et mēchīsum vaccīnū cū s̄lūmbzīo z mēta
paratū. sinapis dieb⁹. 3. libzā. z augeatur donec fiat libzā da
bīsq̄z hōs trocīscos cū lacte vaccīno quo butyrū eductū ē.

Assignatio coz⁹. Sūme arabice amili. querbire. spodij.
mēte. ligritie succi. cuiusq̄z. 3. ij. fautenegī flūualis in aceto vi
ni infusi. spice optime. cuiusq̄z. 3. sceminis intibe. aquesubī. ber
beris seminis. cuiusq̄z. 3. ij. xilaloes optime. secci cuiusq̄z. 3. 5.
tere oīa dīlīgētē z dīstēpera cū aqua z dragmeos informā
trocīscos vsq̄z exagī. z cū vaccīno quo vīctuositas abstracta
est lacte bibantur. Et hec pulueris assignatio vtilis male di
gestionī ex calido. Sume rose. r. optime purgate. berberis
seminis. cuiusq̄z. 3. v. carui. cimini in aceto infusoz⁹. cuiusq̄z.
3. ij. semis porulace. z semis cucumeris ac citroli medullarū
cuiusq̄z. 3. ij. spodij. secci. cuiusq̄z. 3. ij. xilaloes pure. 3. tere om
nia dīlīgētē z puluerem fac oīs mane. 3. ij. cū lacte vaccio
quo butyrū eductū est. vesperē totidem cū granatozū syropo
aut pomozū simplicī. dabīsq̄z illi in diei fine hunc syrop⁹.
Assignatio cūis. aq̄e pomoz⁹ muozozū. aq̄e granatozū.
aq̄e citonozū cuiusq̄z libzās. r. aq̄e rosarū. libzās tres in
vas stagnatū projice mūdū. z supīnīce mente. xilaloes mū
de. sandali albi. secci. tritozū dīlīgētē cuiusq̄z. 3. v. in panno
alligatos lineos 3. minime strīctos. tunc ad temperatū coque
īgnē donec ad medietatē redeat. z pīce intus zaccare tabar
zedī tārdē z ad lenēspūnas decoq̄ spūmā auferēs donec ī
utlab trāsear. liquorē hunc iuxta qd̄ opus fuerit propinab.

Electuarij assignatio qd̄ male medetur ex calido digesti
oni. z nām soluit. Sume spodij. rosarū. cuiusq̄z. 3. ij. xilaloes
crude. secci. cuiusq̄z. 3. 5. scamonec. obolū z. 5. zafrani. cal
cum. tere omnia dīlīgētē z cū melle dīstēpera tabarzedī.

Electuarij al ad idē vīle. Sume spodij. sandali albi. xilaloes
pure. cuiusq̄z. 3. v. masticis. secci. beili. cuiusq̄z. 3. ij. cimi
ni carmanici in aceto infusi. z seccati in vīmbzā. merue iocun
de. cuiusq̄z. 3. ij. berberis. 3. ij. canphore. 3. ij. tere oīa dīlīgētē
z subtili cribzā pāno. ac cū citroz⁹ robo z tabarzedī mellis dī
stēperans vīre quā opus fuerit. 3. ij. sumens. Electua
rium al vīle adūstis. Pomozū syroz⁹ z citoniozū. espā
banicorū. cuiusq̄z libzās. 3. ij. in aceto optime coque. donec
a m aceturū deficiat. tunc in lapide tere mortario dīlīgētē
z superīnīce zaccare tabarzedī. duplum. lemīq̄z īgnē. decoq̄z
donec tam ligetur. tunc addēs secci. beili. xilaloes. pure san
dali albi. spodij. cuiusq̄z. 3. cāphore. exagīa 3. mīscē z depōsi
tum vas. conde. dabīsq̄z ex eo. 3. ij. hūius egrotātis. cib⁹ sūt
pulli. tangi cū aceto. in fartagine parari. Haroq̄z. z carui. z co
riandro z cū granatozū aqua adiecta menta. z s̄lūmbzīo. fau
tenego. cinamo. 3. z poma cōdita cum quēstā mēta. z mo
dico. apio. Cibos caueat calefaciēs. citonia fugat z poma
cochanica. ac espābanica. granata muza z similia. vīnum ca
ueat z balneum. emplastraq̄z adhibeat que dīximus in ma
le cōplexionis que stomaci ori accidit medela.

De mala digestionē ex frigido. Quā au
tē mala accidit ex
mala cōplexione frigida digestio patienti diaciminū dare ex
pedit z pentaticon electuariū z xilaloes. Et si hec nō profi
ciunt. da diatrion pipereon ac radicū aquā cum ambrosia z
cum socrita. aut electuario pentaticon. da etiā rosarū trocī
scos cū calengebin melleo. z si mala cōplexio frigida valida
est musci da medicamē dulce. z tyriacā magnā. iuxta qd̄ op⁹
fuerit. z metridatū ac theodorici similiaq̄z. Electuarij as
signatio vtilis stomaci frigiditati. Sume cimini carmanici.
in vīni aceto die ac nocte infusi z seccati in vīmbzā. 3. x. anisi. se
mis apij. mēte sicce. sanfuci. marmachuri. fautenegī mōtani.
cuiusq̄z. 3. v. spice. masticis. gariofilī. cacale. befbāse. nucia mus
cate. cuiusq̄z. 3. ij. melanopiperis. longi. zinziberis. cuiusq̄z. 3. v.
xilaloes pure. secci. cuiusq̄z. 3. ij. tere oīa dīlīgētē z cum dīspu
mato dīstēpera. Electuarij alius frigiditati z debilitati
stomaci. vtilis assignatio. z ē xilaloes electuarij. Sūe spi
ce masticis. gariofilī. nucia muscate. befbāse. cuiusq̄z. 3. ij. anisi
seminis apij. cuiusq̄z. 3. z. 5. xilaloes. idice. 3. ij. mirobolani ke
buli in vīno infusi. z frīxi. 3. ij. hec oīa terens cū dīspuato dīstē
pera melle. dabīsq̄z ex eo. 3. ij. vsq̄z. 3. ij. Electuarij pomoz⁹
assignatio vtil' p̄tra stomaci debilitatē z frigiditatē. Sūe po
mozū syrozū. aut espābanicorū intus z extra purgatozū. li
bzās duas. z vīno infunde ribano nocte z die sic leni decoq̄z
īgnē donec decoctum sit totum. tūc optime terre z superīnī
ce tantundem mellis z bulli donec ligari incipiat. tunc xilaloes
crude. gariofilī. nucia muscate. zafrani. cuiusq̄z. 3. ij.
adijce musci obliu. terēs hec dīlīgētē z cū pomozū aqua ac

melle pastabis z in vase condēs dabīsq̄z ex eo exagī. Pul
uis ad eadem z acido vtilis ructatui. Sume spice optime ca
cale. sabadi. masticis. cuiusq̄z. 3. ij. xilaloes indice. secci. cuiusq̄z.
3. ij. anisi. semis apij. mirre. merue. molechie rosarū. cuiusq̄z.
3. ij. tere oīa dīlīgētē. z. 3. ij. vsq̄z exag. cum xilaloes syropo
porrige. z cōdito muscato aut vīni ribani. 3. x. cū aqua mīxti.
Puluis alius. Spice masticis folioz⁹ badernebine. cuiusq̄z. 3.
sabadi. cimini. mēte sicce. anisi. cuiusq̄z. 3. ij. mirobolani kebu
li. bellirici. emblici. cuiusq̄z. 3. ij. xilaloes indice. 3. z. 5. tere oīa
dīlīgētē. z. 3. ij. cū vīno ribano aut condito muscato propi
na. Xilaloes syrop⁹. rosarū aq̄e sudantis libzās. 3. ij. in
olla pone lapidea z xilaloes idice recētis. secci. cuiusq̄z. 3. v.
ritris dīlīgētē adde. spice masticis. nucia muscate. gariofi
li cuiusq̄z. 3. ij. tere subtiliter z in pāno ligā lineo leniter z laze.
z lenis coque ad pūnas donec sens deficiat. pānūq̄z in resi
duo fricabis optime z donec. tūc super addēs zaccare. tabar
zedī libzās. 3. ij. z lenes ad pūnas decoques despumās donec
tertia defecerit pars ē in utlab trāserit liquoz⁹. in hoc obo
lū fricabis musci z ab igne depōs. colabisq̄z z i vase ropēs
z quā opus fuerit vīreis. Syropi assignatio vtilis male
que ex frigido ē digestionī. Sume citoniozū espābanicorū
aq̄e z pomozū syrozū cuiusq̄z libzās. 3. ij. acetī libam. coque
hec ad īgnē donec terens supersit. colaq̄z z superīnīce zinzī
beris. masticis. pipereis cuiusq̄z. 3. ij. zafrani. 3. musci. 3. 5. tere
dīlīgētē hec z in eo frica optime ac vīui referua quā opus
fuerit fruiturus. Adedicamīnis assignatio quod acido p
dest ructatui. piperis albi in al' nigri. 3. ij. rose. r. semis aneti
cimini. cuiusq̄z. 3. 5. tere oīa dīlīgētē. z. 5. 5. vsq̄z. 5. exagī. pro
pinabis cū vīno ribano. p̄dest quoq̄z acido ructatui pipe
reū electuariū. Et oīo expedit regimē illius qui cibos nō dīge
rit frigide cōplexionis male cā calefaciēs ē z deficiās. strq̄z
cūis cib⁹ digestioni obediens. vt munde farinc panis. aues
siluestres z montane vt franquillini. tangi. perdice. pulli
cum aceto parati. garo z fulfulo. vīno ribano z zaccara.
tabarzedī. rue passē z zaccareum detur illi quandoq̄z ele
ctuarium. xilaloes masticet humidā. z masticem. cib⁹
digesti dī difficiles caueat. quīq̄z cōplexionis sūt frigide ex
citio vīrat ante cibū. z calide aq̄e lauacro. stomachum ca
teplasmēt cū aqua in qua sanfucus. nemamū. fautenegū mō
tanū. bērenīasētū coxerit. z ea adhibeat emplāstra. que frigi
de cōplexionis stomacho assignauimus.

Capitulū. 12. de male digestionis medela. que ex mala sit
cōplexione cū materia aut in stomacho generata ad ipsūm
ne defluenti.

Am mala digestio ex malo accidit hūo
re qui in stomaci generatur p
funditate. aut ad ipsūm aliunde profuit. euacuatio
vīdēdū est cū medicamine illum depōnēt. humorē. materia
nāq̄z in stomaci est profundo ad inferiora declinās. ideoq̄z
eo illā inanire expedit loco ad quē magis declinat. nisi forte z
tempus z estis fuerit. z aer calidus. tunc etiam per vomitū
euacuādus est. quonīā hoc tempore humor in stomaci natat
capite. Quī igitur sic erit intuentum. z si humor cholericus ē
decoctione vīre in qua cadunt mirobolani citrini. bellirici
sene. sumitere. viola. rosa. sucaba. bandaredū. pūna. z turbit.
tamarindi. z similia. z cū aloē illā roboza. Qd̄ si patiēti hui⁹
facilis nō erit decoctionis porectio. rosarū vīris syropo du
plicato cum s̄quingibū z niue. aut sume mirobolani citrini
3. ij. hyerepici. 3. diagridij. 5. obliu. dīstēpera cum iullab. aut
violarū syropo aut pill' bas porrige. Assignatio eorum. mi
robolā citrini. agarici. cuiusq̄z. 3. aloes epatice. 3. 5. anisi. obo
lū. z. 5. scamonec octauā. 3. tere dīlīgētē z dīstēpera. pillula
q̄z. potio est enī plena. dabīsq̄z quoq̄z z aloes īfusione que sto
machū ab humore purgat cholericō. Assignatio rose. ru. op
time purgate. 3. vij. sene meccici. v. absinthij greci. v. sumitere
x. semini intibe. z aquesuti. cuiusq̄z. 3. ij. liquoritie radicis ab
rase z tūse. v. pūna nebatice numero. xx. sebbi taifi optime
purgati. 3. xx. super hec. 3. ij. aq̄e libzās funde z optime bulli
z in vase vitreo cōde atq̄z ad solē ponens. die ac nocte in lo
co mundo. Et sume de ea singulis diebus. 3. 3. 3. cum aloes
epatice exag. z. 3. olei amigdalini dulcis. Stomacho ab hūo
re purgato cholericō. trocīscos da rosarū que cū cassī. f. fue
rit cum s̄quingibū citoniatō simplici. aut granatozū syropo
aut beferē z similibzās. z oīo patientē post euacuatiōē eo dī
pones regimine quod in male cōplexionis stomaci calide dī
posuimus tā cib⁹ q̄ medicaminibus. Quī autē in stoma
cho humor est pblegmaticus z in eius deflūēs concavitatem
medicaminibus vīre que pblegma depōnūt vt hyere pill' z
caucanicia z estamacionis byeran dabī illi que cum melle

parata est. Et si humoris multus est creticitis et viscositatis. radic. ruf. aqua cū charue oleo. aut cū hyperapic quo humor subilicetur. debinc medicamina subiunge soluentia. que iam diximus. et sic hyperas magnas vt logodion. et B. cū aqua in qua anisum decoctis. apij semen. mastice. spicam et al. que in hac profunt parte. post bec trosciscorū dabis rosarorum. 3. mastice. xilaloes crude. tritorum et vlgentur. r. cuiusq. oblos .ij. cū squingibin distemperans zaccara. et melleo. et post aqz bibe in qua anisum. apij. semen. nanachidagz decoctis. dab quoqz mirobolana cōdita cum melle. fit huic cib⁹ cicris aq cum oleo loro. cinamo. galengar. franquilini et saugi in sartagine parati. Et bec aqua radicū que stomachi prodest frigiditati et crosso humori ac viscoso assignatio. Sume radic. apij et fen. cuiusq. 3. vij. seminis apij et fen. anisi. nana. chue. cimini carmanici. cuiusq. .ij. mastice. spic. cacale corni feliche. asari. carpobalsami. cui⁹ qz .ij. zebibi rasi. xx. coq oia in .iiij. aque libris. donec ad libram. redeat. colaqz. et ex ca. 3. .iiij. cum byerepicre. 3. sume. 3. olei charue superistillās. Et si humor pblegmaticus crosso tunicis stomachi oio adheret egrotanti hyperam cū melle firmetā dabis aloesqz pill⁹ et anreas aromaticasqz et aloes infusionē. cuius bec est assignatio. Sume coriē radicis apij et feniculi. cuiusq. 3. x. absinthij gre. ci. rose. r. cuiusq. v. mastice. spic. cuiusq. .ij. asari. carpobalsami. cuiusq. .iiij. feliche. xilobalsami. cuiusq. .iiij. vuc passe optime interius purgate. xxx. coque oia in .iiij. aque libris. donec ad .iiij. redeat. 3. quas cū aloes epaticę exag. sumes. lqz trib⁹ facies dieb⁹. v. qz. v. tūc. ij. qesere pmute dieb⁹. aut trib⁹. post hos chālégibin mellei dab. 3. vij. cū trosciscorū rosarū. 3. Et si bec ad desiderata duxerint. stomachusqz purgatus fuerit et patienti melius bene. sin patienti cacquebi trosciscorū 3. exag. giū dabis cum syropo mell. aut cōdito mufcato. B. naqz hos trosciscos refert esse mirabilis vilitatis ad dolous stomachi mitigationē que ex humiditate est et accidit ructatum. vtrigini nis quoqz que fit ex stomacho. Pillularū assignatio. que stomachum ab eiusmodi purgat et caput. Sume byerepicre. 3. et 5. turbit albi abrazi. 3. agarici obolos. .iiij. indi. kebuli. cuiusq. 3. coloquintide adipis obolos. .iiij. machali. 3. tere oia diligenter et cū aqua in qua macalū dissolueris distēpera pillulaqz. Pillularū aliarū assignatio ad eadem vtiliū stomachumqz purgat. Sume turbit. 3. et 5. agarici. 3. mirobolani. citrini et kebuli. cuiusq. 3. 5. aloes. j. 3. salis idici obolos. .ij. scamonee. obolum. et 5. anisi. .ij. tere oia diligenter et distēperans pill. dab. qz ex eis. 3. ij. et 5. v. qz. .iiij. Pillule al. sōachū purgates. aloes. mirobolani citrini. cuiusq. 3. 5. semis apij. anisi. mastice. 3a frani. cuiusq. 3. vij. oppopaniacis. bermeli. cuiusq. .iiij. coloquintide adipis. 3. 3. tere oia diligenter et subtili cribra pāno. ac cū aqua distēperas pill. dab. qz ex eis. 3. ij. v. qz. .iiij. et 5. Electuaria quoqz laxatiua vtilia sunt humorib⁹ pblegmaticis qui in stomacho sunt vt citoniatum et pomozū electuaria que solunt. Electuarij assignatio quod pblegma deponit et humiditatē stomachūqz cōforat. Sume cinamomi cacale. nucis mufcate. cuiusq. exag. .ij. gariosoli. mastice. xilaloes. indice. cub. be. zafarani cuiusq. exag. ambre mufci cuiusq. 3. 5. exag. turbit albi et rasi. exag. xx. scamonee. .iiij. i. al. ij. zaccare. tabarcedi. x. tere oia diligenter et ambz cū modico olei balsamini liquefac. et medicamina simul mifce. et oia simul cū melle dispumato distēpera. dab. qz ex eo. 3. .iiij. v. qz. v. proderit et maxime si in stomacho planities aliqua facta sit et viscositas ex pblegmate. et fergusū stringens si sumantur ex eo exag. .ij. cū vino ribano et oleū superinfusilectur amigdalorum dulciū prodest. Sic quoqz et feniguis decoctio manifestissime bis eisdem medetur. fit bis cib⁹ espidabagū.

De male digestionis medela que ex cholera fit nigra. Quā aut humoris qui i stomacho inclusus est cholera est nigra patientē cū epitbimi solue decoctione. et infusionem illi da aloes. que cholera purgat. n. et musci medicamē illi porrige dulce electuariūqz ex hyalans. syropū illi propina absinthiacū. misfusi. mirobolanūqz. kebulum et indū conditū cū melle. dabis quoqz badernebinā. mentam. fautenegū montanū et fluuiat. fit eius cib⁹ tēperatus et laudabilibimi. cito digestibil. que cholera. n. generant. xbi be. vt lenticulā. caules. vaccinā carnē. silustreinqz. bedemian da et similia. Pill. que stomachū a cholera purgat nigra. Sume mirobolanorū. kebuli et indi. gariosoli. cuiusq. 3. polipodij. sal. naste sticados. cuiusq. .iiij. obolos. byereficare. agari.

ci. epitbimi. cuiusq. 3. et 5. turbit albi. rasi. .iiij. tere oia diligenter et cum badernebine aqua distēpera. pillulaqz. 3. 5. dabis. .iiij. v. qz. .iiij. cū aqua calida. Pill. al. que cholera nigrā educit. Sume mirobolani. kebuli. byerepicre. agarici. cuiusq. 3. 5. polipodij. epitbimi. turbit albi. cuiusq. .iiij. salis naste. 3. diagridij obolos. .iiij. gariosoli. foliorū ozimi. citrini. siccoz. cuiusq. 3. 5. tere oia diligenter. et cū fautenegū fluuiat aqua distēpera. dab. qz ex eis. 3. .iiij. v. qz. .iiij. Pill. al. cholera deponēt. n. et stomachū purgātes. Sume byerepicre. 3. agarici. epitbimi. cui⁹ qz. 3. et 5. coloquintide adipis. gariosoli. scamonee fautenegū fluuiat. cuiusq. quādratē. 3. anisi. sal. naste. cuiusq. obolum mirobolani. sticados. cuiusq. 3. obolos. .iiij. turbit. 3. ij. tere oia diligenter. et cum badernebine aqua distēpera. pillulaqz datur de eis. 3. .iiij. Infusionis aloes assignatio stomachum a cholera purgantis nigra. Sume absinthij greci. 3. v. rose. rubec optime purgate. v. anisi. fadegi indi fautenegū fluuiat. foliorū badernebie. boraginis. cuiusq. .iiij. mirobolanorū. kebuli et nigri. cuiusq. v. sticados. camedrei. camepitbici. polipodij. tūsi. cuiusq. .iiij. gariosoli. 3. et 5. ellebori nigri tūsi. 3. zebibi choroalanti. optime itus et extra purgati. xx. 3. coque oia i. v. aque libris. donec duo supfint triteas. et ad solem pone. sumasqz ex ea singulis diebus. 3. cum aloes epaticę exag. et amigdalini olei dulcis. 3. superistilla. Et si hac i parte calci vteris aqua cum eo qui cholera deponit ni. puluerem proderit. Pulvis assignatio ad eadem. Sume polipodij. epitbimi. cuiusq. 3. .iiij. mirobolanorū kebuli et indi. cuiusq. v. salis naste. petre laguli. cuiusq. .ij. tere oia diligenter et propiā de co die primo. 3. ij. cū 5. libra aque calci. Die secūdo. 3. ij. cū 3. vij. Die tertio. 3. .iiij. et 5. cum. 3. x. Die vero quarto. .iiij. 3. cū libra. Idoc. v. facies diebus et v. qz plenā hebdomadā. quoniam hoc cholera nigrā educit et stomachū purgat. Quā autē mala sit digestio apostematis cā. h. curare expedit bis que dicta sunt in apostematū stomachi cura. Et si ex continuationū cū separationē et sanguinis sputo medeberis illis. que in sanguinis sputi medela exposuimus.

Capitulum. 13. de male digestionis medela que ex ciborum accidit multitudine et fastidij.

3 multorum porrectionis ciborū causa mala accidit digestio expedit patienti eiusmodi repellere cibos cum calide aque et squingibin porrectione. electuarij qz vtatur. ciborū meliores ab eo sumat dici mane subtilisqz. nec ciborū assuecat copiā. Et si male hoc fit cū qualitatibus qz est lac et pisces. aut crossticē substantie. qualis est caro vaccina. bisqz similia. vōitu facile si illi fuerit vraf. Sin electuaria validis et fortib⁹. Sic qz et i cibi ordie. si hō crosstus an pōat sbrili. et icare. rāre nāz cibū molliet. sed qz corruptus fuerit cib⁹. vōitu vti expedit. et stomachi a secō cibo purgatiōe qz corrupt⁹ ē maxie p⁹ vōitū citonia illi pōsigāt et pira. pōasqz sōac⁹. pfortet. et q i eo fuit emittāt cibi crosst. Et si quē an possit cib⁹ vtrē ē cāce rans aliquo erit vtrē soluent electuario et aqua calida cum amigdalorū dulci oleo donec oio deficiat.

De fastidiositatis putride medela. Fastidiositatis hui⁹ digestio nis ē cessario. oportet patientē aque calide accelerare et mell⁹ porrectionē. studeatqz ad vomitū et stomachi purgationē. electuario vtatur cimini et fame. et si tēpus estas fuerit frigida in fundantur quo qui interioribus et corporis calor adinuicem cōtinuetur et ad digestionē roboretur cozum qui in stomacho sunt. Et si facilis illi nō fuerit vomit⁹ electuaria accipiat soluentia vt electuarij salbarbarani et citoniarū laxās. accipiatqz turbit exagi. byerepicre. 3. distēperata cum melle. et post bec aquā bibat calidā. cibū minuet et subtilit. vinū bibat moderate quātitate ribanū. somno vtatur lōgo et exercitio tēperato. mane ante pādū balneū ingreditur. stomachus fricat. aquāqz super cū roret calidā. quo naturalis cōfortetur calor emplastrizetqz ipsū cū pāno calefacto. aut lana calida. vt trem oleo liniat.

Capitulum. 14. de perturbationis ventris medela.

Um perturbationis accidit. qz in vomitus et solutionis nō occupari imputationē qdū virtus fert valida et euacuat. o modi terminos non trāsgreditur quinimo naturā ad eiusmodi adinuare expedit patienti oādo aquā calidā et amigdalorū oleū dulciū scpius quatenus a superfluitatibus stomachus purgetur. Quod si imoderatā fieri videris. granatorū illi appone syropū factū cū menta et granatorū aquā mūzorū aut cytoniorū et pirozū syropūqz pomozū iocundū vel conditū. et mirri syropū pistatiorūqz da cortices cū pomozū syropo moraqz sicca imatu.

ra cū aqua trita frigida. aut da illi medicamen quod emeda
ni vocatur decoctio. Assignatio eius. Sūc mēre. 5. lb. fau
tenegi. marimachuri. emedani. semis apij. cuiusq; 3. iij. coque
oīa in. ij. aque lb. donec ad medietatē redeant. colaq; z re
frigera. Sorbeat ex ea alternis patiens oris paulatim ven
tremq; cū trita emplastrizet mirto z citonijis aceto rosarum
oleo z spodio. iocūdū illi offerantur odores vt sandalū aqua
rosata. cāphora. citoniorū aq; z similia. frigidq; imrgatur
aque z somnū illi ipera. Et si pūrbatio tam immoderata
sit vt extrema etiam refrigerentur z defectus accidat aqua
oportet frigidam z rosatam superficiem rozare. cruris strin
gantur lacerti cum fascijs: sicq; z brachiorum lacerti ma
nuas z pedes frica fortiter z iclemm oleo iununge. aut oleo
mabafuqui. i quod sal. buracū. gēdebdastū cōmueris. aut
piper z pīretri. stomaci os optime frica quo calefiat. Et
a defectu redierit. citonia illi z poma offer muza. pane illū re
fice vino infuso mixto z pomorū aqua cū biscoto. Babisq; il
li biscotū cū pullozū aqua z tranquilliorū in zirabago con
ditozū cū vuis passis z granatozū granis. aut sūmaqui aut
zerefsqua in quibus frustra proicceris citoniorū aut pomoz.
modicū illi vini propina ribani cū frigida mixtū aqua. Et si
eger ardorē sentit in stomacho z incendiū lateribusq; morū
rasq; z sitim granē. oportet super eius stomachū z latera pā
nū apponere sandalo infusū z aqua rosarū cāphoraq; z ce
roto refrigerant: beferē illi propina syropus granatozūq; z
pomozū simplicē multa tamē mixtū aqua. aquam quoq; da
pomozum z citoniorum similiaq; terrā cipricā armenicā. oz
dei illi alstrū porrigē z florū vuis. acatiā. sandalū. cāphora
aquam rosarū z zaffani modicum. Et si quod per vomitū
emittitur z solutionem plegmaticum est. oportet illi condi
tum dare muscatum z pomozū syropum aromaticum z oīa
citonitem fringēs. aut pomozū electuariū simile. Babilq; illi
emedani decoctionē. aut libani trociscos. Assignatio eoꝝ.
thuris mālci. terre corosonice. cuiusq; 3. 5. corticū pistatioꝝ
exteriorū. iij. xilaloes indice. cubebe. cacale cuiusq; 3. cāpho
re. secci. gariofli cuiusq; 3. 5. tere omnia diligenter z trociscos
fac dragmos. quos cū condito bibes stringentī aut pomozū
syropo aromatico. Pulueris assignatio. que fluxui z vomī
tū medetur cholericiis z pblegmaticis. Sume granatorum. 3.
x. berberis. rose ru. cuiusq; 3. iij. merue aromaticę. sabadi. cu
iusq; 3. iij. masticis. spice nardi. anisi. spodij. mēre sicce. exteri
orū corticū. pistatioꝝ. cuiusq; 3. ij. secci. xilaloes idice. cuiusq;
3. 5. tere oīa diligenter z puluerē fac. 3. ij. daturus post quas
syropū bibat pomozū cōditū. Et si solutio nō amputatur
z vomitus. alligatiōe vt diximus vtēre in brachijs z cruri
bus. plātasq; z palmas fortius frica cruraq; cū terra arme
nica cataplasma aceto infusa z miri aqua. z in frigida mer
gatur aqua. Et si nec sic amputatur super stomachū sinā ap
plicā magnā sine incisione. Et aut solutio z vomitus fuerit
amputata: ad prandii cōsuetū patiens semel non redeat: sed
caueas illi z subtilia cibum. autumq; illi da carnes digerī fa
ciles cū granatozū aqua conditas z beferē ac berberis succo
granaq; sugat granatorum z similia obseruet a quibus ad
crossiora transferatur paulatim donec ad consuetā redierit.

Capitulum. xv. de diarrhie medela.

3 diarrria crisis accidat ex cā quā humo
rē pellit nocentem ad stomachū
z intestina z ab his per solutionē emittit: non expe
dit vt amputetur opēā dare z strigatur nisi forte modus ex
cesserit z patientis virtutē: fiatq; ab ea defectus. tūc enī opo
tet egrotanti oīdci dare succū in quo frustra coxeris citonio
rū: robūq; pomozū aut syrepum. Da etias tabasiri trociscos
stringentes cū syropozū aliquo: aut grana vuc passē eius spo
dio z terra ciprica. mezauro illū pascē sūmaqui aut beferem.
vel zerefsquī cū portulaca z lentacula a quibus aquam abieci
ris z aceto condieris ac granatozū aqua z quēffara sicca. ci
minoq; z similibus. nec solutionē repentina z plena auferes
amputatione. Quā autē diarrria materiariū sit causa in
ventrē defluentū. intendum vtrum hoc solutione fiat chole
rica aut pblegmatica. Et si cholerica ē patiēti spodianos da
trociscos stringētes cum citoniorū robo antimoza accida sic
cata cū hozū aliquo roborum z syropo repimentī. Babis at
illi puluerē hunc mane z vespere. sub triū pondere dragmaz
cum aliquo stringētī syropo. Assignatio pulueris que diarrri
am amputat. Sume granatozū granatozū 3. xxx. granozum
miri. z granozum berberis. cuiusq; 3. x. sūmaqui succi. gabire
succi. benaqui. succi pomozū. cuiusq; 3. vij. quēffare aceto infu
se vini z frite. carice nebatice z fire. cuiusq; 3. v. pomozū siccozū
semis bēmagi. cuiusq; 3. vij. rose ru. v. spodij. iij. tere oīa dilige

ter z mane z vespere bibe. 3. iij. sicq; z dici medio cum sirupo
aliquo naturā icarcenti. Pulueris alius ad eadē. Semi
nis hermaice. granozum berberis fritorū. granozum vuarū
passarū. cuiusq; 3. vij. sūmaqui. coriādrī sicci. z fritti. cuiusq;
3. iij. succi pomozū. carice nebatice. castane. spodij. rose ru. cu
iusq; 3. v. granatozū granatozū fritorū. 3. xx. granozum miri. x.
tere oīa diligētē z subtilissime. z puluerē facto ter in die sin
gulis vicibus. 3. iij. offer. z post hunc miri robū bibat aut ci
toniorū aut corum syropū. aut aliud quoduis pōticum: vñle
enim est hoc ad materias amputandas cholericas que in vē
trem defluunt. Puluis alius ad idē naturā optime strigēs
Sume galle. psidie. cuiusq; 3. iij. granozū miri. sūmaqui. cu
iusq; 3. vij. bec tere oīa diligētē. z 5. exagiū vīq; 3. v. abis cum
aqua frigida. Bz aut stomachū emplāzare emplastro i quo
est rosa. Sandalū albū. terra armenica. puluis talabe. z flo
res vitis z puluis cāne. rameci. acatiā. aqua infusa miri z
citoniorum z foliorū. rosarū aqua expressa bisq; similibus.
z hoc ante prādiū vtari. Emplastrū ad eadē vñle. Zē
cie. sūmaqui. hypoquillidos succi. sandali albi z rubi. rame
ci. galle viridis. terre armenice. calami aromatici. biscoti sic
ci. rui. frefaci. cōles partes tere z cribra z cū citoniorū aqua
z foliorum vitis distempera ac miri z baufegi. stomachūq;
emplastriza. quonā ad materias prodest stringendas. Pati
entē hunc lentacula pascē excoīata decoctaq; cui⁹ aquā effu
deris primā. z cū aceto ac granatozū aqua acidorum coriā
drozū sicco cōdieris. Bz aurū quoq; illi appone de bēma
zi folijs factū cū sūmaqui aq; z granatozū. aut portulacā
vel bletam eius harū aliq; aquarū z coriādro sicco. rosarūq;
oleo. Puluerem illi propina granozū granatozū. z benaqui.
alstrū z gabire. pomozūq; z pirozū. vitella quozū elixata illi
da in aceto 3. nō accerrimo. decoctas. aut cū aqua mixto. Et
si nulla illi febris est frangulinos. tangos. cirrēsq; illi appo
ne cū vua passā. z granatozū granis paratos. aut sūmaqui
aqua. aut subastatos interioribus. quēffara sicca z viridi re
pletis. granatozūq; tritis granis z aceto nō acri. aut beferē
mia aut zerefsqua: aut cum edozū pedibus. pascatur cū aliq;
dictozum paratis. fruct⁹ ante prādiū illi offeras. Citonia
pira. poma muza pōticaq; mēspila. gabrā. castaneā. que cū
sandalo condies z aqua rosarū. cāphoraq; berbas odorife
ras frigidās z ponticas illi proximās fac. vt rosam. castane
am. mirū. similiaq; 3. Et si nulla adhuc ē ab his spes. aliq; al
incrit sine febre calor. da illi lac quo butyrum eduxeris vacci
num frictū in qd lapides nūscris calefactos. aut ferri frusta
calefacta cū biscoto trito ad mediā libze mēsuras z singulis
ange oīebus donec ad libā peruenias. Babis aut hoc plib⁹
vicibus. nō semel simul: eritq; cibus quē pcediximus. Et si
pblegmatica ē solutio patiēti puluerē da machalite in quo
sunt semina porozū z lini. mirabolani. indi. mastix. z carda
mi semē. quēadmodum in cōpositozū partibus medicaminū
exponemus. vabis ē hunc puluerē. Assignatio eius. Bz miri
granozū. 3. x. granatozū granatozū. 3. xx. cimini. carmanici. i. vi
ni aceto infusi. xv. anisi. seminis apij. cuiusq; 3. vij. masticis. ca
cale. cuiusq; 3. ij. granatozū vuc passē. x. carice nebatice z fire.
secci. rameci. xilaloes indice. cuiusq; 3. iij. tere oīa diligētē z
singulis da vicibus. 3. ij. mane z vespere cū aquis stringentī
bus. aut miri syropo aut pomo aromatico. Et si dederis bu
ismodi. 3. acatie hoi. masticis. 5. 3. tritas cū syropo stringen
ti. manifestissime proderit. Assignatio al. Manachue. thu
ris. balastie. cuiusq; parē. granozū vuc passē partes duas.
tere z cribra. ac cū stringenti propina condito. Assignatio
al. que pblegmatica prodest solutioni. Sume granatozū. z
miri granozū. cuiusq; 3. x. cimini carmanici in vini aceto in
fusi z liccati frictiq; 3. vij. granatozū vuc passē. vij. masticis. spice
semis apij. cuiusq; 3. x. xilaloes erudi. sabadi. cādari. cui⁹q;
3. z 5. rose ru. optie purgate. iij. castorei. 5. 3. tere oīa diligētē:
exagium propinabis cui⁹ 3. aque miri vobus. aut aromati
co pomozum syropo. aut condito. aut medicamē illi hoc ppi
nabis. Assignatio eius. Citoniorū aqua z pirozū. cuiusq;
3. lb. sup. bas. 3. xx. granozū miri. pijce. z coque dōce ad medie
tatē redeat. z si ci cui⁹ ē solo pblegmatica propinas quā de
coquitur in iice pānū in quo sint. xilaloes indice. 3. iij. Spi
ce. masticis. secci. cuiusq; 3. ij. vt autem colaueris. obolū adde
muset. z i vase cōde. quinq; opus fuerit medicaminib⁹ vtēre
pdictis. Si aut illi ppinatorus es. cui cholerica iminet solo.
nihil in iice medicaminū aut aromati. Babis quoq;
pblegmatico molestā fluxu electuariū ebuzi z citoniatum
stringens iuxta quod opus fuerit. stomachūq; qū cibo fue
rit euacuatus emplastrizabis cū emplastro quod ex sabado
suntzo apij semine. manachua. zaccara. diligenter tritis. z cū

nemami disperatis aqua conponitur. et hoc illi applica-
plastrum. Assignatio eius seci. rameci. xilaloos crude. lauda-
ni. gariofilii. felicbe. sabadi. masticeis. hypoquistidos succi. spi-
ce. acacie. rose. ru. galle. balustie. cuiusqz partem. tere oia dili-
genter et cum mirri disperata aqua. ac misufano. Sit hinc cib⁹
taugi. pulli. fraquilini. cirres subasti et pigano. apio. coriandro
sicco repleti. cinamoqz et granatoru granis. cum aceto mixto
aut certe i girabago parentur cu granatoru grais. et yua pas-
sa. cinamo. galegar. cimio. carmanico. caruiqz. aut etia frigat-
tur. aut in queredbago parentur. Electuarij stringetis af-
signatio. Sume feminis apij. calami aromatici. nanachue se-
licbe. zafrani. besebse. sandali albi. asene. cuiusqz. 3. v. cacale.
seeci. cuiusqz. iij. rosaru. x. anisi. zingiberis. fini. danci. cinamo-
mi. cuiusqz. iij. capboze piperis. xilobalsami. omicis aromati-
ci. adecbari. cimini. cuiusqz. ij. granorum mirri. vij. tere oia di-
ligenter. et cum melle disperata tabarcedi dispmato. dabisqz o
co exag. Et si solutionis aduentus paulatim fit. variisqz
aut circularis est. et in certis circuitibus. sciendū tibi est hec i
venis adunari. aut in mēbris aligbus. aut qm naturaemel
nō sufficit ad supfluitatū expulsiōē tōqz iuuada ē nā. et patiē-
ti laxas porrigedū medicam. qd cūsmodo ois euacuet supflui-
tas que emittitur. Et si cholericā bec fuerit supfluitas patiēti
granatoru dūū cū adiptib⁹ suis da aqz. cū zacē. iuxta qd op⁹
fuerit. aut syropum illi da rosaru. iij. 3. cum squingibin. 3.
ij. omnibus autem melius est mirobolanum. citrinum cum
zaccara. quoniam humorē euacuat. corpus purgat et na-
ture subsequēter ingerit inclusionē. Et si humoris est pbleg-
maticus. mirobolanum da kebulū cum zaccara. iuxta quod
opus est iuaueris. quoniam ea que in venis sunt cū solutione
emittit. stomachum premēdo intestina et venas. Expedi-
at huius dominū passionis tēperato vri exercitio et cibi iminutione
et subtiliatione. prohibeatqz illi eos dari cibos qui būo-
rem generant per solutionē egredientem. dādāqz qui illi sint
cibi cōtrarij. et cōtrario illum dispone regimine. Quz aut
diarria ex oppilatione est vtendū in egrotum bis que oppila-
tionē aperit cibis et medicamentis. vt apij semie et feniculi. ci-
mino et anizo. nanachuag. Dabisqz illi berberis trociscos.
cum squingibin citoniatō aut cū aqua in qua cimīnū coxerit
carmanicum. patientēqz hūc a troscis. phibe cibis qui ex fa-
rina. amilo. arriagz sūt et silibus. Cauat quoqz cibos et me-
dicamina pōtica quoniam bec oppilationē augent. Et si nulla
similis febris fuerit radicū dabis aquā. Assignatio eius. Sūe
radicū apij. corticū et feniculi. et adecbari. cuiusqz. 3. x. seminis
apij. et feniculi. anisi. cimini carmanici. dauci. cuiusqz. v. spice.
masticeis. affari. beili. cacale. cuiusqz craginz. xilobalsami. seli-
che. cuiusqz. 3. iij. zebibi tarfi optime interiorib⁹ purgati. xxx.
coque oia i. iij. aque libris. al. in. v. donec ad libā redeant. co-
la. et singulis bibe diebus. 3. iij. cū. 5. exag. ambrosie. Qu
aut diarria ex superfluitatibus a cerebro ad stomachū deflu-
entibus accidit et intestina. ois ad corū inclusionē propositum
facere. qz que cerebro defluunt prohibere studeas. et supfluita-
tem desiccare. Inuere itaqz et si superfluitas bec cerebri calo-
ris causa fluxum bz. emplastrū vt tere refrigeratibus et pfora-
tibus quēdammodū in cephalca qd ē ex calore patienibus fit. vt
emplastro quod ex sandal. rosa. acacia. papaueris corticib⁹.
memitbe. aliafo. bezajo. mectico. cimolea. in aqua rosarum
distemperata componitur. et lactuce talabe. postulaceqz ags.
aquam gargarizet coriandri et rosarū granatorum muozorū.
Oportet autem bis que diximus vri post corporis euacuati-
onem cum pblebotomo et sitia. et si sanguinis dominationis
signa videris. virtusqz valida pfuluerit. et si que a cerebro de-
fluit cholericā est mē. cerebri cū aloes. et mirobalanorum ab-
sintibiqz infusione purgandū erit. aut aloes pill quibus inter-
cidit mirobolanū citrinū. rosa et aloes. Sit illi cibns sumaga
zerequia. tefasa. cū tangis aut pullis aut fraquilinis. si nul-
la fuerit febris. Sin mezauro vescatur cū bozū que diximus
aliquo. Et si pungens acutagz fuerit materia ois egrotātī pa-
pauerinū dare syropū. et papaueris labnū et viacoda quod
fit cū lebbe in al. zebbe. galla. balustie. hypoquistidos succo.
sumaco. acaria quēdammodū i tussie que ex cerebri cāte fit ca-
pitulo assignauimus. coriandrū. lenticulāqz gargarizet et hlio
rū radicē. dissoluto primū in eis zafrani modico. gargarizet
rosā. aceti. arnogiōse. aquā et postulacē. et emplastro qd affi-
gnauimus caput emplastrizet. sandalū odorēt et aquaz rosa-
rā. capboz. mirrū. talabegz aquā et aceti fiat obuius vaporiz-
bus in quod lapides ptoicetis calefactos. iocūdos olfaciat
frigidofqz odores. Et si bis fortioribus necessaria sunt pul-
uerē vtatur stringentē. vt granatorū granorū puluerē. in quo
grana vne passe ponuntur et pomozū alfitū ac citoniorū. et

glandis cortices similiaqz. bec etenim materiam incarceration
et fluxū eius arecet. Quod si materia pblegmatica ē cere-
brum a pblegmate purgetur cū medicamentis quibus iter-
cidunt. mirobolanū kebulū. aloes. mirra. bezajū. calfozeū. za-
franū. Sternutatione vtatur cū cōdēso et calfozeo. syropūqz
gargarizet melleū in quo spice misceris. cubbe et seccū sup
caput instilles aquam in qua bullieris camomillā. melliliorū
bereniafetū. sanfucum et similia. pulueremqz illi da stringētē
pblegmaticam diarriam. crostifqz caueat frigidos cibos.

Capitulum. 16. de lenterie medela.

Affio que lenteria vocatur si humiditatis fiat
ex cā viscoso ois in regimine eius medica-
minibus vri. et cibis stomachū calefacientibus et hu-
miditātē desiccantibus viscosam que in eo est. vt caricarum
electuario et sumag et cheuzi. pulueribusqz reprimētibz et ali-
is restringentibus vt purgamentorū decoctione et similibus.
Et bec pulueris ad lenteria vtilis assignatio. Sume ba-
laustie et mirri granorum sumaci. ebarati. tararatibi. cuius-
qz. 3. v. galle frixe et in aceto extincte et florū granatorū acido-
rum. cufinazazi. feminis hiemasi. carice nebatice. vne passe
granorū. gladiū corticū exteriorū. cuiusqz. ij. cimini carmani-
ci in aceto die et nocte infusi ac siccati in ymbra et frixi. iij. ma-
sticis spice. seeci. xilaloos indice. cuiusqz. 3. 7. 5. tere oia dili-
genter et. 3. de co. ij. dabis vsqz. iij. mane parietesqz vespere euz
mirri syropo. expertus suz hoc et inueni medicamē vtile et ad
hanc perfectū passionem. Alius granorum granatorum
et mirri frizorum. cuiusqz. 3. v. sumaci. carice syre. et nebatice.
maccali. meccici. granorū vne passe. cuiusqz. v. coriandrū frixi.
cimini. carmanici in aceto infusi et in ymbra siccati ac frixi.
candari thuris corticū. cuiusqz. iij. florū granati acidi. galle
frixe. spice masticeis. sabadi seeci. xilaloos indice. cinami. cu-
iusqz. ij. tere oia subtiliter et sume de eo in die tere. iuxta quod
opus ē intelliges cū condito stringenti. et mirri robo simul
mixtis. Puluis machalite iuxta qd illum ad hoc vtilē cōpo-
sui. sume mirobolani kebuli. bellitric et emblici in oleo frizorū
olue. cuiusqz. 3. v. cimini carmanici in aceto infusi. cardami. se-
minis porri. oium frizorū cuiusqz. vij. semis apij. feniculi. ani-
siqz in vini aceto infusi et frixi. cuiusqz. iij. masticeis. spice. caca-
le. gariofilii. xilaloos indice. cuiusqz. ij. sabadi. iij. tere oia di-
ligenter et puluerē facto mane dabis et vespere iuxta quod op⁹
fuerit. Pill assignatio lenterie vtiliū. granati acidi florū.
galle viridis. cuiusqz. 3. iij. corticū candari. corticū glandiū
exteriorum. cuiusqz. 3. 7. 5. trita omnia diligenter in vini ace-
to optime coque donec tā incipiat desiccari et nodetur. facqz
pill. pipertinas. dans ex eis cragiti. Pill. alie viles et exp-
te. Sume corticū candari. galle. granatorū cortices acidorū.
caratbi. rharatbi. corticū glandiū exteriorū. cufinazazi. cari-
ce nebatice. cuiusqz. 3. ij. seeci. musci. xilaloos idice. cacale. bes-
base. cuiusqz. 3. purgamentū ferri in vino infusi ribano. diebus
tribus et siccati in ymbra. frixiqz quantum et medicamentum
reliquozū. tere oia diligēter. et cū sumaqz aqua disperata. pil-
lulaqz in piperis modū. ex quibus exag. dabis. Balaustie
troscis lenterie viles. Sume gelmari. feminis rosarū et semi-
nis hēmagi. cuiusqz. 3. iij. sumaqz. galle viridis hypoglydos
succu acacie. cuiusqz. 3. 7. 5. zafrani. 3. 7. 5. tritaqz oia diligēter
cū mirri aqua disperata viridis et dzagmeos. informa trosci-
cos. quos cū condito stringenti propinabis. Et expedit stōa-
cbum emplastrizari ventrēqz huius passionis vōmī boc em-
plastro. Assignatio eius. Sume rose. ru. optime purgate. ba-
laustie. sumaci. sandali rubei et albi. cuiusqz. 3. iij. coratbi tha-
ratbiti. glandiū corticū exteriorū. corticū cādari. galle viridis
acacie. cuiusqz. ij. xilaloos. seeci. rameci. spice cuiusqz. 3. saba-
di. calami aromatici. cuiusqz. iij. tere oia diligenter. et cerā in
oleo liquefac nardino et medicamina superinice et emplastrū
za et si volueris medicamina bec cū mirri aqua. aut misufani
aut vino ribano aut similibus disperata. Emplastrū aliō
gariofilii. absintibj greci. masticeis. felicbe. sabadi adecbari.
afari. cuiusqz. 3. iij. nucis muscate libani. mibe. xilaloos indi-
ce. amomi. costi. mirre. besbase. cubbe. calami aromatici. cui⁹
qz. 3. landai. zafrani. marmachuzi. cinami. frememesqui. cuius-
qz. 3. 7. 5. acacie. hypoquistidos. seeci. rameci. galle viridis. gel-
nari. rose. r. cuiusqz. ij. tere oia diligenter et cū mirri aqua aut
misufani. vel nadarube disperata et euz modico nardino olo
stomachūqz emplastriza. Sit huius cibns domino passio-
nis autū montanorū caro vt cirres. taugi. fraquilini. colūbe
agrestes frixe cū aceto aqua mixto in quo berberis sit. replē-
tur granatorū granis. pigano. apio. cimino. coriandro sicco.
aut condiātur in zirabigo cū vuis passis et granatorū grais
et mirtinis. cinamomo et galengar. tranquillitātē patiēti impa-

et quiete. Sicut magis aut post cibum ad hoc ut naturale conuertatur ad interiora calorem et humiditatem desiccat. Cum autem henteria pustularum aut vlcere sit causa. que in stomachi sunt tunica interiori. vitendum in patiente cibis et medicamentis ponticis et refrigerantibus sine calefactione. ut spodij troscis in carceratibus sine castoreo et balaustris cum miri robo. et scelerge-lino. syropo quoque sit cum berberis granorum aqua et sumaci alfiti ordici aqua propina illi in qua miri grana coxeris et citonioz aut gumma arabica. et terra cipea. portulacum quoque dabis aut bermazum. et semine pilij. ac subasferemi propina. frictum modice et olei irrigatum rosarum. 3. ij. cum citonioz robo. aut miri.

Pulueris assignatio aliua hac in preteritis. Sume seminum pilij. et merue et sabasferemi. ac arnoglossae frictum cuiusque equales partes et aqua superflua calida. et percutit donec no detur et oleum ipsius rosarum desuper propinquat. Tabasiri troscis assignatio. ad eadem vitium. Sume rose. r. seminis bermazi. cuiusque 3. v. gumme arabice. amili. spodij. cuiusque 3. ij. trita oia diligenter cum semine pilij spuma distilla et exagianos troscis troscis. Troscis alij. rose. r. 3. v. seminis bermazi. berberis. seminis arnoglossae. carui. busadi. cuiusque 3. amili. terre sigillate. spodij. cuiusque 3. ij. tere oia diligenter et subtili trās mitte panem et cum semine pilij lababo distilla. et sub exag. examine troscis. quos cum citonioz aqua propinabis. aut pomorum syropo simpliciter. aut miri vel cori robo. Balaustris troscis ad eadem vitium. Sume balaustris. 3. v. rosarum. 3. ij. terre cipee. gumme arabice. seminis bermazi. cuiusque 3. ij. acacie hypoquistidos succi. cuiusque 3. r. 5. trita oia diligenter cum portulace aqua distilla. et exag. troscis. quos cum portulace aqua propinabis. Troscis stomachi vitium. Sume terre cipee. gumme arabice. cuiusque 3. v. sanguis draconis. 3. ij. tere oia diligenter. et donum fac. 3. troscis. quos cum portulace aqua bibes. Emplastribus autem bis omni passionis stomachi cum epla stro quod diarra molestatis cholica assignauimus. ut eplastro quod fit ex sādā. rosa. balaustra. fra armica. acacia. bezajo. hy poquistidos secco. r ameco. papaueris corticibus cum miri aqua distilla. et vitis foliorum aqua ac sempiterna. Sit in hac cibis passione risum cum oleo decoctum et ordici alfitum cum rosarum oleo. biscoctum quoque tritum cum amigdalino oleo frictum. sed et meaurum cum foliorum bermaci aqua. lenticula excoctata. que decocta est et ab ea eius aqua abiecta prima cum amigdalino oleo bulci et coriandro viridi et sic co. portulacum illi porrige et miri grana viridia. gabire. alfitum. castaneam citonia. pira. mentam et similia.

Capitulum. 17. de subuersionis et vomitus amputationis medela.

De subuersionis

et abominationis

medela itendum et si subuersio accidit homini multorum causa ciborum aut eorum abominatione vomitus acceleretur et penarum immisione et squingibin porrectione aqueque calide cum squingibin et sale. aut cum semmaci aqua et radice melonis ac squingibin. aut cum maluarum aqua. vomat autem post piscium comestione recentium. aut fascoli vel melonis. post hoc squingibin porrecto potui et sale aquaque calida purget stomachum et oio mundet atque ad finem usque vomitum vigeat. post vomitum iulab propina illi. et granatorum syropum qui cum menta factus est. aut berberis syropum vel pomorum robur. Cum autem humoris viscosi sit causa vomitus patienti cum mello vigeatur squingibin in quo radices infunderis cum aqua in qua bullieris antequam modico adiecto sale. aut prouoca eius vomitum cum melle in quo fugiles coxeris antequam radicibus semine aut cruce cum melle et aqua calida. vomat quoque post salis esum et aqua probi be bibere donec post hoc superferit duc transierint hore. post hoc aquam bibat calidam et mel. oliuarique oleum et stomachum purgare studeat diligentius. Et si his non purgatur vomitus vitatur nucis et fenugreci et fugalis seminis cuiusque parte vna salis sinapis. cuiusque 3. parte codisi quadrant. hoc tere distilla. et 3. dabis. 3. v. 3. ij. cum melle distemperans et in antequam aqua dissolvens. sicque tepidum propina. quoniam cum vomitu pblegma educit et humiditates crossas et viscosas. Et si rabcae vitia. 3. salis indicis duabus distemperatis cum melle et in antequam dissolutis aqua. humores educeret cum vomitu melacholicos et cholericos et pblegmaticos. Eporget autem huiusmodi homini post vomitum mirobolanum kebulum coditum dare et zinziberis conditum. aut gabire electuarium et musci medicamentum quodcumque presens fuerit iuxta quod opus videris de eo offerens. post dies aliquot cum hyperapiera et triferia stomachum purgare conuenit. infusionemque aloca. et pilli. sabbari. similibusque arce illi a pblegma generatibus et exer-

cino vitatur cibis subtiliter et iminuat autem vitens carnibus que digestionem faciles sunt in sartagine cum olive oleo et aceto paratis. carui. galenger et menta. apio. frictis cum alio et pipere pigano. apio et similibus. Cum autem vomitus in non crisis tempore accidit. cuiusque egressio multiplicatur intueri et si quod per vomitum emittitur cholera erubea egrotati granatorum propina syropum cum menta factum et aqua frigidam. Bis quoque pomorum simpliciter syropum cum tamarindorum aqua decoctum et aqua mete aut ribesi robur. aut berberis robur cum rosarum aqua. aut citonia da muza. granatorum aquam et tamarindorum de singulis parte vna fumens et coques cum menta. colabisque et spodij modicum superaddes. quoniam omnia haec vomitum auferunt cholericum. Ordici illi pasce alfito cum melle et tritico cum granatorum aqua aut biscocto trito cum pomorum aqua. Et si hec que ei videris enomet. secundo adijce donec retineat. Si autem virtus eius debilitata est aqua carnis illi refice que ex pullore fit petioribus et gallinarum cum biscocto et aqua citonioz pomorumque et aque iniice quam bibit spodium. stomachum cum citonioz aqua emplastrum et pomorum. sandalo. aqua rosarum. capphora et secci modico buccis illi porrige puluerem. Assignatio eius. Granatorum granorum et granorum berberis. cuiusque 3. v. spodij. sumaci. pistatorum conic exteriorum. cuiusque 3. ij. 3. r. 5. tere oia diligenter. et 3. ppia. 3. ij. xilaloes syropo. pistatorum muscato et simplici. Assignatio alipistatorum. conic exteriorum. masticis. xilaloes crude. cuiusque 3. pte tere oia diligenter et cum condito propina. Alii puluis berberis granorum granatorum. cuiusque 3. v. spodij. sumaci. cuiusque 3. ij. xilaloes crude. masticis. pistatorum corticum exteriorum. cuiusque 3. r. 5. mente sicce. 3. ij. tere oia diligenter et cum citonioz aqua propina aut mazorum aqua pomorum. Citonia comedat hispanica et pira et cori frequenter olfactione. Et si natura simul sicca et emollienti illa oportet molliere clisteri aut licinio ex cathemia burach. et zaccara rubra facto. Sit huiusmodi homini cibis autem caro digestionem obediens ut pulli taugis subfricti cum aceto. pigano. apio. coriandro. meta. pipere. dmino. cinamomo. aut fricti tantum super quos vinum instilles seminum cum carui. cinamomo. galenger pipere et similibus. Bis quum vitus fuerit et nodum amputatur. patientis phlebotoma. basilica in manu sinistra aut erubus sitas appone. aut sub umbilico. aut in coram radicibus. aut pedes fortiter striges liga et fortiter frica. totumque ut ad inferiora deo deducatur materia et vomitus amputetur. Et si nec sic mitigatur. sitas si si ne incisione inter. scapulas pone. Assignatio incidens vomitus cholericos medicamentis. spodij. rose. sumaci. sandali albi. marmabuzi. pistatorum conic exteriorum. cuiusque 3. berberis. nabea sicce. xilaloes crude. sicce. cuiusque 3. v. capphora. 3. r. 5. tere oia diligenter et exagium de eis cum tamarindorum aqua propina in frigida fricatorum aqua quam colabis super pomorum aquam sitorum. et sic cum vase bibat fictili nouo quod vaporare rit cum xilaloe cruda et capphora. Syropi assignatio et vomitum repumit cholericum. granatorum pomorum. citonioz aque cuiusque libra aque rosarum. 5. libra tamarindi. 5. libra. mete fasciculū. Unde in olla proijce lapideam et leneas ad prunas coque donec triens officiat. tunc sume ligni aloca crude. masticis. seci. cuiusque 3. ij. 3. trita oia diligenter. in panem liga mudo subtili ac laxum permittit et in olla proijce coque donec ad medietatem totius quod primo posuisti redeat. tunc. superadde zaccara tabarzedi. et bullientis spumam tolle donec ad liquorem uenerit iulab. deponesque in vase ade quum opus fuerit fruitur. Syropi assignatio qui vomitum stringit pblegmaticum. Summe citonioz et pomorum syropum aque. vini ribani. cuiusque libra et iniice mete fasciculū. nemami. fautenegiz flouial. moderatoque decoque igne donec ad medietatem redeat. tunc proijce in vas mellis depurati libra et decoque donec spissum fiat. tunc superiniice xilaloes indice. masticis spice. gariofil. bellacale. cuiusque 3. zinziberis. 3. ij. tere oia diligenter et sup vinum proijce tepidum. liquefacas omnia optime. et ab igne depones in vase code quum opus fuerit fruitur. Et attendendum ne forte aliquo sit corpus repletum humoribus. Et si in stomacho quidem cholericus innecitur. Autem autem si pblegmaticus et temperatum si fuerit humoris melacholicus. Corpore euacuato medicamentis vitare stomachum confortantibus et vomitum sedantibus.

Capitulum. 18. de singulationis medela.

Ingueltatio

hec si ex euacuatione fuerit. aut ex calore. patienti aqua propia rosarum refrigerata cum pilij semine spuma et

oleo rosarū. ac violaceo: propinaq; cū peponis aq̄ aut mal-
narum. aut cucurbit. portulacae aqua trite et in aqua fricate
cum iulab et violarū oleo optimo. aut semis cucurbit. oleorū
amigdalio dulci oleo silib⁹. Quidē quoq; pōzige aq̄ refri-
geratam cum niue cū amigdalino oleo: stomachūq; cū ce-
roto emplastris facta ex citroli aqua et cucurbit. et semper
niue: s; et psilij feminis aq̄ cū cucurbit. rasuris et ordei faria.
ac carbemia. violarūq; oleo. Et si ex repletionē fuerit singul-
tatio est vtendū in patientē ipsius vomitu cū aqua calida et
squingibin: s; et aqua mellis cū aneti aq̄ et fugilū succo simili-
busq; que stomachū adiuvāt purgationē a plegmate. ipm-
q; scidit. Pulveris assignatio vtilis que ex repletiōe et sin-
gulationi. Summe cimini carmanici. et nebatici. anisi. feminis
apij. et nanachue. cōles pres. teresq; oia diligenter exagium
dabis patienti cū nemami aqua. Troscifi singulationi viri-
les. que ex repletionē accidit. Summe mirre. aloes. adechari.
nemami. fautenegi mōranti. mente. pigani sicut. feminis apij. cā-
dari. anisi. cui⁹ q; 3. ij. opij. rosarū optie purgataz cui⁹ q; 3. s; 3.
tere oia diligēt et cū vino distēpans troscifa. desiccāsq; s;
exagiū cū nemami aq̄ et mēte. bibēdiu poziges. Et si castorci
sumptis obolum et s; et cum aceto aqua mixto propinaue-
ris: proderit singulationi. Et si medicaminibus his singul-
tatio nō mitigatur. stermutatione ptere licinia naribus indu-
cens cartari: cōditiūq; olfaciat et similia. Sed et anbelit⁹ sup-
pressiōe vraf. qm̄ sepius singulationem ex repletionē dissol-
uit. Et si egrotō buic troscifcos. ppiaueris. couquebi. sub. s; 3.
examine cū nemami aqua manifeste proderūt.

Capitulū. 19. de inflationis et vētositas que stomacho
accidunt. medela.

Um et inflatio et vētositas stomacho acci-
derunt patientē cibū imminuere conue-
niet. cibosq; cauere crossois quirentositate generant
et inflationē qualis est faba. ciccr. fasciolus. lac rura et similia.
vtatur aut balneo post multū exercitium. et āte pādū frict
q; stomachū et cataplasmet cū sale et cimini. nanachua et ele-
ctuarijs ad ignē calefactis. dabifq; si cimini puluere. Cui⁹
hec est assignatio. amcos nanachue. fenicli. anisi. cuiusq; s; v.
feminis pigani. feminis apij montani. cardamomi. nigelle. fau-
tenegi montani. nemami. cuiusq; 3. iij. castorci. s; 3. tere oia
diligenter. dabifq; ex eo. s; cū veteri vino. Et si egrotō buic na-
sturtij dederis feminis. apij feminis. nanachue. cuiusq; 3. ij.
zernebadi. carpo balsami. cuiusq; 3. castorci. s; 3. tere oia dili-
genter. et cū vino dabis hēc ribāo. pdest aut si his vtaris me-
dicaminibus sigillati. aut. ij. corū vel tribus et cū mell⁹ propia-
ueris syropo vētositati medetur. Et si egrotū buic electuarij
dederis cimini exag. cū aqua tepida prodest. vētositatēq; dis-
soluit et inflationē et digestiōne procurat. socrita quoq; ad ea-
dem vtil est mirabili vilitate et diatrion. pipereon. mitrida-
tum. et tyriaca. m. et emicdani electuarij. saturicq; et fauten-
gi. similiaq;. Et hec electuarij assignatio vētositati et infla-
tioni vtil. Sūc cimini carmenici et nebatici. et nanachue. scis
apij oriolani. cuiusq; 3. iij. feminis apij mōranti. sumzi. carpo-
balsami. xilobalsami. mastici. cuiusq; 3. ij. gallengar. pipieris
albi et n. feminis pigani. cuiusq; 3. s; 3. castorci. galbani. cuiusq;
q; 3. galbanū in citrozū oleo dissolue. aut balsamino. et medi-
camina siml misce atq; cum dispumato melle distēpera et in
vase cōde. dabifq; ex eo. a. s; 3. rīq; 3. cū aqua in qua cimini
carmanic bullieris: aut viuo ribano. aut aq̄ decoctionis pi-
gani feminis. iuxta q̄ patientis attendis virtutē et debilita-
tem. inture aut et si nā siml cū his sicca est. electuarij illi da-
sabarbarā. aut byerapiera cū melle fermentatū cum aq̄ in q̄
anifum et apij semen coqeris. Qd si nā moll est cardami da-
semen frizū et cimini carmanicū in aceto insusum et frizum
et siccatum.

Capitulū. 20. de lactis et sāguinis in stomacho. coagula-
torum medela.

In lactis et sāguinis qū in stomacho coagu-
latur obseruādū ē medela. et si lac-
tē ipsum coagulatum fuerit patienti leporis coaguluz
dare expedit. s; 3. pēfāns vīq; 3. s; 3. exag. cū aqua tepida. Qd si
coagulū nō est incurre leporis da edulmū cum aceto mixto
aut viuo veteri. aut galloz simū cū mle. aut abozai aq̄. aut si
bi succo. aut fautenegi aq̄ cū sale. In sanguinē aut coagula-
tum propie nasturcij sumes. 3. ij. aut. iij. cū aq̄ in qua beffam
bullieris.

Capitulū. 21. de tenasmon medela.

Tenasmon ex acutis fiat humoribus
pungitiuisq; egrotāt psilij
semen dare concedet cū violarū oleo. iuraq; sorbeat

pinguia. et super ventris eius inferiora aqua funde tepidā. et
violarū linias oleo. Et si comitatur hec solō cholica patienti
tami dabis puluere cū mirti syropo. et sabasafremi semine
subfrico. Qū autem tenasmos humiditatis est ex cā viscosē
que descendit. egrotantē a frigidis prohibere expedit et ma-
chalite da illi puluere contra tenasmos nāq; optimū ē reme-
dium. Dabis quoq; modicū semis apij et porri equaliter. cū
aqua calida. dabifq; 3. ij. nasturtij cum aqua calida. troscifi
quoq; ascarinatō si dētur profut. sicq; et cōquebi troscifi. sup-
ponciq; hoc licimū. Assignatio ei⁹. thuria masculi mirre niū
de. mibe. opij. veronici. zafrani. cōles pres tolle. tere oia dili-
genter asiafū in forma in cuius extremo filū appone et tenas-
mon patiens sibi supponat. quoniam presentis ē vilitatis. Et si
signatio licimū alius ad idē. Summe mirre munde. mibe. ibi-
ris masculi. opij. sandarufi. zafrani equales partes. tere
diligenter et cum aqua distēpera. licimūq; facto suppone.
Et si ex his pillulis. tanq̄ ciccris grana feceris. et tenas-
mon patienti propinaueris grana. ij. cum aqua tepida pro-
derit. Et hec troscifcorū assignatio tenasmon vtilū. Su-
me nanachue. feminis apij. cuiusq; 3. iij. mirre munde. spice.
asari. zafrani. cuiusq; 3. s; 3. castorci semis. iusquiam. cuiusq;
q; 3. tere omnia diligenter et cū aqua distēpans. s; 3. troscif-
cos isforma. Puluis qui tenasmo prodest papaueris et cor-
ticū eius. cuiusq; 3. iij. semis apij et semis porri. cuiusq; 3. ij. i-
thuri masculi. nanachue. cuiusq; 3. s; 3. tere oia diligenter et pulue-
re facto exagiū. da vīq; 3. ij. cū aqua calida. Puluis alius
contra tenasmo vtilis. nucis assate. v. xilolale. secci. nucis muscate
thuri masculi. cuiusq; 3. s; 3. puluere fac et totū viro da. cū
calida aqua. puero. 3. ij. Et si ad idē. semis apij. nanachue.
anisi. cuiusq; 3. ij. nucis assate. v. xilolale. secci. nucis muscate
cuiusq; 3. s; 3. tere oia diligenter. dabifq; deco exag. cū tēpi-
da. Et si cum tenasmo solutio fuerit plegmatica cū pūto
dabis stringenti. Pulueris alius assignatio ad tenasmon
cū solutione. Summe nucis assate. abebeli. acidorū florū gra-
natorum. spice. garofoli. sabadi. cādari. laudani. calami aro-
matici. cacale. befbale. anisi. feminis apij in vino infusi et friz-
galle frize in vino exteriore. reubarbari tabase in al⁹ tarase
fructus cuiusq; 3. granatorum granati frizorū. vj. tere oia
diligēt et cū tepida iuxta quod opus fuerit aqua dabis. im-
pera autem illi cibos cauere frigidis. sitq; illi cib⁹ ciccris aq̄
cum columbarū pull. aut passeribus frizis in oliu oleo quib⁹
bus semis nasturtij aliquid addiderit. cibū minuat. sitq; illi
paucus quoniam maxime prodest. Qū autē tenasmos ex
apostemate ē intestinorū. hocq; in reeti ē vltimo intestini lici-
nia supponat que sunt ex carbemia lini semine et malua tri-
tis diligenter et cū fenugreci aqua distēperatis. aut licinūm
quod ex bezaji. zafrani. opij cuiusq; partibus iuxta qd opus
ē sumptis. paties in aq̄ sedeat in qua fenugrecū. lini semen.
arslunegi. cathemic folia. caules. lenticulam excoziatā coqeris.

Et si apostema hoc in superioribus ab hoc fuerit loco in
tātū vt licimū ad ipsum vīq; nō attingat clisteri vtere quod
ex carbito. cathemia. fenugreco. lini semine. ficubusq; fit et
sursure beuri. sifamiq; oleo multo egrotantq; clistere vt per-
ferat aliqu. itulū intus impera. locūq; ab exterioribus cum h
emplastris emplastro. Assignatio. carnib⁹ elixatorū in
mortario optime tere et superiniije. oui elixati vitellū et oleū
rosarū. fortiterq; totū in mortario percut. patientēq; foris
locū cataplasma. Et si apostema plurimi ē caloriz o; empla-
strizare locū cū strigino elixato et trito diligenter oleo adbibī
ro rosarū et oui vitellū. s; et oleo rosarū puro et tepfacto. qm̄
apostema dissoluit hec calidū. Et si tenasmos stercoreum
fit in intestinis cōclusorū cā electuarij illi da. sabarbarā da-
citicli. aut violarū troscifcos. aut zaccara in aqua calida. Et
si aliquis hic ē calor. cassie. s; da electuarij cū turbit aut pu-
norū labucū cū diagridij modico. cathemic. buraci. cologni
de adipis. zaccar. rubee licinia sibi supponat et cū espidaba-
gi iure illū refice cū polipodio et cartami spuma. alijsq; bu-
isimodi mollientibus naturā medicaminibus. quoniam enim cā
emollicis dolor mitigabitur.

Capitulū. 22. de intestinorū dissinterie et sanguinis flu-
xus que est cum excoziatione medela.

In intestinis excoziatio et dissinteria fue-
rit maximeq; in superiorib⁹
in principijs patienti tami puluere dare expedit cū
citoniōz robo et mirtino. et dabis illi cū mirtino syropo et
pozige ielnari troscifcos cū mirti syropo et portulacae aqua ac
arnoglossē. sed et basedi troscifcos cū medicaminū aliquo re-
primētiū. Et hec medicaminum assignatio que excozia-
tioni prodest intestinorū. Summe gūme arabice. terre cypice.

cuifqz .5. partē. sanguinis draconis. hypoquistidos succi. cu
iufqz .5. pte. terre oia diligenter. z .3. ij. propina cū miri robo.
aut cū virgari portulace aqua. aut foliozū bēmazi. Ad
dicamīs ali⁹ assignatio. gūme arabice. terre cyprice. cuiufqz
3. iij. acacie. hypoquistidos succi. cuiufqz .3. feminis portulace
fricti duas. terre oia diligenter z .3. ij. z cū m. rri syropo. ppia. aut
citoniōz. aut portulace aq⁹ v⁹ arnoglossē. Ab etz h⁹ passio
nis oīo lac frictum in quo lapides proiceris calefactos aut
frusta ferri similia: quoniam hoc cōueniētis ē. eo q⁹ i ferro pō
ticitas sit z relinquit: cōfōretqz intātum vt ēt ad que perue
niat deficeat. Dabis aut hoc cūz biscocto. Si vero aliqua illi
fuerit febris. lac minime porriges. s³ tabasiri trociscos strigē
tes cū citoniōz robo z miri. z post horā vñā ordi alfiti aq⁹
cum tami z gūma. Huc debinc vt trāserit hōz puluerē hūc
illi porrigē. Assignatio eius. Seminij psilij. z merue feminis
ac fabasferemi. cuiufqz .3. v. terre cyprice. armenice. amili. cu
iufqz .iij. spodij. rose ru. carabe. cuiufqz .ij. frige optime portu
lace semē. aliaqz similitur. s³ adāstionē cauc. reliqua qz medi
camina: medicorū terre z cū medicamibus z cum semibus
miscens. puluerem fac: ex quo .3. iij. cum miri syropo aut ci
toniōz dabis. Cēstatur huius oīs passiois si nulla fue
rit febris autum carnibus mōtanariū: que q⁹ leues sūt. vt tau
gi. cirres. fefeni. frāquilini i z irabago cōditi cum oliue oleo z
granatozū granis. Et si hoc cū odorū facias extremis nihil
peccas. Sumi achia quozqz si in eā portulace mittantur virge
vtilis ē. Si sit aut aliqua febris: mezaurū cozū que diximus
offeret. panēqz aqua insulum granatozū muozū z massaz
que ex lacte sit z milio. rizo excoziati. Dabis ēt ouozum vi
tella elixata in aceto sup qua modicū mitte sumachi. Et si vi
tella ouozū sumpteris elixata in aceto z supiceris illis mo
dicum mirte sumaqz z galle diligenter tritozū. oleūqz super
instillaueris oliue bulliens: z huius domino passionis por
rexeris prodest. S³ z si sorbitionē que ex riso fit fersciaco cūz
caprarum renū adipe prodest. maximeqz si risum frixeris le
uiter. Sorbitio quoqz que fit ex parimate z gabini. in al⁹ ba
bire cūz oleicibus amigdal⁹ tritis z amigdalino oleo. Qdōz
ex atria sit cū sumachi aq⁹ z caprarū renū adipe: aut rosariū
oleo si aliqua fuerit febris: fabulqz decoctis in aceto cum su
machi aqua profunt. Fructus hūc des citonia. pira pōa
pontica. gabirum. mēspila. benachum. glandes. castaneas.
similiaqz. In aqua quam bibit spodiū mitte. gūmā arabi
caz. tam armenij. Laudū est autē illi a pūgētib⁹ cibis
z q⁹ fortis sūt acerbatis. salisqz: nec que fortiter pontica sunt
permitte. z aspera: nisi forte in eis viscositas fuerit siml⁹ z le
nitas. vt amili. gūma arabica. terra. feminaqz quibus laba
bum emittitur. Et hec pulueris assignatio qui diffinterie
prodest. z excoziatio interitoniōz. Sume feminis psilij z se
minis carue. ac fabasferemi. feminisqz malue. oīm subfri
xoz cuiufqz .3. vij. granoz miri z berbis. castane. scis portu
lace fricti. cu⁹ qz .iij. bermazi. z arnoglossē seminū. gūme ara
bice. terre armenice. terre cyprice. cimoleeqz. amili. cuiufqz .v. cū
crozum marinozū. budae adustozū. acacie. hypogstidos suc
ci. cuiufqz .ij. coriandri. fricti. rosariū. cuiufqz .iij. femina frige
z reliqua medicamina tere optime. dabilqz ex eo .3. iij. ad mi
nus duas. cū miri robo. z citoniōz. Et si nulla fuerit febris
da lac caprinū in quo lapides sint calefacti. aut ferri lamine
cū modico pastumatis. Assignatio eiusdem viliū excoziatio
ni. terre cyprice. gūme arabice. acacie. hypogstidos succi: me
zari cuiufqz .3. z .5. florū granati. feminis bermazi. rose suma
chi. geluari. cuiufqz .3. tere oia diligenter. ac cum arnoglossē
aq⁹ distēperās pill de quibus .3. ij. propiabis cū miri aq⁹. Qū
autē intestinis calor accidit. que multum stringunt vti nō ex
pediet. sed patienti que voluerit dabis aut puluerēz cui aliqd
adiceeris. acacie. z carabe. dabilqz illi puluerem hunc. Assi
gnatio eius. feminis. malue z carbemice subfrizozum cuiufqz
.3. v. amili fricti. gūme arabice. terre cyprice. cuiufqz .x. terre oia
diligenter z cribra. dabilqz ex eo .3. iij. cūz miri syropo. Et
si cum vlcratione z excoziatiōe namre accidit siccitas: z ege
stionis incarcerationi. parietū psilij semē dabis z merue. ac fa
basferemi z carbemice malucqz singulozū partes equalēs z
nō frizas sumeqz ex oibus .3. iij. v. qz .iij. cum aqua tepida. z
rosariū oleo. hec enim naturam molliēt. Sin hoc ipsū da
medicamen cū aqua in qua cassia. f. fricabis. molliet etenim
nāz z vlcibus non oberit. Cū aut vlcera intestis sūt in
feriorib⁹ z medicaminū pocta nihil cōferunt: clistere tibi istat
qm⁹ ipz facili⁹ citulqz ad locū puet ei⁹ nō debilitata virtute
in superiorū trāsitū mēbrozū: hoc itaqz si fuerit intēdū. Et
si sanguis exitus sine tormētib⁹ sit z dolore punctioeqz pati
entem clisteriza cū arnoglossē aqua z portulace ac virge pa

stozis. sic sume ex singulis mediā libā z medicamina superi
ijce oīqz vitella in aceto elixata vini. terre cyprice. gūme ara
bice. cuiufqz .3. hypoquistidos succi. acacie. sanguis draconis
cuiufqz. obolos. iij. tritozū oīm diligenter: instillabilqz olei ro
sarum optimi. z tereqz diligenter cum ouozū vitellis in mor
tario. z sic cū succis miscabis z clisterizabis. Et si aliqua
simul ē febris aut ardor. angustiatioqz adice oib⁹ bis cucur
bite aquā z feminis psilij spumā. Q⁹ si cūz tortione sanguis ef
luit punctiōibus clistere adhibe lenies z tormēdes mitigans:
vt clistere in quo rīzū pontur. z ordi alfiti. adepe z galla.

Et hui⁹ clisteris assignatio ad eadē vtilis. Sume risi fere
si acci. ordi alfiti. lenticule excozicate. cuiufqz .3. xv. granozum
miri. granati florū acidi. cuiufqz .v. coque oia in trib⁹ aque
tē. donec ad vñā redeat: colaqz z .5. lb. sume vqz duos trien
tes. z medicamina hec supinice. Sūme arabice. terre arme
nice. amili. cuiufqz .3. cerule plūbi. sanguis draconis. acacie. cu
iufqz .5. 3. carte aduste. 5. 3. vitella. ij. ouozū elixata in vini ace
to. renū adipis liquefacti z colati x. 3. Ad medicamina tereus
subtili cribra pāno. z cū ouozū miscē vitellis z adipe liquefa
cto in mortario donec optie mixta sint tundē: tūc risi aquaz
colati supinice. tepidaqz hec clisteriza: s³ bis bis facies. Li
steris predicto tormioz. Sume risi feresi aci. lenticule excozia
te. ordi alfiti. milij excoziati. cuiufqz .3. x. acidi florū granati.
ieluari. cuiufqz .v. gladiū exteriorū cortici. miri granozū.
taratib⁹ bi. caratib⁹ bi. cuiufqz .v. coque oia in tribus aque libris
donec decoctū ad libā redeat. colaqz .5. libā sume in q⁹ hec
mittes medicamina. terre armenice. cimolee z cyprice. gūme
arabice. amili fricti. rose. e⁹ qz .3. ij. acacie. delectachu. hypogsti
dos succi. cerule plumbi. aferibi. adusti. carabe. bufadi. adu
stozum. carte aduste. cuiufqz .3. tere omnia diligenter z sume ex
oibus .3. iij. ouozū vitella. ij. in aceto elixata vini. olei rosariū
caprarū renū adipis liquefacti. cuiufqz .x. 3. 3. 3. tere oia in mor
tario fortiter z cum aqua decoctionis miscē clisterizaqz ma
ne z vespe diebus duobus. aut. iij. donec sufficiat optimū est
enim. Clisteris alius assignatio. Sume risi feresi aci. succi
ordi. cuiufqz .3. xv. rose. r. balauis. miri granozū cuiufqz .v.
coque oia in tribus aque libris donec ad libā redeant. ac
cola z sume ex ea .5. lb. medicaminaqz bec illi iijce: carte adu
ste. sanguis draconis. gūme arabice. cerule plūbi. tere cipi
ce. cuiufqz .5. 3. trita hec diligenter subtili transmittē pāno. vi
tellumqz sume oīi elixatū in aceto z rosarum olei 3. crudaz
z in mortariū proiece cū medicamibus optimeqz conterens
aquā superipone risi tepidūqz clisteriza. Quidū autē erit bis
clisteribus iuxta quod opus esse intellexeris ex passionis vi
ribus z debilitate: z iuxta quod necessitate videris ad medi
camina vocantē stringentia. viscosa frigidaz z similia. Et
oportet cibū imminue quo stercus paucum sit z per hec loca
non transeat. nec ea excozie. Quod si passio diuturnior
sit. z in comedentē fertur spetie nisi hec sufficiant ad vlcera v
ficanda. p⁹pter humiditatis corūz copiā. z corūz putrefactio
nem. sanieqz egreditur sine sanguine: tunc clisteri vtendum
est acuto adurentiqz fortiter deficcāt. vt arsenicozū clisteri. v
lcera etenim que exterius accidunt z cū medicaminibus non
deficcantur siccantibus vt yngentis z pulueribus necesse ba
bent adhiberi medicamina que in vltimo sunt deficcationis
vt coctura. Coctura autē alia fit medicaminibus adurentib⁹
vt calicon z dicberdic. alia igne. ideo ergo hac in diffinteria
clisteri vtendū est quod cocture obtineat locū qd sit illō ē in q⁹
auripigmēta ponūtur. nec vero bis in principijs vtēdū ē. s³
post tps plixitatē. Et hec trociscozū assignatio arsenico
rū q⁹ in clisteri ponuntur. Sume arsenici rubei z croci. lebbi ie
menici. cuiufqz .3. x. calcis viue. xv. panis adusti. carte aduste.
opij. acacie. hypoquistidos succi. cuiufqz .v. tritis oibus dili
genter cū arnoglossē aqua distēperans troscica z vsui recon
de. quāqz opus fuerit cū risi lenticule aliozūqz que predicta
sunt decoctionis aqua vtaris. Arsenici trociscozū assigna
tio. zernici rubei z croci. cuiufqz .3. iij. alumis iemenici. eris
vsti. cuiufqz .iij. opij. z afrani. cuiufqz .ij. carte aduste. acacie. s
guinis draconis. tere. chimolee. gūme arabice cuiufqz .iij. cal
cis viue. v. 3. tere oia diligenter z distēpera cum miri aqua
z exagi. trociscos in forma quā opus fuerit fruturus vt an
te diximus. Et si vlcus z excoziatio in iustino sūt recto. li

cinis erit vředū ad hec vřilibus: quoniam hi ad locū perueni-
ent. **Asiā** assignatio quod sanguine amputat. sume acar-
ie. hypoquistidos succi. ielnari. terre cypice cuiusq; partem
ydabe aduste. ceruse plūbi. cuiusq; .s. partem trita oīa diligē-
ter cū arnoglossē aqua dissēpera. aut virge pastoris. aut por-
tulace aqua factozq; lictinio subpone. **Licini** ali⁹ assigna-
tio ad excoziationē dissinterie. Sume rīsi fereciaci. gūme ara-
bice. terre cypice. cuiusq; partē. carte aduste. acarie. balaustie
ceruse plūbi. sanguinis draconis hypoquistidos succi. cuius-
q; .s. partē. tritis oībus diligenter cū arnoglossē aut mirri aq;
dissēpera. z asafū in eius vřitimo filū pōnes fac: quq; op⁹ fue-
rit fructe. Et si quod a proximo decurrit loco sanies est. hoc
vřaris lictinio. **Assignatio** eius. Sume calcis vřue. .s. iij. ar-
senici. r. z croci cuiusq; .ij. mardaseni. cabathi argenti. hy-
poquistidos succi cuiusq; .z. .s. tere oīa diligēter z cūz gūme
arabice aqua dissēpera. lictiniq; informa longum sub digiti
quātitate in quo filū pōnes: quo cum opus fuerit cū filo edu-
catur. Quod si in superioribus erit passio intestinis medi-
caminibus erit tibi que bibūt vředū. Si aut excozatio
hec in superioribus z inferioribus z que pora sumuntur me-
dicaminibus z clisteri vřendū simul. **Expedit** autē qum pu-
tredinis intestinorū curatio aduenierit z sanata fuerint. me-
dicaminū causē soluentiu porrectionē. maximeq; qv⁹ d⁹ colo-
quintide adeps imiscētur diagridiūq; . Si aut ad ea depnle-
rit necessitas mirobolanos illi oīa z sene rosam. sumumierre.
cassīa. f. lebelabū z similia.

Capitulū. 23. de dissinterie epatice medela.

Patice dissinterie medela z cura perdiffici-
lis ē z perpauci ab ea liberantur: co-
q⁹ medicorū multi parū epatis agnoscunt debilita-
tē cāmz qua debilitatur. **Aut.** S. se agnoscit quosdam qui-
bus dissinteria erat epatica que ex epatis facta fuerat debili-
tate. perieruntq; ex pauca medicorū notitia coz⁹ curationis:
hec nāq; passio nōnūq; ex humore fit acuto qui ad intesti-
na defluit: z quoniam hec passio vlcēat intestina curant illam
dissinterie intestinorū cura qum epatis defidret curā. ideoq;
qui egroratur deperit. **Portet** itaq; medicū inuestigationē
z speculationē diligētē adhibere signis quibus epatis signi-
ficātur passionē quas vt intellexerit epar curare proponat
confortatiōē z his que malā eius auertūt cōplexionē quē ad-
modū in male cōplexionis epatis medela assignabim⁹ z ei⁹
debilitatis. post h⁹ illis vři incipiat que sanguine incarecrant
z huiusmodi passionē queq; ab ea fuerit incōmoda amputāt.
Sunt aut hec puluis cui imiscētur berberis lacea. reubarba-
rum. terra sigillata. cypica. spodiū. spodij. troscif. strigen-
tes z similia. hūc medetur passioni. **Et** hec pulueris assi-
gnatio qui hic manifeste prodest. Sume ro. r. .s. vj. berberis.
iij. lacee lote. iij. virgarum sube. spodij. gumme. sandali albi.
cuiusq; .ij. seminis bēnāci. z. reubarbari. z. .s. .s. zaffran obo-
los. ij. tere omnia diligenter. propinaq; quadrantem cum la-
cte quo butyrum eduxeris ab exagi. vřq; .z. .ij. proiectis prius
ferreis laminis calefactis in ipsum lac. Et si trosciforū eāa
be. s. exag. sumperis z cū pomorū propinauris robo muso-
rum aut granatorū aqua cū portulaca z berberis. aut ribesi-
robū vřile erit. Sic z oīa que sanguinis spūo profunt medi-
camina si medicaminibus admisceantur que male medētur
cōplexioni epatis calidi z eius debilitati. epatice profunt dis-
sinterie. **Epar** medicaminibus ipsum confortatibus emplastrū
za z sanguine reprimētibus. vt hoc emplastro. **Assignatō**
eius. Sume sandalorū cuiusq; .z. vj. sumaci. balaustie. cuiusq;
.iij. tere cipice. hypoquistidos succi cuiusq; .ij. tere oīa diligē-
ter z cū arnoglossē aqua dissēpera. aut virge pastoris. aq;
rosarum accoriborū vitis. z epar emplastrū pāno cūz li-
neo subtili. infuso z refrigerato. sicq; super epar pone.

Capitulū. 24. de emorroidū z fistularū fissurarūq; ant medela.

Emoroides a quibus defluit sanguis vt
cūrentur patienti vomitu est
vřendū z paulatim illū assuescat medicaminibusq; q;
desiccant vt earaba busadū. margarite mixte cū mundanti-
bus vt terra armenica z cypica. cū his que dōmirationē p-
uocāt vt asulunia fereciaca z tyriaca recens. **Adedicatis**
assignatio vřilis. emorroidibus quibus sanguis defluit. Su-
me trosciforū carabe. .z. .s. .s. mirobolani. indi. bellirici z embli-
ci frizorū in oliue oleo z tritorū diligenter. cribratorūq; cum
machalo dissolue z porri aqua pillulaq; .z. iij. cū aqua tepida
propina. **Adedicamē** aliud ad idem. mirobolani. indi. ci-
bellirici. emblici. cuiusq; .z. v. semis porri. iij. busadi. carabe. v.
dabe aduste cuiusq; .ij. .z. .s. machali. x. tere oīa diligēter z ma-

calum cum porri aqua dissolue z foliorū cipressi atq; cū ipso
medicaminibus dissēpera z pill. dabilq; ex eis. .z. iij. cū aqua
in qua ferrū extinxeris calefactū. prodest enī z sanguis apu-
rat fluxū. **Assignatō** alia. mirobolani. indi. bellirici. emblici
cuiusq; .z. iij. granorū mirri. glandiū conic exteriorū taratbi
thi. balaustie. cuiusq; .ij. masticis. nucis muscate. spice gariofi-
li. cuiusq; .ij. macali. glauci. ij. semis porri. iij. purgamenti ferri
i vini isuli sece nocte z die friziq; z desiccati. xx. mirobolanū
z emblicum friges porriq; semen in oliue oleo z diligenter
teres. machalum aut in aqua foliorū cipressi dissolue z sic oīa
hec dissēpera medicamina. pillq; cum tepida. .z. iij. datur
us aqua.

De emorroidis

Emorroides autē ce-
ce be sunt quibus sanguis
nō effluit ideoq; aperiendū sunt quo defluat. qui enim ab eis
decurrit sanguis malus ē: z qum exierit dolor mitigabitur. si
igitur eas aperire volueris cataplasma illis adhibe medica-
minū calidozū vt barburmaru z pūgentis cepe succū. aut ca-
licon z dieberdie z post hec mirobolanū kebulū z emblicū. cō-
dita dabis. macaliq; pill⁹ z trisara minozes. **Et** hec pulue-
ris assignatio emorroidū dolori vřilis z earū ventositati. Su-
me mirobolani. indi. emblici. frizorū in oliue oleo. cuiusq; .z. x.
seminis porri. nabatici. nasturtij semis frizorū. nanacue. cu-
iusq; .xv. in al. xvij. abebeli. amigdalorū amararū. nucleoz;
anteperficorū. cuiusq; .v. masticis. nucis muscate. cuiusq; .ij. te-
re oīa diligenter. z. .z. iij. de co dabil⁹ cū aqua calida. Et si hūi⁹
dñō passionis aque porri. .z. xv. cū duabus olei nūc. ppinaue-
ris manifeste proderit. z si locū veteri oliuarū oleo cataplas-
maueris doloribus medetur. **Et** si paties is mirobolani indi
in vaccino frizi butyro aut oliue oleo. z semis fenculi. tritoz;
diligenter. cuiusq; partē. nasturtij semis pres. ij. sumperit. su-
metq; diebus singulis ex his. .z. iij. cū vini tede. pderit. **Pill⁹**
assignatio que dolorē mitigant emorroidū naturāq; soluit.
Sume mirobolani. indi. bellirici z emblici. machali. cuiusq;
.z. .s. .s. cimini carmanici. salis indi. saturcie. fereciace. fureniā
albi. amoniaci. hermeli. fatarag. nanachue. raseni. feliche.
masticis. cuiusq; .z. .s. .s. pendiorū optimozū. turbit albi cuius-
q; .v. iij. aloes epatice. xx. lequebini. ij. tere oīa diligenter. gū-
mas autē cū porri aqua dissolue z eadē oīa dissēpera medica-
mina. pillulaq; .z. ij. vřq; .ij. de eis datur⁹ noctibus cōtinuis
quoniam manifestissime profunt z dolorē mitigāt. **Empla-
stri** assignatio quod ani medēt dolorib⁹ z emorroidū. Sume
machali. glaucū. z in oleo dissolue. semē lini z porri in buty-
ro decoctū vaccino. simul oīa in mortario tere donec perfe-
ctum sit z anū emplastrū. **Emplastrū** aliud ad eadē vři-
le. Sume camomille. melliloti. porri nebatia. foliorū carbe-
mie. cuiusq; fasciculū. z in aqua optime coque. donec oīo defi-
ciat. tunc in mortario tere z oui vitellū supinice. optimeq; si-
mul oīa contere. tunc sume fenugreci. lini semis. cuiusq; pres.
machali in adipe liquefacti galline. .s. ptem. tritaq; diligēter
alijs admisce z emplastrū anū cum tepido. **Pulueris** as-
signatio que emorroidū prodest doloribus. Sūc abebeli. bes-
qui. amigdalaz. amararū. nanachue. cuiusq; pte. porri neba-
tici. partes. ij. aristologie. piretri. cuiusq; .s. partē. tere oīa dili-
genter. z farinā beuci superinice. oīaq; cum porri aqua di-
ssēpera. z factū panē in camino pone lentis ignis. deficeaq; z
terens cū nucū oleo iterū pasta aut sisami itrozabis. dabilq;
ex co. .z. iij. cū tede vino. **Quz** aut emorroidas apostema co-
mittatur calidū: hoc applica emplastrū. **Assignatio** ei⁹. Su-
me ceruse plūbi. .z. v. litargiri. epabanici. iij. masticis. z. iusq;
ami albi. ij. trita oīa diligēter cū oui albumie pasta z mūda-
rum oleo oliuarū. locoq; appone tepidū. **Emplastrū** assi-
gnatio calido in ano apostemati vřilis cum emorroidē. Sūc
foliorū. carthemie. camomille. melliloti. cuiusq; manipulum.
fenugreci. semis lini. cuiusq; .z. iij. lenticle excoziate. x. coque
oīa donec exsiccantur. z in mortario tere donec tāq; vnguen-
tum fiat. vitellaq; .ij. ouozum superadde cūz violaceo oleo. z
cum pistello optime misce donec cōpleatur. z sic locū empla-
strū. **Adedicamīs** assignatio quod dolorē sedat. emor-
roidum si nullus fuerit illic calor. Sume allium sine corticib⁹
z tere diligenter z oleum superinice seminis lini. vel seminis
optimeq; fac bullire donec allium decoquatur. tunc exco-
la ab eo oleum: ipsoq; anum inūge. z cum alio anum empla-
strū calido: omnino p dei auxiliū dolorē mitigat. **Adedi-
camīs** assignatio qd emorroides deficeat. anū cū vino lana
pontico z puluerē coni cipressi supinice z bantali puluerē.
Assignatio al. nucis cypice. corticiū gladiū exteriorū. cor-
ticū granatorū cuiusq; manipulū tere oīa mediocriter z i vi-
no coques pōrico colaq; z anū abluē mane z vespere diebus

cōtinuis quoniam emorroides desiccant. Ungenti quōd emorroides desiccant assignatio. Summe mirre mūde. 3. hypoquisti dos succi. ij. oliban. iij. parū tundēs hec ē in vuarū succo isū dens vnguentū facies quod super lini panmū extensum loco appones. Adedicaminiis aliis desiccantibus assignatio. aru ci ē libargiriū equales partes diligenter tere ē subnli trans mitte pāno ē oleū fume rosarū purū quod totū superinfundat simul hec coques donec vnguentū fiat. sicqz cere. 3. liquefa cte superaddes ē vteris. Unguentū aliis assignatio desiccā tis emorroides ē fistulas ant. Summe picis. 3. x. ē. i. xv. olei nu cū. 3. liquefac. sulphurisqz crocci adulti. opij. scilicet. conij spē tis. quēfunt. ē ē lapiis super quē auri folia fiunt ē argenti fra cti cū zibaco. cuiusqz. 3. ij. tere oīa diligēter ē subtiliter cribra ac cū oleo ē pice distēpera. argētūqz cū zibaco fractū ē super lignū linei cataplasma pāni locoqz applica. Olei assigna tio que emorroidibus prodest. Summe aque porri libā ē ipo ne illi semis berincli. corticis capparis. cuiusqz. 3. x. pigāi vir gā vna in al' manipulū vni coque diligenter donec maturē colaqz ē superadijce. 3. libā olei isūmi coque donec oleo sup stite aqua deficiat. quōqz opus fuerit vtere. Oleū aliud. mi befluxe. olibanū. corticū capparis. costi. bermeli. cuiusqz par tem. rododaphnis. quebitū crocci cuiusqz. 3. parē. tere oīa di ligenter ē cū subtili cribra pāno. ē triplū medicaminū pōde ris superfunde olei nucleorū antepersicozū ē zēbaci ē olina rum equaliter optimeqz liquefac ē vasē conde quū opus fue rit fruturū. Oleum aliud quod emorroidibus prodest si bibatur ē si co anū locus inungatur. Summe aque porri ē gen dionis. cuiusqz libā corticis radicū capparis bermeli. cu iusqz. 3. x. aristologie. i. costi. cuiusqz. v. fāsfuci. scabacqui. cu iusqz. iij. tere omnia mediocriter ē succos iniiciens coque optime donec triens deficiat. tunc superiniice nucleozum an tepersicozū olei ē olei seminum. cuiusqz. 3. libāz ē coques leni igne. donec deficiēte aqua oleū supsit. quod patienti pro pinabis a. 3. vsqz exagū. cum aqua in qua fenugreco coxeris ē anū codē iunges. quoniam dolorē cōpescit cōtinuo. Sum migiū quod emorroidibus prodest ē dolorē earūz cobibet. ē hec eius assignatio. Summe machali glauci. semis porri. corti cū radicū capparis. partes equales. ē tere. quas sup ignem sub scāno pones perforatoz. patiēteqz desuper sedere facies. quatinus dū subtolliat fumus ad anū feratur. desiccet zēiz emorroides. Sumigiū aliud. Magellā. bermeli. corticē. ra diē capparis. rānēgū. ibus masculū. equali sumēs tere me diocriter. ē patientē vt assignatū est vapora. Que autem emorroides in tantū crosse sunt vt nihil in eis que assignaui mus prosint. in his medicaminibus vt conuenit acutis. Cata plasma itaqz cū calce. ē arsenico in balneo. ē perferat mo dicum patiēns donec adurant ē ardeant. tunc lauet cū vino locū. ē sic bantali cortices ē lupinū adultum equaliter super puluerizā. quoniam hoc fortiter illas desiccabit. S; ē si hoc nō pferat fortioribus vtēdū ē. vt calicon ē oieberdic. Trib; itaqz diebus bis illas cataplasma cōtinuis mane ē vespere. ē quo tienfciqz medicamē ab eis tollitur. abluē cū vino ē medica mē secūdo appone. Quas quō denigratas videris ē qsi adu stas medicamē tolle ē vnguentum appone ceruse quo ē locum desiccet ē ardorē incēdiūqz a medicamē factū acuto miti get. Sedat autē ardorē qui ab hoc fit acuto medicamine. si samum tritū diligenter cum rosarū oleo ē oui albumine. que cum mixta fuerint locus ipis cataplasmat post acutū me dicamen. Aut sume oui vitellū ē ordeī farinā oleūqz rosarūz miscensqz omnia simul cataplasma locū. Qd p̄ro medi camē non fert acutū. ferri in ipm vtere icisionē. quod quēad modū fieri oporteat ē chyrurgia assignabimus.

Capitulum. 15. de apostematū ē fissurarūz ani medela.

Iano acciderit apostēa calim sine emorroidi bus ē solatri. violis siccis. lenticula excoziata. hec coques optime in aqua donec plena fiat decoctio ē desiccen tur parum. tunc oleum superadde rosarū ē violarūz. omiqz vi tellum ē albumen in mortario diligēter mixto. patiēisqz do nec cōpleatur ē locum cataplasma bis. Adedicaminiis ali us assignatio cōtra anī apostēma. Summe ceruse. 3. v. thuris masculi. 3. 5. acalimie argenti. iij. tere oīa diligēter ē cū cera oleoqz misce rosarū ē iunibe aqua ac citrolī ē ē mortario per cutiens codē. quōqz opus fuerit vtere. Assignatio ad anī fis suras. Summe medulle cruris vaccini ē cernini. aut adipis ei; cuiusqz. 3. x. cere albe. v. mumiē. iij. liquefac cēz in oleo viola rum simulqz reliqua ē quz opus fuerit vtere. Assignatio al' ad anī fissuras. vnguentū ceruse. vnguentū basilicū. medullā qz vaccini cruris simul misce. optimeqz in mortario cōficiā

locū cataplasma. Summe quoqz rānēgi. ē picis equales par tes ē oīa liquefac in violarū oleo ē adipe galline. miscensqz cū vitellū oīo ē modico apio locū cataplasma. Assigna tio ad fissuras sine calore. gūme medulle cruris vaccini picia grece. cuiusqz. 3. 5. ceruse litargiri. cuiusqz. iij. trientes. 3. cere mūde. 3. olei rosarū puri. iij. cerā picē ē medullā in oleo lique fac rosarū ē cerulā superiniice. libargirūqz in mortario for titerqz donec cōpleatur tere. Quod si fissuras ardorē cōita ru ē calor cū ceruse cataplasma vnguento quod cū oui fit al bumine ē modico cāphore. aut sume aquam solatri ē carbe mie frondium ac portulace ē rosarū oleū superfunde in quo cerāz liquefeceris. facqz cerorum in mortario ē cataplasma locum.

Capitulum. 26. de egredientis podicis medela.

Em autem podex egressus fuerit. patiēs i aqua sedeat cartami quam in superiozibus assignauimus. anūmqz cū vino la uet pontico ē superpuluerizet puluerem hunc. Sumat nucis cypressi. mirri sicci. acanie. hypoquistidos succi. galle viridis. equalesqz partes. teratqz diligenter ē super anūm pulue rem puluerizet. aut sumat cabatbi argenti. rose. summa ci. cuiusqz. 3. iij. mirre munde. ij. ritatqz diligenter ē super anūm puluerizet lotum vino prius pontico. aut certe pul uerizet desuper farine thuris libargiri. cuiusqz partem. nu cis cypressi. 5. partem. limature plumbi. v. dabe aduste cuiusqz partis quadrantem. hec oīa simul tere diligenter ē subtili cri bra pāno. ac super anū puluerizā prius vino lotum pontico. Et si cū podicis egressū apostēma fuerit. sume lenticle ē gra nati corticē. glandiūz cornē exteriorū. conij cypressi cuiusqz par tem ē i mirri aqua optime coqz. oleūqz superistilla rosarum ē plurimū in mortario miscens locū cataplasma.

Capitulum. 27. de tortionis medela.

Tortio acciderit ex ventositate crosse. pa tiēti apij semen anisū feniculiūz qz. manachnā saturciāz fereliacā equaliter trita ē cū vino distemperata veteri propina. Et si non fuerit fortis ven tostias aliquid horū illi dabis seminiū. aut aliquid fauēngi cum aqua calida. Et si tortionē soluto comitatur. cardami grana illi da frixa cum condito. aut puluerem machalibē. Et si natura tēperata est. hunc illi dabis puluerē. Assignatio eius naturā frixi seminis. 3. ij. seminis apij. manachue. cui; qz. 3. 5. baccarū lauri. 3. tere oīa diligēter. ē iuxta quod op; fuerit cum aqua calida propina. aut dabis focire. 3. 3. ē nam ram cū hyperapiera solues. ē turbit cuiusqz. 3. cū anisū aqua p pina. Et si tortio stercoris sit inclusi causā in ictis inferiori bus clisteri vtere. Qd si ex mala fiat cōplexione calida que i testinis accidit. semis psilij. 3. ij. cū oleo rosato ē aqua rosarū ac granatoz aqua perculsi patiēti dare expedit. Et si ex cho lera. ru. que ad iestinum defluit crossum fit tortio. Da illi se mis psilij ē portulacē. ac sabasferemi semis ē medulle scis citroli. cuiusqz partē. tabasfri. 5. parē. tere oīa seminibus ex ceptis ē oleo parū inunge rosarum. ribesiqz illi propina syro pum ē aquā qua biberis infunderis grana.

Capitulum. 28. de colice medela.

Olica passio quū ex humore fit pblegmatica patienti electuarium offer dāciliū ac sabarbaram ac citoniozū laxans cum aqua cali da. ē patiēte cataplasma locū cū sale calefacto egrūqz i aq pilam inducas. in qua camomillā. mellilotū. beroniaserūz. car nib; besq. similiaqz coxeris. locū oleo illinias besqui. ē si na tura soluitur ē dolor mitigatur eque. sin va illi. scqz biniēgi. 3. ij. ē. 5. aut pillularū feridaz. 3. iij. ē si has nō patiūt pillas ppa lonis cōplexione cratēqz ē repus cassie. f. medulle da illi. 3. x. chālēgebini. xv. cū aq in qua. 3. ij. semis feniculi coxeris ē sup iniice turbit albi. exag. ē byere. 3. atqz cū calida propia aqua quoqz illi pillulas has. Assignatio eaz hyperapiera. turbit cuiusqz. 3. coloquintide adipis quadrantem. salis naste obo los. ij. diagridij obolum ē machali glauci. 5. 3. tere oīa diligē ter. 3. machalū in aq dissolue calida. reliqua qz cū ea distem pera medicamē ē pilli vmbra desicca ē ē potio pfecta pbleg matie vtilis colice. Pillarū assignatio vtilius colice pbleg matice per plurimū quas iōānes pill' vocauit margaritarū Summe sabaremi. opoponacis equales partes. ē opoponacē i aqua dissolue calida. ac deinceps tinnimalū admisce ē modi cum superadde zafranū. pillulaqz quarum est potio. a. 5. vsqz plenū exag. puero aut oboli dantur. ij. vsqz. 5. 3. Pillularū assignatio aliarū que colice prosunt pblegmaticis Summe tur bit. byere cuiusqz. 3. iij. agarici. vvas. opoponacis. iauisri. ma cali. castorei. cuiusqz. 3. sicca. tere diligenter medicamē ē sub

tili cribra pāno. gūmas aut in pigani aqua dissolue et in modum piperis pill. ex quibus 3. vabis. ij. cum aqua. ca. in qua bullieris feniculi et apij femini anisumq3. Pill' ad idem turbit albi. 3. aloes. epaticae obolos. iij. scamonee obolus. tere oia diligenter et cū melle distempera. pillulaq3. ij. portiones. q. rum medicatē cum calida bibes aqua. Pillularū assignatio colice pblegmaticae ex ventositate valde vtilis. Sume agarici. sequebini. macali. castorei. iausiri cuiusq3. 3. aloes epaticae. iij. tereq3 et pillulabis. quarum est portio. a. 3. vq3 exag. Et si vultis dominio passionis hunc cū melle fermentare. 3. ij. portiones dederisq3 in eius vestigijs radicum aqua cū charue in al' carube oleo manifestissime proderit. Aque radicū cum ad hec vtilis assignatio. Sume corici radicū apij. anisi feniculi cuiusq3. 3. iij. mastice. spice. cuiusq3. ij. cētauree minoris. cantoxij subtilis. v. adiant. feminis. carbemie cuiusq3. 3. turbit albi. x. ruc passe choroisanice optime purgate. xx. coque omnia. in. iij. aque libris donec ad libram redeat et ex ea diebus singulis. 3. iij. bibc cū hunc cū melle fermentate exagij3 duob' et exagio olei charue. et si olei charue loco hoc vteris pfectus fiet. Olei sabaremi assignatio. Sūc sabaremi. 3. xxx. mezerionis. x. bebelmili. xx. turbit charue granor3 cuiusq3. xl. tūde oia et in stagnatū mitte vas. et lb. vj. aque supfunde. atq3 lento decoque igne. donec aqua deficiente oleus supsit. cola et in vase cōde. qūq3 opus fuerit vtere: bibaturq3 ex eo exagium vq3. ij. cū radicū aqua. Et si volueris vteris eo cū aqua in qua ficus. fenugrecū byera. lini fme. vnas passas. adiantūq3 coxeris: qm passioi profunt buic. S3 et si clisteri illud iuxta quod opus fuerit adhibeas prodest. Hīs qū vsus fueris medicamentis si tamē natura nō soluitur. nec dolor quiescit: tūc clisteribus vtaris: maxieq3 si dolor in inferioribus fuerit: trefq3 passiois vtes transiet: qm clistere oib3 alijs que hic sunt excellētus ē. Et idem itaq3 in pncipijs clisteri leni. qd si nō pderit quod illo fortius est. adhibe. Clisteris assignatio lenis quod colice prodest nō valide. Sume ficus albas numero. x. iuiubas. xx. sebestē poma. xxv. ruc passe choroisanice. 3. xv. camomille. melliloti. cuiusq3 plenam manum. selqui foliorum. carnabi. cuiusq3. 3. v. violarū. carbemie furfuris. astricorū in pāno. cuiusq3. iij. coque oia in trib' aq lb. donec ad lb. redeant. et 3. lb. excola. anatisq3 adipis liqfacti. et muri. cuiusq3. 3. ij. supini3e zaccare rubec. x. 3. buraci. 3. sicq3 tepidū clisteriza. Clisteris alius assignatio vtil' colice que ex pblegmate fit. Sume ficus albas numero. x. iuiubas. xx. sebestē poma. xxx. belqui. aneti. cuiusq3. 3. x. cartami. tunsi. fenugreci. semis lini. carne. cuiusq3. 3. vij. cētauree subtilis et crosse. cuiusq3. v. adiant. iij. pigani. rutab. cuiusq3 manipulum. carnabi. blitis. cuiusq3. 3. x. camomille. melliloti. cuiusq3. 3. vij. semis apij. feniculi. cimini. anisi. coloquintide adips. furfuris simile. carbemie albe in pāno ligatoz3. cuiusq3. 3. iij. coque oia i. vj. aque lb. donec ad libras redeant. Ex hac 3. libz cola et superini3e sifami olei 3. adipis gallic. 3. liqfacti. gari. 3. et 3. zaccare. r. 3. buraci armenici exaginz. Et si passio fortis ē pblegmaq3 multuz et crosse. sifami olei loco oleum pone zēbaci. aut belqui aut aneti. zaccare loco mel: adasq3 medicamentis his sequebini. amoniaci. iausiri. cuiusq3. 3. 3. dissolueq3 gūmas in mortario cum aqua calida et cū pistello diligenter tere. atq3 clistere supini3e. Et si in clistere obolos. ij. fellis bonis proieceris prodest manifeste. Augēda aut sunt hec et iminucnda medicamēta iuxta qd vtr' passionis consulet et debilitas: pblegmatisq3 copia et paucitas. Et nō nūq' clisteri opus nō est: s3 licinijs quz passio et dolor circa penis ē paries et prope testinum rectū. Licini3 assignatio pbat. Sume carbemie. buraci3e equales partes. coloquintide adips. 3. partē. diagridij quadranē. tere omnia diligenter et zacē. liquefac rubē i qua medicamēta piceis ad mēsurā digiti. 3. tempore crosse iicini licini3 fac. Aliud coloquintide adips. fellis bonis. buraci. carbemie. cuiusq3 ptem. tere diligenter et cū melle distēpera spisso. aut zacē sili. Aliud validum. 3. ellis bonis: sequebini. machali. buraci. coloquintide adips. carbemie. cuiusq3 partē. tere oia diligēter. 3. gūmas in aqua dissolue calida: et cum ipsi3 medicamēta distēpera: licini3 facti vtere. Hīs qū vsus que diximus fueris nibilq3 confert nec dolor cōpescitur: nec natura emollit: medicamine vtere quod iā diximus. in quo lupi ē finus. quoniā lupi finus qui in spinis inuenitur proprietatē h3 mirabilem ad colicā passionē. Refert nāq3. 3. suo in libro de simplicib' et compositis medicamentib3. quoniā si quis lupi simi siustū accipiat et ad semur patientis ebolicam alligat aut ymblicū eius illinat. soluit illā. et hoc sepius se probasse fatē. Adedicamē assignatio cum simo lupino. Sume simi lupini qui

super spinas inuenitur. 3. iij. anisi. cimini. feminis feniculi. 3. iij. ziberis. piperis lon. salis naste. cuiusq3. 3. aloes epaticae. ij. tere oia diligēter et subtili cribra pāno. ac cū melle distēpera distēpato et i vas cōde: qūq3 op' fuerit. 3. ij. vq3. iij. cū aneti et cimini aqua porrige. Adedicamē assignatio alius cum simo lupino. Sume turbit albi. 3. v. simi lupi. iij. feminis apij. anisi 3. q3. ij. tere oia diligēter. et 3. iij. cū calida ppiab aqua. Quz aut cū clisteribus et licinijs alijsq3 vsus fueris. et naturā solueris aliquid 3. supererit dolor post bec. bac vtaris decoctione quoniam intestina purgat a superfluis perfecte. Decoctōnis assignatio. corici radicū apij et feniculi. acbuan. berfausani violarum siccarū liquiritie radicis tūse et rafe cuiusq3. 3. 3. fenugreci. semis carbemie et maluarum. cuiusq3. v. sic' albas. numero. x. 3. zebibi choroisanici optime purgati. 3. xx. coque oia in. v. libris aque suavis. donec ad libram redeat. ex hac. 3. libram fume cuiusq3. ij. trientes. in qua. x. fricabis. 3. medice casie. f. peidiorū optimorū. x. et superinfilla olei carube exag. et addes turbit. 3. tepidūq3 boc propinabis. vterisq3 hoc alterius diebus purgat eni hoc intestina optime.

De eorum qui colicā ex ventositate patiuntur re gimie. et si bec ex ventositate fuerit colica passio oportebit pill patienti dare fetidas sub onaruz 3. 5. examine ozagmarum vq3. iij. aut opoponacis ozagmā. aut boc illi da medicamē. Assignatio et' byerepiere exag. ij. turbit exag. seminis apij. nanachue. anisi. cuiusq3. 3. exag. castorei. euforbij. cuiusq3 quadranē exagij. tere oia diligenter et subtili cribra panno. distēpera ad 3. apij aqua pill. dabisq3 ex eis exag. ij. Pill' alie ad idem. faberami. coloquintide adips. cuiusq3 partem. opoponacis. partē et 3. 3. iij. ziberis castorei. piperis. machali. cuiusq3. 3. partem. scia tere. et gūmas in aqua dissolue calida. siml3 medicamina distempera et parvulas fac pill. portio earum. 3. ij. vabis etiā hanc radicū aqua Assignatio eius corici. radicū apij et feniculi. cuiusq3. 3. 3. feminis apij et feniculi. anisi. nanachue. sube. fenugreci cuiusq3. iij. seminis pigani. ordei. cuiusq3. ij. aneti. rasan. adecbari cuiusq3. v. fautenegi. satoreie feresiace. cimini carmanici. cui' q3. iij. mastice spice. sclicbe. xilobalsami. asari. cuiusq3. ij. zebibi choroisanici optime purgati. 3. xx. ficus. numero. x. iuiubas. xx. coque oia in. v. aque libris donec ad libz redeant. cola et diebus singulis. 3. xl. fume. de ea. 3. 5. exag. socrite et oli charue exag. et si eiusmodi egroto iurace faruc. 3. 3. cū aqua in qua cimini. anisi. apij semen bullieris propinaueris manifeste proderit. linias autē eius et inungas ventres ac circa confusa h oleo. Assignatio eius. aque pigani et aque porri. feniculiq3 cuiusq3. 3. libz. cimi nebatci. nanachue. scis apij. cuiusq3. 3. v coq oia i succis porri. et pigai dōcē triēs oficiat. et supi3ce oli onfacini. aut sifami. 3. libz. et tēperato coq3 igne donec defici entibus ags oleum superfit. bec inunge et patienti exagium propinabis cum aqua in qua fautenegum fluialem. satoreiam. feresiacam. nanachua bullieris cū melle et penidij3 opti mis. hoc ventositatē dissoluit. Dissoluit quoq3 ventositatem cataplatio cū sale et cinio calefics. Adhibe et clistē vētositate dissolvens et ipaz dispergens vt hoc. Assignatio eius. Sume belqui aneti. pigani. fautenegi montani et fluialis. ne niami. camomille. cuiusq3 manipulū. semis apij. anisi. feniculi. nanachue cuiusq3. 3. v. fumaci. 3. 3. sic' albas numero. x. iuiubas. xx. sebestē poma. xxx. coque oia in. vj. aque libras donec ad tonus redeat quadranē. colabisq3 ex ea. 3. libram et su perini3ces buraci armenici. macali. opoponacis. iausiri. cuiusq3. 3. 3. castorei obolos. ij. mell. xx. 3. gūmas in aqua liqfac calida. medicamēta aut sicca tere3 aque. 3. superini3ce colate. gari. et olei costi. cuiusq3. 3. xv. tepidūq3 clisteriza: et si cum clisteri aliquid fuerit egressū spissū. iterum adhibe clistere. terioq3 vq3 dū bec solida emittantur oia et egestio fiat mollis.

Clisteris alius assignatio quod ventositati prodest crosse. Sume succi porri. blis. fautenegi. pigani cuiusq3. 3. xx. olei charue. nardini. costini et belqui. quod cuiusq3 presto fuerit. 3. xv. mellis. x. castorei. coloquintide adips cuiusq3. 3. quadranē diligenter tritorū. cōgrega oia bec et clistere facto clisteriza tepidū. Clisterē aliud aque pigani libz fume et superini3ce apij semis anisi. feniculi. nigelle cuiusq3. 3. xv. castorei. 3. tere bec oia mediocriter et pigani aquā superinfilla cū oliue oleo et coques lencs ad prunas donec aqua deficiat oleumq3 sup sit. de quo. 3. libram fume. galline adips et pulloz3 columbarum. cuiusq3 liquefacti. 3. ij. tepidūq3 omnia clisteriza. et si cū oleo oliuarū mel miscueris robustius fiet. Si aut dolor roboratur et nulla apparet mitigatio per medicamē laxans clistere aliaq3 huiusmodi. apollonia vtere greca et fersiacā. quecūq3 presto fuerit. a. 3. 3. vq3. 3. exag. patienteq3 in cōcha

fac sedē in qua sit decoctio camomille melliloti. pigani. bely. abzorani. aneri. foliorum lauri. gendiconis et similium. Sedeat aut in concha huiusmodi patientis. cor. stomachis vacatis et bo potuq. Sit aut colica patientis cibus si ex pblegmate est et ventositate ciceris aq. cum cimmio. anero. cinamomo. sinapi galengar. pipere. porruq. et oliue oleū. ac mel. et colubarū sū surgentes in volatu pulli. gallozum iura veteruz cūbati et po lipodij modico et bozū sorbitio patienti multū prodest. sic et si aliquid medulle apposueris cartami naturā laxat. ciba qz illū melle cū amigdalorum oleo. nec vero expedit porrectio. ne vti multorum. nec offeratur nisi que ad virtutem sufficiat tuenda. tollaturq. oīo quadrupedū carnes et pisces. nec frigi dā bibat aquā. nec vero aquā purā sed cū melle illā misceat aut aqua vtiatur jaccarea. Et si ad illaz coegerit necessitas et sitis roboratur. paululū et alternari bibat. Sed et aliquid illi vini propines ribani mixti prodest. hoc qū vsus fueris in colica patiētē ex ventositate regimine. nec confici. sed nec dolor cōpescitur tunc oportebit sitas super ventris supplanū pone re. et in loco qui patitur sepius. qm hoc ventositate dissoluit et manifestius prodest.

De colice que ex acuto fit humore medela. Quā aut colica ex acuto humore nascitur pungentiaz qui ad inte stina occurrunt in hac patientē medicamentis quibusdā vti cōueniet acutis que iā ante diximus. et lebelabi aque illi propia re. ij. libe trientes. cū cass. f. interiorū. 3. xx. et turbit. x. amigda liniaz dulcis olei. 3. propina quoqz solatri aquā et caquenegi maluarūqz. cuiusqz. 3. ij. i quibus fricaueris. cassie. f. medullae. 3. xx. aut aquā in qua bullieris et decoxeris ficus. iuibas. fe bestē. berbaulani. carbenie sem. et chabzi cuiusqz libe qdrā tē. coquea hec in. iij. aque libris. donec ad libzā redcāt et iūas ex ea duos trientes. fricabisqz in cis. xv. cassia fistula medulle. 3. et istillabis olei amigdalini dulcis exag. sicqz cum dei auxilio propina. Ba etiam aquam calidam cum amigdalorum oleo dulcium et gallinarum sorbiter iura. cum panis simile nucea. et amigdalio olei olo. sorbear iura pedum agnorum in espidabago paratozū cum amigdalorum oleo dulci. aut seminis psilij spumam et citoniorū cuiusqz libe trientem cum violarum syropo aut cassie. f. lauchum. cuqz amigdalino dulci oleo et cucurbite semē. cum turbit. 3. et. 5. oblo diagridij. hec enim omnia posunt. hoc quoqz adhibe clistere. R. signatio eius. Sume iuibas. xx. sebestē poma. l. ordci tūsi. 3. carbenie. furfuris beueri. cuiusqz manipulū in pāno ligatoz violarū optimarū. ninfar. cuiusqz. 3. iij. foliorum malue. blitis cuiusqz plenā manū. coque oīa in. v. libris aque donec ad libzā redcant colaqz et supinijce cassie. f. interiorū. 3. x. zaccar. r. xv. violarū olei. 3. ij. muri. 3. et. 5. tepidaqz oīa clisteriza. et si illic punctura est et acumē calorqz fortis. cū ordci aqua clisteriza in qua iuibas coxeris. et sebestē. carbenieqz radices. sume ex hac. 3. iij. in qua pponis citroli. cucurbite. seminis psilij spume cuiusqz. 3. xv. violarū olei et cucurbite. aut ninfar ex oibus aut ex eo quod pfecto fuerit. 3. xx. misce omnia i locū vni et tepidum clisteriza. iuribus vescatur vinctuosus vt espidabago facto ex saginatis gallinis fercolqz spinachiarū et fermaci lebelabi. blitis. malue. i espidabago additis cū amigdalino dulci oleo. ouis quoqz sorbilibus. granata fugat emelisia. et ninfar bibat syropum ac violaceum simileqz in cōchā illum statuc in qua tepidam fuderis aquam in qua violaz. ninfar carbenie folia et maluas ordcumqz tūsum et similia coxeris.

De apostemate colice. Quā aut colica ex apostemate nascitur calido nō oī in picipijs patiētē medicamē pozigere laxans quoniā in ileon trāsiret. sed egerātū basilice impēra pblebotomiaqz. sanguinē iuxta qd opus fuerit extrabe paulatim et viciat alfinis. non semel et subito ordci aquam illi propina in qua liquiritie radices et maluarum coxeris folia. locoqz hoc adhibe emplastrum. Assignatio eius foliorū carbenie et malue ac solatri. violarū recētū cuiusqz. 3. x. tere oīa diligenter et superinijce farine ordci. carbenie. sandali albi. aqua hilemelech. cuiusqz. 3. iij. tere oīa diligenter et cū oleribus misce tritis et fortiter tūsis. super que cerā misceas albā cū violarū oleo optimo et ninfar. anitūqz adipē liquefactā. sicqz locū emplastriza. et si quod forte dissoluit necesse habes misce sil. scia lini spumā. Et si dolor ab his cohibetur et apostema dissoluitur vtile. sin aquā illā propina solatri. caquenegi. lebelabi. cuiusqz. 3. xx. in quibus. 3. x. cassie. f. medulle fricaueris et istilla amigdalī olī dulcis exagi. bocqz illi exhibe clistere. Assignatio ei. Sume habunegi. melliloti. viole sicce. ninfar. adianti. cuiusqz. 3. x. malue frondū. foliorū carbenie. lebelabi cuiusqz manipu

lam. furfuris tantū dē carbenie plenam manus. iuibas. xx. sebestē. xxx. coque omnia in tribus aque lb. donec ad vnam redeat. cola et semis libzā sume in qua seminis psilij spume. violarū olei. adipis anarū cuiusqz. 3. mitte medulle. cassie. f. 3. xv. quas in eadem conficabis aqua colabisqz et admisceas oleum. sicqz clisterizabis. sedeat autē qui hec patitur in pcha tēperati aque caloris in qua violā. ninfar. carbenie folia et malue. et melliloti. aneri. vitis frondes coxeris. Et at ad statum morbus attigerit. egroranti ficuū propina decoctionem et violarū. seminis carbenie et malue super quam oleū in stilles amigdalorū dulciū donec apostema dissoluatur. dispones vero huius passionis dominū in ciborū regula quēdam modum colicā ex acuto patienti humore assignauimus. Et sciendū tibi quoniā hac passione molestato difficultas accidit vincto qd apostema vesicā cōprimat. sapientiam minuerit expedit et penem emplastrabis lumbosqz et inguina emplastris que diximus. inunges quoqz loca hec cum violarū oleo camomilleqz et cera liquefacta. quoniā hec apostema dissoluit et vnam faciunt.

Capitulum. 29. de colica que ileos appellatur medela.

Colica autem que ileos appellatur diffi cile sanat. maximeqz si euz ca accidat stercoreis vomitus et que huiusmodi passio ex apostemate accidit calido. curare illā his que diximus expedit i colice specie quā apostema suscitāt calidū. basilice. sicqz pblebotomia et medallit. et siqdem virtus eras et complo rem pusqz adiuerit. patienti medicamē propia et cibos offer qd illic assignauimus. eis dēqz vtere emplastris et alijs que illic dicta sunt. Lauenda aut in colicā patiētibus pblebotomia: nec adhibenda. Enisi postqz diligēter intellectū fuerit passio nem ex apostemate esse calido. vterqz cognitū fuerit. pblebotomia nāqz huius dñō passionis pter calidū apostema letalis. Et si ileos ex humore fiat crosso pblegmatico q sub. tilibus iuiscatur intestis. medicamina illi dabis que in colica ex pblegmate diximus. vt radicū aquā cū hyera cū melle fermentata et focrita. oleoqz carube. trociscos quoqz qui dicitur corani cū aqua in qua anisum bullieris. apij. semē feniculi. Et si dolor roboratur apolloniā da grecam. electuari umqz quod volatur areliti. et mitridatuz hac in parte vtile est valde et tyriaca farue simul hyereqz et silia. Lauenda est aut apollonia nec dāda. Enisi qz dolorē mitiget tū. hic vt cohibitis fuerit nō addatur illā dare. quoniā finis est laudabilis. ozmitationē prouocans. et caloriz adducēs debilitatem nāl. R. fert hypocras in secūdo epidimiarū sermone. opozere huius dñō passionis si ex humore fiat crosso et pblegmaticū vinum merū paulatim dāt donec illi fopoz supueat. aut in pedibus dolor. Intellexit aut in hoc vt humor caleficeret. et subtiliatus maturaretur. itelliniaz ad eius expulsionē roboraretur. Quā aut passio hec stercoreis sit inclusi i subtilibus intestis causa eius ē medela medicamium laxatiū poculum electuariaz et pillule ad cadē viles sicut iā exposuimus clisteresqz validus. Quā vero leuiter sit ex potu medicamies paties ill' erit medēdus que illi obuiat et cōtraria sūt veneno vt vomitus vsu. tyriaca metridato. et similib. sicut in venenō rū cura exposuimus. Et qū a ciboz abstinentia accidit. tūc cū medela iurium est sorbitio pinguium que cum a carne sunt pigui in quib' aliquid simile panis comminatum sit. danda aut hec paulatim et nō semel. dabis etiam spumā cū amigdalorū oleo et violarū. Quā ex ruptura sit medetur intestinorum renouatione ad sua loca cū manu cōpessione et ligatō ne emplastrisqz ad cadē vtilibus. Expedit autē huius et colice domino passionis et qū ab eis sanati fuerit ne forte ad cibos redeant a picipijs substractos donec robustiores fiat et perfecte sanitatis. sed prandiū minuat. et cibos fugiat crosso. vinctuosiqz vescatur iuribus vt espidabago et zirabagoqz et in sartagine paratis. et penidiorum assuescant zaccareqz tabargedi porrectionem. Et si ex pblegmate passio fuerit. alternis accipiat dictus. byeram cū melle fermentatā. et quandoqz melleū calengebinum cum aqua colata in qua sit anisum et apij semen. Exercitioratur temperato. balnū frequentet et i pila sedeat aqua plena. ventrē et intestinorū ptes oleo liniat in quo ciminū apij semē coxerit et aneri oleo. belyqz et camomille. ebū eius paulatim auge vt illū passionū intellereris purgatū reliquijs perfectū. Et si passio hec ex calore inafacerit prandiusqz opz minuire comedatqz panē farie munde. cū iulab et amigdalorum oleo dulci. et zirabagū cum franquillinis aut pulis et iudabū cū pane et gallinis pinguibz. aut cū amigdalino oleo et postulaca et blito. Et pzo assuescant syropo infuso violarū ante prandiū bozia duabz

aut tribus. aut cassie. f. medullā sugant in iulab infusam aut tertio die vel alterius. aut cassie. f. medullā & calengebinū fri cata in aqua calida & colata offer. hec alijs facies diebus donec intestina purgentur. ea vt purgata intelligis hanc illi da decoctionē. **Assig^o** ei⁹ sius albas numero. x. violarū siccatū. v. coque in aque liba donec ad tridentem redeat. & fume de ea diebus singulis. 3. iij. in qua. 3. v. cassie. f. a granis purgate fricabis. & oleum intillabis amigdala. 3. v. dulciū.

Capitulum. 30. de vermibus & lūbricorū & ascaridū med.

Ermes

habentem expedit mederi medicaminibus matric que illos generāt contrarijs. & que illos occidāt & p solutionem emittant. Et que hoc operatur medicamina sunt quorū est cōple xio calida siccā & incidens. quz passio hec ex materia fiat frigida & humida pblegmatica. medicamina quoqz in quibus est amaritudo fortis & solvens aut climas. quonia ex amaritudine animalū est interitus. Elimatio vero educit ab intestinis post mortem. hec autē medicamina sūt abstinētiū. sercha sum. lupinū. epibimū. sibiū. anegus abebelū. costū mirra & si milia. si dederis hec sigillatim aut cōiuncta cū mell aqua calida vermes occidūt. & ascarides emittunt. nōnūqz educunt viuos ociles interitū vicinos. **Ad**edicaminis assignatō qd lūbricos occidit vermes & ascarides. Sūe serchasi. 3. iij. abernegi. arfunegi. cuiusqz. ij. trita distēpera cū melle. & lique fac i aqua calida. **Aliud** fume sibi. aborai. absintibij. cui⁹ qz. partem lupini partes. ij. trita cū melle distēpera. & 3. iij. cū aceto aque mixto propina. quonia vermes perdit & pblegma incidit. **Aliud** ad idem abernegi. costi. mirre. serchasi. cuiusqz. 3. ij. tritibit. ij. tere oia diligenter & 3. v. vqz. vij. cū calida offer. **Aliud** lupini. abernegi. serchasi. cuiusqz. ij. 3. sibi armenici. aborai. cuiusqz. iij. sal. nasse. 3. 5. turbit. vij. tere oia diligenter & 3. iij. vqz. iij. cū lupinorum decoctionis aqua propina. **Aliud** sibi aborai. absintibijqz cuiusqz ptem. serchasi partes. ij. tere oia diligenter & 3. iij. cū aceto aqua mixto propina. **Aliud** abernegi. bebelni. turbit lupini. cuiusqz partem tere diligenter & 3. propina. iij. cū aceto mixto. vermes emittit & ascarides. & oia si sumptis medicaminibus singularia aut pincta & cū aceto propinaueris ac melle lūbricos patienti & ascarides proderit. sunt autē hec. serchasi. abernegi. lupinum. chasiregum. sibiū. casumū. absintibij. costū. isop⁹. fautēgū fluuiale. abebelū. cānabilū. & 3. at volēti lūbricoz accipe medicam. vt vacuo sūt sō a cib & aū q accipiat trib⁹ dieb⁹ lactis sūt capz dolcis libram & post hec medicamina accipiat famelicus. quoniam sic proderit.

Capitulum. xxxj. de passionibus que epati accidunt & primum de male cōplexionis eius medela.

Ico

quamiam quz epati mala accidunt cōplexio calida basillā oportet mitui alarem i de xtra manu. i. etas & virtus adiuverit cōplexio. tem pus & alia huiusmodi. quātūqz necessitas iperat sanguinis extrahatur. tunc illi aqua fructū propina & mirobolani citrini & lebelabi cū zaccara & cassie. f. medulla & post hec squingibin cū itibe aqua mane. hora qū trāserit ordei offer aquā cū zaccara. & epat cū sandalorum emplastro & ceroto ex inti be aqua & lactucarū portulac. semper uiueqz facto & cucurbita rasuris. oleoqz rosarū & cera alba emplastriza. Et si hec re reformauerit bene. sin spodij da troiscos molientes cum intibe aqua & aquesutbi cū squingibin. & si nec sic mitigatur ardoz troiscos propina cāphoze cū cucurbita aqua & intibe aq & aquesutbi cū squingibin. oaqz illi casti aquā cū squingibin conditam simul hec cū puluere. **Assignatio eius.** mirobolani citrini. 3. x. lacte lote. iij. spodij. ij. semis feniculi. i. tere oia diligenter. & 3. propina. iij. cū casti aque. 5. lb. die primo. **Secundo.** ij. dabis libe trientes. tertio. 3. x. sic vt die. p. libz cōpleas. **Septimo** libz & trientē propines. **Sin** autem lac fumes capte adolescentis erate & nō a prius tēpore remore sed nec nimis propinque. **Sint** autē earū pascua coriandruz sic cū & ytride. ordei palca & ordei lactucarū frondes. intiba & silia. & si nec sic mitigat camelarū da lac qz fane sūcorpe. eta te recētes queqz cibis vescatū laudabilib⁹ dabi qz dieb⁹ singul⁹. 3. vij. obbie. ij. addes singlis. vij. dieb⁹ oabqz cū h puluē.

Assignatio eius. mirobolani citrini lacc lote. rose. spodij cuiusqz. v. 3. reubarbari. iij. semis feniculi. anisi. cuiusqz. ij. tere oia diligenter & cū lacte. 3. iij. vqz. iij. propina. ci. v. 3. zaccare tabarzedi. & si eius solutionem augere volueris adde cuiqz pulcris porioni obolos. iij. violarū minbanarum. **Sit** autē cibis pulli cum zirabago & granata sugat lenia. pomaqz. Et si ardoz fortis est non incongruum erit cōsumodi lac dare vaccinum a quo butyrum educuz est. cū spodij troiscis. aut

cāphoze. iuxta caloris vires & debilitatē. epaqz cum sandal emplastriza & rosa ac semperuiue aqua. & aque frondium vitis. aquaqz rosarū & intibe addito modico p⁹ masticijs. & spi ce quo epatis tueatur virtutem ne dissoluatur. **Emplastrz** ad epatis dolorē ex calido. Sume sandali albi. 3. v. sandali. r. vij. rose. r. v. violarū. minifar. cuiusqz. 3. iij. fufali. terre armenice. cuiusqz. ij. cāphoze. masticijs. sadagi. idi. cuiusqz. 3. tere oia diligēter & gūm as in rosarum oleo liquefac. aut mittino calidino aut minifar. singulorū necessaria sumpra quātitate. tri taqz inice medicamina: & emplastro facto epat emplastriza

Aliud ad idē. Sādali albi. fufali. cuiusqz. 3. iij. sandali. r. rose. cuiusqz. vj. farine ordei. v. cāphoze. 5. 3. tritaqz oia diligēter cū intibe aqua. solatriqz & portulac. coriandri viridis ac semperuiue aqua distēpa & epat emplastriza calidū. **Aliud** simile. Sandali rubci. 3. v. sandali albi. violarū optimaz. farine ordei. minifar. cathemie radices cuiusqz. ij. rose. r. cāphoze. 3. afran. cuiusqz. 5. 3. tritaqz oia diligenter subtili trāsmittē pāno: & cū rosarū oleo distēpa: aut minifar in quo cōrā albam iuxta qd necesse fuerit liquefeceris & epati factū appōe emplastrū. **Troiscorū** assignatio. q dolor medietur epatis ex calido. Sume rose. 3. vj. semis cucumeris & citrioli. & cucurbita. cuiusqz. iij. lacc purgate. semis portulac. cuiusqz. iij. semis intibe. aquesutbi. cuiusqz. iij. sādali albi. spodij. reubarbari. semis feniculi. cuiusqz. ij. 3. afran. cupatozij succi. cui⁹ qz. ij. tere oia diligēter & cū intibe aq distēpera: & exag. ij. isoma troiscor. & cū squigibi ac intibe aq refrigeratū bibe. **Troiscorū** assig^o al. Rose. r. 3. iij. berberis. iij. scis intibe. & aq sūtib. cuiusqz. 3. & 5. spodij. mellōis semis. & cucumeris. cui⁹ qz. ij. lacc. reubarbari. liquiritie succi. cuiusqz. 3. afran. 5. 3. tere oia diligēter. & cū intibe aq distēperas exag. isoma troiscos: qz cum squingibin & aqua propinabis frigidat. Et si cum febre tussis fuerit: oportebit his addere troiscis gumme arabice. querbire. amili. cuiusqz. 3. liquiritie succi. 3. cū iulab. minifargz syropo & violarū propinari. **Sit** patientis si nulla fuerit febris aut tussis cibis pulli gallinarū aut raugi cū zirabago parati aut granatorū vel berse aqua & acidi citrozum. adijciatqz cinamomi modicū. spice que ffare. mēc. piscibulqz vescatur lapidosi herbis in al' berisqz caucatqz quibus calida sunt cōdimēta ferula. vt allcū. cpa. piper. carui. galēgar & oia reliqua in qua calida sunt & pungentia. **Si** sit autem febris erit illi cibis meaurū cū his que diximus & oleo loto & amigdalino oleo dulci. & ordei illi propina aquaz. **Si** vero & tussis molestat simul. sit illi cibis meaurū quod cū masso sit spinachij. cucurbitis. atriplicibus. maluis & similib⁹. & si natura mollis ē spodij expedit illi dare troiscos stringētes quibusdā syropis stringentibus vt citoniorū syropo & ribij. mirtinoqz. vtrēqz eius emplastris stringentibus emplastriza vt hoc. **Assignatio eius.** rose sandaloz. fufali. balaustie rameci. terre armenice. calami aromatici. talaba. eclez partes tere diligenter & cū arnoglossē aqua virge pastoris cozim borum yris similibusqz distēpera. & stringentibus illi pascē ponticisqz cibis vt meaurū quod cū portulaca sit & bēmaoz ac berberis succo. sumaci quoqz & similibus.

De epatis

male cōplexionis frigide medela. **Qu** autē mala epati frigida accidunt cōplexio patienti troiscos reubarbari aut absintibij dare expedit aut lacc. aut huiusmodi alios quos assignabim⁹ cū squigibi melleo & bāsalino. iuxta quod opus fuerit. piscibulqz calefacientibus que assignabimus. **Et** si hec ad finē vsqz nō attingent desideratū radicū da cū cartami medicamine aquam & laccē medicamen cū amigdalaz oleo aut aliquid arbanasie condite cum lupi epate. **Scit**ur quoqz quoniā epat lupi siccatum si cum reubarbaro bibatur. dolori prodest epatis q ex frigido est. emplastriza eius epat in salua cū panino adechari aque infuso & florū eius. spice asari. nemami & sansuci. **Et** hec troiscorū assignatio epatis ex frigido dolori vtiliū. Sūe masticijs. spice aromatic. asari. laccē purgate. cuiusqz. 3. iij. rose. r. iij. anisi. ij. gasteri succi. absintibij greci. reubarbari. cuiusqz. 3. afran. obolos. iij. tere oia diligēter & distēpera cum apij aqua. & troiscos fac. a. 5. vqz exag. propinabisqz troicū cum cū squingibi bāsalit & intibe. p dicit aqua: prodest epatis dolori ex calido & frigido. eo q amaritudis ea in eis subtilitatio sit. ideoqz & oppilationē aperit. **Troiscorū** assigna^o ali orum qui epatis profunt dolori si sit ex frigido. Sume rosaz 3. vj. berberis. masticijs. spice. gasteri succi. asari. cuiusqz. iij. ra ucdifini. afran. cuiusqz. 3. 5. liquiritie radices. laccē lote. cuiusqz. iij. absintibij greci. ij. tere oia diligēter & distēpera cum feniculi. apijqz aqua. & a. 3. vqz exag. troisca. propinabisqz

prurum efca. apii. fenicls intha ⁊ familia. ⁊ si in latere
est conico apotema. tunc maxima fit tua cura ad nature so-
lutionem quam latus hoc patia intertio cōparticipet. Ea ita
q3 illi tñbe aqua lebelabi ⁊ solatri. cū cassie. f. medulla. fuma
ex tribus predictis postq̃ bullierint ⁊ dispumate fuerint ac
colate. 3. xliij. ⁊ fricabis in eis cassie. f. 3. vij. ⁊ i hyeme tepidas
bibas. in estate refrigeratam. cum olei amigdalorum. 3. bul-
cium. pipina quozq3 spodi molientes troiscos cum quin-
gib. sed ⁊ cum cassie. f. medulla. aqua casci. ⁊ mirobola cū
hoc pulvere. Assignatio eius miroboli citrini. 3. f. semis
intibe aquesutbi ⁊ citroli seminis cuiusq3. ij. lacce purgate
rauedini cuiusq3. 3. ⁊. scamone. 5. dragma. de cō propina
3. cū calē aqua iuxa quod opus fuerit. ⁊ poret autē huius
domini apotematis corpus iminuerē cū fructuū decoctione
⁊ eliteri yranis leni quō materia abstrahat ⁊ per solutionē
educas. sed ⁊ camelae lac illi propina. fed tamē prius bis que
predictum pasce. incipiasq3 illud propinare a. 5. libra vsq3
libā. ⁊. 5. cū hoc pulvere. Assignatio eius. sume mirobolani
citrini ⁊ kebuli cuiusq3. 3. v. embici. bellirici. cuiusq3. iij. semis
intibe ⁊ aquesutbi. feniculi. cuiusq3. ij. teres ⁊ cū lacte 3. vij.
pinabis diebus vij. ⁊ si nulla fuerit febris cū lacte troiscos
dabis bis parietū sin portulacē cū aq̃ ⁊ cū cassia. f. ⁊.
Adedicamen aliud ad idē. sume rose. r. 3. vj. berberis lacce lote
cuiusq3. iij. spodi. ij. rauedini. sandali albi. semis intibe. aq̃
tibi. cuiusq3. 3. ij. semis feniculi. anisi cuiusq3. 3. ⁊. 5. zafрани. 3. iij.
regebi. vj. tere oia diligenter ⁊ cū māne aqua distēpera. Et si
validus fuerit calor cāphore adde. 5. 3. Emplastra āt ex ma-
xima parte o3 ē ex his que repellunt ⁊ prohibēt materiā sua
frigidity cōposita ⁊ pōticate quale est cerotū quod ex in-
tibia fit aqua ⁊ queffara cucurbitcq3 rasura. strigno. frōdūz
vitis succo. rosarū aq̃ ⁊ semperuine. ac arnoglossē cū rosarū
oleo ⁊ cera albi. bisq3 ea que sunt aromatiē adde odoriz. vt
sandal. rōfā. cāphōzā. Hic facto tertio aut q̃rto addēdū erit
bia aliqd corū que dissolūt quā est camomilla. mellilomū
catbemia. ordēum. nec ab horū desiste dissoluentiū augmen-
tatione quādiū augetur apotema donec ad statū pertiga-
tū tunc ex dissoluentibus ⁊ reprimētibz cōposita sint empla-
stra medicabilis cōlitter. Et apotema declinare cepit
reprimētia minue ⁊ dissoluentia auge. caueaq3 corū q̃ refri-
gerāt imoderationē ⁊ ysum nimii. siq3 ⁊ reprimētia. Sepe
etenim hec in apotema ferūt durū. v. difficil. 3. eius fit dissol-
uēt ⁊ aduentus hydropis fit causa. Refrigerantia etenim
⁊ desiccantia materiā glomerāt ⁊ spissāt ⁊ dissolui prohibēt.
fit itaq3 oppla⁹ ex oppilatoe meatuū hydropis. Assigna-
tio emplastri in apotematis principio vtilis. Sume sanda-
li albi. 3. iij. sandali. r. ninfar cuiusq3. iij. rose. r. v. asafī. mēmi
be fufali. cuiusq3. ij. acarie. terre cimolez. 3. cāphore. 5. 3. tere
oia diligenter ⁊ cū intibe aqua distēpera. ac q̃ffire ⁊ semper-
uine. portulacēz ⁊ lactucarū. Emplastrum aliud apotēati-
onis epatis principis vtile. Sume foliorū solatri. foliorū ca-
queuēq3. tabalei. rose. viole recētis. portulacē. semperuine. ra-
surē cucurbit lactucarū partes equales tere in mortario di-
ligenter ⁊ sandalū adde albū. rōfā modiciq3 ordēi farine ⁊
epar emplastriza. Emplastrum aliud quod epati adhibe-
tur q3 apotema augetur. sandali albi. 3. iij. rubei. r. rosarū
ej. camomille florū. melliloti. cuiusq3 obolos. iij. absinthij. gre-
ci. 3. ⁊. 5. zafрани. cāphore cuiusq3 obolos. ij. tere oia diligenter
⁊ sume oia violarū ⁊ oli camomille cuiusq3 partē. cere q̃dran-
tem. Ceram in olo liquefac ⁊ medicamina superaddē. mifecq3
diligenter ⁊ emplastro facto epati appone apotēato. Em-
plastrum aliud vtile epatis in statu apotemati. sandali albi
⁊ rubei. cuiusq3. 3. v. rose. r. optime purgate. iij. camomille flo-
rum. melliloti violarū siccarū. ordēi farine. cuiusq3. iij. absin-
thij greci. fa. ali. asī. asī mēmitbe. cuiusq3. iij. mafficis. spī. nar-
li. cuiusq3. iij. zafрани. 3. ⁊. 5. cāphore obol. ij. tere oia diligē-
ter in camomile oleo ac violacco liquefacta prius in eis cera
quanta opus fuerit distēpera ⁊ vtere. Emplastrus cu-
pius in declinatione vsus ē vtilis. Sume sandali. r. albi. fufali.
violarūz ninfar. cuiusq3. 3. iij. rose. r. camomille. melliloti. ab-
sinthij greci. capilli venciis. semis lini. cuiusq3. v. mafficis. spī
⁊ nardi. mēmitbe cuiusq3. iij. zafрани. 3. ⁊. 5. tere oia ⁊ distēpera
ū aneri oleo. aut liliorū alborū cera in eo liquefacta. Et si
aut apotemate febris fuerit medicamina cauenda crunt cali-
a ne patienti propinētur neve eis epas emplastrisef. Et
apotema epatis ex manifesta fuerit cā. per cussioē. f. aut ca-
tunc hoc emplastrū erit adhibendum. Assignatio eius
viri. 3. iij. xiloloco optime. baccarū lauri. zafрани. calamī
romatici. mirre. mafficis. cuiusq3. ij. cere. v. liliorūz olci. xv.
iq3. xx. misufami. iij. medicamina. diligenter terens subri.

li transmittit panno. & cum misulano misce. ceramq3 in oleo liquefac & medicamina sic in eo distempera. factoz emplastro epati applica. propina autem cuiusmodi patienti sube virgas. mirraz cinamomū. terrā armenicā cuiusq3 partem: tritis oibus diligenter. patietī propinabis. 3. ij. cum rosa rum oleo. Emplastri assignatio ad idē. Sume pentasoli 3. x. ciccris excoctari. laccē lorē. vij. reubarbari. iij. zofrai. iij. terre armenice. x. mumie. iij. tere oia diligenter & cu3 liliorum oleo mumia dissolue. ipsoq3 medicamina dissolue & epar emplastrizā. propinaq3 de eo. iij. 3. cum ciccris aqua rūsī & infusi & si nulla fuerit febris vinū illi porrige ribanū. Expedit autē in cibus tuū esse in calidum patiente apostema epatis regnū quale & illius est qui calida eius cōplexione molestatur: sitq3 egrotantis habitatio in frigidis locis & aere iocūdo. que oia aquilonis excurat ventus. Et oportet apostema in epate habentem fructibus arcere ponticis vt citonij3 piris similibus. q3 quonā opulationē pariuunt & matricē prohibent egressū vnde & apostema augēt.

Capitulū. 33. de aperiendo epatis qui in saniem vertitur apostemate.

Am antes quod in epate est apostema i saniem conuersum est emplastro. **q** stris vti op3 de quibus in furūculozum diximus cura. qui in stomacho accidunt. Et hec emplastri assignatio quod apostema facit eripere. Sume fenugreci. feminuz lini & meruc. cuiusq3 3. x. radicē cathemie. silemi farine. molendini pulueris. cuiusq3. vij. camomille. melliloti. violarū siccarum. cuiusq3. v. narcisci cepe. 3. ij. diligenter tritas. fermenti cuiusq3. x. masticeis. 3. colubarum simi. buracis cuiusq3. iij. tere que possibile est horū medicaminū diligenter. & cum molib3 aduna medicaminibus & olei cecuri. violaceūq3 in quo cerā iuxta quod opus fuerit liquefeceris superfunde. factozq3 emplastro apostemati applica. & op3 patienti ordi dare aquā cū melle. & si cu3 aquā decoctaruz. fenugrecūq3 cū melle. Et hec decoctionis ad hoc vtilis assignatio. Sume fenugreci. feminis lini. cuiusq3 3. x. ficus albas numero. x. adiātī feminis cathemie & maluc. cuiusq3. v. fautenegi. cētaurec cuiusq3. iij. isopi. paffij. cuiusq3. ij. coque oia in. iij. aque libris donec ad libram redeant. colans. iij. ex ea. 3. sūc & mell' apū fradde. penidiorūq3 cuiusq3 3. x. olei amigdalini dulcis. ij. bibat tepidū ppia q3 lactis asine. & capz. 3. iij. & seic meruc. & fenugreci. & zuzenegi tritis diligēter cuiusq3 sume. 3. & 3. tepidū propia. Q3 autē mām in vesice trahere partes & renus medicamib3 vrinā prouocantibus: quatenus p vrinā sanies emittatur. Sit igitur qd ad hec porriges si nulla est febris. besse. fautenegi. isopi. radicū apij. feniculi. daucij3 decoctio cū melle. Qd si aliqua ignuat febris calida nō erūt danda. dabis itaq3 seminum cucurbitē. cucumeris. citrōli. mellonis medullarum. cuiusq3 3. v. amili. dzagagari. gūme arabice. cuiusq3 3. & 5. ligritie. succi. ij. tere hec diligenter. & 3. iij. cū violarū syropo aut iu lab. aut papanerino mane porrige. vespere tātūdz. & lenib3 mollientibusq3 pascē cibis: vt me3 auro quod cum blito sit & spinachij3. maluis. catafo. & cū amigdalozū oleo & penidij3. Dabifq3 illi potentia que ex simile medulla fit cum amigdalozū oleo & penidij3. aut zaccare & ozdei aquā cū zaccara prodest: ona sorbiter sorbilia: & agnozū vescatur pedibus cū espidabago paratis. similibusq3 cibis qui digestionem parent. & cito a stomacho descendūt & intestinis. Et autem apostema erupit: & in renū partes sanies fertur & vesice: & per vrinam egreditur patienti papaueris trociscos dare expediet cum papaueris syropo. & iuuuari. & ninifar. cibosq3 illi offere quos assignauimus sorbites & alia. Qd si apostemate erupto i stōaci ptes & intestina sanies declinauerit: per egestionem euacuabitur. & vrinā: oportebit nature cauere emollitionem. 3. & defecationē. Attende itaq3 eius tēperici q̄tum fas est: patientemq3 ouis rēfice sorbilibus & polēta que ex simile panis fit. mica sine zaccara: lacte quoq3 a quo eius excolauēris aquositate & sorbitionē q̄ fit ex riso & amilo. Et si materia ad ea fertur loca que inter siphacem sunt & itēstina. in quibus. si hydropicis aqua adiatur: locus erit tibi incidēdus qui i inguibus ē: saniesq3 abide purgāda: quādamodū i chyrgia expōem. Cū at apostēa calidū i vētris erit lacertis qui sup epar positi sūt: apostemātū calidiorū cura curādus erit qd i mēbris accidit. phlobotomia. & medicaminū poculo ēplis & cūb. Et si i sanie puerit medicamib3 vteris apietibus ēplastris & itēstinalib3: vltimoq3 icitione. Nec ē i bniuf mōi apostēatib3 prestolādum: donec medicaminū vi erupāt sanies nāq3 i his diutius p̄stiteri locis corrodit & putrescere lacertos facit. siphacēq3 q̄ super vētrē erupitq3 ad i-

riora & ea que itus sunt ledit mēbra. hic itaq3 apostemata h expedit icidere anteq̄ ad itēstina erūpant. Qd si fieri contigerit furūculozum qui ab itēstionibus erūpunt cā addibendū erit regimen quēadmodū presignauimus.

Cap. 34. de apostematis fri qd in epate accidit medela.

Apostematum i medela frōz que epati accidunt patienti trociscos dare oportet absintib3 cū squingibin. pderit autē si decideris illi horū trociscorū aliquos. cū aqua in qua se nugreci feniculi semis. cuiusq3 3. x. radicē adcebari & florū ei3 cuiusq3. v. zebibi. taifi. xv. ficus albas numero. x. bullieris. hec coque in duabus aque libris. donec ad librā redeant colabif q3 de ea. 3. iij. & superinijs horz trociscorū exag. cū charue oleo. 3. ij. & amigdalini. 3. Trociscoz assignatio frigido epatis apostemati vtilium. rose. r. 3. v. berberis. iij. anisi. feminis apij montani. adcebari radicis & eius florū. selicbe calamī aromatici. cuiusq3. iij. masticeis. spice. darsifabā. asari. raued fini. sube virgarū. laccē purgate. cuiusq3. ij. mirre zafrai cū q3. 3. & 5. tere oia diligenter & cum feniculi aqua distēperana exag. trociscos in forma. Aliozū assignatio trociscorum. Sume apij semis anisi. nanachuc. absintib3 cuiusq3 3. iij. sūc virgarum. laccē cuiusq3. ij. rauendini. masticeis. spice nardi. cuiusq3 3. & 5. succi gaseti. zafrai cuiusq3 3. tere oia diligēter & cum vino distēperans a. 3. v. q3 exag. trocisea. Et si frigidum hoc apostema tenerū est. patienti radicū aquaz dare oportebis hanc. Assignatio eius: sume cori3 apij radicū & feniculi cuiusq3 3. x. semis apij. anisi. & feniculi. cuiusq3. iij. radicis adcebari & florū eius. herbe gaseti. camedrei. camepi tbi. sucabe. badauredi. cuiusq3. v. masticeis. spice nardi. asari. cui3 q3. ij. & 5. sube virgaz. laccē. selicbe choriboz. balsā cui3 q3. ij. & 5. zebibi taifi. xx. sic3 albas. nūo. vij. coq oia i. iij. aq li bzis. doce ad librā. & 5. redeat. colabq3 ex ea. 3. iij. & fricab in eis medicais cartami exag. amigdalozum amararum olei addens. & si apostema in latere fuerit conico epatis: pone si mul charube oleū amigdalini loco quo natura faciat fluxū. eparq3 emplastris emplastrizā calefacientibus & delectantibus. Emplastri assignatio tenero vtilis apostemati quod epati accidit. Boum stercoz & caprarū fini. cuiusq3 3. v. semis apij. nanachuc. anisi. cardamōi. cui3 q3. iij. radicis adcebari & florū eius. aloes epaticē. cuiusq3. iij. nardini. clittici. spice. aromatici. nitri. cuiusq3 3. & 5. gūme botami. ratinēgi. cuiusq3. iij. cere albe. iij. cerā i olo liquefac nardio. aut costio & dissolue i eis gūmam & ratinēgum. sicq3 medicamia admisce diligēter trita: opteq3 percutē. & epar apostema habens empliza tenerum: empliza quozq3 estamaicō empliro: aut emplastro diaspermatoz. Sit illi cibus ciccris aqua cū oleo lozayr tauge: aut franglini i espidabago parati: siue i sartagie cum oleo olinarum. garo. cinamomo. cinio. Ex olentibus illi mentā permittē: badernebin. pigani. apium. oibufq3 prohibe a fructibus. lacte. leguminibus. p̄ter vnas passas dulces ficusq3 siccas. & harū moderata sit quātitas. Adell' aquā illi & gedicon propia. ac xilolaoes: nōnūq̄ syropi: & alij3 zaccare electuariū. vt xilolaoes. ac ambre iuxta tēpus iperabit. Qd si apostema qd epati accidit nigrum ē durum. & scilicet ros patienti iuse dabis decoctionē: cuius hec est assignatio. Fenugreci. 3. x. semis lini. vij. adiātī. ligritie radicis. cuiusq3 v. semis cathemie & maluc. cuiusq3. iij. ficus albas numero. x. isopi sicci. iij. vuc passe chorofanice iterius purgate. xx. coque oia in. iij. aque lb. donec ad lb. redeat: colaq3 & sume ex ea. 3. xl. cū. 3. amigdalini olei. & 5. tātūdzq3 olei charue. & tepidas ppia. Et si aliq3 illic sine febre calor fuerit: casti aq̄ da egrotātū que fit cū squingib3: iuxta qd opus ēē videris cū laccē medicamie. & rosarū silij3. Et si nullus est calor camele propina lac que comederit apij. aboranum. in dici p̄ncipij3. in fine ozdei farinā distēpatam cū semine apij & feniculi. hec cum ea. x. facies diebus: & sicillam emunges: dabifq3 de cibus lacte librā cum exagij3. calcalanegī onobus. aut cu3 mirebo lanozū. kebuli & indi diligenter tritorū cuiusq3 partē & apij semis anisi. feniculi. cuiusq3 quadrantē partis. hec terces dissolue genter & cū hoc sumes lacte. 3. iij. zaccarēq3 3. vij. Emplastri zabis autē epar hoc emplastro. Assignatio eius. Sume fenugreci. lini semis cuiusq3 3. x. mibe fluxe. cere albe cuiusq3 v. adipis galline & anatis. cuiusq3. vij. olei nardini. xx. ceraz liquefac & adipē ac oleū cū miba sicq3 medicamina superinijs & cū emplastrizā epar. Et si cū duro apostemate calor fuerit. emplastrum adhibe in quo camomille & melliloti cuiusq3 ps ponit. viole sicce partes due. fenugreci. feminis lini. cuiusq3. 5. pars. masticeis quadrans. hec oia diligenter teres & cum oleo distēperabis violarū ceraq3 alba & emplastrizabis. Em

plastrum aliud ad epatis duritiē. mirre. aloes. mibe. zafrani amomi. cardamomi. laudani. siselei. radicū apij. cuiusq; 3. v. carpobalsami. absinthij greci. costi indicij. cuiusq; 3. ij. 5. camomille. melliloti. feliche. cuiusq; 3. ij. turis. 3. v. cere. 5. libram in violarum olei libra liquefacte. oli nardini quadrantes. anserini adipis et vitulini. cuiusq; 3. x. que teri possunt diligēter tere. adipeq; in olei liq̄fac. et simul oīa misce. factoq; emplastro epati adhibe.

Capitulum. 35. de epatis opilationis medela.

Tuero epatis opilationis est medela. hec si opilatio in latere fuerit gibboso ipsius egrotanti medicamina dabis vinam prouocantia que meatus purgent et opilationē aperiant. vt apij semini. anisi. feniculi. nanachnā. da. et berberis troiscos cum feniculi succo et apij ac squingibin z laccē troiscos ac absinthiacos cū bis que predictimus. et si hec non profuerit radiez illi propina aquam in qua radices semiaq; ponuntur. absinthium. dancū. nanachnā. apij semē mōrani. semē pērasili. costū. merna pietū et silia. cū amigdalaz olo amararū. Et si sū pteris agarici floz. addechari. gētiāne. cuiusq; pterisq; diligenter et exagi. cū squingibin. p. pines proderit. Sit huic tibus cicoris aqua cū aneto et cimino. cinamomo. olo loto et dulcibus illū prohibe maxieq; illis que cū amilo fiunt et fari na. vt chabiso. saludego. caratifi. arceas quoq; illū post pradiū a moru. Et si opilatio in latere fuerit conico epatis. patientē cū epibimi folne decoctione et clisteri facili. cui seia incidunt aperientia opilationē. Dabis ēt illi electuaria opilationē aperientia. vt cartami medicamē et laccē. atanasiā. q; et electuariū pētatione. quoniam optima ē illi i vērōsitatis dissolutione et opilationē aperientia actio. emplastrizā quoq; hoc epar emplastro. Assignatio eius. camomille. melliloti. bereniaseti. cuiusq; 3. x. semis apij. nanachne. cuiusq; 3. ij. spice aromaticē. asfari cuiusq; 3. ij. prafij. amigdalariū amararum cuiusq; 3. ij. tere oīa diligenter et cū feniculi aqua distemperans epar emplastri 3a sō cibis vacuo.

Capitulum. 36. de hydropis spētū et primuz hydropis carnose que hypofarce dicitur medela.

Idropis spēs alio confirmatum ē loco tēs. carnosam tympanicā et vtreā. et nos hic ab hydropis carnose medela incipimus. Bico ergo quom videris malā habitudine et cōplexionis corruptionē incipi. expedit patientē ciborū arcere copia. quoniam sua cibus multitudine stomachū grauāt et a digestiōe prohibet. corpositq; auget humiditatem. et calorem extinguit naturalē qui in huiusmodi morbo debilitas isit illi. Laueas quoq; cibos tarde digestiōis frigidofq; z humidofq; vt lac. pisces recētes. butyrū. silami oleū. legumina. et que ex tritico fiunt vt amilū. atrā et que cū melle fiunt et zaccara. vt saludegū. cabisum. caratifi. fugiles et similia. Epar etēz eo q ipsi tanq̄ dulcibus plarimū delectatur cibus ad se trahit hos. inuiscaturq; illi que i eis ē substantia crosā et meatib⁹ eius. vnde et oppilō augetur. et hec roboratur passio. 3o ergo oīa hec illi officiūt qbus i viscerib⁹ oppilō ē et crosities vt i sō. splene in remib⁹ alijq; 3. Laudabilis autē in huiusmodi dominiū passionis fame vinum et aque puritate potus et p. bibitiōe ab exercitio et labore post cibū cuiusq; vsu ante cibos balneoq; salis aq; et alumiose acurattane et sulphure excretiū Libos oem illi calefacietes et desiccates subtiliantesq; et digestioni faciles. post balneū boza plena. aut post exercitiū. si nō itercidat balneū. vt carnes pullos. taugorum franglorum. cubegozū passerum i cspidabago paratorum. cum aneto cicere. cinamomo. galengar. cimio. aut i sartagie cum aceto coctas. carui. muri. oarasi. galēgar. pipere. cingedano. helitibo. modiciūq; vini ribani. i quod virgas proieceris pigani. apij. mēre. fautenegī et salsamēto cū aceto. garo. sinapi. queq; fiant de blito dabis cum oliue oleo. garo. sinapi. aceto et similibus rebus subtiliātib⁹. vinū illi propia ribanum vetus. aut merū. aut certe parū mixtum. et quātum poteris ab aque pure potu arce. nisi perpaucē. nec vero aquā sumat oīo cum nīue refrigeratā. quoniam hec epatis refrigerat cōplexiōē. et morbum auget i qn. vt nōnunq; eius naturalē exiguat calorem huiusmodi op̄s esse regimē hydropis carnose oīi qū ei⁹ ad uentus picipia videris. Dehinc inuere quenā sit huius aduentus passionis cā. intellectaq; rebus oppugna contrarijs. Et si cā huius in epate fuerit apostema. aut durities eius. aut epplō meatibus eius accides. aut apostema stomachi vel frigiditas eius vel splis apostema. vel eius debilitas. oportebit horum proponere medelā singulorū. his que facient huic obuiā passioni quēadmodū suis expositū ē in capitulis. Et si hoc

mēstruorū conuulsionis accidit cā. aut emoroidum sanguis viedū i patientē erit mediastine phlebotomo. si etas virtusq; adiuuerint. sanguinis quantā necesse erit extrahas quātū tatem iuxta quod virtus patitur. paulatim nō semel phlebotomia nāq; hac in parte medela est optima. quz et virtus alacrior allenuata fiat. et calor asurgat naturalis. Dehinc ipso quod iam dicitū virtutē eius augebis regimie calefacienti. et desiccanti vterisq; exercitio i patientem ante prandiū ad caloris sol estus i locis calidis in quo calor roborē naturalē et omne distendatur corpus. humiditasq; desiccetur et a corporis profundo ad eius educatur exteriora. Caveat autē patientis capiti et operati. sitq; eius exercitiū iuxta qd virtus fert et nō imoderatū. ne forte calor dissoluat nālē virt⁹ obilitet. Sitq; exercitiū ei⁹ ps cgaratō modica. ps pedū lēis dābulatō i arenosis locis et plueris. et si forte possibīl ē panētē ab i q̄ reg. de trāsire ad altā calidiorē et sicciorē fiat. ipaq; illi i faba loyolatarū et puluerē calidū si fieri potest et patitur. fricationē vtratur forū cū māibus et manutergijs prius corpori superiecto buracē modico et sale. gallaq; et alumie. ac similib⁹ desiccantibus. post hec in balneo lauetur buracianis sulphureis aut alumiosis. Et si nulla ē illi febris corpus eius aqua infunde in q̄ mirum. conices gladium. alumē. buracum. sulphur cum cinamo. calamēto. fanfucio. bereniaseto coxeris. aquāq; cui ferrum imersum ē calefactum. post hec parū gescat. et quos diximus vscatur cibis. hec in hac exhibēda sunt passionē cū ciborum et aliorū regimie. Quod aut vti o; medicaminum regimie vinā pronocantū ē cura. Sicut em hydro pisi hypofarce vtilia. vt apij semē montani. dancum. nanachnā. semē feniculi. anisum. asarū. siselecon. absinthiū. fautenegum montanum. si cum aq coquātur et melle. bibatq; iij. parti enis. 5. cum. 5. 3. vsq; exagium siccitē. Adedicamīs assigq; vrinā prouocat et hydropicis prodest. Sume danci. asari. semis apij. montani. anisi. cuiusq; 3. v. polij. in al spodi. canedrei. zebanegī. i al zebbosiaci. camcipulbi. fautenegī montani. carpobalsami. flozū addechari. cuiusq; 3. ij. spice aromaticē feliche. cuiusq; 3. 7. 5. zafrani. 3. tere oīa diligenter. et 3. ij. cum vino propina ribano. Assignatio troiscorum hydropi carnose vtilium in passionis pncipijs. Sume roserū. optime purgate. 3. vj. berberis. 3. ij. asari. spice. nardi. gasci succi. absinthij succi. cuiusq; 3. ij. seminis apij. anisi seminis. feniculi. addechari. cuiusq; 3. 7. 5. zafrani. 5. 3. tere oīa diligenter et cū aq distēperans. a. 3. vsq; exag. troiscos. quos cū feniculi aqua et apij propinabis si nullus illi fuerit calor. Sin cum intibe aqua amara et aquesutibi. et troiscis vteris reubarbari cū squingibin dābus aliquot et nōnunq; cum vomitu euacuab adhibito squingibin et fugilibus aneti aqua decoctis. maximeq; si tēpus estas fuerit. hunc etiam ad euacuandū prodest humorē. oportet autē vti te vomitu prius et euacuatione humoris anteq; aqua roboretur et humiditas dominec q̄diu virtus retinens ē et adhuc valet. vt etenij hūiditas dominari cepit et debilitata vrit succubuerit vomit⁹ nullus erit vsus. et euacuatiōe viedū cū laxatiuo phlegma deponenti. vt estamaiconis pill. quibus intercidit turbi et hyera et bebelnili. co loquintide adeps. bisq; anteq; passio roborēz vtendū. Et autē roborata et fixa fuerit eo vteris quod diximus regimie calefacienti et desiccanti. vinamq; prouocantibus. Electuarij assignatio quod vinam prouocat et hydropicis prodest. Sume spice. feliche. flozū addechari. asari. cuiusq; 3. ij. granorū. miri. costi. cinamomi. mibe cuiusq; 3. tere oīa diligenter et cū melle distēpera dissumato. dabisq; de eo. 3. Si mul autem et intueudū in vrinā. et si alba fuerit frigiditasq; et humiditas dominātia corpori et epati. nullusq; est calor. patienti radicū propina aquā cōperētē cū cartami medicamē. aut electuario laccē paruo. dehinc magno cū amigdalarum oleo amararū et oleo charue. atbanasiāq; facta cū lupio epate ad eadē prodest. si. 3. 5. de ea vtraria vsq; 5. exag. cū feniculi aqua expellā. sic et mitridatiū corruptioni prodest cōplexionis et hydropis. iij. iuxta quod opus ē de eo sumatur. tyriacaq; faruc ad eadē manifeste prodest. si ex eo. 5. 3. vsq; 5. exag. sumatur. minus amplius vt iuxta quod opus fuerit. Opz autē cū hac habitudine corporis assuefacere euacuationem alternis tēporibus cū oppositiōis pill. et estamaico et sabarbarani electuario similib⁹. Et adunt antiquorum quidaz ericij carnē si desiccetur et diligenter teratur. bibaturq; de ea 3. ij. vsq; 3. ij. cū vino veteri hypofarce prodest. Aqua quoq;

arabali. 3. xx. cū liquiritie radicū. iros. 3. x. z vino ribano hy-
posarce manifestissime prodest. emplastrum quoque z cataplas-
mata adhibenda sunt. Cataplasma fit itaqz huius passionis
domini venter z oculus corpus hoc emplastro. Assignatio
cuius. camomille. melliloti farine ordei. bouis fimi z ovis ca-
prarūqz. cuiusqz. 3. xv. corticū radicis capparis. aloes. cparti-
ce. costi. amari. cuiusqz. 3. v. mastice spice. asfari. absinthij greci
cuiusqz. 3. ij. tere diligenter z cū vini distēpera aceto z apij suc-
co feniculiqz. ventrēqz. cataplasma z oculus corp⁹ z ad solez pa-
tientē iuxta quod ferre potest itare. z sic cū decoctionis aqua
lanabis i qua camomilla fucrit. fibū. artemisia. Et si diebus
aliquot corpus cataplasmaueris cū fimo boum z ovium tri-
tis diligenter z distēperatis cū arabali aqua manifeste prode-
rit. Emplastrum aliud ad idē vtile. Sume fimi boui qui si-
bum comedunt z abrotanū camomillam z similia partem
aloes quadrantem. sal. andrani. 5. partē. iros. radicū. octa-
uā. ptis. tere diligenter z i accerrimo coque aceto donec spisse-
tur z ventrē oēsqz. cataplasma corpus. sicqz. 3. v. siccutur permi-
te z in balneis cū aqua lanabis calida i qua fibū. abrotanūz
nemamū. safucū. coxeris. Hoc itaqz regimine z cura oēs hy-
dropicū carnosū disponere. Nec vero expedit in vni⁹ vsu
medicaminis diutius p̄stare. neqz i corū que interius nec q̄
exterius adhibentur. sed expedit in huiusmodi domio pas-
sionis a medicamēto trāsire in medicamēto ne forte vni assue-
scat natura medicamēti. roboreturqz in eo nec proficit. sicqz z
in oibus prolaxis oēs facere morbis.

Capitulum. 27. de hydropis vtre medela.

De hydropis vtre medela expedit

regime in morbi cē p̄n-
cipijs quod z in principio assignauimus roborata
passione z aqua confirmata medicaminibus vtendū erit la-
xatiua z aqua deponētibus vt pill. asfari z ferbasij. sitaregi-
qz. profunt oēs enim he. Et hec pill. assignatio que hydro-
pisi profunt vtre z aqua deponunt. Sume tubali cris folio-
rum mazicionis cuiusqz. partē. tere z cribra ac cū apij aqua
distemperas pill. earū potio. 3. v. qz. 3. ij. iuxta quod opus fue-
rit. Pill. alie viles hydropisi vtre. Sume virgarum bal-
sami. lacee cuiusqz. 3. ij. anisi. mastice. cuiusqz. 3. 2. 5. ravedsini
absinthij succi z gaseti succi. z eris vsi. maziciois in vini ace-
to die z nocte infusi. cuiusqz. 3. ij. faberij. diagridij. iros. radi-
cis. costi. cuiusqz. 3. tere oia diligenter z cū feniculi aqua distē-
pera pill. earū potio. 3. ij. v. qz. 3. ij. z. cū aq. calida. Pillā-
rum aliarum assignatio. Sume mazicionis. 3. v. 3. rofe. r. opti-
me purgate liquiritie succi. cuiusqz. 3. tere oia diligenter z cū so-
latri aqua distēpera pill. ualqz. 3. propina. 3. ij. cū calida. Pil-
lularū assignatio aliarū turbat albi. 3. v. byrcipere. 3. ij. opopo-
natis tantūdem agarici. iros. radicū cuiusqz. 3. ij. salis nasse.
3. ij. lacee. ravedsini. radicis adcebari z floru eius felice. cuius
qz. 3. 2. 5. eufoz. 3. tere oia diligenter z cū feniculi aqua distē-
perans pill. oabifqz. de eis. 3. ij. cū zaccara z aqua calida. Et
sic cū camele lacte. 3. ij. de eis. 3. 5. bibantur manifeste prode-
rit. Catarticū aliud vtre deponēs aquā. Sume sene. mi-
robolani citrini. mazicionis. faberem. cris vsi. cuiusqz. par-
tē. cinami. mastice. cuiusqz. 3. partē tere oia diligenter. z. 3. i.
ac. 5. cū tātūde zacc. z aqua calida porrige. Medicamen-
aliud probatū. Sume vine camele arabice. 3. aque fugilum.
3. 2. 5. aque calide trāde. fimi colūbarū. 3. 2. 5. tere medicamē-
hoc diligenter z in aquas proijce vinasqz z bibat patiens.

Medicamen aliud aquā deponēs. Sume succi radicis.
iros. 3. x. vine caprarū. 3. ij. aloes infusionis. 3. 3. misce oia
z superinijce colūbarū fimi triti diligenter. 3. ij. 3. afrani. 3. 3. z
sic propina. quoniā fortiter aquā laxat. nec vero hoc faciendū
nisi cui virtus valida est. Quia autē cgr medicamina laxa-
tiua nō paritur: emplastris vtendū est laxatiua. quorū hēst
vni. Assignatio eius. Sume coloquintide adipis z radi-
cum eius. faberem. bebeliū. maziciois. diagridij. aloes. mir-
re. cathemie radicis. machali. iros. radicū. boum fimi. pascu-
lum. cuiusqz. 3. 3. iij. tauri fellis. cucumeris agrestis. mientengij.
cardamomi. eufoz. 3. iij. misinoi. mibe fluxe. cuiusqz. 3. 3. buraci.
r. salis nasse. cuiusqz. 3. iij. gūme fenobari. 3. iij. corticū radic.
3. iij. asferis adipis z gallie z vituli. cuiusqz. 3. ij. cere. 3. 5. lb. ccrā
z adipez liquefac in aneti oleo z medicamēta supinijce. facto
qz. emplō vtrē emplāz. qm aquā laxat fortiter. Et q̄ patiēt
vt fiat facilia sūt aqz. deponūt. ppia illi. Maziciois oī
assignatio ad eadē vtilis. Sume maziciois optimi lb. 2. 5. su-
perfunde lb. v. aque fuanis. quas moderato coque igne oēce
libra supsit. Tunc amigdalorum oleo dulciū quartā libe ad-
de: donec aqua deficiat coque supsire oleo z propia de co cū
camele lacte aut casci aqua. 3. j. Sit post hec medicamina cū

bus espidabagi ius cū cinamomo. galēgar. aneto. cicere z oīo
loro. Emplastri assignatio qd vtre hydropis p̄dest aq
Sume fimi bouis. 3. xx. sulphuris crocei. cardamomi. bac-
carū lauri. mientengij. cuiusqz. 3. v. caprarum fimi triti diligēter.
3. xx. tere oia z i subnlē redige puluerē. atqz cū squingibz oī-
stempera: z ventrem ad solē emplastriza. Emplastrū ali-
ud ad idē. Sume ficus nigras siccas in vino aceti infusas z
fricatas. 3. xx. fimi caprarum triti. 3. 3. buraci. nitri. iros. radi-
cis. cuiusqz. 3. v. tere oia diligenter z cum ficibus pista: ventrē-
qz. emplastriza stomacho cibis vacuo: z donec siccetur dimit-
te: lauabisqz. cum aqua in qua camomillā. breniaserū. fibū.
sanfucūqz. coxeris. Emplastrum aliud ad idē. Sume rati-
negi. amoniaci. cuiusqz. 3. v. nitri. tburis minuri. cardamomi
sulphuris crocei. z albi. cuiusqz. 3. iij. columbaz fimi. 3. tere em-
nia diligēter cum pueri vni qui mulierē nō nouit: ventrēqz
emplastri. a. Emplastrum aliud ad idē. Sume marchali
te. sulphuris crocei. nitri. amoniaci. borami gūme. cere. albe.
cuiusqz. partē. iros. radicis. mientengij. cuiusqz. 3. 5. partem. medi-
camina diligēter tere amoniaciūqz z gūmas borami. ccrāqz
in oleo liquefac nardino aut costio. iuxta qd opus fuerit: vē-
trezqz. emplastriza. Emplastrū quoqz qd dicitur mileri vtile
est: sicqz z emplastrum sula habet manifeste prodest. Et
hec emplastri assignatio quod in omnibus hydropis ē spe-
ciebus vtile. Sume amomi. spice. cardamomi. cuiusqz. 3. x. ma-
chali glauci. maseti. amoniaci. fabadi. 3. afrani. cuiusqz. 3. v. alo-
es. mirre. tburis masculi. carpopalsami. xilobalsami. lau-
dani. cuiusqz. 3. xv. corticum feliche. costi. amari. piretri. mi-
be recenit. aristologie rotūdē. melliloti. iros. radicū. cui⁹qz.
3. x. gariofilij mastice. cuiusqz. 3. vij. rofe. r. optime purgate. colū-
barū fimi. cuiusqz. 3. xx. cucumeris agrestis. coloquintide adi-
pis. cuiusqz. 3. x. gūmas cū 3. afrano vino infunde veteri z medi-
camina diligenter tere cribra qz z in modico ifunde bani oīo
in quo ccrā iuxta quod necesse fuerit liquefeceris. gūmasqz
distēpera dissoluras z medicamina simul misce alta. factoqz
vnguento vtrē emplastriza. qm optime prodest. omnibus hy-
dropis speciebus. z opz diligenter te adhibere speculationē
z discretionē iuditiūqz acue in his que assignauimus medi-
caminibus z cibis. vtreqz singulis iuxta quod passionis ro-
bur debilitasqz ipeat. atqz scidū quod virtus trasqz patiē-
infirmi. qm hec caput corū quibus indigemus sunt. caue er-
go ne a te peccatū incidat in ea quā considerans cura. his
itaqz qd vsus fueris medicaminibus nibilqz conficrit. z pas-
sio diuturnior sit. ac aqua roboratur. camele lac patienti pro-
pina que etatis sit iuuenis. nec longe a partu. sed nec prope q̄
qz sana sit corpore. z feniculū comedere. fibū. abrotanū itiba
apiū bisqz similia. hec camele in diei comedat p̄cipio i fine
ordei farinā cū feniculi semine mixtā z apij anisiqz z absinthio
hec facies per ebdomadā vsqz dies. x. dabifqz patiēti de eius
lacte diebus singulis libram cū 3. v. zaccare z. 3. i. pulueris
huius. Assignatio eius anisi seminis apij cuiusqz. 3. ij. mi-
robolani citrini. 3. ij. sube virgarū lacee purgate. ravedsini. ga-
seti succi cuiusqz. 3. ij. iros. radicū eris vsi. cuiusqz. 3. 5. tere oia
diligēter z distēpa cū lacte de co. 3. ij. v. qz. 3. ij. porrige. Pul-
uis ali⁹ ad idē. Sūc mirobolani citrini. 3. iij. absinthij greci.
lacee purgate. ravedsini. gaseti succi cuiusqz. 3. tere oia diligē-
ter z fume. 3. ij. z adde radicis iros. crisqz. 3. v. cuiusqz. 3. oīolū
z. 5. mazicionis optimi in aceto infusi die ac nocte ac desicca-
ti z triti diligenter. 3. 3. z cum camele lacte. 3. ij. v. qz. 3. iij. ppia.
Puluis ali⁹ ad idē. cū camele lacte. ppinād⁹. Sūc anisi.
mastice. gaseti succi. ravedsini. polij cui⁹qz. 3. 2. 5. asfari. costi.
camepitibi. eris vsi. mazicionis. agarici. cuiusqz. 3. tere oia di-
ligēter z ex ag. c. lacte. ppia camele. z si h. ad optatū p̄dixerit
finē nibil adde. Sin cum vna camele lac ipm propia. Sūc
itaqz lactis libzā. z vine camelle. 3. xx. fugilū succi. x. zacc. x.
Propina quoqz cū lacte electuarium lacee min⁹ debine ma-
gnum: aut cum caquelenego: z propia ruius opoponacis. 3.
ij. Electuarij assignatio qd cū camele lacte bibitur: z opti-
me prodest. Sume mirobolani citrini. turbat albi. cuiusqz. 3.
x. bellirici. 3. ij. emblici. 3. iij. piperis. v. maziciois. 3. 3. isiberis. 3. iij.
tere diligēter oia: z cū melle distēpera z dispumato. fumeqz. ex
eo cū camele lactis ex ag. aut simplicis. 3. ij. Ali⁹ expedit autē
ei dare lac cui febris fuerit hydropico 3. alij: quum lac febr-
citrinibus malum. Quē ergo oia que assignauimus feceris
z hydropis vtre dñm oib⁹ cure p̄b⁹ antepaueris: nibil-
qz cōfiter: z qd desideras nō aduertis: coctura vtrū erit z
crepatura. Et i crepado periculū ē magnum: nec adhibēd⁹
videtur nisi in eo cuius virtus valida est: nec semel ab eo aq̄
euacuabis 3. paulatim singul⁹ aliquid diebus iuxta quod vir-
tus patitur. Pauci aut sūt qui ab crepado liberētur. Necqz z

etiam aliquē vidi cui bec adhibitu sit preter vnu: nec is libera-
tus ē. Refert autē. 25. se neminē vidisse cui crepacio adhibita
sit et liberatus fuerit: excepto viro vno cuius valida erat vir-
tas: corpusq; corpulentum. Hos autē quēadmodū hoc sic-
ri expediat in chyrurgia exponemus.

Capitulum. 38. de hydropisī tūmpanice medela.

Hydropisī tūmpanice i medela: qm̄ sp̄i bui⁹
ex v̄tositare ē gñatio ea sūt ne-
cessaria que v̄tositatē dissolunt et dissipāt: et quod
laudabilius adhibetur radi: cum ē aqua cū pentaticō electua-
rio: et amigdalorum oleū amariū. oleūq; pigani et similia.

Radicū aque assignatio hydropisī tūmpanice vtilis. Su-
me. corticū apij. et feniculi. cuiusq; 3. vj. semis apij. argurēgi
i al. arginēgi. dau. i. petroselinū. cimim carmanici. cuiusq; iij.
tabade. radicūm adechbari et florū eius. cuiusq; iij. semis ru-
te. sabade. cuiusq; iij. afari. spice nardi. mastici. cuiusq; ij. et
5. costi amari. feliche. carpobalsāi et ei⁹ ligni. cui⁹ q; 3. 5. opo-
pōaci. 3. et 5. scibibi. taifi. xx. coque omnia in. iij. aq lb. dōce
ad libram redcant. colaq; et fume ex ca. 3. iij. in quibus exa-
giū fricabis electuarij pentaticō. aut 5. exagii socrite hydri-
pisi p̄dest manifeste tipanice. Ventur etiam huic medicaia
laxatiua. vt serapini pill et apij da illi succū feniculiq; viridis
cuiusq; 3. iij. cū exagio pulueris huius. Assignatio eius.
Sume semis apij nan achue. dauci. semis apij cuiusq; 3. iij.
afari. costi. spice. mastici. pipis albi. cuiusq; 3. cardamomi
ij. ravedsini. 3. et 5. sequebini. 5. exag. castorei. 3. et 5. tere oia
diligenter et exagium cū apij succo et feniculi propia. et si vo-
lueris cū vino propiabis mixto. Assignatio pill tipanice
vtiliū hydropisī. Sume hyereptere. 3. vj. serapini agarici. sal
idi. gaseri succi. flozum adechbari. mazerionis. corticū feliche
cuiusq; 3. eufoibij. 3. et 5. turbit. 3. vj. absinthij succi. itecos ra-
dicūm. cuiusq; iij. tere oia diligenter. et distēperans quasi pi-
per pillula. dabiq; de cia. 3. ij. rfa. 3. ij. et 5. cū calida propia
quoaq; domio huius passionis oleū nardinū. aut costinum
cum vino ribano. et tyriacaz illi da s̄arū iuxta quod opus es
se videris. ventrē eius emplastro hoc ēplastriza. Assigna-
tio eius. Sume camomille melliori bereniasenī sanfuci. fante
negi cuiusq; 3. v. semis pigani et eius gūme. ij. afari. carpobal-
sami. xilo cassie. spice. cuiusq; ij. castorei. mirre ratinegi. mibe
fluxe. cuiusq; 3. et 5. terenda tere diligenter et in aneti oleo gū-
mas dissolue. aut pigani iuxta quod opus fuerit cum quo
et medicamia distēpera et ventri appoe.

Capitulum. 39. de hydropisī que fit ex calido medela.

Am autez hydropisī ex calido ē et v̄tia
tincta effiuit. febriq; comita-
tur et tūssis tunc corū erit canendus et fugiendus que
calefaciunt vsus ab interioribus et exterioribus et aqua suffi-
ciat solatri ac caquenēgi. caaleq; cuiusq; 3. x. v. lacee lore. 3.
ravedsini. 5. 3. safrani obolus cassie. f. granis purgate. v. 3. fri-
cabis hanc in succis et colabis. ac medicamia superaddeā
trita diligenter et cribrata et diebus aliq̄tis propinabis. et si
nulla illic erit febris. patienti casci aquā propina que cū squi-
gibin extrahitur. primo die. 5. libram cum zaccara. 3. x. affari
lacee lore. 3. ravedsini. 5. 3. mirololani citrini triti diligenter.
3. et 5. bec mane bibes et singulis auge his diebus casci aque
3. ij. donec ad libram peruenias et si possibile est olei adde car-
ube. 3. proderit. da quoaq; electuarij hoc cū casci aqua. As-
signatio eius mirololanozū citrini et indi purgatozū. belliri-
ci. emblici. tūsozum. cuiusq; 3. x. tamarindi. xxx. p̄tia. infusbas
cuiusq; genē is poma. numero quinquagita. coque oia in. x.
aque libris donec triens superfit colaq; et cassie. f. medulle li-
bram superiniijec optime granis purgate et frica diligenter.
addeq; libz. 2. 5. penidiorū optimozū et amigdalini dulcis
olei. 5. libz atq; moderato decoq; igne donec liquor ei⁹ tāq̄
mell fiat. tunc ab igne deponēs medicamina hoc superiniijec.
ravedsini. flozū adechbari. absinthij succi. afari. mastici. cupa-
tozū succi. camedreci. falis indi. virgarū balsami. cuiusq; 3. se-
mis aquesurb. berberis semis. atriplicū. liquiritie succi. cuiusq;
q; 3. v. fube virgarū. feliche. semis feniculi cuiusq; iij. cū casci
aqua. et si necesse fuerit solutiōe eius augere. sume mazerio-
nis. 3. optimi et in aque libz coq; donec medietas deficiat.
colaq; et sume oli amigdalini dulcis. iij. 3. ac cum mazerione
coque lenes ad prunas. donec aqua deficiente solū superfit
oleum. bec medicamina superinfunde et misce trita et distēpe-
ra. hui⁹ potio. 3. et 5. vq; ij. aque soluit et depōit optime si fue-
rit ex mala hydropisī cōplexiōe calida. bibitur aut cū came-
le lacte. si nulla patienti sit febris. Et si ex calido hydropisim
patienti camele propinaueris lac. cum caquelenego. ex lacte
quidem libz ex caquelenego. 3. iij. cum mazerionis olei. 3. p

derit optime si nō obstitit febris. Pulueris assignatio q
cum casci aqua sup̄tus. p̄dest aque et hydropisī ex calido cu-
cumeris melois semis medulle. semis portulacē. cuiusq; 3. ij.
semis aquesurb. bi. succi cupatozū. flozum adechbari. safrāi dia-
gridij. cuiusq; 3. ravedsini. 3. et 5. huius potio postq; triueris
est. 3. et 5. cum. vij. casci aque. 3. vq; 3. x. et iibus autem huius
dominium passionis emplastrizare conuenit et speciei hydro-
pisis sandalum est rubcū album. rosa fusalum. aloes bonis
simus mugatum. mentibē asiasum. camomilla. melli-
lorum. cathemia. ordei farina. viola sicca. cuiusq; partes
equales. safrani aut quartā p̄tia. bec oia diligēter tere et cū
solatri aqua distēpera ac caquenēgi. ebalef. intibe. et modica
cera oleoq; rosarū i quo cerā liquifecis. sicq; v̄trē et stoma-
chū emplastrizabis cibis vacuū. Bec sunt que hydropisī
si ex calore fuerit domino expedit obseruare circa medicami-
na. Cibi autē eius eē debet. frāquilonozū carnes. cubegozū
pullosūq; simulum in zirabago parati aut cū limue aqua
et lebelabi. sercula atriplicis. spinachū. malua cū amigdalō-
rū oleo. cōadādo viridi et sicco. epidabagoq; et i fartagie pa-
rata cū aceto et oliuarū oleo. Vtilia quoaq; sunt que cū zacca-
ra et amigdalino oleo et vint aceto fiūt mēta. s̄simbriz et mo-
dico carui. cappar quoaq; in aceto cōditū et limue salse sime-
diocrius sumantur. est etiam in eis caloris extinctio et oppi-
lationū apertio et pblegmatis climatio.

De hydropisī que ex acutis sit morbis me-
dela. Hydropisī at q̄ ex acu-
tis p̄cēt morbū dura ē et vix q̄spiaz ea liberat. perpaucis pp
febris caloris magnitudinem et epatis debilitatē. Et febris
quidē que extinguitur desiderat et refrigeret. caq; epatis augēt
ibecillitatē. Epar quoaq; calefieri glifici. becq; febrez angmē-
tant et corobozāt. idcirco itaq; vt hypocras hydropisim que
ex acutis sit morbis malā. Si autē hydropico tūssis acce-
derit nō liberatur. sicq; et quando hydropisī molestato solo
accidit grauis malū est et pessimū.

Capitulum. 40. de passionū splenis medela.

Passionum autē medela que spleni
accidunt: quoniam eius
passiones epaticis proxime sunt vt apollēma. debili-
tas. opilatio et harum medela adiuicem proxima ē et affinis.
nisi q̄ splē eo q̄ fortius sit et minus epate nobile. medicamia
fert fortiora et duriora q̄ que epati adhibentur cure sint. id er-
go in eius medela rebus vtimur amaris et acidissimis ab in-
terioribus siue exterioribus sine panore et eiusmodi cautela. ni-
si q̄ ad eius tuendū robur et virtutē fouendā medicaminib⁹
vtimur aromat cis et iocūdū odoris in qbus modica ē ponti-
citas q̄ ad sāguis roborez purgationē ab hūore melācholicū
et earū q̄b⁹ nō eget supfluitatū expulsiōne melācholicarū in
stōi p̄tes q̄tin⁹ ab eo p̄ solonē emittant. Qne qū ita sint o3 qz
splē dolor acciderit ex calido in patientis cura pbleboromo
vri venebasilice in manu sinistra. si virtus etas et āni tempus
ac eiusmodi adiuvit: bibatq; panēs postmodū fructū de-
cationē et cassie. si mirololani citrini. intibe. aquesurb. et simi-
lium. Post h̄ trociscos propina spodiij molliēres cū squingi-
bin zaccaro: et pulvis refice in sirabago patis aut subfrictis:
vel atriplicibus lebelabo similibusq; et granata sugat: et si il-
lis mitigabitur benefic casci aquā propina cū pulvere hoc.
Assignatio eius. Sume. mirololani citrini. 3. v. rose. iij. spo-
dij. 3. ij. berberis. j. tere oia diligenter: et 3. ij. propina cum casci
caprarum aqua qz calefo. abebelo intiba. aquesurbq; paste
sint. Pulueris assignatio vti splenis doloribus ex calido
cum camele lacte aut casci aqua sumptus. rose. ru. 3. v. cappari-
is fructus in aceto infusi die et nocte ac deficcati. ij. berberis
iij. scolopendrij. buraci. cuiusq; 3. fructus tarase. agarici. cu-
iusq; 3. et 5. tere oia diligenter et sume ex eo cum camele lacte
aut cū casci aq. 3. ij. vq; iij. Vbitur quoaq; hic idē pulvis cū
calefi aqua et tarase et atali. ac squingibin. prodestq; Tro-
cisozū qui splenis ex calido doloribus medēt assignatio.
Rose ru. 3. iij. spodiij. semis melonis. cucumeris citroli. portu-
lace. cuiusq; iij. ravedsini. scolopendrij. cuiusq; 3. et 5. safra-
ni. 3. cāphore. 5. 3. tere oia diligenter et cum calefi aqua distē-
pera. itibeq; et trociscos isozma dragmeos. quos cum. iij. aq
calefi expresse. 3. propinabis: aut squingibin zaccare. 3. et 5.
Emplastriza aut splen hoc emplastro. Assignatio eius. Su-
me folia tarase et diligenter tere et cū ordei faria et aceto mis-
ce et spleni applica: qū stomachus cibis vacuus ē. Aut sume
lebelabum et in aceto coque tereq; in mortario cū ordei fari-
na cōmisce et spleni appone: aut furfur in aceto coque et fru-
strū tenue imerge et cataplasma. Quod si pariter aposte-
ma spleni acciderit. calidū basilicā minue patientis alare. aut

aselemiam. quoniam rei huic cōpetit: et spodiā da illi trosciscos molientes aut bei beris cum squingibin. in tibia aqua ac sola tri. Pulveris assigna⁹ dolo⁹ splenis ex calido cū fubevrit. Sume rose. 3. vj. bei beris. iij. liquiritie radicis. lacce. purgare. spodij. reubarbari. capparis radicē. scolopendrij. cui⁹ q3. ij. spice. masticis. gaseti succi. cuiusq3. 3. safran. 3. 3. tere oīa diligēter. et exag. vj. q3. 3. ij. doli: post quē squigibi cū aq frā ppina. Troiscosorū assignatio apostemati splenis calido cuz febre vtilis. Sume rose. r. optime purgare. 3. vj. berberis. iij. seminis cucumeris. citroli excoiatorū cuiusq3. iij. spodij lacce purgare. ravedim. cuiusq3. 3. gaseti. et absinthij succorū. 3. safran. cuiusq3. 3. tarase fructus. radicē fusi. cuiusq3. 3. scolopendrij. mēdē. tere oīa diligēter et cū aqua distēpera et ad. 5. vj. q3. exag. troisca propinabisq3 cū squingibin et in tibia aqua solo rūq3. calsi. Et si nulla fuerit febris. hos dabis troiscos cuz calsi aqua: et capre in tibia pascant. aqueductū. arbalū. calefū ordeū. Et si vald⁹ ē calor: fribiq3. grauis. cucurbitam sume parūā et desiccata diligēter tere et 3. ij. de ea cū squingibin propina. Troiscosorū assignatio splenis ex calore et febre doloribus vtilis. rose. 3. iij. spodij. cucurbit. seminis medulle et melo mis seminis portulace cuiusq3. ij. ravedim. iij. 3. safran. quadrātem. cāphore obolū. tere diligēter. et a 3. vj. q3. exag. troisca. atq3. cum squingibin ppina. Alioz assignatio splenis doloribus et ex calore et febre troiscosorū vtilis. Sume rose. 3. vj. berberis. liquiritie radicis. iij. masticis. spice nardi. gaseti succi. ravedim. coctū. radicē capparis in aceto vini infusorū et desiccatorū. cuiusq3. 3. 7. 5. agarici. 3. distēpera cū calsi foliorum aqua et tarase et exagij troiscos fac. bibesq3 cū squingibin. Et si imoderatus nō fuerit calor: agarici da. 3. vj. q3. exag. cū squingibin. Emplastri 3a locū cū ordei farine aliter. muga rbi. cuiusq3. partē. ro. purgare. sandali albi. cuiusq3. 5. partem hec teres diligēter et cū solatri aqua taraseq3 et arbalū modicoq3 aceto distēpera cataplasma. Et si ex frigido splenis fuerit dolor: manifestus. egrotō radicē propina aquam cuius hec est assignatio. Sume coriū radicē apij. feniculi. et radicē adechari et florum eius. cuiusq3. 3. v. seminis apij et feniculi. anisi. cuiusq3. iij. sucabe. badauedi. gaseti. herbe cuiusq3. iij. coriticum. radicem capparis. seminis pentasili. cuiusq3. iij. scolopendrij. ij. iabade. asene cuiusq3. iij. abecheli. foliorū arbalū. frondij lauri. cuiusq3. ij. spice. masticis. cuiusq3. 3. 7. 5. carpo balsam. carpobani. cuiusq3. 3. sic⁹ nicro. xx. 3. ebibi. tasi. 3. xx. coque omnia i tribus aque libris. donec ad libram redeat: cola q3 et singulis de ea dieb⁹ sume. 3. xl. cū amigdalini olei dulcis 3. et altera amari. 3. 5. tyriace. arbabec. Locū splenis mane in salua cuz decoctione cataplasma: in qua asenū. furfur. pigamum. radicis capparis. corices decoctis et epar immerget atq3 spleni apponet: si dachobos a cibis vacuo. Et si huus do minus passionis medicamē necesse habebit bibere laxatiuū et natura eius sicca ē: hanc illi da decoctionē. Assignatio c⁹. Sūe mirobolani indi. kacunegi. cuiusq3. 3. x. radicis adechari. sucabe. badauedi. herbe gaseti. cuiusq3. v. tarase fructus. scolopendrij. cuiusq3. iij. asene. anisi. seminis feniculi. cuiusq3. iij. coque oīa in. iij. aque libris donec ad libram redeant: hāc cola. et sume de ea. 3. x. intice turbit. byere. agarici. cuiusq3. 3. et bibat tepidum diluclū: et si spleni durum acciderit apostema. epithimi da illi decoctionem. et adde illi aliquid cūmazagi et pentasili ac scolopendrij et capparis da illi troiscos qui cuz scolopendrio sunt diebus singulis exagij cum squingibin 3. 7. 5. mellet aqua mixti. Capparis troiscosorum assignatio. Sume coriū radicem capparis. 3. iij. aristologie. lon. ij. amoniaci. iij. florum. pentasili. pipertis albi. cuiusq3. iij. costi amari. pigani sicc. asene. cuiusq3. ij. scolopendrij. ij. amonia cum infunde in aceto et sicca diligēter. tere distēpera q3 et troiscos exagij vnius fac. quos cū squingibin propinabis. Et si durities grauis est et illic ventositas fuerit et cōplexione frīgua cum squingibin propinabis melleo. Pulveris qui splenis medetur doloribus assignatio. Sume scolopendrij. radicem capparis coriticum. cuiusq3. partem: et diligēter tritas de eis exagij cuz squingibin aqua mixto propina in qua fertū proieceris calefactum: propina etiā hanc quoq3 patienti decoctionem. Assignatio eius. Sume seminis pentasili et tarase fructus. fautenegi mōtani et fluuiat. gaseti herbe. absinthij sticados. cui⁹ q3. 3. x. agarici. mīsi. iij. suc. lacce purgare. 3. aūnedi. lōgi. cui⁹ q3. iij. conoz. cūssif. nūo. coq3. h oīa i acerrimo aceto dōce pfiat⁹ decoctio et cola. et bibat de ea. 3. ij. cū. iij. suc. ci calsi. Pulveris qui splēis ex frō et apostemati qd ipi acidit duro dolorib⁹ medet assignat⁹. Sūe fruct⁹ tarase. scolopendrij. cuiusq3. 3. v. iabade. acori. kacunegi. amoniaci. cuiusq3. iij. foliorum garbi. 3. byere. mirobolani citrini cuiusq3. x. agarici.

vij. bdellij. iij. tere oīa diligēter simul et propina de eo. 3. iij. cum camele lactis. 3. x. vj. q3. libram comederitq3 animal fentulum. sibi. calefi frondes. tarasā atbalū et similia per cōdo. madam et si puluerē hunc cū casci aqua cū squingibi educta propinauctis prodest splenis et apostemati⁹ et duriti. Et si splenis dolorem febribus comitabitur. lac illi nō appropinques sed nec casci aquā. Et si splenis dolor ex ventositate fuerit hunc op3 egrotanti dare puluerē. quē et ego exptus vtilē inueni hac in passione. Assignatō eius. Sume card mū et in aceto infunde die et nocte et distēpera cū eo ordei farine modicū factaq3 pastā in camino pone tēperati ignis donec decocta desiccetur. non tamē cōbusta et sic diligēter tere. sume ex hoc pulvere partē coriū radicē capparis. semis femquesti scolopendrij tarase fructus cuiusq3. 5. partem. tere oīa diligēter et propina de eo. 3. iij. cū squingibin. Troiscosorum assignatio qui splenis medetur doloribus ex frigido et ventositate et apostemate duro. Sume coriū radicē capparis et fructus eius cuiusq3. 3. v. buraci. ij. bebelbani. iij. femquesti. scia. iij. scolopendrij. irosos radicē. paffij spice aromaticæ acori. 3a reunebi rotundū. et longi. polij. centaurei sibi⁹ cuiusq3. 3. 7. 5. lequebini. iij. agari. iij. tere oīa diligēter. et cribra sed sera pinū aceto infunde et capparis foliorū aqua taraseq3 et medicamina distēpera cū eis troiscaq3 exag. troiscos vj. q3. 3. ij. quos cum squingibin. 3. aut calsi foliorū aque. et tantūdem arbalū aque tantūdeq3 aque in qua ferri laminas extinxeris calefactas propinabis. Oporet aut epithimatis vti ante qd hec porrigas medicamē. cataplasma aut bis. Sume radicē capparis coriū et tarase fructus pentasili. semis fautenegi. buraci armenici. pigani sicc. asene. cuiusq3. fasciculū et i acerrimo fac bullire aceto et sic splenis locū cataplasma in salua cū epatis frusto bis inuncto. aut cū pāno sepius involuto aut spongia hoc sepius facies. Dehinc cataplasma rationē amputabis. et medicamina propinabis post hec vtro aliq addi debis vtilia emplastra. Emplastri quod splenis apostematis et duriti cōfert assignatio. Sume ficus nigras numero. x. et in aceto die ac nocte infunde. eductasq3 in mortario diligēter tere. et cribro transmittē. tunc sume colli amari. 3. iij. amigdalariū amara 3. sine coriicibus. vij. coriū radicis capparis scolopendrij cuiusq3. iij. tere diligēter. et cū infusis distēpera sicubus. cataplasmaq3 in pāno aut sup cartā. et locuz emplastri 3a splenis stomacho cibis vacuo. vt aut tēpus accesserit tibi plena ante hora aufer et cū aqua lauabis in qua camomillā carnibūq3 coxeris locumq3 cū cheiri oleo inunge. Emplastrum aliud quod splenis apostemati medetur et duriti. Sume fenugreci. semis lini. ordei farine. caecale cuiusq3. 3. v. mellilori. vj. asene. caprarū fini. susani cūmanij in al cūmanij radicis cuiusq3. ij. buraci. radicis capparis cui⁹ q3. iij. machali. iij. ficus nigras. numero. x. ficus i aceto die et nocte infunde. tritasq3 cribro trāsmittes et illi medicamē sup. inijes. emplastro 3a facto loco applica. Emplastri validū quod apostema dissoluit dura que in splene fiunt. Sume ficū nigrarū quas in aceto infunderis nocte et die. trinerisq3 et cribro transmissis quinquaginta. 3. amoniaci machali. ferapini. opoponacis. cuiusq3. 3. fenugreci. caprarū fini. cui⁹ q3. iij. 3. gūmas in aceto infunde vini acerrimo. et i mortario tere diligēter ac cū sicubus misce et locū emplastri 3a. Emplastri alius probati assignatio. Sume cartā iuxta apostematis qritatē splenis et i aceto intige: ac superintice sinapi trituz diligēter et splent applica permitteq3 die vno. aut. ij. et sic cuz aqua lauabis tepida i qua camomillā decoxeris. Emplastrum aliud machali. amoniaci. lequebini. cuiusq3. 3. ficus nigras numero. x. ficus et gūmas aceto infunde acerrimo die et nocte: et i mortario diligēter tere. medicaminasq3 hec super adde trita prius et cribrata: lupini fenugreci bermeli. seminis lini. mellilori. pigani sicc. cuiusq3. partem sulphuris. 5. partē. tere oīa diligēter et cribra. atq3 super sic⁹ gūmas pice et emplastro facto spleni applica in quo durities ē quoniam illam fortiter dissoluit. Sufficiunt que diximus in splenis passionum medela de medicaminibus. Regimē autē eorum in cibis illud ē qd op3 et epaticis molestatorū passionibus in subfiliatione cibi et iminutioe quiq3 digestionis sit facilis. et bis admisceantur in quibus ē incisio subfiliatioq3 quales sunt autū carnes que digestionis sunt celeris. et pulli. frā quili. taugi et silia. Sit aut autū caro cū aceto pato. et garo. oliue olo. carui. Cinamomo et cū grās coqur capparis. virgeq3 cū aceto p dūte vtilis sūt vald. ficusq3 i aceto infuse die comedantur tres in salua. blinisq3 cum aceto condita et garo. sinapi. oliueq3 oleo: sed et pisces optimi in sucabago parati cū acerrimo aceto: et pigano. apio. safrano. pipere similib⁹

q3. Panis aut munde farine probati artificij et interperati ca-
mino ignis coctus. fugiatq3 multi panē nutrimenti qui hu-
more generat crossum. vinū bibat ribanū et modicis subseq-
tor amigdal' amaris et bebeteladara. cibos qui digestiōis
sunt difficultas caueat et tarde a stomacho descendentes: vt q3
drupedi carnes ipinguaras vaccinaq3 et cibos humore ge-
nerantes crossum et viscosū: quoniam oppilationē pariūt et cros-
sum addit splenis. qualis ē panis azimus. beriza. risū cū la-
cte. et triticū coctū et q3 de farina sunt et amilo. atriaq3 et fri-
xiles. ac catafici. maxime aut que sunt cū zaccara et melle q3
uis. Et caueat legumina quoniam vicositatē pariunt. Exerci-
tio autem ante prandium vtatur quoniam ipsum omnibus
conueniens ē: et melius illi si fiat iuxta quod virtus patitur.
Cōfortat itaq3 calorem naturālē et suscitāt: caueat post cibos
exercitio vti. tuncq3 otio vtatur et quiete. donec digestus a sto-
maco cibos descendit et intestinis exercit. lauatrum aut ante
prandium fieri expedit et post exercitum in balneo certe cui
aq3 sit salsa sulphurea. aut nastica. Quibus si caruerit sup
corpus eius aqua funde in qua camomilla. melilori. armeni-
siā. sansuci. sal. burcumq3 coxeris et aquam faborum ferri
et lusia immergatur sulphureis. bituminosisq3. Si enim hec fe-
ceris et hoc egrum dispones regimine et que assignauit cura-
ueris medicaminibus sanabitur et dei auxilio.

Capitulum. 41. de ictericia medela.

Icteritia medela attendendū et si morbo
hic fit eo q3 natura humorem
expellat croceū ad corpus manifesta mō cretico cū
velox erit sanatio lauari in balneo vsu: et aque suavis repi-
deq3 irrigatione super corpus. et camomille olei limitatione. oli-
q3 anetini: sed exercitio tēperato ante balnē. piscibnsq3 ves-
catur lapidosus et succabago. Quū aut ictericia febribus sit ex
causa que i epate est patienti. spodij dare expedit trociscos
mollientes. cū itibe aqua et aquesutibi ac squingibin. ex singul'
3. dāns. iminuto prius egrotō a basilica omniq3 in illū vice
regimie quod i febribus epatice cura diximus. ita medicamē
q3 cibis. Q3 si calor roboratur ordei propia illi aqua cū terē
gibini. 3. et spodio: et si itibe dederis illi aquam et aquesutibi
cuiusq3. 3. xx. squigibin. x. spodij. 3. semis. fermaci. 3. et 5. mani-
festissime proderit. Quū aut ictericia apostematis acci-
dit cū calidi quod epati accidit patientis basilicā iminue ala-
rem: si virtus etasq3 tēpus et alia adiuuerit. sanguinēq3 iuxta
quod opus fuerit extrahere et virtus consulat. post hec naturā
cū decoctione fluxam fac mirabolanozū citrinorum. fene-
mitterre. rose. viole. itibe. seisa aquesutibi. semis atriplicis adia-
ti. prunozū. iuiubarum. lebesse et similis. quā cassie. f. gram
opus fuerit fricaueris q3ritatē et si malueris cū lebelabi aqua
illum solue. et fermaci et cū cassie. f. medulla iuxta quod opus
esse iudicaueris. Et si aliqua illic fuerit febris. ordei post hec
dabis aquam. cū terengebino post q3. iij. abeuntibus horis.
squigibi. 3. xv. cum aqua frigida. granara sugat muza et aquā
da illi melonis idici cū spodio et pozulace semis. Ad 3. auro
vescatur lēticule et fermaci. lebelabi cucurbite. masti. itiba quo
q3 lactuca. aquesutibo. pozulaca. prunis perficis. mozis. gra-
natis. iūmaro. amigdal' recentib3. Et si cū ictericia nulla fue-
rit febribus patiēti calci ppia aqua q3 cū squigibi extrahit simi-
l' cū h plure. Assigno cū. mirabolā citri. 3. xv. spodij. 3. aloes
epatice. 3. 3. scamonee obolum et 5. tere oia diligēter et ppina
cum casei aqua. 3. iij. Prodest autē hic: et si dederis patiēti lac
vaccini a quo butyrū eductū est cum spodio: aut cū. spodij
aliquibus trociscis mollientib3 da hos quoq3 illi trociscos.

Assignatio corū. rose. r. 3. v. spodij. lacee lote. cuiusq3. ij. cu-
cumeris. citroli semini medulle. cuiusq3. iij. cucurbite semis
medulle tantū. semis intibe aquesutibi. semis fermaci. cuius
q3. iij. succi. gafeti et absinthij cuiusq3. 3. berberis. iij. tere oia di-
ligenter disperas exag. trociscos informa. quos cum intibe
aqua et strigni et squingibi cuiusq3 quātū opus fuerit quātita-
te bibes. Et si ictericie dño que fit ex apostemate epatis inti-
be aquam strigni coctam et dispumataz simul. 3. iij. in qui-
b3. 3. vij. cassie. f. fricaueris dabis prodest. et apostema dissol-
uit. icteritiā iminuit. aqua quoq3 in quā adiōntū coxeris cum
squingibin manifeste prodest. Trociscorū assignatio vilius
que fit ex epatis apostemate icteritie. Sume rose. semis fer-
maci cuiusq3. v. 3. anisi. feniculi semis. cucumeris et pozulace
tāridem. tere et cū aqua disperas. a. 3. vsq3 exag. troscica et
cū lebelabi aqua propina. Trociscorū assignatio ad idē
aliozū. Sume spodij. 3. iij. lacee lote. ij. zafrani. raudesini. cu-
iusq3. 3. 3. caphoze obolū. tere oia diligēter et cū aqua distem-
perans exag. i. fac trociscos quos cū intibe aqua propiabilia
et aquesutibi et tamarindi. Emplastum autē hoc cū expedit

si icteritia ex mala sit cōplexiōe calida que epati accidit. epat
cū sandalo aq3 rosata caphozaq3 et ceroto refrigerato empla-
strizabis oib3q3 que in febribus epatice medela retulimus. Et
si ex apostemate ē calido quod in epate fit. epatis apostema-
tis calidi emplastra apponantur. Et hec emplastri assigna-
tio quod icteritie prodest. si ex epatis fit calor et apostemate.
Sume sandali. r. rose cuiusq3. 3. sandali albi. ij. fufali. absin-
thij. cuiusq3. ij. 3. zafrani. spice. aloes. cuiusq3. 3. tere oia diligen-
ter. et cere albe. 3. v. in rosarū et violarū olei cuiusq3. x. 3. lique-
fac et medicamia superadijciens emplastrū fac et epati appli-
ca. Quū vero ictericia ex humorū fit alteratione in cho-
leram. r. patientē cū decoctione oportebit solvere scamonea
roboratam et violarū sypopo duplici cum squingibin aut cū
lebelabi aqua et zaccara et diagridio. et si eiusmodi egrotō h
dederis medicamē pderit. Assignatio eius. aloes. 3. 3. aga-
rici. 3. scamonee obolin. fac quasi pill. et illū cū ipsis solue. da-
bisq3 postea spodij trociscos mollientes cum squingibi et aq3
itibe et aquesutibi et si oris sapor piter amar3 appet vomitu vti-
cū squigibi et fermaci aq3 ac melōis scie et silib3. dabis quoq3
et medicamia q3 ictericis assignauim3 et cū illū pascas refrige-
rantibus et extinguentib3. et casei illi dabis aquā que cū squi-
gibin extrahitur cū puluere hoc. Assignatio eius. mirobo-
lani citrini. 3. x. fermaci semis. lacee purgate cuiusq3. iij. tere
oia diligēter et sume ex eo. 3. ij. vsq3. iij. cū casei aqua quoniam
conferit. Si icteritiam contigerit fieri ex animal morbu
renenosi calidi virtusq3 foris est op3 mediastrinā patientis
venā minueret. seisa pilij spumā propina. ac cucurbite aquā
et peponis. intibeq3 et semē pozulace. spodiū ordei aquā cum
terengebio. Da quoq3 illi et caphoze trociscos si opus fuerit
iuxta quod necessitas iperat. propinauit autē. Si in butis pro-
di icteritia tyriacam faruc et profuit patienti. Et si icteri-
tia ex calidi medicamis potu acciderit. vtendū in patientem
erit vomitu. oib3q3 medicaminibus et cibis refrigerantibus et
extinguentibus de quibus diximus ante. Icteritia autē que
fit ex oppilatione que i epate est. curanda est ita bna que i oppi-
lationis dicta sunt cura. et si oppilatio hec i selle fuerit. egroti
basilicam minueret op3 alarē aut elemā si valida fuerit vir-
tus. post hec decoctione illuz solue absinthij adiecta biera et
scamonea. et diebus tribus continuus aquā illi propia: qua
adiatū coxeris et absinthij grecū. apijq3 aq3 aquesutibi et fer-
maci cuiusq3. 3. x. cū agarici. 3. propia quoq3 et fautenegi flu-
uial aque. 3. ij. cū squigibi. 3. prodest nāq3 manifeste. Ad 3.
dicamīs assignatio vtil' que fit ex oppilatiōe icteritie. Sume
absinthij greci. 3. iij. semis atriplicis. v. succi cupatorij raud-
sini. cuiusq3. 3. 5. tere oia diligēter et sume ex eis. 3. ij. cū. 3. x.
vini mixti aqua i q3 capill' veneris coxeris. Assignatō als
Sume succi fugis. 3. xx. vini tenuis. x. aqua i qua subā et bypi-
cō coxeris optie. 3. x. hoc i salua bibe. qm icteritie medetur.
absinthij quoq3 troscil' cōpetentes et vtilis icteritie iueniūt
si sine febre fuerit. Ad 3. medicamīs assignatio icteritie que ex
humorū in cholera. r. fit alteratione vtilis raudesini. succi. ga-
feri. cuiusq3 obolos. iij. scamonee obolū. tere oia diligēter et
cū lebelabi aqua bibe. aut atriplicis cū zaccara. Assigna-
tio al' ad idem. Sume aruci. anisi. cuiusq3. 3. et cū lebelabi aq3
bibe. aut atriplicis cū zaccara. aut squingibin. 3. ij. cū tritum
amigdalārū numero amararum aqua. Assignatio al' ad
idem. 5. absinthij. anisi. cuiusq3. 3. amigdale amare tres. tere
diligēter et cū squingibin propina. Assignatio al' ad idē.
Sume berlausami. fautenegi fluuialis. sube tinctozum. cuius
q3 partē et in aquā fortiter bullire fac. cuiusq3. 5. libzā cū vino
ribano propina prius staturo ad solē patiēte p vni3 boze spa-
rium donec sitiat et incendū patiat et sic propinabis. Quz
eremim biberit hoc sudabit et crocus redet ab eius oculis co-
lor atq3 ad naturālē cōuertetur colorē ipso die. huius domio
passiōis pisces da lapidosos in aceto decoctos et zafrano bu-
iusq3 feruli calidi obvius stet vaporibus oculos opponens
quoniam prodest. Et si pisciculos hos trāsgluttat paruos recē-
tes qū ab aq3 abstrahuntur vni3 aut duos pderit. Ius quoq3
sequebagi cū carne vaccina prodest. si comedatur in eo pās
minutans: et ius sorbeatur paulatim: carne minie comesta.
Et si in oculis citrinitas ē pauca: et omne corpus reliquū
sanum: patientē balnē ingredi impera: et respicit actū acer-
rimū ptiuatius vicibus: qm ipm ab eius naribus cholera
effluere faciet ru. multāq3. 3. zagarismū quoq3 cū aqua in q3
absinthium coxeris grecū. squingibin admixto ad idē vtile
est. Colliria quoq3 oculis cum aqua rosata et aceto mixtis.

De icteritie medela que fit ex splene medela er
si ex splene icteritiā contigerit fieri
q3 patiētis venā minui a selemiam in manu sinistra. et cū epi

cident sed moderat caloris medicaminibus calculos frange
ribus proprie et quā simul alius fuerit calor medicamina canere
expedit calida et regimē calefaciēs. Ad medicamina assignatio
quod i renibus calculos frangit et lapides si illic calor fue
rit. Sume medulle semis melonis. et cucumeris et citruli cui⁹
q3.3. v. semis apij. ij. seminis feniculi. lapidū qui in spongia i
ueniunt. vitri adustū cuiusq3. iij. tere oia diligenter et subtili
cribra pāno dabisq3 de eo.3. iij. cum iugibibi. Assignatio
al que lapides si sine calore sint frangi. Sume medulle semi
nūm cucumeris. citruli melonis. cuiusq3.3. vij. bacce lauri. se
mis belqui. gūme pūnorū. adiantū. scolopendron. cuiusq3. ij.
granorū. mebelebi semis feniculi. corticū radicū capparīs.
cuiusq3.3. tere oia diligenter et 3. ij. cū ciceris aqua nigri et sgi
gibin dabis. Si sit aut calor aliqua his non vteris. Assi
gnatio al que lapides si foris non comitatur calor frangit
Sume carpopalsami. granorū bani et granorū caleni. caleci
qui in spongia iuenit. semis melonis cuiusq3 partem. tere
diligenter et subtili cribra pāno. fumaturq3 ex eo coctare vñū
cū vino aqua mixto. Assignatio al ad idē si non obstitit
calor. Sume semis cucumeris et apij. anisi. felicbe. spice. cina
momi. granorū caleni. cuiusq3 pī cetri. castorei. cnosbij. cuiusq3
q3. iij. tere oia diligenter subtili transmittē pāno. dabisq3
de eo. exag. cū iugibibi et aqua decoctionis ciceris. r. Assi
gnatio al vñi. si modicus fuerit calor. Sume semis belq3 gra
norū caleni. lapidis iudaici cuiusq3 partem. scolopendron scīs
feniculi radicis capparī. corticū medulle. semis melōis et cu
cumeris cuiusq3 partes. ij. tere oia diligēter et sume de eo.3. ij.
cum aqua in qua adiantum coxeris. feniculiq3 semen et cum
siquibibi. Lapidis quoq3 iudaicus medicamen est vñle cal
culis que i renibus sunt. et scorpiōes adusti. si fumatur de et
3.3. cū feniculi semine. aut aqua raseni expressa. aut aq in q
adiantum coxeris scolopendron profur manifesta virilitate.
Assignatio al que calculos cōminuit. Sume 3. iij. berbīs. pi
peris. l. cuiusq3.3. v. gēiani.3. castorei. iij. tere oia diligenter et
cū melle distēpa bispartū. dabisq3 de eo obols. ij. vñq3.3. post
3. vij. mēses. Assignatio al q lapides cōminuit. Sume 3. iij. berbīs
3. iij. spice indice tādūq3. darafini. iij. felicbe.3. polij. iij. afari.
piperis. l. fube. costi. cuiusq3. ij. scolopēdri. florū adecbari. 3a
franti. castorei. cuiusq3. iij. petroselin. rose. pipēris albi. cuiusq3
q3. ij. et 3. carpopalsami. iij. vgi. ij. tere oia diligēter et cū melle
dispartū distēmpa. dabisq3 de eo.3. cū aqua decoctionis
ciceris nigri. Ad medicamen aliud vñle calculus in renibus
Sume. fimi colūbini et gallinacci adustorū. cuiusq3. partē. cō
disi. 3. partē. tere oia diligēter et 3. j. de eo sume. atq3 cū aq pro
pina fugilū expressa. aut in qua scolopendron coxeris. Assi
gnatio alia ad idem. Sume cātariū. 3. obolū. fimi coliba
rum. 3. exag. tereq3 diligenter cū vino propina retrici. oleum
quoq3 scorpiōnū si ilita co linitur et penis partes pscntem
confert virilitate. Assignatio enīus. Sume aristologie. r.
gentiane. sabadi. corticū radicū capparīs. cuiusq3.3. tere me
dioiter et oleū superadde amigdalini dulce. ficsq3 ad solem
per ebdomadā pone. tunc cola et in oleū boc. x. mitte scorpio
nes viuos. per horam quoq3 cadē qua sumūtur inficēs hora
et ad solē vobus pone septimānis. colāq3 in vase cōde. et cū
opus fuerit vtere. Electuarium quoq3 quod vocatur cha
rama et cācri. si fumatur de singul⁹ 3.3. vñq3.3. exag. cū ciceris
aqua nigri. aut in qua corticū coxeris scolopendron. feniculi
q3 semē profur. prodest etiā hac in passione. vitrū siccū adu
stū. si. 3.3. vñq3.3. exag. de eo bibatur cū aqua decoctōis adia
ni. ficsq3 et si scorpiōes lūmas adustos et mīdē porrigas. pdest
pp3 aut bis te vti medicaminibus cū timore et caurela. Intra
ū tēreni bis est. 3. si calenti vno sunt in renū loco. corū ē signū
doloem fieri continuū nec mitigatur. et exag. tozetur. nec
quiescit a dolore. tuncq3 medicaminibus vtendū calidis non ē
nec que fortius vñmā mouent. nec que dissolūt et laxant vt i
nfillationes et ola fūm. aliaq3 buisimodi. sed cucumeris vtere
semie melonis. cassia. f. cucurbite granis. altee semie capillo
peneris similibusq3 medicaminibus que sine molestia vñmā p
locat. locūq3 cū fursure et millio leuiter cataplasma. Qu3
vñ calculi a loco in locū transferuntur quod est. f. quū dolor
liquādō estur. aliqui quiescit. tūc aqua calide infillatione
tere. patiensq3 in cōcha sedet at quibus sit aqua. in qua ber
aufanū. anetū. carnibū. feniculū. belquū. camomillaz mell
orū et familia coxeris. que ita aut expositum. oleis illū que
trismus linias. locūq3 cū spongia cataplasma quoq3 calidū in
xeris aqua et oleo. Et si nullus illic fuerit calor. quinimo
rigus. linitioē oportebit frequentare et calidus ola. vt anc
oleo. sed dabi. liliorū cbecri. narcisci et dissolue in eis casto
ri modicū. aliaq3 hyssimū que meatus laxant vñme et ola

tant quo per eos calculi transmittantur et ad vesicas trāstāt facilius. Quod si roboratur dolor nec cū bis que fueris vsus mitigatur. edormitantibus vtrius quibus nomē est dolorem mitigantia vt pblionia greca et feresiaca opio. corzicibus radicū mandragore similibusq; admixtis quibusdā vrinam vigenibus sine molestia. qual' est medulla seminis melonis cucumeris citroli. et aque potius calide bec enī mitigant dolorem. Si et calcis suo nō mouetur loco. opz sitam adhibere oppositē calculi loci pri' et sic fugere. qm̄ calculū suo trans ferret loco et dolorem mitigabit mirabiliter. Opz aut vao sitam apponere loco proximo parienti ab inferioribus. et paulatim fugere. qm̄ sic calcis ad locū transibit sine. Dehinc co trāffer sitam loco ad inferiora per trasuersū i vesice partes ad inferiora donec lapsus ipse in vesicam descēderit et per vīrgam emittatur. Quādo hoc vsus fueris cura. et nihil cōfert. et in aliquo calcis steterit loco. nec transibit ab eo pp sui magnitudinē. et dolor illic fiet. egrotanti vt sedat ipse in cōcha aque in qua fenugreci lini semini. malue et altee coxeris. mēbzūq; illud oleis aliquibus limas dissolucntibus et mollientibus q̄ le est violarū oleū et sissaminū decoctū cū fenugreco et lini seie liquefac siml' anatis adipem et colūbarum pullozū. Et si nec sic dolor mitigatur. clistere adhibe cū sebestē. camomilla. catibemia. viol. lini semine. fenugreco fursure oleoq; babunegi et anetino. ac similibus. locum oleis illini et aqua calida. nec desistes hoc exhibere donec cōpescatur dolor. bieri sedabitur et eger quiescet intus. et si in vesicam lapis descēderit. et ab ipsa quoq; egressus ē et morbus discessit. si nō emissus ē. me dicamina iterum adhibe ipsum frangentia et que vrinā prouocāt quēadmodū āre dictū ē et dicam i passionē que vesice accidunt medela.

Capitū. 43. de apostematibus renū calidi medela.

Am calefieri renes et in eis apostema incipit videri. patientis basilicē pbleboromū adhibere i patienti latere oportebit si virtus etas tēpsūq; presens adiuvant sanguinēq; iuxta quod opus ē extrahes et passionis iperāt quāntas. locūq; cū ordei faria alica. sandalo albo. et r. mentibae afafo. mugato. intibe aqua et solatri. cucurbita rasuris. violarūq; oleo cataplasmas abis aut pannū superpones cetero infusum quod ex oleo sit rosarū et violaceo. cera alba. intibe aqua et quessare. semperuiue. portulace qz et similibus cū modico aceto et aqua rosata. Dabis patienti i diei principio. medulle seminis cucumeris. citroli et cucurbitae et melonis. semisq; portulace cuiusq; partē diligēter tritā dabisq; de eis 3. ij. viqz. iij. cū iullab et aqua frigida. post bec ordei dabis aqua cū violarū syropo et mezauro egrotūz pascēs carabe. massi. spinachie. malue. carafi. et nocte illi syropū dabis violarum et seminis psilij spumā. modicumq; semini cucumeris. citroli. melones nec desistes hoc facere donec apostema maturari incipi intelligas et in saniem conuerit. Quō vt videris emplastris ptere maturantibus et aperientibus. vt emplastro quod ex ordei fit farina. altee. melliloro. fenugreco. lini semie. viol. siccis et cū sicuā pascatur expressa aqua sic carum decoctarūq; et violarū oleo. super locū aquā iplue tepidā. in qua catibemie frondes violas. anetū. fenugreco coxeris. Et si maturatio difficilis est. oportebit emplastris aliquid adjicere ematurans. vt orobi farinam. molendini pl' uerem colūbarū simū. Et emissio eruperit et in vrinā sanies apparebit. locūq; vlcera tus fuerit primū oīum egrotanti semini medicamē oportebit dare. cuz papaueris syropo. daqz illi semini etias citroli. cucumeris. cucurbitae et lini seminis cuiusq; 3. iij. tere. armenice amili cuiusq; .ij. papaueris. iij. bec teres diligenter. et egrotanti 3. ij. vqz. iij. cū papaueris dabis syropo. Quō si nō expurgatur sanies. papaueris da trociscos et asine lac sed et m'leris lac cū puluere b. Assig' a' medulle semini cucumeris. cucurbitae. citroli. melonis. cuiusq; 3. v. papaueris albi et nigri. cuiusq; .ij. amili. gūme arabice. cuiusq; .ij. granorū caquenēgi mōtani. numero. x. tere oīa diligēter. et 3. iij. cū. xxx. lacris mulieris aut asine quz emulgatur statim dabis. Et si sanies egressio prolizior sit. patienti caquenēgi da trociscos cū papaueris syropo aut asine lacte. Trociscozū assignatio illi qui sanie mingit viliū a renibus vel vesica. medulle semini melonis. cucumeris. citroli. cucurbitae. cuiusq; 3. v. amili. iij. fusi succi. vj. semis. catibemie et malue. et bachalelethameca. pincarū magnarū. seminis citoniorū medulle. cuiusq; .ij. amigdalaluz vultū sine corzicibus. iij. granorū mebelebī excozatorum. seminis bermazi. amigdalaluz sine corzicibus amararū. gūme amigdalī. quetbire. cni' qz. iij. semis feniculi. ij. sumi terre. iij. 3. afrani. 3. semis quessa. ri. i. afa querassi mōtani. 3. et 5. tere oīa diligēter et subtili trās-

mitte pāno. distemperansq; cū aqua. 3. ij. trociscos informā. dabisq; trocisci cum mēbechelego et ciceris aq̄ nigra. De dicaminis assignatio pauli quod expertus dicit in emittēda per vrinā sanie et sanguine ab vlcerebus renū et vesice. Came dret. camepitibi. cuiusq; 3. vj. asari. leucopiperis. cuiusq; .xv. darasini. 5. exagiū. tere oīa diligēter et fume ex co coelearia. ij. cum vini robo. Sit huius oīi passiois cib' polēta que ex farina que fit beueri aut amilo. cū zaccara et amigdalaz olō et mezaura que ex spinachijs fiūt. atriplicib' maluis cū mas so. lentica. Et si nullus fuerit calor pullos offerres et edozū extrema in espidabago parata cuz masso et lentica. onaqz forzilia cum amigdalino dolci oleo. zaccara et papauere.

Cap. 44. de renū duri apostematibus medela.

Am schiros apostema renibus acciderit. hoc adhibere oportebit emplastrum. Assignatio eius. Sume feminis lini. fenugreci. cuiusq; 3. v. feminis catibemie et chabezi. aneri camomille. cuiusq; .ij. amoniaci. machali. gumme botami. cuiusq; .ij. gūmas in qua dissolue calida et foriter percoctē simulq; alia dissēpera trita prius medicamina et cribata. fac tūq; renibus applica emplastrū. linias quoq; renes cū galli ne adipe et medulla cruris bouis. cū machalo et ratinego. dissolutus in aqua calida et diuissime i mortario tritis. bec enīz duritiem molliunt et dissolunt optime. fortius aut oib' bis dachilon est vnguentum si renibus apponatur. mirabiliter enim in dissolūda operatur duritie que in renibus inueniē et omnibus reliquis apostematibus. Oportet aut quā in renibus calorem est inueniri gūmas cauere calidas et que sumantur cum cautela certe et diligētia. et cassie. patienti decoctione dabis. offerq; feminis cucumeris et citroli et cucurbitae et altee. malucis et lini semini cuiusq; partē. terens diligēter et 3. iij. cū violarū syropo propina aut cū iullab. pascē illū circū iure cū espidabago et amigdalio dolci oleo et similib'.

Capitū. 45. de medela illius qui sanguinē mingit.

Am sanguinem homo mixerit basilicam opz minuire egriz cura co disponatur regie quod et i sanguis spūi capitulo exposuimus. vt trociscos cabarbe et terra cyprica. tharatico. hypoquilitidos succo tritis diligenter et cum arnoglossē aqua distēperatis aut virge pastozis aut bullici et similibz. da aut illi bos trociscos Assignatio eozū semini cucurbitae et cucumeris medulle. quetbire. gūme arabice. cuiusq; 3. iij. balaustie. ij. aluminis r. caquie. cuiusq; 3. et 5. cabarbe 3. tere oīa diligēter sigillatim et mixta distēperans cū aqua exagiū trociscos informā. quos cum portulace aqua aut sermaci dabis. Trocisci alij. Semini portulace. cucumeris. psilij. citroli. cui' qz. 3. v. amili que tbiere. cuiusq; .ij. acatie. terre cyprice. cuiusq; .ij. cabarbe. exagiū. tere oīa excepto psilio dūgerit. et cū semis psilij lababo distēpera. atq; ab exagio vqz. 3. ij. trocisca. et cum portulace aqua propina. Alij. semini cucumeris. et portulace. amili. dragaganti. cuiusq; .ij. 3. balaustie. 3. busadi. cabarbe. cuiusq; 3. 5. tere omnia et cum psilij seminis spuma distēperans. et exagiū trociscos informā quos cū arnoglossē aqua propina. Et si q sanguinē mingit in vlcera tione trāscit renū et saniem minxit. co oportebit illū regimie disponere qd emissio ē i renibus patienti disposuimus.

Capitū. 46. de passione que diabetes dicitur med.

Uoniam loze fit imoderato qui renib' dō minatur. oportebit patientē refrigerātibus curare. et restringentibus medicamibus et cibis vti vinctuos. Da ergo illi ordei aquā cū papaueris syropo et granatorū aq̄ mūmozorū. spodij trociscos stringentes cum pomozū aqua et syropo ribeli ac citoniorū vel eozū robo. et semis psilij lababo. ac portulace aquā et iullab. Da et psilij semē. et rosarum oleū ac terre armenice modicū cypiceqz. cū ribeli robo. aut befo rem. Et si hoc nō pferat trociscos offer cāphore cū granatorum aqua aut ribeli robo. Da bos etiā trociscos. Assignatio eozum. Sume spodij 3. v. semini lactuce et portulace. cuiusq; .vij. semis bēmaci. coriādrī sicci. rose ru. terre armenice. cuiusq; .ij. sandali albi. eluari. sumaci. cuiusq; .ij. cāphore 5. 3. tere oīa diligēter. et cū portulace aqua distēperans. aut lactuce exag. fac trociscos quos cū granatorū aqua mūmozū aut pomozū. vel syropo beferi aut ribeli robo et similibz propinabis. Et si nec hoc cōfert lac dabis vaccinū a quo buryz eductū est cū trociscis spodij stringentibus. aut cū alijs quibulibet quos diximus. Da quoq; lac cni' educta est aqua. et huius oīi passionis renes cuz sandalo albo cāphora et aq̄ rosata emplastriza. Emplastrū assignatio renibus ad bac

passione vtilis. Sume sandali albi et rub. cuiusq. 3. iiii. semis phili. iij. terre armenice. iclari. cuiusq. ij. tere oia diligenter et cum portulaca aqua distēpera ac lacrucaruz et aqua rosata.

Emplastrū aliud renibus vtile. Sume semis carbemic. oz dei alstri. cuiusq. 3. v. mirri granor. corticū gladiū exteriorū. cuiusq. iij. hyppoquistidos succi. ramci. acat. cuiusq. ij. sandali albi. v. tere oia diligenter et cū tarsacog acq distēpera: aut lactuce. aut portulace. aut bermazi. et renes epistritzā rosarū olō. renes iunge. et b patiēti adhibe chistē. Zissig⁹ ei⁹. sūe aqz portulace. semperuine. lactuce. foliorū papaueris recentis. si pfecto ē et frondiū rosarū cuiusq. partē. aque ozdei. partes ij. sume ex oibus. 3. iiii. et rosarū olū inijce ac ninfar. cuiusq. 3. et clisteriza qm proderit. Si huius dñi passionis cibis edozum caro et agnozū in sumaci et zerequia parata aut ro mania: aut befercīa. agnozūq illi da crebra et pdes medullasq. et oua sorbilia. cascū recentē. pisces recentes aliquā tulū magnos et butyrū. Ex oleibus: lactucā. portulacā. tarsacoqum. Ex fructibus: poma. persica. pira. citronia. granata recentes iuiuas. amigdala viridia et sicca. Prodest et illis q eiusmodi sunt iūmarum. talaba. Et si tēpus estas fuerit aut ver aqua infundatur frigida: quiescāt et orientur: et huc simi lum becant regimini. calida cauentes et que vrinā mouent: cucumeres. citrelos. melones. et coruz semina similiaq.

Capitulum. 47°. de passionis vesice medela: et primuz de eius calculis.

Affionum que vesice accidunt medela prima est calculorum qui i ea generatur. Et que in ea lapides generant scipius cau se ipse sunt que in renibus calculos adunāt: vnde et corū dñio rum regimen in cibis et medicamentis vni est: iminutio. f. cibi. et cibozū vsus subtilium qui bonos generēt cibimos. ciborumq. cautela crosium generatūm phlegma. et būozem cros sum: et medicaminum vsus icidentū subtiliūm et lapides frangētūm. Zungātur aut penis ptes et vesice locus dissol uentibus et subtiliātibus oleis et aqua supfundatur calida i qua babinēgū. melliliorū. adiātum fenugrecū. belquū et simi lia coxeris. Ba et patiēti lapidis iudaici. ad cotem fricati. et nitri adusti ab obolis. ij. vsq. 3. 5. cū ciceris aqua nigri tepi da: 3. scorpionis adustos sumens ex eis obolis. ij. aut paulo plus et cū ciceris aqua propina nigri: qm proderunt manife ste. Et hec medicaminis assignatio quod lapides in vesi ca a frangit. Sume vitri quod nunquam in vsu fuit adusti et calenti qd in spongia iucni. lapidis iudaici cuiusq. pte gum me prunozū et scolopēdrij. cuiusq. ij. tere diligenter et cribza ac sume de eis cū sngibin. 3. ij. Assignatio alia optia et pfecta ad lapides qui in vesica fuit frangendos. Sume conicum radicū capparis. galēgar. belqui. acori. euforbij. piretri. castorei cuiusq. 3. ij. cinnamomi. zinziberis. piperis albi et l. raucedini dauci. nebatci. apij. scis. petroseli. costi. selicbe. camedrei. camipitbei. mirre. gēniane. liquiritie. radicio prassij. scolopēdrij aristologie. l. z. r. nanacube. mastice. sube. rasanū. amini. car manici. gariofili. semis feniculi. lquille affe. sinapis. pinearuz purgatarū. anisi. carpopalbami. semis gergiri. saturcie agre stis. cardamomi. pigani agrestis. semis pentafili semis enge re. emiedani nigri. baccharū lauri florū adechari. cuiusq. 3. et 5. granorū calefi. gūme pruni. cuiusq. iij. scorpionis adusti. iij. tere oia diligenter et subtili cribza pāno et cōfunde cū. 3. et 5. olei balsamini et cū melle distēpera dispumato. dabifq. de eo obolis. ij. vsq. 3. 5. post sex mēsa. Assignatio electua rij alius. calculiq in vesica sunt vtilis. scorpionis adusti. nan facteri. dauci. mirre. fu. petroselini. cuiusq. 3. iij. anisi. seminis feniculi et apij nebatci. nanacube. piperis albi et nigri. castorei. cuiusq. ij. pigani siccī. v. seminū aneti fugilis. cuiusq. iij. tere oia diligenter et subtili trāsmittē pāno. atq. cū melle distē pera dispumato. dabifq. de eo. 5. 3. vsq. 5. exag. cū aqua in qua semē feniculi et apij coxeris aut cū coruz succo si virides fuerint herbe. Sic et oia vti regimine: quod in calculozū q in renibus generatū medela contulimus. Quā itaq. oia q bac in parte adhibere necessariū ē exhibebis circa medica mina nec aliquid in calculum operat incisione ad ipsuz emit tendū vti opus ē. quod quēadmodū fieri oporteat in chyru gia videbis.

Capitulum. 48. de cura apostematis vesice.

Apostematis qd ē vesica oxiz me dela attendenda ē vt si calidū ē et ab exteriori accidit cū vt percussione et casu in patientē phlebotomo erit vtiendū in basilica vena lociq. violarū inūge oleo et aquam superfunde calidā. Et si vrina simul conclusa ē oportebit vesicā in partes compingere

virge qm sic vrina exibat. Quā aut apostēa hoc calidū ab ite riori sit cā et in hoc quoq. phlebotomo vtiendū i basilica. et i pñ cipijs cum ceroto emplastrizabis ex itine aqua facto et sola tri ac caquenēgi. semperuine. cum violarū oleo et cera. alba. post bec cū ozdei cataplasma bis farina. carbemai violis scias sandalo a lbo. cuiusq. parte vna. bec terens diligenter et cuz solatri aqua distēperabis et cucurbite rasuris cū violarū olō Ba quoq. illi cucumeris. cucurbite. citroli. melōis semis. medulle cuiusq. 3. v. semis portulace. iij. semis altee et malue. ber saulani. cuiusq. iij. tere bec diligenter et 3. ij. cū iullab. aut vio larū syropo propinabis. Et apostema ad statū peruen rit et maturationis aggredietur semitā ac sanici. calidā opoz tebit aquā superstillare. et in qua camomillā. melliliorū. fenugrecū. lini semē. capilluz veneris decoxeris cū violacco oleo et cheyri. locūq. epatis cataplasma frustra quod illi intinxeris aque. aut cū pāno sepius iplicito vel spongia. adhibe aut illi hoc quoq. emplastruz. Assignatio eius fenugreci. scis lini cuiusq. 3. x. carbemie nigelle farine. et ozobi carnebi. siccī cuiusq. v. camomille. melliliorū. violarū siccaruz. adiātū. cui⁹ qz. iiii. tere oia diligenter. et cū siccū melle distēpera decocta rum et expressarū. cum modico galline adipe et anatis et oleo cheyri liquefactis simul et vesicā facto emplastriza emplastro calido. bec sepius facies et hunc illi. ppiabis puluerē. Zissi gnatio eius. Sume seminū citroli. cucumeris. melonis. medulle. cuiusq. 3. iij. seminū merue et carbemie et cbabizi et lini cuiusq. ij. tere oia diligenter et 3. iij. cū mabechezi. 3. duab⁹ et 3. aq. i q. belbā. blansanū coxeris propina. tribas b. ppiab diebus et aquarū oleozūq. super vesicā instillationē frequen tabis emplastrizq. vtere assignatis. quoniz apostema mol liunt aperiant et erūpere cogunt qū in sanie fuerit cōuersum. Si aut cōstipata fuerit natura patiēti caquenēgi aquā offer et lebelabi. in quibus cassiā. f. confitaueris. et molli leniq. vte re clisteri. que ex blete fit aqua et lebelabi. violarum oleo et ga ro. quoniz hoc naturāz mollit. aut cū aqua in qua sebestē co xeris. alteam. fursur. maluā. lini semē. violā. fricelq. in ea cas sic. f. medullam cū violarū oleo. quoniz bec naturā emollient Et emissio eruperit que in vesica est egrotanti hunc da bis puluerem. Assignatio eius. Sume tere armenice. lini seminis quetbire. cuiusq. 3. ij. et diligenter tere dabifq. de eo exag. vsq. 3. ij. cū papaueris syropo. aut iuiubarū. aut sume cucueris. citroliq. semis. nelle cuiusq. 3. 5. pincap. magna rum purgatarū. grana. x. tereq. oia diligenter. 3. ij. et de eo p pina. vsq. iij. cum violaruz syropo aut papauerino. Lauda bilis aut medicamen quo vesice vlcera curantur saniciq. egressio ab ea troscifi sunt caquenēgi cum papaueris syropo si nullus illie fuerit calor. sin troscifos da papauerinos cum papaueris syropo. Sic et omni vtere regimie tā i cibis q me dicaminibus. quod in vlcatione renū et vesice exposuimus saniciq. ab eis egressionē. Et bec medicaminis assignatio vesice vlcibus vtilis. Sume pincas purgatas numero. x. semis cucumeris. iij. amili. 5. exag. spice tāsudem. semis apij exag. ij. coq. spicā et apij semē in aque libra et 5. donec ad me dicatē redeat. medicamiq. in eadē distēpera aqua. et da bis duas ex ea. 3. vsq. iij. cū vini robo. Assignatio medica minis alius. quod paulus cōposuit et se probasse fateur ac inuenisse vtile. Sume camedrei. campeitbi. cuiusq. exag. xij. asari. piperis albi. cuiusq. xxx. cinnamomi exag. tere oia dili genter. et cū vini robo cocleai ia duo propina.

Capitulum. 49°. de difficultate vrine cū ardore.

Vrine difficultas cū ardore fuerit oportet phillij semis et melonis cucurbite et cucumeris citroliq. seminū medulle cuiusq. partem phillij excepta omnia tere et cōmice simul dabifq. ex oibus 3. iij. cū iullab superinstillas oleū rosarū cū carudē aqua. p derit enim maiestissime. anellanc quoq. seminū cum iullab ad eadē profut. Ad medicamis assignatio vti adustioniz ne et difficultati. Sume seminū cucurbite. melonis. cucume ris citroli medulle. semis malue et altee cuiusq. 3. v. amigda larū dulcium purgatarū. ij. gūme prunozū. quetbire caleni granorum cuiusq. ij. seminis feniculi. liquiritie succi. cuiusq. ij. tere omnia diligenter et 3. 3. porriges de eo. iij. cum iullab propina quoq. citroli et cucumeris ac peponis cuiusq. libe. triētē cū iullab. Et si vrine difficultas fortis ē medicamia bec propinare oportebit ipso in cōciba aque posito calide. vesice qz hoc adhibe emplastrū. Assignatō Sume frondiū vio larū siccarū foliorū caquenēgi. altee. solatri. malue partes et tere diligenter in mortario: ozdeiq. farinam et violarū admi sce oleū et emplastriza cū eo. Emplastrum al. carbemie. oz dei farine. feniculi. violarū siccarū. liquiritie radicio partes.

tere diligēter z cū strigni aqua sintibe z violarū oleo cōmisse.
factūq; vesice appone emplastrum tepidū. Si vero vine
difficultas ex frigido fuerit expedit egrotantem in calide aq;
concha statuerē in qua camomillā melliloriū. fibū. abrotanū
sanfucumq; coxeris. peniq; confinia oleo inunge besqui. aut
anci. aut nardino. aut liliorū aut oleo scorpionū similibusq;
patiētiq; huic bunc dabis puluerem. **Assignatio cū.** Sume
femis apij z feniculi. anisi. cuiusq; 3. iij. caletri. granorū. pe
trofelinī. cuiusq; ij. spice feliche. darafini. cuiusq; 3. tere oīa di
ligenter z exas. viq; ij. propinabis cū aqua calida. aut cum
mellis aq. **Assignatio alia.** Sume scolopendrij. caletri gra
norū cuiusq; 3. iij. danci. adechari florū. carpobalsami. costi
cuiusq; 3. z. 5. nanachue semis apij montani. mesquatrame
sie. cuiusq; ij. pinearū. lini semis cuiusq; 3. tere oīa diligenter
z cū dispumato distēpera melle. z 3. ij. viq; ij. cū aqua dabis
calida in qua anisū. apijq; coxeris semē. z si nō proderit bec
radicū da illi aqā cū socrita. aut socritā z chazemam z olei
amigdalini modicū z penē hoc emplastrizā ēplastro. **Assi**
gnatio eius. mellilori. abenegi. anetī. aliquenegi. cuiusq; 3. v.
baccarū lauri petrofelinī. semis fugilū. amomi. cuiusq; ij. te
re oīa diligenter z cū liliorū oleo distēpera. aut cbeiri. aut
bani z loco appone penis tepidū. Sit huius cibis ciceris
aqua cū oleo loto. aneto. cinnamomo. ciminio. z ex olcrib⁹ mē
ta. fenicis. nāsturtiū. apij. eruca. fugilū siōdes z grana comē
dat viriditā. boramū. pistatā. amigdala amara z similia. Et
si vine imoratio z difficultas ex opostēate sit calido. oportē
bit in patientē cura vti. quā in apostematis vesice exposuim⁹
medela. Et quz oīa que diximus huius vīso passionis adhi
bueris: in bilq; pferunt. nec vīna egreditur cura vīaris cha
tarriti: quēadmodum eo exponemus in sermone quo de chy
rurgia nobis proposuim⁹ est. nisi q; cūsmodi vsus cūz timore
exhibendus ē in apostemate calido quātus possibile ē. Sepe
z cū ad locū mām contrahit plurimā. Si igitur ad h⁹ mōi
cogeris: vīaris certe cū diligētia z cautela plurima.

Capitulum. 50°. de vine preter velle egredientis medel.
z eius qui in lecto mingit.

3 vīnam preter hominis velle egredi cō
tigerit: z nulla ē aduſtio: opor
tebit patienti galengar dare cum melle mixtū dispu
mato s; prius hūmefactū cum butyro vaccino in modūz nu
cis cū vini robo z aqua tepida. Da hunc quoq; illi puluerē.
Assig⁹ ei⁹. Sume cimīni. cēraurec. cuiusq; pte. terēs cū aq. p
pina tepida. 3. ij. **Assignatio al.** Sume glādiū. 3. v. thuris
m asculi. ij. z cū p̄diro strigēti. ppia. **Assig⁹ alad idē.** Sume
mirobolani kebuli. bellirici z emblicis fruxorū in vaccino bu
tyro. cuiusq; 3. glādis in aceto infuse z frige. ij. sabadi. thuris.
m asculi. mibe sicce. cuiusq; iij. obolos. ac. 5. 3. tere oīa diligen
ter. z 3. iij. offeres. **Assignatio al.** Sume glādiū in aceto
infusarum z fccatarum. 3. iij. spodi. ij. sabadi. iij. olibāi. ma
sculi. 3. tere oīa diligēter. z 3. ij. cum carabe aqua: aut i qua fer
rum extinxeris calefactū propina: trisara quoq; minor si fre
quentetur vtilis ē. Et si validū illic fuerit frigus triseram da
bis magna. z ea q; elenegi electuarium. qm̄ optime prodest
Et expedit huius vīnam aq; nō multiplicare potū s; nec vī
ni maximeq; mixtū. z que frigida sunt nō accipiat: vīnazq;
prouocātia: vt cucumeres. citrolos. melonē. cucurbitā z filia.

Adicamīs assigna⁹. illi qui i lecto mingit. Sūc fauere
gi flualis. 3. ij. mirre munde obolos. ij. tere z cum vino pro
pia ribāo. aut oleū porrige illi camomille cum aqua tepida.

Alio q i lecto mingit. Sūc sabadi. 3. ij. funizi. i al. saruxi. si
napis. cardai. cū 3. 3. tritaq; oīa diligēt cū oīo distēpa onfā
dino. aut melle dispūato. z i modū nucts d co vomito offēs.
sorbebiq; onū deiceps sorbile. **Adicamīs al⁹ ad id assig⁹**
Sume sabadaneqi. cādari. bellirici cuiusq; partē z terēs ac
cribrās cū melle distēpera dispūato ac tabarzedi zaccara.
z sumātur ex eo singulis noctibus. 3. ij. sic z capraz vesice si in
cendantur z trite cū tepida bibantur aqua profunt. Et tra
dant antiquorū quidā. quoniā si galli guttur incensū teratur
obliq; 3. i. viq; 4. de eo propinquet cū aqua tepida in lecto min
genti prodest. **Oporet autē dominū huius passionis cibo
rum z potū frequētationē cauere vīnā prouocantiū vt nie
lonum cucumeris. citroli. oleraq; frigida z recentes fructus.**
cibisq; vt aq; calidis z pungitiis qui cū condimentis paren
tur calidis vt ciminio sinapi. zinzibere. pipere. carui. vīnoq;
mero.

Capitulum. 51. de ruptura que bernia dicitur medela.

Uptura quz ex scissura acciderit siphacis
difficilem hz sanationē z fere im
possibile ē curari illā medicaminibus z emplastris.

Quam autem ex humiditate contingerit laxanti z siphacē ra
rificanti. tunc eius cura per emplastra fiet. Emplastri ad
berniam assignatio. Sume nucts cipressi. corticū granatoz
galle. cuiusq; 3. x. aluminis iemenici. iellnari. Candari cori
cum. cuiusq; 3. v. tere oīa diligenter z in vino bulli pōtico z mo
dicū superadde ferefi ac fabarū farine z misce emplastrizā
q; stringe. **Esti** hoc ex intestinozū ē descensu in solli
culi testū siphacē. oportebit illi quasi frenū adhibere ex cori
is. stringereq; superinfilla prius autē illi aut super rupturē
locum aqā in qua cūsmazagū cipressi nucts coxeris. sed re
frigeratā z cū caletī oleo locū inunge. **Assignatio al for
tior prima.** Sume nucts cipressi cūsmazagi. rose sebbi. iemē
ci. miri. baluſtie. galle. thuris. corticū glandiū. granati aci
di florū. purgamentū ferri. aloes. fabarū farine. ferefi. gumme
pruni. gūme arabice. gari piscis. cuiusq; partēz terenda tere.
gūmas at z garū liquetac. medicamināq; simul misce z locū
cataplasma rupturē. sed vmblicū qui foras egredit⁹ z testes
quom opus fuerit cum ligamētis fortius astringes. **Empla
strū al.** glādiū corticū exteroz. cipressi coni. acidi florū grana
ti. cuiusq; pte. thuris corticū. galle. sumaci. acacie. carathi. ta
rathibi. coclearū maris cū testulis aduſtarū. sadegi. cuiusq;
5. partē. gari piscis. ptes. ij. tere oīa diligenter. z gaz in aqua
dissolue in qua amoniacū infuderis: medicamināq; siml⁹ cō
misce: z quēadmodū in superiozibus dixi facies. **Et expedit**
huius dominū passionis cibos cauere vētositatē generātes.
cibozq; repletionē z potus: balneiq; plurimū: nisi forte in
aquis stringētibus: morū quoq; fortē: z aliqñ electuariūz illi
da cimini aut engedani aut fautenegi. aut socritam z penta
ticō. reliq; aq; oīa que ventositatē dissoluūt: qm̄ sic p dei gra
tiam sanabitur.

**Incipit sermo octauus secunde partis libri cōpleti artīs
medicē qui dicitur regalia dispositio bali fili abbas discipu
li abimecher moyfi fili sciar: trāslatio stepbāi philosophicē vi
scipuli de arabico in latinū. Scripsitq; ipse z cōpleuit. Anno
a passione domini. M. cxxvij. mēse nouēbris die tertio. sunt
vj. apud antiochiā deo grās rerū principio z finit.**

De testium apostematis medela.	capitulum.	j.
De adunationis aque in testibus medela.		2.
De bernie z varicū testibus accidentium medela.		3.
De pustularum z proriginis testiculorum medela.		4.
De appetitus coitus onij medela.		5.
De imoderati coitus appetit ⁹ medela: z inuoluntarij sper matis fluxus.		6.
De passionū virge medela z primum de sine appetitu ere ctione.		7.
De oppilatōis que virge accidit medela.		8.
De matricis passionis medela: z primum de fluxu sangui nis. m.		9.
De fluxu humorū matricis medela.		10.
De conclusionis mēstruozū medela.		11.
De suffocationis matricis medela.		12.
De ventositatis z inflationis matricis medela.		13.
De calidi apostematis matricis medela.		14.
De emissionum z furunculozū matricis medela.		15.
De scilrosis. i. apostematis vuri matricis medela.		16.
De caueri matricis medela.		17.
De passionū que durities z congregatio matricis dicun tur medela.		18.
De verrucarū z emorroidū matricis medela.		19.
De fissurarū ozis matricis medela.		20.
De pustularū matricis medela.		21.
De vlcerum que in matricis ore fiunt medela.		22.
De egressionis vel inclinationis matricis medela.		23.
De sterilitatis medela.		24.
De abortus mulierū medela.		25.
De difficultatis partus medela.		26.
De conclusionis secundine z morui fetus medela.		27.
De his que conceptū celebrari prohibent.		28.
De passionū māmilla z medela.		29.
De eius regimine cui arctica accidit. z quomō cauendū ne accidat.		30.
De sciarici doloris medela.		31.
De podagre z arctice ex calido medela.		32.
De podagre z arctice dolore qū ex frō fuerit medela.		33.
De duricie z nodarōis qū disgregatōib ⁹ accidit med. 34.		34.
De mandato medicorū z eoz cōsilio i morboz med. 35.		35.

11 A

erit que et palisio. Cum aut spermatis sit paucitate attende.

Et si spermatis paucitas ex euacuatione accidit immoderata reuolone intelligitur patientis cura cum laudabile generante sanguinem regimine corpusq ad habitudinem reducatur suam et copulcentiam: humecteturq vt pane mundo: annua libus tam edozū q agnorum carnis in espidabago cū cecere decoctis tūlo. et trito elixato: vniqz poiu in quo modica sit dulcedo: nec vero semel ci totus deur cibis. s; paulatim et sepe. In conchis aque sedat in qua violā coxeris. camomilam. mellilorum. ninfar. post modicū cibum otio vratur et gete. donec pisca redierit virtus. oio autē qui cuiusmodi ē eo disponatur regimie quo et qui a morbis surgunt. Cum vero spermatis paucitas ex mala sit cōplone frigida et sicca. patietī regimen expedit disponere calefaciens et humectans quemadmodū in cibozū expofuit: porrectionē calidoz et humidorum. vt agnis crostifloris et pigubus. capitib; qz corū i espidabago patris cum aneto cinamomo. galenigar. cicere. faba. tritico. cypa. aspagō. pastinaca. gergiro. selimio passerum carnis et erium lauarogz intemperati caloris balneo et aq suavis post modicā porrectionem cibit ziziberis pdito pastinacarū et secali conditi. nargeloqz pdito porrecto. narsium quoqz sumat ante cū pincta et borani semine factū et granis zelemi ac bābaci similibusqz. Baudio insit et letitric. tristitia abijciat et irā. Que autē hac in parte medicamina profunt electuariū ē siccior. et hoc quoqz electuariū ad idē perutile est. Assignatio eius. Sume semis cruce et semis selemi singlisqz semis et asperagi. ac cepe cuiusqz. 3. v. zinziberis piperis longi. tondei rubei. testium vulpis. mēte sicce. caudarum stinci. cuiusqz. iij. secali. fabe sicce bābaci. seminis medulle. cuiusqz. viij. tere oia diligenter et cum melle distēpera di spumato et penidijis in aqua dissolutis. sicqz in vase conde et fume ex co opus fuerit quāta nucus est quāritas. Assignatio alia. secali. semis gergiri. tondei rubei et albi. zinziberis. piperis. l. cuiusqz. 3. iij. lingue auis. et passerū cerebri. thuris cuiusqz. 3. tere oia diligenter et cū cribraveris cuqz oleo malaxa pastinacē cūqz oisumato distēpera melle et penidijis in aqua dissolutis. oabūqz in modū nucus. Assignatio al. Sume zinziberis. testū vulpis. cuiusqz. 3. iij. tondei albi. emiere semis. cuiusqz. vj. zinziberis. oarfufuli. liquiritie radicis. cicris. cruce semis. ratabe semis. et rape. asperagiqz et cepe cuiusqz. iij. tere oia diligenter et subtiliter cribra et cū sifami olo malaxa et cū melle distēpera oisumato: et quū opus fuerit vtere. Assignatio al. Sume granoz bābaci et borani medulle. pinearū. piltationem calali feminuz nargili. nucus muscate cuiusqz partē. secali granozū zelemi. zinziberis. lingue auis. cuiusqz. 3. mēte sicce. iij. passerū cerebri. 5. partem cum melle oisumato distēpera. oabūqz in modū nucum. Sume etiam sifami excocti. semis bābaci et asperagi. cuiusqz. 3. iij. piperis. l. 3. zinziberis. secali pinearū granorum zelemi. cuiusqz. vj. tere oia diligenter et cū melle distēpera di spumato. Electuarij besqui assignatio ad idē vti. Sume besqui viridē et coque donec digestū sit in aqua sufficiēti tūc exprime et cola. et secundo besqui adijce. ac ad perfectionem coquēs excola et sic tertio adde et coque colaqz aqū et zinziberis modicū adde. macropiperis et cū melle ac penidijis nodā et in q donec electuariū fiat et quū opus fuerit. 3. iij. fume. Electuarij assignatio quod venerem frigide dominis auget cōplexionis. Sume granoz calali et zelemi. cardami sifami expilati. cuiusqz. 3. xx. zinziberis. piperis. l. cuiusqz. v. foliozum mente vulpis testium. seminum asperagi et cruce. pastinacē. selimio. fugilū seminis et cepe poziqz. lingue auis. caudarum stinci. cuiusqz. x. seminis emiere. vj. secali sicci. xv. acori. bechmi albi. et rubei. cuiusqz. viij. tere oia et cribra et cū amigdolino oulei oleo malaxa et cū tabarzedi melle et pēdijs distēperabis exagilū. j. cum frigida daturus aqua. testes autem et virgā cuqz bani oleo linias et narcisci cheiriqz et besqui et nucū similibusqz. S; et oleo costino i quo heluti modicum cōminueris: si scitidogz iuxta frigiditatis vtaris magnitudinē et debilitatē: q si bec oia nō proderint clisteri vtaris. Clisteris assignatio quod venerē auger et coitus roborat appetitū. Sume caput et pedes pecudis ouis et testes caproium ac nucū corom et optime tere: cicris. tritici. tunforum cuiusqz. 3. xx. aneti. bliti. cruce. mēte. cuiusqz. fasciculz. selemi subincisi. xx. 3. nucleozū nucy. x. ficus numero. x. cartami tunfi. xx. cepe et asparagi feminū cuiusqz. x. coque oia i. vij. aque libris donec ad trientē redeant: colaqz ex ea libraz et sifami olei recētis butyriqz vaccini. cuiusqz. 3. iij. olei bani et lili ozum olei cuiusqz. 5. 3. mufci. 5. oboli adde: et i noctis pncip iij. vtere ptnuis noctibus. in mēsis initio: tribus in medio: to-

ridē in fine. Clisteris alius assignatio. Sume caput pecudis et pedes. galline adipis. anatis. pullozūqz colibarus. cuiusqz. 3. xx. cicris tritici. belbe tūle. cuiusqz. x. carbemie. camomille. besqui. aneti. cuiusqz. fasciculū. ficus numero. x. zebibi chozofantici optime purgati. xx. coque oia in aque libris. vj. donec ad trientē redeant. ex qua. 5. libzā excola: et violaz oleū cheyriqz admiscez: aū somnum clisteriza. testes ipos besqui iunges oleo et bani. Clisteris alius assignatio qd veneris vtile ē iminutio. Sume semis lini. scnugreci. cuiusqz. 3. iij. fugilum. semis cruce. 5. 3. ficus tamarindozū. cuiusqz. 3. xx. medulle cartami. 5. et 5. emiere. 5. iij. tritici. besq. cuiusqz. iij. sanfuci. 5. coq i. x. aq libris. donec triēs supsit et cola ex ea. 5. lb. oliqz lili ozū et narcisci. cuiqz. 5. add. mellqz. 5. et clisteriza tepidū. De ei' regie cōit' caloris et siccitatis cā āputatur: cuiāt cōit' caloris et siccitatis cā āputat. piscib; oqz pasce recēb; vt bominio i ala bonio et faburo affis i espidabago paratis: frifixqz cum sifami oleo vel oliue: et maseum comedat cū cepis recentibus. lac bibat statim vt emulgatur cū terēgibi no et zaccara bāstare agnorū comedat carnes cū lactucis coctis et spinachijs. semnaco quoqz et cucurbitis ac citrolis in aqua suani lauerit et tepidā in qua ozdum coxeris et lactucam. cucurbitis coctis et similia obferuet regimina refrigerantia et humectantia. laborē minuat nec diutius sit in balneis. cibos deuicit calidos et siccos et primo vratur cōtrario regimine illi. f. quo illū pncipimus regere: cuius coitus cōplētōis frigidē et sicce cā auferebatur et hoc illi adhibe clistere. Assignatio eius. Sume ouis caput et pedes et latus eius dextrū citroli cucumeris. cucurbite. altee. ordei expilati. asperagi viridis furfuris. melle. galline adipis et anatis cuiusqz quantū opus fuerit et in aqua fortiter donec digestū sit coque sumeqz iuris pinguis. 5. libzā butyri vaccini et galline adipis cuiusqz. 5. olei besqui. 3. et 5. mifec oia simul et clistere adhibe tepidū diebus. iij. mane et vespere. testes et virgā violarum in unge oleo et ninfar. hoc quoqz regimine illi expedit: disponi cuius calide sunt et sicce cōplexionis testiculū. Cui autē tēperāta ē cōplexio tritici dandū ē elixatum et cicer elixatum: agnorūqz trita cū cicere caro et fabis sine condimentis et beri sa similiaqz. hoc nāqz regimē omni cōfert cōplexioni in spermatis augmēto et coitus appetitui. sicqz et onozū vitella sorbolum quū sal ill' sicciorū superpuluerizaueris.

Capitulum. 6. de imoderati coitus appetitus et inuoluntarij spermatis fluxus medela. **I**n quo autē appetitus coitus sit imoderat' lactuca illi porrigat et portulaca lac acidū. lēricola cum milio decocta. cucumeres. citroli. et da illi sabadangu et femiquelli semē. lactuceqz et portulace spermata cū sicco et viridi coriandro. Et h medicamina que coitus amputat appetitū. Sume feminū lactuce portulacē et psilij. coriandri sicci. cuiusqz partē diligētē tritis. 5. oabis iij. cū rosarū aqua. aut casci aqua. aut portulacē aut coriandri viridia. Assignatio al. Sume feminum lactuce et portulacē. cuiusqz. 3. iij. feminis pigami. iclnari. cuiusqz. iij. terensqz omnia diligenter cribra et 3. oabis. iij. cum lenticule aqua excoctate et coctē. syricanabi da illi feminis et semequefci. cuiusqz. 3. diligenter terens et cum pigami aqua distēperans est. qz portio plena. aut calidam fume aquaz et super renū partes stillabis. cū sandalo et aqua rosarū capbozqz et super lūbos frustra alligabis plūbi. quonā coitus amputat appetitū. auferit aut et si herbā sumas cicutē. iusquiami frondes et pentafili. tritasqz diligenter seminis psilij hababo irriges et lūbos ēplastrizabis. Assignatio al. Sume seminis pigami amfi. cuiusqz. 3. feminis papaueris albi. castorei. seminis pentafili. cuiusqz. iij. rose. r. balauitē. cuiusqz. iij. tere et cribra et 3. de ea. iij. propina cū aqua frigida. qñi sperma defecat.

De spermatis fluxu. Spermatis preter velle flux' si fiat ex repletionē et sanguinis augmēto oportebit in parietem basilicē vti iminitionē. vomitūqz illi indicas. si non pble botomia sufficiat. Cibis illū prohibe et medicamibus vrinā vrgentibus. queqz sperma augmētant et in frigidis dormire impera stratis et super eozū strata agni casti frondes prohibe et iusquiami folia. et lūbos cū ceroto emplastriza quod ex coriandri viridis aqua et lactuce et portulacē et calefi. rosarūqz sit oleo. ac cera alba. super eius dorsū laminas a stringe flagneas et ninfar propina syropū cū aqua mixtū frigidavel rosarū syropū nigrū stringentē in quo rosas ninfarqz infuderis aq mixtū rosata. Sed et papaueris syropū. et canarū viridiū aquā ac coriandri. similiaqz medicamina que illi affingauimus. in quē imoderatus affurgebat coitus appetitus. Qu autē spermatis fluxus ex virtutis sit debilitate et re-

mentis. oportebit ea egrotati que sperma amputat dari et strigentia ut lenticula excoziata. cum coziandro sicco et semine lactuce cuiusque parte acarie qdrat. terre armenice. 3. parte balaustie. 5. partem. terens bec diligenter et cum mirri syropo propiabis libos cum acacia et terra emplastriza armenica. cypriacqz et cararbo. rararbitbo. sumaco. balaustia dissiperatis cum mirri aqua. et coziabori vitis. pomozuqz aqua. et citonioru portulace ac coziadri. aq laetetur in aq bullici mirri. pastozis virga coxeris et testes libosqz cum olo liniat mirri. et rosaz. talabe qz et calcei olo oia hz teni spmatis astrigut fluxu si ex virtutis fuerit obilitate retinens panetecqz huc et cib regas dscantb? qle vaccia caro. caprozuz moranozu et capzaruz. colube qz agrestes et franquilint. oia bec cum sumaco parato et aceto. berberis granatozuz granis. pigano apio. coziandro sicco. talabam illi oia comedendam et sumaru. gabiraz. mirri fructuz moza imatura. puma. et acida granata similiaqz. iperes aut illi cibi iminutionem et laboris copiam. potuzqz pancitatem. prodest autem eiusmodi passioni lenticula excoziata et milium. si cum rosaru coquatur oleo. sed si cum granatozu aqua parentur fortius profunt. **Ad**edicamiz assignatio quod spmatis fluxuz amputat. Sume semis pigami. 3. iij. scis semicqz st. ij. balaustie rose. cuiusqz 3. et 5. lilioru radicem duas. tere et cribra diligenter oia 3. ij. cum lacte dabis vaccino a quo butyrum eduxeris. aut cum portulace aqua et befer.

Capituluz. 7. de passio. virge et primu de eius erectiois preter coitus appetitus mede.

3 passio ex ventositate fiat bec adhibenda eius sunt medele calcifacientia et biccantia que ventositatem eius dispergat queqz frigidita sunt et ventositatis probibent generatione. calcifacientia quidem et deficiaria ut agni casti semen. et pigani. satureia. citiminu apuz et coru semina. anctuz cum semine sinapis et similia si singularia propinetur aut in copositione. 3. ij. vsqz. iij. cum veteri vino. aut pigani aqua. manifeste medentur et ventositatem fortiter dissolunt. virga cum oleo inungatur iefemini et costino. et piganino. Nec vero his in passionis vtendum principijs et si necessaria fuerint sed tamen non multiplicentur nec quum in corpore manifestus calor adhibeantur sed et refrigerantia tunc et deficiantia. ut coziandru siccu. iustquiam semem. rosam balaustia. granati grana. lenticula. arnoglossa semem et bullici. portulace et lactuce. itibez et aquesuthu reliqz oia que ante in coitus appetitu minimimus amputando si forte ex calido fuerit. in hac itaqz passione veretrum oleo cataplasmas rosarum et ninfar. cum lactuce et coziandri portulaceqz et rasure cucurbita aquis quibus sandalum admiscueris et canphore modicum. et si bec ad desiderata non proficiat. aliquid addas opij. nec tamen ipsu multiplices nec in eius affidus sis vsu. quonia tamam inducit virge dozmatione. ut difficile sit ea curari. ipera aut huiusmodi exercitiu forte egrotati qu nullus fuerit tam calor. quonia hoc fortius ventositatem dissoluit. Et si in corpore superfluitatem que in ventositatem dissoluatur animaduertis patienti vomitus indicas et medicamen da laxatu et a cibis ventositatem arce generantibus et paucitati inster cibi cum his que ventositates dissipant.

De virilis mēbz titillatione. Virilis mēbz titillatio et extensio si cum apnsemate fiat patienti pblebotomia basilica et cibis vesicator subtilibus. ut mezauro quod ex cucurbita fit et spinachijs ac selbo cum beferem aqua et granatozu veretruz cum emplastris cataplasma refrigerantibus vt sandalo cum lactuce aqua et coziadri portulace et solatri quecuqz baru presto fuerit singularis et terraz admiscee armenica acetuz mixtuz cum rosaru aqua siml addita crusa et terra armenica ac cimolea. probibe aut ne supin dozmia ozdeiqz aqua propina. et portulace. pastozisqz virge et si non mitigatur. sed perferat. sitia priapo applica cum incisione aut irrudines appone.

Capituluz. 8. de oppilationis que in virga sit medela.

3 oppilatio bec ex pustula fiat que i meatibus oriat virge. oportet pblebotomari patientis basilica et iuxta quod opus fuerit sanguine extrahere. dabisqz illi terre armenice. 3. seminis psillij. melonis seminis medulle. cuiusqz 3. et 5. terens diligenter et cum calefi aqua ac portulace propinabis. Dabis quoqz et seminu. auellanas cum calcei et citroli. peponia aqua cum calcei modico et psillij semine. offer etiaz melonis seminis et cucurbitae. citroli cucumerisqz medulle. cuiusqz copotentem qritatem virga cum psillij semine emplastriza et rosaru oleo. hoc donec pustula erupat facies. Quia erupta virge collirium albu enz

puelle lacte iniicies et oleo rosaruz. bocqz bis et ter facies. qm velocius sic pustula curabitur vna naqz qu per ipsaz sept transcat cicatrizat. Et si oppilatio i meatib? acciderit virge ex crossio huore cibi expedit vt biles et calcificas et ciceris da aqz cum oliue olo et ancto. cimio ciam. et ex olib? apuz fsculu. Et si patietur huic apij semis. anctuz et fenicli ac pastiaee agrestis et motane cuiusqz partem. melonis semis ptes duas sumes et terens exagiu vnum cum ciceris aqua nigri propinauris et cimini proderit. Da et forcite modicu illi. Et si bec non proficiat ad salutem. virge aqua iniicies in qua semen coxeris apij. amcos. fautenegum cum modico melle et zebaci olo. hoc huore incidit crossum et a meatu expellit. Instillilla autem super veretru aqua in qua camomilla coxeris. melilotuz. artemisia. sanfuciu. fautenegum. satureiaz et bis similia. que et subtiliant et dissolunt.

Capituluz. 9. de passionis matricis et primum de fluxu sanguinis medela.

Portet in sanguis fluxus medela primum at tendere et si ex virtutis sit debilitate retinens. rebuz expedit mederi deficiantibus et stringentibus cibis et medicaminibus. Si fluxus hic ex sanguinis accidit accumine et subnilitate. refrigeraria oportebit adhibere et restringentia. Si aut tenuitatis sanguis caciobus da in crossitatem inclinans. Si vero ex venaru accidat scissura et corrosione. vtendum medicaminibus erit solidantibus et carnez emissioni adducitibus. queqz vlcera deficiat. vt aloc. farcocolla. thure. draconis sanguine. terra cypica. et similibus que emissiones carne restituit et vlcera deficiat. queadmodu assignatum e. Et si fluxus ex sanguinis fiat copia et vna repleione mulieri sanguis mitione ipera basilice et iuxta quod opus fuerit sanguinem extrahere. Et si qui p fluxuz emittitur sanguis. alicuius alioru dñationis signa da huore. corpus oportebit prius euacuare mulieris ab eo huore cu cui? sit illud deponere medicamine maxime per vomitum. quoniam hic materiam ad superiora reducit. bec quum feceris cum anteceditibus illam medebis medicaminibus. scilicet quorum sit sanguinem stringere et fluxum auferre. competentiqz illa disponas regimine in cibis alijsqz. **Ad**edicaminis assignatio que sanguis fluxu huc amputant. Que hunc amputat fluxu medicamina sunt troiscorum carabe exag. terre armenice. 3. tere bec diligenter et mulieri cum arnoglossa aqua aut sumaci aut portulace aut pastozis virge propina. et si conu cerui adu sit exag. terre armenice. 3. sumes et cum aceto propines aq uni xto prodest. Sic et tarase aqua facit ac atbali tritoru expresorumqz. si 3. ij. de ea bibantur. **Ad**edicaminis assignatio quod fluxu sanguinis mulieris stringit. Sume acarie vdabe aduste. terre cypice. cuiusqz 3. iij. succi. lebeliteis. beacaci. cuiusqz 3. tere oia diligenter et sumptum cum aqua propina exag. in q queffara sicca. sumacuz coxeris sumes de ea. 3. aut cum vino potico in quo sumacu infuderis. Assignatio al. Sume terre armenice. cypice. carabe. busadi. sanguinis draconis. sadegi. balaustie. cornu cerui adusti. vdabe aduste. selbi. iemenici. sumis portulace. cuiusqz parte. tere oia diligenter. et 3. ij. cum frigida propina aqua in qua sumacum infuderis ac cum arnoglossa aqua aut in qua zerclebu bullieris. Assignatio al. Sume vdabe aduste. cornu cerui adusti. cuiusqz 3. v. balaustie. x. cimini. coziandri in vini aceto infusorum et frizozu cuiusqz. iij. terre cypice. iij. coriciu glandiu exterioru. sumaci. berberis. portulace semis cuiusqz. ij. purgameti ferri triti diligenter et in aceto infusi friziqz. v. tere oia diligenter et exagi. cum aqua propina in qua ferru extinxeris calidu. fricaucrisqz in ea sumacu. probatu e enim. Assignatio al. Sume purgameti ferri. coriciu candari cuiusqz parte et diligenter tritas. in vino infunde pontico. iij. diebus et ante prandium ac post de eo propina. Assignatio al. approbata thuris masculi exag. ij. in aqua infunde et mane cola et aqua superintice in q risu rubeu feresiacu coxeris et in salina bibatur. Assignatio al. Sume galle et glandis viniqz infusorum aceto nocte et die. frizaruz balaustie. cuiusqz parte vdabe aduste. busadi. cuiusqz parte diuidia. castorei quadrat. tere oia diligenter et cum sumaci aqua bibe. Cortices quoqz nucis indice sumatur. qz de cis. 3. et diligenter trita cum vini aceto aque mixto. ppi nerur. profunt. appolonia quoqz ferciacia si de ea 3. cum. 5. 3. terre cypice et arnoglossa aqua aut portulace aut summaci. propinetur optime medetur. Expedit autem mulierem in aqua sedere caciama. Et bec caciama aque assignatio. Sume coricem granatozum. nucum cypressi. carice nebarice. glandiu coricuz. mirri. galle. selbi rubei cararbi. cadari coricuz. cuiusqz manipulu et in aqua fortiter bullire fac. atqz

hac in aqua mulier sedeat: ac penis emplastrizet confinia ip-
sumq; a partib; vmbilici. Emplastiz ad idē vtile quod pe-
ni apponitur: corticū granatorū. sumaci. balauistic. glandiū
cornicū exteriorū. carice aluminis corticū candari. cimini
nebarici cuiusq; partem. tere oia diligenter. z cuz mirri aqua
distempera. penēq; emplastriza. Prosumt aut ad eadē
pessariū vsus. Pessarij assignatio. Sume lanā z aceto
infunde vini aqua mixto. aut cū sumaci aqua intinctaz mo-
dico acatie z bezayo. ac farina candari z alumine icmenico.
gallaq; adusta z subipōat sibi. Pessariū al' aquebeli adu-
sti. iclnari. tenebari z rasure vterre terre sigillate. cuiusq; par-
tē cimini nebarici. s. partem terre oia diligenter. z lanā sume
subglauca. mirriq; z sumaci aqua infusa bis circūuolue me-
dicamibus z sibi mulier subiponat. Pessarium aliud. Su-
me zagi carte aduste corticū glandiū exteriorū partes ciles
z terēs diligenter lanā sume z caricarū syraru infundes aq
medicaminibus circūuolue. mulierq; sibi supponat. Et si ex
medicaminibus bis tāq; glandes feceris cū mirri aqua distem-
peratas z carnubozū nabaticozū subiponatq; sibi mulier p-
dest. Pessariū aliud. Sume galle. cornu cerui adusti. seci
ramici carte aduste. thuris corticū. sandali albi. sebba icme-
nici. teste figuli noue. bezayi. colocati. colocari adusti. sumaci
aquebeli adusti. spōgie aduste z i aceto extice. coctearū adu-
starū equales partes tere oia z pessarium fac infusū sumaci
aqua. sicq; medicaminibus circūuolue. Clisteris assigna-
tio quo anteriora vltus clisterizantur z sanguinis fluxui con-
fert. Sume mirri aque z arnoglossē. virge pastoris portulace
cuiusq; partem iniectū sumaci coq; colaq; z sūc ex ea. s. iij.
quibus terre armenice sigillate. bezayi acarie. hypoquistidos
succū ydabe aduste. ramici. cuiusq; partem tritaz. in iij. cles cir-
citer. z. ij. vsq; iij. z clisterizabis: refert autem. S. sufficere ad
fluxum mulieris hunc tollendum z arnoglossē aque clistere
solius. Quis huius que diximus vsus fueris z tamē nō tolli-
tur fluxus sitas sub manill' apponere oportebit. brachiaq;
cū fascijs stringe fortius quoniā ad superiora sic subfollet
materia z fluxus cessabit.

Capitulum. x. de matricis fluxus medela.

Matricis fluxus vel dissolutionis me-
dela intendum ad ipsam ē.
quod dissoluit z a matrice discurrit cuius nā sit hu-
morū spēi. Et si sanguineū id fuerit basilicā minnere oportebit.
Si aut ex reliquis humoribus sit euacuatione vtendum
erit cū medicamine cui; hanc sit deponere humorem. vtaris
autem pariter z pessarijs sanguinē stringētib; z si in decur-
su hoc pbligina dominatur z humiditas o; cū pessariorū
medicaminibus aliquid admiscere. piperis z gendebeda.
Prodest autem decursui buic si mirre vel mirre. s. z. supā
teras z ouo inieceris forbitetq; illud mulier trib; hoc
faciens in salina diebus.

Capitulum. xj. de medela mēstruozū cōstipationisq; ma-
triciis.

Menstruorum cōstipatiōe adad-
uertendū z si cō-
cluso hec apostematis sit cā quod i matrice ē aut
implicationis z incuruationis que illi acciderint ad ei; curā
ea proponēda sunt necessaria que in sequentibus exponem.
Si aut sanguinis cōstipatiō cā fiat aut oppilationis que ex cros-
sitate fiat humorū aut mala cōplexione frigida que venas stri-
git z earū reduct oia mederi calefacientibus oportebit z sub-
tiliantibus queq; oppilationē aperiant z sanguinē tenuer vt
apij semine. anisso. feniculo. fautenegū montano z fluxiali. vi-
ligēt tritis z cū melle bibitis. aut cicris aqua vtaris nigri
Bedicamia quoq; hec in aqua coque z ipsa propina cum
melle. aut diptami cū aqua porrigē in qua lupinum coxeris.
mulierē in aqua fac sedere in qua apij semen. carnibi. fenicu-
li. pigamū. camomillā. artemisiā. abebelū. fautenegū z simi-
lia coxeris. Amblicum eius z penis partes cū aromaticis
cataplasma. testatur nāq; in hoc vtilitē cē mirabilē hypo-
cras ad circūit' sanguinis exhibēdos z hec est ei; oratio mu-
liebris ex aromaticis cataplasmatio educit. pūt quoq; z ali-
is i locis q; plurib; plurimū. nisi q; capitis gravitatē iferūt. s.
nāq; medicamina oppilationē referāt si ex crosia sunt bño-
ribus incidēt illos z subtiliāta vcnarū aperūt oia. que fri-
giditatis cā fuerāt reducta z matricis dissolūt spissationē
sua calefactione z subtiliatione z sanguinis extenuat crosi-
titiē bis suis qualitatibus. quoniā aut corū calor ad capitis fert
partes ipsi gravitatē generāt. Que qū ita sint aromati cara-
plasmatio mēstruozū circūitibus vtilis est. Sunt aut hec spēi
ca. cinamomū. cassia. xilobalsamū z carpobalsamū. nux mu-

cata. besbasa bellū. galia. costū. amomū. adechbari flores z si-
milis. Si oia hec aut corū pars sumatur. tritaq; mediocriter
in sufficienti coquatur aqua z in sacco ponatur lanco. isq; z
vmbilico apponatur z peni calidus scpius mēstruū prouo-
cat z si hoc nō cōfert hoc vtaris medicamine. Assignatiō
eius. Sume diptami. corticū felice cuiusq; exag. apij scis
z feniculi z anisi. z cimini. cuiusq; exagium. castorei galbani
cuiusq; s. exagii terre diligenter oia z galbanū i aqua dissol-
ue. in qua lupinū sanināq; coxeris. miscēsq; oia pill. ex quib;
exagii in salina dabis. post bas aquā bibat in qua lupinū
aut faecolū coxeris rubcū modico melle simul conficatio. se-
men quoq; apij. feniculi. z anisi. petrosilini. cardamomūq; si
equales pres ex oibus sumas z. ij. de eis propinaueris cum
vino veteri mēstruū emittit. Assignatio al'. Sume diptami
corticū felice. cuiusq; exag. tritaq; diligenter cū melle vi-
stēpera dispumato exagii de eo sumatur cū faecolorū aqua
rubcorū. Et de camarta si exag. de ea sumptū in faecolorū
aqua rubcorū fricetur z cimini b. barurq; mēstruū prouocat

Pillularū assignatio que mēstruū prouocat. Sume bac-
carum lauri galbani cuiusq; partē. abebeli. diptami. cuiusq;
s. partē terentq; diligenter cū galbano distempera dissolu-
to z pillularū exagii vsq; ij. dabis z post cas mellieratē acci-
piat. Electuariū quod mēstruū prouocat asari. mscuetra
masie. saune. cui; q; s. ij. anisi petrosilini. seminis apij amcos
bermeli. cui; q; s. ij. s. z. s. serapini. amodiaci. opoponacis. cui;
q; s. gūmas in aqua funde. pigani z fautenegū fluxia-
lis z sicca tere medicamina diligenter z omnia cū melle mi-
sce dispumato: dabisq; de eo. s. cum veteri vino. Et si mulieri
misulani parū propinaueris cū vino mēstruum prouocat.

Electuariū aliud qd mēstruis impat. Sume costi. rauced.
fini. amomi. asari. bermeli. diptami. saune. cuiusq; s. ptem.
diligētēq; trita cū melle distempera dispumato: dabis ex eo
exagii cū faecolorū aqua: z intueū simul cum his que deā
sunt: z si cōstipatio ex oppilationē accidit ex crosia facta bu-
moribus z viscosis. mulieri radicū aquā cū dachamarta p-
pinare oportebit: z hec est eius assignatio. Sume corticū ra-
dicū apij z feniculi. cuiusq; s. vij. seminū apij. anisi feniculi.
cuiusq; iij. radicū adechbari z florū eius. cuiusq; s. iij. masti-
cia. spice nardi. cuiusq; s. z. s. rasani. costi. diptami. cui; q; s. iij.
amomi. darasini. felice. cuiusq; s. ij. sebba chorofanici opile
purgati. xx. carpobalsami. xilobalsami. cuiusq; s. iij. coque oia
in iij. aque libris. donec ad librā redeat: colaq; z sume ex ea
singulis dieb; s. xl. cū exag. dachamarte. z. s. olci amigdalini
amari. Et si nec bec cōtulerint pillas propia scidas q; bye-
rarum aliqua magnarū. Et que bac in parte earum fortior
est. hyperalogodion. si de ea. s. sumatur. iij. z in aq; fricetur. in
qua cimini. fautenegū fluxiale. diptami coxeris. vtare quo-
q; pter z pessarijs mēstruū prouocātib; vt hoc. Assigna-
tio eius. Sume pigani aquā z fautenegū fluxial'. z in ea lanā in-
tinge. ipsamq; abebelo. diptamo. z bermelo tritis supfunde:
z mulieri suppone. Pessaz al'. Sume lanā z aqua infun-
de in qua lupinū. piganum. absinthiū coxeris. simulq; galba-
ni modicū dissolueris. z mulieri suppone. Sic z si machaluz
trueris in mortario cū pigami aqua z fautenegū: z lanā inti-
xeris. intincteq; aristologam. r. puluerizaueris tritā supposi-
ta prodest. Pessarium aliud. Sume castorei. s. exag. musci
gra. ij. z cum zembaci oleo dissolue intinctq; illi lanā suppone
Assigna' al'. Sūc mirre. fautenegū. sanie. pigai sicci. cui; q; s. pter
terēsq; oia diligētē i aq; dissolue origā: trictaq; bis lanā mu-
lier sibi suppoat. Assigna' al'. fel tauri suptrū i olo dissolue balsa-
mino: ac lanam intinge ac suppone. Assignatio al'. Sume el-
leborum nigrum. colloquintide adipē. lupinū. absinthiū gre-
cum. sanināq; z diligētē terēs lane superpulueriza qn: i fel-
le tbauri tricta sit: z supponat qm mēstruū veloci prouocat.

Assignatio al'. Sume quēne. castorei. mirre. saune. cuius-
q; partem. z cum tauri felle ac pigami aqua dissolue. z lanā
infundens bis suppone: mirabiliter nāq; mēstruis prodest
Assignatio vaporis que mēstrua prouocat. Sume casto-
rei. cādari. onux. aromatici. xilaloos. mibe sicce partes. z cū
singulis aut cū oibus vaporetur sic sub scāno perforato pin-
nas ardētes pone z sup sedeat mulier quo vapor: horum ad
matricē ascendat z penetret. Assignatio vaporatiōis al'
Bermeli. sunzi. machali. gūmaz botami. cuiusq; pte. cū na-
sta distēpra. z pillas fac in cicris modū. z mulier illis sub-
uaporetur quā necesse fuerit. Et si vultū clisterizaueris cum
clisteri bis assignato proderit z mēstruum prouocat. Assigna'
clisteris huius. Sume radicis adechbari z floz eius. diptami
abebeli. pigai sicci. fautenegū fluxialis. cuiusq; s. v. coque oia
in. ij. aque libris. donec ad. s. lb. redeat. Sume ex bac qdrā

tem libze liliorū olei z nardini. cuiusqz. s. 3. z cōmīue in eis musci. capbore. cuiusqz. s. obolū. castorei. zafrai. cuiusqz. obolum. sicqz clisteriza tepidū. qm̄ mēstrua edncit velociter. Et si mulierē cū bani oleo clisterizaueris z oleo chaluqui. cum uno dico musci z ambre proderit. Prodest et pessarium mēstruorum p̄clusioni quod ex asenano fit forficaco pietro. sumizo. z abebelo. si tēatūz dec diligēter z cū pigani aqua miscēant sicqz lana bis infusa supponatur. Et si dec cūz iefemini oleo miscueris z modico oleo nardino z clisterizetur mulier prodest. Qz autē neqz clistereneqz pessarium adhibere nisi pri⁹ balnei introitū. Prodest quoqz z in mēstruorū cōstipatione saphene pbleboromia z balnei introit⁹ atqz sup crura a sinaz appositio: maximeqz cū ex mēstruorū p̄clusionē ad nares fit sanguis mistio. Qu autē mēstruorū h̄ mora cicatrizationis alie⁹ p̄cleris fit cura qd̄ i rēaz fuit ore. a qb⁹ mēstruorū decurrit (sanguis) b⁹ difficilē cura. vīdēdum autēz hic pessarijs cum molliētib⁹ qz ex anatis sumuntur adipe z galline z bouis medulla. violarūqz oleo z adipe porcino similib⁹qz bisqz ēt cū reb⁹a clistere adhibeatur. his nāqz reb⁹a mēstruorū cōstipationis fit medela si ex matrice fiat. Qu autē aliqua fit ex cā que toti vniuersalis est corpori. vt febrib⁹ z mala cōplexione. aut passionis aliuscuius mēbri cū vt oppilationē que i epate nascitur. aut ex morbo qui in stō ē. aut in splene aut alijs certe mēbris. tunc eius sanatio earū exhibetur medela passionū z repulsionē quēadmodū in cuiusqz carū explanatum ē medela. Et quom̄ conspulentie corporis accidit ex cā imoderate vīdēdū erit ad cuiusmodi medela corporis extenuatōe quēadmodū alius rei offensum ē regimē vt cū exercitio fortis z multo ieiunio cibi iminutione z subtiliatione z laxatiuorum vīu medicaminūz qz pblegma deponat. obine ea adhibeantur que mēstruis imperant pessaria z emplastra clistere qz z alia huiusmodi quēadmodū in p̄sentariū assignatū est.

Capitulū. 12. de matricis suffocationis medela.

Affionem que matricis vocat suffocatio puraturus quem acciderit si forte fiat sincopis. brachia oportet restringere z crura lacertos pedesqz: oē corpus frica fortiter z nares vitasqz oppila. tunc aquam rosarū frigidā super patientis faciē irri ga z egrotantē magnis acclama clamoribus suo vocans no mine. si notationē illi adhibe castorei z conditi. sinapis. piperis. res naribus eius applica seridas. vt caturni incendium z nastam. castorei. vīnū putridū. galbanū cū aceto dissolutūz atqz oia bec quo odores bi ad crebriū afcēdāt calefaciantqz z vaporos dissoluant frigidōs. subtilientqz z matricē ad inferiora descendat z displicetur. reductioqz laxetur que illi acciderit: cum matrix a putridis fugiat eo qd̄ ipsi ledatur z ad locū dī declinet res odoris. ideo ergo ea que iocundi sūt odoris appropinquat z cū oleo clisteriza iefemini z chaluqui. z ma basuqui ac misufanti. similib⁹qz in qbus muscū liquefeceris Summe quoqz neddi z ambre parē z in oleo dissolue. omnia bec quatenus matrix descendens a reductōe laxetur z dissol uatur. z sperma quod in eo coagulatū ē liq̄fiat. ppia quoqz opoponacis. s. 3. castorei. 3. galbani triētes. ij. cum vīno ribano. Et si illic est sterc⁹ inclusum clistere adhibe lene in quo ci minū decoctū sit. pigamīqz z alia qz z naturā molliū z ventositatē dissoluūt. ne forte matricē cōprimant. Et si bis que dixim⁹ adhibitis mulier redierit bene. Sin sub vmbilico sitias pone z in corarū radicibus cum bani oleo sine incisōe. z pessarijs vtēre que sūt de nitro z cinimino tritis z cū melle distē pcratis. Et quā passio bec priuationis coitus dūitine fit causa z post eius consuetudinem. ops obsterici iperes vt digitos quibusqz oleis intingat aromaticis z ori inducat matricis. moueatqz intus positos z locū scalpat. quoniam hoc coitus optinebit locum. z sperma sua calefaciet subtilitate z ad inferiora dūcet. sēter mlier z abide gētē. z doloꝝ mitigatōez

Et autē a sincopi z defectu mulier redierit vīnū illi porrige aqua mixtū i qua absinthiū coxeris. aut absinthij syropū aut misufanti modicū. tunc in concha illū sedere fac aque in qua camomillā. melliliorū. artemisiāz. saturciā. lauri frondes sanfucū. libū. cānabū coxeris. ventre illi⁹ z vmbilici partib⁹ prius oleo inunctis zebaci. in quo castorei cōmīueris z caforbiū z sic aquaz illā extrahes. Et quicūqz modica illaz panis mundi mica refice. aut tangi. aut franquilini iuri infusa in quo cinimū. galengar. cinamomū z similia posueris. tribus aut post morbi accessione diebus. aut. iij. qū virtus illi redijt cure oportebit eius plene operam dare. purgabis itaqz corpus eius cum scicados pill⁹ z feridis. ac byeralogodion z rufini theodoziconqz. z vomitū quandoqz indices cū aqua i qua anetū coxeris z mel dissolutis. aut post repletionē cibo

rum. Cuius vt intelliges purgatum corpus. illam alternis cū byerapicra mollias diebus z aqua mell⁹ ac squingibin qd̄ cum aceto fit banfali z porriges illi deinceps exagii. aut sōtīre aut quescquebegi cum aqua in qua apij semē anisūqz coxeris. Dabis etiā nōnūqz mitridati. 3. z quādoqz tyriace magne. s. exag. z si radicū quam diximus aquā in mēstruorū cōstipationē illi porrexeris cū z charue oleo manifeste pderit vtēre aut i ea pessarijs z epilastris calefaciētib⁹ z molliētib⁹ z nūqz clisteri calefaciēt z subtiliāt ac dissoluēt. ipayō hac molestias passioē exercitiū z fricationis vīu: z in lutosarū sulphurearūqz aquaz coctis sessionez ac aluminosarū. z subtiliās illi dispoñe regimē. Sit illi cib⁹ aut⁹z carnes z edozum extrema in epidabago parata z zirabago. aut i sar tagine z assata: z que cū condimentis sunt subtiliātibus vt ci mino. carui. cinamomo. galgar. cibis illam arce. crosios z frigidis. Et si passio bec diutina fuerit: eiusqz cū mēstruorū est cōstipatio: oꝝ saphenā iminuerē mulieris: vtērez in passiois principijs pblebotomo: quā dīstionis sanguis signa intellexeris: vt pulsus magnitudinē: venarum repletionem: facies ruborem z corporis: tūc basilice z saphene impera minutio nem: z lumbis sitias applica: ventrisqz sup plano ac crurib⁹: tūcqz res prohibebis appōi illi calidas. Quz vero passio bec mulieri accidit pregnātū: solutione tibi nō erit vīdēdum: s; nec pblebotomo: s; quā nullus illic fuerit calor cū oleis im perabis linire dissoluētibus. vt liliorū z bani. chaluqui similib⁹qz. Et si mulier si virgo fuerit marito tradat: z si a con sucti remora est vīu coitus accedat ad cōcubitum: qm̄ coitus sperma in vasis cōclusum euacuat: z oppilationēz que ab eo fit aperit: sicqz per ipsū passio curatur. Pessarij assigna tio ad eadē vtilis. Summe adipis anserini. 3. vj. adipis gallie iij. spīez nardi. zafrai. mastice. amomi. cuiusqz. 3. cere. vj. bal sani olei z liliorū. cuiusqz. iij. medicamiā tere sicca z ceram in oleis liquefac. medicamiāqz adijce z optie miscēna pessarium factū mulieri suppone. Pessariū aliud. Anseris ad pis. olei nardini. amigdalozum gūme cuiusqz. 3. vj. mastice mibe fluxe. cuiusqz. iij. cere albe. vj. zafrai. exag. iij. ceraz in oleo liquefac z adipe. z sic medicamina misce sicca. s; trita z cribrata. pessariūqz faciens suppone. Emplastri assigna tio ad eadē vtilis. Summe cinimū. cardamomi. semis apij. cuiusqz parē. buraci. piperis. cuiusqz. s. partem. terensqz diligē ter sume cere. 3. v. olei iefemini. z galline adipis. cuiusqz. 3. ce ram z adipem liquefac i oleo z medicamiā admisce trāsific qz penem emplastriza. Emplastrum aliud. machali glan ci. aloes. mibe fluxe. laudant. baccarum lauri. sifelei. cuiusqz 3. v. mastice. amomi. zafrai. spīez. ij. amoniaci. mirre. cuiusqz. iij. terēda diligēter tere z q̄ liquefieri p̄it i olo liq̄fac. nar dio z medicamiā sifmīscēs empl⁹ peni applica. s; m̄ aut sub vmbilico. Empl⁹ qz p̄bilargi bac i pre vīle ē si euz camōille oleo aut aneni. aut liliorūz misceat. Clistere quod optime hic prodest. Summe babunegi. mellilori. artemisic. maiorane. absinthij greci. fautenegi montani. trifolij. nemami. feminis apij. anisi. feniculi. helbe. lini semis. cuiusqz manipulum z in sufficienti decoque aqua fortiter. sumez de aqua bac. 3. iij. z olei chaluqui. camomilleqz z aneti. cuiusqz. s. 3. adde z clisteriza tepidū.

Capitulum. 13. de ventositatis z inflationis matricis me.

In inflatione z ventositate que matri ci accidit patiēti dare ex pedit diaciminū. da ēt semis apij. anisi. feniculi. ame os. petroselinū. cardamomi z folioꝝ pigami. cuiusqz parē sumēs z diligēter terens. exagii cū vīno veteri ribano da z socrite. s. 3. v. exag. cū aqua in qua cardamomū. apij semē amosqz coxeris. super vmbilico loca linias z penis cū aneti oleo z pigamino. Et si bec nō ad desiderata pferent cat sic. s. 3. castorei. vīne cameli cuiusqz obolum. z. s. terēs diligen ter cū vīno veteri propinabis aut cū vīnū passariū vīno z melle puro z clisteribus vtēre ac pessarijs que ad eiusmodi profunt. Clistere quod ventositati prodest. Summe camomille. scbbeti. sanfuci. absinthij greci. nemami. marmamisi. sibi artemisic. pigani sifei. semis apij. anisi. feniculi. cinimū. amos bermeli. beze. cuiusqz quātū necessitas imperat z in aqua fortiter coque atqz ex ea libze qdrantē sume z olei iefemini. olei nardini z costini. cuiusqz. 3. iij. miscēnsqz tepidū clisteriza. mulierē hac in aqua sedere fac in qua camomillā. melliliorū. libū nemamū. artemisiā. sanfucū. piganiū. apij. citri folia z cānabi coxeris similib⁹qz z his emplastriza vīluam medicamini bus. bacharmarra quoqz hūic prodest passio. si. 3. de ea cum aqua sumatur in qua cinimūz coxeris z succū pigani vitide pone etiam sitias cū igne sub vmbilico. Et si ū bec proderint

mulieri hyperapieram propina et pilli. scitadas quoniam prodest. Et si passionem hanc ex sanguinis suspitione fore uellexeris qui matricis opplaucrit os: obsterici impera manu carbenna inficere et oleo sifami: et loco educat: idq; ipsius educat. Emplastriq; abis autem matricis os ab exterioribus sic.

Emplastri assignatio. Sume siccas et optime tere et cum ouile distilla lacte addito cinimino et buraco: vulue emplastris loci. Profundi autem et pessaria ad idem supposita: clisterisq; sanguine obocugulatu. et materiam crosseas ac in marce conclusas hoc clistere. Assignatio eius. Sume camomille melliori. berentiaferi. cuiusq; 3. x. aneti. nemami. sibi armenici cuiusq; .iiij. radices liquiritie. v. violarum siccarum tantundem. prasilij. diptami. cuiusq; .iiij. merue. 3. x. lini seminis. fenugreci cuiusq; .iiij. coque oia in .iiij. aqua libris donec ad libram redeat colanisiq; sume ex ea 3. xxx. cum .v. olei zembaci. et olei caluquicq; clisteriza quod ex. proderit cin.

Cap. i. de calidi apostematis matricis medela.

¶ **Em calidum** matrici acciderit apostema patiens minue basilicam: et iuxta quod opus fuerit sanguis extrahes quaterat: etate: tepore: et virtute consulis. Babisq; illi violarum propin et iullab cum postulace semine: et pullis illam pasces. aut spinachij. artriplicibus. maluis. ouisq; forbilibus: ymbilicisq; aut ipsius et penes hoc emplastris emplastro. Assignatio ei? Farine ordi et fabe. carbeme. violae. cuiusq; 3. ij. camphore. oblin et .s. distilla oia cum coriandri aqua et tibe et peni appli ca. Pessariis quoq; viere ceroto infusus quod ex cera et violarum fit oleo. aqua folatri et arnoglossae ac virgine pastozis. Quis autem tolles emplastrum ymbilicis. penes. spinasq; oleo lini violarum et rosato. Et si si apostema pariter duritice fuerit: locis ordi cum farina lini seminis. molendi pulvere emplastris distemperatis cum aqua in qua mellilotum coxeris et cum vini robo et ouis vitello affato tritoq; cum rosarum oleo. Egrotantem in aqua pcha sedere fac in qua mellilotum. violae. helba. lini seminis. altee folia et malue coxeris. Et si mulier ardorem sentit et dolorem caloremq; in loco: oportet ut vulue olei rosarum purum instillat: quod cum oui percussus sit albumine et galline adipe aqua arnoglossae et coriandri viridis ac ordi aqua quod rosarum oleo. Et si nec sic dolor percipit plustate in genua venat minue et cum bis que dicta sunt opij miscer modicum et aqua in qua papaueris cortices coxeris ac ius instilla. Instilla q; collisq; albi cum lacte dissolutum cui filia est mulieris. cum modica helbe aqua. Doloris mitigato et apostemate iminuto. penem et ymbilicisq; emplastris cataplasma quod fuit ex camomilla mellilotum. altee. lini semine tritis diligenter et cum violarum aqua distemperatis. oleo ceraq; et in vuluam cheiri oleum infunde: aut liliorum oleo admixto violarum. Et si foris apostema non comitatur ardor: sed nec dolor et materia in ea crossea est apostema quod durum. vulue oleum instilla rosarum in quo modicum vnguenti dissolueris basilico. aut modicum olei susanici aqua percussum in qua babanegum et mellilotum coxeris. Sedeat hec mulier in aqua pelui in qua mellilotum. fenugrecum. lini semine coxeris illinitis prius et dorso et penes ymbilicisq; oleo anetino aut liliorum cum cera: quoniam hoc apostema et dissoluit et lenit.

Capitulum. i. de furunculorum et emissionum matricis medela.

¶ **Si** apostema transierit calidum in sanie adnatione et emissio fiat. emplastris oportet ut adhibere maturantia quale hoc. Assignatio ei? helbe lini seminis. cuiusq; 3. iiij. altee. ordi farine cuiusq; .viij. si mi colubini. .ij. tere oia diligenter et cum siccu albarum succo distempera. locisq; emplastris in quo apostema est intelligitur a termino ymbilicis vsq; penem. Emplastrum aliud. Sume fenugreci. camomille. aque hilemelec. lini seminis. altee. ordi farine. seminis carnibi. seminis merue. cuiusq; 3. x. violarum siccarum altee radices. fabe farie. machali. cuiusq; .viij. ratinegi. assaci. simi colubini. cuiusq; .iiij. tere oia diligenter. sed gummas in aqua dissolue calida et oia miscer cum siccu decoctarum expressione distempera et sifami oleo adipeq; liquefacta in oleo cera sub triente olei mesura. factisq; emplastris loco applica quoniam apostema et furunculos erumpere cogit saniesq; exire. Et si pessariis vtatur infusus lini seminis et helbe et merue seminis. spumis oleoq; sifami et siccibus pinguibus anatisq; adipe. emissionem maturant et furunculos erumpere cogunt: sanienasq; emittunt. Pessarium quoq; quod fit ex ballaco. isopo. butyro idem facit. Si autem apostema in matricis fuerit ore et non erupit ferrum adhibendum erit. et ante eruperit emissio erupitq; eius in partes erit matricis. oportet ut matrici oleum imponere violarum cum aqua tepida et butyro vaccino donec sanies exeat et purgetur. post hec cum oleo clisterizabis violarum in quo basif

licon dissolueris vnguentum et butyrum vaccinum. Et si sanies serida fuerit. aut si certe aque similis carnis cum stringentibus clisterizabis. Clisteris assignatio ad hoc vitilis. Sume nisi se resiaci. lentivule excoctate. cuiusq; 3. x. balauistic. corticu granatorum mirri granorum. corticu glandium. culinaq; agi. cuiusq; .v. Coque oia in aqua que simul oia infundit et abudat donec digestu sit totum et sume ex aqua bac. 3. xxx. et olei rosarum purarum 5. 3. adde. anteriusq; clisteriza. quod si sanies in vesica pueritur patienti melonem seminis. cucumeris. citruli. cucurbite et papaueris. cuiusq; parte. gumme arabice. amili. querbire. liquiritie succi. cuiusq; quadrante sumes et diligenter tere. 3. iiij. cum syropo propina papaueris. et si propinaueris illi seminis psylli. melonis et cucurbite cuiusq; parte. gumme arabice. nesci. 3. iiij. gaganti cuiusq; .s. parte. sumes et optime psylli exceptio semine tere. 3. iiij. cui capraz lacte. proderit illi. Et si ad testem sanies declinauerit recte clistere illi adhibe quod ex lentivula fit. rito. granatorum floribus. terra armenica. rosarum oleo. ce rusa. oracanis sanguine. gumma arabica. oui vitello clixato in aceto et similibus.

Capitulum. i. de matricis duri apostematis medela.

¶ **Em** quod in matrice nascitur apostema duri fuerit idem scilicet in eius medela medica minibus redum erit mollitibus et dissoluentibus et bel be oleo et anetino in quo galline liquefeceris adipem et anatis et cum aqua cataplasma in qua camomilla mellilotum. altee folia et malue. violas coxeris et cum dachilon vnguento emplastris cum liliorum oleo dissoluto et anatis adipe admixtis altee et helbe faria. Et si pessariis vtaris cum nardino oleo infusus et anatis adipe simul dachilon liquefacto vnguento. tepida adhibens prodest. Pessariis aliud. Sume vnguenti dachilon et vnguenti basilicon. galline adipis et anatis. cruris medulle vaccini. mibe recentis. gumme amigdali. olei nardini. cuiusq; partem. mirre munde. 5. partem zafrani. quadrantem adipem in oleo liquefac et gummas omniaq; adunans pessariis intinge lane albe. et suppone. Pessariis aliud. Sume galbani. machali. ratinegi. terapii anatis adipis et galline. cruris vaccini medulle cuiusq; partem. gummas in aqua dissolue calida et adipem liquefac. medicaminaq; admisce et fa cito pessario subpone. Assignatio alius. cruris cervi medulle et eius adipis. asini adipis siluestris. anferisq; balsami olei et liliorum cere albe quod quadrans olei. fabuti fell. fenugreci spume et lini seminis partes sume. cerasq; et adipem liquefac. et cum spumis percutere et felle. pessariisq; intinges subpone Emplastriq; abis autem hoc emplastro. Assignatio ei? Sume lini seminis et fenugreci. carnibi seminis. altee radices cuiusq; partem tere diligenter et cribras distilla cum liliorum oleo et cera alba sifami oleo. mibaz fluxa. cui vaccini cruris medulla et applica. Emplastri alius ad eadem assignatio. Sume isopi. nitri cuiusq; quadrantem. gummasq; in aqua dissolue in qua helbe et siccus coxeris albas et medicamina intice trita diligenter sicq; locisq; emplastris. Quis autem emplastrum tolles penes et ymbilicisq; oleis et adipibus inunge mollitibus. mulierisq; in aqua sedere fac in qua anctus. carnibus mellilotum. liquiritie frondes. altee radices. violas siccas et virides coxeris. sitq; caloris quoniam optime adest.

Capitulum. i. de cancri matricis medela.

¶ **Ancer** in matrice aut reliquis visceribus inabilis est. sed tamen vrendum his que dolorem mitigant qui ab eo fit: patientisq; regime distempera refrigerans. vt eius reprimatur augmentum iuxta posse mitigat autem eius dolorem et quodammodo dissoluit. si in aquam mulierem sedere feceris. in qua fenugrecum. altee anetum. lini semen mellilotum coxeris et hoc emplastris a plastero. Assignatio eius. Sume helbe. lini seminis. seminis carnibi. cuiusq; 3. x. camomille melliloti. cuiusq; .xv. violae. x. mibe sicce. sandali. r. altee radices cuiusq; .v. carnibi nebatice radice. et folioz ei? 3. viij. tarsacog farie fabe. 3. xv. olces sicce et magnas .xx. numero. has in vini robo nocte et die infundere et medicamina tere sicca. gummas autem in aqua dissolue in qua fenugrecum coxeris. siccisq; infusus fortiter tude. et sume olei liliorum et sifami cuiusq; libram. adipis porcum et anferint. cuiusq; 3. x. et cere albe. 5. libram. ceram in oleo liquefac et adipem et medicamina simul miscer. factisq; emplastro loco adhibe. quoniam et doloris coepit: et apostema lenit durum atq; dissoluit. Emplastrum aliud. Sume tamarbarion. quadrantem libe onorum duum vitella cum oleo violarum trita et altee modicum. ordiisq; farine et tamarbarion in seminis psylli spuma frica et fenugreci aqua colaq; et reliqua super adde medicamina factisq; emplastro superpone. qui graue matricis cohibet doloris. Adhuc autem

duritiem. z dolorē sedat emplastrum quod ex folijs fit cathe mie diligenter tritis admixto amigdalino olei modico z pef sarium quod ex adipe fit anferis z laudano sim liquefactis suppositum. cerorum quoqz quod ex amurca fit z cera. si i va se coquantur enco. cum vino. si pessarium illis intingatur z supponatur prodest. lac quoqz mulieris cui filia est z zafra. ni modicū opij. iuxta quod necessitas ipeat. infuso pessario z supposito mcdentur. Et expedit huius dominā passionis cibis arcere calidis. z que cholera generant nigrā. z lauda lium vescatur chimorū cibis vt mundē faciat pane. edozum carmbus z autū digestionī facilibus. lactucisqz conditis z in tibus. Zarsaquoq. atriplice. blito. spinachia. beta z similibus Ex fructibus ficus accipiat. vuas amigdalas puma dulcia perfecti poma dcozis. musqz pistatia. vuas passas z similia. Tradūt z antiquorū quidā. quoniā purgamētū quod in bal neorū cacabis adunatur si terratur. z cū oleo misceatur rosa rum. ccrāqz vt spissum fiat z matrix a foris ēplastrizetur ma nifesta prodest vilitate cōtra canerū qui i matrice ē. Si aut estuauerit dolor z difficultas fit. cū beta emplastriza. z altea vi ridi decoctis in mellis aqua donec perfecta fiat decoctio. de hinc cū rosarum modico terre oleo z emplastriza. Sic z pa paner prodest viride cū coziandro viridi: z virga pastoris strignoqz si contrita diligenter z cū oleo mixta rosarū ante rius clisterizentur cum aqua tepida z oleo rosato. ac mulie ris lacte z portulacē aqua. coziandrig viridis. hoc nāqz do lozem cōpescit. si aut z pariter sanguis occurrat cum hypog stidos succo clisterizetur z terra armenica. plūbi cerusa. cum arnoglossē aqua dissolutis.

Capitulū. 18. de pass. matricis que duritēs z adunatio dicuntur medela.

Assiones be due quoniā ex duritie acci dunt quē i matrice z eius ore fit ideo in earū medela medicamina necessaria sūt que molliāt dissoluantqz qualia sunt de quibz i matricis scilios fecimus mētionem. Quod si z cū bac passione sanguinis ac cidat occurfus. his curetur que sanguinem restringere dixi mus. referunt aut quidā duritiem hanc carnē esse que i ma trici generatur tunica. quoniā sepius mulierem carnis viō runt frustū emisisse. quē admodū z fetū. hec cū itellexeris pa tientē illis curare expedit que mozmū educūt fetum. Dabis quoqz illi dachamarta curā aqua in qua lupinos. sabinā z si milia que in suo dicemus loco coxeris.

Capitulū. 19. de verrucarū z emorroidū matricis medela.

Errucay z emorroidū que i matrice acci dunt medela per euacuationem fit corporis ab humore nigro cum epitbmi decoctō ne z agarici pilisqz barbe ionis z similibus. cibos caueat cho lera nigram generantes. z regimine vtatur calefacienti z bamectanti in cibis z alijs. vt edozū carmbus z agnozū lau dabiliter coctis. oleis vtatur cōpetentibus. vt narcisci z lilio rum. Bebine vnguentis que ex litbargirio aruco. acalimia. auri. cuiusqz parte diligenter trita z cera admixta oleo vete ri z similibus sunt alijsqz medicaminibus z in vnguentis o siccantibus. inungatur quoqz oleis z medicaminibus desic cantibus que ani emorroidibus assignata sunt. Et si hec nō proderunt ferri adhibeatur incisio z quoniā cōpetentius fit adurentia aut medicamina apponēda nō iudico hoc i loco quoniā exurunt z passionē generant grauē interiorēqz ma trici exurunt tunica.

Capitulū. 20. de fixurarū que matricis ori accidunt me.

Isure quā matricis acciderint ori in earū medela vnguento vtendū basilicō cū modico anatis adipe z galline oleoqz violarum. sed z vaccini cruris vtare medulla. cum viole oleo z pice. aut su melilozū oleū z embaci gūmā in co dissolucis picemqz subipone z locū ipsū cataplasma.

Capitulū. 21. de pustularū matricis medela.

Imatricis ori pustule acciderint basilice vtendū erit pblebotomo. Sig dem virtus. etas. tēpusqz adiuvant aut saphenam minue z locū vnguento inunge ceruse. vel sume rose sicce. ter re cbimolee. cuiusqz 3. iij. ceruse plumbi. purgamēti argenti. mardasenegi. cuiusqz 3. iij. tere oia diligenter z cerā in oleo liq fac vt sufficiat rosato z vnguentū fac. Assignatio eius. q pustulis medetur. Sume rose sicce. 3. iij. spice liquorie cuius qz 3. terre sigillate. iij. mirre. 3. 5. tere oia diligēt z cum de coctione clistere parans quasi glandes in forma ipsasqz sub impone.

Capitulū. 22. de plectū que matricis ori accidunt medela.

Atuendum z si vlcus recens ē z ex cōtri tione. z ruptura. z qui ab eo

defluit mundus sanguis ē z in matricis ē aut vulue ore mulierem in in chacami aqua fac sedere. atqz vt ipsa se lauet impera. z vt pessarijs vtatur cū arnoglossē aqua z vir ge pastoris in qua modicū misceas thuris. iarcocolle. sagu nis draconis cuiusqz partē bis tritis diligenter z simul mix tis lanā intinges subiponeqz. Pessarium aliud sume te menici. cypressi conor. coriciū granatorū cuiusqz partē mirre 5. partē tere oia diligenter cū mirri aqua aut frondū cypres si. aut arnoglossē. vel pastoris virge infunde z cum pessario suppone. Et si vlcus hoc in matricis erit profundo cū mirri aqua clisteriza z talabe. rosarū plantagin. virge pastoris. cuiusqz partē. Sume ex oibus quadrante libe z terre armēi ec. acacie. rameci. galle. hypoglossidos succi. cuiusqz 3. nucis muscare. 5. 3. adde z misceas oia mlieri in anteriora clisteriza. Clisteriza ē z mulieris lacte cui filia ē cū arnoglossē aqua z asabelabi in al. asabelabai. oleoqz rosato. trociscos illi pro pina carabe cū sumaci aqua z plāraginis. Quz aut vlcus ex emissionis factū est eruptione z quod emittitur sanies ē alba clisteri vtendū erit quod ex oleo fit rosarum z violarum tepi do qten? a sanie matricis purget. post hec vnguentū basilicō cl isteriza cū rosaz oleo liquefactū. z li q matricē dñit sanies est nō mūda aut rubiginosa. matricē cum ordeī aqua clisteriza distēperata cū lilozū oleo in qua mel dissoluas aut vnguen tum basilicon i lilozū oleo dissolutū. ac cū melle z ozobi fari nam clisteriza cū lilozum oleo. Clisteriza quoqz z senugre ci decoctioe querfeneqz. lēticule. altee. furfuris i panno ligato rum. sumaturqz de coctioe libra. z mellis. 3. xx. olei lilozū. v. olei sebi. iemenici exag. admisce. q si aliquis ibi fuerit dolor: pessario vtare qd in puella lacte mergitur z modico opio et o coqz ozieris. Assignatio al. que matricis dolore z mitigat: doloribusqz ani medetur. Sume litargiri belpabani. 3. xxx. thuris masculi. adipis porcini recētis butyri recētis. cere co late. cuiusqz 3. ij. rosarū olei. 3. iij. tere martacū cū intibe aq z oleum admisce. ccrāqz z adipēs pessarioqz intincto mulie ri suppone z anuz cataplasma quz ex calore paritur. qm do lozem mitigat.

Cap. 23. de egrediētis z inclinātis matricis medela.

Hac attendū passione si humiditatis est ex causa viscofe que matricē lubrica uit z emittit: eius medela corpi fit purgatione. medi camibus pblegma deponētibus z hūiditate: vt hyere pillis. aut sticados z turbit. z colocynthide adipis z hebelni. simili busqz. matrici oleū iclisterizetur. z baci olū i quo calug mo dicū dissolueris aut gallic: post hec mulieri māda supina vt iaceat: z sub eius clumbus puluinar poni: gēnaqz cū restri gi. sumeqz pessariū quod in charabi aqua intinctū est z tha ratbiti. gallegz viridis z carice spinarum. modicoqz vino in quo acariā. sceti. rametūqz dissolueris: hocqz pessario marri cem que egressa ē sine molestia ad iterioza pelle: donec ad su um redeat locū z māsione: ibiqz pessariū dimittet: super pe nem spōgiā pones aceto iusam aq mixto. aut aq mirri in q modicū miscueris acatie z rameci. Impabis at mulieri supi naz iacere z pedes iuncem iplicitos itringere: resqz olfaciat odoris iocūdi vt muscū. ambzā. galīā z pessariū viqz in terri um dimittit oīē. pcepit quoqz mulieri in aqua sedere carca mi per horā. viqz exierit pessariū iterū apponat cū bis que di xim? medicaminibus. hec eiz singulis tribus facies dicbus se mel. quoniā sic matrix ad suā habitudinē redibit. appone at z siriā cū ignis flāma prope vmblicū super vtrūqz vntis la tus supplani z penē vltimisqz partes cū caratbo. taratbito. balauitia. galla. acacia. hypoglossidos succo. tritis diligenter z cū plāraginis distēperatis aqua emplastriza. Quā aut matricis egressus cūis fit ab interioribus. his oportebit me deri medicaminibus pessarijs clisteribus emplastris repimē tibus nec necesse hēn? medicamina adhibē laratiua. Si at tota effuxit matrix foras z curā nō admittit sed corrupta ē oio illā aufer. nec interitū timeas. quoniā tradunt antiquo rum quidā se mulieres quarū oio matrices educte sunt vidis se. posteaqz iura fruebantur. Matricis aut inclinatio in alterū latus quē admodū diximus euacuatione curatur cor poris ab humore crosso z viscoso. infunditurqz matrici bā baci oleum in quo gallia liquefacta sit. chalnquū z muscus. ambzā z similia. sitqz tua intēto res huiusmodi aromáticas eo ponere in latere a quo declinavit quo in locū redeant que declināt. Est etenim matricis ad aromáticos declinare odo res quos z amat z ferida que sunt z refugit.

Capitulum. 24. de conceptus pūnationis medela.

Conceptus priuatio quoniam ex mala accedit
 coceptione co disponatur ma
 lier regimie quod coptionis aduerfer. cibis. f. me
 dicaminibus siue potu sumptis siue matrici infusis oleis et si
 milibus. Cauet autē que cuiusmodi augent coceptionem. Et
 si ab humorū sit aliquo qui in matrice fit: cibus humoris inani
 tione mederi oportet corpusq; ab eo purgari medicamē illū
 deponētū et cibis bonū generantibus humorē: mulier vescae
 clisteriq; vtatur solutiū quodq; illū a matrice purget humo
 rem. Quoniam vero conceptus priuatio oppilationis fit cā ci
 bis vtatis et medicaminibus quorū est oppilationem aper
 ire et mēstruum prouocare quodmodum ante exposuim⁹ ē.
 et dicemus deinceps. Et quoniam coceptus priuatio pinguedi
 nis fit cā mulieris illud adhibendum est extenuantis regi
 mē et quod priuatis. in arena ad habitudinē redeat tēgere.

¶ **Am autem** concipit quidē mulier ⁊ ab ortū facit frequentius hui⁹
tam quēadmodū alias diximus accidēs. aut exte-
rioribus sit aut interioribus causis q̄ igitur exterioribus sit
excussio cutis eius medela custodia ē ⁊ cautela ab illi⁹. Quz
vero ab interioribus ⁊ hoc humiditatis causa viscosę que i
matrice scđū lubricat ⁊ emittit iucere simul. Et si corpus hñō
ribus repletum iucneris ad eius tē cōfer purgationē cū medi-
caminibus pblegma deponētibus. vt byera turbit. colloquā

ride adipe bebelnili medicamintibusq; cōpositis hyere pill. et
thica dos. electuarijs byeralodion. z. B. pcepones aut radicū
aquā cū charue oleo z amigdalino oleo amaro quo cūfini
substitutur humiditas oabis quoq; z hoc medicamen. Bf
signatio cius. Sume bebe besqui. cuiusq; plenam palmā. se
minis apij. femculi. cuiusq; 3. r. ameos. v. coque oia in. iij. a
libris donec ad libā redāt. cola z mulier. 3. iij. cū illi chat
ue exas. ij. propina. propina quoq; z sarapini pill. diebus. iij.
singul. exas. da z oachamarie exas. scortie. 5. exas. z medica
minis mulci. 5. oabis ciā z tyriace magne 5. 3. r. q; 5. exas
quo cuiusmodi purgetur humiditas. vulnec. z matrii clistere
clisterisabis. quod z humiditatem desiccat z viscositates. ei⁹
rei causam. Clisteris assignatio quod humiditatibus z
viscositatibus matriis cōfert. Sume colloquintidā viridē z
cava educens interioza grana. bancq; illioz reple oleo. z ite
rū sūi reduc operculū. z cū pasta aut argilla cataplasma z
super prunas pones ardētes. donec semel aut biobuliat. tūc
excola oleum cū pāno ipfūq; torū z matrii inclisteris cali
dū. nec aliquid remittes olci. quoniaz villimū est matriis z
frigozi z humiditati. Clisterisja quoq; z zebaci oleū. in quo
gallam cōtinueris. cbalauquiq; deiceps cū mirri aqua. aut
in qua gallam balauftam coreris dissoluens in ea seccū. r. m
reccū. gallamq;. Pessariuz ad hoc vtile olci balsami. 3. ij.
tyriace tyriarum. 3. z. 5. iauifri. 5. 3. z aramedī. barūegi. cui⁹
q; ij. castorci. ij. z. 5. musci obolos. ij. zuse humide z ij. omicis
aromatici. ij. tere sicca. tyriacā aut in oleo distolle balsamū
simulq; oia misce z facto pessario in ouellane modū i matri
ce mulier teneat bibatq; co diebus singulis. 3. diebus. v. cō
tinuis confortat nāq; ad retinēdū matriē ferū z abortum
fieri prohibet cōceptūq; celebrari adiuvat. Qū aut abor
tus copia venositas fit causa patienti pulueres offers v
tositate dissoluentes vt bane. Assignatio ei⁹ apij. semis
anili femculi ameos. elledami nigri. beze. fautenegi montani
z flualit. ciperi. mente sicce. cinini. zercmbadi. cuiusq; partē.
tere oia diligenter. z propinabi de co. 3. r. q; exas. cū vino ri
bano. oabisq; illi electuariū pentationi z electuariū ambe.

Capitulum .26. de difficultatis partus medela.

Ariēdi difficultas quā cā accidit pinguēdi-
nis mulieris et matricis puritate aut
ex virtutis debilitate expellētis imperandū mu-
lieri quo expellētionibus et effusioni opēra dēt: liniaturq; dor-
sum eius et ventris in femora cuꝝ ebrioli oleo et sifami. oleoꝝ
alius tepido in aqua fēdat in quo belbū. linī fēmē. camomil-
lā. mellilorū coxeris tepida. naribusq; eius lignū iducas tar-
te et sternutationē virgē. Itā illi aquā in qua adiantum coxe-
ris dissoluto in ea melle et modico oleo ꝓbacā. Itā et vīprami
3. vsq; exaq. cū vīno et pessariū suppone in quo modicū sit ca-
turni. Sed et si byrūdinis nidū fūmpseris et bac in aqua cor-
fricaueris calida. colatq; 3. iiii. mulieri ꝓꝓinacueris. partꝝ
sit facilis. fertur quoq; quoniā si muli virgula mulier subna-
pozetur facile ꝓit. Similr autē et si partus difficultas ex ad-
piti et immoderati copia. mulierē super ventrem iacere ꝓcipie.
ponatq; sub corā genua. tunc vulua et eius confinia vmbili-
cusq; et ilia dorſū illi inungātur et cēra simul liquefacta ob-
stetriciq; impera digitos inducere oleo infusus et cēra lique-
facta cū butyro maricis ozi et paulatim apērire interiora oſo
inungendo. Si autē partus difficultas ea sit de cā. quoniā
virgo et mulier. virginitas eiꝝ disrumpatur. cū aut ꝓol-
licis inductione. Et si timida et mulier. vīros illi et audacia ver-
bis ventur ac seipſam cōfortet et quēdam modū dixi expulsiō-
nis et emissioni opēra dare iꝓera. Et d. si ſincipio illi ac-

etiderit virtusque propter solutionem debilitatur. edores ofsciat iocundos. vt musculi. galii. xilao. loc. vaporatur et neda. Et si calor illic fuerit. sandali ofsciat. caphora et cum xilao. loc. crura vaporatur sandalo. resatur carne et pulli et vinum accipiat ribani si nullus illic calor fuerit. Si autem apostema aliquod inest ipsum dissolui oportet in aqua sedendo in qua camomilla. melliloti. belba. adiantu. lini semine quoadmodum ante dictum est coheris. Et si pars difficultas est per passionis antecedentis que illa mitigent passionem prefer. illa que et inguina suffunde et leniter iunge oleis competentibus. Quia autem difficultas hec aeris fit et calidi qui matricem densat ut et fetus prohibeat exitum. oportet mulierem aut in balneo aut in calido sedere loco inguinum eius et vmbilici partes ac dorsum oleo linitantur scilicet in aqua calida in qua belbam lini semen et fenugrecum coheris. mellilotum. habuncumque bec infundantur loca. modicum illi vini propina cum zembaci oleo. aut gallia. aut castorei parum cum vino dissolutum. Et si patienti difficultas est ex aeris fit calidi et corporis raritate. sedendum est in frigidis mulieris locis et panis frigidis. bedchegorum loco. flabellis ventus vigeatur venter et illa sandalo et aqua rosata inguinum cataplasmentur et caphora ac mirri aqua. nullab illi propina et granatorum aqua ac aqua paulatim frigidat. Quum vero partus est difficultas fetus est. quoniam magnus est aut parvus et levis. aut. ij. sunt illi capita. aut ea que non expedit figura. tunc cura vtendum manus quoadmodum in ebyrgidia exponitur.

Capitulum. 27. de secundine coelutis et mortui fetus me.

Am secundina imoratur aut in matrice fetus est mortuus. oportet mulieri parum abebeli et diptami cum aqua in qua lupinum fautenegumque coheris propinare et hoc etiam illi dabis medicamen. Et signatio eius. Summe abebeli. aristologie. asari. melliloti cuiusque partem. tere omnia diligenter et cum melle distemperato. dabisque. 3. ij. cum aqua calida. Et si nec sic secundina exierit mulieri modicum propina opoponacis et vine camelii cum vino aut aqua in qua fautenegum fluitale et montanum coheris. Aut sume mirre. quene. opoponacis. sellis bonis. cuiusque partem castorei. 5. partem. trinitasque diligenter. 3. mulieri cum aqua propina in qua feniculi. abebeli que coheris. fac autem hoc idem et floribus carminibus. scilicet eius syropus cum vino. aut vir suam certe virgam caturno cataplasmet. et mulierem fuitur. aristologie et ro. abebeli. cardami. cuiusque pars trita cum selle bonis distemperata. si ex eis fiat linimentum et mulieri supponatur mortui educit fetum et secundinam. Assignatio alia. Summe hermeti. v. abebeli lupini. cuiusque partem. mirre. opoponacis. cuiusque. 5. partem. castorei quadratam. tere omnia diligenter et mulieri. 3. cum aqua propina in qua carminibus. fautenegumque coheris. Supponat sibi quoque pessaria que diximus mulier in menstruum prouocatio. maximeque caturnum. Et non oportet oio quum secundina coeluta fuerit eius curam differre quin acceleretur emissio. quam si non fit interitus fit ab ea. Quum vero partus sanguis coeludatur et mulier vt expedit non purgat aquas illi propina in qua carminibus. adiantum. melque termasiaz coheris modico simi dissoluo melle et carnis ius cum caule decoctus et anteo sorbiter.

Capitulum. 28. de his que conceptui fieri prohibent.

Pro conceptu prohibet medicamina tamen in memoria ducenda non sunt ne forte quibusdum nihil perferat illis vtatur mulieres. Orget nos isti repositibus quibusdam necessitas illis offerre mulieribus quarum parue sunt matricis et vulue stricte. aut cui passio eiusmodi est vt interitus timeatur. et si coeperit partus tempore. alius autem mulieribus non expedit oio medicum huiusmodi assignare. scilicet nec illa que menstruum prouocant assignet medicamina. quere mortui educit fetum. et secundinam. nisi cui copetens est fuerit scia. bec etenim oia fetus excutit et necant viuos. Quod itaque conceptum prohibet mulierem coitus tempore est sale andranti aut pigami aqua pessarium sibi supponere. aut suam masculus virgam coitu caturno linit. aut caulis flores. et semine sibi mulier supponat. aut certe leporis coaguli modicum aut garbi folia aut eius fructum.

Capitulum. 29. de mamillarum passio. medela.

Am calidum accidit apostema spissitudinis lactis causa. eius cura est vt spissam aqua infundat calida. aceto mixta modico et emplastris. Emplastrum quoque cum pane et oleo rosarum diligenter tritis et cum vitellum ouo mixtis. adhibe autem hoc emplastrum. Assignatio eius. Summe ordei. fabe. belbeque farina

rum. altee cuiusque partem. zafrai mirre cuiusque. 5. partem teretisque oia diligenter misce cum oui vitello et farine oleique sifami et adipe. emplastrum etiam cum munda mica panis. que cum aqua et oleo contrita sit tepidis. Sed et sponsia qua aqua infuderis in qua fenugrecum. mellilotum. lini semine coheris. et si validus fuerit calor et incendium multum oportebit sumere fabe et ordei farinarum. mugatibi cuiusque partem diligenterque teres et cum ouo rum vitellum distemperabis ac custare aqua et temperne portulacaeque et similia. Quia autem acumen fuerit mitigari hoc superpone emplastrum. Summe etiam in oleo liquefactam violarum et vitellum oui iniiciens fortiter percutit et mortario et appone. propina vero illi aqua in qua camomilla coheris et mellilotum. Et si apostema in fame adunationem fecerit cum scibus cataplasma mabis albis et carnosus quas cum butyro et aqua contriueris calida vt fiat quasi vnguentum. Emplastrum quoque cum fenugreco et lini semine. sifamque tritis diligenter et cum sifami oleo distemperatis ac scibus. Emplastrum alia. Summe oia citios et ossula extrahere et aqua superfunde celidam butyrumque ouum recens et ad ignem optime coque et misce. tunc superadde lac simumque ouum et colubarum diligenter trita. ac raticumque et iterum percutit vt vnguentum fiat et emplastrum quoniam perutile est ad emissionem eruptionem que in mamilla fuerit. Et si in mamilla sanguis fuerit coagulatus cum fabarum emplastrum farina cum aqua et melle. quaffarumque et aqua calida cum oleo ouo aut aqua in qua fenugrecum. lini semen. belba coheris. aut cum sifamo adusto et diligenter trito. aut cum melle distemperato et panis munda mica cum lini semine et belba tritis et cum aqua distemperata si que deoctrata sit. Lauenda autem illi mamilla attractario ne forte ad illam contrahat miam. Quia autem in mamilla acciderit apostema. vix bis erit curandum quibus et scitros quibus et testibus. Si autem acciderit illis contritio. massum sume et vix passe grana. terentisque diligenter cum aqua distemperata mirri et aqua frondium serua ac appone.

Capitulum. 30. de podagre et artetice medela. et primum de eius regimine cui hec acciderit passio. et quo modo caueatur.

Primo huius partis memimus sermone. qui custodia dictus est sanitatis. ex tremitates cauere ab artetice et continuationum doloribus. scilicet hic plenius exponemus. verbisque porioribus quo lector facilius fiat intellectus. Dico ergo quoniam alio nostrum huius diximus libri loco continuationum dolorum tepius et maxime ex repletiois assiduitate a cibis et potibus fieri. frequentiaque ebrietatis et fastidiositatis. coitusque vix diutino et maxime in repletionem cibi et potus eius otio et quietis. scilicet et exercitii abiectione et balneorumque vix. similibusque his causis ex quibus supfluitates in corporibus multiplicatur. ideo intus. scilicet. difficile est horum curatione in quibus passio est hec robora vino. fructibus. et coitu. Que quum ita sint expedit illi cui hec confuevit passio abstinere et cauere ciborum potiusque copiam. maximeque coitu qui crosi sunt et digestionis difficiles. Ebrietatem quoque vitet et coitu abstinere. ad que si cogitur remoti omnibus accedat temporibus. cumque coit vacuus sit illi cibo sto machus. Fructus caueat oes et magis humidus. et si aliquis eorum vult sumere. zebibit certe ponicum. sifcus sifcus non multas accipiat. dulcia fastidiat et exercitio ante cibum et post eius digestionem vtatur. balneorumque post exercitium cum modica frictione et corporis inunctione cum oleo copetenti quantitate. Cibum post balneum accipiat hora plena. huncque ipsum dum alius in stomacho fuerit caueat precedens hoc regimine supfluitatibus minuit in corpore adunationem. Assuescat quoque corporis per vomitum purgationem et vine prouocationem.

Debitum attende et si qui sit continuationum dolor ex mala sit complexio calida aut frigida. Et si calida sit illi. autum caro. cibis que digestionis facilis est et paucaque supfluitatibus vt gallinarum caro et pullozum. franquilini quoque et tangi. cubegi. edorum caro. et eorum extrema. massum. cucumeris citroli. cucurbite et frigida que cum granatorum aqua sunt et hescere acetos et oliue oleo similibusque. granata illi da. phlebotomum ante tempus assuescat in quo passionis est fieri decoctionisque cassie. f. poclin et aque lebelabiz. et prius laboribus. et violaz sic carum cum zaccara. Si autem ex mala acciderit complexione frigida. aut materia phlegmatica. animalium carnis rescatur montanorum et silustribus animalibus. et quadrupedibus cum calidis paratis condimentis. vt sinapi pipere. cinio satoreia carui et similibus et sic borami subequatur gratia et heberbelba dara. pistacijs. cum zaccara. et vine passis perfecti dulcoris Confuescat aut pariter et corporis inunctionem cum pillula que sunt sticados. et seurentani. sitaregijs et fenide. ac bis sifcus et huiusmodi viro coitu oio approximare non edoceat. Si autem ex mala fiat complexione sicca. cum cholera nigra corporis in

uolunt et p...

phlebotomia
potio cassie...

mirre cū epithimi opz decoctione. sitqz eius cibus calefaciens
z humectans rēparat. hoc itaqz regimine is disponendus ē
qui artetico z podagre consuetus est dolori. sciaticozqz anteq
accedat. Si etenim hoc fecerit aut oīo non redibit. Et si acci-
dat certe leuis z parū molestans. Quum autē morbus hic in
principiis est aduentus sui. tunc illo crit utendū regimine qd
in singul eius proponemus diuersitatibus hoc in loco. An-
cipimusqz p̄mū a sciatic medela doloris.

Capitū. 31. de sciatic medela.

IA sciaticae medela attendendū. z si passio
bee ex calore acciderit a pble
botomo incipiendū est basilice patienti in latere si q
dem z virtus cras z tempus consentiant. educendusqz iuxta
quod necesse fuerit sanguis. Cibus illi da digestionis faciles
vt tranquilliorū carnes z pullos ranguozqz z similiū cum
spinachij preparatis z maluis z blitis. cibozū qui multi sūt
nutrimēti caueat vsum z difficilis digestionis: ipsozqz imi-
nuat q̄ritatē fugiens eozum multitudinē. Caueat quoqz z q
pungentes sunt cibos ac dulces fructusqz omnes. super mem-
brū temperatū aquā caloris dissiliet. z oleo inungat sifami nec
oīo refrigerantia aut pōtea mēbro proxinet. quoniā bec dis-
solutionem prohibent z superfluitatē ad interiora cōuertūt
mēbrū vti z difficult fit eoz dissolū. hoc nāqz mlie ē carnis mē-
brum. medicaminaqz dissoluentia ad superfluitatē nō attrin-
gunt morbosam quatenus ea sanēt qui calor ipse in interiori-
bus cōclusus ē z dissolui prohibetur. ideoqz z morbus auge-
tur z dolor fit amplior. idcirco itaqz expedit mēbrū oleo lini
re sifami in mortario triti z sic exp̄ssū. mediāqz illū balneo-
rum inducas domū. z hic super illū rēparatū vt diximus calo-
ris aquā impluas per hebdomadā. post bec medicamīa da-
bis aliqua laxatiua vt scurēiani pill. quibus aloes intercidit
z mirobolani citrini scurēianiūqz partibus equalibus. da-
bis. 3. de eis. iij. subsequeatqz cū fructū decoctione frizozum
cū scurēiano mēbrū aut cū carnibo emplastrizabis trito. mu-
garbo z oui vitello in passiois principijs. Et bec deco-
ctionis assignatio. Sume mirobolani citrini. 3. vij. kebuli tā-
tūde. bellirici z emblici. cuiusqz. iij. pruna numero. xx. zebibi
chorosani. 3. x. tamari. x. fenē. x. sumit̄re. vij. violarū
camedrei. cuiusqz. v. turbit tunsi. scurēiani. cuiusqz. iij. agarici
tunsi. ij. semis apij z fenculi. amsi cuiusqz. 3. z. s. coque oīa in
tij. aque libris donec ad libzā redeat. colareqz supadice cas-
sic. f. medulle. 3. xv. z tepidā ante aurōzā propina. post hoc mē-
brū cū lupino diligenter trito z cū squingibin distēperato em-
plastriza. atqz in principijs cū carnibo nebatico trito z distē-
perato cū mugato z oīoz vitell. modicoqz zafrani. Ut at
morbus declinauerit hoc adhibe emplastrū. Assignatio
ei. Sume flozū camomille. mellilori. garē frondū. cuiusqz. 3.
xx. semis bermeli. v. tere oīa diligenter z cū machali aqua di-
stēpera dissolui z emplastriza. Quum at emplastrum ab eo
tolles aqua abluetepida z aquā sup̄stillas in qua camo-
millam coxeris. mellilori. cētaurēā. radicū apij cortices bel-
sam. saturciā. anetū. trifoliū. Et si medicamīa bec in aceto co-
xeris z super mēbrū cataplasmaueris manifestissime p̄dest.
Refert aut paulus oportere patienti clistere fieri in passiois
principijs cū leui clisteri siqz basilicā iminui. Si at dolor ro-
boratur cū bēne oleo mēbrū linias abiecto nitri modico pa-
rū imergens isopi tūsi quoniā prodēt in passione. Si ve-
ro ex pblegmate fiat z ex humiditate patienti vomitu vti im-
pera z deponēt pblegma medicamīe vt pil'bis. Assigna-
tio eazū. agarici. turbit cuiusqz ob oīos. iij. aloes. scurēiani. si-
taregi. cuiusqz. 3. coloquintide adipis obolos. ij. tere oīa di-
ligeret z distēperas pill. quas quum in ymbra siccaueris. 3. ij.
z. s. v. lqz. iij. de eis offeres. Dabis z sitaregi pil'. corpus quum
euacuaueris anchā cū mūtengo z ratinego. pirceroqz tritis
diligenter z cū squingibin. aut oximelle distēperatis empla-
striza. appone z hoc emplastrum. Assignatio alius. corti-
cū radicū capparis. faurenegi. pircetri. cuiusqz partē electua-
rij. in al' lactacariū. bacarū lauri. cuiusqz. 3. partem tere oīa di-
ligeret z cū mell' syropo distēperans anche applica. Em-
plastrum al' ad idē. pircetri. costi. cuiusqz. 3. ij. cardami. 3. nitri.
ij. picis grece. v. picē i oleo liquefac zēbaci. aut oliue oleo z me-
dicamīa super adde. locūqz emplastriza. Emplastrū al'.
frondū lauri. 3. x. acarcharabe. iij. costi. iij. cardami. ij. nitri
3. z. s. tere oīa diligenter z criba. z picis. iij. libras cū zēba-
ci oleo. 3. ij. liquefac. medicamīaqz simul misce z continuatio-
nis anche locū emplastriza. Emplastrū aliud. Sume car-
dami. sinapis. corticū radicū. capparis cuiusqz partem terēf
qz oīa diligenter cum sanfici aqua distēpera z locū empla-
striza. Expedit autē locū linire bēne oleo. cum buraco z pirc-

tro. mūtēgo oleoqz masticiis z similib'. Pauli emplastrū
ad idē. Sume cere. 3. c. colle botami. xx. zēbaci. mirre. galba-
ni. caturni. liliorū radicū. cuiusqz. xv. tere medicamīa z ceraz
cū caturno liquefac z medicamina simul distēpera. anchā
qz emplastriza. Et si hanc ex regimine passionē mitigare v-
deris. in patienti aliquas dabis pill' laxatiuas cōpctentes
Et si tempus estas ē oportebit vomitu vti cū fugilib' z pisci-
bus salis. Dehinc emplastris vtere que iam posuimus z in
concha panētē statue aque in qua camomilla. mellilori. arte-
misiā. centaureaz capparis radicū. cortices piganū carnibū
qz coxeris iminui prius ill' z ācha oīo nardio. aut colio. aut
narengeli. donec passio mitigatur. Quod si nō cōpescitur re-
gimine hoc clisteri vtere quod sciatico prodēt dolori. Et
bec eius assignatio besqui. aneti. camomille. faurenegi. piga-
ni. cuiusqz fasciculū. cētaurēā subtil' 3. x. coloquintidas. ij. tū-
sas. cucumeris agrestis. 3. v. pircetri tūsi. iij. corticū radicū cap-
paris. cartami in al' cardami charue tūsi. iij. belbe. iij. coque
oīa in. vij. libris aque donec ad libzā redeant. z. s. z sume ex
ea. iij. libze trientes. inij. picis. mūri. mell' cuiusqz. 3. olei liliorū
z zēbaci cur' qz. 3. serapini. 3. machali. ij. castorei. 3. z. teref bec
i mortario diligenter cū decoctionis modico z olei donec op-
time mixta sint z clisterizabis. doziū z anchā eoz oleo linias
costino z liliorum qū clistere exhibueris. Assignatio alia
clisteris vteris. pircos radicis. 3. libzā tūde in tribus aque li-
bris coque donec ad libzā redeat. colanqz ex ea. 3. iij. sume
atqz olei zēbaci addita. 3. gari. 3. mellis. 3. z. s. optime misce
z tepidū clisteriza. Clisteris alius sed fortioris assigna-
tio. aneti camomille. besqui. piganū. cuiusqz. 3. vij. cantonij cap-
paris radic' cortic' cuiusqz. 3. belbe. iij. lini seminis tūde
amigdalozum amarozū. v. coloquintidas tūsas numero. iij.
sarapini. affiaqui. opoponacis. cuiusqz. 3. iij. staregi indi. ij.
cartami agrestis. v. cimini nebatici. iij. furfuris manū plenā
coque oīa in. vij. aque libris. donec ad libzā z. s. redeant. ex
hac. 3. libzaz sume z muri inijce. 3. ol ci costini. nardini lilioz
cuiusqz. 3. buraci armenici. 3. z. s. percutē oīa simul foriter z
tepidū clisteriza. Clistere al' quod priori fortius est. aneti.
camomille besqui. cartami tūsozū charue nucleozū ante perfi-
corum optime purgatozū. cuiusqz manipulū. coloquintidas
tūsas. ij. piganū coratbi cuiusqz fasciculū. coque in. vij. aque li-
bris donec ad libzā deficiant z. s. cui inijce olei charue. 3. z
trib' ac clisteriza vtribus quoniā sciaticae optime medetur.

Assignatio al' si clistere cum nasturtij feceris seminis de-
coctione colata z oliue olei modicū adieceris sciaticae mede-
bitur dolori z lūbori. Pauli clistere optimū oliuarūz olei
3. ij. mell' ij. caturni. 3. s. borami gūme. 3. aque suavis. 3. iij.
sume z medicamina fortiter bullire fac. z clisterizatus diu pa-
tiatur eger. quoniā humores deponet muceosos z nōnunq
sanguinē. Si autē diuturnior fiet dolor oportebit huius clis-
teris frequentare vsum z medicaminib' cētaurēā. elact criū
olenūqz cucumeris agrestis addere. Et bec clisteris assi-
gnatio alius. Sume mabeberē. suaferē. centauree subtilis-
aristologic. capparis radicū. ellebori albi z nigri. bermeli.
scurēiani. pircetri bantali mazerionis. cartami medulle. aneti.
cuiusqz quantū opus fuerit. z in duplo aque oīa coque fortē
z ex aqua. 3. vij. sume. oleiqz admisce nardini z zēbaci cuius
qz. 3. x. sicqz clisteriza patiens aliq̄dūm perferat anūqz cū pā-
no cataplasmet z obturet. Quod si ex hoc clisteri ardor z in-
flāmatio patienti acciderint clisteri subsequaris leni in quo
iunbe. sebesten. ordeū tūsum. viola sicca. adiantūz. altea. fur-
fur. chabezi frondes. violarum. oleum ponūt. quo acumen
cobibeatur ab alio factum clisteri. Et si hac cura z regimine
qu fueris vsus dolor nō cōpescitur. expedit patientis venam
pblebotomare scia in talo. Quam si nō inuenieris. illā que in
pedis ē pectue minue queqz in genu z interioribus. Quū autē
dolor roboratur z vociferat patiens apolloniam illi da gre-
cam. quoniā z dolorem cōprimat z mēbrū cōpescit z medica-
minibus que diximus locū cataplasma adiecto opij modico
aut corticū radicū mandragore. Caueas autē obdormitan-
tia medicamina. nec illis nisi quum necessitas cōpulit vtrius
quum z dolor robustior sit z patientem cōsumit. qm si cis quis
vtrius frequentius. mēbrum euacuat sensu z materia coagu-
latur. atqz sic nulla deinceps admittitur cura. prodest autem
z huius domito passionis si hunc quē inueni vtilē propina-
ueris puluerē. Assignatio eius. sene. meccici. 3. x. scurēiani
ani. v. sitaregi idi. iij. zafrat. 3. z. tere oīa diliget z. 3. dab. iij. cū
triplo zacē. selemei. Si at oīo ptelat passio z i croicā trāsit.
byeris vtrē magnis z ē mazerioe clisteriza z picis aq' salī ac-
oliuaz 3. z cucumeris agrestis oleo z pulter illi da comedē-
das i q colloquidā z misculeris. impa aut z lutiū imergisul

phoreis et piccis et nascicis. marisq; et similibus. Et si nec sit mitigatur sita cu igne vertebro anche appone. sed et irrita dines applica loco quomā plurimum pro sunt materiam ab ipsa trabentes continuatione ad anche exteriora. Sanatur autem eger ab hoc si nascā albā a.3. vsq; exag. medicamini- bus que bibuntur addas diebus tribus cum vino. nascēq; pill profunt sciatice et lumborum doloribus. Si aut intan- tū ciuturna fuerit passio ut vertebra extū timeatur ignis ad- bibendus est quo humiditas deficiat et ad exteriora tradu- catur quā admodū in ehyrgie tractatu expedimus.

Capitulum. 32. de podagre et artetic dolore medela si ex calido fuerit.

De podagre

ria fuerit sanguinea viderisq; disgregationis colo- rem patientis in rubore inclinari pbleboroni accelerare ex- pediet in basifica: et iuxta quod res expofitular sanguine edu- ces atq; virtus crasq; et tēpus cōsulit. patientē post pbleboro- mum iare refice pullosū in zrabago aut granatoz aqua mu- zoriū. et post hoc intibe aquā propina. solatriq; et caquegi co- ctam et dispumatā. 3. iij. in qua. 3. v. cassie. f. fricanris. Et si aliqua illic febris ē pitana propina cum zaccara et ytriusq; aqua granati. morbozūq; illū dispone acutorū regimie. Dis- gregationem aut molestatam sandalis cataplasma et intibe aqua coriādrī. solatri et semperuue et cū cucurbita rasuris et melonis corticibus ac citroli emplastris. aut lini pānū sup- inijce aqua infusi rosata et aceto cū cāphora refrigeratis. et quotienscūq; sicus fuerit imuta. aut panis micā cū lactuca- rū aqua et semperuue pasta. et ordei alstrū oleo addito rosarū aut sume ordei farine modicū et cū psilij feminis spuma distē- pera et disgregationem emplastris. semen quoq; catemie cū aceto dolore mitigat. et cerotū refrigerans quod cum portu- lace aqua et intibe et semperuue et lactuce et oleo fit et cera alba. cum aceti modicovini. et alia buiusmodi que disgregationē ro- bozant. et materic arcent decursus ad mēbrum. Et si frigidā fuderis aquā sup mēbrū et maxime podagre passionē in pri- ctipijs dolore mitigat. Sic et si solatri aquā infuderis et intibe et lactuce refrigeratam. Si aut cōfortatur dolor et paties tu- multuat super mēbrū emplastrā opz ponere dormitāria. Et hoc emplastrū ad hoc vtilis assignatio. Sume mugatbi. 3. v. semis psilij. farine ordei. cuiusq; iij. coriciū radicū mādrago- re. ij. opij. 3. zaffrani. 3. 3. tere oīa diligēter et cū foliorum lactu- ce. semperuueq; aqua distēpera. Et si nec sit mitigatur dolor: hoc vterc emplastro. dolore enim cōpescit. Assignatio al. Sume opij. 3. zaffrani. mirre cuiusq; iij. tere oīa diligēter et cum capzari lacte aut vaccino distēpera. et panis micā adij- ce. diligēterq; tere in mortario olei rosarū modicū instilla i quo cerā liquefeceris albā et disgregationem cataplasma: atq; lactuce folia superpone. Emplastrū ad podagraz et ar- teticum ex calido dolore. Sume semē psilij. altee. farinaz or- dei. vitellū oui. vini fecē. olei rosarum. fonticrēq; simul percu- te et ēplastris. Emplastrū aliud. Sume farine ordei. 3. x. rose ru. liquiritie radicū. ninfar florz. cuiusq; v. papaueris cum suo semie. xx. violarum. tablebi. cuiusq; vij. catemie tā- tūdem. lenticule excoziate. iij. massi. v. benne. ij. paximatis tā- cū tūde. zaffrani. cāphore. cuiusq; 5. exag. tere oīa diligēter et oleo misce ac. v. ouozū vitellis oloq; violacco et ninfar. egro- tanq; emplastris mēbrum. Et si locū lenticula cataplasma- ueris excoziaca et trita et cum coriādrī aqua viridis et modi- co campore prodest. Emplastrū aliud. Sume mugatbi. catemie. semis catemie ordei farine. scurentami albi. sanda- li albi cuiusq; partē tribra trita et cū sifami oleo distēpera et ouozum vitellis et modico aceto. pedēq; et disgregationē em- plastris si dolor ex calido fuerit et nō expedit imoderatū te i frigidis adhibē cataplasma tibi. qm būozē refrigerant et spiffant. vii et difficit sit cū dissolo et euacua. Et apostema si fuerit h ouitiē illi faciūt. maxicq; edozmitāria et dolore miti- gātia. dormitacionē nāq; faciūt mēbrū et sensus iminutionē. Ideo ergo intrūdē quā parū quicuisse aiaduertes calozē et dolore cōbititū paulatim emplastris confortātibz dissol- uentia adhibe sine calefactione. vt ordei farinā. altē. violaz. bisq; aliquid camomille addas. et cū ordei et alstro cataplas- ma cū coriādrī aqua aut citionioz distēpera. Et si fortiori opus ē dissoluitone hoc vteris emplastro. Assignatio ei. Sume farine fabe catemie. viole sicce. cuiusq; partē. sanda- li albi. mellilori. cuiusq; 5. partē. tere nēq; diligēter oīa cum carnibz aqua et coriādrī distēpera. Calore sedato qū dolor recefferit. sed superest materici cōstititē cū camomilla. mel- lilori. ordei farina catemia equalib; partib; zaffrani. 5. par

tē cataplasma et super mēbrū aquā stilla tepidam in qua ca- momilla. mellilotū. sanfucū. artemisiā: quā dissolutionis vi- deris instare necessitate coctis.

De disgregationū dolore si ex cholera si-
ut. Cum autē ex cho-
lera arteticus sit dolor rubea. oz primū per vomitū patientes euacua post repletionē ciboz et potus cū sit cholera purga- re rubē. vt sermaci decocto ordei aqua. fugiles. squingibi in- fusi cū aqua calida et sale. pēneq; et digitozū oleo sifami instu- forū in os positione nec aliquid oīo in stō dimittat cibi. faciat qz hoc donec humores exeat singulares sine aliqua cibi ad- mixtione. vtatur aut hoc die primo et tertio. post decoctionē vtatur in qua sunt. mirobolanz citrini. rose. viole. iuiube. se- bestē. iamarindi. sene sumitere. semis aquesutbi. inibeq; cas- sic. f. aloes scurciani cuiusq; partes: quā necessitatis iudiciūz elimiabit et diagridij modicū affi. bisq; similia. aut rosaz va- bis syropū duplicatū cū squingibi et sale. pedes aut quoduis aliud mēbrū emplastro quod prius assignauimus emplastri- zabis oī de materia diximus sanguinea. Patientē hūc ci- bis pascēs subtiliābz vt meauris cū cucurbitis scis. massō spinachijs. attripticibusq; et blera. Et si aliq; illic fuerit febris. oportebit refrigeratōi addē patietēq; ipz febricitātū disponēs regimie acutos habētum morboz: vt pitana granatozūq; aqua citrolo. pepone. cucumere. cucurbita. semis psilij spūa: et portulace semis donec calor ipse cōb. beatur. Dehinc olez dabis illi aquā cū cassia sif. vt intibe aquā et aquesutbi. sola- tri. Et aut. xij. morbus tranfirit dice: bis que diximus aquaz adijce feniculi. Et vt oīes completi fuerint. xx. et ca- lor cessauerit olerum aque adijce. hyerepicre. 3. xxx. Comple- tis dieb; si morbi adhuc superint relique. quā ante assigna- uimus porrige decoctionē 3. et bas pillas. Assignatio earū. Sume aloes. mirobolani citrini cuiusq; 3. et 5. turbit. scureni- ani. cuiusq; 3. coloquintide adipis oboloz. iij. scamonee obo- lum et 5. zaffrani. obolū. tere oīa diligēter et distēperans pillā dabisq; de eis. 3. ij. et 5. vsq; iij. Et si patientis stomachus de- bilis ē diaconitē laxans simplex illi offer. Assignatio eius. Sume citonia optima numero. 5. mediocria. canaq; grana- emitte. et in eis intus scamonee pone. 3. et iterū quod prius ca- uaturus frutium eduxeris a superpone loco suo. et sic tētū cūz pasta cooperi ac in tēperati ignis camino coque: donec per- fecta fiat eius digestio: debic i lapideo optie tere mortario. et cum melle distēpera a dispumato: atq; in vase reponē. et dabis quā opus fuerit ex eo colearia duo. aut tria. iuxta q in po- sitione intelliges obolos. ij. aut. iij. diagridij. et iuxta patien- tis vires. perfecte ē tēm hoc vtilitatis. hoc vteris regimine: donec. xl. terminetur dies. Si aut quod i genu est apostēa ex calido cōtigerit cum dulbi frondibus cataplasma recen- tibus diligenter tritis.

Capitulu. 33. de podagre et artetic dolore qū ex frigi- do materia. f. phlegmatica aut nigra fuerit medela.

Ulm autem

ex frigido disgregationūz
est dolor. materiaq; pbleg-
matica oz prius calegebinū egrotāt dare mellum cum aqua in qua ciminum sit decoctum: et cum cicris illum aqua refice et oleo loto. cibumq; iminuc: ac fructibus arce e: debic qro inuere die vrinam: et si crudā inueneris parientū ra- diciū propia aquā cū charue olo. prius tū mollita nā cū tur- bit et hyera cuiq; exag. cū mīle distēperant. Et h aq; radicū assig: sume apij coneradic feniculi. cuiusq; 3. x. anili. selini. cuiusq; iij. radicū adchbari et florz eius. cuiusq; iij. belbe. v. mastice. spice nardi cuiusq; ij. sitaregi. 3. et 5. scurentam. cor- ticū radicū capparis. comedrei. baurendani. cuiusq; iij. su- ij. carpobalsami. xilobalsami. cuiusq; iij. corticum cassie. iij. centauree mioxis. x. ruc paffe eborofamice optime intus et ex purgate. xx. coque oīa i. iij. aque libris donec ad libram re- deant. colaq; diebus singulis. 3. iij. propina cū olei charue exagio facies hoc diebus aliquot donec humoz subtilictur. et maturatio appareat. tunc per diem sine quiescere et dabis in ea chalengebinū et ostereas illi sitaregi pill. aut scurentam. iij. aut fluxū illū feceris carne refice franquilinozū aut tango- rum in efpidabago. et diebus aliquot quiescat et quibus que- scit diebus calegebinū illi da zaccareq; cū aqua tepida. Et si tempus est as fuerit vomitū egrotā impera cum his que i- cidunt subtiliantq; pblegma et hoc post cibuz quas est antē aqua fugiles. mel. squingibi mellilotū. Et aut corpus pur- gaueris. iā tunc medicaminibus vterc et emplastris vtilibus quemadmodū assignabimus. Cauendū aut ne forte medy- caminibus vtaris que fortius laxant vt pill. alijq; antēq; maturitatis signa appareāt. quod si faceres quod subtile est

Vomitibus in pte

a forti medicaminibus
an signa digens

set emitteres crosso superflite. vnde et eius fieret difficultas ma-
turatio et tempus fieret morbi prolixius et nonnunquam in babi-
tudinē deferatur res incurabilis eo quod humor ab inde in du-
rescat et quasi lapsus fiat. Et hec epistola assignatio. quod
dolori medetur disgregationū ex frigido et pblegmate. aristo-
logie. l. bacari lauri. gentiane. grece. bitumis. iudaei. cuiusq;
3. x. amoniaci aloes mirre cuiusq; ij. cimini. semis apij. cuiusq;
qz. ij. et 5. tere oia diligenter et cum carnibi aqua distemperas
locū emplastriza. Cataplasma aliud ad podagrā ex frigi-
do dolore. Sume lababi feminis merue et lababi sabafase
remi. cuiusq; 3. xx. spume seminis lini. x. anisi. cimini. colcoda-
nesi. spume cartami in al. cardami. cortice feliche cuiusq; 3.
3. zinziberis. obolos. iij. cuborbi. 3. 5. mugatbi. 3. lenticule amia-
re. 3. et 5. zafarani. iij. tere oia diligenter et cum carnibi aqua di-
stempers et olei lithiorum. colunig. et nardini cuiusq; 3. pul-
lorum colubarū adipis et anatis. vñ et leonis cuiusq; 3. locū
his cataplasma molliatū. quoniā optime prodest. Et
si locū cū silemi farina et querfenne distemperatis cū vino cara-
plasmaueris prodest. Emplastriza quoq; et cum bezai. amo-
niaci cuiusq; partem. que trita cū vino distemperabis veteri et
oliue oleo. sed et boum sumo et caprarū et carnibi cinere que
oia contriueris cum melle distemperabis veteri et oliue oleo
adhibebis. Quz autē emplastriza a mēbro tolles laua et aqua
in qua camomilla. mellilotum. anetū. centaurea capparis ra-
dices bellā. saturcia. faurcneq; trifolium. coxeris irrigabis
desuper. Et si oia bec cum acerrimo coxeris aceto et locū ca-
taplasmaueris prodest. Et si cum hoc vtaris regimine pass.
sedabitur vtile. in vñā intueri. et si manifesta est in ea matu-
ritas pilli dabis huic assignatas passioni quemadmodū vi-
cemus. Si vero minime apparet. radicū da aquaz in qua ca-
lescentia et subtiliantia iuxta quod opus fuerit posueris. sic
et olea adicia secundū quod tibi dabit iudiciū ex mētura quali-
tatis frigoris et q̄titate humoris crosi. Sunt aut olea bec
oleū colinum. amigdalini amarū. charue oleū. nardinū. na-
rengili. Et enaturatus fuerit et digestus humor subtilia-
tusq; pilli vtare. et hec si ad oprata p̄dixerit bene. Si electua-
ria applica laxatiua. et hyeras magnas debic electuaria cale-
facientia. vt tafodiam mitridatum tyriacam et similia. Expe-
dit aut medicamina alternare. septis enim hac vñ sumus
in passione artetico. dolore et podagrico. scianteq; medica-
mibus quibuscūq; et manifestam protulerunt vtilitatē. dolor
q; mitigatus est. vsus sum aut et tempore alio. nec quicūq;
passi. pulitq; me res ipsa medicamē adhibere aliud. hoc au-
tem significat passionē ex humoribus esse cōpositam varijs.
cōpetuntq; medicamina illi reliquis discordantibus. Idco
ergo et nos bec medicamē hoc assignabim? loco. aliq; qū de
cōpositis disputabim? ad sufficientiam medicamē. Itā d̄r os
vñ electuarijs calefacientibus et subtiliantibus nisi post dig-
estionē hūorū et corporis purgationē. qm si aliter fiat humor
aduritur et indurcescit. et difficult fiat sanationis ac dissolutio
Quam autē hūor maturat? et subtiliat? et mēbrū rarificat?
in quo humor his cōclusus ē et corpus purgatiū et humor in
eo immitus. tūc medicaminibus vtare calefacientib? et ele-
ctuarijs confortantibus. quoniam sic et reliquias euacuabis
et tu ab eius malo securus fies. siquidē tēpus erat cōplexioq;
egri vsū horū dederint oportunitatem. Simul aut et nō ex-
pedit eorū vsū imoderatū fieri. quoniā idem facerent et mem-
bra desiccarent oia et calefacerent et nonnunq; hominem in
spasum pellerent. aut febres acutas. Sed nec euacua-
tionē fieri nimis frequētē oportet. maximeq; si passionis tē-
pus diutiniū fiat. quoniā hoc debilitatē pareret mēbrozū et
morbi faceret maiore moras. qū continua euacuatio que sub-
tilia sunt inaniat crosso superflite. vnde et humor in disgre-
gatione crosi indurcescit et dissolui ocineps nequit. Et bec
pilli assignatio vñlis disgregationū doloribus si cū materia
sit pblegmatica frigida. Pilli scurēiani assignatio. Sume
in noie dei hyerepicre. 3. vij. turbit. vij. scurēiani. bourēdani.
mahatrabare. cuiusq; ij. mirobolani citrini. vij. machali. vij.
machali in aqua pozri infunde et sic medicamina distempe-
ra. pilli 3. dabis. ij. et 5. vñq; 3. ij. Pilli assignatio. sitaregi.
que dolori profunt artetico et podagre. si ex frigido fuerint
colice quoq; passioni medetur. sume mirobo. citrini. 3. v. tur-
bit. vij. hyerepicre. v. bārali adipis. iij. sitaregi indi. v. scurēia-
ni. bourēdani. mahatrabare. cuiusq; ij. fu. iij. sinapis. zinz-
iberis. acori. satireie. pipis albi cuiusq; 3. et 5. semis apij. ame-
os. anisi cuiusq; 3. farapini. machali. cuiusq; ij. et 5. gūmas i
carnibi aqua infunde. et 3. v. penidiorū iij. et 3. in morta-
rio foriter teres medicaminaz simul distempers pilli et 3.
ij. ac. 5. vñq; 3. dabis. Pilli assignatio al. mirobolani citri-

ni. 3. v. aloes epatice. acori. sinapis. zinziberis cuiusq; 5. exag.
piperis albi et ni. sitaregi. scamonee. salis indici cuiusq; qua-
drantē exagij. terens oia diligēter cū solatri aqua distempe-
ra. pilli 3. dabis. ij. et 5. vñq; 3. ij. cū aqua calida. Pilli assi-
gnatio al. Sume scurēiani. bourēdani. bārali adipis cuiusq;
obolū. agarici. aloes. cuiusq; 5. 3. turbit. 3. machali. 3. sicca me-
dicamina simul distemperas pilli et ē potio plena cū aqua cali-
da. Pilli alie que dolori profunt disgregationū ex materia
frigida et pblegmatica. Sume hyerepicre. 3. iij. agarici. ij. fu.
aristologie. sitaregi. cuiusq; 3. scurēiani. bourēdani. maba-
trabare. salis cuiusq; 5. 3. turbit. v. farapini. 3. tere terenda. et
cribra atq; cū pozri aqua distemperas pilli. Assignatio pilli.
que dolori medetur artetico et podagrico. si materia fuerit
pblegmatica coliceq; et dozi dolori. Sume mirobo. citrini et
indi emblici. sequebini. cuiusq; 3. iij. assaqui. semis apij. se-
muli. ameos. satireie. fumiterre. rafani. semis bermeli. scure-
mani albi. coloquintide adipis. salis indici. cuiusq; 3. casto-
rei obolos. ij. dāralini. zinziberis. eacali. vñ. zafarani. sabadi. fe-
liche cuiusq; 3. triētē. aloes. xij. penidiorū. turbit cuiusq; x. sca-
monce. ij. tere oia diligēter et cū pozri aqua distempera. in qua
machali. amoniaci. papinūq; dissolueris. facitq; pilli 3. ij.
et 5. vñq; 3. dabis cū aqua calida. Pilli naste assignatio.
que dolori profunt artetico et sciatico et dozi doloribus emor-
roidumq; Sume mirobo. citrini. aloes. coloquintide adipis
bermelini mahatrabare. sarcocolle. castorei. amoniaci. macha-
li. farapini. opoponacis. pigai. gūme naste albe. cuiusq; 3. vñ.
terenda tere. et subtiliter cribra et gūmas cū aqua pozri infun-
de et in mortario teres. naste admisce. sicq; medicamina simi-
distemperas pilli. et 3. ij. ac. 5. cū aqua calida dabis. Pilli ad
idē que facit sunt meli filio patris sasi. mirobo. emblici. zin-
iberis. satireie. feresiace. cuiusq; 3. iij. sitaregi indici. xij. scu-
reniani albi. x. penidiorū. sebez. x. salis indici. ij. machali. xx.
in al. v. machali in aqua distempera solatri. et carnibi medica-
minaz admisce. pilli in pipis modū et exagij. offer. Pilli
al artetico dolori et podagraco ex frigido. scurēiani. 3. iij. pipe-
ris obolos. ij. zinziberis oblim. faurcneq; mōtani oblim. cimini
obolū. tere oia diligēter et cribra. atq; cū melle distemperas
exagium dabis cum calida aqua. Scurēiani ad eadem
vñlium assignatio pilli. Sume scurēiani. bourēdani. maba-
trabare. sube. cuiusq; 3. ij. frondium capparis. bēne. sitare-
gi. piperis. l. cuiusq; ij. agarici. iij. coloquintide adipis. ij. tur-
bit. vij. satireie. x. salis naste. 3. et 5. anisi. masticias. cuiusq; 3.
penidiorū zacē. xl. tere oia et cū carnibi aq distemperas pilli
exagia dabis. Pilli alie experte. Mirobi. idi. bellici. em-
blici. zinziberis. cuiusq; 3. iij. sitaregi. iij. satireie feresiace. vñ
seureniani. xx. penidiorū. iij. salis. ij. machali. xv. cū carnibi
distempera aqua et pilli 3. ij. et 5. vñq; 3. ij. offeres. Assignatio
aliarūq; Sume mirobo. aloes epatice. cuiusq; 3. ij. et 5. turbit
albi. 3. et 5. epibimi. obolos. iij. et 5. coloquintide adipis. piper-
is. l. sinapis albi. zinziberis. seureniani. cuiusq; obolos. iij.
acori. salis indici. piperis. n. cuiusq; obolū. sitaregi indici. 5.
exagij. scamonee. 3. penidiorū sebez rātidem. tere oia dilige-
ter et distempera cum carnibi aqua. pilli i vmbra sicca. et 3. ij.
cum aqua dabis calida. Pilli al. sitaregi. Sume aloes epa-
tice. 3. v. mirobi. c. ij. zizibis. sinapis. pipis. n. et l. cuiusq; 3. et 5.
bermeli. salis naste aut indi. acori. sitaregi. cuiusq; ij. penidi-
orum. sebez. iij. tere oia diligēter et cū carnibi aqua distempera
aut solatri. et pilli 3. dabis. ij. Pilli alie ad idē vñlis. Sūe
mirobo. c. bellici. cuiusq; 3. vij. mirobol. kebuli. 3. selmi. anisi.
cuiusq; obolos. iij. seureniani. 3. ij. epibimi. 3. et triētē. aga-
rici. salis indici. cuiusq; 3. dendi grana. vij. Et si bec nō inue-
neris. scamonee nō assate sume 3. triētē. et oia cribras cum
aqua distempera et pilli in vmbra sicca. 3. ij. et 5. cum aqua datu-
rur? calida et violari syropo. Electuarij assig? qd disgre-
gationū medetur doloribus ex frigido. Sume seureniani. 3.
vj. corticum radicū capparis. bēne. piperis. l. cimini carma-
nici. cuiusq; 3. iij. nufaderi. salis naste. spume maris. storacia
calamite. cuiusq; obolos. ij. bermeli. zinziberis. cuiusq; 3. et q.
drantem. turbit. v. trita cū melle distempera dispūato. et i mor-
bi p̄cipio. 3. ij. qū roborat? fuerit. v. bab. Electuarij al. qd
disgregationū et podagre vñle ē dolōib? Scurēiani. 3. x. zizi-
beris. bermeli. bēne. pipis capparis radicū cuiusq; 3. ij. tere oia
diligēter et cū melle distempera dispūato. 3. ij. de co natur?.
Decoctiois assignatio vñliavalde artetico et podagraco
doloribus. si ex pblegmate et cholera fuerit nigra. mirobol. c.
et idi. kebuli cuiusq; 3. v. rue pass. xx. fumiterre. vij. polipodij
tusi. agarici cuiusq; 3. iij. radicis capparis. foliorū bēne mee-
cie. cuiusq; 3. centauree. ij. bellirici. emblici. flicadof. cuiusq;
ij. coque oia in iij. aque libi. donec ad libram redeant. tunc

Capitulum. 34. de duritie z nodositatis disgregationū
medula.

Qui autem disgregationibus puritatis

Cap^o. 35°. de medicorum mandato & eorum consilio in
medela & regimine morborum.

¶ Quoniam de oīum diximus passionū regimen ē ciborum. hoc quēdam ī mēmoriam reducimus loco quē medicorum antiq. medicātibz inuēit suo ex intellectu z experientia: quē regimē cōpetētē necessāria fuit z medele bonitatis. hoc autē iradiderunt quō firmiorē fides hīs qbus vtebatur regimēibz. Hīs ergo tam ex cōrūm iam diximus plurima cōpetētibus ī locis: singularitatem boni facinus pōpositū quō z facilius vidēatur z cū studiantur oportuniū. Dico ergo qm medicū antiqui sapientissimi primi hoc in vno totū dederūt cōsensum virtutis custodiā excellentiorē cē qm morbi repulsiōē: qm sit in morbi medela itentio virtutē scruare: qm morbos natura sanat z esuperat. quēdam modū hypocras testatur naturā morborū curatricē ēē. Dico autē naturā hic virtutē corpus regētem. Quā etiam virtus validā ē repulsiōi sufficit passioē. z opera nō eēt medici. Ideo ergo multi qui minime medici nātuntur ex difficilibz sanātur morbis sepius. Necesse ē tū medicis ad esse naturā auxiliū hac ī habundant quō morbum facilius superet z citius. neve repulsus adit. Quā autē natura a morbo equalis ē virtutē. medici opus ē auxilio. Sin nulla erit securitas morbū nō vincere. Atq. qz natura debilis est z passio robusta: oīo natura medico indiget. ex necessitate: sin morbi interi? nō fit securitas. Ideo ergo expedit quō virtutem iūnerit debilit medicus ī ea studeat roboranda cū cibis z odoribus iocūdis. tācū materiā augeat morbi. Atq. quoz quoniam in passione patientis virtus tanq. pecunie alicuius summa z a morbo curatio tanq. lucrū. oportetq. medicū tācū mercatorem cū quē pecunie lucrū facit fin ipaz saltz custodit summā. Atsimilat autē et virtutē in morbis peregrinationis stipendijs morbum peregrinationi patiētēz pegrināti. morbi statū ad quē pposī iter loco. Et quēdam modū peregrinationis stipēdia quē necessaria sunt cōputat vqz dum ad pōpositum attingat. ne forte ante stipēdia deficiat quoniā si cōtingeret periret. sic z virtus cū validā a morbo sufficit resistere vqz ad statum z ifirmus liberatur. Si debilis nō sufficit vqz ad statum z cōgerpit cum status fortior sit oībus morbi rēporibus. Ideo ergo expedit medicū totam conferre diligentiam ad virtutis custodiām ne forte succubat aī morbi statū. Regimen itaq. melius ī vobitatio incidat virtutis est custodiā cum cibis z odoribus iocūdis. tam z si morbum augeat. si etenim roboratur virtus curare poteris euacuare z abstinentiam īmpetare. si ceciderit nibil. spicio pascens. quoniā nō dicitur cibos nec īscipiet. Et dixerunt

si egrotantem cibis curare poteris medicamina nō dederis.
Et quod simpliciter leue est curare medicamine ⁊ facili. forte nō
adhibeas nec cōpositum. Nec vero medicaminibus variis
alienis ⁊ incognitis nisi forte per experimētum cognoueris.
nec medicamē quod stulti probantur operas des ⁊ mulieres
quoniam hoc nature nōnūq̃ vni cōpēit nec conuenit alteri
Nec ergo prius curam in qua dubitasti est aggrediaris.
donec eius cognoueris naturam ⁊ q̃ritatē ⁊ si porcos facis
define. Et aiunt medicamen caue laxatiuū ⁊ vomitū
prolocans validū maxime ⁊ si ad eius vsum cogeris que aduer
santur adde. si forte immoderātū fuerit. Eporer aut qm̃ egri
appetit ad cibū declinauerit nō oportū vti medicum qd
de eo sumat. ⁊ multū illi promittas. maximeq̃ si infirmantia
virtus ceciderit. ⁊ debilitatus est appetit⁹. aut subuersio illi fue
rit. aut abominatio. Nec vero qui sapientes nō sūt viri ⁊ mu
lieres nec pueri. aut luxuriosi suo subito appetitu sunt facian
di sed modicum illis porriges. ampliora pollicens. eiusq̃ no
cumenti q̃ritatē illos doceas. quoniā hoc cōpetentius est q̃
totum simul imitare ⁊ oculis comedant quod nocet. nihil
etenim ciborū qui malū generant humorem nocet si ad mo
dū paululū sumatur. nisi forte maiori sumatur q̃ritate. aut
eius cōfessio frequenterur. aut corpus certe illi apparatur
est morbo quem illius est generare humoris. Et iterū vi
cunt. digestionem cura ⁊ fastidium fuge. quoniam in hoc sa
nitatis est custodia. ⁊ famis caue diuturnitatem ac sitis. quo
niam cōsumptionē accelerat ⁊ iterum adducit. Et dicitur
si per plebotomū euacuatio fuerit necessaria ⁊ medicamen
laxatiuū. virtusq̃ valet accelera nec time ⁊ inanias iuxta qd
imperat necessitas. Quod si media est mediocriter euacua. ⁊
egrotum refice. Si vero debilis prius egrotantem subleuare
opus ē. define euacuare. Immoderatam autem oī in ha
bitudine caucas euacuationē. magis aut in grauē esse ⁊ con
tra frigore. laxatiuū nāq̃ medicamen in estu grauē morbos
subleui cogit pessimos ⁊ in estus grauitate simplici pble
botomia subita facit officalemq̃. in frigoris autē tēpore cor
pus refrigeratur ⁊ actiones parituntur naturales. Et ergo so
lutionē oī cauere validā in corporibus regionibusq̃ calidis.
medicamē nāq̃ laxatiuū tā ⁊ si destinatuū proprie emittat ut hu
morem. sed tamē per accidēs pblegmatias duplū. eo q̃ hoc in l
tū sit in corpore. Dixeruntq̃ qm̃ euacuatio ⁊ cōplexiois
fuerit necessaria imitatio inuicias vniū qd vtrūq̃ faciat. si
cur ⁊ in tertiana sit pura ⁊ caussa. pruna enim damus ⁊ ta
marindum ⁊ granatorū duū aquā cū adipe. quoniā hoc duo
ebolerā purgāt rubcā ⁊ febria extingūt calorē. Et aiunt qm̃
medicamen propinas laxatiuū aut cōplexionem imitans. ne
bis illi admittis superabūdes que eius amputant virtutem.

Et aiunt medicaminis vsus laxatiui in teporibz fiat proli xitate paucis vicibus. quod autē tēperate est complexionis omni iunatur tepore. Et aiunt in mēbro quod acuti ē sensus et subtilis medicamen ne ante posueris quod fortiter pū git. quoniā accidentia cōmouet pessima. Sunt fortis mēbra sensus oculus. cerebrū. nerni. stomachi os et matrix. Abēbra autē crosi a quē parui sunt sensus si passioē habeat robusta cum medicaminibus curabis validis quē et fortiter immergun tur et dissolunt quēadmodū splenis curantur morbi cum capparie radicū concitibus sinapi. scordongis. Et aiunt quū in moribdo corpore accidens contingit validū qd virtutē dissoluit. bē qd sūre malū magis q̄ morbi. tam et si morbi augeat eāz quēadmodū fit si defectus contingat in causon damus enim patiēti panem vino infusum tametī febrem au geat sicut in colica etiam facinme frigidā quē dolor acuitur medicamen dantes dormitantiē faciens tam et si morbi au geat causam. Et dicunt qū oīa quē expedit et vt oportet se ceris maxime curandū acra in iulvio cōsonatiē tibi et i patiē tis locis et habitatiōe. magis at in morbis acutis qm̄ bi velo cis fit alteratiōis i prolixis at morbis malū cōis in prolixio ribus manifestatur teporibus. Si ergo morbi acuti dñi locū refrigerantibus quibuslibet disposueris pannis et serne ne forte acris frigiditas corpore occurrens calor ad iticiora cō uertatur et roboretur. necesse ē autē acrē quē patiens respirat refrigerare quod peccus eius refrigeretur et quiescat aīa pul sūs qz. ynde et eius roboretur aīa et cor eo q̄ naturalis tempe retur calor. Et aiunt qū diutius vno curaueris medica mine nec prodest ad contrariū trāsī. quoniā hui⁹ fortitudo natu ra nō cōpōit hui⁹ modū nāe passionis. Itē expedit autem in morbis prolixioribus in vno imozari medicaminē et cura. quoniā hoc et naturā animar et virtutē confortat ad morbi re pulsam et in morbu fortior operatur. Si etenim vno constan tia fiat medicaminē nībil eo naturā iunatur quoniā tā q̄ ci.

b^o illi ē. Quicūq; nāq; diutius dātur alicui eius natura fit illis similis nec sentit illa adiunare quibuscūq; in accidentibus. quoniam nō nisi per adiutorium cōsuevit morbos expellere medici. Est autē perfectus quod in cura exhibetur morborum cōpetētes infirmi interrogaciones et ipsūz bis adhibere que cōpetit eius habitudinibus. quoniam nō oīs eger de se ipso nouit interpretari. quini et quandoq; passio occulta est et egrotans tam et si cautus exponere non nouit. Peritorum consentit multitudo medicorum qū alicuius in doloris cā in cūdit ambiguitas prius approbare mēbrum calefacientibus. aut parum refrigerantibus. actu aut desiccantibus. aut humectantibus aut aliquid huiusmodi adhibere. quo dolo: qui nā sit manifestetur et nō periculosum quid subire cuius nō possis nocumēto deinceps ē obuius. hoc quoq; in dolorib⁹ approbat fieri collatio. Et aiunt si nulla ē ad morbi statum via. nec per subitam capacitatem et cognitionis vie oppilate sunt. passionem permittit et naturam. nec euacuationem aggreddaris. aut complexionis inuentionē quin virtutem tue. si quidem patiens cibum desiderauerit. sin permittit. Quz at lōgū trāserit tepus et patiens cibū nō gliscit et plū iueneris debilem. pascit. tātū nō cupiat. Et aiūt. Albedicus eger et morbus tria sunt: et quz eger a medico fouet audita. et que perat fugit. et medicus et eger morbū destruit et oppugnat. duorumq; in vnum facilius est pugna et victoria. Si aut eger nō credit a medico assignata: et per appetitus raptatur suos: et morbus et eger medico obuiat. vniq; duobus non preualet.

Et aiunt. Opz repletionis morbis qui ex humorum sunt copia vt hydropis. et arctetis doloribus alijsq; huiusmodi: medicū egrotantem suo arceret appetitu: et caueat atq; ipsum mortem ab his cauere doceat. In morbis autē qui ex euacuatione sūt et siccitate qualis tribica et ptisis. opz medico patiens corroborare et salutē polliceatur. cibosq; offerat ipsi competentes: et in his sanationem ratiocinetur. Et qm de oīum morborum et passionū medela que per regimē ciborum sunt et medicaminū satis dictum est: et oīa que ad hoc necessaria fuerant ostēdimus: iam ab his sermone incidamus et in sequēti sermone de nostri libri diuisionis cōpletionē scīptas: mēbris. s. illius in quo chyrurgie cōtinetur operatio.

Sermo nonus secūde partis artis medicine libri cōpleti qui dicitur regalis dispositio hali filij abbas discipuli abimeber moysi filij scīar et est chyrurgie opatio bñs capla. xj.

De diuisione chyrurgie.	capitulum.	j.
De pblebotomie scia et legibus quas necessarium est scire huius artificem.		2.
De venarum que pblebotomantur qūitate et vtilitate.		3.
De artierarum incisarum medela.		4.
De apostematis quod apozisma vocatur cura.		5.
De artierarum que post aures sunt amputatione.		6.
De artierarum que in temporibus sūt abstractioe.		7.
De chyrurgie qī carne sit diuisione et p ^o de sitijs.		8.
De diuisione emissionū furunculozū et apostematū.		9.
De salabe glandis et nodositate cura.		10.
De scrophularum que in collo sunt medela.		11.
De cancri cura.		12.
De verrucarum ac clauozum formicisq; cura.		13.
De vlcrum pessimozum cura.		14.
De sagittarum et iberentium educatione.		15.
De aque cura que i capite est.		16.
De eius cura i cut ⁹ oculos flux ⁹ multiplicāt acuti.		17.
De scindenda per latum fronte.		18.
De repressioe palpebre supioris pillozū cā supfluoꝝ.		19.
De oculi separationis cura.		20.
De aurati. id est fissure palpebre cura.		21.
De palpebrarum ad inuicem inherensium cura.		22.
De grandinis et verruce oculi cura.		23.
De glande que in oculi est angulo verrucis carne superflua que in radicibus est palpebrarum.		24.
De vngularum oculi amputatione.		25.
De acuminis oculi cura.		26.
De sanie que sub cornea est cura.		27.
De excussione oculoꝝ aque.		28.
De mori quod in facie est cura.		29.
De aurium que perforate non sunt cura.		30.
De auris cui incidit lapis aut simile cura.		31.
De carnis in naso superflue medela.		32.
De gingiuarum et emissionum earum cura.		33.
De molaribus extrahendis.		34.

De nodationis lingue cura.	35.
De apostematis amigdalozum ouum medela.	36.
De vte apostematice cura.	37.
De apostematis gutturis et eius fissure cura.	38.
De digitorum superfluoꝝ cura.	39.
De mammarum viri que mammis mulierum similes sūt amputatione.	40.
De aque hydropicoꝝ educatione.	41.
De vmbilici acuminis cura.	42.
De vultu que in ventris supplano sūt cura.	43.
De eius cura cuius veretis foram infine ē corone.	44.
De mingendi arte cum cathatro.	45.
De calculozum a vesica educatione.	46.
De hernie aquose cura.	47.
De hernie carnosae cum apostemate duro cura.	48.
De hernie varicose et ventose cura.	49.
De intestinalis hernie cura.	50.
De hernie que in inguinibus est cura.	51.
De cutis testium enervationis cura.	52.
De eunuchis faciendis.	53.
De duplicis nē i alfo sexu qd hermaphrodit ⁹ dī cū. 54.	
De pustularum verrucarum et emorroidum que in molle rum vultu accidunt cura.	55.
De vultu sine foramine cura.	56.
De vulnere cura que matri accidunt.	57.
De mortui fetus educatione.	58.
De secundine incluse emissioe.	59.
De fistularum que in ano sūt cura.	60.
De emorroidū a quibus sanguis fluit cura et moris.	61.
De nodositate que in ano est et eius fissuris.	62.
De ani nō perforata cura.	63.
De varicum et vne saniose cura.	64.
De extremozum corruptozum amputatione.	65.
De tascere que in vnguib ⁹ est cura.	66.
De contritozum vnguū cura.	67.
De coquendi cura et eius diuisione.	68.
De eius coquendo capite cui obthalmia est vetas et anbeli tus difficultas et elephantia.	69.
De coquendis arterijs que in temporibus sūt.	70.
De coquendis palpebris in quibus pili sūt supflui.	71.
De coquendo qui in angulo est oculi coruo.	72.
De alarum coctura.	73.
De coquendis emissionibus que accidunt ex pleuresi.	74.
De coquēdo o in quo est epate emissio.	75.
De coquendo splene.	76.
De coquēdo stomacho.	77.
De coquendis hydropicis.	78.
De coquenda ruptura aquosa.	79.
De coquenda ruptura inguinali.	80.
De coquendo sciatico.	81.
De euulsionis et fracture que accidunt ossibus cura et primū de his que consolidanti necessaria sūt.	82.
De fracture cura cōposite cū apostēate v ^l vulnere tardita tis cōsolidatioe et nodatioe fracture tpsq; cōsolidatioe.	83.
De cranei fracture cura.	84.
De apostematis cura calidi quod accidunt capiti post ferri curam.	85.
De nasi fracture cura.	86.
De solidatione maxille inferioris si cōfracta sit.	87.
De furecularū fracturarū solidatione.	88.
De scapule fractura cōsolidatione.	89.
De pectoris fractura et eius solidatione.	90.
De costis fractis et scissis.	91.
De ossis anche et penis solidatione.	92.
De ossium clunium spondiliū et spinarū contritioe et scissure cura.	93.
De brachij fracture solidatione.	94.
De cubiti fracti ossis solidatione.	95.
De extremozū manus ossiū solidatioe et digitoꝝ.	96.
De arundinis coxe et ossis femoris solidatione.	97.
De solidatione poli genu.	98.
De ossis cruris solidatione.	99.
De ossiū pedis solidatione.	100.
De euulsionis spibus et primū de maxilla inferiori.	101.
De solidatioe euulsionis furecularū et cubiti extremitate.	102.
De solidanda scapula euulsa.	103.
De reducendo in locum cubito euulso.	104.
De euulsionis ossium rasebe et digitoꝝ reductioe.	105.
De euulsionis que spondilib ⁹ accidunt.	106.

De euulsionis vertebrae anche reductione.

107.

De cura euulsionis genu

108.

De calcanci & articulorum pedis euulsionis cura.

109.

De euulsionis cura quam vulnus comitatur.

110.

De euulsionis cum fractura cura.

111.

Capitulum primum de chyrgie diuisione.

¶ nostri tracta

tus prologo dictum recolimus me-
delas morborum duas habere p-
tes quarum altera est cura que p-
regime fit ciborum & medicaminum;
altera autem que per manum fit &
chyrgia dicitur. ostendimus ve-
ro rursus huc & explanauimus
omnia que medicamentibus in ea sunt

necessaria medele specie que sit per regimen: & nunc hoc loco
de secunda nobis est inchoandum in explanatione. quod chy-
rgiam diximus. Dico ergo quoniam chyrgie species sci-
re volenti primum est & maximum illi loca frequentare. in quibus
piti sunt chyrgicorum & eorum diligenter attendat actiones spe-
culetur opera & agnoscat regulas & qualis sit eorum exequu-
tio in quacunque chyrgie specie. De his autem & ipse cum illis prio-
ribus & piis exerceatur in chyrgia quemadmodum intuitus
est ex piis auctoribus circa eorum actum. Quitates conuersane:
si etenim fecerit hoc & nostrum hunc intuitum sana confide-
ratione librum. in manus hac operatione fieri peritio: & in o-
bus eius specibus prodeunt tempore non quidem longo. cum
nos hoc oia exponamus sermone que chyrgie scientie ne-
cessaria sunt in istum ut nullam eius pretermittamus diuersita-
tem quam non ostendamus & ad liquidum explanemus. In-
cipiemus itaque primum a chyrgie assignatione & diuisione.

Dico ergo quoniam chyrgia in .iiij. diuiditur partes. pri-
ma est in venis. secunda in carne. tertia in ossibus. Et que in
venis duas habet partes. altera est in venis pulsantibus & est
arteriarum incisio & amputatio. & apostematis quod aposte-
ma vocatur cura. altera in non pulsantibus. At vero que in car-
ne est chyrgia trifariam distribuitur: prima est linearum co-
gnitio. secunda incidendi sciendi. sciendi cura. tertia co-
gnitio. Chyrgia autem que in ossibus exercetur bifariam diuiditur pa-
te ossium solidatio fractorum. ha euulsorum & loci reductio. & nos ab
ea incipiemus. Quia est cura. & prius de phlebotomie disputabimus
scientia quam maioris sit utilitatis & ad sanitatis custodiam ma-
gis oportuna. morbosque ipsa potius quam alie huius scientie spe-
cies propulset.

Capitulum .iiij. de phlebotomie scientia & legibus quas necessa-
rium est scire huius artificem.

¶ Primum quidem discipulum scire de phlebo-
tomia expedit quam preceperunt an-
tiqui conditiones medicorum que. v. sunt. prima qui-
dem ne paruas phlebotomias puer sed ne senex. Quod si
ad phlebotomiam puer pellitur & virtus eius surrexit ac possi-
bile est passionis alicuius sanguinee causa difficilis qualis est suffo-
catio. melaera. pleuresis & similes huius non tamen preter paren-
tum minuas voluntatem. Secunda est ne seruus nisi ex domi-
ni voluntate sanguine minuas. Tertia ne in obscuro id fi-
at loco. Quarta ut qui phlebotomizatur est oculos coliri-
is affluat validis & eliminantibus. ut rufenario & basilicon. tu-
tia indica & similibus & cerebri purgatione. & hycere bibat sin-
gulis anni diuidentibus pill. aloes pill. singulis ebdomadibus
semel. aut in mense bis iuxta quod opus fuerit. Quinta ve-
ro est ut quo minutio sit phlebotomi mucro tenuis sit & luci-
dus nulla habens rubiginem nec squamas. sique eius nouacula
non tenuis longa nec breuis crosse sed vtriusque mediū seruās.

¶ Cum igitur quis phlebotomie arte discere cupit. oportet
seipsum in venarum sensu exerceat tempore longo cum digitorum
summo medijs & indicis quatenus inter nervi & vene sensum qui
sit agnoscat differentiam carnemque. Nonnunquam etenim vene ma-
nifeste non sunt visus sensui. sed occulte carneque celate. aut ple-
nitudo corporis aut ipsorum natura brachiorum. aut quo-
niam ipse subtilis sunt. hec ut cognoueris brachium cum vitra strin-
gendum est. que mediocriter sit crosse lineae. non tamen subtilis que
venā scindat. nec crosse que ligationis non respondet bonita-
ti. Sit autem latio hec a loco cubiti. quasi .iiij. remota digi-
tis & in plenis fiat corporibus fortis in exilibus non sic. Sit
quoque apprehensio tua in loco vene loco proxima phleboto-
mie. & phlebotomiam brachii cum altera preceperit manu

& palma & aquam superfunde illi calidam. tunc aliquid illi
quod manu stringat ut sperham vel simile quid dabis. qua-
tenus ab inde vena emittat & sensui tactus opponat. Et si pro-
funda est & occultationis magne digitum loco superpone
quo venam opinaris & sanguinem vtriusque adducas. Et si sub
digito repleri videris vena illud est. sin minime. Et quia ve-
nam stringeris & non apparet tibi. solve & post paucos liga quo-
niam tunc apparebit. Et si nec apparet sic in boia manu ali-
quid suspende graue & onerosum & per horam dimitte quoniam
oio apparebit. Quod si per occultata est vena & a peccando
non securaris. digitum medium in manu pone sinistra. & phle-
botomum loco quo venā sentis imitte quoniam per dei gratiam
minime fallit. Et si stricta ceciderit percussio & duplicare via
fascia non infundas. salq. superpone & oleum. nec phleboto-
mum aque infusum applies quoniam dolorē prouocat. Nec
vero eius mucronē a iua lanabis frigida aut calida. Sit aut
phlebotomi mucro lenis & subtilis acuminis. nec basilica mi-
nuas que in cubiti est fonte antequam locum phlebotomie sentieris
& tanges post nunquam stringas. Caneque quoniam non num-
quam sub vena arteria est ipsa attingens aut in eius lateribus. non
quod illam tangere oportet & qua in parte sit signum ponere. tunc strin-
ge. & quomodo venā incidat intueri a signi loco posito. caueat
quod phlebotomo eo ferire in loco in quo signum est quod arterie
signum posuisti ab eaque ad vacuū diuersas locū. Maxime autem
arterie in brachio cubiti sunt confinio super venas. ideo ergo
cum phlebotomia descendere oportet & ab arteriarum locis remoue-
ri. quo qui phlebotomizatur ab incisione liberetur. Quod si
subiungit arterie basilice & ad phlebotomiam vget necessitas
in media phlebotomia vena: atque in longum & non profundum
percussio: nec phlebotomum immergas plurimum imo ad superio-
ra reprimas. Et si in altero arteria fuerit latere vene phlebo-
tomum ab eo prius est ponendum in quo est arteria latere ut ad op-
positum via ducatur. nec tamē quod pupugens super arterias po-
nes. sitque phlebotomi mucro breuis quoniam hoc saluberrimum est.

In cephalice autem phlebotomia a loco oportet descendere lacer-
ti in carnis parte. nec illam minuas stricte quoniam fiet apostema.

In media autem vero speculandum & cauendum ne forte sub ea
quispiam sit nervorum & siquidem a dextris fuerit aut sinistris.
nervi confinio phlebotomi impone caput & ad salubrem diri-
gas locum. Quod si duorum media est nervorum. inter vtrum-
que in longum sit tibi via. Cum autem percussio venam. sta-
de ut percussione ipsam in corpore facias vene. quo citius
cicatrizetur. & lato non educes vene. quoniam si faceres facilis
non esset illi cicatrizatio. Sit autem mediocriter percussio non lata.
sed nec stricta. quoniam si lata fuerit plurimum erumpet & dilatabi-
tur & solidari immorabitur. si stricta. non cum tota sua exibat san-
guis suba. sed quod in eo subtile est & tenue & nonnunquam in bra-
chio ex ea accidit apostema & circa percussione vrescit. oportet
aut phlebotomi mucronem vene quantitate parua immergere. sic
quod ad superiora venā amputabis quoniam sic percussio qua-
tu necesse est dilatabitur: & his que vene subiungunt non officiet.

Infixio autem est ut venā paululum dilates & ad eius inte-
riora phlebotomum imittas. sique retrahes. nonnunquam etenim phle-
botomum ad latus perducitur interius vene. & qui subiungunt ner-
uos pcutit aut lacertos aut arterias. sique phlebotomato scō
modum. In percussione figura intueudum. & si qui phlebo-
tomizatur duplicatione eget. bis aut ter percussione expedit fa-
cere longā quoniam si sic fiat cito non solidabitur. Si etenim hac
in habitudine brachii reducatur vena aperitur & citius non
solidabitur. Et si semel duplicatio necessaria est. sit ipsa per tras-
uersum percussio. Et si qui phlebotomizatur non idiger sit lata
percussio. Cum etenim brachium duplicabitur foras clau-
so percussio citius conglutinabitur. Et si subtilis fuerit vena
in longum incide: & si crosse in latum. Et cum qui phlebotoma-
tur puer est. aut pusillanimis. percussione fac parua & strictam
quo velocius vena solidetur. Et si in ateriam a loco ad locum
trahere volueris percussione fac stricte & sanguinem per bo-
ram fluere sine. Amplius si vene huiusmodi sunt ut sub eis ner-
ui aut a lateribus circū sint. in longum phlebotomare conuenit
ne forte nervo obuiet phlebotomum & ipsam in eodem modo phle-
botomato fiat. aut simile aliud quemadmodum in sclemia acci-
dit. hec etenim quoniam inter duas statuta est cordas in longum
incidenda est. amplius si nervus in longum percussio accide-
rit minus crit nocumentum & saluti propinquius. Et cubiti
corda vena est in costans loco & occulta hanc in longum in-
cide cum phlebotomo tenui & inconstante eius locum intueri &
partem & ab altero minuas illam latere. Sic & in oia facies
in constanti vena. ligabisque eas proximis loco quo incidenda est.
Venarum aut phlebotomia que in capite sunt. ut frontis tempore

et eaz q̄ post aures posite sūt. et q̄ in angulis oculoꝝ et sub lin-
guas: gulariꝝq; ouarū q̄ necessaria fuerit. patientia liga-
bia collum. et manutergio. aut lata fascia admodū suffocab
et locū fricabis venis: donec sanguine repletur. Et frontē qui
dem cū fascia phlebotomia expedit. vt. f. ascie caput vene sup-
per ponas recte loco in fronte. et percutit aut cum digito aut q̄
vis alia. re. qm̄ statim aperietur. quādoq; ergo presens fue-
rint fascia cū phlebotomia alio has nō minuas. Et oīo bis oī
bus in venis profundationē caueas et fugias phlebotomum
et quando opus fuerit illud inducēs ad superiora sicut tibi as-
signatum est reducas: qm̄ vene os dilatabitur sine phleboro-
mi profundatione. si enim bis in locis phlebotomū profūda-
ueris icōmoda paritūtur multa. Aliquoties nāq; in frontis
iminatione phlebotomū ossi occurrat et cephalica segatur. Et
nōnūq; in ouarū que in tēporibus sunt venarum iminutio
lacetum illic sublarum percutit et cordas. atq; emigrancū
generatur difficile et cephalica gravis. acris? debilitas. In
vene aut que sub lingua est incisione. nōnūq; phlebotomū la-
cerro obuiat aut nervus et lingue sit grāuitas. Et in oculi an-
guli phlebotomia nōnūq; phlebotomū oculū mouentē pun-
git lacertū et strabositas patienti creatur. In organis autē
aliquoties collū mouens feritur phlebotomo lacert? et spās-
mus sequitur colloꝝ incuruatio. Et vero que in pedib?
sunt venarum phlebotomia in bis fit venis. due earum i pul-
santi sunt exteriori genu parte. due alie super canillam. que et
saphene dicuntur. et scie due que sub canilla sunt a posteriori
bus in latere exteriori. et due que in pedis ipsius sunt pectine
Et genu due vene q̄ minūde sunt. oī eas ligari super genu
in core extremis forti ligatione et supinū statim patientē. pe-
desq; ad superiora subleua sicq; phlebotomaturus venam i
quisitam et inuentam in longū incide. Due porro vene que sa-
phene vocantur et sunt in interiori parte genu quā minūde
sunt super canillā stringere expedit. iij. digitis fortiter. pedē-
q; super lapidē aut corpus quod vis solidū ponē. pedēq; for-
titer impime quoniam sic vena apparebit manifestus et hāc
in longū incidēs. Vena vero scia q̄ minuenda est anche
disgregationē stringere conuenit cū latis fasciis lineis. aut
bambacinis: ligationēq; hanc vsq; canille anteriora deduc-
cas. sumēs illam quatuor: digitis apertis: critq; ligatio eius
fortis. sicq; phlebotomandi pedē lapidi superpones. aut cui
ins ouro et sic venam inquisitam in longū phlebotomabis et
iuxta quod opus fuerit patientis sanguinē educes. Qui autē
hac exit ex vena sanguis frigidus ē. qm̄ phlegmaticus et aut
sanguinis emissio sufficiens erit ligationē solues ab inferio-
ribus primū ad superiora. Opz vero phlebotomiā harū oīū
venarū in longū fieri. ne forte nervis vel corō incōmodum ex
phlebotomi extremo accidat: et sic phlebotomato clauditas
pariatur. Nōnūq; aut ab inde interit qm̄ spasmus accidit.
porrigitur vsq; dū ad cerebrū perueniat sicq; et cerebrum
spasmat et homo moritur. In venarū aut ouarū que in pe-
dis sunt pectine iminutione. ligationē super canillam fieri cō-
uenit. sicq; inquisita et iucta vena in longū minuat. Quā ar ve-
nas has phlebotomaueris sanguis si imorabitur phleboro-
mie superpone locū olei oliue et palmarū phlebotomie super-
pone pedēq; in aqua calida: quoniam hac in habitudine san-
guis prout expedit defluet. Quē etiam oī in phlebotomia
do caueris: ne forte in eius sint sterco: a conclusa visceribus.
quoniam malum: vena nāq; quā minūis ab intestinis malos
contrahit ebimos. Si autē ad phlebotomū res ipsa coegerit
intestina purgentur et sterco: euacuetur aut cum lacinis aut
certe cliseri. Et quā febricitatē minuire vis et eius circu-
laris est febris: circuitus die phlebotomū caueas. Quod si
cōtinua est in die minus principijs ea. f. hora qua in eo vir-
tus valentior est et calor: quictior. sicq; et cuius calida est com-
plexio in estate minuat. Cuius autē cōplexio frigida est et tē-
pus hyēs. in die medio minuat. nec illius sanguinē prima
extrahes vice. nisi modicū et post modicum dabis syropi po-
mozum. aut poma ipsa et gironia. Nec vero illū phlebotoma-
ri. cuius stomachus debilis aut epas expedit. aut in cuius plu-
rimū cōplexione frigus dominatur: et cui? corpis vene plane
sūt: aut corpus rapz nisi cū timore et cautela et necessitate vr-
gente. Nec vero illū cuius debilis ē virtus minus nisi mor-
bi alicuius difficta impulit qua magis patienti timeat vt
suffocatio est pleuresis et peripneumonia. ne sanguinē semel
extrahas caue f; paulatim et vicibus numerosis. Ad si in hu-
iusmodi habitudine valida fuerit virtus sanguinem vsq; dū
eius alteretur color: fines effluere: et si nō alteratur certe dōce
sincopis accedant signa. nec vero te sincopis hac i parte fal-
lat. quoniam ex quorūdam est boiꝝ cōsuetudine: deficiūt eiꝝ

nōnulli anteq̄ que necessaria ē extrahatur sanguis q̄ritas:
duplica ergo et sanguinē iuxta qd opus fuerit educaas. Et oī
te id qd dico sanguis intelligere imutationē: nō solum ab ni-
gro in rubrum eius expectare alterationē. f; ab rubro in ni-
grum. hocq; in calidia faciendū est apostematibus magnis
que in visceribus sunt: vt pleurcis. et in peripneumonia. atq;
epatis apostematibus. his nāq; in apostematibus sanguis cor-
ruptus est putridus: idēq; ipsū extrahere donec imutet ru-
borem expedit. quo sanguis creat corruptus et in apostema-
te oīo cōclusus: et si qui exit rubens est. hoc ergo faciendū ē:
quā sufficiens virtus fuerit. et ad huiusmodi respondēs defi-
derium et atq; iuuentis status aut illi proxima tēpus vernū
aut tēperati aeris. Quā aut res cōtrario se habebūt: eritq;
virtus debilis. et atq; puerilis. aer et tempus nimij caloris aut
cōtra frigositas: tunc iuxta qd virtus et atq; tēpusq; presens suf-
ficient sanguinē extrahere. et hoc nō semel f; paulatim sepeq; do-
nec quātā ē necessitas fuerit iminutas. Et in hac parte dili-
gentius inuēdum in etate. qm̄ nōnūq; patiens septuagena-
rius est et fortior: magniq; sanguis educationi sufficiens. hoc
autem fit si pleni sit senex corporis mediocritasq; coloris et per-
fecte: et ferate mēborū virtutis: q̄ iuuentis albi coloris. pin-
guis pilis nudus. rari corporis. hoc qm̄ aiāduerteris non ex-
pedit senem a sanguinis iminutione arceret potiori q̄ iuuentem
cuius hec habitudo est. Ille sunt quas phlebotomi auctores
leges scire expedit quas diximus: regulēq; et tramites quas
assignauimus. Cuiusq; aut venarum phlebotomie vilitatē
iam hoc loco exponemus.

Cap. 3. de eaz q̄ phlebotomā q̄ritate et eaz vilitate.

Venarum que minuantur vilitatē co expo-
nimus loco quo de passionum
et morborū diximus medel quibus phlebotomia ne-
cessaria ē. f; hoc ipsū presentī ponimus loco quo lectoris in-
telligētia facilius admittatur. Dico ergo quoniam que mi-
nuuntur vene in hoīs corpore. xxxij. quarū. xij. in manibus
sūt. media stine. ij. cephalice. ij. basilice. ij. alares. ij. cubiti ebor
de. ij. et sclemie. ij. In collo et capite tresdecz. due tēporū vene
due que post aures sūt: due in oculoꝝ angulis. organice. ij.
vercicis vena. frontis vena. pupis capitis vena: et que sub li-
gua sunt due. In pedibus octo sunt vene. vena due in genu
viriūq; exteriori pte. saphene. ij. scie. ij. pectinis pedis. ij. sūt
itaq; xxxij. Et media stina quidē vena illa ē que in cubiti
ē fonte. illic dēq; a latere sinistre: eiusq; iminutio. pdest pas-
sionibus et morbis qui in mēbris sunt a furculis vsq; sub hy-
pocūdrijs positis. Cephalica autē illa que in superiori
est brachij parte a latere extranei consinitibus: eiusq; phlebo-
tomia morbis medetur et passioibus qui mēbris accidunt su-
per furculas positis et fluxui sanguis a iuribus mēto. Et
vero basilica illa ē vena que in illic dēq; brachij inferioribus
videtur sub media stina: et eius iminutio passionibus vtilis ē
inferioribus que sunt ab epatis termino et pleniorq; pedū
membrar: et mulierū sanguis fluxui atq; ab inferioribus ad su-
periora materias ptrahit. Basilica autē alaris vena est q̄
basilice supposita ē sub cubito statuta inferiori ab partis ex-
tranecriticis: et eius phlebotomia passioibus prodest que pe-
ctoris accidunt et pulmōi. diaphragmati et anhelitus angustijs

Frōtis aut vena est illa que in fronte stat recta: et phlebo-
tomata doloribus capitis prodest: maximeq; his que capiti
sunt pupi: quē admodū ait hypocras. Cui dolor in capitis
est pupi: frontis incidat venā. prodest quoq; cephalice et oculoꝝ
doloribus. Que aut in tēporibus sūt phlebotoma-
te cephalice cōtinue medētur et diurne. Et verticis ve-
ne iminutio vlceribus et pustulis que in capite sunt prodest.
Profut q; tēporū vene minute cephalice: vt dictū ē diurne
et emicranco et ad cō oculos acuta dēcurrat supfluitas. Que
vero p^o aures sūt vāz icisio. emicrēo et pustul q̄ i cute sūt ca-
pitis cōfert. Et q̄ oculi anglo ē vā mīuta oculoꝝ medetur
doloribus vt purigini sibile et obthalmie veteri. Et vene
phlebotomia doloribus prodest oculoꝝ. et adustionib? que
in genis sunt emoroidibus quoq; et purigini ac pustulis in
naso lentiginibz. Et que sub lingua est vena minuta iugu-
lationi prodest si eius diuturnū fiat tempus. Eius autem
vene que in ceruice est scotomie que sit ex sanguine prodest in
cūto et anterioribus capitis doloribus. Vene aut que i pe-
dibus sunt has habent vilitates. vena que in genu ē extērio-
ribus iminuta. venū medetur doloribus et apostematibus et vesi-
ce dolori iliorūq; doloribus quoq; matricis et coxarū ac mē-
struorum amputationi. Saphene autē phlebotomia ma-
tricia prodest et doloribus et apostematibus et que ei contin-
gunt plectribus. queq; testibus accidunt et femoribus. cruri-

bua & mēstruorū cōclusioni. Scie autē vne incisio genuū confert doloribus & sciaticis. Sicq; & vne que in pedibus sunt carum iminutio prodest sciaticis si nō illa inueniatur. o; āt barū cuiusq; iminutionē a cōpētū fieri latere quodq; passiōi oppositū ē. si passio fuerit in latere dextro & iminutionem fieri in sinistro expedit. sin e contra. Vtere āt maxime phlebotomia quā sanguinea superfluitas in corpore ē profundo. Quā autē inter cutē & cōfina. cū sitis euacuabis. Quā autē inter corporis profundū & cutē superfluitas erit. cū irrudibus euacuabis. Est autē phlebotomia formos euacuatio q̄ sitiarū: sicq; & irrudies formos euacuāt q̄ sitia. hoc est qd de venarū phlebotomia approbare volumus nō pulsantū & earū vtilitate. Venarū autē pulsantū iminutio cuiq; prodest mēbro in quo sanguis adunatur calidus subtilis & nocēs. si proxima illi minuat arteria. siquidē hec arteria magna nō fuerit prodest ēt & si hōi in operiēns dolor inueniatur intrā vī puncturā sentiat. debet ille dilatarī dolor & ad certa in al circū cōfina trāsī.

Capitulum. iij. de arteriarū amputatione.

¶ nūq̄ phlebotomātū incidit oclētum. in basilice iminutione quā phlebotomi extremū ad arteriam vsq; extenditur. cōluitq; sanguis nec eius cohibetur exitus. Est autē arterie sanguinis signū q̄ cū exitus cū salubris sit & illi color rubens clarus. hoc si acciderit & nō pferat medicamīa strigētia sed nec adurētia arteria o; & rimari & amputari. amouebis itaq; cutē a loco arterie & reliqua segregabis corpora que circūstāt vt carnē: sed cū sēne ra suspēdes. tunc vtrūq; latus ligabis cū filo serico fortiter & firme & in duo sic illā mediam incidēs eo loco quo phlebotomum incidit. medicamināq; adijcēs solidantia vt aloem. sarcocollam. sanguinē draconis. candarum & his similia. fascijsq; arctēs ac vitiis.

Capitulum. 5. de apostematis aponisima dicti medela.

¶ Vnus apostematis cās & signa illo ostēdim⁹ loco quo de morbozū in cutis superficie accidētum signis discernimus. Est āt apostema qd ex arteriarū accidit ruptura & scissura quā cuti vilius aut contritio nō supstat. Illoc ergo apostema quā in aliis cōtingit aut inguibus aut collo. aut alijs huiusmodi locis in quibus arterie sūt magne nō o; ferri adhibere curā: qm̄ si feceris. sanguis erūpit & cōluit patēsq; depert. Quā aut in paruarijs est loco arteriarū tūc eius incipēda vt dicta est cura: o; i longum cutē findere. & qui in loco ē sanguinē extrahere: & arterias discooperiēs oio corporibus denuda circūpositis. & cū sēnara arteriā suspēde. Dehinc aut sumas acū i qua filiū disposueris sericū & sub duabus arterie imittēs extremitatib⁹ sicq; nodans filum incidēs: sicq; & in altero facies latere. tūc locū sanguine purgabis: & sanguis loco pānus superpones vino insusum per horā. sicq; puluerē supmities carnes adducentem: post quē vnguentū ad idē. Et si apostema hoc ex arterie factū est fissura. quātū potes cū digitis ex ipso apprehēde apostemate cū cute. tunc acu sumpta cū filo serico optime cōtorto sub apostemate ab altero insigēte latere eo in loco quē apprehēdisti & fortiter ligās apostema p medium finde: oēmq; qui inest sanguinē extrabe. Tūc aut ab omni incide forcipe latere vsq; loci terminū quē ligasti. & sic fasciam appone quā vino insuderis & oleo: vnguentūq; carnē adducens

Capitulum. 6. de arteriarū que post aures sunt amputatiōe

¶ Proximus arteriarū q̄ p aures sūt labasse pdesse amputationē & oclōz croniciis dolorib⁹ passioisq; scotomic deē p⁹ q̄ pilos erradās o; q̄ aurū vicinatur pibus & arterias inueltigia. quoniam sub digito pulsantes iuuenies vt innēctis locum signa encaustro & sic arteriam versus os amputa sitq; amputatio sub duorum q̄ritate digitorū. Quā autem arteria sub digiti sensus nō cadit. oportet ab auris ra dice ad exteriora. iij. mēsurare digitos strictos & sic locū finde & arteriam in latus amputa. vt sanguis eo vsq; exeat vt fiat albus. pertinget aut incisio vsq; ad os. Et quā media exierit sanguinis q̄ritas siphacem quā super os est capitis finde ne forte calidum illi accidat apostema & os abades sicq; in cisionē cum licinijs ex pāno stringes & reliquorum deinceps vulnerum curam adhibebis. Quod si carnis productio imoratur super os scalpere ipsum & abadere o;.

Capitulum. 7. de arteriarū q̄ tēporibus sūt abstractiōe.

¶ Antecedentibus diximus. qm̄ arteriarū que in temporibus sunt abstractio emigrante prodest & oclōz doloribus croniciis & catarris calidis occurrentibusq;

pungentibus. & apostematibus que i tēporū sunt lacertis. Si igitur de diurne fiant passiones. nec alia per medicamentum confert cura. arterias duas abstrahere expedit que in temporibus sunt. quēadmodū assignabo. pilos igitur abrade tēporum. & arterias palpa cum digitis donec puenieris. Et si difficilis carū est inuētiō. aquam loco calidam instilla & cataplasma & sic locus palpa. vt inueneris collū cum plena stringe fasciā quatenus repleantur arterie. & manifeste appareant. sicq; attramēto signa. tunc alicui impera ministrozū curez quē loco superest digitis apprehēda subleuare: & curez finde manifestus. tunc ab vtroq; latere cutē cum sēnaris subleuabis & arterias ab omni parte nudans corpora amputabis circūposita quatenus manifestantibus appareat & omnibus circumiacentibus liberetur corporibus. Et si quidē arteria subtilis fuerit ad superiora eam extendere cū sēnara cōuenit. & ab vtroq; suspensam incidēs latere. eiusq; frustū educēs. sicq; quod inter duas est ligationes amputabis & medicamīa iniicies vnguentūq; adhibebis. Quod si magna fuerit arteria findas illam & sanguinem iuxta quod opus fuerit extrabe. sicq; cū filo serico duobus in locis ligatione vtre & amputatione & sit inter vtrumq; riuū digitorū q̄ritas & sic quod medium fuerit amputa. medicaminibusq; vtre carnē adducenribus vt puluere croco. & medicamine ex sarcocolla cōposito & aloē. thure draconis sanguine & fasciā suppone. atq; sic cū vnguentis cura.

Capitulum. 8. de chyrgia que in carne fit. & primū de sitia & eius vtilitate.

¶ Chyrgia que in carne exhibetur: alia amputatio: alia incisio. alia coquendi officium. Et in quibus vtimur passioēs alie omnibus accidunt mēbris corporis sub vna figura & earum vna est cura: quēdā autē quibūsdā propriē sunt mēbris sine alijs & cuiusq; capz cura alteri? cure diffonās est. Et que i oibus mēbris similis est cura: sitia est superflue carnis abscisio: & incisio nodationis & canceris: vlcetum in aliorū & clauorū veruicarum & sagittarum eductio ac inherētiū corpori. Cura autem propria mēbro cuiq; vt vngularum oculi remotio & superflue que in naso est carnis amputatio: alieq; huiusmodi passiois cure que mēbris propriē sunt. quēadmodū deinceps dicemus iuxta mēbrozū ordinē a superiori incipientes vsq; inferiora. hic aut de ea tractabimus cura que in omnibus est mēbris cōmunis a sitia primordiu fumentes & eius vtilitate & his que cā sequuntur. Sitia tribus vtimur modis. p⁹ est cū incisione. secundus est vacua sine incisione. cum igne tertius. Et que cum incisione fit. aut in pnis vtimur ea pueria quorū etas phlebotomū nō admittit si corū ex sanguine fuerit passio phlebotomic loco. Et si quidem passio in capite est uat oculis & his similibus: sitas ponere expedit in capitis puppi. sitq; earum incisio que spissum nō trāsgrediat cutis. Si autem passio buie proxima est capitis loco collo sitia apponitur. quoz in capite sunt trahens deducat. Et si a medio in remotiori loco attrahere volueris. sitiam iuxta scapulas pones. Nōnūq̄ autem apponimus & brachijs cruribusq; propter eos qui his in locis sunt morbos. viri poro & mulieres sitijs cum incisione vtuntur quo malus extrahatur sanguis a mēbrozū profundo. simulq; cū sanguine mali educantur humores. Et si modici fuerit extrahendi sanguinis necessitas oportebit incisionē nō profundam fieri. Si multum opus est ducere. multa sit incisio & profunda. Et si te nūis fuerit sanguis. incisionē in cute nō profundam exhibe. si crotas ad carnem vsq; profundā deduces. Et si ex alicui⁹ mēbro ampliorē sanguinis q̄ritatem volueris extrahere. incisio amplius profunda fiat. quāq; materia vtriusq; crotas tunc & subtilis mediū incisionē exhibe temperataz. Vtimur autem pluribus in locis corporis sitijs & cuiq; propria a scribit vtilitas. quibūsdā in passionibus maxime. ponitur in capite sitia & est palmo a supercilij remota. in capitis medium: q̄ corporis medetur grauitati totius. elephantiq; & fursurū capitis imoderationi vertiginisq; quā ex sanguine fiat. dolori quoq; renū & restiū apostemati. Et si eius loco vne quēvis arteria magna proxima est: arterie cauendū erit locus. ne forte illi incidat incisio: si & n. incidit. amputari sanguinis fluxus nō poterit. Et si amputari deorsum cōtigerit mēti of ficiū auditui & visui. Ponitur quoq; in capitis diuisione & coloris liuido faciei prodest sensum turbationi oclorū passionibus vt vlcetibus. scabiei fluxui stupori auditus grauitati. aurii pruriginē & percussionibus. nariū fetori. cephalice. & ois doloribus. Et in ceruice posita. puppi scilicet capitis super collū digitis. iij. quā puerozū prodest obthalmie & aurium do

loribus apostematibus. gravitati capitis et palpebrarum scabieque earum et lentigini. viciis et sibilis et fluxui. Et in faucibus que dolores medetur molarum et lingue. gingivarum apostematibus. obtalmie et aurium doloribus ac apostematibus. sed et in hac afflicta tremorem adducit et loci alborum. ponitur et in mento. cuius est vilitas pustulas et oris ulcerationes. Singiuarum apostemata delere. applicatur etiam spodium principis. que melancholicis prodest passionibus manicis. et anhelitus arctationi. cordisque si ex calido sit tremor. Et etiam que in latere ponitur ab iter scapulas declinat. epatis extremis. prima et est si manu polueris sinistra super scapula dextram ac alia percussis. cadit super aliquam partem in latere si nitro et sitia vocatur lateris. prodest autem veneni porri et splenis apostemata. a latere autem dextro. epatis ardori et apostemati medetur. Ponitur et inter anchas que emoroidum et fluxui medetur sanguinis. ac in tenasimon apostemati ac et per cussioni et mēstruis imoderatis. sed vixne sanguinis. ardori renū. et vixne aduersioni. testu ex corrupto sanguine apostemati. itero. vultus et eius puritatem. furunculique et scabiei igitur nec veneri si quum opus fuerit adhibeatur officii. Si autem sine necessitate quis ea vitatur. doctum debilitat renes extenuat et eorum ad ipse facit veneris imminuit. Et et crurum sitia. a canilla palmo aut digitis. iiii. sub genu. in cruris manifesto. educiturque ab inde itante hōis sanguis que cholere. prodest nigrez ac malitie. epilepsie. apoplexie. mēstris corruptio. singulationi. scabiei. puritatem. oculorum tenebrositati. vertigini. sciatico dolori. Et o. quum super crura sitias ponere polueris. v. balneum patiens ingreditur et super crura aqua fundat calidam et hora deambulet quo eius tenuetur sanguis. sicque super scammum sedat et sitias sanguis exsugatur apposine. xxx. cititer vices. Ponitur autem et sitia iter mulieris mammillas que maxime menstruum sanguinis fluxus placat. Sz et in coris ponitur et mēstruorum coelusioni prodest. o. autem prius fortiter sugere sicque incisione exhibere. siqz hō sedes pedibus extensis et aduice copulatis. ponetque sitia in coxe superiori bus. Super genua quoque sitia disponitur. quum hō pedibus protēsis sedet. et hoc super ossum coxarum ponitur extrema et disgregationi proxima. atqz hoc ipsa genuū prodest apostemati et eorum incendio gravitatis et disgregationis dolori.

Et et rasche sitia que pustulis puritatem sabase. fissurisqz manuum prodest. Et oportet prius super quāqz manu sitiam ponere. fortiusque sugere. debinc incisione facta sanguinis educatur semis libra. Et super anum quoque sitia que doloribus eius et ardori. apostematibusqz et emoroidibus intesti. norumque doloribus medetur. hoc femora magnificat mulierum et nates et mēstruū educit sanguine ancharam et docti dolori prodest. Ponitur quoque inter duas sitia caullas. distorionibus prodest et debilitati et pedū fissuris. aduersioniqz earum et que ad eos sit materiei occurrit ac podagre. sanguis neqz deponit mēstruū. Et et que super humerum ponitur sinistram. prodest que splenis doloribus et quartane febri et cholere nigre superfluitantibus. Et o. sanguine qui bis eductur locis a quinquaginta ad viginti vsqz cētū ēē iuxta corporum complexionem in virtute et debilitate. ac iuxta quod opus fuerit et sanguis confuset corruptus. Nec vtro modū expedit in sanguinis educatione excedere. quoniam hoc stomachū debilitat et epas destruit ac refrigerat. colore in croceū imutat. hydropisum adducit. venerē minuit. cor debilitat. tremoreqz ei parit et paralysim morpheasqz generat albā et visum debilitat. oportet aut sitia que spondiliū ponitur in capite. largiore ēē qz que in faucibus et crurū sitia mediocriter. siqz in rascha sitia oibus bis maior oibus reponibus. Sitqz in caloris tēpore gravitas aut frigoris minor et in autūno longe minor qz in vere. sic quoqz et phlebotomia oēsque euacuatiōes quēadmodū alias exposuērūt. Sitia aut vacua sine incisione scilicet vitmur quum trāslatione opus ē materiarum a loco ad locum quēadmodū in calculis sit reuū. aut vt ad exteriora trahamus. vt mur quoque ea quā ventositatem dissolvere nobis ē propositū vt in cholica sit quum super ventris subplanum sitiam ponimus et in doloris loco. Sed et quū sanguine ad mēstrū qdptaz attrahere volumus quēadmodū in stomacho sit. quoniam sepius vt ad ipsam sanguine attrahamus opus ē vt calefact vitmur quoque ea in mēbris quibusdā quz motum et nō sensū amiserint. attrahimus sanguine ad ipsa et calorem. Et siquidem hoc manu cōtingit. ponitur super humerū sitia et sic sagitar. Debinc super lacertos et tenuiter fugitur quatenus sanguis aduenerit debinc aufertur et iterū apponitur post vicia aliorum super brachii prope raschā. Sicqz et in pede faciedum est et in omni quod motu priuatur mēbris. hocqz femel i

mensē. Vitmur quoque illa et in patientibus narium sanguinis fluxum. si fuerit imoderat. ponimus nāqz sitiam super vētris lacertos. si fuerit a dextra nari fluxus hic et in epatis paries. Ad si a sinistra. super splenis deopertit prece. hoc nāqz modo sanguine a capitis partibus ad inferiora deducimus et cruris ptes. Sic et in mēstruorum mulierū fluxu facies si modum transgreditur. ponet nāqz sub papillis sitias. Ponimus quoque et super costas vacuam sitia fractas. quum depecta est et quo ad supiora illam reducamus. Sz et super aures quum in eius fistula ē aut sanguis occurrit multus. locamus nanqz in sitia aurem et fugimus. sicqz sanguinem attrahimus et educimus. Et quum fistula quedā in mēbro carnofo apparet. estqz in eas sanies inclusa sitia apponimus. debinc euz vnguentū basilicon discrimamus in oleo dissoluto rosarum. Sz aut in huiusmodi locis sitiam nō ponere. corpore non purgato. Sin superfluitates attrahentur male ad egrotans membrū et nocumētū sit maius. Sitia aut que cū igne sit necessaria est quā a corporis profundo ad exteriora educenda est materia quum in mēbris alicuius interioribus generat non aliunde influens ad mēbrū egrotans. fortiterqz illā ad exteriora educere iucubuerit necessitas. Et quotiescūqz que attrahitur materia amplius est et ignem deest esse fortiorē sit ar hoc sic. Sume sitiam aut cipbi modo factā phialam parua et eius interiora aqua lenias et bambacē accipe nō pressā sed distructum in parvis. hūc igne accēdas. et in phiala ponet. sicqz loco applicabis. qm vētris subplanū aut quoduis aliud attrahet mēbrū. vt auferri nisi vt non possit. Ibec igitur sitia vmbilico apposita torridibus prodest molestia et colice. si ex viciis fuerit. mulierūqz mēstruis. et matricū ventositati. sanguis mēstruorum crositici. et eius exitu difficilis. sin copiaz quum ex mēstruis sit et matricis frigore. būditatē que ex coitu emittit a vulua emulgit. Et et que super stōachū applicatur. prodest eius crosse viciis frigiditqz et ipz calefact būditatē que i eo ē purgat viscosas. et h cū sitis sit magnis. aut fiat q ignis pferat calorem. iuncto p oleo loco bant. et sic sitia supponitur et fugitur quo cūtem attrahat et statuitur. sicqz duabus illā dimittes horis. Quum autem multum erit incenditū aperies. per hora quicquē iterum appones donec mēbrum calefiat. Et in oibus quas diximus sitie spēbus oportet sitiam que singulis apponitur locis iuxta mēbrū ēē quantitatē patientis. qz quod egrotat mēbrum magnū ē et latus et sitia magnā. sit si parua. ipsa quoque pua adhibeatur.

Capitulum. 8. de incisione emissionū furunculorum et apostematum.

Portet in apostematibus et emissionibus medicamentibus vt maturantibus vt diximus. Et si emissiones et apostemata in locis fuerint carnosos. vt coris. cruribus. lacertis. matib. brachijs et expectandū tibi ē. donec eorum cōpleatur maturatio et fortiter molliantur. aut tēnuerit sicqz et incidas. Si etenim anteqz maturentur incisione adhibueris. rubiginis fluxus tēpus proleat et eorum fordes multiplicentur et nōn qz vult neris labia durefiant et fides profundū. proleatqz eius curatio. Et si prope disgregationē emissio fuerit locaqz in quibus nerui sunt et ligamēta. nō expedit eius maturationē proleat. sed optime aperi. ne forte neruos corrodāt et ligamēta disgregationē sanies et cordas et mēbrū fiat debilitas. In cisionis autē qualitas huiusmodi est. oportet incisionū super emissionē ponere. a loco qui sanus est et qui insunt sanguinē et sanie extrahes corruptos. aliaqz corpora putrida donec oī no purget. tūc cū pāno totum implebis lineo perfecte. quo repleto hoc ad oīa perueniat loca vacua et cū fascio stringas. post hec secūdo solue die et si emissionem mundam inueneris bābacē appone veterē cū butyro et opime torū implebis quo ad oēs attingat cōcūitates vsqz dū vulnus oīo mundatum intelligas a forde et rubigie. post hec aut cū vnguentis vt affignatus ē curabis. Expedit autē quum emissio magna fuerit et incideris illam non semel euacuare ne forte patientis debilitetur virtus et sinecopis accedat. maximeqz si eger debilis fuerit. sed paulatim tibi erit educenda sanies duobus dieb. aut tribus patientis examinata virtute. Et si in alarum aliq fine sit emissio. aut inguinibus in lōgus icides. quo ei citior fiat cicatrizatio. Ad si sup lacertū vt brachij. aut cruris ab vtro o. qz lacerti icidere latere duas incisiones sicut altera ad alteram transeat et lacertū non attingat ipsum. ne forte incōmodum illi accidat sanari difficile. Tunc cū bambacē implebis ab vtroqz latere post purgationē et sic cura vteris quod cū vnguentis sit et deficiantibus medicamentibus quēadmodū

als expositum est.

Capitulū. x. de salabe glandis et nodositatis cura.

Landis

Spes quorū sunt alio expositum lo-
co. cāsq; et signa. Eius autē cura ē
īpius denudatio et a suis eductio locis. hoc autē sit sic
Curē ab ea findes sic vt ad eus nō attingat folliculū et cōca-
uitatem. Tunc eius folliculū suspendes cū sennariis quas
mimister tenebit: et tu illam excoziabis caute. caueasq; follicu-
lū scindere et integraz studeas extrahere ī folliculo suo qm̄
hec vtilior est cura: et sic vulnerū cura locū curabis vlcētiq;
si folliculū cōgruit scindi parū: cū sennara suspēdatur.
et semp subsequere donec totū emittas. Et si partem aliquā
extrahi contigerit. nihil īi de eo dimittas. et sic oīz curabis
vlcēti cura. si folliculū ps aliqua remaneat quā difficile
sit educere: medicamē accedat illi accutū quod illā deficiet et
aduret: de hinc butyro subsequere donec laxa fiat et eruatur.
Et si relique eius alique super sit: medicamen tētrū applica
acutum: qm̄ si in loco aliqua eius remanebit pars cēt ipsius
cā gnātiōis iterūq; rediret. Nodositās autē et glans quz
curande sunt inuēdū et si salabe p̄similis ē: cū illius sanabis
cura. si ex illius nō fuerit genere et nodatio est dura. vtē-
dum erit bis que in cura diximus medicaminūz vt vnguentū
dachilon. et alijs. si nō proderit fortius illā percutias cū
quouis duro donec corūpatur et laxa sit qm̄ sic deficiet.

Capitulū. xi. de scrophularum medela.

Scrophularum

causas et signa atq;
cū medicaminibus cu-
ram als diximus. Et si medicaminū cura nihil con-
feret: tūc ferri adhibēda erit cura. Et hec eius assignatio. cu-
tem ab eis findes per longū quēadmodū et in salaba factū ē
et vsq; īp̄m findendo nō attinges apostema: de hinc cutis la-
bra duo cum sennara extēd: ipsamq; excozia et omnia amo-
uebis ab eis corpora circumposita et pedetentim ipsam extra-
hes: quēadmodum in salabe cura assignauimus. Que autē
barum maior fuerit cū sennara illā extrahes et ad superiora
extēdes siq; excoziabis donec oīo circūpositis li bēs corpo-
ribus. Cauendū autē ne aut neruū pungas aut arteriā am-
putes si forte in loco fuerit. Et qū forte in aliquam cadet ve-
narum fissura. liga illā optime et amputa. ne agendi pedimē-
to sit bonitatis sanguinis emissio. Et aut scrophulam ex-
traheris digitum loco inducas et diligenter ne forte alia insit
scrophula inuestiga parua. Et si quam inueneris denuda
et extrahet: et ne queuis restet studiū dabis: vt aut purgasse re-
locum intelliges labra cutis adnā et si superfluitas est in ea
que extēdi possit propter scrophule magnitudinē absciso su-
perfluo partes insue et loco cōmensurata cute pulcrem sup-
pone crocū et reliquorū curā adhibebis vlcēti.

Capitulū. 12. de cancri cura

Vias

dictum recole cancrum apostema esse du-
rum cāsq; eius et signa protulimus et cum
medicaminibus curam. ita et si per modicū medicamē
conferant. superest aut nobis eius cum ferro qualiter fiat q;
q; sit cura dicere. Dico ergo quoniam apostema hoc oībus ac-
cidit in mēbris sed sepius ī matricib; et muliez māmillis. Et
quod ī matrice est nullā admittit cure ferri vti. qū autē ī mā-
millis aut mēbrozū aliquo manifesto. in quo magne nō sunt
arterie nec ipsi viciniatur nec nerui insunt magni. tunc omne
hoc apostema a mēbro abscondere o; et ruz rāsozio perfectū
omnes canabīs partes donec nulla eius super sit radix et san-
guinē exire permittit. nec eius auferas fluxum donec circum-
positus qui erat ī venis sanguis crosus et melācolicus efflu-
xerit. ita deinde locū cū vnguentis et medicaminibus quibus re-
liqua curantur vlcera sanare molieris.

Capitulū. 13. de verrucarum clauorū ac formicis cura.

Erruce

et clauī in multis apparent et corpis
locis manifestis. Et clauī quā tan-
guntur aut mouentur ledunt eorūq; cura succisio:
oportet ergo omnia que circa verrucas aut clauos sunt ex-
plicare et cū forficibus fortiter extrahere. atq; cum pbleboto-
mo aut simili quouis abscondere et oīo illud quod inueneris au-
fer ne forte redeat. Et si ab eius reditu quem abscondideris se
curus vis fieri cū cauterio fortius calfacto eius radicē coq;
hec de clauis. Erruca autē adunādo absconditur. Sūes
nāq; pilū fortem. aut filiū scitū optime cōtorū et cū eoverru-
ce radices fortius asfringes decideret etenim: vifum aut mēū ē
illā cū ferro funditis erueret et radicē coqueret cū cauterio:
aut cū medicamē acuto. qm̄ citius sanatur: et nō eius timef
reditus. Formix autē pustula est parua et in cutis celata. p-
fundo vt diximus. eiusq; cura cum medicaminibus. que sit ex

positum est. qū de morbis diximus manifestis. Quz ergo ni-
hil confert medicamina. cura adhibenda est ferri. Explica-
bis itaq; oīa que circa pustulā sunt cū pbleboto mo et sic cum
forficibus extrahes et cum pbleboto mo cui caput est rotodū
succides. Sumebant aut antiqui fistulā ferri subtilē iuxta pu-
stule quantitatē: eiusq; caput super pustulā ponentes paulatī
īprimēbāt et abscondēbant a radicibus. De hinc medicamina
appone deficiētia. quoniam per gratiā dei sanabitur.

Capitulū. 14. de vlcēti pellimorū cura.

Leera

pellima q; vocatur rodentia a mēbro
abscondere opz vsq; locū cauare sanū
et ex ipso quoq; sano paulatī: quo radicitus omne
quod putridū est auferatur. siq; deinceps bis quibus vulne-
ra vlcētiq; curamus recentia medere. Itā opz aut bis ope-
ram dare nisi certe virtus valida fuerit que sufficiat et pauci-
ti odores offeres locidos et cum cōtritorū aqua carniū pa-
sces cum vino facta. vinūq; propinabis tenue et mixtū quo
ipsius roboretur anima et curam perferat.

Capitulū. 15. de sagittarum et inberentium educatione.

Atuendum

pius est et si sagitta in nobi-
le nō cecidit mēbrum. vt ē ce-
rebrum. cor. epaz. et eius locus exterioribus est pro-
ximis corporis: abstrahere illā si ad huc ei lignū est o;. Sin
aut forpices sagittarū inducas et sagittam totis asfringe vi-
ribus. et fortiter abstrahet. Et si forpices vuln? nō intrāt et os
eius locū dilata cū pbleboto mo aut incisio: et sic forpices
imitēs sup loca diligēt? sagittā fort? retrahet. Et si si os sa-
gittā cecidisse inueneris. os ea pcutias et ī ptes sbmoueas bis
aut ter. et sic attrahet. et si sagittē pēne suū ī diuersa pte fies-
q; ne te attrahente dum exit corpa que illic sūt icidas. vuln?
plurimum dilata et forpices inducēs pēnulas optime compsi-
me. quo adiuuicem reducantur et sic attrahens extrahet. Et
si a sagitta ferrū eductū ē ipsūq; profundū et occultus tibi
ē locus. oportebit panēri imprece vt erectus ea stet in figura
in qua percussus est bora erat et tunc palpatioe vt aris et in
quilitōne digitorum donec inueneris. Et si quo intrauit lo-
co propinquior est finde illū et dilata quēadmodū diximus
et forpibus inductis sagittā apprehende et attrahet. Quod
si in oppositum perlata est locū sagitta ab eo quo intrauit. la-
tus finde illud eo in loco quo sagittē intelligis ē caput. et in-
ductis forpibus inuentā apprehende et abstrahet. Quod
si sagittē vsq; ad locū forpices nō attingerint. organo quouis
eo inducto quo subijt sagittā loco ipsam impelle quibus sagit-
te impellatur. vt ad apertionis os appropinet tuncq; forci-
pibus apprehensam inductis attrahes educas. Et educeris
sagittā considera ne forte pēnas habuerit et in vulnere sint cō-
fracte. Quod si intellexeris inuestigande tibi restāt et educere
oīno moliaris. Quā autē sagittā educeris et pēne nō super-
erint. locū oportebit insuere si cuiusmodi ē aut medicamina sup
inijcere cōglutinātia vulnera. Si aut post sagittē educio-
nē apostema fieri contigerit. patientē pbleboto mo: locoq; la-
tis pinguedinem applica et sandala intibez aquā ac quēssa-
re et semper vine. solatriq; et familia. appone at et sandali fasci-
am siccā. Simul aut cauidum quā locum findeas quo sa-
gitta impulsā ē. aut quā illas impelles et ne in loco. neruus sit
prouide aut arterie aut mēbro certe nobili locus hic proxim?
sit. Si etenim horū quidpiā fuerit. tota tibi molendum instat
diligentia ne horū quicq; ledas incidendo aut scindēdo. quo-
niam nōnūq; vtilius ē suo sagittā loco permittit q; educere.
quā aut nerui timetur aut arterie incisio aut scissura. aut
mēbrum aliquod nobilium ledere. vidi etenim ipse quēdam
cui sagitta in stomachi partes incidit et siphacē scidit. stetitq;
inter thirbū sagitta et stomachū. nec potuit educi. remāsit ita
q; suo diutius in loco. nec ledebat hominē nisi quā ciborum
fiebāt repleto. Simul autē intēdū quoniam sagittē nōnū-
q; veneno infecte sunt. qd si intellexeris carnē circūcauare cō-
ueniet. cui sagittam contigit et incidere. siquidem fieri possibi-
le ē. Sagittam autē veneno infectam ex ipsius carnis depre-
bendes colore. declinat nāq; aut ad luorē aut ad ingredinē.
Intuere quoq; et si sagitta ossi infixā est ipsiq; fortius ad-
beret et forpibus qū concussis nō mouebit. oportebit que
circa sagittā sunt cauare vsq; ossi ipsū appareat os. quod aut
cum illo incidēs organo quo ossā amputantur. aut certe cir-
ca sagittam foramen molieris. quatenus eius dilatur os. et
sic ipsam abstrahēs educēs. Quā vero sagitta in princi-
palimū erit aliquo mēbrozū. aut cuius magna est vtilitas vt
cerebro. corde. pulmone. epate. stomacho. renibus. vesica et si-
milibus et moriē animaduertis. sagittē educationē nullam o-
bis operam. Si autē signa non agnoueris moris. eius mo-
x iij

liaris educatione. quoniam cū modi homo nonnunq̃ morte liberatus sanatur: videtur etenim cuius intestinis sagitta incidit: rat: et vulneris loco stercorea emittuntur: adhibitaq; cura liberatus et sanatus est. Refert quoq; nonnulli se epatis partes vulnere ductam vidisse. ossaq; et tibiū. nec tam mors abinde accidit: ideo ergo cum locis incidit his sagitta virtusq; valet et mala nō se presentant signa. eius om̃o molire educatione quoniam mirabilis rerū deus auctor: hominē morte fortasse liberaret. Si etenim in huiusmodi sagittas locis dimiseris patientem in morte defert proculdubio. Et siquidē scire volueris quo interiorū mēbro sagitta cōstitit signa que assignam? speculari hec sollicit. Cerebro quidē si vulnus incidat et ad matrem vsq; attingat spissam egorati cephalica sit molestia et in oculis rubor et inflammatiō. hominis imutatur color: animus cōfunditur. Quod si ad subilē vsq; matrē attingit. vir tatus fit casus. vox tollit. nasus icuruat: fames rejicit: naris et sanguis auribusq; ardet et humiditas. Si in pectoris concavum vsq; sagitta perferatur vulnusq; latum fuerit eo aer emittitur et si cordi incidit illam videbis tāq; cupiā in fixā solidā. et sanguis exibat niger si quidē locus illi quo exeat fuerit. sequiturq; eiusmodi extremorum: frigus sudorq; et sine opib; acq; mors. Et si pulmoni sagitta incidit et vulnus latum est sanguis emittitur spumofus. Et si eiusmodi vulnus non est quo sanguis exeat. patētis imutatur color: anhelitus fit creber. Et si diaphragmati quod in pectore est sagitta infigitur vel incidit certe costis posterioribus anhelitus fit magnus frequēsq; cum vtriusq; motu humeri. pariterq; dolor fit gravis. Et si stomacho infigi prigerit sagittā et hec eius vsq; concavū perclata est et in loco largitas cibus exeat. Et si sagitta intestinis obuiaverit: stercorea emittuntur et nonnunq̃ intestinū foras et tibiūbus crūpunt. Quam autē inye hie sagitta incidit. vrina vulnere effluit. Signa hec in quod interiorū sagitta impulsā sit mēbrozū designant. Si itaq; i his que diximus mortis animaduertes signa nullā adhibe sagitte curā tā et si valida videatur esse virtus. Sin et valida ē virtus educere aude et molire toto molimine quēadmodū assignabo. Si capiti incidit sagitta et ad opimēta vsq; cerebrū impulsā et emittit quo vis modo nō p; oportebit capitis p; forare os circa sagittam et sic emittere. Ad si in pectore est. et nō abstrahi poterit. oportebit costē aliquid amputare. cui sagitta incidit aut quod inter ipsam est et sagittam. posita tansi sub costa eris lamina tenui. que siphacem custodiat. Sicq; et si ventri incidat aut vesicē sagitta. aut mēbro interiorum cui piam aliorū oportebit primū caute et sine molestia sagittam denudari. Et sic nec emittitur. fissurā dilatare expedit et ipsa educta loco medicamina iponere carnē adducentia. debet virgam et sicca medicamina vt alias expositū est. Et si sagittam penis aut arterijs incidere contigerit: aut ossibus. aut organicarū alicui. et arterijs que sub aliis sunt et in igitibus: et timueris ne te educente ferrum sanguis oīo effundatur. oportebit primū vreas aut artēas ab vtroq; cū filo ligare serico lafe fortē cōtorso. cū aq̃ imissis sub vena et nodatione robusta fideliz. Quod facto sagittā nuda. Et hoc te op̃ erat scire de sagittarū similitū educatione.

Capitulum. 16°. de aque cura que in capite est.

¶ Quoniam de ea dixim⁹ chyrurgie parte que morbozū ē et passio- num: quarū cura in oibus similis ē mēbro: iam nūc de ea dicemus que cuiq; propria ē mēbro: et a morbozū cura incipiemus qui capiti accidunt: de hinc aliorum exponem⁹ mēbrozū iuxta ipozū ordinē in passionē curā donec vsq; pedes attingamus. Hūc itaq; primū de aque que in capite est cura videbimus. Passio hec infantib⁹ in partu accidit cum eozū caput fortiter cōprimitur: quz ipsius volunt equalitatem informare moleste: aut ex passione interiori: aut venē fissurā: aut sanguis qui affluit imutatio: crosaturq; hic donec in loco fiat cruditas frigida. nec excogitur nec fames fit: Et qm̃ loca hec rara sunt: transit hec hūiditas: et inter siphacem qui super crancum est cutemq; transiit. Sūt autem huius passiois spēs. iij. aut eim hūiditas hec inter cutē et opimentum ossa cranei ab exterioribus opib; adunatur. Et ut inter os cranei et ipsū ab exterioribus velans opimentū. Aut inter cranei ab interioribus os et matrē crosam. His igit gbus inter cutem et cranei operimentū humiditas adunatur apostema accidit tactu molle: cuius color cutis est color simi- lis et sine dolore. et si digito cōprimas propter carnē paucitatem cōmouetur: facileq; apostema pellitur et hūiditas ab in- vicem separatur. Quibus autem inter cranei siphacem et os ipm̃ aqua adunatur: eadez hēnt signa. que et ante dixim⁹.

et est apostema sub os vt nec facile pellitur et carnis sentint digiti grossitiem. Quibus vero inter cranei os et ipsam adunatur aqua matrē apostema facile non pellitur nec molle est s; fortiter pellitur. hocq; pp ossiū infantū hūiditatem maximeq; si scema ab inuicē fuerint distincta: et per ipsa hūmiditas ad exteriora missa fuerit. hoc autē itelliges qm̃ quz ab exterioribus hūiditate cōpmes: citi⁹ ad cranei tēdit iterio- ra. et dolor in his est grauior et ossium capitis separatio fron- tis acumē ad exteriora et eoz oculi clati a gbus et lachryme pūpiūt multe. Et h̃mōi oīz curā adhibere non op̃. Quam aut hūiditas inter capitis cutē et cranei ossis operimentum cernit: et apostēa pūi ē. vt assigno cura: inde itaq; apostēa tia mediū semlī latū. Si autem inter operimentum ossis cranei et ipsū fuerit humiditas cutem duabus incidēs fissuris sese in medio apostematis incidentiū si quidē apostema ma- gnū fuerit. Quod per magnū est tres adhibebis fissuras in modū. t. greci. hoc modo. et humiditatē extrahes omnē Tunc fissuras has pāno replebis lino et cū fasciis ligabis. vitisq; sicq; tribus permittis diebus. Die vero tertio solues cū medicaminibus curabis et ruguentis quemadmodum et reliqua vulnera. Quod si carnis imozatur super cutē et os. p ductio. os ipsum leuiter rades et sic curabis.

Capitulum. 17. de eius cura in cuius oculos fluxus mul- tiplicabantur acuti.

¶ In huiusmodi boibus pilos abraderē op̃ a frontis loco quo tibi temporū appareant lacerti bos itaq; cauebis et patienti inferiorē mouere imperabis maxillā quo loco ma- gis appropinquant moti qui in temporibus sunt lacerti: tūc tri- bus frontem fundēs fissuris rectis et ad os vsq; perueniens eritq; cuiusq; fissurę longitudine duozū digitorū. et inter singu- las duas digiti. iij. Dehinc inducas aut organo lancee simile fissurę ipsi que tempore est proxima sinistro do- nec vsq; mediā attingat. deinde a dextra vsq; mediam et que inter fissuras est cutem purga cū frontis operimēto. tunc as- sumpto cultello qui dicitur seuqueba fissurę inducas prime et obtusum eius latus in partē fac ossis. acutum autē in cuius p- tem conuertere et ad mediā vsq; fissurā transmittes amputabis qz cū eo venas omnes et arterias que illic sūt. cutem vero oīo incidere caueas. Dehinc secundo cultellū fissurę inducē scde vsq; vltimā. venasq; pari ratione et arterias amputa. quēad- modū et in alia hocq; facies donec moderatā emiseris. Sāqui nis q̃ritates. post hec amputata fortiter cōprimēs loca. et qui illic adunatus fuerit sanguis emittēs. et sic licinia inducas. fa- sciasq; appone aqua infusā. mane facto licinia illa abstra- hes et alia vino et oleo oliue infusa imittēs. Et nostri domies tēporis oliue olei loco et vini oleū ponunt rosariū. super lac- ros aut tēporz pānū superextendēs sandalū et aq̃ infusū rosaz ne forte apostēa illis accidat calidū. die tertio fascias solues et vitas vtneris adhibeb curā vlcetūq; cū basilico vnguentō in oleo liquefacto rosariū et oibus reliquis quas vulneribus adhiberi assignauimus curis.

Capitulum. 18°. de findenda per latum fronte.

¶ Rons quozq; illius ad cuius oculos p; venas fuerit multas decursus. in latū findit Significatur autē hoc cum videris oculos macilen- tos et paruos: visum eozū debilem. angulos crosos. et palpe- brarum loca vlcerosa. pilosq; eozū cadere et ab oculis lachry- me defluunt tenues et valde pūgentes. patietis in capitis pro- fundo dolorem sentit acutū et molestū cum sternutatio suble- quitur: hec cum videris hac vteris cura. Primum a p; o- rum incipiens abasione: quo temporū manifestos hēas la- certos: quos et cauebis et in actione manus illis proxim⁹ nō fies. Dehinc in latum frontē findēs: et a tēpore incipies fini- stro. donec ad dextrū porrigaris. Simiende autē tibi sunt fis- sure extremitates in locis qui nō mouētur: sitq; fissura paulo altior fronte. s; scorum caue coronatū. ne forte ferrū illi ob- uies. Antiquozum autē quidā fissurā in medio incidbāt frō- te. Et aut os nudaueris oportebit inter extremitates venaz et arteriarū cum licinis et pānis spere: sicq; fascias appōs vino infusas et rosarum oleo. et cū vitis astringēs. Die facto secundo intuerē et si minutū conspicis apostema. vtile. Sin fascias iterum appone et sup liga: hoc vt recesserit os abra- de quatenus oriri in eo caro incipiat: et regimen quod carnē ad- ducit adhibebis. medicaminū. s. et vnguentozū. Quam tenim bis caro in locis fuerit orā: et cū continuata spissabitur cu- tis cum carne et astringetur. fluxusq; a venaz ore ad oculos prohibetur.

Capitulum. 19°. de palpebre superioris repressione et ci⁹

ad superiora extensione pilorum causa superfluum.

I pilorum productio palpebris fiat sup-
flua repressio utendum est
cm⁹ hec ē assignatio. Patientem supinū iacere facies
et palpebra involues. Et si qui supflui sunt pili longi fuerint:
ministranti quo manu illos teneat impera ad superiora re-
ducens et cum palpebre pilis adhibito mastice conglutina.
Si autem breues medio palpebre acum inducas cum filo
ab interioribus incipiens ad exteriora: sicq; palpebram sur-
sum extende. cum sinistra reuoluēs manu. tunc pblebotomū
a parte maioris pones anguli et sub pilis sinde superfluis ad
angulum procedens minorē. Nec vero fissura hec profunda
sit. sic etenim qui ad interiora inuerti erant pili ad exteriora
verteretur. ita tunc palpebram in suū reduces locū et que in ex-
terioribus ē palpebre cutē in medio stringes loco cū acu et fi-
lo tribus in locis et filis hos ministrū vt teneat iubebis et pal-
pebrā ad superiora extendens iuxta quantitātē que ab oculi pi-
los tolli videris moderatus. nec vero plurimū tollas intan-
tum vt oculū deturpes. tūc quā subtilissimū cutē iminues cū for-
picibus sicq; duas fissuras cutis adunabis: et nodosa in su-
es insuitione acū locis. singulis adunabis nec nodabis filiū
et amputabis. hoc pluribus facies in locis donec fissuras ad
beferis cutis. Tunc puluerē adhibe croceum et oleo insilla
ipsumq; fascia et cū vitris stringe. Sic facto secundo aut tertio
fila incidēs cū forcib⁹ educēs q; cū vnguentis locū curabis.
Et hoc laudabilis ē quo in pilorū in palpebris superfluo-
rum cura vititur. Est autē et alia eius cure spēs hec intucere pi-
los et si qui oculum pungunt. pili pauci sunt et nō multi s; duo
aut tres adinuicē proximi acū sumpta pilū immitte ex mul-
tis capillis et scriu filiū subtilissimū fortiter cōtorū filumq;
duplica et acū palpebre imitte radici loco quo pili vidēt. vt su-
perflui. sic pilū induc superflū. aut duos filū duplicatiōis lo-
co. acūq; et filiū abstrabe sursum quoniā pili cū filo exiunt.
Quod si inter hos fuerit pilos aliquis subtilis. pilū illi adde
forē ex palpebre pil' et simul cōglutina cū gūma quauis aut
mastice et sic ei quēadmodū et primo fecisti pilo.

Capitulum. 20. de separationis oculi cura.

Eparationis cās alias exposuimus q̄
ē. s. palpebrarū iminutio
et subleuatio vt oculū operire nequeant et sit tanq̄ le-
poria oculus. Et si oculus ex vlcis sit vestigio aut palpebre
insuitione et eius plūq; expēdiebat. subleuatio: eius cura pal-
pebre est fissura in solidationis loco dimittatur donec laxē
et in fissura modicū ponatur liciniū. ligenturq; donec sanet.
Et si separatio naturalis ē. superiorē o; cutē palpebre finde-
re in medio loco et in ipsa pone fissura liciniū in quo vnguen-
tum sit carnē adducens quatenus duo incisōis labra sibi nō
obuiant. carōq; inter vtrūq; producat. Si autem sepa-
rationē contingerit fieri inferioris cā palpebre replicationis
ad exteriora. hocq; ex ipsius factū sit insuitione. aut coctura
minus cauta. idq; palpebra reuoluitur: aut certe ex vlcis ve-
stigio acum sume in qua filiū pones cōtorū et palpebre carni
imitres replicate ab angulo oculi minori vsq; maiorē: si q pa-
tetur oculus sit sinister. si dexter ab angulo maioris vsq; mi-
norē et acū abstrabes quatenus filiū in duabus carnis super
sit extremitatibus. tunc assumptis fili extremis ad superiora
contrabe et cum pblebotomo incide. Et si quidē palpebre fi-
gura in priorē redierit statum et ad interiora declinauerit. hec
tibi sufficit cura. Sed si adhuc inuerfa est post carnis denu-
dationē oportebit sub palpebra sibiū ponere a qua caro ab-
scisa ē latū et ad interiorē sinde latum palpebre fissuras duas.
sintq; duarū extrema incisōnū in incisōis quā fecisti angu-
lis vt inuicē sibi obuiant. fiatq; ex eis angulus acutus qui
adunare fuerint vt sit simil' lauda greco. cuius hec est figura
tunc illā explicā carnē iuxta quod latius ē latum superi⁹
in palpebre cōfinijs et sic partes aduna disunctas cum filiis
duobus et cū filo insues sicq; abstices. Et si separatio ex
insuitione contigit. aut ex coctura simplici et planā fac fissu-
rā sub palpebrarū pilis in prima cicatrizatione ipso codē lo-
co et sic labra separa duo cum ligno et oī reliqua vt ere cura
quēadmodū in leporino prius diximus oculi. pulueremq; lo-
co intice crocēt et salis aquā ciminiq; oculo insilla. sicq; fa-
scia superponens stringe. mane facto solues et intucere. et si ca-
lidū accidit apostema cū obtrahie curā medeberis. sin colliri-
um adhibe rubetū et lenē et puluerē crocēt.

Capitulum. 21. de fissure palpebre cura.

Ma pma diximus

que qd sub palpebre oriatur cut et supioris eiusq; cās

et signa explicauimus. Eius autem curā hoc exponemus lo-
co. Sedere itaq; in tuo facies patientem conspectu et palpe-
bram paululū dilata egorantē atq; cu; pollice et indice paz
protende. Dehinc comprime qua cūsmodi humiditas inter
duos adunetur digitos: tunc ministranti tibi impera quo pal-
pebrā a medio trahat supercilio: tu antez a loco palpebre ad
inferiora paz detrahe. sicq; humiditatis sinde medius i latū
fiat fissura vne pblebotomatione maior. In opprimendo
autem expedit. vt ad pinguedinis huius attingas locum. ca-
neatq; tamen ipsā pertransire. ita dūcūq; etenim fissura ad
palpebre porrigitur interiora et vsq; oculi peruenit tunicam
primā. vt autem corpus hoc pingue quod fissurā diximus ap-
paruerit ad exteriora illud trabe: et si non apparet pblebotomū
iterum appone: et suauiter locum findes. donec appareat
apprehensumq; digitis et pāno molli in vtrūq; concutiat.
Ita dūcūq; autem sic dispones. vt primū carne denudes et sic
pānū sumptum aceto infunde et aqua: locoq; superpene. Et
sunt hominū nonnulli qui sal calefaciunt et in cauterij extre-
mo ponentes in fissura deponunt. quo omnē illas sal consu-
mat humiditatē. Dehinc cū fascijs liga et mane facto solue.
Et si vacuū calore videris et apostemate locum: vnguentum
appone et cum bezaso circumposita cataplasma et si apbo me-
mithe. Quod si apostema loco acciderit calidū. refrigerant
bus cura medicaminibus et reprimētibz vt memithe aliafo
sandalio: fusalo: bezaso. terra armenica. tritis et aqua infusis
quessare ac intube.

Capitulum. 22. de copularū inuicem palpebrarum cura.

Portet quum palpebras conglutinari conso-
lidanti aut cum comica contigerit tu-
nica sic curare. extremū sibi sub palpebra imittes et
cum senara suspendes. atq; sursum trabes et induces inter
palpebram et oculū paulatim. donec ab oculi tunica palpebra
amoneatur. Cavendū autē ne quidpiā tunice oculi incidās
maximeq; comice. fiatq; in oculo ab inde vlcus et nonnunq;
bine acumen accidit vne quum incisio tunicam pertrāsīt cor-
neam. hec vt feceris oculo ciminiū et sal cōmasticata infunde
et sub palpebra pānum pone lineū suauē. ne forte cum oculi
tunica iterum palpebra adunet et sic fasciam applica in qua
oui posueris vitellum. oleumq; rosarum et vsq; diem permit-
te tertium. tunc solues et collirium instillans albū diebus cō-
tinuis tribus per dei gratias curans sanabis.

Capitulum. 23. de grandinis et verruce cura.

Grandinem curans expedit patientes vt
in tuo sedeat pspectu facias:
et cū pollice indicēq; palpebre cutē extende: et ab exte-
rioribus in latū sinde: educasq; grandinem cū sibi extremi-
tate. aut cū quo palpatur extremo vel quauis aliare. Et si fis-
sura magna ē labra q; duo laxa. insuendo adunes: et super lo-
cum pulcrem appone crocēt. Si sit aut parua pulvis suffi-
ciet solas et fascie. Qd si ab interioribus grādo fuerit: palpe-
bram replica et sinde ab interioribus per latū: educasq; grā-
dine oculo aquā insilla masticia et salis cōmasticato: ū. et cū
fascia liga. in qua posueris oui vitellū et rosarum oleū: mane
facto solues et intucere. Et si quidē incaluerit collirium insilla
album in aqua liquefactū. sin aliquid colorari triti. Vt
rucam autē oculi o; apprehēdas cum paruulis forcipibus et
et cū forcipibus abscondens puluerē superperage crocēt: fa-
sciaq; qm cōglutinabitur et nō redibit verruca.

Capitulum. 24. de glande que in oculi est angulo ver-
cis carne supflua que in radicibus ē palpebrarum.

Superflua autē in oculi angulo glans ē
curanda ē modo Cum senne
ra illā arripies aut forcipibus: paululumq; ad supe-
riora extensam circūductaq; amputabis cum forcipibus: nec
vero multus sis ad eius extirpādaz radicem ne forte anguli
oculi carnem abscondas: oriaturq; abinde passio cui fluxus
nomen est. Hec vt compleueris oculo cimini aquam et sal cō-
masticatum insilla: fasciaq; oui vitellum astringe rosarum
oleo abiecto: mane facto solum intucere: atq; si locus inca-
luerit collirium instillabis album cum aqua dissolutum. Si
vero nullus fuerit calor colorati triti paz suppōe. Vt
cas poro cū forcipe arreptas. forcipibus amputa et puluerē
crocēt desuper puluerizabis sicq; fascia astringe. nō emz am-
plius reditū dabunt.

Capitulum. 25. de vngule oculi amputatione.

Magule medclā exposuim⁹. que nodū robusta
est. et oculū videntē nō operit alias. si
autē inualuerit et foramen cepit velare pupille expe-
dit patientē statuere supinū. oculoq; aperto penam sume co-
x iiii

lūbarū cuius plena sit extremitas et sub yngula intredue oculi. et sic acū obtusum fumus planus et pilū appone animalū crinis crosū acumq; ipsam per yngulā tranſi ab anguli pte oculi et ab alio extrabas latere: eductaq; acū pilū totum sub yngula tranſire fac vſq; pupille partē. yngul. mqs ſepa et ab oculo cū ipſo amoue ſi poſſibile fuerit. Dehinc ſenara ſupra yngule q̄ oculo ſeparasti inſige. extendeq; et parū introque et ſic ab radice amputa cum ſocij pibus. nec multū eius proſūdē amputationē ne forte angulū amputes carnes. ſiatq; ab inde que oculi dicitur fluxus paſſio. vt amputaueris ſalis et cimini cōmaſtorū aquā inſilla et facia appone ſuperpoſito oui vitello et oleo roſato. ſicq; liga. mane facio ſolue et ne inca leſcat vide. Si incaluerit colliriū appone album et cum obſt mē medela cura.

Capitulum. 26. de acuminis oculi cura.

Eunica vna ſi prozupit: nō eſt ei⁹ cura vt oculo viſus redeat: ſed vt oculi acūm recedat et turpitudō et quodāmodo reſormetur. Et er go eius cura vt acūm ſumas et acuminis imittas radici aut palpebre: parte inferioris ad ſuperiora. Dehinc aliā imittas acū in qua ſitū poſueris opacitū a pte oculi anguli que de xtre manu proxima eſt in acuminis radice et pertrāſce p̄mā ſines acū vt fuerat: tūc ſili incidēs duplicationē et acuminis pte ad ſuperiora ligabis. pte ad inferiora cū ſilo ſicq; acūm educes et ſal maſticēq; cōmaſticata inſtillabis et ſuper oculū faſciā pones cū oui vitello et roſarū oleo ligabiſq;. mane facio ſolue et colliriū inſtillabis albū oriūq; albumē donec ſaneſc.

Capitulum. 27. de ſaniet qui ſub cornea eſt cura.

Alienus in ſuo reſert libro quē magna artem dixit. quoniā vir quidā oculoꝝ moꝝ: bos curās qui diebatur boveſtes multos in quorū erat oculis ſanies ſanauerat. Statuebat enī patientes ſuper ſcānū ſedere ſed rectū et ab vitroq; ſumebat eius caput latere. ꝑctiebaturq; donec nos ſanē videbamus ipſas ad oculi inferiora deſcendere et ſtuebat. oculi autē aqua nō ſtatuitur aut oculo cū exiſtitur niſi ad inferiora ꝑematur cū multa ꝑreſſione quo eius iminuitur ſubſtantiā. Et poſt pauca dicit. Nos quoq; ſepius ſanē euacuauimus multa. cornea ſiſſa quādamodū aſſignabo. hac in ꝑaſſione expedit corneam ſindere tunica in loco corneę. ſiſſura que ad oculū nō trāſeat quoniā ſanies ſic exiſit et euacuabit: hac euacuata mulctis lac cui ſilia eſt oculo inſilla et cū facia liga. atq; deinceps vlcera oculi curā adhibebis.

Capitulum. 28. de aque oculi excuſſione.

Que oculi diuerſitates expoſui⁹ et cās ſignaq; alio huius libri loco et nūc eius referemus que per excuſſionē ſit curā: ꝑr⁹ demōſtrato in quibus eius ſpēbas excuſſio conſert. Vico ergo quoniā opz te patienti imperare vt oculū in quo eſt aqua claudat: tuq; ei⁹ cū pollice palpebrā ꝑreme ad interiora et in vtrumq; cōmoue latus tanq̄ ſi cōtinuas et diſtingas illam. tunc oculum aperi et eius intueri foramē: et ſi que in foramine eſt aquam abiuuicem videris ſeparatā et diſperſam. aqua hec nō firmata eſt et excuſſioni nō cōpetit. Si autē adunata ſtat et nō ſeparatur firmata eſt. Et ſignū aliud ꝑriorū melius. Quam aque videris colorē tanq̄ ferri climati. aut colorē plūbi aquā intellige ſtabilitam. et quoniā excuſſionis cura ꝑroderit. cuius autē color giſſeus eſt coagulata eſt valde et excuſſioni nō cōpetit. laudabilius autē adhuc vt patienti oculū claudere ſanū imperes et ipſi manū ſuperpone. tunc egrotantē aperi oculū in ſolis oppoſitionē. Et ſi oculi foramē videris dilatātū. intelligas cuiusmōi aquā excuſſionis admittere curā. Sume itaq; eius cure ꝑncipiū iuxta quod aſſignabo ſic. patientē in tuo ſedere cōſpectu impera in loco claro. tu quoq; in ſcāno ſedeas claro et oculum claudē ſanum atq; egrotantem aperi cum digito. tūc ſume mebetum organum ſalict cum quo excuſſio ſit et menſura ab angulo oculi minori iuxta menſuram ſibiꝝ crosſi tici ſalict mebeti parum a foraminis oculi oppoſitione. Et tunc mebeti caput acutū in loco pone et inſige fortius vt itroeat: mebetūq; ſentias. in locum perueniſſe vacuū: tunc cum ipſo mebetō in partē tendē foraminis oculi. et cū eius capite ad ipm ꝑerueni foramē. qm ſtatim mebeti corpus videbis manifeſtum in foraminē ſub tunica cornea. Deinceps cū ipſo deſcēde mebetō inferius paululū: aquāq; cū eo ad inferiora contrabe et in villis ſuſpēde vne: ſicq; ſepius facis donec a foraminis recedat loco quicquid ineſt aque. Jā tūc paululū expecta: et ſi nō redire aquam videris in locum: patientq; aliquid videt et intuetur: mebetum paulatim educas cōtorquēdo. Si autē locū aqua redierit ſecūdo illā deſpone et tꝑr-

tio donec ſtabiliatur: et ſic iuxta quod aſſignauī mebetū educes et oculo cimini aquā inſtillabis. ſaliſq; cōmaſticatorum: et cū facia liga: ſuper quā oui vitellū et roſarū oleū: et cū vitis ſtringis. Sic quoq; et oculū ligabis ſanum ne forte moveatur patiens illius ex motu. et egrū ſuppinū iacere ꝑrecipies in obſcura domo: et ab oī ꝑrobibebis motū: et vt ſternutantes caueat ruſſeq; et ſimilia: et oī illum ſubtili diſpones regimie vt pullus. rangis et ſimilibus. vſq; in dies ſeptimū: oculūq; quē admodū iperavi ligatus erit vſq; in diem hanc: et in alio exemplari. Duobus ꝑmictes ſic hebdomadibus: niſi forte quid ꝑiam obſtiterit: vt ardor aut apoſtēma quod oculo acciderat: tunc etenim oportebit ſoluerē ante ꝑreſinitum et calorū adhibebis curam. Qu autē die ſolueris ſeptimo: oculū: cū aliquo rum intaintione experire. Nec vero opz oculū experiri cū mebetum eduxeris: qm hoc aquā ad ſupiora reducit.

Capitulum. 29. de mori quod in facie eſt cura.

Mori autem cura quod in facie ſub genis eſt butiſmodi reſicā. Scalpes illum ant cum zaccara cōfrices illum et zaccara ſalubrior eſt et cōpētior. Poſt cōfractionē cū megeſſi laticapi te ſcalpes quosq; ſanguineus fiat locus: et multū ab eo ſanguinē educes et baſilicon ſuppōes. nec ſanguinē loco exterges. quaten⁹ loco conglutinetur. nec tribus auferetur dieb⁹. Die tertio loco butyrū applica tepidū et ſolia itbe ſupermitte. ne forte illud facia deſiccet. Sic facies donec veſiculas auferas loco purgato quō illū parū videris profundatum nec aliquid ſuper eſt mali: ſemiarū appone vnguentum quod cicatizet et ſingulis bābacē quā apponīs minue diebus.

Capitulum. 30. de auris que perforata nō eſt cura.

Auris foramē nōnunq̄ oppilatū eſt ab ipſius tēꝑore creationis et quādoq; oppilatio ex vlcetis ſit macula quod conſolidatū eſt. hec aut oppilatio aliquotiens in auris eſt profundo et nōnunq̄ in foramine manifeſto. Et ſi in auris profundo fuerit oppilatio. ille co ſalict operimenti quod foramē vellat. difficilem hꝫ curā niſi q̄ oīno eius perforationem cū oꝝāo nitimur ſubtili. Si vero imaniſto cum plebeotomo fundimus cui caput eſt curuātū paululū. Et ſi caro illic fuerit ſuperflua. expedit illā circūcauare et ſic loco pulcrē apponimus crocū et locū ipſo cū panno caraplaſtinamus linco. Qu ſi apoſtēma abinde acciderit calidū cū colliriū albo oportebit locū caraplaſmare aqua inſuſum roſara. Et ſi calor intra foramē fuerit. colliriū intra aurē funde. et ſi ſanguinis occuſus loco acciderit ſuper auris radicē porulace pone aquā aut virge paſtoris. aut bullici. ſimiliaq; ſanguinis amputatiā fluxū.

Capitulum. 31. de auris cura in quam lapis cecidit aut ſilē.

Lio loco dixim⁹ quēdamodū calculus aut granū ſi auri incidit educere quis molietur ſed quoniā nōnunq̄ grana incidunt et ex humiditate loci cā intumeſcunt augenturq;. et educi nequeunt. tūc auris radices ſindere oportebit a parte pinguedini vicina ſiſſuraq; pauca ipſime lunc modū tunc quod in aure eſt emittat cū megeſſi vltimo. aut alia re ſicq; ſiſſuram in ſue et pulcreſ ſuperpone crocū ac diligēter cura.

Capitulum. 32. de carnis in naſo ſuperflue cura.

Aſſio hec carnis eſt nariū productio atq; in ſolis conſideranda eſt radio. Et ſi carnis huius colorem videris liuidū aut nigrū tactus vult ab eius oportet fugere cura. quoniam ex materia ſit melan- cholica et eſt in cancri ſpē. Qu ſi aut rubet eſt coloris. aut naſi ractus molliſ et carnis ſub ſimil. tūc ad ei⁹ accede curā que bu iuſmōi eſt. Patēre i ſcāno ſoli oppoſito ſac ſedere et narem eius cum manu aperi ſiniſtra cultellumq; mirri folio ſimilem naſo imittēs omniꝝ quā illic inuenieris carnes abſinde et purga. nec oīo aliqd remittes et quicquid abſinderis emittes cū megeſſi capite. aut alio quo via organo et iterum in ſolis radio intueri. Et ſi naſum ab omni illa purgaſti ſuperflua carne totū vitile. ſin ſecundo cultellū aut organū cōꝑecens appone et quicquid cuiusmodi inuenieris inciſ et naris latus radio nec optime purgaueris. Dehinc exterges et modicum inſundens aceti aque et vini. et patientis caput retroſum ſub leuabis paululū et ſi quā inieciſti humiditatem ad gurgulionem ꝑertranſit. intelliges nullam bñis carnis partem i partib⁹ eſſe foraminis quod colatorio ſimile eſt: ſed neq; i palati foramine. Si autē nihil humiditatis ꝑertranſire videris intelliges carnem hanc in ſuperioribus offis perforati productam et ad illā organū non ꝑozigi quo caro a nariibus amputaſ. Oportet itaq; ſilū ſuās linas cui modica ſit crosſities et nodos ab inuicē in eo ꝑroximos ſac inter duos nodos ſpatiū

ponēs digitorum duorum filūq; acus imittas foraminē: et hui⁹ acus extrēmū ad superiora vsq; nasi imittas donec ad foramen perueniat quod in offe est colatorio simili: et a palato illam emittas oreq; debine fili sume extrēma duo et cum manu extendens vtraq; in ferre modum deducas: vt cū nodul illas incidās carnem. post hoc aut nodositas hec cuz licinio fiat ex lini pāno quo foramen mundetur apertus. Die autem tertio expedit te licinia inducere naso. que cū medicaminibus cataplasmaueris corrodentibus et desiccantibus. quales sūt troscisci qui dicuntur moufas. aut cum vnguento croco zēa rico. In vltimo medicaminibus vteris que desiccant et inducent et q̄dū cura durabit fistulas naso induces plūbeas.

Capitulum. 33. de gingiue cura que dicit anafolis et emissionis eius. que vocatur farol.

Anafolis caro est superflua que in dentium oritur lateribus. eiusq; cura est vt cum forcipibus aut scinara illam suspendas et cum pblebotomo incidās. Farol autem emissio est parua. oportet qz illā cuz pblebotomo sindere. quatenus ab ea sanies exeat aut cum ligno acuto: post hec acetū forbiter et sugat. aquāq; et vini modicū et deinde rosarium et oleū rosatū mane qz aquā et mel et locum digito cōprimat.

Capitulum. 34. de molaribus educendis.

Molarem vult eruerē primū illi expedit que in eius est radicebus carnem incidere paulatim. donec nihil illi carnis super sit adherens eius radici. tunc forcipces molari ipsi superponat. et super vtrūq; ipsozū pedē fortit cōprimat. molarem qz fortius concutiat. dextrorsum et sinistrorsum sicq; cū tota abstrahat virtute quoniā subsequetur illum molaris. si autem corofus fuerit. loco oportebit coroflo pānum imprimere fortiter et sic iuxta quod assignauim⁹ curabis. Quo facto acetum fugat mixtum sepius. et sic rosarium oleum loco si pone cum bābace. Nonnūq; autem bol inasclitur dēs superfluous intruendumq; et si in alterius est dentis radice: cum organo quod rostro simile est auferatur: atq; si quid supererit lima explanet. Si autē nō in alterius nititur radice. sed suo cum forcipibus extrahatur. Et si dentium quispiam iusto maior fuerit manifeste turpe est. ozq; illum lima corrigi. et qd abundat tolli: quo ceteris cōpetenti fiat proportionē equalis et non dissonus.

Capitulum. 35. de lingue nodositatis cura.

Lingue nodatio naturalis est: et ex ligamentis que ipsam ligat. aut ex eius breuitate. patientem sedere tuo facias in conspectu opz super scānum. eiusq; aperto ore linguam subleua q̄nspotes et ligamenta hec incide neruosa. cū pblebotomo lato et stude ne itidem in vlcere cicatrizatione accidat. Et si ex vlcere cōtigit cicatrizatione linguam ad superiora trabe et sinde i latum ac nitere vt sanetur nodatio. Luccas autem ne fissura i profundum tendat carnis incidatq; arterijs pblebotomum. Nonnūq; et enim ab inde fluxus accidit sanguinis qui facile mitigari nequit. debine pariens acetum possi curam fugat q; si masticans et aquam. sicq; ea appone que carnem adducit et sanantur vulnera non refringentia nec reprimētia.

Capitulum. 36. de amigdalozū duoz apofteas cura.

Amigdalozū duum apofstema si crescat et eius fiat tempus diutū. nec dissoluatur difficilisq; sit patiēti trāsglutio et anbelitus angustat et amigdala duo videris albificata et rotundata et corū radix parua facta est. medicaminaq; nō conferunt et gargarisimata similiaq; amputatione vitendum est. Hoc aut sic fit patientem in conspectu tuo soli oppositum sedere facies et os aperire imperabis ministrisq; caput ei⁹ teneat alius quoq; vt illius teneat linguam et ad inferiora deputat cū organo hui⁹ cōpetenti rei. tunc fumices scinaram et i alterum infiges amigdalozū. atq; ad exteriora protrahes cauens ne cum eo operimenti quidpiam abstrahat. aut corozum que illic sunt. sicq; ipsuz a radicibus amputabis cum oportuno organo. qumq; alterum incidēs vt alterum conuertas idemq; facies. tunc patientē aquā vt gargarizet rosarium impera et acetū refrigeratum. Et si ab inde sanguinis cōtigerit fluxus sumaci aquam gargarizet et arnoglossē. terrāq; cypicam. Et si apofstema oleū gargarizet rosarium et oui albumen aut morozum robū. cū coziandro. Et si in vulnere saniem fieri contigerit aquāq; gargarizet mell.

Capitulum. 37. de apofstematice vne medela.

Tum vnde acciderit apofstema et ceciderit vt tā q̄ vna fiat racemi capitis rotundi radice

qz subtilis et medicaminum nihil confert medela stringenti. um abscondere illam oportet ne forte si augmenta fuerit suffocationem pariat. sed qū rotunda est. et radix non est illi subtilis colorq; eius qui sanguinis nigri ad amputandam non accedat. quoniā in huiusmodi habitudine eius amputatio apofstema parit magnū et sanguinis qui non reprimitur fluxum. Quz autē radix illi subtilis est et oblonga: eiusq; extrēma caude similis muris et enervata. color illi in album declinans tunc amputada est. Nec vero plus iusto amputes. sed q̄tum naturalem excedit rez. quoniā si radicem illā sustuleris. nocumētū sit patienti magnū circa pectoris officia et vocis auferit amputationē. opz ergo egrum in sol⁹ opposito radij sedere et os aperire impera q̄nuz fas est. et vūcū apprehende locum a quo amputari oz cum organo quod tenens vocatur vūcūq; abstrahens amputa cū pblebotomo. aut forcipibus aut organo aliquo incidentium. Debine pariens aquā gargarizet frigidam aquāq; rosatā. in qua sumaci fricaneris et similia.

Capitulum. 38. de gutturis apofstematice cura et eius fissuris.

Calidum ori acciderit apofstema et gurgulioni tantū vt meri os opiletur et gurgulionis et in pulmonis canali apofstema nō fuerit nec passio alia vt suffocatio gutturis vitendum erit fissura suffocationis cā timoris et interitus. hoc itaq; facturus in conspectu tuo fac sedere. et eius subleua caput et sub gutturis capite tres fac fissuras rotundas iuxta quod canal⁹ est rotunda pulmonis. aut. iij. Sūt autē fissure parue i ope rimēto quod inter cartillagines ē canal⁹ pulmonis rotundas. nec acūmē augeas. quoniā in hoc ē periculum. Rectius autē ē vt cutē cū scinara distēdas et sic sinde donec cartillago appareat vne et arterie que illic sunt. tunc vero oprimētuz sinde quod inter canalē est pulmonis. eriq; ab vnarum et arteriarū amputatione securus. debine permittē sic donec passio in bonū redeat itatū: et a suffocatione fies secur⁹. post hec aut cutis adunabis fissuras et insues nec tamē cartillagines attinges.

Capitulum. 39. de digitorū superfluoꝝ cura.

Digitorum superflui alij in parte sunt auricularis alij in pollicis partib⁹ et alij ex simplici trā carne. quidā cū ossibus et nōnūq; et vngues habet. Et qbus ossa sunt. alijs origo ē ab digiti vicini disgregatione. alijs ex ipsis dactilib⁹. Et qui trā carnel sunt facile amputantur. quoniā ab ipsa auferitur radice cum nouacula semel. Quozum autē ortus ē a disgregatione difficilē habet curā. Et qui ex dactil⁹ prius oz amputare in circuitu carnē vsq; ad os. debine os amputetur ipsum quod amputandis paratū ossibus ē organo ferra. tunc os ipsum scalpes: et cū his curabis quibus cetera curantur vlcera vulnēraq; medicaminibus desiccantibus et carnem adducētibus.

Capitulum. 40. de vici māmili que mulieribus similes sunt amputatione.

Māmille vici māmille virozū tantū aggentur vt māmili fiant proxi me mulierum et ē turpitudō illis. hocq; ex adipe fit qui in eis nascitur. hui⁹ rei si volueris curā in māmilla. fissurā fac in bechi figura. et sic cutem excozia et adipē educaas. debine insues et medicamina appones. Et si timoris māmille ad inferiora declinationem sua ex magnitudine quē admodum in mulieribus fit. latera eius superiora sinde fissuris duabus: similibus beche figure et queq; carū alteri cōtinuatur in carum sine hoc modo. Tūc que inter duas est fissuras cutē excozia et adipē aufer. et post hoc in suitio nevtaris: medicaminaq; carnē adducētia appones: vt puluere croceum et similia.

Capitulum. 41. de educatione hydropicorū.

Hdropisis spēs exposuimus et cās signaq; alio loco et diximus qm ea que ferro curatur spēs ipsa est que vtra vocatur. eo q̄ būditas educatur que inter siphacē et intestina. Intuendum itaq; illi est qui hanc vult curam: primū in patientis virtutem. et si eius virtus euacuationē perfert nec ne. Si sufficere nō videtur nō accedat. Si aut curare vis illum patientē super pedes erectū stare impera. si nō pōt in conspectu tuo se deat: et ministris impera post dosum eius stare: ventrēq; cū manibus ad anteriora premere: aquāq; que in illius ventre est ad penia depellant partes: sicq; considera diligenter. Et si aque generatio in intestinozū sit partibus: ab vmbilico remouendū tibi est. iij. circiter digitis ad inferiora recte sub vmbilico: tunc pblebotomū sume validam et acutum. et locūsq; sub siphacē sinde. Si aut ex epate aqua generatur: epatisq;

passio aque precessit aduentum: a sinistris findeas vmbilici. Si vero ex splene generatur a dextris vmbilici. Non enim ozo co fissuram in latere fieri super que patiente necesse est iacere. Dehinc cutem que super vmbilicum est paulatim excoria cum organo quo cutis excorior. et sic siphacé cum phleboro mo finde. quatenus ab eo creat aqua: euacuabitis aquam iuxta qd patientis sufficere adducentes virtutes: nec educaas eius semel maximā q̄titate. Dissoluta nāq; debilitaretur virtus et patiens periret: eo q̄ spūs cū aqua creat. Quū ergo aq̄ quātam perfert egrotantis virtus emiseris quātitate: vt nō debilitetur patientis: cū fistula locum oppila pāno et fasciā et patientem supinū iacere impera: atq; ne aliquid exeat aque cauet: tunc illum cibis refect eius augmentibus virtutem: ac car nibus attritis in quibus panis simile micā posueris et odori bus vtatur iocūdis. Sic et die facto secūdo solues ligamēta et fasciās. cui fissure appones fistulā et fm q̄ virtus consulet aquam emittes. educaas fistula locū fascijs oppilabis et vit tis optime stringes: et cū bibis virtutem odori busq; seruans fouebis. Nec hoc singulis facere desistes diebus: donec pauca superit aque quātitas. Nec vero oēm educes aquam sed quasda; remittes reliquias. et bis que virtutē augment vteris. Et aut virtus optime redierit. et que patienti fuerat leuiata grauitas: et ab his que illi inhererent respirauerit: in reliquias medicaminibus vteris aquam deponētibus et regimie desicēti et in sterquilino volutatione calido et soli exponatur arēo: siq; locis: et sitim perferat. cibis vteris desiccantibus. Atun tur aut quidam educationis huius aque loco coquēdi officio.

Capitulum. 42. de acuminis vmbilici cura.

I vmbilici acuminis curā cum ferro exhibere volueris: hocq; ex inte. stini factum ē egressū. aut thyrbi: patienti opz vt in tuo stet conspectu impes: et apostema hoc intueri acutū i vmbilico: et circa ipm circulū fac cū attramento: tunc vt supin⁹ iaceat mada: et circa apostema cum phleboromo icide: loco quem cū icauitro signasti: et apostematis medio sennara ap posita sursum subleua: et in icisione filiū ponēs contortum aut cordulam: et nodabis illū modo currenti: debic in apostema tis capite findes fissuram: in quā indicem possis imittere digi tum et intueri: qm̄ fortasse intestini quidpiā aut thyrbi cuz filo alligatum est. Qd si inneneris ligaturā solue: et intestinu ad interiora repelle. Et si aliqua supererit illic thyrbi ps am puta prius ligatione facta: et fuge que illic sunt vcnas et arte rias incidere: adunāq; iuxta qd tibi assignatum est. Jaz de mum acus sumes duas in quibus fila posueris duplicata et contorta: et incisiōi imittes quam prius icidisti in crucis figu ras: sic vt acuū queq; ab vno apostematis latere mittat i op positum. sicq; duplicationē incidēs filorum. quēadmodus in apozismatis curā assignauimus. et in. iij. ligabis locis: et per mittere donec augeatur caro ligata et stricta et decidat. Dehic autem cum medicaminibus carabā carnes adducētib⁹. Nec ē vmbilici acuminis cura si ex intestioz aut thyrbi fiat egressiōe. Si aut eius rei cā caro supducta fuerit aut hūiditas. opte bit apostematis mediū circūcaare: et sic qd ex siphacé posituz est super vmbilicū educes et cū medicaminibus carnē addu centibus curabis. Quū vero ex arteriarum accidit scis sione aut ruptura eius cauenda erit cura cū ferro oino.

Capitulum. 43. de vulnere que in vētris supplano fiunt cura et zirbi intestinozū egressū.

In ventre vulnus acciderit et siphac fuerit scis sum thyrbusq; emissus. aut intestina intue re. et si loco apostema acciderit et tumor: cū vino locū cataplasma nigro pōnco et calefacto donec inflatio recedat. Et si hoc nō inuenieris vinū spongiā aqua infunde calida et intestina aut thyrbū cū ea cataplasma. quoniā inflatio oio recedet. Et si calor illic fuerit mitigantibus cura. et repellentibus vt sandalo coriandri aqua et solatri. bec qum feceris et apostema recesserit inflatioq; thyrbū reprime et intestina ad interiora. Et si fuerit aer frigidus balneo patientē inducas et cū pedibus illū manibusq; suspende: quatenus eius dorsum ad inferiora deponatur. Et si balnei possibilis nō erit ingres sus cum violarū oleo locū linias et cera tepidis et sic immissio nē molaris et intestini et thyrbi. Quid si nec sic ingreditur et alique super sunt apostematis reliquie. fissurā auge et dilata parū ea quātitate qua possit intestinu reduci et thyrb⁹. Intel lige at quoniam si in eodem nō remiseris thyrbū die virefcit et nigrescit. bec qū videris amputandus tibi erit quātūcumq; illud ē alligatis prius venis et arterijs que in eo sunt cuz filo pōnibus sunt ligatione et alijs locis. sicq; amputa nec eius ni

miū persequaris amputationē: reliquūq; quod fuerit ad in teriora depelle. Dehic autē ventris subplanū mediocriter in sues inter durū et molle obseruato medio. Insuitio nāq; que nimis dura ē. nōnūq; sandū cutē. et si nimis fuerit mollis rūpitur. Et ergo insuitio bec nodosa. sint nodi adinuicē pro ximi. nec prope vulneris extrema profūdetur quoniā rumpe retur. nec remota quoniā laboriū vulncria prohiberet aduna tionē. Infigat at ar? cutis māsisto. debic lacerto q̄ super sup planū ē vētris atq; abide siphacī ab icriorib⁹. itcriūq; siphaci a parte alia et lacerto scdo et tertio cuti a q̄ educcē filiūq; co trabes et nodās incidēs. aliū faciēs nodum donec totum cō pleris vulnus. Dehic autē pulcre superimicies crocum: et cū fascijs stringes donec sanies fiat. Et sanie emitter basi licon appones vnguentū et fila amputa. qū cōglutinas ad inuicē optime senseris partes. Et si incaluerit locus frigiduz adhibe vnguentū vt zeniari. aut cerusci: iaceatq; super dorso panens: et eius subtilis sit dicta: cibūq; ventositate caneat ge nerantē. Eporetibit quoq; post hoc pānum infundere oleo te pido et circa vulnus explicare. oibus in locis que inter ingui na sunt et intestina: vtilius aut erit clisterizare cum violarum oleo tepido. Et si vulnus hoc alicui inciderit intestinozū cum pōnco nigro clisterizavino tepido. Et sciendū quoniā si crosia incidit intestinis vulnus facilius curatur. si subtili bus difficilis est medela. Qd aut iciniū dicitur intestinu cu ram nō admittit oio propter vcnarū et arteriarū que i eo sūt copīa et eius subtilitāte nervozūq; ipsius abūdantiā: s; et qm̄ epati propinquus est oibus reliquis. Et inferiores quid stomaci partes sanari possunt et curā suscipiunt duabus de causis: et qm̄ crosiores sunt: et qm̄ quibus curatur medicamī na tota simul ad ipas perueniūt et ibi persistit. Stomaci aut os curam non nouit. qm̄ medicamina pertranseūt et nihil in eo imorant: qm̄q; illi sensus est fortis et oib⁹ cure ledit spē. Cap. 44. de eius cura cui vterit foramē i fine ē corōe

Am de conceptus loqueremur priuatione virozū: quosdā nō generare ea dixi mus de cā q̄ veretri foramen in vltimo non est vir ge. s; sub capite eius in corona ipā. Foruz itaq; sperma viro rū recte in matrice nō fertur: vt oēs infundat matricis ptes. s; i lat⁹ declinat et desluit: ideoq; nō generant. Necesse est et eis spma cū virtute et recte i vltima perferri matricis. Necce ro qui cū modū ē i anteriora migrare pualet vt i oppositū eius feratur vrina. Qd qū ita sit b⁹ oīs passionis cuz ferro cura ri desiderat: precipe ergo patientē supinum iacere. veretrigz caput manus apprehendens sinistre digitis fortiter extende ipsumq; totū amputa a corone loco: sitq; amputatio bec ab oibus eius lateribus p trāseruz: q̄tenus i medio corp⁹ vere tri capiti simile relinq̄tur. Et si mult⁹ acciderit ab inde sāgui nis fluxus. cum sanguinez concludentibus curam accelera. Quid si sanguinis non quiciscit fluxus cuz canterijs ignem adhibe subtilibus.

Capitulum. 45. de mingendi arte cū cathatiro.

I vrinam consipari acciderit oppilatio nis causa. que illi ex sanguine acciderit coagulato. aut humore crosso. vtenduz erit mingēdi arte cū cathatiro. et est organum quo mingitur. Et bec eius assignatio. Sume cathatirum cuius longū iuxta ne cessitatem sit. Est autem cathatirum quo viri mingunt lon guz quo pueri breuē: tunc cedat patientis et super eius penem aquam distilla calidam oleūq; sicq; sume cathatirum et iun ge caput eius perforatuz violarū oleo et veretri imitte forami et recte illud dirrigas donec vsq; virge peruenierit radicē. tūc ad superiora tolle in vmbilici partes. meatus nāq; qui a resi ca ad virgaz fertur hoc in loco duplicatur. Dehic cathatiz in partes pelle antea vt qum ano proximū fuerit vtet⁹ ad inferiora declinaneris. tunc cathatirum pelle vsq; duz vesicā ingrediat. ipsūq; hoc sentiat et ad locū tu intelligas illud va cui per latum. bec cū feceris cathatiri extendens virgulam si hoc in eius concauo fuerit. si autē filiū posuisti laneū exten des et educes. Egredietur etenim vrina simulq; et humor ille quemadmodū et in vtribus sit. quibus aqua infunditur. hoc modo cathatiri vtenduz erit cura. Et quonias sepius qū ca thatirū fuerit adhibitum locis per que transit in cōmoduz ac cidit et langoz egrediturq; cū vrina sanguis. incindū erit vt retro post hoc collirium albū in lacte liquēctum et dissoluū puelle cum iniectione paruo.

Capitulum. 46. de calculorū a vesica educatione.

Alculorum que sint cause ostendimus signaq; et curas cum medi caminibus. raro autē medicamina lapidibus con

Thus hernie causas et signa ac p^rmedicamina medelaz expo
suimus in octavo huius partis sermone. cuiusq; cum
ferro curam hoc explicabimus loco precipie itaq; patienti su
pinum iacere super suppellectilē et sub patientis natibus stra
menta ponantur mollia et sub testium cute spongia magna et
mollis lana. aut pānus et ipse ab eius sinistris sedebis mini
stro a dextris vt sedeat imperans. tunc eius virgam in altuz
inclinabis latus. aut in pēnis tolles partes. et phlebotomo si
oro lato testium fundes cutē a medio in lōgū prope penē: erit
q; fissura recte porrecta et pallella cōplossioni que in testium
est medio. fundes autem in profundū donec ad siphacem pii
gas in quo duo sunt testiculi. siquidem fuerit in eo humidū

trê est. aliâ ex eius extentione fieri diximus. Que igitur ex siphacia fit scissione curâ nō admittit. Que autē ex eius extentione cū ferro vt assignauimus curatur. Imperabis itaq; patientem supinum iacere & ministrum iubebis vt pellem que inguinibus contigua est sarsum extendat. totamq; in latum fines quemadmodum alio expositum est loco. Et hominum quidam in longum findunt. tunc duobus fissure labia seminas infiges. & fissuram cum ipsis aperies. critq; fissura ea quantitate qua testis emitti valeat. Debinē sēnas cuti infiges. quarum numerus iuxta quantitatē erit fissure. siphacēq; & thyrbi cum obtusa excoziabis nouacula incidetq; instantum vt quā ab omni illi discooperueris par te indicē a posterioribus possis immittere: sicq; indicē manus inducēs dextre vtriusq; testium cutes. singulos siphacem ad supe-

riora extendens cum manu sinistra: et testem siphacēq; cluabia qui sub ipm est in fissure partē: precipieq; mīstro testem sursum tollere: siphacēq; qui a posterioribus est excoziabis optime. et digito inuestigabis circūquaq; cauens. ne illic aliquid super sit intestinozū implicatum. Et si quid inueneris ad ventrē pelle. Dehinc acū sume in qua filiū pones duplicatū et grossum: et in ptea induces siphacis que fissure vicina tur: abscessiq; sili duplicacionis extremitatibus quo quatuor fiant capita: alia alijs in crucis modū suppones et siphacēq; ligabis foriter quatenus ad venas nō pulsātes nihil possit peruenire sanguinis ne forte calidūz abinde accidat apostema. Fac quoq; et secundam ligationem extra ligaturā primā ab illa remotam minus q̄ duorū est spatii digitorū. Et post duas has ligationes q̄tum est digitus dimittes reliquo absceso per circuitum et simul testem emudabis: post hec autem in testium cute fissurā facies qua sanguis occurrat et sanies quēadmodū in anterioribus expositum est: et lictio illa educeat: vteriq; pāno quod vnguento infunditur rosarū et vulneri superpones: vt assignatus ē alligabis in bernie aquose cura: et oibus reliquis que illic dicta sunt adhibitis. Et anti qui patientē in cōcha sedere faciebant in qua aqua erat calida: diebus. vij. singulis oibus bis. maximeq; pueros. Repellebant et eim hac cura apostema calidum: vinculaq; cū ascribis citius cadebant corporibus.

Capitulum. 51. de bernie que sit in inguinibus cura.

Aius cura est q̄m quo est apostema fides locum inguinibus fissura in latū porrecta digitis tribus. Dehinc alique vt siphacē et thyrbus teneat iperabis: vt qū vētris emudat? fūit siphacē megessi acuti extremū in loco fiat i quo siphacē ē hui? eim h caput in profundū reducat intestinum qum ipso fuerit compressus locus hic oportebit autem vtrūq; infusere locum. qui megessi extremo contigui sunt et ab vtroq; siphacis latere et adunare alterum alteri cum insuisione sicq; megessi tollatur extremū et nihil oīno auferatur siphacis: nec quid aliud educatur oīo et vulnerū adhibe deinceps curam.

Capitulum. 52. de enervationis cutis testiu cura.

Estium cutis nōnuq̄ enervatur in seipsa si ne testiu enervatione. aut operimentorum eozū et vasorum et est passio qua dispergitur. qū ergo huius volucris curā. patientē super dorsum fac iacere et cutē aduna superfluā a naturali quātitate cū manibus. et cū forcipib? amputa. atq; cū acu insue. et filo serico et puluerem superpone crocei.

Capitulum. 53. de faciendis eunuchis.

Eunuchum testes incidere abominabile est quidē apud sapiētes et medicos qum medicīne ars corporū sit extra naturalē habitudinē positōzū in naturam reductio. Eunuchizare at bis cōtrariū ē. quonā a naturali trāssit habitudine ad extranaturam. Sed quonā reges principesq; et qui manus sunt supioris a medicis vt homines illis eunuchizēt exigunt. vsum est nobis. et hoc nostro inferere libro quo oīa insunt necessaria. Dico ergo quonā eunuchizatio duobus fit modis. alter est contritione. alter cū amputatione. Et qui contritione sic fit puer sumitur parvus et in cōcha ponitur in qua sit aqua calida et qum testes fuerint emolliti confricantur cū digitis fortiter quatenus dissoluantur et sub tactu nō appareāt. Eunuchizatio vero que cū amputatione fit: aut testiu ē tantum eductio aut verendozū simul oīum amputatio. Et testiu eductio sic fit. Qui eunuchizandus loco superponitur alto et testium premittitur cutis cū manu sinistra et testes ipsi simul depouuntur liganturq;. Dehinc due sunt fissure in longum super testiu cutē super quāq; vna cum organo acuto ad siphacem vsq; testium porrecte. sicq; testiculi educuntur. oportebit autem vtrūq; amputare qum excoziaueris. nec aliquid nisi siphacem dimittes subtilem qui vasis superest spermaris. probatur autem hic modus magis q̄ qui cū cōtritione fit: quoniam q̄pterunt nōnuq̄ coitū desiderat cō q̄ nōnuq̄ et p̄ritōis tpe aliqd remāeat testiu. Eunuchizatio at q̄ fit cū totius amputatione sic est. testes et veretrū a radicibus simul fortiter ligantur: sic totū ab ligationis loco cum rasoio amputatur vsq; vltimū eozum: et sic sanguinē stringētia supponuntur medicamina. vt farcocolla. aloes. sanguis draconis. iburis. farina. et cū fasciā stringuntur: et deinceps adhibetur vnguentorum cura.

Capitulum. 54. de pudendi et non naturalis sexus cura qd nos hermaphroditū dicimus.

Ermaphrodisia passio ē nālis: et ē i viris turpissima

b passio: eiusq; spēs i viris. iij. i mulierib? vna. Et prima que in viris ē. q̄ nōnuq̄ in pene aut in testibus cutis medio os apparet inter vtrūq; testem: cuius figura similis vulne ē mulieris. et in co pili. Secunda spēs cuiusmodi ē figure: et per eam effluit vrina. Tertia quoq; similis est s; vrine nōno vit fluxum. In mulieribus aut super mulieris vuluaz plurimū in pene tanq̄ masculi dependet virilia: suntq; tria corpora foras promīntia. quorū vnum virge simile est: duo reliqua vtrūq; testibus. Et secūda quidē spēs in viris qua effluit vrina curā nō nouit. nec sanationem. Relique due cū icisione et insuisione curantur: debine illis vulneq; applicat? cura.

Capitulum. 55. de pustularum et verrucarū et emoroidarū cura que vuluis accidunt mulieris.

Astularum et nodationū emoroidarū q̄ que mulierum accidunt cūnis cū forcipibus paruis et extensio ad exteriora fit cura: sicq; cū forcipibus amputatur et medicamina apponuntur que et carnē adducāt et vlcera hūozesq; desiccant.

Capitulum. 56. de vulue que foramen nullū ē cura.

Astio hec est q̄ mulieribus interstitij cum nus foramine caret. et est aut naturalis aut ex vlceris macula. Et aut in profundis partibus: aut in alto: aut inter vtrūq; becq; opulatio aut cōglutinatiōe fit partiu. aut ex carne sup siphacē producta. Atret autē a coitu mulieris passio et a conceptu partuq; et nōnuq̄ a menstruoꝝ purgatiōe pp opulatiōis nimietatē. Hāc igit? passionē quz curare volucris cognita. si ex cōglutinatiōe ē: obsterici impa digitus impingere aut sibiū magnum crossozq; et loci partes inuestigare: cōglutinatiōis ipsa fissura findatur in longū cum organo quo fistulas incidimus. aut cū lato phlebotomo. Si autē carnis est cā in loco producte carnē hanc euz sēnara suspēde medio affixa. sicq; et si fuerit ex siphacē medio sēnara infigēs et extensam incides cū phlebotomo. sicq; super vulnus medicamina pones carnē incidentia et desiccantia sine punctura et mordicatione vnguentiq; carnē adducens.

Capitulum. 57. de emissionē que i matrice sunt cura.

Am matricis emissio accidit quā ferro curari possibile sit. nō oportebit eius accelerare i cissionē sed ferendū donec maturetur et maturatō ei? roboretur. atq; apostema dissoluatur calidū matricis nāq; ex nobilibus vniūz est mēbris debine mulieres oportebit statuerē in alto sedente loco et sic super dorsum respicietur cura q̄ eius adunata tollantur in vteris partes reflexa et cubitus eius vterq; sub poplicibus ponatur. religenturq; simul fortiter et ad collum ipsius. tunc obsterici a latere sedcat dextro et vuluā cū organo huius assignato rei aperiat. teneatq; mulierum aliqua organū et vitem torqueat organi. quo eius visum ganter partes que ad matricis os delate sunt i seprete q̄ matricis collum. hec vt fecerit obsterici emissionē apprehendat eiusq; locū molliorē findat. cū phlebotomo acuro et sanie eua ciet. Quā vt emisit liciniū iponar lene oleo intinctū rosaz sitq; liciniū aliud extra fissuram i matricis collo. exterius autem sup penē lanā ponat mollē oleo sisami infusā. Die facto tertio ligationē hanc soluat et in aqua fideat mulier calida i qua cabezum coxeris oleo supstillato rosarū. Dehinc iungatur et licinū inducat suauiter fissurē vnguento cataplasmatib? basilicon in oleo dissoluto rosarū aut butyrum. Exterius vuluaz emplastrizā cū sandalo et memitte asiafo: quatenus apostema dissoluatur calidū et mundetur. Si vero nō mūdatur vlcus cū aqua oportebit lavare in qua liquiritie radices et aristologiam coxeris et locū infundatur cū clisteri. et sic cū vnguentis curabis internem producentibus. Quā aut apostema i matricis fuerit interioribus ferri cura cauenda est.

Capitulum. 58. de mortui fetus eductione.

Am mulier difficilis fit partus et omibus fueris vltus que faciunt medicaminibus et si milibus fetuq; non emittitur. mulieris attende virtutem que si debilis fuerit. sincopisq; accidit illi et dissolutio et qū medela fertur non prodest. qū proderit debilitatur tam pulvisq; eius debilis est et paucus ferri curaz nullā adhibeas. Quam vero valens illi est virtus et se ipsam reprimere statūq; pōt et ad cibū appetitus vtilis. tunc ad eius accedēdū est curā. Et hec eius assignatio. obsterici impera vt mulierē supinam super lectū statuat. et caput eius ad inferiora declinū crurib? sublati que mulieres relique teneant. relique pectori infidēat ne forte in cure tempore turbetur. tunc mulier queris cūnum

Capitulu 3.59. de secundine incluse cura.

Capitulum.60.de fistularum que in ano sunt cura.

organū autē quod phalx vocatur hoc in loco oportūius ē.
quoniam eius caput fistule fuerit introductum vsq; dū cū perfe-
ratur finē. cū locus scilicet ē sanus. tunc que circa fissuram
sunt corpora cū forcipibus apprehendes et cū forficibus cir-
cūcauabis. corrupta nāq; corpora sunt. Cauendū autē ne ani-
lacro quippiā fiat eneceturq; passioq; egrotant gravior
fistulus fiat. cgestionis. scilicet prater voluntatē. Et autē
fistulam funderis et que inoperata sunt feceris. loco habacim
appone vetustū per diem ac noctē tri. mane facto vnguentū
appones basilico. Et si calidū loco accidit apostema calidū
mitigantibus apostema emplastriza et post basilicon vngue
to vicia.

In ano emorroides fuerint. sanguisq; ab ipſa
occurrit ꝛ medicaminu ſed ꝛ ꝛ ꝛ cura
regimenq; abſcindere illas oportet. ſed vnam dimit
te aut duas propter eas quas diximus cas alio in loco an
putaturus itaq; illas patienti impera ſuper doſum iace in
loco claro. ꝛ ſumpto quo emorroides apprehenduntur inſtru
mento apprehendes earu quaq; extenſaq; cu ſorſicq; abſcides
a radicibus. Quod ſi emorroides interiores fuerint. oportet
bit loco reuolucere donec appareant ꝛ dicta adbibebis cura
abſciſionis. Quas vt amputaueris terram armenicaz ꝛ ca
rabā loco pulueris cornuq; cerui aduſti ꝛ gallam ſimiliq;
trita diligenter ꝛ inducas puluerem in locu ꝛ ſanguinis flux
um cu ſuſcia ligabis ꝛ ligamentis vt freno. Et ſi quidem
in ano mori fuerit eius cura eſt hec eade q; diximus. Sunt
hominu quidam qui emorroidibus alia vtuntur cura. alliga
tes. ſ. cuiuſq; radicem cum filo ſerico optime contorto ꝛ forti
aſtringenſiq; ſorſiter vnaq; dimiſſa falſcijs vtuntur oleo inſu
ſis. vinciuntq; cu freno patienti otuſi indcentes ꝛ requies. De
hinc aut cum oleo curant ſeminu tepido ꝛ panis emplaſtri
zant medulla zafranorq;. Quq; emorroidis ceciderit vino cu
rant quo cicatrizetur.

Cap^o. 62. de nodationis cura q̄ ano accidit ⁊ fissuris ei⁹

¶ **Modositas** ano quēadmodū ē vuluis acci-
dit mulierū ex apostemate cali-
do quod p̄cessit. aut fissura ē primo quidem fissu-
le vocantur. ⁊ qū diutius durauerit nodositas vocatur . Est
ergo eius cura qualis ē illius que vuluis accidit mulierū scz
vt cum forp̄e illam apprehendas ⁊ incisam bis cures quibz
scz ē emorroides curantur post amputationem . Sifisture
vero que in ano sunt. si medicamintū non proderit cura. eaz
scalpantur loca cū megessī capite. donec sanguinez emittant
⁊ sic cū bis quibus vulnera curantur medicabis. quo caro p̄-
ducatur in eis ⁊ cicatrices obducantur.

Capitulū.63.de ani cura qum illi foramen non erit.

¶ Om̃nũquã puer anno nascitur nõ perfora-
 ris accidit virisq; & mulieribus ex vlcis maculæ que
 nõ vt oz curantur cõglutinatursq; ani locus. Quẽ ergo ex na-
 tura est obstricte partus tempore opz cũ digito aut phlebo-
 tomo findere & cum vino curetur. anno prius ligno iposito. aut
 plũbi fistula dieb; aliquot. Quẽ vero ex vlcis fit causa con-
 solidationẽ findere oportebit & sic spõgia loco apposuit aut
 vino infusa lana. sicq; fascia adhibeat & freno iposito liget
 mæc scõ solue & cymenquẽ cũa apposita tñ plũbi fistula ano.

Capitulū. 64. de varicis z vene saniose cura.

Trices que in ventre sunt inferius ⁊ in cru-
ribus venas findédo curare opz.

Bechinc has stringe et liga venas: locis quibz sanitas
ab utroqz capite cum filo serico firmiter et fide ligans. et sic q̃
inter duas sunt ligaturas corpora amputa: qualis est et arte-
rium que in temporibus sunt cura. Sanioſe autēz vene
cura est. vt locum aperias quo vene caput appareat: sicqz me-
diocriter venam extendas quo paulatim exeat. Et si ea que
exiit quātitas cui plumbi frusto ligari potest: vt illud suscepi-
at vtile ne retrahi possit. Sin filo super brachiūz ligeris si in
manibus vena fuerit: et sic in cruribus si in pedibus ē et aqua
in stilla loco tepidam: maneqz et vespere pedetentz trabe. et do-
ne oīs educatur vena: et cicatrizata deſecps loco appone.

Cap^{us}. 65us. de extremitatū corruptarum amputatione.

Extrema manus scilz et pedes nonnq̃ putre
scunt: et corruptio sequitur: aliquo
tensqz corruptio hec ad ossa vsqz porrigitur: hocqz
aut ex acuto fit morbo. qm̃ natura suppuratates propulset ma
as et corrodentes a membris nobilibus ad manus pedesve
denigranturs. Aut confractione cedentes: aut ex vlcere pu

trido. Hoc quoniam contigerit membrum illud abscindere oportet: ut ne forte in oia occurrat membra corruptio. Inciditur autem membrum sic. Et carne que in eo est incipitur amputatio: siquid illius membri os terra transmittitur non tamen semel omnes abscindere carnes oportet: ne sanguis accidat immoderatus effluxus ab vena et arterijs: patientisq; pereat et ab ossis probibearis amputatione nisi forte eiusmodi caro consummata putruit putrefactione. Sin illam prius amputabis carnis partem in qua arterie non sunt et vena multe grandisq; abscindesq; celeriter ut ad os attingas: siquid cum acuta secabis os terra quanto citius poteris: apposito prius lini panno que decisa est carni ne forte ad illa terra transeat et grauis abide accidat dolor: postquam os secaueris et reliquum amputabis quod superest carnis: siquid venas coques et arterias. Et conclusus fuerit sanguis fasciam appone et cum fide astringe ligamentis.

Capitulum 66. de asere. i. vnguis qui super vngue est cura.

Vnguis qui super vngue est carnis est productio multe que partes operit vnguis: et est in manus pollice aut pede. Qui autem in pedibus est sepius ex offensione fit pedis quicquid in manu ex dalsa fit cui calidum accidit apostema putrefactisq; in sanies veritur. Siles autem quod dicitur nior: persistit vnguis corrodit radicem et corrumpit et nonnunquam vngues totum. Sepiusq; vnguis medium corripitur plurima corruptione: et in radicibus parum remanet quod non putrida. Nonnunquam autem simul et os corripitur et odor exalatur putridus. Si quid digiti extremum latum et color illi luidus est. Eius rei cura. ut superfluum quod est vnguis amputetur: siquid coques emissionem loci seque qui cum cauterio non auferitur. hic namque vnguis ex corrodentia est genere. nec nisi coquendo reformatur. et si neglexeris: corripitur. Qui autem et vnguis et digitus incolumes sunt et angulus qui ius vngue egreditur qui sub carne penetret ipsas iam punigit et corripit: et vni rei causa apostema calidum fuerit. megelli caput subtile oportet inducas sub vnguis angulo qui carne viciat. sub tollensq; acuto seca incisoria et super carnem medicamentum pone acuto. Et plurimum quidem hac nituntur cura proficiuntq;. Si autem multa fuerit caro. primum illa auferenda est: et amputanda et sic medicamentum adhibendum.

Capitulum 67. de vnguui corripitio cura.

Vnguui corripitio aut ex percussione aut simili bus acciderit dolor fit grauis et cogitur cum ferro patiens curari. oportet enim locum findere leuiter cum phlebotomo acuto. ab inferioribus ad superiora. quoniam si a superioribus ad inferiora feceris. caro generatur superflua que etenim sub vngue est caro carne producit superfluum in effusuram suntq; ab inde dolores. quemadmodum fit in dalsa. vnguis namque carne corripit que nona producit et dolor fit ab inde grauis. Et autem quemadmodum imperatum est fissuram feceris sanguisq; exierit patientisq; dolorem videris est uia et post horam abierit diesq; transierit aliquot vnguem quod fissus est pelles ab interioribus et humiditate educes sanguineam sub vngue aduata est fissio siquid digitum cum solventibus curabis. ut lini semine trito cum alca et melliloto disteparis similis omnibus in coriandri aqua. Hec sunt que assignare volumus de manus operatione per incisiones. Illam autem que coquendo exhibetur hoc incipimus exponere loco.

Capitulum 68. de coquendi cura et eius diuisione.

Ue coquendo fit cura locis necessaria est quibus daz quibus humiditas superabundat mala: quam medicamina pellere non sufficiunt desiccantia et adurentia: intantum ut ignis necessaria sit coctura cuius de siccatio et adustio in fine est. Desiccatio namque valida non est nisi que in sua complexionem calida est et sicca: et quanto calor fortis. tato et siccatas robustior: ut piperis. cuso: bij. Aut adustio nis: ut calcis. floris eris. Quid autem vtriusq; i complementi adiuuat sine ignis est. Que vero humilissimi necessariam habent curam putrefactio immoderata et humiditas modus transgrediens. Ideo itaq; nos hoc exponemus loco morbos quorum cura igne fit: a quo modo i singulis operanda a capite suo ordine cetera subterexes membra usq; pedem. Primum itaq; capitis dicemus cocturas. cui catarrhi ad oculos et decursus accidunt: et cui anbelitus est arctatio ex multa humida materia que a capite decurrit: et arteriarum cocturas que in temporibus sunt: et palpebrarum in quibus pili sunt superflui: fistularumq; que in oculorum sunt angulis et naso. atq; cocturas emissionum que accidunt ex pleurethi epatidis et splenis ac stocci et sciaticorum.

Capitulum 69. de capitis illius coctura cui obthalmia est vetus et anbelitus angustia elephantiag.

Alitiqui capitis vtebatur cocturis cui decursus accidit multi ad oculos. et cui

anbelitus erat difficilis ex superflua humiditate a capite ad pectus fluente que et pectori nocet et pulmori sui continuatione decursus. Quod igitur aliqui cui hec accidit passio videris: caput eius ut assignabo coque. Adhuc capitis pilos rades et cutem usq; dum ad os peruenias coques cum cauterio oliuarum ossalis simili. Cum autem et caro ceciderit et cutis os ipsum elimabis. Et si magnus fuerit decursus oportebit os ipsum coquere donec eius cadat pars tenuis quo facili fiat superflue humiditati dissipatio et euacuatio in tra quod locus tibi significauerit. Cui autem timor inest elephantiag. caput eius. oportet coquere locis. quarum cocturam vna in proza erat capitis altiori verticis loco. et secunda subius primam in fronte alio: parum in capillorum vltimo. tertia post super cervicem. Et due super copiosiones duas que post aures sunt. altera a dextro. altera a sinistro latere quo abinde costices auferantur multi ossis. siquid vaporibus humiditatis effuse ascenditibus ad exitum via. et si materia a capitis profundo fundetur visum non ledet. quoniam hoc prohibetur.

Capitulum 70. de arteriarum que in temporibus sunt coctura.

Omnium quidam in arterias temporum educationis loco cauterio vtrius. quod cutem finderint arterias cum cauterio subtili adurunt iuxta arteriarum magnitudinem. Namque etenim consolidationem accelerabant: nec ab ipsis sanguis effluat in temporum partes et post hec vnguentis vtrius.

Capitulum 71. de palpebrarum coctura.

Am in palpebris pili fuerint superflui ad interioza produci paululum cum fospicibus illos abstrabe et pilorum radices subtiles capitis cauterio coque. quod super cuiusq; pili duorum radices ponas. Quod etenim feceris hoc oino deinceps pili non producentur. vntur autem nonnulli coctura hac cum medicamentis adurere palpebre appposito loco insutionis palpebre propter repletionem. cataplasmat namque medicamentum adurens super palpebram in cute eo quo incisio cadit loco et insuitio et fit cataplasma in mirri figure modum iuxta quantitate qua repressio necessaria est et sic per diem desinit. mane facto medicamentum illud extergunt cum bambace aqua infuso aliudq; apponunt eiusdem speciei medicamentum. et usq; dum nigrescat loco dimittunt. tunc medicamentum exterso aliud die apponunt tertio. quatenus cutis aduratur et corrodatur. tunc medicamentum extergunt et aqua insillant tepida. quo cutis decidat adusta et sic vnguentis vtrius cicatrizationibus. Et si in palpebra emutatione animaduertit is medicamentum adhuc restringens et desiccans ut acantia. terra cyprica. galla. scabbu. similiaq;. Si vero amplius quod oporteat palpebra reducatur. cum oleo illa et cera ac dachilon vnguento mollias. Adhuc aminis acuti assignatio. Sume calcis. saponis. buraci armenici. cuiusq; parte. tere medicamina hec et cum aqua distempera cineris quercus et ficus. similes cum pueri vrina virginis et palpebra ut diximus linias.

Capitulum 72. de cornu qui in oculi est angulo coquendo.

Lio meminitus loco cornu emissionem esse in oculi angulo maiori fierisq; fistulas in nasi partem tendere que nati putrefacit os. ut ad interioza quosq; penetret. Eius cura est ut intuearis emissionem. et si manifesta est. oes resaca acuta carne. donec ad os peruenias. Et si os corruptus non est scalpe illud cum camadino forti. Si autem corruptum inueneris. oportebit subtili illud coquere cauterio. postea prius super oculum spongia et panno aqua infuso rosata. appones autem cauterium semel. bis. terq; donec ad interioza penetret nati. Cuius rei signum est ut patientem iubeas statim arctare. et si loco videris aerem exire. fistula est et certe coctura ad interioza porrecta est. tunc ergo oportebit linicium apponere cum mementiari vnguento et butyro. quatenus oia que super sunt putrida corrodant et foramen inducantur ossis adusti. post hec die quodam vnguento vteris zemari cum ligno et die quodam babacia vetusti linicium simplici. donec cicatrix loco obducatur.

Capitulum 73. de alarum coctura.

Rachij os a scapule disgregatione aliquoties enellitur. intantum ut oimobrachij percussione aut casus et aliquando humiditas cum est viscosa brachij ossis caput lubricum et suo mouens loco. hoc quoniam contigerit coquendo ut assignabo curatur. patienti impera super latus iacere sanum. cuiusq; loci oculi quo disgregatioeducta est subleua. aut cum digitis aut cum senariis et subtilibus coque cauterijs longis et calcactis donec usq; alterius cutis latus cau-

teria perferantur & semel opprimunt oportet. Et si inter vtranque cocturam spatium fuerit multum oportebit sibi inducere & in scapule radice fac cocturam. & in sequentibus cocturam donec ad megestum cauterium pertineat. Refert autem hypocras duas alias oportere facere cocturas ab vtroque donatum quas assignamus cocturam lateris. & vtrumque figuram sit quadrangula. Eaz autem profundum non oportet amplius esse cutis spisso quam neri illi sunt. & glandes. timendumque ne calidum ab inde accideret apostema. post hanc curam porrum appones ritum cum sale super cocturas & reliqua omnia que in cocturarum cura sunt nec dei cepa manus graui moueatur motu nec nimio detur labori.

Capitulum. 7. 4. de emissionem coctura que ex pleuresi accidit.

Admissiones que pleuresi sunt non cum ferro quemadmodum quidam coquende sunt nec incisione vitendum: quoniam ab huiusmodi peccati more patiens non eripitur quoniam in fistulam res transit quibus nulla occurrit sanatio. sed cum aristologie lege radice immergitur namque zarauendi oleo & simul vtrumque fortiter calefit & sic cum ea vna sit coctura inter duas furcularum ossium continuationes. extensa cute ad superiora. Sicut quoque due parue sub organica parte ad partes descendentes mamille. sicque due magnae super mamillas: inter costam tertiam & quartam. & due inter quintam & sextam ad posteriora partem declinantes & alia in pectoris medio. aliaque super stomachum tresque post vnamque inter scapulas duces in vtroque spine lateris. sub ea que in scapulis est. nec oportet eas multum manifestas fieri. Quoniam coplenis operatione in cocturarum locis illis vtilibus oportebit vtrumque medicamentum per vnguentum quod ex calce fit & ceruse vnguentum.

Cap. 7. 5. de epate in quo emissio est coquendo.

Pati autem si emissio acciderit hocque cum grauitate & dolore. significatur emissio in epate esse opprimendum ideoque coctura vitendum. quoniam emplastra non possunt & medicamina. oportet itaque hoc modo aduere. cauteria solum subtilia & calefaciunt fortiter & coque curas epatis loci qui super inguina est partem in epatis loci ultimo coctura vna. Quoniam autem adusta erit cutis tota & ad siphacem peruenieris oportebit sanum educere. post cocturam lenticula vtriusque melle. sicque deinceps carne adducentibus.

Cap. 7. 6. de splene coquendo.

In splenis offitit medicamentibus non committitur ferentibus quibus vtrumque precepimus coctura vitendum erit. in hunc modum: cute in splenis superpositam cum senara subtili & cum bifurcato illam coque cauterio fortiter calefacto. quod semel duas faciat cocturas: faciesque hoc tribus in locis: quo omnes. vix. sint cocture. vtebantur autem antiquorum sanum educere. post cocturam lenticula vtriusque melle. sicque deinceps carne adducentibus.

Capitulum. 7. 7. de coquendo stomacho.

In stomacho multae acciderit humiditatis fluxus & hoc logo fiat tempore. medicaminaque non confruant calefacientia & desiccantia: coctura vitendum erit. Summe itaque cauterium ferri calefactoque cocturam fac sub cartillagine emulsi simile & sub illa duas ut cocturarum triangula sit figura. Sit autem cocture profundum usque sub cutem. Antiquorum quidam ipsius coquebant stomachi multis ossibus. & quidam eorum locum cum cauterio coquebant quercino in spongie similitudinem vocaturque perice ducant. hoc qui fecissent cocturas semper apertas dimittebant ne fluxus hic aut humiditas deinceps accideret.

Capitulum. 7. 8. de hydropicis coquendis.

In non in hydropici medicamentum proderit cura. nec coplacet educio patienti super stomachum vtriusque cauterio. epatisque & splenis partes & stomachi profundum vmbilicoque. v. adhibitis cocturis quibusdam cum ferro cauterio subtili quibusdam cum quercu ignito. Sufficit autem quibusdam cauterij loco educatione vtrumque quas diximus.

Capitulum. 7. 9. de bernia aquosa coquenda.

Coctura quoque vitatur in hunc cui bernia est aquosa quod ab ea humiditas deurat superflua ad inferiora cuiusque bec assignatio. Summum cauteria. x. illorum quae gamma greco sicut sunt sic. illorum quae dicimus cutellaria. coquimusque primum medium cutis testium cum cauterio primo debine siphaces & operumina ex coriamus cum excozandi organo & cum cauterio coquimus cutellarij tamquam si incidamus. vtrumque primum nudatus fuerit siphac qui est albus & durus cum cauterij extremo gamma littere similis coquimus & eius emittimus humiditatem. Debine sursum ex

tendimus quicquid apparuerit eius cum senaria & incidimus cum cauterio cutellari.

Capitulum. 8. 0. de inguinali bernia coquenda.

Eptura que inguinibus est ex siphacis sit diffinitione cuiusque cura cum incisio ne sit. refutant autem quidam amputationem. & cocturam amplius cligunt & bec eius assignatio. patienti vtrumque moderato gestetur exercitio imperabis. Debine stabit & forti vtrumque tussis extendeturque fortiter & statim arcebit: vtrumque apostema apparuerit inguinis locum signis atramento. aut quavis alia re. que coqui oportet & aduri. Sit autem signum quod facies triangularis forme. sitque in latum linea in latere superiori inguinis. Debine signum in medio facies trigono & sic patiente supina. rari imperabis & clausa calefaciens cauteria coques cum eis quod in medio posuisti signum. Debine cauterijs vtriusque similibus littere gamma super trigoni latera. sicque cauterium addebis quod lenticulare vocatur: vtrumque totus triangulus equaliter adustus sit. oportet autem in tuo esse conspectu ministrum qui humiditatem exciset & quod singulis coquendi temporibus effluet coquens in profundum vtrumque ad thyrbum attingas. in eo quidem qui moderatus est corporis. Necque etenim in his qui exiles sunt huiusmodi oportet terminum ponere & cui pinguedo non est nec super eius thyrbum adeps. ne forte cum cauterio in thyrbus peccetur. sed nec in eo qui pinguis est cuius adeps antequam adustus compleatur appareat. sed hoc vtrius termino in illum qui mediocriter est corporis. postquam coctus ponit tere & sal & super adustus omnis ponit locum & simili freno vtrumque ligatione. sicque deinceps medicamentibus que cocturas sanant vtrumque lenticulam melle & similibus.

Cap. 8. 1. de sciaticis adurendis.

Tribus sciatica accidit si tempus prolixius sit passionis & medicamina non conferunt. vertebra loco emittitur & crura desiccantur. atque vtrumque completa molestantur clauditate contingit. Loxe namque os anche exit vertebra humiditatis ea viscosae que illud lubet ear & expellit. In huiusmodi ergo cauterio vitendum est antequam coram attenuentur crura & in clauditate ferantur. Loquuntur ergo sic. Disgregationis locum coquere oportet profundatione cauterij cum tribus cocturis. coctura prima in pomi. profundo & alia super genu ab exterioribus & alia super cauitatem. in alia super pillam. ab exterioribus super consolidationis locum. Et huiusmodi vas sumit citho sile cum diametrum palmo extenditur. labiaque eius spissa in modum ossium dactylos & in eius interioribus alium vtrumque buic sile & in illo tertium & quod illi interest spatij quatuor sub mensura est ossis digiti: sumuntque cum apprehensorio logo. & caput cum calefactum donec rubeat: sicque super anche ponit vertebrae partem in latum sanum aclin: semelque. iij. rotundas impingunt cocturas: & cum butyro emplastris doce resice ceciderit. Nec permittit vlcera cicatrizarum velociter: sed pungentibus cataplasmaibus quo ab eis rubigo decurrat multa. Dolore mitigato loci vlcera cicatrizarum.

Capitulum. 8. 2. de ossium cura quibus fractura accidit & euulsio & prius de his que consolidandi ad hanc necessaria sunt.

Quoniam de manus operatione circa carne incisio ne & amputatione inuentioneque que necessaria erant exposuimus: tam nunc de ossium cura incipimus & eorum que illis accidunt aut in confractione aut in euulsione: & primum de confractione quadam cuius scia illi est necessaria que ossium circa confractionem. distorsionem. euulsionemque curas & debilitatioque vult arcedere. Vico ergo quoniam illi qui consolidationis & harum que diximus rerum vult sciam & artem tenere ossium: oportere loca vtrumque agnoscat figuramque eorum & formas & cum alijs participatione: queque illa induant. vtrumque quoniam alij acciderit in eodem modo membro ab exterioribus & a natura li viderit habitudine imutatum figuramque & loco. intelligat ab inde accidisse illi aut confractionem aut euulsionem. aut debilitationem. aut distorsionem. Et confractio est continuationis ossis separatio: quemadmodum ossibus accidunt crurum aut cubitorum si frangatur. Euulsio autem est disgregationis a suo separatio loco & remotio augmenti scilicet alicuius ossis ab alterius ossis fouea. Debilitatio autem est languor qui ossi aut ex percussione aut casu sine confractione accidit. Distorsio vero est disgregationis a suo loco euulsio. Et confractio visus deprehenditur sensu quoniam si fuerit separatum. sic vtrumque aliquid prece ad interiora intrent: quedam ad exteriora prominent. Et si magna non erit confractio vtrumque ab iniuncto duo non separantur ossa tunc sensus deprehendens tactu quoniam super membrum tunc deduxeris manum & in membri osse varia inuenieris loca aut separata & in eorum continuatione sonitum audieris: intelliges abinde

os illud fractum esse. Euulio autem cum parua est et ossis non egreditur augmētū extra fouē suam. disgregationis dicitur recessus. Et hec quandoq; sensu deprehenditur visus nōnunq; sensu desiderat iudicari tractus. Quis autē perfecta est egressio quibūdā in mēbris visus sentitur sensu vt disgregationis ossis brachij a cubito que arabice vocatur querfuba et disgregationis palme a cubitis et vocatur arabice cuba. Est et euulio q̄ curati igerit ambiguitatē tantū vt tactum desideret diligenter vt disgregationis brachij ab scapula. Et enim aliquando in humero sit percussio. aut casus et apostēa nascitur nō tamē euulsi: opinariq; quidā euulsionē eē. Nos autē exponemus quō euulsiō in huiusmodi accidat habitudine cum de propria cuiusq; mēbris cura dicemus si quādo euulsiō acciderit cōfractioq;. hoc autē loco curā exponemus communē et ligandi fracta et reducēdi euulsa et quō eorū domini regendi sunt. prīmū itaq; quō simplex fractura liganda sit. deinceps quō ē cōposita querendū que. scū apostemate ē aut cū vulnere. Dehinc quēadmodū cōponēde sint que accidunt ossi nōdositates et durities incuruationesq;. Prīma autē aqua incipiendū cōis cōfractiōnis euulsionis et dislocationis et debilitationis cura veniēt pblebotomia cū? imminutio illi prodest mēbro: et a latere in quo mēbrū ē. si et virtus et etas et tempus adiuuēt. dabisq; post minutionē terram armenicā cum iulab et aquā rosatā exagij sub pondere. post hec cū calice. fine dulla et terengebino ac tamarindis naturam solues et cū fractuū aqua ac lebelabi et violari aqua iuxta quod opportunitas dabit et ipse patitur eger quo ab apostematis molestia et doloribus fiat securus. patientē in principiis meauria reficiet pulgās et rangis. lacruca. iutiba. porulaca. et sic ad mēbrū accedes curā. Intueret itaq; os ipsum. vtrūq; illi dislocatio aut debilitatio acciderit. quoniam his sola sufficiēt emplastrā que ex mugatbo. terra armenica massioq; diligenter trita et cum mirri aqua distemperatis sunt. Et si cōfractio simplex sine apostemate fuerit. prīmum a mēbris extensione incipiendum erit ab vtroq; latere sine molestia paulatim et induratum. nec extensionē adhibeas grauē. qm mēbrū destruit et dolorem parit grauē. materiāq; ad ipsū extrahit apostemata. Et autem quāq; mēbrū in suā extenderis partem et cōfractiōnis partes quasq; in sua reduceris loca: adequauerisq; et compolueris i prima sui figura: hocq; cum feceris fasciā vtriusq; lateris iuxta mēbrū quātitatē quas medicamine linica cōsolidant: et loco applicabis cōfractō in circuitu. Dehinc inuolutionibus vtriusq; circa mollietatem et duritiē tēperatis: poneq; vitras ipsas in cōfractiōnis loco et tribus inuolutionibus replicantibus aut quattuor: inuoluesq; ad superiora mēbrū ascendes: inuolutioq; hec in ipsa fortior fiat cōfractiōne: sicq; paulatim et gradatim laxius fiet. Dehinc aliā assumēs inuolutionē in ipsius cōfractiōnis loco quēadmodū et in prima fecisti bis et ter: atq; ad inferiorē descendēs mēbrū ptes: eritq; et hec inuolutio in fracture loco q̄lis et prima bis et ter. fortius et sic ad exteriora laxior. Si et eis in ipsa laxa fuerit fractura: fortiusq; durior: sanguis ab vtroq; latere ad fracture locum missus apostema faceret et dolorē: ac nōnunq; mēbrū putreficeret: ptes autē in loco fasciā quo locus adequatur: vt non sint alij alios aut demissiores: sicq; sup fasciā has vitras pone et inuolues equali inuolutione sup oīa loca stringēdo vt affiguarū est. Hoc qū feceris: appones tabellās factas de frustis cāne aut alias ligni duras: crūq; si circa spissitudinē et tenuitatem iuxta mēbrū quātitatē et paritatem: nec in bis duabus casib; habitudibus inmoderatas eē: planasq; illas perficere facies: et erit earū longitudo tērtia que cōfractiōis locū transcat cum vtroq; latere digitis tribus aut quattuor. Et si magnū fuerit mēbrū. erūt paulo longiores: et sup has pānū inuolues mollē equalēq; quē medicamine cataplasmatum cōsolidatiōis quo equiter perfler. nec cōmoueat nec dolorem imprimat. Sit autē tabellarū positio ab inuicē sepeata: distentq; inter se digito. Qp autē tabellarū spissiorē cōssiorēq; cōponi in loco ad quē mēbrū os cōfractum declinauerit. Laues quoq; ne amputetur cāna i disgregatione: qm disgregationi nocet et ipsam debilitaret. Deinceps at sup tabellās fasciās inuolues alias: vitrasq; que omnes tabellās et primas operiat fasciās. sicq; cum filis alligabis. incipiesq; fila reuoluere ab eis? medio: et sic extremis sumptis partem a dextro partem inuolues a sinistro. sic vt altera p alteram trāsfunderet in hunc modum. Sicq; ligatio si in stricto et laxo huiusmodi vt ab eā patienti dolor non fiat. si etenim stricta nimis fiet ligatio ex qua dolor accidat loco ab eadē soluenda est hora. Sic et si patēs in ligationis loco pruriginē senserit grauē caloris tēperati aqua superfundatur:

quatenus illud cōhibeatur acumen et per horas dimittatur et debinc fasciā astringatur aqua infusa rosata et oleo rosarū et cetiq; modico vini. opz quoq; ligaturā priō secundo et tertio i die mediocriter facē vsq; dū ab apostemate fiat securitas. Deinde vero fortior fiat donec nodatio fieri incipiet. tunc enī laxari illam oportū est paulatim et per gradus vsq; dum solidatio fortius nodetur et ossis firmetur sanatio.

Capitulum. 83. de fracture cū apostemate cōposite cura et cum vulnere et in qua cōsolidatio nodatur et nodatio fracture accidit.

Ractura vero quam apostema comitatur cum ossis sandalo albo et rubeo. intibe aqua et coriandri. semperniue. cataplasimada est et similibus et tenuiter stringatur maneq; soluta cum affignatis cataplasmatum. Et si magnū fuerit apostema ligatio fugiatur et inuolutiones fiant vsq; dū apostema quicuerit. Et si carni cōstitit incidere loca oportebit illa subincidere. ne forte res i putredine feratur et corrosione. hec quoq; si acciderint earū adhibebis curā. Cum autē fracture vulnus additum est intueret et si vulnus venis incidat pulsantibus aut non pulsantibus et sanguis effunditur. sanguinē hunc stringe re oportebit cum aloē. thure. draconis sanguine. aut zerao et similibus que alio exposuimus loco. Et si horū nihil acciderit et cū vulnere nulla est ossis discooperta pars in suā deinde dum erit et ligatione que duo vulneris adunet labia et cū circa trizantibus curabis. Cum autē in vulnere parua sunt ossa q̄ ipsum pungunt locum insuere non expedit. sed ossa hec educes vt postorius affignabimus. sicq; locū ligabis et vitrarū incidant reflexus super os vulneris superius. et optime circū volues sed sine molestia: et ad partes sic descendēs inferius res ipsius os vulneris discooperitū dimittes. eritq; ligatio hec ad non solidam declinans. Solues autem singulis diebus et super vulneris os bābacem expones. vt cum rubigo fuerit imminuta et apostema non timebitur calozq; recesserit in vulnere vnguentum ponas carnem adducens. Si autem os illic magnum fuerit acutum. prīmum accelerare oportebit curāz anteq; apostema accidat. et sic ossa adequabis et dispones vt acutū et eminens reprimatur os cum osgano quod leberemū vocatur. et est instrumentum ferreū eiusq; logū palmū et spissum tēperatum iuxta tērtiatē qua replicatur. si imprimatur in agendo extremū eius acutum latū et paululū in rōsus. huius organi extremū sub ossis pone disgregatione eminentia et ab alia tolles extremitate donec aliquatū mēbrū adequetur. Quod si hoc facere non poteris os eminentis oportebit tollere cum ferra quēadmodū in ossiū putridorū diximus cura. Dehinc ossis adequabis asperitātē et lentē et in suam reduces figurā apponesq; si necesse fuerit tabellās vnguentis et li cinij curans quēadmodū vulneris se habito offeret i mūditiē et sordibus rubiginēq; et alijs eius accidentibus quēadmodū in vlcere exposuimus curā. Cum autē vulnus nō cicatrizari videris et rubigo ab eo desuit. carozq; eius fluxa est scias in eo esse cōfractū ipsūq; abstrahere expedit et sic deinceps ligatione vtriusq; fortis et vulnere appones oī qd ipsum custodiat apostemaq; mitiget calidū vt sādālū siccum quod etiā super fasciās puluerisq; et super ligabis leuiter. nec ligamenta solues propter os cōfractū. vt in tribus diebus in principiis dictū est. aut. v. vel. vii. iuxta quod mēbrum strictū fuerit et vincula apposita. Cōfractio autē i qua ossiū sunt grammata quedā et nō educitur autē que quidē pun gūt. et dolorē imprimūt grauē stringenda nō sūt qm apostema pareretur et putrefactio mēbro. sed locū incidere expedit. Et si os illū fuerit educatur. sin quod acutū est amputa et pūgēs sicq; adequa et in locū restitue et cōfracture cura medebis in qua vulnus est quēadmodū dictū est. Fracture autem in quibus nō nodatur cōsolidatio et tempus trāsgreditur i q̄ iustū erat mēbz durescere et pfortari. plurib; hoc patiūtur de causis. aut quoniam nimis stricta est fractura aut frustorū multiplicitas. aut quoniam patiens mēbrū cōmouet plurimum aut pp fasciarū copā et vitrarū que os grauāt. aut pp cibi paucitātē et subtilitātē unde et mēbrū extenuatur et subtiliatur hec vt intellexeris cāz intueret aqua fiat et amputa atq; ab illa arce. maximeq; si a cibi fiat paucitas et subtilitas. iō vt patietē oz reficias postq; .iiij. aut. .iiij. transierint dies. nullūq; vulnus erit aut apostematis timor. vel febris. naturaq; solidationem cepit componere cibo in quo sit cōfossities vt agnorum carnibus et vitulorū vētribusq; eorum et betula iudabo. piscibus recentibus in quibus modica sit grossities casco recenti. rifo cū lacte et similibus cibis in quibus grossities est et viscositas: quib; cōsolidationis cōpetunt materiei que tanq̄

frenū ē contrāctioni offis. Quz antēciūsmōdi cōtēnētur res intantū vt extenuatio mēbro accidat tunc materiā oportebit ad mēbrū attrahere cū cōplastratione z ciborū vlt quos diximus vniqz albi. z suauis lanacro aque. Est autem qum inceperit p̄solidationis signū q̄ super fractoraz sanguis manifestū nodatur super fascias z ligamenta qū non sit comes fracture vulnus. hoc significat bonā misisse materiā naturā qua fractura solidatur. desudatqz bec materia in fractura loco z in p̄cis sic vt in fascijs quoqz appareat. Nodatio autem que sp̄bus accidit gbus fractoraz duritiasqz nocent mēbrū actionibus z a sua arcēt bonitate: maximeqz si cuius disgregationū proxima fuerit fractura simulqz turpis ē viraqz. Si igitur nodatio proxima fuerit cōsolidationi ne dicamini vrendū crī rep̄imētibus valde cū valida ligatione quo reprimatur. aut plūbi super illā frustra ponantur z forit̄r affringantur. quoniam abinde nodatio deficiet z abi bit. Si at nodatio dura tā z lapidi silis egrebit illā i sup̄ioribz fundēz abradere cū nouacula. Essā vero cōsolidata in q̄p̄ cōsolidatiōe p̄m̄ ē aut ex p̄solidatē aut ex patiens motu quo mēbrū ante rēpus soliditate cōsolidationis p̄cussit vt i cis facta sit rostrata z incuruatio z a prima que fuit figura imutatio. iōqz mēbrū corūpitur actio z motus vt manus aut pedis. si cuiusmodi qui illi acciderit est motus malitia. aut risus turpitudine. huius rei vt quidā tradunt cura mēbrū ē fa cōfractio. Est autē in hoc lāgor z dolor grauis z nōnūq̄ abinde mēbrū corūpitur ex doloris nimio. Ez ergo in huiusmōdi accidentē emollientibus vt. vt anatis adipe z galline medul lisqz z butyro vaccino. Sunt quidā qui bis oacillos addūt. z super mēbrū aquam instillant calidā z oleū. sicqz mēbrū distendunt z in primam suāqz reducūt figurā. Quod si bec nō proderint super cōsolidationem medicaminā ponantur que carnē corrodunt vt flozies erit ynguentū cum butyro z bā bace vetusto quatenus cōsolidationē corrodant. sicqz mēbrū extendatur z suauiter reuoluetur. vtuntur hic quoqz frictio ne cū rebus aquosis quatenus cōsolidatio dissoluatur. Qd si bec roborata est z fortis z nec inclinationē nec euulsionem hac admittat cura. locus cū nouacula findatur z incidatur. sicqz mēbro cōsolidato diuincto. secūdo vt oz solidetur. Euulsionē autē extendi expedit euulsā quoqz in suā partēz mēbra atqz bec tenuiter z indirectū donec alterius offis augmentū in alterius fovea reductū p̄datur adēcturqz z cōponat. sicqz fascias appones medicaminibus cataplasmatas p̄solidationis z ritus imolues fascijs vt assignatū ē. Bec sunt que preponere volebamur cōis cure cōsolidationis arti necessaria. Jā aut hoc loco propriā cuiusqz mēbrū curam exponem? si fractura acciderit aut debilitatio z a capitis crani offis fractura incipiemus.

Capitū. 84. de crani fractura cura.

De cranei offis accidit cōfractio propria. fura aut simplex erit aut cōposita. Et simplex alia in capite est manifesta z est illi profundū nisi q̄ os non separatur nec ab eo pars perijt. siue ad interiora seu ad exteriora. vocaturqz grece ragamia. z alia est cui offis emissionē contrahit ad exteriora z vocatur aberia. Et si oio eductū ē os dicē apostatissimos. aliqua in q̄ crancū frangitur in partes pluri mas z offis frustra in interiora descendunt z capitis profundum ad matrem spissam z vocatur grece empiasma. alia qz cranei capitis contractio quod offis frustra inferius prope siphacē tendūt z vocatur genissima. Estqz alia capitis offis fractura: in qua descēdentia intus offa ad profundū proferūt z vocatur marulsi. Sūt hominū quidā qui sp̄bus his addūt aliā que vocatur capillaris z ē fissura subtilis sensuiqz occulta. hoc aut sepius nō p̄z. imo celatur z iteritus sit cū. Bessēma vero fissura nō est magna sz nec fractura dicenda. Est cū offis capitis depressio ad interiora: conatioqz sine cōtinuationem separationē. quēadmodū vasi accidit argenteo. z plūbeo. qum durū percussit illud corpus. Bessēma itaqz duobus sit modis. Aut cū offis spissum totūz ad interiora inclinatur: instatū vt z matres in cerebrū impellat. aut comprimatur os capitis z matri cōtinue continuatur: bec est fracture simplicis assignatio. Contractio autē cōposita est illa cuius qua mater pa titur: aut apostema cū ea capiti accidit aut vuln. Et cuiusqz fracture que capiti accidit cognitio ex corporis sit virtute quod incidit capitis craneo ponderēz z duritie. z ex percussione virtute z ex accidentibus que percussio accidit. scoromia. vertigine. debilitatiōe. vocis amputatione z casu subito. maximūqz si fractura ad matrem vsqz peruenit spissam: aut ab offe fracto matri compressio facta ē aut cere-

bro. Significatur hoc quoqz qum os ipsum sub sensu cadit. Si cū que curis fissura sit sensui pateat z quantitatem habz fractura significatur. Et si nulla fuerit in cure fissura aut certe occulta: z opimatur quis offi fracturam factam: intelliges hoc ex inquisitione que cū organo sit iquirēdi. z fracture speculatione. Si etenim aliqua acciderit fractura ex sono agnosces ipso. Et si ea acciderit sp̄bus q̄ ragamia vocat q̄ ē fissura occulta sensui z capillo silis: opz aliquid attrahēt super fissurā fundere aut aliqū aliu colorem: z sic os radēs: qū etēz hoc feceris fissura patebit co q̄ gressū ē nigrū. Idē vt itclle ris oz ampli? scalpas donec omnis abeat nigredo z non appareat: itqz fissuram ad interiora non penetrare intelliges. Qd si scalpēdo fissura nō abit. sz ad interiora p̄fertur: scalper cessa z intueri vtrum ne ad matrem vsqz fissura puenit spissam: z vtrū matri ab offe separata ē aut cōglutata ipi. Būius rei signū ē. qm si vuln? sine apostēate ē calido: aut si qd accidit apostema est parūz z humiditas que effluit pauca z in ea sanies matura mater spissa os cranci nō dimittit. Si autē simul f. b. est. aut dolor grauis. offisqz color imutat? z sanies effluit tenuis ac imatura: mater ab offe scūcta ē. bec vt aiad uertes curam accelerare oportebit. anteq̄ patienti cholera? accidat reiectio z terranus animiqz recessus. aut sinopsis febriqz acura. si etenim signa bec apparuerint nulla sit causa quam propter curā adhibeas. quoniam ad interitum patiens est. Si non bec apparuerint curam accelera z intueri atqz si operimenta ab offe separata nō sunt. z fractura fissura est tā tum. eius cura est vt scalpas donec sensui occultetur nec appareat. Si aut fissura ad profundū penetrat z os contrahit os ipsum denudabis z intueri. z si frustra supersunt parua. oia bec auferes diligenter cum organo cōpetenti. Si enimqz siphacis ab offe separatus non est. nec frustra huius. Si aut siphacos separatus est. z contigit patienti vulnus. biensqz est oportebit partes offium educere oio ante quartūdecimū diē si vero eas ante septimū. p̄tulqz que diximus oiantur illi accidentia. curabisqz illum hoc modo. Primū oiz caput radere oportet z fissuras facies duas scilicet incidentes rectis angulis vt sunt in modū crucis. opz autē vna fieri fissuram i prima fissura que percussione facta est. Bēbine. iiii. excozias anglos quatenus totū denodetur os quod capare desideras z si sanguinis ab inde fluxus acciderit i plebis fissuram hanc pāno aceto infuso z aqua. aut pāno secco z sic fascias appones vino infusas z oliue oleo. ligationēqz adhibe cōpetentz: mane facto. si malorū nihil acciderit accidentium cauare os oportebit cōfractum. Nec vero offis amputationem differre opz qū fractura cerebri matrē pupugerit a die p̄zio. Sedeat itaqz patiens z ea precipe esse figurā in quā oportū sit eius viciri oppilariqz aures cū lana aut bābace ne forte percussio nis sonitus illi noceat que in offis sit fractura. soluetqz vulnēz rielā z pānū quē posueras educes extergesqz tūc duobz i iūgas misistis vt autē q̄ iusta ē teneat a. iiii. angulis z intueri atqz si os subtile iueneris icides cū incisionēqz qd salci sile ē. positis ipsis in opposito: incipiesqz icidere a largiori offis loco. Bēbine suauitate vteris incidēdo z percussio ne forte percussio ledas z cōcutias. Si aut os spissum fuerit z crossum: oportebit eius circuitū perforare cū terebello cui caput est bācū: ne forte eius caput ad matrem p̄ferat cerebri: sitqz capitis eius longitudo quāta ē offis spissitudo. ne forte opimētum attingat. Et offis p̄foraueris circuitum quod vis educere que inter foramina sunt cū incisionē amputabis z cū forcipibz auferes offa paruis: aut alio simili sine molestia paulatim. Bēcum feceris locū expedit mūdes offium frustulis: sicqz asperitatem adequa: z fracturas cōpone q̄ in loco sunt incisionis cum nouacula aut quoniam simili. posita prius sub offe lamia lignea plana. que operimētū p̄regat cerebri z a ferro tueat: bec vt cōpleueris pānum sume lincū z oleū infunde rosarūz z sub vulnere offis pone. Bēbine alio sumpto panno plica z vino infunde oleoqz rosarūz: z sup totum cōpone vulnus suauiter z tenuiter cū vinculis abstringe. vt tūmodo fascie sup locum statuātur: post bec circa locū cum rosa z sandalis cataplasmas. intibe aqua z queffare ac semper uiuē. similisqz que materiāz p̄bibeat fluxū z calorem ac apostematis importunitates. Infundes aut pānū bozīs singulis oleo rosarū puro. z die solues tertio: absterge qz curā que carnē adducit adhibebis: z sup operimētum puluēz distillabis desicantem cōpositum ex aloē mirra. tbure. z circūz lincis ardorem mitiganti aqua z calorem.

Cap. 85. de siphacis apostematis cura quod capiti post ferri curam accidit.

Capitis siphaci calidus nonnūq̃ accidit post
ferri curam apostema intantum vt
capitis os tolli videas. z cūtem capitis spissatam z
indurata m. sequanturqz ad hoc spe mala acciden-
tia. que patientem in mortem precipitent. hoc autem apostema huic ac-
cidit operimēto. aut frustū alienius cā ossis qđ ipsuz suo pun-
git acumine. aut ligationis z constrictionis vt z linciozum
q apponitur. aut cibi multi copia. aut ex frigore. aut ex calo-
re. Hec vt itellexeris p̃sidera. z si acumis ossis aliorū cā est
aures. si astrictiois solue z ligamenta alleuia. z si multus
peccat cibis minue. si frigore non caueatur. locū aq cataplas-
ma z oleo tepido. z si fortis fuerit calor. cū rosio cataplasma.
z sandalis. solatrigz aq z similibus. Dehinc si infrigidatus
fuerit capiti oleū insilla rosariū tepidum in quo carthemi frō-
des ac canomilla. melliloriū belba. lini semē coxeris. Empla-
striza z cum ordeī farina. que cū oleo percussa ē rosarum. gal-
lineqz adipe liquifacero quū pāmū his intinxeris sup caput
pones z collū. z his confinita locis. auribus modicus instilla
olei rosaz z violacei ac nimsar. Et si valuerit virtus patētis
phlebotoma cephalicā z naturā cum castia. f. solue z lebelā-
bō similibusqz. Sciendū autē quoniam qđ ossi quā diximus
curā adhibueris capiti. si opimēti cerebri deigratū videris
egrotantē i mortē esse proculdubio. z sanandum nulla rōe.

Capitulum. 86. de fracture nasi cura.

Naso in eius extremitate frangi non accidit. ps
etenim hec cartilaginosa est. accidit autē
in superiori loco. Quū itaqz acciderit intueri z si di-
gitus poterit accedere auricularem imitte in naribus z cū eo
os reformā atqz in suam reduc habitudinem. Quod si locus
superior est strictus grossum deduces intus sibiū z cum co-
fracturaz ad equa manū desuper ab exterioribus deducens.
donec ad suam redeat habitudinē. post hec naribus lincia i-
duces subtili inuoluta ligno. que cum acatia z mugatbo cata-
plasmabis. apponesqz horū pax super cartam z nasum defo-
ris emplastrabis. Diebus hec facies paucis quoniam sana-
bitur perfecte. Quū autem anhelitus patiēti angustā opor-
tebit pannum fistule inuolucere penne z cataplasmana cum
medicamentibus appone naso. Hec vero negligentia cura ē
nasi quū fractura acciderit nec diebus aliquot patiāris nec
expectes. qm̃ sic solidabitur z difficilis fit ei cura. atqz in alē
reductio statū. fitqz ab ide simi vitiū. Et si nasi contractio i p-
tē alteraz inclinabit attrahere i oppositū molliaris lat⁹ sūcō
qz corrigi latā z extremo applicabis nasi ab ea in quam incli-
natur partē cū piscis colla optima. z donec deficeatur dimit-
tes z auferri sit difficile. tūc corrigiā in oppositā retrahes pte
distēlāzqz qz in locū reduceris suū nasū loco ligabis opor-
tuno. naso prius consolidationis vnguento cataplasmato.

Capitulum. 87. de maxille inferioris si frangatur conso-
lidatione.

Am maxilla frangitur inferior ab exteriorib⁹
z in duo nō separatur attende. z si in fauce
est sinistra contractio. induces mediū z indicem digi-
tos manus sinistre oxi z cū ipso gibbositate que in fauce acci-
dit ad exteriora pelles donec in sua adqueat figura ab exte-
rioribus cū manu dextra. z si contractio i fauce fuerit dextra.
dextre manus imittes digitos. z quēadmodū precepim⁹ ope-
rabis. agnosces aut fauce in suū statū reductionē. ex dentū
que in ea sunt adaequatione z eorū in suo loco reditū. Si autē
fracta maxilla in duo fuerit diuisa. vtrēdū erit extensioe p̃tis
vtriusqz cū quouis ministro z in suū reformabis locū ac fi-
gurā. oportebit aut dentes vincire qui in fracta sunt maxilla
cū filo aureo aut argenteo alios cū alijs si posse fuerit. sin cū
filo ligabis serico fortiter cōrōto siqz ligationem adhibebis
quā oportet. vt ligamē scilz mediū sup spondiles ponatur ex-
tendensqz extrema duo ab latere vtroqz z per aures deduces
vlsqz dū ad maxillā ven as vtrāqz. subius maxillaz secundo
replicabis z ad superiora deduces super vtrāqz genam. z sup
verticē vincies. frōtēqz cū vittis cōpones z ligamina ipsi vi-
ctes quo p̃seruetur posita z sic maneant. Si autē maxilla vt il-
la cōposuisti nō durabit. oportebit frustū sumere cāne subtile
iuxta maxille quātitate z super illud pāmū revolues fauci⁹
appones ligamenta astringes. Et at maxillam adaequau-
ris z in suā reduceris habitudinē medicamine cataplasma
solidationis fascias z applica anteqz liges z sic ligatione pre-
ris. Quā vt ligaueris patientē gerē impera z oriū z a verbis
prohibe z masticatione. Quū refici volueris turibus vesca-
tur quibus panē fortiter coxeris z polenta que ex amilo fit z fa-
rina. Qz autē septius faucē inuestigare ne forte a naturali
mutetur figura. Qđ si contingerit soluatur z in propriū redq̃

cta statum firmius ligetur. Sciendūqz tibi ē maxillam i. xx.
diebus solidari z confortari z circū proximis Est etenim os
molle z in eo medulla. Qđ si apostema pariter conting-
rit oriū. apostema ipsū bis curabis que ipsum prohibet. locū
cōfortat post dissoluentibus vtere quēadmodū in apostema
tū curis expositum est.

Capitulum. 88. de furcularū fracturarū solidatione.

Am furcule franguntur ab humiditate sepius
accidit hoc fieri. sub humeri parte interio-
ris z ad inferiora encruatur cuz ipsius brachij offe-
Si ergo frangitur furcula z in duo separatur facilius curam
admitter z citius sanatur. qđ si fracta nō diuidat. In fractio-
ne nāqz separata extensio acerbiter pōt z adequatio atqz in
figurā reductionē suā. in alia hec fieri nequeūt. Sic z in oibus
reliquis offibus. cōfracta ergo furcula mistroz aliquez iube
brachiū tenere. qui furculē vicinatur fracte z ad exteriora ex-
tendat sursumqz. alijqz precipies humerū extendere oppositū
aut collū quo per ipsos extensio fiat in opposita. tu autē fra-
cturas ad equabis z in suū deduces locum furcule os queqz
frusta prominebāt propelles que in profundo extrahes ad ex-
teriora. Et si magna opus fuerit extensione oportebit sub ala
spherā ponere magnā pānorū aut lane vel similiū. cubitū tol-
les donec lateri proximum facias vicino. z reliqua sicut impe-
ratū est fac. Si aut furculē extremū ad exteriora retrahere nō
potes co qz ad profunda ingressum ē. os patienti imperes su-
pinū fieri z sub cūda humero puluin ar pone tēperatē magni-
tudis. ministrasqz humerū eius premat ad inferiora. donec fur-
cule os substollatur apfūdo z alij adēqz fracture. siqz in
suā reduc figurā. Si aut partē aliquā itelliges i furcula sepa-
ratā z pupugrit oportebit locū cuz phlebotomo fundere. aut
cum sale. posito prius sub furcula organo qz siphacem tuē.
siqz infusione vtiaris. sin locum panno reple z fascijs. Et
si fascijs vti magnis necesse fuerit adhibe. Et si calidum ac-
ciderit apostema fascias rosarum infunde oleo. Sin op⁹ nō
est pones autem sub ala in qua furcula hec est pānorū sp̃baz
aut aliorū mediocre in magnitudine. z ea ligabis qua op̃li
gatione. transibitqz ligatio super alas vtrāqz z furculam pa-
tientem humerūqz siqz iterū ad eam reuoluto. Et si furcu-
le latus quod humero vicinū est ad inferiora declinauerit op-
tebit cubitum i medio ponere ligationē latē. totumqz brachiū
suspendes collo z manum cū ligatione alia. Et si furculē lat⁹
ad superiora vergit. z hoc raro cōtingit. prohibeatur cubitus
suspendi. sed oportebit patiētem supinum iacere z subili illū
reges diēta. soluesqz ligamēta singulis tribus diebus loco cō-
solidationis medicamine appones z iterum astriges. siqz fa-
cies adhibebis cōfortetur z solidatio producat. furculē
qz os roboretur z validū fiat. hoc quoqz sepius in. xx. diebus
vsqz. xxx.

Cap. 89. de scapule fracte cōsolidatiōe.

Capule latus non frangitur locus. accidit
autem fractura eius extremis z nō-
nunq̃ fractura ad interiora fit. nonnūq̃ accidit fis-
sura. aliquotiens etiaz sepeatur ab ea frusta. Et contractio
que accidit ad interiora cū tactu agnoscut sentimus zenim
locū ad interiora conicū sentiris pariter ifirm⁹ i brachio dor-
mirationē z in scapula dolorem. Siffura ex asperitate depe-
bedif. quā hū tactu inuenim⁹ cū dolore. Et vtriusqz cura ea
est que apostema mitigat calidum cataplasmatqz z solida-
tionis emplastra. Quū aut frusta insunt pungentia tactu in-
telliges. z hec si non pungunt reprimuntur z cum ligatione co-
pulentur. si autem clara sunt z pungunt. locuz sinde z educas
z deinceps insue quemadmodū in furcularum ligatione vi-
ctum est. z patienti quietum esse impera super latus sanum.

Capitulum. 90. de pectoris fracti cōsolidatione.

Pectoris medio fissura accidit atqz ad inte-
riora adinatio. Et⁹ porro extremū
cōteritur Si itaqz medio ipsius fissura acciderit in
curuans patientē cō sit dolor in loco in al incurua patientem
eo in loco ybi sit dolor z si cū digitis tetigeris sonū fieri audis
Quū autem pectoris os frangitur z ad interiora declinat vi-
debis illic conationē fieri. z dolor inieit permolestus. status
angustia tiffi⁹ pp cam que diaphragmati accidit puncturaz
Et nonnūq̃ spurū siml accidit sanguinis. horū qui tales sūt
curam eandē esse opz quam in furcula exposuimus z hume-
ro. Et si pectori ad interiora inclinatio acciderit supinam pa-
tientē. z fasciā inter vtrāqz pone scapulam humerosqz p̃me
z costas adnā cum manibus abvtrōqz latere. Et si coste ad
interiora declinauerint oportebit vti lanceo ligamēto per cir-
cutum. positis prius subius ligamentis indirectum. tuncqz i

ultimo extrema duo ligamētoꝝ adinuicē ligabis. prohibent enim ligamenta rotunda loco cedere suo.

Cap^o. 91. de costarum fractura & eaz fissura.

Pectoris quidem costis omnibus earū in p^oribus fissura accidit hypochondrii autem costis ea tū in parte qua spōdilibus continuantur. quā sint hoc loco late & earū extrema cartilaginosa subtilia. Sicq; & ab anterioribus accidit illis cōfractio & fissura hocq; agnosces quā locū tetigeris & diligenter enz digitis inquisieris. Inuenies nāq; asperitatem in loco. & sensu nō equalē. Et si os cōfractum est sonitū quā tanges audies. Et si ad interiora cōfractio declinat patiem dolor fit molestus & punctura gravis maiorq; dolor & puncturis quas pleureticus patitur. accidit autem pariter & anhelus angustatio. rursus sanguinis sputum plurimū. Potēs autem adequare quā inuenies in costis varietatem. & aduare. nisi q; costam ad interiora declinant manu reformare non poteris. Tradunt autem hominū quidā multum oportere hō cibum porrigere. sicq; qui ventositatem generet & inflationē quoniam cū repletus hoc fuerit coste ad exteriora repellent. Et hec incōpetens est operatio. quoniam nulla est inter stomachum & pectus hūc loco cōparticipatio. simulq; repletio apostema suscitāt calidum & si fuerit auger. Sunt & q; hūc fissuram apponāt loco & hoc cōpētius videri. nisi q; ne simul ad locū trabatur materia timē ad lacertū scz q; sup costas ē. & q; iter eas. fiatq; abinde apostema & costarū angustur depulsiō ad interiora. Reliqui at medicorū imperāt lanā loco superponi que olco intincta sit calido. fasciasq; inter costas disponi q̄tē nus inclinentur. ligationēq; fieri equalē quā per circuitū inuoluitur vt imperatū ē in pectore. Si aut punctura acciderit gravis. dolorq; pmoletas. patiēte co q; nitiū diapbragma ledatur. oportebit cutē findere & discoopere costā q; fracta ē. sicq; sub ipsa organū pones quod operimenta tuer. ossaq; auferes & phragmēta que pūgebant line molesta. misissiq; his loco curā adhibebis que carnē adducit & cicatrizat. nisi forte calidū accidat apostema fieri. hoc si fuerit ortū fascias superpone olco intinctas tepido & locū apostema consummentibus cura calidū. dietam qualē oportet infirmo disponens & in eo iaceat latere quo facilius fert.

Capitulum. 92. de ossiq; anche & penis consolidatione.

Ache & ilion ossibus raro quidē accidit fractura & qū fracta est que & humeris accidit. ossa nāq; corū cōteruntur & in longum finduntur ad interiora cū grani dolore qui ad crura vsq; descendit. huius rei cura ē qualis & humeri ossis solidatio nisi q; hic ossa nō possunt educi cōtrita cū fissura. sed ab exterioribus cū digitis adequatur. & reliqua corū cura que & humeri ē. extēdū ē humectantibus & fascijs in loco cōfoco ilij quaten^o hoc repleto ligatio fiat equalis per circuitū. Sic & penis ossis cōsolidatio fiat. s. cū digitis adequatur & ligatur raro bis accidit ossis fractura.

Capitulum. 93. de solidatione ossis clunij & spōdiliū spinarumq; eorum.

Spondilibus fractura nō accidit sed cōtritio. sequiturq; eiusmodi accidens nuche cōpressio & operimentū eius. hoc quā contingerit neruis nocuentū sit per cōparticipationē & sepe abinde fit mors maximeq; si hec spondilibus acciderit colli. Quā igitur horū quippiā acciderit & iteritus videtur signa curā nō applices. Sin & locū findere potes ossaq; educere p̄trita fac. Et si apostema loco inasectur. que calidū reprimūt apostema appones vt istillatione olei & aque tepide & sic deinceps cōpētentibus emplastris. Et si spine spōdilib^o acciderit p̄fractio. locū findere oportebit. & quod cōfractum est emittere & fissuraz infusus atq; p̄lcerum medeberis cura.

Et si clunis ossi quod ossanium dixim^o acciderit frangi. digitū induc indicē ano. & ad exteriora os repellē. atq; cū altera adequabis manu ab exterioribus. sicq; in nālē reformabis habitudine. Et si os aliquod a reliquis oio senseris sepe. ratum. locū findes & educes. fissuramq; infusus & ligationem que frenū dicitur adhibebis. nonnūq; locū ligari cōpetita agnosces aut qd bis accidit ossibus & cōtritionis & fracture cum tactu & inquisitione facilius nec corū aliquid latebit.

Cap^o. 94. de brachij consolidatione fracti.

Frangatur brachij os vtendum extensione ē ad superiora & inferiora. atq; hac moderate. Et si fractura hūero proxima fuerit. humerū extendens a superioribus. brachiū ab inferioribus. Si aut prope cubitū ad inferiora & brachius

extendens ad superiora. sicq; cōfracta redne ossa in suos terminos & dispone donec adequetur. sicq; fascijs vtēre latius. quas medicamine linies consolidationis. & loco applicabis fracture per circuitū. Deinde tabellas appones in circuitu fracture quēadmodū assignauimus. & cū vittis optime vinctis nō tamē grauitē ne forte lāgoz mēbro faciat. & ad ipsā materiā cōtrahat apostematicā. Caue aut tabellas super humeri ponere disgregatioē aut cubiti. quoniam disgregatio noceret & neruis. & ad ipsū materiā p̄traherēt & apostema fieret. Post hoc aut brachiū stringes cum ligamētis ad partēntis pectus & in seapule partē colligis ab opposito fracture latere. Oportebit aut sic dimittere vsq; in diez tertiū. quo solues & empl^o itez appōes. fasciasq; & tabellas ac ligatioē. vt prius. Intuere aut & inquirere si ligamēta laxata fuerit aut turbara. & a disgregatioē ad quā stricili declinatū aū diē tertiu solues. & vt diez cōpōes. Et si brachio apostema acciderit calz cū tabell^o strigi nō expedit. s. cū fascijs ligabis cataplasmatibus & emplastrisq; stringesq; tenuiter. & sup membrū oleū instillabis. violarū tepidū & circūquaq; rosas sandalisq; inti be aqua & quēfare linis quo materici prohibeatur accessus & quā dissolutū fuerit apostema recesseritq; iterū qua diximus vtaris ligatione. & manū mouere patiēte prohibeas donec brachiū roboretur & supinū in lecto iacere impera. manūq; super vētre ponat pectori alligatā quēadmodū diximus. Sit aut sub eius brachio pulmar molle. Solues in principio singulis tribus diebus semel donec septima transierit aut amplior. nisi forte infirmo dolor acciderit. qm tūc solues & ligationē attenuabis. Stringere enim fortius de die in diē brachio conuenientius ē. & citius eius accelerat robur. Nec hoc desistes facere donec mēbrū cōfortetur. Adubrū aut confortabitur in diebus. xl. secūdu maiore partē. sicq; crus & femur vt xl. transierit solues & in balneo infirmū induces & tepērat caloris aquā instillabis. Oportet autē quā calidum illic apostema fuerit patiēte subtili regere dieta apostematicq; mitigato ad crossoa redibis cibaria & cibis illū pascē frigidis & siccis qui cōplexioni cōpetat ossis. quo in fracture loco cōsolidatio abinde generetur & confortetur.

Capitulum. 95. de ossis cubiti fracture solidatione.

Cubiti duobus ex ossibus cubitis cōpositus ē. quorū alterū crossosum est. & est sub secundo & secūdu subtilius atq; superi^o. nō nunq; vtrūq; frangitur os. nōnunq; eorū alterū. Quis ergo vtrūq; cure eorū difficilior ē & molestior. maximeq; si vno frangatur i loco. Et si alterū tātu facili^o ē cura. nisi q; si superi^o frangatur crossosum tardior est cura & magis malū. & si aliud veloci^o. eo q; super crossosum positū sit ipsoq; ferat. Et hui^o fracture cura eadē est que & brachij in extensione & ligatioē & aliis huiusmodi. S. qū alteri accidit ossi fractura oportebit fortiori vti extensione & manu figurā facere per tabellam vt sit scilz pollex superior amicularis inferior & cubit^o crossosum sub tus subtile quo illud ferat ne onerosior subtiliorē grauet. reliqua oia que in cubiti solidatione faciendā sunt eadē sūt que & i brachio dixim^o. nisi q; cubiti os septi. i. xxx. roborat & ou reficit diebus sicq; soluitur.

Capitulum. 96. de manus ossium solidatione.

Tendendum ossibus que in principio sunt a cubito manus & palme. & dactil^o rario fractura accidit s. cōtritio propter eorū tēneritatem & cōcavitatem. Quis ergo fractura acciderit illis. oportebit in conspectu tuo patiēte statim. palmāq; eius super scā nim pones. & mistro alicui vt extendat que fracta sunt imprecibus ossa. & in suā reduces formam. adequabisq; in suā figurā naturali. Et si pollicis frangi acciderit aut rasebe. oportebit cum palma ligare oportuna ligatioē. Et si digitis alijs cōtigerit vicināribus alligabis quo stabiliantur. nec opus erit hoc loco tabellas apponere.

Cap^o. 97. de coxe arūdinis fracture solidatione.

Coxe arūdo si frangatur eadem est eius solidatio que & brachij ossis. nisi q; femori quod dam est propriū q. s. qū frangitur ad anteriora vel posteriora reuoluitur. quoniam latū ē eius os. Oportet ergo illud mediocri adequare extensione. dehinc manu in suam reducere habitudinem. Et si in medio fractura fuerit. ligatione vtendū erit in qua vinculū vnu incipiat a superioribus aliud ab inferiorib^o a medio declinas. Et si anche disgregationi proxima fuerit ligamēta fume. & in corū medio bam bacem pones aut lanam. applicabisq; eius mediū corū sup pone. & circū ab extremitatibus ad superiora tēdēs. mistroq; qui teneat porriges & extrema ligamētorū sub fractura liga

bis alij porrigēs multorum quo ad inferiora extendat. Si vero fractura in vicinis fuerit genu nobis videtur ligamēta a superioribus ponere & alicui dabis qui ad superiora extendat & genu ipsam ligamētis stringes: proutq; patiens iacebit: dehinc duo adunabis latera fracture & in sua reduces habitudine figurāq; ligabīs & astriges vt deceat. Et si ossa que pungunt illic fuerit locum findes & reductis medebēris.

Capitulum. 98. de geniculi consolidatione.

Eniculi os est tenerū. & raro illi accidit fractura s; cōtritio ac nōnūq; fissura i cū pīssio & b nōnūq; cū vulnē. nō nūq; sine vulnere & hui' rei faciliē cognitio si manu tāgās: qm̄ cōtusionū sētēs separationē & sonitū audies. Hui' fracture cōsolidatio fit hoc modo. Sporēbit igitur fragmētā adunare disgregata. alia alijs cū digitis & in suam reducere figuram: fasciasq; superpones cataplasmatas cōsolidationis emplastro. dehinc fide ligabis quemadmodū videris oportere. Et sciendum vix cōsolidationem hoc optime fieri loco eo q; multū genu mouetur & ad anteriora interioraq; plurimū extendatur ac posteriora. ideoq; huius disgregationis motus difficilis est: nec o; huius dominū vti motu plurimo aut ambulatione ascensuq; maxime qm̄ genu duplicatur quā crūs subtolitur & ponit. in equalibus aut locis facilis sit illi iter. nec motum prohibet difficultas multa.

Capitulum. 99. de cruris arundinis cōsolidatione.

Ruris ossis fracti cōsolidatio eadem est q; & cubiti. i crure nāq; duo sunt ossa q; admodum & cubiti. Quū ergo frangitur crūs i oēs reuoluitur partes. qūq; duū alterū in tres tātum ad interiora & exteriora. Et si fractura in osse fit crosso ad posteriora crūs replicatur. si in subtili ab anteriora quā igitur acciderit fractura oportebit crūs a genu parte & pedis extendere mediocriter. ossaq; duo adunare ab inuicem diuisa & que alia inerunt ossa quo in propriam crūs redeat figuram: & sic fascias appones cum cōsolidationis cataplasmate. & vna tñ in uolues ligatione. Dehinc frustū sumes cane lācealis medio: cris fortitudinis & pānis inuolues mollibus circum fracturam cōponēs & crit sibi inuicem bec proxima cōpositio: sicq; vincula appones lata optime circūuolues vsq; ipsū genu. Et si genu proxima fuerit fractura ligamenta ad anteriora pertingent. vteris autē hac in cōsolidatione quod in cubiti expōsumus regimine.

Capitulum. 100. de ossium pedum cōsolidatione.

Auille nūq; accidit fractura. eo q; ipsa custo diētibz circūdatur corporibus ab omni parte. pedis autem ossa & articulorū franguntur quemadmodū & in manu offensum est. Et horum cōsolidatio qualis & palme fit ossium.

Cap. 101. de euulsionis spēs & primū de euulsione maxille inferioris.

Euulsio ossis augmenti est egressio a sua fouea in qua cōpositum est. Et si pua ē egressio & ipsa nō emittitur fouea euulsio nō vocat sed disgregationis sepatio. Et nos primū a maxille inferioris euulsione incipiemus. hūc euulsio parū accidit quonā superior: illius cōpimit capita: accidit autē disgregationis sepatio lacertorū qui illaz circūdant molliciei cā. quādoq; lacerti ex motus copia & ex masticatio fit & verbis enervatq; leuī d cā & disgregatio seūgit. reuertit autē disgregatio h i suū p se ipaz locū sine cura & molimie. Quū autē pfecta sit ei' euulsio. eiusq; signū rei q; fauēem videbis inferiorē ad anteriora pminere & ad posteriora declinare. ossiq; videbis extremum apparens in superiori maxilla. difficilēq; est eius domio fauces mouere. bec vt videris maxillā scies euulsam quā hoc curabis modo. Impera ministroz alicui caput tenere patientis alijsq; faucē inferiorē cū digitis suis ab exterioribus & interioribus. infirmusq; os aperiat quātum poterit. tunc ministro precipies maxillā dextrorsum & sinistrorsum mouere patientiq; vt maxillā laxet & ministro permittat quo illā concutiat. Dehinc semet tantū faucē extendes & in suū restitues locum: o; autē faucē inferiorē in posteriora repellere. vt quā in suū ingressa fuerit locū claudatur simul & aperire nō permittatur. Et si difficile tibi fuerit suo reddere cā loco. locū violarum liniis oleo & cera. ac cā aqua cataplasma calida pāno iasuso & sic restitues. Erit autē signū restitute molarum & vētū superiorū inferiorūq; adinuicem adequatio in habitu naturalī. post bec fascias cera iusufas & oleo appones & omnia facili stringes ligatione. Et si fauces vtreq; fuerint euulse. bec erit vtriusq; quā in vna diximus cura & restitutio. Ex-

pedit autē quz vtriq; maxille ossis euulsio acciderit ipsa reducere hora. sin pessima sequentur abinde accidentia. vt febria diuturna parq; cephalica difficilis. Accidit autē hui' dño passionis solutio cholericā. & simul vomitus purus. faucium nāq; lacerti si inuētur a suo loco extenduntur. & secū tēporz attrahunt lacertos & sepe die moritur huiusmodi homo octimo. in al' tertio.

Capitulum. 102. de fureularū euulsione & extremi humeri.

Arcula ab interiori nō euellitur latere quo nam pectori cōtinuatur & minime eo disgregatur. ideoq; ab hoc nō mouetur latere. Si autē ab exterioribus grauis fiat percussio vt euellatur ei' erit cura. que & si frangatur. ei' vero extremū quod hūero pignū est. nō multū euellitur: quonā cui duo sunt capita lacertus hoc prohibet. sed & scapule caput. Sed nec furecula graui mouetur motu. quonā vt distat pectus & reducat tñ facta ē. ideoq; soli furecula facta ē hōi & nō reliquis animalibus. Si itaq; euulsio ex collisione aut quauis alia acciderit re. adq; tur & in suū redit locū reductione & fascijs multis implicatis. que illic cū ligamētis supponūtur. hūc oportanis ē. Hæc quoq; cura humeri cōpetit extremo si suo recessit loco. Quāq; fureculā humero alligat os ē parū & cartilaginofum. hoc q; sepius fallit qū suo recessit loco intuentē intm vt cui maior nō est experientia extimet brachij caput seducunt. suo emissūq; loco. eo q; scapule caput superimminēs cernatur. & quo factus ē a loco trāsitus videtur contusus. ideoq; signis discernenda sunt his que deinceps dicemus.

Capitulum. 103. de humeri euulsi reductione cura.

Humeri caput sepe a concavo disgregatur & quod in humero est & sepe illo emittitur. sed nō sepe ad superiora propter operunēta q; ab humero veniunt. pbibeturq; ad anteriora exire: quonā neriui qui ad lacertū veniūt bicipitē arcunt. quonāq; humeri caput parū ad interiora & exteriora mouetur. Egredditur autē ad inferiora plurimū maximeq; in his qui pauce sūt carnis & in ipsis velociter. Quibus autē multa ē caro cōtrario. quonā difficilis ē exitus & difficilis reditus. Nonnūq; autē quibūdā accidit hōibus percussio & apostema illic fit durum. & in eis ad inferiora euulsio putatur ē. quonā qū humerus sanum mēsuraueris & infirmū magna interest diuersitas. vide bisq; scapule caput quo educitur brachij conicū quēadmodū in extremitate que discedit diximus. videbisq; humeri naturalis extremū vnu ē huiusmodi extremū. & qui euulsus est lacerti caput crit sub ala manifestū. huiusq; manus cubitus costis remotus intm vt qū costis illū proximare volueris nō possis nisi cū difficultate & graui patientis dolore. Hæc vero patientis manū tollere pōt & auri proximare. nec reliquis motus spēs exponere. Si vero acciderit euulsio bec puero aut adolecenti. aut proxima ē euulsio & nō longi tēporis. me dicus manū accipiat & disgregationē subtollet. eritq; ossis disgregationis in suū locū reductio. Sic & si sana sua eger tollat manu disgregatio in suū ingreditur locū. nisi forte qui bec ignorat sit aut puer. Sufficit autē multis disgregationis reductio in suū locū & hoc regimen sicut ait hypocras. Ipse quoq; id sepius vidi & facile euulsiois hora reduxi. & dic quoq; secūdo aut tertio. Quū autē euulsio fortior fiet & durior: patientē calefieri expedit & super locū aquā fundere calidā oleūq; & in tuo sedeat cōspecto & sub ala spherā illi disponere ex corijs. aut quauis alia re reperate duritici nō durā quidē s; nec mollē in latus egrotans. Et si passio in dextro fuerit humero pedis calcaneū sinistri super spherā ponet. manūq; preme in firmanē & extēdes ad pedū partē. simulq; cū calcaneo alam preme extolles. sitq; a posterioribus minister qui caput ad humerū ipingat aliū ne forte in extensione corpus subuoluetur. Est & huius alia rei cura. Imperabis hominē inuenē qui patientē logior sit quātitate stature. in sinistri lateris partes sedere & humerū suū sub ala ponere patientē tollereq; sursum. manūq; patientē ad ventris premes & extēdes partes. eritq; oē corpus post ferētē suspensumq; illū feret. Et si q; infirmatur leuis est. oportebit eius pedibus aliquid graue suspendere. Sic etenim manus & torū corpus in contraria ad inferiora extendetur cū humero qui sub illis ē ala & in suū redibit disgregatio locū. ac facile irabit. Facies autē hoc idē cū organo quod distēgu vocatur disgregatiōi euulsē. Hoc aut lignē ē longū cuius extremū rotūdū est & nō multū crossum nec subtile. hoc itaq; extremū sub ala ponitur infirmatis stantis aut sedentis iuxta q; organū hoc est longū. oppositumq; in terra aut quoduis aliud & manus ad inferiora distenditur in oppositū organi. reliquūq; corpus in aliā totus

inclinat partē. aut sponte aut alio deponente. quoniam sic disgregatio in suū redit locum. Et hoc quoque accidet quemadmodum in pectore diximus fracto et eius extensione. hoc tamen corpus ligare oportet rotundū quod ale impleat cōcauū et brachij pelles cū eo caput ad supiora. et si brachij difficiliter regressus propter euersionis temporis longitudinem aut carnis cōfessionem cura vtaris que sit cum organo quod ab a cum vocatur et est lignū cui longitudo duorum est cubitozum et latū. iij. digitorū et spissum digiti duo et alerius eius extremū rotundum. facileq; in ale intrare profundum et eius rotunditas rotunditati est proxima pistelli. Super hoc extremū pānū inuolues quo mollius sit: et sic sub ala ipones. Dehinc sup larum pones lignū. inter duo ligna. extensa prius manu super lignū in eius lato sicut ala superi? cōposita sit platū et manus ad inferiora extendens relinquo omni corpore suspenso ab alia parte. qm̄ quum hoc feceris disgregatio ingreditur locū quod vt cōtingit oportebit sub ala apponere medioeris rotunditatis lanā. Et si calidum illic fuerit apostema anteq; sphe ram apponas cataplasma cum vnguento et sic liga super hūc. rum. et iterū adijce et ad aliā deduc alā: sitq; ligatōis inuolutio in crucis modū. ipsū os cum latere ligabis ad inferiora. cubitūq; et manus extremū apte colli ne forte secundo brachium euellatur et paulatim cibum augebis. Sic. vij. solucere oportebit et tunc quoq; cibum augmentabis paulatim. quo cor pus cōfoteri et brachij et facile nō possit euelli. Et si brachij sepius euellitur pp humiditatem que disgregationi accidet. aut alia causa cronica coctura vtaris quēadmodū in anteriorib? assignauimus. Et si in partem brachij euellitur. nam confortabuntur mēbra et humiditas desiccabitur et nō erit caro imminuta aut amplior. nisi qd brachij os parū erit et nō crescat. vocatur aut huiusmodi passio brachij bechbars in al' ephbear. Et si hoc mēbrū semur fuerit os nō augeat sed subiliatur erus omne: idēq; ad corporis ferendū nō sufficit grauitatez nec exercitio.

Capitulum. io 4. de cubiti disgregatiōis reducēda euellitōe.

Abiti disgregatio quemadmodū assignauimus sola discrepat assignatione a maxille inferioris disgregatione. idēq; eoz spēs euellitionis difficile sanātur. Est enim huius exitus tardus et restitutio difficilis pp circū positorū spissitudinē. hic ergo non nūq; tor? egreditur acciditq; hoc illi sub plurib? figuris maximeq; in ea que in anteriora est et posteriora. Est autē eius euellitionis agnitio facilis et sensui patēs visus ac tactus quecunq; eius fuerit figura. videtur namq; quo exit loco profundus et huius rei facilis ē cōprehensio maxieq; si cubito illū sano conferas. Quum horū quippiā accidet: oportebit hora cadem cubitū reducere anteq; apostema inascatur: quoniam si hoc contigerit difficile curatur: et nōnūq; deinceps curā nō nouit. et hoc maxime si ad posteriora fuerit euellitio. hoc etiam ceteris peior ē eius spēs: et grauius dolēs atq; maior. Qui aut paruus ē cubiti recessus parua curatur extēsiōe qm̄ ministro manū imparetur explicita ad inferiora extendere: alijq; brachij. et tu cū palma os ipulcris supeminēs: qm̄ in suū reuertetur locū naturalem. Hypoceras vero illā que in anteriora fit euellitionē adequat sic manū perfecta reuoluit duplicationē donec humerū tāgat palma: adequat aut et que in posteriora est euellitionē forti extensione. Que etēz in anteriora porrigitur euellitio amplius ex forti fit extensione que brachio accidet toti: queq; in posteriora ex brachij fit duplicatione forti. Si autē nō sic euellitio reducitur: extensione vtēdus est graui: qualē in fracto imperat mēbro hypoceras. vel cū ligno vtū.

Capitulum. c. v. de ossium digitorū euellitōis reductione.

Orum euellitionis reductio mēbrozū. difficilis nō est: os autē illa sine molestia extēdi et in sua reduci: donec eozū reformetur figura: et quz restituta fuerint ligentur competenti ligatōe. Et si calidū aciderit apostema illi euellitionis cui apostema ē cura adhibet quēadmodū in antecēdētibz expōsitum est.

Capitulum. c. vj. de ea que spōdilibz accidet euellitione.

Spondilibus si grāvis acciderit euellitio mors subsequitur velox ppter que hac in bitudine nuche' accidet cōpressiōem et ex nuche cōpressiōe boīs fit velox interitus: intātum vt si ēt q a nuche egrediūtur nervis cōpami acciderit: mors acceleret. Discessus at ab iuncē spondilibz sepius accidet. et nōnūq; et aliquotiens in anteriora spōdilis recedit et vocatur grece arduus. in alā arduus: et quādoq; in posteriora et vocat gibb? Et alijq; ilat? atq; et vocatur scoliosis scz spic arcuatio. Arbitrār at qdā hoc ex vnius continuationis discessu

fieri: sed hoc tam rsi magna fuerit arcuationem tamē spine nō facit. sed fit abinde angulus: sitq; ab hinc periculū grave. Nonnūq; ad interiora declinat et a mouetur et nulla est eius reformationis machinatio. quoniam nulli possibile est ab interioribus adequare et ad exteriora pellere. volunt autē eius quidam rei adequationes extenduntq; illuz: cui hoc cōtingit super gradus et applicant sitias. vāntq; sternutamentā. et que tūsem vtgeant et ventositatis machinatur generationē in interioribus: arbitranturq; se aliquid facere quod cōferat. arguit vero hypoceras huiusmodi homines plena reprehensiōe. Accidet quoq; quibsdam spinarū que in spondilibz sunt frangi. et earū restat cōcauus loc?: et opinantur quidam hoc spōdiliū recessum ad anteriora. quq; curam adhibueris cito reformatur hoc in cōmodū et spōdilis in anteriora discessus cito sanari estimatur. Est autem cui nō est sanatio passio bec cuiusq; etenim hoc accidet vtina eius concluditur ab ipsa hora. et egestio et extremozū accidet frigus in vltimis pter velle egestio erupitur propter langores qui nervis accidet ad ani potētis lacertos. huiusq; mors subsequitur. maximeq; si discessus hic spondilibz accidet qui super collum sūt aut ipsius colli. Gibbus aut qui pueris accidet prolixioris est tēporis. vixitq; hypoceras. qm̄ tā et si moriē non inferat is tamen cui nō subueniat. cura est moribus et al' mors. Qui aut ex casu accidet. vtendū est in eū quā assignauit hypoceras cura. vt lignū scz sumatur cuius lōgū et latū sit equalē lōgo et lato patientis. et sumatur huiusmodi figura parietis in al' parietis in al' patienti proxima qui in latius sit extēsiō. nec ab ea plusq; pedū est vestigiū et motus. sicq; pānis sternatur. et patientem aqua laua su au calida: et super lignū distende aut super faciem pronū. post bec super patientis pectus faciam inuolues cuiusq; extrema subvrtisq; duces alis. et inter scapulas ligabis nodabisq; eius extrema in ligno pistello simili statuatq; lignū hoc itans ad ligni positi extremū et minimis commendabis ad patientis caput statim qui teneat atq; eius extremum inferius cui intratur rei et superius ad caput extendat quin opus fuerit. Opz quoq; vt amboz vinctas pedes cū fascia alia super genua et canillas: locūq; qui eo alior est loco quo femora adunātur et ligamēto alio: adunabisq; horum extrema ligamentozum et alij ligabis ligno pistello simili quale et prius diximus. et ad ligni depositū extremus: pones qz pedum partes quēadmodū et pmiū a capite statuiti. De hinc ministris imperabis vt bec duo in cōtraria extēdant ligna. Quidam aut hanc exhibent extensionē cum ligno organo quod secūa vocant: et est sagitta circa lignum itans reuolvens in huius ligni magni extremis: extremis autē dico duobus que a pedū et capitis patientis sunt pedib?. Qū itaq; sagitta bec circūuoluitur. inuoluitur cum ea et vincula que extenduntur. Oportebit autem quz corpus sic positū fuerit euz calcaneozum nos radiebus gibbū pellere: et si super illum sedere fuerit necesse fiat. nec omnino aliquid timeamus. Et si cura bec spondiles nō adequat. patientisq; cōpressionis tolerans ē. oportebit in pariete foueam fieri que longo proxia sit similisq; canali cui gibbus accidet: iuxta qd foueerit longitudo: nec erit spōdilibz alioz patiens. nec demissior multum: sz quoniam hac prius de cā foueam feceris: sitq; lignū positum iuxta parietem. Dehinc tabulas temperate limes quā titatis et vnum eius extremū in fouea pones que in pariete ē mediumq; eius ad quem contigerit locū super gibbum. sicq; alterum eius extremum ad terram cōprimēs donec spōdiles optime videris adequatos. Sit autēz hypoceras cōpressiōnem solam huiusmodi reformare rē vt nō os. qd pp? diximus extēsiō non in arcuationis principiis que vocatur arculus sine cōpressionē. Qz aut post adequationē tabula vt lignea. latū cuius trium sit digitorū: longū aut quod gibbū ptingat. et quosdam alios transeat spondiles sanos. Super hanc pānos pones lineos ne forte dura sit: superpositam alligabis euz quibus oportet ligamentis. Reges vero temperatis patientē cibis: sz ad cōfessionē declinant. Et si post bec gibbi fuerint alique reliquie. limitōne vtaris cū his que tenuant et emolliunt cū tabule appositionē: quā assignauimus longo tēpore. vtūtur autē boīs quidā lamina plumbea.

Capitulum. io 7. de euelli vertebz ante reductione.

Anium speciebus ossiū tēporibus quibusdam discessus accidet. quibusdam autem disgregationis extre loco. Et anche quidam ac humeri disgregationibus et euellitio et exitus sepius accidet. Amplius aut disgregationi anche qd humeri. vertebz eteniz anche fouea profunda ē et rotunda et cōsolidatur illi cum ligamētis. Quum ergo coxe caput sua exit fouea passionis ali-

etiam magne cā. multis exit modis cū augmēto et diminutio
ne exitus. Est autē eius egressio sepius modis. iij. primos
ē qui suo transit loco ad interiora. secundus ad exteriora. ter
tius ad anteriora. quartus ad posteriora. Et ad interiora trā
situr raro fit. ad exteriora sepius. Et ad interiora signum
quonia si patietem proximis eorā sane que patitur longior ē
et genu supereminēs. nec pōt infirmus circa ighina femur du
plicare. et que in inguinibus sunt loca tumēt manifeste. eo
q coxe caput ad ea transiit loca. Cui autē anche accidit euul
sio ad exteriora signis notatur contrarijs. videbis eteniz ei
crus breue et qui ab inguinibus ē locū profun dū et opposituz
de foris tumēt et genu ad interiora declinat. nec crus qd cūis
modi est duplicare valet. Cui porro anche euulsio ad an
teriora accidit. pōt quide crus duplicare perfecte. sed accidit
abide in genu dolor et lāgor. et si ambulare volucrit nō potest
ad anteriora. hui⁹ cōcluditur vīna tumēt ighina. videbisqz
nates quasi ipsismo affectas et pauce carnis. quinqz ambulāt
calcaneo instāt. Quin vero anche fit euulsio in posteriora
oīno genu explicare nequit. Sed nec duplicare anteq ingui
na duplicet. crufqz ipsū altero breuius est. et ighina enerua
ta. coxeqz videbis caput in natū loco manifeste. In pue
ris si coram euelli contigerit et sic aliquāto fuerit tēpore ad lo
cū nō redit oīno suū. Et si in primis curētur sanari possūt eo
reaz reduci os et in suū restitui locū. sic et in oibus reliqs euul
sionibus si euulsio bec apud illos nō inucrefecat sed cito cu
rentur redit in suū os locū et sanantur. Quis autē diutius imo
ratur nō redit et oīo nō sanatur. Et cōmunis que oib⁹ com
petit eius euulsiois spēs⁹ cura ē et quā posuit hypocras. bec
est vt cora apprehensa disgregationē. dextrosum et sinistro
sum concutias atqz in fouēā reducas. Et qū ad interiora euul
sio fit os crus duplicare fortiter donec pes interius tangat in
ghina. sicqz os coxe in fouēā restitues. Et si bec nō prode
rit cura extēsiōne vtaris que cū manib⁹ fit hoc modo. Adi
mistro impetra alicui crus vt extendat ab inferioribus. aliqz
ligamenta super crus et femur stringantur. alij vero corpus
a superioribus teneant. Et si extēsiōne op⁹ fuerit graui opor
tebit crus cū ligamētis apprehendere cōtoris a superiorib⁹
cauille et genu ne forte labatur. a pectore vero ligamētis opus
nō est sed manus vtraqz sub eis ponat alie et fortiter teneat.
Sume autē ligamenta fortia sed mollia corūqz medium i cor
xarū pone radicibus et ad humerū extēde ab anterioribus
ad inguinis partes et furculas. a posterioribus ad dorsum.
Habisqz ligamētorū extrema ministris. gbus precipies oib⁹
simul extendere semelqz sic vt corpus patientis a terra tollat
suspensum. sicqz disgregationis locuz in suū restitues os. qm
facile intrabit. bec extēsiōis spēs. oibus quatuor ē euulsio
bus cōis. Est et alia cura. os qz ad interiora sit euulsio q
diximus ligamētorū mediū sup coxe ponere radicē inter co
xas vtraqz loco qui sub inguinibus ē et furculis ipsis precip
iesqz viro forti premere corarū locū crosso cū vtraqz ca
bitis et ad exteriora fortiter extēdes. quoniam sic ad suū vi
sgredatio redibit locum. Et bec omnibus facilioz ē cura reli
quis. quibus suū restituitur in locum cora.

Capitulum. viiij. de genu euulsione cura.

Enu disgregationi euulsio acci
dit mōis tri
bus. Prim⁹ ē ad interiora. Secū⁹ ad exteriora. Terri⁹
ad posteriora: ad anteriora nō ē euelli qm genicls fieri. pibiz.
huius cura quemadmodū diximus extēsiō est: hoc quoqz cū
manibus aliquotiens fiat cū ligamentis vt res ipsa dabit. sic
qz disgregationē reducas. et vt expedit ligabis. oportetqz mē
brū multis vinctū seruare diebus.

Cap⁹. io9. de caull euulsione et articulozū pedis.

Auille disgregatio si parū moueatur. facilis
est illi cura. si euclatur tota. cura op⁹
est fortiori et extēsiōne graui. Nec in al⁹ hac vero ex
tēsiōne vtendū que sine manibus fit. et si nō redit disgregatō
patientē resupina super terrā et cauillam pone lignēā ad na
tes ipsius. que ipsū non permittat moueri qū pes eius ad in
feriora protēdetur. Et si magnū quod diximus lignū pressio
fuerit. in cuius medio lignū aliud esse op⁹ affixū. tūc oportet
bit patientē supinari et super hoc lignū illū extēdes. alimqz
eius pedē aut cū manu aut cū ligamentis in cōtrariāz trabat
paritē. tuqz cū manu euulsione in suū reforma locū: tertio mi
stro aliū tenente pedē ad inferiora. Et autē adequaueris liga
re expedit ligatiōne fida cū ligamētis quibusdāz ad pedis
tendens pectinē alijs ad cauillam. sicqz illic nodabis. Cane
ndus autē est neruus qui aposterioribus est. ne forte illum vīcu
la cōprimant. probibeatur patiente ab ambulādo diebus. xl.

qm si anteq disgregatio robozetur et indurecat ambulet cu
ra corripitur et suo cedit loco disgregatio. Si ante disgrega
tio cauille pp disortionem seperabitur atqz hoc quide sepe
est accidere: et nōnunq pariter apostēa fit caliduz. oportet
mēbrū hoc ad equare sic. patientem pronū in facies iacere fa
cies et disgregationem cum vinctulis adequabis fids quietet
qz patiens et non mouebitur donec perfecta reformatiōe mē
brum sanetur. Et si apostema. inest calidū rozationem adhi
be aque calide et olci primū debine ligamentis vteris. De
dis porro articuli si suo cedant loco extendantur parū vt in
digitis diximus man⁹. corūqz cura facilis est et non grauis.
Oportet aut in omnibus euulsionis spetib⁹ si aliqua. super
fuerint dure relique apostematis calidi in disgregationis lo
co non negligere. quoniam motus prohibent bonitatem lon
go tēpore. vtendū itaqz medicaminibus erit mollientib⁹ que
admodum in apostematis duri cura diximus.

Capitulum. i. io. de euulsione cura qū cū vulnere est.

Euulsione vulnus acciderit suauitate
vtendum erit et regimine diligētī. Hui⁹
ggregatio nāqz quū in suū reducitur locū nōnunq
febrili fit causa acutariū neruoz lacertiozū qui bis. prima
sunt mēbris extēsiōne graui. firqz ab inde nūmus dolor et te
tanus febres acute maximeqz in reductione disgregationis
cobiti et genu: et que bis aliora sunt mēbrorū. Secūdu enim
longinquitatem suā et propinquitatē suā mēbrorū loco nobi
lium et corū sit nocumētū maius minusue. Prohibuit aut hy
pocras reductionem euulsionis si calidū affuerit apostema.
pariterqz ligatiōne graue. et a principio medicaminibus vtē
dum molibus apostema mitigantibus calidū cū ipsius resti
geratione. ne forte mēbro accidat corruptio et incōmodū aliū
fiat maius. Apostemate autē cobibito disgregationem redu
cas cū sūma palpatione. et si poteris vtile. Sin vrsqz dū aposte
ma oīo deficiat dimitte. maximeqz i magnis disgregationib⁹
apostematis aut mitigatio. aut sepius aut certe vndeimo
occurret die. vulneris aut curaz sic fieri conuenit quemadmo
dū in fractura vulnere dictū ē comitāte.

Cap⁹. iij. de euulsione eius fractura et euulsione cū frac
tura et vulnere cura.

Euulsione fractura contigerit extēsiōne
vti oportet cōmuni et adequatione
cum manibus quemadmodū in fractura et euulsiois
simpliciu spetibus dictū est. Si aut cum euulsione et frac
tura fuerit et vulnus. ex triū curis simpliciu quas diximus cō
posita adhibetur cura. bec sunt que nobis hic dicenda vide
bantur de manus operatione sermone.

Sermo. x. secūde partis libri cōpleti artis medicinie qui
dicitur regalis finit dispositio hali filij abbas. discipuli abi
meber. moysi filij sciar et trāslatio stephani philosophie disci
puli de arabico in latinū.

De cā pp quam necessaria medicis fuit cōpositiozū med
camini dispositio. cap. i.
De regul quibus medicamina examinātur simplicia ex g
bus cōposita cōplectuntur. 2.
De regimine simplicium medicaminū et quomō in cōposi
tis ponenda sint. 3.
De tyriace confectiōne. et pri⁹ de tyriaca q d farnēb. 4.
De tyriace vtilitatibus et probatione eius et qto duret tē
pore reliqua qz oīa cōposita medicamina: et electuaria: et que
est corū actio qm qz singulis i morbis porrigēdū sit. 5.
De electuariorū calidorum confectiōne et primuz de assi
gnatione tyriace diateseron et reliquis electuarijs. 6.
De electuarijs solentibus. 7.
De decoctionum solubiliū assignatione. 8.
De infusionibus solentibus. 9.
De medicaminum solubiliū assignatione. 10.
De pillularū solubiliū assignatione. 11.
De vomitus medicaminum assignatione. 12.
De labucorū assignatione 13.
De troiscorū assignatiōe 14.
De iuerfenorū assignatione. 15.
De pulueribus cōditis et bis similibus. 16.
De licimis que inferius ponuntur et clisteribus. 17.
De emplastrozū assignatione. 18.
De oleorū confectiōnibus. 19.
De syropoz et roboz confectiōne. 20.
De conditorum confectiōne. 21.
De aquebelis et puluerib⁹. 22.

- De collitijs oculorū cōficiēdis. 23.
 De pulcritibus quibus vulnera conglutinātur. 24.
 De vnguentis & apostematum cataplasmanibus. 25.
 De narium sanguinis fluxus medicaminibus. 26.
 De dentium medicaminibus orisq; & ruc ingulationis den-
 tificijs & gargarisimis. 27.
 De medicaminibus in pinguatibus moribecq; lentiginis sca-
 bie pustularum pectuginisq; lepre & pediculorum. 28.
 De his que cupiditate auferunt terram comedere & ma-
 los appetitus. 29.

Capitulum pri^o de causa p^o quam necessaria fuit medi-
 cis cōpositorum dispositio medicaminū. De cōpositione me-
 dicaminū secundum antiquos medicos.

Edicorum anti-

in

quis in cōpositorum dispositione
 medicaminū duo fuerunt neces-
 saria visa. alterū corū qui expe-
 rimentis vtantur. alterū qui
 collationibus. Et qui experimen-
 tis inferiebant: aliqui autem cō-
 positionum aliquarū casu con-
 rigisse notitiaz: quoniam hominum qui-

dam duobus aut tribus vtentur in morbis medicaminibus
 aut pluribus sine proposito: aut quauis ratione conferrebat-
 q; illis inuentumq; est huiusmodi medicamen hoc conferre
 in morbo. Sunt & que alii agnita sunt quoniam corū dispositio p-
 posita esset. videreturq; medicaminū simplicium plurima. se-
 pius vnāz eādēq; operari actionē quorū. singula aliquo p-
 derant in morbo. nisi q; in alijs aliter operantur corporibus
 Itaq; de causa visus est illis medicamina simplicia cōpone-
 re multa. quorū eadē esset habitudo in quorū daz morborum
 vtilitate conferēda. curaueruntq; aliquē in quois morbus
 erat hominēz hoc medicamine. Contigit itaq; inter multi-
 tudinē aliqd esse medicamē quod illi homines nature cura-
 bant. & hoc quidem visus minime est. Et vero collationis
 viri prius corpus cognouerunt hominum & habitudinū eorum
 varietates circa sanitates & morbos. Sic & morborum natu-
 ras & corū habitudines & accidentia ipsos sequentia & medi-
 caminum virtutes simplicium. cuiusq; scorum cōplexiones &
 quātitates in singulis facie corporibus. que nō in singulis cō-
 ferunt morbis qui in singulis accidunt humanis corporibus
 & mēbris singulis. sic & in etatibus. cōplexionibus anni tēpori-
 bus aeris habitudibus ac regionibus que inhabitantur iuxta
 cōsuetā & artes: ideoq; visum est illis simplicia nō perfecte cō-
 sanationis in omnes morbos tribus de cāis. Prima ē infirmi-
 tatis nā & morbi. Secūda mēborum languētia. Tertia me-
 dicaminum natura simplicium. Compulit itaq; eos res ad co-
 gnitionis cautela & rōnis psum in simplicium adinventione
 medicaminū: quatenus oēs qui in corpore accidunt humano
 morbos curare possint pfecta medela: & nō deficerent in mor-
 bi curatiōe. Ex morbi naturā cōposita fuerūt medicamina
 quattuor de causis. Prima ē malitie cōplexionis magnitudo
 Secūda morbi virtus. Tertia diuersa cōposita q̄litates. Quar-
 ta est morborū ipsorū diuersitas. Et cōposita quidē dispo-
 suerunt propter varietatē magnitudinis: q; nōnūq; in corpori-
 bus morbi accidunt calidi frigidi quātitate quadaz: atq; sim-
 plex nō erat inuenire medicamē: cuius virtus cuiusmodi con-
 traria esset cōplexioni. Necessaria itaq; abide medicaminū
 fuit duum dispositio: ex quibus cōplexio adunaretur contra-
 ria male cōplexiōi: verbi gratia. Ad morborū quippiā vt cure-
 tur necessarium habet medicamē in secūdo calefaciens grā-
 du. Qd qū nō inuenitur necesse est vt duo accipiātur quorū
 vnus sit in primo: alterū in tertio calefaciens gradu. Quod
 eim in primo calefacit gradu medicamē: eius minuit calorem
 quod in tertio: & ad secūdū renocat gradum: quēadmodum
 aqua calida que tepida cōfunditur: hec eim illius minuit ca-
 lorem sue tepiditatis mēsurā. Cōposuerunt autē medicamina
 ppter morbi magnitudinē & robur: q; nōnūq; in corporib;
 morbi accidunt aliq; quibus vnū nō sufficit medicamē simplex:
 cuius vltus nihil prodesset morbo. Cōferūt itaq; medicami-
 na plurima que cuiusmodi rei proficere videntur. que adinu-
 ces adiuncta facile morbi resistent nature. Visa sunt autē
 & medicamina quedā necessaria in quibus adinuices contra-
 rie sint qualitates aut passiōes: quib; necessaria sunt q; p-
 bibeāt & depellant medicamina: queq; simul dissoluāt: q̄lia in
 apostematibus necessaria sunt calidis. Sic quoq; & nōnūq;

in morbis quibusdā medicaminibus opus ē que elimēt & alia
 que leniāt: vt in pectoris accidit morbis & pulmonis. Aliq;
 huiusmodi passiōes quibus medicamina opus ē p-
 traria ad-
 inuicem opponere: nec simplex iunctor qd ad huiusmodi
 proficeret medicamē. Necessarium fuit medicamina cōpone-
 re simplicia variatū virtutū: iuxta qd ipsa consuleret necessi-
 tas: quatenus ab oibus simul fieret cōpositū medicamen qd
 nō contrarias s; quales opus ē operaretur actiōes. Adhibe-
 erunt ēt medicaminū cōpositionē in morbis resisteret varia
 & diuersis. Quā nōnūq; medico vno opus ē vt medicamine
 quo pluribus simul obuiet: & varie morbis nature. Obstitatq;
 aialium veneno & letalibus potib; que variatū fuit virtu-
 tum. Ideo ergo ad medicaminū cōpositionē res ipsa impel-
 lit quibus varie adunātur virtutes & contrarie vtilitates que
 varijs & diuersis obuiet morbis venenosis & poculo mori-
 ro que variatū fuit virtutū. Hec itaq; est cā que medicos ad
 tyriacā & pulit ppositionē que vocatur farnex. In hac nāq;
 tyriaca he adunate sūt quas diximus virtutes: prodest nāq;
 morbis contrarijs & varijs resistit venenis. Secūda porro
 triū cārū que ad medicaminū cōpositionē medicos p-
 iperit ipsa ē mēborum languētia causa: hec multiplex ē. Prima
 est mēbrī locus. Secūda a virtus ipsius & vtilitas. Et membri
 quidē loci cā est quā a stomacho quod infirmatur mēbrum
 remorū ē: necessariū nobis ē cuiusmodi mēbrī passiōi quod
 cōferat medicamē & aliud quod trāfferat adhibere: ad mē-
 brum facile deferat egrotans: ne forte dum penetrat ad illud
 imoretur: & sic eius dissoluatur virtus. Ideoq; in plurib; za
 frano vtuntur medicaminibus. Virtutis autē mēbrī cā & vti-
 litatis ē: qm aliquotiens inualidis & multe vtilitatis mēbris
 quale ē stomachus & epar apostema innascitur: & que dissol-
 uant necessaria sunt medicamina aromatica odore que redi-
 gunt parū: quatenus sic mēbrī foueatur virtus sua in habi-
 tudine & dissolui prohibeatur dissolutis robore medicamis.

Tertia porro cā que ad medicaminū ipulit vniōne cōposi-
 torum: ipsa ē que ex simplicium posuimus natura medicami-
 num: & hec. viij. habet mēbra. Prima ē vt medicaminis repi-
 marur abominatio. Secūda vt eius frāgatur aduersatio. Ter-
 tia vt ipsius pellatur nocumēta. Quarta vt medicaminū
 augeatur virtus. Quinta vt medicaminū minuatur robur. Sex-
 ta vt in sua seruetur habitudine. Septia vtēdi medicamina q̄-
 litatis varietas. Octana qm medicamē deest aliquādo sim-
 plex oportuū. Et abominatiois quidē mitigāde medica-
 minis cā: qm nōnūq; medico quedā incūbit propinare medi-
 camina necessitas abominabilia: abominaturq; ea qui isir-
 matur bibere: & si ea bibit in stomacho nō perseverant nisi p-
 paucū: subuersioneq; facta reijciunt. Et autē medicum que
 dam admiscere iocūdi saporis medicamina & saporis delecta-
 tia quo & asperitas & abominatio frāgatur medicamis & fa-
 cilis eius fiat potus: atq; in stomacho imoretur. Quēadmo-
 dum hypocras elleboro nigro daucum admiscebat & semen
 apij montant: nosq; scamonee antism addimus. Et autē
 medicamis frāgatur aduersitas. qm nōnūq; medico opus
 est medicamina parietū porrigere valida: vt optus qd dolore
 cohibere incūbit necessitas. Et ideo medicamina quedā si
 mul componunt calida: vt castoreum: quatenus his eius frā-
 gatur aduersitas. Adedicaminū vero vt pellatur nocumē-
 ta: qm medicaminū quedā qm dā cōferūt passiōibus: aliq;
 nōnullis nocēt mēbris: ideo aliud quidē medicamē admiscerē
 expedit qd illi pellat nocumēta: vt scamonee que stomacho of-
 ficit & epati pip addē op^o & anisū. Augēde autē medicamis
 virtutis grā medicamina qdā pposita sūt vt pluxioi durēt tpe
 vnde & medico op^o est medicamina iniicere que ipsorū auge-
 ant virtutem: ne forte debilitata dissoluatur eorū virtus i
 tpsis prolixitate. hac itaq; de cā in tyriaca ponūtur radices ireos
 acorus & agaricū. Et vero medicaminū imitatur robur
 vt quoniam medicaminibus quibusdā calidis frigida interponū-
 tur medicamina & fortis necessitas quādoq; medicū impellit
 alia addere que huiusmodi frāgāt acūm vt gūma admiscea-
 tur arabica in tyriaca & in zenzari collitijs. Conferre autē
 vero virtutis medicaminis in sua habitudine gratia qd quoniam
 medicamina quedā vt durēt longo tēpore opus sit. cogit
 medicus ea addere que ipsorū tueantur virtutē. sic vt iminui
 prohibeat quēadmodū opium quibusdā videmus admisceri
 electuarijs. Varietatis porro vtēdi medicamina qualita-
 tis causa est. qm medico opus ē in multis passionum medica-
 mine vt simpliciter. sed tamē sic simpliciter vt incomptēs ē ali-
 cuius alterius rei tuende cā. ideoq; cōponūt & adequāt. vt si ne-
 cesse sit medicamine vt quod vnguenti habeat locus & cara
 plastratilis: nec sit simplex inuenire medicamē quod cuiusmodi
 y iiii

rim habeat. abinde opus est medicamina cum oleo oliue si mul coquere: et hec pariter cum illis liquifacere et in vnguenti modum formare et cum cera miscere adipeque donec oia bene adunentur medicamina et adiniue coposite bene earum coquantur partes et vnguentum fiat. Si enim alio modo quis illi vntur super mebru non durat. sed adiniuein separata disper guntur. et hec est que medicos ad vnguentorum vnioues cau sa cogit. Cum vero medicamine caret vni medicus simpli ci necessesq sit illi ad curandas quasdam passiones medica men adhibere simplex et non habet id quod indiget. nec scit quid bere possit. cogit et ipsa necessitas ad cogitatione et collationem res in diuersorum copositione ducere medicaminum ex quibus illi vni fiat adunatu medicame quod eiusmodi vti le sit passio. Hec vero in illis omnibus e inuenire medica minibus simplex vni. quo si quis vntur sigillatim conferat ad huiusmodi quoniam nocet. Adipiscetur aut vnuquodqz eorum vtilem compositionem. Exempli gratia. Vlnieribus medicame necessarium e quod carnes producat. queqz huic oportuna sunt res. i. ceros radix. thurisqz puluis. Cum his bo caret medicaminibus vnguentu vtendu est vt floribz eris et cere cu adipe liquefacte. et his vlcus curandum. qz hoc vtilimu est ad carne vlcus producentia medicamen. Si aut his si gillatim quis vntur medicaminibus vlceri officit quaplurimum. Cum etenim quis zenitro vntur simplici vlcus graui ter pungitur et comeditur. Cumqz cera cu oleo liquefacta vlceri apponitur multa parit sordem et carnis prohibet produ ctionem. His itaqz quas diximus de ceteris necessariis fuit qui rois erat sequaces medicis a medicaminu simplicium di spositione declinare ad medicaminu vnioues copositoru atqz minime experimtoru sequacibus aspirare licitu est. qz non possint huiusmodi compositionem approbare. Experimeto rum naqz omi passiones amplius et morbos medentur medi caminibus per experimentum cognitis simplicibus. Hos at oes possibile e infirmitates curare. bocqz si possit e medico rum veteriores et periti ad copositoru non cogerentur medica minu dispositione. ambigut aut medicoru nonnulli in copositi medicaminis actione et eius vtilitatis diuersitatibus. autqz. Quis accipit bo medicame primo ad stomachu tendit a quo ad intestina subit. ab his ad meseraicas a quibus ad epa et ab epate ad oia mebra. qua rone coposita medicamina plu ribus dicuntur prodesse in diuersis mebris morbis. et ad huiusmodi dubitates respondet solutione quonia infirmantiu e mebroru ea que infirmitatis collatiua sut desiderare. et si me brum quodpi calefactu est refrigerationem gliscit. si refrige ratu quod calefaciat. siqz mebrz quodlibet quod oppositum sit quas patiuntur passionibus desiderat. Et igitur ad inte riora corporis porrectum fuerit medicame mebrz e vis patie tis quod illi conferat attrahere in medicame coposito inuen tum: et hoc persuasoru e hac in dubitatione responsu. Et qm ostensum est et copositu necessariu medicoru antiquos ratio nales ad copositione fuisse copulos medicaminu in morbi cura. Jam de singuloru copositoru medicaminu copositione videamus que in singulis prodesse diximus morbis. et ea tm que ceteris pelecta sunt et in quibus approbatio experimeta ea tadiu in diuersis morbis sanatione in qua coposita sut inde obtrinerut. incipientes primu a regulis et formis quibus inintendu est in simplicitate medicaminu libramine quantitate si qua simplicia vt copositu fiat medicamen adunatur.

Capitulu. 2°. de regulis quibus simplicia medicamina exa minantur ex quibus coposita copectuntur.

Necessarium aut est medico scire ad me dicaminu copositionem. qu tum de quozqz simplici in coposito ponendu sit medi camine. qu non oiani medicaminu eade sit habitudo. aut qli tas virtutis et vtilitatis. ideoqz et aliorum quantitas maior. alio rum minor: quozudqz media assumenda est. Causa aut qua propter medicaminu variatur examen. regule due sunt. altera simplex. altera coposita. Et simplex via in. vij. diuiditur ptes. prima est medicaminis virtus et debilitas. secunda vtili tatis eius copia et paucitas. Tertia excellentia vtilitatis eius et humilitas. Quarta eius cum alijs in vtilitate coparticipa tio medicaminibus simplicibus. Quinta patientis locus me bri. Sexta quod in simplici est medicamine nocuentu. Sep tima ne forte in coposito sit medicamine aliquid quod ei fra gat vtilitatem. Que quidem regule ex medicaminis sumunt robore et debilitate. huiusmodi sunt. si medicamen simplex va lide fuerit virtutis parum de eo in coposito mittitur. si debilis multus quo sua multitudine robur quod necessarius est obti neat. dico aut valide medicamen virtutis. quod quz quanti

tate paucis sit. virtus tamen illi robusta est et fortis. in calefa ciendo aut refrigerando. humectando aut desiccando quale est ensofibz optum. Debileqz medicamen dico. quod contra hoc inuenitur. in regula aut qua vtilitatis medicaminis co pia sumitur. et paucitas obseruandus si multe est medicamen vtilitatis. multa de eo apponenda erit quantitas quatenus ex eius multitudine ad desideratu perueniatur vtilitatem. Si contra paru apponatur. quz id in quo vtilitas non habetur medicamen multiplicandu non sit. Dico aut medicame pau ce vtilitatis. in quo tui vna habetur vtilitas. At vero secudu vtilitatis excellentiam et humilitatis. si excellentis fuerit me dicamen vtilitatis multa eius qntas in copositoru vnioue ponenda erit. quo eius vtilitate medicaminis illius virtus ro boratur. Qu autz et alia huiusmodi vtilitatis in coposito sut medicamina simplicia. tunc modica et copetens apponenda erit matura. Et que ex mebru loco sumitur regula consideran dum qm si qd infirmu e mebru a stoaci positioe reotu e ordiata multa ei apponeda videtur qntas: ne forte ei debilitet du spatij ptrafit logitudiez vire. qd illi p ptrafire nec e q ad i firmitatis peruenit locu. cibimoru varietate et humiditatem quibus obuiari qz. et si mebru locus infirmi proxim fuerit iux ta q res expostulat in copositu simplicis pauca mittitur qua titas huius medicaminis quoniam necessariu non sit medicami ni via multa qua eius frangatur virtus. Pono que ex me dicaminis sumitur nocuimento regula e. quoniam si medica men aliquod nonnullis vtile mebris alijs nocitum e conti gerit. aut medicaminis alterius quod in coposito e virtutem iminuat modica eius sumenda erit quantitas. In ea autem regula que sumitur ex debilitatione quozudqz medicaminum alioru virtute obseruari conuenit. quoniam si in coposito fue rit aliquod medicamen vtile debilitans robur multus vtilis pauca eius apponeda erit quantitas. Ibe sut regule simplices quibus inintendu in eoru quantitate simplicium libranda que in copositu mittitur medicamen. Causa igitur propter qs multa quantitas in copositu simplicis ponit. sex sunt. Pri ma est quoniam debile est virtute. Secuda quoniam pluri mu vtile. Tertia quoniam excellentis vtilitatis. Quarta quoniam mebrum cui medicamina adhibentur remotum est.

Quinta quoniam ipsi propria est et non alijs quedam vtili tas. Sexta quoniam in coponenti numero aliquid e quod simplicis vtilitatis frangit virtutes. Que autem e modi cum simplicis inui faciant in copositu medicaminis quantita tem sex sunt contrarie his. prima e quoniam valide e medicame virtutis. Secuda quoniam vtilitatis e pauca. Tertia est quoniam in vtilitate e humile. Quarta quoniam mebru locus prope positu est. Quinta quoniam in composito et alia sunt medicamina pari lis vtilitatis. Sexta quoniam in alijs quod eius debilitet virtute non e inueniri. Composita vero regula qua in simplicibus vtendu libramine ad copositi complexiones. xij. bz membra. primu est quoniam multe est medicame vtilitatis et virtutis media qz de eo quantitas in copositu projicienda. non enim expedit ipsum multu facere propter ipsius virtute. sed nec imminuere. pp ipsius maximam vtilitate. Secunda est huius pars quz magne e medicame virtutis et pauce vtilitatis. et io pauca est admodu quantitas adhibenda in coposito quoniam multa est cauenda propter virtutis magnitudinem nec adhibeda pp vtilitatis inopiam. Tertia si medicamen debilis est virtu tis sed magne vtilitatis. huius multa sumenda quantitas ex de bili virtute et quoniam maxime et multe vtilitatis. Quarta si medicamen debilis e virtutis et modice vtilitatis: hui e me dia poneda quantitas quoniam debilis et pauce vtilitatis medi caminis. pauca e apponeda quantitas et quod debilis e virtu tis multa vt sua multitudine quod fortis operatur virtus et ipsum faciat. Quinta si vtilitatis e excellentis e medicame vtilitatis et multe. huius multa ponenda est quantitas. Sexta si vtilitatis quidem pauce sed excellentis huius competens oppo nendum examen. Septima quoniam multe et excellentis est medicamen vtilitatis et mebru quod patitur remotum. qd est multa in coposito mittenda quantitas. Octaua est qz ex medicamine pauca est vtilitas et locus remotu. tucqz oportuna poneda e matura. Non si multe et excellentis e me dicame vtilitatis. sed pauca roboratur virtute. multaqz eius valde quantitas apponitur. Decima si pariter mebru loca tio fuerit remotior. eiusqz vtilitas non in alioz pluribus medi caminu. tuc manifestissima eius sumitur matura. Undeci ma si medicamen valide est virtutis et multe vtilitatis excellē tijs. mebruqz loco proximū. mediocre sumit examē. Duo decima si eius pariter in multis alioz inuenitur vtilitas tuc ab eius repera inintendu e quantitate. Et si propria illi qua

reliqua p̄s̄uata sint pollet utilitas. tēperata excedenda ē quā-
ritas. hoc itaq; mō regulari intēdū cōpōsitioni quā simpli-
cia bec illis cōplectitur. s̄. quā quibus ea oportet augeri cau-
sis in vñū cōgregant. aut plures. tūc maior corū sumitur quā-
ritas & a tēperata abundā s̄ iuxta cārū numerū. Sicq; & si que
quāritatē imperāt modicā oēs. aut plures i vñū coeant. pau-
ca separabitur quantitas. Et si equaliter adinuicem sibi que
multe sunt & pauce cāe responderint quoniam in medicamine
simplici tēperata erit eligenda quāritas. Intelligas aut. virtu-
tis quāritatē medicaminū & debilitatē cū utilitate ex his que
in simplici exposuimus medicaminū sermone.

Capitulum. 3. de regimine simpliciū medicaminū & quō in
cōpōsitis sint ponēda.

Lectus videtur ordo anteq̃ de compositionū
cōfectione medicaminū & cōmixtione
eorū tractemus qualitatē simplicitū medicaminū
& ipsorū regimen anteponere. Dico oīz primū oportere
medicamina eligere simplicia & approbata sumere. nec nisi me-
lioribus & excellentioribus vi. Dehinc cauendū ne ill' alia
misceantur vt puluis. terrae. aut putridū qd. aliq; huius-
modi. hoc etenim corū ē principiz caput q; medicamē vo-
lunt aliquid cōponere. & per hoc ad utilitatem attingere. desi-
deratq; ob quā & illud cōficiat. dictū ē at de ill' simpliciū ope
medicaminū. Dehinc intēdū sunt ipsa medicamina siccā
siue humida vt herbe. aut semina aut fructus & similia que te-
ri & in puluerē redigi desiderantur & si quod ex his cōpetens
fuerit molere. molas. quoniam hoc oportunitus. si i mortario ter-
rere lapide poteris in hoc mundo & climato diligenter teres
& cribabis pāno subtili. iterumq; teres & cribabis. sic.
q; i mortario terito mittes & q̃dū fas est conteres. donec vt
pulvis fiat. si etenim in medicamine bec feceris. proficientio-
ra ad quam aspirasti patebunt utilitatem. Quanto autē eo-
rum contritio perfectior. tanto & in epate ipsorū alteratio ve-
locior. P̄cipit aut. B. que solubilioz in al' subtilioz sunt
antidotorū medicamina medioeriter conteri. quoniam si dili-
genter. minus operarentur. Sp̄z medicamina queq; sigillati
terere & adequato cuiusq; examine assignato simul miscen-
tur & terantur. Hūme aliter parande sunt & si quod in eo
fuerit medicamine vinum aut robū. infundantur in eo gūme
donec solute in mortario diligenter terantur. quo oēs carū p-
tes adequentur & adinuicēz continuentur. Et medicamen ip-
sum si melle conglutinatur. mel eligatur puz iocundi saporis
& odoris. quod cū manu apprehensus subuolueris. eius non
amputetur fluxus. hoc coques donec eius auferatur spuma
si quidē dispumari res exposulat ipsa. Sumetur autem q̃ti-
tas mellis medicaminū mensura tripla si quidē biems fuerit
estate vero quanta & illorum est medicas. Dehinc mel super
gūmas mittatur dissolutas cū vino & donec res ipsa dabit p-
centiatur. sicq; cōtrita super puluerizabuntur medicamina &
cū cōpetenti cōfundentur quousq; cōpleta fuerint organo. sic
q; deinceps sublata argento condentur vase. aut fictili stagna-
to. Nec vero ipebitur vas sed quatuor vacuū supercrit. digi-
tis. qm̄ electuariū nōnūq̃ ebullit & extollitur. nec est si plenum
sit vas quo expiret vapor locus. vnde & corrūpitur & aliquo-
tiens ip̄us frangit. vas. si debile fuerit. Sp̄z vas ip̄us paula-
tim aliquotiens discoopire. quo medicaminis exeat vaporosus
& eius sedetur ebullitio. Et si medicamine troscicos infor-
mare volueris. medicamē tritu i mortario mitte & superfun-
de aque aut vini aut rei alterius quāta opus est q̃ritate pau-
latim. terēsq; misce donec cōpleatur vt opus ē. & troscicus ex
eo fieri possit. sicq; iuxta qd̄ necessariū fuerit troscificabis. & i
ymbra siccatas mane volues & respere. ac exterges donec per-
fecte extectur. Nec vero repones illos q̃dū quidpiā super
erit bñcfactionis ne forte hac ipsa corrūpan'. Et si in os qd̄
piā lace troscicos mittitur. lauibis ip̄as cū aqua ravede
ni in q̄ addebare radices coxeris. s̄. vt lacca oīo de ligno mū-
detur & optime percussa aqua bac paulatim superfundatur
& cū pistello moueatur. & cum strico trāsmittatur cribro sua-
niter. queq; in cribro supererint iterum in mortario aqua te-
rantur sup̄lata. & cū cribro coletur ac cū prima aduētur. Jā
tunc ab ea paulatim aque effundet. donec seccetur remitte-
tereq; & quātum opus fuerit sumes examen. Et si pillas
ex ea facere volueris laxatinas aut alia oportebit si gūme in-
berent has prius cū succis si que sunt assignatis solucere. aut
aqua calida. & in mortario tere foriter donec totū misceatur
& sic medicamina adde sicca trita foriter & cribata. sicq; te-
res & disperabis. qm̄ sic oportunitus est & pillulabis sub ea
que necessaria ē mētura & in ymbra siccabisq;. Decoctio-
nes porro laxatinas modato oz coquere igne. nec mulum

facere ignē. qm̄ vires amitterēt. & si in decoctiōe ep̄ibimū po-
nendū est cū medicaminibus nō coquar. s̄. quz coquere com-
pleneris addatur & permixti paululz fricabis & colabis. ne
forte eius deficiat virtus. Qd̄ si in decoctione cassia. f. pōitur
cū reliquis que coquuntur medicaminibus nō apponatur. inte-
rret etiam virtus eius. sicq; & trāgebimū. s̄. de decoctiōe col-
lata sup̄ hoc fricabis. sicq; secūdo excolabitur. Cāsi autē
aquā si propofueris facere si cū squingibi facere cupis. opor-
tebit lac sumere capraz. quasi libras duas. sicut capre a qui-
bus sumitur nō longe a partu. s̄. nec prope. qm̄ remotarū lac
grossum ē & pauce aque. Et que proxime sunt spermatis ve-
neno miscetur. hoc acceptū lac in vas mittes stagnatum. aut
in lebetē mundū. & lento decoques igne. post q̃ bulliat. s̄. qui-
gibi sup̄ instillabis optie cōpositū quasi libz tertiā & olle ca-
put astringes cūz spongia aq̄ infusa aut lana sūt qnq; anq̃
squingibi imponatur. deponitūq; ab igne permittes donec
frigescat & faclo ip̄os sp̄sū q̄ aq̄ mī excolet. Hāc succa & cū
sale andrā exagio coques spūmā deponens & cū assignatis
bibet & si cū cartā medulla illā facit volucis qū bullis car-
tami medullā fortit tere. & lac sup̄ iijce decoctū. mouēsq; cūz
ligno ficulneo aut cum extremis palmē facies quemadmodū
in p̄iori dictū est loco. Qd̄ si cū coagulo illā facere gliscris
oportebit qū lac decoxeris coaguli. s̄. & simul dissolueris. cū la-
ctis modico non vteri & in olla totū projicias diligenter mo-
uebis & ab igne deponēs dimitte parū donec frigescat & vt oi-
ximus excolabis aquā.

Emplastra autē que cūz cera sunt & oleo opz i bie-
me in singulas. x. 3. olei resorum duas
mittere. 3. cere estate. iij. & cūz oleo liquefacere & donec refrige-
retur dimittere & sp̄sūz. sicq; medicamina addantur trita
diligenter paulatim. & percuties foriter donec vt oz cōpleatur.

Et si cerotus facere volueris cerā & oleū simul in morta-
rio mitte & succos paulatim superfundes. atq; cūz
pistello percuties donec sp̄sūz fiat. Opz autē cere in cerotis
q̃ritatē esse. si oli. x. fuerit. 3. ip̄i duas vias duas & scis appōe.

Pulueres stringēs qui ex sēbus sunt paulatim
suffritus oz facere. in fictili & nouo vase
aut lebetē semia suffriges. vel patellaz lapideā calefacies for-
titer & igne deponēs scia superpones & inuolucris permittes
donec eoq; aspiret seruo. Ingredere hoc aut diligenter expedit
qm̄ virtutē corū frangit quod amplius sit. Et si mirob. frige-
re vis vt puluerem facias cum citoniorū facias aqua bulliri
donec deficeatur. sicq; cū oliue oleo friges aut butyro in va-
se mundo. caneastz ne cōburantur.

Medicamina aut lapidea vt aquacium & tu-
chias & magnes lapis tibatuz
argēti & calimīa & similia que foriter terēda sunt & aqua in-
stillanda foriterq; & ad p̄fectionē cōterēda & sic sicabuntur
& si cum succorum aliquo illa miscere volueris succū paulatim
superfundere oportebit & sic simul terere. donec molefiant &
quasi pulvis fiat.

Sic oia oculorū medicamina terēda sūt i plūcis mo-
dū ocl's nāq; mēbz ē subtile & nobile mltiq; scūs
nec medicamina in quibus sit asperitas patitur. & si aspa po-
sueris eius augetur morbus. tāz si i sua medicamē sit natura
vtilē

Sadenegum aut tuchiaq; ac silia si lanare vo-
lueris teras in mortario & fontis
puri aquā superfunde cui nulla admixta sit tur batio. sicq; quz
triuersis in aliud vas paulatim colabis & sumes quod cū aqua
occurrit. & qd̄ reliquū est iterū i mortario tere & cū aqua mū-
da teres paulatim vt dixi & colabis. hoc sepius facies dōc̄ hū-
bil superlit. nisi qd̄ cōteri nequeat. Dehinc in quo illud ē me-
dicamē vas operiet. & donec in fundo residat & omittes. sicq;
ab ea aquā excolabis. & sicato vtere quz opus fuerit. Sic in
oi facies metallico medicamine.

Gluten autē medicamē si sumere volueris aqua i fun-
de & charbe in al' carube sil grana excoziata
quātū & eius est pōdus. terēsq; glutinū & liquefac cū melle &
simul medicamē distēpera. Et si quo vis vt i medicamine sic
cum est. glutinū cūz silami oleo misce aut oliuarū i mortario
& si medicamē confunde.

Quod si p̄tibz exurere volueris aut stagnū oportet
bit sumere stagnū. aut stagnum & i aliquo po-
nere vase tinctorū aut alio ferreo & modicū superaddes sul-
phuris & in fornace pone fabroz aut tinctorū ignē ad mo-
uebis non deficientē donec adustus sit.

Scorpiones autē sic adures. Scorpiones i vas
mittes ercū. & circū cataplasma.

big pasta aut luto capite eius aperto: sicq; in camino pone
que vitreis ignis calcificeris foriter: ignisq; educat? fit? sic ca-
mini caput operies diligenter tota nocte. ad hanc fac extra
et frigidere permittas: sumptosis? scorpiones in vase pone
vitreo: et quomodo fucit vitreis. Si adulti non sint eos sumes
et iterum cum luto inficies argillosos et in camino in quo prius fuit
ardentes pone donec perfecte aduratur: tunc et eis alba est. sin
adulti non? Ad eos luto iterum appone in camino inducens.

Quum autem vitrum adurere volueris
fornaci immittes fabricorum donec liquefactioni proximum fiat. sicq; abstra-
tus in aqua mitte bullientes. deinde accipe et trito pteris.

Canceros vero fit adurere vis elixaros bis qui expu
unt sanguine. pedes amputabis oēs et vē
tres fillos lauabis fortiter. car purgabis et in fectili ponēs vi
sc. luto inuolue argilloso cū carbunibus et sale et in camino po
nes in quo panis coctus fuerit p nocte et mane extrahes. **C**a
nec autē ne coulsqz vātur vt cinis fiat. sed nec deficcari oīno
sint. fiatqz hoc cum sol leonem ingreditur caneros in aqua
propofueris et ordeī coquere fluuiales sume et pedibus ampu
tatis omnibus ventres finde ac cum cinere laua. quercino
et sale. aquaqz suauē et mundā. Dehinc cum aqua suauī sola
sic vt nihil salis superfit apozis. expresseqz teres paz in mor
tario marmoreo et in olla cūz ordeī aqua mittēs ad perfectio
nem coque et vtere.

Busladum antez e carabā. adurere si vis in vase
reponere nouo e argilloso luto circum
uolue e in camino in quo panis coctus fuerit pones. ac ma
ne educes.

Si autem cantaridibus in medicamine rti opus
 ē aut cataplasmate. ollam sume ⁊ super
 eius os pānū pone lineum mundū ⁊ sic super ollaz inuolue.
 in qua acerrimū bulliat aceti. quatenus aceti vapores ad il-
 las ascendant. cūq; suffocentur penitus. ⁊ post hoc sumptis
 vris.

De Medicamina fumex ex quibus oleum confici
endum est tundes. teresq; medio
riter z insufficienti infundes aqua munda. operiesq; die ac
nocte omittes mane facto in ollani projicies lapidea. z oleū
superfundes. reperaturū subaccēdes ignē. z iuxta te vas positi
erit aqua plenū super ignē. nec defines ignē sub olla aq; accen
deret z quonēscūq; defectū proxima fuerit aqua. aq; sup
funde calidā donec sex dici trāseant hore z aqua omnino de
fecerit oleūq; super sit purum. caueas autem ab igne depone
re quādiu aliquid superest aque. quoniā si supererit modico
tēpore consumetur. Si ergo probare volueris vitriū aliquid
aque super sit. lignū sume z bābacem involuūtū immerge atq; si
in bambace aliqd aque inceneris humiditatis ab igne non
depones. sed subaccēdes donec bōbacē videas solo infectū
oleo z sic ab igne depones. Est autē z aliud experimentū. pā
nū fumex z oleo intinctū ignē accendes. z si crepitat aqua nō
deficit ab oleo. z adhuc ignis est necessarius. sin oīno defecit
te intelliges z oleū super sit purū. z sic ab igne oportebit de
ponere. colatūq; i vase cōdes z qū op⁹ fuerit vteris. Sit āt
z aliū oleū. Sume vas stagnatū. aut vitreū validū z spissum
z mitte medicamina z oleū. poneq; i olla in q; sit aq; z ignem
sub accēdes tēperaturū. vj. hōris z amplius donec medicami
nū virtus in oleū trāseat. Quātiūq; autē aqua iminuetur
aq; addes calidā donec decocta sint medicamina. z colansq;
oleū in vase cōdes cōpetenti z qū opus fuit vteris.

Cap^o. 4°. de tyriac cōpositione. ⁊ primū de tyriaca que vocatur faruch.

[illegible]

q3 ex cōpositōe mltas adunātur vtilitates. ci⁹ explanavit in
namēta z ostēdit confectionē z manifestavit virtutes boib⁹
namēta z ostēdit confectionē z manifestavit virtutes boib⁹

hoc naqꝫ electuarij. tyriaca. i. intentione dabit antiquoꝝ
in cõpositione sui ab his que morfas sequitur venenosoz
ai alijs accidenribus nocentibus. vt effer. custodia ꝛ fanatio ill
quibꝫ letalia effer pocula propinata vt autẽ intuitus est ex q
bus cõponitur tyriaca medicaminibus. ¶ Et cuiꝫ cogniti
virtutẽ t in corporibus actionẽ. ꝛ cui conferret passio. intel
lexit ab inde electuarij cõfectionẽ hãc morfas venenosoz
ꝛ per cussionibus moztiferisqꝫ potioibus his que inerat me
dicatibus mēbra confortantibus nobilia ꝛ ad venenũ expul
sionẽ roborantibus. alijsqꝫ que deficcant venenũ ꝛ purgant
ac repellũt. queqꝫ ad meatus deferunt ꝛ emittunt a corpore
poris cutis his effũe actionibus per accidenz multos ꝛ ma
los curare morbos ꝛ medicaminũ que incident ductatibꝫ
que varijs medetur morbis. quos oĩneps dicimus. ¶ Ad so
luz aut morbos si fuerint curant sed ꝛ ne fiant. Si enim detur
precaut. ꝛ mēbra ad causarũ adducenũ morbos expul
sionẽ corroborat. cõmoroantqꝫ omnes eius. ¶ Vtilitates ꝛ
actiones ac virtutes ꝛ medicaminũ naturas que incident
ipsoꝝqꝫ vtilitates ꝛ cõpensationes. ac pondus quo in quibꝫ
morbis ꝛ cũ quibus bibitur. ꝛ quomodo bibẽdũ est quãdam
dum in sequentibus dicimus.

De tyriace cōpōitione. Eius cōpōitio iuxta qđ in duo
bus inuenimus Joānis fermōibus melior: & perfe-
ctior refertur. Sume troiscifozum. banfali. exagia. xliiij. f.
de metris Salicis tēpore diebat. xlvj. troiscifozus tyriarum
idiocri pipis nigri. opij. ciuiusqz. xxiiij. exagia. cinamoli antiq-
poncebat exagia. xij. fed magnus qui medicozū fuit tempore
Sal. princeps in al' principis apponebat dupluz. f. xx. iij. ro-
farū semis rape filueflris. scordi. f. ros. agarij liquiri. f. cu-
blei balsami optimi ciuiusqz exagia. xij. mirre safrani. z. zing-
beris. reub. pentafilon: z. aiunt quiddā agnū castū esse saue-
negi mōtāni. p. affij. qđ ē porz. mōtān. petroselin flicados.
cōpi pipis albi & lō. thuris mafei dipti. floz. addebari gū-
botāi. feliche nigre. polij riliba. ciuiusqz exagia. viij. scia-
rij. sifeli. feminis cardami. camedri. amcos. campepitbeoz
hypoquilitidos succi. nardini. celctie in al' cretie & est spica in
dica. sibi mōtāni. ferufe. in al' scufe. f. adagi indici. z. est gentia-
na in al' & gree thbama. semis feniculi. terre sigillate. vtri al'
fati quodāmodo nō ad perfectionem. amos. acoci. carpi-
balsami. ēfaricon. men. cardamomi. anifi. acatic. ciuiusqz exa-
gia. iij. galbani. aspaltri indaici in alia scriptura. machali in
daici. opionac. cetaurei subtilis. aristo. ro. ciuiusqz exagi iij.
& antiqui aristol. lon. addebant. sed nōstri tēporis periti. ar-
istol. ponunt rotundam. eo q' fortius operetur & copotentior
fit ad necessariā. z. calozie quidaz exagia pōntū quatuoz. Sa-
fenocrates & dīmocritus magnusqz exagia. ij. mellis qđ apes
ex plantis colligunt cum coctum fuerit & dispumatum. l. x.
decocti veteris odoris iocundi & faporis vnicis cados duos
medicamina teres secca diligenter & gumas in vino infūdes
vri opio. mirrā. succū. olibanū. acatā. faulurum. bec possit
in vase vino infundes donec dissoluantur & mel super adde
dispumatū. fortiterqz miscebis. siqz die permittes & nocte
dehinc medica mīna cō oleo confices balsamino & cum bono
melle ac vino distemperabis & vase condes argēto aut plū-
beo. aut simili. nec ipsum replebis vas sed quādā remittes va-
cuitatē qđo medicamen refipiet & tepus discooperies. quo-
cūqz creat vapores & facile totosqz ita possis uno dicem' m.

Yriace alterius assignatio que in primordio est feri-
ptura quas aliquoties videntur et et al-
signatio gal' ab andromacho sumpta. Sumt troiscosz sgll'
xliij. ex agla. troiscosz tyriarum piperis lon. et nigri cuiusqz
qz. xliij. rose rubec purgate. cinamomi. opij. egiptiaci. agar-
radicis. ircos. liquir. radicia rase. semis rape agrestis. semis
scord. cuiusqz. xij. olei opobal'. carpobal'. xilobal'. cuiusqz. x.
pipif albi. reubar. mirre mude. costi. zafrani. selicbe. spice indi-
cici. diptami. prassij. flozum adechari. fautenegi montani.
thuris masculi. polij. ficados. petroselinij. et est apij mont-
tani semen. zinziberis. radicis pentasili. cuiusqz. exagia. vj. se-
mis apij. caneptibei. mibe fluxe. necumie. anidomi. spice celi-
ce. terre sigillate. camedrei. fu. sadegi indici. colcotari adu-
gentiane grece. carpobal'. anisi. bypogstidos succi. acatle. aga-
rict. gume arabice. semis feniculi. cardamomi. sisicli. carda-
mi albi. amicos. et apud quosdam siuapisi albe. sequebthegi.
cu⁹qz exagia. iij. castorei. aristo. lo. dauci. et est passicia agre-
stis. aspalbi. bdelij iudaci. opoposaci. cetaurce miozis. galba-
ni. cuiusqz. iij. aduna hec medicamina trita et cribrata: et que
fudeda sunt iufusayno claro et bone vsulfatice apud coi. Znt in

vne paffe vino & melle. aut cū melle cū aqua mixto quod op⁹ fuerit donec dissoluatur. & sic mellis supfundes dispumari triplum ponderis medicaminū optice miscibus: posthec medica mina cū oleo ificis balsamino: & in mel vinūq; mittēs ac optime miscens distēperabis & vase condēs argēteo quēadmodum p⁹dictum est: vteriq; quū opus fuerit post. v. aut. iij. annos. in mortorio venenosozū alium aut p⁹cessionibus: & cui venena fuerint propinata. Et qđ de hoc inuenimus exemplari. xx. nec amplius adhiberi poterit annis. Et vero nō siri medici tēporis post. vj. aut. vij. vītur mēse: & ē eius potio inter semis exagium. vīq; exagia. iij. iuxta qđ necessitas admonet cum aqua calida aut cū aliquibus calidis siropis. Et apud quosdam eius potio inter. s. & z. quatuor. 3. Hec est assignatio qua vtebatur medici ingerēti saporis in infirmozū cōuenticulis. Eius aut operatio & regimē & confectio quēadmodū in p⁹ima dictū est assignatione. Porro i trociscozū assignatiōe vtriusq; respectu nulla ē diuersitas: sicq; & in tyriacarū trociscis quēadmodū superius dictū est. Et vero dyacozalli trocisci assignatiōe parit sunt: & nos hoc loco meliorem eozū & perfectiōē exponemus assignatiōē: iuxta qđ in exēplari inuenimus Joannis. & ē hec quam nūc exponemus. Qđ aut in cōuenticulis infirmozū gerenda saporis vtebantur deinceps dicitur.

Trociscorum dyacozalli assignatio ex exēplari iōannis quā tēpore pēlegit. darsifagani. masticis. feliche. calami aromatici. su. assari. xilobal. cuiusq; xij. acacbuani. cinamomi. cuiusq; xxiij. aduna hec medicamina tria q; subtili trāsmista pāno & cū vino claro bene subtili distēpera. & hui⁹ ē radix aut cōi aut debili vino trociscos facies exagij vniū. quinq; trociscabis manus oleo inunges balsamino & in vmbra siccabis.

Trociscoz squille assignatio. Sume radices ban salī paruas que nō multe sunt humiditatis & cū fermetata inuolue pasta. & in camino assabis donec decoquatur. educesq; & medullas earum fumes molles & diligenter p⁹teres. admiscebis aut farine ozobi recētis & optime terēs simul diligenter & equaliter distēperabis cū vino ribano optimo sufficienti & subtilis facias trociscos. & quz in formabis manu in oleo inunges rosato. In squille etenim cepa acumē est: quare oportet eius prohibere attenuatiōē & morturam mitigare. Desiccabis aut trociscos in domo mūda & subhumida. mane reuolues & vespere donec optime desiccentur & sic vase condēs vitreo. & quū opus fuerit vteris. Et sciē dum andromachū bos solitū conficere trociscos duas sumēdo partes farine ozobi vna squille assate. magnus cōtra vnas miscebat ban salī partes. vna ozobi farine at demetrius in al⁹ oemocritus equales vtriusq; cōfundebat p⁹tes. Tu autem iuxta qđ squille animaduertes potētiam. rem examina diligenter quēadmodū & in tyriarū trociscis faciendū ē. Extimamus etenim que cū tyriarū carne panis admiscenda ē quāti tatiē. ex robore carnis ipsius & virtute. Eligitur autē parua ban salī cepa magis. quoniam minoris ē qđ magna humiditatis. copia etenim eius debilitat actiōes. & assatio eius imminuit humiditātē & acumē. pastaq; inuoluitur fermentata. eo qđ subtiliter & dissoluat fermetū. admiscetur ozobi farina. quoniam huius potentia est viscerā purgare & venenosozū morturam animalium arere.

Trociscoz tyrie afflig⁹. Sumit tyria etate adolescēs sexū femina nō masculul. differt aut masculus a femina. qđ huius sunt quatuor dētes canini. femina qđ flapa in ruborez declinās. Iunioribus vixor est mor⁹ & cur sitatio: semperq; capita extollūt: & oculi sunt rubei paululum & aduersus intuentur ferociterq; Nec vero alie sumende ad vsum sunt oio serpētes nisi quas diximus: hec etenim serpētes tēperate sunt virtutis & debilitatis nō multum letifere vt cerastes & quercinence debiles vt que domos habitant serpentes & nigre. Eligūt autē ex his femine: qm earum debilius est virus qđ masculozū: nec est illis granitas & malitia qualitatis quāta & masculis. Eligimus vero quarū subrubens color: qm que earū nigre sunt & venenūz nequā & albe debiles: pauciq; caloriz. Quēq; ad ruborē vrgant medie bonum feruntur. Eligimus quoq; que celeris sunt motus & levis capitāq; subfoliūt: quoniam hec earum manifestant virtutem. sanitatem. calorē & supfluitatum paucitātē signa. Probamus & quibus capita sunt lata: quoniam capitis largitas & magnitudo cerebri eozū virtutis est signū. S; & quaz ventres adonati sunt & duri. quoniam eozū significat robur & supfluitatū paucitātē humiditātū in eozū corpore. Similiter aut & venarū bas oz. vteris tēpore serpētes postq; arictē solitauerit & tau

ri principia & in maris littoribus: locis i quibus arbores sunt & plantę. Si etenim estate quis eas capiat venenū earū exultū est. & adustionis estate in autūno supfluit reliquie: hinc debile est quoniam hec nō mouetur & in eis adunātur supfluitates. Et vero vere temperare sunt: vtrūq; autē hoc ipso tempore. nec differendum est. Si nāq; postq; sumpti sunt aliquandiu imozatū fuerit oio nō veniendum eis: qm earū venenū acuitur & pessimū fit. Inuenias ergo eas longe postq; egresse fuerint a suis cauēis: quatenus earū in corporibus robore tur calor & superflua dissoluantur eis: qm aut vt imperauimus electas sumptis. abscedenda sunt earūz capita & caude ab vtraq; parte digitis sumptis quattuor. & si facile videris incidit & sāguis pauci capitāq; & caudas nō moueri nō vtaris. qm nō p⁹etūt. abscedūt at capita & caude. qm mltiaz sūt supfluitatum caude & in capitibus venenū ferat & maxime in ore. in reliquo corpore venenū non inueniēs. amputatur at hac mensura. & caput & cauda quoniam in hac eius continetur venenū quātiatē. post hec autem earūdem cutis excoxiari oportebit. & ventribus fistis viscera abficere. eozū nāq; eorum ab interioribus mēbris missas suscipit supfluitates quē admodū reliquozū animalū. Vteris aut fornar sunt superfluitatum cholericarū & melēcholicarū. hec vt complueris optime & fortiter que superfluit lauibis cū aqua suauē & mūda sepiusq; findentq; carnes in vase ponēs siccili nouo. aut erco plūbato. & aquā supfundes in vase clarā mundā suauē & leuē que cito decurrit a fontibus orientalibus tantū vt operiantur. apponesq; ancti virgam & salieris & alie recensq; & lento coques igne donec earum carnes decocte offibus separantur mundatis. sicq; ab igne depones & donec tangi queant dimittas vīq; excolabis conseruaturus. Quē offib⁹ carnes amouebis ipsiq; abiectis carnes in mortario teres lapideo diligentissime & admiscebis simile panis optime cōpositi & siccati diligenterq; triti. iuxta quod est carnis mensura. & sicut quidā panē oportere ēē quantus est carnis quadrans. hocq; rectius ē hec simul mixta in mortario lapideo diuissime conteres donec compleatur eozū cōmixtio. sicq; cū iure distemperabis a carne excolato vt fiat quasi pasta & trociscabis trociscos subtilis. & vniū exagij trociscos singulos. inungesq; quz cōpleueris oleo balsamino & in vmbra desiccabis diebus singulis reuoluens & oleo inungens balsamino donec nulla super sit bumectatio. sicq; vitreo condēs vase & qđ op⁹ fuerit vtere. Loquim⁹ autē carnes has siccili vase nouo. quoniam mundū est & nullam habens sordem. sicq; & creuz vas stagnatū aut plūbeū. quoniam sordes non suscipit & quoniam eris arceat rubiginē stagnū. Eligimus vero aquam mundā quoniam in hac qualitates nō sunt mixte quales sunt in fluminum aquis & torentū. Inuenias aut sal recens quo superfluitates purgantur venenose que in hac supsūt carne. & qm recens quod est sal melius purgat & lento tēperatoz coquēde sunt igne ne adurantur carnes. Quē miscemus autē carnibus bis panes. quatenus carnis desiccetur humiditas & custodiatur virtus: quoniam si sola distēperetur caro & trociscos fecerim⁹. putrescēt & eius cito dissoluēt potētia. Et anatem addēdū ē. qm dissolutio ē in ipso: & qđ in carne supest vir⁹ dissoluit. Utimur at subtili pane optime fermetato & cocto qm qui huius est panis habitudinis mūdus est a superfluitatibus pp farine bonitatē. paucq; dissolutionis. eo qđ bene fermentatus est. Inungimus aut manus qđ trociscos informamus balsami oleo. ne forte carnis quippiā nobis adbrear. sed & trociscos ipsos diebus inungimus singulis paulatim qđ ipsos inuoluimus oleo balsamino ne forte corūpantur. facimus aut & trociscos rotundos. eo quod rotūda figura ab in cōmodozū susceptione remotior est. bis itaq; de causis tyriarum sumūtur trocisci quos diximus. Que sit autē intentio & vtilitas in eozū vniōe in tyriaca videndū est. Tyriaz carnes superfluitates educūt corporis interiores ad exteriora. & curē. s. atq; ab inde per sudorem emittuntur. Ideozq; cum illi sit plurimūq; conferūt si illas homo accipiat in cuius corpore multe sunt superfluitates & in quo mali generantur humores & grossi a quibus morphea fit. & lepra elephantiāq; & similes morbi.

Dyacozalli trociscorum assignatio in quibus ingredi conis saporis cū venticulis ifirmozū vtebantur. Dyacozalli trocisci in tyriaca ponuntur quoniam eius augetur virtus & vtilitas qđ eozū cōpositio ex medicaminibus multe fiat vtilitatis. maximeq; cōtra repiliū mortuos & attractiones & letales poriones. hōz nāq; medicaminū vis est venenū desiccare & mēbra purgant picipalia cōfortantq; Dissentitur autē in eozū cōpositione. Hos itaq;

hoc nostro libro secundam ponemus cōfectionis eius et mensure medicaminū assignationē. Est autē bec. Sume darsifagani. calami aromatici. su. asari. xij. lob. selicbe. polij mastici. cuiusq; exagii. vj. florū adcebari. zafrani. cuiusq; xij. mirre monde. cinamomi. anoi. cuiusq; xxiij. i. al. xiiij. acabuani albi. xx. spice indice. xvj. Ad medicamina bec trita et cribrata adunās. cū vino distempera et bone substantie aut rue passe vino et melle. aut cōmuni et trociscos. exagij vnius informabis. atq; ad solē desiccans in vase cōdes vitreo quū necesse fuerit fruturus.

Capitulū. 5. de tyriace vtilitatibus. Quid de ea in singulis morbis porrigendū sit. de eius probacione. Quid ipsa et reliqua cōposita et medicata dūret tēpore i suo vigore pmanētia.

Quoniam de tyriace dictum est cōpositiōe et quantitate simplicium quibus cōponitur. iam nūc eius vtilitatem. et causas pp q̄s multe illi sunt vtilitates explicemus. hoc autem medicaminū sit multitudine que insunt et eorū virtutum varietate vtilitatumq; Ad medicaminū enim quibus tyriaca cōpōitur vtilitates. alie simpliciū alie cōpositorum. Et quoz simplices sūt vtilitates medicaminū alia quidem desiccant insit zagū. que dam apponūt vt confortent mēbra. vt sticados et hypoqui stidos succus. quedam vt superfluitates purgent. et a mēbris propulsent principalibus qualia sunt que vinam prouocant medicamina et mēbra oppilationēq; epatis et splenis aperiant. et viscerū dissoluant apostemata vt dauc⁹ et apij semen montani atq; adcebarum. Alia vero superfluitates purgant et a mēbris que spiritus organa sunt pellunt. vt borami guma olibanū porus agrestis qui colant sanar et pulmonē. alia a mēbris sensus superfluitates purgāt que sunt i cerebro et neruis vt agaricum. galbanū. serapinum. bec sunt simplices medicaminū vtilitates. Quozū autem medicaminū cōposita est vtilitas. alia quedam desiccāt et confortāt. vt tyriarum carnes et spica. quidam purgant et confortant simul vt cass. lignea alique purgant anbelitus organa vt reub. quedam purgant et expellūt a mēbris cibi et ab organis sensus. vt agaricus. que dam oia purgāt mēbra. vt carpop. Ipsū et cū purgat et expellit ab anbelitus organis et cibi vinam mouens quidem bec. Alia vero difficultatem anbelitus curando purgat et cerebz et cephalice medetur et virez sup illi prime vtilitates dūc. Confortant nāq; mēbra principalia et venenū desiccāt confortat qdem sūt iocunditate odoris. desiccāt aut sua venenū siccitate. Est etiam illi proprie contra reptilium prodesse attrētatiōez qm sue proprietate nature reptilū prodest percussioibus nō sua qualitate. Ideozq; medicamina bec in tyriaca ponunt mixta. Pater ergo ex his que dixim⁹ tyriace multas fieri vtilitates medicaminū que insunt multitudine. qmz in tētio in his sunt medicaminibus. humiditatis desiccatio naturalis. et viscerū confortatio. ac mēbrorum cibi et anbelitus purgatio superfluitatumq; expulsiō a cerebro. His ex proprietatibus quas diximus. tyriaca omnes morbos qui corpi accidunt sanar. desiccatio nāq; que incit virtute reptilium prodest morbis et venenosozū obuiat veneno animalū. lenisq; potio nibus et humozū placat corruptionē. Intestinozū sanar vlcera et solutionē arerit. sanguinis curat sputū. emoroidaz san guinē stringit. visceraz confortando male medetur digestioni stomachū confortans et epar superfluitatē purgat. apostemata sanar. oppilationes aperit. morbos propulsat q in interioribus sunt mēbris medicaminibus que purgant. tussim placat et anbelitus difficultatē pectoris dolorē et costarū palmonisq; becq; purgat et superfluitates ciboz ab organis pellit. Inflationē que fit in stō et intestinis curat. torzionēq; et colicē dolores. vinā prouocat et mēstruū. icteritiā sanar et hydro psum et que in renibus ē aperit oppilationē et in vesica. queq; in visceribus sunt apostemata dissoluit. Cerebz purgat cephalicam sanar et epilepsiā. emicranēz. auditus difficultatē. visus tenebrositatē. gustus debilitatē. et oino sanar morbos frigidos et humidos. phlegmaticos et melancholicos qui diffickis sunt et imorantis sanationis vt elephantia. et lepraz. et morpbea. dolorē artericū et similia his. Acutis vero morbis qui ex sanguine sūt aut cholera rubra nihil confert. be sunt tyriace vtilitates et cāe earum.

Qua quantitate tyriaca in singulis sumat morbis et euz quibus bibatur videndū est contra serpentium morsus et animalū morsum venenū ferentium sub auellane quantitate propinanda ē cū quatuor vini ribani vntijs. aut decocto. Et contra canis rabidi morsum. exagii dabit vnuz cū. 3. cineris cācorū fluuiāliū. Contra scorpis percussio nem. 3. i. cū micro aut zebibi vinoz super locū percussam ca

raplasimabitur cum olige oleo. Contra resparū puuncturas oboli dabantur. ij. cum aceto. et cum aceto mixta loco cataplasimabitur. Qui autē biberit venenū. aut medicamē lera. le. quod est opium. cūsozū. iusquamū. cantarides et similia exagii semis de ea bibat vsq; exagii cū vini vncia. Adnū q̄ aut quem pupugit serpentis aut tyria letal. aut canis mordet rabiū. aut qui letale biberit poculū ab vno exagio bibat vsq; duos. iuxta corū que accidunt virtutē percussiois. aut morsus cā. aut venenū bibat. Quū vero tussis est et pectoris dolor ac costarum iuxta lupini quantitatē cū melle. et cui inflatio in stō et intestinis. oboli dentur duo. vsq; tertii semis cū tātūde cimini. Et canini domino appetitus. auellane quantitatē cū duabus vini vntijs vsq; iij. aque mixtis. Cū vero sine febre rigor incit. obolos. ij. vsq; tertii semis cū aqua calida. Secundine emittende et sciti mortuos quanta est lupini quantitas. cataplasimatur autē euz gendicōne aqua mixto cū quo vinū dīptamiū. abbelam coxeris aut lupinum.

Jeicis sub lupini modo propinatur cū asari decoctione. hocq; si ex splene fuerit icteria. Hydropsicis diebus singulis quāta ē auellana cum aceto mixta. Rēnū dolorib⁹ tantūde cū vino cocto. Intestinozū doloribus similiter cū sumaci aqua. Contra calculos qui in renibus sunt. quanta ē auellana cū aqua in qua decoxeris apij ortulanū. aut montanū et eorum semina. Anbelitus difficultati quātū est lupinus cum squingibin banfali vntia. i. vsq; duas. hocq; tribus fiet diebus. Epilepticis quanta est faba propinatur cum squingibin aqua mixto. in qua silecū coxeris. et gargarizet de ea calcos duos cū squingibin melleo. aut bāfali. Cui vtrius ē periturbatio oboli dēntur. ij. cū pomozū. syropo. si ex phlegmarica fuerit passio materia. Colice auellane ponitur quantitas cum aqua in qua aut feniculū aut cimini coxeris.

Et cui intestinis lumbici dīnocuntur et longi et vermes auellane dabitur quantitas cū aqua in qua solum et aboranū coxeris. Et cui antiqua insit cephalica lupini offereēt quātitate cū senaneq; aq. paliticis et elphaticis cū casti aq. Leptos cū radicē aq. aut mellis. bis cū reb⁹ tyriaca bibēda ē in morbis singlis. nec tyriaca vtēdū noueris nisi prius q̄ bonitatis expertus fueris. et malitiam valitudinēq; et debilitatem.

Quomodo tyriaca probatur. Cognosces autē tyriace ex his que dicemus bonitatem quū fueris expertus. hoc duobus fit modis. Primus est q̄ bōi medicamē dabis laxatiū. vt seamoneā. aut colloquintide adipē. aut aliud quod volueris. et post bec tyriace dabis fabe quantitatē parue. si medicaminis amputatur laxatio. i. intelligas bonā tyriacam. ita q̄ nihil medicina operetur. Sin et medicamē operatur debilis est aut inutilis. Secundus modus est hic. Ballum sumes qui in domo nutritus non ē agrestem. seu siccam est corpus. et hanc illi dabis tyriacā et si serpentem in illum mittes. aut simile reptile mortiferū. et galluz eripi videris et nō mori bona est tyriaca. sin autē mala et debilis. Sic et si serpentē illi dñari permiseris et statim tyriacā. propinaueris eius tibi patebit actio. Sz et si gallo poculum dede ris letale aut cuius alij aializ et post statim tyriacā dederis si nō moritur bona ē et probata. sin bona non est sz debilis.

Quanto dūret tyriaca tempore et electuaria aliāq; medicamina in suo robore actionis. Et tempus quo durat tyriaca et electuaria hoc est. tyriaca vntidum ē post annos. xij. aut certe post. vij. vntū quidam et cū post. v. Et ē ab hac horaz vsq; in annos. xxx. recēs et fortis ad oia que illa curāt et iuuenis obtinet locū. post annos. xxx. senescit. donec anni cōpleantur. lx. in eis ad que necessaria ē est actio media. post ānos. lx. eius debilitatur virtus et opera ri nequit. et si quid debilitet. Et recēs quidē cōtra reptilū datur morsus. serpentūq; letaliū et tyriarū. canisq; rabidi venena et letales poriones. qm q̄ ex his accidit nocumentus graue est. et medela indiget forti. Et tyriaca vt. vij. fuerit annoz. donec fiat. xxx. fortior est et actiois valide. Que autē bene trā fuerit terminū in morboz adhibebitur medela qui medica minibus nō egent validis quale ē tyriaca recēs. Reliqua porro medicamina composita sicut sunt squille troscisci et tyriarum et idiocri a duobus durant mēsisbus vsq; annos duos. Et vero tyriaca agere et mitridatum ac selitba. a. vij. mēsisbus vsq; annos. vij. durant. Et melec electuarium. et arethen. apolloniaq; greca. et feresiaca. a tribus mēsisbus vsq; annos tres. Sulphuris electuariū et casq̄bini et amozofia et sequei vel dequi a mēsisbus duobus vsq; sex. amplius aut vsq; annū et 5. Sorira in alfoctra et macti medicamē dulce et amarum et pengios triferaz a duobus mēsisbus. vsq; annos duos. Hyere magne et theodozicon a mēsisbus. vij. vsq; ānos. iij.

Et laxatina medicamina. vt pillē. ab ipso quo laxant die vsq3 mēses duos. ab inde eorum debilitatur virtus. Plures ab ipso die vsq3 mēses duos. operantur valide. Dehinc eorum debilitatur virtus. et actio cessat. Troisci ab ipso operantur die. vsq3 mēses sex. troisci autem cauēbi. a mēsi bus sex. vsq3 ānos habent operari duos. Olea porro oīa. suas operantur actiones. donec eorū inuētū odor. bisq3 imutatis inutilia sunt. oleū autē balsaminū et cāphore aq3 quanto reuultiora tanto meliora. Emplastra et vnguenta ab ipso die vsq3 mēses. vj. syropi a bi duo. vsq3 ānos duos. aut q3 tuor. Et gal. citoniorum aqua3 apud se fuisse dicit. ānis. vij. et imutata non est oīo. Dixit aut citoniorum aquam que decocta fuerit donec tertia defecerit pars. Hec sūt que de tyria ce assignatione dicere volebamus et eius vtilitatibus ponēdū q3 tātibus et temporis quo duri spatio reliquaq3 composita electuaria.

Cap. 6. de tyriace dyatesseron reliquorūq3 electuario rum assignatione.

Ec ventositati grossē est. vtilis. que in stomacho est et intestis epatis dolori et splenis epilepsie et pectoris dolori et venenorum veneno. Sume gentiane grece. bacarū lauri. aristol. lon. mirre munde. cuiusq3 partem equalē. reses: subtili cribra pāno et cū melle distempera dispumato. triplū mell apponens: huius potio exagium: cū aqua tepida.

Tyriace agere assignatio et eius vtilitates que et magis. Sume amomi mirre munde. spice idice. sādēgi indici. lacee optime purgate. mamiſbe. gariof. da rasini cibimolee. costi amari mirre gentiane grece cuiusq3 exa gia. xij. adchbari florū hypoquistidos succi. machali. glauci. cuiusq3. viij. semis caulis. feniculi. erudis cauli. ancti seminis quebelco. melece. asari. cardamomi. euforbij. opij. nardi acilri florum vitis. florum rododaphnis. cuiusq3. vj. zafrani. xxxvj. petroselinū. apij montani. dauci. epithimi cretici. spice celrice. cuiusq3. iij. quebtire. semis papauicis albi. pipis nigri. cuiusq3 xxx. iros et radices. xv. thuris albi. xxiij. iusqami semis. xxv. iij. cassie fl. rose rubee optime purgate. troiscorūq3 anderson cuiusq3. viij. semis pigami. exag. citri granorum sumaci. syri granis purgati. cuiusq3. ij. olei balsami. xxiij. florum muba rabbe. ex ag. et semis. abrotani succi. xx. citri florum. xij. medi camina bec trita et cribrata aduna: gumas aut et succos vīo ifunde claro bone substātie et heradis: aut vuc passe aut mel lis et cū dispumato distempera melle: triplū addēs mellis. et vase condensa qū opus fuerit sicut magna vteris tyriaca. Adedicorū quidam exagia apponunt assaqui. Quidam ob uiant eo q3 ammoniacū obuiat stomacho et noceat.

Troiscorum anderson qui tyriaca agere po nuntur assignatio. Babunegi albi et rubei. mirre mūde. anisi. assari. asene. calami aromati ci. xilob. ptes equales. rolle et cribra oīa ac cribrata mīscos cū vino optimo et claro atq3 heradis distēpera aut cōmuni aut vuc passe: aut melle et tribus cōtinuis permittē diebus simul cōmouens ac aliquid horū addens vīnorum iuxta qd opus videris et exagij facies troiscos acin ymbra sicabis et vase condēs vīro. quū opus fuerit fruturus.

Troiscorum lacee assignatio q in electuarijs ponitur. Gari parē vnā. lacee purgate duas. trita subtili transmīte pāno. et cum vīno mun do distempera boneq3 substantie et heradis aut cum cōi. aut robo. aut vuc passe: aut melle et troiscos informās vīro cō de vase. quū opus fuerit assumpturus.

Electuarium cabadi regis assignatio vtilis ar tico dolori et podagrico. mīti gat enim vtriusq3 dolorem et ne fiant arcei. sed et splenis dolo ribus: ac ventositati crosse febri. pdest antique et colice dolo ribus. oppilationes apit et calculos cōmūit. anbelitus pro dest difficiliani et tussii intestinozū vlceribus. vīsus obscuri tati. et gutturis doloribus. si diebus sumatur duobus. sanita tem corporis fouet et tuetur. et morbos ne fiat cōbiber. Su me pigami agrestis passij. scordci. camepitbet. opoponacis gentiane grece. sticados. cardamomi nabe fluxe. cuiusq3 exa gia. v. mirre munde. zafrani costi. pipis albi. adchbari spice aromatici euforbij. radicū mādragore corticis. asēgi. saurene gi mōtani. semis feniculi et pastinace agrestis. rose rubee. nar di aditi et est spice celrica. carrob. cuiusq3 exag. iij. cinamomi. viij. cass. xvj. galbani gapheti succi. cassini. seminis. bende coqui. gūme amigdaline cuiusq3. iij. opij iusqami albi scis cuiusq3. vj. aduna bec medicamina trita cribrata. gūmasq3 et

succos vīno infunde ribano. aut cōmuni. aut vuc passe. aut melle et cum mellis distempera dispumati triplo et vase con dens vīro post sex menses quū opus fuerit. Ibius potio. 3. cum aqua calida calculosis. cū apij et feniculi aqua. stoma ci dolori. et epatis euz radices aqua podagrico et arctico. qn ta est cicieris q3 tās diebus singulis ante pādium cū calida.

Tresten vtilis pūscis. ventris doloribus. varijsq3 febrib3 quartāe et colice moleste. ac matri cum doloribus assignatio. Sume euforbij. zafrā. feliche opij amomi. acatie mirre munde. costi. spice. gūme arabi. seminis trifolij et cmere. granorum charue excoziatorum. machali glauci thuris masculi. sumaci a granis purgati. vici. sulphu ris crocci. mibe sicce. pipis albi. cuiusq3 exag. vj. citri i semis ameos tarfacoqui semis. rose sicce. pipitri feminum artibani tbe. pigami apij. cuiusq3. iij. seminis badcrugi exagij scis ius quai. x. cardāi et al. cartāi. ziziberis cuiusq3. ij. et medicorū qdā ponūt pipis nigri. 3. ij. et trientes duos. Adedicamina bec trita et cribrata. aduna et cū vīno claro. suba bono distempe ra. aut cocto. aut cōi. aut vuc passe. aut cū melle distempera tione liquida et diebus permittēs tribus. olei adde balsamini cognitam quātitatē. mīscens diligenter et vase condēs vīro. post menses. vj. quū opus fuerit fruturus.

Socrite assignatio. cuius expositio magni iuuamē ti vtilis stomachi doloribus et male digestio ni. colice doloribus et vīne difficultati. pblegmatis morbis et vēositatibus crosia et est in mīlis sanitati cā morbis. Su me castorci. opij. cinamomi. men. dauci. asari. cuiusq3 exagi. adunabis bec medicamina oīa trita et cribrata et cū melle di stemperabis dispumato. addūt medicorū quidā sicut age tri plū et vase condituz optimo post sex vīsi datur mēses. Et in alio exemplari. zafrani calcos. vj. Eius potio ab obol. vsq3 exagi. duo. iuxta quod opus fuerit.

Apollonia greca. vtilis epatis doloribus et tussii dentis doloribus et vīne difficultati. pblegmatis morbis et colice molestationi. Sume zafrani. 3. xv. pipis albi. iusqami se minis. cuiusq3. xx. opij. x. petroselinū. iij. semis apij n chancit. iij. spice aromatici. iij. malabatri. feliche. euforbij. pipitri. cu iusq3. 3. l. aduna bec trita et cribrata: et oleo parū mīscos balsa mīno. sicq3 cū melle distēperabis dispumati triplo et vase con des. quūq3 opus fuerit. post. vj. mēses vteris. Eius potio in cicerts quātitate colice et renū doloribus cū apij et polij aqua medicorū aliqui. apij loco nebarici. dauci ponūt.

Apollonie feretiae assignatio vtilis colicis et mu licrum fluxui. queq3 illis in matrice ac cidunt ventositati et abosum facientibus matricez confortat et coroborat. solutionem sanguis accurit et vomitū ac pleg ma. mētisq3 corruptionē et cerebri corpus in bonū reformat. Sūe pipis albi. benegi semis. cuiusq3 exagi. xx. opij. x. Adedi corū quidā addunt terre sigillate. x. zafrani. v. spice aromatici mirre. pipitri. euforbij. cuiusq3. ij. gēdebedest. 3. zarēbadi et za runegi. cuiusq3. ij. 3. 5. aduna bec medicamina trita et cribrata et cū mell distēpera dispumati triplo. vaseq3 condēs quū opus fuerit. post. vj. vteris mēses. eius potio. 3. cū aqua frigi da. vomitui imoderato. ventris fluxui et sanguinis spūto ac flu xui mulierū cū sūmaci aqua. hoc medicamē quāto vetust9 tanto vtilius meliusq3 sicq3 et greca apollonia.

Electuarij granorum caqueneqi assignatio vtilis renū doloribus. et vesice. sanguinisq3 vīne. Sume seminis apij. et feniculi cuiusq3. 3. vij. cucumeris granorum excoziatorum. ij. seminum cicure et emmāci agre stis opij. pincariū amigdalamararū excoziatarū et frīxaruz cuiusq3. iij. caqueneqi granorū magni. grana. xxv. aduna bec medicamina trita et cribrata et cū vīno cocto distēperās tro eisca. et in ymbra desiccans vaseq3 cōdens post. vj. qu3 neces se fuerit mēses vteris.

Adedicaminis sulphuris. assignatio vtilis fe bribus que cū frigore fiunt: ve teribusq3 et pblegmatis melancolicisq3 et tussii veteri ex bu miditate chronicisq3 doloribus. serpentum prodest morsui et scorpionis. vīnā pronocat et calculos frangit et tyriace proxi ma operatur. Sume pipis albi. 3. vj. iusqami semis. carda momi. thuris masculi. mirre munde cuiusq3. xij. opij. zafrani. cuiusq3. x. et in quibusdā exemplaribus. feliche. foliorū pigami. cuiusq3. x. sulphuris crocci. pipis longi. costi. amari. arti stol. lon. corticis radices mandragore. euforbij. cuiusq3. ij. adu na bec medicamina trita et cribrata. gūmasq3 in vīno infun de veteri. aut cōi et cū mellis distempera dispumati triplo. sic q3 in vase condēs qū opus fuerit vteris. 3. oabie cū aqua te pida. febri quartane et pblegmatis cū aqua apij et feniculi.

Medicamen laccemaius epatis vtile debilitati. bydropisi in principijs. stomaci frigidibus. in al' doloribus oppilationes agit. vnam puocat calculos comminuit & epatis medicamē. Sume laccē purgate. 3. vij. amigdaloz. excoctiozom. gariof. cinamomi. cuiusqz. v. camepibci. mē. mirre mūde isopi sicci cuiusqz. iij. spice. aromaticē lib. gentiane grēce. lelēbaebi zarauned. vterū di cuiusqz. 3. aloes epatic. iij. dauci petroselin. cacreleugi. cimini carmanici. zinziberis. cuiusqz. octo. zafrani. ij. sue virgarum. xv. carpob. feliche. mastice. calami. aromatici allige. machali glauci fragij. cuiusqz. vij. liquiritie succi libzā & mediaz raudeseni polij. adcebari cuiusqz. ij. vntias. piperis nigri costi cuiusqz. x. siselei. ij. trita & subtili transmissa pāno bec aduna medicamina & cū oleo subinfūdes & misceas balsamino & cū mellis distemperabis dispumati triplo & vitreo cōdens vase quū opus fuerit post sex mēses vteris.

Medicaminis laccemioris assignatio. eiusqz vtilitas proxima prioris vtilitatibus. Sume aristologie lōge. 3. i. r. 3. laccē purgate. costi. mirre. adcebari flozū. lauri baccarum. lupini. helbe. piperis nigri cuiusqz. 3. i. adunabis bec medicamina & subtili transmissa pāno cū mellis dispumati triplo distempera. vaseqz condēs qū fuerit opus vteris.

Larcami medicaminis assignatō. quod epatis prodest doloribus. stomaciqz debilitati & vnturnis morbis. aqueqz croce & colorum bonuz exhibet. Sume spice arōaticē. alecri. zafrani. labargij. feliche. cuiusqz. 3. ij. cinamomi furij. mirre mande. costi adcebari floz. cuiusqz. 3. adunabis trita & cribrata medicamina. atqz cū mell' distemperabis dispumati triplo. & vase cōdēs qū necesse fuerit vteris.

Ammozusie vntitas assignatō. vnt' stomaci frigidi doloribus qui non digerit cibū & vento sitati sed & epatis doloribz & splenis. corpisqz debilitati. Sūe pastinace agrestis. semis balebhadari. cimini carmanici. xilo balsami. cassie. acbari. cardamomi. floz. baggi. adcebari. semis apij. cuiusqz. 3. piperis long. costi. piperis albi cuiusqz. 3. 3. mirre munde. iij. baceas lauri numero. x. acon. zafrā. c. qz. 3. ij. adunabis bec trita & cribrata medicamina & cū mellis triplo dispumati distempera. vaseqz condēs qū op' fuerit vteris. Vna potionem dabis in auellane modū cum aqua calida aut radicū.

Sotire que saluatrix dicitur maioris assignatio: B capitis medetur doloribus antiquis & vertigini. cephalice desipientie. palisi. circularibus & cū frigore febribus. doloribus qui ex humiditate sunt oculorū aut naribz instillati: aut collirati. cōtra oculorū dolores: dentium prodest doloribus. pulmonis icēmodis & lateris vtriusqz ac hypocōdriozom. epatisqz fluxus capitis arecti: si cū mell' aqua sumatur & sanguis prodest reiectioni cum arnoglossē aq' aut virge pastozis: stomaci doloribus aut crosse ventositati: cum aqua in qua semen feniculi coxeris langoribus qui in testis sunt difficillimis. & eozū apostematibus. cogitatiōi male hūe ex cholera sit nigra. tremoz quozqz & splenis doloribus. pdest vnam puocat. supfluitates vscice & renuz minuit. si bibatur aut si a foris cataplasmetur: vntilis mēbz roborat encrupatio nem. & vnteris mouet appetitū si foris supponatur: podagre & artetico cōfert dolori si ex frigido fuerit: spasmoz ex repletionē: raudesini & repiliū percussioibus ac morfu: fitqz cū ea clistere ventris ex frigido doloribus cū belbe aqua. Sume mirre affige. cassie. adcebari. cuiusqz. 3. j. & 3. siselei greci. exag. costi amari. darasini. trociscorum acrofoamame. mic flūre. afari. cuiusqz. vj. castorei. petroselini fragisci. cuiqz exag. xv. & in alio exēplari. xij. semis apij. 3. ij. anisi. opij. cuiusqz. x. piperis longi. iij. medicamina bec trita & subtili transmissa pāno adunabis & cū mellis dispumati triplo distempera: vaseqz condēs post. vj. mēses. 3. j. cū aqua tepida vteris.

Trociscorum acrofoamame assignatio que i so tira ponūtur: & eozū nomē ē a zafano denominatū. Sūe amomi. drassagani. costi amari alligē. calami aromatici. piperis albi. gario. ameos. cuiusqz exagia. iij. spice aromati. malabari. cuiusqz. vij. trita & cribrata adunabis medicamina cū bone substātie vino claro distēpa: aut cū cocto. aut cōi. aut vne passē. aut melle & trociscos informa paruos exagi. vntias. quos cū in vmbra siccaueris. vase condēs vitreo quū opus fuerit vteris.

Electuarij assignatio. vntis sanguinis fluxui & tenasimon immoderato. Sume castorei opij. misbe fluxe. iusquiami albi seminis. zafrani. afari. seminis apij. feliche purgate. anisi. spice aromaticē. terre armenit.

ce. balaustie equales partes. tritaqz & cribrata medicamina. cū mell' dispumati triplo distēpera & vase vitreo cōde. aut ita gnato quāqz opus fuerit. 3. 3. sumes cū aqua sumaci. aut mirti robo. aut citoniorū. aut aqua frigida. tenasimōqz placeat si ex pblegmate fuerit.

Electuarij est amaconis assignatio quod complexionis prodest corruptioni & stomacho frigido ac debili. Sume costi amari. amomi. spice. aff. mastice cuiusqz. 3. xij. aristol. lon. piperis nigri. aneti semis & apij. anisi. ameos. cimini carmanici. dauci. petroselini. siselei. casemi. afari. absinthij greci. cledani nigri. fautenegi mōtani. mēte sicce. cuiusqz. 3. iij. aduna medicamina bec trita & cribrata oia. & cū mellis dispumati triplo distempera & vase cōdēs qū opus fuerit vteris.

Electuarium deq' vtile tussi & epatis doloribus ac pectoris. stomaciqz orgāis vocem clarificat. vnam puocat. splenis confert doloribus. Sume vne passē carnosē grānis purgate. 3. xvj. zafrani. spice isigilari in al' isigilari cassie. cinamomi. darisabani. cuiusqz. 3. i. calami aromatici. iggi. flozū adcebari. borami gumī me cū brausij. machali. glauci. cuiusqz. ij. & 3. mirre. iij. mel' dispumati. xvj. aduna bec medicamina trita & cribrata quozqz o3 in vino infunde claro & bone substātie. aut alijs que iā diximus & distemperas vase condēs. quz opus fuerit fruturus cum aqua calida epatis dolori & stomaci. pectoris aut & pulmonis cum isopi aqua.

Chatatifi medicaminis assignatio. quod gutturis prodest doloribus & eius apostematibus pulmoniqz si fuerit ex humido. Sume anisi. semis apij ameos adcebari. areos radicē. sebby. icmēci. semis hermeli. liquir. radices rase. hlinigi. feliche. darasini. mirre mūde. aristol. lō. cuiusqz. 3. i. trocisci. acrocinomace & rose sicce purgate. cuiusqz. ij. costi byrūdini cineris recentis. cuiusqz. 3. amli tritici. spice cuiusqz. 3. i. gallas numero. 3. trita & cribrata bec aduna medicamina & cū melle distēperas dispumato vase cōde qū opus fuerit vtere in gale modū. cū aqua mellis aut pūana aut lenticule decoctionem & rose. liquirqz & super gulā cū pluma cataplasma ab interioibus ter aut quater in die & gargarisimū fac de eo. cum barum aliqua aquarū bis in die mane & vespere.

Trociscorū acrocinomame. qui in carbatifi medicamine ponūtur assignatio. Sume zafrani. cinamomi. cuiusqz. 3. ij. rose rubec. amōi. creggi. costi. cuiusqz. 3. mirre. naraggi. iij. radices ircos. malabat fl. gialī. cuiusqz. ij. trita & cribrata. bec aduna medicamina & cū vino aut equipollentibus distemperas trociscā exagij pōdere & in vmbra siccaus vtere.

Electuariū angodia. & ē beladari. vtile neruozū enervationi. vertigini. libargo. epile. cephalice. stomaci doloribus & pectoris & oibus qui ex frigido sunt doloribus. Sume spice aromaticē. saderi indic. bria bali. mirre mūde. cassie. zafrani. & medicorū quidā apponūt. sibiū armenici. & in vetri exēplari sibi greci. epithi. adcebari raudesini. baccarū lauri excoctatarū. gariof. cuiusqz. 3. masticeis. mell' angodia. i. beladari. cuiusqz. exagij. carpobal. zinziberis. aloes escotai. cuiusqz. 3. agar. 3. vij. radices ircos. 3. ij. feniculi corticū radiciū. lb. ij. aceti vini cados. ij. & sūt mēne. iij. in cado pignētariorū & in sextario. italico. xvij. 3. sūt qz mēne due & semis lb. sicca adunabis medicamina. trita & cribrata exceptis feniculi radicibus. lbas enim aceto tribus infunde diebus & post hoc in olla pones munda & ter bulliēs igneqz deponens emissis radicibus in ollā remitte acetū & supermitte lb. iij. mellis & lēto coque igne donec eius spissetur liquoz. sicqz medicamina puluerizabis sicca. trita & cribrata optime miscens vase condēs & qū opus fuerit post. vj. mēses vtere. 3. j. cū aqua tepida paraliticos porrigens & cōrosionē faciat patientibus ac enervationem cū ancti aqua.

Pen tadiconis assignatio vntis inflatiōi & frigori stomaci. Sume zafrani. casemi ligelarij. seminū pigani & apij. alaphi. zinziberis. bēse. amigdal' optime purgatarum. thuris masculi. keiri. cuiusqz. 3. ij. aduna oia trita & cribrata & cū mell' distempera dispumati triplo vase condēs. quz necesse fuerit frutere.

Dulci medicaminis dulcis assignatio que tremori pdest cordis & morbis ex cholera nigra: stomaci debilitati & cordis. ventositati que mulieribz accidit pregnantibus & colorē informat. Sume zarēbadi. dearimegi. cuiusqz. 3. i. margaritarū. carabe. bnsadi. ferici noui incisi & non adusti. cuiusqz. 3. i. & 3. bebē albi & rubei. figgi. malabari. spi-

ee cacale. gar. castorei. asene cuiusq; obo. ij. musci chirat. iij. z est ob. z i xēplari alio quod ē Joānis obolus z. s. atq; hoc yrilus. bec adunabis medicamina trita z cribrata z cū sani fluentis melle. qđ ignē nō attingit dissepērabis in vase condēs z qum opus fuerit frueris.

Medicaminis musci assignatio amari ex Joānis antidotario. Sume spic musci. mirre. malabatri. liligi. cuiusq; 3. iij. aloes epatice. absinthij greci. cuiusq; octo. ravedsini. vj. castorei. 3. i. s. terre. sicca z cribra mirra infunde z cola in pāno subtili z medicaminibus admiscens cū mell' dispumati triplo. oia distempera. z vase condens qum opus fuerit vteris circa cordis tremorem z gule apostemata humiditatēq; stomaci.

Charbie confectio vtilis vīne difficultati calculosq; frāgit z vocatur camerina. Sume opij. euforbij. castorei. spic. darasini. zinziberis. piperis longi. z afrani. bebachij. cuiusq; 3. iij. iusquiami albi semis. 3. i. olei balsamini. xxx. bec oia sicca aduna trita z cribrata z oleo infilla mixto balsamino. z afranū z opij. vino infundes. aut equipollentibus z cū mell' dispumati triplo. distēperabis z vase condēs vitro. qum opus fuerit fruturus. post. vij. mēses. dabitur autē in auellane modum cum aqua calida pueris quāta est lenticula.

Electuarium vīnam prouocans. Sume dauci cinamomi adcebari. carpobalsami. florū adcebari. iggij. anisi. spice castice. z afranū. asari. petroselinū. campepitbei. cuiusq; 3. iij. pinearum purgatarum. xxx. mente sicce. quantum z medicas aduna bec trita medicamina z cribrata z cum mell' dispumati triplo distempera vasē condēs z qū opus fuerit vteris.

Electuariū vīnam prouocans. Sume petroselinū. meu. su. bebachij. cuiusq; 3. iij. dauci. anisi. apij semis carpobalsamū cuiusq; 3. iij. cubebe. 3. iij. adunabis medicamina bec trita z cribrata z cum vino cocto distempera. z vase condēs qum opus fuerit vtere.

Electuariū aliud vīnam prouocans. Sume dauci cinamomi. florū adcebari. carpobalsami spic. aromat. anisi. semis apij. felicebe. fu. costi amari asari petroselinū. campepitbei zeregi. fautenegij montani. gentiane grece. radic. liquiri. abra se. prassij. camedrei. arist. ro. ameos mirri sicci. mastice. ireos radices castorei. saturcie montane. carui. iggij. silelei corticis radices capparis. gar. camini carmāci. seminis feniculi. sgle asse. sinapis cuiusq; 3. i. pinearum purgatarum. xx. grana. tere oia diligenter z cum mell' distempera dispumati triplo z vase condēs qū opus fuerit vteris.

Bachamarte assignatio vtilis que epatis accidit z spleni matricis frigori. mēstruū prouocat. ventositates dissoluit grossas que i ventre sunt z febribus pdest que cuz frigore sunt quartanisq; z quotidianis. z tussi que ex humiditate fit. mēstruū enerationi z amputationi mēdetur anhelitus. Sume hermeli libadali. menam. z s. thuris masculi. bebachij. piperis nigri. mastice. carpobalsami. z afranū keiri. mellilori. spice aromaticę cuiusq; 3. x. ravedsini. aristolo gia lon. z ro. cuiusq; xx. zarēbadi. darunegi. cuiusq; 3. iij. anisi costi zinzibe. mirre. cassie cuiusq; sextarios. iij. gar. 3. vj. clī nigri. rose rubee. sunij. cuiusq; sextaria. vj. ellebozi nigri mibe. x. aloes epatic. 3. xv. adunabis bec trita z cribrata media z cū mellis distēperabis dispumati triplo z vase condēs qū opus fuerit. post. vj. vteris menses.

Bachamarte cum margaritis. z eius vtilitas est que z prioria. Sume zarēbadi. darunegi. opij. castorei. lialgici. piperis nigri z longi. cassie hermeli z vssii iusquiami. costi. spice aromaticę. opoponac. mibe z afranū basabiphi. cuiusq; exag. vj. margaritarum isigidiari. ij. badauredi. bazerudi mirre munde. cuiusq; xij. aduna bec medicamina sicca z cōtrita z cribrata. gumasq; infusas. z cū mell' distempera dispumati triplo z vase condito. qū opus fuerit vteris.

Antiridati assignatio vtil' contra epatis oppilationes apostemata qđura z humiditates que in pectore sunt ac ventre. sanguisq; fluxus ad mēbra interiora z putredines varietatēq; humorum. inflatōes z stomaci dolores. ac intestinorum z subrilium z crossozum coitus mouet appetitum. colorem informet z appetitū cibi aspernati. calculos in vesica generatos cōminuit fetus in matricibus eozū tuetur. risum acuit. venenozū nocumenta propellit. multiq; z pluribus quibus tyriaca pdest. Sume mirre z afranū. agar. zinziberis darasini. dragagani. cuiusq; 3. x. spic. thuris masculi. sinapis albe adcebari. xilobalsami. ficados. costi. silelei. campepitbei. galbani ratinegi. piperis lō

gi basabpi idest hypoquistidos succi. castorei iasuri. malabatri mibe cuiusq; octo. cass. piperis albi z nigri. fourentiam. iabade. scordei dauci mellilori gētiāne grece. olei balsamini cu forb. trociscorum mefrinoser machali. cuiusq; vij. amomaci. zereggi spic. aromati. mastice. ralebachij. samaqui. petroselinū cardamomi. opij semis feniculi apij rose rubee. mardari cuiusq; v. anisi. acori. meu. sequebiegi. asari cu q; 3. iij. acatie caudarum stici hyperici cuiusq; iij. z. s. Que teritur trita aduna medicamina z subtili cribra pāno. gumas autē vīo infunde vcti z ribāo z sic cuz dispūati mell' triplo distēpā vase pdes vi treo z post sex mēses qum opus fuerit sub modum auellane z cicris vtere.

Trociscorum mefrinoserfion. qui in mitridato ponitur. Sume vuc passe. ratife optime purgate. 3. iij. botami gume. xxiij. mirre munde adcebari. cuiusq; xij. cinamomi machali zeregi. omix aromat. cassie. spice celnice. mellilori. baccarum lauri. cuiusq; iij. calami aromati. vij. z afranū. isigidiari. 3. fochari iudaici. ij. z. s. adunabis bec medicamina trita z cribrata: queq; opus fuerit vīo infunde claro z bone substatie. atq; heradis aut equipollentibus si desit z cū mellis distempera bis dispumati triplo: z medicozū nōnulli cū vīno distēperat: trociscabiq; z in vmba siccans vteris.

Athanasie que cum lupi sit epate assignatio. bec oibus mēdetur epati ac ciditibus doloribus z ventris doloribus ac vlcibus intestinorū z splenis nervozum doloribus ac dormitatioi si super corp⁹ qđ vnguētuz cataplasinetur. renūq; pdest doloribus z anhelitus difficultati ac tussi que humiditatis fit cū i pectore adunate: solutionē amputat sanguis z fluxum muliez spūtiq; sanguine. venarū solidat icitiones: fistulasq; si cataplasinetur decu per pdest in vnguētū modū: vocatur autē hoc noie. eo qđ potio sit morbozū cure efficax. Sume z afranū. mirre bulasē bengai. cardamomi. papaueris nigri seminis. spice aromati. bacgeasi. radices gaseti. benegi. z succi eius. lupi epatis. capre cornu dextri adulti. cuiusq; ptes equales. adunabis bec medicamina trita z cribrata. infundenda in vīno infunde claro z bone substatie. aut cōi aut cocto. aut vuc passe. aut melle. z cum mellis dispumati triplo distēperabis z vase pdes post. vij. mēses quz fuerit opus vteris. a qđrate exag. vsq; semis.

Athanasie minozis assignatio que doloribus mēdetur epatis z tussi stomaciq; doloribus z ventositati. intestinorum vlcibus z pectoris: pulmōisq; famici reiectioni z reptiliū veneno. Sūe mibe fluxe ant sicce. z afranū. costi. mirre. spice aromati. xilobal. opij. isigidiari. cassie. cuiusq; 3. iij. gaseti succi. vij. liquiri radices. rase. xij. medicamina bec trita z cribrata adunabis atq; cū triplo distēperabis mellis dispumati z vase cōdens quz opus fuerit vteris post menses sex.

Electuarij gentiane assignatio vtilis epati duritici z splenis. opilationiq; z stomaci doloribus ac renū. vesicęq; z febribus prolixis. Sume gētiāne grece. piperis nigri. zeregi. cuiusq; 3. x. costi. amari. fadegi indi. spice aromaticę. ravedsini. masigidi. cuiusq; 5. trita z cribrata aduna bec medicamina z cū mellis dispumati triplo distempera vase cōde qū opus fuerit. 3. cū rure aq̄ dabis.

Fautenegi electuariū vtile stomaci dolorib⁹ z epatis frigiditatis. horrozibus. lōgis z phlegmaticis febribus ac quartana. Sume fautenegij montani. z fluuialia. petroselinū. silelei. masigidi. cuiusq; 3. xij. semis apij camomille. abaragdi. besse. cuiusq; 3. iij. casemi. v. piperis nigri. xliij. tere diligēter subtili cribra pāno. z cū mellis dispumati triplo distēpera. vaseq; cōdens qum opus fuerit cuz aqua calida porriges.

Ab simrbij electuariū qđ stōaci z epatis frigiditati pdest. Sūe absinthij. semis apij. asari. anisi. amigdalaz optime purgatarum. cuiusq; parē. j. medicamina bec adunabis trita z cribrata. z cū mellis dispumati triplo distēperabis: qumq; opus fuerit vteris.

Ra uedsimi electuariū vtile stomaci z epatis que ex pensione accidit: aut collusione duritiet. Sume ravedsini. zinziberis. canab. acori. teredani radices. cuiusq; 3. s. apij. feniculi. anisi. asabelli. in al alebē. namachue. cuiusq; 3. s. medicamina bec trita z cribrata aduna cū mellis distempera dispumati z vase cōdito qum opus fuerit vtere.

Ba licent electuariū qđ renum calefacit frigus z vesice. opilationē aperit epatis z corpus totū reformat. Sūe piperis nigri z albi. amomi. costi. spice aromaticę. calami aromati. malabatri. z afranū. semis apij. anisi. piperis. emcre. ru

di. cuiusq. iij. et obol. ij. Adunabis oia hec medicamina trita et cribrata et infundenda vino ifunde ribano veteri aut egpolenti. cuius mellis triplo difpumati diftemperabis: et vafe cõde vitro atq. post. vij. menses vire et acris modum cū cortici fenicula aqua et apij. et grani mēfurā naribus ifillabis cum fe limequi aq. et fanlicci: lumeturg. i. canicula maioris ozu.

Electuarij musci affigiano vtilis epatis doloribus et stomachi debilitati: corūq. frigori oppilationē aperit: vte rostratē diffoluit croffā. Sume musci. cassie. spice aromati. malabatri. gentiane grece. cuiusq. 3. ij. safrani. amicos. semis apij. mastic. cuiusq. ij. xilocaloe. gar. mirre. cuiusq. quātum eorum medietas. medicamina bec adunās trita et cribrata cū melle distēpera difpumato. et vafe codens i modum fabe cuz aqua calida quū fuerit opus dabis.

Spice electuariū vtile epaticis et stomachi duritici. Sume spice aromati. costi. florum addebati. calami aromatici. zebibi optie purgati. cuiusq. 3. iij. safrani. mirre munde. anisi. piperis. cuiusq. 3. machali. glauci. ij. cassi. v. sicca. trita et cribrata aduna medicamina vino cocto ifunde et cū melle distemperabis difpumato. atq. qū fuerit opus vteris.

Helthiti electuarij assignatio vtilis q̄tane febri et omnium reptilium percussioni. Sume helthiti. piperis. mirre. rute. equales partes. et diligēter teres. sibi li cribrata pāno atq. cū mellis difpumati triplo. et 3. j. de co dab.

Electuarium vtile nimis vteris solutiōi cronice et tenasmo. Sume opij. seminis usquiami. castorei. darafini. piperis albi. ziziberis. ba zerudi. cuiusq. 3. x. mibe fluxe. badauredi. costi. cuiusq. 3. v. safrani. ij. adunatis oibus siml' tritis et cribratis medicamib⁹ et cū mellis difpumati triplo distemperans quū opus fuerit vteris.

Costi electuariū stomachi et epatis doloribus vtilis. Sume cinamomi corticum. cassi. cuiusq. 3. xvij. costi amari. xvij. anisi. seminis apij. asari. cuiusq. xxxij. florum addebati et radicis. mirre munde cuiusq. xxx. xilocaloe. safrani. aristol. rotun. reubar. cuiusq. xx. medicamina bec trita et cribrata aduna et triplū mellis difpumati misce quūq. opus fuerit vteris.

Electuarium aliud costiū eius que et primi vtilitatis. Sume cinamomi. costi. cassi. cui⁹q. 3. xv. anisi. semis apij. asari. mirre munde. cui⁹q. 3. xxij. raucedini. xx. safrani. ij. aduna omnia trita et cribrata et cū mellis difpumati triplo distemperans vafe conde vitro et 3. j. v. exagi. de co dabis.

Cas quebenegz et ē persici electuariū plurimis vtile morbis. maxime infantium et puerorū. quibus apoplefia accidit et faciei distorsio. paralisis. colica aut spasmus oib⁹q. quibus fella naribus infusillatur. fetuq. in matris tueri ventre et matrices cõponit. earūq. doloris. Sume feliche cortici radicū mādragore. semis feniculi bermeli. aibali granorum. zarauredi rotuēdi et longi. musci. ambre. carpobalsami cuiusq. 3. iij. garof. frememeli. cuiusq. xxij. belii. xij. costi. mirre. nucimuscate. mirobo. curmi. opij. cuiusq. vij. cinamomi. arsenici croci. liquiritie. seminis cheiri citrini cuiusq. ij. se quebnegi. zerebadi. darunegi. mibe fluxe. mirre munde. cuiusq. 3. v. belbase. cipi. safrani. cõfectionis ebarabe narimesq. baccarū lauri. cuiusq. x. mugati. mādragore. cuiusq. xv. asca riti. mirri foliorū cuiusq. ij. trita et cribrata aduna medicamina et cū melle difpumato distemperabis. post. vij. vteris mē ses. 3. v. exagi. dans.

Charabe que in casquebnego ponit cõfectio. Sume calami aromatici. omix. aromatici. thuris masculi. mibe. cuiusq. 3. iij. asene. cinami. safrani. musci. xilocaloe pure. cuiusq. 3. semis. 3. medicamina bec trita adunabis et cribrata cum vino distemperans ribano. sicca n. permittit. condensq. vafe quū opus fuerit vteris.

Cap. 7. de electuarijs solutibus et p. de theodoricon.

Theodoricon magnū. vtile cõplexio nis frigide corruptioni et epatis. stomachiq. et splenis renū ac matricis doloribus mensura areet et colicam et sine molestia soluit. morbisq. prodest antiquis et ex superfluitatibus vlciosis repletiōi croffisq. litrago. oculoꝝ tenebrositati. flatusq. difficultati. Corpus corruptus purgat humoribus. calefacit. et confortat temperatq. ventositates excludit nocentes. et oppilationi. p. dest que est in epate et splene. pectoris medetur doib⁹ et co statum aieq. debilitati. ructuū vtile est acido. et colorem ex frigido croceum componit. Qui hydropisis timetur futura que ex epatis fit debilitate et frigido remedium est. et renū doloribus. affmati. anbelitū. mēstruorū cõstipatiōi oib⁹q. ca

pitris doloribus. Elephantiasis leprosisq. prodest. et qbus cho lera vñatur nigra adusta. phlegmaq. corruptum et putridū vigilatōiq. phlegmance. et facit distorsioni. paralisi tremori doloribus et quantibus et fris. sanis quoq. confert si per anni sumatur diuidentia. qm̄ viscera purgat. et confortat. ac lauat et ad venas vsq. penetrans humores liquefacit et per vñam emittit calculos frangit i rebus et vesica. fodeo corporis mū dat ex humoribus croffis que in venis sunt. Cholera deponit nigrā et phlegma. suffocanti prodest et appoplexie et naturalē corroboret. calorem et qbus debilitati areet sui amenitate odoris. Cõponitur aut ex magnis et melioribus medicaminibus et naribus in modū lenticule infusillatur. pectori et faciei distorsioni cū sabadanegi aqua datur. sumuntur exagia. iij. cū epibumi decoctione et agarici aquaq. calida. denomi natur eius nomen a regis cuiusdam nomine. qui fuit vñus regū grecorū. fuitq. ante Salicni tēpora cõpositum. et eius cõfectio. Sume aloes epaticę. 3. v. ij. safrani. cinamomi acori. masticis olci balsami. euforbi. piperis albi. nigri. longiq. mirre munde. gentiane grece. florum addebati. meu. amomi. cuiusq. 3. ij. costi amari. cam. drci. epibumi. cretici. cuiusq. iij. asari. cassie scamonee. cuiusq. 3. v. spice. aromatici. ij. et 5. medicamina bec trita et cribrata adunās cū mellis difpumati triplo distemperata et vafe codens. cū fuerit opus. exagi. dabis. iij. ex aqua calida post. vij. menses.

Theodoricon quod cum nucē sit muscata. vtile capitis et cerebri morbis. et corporis que ex frigido sunt nocuentis. Sume malabatri. safrani. spice. aromatici. cassie. addebati. raucedini. meu. fu. piperis albi et nigri. et longi epibumi. cretici. acori. sitaregi. indici. masticis. irocos radicis. scordei. carpobalsami. virgarum eius ac olei. nucis muscate. c⁹q. 3. vij. gar. vij. aloes epaticę. xxx. diagridij. 3. cubbe. viij. medicamina bec trita et cribrata. cuz mellis difpumati triplo distemperabis et vafe condito. post. vij. vteris menses. quū necesse fuerit. exagi. iij. offerens.

Haye extrahendas profundas croffasq. et viscosas. vteris et adustas. epilepsie prodest et paralisi faciei distorsioni et spasmo apoplexie elephantice. morboq. clēptico. lepre. morphee et petigini. sabaphe emicrano. cephalice. vertigini. surditati. desipientie. appetitui canino infansu. cum imutatione. anbelitibus difficultati. siti. et renū doloribus ac vesice. podagre. ac artetice doloribus. tremori et aurium molestijs. allopnie et tyrie. vlceribusq. croniciis et pessimis. mensuraq. deducit si nō suo afferantur tempore. Sume coloquintide adipis 3. v. squille asse. agar. diagridij. ellebori nigri. amiaci. scordei. cuiusq. 3. ij. et 5. epibumi. cretici. machali. glauci. aloes epaticę. cuiusq. 3. ij. bese. malabatri hyperici. prassij. polij. cassie piperis albi. nigri longi. safrani darafini. iauri. polipodij. scrap. castorei. mirre munde. aristol. lon. petroseli. abisimbij. fucci. euforbi. spice aromaticę. amoi. ziziberis c⁹q. 3. ij. adunabis bec oia trita et cribrata gūmas vñ infundes et cum melle distemperabis difpumato. hui⁹ potio exagi. iij. cū aqua i qua epibumū polipodium. isopum. mirobo. kebulum coxeris et arnioglossā sticados. cuiusq. opozunā quātitate aut. 3. salis naste.

Hiere Salis assignatio. que paralisi prodest et faciei distorsioni. ipasmo enervationi. Corpus a superfluitatibus purgat croffis et viscosis varijsq. vesice solidat enervationē et vñe preter velle exitū. Sume coloquintide iterioris. agarici. squille asse. amiaci. scamonee. ellebori nigri euforbi. cuiusq. 3. xv. polipodij. epistibi. cretici. bdeli. glauci. camedrei. cassie. prassij. cuiusq. viij. mirre munde. scrapini. raucedini. opoponi. castorei. cuiusq. iij. et medicorum quidā ponūt safrani et aloes. iij. medicamina bec trita et cribrata. gūmis vino ifusis adunāscū mellis distēperabis difpumato. hui⁹ poculū exagi. duo. v. q. iij. cum aqua in qua mirobo. kebulum. epibumi. creticum vñā passum coxeris cuz salis naste. 3.

Hiere archigenis cõfectio que oibus interioribus et vñ morbi. anbelitibus difficultati. vertigini. cholere nigre et male corpori domināti et cõrūpti. raucedini que ex humiditate est. gurgulionis doloribus. ipasmo. colice. arteticoq. morbo. vlceribus pessimis que ex chimis sunt eorum pentibus. scabiei. rabidi canis morū. iij. ctenū quē hic mo mordit aque patietur timorē si hanc sumat cū quacūq. flumalibus adustis sub. 3. v. Quibus aut iā illud accidit si nō potione succi cucumeris agrestis et coloquintide ponantur. iij. obo. et cū arthemisia aqua sumatur prodest. vteris dolorib⁹ et matricis cū rute aqua propinata et castorei obo. tribus oc currit. renū doloribus. inguinū. lūborūq. 3. apij aqua. Sume coloquintide adipis. 3. ij. prassij. sticados. ellebori nigri.

ofagridij. piperis nigri & longi. cuiusq. iij. squille affate. cu-
forbij. aloes epatice. gētiāne. cuiusq. 3. cinamomi. polij. sera-
pini. mirre. mūde. spic. aromatic. adchbari. fautenegri monta-
ni. aristol. rotunde. cuiusq. 3. ij. medicamina bec adunabis tri-
ta & cribrata vinoq. clarogūmas infundes & cū melle distē-
perās dispumato. post. vj. mēses qū opus fuerit vteris exag.
iij. datis cū aqua in qua mirobo. coxeris. kebulū epitibi. vūā
massā. agaricū & nassefal. cū bis queoixina singulis cōpetere
morbia.

Haere rufini assignatio nūl cholere nigre ac pblegma-
ti & allopitice. Sume coloquintide adipis. 3. x. x.
aloes epaticū. v. galāge. x. camedrei. xx. serapini. opoponac.
cuiusq. viij. petrosel. aristol. rotunde. piperis albi. cassie. cina-
momi. zafrani. 3. j. beris. polij. mirre. mūde. cuiusq. ij. medica-
mina sicca trita adunabis & cribrata. gūmasq. vino ifūdes.
& cū melle distēperans dispumato vase pdes: quāq. opus fue-
rit vtere ab exag. ij. vsq. iij. cum aq. in qua cpi thm sumūter-
re. mirobol. indū cū agarico. sicados camepitbeū. polipodi-
um. boraginem. arnoglossamq. coxeris. ex qua 3. iij. sumes
& bicrā in eis fricabis. addēs salis nasse. 3.

Haierepicre assignatio que capitis vtilia ē mor-
bis & artetico dolori & humiditati q. in stomacho ē. coliceq. būditati. paralisi. faciei cōrosiōi: mē-
briozum encuratiōi & ligue grauitati. Sume mastice. zafrā-
ni. spic. cardamomi. carpobal. asari. feliche. parafini. cuiusq.
partē. aloes epaticū duplum omniū. Et medicorum quidam
xilobal. addit partē medicamina bec trita & cribrata adūa
bis vase pdes. quū opus fuerit. 3. vabis. ij. cum melle distē-
peratas crudo qd ignia non arigerit.

Capitulum 8°. de decoctionibus soluentibus.

Decoctionis epitbimi assignatio. Sume
epitbimi. agar. mirob. citri-
offul. purgati. cuiusq. 3. x. mirob. kebuli. & idi. cui⁹q.
vij. bellirici. emblici. cuiusq. iij. 3. cebibi. chorosanici. optie pur-
gati. xxx. pruna. numero. xx. boragis. foliozum ozimi citrini.
gafeti berbe. sicados. cuiusq. iij. polipodij tūsi. iij. turbit tū-
si. ij. adunabis medicamina bec cum. iij. aque libris & coques
donec ad libram & tricientem redeant: tunc epitbimi cretici
addēs. 3. xv. & ignem deponens. quū ad libram vsq. re-
dierit. sicq. agarici optimi. 3. confricabis cum melle mixti.
bec decoctio cholere prodest nigre. & humores emittit ada-
stos crossoq. & viscosos: & si melācholiā patiētib⁹. ppiatur⁹
es. adde que oiximus aloes epati. 5. exagi. ellebori nigri obo.
ij. vsq. semis. 3. Et si viscosos hac vis emittere humores. bo-
rum loco coloquintide pones adipis. obo. ij.

Decoctionis alius assignatio que cholera emit-
tit & pblegma piori pfection. Su-
me mirobo. kebuli & idi. cuiusq. 3. x. bellirici. emblici. cuiusq.
iij. pruna. numero. x. tamaridi a granis purgati. 3. x. vne pas-
se chorosanice optime purgate. xx. semis. cecici. vj. rose rubee.
v. absinthij greci. berbe gafeti succbac. badauredi. camepitbi
ligue bonis. foliozū badernebine. cuiusq. iij. sicados. came-
drei. cuiusq. v. fadegi idici. gar. cuiusq. 3. i. z. c. semū bader-
nebine & frangemeli. qui. cuiusq. ij. anisi semis. feniculi cuiusq.
3. i. polipodij tūsi obo. iij. ellebori nigri tūsi. obo. iij. turbit tū-
si. 3. ij. coque omnia in sex suavis aque libris leui igne donec
quadrans supsit. & sic epitibi. cretici addē. 3. x. & ab igne depo-
nens refrigerari permittit & epitbius cōfrica. colāsq. agarici
optimi. 3. i. aloes epatice. obo. iij. salis nasse. ij. petre lazuli. ij.
coloquintide adipis. obo. z. 5. zaccare. selimene. 3. x. terens &
cribrans fortiter confricabis & tepidū propinabis ante auro-
ram. Qui autē vt intrat simul cholera ru. vult. addat mi-
robo. citri. 3. vij. turbit. ob. 5.

Decoctionis assignatio que cholera deponit
rubeā. mirobo. citrini tūsi. 3. xv.
pruna. nūero. xx. iuiubas. xx. sebesten. 3. xxx. tamaridi purga-
ti. xv. vel quicq. summittere. viij. viol. iij. rose rubee purgate. vj.
absinthij. v. foliozū lebelabi. x. succbac. badauredi. cuiusq. iij.
feminis feniculi & anisi. cuiusq. 3. coque oia in. v. suavis aque
libris donec ad libā redeat. colateq. adde hiecreti. 3. i. scamo-
nee affate obo. z. 5. & si affata nō ē obo frica diligenter & tepi-
dam propina vtilculo.

Decoctionis cass. si. assignat. o que acutos edu-
cit humores. Adirobo. citrini pur-
gati. tamarindi purgati. cuiusq. xv. pranzorum. iuiubarum.
cuiusq. pomā. xx. vne passe optime purgate. 3. xx. rose rubee
purgate. v. iio. iij. coque bec oia in tribus aque libris donec
ad vnam redeant & cola. supadde medulle. cassie. fi. 3. xv. opti-
meq. frica & colans tepidam propina.

Decoctionis assignatio cuiusq. mulieri cui niger ierat
būoz. Sume mirob. citrini optime purgati & in-
di. cuiusq. 3. x. polipodij tūsi. iij. funde de super aque suavis
lb. iij. & moderato coque igne odec medietas supsit aq. sicq.
adde scne. 3. v. epitbimi. vj. & per boram super ignē dimitte.
depositiq. refrigerari sine: & epitbimus frica. ab hac excola-
bis aqua. 3. iij. & sumes pranzozū dulcium. tamar. optie pur-
gati. cuiusq. 3. xx. vne passe purgate totidem. & super fundes
aque libras. ij. coqueq. donec supsit medietas. sicq. fricans
excolabis. & sumptis. 3. iij. imisce. 3. v. aque mirabolanzozū
predicte & iniinea zaccare. 3. xx. tepidumq. propiabis.

Decoctionis zuse assignatio que & tūsi vtil est & pleuresi
& peripneumonie & pectoris doloribus ac latez. Su-
me iuiubas. numero. xx. sebesten. xxx. ficus albas. numero. x.
vne passe optie purgate. 3. xx. liquir. radic. rase. 3. iij. adiātū. i.
ij. sanis citrol. & catheme. cuiusq. iij. ordci excoziati. vj. coq.
bec i quatuor aque. lb. donec ad libā redeant. & diebus sin-
gulis prout expedit sume. cum. 3. vsq. exag. olci amigdal.

Aque zuse assignatio vtilis asināt & anbelitus arera-
tici. Sume iuiubas. x. numero. liquir. radic. ra-
se. 3. v. capilli venciis. iij. semis altee & maluc. cuiusq. iij. iso-
pi sicci. fenugreci. cuiusq. ij. coque oia in. iij. lb. aque suavis
donec ad libram redeat. & colans sume diebus singulis. iij.
3. cum. 3. vsq. exag. electuarij purgantis. & 3. olci amigdalini
dulcis. Nonnūq. additur bis iros radices. 3. ij. ex. crossta
fuerit morbus materia & in pulmone oppilatio.

Aque radicū assignatio q. palisi & faciei cōrosiōi. p-
radic. spasma q. 3. & epile ac apoplecie morbiq.
phlegmaticis. Sume corticum radices apij. feniculi. adchba-
ri. cui⁹q. 3. x. z. c. apij. anisi. fen. ali. cui⁹q. iij. mastice. spice
aromatice. gētiāne. floz. adchbari. cuiusq. ij. vne passe optie
purgate. xx. lento igne oia bec i. iij. aque libris coques donec
ad libram redeant. colansq. sumes diebus singulis. 3. iij. cū
amigdal. oleo. 3. z. 5. duabus alicuius electuariorum que huic
assignata sunt rei iuxta tempus & morbi delibetatem.

Aque radic. alius assignatō oppilatoī spleis & epatis
vtil. eorumq. frigori & complonis corruptoi. flo-
maci frigiditati & hydropisi. febrilbusq. āngis. Sūe coze. ra-
dicū apij & feniculi cuiusq. 3. viij. radic. adchbari & floz. cū⁹
cuiusq. v. mastice spic. aromati. cuiusq. 3. z. 5. fu. lacc. budani
in al. baidani cuiusq. ij. succbac. badauredi. cupatoz. berbe.
cortici radices capparis camedrei. camepitbi absinthij. gre-
ci. rose rubee purgate. cuiusq. iij. fic⁹ siccas. numero. x. 3. cebibi.
chorosanici optime purgati. xxiij. Superfunde bis. iij. aque
libras suavis & leni coques igne. donec liba superfit: ac cola
& diebus singulis sume. 3. iij. cum duabus olei amigdalini. 3.
amari & cartamo & airosice in al. airosice aut alijs. que bis
necessaria sunt iuxta qd oportuni videris.

Aque radic. alius assignatio. que & apople & matrici
accidentibus doloribus prodest & mēstruis ipe-
rat. Sume cortic. vtriusq. radices. cuiusq. 3. xx. semis apij. fe-
niculi anisi. aristol. ro. z. lon. bermeli. centauree mioris. radicū
pionie & semis eius cuiusq. ij. vne passe optime purgate. x. co-
que oia. i. iij. aque libris. donec ad libram redeant. hanc cola
& sume ex ea singulis diebus. 3. iij. in quibus exagius dach-
marte fabricabis & i stillabis olei amigdalini. 3. dulcis.

Aque radic. que calculos frāgit assignatio. Sūe vtri⁹
q. 3. radicū corticum simol. 3. x. adiantū scolopē-
drie. cuiusq. iij. granorum caleni semis melonis tūsi cuiusq.
viij. 3. cebibi chorosanici purgati. x. ficus siccas. numero. x. coq.
omia in tribus aque libris suavis donec ad libā redeat. hāc
cola. & diebus singulis sumes. 3. iij. cū. 3. 3. lapidis iudaici vi-
ligenter triti & charabie. 3. 3.

Infusionis assignatio. que acutorum prodest. morbozum
reliquijs & febribus. quarum in corpore super sunt reli-
quie. vnaq. purgat. Sume pruna. numero. xxx. 3. cebibi cho-
rosanici. 3. xx. iuiubas. numero. xx. sebesten. xxx. tamaridi op-
time purgati. 3. xx. feminum intibe & aquecūbi cuiusq. iij. co-
riandri sicci. iij. adunabis bec in pbiālam & aquam bulientē
superfundes que infundat oia. ponēq. ad solz die ac nocte
hocq. tribus facies diebus. & huius aque colate libā semis
sumes & iniicies zaccare. aut terengebini. 3. x. & ante bāc. pila-
rum exagium diluculo porriges. que ex mastice. fiunt. parte. z
aloes partibus duabus & post quz due transierint bore suffi-
Cap⁹. 9°. de infusionibus soluentibus.

Infusionis assignatio que cholera pur-
gat citrinam inferius. Sume
turbit albi iros radices. aristolo. lon. serapini. satu-
reie feresiace. foliozum gafeti. berbe absinthij. coloquintide.

āmoniaci opoponac. semis apij. z feniculi anisqz equales p. res. adunans oia tunfa vino infunde ribano aut communi z melle. colansqz iuxta quod opus fuerit propina.

Infusionis aloes assignatio cephalice vtilis. que ex humi ditate fit z cholera nigra. Sūc absinthij greci. 3. x. asa ri. v. centauree. mastice. cuiusqz. 3. aloes epatice. v. adunabis h oia tunfa. z in pbiata ponens aque calide libras. iij. ifundes z die gdem ad solem mittemundo ponens i loco tribus die bus continuis z die quarto ex hac aqua libe quadrantem yf qz vntias. iij. colabis z olei amigdalini. 3. ifillans diluculo potandam offeres.

Infusionis aloes assignatio. que priorivalemtior est. cortic. radices vtriusqz. 3. v. semis feniculi. apij. centauree. asa ri. cuiusqz. ij. mastice. spic. aromatic. cuiusqz. 3. z. s. ficados ca medrei. berbe gascii. absinthij. rose rubee. cuiusqz. iij. medica mina bec aduabis z addes aloes epatice. 3. xx. turbit albi tū si. iij. z quatuor superaddes aque libras. ponensqz ad solem in die. non humenti domo nocte. z post dies. iij. quasi libe qua drantem de ea propinabis vsqz tridentem olei amigdal oleis duas instillans. 3. fumaturqz ante aurora. Erit autem sumen tis cibis edozum caro in zirabago parata aut cspidabago.

Infusionis assignatio mēstruū puocā tis. Sūc semis melonis tunsi. 3. vij. seminis apij. z feniculi. anisi. cuiusqz. iij. dauci. diptami. cuiusqz. ij. spic aromatic. absinthij. cuiusqz. iij. bermeli. abebeli. cuiusqz. 3. z. s. Tunde bec oia z i pbiata ponens aque superinfunde libras. iij. z die ad solē perducēs nocte domo reponē. dabisqz de ea dictibus singulis. 5. iij. cum 3. olei amigdalini dulcis ante auroram.

Infusionis aloes assignatio que vertigini prodest z cephalice ex crossia humoribz. stoma chumqz confortat. Sume mirobo. kebuli. 3. x. belliric. xiloa loes cuiusqz. 3. z. s. absinthij. iij. suchabe. badaureti. spic. gar. carpobal. cuiusqz. ij. mirre in al mēte. x. marmamusi. iij. caca le. rose cuiusqz. iij. Loque omnia in. iij. x. qd tū. donec ad vna deficiat z dictibus singulis. 5. iij. cū olei amigdalini dulcis. 3. propina profuturaseū dei gratia.

Capitulum. io. de medicaminibus solutibus.

Edicaminum solubilium assignatio que humiditatez emit tunt. turbit albi rasi cacale minoris. anisi cuiusqz. 3. ij. scamonee. 5. salis idici. obo. iij. piperis longi. obo. 5. z. 3. ac care selimene. 3. iij. dabia cum aqua calida.

Catartici assignatio pblegma z humiditatez depo nentis. Sume turbit albi z rasi ac dili genter tunsi. 3. agarici obo. iij. z trita bec diligēter subtiliqz cribrata panno cū crudo distempera mell. z mane diluculo sumens aquā sorbitet post tepidam.

Aedicaminis faberemi assignatio vtilis superfluitati bus viscosis z nigris. Sume faberemi. 3. iij. cpitibi. cretici. aloes epati. cuiusqz. ij. mirobo. citrini. 3. s. apij. cimini. carmanici. anisi. carui. cuiusqz. obo. 5. medicamina bec adu nabis trita z cribrata. dabisqz de co. 3. z. s. qū opus fuerit.

Aedicaminis mazcretionis assignatio vtilis in cholera z nigram z pblegma. Sume mazcretionis aceto infusi vini oie ac nocte. z siccati. cpitibi. cretici. turbit albi cuiusqz. 3. cimini carmanici. salis idici. mirobo. citri. cuiusqz. 3. s. adu nabis bec medicamina trita z cribrata z quon opus fuerit. 3. duas de eis dabis cū aqua calida.

Catartici quod cholera deponit rubeā assignatio. Su me hyerepiere. 3. ij. diagridij. salis naste. cuiusqz. obo. 5. apij. semis. ob. agar. iij. mirob. citri. 3. ij. aloes epati. ob. ij. adu nabis bec diligenter trita z subtili trāsmisā panno cū calida propinabis aqua.

Catartici ad cholera nigrāz. Sume hyere partes. iij. mi robo. citri. partē. kebuli. ij. salis. v. cpitibi partem. absin thij. greci. ij. tritaqz bec diligenter. cū mellis distempera. z an te aurora. 3. iij. dabis vsqz. iij. cū aqua calida.

Aliud ad idē. Sume cpitibi. cretici. polipodij idici. cu iusqz. 3. z. s. agarici 3. salis naste. iij. obol. flica dos tāndē. petre lazuli similiter. bec trita diligenter cū melle distemperabis z. 3. dabis de co. vj. z si puluis ē. 3. iij. cū aq cal i da ante aurora.

Ratarii assignatio que pblegmati prodest z humiditati Sume turbit albi z rasi. 3. z trientē zgarici. ob. iij. fa beremi. 3. s. salis naste. medietatē eozū. trita bec diligenter cū melle dispumato distemperabis z ē plena portio.

Electuarii laxativi assignatio quod cholera deponit ru beā z pblegma. Sume turbit albi z triti. 3. xx. scamo

nec. v. cartami. medulle. x. sisami. amigdalarū optime excocti catarū cuiusqz. iij. zaccare selimene. 3. tritis oibus diligenter cuz melle distempera dispumato. z obo. ij. adde. zafrani. da bisqz de co. 3. v. vsqz. vj. cū aqua calida.

Aliud ad idē. quod cholera laxat rubeā z pbleg ma. Sume mirobo. citrini. turbit albi z rasi soursiā. cuiusqz. ij. 3. scamonce semis. naste salis. 3. teres bec diligenter. z. 3. ij. ac. 5. vsqz. iij. cū iuleb. rabarjedi z aqua cali da effices.

Ratarii assignatio vtilis icteritij. cholera et enim ru beam deponit. Sume diagridij. obo. ij. zaccare tabar jedi. 3. teresqz diligenter z cū aqua propinabis frigidā z pro derit per dei gratia.

Aliud quod nigrā educit. Sume turbit albi. cpitibi. sa lis idici. cuiusqz. 3. teres oia diligenter z cuz te pida propinabis.

Aedicaminis qd pblegma laxat z cholera nigrā assig. Sūc turbit albi. 3. polipodij. 3. z. s. agar. ob. iij. aloes elscoteri. 5. 3. diagridij calcos. iij. teres oia bec diligenter z cū aqua propinabis calida.

Aedicaminis assignatio qd lciaguz dicitur. Sūc amo niaci. bellirici. emblici mirobol. ctr i. optie pur gatorum. cuiusqz. 3. x. polipodij. cpitibi ficados. turbit al bi. cuiusqz. v. tere oia diligēter z cum melle distemperabis oi spumato. 3. dabia. iij. cum bacri nebne aqua.

Ratarii quod hūiditatem educit a distegatiōibz z plegma a stomacho. Sūc bierepiere. cpitibi. cretici. cuiusqz. 3. s. agarici albi. 3. s. coloquintide adipis. 3. j. z 5. medicamina bec trita adunabis z cribrata atqz cum melle distēpabis dispūato. z. 3. dab. ij. iuxta qd op^o fuerit cū calida

Aedicaminis assignatio laxativi iocūdi odoris z fapo ris. non abo minabilis. Sume turbit albi z rasi. lisa mi excocti. zaccare selimene. cuiusqz. partē. z aduā bec me dicamina trita z cribrata vase pde. 3. v. cū aq datur⁹ tepida

Aedicaminis assignatio quod lūbricos deponit z alitari dca. Sūc kebuli sal. mirobol. citrini optime purga ri. cuiusqz. 3. v. turbit albi. xij. penidiorū. xij. sextaf. sicca adu nabis medicamina trita z cribrata. penidiasqz in aqua soluces calida z simul pulcre distemperas auellanas cōstitues quā qz. vj. dragmaz. Quēqz harū erit plena portio cū aq calida:

Aliud cōtra lūbricos z ascarides. Sume serchasi. ar terēgi. cuiusqz. 3. j. turbit cānabili. cuiusqz. ij. aduna bec trita z cribrata medicamina. z pulcre hunc da bis: accipiatqz cum aqua calida aut melle: oportebit autē aq qd sumatur medicamē lactis bibere caprarū calidi. 3. ij. z ab stineat a cibo tribus diebus.

Aliud quod lūbricos educit aut vermes z ascarides. Sume serchasi. atterengi cānabili lupini. mirre mun de. turbit. equales tolle pres. z medicamina bec trita z cribrata adunans. 3. de co propina.

Aliud ad idē. Sibi i armenici. abrotani. cuiusqz. 3. x. coqz in tribus aque libris. donec libra tārum supersit. hac cola z libra semis sumpta adde zaccare. 3. x. atterēgi. 3. diligē ter triti z calida bibantur.

Capitulum. xj. de pillulis.

Astamatis pillularū assignatio vtilis. q siūt ex cros so z viscoso pblegmate. z cholera nigra morbis va rijqz corpus superfluitatibus purgant. Sume turbit albi cō cani tineti z exteriora rasi habēris. 3. ij. aloes epatice nili gra nozum cuiusqz. 3. coloquintide adipis. scamonce. cuiusqz. ob. ij. medicamina tere z cū aqua distemperans pillulabis. da bisqz de eis. 3. ij. z. s. vsqz. iij.

Pillularum estamatonis assignatio fortiorum prioribus Sume carpobalsami xilobalsami cassie spic aromatic. asari. cinamomi. zafrani. masticie. radice adcebari acori absinthij sicci. z arauuedi rotundi. sal⁹ idici. cuiusqz. 3. aloes epatice. xv. opagridij. agaric. coloquintide adipis. cuiusqz. iij. cpitibi cretici. belfaici idici cuiusqz. vj. medicaia bec aduā bis trita z cribrata. atqz cum carnebi aqua nebatice distēpe ratis vt piper pillula. z iumbra siccanis vase condens vitroc eius claudē orificium z quon op^o fuerit vtere. 3. offerēs. ij. z. 5.

Pillularum estamatonis aliarum assignatio que chole ram deponunt nigrā. Sume cpitibi cretici. coloquin tide adipis cuiusqz. 3. xv. agar. x. aloes epatice. xxvij. spic aro matic. costi carpobal. zafrani. z radice adcebari cuiusqz. iij. z. 5. cassie. vj. z. 5. medicamina bec trita z cribrata adunans cū caulis nebatice aqua distempera. z pillulans i piperis mo dum iumbra sicca atqz vase pdenis. 3. dabia. ij. z lci vsqz. iij.

Pillularum hyere assignatio. vitilium capitis passionibus quoniam eius superfluitates deponunt. Sume hiecapere .3. vj. turbit. mirob. citri. cuiusqz. iij. sal' idici. ij. z. s. bec med' camina diligenter teres z distemperas cum apij aqua z pillulans in vmbra secca. 3. ij. z. s. v. f. qz. vj. dans. Et si cum bis ena ebolera mittere via rubea adde scamonee. 3. s. z. si varios vis educere hiores scamonee loco colloquinde adipis. 3. pōe.

Hiere pillularum assignatio vitilium ad eadem. Sume hie repere turbit albi. cuiusqz. 3. v. mirob. citri. kebuli. anisi. cuiusqz. iij. sal' idici. 3. z. s. medicata bec trita adia z cribrata atqz cum apij aq distemperas pillula. z secca qū op' fuerit. 3. iij. cuius calida daturus aqua.

Aliarum hie pillularum assignatio que caput z stomacibus purgant. Sume turbit albi. hie repere. cuiusqz. 3. scamonee obol. coloquintide adipis obolū .3. salis idi. 3. s. bec oia diligēter trita distemperans pillula z in vmbra seccas ante aurora cum tepida dabis.

Aloes pillularum assignatio vitilium capitis z stomachi doloribus. Sume aloes epatice. 3. iij. masticis. rose rubee. cuiusqz. 3. tritisqz oibus z diligēter adunans distēperas cum aqua z pillulans in vmbra secca. quqz opus fuerit ytere eūm dozmittū crag. v. f. qz. duas dabis. 3.

Alia aloes pillularum assignatio. Sume turbit mirob. citrini. masticis. rose seccae. equalia pondera. aloes epatic. quātm oia. tritisqz z cribratis diligēter oibus distēperas cum intibe aqua. z pillulans in vmbra crag. v. f. qz. duas dabis. 3. dozmittū.

Pillularum aurearū assignatio vitilium capitis molestijs q' visum acunt z caput purgant. Sūe aloes epatic. xx. 3. mirobo. citrini. x. masticis. dragaganti. zaffrani. cuiusqz. iij. rose rube optime purgare. v. tere oia diligēter z cribrās pāno subtili distēperas cum aqua z pillulas fac magnas quas quz in vmbra secca ueris. 3. iij. v. f. qz. ij. z. s. dabis.

Pillularum galieni assignatio que dicuntur concanice. in al' caucanice doloribus profunt capitis z pblegm. mat. visum acunt z a corpore superflua minuūt. Sūe masticis. absinthij seccis. aloes epatic. scamonee. coloquintide adipis partes equaliteres diligēter distēperas cum aqua z pillula. dabisqz de eis. 3. j. v. f. qz. 3. z quadrantem.

Pillule aromaticae plurime vitil' ebolere nigre z rubee. ac pblegmati stomachi infuso. stomachi dolori z sinco pi q' ex subuersione accidit ex ebolera nigra z subuersioni. Sume cinamomi. calami aromatici. carpobalsami. florū adecbari cassie. cinnamomi. cuiusqz. 3. x. teres parum z superfundes aque pluuias libras. xij. z coques donec ad medietatē redeant. tūc sūe aloes epatic libras. x. z hac lanab aq colabqz bis z ter donec non superint nisi aloes seces que necessarie non sunt. sicqz ad solem ponēs secca. z addes zaffrani mastic. mirre cuiusqz. 3. distemperans in cicieris modū pillulabis. z in vmbra seccans. 3. iij. cū tepida offeres aqua.

Pillularum fetidarū assignatio que palisi profūt z faciei contorsioni. colice artetico z podagrico doloribus ventositati crosse z dozi dolori enervationis z menstruum promocant. Sume serapini. ammoniaci. iauri. sarcocolle equalis partes. gūmas in porri aq ifunde reliqua tere z cribrata ac cum gūmarū aq distēperas. in cicieris modum pillulabis z in vmbra seccans. 3. iij. cū tepida offeres.

Pillule alie fetide prioribus fortiores. Sume bdelij amoniaci sequebini. opoponac. barmeli coloquintide adipis. aloes epatic. cuiusqz. 3. vij. epibimi. iij. scamonee. mirob. citrini. nili granorum. cuiusqz. ij. cinamomi. zaffrāi. spice cuiusqz. 3. z. s. fufali. gar. euforbij. cuiusqz. exag. 3. s. haberemi. soure. miani cuiusqz. iij. tere bec diligēter gūmas in porri aqua distolue. pillulansqz ytere. 3. duas. z. s. v. f. qz. iij.

Pillularum sticados assignatio. vitilium cephalice que ex pblegmate fit z cholera nigra. cerebrū purgant viles z probate. Sūe mirob. citrini kebuli. cuiusqz. 3. v. turbit. 3. vij. z. s. aloes epatice. vj. epibimi polipod. sticados. cuiusqz. iij. agar. tridentem eorū. z. s. ellebori nigri. salis naste cuiusqz. ij. gar. fautenegi montani. coloquintide adipis. cuiusqz. 3. z. s. hiecapere. x. tere oia diligēter. z cum aqua distemperans pillula. z in vmbra seccans. 3. iij. cum aqua dabis calida.

Serapini pillularum assignatio. que colicis profunt z menstruis iperāt. Sūe aloes serapini. semis apij sarcocolle mirob. citrini cuiusqz. 3. v. turbit. xx. coloquintide adipis tres bec oia diligēter trita distemperans pillabis. z. s. offeres. iij.

Sitaragi pillularum assignatio. arteticis vitilium doloribus z nervis palis faciei contorsioni. menstruo rumqz constipationi. Sume turbit. 3. x. aloes epatic. x. ziziberis fina

pis albi sal' idici. acori. sitaregi. cuiusqz. ij. piperis longi. piperis. tri. cuiusqz. 3. peidiarū sabari. iij. tere oia diligēter z cū carnabi aq distēperas pillabis z in vmbra seccatis duas. dabis. 3. z. s. v. f. qz. tres.

Bdelij pillularum assignatio. emorroidibus z intesti norum inferiorū doloribus vitilium. Sume mi robo. indi. bellitrici equalis partes. machali. glauci. quantum omnium. distemperabis cū carnabi aqua z pillans. 3. dabis duas. z. s. v. f. qz. iij.

Pillularum laxantiū assignatio vitilium arteticis ex materia crosse doloribus. Sume soure. miani. bourendani z florū. in al' foliorū eius. fu. foliorū capparis. hēne mectice. si taragi indici. piperis longi. coloquintide adipis cuiusqz. 3. ij. agar. iij. turbit. vij. salis. 3. z. s. aloes. x. anisi. mastic. cuiusqz. 3. penidia. 2. sabari. iij. tere omnia diligēter z distemperas pillulabis z dantur ex eis. 3. iij. v. f. qz. iij.

Scutariā pillularum assignatio vitilium doloribus distegregationis z podagre. Sume centaurea minoris. 3. v. turbit albi. vij. scurēiani. c. in al' iij. serapini. iij. piperis. ij. aloes epati. vj. coloquintide adipis. agar. fu. cuiusqz. iij. Tritis omibus diligēter cum carnabi aqua distēperas z in modū piperis pillula z in vmbra seccata. harū potio. 3. ij. z. s. v. f. qz. iij.

Scutariā pillule auree sed sub pūmis. Sume scurēiani. faligij. mirob. citrini. crigi. aloes epati. cuiusqz. equalis partes z tritis oibus distēperas. pillulansqz. 3. ij. z. s. v. f. qz. iij. daturus.

Pillularū assignatio ad podagram que fit ex pblegmate. Sume scurēiani. 3. xij. lubani seccis. corticū radicū cap. par. piperis nigri z longi. hēne mectice. zinziberis cuiusqz. obol. z. s. bec diligēter teres z cribrans cū aqua distēperas. pillulansqz. 3. dabis duas. z. s. v. f. qz. iij.

Pillularū decē medicaminū assignatio vitilium doloribus arteticis z podagricis paralisi. faciei contorsioni z ex frigido morbis. Sume zinziberis. piperis nigri longi. sirenibici purgati optime. sitaregi indici. mirobo. nigri. kebuli purgati. ameos. ciperi cuiusqz. 3. ij. aloes epatice. x. medicamina bec trita z cribrata aduna z cū solatri aqua cocta z colata distēperans pillula. z in vmbra seccata vase conde. quqz opus fuerit. 3. ij. z. s. v. f. qz. iij. cū aqua dabis calida.

Pillularū assignatio que artetico incedunt dolori z podagrico ex pblegmate. paralisi. faciei contorsioni. nervorum dolori superfluitates deponentes. crosse ac viscosas ac ebolera mīgrā. Sume carpobal. cassie. spice aromaticae. asari. cinamomi. zaffrani. masticis. salis indici. absinthij seccis. piperis. florū adecbari. aristol. rotū. de. polipodij. coloquintide adipis. cuiusqz. 3. iij. scamonee. agar. cuiusqz. iij. aloes epatice. xvj. epibimi. cretici. vij. medicamina bec trita z cribrata adunans cū carnabi aqua distēperas nabatici cocta z colata. pillulansqz facies paruas. deficca in vmbra z vase condens. qum opus fuerit. 3. ij. z. s. dabis v. f. qz. iij.

Pillularū naste assignatio vitilium paralisi. faciei contorsioni. artetico z podagrico doloribus. colice z ventositati crosse. morbisqz ex frigido z hūido ac faciat. Sūe mirob. citri. apij. aloes epati. lelebachii. coloquintide adipis semis barmeli. castorei. anzeroti. affaqui. machali. serapini. opoponacis. gūmi pigami. igilij. naste albe. cuiusqz. 3. v. medicamina bec trita z cribrata adunans. gūmasqz z nasta in aqua infusa calida z simul medicamina distēperans pillula in piperis modū z in vmbra seccans vase conde. quqz opus fuerit. 3. ij. z. s. cū calida dabis aqua.

Pille ad podagrā. aloes epati. 3. ij. machabaze. mirobo. i di. leleguagi cuiusqz. iij. bourendani. pionie cuiusqz. ij. machali glauci. iij. medicamina bec trita z cribrata adunans cum carnabi aqua nebatice distēperas z pillulans. 3. dabis ij. v. f. qz. ij. z semis.

Pillularū marmesqui assignatio profunt colicis. artetico dolori z podagrico z in salua z post saturitatem sumunt. Sūe felfemi. fadegi idici. saturie sefesiace. salis idici zinziberis. carpobalsami. oaradini. narmesqui cuiusqz. 3. z. s. mirobo. indici. iij. aloes epatice. xx. medicamina. bec trita z cribrata aduna z cum solatri aqua distēperans pillula sic cansqz in vmbra qū fuerit opus ytere. ij. dans. 3. v. f. qz. ij. z. s. cum aqua calida.

Pillularum assignatio artetico dolori z podagrico vel sciatico. Sume haberemi mirabolani citrini vggi. in al' tringi. aloes. epatice z nili granorum. cuiusqz. 3. ij. medicamina bec trita z cribrata cum aqua distēperabis. pillula z in vmbra deficca. vaseqz condens. 3. z. s. v. f. qz. duas dabis cum aqua calida.

Pillule alie ad podagrā que dolorē mitigant. Sūe anisi cimini. carmanici marabachi. piperis albi & longi. car. tami medulle cuiusq. 3. ij. zinziberis. saligij. euforbij. cuiusq. .iiij. masticis. vj. scureniani. xx. medicamina hec aduna trita & cribrata ēt cuꝝ vino aut cōmuni. aut rue passe aut melle di stemperās pillula. 3. i. vsq. exag. cum aqua in qua ciminiꝝ co xeris daturus.

Pillule ad podagram expte. piperis nigri & longi. zinzibe ris folioꝝum capparis. folioꝝum bene. cimini carmanici cuiusq. 3. salis naste nufaderi spume maris. ralebachib mibe. cuiusq. .ij. scureniani. 5. 3. trita oia diligenter. cum aqua distē perans pillā: & in ymbra seccatas vase conde. quinq. opus fuerit trientez earū cū calida dabis dormituro noctibꝝ tribꝝ.

Pillularum assignatio vtilium febri quartane. Sume mi rob. kebuli. 3. iij. epithimi cretici. iij. succi gafeti & abfin tbiꝝ cuiusq. .ij. 3. afrani. 3. medicamina hec adunās trita & cri brata cū carnabi & nabarici aqua distempera & i piperis mo dum pillula q̄s in ymbra seccās. 3. ij. 7. 5. dabis.

Pillularum gafeti assignatio quartane vtilium febri. Su me liligi mirob. citrini gafeti succi cuiusq. .ij. cardami 3. belitii. borū medium. trita & cribrata distempera medicāia & pillulās. 3. cum calida dabis aqua.

Pillule metraī quartāe vtilis febri. & pblegmaticē colice. Epatis dolori. ac stomaci podagreg. Sume gafeti succi absinthij. mastic. mirob. citrini & indi bzayfabi carapunarū lachabali. n. al. lebelabi. ament. coloquintide adipis iggij. fa barengi cuiusq. 3. ij. diagridij semis exag. aloes cōtū. i. quā tum & corum oiz pondus trita & cribrata cū solati. aqua di stempera & pillulans secca. 3. 7. 5. vsq. .ij. offerens.

Pillularum vtilis pueris assignatio. que sine molestia sol uunt. Sume turbit. 3. ij. agaric. obol. iij. absintij greci cū tere & cribrata & distemperans plenā pillula pononē.

Pillularum hydropicorum assignatio. Sume mirob. citri ni. rose cuiusq. 3. x. sequebiegi. vj. agar. v. faberemi. iij. q̄ tere diligenter & cribrata. scrapium & aqua dissolue calida. distē pera simul & pillulās. 3. dabis. ij. 7. 5. vsq. .ij.

Pillule alie hydropicis carnosiss vtilis. Sume scamonee. adipis bantali trientem conz turbit. 3. iij. faberemi. fe rapini cuiusq. vj. bzagagari. ij. mirob. citrini. iij. Que oia no cte & die ifunde scrapium in aqua dissolue calida & singula vt expedit terens secca adunās medicamina cribrata. & distem perans pillula & i ymbra secca exag. vsq. .ij. dabis. 3.

Pillule hydropicis. que cum camele lacte bibuntur. Sūe euforbij sal idici. diagridij cuiusq. exag. turbit albi. vj. mirre munde. iij. aloes epatice. xij. trita hec adunabis & cri brata. atq. cū strigina aqua distemperās cocta & colata pillā i piperis modum & in ymbra seccās exagium oia.

Pillule scrobasi que aquā deponūt citrinā. Sume iercua tum. tritum. cuiusq. partem & super igne dimitte do nec spiffetur. & pillule fieri queant: tunc ciceris modum pillā & grana dabis duo aut. ij.

Pillule alie aquam soluentes citrinam & corrupte profunt digestioni & cōplexioni. Sume aloes epatice. 3. ij. iggij epithimi totidem. aut bimodi. viij. abzagiali. spice. aromatic. feliche turbit albi. mastic. cuiusq. .iiij. 3. afrāi. iij. agar. vj. amo mi. 3. hec adunabis trita & cribrata & cum aqua distemperās pillula & in ymbra secca. dabisq. de eis. 3. ij. cum aqua calida.

Pillule sequebiegi. gal. vtil. morbis frigidis colice. cōroz sioni faciei hydropisi & similibus. Sume mirob. triū. & ē blicipurgati. cuiusq. exag. xv. bdellij. iij. zinziberis cinamo mi. cuiusq. v. piperis ni. & longi. asari. siraregi carpopalsami. cuiusq. .ij. semis apij. ameos. acori. cassie. cuiusq. .ij. masticis xvj. agar. x. zaccare taberzedi. xxx. agaricū & machalum in mortario teres & porri aquā superfillabis. ac fortiter tudes: reliquisq. prout expedit tritis medicaminibus & cribratis pan no subtili super agaricū & bdellū. pice & in mortario distem perans fortiter tere & misce. pillasq. in piperis modū dabis exagius. j. 7. 5. vsq. duo cū tepida in die. abstineatq. acceptu ri ante per diem & post. ij.

Galieni pillarum assignatio vtiliū cōceptus difficul tati. Sume aloes epatic. machali glanci. co loquintide adipis. agarici. diagridij. equales partes & tritas ac cribratas adunās cum aqua distēpera: pillatāq. in ym bra seccabis. exagium offerens.

Pillule que pectꝝ ex pblegmate crosso & oppilati purgāt Sume agaric. turbit. melinegdi. cuiusq. 3. ij. liquir. radiciū iggij. bterepiere. prassij. cuiusq. 3. coloquintide adipis sarcocole. aloes. cuiusq. .ij. trita diligēt & subtili transmissa pāno distempera medicamina cuꝝ aqua: & pillulans. 3. ij. 7. 5.

quā opus fuerit offeres.

Pillarum hydropicis assignatio. Sume faberemū & vini infunde aceto tribus diebus: tunc extrabe & sic eatum cū oleo frige amigdalino dulci donec adulationi fiat proximū: buius iume partes. ij. liquir. succi partē & diligēt terens distempera cū aqua post pillā: barū potio exagiu cuꝝ aqua calida.

Pillarum assignatio quas filius sopbie in al. sonie cō posuit artetico & podagrico ex humore crosso dolori bus. Sume soureniani. bourédani. bantali adipis. cuiusq. 3. v. mabelbare. keure. dauci. fu. aristol. lon. cuiusq. .iiij. bierepi cre. machali. cuiusq. xv. agarici. mirobo. citrini. cuiusq. x. ke buli. viij. salis idici. vj. scamonee. vj. semis rute. lebebach. camepitbei. sicados. semis bendacoqui. zerenzi. in al. zaresi. gentiane. cuiusq. .ij. machalū i porri aqua nebatē. die & no cte ifunde: reliqua terens medicamina secca & pāno cribrata & seccata vase condes: quinq. opus fuerit vteris.

Pillulaz assigna q̄ colicis medēt. Sūe agar. sequebiegi. raugdali. i. al. raudali. machali. glauci. castorei. c. q. 3. 3. aloes epatic. iij. aduna hec trita medicamīa & distēperās pillula. & vase cōdes. dabisq. ex eis. 3. Sūt botum quidā qui scamonee addunt. 3.

Pillarum assignatio que anbelitū iocundāt & omnem oris fetorez delent. Sume nucis muscate. cacale. gar. cā pbore. cinamomi. galange. fufali. cuiusq. 3. musci. obo. ij. tri ta & cribrata hec adunabis medicamina ex ceppo musco: ip fū q. 3. separatim teres & cū reliquis sic miscebis. distēperās q. 3. cuꝝ rosarū aqua pillā. & in ymbra seccatas conde. quinq. op. sue rit pillas. ij. in ore tenas. Si aut necessariū fuerit vt suman tur ad stomachū purgandū a supfluitatibꝝ putridis & anbe litum cōrūpētibꝝ addes bierepiere. 3. iij. & auferes cāpbo. re & ponderis medietatē ē earū potio exagi.

Pillule alie que anbelitū granificānt. & eius fetorez mitigāt Sume corticū artetegi viridis. aut galle & folioꝝum cins. frememelqui. spic. aromati. gar. nucis muscate. narmelqui. 3. ziberis. beili. igdi. cubebe. bebsafe. fahbadi. cuiusq. 3. musci. 3. hec adunabis medicamīa trita & cribrata cū rosarū aqua distēperās. aut citoniorū. aut pomozū. magnas faciens pillu las suppressas & ore tenēs qū fuerit necesse frueris.

Pillule succani dolori vtilis vētris & male digestioni me dicaminibus mortiferis. reptiliū percussioni. matricēs cōponunt & cōceptū fieri iunāt. Szanozū berberis. radicu bābacis aristol. lon. carui. piperis nigri & longi. mirre spic. eq. lia sumēs pondera. tere & cribrata distēpera cū aqua rosarū pillasq. in ymbra secca & 3. dabis. ij. cū aqua calida.

Pillule pulmonis vlcetibꝝ vtilis. Sūe pistacearū. amigō. purgatarū. krebire. lignite. robis. semis papaueris. me dulle semis citoniorū. equales partes & teres oia cribrata & cuꝝ vino cocto distemperans pillulas magnas fac & suppressas quq. fuerit opus vteris.

Pillule ad tussim. Sūe liquir. succi. rue passe purgate gra nis. cuiusq. 3. iij. amili. gūme arabice. krebire. feminis eharabe medulle. cuiusq. 3. tere oia ac medietatē omniū peni diarū adde & cū semis citoniorū spuma distemperans pillu las magnas & suppressas fac. quinq. opus fuerit sub lingua pones.

Pillarū assignatio que naribus instillantur paralū vti lium & faciei contorsioni queq. ex pblegmate gignitur cephalae. Sume carbaqui albi. 3. iij. aloes epati. sumz. eufor bij. opoponacis cuiusq. 3. mirre. actiā corū. iburis. bolt arme nici. cuiusq. 3. iij. castorei. 3. afrani. cuiusq. 3. 7. 5. tere oia dili genter & cribrata cū bliti aqua distempera. pillulasq. fac puas & qū op. fuerit grana duo. vsq. .ij. cū oleo instillabis ebciri.

Pillule ad idē alie que vocantur taberi profunt sabapbe humide & sicce & igni sacro scrophulifq. in collo & ven tositati que in capite habetur. Sume sarcocole albe optime. mirre. 3. afrani. thuris. equales partes & tere queq. sigillatim intēgre que cū cribrata fuerint equali pōdere oia misce & cū sansuci aqua distēperās pillā in modū lenticule & minorēs ēt pucrisq. paruas sub granorū duū pōdere instillabis cū viol. oleo magnarum grana tria viris.

Pillule que puerozū naribus cōtra corū capitis ventositatē instillantur. Sume aloes epati. obo. iij. 3. zaccare tabar zedi. cādari. cuiusq. duos. castorei. hezaji cuiusq. .iiij. 2. cerea hec & cribrās cū aqua distēperabis maiorane & pillas facies paruas vt orobum. instillabisq. granum cum violarū oleo.

Pillarū assignatio que vētre cōstipāt & dissinteriam ex stomacho & intestinis superioribus. Sume cortic. gra nati accidi. galle. partes equales tritasq. subtili cribrata pāno.

z in vini aceto decoque donec spiffetur. sicq; igne deponens qm refrigeratū fuerit in modū pipieris pillā. z pillā. x. vsq; xv. vel. xx. iuxta quod necesse fuerit cū frigida dabis aq.

Pille alie totioni. tenasmoni z turbationi ventris vtilis. Sume galle. acacie. rose rubee. luberā in al' lupini sicci. rburis masculi. ciperi. gūme arabice. opij. castorei. talaqui. ba laustie. cuiusq; partem mirri granorum. semis bermazi. cuiusq; ij. teres z cribrās cū vino distēpera. aut mirri robo. aut galle aqua z pillula in ciccris modū. coriūq; potio vsq; tres.

Pillule alie que naturam retinent z fluxū sāguis auferūt inferius. Sume sumaci. 3. ij. galle. 3. corticū granati. 3. s. bec trita z cribrata adunās distēpera cū citoniorum aq z pillulans quim in ymbra siccatie condes: harū potio. 3. ij. po st quas vni vitellū forbilis in aceto elixati forbeat.

Pillule alie ad idē. Sume bellirici poma. x. granoz. mir ti. 3. xx. granoz. v. e. passē. v. sumaci. secci. cuiusq; ij. teres omnia diligēter z cū aqua in qua gumam dissolueris arabica distemperabis. 3. ij. cū mirri aut citoniorū robo.

Capitulum. 1. de medicinis vomitus.

Edicaminis assignatio qd per vomitū cholera educit nigrā z bibi tum veniūt. Sume salis idici. succi cucumeris agre stis. buraci cuiusq; pte. sinapis semis ptem. medicamina bec trita adunabis z cribrata cū mellis aq propinabis ac aneti.

Aedicamē qd per vomitū cholera educit rubē z nigrā z febribus adhibetur. Sume gūme quequerz ediani cis vomitus. seminiū cruce z fugil. z aneti. z attriplic. salis idici cuiusq; equalia pondera. trita bec z cribrata quā aduā ueris. 3. ij. dabis vsq; iij. cum melle dissoluantur z tepidum bibatur. factas in qua anetū coxeris cū melle mirabiliter nāq; vomitum prouocat.

Aedicamē aliud ad vomitū. Sume fugil si usoz. 3. xx. aneti. 3. x. salis idici. v. semis melonis medulle z sermaqui. cuiusq; iij. in. iij. suauis aque libris coque donec triens supsit. hāc cola z mel in ea fricabis aut calēgebinū cum melle citrif. 3. ij. plus min⁹ vsq; tepidum bibatur z vomitus regatur.

Assignatio vomitus fortis quod pblegma z alia educit. Sume quā nunc assignauim⁹ aquam z sal herisi in ea mitte z gelbenegi. tafabe. in al' haba pbe icemenie. cuiusq; 3. cum melle dissoluantur z tepidum bibatur. varios vomitus educit humores.

Vomitūs alia assignatio. noctis vomice. quē querz edici. seminis. radici. e. q. 3. 3. ij. seminis atriplicis. iij. sinapis salis idici cuiusq; 3. teres diligenter z sume tertā. ptem. cui. 3. ij. calēgebinū in quo fugiles ifunderis icifas nocte cū aq calida i q anetū coxeris z vomitum regat.

Vomitūs cholera educens rubē. Sume aquā sumaci z aquā inalue z aquā aneti. i q oz deum coxeris z calēgebinum foebabā z sale iniecto. tepida bec propia.

Aedicaminis assignatio que vomitum auferit cholericum z subuersiōne mitigat. Sume berberis granorū granati acidi. sumaci cuiusq; ptem. corticū pistaceorum exteriorū semis ptem. bec diligenter trita cum mente aq aut citoniorū aut granatorum. syropo cum mente facio propina.

Aedicaminis assignatio quē vomitū cōpescit. pblegma tis aut cholere nigre. Sūe rose rubee. 3. iij. berberis. iij. mente. pistaceoz corticū exteriorū. mastice. xilolaoes crudē. ciperi. spice. cinamomi gariofilozū frememelqui. cimini vi ni aceto infusi. aque pomoz. cuiusq; 3. ij. teres bec diligenter z. 3. ij. dabis cūz nectare stringenti.

Capitulum. 13. de labucis.

Labuci assignatio mathabotboei al' mathabate quod tussi prodest z gutturi asperitati. Sūe gūme arabice. ketire. amili. liquif. succi penidiarum optimaz cuiusq; partem. seminis citoniorum z cucurbite dulcis medullarūz amigdal' dulcium purgataz cuiusq; semis ptem. teres oīa diligenter z cum iulab distemperans qd fuerit opus adicito oleo amigdalino dulcivteris.

Labucū vtile solutiōi asmatis. antique tussi z que ex crosse est materia z viscosa. Sume squille asse. 3. iij. radiciā ieros onas. passij isopi cuiusq; 3. terens z pāno cribrās z cum melle distemperas dispumato vtire.

Pinearū labuci assignatio. quod vlceribz vtile est pulmōis inflāmatiōi z tussi que ex pblegmate grosso fit z viscosa. Sume pincarum magnarūz purgatarum. ketire. ieros radiciā gūme arabice libzā. 5. lini frixi. ra

mar heron excoziati z ossalia purgati cuiusq; lib. vij. bec medicamina trita z purgata adunans. parū misce butyrovacci no z cum melle distēpera dispumato vt molle fiat. vaseq; condens quim opus fuerit vtiris.

Spodii labuci assignatio. tussi vtilis si cūz febre fuerit. pti quoz z pulmonis vlceribus. Sūe gūme arabice. eacale. cuiusq; 3. sex. amili. tritici. ketbire cuiusq; 3. x. spodij. iij. zaccare tabarz edici. lx. cucumeris seic excoziati pincarum magnarūz. cuiusq; vij. medicaia bec trita aduna z cribrata cum oleo amigdalino distēpera z melle dispumato vt molle fiat. condensq; vitreo vase. coctear dabis cum fuerit opus z asmelac dulce post accipiat.

Helbe labuci assignatio. quod raucedinē vtile est. Sume lini seminis. 3. x. helbe syrie. amigdal' dulcium purgatarū. cuiusq; iij. ketire. liquif. radiciā rafe. z tun se. pincarum magnaz. amigdalārū purgatarū amararum. amili. gūme arabice. cuiusq; ij. bec adunans trita z cribrata medicamina distēpera cū vino cocto spisso z vase cōduo: quim fuerit opus vtariis.

Liquiritie succi labuci assignatio quod supfluitatib⁹ vtilis est z viscositati in pectore. Sume robi liquif. ketbire. cuiusq; 3. amigdalārū amararū purgatarū. semis feniculi. tātūdem: atq; bec trita adunās z cribrata cū melle distēpera dispumato z amigdalino oleo dulci. condensq; quim fuerit op⁹ in modū auellane dabis cū isopi decoctione.

Seminiū lini labuci assignatio. sicce vtilis tussi. Sume lini semen frictum z diligenter tritū cū melle distēpera dispumato.

Babacia seminis labuci assignatio. quod pectoris leni aspera. Sume babacia seminis medulle amigdal' oleis excoziatē cuiusq; 3. iij. mermegdali liquiritie radiciā rafe. v. iij. ozozum vitellā. hifq; adunās siccatis tritis z cribratis cum oleo distēpera amigdalino z melle dispumato vaseq; condito instāne vtire necessitate.

Labucis pueris vtile quod cum mulierum lacte aut asine caloz z pectoris opponitur asperitati. Sume liquif. succi. ketbire peidiōz optioz gūme arab. e. q. 3. iij. scis citioz medell' siccatē. ij. h. aduāb trita z cribrata medicaia z c mell' tabarz edici iulab. oleoz amigdalio dulci. distēpera vase pde.

Tabafiri labucis vtilis caloz z asperitati pulmōis canaliū z emissiōni. Sume gūme arab. amili. papaueris albi. cuiusq; 3. xx. semis cucurbite z citrol'. z cucumeris medullarum. cuiusq; x. spodij. iij. semis maluc z alicē. cuiusq; 3. iij. teres oīa diligenter z cū tabarz edici mell' distēpera. oleoz amigdal' dulci z vase cōdito quz fuerit op⁹ vtiris.

Papaueris labucū vtil' sāguis reicetiōni. febri acute z tussi pectoris dolozi z pleuresi. Sume rose rubee optime purgate. gūme arabice. cuiusq; 3. iij. papaueris tertā corum amili. ketire. cuiusq; 3. ij. spodij. zerei. zafrai cuiusq; ij. z ligf. succi. ij. bec medicaia trita z cribrata adunabis z cum vino cocto spisso distemperans vase condes. quimq; fuerit op⁹ cū terēgebinū aqua vel isopi vtiris decoctione.

Papaueris labuci assignatio vtilis catarris z asmatis vlceribus. Sume papaueris capita magna ducenta z aq infunde suani cadis. vj. suntq; i cado vntic. xx. die z nocte z sic lento coque igne donec medietas super sit igneq; deponēs fortiter frica z cola z mitte super quēq; cadū papaueris. cadū mellis. z tertiam cadū mell' tabarz edici z coque donec fiat labuc' sicq; igne deponēs adde ketbire albe. 3. x. diligēter trita z panno trāsmiffa subtili. fortiter mixta vase conde z vtiris.

Labucū papaueris cū medicaminibus vtilis fluxibus z tenuibus qui a cerebro in pectus defluūt. Sume papaueris capita albi dūcēta magna z medioeriter tūde. sicq; die infunde z nocte cadis aque suauis. vj. z moderato coque igne donec fola super sit medietas. tūc igne deponēs refrigerari permittes z optime fricatum colabis. tribus addēs papaueris cadis mell' dispumati cadū. mellisq; tabarz edici tertū cadū sicq; igne decoques lento donec labucū fiat. deponitōq; ab igne adicies bec medicamīa. acacie. rose rubee. zafra ni. mirre. idnari. hypoquistidos succi cuiusq; 3. trita bec z cribrata iniicies z cōmonebis donec perfectius miscētur z vase condens vitreo qū fuerit opus vtiris.

Capitulum. 14. Incipit tractatus troscicorum. troscicorū carabe assignatio vtilis sāguis spūti z fluxui. Sūe karabe. busadi. margaritaz. semis potolace. cuiusq; v. cornu ceruini aduisti. corticū oui aduistorum gūme arabice cuiusq; iij. coriandri frixi. semis papaueris al

bi. cuiusq. vj. ydabe. arsenici. cuiusq. ij. tere oia diligenter et cum semis pilij spuma disteperas troisca et vtere.

Troiscorum quecuq. assignatio vtilium stomaci doloribus et cui ructuatus dominatur acidus torioni et vteris turbationi. cephalice et matricu dolorib. veneno potato et repili um moxui ac percussioni. Sume castorei. mirre munde. seli. che. terre sigillate. corticu mandragore. tabig. cuiusq. 3. iij. 3a frani. opij. cuiusq. vj. duci. anisi. semis apij. fideci. iulquiam albi. mibe fluxe. cuiusq. vij. opiu et mib. funde vino ribano aut coi et simul medicamina distempera. troiscosq. 3. exag. troisca et in ymbra siccatis vtere cum opus fuerit post. vj. menses.

Dyscanaton troisci tenasmoni vtilis et torioni imode rate solutioni et intestinoz vteribus sanguinis fluxui et offiu corruptioni. Sume semis apij. amcos cuiusq. 3. vij. seminis feniculi. anisi. cuiusq. iij. mirre. spice castie. opij. cuiusq. ij. Tere bec oia diligenter et cu vino disteperans ribano semis exag. facias troiscos: qbus in ymbra siccatis post vj. menses vtere.

Dyscanato troisci vtilis cronice solutioni tenasmoni et vomitu. Sume semis apij. cinamomi cuiusq. 3. vij. absinthij greci. iij. piperis. ciperi. castorei. cuiusq. ij. adnabis bec trita et cribrata medicamina et cu vino cocto disteperas troisca et vtere.

Troiscorum apolidis assignatio vtilium renu et vesice vteribus sanguinis quoz vtere. Sume scis apij. scis iugami canabi. cuiusq. 3. vij. semis feniculi. 3. zafrani. pinearum. seminis bermazi. opij. amigdali. purgataru. cuiusq. iij. caquene gi. montani granoruz. xvj. grana numero. semis cucumeris expilati. 3. xij. trita oia pano cribra subtili et distemperas troisca: quinq. facit opus fructis.

Troiscorum balauistic assignatio sanguis solutioni et fluxui vtilium. Sume cassie. terre sigillate. mirre munde. gumme ara. cuiusq. 3. iij. rose rubee. acatie. balau stie. cuiusq. vij. 3. tere oia diligenter et distepera cu ielnari aq viridis: aut decoctioe et troiscos in ymbra sicca: ac vase coar deo: eorum potio. 3. ij.

Troiscorum maris assignatio vtilium passioni que ileos vocatur: in qua patiens stercola ore rejicit et ciboz ventositati. Sume semis apij. anisi. cinamomi. cuiusq. 3. vij. absinthij greci. mastice. cuiusq. iij. pipis. mirre munde. opij. castorei. cuiusq. 3. ij. tere et cribrata atq. cum aqua distemperans troisca et conde: quinq. fuerit opus vteris.

Troiscorum busadi assignatio vtilium sanguis fluxui et reiectioni. Sume busadi. 3. x. iburis masculi. acatie. balau stie. cuiusq. iij. gumme arab. darafini. 3. 5. medicamina bec trita et cribrata adunas distempera cu ouoz albumine: et 3. troiscos informa: in ymbra siccatis: quum fuerit op' vteris.

Spodij troiscorum mollitudo assignatio vtilium febribus acutis et adurentibus: cholericisq. et sitim amputat. Sume rose rubee optime purgate. ieragebi ni. cuiusq. 3. vij. zafrani. spodij. ketbire. cuiusq. ij. amili. iij. tri ta omnia diligenter cu terengebini aqua distemperans exagi ozum ouoz fa et troiscos et vtere.

Troiscorum spodij stringentiu assignatio qui sunt cu bermazi semie et febribus profant accutis que cu solutione sunt ventris sanguinea et similib. Sume. rose. 3. vij. gumme arabice. amili. cuiusq. iij. sem. bermazi. vj. spodij. zafrani. cu iusq. tertia eorum: trita oia cum semis pilij distemperabis et exagij troiscos factos in ymbra sicca.

Troiscorum spodij stringentiu assignatio. Sume rose. 3. vij. semis bermazi. vj. spodij. iij. amili. gumme arabice. cuiusq. iij. zafrani. 3. et vt expediat parata cum rosaruz aqua distempera et exagij troiscis factis quum fuerit opus vteris.

Troiscorum berberis assignatio vtilium febribus pbleg maticis et putridis: epatisq. apostematibus et stomachi. Sume succi berberis cucumeris et melonis seminu medul le cuiusq. 3. iij. rose rubee. terengebini. cuiusq. vj. seminis aq. lumbi liquir. robi. spodij. seminis itibe. iggij. mastice. spice aro matic. gaseti succi. cuiusq. 3. ij. fube. cbaidani. lacee purgate. ravedini. cuiusq. ij. zafrani. 3. tere oia diligenter et cum terengebini aqua distemperans. a. 3. i. vj. exag. troisca et quz fuerit opus vteris.

Troiscorum absinth assignatio. vtilium epatis et stomachi oppilationibus et febribus pblegmaticis splenis oppilationi et vline difficultati. Sume absinthij greci. seminis apij. anisi amidal' amararu cuiusq. partem et tere cribra atq. cu aqua distemperans troisca a. 3. vj. exag.

Lacce troiscorum assignatio vtilium epatis debilitati. Sume lacee purgate. su. cbaidani anisi. semen apij. absinthij greci. asari. lelembachi. amigdalaz amararu. costi cinamo mi. frefeloy in ala frefelci aristol. lon. gaseti succi cuiusq. 3. v. tere et cribra. atq. distemperans exag. fac troiscos.

Absinthij troiscorum iohannis dispositio et eorum vtilitas que et priorum. Sume absinthij greci asari. anisi. 3. 3. 3. cuiusq. 3. ij. seminis apij. aloes. gaseti succi cuiusq. 3. 3. 3. amigdali purgatarum. mastice. sadangedi in al' sadegundi. cuiusq. 3. ij. 3. 3. trita oia distemperans. 3. troiscos informa.

Gaseti troisci qui antiquis profant febribus quarta ne. et ictericie oppilationi epatis et splenis doloribus. Sume gaseti succi. 3. x. spice. x. spodij. iij. et terens cri bra. et cum aqua distemperans. 3. troiscos informa.

Troiscorum rosaz assignatio vtilium doloribus oris stomachi. febribusq. pblegmaticis. Sume rosaruz rubearu 3. vj. liquiritie radicuz. iij. spice. 3. lelembachi. 3. ij. tere et cu vini robo distemperans. dragmeos i forma troiscos.

Reu barbari assignatio troiscorum febribus antiquis vtilium duritie epatis et splenis. apostematibusq. et doloribus et pcuti si his accidit mēbris. Sume ravedini 3. vj. fube adai et al' fube badai lacee purgate e q. 3. iij. scis apij anili eupatorij. succi. cuiusq. 3. medicamina bec trita et cribrata adunas distepera cum aqua. et exagij troiscos i formans in ymbra siccans quum fuerit opus vteris.

Papaueris troiscorum assignatio vtilium pectoris et pulmonis vteribus: febribusq. et pectoris dolori. Sume rose rubee optime purgate. gumme ara. cuiusq. iij. amili. ketbire. liquiritie succi. cuiusq. ij. papaueris albi et ni. cuiusq. iij. spodij. v. zafrani. obol. ij. tere oia diligenter et cu aqua distemperans a. 3. vj. exag. troisca. et cu 3. papaueris propina syropo.

Dyarodon troisci febribus vtilis varijs et adu stis: apostematibus epatis calidis et emittitis ac tussi. Sume seminis melonis. cucumeris. fra chi vel feresiaci. citroli medulle. cuiusq. 3. x. liquir. succi. vj. 3. gagati. iij. amili. iij. spodij. semis feniculi. et bac. rose. cuiusq. ij. zafrani. iij. tere oia diligenter et cu semis pilij lababo distemperans troiscos fac. 3. quos cu aq frigida et iulab. ppiabis.

Rosarum troiscorum cum spodio assignatio: vtilium emittitis et febribus antiquis. Sume rose rubee. 3. v. spodij. spice. iggij. cuiusq. ij. gaseti succi. vj. bec oia adnabis trita et cribrata et cum aqua distempera et informabis troiscos.

Troiscorum assignatio vtilium sanguis solutioni et spu ro. Sume terre armenice. carabii. spodij. tarabiti cuiusq. 3. ij. bermazi agrestis semis. 3. 3. gumme arabice. balau stie. cuiusq. iij. amili. rose. cuiusq. 3. bec trita et cribrata cum pilij seminis spuma distemperans troiscos i forma. 3. et vtere.

Troisci stomachu confortantes qui et natura stringunt. Sume rose optie purgate. balau stie. cuiusq. 3. ij. corticu cadari. xilo aloes pure. cuiusq. 3. secci optimi. lelembachi. zafrani. cuiusq. 5. trita et cribrata bec cu aqua distemperabis: et 3. facias troisca cu pomoz robo et rosaz aq offeras.

Lapparis troiscorum assignatio vtilium splenis doloribus. Sume corticu radicuz capparis. 3. iij. aristolo. lon. ij. semis semequesti. piperis nigri. lelembachi. cuiusq. vj. vfa qui. iij. medicamina bec adnabis trita et cribrata: distem perasq. troiscabis et cum squingibini offer eis.

Lapparis alij troisci qui cu scolopendria sunt vtilis. splenis doloribus et epatis oppilationi ac frigiditati. Sume cortic. radic. capparis. 3. iij. in alio exag. aristol. lon. adceba ri cuiusq. exag. ij. piperis nigri scolopendrie cuiusq. iij. medi camina bec terens diligenter et cribrata cum assaqui aqua distep. rabis. et 3. fac troiscos. quos cum squingibini dabis.

Scolopendrie troisci doloribus vtilis splenis. Sume scolopendrie. 3. iij. bichali polij. tarase fructus. granoruz caquene gi. opoponacis. glandis costi cuiusq. ij. absinthij greci. iij. terens oia diligenter. opoponaccuz in vini dissolu to acco. distempera simul reliqua et 3. informa troiscos. quz opus fuerit vteris.

Troisci spleni vtilis doloribus. Sume iros radicis. 3. iij. piperis albi spice. ammoniaci bagdali cuiusq. duas. Diligenter trita et cribrata amoniacyum in aceto infu dens distepera simul oia. factosq. 3. troiscos quum fuerit op' cum squingibini offeres. Et qui os coposuit se porco diebus propinasse tribus tradu. et interfecto questioz in eius ventre

spene non inuenisse testatur.

Lamphore troscisci viles subzibus adustis et in-
cendentibus. sicut et erratici febri. Sume
rose rubre. 3. vij. spodi. gumme ara. balcedari. ketbire. cuiusqz
iij. cucurbitae seminis medulle et citroli seminis postulace. ra-
dicis. liquir. cuiusqz. viij. amili. iij. zafrazi. ij. capbore. 3. adu-
bis medicamina bec trita et cum rosarum aqua distemperas
troscica. et siccatie quum fuerit opus vteris.

Lamphore alij troscisci viles ad que et primi. cpa
nisqz inflammationi et stomachi sanguis
reiectioni. sicut et febribus calidis. Sume spodi. drag. iij. rose
rubre. vij. xilaloes. cacale magne expilate. cucurbitae et citro-
li seminis medulle. cuiusqz. ij. radice liquiritie. sandali albi
teregbini. zaccare. tabarzedi. cuiusqz. iij. lacee purgare. ketbi
re. zafrazi. cuiusqz. 3. trita oia diligenter. pano cribra subtili et
cu aqua distemperas rosarum. ac semis pilul lababo. 3. trosciscos
faciens in ymbra secca et quum opus fuerit vteris.

Troscisci clisteris mollientes. dolori viles intestinoz. Su-
me ceruise plumbi. 3. vij. carte aduste. iij. gumme arabice. y. ba-
laustie. ij. opij. mamirani. cuiusqz. 3. hypogitidos succi. iij. aca-
tie. casei adusti. sanguinis oracois. cuiusqz. 3. et 5. bec adunans
medicamina trita et cribrata cu arnoglosse aqua et semis se-
bedaurani que est virga passionis aqua distempera. troscicas
qz in ymbra desicca et vase code. et 3. iij. de cis clisterizabis cu
riso fersiaeo.

Troscisci arsenici quibus intestinoz sit clistere viceribus.
Sume arsenici rubri et citrini. carte aduste. cuiusqz. 3. y.
calcia viue. lb. 5. acatie sebbi. iemenici cuiusqz. exag. bec adu-
nabis trita et cribrata medicamina. atqz cu plantaginis aq
distemperas. 3. infoma trosciscos et in ymbra siccatie cliste-
ris a troscisci cu necesse fuerit.

Troscicorum assignatio vtili cephalice et emieranco vigilij
qz illinitu tepozibus. Sume mirre munde. laudai. capbo-
re. cuiusqz. 3. y. tharis masculi. sarcocolle. ramici. terre arme-
nice. cuiusqz. 3. x. trita bec et cribrata medicamina cum rosa-
ru aqua distempera. troscica. et secca. quqz fuerit opus vteris
aceto irriga et tepozibus illine.

Troscici cephalice et vigilij viles. fronti et tepozibus illini-
ti. Sume opij. abraxilij. zafrazi. benegi semis. corticu ra-
dicu madragore. leledij. partes equales et tritas cribratasqz
distempera cu lactuca. aqua. et triangulos facies trosciscos
secca. quqz opus fuerit cu coizandi viridis aqua dissolue et
aqua folioz lactuce sicqz locu cataplasmas.

Troscicorum narmeci assignatio qui sine subuersione soluut.
mirobo. kebuli. emblici. bellitici. atteregi. cuiusqz. partes.
turbis. ij. penidiarum. sabari quatuor. Trita bec diligenter
subtili cribra pano et distemperas troscica. boz potio. 3. x. in aq
calida dissolutoru.

Violarum troscicorum assignatio qui dicunt ma-
restant. Sume violaru optimarum vi-
ridium. 3. ij. turbis albi. 3. radice liquir. tarlensis. 3. 5. scamo-
nee antiocheis obo. Tere cribra et cu aqua distemperas vnu
facies troscicum et est potio plena que choleram educit rubea
et humiditatem. omniqz est erati vtilis.

Adriani troscici. Sume febri iemenici. mirre mun-
de. cuiusqz. exag. iij. colcodanefi exag. thu-
ris masculi exag. viij. aristol. xij. et apud quosdaz galle imatu-
re. viij. rachale exag. trita bec diligenter. cu vino distempera-
bis dulci. et troscicis facies quum fuerit opus fructis.

Troscicorum assignatio vtilium singulationi que fit ex re-
pletione. Sume costi. mirre. aloes epati. pigani sicc. seis
apij. rbaris masculi. asari cuiusqz. 3. ij. opij. rose rubre. cuiusqz
semis adunata bec trita et cribrata medicamina cu vino cloro
et bec radix in albulci aur cōi distemperas troscica et in ym-
bra siccatie vtere.

Troscici alij singulationi. Sume semis apij. anisi. seleba-
li. cimini. carmanici. adcebari. ciperi. cuiusqz. parte. 3. zinz-
beris. 5. parte castorei quadrantē. Tere oia diligenter et cum
apij aqua distemperas troscica semis exag. pondere et sicca-
tis in ymbra cum aqua nemaci in al nemami vtere.

Belebiti troscici qrtane viles febri. Sume belibiti. mir-
re. piperis nigri. pigani. cuiusqz. qualia pōdera et teres cri-
bransqz distempera. et troscicis vtere quz opus fuerit.

Troscisci sabaphaviles. baruzi amigdalaz ama-
rarum purgarum. cuiusqz. libz. macha-
li part. ij. machalu aceto tribz infude diebz et diligēt i mortāio
moueas donec optie misceantur. fērum puluerem addce et
distemperas troscicabis: quqz fuerit opus cu itibe aq vteris
Caplim. 15. de inerefinis.

Uerese pentadicon assignatio vtile epa-
tis doloribz stomachiqz frigido-
rum et debiliu ventositate grosse. et egelstio. Sume
ziziberis. piperis. spice aromatic. ralcogij. cuiusqz. 3. iij. seis
apij. mēte sicce. cuiusqz. 3. v. cimini carmanici. castie. carpobal-
sami. pircetri. cuiusqz. ij. malabari. 3. bec medicamina trita et
cribrata cum mell triplo dispumati distempera et vase pōda
quum fuerit opus vtere.

Pipiperis iuresci assigna vtili stōaci epati frigido pbleg-
matis copie et humiditati et corpore dominati. male di-
gestionis grosse vteositate: febri quartane et pblegmaticis: stōa-
ci magne frigiditati: ymiaz qz pronocat. Sume piperis albi
et nigri et logi. cuiqz. 3. ij. xilobalsami. 3. spice aromatic. amo-
mi. cuiusqz. iij. ziziberis. semis apij. sileici greci. castie xibale.
asari. berberis cuiusqz. 3. bec medicamina trita et cribrata cu
mellis dispumati triplo distempera et vase cōdens quz fuerit
opus vtere.

Byacinmū vtile stomachi frigidit at magne. ructati ad
appetitui camino. fibibz pblegmaticis et cholere
nigre. testium frigiditati et singulationi que fit ex pblegmatis
copia et supfluitate et est electuariū grecuz. Sume cumini car-
manici die et nocte in aceto vini infusi et i ymbra siccati ac fri-
xi. libras duas. piperis nigri. 3. iij. zinziberis sicc. iij. buraci.
armenici. 3. x. folioz pigani i ymbra siccati. 3. iij. medicami-
na bec trita et cribrata cu mell distemperabis dispumati tri-
plo. Addit medicorū quidam corticē seliche. cinamomi. bac-
cali. cinami. gar. carpob. spice. arōatic. malitici. cuiqz. 3. iij.

Byacinmū aliud eius que et primuz vtilitatis. Sume ci-
mini nebatici vini infusi aceto. die et nocte: siccatie et
friti. folioz pigani siccorum. piperis nigri. ziziberis. cuius-
qz sextarios. y. buraci armenici. x. medicamina bec trita et cri-
brata adunans cum mellis distempera dispūati triplo. et va-
se condens quum fuerit opus i galle modū cu calida aq oab.

Byabenzi. et est electuariū persicum. vtile ventris solu-
tionum: male digestiōi stomachi debilitati et frigido.
Sume costi. mirre. castie. cinamomi. spice. carpobalsami. cu-
iusqz. 3. x. nucis muscate. numero. y. cacale. thuris. gar. anisi.
mellilori. narmesqui. sitaregi. indic. cuiusqz. 3. iij. besbese.
chiari. aterengi. cuiusqz. iij. aristologie rotunde. cinamomi.
afene. cuiusqz. y. anisi. zinziberis. cipi. cuiusqz. sextar. x. calami
aromatici. piperis nigri et longi cuiusqz. 3. y. mirob. indi optie
purgati sextarios. ij. bellirici purgati. x. 3. mirri grāoz semis
eminaz et apud quosdam emina. apud alios semis. l. quodaz
nos diximus cōpetentias est. trita bec cu melle distempabis

Byaireon electuariū grecū. vtile epatis debilitati et
hydropicis. Sume emedaz nigri. l. ireos radic. 5. l.
semis feniculi ameos. semis apij. cuiusqz. 3. iij. piperis ni-
gri. x. medicamina bec trita et cribrata adunans cum mellis
dispūati triplo distempera et vase pōdo quz opus fuerit vtere.

Zureseni talifar indici assignatio vtilis stomachi frigidi-
tati et grosse epatis ventositate. Sume talifar. y. 3. zinz-
iberis. x. piperis logi. xij. belli. cinami. cuiusqz. y. 3. zaccare
tabarzedi. lb. y. banc in aqua dissolue calida. medicamina si-
mul distemperabis trita et vase condens vteris.

Zueresenum terenebingi indicum. vtile inflationi et ven-
tositati stomachi ac frigiditati artetico dolori et pōda-
grico. Sume sitaregi indici. cadegi. indic. cuiusqz. 3. y. belli
ameos cuiusqz. sexta. ij. piperis nigri. barfululi ziziberis cui-
qz sext. y. mirob nigri purgati. xxx. sext. narmesqui. ij. gar.
3. y. nucis muscate sext. iij. besbese. 3. iij. penidiarum sext. x.
medicamina bec trita et cribrata cum melle distemperabis dis-
pumato et apud quosdam sine melle in vase repones. cuiusqz
potio. 3. ij.

Besbese electuariū feresia frigiditati stomachi ac male
digestioni et grosse medetur ventositate. Sume besbace.
cinami cacale magne et parue cuiusqz. y. piperis nigri. ij. gar
drag. et 5. zaccare tabarzedi. xx. medicamina bec trita quum
adunaueris et cribrata cum mellis triplo distemperabis
dispumati et reponēs quū necesse fuerit vteris.

Hebelebad arc electuarij assignatio vtilis emorroidi-
bus et stomachi frigiditati ac male digestiōi. Su-
me bebetlebad arc. mell. beladari. sifami explicati. cuiqz. 3. sex-
ta. y. 3. zaccare tabarzedi. xxx. iij. mirobo. kebuli. bellici. hrem-
blici purgati. zinziberis. barfululi. atteregi. malabari. sitaregi
cuiusqz. 3. iij. gariofli. sanfici. besbese. cuiusqz. 3. cu mell diste-
perabis dispumati triplo et modico vaccini butyri atqz post
vi. vteris mēsa. 3. ij. lacte vaccino expuraro.

Ferenissi electuariū vtile stomachi enervationi. vte-
tositati emorroidibus corruptioni comple

xionis. coloris turbationi & venere auget. Sume mirobo. indi. bellurci. siremblici purgati. piperis. darfulfuli. zinziberis. ciperi. sitaregi. indici. spice cuiusq. 3. x. seminis aneti & straci. & porri. cuiusq. 3. iij. purgamenti ferri niti & cribrati & vini aceto infusi per. xxiij. dies siccati & frixi. 3. cetū. Medicamina hec trita & cribrata aduna & distēperas cū melle addes musci. 3. ij. condēscas vase post. vij. vteris mēscs. 3. ij. de eo offerens.

Iucresim assignatio quod stomachū calefacit. colorē reformat & impinguat. Sume fecis vini. seminis apij & feniculi. anisi semis. abigij. cimini ameos. ordci. caseni. carui. coxandri sicci. piperis darfulfuli. cinamomi. thuris. spice. gariof. nuc muscate. ciperi semis. mirre cuiusq. exag. purgamenti ferri. x. Loque in sexcuplo. vini donec medicata defecerit & singulis de eo diebus. xxx. 3. vj. q. xl. excola. prodest enim cui stomachus refrigeratus est.

Et hec purgamenti ferri decoctionis assignatio vult stomachi enervationi. emoroidibus confuso coloris. male digestionis. appetitus paucitati. Sume scis apij. anisi. abeheli. adechari. cardami. seminis pigani. & fugiluz & gergiri aneti. cimini. carmanici. carui. semis rape & porri. pa paucisq. 3. et dani nigri. seminis cepe. mastic. thuris cuiusq. exag. 3. iij. costi. virgari scilicet. saturie. serficia & nebanice. seminis ratabi & emiere. frememeli. q. caale. meuz. gendani. ciperi. asene. cinami seminis. apij. spice. mellilori. cassie. bebb. rubei & albi. sitaregi. indici. mirobo. indi. kebuli. citrini. bellurci siremblici. purgati. cuiusq. exag. hec medicamina in vino cōi vel vne passe coques & mell' libras pones. xv. donec quadrās super sit. sicq. igne deponēs colabis & diebus singulis libe q. drantē bibes vsq. trientem cum olco amigdalino dulci.

Trifera parua stomachi enervationi vtilis & humiditati v̄e trostatisq. & emoroidibus & mēre purgat. Sume mirob. citrini & indi. belli. emblic equalēs partes & tritas subtili cribrā pāno. oleoq. amigdalino dulci modicū infūdēdo cū melle dispumato distēpera. & cum opus fuerit. 3. porriges. iij.

Trifera magne assignatio vtilis emoroidarum ventositati. coloris bonū facit. venere auget. stomachū calefacit. Sume mirobo. kebuli. indi. belli. emblici. siremblici purgati. fulfuli. darfulfuli. cuiusq. partes. iij. zinziberis. burēdani. bebb. sitaregi. indici. fecaculi. rauderi rubci & albi. lingua auis. granati semis. sifami. expilati. zaccare. tabarzedi. papaueris albi bebb. vtriusq. albi. f. & rubci cuiusq. parū. medicamina hec trita & cribrata aduna & cū melle distēpera dispumato subinfuso prius parū butyro vaccino. sicq. vase cōdēs cum fuerit opus vteris.

Iucreseni assignatio quod venere auget: & renes calefacit. Sume asperagi. zinziberis cuiusq. vj. 3. bebb. rubei & albi. cuiusq. 3. iij. semis rape & fugilis. ratabiq. & passinace & engere & cepe. cuiusq. ij. squille afflate. candari stinci cuiusq. 3. tertiā corū. cardami. 3. vj. lingue auis. 3. zaccare. xx. medicamina hec trita & cribrata adunabis & cū melle distēperas dispumato conde. cumq. opus fuerit. 3. v. eius vino cōcto aut melle dabis.

Iucreseni exhyllarans tristēm exhyllarat mentem & aīam. ipsamq. confortat corpusq. calefacit & corroborat stomachum. anhelitumq. iocundat. Sume rose partes. vj. cipi. v. gar. mastic. spic. aromatic. asari cuiusq. 3. iij. cinami. vne passe. cuiusq. 3. iij. bebb. caale. belij. nucis muscate cuiusq. partem. Singula singulatim tere & cribrabis & sumes singulis. xxxvj. exagij. adiunctionum medicaminum. salis libras 2 & in viij. libris aque coque donec tres tantū super sint. Tunc colabis cū abiectis purgamentis. iterumq. aquam in ollam mittes & appones pēnidariū optimariū lb. coquens donec tanq. lab. 10 fiat. sicq. igne deponēs medicamina super colueris bis cōmouens donec perfectius sint mixta. & vase condēs qū fuerit opus exag. ij. 3. 5. singulis dabis complexiōibus vel eb domadibus.

Iucreseni zaccare stomachum calefacit & digestionē p̄o curat p̄blegmaticē & nimie medetur humiditatem. Sume caale. eubebe. gariofilozum. darasini. zinziberis. darfulfuli. zafrani cuiusq. 3. xilaloes crude. piperis cuiusq. 5. zaccare l. 5. aut mellis tabarzedi super ignē positū ipsi p̄sari permittē. & medicamina iūijes trita & subtili cribrata pāno & cōmoue donec cōpleatur & durū fiat & oleo yngatur amigdalino. aut sifami. & sic donec siccetur permittatur & vase conde & cum opus fuerit vtere.

Satureie electuariū vtile v̄etositati que stomacho accidit & intestinis digestionemq. cōforat. Sume saturie montane & ozulane. i. s. p. ameos. mente & cimini carmanici. nemami cuiusq. 3. v. zinziberis. xilaloes

acori. bebb. bafe. hermi. cuiusq. 3. seminis apij. anisi. feniculi. cuiusq. 3. iij. bebb. ij. zaccare. tabarzedi. l. tere medicamina diligēter & cribrās cū mellis distēpera dispumati triplo & conde.

Bladari electuariū sciat v̄ile mentē clarificat cogitationem emendat. colorēq. isoformat. Sume piperis darfulfuli. mirobo. kebuli. bellurci. siremblici purgati cuiusq. 3. iij. mellis becdari. aterengi. costi. zaccare. tabarzedi. baccarum lauri. ciperi cuiusq. 3. iij. medicamina sicca trita & cribrata adunans mellis infundes becdari & butyro vaccino & cum melle distemperans vase condēs: cumq. opus fuerit post. vj. vteris mēscs. 3. dāns. ij. cū apij aqua.

Sabarbarani iucreseni. v̄ile stomachi frigiditati & epatis aque citrine & cholere nigre colicq. soluit. Sume zinziberis. cinami. darasini. cassia. spic. nuc muscate. beli. mastic. caale. carpobal. zafrani. cuiusq. 3. iij. & scamōce. iij. turbit. vj. granorū nili. vj. zaccare. selimane quantū cūq. Terrens & cribrās cū mellis distēpera dispumati triplo & cum fuerit opus. 3. vteris. iij. vsq. totidē exag. 2 & inuenimus alio exemplari. granorum nili loco. senam. hoc q. vitio interpretis. & aiunt quidam ēē faberimus. & grana nili hocq. rei competentis.

Dactilozum electuariū v̄ile colicē & stomachi doloribus. Sume buraci armenici. cimini carmanici. petr. oscilini. zinziberis. piperis albi cuiusq. 3. ij. 3. 5. diagridij. v. camar beiron. purgatorū amig. purgatorū. pigani foliozum. cuiusq. 3. x. medicamina trita & cribrata adunans dactilos vini infunde aceto die & nocte & cribo excolans medicamina simul misce & cū melle distēpera dispumato & exag. dabis. iij.

Dactilozū electuariū quod Joannes cōposuit v̄itū p̄mo. Sume zinziber. piperis cuiusq. 3. ij. 3. 5. pigani. amigda. dulciū. cuiusq. 3. iij. scamōce. ij. 3. 5. ramar beirō. 3. iij. vini aceto die & nocte infusi. corticib. q. & ossul purgati fri cans ordci cribo transmittē. & medicamina trita simul misce & cum melle distemperabis dispumato. exag. iij. daturus.

Iucreseni laxatiui assignatio colicē vtilis. Sume turbit albi. 3. v. darfulfuli. tertiū. zaccare. tabarzedi. 3. xxiij. ij. tere oīa diligēter. & 3. dabis. v. vsq. vj.

Iucreseni laxatiui v̄ile podagre & docti doloribus p̄blegmaticisq. morbis. Sume scamōce. darasini. sitaregi. indici. cuiusq. 3. vj. piperis. vj. turbit. x. darfulfuli. caale. gar. semis apij. ameos. cuiusq. 3. iij. salis indici. ij. zaccare. xx. penidiorum optimorū toridēni. mastic. iij. medicamina hec adunabis trita & cum melle distēpera dispumato dēns: cumq. opus fuerit vteris. mastic. iij. spuma est vasis viridis: sumitur aut & lac dulce eo loco.

Iucreseni electuariū qd cholaz laxat rubez sine molestia. Sume xilaloes pure. masticis. cuiusq. 3. turbit. adusti. iij. scamōce. semis hozum. Terrens & cribrās cū melle distēpera dispumato aut tabarzedi mellis & 3. v. dabis.

Dyaetoniten. catarricū laxans: stomachū iocundat & confortat: cibi mouet appetitū & colicē p̄dest. Sume citioniorum bepanicozū ius & extra purgatorū libras 2 & minutatim icis superij & vini cocti qua ifundantur quantitate. & coque donec matura fiat decoctione deponens & terens diligēter cribo transmittē: ordci addens dāncpa apum mellis. libras. ij. & lento coques igne donec spissum fuerit: spissato hec adicias medicamina trita & cribrata. Sic zinziberis. piperis longi. cinamomi. cuiusq. 3. iij. belli. caale. zafrani. cuiusq. 3. iij. masticis. v. scamōce. x. turbit. xxx. hec addēs medicamina vt dixim: q. q. optime spissatū fuerit & durum factum: parua facies frusta. q. q. frustoz. 3. iij. vt fuerit sicca in frondibus pones citrini. & cum necesse fuerit succi.

Dyaetoniten stringens v̄ile v̄entri dissoluto & stomachi debilitati. vomitui. male digestionis: colorēq. reformat & appetitum mouet ciborū. Sume citioniorū purgatorū lb. ij. & parua facias frusta superfunde vini accidi qd infundar illa: a q. ad perfectionem coque. Tunc tritis & cribratis mellis addēs apum libras 2 & lento coques igne donec spisset: sicq. hec appones medicamina. zinziberis. piperis. darfulfuli. cuiusq. 3. iij. seminis apij. ameos. cuiusq. 3. zafrani. ij. hec trita & cribrata miscebis: & vt in primo diximus facias.

Pomozum iucreseni assignatio stomachi debilitati v̄ile. Sume pomozū spozū purgatorum libras. i. vino coque ribano perfecto vt in citionijs diximus & apuz mellis libram dispumati immittēs: sic sumes piperis longi. gar. cuiusq. 3. iij. zinziberis. iij. zafrani. vj. xilaloes. v. terensq. medicamina hec cribrans cū pomis & melle distemperabis: & super ignē fontiter spissans sup. marmo. pones & extendēs inunctum prius oleo amigdal. dulci. sicq. fec

frusta facies trium. 3. et in citri folij repones.

Am bicicercenum vtile stomacho frigido et tremori: male digestionem. matricis doloribus appetit senibus. Summe cacale magne et parue. beili. befbase. darasini. cuiusq. 3. iij. zinziberis. darfulfuli. cuiusq. sextaria duo. alene. 3. ij. cinami. 3. gar. zafra. cuiusq. x. nucimulca. v. et apud quosdā nūo. l. spice aromatic. mastice. cuiusq. ij. ambre tātūdes musci. 5. iulquiam. opij cuiusq. 3. olci bafami. vj. opium vino infunde ribano. aut communi. aut vuc passe et melle. liquet fac ambraz in oleo sisamino et sic oia bec infunde medicamina et misce distēper aq. simul oia cum melle dispumato et opio vīo infuso et vase conde quos fuerit opus post tres menses vteris ex ag. vno. 7. 5. vlsq. ij.

Ele ctuarij pilulij assignatio vtilis inflationi stomachi et ventris rugitibus. Summe piperis feminis apij. cuiusq. 3. xij. petroselin. mente sicce. sileci cuiusq. vij. casemi. xij. medicamina bec adunabis trita et cribrata et cum melle distēpera dispumato vase condens qu opus fuerit frutur.

Eme diani electuarij vtile cū anis dūritici. stomachi frigidi et hydropisis principij. Summe emedant nigri. 3. x. feminis erue et porri cuiusq. vij. zinziberis. bellirici emblici purgati. cuiusq. vij. amcos feminis apij. anisi. cacale p. ue et magne. cimini carmanici. cuiusq. iij. spice aromatic. ij. gar. 3. pendiarum optimarū. xx. medicamina bec trita et cribrata adunabis et cum melle distēperans dispumato vase cōdes dabifq. 3. ij. cuz aqua in qua anisum. spicez mastice mq. decoxeris.

Bucur iuercenū. vtile emorroidarum ventositati. aut gēq. vncem et digestionem procurat. Sūc zinziberis sexar. x. darfulfuli. iij. piperis. iij. sitaregi indici. ij. fecaculi. v. pinorum nuci purgarorum sisami. cuiusq. mani pulos. ij. baedari. beledari. poma numero. xxx. bec teres et sic cata cribabis in duabus aut tribus olei sisami. vntijs pāno q. colabis: et bec medicamina in iij. cēs. penidia aut in aqua dissolues suau. et spiffari facies reliqua simul distēperans vase condes. et quin fuerit opus vteris.

Z uercenū dyabacphorez vtile stomachi debilitati. male digestionem et crosso pblegmari Summe piperis nucis muscate. zinziberis. befbase. illegici cinamomi. cinami. narmesqui selsenui. frememesqui. belchbari vel adechbari. gar. cāphore zafrani cuiusq. 3. ij. bec adunans trita et cribrata cum melle distēpera dispumato vase conde quos opus fuerit vtere.

D yacāphoreum aliud priore fortius. Summe zinziberis piperis nigri et longi. darasini. spic aromatic. lapidis solia nucis muscate. sandali albi. carpop. cacale befbase. gar. nar. mesqui. talfari. ciperi. spodij. auri puri. cuiusq. 3. 5. bec adunabis trita et cribrata medicamina. condesq. vase melle distēperans dispumato. 7. qu opus fuerit vteris.

Capitulu. 16. incipit tractatus de pulueribus.

P ulueris tam assignatio vtilis abominatōni. et fluxui cholero. Summe scis pillij. feminū marciē a l' marue et sabasferemi. ami li. bargi. gūme ara. terre armenice cuiusq. partem. gūmaz ter ram. et amiluz mediocriter teres semen pillij modicus frigēs et mixtis vteris insectis oleo rosarum cum citoniorum robo. aut miri.

P ulueris granatorum assignatio. vtilis solutioni que fit ex stomachi debilitate et intestinorum ipsaq. confortat. Summe romani granorum frizorū partea duas. mirte grece. granorum baluti selsemacbi. sumaci cimini aceto infusi vini et frixi benaci suci. gabire. alfiti. cozian dri frixi. cuiusq. xij. carice nebatice et syre. cuiusq. partē. secel rameci xilaloos pure cuiusq. quadrantem. Que frigi o. 3. frige. reliqua mediocriter terens. oia simul misce et vtere.

A d a chalite pulvis solutionis vtilis antique tenasmonē et stomachi debilitati frigiditatis et tortioni ac emorroidibus. Summe cardami libram. 7. 5. frixam cimini carmanici vini aceto nocte et die infusi et siccati frixiq. libraz. 5. semi naz lilij et porri nebatice. cuiusq. quadrantem. 15. mastice. 5. 5. mirobolani indi in oleo frixi oliue libze quadrantem tere oia diligenter et vtere.

Char nobi pulvis solutiō vtilis et stomachi enervatō. Sūc carne nebatice granis purgate. cimini carmanici vini aceto infusi die ac nocte et in vmbra siccati ac frixi sumaci. granorum aychali miri benaci. alfiti glandis. coriādi frixi mastice cuiusq. partem. aduna bec trita et cribrata medicamina conditq. vase qu opus fuerit opus vteris.

P ulvis alius naturam stringens. stomachūq. roborans Summe feminis vuarum passiarum romani granorum

feminis hermāzi. gumē arab. cuiusq. 3. iij. feminis mirti glādis cuiusq. iij. trita bec et cribrata aduna medicamina et vase condens vtere.

B erberis pulvis debilitati vtilis stomachi. quem confortat et naturas constipans calcfacit. Summe nanchue. sumaci ziziberis. benaci alfiti cuiusq. 3. ij. zaccare tabarzedi. xx. bis tritis et cribatis adunatis qu fuerit opus vteris.

S umaci pulvis ventris vtilis fluxuatonē. Summe sumaci partes. ij. acidi granati granorum frizorum partem. carice nebatice. erci. gūme arab. balaustie cuiusq. semis partem aduna bec trita et cribrata medicamina et vase condens qu fuerit opus vtere.

P ulvis glandis fluxui vtilis ventris. Summe castaneaz glandium. vuc passe granorum cuiusq. partem benaci alfiti carice nebatice. mirti granorum cuiusq. ij. bec aduna trita et cribrata medicamina vase conde et vtere.

P ulvis vuarum ventris fluxui vtilis. Summe granorum vuc aut zebibi partes duas granorum miri. sumaci cuiusq. partem. gūme arab. lelebach mastice. balaustie cuiusq. 5. partem. medicamina bec trita et cribrata in vase conde et vtere.

S eminum pulvis vtilis ventositati et inflationi. Summe carui. anisi cimini carmanici cinami amcos. feminis apij cuiusq. 3. ij. gar. cacale magne et parue cuiusq. medium eorum zinziberis darfulfuli. cuiusq. obol. ij. zaccare ex ag. xx. bec adunabis trita et cribrata medicata et vase cōditq. vteris.

P regnantium pulvis mulierum malos amouet illi conceptus tepore. appetitus. stomachum pfortat: cibi mouet appetitum et colorem bonū facit solutionēq. Summe apij. zebedari. in al' scerebadi. cuiusq. 3. vij. amcos. iburis mastici. cuiusq. iij. castorei. 3. 5. cimini carmanici. sisami. expilati. cuiusq. x. zaccare tabarzedi. xx. tere oia diligenter bec et cribra medicamina p dntisq. vase qu fuerit opus vteris.

P ulueris alius assignatio vtilis pregnantibus: et ē sifami electuarij. Summe sisami expilati. cimini carmanici. ziziberis. cuiusq. x. piperis nigri et longi. cuiusq. v. cinamomi. ij. beili. cacale. cuiusq. iij. tabarzedi zaccare libza. Tri ta bec et cribrata vase conde et qu fuerit opus vteris.

P ulueris iohannis assignatio vtilis stomachi debilitati: vteositatem soluit et cibi mouet appetitum. Summe cimini carmanici et nebatice. cuiusq. 3. xxx. ifusorum vini aceto die et nocte et desiccatorum frizorūq. miri granorum. l. coriādi frixi. xx. benaci. alfiti et gabiri. granati granorum. cuiusq. xx. carathi. tarathiri. cuiusq. tertiam eorum partem. tere et lato transimite cribro: et sume qu necesse fuerit mane et vtere.

P ulueris assignatio difficilis vtilis singultatōis que ex repletionē cōtingit. Summe feminis apij montani. ciperi. cimini carmanici. cuiusq. partem. et tritas cribza. dabifq. cum nemami aqua ex agum.

P ulueris assignatio qui cū camele bibitur lacte: et epas prodest doloribus. Summe lacee purgate. 3. xxx. rose rubee tantūdem. spodij. semis itibe. et aquasutbi. cuiusq. ij. bec adunabis trita et cribrata medicamina: qumq. fuerit opus conditis vase vteris: eiusq. portio. 3. cū zaccare selimie 3. v. vntijs camele lactis. iij. a quibus vncuositatez eduxeris.

P ulueris podagrictis vtilis et sciaticis. Summe scurenia ni albi. 3. x. zaccare seltmene. v. zafrani. obol. 7. tritis diligenter 3. de cis propinabis cū aqua frigida.

P ulueris assignatio scopij percussioni vtilis. Sūc aristologic longe. radice capparis. piretri pice et tritas cribza: dabifq. ex cis. 3. iij. vlsq. ij.

P ulvis illis vtilis qui plurimi cū caloris mingit et est passio diabetes. Summe purgamentū ferri. 3. xx. et tritas subtili cribza pāno. sicq. vini aceto. vij. infunde diebus excolatq. paululū frige donec siccantur et iterū terens misce corticū candari vini aceto infusorū die et nocte siccatorumq. 3. v. spo dij. iij. coriādi sicci. iij. clure. ij. bec adunans trita et cribrata medicamina vase pde: qu opus fuerit. 3. ij. cū nectare dabie simplici et aqua frigida mane et vespere.

P ulvis vrinam prouocans. Summe scolopendrij. 3. x. vitri adusti. granorū caleri. cuiusq. vij. scis pastinace agre. stis. tertis eozū. feniculi. 3. ij. semis melonis medulle. 3. x. teres et cribzabie: et cui calor inest cum squingibin bibet. cui frigus cum radicum aqua.

P ulueris iohannis assignatio. et cui? spermatis inest fluxus caloris causa. Sūc semē pillij. 3. ij. semen porulace. iij. coriādi sicci. 3. i. 7. 5. et in salina cū iulab offeres vntiq. imi ntes potum. lac cuz amigdalio comedat purgatū et oleo in

ungetur rosarum.

Capitulum. 17. Incipit tractatus de clisterijs et licinijs

Listeriū assignatio colice que fit ex pblegmate vtilis. Sume centauræ. belq camomille. mellilori. aneti. cbarue. cartami. tunfi cuiusq. 3. x. hermel. fenugreci. cuiusq. vii. coloquintidas. ij. tunfas. semē feniculi et apij. cuiusq. 3. furfuris. alice cuiusq. iij. i pāno ligatorum. ficus albas submifas numero. x. rure foliorum. nenufar. cuiusq. x. manipulos. Coques in quatuor aq libris donec ad librā redeant et semis. Semis librā sumes et iniicies mel. 3. olei zēbaci aut cheiri. 3. et 5. chamachi vntiaz. buraci armenici exag. serapini. opoponacia cuiusq. semis tepidumq. clisterizabis.

Listere aliud colice vtile et vrine fluenti. Sume iuuas numero. xx. scibsten. xxx. zebibi choroza nici. cartami. tunfi. cuiusq. 3. x. ficus albas numero. x. belqui. camomille. mellilori. aneti cuiusq. fasciculum. viol. 3. iij. belbe. seminis lini. cantozij cuiusq. v. seminis feniculi. furfuris alice. in panno ligatorum cuiusq. tertia corū. Coq oia in aq lb. iij. donec ad tritem redeant et semis librā clisterizabis additis zaccare rubee. 3. vij. buraci armenici. 3. camachi. xv. olei sisami recentis. xx. tepidūq. clisterizabis.

Listeris assignatio vtilis colice que ex pblegmate fit: et ventositate grossa. Sume belqui. camomille. mellilori. aneti. cuiusq. fasciculum. cimini nebatici. seis apij. anisi. feniculi. pigani sicci. cuiusq. 3. v. seminis artemisie fautenegi montani. ameos. cuiusq. iij. lequebregi. amoniaci opoponacis. iaurij. 3. 3. ficus albas. numero. x. altee. furfuris i pāno ligatorum. cuiusq. iij. Coque omnia i. v. libris aq donec ad librā. et 5. redeant. Ex hac libraz semis sume. et mel lis olei zēbaci. olei sisami. muri antiqui. cuiusq. 3. coloquinti de adipis semis. adde. 3. clisteriza. qm̄ mirabile est vti ad ventositatem dissoluendā. Addunt quidam apij semis. 3. si fuerit necesse. Hō est aut hoc vtendum estare. aut in bis qui calidi sunt cōplexionis.

Listeris assignatio ad ventositatem crosam. Sume aque por. ozobi aque. belbe aque decocte. cuiusq. semis. pbiālam oleorū zēbaci et sisami. cuiusq. vntia et vtere.

Listeris assignatio quo in acutis vtimur morbis si natura fuerit conclusa. Sume iuuabarū sebsten. cuiusq. fasciculum. violarum siccarū. 3. iij. ficus numero. x. altee. furfuris cuiusq. quātum necesse fuerit in panno ligatorum. In trib⁹ coquens aque libris donec ad tertiāz redeant. excolabis ab ea 3. iij. et addes bliti triti et expressi libe quadrātem sisami olei recentis. 3. ij. et 5. fortiterq. peutiens tepida hoc clisterizabis.

Listeris assignatio leuis quo i morbis vtimur acutis. Sume iuuabarum. sebsten. violarum siccarum ozdei expilati et tunfi. altee. furfuris. belqui. mellilori. cuiusq. fasciculum. sic numero. v. In tribus oia bec aque libris coques. donec ad librā redeant. colabisq. semis libram. et addes zaccare rubee. 3. v. olei sisami recentis et violati. gari. cuiusq. x. fortiter bec sil percussa tepida iniicies.

Assignatio alia ad idē. Et si in buisimōi cuz aqua bliti expressi. 3. iij. olei sisami recentis et muri. cuiusq. nacia. ij. clistere feceris prodest.

Listeris assignatio que cholice ex humore prodest acuto. Sume iuuabarum. sebsten. cuiusq. poma. xx. ozdei expilati. lebelabi. cuiusq. 3. x. violarū. iij. altee. furfuris. semis lini cuiusq. 5. Coque omnia in duabus aque lb. donec ad librā redeant ex hac vntiaz. iij. sumptis iniice semis psilij. spume 3. x. olei viol optimi. v. et fortiter simul percussa tepida clisteriza quoniam profunt.

Listere aliud quod matricem et membra confortat inferiora. Sume aque granorum mirri et aque sibi oxulani aq nemami. aque merue viridis. cuiusq. coclear. calami aromatici triti. 3. ij. vini optimi. aut cōis aut vne passē et mell quod sufficit. bec omnia adunans medicamēta pcutē fortiter et quātum necesse fuerit sumens in aqua pone calida et sine vt tepidum fiat patientiq. clisteriza.

Listeris assignatio quod renū prodest frigiditati et matricum duritie. Sume oleorum nucū amigdal amararum olei heberbeledadare aut olei oliue cuiusq. 5. butyri vaccini semis. 3. mixtaq. in belbe aqua fortiter. viij. in al. ij. bec pcutē diebus. libe duabus trientibus tepidū clisteriza tribus continis diebus per anū et per vuluam.

Listere quod matricem medetur doloribus. Sume armoniaci. belelagi. machali. glauci. serapini. cuiusq. 3. v. opoponacis. castorei. cuiusq. toride. seminis apij. feniculi. ameos.

sileci. cuiusq. iij. Et in medicorū quidā apponūt. belbe. belqui spic. camomille. cuiusq. parte omnia bec adunans medicamēta in lac mīre caprarū recens calidum. et aquam suauem cuiusq. librā. et ij. trientes. lentoq. coque igne. donec semis fiat: et igne depositū cola librā et semis. et adde butyri vaccini. mell. dispuati. cuiusq. coclearia duo. olei sisami mēsuram pbiāle et semis. fortiter percutiens mulieri clisterizabis tepidū in salina quanto poterit illud continere.

Listere quod epatis prodest debilitati et venerici paucitati. Sume belqui viridis. virgas. v. radic bliti recentis frustra. v. belbe fasciculum. renū cap adipis et nucbe eius. testū q. tritorum corpne. bec adunans in olla et lactis caprarum iniicies dulcia eados. ij. aque suapias. ij. lentoq. cum coxeris igne excolabis et supram diebus singulis lib. vnam in salina clisterizabis continetibz eam ille cui imittitur qm̄ poterit lb. q. diebus sicut tribus continuis.

Listeris assignatio quod sciatici. et dozi. prodest doloribus. genuūq. Sume centauree subtilis. 3. x. pice tri. iij. cucumeris agrestis. v. belbe. ficus numero. x. In tribus bec coques aque libris donec ad librā redeant. Ex hac semis librā colabis. et super addes opoponacis. 3. ij. et ob. ij. serapini. 3. olei liliorum. 3. ij. clisterizabisq. et sic patiens dormiat Sumatur eū castorei. 3. 5. costi. 3. et trita cum oleo misceant liliorum. genuaq. inungatur.

Listeris assignatio. artetico dolori. Sume belbe. amigdalariū amararū. cbarube. seminis lini. cuiusq. manipulum. camomille aneti. baccarū lauri cuiusq. 3. ij. leorantani. machali iudaici elcheori albi cuiusq. 3. centauree. iij. serapini opoponacis. amoniaci. baccali cuiusq. 3. ficus numero. x. iuuas. xx. sebsten. xl. in olla quozq. bec sicuti ponens in camio vsq. mane et 3. sumes. viij. addeq. butyri vaccini. olei cheyri cuiusq. 3. tepidūq. iniicies.

Listeris assignatio lstringentis et intestinorum prodest vlcetibus. Sume risi feresiaci. 3. xx. lenticle expilate. x. ozdei alfiti. xv. balauſtie. v. cortice granati tantūdem corticum glandium exteriorum. iij. bec oia in duabus aque libris coq donec cōpleatur decoctio sicq. huius aque colate. 3. sume. iij. et addes plūbi cerule. terre epyrine. gūme arabice. acacie sanguinis draconis. hypoquistidos sacci. carte aduste. cuiusq. 3. ouorum duū vitella elixatorum in vini aceto. Adedicamina bec diligenter teres et cum subtili cribata panno olei rosaz puri. 3. iniicies tereq. cum ouorum vitellis in mortario doce tāq. ynguentū fiat decoctioni aque iniicies et tepidū clisterizans vt continere perferat iperabis.

Listeris alterius ad idem assignatio. Sume ozdei alfiti. risi feresiaci cuiusq. 3. xx. mirri granorum. x. coques bec in duabus aque libris. donec sufficiat et 3. iij. sumptis. borū ad des medicaminum exagium. tepidūq. iniicies. carte aduste. 3. v. sebti iemenici. arsenici rubei. cuiusq. ij. arsenici citrini. ruberis. beferem sicci. calcis lapidis adusti et non extincti cui⁹ q. 3. et 5. safrani opij cuiusq. 3. adunata bec trita et cribata medicamēta cum aqua distempera et exagfac troiscos et i clistere pones quā fuerit necesse.

Listere intestinorum vlcetibus. Sume aque risi et alfiti ozdei decoctorum. cum capre renū adipe sine sale vntia. iij. et imitte cerule plūbi. aduste. carte. gūme arabice frigide. acacie. sanguinis draconis. cuiusq. 3. tritaq. bec diligenter cum tribus ouorum vitellis in vini aceto elixatorum et semis olei. 3. rosarum puri admisce. factozq. clistere tepidum iniice.

Listeris arsenicorum assignatio. vtile tenasmoni et ventri solutioni. Sume pazimatis adusti. 3. iij. arsenici rubei et citrini eris adusti. sebti iemenici. galle. calcis lapidis adusti et non extineri. cuiusq. x. opij. v. acatie aychari glandis. gūme arabice. sanguinis draconis. cuiusq. iij. medicamēta bec trita et cribata adunans cum granorum mirri aqua distempera et troiscans in ymbra sicca et cum exag. vno clisterizabis cum risi aqua feresiaci decocti. 3. iij. et olei rosarum. 3. i.

Incipit tractatus de licinijs.

De licinijs que inferius supponūtur licinium lene. alte. boracia partes equalcs tere. et subtili cribans pāno et cum zaccara rubea distempera. que super ignes spissata fuerit cum modica aqua factozq. licinio febicitantibus. et acutē molestatis subpone morbis.

Aliud. Sume salia et alitā et glandēs in forma. desiccatisq. vtere. quoniam citius molliet et facilius est.

Aliud si cum terengebino idem feceris tāq. glandibus cōpositis naturā mollit.

Licinium aliud priozibus fortius. Sume boracis salis. altee equalia pondera et cum melle spisso aut zacca.

ra rubea spissatayt diximus distempera. Et si robustioribus opus est colloquuntur adipsos. pars admisceatur.

Licinium quod sanguinem stringit ani et tenasmo medetur. Sume mirre munde. opij. thuris masculi. ielgie. zafrani equales partes et cum coziandri aq distemperans glandes inforna. filis appositus et sic subpositis dimitte. quoniam tenasmoni plurimum confert.

Licinium aliud quod sanguinem ab ano stringit fluentem. Sume mirre. acacie. semis iusquam. gume arabice. risi fere siaci frixi equales partes. medicamina bec adunas trita et cribrata cum mirto viridi distempera vt expedit vtere.

Capitulum. is. incipit tractatus de emplastris.

Emplastrum coladicribon assignatio citrine vtilis aque. Sume amomi. spice. aroma. cardamomi. darisulfoli. feliche. thuris masculi. costi amari. piretri. mastice. machali glauci. carpobalsami. amoniaci. mirre. aloes. mihe. fistici. aristol. ro. melliloti. ciperi. gar. radii. ieros. olei balsamini cuiusq. 3. x. laudani. 3. z. 5. borami. gume. cere albe. cuiusq. xxx. bec trita et cribrata adunas que liquefieri debent in oleo liquefac nardino et in mortario medicamina mitte percutiens simul donec perfectu fiat.

Emplastrum mileri assignatio vtile hydropicis. Sume spice libram. mirre munde. ciperi. cardamomi. ieros. radicem cuiusq. 3. iij. z. 5. costi amari. xij. 3. bec omnia adunabis medicamina. trita et cribrata. atq. cum oleo distemperabis balsamino sufficienti. vase condens quoniam opus fuerit vteris.

Emplastrum diaphormaton assignatio vtile stomaci et epatis debilitati. Sume apij seminis. cardamomi. ieros. radice ciperi. squille. ameos. buraci. sumaci. amoniaci. anisi. belbe. borami. gume. cere albe cuiusq. sext. ij. baccaru lauri. 3. iij. adipis vaccini. ratinegi. cuiusq. x. bec adunabis medicamina trita et cribrata et cu sanfuci oleo. aut sumaci distemperas emplastrum confice.

Emplastrum aliud vtile epatis doloribus et vocatur philar. gi stomaci q. prodest doloribus et matricis coziq. apostematibus si emplastrizatum mulier pertulerit. Sume zafrani. anatis adipis cuiusq. 3. vj. machali glauci. mastice. mihe. fluxe. affiq. aloes efconiri. cuiusq. iij. 3. cere albe sext. xij. isopi viridis. 3. xv. sicca tere et cribra que oportet vino infundes ribano aut coi aut rue passe cum melle. reliqua in oleo liquefac nardino sufficienti et medicaminibus iniectis misce fortiter. et vase condens quoniam fuerit opus vteris.

Estamaiconis emplastrum assignatio vtilis stomaci et epatis si fuerint ex calido molestis. Sume sandalorum cuiusq. 3. iij. rose rubee. v. melliloti. vj. zafrani. ij. capphore. 5. cere. x. olei rosarum bieme lb. 5. estate tritentem et oia vt oportet conficiens quoniam fuerit opus emplastrum.

Leroti emplastrum vtilis epatis calori et cordis stomaci q. in morbis acutis si pectori frigido et epati fuerit appositus. mitigat etenim calorem. Sume cere albe. 3. iij. olei violati et rosati. cuiusq. 3. ij. cera i oleis liquefac et refrigerari permittit. sicq. i mortario protice et aque rosate aque portulace. vini aceti. aque semperuive. aque coziandri viridis. aque inribe partes mixtas desuper instillabis quoniam opus fuerit paulatim cum pistello mouens donec optime misceat. et panno infuso lineo loco adhibe emplastrum.

Semperuive emplastrum. epatis calori et eius calidis apostematibus vtile. Sume viol. sicce exag. iij. rose rubee. semperuive recentis. sandali albi. cuiusq. iij. calami aroma. ij. capphore. 3. tritis et cribratis medicaminibus cera albam in oleo liquefac rosarum ad sufficientiam et medicamina distemperans emplastrum fac.

Ficu emplastrum splenis vtile duritiei. Sume machali glauci. mirre munde. amoniaci. thuris equales partes et i vini liquefactis aceto percutit. factoz in emplastro vtere.

Ficu emplastrum splenis vtile duritiei. Sume machali glauci. 3. ij. amoniaci. 3. farine fabe et ozobi. cicerisq. melliloti. belbe lini semis. camomille. spice. farie ternosi. cuiusq. semis. 3. ficum. xx. iij. 3. bec medicamina trita et que poteris cribrata adunas: ficus in vini aceto ifundens et medicamina simul misce: oleiq. camomille et pigani qd sufficit: et quoniam opus fuerit facto vtaris emplastro.

Emplastrum assignatio ioanis puero cuidam cui in splene erat apostema et durities. Sume ficum nigrum vini ifusarum aceto die et nocte tritaruz 3. l. costi marini vel amari triti et cribrati. iij. amigdal. expilatarum tritarumq. x. corticu radicis. capparisi diligenter tri-

torum et cribratoru. iij. misce oia bec et in oleo cheyri sufficienti ceraq. liquefacta cofunde et splenis applica loco cu panno tempore quo cibo veter e vacu. et post duas auferes boras: laudabilis aqua in qua camomillam caribumq. coxeris: et oleo iunges cheyri. Oportebit ante apponere prius cataplasma q. emplastro vtaris qm proderit. Sume alene. 3. v. coriciu radicis capparisi. iij. pigani sicci. tritic. corum. buraci. 3. h coques fortiter in vini aceto et locu cataplasmas cu frusto epatis mane et respere stomacho tame vacuo cibis.

Aliud. Assacum in aceto dissolue vini et diu simul percusso vtere.

Emplastrum assignatio ventris solutioni. Sume mirre munde. 3. acacie. bezazi. candari. mastice. zafrani. sumaci. cuiusq. ij. paximatis. v. horum adechari et vitis. aut folioz helle. mirri granioz et horu eius. cuiusq. sextarios. ij. rose rubee sextari. capphore exag. 5. oia bec trita et cribrata medicamina cu aqua mirri distempera viridis et citonioru et modico rosarum oleo et masticino: quinq. fuerit opus vteris.

Emplastrum assignatio qd vterem concludit: stomachum fortat: et ioanis. Sume laudani. mirre. ramei. 5. q. 3. x. sandaloz. tantu de salis. qnq. rose trite. xx. succi hypokistidos. iij. bec medicamina trita et cribrata cum mirri aq et liliorum distempera. pannoq. cataplasmans lino super ventrem pones a pectoralis termino vsq. pecten quoniam vacuus clibus fuerit stomachus.

Emplastrum aliud ad ventrem solutionem assignatio. Sume laudani. 3. acacie. 5. cere. 3. ij. ceram in oleo liquefac mirri no quo medicamina queant distemperari mittentelq. in mortarium cum pistello percutit et omnibus diligenter mixtis vte.

Emplastrum solutioni et vomitu. absinthij mastice cuiusq. 3. aloes. iij. trita bec diligenter cum citonioru aq distempera et rosarum vtereq.

Aliud emplastrum vtilis solutioni ventris et stomaci enervationi. Sume paximatis infusi syropo liliorum aut vioribano. aut citoniorum aque. pomorumve aut mirri qtu vis sumas quozq. absinthij greci aloes parati. laudani. calami. aromatici conditi cuiusq. 3. ij. mirre munde mastice. cuiusq. iij. acacie. 5. z. iij. rose rubee purgate zafrani cuiusq. v. cere albe. 3. iij. xiloloe. 3. medicamina bec trita adunabis. et cribrata ceramq. in oleo liquefacies nardino sufficienti et iniectis i mortario medicaminibus fortiter percutit donec copletum sit et vase condens quoniam fuerit opus vteris.

Emplastrum hydropicis et corpori frigiditati. Sume nusa deri. melliloti. alene amomi. foliorum lauri. squille. seminis apij. anisi. feniculi. ieros. radice. ciperi. zafrani. xiloloe. thuris. mihe. mirre. cuiusq. 3. cere albe libram. mell. ois pumati. anatis adipis. olei pinearum. ianuliri. 3. xxx. bec adunabis trita et cribrata medicamina queq. expedit in vino fu de ribano. aut comuni reliqua vt deest oleo liquefacies pinearum et i mortario simul medicamina iacies percutiesq. cu pistello donec copletur. et vase condens quoniam fuerit opus vteris.

Si autem deccatur fuerit et aruerit argv. molle fiat ne cesse habes. misce quod deest adipis anatis. aut gallic. et vte.

Emplastrum enervationi et titilanti vtile. Sulphuris. simi vaccini. helbe partes equales tere et cu caulis aqua distemperans vtere.

Emplastrum olei sisami assignatio vtilis doloribus et duris stomaci apostematibus. Sume mihe. 3. olei sisami coelcar et istilla paru aque suavis. bisq. bulliri facias. post bec belbe lini seminu tritorum et cribratoru. cuiusq. 3. v. addes paulatim: et facto vteris emplastro.

Emplastrum quod furunculos maturat et erupere facit. Sume sermerti partes. iij. buraci. salis. simi colubi. simi galloz. cuiusq. parre. tritaq. et cribrata bec cu oleo oliuarum distempera et appone.

Emplastrum aliud quod apostemata rumpere cogit. Fic. siccas in aqua coques et tritis in mortario addes boraci modicum: et cum oliuarum oleo sisamiq. et butyro distemperatum vteris.

Emplastrum scrophulis vtile. picis nebatice caulis radicis cobuste. partes sume. et pice liquefacta radicis puluerem intice. mixtisq. simul diligenter vteris.

Emplastrum ad furunculos. belbe lini seminis. cuiusq. 3. x. cere albe. xx. mihe fluxe. iij. ceram in sufficienti oleo liquefac i semino: medicaminaq. cum miba ifice: et sic super oleum et ceram iicetis: diligenterq. mixtis fac emplastrum.

Emplastrum assignatio pleureticis. Sume violarum sicca. 2. furfuris beuri. ordi farine. alteoz cribrataru. farine fabe. camomille. melliloti. ptes et cera i violaru oleo aut sisami li-

omnes alias menas olei sifami super medicamina et quemadmodum ut in primo dictum est coques. depositum igne et refrigeratum colabis: et cum priori miscabis.

Olei mirri assignatio quod vtile est capitis caloribus: ipsumque spissat et confortat. Sume olei sifami. lb. iij. et s. foliorum mirri viridis. xxij. lb. mirrorum et in vino infusorum cōi aut vne passe et mellis. s. j. die et nocte in olla pone et coques igne lento donec aqua deficiente super sit oleum. Et si colare volueris illud: adde mirri aquā expressam: et coctum igne depones: quumque refrigeratum fuerit colatur vase pde.

Olei mibe assignatio vtilis disgregationū doloribus: mēbra calefacit frigida et veticam: renescit et apostemata dissolvit dura. Sume olei sifami cadum vnuz mibe fluxe. vntas. iij. et lento coques igne: donec oleum vni assumpserit stozacio: sicque igne depositum cola et reconde.

Olei camomille assignatio vtilis. Sume olei sifami lib. a. et s. appone helbe. foliorumque camomille in vmbra siccatorum cuiusque s. ij. et in vase politis bis vitreo ad solem ponas. eruntque in co. xl. diebus. sicque colato vteris.

Olei absinthij assignatio quod calefacit et mēbra confortat frigida. Sume olei sifami menas. ij. oculorum absinthij. s. et in vase polita vitreo. aut fictili alio ad solē. xl. ponas diebus. colaturque condas et vteris.

Olei masticis assignatio stomaci vtilis debilitati. Sume olei sifami. lb. iij. masticis. s. vj. et lento coque igne in vase stagnato. donec masticem omnino in oleo liquefeceris. sicque igne depositum refrigerabis et condito vteris.

Olei besqui assignatio illis eorumque doloribus ac renū vtilis. Sume ginziberis. s. iij. besqui. tūxi. x. olei sifami phialam. aque suavis. xv. phialas. in olla coques munda lento et moderato igne donec aqua deficiat oleo super sit. sicque igne depositum colabis. clisterizabisque ante et retro cum mictorio virge immisso. Et si coctus confusio. linieris vrine soluet difficultatē.

Olei anetini assignatio agustij que ex labore sunt vtilis. Sume olei sifami cadum. i. seminis sebbeti. s. et in phiala pone atque in sole. xl. permittit diebus. colatoque vteris.

Olei selicbe assignatio. Sume selicbe costi. capobalsami. s. afrani. masticis cuiusque s. gariofilorum. cinami. cuiusque s. s. hec adunabis mediocriter trita medicamina et in vase ponas vitreo. olei infundes sifami lib. a. et s. addeque simul liliorum flores purgatorum numero. xxx. et in vmbra locundi loco acris deponas. donec oleum cum medicaminibus fermentetur et eorum attrabe odores. sicque colato quz fuerit opus vteris oleo.

Olei pigani assignatio vtilis renū frigiditati et vesice dorsi et matricis enervationi. prodest nervorum et laterū doloribus. Sume olei sifami lib. a. iij. et s. foliorum pigani recetis. s. iij. aque suavis. l. et s. lentoque igne in vase conde mudo donec oleo super sit aqua defecerit sicque ab igne depositum refrigerata colato vteris.

Serpentum olei assignatio. vtilis petigini et stozaci enervationi. fume olei sifami lb. iij. et s. et in vase conde fictili in quo serpentes sunt nigre ab quinqz vlyz a deces vasque oppilato capite. lento quoque igne. donec serpentium caro a spinis seperetur. sicque deponens igne cum paululum fuerit refrigeratum vas ap. sed eius caucas vapores et qui refrigeratum oio fuerit et vapores exalati colabis et vase cōdēs quum fuerit opus in vmbra vteris solem cauens. petiginēque cū pēna illinies.

Olei oarissabani assignatio vtilis ventris solutiōi et stomaci debilitati. Sume oarissabani. vntas. vj. castic. viij. xilocassie costi. cuiusque iij. calami ardati. duas. mediocriter teres. in olei sifami cadis quinqz coque optime et colato vteris.

Olei malquilar assignatio vtilis nervorum enervationi palis. faciei contorsioni. colice. frigidisqz morbis et est oleum indicum. Sume selli. selli. belli. acori. malabatri. rāsai piperis lon. ionzeloai oloxali iricos radic. seminis feni. mirre zerebadi. darunegi. cuiusque s. x. tere mediocriter et in olla pōe munda et adde olei sifami mēnam. lactis dulcis aqua suavis cuiusque duas et in vase coque stagnato donec aqua deficiatur et lac. super sit oleo et ab igne deponens quum refrigeratum fuerit vteris.

Olei caquelenegi assignatio colice vtilis. faciei contorsioni. et paralisi. stomaci doloribus et disgregationibz podagre. nervorum enervationi hydropisi. et omnibus ex frigidis doloribus. Sume mirob. kb. et idi bellirici. amblici. firē blici purgati cuiusque s. x. piperis nigri et longi. s. cuiusque vj.

opoponac. serapini. amoniaci cuiusque v. turbis sextar. iij. besqui viridis caritibi. nebatini. pigani viridis cuiusque falciculū hec adunabis medicamina tūsa et in olla politis munda. v. gintiquor. l. aqua suavis infundes lentoque coques igne. donec super sit medicinas hanc igne deponens quum refrigerata fuerit aqua. medicaminibus excolabis et additis olei charue mēnis. iij. iterum in olla et ad ignem ponas. quumque oleo super sit aqua defecerit depones refrigeratum colabis et vase cōdēs addit medicorū quidā lignitē radicē rase et tūse sextarios duos sitaregi indici. s. iij. et carcharabani. cuiusque duas.

Olei sarbae assignatio vtilis stomaci et epatis frigiditati. paralisi. faciei contorsioni. omnibusque frigidis morbis et tremori cordis. Sume olei rosarum et zebaci et narcisci. cuiusque libram atque in vase ponas vitreo cū xilaloes et cāphora per mensem vaporabis. tunc sumes nucis muscate. besba. se. cuiusque quadrante vntis. mibe fluxe. sicce. herbu. cacale. fa. paxe. cubebe. gar. tofili. spice. ro

se. rubee. sandalum cuiusque s. vntas. xilaloes virtusque duas vntas. secei. galie cuiusque exagia. d. cē. hec adunabis medicamina et diligenter trita pāno cribrabis subtili et in phiala ponas cum oleorum xilalo vaporabis. vntas. vntas. per mensem vaporabis cū xilaloes vntas. duas. cāphore. exagias duobus. debine sume ambre exagia duo. musci tria. cāphore vnt. dissolucasque ambra et muscū. aut teres et cāphora super aliquod pone durū. tereque donec oia simul mixta sint. sicque in phialam oia repones et reidū quod super sit addes. quumque opus fuerit vteris.

Olei quod capillos spissat et incōmoda ab eis arect. Sume malabar. amoni. galie. costi. cuiusque s. iij. laudani. safrani. cuiusque s. olei onfacini cadum vnuz. vntas. i. medicamina rudes paulatim et mediocriter et in vinum mittes sicque donec oleo super sit vntas deficiat coques et ab igne depositum colabis vaseque condens vteris.

Olei assignatio quod emorroidibus vtilis est. oibzque ex frigido morbis bibitu aut illinitum. Sume machali. glauci. ciperi. foliorum mirri. sancti. seminis bermeli. granorū viridiū. granorū charue. rute. asene. anet. mellis de spumati. butyri vaccini. olei isemini et naste albe. arerici. cartrani. olei laurini. olei charue. socrite cuiusque s. x. mibe. amoniaci. sequebini. opoponac. opij. polipodij. carpopalsami. amigdalorum amararum purgatarum. ellbori albi. sitaregi indi. cuiusque vj. gariofil. nucis muscate. galange. cinamomi. beladari. brigdari. castorei. cuiusque iij. seminis isquiami. thuris masculi. siselei. semen porri. fufali. sunzi. seminis eruce. amcos. costi foliorum lauri. cuiusque v. olivaz olei. vj. lib. aque suavis. x. medicamina tūsa aquamque et olz in vas mittes mundum et moderato coques igne donec oleo super sit aqua defecerit. sicque depones quum refrigeratus fuerit colabis et vase condito quum fuerit opus vteris.

Cap. 20. incipit tractatus de siropis.

Siropi liliorum assignatio. vtilis stomaci debilitati et epatis ex frigiditate et sincopi que ex immoderata sit euacuatione. vomituique et sanguis emissioni. et cordis debilitati. Sume liliorum liliorum quz apri sunt optime purgatorum ablatoque croceo quod intus stat quod dringentes flores et super pānus extendi munda die et nocte in vmbra atque in loco mundo donec siccetur. tunc sume costi. gariofil. calami aromatici cuiusque s. ij. salis andrani selicbe cuiusque iij. amomi. spic. aromati. masticis cuiusque s. carpopalsami. iij. hec mediocriter trita in phialam excuties munda. aut sume stratum liliorum et stratum medicaminum. sicque die permittes et nocte quo fermentur medicamina. die autem secundo vnti optimi aut cōmunis veteris et clari infilla bis. lib. a. xvj. et sumes safrani seminis. s. secei exagia. ij. et trita super mittes medicamina infundesque mibe fluxe. s. iij. opobalsami. s. et per horam phialam dimittes discoopertam capite et cartam purpoream mandam atque desuper pānum linenum et terra cataplasmatibus argilloso. distempera cum fure ordei et capzarum fumo sicque in vmbra loco ponas boreali mensibus sex et deinceps vteris.

Siropi arterengi assignatio vtilis stomaci debilitati. et cordis tremori. Sume citri foliorum solidorum recentiumque et pulile extenso cum pāno folia. l. et vnti infunde clari veteris aut cōmunis cados. vj. sintque in cada. s. xx. in vtre ponas mundo diebus. viij. sicque excolabis a solis et adde mellis dispumati caduz fortiterque perentis in vase ponas vitreo quumque fuerit opus post. iij. dies vteris.

Pomorum siropi assignatio quod stozachū confortat. Sume pomorū

bone & suavis substantie intus & extra purgatorum trito & q3 diligenter libras. v. & mellis adde dispumati aut zaccare tabarzedi libras. v. tercisq3 donec optime misceant. Tunc addes. xij partes aque pluvialis & fortiter mixta in optia pone pbiala aut cōpicienti vase oppilatoq3 eius capite ad solem per mensem dimittes: colatog3 vteris. Et si iocūdum fieri vis adde musci. 3. xilaloes. iij. seci. mastice. cuiusq3. iij. trita bec diligenter & dissoluta miscebis. Alius autem sumitur syropus hic ex pomis syris cspapanicis.

Mibe assignatio & est citoniorum syropus vtilis stomachi & epatis debilitati. solutio. subuersio. vomitui & siti. aut singulatio. Sūc citonia acida & suavia multiq3 succi intus & extra purgata & in mortario terens aqua3 exprime. sumeq3 bulis aque menas. xxx. colate. Sumes ē vini clari optime substantie aut cōmuni. xv. & in eo purgamēta citoniorum a quibus expressa ē aqua: die & nocte infundes. & sic exprimes vinum. bec colabis & addita citoniorum aqua modica exprimes & colabis aquam: sicq3 omnia simil. pōnes in vase coques mundo lento igne donec deficiat medietas. & eius auferes spumā: post bec cum artificio colabis panno: & quod excolaueris in olla iterum pones & addes zinziberis mastice. cuiusq3. iij. bichali. cacale magne & parue. cinamomi cuiusq3. iij. gariofilii. iij. mediocriter tritorū. zafrani minimi triti. iij. bec medicamīa in pāno pones subtilissimō: s3 fortiter coque libratō. & in vase suspendēs lento coque igne. & pānū cū medicaminibus alternatim fricabis & fundum cōmotebis vasis: quāq3 coctum fuerit igne depones & colatū ipbia la pones: sumeq3 musci triti. 3. & cū modico fricatum vino aut mibe decoctione inijce & misce: abstracteq3 simulq3 i quo medicamīa fuerat ligata pāno suspēde: & debic educto vteris.

Siropi mitti assignatio vtilis stomachi debilitati & ventris fluxui. Sume granorū mirti recētium & tanforū partem: & vini superfunde pōtici & parū asperi cadum diebusq3. vij. sic dimittens colat: & in vitro postropa se vteris.

Siropi romanorū assignatio qui cū menta fit. Sume granata miza & dulcia simul: exteriobusq3 ablatis coriicibus cū adipibus tere & exprime: corūq3 aquam excola: hanc donec sola superfit medietas coque & in siccā mente fasciculus. & super quāq3 libra aque immittes zaccare tabarzedi libras. iij. in olla posita munda coque lenes ad pūnas quousq3 superfit medium. igneq3 deposito & colato vteris.

Mibe simplicis assignatio quam galienus cōposuit calide dominis complexionis & quibus ad cibum debilis est appetitus. quāq3 cibos nō digerit: & in quoz stomacho & epate calida dominatur cōplexio: vel ad quarū stomachum cholere defluunt. Sume citonia magna iocūda odore: intus & extra purgata. terensq3 exprime libras. iij. aq. & admisce mellis optimi tantundem: s3 si mellis ponere loco zaccaram volueris fiat: addeq3 acerrimi aceti libras. iij. & qdrantē: & super pūnas lenes parū coque spumam auferens vsq3 quo fuerit sublata: donec ad mellis redeat spissitudines sicq3 vteris frigida. Cui autē in stomacho & epate frigus dominatur addes zinziberis. 3. iij. piperis albi. iij. hac quoq3 i habitudine iocūdum est xilaloe. secū. mastice. similisq3 apponere: bibentur huius exagia. iij. vsq3. vj. ante cibū: & si dōmituro tantūdem dederis prodest.

Squingibin zacharci assignatio vtilis febribus oppilatio. siti. s3 achūq3 a pblegmate climat. Sūc aceti vini optimi vteris & clari. lb. x. & aq suavis inijce & clare. que eius possit acūmē frāgere. accidita: temq3 fm eius accerbitatis quātitatē: tunc appones coriicū radicu apij & feniculi. cuiusq3. 3. vij. seminū apij. anisi. feniculi. cuiusq3. iij. die & nocte infundes. & post bec coques lento igne donec sexta deficiat. sicq3 igne depositū quū refrigeratum fuerit colat: & cuiq3 aceti decocti parti partes inijce. iij. zaccare. & cū moderato ad sufficientiā coxeris igne depōs. refrigeratum colabis & vteris. Si autem cum melle volueris facere addes cuiq3 parti aceti mellis duas & 5. Sed si zafranum apponere volueris minie triti. 3. iij. in pāno ligatū pone in ola quo bullit tepore & cōfrica.

Zulab assignatio cholere rubee febribus vtilis sicq3 & stomachi ac epatis caloribus. Sume zaccare tabarzedi menas. x. atq3 in lapidea ponens olla vel cacabo stagnato & mundo lento coque igne spumā auferens paulatim: & quū spumam oīno abstuleris. rosarum aque libras. iij. instilla optime & lenes ad pūnas coques donec spissit quūq3 refrigeratū fuerit cola & vase condito vteris.

Squingibin citoniatici assignatio. Sume citoniorū bēspapanicorū optimoz & odoris iocūdi partem. zaccare partem. aceti quadrantem & lento coque igne donec vt mel spissum fiat quū refrigeratū fuerit vase condēs & quū fuerit opus vteris ab vntia vsq3. iij. & qui cum melle facere voluerit poterit.

Zulab assignatio & est rosarum syropum febri. siti. stomachi ardoris vtilis naturam emollit. Sume rose optime intus & extra purgate libram. & in cacabo pone mundo & infundes aque libras. x. lentog3 bulliens igne. spumam tolle paulatim quousq3 spissum fiat vt est zulab. sicq3 igne deponens quū refrigeratum fuerit colato vteris. Et si hoc naturam mollire vis. rosas semel bullias & colabis. iterū q3 in ollam missis addes rosas secundario. & quū fortiter coxeris colabis. iterumq3 in olla missa addes rosas tertio. bullies q3 & vsq3 quinq3 rosas appones vt amplius. quonā quāto pluribus repones vicius tanto amplius soluet. fortiusq3 vt autem sic aquā cōposueris. addes cuiq3 parti in qua rose decocte sunt aque. zaccare partes. iij. & coques. spumamq3 tolles. sicq3 vase condēs quū fuerit opus vteris. 3. iij. cū squingibin duabus & aqua frigida. laxat enim.

Tiolarum syropi assignatio. Sume viole recentis optime purgate pondus & aq qua druplum adde. bulliesq3 fortiter & colabis & super q3 aque libram zaccare menam pōijceas. lentog3 coque igne spumā auferens. quūq3 spissatum fuerit deponēs igne vteris.

zaccare syropi assignatio vtilis pblegmatibus būs diti & quibus frigida est complexio. Sume zinziberis. cinamomi. cuiusq3. 3. v. beili. cacale. cuiusq3. iij. gar. 3 pigmenta tere & in vase pone. infundesq3 aque lb. vij. coque donec quatuor superint & cū lineo stricto colabis panno. tūc immittes zaccare tabarzedi. lb. xij. & 5. l. menas. v. lenes ad pūnas coquens spumam auferens & dissolues in eo. 3. zafranum. quūq3 spissum fuerit depones. & refrigerato vaseq3 condito vteris.

Syropus mellis stomachus calefaciens & epatis. Sume apum mell. lb. x. spicē mastice. cinamomi. cacale. xilaloe. beili. nucis muscate. darsulfuli. 3. iij. gariofilii. tere mediocriter & in cacabo pones. infundesq3 aq suavis. lb. 3 & coques donec ad. iij. deficiant. has cū stricto colabis panno. & superfundes zaccaram aut mel. bulliesq3 paulatim spumā auferēs donec spissum fiat. & depositū ab igne refrigeratūq3 colabis & vase condito vteris.

Menisar syropi assignatio. cholere dominantis vtilis sitiq3 & stomachi debilitati vomituiq3 cholericō. Sume aque menisar. lb. x. & in leberē mittes. moderatog3 coques igne donec medium defecerit. sicq3. v. addes zaccare tabarzedi menas & iterum spumā auferēs coques. sicq3 de positū igne colabis & vase ponēs vitro mundoq3 quū fuerit opus vteris.

Bendiconis assignatio stomacho frigido vtilis & male digestioni: febri quartana & ventris doloribus. & senes confortat. Sume mell dispumati. menas. iij. vini clari optimi & vteris ribani. aut cōis. x. & adde zinziberis. 3. v. cacale magne & pue cuiusq3. 5. gar. triti. cinamomi. 5. zafranum ozagne secinam. darsulfuli obo. & 5. bec medicamina mediocriter trita excepto zafrano addes & in loco ponens mūdo diebus singulis ter movebis. sicq3 optimo colatū colatorio condēs adijceas musci. obo. & 5. vterisq3 quū fuerit opus.

Abinthij syropi assignatio vtilis cōplexionis corrupti stomachi debilitati. splēi corrupto & ci duritici. atq3 naturā laxat. Sume vini clari bōc substantie. aut cōis aut rue pascē cū mel. lb. vj. & duos triētes. mell dispumati. menas. iij. & vase pone vitro & sume mastice. cōsti amari. abinthij greci cuiusq3. 3. iij. adcebari. malabarri spic. aromatic. rose aloes. agar. cuiusq3. 3. iij. zafranum. mediocriter tūsi. 3. in panno bec ligabis. atq3 in mel & vinum mittes. clausoq3 pbiale capite ad solem. vij. pone diebus & vteris.

Be mediocriter syropus vtilis epati stomacho & splēi corrupteq3 complexioni frigide. ferturq3 hominem diebus vite sue a morbis tueri. Sume radicu iroscalcos. viij. seminis feniculi piperis. cuiusq3. 3. iij. bec adunabis medicamīa trita & cribata & in vase ponēs vitro. atq3 vini clari bōc substantie. lb. vij. & 5. adijceas. oppilatoq3 capite. l. sic permittes diebus & ante cibum propinabis.

Siropi candari assignatio. variol & rubecole matericibus vtilis. & morbis pestilentialibus putridisq3. Sume ligni candari tūsi. libras. iij. aque feniculi. lb. vj. & ij

rum eius et foliorum eius. l. corticum radicum rasiarum. l. ro-
sarum optimarum. l. s. spic. aromatic. lacc purgate cuiusq; 3
iij. sandal. rubi. et albi. 3. xx. oia bec in. iij. suavis aque. l. oie
infunde et nocte. sicq; lento coques igne. donec super sit triens
fricatusq; fortiter cum pāno colabis stricto lino. et ad ignem
referes. addesq; vini aceti. l. ij. granatorum dulcium et aceto-
sorum aque. l. iij. tēperatoq; coques igne. donec spissum fiat.
sicq; zaccare tabarzedi mena iniecta super prunas donec p-
fecta ut expedit eius fiat spissatio fines: quinq; ab igne depo-
sueris dissolue in co cāpore. 3. iij. zafrani tantūdem sed quz
tepidum fuerit vase condēs vitreo. dabis. viris. exag. iij. pue-
ris exagium. hoc est eozūq; apud baldach dignioris sunt
exēplaris suntq; eius experti bonitatem vilitatūq; magnitu-
dinē in his quos supradiximus similibusq; morbis.

Incipit tractatus de rob.

Robi citoniorum simplicis assignatio vtilis ventris so-
lutioni calozūq; et vomitui. Sume citonia intus
et extra purgata suavia et teres. aquam eozū exprime. lentoq;
coques igne donec quadrās super sit. sicq; colatā refrigerari
permittes. et iterum in ollā mittens mundā coques. donec ad
mediū deficiat. sicq; colatū vase pdes et qū fuerit op⁹ vteris.

Pomorum robī assignatio vtilis cholere rubee
et sanguis ebullitioni. ventris fluxui
et vomitui et tristitie. Sume poma caucanica optima: atq; in
eius et extra purgata tere aquamq; exprime et in ollam posita
mundāq; tēperato coques igne donec ad quadrantē deficiat.
colatūq; vteris.

Robi granatorū assignatio vtilis stomaci oris do-
loribus inflammationi. et per moleste siti. febrib;
q; acutis. Sume granata maza et grana eozū sepa: exprimes
cola: et lebeti impositā coque aquā donec quadrans super sit.
sicq; vteris. Et si cum mēra facere vis quo vomitū asperat. i
ollam mente recentis fasciculi projicies et simul coques.

Robi heserem assignatio. vtilis cholere rubee. sitiq; et
febris acutis. Sume heserem optimi et plu-
rimum aquosi musiq; qūm vis et optime purgat. aquā ex-
prime colatūq; projicies in ollam mundam. et lento coques
igne donec ad quadrantē deficiat: sicq; depositam igne cola-
bis. et quū refrigerata fuerit vteris. Et si quis apponere zac-
carum voluerit apponat quz ad medietatem defecerit. equa-
les iniiciens zaccare partes. Sic qz et in pomorū robī grana-
torūq; facies si necesse fuerit

Robi ribesi assignatio vtilis ventris solutiōi vomitui
q; graui. colibetq; tristitiam. Ribesū sume vi-
ridem et triti aquam exprime. colatūq; immiscamq; lebeti mūdo
donec ad medietatē deficiat coques: tuncq; quātā eius quod
super sit medietas fuerit zaccare iniicies. et donec spissetur de
coque modicū addens zafrani. colatūq; condēs et vteris.

Robi mororū assignatio sphyzum vtilis gutturis do-
loribus et suffocationi. Sume mora syra et aq;
ab eis expressaz cola: coquesq; donec medietur. et ab igne de-
ponens colabis. l. iij. fumes cados. v. vini. iij. et lento simul
coques igne donec triens super sit solus: sicq; deponēs igne
colabis et iniicies mirre. sebbi iemenici. zafrani. cuiusq; 3. vi
ligenter tritorum et fortiter cutēs mīscabis. Si qz aut robū
vult facere simplex. coquat donec ad qdrantē deficiat et co-
latum cōdat vtaturq;.

Robi nucum assignatio. vtilis gule doloribus si gargarijz
vomitūq; si bibatur. Sume corticūz nucū viridium ex-
teriorum et tritorum ius exprime coquesq; donec eius tertia
deficiat pars. huius fumes aque et mellis. cuiusq; cados. v. vi
ni cocti cadum et in mundo posita vase lento coques igne do-
nec triens super sit. sicq; igne depositam colabis et mirre mun-
de. 3. 2. 5. zafrani. sebbi cuiusq; 3. tritorūq; diligenter iniicies
fortiterq; simul et oīū percussā vase condēs vitreo et vteris.

Robi assignatio. vtilis vomitui. et subuersioni si tussis cōit-
retur. Sume mirri grana recentia coctaaz partem. teres
et exprimes. colatūq; in lebere co vsq; coques mundo tempe-
rato igne donec ad quadrantē defecerit. sicq; igne depositā
quū refrigerata fuerit colabis et quū fuerit opus vteris.

Robi bufferis id est fructus palmarum viridium assigna-
tio vtilis vomitui et ventris fluxui. stomaciq; debilitati.
Sume bufferis ab ossulis purgā terēsq; exprime et aquaz co-
latam olle ipones mūde leniq; et temperatū coques igne. do-
nec triens super sit. sicq; igne deponēs cola et condēs vtire.

Robi prunorum assignatio. vtilis febribus icidētib; si cū
nature fuerit siccitate. sitiq; mitigat. pruna maza et sua-
uia ab ossulis purgabis et in olla ponēs munda. aque infunde
suavis quod sufficiat et quū fortiter bullierint refrigerari si

nes et aquam expressam colabis. et reiectam in ollam lento co-
ques igne. donec quadrans relier. et depositam quū refrige-
rata fuerit vase condēs vteris.

Robi citrozum assignatio. vtilis veneno et sternutationi si
bibatur et perigum si cataplasmetur. oculi albugini si col-
litricur. Sume acerbū citri acidi et eius exprimens succum
cola et in lebere missum mundo lento coques igne. donec ad
quartā deficiat. depositūq; et colato vteris.

Robi papaueris simplicis assignatio. vtilis fluxib;⁹ capitis
in pecc⁹. Sume papaueris capita pigua et alba dūcēta.
tundēsq; cum semine suo aque suavis. iij. cados. et est in cado
l. 5. infunde. sicq; in ollā mittens mundam perfecte coqs
et igne deponēs quz cōficari poterit fricabis: sicq; aque sua-
uis addēs. l. ij. mellis cadum. et in olla simul oia posita co-
ques lento igne. donec cōglobetur et spissum fiat: tunc igne de-
ponens quz refrigeratū fuerit vase condēs vitreo. et vteris.

Robi papaueris quod cū vino fit cocto assignatio. flu-
xibus vtilis qui ad omnia fluūt membra. Sūc
papaueris capita magna dūcenta et alba: et cū semine tunfa
oie et nocte in. viij. l. 5. aque infunde. sicq; in olla posita mun-
da lēto coques igne donec medietas defecerit. et deponēs qū
frigida fūcū fort⁹ zficata colab: adijciēsq; qb⁹ qz. l. ij. aq;
papaueris. l. 5. 2. 5. vini robī librisq; 2. 5. zaccare tabarzedi
aut mell⁹ qd oportunitas videbitur. et lento coque⁹ igne. vt fiat
qū labucum. igneq; deponens vase condēs vitreo et vteris.

Robi papaueris quod ex pigmētia fit assignatio vti-
lis fluxibus qui ad oia fluūt membra: maxime
qz acutis a capite ad pectus et stomachū fluentibus. Sume
papaueris capita magna dūcēta. et cū semine tunfa. oie infun-
de et nocte. vj. aque cadis. debinc lento coques igne donec me-
diū defecerit. igneq; deponēs quū fuerit refrigeratum for-
titer frica et cola. tunc addēs cadis aque papaueris trib⁹ vi-
spumati mellis cadū aut zaccare tabarzedi liquefacte in mo-
dam mellis. lenioz coques igne donec vt labucus fiat. sicq;
igne deposito iniicies acatie rubee. zafrani. mirre munde. gal-
le. hypoquistidos succi. balauiste cuiusq; 3. oēs tunfas et sub-
tili cribzatas pannio. fortiter simul oia percussā vase condēs
vitreo et quz fuerit opus vteris.

Cap⁹. 21⁹. de conditis.

Malēgebinī assignatio zaccarei et mel-
li. Sume rose rubee opti-
me purgate recentis quantūz vis et eius deficiat quū
super est roem: exfoliatūq; in vase pone niri aut plumba-
to. et sup quantūz rosarū menā alterā pones zaccare tabarz-
di. et cū zaccara mīscens fricabis fort⁹ dūsq; cū rosaz oīz
marcescāt folia. sicq; ad solē pōes et cribo opus mūdo. dieb;
qz pmoūb singlis mēe et vesp⁹. vt vero videris defecarū liq;
facies zaccarā cū pauca aqua: et iniecta fortiter cōmonē faci-
es. hoc. xxx. l. xl. diebus. Si vero melleū facere volueris. loco
zaccare mel pones dispumatum.

Elolarum conditarū confectio vtilium tussis. gut-
turisq; et gule asperitati. Sume viol.
recentes odore: iocundas optime purgatas et zaccare tabar-
zedi duplum. cetera fiant vt in chalēgebinio diximus.

Mirolanorum confectio conditorū sto-
macho vtilis ipsūq; cō-
fortant digestionem adiuvant. humiditatē deficcant. naturā
mollunt ventositati prosunt emoroidarum. cholereq; nigre
que ex phlegmatis generantur adustione. maximeq; si cū pig-
mentis fiant. Sume mirobo. kebuli magni poma numero. c.
et in vase pone vitri quodq; sufficiat aque infundēs. addēsq;
viris cincris. 3. l. diebus sic dimitte. x. aquā imutabis et cine-
rem singulis tribus diebus. post hec mirobo. lauabis et in sar-
tagines projicies. infundēsq; aquam que sufficiat et addēs oz
dei manipulum expulsi tunisq; sicq; coques donec ordum
perfecte coquatur. extrahensq; tenuiter exterge ne forte exco-
rietur. perforabis singula poma. x. foraminibus cū subula et
in vase posito vitri aut siri. addēs mell⁹ tabarzedi quod illa
infundat oia dispumati. diebusq; permittē. xx. mel sepius im-
mutans. bulicq; aliquando donec in hoc eozū super sit aquo-
sitas. tunc siccabis et pigmēta bec appones. Sume darasi-
ni. zinziberis. gar. beili. nucis muscate. 3. si mirolana. c. fue-
rint: musci pones semis obolū. sicq; conditis vase vteris.

Zinziberis conditi confectio. reuibus vesice stoma-
choq; frigido vtilis vinā prouocat. febri-
tremorūq; prodest. Sume zinziberis optimi. frusta magna.
et aquā infundes diebus. xx. post siccabis adijciēs mell⁹ et aq;
tū vt oia infundantur et in lebere posita fortiter bulliri facies
sicq; quū a melle eduxeris et aqua paruos facies troiscos

z addes mell' dispartati quod sufficit simulq; medicamina que mirobolans iniiciunt.

Secaculi conditi assignatio quod uenerem auget. Sume secaculi magni. l. v. z infunde aq diebus. xx. deinde fac ut in zinzibere condito.

Raseni conditi confectio. vtilis frigide complexionis paraliitici z renu frigiditati. vrinaz pzonocat z dorsum calefacit. Sume raseni. l. x. z incide in digiti quatitate. exspilans aqua infunde z sale. xx. diebus inmutans singulis tribus. aut. v. semel diebus. Dehinc in ollam pone lapideam e aque infunde que sufficiat quantitate. mellisq; apu lb. iij. ac tenuiter bullies donec mollia fiant. Jam tunc aqua extrahes z mel. z in olla secundo mittes. instillaq; mell' apuz quod infundat omnia. foriterq; quz bullieris in vase pones vitri z singulis diebus quinq; lauares affucere z foriter bullies. puluerizabisq; desuper zinziberis. cinamomi. boli. nucis muscate. gar. oar. fulfuli mediocriter tritorum equales pzoat expedit partes. bec in panno tenuiter pones ligato z in vase pones.

Citri conditi confectio pectori z gule vtilis. stomacum confortat z maxime si cum corticibus fiat. Sume citrum magnum cum corticibus z incidens frustatum in digiti modum acidum auferes. z si cum corticibus quis bec vult fiat atq; in lebeo posito aqua instilla que sufficiat z tenuiter bulli. cuiusq; affuefac in vase positi abluionem. intueriq; z si aquam inesse videris mel inmutabis z bullies nec hoc facere fines donec mel inmutari aquositate videas aut citru. Debie que ante diximus addes pigmenta z oppilato vasis capite quum fuerit opus vteris.

Bestebine condite assignatio que stomachu confortat. Sume bestebinas. l. z acida carum extrahes. saleq; infundes z aqua diebus. x. aquam z sal inmutans sepius. reliqua q; oia sic facies ut in citro diximus.

zenzari conditi assignatio quod uenerem auget z dorsum pectorisq; vtilis est. Sume pastinacas recetes z exteriora radens interiora extrahes. sumasq; ex eis. l. x. lento coques igne in aqua donec molscent. educa q; aquaz absterge. iteru pone in olla addes mel quod sufficit conde vase. sepius tamen lauabis ne forte aqua dissoluatur ut prece pitius superius.

Lucurbite condite assignatio frigide subtilisq; pectori pulmone vtesicq; prodest. si in ea fuerit durities z calor naturamq; mollit. Sume cucurbitam recentem dulcem viridem z exterioribus ablati corticibus interiora purga z in duorum modu digitoru frusta fac que in olla pones z quantum sufficit aque infundes. leuitaq; bullies quoniam igne in aqua donec molscent. educa q; aquaz mellis z aque qd sufficit instillado z bullies. educa q; tertio in ollam mittes z cum mellis tabarzedi coques z in vase posita vitri laua. ne forte inist aqua. z mel mutabis addens pigmenta si placet.

Suctum in al' pomoru conditarum assignatio q uenerem auget. Sume poma sira iegra z mime perforata. l. corticibus purga. z cuq; mellis tabarzedi quod sufficit leniter coq; z in vase pone tribus singulis diebus ablue. ne que corumpat inist aqua. quum defecerit zafra ni modicu addes.

Lito niorum assignatio. pomis fortior ad stomachu confortandum. Sume citonia purgata cocta ablata. z confice ut poma cum melle.

Pi rorum confectio confortans stomachu. Sume pira ol' cia. sed non matura z coque ut coctana.

Rotami confectio que uenerem auget. Sume rotami pda centum. amigdal' purgas. centum z rotabu ad solem donec siccat explica. Dehinc singula eius poma inferius subtila perfora z ossa extrahes quoru loco pone amigdalami z i vase posita vitreo. mel adde dispartati melle inmutato tribus diebus singulis. adde parum zafra ni.

Amis dulum conditum tussi vtilis purgatur z cu melle conduntur recentes quod septi' mutat ut alibi.

Cap. 22. de aquebelis z pulueribus.

On foratui confectio vtilis tenebrositati oculos confortat z humiditatem defeciat. Sume acalime auri tute indice. cancri marini. atbemedi. tuba li cris. fadegi. idici. aloes epanice. cris. adulti. sedenegi loci. cur. qz. 3. iij. piperis albi z nigri z logi. nufaderi. cuiusq; 3. trita cri brata super eotem conteres z collirabis.

Con foratui assignatio fortioris primo. vtile humiditati z adde oculi casuiq; z visus debilitati z tenebrositati. Sume

tute indice tubali cris adusti margaritaru integrarum bosa di. malabatri. achalimie auri. aloes epanice. cadri marini. zafra ni. spice aromatice. cuiusq; 3. iij. fadenegi loti. vij. piperis albi z logi. nufaderi. cuiusq; 3. z. 5. musci. ob. capboze. 5. ob. bec adunabis medicamina trita z cribrata z in vltimis zafra ni miscabis z muscum capbozaz. z foriter trita i mortario de bus aliquot pano cribrabis subtili quinq; fuerit opus vteris.

Ba silicon magni assignatio vtilis oculorum prurigini. z visus tenebrositati. Sume spume marine acalimie argenti. cuiusq; 3. x. cris adusti. 3. xv. salis andrani. fadegi. indi ci. plubi ceruse. piperis nigri. z longi. castorci spice aromatice atbemedi. cuiusq; 3. iij. salis indici. gar. asene cuiusq; 3. aloes epanice. memi. be. succi cuiusq; 3. iij. mirre munde. mami. rami. si in al' mami. rami. nufaderi. tictorum radicem. cuiusq; 3. iij. mirob citrini optime purgati. iij. z alias. v. sal communis. sexta. v. bec adunabis. medicai. a trita z subtili cribrata pano vase condes. quum fuerit opus vteris.

Ba silicon minoris assignatio vtilis ad que z primu. Sume acalimie argenti. 3. x. cris adusti. v. plubi ceruse. salis andrani. cuiusq; 3. iij. spume maris. 3. x. gar. asene cuiusq; 3. bec arunabis medicamina trita z pano cribrata subtili quum fuerit opus vteris.

Ba madi in al' romadi assignatio vtilis lachrymis humi ditatem defeciat z oculos climat. Sume aquebeli. tute indice. tubali cris ubi adusti. cuiusq; partem mami. rami. quadrantem tenebrositati subtili cribrata pano z colliria.

Aque beli assignatio quod visum acuit. Sume fell' vlt turis aleritis. eduli cuiusq; partem z simul miscens olei adde balsamini. qtu eoru est medietas. aque grana ti acidi. acerbiq; citri mixti qtu medietas. est olei. bec adunabis oia in phiala medicamia. z ad sole pones. sumesq; res pere de eis z in coecla pones munda cum faui melle miscabis quod ignem no nouerit col'. riabilisq; mane z respere z quum ito machus vacuus est z aer iocundus.

Alins ad ides. Sume acalimie auri. 3. iij. tbutie idice. iij. atbemedi. v. ec z cu fra distepas aq acetoz vini pone i panno lino z. vij. lanabis ricibus defecatis z te res addes capboze obol. iij. viqz. 5. 3. iuxta quod refrigeratio fuerit necessaria.

Aquebeli zafra ni assignatio vtilis tenebrositati. purituti z caligini. Sume zafra ni spice aromatice cuiusq; 3. iij. piperis longi z albi obo. z. 5. muscade. ri. 5. galle. 3. iij. capboze obo. 5. bec trita z subtili cribrata pano in mortario diuissime conteres. condensq; vteris.

Bcludi assignatio vtilis oculum confortat z climat. Sume amili. 3. iij. gume. ara. iij. ceruse plubi. atbemedi cuiusq; 3. tere oia diligenter z subtili cribrata pano atq; diutius tritum conde z vteris.

Aquebeli simplicis assignatio quod oculis pluri mu prodest. Sume atbemedi. 3. v. mar. ebasite. iij. acalimie nigre. ii. margaritaru obo. z. 5. zafra ni. busadi. cuiusq; 5. frememesqui. caleu. fadegi. 3. omnia tere z cribrata pano subtili sicq; diu in mortario tusa conde z quum fuerit opus vteris.

Berudu lene quo i obralmie reliqia oculus colliaf. Sume malabatri cris adusti. opij. amili. cuiusq; 3. v. gume arabice. xxx. acalimie. xl. ceruse plubi. lx. tri ta bec ut expedit z cribrata medicamina vase pde z vteris.

Berudi nigri assignatio vtilis oculorum doloribus. Sume opij. 3. x. fecci. tbutie indice cacale. cuiusq; 3. capboze. cris vlti. marebasite. cuiusq; 3. v. gume arabice. xl. atbemedi. xx. zaccare. tabarzedi obo. acalimie z es vltu adunabis sigillatim trita. bez. 3. i. obo. balauite sedagi. cuiusq; 3. obo. z. 5. medicamia bec trita subtili cribrata pano. z si opti me vis ea terere. sume gumam z pluuiat. eam aqua infunde sufficienti. z subtolle illa. iij. digitis. tereq; ad solem pone z quum aqua fuerit immixta adijce. z sit ad solem donec sepius deficiat. sicq; teres z cribrabis pano subtili z vase condens vteris.

Berufanie assignatio vtilis visus debilitati z caligini. Sume cris adusti fadegi cuiusq; 3. 3. zeniari. aloes buraci armemici cuiusq; 3. acalimie. iij. res. ut expedit cribrabis. iterumq; in mortario tundens condes vase z vteris.

Aquebeli viol. assignatio vtilis visus tenebrosita
ti. oculorum purigini & lachrymis. Sum
me sadenegi. 3. ij. sanguinis draconis obolum. i. eris adusti. 3.
o arsulfoli. spice aromatic. cuiusq. 3. z. 5. malabatri oboli. ij. ca
cale. musci cuiusq. oboli. medicamina bec trita & vt concedet
cribrata aduna condecz vtere.

Pulueris albi assignatio obthalmie vtilis receti. Sume
sarcocolle. 3. v. annili. ij. zaccare tabazedi. gume ara
bice. cuiusq. 3. teres diligenter & subtili cribrans pannio oculo
p puluerizabis.

Acraticon magni assignatio. z est puluis
croccus multarum vtilitatum
in oculorum doloribus qui sunt ex humiditate. obthalmieq.
veteri. Sume sarcocolle. 3. x. affasi. memite. v. aloes. zaffrani.
cuiusq. 5. 3. opij. oboli. ij. bec adunabis medicamina trita & pa
no subtili cribrata. vaseq. conditis quum fuerit opus vteris.

Consolidantis assignatio. vtilis oculorum vlc
bus & nonnullis corne. Sume si
bi adusti. sadenegi lori. equales partes & tritas subtiliq. pa
no cribratas & de quibus opus fuerit vtere.

Pulueris citrini parat assignatio vtil obthalmie
reliquis que pueris ex vteritate ac
cidit. Sume anzaruti. 3. vj. affasi. memite. ij. aloes oboli. ij.
pulueris albi. 3. vj. trita diligenter subtiliter cribrata & cum fuerit
opus vteris.

Pulueris albi caphorati assignatio qui oculo
medetur doloribus & obthalmie leni. Su
me coclearuz teste. margaritarum integrarum cuiusq. 3. ij. ami
li. 3. caphorze oboli. simulq. oia trita & cribrata adunans vase
condes & vteris.

Eririni confectio vtilis oculorum vlcibus. Sum
esa denegi lori. 3. ij. amili. acalimie argenti. opij
arbemedi. cuiusq. 3. gume arabice. sarcocolle. cuiusq. 3. ij. ceru
se plumbi. vij. Sia bec trita & cribrata in mortario diutius
tunde & oculo pulueriza.

Eririni alius assignatio vlcibus vtilis oculorum. Su
me sadenegi lori. margaritarum. busadi. tuba
li eris. aserengi. eris adusti & lori. acalimie auri. cuiusq. 3. ij.
aquebeli belpanici. marchasite. spume maris. cuiusq. 3. tere
& subtili cribrata pannio & vtere.

Mardi assignatio vtilis & vlcibus & pustu
lis. Sume sadenegi lori.
sibi adusti. cuiusq. partem testarum oui structionis optime
lorarum & cum pannio deterfarum aspero. semis partem. tere
omnia diligenter & subtili cribrans pannio vteris.

Mardi alius assignatio vtilis & vlcibus & pustulis
obthalmieq. Sume ceruse plumbi. acalimie. ar
genti. sadenegi. gume arabice. cuiusq. 3. ij. opij. eris adusti.
zaffrani. cuiusq. 3. caphorze. obo. 5. trita subtili pannio cribrata. &
in mortario diutissime teres & quum fuerit opus vteris.

Adedicamen albule oculi expertum. Caci ma
rini. acalimie auri. simi dalti. sibi
adusti. spume maris equales partes tere & cribrata & in morta
rio diutius debinc tritis vteris.

Aliud ad oculi albulam. sumum byrundinum diligenter tere
& cum sauo aut melle distemperans collia quoniam panu
fortiter aufert.

Pulueris assignatio. vlcibus vtilis oculorum. Sume arbe
medi. sadenegi. cuiusq. partem & tritas pannosq. cribrata
tas subtili aduna. conde & vtere.

Capitulum. 23. incipit tractatus de collirijs.

Collirij albi assignatio vtilis obthalmie princi
pijs & que oculis accidit inflammatio.
Sume gumme arabice. amili. quecbire. cuiusq. 3. ij.
acalimie argenti. opij cuiusq. 3. ceruse plumbi. vj. tere & subtili
cribrans pannio cum oui distepera albumine. pillulaq. & vte
re quum fuerit opus.

Collij albi assignatio aurei. quod vlcibus medetur. Su
me sarcocolle codite cum lacte asine. opij. dragaganti cu
iusq. 3. thuris albi & sicci. 5. 3. ceruse plumbi. vij. gume ar. iij. te
re oia diligenter & cum oui albo distemperans pillula.

Collis albu lene. sadenegi lori. 3. vj. eris adusti. iij. busadi.
margaritarum. cuiusq. 3. ij. gume arabice. quecbire. cuiusq.
v. sanguinis draconis. zaffrani. cuiusq. 3. 5. trita cu aqua di
stempers & collum fac. vterisq. in obthalmie reliquis & palpe
brarum grossitie.

Collij rubei acuti ac amarbatie assignatio vtilis scabiei.
fluxui palpebrarum. enervatoni. sibileq. Sume sad
negi. 3. xvj. colcorati adusti. vij. scbi. iemenici. 3. eris adusti.

iiij. tere & cribrata & cu vino distemperans colliriū fac.

Atharcaticū aliud colcorati adusti. zenari.
cuiusq. 3. sadenegi. amili. cuiusq. 3.
iij. opij. 3. gume arab. iij. zaffrani. 3. 3. trita bec cribrata & diste
perans pillula. vterisq. iourine & crossitie palpebrarum sibilisq.
Collirium viride scabiei vtile antique palpebrarum crossi
tici. sibile veteri quado rubor non est. caliginemq. colu
ber & vlcem maculas id est albulam. Sume opij. acalimie
argenti. cuiusq. 3. ij. tere. cribrata. & cum mirti aqua distepans
pillula.

Collirium viride prioni vtilius. zenari. 3. iij. z. 5. ceruse plu
bi. affaqui. gume arabice. amili. cuiusq. iij. trita bec &
cribrata cu pigani aq distempers & pillulas in vmbra siccata.

Collirium croceū aque vtilis principijs & caligini. Sume
azeroni albi. affasi. memite. 5. 3. 3. vij. mirre munde. bu
raci armeci. piperis albi. cuiusq. iij. arsenici rubci. ij. zaffra
ni. 3. z. 5. tere cribrata distepans pillula & vtere.

Collirium nigrū extingens. refrigerans quo oculus ca
taplasinatur apostematibus. Sume acalimie auri. ce
ruse plumbi. gume arabice. opij. eris adusti. cuiusq. 3. iij. mir
re munde. amili. spice. cuiusq. 3. z. 5. acatie. lore. x. iij. Cribrata
vt decet cum strigni aqua distempers. vtile est sibile si cum
ea sit calor & obthalmie ardorisq. oculi & lachrymis.

Collirium aractisq. vtile oculi casui. visus tenebrositati.
aqueq. principijs. Sume acalimie auri. piperis ni
gri. opij. cuiusq. 3. iij. nuli. ij. gume arabice. memite. succi. cu
iusq. vij. sarcocolle. salis naste. arsenici croci. cuiusq. 3. bu
raci armenici. xij. bec adunabis trita & cribrata medicamina
& cum vino distemperans & feniculi aqua pillula & in vmbra
desicca. quumq. opus fuerit vteris.

Collirium de machuri vtilis oculorum doloribus
molesijs & calori imoderato. acalimie
auri. eris adusti. cuiusq. 3. ij. busadi. margaritarum. sanguis
draconis. cuiusq. 3. obo. iij. mirre munde. zaffrani. amili. buraci. aca
tie. 5. 3. oboli. ij. arsenici rubi. zacc tabzedi. 5. 3. z. 5. tere dili
genter oia & subtilis cribrata & cu aqua distemperans pillula
& i vmbra siccata. quum fuerit opus vteris.

Collirium yngule oculi vtile. Sume sadenegi. 3. xij. gume
ara. eris adusti cuiusq. v. colcorati adusti. zenari. cuiusq.
3. 3. z. 5. trita bec & cribrata adunans cu vino. aut feniculi aq
distempers. & in vmbra siccatis vteris.

Collirium nigrum quod vocatur de senem in al' denegū
yngule. sibileq. vtile veteri. scabieq. antique si non sit
cum illa calor. albulasq. crossie. Sume aquebeli. zenari. sad
negi. iudici cuiusq. 3. 3. medicamina siccata diligenter teres sub
tili cribrata panno. amoniacumq. & kerapinum vino infunde re
teri sicq. reliqua puluerizans distempers & pillula. & quum fue
rit opus vteris.

Collirium nigrū aliud vtile calori. ardori. dolorisq. gra
uitati & euz calore sibile. lachrymāq. desiccat. Sume
ceruse plumbi. 3. iij. gume arabice. ketire. cuiusq. 3. acatie. v. spi
ce opij. cuiusq. ob. iij. mirre munde semis bozum. tere oia dili
genter & cum aqua distemperans pillula. conditisq. vtere.

Collirij stagni assignatio. vtilis vlcibus maculis easq. re
plet. Sume aserebi adusti. eris adusti. aquebeli bespa
nici tute indice. gume arabice. ketire cuiusq. 3. vij. opij. 3. z. 5.
trita bec & cribrata medicamina euz aqua distepans & pil
lulas. quum siccaueris suo vtere tempore.

Collirium aliud simile ad eadem vtile. Sume acalimie
auri ceruse. eris adusti cuiusq. 3. iij. aserebi adusti. ij.
aquebeli adusti. xv. amili gume arabice. ketire cuiusq. iij.
opij mirre munde. cuiusq. 5. 3. thuris. v. adunabis bec medi
camina trita & cribrata & cum aque distemperans pluviali
pillulas fac paruas & in vmbra siccatis vtere.

Collirium beruima vtilis obthalmie princi
alis adusti. cuiusq. 3. iij. affasi memite. ij. acatie opij
arbemedi. cuiusq. 3. iij. bec adunabis trita & cribrata medica
mina & cum aqua distemperans pluviali pillula & in vmbra
siccata vtere.

Collirium beruima aliud vtile oculorum caligini. Sume
mirre munde zaffrani cuiusq. 3. ij. spice aromatic. v.
dolebam elzegegi xv. gume arab. iij. adunabis bec trita & cri
brata. atq. pluviali distemperans aqua pillula & in vmbra
siccans vteris.

Collirium fellium vtile visus debilitati aqueq. principijs
ad oculum descendens. Sume fellis papionis. fell
cbegi. olei balsamini cuiusq. 3. sarcocolle. aloes zaffrani. cuiusq.
3. ij. tere & cribrata. atq. euz rute distemperans aqua pillula. &
quum fuerit opus vteris.

Collirium fellium aliud cuiusque que et primum vilitatis. alie-
ni fellis. et aquile. et vulpis visusque et sabuti cuiusque ptem
crens et cribrans et cum aqua distemperabis feniculi et pillu-
lans quoniam fuerit opus vteris.

Capitulum. 2. 4. incipit tractatus de pulueribus.

Puluis vulnus conglutinans sanguineque co-
stringens et carnes rodens superflua
Sume dragaganti. sebii iemenici. galle. corticis gra-
natorum cuiusque. xx. 3. eris adusti. 3. mirre munde sanguinis
draconis cuiusque. iij. parte aduste. xx. adunabis hec trita et cri-
brata medicamina et vase condens vtere.

Puluis vulnera conglutinans et vlcera desiccans. Sume
aloes partes. ij. corticis candari. balauiste cuiusque
partem. 2. 5. trita et cribrata. hec medicamina quoniam fuerit opus
vase conditis vteris.

Puluis alius crocens vulnera conglutinans et sanguineque
stringit. Sume sarcocolle partes. ij. sanguis draconis
balauiste. cuiusque partem. corticis candari partes. tri-
ta et cribrata hec adunabis vase conde. quicquid fuerit opus vteris

Puluis abimebegem. cuius incisiones conglutinans. et cul-
telli sanguinem concludit. Sume mirre aloes. san-
guinis draconis. sarcocolle equales partes et addit medicor-
um aliqui. zentiarum ratiengum. amoniaci. trita et cribrata
adunabis medicamina et vase condens quoniam necessitas voca-
bit vteris.

Puluis alius sanguineque constringens vulnerum. aloes
corticum candari. cuiusque. 3. x. queffare. terre sigilla-
te cuiusque. vij. sagi parte aduste cuiusque. iij. sanguinis draconis.
vij. acatic hypoquistidos cuiusque. vij. mirre munde. x. te-
res diligenter et super leporis pilum. cuiusque proijctes albumen
conterensque loco appones. apposita pinguia araneum tela.

Medicaminis sicci assignatio. emoroidibus
vtilis. vlceraque optime desiccant.
Sume sarcocolle albe. sanguis draconis. vbari puri et recentis
cuiusque parte et teres omnia diligenter. atque si locus cuiusmo-
di est. cuiusque impium possit. facies ex pano lineo et oleo in
secto rosarum non cocco medicamine hoc tinges. locoque ipones
singulis ter muras dictibus. Et si ad locum licentia non peruenit.
distemperabis huiusmodi pulueris modicum cum rosarum
oleo per pauco. et impones sic vt ad locum pertingat.

Capitulum. 2. 5. incipit tractatus de vnguentis.

Vnguenti albi confectio adustioni perutilia
et imoderato calori ani doloribus
intestinarum vlcibus et venenosorum morui ani-
malium. Sume litargiri. 3. ceruse plumbi. v. adunabis et dilige-
ter bis tritis cera albam in oleo rosarum iuxta quod suffici-
at liquefac et infecta fortiter percute medicamina. quicquid refri-
geratum fuerit adde ouorum duum albumina et diligenter mixta
vase conde. quicquid fuerit opus vteris.

Vnguenti alius albi assignatio quod refrigerat
carnem producit ac desiccant. Sume ce-
re albe. ceruse plumbi. cuiusque. 3. ij. olei rosarum. iij. ceras in oleo
liquefac et sic cerusam mietram misce et percute donec coplea-
tur. Et si multus fuerit calor. adde caphore modicum et oui
albumen. quicquid res vocabit vtere.

Vnguenti basilicon confectio. Sume ratiengi. picis cere eq-
les partes et in oleo oliue sufficienti dissolvens conde.
quicquid opus fuerit vtere.

Vnguentum basilicon vtile ad carnes producendam. Su-
me picis ratiengi cere cuiusque. 3. vj. galbani. 3. iij. gum-
mas. tere et cera in oliue oleo dissolvens et coctum vsui reserua.

Vnguenti zinabaris assignatio apostematibus que non
maturantur vtili cancrique et serophulis. Sume marda-
senegi. 3. v. corticis candari. galbani. amoniaci. cuiusque. x. gum-
me borai. vj. cere albe. x. 3. asfari sextarios. ij. medicamina hec
adunabis que teruntur tere reliqua in oleo liquefacies oliue.
aut sissami sufficienti. simulque oia distemperans vase condes
et vteris.

Vnguentum zenzafari priori fortioris confectio. Sume gu-
mabari. 3. xx. litargiri triti. x. In mortarium mittantur
et instilla desuper vini acetum fortiterque percute. donec misce-
antur. nec desines aliquando oleum oliue. aliquando infun-
dens acetum ac percucias donec compleatur. tuncque iniijctis
cere. 3. olei rosarum. ij. in estate. in hyeme oleum. nonnunquam autem
gumabari loco asfari ponitur. aliquando simul et cuiusque po-
licque vt copletum est vase tollatur et vocare necessitate sumitur.

Vnguenti sissami assignatio carne producit. vlcera desiccant
et refrigerant. Sume litargiri diligenter triti. 3. et in mor-
tario cum oliuarum oleo et sissami cuiusque. 3. iij. cum pistello dili-

genter percutere donec dissoluatur. Et si fortius desiccantium
volueris adde harici triti et cribrati paululus et cum pistello
optime mixta vt coagulentur simul tolle.

Vnguentum zentari vlcera desiccans antiqua et superflua
am corrodens carnem. Sume floris eris. 3. ij. pini gum-
me. ratiengi. cere cuiusque. x. zentiarum tere. reliqua in oleo dis-
solue oliue sufficienti et eris floris iniijctis percute donec com-
pleatur.

Calcis vnguentum vtilis corrosioni et ignis adustio-
ni. Sume calcis lapidem adustum et tritum et
suauis lana aqua et cum oliuarum oleo vt molle fiat distempera.
et vase tollens vtere.

Vnguentum carnem adducens vlceraque desic-
cans et nervorum et vtilis spolino.
Sume assaqui. thuris masculi. eris. sebii iemenici. zentari cu-
iusque. 3. iij. cere albe. ratiengi. oliuarum olei. porcini adipis et
radix agalli et aceti. in al et anatis aut gallinacci cuiusque. lb.
Tere que vales diligenter et alia in oleo liquefac et adipibus
simulque vt deest omnibus mixtis vtere.

Vnguentum dachilon apostematibus vtilis duris omnibus
in membris. Sume spume belbe. semis lini. spume altee.
cuiusque. lb. decoctorum in cameli vrina litargiri triti. lb. 5. cum
oliuarum olei. lb. sicque spumas paulatim abijce et spissari fac
donec copleatur et vase condito vsui reserua.

Vnguentum zentari aliud vtilis carni superflue vlceraque de-
siccant antiqua. Sume amoniaci. iij. 3. zentari. ij. anzero-
ti. 5. aristol. tantumde. amoniaci et sarcocollam vini infundens
aceto et in mortario fortiter cum oliue percussis oleo terendo-
rum pulueres adde et vsui reseruaabis.

Vnguentum rufali apostematibus vtili duris
serophulis et tabanibus
ac cancriis. Sume cere ratiengi. cuiusque. 3. xiiij. opoponac. 3.
niari cuiusque. ij. assaqui. vij. aristologie longe. thuris cuiusque
3. galbani. mirre cuiusque. ij. machali. glauci. iij. litargiri. iij.
2. 5. que teruntur trita adunabis et cribrata. reliqua in oliua-
rum olei in bieme libra et 5. in estate. lb. dissolues et oia simul di-
stemperans condes et vteris.

Vnguentum ignis adustioni vtile. Sume calcis in vase
lepius lore. 3. iij. semis blui et carnibi. sulphuris cro-
cei. cuiusque. ij. olei rosarum. 5. l. ceram in oleo liquefac. et inice-
tis medicaminibus misce et vnguentum fac.

Vnguentum aliud ignis adustioni. Sume litargiri. pur-
gamenti argenti. ceruse. cbimolee. calcis lore. olei rosa-
ru partes. et oui albumen. mixtaque pcut. vnguentum fac.

Vnguentum aliud rubrum grecum. omnibus mirabile
passionibus oliue olei. lb. in al. iij. vini aceti tantumde
litargiri. lb. et quadrantem eris adusti. 3. x. zentari. vij. acetum
et oleum coques donec deficiat actum oleo superflue et igne
depones mercurium et reliqua iniijce atque igni superponens
donec spissetur coque et rubeat sicque condito vase quoniam fuerit
opus vteris.

Vnguentum desiccans. Sume litargiri ceruse. purgamen-
ti argenti cuiusque. 3. ij. sanguinis draconis. ter et cyp-
ce. aruci sarcocolle. aloes cuiusque. 3. 5. cere oleique rosarum quod
sufficit. factoque vt deest vteris vnguentum.

Vnguentum aliud desiccans litargiri. ceruse purgamenti argenti. cuius-
que partem. corticum granati. galle iusi foliorum. cuiusque se-
mis partem. trita oia diligenter. cum rosarum oleo et cera sufficie-
ntibus distempera.

Vnguentum carnem producens et vlcera mirabiliter de-
siccans. Sume purgamenti argenti sextarios. v. pur-
gamenti ferri exagia. x. cbimolee tantumdem cadimie argen-
ti. v. ceruse litargiri tantumde. terre cyprice exag. x. aruci tantum-
dem. cera in rosato oleo que sufficiat liquefac et trita cribrata
que iniijce medicamina. fortiterque quod percussis vsui reserua.

Vnguentum aserebi. carnem producens et vlcera desiccans
Sume aserebi adusti cum sulphure. eris adusti. i. thuris
masculi litargiri mirre. acalime amoniaci. opoponac. mastice
cuiusque. 3. ij. renu tauri adipis. ratiengi. gume botami oli mir-
tini. cere albe. cuiusque sextarios. ij. zenzafari gume ara. cuiusque
3. iij. Que oportet in oleo liquefacies. queque expedit in vini
infunde aceto et simul oia pfecte miscebis. vaseque condens vteris.

Collotari vnguenti assignatio. Val. vtile que difficile sa-
niantur et cicatrizantur vlcibus duris apostematibus
et cancriis. thabani vlcibus. omnibusque apostematibus. que ex materia sunt ad membra fluente. Sume zirbi porci
aut adipis sine sale. quantoveretior poteris. lb. litargiri. lb.
2. 5. colcotari. 3. iij. tere zirbum. lb. adipem oibus purgatis ve-
nis glandulisque operimentisque. liquefactumque optime cola-

salis indicis. spice aromaticæ. sitaregi indicis. amomi. zinziberis anisi. dragaganti. semis apij. sanguinis draconis. cacale. calami. aromatici. lithargiri. ceruse. arsenici rubei. canis albi fimi. besci partes equales. trita et cribrata adunâs medicaminâ in infusâ quâ fuerit opus gutturi. sed cane aliquid transglutire horum.

Anibiri minoris et assignatio eius que et primi utilitatis. Summe saturæ ferefacie et nebarice. piperis. besci cuiusque parte quæssare. ij. liquiri. radices. s. adunâs bec medicaminâ trita et cribrata et quâ fuerit opus gule insuffla.

Anibiri regû assignatio vtilis ori setori gurguliois apostemati. vuc casui pustulæ et vlcerationib⁹ oris. Sûc amili. 3. v. spodi. ij. semis rosarum. iij. zafrani. 3. zaccare taberzedi. seminis lactuce. lenticule expilate. cuiusque. iij. cacale. 3. caphore. obol. ij. medicaminâ bec trita et cribrata quâ fuerit opus gurgulioni insuffla.

Aedicamen suffocationi vtile. Summe canis qui ossa comedit. fimi. galle. sinapis. mirre mûde. corticum granati partes equales. et tritas cribratasq⁹ gurgulioi insuffla.

Sourenianorum duob⁹ assignatio. profut apostematibus et doloibus qui gurgulioni accidunt. Summe aruci. 3. xij. scabi iemenici. 3. balaustie. vj. sumaci. iij. galle. corticū granati. cui⁹q⁹. ij. aduna bec trita et cribrata medicaminâ: gurgulioniq⁹ quâ fuerit opus insufflabis.

Borudus aliud gurgulioi vtile. Halle. rose. lenticule. sūa. ci. balaustie. rarast fruct⁹. zaccare taberzedi. cuiusque partem. piperis. cacale. cubeb. spodi. cuiusque mediâ partem. tere cribra et gurgulioni insuffla quâ fuerit opus.

Gargarismus humiditatis vtilis paralysiq⁹. et faciei contusioni. Bicrepiere. acori. sinapis. mintegi. piperis. zinziberis. funigi. fautenegi. saturic. radicū liquiri. corticū radicū capparis. cuiusque. iuxta quod opus fuerit pter tereq⁹ et cribra ac euz squingibin aut mellis aquam patiens gargaret.

Capitulum. 28. de medicaminibus ipinguatibus et morpbe. lentigis. scabiei. pustularū. petigisq⁹ lepre et pediculor. assignatio impignat⁹. Summe cardami albi. farine ci-

Edicaminis ceris et lenticule. fabeq⁹. amcos. cuiusque partem. que silc partes duas. cimini carmanici. pipis. cuiusque semis pter medicaminâ bec tere et cribra diligenter. atq⁹ cū farina simile mixta distēper a. et panem factum camino temperati imponē ignis donec siccetur: huius fumē quantam vis partes et cū paximate miscens fac polentam: et in aliquo ponens iure ante prandium da sorbendam.

Impignatio ali⁹ assignatio. Cicris lacte infusi ouū aut vacciois et nocte pte. fabe expilate lenticuleq⁹ silr et massi expilati et tunsi cuiusque. ij. ozdei expilati et rûsi roridē. triticiq⁹ expilati partē. rûsi expilati spino lori et plurimū aqua infusi. fursuris simile partē. papaueris albi partē et. s. amigdalariū dulcium excoctitarum partē. panis simile siccari. iij. zaccare taberzedi. ij. sūami expilati. s. ptem. et tunsi. bec oia medio criter terens et quārum manu capere poteris sumēs coquēq⁹ cū ouis lacte. aut vaccino dulci et singulis diebus panēs sorbeat mane. addito prius modico cimini pipis. salisq⁹ quo sit amarior. maximeq⁹ si qui vritur pblegmaticus est.

Rentiginis medicaminâ assignatio. Summe t estarū oui farine fabe. piperis. spume maris. mamirasmi. aschni fersiaci cū mellonis semine conditi. farine ozdei cribrate. cānarum radicis. corticis lenticule. cuiusque partē. medicaminâ bec adunâs trita et cribrata. et sumes ex eis quātū opus fuerit. atq⁹ cū radicis aq⁹ distēperabis et locū cataplasmas

Aedicamen aliud ad idē kēbire partes. iij. conditi partem. tere et cum molieris distemperans lacte cui silus est. aut asine. locū cataplasma et duabus transactis horis cū aqua in qua fursur coxeris abluc.

Rosse lentiginis que in facie est medicamen. Summe piperis buracis. cuiusque partes equales. tereq⁹ diligēt cū aqua distēpera et faciem illinc locūq⁹.

Aliud buraci ossium veterū adustorum cuiusque partem tere diligenter et mixtas cum aqua distēpera faciemq⁹ cataplasma. quāq⁹ due trāserint hore lauabis.

Cataplasma aliud vtile. Summe cardami recētis modicum et parum lapidis. piperis tritaq⁹ et cribrata distēpera ac cataplasma.

Cataplasma aliud lentiginis. Summe lupini. fabe ozdei expt lani. cicris. ozobi. seia melonis. cui⁹q⁹. 3. iij. costi. amigō. amare. radicis lilij. bebelbani. spume maris. aristo. lon. rorū.

cuiusque. ij. semis fugili. conditi cuiusque. iij. et. s. passerū fimi. sarcocolle. cuiusque. s. 3. tere oia diligenter et cū aqua distēperans faciem singulis cataplasma diebus atq⁹ cū fursuris aq⁹ lauabis.

Aedicamē pustulæ que in facie fiunt vtile. terre armenice. 3. ij. tre sigillate. 3. cāpbe. s. ob. zafrani. s. 3. tere diligenter et cū aqua distēpera. rosarū vitiq⁹ aceto et facie cataplasma.

Aedicamē qd faciem elimat et de albat. farie lupini et fabe ei⁹q⁹ pte lenticule. s. partem teres diligenter et cū his faciem lauabis.

Aedicamen aliud ad idē assignatio. Summe ozdei. 3. iij. seminis melonis. farine fabarum et cicris. fursuris beeneri. kēbire cuiusque. ij. lupini. 3. tere oia diligenter. et distēperans faciem cataplasma nocte mane laua. becq⁹ trib⁹ aut. v. facies diebus.

Aedicamen aliud expertum ozdei expilatam et tūsum in sartagine mitte et infunde lactis dulcis. lb. ij. bulicq⁹ donec lac defecerit. sumēq⁹ ozdeum et defecarū baruci q⁹ et ketire. cuiusque. ij. teres cum ozdeo defecato et cribrata tē pabis cū oui albuie cataplā faciem et cū fursuris abluc aq⁹.

Anorpbe albe cataplasma. arsenici rubei partes. ij. cōditi. i. sitaregi indicis partem. tere oia diligenter et cum oliuarū oleo distēperato sufficiēt. facq⁹ molle et morpbeam cataplasma albam.

Cataplasma aliud lepre. cortic. radie. capparis sitaregi. el. lebori nigri. cuiusque partem. et cribrabis atq⁹ cum mirri aqua distēperans. et modico vini aceto loca cataplasma

Cataplasma scabiei corporis expertum. conditi elbori nigri. cuiusque. 3. iij. sulfuris marini camol in al canis cui⁹ q⁹. iij. cardami. acatie cuiusque tantū dē opij. 3. trita distēperabis cū rosarum aqua et vini aceto ac cataplasmas.

Cataplasma aliud scabiei sulphuris. lithargiri purgamenti argenti. limature acūi aristol. rododaphnis. piperis cuiusque partem tere et cribra atq⁹ cū oliuarum oleo cōmuni i quo v iū sit extinctum argenti. 3. v. inunge ad soles. sitq⁹ ibi per horam perfer atq⁹ vnguentum vsq⁹ mane. tuncq⁹ cū alenano abluat.

Aedicamen aliud pūrigini et pedicul. mintengi semis iniquiam aristol. lon. partes diligenter tere. et cū oliuarū olo distēperans corpus post sudorem in balneo cataplā.

Cataplasma aliud scabiei et pūrigini. pūrigini et sabapbe catimie argenti. arsenici vtriusque. asenani fallonū. aristol. sulphuris croci et rubei. lithargiri galle. zagi cōditi cui⁹ q⁹ partem diligenter teres et in mortario projicias vini aceti et oliuarū olei cuiusque partem infunde et diutissime tundēs tolle et vase condito quā fuerit opus vteris.

Cap. 29. vltimū. medicamē malū appetitū auferēt. **E**dicamen ad bec. cimini carmanici. amcos. cuiusque partem tere diligenter et cribras ante cibū puluēt horū et post cibū dab.

Aedicamen aliud quod terre auferet appetitum cacale parue et magne cuiusque partem zaccare taberzedi tādēdem. bec medicaminâ trita et cribrata in salina dabis cum aqua calida.

Assignatio alque terre amputat appetitum. Sūc anisi seminis apij. cimini carmanici. nanaebuc. cuiusque partem piperis albi. quadrantē gar. semis partem. tere cribra et mane respereq⁹ exag. cū syropo mellico dabis.

Simis.

Sinit tractatus decimus sicūde partis simulq⁹ tot⁹ liber regalis dispositio nominatus i arte medicine cōpletus. Quē sapientissimus bali filius abbas. discipulus abimeber moysi filij sciar composuit: regi⁹ in scripsit. vnde et regalis dispositionis nomē assūpsit. Et quia oia medico necessaria cōtinet idco artis medicine liber cōpletus nūcupatur. Ipsum autē ex arabico in latinū ornatissime traduxit sermone stephan⁹ philosphie discipulus in anthiochia. Anno dominice passionis. m. c. xxvij. xxvij. ianuarij. feria quarta. Qui quū scriptorum negligentia et imperitia valde deprauatus esset vitiosissimq⁹ effectus. Excellētissimi artium et medicie doctores Antonij vitalis pyrranensis opera sumaq⁹ diligentia emendatissimus redditus est. Ita vt nil in eo fere castigatione dignū cōpertas nisi q⁹ impressorū incuria ptermisus diligēis in spectro faciem emēdaret. Textus aut quosdā corruptos: quosdam vtro suspectos. ab antiqua quādoq⁹ dissidentibus trāslatione. quā impimentium importunitate corrigendi tēpus concessum non esset Tibi lectori studiofissimo emendandos reliquit: vt te plurimi laboris sui participem efficeret. Quos ne totam hunc librū perquirēs oberrāres. hic subscribi iussit.

Primo theorice. cap. 2. 4. vbi inspicendum dixit esse cubitum si in eo aliqua esset in equalitatis. textus est adeo obsecutus q se suspectum reddit.

Tertio theorice. ca. 4. dixit lacertos gutturus esse. xvj. quos tamen assignando non connumerat nisi. xij. sic et in translatione antiqua constantini.

Capitulo. x. circa principium duobus in locis. vbi dicit q genu continuatur palo. deberet dicere polo est. enim polus os genu dictus poplex. vt ipse dicit. 2. theorice. ca. 8.

Cap. 8. vbi determinat de lactio resic littera est corrupta male intelligibilis.

In calce eiusdem capituli epilogans numerum lacertorum corporis dixit ipsos esse. 529. similiter et cap. decimo primo libri sequentes. Quos tamen singulatim enumerans resultat numerus. 573. In capitulis autem precedentibus dum vniuscuiusq membris lacertos assignat longe pauciores inveniuntur. lacertos spine ptermitteos. similiter et constantinus.

Quarto theorice ca. xj. dixit tunica cristallina primum esse visus organi rectius statet humor cristallinus.

Quinto theorice ca. 3. dixit autum esse frigidum et sicum. Et primo practice capitulo secundo dixit aerem in autum esse varius et iniquus. septimo vero theorice cap. 4. dixit veris et autum copulationes esse temperatas in caliditate et frigiditate. Et ideo in illis temporibus pulsus esse forte et magnus.

Capitulo. 13. dixit q aqua aluminosa refrigerat et desiccet ventrem. idem etiam dicit capitulo. 29. similiter et secundo practice ca. 47. dicens q sebbi. i. alumen iemenicum est frigidus et siccus. Et 8. theorice capitulo. 3. dixit aluminis aquas et sulphuris esse calidas. constantinus aut eo i loco dixit de aqua sulphuris subterrens aluminis. Similis dictio videtur esse in dictis auicene. 2. can. ponens omnes aluminis spes calidas esse et siccas i. 3. gradu. et 15. tertij tractatu. 2. ca. 6. posuit ipsum habere virtutem infrigidatua.

Capitulo. i. 4. explicando de medicina simpliciter. que prius imitantur a corpore. deinde ipse imitant corpus ponit acbarcharaba. i. pteritru. et terengbinum. i. manas quod non videtur conueniens manas enim non est huiusmodi constantinus aut loco terengbini ponit zingiber et est puenit.

Capitulo. 18. dixit q melon comedendus est inter duos cibos quo cibis admisceatur et illos transierat. Et primo practice capitulo sexto dixit melones et anteperica prius esse sumenda q panis et caro.

Capitulo. 23. dixit spicam esse calidam et siccam et q prodest stomacho et epati si ex calido illis icomodu fiat. rectius esset si diceret ex frigido sicut etiam dixit constantinus.

Capitulo. 36. vbi loquitur de coitu et de superfluitate humorum littera est corrupta. licet sensus eius sit facilis.

Sexto theorice. ca. xj. connumerans egritudines que foras mini. i. pupille accidunt quattuor modis fieri dixit. primum de clarant. de 3. incipiens non prosequitur. sed pretergrediens. quartus declarat. similiter et constantinus. textus itaq deficit in quo vt opinor. ponit causas strabosiratis.

Septimo theorice capitulo. 3. quod in. 9. genere pulsus dixit q pulsus ptfico est valde obscurus nec concordat cum veteri translatione.

Ca. 9. dixit q in pbzenesi pulsus est fortis quoniam i hac passione virtus est valida. 9. autem theorice capitulo quarto dixit q in pbzenesi pulsus est debilis.

Ultimo theorice ultimo capitulo. quod est constantini. vbi ponit. 4. figuras lune debiliores. quas ipsa accipit a sole. In tertia figura dicit q luna distat a sole ex meridici per. 77. gradus cum dimidio. similiter et in quarta figura ponit inter lunam et solem ex parte septentrionis esse. 77. gradus cum dimidio. vtrobiq recti dixisset iudicio meo. 135. gradus. vt p3 consideranti et diligenter calculanti.

Primo practice capitulo. 2. 4. dixit oz senes nonnunq regi rebus subtiliantibus et inciditibus pblegma. et explicando ponit squingibin. syropu nenufarinu. et violatum. credo hos duos syropos superflue posuit. nam constantinus etiam hoc i loco non ponit alius syropum preter oximel.

Capitulo. 27. vbi loquitur de euacuatione cholere rubee dices oz depore corpori mas laudabile est. littera est mendosa.

Secundo practice capitulo. 34. vbi loquitur de queso. i. apio dicit q vtile est casui qui fit cum vertigine. hoc est dubius. quoniam secundum oes apium mouet vertiginem et apoplexia translatio antiqua non dixit hoc.

Cap. 35. de sanine catbemic. i. filij dicit q si teras maior erit eius frigiditas. iudicio meo deberet dicere minor. citius enim notum est intrinsecam parte filij esse calide et adustive virutis. constantinus de hoc nihil dixit.

Ibidem quoniam loquitur de querfenna. i. ozobo. dicit q si multi plicetur generat sanguinem. Suspicor textum esse variatum et de bere dicere facit mingere sanguinem. sicut etiam dixit diascozides. galienus. serapio. et auicena.

Capitulo. 36. de solia doulbi. i. nespili dicit q moritur ex folijs eius. hoc non videtur verisimile. alia translatio dicit q scabiem interimit et videtur conuenientius.

Cap. 37. de anebilo. i. floze enule dicit q est frigidum et siccum. co statim calidum et sic et recti. sic et ab oib auctorib graduat.

Ibidem de caisfarbaro. i. casia. f. dicit q colice pdest passio. ni. rectius dixerit cholericus. sicut dixit etiam Constantinus. casia enim fistula proprietatem habet euacuare eboleram et i ducere dolorem ventris. quare textus iste est mendosus.

Ibidem etiam de ceterbaleb. i. fatirion dicit q est frigidus et humidus. alia translatio dicit calidus et humidus et conuenientius. sic et graduat. ipsi galien. 8. simplicia pharmacie.

Capitulo. 43. de cepa dicit q succo eius si colliriet oculum. q lachrimas fortes refrigit. hoc non est consonum. imo conuenientius videtur q puocet lachrimas q refringat.

Ca. 49. de albumine oui dicit q si epilastris oculum cui per etia accidit aut curat. ferro pderit. forsaz oz dicere epileses loci cui peria icidit aut vulnerat. est cu ferro. ista est suspecta.

Ca. 42. de acbarcaraba. i. pietro dicit q prodest rigori q sit i vertigine. puenit. dixisset i febre. vt Constantinus dixit.

Ca. 52. q dicit de sabaraso. i. salamadra. non recte intelligitur est. i. littera corrupta nec concordat cu veteri translatione q dicit q salamadra pistata et supposita locum reddit i sensibile sunt cause mortis. Ista etiam littera est satis obscura.

Ibidem de epate capre dicit q panienb epilepsia pdest. pstantin. i. et translatione dicit q valet i quibusda epilepticis. textus isti sunt valde suspecti. qm epa capre fz oes mouet epilepsia et detegit ipsam.

Ca. 54. vbi loquitur de scamonea dicit q qm cu alijs exhibetur medicab. dicit. a. 53. vfg. ob. i. constantinus dicit vfg. 3. i. et est conuenientius.

Ca. 55. dicit q pisces recetes educit ea que sunt in stomacho deberet dicere pisces falsi prout et constantinus dixit.

Secundo practice in fine libri dixit. eligatur berbe que innotant sunt in frigidis locis. conuenientius statet siccis. vt p3 ex bis que paulopost subdit.

Tertio practice quod i principio capituli dixit de febre q tana est valde obscurum vno textus.

Ca. 25. vbi dicit stomachum limes succis strigebit. vt aq ci tonioz et miri. aq quoq ystia ligamio. littera est corrupta.

In calce ultimi capituli littera est mendosa.

Quarto practice capitulo. 15. vbi dixit aut vero crossi beras si lētiginis albe et. textus est falsus.

Cap. 18. versus principium. vbi iubet apponi sandalum textus est defectuosus.

In calce capituli. 51. littera est vitata.

Quinto practice ca. p. dicit nervos habere peauitate exteriorum deinde dicit ipsos nullam habere concuuitatem. nec interiorum. nec exteriorum. hic est error manifestus.

Ca. 39. q dicit ex extremitate. et ibi qd si extremitas et. textus male intelligit quare suspitio est ipsi esse corrupti.

Ca. 21. circa principium capli de epilepsia dixit pbicant ab oi fructu exceptis dactilis. vcr. aut sine capituli dixit cauēdi sunt oes humidi fructus maximeq persica et dactili.

Cap. 54. ponit curā egritudinis quam non nominat. nec est ipsam facile que sit cōprehendi.

Ca. 115. dicit q quā saies q a mīce exit fuerit fetida aut filis aq carnis cū strigētib. elutētib. textus iste est mihi suspectus. quā talis cura iudicio meo non sit conueniens.

Ca. 98. i textu scriptū est geniculi. qū scribi debeat genu. poli similiter et in capitulo. 108.

Decimo vbi scriptum est in vase vitridi. scribi debet in vase vitreo.

Impressum venetijs. die. 25. septēbris. i. 492. opa bernardi rici de nouaria. ipsa vero excellētissimi artū et medicine doctoris dñi magri Joannis dñici de nigro. qui obtinuit ex spali gratia ab illustrissimo ducali domino venetorum. nemini quicūq fuerit licet tā venetijs q in vniuersa ditone veneto domino subiecta imprimere seu ipm facere hūc libz aut alibi impressum in predicta ditione. reudire per. x. ānos sub pena imediate. et t rāmissiblis amissionis oium libz. et libz. arum quinquaginta. p quolibet volumine. Quē quidē pena applicetur recuperationi montis noui.

Registrum.

a
Prima alba
In nomine
ratis custodia
ci seruare
b
turalem
latus
dissoluntur
cilia: donec
c
nec fiat
pocras.
anterioris
citius possit
d
durare quod
tor chaba.
rei signum
tinuantur
e
etat exteriora:
eueri qui
modo. Hinc.
ro et sale

f
fano et
sint et
aut ex
ne vita
g
bilitate.
et quod digesti
quod multa
mate frequentia
h
mai itaque
est quoniam.
formam qui
citatem otium:
i
quam qui
Capitulum. 21.
maei locum
tionis. Et que
k
in sanitatis
cum portendit
tutur: virtus
si color

l
offitia. Cum
pimius cum
lentia nisi
trice: reficaz
m
bo'sperma
cum melle
humidam
tionis que
n
dari: nec
rent. Excellentiora
plexio eorum
cephalae
o
cotar et
. 5 21. De
fanc: quod admodum
mitu forti
p
quoque necesse
lor: et non
et eius
De vultu

q
optimus galienus
um vandum
quoniam
sionibus
r
quiescere
est. alius
plurima
oculum
s
iuuent purgationem
bram redeat.
lida est
uocetur quo
t
olco rosarum
cinijs erit
titi cribra
aut tribus
v
passione
Capitulum primus
nentis oportebit
tem libe

x
De euulsionis
bus et
al' expositum
ad superiora
y
frenum est
ultimo extrema
inclinat partes
De collirijs
z
di. cuiusque
amoniaci
Pillule alie
et
quefacta
bone et
et addes

Finis

Accession no.

Author

Haly Abbas

Liber medicinae

25 September 1492

Call no.

Incunabula

++ H.3

(Goff)

